n152

62.

UVA. BHSC. IyR_046

2318

5-3

Y46

UVA. BHSC. IyR_046

~~43~~

~~13~~ 62

~~30~~

Sermones discipuli de tẽpore et de sanctis. vnacum promptuario exemplorũ.

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSIDAD VALLADOLID

Por orden del Señor ynquisidor General expurgue este tomo segun el expurgatorio nuebo publicado el dia 9 de septiembre del año pasado de 1707 Valladolid 19 de agosto de 1708

Ldo

Lic. D. Santos Lopez

[illegible]

UVA. BHSC. IyR_046

UVA. BHSC. IyR_046

Tabula alphabetica

Tabula presentis operis incipit.

Bstinentiã seruare in

a diuitijs et delicijs ẽ spirituale martyriuꝫ. sermone.xiij.S.

Abstinentiã xp̃us habuit. ⁊ in duricia carnis ab ingressu suo vsqꝫ ad exitum vite sue vixit.sermõe. xv.Q.R.

Abstinentia prolongat vitam presentem.sermo.lx. P.⁊.xcviij.K.

Abstinendo et seip̃m in duris operibus exercendo potest q̃s delere oẽm penam ser.xiij.K.

Aborsum prouocantes q̃ grauiter peccant sermone.xvj.A.

Accidia ⁊ tedium q̃ est mortale peccatũ ⁊ q̃ nõ sermone.cxl.B.⁊.cxlj.P.

Accidiosi sunt aliq̃ ad bona opera q̃ nõ cõsiderant quõ deus plenissime remũerat oia opa nostra.nõ solũ magna ꝫ etiam parua.sermone.clj.S.exemplum bui⁹.clij.V.

Accidiosus qui caueret sibi a peccatis ⁊ nõ operaret bona opa non saluaret.ser.iiij.B.

Accidiosis qualis lectus prepatus sit in inferno patet in illo exemlo.ser.ci.M.

Adam in duobus peccauit.Eua in quatuor sermone.xxviij.P.

Adulteriũ est grande petñ.qõ oñdit in quatuor ꝑ bationibus.sermone.lxxxv.Q.

Adulatores quõ imponũt vicijs nomina virtutuꝫ. sermone.cxliij.K.

Aduentus xp̃i quadruplex inuenit in scriptura.sermone.j.A.

Aduentus dñi tp̃us qõ celebrat ante natiuitatẽ xp̃i quare institutũ sit.ser.j.B.

Aduentus xp̃i spiritualis in mẽtẽ hois precellit alios duos aduentus.ser.vij.Q.

Aduentũ christi spũalez debem⁹ desiderare. et ad ꝫ incitãt nos sex rões.ser.vij.R.

Aduentũ xp̃i spũalem.hoc est ad susceptionem spiritussancti prepant nos septem sermone.lxviij.F.

Amor xp̃ij corpis impedit ꝓfectum hominis. Et tribus de cauꝫ est caro nostra odienda.sermone. xviij.V.

Amor mũdi q̃ est peccatũ mortale.ser.clij.R.

Angeli seruiunt nobis in vita.in morte.⁊ post mortem.sermo.clviij.L.

Angelus an q̃libz peccatorẽ in presenti vita derelinquat.sermone.clviij.M.

Angeli sunt nobis similes in quatuor.ser.clviij.O.

Angeli precellũt nos in quatuor.ser.clviij.P.

Angelos precellimus nos boies i quatuor.sermo. clviij.R.

Angeli gaudent de conuersione peccatorũ sermõe. lxxxviij.F.

Angelorum chori sunt nouem . et qui homines ad quemlibet chorum recipiantur.sermone.lxxxviij L.M.R.

Angeli sunt deputati ad custodiam animarum sermone.cxxxij.L.

Angeli plures mittũtur ad mortez bonorũ boim.et quare hoc.ser.lxxxj.X.⁊.clviij.R.

Alia habet nouẽ dignitates ⁊ precellit omnẽ corpõream creaturã.sermo.cxxxij.A.B.

Animas suas aliqui vendunt.aliqui impignorant aliqui perdunt. aliqui gratis dant.sermo .cxxxij. E.exemplum.

Anime potentie sunt tres.s.mẽoria intellectus ⁊ voluntas.quibus debemus mereri sermõe.clj.M.

Anime potentias aggrauãt peccata venialia.sermone.cx.O.

Anima est spõsa xp̃i et dꝫ q̃libz habere vt suo spõso placeat.ser.cxxiij.L.

Animarũ receptucula ante christi aduentũ fuerunt quatuor.sermone.cxlvj.J.

Anime quadruplices sunt valde turbate.sermone. clx.A.

Aie triplices intrabũt purgatoriũ.ser.clx.D.

Aie in purgatorio cõquerunt de quatuor generib⁹ boim.ser.clx.O.

Aiabus nr̃is debemus exhibere sex opa miscõie.f. lxxij.B.

Animam preciosam quare deus vniuit corpori. sermo.xxxiij.S.

Alia a corpe habet plura emolimẽta. ⁊ ecõuerso plura incõmoda.ser.xxxiij.T.

Alias illas req̃ret deus ab his in iudicio extremo q̃ eas ad peccandũ traxerũt malo exemplo sermõe. iij.V.

Antixp̃s vbi nasceꝫ ⁊ a qua mr̃e.⁊ qnõ viuet. ⁊ q̃diu regnabit ser.x.Q.R.

Antiqui patres octo de causis tãdiu vixerũt sermõe. lx.O.

Aquã bñdictã bñe circa infirmos ⁊ eos frequenter aspergere est bonũ.ser.cx.S.exemplũ.

Articuli fidei ꝓclusi in duobus sermonibus.sermo. cxlvj.⁊ sequenti.

Ascensio xp̃i est iocundius festũ.ser.lxvj.T.

Ascensio xp̃i quõ facta sit.⁊ corã q̃bus.⁊ q̃ secũ ascenderũt.ser.cxlvij.K.

Auarus cõcupiscẽdo tpalia peccat decem mõis.sermone.cxviij.J.

Auarus peccat quatuor mõis.ser.cxlj.K.

Auaricie remedia sunt quinqz ser.cxviij.K.

Aptismus habet no\

b uem effectus sermone.lxxvj.X.Jtez.cxlviij.S.

Baptisati si sic moriunt statim euollant in celuꝫ ser. xiij.P.

Qui occidũt pueros in vtero mr̃is vel ꝓcurãt aborsum.ser.xvj.A

Baptismus an cõferat equalem gratiam in baptisatis tam in adultis q̃ in paruulis.ser.lxvj.V.

Baptismi quatuor signa q̃ fiunt ante ⁊ tria post q̃d illa significent.ser.lxxvij.B.

Baptismũ circa qõ q̃ritur quis sit effectus cathecismi.et an puer in vtero matris possit baptisari et quid faciendũ sit quando apparet aliquod membrum pueri ⁊ timetur de aborsu.ser.lxvj.V.

Balneum infernale prepatum est voluptuosis ⁊ lu

UVA. BHSC. IyR_046

curiosis sermone.lxij.R.Item.cj.B.
Beneficia maxima exhibuit nobis deus in tribus. ser.cij.O.Item.cxij.M.
Beneficij dei qui abutit merito eisdē debet puarij sermone.lxxxj.A.
Beneficia tpalia multiplicat deus malis hoibus etiā hoc ꝓpter quinq; rões.cviij.Q.
Beneficia sua deus malis largit vt cōuertāt & si nō tūc durius iudiciū habebūt.ser.xciij.R.
Blasphemi sunt peiores iudeis canib?.& oīb? creaturis.ser.cxxij.B.cliij.O.
Blasphemia quō punita est in veteri & i nouo testamento pz p illa duo exēpla ser.cxxiij.M.
Blasphemia tribus mōis cōmittit.& de bis qui iurant per vulnera et sanguinē xpi.ser.cxxij.A.
Blasphemare ꝓmittētes in domib? suis ꝓpter lucrū tpale ēē grauiter peccēt ser.cxxij.J.
Boni timētes deū nō faciliter peccāt mortaliter sermone.ix.M.Item.xxix.P.
Boni homines qui habent nimis strictas cōscientias tenent cōsq; cōfessores suos discretos sermone.ix.M.
Boni habent gaudiū in pūti.infra se.supra se.añ.retro.a dextris.a sinistris.ser.ix.K.
Boni q̄nq; quāto tps ē sanctius tanto minus hūt deuotionē.& quare hoc ser.xxix.M.
Boni et mali ab initio simul viterūt & quare sermone.xxx.B.
Boni debent quinq; seruare ne a malis hominib? puertant ser.xxx.M.
Boni homines quare a diabolo q̄nq; possidentur sermone.xlij.S.
Bonitas & sctitas ꝓpria nō ē ad memoriam reuocāda ser.cxxxvij.R.Exemplū.X.

Alicem in eleuatione

c misse aliqui simplices adorāt vt sepulcrū christi sermo.lxxx.T.
Carminatrices que hoies & pecora carminant graviter peccāt sermone.xlj.O.
Charitas ꝓpter quatuor nomiāt mādatū maximū sermone.cxix.S.
Charitas vie an possit eē pfecta ser.cxix.Q.
Charitas vt sufficiens sit tria dz hāre.li.L.
Castitatez seruare in iuuentute est spūale martiriuz sermone.xiij.A.
Cathecūini quis sit effectus ser.lxxvj.M.
Celū aptū est nouē generibus hoim qui statim euolant post mortē ser.xvj.P.
Choreā ducētes quinq; debēt seruare si bene volūt chorisare sermo.xxvij.P.
Chorisare in festiuis diebus est pctm mortale & quō ibi ꝓmittunt plura pcta.xxxvij.S.
Chorisantes faciunt q̄si ꝑ oia sacra sermōe.ibidem.
Chorisantes & se inebriantes in diebus festiuis graviter peccāt ser.cliij.B.Exemplū.
Choream audiētes boni hoies quid cogitare debeant sermone.xxxvij.B.
Circūcisiōis festū solēniter ē celebrandū.xix.A.
Cogitanda sunt homini quatuor volenti proficere. sermone.cxxxvij.O.
Cogitanda sunt homini ser ne recidiuet.F.liij.M.
Cogitatiões male quibus nō cōsentit nō maculant aiam sermōe.lxxxvj.S.
Cogitare & pscrutari profunda dei est valde piculosum ser.liij.R.Item.cxxxvij.M.
Cogitatões male primitus ortū habuerunt a demone sermone.cxxxviij.A.
Cogitare malū quare sum? ꝓniores q̄ bonū.F mone.cxxxviij.B.
Cogitatões male cōferunt hoibus quinq; mala sermone.cxxxviij.L.
Cogitātibus mala associat se diabolus ser.cxxxviij.J.Exemplū.
Comedendo & bibendo dz quis quinq; seruare ne deū offendat.sermone.xcviij.F.
Conceptio & incarnatio xpi quō facta sit. sermone. cxlvj.E.
Confessio in quatuor casibus est reiteranda sermone.xliij.M.
Cōfessio ē de necessitate salutis.& q̄lis eē debeat F mone.xliij.L.
Confessionē nō integrā faciēs quō nō puniat in futuro ser.cxxv.L.exemplū.
Confidentiā quadruplicē debemus habere ad deū ser.cxxij.R.
Confiteri an quis teneat statim post peccatū perpetratū.sermone.lxvij.M.
Confiteri potest q̄s totiēs q; absoluit a pena & a culpa vt statim euolet ser.xiiij.B.
Confitentes solūmō ex timore & ex psuetudine et nō ex charitate sunt duo signa.xliij.D.
Confitēs duo debet facere.& sic firmit sperare a deo sibi in illa cōfessiōe oia pcta dimitti. sermōe.xliij. S.T.exemplū.
Cōfessor tenet cōfitentē redarguere.& nullū debz absoluere quē nō credit a deo absolutum.sermone. cxlv.Q.
Confitēs q̄ nō vult resignare illas res cū q̄bus peccauit. in h oīdit se nō bñe firmū ꝓpositū abstinendi a pctis.ser.cxlv.Q.
Confirmatio an sit sacramentū necessitatis. & an cōferat gratiam. & quibus cōferri debeat.sermone. cxlviij.L.
Confirmatio habet octo effectus.ser.cxlviij.D.
Compassionē habere cū proximis ē spirituale martiriū.ser.xiij.S.
Cōpati ꝓximis in defectibus & miserijs ē signū predestinatōis ser.cxlix.B.
Conscia erronea fit septē mōis.ser.ix.L.
Contra erroneā conscīam peccare quādo mortale ē sermone.ix.B.
Conscia mala est q̄drupler.ser.ix.F.
Conscie ꝓplexitas q̄ piculosa est.ser.ix.O.
Consiliū malū dās reus erit oīm illoruz petōz q̄ sequūt ex suo ꝓsilio.cxliij.J.
Consiliū bonū querendū est a proximo.a deo & etiā a seipo ser.lxxiij.B.
Consuetudo mala nō excusat pctm ꝫ aggrauat peccatū ser.xxx.E.
Cōsuetudo mala tria ꝓfert.ser.cxx.B.

UVA. BHSC. IyR_046

Consuetudo mala non subito ꝺ̄ successiue emenda tur qꝫ ꝑ illud exemplū ser.cxxxj.M.
Cōtritio dꝫ eē maxim⁹ dolor.ser.xlvij.J.
Cōtritiōis vere quatuor sunt signa.xlvij.J.z.K.
Cōtritio pōt delere penaꝫ et culpā sermone.xvij.F. exemplū.
Contritiōis effectū ponderans nō desperat sermone.xxix.Q.z.R.
Cōtritionē debet hō hr̄e de pctis q̄ diu vixerit i p̄senti sermo.li.B.
Cōtumelia qū̄ ē pctū̄ mortale.xcv.K.L.
Cōtumeliā nobis illatā repellere debem⁹ z hoc ꝓp̄ tria sermōe.lxiij.F.Jtē.xcv.K.
Cor bois petit deus.z quare boc.ser.viij.A.
Cor mūdū ꝓgnoscit trib⁹ signis ser.viij.D.
Cor inquināt male cogitatiōes.ser.cxxxvij.D.
Cordis mūdiciā causant tria.ser.viij.L.
Corpus ꝓp̄rium est odiendum ꝓpter tria z qū̄ amor ꝓp̄rij corpis est peccatum mortale.sermōe.xviij. D.X.
Corpis delicie sunt mom̄tanee.xxxvj.E.
Corpis delicias reprehēdit duricia z abstinēcia xp̄i ser.xv.O.R.
Correctio fraterna est i p̄cepto.ser.lxiij.E.
Correctio fraterna quō debeat fieri ser.lxiij.D.
Correctionē libēter debem⁹ sufferre.qz ꝑ hanc purgatoriū nobis minuit.lxiij.M.
Creator oīm rerū ē deus ser.crlvj.B.z.L.
Creauit deus aliquos pulcros homies.aliquos de formes.z hoc duplici rōe ser.cix.E.
Creature create sunt ad seruiendū boi.F.xxxij.T.
Creature docēt nos laudare.z regratiari deo sermone.cxij.K.
Crux spūalis quā debemus portare post Jesum debet q̄tuor ꝑtes hr̄e ser.clij.P.vsqꝫ ad finē ſmōis.

Damnati maledicūt sibis ipsis.ser.xxxvij.Q.
Dānant multi hoies.qđ sic ꝓbat.ſmōe. cxxvj.D.
Damnati quō nunqꝫ liberant ser.cj.B. Jtē.cxxv. O.exemplū.
Damnatorū fercula z potus z musicalia balneū z locutiōes.ser.cj.E.exemplū.cxxv.P.Q.
Dānati habebūt corpa deformia ser.l.E.
Damnati an videant gloriaꝫ beatorū. z de tenebris inferni sermo.lxxxvij.J.Jtē.cxxv.T.
Dānati vellēt oēs hoies dānari. z gaudent de casu bonoꝝ hoim ser.lxxxvij.K
Damnatio pctōꝝ ꝓfert demōib⁹ gaudiū. sermone. lxxxvij.M.
Dānat q̄sq̄tuor mōis cū bonis opib⁹.F.cxl.A.
Defectus decē quos rp̄s assumpsit.ser.xxvij.A.
Delicie corpis sunt mom̄tanee.xxxvj.E.
Delicate viuētes nō possut sic intrare regnū celorū. sermone.cxlix.B.exemplū.
Delectari in p̄teritis pctis est nociuū ser.cxxxvij.T
Derisio qū̄ est pctū̄ mortale ser.xcvj.Q.Jtez.cxij. S.Jtem.crliij.F.
Desperans de dei mia est infelix.ser.cxxij.T.
Desperās de dei miscōia grauissime peccat sermōe. cxxxj.P.Exemplū.
Desperāt aliq̄ qz nō pōderāt qđ sit cōtritio z qualis sit mia dei ser.xxix.P.
Despatōez inducit turbata cōscia.ser.ix.J.
Despantes nō ꝓsequūt pctōꝝ indulgēcā.F.xlviij.L.
Desperare non debem⁹ in extremis.sermo.cxxxiij. T.exemplū.
Despicere nō debemus defectuosos homines ſmone.cl.M.
Detractor inq̄stū in se ē occidit tres hoies sermone. xcj.E.
Detractor peior ē fure z etiā inferno ser.xcj.F.
Detractio fit septē modis. z q̄ō quis tenet restituere famā ser.xcj.B.
Detractores cōiter moriunt mala morte ser.xcj.J.exemplū.
Detractionē audire q̄ ē mortale et quādo veniale. ser.xcj.J.exemplū
Detractor verba nō libēter audire ē signū predestinatiōis.ser.crlix.F.
De cognoscēdus ē tā q̄ creator deus z redēptor p̄r et iudex noster.F.lxxiij.D.
Dilectionē maximā deus ondit nobis in tribus scilicet i creatiōe.i incarnatiōe. z in passiōe.F.cij.O.
Diligere debem⁹ deū plusq̄ parētes pueros z ꝓp̄rios quos.z q̄re B.ser.cxix.P.
Diligēda sūt quiqz ſm ordinē charitatis.F.cxix.T.
Dilectio dei caret septemplici sollicitudine z defectu quē hz dilectio carnalis.ser.cxix.X.
Diligēdus ē ꝓxim⁹ sive sit bon⁹ sive sit mal⁹. ſmone.cxx.A.
Diligere debem⁹ ꝓximū sicut mēbra vnius corpis. ser.cxx.L.
Dilectiōis ꝓximi tria sunt signa ser.cxx.B.
Diligētes vxores pueros diuitias honores vlt̄ deū plures deos sibi ꝓstituūt.xlj.Q.
Discretiōem nō seruātes non ꝓficiūt in spūalibus bonis vsqz ad pfectionē.ser.xviij.P.exemplū.
Discordiā seminantes sunt pessimi homines sermones.xcvj.R.exemplū.
Diuites si honorādi sunt.ser.xxviij.J.
Diuites qui dānant z q̄ saluant.ser.lxxx.L.
Diuitibus q̄nqz de⁹ nō dat pueros ꝓpter tres causas.ser.cviij.N.
Dñica dies hz.xij.p̄uilegia ser.cxvij.B.
Diabolus quinqz de causis possidet homines ſmone.xlij.R.
Diaboli gaudent de damnatiōe peccatorum.sermone.lxxxvij.M.

Ebrietas quādo ēmortale.ser.xcix.O.exemplū.P.
Ebrietas qūo punit post hāc vitā sermone.lxij.N.exemplū
Ebriosus qui vendidit aiaz ꝓ quarta vini.F.cxxxij. M.exemplū.
Ecclesia catholica q̄d sit. sūt sctōꝝ cōmunio quid sit ser.crlvij.M.
Electionis hominis ad salutem sunt nouem signa.

UVA. BHSC. IyR_046

ſermone.cxlix.A.
Elemoſinã volens dare tria debet attendere ſcilicz quis petat.qd petat.z ꝓpter quid petat ſermone ciij.R.z.cl.M.
Elemoſinam quibus dãda ſit.z qũo remunerabitur tpaliter.eternaliter. et ſpiritualiter.cl.Q.R.
Elemoſina remunerabit ſm affectum ipſius dãtis etiã q̃tucũqz parua ſit ſermo.ciij.S.
Elemoſina multiplicat boi tpalia ſer.ciij.A. Item ſer.cl.T.exemplũ.
Elemoſinam in tribus caſibus poteſt facere vxor. ſermone.ciij.M.
Elemoſinã nõ poſſunt dare ſerui et ancille ſine licẽtia dominoꝝ.ſer.ciij.E.
Elemoſina ẽ triplex.bõa.melior optima.ſer.ciij.M
Elemoſina dãda ẽ in vita z nõ in morte vel p̃ mortem ſer.ciij.T.exemplũ.
Elemoſina in duobus caſib̃ nõ ẽ dãda malis hominibus ſermo.ciij.N.
Elemoſinã nõ faciẽtes et auare bona ſua retinẽtes grauiter peccant.lxxxij.E.lxxxix.ꝑ.
Elemoſinã largiter dare in pauptate ẽ ſpũale martyriũ.ſer.xiij.S.
Elemoſinarũ datio põt boi delere penã et culpam q̃ ſtatim poſt mortẽ euolet ad celũ ſer.xiij.J.
Elemoſinã xp̃us nũq̃ mẽdicauit oſtiatim ſermõe. xxiij.B.
Emens ſcienter rẽ raptã vel furatã quinqz damna incurrit ſer.cxxvj.B.
Euchariſtiã quilibz cũ deuotiõe et timore debz recipere exemplo illoꝝ qẽ.ſer.xlvj.Q.
Euchariſtiã indigne cõmunicãs incurrit ſeptẽ dãna ſer.xlvj.ꝑ.exemplũ.
Euchariſtia an dãda ſit pueris.z in quali etate ſer. xlvij.S.
Euchariſtia a ieiunis eſt ſumẽda ſolummõ triplici rõne.ſer.xlvij.M.
Euchariſtie poſt ſumptionẽ nõ debz ꝙs immediate comedere nec imediate expuere.ſer.xlvij.X.
Euchariſtie digna ſumptio confert iſtos fruct̃ ſermone.xlvij.L.
Euchariſtiã volẽs digne cõicare debet ſe in bis ꝙnqz probare ſer.xlvij.E.F.
Euchariſtie circa eleuationẽ adoratio valet ad deletionẽ pene et culpe z tpalis mortis ſer.xliij.B. M.exemplũ.
Euchariſtiã ſi ꝙs digne cõicauerit bnũ? ſeptẽ ſunt ſigna ſer.lj.B.
Euchariſtie ſacr̃m q̃tuoꝝ genera boim ſumũt ſpiritualiter ſer.lxxx.exẽplũ.Q.
Euchariſtie ſacr̃m ſeptẽ de cauſis inſtitutũ ẽ ſermone.lxxix.J.
Euchariſtie ſacr̃m tribus de cauſis dat boi in agone mortis.ſer.lxxvij.F.
Euchariſtie ſacramẽtũ eſt a nobis ſumme venerãdũ.vt pz ꝑ duo exempla ſer.lxxix.ꝑ. Itẽ ſermo. lxxx.M.
Euchariſtia opat pene omnia miracula in boie q̃ xp̃s operatus eſt perſonaliter in mũdo.ſermõe. lxxx.R.
Exactões z rapine et alia infortunia qũo erũt bõis meritoria ſer.cl.M.
Exactiões indebitas facientes in ſubditos tenẽtur ad reſtitutionẽ ſer.lix.J.
Excuſant ſe boies tripliciter in peccatis ſuis ſermone.cxxx.K.exemplũ.
Excõicatio ẽ duplex.maioꝝ z minoꝝ.z qũo ꝙs abſoluit ab vtraqz excõicatiõe.lxix.M.
Excõicatio maioꝝ propter ꝙnqz timẽda eſt cuilibet boi.ibidem exemplũ.
Excõicationẽ maioꝝ incurrit ꝙs ipſo facto in bis caſibus ſer.lxix.K.
Excõicatus ẽ q̃ pcutit clericũ.z etiã q̃ recipit pedagiũ a clericis ſer.cxj.M.
Excõicatis ptic̃pãs i loq̃ndo.comedẽdo. orando. vendẽdo grauiter peccat ſermo.lxix. M.exempla duo.
Exẽpluz bonũ facit boies ꝑuerti a peccatis z inſup allicit ad bona opera.lxxiij.J.exemplũ.
Exemplũ bunũ et boneſtas moꝝ confert illa bona opera ſer.cij.M.
Exemplũ bonũ ẽ vtile eccleſie z deo acceptũ et boi meritoriũ ſer.lj.M.exemplũ.
Ꝓpter bonũ exemplũ põt ꝙs ſeipſuz laudare ſermone.cvij.M.
Exemplũ malũ multũ nocet boib̃.lxxviij.E.
Exemplũ malum eſt ſpecialis laqueus diaboli ſermone.xciij.Q.eſt etiã occaſio q̃ ſunt tot mali bomines.ciij.N.
Exemplũ malũ debet homo cauere omni conatu. ſermo.cxxiij.M.
Exemplũ maluz dantes rationẽ reddituri ſunt i extremo iudicio de animab̃ illis quas ad peccãdũ traxerũt.ſer.iij.M.
Exemplũ humilitatis.abſtinẽtie z patiẽtie. z ſic de alijs reliquit.ſer.xv.M.Q.

Amã proximi tenetur detractor reſtituere ſer.xliij.N.

Famam ꝓpriaz tenetur quilibet defendere ſer.cvij.K.
Famuli z ancille tria tenenẽ dñis ſuis.ſer.xxxiij.A.
Fatũ tenẽtes graniter peccãt ſer.xxj.S.
Feſtoꝝ celebratio tranſgredit octo modis ſer.cxvij. L.cliij.B.exemplũ.
Feſtiuis diebus vẽdere vel emere qñ ẽ pcñ̃ mortale z qñ nõ.ſer.cxvij.M. Itẽ.cxj.F.
Feſtiuis diebus peccãtes etiã hic in pñti puniũtur a deo.ſer.cxvij.B.exẽplũ.cxlij.M.
Feſtũ quãdo ẽ incipiendũ z quãdo terminãdũ ſermone.cxvij.F.
Feſta celebrãtibus deus dat ꝓſpitatẽ corꝑis z anime ſer.cxvij.M.exemplũ.
Fides ẽ ſumme neceſſaria.q: nullus ſine fide ſaluat nec vnq̃z ꝙs ſaluatus ẽ.ſer.xlj.F.
Fidẽ falſificẽt vigintiq̃tuor genera boim ſer.xlj.B. et cõſeq̃nter per totũ ſermonẽ.
Fides ẽ fundamentũ oñis boni.z falſificat a pluribus boibus.ſermo.cxlij.R.
Fidei duodecim articuli incluſi in duobus ſermõibus.cxlvj.z.cxlvij.

UVA. BHSC. IyR_046

Filij vtrū plus diligāt parētes vel ecōuerso sermōe xxiiij.T.
Filij tenent ser pentibus suis ser.xxiiij.S.
Filij quō sint informandi ꝛ corrigendi.xxiij.M.
Filij q̄ inhonorāt pentes punient quintuplici plaga ser.xxiiij.Æ.exemplū.
Filij q̄ nimis excessiue diligunt a parētib⁹ citi⁹ moriunt sermo.xvj.B.
Filia que deboneſtauit matrē.ꝛ iō dānata ē sermōe lxij.B.exemplū.
Fleuit xp̄us sup ciuitatē Hierlm.ꝛ quō iudei deleti.ꝛ dispersi sunt ser.cv.M.
Fortitudine triplici confortat nos de⁹ ser.lxxiij.F.

Audia celi sunt ma/

g gna.qꝛ ibi habebim⁹ fercula mag̃.multa dulcia.liij.P.exemplū.
Gaudiū electoꝝ oñdit i q̄ttuoꝛ dotibus corpis ſm quatuoꝛ ꝓpietates sol' ser.l.D.
Gaudia celi sunt tā magna q̄ q̄libet libēter dz pati p ipis ꝛ sibi abstrahere delicias corpis.F.vij.T.
Gaudioꝝ celestiū cōsideratio facit oēs labores pre sentes dulces et leues ser.cliij.D.
Gaudijs celi remunerabunt plenissime oñia opa etiā parua ser.clj.B.M.exemplū.
Gaudiū celeste hereditam⁹ ipso iure. sicut cū quis possidet hic hereditatē tpalē.clx.Æ.
Gaudiū celi ꝛ regnuꝫ eternū aliq̄ emūt ꝓ dimidia pte rerū tpaliū.aliq̄ cum supfluis.aliq̄ p duob⁹ minutis aliq̄ p haustu aque ser.cxv.K.
Gaudia multiplicia dabunt inuenib⁹ qui seruiūt deo a iuuētute sua ser.xx.P.
Gaudia celi augmētat nobis persecutio maloꝝ hominū in pñti ser.cxxx.Æ.
Gaudia celi sperare debemus a deo ser.cxxij.Æ.exemplū ibidē.N.
Gaudia celi sunt p̄cipaliter nouē ſm nouē choros angeloꝝ ser.lxxxiiij.per totū.
Gaudiū q̄d hēbim⁹ de dei visiōe ē inexplicabile.F.lxxxiiij.M.exemplū.
Gaudia que habebimus de societate ꝛ meritis sanctoꝝ ser.lxxxiij.M.
Gaudiū spūale habēt boni in pñti continue sermōe ix.K.Itē.ser.xx.K.
Gaudere debēt oēs boies de p̄uersione peccatoꝝ ser.lxxxvij.B.
Gaudio et cōsolatiōe tā corpali q̄ spūali carēt quatuoꝛ genera hoim ser.lxx.P.
Gaudere p̄t q̄s ꝓp̄ recreatōꝫ sine petō.F.xxxvj.M
Gaudere in malis q̄n ē petm̄ mortale.cxxxj.M.
Gaudia mōi p̄uāt boiem gaudijs celi.F.xxxvj.B.
Gaudiū mōi ꝓp̄ q̄nq; ē fugiēdū ser.xxxvj.D.
Gaudiū mūdi q̄n est peccatū mortale et q̄n venia/le ser.xxxvj.J.
Gaudere quō audent mali in peccatis suis sermo/ne.xxxvj.K.
Gaudere nō pōt in hoc mūdo q̄ ista ser ponderat ser.liij.p totū exemplū.
Gaudendū nō est in ꝟ mūdo qui est plen⁹ laq̄is ꝛ plen⁹ miseriis.F.cxxxv.B.M.exēplū ibidez.B.
Gaudent demones de dānatiōe pctō⁹ ꝓpter nouem causas sermo.lxxxvij.M.
Gratiā dei cognoscere p̄t quis in se p septem signa sermone.lj.B.
Gratia spiritussancti cōsolat nos tripliciter.lxviij.E.
Gratiam suam subtrahit deus bonis hominibus. lxxij.D.
Gratiā spūssancti ad suscipiendū prepant nos septem sermo.lxviij.F.
Gratia spūssancti ad quoscdā nūq̄ veniet.et ad quoſ/dā venit sed nō māsionē facit ser.lxx.M.
Gratia spūssancti venit ad septez genera hoim sermo ne.lxx.D
Gratia spūssancti tria opat in incipiētibus tria i p/ficiētibus.ꝛ tria in perfectis ser.lxxj.T.
Gratie aduentū debemus desid erare ꝓpter septem bona ser.vij.K.
Gratia dei p̄uat homo per malas cogitatiōes ser mone.cxxxviij.E.
Gratiaꝝ actiones deo offerre debemus sermo.cxij. J.exemplū ibidem.D.
Gratiaꝝ actio augmētat dona sed ingratitudo p̄i/uat donis iam habitis ser.cxij.M.
Gratiaꝝ actiōes teneāt q̄libet deo si vult iust⁹ inue/niri ser.cliij.M.
Cum gratiarūactiōe sumere debem⁹ cibū sermonē xcviij.L.exēplū.
Gratitudo bñficiorū ē signū nobilitatis ser.cxxvij. B.exemplū ibidē.M.
Gulosi quinq; cōmittūt in comedendo ꝛ bibēdo ꝛ que sunt reprehēsibilia.xcviij.F.
Gulosi quinq; mōis peccāt mortaliter sermo.xcix. M.Item.cxlj.L.
Gulosi attēdere deberēt fercula inferni ꝛ potū iferi nalē ser.lxij.N.exemplū.cj.E.
Gulosoꝝ erit fames ꝛ sitis maxia ser.lxij.N.Item xcix.P.exemplū.
Gulosis nocet multiplicitas ferculoꝝ tam in corpe q̄m in aia.qō p q̄nq; ꝓbat.F.lx.P.F.xcviij.J.
Gulosis dat xp̄s exemplū abstinētie tibi.ꝛ pot⁹ ser mone.xv.K.

Eretici cognoscūtur

h p quinq; signa sermo.c.Q.
Heredibus quom⁹ bona nostra dimi ſerimus ratiōem reddem⁹ in nouissimo sermone iij.S.
Hereditatē celestem quo iure homo possideat ser/mone.clx.Æ.
Homo hz nouē dignitates ſm nouē choros ange loꝝ ser.xxxij.S.
Hō quō a deo creatus sit.et q̄re Eua de costa viri formata sit ser.xxxiij.K.
Homo añ lapsuꝫ habuit dominiū super oēs crea/turas ser.xxxiij.M.
Homo quare sic creatus est a deo q̄ possit peccare ser.xxxiij.K.
Hoies sunt similes in quatuoꝛ.ꝛ ergo nullus de/bet spnere ꝓximū suū q̄ est paup et defectuosus sermone.lix.L.exemplū.Itē.lxxiij.E.

UVA. BHSC. IyR_046

Homicidiū ē triplex. s. qđdā corpis quoddā aīe. ⁊ qđdaꝫ vtriuſqꝫ ſimul ſer. cxlij. N.
Honorādi ſunt hoīes ſeptē de cauſis. xxviij. E.
Circa honores peccat q̄s q̄nqꝫ mōis ſer. xxviij. K.
Honeſtatē quilibet ſeruare dz in oīb⁹ verbis ⁊ factis ꝓpter tria. ſer. cij. M.
Honor exhibēd⁹ ē virtuoſis hoīb⁹ ſer. cxxxvij. Q.
Honores non debem⁹ appetere ſz honores nobis exhibitos deo offerre ſer. xxviij. L.
Hoſpitio recipere pegrinos eſt deo acceptuꝫ ⁊ hoī meritoriū ſer. lxxxix. Q.
Hoſpitio recipe malefactores ⁊ eos tueri eſt graue peccatū ſer. cxliij. M.
Hoſpites q̄ nimiū cōputant hoſpitibus. ⁊ q̄ dant cibū ꝓhibitū rei ſunt ſer. cliij. L.
Hoſpites et pincerne q̄ pmittūt in dominib⁹ ſuis ludere. inebriari. balſpbemare ſer. cxliij. M. Exemplū.
Humilitas in hoīe ē ſignū predeſtinatiōis ſermōe cxlix. E.
Humilitas neceſſaria ē ad ſalutem ſine qua nemo ſaluatur ſer. xxxj. K.
Humilitatis noue ſunt gradus in q̄bus q̄libet cognoſcere potent q̄z būilis ſit ſer. xxxj. L.
Ex būilitate q̄libꝫ dz ſe viliorē eſtimare. f. xxxj. M.
Hūilim⁹ fuit xp̄ūs quē ſeq̄ debemus. xv. P.
Hūliationē propriā ⁊ ꝓcēptuꝫ ſuū ꝓpt⁹ inducūt iſta ſer. cxxxvij. P.

Actantia deteſtāda

i ꝓpter tria ſer. cvij. J.
Jactātia octo mōis fit. ⁊ qñ ē mortale. et qñ veniale ſer. cvij. K.
Jactare ſe ⁊ exaltare in malis ē gue pctū. f. cxxxj. L
Jeiunū eccleſie ſoluētes qñ peccēt mortaliē. xxxix. K. Jtē. ſer. cxix. M. Jtē. cliij. J.
Jeiunū eccleſie p̄cellit ieiunū ſimplicis ſexte ferie. ſermone. cliij. K.
Jeiunū quadrageſime quare inchoaī in quarta feria ſer. xxxviij. F.
Jeiunādo q̄drageſimā decimā dam⁹ ſer. xxxix. M.
Jeiunātes a q̄bus cibis abſtinere debeant ſermōe xxxix. M. Jtē. xcix. M.
In q̄ etate teneī q̄s ad ieiunū. ⁊ de p̄gnātib⁹ mlieribus et de laborātibus. xxxix. M. O. P.
Jeiunū qđ fit in pctō valet ad tria. xxxix. L.
Jeiunū vt deo acceptū ſit ad hoc quinqꝫ req̄runt ſermo. xxxix. Q. K.
Jncarnatio x̄pi qualiter facta ſit ⁊ quō q̄libꝫ homo formeī in vtero mris ſer. j. D.
Jncarnatio x̄pi q̄liter attribuit ſpūiſctō. ⁊ quō fil⁹ incarnatus ē ſer. j. F.
Jndulgentie nō ꝓficūt quatuor generibus hoīm ſer. xij. B.
Jnfirmitates patienter ſunt ſuſtinende ꝓpter ſeptem bona. cxxviij. J. exemplū ibidem. L. ⁊ O.
Jnfirmitas corpis reḋit a malo ⁊ incitat ad bonū ſer. cxxviij. L. exemplū.
Jnfirmitas corpis liberat a purgatorio futuro ſer. cxxviij. M. exemplū.
Jnfirmit⁹ fideliter ſeruiētes exercēt oīa opa miſericordie ſer. cxxxviij. O. exemplū.
Jnfirm⁹ ꝓgnoſcit p plura ſig̃ an ſuꝑuiuere an mori debeat ſer. cxxix. Q.
Jnfirmus in agone anguſtiaī ꝓpter diſtrictā rōem quā redditurus ē ſer. cxxix. K.
Jnfirmitas ⁊ tribulatio eſt ſignū future predeſtinationis. ſer. cxlix. A.
Jngratus de beneficijs acceptis merito ꝓuand⁹ ē eiſdē beneficijs ſer. lxxxj. A.
Jgnorātia eſt triplex et an grauius peccet qui facit qđ ſcit. prohibitū eſſe. vel qui nō vult ſcire ſermone. xciij. T.
Jeſus hoc nomē ꝓfert multiplicē hoī grām. ⁊ quare noīamur x̄piani a x̄po. xix. B. C. crēp. B. D
Jnimicos diligere ⁊ iniuriātibus indulgere ex corde eſt martiriū ſpūale. ſer. xvij. K.
Jnimicis nr̄is ex corde idulgere nō erit nobis graue ſi cōſideram⁹ illa q̄nqꝫ ſer. cxxx. S.
Jnimicos nr̄os de neceſſitate ſalutis tenemur q̄nqꝫ mōis diligere ⁊ ipſis indulgere. cxxx. N.
Jnimicis nō ignoſcens pdit oīa opa ſua. et eſt i ſtatu dānatiōis ſer. cxxx. E. exemplū.
Jnimicis ⁊ offenſis quō tenemur ſatiſfacere ⁊ ipſis reconciliari ſer. xcvj. O.
Jniurias faciliter remittere eſt ſignū predeſtinationis. clxix. D.
Jniurias nobis factas libēter debemus indulgere vt de⁹ ignoſcat nobis pctā nr̄a ſer. cxxx. S.
Jniurias oz penitētē ex corde remittere ſi vult ꝓſeq̄ indulgentiā pctōr. xliij. A. exemplū.
Jniurias nr̄as nō debem⁹ vindicare in ꝓrio ſicut nec vnū mēbrū vindicat ſe in alio. cxx. F.
Jniurias dei vindicare eſt ſignū filiorū dei ſermōe xcv. B.
Jnnocentiā baptiſmalem poteſt q̄libet cōſeruare ⁊ ſine omni peccato mortali viuere vſqꝫ ad mortez ſermone. lxxvij. L.
Jnobedientia an ſit pctū mortale. cxxj. Q.
Jocus vt virtuoſe fiat ad hoc tria requirunt ſmone. xxij. A.
Jocis quis quinqꝫ modis peccat mortaliter ſermone. xxij. B. exemplū ibidē. L. D. E.
Jra octo modis ꝓmittit. ⁊ qñ eſt mortale et qñ veniale ſer. xcv. B. exemplū. Jtē. cxlj. M.
Jra animi oñdit p illa ſigna ſermo. xcv. J.
Jram animi excitans in ꝓrio reus erit oīm pctōrū que ille ꝓmittit in illa ira ſer. xcv. M.
Jnuidia tribus mōis ꝓmittit. et qñ ē mortale ⁊ qñ veniale ſer. cxlj. Q.
Judei quatuor vicibus x̄pm temptauerunt interficere ſer. xlv. B.
Judeos permittit eccleſia viuere ꝓpt̄ quinqꝫ ſermone. cv. O.
Judei ⁊ x̄piani dñt decē hr̄e inter ſe. cv. P.
Judeoꝝ pueri ſunt ſimiles pueris x̄pianoꝝ ſine baptiſmo decētib⁹ ſer. lxxvij. D.
Judei adhuc p̄ſeq̄rent x̄pm ⁊ fidē catholicā ſi poſſent. qđ pz p tale exemplū. cv. D.
Judiciū dei eſt duplex. s. pticulare in morte hoīs et vniuerſale in fine mūdi ſer. iij. O.

UVA. BHSC. IyR_046

Jn iudicio extremo districtā reddituri sumus rōez ser.iij.P.

Jn iudicio extremo accidunt hoi septē calamitates q̄ designanť p septē tōitrua.v.D.

Jn iudicio erūt quatuor ordines. ⁊ quō sepabunť ab inuicē ser.v.E.

Jn iudicio oñdet xp̄s signa passiōis sue.v.F.

Jn iudicio erūt q̄ndeci sig̃ i terroꝛē malor.F.vj.L.

Jn iudicio an pcā hoim erūt nota oib⁹.F.vj.M.

Jn iudicio quō p ignē renouabiť mūdus ⁊ oia ele mēta ser.vj.O.exemplū.

Judiciū temerariū fit septē mōis.⁊ qñ ē mortale et qñ veniale ser.xc.D.

Judicare de occltis cordiū ⁊ de futuris ꝓtingētib⁹ est piculosum.Jbidem.

Judicando dubia oia in meliorē ptē interp̄tari debe mus ser.xc.B.exemplū.

Judiciū temerariū ex leuibus signis bz triplicē gradū ser.liij.T.exemplū.

Judicare manifesta mala licitū est tamē cū spe emē datiōis ser.xc.L.exemplū.

Judiciuz temerariū ⁊ suspitio oriť ex tribus ser. xc. D.exemplū.

Judicare dēm⁹ alios meliores nob de trib⁹ causis. ibidem

Jurare p deuz qñ ē veniale ⁊ qñ mortale ser.cxxiij. F.Jtē.cxlij.S.

Jurare p creaturas nō licet ser.cxxiij.F.

Jurare p mortē ⁊ vulnera xp̄i est peccatū mortale. ser.cxxiij.B.exemplū.

Jurare ⁊ seipsuz obligare ad penā certā est periculosum ser.xlij.B.exemplū

Juramētū recipiens sciēter ab illo quē scit falsuz iurare peccat mortaliter.xlij.D.exemplū.

Jurare et iuramētū recipe p̄ōt q̄s licite in sex casib⁹ sermone.xlij.E.

Justicia est pulcerrima vir tutū ser.cliij.E.

Justus teneť deo tria ꝓrio tria.⁊ sibijpsi etiaz tria. Jbidem.

Justis ostēdit de⁹ suā miscōiaz in trib⁹.F.xcvij.E.

Juuenes dñt in iuuētute deo incipe seruire.ꝓp̄ ser bona q̄ inde ꝓueniūt ser.xx.J.

Juuenes quare deus qñq; pmittit mori in iuuētute ⁊ senes diu viuere ser.cix.A.

Juuenes possunt vsq; ad mortē innocentiā baptis malē seruare ⁊ viuere ⁊ sine pctō mortali viuere ser.lxxvij.L.

Juuenes qua etate possint peccare mortaliter ꝼmone.xxiij.J.

Aborare licet in diebus festiuis q̄ttuor de causis.F.cxvij.L.

Laboratores dñt septē habere in suis laboribus vt saluenť sermone.lv.D.

Laboratores dñt hꝫe bonā ⁊ rectā itentōez.F.lv.N

Laborare die noctuq; i seruitio dei erit nobis leue si cōsideram⁹ illa quattuor.cliij.A.

Largitas ē signū nobilitatis ser.cxxvij.E.F.

Laudans seipsum in pctis suis qñ ē mortale peccatū ⁊ qñ veniale ser.cvij.M.

Loquendo quattuor sunt seruāda ne peccem⁹ sermone.cxxxix.K.

Loq̄ndo debemus seq̄ xp̄m q̄ habuit in v̄bis suis veritatē ⁊ vtilitatē ⁊ moderantiā ser.cxxxix.T. Jtē.xv.T.

Jn locutiōe debem⁹ attēdere districtā rōem quam reddituri sum⁹ deo de v̄bis ser.iij.P.

Locutiōe offendūt ꝓrios octo genera hoim sermone.xcvj.P.⁊ deinceps.

Loq̄ debem⁹ de deo in mēsa ⁊ vbicūq; sumus ꝓgregati cū hoibus ser.xcvij.M.exemplū.

Loqui pauca verba debent mulieres ⁊ v̄gines ser. cxvj.K.

Multiloquiū impedit profectū spiritualem sermone.xviij.S.

Loqui hūilia de seipo ⁊ nolle hoc ab alijs sibi dici ē signū hypocrisis ser.c.T.exemplū.

Loqui luxuriosa verba qñ est mortale ⁊ qñ veniale ser.lxxxvj.A.

Loqui impudica ē ꝓpriū malorū et impudicor⁹ cordiū sermo.xcvj.T.exemplū.Jtē.cxxxix.K.

Loqui verba maledicta qñ ē mortale⁊ qñ veniale. et an quis sustinere debeat ser.lxvij.A.Jtē.xcv. L.exemplū.

Loquēdo verba iocosa p̄ōt quis peccare mortaliter quatuor mōis ser.cxxxix.Q.

Locucio ostēdit hoiem an sit de ꝓuincia celesti terrestri vel infernali ser.cxxxix.L.

Ludus alee qñ ē pctm̄ mortale.ser.xij.B.

Ludus vt fiat licite ad hoc q̄tuor req̄runť.xij.M.

Lusores qñq; cōmittūt sedecim pctā mortalia in ludo ser.xij.D.

Lusores quō ⁊ q̄bus teneneť restituere pecuniā cuz ludo acq̄sitā ser.xij.L.

Lusores ⁊ vsurarij quō ꝓfundenť in extremo iudicio ser.v.B.

Luxuria ⁊ fornicatio simplex ē peccatū mortale ser. lxxxv.O.Jtē.cxliij.A.

Luxuria extra mr̄imoniū ē sp̄ pctm̄ mortale sermone.lxxxv.O.Jtē.cxliij.A.

Luxuria sodomitica ē grauissimū ⁊ pessimū peccatū inter oēs spēs luxurie.lxxxv.K.

Luxuria sine actu cōmittiť decē modis et qñ ē mortale.⁊ quādo veniale sermone.lxxxvj.S. Jtem. cxlj.M.

Luxurie actuz quilibet p̄ōt p̄cauere ⁊ caste viuere. qō sic ꝓbať ser.lxxxvj.D.exemplū.

Maledicere proximis m qñ ē pctm̄ mortale.⁊ qñ veniale ser.xcv. L.Jtē.lxvij.A.

Maledicta verba an q̄s patiēter sufferre debeat.F. lxvij.A.

Maledicēdo primo.qñq; possideť idē bō a diabolo ser.xlij.T.exemplū.

Maledicūt dānati sibijpsis ser.cxxv.D.

Mali q̄re cū bōis hic in mōdo viuūt ser.xxx.B.

Mali quare nō p̄nt veritatē audire ser.xxxv.A.exemplū ibidem.B.

Mali faciliť peccāt mortaliť.q⁹ deū ñ timēt.F.ix.M

UVA. BHSC. IyR_046

Tabula

Mali si videt supra vel infra.retro vel añ tūc sp tristiciā inuenīt.ser.clvj.Y.
Mali sunt diligendi ⁊ ipsis ē cōpatiēdū propt̄ tria ser.cxx.B.
Malos quare deus pmittit diu viuere.cix.L.
Malis in agone tria pturbantia ꝓtingūt sermone lxxviij.G.
Malū inest nobis a corruptiōe nature.⁊ quare ꝓniores sum⁹ a malū q̄ ad bonū ser.cxxxviij.B.
Mammona iniquitatis quare dicatur sermo.ciij in principio.
Maria pariēdo xp̄m sex habere nō potuit que mulieres pariētes req̄runt ser.xj.D.
Maria.ix.bñficia exhibuit xp̄o puero q̄ ⁊ nos sibi exhibere debem⁹ ser.xvij.M.
Marie miscōdia p̄cellit miscōdias oīm sctōz.naz ipsa iuuat in oibus necessitatibus ser.clxj.T.
Maria triplici rōne hz maximā ptātē pre oib⁹ sanctis in celo ser.clxj.D.
Maria iuuat hoiem in vita.in morte.⁊ post mortē ser.clxj.A.
Maria tenet ⁊ cogit nobis subuenire triplici rōne ser.clxj.B.exemplū.
Maria hz nouē pruilegia p̄ cūctis hoibus et angelis ser.clxij.D.⁊ deinceps.
Maria hz supremū locū in celo.clxij.M.J.
Maria formā et exemplū viuēdi tribuit diuitibus paupibus ⁊ tristibus ser.clxij.K.
Mariā tria fecerūt matrem xp̄i tria mrēm nr̄am.⁊ tria dñam angelorū ser.clxij.M.
Maria aduocat ꝓ nobis tripliciter.⁊ q⁹ ad nullus alioz sctōz talē cōfidentiā habere debemus sermone.clxij.T.D.
Marie sabbatia dies attribuit.clxiij.A.
Maria q⁹ būilis fuit.⁊ quare taz būilis esse debuit ser.clxij.P.
Maria habuit triplicē virtutē⁊ virginitatē p̄ cunctis virgibus ser.clxij.M.O.
Maria septies locuta ē ꝑ ut ex dictis euangeliorū colligit ser.cxvj.K.
Martires statim euolant ad celū ser.xiij.Q.
Martires fieri possum⁹ sine effusiōe sanguinis sex modis ser.xiij.K.
Martirū spūale ē in abundantia rerū sustinere ꝓpter deū penuriā ser.lxxxij.F.
Mr̄imoniū de⁹ multiplicit̄ honorauit ser.xxv.A.
In mr̄imonio ꝓstituti dñt habere septē vt in statu mr̄imonij saluent̄ ⁊ ois labor quē hñt cū pueris erit eis meritoꝝ.xxv.B.⁊ deinceps.
In matrimonio ꝓstituti q̄nq; tempib⁹ dñt abstinere ab actu mr̄imoniali.ser.xxv.D.
Matrimōialis actus fit sex modis.⁊ q̄n est mortale.⁊ quando veniale.et quando nullū peccatuz sermone.xxv.G.
Quando vir petit̄ debitū vxorem peccet mortaliter.⁊ q̄n nō ser.xxv.L.
Maritū suuz vxor nō debet ꝓuocare ad iracūdiaz. sed obedire ei.ser.xcv.M.exemplū.
In matrimōio aliq̄bus nō ꝓspe succedit.⁊ hoc cōtingit septē de causis ser.xxvj.M.
Matrimoniū cōtrahere prohibitū ē tribus temporibus ser.xxvj.Q.
Matrimoniū cōtrahentes in pctō mortali peccant mortaliter ⁊ habebūt infortunia ser.xxvj.T.
Mechanici nō dñt esse nouitatū inuentores sermone.lv.X.
Mechanici et officiales q̄ hñt talia officia que sine pctō mortali nō p̄nt exequi sp sunt in statu dānatōis ser.xliij.K.
Mechanici et officiales qui sub iuramento officia sua recipiunt est eis valde periculosum sermone xlij.F.
Mechanici ⁊ laboratores quō reddituri sunt rationē in iudicio extremo ser.iiij.X.
Mendacium detestandū est ꝓpter quinqz sermōe cxxxiij.J.
Mendaciū est triplex.pniciosuz.officiosum.⁊ iocosum.⁊ q̄n ē mortale ser.cxxxiij.L.
Mendaciū quō differt a falso sermo.cxxxiij.O.
Mercatorū duodecim genera dānant̄.cvj.A.
Mereri debem⁹ cū rebus corpe ⁊ aīa ser.cl.A.
Misericors est de⁹ peccātibus ⁊ penitētib⁹⁊ iustis ser.xcvij.L.
Misereri est ꝓpriū dei punire hoiem est ei alienuz. ibidem.
Misericordie dei magnitudinē si quis attēderet diligenter nunq̄ in peccatis suis desperaret sermone.cxxij.T.
Misericordia dei patet in his exēplis sermone.ciij. Q.exemplū.Item.cxxij.X.exempluz.Item.clj. O.exemplū.
Misericordie opa sunt sex.⁊ quō.⁊ quare q̄libz debet ea in p̄nti exercere ser.lxxxix.O
Misericordie opa exercētes habebūt in celo mēsuram bonā.cōfertā.⁊ coagitatā.cl.K.
Misericordie opa dñt precipue exhibere vidue sermone.cxvj.T.
Misericordia ⁊ ꝓpassionē debem⁹ habere ad ꝓximos sicut vnū mēbrū ad aliud ser.cxx.E.
Misereri ⁊ cōpati ꝓximis est signū predestinatōis ser.cxlix.B.
Misericordia et pietatē triplicē debem⁹ habere ad ꝓximos ser.lxxij.L.
Misericordie opa debemus exhibere aīabus nr̄is ser.lxxij.B.
Mors cōpalis ortum habuit ex peccato ademptione.xxvij.D.
Mortēes temptat diabolus per quinqz sermone cxxxiij.S.
Mortēs an saluari vel dānari debeat per sex interrogatiōes cōgnosci poterit ser.cxxv.L.
Moriens dz q̄nq; habere que xp̄s in cruce habuit ser.cxxv.D.
Morientib⁹ ꝓtingūt septē q̄ sunt memorāda quotidie ser.xv.F.Exemplū ibidē.B.
Mortis hora tria accidūt bonis q̄ eos valde ꝓsolatur ser.lxxviij.M.exemplū.
Mortis hora tria accidūt malis q̄ eos valde pturbant ser.lxxviij.B.
Ad mortē nos prepare debemus ser.clvj.X.
Mori discere dñt q̄libz q̄ vult bñ mori.⁊ q̄d sit bñ mori ser.cxv.M.exēplū.

UVA. BHSC. IyR_046

Mōrientib⁹ in agone qñqz apparet xp̄s sancti ⁊ angeli bonis hoibus ser.cxv.B.exemplū.
Mōrētibus assunt multi demones ser.cxv.J. Exē plū.Itē cxxxv.E.exemplū.
Mōrētes q̄ pdūt rōem in agone q̄d sentiēdū sit de ipsis an dāneṫ vel saluenṫ.ser.lxxix.Q.
Mortis pena an diminuat aliq̄d de pena p̄o pctis debita.ser.lxxxix.S.exemplū.ibidē.T.
Mors ⁊ plaga dei qñqz differṫ malis hoibus ꝓpter bona opa que faciūt in pctō mortali.sermōe.xcij. M.exemplū.
Mori qñqz p̄mittit deus iuuenes quatuor de causis ser.cix.B.
Mortis memoria ē remediū ꝓtra septē pctā mortalia.ser.liij.M.Itē.cxv.M.exemplū.
Morṫ q̄s securior in societate bonor q̄ sol⁹ sermo. lvj.B.exemplū.
Mōriēs in agone videt xp̄m. ⁊ redditur⁹ ē rōez de decē.ser.iij.P.⁊ deinceps.Item.cxxx.R.Exemplum.
Mortis corpalis sunt decē signa ser.cxxix.Q.
Mors aie in septē assimilaṫ morti corpali sermone. cxxix.P.
Morienti tribus de causis daṫ sacr̄m eucharistie in agone mortis.ser.lxxviij.F.
Mōriēs quō in agone debet seip̄m vxorē ⁊ pueros ꝓgnatos ⁊ oīa tpalia deo offerre ser.cxxxiij.B.
Mori iuste qñ ē pctiū ⁊ qñ nō ser.cxxxiij.A.
Mōriētes in pctō mortali excidūṫ ⁊ in ignē mittūtur quintupliciter ser.cj.A.
Mortis nūcius ē infirmitas corpis.ser.cxxviij.J.
Mortalia pcta q̄ ⁊ quot sunt.ser.cxlj.J.
Mūdus ꝓpter infidelitatē suā ꝓtēnend⁹ ē.F.clij.P.
Mūdū si ꝓtēpserim⁹ hoc cognoscit p tria.F.clij.Q.
Mūdū diligere qñ ē mortale ⁊ qñ veniale.F.clij.R
Mūd⁹ iste ab initio vsq̄z ad finez habebit bonos et malos simul.⁊ q̄re hoc ser.xxx.A.
Mūdū nō diligimus si diligēter iste septē cōsideramus ser.cxxxvj.F.exēplū.
Mūd⁹ ē plenus laqueis ⁊ miserijs sermōe.cxxxvj. G.M.
Mūdi amatores sunt serui diaboli.cxxxvj.K.L.
Mundi opa sunt peccatū pctō addere.sermo.cxiij. T.exemplū.
Mūdaṫ aliqua res tripliciter corpal⁹.sic ⁊ nos mūdari debem⁹ spūaliter ser.cij.L.
Mūdicia cordis ex tribus causaṫ.⁊ p tria cognoscitur.⁊ p tria custodiṫ.ser.viij.B.L.
Mulieres imitanṫ Euā in ſupbia et incredulitate. ser.xxxiij.P.Q
Mulieres pregnātes diuersas exercēt superstitiōes sermo.xlj.M.
Mulierū parturiētiū dolor ē vehemēs et quare datus ē mulierib⁹ dolor ille.lxj.S.
Mulieres que moriunṫ in ptu.⁊ de his q̄ ꝓcurant aborsum ser.lxj.T.exemplū.
Mulieres sunt molles. fragiles. incaute.sermone. cxvj.Q.
Murmurare nō debemus ꝓtra deū. qz iudicia dei abyssus multa ser.cix.K.exemplū.

Atus est christus de

n virgine triplici de causa sermo. cxlvj.F.
Matus est xp̄us tempe descriptionis et tpe pacis.⁊ quare hoc ser.xj.A.
Mat⁹ est christus ⁊ puer factus triplici rōe. ⁊ q̄o nos.ix.facere debemus puero iesu ser.xvij.B.
Mato xp̄o iesu venerunt tres magi.pastores.et angeli eum honorātes ser.xxj.R.
Matiuitas xp̄i ꝓcellit natiuitatē alior.clxij.F.
In natiuitate sua xp̄s fuit paup in strato.in hospitio.in vestimento.in cibo ser.xj.D.
Matiuitas xp̄i cōfert magnū gaudiū ꝓpter sex sermone.xj.B.
Mato christe maria fuit pauper in ser sermo.xj.D
Mobilitas vnde habet ortum.⁊ que sunt signa nobilitatis ser.cxxvij.E.
Mouitatū inuentores grauiter peccāṫ ⁊ grauiⁱ⁹ punienṫ ser.cxxij.M.
Mor habet tria in ſe que somnū prouocant sermone.ij.J.
Muptie spirituales sunt inter xp̄m ⁊ animā sermo. cxxiij.K.

Bedientia ꝓcellit

o alia bona opa.lvj.L.exemplū.
Obedientia religioſor⁹ qualis debet esse ser.cxxj.O.
Obediendū ē sacerdotibus q̄cq̄d loco dei p̄cipiūt. sermone.cxj.E.
Obedire tenenṫ serui ⁊ ancille dñis.xxxiij.L.
Occidentes pueros in vtero matris ⁊ aborsum ꝓcurantes sermo.xvj.A.
Ociositas ē occasio peccādi. ⁊ facit hoiem indignū pane.quo vescit ser.cxvj.P.
Ociosi et pigri et luxuriosi perdūt animas suas sermone.cxxxij.F.
Oculos et visum custodire debem⁹ ꝓpter tria.sermone.lxxxvj.E.Itē.cxxxviij.B.
Opa nostra erūt nobis leuia si diligenter cōsideramus illa quatuor.ser.cliij.A.
Opera nostra quō remunerabunṫ in celo sermone lxxxiij.L.⁊ deinceps.
Opera nr̄a de mane offerre debemus deo ⁊ de sero cōteri de cōmissis sermo.cxij.L.
Opez corpis reddituri sum⁹ rōem.ser.iij.Q.
Ad opera bona se promptū inuenire ē signū gratie sermone.xlviij.F.
Opa nr̄a debēṫ q̄tuor habere.alias cū bonis operibus dānamur.ser.cxl.A.
Opa bona q̄ nō fiūt in caritate non sunt meritoria ad vitā eternā.cxl.F.Itē.xcij.K.
Opa q̄ in pctō mortali fiūt cōferūt boi sex bona sermo.xcij.L.
Opa bona facere ꝓpter laudē hūanam.qñ ē peccatum mortale.⁊ qñ nō.cxl.D.
Opera bōa nō sunt principaliter ⁊ solummodo facienda ꝓpter regnum celorū. nec mala solum modo vitanda ꝓpter penam inferni.sermone cxl.E.

UVA. BHSC. IyR_046

Tabula

Opa mala qñq; durioza sunt cū quib⁹ infernū me/remur q̄; bona cū q̄bus celū. ser. xx. K.

Opa mala ꝓpetrans generat monstra sermõe. xvij. K. Exemplū.

Opari et mereri debemus cū oze. oculis. mãibus et pedibus. et cū toto coꝛpe ser. xlj. F.

Opa mundi sunt pctã peccatis addere. sermo. cxiij. T. Exemplū.

Oꝛat xp̄us ꝓ nobis q̄druplciter patrẽ celestem ser/mone. lvij. E.

Oꝛando quõ debem⁹ petere tpalia. spũalia. ⁊ eterna ser. lxiiij. O.

Oꝛanduꝫ ẽ principaliter tribus tpibus diei ⁊ noctis ser. lxiiij. K.

Oꝛatõis tp̄s magis aptũ ẽ de mane ⁊ de sero ꝓpter illa bona ser. ij. L.

Oꝛatio in quo loco fieri debat ser. lxiiij. L.

Oꝛatio precellit ieiuniũ et elemosinã in quinq; ſmo ne. lxij. J.

Oꝛatio vt exaudiat̃ ad hoc req̃runt̃ ꝑnq;. lxiiij. M.

Oꝛões pctõꝝ quõ deus exaudit. ⁊ quõ nõ sermõe. lxiiij. M.

Oꝛatio dominicalis precellit alias oꝛatões in quiq;. ser. lxv. O

Oꝛatões sctõꝝ q̄ petit vel etiã bonoꝝ hoim ille dꝫ quatuoꝛ hr̄e in se. F. lxv. S. exemplũ.

Oꝛo fratrũ liberauit fratrẽ in agone a dracone ſmo ne. cxxj. O. exemplũ.

Oꝛões illius deus nõ exaudit q̄ inimicis suis ex coꝛ de non ignoscit. cxxx. T. exemplũ.

Oꝛnatus coꝛpis sex modis p̄t esse pcñi mortale ser. lxxxiij. J.

Oꝛnatã et pulcrã p̄sonam vidẽs dꝫ duo cogitare ne peccet. ser. lxxxvj. N. Itẽ. cix. F.

Oꝛnata et pulcra persona inclusit se ne esset occasio alijs peccandi ser. cxxiiij. M. exemplũ.

Acem debent habe/

p re in matrimõio existẽtes. sermo. xxv. D.

Patiẽtiã i aduersitatibus seruare ẽ spũa/le martiriũ ⁊ verũ signũ sctitatis. ser. xiij. R.

Patiẽtie exemplũ xp̄us nobis dedit in sua passione sermone. xv. S.

Patiẽtia in infirmitate ⁊ tribulatiõe per tria acq̃rit̃. sermone. clj. K.

Patiẽtia ẽ nobis valde necessaria. ser. clj. S.

Per impatiẽtiã possum⁹ perdere animas nr̄as ser. clij. T. Exemplũ.

Patiẽtiã hr̄e in psecutiõibus ⁊ in iniurijs ẽ multuꝫ meritoꝝ ser. lxvij. L. exemplũ.

Patiens vincit totũ mõm ⁊ oẽs homines sermone lxxxviij. M.

Impatiẽtia in aduersis est signum hypocrisis ſmo ne. c. S.

Impatiẽtia est specialis temptatio in agone. sermo/ne. cxxxiiij. V.

Parentes tenentur ser pueris suis sermo. xxiij. M. exemplũ.

Parẽtes quõ debẽt pueros suos coꝛrigere ser. xxiij. L. exemplũ.

Parentes merent̃ educando pueros suos ad bono/rem dei. ⁊ mulieres dñt pueros suos ꝑ se lactare. ser. lxj. V. exemplũ. Itẽ. cviij. X.

Parẽtes pñt sex mõis demereri q; pueri ipsoꝝ mo/riunt̃ in puericia. ser. lxxviij. A.

Parẽtes q̄ iniustas res ꝓpter pueros lucrant̃ dam/nant̃ ser. xciij. L.

Parẽtes isti occidũt spũal̃r pueros suos. F. xvj. A.

Parẽtes debẽt pueros suos informare ne etiã pnas res furent̃ ser. ciij. M. exempla. Itẽ. cxlij. L. Ex emplũ.

Passio chr̄isti fuit amarissima ꝓpter nouẽ causas ser mone. xlix. S.

Passus est xp̄s in oĩbus mẽbris suis. F. xlix. T. Itẽ. xlv. J.

Passio chr̄isti docet septem bona ser. xlix. V.

Passionis tpe xp̄s fuit largissimus. q; oĩa dedit ser. xlix. X. Itẽ. clxij. L.

Xp̄us septies sanguinẽ suũ fudit ad delendũ septeꝫ pctã mortalia sermo. xix. D.

Passionis tpe derisus ẽ chr̄istus quater a iudeis ser mone. xxvij. L.

Passio chr̄isti quõ temperat gaudiuꝫ mũdi sermõe. xxxvj. L.

Passionis tempoꝛe pauprim⁹ fuit xp̄s ⁊ tristissim⁹ sermone. xlv. J.

Xp̄o quatuoꝛ mortes volebant iudei inferre sermo ne. xlv. G.

Patiẽs xp̄us quot vulnera ꝓ nobis sustinuit. ser/mone. xlviij. M. Item. cliij. M.

Passionis xp̄i duodecim fructus meditatõis. ſmo/ne. xlviij. J.

Passio xp̄i ẽ remediũ ꝓtra septẽ peccata mortalia ser mone. liij. M.

In passione sua xp̄us oñdit domi septẽ suauitates. sermone. lxxiij. R.

Passiõis sue memoriã reliquit nobis xp̄s in tribus ser. lxxix. K.

Passionis tpe xp̄us accensus fuit valde in amoꝛem nostroꝝ. qõ ostẽditur quatuoꝛ signis ser. xlix. O. Item. lxxix. L.

Pariendo nos in cruce habuit quinq; gestus quos hñt mulieres pariendo pueros. lxj. R.

Xp̄us factus est despectus. ⁊ nouissimus vir dolo/rum. rẽ. ser. cij. J.

In passiõe xp̄i cogita quis. q̄d. ⁊ qualiter passus sit ser. cxlvj. B.

Passionẽ xp̄i libẽter cogitare et audire est signũ p̄de stinatiõis ser. cxlix. K.

Passionis xp̄i septẽ documẽta ser. xlix. V.

Passio xp̄i facit laboꝛes. tribulatões. ⁊ infirmitates dulces. ser. cliij. B.

Xp̄us quare habuit caput inclinatũ. manus exten/sas. ⁊ pedes affixos. ⁊ latus aptum ser. xlix O. P. et deinceps.

Passionẽ ⁊ morte ⁊ sanguinẽ xp̄i nõ licet nominare nisi cũ magna reuerẽtia ⁊ deuotiõe. cxxiij.

Paupes quare reuerẽtius habeãt se ad deum q̄ ipi diuites. ser. xxj. X.

Pauptatis exempluꝫ xp̄s nobis reliquit ser. xv. O. Item. xlv. L.

UVA. BHSC. IyR_046

Alphabetica

Pupes qñ sustinent famem sitim frigus consolari debẽt quia chaistus talia p ipsis sustinuit sermo. xxvij. B.

Paupes fecit deus ꝓpter diuites. vt mereanť ab eis vitã eternã. sermo. cl. D.

Paupes qui saluanť & q̃ dãnanť ser. lxxxj. N. Exemplũ quasi in fine post septimũ genus.

Paupibus subtrahit deus talia in p̃senti in signũ electiõis & dilectiõis. sermo. cviij. P.

Paupibus dat de? multos pueros cõiter. & hoc q̃druplici rõne ser. cviij. D.

Paupeꝝ elemosinas acceptat deus fm affectũ ipsorum & nõ fm q̃titatẽ dati. ser. cij. S. Jtẽ. cl. S.

Paupes debent diuitibus fauere oĩa bona que bñt a deo ser. cxx. B.

Pctã quatuor clamãtia in celũ ser. ciij. G.

Pctm̃ p̃mittť suggestiõe. delectatiõe. & cõsensu ser. lxxxvj. T. Jtem. cxxxviij. A.

Pctã cõiter cõmittunť ex defectu fidei qõ sic ꝓbatur sermone. lxij. X.

Pctã mortalia põt q̃s p̃cauere. ser. lxxvij. L.

Peccata magna ꝓpter ꝓsuetudinẽ estimãtur iã pua ser. cxxxj. J.

Pctm̃ cõmittť aut ex ignorantia. aut ex infirmitate. aut ex malicia. cxxxj. O.

Peccãdo p̃io incipiť a minimis. & postmodũ pctõr dilabiť ad maiora. ser. cx. L.

Peccãdo pctõres pctã pctis addunt ser. cxiij. T. Exemplũ.

Peccant nouẽ genera hoim quoꝝ sp vnũ gen? grauius puniet alio. ser. cxxxj. F.

Peccata mortalia breuiter in vno sermõe cõclusa. f. cxlj. J.

Peccata nouẽ aliena cõclusa in duobus sermõibus ser. cxliij. M.

Pctm̃ mortale cõfert illa dãna. ser. cxxxvij. O.

Pctĩ ꝓpetratio stat in hoc q̃ hõ deliberato aio auertit se a deo ser. xxix. P.

Peccãt mali hoies q̃ deũ nõ timẽt faciliter mortaliť sed nõ boni. ser. ix. M. Jtem. xxix. P.

Peccãtes generãt monstra spũaliter i aĩa f. xvij. K.

Pctõres ꝓpanť dormientibus ꝓpť q̃nq; ser. ij. M.

Peccatores qui cõia pcta mortalia non habent pro pctis propter nimis amplã cõscientiaz q̃z piculose stent. ix. F.

Pctõres q̃ obmittũt peccare solũmodo. vel ꝓpť hominis timorẽ vel verecundiã bũanã dãnanť ser. lxxxvj. L.

Pctõr q̃ est vere ꝓtrit? de pctis nõ est ampli? i pctõ mortali ser. cxl. B.

Pctõr q̃tumcũq; magn? si habz se in illa tria de? indulget sibi pctã ser. cliij. L.

Pctõibus oñdit deus misẽdiam specialiter in trib? ser. xcvij. L.

Peccatum veniale quatuor modis committitur sermone. cx. M.

Pctã venialia inferunt septẽ dãna. ser. cx. M.

Pctã venialia impediũt ꝓfectũ hois. xviij. T.

Pctã venialia sunt occasio pctõr imortaliũ quatuor modis. ser. cx. Q.

Penitentiã verã agunt isti. xliij. E.

Penitentiã falsam agũt nouẽ genera hominũ fmone. xliij. K.

Per penitẽtiã & p opa penalia p̃t quis delere omnẽ penam peccatorũ q̃ statim euolet ad celũ sermone. xliij. K.

Penitens debet habere spem bonam de indulgẽtia peccatorũ si vult remissionẽ peccatorũ cõsequi sermone. cxxij. T.

Penitentiam nõ debemus differre vsq; ad mortem et hoc ꝓpter q̃nq; ser. clvj. X.

Pena damnatorꝝ quo ad dispositiõem corpis fmone. l. E.

Pena maxima ẽ dãnatis separi a clara visiõe dei. f. cj. L. Jtẽ. cxxv. O. exemplũ.

Pena ignis inferni differt quintuplici dñia ab igne nostro. ser. cj. D. Jtẽ. cxxv. B. exẽplũ. Quõ puniant ebriosi. ser. lxj. N. & ser. xcix. P. Exẽplũ. Jtez sermone. cxxv. Q.

Pene future consideratio facit penas pñtes leues et exercitia leuia. ser. cliij. L.

Penas inferni mereť gaudium mõi ser. xxxvj. M.

Dãnati quõ clamabũt et maledicent sibũpsis & mẽbris propriis. ser. v. J.

Damnati habebunt tria fercula amarissima & potũ amarissimũ. & tria genera musicalia & balneũ & lectũ ser. lxij. N. Exemplum et sermone. cj. E. exemplum.

Pene inferni magnitudinez exprimũt Bern. Aug. Amb. Grego. ser. cxxv. B. Exẽplũ. Jtez. cxxxv. E. exemplũ.

Pene inferni sunt nouẽ ser. cxxv. O.

Pena magna ẽ dãnatis videre demones in inferno ser. cxxv. K. exemplũ.

Pena magna ẽ dãnatis videre gloriã beatorꝝ & quõ recordanť bonorumz que hic habuerunt sermone. cxxv. T. V.

Pena magna ẽ dãnatis mori eternaliter & tñ nõ cõsumi ser. cxxv. X.

Pena inferni quõ minuiť ꝓpter bona opa que facit q̃s in pctõ mortali. xcij. M.

Penas inferre ẽ deo alienum. & quõ cõpelliť punire hoiem ser. xcvij. B.

Penas inferni sustinebũt nouẽ genera hoim & semper vnũ grauiꝰ alio ser. cxxxj. F.

Perseuerãtia acquirit premiũ eternũ. sermo. lxxiij. M. exemplũ.

Precepta decem conclusa in duobus sermonib? ser mone. cxlij. Q.

Prelati sunt honorandi etiam si mali sunt sermõe. xxviij. F.

Prelaturã appetere an sit pctm̃. ser. iiij. N.

Prelati et dñi tenenť tria suis famulis & subditis. f. xxxiij. E. Jtẽ. lix. M.

Prelati in iudicio extremo districtã rõem reddituri sunt sermone. iiij. N.

Prelati nõ dñt exactõnare subditos. lix. J.

Prelati dñt corrigere subditos. lxij. G.

Prelati tenentur tueri terrã suam a raptoribus ser. clxv. K.

Prelati impignorãt aĩas suas ser. cxxxij. G.

Prelati et superiores non debent spernere inferio-

UVA. BHSC. IyR_046

res sic nec vnū mēbrū spnit aliud.sermo.cxx.L.
Presumptio.sermone.xcij.S.
Presumptuose peccantes grauius alijs punientur. sermo.cxxxj.O.
Predestinatōis sunt nouē signa.ser.cxlix.A.
Predestinatio nō cogit libez arbitriū. z qualiter circa predestinatōez hoīes errant.ser.lxxiij.M.Exemplū Jtem.xciij.V.
Prospitas quare dat malis hoībus.ser.xcij.L.
Prospitas tempalis est signuz reprobatōis z eterne dānatōis.ser.cviij.Q.exemplū.ibidem.R.Jtē. cxlix.B.exēplū. Jtez.xxxvj.O.Exemplum.
Profectū spūalem impediūt illa septē.xviij.M.
Proficere debemus i bono si volūtatem deuolum? pficere.sermone.cij.M.
Proficere volens in bono debet illa quatuoz sp cogitare.sermone.cxxxvij.O.
Proficiens q̄ in corde mouet ad bene opandū est signū predestinatōis.ser.cxlix.J.
Proximis tenemur tria.ser.cliij.P.
Pulcritudo corpis qñqz est causa q̄ aliq̄ nolūt deo fuire. Et qui se bicot sint pulcriozes ornāt deforiozes erūt in inferno.ser.cxiij.Q.Exemplū.
Pueros occidentes in vtero matris z aboꝛsum procurantes.sermone.xvj.A.
Puer in vtero matris an baptisari possit.z quando apparet aliqō membruz pueri et timeꝛ de aboꝛsu quid faciendū sit.ser.lxxvj.V.
Purgatoriū est locus vbi purgant venialia.qz cum vno pctō veniali nō pōt q̄s deū videre.ser.cx.O. exemplū.ibidem.P.
Punient hoīes grauiter post hanc vitā etiaz p parnis rebus iniustis.ser.ciij.J.
Purgatorij pena ē valde acerba. ergo potius hic satisfacere debem? pro peccatis.z q̄diu quis p vno peccato mortali puniet.clvj.V.exemplū.
Purgatorij acerbitas z dīna inter penam pītem et futurā.ser.cxxviij.M.exemplum.Jtem.cxxxiij. X.Jtem.cli.L.Exemplū.Jtē.clj.V.Exemplū.
Anime in purgatorio habēt triplicē pſolationē.ser. clx.F.Exemplū.
Purgatorij penam minuit correctio que fit i pſenti pro delictis.ser.lxij.M.Exemplū.

Quietē mētis impediūt tpalia.sermōe.xciij.V.

Aptoꝛ in tribus cēpe/
r ioꝛ diabolo. z de penis raptoꝛ.ser.ciij.F Exemplum.
Rōem reddituri sum? de decē in die iudicij.F.iij.P
Rōis vsum aliq̄ amittūt i agone.ser.lxxix.Q.
Recidiuans incurrit septē magna damna. sermōe. lij.M.Exemplum.
Recidiuātes immediate in pctā nō veram agūt penitentiam.sermone.xliiij.B.
Recidināt cōiter octo genera hoīm.lviij.F.
Recidiuationē volens pcauere illa fer debet quotidie premeditari.sermo.lij.M.
Religio i septez ppat vite celesti.ser.cxxj.M.
Religionis ingressus delet penam culpā z restituit primā innocētiā sicut baptismusmus.ser.cxiij. V.Jtem.cxxj.P.
Religiosoꝛū prelatus nō potest dispensare.cuz subditis ad habendū ꝓpria ser.cxxj.J.
Religiosus qui nō habet animū resignandi oia q̄ prelatus suus requirit ab eo est i statu damnationis.sermone.cxxj.K.
Reprehendunt deū septem genera hoīm.cviij.P.
Resurrectio mortuoꝛū erit taz bonis q̄ malis i voce tube.sermone.v.V.
Resurrectio mortuoꝛū qui imediate morituri sunt añ iudiciū.an etiaz eoꝛū dē corpa rediganť in puluereꝛ.sermo.vj.M.
In resurrectiōe corpa electoꝛū habebūt quatuoꝛ ꝓprietates solis.sermo.l.V.
In resurrectione corpa reprobоꝛū erūt deformia et passibilia.sermo.l.E.
Resurrectio hominū in nouissimo die qualiter fiat q̄ ad etatē z q̄titatē.ser.l.L.
Resurrectio xp̄i ꝓtulit gaudiū angelis in celo z sanctis patribus in limbo.ser.l.A.
Resurrectionē suaz quare primitus xp̄us ostendit mulieribus.sermo.l.F.Exemplū.
Res iustas dūt pntes relinq̄re heredibus z pueris ser.xxiij.Q.exemplū.Jtē.xxv.L.M.exemplū.
Res iniustas scienter possidentes damnātur cū heredibus.sermone.ciij.M.exemplum.Jtē.cxiij. E.exemplum.
Res iniustas possidenti si q̄s tradit filiam suam in vxoꝛem in eternaz damnationē tradit. sermone. xxvj.S.
Res iniustas possidet quis quiqz modis.sermone. lxxxij.V.
Res iniustas lucrant.xiij.genera hoīm.ciij.F.
Res iniustas lucrantes vendūt alias ꝓpias totiēs. quotiens.sermone.cxxxij.E.
Rebus iniustis ptcipās q̄s in comedendo bibēdo vel emendo tenet ad restitutionē.clv.Q.
Rem raptam vel furatā scienter emēs quiqz dāna incurrit.ser.cvj.B.
Res z propine que a iudeis recipiunt q̄bus sint restituende.ser.cv.Q.
Res paruas furari q̄ē ꝓtra preceptū dei z q̄ nō. sermone.ciij.M.Exemplum.
Restitutio de rebus occultis z de debitis.et etiā de puis rebus quō debet fieri.ser.xliij.X.Jtē.iij.F. M.J.tria exempla.Jtez.cxliij.L.exemplū.Jtez. cl.B.L.exemplum.
Res iniustas auari z vsurarij z raptoꝛes et lusoꝛes raro restituūt.sermo.cviij.N.T.
Res iniustas noles cōtra deum lucrari illas offert deo sermone.cl.M.
Res inuēte quō z quibus sunt restituende.ciij.K.

Acerdotes quare ho/
s noꝛandi sunt.ser.xxviij.M.
Sacerdotes sunt simules angelis z beate marie virgini in tribus.z habent nouē priuilegia sermone.cxj.N.A.
Sacerdotes infamātes z eos exosos habentes grauiter peccant.sermo.cxj.L.

UVA. BHSC. IyR_046

Sacerdos fornicarius quotiēscūqz facit aliquē actū alicui⁹ ordinis peccat mortaliter.cxj.B.
Sacerdos expēdēs p̄tionū crucifixi cū meretricibus tenet ad restitutionē.cxj.F.B.
Sacerdos fornicarius ē suspēsus a diuinis. ⁊ si celebrat efficit irregularis.ser.cxj.D.
Sacramēta septē pclusa in vno sermone.cxlviij.P. et deinceps.
Sacramēta que possint reiterari ⁊ q̄ nō.cxlviij.R.
Sacramēta administrās in pctō mortali ipō facto peccat mortaliter.sermo.cxj.D.
Saluant pauci respectu dānator ⁊ hoc debz nobis incutere timorē.cxxvj.D.itē.cxlix.L.exm̄.
Sanguinē suū xp̄s septies fudit ad delendū septem peccata mortalia.ser.xix.D.
Sancti in celo orant p nobis.ser.clx.D.
Sanctorū cōmunio in simbolo q̄d signific et. sermone.cxlvij.O.
Sape plus q̄ oz cōtingit quatuor mōis.ser.liij.R.
Satisfactio p pctis sp dz inūgi p cōtrariū illorū peccatorū. ⁊ hoc in remedū.xlvij.O.
Satisfactiones expletā in pctō mortali an necesse sit reiterare.sermone.xlij.P.
Senes honorādi sunt ꝓpter senū.xxviij.G.
Seq̄ debemus xp̄m triplici rōne.ser.xv.M.
Sequi debem⁹ xp̄m in septē.f.xv.O.
Seruitū inuenū ē deo valde acceptū.sermo.xx.L. Exemplū.
Seruiūt deo oīes creature.sermo.clv.Q.
Seruire deo tenemur ꝓpter sex causas. ⁊ illa sex seruitia requirit deus a nobis.clv.R.
Seruiendū est deo principal⁹ ex charitate ⁊ non solūmodo ꝓpter regnū celorū nec ꝓpter ifernū euadendū.sermo.clv.D.exemplū.
Seruitores suos deus exaltat ⁊ honorat multiplicit er.sermone.clv.S.
Seruire aliqui nolūt deo sex de causis.cxiij.P.
Signa q̄ntqz p q̄ cognoscūt veri xp̄iani.lxvij.X.
Signa digne cōionis. ⁊ q̄diu xp̄us manet in hoīe post cōmunionē sermo.li.B.
Silentiū seruare ⁊ pauca v̄ba loqui docent nos illa septem.sermōe.cxxix.S.
Societas bona confert decē emolimēta ser.lvj.A.
Sodomiticū pctū est pessimū vitiū inter species luxurie. ⁊ hz quinqz gradus.lxxxv.R.
Somnia obseruātes peccāt.sermo.xlj.M.
Sortilegi diuersimode falsificāt fidem xp̄ianā.f.xlj. O.exemplū.Itē sermo.cxlij.R.
Spem ⁊ cōfidētiā quadruplicē debem⁹ habere ad deū.sermone.cxxij.R.
Spūssctūs tribus vicibus datus est apl̄is.lxxj.S.
Spūssctūs opatur tria i hoīe spūaliter que aīa operatur in corpe corpaliter.ser.lxxj.R.
Spūssctūs tria opatur in incipiētibus tria in ꝓficiētibus. ⁊ tria in pfectis.sermone.lxxj.T.exemplū.
Spūssctī sunt septē dona p que expellunt septē pcā mortalia.sermo.lxxiij.A.
Stephan⁹ habet septē dignitates p ceteris sanctis. sermo.xiiij.L.exemplū.
Stultissimi hoīes huius mōi sunt isti.liij.Q.
Stupz est grande pctū ⁊ qualē penā sustinebūt in futuro.lxxxv.P.Item.xcvj.D.exemplū.
Subditi tria tenent suis supioribus.fmo.lix.M. Item xxxiij.L.
Suffragia q̄ndecim cū quibus subueniendū ē aīabus in purgatorio .sermo.clx.M.
Suffragia debem⁹ exhibere aīabus. ad hoc incitāt nos quatuor.sermone.clx.B.
Vtrū vna missa de sanctis tantū valeat q̄ntum req̄ em. Et an ꝓ pueris debeat missa celebrari.fmone.clx.M.M.
Anime in purgatorio ꝓquerūtur de q̄tuor generib⁹ hoīm.sermone.clx.O.
Suffragia nō ꝓsunt aīabus dānatis in inferno etiam si oīes scti ꝓ eis orarēt.ser.ci.B.
Suffragiū orōis qō fit in pctō mortali nō ꝓdest aīabus.sermo.xcij.O.exemplū.
Supbia exterior sex modis fit pctū mortale.f.xlj. J.Itē.lxxxiij.J.Exemplū.
Supbia in bonis opib⁹ q̄n ē mortale. ⁊ q̄n veniale. sermone.cvij.O.Exemplū.Itē.cxl.D.
Supbia spūalis est multū nociua. vt ptz ꝓ talia exēpla.lxxij.X.Item.cxxxvij.X.
Supbi qui honores q̄runt in p̄nti oīdūt se non credere deo nec v̄bis christi ser.lxij.A.
Supbi q̄juis q̄ntqz ꝓfiteant. tū freq̄nter recidiuant. ser.lviij.G.exemplū.
Supiores ⁊ dñi tria tenent suis famulis et ancillis. ser.xxxiij.E.
Supiores nō debent despicere seruos. ⁊ ancillas.f. xxxiij.G.exemplū.
Surgendū est libēter de mane ꝓpter illa bona. sermone.ij.K.

Actus mulieris. ser

t mone.lxxxvj.A.
Tpalia ⁊ oīa necessaria debem⁹ sperare a deo.sermone.cxxij.R.
Tpalia et oīa necessaria vite ꝓuidet deus suis seruitoribus.sermo.cxiij.R.Itē.cxviij.M.
Tpalia q̄uo sit a deo petēda.f.lxiij.O.Itē.lxv.R.
Tpalia ꝓpter deū deserēs dz ex tribus bis vnū sperare a deo.sermone.cxviij.M.M.
Tpaliū sollicitudo ⁊ cū quis nimiū tristat de amissione tpaliū an sit peccatū.ser.cxxij.S.Itē.cl.X.
Tpaliū amorē a corde hoīs retrahūt ille septem cōsideratiōes.sermo.xciij.A.
Tpalia nō diligere ē signum gr̄e.ser.xlvij.B.
Tpalia nimis amare tenentes et paupibus non subuenientes damnantur.sermo.lxxxij.E.exemplū. Item.lxxxix.P.
Tpalia ꝓcupiscendo peccat quis decem modis.sermone.cxviij.J.
Tpalia lucrant iniuste isti hoīes.ser.ciij.F.
Tpalia nō possunt satiare affectū hoīs. ⁊ hoc triplici rōne.ser.xciij.B.Itē.cxxij.D.
Tempozalia quare dant malis hominibus. sermōe. cviij.Q.R.exemplū.
Tpalis ꝓspitas in p̄nti est signū reprobationis.ser. cviij.R.exemplū.Itē.cxlix.B.
Tempalia q̄ntqz sunt occasio q⁹ quis efficit malus. sermone.xciij.F.Exemplū.

UVA. BHSC. IyR_046

Tabula

Cū temporalibus peccat quis quatuor modis. sermone. cxlj. K.

Cum tpalibus mereꝫ quis quinqꝫ modis sermõe. cl. M. exemplum.

Tempaliū rex ablatio quomõ erit bõis meritoria. sermone. cl. O.

Tempalia sunt ꝓmis ꝓpter deū mutuãda. ꝛ non in terra fodienda. sermone. cl. A. exemplū.

De tpalibus reddem⁹ rationē in iudicio. f. xij. K.

Tpalia nõ sunt ꝓpria bõis ꝫ accõmodata ser. xcviij. L. exemplū. Item. cl. P. exemplū.

Tempestatē aeris quare deꝰ ꝓmittit fieri. ser. cviij. S. exemplū.

Tẽpestate aeris iminente fit pulsus cãpanaꝝ duabus de cauſ. f. cviij. T. exemplū.

Tempus nostrum debem⁹ vtiliter expendere. q̃re hoc. sermone. iiij. T.

Tempus seruare in actibus bũanis qñ ẽ supstitiosum. sermone. xlj. M.

Tempꝰ septuagesime q̃re institutū sit ser. xxxij. K.

Tempa quinqꝫ leguñ de christo in euangelijs. sermone. xxiij. F.

Temptatões acerbissime sunt iste. f. xxix. O.

Temptatões et tribulatões acerbissimas q̃re deus ꝓmittit sup bonos. sermone. xxix. A. exemplū.

Temptatões septẽ ꝑ quas etiam boni et deuoti homines sepius decipiuñ. sermone. xl. A.

Tẽptationē nullã bñe ẽ piculosiꝫ. ser. xl. L.

Tẽptatiões siue octo retia bꝫ diabolus cum quib⁹ capit mũdanos boies sermo. xciij. P.

Temptamur quotidie a carne. a mũdo. a diabolo. sermone. lxxxviij. M.

Temptaꝫ hõ in agone ꝑ quinqꝫ. sermone. cxxxiij. S. exemplū.

Temptatiõibus resistendo meremur totiens coronã vite eterne. ser. clj. D. exemplū.

Testis iniquus tripliciter peccat ꝛ teneꝫ ad restitutionē damni. sermo. xcvj. P. Item cxxxij. L. Itẽ. cxliij. D.

Testis an possit aliq̃d recipere ꝓ testimonio ferendo. sermone. cxxxij. M.

Timor deꝰ ꝓfert septẽ bona. ser. lxxiij. A.

Timere debem⁹ q̃tidie. qꝛ incerti sum⁹ an odio vl amore digni simus. f. xxix. T.

Tribulanꝫ aliqui ab intra. aliqui ab extra. ꝛ bꝰ multipliciter. sermone. xxix. M.

Tribulatões ꝛ infirmitates patiẽter sufferre ẽ signū gratie. f. li. K. Item. lxvij. B.

Tribulatio ꝛ aduersitas in pñti est bonū signuꝫ future p̃destinatõis. ser. cxlix. A.

Tribulationes ꝛ infirmitates ꝛ labores in seruitio dei erũt nobis leues si illa quatuor diligẽter pensemus. sermone. cliij. A.

Tribulari ꝓmittit deus boiem ꝓpt̃ q̃nqꝫ ser. cix. G.

Tribulationes ꝛ pſecutiones malorū debem⁹ pati enter sufferre ꝓpter ista. ser. clvj. M.

Tribulationes et infirmitates impatienter sustinentes oñdũt se ñ credere vbis xp̃i. ser. lxij. L. exẽplū

Tristis fuit xp̃s sup oẽs boies. ser. xlv. M.

Tristicie exemplū dat nobis xp̃s. et nos volumus letari in hoc mundo. sermone. xv. O.

Trinitas opata est incarnationē xp̃i. ser. j. E.

Trinitas pſonarū ostenditur in scripturis ꝛ etiam in creaturis. sermone. lxxv. O.

Trinitas deuote nominata cõfert triplicē fructum sermone. lxxv. Q. exemplum

Quõ et ꝑ que vincit potentia patris. sapientia filij et bonitas spiritussancti sermone. lxxv. K.

Trinitas pſonarū in diuinis nõ est curiose inuestiganda. sermone. lxxv. S. exemplum

Trinitas in diuinis gaudet de conuersione peccatoris. sermone. lxxxvij. E.

V Enditor quãdo tenetur dicere vicium rei. sermone. cvj. D.

Vendũt isti aĩas suas. sermo. cxxxij. E.

Verbum dei quinqꝫ confert fructus. sermo. xxxv. R. Item. lxx. Q. exemplum

Verbum dei disponit hominē ad graciam dei. ser. lxviij. G. exemplum

Verbum dei quare mali nõ possunt audire. sermone. xxxv. A. B. exemplum

Verbum dei libenter et dulciter audire est signum predestinationis. ser. cxlix. E.

Vestis aspa cõfert quiqꝫ bona. ser. vij. S. exemplū

Vestes humiles debent gerere virgines et vidue. sermone. cxvj. S.

Vestes supbas et omnē occasionez peccandi debẽt abijcere viri penitentes. ser. xliij. D.

Vestes sunt reprehensibiles ꝓpter pretiositatē molliciem. extraneitatē et supfluitatē ser. lxxxij. G.

Vestium supfluitas attenditur in tribus. sermone lxxxij. M. exemplum

Vestium ornatus sex modis potest esse peccatum mortale. ser. lxxxij. J. exemplum

Vestibus ornans se ad alliciendũ alios peccat graviter. sermone. lxxxvj. B.

Vestib⁹ nudos tegẽ ẽ deo valõ acceptũ. f. lxxxix. K

Videns pulcram et ornatam pſonam ille quid debeat cogitare. ser. lxxxvj. N. Item. cix. F.

Videndo debemus sollicite custodire visũ nostruꝫ et hoc ꝓpter tria. ser. lxxxvj. X. Itẽ. cxxxviij. G.

Viduarũ regula habet septẽ capitula. ser. cxvj. O.

Viduis quare melius est manere in viduitate cũ secundario contrahere. ser. cxvj. X. exemplum

Virgines nouem habent priuilegia. ser. clvij. G.

Virgines debent habere sex si volunt xp̃o placere. sermone. clvij. M.

Virginum defloratio est graue peccatuꝫ. sermone. lxxxv. P. Item. xcvj. D. exemplum

Virtutes oñdũt boiem esse nobilẽ. cxxvij. E.

Virtutib⁹ inherere debem⁹ ꝓpt̃ tria. f. cxxxvij. Q.

Virtutibus dotatur qui passionem xp̃i deuote meditatur. sermone. xlviij. K.

Virtuosi quõ iã derident a malis. ser. cxliij. L.

Virtuosos honorare. diligere et fouere est signum predestinationis. sermone. cxlix. D.

Vita bois est breuis. ser. lx. M. Itẽ. cliij. A.

Vita antiq̃ patrũ q̃re fuit tam longa. lx. O.

Vita presens cum breuis sit qnare sic ab hominib⁹ diligitur. sermone. lx. Q. exemplum.

Viuũt simul boni et mali. sermone. xxx. A.

UVA. BHSC. IyR_046

Viuere ꝓmittit de⁹ qñqz paupes debiles.et cecos diu in ꝓsenti.ser.cix.D.
Vnctio extrema quibus cõferenda est. ⁊ an possit reiterari.ser.cxlviij.X.
Vnctio extrema habet quadruplicez effectũ i hoie ser.cxlviij.X.
Vocat nos de⁹ quotidie mltiplr.f.lxxiij.M.
Vocationẽ dei aliq̃ nõ audiũt nec rñdent nec aperiunt.ser.lxxiij.L.
Volũtate bona cõcipit xps spualiter in hoie ⁊ opẽ parturit ser.xvij.R.
Voluntas dei ẽ vt oẽs homies salui fiãt qđ ostenditur in septẽ ser.cij.P.
Voluntariũ ẽ oñe pctũ ergo fatũ nihil est ⁊ semp liber arbitriũ manet in hoie sermone.xxj.S.ser mone.xli.L.
Volũtas mala qñ erit pctũ mortale.fmo. lxxxvj. M.Item.ser.cxxxj.F.
Voluntatẽ bonã remunerat deus.qđ ꝓz ꝓ tale exẽplũ.ser.clj.O.exemplũ.
Voluntatẽ nr̃am quõ debemus cõformare diuine voluntati ser.clj.M.
Volũtas dei cõsistit in septẽ que deus req̃rit a q̃libet hoie ser.cij.R.
Voluntatẽ dei facere debem⁹ ad ꝟ incitant nos tria sermone.cij.J.
Voluptas corpis est breuis ser.xxxvj.E.
Voluptatẽ corpis reprehẽdit doricia ⁊ abstinentia xpi ser.xv.O.
Vsura est vendere charius ꝙ dilatiõez ser.cxvj. L.Item ser.cxiiij.L.
Vsurarius petit ẽ inferno.iudeo.fure.iuda ⁊ oñi pctõre ser.cxiiij.A.
Vsura multis modis cõmittit ser.cxiiij.L.
Vsurarij manifesti plectunt a iure quadruplici pena.⁊ de sepultura eorũ.ser.cxiiij.B.exemplũ.
Vsurarios psequtur ecclesia. sic ꝙ nullus cõpellẽd⁹ ẽ ad soluẽdũ vsuras.⁊ solutas põt repetere.⁊ ille tenet restituere ser.cxiiij.D.E.exemplũ.
Vota supstitiosa que sunt ser.xlj.M.
Vouentes virgitatẽ ⁊ postmodũ ꝓtrahẽtes matrimoniũ q̃tũ peccẽt ser.xxvj.P.
Vouẽtes sextis feriis abstinere a lacticiniis nõ possunt comedere carnes in die natiuitatis xpi cuz in sexta feria euenerit ser.xj.F.
Vxor tenet honorare maritũ suuz exemplo marie ser.xxv.L.
Vxor que furat viro suo q̃ peccet sic furãdo mortaliter ⁊ q̃ nõ ser.xxv.R.

Xristus assumpsit de
x cem defect⁹ hũani generis ser.xxvij.A.
Xpũs nunq̃ mendicauit ser.xxiij.B.
Xpũs ostẽsurus ẽ insignia passionis sue in iudicio pctõibus ser.v.F.
Xpũs seruauit cicatrices vulnerũ suorũ nouem de causis ser.lvij.D.
Xpũs quadrupliciter orat ꝓ nobis ser.lvij.E.
Xpũs quõ sit in sacro sub vtraq̃ spẽ ser.lxxx.S.
Xpũs ad quẽ infernũ descẽdit ⁊ q̃diu ibi mansit ⁊ quos liberauit ser.cxlvj.J.
Xpm portare debemus in vnis sup pectus nostr̃z ser.xvij.L.
Xpm eligere debemus in dñm nr̃m.⁊ hoc ꝓpt̃ q̃nqz ser.cxlvj.D.

Pocrite cognoscun
X tur ꝓ q̃nqz ser.c.R.
Xpocrisis est detestanda ꝓpter q̃nqz ser. c.D.exẽplũ.
Xpocrisis octo mõis cõmittit ⁊ qñ ẽ mortale.⁊ qñ nõ ser.c.X.

Explicit tabula sermonũ discipuli de tẽpore per circulũ anni fm ordinẽ alphabeti.
Tabula de decem preceptis incipit.

On adorabis deos
n alienos.Cõtra hoc ꝑmũ preceptũ vigiliq̃tuor genera hoim peccant hoc quere ser.xlj.B.Item.cxlij.R.
Nõ assumes nomẽ dei tui inuanũ.Contra hoc ꝑceptũ decem genera hoim peccãt.hoc quere fmo ne.xlij.D.Itẽ.cxxiij.F.Item.cxlij.S.T.
Memẽto vt diẽ sabbati sanctifices.Circa hoc ꝑceptũ q̃tuor sunt dicenda.Primo q̃re sabbatũ trãslatũ est in diẽ dñicũ.Scõdo quõ festoz celebratio octo modis trãsgredit.Tercio qñ festũ est incipiendũ ⁊ qñ terminãdũ.Quarto quõ puniat a deo q̃ nõ celebrãt festa.Hoc quare ser.xvij.A.Item.cxlij.D.
Honora prẽm ⁊ mrẽm Circa illud ꝑceptũ tria sunt dicẽda.Primo quõ filij tenent ser viis parentibus.⁊ sic hoc preceptũ filij ser mõis transgrediuntur.Scõdo quõ mali filij puniant a deo.Tercio exẽplũ.Hoc quere sermõe.xxiij.S.⁊ cxlij.X.
Nõ occidas De hoc precepto quere ser.cxlij.N.
Nõ mechaberis.Circa hoc preceptũ est dicẽdũ quõ actus luxurie extra mrimoniũ est pctũ mortale.Et talis actus luxurie ꝓmittit ser modis.⁊ semp vn⁹ actus ẽ grauior alio ser.lxxxv.O.Itẽ.cxliij.A.
Nõ furtũ facies. Cõtra hoc preceptũ faciũt tredeciz genera hoim.Hoc q̃re ser.ciiij.F.⁊.cxliij.B.
Non falsum testimoniũ dices Cõtra hoc precẽptũ faciũt octo genera hoim.hoc quere ser.xcvj.P. et.cxliij.D.
Nõ cõcupisces rẽ ꝓximi tui. Circa hoc ꝑceptũ est dicẽdũ quõ auari cõcupiscẽdo tpalia peccẽt decẽ modis.⁊ qñ est veniale.⁊ qñ mortale.hoc quere.f. cxviij.J.⁊.cxliij.B.
Nõ cõcupiscis vxorẽ tẽ.Circa hoc ꝑceptũ est dõm quõ luxuria sine actu cõmittit decem modis. et qñ est mortale ⁊ qñ veniale. hoc quere sermone. lxxxvj.S.Itẽ.cxliij.B.

De nouẽ pctis alienis ser.cxliij.⁊ sequenti.
Tabula de septẽ peccatis mortalibus.

vperbia.Hic de su
s perbia exterior dicẽda sunt tria.Primo q̃ quatuor modis ẽ reprehẽsio circa vestes.Secun

UVA. BHSC. IyR_046

do quō quis sex mōis pōt peccare mortaliter p ortum corpis. Tercio exemplū Jsta q̄re ser. lxxxiij. G

Auaricia. Hic dicēdū est quō p auariciā peccat quis q̄tuor mōis. Prīo pcupiscēdo. hoc q̄re. cxviij. J. Scōo acq̄rendo res iniustas De ꝟ q̄re f. ciij. F. Tercio male expēdēdo De ꝟ q̄re. f. cxlj. K. Quarto nimis auare possidēdo. f. lxxxij. L. D. exemplū. Jtem. lxxxix. P.

Gula. Hic de gula tria sunt dicenda. Prīmo q̄ quinq; sunt rep̄hensibilia comedēdo ⁊ bibendo. f. xcviij. F. Scōo q̄ quinq; mōis peccat q̄s mortaliter in comedendo ⁊ bibendo. xcix. M. Jtem. cxlj. L Tercio exemplū. xcix. P.

Luxuria Hic tria sunt dicēda. Prīo quō act⁹ luxurie cōmittit sex modis ⁊ quō sp vn⁹ act⁹ est grauior alio ser. lxxxv. O. Scōo quō luxuria sine actu p̄mittit decē modis ⁊ qñ est mortale. ⁊ qñ veniale. lxxxvj. S. Tercio q̄ quilibet pōt actus luxurie precauere ⁊ caste viuere ser. lxxxvj. D. exemplū.

Jra. Hic est dicendū q̄ ira octo modis cōmitti tur. ⁊ qñ ē mortale ⁊ qñ veniale sermone. xcv. G. Jtem. cxlj. M.

Jnuidia. Hic tria sunt dicenda. Prīmo q̄ inuidia tribus modis cōmittit ⁊ qñ est mortale. quādo veniale. cxlj. O. Scōo que debeāt nos inducere ad postponēdū inuidiā et rancorē cōtra proximū ser. cxxx. S. Tercio q̄ q̄libet tenet quīq; modis indulgere suis inimicis si vult saluari. ser. cxxx. N.

Accidia Hic tria sunt dicēda. Prīmo qñ tediuz boni est mortale vel veniale ser. cxlj. P. Scōo q̄ q̄tuor sunt que si diligēter cōsiderant. tūc erim⁹ p̄ni ad bona opa ser. cliij. A. Tercio qualis lectus p̄patus sit acediosis in inferno ser. cj. M. exemplū.

Tabula de septem sacramentis.

Aptissimus circa hoc b sacramentū tria sunt dicenda. Prīo alīq̄ questiones mouent circa sacramētū baptismi ser. lxxvj. V. Secūdo nouē effect⁹ baptismi. sermone eodem. X. Jtem. cxlviij. S. Tercio signa que fiūt ante baptismū ⁊ post quid significēt sermone. lxxvij. B.

Cōfirmatio est secūdū sacramentū. De hoc q̄re sermone. cxlviij. T.

Penitentia. Hic ē dōm de his q̄ ptinēt ad sacramentū penitentie. f. de ptritiōe ⁊ cōfessiōe. ⁊ satisfactiōe. de penitentia vera ⁊ falsa. Jsta quere sermōe xlij. M. Jtem. xliij. R.

Eucharistia. Circa hoc sacramentū tria sunt dicenda. Prīo q̄ idez xp̄s iesus qui nat⁹ ē de virgine Maria cōtinet in hoc sacō. ⁊ q̄s bonū sit digne cōicare ser. xlvij. L. Secūdo q̄re hoc sacrm dat hoi in agone mortis. ⁊ quare hoc sacrm institutū sit f̄mōe lxxviij. F. Tercio quō q̄tuor genera hoim manducant hoc sacramētū spūaliter. lxxx. Q.

Extrema vncio. de hoc quere. cxlviij. X.

Ordo De hoc sacramento quere. cxj. T.

Mrimoniū De ꝟ sacō tria sunt dicenda. Prīo q̄ i mrimonio cōstituti dēt septē hr̄e vt in statu matrimonij saluent ser. xxv. B. Scōo q̄ septez de cau sis in matrimōio aliq̄bus nō ꝓspe succedit sermōe xxvj. M. Tercio exemplū de ꝓbo rustico. xxvj. V

Septē sūt dona spūsci p q̄ septē vicia capitalia expellunt. Jstū sermonē quere ser. lxxiij. A.

Sex sūt opa miscōie. de his q̄re ser. lxxxix. O. p Expositionē super p̄r nr̄. q̄re ser. lxv. Q.

De duodecim fidei articulis. q̄re ser. cxlvj. B.

Tabula sup sermones de sanctis.

De sancto Andrea.

O cauite eos dicēs. ve v nite post me Matt. iiij. Circa illud thema tria sunt dicēda. Prīo quō deus vocat hoiem multipliciter. Scōo qūo aliq̄ audiūt sed nō apiūt. aliq̄ q̄ aperiūt ⁊c. Tercio quid sentiēduz sit de p̄destinatōe Jstū sermonē. q̄re ser. lxxiij. M

Venite post me Matt. iiij. Circa illd thema tria sunt dicenda. Prīo quare q̄libet libēter dz seq̄ xp̄m. Scōo in q̄bus debem⁹ seq̄ xp̄m. Tercio legēda de sctō Andrea. Jstū sermonē q̄re ser. xv. M.

Relictis oībus secuti sunt eum Mat. iiij. Hic dicendū est qūo septem sunt q̄ dēt hominē retrahere ab amore tpalium. Jstuz sermonē quere ser. xciij. A.

Bonū est viro cum portauerit iugū domini ab adolescētia sua. Treū. iij. Hic est dicendū q̄ iuuenes ab initio dēt incipere deo seruire. ⁊ hoc ꝓpter sex bona. Jstū sermonē quere. xx. J.

De sancto Nicolao.

Fecit illū dñs crescere in plebē suaz. Ecc. xliij. Si volum⁹ p̄ficere ⁊ crescere cuz btō Nicolao i donis et virtutibus tūc debem⁹ abijcere septē impedimēta que impediūt p̄fectū hois Jstuz sermonē quere sermone. xviij. M.

De cōceptiōe beate Marie virginis.

Sctificauit tabernaculum suū altissim⁹ ps. xlv. Hic dōm ē qūo btā maria ỹgo ē sctificata ⁊ ꝓuilegiata nouē p̄uilegijs p̄ oībus sctis ⁊ angelis. hoc quere ser. clxij. D. Vltimo exemplū de tyrāno quē btā virgo iuuit. ⁊ sic saluat⁹ ē. hoc q̄re ser. clxiij. E.

De sancto Thoma aplō.

Thomas aūt nō fuit cū eis qñ iesus venit Joh. xx. Hic est dōm q̄ bona societas cōfert decē bona. Jstū ser. quere ser. lvj. A.

Jnfer digitū tuū huc ⁊ vide manus meas Joh. xx. Hic ē dicendū q̄re xp̄s seruauit cicatrices vulnez Jstū ser. quere ser. lvij. D.

Bti q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt Joh. xx. Hic est dōm qūo fides ē sūme nccia ad salutē. ⁊ qūo. xiij. genera hoim falsificāt fidē. Jstū f. q̄re ser. xlj. F. G.

Jn festo natiuitatis xp̄i.

Ecce euāgelizo vobis gaudiuz magnū qd̄ erit oi pplō. Luce. ij. Circa illud thema tria sunt dicenda. Prīo hystoria de festo hodierno. Scōo de gaudio ip̄i⁹ festi Tercio de pauptate xp̄i ⁊ marie Jstū sermonē quere sermone. xj. A.

Paruulus natus est nobis ⁊ filius datus est nobis Jsa. ix. Hic est dicendū qūo beata virgo. ix. bīficia exhibuit paruulo puero chr̄isto que nos etiaz sibi exhibere debem⁹. Jstū f̄mōem q̄re f. xvij. H.

UVA. BHSC. IyR_046

Annũcio vobis gaudiũ magnũ. Lu.ij. Sermonẽ de luſoribus quere ſer.xij.S.

De ſancto Stephano.

Stephan⁹ vidit celos aptos. Act.vij. Hic ẽ dicendũ de nouẽ generibus hoim q̃bus celũ aptuz ẽ et ſtatim poſt mortẽ euolãt. Iſtos duos ſm̃ões q̃re ſermo.xiij.P.

De ſancto Johãne euãgeliſta.

Seq̃re me Joh.xxj. Hic tria ſunt dicẽda. Prio quare q̃libet libẽter debet ſeq̃ xp̃m. Scõo quõ in ſeptem debem⁹ eũ ſeq̃. Tercio aliq̃ quſtiones de ſancto Johãne Iſtũ ſermonẽ quere ſermõe.xv.M.

De Innocentibus.

Mittẽs herodes occidit oẽs pueros qui erat in bethleẽ z in oibus finib⁹ eius Math.ij. Hic tria ſunt dicẽda. Prio q̃ ſunt iſti pentes q̃ occidunt pueros ſuos ſpũaliter. Scõo de ſolennitate pũtis feſti. Tercio exemplũ. Iſtũ ſermonẽ q̃re ſer.xvj.A.

De circumciſione dñi.

Poſtq̃ ꝓſummati ſunt dies octo vt circũcideret puer vocatũ eſt nomẽ ei⁹ ihs. Lu.ij. Hic tria ſunt dicẽda. Primo quare hodierna dies ẽ multum celebris. Scõo quotiẽs xp̃s ſanguiez ſuũ fudit. Tercio de ſpũali circũciſiõe Iſtũ ſm̃onẽ q̃re ſer.xix.A.

De eodem.

Poſtq̃ ꝓſummati ſunt dies octo. Hic ẽ dõm q⁹ xp̃s i puericia ſua ſanguinẽ ſuũ fudit. vt daret exẽplũ pueris q⁹ a puericia debent deo ſeruire Iſtum ſer.quere ſer.xx.L.

In epiphania dñi.

Ecce magi venerũt ab oriẽte Hierlim̃. Matt.ij. Circa illud thema tria ſunt dicẽda. Prio de prudẽtia illoꝝ triũ regũ. Secũdo de eoꝝ inq̃ſitiõe z oblatiõe. Tercio q̃re paupes reuerẽtius ſe bñt ad deũ q̃z diuites. Iſtũ ſermonẽ quere ſer.xxj.M.

De eodem.

Videntes ſtellam magi gauiſi ſunt gaudio magno. Mat.ij. Hic tria ſunt dicenda. Prio q̃ req̃rũtur ad iocũ vt vtuoſe fiat. Scõo quot mõis põt q̃s peccare mortaliter in iocis. Tercio exemplũ. Iſtuz ſer.quere ſer.xxij.A.

De cõuerſiõe ſancti Pauli.

Dñe q̃d me vis facere. Act.ix. Hic tria ſunt dicenda. Prio q̃re merito debem⁹ facere volũtatẽ dei. Secũdo in q̃bus cõſiſtit volũtas dei. Tercio exemplũ Iſtuz ſermonẽ quere ſermõe.cij.J.

In feſto purificatõis Marie.

Poſtq̃ impleti ſunt dies purgatõis Marie. Luce.xij. Maria purgari voluit q̃ tũ nõ indiguit ꝫ vt nos hũilitatẽ doceret. Dñi hic tria ſunt dicẽda. Primo de hũilitate Marie ſer.clxiij.P. Scõo quõ maria eſt in exẽplũ paupibus triſtibus. z diuitib⁹ ſer.clxij.K. Tercio exemplũ de ancilla ad quã vẽit btã virgo in obitu ſermone.xxxiij.J.

In cathedra beati Petri apoſtoli.

Exaltaui electũ meũ de plebe mea. ps.lxxxviij. Hic tria ſunt dicenda Primo de dignitate ſacerdotũ. Scõo q̃z graviter illi peccãt q̃ ſacerdotib⁹ detrahũt. Tercio q⁹ piculoſe ſtant mali ſacerdotes. ſ. ꝑcubinarij z fornicarij. Iſtũ ſermo. q̃re ſer.cxj.T.

De ſancto Mathia apoſtolo.

Diſcite a me q⁹ mitis ſum z hũilis corde. Matt. xj. Circa hoc thema tria ſunt dicenda. Prio de q̃tu oꝛ generib⁹ hoim ſe hũliantũ. Scõo de nouẽ gradibus hũilitatis. Tercio exemplũ. Iſtum ſermonẽ quere ſermone.xxxj.J

De eodem.

Venite ad me oĩes q̃ laboꝛatis z onerati eſtis. Mat.xj. Hic ẽ dõm qualiter bona opa fieri dñt vt ꝑ ea ſaluemur. Et quõ hoies dãnant etiã cũ bonis opibus. Iſtuz ſermonẽ q̃re ſermõe.cxl.A.

De ſancta Kunegunde.

Deſpõdi eĩ vos vni viro virginẽ caſtã exhibere xp̃o.ij.Coꝛ.xj. Hic tria ſunt dicẽda. Prio quõ aĩa ſimiliter et virgo caſta dꝛ ſpõſa xp̃i. Scõo q̃ dꝛ in ſe habere vt ſponſo ſuo placeat. Tercio legẽda de ſancta Kũegũde. Iſtũ ſer.q̃re ſ.cxxiij.K.z.clvij.M.

In feſto annũciatõis beate Marie virginis.

Aue gr̃a plena dñs tecuz. Lu.j. Circa illud thema tria ſunt dicẽda. Prio ex quo Maria hodie mr̃ xp̃i effecta ẽ. tunc q̃rit̃ que ſunt iſte virtutes q̃ fecerunt eã dignã mr̃em xp̃i fieri. Hoc q̃re ſm̃õe.clxiij.M. Scõo quotiẽs maria locuta ſit ꝓut ex dictis euãgeliozũ colligi põt. Hoc q̃re ſermõe.cxvj.M. Tercio exemplũ de ỹgie que clamauit. Aue Maria. Hoc quere ſermõe.clxij.M. Aliud exemplũ ibidem.

De ſctõ Georgio Marco ambroſio. z ſic de alijs ſctis infra paſca et penthecoſtẽ.

Labora ſicut bon⁹ miles xp̃i ieſu.ij.Thi.ij. Hic ẽ dõm de ſeptẽ tẽtatõib⁹ bonoꝝ hominũ Iſtũ ſer. quere ſ.xl.A.E.cliij.A.z.lv.N.

Ego ſum vitis vera z vos palmites. q̃ manet in me et ego i in eo hic fert fructũ multũ Joh.xv. Sic̃ palmites gerũt fructuz annuati. ſic et nos quotidie debem⁹ ferre fructũ z mereri cũ rebus corpe et cuz aĩa. Hic tria ſunt dicẽda. Prio q⁹ cũ rebus tpalib⁹ q̃nqz modis poſſum⁹ mereri vitã eternã. Scõo q⁹ cũ corpe trib⁹ mõis poſſumus mereri vitã eternaz. Tercio q⁹ cũ aĩa etiam trib⁹ modis poſſum⁹ mereri. Iſtos duos ſermones bonos et vtiles ꝓ populo cõmuni quere ſermone.cl.M.z.A.

Sine me nihil poteſtis facẽ Joh.xv. Ex his verbis iã dictis ꝓz q⁹ ſine grã dei nullũ op⁹ meritoꝝũ vite eterne poſſum⁹ facere. ꝫ q⁹ ſm̃ Aug. Nullum bonũ irremuneratũ et nullũ maluz ipunitũ manebit. Tunc hic eſt dõm de ſeptẽ bonis q̃ ꝓueniũt ex bis opibus q̃ fiunt i pctõ mortali. Iſtũ ſermonẽ q̃re ſermone.xcij.L.

Si q̃s i me nõ mãſerit mittet foras ſicut palmes q̃ areſcit. z colligent euz z in ignem mittẽt z ardebit Joh.xv. Vbi ſciẽdũ q⁹ ex cõicati ſunt ſic̃ palmites exciſi. Dñi de excõicatiõe hic tria ſunt dicẽda. Prio quõ excõicatio ẽ duplex. ſ. maioꝛ z minoꝛ. Scõo q⁹ excõicatio ꝓpter quinqz ẽ valde timẽda. Tercio q̃ q̃s icurrit excõicatõem. Iſtũ ſm̃onẽ q̃re ſ.lxix.M.

De eodẽ euãgelio. Ego ſum vitis vera.

Manete in dilectiõe mea Joh.xv. Hic de dilectiõe dei q̃tuoꝛ ſunt dicẽda. Prio q̃re merito debemus deũ diligere. hoc q̃re ſer.cij.O. Item.cxix.P. Scõo quõ ſm ordinẽ charitatis q̃nqz ſunt diligenda. Tercio q̃ ſunt ꝑ que q̃s cognoſcere ꝑt an deum diligat. Quartoz ſit differentia inter amoꝛẽ diuinũ

UVA. BHSC. IyR_046

et carnalẽ. Jstũ ser. quere ser. cxix. T

Adhuc de eodem euãgelio.

Si precepta mea seruaueritis manebitis in dilectiõe mea Joh. xv. Hic est dicẽdũ de preceptis dei Jstos sermões bonos ꝛ vtiles populo cõmuni q̃re sermone. cxlij. Q.

Hec locutus sum vobis vt gaudiũ meũ in vobis sit et gaudiũ vestrũ plenũ sit. Joh. xv. In ꝟbis ꝓmissis xp̃us loq̃tur de duplici gaudio bonoꝝ hominũ. Primũ ẽ gaudiũ spũale q̃ boni ꝓcipiũt i presenti. ergo dicit vt gaudiũ meũ in vobis sit. de hoc gaudio quere ſmõem. x. K. Jtẽ. xx. K. Secũdũ gaudiũ ẽ eternũ q̃ ꝓcepturi sunt in celo. de hoc q̃re sermone. liij. P. exemplũ.

De sctis Philippo ꝛ Jacobo aplis.

In domo p̃ris mei mansiones multe sunt Joh. xiiij. Oẽs hoies de numero saluandoꝝ pueniũt ad nouẽ choros angelorũ. Vñ hic est dõm q̃ ad ꝓmũ choꝝ. ꝛ q̃ ad scõm. ꝛ q̃ ad tercũ pueniũt. Jstũ sermonẽ quere sermone. lxxviij. L.

De eodem festo.

Vado parare vobis locũ Joh. xiij. Hic ẽ dõm de nouẽ gaudijs celi que xp̃s nobis ꝓpauit. Jstũ sermonẽ quere sermone. lxxxiij. K. Exemplũ.

De inuentiõe sctẽ Crucis.

Mihi autẽ absit gloriari nisi in cruce dñi nr̃i iesu xp̃i. ad Gal. vj. Hic dõm est de cruce spũali q̃ qua tuoꝝ ptes dz bre. Jstũ ſmõez q̃re ser. cliij. P.

De sancto Vito.

Memẽto creatoris tui in diebus iuuẽtutis tue. Eccs. xij. Juuenes exẽplo beati viti i iuuẽtute incipere dñt deo seruire. ꝛ hoc ꝓpter sex bona q̃ inde ꝓ uenirũt ipis. Jstũ sermõez q̃re sermone. xx. J

De sancto Johãne baptista.

Elisabeth ipletũ ẽ tps parẽdi ꝛ pepit filiũ. Luc. j. Hic de ptu mulierũ tria sunt dicẽda. Prio de gestibus quos hñt mulieres tpe partus. Scõo de dolore ꝓturientiũ. Tercio de labore quẽ hñt parentes cũ pueris nutriendis. Jstuz sermonẽ q̃re ſ. lxj. R.

Jobs hẽbat vestimẽtũ de pilis camelorũ. Mat. iij. Hic tria sunt dicẽda. Prio que reꝓhensibilia sũt circa vestes. Scõo quõ sex mõis põt q̃s peccare cũ ornatu vestium. hoc quere ser. lxxxiij. B. Tercio de vtilitate aspe vestis. h̃ q̃re ser. vij. S. exempla.

Da mihi in disco caput iobis baptiste. Marce vj. Jsta verba ꝓtulit filia herodiadis que fuit saltatrix. Vñ de chorea hic tria sunt dicenda. Prio quõ xp̃us in chorea irrideꝫ ꝛ ꝓtẽnꝫ. Scõo q̃n choriſare sit petũ mortale. Tercio de circũſtantijb? choream. Jstum sermonẽ quere sermo. xxxvij. P.

In festo Petri ꝛ Pauli.

Tibi dabo claues regni celoꝝ. Math. xvj. Hic est dõm q̃ sunt nouẽ genera hoim q̃bus celũ reseratũ est. Jstos sermões quere ser. xiij. P.

Quẽcũq; ligaueris sup terrã erit ligatũ ꝛ incelis. Mat. xvj. Jsta ptãs intelligit de excõicatõe. Vñ h̃ de excõicatõe tria ſt dicenda. Prio q̃re excõicatio est timẽda. Scõo q̃n q̃s incidit in excõicatiõez. Tercio aliq̃ q̃stiões de excõicatõe. Jstũ ser. q̃re ſ. lxix. M.

In festo visitatiõis.

Beatã me dicẽt oẽs generatõe. L uc. j.

Sciendũ q̃ btã virgo est laudanda a nobis ꝓpter adiutoriũ q̃ ab ea habem?. Vñ q̃nq; sunt hic dicẽda. Prio q̃ efficaciter beata virgo nos adiuuat. Scõo vnde habet q̃ tã potẽs ẽ. Tercio q̃liter nos adiuuat. Quarto ꝓpt̃ q̃d nos adiuuat. Quinto exemplũ. Hunc sermonẽ bonũ ꝛ vtilẽ de beata virgine quere sermone. clxj. T.

De sancto Kiliano ꝛ socijs eius.

Sabũt iusti in magna cõstãtia. Sap. v. Hic est dõm q̃ q̃tuoꝝ sunt que dñt nos iducere ad sustinẽdũ ꝛ laborandũ libẽter cũ btõ Kiliano ꝓpter deũ ꝛ salutẽ nr̃am. Jstũ sermonẽ quere sermo. cliij. A.

De sancto Henrico impatore.

Btũs ẽ dives q̃ inuẽt? ẽ sine macula. Eccl. xxxj. Hic ẽ dõm de septẽ generib? diuitũ q̃ũ q̃tuoꝝ genera dãnant. et tria genera saluant. Jstũ ser. quere sermone. lxxxij. L.

Hõ quidã nobilis abijt in regionẽ lõginquã ac cipe sibi regnũ. Lu. xix. Exquo hodie ẽ festũ sancti Henrici impatoris q̃ nobilis fuit. tũc i pñti sermone tria sunt notanda. Prio vñ nobilitas habuit ortũ. Hoc q̃re sermo. cxxvij. F. Scõo que sunt signa nobilitatis. Hoc q̃re ser. cxxvij. E. Tercio legẽda.

De sancta Margaretha.

Simile est regnũ celorũ thesauro abscondito in agro. Mat. xiij. Thesaurus est virginitas. Vñ hic tria sunt dicenda. Prio de dignitate virgitatis. Secũdo que xp̃s requirit in suis virgibus. Tercio legenda de sancta Margaretha. Jstuz sermonẽ quere sermone. clvij. B.

In diuisione apostoloꝝ.

Euntes i mõm vniuersũz p̃dicate euãgeliũ oĩi creature. Mar. xvj. Hodie ẽ diuisio apostoloꝝ. ergo hic ẽ dõm de duodecim articulis fidei quos ipi duodeci apostoli cõposuerũt. Et quẽ articulũ vnusq̃sq; ponat. Jstos duos sermões q̃re ser. clvj. B.

De btã Maria magdalena.

Dimissa sunt ei pcta multa ꝙm dilexit. Luc. vij. Hic est dicendũ de decem generibus hoim qui agunt penitentiã quoꝝ soluz vnũ genus agit veram penitẽtiam cuz Maria magdalena sed alij falsam. Jstum sermonẽ quere sermone xliij. M.

De sancto Jacobo apostolo.

Dic vt sedeant hi duo filij mei vnus ad dexterã et alius ad sinistrã. Math. xx. Mater illorũ ſ. apostoloꝝ sancti Johãnis ꝛ Jacobi habuit sollicitudinẽ de pueris suis. sic ꝛ parentes debent esse solliciti de pueris vt sic educant vt magni efficiantur in regno celorum. Vnde hic est dicendũ quõ parentes tenentur ser filijs suis. Jstum sermonẽ quere ſmone. xxiij. M.

Potestis bibere calicem quẽ ego bibiturus suz. Mat. xx. Hic dicendũ q̃ tribulatões erunt nobis leues ꝛ dulces si illa quatuoꝝ diligẽter pensamus. Jstũ sermonẽ quere sermone. cliij. A.

De sancto Dominico.

Qui custos est dñi sui gloriabit̃. Prouer. xxvij. Sanctus dominic? pater noster custodiuit dominũ in se quia nunq̃ peccauit mortaliter. sed innocẽtiam suam seruauit vsq; ad mortem. Vñ hic dicẽ-

UVA. BHSC. IyR_046

dū eſt q̄ ſex ſunt que homo quotidie debet cogitare ne peccet. Jſtū ſermonē quere ſermōe. liij. M.

Adducā eum in ſolitudinem ⁊ ibi loquar ad cor eius Oſee. ij. Solitudo eſt ſcta religio. ſ. ordo predicatorū. quē ipſe ſcūs p̄ dominic⁹ inſtituit. Vñ hic eſt dōm quō vita religioſa compat̄ vite celesti. et ꝫ in septē ꝓprietatibus quas habet. Jſtum ſermonē quere ſermone. cxxj. M.

De ſancto Laurentio.

Qui vult vēire poſt me abneget ſemetipm̄ ⁊ tollat crucē ſuaz et ſequat̄ me. Mat. xvj. Hic eſt dōm de cruce ſpūali quā debem⁹ portare in p̄ſenti. Jſtū ſermonē quere ſermōe. cliij. P.

Niſi granū frumēti cadens in terrā mortuū fuerit ipm̄ ſolū manet. ſi aūt mortuū fuerit fructū multū affert. Joh. ij. Sciendū q̄ granū frumēti eſt xp̄s qui ē mortu⁹ et multū fructū ꝓtulit. q̄ totū mūdū redemit. Vnde hic dōm eſt de duodecim fructib⁹ quos conſert deuota meditatio paſſionis xp̄i. Jſtū ſermonē quere ſermo. xlviij. J.

Diſpſit dedit paupib⁹ iuſticia ei⁹ manet i ſeculū ſeculi. Pſ. cxj. Hic de elemoſina tria ſunt dicēda. Prīo que incitant hoiem ad dandū elemoſinā. Secūdo qualiter ſit dāda ⁊ q̄bus. Tercio fructus elemoſine. Jſtū ſermonē quere ſer. cij. R.

In aſſumptōe btē Marie virginis.

Maria optimā ꝓtem elegit que non auferet ab ea. Luce. x. Circa illud thema tria ſunt dicēda. Primo quō maria habet nouē p̄uilegia p̄ cūctis ſctis et angelis. Ergo dī in verbis p̄miſſis. Optimā ptē elegit. Hec quere ſermōe. clxij. D. Secūdo quō Maria aduocat ꝓnobis tripliciter ⁊ q̄ ad nullū ſctōrū tantā cōfidentiā debem⁹ habere ſermone. clxiij. T. D. Tercio exemplū de muliere que ꝓcepit a ꝓprio filio. Hoc quere ſermōe. clxiij. X.

De ſancto Bartholomeo.

Hoc eſt p̄ceptū meū vt diligatis inuicem. Joh. xv. In feſtis apoſtolorū frequēter legūtur euāgelia in quib⁹ agit̄ de dilectiōe. ideo q̄ ipſi apoſtoli preciue xp̄m dilexerūt. ⁊ etiā inter ſeipſos p̄cipue charitatē et amorē habuerūt. Vñ hic de dilectiōe ꝓmi tria ſunt dicēda. Primo que ſunt illa que incitāt ad diligendū ꝓximū. Secundo quō tenemur diligere ꝓximū. Tercio ſigna dilectiōis ꝓximi. Jſtū ſermonē quere ſermone. cxx. A.

Ego vos elegi Joh. xv. Hic eſt dōm de nouē ſignis electōis per q̄ cognoſcit̄ an ſit q̄s predeſtinat⁹ ad vitaz eternā. Jſtū ſermonē quere ſer. cxlix. A.

De ſancto Egidio.

Juſtū deduxit dñs p̄ vias rectas. Sap̄. x. Hic ē dicendū de iuſticia. Jllū ſermonē bonū ⁊ vtilē q̄re ſermone. cliij. E.

In natiuitate beate Marie virginis.

Noua lux oriri viſa eſt gaudiū. honor. tripudiū apud oēs hoies Heſter. viij. Hodie gaudiū ē angelis i celo ⁊ etiā hoibus i terra. Nec immerito. q̄ hodie nata eſt dña angelorū et mr̄ oīm hoīm. Naz in p̄ſti ſermone tria ſunt dicenda. Prīo q̄ virtutes fecerūt mariā mr̄em oīm hoīm. hoc quere ſermone clxij. S. Secūdo que virtutes fecerūt eā dominā angelorū ſermōe. clxij. Q. Tercio exemplū de iuuene nobili qui negauit xp̄m ⁊ nolnit negare beatā virginem qualiter poſtmodū ditatus eſt. Hoc quere ſermone. clxiij. B.

De ſancta Kunegunde.

Simile eſt regnū celorū theſauro abſcondito in agro. Matt. xiij. Sermonē de virginitate quere ſermone. clvij. B.

De exaltatiōe ſancte Crucis.

Xp̄s factus eſt pro nobis obediēs vſq̄ ad mortem. mortē aūt crucis. ad Phil. ij. Hodie veneramur exaltatiōem ſancte Crucis. Vñ canim⁹? Tuā Crucē adoram⁹ dne. tuam gloriоſaz recolimus paſſionez. Vñ hic eſt dicendū de duodecim fructibus meditationis paſſionis xp̄i. Jſtos fructus q̄re ſermōe. xlviij. J.

Mihi aūt abſit gloriari niſi in cruce domini nr̄i ieſu xp̄i. ad Gal. vj. Hic eſt dicendū de cruce ſpūali que dz quatuor ptes habere. Jſtuz ſermonē quere ſermone. cliij. P.

De ſancto Matheo.

Sequere me. ⁊ ſurgēs ſecutus eſt eum. Mat. ix. Hic tria ſunt dicēda. Primo quare quilibet libenter debz ſequi xp̄m. Secō in quibus eum ſequi debemus. Jſtū ſermonē quere ſermo. xv. M. Tercio legenda de ſancto Matheo.

Quare cum publicanis ⁊ pctōribus manducat magiſter veſter. Mat. ix. Jſta verba dixerūt phari ſei reprehendentes xp̄m. Vnde hic eſt dicēdū quō ſeptē genera hoīm reprehendūt deuz in factis ſuis. Jſtum ſermonē quere ſermone. cxviij. P.

Non veni vocare iuſtos ſed pctōres. Math. ix. Hic eſt dicendū quō deus quotidie vocat pctōres ad ſe. Jſtum ſermonē quere ſermone. lxxiij. M.

In feſto michaelis archangeli.

Angeli eorum ſemp̄ vidēt faciē p̄ris mei. Mat. xviij. Sermonē bonū ⁊ vtilē de angelis quere ſer. clviij. J.

Angeli eorū ſp̄ vidēt faciē p̄ris mei. Mat. xviij. Hic eſt dōm de nouē choris angelorū. ⁊ qui hoies collocenē cum iſtis ⁊ qui cū medijs ⁊ q̄ cū ſuprēmis. Jſtum ſermonē quere ſermōe. lxxxviij. L.

In feſto Simonis ⁊ Jude

Si mūdus vos odit ſcitote q̄ me priorez vobis odio habuit Joh. xv. Hic tria ſunt dicenda. Prīo q̄ mundus ꝓpter ſeptem non eſt diligend⁹. Hoc q̄re ſer. cxxxvj. F. Secō qū amor mūdi eſt peccatuz mortale. Hoc quere ſer. cliij. R. Tercio quō p tria ꝓgnoſcit̄ ſi quis mūdū ꝓtemſerit. ſer. cliij. Q.

Ego vos elegi de mūdo. Joh. xv. Hic eſt dicēdū de nouē ſignis electiōis. Hoc quere ſer. cxlix. A.

In feſto oīm ſctōr.

Gaudete ⁊ exultate qm̄ merces veſtra copioſa ē in celo. Mathei. v. Sermonē bonū dē oīnib⁹ ſctis quere ſer. clix. S.

Beati paupes ſpiritu quoniā ipſorū eſt regnuz celorum. Mat. v. Hic eſt dicendū de ſeptem generibus pauperum quorū quatuor damnant. et tria ſaluantur. Jſtum ſermonem quere ſer. lxxxj. N.

Beati mundo corde quoniā ipi deū videbunt Math. v. Hic tria ſunt dicenda. Primo que cauſant mūdā ciā cordis. hoc quere ſermo. viij. L. Se-

UVA. BHSC. IyR_046

cūdo quō cor mūduz cognoscāt p ā. Hoc ḡre
sermo.viij.D.Tercio quō custod c ḡre ſmo
ne.viij.E.

Beati miſericordes qm ipſi m cōdiaz cōſequēt
Mat.v. Hic ē dōm de ſex opibus miſcōie. Jſtum
ſermonē quere ſer.lxxxix.O.

In die animaz.

Alia mea turbata eſt valde.pō.vj.Sermonē bo
nū et vtilē de ꝗabus ḡre ſer.clx.A.

de ſancto Martino.

Juſtū deduxit dñs p vias rectas. Sapiē.x. Ser
monē bonū et vtilē de iuſticia quere ſer.cliij.E.

Serue bone z fidelis intra i gaudiū dñi tui.Lu.
xix. Hic eſt dōm de ſeruitio dei.ſ.quare merito de
bemus deo ſeruire.z in quib? ſeruitijs ē ſibi ſeruiē
dū. Jſtū ſermonē ḡre ſermone.clv.M.

Eſtote pati qz qua hora non putatis filius hois
veniet.Luc.xij. Hic dicēdū ē q ꝓpter q̄nqz differt
penitētia Jſtū ſer.quere ſer.clvj.X.

Mud? fui z coopuiſtis me.Math.xxv.Sermo
nē bonū z vtilē de ſex opib? mie ḡre ſer. lxxxix.O.

De ſancta Eliſabet.

Viduas honora que ſcz vere vidue ſunt prima
ad Thi.v.Sermonē bonū de viduis quere ſmōe
cxvj.O.

De ſancta Katherina.

Simile eſt regnū celorum theſauro abſcōdito in
agro.Matt.xiij.Sermonē de virginibus bonuz et
vtilē quere ſer.clvij.G.

Oīs gloria eius filie regis ab int?.pō.xliij.Ser
monē de cōſciētia quere ſer.ix.F.

Explicit de ſanctis.

Tabula ſermonū de dedicatōe incipit.

T ecce vir nomine

e Zacheus z hic erat princeps publicano
rum. Luc.xix. Beda in omel.hodierna
dicit q Zache? interp̄tat iuſtificatus z ſic oz quēli
bet pctōrē iuſtificari ſi debet ſaluari. Dñ hic ē dicen
dū de iuſticia. Jlluz ſermonē bonū z vtilē cōmuni
populo quere ſermōe.cliij.E.

Venit enī filius hois ḡrere z ſalnū facere ſupple
hūanū genus.qō pierat ſupple p peccatū ade. Lu.
xix. Sciēdū q deus cupit oēs homies ſaluos fieri.
Et in ſignū illius contulit nobis deus illa tria.ſ.res
tpales corpus z aiam. z quō cuz his tribus mereri
debem? vitā eternā. Jſtos duos ſermones bonos.
et vtiles cōmuni populo quere ſermōe.cl.M.

Ecce vir noīe Zache? z hic erat princeps publi
canoz z ipſe dives ꝛc.Lu.xix. Hic eſt dōm de ſe
ptem generibus diuitū quorū aliqui dānant.z ali
qui ſaluant. Jſtū ſermonē quere ſer.lxxxij.C.

Ecce dimidiū bonorū meorū dñe do paupibus
Lu.xix. Hic de elemoſina tria ſunt dicēda. Primo
que incitāt ad dandū elemoſinaz. Scōo qualiter ſit
danda z quib?. Tercio fructus quos ꝓfert elemoſi
na. iſtū ſermonē quere ſermone.ciij.R.

Si q̄d aliquē defraudaui reddo q̄drupluz.Lu.
xix. Hic tria ſunt dicenda. Primo quō duodecim ge
nera hoīm decipiūt primos i emendo z vendēdo.
hoc ḡre ſermo.cvj.A. Scōo quō reſtitutio oz fieri.
xliij.X. Tercio Exemplum hoc ḡre ſer.cl.B.L.

Templū dei ſanctū eſt qō eſtis vos.i.ad Corin.
iij. Tēplū dei ſpūale eſt cor mūduz. Dñ hic tria ſūt
dicenda. Primo q̄ cauſant mūdiciaz cordis. Secūdo
quō cor mūdū ꝓgnoſcāt.et quō cuſtodiāt. Hoc ḡre
ſer.viij.L. Tercio q̄ quatuor req̄rūt ad ꝓſeq̄ndas
indulgentias.hoc quere ſermōe.xiij.B.

Tabula ſup ſermōes p quadrageſimā.

Sermo cōmunis p quadrageſimā.

Enitentiā agite ap/

p propinq̄bit enī regnū celorū.Math.iij.

Circa illud thema eſt dōm q decē gene
ra hoīm agūt penitētiā. quoz ſolū vnū gen? hoīm
agit verā pniam.ꝫ alij falſaz Jſtū ſermonē bonū et
vtilem p cōmuni populo ḡre ſer.xliij.M.

In die Cinerū

Cōuertimini ad me in toto corde veſtro in ieiu
nio z fletu. z ſcidite corda vra.et nō veſtimēta vra
Joel.ij. Hic eſt dōm quō ſex fiunt illo die q̄ alijs
diebus nō fiūt. Jſtuz ſermonē quere ſer.xxxviij.C.

Theſaurizate vobis theſauros in celo ꝛc.Mat.
vj. Jſtum theſaurū debem? nobis theſaurizare cū
bonis operibus. Jſtum ſermonem quere ſermone
cxl.A.

Feria quinta.

Diſpōe domini tue quia morieris . Iſa.xxxviij.
Hic eſt dicendū q ꝓpter quinqz debemus nos q̄
tidie diſponere ad mortē. Jſtum ſermonē quere ſer
mone.clvj.X.

Filius meus iacet in domo paliticus z male tor
quetur.Math.viij. Jnfirmitates ſunt patienter ſu
ſtinende ꝓpter ſeptem bona que inde prouenīūt.
Jſtum ſermonē quere ſer.cxxviij.J.

Feria ſexta poſt cinerū.

Clama ne ceſſes quaſi tuba exalta vocez tuam et
annūcia populo meo ſcelera corz. Iſa.lviij. Hic ē
dicendū de ſeptē peccatis mortalibus. Jſtū ſer.ḡre
ſermone.cxlj.J.

Diligite inimicos veſtros z benefacite bis q̄ ode
runt vos.Math.v. Sciendū q inimicos noſtros
tenemur q̄nqz mōis diligere z eis indulgere. Jſtū
ſermonē quere ſer.cxxx.D.

Sabbato poſt cinerū.

Confidite ego ſum nolite timere Mar.vj. Hic
tria ſunt dicēda . Primo quare ſabbatū eſt Marie
dedicatū. Hoc quere ſermone.clxiij.A. Secundo
de quadruplici confidentia quā debemus habere
ad deū. Hoc quere ſermone.cxxij.R. Tercio Exē
plum de latrone qui ieiunauit ſabbatū marie virgi
ni.hoc quere ſermo.clxiij.L.

Dñica prima Jnuocauit.

Cū ieiunaſſet.xl.diebus et q̄dragīta noctib? ꝛc.
Mat.iiij. Sermonē bonū z vtilē de ieiunio ḡre ſer
mone.xxxix.M.

Et accedēs tētator dixit.Si filj? dei ꝛc. Matth.
iiij. Hic ē dicendū de ſeptē tentatōibus bonoz ho
minū. Jſtū ſermonē quere ſer.xl.A.

Feria ſecūda poſt Jnuocauit.

UVA. BHSC. IyR_046

Cū venerit filiꝰ hoīs i maieſtate ſua et oēs āgeli cū eo.tūc ſedebit ſup ſedē maieſtatis ſue Mat.xxv. Sermonē bonū de iudicio q̄re ſer.iij.O.

Eſuriui et nō dediſtis mihi māducare. ſitiui ⁊c. Math.xxv.Sermonē de ſex opibus miſcdie bonū et vtilē ꝑ cōi populo q̄re ſer.lxxxix.O.

Tercia feria poſt Jnuocauit.

Mon em̄ cogitatiōes mee cogitatiōes vr̄e.Jſaie lv. Dic ē dōm de cogitatiōibus.Aliū ſermonē q̄re ſermone.cxxxviij.A.

Eijciebat vēdentes ⁊ emētes de templo.Matt. xxj. Dic ē dicēdū q̄ duodecī genera mercatoꝝ dānanť.Jllū ſermonē quere ſermone.cvj.A.

Quarta feria poſt Jnuocauit.

Ecce ad caput ſuū ſubcinericī pāis ⁊ vas aque ꝑmedit ergo ⁊ bibit.iij.Regū.xix. Dic ē dōm qūo bō peccat i comedēdo. Doc q̄re ſer.xcviij.F.

Qui cūq; fecerit voluntatez pr̄is mei . q̄ i celis ē ipſe me⁹ frater ⁊ ſoror ⁊ mr̄ eſt.Mat.xij.Sermonē de volūtate dei quere ſer.cij.J.

Quīta feria poſt Jnuocauit.

Alia que peccauerit ipſa morieť Ezechieľ. xviij. Dic ē dōm q̄ mors aie in ſeptē aſſimulať morti corporis.Jſtū ſermonē quere ſermone.cxxix.ꝑ.

Mēdax ē ⁊ pr̄ eius Joh.viij. Dic ē dōm quare mendacū ē deteſtādū ⁊ q̄n eſt mortale. Jſtū ſmonē quere ſer.cxxxij.J.

Sexta feria poſt Jnuocauit.

Filius nō portabit iniq̄tatē pr̄is Ezechieľ. xviij. Dic eſt dōm qūo filij dn̄t ſe br̄e ad parētes. ⁊ ecōuerſo qūo pētes ad filios.Jſtos duos ſermōes bonos⁊ vtiles q̄re ſermōe xxiij. D.exēpla.Jtē.xxiij. S.exemplū.

Erat dies feſtus iudeorū Joh.v. Vel illud thema Sabbatū ē . nō licꝝ tibi tollere grabatū tuū.hic dōm ē de celebratiōe feſtoꝝ⁊ quō octo mōis tranſgredit celebratio feſtorū.Jſtū ſer.q̄re ſer.cxvij.L.

Sabbato poſt Jnuocauit.

Jn oībus grās agite.j.ad theſſa.v. Dic ē dicendū de grāꝝactiōe.Jſtū ſermonē quere ſermōe.cxij. J.exemplum.

Trāſſigurať ē añ eos⁊ reſplēduit facies eius ſic ſol.Mat.xvij. Dic ē dōm qūo electi reſurgent cuꝝ corpibus glorificatis. Jſtuꝝ ſermonē q̄re f.l.L.D.

Dn̄ica ſecunda reminiſcere.

Hec ē volūtas dei vt abſtineatis vos a fornicatiōe.j.ad Theſſ.iij.Sciendū q̄ nō ſolū abſtinēduꝝ ē a fornicatōe q̄ ꝑmittit̄ ſine actu. ⁊ hec fit decē modis.⁊ q̄n eſt mortale.⁊ q̄n veniale.Jſtum ſermonē quere ſermone.lxxxvj.S.

O mulier magna ē fides tua.Mat.xv. Dic ē dicendū quō viginti q̄tuor genera hoīm faſificāt fidē Jſtū ſermonē quere ſermone.xlj.B.

Feria ſecūda poſt Reminiſcere.

Exaudi de⁹ oratiōnē ſerui tui.Danielis.ix. Dic eſt dōm de oratōe.Jſtū ſer.quere ſermone.lxiij.J.

Si nō crederetis q̄ ego ſuꝝ moriemini i pctis veſtris.Joh.viij . Dic ē dōm qūo tria accidūt malis in agone et etiā tria bōis.De h̄ q̄re f.lxxviij.B.D

Feria tercia poſt Reminiſcere.

Precepi em̄ mulieri vidue vt paſcat te.iij. Regū.xvij. Dic eſt dicendū de viduis. Jſtū ſermonē quere ſermone.cxvj.O.

Amāt em̄ primos recubitus in cenis et ꝓmas cathedras i ſynagogis ⁊c.Mat.xxiij. Dic eſt dicēdū de honore.ſ.q̄re hoīes honorādi ſunt.⁊ quō q̄s q̄n q̄ mōis peccat circa honores. Jſtū ſermonē quere ſermone.xxviij.E.

Feria quarta poſt Reminiſcere

Dn̄e rex regū deus Abraā miſerere populo tuo Meſter.iij. Dic ē dōm qūo deus miſereť peccatoribus.penitentib⁹.⁊ iuſtis.Jſtū ſer.q̄re f.xcvij.L.

Quicūq; voluerit maior intervos fieri ſit veſter miniſter.Mat.xx. Dic de ꝑlatis duo ſunt dicēda. Primo ꝑlaturā appetere an ſit petiñ. Doc q̄re.iij. N.Scdo qūo ꝑlati dn̄t ſe br̄e ad ſubditos. Doc q̄re ſermōe.xxxij.E.Jtē.lix.M.Jtē.cxx.L.

Feria quīta poſt Reminiſcere.

Bñdictus q̄ cōfidit i dn̄o ⁊ erit dn̄s fiducia ei⁹. Hiere.xvij. Dic ē dicēdū de q̄druplici ꝑfidentia. Jſtū ſer.quere ſer.cxxij.R.

Dō quidam erat diues et īduebať purpura et biſſo.Luc.xvj. Dic dōm ē de ſuꝑbia veſtiū. Jſtuꝝ ſermonē q̄re ſermōe.lxxxiij.B.

Feria ſexta poſt Reminiſcere.

Homo erat pr̄familias q̄ plātauit vineā.Mat. xxj. Per vineā intelligiť aia . Dn̄ hic ē dōm de aia. Jllū ſermonē q̄re ſremone.cxxxij.A.

Dic ē beres.Matt.xj. Dic ē dōm q̄ iure vnuſquiſq; ſaluādoꝝ hereditatē celeſtē poſſidebit. Doc quere ſermōe.cxix.A.

Sabbato poſt Reminiſcere.

Accede huc vt tangam te fili mi.Geneſis.xxvij. Dic ē dōm de acerbiſſimis tentatiōib⁹ bonoꝝ hominū.Jllū ſermonē quere ſermōe.xxix.O.

Diſſipauit ſubſtātiā ſuā viuēdo luxurioſe. Luc. xv. Dic ē dōm de luxuria que actu ꝑmittit̄ ſex modis.Jſtū ſer.quere ſermōe.lxxxv.O.

Dn̄ica tercia in q̄drageſima.ſ.Oculi.

Ambulate in dilectiōe ſicut ⁊ xp̄ūs dilexit. vos. Eph̄.v. Dic de dilectiōe primi tria ſunt dicenda. Prio q̄ ſunt illa q̄ incitāt ad diligendū primū.Secundo qūo tenemur primū diligere.Tercio ſigna dilectiōis primi.Jſtū ſermonē q̄re ſer.cxx.A.

Erat ieſus eijciens demoniū ⁊ illud erat mutū. Luc.xj. Dic ē dōm q̄re diabolus poſſidet hoīem. Et de iuramētis.Jſtū ſer.q̄re f.xlij.R.S.T.

Secunda feria poſt Oculi.

Lauare et mūdaberis.iij. Regū.v.hic eſt dōm de p̄patiōe cordis.ſ.qūo mūdať.Jſtum ſermonem quere ſermo.viij.L.

Repleti ſunt oēs in ſynagoga ira.Luc.iij.hic ē dicendū qūo ira octo mōis fit.et q̄n eſt mortale. Jſtū ſermonē quere ſermone.xcv.B.

Tercia feria poſt Oculi.

Si peccauerit in te frater tu⁹ vade ⁊ corrige euꝝ inter te et ip̄m.Mat.xviij. Dic ē dōm de fraterna correctiōe.Jſtū ſermonē quere ſermone.lxiij.D.

Dn̄e quotiens peccabit in me frater meus ⁊ dimittā ei.Mat.xv. Dic eſt dicēdū quomō tenemur indulgere inimicis . Jſtum ſermonē quere ſermōe cxx.N.

UVA. BHSC. LyR_046

Quarta feria post Oculi.

Nonora prēm z mrēm vt sis lōgeu⁹ sup terraz. Exo.xx.hic ē dōm qūo filij tenent sex pcntib⁹ suis. Jstū sermonē quere ser.xxuij.S.

Sine cā colūt me.Mat.xv.hic est dicēdū qz opa q̄ fiūt i pctō mortali nō sunt meritoria.Jstū ser.qre ser.xcij.K.

Quinta feria post Oculi.

Nolite pfidere in verbis mēdacij. Miere.xvij. Mic est dōm de locutōe. Jstū sermonē bonū z vtilem quere sermōe.cxxxix.K.

Socr⁹ autem symonis tenebat magnis febrib⁹. Lu.iij. Mic est dōm qz infirmitas corpis ē patienē sustinēda ꝓpter septē.Jstū sermonē quere sermone cxxviij.J.

Sexta feria post Oculi.

Nō eñ cotunt iudei samaritanis zc.Joh.iiij. Sic quōdaz iudei habuerūt se ad samaritanos. sic xpiani iaz illis tpib⁹ dñt se etiā hre ad iudeos. Nō in pūtu sermōe tria sunt dicēda. Prio quare ecclesia permittit iudeos viuere. Scdo qūo iudei z xpiani dñt hre inter se decē. Tercio exemplum de iudeis. Jstū sermonē quere sermōe.cv.O.P.

Si scires donū dei.Joh.iiij. Mic dōm ē de septē donis spūssci.Jstū sermonē quere ser.lxxiij.A.

Sabbato post Oculi.

Deus q̄ nosc̄is oīa anteq̄ fiant. tu scis qm falsuz ꝓra me tulerūt testimoniū.Dañ.xiij. Mic est dōm de falso testimonio z qūo q̄s ledit ꝓxim suuz vbis octo mōis.Jstū sermonē quere ser.xcvj.P.

Mgr mō ꝟ mulier deprēsa ē in adulterio.Joh. viij. Mic ē dōm qz adulteriū ē grāde pctū qō i q̄tu oz ostendit.Hoc quere sermōe.lxxxv.O.

Dñica quarta Letare.

Jlla que sursum est hierl'm libera est q̄ ē mr nr̄a Gal'.iiij. Mic ē dōm de nouē gaudijs celi. Jstū sermonē quere ser.lxxx.K.L.

Est puer hic q̄ bz q̄nqz panes ordeaceos. Joh. vj. Mic ē dōm de ꝓritōe.cōfessiōe. z satisfactione. Hoc quere sermōe.xliij.J.

Feria secūda post Letare.

Audiuit ois israel iudiciū qō iudicasset rex z timuerūt regē.iij.Reg.iij.Si pplus isrl'timuit regez salomonē in iudicādo.multoplus timēdus ē xp̄us q̄ ē iudex viuoz̄ z mortuoz̄. z hoc ꝓpter districtaz rōnez quā reddituri sum⁹ in iudicio extremo. Jstū sermonē quere sermone.iij.P.

Feria tercia post letare.

Nolite iudicare fm faciē. sed iustū iudiciū iudicate.Joh.vij.Judiciū temerariū cōtingit septē modis.Jstū sermonē quere sermōe.xc.O.

Feria quarta post Letare.

Auferte malū cogitationū vr̄az ab oculis meis. Jsa.j. Mic ē dōm de malis cogitatiōib⁹.hoc quere sermōe.cxxxviij.A.

Nō ē ꝟ hō a deo q̄ sabbatū nō custodit.Joh.ix. Mic est dōm qūo celebratio festoz̄ octo mōis trāsgredit sermone.cxvij.L.

Feria quinta post Letare.

Ecce defunctus efferebat fili⁹ vnic⁹ matris sue. Lu.vij. Mic ē dōm qz boi mortēti ꝓtigūt septē sermone.cxv.F.

Feria sexta post Letare.

Lazar⁹ mortu⁹ ē.Joh.xj. Mic ē dōm qz mortes. tēptat diabol⁹ p q̄nqz. Hoc quere ser.cxxxiij. S.Et sex interrogatiōes que dñt fieri boi in agone mortis.Jstū sermonē quere sermone.cxxxv.L.

Sabbato post Letare.

Qui sequtur me nō ambulat in tenebris sed habebit lumē.Joh.viij. Mic ē dōm qūo i septē debem⁹ seq̄ xp̄m.Jstū sermonē que sermone.xv.M.

Dñica quinta sez Judica.

Sanguis xp̄i emūdabit cōsciam nr̄am ab opib⁹ mortuis ad seruiendū deo viuēti. Hebre.ix. Mic ē dōm de q̄druplici cōscia. z vñ causat erronea ꝓscia Jstū sermon ē quere sermone.ix.F.G.

Tulerūt lapides vt iacerēt in eū.Joh.viij. Mic est dicendū quot mōis Judei quesierūt Jesuz inficere.Jstū sermonē quere sermone.xlv.G.

Secunda feria post Judica.

Modicū tps vobiscū suz.Joh.vij. Mic dicēdū est q̄s modicū est z breue tps vite nr̄e. Jstū sermonē quere sermōe.lx.M.

Si q̄s sitit veniat ad me.Joh.vij. Mic est dicēdū de grā spūssci q̄ opat i pctōib⁹ penitētib⁹ z iustis.Jstū sermonē quere sermōe.lxxj.T.

Feria tercia post Judica.

Surgens Daniel comedit Dañ.xiiij.hic ē dōm qūo q̄s peccat i comedēdo z bibēdo q̄re ℔.xcix.M

Nō pt mōs odisse vos.me aūt odit. qz testimoniū phibeo de illo.qz opa eius mala sunt.Joh.vij. Mic ē dōm qz mōs ꝓpter septē nō ē diligend⁹.hoc quere sermone.cxxxvj.F.Et qñ amoz mūdi ē pctm̄ mortale ser.cij.M.

Feria quarta post Judica.

Non facietis furtū.non mētiemini.nec decipiet vnusq̄sq; ꝓxim suū.Leui.xix.hic ē dōm de tredecim generib⁹ boim q̄ lucrant res iniustas z decipiūt ꝓximos.Jstū sermōez quere ser.ciij.F.

Nō maledices surdo.detrahēdo scelicz ꝓxio tuo in occulto. Mic ē dōm de detractōne que septē modis ꝓmittit.Jstū ser.quere sermone.xcj.G.

De ope bono tuo nō lapidam⁹ te.ꝟ de blasphemia.Joh.x. Mic est dicendū de blasphemia.Jstuz sermonē quere sermone.cxxiij.A.

Feria quinta post Judica.

In aio ptrito z spū hūilitatis suscipiamur. Daniel.iij. Mic est dōm de nouē gradibus hūilitatis. Jstū sermonē quere ser.xxxj.L.

Dimissa sunt ei pcta multa qm̄ dilexit multum. Lu.vij. Mic ē dōm de bis qui agūt verā penitētiā et qui falsam.Jstū sermonē quere ser.xliij.M.

Feria sexta post Judica.

Induc sup eos diē afflictōis z duplici cōtritōne ꝓtere eos dñe deus nr̄.Miere.xvij. Mic dōm ē de fereulis z potu z balneo dānatoz̄ qūo eternalit̄ puniēt in corpe z aia ser.cj.E.F.G.

Expedit vobis vt vn⁹ moriat hō ꝓ pplo.Joh. xj. Mic est dōm de malo pslio z pseqnter de nouē pctis alienis.Jstū ser.qre sermōe.cxliij.M.

Sabbato post Judica.

Venite pcutiam⁹ eū lingua.Miere.xviij. Mic

UVA. BHSC. IyR_046

est dicendũ de octo generib⁹ hoim q̃ verbis offendũt ꝓios. Istũ sermonẽ quere sermõe.xcvj.R.

Hec ẽ aũt vita eterna vt cognoscãt te solũz verũ deũ et quẽ misisti iesuz xp̃m Joh.xvij. Hic ẽ dõm qũo in celo habebim⁹ fercula magna multa ꝛ dulcia ꝛ preciosa. Hoc quere sermone.liij.P.

In dominica Palmaꝝ.

Exinaniuit semetipm formã serui accipiens in similitudinẽ hoim factus. Phil.ij. Hic ẽ dõm de deem defectib⁹ hũani generis quos xp̃us i hũanitate assumpsit. Istuz sermõez quere sermõe.xxvij.A.

Bñdictus q̃ venit in noie dñi. Mat.xxj. Hic ẽ dõm de festo palmaꝝ ꝛ de indigne cõicãtib⁹. Istuz sermonẽ quere sermõe.xlvj.O.P.

Si q̃s mihi mĩstrauerit honorificabit eũ pr̃ meus. Joh.xij. Hic est dõm quare tenemur deo seruire et in quibus ei seruire debeamus. Istũ sermonẽ quere sermone.clv.R.

Feria secũda post dñicam Palmaꝝ.

Nũc aĩa mea turbata ẽ. Joh.xij. Hic ẽ dicẽduz qũo xp̃us maximã tristiciã habuit tpe sue passiõis. Hoc quere sermone.xlv.J.

Feria tercia post Palmaꝝ.

Ego quasi agn⁹ mãsuetus q̃ portaꝛ ad victimã. Hiere.xj. Hic ẽ dõm quõ xp̃s docet nos septez in sua passione. Istuz sermonẽ quere sermõe.xlix.O.

Feria quarta post palmarũ.

Ipse aũt vulneratus ẽ ꝓpter iniq̃tates nr̃as ꝛ attrit⁹ ẽ ꝓpter scelera nr̃a. Isa.liij. Hic ẽ dõm q̃ passio xp̃i fuit amarissima. Istũ sermõez q̃re.xlix.S.

In cena domini.

Probet aũt seipsuz hõ et sic de pane illo edat ꝛ de calice bibat.j.Corin.xj. Hic dicẽde sunt aliq̃ q̃stiones de sacro eucharistie. ꝛ etiã de vtilitate digne cõmunicantiũ. Hoc q̃re sermone.xlvij.S.

Dñs Jesus in qua nocte tradebaꝛ accepit panez gr̃as agẽs fregit ꝛ dixit. Accipite ꝛ mãducate hoc ẽ corp⁹ meũ.j.ad Corin.xj. Hic ẽ dõm de institutiõe hui⁹ sacr̃i ꝛ de his q̃ in agõe digne cõicant. ꝛ de his qui pdunt vsum rõis in agone. Istuz sermonẽ q̃re sermone.lxxix.J.

Qui mãducat hũc panẽ viuet ineternũ. Joh.vj Hic ẽ dõm de q̃tuor generib⁹ hoim q̃ spũaliter cõmunicant. Istũ sermonẽ quere sermõe.lxxx.Q.

In die Parascenes.

O vos oẽs q̃ trãsitis p viã attendite ꝛ videte si ẽ dolor sicut dolor me⁹. Treñ.j. Hic ẽ dõm de duodecim fructib⁹ q̃ prouenĩunt hoi ex deuota meditatione passiõis xp̃i. Istũ ꝑmonẽ q̃re sermo.xlviij.J.

Inclinato capite emisit spm̃. Joh.xix. Hic est dicẽdũ quare xp̃us habuit caput inclinatũ. man⁹ extensas. pedes pfixos et latus aptũ. Istum sermonẽ quere sermone.xlix.O.P.

In vigilia Pasce.

Descendit ad inferiores ptes terre Glo. id est ad inferos. Eph.iiij. Sicut ei xp̃us descendit ad inferna vt suos liberaret. sic et nos debem⁹ eis subuenire q̃ sunt in purgatorio. Hic ẽ dõm de suffragijs aiaꝝ et quare libẽter debem⁹ aiab⁹ defunctoꝝ subuenire. Istũ sermonẽ quere sermone.dx.M.

Tabula de exemplis q̃ habẽtur in his sermonibus incipit.

Abstinentia.

Abstinens mulier que

a dam portauit loricaz ad carnẽ. Itez ẏgo que.xxxviij.annis in spelunca fuit ꝛ comedit de herba radicibus ꝛ fructibus arboꝝ ꝑmone.vij.O.X.

Adulteriũ.

Quidã adulteriũ cõmisit occulte. ꝛ intrãs eccliaz sctõz Gerualij ꝛ Prothalij obsessus est a diabolo ꝛ punitus. ꝛ sic expirauit sermone.lxxxv.Q.

Quidã vidit vicinũ ꝛ vxorẽ vicini puniri in cup pa ignea ꝓpter adulteriũ ibidem.

Amici.

Amici duo q̃z vn⁹ ꝓ alio mori voluit ꝑ.cxx.B.

Aqua Benedicta.

Quidã cũ aspgisset aqua benedicta infirmũ qũo diaboli fugati sunt sermone.cx.S.

Blasphemia.

Blasphemus quidaz

b tpe moisi ex iussu dei lapidat⁹ ẽ sermone cxxiij.M.

Puer q̃nq̃z annoꝝ quẽ diaboli ꝓpter blasphemiã dilacerauerũt.sermone.cxxiij.M.

Sctũs ludouic⁹ q̃ fecit cauteriũ ciui parisiensi ꝓpter verba blasphemie sermone.cxxiij.B.

Comedere.

Quidã volebat carnes comedere tercia feria p⁹ mediã noctẽ i carnispriuio. ꝛ inuenerũt in pullo buſonẽ pro intestinis sermone.xxxvj.M.

Cinis.

Carnifices qui deriserũt susceptionẽ cinerũ i die cinerũ sermone.xxxviij.B.

Chorea.

Hoream quidã iuue

c nis dixit esse portã cõsolatiõis. quẽ postmodũ quidã lapis angularis cadẽs sup eũ occidit sermone.cliij.B.

Virgo q̃daz in chorea cecidit. ꝛ subitanea morte obijt.sermone.lx.Q.

Virgo que in chorea rapta ẽ a turbine i area ꝛ a demõib⁹ flagellata postmodũ cecidit mortua ꝑmone.cliij.B.

Quidaz chorizauerũt vsqz ad genua. postmodũ vsqz ad femora in terrã sermone.xxxvij.A.

Qui erexerũt arietẽ in chorea qũo tempestas vastauit segetes circũquaq̃ in oñibus illis villis circũiacentibus sermone.xxxvij.X.

Cogitatio.

Juuenis qui meruit septẽ coronas vna nocte resistendo temptatõibus sermone.clj.E.

Quidã habuit malas cogitatões et diabol⁹ associauit se ei sermone.cxxviij.J.

Confessio.

Filia regis q̃ a scriptore.suo ꝓcepit. ꝛ puez necauit. ꝛ hoc nephas sp in ꝓfessione obticuit. ꝛ sic damnata est sermone.xliij.T.

Mr̃ q̃ nõ plene ꝓfessa fuit qũo p⁹ mortẽ visa est

UVA. BHSC. IyR_046

equitare draconē. ⁊ serpentes habuit in collo suo. ⁊ canes mordebāt brachia eius sermone. cxxv. L.

Mulier q̄ ferrū vēdidit ⁊ ī cōfessiōe dixit sua bona opa tantūmodo. de malis nihil fassa ser. cvj. L.

Consuetudo.

Cōsuetudo deponit successiue. Exēplū de illo q̄ abstinuit prīo a pctis p tres dies. ⁊ postmodū p q̄tuor dies ⁊ deinceps sermone. cxxxj. M.

Correctio.

Duo frēs erant ī mōasterio vnus fuit gratiosus et acceptus. ⁊ alius sp accusabāt ⁊ corrigebāt ī capitulo. Et p⁹ obitū iuit ad celū. ⁊ alter ad purgatoriū sermone. lxiij. M.

Quidā raptus ē ⁊ vidit duos p̄latos accusari. ⁊ vn⁹ ex correctiōe emēdauit se. ⁊ alter spreuit admonitōem ⁊ subitanee defunct⁹ ē ser. lxiij. L.

Damnatio.

Ecanus vigintiquiq; d annos in heremo māsit ⁊ post mortē apparuit ep̄o ⁊ dixit q̄. xxx. milia hominū obierūt illo die ⁊ duo ad celū ⁊ tres ad purgatoriū. alij aūt oēs ad infernū descēderūt ser. cxlix. L.

Desperatio.

Quidā dixit in agone. impossibile est q̄ d⁹ ignoscat mihi pctā mea sermone. cxxxj. P.

Quidā reputabat quasi sctūs. ⁊ tm̄ in agone desperauit. ⁊ sic ē damnat⁹ sermōe. cxxxiij. T.

Quidā voluit absq; oi pctō viuere et cū nō potuit desperauit. ⁊ tandē tm̄ ecōuerso resipuit f. ix. M.

Heremita q̄ reduxit desperatū. ⁊ sic meruit duplicem coronā sermo. xxx. M. Derisio.

Carnifices q̄ derisērūt ⁊ nihilifecerūt susceptiōnē cineꝝ ī die cineꝝ ser. xxxviij. B. Detractio.

Duo socij ⁊ vn⁹ erat detractor pessim⁹ quo ī extremis vidit albatos siue candidos man⁹ extēdentes ⁊ q̄rentes de eo. sic desperauit sermōe. xcj. M.

Epūs punit⁹ ē in purgatorio p fetorē famuli sui q̄ ardebat ī inferno. q̄ audiuit detractōes huius famuli et eū nō correxit sermone. xcj. J.

Quidam detractor diffamauit sacerdotes ⁊ religiosos et eius lingua nō potuit putrescere. ibidem.

Diabolus p̄misit antiq̄ vetule duos calceos vt faceret discordiā inter virū ⁊ vxorē q̄ triginta annis simul pacifice vixerūt ser. xcvj. R. Ebrietas.

Briosus nomie vdo e qui freq̄nter iuit ad tabernas cū ad ecclesiaꝝ ire deberet qualē potuꝝ ⁊ qualē lectū et quale baln eū iā hz in inferno sermōe. lxij. N.

Miles q̄ apparuit post mortem filie sue cū crucifixo in quo erat sulphur. sermone. xcix. P.

Bibulus qui tenuit ciphū in manu ⁊ dixit tres soluat. ⁊ sic subitanee obijt sermōe. lx. Q.

Qui in taberna vēdidit aiam suā quo diabolus eū rapuit cuꝝ corpe et aia sermone. cxxxij. M.

Hospitē quē diabol⁹ cū corpe ⁊ aia rapuit sermone. cxliij. M. Elemosina.

Petr⁹ thelonari⁹ q̄ prīo parc⁹ fuit et postmoduꝝ seipsuꝝ vendi fecit et preciū dari in elemosinas pauperū sermone. lxxxj. B.

Senex cū iuuene habuit cōmunē vitā ⁊ senex sp pl⁹ habuit q̄stucūq; paupib⁹ dedit ser. cl. T.

Mechanic⁹ q̄ tm̄ vnū denariū habuit volēs aliquid emere p prandio. quē tandē dedit cuidā pauperi ꝓp̄ deū. ⁊ angelus portauit sibi vigiti solidos sermone. cij. A.

Mlr̄ q̄ dedit paupi denariū dicēs. plus tibi dedi q̄ deus mihi dedit ser. cl. P. Eucharistia.

Quidā vidit aliquos nigros aliquos sanguinolētos. aliquos ignotos. aliquos claros ⁊ splēdidos ad sacr̄m eucharistie accedere. xlvj. R.

Quidā cognouit sabbato pasce vxorē ꝓpriā. ⁊ ī die pasce q̄ cōicare voluit corpus christi exiluit ex ore ipsius sermōe. xlvij. M.

Qui post cōionē ad tabernaz iuerī q̄o suffocati sunt in sanguīe ꝓprio. lij. M.

Quidaz habuit magnā deuotiōez ad sacr̄m. ⁊ in agōe nō audebat sumere ꝓp̄ vomitū. ⁊ petiuit eucharistiā sibi poni sup pectus suū ser. lxxx. Q.

Meretrix q̄ cucurrit p lutū ⁊ adorauit eucharistiaz. ⁊ xp̄us de pride dixit ei. Ego ignosco tibi pec cata tua sermone. lxxix. P.

Miles q̄ adorauit sacr̄m cuꝝ quiq; pr̄ nr̄ quo p triduū vixit in patibulo sermone. lxxx. V. Excōmunicatio.

Comes qui ꝓtēpsit excōicatōez quo abbas panē albū excōicauit ī aspectu illi⁹ comitis q̄ factus est niger ⁊ muscidus sermone. lxix. J.

Papa Grego. excōicauit quēdā ⁊ iconie nidos suos de domo illius trāstulerūt ad aliā domū ⁊ p⁹ absolutionē redierūt lxix. M.

Quidā epūs excōicauit passeres q̄ maculauerūt ecclesiaz sctī Vincētij et q̄cito aliquis passer impor tauit ad ecclesiam statim mortu⁹ ibidem.

Sacerdos ꝓcubinari⁹ q̄ ꝓtēpsit suspēsionē et excōicatiōez. et q̄cito accessit ad celebrandū tūc diabolus suffocauit eū ser. cxj. M. Excusatio.

Virgo q̄ iuit ad castrū et diabol⁹ dissuasit ei ser. cxxxj. R. Exemplū bonū.

Latro cui inuenis monachus fuiuit ī claustro. et comedit panē et aquā ī pnīa ill⁹ latrōis. quo p pter exemplū illius iuuenis bonus hō factus ē sermone. lj. J.

Quidā audiuit de nocte ī lecto suo frēs ordis p̄dicatoꝝ alacriter cātare ī choro. ⁊ sic ꝓpūctus ordinē intrauit sermōe. lxxiij. J. Festa.

Esta sunt celebranda f Exemplū de illo q̄ tpe moysi collegit lig. et ex iussu dei lapidatus est ser. cxvij. B.

Item. cliij. F.

Duo sutores quoꝝ vn⁹ celebrauit festa alter nō ser. cxvij. M. Filij.

Filius q̄ dixit pr̄ me⁹ si ē in inferno tūc suffragia nō valēt sibi. si aūt ī celo. tūc nō indiget. si aūt ī purgatorio. tūc ardeat vsq; quo purgabit ser. cij. V

Filio infideli cui bufo prosilijt in faciē ꝓpter deho nestationē parentū sermone. xxiij. N.

Filia que ꝓpter dehonestatōnez mr̄is dānata est sermone. lxij. B.

Gaudia celi.

UVA. BHSC. IyR_046

Audia celi sunt ma/

g gna qõ oñdit in diabolo q̃ dixit. q̃ si essz statua a terra vsq; ad celũ clauis ꝛ noua culis circumsepta ꝛẽ. ser. lxxxiij. L.

Monachus quidam audiuit auiculaz. cccxl. annis q̃ videbañ sibi quasi due horꝛ. lxxxiij. M.

Mulieres q̃ pre desiderio regni celestis infirmabañ sermõe. lxxj. T. Gaudia mundi.

Rex qui nũq̃z risit quo frẽm in angustijs circundedit gladijs. ante. retro supra. infra. a dextris ꝛ a sinistris sermone. liij. P.

Quidã cogitauit de sero intra se. heu quo puenit gaudiũ qõ hodie habuim?. ꝛ sic cõpunct? religionem intrauit sermõe. xxxvj. F.

Filius comitis q̃ vidit cadauer pris sui. ꝛ sic cõpunct? gaudia mõi deseruit. sermõe. cxxxvj. M.

Gratiarum actio.

Quidã regratiabañ deo q̃ nõ fecit cum buffonẽ vel aliud aial irrõnale sermone. xvij. M.

Religiosus ex cuius tactu vestiũ sanabañ infirmi. qui oñia in bono accepit ꝛ deũ tã in aduersis q̃z in ꝓsperis laudauit sermone. cxij. O.

Senex qui vidit aliquos comedere lac. aliq̃s panẽ. aliquos stercus ser. xcviij. L.

Leena pelles portauit btõ Machario. q̃ illũinauit cecos pueros ei?. Et etiã lupi reportauerũt q̃ndã puerũ q̃ extraxit os ex ore lupi. ser. cxxvij. M.

Hospitium.

Ospitem quẽ dy abo

h li acceperũt cũ corpe ꝛ aĩa ser. cxliij. M.

Rusticus qui habitauit in vna curia solitaria. ꝛ xpm̃ in forma paupis in domũ suã introduxit. ꝛ quo ille paup pedes trãsfixos habuit Fmone. lxxxix. T. Humilitas.

Quidã rapt? est in agõe ꝛ reuersus dixit q̃ null? sine hũilitate saluaꝫ ser. xxxj. Q.

Jesus.

Esum nominare ẽ vti

i le. Vñ legit exemplũ q̃ maritus q̃dã et vxor sua volebant seipsos suspẽdẽ p̃ tristicia. ꝛ biberũt i noie Jesu. ꝛ statim fugati sunt demones. ꝛ cessauit tẽtatio illa sermone. xix. G.

Quidã q̃cũq; tẽtabaꝫ dixit. O dulcis Jesu miserere mei ꝛ iuua me ser. xix. H. Infirmitas.

Infirm? q̃ dixit deo. Tu punasti me corpet ego do aĩam meaz demonibus oĩbus qui sunt in inferno. et sic expirauit. cxxxiij. V.

Quidã elegit duos dies in purgatorio et dixit q̃ ibi cẽtũ annos arsisset sermõe. xxxiij. X.

Quidã singulis annis infirmabaꝫ p̃ter vnũ. tũc dixit. O deus oblitus es mei sermõe. cxxviij. L.

Infirm? q̃ rogauit sanctũ boiem vt intercederet ꝓ eo vt sanareꝫ. ꝛ postmodũ dixit. O serue dei ora ꝓ me vt deꝫ mihi quicq̃d vtilius sit. et sic ecõuerso infirmatus est sermone. lxij. L.

Quidã bon? hõ orauit ꝓ infirmo vt sanitati restitueret q̃ postmodũ inuenit se proniorẽ ad malũ. Et iterato ille bon? hõ orauit ꝓ eodẽ vt reddita infirmitate in timore dei pseueraret. ꝛ sic eadẽ infirmitas q̃z ꝓus redijt sermõe. cxxviij. L. ꝛ. lxij. L.

Miles q̃ nihil voluit dare ꝓpter deũ in sanitate. ꝫ infirmat? iussit aliq̃d dari clerico vt ꝓ eo intercederet. Et ille petijt vt deus eum in illo statu ꝓseruaret sermone. cxxviij. L.

Duo frẽs vn? erat multũ religiosus ꝛ alter fuiebat fideli infirmis. ꝛ ille fuit acceptior deo sermone cxxviij. O. Indulgere.

Miles q̃dã indulsit alteri militi de occisiõe pris sui ꝓpter passionez christi sermõe. cxxx. T.

Filius comitis damnat? ẽ. q̃ nõ indulsit offensoribus suis ser. cxxx. L.

Ira.

Mulier iracũda quo in agone vertit faciẽ ad parietez q̃n eucharistiaz recipe deberet. ꝛ dixit dãnata suz ꝓpter iracũdiã meã ser. xcv. M.

Innocentia.

Puer qui liberauit aĩam mris. ꝛ episcopus i raptu vidit eum piscari ser. xx. M.

Puer q̃ seruauit ordinẽ minoꝝ. et noluit tãgere pecuniã q̃ feliciter vixit. ꝛ q̃s salubriter obijt sermone. xx. Q. Jocus ꝛ ludus.

Miles qui visus est i purgatorio. ꝛ habuit auẽ in manu que euz mordebat ꝛ lacerabat quia venationi deditus erat ser. xxij. L.

Nobilis q̃ venatõib? sp in diebus festiuis i sistebat. ꝛ vroꝛ ei? peperit ei monstrũ sermo. xxij. D.

Nobilis q̃ in venatõe secut? ẽ ferã et nunq̃z amplius ẽ visus ser. xxij. L.

Judei.

Judei imaginẽ crucifixi dehonestauerunt ꝛ clauis affixerũt ꝛ lancea p̃ foraueruñ. et btã virgo conquesta est de his sermone. cv. D.

Quidã impregnauit filiam iudei. ꝛ dixit q̃ messiam cõcepisset ser. cv. Q.

Judicium ꝛ suspitio.

Qui rapuit monialem ꝛ fratres iudicauerũt eũ. quibus Beatus Johannes dixit. fratres duo peccata iam cõmittitis sermone. liij. T. Jtẽ. xc. L.

Senex qui duxit meretricem secum ad heremuz et inuenerũt puerum in capella. quo postmodum portauit carbones in sinu suo illesis vestibus Fmone. xc. D.

Judicium dei.

Quidã fuit citatus vt cõpareret coram summo iudice infra q̃dragesimã dies. quo in q̃dragesimo die subitanee obijt ser. vj. P.

Qui in agone ad iudiciuz dei raptus quo districtã rationẽ exegit christus ab eo sermõe. ix. P. Jtez. cxix. R.

Jurare.

Qui iurando obligauerunt se vnus ad penam lepre. alter ad ignem beati Anthonij nisi sic facerẽt vt ꝓmiserũt. et ambobus sic accidit sermõe. xlij. B.

Quidaz iurauit sup sepulcro beati Pancratij. et manus adhesit sepulcro sermõe. xlij. L.

Quidam recepit iuramentum falsum ꝛ raptus ad iudiciuz dei quomõ plagatus est sermo. xlij. B.

Quidam voluit peierare. ꝛ bina vice genua flectens obmutuit sermone. xlij. X.

UVA. BHSC. IyR_046

Loqui.

Oquentibus bona ⁊ deifica assunt angeli sed loquētib⁹ mala assunt diaboli sermō.xxviij.M.

Sctūs Ignati⁹ sp noiauit Jesum ⁊ hoc nomen habuit scriptū in corde sermone.xcvj.T.

Lusores.

Lusor q̄ iurauit p oculos dei excecat⁹ ē f.xij.J.

Ruffus discipulus beati Cirilli ep̄i dānatus est ꝓpter ludū sermone.xij.M.

Miles erat lusor magn⁹. quē diabolus de ludo abstulit ⁊ cū corpe et aīa abduxit q̄ ampli⁹ nō ē visus sermō.xij.O.

Xp̄ian⁹ lusit cum iudeo ⁊ iudeus blasphemauit xp̄m ⁊ Mariā mr̄em eius. ⁊ subitanee obijt. xp̄ianus aūt amens effect⁹ ē ⁊ postmodū vitā dira mor te miserabiliter finiuit. sermō xij. K.

Luxuria.

Miles q̄ violauit virgiē quo in crurib⁹ punit⁹ ē. ⁊ bufonē igneū pendentē vsq; ad genua sustinuit sermo.xcvj.O.

Quidā vidit vicinū ⁊ vxorē alterius viri puniri ī inferno ꝓpter adulteriū ser.lxxxv.Q.

Beat⁹ Būdictus ꝓiecit se inter spinas et btūs Bernhard⁹ ī aquā gelidā se immersit. vt sic domarent carnē sermō.lxxxvj.D.

Maledicere.

Aledixerūt parētes m ꝓpio puero. et diabolus rapuit eūdem puerū sermone.xxiij.M.

Mulier nobilis q̄ maledixit pueris suis ꝓpr̄is. quo tremuerūt toto corpe ⁊ oīb⁹ mēbris f.xiij.M

Maritus q̄ dixit ad vxorē ꝓpriaz. vade in noīe diaboli. que obessa est sermo.xcv.L.

Quidā dixit ad famulū suū. veni diabole extrahe mihi calceos sermone.xxxij.G.

Maria.

Virgo erat ī q̄dā villa ad quā venit btā vgo q̄ mori debuit cū exercitu angelor̄ sctōr̄ ser.xxxij.J.

Peccator q̄ iuit ad peccandū. ⁊ flectendo genua ante quoddā altare vidit puerū Jesum cruentare. quo btā vgo multū fideli⁹ intercessit p eo f.clxj.L.

Vir paup q̄ elemosinā recepit ⁊ supfluū cōdimi sit paupib⁹. quo btā vgo appuit sibi in agone fmone.xx.O.

Mulier q̄ habuit filiā dissolutā quā diabol⁹ voluit rape ī pomerio. ⁊ ipsa cepit clamare. Aue Maria gr̄a plena dñs tecū ⁊c. sermō.clxij.M.

Mulier que ꝓcepit a ꝓpr̄io filio. ⁊ diabol⁹ accusabat eā apud impatorē ser.clxiij.X.

Juuenis q̄ negauit xp̄m ⁊ noluit abnegare beatā virginē qualiter ditat⁹ est sermō.clxiij.B.

Latro q̄ ieiunauit sabbatū quo post decollatōr̄ suam btā Maria virgo iussit eū sepeliri ī eccl̄ia tāq̄ suū singularē cappellanū sermō.clxiij.L.

Nobilis iuuenis qui ꝓpter tria dānari debuit. et btā virgo sibi subuenit sermō.clxiij.D.

Nobilis tyrann⁹ p quo orauit epūs ⁊ postmodū peior factus ē sermone.clxiij.E.

Rusticus q̄ fraudē in agris ꝓrior̄ cōmisit. q̄ tñ ꝓsueuit singulis diebus salutare beatā virgiē Mariā qualiter ipsa iuuit eū. sermone.clxiij.F.

Matrimoniū.

Rusticus ꝓb⁹ qui portauit decimas beato Johanni ⁊ demon exiuit ab obsesso sermone.xxvj.D

Vxor que sabbato de nocte cognita fuit a ꝓprio marito. dominica die cuz appropinquaret ꝓcessioni vexata est a diabolo sermō.xxv.J.

Mores puerorū.

Pater qui malum exemplum filio dedit. nec correxit cum pro excessibus suis q̄liter postmodū momorderūt se in inferno ser.xxiij.P.

Pater qui dixit ad filium vt digitū ad ignem poneret donec vnū Aue maria diceret ser.xxvj.O.

Mores puerox ergo parētes.

Filia que nutriuit matrē cuz lacte ꝓprio in turri sermone.xxiij.D.

Filio infideli cui pullus assus versus est in bufonem sermone xxiij.N.

Filius qui infra patibulū amputauit p̄ri nasum sermone.xvj.F.

Pater qui habuit duos filios. ⁊ vnus heremita factus est. ⁊ alter cū patre dānat⁹ est ꝓpter iniustas res sermone.xxij.R.

Quidam venit ad scalam in inferno ꝓpter iniustas res. et fuit decimus in ordine de ista progenie sermone.xxv.M.

Mulier nobilis que duos filios simul peperit. et vnū nutrinit per se. sed aliū de nutrici que posuit illum ad sugendū porcū. quia nō habuit sufficiens lac. ⁊ valde rusticosus factus est sermone.lxj.D.

Mendacium.

Duo mercatores qui dixerunt q⁹ sine mendacio nō possent vēdere sermone.cxxxij.Q.

Misericordie opera.

Beata Elizabeth fuinit quatuor diebus leprosa horribili. et christus q̄nto die apparuit ei dicēs. q⁹ mihi seruiuisti babebis gaudia celi ser.lxvij.D.

Rusticus in curia solitaria suscepit xp̄m in specie peregrini sermone.lxxxix.T.

Duo frēs vnus religiosus multum. et alter seruiebat infirmis et precellebat aliū.cxxviij.Q.

Misericordia dei.

Monachus qui negauit xp̄m propter filiaz sacerdotis idolor̄ quo deus sibi indulsit ser.ij.M.

Quidam vir dives et potens qui quadraginta annis seruiuit diabolo et postmodum per tres annos deo. ⁊ sic saluatus est sermō.cxxij.N.

Miles qui peccauit cum propria filia et ep̄s iniūxit ei septenē penitentiā. ⁊ postmodū nisi vnū pater noster sermō.xxij.F.

Mulier que cōcepit a proprio filio. ⁊ postmodū ex precepto ostendit se in camisia pape Jnnocentio sermone.xlij.Q.

Virgo lapsa in petā fleuit ante altare. ⁊ xp̄s indulsit sibi. dicens et. adhuc semel parat⁹ essem mori pro salute tua. sermone.cij.Q.

Miles capt⁹ ab inimicis q̄ decollari debuit dixit. Aiam meā filio vgis cōmēdo. ⁊ sic saluatus est sermone.lxxxix.T.

UVA. BHSC. IyR_046

Quidã dixit in agone. Deus tu scis voluntatez meam sermone.cxxxiij.T.

Missa.

Mulier que voluit seipsam suspẽdere. ⁊ qñ audiuit pulsare ad eleuatiõẽ corpis xpi tũc flexis genib⁹ orauit in domo sua. ⁊ sic liberata est ꝑ.xiij.M

Mors.

Quidã dixit in agone. Ecce iam veniũt ꝓphete. iam apostoli. iã xpus. ⁊ sic expirauit sermo.lxxviij. M. Item.cxv.S.

Quidã petiuit angelos vt tardarẽt. vt hic puniretur ꝓ purgatorio sermone.lxxix.O.

Quidã in agone ad iudiciũ raptus. ⁊ cꝫ districtã rõnem exegit christus ab eo vt ⁊ qñqz diceret. non est sic. ⁊ qñqz diceret cõdona mihi bone iesu ser.ix. P. Item.cxxix.R.

Heremita senex q̃ didicit mori in heremo. ⁊ q̃d est scire mõũ sermo.cxv.M.

Quidã dixit in agõe. nõ sunt tot calami i horreo quot diaboli circa me sunt sermone.cxv.I.

In agone abbatisse dixit diabolus q̃ non sunt tot folia in silua quot demones i obitu illius abbatisse fuerũt sermone.cxxxv.E.

Filius comitis q̃ dixit in agone. O q̃d est mõs. Jam ei possem multos hospitare ⁊ nescio vbi pma nocte pnoctabo sermone.cxv.I.

Rex frãcie q̃ cuz oĩb⁹ diuitijs suis nec inducias vni⁹ hore i agone obtinere potuit sermo.cxviij.K.

Filius comitis q̃ studuit parisius in agõe nimiũ occupauit se cũ paternis bonis. ⁊ sic damnat⁹ ẽ sermone.cxxxiij.A.

Quidaz desp̃abat in agone ⁊ reputabaꝫ ab hoibus quasi sanctus ser.cxxxiij.T.

Quidã valde fleuit ⁊ pniam egit in agõe. ꝛ solũmodo ex timore pene. quare ⁊ huic talis pnia non profuit sermone.clvj.B.

Fossor q̃dã cadauer pcussit plenũ vermibus qui capita retraxerũt sermõe.cxv. H.

Mundus.

Filius comitis qui vidit cadauer pris. ⁊ sic mũdũ deseruit sermone.cxxxvj.M.

Murmurare.

Heremita qui reprehendit deũ ⁊ murmurauit cõtra opa dei sermone.cix.K.

Atiuitas christi est sa

n lubris. Exemplũ de moniali q̃ facta fuit publica meretrix. q̃ postmodũ inuocando infantiã saluatoris veniã obtinuit sermo.xlj.E.

Obedientia.

Bedientia precellit

o alias virtutes. Exemplũ de illo qui vidit q̃tuor ordines i celo. ⁊ i obediẽtia viuentiũ superior fuit sermone.lvj.L.

Moniales que iuerunt ad papã. q̃bus dedit pridẽ cũ aurecula inclusa. ⁊ pcepit eis ne aperirẽt pridem sermone.l.F.

Opa que fiunt in peccato.

Pagan⁹ mercator qui sepeliuit mortuũ ꝓpe mare iacentẽ quõ bina vice liberatus est a morte ſmõe xcij.M.

Quidã trigitaduob⁹ annis orauit ꝓ aia pris. et sp̃ i pctõ mortali fuit. q̃re nihil ꝓfecit ser.xcij.P.

Oratio.

Quidã delectabaꝫ i pctis. ergo sibi nõ ꝓfecit oĩo quã ꝓ eo fecit heremita sermone.lxv.S.

Monach⁹ q̃ in extremis dat⁹ fuit draconi. ⁊ fratres orauerũt ꝓ eo. ⁊ sic fugatus ẽ draco. ⁊ ille postmodũ religiose vixit sermõe.cxj.Q.

Patientia.

Atiẽtie effect⁹. Mu

p lier quedã q̃ habuit ãcillã bonã. ⁊ postmodũ petiuit ab ep̃o aliam que fuit litigiosa. ⁊ ista plus placuit sibi ꝓpter meritũ patientie sermone.lxviij.L.

Impatientia.

Virgo casta multa bona opa fecit. ⁊ angelus dixit ei. ꝓpter impatientiã tuã dãnaberis q̃ postmo verbis ipsius angeli admonita valde patiẽs facta ẽ sermone.clij.T.

Mulier q̃ retrorsũ saltauit de pelui dicẽs ex impatiẽtia. mõ salto de ptãte dei in ptãtẽ diaboli ſmone.cxxxvj.S.

Vir q̃dã dixit i infirmitate de⁹ tu puasti me corpore. ⁊ ego puabo te aia mea sermõe.cxxiij.V.

Archidiacon⁹ q̃ ex impatiẽtia cõmẽdauit se dyabolo. ⁊ eadẽ die obijt sermõe.xxx.F.

Mr q̃ ꝓpt iracũdiã suã dãnata ẽ ser.xcv.M.

Quidã ex impatientia dixit ad famulũ suũ. veni diabole extrahe mihi calceos ser.xxxiij.S.

Passio christi.

Heremite cuidaz appuit xp̃s hũs crucẽ sup scapulas suas ser.xlviij.M.

Quidã i agone adaptauit pctã mẽbroꝝ suoꝝ ad passionẽ mẽbroꝝ xpi sermõe.xlviij.L.

Latro q̃ vnũ pater noster dixit ad crucifixũ. ⁊ sic occisus euolauit ser.xlix.R.

Monachus q̃ ptranseũdo crucifixũ dixit. Dñe iesu xp̃e ꝓpter amarã passionẽ tuaz quã habuisti qñ aia tua egressa ẽ de corpe tuo ꝛc. ser.xlix.N.

Juuenis q̃ habuit ꝑus dulcedinẽ i passione xpi et semel amplexat⁹ est eũ xp̃s tunc postmodũ sensit mirã dulcedinẽ i mẽoria passiõis xpi ser.xlix.Z.

Quidaz surrexit sp in media nocte dicẽs. O dñe iesu nullus iã tibi cõpanꝫ sermone.xlv.M.

Mulier que passionẽ xpi dilexit qũo obijt i parcu i die parasceues. ⁊ statim euolauit ad celum post egressionẽ aie a corpe ser.lxj.T.

Monicius q̃ voluit exire de ordie minoꝝ ⁊ redire ad seculũ. ⁊ xp̃us appuit ei. ⁊ ondit sibi vulnera. et qũo illi vulnerãt xp̃m q̃ bñt malaz volũtatẽ peccandi ser.j.M. Item.clxj.T.

Peccare.

Quidã vidit duos cũ lancea p longũ ⁊ ex transuerso volẽtes ĩtrare eccliaz. Itẽ q̃ hausit aquã i vas ptusuz. ⁊ q̃ secauit lig̃ sup sarcinã apponẽdo ſmone.cxiij.T.

Pene inferni.

Sacerdos q̃ vidit nrẽm suã i sporta ignea qũo serpentes ignei circũdederũt colluz ipsius. ⁊ chatenas habuit in manib⁹ ⁊ pedibus ser.lxxxiij.I.

UVA. BHSC. IyR_046

Diabolus dixit q̄ aīa comitis. Guilhelmi esset i tali pena. q̄ si maximus mons illuc mitteret liq̄sceret in ictu oculi ser. cxxxv. E.

Miles qui rapuit vidue vaccā dicēs. si ego non facerē tunc alius faceret. quō fuit punitus ī inferno incessanter ⁊c. ser. cliij. F.

Vdo q̄ frequēter inebriabat qualē lectū. qualez potū. quale balneū sibi inuenit in inferno p̄paratū. sermōe. lxij. X.

Miles qui appuit filie sue cū crusibulo in q̄ erat sulphur sermone. xcix. P.

Qui vidit vicinū suū ⁊ vxorē alteri⁹ viri puniri ī inferno ꝓpter adulteria sua ser. lxxxv. Q.

Mulier que nō plene ꝓfessa ē quō visa est habere serpētes in capite ⁊ ī collo. ⁊ bufones sup māmullas. ⁊ canes roserunt man⁹ eius ser. cxxv. L.

Quidā vidit diabolū ⁊ dixit q̄ potius. vellet cli banū incensuz intrare q̄z iterū diabolū videre ſmone. cxxv. R.

Quidā combusit digitos ꝓpter cōcupiscētiā mulieris. ⁊ sic cessauit tentatio carnis ser. cxxv. O.

Pater q̄dā ordinis predicatorū dixit ad magistz parisiensem. q̄ de sero cogitaret de lecto inferni de q̄ Jsaias dixit. Subtus te sternet tinea ⁊c. ser. cj. M.

Pene purgatorij.

Q̄z aīa potius vellet hic hre centū annis cū corpore durā pniam q̄z in purgatorio p vnā diez arde re sermo. clx. B.

Religiosus quidā appuit aduocato et dixit se eē in maximis penis. nā si oīa ligna arderent nihil eēt respectu ignis purgatorij. ⁊ dixit aduocatuz esse in malo statu sermone. cxxviij. M.

Puer nouē annorū qui accōmodauit denarios a familia quō in purgatorio punitus ē ser. cliij. J.

Mobilis qui māsit fabro debitor. ⁊ apparuit habens babata ignita ser. clx. J.

Quidā elegit duos dies esse in purgatorio poti⁹ q̄z hic infirmari per biennū ser. cxxxiij. X.

Jtem de duobus fratrib⁹ quorū vn⁹ celebrauit immediate m. ssam vnaz post obitū alterius. ⁊ ipse apparuit sibi dicēs se quasi viginti annis arsisse sermone. clx. L.

Alia que appuit. ⁊ dixit se eē deputatā ad purgatoriū vsq̄z ad diez iudicij. nisi iuuaret suffragijs viuorū sermone. clx. R.

Sacerdos q̄ dixit. Si lacus essz plenus igne tūc vellet in eo esse vsq̄z ad finez mūdi vt esset certus q̄ non intraret purgatoriū neq̄z infernū sermo. clj. L.

Quidā vidit penas purgatorij. ⁊ postmodū nū q̄z risit sermōe. clij. O.

Mulier reuocata a purgatorio quō hic penitētiam egit in niue. in glacie. in igne. ⁊ dixit nihil esse respectu pene purgatorij. sermōe. clij. O.

Due aīe quarū vna fuit leta et altera tristis ſmone. clx. F.

Suffragia.

Quidam orauit triginta du⁹ ob⁹ annis ꝓ aīa patris. ⁊ semp in pctō mortali fuit. et nihil ꝓfecit ſmone. xcij. O.

Mobilis qui fuit liberat⁹ de purgatorio per tres missas sermōe. clvj. F.

Quidā ꝓuincialis liberauit fratrē carnalem per vnā missam sermone. clvj. F.

Mobilis qui misit filiuz suuz ad papā. ⁊ triginta annis debuit esse ī purgatorio. Et papa p vnā missam liberauit eū de purgatorio sermōe. clx. L.

Quidā frater celebrando ꝓ prē defuncto dixit. si soldano tamdiu seruissem ⁊c. ⁊ sic liberauit eum p vnā missaz. q̄ quindeci ānis debuit esse in purgatorio sermōe. clx. K.

Qui equū auūculi nō vēdidit p̄ciū erogās pauperib⁹ vt ille ꝓsiluerat quō diaboli rapiebāt eū sermone. clx. P.

Quidā recepit vestē a pegrino ⁊ nō orauit ꝓ aīa eius qualiter punit⁹ est sermone. clx. Q.

Puniunt etiaz aīe in purgatorio ꝓ paruis reb⁹.

Frater q̄ vinū nō lymphauit ꝓpterea punit⁹ ē in purgatorio sermōe. clx. D.

Soror scti Damiani que audiuit chorizantes cā tare cū quadā dulcedine. ⁊ ꝓpterea p q̄ndeciz dies debuit esse in purgatorio sermone. xxxvij. D. Jtez. cx. P.

Miles q̄ visus ē in purgatorio ⁊ habuit auez in manu cū corrodentē q⁹ venatōni nimiū dedit⁹ erat sermone. xxij. L.

Frater q̄ ꝓpassus ē ꝓsanguineis in agone ⁊ ꝓpterea punit⁹ ē in purgatorio sermone. clx. E.

Perseuerantia.

Quadragita ꝓpter fidē fuerūt positi in dolio aq̄ frigide. ⁊ vn⁹ abnegauit fidē ⁊ pagan⁹ vidit angelum cū corona ecōuerso ad celū volare f. lxxiij. D

Juuenis ī heremo ad quē venit diabolus dicēs prēm suū mortuū. ⁊ sic exiuit heremū ⁊ redijt a secu lū. ⁊ malo fine vitā suā finiuit sermone. cxl. M.

Predestinatio.

Frater q̄ orauit ꝓ alio frē. ⁊ vidit eū de nūero dā natoz. Et iste frater multiplicauit bona opa ⁊ emē dauit vitā ⁊ postmodū visus ⁊ de nūero saluādorum sermone. lxxiij. M.

Lantgrau⁹ q̄ multa mala cōmisit dicēs si suz p̄destinatus ⁊c. quō medicus suus reduxit illū ⁊ resipiscere facit ab illo errore sermone. xcij. X.

Prelatus.

Prelatus qui male vixit. ⁊ dixit militib⁹ suis q⁹ nō violaret eccias ⁊ cimiteria nisi tollerēt ossa mortuorū sermone. xxviij. M.

Premium.

Qui fontē lōge a cella habuit. ⁊ angelus eū subsequēs nūerauit passus eius sermōe. clj. M.

Juuenis q̄ septē coronas meruit vna nocte fortiter resistendo cogitatiōibus ser. clj. E.

Prosperitas.

Filia q̄ hūit prēm ꝓbū ⁊ infortunatū ⁊ mrēm reprobā q̄z sanaz fortunatā ī oībus q̄ ptinēt ad pñtem vitā sermone. xxxvj. O.

Hospes dines circa quē hospitat⁹ fuit sctūs ambrosius. quō oīa ipi⁹ subuersa sunt ⁊ cōbusta ſmone. cviij. R.

Heremita bone vite quē bestie dilacerauerūt. et dines male vite q̄ honorifice sepult⁹ fuit f. cxlix. B

Pulcritudo.

Pulcer iuuenis qui lesit se in facie. q⁹ mulier ꝓcu

UVA. BHSC. IyR_046

piuit eum. ser.cxiij.Q.

Virgo que fecit se includere. q̃ q̃dam iuuenis concupiuit eam ꝓpter suam pulcritudinẽ.sermone cxxiij.M.

Reprehendere deum.

Eprehendit deuz in

r suis opibus quidaz heremita ser.cix.K.

Res iniustas.

Puer nonẽ annorũ qui a familia mris accõmodauit denarios qũo punit? est sermõe.ciij.J.

Puer qui furatus est a germano suo obulũ qũo in puteũ proiectus est sermõe.cxliij.L.

Monach? qui denariũ pro naulo non soluit sermone.cl.L.

Famulus qui furatus est domino suo fic? et nõ potuit eucharistiam recipe de manu beati Thome apostoli sermo.xxxiij.D.

Rusticus qui furatus ẽ palũ qũo in agone infestauit eum diabolus cũ ignito palo.ciij.M.

Qui nutriebat multas colmubas z dixit si cõtra deũ esset q̃ recederẽt.z sic oẽs recesserũt f.lxxxij.L.

Miles qui rapuit vaccã vidue dicẽs. Si ego nõ faceremtũc alius faceret.sermõe.ciij.F.

Dines sepultus ẽ i inferno.z arbor ꝓcessit ab eo. et i ramis pependerũt heredes ipsi? ser.cxiij.L.

Pater qui habuit duos filios.z vn? fact? est heremita.z alter damnat? est cũ patre. z maledixerũt sibi inuicem in inferno sermone.xxiij.R.

Miles qui visus est in scala in inferno ꝓpter iniustas res.z fuit decim? in ordine de ista ꝓgenie ser. xxv.M.Itẽ.ciij.M.

Pater qui dixit ad filiuz vt digitũ suũ teneret ad ignẽ donec vnũ Aue Maria diceret ser.xxvj.O.

Rusus discipulus btĩ Cyrilli epi dãnatus ẽ ꝓpt̃ res cũ ludo acq̃sitas.xij.M.

Seruire deo.

Eruiendum ẽ deo ex

f charitate. Vñ legit Exemplum q̃ diabolus venit ad quẽdaz senem z iuuenẽ suũ esse de numero dãnadoꝝ dixit. ipse tñ iuuenis eque bene seruire voluit deo ꝓpter suã infinitã bõitatẽ sermõe.clv.O.

Sortilegium.

Comes q̃ iuit ad phitbonissam. z interrogauit eã de duob? equis.qũo ipsa mẽtita est ser.xlj.J.

Heremita qui vidit diabolũ pascere porcos sermone.xlj.O.

Spernere ꝓximũ.

Sacerdos quidaz abhorrebat leprosos intantũ q̃ cõfessiões eorũ audiuit p murũ. Silr z quidã famulus abominabat leprosos intantũ q̃ noluit eis porrigere elemosinã.z ambo isti facti sunt leprosi f. cl.M.

Aduocatus q̃ spreuit paupes. et i agone dixit se esse cattũ.z sic obijt sine rõne et sine sacramentis sermone.lix.L.

Superbia vestium.

Comitissa que solum ꝓpter ornatũ vestitũ damnata est.sermone.cxlj.J.

Mulier que dixit. Dñe ad q̃d valet mihi ꝓfessio cuz retineo supbie habitũ et nolo dimittere sermõe lviij.G

Sacerdos qui vidit mrẽm in sporta ignea et serpentes qui circũcingebãt caput.z collũ ei?.q̃ z habuit cathenas in brabijs et pedibus f.lxxxiij.J.

Quidã vidit diabolũ eq̃tare in cauda mulieris. que cũ traberet ad se caudã cecidit ille in lutũ fimone.lxxxij.M.

Qui primitus vtebat purpura a fulmine ẽ percussus z sic obijt sermo.lxxxij.G.

Virginẽ dissolutã diabolus rape voluit in chorea ꝓpter ornatũ vestitũ sermo.clxij.M.

Virgo que habuit remorsum ꝓsciẽne q̃ debuit aliũ colorẽ portare q̃ ouis habuit a qua vestẽ recepit sermone.lxxxij.G.

Supbia spũalis.

Virgo que artã duxit vitã.z solũmodo ꝓpt̃ spiritualẽ supbiaz damnata est. q̃ spreuit z cõtinebat alios sermone.cxxxvij.E.

Latro ex hũilitate dixit ad heremitã vtinã essem talis qualis tu es. z heremita ex elatione mẽtis rñdit hoc libẽter deberes velle.z sic damntatus est sermone.lxxij.E.

Inclusa que dixit se esse pessimã.sed ab alijs hominibus noluit hoc audire ser.c.T.

Conuersus q̃ sensit mirã dulcedinẽ in sacro eucharistie.z voluit aliũ frẽm.osculari vt etiã sentiret istã dulcedinẽ.z sic totũ pdidit ser.lxxij.E.

Monachus in heremo propter elatiõez mentis a diabolo deceptus ẽ ser.cvij.Q.

Hypocrita est sicut simea. Exemplum de sutore et simea q̃ sibijpsi collũ abscidit sermõe.c.D.

Tempestas.

Empestas occidit du

t os iuuenes in lecto z iuuenis qui in medio illorũ duorum iacuit mnasit illesus sermone.cviij.S.

In Anglia erãt quodaz tpe segetes pulcerrime. et quoddã genus muscarũ deuastauit oñs segetes fructuosiores.z i alis erat scriptũ ira dei.f.cviij.T.

Duo frẽs erãt z vn? orauit p pluuia sepi? z pluebat.sed ali? totũ cõmisit deo.z caules z segetes fructusiores habuit.sermone.cviij.T.

Temporalia.

Dines quidã parc? transtulit se vltra aquas tpe famis ne audiret clamorẽ paupeꝝ q̃liter ad iudiciũ dei citatus ẽ z sic subtanee obijt.ser.lxxxij.

Lapicida qui dũ fuit paup bonus fuit.sed post q̃ fuit ditatus tũc tyrann? factus est oppressor pauperũ.sermone.xciij.F.

Quidam abscõdit thesauꝝ in muro z nõ potuit ꝓfiteri donec sacerdos portauit sibi corpus xp̃i. tũc diabolus aufugit sermone.cl.A.

Tempus.

Qũo aie damnate deflẽt amare tps gr̃e male cõsumptũ in pũti vita.ser.iij.T.

Tentatio.

Quidã tentabat pctõ blasphemie ꝓtra deũ z sanctos.sermõe.xxix.N.

UVA. BHSC. IyR_046

Diabolus qui q̄draginta annis tentauit quēdā monachū de lapsu carnis. ⁊ postmodū finaliter induxit eū i petū luxurie fmo. xl. E. Jtez. lxxvij. K.

Juuenis q̄ erat i heremo ad quē vēit diabol⁹ dicens patrē suū esse defunctū ⁊ vt cito rediret ⁊ bōa pr̄is distribueret paupibus sermo. cxl. M.

Juuenis quidā meruit septē coronas resistendo tentatiōibus. sermōe. clj. E.

Quidam p̄iecit se in p̄fundā foueā ex iussu diaboli buē credebat angelū dei sermōe. xviij. Q.

Maritū ⁊ vxorem suam induxit diabol⁹ q̄ volebant se suspendere sermōe. xix. B.

Mulier q̄dā p̄pauit sibijpsi laqueū ad suspēdendū se qualiter liberata fuit sermōe. xiij. M.

Verbum dei.

Erbū dei audiuit qui

v dam miles flagiciosus ⁊ sic cōpunct⁹ est et penitentiam egit sermone. lxx. Q.

Comes lubric⁹ q̄ audiuit p̄dicare illō. Ezech. In quacūq; hora ingemuerit petōr ⁊c. ⁊ sic cōpunctus est. ⁊ post suā mortē sup sepulcrum ip̄ius scriptum ē Misit verbum suum et sanauit eum sermone. lxviij. B.

Vidua.

Vidua que dixit. Vir meus adhuc viuit q̄diu vixero sermone. cxvj. V.

Juuenis vidua cui appuit btūs Petrus apostolus in agone sermone. cxvj. X.

Voluntas.

Latro qui in bona volūtate ad heremitaz venit et ipse sp̄euit eū. ⁊ quō arbor occidit eum et statim euolauit serm. clj. S.

Latro qui oranit vnū p̄r nostrer coz̄ crucifixo. ⁊ sic saluatus est sermōe. xlix. R.

Voluntas carnis.

Quidam voluptuose vixit ⁊ nihil sibi p̄pter deū subtraxit. ⁊ tamē bona opa fecit. ieiunando. elemosinas dando ⁊c. quō postmodū a x̄po iudicat⁹ fuit sermōe. xiij. L.

Vsurarius.

Vsurarius quidā tria facere debuit scilicz cōteri confiteri et restituere vt sic saluarē ser. cviij. Z.

Vsurarius quē asinus portauit infra patibulū et ibi sepultus ē sermōe. cxiij. B.

Vsurarius qui i agone sibi apportari fecit vasa aurea. sed cum aia recreari his nō potuit sed dolor augmētabat. tunc recōmēdauit eam demonib⁹ sermone. cxviij. L.

Pocrita est sic̄ simea

y exemplū de sutore. ⁊ simea q̄ sibijpsi collum abscidit sermone. c. V.

Jsti sunt casus papales.

Anus violentas i cle

m ricū vel etiaz in accolitū vel in religiosuz seu p̄uersum injciēs excōicatus ē ⁊ mittendus ad papā.

Qui hoc mādat vel post factū eius noie ratū habet excōicatus est ⁊ mittēdus ad papam.

Jncendiarij vel factores ecclesiarū seu locoz religiosoz aut cimiteriorū excōicati sunt ipso facto. et ante denūciatiōez ab ep̄o absoluūtur post denūciationē non nisi a papa.

Jncendiarij aliaz domoz nō religiosaz excōicādi sunt. Si excōicati sunt ⁊ denūciati mittant ad papam p̄ absolutiōe.

Qui occasiōe suie excōicatōis suspensiōis. ⁊ interdicti late in eos seu suos subditos aut eoz rusticos dederūt licentiā grauādi eos. iudices q̄ tulerūt sententias vel iudiciū seruos q̄ portāt lr̄as vel etiā actores occasione quoz late sunt sententie in bonis vel in p̄sonis leserint nisi re integra licētiā hmōi reuocauerint. Vel si aliquo casu rapuerint de p̄dictis. ⁊ si infra octo dies nō reddiderint ad dn̄m ap̄licū mittendi sunt.

Oēs illi q̄ p se vel p aliū seu alios q̄scūq; p̄sonas ecclesiasticas seu seculares ad romanā curiā sup eoz causis ⁊ negocijs recurrētes. in eaq; curia eas causas p̄sequētes aut procuratores seu iudices super dictis causis ⁊ negocijs deputatos. occasiōe causarum vel negociorū hmōi verberāt mutilāt. vel occidūt. cuiuscūq; cōditōis vel dignitatis fuerint excōicati sunt ⁊ duntaxat p sedē ap̄licam absoluendi.

Qui cogūt ⁊ coegerunt celebrare in loco interdicto vel ad audiendū diuīa p̄uocant excōicatos seu interdictos ad papam mittendi sunt.

Qui p̄hibent excōicatis et interdictis ne moniti exeant ecclesiaz ad papā mittēdi sunt.

Suspensi vel interdicti si moniti a celebrāte missam nō exeunt ecclesiā excōicati sunt et p absolutōe ad papā mittēdi sunt. Secus est de p̄turbāte alias horas canōicas in ecclesia.

Clerici ⁊ sacerdotes seclares ⁊ etiā religiosi q̄ idu cūt ad vouendum iurādū vel p̄mittendū de eligēdo apud eos sepulturam. vel vt iam electam vlterius nō immutent ad papam mittendi sunt.

Abbates p̄ores p̄positi decani magistri abbatisse p̄ce alijsq; p̄lati reglares q̄cūq; noie cēseant. et eorum officiales quarūcunq; ecclesiaruz monasteriorum ordinū et religionū a volentibus ingredi eorum religiones ecclesias vel monasteria in earum p̄sonaz receptione. aut ante vel post quocūq; pacto p̄andia siue cenas. pecuniam. iocalia aut res alias etiam ad ecclesiasticū vel quēuis alium piumvsuz deputata seu deputanda directe. vel indirecte petētes vel exigētes. singule p̄sone tā dantes q̄ recipientes excōicatōis sniam incurrūt. Capitula vero et p̄uent⁹ suspēsionis sententiā incurrūt ipso facto. a q̄bus p̄terq; in articulo mortis absolui nō p̄nt absq; sedis apostolice licētia speciali.

Religiosi qui sine licētia speciali p̄p̄uj sacerdotis solēnizauerūt mr̄imonia aut ministrauerūt eucharistie aut sacre vnctōis sacra mittant ad papam.

Religiosi q̄ excōicatos a canōe i casib⁹ a iure nō p̄cessis. aut a sētētijs p statuta p̄uincialia aut sinodalia p̄mulgatis aliq; absoluerī a papa nī absoluēdi sē

Religiosi qui aliquē vel aliquos a pena ⁊ a culpa absoluerūt ad papā mittēdi sunt.

UVA. BHSC. IyR_046

Clericꝰ ꝓticipās sciēter ꝛ spōte excōicato a papa in diuinis excōicatus ē ꝛ dūtarat a papa absolnēdꝰ

Qui falsificauit bullā vel litteras apostolicas ad papam mittēddus est.

Heretici gazarij arnoldiste. defensores recep-tores ꝛ fautores eorū ad papam mittēdi sunt.

Qui in terra sua noua pedagia iposuerūt absq; licētia principis ad papam mittēdi sunt.

Qui ferrū arma vel alia necessaria ad pugnādū ꝓtra xp̄ianos deferunt hereticis vel paganis. vel q̄ dant eis cōsiliū vel auxiliū. ad papā mittendi sunt.

Isti sunt casus episcopales.

Blasphematores dei

b et sanctoꝝ q̄ iurando blasphemāt deū et sctōs. Sic̄ qui maledicūt deo et sanctis.

Fractores votoꝝ.

Periuris in iudicio. ꝛ qui recepit iuramentū ab illo qnē sciuit falsum iurare.

Carminatrices hoim et pecorum.

Qui demones inuitant ꝑ futuris reuelādis. Similiter q̄ vadūt ad pbitonissas ꝛ ꝑ talibus eas iterrogant.

Sacrilegi q̄ furātur in sacris locis. Similiē ꝛ ille cui? negligētia ꝓmissuꝝ ē sacrilegiū in ecclesia.

Qui abusus ē sacro crismate seu aqua baptismi. vel alia re sacra. Qui luxuriātur in ecclesia vel alio loco sacro.

Incendiarius domoꝝ añ denūciatōez. Aulteri. similiē mulier deputās filiū in heredē quē de adulterio concepit.

Qui Machinatus ē i mortē legitime sue ꝛ econuerso.

Mulier cognita a viro religioso siue a sacerdote.

Defloratoꝝ virginum.

Que cōtraxit mr̄imoniū post votū castitatis.

Qui contraxit matrimoniū post sponsalia facta cum alia ꝑsona.

Qui clandestine cōtraxerūt. vel cōtra interdictū ecclesie. Pro quo sciendū q̄ est differentia inter matrimoniū legitimū et clandestinū.

Legitimū fit qñ ab his q̄ sup feminā sunt ꝛ potestatē habere, vident vxor petit ꝛ a pentib? despōsat. ꝛ a sacerdote vt mos ē bñdicit ac solēniter accipitur. Vt dicitur in decre. xxx. q. v. Aliter non fit. ꝛ capi. sequenti Nullus fidelis.

Clandestinū mr̄imoniū duobus mōis fit. Vno modo cū occulte ꝛ sine p̄sentia testiū cōtrahitur. ita vt exinde legitima probatio nō appareat.

Alio modo cū ꝓtrahitur sine solēnitatibus ꝑsuetis in facie ecclesie.

Itez sciēdū q̄ neq; vir neq; mulier ad secundas nuptias transeūtes vel cōuolantes sunt bñdicendi ne bñdictio reitereꝝ. Nam q̄cūq; sacerdos bñdixerit secūdas nuptias ab officio et bñficio ē suspēsus. vt patet extra de secun. nup. capi. Si vir.

Qui coeunt cū iudea vel cū saracena. ꝛ ecōuerso

Qui peccauit pctō sodomitico cū seipō vel cū ꝓpria vxore. vel cū alia ꝑsona. vel etiā cū bruto aiali.

Parentes qui ex negligentia pueros ꝓmittūt cadere in ignem vel aquaꝝ. vel etiam qui oppꝛimunt pueros in lecto.

Parentes qui ex negligētia sua nimis differunt baptismuꝝ circa pueros. ita q̄ moriañ sine baptismo. Similiter q̄ pueros extinctos nōdum baptisatos clam in cimiterijs sepeliunt.

Que procurant abortuꝝ vel sterilitatem in se vel in alijs.

Qui cōmisit incestū cum cōsanguineis vel affinibus. Nō sciendū q̄ si q̄s peccaret cuꝝ muliere vna vel virgine vna. ꝛ postmodū duceret cōsanguineā eius. vel ecōuerso qñ ipsa peccaret cuꝝ vno ꝛ postmodū cōtraheret cum cōsanguineo istius tunc cōmittit incestus quia ibi est affinitas. Vnde dicit in decre. Affinitas tam ꝑ fornicariā copulā q̄ ꝑ legitimā ꝓtrahit. xxxij. q. ij. Nō omnis.

Malefici q̄ faciūt ne ꝙnges possint simul coire.

Similiter qui conant facere odiū vel amorē inordinatū inter homines.

Qui tenent fatum. sicut cum quis suspendit vel submergitur vel comburit. tunc dicūt. deus sic voluit. sic oꝛtuit fieri. q; ad hoc natus est.

Qui somnia aduertūt ꝛ seruāt ꝛ alijs hominib? somnia exponūt.

Qui augurijs obseruant. quod augurijs attēdit in gestu ꝛ in cantu ꝛ volatu auiū.

Percussoꝛ parentum.

Falsarij monetarū. litterarū. ꝛ sigillorum.

Qui cecidit in hereticam prauitatez absolnendꝰ est quo ad petrū. sed non ab excōmunicatōne nisi a papa vel ab alio eius tamē licētia prebabita.

Qui crimē cōmisit quod totā cōmouit vrbez. ꝑ quo etiā nō nisi ab episcopo est solennis penitentia iniungenda.

Membroꝝ mutilatoꝛes.

Vageq; restitutōnes vbi nō supersunt veri heredes.

Qui pedagium recipiunt a clericis vel a personis religiosis. tales sunt excōmunicati. ꝛ tenent ad restitutionem.

Qui faciunt statuta cōtra libertatem clerici sicut qui interdicūt alijs. seu alios informant ne oblationes ad altaria offerant. Et ne decedentiū anniuersaria paragant. Et ne sepulturis fiat cōmemoratio defunctoꝝ. Similiter qui ꝓhibent subditis suis ne presbiteris molāt. vendant. ꝛ panes pinsant. tales sunt excōicati.

Qui sententiant super vsuraꝝ soluendam indeis siue xp̄ianis vsurarijs.

Vsurarius cuius petrū nō dimittitur nisi restituat ablatum.

Qui vendunt venenū aut conficiūt ad interficiendum hoies.

Qui ꝙdū suū dominū traderet.

Quilibet hōicida volūtarius siue casualis.

Casus episcopales explicium.

UVA. BHSC. IyR_046

Inhibitiones a

Iste sunt inhibitiões a sacra cõione.

Afrascripti quos no
i minabo ꝓhibentur a cõione eucharistie
nisi cõtriti ⁊ confessi fuerint ⁊ absoluti et satisfecerint vel adhuc satisfacere velint iuxta ꝓsiliũ suorũ cõfessorũ.

Pueri ⁊ carẽtes vsu rõnis. sed in qua etate pueri accedere debeãt. hoc quere ser. xlvij. S.

Qui annos discretiõis habẽt et nolũt addiscere pr̃ noster et simbolũ. Oñ legit in decre. Parvuli facti adulti tenent ad fidem quã ꝑ eis spoponderũt offerẽtes. et illi debent eos docere simbolũ et dominicã orõem de ꝓse. dist. iiij. Nos ante omnia.

Oñes nõ hñtes fidẽ. sic iudei. saraceni. ⁊ etiã infideles xpiani. qui nõ credũt ibi esse verũ corpus xpi. quõ aũt xps sit in hoc sacro. Ꝟ q̃re ser. lxxx. S.

Sortilegi et carminatrices hoim ⁊ etiã pecor. q̃ carminãt capita. oculos. ⁊ dentes hoim ⁊c. et etiaz qui tenẽt somnia et fatũ ⁊ dies egiptiacos. Et similiter q̃ vadũt ad phitonissas et interrogãt eas de rebus occulte furatis. Et illi q̃ portant litteras ad collũ cõtra dolorẽ dentiũ. vel etiã oculorũ et sic de alijs

Blasphemi qui iurãt ꝑ mẽbra xpi et vulnera et sanguinẽ xpi. ⁊ nõ sunt cõfessi nec itẽdũt dimittere.

Qui iurãt falsuz testimoniũ in iudicio. Et etiam ille qui sciẽter recepit iuramẽtũ ab illo quẽ sciuit falsum iurare. Simulter illi q̃ quotidie iurãt in verbis suis mendaciter ꝑ deũ ⁊ sup oẽs sanctos. Et qñ talia quotidiana iuramenta sint pctũ mortale. Hoc quere sermone. cxlij. T.

Maledicti qui maledicũt suis vxoribus. pueris et famulis. et etiã alijs hoibus. nisi sint cõtrici ⁊ confessi et velint se emẽdare.

Qui i illicito amore stãt ad viros vel ad mlieres. Similiter ⁊ q̃ nituñt facere amorẽ illicitũ. vel etiam odiũ inter hoies. et etiã mediatrices que portãt litteras vel dona taliũ ꝑsonaz ⁊ iunãt eos vbis vel factis vt simul ꝓueniant in illicito opere.

Qui ex contẽptu festa nõ celebrant sed laborant seu vecturã exercent ꝓ pecũia.

Silr̃ q̃ vadũt ad nundinas ⁊ emũt causa lucri i diebus festiuis ⁊ ꝓpter hoc subtrabũt se a diuinis. et de hoc quere sermone. cxvij. L.

Qui ex cõtemptu soluũt ieiunia ab ecclesia instituta. ⁊ q̃ sine cã comedũt in q̃dragesima lacticinia. Et qñ tales peccẽt mortaliꝛ hoc quere sermo. xxxix. K. L. M.

Qui cõtemnũt dñicis diebus audire vnã itegrã missam sine causa et necessitate. sicut illi q̃ stant in cimiterio vel circũeunt ecclesiã. vel stant in foro et sic negligũt missam vel sermonem. Oñ dicit in decre. Dñica die missa debet audiri de oibus. de cõse. di. i. Missas. Item dicit i decre. Die dñico populus de missa egredi nõ debet ante bñdictionẽ. de cõse. dist. j. Missas.

Bibuli q̃ se sciẽter in ebriãt ⁊ inebrietate sua deũ blasphemãt. nisi sint confessi et velint desistere.

Fistulatorũ ⁊ flagellatorũ q̃ ad choreas publicas fistulant. Et illi qui in dieb̃ festiuis chorizant Et quãdo tales peccẽt mortaliter. hoc quere ſmõe xxxvij. S.

Oẽs fornicatores qui vadũt ad publicas meretrices. Similiter ⁊ illi q̃ tenent cõcubinas secũ in domibus suis nisi sint cõfessi et velint desistere.

Defloratores virginum.

Oñes adulteri et adultere.

Qui sciẽter res iniustas possident et retinent. Et hoc etiam intelligit de puis rebus. sicut q̃ intulerũt dãna ꝓximis in pratis. i graminib̃ in segetibus agroꝛ. in vineis. i fructib̃. sicut in pomis. in piris. et sic de alijs. quõ aũt restitutio debeat fieri de reb̃ occultis et de debitis et etiã de puis rebus. hoc q̃re sermone. xliij. X.

Qui res inuentas habent.

Quõ et q̃b̃ res inuẽte sunt restituẽde Hoc q̃re sermone. cxij. K.

Qui nõ dant plene decimas et redditus et offertoria et alia iura prochialia.

Vsurarij q̃ de cẽ florenis annuati recipiũt vnũ ꝑ vsura. Silr̃ q̃ cõcedũt pecuniã sup ciuitates vel castra vel sup villas et recipiũt fructus vsq̃dũ alr̃ restituat ipsis pecuniã. Et etiã illi q̃ charius vẽdũt ꝓpter dilatõez. vel etiã q̃ ꝑ prompta pecunia emũt et imediate multo charius vendũt ꝓpter dilatiõez. et sic de alijs. De hoc quere sermõe. cxiij. L.

Lusores q̃ ex auaricia ludũt et pecuniã lucrataz in ludo retinẽt. et qui i sacris diebus et noctibus luserũt. Et qui pmittũt in ciuitatib̃ talib̃ lusorib̃ officia. dictis ꝓprie i vulgari scholderer vel plaꝛmeister. Oñ dr̃ i decre. Pari pena puniẽdi sũt. agentes et ꝓsentiẽtes. xviij. q. iij. Oẽs. Silr̃ q̃ hospitio recipiũt lusores et pmittũt eos in domib̃ suis ludere. et Ꝟ faciunt propter lucrũ tpale.

Mechanici q̃ falsificãt sua artificia scienter et dolose. et q̃ nõ laborãt sua artificia sicut ꝓmiserũt vel iurauerũt ꝑsilio ciuitatis tales coram deo sunt ꝑiuri.

Raptores fures. et q̃ sciẽter emerũt rem raptaz. vel etiaz scienter comederũt de rapina vel furto. qr tales tenent ad restitutionẽ.

Qui dãnũ intulit ꝓrio sciẽter. et ex inuidia. s. cuz suo malo ꝑsilio. vel etiã cũ suo falso testimonio. Similiter qui impediũt ex inuidia aliq̃ mun̄ ꝓximi q̃ sibi licite fuisset datũ et bmõi. Oñ dr̃ i decre. Inferens dãnũ nõ est absoluendus nisi damno ſm arbitriũ lesi restituto. xxiij. q. viij. Pessimã. xxij. q. vj. Si res.

Qui dalatãt agros suos et agros vicinoꝛ diminuũt cuz aratro vel etiaz q̃ lapides iactant de agris suis et ꝓiciũt eos sup agros vicinorũ. Similiter et illi qui cuz aratro suo diminuũt planiciẽ alicui̇ cõmunicatis vel ciuitatis.

Mercatores qui iurando et mentiendo scienter decipiunt ꝓximos. vendendo malũ ꝓ bono siue sint rustici siue ciues. siue ista deceptio fiat in re parua. siue in re magna. De hoc quere sermõe. cvj. A.

Pincerne q̃ nõ dãt iustã mensurã nec plenã mẽsurã. Et etiã q̃ vinũ ꝓpant cũ nociuis prepamẽtis. vel etiã q̃ aquã fundũt ad vinũ. ⁊ sic vẽdũt aquã ꝓ vino. Silr̃ pincerne q̃ i domib̃ suis pmittũt hoies deũ blasphemare. ludere. chorizare. fornicari. ⁊ sic de alijs. q̃ i hospitõ retinẽt illos sciẽt q̃ ñ sũt ꝓfessi i q̃dra

UVA. BHSC. IyR_046

cessima. nec tempe pasce cõmunicauerũt. Similiter qui in domibus suis retinẽt suspectas personas ad quas alij accedũt ꝛ cũ ipsis fornicant. vel etiã q̃ hospicio recipiunt histriones qui secũ ducunt ꝓcubinas ꝛ sic ꝓmittũt eos simul peccare.

Carnifices qui sciẽter vendũt carnes vermiculosas ꝓ bonis carnibus.

Viri ꝛ mulieres q̃ i actu mr̃imonij puertũt ordinẽ. q̃ hoc ẽ pessimũ pctũ. Vnde dr in decre. Hoc vicij maius ẽ quasi mrẽm suam quis cognoscere. xxxij. q. vij. Adulteri. Et de hoc pessimo vicio quere sermone. lxxxv. R.

Vxor que furat marito ꝓprio ꝛ male expendit. s. ludendo. spõsando. vel etiã supbas vestes emendo. vel crapulose viuendo ꝛ se inebriando. ꝛ sic de alijs. Et q̃n vxor sic furãdo peccet mortaliter. Hoc quere sermone. xxv. K.

Mariti ꝛ vxores qui se mutuo odiũt ꝛ simul discordant. sicut isti mali ꝛ iracũdi viri qui ex rancore et sine causa percutiũt vxores suas. Et etiã iracũde mulieres que cõtemnunt viros suos maledicũt ipsis. nisi sint ꝓfessi. ammodo simul pacifice velint viuere. De hoc quere sermõe. xxv. E.

Qui nocte natiuitatis xp̃i ꝑ offertorio luserunt. Et etiã qui feria tercia in carnispriuio vltra mediã noctem carnes comederũt.

Viri et mulieres ꝛ etiã virgines que per ornatũ vestiũ et per pulcritudinẽ corporis sollicitã faciei vel criniũ alios scienter induxerunt in malas ꝓcupiscẽtias.

Similiter qui per visum vel ꝑ tactus ꝛ amplex⁹ vel per verba illicita irritauerũt seipsos vel alias ꝓsonas ad cõcupiscẽtias malas nisi sint cõfessi ꝛ velint desistere.

Mulieres que destruũt partũ cum herbis. ꝛ ꝓcurant sterilitatẽ ne mulier possit cõcipe.

Parẽtes quoꝝ negligẽtia pueri añ baptismũ decedũt. sicut q̃n in vtero mr̃is suffocãtur.

Similiter pentes q̃ ex negligẽtia permittũt pueros cadere in ignẽ vl̃ in aquã vel etiã qui locãt pueros suos secũ in lecto quos dormiendo oppr̃imũt.

Parẽtes qui permittunt pueros suos blasfemare deum. ꝛ etiã maledicere hominibus. ꝛ etiã qui permittũt eos ludere cum taxillis. fornicari choreisare ꝛ etiã hominibus damna inferre in graminibus ꝛ segetibus. in piris. in pomis. in botris ꝛ sic de alijs et eos nõ corrigũt. quia talia peccata cadunt in pentes nisi sint cõfessi.

Percussores parentũ ꝛ etiam filij proterui et rebelles qui maledicũt parẽtibus ꝛ ipsis pertinaciter inobedientes sunt nisi sint cõfessi et velint se emendare.

Que cõtraxit matrimoniũ post votũ castitatis. Similiter qui ꝓtraxit matrimoniũ post spõsalia facta cum alia persona. ꝛ etiam qui clãdestine cõtraxit vel cõtra interdictũ ecclesie.

Mulieres que vestes virorũ induerũt in carnispriuio vel ecõuerso. Similiter ꝛ qui vestes monachorũ induerũt ꝛ in ipsis chorizauerũt.

Qui mendaciter abstulerũt famam proximi nisi sint ꝓfessi ꝛ velint reuocare. Dñ Iliero. Non sacrilis venia prauadixisse de rectis.

Serui et ancille q̃ bona dñoꝝ suorũ furtiue subtrahũt ꝛ nõ seruãt eis fidelitatẽ quaꝫ eis ꝓmiserũt. Sili' ꝛ officiales ꝛ seruitores nobiliũ. qui infideles sunt in recipiẽdo ꝛ expediẽdo bona dñoꝝ suoꝝ.

Domini ꝛ domine qui famulis ꝛ famulabus et alijs mercenarijs suis nõ plene persoluũt mercedẽ sed protrahũt et defraudãt eos in precio suo quod meruerũt fideliter seruiendo ipsis.

Qui rancorẽ ꝛ inimicicias retinẽt i cordib⁹ suis. et nolũt indulgere offensoribus suis.

Qñ aũt q̃libet tenet indulgere inimicis hoc q̃re sermone. cxx. Y.

Prelati ꝛ supiores qui aggrauãt cõtra deuꝫ ꝛ cõtra iusticiã census ꝛ redditus.

Sili' ꝛ illi q̃ faciũt exactiões indebitas i suos subditos. Maꝫ tales dñi et prelati tenent ad restitutionẽ oim ꝓdictorũ. Et de hoc q̃re ser. lix. J.

Sacrilegi qui furant in ecclesijs vel in alijs locis sacris. Similiter ꝛ illi qui furant bona sacerdotũ ꝛ religiosarum ꝑsonarũ.

Jncendiarij ecclesiaꝝ ꝛ monasteriorꝝ ꝛ etiaꝫ aliarum domorũ.

Violatores ecclesiarũ cũ effusione sanguinis vl̃ etiam seminis.

Qui pedagium recipiũt a clericis ꝛ ꝑsonis religiosis.

Qui faciũt statuta cõtra libertatẽ clericoꝝ sicut q̃ interdicũt subditis ne oblationes ad altaria offerãt et ne anniuersaria peragant. ꝛ ne presbiteris molãt. vendant ꝛ panes pinsant.

Qui iudicẽ spũalẽ impediũt i suo iudicio ꝛ nũcios ipsi⁹ q̃ portãt litteras captiuant spoliant ꝛ eis aures abscindunt.

Qui falsificãt monetas. litteras. sigilla. ꝛ q̃ falsuꝫ instrumẽtũ cõficiũt.

Falsi iudices ꝛ falsi causidici. ꝛ falsi testes

Qui sentẽtiãt sup̃ vsuraꝫ soluendam iudeis siue xp̃ianis vsurarijs.

Qui recipiũt dona ꝛ ꝓpinas a iudeis. q̃ tales tenent illis a q̃bus ipi iudei ꝑ vsurã extorserũt vel heredib⁹ ipoꝝ. ꝫ si ñ sciũt hẽdes tẽ dñt dare paupib⁹.

Famuli ꝛ ancille ꝛ nutrices puerorũ qui iudeis seruiũt ꝛ morant cũ ipis i domib⁹. Similiter ꝛ xp̃iani q̃ locãt domos suas iudeis ad inhabitandũ.

Qui filios vel filias suas cũ pacto tradũt ad monasteria. q̃ tales cõmittũt simoniam.

Qui ꝓticipãt cuꝫ publicis excõicatis in loq̃ndo. comedẽdo. ꝛ hospitãdo cõtra ꝓhibitiõem ecclesie. Mã tales nõ dñt ad eucharistiam accedere nisi sint prius absoluti a minori excõmunicatõe quã incurrunt in participãdo cum excõmonicatis.

Qui vota deo ꝛ sctis ꝓmissa nõ seruãt. Qui nõ sunt integraliter ꝛ plene omnia peccata sua confessi que bñt in mẽoria ꝫ sciẽter ꝓpter verecundiã aliqd pctũ obticuerũt. vel etiã qui stant in ꝓposito iteruꝫ peccandi mortaliter.

Qui penitẽtiã eis in cõfessiõe iniũctam nõ ꝑfecerunt nec intendũt ꝑficere. sed obliti sunt pniam eis prius in cõfessione iniũctã. q̃ tales oportẽ prius facta reiterare. De hoc quero sermo. xliij. N.

UVA. BHSC. IyR_046

Sciendū q̄ quilibet plebanus potest ꝓ quolibet peccato mortali suo subdito inhibere ꝯmunicatiōz. Vnde q̄libet pelban⁹ potest addere vel diminuere istis articulis ꝑm q̄ sibi videbit̄ populo suo expedire. Et vtile est istos articulos populo ꝓ nūciare scz in principio quadragesime in medio ⁊ in fine q̄dragesime. vt ipsi simplices homines addiscāt sua peccata cognoscere ⁊ ea cōfiteri.

Expliciūt inhibitōnes
a cōmunione tp̄e pasce.

Allegationes abbreuiate

in sequētibus sermonibus sp̄osite.

In decre. di. xxviij. Nullus ep̄s. id ē in decretis distinctōne. xxviij. canone vel capitulo. Nullus ep̄s
In decre. xxiiij. q. v. Cū caput. id ē ī decretis. causa xxiiij. questiōe. v. canone vel capitulo. Cum caput.
In decre. de pe. distinctiōe. ij. §. ex p̄missis. i. ī decretis de penitentia distinctiōe secūda paragrapho. ex p̄missis.
In decre. de ꝯse. di. iiij. Per baptismū. id ē in decretis de cōsecratiōe distinctōne quarta. canone vel capitulo. Per baptismū.
Tho. ij. ij. q. xxiiij. id ē sanctus Tho. de acquino secūda secūde. scz summe sue. questione. xxiiij.
Tho. sup. iiij. di. xxiiij. id est sanct⁹ Thomas de aq̄no sup quarto libro sententiaꝝ distinctiōe. xxiiij.
Bonauē. sup. iiij. di. xv. id est Bonauentura sup quarto libro sentētiaꝝ distinctiōe. xv.
Ray. id est Raymundus.
Hosti. id est hostiensis.
Inno. id est Innocentius.
Aug. li. v. ꝯfes. id est Augustinus quinto libro confessionum.
Aug. de ciui. dei. id ē Augustinus de ciuitate dei.
Isid. ethi. i. Isidor⁹ ī libro ethimologiaꝝ.
Isid. de sum. bo. j. Isidor⁹ de summo bono.
Isid. in syno. id est Isidor⁹ in sinonimis.
Grego. in morali. id est Gregorius in libro moralium.
Grego. in regis. id est Gregorius in registro.
Grego. sup Ezech. j. Gregori⁹ sup Ezechielē.
Greg. in omel. id ē Gregori⁹ in omelia.
Ansel. id est anshelm⁹.
Cassi. j. Cassiodorus.
Ambro. sup Luc. i. Ambrosius sup Lucā.
Sene. id est Seneca.
Hen. de vri. id est Henric⁹ de vrimaria.
Guilhel. lugdu. j. Guilhelm⁹ lugdunensis.
Vitaspa. id est Vitaspatꝝ.
In dial. cesa. id est in dialogo Cesarij.
Aristo. de regi. prin. id ē Aristotiles de regimīe p̄ncipium.
Aristo. politi. i. aristoteles in libro policicoꝝ.
Arist. ethi. i. Aristoteles in libro ethicoꝝ.
Arist. phi. i. Aristoteles in libro phisicoꝝ
Commen. vj. prin. id ē cōmentator sex p̄ncipiorūz.

Finis.

UVA. BHSC. IyR_046

Sermo Primus

Sermones discipuli de tempore per circulū anni incipiunt.

Dominica prima aduentus domini. Sermo primus de aduentu christi in carnem.

Ecce rex tuus

venit tibi māsuetus ⁊c. Zach. ix. Mat. xxj. Marci. xj. Lu. xix. Johan. xij. Egregius doctor noster sctūs Thomas de aquino dicit. q̄ nulla actio sit pfecta siue meritoria nisi fuerit p gr̄az dei illuiata. Q̄m sicut sol est causa oīm generabiliū ⁊ corruptibiliū sicut dicit Aristo in. ij. li. phisicor. vbi dicit: Homo generat hominē ⁊ sol. sic scz q̄ hō generat a patre ⁊ matre ⁊ sol cooperat. Sic verus sol iusticie christus iesus est cā oīm gratuitar actionū. Ideo dicit Isidorus. O hō in omni opere tuo auxilium dei posce. q̄m sine ipso nulla bona opera possumus perficere. ipsa veritate attestāte q̄ dicit Joh. xv. Sine me nihil potestis facere. Pro gr̄a igit̄ ipetranda matrē gratie salutem? ⁊c. Ecce rex tu?. vt supra. Hodie mater eccia incipit tempus aduentus christi sicut incarnatus est. et descendit de celis ꝓpter nostram salutē. Q̄m Bern̄. Venit medicus ad egrotos. redemptor ad vēditos ad errātes via. ad mortuos vita. venit q̄ saluat oēs alias ⁊ sanat oēs infirmitates. Ergo dicit. Ecce rex tuus venit. Quia de aduētu dn̄i dies festiuat hodierna. Ideo ē sciendū q̄ ē q̄druplex aduētus domini

A Primus est in mundū p carnis assumptiōz Q̄m Joh. j. Verbū caro factū est. Et ō illo agit i prima dn̄ica. Scōs est ad iudiciū p meritor discussiōz. De quo Isa. iij. Dn̄s ad iudiciū veniet cū senioribz populi sui ⁊ principibus eius. Tūc vt hēt Lu. xxj. Videbūt filiū hois venientē cū ptāte magna ⁊ maiestate. quoniam fm psal. xcvij. Judicabit orbē terraz in iusticia ⁊ populos in equitate. De quo agit i scōa dn̄ica. Tercius est in animā p gratie infusionez Sap̄. vij. In animas sanctas se transfert. Joh. xiiij. Si quis diligit me. vsqz ad eū venientes ⁊ mansionem apud eū faciemus. De quo agit in tercia dn̄ica Quartus est adnentus christi ad mortem hominis. Q̄m Lu. xij. Estote parati q̄ qua hora nō putatis filius hominis veniet. De quo agit in quarta dn̄ica. Ad primū aduentū dn̄i redeo de ipso nō subtilia. ꝫ simplicia vt discipulus conscribendo. Idcirco fmones huius libri fmones discipuli sunt nominandi. Vnde in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo de illo tempore aduentus. ⁊ quare institutum sit ab eccia. Scōo quō incarnatio christi facta sit ⁊ q̄ re natura nostra mundior fuanda sit post incarnationez q̄ ante incarnationē. Tercio exemplū B

Q̄ntū ad primū sciendū q̄ p̄ns tēpus medio modo se tenet ad tempus totius anni. q̄ ptim leticiā cōtinet ⁊ ptim tristiciam. Deponit em̄ sancta m̄r eccl̄ia cantica leticie. scz Te deū laudamus in matutīs. Gloria in excelsis in missa. Sz alleluia non deponit ꝫ in quadragesima omnia ista deponit eccia. Itē in aduentu ieiunat cū lacticiniis. ꝫ in q̄dragesima cuz oleo. ⁊ hoc ex p̄cepto vt habet i decretis. In quadragesima ē abstinēdū a lacticiniis. di. iiij. deniqz. Sed quare hoc tempus aduentus dn̄i institutū sit ab ecclesia. Rn̄det primo ad memorandū b̄ficiū q̄ dominus cōtulit humano generi in incarnatione sua. nā i hoc honorauit nos sup angelos. noluit em̄ christus parentelā cōtrahere cū angelica natura ꝫ cum humana. Ad heb. ij. Nusq̄ angelos ap̄p̄hēdit ꝫ semen abrae. Ex quo habet q̄ inter deū ⁊ homines ē maior fraternitas q̄ inter deū ⁊ angelū. fraternitas quidem q̄ trī causat ex altero parentū firma ē. ꝫ que causat ex vtroqz firmissima est. Angelus ē frat̄ christi tantū ex parte patris eterni. q̄ etiam est p̄r̄ christi per eternā generationē. ⁊ angelor p creationē. Hō vero est frater christi ex parte patris eterni. q̄ est pat̄ christi p eternā generationē. ⁊ hominis p creationez Ex parte matris. q̄ beata virgo ē mater christi ⁊ nostra. Q̄n christus nunq̄ vocat angelos suos fratres sicut homines. dicens illud psal. Narrabo nomē tuum fratrib meis. Ergo de misericordia saluatoris multū cōfidamus attēdentes. q̄ caro ⁊ frater n̄r̄ ē. Bernar. Puto me iam spernere non poterit christus os de ossibus meis ⁊ caro de carne mea. Et ex quo christus iesus est frater noster. tūc vult nobiscū pie ⁊ misericorditer agere ac amicabiliter. ⁊ vt frat̄ cū fratre nobiscū cōuersari. Qui em̄ oli erat leo seuerus. mō factus ē homo māsuetus. Legit̄ em̄ q̄ vnicornis nulla violentia capi potest ꝫ in sinu virgis requiescit ⁊ māsuescit. Sic ⁊ deus fortissimus in sinu virginis requiescens factus est agnus mansuetus. Item legit̄ Gen̄. xliij. q̄ ioseph in suo cōuiuio maiorem dedit ptez beniamin. q̄ frat̄ suus erat ex vtroqz parente q̄ ceteris qui trī fratres eius erant ex altero parente. Sic christus duplicē refectionē dabit hominī. s. in sua diuinitate ⁊ in sua humanitate. Angelos autez in sua diuinitate solū reficiet. Scōo hoc tē pus ideo institutū ē vt de tanto b̄ficio gaudentes vana mundi gaudia respuamus. Q̄n is illo tpe sacro nō debemus vane gaudere. In signū huius canonici cappas sicut in q̄dragesima induunt. Aug?. Hec gaudia velut venenū diaboli repudiare debemus. q̄ nō solū corpus ꝫ etiā animā necare festinat. Q̄z gaudia ista necāt hominē ⁊ gaudijs celi priuāt oīdit Gre. in q̄dam omel. dicens. Nemo p̄t b̄ gaudere cū hoc seculo ⁊ illic regnare cū deo. Idē. Pñtia gaudia sequūt ppetua lamenta. Ergo gaudere dēm? in deo ⁊ nō in h̄ seculo. Q̄n apl's Phil. iiij. Gaude te in dn̄o semp̄ iterū dico gaudete. Q̄n Zacha. ix. añ illud. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus dicit. Exulta captiua filia syon. iubila filia hierusalē. Nonne gaudere debemus cū ille venit nobis pñtialiter illo tpe quē antiq̄ expectabāt ⁊ desiderabāt longo tēpe. Q̄n Isa. xliij. dixit. Vtinā dirūpes celos et descēderes. Agge?. ij. dixit. Veniat desideratus cūctis gētibus. Moyses exo. iiij. dixit. Mitte dn̄e quē missur? es. Dauid ps. cxliij. dixit. Inclina dn̄e celos tuos et descēde. In signū huius christus dixit discipulis suis. Lu. x. Dico vobis q̄ multi ꝓphete ⁊ reges volu-

a

UVA. BHSC. IyR_046

erunt videre que vos videtis ⁊ nō viderūt: ⁊ audire que vos auditis ⁊ nō audierūt. ℒ Tercio institutū est vt p̄parem⁹ nos.ip̄m digne in die natiuitatis suscipiendo. Vñ ſm Guil.lugō. Tempus hoc deputatur p̄parationi solennitatis natalis.ſ.ad uentus breuius ē q; vix est medietas tp̄is deputati p̄parationi solennitatis pasce. Jō nec dilationi nec negligentie locus debetur. Vñ in epl̄a hodierna legitur. Dies appropinq̄bit.i.in ꝓrio erit dies natal'. ſcz quē fecit verus sol nascēs in mundo isto. Abijciamus ergo opa tenebraꝝ ⁊ induamur arma lucis. Vñ q̄libet petōr iā illo sacro tpe a peccato cessare ⁊ p̄terita peccata deplangere ⁊ pure cōfiteri. Vñ Ambro.in li.de padiso. Nō ei quisq̄ a peccato iustificari poterit nisi peccatuz ante cōfessus fuerit. Vnde si superbus fuisti p integruz annuz tunc abijcere debes mō opa tenebraꝝ.i.superbiā ⁊ induere arma lucis.i. hūilitatē. Si luxuriosus fuisti tunc castus eē debes. Si auarus fuisti ⁊ res iniuste acquisisti.tunc.iā res iniustas debes restituere ⁊ de iustis elymosinas dare. Si gulosus fuisti ⁊ ebriosus tunc iaz abstinere et ieiunare debes isto sacro tpe. Si iracund⁹ ⁊ maledictus iā pius ⁊ benignus. Si piger ⁊ accidiosus iam ad queqz opa bona ꝓmptus ⁊ pat⁹ sis. Vnde ſm Guil.lug. Illi q̄ in h̄ sacro tpe a peccato nō cauēt saluatorē aduenientē q̄si manibus a se repellūt dū immūdicia opum suoꝝ aduentū illi⁹ impediūt. Muꝝ etiā faciūt int̄ se ⁊ saluatorem. dū pctā pctis addunt. Jsaie.lix. Jniquitates vre diuiserūt inter vos ⁊ deū vr̄m. Tales multuz dolere possent ⁊ deberēt. Mā ille q̄ alioꝝ est saluator eoꝝ erit dānator. Alij etiā p̄nt dicere. Saluatorē expectam⁹ ⁊c. vt hētur ad ℔hil. iij. Jp̄si vero dicere habēt dānatorē expectamus. Si duo sint in carcere vno quorum alter probabiliter sperat se liberādum cuz dñs carceris venerit. reliqu⁹ vero credat q; cōdēnabitur ⁊ dicatur vtriqz. Cras dñs carceris veniet. sic vnus hz materiā gaudij sic alter doloris. In vitaspatr̄z dixit abbas Amō cuidā fratri interrogāti ſmonē aliquē. Vade ⁊ fac talē cogitationē tuā q̄lē faciunt isti q̄ sunt in carcere. Jsti cū interrogāt homes vbi ē iudex ⁊ quādo veniet ⁊ i expectatōne penaꝝ istaꝝ ploraṫ. Sic p̄cipue facē dñt q̄ in peccato mortali sunt cū aduentū dei audiūt. Jtē alia mā doloris ē cū boni facturi sunt festū natiuitatis i leticia magn̄: tūc ip̄i pueri facturi sunt festū natiuitatis horribile in amaritudie ꝓscie sicut isti cū q̄b⁹ dia bolus erit. Job.xx. Vadēt ⁊ veniēt sup eos horribiles. Jtē alia materia doloris ē cuz cōsiderāt q̄d facturi sunt in scdo aduētu quādo christus iudicare vēturus ē vivos ⁊ mortuos vbi vidicet cōtumelias suas sibi ab iniq̄s illatas. Jsa.x. Quid facietis in die visitationis vie ⁊ calamitatis desup veniētis. Et h̄ q̄tū ad p̄mā ptem huius ſmonis. D ℚtum ad secundā ptē istius ſmonis q̄ritur quō incarnatio christi facta sit. Rñdetur q; postq̄ gabriel archangelus fuit missus ad mariā virginē. vt hētur Lu.j. ⁊ Maria credidit ⁊ cōsensit. tunc spūsctūs supuenit in eaz et eā sanctificauit ⁊ fecundauit. formauitqz in instāti de purissimo sanguine virginis marie. vel vt alij dicunt de purissimis eius humoribus corpus christi et in eodem instāti in quo formatum est corpus creata est anima de nibilo. ⁊ hec aia in eodē instanti cū iuncta est corpori organizato. ⁊ illa duo corpus ⁊ aia simul mox erant deitati vnita in dei filij ꝓsona. Vn de duo notantur h̄ ſm Molgot sup li.sapie. Primū q; nunq̄ fuit aliquis ita paruus puer sicut christus fuit. quia embrio in matrice prius viuit vita animali q̄ vita hominis ſm Aristo. ix de animalib⁹. Aug. autem dicit. Formatio corporis christi fuit perfecta i principio siue conceptionis q̄tum ad omnia lineamenta membroꝝ. ꝙ q̄tum ad debitam corporis quantitatem pficiebatur successiue sicut corpora puerorum augmentantur a tempore figurationis vsqz ad perfectam maturitatez. Scdo q; nunq̄ fuit aliquis puer ita diu in vtero matris sicut cristus fuit. nisi esset menstruose natus. vel violenter impeditus. Jgitur corpus cristi in quadraginta ſer diebus attigit q̄ntitatem talem in qua alijs embrionibus fit figuratio.

℣ Jtem sciendum ſm Henricū de vmaria. q; tota trinitas illā incarnationē operata est. q; opa trinitatis ad extra sunt indiuisa. Nam ibi fuit potēcia patris q̄ statim corp⁹ formauit ⁊ animā creauit. et illa duo diuinitati vniuit in illo momento cū beata virgo dixit Ecce ancilla dñi. Nec nō potest facere potentia alicuius creature. quia ois creatura i suo ope req̄rit tempus. sicut firmamētum req̄rit diez vt moueatur ab oriente in occidēs. Luna ad cōplemētum sui cursus req̄rit mēsem. sol integrum annū. hō in determinato tpe formatur in vtero matris. in cōceptione autē christi operata est potentia patris. q̄a in instanti cōceptionis cōpletus fuit. Jtem operata est ibi sapientia filij quia corpus optime disposuit ⁊ omnia membra decenter ordinauit. p̄s. Speciosus forma p̄ filijs hominum. Jtem operata ē ibi gratia spūs sancti que cōceptionē illam mūdā ab omni peccato reddidit quod nunq̄ ē factum in aliquo puro homine. Licet eñ aliqui sint nati sine peccato ⁊ sanctificati in vtero matris sicut beata virgo maria. Johannes baptista. Jeremias. tamen in peccato originali sunt concepti. ⁊ ſm rationem seminalē descenderunt ab adam christus autē non solum natus: ꝙ etiam fuit sine peccato conceptus. Aug. Solius redemptoris est esse sine peccato. Hec Henricus de vmaria sup ſymbolum. ℱ Queritur quare cōceptio christi potius attribuitur spūisancto. Rñdeo ſm Henricū de vmaria q; intentio denotat operationem. christus autem hac intentiōe ⁊ operatiōe carnem assumpsit vt miseris ⁊ afflictis subueniret. Et quia bonitas ⁊ misericordia attribuitur spūisctō ideo de spiritusancto conceptus est vt p̄ h̄ excludantur carnales cōmixtiones. Vnde canitur. Non ex virili semine ꝙ mistico spiramine. verdum ⁊c. Jtem sciendum q; q̄uis tota trinitas operata sit in incarnatione. solus tamen filius est incarnatus. vt dicit Aug⁹. in li.de fide ad petrū. Et ipse Aug. ponit tale exemplum. Si tres puelle tenerent vnam tunicaz et vna ex eis indueretur illa. tunc illa indutō fieret a tribus puellis ⁊ vna illarum sola indueretur. Jtē alius doctor ponit tale exemplum. Si tres scilicz Petrus Andreas ⁊ Johannes simul agerent rubricando andream. rubricatio andree fieret ab his tribus. attamen solus andreas rubricaretur. ℬ Jtem

UVA. BHSC. IyR_046

sciendū fm Gul lag. q magis debemus esse solliciti naturam humanam mundam a peccato seruare post incarnationem filij dei q̄ ante. quia ante incarnationez erat causa vna quare natura humana mūda erat seruanda scilicet dignitas ipsius quia imago dei est inquātum deus ipsam creauit. Vñ Ben. j. Faciamus hoiem ad imaginē z similitudinē nr̄am Vñ si imago btē vginis mūde fuatur quam pictor siue artifex fecit. valō mūde fuāda ē imago dei quā ipemet impssit et fecit. Ista cā inuit Ecci. x. Fili in māsuetudie fua animam tuam et da ei honorē fm meritū suū. i. fm dignitatē suā. Modo vo sunt due alie cāe. Vna q̄ cōiuncta ē hūanitas in vna psona diuinitati et q̄si insepabilit. Si igit cruci xpi in qua pepēdit deferē honor. s. q mūde et honorifice fuak. q̄ ei quo tpe pūcta fuit diuinitas. multū deferendū est hūane nature. Alia cā ē q̄ mūdicia hūane nature sanguie xpi cōpata ē. Apo. j. Qui dilexit nos z lauit nos a pctis nr̄is in sanguine suo. multū fuāda ē mundicia illa quā xps ita chare emit. Et hoc q̄tuz ad scōam ptē istius fmonis. ℣ Qtū vero ad terciā ptē ē sciendū. q illi fm apm rursum xpm crucifigunt q̄ ad pcta redeūt. Vñ legit q tpe btī Francisci cū diuina pietas pma ordis in nor iaceret fundamēta. q̄dā de fratrib⁹ ad seculū redire tēptabak. tandē accedēs ad btū Franciscū rogare cepit. vt a religionis vinculo absolueret. eo q nulla ratiōe poterat in ordie pmanere. Cui cū btūs Franciscus nec posse nec velle facē rnderz ad dūm Postieū accessit et ab eo simile rnsum accepit. videns q sup hoc dispēsationē obtinere neq̄ret spū tēptationis impulsus dedit in cōmotionē pedes suos. Cunqz paululū discessisset q̄dā sibi obuiauit z ab eo q̄ tēderet req̄siuit. cui cū furiosa voce diceret. q̄d ad te de facto meo? ille statim latus exhibuit manū extēdit et pedes in q̄b⁹ q̄n qz vulnera recētia cruoris nō modicū effundebant. Et adiecit. tu vulnera mea renouas. tu iterū me crucifigis. Quo viso pterritus ad pedes eius se cū lacrimis piecit. sibiqz vt ig̃sceret rogauit. Statiqz xps q̄ visus fuerat ab oculis eius ē elapsus. Tūc ille ad beatū franciscū rediens visa p ordinē retulit et vsqz ad finē vite deuotus in religione pmansit.

De eadem dñica Sermo ij.

Qz mane est surgendū et diuinis vacandum.

Qra est tā nos de somno surgere

Ro. xiij. Bohec⁹ in de cōsolatōe phie dic. Vnicuiqz viro bono iserta ē naturalis cupiditas boni. Verū aūt bonū inq̄ solū q̄etak aī appetit⁹ ē de⁹. iuxta dictū Aug. li. pfes. Fecisti nos dñe ad te et inq̄etū ē cor nr̄m donec quiescat in te. Et illud bonū acq̄rit cū bonis exercitijs et opib⁹ vtuosis et nō cū somnolētia z pigricia. Vñ Leo papa in quodā fmone. Nō dormiētib⁹ pmit regnū celoz. nec ocio nec desidia torpētib⁹ btitudo eternitatis repmittit. Vñ in vbis pmissis hortak nos apls surgere a pigricia et ichoare bona opa dicēs. Hora ē iā nos de somno surgere. i. a pigricia et inchoare bona opa ꝛc. Vñ in pñti fmone tria sē dicēda. Prio quō antiq̄ oli in pctis dormierūt. Secūdo quō surgere debem⁹ a somno corpali et spūali Tercio exemplū. ¶ Qtū ad prmū sciēdū q̄ oli fere oēs in pctis dormierūt et a bono ope torpebāt nec mirū q̄ in nocte erāt. In nocte q̄dē tria sunt q̄ dormire faciunt et somnū inducūt. s. obscuritas. et frigiditas et hūiditas. Nox q̄dē naturaliter ē obscura frigida et hūida. Obscuritas q̄dē somnū inducit Vñ boies q̄dē dormire volētes loca obscura q̄rūt. Frigditas etiā inducit somnū. Vñ in bieme et in frigida cōplexione somn⁹ pfundus laudabilis ē i contraria vo suspectus. Hūiditas etiā inducit somnū. Mā fm phm Vapor hūidus a cibis resolut⁹ dū in cerebrū ascēdit somnū iducit. Dic ē q pueri magis dormiūt q̄z senes. q pl⁹ abundāt in hūiditate. Nō fuit igit mirū si antiq̄ sic dormierūt q̄ erāt in obscuritate ignrantie. in frigiditate dilectionis diuie. et hūiditate carnalis cupiscētie. Sz illa nox iā recessit. dies aūt appropinq̄uit et iō iaz nō ē dormiendū sz vigilandū. Aduenit eñ vera lux q̄ obscuritatē ignrantie expulit et splēdorē sapientie adduxit. Isa. ix. Populus q̄ ambulabat in tenebris vidit lucē magnā. Aduenit diuin⁹ ignis q̄ frigiditatē fugauit z totū mōm dei amore accēdit. Lu. xij. Ignē veni mittere in terram et quid volo nisi vt ardeat. Aduenit ver⁹ sol q̄ oēm nebulā carnalis cupiscētie exiccauit. Ecci. xliij Apti sūt thesauri. i. solares radij z auolauerūt nebule sic aues ꝛc. ℟ Qtū ad scōaz ptē b⁹ fmōis sciendū fm mg̃m Hūbertū sup regulā Augusti. De mane libent dēm⁹ surgere a corpali somno et deum laudare. In signū h⁹ aues incipiūt valde mane cantare qō ē ptra iuerecūdiā hois pigritātis i lecto. Ambo. de offi. Quis xpian⁹ ñ erubescat sine psalmo rū modulatione die trāsire cū minutissime aues solēni decūtatione ortū diei puenīūt. Aug. Indecēs ē q̄ sol inueniat xpianū iacētē in lecto. Bern. dicit q̄ hō somno dedit⁹ ē q̄si imago mortis. Vnde nimia somnolentia nocet corpi et anime. Sz mane surgere nō solū est p salute anime. sz etiā p sanitate mētis z corpis. Vñ phs. Surgere de nocte ad sanitatē z bonā dispositionē ē vtile. Itē q: vigilie matutinales faciūt orōnes leuius et cit⁹ exaudiri. Vñ ps. Dirā ad te orabo mane exaudies vocē meā. Insup dulcediez diuie cōsolationis sreq̄ntius de mane surgētes recipiūt. Vñ māna q̄b xpm signat de mane colligebak. vt hēt Exo. xvj. O q̄t dulcedies negligūt q̄ plures accidiosi q̄s illi de mane surgētes accipiūt. Vñ Basilius. O dulcedo melliflua: dulcedo nurāda: q̄z dulcis es in meditatione. sz dulcior in orōne. dulcissima in cōtēplatione. sz supdulcissima in btitudine. Itē q: de mane deus cit⁹ inuenit. Mā sic q̄s de mane cit⁹ inuenit in domo sua sic et deus i corde bōis. nā tūc anima hz maiorē limpiditatē et cōseq̄nter aptior est ad cōtemplādū. Etiā illa hora aptior est ad erigēdū cor ad deū anteq̄ aia distrahak ad diuersa p occupationes vel impediak a fantasmatib⁹ collectis. Propt q̄b dī de iusto Ecci. xxxix. Tradidit cor suū ad vigilandū diluculo ad deū q̄ fecit illū. Notandū q̄ fm eūdē Hūbertū libent ē orādū de mane et de sero. ¶ Prio q: p̄dicta tpa apta sunt orōnib⁹ q̄a matutinū pcedit occupationes diurnas. vesptinum vo seq̄t. et ita vtrūq̄z liber ē ab occupatione. Et fm Bern. sup cāti. aptius ē ad orādū. et iō nō sunt pter

UVA. BHSC. IyR_046

mittenda illa tpa q̃n ſemp in illis orem⁹. Sic etiam faciebat xp̃s nos ſuo exẽplo ꝓuocans orabat mane Mar.j. Diluculo valde ſurgens egreſſus abijt in deſertũ locũ.ibiq; orabat. Itẽ ſero Mat.xiij. Aſcendit in montẽ ſolus orare.veſpe aũt facto ſolus erat ibi. Sic exemplo xp̃i orandũ ẽ nobis de mane ꝓpter futura.et de ſero ꝓpter p̃terita. Hiero.p̃ iouinianũ li. j. Precepta ſunt hec duo.ſ.tpm marie bñdo curaz ſ.mane et veſpe.ſ.eorũ q̃ acturi ſumus et q̃ geſſimus Et iõ orandũ ẽ de mane vt futura bñ fiant.et orandũ ẽ de ſero.vt p̃terita male facta remittant. Itẽ oraꝺ dũ ẽ ſpeãliter mane et ſero vt ꝑmordia et vltia actionũ nr̃az offerẽtes illi q̃ eſt alpha z o.p̃ncipiũ et finis debitas ꝑmicias inchoationis et decimas ꝓſũmationis ꝓſoluam⁹ eidẽ. Nñ Hũbertus. Quotidie mane ſurgẽtes cũcta deo q̃ facturi eſtis offeratis et finito die cõuocatis cogitationibus.locutionib⁹ et operationibus illa die cõmiſſis ipi capitulũ teneatis. Nñ etiã Cri. in ſermone. Q̃n accubueris ſup ſtratũ tuũ et neminẽ infeſtũ patieris añq; veniat tibi ſomnus ꝓfer in mediũ codicẽ ꝓſcientiã tuã.reminiſcere peccata tua.ſi q̃d in vbo in facto ſiue cogitatione peccaſti. Nñ etiã Gre.in li.mora. Juſti viri cũ diſtrictione venturi iudicis cõtẽplant pctã ſua ad memoriã reducunt.deflẽtq; qõ cõmiſerũt.diſtricte ſe iudicãt ne iudicent. M Itẽ ſciendũ q; nõ ſolũ ſurgẽdum eſt a ſomno corꝑali ſz etiã ſpũali.i.a pctõ nã ꝑ ſomnũ intelligit pctũ.ſm Guil.lug. Prio q; ſic ad dormiendũ ſe q̃s voluntarie deponit.ſic hõ ad peccatum. Nñ Aug. Oẽ pctũ ẽ volũtariũ et adeo voluntariũ q; ſi nõ ẽ voluntariũ nõ ẽ pctũ. Nñ etiã hẽt in decre. Meo efficit ſnus diaboli niſi ꝓpria voluntate. xv.q.j. Mõ ẽ. Scõo q; hõ dormiẽs ẽ ſemi mortuus. ſic pctõr mortuus eſt vita ſpũali.ſz viuit adhuc vita corꝑali.imo niſi eẽt ſpes reſuſcitationis ſpũalis melius eſſet ſibi ſi mortu⁹ eſſet.imo bonũ eẽt ei q; nunq; natus fuiſſet. Bern. Vita ſine fructu ḡuior ẽ morte Deniq; duo parant arbori infructuoſe.ſcz ſecuris et ignis. Nñ amb.ſup Lu. Melius ẽ pctõribus male ugẽtibus mori q̃z q; in pctis diu verſent. Tercio q; ſi q̃s tenet gladiũ enaginatũ ſup dormiẽtẽ non timet ſz ſi ſomniat aliq̃ terribilia timebit corã illis. Sic etiã pctõres nõ timẽt iuſticiã dei nec p̃dicatores ſcripturaz futura mala annũciantes.ſz p̃nẽ tribulationẽ timẽt.nã mortẽ tẽpalẽ timẽt q̃ ẽ trãſitoria ſz mortẽ eternã nõ timẽt q̃ ẽ ꝑpetua. Aug. Vera mors quã homines nõ timẽt ẽ ſcpatio aie a ẽo q̃ ẽ vita aiarũ. Nñ Gre.in li.mora. Mortẽ carnis ois hõ timet.mortem aie pauci. Itẽ pauptatẽ tpalẽ timẽt.et pauptatẽ inferni nõ timẽt.vbi vna gutta aq̃ bẽri nõ põt. Ibi eñ ꝑ defectu bonorũ mors deſiderabit. ſz mors fugiet ab eis. Nñ Aug.in q̃dã ſmone. Quare mors querit z nõ inuenit q̃n q̃bus in hoc ſeculo vita offert et non volũt recipe in inferno tũc q̃rent mortẽ z nõ p̃nt inuenire. Quarto ſic ſomnia ſomniantib⁹ ꝑ oppoſitũ dñt exponi.ſic qui habent hic honores mũdanos.diuitias temporales et delicias corꝑis z gaudia mundi.iſta omnia ſunt quaſi quedam ſomnia. et vertunt ꝑ oppoſitum in tribulationem et pauptatim et amaritudinem maximam. Nñ Greg. Vnde caro ad tempus ſuauiter viuit inde ſpiritus inetternum torquebitur et ingemiſcet. Nñ Hiero.in quadam epla. Difficile imo impoſſibile ẽ vt p̃ntib⁹ q̃s et futuris fruat bonis.vt hic vẽtrẽ ibi mẽtẽ impleat et de delicijs trãſeat ad delicias z in vtroq; ſeculo ꝑmus ſit vt in terra z in celo appareat glorioſus. Quito ſicut ſomnians hz ſenſus ligatos.ſic et ipi nõ meritorie opant exiſtentes in peccato mortali. Nñ dr in decre. Opa bona extra charitatẽ facta nõ valẽt ad ſalutẽ.xiij.q.j. Odi. Nñ q̃libet hõ hoc ſacro tpe debet a pcti ſomno ſurgere ad reuerentiaz dei z ꝓpt gaudium angelorũ et oim electorũ in celo exiſtentiũ. Vnde Lu.xv. Gaudiũ eſt angelis dei ſup vno peccatore penitẽtiã agente. M Qrtũ ad terciã ptez iſtius ſmonis tũc q̃libz hõ dz ꝺ deo confidere z ſe in hoc ſacro tpe ad deũ cõuertere.q; ipe ẽ ꝑatus vnicuiq; penitẽti oĩa peccata etiaz q̃ctũcunq; grauia indulgere. Vnde exemplum in vitaſpatrũ li. iij. Frater q̃dam impugnabat a fornicatione.et videns ſacerdotis paganorũ in egipto filiã adamauit eã et dixit patri eius. Da mihi filiã tuã in vxorẽ. Ille vero dixit ei Nõ poſſum tibi dare eam niſi ꝑus interrogauero deum meum.et conſurgẽs abijt ad demonẽ et dixit ei. Monachus q̃dã vult accipe filiã meã in vxorem dabo illi eam vel non. Rñdit ei demõ dicẽs. Si negat deum ſuũ baptiſma et ꝓpoſitũ monachi da eam illi. Veniẽs aũt ſacerdos locut⁹ ẽ eadẽ vba ad monachũ.q̃ ſtati cõſenſit et mox q̃ſi columba exijt ꝺ ore eius ſpũs et volauit in celum. Pergẽs aũt ſacerdos ad demonẽ dixit. Ecce ꝓmiſit ſe monachus illa.tria q̃ ꝑcepas facturũ. Et rñdẽs diabolus dixit. nõ desilli filiã tuã q; deus ei⁹ nõ diſceſſit ab eo ſz adhuc adiuuat eũ. Qd cũ audiſſet monachus ille ingemiſcẽs dixit in ſeipo. Si tantã bonitatẽ oñdit in me de⁹ meus cũ ego infelix negaueri cũ et baptiſmũ et ꝓpoſitũ monachi et adhuc adiuuat me cur recedã ab eo et receptis monitis cũ celeritate venit ad heremũ ad q̃ndam magnũ ſenem et narrauit ei oĩa. Cui ſenex dixit. Jeiuna tres hebdomadas ꝓtinuas et ego dep̃cabor deũ ꝑ te. Et cũ ꝓpleta eẽt hebdomoda ꝑma int̃rogauit fratrẽ illũ ſenex dicẽs. vidiſti aliq̃d rñdit. vidi columbã in altitudie celi ſup caput meũ ſtantem et dixit ei ſenex. Attende tibimetipi et dep̃care deum Scõa vero ebdomada impleta iterũ venit ſenex et dixit ei. vidiſti aliq̃d.et rñdẽs frater dixit illi. vidi columbã venientẽ iuxta caput meũ. Item ꝓpleta tercia hebdomada venit ad eũ pr̃ et int̃rogauit eũ ſi aliq̃d plus vidiſſet.et reſpondit ille. vidi columbam.quia venit et ſtetit ſupra caput meum et dum vellem tenere eam intrauit in os meum. Tunc ſenex gratias deo egit et dixit fratri. Ecce deus iam ſuſcepit penitentiam tuam decetero attende temetipſum et eſto ſollicitus. Et reſpondens frater dixit. Ex hoc te iam non derelinquam.ſed tecum ero donec moriar.

Adhuc de eodem.

Bijciamus opera tenebrarum id eſt peccata mortalia. Vnde hic eſt dicendum ꝺ peccatis mortalibus. Jſtum ſermonem quere infra ſer.cxlj.

Dñica ſcõa in aduẽtu. Sermo.iij.

De reddenda ratione in iudicio.

UVA. BHSC. IyR_046

rũt signa in sole et lũa
e ⁊ stell' ⁊c̃. Lu. xxj. Mar. xiij. Mat. xxiiij
Aristo. iij. topicoꝝ. Inest deo iusticiã face
re. Si ergo corpa que hic castigant diuersis plagis.
vt exerceant in bonis operib⁹ nisi et bona q̃ hic pfe
cerũt in corpe manentes remunerarent in futuro. ⁊
multi q̃ iniq̃ agunt nisi punirent in futuro nõ esset
deus iustus. Cõtra qõ dicit ps. Justus dñs in oib⁹
vijs suis. Ergo resurrectio mortuoꝝ erit tã bonorũ
q̃ malorũ. tũc em̃ manifestabunt oia abscõdita. qa
fm dictũ xpi nihil optũ quod nõ reuelet. Tũc red
dituri sumus rationẽ vnusquisq; p vt gessit in cor
pore suo sive bonũ sive malũ. et tpe illo erunt signa
in sole et luna. In p̃cedenti domica actũ ẽ de aduen
tu xpi in carnẽ q̃ ẽ aduentus amoris. In hac aũt do
minica agit̃ de aduẽtu xpi ad iudiciũ qui ẽ aduẽtus
timoris. vt amor nos ad bonũ inuitet. et timor nos
a malo reuocet. Dñ in p̃ti fmone tria sunt dicẽda
Primo d̃ loco et tempore generalis iudicij. Secũdo
de quibus nos oportet reddere rationeꝝ. Tertio ex
emplum. ❡ Qtũ ad p̃mum sciendũ q⁹ iudici
um est duplex. s. particulare et generale. Particulare
contingit in morte hois. Eccl. xlj. Hoc iudicium a
deo omni carni Dñ Jnno. de vilitate humane con
ditionis li. iij. dicit q⁹ tam bon⁹ q̃z malus ante q̃z ani
ma egrediat̃ de corpe videt xp̃m quasi in cruce posi
tũ. malus ad p̃fusionẽ vt erubescat se nõ esse redem
ptũ sua culpa sanguine christi. i. fructũ redemptiõis
non habere. Dñ de malis dr. Videbunt in quem
pupugerunt. qõ intelligit̃ de xpi aduentu ad iudici
um et de aduentu ad diẽ mortis. hec ille. Dñ Luc.
xij. Estote parati q⁹ qua hora nõ putatis filius hois
veniet. Generale iudiciũ ẽ in quo oẽs hoies simul
iudicabunt̃. ij. Cor. v. Omnes nos manifestare oz
ante tribunal christi vt referat vnusquisq; p̃pria p
ut gessit in corpe suo sive bonũ sive malũ. Locus au
tẽ extremi iudicij erit vallis iosaphat in aere sup lo
cum in quo xps ascendit in celũ. Dñ Joel. ij. Con
gregabo oẽs gentes et adducã eas in vallẽ iosaphat
et ibi sedebo vt iudicem oẽs gentes. Tempus extre
mi iudicij erit in fine seculi. De die aũt et hora incer
tũ est. Mat. xxiiij. De die aũt illa nemo scit. Dñ scẽ
dum q⁹ certam et determinatã horã nemo scire põt.
nisi cui solus de⁹ vult revelare. Quidã em̃ dicunt
extremũ iudiciũ in media nocte fieri fm illud Mat.
xxv. Media nocte clamor factus ẽ ecce sponsus ve
nit exite obuiã ei. Quidã dicunt extremũ iudiciuz fie
ri de mane. s. in aurora allegãtes illud dictũ psal. Jn
matutino interficiebã oẽs peccatores terre. Sz dñs
Aug. dicit q⁹ tunc veniet q̃n non sperabit. Dñ xps
dicit Mat. xxiiij. Vigilate ergo q⁹ nescitis diez neq;
horam. ❡ Sz ãntũ ad scõaz ptem istius fmo
nis sciendũ q⁹ extremũ iudiciũ valde ẽ timendũ p̃p̃
rationẽ districtã quã in eo reddituri sumus. Mã pri
mo rationẽ reddituri sum⁹ de cogitationib⁹. Unde
Sap̃. j. In cogitationib⁹ impij iterrogatio erit. Dñ
Gre. Sic deus vias nostras p̃siderat et cũctos gres
sus dinumerat vt nec diminutissime cogitationes q̃
apud nos ex vsu viluerũt e⁹ iudicio indiscusse rema
neant. ❡ q tot vindicationes et luxuriosas ⁊ alias
prauas cogitationes in corde cũ deliberatione ⁊ p
posito tenuerũt quõ rndebunt. Ergo q̃libet dz custo
dire cor suũ a prauis cogitationib⁹ semp cogitãs do
se esse de eis reddituri rõnẽ. Dier. in epla. Quicq̃d
pudet dicere pudeat et cogitare. Mã sicut quis ve
recundat̃ in factis coram hominib⁹ sic in cogitatio
nib⁹ verecundari debet coram deo. Unde. j. Reg.
xvj. Homo videt ea que parent. deus aũt intuetur
cor. Dñ dicit etiam Salomon. Prouerbio. iiij. Cor
tuũ omni custodia fua quia ex ipsa vita p̃cedit.

Scõo reddituri sumus rõnẽ õ verbis. Mat. xij.
De omni verbo ocioso quod locuti fuerint homies
sup terram reddent rationem in die iudicij. Sed si
diceres quid est verbum ociosum? Rñdeo fm Hie
ro. Verbum ociosum est quod sine vtilitate loquen
tis vel audientis p̃fert. Unde etiam Greg. in mo
ra. Ociosuz quippe verbũ ẽ quod aut ratione iuste
necessitatis. aut intentiõe pie vtilitatis caret. ❡ q̃d
tũc dicturi sũt hoies iracundi qui ex ira et vindicta
maledixerunt p̃rimis: De quibus apls. Neq; ma
ledici neq; raptores regnũ dei possidebunt. Similit̃
detractores qui famam p̃rimi denigrauerũt. De q̃
bus dr Proverb. xxiiij. Cum detractoribus ne p̃mi
scearis quia repente consurget pditio eoꝝ. Jtem q̃d
dicturi sunt homines mendaces qui p̃rimos suos
deceperunt. ps. Perdes omnes qui loquũtur men
dacium. Jtem blasphemi qui p vulnera et sangui
nem xpi iurauerunt. Similiter et illi qui per nomen
dei vane et quandoq; mendaciter iurauerũt. Con
tra quos dr Eccl. xxiij. Jurationi non assuescat os tu
um multi em̃ casus in illa. Ergo dicit christ⁹ Mat.
v. Sit fmo vester est est. non non. Unde memoria
extremi iudicij debet esse custos lingue. nam quilibz
debet cogitare q⁹ oportet euz de verbis suis deo red
dere rationem. ❡ Tercio reddituri sumus ra
tionem de opibus ipsius corpis. Unde Eccs vltio
Cuncta que fiunt adducet dñs ad iudicium p̃ omni errato sive bonũ sive malum sit. Unde de cũctis
gressibus pedũ et saltibus reddituri erimus rationẽ
Job. xxxj. Nonne vias meas ipse considerat et cun
ctos gressus dinumerat. Hoc non attendunt corrã
tes et supbe incedentes. Similiter de tactib⁹ illicitis
manuũ et illicito viso oculoꝝ et auditu auriũ. Hoc
illi non attendunt qui illicite se et alios tangunt oscu
lando et amplexando. Similiter reddituri sum⁹ ra
tionem de donis corpis. s. de fortitudine. iuuentute.
sanitate et pulcritudine. Similiter de actibus ipsius
corpis. s. quotiens inebriatus fuisti. quotiens actum
luxurie extra matrimoniuz ppetrasti. quot choreas
chorizasti. quotiens vxorem p̃priam vel alios hoies
ex ira vl' vindicta pcussisti vl' lesisti ⁊c̃. ℟ Qrto
reddituri sumus rationem de rebus temporalibus
tripliciter. Prio quõ q̃libet lucratus sit omnia tem
poralia que in hac vita possedit vsq; ad vnũ denari
um vtrũ iuste vel iniuste. ❡ sicut tã cursus mundi ẽ
ad tpalia lucrandũ tũc tã vir sine pctõ mortali lucrã
tur. Dñ apls. Qui volũt diuites fieri incidũt in laq̃
um diaboli. Scõo redditur⁹ ẽ rõem vnusq̃sq; de tẽ
palib⁹ quõ ista expẽdit vsq; ad mininũ denarium.
Hoc illi gulosi ebriosi attẽdere deberẽt q̃ tot denari
os imo grossos et florenos supflue expẽdũt. q̃ q̃q;

UVA. BHSC. IyR_046

a mane vsq; ad vesperã: imo q̃q; p̃ integrã noctẽ i tabnis sedẽt et se cũ vino supflue replẽt et inebriant de quibus oĩbus denarijs districte redditurj sunt rationẽ. Ergo quilibz xp̃ianus timens deũ nunq̃ sine causa et necessitate et vtilitate deberet bibere vnum haustum. ꝫ semp in comedẽdo et bibẽdo deberet q̃rere sustentationẽ et confortationem nature. Vnde Aug. de ver. dñi. Si quid mãducas et bibis ad refectionẽ et recupationẽ membroz et deo gratias agis tunc tuus cibus et potus laudant deũ. Similiter superbi qui in superbia et supfluitate vestiũ expendunt bona sua scissuras et caudas faciẽdo. ⁊ multa paria vestium ꝓcurando. Similiter et lusores q̃ ludunt bona sua cũ peccato et contra deũ. de quibus oĩbus reddituri sunt rationẽ. Mã quilibet xp̃ianus sic male expendens bona sua ꝓterea potest dãnari etiam si nulla tpalia iniuste acquisierit. Exemplũ de epulone. vt habet Lu. xvj. vbi dr q̃ erat quidã diues qui epulabat quotidie splendide ⁊ induebat purpura et bisso ⁊c. Ibi nõ fit mentio q̃ fuit vsurarius vel raptor. ꝫ q̃ bona sua male expendit. ⁊ quod pauperi Lazaro non subuenit. ideo sepultus ẽ in inferno. Crisp. sup Mat. Diuitias accepisti nõ vt lasciue cõsumas ꝫ vt in elemosinis expendas. q̃ enĩ habes pauperuz sunt. ꝫ tibi credita sunt etiã si ex laborib? iustis ⁊ hereditate paterna possessor eoz factus es. Vñ habet in decre. Non est minus peccatũ auferri habenti q̃ denegare indigenti. di. xlvij. Sic hi. Vñ etiã Ambro. in quodã sermone. Non minoris ẽ criminis habenti tollere q̃ cũ posses indigentib? denegare. Vñ etiã Basilius. Nonne inq̃t spoliator es que dispensanda suscepisti ꝓpria reputando. Est enĩ cibus famelici quẽ tu tenes. nudi tunica quã in pclauj pfunal discaltiati calcei q̃ penes te marcescunt. indigentis argẽtũ quod possides humatũ. ¶ Tercio redditurus es rationẽ quõ beredib? dimisisti bona tua quia ex eis ꝓuenire possunt lites q̃ possunt oriri p? mortẽ tuã inter heredes ꝓpter bona tua. quia melius esset nullũ denariũ post mortẽ relinquere q̃z causam litis heredibus ministrare. quia ille qui non fac̃ posse suũ ordinando bona sua quecunq; mala et peccata siue lites siue iniuria siue inimicicie ex talibus bonis inter heredes fiunt que mala ꝓuenire potuit et noluit in anima sua nocebunt quia priuabit suffragiis consanguineoz suorum. et etiam ideo punietur. q̃ ex parcitate et auaricia sua noluit ea ante disponere. Ergo quilibet homo tempalia sua bona possidẽs debet aduertere dictum Ysaie ꝓphe qui dixit ad regem Ezechiam. Dispone domui tue quia morieris tu et non viues. ¶ Quinto reddituri sumus rationem de tpe quo vixim? in p̃senti mũdo. Ber. Omne tempus nobis impensum a nobis exigetur qualiter sit expensum. Vnde quilibet redditurus ẽ rationem de omnibus mensibus. annis septimanis diebus horis et minutis q̃bus vixit. Sz fortasse triginta annis vixisti et nunq̃ deo p tres annos fideliter seruisti quid faciendũ sit? Respodeo. q̃ debes de p̃terito tpe dolere et confiteri q̃ tempus tuum sic vane expendisti. Et sic est dicenduz ad singula puncta vbi quis se reum inuenerit. Item sciendum q̃ quilibet tenet tps suũ vtiliter expẽdere. Ber. Nil pcio sius tempore, et ben nil bodie eo vilius inuenitur: transeunt dies salutis et nemo cogitat Vnde legitur exemplum q̃ quidam deuotus homo quando audiuit horalogium sonare semp cogitauit et dixit ad deũ. O deus iam iterũ vnam horam temporis vite mee ꝓsumpsi de qua tibi redditurus sum rationem quõ eandem expendi. Sic q̃libet homo deberet seipsum attendere et semp de sero cogitare quõ die trãsactũ expenderit. nã damnati in inferno de hoc signãter conquerunt q̃ tempus gratie tã inutiliter expenderunt. Vñ Hubertus in tractatu de septuplici timore dicit q̃ quidã deuotus homo existens in deuotionibus et oronibus suis audiuit q̃ndã vocẽ lugubrem. Et quesiuit quid esset? Respondit. Ego sum vna anima damnata. Et ille cur tã amare fles? Respondit illa. Ego et oẽs anime damnate de nulla re intantum dolemus sicut de tempore gratie quod inutiliter expendimus et peccando consumpsim?. vbi in vna hora potuissemus de peccatis nostris penitusse et eternam penam quam nunc patimur euasisse.

Cõtinuatio p̃cedẽtis. Sermo quartus.

unc videbunt filiũ ho

t minis venientem in nube cum potestate magna et maiestate. Lu. xxj. Johs de sancto geminiano dicit q̃ sicut equ? duob? calcaribus tangit latere vt meli? et forti? currat viã. Ita aia hominis duab? affectionib? sollicitat. vicz amore et timore. Si q̃dẽ amore p̃mij ad bonũ ꝓuocat et timore supplicij a malo reuocat. Vñ Bern. Nulla res ita nos confuat ab oi pct̃o immunes. sic terror supplicij siue iudicij et amor dei. Vñ euãgelũ hodiernum legit de aduentu christi ad iudiciũ vt nobis inculcat timor ꝓpter districtã rationem quam reddituri sumus in districto iudicio extremo. Vnde in p̃sẽti sermone ꝓsequar illa quinq; de quibus est reddenda ratio que in p̃cedenti sermone dimisi ꝓpter ꝓlixitatem. ¶ Pro quo sciendũ est q̃ sexto modo reddituri sumus rationem de animabus quas traximus ad peccandũ verbo vel exemplo vel pulcritudine vel ornatu corpis. Ergo si quis sciret vel intelligeret aliquem hoiem esse captũ in mala concupiscentia ꝓpter ornatũ vel pulcritudinẽ vel gestus suos deboc ex corde debẽt dolere et penitere. Nam sic maximum sacrificiũ est zelus animaz quo quis ꝓmouet ꝓximi salutẽ. Sic econuerso maxime offendit de? cuz quis ꝓximũ verbo vel exemplo ad peccanduz trahit. nã talis est homicida ꝓximi et persecutor christi. Vñ Bern. in sermone. Nonne videt tibi grauiorẽ ab eo xp̃s sustinere psecutionẽ q̃ suggestiõe maligni ex emplo pnicioso. scandali occasione ab eo puertit animas quas redemit q̃ a iudeo q̃ sanguinẽ istum fudit. nec mirũ. quia intantũ diligit xp̃s vnam aiam vt ꝓ ea si necesse esset patus esset iteꝝ mori: ne tradere? fauciby diaboli. imo celestis curia tristat cũ quis ad peccatũ trahit. Vñ amb. An nõ angelos ingemiscere credim? cũ hõ penitẽs ad peccatũ trahit et reuertit. Et tales sunt rei in aiabus illis q̃s sic ad peccatũ trahũt. quasi eas ꝓpꝛijs manib occidiss̃et. Vñ habet in decre. Dãtes occasionẽ scandali rei sunt peuntiũ. j. q. j. hi quos. Vñ de hoc maxie esset dolendũ. qz si aiam vnã cũ ꝓposito a deo traxisti aia tua erit ꝓ anima illius. O quid dicturi sunt in iudicio q̃

UVA. BHSC. IyR_046

qñqz in vna chorea cū ornatu et pulcritudine corporis decē vel viginti animas trahūt a deo. Ber. Totus mōs ille pciū vnius anime estimare nō pōt. Si eñ quis decē florenos pdidisset de hoc doleret. multo plus ē dolendū de aiabus. Vñ dī in decre. Flere debemus q; primum malo exemplo corrupimus. de pe. di. j. ℟ Septimo reddituri sumus rōnē de officijs et artificijs quasi christus in iudicio diceret. Intellectū tibi pcessi quod illud artificiū didicisti redde rōnē quō illud laborasti. Verbi gra. Sicut sutor de sutoria. O quid tunc dicturi sunt qui coreum cremant et sic suū artificiū scientes falsificāt. cerdones l. et sartores q̄ supbas vestes pparant et novas adinuentiones vestiū adinueniunt. Pistores et fabri qui similiter sua artificia falsificant. Institores qui male ponderāt et malū p bono scienter vendunt. Pincerne qui mensuras nō replent. Pannicide q̄ loca obscura querunt vt sic primos decipiant. Pannifices qui pannos vltra mensurā trahunt et dilaniāt. Carnifices q̄ malas carnes vendunt. Rustici qui lac et butyz falsificant. et agricole q̄ infideliter agros colūt Carpentarij et alij q̄ p pcio diuturno seruiunt z ad tres dies laborant quod in duobus pficere possent. Similiter serui et ancille q̄ infideliter dñis et dñab⁹ seruiunt. nā quilibet deberet sic primo laborare sic sibi vellet fieri. Vñ Mat. vij. Omnia q̄cunqz vultis vt faciant vob hoies et vos eadē facite illis. Vñ thob. iiij. Od ab alijs nolueris tibi fieri nec tu alijs facias. ℟ Octauo reddituri sum⁹ rationē d subditis nobis cōmissis. Vñ de platis queri. Primo quō intrauerūt platuram an p se vel vocati a deo. Heb. v. Nemo assumat sibi bonorē. ꝛ qui vocat a deo tanq̄ aaron. Secō quō rexerunt suos subditos. Iere. xiij. Ubi ē grex qui datus ē tibi. Vñ platura nō ē desideranda pp̄ districtā rationē. Sap. vj. Judiciū durissimū fiet his qui plunt. Graue est eñ rūdere p omnib⁹ subditis et periculosuz. Ezech. xxxiij. Sanguinē impij de manu speculatoris requirā. Nā quilibz plat⁹ p qualibet aīa sibi pmissa ponit animā ppriā p pignore. Vñ dicit dñs cuilibet plato illud dictū Ezech. Custodi virū istū q̄ si lapsus fuerit erit anima tua p anima illius. Itez illō Beñ. xliij. Nō videbitis facem meā nisi adduxeritis fratrē vestrū minimū. Nā omnia peccata que subditi pmittunt redundant in prelatos. Ro. j. Digni sunt morte non solum qui faciunt. ꝛ qui p̄sentiunt facientibz. Unde dī in decre. Facientem et p̄sentientē par pena pprehendit. xvj. q. iij. oēs. Et hec notanē non solū de magnis platis. ꝛ etiam de parnis. Sic cuis et ciuissa reddituri sunt rationē de familia. parentes de pueris. maritus de vxore. Similiter hospites q̄ pmittunt in domib⁹ suis ludere. chorizare blasphemare. homines inebriari et in hospitio recipiunt histriones cum meretricib⁹. et hoc pter lucrū temporale. tales faciunt se pticipes omniū peccatoz que i potestate ipsoz pmittunt. Sed queri vtrū peccatum sit appetere vel laborare p platura. Rūdeo q̄ sic. Unde Crisp. sup Mat. et ponit in decre. Quicū qz desiderauerit primatum in terra inueniet pfusionem in celo. di. xl. c. fi. ℟ Nono quilibet homo redditurus ē rationez de statu suo in quo stat. Verbi gratia, Sicut illi qui in matrimonio sunt. Primo reddent rationem quō matrimoniū inchoarunt an causa plis an libidinis. Secō an se mutuo dilexerūt et pacifice vixerunt. Tercio an tempus debitum in actu matrimonij conseruauerunt. Quarto quō pueros educauerunt informādo eos pater noster z simbolum fidei et pcepta dei. Similiter vidua reddet rationem de viduitate et virgo de statu virginitatis. Similiter religiosus quomō seruauit ordinem et regulam suam. s. pauptatem castitatem et obedientiam. ℟ Decimo reddituri sum⁹ rationem de omissione bonoz que facere debuimus z non fecimus. verbi gratia Unusquisqz cognoscit quot dies ieiunioz non soluit cum bene ieiunare potuit. Similiter quotiens dies festiuos non celebrauit. et quot missas sine causa et ex pigricia neglexit. Item q̄t opera misericordie non exhibuit pauperib⁹. Nam christus in iudicio requiret sex opa miscdie a quolibet homine dicens illud Mat. xxv. Esuriui et non dedistis mi man. sitiui z ñ de. mi bibē. hospes erā z nō colme. Itē malecticti in ignem eternū. Queri si q̄s a malo se abstineret nec bonum faceret an saluaretur. Respondeo q̄ nō. Unde dicit in decre. A malo abstinere non sufficit nisi faciat quis quod bonū est. de pe. c. cupiētes. i cle. Vñ etiā ps. Declina a malo z fac bonū. Vñ etiā Jo. ix. Oportz opari dū dies ē veni et ei nox i q̄ nēo opari pōt. Nec etiā volūtas sufficit nisi seq̄t op⁹. Plures eñ i inferno sunt q̄ etiā bonaz voluntatem habuerunt. sed non opere perfecerunt. Vñ dī in decre. Non est satis bene velle ꝛ etiā bene facere. lxxxvj. di. Non satis. Ergo debemus nō solum mala vitare. ꝛ etiam sollicite bona opera operari. et corpus nostrū ieiunijs et abstinentijs castigare Unde Bern. sup canti. Cristus qui non fallit elegit quod carni molestius ē. illud ergo vtilius. illud etiā magis eligēdū. Et q̄s aliō docet vl suadet abeo tāq̄ a psecutore cauendū ē. ℒ Vñ legit exēplum q̄ quidaz homo misericors pter suam misericordiam raptus est et ostēsa sunt ei dei iudicia. Nā plures vidit p̄sentari ipsi iudici. et vnus ptulit elemosinas quas pter deū dedit. alius orōnes quas deo obtulit. alius vestes q̄bus pauperes vestiuit. alius opa mie q̄bus paupes hospicio recepit. Et ille hec vidēs cogitabat intra se. tu plura et maiora opa misericordie exercuisti ergo bñ habebis cū iudice illo et cū eū ordo tangeret. tūc iudex nō dixit ad eum q̄t opa mie tu fecisti. ꝛ dixit q̄s ōlicias z q̄s voluptates pp̄ me vnq̄ subtraxisti tibi. et ille obmutuit. q; sp; i delitijs vixit. z iudex dixit ei. Nūq̄d audisti me in euāgelio dixisse q̄ arta ē via q̄ ducit ad vitā. i. ad regnū celoz. z ille imediate puertit se ad btaz vginē mariā z ad illos sctōs q̄s in spāli veneratōe z reuerētia habuit vt p eo; ire cederēt. q; āmō vitā e? cmēdare et in abstinētia z maceratōe carnis āmō deo fuire pposuit. Od z factū ē. Nā intercessiōe btē vgis marie et sctōz ad seipm reuersus ē z postmodū oib⁹ diebz vite sue corpus suū macerauit z in magna abstinentia vixit z supra modū pl⁹ q̄ prius pauperib⁹ misericors fuit et vitā suā in bono finiuit. Vñ verificatū est ei dictū Hiero. q̄ dic in q̄dā epla ad nepotianū. Non memini me legisse mala morte mortuū q̄ libenē opa pietatis exercuit. Habet eñ multos intercessores z impossibile est preces multoz non exaudiri.

UVA. BHSC. IyR_046

De septem tonitruis. Sermo v.

unc videbunt filiū ho

t minis ꝛc. Sciendus fratres carissimi ex simbolo sacre fidei q̄ dñs nr̄ ihesus christ⁹ venturus ē ad iudiciū iudicare vivos et mortuos. bonos et malos et seculū p ignē. In q̄ iudicio vnicuiq; daturus ē iuxta meritū et demeritū siue bonū siue malū. Et hoc erit cū venerit filius hois cū ptāte magn̄ vt loquit̄ pñs euāge. Sciendū q̄ iohs vtdit vt in Apoca. x. hr̄ angelū dei fortē descēdentē de celo. q̄ pedē suū dextrū posuit sup mare. sinistrū sup terraz collocauit et iurauit p viuentē in secula seculoz q̄ ñ erit vltra tps. Glo. tps miscdie. ſ tps iudicij et iusticie. Et locuta sunt ei septez tonitrua. Quid ergo ista septē tonitrua sunt nisi septē calamitates q̄ sup peccatores in fine seculi cōmabunt. D Per pmū tonitruū possum⁹ recipe mortuoz resuscitationem Ñr̄ ad Thes. Canit enī tuba et mortui resurgēt in corrupti. q̄ horribilit enī hec tuba sonabit. Hiero. dicit. Siue dormio siue vigilo siue aliq̄d aliud facio semp illa vox nouissime tube sonat in auribus meis Surgite mortui venite ad iudiciū. Ñr̄ Molgot super li. sapie. Vox tube erit son⁹ q̄dā sensibilis et imperiū vocale xp̄i q̄ p̄cipiet mortuis surgere. Juxta illud Job. v. Mortui audient vocē filij dei ꝛ q̄ audierint viuent. De q̄ voce dic̄ Crisi. Vere vox magna. vox tube horribilis. cui oia obediūt elemēta. q̄ petras scindit. inferos apit. portas ereas frāgit. victa mortu oīū dirūpit et de pfundo abissi aias liberatas corpibus suis assignat. Item hec vox vt dicit Crisi. audietur in celo. Et tunc videbūt filiū hois venientē in nubibus celi. Tunc illuc veniet Adā cū oibus suis in deū credentibus et eū colentib⁹. Abraā cū oibus bonis pr̄iarchis Jsaias cū veris pphis. Dauid cuz oib⁹ bonis regib⁹. Janitor celi Petr⁹ cū oib⁹ aplis et euāgelistis. Stephanus et Laurētius cū oib⁹ qui suū innocētez effuderūt sanguinē. Nicola⁹ ꝛ Martinus cū oibus pfessoribus. Katherina cū oib⁹ virginibus. Elizabeth cū oibus viduis. Anna cū oibus pniugatis. Regina celi cū oib⁹ sacerdotib⁹ et religiosis q̄ vsqz ad mortē in ei⁹ obsequio pmāserūt. Item vox h⁹ tube audiet in inferno vt ait Crisi. Et tūc lucifer. sathanas. asmodeus. beelzebub venīt cū oīi exercitu infernoz. Iterū audiet vox h⁹ tube p totū mōm ab oriēte vsqz ad occidētē ꝛ resurgēt oēs hoies piter q̄z corpa in terra q̄euerūt. Veniet illuc cayn q̄ fratrē suū occidit cū oibus homicidis. Judas cū traditoribus. Pilat⁹ cū omnibus iniustis iudicib⁹. Herodes puoroz necatoz cū omnibus iniquis regib⁹ et principib⁹. Barrabas latro cū omnibss latronibus. Lamech cū omnibus adulteris. Nemroth cū omnibus vsurarijs. et Hiesi cū oibus iniustis ꝛ falsis mercatoribus. Symon cum omnibus simoniacis. Athalia cū omnibus puerorz necatoribus. Jesabel cū omnibus meretricibus. et sic de alijs Job. v. Procedent qui bona fecerunt in resurrectionē vite qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicij.

E Per secūdum tonitruū accipere possumus separationē omniū ibi congregatorū et separabuntur omnes in quotuor ordines. quia vnus ordo sedebit sup sedes iudicum cum dño ad iudicandum. nō vt sententiā dent. ſ vt sententiā a dño datam pfirment Augu. Tunc cuz dño iudices venient qui nunc p deo iniuste iudicant. Similiter illi qui omnia q̄ habere poterant in hoc seculo p dño reliquerūt ꝛ paup erem christum pauperes secuti sunt. sicut Petrus et paulus et alij discipuli christi et viri boni et religiosi. De quibus dic̄ Mat. xix. Vos qui reliquistis omnia et secuti estis me sedebitis sup sedes iudicantes duodecim tribus israhel. Scōs ordo iudicabitur et saluabit̄ vt sunt fideles christi qui p̄cepta dei seruauerūt et sex opera misericordie exercuerūt. Quibus dicet illud Math. xxv. Esurivi et dedistis mihi manducare. sitivi et dedistis mihi bibere. hospes eram et collegistis me. nudus eram et cooperuistis me. infirmus eram et visitastis me ꝛc. Terci⁹ ordo iudicab̄ et cum sententia pdemnab̄. vt sunt fideles qui fidem habuerunt. nec tamen p̄cepta dei seruauerūt. nec opera misericordie ad pauperes exercuerūt. Quibus dicet illud Mat. xxv. Esurivi et nō dedistis mihi māducare. sitivi et non dedistis mihi bibere. hospes erā et nō collegistis me. Tunc dicēt. O domine quando vidimus te sicientem et esurientez et peregrinū et nudum et non ministravimus tibi. Rñdet. Quod vni ex mininis meis nō fecistis nec mihi fecistis Jte maledicti in ignez eternū. Quartus ordo statim sine misericordia diabolo tradetur. sic iudei. heretici et pagani qui fidem non receperūt. Job. xij. Qui non credit iam iudicatus est. Qualit̄ autem separemur ab invicem ostendit̄ Math. xiij. vbi dic̄. Exibunt angeli et separabunt malos ō medio iustoz et mittent eos in caminū ignis ardentis. ibi erit fletus et stridor dentium. tunc separabit̄ frater a fratre. filj⁹ a patre. filia a matre. vxor a viro vir ab vxore. frater a sorore vnusquisq; sm opera sua. Et qui bictriginta annis et amplius simul fuerunt separabunt̄ et se amplius nunq̄ lete videbunt scilicet q̄ctum ad malos. Math. xxiiij. Tūc erit tribulatio talis qualis nunq̄ fuit ab inicio. Nam duo erūt in lecto vno. vnus erit de damnandis et alter de salvandis. Et est sciendum q̄ nullus tunc temporis intercedet p alio. Ergo illi errant qui depingunt beatam virginem et sanctum Johannem baptistaz ad dexteram et ad sinistram. Unde Job. ix. Deus cui⁹ ire nemo resistere potest. Et ipse iudex dicit p pphetam dauid. Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Unde Crisi. Nec pderunt hic divitie divitibus. nec parentes filijs. nec angeli ibi proderunt. Et ego dico nec omnes sancti. Nam si omnes sancti pro anima damnati intercederent. nec christus ei misericordiam suam exhiberet. Unde Grego. li. xij. moraliū. Nequaq̄ vltra misericordia parcentis liberat quos semel in locis penalibus iusticia iudicātis damnat. Unde etiam Augustinus. Ille iudex nec gratia p̄venitur. nec misericordia iam flectitur. nec pecunia corrumpitur. nec satisfactione vel pena mittigabit̄. Ergo hic dum tempus habet agat quilibet p se q̄dū est locus misericordie quia ibi erit locus iusticie. F Per tercium tonitruum demonstratio signorum passionis christi disignatur. que

UVA. BHSC. IyR_046

V

fiet in publico tremendo iudicio cum celestis rex et iudex omniū dominū in valle ioſaphat potēter descēdēs passiōis sue īsignia radijs sol' lucidiora oñdet Dñs. Crisſ. sup Mat. Crux xpi et cicatrices xpi radiis solis erūt lucidiores. Et hec iō oñdet vt videāt reprobi q̄ iuste dānent q̄ tantū p̄cium sui sanguis p̄cio sissimi cōtēpserūt. Tunc enī vt ait Crisſ. exprobrabit eis dicēs. Ego ꝓpt̄ vos factus sum hō: ꝓpt̄ vos alligat⁹ sum: ꝓpt̄ vos illusus sum. ꝓpt̄ vos in patibulo crucis mortu⁹ sum. Ecce p̄cium sanguis mei q̄ dedi p vobis. Vbi ē fuit? vra quā mihi p p̄cio sanguis mei reddidistis. Et tūc plāgent. s. sup se oēs tribꝰ terre. Crisſ. plāgēt seipos et sup oñs indei et pagani q̄ eū vnq̄ suis manibus tā turpit̄ tractauerūt et ipsuz side puersa tā hostiliter impugnauerūt. plāgēt se xp̄iani peccatores sup eo q̄ ꝓpt̄ bona eis facta sibi mala reddiderūt. Aug. Et fortasse dñs in corpe suo cicatrices suauit vt vulnera cordiū suoꝝ discipulorꝝ sanaret. et vt in iudicio hostib⁹ exprobraret. vt cōuincēs eos dicat. Ecce hoiem quē crucifixistis. Ecce deum et hoiem quē credere noluistis. Videte vulnera q̄ fecistis. agnoscite latus qđ pupugistis. qñ ꝓpter vos aptū ē. nec tñ intrare volmistis. Discedite ergo maledicti ꝛc. Festinet g̃ vnusq̄sq; vt peniteat dū hic viuit vt p̄cio sanguis redimet. ne dū inuētus nō fuerit in nūero redēptorꝝ fiat de nūro pditorꝝ. Anerit q̄liter et q̄bus xp̄s sig̃ passionis sue in iudicio oñsurus sit: K. q̄ bonis ad gaudiū et honorē. mal' aūt ad tristiciā et terrorē Mā ꝓmo vulnerū suoꝝ cicatrices oñdet ingratis. Dñ q̄libet dz oī die regratiari et memorari passionē xp̄i. Dñ Amb. Plus enī dñe iesu debeo tuis iniurijs q̄bus redēptus sum q̄ tuis vtutibus q̄bus creatus sum. Nō enī hoc ꝓdesset nisi redemi ꝓfuisset. Mā meditatio passionis xp̄i ē deo valde accepta et homi fructuosa. Dñ Bern. Quid est magis efficax ad curādū cōscientie vulnera q̄ vulnerū xp̄i sedula meditatio. Scdo oñdet coronam spineā supbis q̄ cū coronis: pcpulis: capitijs et crinibus xp̄m offenderunt. Hoc tales supbi cogitare deberēt cū caput suū supbe ornāt. Et sic dicendū est de alijs p̄ctis infra positis. Tercio lanceā oñdet iracundis et inuidiosis q̄ se et alios turbauerūt et p̄rios odio habuerūt. gaudētes de aduersitate. et dolentes de ꝓsperitate ꝓrioꝝ. Dñ Seneca. Vtinā in nidi oculos haberēt in oīb⁹ locis vt de oibus felicitatibus torq̄rent. Mā q̄ta sunt feliciū gaudia tanti inuidoꝝ sunt gemitus. Quarto clauos manuum oñdet auaris. q̄ nunq̄ satiant nec cōtētant. Contra q̄s dicit apl's. Mūtes alimēta et q̄bus tegamur his cōtēti sum⁹. Quito clauos pedū oñdet chorizātibus. q̄d enī tūc deo rñdere p̄t quē corizādo et saltādo sepi⁹ offenderūt. Aug. Dis mot⁹ petulātie salt⁹ est i ꝓfundū cloace. Sexto crucē oñdet pigris q̄ nihil arduū aggredi. nec q̄cq̄ aduersitatis pati volunt. Cōtra q̄s dic̄ Bre. Si illic dulcia appetim⁹ necesse ē vt hic amara tolerem⁹. Cōtra qđ plures faciunt q̄ volūt regre cū xp̄o. ꝛ nō pati cū eo. Dñ vsus. Oēs nos cupim⁹ adire regna celoꝝ. Dura pati fugim⁹ nec on⁹ sufferre laboꝝ. Septio flagellū oñdet luxuriosis q̄ voluptatib⁹ corpis satisfecerūt et corp⁹ et animā coinq̄nauerūt. j. ad Coꝝ. vj. Oē pctū qđcūq; facit hō ex corpore ē. q̄ aūt fornicat in corpus suū peccat. Dñ di i decre. Pollutio carnalis lasciue pl⁹ inq̄nat hoiem int̄ septē pcta mortalia. xxxij. q. vij. ñ solū. Dñ etiā Aristo. de regi. pn. Corꝰ ē destructio corpis et abbreuiatio vite. Octauo vestē purpuream q̄ eū pilatus induit. et vestē albā in q̄ derisus fuit ab herode oñdet supbis q̄ cū scissuris ꝛ lōgis caudis et manicis et superfluitate vestiū xp̄m offenderūt oñtes se ad alliciendū aspitiētes ad malas cōcupiscentias. Dñ Crisſ. Si mulier decoraverit se et ad se visus hoīs ꝓcurauerit extremā vidictā sustinebit.

Nono pānū grossuz cū q̄ oculi xp̄i erāt ligati oñdet falsis et mēdacibus hoib⁹ et mercatorib⁹. Mā tales oculos dñi oīa aspiciētes conāt velare qñ malū p bono nitūt vēdere dare vel mutuare. Decimo funes cū q̄bus xp̄s ligatus fuit manibus ꝛ brachijs oñdet illis q̄ amplexādo osculādo se et alios ad malas libidines ꝓuocauerūt. Vndecio fel et acetuz cū q̄ xp̄s potatus fuit oñdet gulosis et ebriosis q̄ hic in satietate et ebetate vixerūt. de q̄bus dic̄ xp̄s Luc. vj. Ve vob q̄ nūc saturati estis. Dñ hiero. in epla. Impossibile ē hic implere vētrē et ibi mētē. Vnde bern. Qui carnalibus q̄dē voluptatibus pasciscit̄ eternaz epulaz delitijs indignus hēt. Dñ amb. in li. ō pnia. Ebriosus cōfundit naturā. amittit grām. pdit glām. incurrit dānationē ētnā. Duodecio sputū cū quo facies xp̄i defedata ē oñdet illis q̄ facies suas decorāt alit̄ q̄ creati sunt. Dñ amb. Deles picturaz dei. si vultū tuū naturali cādore obnubulas et erq̄sito ruboꝛe pfundis. Et ō illo dic̄ ꝓpha. Oēs vult⁹ redigēt in ollā. Mā tales vult⁹ sic hic in p̄nti decorati denigrabuntur et punient̄ in infernali igne. Bern. In quo autem membro creator magis offendit̄ in eodem peccator magis torquebitur. Decimotercio crines qui christo extracti sunt tempoꝛe passiōis ostendet illis viris et mulieribus qui cum crinibus ipsum offenderunt facientes sibi glaucos et crispos et coloratos crines. Similit̄ ꝛ mulieres que discoopertis capitibus incesserunt et cum ornatu crinium alios homines ad peccandum ꝓuocauerunt. ℭ

Decimoquarto taxillos ostendet lusoꝛibus qui ex auaricia et causa lucri luserunt. Nam talis ludus est quedam expoliatio. ideo non potest quis licite p ipsum aliquid acquirere nec etiam retinere. Sed queritur vtrum ludus sit peccatuz mortale. Respō detur fm Guilh. q̄ sic etiam si homo nō inducit in consuetudinem mortaliter peccat. Et intellige quando ex auaricia ludit. quia auaricia est de se peccatum mortale. Et iā dicto patet q̄ in periculoso statu sunt lusoꝛes qui bona per ludum acquisita possident et non restituunt fm consilium sui confessoꝛis. Decimoquinto denarios pro quibus christus venditus fuit ostendet vsurarijs et omnibus qui scienter res iniustas possiderunt et non restituerunt. Quid enim tales dicturi sunt in extremo iudicio cum iudas istos triginta denarios restituit iudeis pro quibus christum vendidit. et ipsi res iniustas et furatas et vsuras restituere noluerunt. Vnde dicitur in decretis. Vsurarius non vere penitet nisi prius vsuras restituat. xiiij. questiōe. iij. quid dicam. Et rō h⁹ ē. q; fm Aug. Pctū ū dimittit̄ nisi restituat ablatū.

UVA. BHSC. IyR_046

M Per quartū tonitruū intelligūt testes q̄s peccatoꝛ ꝓtra se habebit in iudicio. Pro q̄ sciēdū q̄ pum⁹ accusatoꝛ siue testis sunt pcā nr̄a ꝓpria Mie. ij. Arguet te malicia tua. opa ei⁹ malorū eos ꝙsequēt ꝑs. In opib⁹ manuū suaꝝ pphēsus ē pctoꝛ. Bern. Tunc loquētia vniuersa pectoris opa sic dicēt. Tu nos egisti. opa tua sum⁹ velis nolis hoc die nos abscondere nō poteris. q̄ te nō deseremꝰ. ꝛ tecū ad iudiciū pgemus. accusabim⁹ te reū multiplicib⁹ crimi bus. imo ꝓpria ꝙscia hoīs erit testis sue dānationis Rom. ij. Testimoniū reddēte illis ꝙscia ipsoꝝ. Se cūdus accusatoꝛ erit diabolus. recitās oīa mala q̄ se cim⁹ ꝛ de q̄bus penitētiā nō egimus. Agu. Presto erit diabol⁹ recitās q̄cq̄d fecerim⁹. q̄ die q̄ hoꝛa q̄ lo co. tūc obijciet pctoꝛi cogitatōes malignas luxurio sas ꝛ rancoꝛosas. Silr q̄cq̄d peccauit loq̄ndo. blas phemādo. detrahēdo. maledicēdo. mētiēdo. peierā do. deridēdo ꝓxim et ipm ad ire ꝓuocādo. Silr oīa opa coꝛpis. gressus. saltus. visus. tactus ꝛ oēs actus luxuriosos. Silr accusabit de omissione. s. q̄t missas q̄t fmones sine cā neglexisti. q̄t dies ieiunij soluisti. et q̄t dies festiuos nō celebraſti. ꝛ q̄t opa mie exerce re potuisti et nō feciſti. et sic de alijs. Tūc dicturꝰ est ille malignus aduersarius. O eq̄ssime iudex indica istū ee meū p culpā q̄ tuus ee nolnit p gr̄am. tibi fuit inobediens mihi obediēs. tuū vestē amisit. cū mea veste huc venit. Terci⁹ accusatoꝛ erit totus mūdus et oēs creature. Gre. Si q̄ris q̄ te accusabūt. dico to tus mōs. q̄ dicet terra. O pctoꝛ maledicte. pedib⁹ tuis sup me ambulasti. fructꝰ meos māducasti. ꝛ de um q̄ te creauit dereliq̄sti. Redde g̃ rōnē de oīb⁹. Tūc aq̄ dicet. Ego te potaui sordes laui. pisces tibi ministraui. redde g̃ rationē. Sol. ego te letificaui. lu ce illustraui. redde rōnē. Crist. In die illa nihil ē q̄d rndebim⁹. vbi celū. sol. luna. terra. dies et noctes. et totus mōs stabūt aduersus pctoꝛē in testioniū. imo numerus pisciū. nūmer⁹ auiū ꝛ nūer⁹ oīm creatura rū et beneficiorū dei q̄ tibi exhibita sunt q̄rū vsuꝝ ha buisti apparēt q̄si pītes sint et de his reddituꝝ es rōnē. Hoc q̄libz bō cogitare deberet cū in pīti vsuꝝ creaturarū et bñficiorū dei hz. J Per q̄ntū toni truū accipe possum⁹ vociferationē iniq̄rū. nā ipi ini qui maledicēt sibijpis clamādo illō Apoca. Ve ve ve q̄si dicerēt. Ve vobis pedes mei maledicti. quid nihi misero imputastis q̄ p malū gressum ꝛ salt⁹ il licitos celi ianuā mihi serastis ingredimi mō portas inferni. q̄ nūq̄z vob amplꝰ apient. Ve vob man⁹ cur p malū tactū corona glie me ꝓuastis. iā ꝓpē vos inducar ad ignē ō q̄ amplꝰ nūq̄z egrediar. Ve tibi coꝛ maledictū q̄d mihi iputasti q̄ tuis cogitatiōbus malis ꝛ delectationib⁹ me gaudijs celi ꝓuasti. iā incipit tua tristicia quā nūq̄ seq̄t aliq̄ letꝛicia. O maledicta līgua q̄nta mala nihi feciſti q̄ tot turpia ꝛba p tuliſti. tō os meū mille ānis ꝛ āpli⁹ clamabit nec vnū inueniet q̄ adiuuabit. O maledicti oculi q̄ nūq̄z pro pctis meis vnā lacrimā fudiſtis coꝛā sacerdotib⁹. iā incipit fletus vr̄ intolerabilis coꝛā demōib⁹. et cum mille milia annoꝝ meroꝛē habueritis nūq̄z inde cō solatoꝛē hēbitis. Quid plā. tūc dicēt mōtib⁹ cadite sup nos. et collib⁹ coopite nos a facie sedētis in thro no. K Per sextū tonitruū intelligere possumus sniam dānatoꝝ et vocatōez electoꝝ. tūc ei dicet rex bis q̄ a sinistris ei⁹ erūt. Discedite a me. ab oī letꝛicia mea. et a meis angelis q̄ꝝ ꝙsilia spꝛeuistis q̄b⁹ pīti bus nullā reuerentiā exhibuistis. Discedite vt vos ampli⁹ nō custodiāt. ꝛ in manib⁹ iniqꝛicoꝝ vr̄oꝝ vos desolatos relinquāt. Discedite a sctis meis q̄ꝛ persationē imitari noluistis. et q̄ꝝ festa nō colui stis. Discedite a mea dilecta mr̄e. de cui⁹ familia esse noluistis. cui nūq̄z honoꝛē impēdistis. de cui⁹ pītia gaudet oīs celi curia. Discedite a me vt aures vestre nūq̄z dulcē vocē meā audiāt nec man⁹ vr̄e vnq̄z coꝛonā glorie recipiāt a mea. nec oculi vr̄i āpli⁹ die me um videāt. Discedite ergo maledicti a celo. q̄ꝛ nūq̄z amplius aliq̄ bonū aīab⁹ vr̄is de celo descēdet. Di scedite maledicti a terra. q̄ꝛ ō ipsa coꝛpib⁹ vr̄is nūq̄z aliq̄ bonū ꝓueniet. Discedite maledicti ad infernū q̄ꝛ vtrūq̄z tā coꝛp⁹ q̄z aīa ibi sine fine cruciabit. Per septimū tonitruū accipe possum⁹ multiplicitatē sup plicij maloꝝ p⁹ hāc vitā et magnitudinē gaudij bo noꝝ. Hec patēt infra fmone. liij. O p.

De eadem dñica. Sermo vj.

De quindecim signis ante iudicium.

Kunt signa i sole et lu

na et stellis ꝛc. Scire debetis filij. carissi mi. q̄ꝛ sicut mira et stupēda plura xpi ad uentū in carnē q̄ venit nos saluatur⁹ ab initio mōi ꝓesserūt sig̃ sic vltimū aduentū ipi⁹ q̄ veniet nos iu dicatur⁹ pcedēt et mira et mirabilia sig̃. Ergo dicit. Erūt sig̃ in sole et lūa. Vñ in pīti fmōe tria sunt di cēda. Prio q̄ sūt sig̃ q̄ erūt i sole et lūa. Scdo ponēde sunt alīq̄ qōes. Tertio exēplū. Prio ergo q̄ꝛit q̄ sūt sig̃ illa q̄ erūt in sole luna et stellis. Mndet vt hēt Joel. ij. Sol vertet in tenebras et lūa in sanguinē añq̄z veniat dies dñi magnus et horribilis. Vñ eti am Apoca. vj. dr̄. Sol factus ē niger q̄si saccus cilici nus et lūa fcta ē sic sanguis. et stelle cadēt sup terraꝝ id ē fulgura ignea dabūt in terroꝛē hoīm ad iudiciū citatoꝝ. Aug. Tā seua erūt iudicia dei q̄ etiā sol ip⁹ uꝝ ispicere nō audebit. Vñ etiā Mat. xxiiij. Erit tūc tribulatio q̄lis nūq̄z fuit ab initio mōi vsq̄z mō. nec postea fiet. Vñ etiā Danielis. xij. Veniet tale tps q̄ le nō fuit ab eo ex q̄ gētes ceperūt esse vsq̄z ad tps illud. Itē sciendū q̄ btus Hiero. in annalibus inde oꝝ inuenit signa quindecim p̄cedentia extremū iu diciū. sed vtrū cōtinue futura sint an interpollatim non expressit. L Primū signū est q̄ mare se eri get. xl. cubitis sup altitudines montiū aquis stanti bus et in nullā ptē declinātib⁹ tāq̄z murus vt verifi cet illud ps. Mirabiles elatōes maris. Et ꝑ ptinget in penā et terroꝛē supboꝝ. Coꝛ superbi ē q̄si mare feꝝ ēs q̄d nō quiescit. discordia nāq̄z ex superbia oritur. Prouerb. xiij. Inter superbos semper iurgia sunt. quia superbus vult altioꝛ esse. q̄ꝛ modicum quid fa ctum sibi reputat magnum et reputat se iniuste pati et reputat se dignum multo honoꝛe. igitur semp fer net ꝛ nunq̄z satiatur honoꝛe. Vnde dicitur in decre tis. Elatus in superbiam in iudicium cadet diaboli. lxxxiij. di. Qñi. Sz inter humules semp est par. q̄a humilis reputat se vilem ꝛ subijcit se alijs Vnde dr̄ in decre. Seru⁹ dei nō q̄rit quō alijs appareat ma-

UVA. BHSC. IyR_046

VI

ior ꝫ quō oībus inferior videatur. di. xl. Quicunqz. Secūm signum ē qꝫ scōa die tm̄ in abissum demergetur ipm̄ mare vt vix videri possit. Vnde Naum. j. increpās mare ⁊ exiccās illō. Jn signuz qꝫ superbi ⁊ voluptuosi q̄ se exaltauerūt ⁊ p dignitatibus ⁊ honore mundano ⁊ ptātibus laborauerunt ⁊ subditos suos ⁊ paupes supplantauerunt tunc humiliātur ⁊ depmuntur Lu. xiij. Dis q̄ se exaltat humiliabit. Vnde puer. xxix. Supbuz seq̄tur humilitas. Tercium signuz ē qꝫ oēs bestie ⁊ belue marine cōgregabuntur sup pelagus ⁊ dabunt mugitus vsqz ad celum. ⁊ eoz mugitus solus deus intelligit. Vñ. Job xij. Loq̄re terre ⁊ annunciabit tibi ⁊ enarrabunt pisces maris. ⁊ hoc in terroꝛē illoz q̄ in choreis ⁊ citharis i fistulis ⁊ i alijs musicalibꝫ istrumētis nimis delectati sunt ⁊ plusq̄ in dōq; tunc clamor ⁊ risus illoꝝ in fletū cōuertetur. Lu. vj. Ve vobis q̄ nūc ridetis q; lugebitis. Q qꝫ securi tūc erunt q̄ nunq̄ illicite hic gauisi sunt. ꝫ in psenti seculo cuz christo tristes fuerunt. ⁊ sicut christꝰ fleuit sic ⁊ ipi salubriter fleuerunt Lu. vj. Beati q̄ nunc fletis. Vnde etiā Greg. Psentia gaudia sequūtur ppetua lamēta. Quartū signuz qꝫ mare ⁊ oēs aque ardebunt ⁊ hoc in opprobriū luxuriosoz ⁊ adulteroꝝ q̄ hic in delectationibus carnalibꝫ natauerūt ⁊ libidini sue cōtra deuz satisfecerunt. qm̄ tales in futuro ardebunt in igne et sulphure. Appo. xxj. Erit pars eoz i igne et sulphure. Mā p qualibet vice sicut hic in luxuria delectati sunt in futuro specialē penā eternā habebūt. Appo. xviij. Quātuz in delicijs fuit tātuz date illi tormentū et luctuz. Quintus signuz ē qꝫ ligna siluaz et olera herbaz et oēs arbores dabunt sudorē sanguineū. sicut Sibilla predixit. vt habetur Joel. ij. Jn diebꝫ illis dabo ꝓdigia in celo et in terra sanguinē et vaporem fumi. et hoc cōtinget in terroꝛē homicidaz q̄ ex vindicta occiderūt et vulneraūerūt ꝓxim̄. Mā ꝫ ē vnū de q̄tuoꝝ petis damātibus in celū. s. fundere sanguinē innocētē. Vnde Gen. iiij. Vox sanguis fratris abel clamat ad me de tra. Sextuz signū ē qꝫ oīa volatilia celi cōgregabunt in locū vnū ad inuicē flētes ⁊ vllulātes nō gustātes cibuz neq; bibētes. et ꝫ cōtinget in terroꝛē gulosoz et ebriosoz q̄ ꝫ semp in satietate et ebrietate vixerūt qꝫ tales i futuro cibent famez morte. pō. Mors depascet eos. De potu dicit pō. Jgnis sulphur spūs ꝓcellaruz ps calicis eoruz. Jbi enī dānati guttā aq̄ hic nō possunt. vt patet in epulone q̄ guttā aq̄ petuit nec tm̄ obtinuit. Septimū signū ē qꝫ tūc ruet oīa edificia. Mat. xxiij. Nō relinq̄tur lapis sup lapidē qui nō destruatur. et ꝫ ꝓtget in terroꝛē illoꝝ qui ꝫ plus sollicīti fuerunt i edificijs terrenis et plus dilexerūt pulcra edificia q̄ vt in celo ꝑparent sibi māsiones delectabiles. Job. xiij. Jn domo patris mei māsiones multe sunt. Q qꝫ plures sunt tales qui plus ornāt domos i quibus corpus morari dz q̄ aiam̄ in q̄ deus habitare dz. Vnde Jsa. p pheta. Ve qui cōiungitis domuz ad domū et agrū agro copulatis. vsqz ⁊c. Diues ꝫ cum viderit pulcram domuz suam cogitare deberet. Q si ita pulcrā habitationē ꝑparasset aīe mee in celo. et cuz tanta sollicitudine et labore et expēsis sicut corpori meo in ꝫ seculo ꝑparaui quam forte talis corpus meum breue tempus inhabitabit. M Octauuz signum est qꝫ ignea fulmina surgent ab occasu solis cōtra faciē firmamēti vsqz ad ortuz solis occurrentia. Jn signū q̄z iracunduz se deus ostendet iracundis hoibus q̄ hic ꝓximos tribulauerunt maledicendo et verberā do. Nam fulgura et tonitrua sunt terribilia. ergo p ea significatur ira dei ꝓtra malos et iracūdos Mat. v. Omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Quō et tunc reus non erit qui alios turbauit et sciē ter ad iracundiā ꝓuocauit. Sz māsuetis ostendet se christus mitem et benignū Mat. v. Beati mites ⁊c ⁊ pō. Mansueti hereditabunt terram ⁊c. Nonum signum qꝫ petre ad inuicem se collident et in quattuor partes scindent. et vnaqueq; ps vt dī collidet alteram. nesciet̄z hō sonū illū. ꝫ tm̄ deus. sicut factū est in passione christi. vt hēt Mat. xxvij. Petre scisse sunt. Et hoc ꝓtinget in terroꝛē obstinatoꝝ q̄ sūt duriores lapibus quos nec infernus nec iudicium extremuz. nec gaudia celi nec passio christi potest emollire cū tamen petre in passione christi scisse sint. ꝫ ipsi non possunt scindi ad penitentiā. Decimū signū est generalis motus terre qui adeo erit magnus vt dicitur qꝫ nullus homo nullūq; animal stare poterit. ꝫ ad terrā ꝓsternet. Apoca. xvj. Et factus est terremotus magn⁹ qualis non fuit exquo hoies eē ceperūt. Et hoc in signū qꝫ terra ammodo non vult portare peccatores nec abscondere ꝫ oportet vt apareant coram summo iudice. Vnde Gre. O q̄z anguste erūt tunc vie reproboꝝ cū superius viderint iudicē tremebundum. inferius chaos horrendū. a dextris peccata accusantia. a sinistris infinita demonia eos ad i ferna trahentia. cuius pscientia accusans. foris nūdus ardens miser peccator sic depēsus quo fugiet. latere erit impossibile. apparere intolerabile. tunc dicent illud Apoca. vj. Montes cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis sup thronū et ab ira agni ⁊c. Vndecimū signum est qꝫ omnes montes ⁊ colles in puluerem redigentur et omnis terra equabitur. Vnde Ysaie. xl. Omnis vallis implebitur. et omnis mons et collis humiliabitur. Et hoc continget in terroꝛē nobiliū qui seipsos in psenti extulerunt et alios homines sprenerunt. quia tūc ꝓgnoscent qꝫ omnes erimus simules et deus vnūquēq; indifferenter fm̄ merita sua iudicabit. Math. xvj. Filius hominis reddet vnicuiq; fm̄ opera sua. Et hoc sine acceptione psonarū. Nam dñus iudicabit sicut seruū. dñam sicut ancillam. regem sicut rusticū Vnde pō. Cū accepero tempus ego iusticias iudicabo. Jtem in eodē pō. Deꝰ iudex hūc humiliat ⁊ hūc exaltat. Duodecimū signū est qꝫ etiā hoies ꝓtūc viuentes exibunt de cauernis in quibus latitabant et ibunt velut amētes nec mutuo sibi loqui poterunt. Et hoc ꝓtinget in signū qꝫ nullus se excusare poterit in extremo iudicio nec aliquis sanctoꝝ ꝓ quocūq; peccatore intercedet. Decimūtercium signū ē qꝫ oīa sepulcra ab ortu solis vsqz ad occasum aperiēt et ossa mortuoꝝ stabūt sup sepulcra sua. Vñ ezech. xxxvij Ecce ego apiā tumulos vros. et ꝫ ꝓtigz i signū qꝫ oīa occulta et pcōres occulte peccātes manifestabunt ⁊. cōfundent. Vñ xp̄s dicit i euāgelio. Nihil optū qō non reueleť. nec absconditū qō non sciať. Decimū-

UVA. BHSC. IyR_046

q̃rtū signū ē q̄ stelle cadēt de celo. Mat. xxiiij. Stelle cadēt de celo. ⁊ vtutes celoꝝ mouebūt. Mā oia sidera errātia ⁊ statōnaria spargent ex se igneas comas. In eodē die vt dr oia aialia venient ad campū mugientia ⁊ nō gustātia cibū nec bibētia. Sciēdū q̄ stelle cadēt ꝟ cōtiget in terrozē illoꝝ q̄ a fide ceciderūt. vel quos ꝓsperitas vel aduersitas a deo retraxit. Decimūquintū signū est q̄ boies viuentes ꝓ tunc oēs morient. ⁊ cū mortuis resurgent q̄ longe ante fuēt mortui. Nota q̄ celū ⁊ terra nō renouabūt nec purificabunt ꝑ ignē. nisi post ablationez malox boīm post iudiciū. Querit hic vtrū oia corpora rediganť i cineres⁹ ⁊ videť q̄ nō. qz aliq̄ morīunť q̄ immediate ante iudiciū ⁊ ante resurrectionē mortuox viterūt. ℔ corpus boīs nō incinerať nisi ꝑ magnū tps post mortē homis. ergo saltē talia corpa nō incinerantur post mortē ipox. Rñdet Holgot sup li. sapientie ⁊ dicit. q̄ tales resoluent ꝑ ignē q̄ cōcremabit mūdus ante diē iudicij. ⁊ sic resoluēť cito ⁊ cito reparabunť Ad hoc idem rñdet Haymo q̄ oēs boies q̄ sūt nati in peccato originali tenet hec sīa Gen. iij. Puluis es ⁊ in puluerē reuerteris. Item sciendū vtrū illi dies ꝓtinui sint vl' interpolati Hiero. nō expīmit. Et etiā q̄ talia signa fient apocriphū ē. quedā tñ ex eis vl' etiā quasi oia vt patuit ex scripturis sacris ꝓbāť Et hoc q̄tū ad primā ptē huius fmonis. Sz q̄tū ad secundā ptē tūc ponēde sunt alique q̄stiones: Et primo queriť vtrū christus in iudicio in forma būanitatis gloriosa apparebit⁹ Rñ. Tho. de aq̄no sup iij. li. sīax di. xlvij. q̄ sic. Mā christus in forma humanitatis videri potest. ⁊ videbiť ab boībus tā bonis q̄ malis. Tamē sciendū q̄ nō equaliter videbiť a bonis ⁊ malis. Vnde Greg. sup Ezechielē. Redē ptor humani generis cū iudex apparuerit ⁊ speciosus iustis ⁊ terribilis erit iniustis. Quē enī māsuetū aspicient electi. hūc eū dē pauendū atq̄ terribilē respicient reprobi. ¶ Itē scdo queriť vtrū culpe oīum hominū manifestabunť in iudicio oībus hominibus⁹ Dicēdū q̄ de ista materia pulcre scripsit beatus Tho. sup. iiij. sen. ⁊ Richar. de sctō victore dicētes. Oportet q̄ in vltimo ⁊ cōi iudicio diuīa iustīcia oībus euidenter appareat. sīa aūt cōdemnās vel p̄mias iusta esse nō p̄t nisi fm merita vel demerita ꝓferať. Et iō sicut oportet q̄ iudex assessores iudicis merita vel demerita cognoscāt ad hoc q̄ sentētiā ꝓferant. ita oportet ad hoc q̄ iusta extremi iudicij sentētia appareat vt oībus sīam cognoscētibus merita vel demerita innotescāt. vt sicut cuilibet nota erit sua premiatio ⁊ sua dānatio: ita oībus alijs innotescet. Et iō oportet q̄ sicut deus cuilibet sua merita vl' demerita reducet ad memoriā. ita etiā aliene cogniti oni subiaceāt. ⁊ ē ꝓbabilior ⁊ opinio cōior. q̄uis magister sīax cōtrariū dicat. s. q̄ pctā ꝑ penitētiā delata in iudicio alijs nō patebūt. qz fm btūm Tho. itelligendū ē q̄ pctā iustox ñ venient ad noticiā alioꝝ vt pctā ſ vt dimissa sint. Sic enī cōsideratioīi cuiuslibet occurrēt. ⁊ ex his nō sequiť iustis pena ſ gloria. Dicunť enī peccata cōmissa tegi. inq̄tū deus ea nō videt ad puniendū. Sicut dicit glo. sup illud qđ dr in ps. Beati quox remisse sunt iniquitates. ⁊ quox tecta sunt peccata. Ex p̄dictis cōcludi potest q̄ cora iusto iudice ⁊ oībus angelis ⁊ boībus manifesta erūt cuiuslibz homis merita ⁊ demerita. ex quibus iusta sīa ab ipo iudice ꝓferri potest. qz vt ait ps. Vnicui qz reddet fm opera sua. Et hoc fit q̄n dns deus iustus iudex dicet his q̄ a dextris eius erunt. Venite benedicti possidete regnū vobis patū ab origie mūdi. Esurini ⁊ dedistis mihi māducare ⁊c. Qđvni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Et his q̄ a sinistris eius erunt cū suis pctis oībus boībus manifestis in valle iosephat dicens. ꝓferēs cōtra eos iustā sententiā que quasi gladius bis acutus exibit de ore eius. vt habeť Appo. j. Et vere bis acutus qz interimit corpus ⁊ aiam diuidēs totū hominē a vita eterna sententiās eum ad gehennā ignis dicēs Math. xxv. Ite maledicti in ignē eternū qui paratus ē diabolo ⁊ angelis eius. id ē boībus eox ad malū ⁊ i malo imitantibus. Esurini ⁊ nō dedistis mihi māducare ⁊c. Vnde Aug. de ver. dñi. Si in ignē eternum mittiť q̄ nō dedit rē ꝓpriā. vbi putas mittēdus erit qui inualit alienā. Si cum diabolo ardere dz q̄ nudum nō vestiuit. vbi putas arsurus erit q̄ vestitum spoliauit. ¶ Tercio queriť vtrū ignis p̄cedet aduentū iudicis. Rñdet btūs Tho. in. iiij. di. xlvj. sic. Et sic ascendet iste ignis sicut ascēdeť aque diluuij q̄draginta cubitos sup omnē terrā. Psal. Ignis ante ipm p̄cedet. Et idez ignis fm san. Tho. crema bit corpa eox ante iudiciū q̄ tunc viui reperienť sive sint boni sive sint mali. Sz malis infliget penam sensus bonis autē in quibus nil inueniet purgandū nō infliget aliquē dolorē. sicut nec ignis camini inflixit aliquē de tribus pueris. Daniel. iij. Bonis autē in q̄bus purganduz aliq̄d inueniet. infliget dolorez fm magis ⁊ minus sicut plus vel minus purgāduz habebunt agēte sic diuina iustīcia. cito autē poterit purgari quicq̄d purganduz erit. qz recupabit in intensione qđ amittit in duratione. Et idē btūs Tho. dicit q̄ ignis ille post iudicium inuoluet reprobos. et q̄tum ad cali dū vstiuum. ⁊ q̄tum ad illud quod erat grossum in eo ad infernuz descendet ad penam dānatox. quod vero in eo ē subtile ⁊ luciduz remanebit superius ad gloriā electox. Et idē dicit. Non enī cōplebiť mūdi renouatio nisi expulso peccatore extra mūduz id ē in ifernuz. Sic igitur patet q̄ ignis ille aduētuz iudicis p̄cedet cōcomitabitur ⁊ sequeť. Itē q̄rto queritur vtruz elemēta renouabūtur ꝑ receptionē alicuius claritatis⁹ Rñdet Tho. i. iij. dis. xlvij. sic. Terra enī vt dr erit in supficie exteriox pertua. i. pspicua sicut vitz. aq̄ sicut cristallū. aer sicut celuz. ignis vt lumīaria celi. Itē q̄ritur vtz aialia bruta plāte ⁊ corpa mixta remanebunt in illa innouatione. Rñdeť fm Tho. q̄ nō. Mā bruta aialia ⁊ plāte et corpa mixta corrumpuntur fm totuz. i. ex parte materie q̄ formā amittit. ⁊ ex pte formē q̄ actu ñ manet. Mā boīes vlteri⁹ ñ indigēt aialibus ⁊ plātis sicā vescuntur ⁊ inuātur p illa. Et ℔ q̄tū ad scōz ptez istius fmōis. Q̄tū ad tercia ptē istius fmōis ē notanduz q̄ q̄libz dz formidare vidictā iudicij diuini. Legitur in li. de apibus. Erat monasteriuz sctī Jacobi apd Leodiuz. vñ ibidē quidā adolescens cōsobrinus ꝓpositi maioris eccie cā deuotionis religionē intrauit. Quod vt audiuit prepositus indigne tulit

UVA. BHSC. IyR_046

mandauit per clericos consolorinū extire: renuit ille. Tūc prepositus fortī manu collecta multitudine satellitū intrauit violēter cenobiū rapuit inuenē: z nudatū scō habitu induit eū habitu seculari. Abbas ḡ monasterij collectis maiorib⁹ ciuitatis epō pq̄rit. z totū clerū p tātis iniurijs interpellauit. hunc cū indignāter vix audire vellet epūs: z abbatē potius ipeteret duris vbis: flexis genub⁹ abbas cū moderamīe vborū dixit. Judicē ptra te o pposite in terra bñe nō possuz: ꝯ ptra te deū summū iudicē interpello vt infra xl. dies vterqz nr̄m ppareat coꝝ illo sniam iudicis p meritis acceptur⁹. Ad hoc pposit⁹ cachinnās cū suis irrisit hoiem atqz spreuit et repulit exprobratum. Quid plā: Quadragesima añ die circa nonā mortuus est pdictus abbas. Et cū p illo soleniter pulsarēt sedēs in balneo pposit⁹ q̄siuit a circūstātib⁹ qd ḃ eēt mor q̄dez ingredīēs z req̄situs de sonitu cūpanarū. Rñdit abbatē scti Jacobi tā defunctū z p eo pulsatōem fieri tā solenez. Illico recordatus pposit⁹. xl. diē esse q̄ se citatū coꝝ summo iudice audierat ab abbate. pstristatus aio dixit suis. Cito videte q̄d ego faciā morturus suz: cōpere me oz hodie aspectib⁹ iudicis sine mora: cū post hec balneū egredi festinaret i astātiū manus cū diro ciulatu z vocib⁹ expirauit. Ibi p culdubio ppulsus rñdere vbi causarū strepitus cessant: iurispitor⁹ aduocatio pticescit vbi nec pces nec precīū liberabunt: vbi nec interlocutoria iudicis sententiam protelabunt.

Dominica tercia Sermo. vij.
De aduentu spirituali.

Tu es qui venturus es

an aliū exspectam⁹. Mathei. xi. Phs dicit in li. phisi. q forma nō introducit nisi materia pus disposita sit. sicut patet de puero cui in vtero matris aia nō infundit nisi añ materia ad modū corporis sit disposita. Sic gra nō dat hoi nisi disponat se ad graz recipiendā. Mō q: per vbū dei disponitur hō ad spiritualem aduentū gratie percipiē dū: tūc rogemus mr̄ez gre ꝛc. Tu es q̄ vētur⁹ es ꝛc. ℗ Notandū q deus venit in pterito: venit in p̄senti: venit in futuro. Scōm preteritū tēpus venit p carnis assumptōem. fm presens tēpus venit in nos per gratie infusionem. ꝯ fm futurū tps veniet in die iudicij iudicare viuos z mortuos. De pmo aduētu actū est in pma dñica aduentus. De secūdo aduētu scz ad iudiciū actū est in scda dñica. Sed i hodierna dñica agit de aduētu christi in nos p gre infusionez. Rñ in hodierna collecta in missa petimus vt mētis nostre tenebras gra sue visitatōis illustret. Et euāgeliū hodiernū dicit de scō Johāne baptista: q̄ interp̄tatur gra: siue in quo est gra. Rñ in pñti fmōe tria sunt dicenda. Primo quō ille aduētus spūalis pcellit duos alios aduētus. Secūdo q̄re ille spūalis aduent⁹ est desiderandus. Tercio de duricia vestium pcludēdo cū vno exemplo. ℚ Quantū ad primū sciendū q ille aduentus xpi in mentē pcellit alios duos aduētus. s. in carnē z ad iudiciū. Primo q: cū aduētus in carnē sit solius filij i carne mortali apparentis: z aduētus ad iudiciū sit etiā tñ filij in carne gloriosa apparētis. Aduētus añt in mentē hoīs ē totius trinitatis. Joh. xiiij. Ad eū veniem⁹ z māsionē apud eū faciemus. Secūdo q: aduētus i carnez z aduētus ad iudiciū cōes sunt bonis et malis. naz boni viderūt eū in mūdo existentē: simulit z mali: sic pharisei: pilatus z herodes viderūt xpm in carne. Silr in iudicio extremo tā boni q̄ mali videbūt xpz venientē i nube. Sz aduēt⁹ spūalis i mentē ē tñ bonoz q prepant se: nō enī habitabit in corpe subdito peccatis. Rñ Haymo super Job. Rñm deū tuuz suscepturus in habitaculū cordis tui: emūda pscias tuā ab operibus mortuis z supfluis z imundis cogitatōibus: q: mūdus ihabitator mundā querit domū. Rñ etiaz Bern̄. super Canti. Gratia balsamuz purissimū est: z ideo puruz z solidum vas requirit. Tercio q illi duo aduētus scz in carnem et ad iudicium sunt ad nos: ꝯ ille spūalis aduentus est i nos. In primo aduentu saluator ad nos venit ad celum rediturus. In mentē vo venit in nobis māsurus nisi cum imundicia operū nostroz quasi ꝓprijs manibus eū expellam⁹. Unde vocatur Emanuel: quod interpretatur nobiscū deus. Unde Joh. xiiij. Vos cognoscetis eum q: apud vos manebit: et in vobis erit. Sene. Prope est deus: tecū est: in te est. Rñ magna securitas est homini deum habere in se: nā magnū thesaurum habet qui deū hz: z qui deuz hz in se verisimile est q non sit sine psolatiōe. Apoca. iij. Si quis audierit vocem meā z apuerit mihi ianuaz intrabo ad eum z cenabo cuz illo: et ipse mecū. Bern̄. Libus aie est gra dei dulcissimus sane z oēm babēs in se suauitatē z delectamentū saporis. Rñ etiā Basilius. O dulcedo melliflua: dulcedo mirāda: q̄ dulcis es in meditatōne: ꝯ dultior i orōne: dulcissima in ptemplatōe: ꝯ superdulcissima in btūdine. Et hoc q̄tum ad primā partē illius fmonis. ℟ Sed q̄tū ad scdam sciendū est q̄ sunt sex fm Guil. lugd. que si cogitanē valent ad hoc vt ille q̄ per pctm̄ mortale deseruit deū: eius spūalez aduentū desideret.

Primū est q̄ recogitet scz quē reliq̄t. s. prem suuz celestē. Deut. xxxij. Deū q̄ te genuit dereliq̄sti. Naturalis est amor filij ad prem: naturalis dolor de eī offensa. ꝯ maior dz esse de offensa patris celestis. August. Amandus est genitor ꝯ preponendus est creator. Insuper dñm suū negauit: qō est magnū opprobriū coꝝ deo z etiā coꝝ hoīb⁹ negare ꝓprium dñm. Insuper vel postremo dereliquit liberatorē suuz de quo multū dolere dz q̄ recessisse se videt ab eo q̄ morte ꝓpria eū a morte eterna liberauit. Ecci. xxix. Jnḡtus sensu dereliquit liberantē se. Referē enī leonem quē quidā miles a serpēte liberauit adhesisse inseparabiliē vsqz ad mortē liberatori suo. Econtrario multi relicti dño suo adherent serpenti infernali: q̄ nihil hz dare nisi qō ipe possidet. s. eternā dānatōem. Judith. iij. Erui vos de manu eoꝝ: et tñ vos dereliquistis me. Hie. xvij. Rñe oēs qui te derelinquūt confundentur. Secūdo cogitare dz cām q̄re dereliquit deū Hiere. ij. Quid inuenerūt in me pres vestri iniq̄tatis q: elongauerūt a me z ambulauerūt p vanitatē. ꝛc. Rñ Holgot sup li. Sap. dicit. Si bñficia xpi cogitemus z nr̄am malignitatē pōderem⁹ non est dubiū si vsuz rōis hēmus q̄n occasionē pnie sentiem⁹. Rñ poete scribūt q arpie auis est bñs facē hoīs: ꝯ

UVA. BHSC. IyR_046

est auis multū crudelis: intīm q̄ interdū fame stimulante hoiem inuadit ⁊ occidit. Sitiens aūt extūc cū ad aquā volat vt bibat vbi faciē suā intuēs ⁊ se sibi similē nup occidisse recolens tñ dolorē patit q̄ inde q̄nq; morit. Quid g̃ nos rōe vigētes faciem⁹: q̄n de um nr̄m et frēm nr̄m q̄tuz nr̄a interfint nos occidit se cognoscamus: ℞ aūt videm⁹ exp̄sse cū vbū dei audimus: vl'scpta scōz legim⁹ deuote. Et q̄cūq; nō penitet de pctis ⁊ desiderat aduentū gr̃e ista recogitās nō est pfectus xp̄ianus: nec euāgelio ōi credit. Et iō signāter dr̄ Marci. j. Penitemi et credite euangelio.

Terciū est q̄ cogitet q̄d cū eo reliquerit: q; oē bonū. Aug. Tale bonū de⁹ est vt nemini eū deserēti bñ fit. Quid enī erit bonū peccāti exquo ipe sibi malus est seipm occidēdo. Sap̄. xvj. ℞ō p malicīā aīaz suam occidit. Sene. Nihil est hoi bonū sine se bono. Vñ Dolg. Merito dolere debēm⁹ p gr̃a quā amisimus: efficimur enī per culpā ō filijs dei filij diaboli: de familiarib⁹ dei hostes: pditores et emuli xp̄i: ⁊ de regni celestis heredib⁹ erimus exules ⁊ pscpti. Vñ legit in li. de natu. rer̄. q̄ q̄dam auis ē q̄ vocat auis padisi: q̄ ꝓpter ei⁹ signē pulcritudinē sic vocat. Est enī tāte pulcritudis q̄ nullus color sibi deesse creditur: vox enī ei⁹ est ita dulcis ⁊ pia q̄ p̄t denotōez ⁊ gaudium excitare. Hec auis si capta fuerit ⁊ illaq̄ata irremediabilit̄ gemit ⁊ plāgit: nec vnq̄ plangere desinit donec reddita fuerit liberati. Moralit̄ ista auis ē aīa fidelis: hec q̄n est in gr̃a est auis pulcerrima. q; in ea relucet imago scte trinitatis naturalit̄ ei impssa: hñs oēs colores. i. vtutes. Vñ Hiero. in epla. Oēs vtutes sibi cohērēt: vt q̄ vna caruerit oibus caret: ⁊ qui vnā hz oēs hz. Ista capit̄ laq̄o demonis q̄n peccat: q̄d g̃ restat ei facere nisi plangere: et incessanter penitere donec p gr̃am recōciliatōis in statū pstinū reducat: ⁊ de cetero diaboli fiat denuo auis paradisi. Sic planxit et gemuit scūs latro iuxta xp̄m suspēsus donec a fonte gratie obtinuit ⁊ audiuit illud Luc. xxiij. Amē dico tibi hodie mecū eris in padiso. Et iō oñibus pctōrib⁹ dr̄ a xp̄o vt habeat Math. iij. Penitentiā agite appropinq̄bit enī regnū celoz. Quartus vt cogitet cui adheserit Job. vj. dixit Petrus domino. Dñe ad quē ibimus? Grego. Stultū est fuire diabolo offenso q̄ nullo placat̄ obseq̄o. Bern̄. in pso. na dñi. Quid cause est q̄ inimico meo vestroq; potius seruire vultis q̄ mihi. Stulticia enī maxima est ab illo recedere qui dat regnū celoz ⁊ eterna gaudia ⁊ imensas diuitias p seruitio transitorio: et seruire illi q̄ nihil hz dare nisi eternā mortē: eternū ignē ⁊ eternā penam. Sed heu plures seruitores hz diabolus in mūdo isto q̄ christus. Nam oñs superbi: luxuriosi: iracūdi: auari: mendaces ⁊ piuri sunt in seruitio diaboli. Sed hūles casti abstinentes et pacifici: veraces mites et obedientes sunt in seruitio dei: ꝛ heu plures sunt mali q̄ boni. Vñ. j. Job. v. Totus mūdus in maligno positus est. Vñ etiā Aristo. v. topi coz̄. Hoies vt in plurimū sunt mali in paucioribus vo sunt boni. Quintū est vt cogitet q̄ nisi adueniat de⁹ nō recedet diabolus. ps̄. Ad nihilū deduct⁹ ē in pspectu eius malignus. Nō sil'hitant ds ⁊ diabolus: sicut nec lux nec tenebre. nā q̄cūq; lux solis ītrat tā cito tenebre fugant̄. Sic ē de deo ⁊ diabolo. ij. Corinth. vj. Que pnētio xp̄i ad belial. Sextū ē vt cogitet bō q̄ nō p̄t venire ad glām dei: nec ad ip̄z deū in futuro: nisi deus ad hoiem in p̄nti veniat p grām Aug. Nullus possidet deū in futuro nisi q̄ hic possidet a deo. Idē Aug. Desiderate auxiliū gr̃e q̄ soluz hoies liberant̄ a malo: sine q̄ nullū p̄sus siue cogitādo siue volēdo siue agendo faciūt bonū: q; nullus sine gr̃a saluat̄. Hoc incitare nos dz vt desiderem⁹ aduentū xp̄i i nos: q; p nos ⁊ p naturalia nō possum⁹ ascēdere: g̃ merito gr̃am dei toto corde debemus desiderare. vñ. Aug. in li. de natura et gr̃a. Gr̃a xp̄i est sine qua nec infantes nec etate grādes salui fieri p̄nt.

Sed q̄tum ad terciū sciendū circa hoc q̄ xp̄s in hodierno euāge. cōmendat Johez baptistā de asperitate vestiū dicens. Quid existis in desertuz videre hoiem mollib⁹ vestitū. q. d. vestis Johis est de pilis camelor̄. Vbi notandū q̄ vestis aspa ꝓfert hoi q̄nq; bona. ℣ ꝓmo vicia carnis domat ps̄. Ego aūt cū mihi molesti essent. s. demones p infestatōem carnis induebar cilicio. Exemplū de iudith vidua q̄ portauit die noctuq; cilicū ad domādū corp⁹ suuz. Sed mollis vestis administrat fomitē carnis. Bern̄. Mollia indumēta mollicie aīe inducūt. Vñ etiā Cyprianus. Serico ⁊ pupura induti xp̄m induere nō p̄nt. Vñ etiā Grego. in q̄dam omel. Quid est hō p cios⁹ ornatus nisi se pulcrū foris dealbatū: int⁹ autez plenū spurcicia. Secūdo vestis aspera hoiem ab iminente tribulatōe liberat. Hoc ptz in ninuitis q̄bus dñs minatus ē p Jonā ꝓpham dicens. Post q̄ draginta dies ninive subuertet̄. Auditis his vbis rex ⁊ ois pp̄s induerūt se saccis: ⁊ sparserūt cineres sup capita eor̄ et ieiunauerūt ⁊ deū inuocauer̄t. ⁊ auersus est furor dei ab eis: et miser⁹ est eor̄. Sic ecō uerso vestis mollis et p̄ciosa ira dei ⁊ plagā ꝓuocat Vñ legit in gestis romanor̄ q̄ ille q̄ ꝑmitus inter eos vestē purpureā induit: a fulgure p̄cussus ē: ⁊ sic interijt. Tercio vestis aspa facit orōem exaudiri. Vñ olim antiqui induebāt se saccis cuz a deo aliq̄d impetrare voluerūt. ps̄. Respexit in orōem hūliuz ⁊c. Eccia. xxxv. Oio hūliantis se nubes penetrat: ⁊ donec appropinquat ad dñm nō ꝑsolabit̄: et nō discedet donec altissimus aspiciat. Et ecōuerso vestis mollis et p̄ciosa impedit oratōez. Hā superbus hītus nō ipetrat a deo q̄ petit. Vñ Jaco. Superbis de⁹ resistit. Vñ. Hiero. in epla. Qua fiducia erigis ad celū vultū quē cognitor nō agnoscit. Quarto vestis aspa liberat hoiem a veste calamitatis: q̄ dānati vestiūtur. ps̄. Induant̄ sicut diploide ꝓfusiōe sua. Hā dānati ꝓfundunt̄ in corpe et aīa. Vñ dicit dñs p ꝓphetā. Glām eor̄ in ignominiaz ꝓmutabo. Sic ecōuerso pōpositas ⁊ varietas vestiū varietatē penarū inducit: q; q̄t tunicas: q̄t pallia: q̄t colores: q̄t scissuras superbus ex superbia induit: tot penas p his in futuro hēbit. ℣ Quinto aspa vestis impetrat hoi stola glorie claritatis eine. Apoc. vj. Date suut illis singule stole albe. Hā vestis glē precellit claritatē solis. Math. xiij. Fulgebūt iusti tanq̄ sol. De hac claritate loq̄tur Anſ. In ꝑalla vita pulcritudo iustorum solis pulcritudini q̄ septēplicat̄ q̄ est mō fit splēdidior adeq̄bit̄: nā si celū apiret̄ totus mūdus ille vim⁹ corpis claritatē gloriosi sustineri nō posset. Corp⁹ enī illud

UVA. BHSC. IyR_046

qđ cilicio indutꝰ et ſacco tegit ſeptẽpliciꝰ clarioꝛ erit q̃ ſol iam eſt: ſicut iã patuit ꝑ auẽtez Anſ. Et ſup ꝟ aia hoiꝭ ipiebit ineffabili claritate. Vñ Bern. Putas q̃lis tunc erit ſplẽdoꝛ aiaꝝ qñ ſolis habebit ſplẽdoꝛẽ lux coꝛpoꝛũ. Et hoc elicit ꝙ q̃libet ꝺz coꝛp⁹ ſuũ caſtigare cũ abſtinẽtia eſce et pot⁹: inq̃tuz valitudo ꝑmittit: et domare carnẽ ſuã cũ cilicio vel alio aſpo indumẽto vt ad talez claritatẽ ꝓuenire valeat. Vnd Hiero. in epla. Mullus laboꝛ durus: nullũ tꝑs longũ videri ꝺz q̃ gloria etne claritatis aeq̃rit. Vñ etiã Chriſo. de repatõne lapſi. Si q̃tidie opteret nos toꝛmenta ꝓferre: ꝛ ipam gehennã paruo tẽpoꝛe tolerare ꝑ eo ꝙ xp̃m videre poſſem⁹ in gloria venientẽ. ꝛ ſctoꝝ eius nũero ſociari. nõ erit dignũ pati oñe qđ triſte ẽ mõ vt tanti boni: tãteq; gloꝛie participes haberemur. Inſup libenter q̃libet ꝺz carere delectabilibus carnis et gaudijs mũdi vt ſic poſſit peruenire ad gaudia celi. Vñ Aug. de libo arbitrio. Tãta eſt pulcritudo iuſticie tãta eſt iocunditas etne lucis: vt etiã ſi nõ liceret in ea ampli⁹ manere q̃ vni⁹ diei hora: ꝓpter ꝟ ſolũ innũerabiles anni hui⁹ vite pleni diuitijs et etiã cũ oñi affluẽtia tpaliũ bonoꝝ recte meritoq; ꝓtẽnerent. Idẽ aug. li. ij. de ciui. dei. De⁹ erit finis deſideriozum nrõꝝ: q̃ ſine fine videbitur: ſine faſtidio amabit: ſine fatigatõne laudabit hoc mun⁹ hic affectus ꝟ actõ ꝓfecto erit oĩbus cõis: ſicut ipſa vita eterna cõis ẽ. O Vltio nota vnũ exẽpluz de aſpitate veſtiũ et abſtinẽtia: et legit in li. de apiby. q̃ erat q̃dã mulier in ptibꝫ brabrãtie recluſa in quo tugurio q̃ loꝛicã ferreã portabat ad carnẽ et ſup loꝛicã ferreã ex ſetis piloꝝ ciliciũ q̃ ꝑ mediũ loꝛice caro pungebat. ſup nudã terrã ꝛ ſup duriſſimos lapides recũbebat ter tñ in hebdomada pane i dimidia pte mixto cineꝛib⁹ in mẽſura et pondere viſcebat. Æ Itẽ aliꝺ exẽplũ legit ꝙ q̃dã vgo anicula fuit i heremo que. xxxviij. annis in vna ſpelũca mãſit: ꝛ deo deuote ibidẽ fuiuit: et miſi ꝺ radicib⁹ et herbis ꝛ fructib⁹ arboꝝ cibũ ſumpſit: et nũq̃ in illo lõgo tpe hominẽ vidit: et poſtmodũ duo heremite ex imꝓuiſo ad ei⁹ ſpelũcã venerũt et ipaz defũctã inuenerũt: et ſic eam ſepulture tradiderunt.

De eadem dñica Sermo octauus.
De pꝛeparatione coꝛdis.

Fili ꝑbe mihi coꝛ tuũ

ſ ꝛc. Prouer. xxiij. Exq̃ in pñti dñica agit de ſpũali aduẽtu xp̃i i coꝛ hoiꝭ. In ſignũ huius tũc ipa veritas petit ſibi ꝑpari et ꝑberi coꝛ nã ipe pat⁹ ẽ illud implere cũ ſuo ſpũali aduẽtu. vñ Aug. li. iij. de pnia. Preſto ſp ẽ gr̃a q̃ nũq̃ deficit niſi ꝓus expulſa, ꝓtinue nccario qđ ſuũ ẽ inſpirat ſi eſt q̃ recipiat: ꝯ ipe petit coꝛ cuiuſlibet hoiꝭ dicẽs. Fili ꝑbe mihi coꝛ tuũ. Sciendũ q̃ in pñti ꝛmone tria ſunt dicẽda. Primo q̃re xp̃s petit coꝛ hoiꝭ: et q̃lt ſibi dãdũ eſt. Scõo q̃ cauſent mũdiciã coꝛdis. Tercio quõ coꝛ mundũ coꝯſcit ꝛ quõ cuſtodit. A Ætum ad pmũ ſciendũ q̃ de⁹ petit coꝛ ꝛ nõ aliud mẽbꝛum triplici rõne. Prio iõ q̃ eſt ſpãle hoſpitiũ dei in quo q̃eſcere cupit. Jõ coꝛ int⁹ pꝛetat q̃ſi camera oĩpotẽtis regis: nã rex celeſtis delectat inhabitare coꝛ. Vnde Prouer. Delicie mee eſſe cũ filijs hoĩm. Scõo petit iõo: q̃ coꝛ eſt ꝓncipiũ oĩm mẽbꝛoꝝ. Vñ Ariſto. xiij. li. moꝛa. Coꝛ eſt ꝓncipiũ vite. Et oẽs moꝛ⁹ coꝛpis et ſenſus ꝛ ꝓſequẽter totũ hoiem petit de⁹ in hoc ꝙ petit coꝛ. Et merito totũ hoiem exigit q̃ totũ coꝛp⁹ ſuũ ꝛ oĩa mẽbꝛa ſua in paſſione ſua ꝑ ipſo hoie expoſuit Tercio q̃ coꝛ ẽ plenũ ſanguie. iõ pat̃ petit coꝛ vt filium ſuũ ſanguineũ illuc ponat. Mã ſm Ariſto. viij. ethi. Simile diligit ſimile. Vñ q̃libꝫ ꝺz in coꝛde ſuo ieſuz cũ ſuis vulneribꝫ ſanguineis locare meditãdo paſſionẽ ei⁹. Vñ Bern. in pſona dñi in q̃daz ꝛmone. O hõ vide q̃ ꝑ te patioꝛ: nõ eſt doloꝛ ſimilis quo ꝑ te crucioꝛ: ad te clamo q̃ ꝑ te moꝛioꝛ: vide penas q̃bꝫ afficioꝛ: vide clauos q̃bꝫ ꝓfodioꝛ: cũ ſit doloꝛ tantus exterioꝛ: interioꝛ eſt planct⁹ grauioꝛ cũ te tã ingꝛtum expioꝛ. Vñ etiã Hiero. in epiſtola. Cõſpui voluit vt velamẽ culpe ꝛ ignoꝛãtie a coꝛdibꝫ nr̃is auferret. In capite pcuti vt caput nr̃m. i. Adã ſanitati reſtitueret. Colaphis cedi et vbis deriderꝭ vt nos ei labijs ꝛ manibꝫ. i. vbis et operibꝫ applaudamus.

B Itẽ ſciendũ q̃ deus vult coꝛ ſibi dari nõ mutuari nec vẽdi. Vñ Holgot ſup lib. Sap. Illi ꝺo mutuãt ſua coꝛda q̃ ꝑ tpali ꝓſperitate deo fuiũt. Nam cũ ipſa ꝓſperitas ei ſubtrahit tũc ꝛ ipi ſubtrahũt ꝺo coꝛda ſua q̃ antea ſibi in ꝓſpitate mutuauerũt. Vñ pſ. Cõfitebit tibi cũ bñfeceris ei. Sz nõ eſt deo fuiẽ dũ ꝓncipaliꝭ ꝑ tpali remũeratõe. vñ ꝺz in decre. Remuneratõez tpalẽ nõ ꝺz q̃s q̃rere ꝑ bono qđ agit: vt pz ꝺ pe. di. iij. q̃q̃. Sz illi vẽdũt q̃ ꝺo fruũt ꝑ merce de etna. Mã ſpem retributõis hz q̃ eſt mercenarius Sz illi dant coꝛda ſua deo q̃ ex mera bonitate ꝺo ſeruiunt. Et ꝟ deſiderat ꝺs. Vñ dicit in vbis ꝑmiſſis. Fili ꝑbe mihi coꝛ tuũ. q. d. ſm Holgot. Fili mi ꝑ creatõez: fili mi ꝑ redẽptõez ꝑbe mihi coꝛ tuũ ꝑ dilectõz et deuotõez. vñ Criſoſ. Merces maioꝛ tibi augetur qñ nõ ſpe mercedis oparis ſz ſtudio placẽdi. Itẽ ſciendũ q̃ ipe ꝺs nõ petit ptẽ coꝛdis ſz totũ coꝛ vult integꝛlit hr̃e. Vñ Mat. xxij. Diliges dñm de. tu. ex toto. ꝛc. Mã falco ẽ auis generoſa cũ diu volauerit ꝑ pda coꝛ ꝑ mercede req̃rit. Falco xp̃us ẽ q̃ ꝑ te volauit de celo in vteꝝ vgis: ꝺ vteꝝ vgis in mũduz: de mũdo ad crucẽ: et de cruce ad limbũ: ꝛ ecõuerſo de mũdo ad celũ. q̃ ſibi coꝛ tuũ rectevendicat. L Ætum ad ſcõm ſciendũ q̃ tria cauſant mundiciã coꝛdis. Primũ eſt vt q̃tidie videam⁹ opa nr̃a ꝛ totã ꝓuerſatiõez nr̃ãm bñ cõſiderem⁹ ſi aliq̃d ſit in eis reꝓhenſibile vel deo cõtrariũ. Mã hõ q̃ vult mundũ coꝛ acq̃rere ꝺz diligenter vba: facta ꝛ ꝓuerſatões ſuas ꝓſiderare. i. cognoſcere: q̃ initiũ ſalutis ẽ cognitio ſui. Scõm q̃ cauſat mũdiciã coꝛdis eſt q̃ q̃cq̃d hõ inuenit in q̃ deum offendit: vt de hoc verã pniam agat. Et illa va pnia ꝓſiſtit in tribꝫ. Prio in ptritõe va. Vñ ꝺz in decre. Sine ptritõe nullũ pctm̃ dimittit. ꝺ peni. di. j. ꝑ ptritõnez. Et illa ptritio ꝺz ex vero ꝛ amaro coꝛde ꝓcedere. vñ Hiere. vj. Luctũ vnigeniti fac tibi plãctũ amaꝝ. Vñ etiã Bre. Illũ quẽ ꝓſpicis delicta fletu dolere: in ꝓſpectu deitatis nõ dubites miam ꝓſequi. Vñ ſm Petrũ de thara. Cõtritio poſſet eẽ tãta q̃ totũ reatũ deleret. i. culpã ꝛ penã. Scõo va penitẽtia ꝓſiſtit in ꝓfeſſione. vñ Amb. Non eñ q̃ſq̃ a peto iuſtificari poterit niſi ipm pctm̃ añ ꝓfeſſus fuerit. Mã pudoꝛ quẽ q̃s ꝟ in ꝓfeſſiõe ẽ magꝭ ꝑs ſatiſfa

UVA. BHSC. IyR_046

ctionis. Vñ Bern. Jō ꝓfiteri iubemur pctā vt eru-
bescētiā habeam⁹ ꝑ pena. Mā ꝓfessio ē pctōz multū
vtilis: vt hēt in decretis. Cōfessio a morte aiam libe
rat. apit paduanū. spē saluādi tribuit. de pe. di. j. ex his

Tercio pñia cōsistit in satisfactiōe q̄ cōiter attēdē-
da ē in pctis. vt cōfessor pēset q̄lia pctā cōfitēs cōfiteat
vtrū venialia vel mortalia. an peccauit ex ignorātia
vel ex infirmitate: aut sciēnt et ex certa malicia. Item
pēsare dēt nūerū pctōz mortaliū vtrū decē vigiti vl'
cētū cōfiteat vel vtrū vnū tm̄ vel duo vel tria pctā
cōmiserit. Jtē pēsare dz q̄diu talis i pctis iacuit. an
a iuuētute an triginta annis vel ꝑ tres ānos in his
pctis vixit. et fm̄ has ꝓsideratōes ꝓmēsurande sunt
satisfactiones. vñ dī in decre. Pnia dz ꝓponi fm̄ q̄ti
tatē delicti. xxiij. q. v. ercōicatorū. vñ dī Deutr. xxv.
Scōm mēsurā pcti erit modus plagarū si nō hic tūc
in purgatorio dñs exiget satisfactionē. q: nullū pctm̄
dimittit sine pena. vñ dī in decre. Plurib⁹ mōis re-
mittunt pctā ꝙ nō absq; pena. de pe. di. j. medicina.

Tertiū q̄ causat mūdiciā cordis ē q̄ hō cū sūmo
studio et deuotis orōnib⁹ a deo postulet vt eū custo
diat ab illis q̄ sibi displicēt. ps̄. Nisi dñs custodierit
ciuī. ꝛc. Mā difficultas psistēdi in bono patet ex hoc
q̄ lucifer cecidit de celo. Adā de paradiso. iudas ō nu
mero apl̄oz. q̄d tūc nos q̄ sum⁹ de hoc mōdo et sum⁹
infirmi et debiles ad resistēdū. sic q̄ q̄q; ꝑ vnū solū
verbū ꝓuocamur ad iracundiā vel impatiētiā. ḡ ne-
cesse ē nos sp̄ in timore dei stare et ꝓtectorē nr̄m deū
deuote inuocare. vñ Eccī. xxvij. Si nō in timore dñi
tenueris te instanter subuertet dom⁹ tua cito. Vñ eti
am Bern. in tractatu d̄ septē donis. Cōnexa sunt q̄
dem timor et religio. nec manere pōt alterū sine alte-
ro. ¶ Quartū ad tertiū sciēdū q̄ cor mūdū tribu
signis cogn̄oscit q̄ simulitudialit̄ inueniunt̄ in vino cla
ro existēte i mūdo vitro. Pro q̄ vinū clarū i mūdo
vitro ē ꝑ spicuū ita q̄ bn̄ modicū q̄d imūdicie cerni
nit̄ i eo. Sic ē ꝛ de mūdo corde q̄d in se cito ꝓgnoscit
modicā culpā. Sic et in albo pāno pua macula cito
cognoscit q̄ i immūdo et nigro nō ꝓgnoscit. ḡ clara
cognitio ꝓpriꝫ defectuū ē puri cordis signū. Vñ
Gre. xxxv. mora. Quanto q̄s maioris gr̄e lumē percipit
tāto āpli⁹ reprehēsibilē se cognoscit. nā boni clari⁹ i se
cognoscūt parua pctā q̄z mali homines hñtes etiā in se
magna pctā. et plus flēt boni et puniūt se ꝑ puis cul
pis q̄ etiā q̄q; mali homines ꝑ magnis delictis. Vñ
Gre. sup Ezechi. Quanto plus ꝓficim⁹ in cognitōe tā
to nobis indignamur āplius de puerso ope. Se-
cūdo clarū vinū in puro vitro nō turbat neq; ma-
culat q̄n tangit siue mouet. Sic ē de puro corde. et
pnra ꝓscientia. Prouer. xij. Nō ꝓtristabit iustū q̄cq̄d
ei acciderit. ḡ si patiēs inueniaris in aduersitatib⁹ ꝛ
infirmitatibus corpis et fortunijs rerū: puri cordis
est signū. Vñ Gre. in mora. Neo nisi inter aduersa
cognoscit q̄tū ꝓficit. boni em̄ iō patientes inter ad-
uersa sunt q: oīa a deo in bono recipiūt. sciētes q̄ de
us nihil' pmittit super eos sine cā. Job. v. Nihil fit
in terra sine cā: ḡ q̄n de⁹ punit aliquē hoc facit ꝓpter
aliquā cām. Vñ Aug. in li. de ci. dei. De⁹ cū aduersa
reb⁹ exagitat aut merita examinat: aut pctā castigat
aut mercedē eternā ꝑ toleratis malis tpalib⁹ seruat
Vñ etiā dz in decre. Nūq̄ punitur q̄s sine cā di. lj.
Qui in aliquo. Sz sciendū q̄ homines ipatiētes ꝛ ꝑ de
um murmurātes ꝛ ipm̄ in factis suis reprehendētes
nō sunt boni. vñ Hugo de scō vic. Dis em̄ q̄ mur-
murat venenū in lingua sua portat. Mā ꝓprium malo
rū est in aduersitatib⁹ murmurare ꝛ deū blasphema
re: ꝫ ꝓprium bonorū ē deū in aduersitatibus laudare.
Vñ Aug. in li. de ciui. dei. Afflictione mali deū dete
stant atq; blasphemāt. ḡ q̄ vnū vbū sibi ꝓtrariū susti-
nere nō pñt veri boni nō sunt. Gre. sup Ezech. Bo
nus nō fuit q̄ malos tolerare recusauit. Tercio vi
nū purū cū infundit̄ ad vitrū clarū tūc saltat supra.
Sic boni et mundi cū tāgūt tribulatōibus et psecu-
tionib⁹ siue in reb⁹ siue in psona siue vbis siue factis
tūc erigūt cor suū ad deū. et ei oīa ista q̄ patiunt̄ offe
rūt et hoc erit eis valde meritoriū. Insup oēs cogita
tōes vba et opa et etiā corpales labores ad dei ꝓficiū
unt laudē et salutē ꝓpriā in his q̄runt. Vñ Gre. Oē
bonū q̄d agim⁹ sp̄ ꝑ intentōez ad celestia eleuemus.

Vltio sciendū q̄ nō sufficit se cōgscere hīe cor mū
dū nisi illō custodiat. ¶ Pro q̄ sciendū q̄ tria
valēt ad custodiā cordis. Primū ē timor dei: vt hō
deū sibi sp̄ pñtez hēat: ꝛ ipm̄ cōgscere secreta cordis
ppēdat: nā multa pctā opus cauent̄ ꝓpt̄ timorē hoīm.
Quis em̄ turpitudinē ꝓmittere velz in pñtia hoīm
multo magis timē dz hō pñtiam dei q̄ pñs ē ꝛ cōg-
scit oēs cogitatōes cordis: locutōnes: ōnis: ꝛ opa cor
poris. Vñ Gre. i. li. mora. Si deū pñtez ꝛ oīa viden
tē et iudicantē crederem⁹ credo q̄ nūq̄ vel raro pec
carem⁹. vñ Boe. de pso. phie. Magē vob si dissimu
lare ñ vultis ista ē necessitas ꝓbitatis cū oīa añ ocu
los agitis iudicis cūcta cernētis. Scōm ē custodia
sensuū vt hō sollicite custodiat suos oculos ꝛ alios q̄t
tior sensus. vñ Gre. Nō em̄ ena lignū ꝓtigisset nisi
ꝓus incautē respexisset. ḡ diligēter custodiendi sunt
oculi: ꝛ sili' alij sensus. Tertiū ē fuga ocij: vt sp̄ ali-
q̄d boni faciatis siue laborādo siue orādo siue medi
tādo. vñ Hiero. in epla. Sēp aliq̄d boni opis facto
vt te diabolus sp̄ inueniat occupatū. vñ Hiero.
Nō em̄ facile capit̄ a diabolo q̄ bono vacat exercitō
Vñ Cassio. Mens ociosi nihil aliud cogitare pt q̄
de vētre ꝛ libidine. Cui⁹rō est: cor em̄ cū sit i ꝓtinuo
motu sp̄ vult circa aliq̄d occupari: ꝛ q: cor ꝓni⁹ ē ad
malū q̄ ad bonū Ben. vj. Jō nisi occupet̄ circa bo-
nū sp̄ vsat circa malū. Vñ legit̄ in vitas patrū q̄ hō
ociosus mille hz demones em̄ impugnātes: ꝫ hō oc-
cupat⁹ aliq̄ bono exercitio vix hz vnū demonē eū im
pugnantē. Et hoc q̄tuz ad tertiā ptē istius fmonis.

Jtē aliū fmonē quō septē sunt q̄ preparāt homines
ad spūales aduentū gratie Requre. j. fmo. lxviij. F.

Dñica q̄rta Ser. ix. De pscia.

Cum quis es Johānis. j.

¶ In hac dñica agit̄ de q̄rto aduēm q̄ erit
ad mortē cuiuslibz hois. Ad quē aduen-
tū singul' diebꝫ ꝑpati esse dēm⁹. vñ Luce. xij. Estote
parati q: q̄ hora nō putatis filius hois veniet. vñ etiam
Bern. i medit. Certū est q̄ moriemini: incertū q̄n:
q̄mō aut vbi: q̄n vbiq; te mors expectat. tu q̄z si sapi-
ens fueris vbiq; eā expectabis. Isyd. in fmonibus.
Quid in reb⁹ hūanis certius morte: q̄d hora mortis
incertius inuenit. Vñ q̄libz dz sic viuere singlis die-

UVA. BHSC. IyR_046

bus quo ad pctā vitādā ⁊ ad bona opera faciēda q̄ si cras deberet mori. vñ Sene. i epis. Oēs dies velut vltim⁹ ordinādi sunt: q⁹ de felicitate hois vltia dies diiudicat. Vñ q̄libet singulis dieb⁹ dz seipsuz interrogare i ꝓscia sua dicēdo. Tu q̄s es? Vñ in pñti sermone tria sunt dicēda. Prio de q̄ntuplici ꝓscia ⁊ de effectib⁹ ipsi⁹ ꝓscie. Scdo vñ causat errorz ꝓscie. Tercio exēplū. ¶ Ptū ad pmū sciēduz q⁹ q̄ntuplex ē cō scia: q̄ruz q̄tuor male sunt: ⁊ q̄nta bona. ¶ Pria est ꝓscia dilatata: quā hñt isti hoies q̄ nō pōderāt ni si grossiora pctā mortalia: ⁊ de cōib⁹ pctis nō curāt. Vñ grādia turamēta cōia nō curāt nisi sit piurū solēnizatū man⁹ponēdo sup reliq̄as sctōruz vel superscriptū euāgeliū. Querit hic vtrū iurare p deū sit mortale pctū? Rñdet ſm. s. Tho. ij. ij. q. xcviij. Quicū q̄z iurat sciens mēdaciū ñ excusat a pctō mortali. De hoc etiā q̄re. j. ſ. xij. Etiā tales non hñt luxuriā ꝑ pctō mortali: nisi q̄s ꝓmittat adulteriū cū tū ſm scpturaz sacrā ois actus luxurie extra mrimoniū est mortale pctū. Etiā isti ebrietatē nō reputāt mortale pctū nisi vomit⁹ seq̄tur. cū tū ſm sacrā scpturā ois ebrietas ñ ex ꝓposito ē est mortale pctū. Jtē offensaz fraternā nō pōderāt nisi q̄s vulnerasset aut occidisset ipsuz. cū tū Mat. v. dicat. Omis q̄ irascit fratri suo reus erit iudicio: ⁊ q̄ dixerit frī suo fatue. scēd ꝓfundēdo reus erit gehēne ignis. Cuius tūc reus erit q̄ ex vindicta ⁊ ira ledit ꝓximū vbis dicēdo. Tu fur. tu neq̄m. tu latro. tu adulter: vel etiā factis ꝓximū trudēdo: percutiendo. vel p crines trahēdo. Jtē soluere festa. i. labo rādo: tabernas visitādo: choruzando ⁊c. Silr ⁊ ieiunia ab eccia instituta: sicut sunt vigilie ap̄lorum ⁊ btē vgis ⁊ q̄tuor tpa. angarias. s. ⁊ q̄dragesimā ñ curāt Jtē tales etiā nō hñt ꝓsciaz supbe se ornādo in vestibus p̄ciosis: ad alliciēdū alios hoies ad malas cōcupiscētias. Jtē aliq̄ ñ hñt ꝓsciaz vsuras ꝓmittere ⁊ cū fraude vel dolo emere vl vēdere: et sic de alijs. Oēs illi hñt ꝓsciam nimis dilatatā: ⁊ stāt i periculoso statu. nā. p quolibet pctō mortali etiā p mimo dānat q̄s tā hñ sicut p maxio. vñ hr in decre. Vno pctō mortali demeret vita eterna. de pe. di. v. frēs. q̄uis pena maior debet maiori pctō. Vñ hr in decretis. Pena sequit q̄ntitatē pcti. xxiij. q. j. nō afferam⁹. ¶ Se cūda cōscia q̄ etiaz mala ē: est cōscia infirma ⁊ nimis stricta: quam hñt illi q̄ faciūt sibi pctā vbi nulla sunt pctā: et hoc accidit ex instigatōe diaboli. Nā cū diabolus tales nō pōt inducere ad manifesta pctā mortalia: sicut ad blasphemiā: luxuriā gulā et ebrietatez. tūc nitit eos inducere p ꝓsciam erroneā in pplexitatē. Querit hic vtrū cōscia erronea liget? Rñdet q⁹ sic. vñ Aug. Quicq̄d fit cōscia edificat ad gehennā. Licet ſm eundē oē pctū est dictū vel factū cō legem dei tamen q̄uis aliqua in se non sunt contra legē dei: vt leuare festucā de terra: vel calcare sup calamū p modū crucis in terra positū: vel verbū ocio sum vel risus: tamē si tale q̄d apprehēdit a ꝓscia vt cō legē dei exīs: et sic volūtarie fert: manifestuz est q⁹ voluntarie fert p se loq̄ndo: ⁊ formaliter in illud q̄d ē cō legē dei. Et sic cōscia erronea facit pctū cū diffinitiue iudicat aliquid esse pctū: ⁊ cō hoc facit q̄d in se nullū ē pctū vl vix veniale. Vñ sciendū q⁹ sicut valde periculosuz est hr nimis latā cōsciaz: sic inquietū est hr nimis strictā. Nam tales diabolus inq̄etat ⁊ impedit in bonis opibus: sic q⁹ nec orare nec contēplari: nec studere: nec q̄cq̄ boni libeat eos facere. q⁹ pua pctā faciūt sibi mag̃: ⁊ timēt vbi nō est timendū vñ ps. Trepidauerūt timore vbi nō erat timor. Vñ mediū tenere est optimū. vñ Ezech. xxv. Ponaz in medio vr̄m spūm meū. Vñ Arist. ij. ethi. Mediū in oibus est laudabile. Vñ Salomō. Qui ābulat simpliciter: ambulat cōfidēter: lz timere debeam⁹ vt nō contingat nos faciliē cadere in pctū. ¶ Vñ q̄rit tur vtr hō faciliē possit cadere in pctū mortale? R. q⁹ hō q̄ hz bonū ꝓpositū cauēdi oia pctā mortalia et deo fruendi talis nō faciliē peccat mortaliter: nā de⁹ ex sua bonitate nō pmittit talē faciliter cadere in peccatū mortale. Vñ Rich. Mortale q̄tū mihi videt non pōt cōmitti sine grandi corruptōne sui: sine sine grani lesione ꝓximi: et sine contēptu dei. Sed illi q̄ sine timore dei viuunt faciliter peccant mortaliter: naz si bibunt non curarēt bibere ad ebrietatez si vinū haberent. Si tēptant per irā oino se vendicarēt si possent. Si hñt vendere vel emere non curarēt nec haberēt conscīam ꝛ deciperent si possent. Tales qui sine timore dei et sine conscīa viuūt plura pctā mortalia verbis et factis loq̄ndo et laborando: comedēdo et bibēdo: emēdo ⁊ vendēdo cōmittūt. Ergo nō habere debem⁹ dilatatā conscīaz: nec etiā nimis strictam formādo nobis pctū mortale qđ vix est venia le. Sed talis qui hz nimis strictā cōscīaz. teneat sibi eligere discretū cōfessorē et euz sequi in q̄bus cū ifor mat: nā de⁹ hoc r̄equirit. Tercia conscīa est cōscia perturbata: et illā hñt illi qui volūt de peccatis suis desperare et de mia dei. Et talis desperatio est pessimū pctū. vñ Jsido. de sum. bo. Desperatō est peior oi pctō. vñ Hiero. Judas plus offendit deū desperādo q̄ xp̄m tradēdo. Vñ nullus desp̄are dz de peccatis suis: etiā q̄ntūcunq̄z magna sint. vñ Ler. Maior est dei pietas q̄ queuis iniq̄tas. Nam mia dei ē infinita. Vñ dr in decre. Miscōie dei nec mensuras possumus ponere nec tpa diffinire. xxvj. q. vj. bis. q̄ Qualē conscīam etiam hñt illi qui crebro in peccata eadez relabūtur: ⁊ q̄ q̄z peniteant tñ ꝓpter relapsus frequētiā ꝓprie quendā desp̄atōis impulsum incurrūt et turbant: quos xp̄s aie medicus cōsolat: cū petrō querēti: quotiens in me peccabit frater supple de die: et dimittā ei? rñdit. Nō dico tibi septies ꝛ septuagies septies. Et ſm oēs catholicos doctores totiēs quotiens penitebit. etiā si q̄s mille milia pctā haberet si cōtrit de⁹ ignoscit ei. Vñ Ezech. xviij. Quacūq̄z hora peccator ingemuerit oīm pctoꝝ ei⁹ amplius non recordabor. Sed q̄ nō hz cōfidentiā i deo. q̄uis q̄ñq̄z cōtrit et cōfitetur: si nō cōfidit misōie dei peccata sibi nō dimittūtur. vñ Amb. Nō pōt agere penitentiā q̄ non sperat indulgentiā. Aug. Penitentia que ex fiducia non ꝓcedit inutilis et sterilis manet ⁊ sine fructu. ¶ Quarta cōscia que etiā mala est: est conscīa peruersa quā hñt illi qui pctā parua ponderant ⁊ magna nō ponderāt neq̄z curant. Talē cōscīam habuerūt pharisei quib⁹ xp̄s maledixit: vt hr Math. xxiij. Vobis pharisei q̄ decimatis mentā anetū et rutam et oñe olus orti: et grauiora legis p̄termittis. Simlē conscīam hñt ille persone que nō

UVA. BHSC. IyR_046

verẽtur ꝓtinus detrahere: lites ⁊ discordias seminare: et se super alios in superbia mẽtis extollere: ⁊ sic de alijs. Sz de quis sicut de vbis ociosis risibꝫ et iocis et lotõne manuũ cũ nimiũ de aq̃ superfundũt de bis cõfitent ⁊ de magnis obliuiscunt. ℟ Quita est conscia laudabilis: et illam hñt boni homies: qui hñt bonam rectaz et tranq̃llam securam: puram: quietã et mundã ꝓsciam. ⁊ tales hñt continuuz gaudiũ. Prouer. xv. Mens secura q̃si iuge conuiuium. Hoc sic patet. nã si videt supra se videt deũ cũ oculis mẽtis quẽ nũq̃ offenderũt tñ penituerũt: ⁊ spez de remissione pctoꝝ suoꝝ hñt. et hoc confert eis gaudiũ. Si vident infra se tũc cogscũt infernũ: ad quem nullus vtuosus siue verus penitẽs perueniet. ⁊ ipi sperant se nunq̃ illuc vẽturos. Si retro se videt cognoscũt tps preteritũ qđ in seruitio dei expẽderunt. Si ante se videt cognoscũt futurũ tps qđ in seruitio dei expẽdere intẽdunt q̃diu viuũt. Si ad sinistram tunc cogscũt demones q̃ nunq̃ ptãtem sup eos habebũt: nisi velint se ipis cũ ilba ptãte ⁊ volũtate pectãdo subijcere. Si ad dextrã tũc cognoscũt angelos q̃ eis fuiũt in oi loco ⁊ tpe vsqz ad mortẽ ⁊ ab insidijs diaboli protegũt: et post hanc vitã aias eoꝝ ad celũ perducũt: vbi cũ xpo et btã Maria ⁊ cũ oibꝫ sanctis eternaliẽ regnabũt. Ista oia tã enũerata ꝓferunt gaudiũ bonis i pñti vita. vñ Jsiõ. de sum. bo. Vis nunq̃ esse tristis bena viue. bona conscia sp gaudiũ hz. Matth. v. Btĩ mũdo corde qñ ipsi deũ videbũt Et nõ solũ est btĩ i futuro. ꝛ etiã sũt btĩ i pñti: qz nulli hoim in hac vita ẽ meliꝰ q̃ boni vtuosi q̃ cũ pura conscia deo seruit. vñ Gre. in moza. Absit q̃ tãta sit delectatio in vicijs q̃nta in vtutibꝫ. Bernũ. Magne diuitie sunt bona conscia. Et reuera q̃d in rebꝫ melius: q̃d in terra q̃etius atq; securius bona cõscia. Sz mali q̃ hñt lesas conscias nũq̃ sunt leti. Nam sinderisis sp remordet eos qñ cõuertunt ad cor et inueniunt se in tali statu in quo nõ pñt saluari. Vñ Jsiõ. de sum. bo. Nulla pena grauior q̃z mala conscia. Vnde etiã Aug. Jussisti dñe et ita factũ est q̃ pena sit sibi ois animꝰ inordinatꝰ. vñ etiã Boe. de ꝓso. phie. Sicut ꝓbis ꝓbitas ipsa est premiũ: ita iprobis neq̃cia ipa est supplicium. Et hoc q̃tuz ad ꝓmũ mẽbrum

L Qtum ad scõm sciendũ q̃ error conscie cõtingit septẽ modis. Primo ꝓpter ignorantiã qñ nescit qđ eligendũ sit vel ad quã ptem declinãduz. In tali casu hõ dz hre recursum ad deũ et ad passionẽ xpi: ⁊ dicere cũ ps. Doce me facere voluntatẽ tuã. Vñ. ij. Paral. xx. Cũ ignoram⁹ qđ agere debeam⁹ ℔ solum habem⁹ residui: vt oculos nros dirigamus ad te.

Secũdo contingit error ꝓscie ex negligẽtia. s. cũ q̃s negligit conscĩam discutere: vel cũ nescit se expedire negligit tñ ab alijs q̃rere et interrogare. Vñ q̃ se nescat in sua ꝓscia expedire tenet alios scientificos et cõscientiosos interrogare: ⁊ ipsis suã ꝓsciam denudare: sicut Nicodem⁹ fecit venẽs in nocte ad Jesum volens in sua ꝓscia informari vt hr̃ Job. iij.

M Tercio causat error ꝓscie ex suphia: vt qñ q̃s nõ hũiliat intellectũ suũ. s. vt melioꝝ et lr̃atis velit credere. Cõtra quos dicit apls. Captinãtes aũt intellectũ vr̃m in obsequiũ. hoc ẽ q̃ quibꝫ in credẽdis articulis plus dz consentire fidei q̃ sibi. nã vt dr in decre. Fides comꝑhendit q̃ sunt supra rõem. xxiij. q. j. Non turbat. Et in agendis ⁊ dimittẽdis hõ dz plꝰ credere alijs discretis et lr̃atis q̃z sibi. sicut Aug. fecit put de se dicit in li. ꝓfessio. Quis oẽs septem artes liberales p se vltra oẽs suos coetaneos didicisset: et ꝓpter suas rões q̃s allegauit in suis erroꝝbꝫ seipm defendendo diu credere et baptisari distulisset. tñ in ꝑdicatõe bti Amb. se hũiliauit et captiuari etiã suuz intellectũ pmisit salubr̃ime. Nã btus Amb. puertit btm̃ Aug. ab erroꝝbꝫ suis et eũ baptisauit: q̃uis ipe b. Aug. erat tante scie in artibꝫ q̃ nec ei sillis visus est tñ plus credidit Amb. q̃z sibi. ⁊ sic puersus est: qz nisi hoc fecisset in erroꝝbꝫ suis pmansisset nec vnq̃ ad fidẽ et ad salutẽ pueniisset. Vñ q̃ ñ vult errare nihil dz ex se et ex ꝓpo motu facere: ꝛ cũ informatõnibꝫ et consilijs alioꝝ illa facere in quibꝫ posset errare. Nã tales ꝓponere dñt suis discretis cõfessoꝝbꝫ ea q̃ facere intendũt. Vñ Eccl. xxxij. Fili mi sine cõsilio nihil facies: et post factũ nõ penitebis. Quarto contingit error ꝓscie ex singularitate. q̃ hõ sequẽs ꝓpriuz sensuz nõ ꝓformat se alijs. nec seq̃tur vias cõmunes alioꝝ bonoꝝ hoim. ps. Singularis ferus depastus est eã. Qualis fuit ille elatus phariseus q̃ dixit. Nõ sum sicut ceteri hoies: ieiuno bis in sabbato. Sed q̃libet bonus hõ debet fugere singularitatẽ et elatõez suũpsius: in vbis: in factis: in moꝝbꝫ: in vigilijs: in ieiunijs: in oꝛõibus: et dẽt se conformare alijs bonis hoĩbꝰ ⁊ cõem viã tenere exẽplo bonoꝝ hoim. Nũbertus dicit q̃ vnus gradus hũilitatis est cũ q̃s nõ declinat ad oñie qđ est ꝑ cõem sensum vel cursuz ordinis: qđ eũ põt reddere notabilez. Sic ecõuerso est gradus superbie qñ quis singularẽ vitã vult ducere. ps. Neq; ambulaui in magnis neq; in mirabilibus sup me. Prouer. x. Qui ambulat simplr ambulat cõfidenter. M Exemplũ legit q̃ quidã voluit singularẽ vitã ducere: et immunẽ se esse eciaz ab oibus pctis venialibꝫ. ⁊ qñ vidit q̃ nõ potuit viuere sine pctis venialibꝫ: incidit in indiscratã tristiciã ⁊ cõsequẽter in desꝑatõem. ꝛ postmodũ adiutus oꝛõibꝫ et informatõibus discretoꝝ: surrexit de illa desꝑatõne: et hũiliter recognouit se sine venialibꝫ non posse viuere. Vñ Salomon. Nõ est hõ iustus in terra q̃ faciat bonũ et non peccet. Jdẽ Prouer. xxiiij. Septies eñ in die cadet iustus et resurget. Jdẽ. Noli esse iustus nimis apud teipsum. Quinto cõtingit error ꝓscie ex affectu inordinato: q̃ affect⁹ inclinat conscĩam ad illud qđ hõ appetit inordinate: et facit errare eũ ⁊ deuiare a rectitudie. Sen. Perit omne iudiciũ cũ res transit i affectũ. Exẽplũ de eua q̃ erravit in cõscia sua: qz cõcupiuit sciaz dei dicente serpẽte. Eritis sicut dij scientes bonũ et malũ. vñ Criso. Nimius amor et nimiũ odiũ oẽ puertũt iudiciũ. Vñ etiã Aristo. iij. de aia. Appetibile sp mouet intellectũ sub rõne boni: sive hoc bonũ sit apparẽs sive exñs. vñ diligenter cauendũ est cuilibet ne inordinatũ affectũ habeat ad corpales res. ⁊ sic erret ⁊ incidat in pctũ, vñ Prouer. xxiij. Errant q̃ opant malũ. Sexto contingit error conscie ex pusillanimitate: q̃ñ. s. q̃s timet nõ timẽda: vel plus timet q̃z dz. ps. Trepidauerũt timore vbi nõ erat timor. Nam timor indiscretꝰ facit boiem pusillanimẽ. Cõtra qđ dr Eccl. vij. Pusil-

UVA. BHSC. IyR_046

lanimis esse noli in animo tuo: q̄ dicit Esaie. Dicite pusillanimis nolite timere. Tal' pusillanimitas quā do supat hoiem tūc ducit eū in desperatiōem. Ergo qui nō vult errare nec despare oz deo confidere ⁊ se ipm cōfortare. ps. Viriliter agite ⁊ cōfortet cor vr̄m Idē ps. Misericōdia dñi plena est terra. Et in illā miaz dei debet hō sperare. Vñ ps. Sperantē aūt in dño misericordia circūdabit. ❡ Septimo ꝓtingit error conscie ex perplexitate qua hō credit se inter duo peccata positū. quorū alterū impossibile sit euz posse vitare. Vñ quer̄ an perplexitas sit aliq̄d de necessitate? Respondeo q̄ perplexitas pōt esse quid. s. fm erroneam conscīam: qua deposita liberat' erit. Et sciendū q̄ perplexitas est multū nociua. nā hoiem sepius ad infernū demergit. ps. Nisi dñs adiuuisset me paulominus habitasset in inferno aia mea. Idē Abyssus abyssum inuocat. vñ Isi. de sum. bo. Abyssus male conscie et erronee abyssum inuocat damnatōnis eterne. Ergo quilibet deponere debet pplexam et erroneā conscīaz fm consiliū discreti cōfessoris. Et talis erroneus in conscīa sua tenet sequi ifor matōez discretorū cōfessor. Nā ds hoc req̄rit. Vñ legitur q̄ Innocē. papa cuidā religioso consuluit vt deponeret suā indiscretā et erroneā cōscīam. qđ et fecit. Sic et cū tibi cōsulit tunc deponere debes et deum inuocare: vt te adiuuet ad eam deponendā. naz talis conscīa impedit hoiem a ꝓfectu vtutū: et facit eū distractū et inhabilē ad q̄cunq̄ bona opa. Et hꝫ ꝗtum ad secundū. ❡ ❡ Qztuz ad tercū nota exē plū de aduētu xp̄i ad mortē hois. qđ legit i vita fratrū ordinis predicatorū. Fuit in ꝓuincia anglie in cō uētu derbie frater quidā inuenis valde deuot' q̄ in villa q̄dā ad quā exierat in domo fratrū minorū infirmat' ad mortē p̄fatis tribus fratribus nr̄is et duobz minorib' manu sua oculos clausit: et pleno ore subri sit: cui subpor astās dixit: cur risisset: ait ille: q̄ modo venit sanct' Maymūdus rex noster et martyr quez plurimū dilexi: et ecce tota dom' repleť angelis. Et iterū intēsius risit dicēs. Dña nr̄a aduenit salutem' eam. Cūq̄z dixissent oēs. Salue regina ⁊c. ait infirmus. ❡ q̄z gratāter accepit btā vgo hanc salutatōez et ipsa gaudens subrisit. ꝑost hoc frater infirm' oculos ad hostiū dirigens: vultu mutato in pallorē ait. Modo dñs noster iesus xp̄s venit ad iudicandum me: et fact' in agonia tanꝯ duct' ad iudiciū in oīb mēbris pri' emortuus: tm̄ ꝓtremuit et intim̄ sudauit vt sicut testat' fuit predict' subpor vir ad tergendum sudorē vult' illius sufficeret: et q̄si corona iudice constitutus cū oī timore disceptabat dicēs aliq̄n verū ē aliq̄n nō est ita. Aliq̄n btām vginez interpellans ne discederet ab eo aliq̄n accusantes ꝓstanter redarguens. ❡ inq̄t inē cetera bone iesu ꝓdona mihi hꝫ modiciū. Cui subpor ait. Quid est frat̄ charissime cōputanť ne petā modica inter magna. Deu inq̄t ita: et gr̄uissime gemēs. Cū aūt moneret a subpore q̄ nullo mō diffideret etiā si angel' de celo aliud suaderet: q̄ saluator noster mificors ē: Rīdit infirm' vultu hilarato. reuera misericors est. Et grās agens beate Marie vgini et sanctis qui sibi astiterūt ⁊ p eo apō xp̄m intercesserūt fideliter: ⁊ p' modicum expirauit et in pace quieuit.

Sermo decimus. De antichristo.

Euelabitur iniquus. s.

r antichrist': cui' aduent' erit fm opatiōez sathane. ij. ad Thessa. ij. In precedentib' fmonib' dictum est de quadruplici aduētu xp̄i: nūc aūt restat dicere de aduētu antixp̄i. Et ꝓmo dicēduz est q̄n veniet: et de ortu ei'. Secūdo quō in mundo conuersabitur. Tercio de eius persecutione. Quarto de eius durationē. Quinto de eius occisione. Sexto de eius pena. ❡ Qztum ad p̄mum sciendum q̄ fm Wolgot super li. sap̄. Hoc generaliter credim' et tenemus q̄ non erit aduent' xp̄i in iudiciū anteq̄z antichrist' aduenerit. cui' aduētus nobis oīno incert' est. Act. j. Non est vestrum nosse tpa vel momēta que pater posuit in sua potestate. Vnde etiā apostol' ait. Rogam' vos per aduentuz domini nr̄i iesu xp̄i vt non cito moueamini neq̄z terreamini q̄si instet dies dñi. s. iudicij. ne quis vos seducat vllo modo: qm̄ nisi venerit discessio primū et revelatus fuerit fili' perditōis. glo. supple dñs nō veniet ad iudiciū. Vbi Gorra super pauluz super illo vbo discessio ponit tria que fient ante aduentū anti christi. Primo discessio gentiuz a romano impio: q̄ aū illud tps diuidet romanū impium in decē regna. sic habeť Dañ. vij. i figura bestie bñtis decem cornua. Secdo discessio ecclarum particularū ab obedientia romane eccie q̄ etiā die dñi p̄cedet. Tercio discessio q̄rūdaz xp̄ianoz a fide catholica: q̄ silr illo tpe erit. s. Thim. iij. In nouissimis tēpib' discedent q̄dam a fide. Et q̄rtum signū supaddit q̄daz ali' doctor dicēs q̄ ipse antichrist' veniet in tpe abū dātie pctoz. de q̄ Dañ. Cū venerint iniq̄tates ꝓsurget rex impudic'. glo. oīm iniq̄tatū plen'. Et dignū est vt iniqu' ꝓnceps veniēs ꝓmo in mundū ibi inueniat iniq̄tatē: et nō vnā ꝫ plēs. vñ Osee. iij. dicit. q̄ tpe antixp̄i pl'q̄ ꝑus homicidiū mēdaciū: adulteriū: furtū inundabūt in ēra. sanguis sanguinē tanget. i. vnū pctū aliud ipellet. ⁊ vnū aliud explebit. ⁊ tūc veniet antixp̄s iniqu' rex sup malos subditos. q̄ fm Gre. fm merita subditoz tribuūť a ꝺo ꝓsone regētes. Vñ etiā de hꝫ dz in decretis. Prelat' mal' qñ q̄z datť ꝓpter pctā ppli. vj. q. j. ex merito. Jō de tēpe illo hr̄ Math. xxiij. Abūdabit iniq̄tas ⁊ refrigescet multoz̄ charitas. Quis dubitat tā ꝓtinū fore tempus cū tā ex mala ꝓsuetudie q̄si infinita mala fiunt. q̄ ꝓntuz nrōz tpib' nō modici fuissent dedecoris: q̄ nūc int' facta cōputanť honoris. sicut hr̄e amasias ⁊ hophisatrices. cū mendatio mercari: ⁊ sine tiore dei frinole superbire ⁊ sic de alijs. Sed ꝙritur vbi antichristus nascetur'? Rīdeo fm Remigium sup Apoca. q̄ antichrist' nascetur in babilone ex iudeis de tribu dan. iuxta illam prophetā Geñ. xlix. fiat dan coluber in via. Sicut christus de tribu iuda natus est: sic antichristus de tribu dan nascetur. Et sicut christ' in bethleem parua ciuitate est nat': sicut ꝓpheta predixit. Et tu bethleem in terra iuda neq̄q̄ minima es in ꝓncipib' iuda. ex te enī exigit dux q̄ regat ꝓplm meū isrl'. sic antixp̄us nascet in babilone. Vñ Apocalip. xvij. Ascendet de mari. i. babilone que iacet secus mare. ❡ Sed quer̄ a qua

UVA. BHSC. IyR_046

mīe nascet: Mñdet fm Damas. q nascet ex dānato coitu q est bastardoz. Dic antixp̄us in vtero mīs meretricis adhuc posit? replebit spū diaboli. Juxta illud apli. Cui?. s. antixp̄i aduētus ē fm opatoēz sathane. Dñ etiā de hoc loq̄t mḡr in ꝓpēdio theo. ve ri. Post ꝓceptū descēdet spūs malignus in vtez matris ei?: cuius vtute z opatōe deinceps puer nascet et alet: z ꝓpter hoc filius pditōis dicet fm Gozram actiue. q: de alioz pditōne erit sollicitus. Et q̄b dictis seq̄tur q illi errāt q dicūt antixp̄m nasciturū de vgine: qđ est falsissimū. Nunq̄ em̄ alicui vgini collatū siue datū est in p̄terito siue in pñti: nec ꝓferet siue dabit in futuro q aliq̄ vgo sit mr et vgo simul sine ꝓceptōe seminis virilis: sola maria vgine excepta q̄ de spūsctō ꝓcepit z vgo pmānsit. Dñ canitur de ea Quia nec pmā sikem visa est nec hr̄e seq̄ntez. Jō nominat ipsa in sacra scptura vgo singularis. Qtū ad secundū sciendū scz quō i mūdo ꝓuersabit z vbi nutrietur. Sciendū q antixp̄s nutriet in ciuitatib Lozozaim z Bethzaida: que q̄si p̄scite ad hoc malū in predicatōe xp̄i ꝓuerti noluerūt. De quibus dñs Math. xj. dixit. Ve tibi Lozozaim z ve tibi Bethsaida: q: si in tyro et sydone q̄ ciuitates gentiliū erāt. facte essent vtutes q facte sunt in vobis olim in cilicio et cinere pniam egissent. Post hoc antixp̄s scdm gozrā veniet in hierlm in tēplū tūctpis a iudeis reedificatū z circūcidet se dicēs iudeis. Ego sum xp̄s vobis in lege pmissus. Tūc iudei suscipiēt eū tāq̄ messiam suū z credēt in eū. Et tūc sedebit in tēplo dicēs mendaciter se esse deū. quia deceptus a diabolo credet se esse deum. Et hoc est q christus iudeis p̄dicauit: vt hr̄ Joh. v. Ego veni in nomīe patris mei et nō accepistis me. Alī? aūt veniet i noīe suo z illi credetis. Dñ Haymo sup Apoc. dicit q plebs iudaica spāliter adherebit ipi antixp̄o. Et est sciēduz q ip se antixp̄s i vita sua replebit vicijs. Dñ dz antixp̄s q̄si ꝓtrarius xp̄o: q: sicut xp̄us est vas oim vtutū: sic antixp̄s erit vas oīm vicioz. Mā xp̄s venit hūilis: ipe aūt superbz. Xp̄us venit hūiles exaltare z pctōres iustificare: et ātixp̄s hūiles deijciet z pctōres magnificabit. z bonos et iustos pseq̄tur: z gloriā ꝓpriā quaret. Mā antixp̄s erit superbissim?. Dñ apls. Extollet sup oē qđ dr̄ xp̄s: aut qđ colit: ita q in tēplo dei sedebit in hierlm: oñdēs se tāq̄ ipse sit de?. Mā antixp̄s erit pessim? nā caput oīm malor. Dañ. xj. Elevabit z magnificabit aduersus oēm deū. Vbi dic Gozra Ecce maior superbia antixp̄i q̄z luciferi: q: lucifer nisi deo voluit assimilari: ꝑ iste sup deū extolli. Ad maiorē igit ꝓtumeliā faciet hoīes imaginē suā adorare: et oēs eos signari suo cacactere: ꝓpterea destruet sig crucifixi z imaginē suam statuet adorare. sicut legit Dañ. iij. de Nabuchodonosor: q precepit extermiare oēs deos terre: vt ipse solus dr̄s diceret: z sic faciet antixp̄us. vt dr̄ Apo. iij. Itē antixp̄s erit supra modū luxuriosus. Dñ dr̄ Dañ. xj. Qz erit in ꝓcupiscētijs feminarū, tūc em̄ erit ꝑiculosissimū tp̄s. Unde apls. In nouissimis dieb istabūt tpa ꝑiculosissima Glo. in aduentu antichristi ita manifeste peccabūt hoīes q nō erubescēt adulterari: sicut iaz loq̄ vel comedere. Mā aliq̄ in pñti gloriant in suis malicijs. z isti sunt ꝓcursores antixp̄i. Mā sicut xp̄s fuit castus et speculū castitatis: sic et ipse antixp̄s ꝓ oppositum erit luxuriosissim?. Et sicut xp̄s habuit Jobez bap. q fuit ꝓcursor suus in oi hūilitate: castitate et sctitate sic luxuriosi z adulteri erūt precursores antixp̄i. Jtez sicut xp̄s fuit paup in natiuitate sua: sic et in vita. vñ Mat. viij. Vulpes foueas hūt: fili? aūt hois nō hz vbi caput suū reclinet. Sic per oppositū ātixp̄s erit multū diues: dñabit em̄ thesauris auri et argēti z i oib p̄cios egypti. Jtē deū z sctōs blasphemabit. vñ Dañ. xj. Aduersꝰ deū dcoz loq̄t blasphemiā: z oēs blasphematores sunt ꝓcursores antixp̄i. S Qtū ad tercū sciēdū scz de ꝑsecutōe. Notādū qđ ipse antixp̄s excitabit persecutōz sub oīi celo sup xp̄ianos Me aūt subito et ꝑpropse antixp̄s veniēs, totū genꝰ hūanuz perderet et errore decipet: duo magni ꝓphe in mundū mittent q̄s mificos de?ad succurrendū mūdo ꝓseruauit. s. Enoch z Helias q ifā sunt in paradiso q tūc venīet de paradiso et pdicabūt z puertēt iudeos q tūc erūt ad fidē xp̄i. Dñ et iudei z xp̄iani q nunc inter se discrepant pari tūc religione in xp̄o cō consentient. Et hoc ē qđ dr̄ per ꝓphām. In diebz illis saluabit iuda. z israel hitabit ꝓfidenter. supple si nul in xp̄m credētes: et tūc erit vnū ouile z vn? pastor. vt hr̄ Joh. x. Isti duo Enoch z Helias predicabūt oīi populo. Apoca. xj. Dabo duob? testibus meis. s. Enoch z Helie spūs veritatis: et ꝓphetabūt mille diebz ducētis z sexaginta ser. glo. i. tribz annis cū dimidio: sicut xp̄s predicauit: amicti saccis. glo. i. predicantes pniam et eandē oñdentes. Tunc antichristus faciet cōtra eos bellū. s. in disputatōibz in q bus eos non vincet: qm̄ ipi veri testes erūt. Jō post modū p tirannidā suā eos occidet coꝛpaliter: et coꝛpa eoꝛ in sepulta iacebūt iacebūt i plateis ciuitatis hierusalē per dies tres et dimidiū nec sinent poni i monumentis ꝓpter timoꝛē antixp̄i z ꝓpter odiū populi xp̄iani: vt q̄cunq̄ eos viderit timeat eis ꝓformari Tandē post tres dies et dimidium vt hr̄ Apoca. xj Spūs vite. i. eoꝝ aie intrabunt in eos et stabunt supra pedes suos viuētes iam z impassibiles: z timoꝛ magnus cadet super eos q̄ videbūt illos ita glorificatos: et audiēt vocem de celo dicentē illis. Ascēdite huc. i. ad ꝓsoꝛtiū angeloꝛ et sctoꝝ. z ascēdent ad celū in nube sicut xp̄s ascendit. vt hr̄ Actu. j. Et iustū est vt q̄ xp̄m imitati sūt i tribulatiōe p̄dicatōe z passiōe ꝓformentꝰ illi i ascēsiōe iuxta illd Lu. xviij. Qui se hūiliat exaltabit: z tūc seq̄t ḡuissima ꝑsecutō xp̄ianoꝝ. Sciēduz q antixp̄us q̄tuoꝛ mōis ꝑsequet electos et bonos. Prio p callidā et? persuasiōez z p̄dicatōez q: p̄dicabit legē nouā z prauā: et ad peccandū multos lniabit: q: sicut lex vitatis et salutis pcīp̄ pbīz: sic sua lex iniq̄tatis z falsitatis ꝑsuadebit peccare. In cūctis ciuitatib banc legē male p̄dicabit p̄cepta lege xp̄i. vñ ps. Cōstitue dñe leislatoꝛē sup eos. i. antixp̄z praue legis latoꝛē. dic em̄ mḡr i sūma theo. vi. q antixp̄s p̄dicabit z confirmabit falsis pbatōibz añ se nullū fuisse xp̄m. ꝑ q oēs antixp̄os fuisse: ꝓpē qđ p̄dicatores suꝰ discurret p vniuersas mūdi ptes eandē suaz falsaz doctrinā p̄dicātes. Impediet nihilomin? antixp̄s ne sacra scptura fm veritatē exponat a catholicis doc. Tūc vt hr̄ in ps. diminute sunt. i. diminuēt veritates a filijs hoīm. Tūc vt hēt Isa. lx. Coꝛruet

UVA. BHSC. IyR_046

X

veritas in plateis. vñ Danielis. viij. pſternet veritas i terra. Itē p̄dicatores et apli antixpi ea q̄ boies lubenē audiūt p̄dicabūt. voluptuoſa. leta. pſolatoria ad q̄ boies ꝓni ſunt. Vñ ſic̄ xp̄s dicit Mat. vij. Arta ē via q̄ ducit ad vitā. ita xp̄s alibi dicit. Cōtēdite itrare p angustā portā. Sic ipe ātixp̄s oppositū p̄dicabit. ſ. mollia et leuia iō miltos audiētes hēbit. Vñ aplus. Erit tp̄s cū ſanā doctrinā nō ſuſtinebūt. ꝫ ad ſua deſideria coaceruabūt ſibi mgros ꝓunētes auribus: et a veritate q̄dē auditū auertēt: ad fabulas aūt cōuertenē. Scdo ātixp̄s decipiet multos p oſtēſionē miraculoꝝ. Vñ aplus. Cui⁹ aduēt⁹ ē ſm opationē ſathane in oī virtute: et ſignis ⁊ pdigijs mēdacibus. Vñ ſigna q̄ faciet ātixp̄s fallatia erūt. q̄ faciet ea arte magica. Et etiā dicūt mēdacia. q̄ p illa mēdacia decipiet boies. Vñ Apoca. xiij. Seducet habitātes i terra ꝓpt̄ ſig̃ q̄ data ſunt illi. Mā antixp̄s faciet ſigna mag̃ ad pſūmationē puerſitatis et falſi dogmatis et faciet arbores florere ſubito et areſcere. Itē faciet imagines loq̄ ⁊ futura p̄dicere. Itē faciet mare turbari et ſubito trā q̄llari. Itē aq̄rū ordinē et curſus aq̄rū puerti faciet retroꝛſū. Itē aera vētoꝝ cōmotiōibꝫ agitari faciet. ⁊ tonitrua ⁊ fulgura coruſcari. Itē mortuos fallacē faciet reſurgē q̄a malignī ſpūs corpora mortuoꝝ itrabūt. vel aſſumēt ſibi corpa i ſpē boiz vt aliq̄ñ viſerunt. in q̄bus q̄ſi a mortuis reſurrexiſſent appebūt p q̄ corpa et in q̄b⁹ corporib⁹ dicēt ſe a xp̄o ſuſcitatos. Itē ignē faciet deſcēdere de celo. glo. id eſt malignū ſpiñ faciet ſup eos deſcēdere. vt loq̄nt̄ variis linguis. q̄q̄d enī antixp̄s et ſui nūcij p̄dicabunt male interp̄tando ſcripturā p miracula ꝓfirmabunt ſicut de aplis dī Mat vl. Illi aūt ꝓfecti p̄dicauerūt vbiq; dño coopante et fmonē ꝓfirmante ſeq̄ntibꝫ ſignis. nā tāta miracula ātixp̄s et ſui diſcipuli facturi ſūt: ita vt etiā ſi fieri poſſ ducerēt i errorē electi T

Querit q̄re demones et fautores demonū deus pmittit talia miracula facere. Rñdet fm Aug. li. de ci. dei. c. xij. q̄ ꝓpt̄ tria. Primo vt fallāt fallaces. Secūdo vt exerceāt boni. Tercio vt boni ad talia non aſpirēt. Et ſciēdū q̄ tpe antixpi nō faciēt miracula. in hoc apparebit eoꝝ cōſtātia. Vñ Bre. in li. moza. Pēſemus tūc q̄ta būane mētis illa tēptatio erit q̄ñ pius martyr corpus tormētis ſubijcit. et tñ tortor añ oculos eius mirabilia facit. Tercio ātixp̄s decipi et boies p mūera. nā diabolus oñdet ātixp̄o theſauros multos iā in terra abſcōditos: p q̄s ad ſeq̄ndu ſe plurimos inclinabit. Mā ꝓmo attrahet ſibi mag̃tos et potētes p mūera. ⁊ poſtmodū ꝑ̄ter alios homines. Hoc oñdit Dañ. xj. vbi dī. Diuidet terram gratuito. vñ etiā ꝑ̄. Sedet cū diuitib⁹ in occultis vt interficiat innocētē. glo. cū diuitib⁹ h⁹ ſeculi q̄s ditabit ⁊ cū mūeꝛib⁹ ſibi adunabit. Timeo ſi aliq̄ hodie vellz p̄dicare hereſiz bñ admitterēt a dñis ⁊ray ſi daret eis aur et argētū. Sic antixp̄s et ſui nūcij dabūt dñis terraꝝ mūera. iō defacili admittent. nā q̄ hēt dare habet regnare. pecunie enī obediūt oīa. Et mūnera etiā excecāt oculos ſapientū. Quid enī facerent vſurarij q̄ ſup vſurā ꝓcedūt. vl etiā ꝓpter dilatōz carius vendūt. Similit raptores luſores mercatores qui cū fraude malū p bono vēdūt. Mechanici q̄ infidelit ſua artificia laborāt. Fures q̄ bona ꝓximoꝝ furant et ſic de alijs. q̄ timēdū ē q̄ q̄ſi tot⁹ mūs ſeq̄retur eū. q̄ q̄ſi oēs boies bonores appetūt et ditari q̄rūt. Diere. vj. A minore vſq; ad maiorē oēs ſtudēt auaricie. Mā malicia ipſius ātixp̄i p̄ualebit ꝓpt̄ munera ipſa tā in maioꝝb⁹ q̄ minoꝝb⁹. tā lr̄atis q̄ illiteratis. tā nobilib⁹ q̄ ignobilib⁹. tā i diuitib⁹ q̄ pauꝛib⁹. Vñ ꝑ̄. Regnū ipi⁹ oībus dñabit. Quarto ꝓpellet boies p tormentoꝝ fatigatōes. q̄ q̄s p̄dictis tribus modis puertere nō poterit illos diuersis ſupplicijs puniet. Mā antixp̄s multa genera tormētoꝝ excogitabit ꝫ bonos vt eos a fide recta auertat Dañ. xij. Erit tp̄s q̄le nō fuit ab eo tpe ex q̄ gētes ceperūt eē vſq; ad tp̄s illud. Marie enī tūc impugnabit religioſos et ſacerdotes. ſic dicit glo. ſup illud ꝑ̄. oculi eius in pauperē reſpiciūt. gl. ſctōs et pauperes ſpū impugbit et pſeq̄t. g̃ pſecutores iā clericoꝝ et religioſoꝝ ſunt p̄curſores antixpi. Itē ſciēdū q̄ tpe ātixpi erit pſecutō g̃uioꝛ q̄ vnq̄ fuit tpe martyrū. q̄uis enī martyres multas pſecutiones paſſi ſunt. tñ tēpe antixpi boni maiores pſecutiones patient. Vñ mgr in cōpēdio theo. vi. dic̄ q̄ tūctpis nec emet a bonis nec vendetur eis niſi habeant characterem antichriſti. id eſt ſignum q̄ adhereant antichriſto. nam ſicut antixp̄s crudelioꝛ erit oībus pſecutoꝛibus. ita ſancti tūctpis fortioꝛes erūt oīb⁹ retro martyrib⁹. Tūc etiā d̄s magnā gr̄am ꝓfert ſuis fidelibus p quā poterūt illas tribulationes ſufferre. Habacuc. iij. Cū irat⁹ fueris mie recordaberis. Mar. xiij. Erūt tūc t̄bulatōes q̄les nō fuerunt ab inicio vſq; nūc neq; fient. O q̄z ſtulti ſunt q̄ optāt q̄ poſſent viuere vſq; ad illud tēpus. et dicūt. ſi tūc viuerēt q̄ vellent mag̃ ſuſtinere p xp̄o. q̄ forte ad minimā pſecutionē xp̄m deſererēt Sane fateoꝛ q̄tiēs de illo tpe cogito corde ꝓtremiſco Conſidera q̄d euenerit Petro in p ſecutione ⁊ ſemp timebis. Petrus enī xp̄o ſe cōmoꝛituꝝ ꝓmiſit. ꝫ venīte pſecutione xp̄m ter negauit. Quis g̃ poterit ſecurus eē q̄ñ erit tāta tribulatō q̄nta vnq; fuit in mūdo: D Ordtū ad quartū. ſ. de ei⁹ duratione ſciē dū q̄ antixp̄s regbit tres annos cū dimidio. vt hēt Dañ. xij. vbi dī q̄ durabit p tp̄s duo tpa et dimidium tpis. Et illud tp̄s breue ordinatū eſt a deo. q̄ dī Mat. xxiiij. Niſi abbreuiati fuiſſent dies illi ñ fieret ſalua oīs caro. i. oīs hō. Et eſt ſenſus fm Nico. d̄ lira. Oīs caro nō fieret ſalua. i. null⁹ hō q̄ tūc viueret fieret ſaluus. ſi eſſet longū p̄dicte tribulatōis tp̄s. Illos g̃ dies de⁹ miſericordit abbreuiabit. et iō q̄ſto ſ̄ pſecutio ceteris ē g̃uioꝛ tāto breuitate tpis ē moderatioꝛ. Ordtū ad q̄ntū. ſ. de morte antixpi ſciendū q̄ antixp̄s finget ſe moꝛtuū. vt hēt Apoc. xiij. vbi dicit Vidi vnū de capitib⁹ ſuis. ſ. antixp̄m q̄ſi occiſuz et ſingētē ſe tanq̄ moꝛtuū et latēs p triduū. poſtea apparebit dicēs ſe ſuſcitatū et tūc diſcipuli ſiue apli ei⁹ reſurrectōez ſuā p̄dicabūt iniq̄s: ſup quos miſſur⁹ ē ſpūs malignos i ſpē ignis. Et applicabūt eis plurimi. q̄ voce diaboli loq̄nt̄ varijs linguis ſicut apli ex ſpūſctō loq̄bant. tunc vt habetur Dañ. xj. Veniet antixp̄us in multitudine magna: et figet tabernaculum ſuū. i. thronū ſolij ſui ſup montem oliueti: quia antixp̄us de tali monte vt dicit glo. ſup Apoca. arte magica et vtute diabolica aſcēdet in aera: vt ſymon magꝰ: ferentib⁹ eū demonib⁹. Tūc ꝫm aplm renela

UVA. BHSC. IyR_046

bit ille iniqu⁹.glo.i.iniq̃tas ei⁹ et falsitas detegetur. quē dñs Jesus interficiet spū oris sui.i. vtute spūssancti.Et ℔ in loco illo circa quē dñs ascendit. Notandū est q̄ antixp̃s morietꝫ mala morte. Primo q̄ morietꝫ plaga subitanee mortis. Scōo q̄ morietꝫ in peccatis mortalib⁹.ps̄. In opibus manuū suarū ꝓprehēsus est pct̄or. Quo interfecto nō statim vēiet xp̃s ad iudiciū.ꝫ fm glo. Daniel'.xj. Cōcedent q̄dragīta dies ad refrigeriū sct̄oꝝ z ad pniam puersoꝝ qui tūc cog̃scēt se esse deceptos p antixp̃m. Sz tū p⁹ hos dies vsq; ad finē mūdi spaciū nēo scit.ꝫ in ei⁹ dispositione ē q̄ ea hora z tpe seculū iudicabit q̄ ante seculā iudicandū esse p̄uidit. Æ Qtum ad sextū q̄liter post mortē puniet.Nota q̄ pena sua erit intolerabilis et sensibilis ꝓpter tria. Prima cā q̄ visione dei p̄uabit.Esa.Jnit̄ gessit nō videbit glām dei. Et hec est maxima pena dānatis sicut Crisost.dicit.

Scōa cā q̄ eternaliter cruciabit.Job.xx.Luet oia que fecit:nec tū cōsummabit. Et q̄uis in eternitate pena sua sit similis pene aliorū dānatoꝝ:acerbitate tū pena ei⁹ excellet multū penā alioꝝ.Apoc.xviij. Quātū se glificauit z in delitijs fuit:tātū date ei tormentuꝫ z luctū. Tercia q̄ cū demonib⁹ morabit:q̄z vultus horribiles sunt.Mat.xxv. Jte maledicti i ignez eternū q̄ patus est diabolo et angelis eius.

Jn die natiuitatis Jesu christi. Ser. xj.

Ecce euangeliso vobis

e gaudiū magnū qd̄ erit oīi pplo:q̄ natꝰ est vobis saluator mūdi. Luc.ij. Jnit̄ oia festa letabūda toti⁹ āni ℔ festuꝫ natiuitatis ē tāto letius q̄to ℔ festū puericie iesu xp̃i est suauius. Dñi dies hodierna ex saluatoris nr̄i natiuitate reddit̄ gaudiosa. vñ Leo papa. Nec phas ē ibi locū eē tristicie vbi natalis ē vite. Jō āgel⁹ dixit pastorib⁹. Ecce euā geliso vob gaudiū magnū ꝛc̄. Dñi in p̄ti fm̄ōe tria sunt dicēda. Prio de hist̄oria lr̄ali istius euāgelij. Secūdo de gaudio istius festi. Tercio de pauptate xp̃i z marie mr̄is eius. A Qtū ad p̄mū sciēduꝫ q̄ loquēdo de euāgelio q̄tuꝫ ad illud vbi d̄r.Exijt edictū a cesare augusto. Primo volo ponere fundam tū lr̄ale. Nā de isto edicto scribit in hist̄oria scolastica:q̄ Octauian⁹ reg̃uit q̄dragintaduob⁹ ānis.z in xij.anno añ mortē suā fecit tantā pacē in oīb⁹ regiōibus romano impio subiectis q̄ ad lrām videt iplet̄ illō qd̄ d̄r Esa.ij.Cōflabūt gladios suos in fomeres:et lāceas suas i falces.Et ibidē. Nō leuabit gēs ꝑ gentē gladiū. Et istō fuit tps̄ q̄ saluator oim nasci debuit in mūdo:vt dō p̄uidit in ps̄.lxxj.dicēs. Orietꝫ in diebꝰ ei⁹ iusticia z abūdātia pacis. Quare ante ℔ tpe pacis nasci voluit: Beda oñdit dicēs. Ma scitur⁹ in carne dei filꝰ sicut de vgie natꝰ vginitatis dec⁹ sibi oñdit esse g̃tissimū:sic pacatissimo tpe scīi p creat q̄ pacē q̄rere docuit z pacis sectatores p grām suā inuisere dig̃tur. Dñi cū talis et tāta eēt par p vniuersuꝫ mūdo:tūc Octauian⁹ impator roman⁹ voluit scire numerū regionū et nūeꝝ opidoꝝ ciuitatuꝫ castroꝝ et villarū. Jtē voluit scire nūeꝝ oim hoim sibi subiectoꝝ. Jō dicit euāgelista Exijt edictū a cesare augusto vt describeret.i.in septo redigeret:vniuersus orb̄.i.oēs boies tā nobiles q̄ ign̄biles;tā diuites q̄ paupes;tā ciues q̄ rustici q̄ suberāt sue dñationi;z tuit vnusquisq; ad ciuitatē suā. Dicit notāter vnusquisq; nullo penit⁹ excepto. Pro capite suo:℔ est ne capite priuarent solueret vnū nūmū argenteū valentē decē nūmos vsuales:vt sic ꝓfitereť non tñ ore ꝫ oblatōe se esse subditū romano impio: z accepta pecūia nomē cuiuslibet describebat:vt septa nomia Romā delata cesari legerent:vt posset scire merita z dignitates psonarū:et p ꝓsequs suā potētiam Dñi Symō ō cassia scribit snp Lucā q̄ Octauian⁹ in supbiā elat⁹ez elato corde p̄cepit vniuersuꝫ orbez describere: et magꝭ peccauit i illa descriptōe q̄ dō q̄ fecit pplm isr'l describere. vt bñ.ij.Reg.xxiiij. Et iō ipe dauid z pplus isr'l fuit g̃uiter a dō plagat⁹. Dñi q̄rit Symō de cassia:q̄re etiā nō ille ipator punit⁹ a dō fuit sicut dō punit⁹ fuit:cū tñ g̃ui⁹ peccauit. Rñdet q̄ gentilis z indign⁹ pñti correctōe erat. Sed dō dñs ds sicut filiū punire voluit vt nō eternaliť ab eo puniret. Sūt ei teste btō Aug.aliq̄ idigni pñti punitione quorū dānatio erit eterna. Et iō certū signū ē et ne dānationis successus ꝓtinuus et fortunatus tē porialis signāt pctōribus.sic Aug in li.de ciui. dei ꝓbat de Alsuero cui sp bñ succedebat in reb⁹ tpalib⁹. Et in Mester cui male succedebat in tpalib⁹ rebus. et q̄si semp in luctu z gemitu ꝓ se z populo suo fuit.

℔ Qtum ad scōm sciēdū q̄ illud gaudiū qd̄ angel⁹ Gabriel de xp̃i natiuitate nūciauit fuit maximū gaudiū toti⁹ mūdi.nec mirū q̄ nat⁹ ē nob saluator q̄ ē xp̃s Jesus. Nā nō solū terrigene ꝫ etiā celestes spūs sunt de ℔ gaudio letificati. sic̄.cecinim⁹ in hac nocte. Hodie lux vera de celo descēdit.hodie p totū mūm melliflui facti sunt celi. Crisꝰ. Gaudere d⁹ q̄libet iust⁹.q̄ nat⁹ ē sue iusticie remunerator gaudeat q̄libet peccator q̄ de suis ꝓtritus ē pctis.q̄ hac nocte xp̃s natus ē q̄ venit ad saluādū ꝓtritos corde. Si eīi Marie vgis natiuitas gaudiū annūciauit vniuerso mūdo.multo verius Jesu xp̃i dei z hois natiuitas.Ergo angel⁹ dixit Euāgelizo vob gaudiū magnū. Nā istud gaudiū fuit tā magnū q̄ vsq; ad celos ascēdit ei deū et anglos letificauit. Dñi hodie angeli tanto gaudio sunt repleti q̄ de celo descēderūt z suū gaudiū mūdo retulerūt.sic hō plenus gaudio nō pōt se ꝓtinere q̄n alijs nūciet et reuelet. Jtē fuit tam magnū gaudiū q̄ illud hodie infernū penetrauit.et sctōs q̄ in limbo erāt inenarrabili gaudio repleuit. Jtē tā magnū erat gaudiū q̄ extēdebat vsq; ad oriētē. Dñi magi q̄ erāt in oriēte tāto gaudio sunt repleti q̄ sua regna reliq̄rūt z ad pueꝝ natū accurrerūt.Ex tēdebat etiā ad occidētē. vñ rome visa ē imago vgis circa solē et tāto gaudio Augusti⁹ ē pfusus q̄ ei thura obtulit.z vltra deus vocari recusauit. Sap̄. viij. Attingit a fine vsq; ad finē fortit⁹ ꝛc̄. Jtē gaudiū hodiernū factū ē tā magnuz q̄ replet totū mūm.℔ oñdit i eo q̄ dies nō suffic̄.ꝫ tota nox in gaudio occupat. Munq̄ eīi in anno tres misse celebrantur.nec sic in nocte aliq̄ missa celebrat nisi hodie. Dñi Bul. vj. lib.rō.diui.dicit q̄ theleſpho⁹ papa instituit illa die tres missas cātari ad oñendum q̄ xp̃i natiuitas salnauit p̄res añ legē et p̄res sub lege. z p̄res post legē

℄ Sciendū vt estimo nō fuit aliq̄s fideliū de numero predestinatoꝝ in toto mūdo q̄ nō huius diei

UVA. BHSC. IyR_046

aliq̃liter ab itra saltē cordialr sentit sibi oriri nouā le-
ticiā. Sic ecōuerso merito q̃dam sunt q̃ dñt esse ꝓris-
tati q̃ istā noctē i ludo cōsumpserūt. nec aliq̃d deno
tōis seruitiū nato puero impenderūt. Similiter illi
q̃ in crapula z ebrietate vixerūt: aut q̃ mutāt se in de
mones aut in bruta aīalia laruas induendo. z quaq̃
uersum discurrendo offendētes boies deo fuire cu-
pientes. Itē q̃ infidelibꝫ suis sortilegijs et in ceteris i
credulitatibꝫ suis tp̄s illud sacratissimū ꝓsumūt. Et
q̃ in his duodecim noctibꝫ seq̃ntibus multas vani-
tates exercēt. Et q̃ deā quā q̃daz dianā noiant i vul-
gari: die frauvevnhold: dicūt cū suo exercitu ābula
re. Itē q̃ cumulos salis ponunt: z p̄ futura p̄nosti
cāt. Itē q̃ calceos p caput iactāt: silr q̃ arbores scin-
gūt: z sic de alijs. Et signāter q̃ cū micis z fragmētis
q̃ tollūtur de mēsa in vigilia natal' xp̄i sua sortilegia
exercēt. Oēs tales merito sicut noctue excecati et ma
ledicti incedūt hodie in tā clara hui⁹ diei luce. Qua
re ꝓsulo q̃ oēs p̄dicta exercētes studeāt ad ꝓfessores
suos accedere: z se de his accusare z ꝓfiteri et penite
re. Item legit deum hac nocte oīs sodomitas occi
disse: z eos subitanea morte interisse. fm illud p̄s.
In matutino interficiebā oēs pctōres terre. Beatus
aug⁹. Deo venīte in carne: oēs hostes nature: sodo
mitas intellige morte reproba z subito pierūt. Item
Hiero. di. Propt̄ h̄ malū vicū fili⁹ dei mlto tpe di-
stulit incarnari. De hoc vicio q̃re. j. fmōe. lxxxv. Ik
Itē sciendū q̃ q̃libet hō spūalr gaudere dz. Prio q̃
ds fact⁹ est hō vt hō fieret ds. Scdo q̃ fact⁹ est fuus
vt seru⁹ fieret dñs et rex celi. Tercio q̃ de⁹ de celo de
scendit vt hō de terra ad celos ascēderet. Quarto q̃
ds fact⁹ est fili⁹ hois vt hō fieret filius di. Quinto q̃
imortalis de⁹ fact⁹ est mortalis vt hō mortalis fieret
imortalis. Sexto de⁹ diues fact⁹ est paup vt hō pau
per fieret dines. Vñ apls. Cū esset diues fact⁹ ē ege-
nus vt illius inopia diuites essemus. D Q
tū ad tercū. s. de natiuitate et pauptate xp̄i. Sciēdz
q̃ xp̄s in sua natiuitate paupertatē suā oñdit in qua
tuor. Primo em̄ fuit paup i hospitio. vñ canit Sta-
bulo imponit̄ q̃ ꝓtinet mundū. Vñ Bern̄. Vide q̃
liter p te fact⁹ ē. Si rex vbi regia aula: vbi throni sub
limitas. Aula regia et throni sublimitas presepe est.
Vñ sciendū q̃ ille loc⁹ vt dicit hystoria vbi xp̄s na-
tus ē cooptus fuit int̄ duas dom⁹ in publica via ad
receptōez transeūtiuz tpe calido vel pluuiali. et fuit i
ea q̃dā patū p̄sepe p aīalibꝫ. Et hec dom⁹ habuit
ab vtraq; pte introitū et exitū clausura carentē. Vel
dici pōt q̃d veritati ꝓsonū est q̃ ioseph h̄ p̄sepe p̄pa
uit p boue et azino q̃s secū duxerat: azinū in adiu-
torū pegrinatōis btē vginis q̃ pregnās erat. bouez
vo p tributo et expensis p vgis puerpio. in q̃d p̄se
pe vgo et mr̄ h̄dicta filiū suū reclinauit coraz boue
et azino. Q̃d fieri voluit supna ꝓuidentia vt imple
ret ꝓphetia Abacuc. iij. fm aliā translatōez. In me-
dio duū aīaliū cognoscēris. Et dicūt aliq̃ q̃ bos z azi
nus xp̄o genuflexerūt: fuitiū ei sicut suo creatori ex-
hibentes: vt impleretur illud Esa. Cognouit bos pos
sessorē suū et azin⁹ presepe dñi sui: isrl aūt me nō co-
gnouit. i. cognoscere noluit. S. d. q̃re eū reclinauit i
presepio. Ad hoc rñdetur q̃ nō erat ei loc⁹ in diuer
sorio. Et in h̄ loco nasci voluit fm glo. vt in hoc mū
do se nō diu permansurū oñderet et nos eius exem
plo estimem⁹ nos esse peregrinos i hoc mūdo. Vñ
apls. Nō habemus hic manentē ciuitatez. Vñ p̄s.
Aduena ego sum apud te z pegrinus sicut oēs pa
tres mei. Itē in hoc reprehendit futuitas illoꝝ qui
eis preparant magnas z latas dom⁹ in q̃bus breue
tp̄s permāsuri sunt. De domo aūt celesti modicum
vel nihil curant. Si em̄ tantā sollicitudinē haberēt
de celestibus māsionibꝫ: magni ciues celestis patrie
fierent. Insuper aliqui magnas z latas domus pos
sident. nec tñ vnū pauperē ꝓpter christū hospitarēt
Isti etiam multū timere deberent illam sniam extre
mi iudicij. vbi christus dicturus est. Nospes eram
et non collegistis me. Ite maledicti in ignē eternum
Scdo christus pauper erat in strato: quia locat⁹ fu-
it super fenū: nec habuit puluinar vbi caput suū re-
clinaret. Vñ quidam doctor dicit. O inestimabilis
paupertas: filius pastoris nascitur: et cussiū⁹ de plu
mis ei substernitur: filius dei nascitur et ad durū p̄-
sepe reclinat̄. vñ p̄s. Pauper sum ego et in laborib⁹
a iuuentute mea. In hoc docet nos xp̄s superfluitatē
vitare lectisternioꝝ. nam preciositatē reprehendunt
panniculi viles xp̄i: mollitiē reprehendit fenū asper-
rū i quo xp̄s iacuit: magnitudinē z latitudinē repbē
dit artū presepe christi. Hoc illi nō attēdunt q̃ tres
lectos sub se sternunt: z tres cussinos sub capite po-
nunt z in hoc satisfaciūt suis voluptatibus z delici
is corporis. Isti nō vadunt per artā viā q̃ ducit ad
vitam. Tercio xp̄s pauper fuit in cibo. Vnde cani
tur de eo. Paruoq; lacte pastus ē. Vbi btā vgo do
cet mlieres suos puulos per se lactare. vñ dr i decre.
Mulieres ꝓprios filios lactare dñt nec alijs tradere
ad lactandū. di. v. Ad eius. Quarto xp̄s pauper fu
it in vestimēto: nam vilibꝫ pānis fuit inuolut⁹. Prio
q̃ sciēdū q̃ btā vgo ꝓcepit xp̄z. viij. kal'. aplis. z nat⁹
ē. viij. kal'. ianuarij. z sic i vtero mris fuit. cclxxvj. die
bus. Quia igit̄ tāto tpe xp̄s i Marie vtero hītauit.
nimirū q̃ fact⁹ est ei⁹ vterus fons pietatis speculum
puritatis. vas castitatis. Itē notandū q̃ cetere mu-
lieres añ ptū hñt timorē. q̃ mlte pclitant̄ in partu
Et hñt etiā in ptu magnū dolorē. z habēt p⁹ partuz
languorē. ß btā vgo expers fuit illaruz penalitatum
Nō em̄ timere debuit q̃ filiū dei in vtero portauit.
Silr in ptu dolorem non habuit tum quia christus
illum dolorem sibi reseruauit vsq; in suam possio-
nē. tū q̃ sine pctō ꝓcepit. q̃ ꝓpter pctū mlier illi do-
lori subiecta fuit. vnō Bern̄. iij. In dolore pies filios
ꝛc. ꝓ⁹ partū languorē nō habuit q̃ medicinā gene-
rauit. i. filiū dei q̃ sanat oēm languorē z oēm infirmi
tatē. Itē sciendū q̃ btā virgo pepit media nocte. die
dñica filiū suū vnigenitū. z vidēs puer natū ante se
statim cognouit eū e deū et suū filiū quē de spū san
cto ꝓceperat. vnō statim ipm quez genuit adorauit.
Ꝓ⁹ h̄ vgo z mr̄ accipiēs puerū pānis cū inuoluit. s.
vilibus et inueteratis. Et dicit pluralr pānis z oste
deret vginis pauptatē. Nō em̄ habuit vnū pannū
ad puerū suū inuoluendū sufficientē. iō ipz pānis i-
uoluit. s. per seipsaz quia nulla mulier digna fuit ip
sum tangere. concipere. portare z nobis ipm parere
ad salutē. Et xp̄s h̄ improbat̄ et reprobat̄ falsitas dicē
tium obstetrices Mariam virginem habuisse. que

UVA. BHSC. IyR_046

partui ⁊ginis neceſſe nō fuerūt. q; ⁊go vt p;editi in pariēdo oīno ñ ſenſit dolo;ē. Vñ Iero. Nulla oīno obſtetrix: nulla mulierū ſedulitas interceſſit: ipſa ſola mr̄ et obſtetrix fuit. Beda. Qui totū mundū vario veſtit o;natu: ob mr̄is paupertatē pānis inuoluitur: vt per eam p̄mā quā peccando perdidim⁹ innocentie ſtolā recipere poſſemus. Item ſciendū q; mulieres in ſuo partu req;rūt fuientiū peritiā pannoz̄ copiā: ignis p̄ſentiā: abo;z abūdantiā: camere pulcritudinē: ⁊ lecti molliciē. Requirūt eñ fuientiū peritiam: vt habeant pediſſeq̄s et domicellas q̄ ſibi aſſiſtant et puerū ſuſcipiant. Iōmōi aūt ſeruitia ip̄a nō habuit: ꝛ ip̄amet pānis eū inuoluit: ⁊ in preſepe reclinauit. Nulla etiā ſi fo;ſitan indiguiſſ; aſſiſtere voluiſſet paupcule peregrine in diuerſo;o poſite in media nocte. loco aūt domicellaz̄ habuit bouē ⁊ aziнū. Secūdo requirūt pannoz̄ copiā quib⁹ ſe p̄tegant ⁊ puerū inuoluāt. Hec autē pānos habuit paucos et viles ⁊ vetuſtos. Beri. Cum tanta eſſet neceſſitas nullā audio de pellib⁹ fieri mentionē. Tercio requirunt ignis p̄ſentiam et maxime in hyeme ⁊ in nocte: ⁊ hoc p̄pter illuminatōez ⁊ calefactōem mēbro;ūq; cō ſolidationē. In partu aūt ⁊ginis licet nō eſſet ⁊ frigus: nulla tñ fit mentio de igne. Quarto req;runt cibario;ū abundantiā. nam late volunt puideri cibis et puero ſubuenīri de cura nutricis. Hec aūt cū eſſ; paupercula et parce viuebat puez̄ ſuū p̄p;ijs vberibus nutriebat. Vñ canitur. Ip̄m regem ongelo;uz ſola ⁊go lactabat vbere de celo pleno. Quinto req;rūt camere pulcritudinē. Hec aūt habuit ſtabulum qđ nō eſt habitaculū hominū ꝛ iumento;uz. Sexto requirunt lecti molliciem. hec aūt puerū in preſepio ⁊ ſuper fenū poſuit. Hos aūt defectus pati voluit: vt ſuperbiā hoīm confunderet et vt exemplū humilitatis nobis daret ne vnq̄ ſupbiremus in veſtibus noſtris et deū offenderemus. Quō autē quis peccet in veſtibus q̄re infra ſmone. lxxxiij. ℣ Ultimo nota exemplū de infantia xp̄i. Legitur q; quedā monialis exiens o;dinē facta ē publica meretrix: p⁹ multos annos rediēs ad monaſteriū dedit ſe ad penitentiā. Cum aūt de dei iudicio et iuſticia cogitaret ⁊ de penis inferni: deſperabat ſe veniā poſſe cōſequi p̄pter magnitudinē et multitudinē ſuo;z pcto;z. Cū etiaz cogitaret de gaudijs celi diffidebat ſciēs q; nullus immūdus et inquinatus celū intraret. Cum autē cogitaret de paſſione xp̄i cogitabat q̄nta xp̄s p ea paſſus fuiſſet: flens clamabat ⁊ dicebat. Quid retribuā dño p omnib⁹ q̄ retribuit mihi. In q̄dam autez ſolēnitate natalis dñi cogitare cepit q; puer natus eſſet nobis: ⁊ q; p modico puer placat cū offendit: tūc cora imagine ⁊ginis Marie hūtis puerū Jeſuz in ſinu cepit cogitare de infantia ſaluato;is: ⁊ tota p̄fuſa eſt lachrymis ex vera p̄tritōe co;dis: quā xp̄s puerulus ei conceſſit: tunc ipſa obnixe et ex intimis co;dis ſui viſceribus ſupplicauit q; p̄pter ſuā benignā infantiaz q̄ venit in hūc mundū pcto;es ſaluos facere ſui miſereretur. Tūc audiuit vocē dicentē ſibi: q; p̄pter benignitatē infantie illius quam ipſa allegabat ſciret omnia pcta ſibi eſſe dimiſſa: que poſtea vitā ſuā realit emēdauit: et eam in bono finiuit. ℣ Itē poſtremo ſciendū q; qui vouerūt in ſexta feria ſe abſtinere a lacticinijs vel q̄rtis ferijs ſe abſtinere a carnib⁹ vel vouerunt ieiunare in eiſdem ferijs: obligant etiam in die natiuitatis cadē vota perſoluere: niſi exceptiſſent diem natiuitatis xp̄i illa hora q̄ illō votū vouerunt: vt patet in iure cano. vbi habet q; his qui voto vel regulari obſtringuntia ſunt aſtricti nō licet comedere carnes in die natiuitatis chriſti: extra de obſeruā. ieiu. c. vltimo.

De eodem Sermo xij.

De luſo;ibus.

Anūcio vobis gaudi

a um magnū qđ erit oīi pp̄lo Luc. ij. Scire debetis in xp̄o dilectiſſimi q; dies hodierna ex ſaluato;is noſtri natiuitate redditur gaudioſa: qui ideo natus eſt vt ho;ez̄ pditū ad regna celeſtia reuocaret vñ peccando ceciderat: et vt per hominē ruinam angelo;ū reparet. Vñ exercitus angelo;ū in celo gaudebant: et vnus eo;ū hoc de celo aſſerebat dicēs. Annūcio vobis gaudiū magnū qđ erit oīi pp̄lo. Sed hoc gaudiū iſti luſo;es qui iſtā ſacratiſſimā noctē in ludo cōſumpſerunt et puerū natum plurimis iuramentis et blaſphemijs offenderūt nō percipiunt. Sed heu ex quo iam ex mala cōſuetudine inoleuit q; pl̄es hac ſacratiſſima nocte aſſueti ſūt ludere: ideo in p̄ſenti ſermone de ludo q̄nq; ſunt dicē da. Primo taxilli quid ſignificēt. Secūdo quō i his ſedecim peccata mo;talia cōmittūtur. Tercio q̄d luſo;es opteat facere vt ſaluenť. Quarto q̄ requirunť ad ꝟ vt ludus poſſit fieri licite et ſine peccato. Quinto exemplum. ℣ Quantū ad primū tunc queritur vtrū ludus ſit peccatū mo;tale? Rñdetur ſm Guil. q; ſic etiam ſi homo non duxerit in p̄ſuetudinem ad hūc mo;taliter peccat. Et intellige q̄ ex auaricia ludit q; auaricia eſt de ſe pctm̄ mo;tale. Sed q̄z magnū pctm̄ ſit et q̄z deteſtabilis ſit ludus ⁊ q̄z periculoſe viuant: ⁊ quid cogitare debeant cuz taxillum ad manū recipiunt vt ſic retrahanť a ludo p⁹ ex deſcriptōne taxilli. Nam taxillum recipiens ad manū ad ludendū ex auaricia ⁊ cupiditate: ſi iactat vnum oculū: per hoc intelligere debet q; p̄uatur regno celeſti: quod deus oīpotens daturus eſt oībus ſuis electis: cū in iudicio dicet illud Math. xxv. Venite b̄n dicti p⁹ poſſidete regnū paratū vobis ab origine mundi: vbi loquitur dicendo in ſingulari ⁊ non in plurali: q; oēs ſancti et electi vnū regnū poſſidebūt quod condiuident ſibijnuicem ex charitate. Nam in celo noſcimus et diligimus nos inuicē. Itē Guil. Vnuſquiſq; tñ gaudet de alterius gaudio q̄tuz de ſuo p̄prio: ⁊ hoc ideo fit: q; ibi vnuſquiſq; perfecte diligit ſuū p̄primū ſicut ſe ip̄m. Si autē duos oculos iactat per hoc intelligere dz̄ q; co;pore et aia eternaliter dānabitur: q; homo eſt cōpoſitus ex co;pe ⁊ aia: ſed in mo;te cū anima ſeparatur a coſpe: tunc anima petōris ſola punietur vſq; ad nouiſſimū diem. Et in reſurrectōe tūc et co;p⁹ ⁊ aia ecōuerſo ſimul cōiūgunť tūc peccato;i cū eodē co;pore et aia et cum eidem mēbris cum quibus peccauit eternaliter damnať. Vñ de Beri. In quo autem membro creato;is magis offenditur in eo peccato;i grauius to;quetur. Si autez tres oculos iactat: per hoc intelligere dz̄ q; eternaliť

UVA. BHSC. IyR_046

XII

sepabiliter a visione sancte trinitatis.s.patris ⁊ filij ⁊ spūssancti.q̄ visio ē merces ⁊ p̄miū electoꝝ.vñ Joh. xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscant te solū verū deū ⁊ quē misisti iesum xp̄m. Et q̄ iocūda sit ista visio ostendit ꝓpha in ps. Mille anni añ oculos tuos tanq̄ dies hesterna q̄ preterijt. Si aūt quatuor oculos iactauerit p hoc intelligere dz q̄ sepabit a q̄tuor ordinibꝫ sctōrum noui testamenti.in quo testamento iam sumus.s.ab aplis.martyribꝫ confessoribus ⁊ virginibꝫ. Jsti sunt quatuor ordines noui testamenti generaliter loquendo. Si autē q̄nq̄ oculos iactauerit per hoc intelligere debz.q̄ ois salus q̄ fluxit ex quinq̄ vulneribꝫ ihu xp̄i ī eo frustrabit. q̄ de talibꝫ cōqueret in pſona ꝓpria xp̄us dicens. Nonne satis pro te vulneratus sum.nunquid pro iniquitate tua afflictus sum.addis afflictionem afflicto.magis me aggrauant vulnera tui peccati q̄ vulnera corporis mei. Si aūt sex oculos iactauerit p hoc intelligi debz q̄ deus in iudicio requiret ab eo quō sex opa miseri cordie exercait dicēs illud Math.xxv. Esurivi ⁊ nō dedistis mihi manducare. Sitivi ⁊c. Et tūc subiunget talibus sententiam illam horribilem dicens. Jte maledicti in ignem eternum.qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius. Jsta horribilis sentētia intelligi debet p sex oculos. ¶ Quātū ad secūdū sciendū. q̄ sedecim petā mortalia cōtingūt in ludo. Primum peccatū est idolatria qđ est contra primū preceptum vbi dicitur. Non adorabis deos alienos. Sed lusor taxillorꝫ taxillū p̄ponit deo.⁊ facit eū deū suū.vñ aug. Hoc ab homine colit qđ p̄ ceteris diligitur. Hoc patet q̄ ipe ad preceptuz taxilli largit qđ nō largiret ad p̄ceptū dei.q̄ si pauꝑ ꝓpt deū peteret denariū forte vir daret sibi vnū obolū. ꝫ ꝓpter p̄ceptum taxilli largior est q̄ fuerat beatus martinus ad preceptum domini. Jpe eñ non solū dat medietatez pallij.imo totū palliū.⁊ interdū tunicā ⁊ camisiā. ⁊ nudus seq̄tur dñm suū.s.diabolum. Et in hoc apparet magna stulticia ipius lusoris q̄ se vilissime seruituti subijcit dū taxillū dñm suum constituit ⁊ ad hoc se astringit vt faciat qđ ipse iusserit. Vñ merito deridendus est talis lusor. Vñ Sen. Si videas murē dñari alij muri.nunquid risum teneas.q̄to magis ridiculū est q̄ os pauxilliz qđ est minoris valoris q̄ mus homini domineť. Sciendū aūt quia sicut deus dedit.xxj.litteras codicibꝫ suis q̄bus tota scriptura scribitur.per quā volūtas dei fidelibus insinuatur sic taxillus habet.xxj.p̄cta.q̄bus lusor cognoscit volūtatē dei sui. Secundū peccatum ē execrabilis iuratio ⁊ blasphemia q̄ in talibus ludis freq̄nter in deū ⁊ sanctos refunditur. Nocz eñ iuramētoꝝ ⁊ blasphemationuz ptices sunt q̄ talibus hospitū concedūt.vl qui vestimenta vel pecuniā delusam diuidunt.vel cū ipsis familiariter bibunt. Nam si lusor ꝓpinaret de lucro vni.talis non deberet bibere nec ꝓpinā recipe ab eo. Jtem q̄ ab ipis sortē luminis recipiūt.qđ duplr intelligitur. Primo q̄ videt de lumine illo aliq̄liter eq̄liter peccant. Secūdo q̄ denarios illos recipiunt qui dantur ad lumē. sicut cū quotiēs quis lucrat totiēs dat vnū denariū ad lumen.ergo qui tales denarios recipiūt ⁊ eis ad ludū luminant tenētur ad restitutō nez ⁊ sic blasphemare ē contra preceptū secūdū. vbi dī. Non assumes nomen dei tui ⁊c. ¶ Vñ.q̄ñ q̄z etiā dominus in p̄ñti de lusoribus vindictam accepit. Vñ legitur de quodam milite.qui dū occasione ludi p oculos dei iuraret ꝓpij oculi eius a capite exilierunt ⁊ in aleaz ceciderūt. Jtem quidam sagittarius cū iratus esset valde ex hoc q̄ in ludo perdidisset.sagittam direxit versus celuz quasi vellet se vindicare de deo.⁊ mox reuersa sagitta ante facie iacentis sanguine recenti totaliter infecta reperta est. Qui ex hoc cōtritus ⁊ cōfessus vitam suā cuz mira penitentia ⁊ correctione emendauit. Jtem cauere debet quilibet homo ne taxillos vel alia necessaria ad luduz locet. nec quis debz querere taxillos cū eos lusores ex motione ire ab ijciūt.nec q̄s debet tenere ad ludendū lumen.nam oñes tales ad hmōi cōsentiētes ad paria iudicant. Terciū peccatū est fractio solennitatū. vt ī sacris diebꝫ ⁊ noctibꝫ ludendo qđ est contra terciū p̄ceptū vbi dī. Sabbata sanctifices.q̄ fm Guil.lug. In p̄cipuis solennitatibꝫ cōsueuerunt lusores ludere.nō attendentes illud quod legit Nume.xv.de eo q̄ collegit ligna in die sabbato.q̄ ait dñs ad moysen morte moriat homo ille ⁊ lapidibꝫ obruat eū omnis populus. Cōstat aūt peius esse cū blasphemijs ⁊ p̄iurijs in diebus festiuis ludere q̄ in his diebꝫ ligna colligere. Quartū peccatū est inobedientia parentum.q̄ quilibet tenetur obedire parentibꝫ in licitis ⁊ bonis.⁊ in salutaribus p̄ceptis. Et hoc est ꝓtra q̄rtum p̄ceptum.honora p̄rem ⁊ mr̄em. Quintū est est homicidiuz q̄ q̄ñq̄ contingit q̄ vnus lusor pro vno denario interficit aliū ⁊ hoc est cōtra q̄tum p̄ceptū. Non occides. Sextum peccatū est furtum q̄ tales lusores q̄ñq̄ postmodū efficiuntur fures ⁊ sic q̄ñq̄ suspendūtur.⁊ hoc ē contra sextum p̄ceptū. Non furtū facies. Septimum est falsum testimoniū.q̄ sepius contingit in ludo q̄ vnus falsum testimoniū phibēt dicens aliū lucratum esse cū tamen p̄ diderit.⁊ hoc ē p̄ septimū p̄ceptū. Nō falsuz testimoniū dices. Vbi notandū q̄.s.Tho.ij.ij.q.lxx.dicit. q̄ falsus testis peccat mortaliter ⁊ tenet ad restōnem damni qđ alius incurrit. Octauū peccatū est cupiditas lucrandi.q̄ est radix omniū malorū.vt dī.j. Thimo.vj.qđ est ꝓtra nonū p̄ceptū. Nō concupisces rem ꝓximi tui.vñ lusor nūq̄ luderet si rem ꝓximi nō concupisceret. Nonū peccatū est immiseri cordia nam vnus lusor alium spoliare vellet vsq̄ ad camisiā si cōmode fieri posset.⁊ si in tanto improsperaťpludendo.s.q̄ nō habet eū soluere.tunc suffocat eū.⁊ ponit in carcerē quousq̄ satagendo reddet.⁊q̄ sicut fm dictū xp̄i misericordes sunt beati.sic ecōuerso immisericordes sunt infelices vñ iaco.ij. Judicium enim fiet ei sine mia qui hic nō facit misericordiam.

Decimū peccatum ē vsura maxima.q̄ fm hen.de vrmaria nō attēdit solū in āno vel in mēse. ꝫ etiam in eadē hora.extra ō exeef.pl. Inter dilectos. Un decimū fm hen.de vrmaria ē ptēptus phibitionis sancte mr̄is ecclie.nā glo.dicit q̄ hmōi ludi sunt p̄hibiti ⁊ ñ tm̄ dissuasi. Et hoc idē allegat in sum. Jo. li.ij.ti.viij.q.xxj. Duodecimū ē scādalū ꝓmoꝝ. Corrūpūtur eñ mlti q̄ ad ludū ꝓspiciendū de mala ꝓsuetudine ꝓueniūt.vñ matb.xviij. Ve hoi illi per quē scādalū venit. Decimūtercium petm̄ ē mēdaciū ⁊ p̄iurū. Sepe eñ mēnť lusor se lucratū eē dicēs. cū in veritate ꝓdiderit. Decimūq̄rtū ē odiū.nā ille q̄

UVA. BHSC. IyR_046

pdidit accedit odio ꝑ illū q̄ lucratus ē. ⁊ etiam ad illos q̄ alijs plus fauent q̄ sibi. Decimū quintū ē infidelitas ⁊ deceptio. q̄ cōmittit male numerādo. male cōputando. false iactando. Decimū sextū ē ira ⁊ cōminatio. q̄ lusor q̄nq; puocatur ad iram ⁊ sic multotiēs maledicit deo ⁊ beate marie ⁊ sanctis. ⁊ q̄nq; sibijpi. ⁊ multotiens etiā lusor minat ⁊ maledicit ꝓximis. Et qđ grauius est q̄nq; vberāt ⁊ vulnerāt se ⁊ trahūt se p crines. ⁊ postq̄ lusor ad ꝓpriā domum venerit tūc ꝓturbat vxorē ⁊ pueros ⁊ familiā. nō attendentes illud math. v. Qis q̄ iracit fratri suo reꝰ erit iudicio. ℞ Exemplū legit in li. de apibꝫ q̄ i quadā villa in cāpanie ptibꝫ q̄dam iudeus cū xp̄iano lusit. Cū q̄q; iudeus multas pecunias ꝑderet ⁊ ex impatia turbaret. tandē in xp̄m retorquēs iniurias blaſpbemauit. ⁊ mox cū ad iactandum tasseres collegisset. manus eius cū tasseribꝫ fuit cōtracta. q̄ reprobo furore succensus cū ipa cōtracta manu mēsam lusoriam ꝑcutere nitere. iterato in xp̄m ⁊ mrem eius blaſpbemiā turpissimā euomēs statim euersis miraբiliter oculis cecidit ⁊ expirauit. Christianus vero collusor eius in amentiā pauore nimio versus elanguit. ⁊ vitam miseraz dira morte finiuit. ℒ Q̄ritum ad tertiū sciendum q̄ oportet lusores res lucratas restituere si voluut saluari. naz quicūq; ludit ex auaricia. s. cā lucrandi quicq̄d lucrat tali intentione siue paruū siue magnū tenet restituere. vbi gra. Si q̄s luderet ex cupiditate. etiā cū intentione lucrandi multuz. ⁊ si talis solū q̄tuor denarios lucrare. tenet restituere. Rō est. q̄ sm hen. de vrimaria. Lud? cū sit q̄dam expoliatio nō pōt quis licite p ipm aliq̄d acquirere. ⁊ sic nec potest sibi licite aliquid retinere.

Sed q̄ritur q̄bus lusor restituere debet. vtrū ipis a quibus lucratus ē vel alijs? Ad hoc rn̄detur sm doctores. Primo sm Ray. Si cuz filio lusisti alicui? pīs qui nō hz peculiū castrēse. ⁊ q̄ adhuc ē sub obedientia pīs. tunc restituere teneris pī eius. Scdo si cū vxore alicui? mariti lusisti ⁊ lucratus es. q̄ nō habet res parafernales. tunc teneris restituere marito eius. Tercio si lusisti cū religioso. tūc teneris restituere ꝓlato eius vel monasterio. Quarto si cū sacerdote. tūc sm cōsiliū sacerdotis confessoris tui dandū ē pauperibꝫ. Et rō. q̄ bona sacerdotū sunt bona pauperū. Quinto si lusisti cū illis q̄ sunt mēte capti. surdi muti. ceci. ⁊ qui morbo ꝓpetuo laborāt. q̄ tales rebꝫ suis ꝑesse non pñt. ergo qui a talibꝫ euicit tenetur restituere. non dico illi qui amisit. ꝫ tutori ⁊ ꝓcuratori suo. Sz si tales añdicti lucrarētur tūc nō teneret restituere tibi. q̄ nō dignus es rebabere. q̄ q̄ntū in te fuit eos spoliare voluisti. nec etiā pñt sibi licite retinere ꝫ sm cōsiliū cōfessoris tenentur pauperibꝫ talia erogare. Sexto quicūq; traxerit aliquē ad ludum tenet sibi restituere quicq̄d euicerit. sm Tho. ij. ij. q. xxxij. Et nota q̄ ista attractio large intelligit. s. q̄cunq; mō vbo vel factis induxit eū cū ille alias nō erat lusurus. Item siue adduxerit in ꝓncipio siue i medio ludi cū ipse vellet desistere. Si aūt lucrat ab eo qui ipm inuitū attraxit ad ludū hic nō tenet sibi restituere. ꝫ debet sm ꝓsiliū ꝓfessoris pauperibus erogare. hec Ray. Inno. ⁊ Tho. Septimo q̄ fraudulēter ludit sm. b. Tho. vbi. s. tenet fraudato restituere. Et intellige si ue ꝓmisit fraudē ante ludū. puta q̄ fingebat se quasi nesciū ludi: ⁊ quasi hominē q̄ posset decipi cū ꝫ decipere intenderet. Siue cōmisit fraudē in ipso ludo. vt submittendo taxillos falsos. seu etiaz veros male ⁊ fraudulose iactando. seu mēdaciter dicendo se obtinuisse. seu malā pecuniā immiscendo. seu male nūerando. vel alio q̄uis mō ꝓximū decipiēdo. Octauo q̄n volūtarius cū volūtario ludit. ⁊ qui hz ꝓpria bona q̄ pōt alienare: tūc non tenetur sibi illa restituere. nec etiā illa sibi retinere debet. Rō q̄ cum ludus sit q̄dam expoliatio nōt pōt quis licite p ipm aliq̄d acquirere: ⁊ sic non pōt retinē. ꝫ nec illi debet reddere. q̄ ille nō ē dignus rebabere. q̄ inq̄ntū in eo fuit ꝓximuz expoliare conabat. Ista supradicta collegi ex summa Pisani ⁊ ex summa Jobis. ℳ Q̄ autem nullus cū deo potest possidere res in ludo acq̄sitas. sed debeat eas restituere sicut iaz dictū ē si vult saluari. pz ꝑ tale exemplū. Nam tpe. b. Cyrilli epi fuit quidā adolescēs ꝓsanguineus. b. Cyrilli epi Rufus nomine q̄ fuit in eiꝰ seruitio. ⁊ cū eps diuina celebraret adolescēs ille iuit ad tabernas ⁊ ad suos cōsodales. ⁊ ibi cū eis ludū exercuit. Post aliqđ tēpus vo infirmat? ē vsq; ad mortē: ⁊ sic in tali infirmitate defunct? ē. Tūc epus petiuit suffragia ꝓ eo fieri cōiter a populo sibi subiecto. qđ pplus gratanter acceptauit. q̄ adolescens ille satis laudabiliter vixit quo ad pplm. ⁊ ideo dilegebat cōiter ab oñi pplo. Quodam aūt die cū eps salutare sacrificiuz obtulisset pro aīa defuncti: ⁊ esset post missam i oꝛone ⁊ deuotione apparuit ei defunct? ille totus ignit?. Cū q̄reret q̄s esset: rn̄dit: Ego sum aīa cōsanguinei tui ꝓ q̄ inaniē oras: q̄ eternaliter dānatus sum. Tūc eps ꝓterrit? dixit. Quō hec meruisti cū tu satis laudabilis vixisti ⁊ ego sperabā te adhuc hīe vginalē innocentiā. qui rn̄dit: Sic ē: q̄ adhuc vgo sum. ꝫ ꝓpter hoc solū dānatus sum q̄ habui in cōsuetudine de mane infra diuina vīa ire ⁊ visitare tabernas ad ꝓsodales meos. ⁊ sic ibi cū eis lusi. ⁊ q̄quid lucrat? fui mihi fraui. Et fui eis q̄nq; occasio ire ⁊ blaſpbemie dei. Et de boc non feci mihi cōsciam. nec egi de boc pniam. q̄uis q̄nq; monit? fui in sermōibꝫ ⁊ ab alijs bonis hominibꝫ. Sz heu boc nō curaui. ⁊ in boc me nō emēdaui. ꝯ eternaliter dānat? sum. Et hāc visionez scripsit. b. Cyrillus btō aug. ℳ Q̄tū ad q̄rtū sciendū. s. ad boc q̄ ludus possit fieri licite sine pcō q̄tuor requirūtur. Primo requirit cōgruitas ꝓsone. clericis enī in alea ludere nō lz. Vñ hr in decre. q̄ ludere in alea nō debz eps. ꝓbr. diacanus. di. xxxv. Eps. Secūdo requirit cōgruitas materie. vñ ꝓ esculēto ⁊ poculēto aliq̄ quis ludē pōt. Tercio requirit tps cōgruū. s. q̄ nō ludatur tpe luctus ⁊ pnie vel cōionis. Quarto req̄ritur q̄ nō faciat ꝓ legez ludi. vt q̄ male nō cōputet. nec ludentē ꝓuocet. nec ex cupiditate ludet ꝫ solū ꝓ recreatōe viriū. Item sciēdū q̄ q̄ū ꝓpē deductōem tpis vl' recreatōem ludit. id qđ sic lucrat sm Bern. ⁊ sm Tho. dādū ē pauperibꝫ. Et Ray. dicit. saltē i iudicio aie. Vltio sciēdū q̄ q̄cūq; locoꝛ lusoꝛ vterit oculos videt pt q̄ dissuadet sibi ludū qui ex auaricia fit. Si enī lucrat? sit tūc cogitare dz q̄ cū illa pecūia sibi cēnā dānatōem acq̄siuit. Si aūt pdidit tūc cogitare dz q̄ cū illa pecūia pdidit deū ⁊ celeste regnū. ⁊ isup societatē marie ⁊ oim pīarchaꝛ. ꝓphaꝛ. aploꝛ. martyꝛ. ꝓfessoꝛ. vginū ⁊ oim electoꝛ.

UVA. BHSC. IyR_046

XIII

Et insuper lusor ē in medio demonū. qz vbi non est deus ibi ē diabolus. ꝫ deus nō est cum talibus lusoribus. igit̄ ⁊c. Et per ludū alee intelligitur oīs ludus qui fit ex cupiditate ⁊ causa lucri. vbi gra. vt q̄ in vulgari hec sortiūtur noīa. brethspiel. cartenspiel. schachzabel spiel kegeln ⁊c. Nam vt hr̄ in iure can̄. Ludus alee ⁊ oīs ludus qui innititur fortune. p̄hibitus ē. etiā sm leges ne fiat. vt patet in sum. pisa. ⁊ i sum. Jo. li. ij. ti. viij. q. xxj. ℳ Exemplū quō lusores sunt i ptāte diaboli ⁊ quō ipe ptātē suā in ipis exercebit cū deus pmiserit. Legit in dialo. cesarij q̄ i ciuitate zuzati. diocesi Coloñ. miles quidā habitauit qui sic totus deditus erat ludo tasserū. vt nec die nec nocte q̄escer et. sacculū cū nūmis sp̄ secū ferebat vt se cū volentibus ludere obuiaret. Jn ludis aūt ita expeditus ⁊ fortunat⁹ erat vt vix aliq̄s ab illo sine dā no recederet. Vt autē posteris ⁊ p̄sentibus oīderet quantū displicent deo tales ludi in quibus ire. inuidie. rixe ⁊ damna suscitant̄ peccatiq̄ vba opprobria q̄ rotant̄ p̄ria fozent. pmissum ē diabolo cū eo ludere qui multos illuserat ⁊ euiscerauerat. ⁊ q̄ multo rū marsupia euacuauerat. Nocte igit̄ q̄dā diabol⁹ domū eius in spē cuiusdā ludere volētis intrans. sacculū q̄ nūmis refertū sub ascella portans ad tabulā cōsedit. denarios liberaliter apposuit. tasseres iactauit ⁊ multū in breui de pecunijs militis illius acq̄siuit. Cui cū tam prospe succederet. ⁊ multa iam pecunia quā miles apposuerat defuisset. iratus ait. Mundq̄ nō diabolus es tu. ⁊ ille rñdit: nūc satis ē. appropinquat eñ matutinale tp̄s oportet nos ire. Tollēsq̄ illū p̄ tectū traxit. cuius viscera tegulis retrahentibus miserabiliter excussit. ⁊ q̄d de corpe factū sit. vel in quē locū illud p̄iecerit vsq̄ hodie a cūctis q̄ ip̄m nouerant ignorat̄. Mane vo viscerū eius reliq̄e tegulis inherentes repte sunt ⁊ i cimiterio sepulte. Ecce hoc vno exemplo oīditur q̄ diabolus suos ministros sinit ad tēpus bene p̄sperari. ⁊ q̄liter eos i fine remunerat. corpa. s. occidendo. aīas vo in penas p̄petue secum cruciandas detrudendo.

De sancto Stephano. Sermo. xiij.

Q̄ nouem generibꝫ hoīm celum est apertum.

tephanus vidit celos

s apertos Actu. vij. Aristo. j. ethi. Finis p quē oīa desiderant̄ ⁊ sperant̄ optim⁹ ē. Et hic finis ē beatitudo celestis q̄ oñsa ē btō stephano in tpe siue mortis. ergo dixit. Ecce video celos apertos ⁊ iesum stantez a dextris vtutis dei. Oñ in p̄ti sermone tria sunt dicēda. Primo q̄bꝫ hoibꝫ celū aperitur. Secō dignitates. b. stephani. Tercio exemplū

p Qtū ad p̄mū sciendum q̄ nouē generibꝫ hominū celū aperit̄. vt q̄cito morīūtur statim euolare p̄ñt ad celū sine purgatorio. Primo aperit̄ parulis p baptismū. in quo xp̄i puuli directe passioni xp̄i cōfigurant̄. Circa qō q̄rit̄ vtr̄ baptism⁹ digne suscipientibꝫ deleat oēm culpā ⁊ penā. Rñ. sm Bona. super. iij. di. iij. q. sic. q⁹ quantū ē ex se tūc baptism⁹ delet oēm culpā originalē mortalē ⁊ venialē. ⁊ restituit p̄mariā innocentiā q̄ ad aīam. Et hoc p̄bat. q⁹ si baptisatus sic moreret statim euolaret ad celū. sed hoc nō fieret nisi oīs culpa ⁊ pena deleta. q̄ celuz sp̄ē apertū tali hoī qui adhuc fuat innocentiā baptisma lem. Jn signū hui⁹ xp̄o baptisato aperti sunt celi vt hr̄ math. iij. Oñ autē puer moriat in innocētia de hoc parentes non debēt dolere. Et hoc q̄re infra sermo. cxlviij. S. Q Scōdo celū aperit̄ p martyriū. Et in signū huius tūc. s. stephanus vidit celos aptos ⁊ iesum stātem. Mā hoc ē p̄uilegiū martyrū q⁹ q̄ sustinet mortē p̄pter xp̄m in terris inueniet vitā in celis. vñ Aug. Qui orat p̄ martyre iniuriā facit martyri. R Sed q̄ritur exquo iam nr̄is tp̄ibꝫ non martyrizātur hoies q̄ nobis facienda sunt vt martyres xp̄i efficiamur? Rñdeo sm Bre. Triplex ē spēs martyriū. Primū ē fuare patiam verā in aduersis. vñ Bre. Sine effusione sanguinis martyres cē possumus si patiam in aio veraciter custodim⁹. Et q̄to maior ē aduersitas in q̄ patiam seruam⁹. tanto maius p̄miū ab ipo deo recipimus. Mā plus ē cōtinue in tribulatōibꝫ ⁊ aduersitatibꝫ patiam seruare. q̄ semel caput amputare. Possent eñ dicere illi qui sunt in cōtinuis tribulatōnibꝫ ⁊ p̄secutionibꝫ illud p̄s. Oñ p̄pter te mortificamur tota die. Jtem sciendū q⁹ patiam hr̄e in tribulationibꝫ ⁊ aduersitatibꝫ est maius signū gr̄e q̄ mortuos suscitare. vel cecos illuminare vel leprosos mūdare. Bre. Patiam maiorez reputo signis ⁊ miraculis. nā natura nō dat patiam in aduersitatibus ꝫ gra. vñ Aristo. viij. Eth. Triste fugit natura. Sed impatiētes ostendūt se vacuos cē a gra p murmuratōem suaz. Bre. Qualis vnusq̄sq⁹ apud se lateat illata p̄tumelia p̄bat. Scōm ē cōpassio afflictoz. Bre. Qui dolorē exhibet in aliena necessitate crucē portat in mente. Sic maria iuxta crucem martyr effecta est que omnia vulnera que filius ei⁹ sustinuit in corpe. ipsa in aia ⁊ mēte suscepit. sic silr si cōpassiones babes cū pauperibus q̄ sustinēt corpis infirmitatē vel hoim p̄secutionez vel sitim vel famē. ⁊ nuditatē. ⁊ cū tribulatis qui spoliātur i rebus ⁊ afflig̃tur in corpe vel q̄ vides aliquē manifeste peccare. s. chorizare. blasphemare. adulterari. inebriari. superbire. vl q̄ audis mala de p̄mis ⁊ eis p̄pateris signū ē bonitatis ⁊ q⁹ sis mēbr̄ xp̄i. Grego. Nō aliter redēptoris nr̄i mēbra efficimur nisi adherēdo ⁊ p̄patiēdo p̄mis. Et q̄to q̄s plus dolores p̄rioz sentit. tāto melioz corā deo erit. Bre. Quāto q̄s perfectioz erit. tāto perfecti⁹ alienos dolores sentit. vnde apl's. Quis infirmat̄ ⁊ ego nō infirmoz. Terciū ē dilectio inimicoz. Bre. Fere p̄tumeliā ⁊ odientē diligere martyriū ē in occulta cogitatōe. Mā magnū bonitatis signū ē fauē ⁊ optare illi bonū q̄ tibi optat malū. ⁊ silr facit si pōt. Silr diligē illū qui te odit. ⁊ orare p illo q̄ te p̄sequitur. vñ mat. v. diligite inimicos vr̄os ⁊ bñfacite illis q̄ vos oderūt. ⁊ orate p̄ p̄sequentibus ⁊ calūniātib⁹ vos vt sitis filij p̄tis vr̄i q̄ in celis ē. Mā inimicos diligē ⁊ iniuriātibus ex corde indulgē ē valde acceptū deo ⁊ hoi fructuosum. Greg. Qui in se peccantibus clementer indulsit. nullū pct̄i vestigiū in eius aīa remanebit. vñ augu. i sermōe de btō stephāo. Per amorē hois inimici efficieris amicus dei. S Jtem sciendū q⁹ sm. b. Ber. etiā triplex ē martyriū sine effusione sanguinis. Primū est p̄cias in vbertate. vñ Ber. Oð martyriū graui⁹ q̄ inter epulas esurire inter vestes algere. inter diuitias pauptatē sustinē. Mā vidē delectabilia ⁊ nō gustare cū possis est satis graue. nā ibi vincitur natura

UVA. BHSC. IyR_046

que semp appetit delectabilia. verbi gra. Sicut duz ē in straminibus iacere cuz possis bñ tres lectos habere. aqnā bibere cū bene posses bonū vinū habere pulmentū pro carnibus ꝓmedere: hoc sine spāli gra vix pōt haberi. Similiter cū ꝗs sibi subtrahit q̄ cuz peccato posset hre si deū vellet offendere. sicut superbe chorisando. actū luxurie exercendo. vestes superbas portādo. Cū in his z ceteris delectationibz habz oportunitatem. z tñ ꝓpter deū ab hmōi delectatōnibus abstinet. Vñ Eccl. xxxj. Qui pōt transgredi z nō est trāsgressus. z facere mala z nō fecit quis ē hic z laudabimus eū. Simulit etiā q̄ sibi subtrabūt qua delectabilia. vt poma pira. z ceteros fructus in boc merent. Et q̄to maior est appetitus tāto maius est ꝑmiū. Vñ Aug. de san. vic. Gaudeat q̄ pōt pce viuere. parca enī vita occidit vicia. libidinē extinguit. virtutē nutrit. animū roborat. mentē ad celestia eleuat. Scōm ē largitas in pauptate hāc habuit illa vidua q̄ duo era obtulit. de q̄ xps dicit i euāgelio. hec vidua ceteris plus obtulit. q̄ oīa q̄ habuit dedit. vñ exēplo illius vidue paupes debēt addiscere pauperibz erogare cuz magno affectu plus faciendi si facultas adesset. Et sic paup pōt dare vnū denariū. ita q̄ maius ꝑmiū hēbit inde q̄z si diues daret integrū florenū. vñ in decre. dī. Affectus offerētis plus placet deo q̄z munꝰ offerentis. xj. q. vij. In grauioribus. Et signanter illa elemosina deo placet quam ꝗs tribuit de suo iusto labore. vñ Aug. in li. de vita xpiana. Illam elemosinā deꝰ approbat q̄ de iustis laboribꝰ mistrat. Vñ etiā in decre. dī. Deꝰ plus respicit ad psonā que dat elēosinā q̄z datū. xiij. q. v. scriptū ē. A Tercio cū ē castitas in iuuētute. Maz hec castitas ē deo tam accepta q̄ ꝑ martyrio spūali reputat. z hoc propter graue impugnationē carnis quā iuuenes psone sustinent. Vñ cōmētator dicit q̄ cōplexio iuuenū ē calida z humida. senū aūt frigida z sicca. Vñ iuuences qui caste viuere volūt oportet eos carnē suā cū abstinentijs domare. vñ Aristo. iij. topico. Tpantia magis ē eligēda in iuuenibus q̄z in senibus. quia iuuenes plus cōcupiscētijs molestāt. Qz aūt castitas virginū ꝑcellat castitatē āgelorꝫ ondit Ambro. in lib. de offi. dicēs: Maior ē victoria vginū q̄z angelorꝫ. āgeli enī sine carne viuūt. vgines vo in carne. triūphāt. vñ etiā aug. in quodam smōe. Inter oīa certamina xpianorꝫ duriora sunt prelia castitatis. nam cōtinua pugna rarior victoria. vñ etiā Ber. in epla. Sola ē castitas q̄ in hoc mortali loco z tpe statū q̄ndam im mortalis glorie repñtat. B Tercio celū aperit bis q̄ plenariā indulgentiā ꝓsequūtur. Circa qō q̄ritur q̄bus indulgentie ꝓsunt: Rñdeo q̄ illis q̄ dispositi sunt z faciūt ea ꝓpter q̄ indulgentie date sunt Vñ sciendū q̄ q̄tuor sunt impedimēta indulgētiarū. Primū ē defectus credendi. Vñ q̄ nō bz fidez q̄ talia sibi ꝓficiāt nō cōsequitur indulgētias. vñ augu. de doct. xpiana. Christus dedit claues ecclesie vt qui nō crederet in eis pcā ei nō dimitterētur. z q̄ crederet indulgentiā paperet. Secundū impedimentū ē q̄ quis nō ē in gra q̄z in mortali pcō. vel etiā q̄ est excōicatus. talis nō ꝓsequit indulgētias. Rō huiꝰ ē q̄ ē sicut mēbz abscisum a corpe. z sicut palmes abscisus a vite. Tercū impedimentū ē q̄ quis non ē cōfessus. nā cōiter oēs indulgētie dātur cōtritis z ꝓfessis z vere penitētibus. C Pro quo sciendū q̄ q̄ quis ē vere cōtritus z bz ꝓpositū ꝓfitendi z satisfaciendi. tūc deus in illa vera cōtritione dimittit sibi oīa peccata sua. vñ dī Ezech. xviij. Quacūq̄z hora pctōr ingemuerit oīm peccatorꝫ ei⁹ amplius nō recordabor. Et q̄cunq̄z bona opa talis sic contritus fecit in illo bono ꝓposito. etiā anteq̄z ad cōfessionē veniat talia opa omnia sunt deo accepta z sibi meritoria ad vitā eternā. Sed indulgētias nō pōt cōsequi ꝗs nisi sit cōfessus. Ergo quicūq̄z vult pegrinari antea dz cōfiteri. z tūc cū licētia sui p̄sbiteri iter arripere. Quartū impedimentuz ē q̄ ꝗs nō facit ea ꝓpter q̄ indulgentie date sunt. q̄z enī quis esset cōfessus z p omnia ad indulgentias dispositus. z si non faceret ea ꝓpter q̄ indulgentie date sunt tunc nullo mō fm btm Tho. indulgētias cōsequer. Vñ q̄ritur si quis plenariā indulgentiā cōsequeret z sic moreretur. q̄d de eo sentiendū esset: Rñdeo fm Host. q̄ talis statim euolaret ad celū. q̄ nullū impedimentū ascendē di in celū habz quis exq̄ morit in gra nisi solutōem pene. Et ē sciendū fm. s. Tho. sup. iiij. di. xx. vbi dicit. q̄ qui indulgētias suscipit nō absoluit simplr loquēdo a debito pene q̄z datur sibi de thesauro eccle vñ debitū soluat. Ergo cū remissa ē pena illa tota p indulgentiā. ē ac si esset soluta. z sic iusticie dei satisfactum est cum ex thesauro ecclesie illa pena soluta est D Quarto celū aperit p ingressum religionis approbate vbi regulariter viuūt. Circa qō q̄ritur vtz quis p ingressum religionis cōsequatur plenariam remissionē omnium pctōrꝫ: Rñdeo fm. b. Tho. ij. ij. q. vlti. Rōnabiliter pōt dici q̄ sic. sicut p assumptōem crucis. nam hoc ē holocaustum maximuz quo quis se totaliter diuinis officijs mancipat p religionis sez ingressum. qō excedit omne genus satisfactionis. vt hr in decre. xvj. q. j. Admonere. Nam religiosus offert deo omnes res tempales immo totū mūdū propter deū relinquit. z hoc per votū pauptatis. ānodo nūq̄z proprīū denariū possidendo. vñ dr in decre. In religione exist̄es nō debz habere denarios si nō vult perire cum anania. xij. q. j. dilectissimus vnde Bre. Obolū habens monachus non valet obolum. Itē offert deo corpus per votum castitatis z abstinentie ad quas se obligat per ingressuz religionis. sicut abstinere a carnibus. ieunare. in straminibus iacere. media nocte surgere. z corpus cuz vestibz laneis macerare. Item religiosus offert deo ꝓpriam volūtatē z hoc per votum obedientie. z hoc est maximū sacrificium cum propter deum resignat suam propriam voluntatem. z subijcit voluntatem suam volūtati p̄lati sui. Vnd Berū. loquens de religione dicit. Religio pauperate fundatur. erigitur obedientia. dedicatur castitate. custoditur humilitate. z perficit charitate. E Item sciendum q̄ in vitas patrū legit q̄ eandem gratiam cōsequūtar ingredientes religionem z profitentes quā consequūtur baptisati. Itez sciendum fm beatū Tho. q̄ si per ingressum religionis non absolueretur ab omni reatu pene. nihilominus ingressus religionis vtilior esset q̄z peregrinatio terre sancte ad promotionem ad bonū quod prepōderat absolutioni a pena. Et Henricus d̄ ganda. dicit q̄ quando quis profitetur tunc primo indulgentiā consequitur. Et intelligitur si intendit obseruare

UVA. BHSC. IyR_046

ea q̄ in professione promittit. l. regulā z ordinē suum nā si non intenderet seruare ea q̄ promittit in professione ipo facto sic promittēdo peccaret mortaliter. z non esset filius regni celestis ꝫ filius ignis gehenne. z tales q̄ꝫ postmodū pessimi erūt. vñ aug. z ponit in decre. Difficile sum exptus meliores q̄ qui in monasterijs pfecerūt. nec sum peiores expertus q̄ qui in monasterijs defecerunt. di. xlvij. Quātūlibet. vñ etiā Ber. Qui in loco ordinis sine ordine viuūt ad illuz deuenient ordinem vbi nullus ordo sed sempitern⁹ horor inhabitat.

Cōtinuatio z plecutio precedētis fmonis.

Sermo. xiiij.

Lce video celos aper

e tos zc. Proseqndo fmonē iam inceptuz est sciendū q̄ quinto celū aperitur per intensam cōtritōem qua quis ex intimis cordis sui visceribus dolet de peccatis cōmissis. ℣ Circa qđ queriť vtꝝ ptritio possit tollere totū reatū pene? Respōdeo fm Petrū sup .iiij. sen. di. xvj. Contritionis intensio pōt attendi duplr. vel ex pte charitatis que causat displicentiā peccati. vel ex pte doloris q̄ ex intensiua excitať charitate. Et vtroqꝫ mō pōt tātū intendi cōtritio q̄ tota pena remittať. sicut patet de latrone qui cū christo pepēdit in cruce. Cui dictum ē hodie mecū eris in paradiso. vñ etiam exemplū legiť i li. de apib⁹. q̄ qđā in gallie ptib⁹ venit ad illū venerabilē virū mgr̄m Petrū de Corboel senonēsem archiepm. z pfessus ē q̄ ꝑtiā filiā violēter oppressit. z cū maxima z mirabili cōtritōne z lachrimis q̄siuit si vnq̄ posset vllo dolore vel pena a dño veniā ipetrare. cui presul. ita inq̄t indubitāter si pniam subire volueris tātū mali. Et ille vehemēter exclamās. volo inq̄t z si mille mortes sustinere volueris. collachrimās ergo infelici. imo tā felicissimo peccatori epūs dicit ei Septēnē tñ pniam pene impono tibi. Tūc ille qđ ēait q̄ tñ septēnem pniam mihi flagitiosissimo iniūgitis. q̄ si viuerē ad finē mūdi tñ facin⁹ penis innumerabilibus diluere nō valerē. Cui presul. vade inquit z tres dies in pane z aq̄ tñ ieiuna. Tūc ꝑplius ille plorās z contūdens se rogabat vt pniam sibi iniūgeret salutarē. Supra modū ĝ admiratus z exhortatus z exhilaratus epūs tandē diffinitiue precepit hoī vt abiret z vnū tñ pr̄ nr̄ diceret. sciretq̄ ꝑ certo pctm̄ sibi iam esse dimissum. Hec mora in illa hora ille dirū eiulatū emisit z in terrā ꝓcidens expirauit. Hec dubia fides ē sicut deo dignus idē epūs predicauit. quin idē penitēs q̄ sic sine vlla alia purgatorij pena vitā validissima ptritione finiuit purgatus ad gloriā euolauit. ℌ Sexto apitur celū p frequētem pfessionē q̄ quis cū magna verecūdia pctā pfiteť nam verecūdia ē magna ps satisfactōnis. vñ. b. ber. Ideo iubemur cofiteri pctā vt erubescētiā pro pena habeam⁹. Circa qđ q̄ritur vtꝝ vnū pctm̄ dēat quis sepi⁹ cōfiteri. Rñdeo q̄ de necessitate non oportz vt q̄s vnū pctm̄ sepi⁹ cofiteať a quo ē absolutus. Sed tñ. b. Tho. dicit super. iiij. q̄ q̄to quis pluribus sacerdotibus vnū pctm̄ confiteť tanto plus ei de pena dimittiť. tū ꝑpter erubescentiā tum ex vi clauiuz. vñ totiens posset quis cōfiteri q̄ ab oñi pctō liberareť. Item sciendum q̄ cōfitentes non debent habere nimiam familiaritatē ad suos pfessores. q̄ ex tali familiaritate verecūda q̄ est in confessione bōda diminuitur. qđ ē nocitū cōfitenti. vñ ber. Sunt q̄dam q̄ cōfitendo sicut fabulā peccatoꝝ suoꝝ narrant historiā. z egritudines anime sue sine cōfusione dinumerāt. Item qđ peius ē aliq̄ id quod verecūdātur cōfiteri vni trāsferentes se ad alīū currūt. z sic cōfessiones diuidūt. vñ aug. Quid? sit penitēs ne verecūdia ductꝰ diuidat apud se cōfessiones vt diuersa diuersis velut manifestare sacerdotibus. q̄dam enī vni celāt q̄ alij manifestāda cōseruant. qđ ē se laudare z ad hypocrisim tendere. Septimo celū apitur p attentā oīonem cora sacr̄o eucharistie. Mā q̄ꝫ citi⁹ q̄s impetrat ibi q̄ in alio loco. sicut cuz stat circa missam vel alias in pñtia sacri. vñ etiā Hen. de hassia. Sicut ei cōfessio z attritio dispositiue sufficit ad salutez latroni associato christo. qñ pñtialiter cōmoriebať in cruce q̄ ei nō sufficisset aut nō intrā valuisset in carcere. Ita videť q̄ nō minus nūc pctōr hūiliter spe venie assistens sacr̄ali oblationi veniā ꝓseqūtur aut abūdātius gr̄e collatōnem recipiat q̄ si similiť in alio loco se hr̄et. Item cū xp̄us in terra degēs nulli sanitatem denegauerat ex fide petenti nūquid eq̄le vel mai⁹ est nūc inuisibilē fide credere pñtem in eucharistia. Et hoc idem vult illud dictū euāgelij. Beati q̄ nō viderūt z crediderūt. Quid ergo refert ad veniā ꝓsequēdam iam corde contrito z hūili eucharistie interesse immolationi. aut visibiliť ad eius pñtiaz associari z ipsam honorificare. aut olim oblationi eius in cruce interfuisse sicut latro. vel honorē christo corpaliť viso exhibuisse. vt Magdalena. q̄ lachrimis lauit pedes ihesu. z tersit capillis. z vnguēto vngebat z osculabatur. videť q̄ nihil refert quo ad effectū gr̄e z venie cōsequende. hec ille. Item sciendū q̄ multū saluberē est deuote infra missam genua flectere. z signāter ab hora cōsecratōnis vsq̄ ad cōionē. Item sciendū q̄ illi q̄ nō pñt misse interesse q̄ñ tales audiunt nolā vel campanā q̄ pulsať infra eleuatōem corpis xp̄i debent genua sua deuote flectere. z ihesum xp̄um q̄ ibi ē missa eleuať hūiliter z cū cōtrito corde inuocare. sive sit in campo sive in domo sive in quocūq̄ loco vlla hora. ℌ Exemplū habem⁹ de hoc q̄ fuit quedam mulier tristata valde z a diabolo multū tēptata. q̄ sibi laqueū ad suspendendū seipsam prepauit. q̄ dum cepta conareť pficere. ecce p eleuatione corpis christi iuxta morē cāpanulā audiuit. tūc flexis genubꝰ sicut a iuuētute in consuetudine habuit, horauit z dixit Dñe ihesu christe fili dei viui miserere mei Et ecce mox. trabs z funis suspendij confracte sunt demonibꝰ fugiētibus z dicētibus. quia virtus pñtie corpis ihesu christi te liberauit a tpali z eterna morte. ℣ Octauo celū apiť aliq̄dꝰ p certe elemosine datōnem. vnde Dañ. iiij. dr̄. pctā tua elemosinis redime. Bern̄. Tñ posset hō dare de tpalib⁹ p elyna q̄ oia pctā sua redimēt a pēa. vñ ec mgr̄ Johes de kunsin. in tracta. de audiētia pfessionū. Dū ifirm⁹ eēt potēs in amicis z reb⁹. z cōfessor iuxta q̄titatē pctōꝝ taxaret penā p quā si solueret ipse estimaret totā penā expletā eē seu preuētā seu solutā puta tres dies ieiunā do. tot missas z oīones z suffragia ordinādo. tot elyas erogādo. z q̄ tūc ipso ifirmo i sua adhuc vita exīte pene ille p multos exoluereť. nā ill'sic exolutis si pene

UVA. BHSC. IyR_046

fuissent sufficiēter tarate taliter sic decedens nūq̄z intraret purgatoriū supposita ꝓtritōe. Vel si decederet ante penaꝫ illaꝫ exolutōnem ipsis solutis mox a purgatorio liberaret. hec ille. vñ dicit. b. tho. dc aq no q vn⁹ ꝑt ꝑ alio satisfacē dūmō ille p se nō ꝑt penitētiā ꝓficē. Itē sciendū q ꝑtā signāter dimittūt q̄ ad penā p dimissionē iniuriaꝫ q̄ ē maria elia. vnde aug. in ser. Multa sunt genera elinaꝫ. q̄s cū facim⁹ adiuuāt vt dimittāt ꝑtā nr̄a. ꝫ ea nihil ē mai⁹ q̄ cū ex corde dimittim⁹ qđ in nos q̄sq̄z peccauit. Nā tāta posset ee offensio. z tā liberalit z ex corde posset indulgeri q ex hoc daret oīm ꝑtōꝝ remissio. vñ aug. Vnusq̄sq̄z talē indulgētiā acceptur⁹ ē a deo q̄lem z ipe dederit. ꝓio. vñ gre. Qui i se peccāti demēter indulsit ꝑti vestigiū i ei⁹ aia ñ manebit. ℟ No no celū aꝑit illis q̄ p opa penalia satisfactōez ꝑtōrū suoꝝ implēt. vñ ber. Quātūcūq̄z magn⁹ sit ꝑtōr in pnia tñ ꝑt tantā penā in nūdo sustinē q dimittat ei tota pena ad quā ē obligat⁹. Sciendu⁹ q pnia satisfactoria sp dz fieri p ꝓriū. vñ arist. v. eth. medicine fiunt p ꝓriū. ꝫ pnia ē medicina spūalis. g̃ dz fieri p cōtrarium. Vñ grego. i omel. Quot būit in se Maria mag. oblectamēta. tot dc se inuenit holocausta. quer rit ad nūeꝫ vtutū nūeꝫ criminū. ita q totū seruiret deo in pnia q̄cq̄d deū in se ꝓtēpserat p culpā. Sciendū q inq̄ntū op⁹ bonū ē penale intm ē satisfactoriū g̃ cuilibet pctōri iniūgēda ē pnia. i. satisfactio p ꝓriū. vbi gr̄a. Vt si pctōr i delitijs vixit. z deū in gula offendit oportz q satisfaciat ieiunādo z corpus castigādo. Si inebriat⁹ fuerit q ꝑ satisfactōe bibat aquam. Si luxuriosus q corp⁹ suū vgis flagellet. Si cū vestib⁹ mollib⁹ z ꝑciosis deū offendit ꝑ satisfactōe ciliciū vel aliā vestē aspeā induat. Si in mollib⁹ lectis sternijs pigritiā exercuit. ꝑ satisfactōe ē ei iniūgēdū vt in straminib⁹ iaceat z mane surgat. Si in supbia ꝑ deū z ꝓmū se exaltauit. ꝑ satisfactōe dz se būiliare coraꝫ deo z ꝓmo se subijcē. Si fuit auar⁹ z deū cū iniustis rebus acq̄rendis offendit. ꝑ satisfactōe dz res iniustas restituere. z de iustis rebus pauprib⁹ subuenire. Si accidiosus. ꝑ satisfactōe dz mane surgere z ecclias freq̄ntare. genua flectē z deuote orare Deute. xxv. Pro mēsura pctōꝝ erit z plagaꝫ mod⁹ qđ intelligit hic aut i futuro. Pro q̄ sciendū q pnia z satisfactio q̄ iniūgit aut ē maior aut minor aut eq̄lis. Si maior ē pnia q̄ pctā requirūt. tūc supfluū illud cedit hoi in ꝑmiū. Si minor tūc resiuū iplebit i purgatorio. Si eq̄lis tūc statim euolat. ¶ Ex tum ad scm sciendū q. s. stephan⁹ hz plures dignitates. Prima est q dr ꝓthomartyr. i. ꝓmus martyr. qz post ascensionē xpi primus ꝑ fide lapidatus ē z occisus. Scda q dr plenus gr̄a. z hoc sibi accidit ꝑ pter suā ꝓfundā būilitatē. Nā supbis resistit deus. humilibus aut dat gr̄am. Ergo si volumus gr̄am dei impetrare dēmus nos cū sctō stephano būiliare. Tercia q vidit celos aptos tpe sue mortis g̃ dixit. Ecce video celos aptos z filiū hois stantē a dextris vtutis dei. Quarta q ꝑ inimicis suis rogauit exemplo xpi. vñ Beda. Būs stephanus stādo ꝑ se orauit. ꝫ pro inimicis suis flexis genubus inꝓpellauit dicens. Dñe ne statuas illis hoc peccatum ꝛc. Quinta q eius passio ē cōformis passioni xpi. nā sicut falsi testes ꝑ xpm insurrexerūt. sic z ꝑ. b. stephanū. Item sicut xp̄us extra ciuitatē ē crucifixus. sic z bt̄us stephanus extra ciuitatē ē lapidatus. Item sicut xp̄us dixit. In manus tuas ꝓmēdo spm meum. sic z. b. stephanus dixit. Dñe iesu suscipe spm meū. Sexta q habet tres coronas. Primo habet coronaꝫ martyrū. Secūdo virginū. Tercio predicatoꝝ. Septima est miraculoꝝ operatio. vnde. b. august. dicit beatū stephanū innumeris claruisse miraculis. mortuos septem suis meritis suscitasse. mlios q̄z a varijs languoribus curasse. ꝑter hec z alia refert digne memorie cōmendanda. Ait etiam q flores super altare beati stephani ponebātur z inde ablati sup infirmos ponebantur. qui statim mirabiliter curabant. Pan⁹ etiam de eius altari sumpti z super egros positi multis extiterunt infirmantibus ad medelam. Nā sicut idem augusti. in lib. xxij. de ciuita. dei. Flores ō altari sancti stephani sumpti cuiusdam mulieris cece oculis impositi sunt. z illa continuo lumen recepit. Refert etiam in eodem libro q cum quidaz vir primarius ciuitatis nomine marcialis infidelis eēt z nequaq̄ conuerti vellet cum tamē plurimū egrotaret. gener suus valde fidelis ad ecclesiaz sancti stephani venit. z de ipis floribus qui super altare erāt accipiens z super caput soceri sui ipsos flores latenter posuit super quos dum ille dormiuisset protinus ante diluculū clamauit vt ad episcopū mitteret. Cū autem episcopus abesset sacerdos ad eum venit. q̄ cum se credere diceret baptisauit eu⁹. Dic q̄diu vixit hoc verbum semper in ore suo habuit. Christe accipe spiritum meū. cum tamen hec beati Stephani verba vltima fuisse nesciret. ¶ Etum ad tercū nota exemplū aliud. Apud cesaream capadocie quedam nobilis matrona erat viri quidem destituta solatio sed nobili vallata multitudine pueroꝝ. Nam pueros decem habuisse dicitur. quoꝝ septez masculi z tres femine fuisse perhibentur. Quadam autem vice quia mater ab eis offenditur maledictōnem suis filijs imprecatur. subito maledictōem matris vindicta diuina subsequitur z omnes pena simili z horribili feriūtur. nam omnes tremore membrorum omniū sunt horribiliter percussi. quapropt nimiū volentes z suoꝝ ciuium oculos non ferentes p totum orbem vagari ceperūt. z quocūq̄z ibant oīm in se vertebant aspectum. Ex his autem duo frater z sorores Paulus z Palladia yponiā venerunt. z ipsi Augustino ibidem episcopo que sibi cōtigerāt narrauerūt. Cum ergo. xv. diebus ante pasca ecclesiam sancti Stephani frequentātes. sanitatē ab ipo martyre multis precibus postulassent. in ipso die pasce cum frequens populus presens esset. vnus ex eis. s. Paulus repente cancellū introiuit z ante altare cuz multa fide z reuerentia se in oratione prostrauit. Et cum astantes rei exitum expectarent. subito surrexit sanus a tremore corporis deinceps alienus. Cū aūt ad Augustinū duct⁹ fuisset. ipe eū ad populū protulit. z deo z sancto Stephano gratias egit. Cum autem sic ad populum loqueretur. z soror illius ibidē omnibus membris tremens assisteret. surgens de medio sancti Stephani cancellos intrauit z statim velut obdormiens subito sana surrexit. Ipsa similiter in medium producitur. z de vtriusq̄z sanitate deo z beato Stephano inmense gratie referuntur.

UVA. BHSC. IyR_046

XV

De sancto Johanne euangelista.
Sermo . xv.

equereme Johānis

S xrj. Verba ꝓposita sunt a xp̄o. btō petro dicta. Et iam dicūtur cuilibet homi volenti saluari q xp̄m debet imitari. Nā nullus ē verus christian⁹ nisi q̄ xp̄m imitat. vñ Isido. Ille est christianus q̄ factis se christianū oñdit. ambulās sicut z christus ambulauit. a quo nomē ꝑtit. Ex q̄ pz q q̄ xp̄m nō seq̄tur. nō ē verus christianus q̄uis nomē habeat. vñ aug. in li. de vita christiana. Christiani nomē ille frustra sortit q̄ xp̄m minime imitatur. vñ etiā Cyprianus de. xij. abnsionibus. Christianus nemo recte dī nisi q̄ christo i moribus coeq̄t. Et in signū huius christus dicit cuilibet christiano Sequere me. Vñ in p̄ti ꝼmone tria sunt dicenda. Primo q̄re q̄libet christian⁹ merito debeat seq̄ christū. Secundo in q̄bus eū sequi debeamus. Tercio aliq̄ q̄stiones de btō Johāne. Q Ad primū sciendū q merito sequi dēmus dñm nr̄m ihesuz xp̄m z hoc triplici rōne. M Primo rōne honoris. q̄ est valde honorificū sequi dñm. Eccl. xxiij. Gloria magna est seq̄ dñm. longitudo enī dierz assumet ab eo. Cōtra hoc aliqui faciūt q̄ in bonis operibus imitari xp̄m erubescūt. De q̄bus dicit christus in euāgel. Qui me erubuerit coraz hominibus hūc filius hois erubescet coraz pīe celesti z angelis eius. Item Greg. sup Ezech. dicit. Qui erubescit bona facere a statu rectitudinis cadit atq̄ ad dānatōnem tendit. Hoc illi nō attēdūt qui hūiliter in vestibus suis incedere erubescūt. q̄uis enī a predicatoribus se male agere intelligūt. tū ꝓpter verecūdiā humanā vestes superbas. s. caudatas. longas z scissuras inutiles deponere nolūt. q̄ seruire mūdo z diabolo in superbia videt eis honor. ꝙ deus illoz gloriā in ignominiam cōmutabit. Ergo q̄libet nō dz verecūdari xp̄m seq̄ q̄ est salubre z honorificū. Jo. xij. Si q̄s mihi minister fuerit honorificabit eū pr̄ meus q̄ in celis est. Secūdo libēter sequi debemus christuz rōne vtilitatis. Jo. viij. Qui sequit me nō ambulat in tenebris sed hēbit lumē vite. Tercio sequi dēmus christū. nā ad hoc obligamur rōne exemplaritatis. q̄ xp̄s ꝓpter hoc in mūduz venit vt exemplū viuendi nobis demōstraret. Vñ aug. de vera religi. Tota vita christi in terris q̄ p boiem gessit disciplina morz fuit. vñ etiā Grego. Omnis christi actio nr̄a est instructio.

Q Q Ad scōm. s. in q̄bus debemus imitari christū. sciendū q̄ signanter in septē nobis exemplū reliquit in q̄bus eū sequi debemus. Primo in abstinentia carnis. nā in ingressu mūdi vsq̄ ad finem vite sue sp̄ in duricia vixit. nā in natiuitate duriciaz sustinuit. q̄ in hyeme z in media nocte natus ē z in p̄sepio positus z inuolutus pānīculis sup fenū iacere pertulit. vñ ber. Qui nō fallit elegit quod carni molestius ē id ergo vtilius id etiā magis eligenduz. z quisq̄s aliud docet vel suadet ab eo tang̃ a seductore cauendū ē. hoc illi christiani attendāt q̄ vir ꝓpter deū vna nocte dure iacere volūt. cū tū xp̄s dicit cuilibet homini. sequere me. Secundo debemus eum sequi in humilitate. Vnd dī matb. xj. Discite a me quia mitis sum z humilis corde. Vnd Aug. de ver. do. ser. xij. Discite inq̄t a me ait dñs nō mōm creare. nō visibilia z inuisibilia cūcta creare. ñ i isto mūdo miracula facē vel mortuos suscitare. ꝙ q̄ mitis sum z hūilis corde. Ergo exēplo christi dēm⁹ hūilitatē i vestib⁹ fuare. nā xp̄s portauit vestē simplicē. s. tunicā inconsutilē z incessit xp̄s ihs dñs z redēptor nr̄ discoopto capite z nudis pedibus. Jtē in die palmaꝝ eq̄tauit asinū. z i die pascheues baiulans sibi crucē eruit in caluarie locū. Jnsup ex sua ꝓfundissima hūilitate assūauit se ymi dicēs illud ps. Ego sum ymis z nō hō obprobriū ꝛc. mō xp̄s dic cuilibet hoi. seq̄re me. q̄ boni xp̄iani imitāt xpi hūilitatē in tris vt ab eo exaltent i cel. vñ aug. de ver. do. ser. xxix. Vis cape celsitudinē dei cape pus hūilitatē dei dignare hūilis eē ꝓpter deū. qz de⁹ dignat⁹ ē hūilis eē ꝓpter te. vñ eē Ambro. sup ps. Bti imaculati ꝛc. Quāto ei q̄s ē abiectior i ꝺ seculo tāto magis exaltabit i futuro. Dz oppositū exēplo xp̄i ꝑles tenēt xp̄iani q̄ se in hac vita supbe extollūt. vbi gra. Christ⁹ inclinato capite pepēdit in cruce. ꝙ tu supbe erigis te ℈ xp̄m erecto collo. Christ⁹ coronā spineā sustinuit i capite. z tu supbe offendis eū cū peplis z crinalib⁹ cū caputijs z mitris exaltādo te ℈ xp̄m. Jtez xp̄s portauit vestē purpureā quā sibi induit pylat⁹. z vestem albā quā sibi herodes induit i signū derisionis z fatuitatis. z tu supbe xp̄iane omas te cū p̄ciosis z mollibus vestibus tuis. q̄ hūt scissuras multas z caudas longas. z varios colores. z hoc facis in ꝓtēptū xp̄i z in dispēdiū salutis tue. Jtē xp̄s i hūilitate captus z ligatus est sumbus z hoc in humilitate z caritate. z tu vis hīe ciglm argēteū vl dauratū i supbia z elatōe. Jtē xp̄s i dorso suo crucē portauit z oēm fortitudinē suā ꝓsumpsit i passiōe vt te redimēt z tu ꝓsumis fortitudinē tuā corrigēdo. torneamēta exercēdo. z ꝺ i ipsi⁹ ꝓtēptū q̄ ꝓ te mortu⁹ē i hūilitate z caritate. Ex his pz q̄ milti sunt. q̄ xp̄iani solo nomie sunt. vñ Cyp. nēo xp̄ianus recte dī nisi q̄ xp̄o i moribus coeq̄t. Q Tercō dēmus eū seq̄ i pauptate nā ipe paup fuit i natiuitate. i vita. z i morte. vñ bern. Paup natus. paup vixit. paup obijt. ꝺ pz q̄ i stabulo z nō i palatō natus fuit. Silr z i vita nūq̄ ꝓpriam domū hūit. ꝙ tāq̄ pegrinus in ꝺ mūdo vixit. hoc illi sp cogitare dñt q̄ ꝓprias domos nō hūt ꝙ cuz aliis hospitāt. q̄ xp̄s nūq̄ ꝓpriā domū hūit ꝙ cū aliis hospitatus fuit. silr in morte pauprimus fuit q̄ nudus in cruce pepēdit. z vbi caput suū recliaret nō hūit. Et q̄ re sic paup fuit? Rñdeo vt pauptatis sue exēplū nobis commendaret. Sed oppositum exemplo christi faciunt q̄ nunq̄ ꝓtentantur nec deo regratiantur. ꝙ totum cor suum apponūt ad diuitias. z quomō se i hac vita extollant. nam tales non ponderant nec aduertunt exemplum christi. Verbi gratia. Christus natus est in stabulo. z homo auarus non cōtentat in vna domo. christus positus ē in artū p̄sepe z sup fenū. inuolutus panniculis. z homo delitiosus vult habere lectos molles z p̄ciosos. christus in pauperate vixit et homo xp̄ianus nititur habere magnas diuitias. non attendens illud dictum euangelij. q̄ difficile est diuitez intrare regnū dei. R Quarto debemus eum sequi in abstinentia cibi et potus. Nam ipse in terra ieiunauit. xl. diebus et noctibus

UVA. BHSC. IyR_046

sine omni cibo. Similiter & in cruce fel & acetū bibit vñ ps̄. Dederūt in escam meā fel & in siti mea potauerūt me aceto. Jn his eñ docet nos abstinentiā. dicens vnicuiq; nostrū. Segre me. Hugo de san. vic. Gaudeat qui pōt pce viuere, parca eñ vita libidinē extinguit. vtutem nutrit. animū roborat. mentez ad celestia eleuat. immo abstinētia valet p sanitate corporis & p longitudine vite. Eccl. xxxvij. Qui abstinens ē adijcict vitam. vñ etiam Aristo. de regi. prin. Abstinere a comestionibus nimijs & superfluitate nimia ē summa medicina. Dñ carnez nostrā exemplo xp̄i debemus domare cū abstinentijs, apls. Si spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Sed oppositū exēplo xp̄i plures faciūt. nā xp̄s ieiunauit .xl. diebus. & aliq; volunt vir vna die ieiunare p deo. xp̄us ter esurijt. vt pz in euāge. & gulosi sp volūt esse pleni. xp̄s sitiuit in cruce. & bibuli viuūt in ebrietate. Christus bibit fel & acetū in cruce. & delitiosi volūt bre q̄n qz fercula & triplicia pocula ad satisfaciēdū suis ꝓcupiscentijs. Et de istis scribit apls dicēs. Quoz deus venter ē. Et tales nō imitātur xp̄m paupem & diuitem epulonē. q epulabat q̄tidie splendide. & sepult? ē in inferno. Sic & illis cōtinget. vñ apls. Si fm carnem vixeritis moriemi. vñ etiā Hiero. i epla. Difficile imo impossibile est vt p̄nūbv q̄s & futuris fruatur bonis. vt hic ventrē & tibi mentez impleat. & de delitijs transeat ad delitias. Nam tales sunt maledicti vt hr̄ Lu. vj. Vevobis q nūc saturati estis. nā tales in futuro sustinebūt famē & sitim. vbi nec vnā guttaz aq̄ bre poterūt. De q̄bus dicit Job. apoc. xvj. Mādu cabūt linguas suas p̄ dolore. Sed de bonis q xp̄m sequūtur in abstinētijs di lu. j. Esurientes implenit bonis. ps̄. Satiabor cū apparuerit glia tua. Nā tales sunt beati hic & in futuro. vñ lu. vj. Bti q nūc esuritis &c. ¶ Quinto debem? xp̄m imitari i patia. Nā xp̄s patienter sustinuit vba & vbera. Nā iudei dicebāt. ecce vorator & potator vini & amicus publicanoz. Item dicebāt vt hr̄ Jo. viij. Tu testimoniū phibes & tei p̄ testimoniū tuū nō ē vez. Item dicebant. Demoniū hz & insanit. Itē dicebāt eū seducto rē ppli. Et in his vbis ꝓtumeliosis sp̄ būit patiam. j. pe. ij. Cū malediceret nō maledicebat. cū patere nō cōminabat. Silr in vberib & plagis patiam habuit. naz capt? & ligatus ē. alapis & colaphis cesus ē. cōsputus & velatus ē. flagellatus & coronatus ē. ad pylatū & herodē & ad locū caluarie ductus ē. & demū clauis cruci affixus ē. & in oñib istis iniurijs tanq̄ ouis mansuetus fuit. Ergo dicit ad quēlibet nostrū Segre me. Sz oppositū exemplo xp̄i oñdunt q nec vnū vbū nec vnā iniriā sustinere volūt. cū tamē sit valde meritoriū iniurias patiēter sustinere ꝓpt̄ deū. vñ lu. xxj. Jn patia vra possidebitis aias vras. vnde xp̄s dicit in euāge. Si q̄s te pcusserit ad vnā maxillam p̄be ei & alterā. Et q vnū vbū patiēter nō sustinet quō vbera sustinebit? vñ Gre. in li. xvj. mo. Qui a statu patie p linguaz vulnera corruit ipe sibi testis ē q̄ p̄ manifeste pſecutōnis gladios non subsisteret. Dñ vt patiam acquiramus necesse est vt passionez xp̄i ad memoriā reducamus. vñ Gre. Si passio xp̄i ad memoriā reduceret. nil tam dur̄ ē qđ non eq̄ aio tolerare. vñ etiā bern̄. Quid ē qđ tibi nō suaue videtur si collegeris & memoraueris ossibus amaritudies saluatoris. verbi gratia. Si pauper es & cōtemneris vel irrideris a diuitibus. cogita quomō xp̄us derisus fuit quando velabant sibi faciem & percutiendo eū dixerunt. ꝓphetisa nobis xp̄e quis est qui te percussit? Similiter q̄n coronatus fuit. tūc ipi flectendo genua cū arūdine percutiebāt caput eius. & expuentes in eū dicebant. Aue rex iudeoz. Similiter q̄n in cruce pepēdit tunc ab astantibus derisus fuit. Nam aliq̄ de numero iudeoz mouētes capita sua dicebāt. vach q̄ destruis templū dei. alios saluos fecit seip̄m saluare nō potest. si rex israel es descēde nūc de cruce. Item si xp̄ianus spoliat in rebz temporalibz tūc cogitare debet quō xp̄us spoliatus ē vestimentis suis. & nudus pepēdit in cruce coram oñi pplo. Itē si xp̄ianus verberatur & ledit in corpe. tunc reducere debet ad memoriā xp̄m flagellatū cōsputum & coronatū. vñ Hiero. in epistola. Conspui voluit vt nos lauaret. velari voluit vt velamē culpe & ignorantie a coribz nr̄is auferret. in capite percuti vt caput nostruz id est adam sanitati restitueret. colaphis cedi & vbis deridi vt nos ei labijs & manibz. verbis & operibz applaudarem?. ¶ Sexto xp̄m sequi debemus in platione vboz. nam sicut eius opa sunt nobis in exemplū sic & eius vba. vñ aug. Tota vita xp̄i & q̄ in terris ꝓ homine gessit disciplina moz fuit. Pro quo sciendū q̄ christus tria in vbis suis habuit. Primo veritatem. Joh̄. xiij. Ego sum veritas. Sic q̄libet xp̄ianus debet esse verax in verbis. tūc eū diligetur a deo & ab hominibus. ps̄. Ecce eñ veritatē dilexisti &c. Sed oppositum facit homo mēdax. q & oditur a deo & hominibz. vñ prouer. xij. Mendacia labia abominatio dño. Nam talis mēdax nō imitat xp̄m & diabolū. De quo dī Jo. viij. Jpse mēdax est & pater eius. Secūdo christ? habuit in verbis suis vtilitatē. nūq̄ eñ aliq̄d vbū ociosum aut superfluū locutus ē. vñ q̄libet xp̄ian? exēplo xp̄i dz vba vtilia & necessaria ꝓferre. sp̄ cogitās illud dictū mat. xij. De oī vbo ocioso q̄d locuti fuerint homines reddēt rōem in die iudicij. Hoc illi nō attendūt q ꝓximos cū malis verbis offendūt. s. detrahēdo. maledicēdo. irridēdo. quiciādo. subsannādo ꝓximos suos silr iurando & blasphemādo p̄ deū. Tercio xp̄s būit moderātiā in verbis. Tacuit eñ coram pylato & coram herode & cū accusaret in multis nihil rūdit. & tanq̄ ouis & agn? innocens obmutuit. Sic exēplo xp̄i q̄libz xp̄ian? dz pauca vba hre & tacere vsq; dū interrogat? fuerit. vnde Eccl. xxxij. Adolescēs loqre i cā tua vix cū necesse fuerit. Si bis interrogat? fueris caput tuū bēat rūsum. vñ Ambro. in li. de of. Ꝓples vidi incidisse petrū loqndo. vix aūt quēq̄ tacēdo. Hoc aūt exemplū xp̄i illi multiloq̄ nō attendunt q plura vba & q̄si innūerabilia in ventū ꝓferūt & sepius rūdent anteq̄ interroganť. puer. xviij. Qui parus rūdet q̄ audiat stultū se esse demonstrat & cōfusione dignū. Et tales qui nō refrenāt linguā nūq̄ ad statū pfectōis pueniunt. vñ Jaco. j. Si q̄s putat se religiosum eē & non refrenat linguā suā hui? vana ē religio. vñ Gre. in moz. Multiloq̄o q̄sq; fuies rectitudinez iusticie tenere nō pōt. ¶ Septimo xp̄us tristis fuit & honores fugit. in q̄ imitād? ē a q̄libz xp̄iano. Primo eñ tristiciam habuit. vnde Math. xxvj. Tristis est anima mea vsq; ad mortem &c. vnde Bern̄. Legi christuz

UVA. BHSC. IyR_046

XVI

fleuisse nunq̄ risisse. Sic ⁊ boni flere debēt hic cum xp̄o in p̄nti. ⁊ tūc cū beatis reputabūtur. vñ mat. v. Beati qui lugent. Aplus. Est tēpus flendi supple i p̄nti. ⁊ tēpus ridēdi supple in futuro. Similiter qui libet xp̄ianus debz bonores p̄ntes fugere. ⁊ futuras bonores in celo appetere. vñ augu. in li. de ciui. dei. Discе xp̄iane a xp̄o fugere gloriaz mūdi. qui vocat? ad regnū fugit. vocat? vo ad patibuluz humiliter ⁊ benigne se obtulit. Opposituz exemplo xp̄i oñdūt illi qui volūt in p̄nti letari. vñ Gre. in omeli. Presentia gaudia sequūtur ppetua lamenta. vñ xp̄us i eua gelio dicit. Ve vobis qui nūc ridetis. O xp̄iane attē de quō imitaris exemplum xp̄i. ipse eñ fleuit ⁊ tu rides. ⁊ in tristicia trigintatribus annis vixit. ⁊ tu letaris in illicitis ⁊ vanitatib⁹ huius mūdi. vñ Greg. in omel. Nemo p̄t hic gaudere in hoc seculo ⁊ illic regnare cuz xp̄o. Item xp̄s fugit q̄n populus volebat eū facere regez vt h̄ Jo. v. Jn hoc euz sequi debet q̄libet xp̄ianus q̄ nō debet appetere vel labore vel desiderare prelaturā in p̄nti vita. Et de hoc q̄re ante f̄mo. iiij. A. ✠ Ostum ad tertiū nūc q̄ritur quare xp̄s sp̄aliter dilexit iohānem. Rñdetur q̄ propter tria. Primo ꝓpter puritatē eius. q⁹ tales xp̄s multuz diligit Prouer. xxij. Qui diligit cordis mundicia habebit regem amicū. Scōo ꝓpter eius festinā puersionem. q⁹ in sua iuuentute ad xp̄m cōuersus fuit. ⁊ tales xp̄s multū diligit. qđ innuit math. xix. vbi dī q̄ xp̄s puilos amplexat? fuit. manus eis imposuit. ⁊ bñdixit ipis. nūq̄ eñ alicui seni talē charitatē oñdit Tercō propter ip̄ius iohis feruentē dilectionē. Deꝰ eñ diligit diligentes se. Prouer. viij. Ego diligētes me diligo. Quarto ꝓpter ip̄si? dignitatez. q⁹ ip̄e oīm sanctoꝝ pfectiones būit. ⁊ quib⁹ singularit̄ f̄m status sui p̄eminentiā oēs magnā gr̄am reputauerunt sibi factā. vt Esaias Dauid ⁊ Jeremias. q⁹ deus fecit eos ꝓphas suos. Jacob⁹ q̄n fecit eū aplm. Lucas ⁊ Marcus q̄n eos fecit euāgelistas. Laurēti? ⁊ Stephanus q̄n fecit eos martyres. Nicolaus ⁊ Dñic? q̄n fecit eos cōfessores. Katherina ⁊ Barbara q̄n fecit eas v̄gines ⁊ sponsas suas. Jn iobe autē hec oīa reputūtur. q⁹ ꝓpha in apocalipsi. aplus in eplis. euangelista in euangelio. Martyr aūt ingñtū fuit in oleo adustus ⁊ minime lesus. Mā in actib⁹ aplōz legitur q⁹ oēs apli erant flagellati. Cōfessor q⁹ doctor⁹ ⁊ spōsus xp̄i. ✠ Vltimo q̄ritur q̄ sit differentia dilectionis xp̄i ad Petrū ⁊ Jobem. ⁊ vī q⁹ plus dilexit Jobem q̄ Petz. ⁊ tū petrus vī plus dilexisse xp̄um q̄ iobes. Circa qđ sciendū q⁹ triplex ē dilectio. Una q̄ cōsistit in familiaritatis oñsione. ⁊ in ista magis dilexit iobem q̄ petz. q⁹ maiora signa familiaritatis sibi oñdit. ex eo q⁹ supra pectus suū recubuit. ⁊ matrē suā sibi cōmendauit. Scōa dilectio ē q̄ cōsistit in donoꝝ exhibitione. ⁊ in ista magis dilexit Petrū. quia maiora dona sibi cōcessit. q⁹ p̄ncipē aplōz ipm fecit. suū vicariū eū reliquit. claues regni celoꝝ sibi dedit. Tercia dilectio ē q̄ cōsistit in p̄cordiali amore ⁊ i ista vtrūq⁹ eq̄liter dilexit. ambos eñ eq̄liter dilexit affectione. q⁹ ambo apud deū sunt equalis meriti.

De Jnnocentibus. Sermo. xvj.

Jittens herodes occidit oñes pueros q̄ erāt in bethleem ⁊ in omnibus finibus eius. Math. ij. Exquo hodie peragitur festum illoꝝ puerorum innocentum q̄ ab iniquo herode interfecti sunt tunc in presenti sermone tria sunt dicēda. Primo quomodo aliqui parentes suos pueros spiritualiter occidunt. sicut Herodes corporaliter occidit. Secūdo de solennitate p̄sentis festi. Tercio exemplū. A Ostum ad primum sciendum q⁹ sunt sex genera parentum qui occidunt pueros suos. ⁊ sic dānantur ꝓpter eos Primi qui scienter rei sunt q⁹ pueri in vtero matris sine baptismo decedunt. Et hoc est valde graue homicidium. quia ibi corpus ⁊ anima occiditur. Augustinus. Maius est damnū in amissione vnius anime q̄ mille corporum. Bern̄. Totus mundus ille pretium vnius anime estimare non potest. ergo mater que est pregnans sollicitudinem debet habere de thesauro quem portat in vtero. ne fiat occasio dānationis illi puero. Similiter viri debent parcere mulieribus nec eas terrere nec turbare nec verberare. imo sibi ip̄is subtrahere in comedēdo atq⁹ bibendo ⁊ impartiri suis mulieribus pregnātibus ⁊ hoc ꝓpter fetum. immo quilibet homo debet seruire mulieri impregnate. exemplo marie que tribus mensib⁹ seruiuit Elisabeth. Contra hoc faciunt illi qui vxores suas pregnantes percutiunt. trahunt. calcant trudunt ⁊ ip̄is maledicunt. ⁊ sic rei eruut necis in pueris. Similiter peccant ille mulieres que se super hoc remittunt q⁹ pregnātes sunt. ⁊ scienter offendūt maritos suos. similiter peccant grauiter ille antiqne vetule q̄ aborsum vel sterilicatem procurant in aliqua mulie re vel virgine. Similiter ille ancille que cum peccato ⁊ scandalo concipiūt. ⁊ postmodum propter verecundiam humanam eosdem pueros scienter occidunt. qđ animal irrationale nō faceret. B Secūdi parentes sunt illi q̄ pueros suos nimis diligūt. Sz. d. nō debeo diligē puez meū: Rñdeo. imo debes diligē puez q⁹ ē naturale. ⁊ ordinate ⁊ infra deū debes diligē. Nam aliq̄ pueros suos vltra deū diligūt. ⁊ hñt maiorē ꝓplacētiā in pueris q̄z in deo oīpotenti. ⁊ poti? ⁊ libētius videt pueros q̄z deū. Et qui sic pueros supra deū diligunt eosdē pueros deū suū faciūt. aug. Hoc ab hoīe colit qđ p̄ ceteris diligitur Et deus q̄nq̄z ex sua bonitate subtrahit eis illos pueros vt ip̄i parētes cor suū econuerso ad deū erigāt ⁊ eū diligāt. Hec ē ḡ vna rō q̄re illi pueri q̄ sunt multū affabiles ⁊ prudētes ⁊ pulchri cito moriūt. q⁹ parentes eosdē cū nimio affectu diligūt. ⁊ cū nimia sollicitudine eos f̄m cursum mūdi nutriūt ⁊ educant. vbi gr̄a. Q̄n ex ip̄is volūt facē magnos dños. rectores ciuitatū ⁊ magnas diuitias sup eos hereditare. ⁊ diuitib⁹ eos desponsare. non curantes an ista bona sponsalia sint iuste vel iniuste acquisita. Et ꝓpter illam etiam curiositatem ⁊ sollicitudinez quā habēt ad pueros ornando eos in vestibus obliuiscunt q̄n q̄z deum. ⁊ seip̄os negligunt in his que spectant ad salutem aiaz. Et sic ꝓpter nimiā dilectōem puerorū q̄nq̄z offendūt deū ⁊ seip̄os dānāt. mat. x. Qui amat filiū vl filiā sup me nō ē me dign? Tercij parētes sunt q̄ informāt pueros suos in malis. sicut consuere. sup be in vestibus incedere. faciem depingere. crines crispos facere. ⁊ ip̄i parentes rei erunt omniū peccatoꝝ que ex mala informatōne vel malo exemplo filij

UVA. BHSC. IyR_046

sic addiscūt ⁊ postmodū faciūt. verbi gra. qui te primitus superbiā docuit particeps erit olim peccatorū q̄ cū superbia perpetrabis vsq; in finem vite. ⁊ sic de alijs peccatis. Quarti parētes sunt q̄ pueros nō corrigūt cum delinquūt. nā parentes tenentur pueros corrigere. vñ dr in xcre. Pat̄ debet filios castigare nō semper osculari. v. q. v. Mō osculat̄. ⁊ xxiij. q. v. nō putes. ⁊ extra de rescrip. si qñ. ⁊ c. di. cōtra morem. ℒ Querit̄ quō parentes debent corrigere pueros. Rñdeo si sunt boni ⁊ qñq; fragilitate excedūt. tūc cū benignitate sunt corrigēdi. exemplo Marie que dixit ad filiū suū post q̄ inuenit eū in templo post triduū. fili quid fecisti nobis? pī tuus ⁊ ego dolentes q̄rebam⁹ te. Si aūt fili sunt ꝓterui ⁊ rebelles tūc corrigēdi sunt cū virgis ⁊ disciplinis. Vñ. puer. xxiij. Noli a puero subtrahere disciplinā. si em̄ percusseris eum virga nō morīet. ⁊ aiam eius de inferno liberabis. Et talis correctio erit meritoria ipsis parētibus. nam quot plagas ipis pueris sic dabunt. tot merebūtur coronas. Item sciendū q̄ parētes nō debent pueris maledicere. De hoc q̄re in fmone. xiij. M Quinti parentes sunt q̄ malū exemplū p̄bent filijs. ⁊ ꝓter hoc spūaliter eos occidūt. Augu. Qui in cōspectu populi male viuit. q̄ tum in illo ē eius a q̄ attendit occidit. Pueri em̄ ea que vidēt a parētibus cōiter imitātur siue bonū siue malū. si vidēt eos ieiunare. libenter orare. ecclesiaz freq̄ntare. misericordes esse. veritatē loqui. deū benedicē. pacē eius familia dr̄e eos imitātur. si aūt eos vidēt ieunia ab ecclesia instituta soluere. festa nō celebrare. raro eccl'iam visitare. ad tabernas ire. superbe incedere. choziſare. blasphemare. maledicere. etiaz imitant̄ eos. Et p̄ hiis malis exemplis parētes puniētur grauiter. vñ Gre. i mo. Tot mortibꝫ quis dignus ē quot exempla prauitatis in posteros relinquit. Sexti sunt qui scienter res iniustas lucrātur ad ditandū pueros suos. nā quot denarios pueris suis relinquūt. tot gladijs eos trāsfigunt. Alij qui bñ cognoscūt se habere res iniustas ⁊ ne filij exheredentur potius volūt cū ipsis damnari. D Qtum ad secundū nota q̄ festū innocētum ⁊ eoꝝ martyriū solenniter est peragendū ⁊ hoc ꝓter tria. Primo ꝓter tēpus. nam ipi primi martyres sunt qui pro xpō post eius natiuitatē martyrizati sunt. Pro q̄ sciendū q̄ triplex est martyriū. Primū voluntatis ⁊ operis. sicut beati stephani ⁊ laurētij. Secundū volūtatis ⁊ nō operis. sicut beati Johannis euangeliste ⁊ beati martini ⁊ dñici. qui habuer̄t voluntatē ⁊ affectū sustinendi martyriū q̄uis passi non sint. Terciū martyriū operis ⁊ nō voluntatis. sicut innocentes vsum rōnis nō habētes. qui deum nō loquendo ꝫ moriendo ⁊ cū sanguine suo confessi sunt. ⁊ sic in sanguine suo baptisati sunt. Et ꝓter illud triplex martyrium illa tria festa sunt immediate post festum natiuitatis instituta. Primo festuz beati stephani qui ē martyr volūtate ⁊ opere. Secūdo festum. b. Johānis qui ē martyr volūtate ⁊ nō opere. Tercio festum hodiernū innocētū q̄ sunt martyres opere ⁊ nō volūtate. Secūdo martyriū ⁊ festū innocentū est cōmendabile ꝓter numeꝝ quia tot sunt q̄ numerus eoꝝ incertus ē. ꝫ ecclesia pagit numerū eorū fm visionē quā Johānes vidit vt habet Apoca. xiiij. Vidi agnū stantē supra montē syon. ⁊ cum eo centū quadragintaquatuor milia habētꝫ nomē ei⁹ ⁊ nomē pr̄is eius scriptuz in frontibus suis. Modo si laus vnius sancti vel angeli vel hominis vnius ē laudabilis ⁊ accepta coram deo. q̄ tūc erit laus tot sctōrū innocentū. Item si de⁹ exaudit p̄ces vnius sancti vel maxime duoꝝ vl' triū cōgregatoꝝ in noie ipius. quid tūc vbi tot sancti simul sunt cōgregati. Item si vnus sanctus ē venerādus. nōne tūc tot milia sctōꝝ sunt venerādi. nunq̄ em̄ in anno tot sanctoꝝ festuz pagitur ꝓter festuz omniū sanctoꝝ sicut hodierna die peragit̄. ℒ Tercio ꝓpter locū. qz in bethleē occisi sunt vbi xp̄s natus est. Ergo in verbis p̄missis dictum ē. mittēs herodes occidit oēs pueros ⁊c. Vbi sciendū fm glo. q̄ occisio pueroꝝ facta ē post annuz ⁊ tres dies post natiuitatem xp̄i. Distulit em̄ ꝓter moram rome contractam. Fuit em̄ romā a cesare citatus. ⁊ sic fere per annū impeditus fuit. Tūc prophetia impleta est. Rachel plorans filios suos. Hiere. xxxj. quare rachel ⁊ non Jacob ploraⁿt? Respōde q̄ matres sunt magis passibiles ⁊ maioris pietatis fm Aristo. ergo plus cōpatiūtur pueris. Item quia plus diligūt pueros. ergo plus dolent de aduersitatibus pueroꝝ. Qz aūt mater plus diligit filiū q̄ pater ostendit̄ triplici rōne. Prima ē q̄m mr̄ plus dat de substātia filio q̄ pr̄. ⁊ ideo maioꝛē ptem videtur hr̄e i puero. Scda qz mr̄ plus laborat circa filiū q̄ pater ⁊ circa q̄d plus laboram⁹, plus diligim⁹. Tercia quia mr̄ plus est certa de puero q̄ pater. ⁊ ideo magis diligit filiū tanq̄ rem certā. Pater vo minus diligit tanq̄z rem dubiā. vñ Aristo. iiij. ethi. matres em̄ plus diligunt filios q̄z pr̄es. qz certiores sunt de eis ⁊ labores maiores hūt circa eos. Queritur quare hodie etiam subiucet ecclesia cantica laudis. ⁊ leticie. s. Te deum laudamus. Gloria in excelsis deo ⁊ alleluia ⁊c. Rñdetur q̄ hoc fit ꝓter tria. Primo in signū fletus quē mr̄es habuerūt de occisione pueroꝝ suoꝝ. Scdo i signū status qz ipsi pueri post occisionem in limbū descenderunt. Tercio qz virgo maria ⁊ puer iesus ⁊ ioseph fugiendo in egyptuz in exiliū iuerūt. magna igitur cōpassio est eis exhibēda tum ꝓter pueri tenerū etatē. tū ꝓpter pueri nouitatem. tum ꝓpter ioseph senectutem. F Qtū ad tercium nota exemplum de his qui filios suos non corrigunt cum delinquūt. Legitur de quodam patre visitante tabernas ⁊ ludos. qui cuz duceret p̄nullum filium suum secum. ille filius factus grandis postmodum ita assuetus fuit ludis ⁊ tabernis q̄ nō poterat inde retrahi. ⁊ post q̄z pecunia defecit cepit furari. Primo patri. deinde vicinis. nec pater suus corrigebat eum acriter. sed quandoq; enim lenit admonnit. sed ista admonitō in eo nihil profecit. Et cū factus esset magnus vir. semel ⁊ bis deprehensus ē in furto. sed pater data pecunia bina vice liberauit eum a suspendio. ⁊ tercia vice deprehensus in furto ⁊ iudicatus ⁊ ductus ad suspendium rogauit ꝓpter deum vt adduceretur ei pater suus. qui cū flēs aduenisset rogauit euz fili⁹ suus vt osculareⁿ eum ⁊ remitteret ei iniurias. q̄d cū faceret pater eius. filius eū ita momordit vt amputaret ei nasuz. Et cū ō hoc filius argueret eo q̄ pater bina vice liberasset eum a suspendio data pecunia ꝓ eo. ⁊ iam tercia vice iterum libenter liberasset si potuisset. Respōdit filius.

UVA. BHSC. IyR_046

XVII

ego bene egi ⁊ iuste feci. q̃uia ipse est causa suspendij mei. eo q̃ a iuuentute permisit me fm̃ propriam voluntatem viuere. nec me aliquando correxit propter excessus meos quos cõmisi. Et in signũ huius ꝓuer. xxix. dr̃. Puer qui dimittit volũtati sue confundit mr̃em suã. immo pr̃em ⁊ omnes cognatos suos. Ergo Salomon dicit. Qui pcit virgis odit filiũ suũ

Dominica infra octauam natiuitatis xp̃i.

Sermo. xvij.

Quare xp̃us factus sit pãruulus.

ver autem crescebat

p ⁊ cõfortabat plenus sapia. Lu. ij. Exquo in p̃ñti euangelio fit mentio de puero nobis recenter nato. Tũc ꝓ p̃ñti sermone tria sunt dicenda. Primo q̃re xp̃us puulus factus ẽ. Secundo quõ debemus nos br̃e ad istũ paruuluz puez iesum xp̃m. Tercio exemplũ. ℞ Ẽtũ ad ꝓmũ sciẽdũ q̃ xp̃s puulus fact⁹ ẽ puer triplici rõe. Primo in signũ q̃ faciliter põt placari ab bijs q̃ offenderũt eũ nam sicut olim cuz pomo inobedie offensus fuit. sic ⁊ puer fact⁹ faciliter q̃si cũ pomo placari põt. Secũdo iõ puer factus ẽ vt faciliter a nobis decipi possit Olim chare vendidit regnũ suũ. sic q̃ nullus sibi illud acq̃rere potuit. etiã q̃tũcunq; sanctus ⁊ pfectus fuerat. Ꝺõ ꝓz in iobe bap. cui⁹ cibus erant locuste ⁊ mel siluestre. q̃ ⁊ bñt vestẽ de pilis camelor̃. nec vinũ nec sicerã bibit. ꝯ sola aq̃ cõtentus fuit. ⁊ vltimo p veritate decapitatus ẽ. nec tñ sic celũ intrare potuit. Item in ꝓphis. sicut i Esaia qui ẽ secauerũt cũ serra lignea ex pcepto manasse regis iuda. Item patet in zacharia quẽ rex ioas lapidare iussit inter tẽplũ ⁊ altare. Item pz in hieremia q̃ a pplo iudeor̃ lapidatus ẽ. Itẽ ptz in amos quẽ Ozias rex p tpa trãsfixit. Mi oñes cũ oib⁹ martyrijs q̃ sustinuerũt celũ intrare nõ potuerũt. vsq; dũ xp̃s per morte suã ianuã celi aperuit. Sed xp̃s puer nobis natus mõ tam miseri cors factus ẽ q̃ aliq̃bus dat regnũ celor̃ ꝓ oib⁹ suis rebus sicut aplis q̃ oñia pro xp̃o reliq̃rũt. Aliq̃bus ꝓ medietate rer̃ suar̃. sicut zacheo q̃ dixit. vt hr̃ luc. xix. Ecce dimidiũ bonor̃ meor̃ do paupib⁹. Aliq̃b⁹ ꝓ bis rebus q̃ supsunt. vt hr̃ luc. xj. Ꝺõ supest date elymã ⁊ oia mũda erũt vobis. Aliq̃bus etiã ꝓ duobus obolis sicut vidue q̃ obtulit duo era. Aliq̃bus ꝓ hausto aq̃ mat. x. Quicũq; pòtũ dederit vni ex minimis istis calicẽ aq̃ frigide nõ pdet mercedem suaz. Aliq̃bus dat ꝓ bona sua volũtate. qõ ẽ quasi ꝓ nichilo dare põ. Pro nichilo saluos facies illos. Item ꝓ nichilo habuerũt terrã desiderabilẽ. vñ etiã aug. Coronat deus intus volũtatẽ vbi nõ inuenit facultatẽ.

Tercio xp̃s puer factus est in signũ q̃ dẽm⁹ eum spualiter cõcipe ꝓ bonũ ꝓpositũ. parere ꝓ bona opa. ꝓ pleuerantiã nutrire. ꝓ patiaz portare. ℞ Ẽtũ ad secũdũ sciendum q̃ maria mr̃ xp̃i nouẽ bñficia exhibuit puero suo iesu xp̃o. q̃ etiã nos isto sacro tẽpore ei spualit exhibẽ dẽm⁹. Prio ꝓcepit puez iesum q̃ ãgelus dixit ei. Aue gr̃a plena. sic ⁊ nos per bonã volũtatẽ ipm̃ cõcipe dẽm⁹. vñ Crisp. sup mat. Volũtates bone sic suaues sunt apud deum. quẽadmodũ odoriferi flores. Sz aliq̃ sunt sic steriles mulieres q̃ obstinati sunt in pctis nec bñt voluntatem se emẽdandi. Silr illi qui stãt in malis ꝓpositis male faciẽdi. tales sunt qui xp̃m non ꝓcipiũt ꝯ daybolũ. ⁊ tales sunt i periculoso statu. vñ dr̃ i dcre. in malicijs volũtas ꝓ ope reputat. de pe. di. j. ois. Si q̃s haberet volũtatẽ vltra. x. annos vel. xx. ãnos aliq̃d pctũ mortale ꝓmittẽ. ⁊ si infra illud tps sic moreret ꝓpter malã volũtatẽ eternaliter dãnaret. g̃ tales cõuerti debent ad xp̃m ꝓ bonã volũtatẽ. vñ ber. Cũ ꝓ bonam volũtatẽ incipim⁹ eẽ dei desinim⁹ eẽ diaboli. Secũdo maria pepit iesum vñ lu. ij. Impleti sunt dies eius vt pareret. ⁊ pepit filiũ suũ ꝓmogenitum. sic ⁊ nos cũ bonã volũtatẽ opere ipleuerim⁹. tũc xp̃m spiritualit generam⁹. ℣ Vbi sciendũ q̃ q̃dã suffocãt fetũ spualẽ. vt sunt illi q̃ suffocãt bonã volũtatez in semetipis. ⁊ nũq; vl raro opere perficiũt. ꝯ ptinue bonis volũtatibus ⁊ ispiratoibus resistũt. Itẽ q̃dã portãt fetũ spualẽ. x. vl xx. annis. cũ tñ mulier portat puez suũ vix. ix. meses quẽ a marito suo cõcepit. sed isti portãt bonã volũtatẽ ꝓ. x. vel. xx. ãnos añq; eam opere iplẽt. Itẽ q̃dã pariũt mõstra. ℟ Mã legitur q̃ tpe aug. bõ quidã natus ẽ q̃ bũit duo capita. duo pectora. q̃tuor man⁹. vnũ ventrẽ ⁊ duos pedes Sic pctor̃ qñ ꝓpetrat pctũ mortale. tunc spualit generat mõstrũ. vñ Alber. magn⁹. Alia parit mõstr̃ q̃ pctã gignit. nũq̃d mõstrũ foret qui faciẽ retro terguz ante br̃et. Talis ẽ pctor̃ qui faciẽ retro hz. mũdũ per amorẽ respiciendo. ⁊ tergũ ante. s. deũ obliuiscendo. Miere. ij. Verterũt ad me terga ⁊ nõ faciẽ. Itẽ mõstrũ foret q̃ oculos ⁊ os in pedibus br̃et. Talis est auarus quẽ nisi delectat in terram vidẽ põs. Oculos suos statuerũt declinare in terrã. ⁊ nisi delectat loq̃ de terrenis. Jo. iij. Qui de terra ẽ de terra loq̃tur. Itẽ monstr̃ foret qui caput deorsum br̃et terram amando. ⁊ pedes sursum in superbia contra deum recalcitrando. Sed sunt quidam qui pariunt. fcz qui bonam voluntatem opere perficiunt. Et illi sunt fratres sorores ⁊ mater christi. Matb. xij. Qui fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse me⁹ frater soror ⁊ mater est. Tercio Maria cibauit filiuz suum. Vnde canitur. Paruoq; lacte pastus ẽ. Sic debemus pascere iesum. Et hoc facimus cum opera misericordie pauperibus exhibemus. Vnde dicit in euangelio. Ꝺõ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Item in iudicio dicturus est. Esurui ⁊ ꝛ dedistis mihi manducare. Sitiui. ⁊c Quotiens ergo opus misericordie exerces. scilz elemosinam dando. sitientem potando totiens puerum iesum pascis.

Quarto Maria balneata est iesum puerum eum Sic ⁊ nos debem⁹ sibi balneũz prepare. ℒ Sz d. vbi aquam recipiam ⁊ Respondeo q̃ in figura huius balnei legitur Genes. ij. Qz in medio paradisi est fons qui diuiditur in quatuor partes ⁊ irrigat omnẽ terram. Sic aqua in qua christus balneã dus est hauriri debet ex quatuor. Primo ex memoria ꝓpriorum peccator̃ cum contrito corde. Sic Maria magdalena hausit aquam lachrimarum cũ qua christo pedes lauit. Sic beatus Petrus post trinam negationem exiuit ⁊ fleuit amare. Sic Dauid qui dixit. Lauabo per singulas noctes lectum meũ.

Secundo haurienda est ex cõpassione de malis ꝓximor̃. Sic xp̃us fleuit super ciuitatẽ hierlim dicẽs. Si cognouisses ⁊ tu. Tercõ ex feruenti desiderio videndi deum in celo Psal. Fuerunt mihi lachry-

UVA. BHSC. IyR_046

me mee panes die ac nocte. dū dī mihi vbi est deus tuus. Vñ etiā paulus. Lupio dissolui ⁊ esse cū xpō.

Quarto haurienda est ex deuota memoria passionis xpi. Vñ Albertus magnus. Simplex recordatio seu meditatio passionis xpi plus valet q̄ si integrum annū ieiunaret quis in pane ⁊ aqua. vel si q̄ti die virgis ⁊ flagellis cederetur vsq; ad effusionē sanguinis. vel si quotidie legeret vnū psalteriū. Quinto maria inuoluit iesum. vñ Lu. ij. Pannis inuoluit cum ⁊ reclinauit eū in presepio. Maria inuoluit eū pannis. ⁊ hoc significat humilitatem. ⁊ ioseph de arimathia quando mortuus est iesus tunc inuoluit eū in sindone munda. Et hoc significat castitatē siue mūditiam. in signū q̄ qui volunt accedere ad sacm̄ eucharistie debēt iesum cū mūdo ⁊ humili corde suscipere. Item sciendū q̄ quādo illi qui sunt in mr̄imonio cōstituti veraciter se humiliant: tūc iesum cū maria inuoluūt pānīculis ⁊ virgines ⁊ vidue que i pura castitate viuūt ⁊ deo seruiūt iesum cū ioseph in syndone mūda inuoluūt. Sexto debemus iesum cū maria calefacere. nam oportet recentē puerū calefieri: ⁊ iste ignis ē caritas dei ⁊ pximi. ⁊ quomō ille ignis debeat incendi in corde hominis. quere infra sermone. cxx. Septimo maria locauit puerum ad dormiendū. Sic ⁊ nos facere debemus. ⁊ hoc fit q̄n pacem diligimus. ps. in pace factus est locus eius. Quidā em̄ sunt qui nullā quietem xpō puero tribuunt vt auari qui die noctuq; se occupant. ⁊ p diuitijs cōtinue laborāt. Similiter ⁊ superbi qui totis conatibus insistunt quō exaltētur. Similiter etiā luxuriosi qui quotidie laborāt quō suā libidinē expleant vñ yſa. lvij. Cor impij quasi mare feruens qō quiescere nō potest. Item alij perturbant iesum in lecto sibi prepato ab alijs. vt iracūdi. litigiosi. luxuriosi. ⁊ sic de alijs. q̄ ad iram alios prouocāt. ⁊ sic iesum in illis inquietant. ⁊ q̄nq; expellūt. ſ. q̄n aliquis hō bon? nimis impatiens efficit. ⁊ nitit̄ se vindicare verbis ⁊ factis. Item alij preparāt sibi lectū ⁊ eū recipiunt sed nō diu eū apud se quiescere pmittūt. sicut recidiuantes qui iam isto sacratissimo tempe se p̄parauerunt ⁊ eucharistiā sumpserūt. ſ finito festo ⁊ añ carnispriuiū ecōuerso dant se ad vanitates huius mundi. ſ. superbiēdo. choriſando. gulose viuendo ⁊ pmedendo. luxuriādo. seipos inebriando. ⁊ sic iesum expellūt. ⁊ tūc tales peius facit̄ q̄ ante fecerunt iesum sic expellendo. Sicut qui paupes hospitio recipet. ⁊ eos postmodū confusibiliter expelleret. Item alij preparāt sibi lectū ⁊ eū recipiūt simul ⁊ quiescere permittūt. sicut illi qui pniam egerūt. ⁊ eucharistiā sumpserūt. ⁊ in pnia vsq; ad finē pseuerabūt. De illis dicit p̄s. hec requies mea in seculū seculi. hic habitabo q̄m elegi eā. Octauo maria portauit iesum in brachijs suis. sic ⁊ nos. non em̄ iesus semper dormit. sed oportet eū aliq̄n tolli de lecto ⁊ portari. hoc fit q̄n hō aduersitates ⁊ infirmitates q̄ deus mittit super eum patiēter sustinet. Item q̄n homo p seipm corp? suum castigat. Similiter quādo quis exercet corpus ⁊ mēbra in bonis operib. nam cuz quo mēbro deo seruis vel patienter dolores sustines. vel teipm affligis cuz eodem xpm portas. Aplus. Glorificate ⁊ portate deum in corde vestro. Sed sciendum q̄ aliqui portāt xpm solū in dextera manu. sicut illi qui regratiantur deo ⁊ laudant deū q̄n ip̄is prospere succedit. p̄s. Cōfitebitur tibi cū benefeceris ei. Aliqui in sinistra manu qui patientes sunt in paruis aduersitatibus. Sz boni debent portare puerū vtraq; manu. ⁊ ad pect? suū eū applicare. ⁊ hoc fit q̄n quis equo animo sufert bonū ⁊ malū siue sit infirmus siue sanus. dines siue paup. tristis siue letus. Vñ Boe. de pſola. phie. Beatus est homo ille qui equo animo patitur bonū ⁊ malū. ¶ Mono debemus puero iesu cantare sicut matres huius seculi faciūt. Et hoc fit quādo deuote oras. vel aliq̄d boni legis. Vñ aug. super p̄s. lxxxv. Oratio tua locutio est ad deū q̄n legis. deū tibi loquitur. q̄n oras cū deo loqueris: similiter quādo deū laudas ⁊ ei regratiaris. ⁊ hoc est opus angelor̄ ⁊ sanctor̄ in celo existentiū. p̄s. Qui habitant in domo tua dñe in secula seculor̄ laudabūt te. Bern̄. Discamus in terris quas facturi sumus laudes i celis. nihil ita p̄prie in terris celestis habitatōnis statū repr̄sentat. sicut alacritas laudantiū deū. Aug. in li. confess. Vere felix esset q̄ posset diuine laudi semp̄ insistere. ¶Qtum ad tertiū sciendum est vnū exemplū q̄ gratie agende sunt deo de oñibꝫ q̄ videntur. Cuz quidā frater dixisset nihil se conspicere quo nō edificaret. Alius ait. Quid tibi nūc cōfert edificationis visio bufonis. ait ille. Certe multū. q̄ nihil merui q̄ re me de? me? fecit hodiez ⁊ ñ bufonē ⁊ q̄tiēs bufonē video totiēs hoc bñficiū ad mētē reuoco. ⁊ gr̄as ago ei qui me ñ meo merito ad tam execrabilē formaz nō effigiauit. ſ speciē pulcerrimā ⁊ imaginem regiā mihi tribuit.

De eadē dominica. Sermo. xviij.

Q̄ impedimenta profectus sunt septem.

Pver autem crescebat

tē. Sicut puer iesus creuit corporaliter. sic ⁊ nos crescere debemus spūaliter. Vnde aug. de verbis apostoli. Semp̄ ambula. semp̄ p̄fice. noli in via deficere. noli retro ire. noli deuiare. remanet q̄ nō p̄ficit. retrocedit qui ad ea reuoluit vñ iam recesserat. deuiat q̄ apostatat. Vñ etiā Bern̄. nunq̄ iustus arbitrat̄ se cōprehendisse. nunq̄ dicit: satis ē. q̄ semp̄ esurit ⁊ sitit iusticiā. ita vt si sp̄ viueret semp̄ inquātū in se ē iustior ē contēderet. ⁊ semp̄ de bono in melius proficere totis viribus conaret. ergo sicut puer iesus crescebat corporaliter. sic ⁊ nos spūaliter.

¶ Vñ in pñti sermone dicenda sunt septē impedimenta q̄ impediūt hominem a profectu spūali. sic q̄ nūq̄ p̄ficit spūaliter veraciter. nec vnq̄ pfect? erit. Primū impedimentū est defect? desiderij proficiendi. Vulgariter. Da ist mensch nit hat eynē rechten fürsatz. oder ernst sich zu bessern vnd zu zunemen. nam qui habet verū desiderū p̄ficiendi vtiq; in aliq̄ de die in diē se emendaret. ſ q̄ nō hz vez desiderū p̄ficiendi. ideo nō p̄ficit q̄uis etiā p̄fiteatur tñ ex q̄ nō hz feruēs desiderū p̄ficiendi. ideo in nullo se emēdat. hodie em̄ facit sicut heri. cras sicut hodie. Sed diceret aliquis vñ prouenit hoc q̄ hō non habet feruens desiderū proficiendi: Rñdeo q̄ hoc causatur ex p̄sumptione pfectionis ⁊ p̄bitatis. vt cū hō reputet se aliq̄d esse cū nihil sit. Vñ Sen̄. tō meliores fieri nolumus q̄ optimos nos esse putamus Aug. Oportet tibi displicere qō es si vis peruenire

UVA. BHSC. IyR_046

XVIII

ad illud qđ non es. Ergo q̄ vult ꝓficere dz ferues de sideriū ꝓficiendi hr̄e z estimari q̄i vir adhuc incepe rit do fuire. pś. Dixi nūc zc. Bern̄. Minime ꝑ certo bon⁹ est q̄ melio: esse nō vult: et vbi incipis nolle fieri melio: desinis esse bon⁹. Ergo vt hr̄ Matb. v. Beati q̄ esu. et siti. iustic̄ā. vñ Aug. Tota vita xp̄iana desideriū ē aie. ❡ Secūdū impedimentum ē nimia diuisio animi circa exteriora z mūdana. Gene. xlix. Effusus es vt aq̄ ne crescas. Mō sicut aqua fluit bincinde et dispergit: sic et anim⁹ nimis dispersus nō ꝓficit: optet em̄ hr̄e q̄etum cor secū: z cū alijs vt caueat sibi a vanis perturbatōibus a supfluis et non necessarijs occupationib⁹. ꝑmo a vanis perturbatōnibus quia sunt nōnulli quibus cura est de omibus q̄ omnia volunt arguere que vident: si fm affectū suū nō sunt etiā si bona sunt ad singl̄a monē tur: garriunt: ꝓtendūt: nil pati eq̄nimiter volūt. Secūdo a supfluis occupatōib⁹. q: sunt nōnulli q̄bus non sufficit de ꝓpr̄ijs esse sollicitos ꝫ etiā sibi et suis volunt ꝑ longis tp̄ibus futuris ꝓuidere quasi deus decetero hominū cura se eximere vellet. et terra cessaret fruct⁹ necessarios gignere. Jsti em̄ hoies deū a se elongant ꝓpter cordis inq̄etudinē. q: deus quietum cor desiderat vbi quiescat. Sicut deus per querit dicens. Super quē quiescet spiritus me⁹ nisi sup hūilem et q̄etu. Bern̄. Colūba cū nō inueniret vbi q̄escere pes ei⁹ reuersa est in archā ad noe. Sic spūssanct⁹ vbi nō inuenit cor q̄etu reuertit ad ꝯgregatōem sctōr in celū vbi ē pax cōtinua. vñ August. Non pōt aīa nisi in eo q̄ diligit q̄escere. Eterna aūt reqes nō dat ei nisi in dilectiōe et delectatōne dei q̄ solus etern⁹ est. Vñ etiā Damas. lib. iij. Quid em̄ p̄ciosi⁹ q̄ꝫ in manu dei esse. Vita em̄ est de⁹ z lux q̄ in manu dī sunt i vita z luce existunt. ꝑ Tertiū impedimentū est defect⁹ sapie z discretōnis. Discretio em̄ ē mater vtutū. Jndiscretū feruorē habēti bus diabol⁹ q̄ñq̄ꝫ suggerit artiorē vitā: vt cito deficiāt. Tales q̄ñq̄ꝫ in insaniā incidūt: et inutiles fiunt sibi deo z pt̄io. Et postmodū q̄ñ debilitant: tūc que rūt recreatōis: et exinde dissolutiores erunt. vñ Cassianus in colla. pa. scribit q̄ antiq̄ pres Anthonium adeūtes querebāt q̄ nam virt⁹ hoiem ad pfectōnem recto tramite veheret diaboli insidijs euitatis. Quib⁹ quis rñdit. Prim⁹ inq̄t hoc in vigiliarū et ieiunior attenuatōe ꝓsistere. q: his cor ꝑ attenuatū facili⁹ spūi obediret. Alī⁹ in pauptate eo q̄ familiarius tales do inherere possent. Alīj in opib⁹ mīe: q: sola talia xp̄s in iudicio dixit remunerari. Demū btūs Anthoni⁹ dixit. Nec oīa bona et necessaria sunt: ꝫ bis spālem pfectōem attribuere casus multorū nō sinūt. Sola ꝫ discretio vtus ꝓncipalis est: q̄ oīm vtutum genera trix: custoditrix et ꝓsummatio existit. ❡ Et narrauit eis exēplū de quodā antiq̄ patre bero noie: q̄ q̄nq̄ginta annis in heremo ꝓmoratus magne absti nētie fuit: q̄ tandē angelū sathane ꝑ angelo lucis suscipiens et suis suasionibus acquiescens se in puteum profundum proiecit ex iussu sathane quem angelum dei credebat. z ipe antiquus pater credebat se illesum exire de puteo ꝑut diabolus ei ꝓmiserat. Extractus itaq̄ a fratribus licet semiuiu⁹ credere tñ nolut se esse deceptū: sicq̄ mortuus est z a pasuntio sepultura difficillime ex rogatu fratrū obtinuit. Vñ Bern̄. Discretio oībus vtutibus ordinē ponit: tolle hanc z vtus vicia erit. Quer̄ quō discretio acq̄ritur? Rñdit Cassia. q̄ sola hūilitate cuius ꝓmū indiciuz ē oēs cogitatōes spūali patri reuelare a q̄ possit informari. ℟ Jtē sciendū q̄ quilibet deuot⁹ oia cū cōsilio discretorū viroꝝ debet facere in q̄bus ē dubius et alijs discretis viris plus credere dz q̄is qꝫ sibīpsi: et dz ea seq̄ q̄ iubēt: et vitare q̄ ꝓhibēt fieri. Vñ Eccl. xxxij. Fili mi sine consilio nihil facias: z post factū nō peniteb. nullus em̄ sibīpsi sufficit: vult em̄ deus ignorātes doceri ab alijs. Vnde dñs misit paulū ad ananiā vt eū instrueret. Jtē sciendū q̄ sctitas vite nō ꝓsistit in ieiunijs z vigilijs z exercitijs. ꝫ cōsistit in vtutibus scz in hūilitate: in patiētia: castitate: mia et obedientia. s. q̄ hō frangat ꝓpriā volūtatē et ħ pz in diabolo q̄ semp ieiunat et duraz vitā bz: et tñ nō est sanctus: q: caret virtutib⁹. s. hūilitate: charitate. z sic de alijs. Vñ ista exteriora exercitia intantū sunt laudabilia inq̄ntuz hoiem disponūt ad vtutes. ❡ Quartū impedimentū est verbositas q̄ impedit ꝓfectū spūalem ipius hois. Job. Nūquid vbo sus iustificabit. vñ Greg. Multiloq̄o quisqz rectitudinē iustic̄ie tenere nō p̄t. pś. Vir linguosus nō dirget in terra. Vñ sciendū q̄ q̄libet religiosus et hō deuotus q̄ vult in bono ꝓficere: dz studere ad refrenandū linguā a supfluis et inutilib⁹ verb. Rō huius: q: ꝑ vicia loq̄citatis nimie pdit hō deuotōez z religiositatē. Vñ Joco. s. Si q̄s putat se religiosuz esse et nō refrenās linguā suā: huius vana est religio Ergo vbosus hō nunq̄ꝫ veraciter ꝓficit in sanctitate et vtutibus. Vñ arsenio dictū ē. Fuge: tace: q̄esce. Vñ Jaco. s. Sit ois hō velox ad audiendū: z tard⁹ ad loquendū. Modicū loqui est signū scitatis et ꝑbitatis. Vñ Jsa. In silētio z spe erit fortitudo vra. Jaco. iij. Si q̄s in vbo nō offēdit: h̄ pfectus est vir. Vñ religiosi q̄ tenent tendere ad pfectōez: hñt ex cōstitutōibus suis in q̄bus locis et tp̄ibus debeāt seruare silentiū: vt sic linguā suā refrenēt: vt i eo meli⁹ z fortius i deuotōe iteriori ꝓficiāt. ❡ Vñ legit i vitaspatrū: q̄ q̄daz beremita tribus annis lapidez gestabat in ore: vt sic addisceret silentiū ſuare. Quintū impedimentū ē mutabilitas q̄ hō iā vult vnū postmodū aliud. iā incipit illud bonū agere. z post duos dies incipit aliud agere: et sic nō ꝓtinuat bonū inceptū ꝫ de die in diē mutat de vno in aliud. z ꝓpt̄ istā mutabilitatē nō ꝓficit. Bern̄. Qui alicubi tendit: si vnā et rectā tenuerit viā. cito peruenit quo tendit. et itineris et laboris z aliqū facit finē. Si vo mltas aggreditur vias errat. nec laboꝝ aliqñ facit finē. q: error nō bz finē. Sextū impedimentū est cū q̄s nō curat venialia pctā dimittere. Vñ ꝓuerb. Qui minima negligit paulatim defluit. Vñ etiā Gre. in pastorali. Qui mīma pctā flere ac deuitare neglexerit. a statu iustic̄ie non quidē repente ꝫ ptim cadit. Sed d. quō venialia impediūt profectū hominis? Rñdeo q̄ ꝓfectus hois ꝓsistit in feruore charitatis. ꝫ venialia feruorē charitatis diminuūt. sic aq̄ feruorē ignis. Sed mortale peccatum extinguit totam charitatez. Vñ aliqui perdūt deuotōez z tepescūt notabiliē. Et rō huius est q: nō curant dimittere venialia. Ergo

d

UVA. BHSC. IyR_046

q̄ vult veraciter ꝓficere curaz diligenť dz apponere vt nō solū vitet pcā mortalia.ꝫ etiā parua pcā z venialia inq̄ntum pōt:q̄uis ex toto nō possit q̄s oīa pcā venialia vitare:q; fm Salomonē ꝓuer. xxiiij. Septies ī die cadit iustus et resurgit.tū hō dz se moderare et venialia q̄ntum pōt cauere et curare. Vñ Iero.in epla. Mens xp̄o dedicata sic cauere debz minora quō etiā maiora.q; venialia multiplicata g̃uant. Vñ aug⁹.sup Joh. Minuta sunt pcā ad modū arene grauia.ꝫ si multa arena ponať p̄mit et op̄mit.vñ etiaz Greg. Visitasti grādia vide ne obruaris arena. ℣ Septimū impedimentū ē amor inordinat⁹ad ꝓpriū corpus: et inde fit hō pusillanimis et pusillanimitas assilatur hyemi nō p̄mittenti exire gramina vel flores ab arboribꝫ.Sic multi non audēt facere bona opa:q; tantū timent sustinere aliq̄d aduersitatis et asperitatis.Prouer.xviij. Pigrū deiecit timor. Pro q̄ sciendum q; caro ꝓpria nō est inordinate diligenda:ꝫ pot⁹ odiēda tripliť. Prīo q; est inimica aīe:z q̄ corp⁹ suū amat inimicū aīe sue diligit. Vñ ad Gal.v.Caro concupiscit aduersus spiritū. Secundo q; caro est corruptio aīe. Sap̄.ix. Corp⁹ qđ corrūpit aggrauat aiaz.Surgeret eñ sept⁹ aīa ad orandū et vigilandū:ꝫ corp⁹ grauat et impedit eā. Tercio q; amor sui est radix oīm malorꝫ Vñ apls.Erūt homines seipsos amātes. Mā de inordinato amore quē hō hz ad ꝓpriū corp⁹ oriť gula:accidia:luxuria ꝛc̄. Mā q; talis nō ieiunat ieiunia precepta ab eccia cū bñ posset: hoc venit ex inordinato amore:q; timet corpus nimiū grauari.Silr q; ō mane nō surgit:ꝫ diu dormit. z q; q̄q; nō vult aspera vestē induere:nec dure iacere:nec orare:nec genuflectere:nec corp⁹ disciplinare:nec sibi in comedēdo vel bibēdo aliq̄ delectabilia subtrahere:totum causať ex nimio amore quē hō hz ad ꝓpriū corp⁹. Silr q; homo satisfacit suis carnalib⁹ ꝓcupiscētijs .s. crapulose viuēdo:luxuriando: seipm inebriando: causať ex inordinato amore corpis:et talia oia impediūt profectū hoīs z influxū diuine gr̄e:q; tales nō sentiūt dulcedinē diuine cōsolatōis. Vñ aug.li.v.cōfes. Gaudium diuine consolatōnis nō degustas si carnali delectōe coīr maculas. ℣ Vltimo q̄rit vtrum amor sui sit pctm̄ mortale? R. fm Hermannū de schilditz q; nō.etiā si pl⁹q̄s se amet q; expedit.ꝫ tñ si amor crescit in contēptuz dei:tūc erit pctm̄ mortale. Verbi g̃tia. Vt si quis nollet ieiunare vt teneť ex p̄cepto ecclesie et bñ posset:ꝫ nō vult corp⁹ suū agḡuare. Silr nec vult surgere dñica die ad missam audiendā ꝓut q̄libet hō teneť ex p̄cepto eccie. vt hr̄ in ꝛcre. Dñica eñ die dz missa audiri ab oībꝫ.ō ꝓse.dist.j. missas Et breuiť q̄licunq; quis patus est trāgredi p̄ceptuz dei et eccie ꝓpter illicitū sui amorē: tūc erit peccatum mortale. Idipsum dicendum etiam si amor inordinatus sibīpsius vergat in iniuriam proximi sui q; tunc est mortale fm mēsurā iniurie nisi iniuria esset minima.tūc eñ esset veniale ꝛc̄.

In circūcisione dñi. Sermo xix.

P Ostquā consummati sunt dies octo vt circūcideret puer:vocatum est nomen ei⁹ iesus ꝛc̄. Lu.ij. Inſās octo dierū circūcidetur. Ben̄.xvij. Solent hoīes in nouo anno munuscula sibijnuicē dare. Sene.in li.ō clemētia ad neronē. Bñficiū accepit q̄ digne dedit. Macrobius .Ingign⁹ est oīno dandis q̄ ō bñficio dato est ingratus. Varro in sentētijs. Bñficiū qui dare nescit iniuste petit. Tullius p̄ Salustiū. Bñficiū nihil aliud est q; beniuola actio. Sic saluator noster ī carne natus hodie fidelibꝫ suis tribuit acceptabile et gratuitū donū.s.sanguinē suū p̄ciosuz: quem hodie fudit in circūcisione:vt euāgeliū testať. vbi dr̄ Postq; cōsummati sunt dies octo. Vñ ex hodierno euāge.colligiť q; ille q̄ est interminabilis et eternus hodie in euāgelio octo dierū describiť. Et ille q̄ ē impassibilis et indiuisibilis. q; est patri ꝓsubstātial'hodie patiť et diminuiť et circūcidiť. Silr et ille q̄ est ineffabilis.z a cui⁹ narratōne deficiūt lingue hodie nominať et nomē ei imponiť. Hec tria tangiť in euāge.hodierno. Vñ in p̄ti fm one tria sunt dicenda. Primo q̄re hodierna dies est multū celebris. Secūdo quoties xp̄s sanguinē suū fudit. Tercio de spūali circūcisione. A Primum ad primū sciendū q; hodierna dies est multū celebris. Primo ex eo q; ē octaua dies natiuitatis xp̄i. Si eñ aliorū sctōr octaue solēnes sunt:q̄ntomagis octaua dies sanctisctōr a q̄ oēs hñt q; sancti sunt dz soleniter celebrari. Secūdo ꝓpter impositōem nois noui: q; vocatū est nomē eius iesus. De q̄ noie dicit apls; q; tota salus nostra consistit in hoc noie iesus. Jesus eñ interpretatur saluator. Xp̄us interp̄tať vnctus latine. B Circa qđ queritur cū iesus est ꝓpriū nomē ei⁹ q̄re nos nō nominamur a iesu saluati sicut a xp̄o nominamur xp̄iani. Rñdetur q; illa duo nomia iesus xp̄s sibi cōueniūt. Primū.s.iesus rōne persone fm deitatem. Secm̄.s.xp̄s est nomē dignitatis fm humanitatē. Ideo aūt a noie xp̄i qđ est nomē dignitatis fm humanitatē nos nominamur xp̄iani in p̄ti: q; debem⁹ esse reges regētes nosipos: et sacerdotes hostias spūales offerētes. Apoca.j. Fecit eñ nos deo nr̄o regnū et sacerdotes. Sed ve illis q̄ solū nomē habēt q; xp̄iani sunt et opa nō hñt.q; ex hoc graui⁹ dānātur. vñ. Aug.in li.de vita xp̄iana. Nō in hoc nobis tñ q; xp̄iani dicimur blandiamur:ꝫ ꝓpter hoc etiaz nos iudicādos esse credamus.si nomē frustra vēdicemus alienū. Vñ etiā Isi.in li.ethimo. Nō se glorieť xp̄ianū q̄ nomē hz et facta nō hz. Certissime ille est xp̄ianus q̄ factis se xp̄ianū oñdit:et ambulabat sicut ille ambulauit a quo nomē cōtraxit. Sed in futuro noīamur a noie iesu saluati:qđ ampli⁹ nūq; possumus amittere. Vñ ysa.lj. Salus mea in sempiternū erit. C Itē sciendū q; ih̄s nomē iesus multiplicē cōfert boi grāz. Primo q̄cq̄d hō petierit in noie iesu hic obtinebit. Joh.xv. Quicq̄d petieritis patrez in nomīe meo dabit vobis. Vñ oēs misse et oīones z hore canonice ꝓcludunť hoc noie iesu. Videm⁹ eñ q; pauperes petūt in noie sancti Nicolai vel alicui⁹ sancti:z q̄q; obtinēt q; petūt. Vñ hodie ī nouo anno petere debem⁹ in hoc noie iesu remissionem oīm pcā nr̄oz. vñ Act̄.x. Huic oēs ꝓphete testimonium phibēt remissionē pcā accipe p nomē ei⁹. Ergo ꝓphetis crede:nec despa in oīb⁹ tuis pctis.etiam si tot essent q̄t sunt capilli capitis tui pē. Multiplica

UVA. BHSC. IyR_046

XIX

ti sunt sup capillos capi. mei. vel si tot essent q̄ nūez arene maris excederēt. ij. Para. vlt. dixit Manasses Peccaui sup numerū arene maris. Si ḡ multū et ḡuiter peccasti nō despera. ꝫ dic cū ps̄. Propt nomen tuū ꝓpiaberis pctō meo multū ē enī. Vñ Bernī. Omnia peccata venialia. originalia. crimialia ab ori gine mūdi vsq; ad finē ꝓmissa diuine mie ꝓpata sunt q̄ si sola gutta ꝓtra pelagus totius maris. nā oia pecca ta sunt finita ꝫ mia dei ē infinita. Vñ. Aristot. viij. ethi. Finiti ad infinitū nulla ē ꝓportio. Scdo in hoc nomine iesu vincemus diabolum. Luce. x. De monia etiā dñe subijciunt nob in noie tuo. Vñ xps dixit Marci. xvj. In noie meo eijcient demōia. Hoc figuratū est in dauid et golia. vt hr̄. j. Reg. xvij. vbi dixit dauid. Tu venis ad me cū gladio. ego aūt ve nio ad te in noie dñi exercituū. Dauid enī audaciaz suaz in nomīe dei isrl' posuit. Vñ valerius in li. viij. Mos erat romāoꝝ vt nullus ad impale soliū extol leret nisi animositate et audacia et ceteris inueniret ỽtutib; p̄cellere. Golias autē in ỽtutis et fortitudis sue p̄sumptōne. Vñ Ouge. li. de decalogi p̄ceptis Deu q̄ dānata p̄sumptō tā audaci aio deū offende re. Sed. p̄sus nil eo detestabili? q̄ si in pctis suis q̄s ausus fuerit ꝑmanere. Golias diabolū significat. cu ius gladius ē carnalis tēptatio. Clipe? quo se absco dit est simulatō boui. Nam sub specie boni occultat malū. z sic decepit illos quos cū manifestis peccatis nō pōt decipe. Dauid significat fidelē xp̄ianū q̄ i ꝑ nuocatōe nois dñi in ore et baculo crucis: z cū q̄q; lapidib; id est cū recordatōe q̄q; vulnerū xp̄i vin cit golīā. i. diabolū. ps̄. In noie tuo spnemus insur gentes in vob. Tercio in noie iesu ꝓsequmur vitā eternā. nō enī est aliud nomē sub celo in q̄ saluemur ps̄. In noie dei nr̄i magnificabimur. Ergo ob reue rentiā eiusdē nois oīe genu flectat celestiū terrestiū et infernorū. Ergo q̄cunq; alīqs xp̄ianoꝝ audit in missa hoc nomē iesus noiare debz deuote genua sua flectere z dicere. O dñe saluū me fac ꝓpter nomē san ctū tuū. Tercio dies ista celebrat ꝓpter effusionez sanguis iesu xp̄i. Hodie enī incepit ꝓ nob effunde re sanguinē suū: quē tū postea crescēte etate ꝓ nobis largius effundebat. D Mō q̄tum ad scōm sci endū q̄ xps sanguinē suū septies fudit vt nos a sep tē peccatis mortalib? mundaret. Primo in circūci sione ꝓtra pctm̄ luxurie q̄ in ꝑmo hoie in illo mēbro ꝑus pullulauit. Ergo si offendisti deū cū pctō luxu rie: noli despare: sed cū cōtrito corde inuoca miaz di. vt ꝓpter suā amarā mortē et passionez et sanguinem quē in circūcisione fudit tibi ignoscat. Et sic de alijs punctis infra positis dicendū est. Secūdo i sudo re fudit sanguinē suū q̄n in mōte olīueti orauit. et ꝫ ptra pctm̄ gule. Nam ex gula nascunt mali humo res q̄ exiccant ꝓ xp̄i amorē. Tercio in flagellatōe ꝓ pctm̄ inuidie. Inuidi enī sūt canes mordētes. Si enī leo timet q̄n canis flagellat corazꝫ eo. multo fortiꝰ isti canes timere dñt q̄n videt leonē. i. xp̄m flagella tum esse. Quarto in manuū ꝑforatōe ꝓ pctm̄ auā ricie. oñdit enī se liberalē esse in manuū extentōne et aptōe et ꝑforatōe. Nā man? habuit in cruce extēsas vt daret vniuersa. habuit aptas vt daret liberaliter. habuit ꝑforatas vt daret totaliter. Nota ꝺ auaricia sicut spina in sua p̄ctura sanguinē nō elicit nec effū dit. z iō validius ip̄z vuln? intumescere facit. Simi li mō auaricia dū mentē pungit. sanguinē sceleris et pcti nō effundi sinit ꝓ pniam satisfactoriā. ꝫ vulnus magis intumescere facit. q̄ auarus q̄to plus hz tan to plus cupit. Quinto in pedū affixione ꝓ pecca tū accidit. Pedes enī aīe sunt intelligentie et affect?: q̄ sepe sunt pigri ad bonū. ꝫ qñ in xp̄i sanguīe intin gunt: tūc velocit̄ currūt ad deū et ad oīe bonū. ps̄. Intinguat pes tu? in sanguīe. Sexto in capite ꝓ pctm̄ supbie. Nam sicut dicit aug?. Sub spinoso ca pite non decet mēbrū fieri delicatū. Nā nō hz caput esse hūile et mēbr̄ supbum. Vñ iterū Aug. in ꝺmo ne. Erubesce hō esse supbus vbi hūilis fact? est de?.

Septimo in corde ꝓtra pctm̄ ire. Nā ꝺm Aristo. j. de aīa. Ira est accensio sanguis circa cor. Qrtuz ad tercīū sciendū q̄ circūcisio olim fiebat ꝓ origina le pctm̄ sicut iam fit baptismus. In pctō enī origina li q̄ttuor sunt sez culpa: fomes: ꝑuatio gr̄e. et carētia visionis dei. In circūcisione aūt auferebat culpa. de bilitabat ꝓcupiscētia. z ꝓferabat gr̄a tollebaturq; di uine visionis carētia. Sed q̄ ianua nondū erat ap ta. z sic nō poterāt frui diuina visione. Xps aūt non indigebat circūcisione. q̄ in ipso nulla fuit originalis culpa. nec in carne sua aliquis fomes aut ꝓcupiscē tia. nec habuit ꝑuatōem gr̄e. ꝫ plenitudinē gr̄e. z in terra degens fruebat diuina visione. E Volu it tū circūcidi triplici rōne. Primo rōne sui. vt veraz carnē hūanaz se assumpsisse demōstraret. Secundo rōe iudeoꝝ vt inexcusabiles essent. Si enī circūcisus nō fuisset potuisset se iudei excusare et dicere. iō eum nō recepim? q̄ legē nō fuauit. Vñ ip̄e xps dic̄ Ma the. v. Non enī veni soluere legē aut ꝓphetas. ꝫ im plere. Tercio rōne nr̄i vt nos saluaret. quēadmodū enī fit cauteriū i vno mēbro vt totū corp? saneť. Pa pias dicit cauteriū esse ferrū qno infirmi vtunt siue malefici. sic xps voluit portare cauteriuz circūcisiōis vt sic totū corp?. i. gen? hūanum saluaret. Etiā iō cir cūcidi voluit vt nos spūalit̄ circūcidi debē mōstra ret. F Quō aūt spūalit̄ circūcidi debeam?. Sci endū q̄ sex mōis nos spūalit̄ circūcidere debemus.

Prio circūcidere dēm? cor a malicioſis. inuidioſis. vidicatiuis. cogitatōib?. Iere. iij. Laua a malicia cor tuū vt saluus fias vsq; queq̄ morabunt in te cogita tōes noxie. Itē a cogitatōib; luxurioſis z imūdis q̄ nullus reqescet in mōte sctō dei nisi q̄ sine macha cor dis ingredit. Vñ ps̄. xxiij. Quis ascēdet i mōtē dñi aut q̄s stabit in loco sctō eius. Innocēs manibus z mūdo corde. vñ Cesarius. Incipiamus cogitatōes bonas diligere et statim ab illis q̄ male sunt nos di gnabit̄ dñs liberare. Scdo dēmus oculos circūci dere ab illicito visu. Iere. ix. Ascēdit mors p fene stras nr̄as. Corpus nr̄m ē domus. fenestre ocli sūt. inhabitator aīa est quando nō custodimus oculos. tūc mors intrat et aīam occidit. Vñ Math. vj. Si oculus tuus fuerit neq̄ totū corpus tuū tenebroſuz erit. Aug. Impudicus oculus impudici cordis est nū cius. Tercio aures a detractōne. puer. xxiij. Cū detractoribus ne ꝺmiscearis qñ repente consurget perditio corz. Vñ Bernī. Detrahere aut detrahē tem audire quid horum damnabilius sit non facile

UVA. BHSC. IyR_046

dixerim. Item aures auertere debes ab auditu turpium verborum et cantuū lasciuorum. Eccī.xviij. Sepi aures tuas spinis:et noli audire linguā neq̄.

Quarto linguā circūcidere debem⁹ a turpi locutione. Ephe.v. Dis imundicia nec noietur in vobis sicut decet sctōs:aut turpitudo:aut stultiloquiū:aut scurrilitas. Item a mēdacio Ephe.iiij. Deponētes oē mēdaciū:loq̄mini veritatē vnusquisq̄ cū ꝓximo suo. Item ab irrisiōibꝫ bonoꝝ hoim. vñ ps. Qui habitat in ce.irri.e.t do.subsan.e. imo boni bonorādi sunt sicē filij dei. Mā q̄ filiū honorat:honorat et pr̄em ei⁹. sic et q̄ honorat bonū hoiez honorat et deū. Item a verbꝫ maledictis. Apls Ro.ij. Bñdicite et nolite maledicere.q̄ enī maledicūt ꝓmis incurrūt istā maledictionē dī quā dictur⁹ est in iudicio. de q̄ hr̄. Mat.xxv. Ite maledicti in ignē eternū. Item a verbis iuratorijs Eccī.xxiij. Vir multū iurās implebit iniq̄tate. Vñ xps dicit in euāgelio Mat.v. Sit ſmo vr̄ est ē:non nō. Qñ aūt iurare p deū sit mortale vl' veniale petrū q̄re.j. ser.cxliij.T. Quito man⁹ circūcidere dēm⁹ ab illicito tactu. Mā tact⁹ et āplexus q̄ fiūt ad irritandū se t alios sunt pcta mortalia. Sic man⁹ circūcidē de sūt a rapinis:furtis;a cedibꝫ t turpi ludo et ad sola opa dī pagēda aptāde. Sexto circūcidere dēm⁹ pedes ab illicitis gressibꝫ q̄ fiūt in chorisando:supbe incedēdo:et ad loca illicita eūdo. vñ Job.xxxj. Cūctos gressus meos ipe dinūerat. Ō Vtilo nota exēplū de illo noie iesu. Legit q̄ diu moratus fuit q̄dā hō cū vroze sua in mag̃ pace t sctitate.et illa silr cū eo.imisit aūt diabolus tēptatōes i eos vt suspēderēt se vt sic euaderēt pūtes miserias. Luz g̃ vtriq̄ ex hac ip;oba et iportuna tēptatōe tristes efficerent vt nec somnū capent nec comederēt:q̄siuit alt̄ de altero cās tante tristicie. Mñdit vir q̄ sup oia hr̄et volūtatē magnā suspēdendi se. Mulier rñdit illō ꝓsilt̄ esse desideriū suū .ꝓsentiētes aūt ābo in idipm laq̄os parant vt se suspēderēt. Tūc mulier dixit viro suo. O dñe ꝓsulerez q̄ pus biberem⁹ amoꝛē Jobis mutuo de illo optimo vino nro qđ ꝑciosuz fuauimus de illa vinea nr̄a.de q̄ nōdū gustauimus:nec scimus q̄le adhuc:vt potū leuius moziamur. Placuit viro vinū affert:qđ cū vellet bibere sicut ꝓsueuarat sig̃uit vinū cū sig̃ crucis dicēs.in noie iesu xp̄i bibamus.t bibit.deditq̄ mulieri. Cū aūt bibissent vinū cruce sig̃tū:ita fugit diabolus q̄ ois tēptatio ō tota mēte eoꝝ tolleret.vt ō qđ facere cogitauerūt: noluerūt postea adiplere:ſ ptriti ad pfessionē pfugert.t vitā i bono finierūt. Ō Item exēplū aliud de noie iesu. Fuit q̄dā hō pius q̄ hāc ꝓsuetudinē habuit q̄ q̄tienscunq̄ sibi diabolus ingerebat aliquā tēptatōz iuit ad locuz orōis et inuocauit eū dicens. O iesu dulcis miserere mei et adiuua me.et cōtinue diabolus recessit ab eo. et semel audiuit vnus sctūs pat̄ q̄ demō dicebat q̄ ipi diaboli marie repellent̄ ab ō noie iesus.

In eodem festo. Sermo. xx.

Q̄z iuuenes dñt a iuuētute deo seruire.

Ostquā consummati p sunt dies octo r̄c.Lu.ij. J Sciēduz q̄ xps die octaua circūcisus est t sanguinē suū fudit.et ō ad nrām instrucēez vt in puericia ei fuire ichoem⁹. Qđ facere dēmus ꝓncipalit̄ fer de causis siue ꝓpter ser fructus q̄ inde ꝓueniūt illis q̄ a iuuētute dō fuire incipiūt. Prim⁹ē q̄ bonitas pfūdius infigit̄ ipi iuueni:eo q̄ inuenit subiectū magis tenerū. vñ Arist.iij.de aia. Aia pueri ē sic tabula rasa i q̄ nihil est depictū.et ō in ꝓncipio sue infusionis Jte aia pueri ē sicut pgamenū bñ ꝓpatū. et q̄cq̄d in eo scribit vir delet:t si delet.adhuc manent ibi aliq̄ vestigia. Sic ē de iuuene q̄cq̄d sibi ꝓmitus iprimit. ad ō sp inclinat siue sit bonū siue malū. Item puer est sicut virgula q̄ facilr flecti ꝑt ad dexterā siue ad sinistrā.et quocūq̄z flecti illuc et crescit. Sz trabs iā desiccata si curua ē ipossibile est eā ad rectitudinē duci. Vñ bolgot sup li.sap. Oñe petū incurabilius est i sene q̄ i iuuene. vñ Eccī.vij. Filij si tibi sint eruditi illos a puericia sua. Sctōs fructus ē q̄ iocūduz ē viuere hoi tali q̄ i ꝓncipio dō fuire studuit. Sap. Optima forma viuēdi eligēda ē quā iocūda reddet consuetudo. ℟ Queri hic quibꝫ in hac vita melius sit? ℟.q̄ illis q̄ puro corde et pura cōscia deo fuiūt. puer.v. Mens secura q̄si iuge cōuiuiū ō sic pz. Mā si supra videt r̄c.q̄re.s.ſmo.ix. ℟.ibi. Quita ē pscia. Item sciēdū q̄ aliq̄ mali ifernū maiori labore sibi acq̄rūt q̄ aliq̄ boni regnū celeste. qđ duobꝫ mōis intelligit̄. Prio q̄tū ad interiorē remorsum cōscie. vñ Ambro.i li.ō off. Que pena g̃uior est q̄ interioris vulnꝰ cōscie.nōne ō magis fugiendū ē q̄ moꝛs q̄ dispendiū q̄ exiliū q̄ debilitatis dolor. vñ Jsid.ō sum.bo. Oia fugere ꝑt hō ꝓter coꝛ suū. Non enī ꝑt a se q̄sq̄ recedere.vbicūq̄z eū abierit reatus sui cōscia illū nō derelinq̄t. Sctō mō itelligit̄ q̄ ad exteriora exercitia Vñ bolgot. Via pctoꝝ est multo magis laboriosa q̄ via sctoꝝ. Familus enī q̄sto plibus dñis hz seruire tanto cum maiori labore:sed peccatoꝛ vult seruire mūdo diabolo et carni sue.et iō necesse est eū multiplicit̄ laborare. Hiere.ix. Vt iniq̄ ageret laborauerūt Mā duricia fuitia q̄q̄z bñt fui diaboli q̄ fui dei. sic pz in bastilndijs et choreis et actibus luxuriosis: in diuitijs cōgregādis:supbis vestibus portādis.et in ꝓlaturis acq̄rēdis. Vñ bolgot. Multo fortius laborāt boies circa mūdana et transitoria q̄ circa eterna et magis circa voluptates q̄ circa vtutes. L

Tercius fructus ē q̄ ḡtius ē fuitū eoꝝ deo q̄ cito ad deū cōuertunt̄. Illi enī de puro et optio vite sue q̄si de floze t vigoze dō offerūt. Qui aūt tarde volūt cōuerti q̄si feces dō cōfuant respectu iuuenū q̄ in iuuētute deo fuire incipiūt. Illi enī antiq̄ de vita sua ꝓmo id qđ pulcrius et melius est offerūt mōo et diabolo.reliq̄as vo volūt offerre dō illō.s. de q̄ mōus nō curat.i.senū.cū tū ſm sc̄ptūrā bona et optia deo offerēda sunt. Mūe.v. Oñia q̄ offertis deo optia et electa erūt. Item illi q̄ expectāt vsq̄z ad senū:tales consumūt iuuentutē et fortitudinē corpis in fuitio mōi t diaboli.t cū iā senescūt:tūc cessant ab aliq̄bus peccatis:cū eadē pcta iā amplius ꝓpetrare nō ꝑnt. Vñ Aug. Si vis agere pniaz cū iā peccare nō potes:pecata te dimiserūt:nō tu illa. Sz cū hō aptus ē ad peccandū et posset et hz occasionez.s. pulcritudinē:diuitias et iuuētutē:et dimittit ꝓpter deū:hoc est dō valde acceptuz. Mā subtrahere sibi delectabilia carnis cum oportunitatem hz ꝓficiendi:q̄si spirituale mar

UVA. BHSC. IyR_046

rium est cotã deo. Vnde scriptum est. Qui potuit transgredi et non est transgressus. facere mala et nõ fecit. quis est hic et laudabim⁹ eum. Vñ aug. Dico tibi q⁹ securus es si pniam egisti eo tpe quo peccare potuisti. Itẽ sciendũ q⁹ summe placet deo seruitium iuuenũ innocẽtiũ. Munq̃ pr̃ de filio tãtuz gauduz habuit siue rex siue epus siue papa elect⁹ fuerit. sicut de⁹ gauduz bz de bono ope qđ ds deo offert in sua innocẽtia. In signuz hui⁹ dicit xps in euãgelio vt hr̃ Math. xix. Sinite puulos venire ad me et nolite p hibere eos. talium enĩ est regnũ celoz. Itez cũ pueri clamarent in tẽplo. et ꝓterea pharisei indignarent dixit eis xps. vt hr̃ Math. xxj. Nunqd legistis. Ex ore infantiuz z lactẽtium pfecisti laudẽ. ¶ Q⁹ multũ valeat oõ innocentũ pueroz siue p vitis siue p mortuis patet p tale exẽplum qđ legit. Quidaz epus deotus vidit in somnis puerũ piscantẽ ꝺ puteo cũ hamo aureo et linea argentea. et inde extrahebat vnã pulcrã mulierẽ. cuigilans vidit eundẽ puerum in cimiterio sup vnã tumbã orantẽ. z q̃siuit ab eo qd hic faceret. Rñdit. p aĩa matris dico pat̃ noster z miserere. z intellexit vir sanct⁹ q⁹ aĩa illi⁹ mulieris liberata eẽt a purgatorio precibꝰ illi⁹ pueri. Et pr̃ noster est ham⁹ aure⁹. z mifere est linea argẽtea.

¶ Quartus fruct⁹ q⁹ hõ certius morit in certitudine spei sue salutis. Vñ aug. de disciplina xpiana. Mõ põt male mori qui bñ vixit. sic ecõtra q̃ male viuunt et tardant ꝓuerti vsqz ad finẽ vite vix bñ moriuntur. Vñ aug. Vix bñ morit q̃ male vixit. Vnde Arist. in topicis. Qualis vnusquisqz est. talis videt sibi finis. Vñ etiã aug. Si ds posit⁹ in vltima necessitate siue egritudis voluerit accipere pniaz z accipit et mox recõciliabit et hinc vadit. fateoꝰ vob non illi negam⁹ qđ petit ꝛ non pſumim⁹ q⁹ hinc bñ exeat. si securus hinc erit ego nescio. pniam dare possumus securitatẽ antẽ non. nunqd dico dãnabit. ꝛ nec dico liberabit. Vis ĝ a dubio liberari tene certũ et dimitte incertũ. Age pniam dũ san⁹es. si sic agis. dico tibi q̃a securus es. Qui enĩ nõ volũt in sanitate q̃rere deum. ꝛ scient z ptinaciter ꝓ deũ facere. ĝuiter peccant Sepius cõtingit q⁹ in infirmitate cõstituti nõ pñt se veraciter ad deũ ꝓuertere et penitere. Vñ ꝺr i decre. Qui cũ potuerũt ꝓuerti z noluerũ. in fine nõ facile acq̃runt qđ volunt. de pe. dist. vlt. c. Mull⁹ expectet. Ergo illi boni q̃ a iuuẽtute deo fuierũt magis feliciter moriunt. pr̃. Pretiosa in cõspectu dñi mors sctoz ei⁹. ¶ Vñ exẽpluz legit q⁹ q̃dã paup vir degebat in q̃daz villa. q̃ cũ egeret stipendia quotidiana p laborẽ z mẽdicitatẽ sibi acq̃rebat. et tñ sctãm dei genitricẽ mariã ꝓut poterat honorabat. z q̃q̃z ꝺ elemosynis q̃ ei dabant ꝓ amore genitricis dei alijs pauperibus cõdiuidebat. Mic cũ moreret cepit sctãz dei genitricẽ rogare vt ei⁹ misereri dignaret. z precibꝰ suis ei amenitatẽ padisi largiret. Tũc ipsa sctã mr̃ mie ei assistẽs dixit. Veni z sicut petisti pfruaris reqe padisi. Hãc vo vocẽ audierũt plures q̃ i illa domo erãt. qđ et mox effect⁹ oñdit. Cũq⁹ ei⁹ aĩa eẽt a corpe egressa stati pducta est ab angel⁹ in padisuz. z sic ꝓmiserat btã vgo letat cũ iustis sine fine. Quint⁹ fructus q̃ sequit ex hoc q̃ ds a iuuẽtute fuit ꝺo. ẽ q⁹ purgatoriũ ei⁹ minuet. nã si tales intrabũt purgatoriuz. tunc ibi pno tpe pmanebũt respectu illoz q̃ hic multa peccata cõmiserũt. z tarde penituerũt. nec ꝓdignã penitẽtiã egerũt. Vñ scribit. Gre. in dyal⁹. q⁹ q̃daz aĩa i vmbra vna punita fuit ꝓpt̃ modicitatẽ pene quã habuit exoluere. Mã si ds haberet solũ vnũ pcm̃ veniale cũ illo non posset deũ videre nisi p eo satisfaceret. vel hic in mõdo vel in purgatorio. Vñ Mũb. Mundꝰ eñ a q̃q̃ dei facies videbit. donec p penã venialiũ pctoz q̃drans mim⁹ psoluat. De pena purgatorij q̃re. j. ser. clvj. D. Exẽplũ ibidẽ. ¶ Sextus fruct⁹ q⁹ pmũ maius in celo hẽbũt q̃ a iuuẽtute seruiũt deo. Dz enĩ deus vñ remunerat illos q̃ tarde ad ipm̃ ꝓuertunt et illos qui a iuuentute sibi seruiunt. Vñ Job. xiiij. In domo patris mei mãsiones multe sunt. Mã valde dissimiles sunt in remuneratione ille q̃ vno ãno añ mortẽ suã solum fuiuit deo et ille q̃ a iuuẽtute fuiuit ei. Apls. Reddet vnicuiq⁹ iuxta opera sua. Mã si ds cognosceret distãtiam glorie q̃ ẽ inter pmũ et scõm choros angeloz ille libẽter deberet cẽtũ annis durã vitã ducere. imo qđ pl⁹ est centũ martyria et centũ mortes pati vt de primo choro angelorũ ad scõm posset puenire. z itez tñ pati vt de scõo in terciũ et sic de alijs. Min⁹ enĩ adhuc dixi. Vñ apls. Mõ sunt ꝓdigne passiones hui⁹ temporis ad futurã gloriã q̃ reuelabit in nobis. Vnde hic repbendit desidia nostra. q⁹ vno anno possum⁹ mereri. vt vsqz ad quartũ vel q̃ntũ vel sextũ choruz angelorũ possumus puenire. Sed hoc negligimus ꝓpter nostrã pigriciã et cecitatẽ. Vñ Hiero. Null⁹ labor durus. nullũ tps longũ videri ꝺz quo gloria eternitatis acq̃rit. Sili et libenter debem⁹ carere oĩbus delectationibus et gaudijs et honoribus hui⁹ mõi vt ad tale gauduũ puenire possemus. Vñ aug. Tanta est pulcritudo solis iusticie. tanta est iocunditas lucis eterne. vt etiã si nõ liceret in ea ampli⁹ manere q̃ vni⁹ diei hora. ꝓpt̃ ꝺ solũ innumerabiles anni hui⁹ vite pleni delitijs et omni affluẽtia tpaliũ bonorũ recte meritoqz cõtemnerent. ¶ Vltio no tandũ ẽ exemplũ de quodã puero innocẽti q̃ innocentiã baptismalem seruauit. z legit in li. de apibus. q⁹ quidã puer annorũ q̃ngz ꝺ honestis valde pentibus fuit ort⁹ qui primo visis fratribus ordis minoꝝ a pentib⁹ suis petiuit vt ipoz habitu vestiret. Dz cũ illi quasi puerile dictũ estimarẽt postmodũ aduerterũt cũ diligẽtia q⁹ puer cepit ꝓsuetudines ordis minorũ seruare. incedere nudis pedib⁹. et dura corda pcingi. argentũ et aurũ sumope vitabat attigere. Et in hoc articulo casus accidit rarus et mirus valde. Vñ negotiatores quidã ad hospitiũ patris e⁹ venerunt q̃ videntes in tali puero habitũ talẽ mirati sũt Et cũ intellexissent puerũ oẽm vitare pecuniã. vnũ nummũ in ꝓfundũ vasis quo bibebat latenter inmiserũt et cũ modico vino puero poculũ porrexerunt qui vt exhausto vino nummũ vidit exclamans horrifice vas ꝓiecit. tentisqz in celũ oculis et manib⁹ dixit. Tu nosc̃is deus omnipotẽs q⁹ inscius meũ ordinẽ violaui. Minc tremebundus expalluit. et quasi ad mortẽ tendẽs nigredo faciẽ eius occupauit. Qđ videns pr̃ eius expauit et currẽs ꝓ sacerdote adduxit eũ. Qui puero absoluto manum imponens eum a dolore et pena mitigauit. In platea puer sedens

UVA. BHSC. IyR_046

pueros vicinorū diebus solennib⁹ ꝓuocabat et eos si distorti essent in moribus. si supbi. si ornatis vestibus incederent argueret. bonis vero pueris celorūz gloriā ꝓmittebat. interdū eos docebat orōez dñicaz. scz ꝓr noster. ⁊ qz bonū essz matri xpi in angelica salutatōe et genuflexiōibus fuire. Ad has pueri conuocatōes ⁊ exhortatōes senes isti cū iunioribꝫ cōcurrebāt. ⁊ miro mō delectabant in prudētia ⁊ responsis ei⁹. Prēm ꝓpriū iurantē vleuē in gestib⁹ vel ebrioſum si qñ videbat ei cōpatiendo. ⁊ qsi cuz lacrimis arguebat dicēs. Pat carissime nūqd p̄b⁹ nr in eccia dic. q ꝙ talia agunt regnū dei nō possidebūt. Mez qz cū in solēnitate qdaz optimis scarlatis et rubicundis vestib⁹ uteret cū graui merore corripuit in eccia cora consedētib⁹ dicēs. digitoqz demōstrās imaginē crucifixi. Intuere mat intuere: et vide dñm nostruz iesuz xpm nudū in cruce pendētē. sanguie rubricatū et tu te in ꝓtumeliā ipsi⁹ vestib⁹ scarlatis adornasti. caue mr caue carissima ne p rubore vestiū penas eē nales incurras. Nec mora. mat vba filij nō modicū abhorrescēs vestes tales deposuit. ⁊ talib⁹ amplius vti penit⁹ denegauit. Mores vo et gestus ipsi⁹ pueri pfectōez vtutū et grām dei in eo oñdebant: nōduz puer etatē septennē iplenerat et mortu⁹ est. Appropinqns g̃ morti cōfessus est sacerdoti ⁊ sacrm corporis xpi postulauit: ꝙ sacerdos ꝓpter puerilē etatē sibi denegauit. Puer aūt cū mira orōnis gra extēsis i celū manib⁹ dixit. Tu nosti dñe iesu q summū desiderij meū est te habere petiui te. feciqz qđ debui. ⁊ sepro cōfidētius q tui p̄tia nō frustrabor. His dictis pentes circūsedētes ⁊ flentes cōsolatus est eos puer ille. ⁊ ad meliora ꝓuocans inter vba exhortatōis: orōnis ⁊ laudis spiritū deo reddidit ipollutū. ⁊ statim habit⁹ ordinis fratrū minorū tunica cū assuto caputio q̄ sup eū extēsa iacebat repēte disparuerit: et nun q̄ postmodū visa fuit. Igitur post mortē ei⁹ cū ad sepulcrū illius vbi sepeliendus erat stantes qdam ex fratribus minoribus. psalmū scz De ꝓfundis dicere voluissent: nullo conatu et nullo reiteratōne hūc psalmū dicere potuerūt. vñ p hoc dabat intelligi illā sctām aiam nullis orōibus indigere. Parētes vo p⁹ mortē pueri intantū exēplo filij ꝓfecerūt. vt oia oblectamēta seculi deserentes: pater ordinē predicatoruz mat aūt cisterciensiū ordinē eisdē tpibus intrauerūt et deo feliciter seruierunt.

In epiphania dñi.
Sermo xxj.

Ece magi venerūt ab

e oriente hierlymā. di. Vbi est q natus est rex iudeoꝝ. Math. ij. Hodierne diei festiuitas magna est. Vñ merito di apparitio. vel etiam in vulgari. der oberst tag. Vñ canit. Dies sanctificatus illuxit nob venite gētes et adorate deū. Et in signū hui⁹ di in vbis p̄missis. Ecce magi ab oriente venerūt ⁊c. Cōsuetudo est q qñ aliq̄s rex vadit sibi accipere regnū. tunc veniunt milites curie sue vt de sublimitate ipsi regi congaudeāt et grās deo referāt. Veniunt etiā populares vt eoꝝ dñm cognoscant. Veniunt tandē ꝓncipes et barones vt ei munera deferant et fidelitatē faciāt. Xp̄us hz duo regna. s. celeste et terrestre. Regnū celeste pacifice obtiebat. Regnū autē terrestre diabolus vsurpauerat. Et ideo xp̄s vēit in mundū vt diabolū de regno suo eiiceret et ipse regnū suū recuperaret. Vñ iohis. xij. dr. Nūc iudiciū est mūdi ⁊c. Venerūt igit ꝓmo ipm visitantes milites sue curie celestis. de sua sublimatōne in regnum grās deo referētes et dicētes. Gloria in altissimis deo Venerūt populares. i. pastores. ⁊ ipsuz dñm recogñscentes visitauerūt. ⁊ silr de sua sublimitate gtias deo egerūt. Vñ dr. Reuersi sunt pastores glorificantes deū. Hodie venerūt ꝓncipes ⁊ barones vt fidelitatē sibi facerēt. ⁊ ideo ꝓdētes adorauerunt eū. et aptis thesauris suis obtulerūt ei mūera. Vñ i p̄ñi f. tria sunt dicēda. Prio de sapia illoꝝ triū regū. Scdo de eoꝝ inq̄sitōe et oblatōe. Tercio q̄re pauper reuerentius cōiter se hñt ad deū q̄ diuites. ℟ Etum ad primū notandū q isti tres reges cōmēdant in sapientie magnitudine. g̃ dicunt magi. i. sapiētes qz in sydere xp̄m cognouerūt quē iudei a lege ⁊ ꝓphetis edocti agnoscere ꝓtēpserūt. Nam ex h̄ ꝓfundit pigricia et infidelitas ⁊ malicia iudeoꝝ. Nā magi vni ꝓphete crediderūt: iudei vo plurib⁹ credere noluerūt. Isti q̄sierunt regē alienū isti vo nō q̄sierūt ꝓpriū. illi venerūt ex longinquo: isti vo nō venerūt ex ꝓpinquo. Hec remigius. vñ ẽm Greg. i ome. hodierna. Sic elemēta auctorē suū vēisse testata sunt: vt de his q̄dāmō vsu hūano loq̄r. Celi hūc cognouerūt qz ꝓtin⁹ stellā miserunt. Mare cognuit: qz se calcabile sub plātis ei⁹ prebuit. Terra cognuit quia eo mouēte contremuit. Sol cognuit qz lucis sue radiū in morte ipi⁹ abscōdit. Sara cognouerunt qz tpe mortis sue scissa sunt Infernus cognuit qz q̄s captiuos tenebat reddidit. Judeoꝝ vo corda saxis duriora eū ꝓfiteri nolūt quē elemēta testant. Sciendū q nos xp̄iani exēplo illoꝝ triū regum dēmus deū in vba fide veraciter cognscere. Vñ hiero. Absqz noticia creatoris sui ois hō pec⁹ ℣ S Pro q̄ sciēduz q illi xp̄iani nō i vba fide cognoscūt deū q fatuz tenēt. q fundant se sup ꝓstellatōnes planetaꝝ quos dr Gre. in ome. hodierna reprobat ⁊ ꝓbat hereticos esse vt pusillanimes: q dicūt fatuz seu ꝓstellatōes sub q̄b⁹ nascunt homies regere et dirigere quēlibet ad officia pagēda q̄ eis influūt: vtpote q sub libra cāpsores efficiant. sub aq̄rio piscatores ⁊ sic de alijs. Et ibi dr Gre. ponit reprobatōis huius euidēs exēpluz q multe sunt ẽre q̄ cāpsores non hñt. aq̄ que piscatores nescīt vt getulia. et tñ ibi sūt ⁊ oriunt ꝓstellatōes recte: sic in alijs locis. Et subdit dr Gre. Absit inq̄t a fidelibus vt esse fatū aliq̄d dicāt. vitā eñ hoim solus hāc cōditor q creauit administrat. nō eñ ꝓpt stellas hō. ꝙ stelle ꝓpt hoies facte sūt Hec ille. Fatum in vulgari dr. das ist nit beschert. Ego aūt addo. das beschert vñ verdienen lauffent mit eynander. Si eñ q̄s nō furaret nō suspēderet. Et sic est etiā de alijs. Ecōtra tales q dicūt sua vicia aut vtutes se hr̄e a ꝓstellatōib⁹. Crisp. sup math. arguit ⁊ ꝓbat h̄ mō. Prio si aliq̄s adulter vel homicida fieret p stellā: magis esset iniqtas stellarū. nā cum ꝓscius futuroꝝ sit ds: exq̄ tanta iniqtas p stellas fit si noluerit emēdare non esset bonus. Si aūt volue-

UVA. BHSC. IyR_046

XXI

rit ꝛ nō poterit nō esset oīpotens ꝫ ipotens q̄ ambo manifeste sunt ꝑ fidē xp̄ianā. Primo ex eo q̄ ds est summe bonus.ps. Cōfitemi dño qm̄ bonus. Vnō etiam Aristo.xj.matha. Deus ē optimū et sempiternū bonuz. Itē scdo ex fide ꝛ sacra scptura hēmus q̄ ds est oīpotēs. Psalmista. Oia q̄cunqz voluit fec̄ in celo et in tra. Vñ dicimus i simbolo fidei catholice. Credo i deū prēm oīpotentez. Scdo sic ip̄obat. Si stelle hoc faciunt q̄ sumus boni aut mali: nec bonū nostrū laudandū est.q̄ in nob nō ē volūtarius act⁹. Vñ hugo de sctō vic. Nemo inuitus bñ agit.etiā si bonū est qđ agit. Vñ ds in decre. Nulluz bonū nisi voluntarium.xx.q.iij.pñs.ꝛ.xxiij.q.v.ad fidē. ꝛ.q. vj.c.j. Vñ etiā Arist.v.ethi. Sine volūtate nō p̄t q̄s bonum opari. Itē nec malum nostrū vituperandū est q̄ in nob nō est volūtarius actus vt qđ enim mali mei penā suscipere qđ nō voluntate ꝫ necessitate cōmisi. Vñ bern̄.ꝑ hoc loquit in q̄dam ſmone dicēs. Quid odit aut qđ punit ds ꝑter ꝓpriā voluntatē. Cesset em̄ ꝓpria voluntas ꝛ infernus nō erit. In q̄d em̄ ille ignis deseuiet nisi i ꝓpriā voluntatē? Tercio hanc insipientiā et errorē destruūt mādata dei: q̄ data sunt hoibus ne peccēt. Itē sill' ps.ꝛ sacre scptu re q̄ exhortant hoies vt faciant bonum. hāc insipiētiā et hunc errorē destruunt. Quis em̄ ꝓhiberet aliquē ne faceret malum qđ nō posset declinare: aut qđ faceret bonū.ad qđ nō posſz puenire. mō in p̄ceptis p̄capit. Mō mechaberis.nō furtū facies.nō assumes nomē dei inuanuz: nec iurādo nec blaſphemādo.ꝛ sic d̄ alijs p̄ceptis. Mō si dicis q̄ ds precepit tibi qđ potes implere.tunc tu mētiris et incurris maledicti onē dei. Bern̄. Maledictus q̄ dicit deū p̄cepisse impossibile. Itē xp̄s dicit Mat.xxj. Juguz meū suaue est et onus meū leue. Quarto ip̄obat q̄ p hoc tollere liberū arbitriū.qđ tñ necessariū est in nob: cuz q̄ nos ds pulegiauit: q̄a añ hoiem sunt ignis et aq̄.ꝛ ad qđcūqz voluerit porriget manū. Sciēdū q̄ aug. dicit.q̄ bñ nr̄a aīalis sensualitas inclinat pl⁹ad vnū viciuz in vna ꝓstellatōe q̄ꝫ in alia et sic etiā intelligit de vtutib⁹: vtpote nat⁹ sub venere ad luxuriam. sub marte ad bellum. sub v̄gine ad castitatē. Vñ Arist. iij.ethi. In desideriis naturalib⁹ pauci peccant. Itē teste ptholomeo Sapiēs dñabit̄ astris.et Aug.i regula sua ad frēs in heremo dic̄. Q̄n diabol⁹ scrutat̄ nos ꝓnos ad vicia.per tales nr̄as naturales inclinatōes p ea vicia nos solet sepi⁹ tēptare ad q̄ nos sentit magis inclinatos fore. Vñ gen̄.iij.dixit ds ad cayn iratuz volentē frēm suū occidere. Subtus te erit appetitus tuus.ꝛ dñaberis ei⁹. Mō em̄ ꝓstellatōes regere p̄nt nr̄as voluntates.ꝑ peccāt q̄ tenēt fatū.ꝛ dicunt q̄ de necessitate oportuit eos hoc maluz facere. q̄a ds voluit ꝛ ordinauit sic fieri. ꝛ sic retoꝛquēt culpas suas in deū q̄ est innocēs. Vñ amb. Maluz est peccare: peius in peccatis pseuerare: pessimū ꝛ pniciosum est se defendēdo in deū culpā suā refundere.

T Ortum ad scdm sez quō isti tres reges cōmendant ex feruoꝛe inq̄sitionis et oblatōis nā statim visa stella iter arripuerūt: et iesum puerū diligent inq̄sierunt cum dixerunt. Vbi est q̄ nat⁹ est rex iudeoꝛ vidimus em̄ stellā eius in oriente ꝛ venim⁹ adorare eū. Vñ sciendū q̄ sicut bñ in longa legenda colonie Isti tres reges fuerunt sectatoꝛes ꝓphete balaam q̄ ꝓphetauit vt hēt Nūe.xxij. Oriet stella ex iacob ꝛ vgo pariet saluatorē. De q̄ etiā dic̄ Crisſ. sup math. q̄ quidā ppli elegerunt duodecim ex eis.ita vt vno decedente alius in locū eius surrogaret. Qui ascendētes sup montē excelsum illo tpe oꝛauerunt ad deū vt oñderet eis stellā quā balaam predixerat. Aduentente añ tpe natiuitatis xp̄i in ip̄a hoꝛa noctis me die apparuit sup ipsos in aere stella p̄fulgida et pulcerrima. In cui⁹ summitate erat imago pueri puuli secū ferentis imaginē crucis. Ex cuius aspectu valde fuerunt gauisi: eo q̄ suis tp̄ibus meruerūt illud videre. Et vox audita est. Ite in iudeā et regē quē q̄ritis natum inuenietis. Tunc statim isti tres reges Caspar Balthasar et Melchioꝛ cum suis iter arripuerunt et hierl'ymā venerunt. Q Quer̄ q̄re hierl'ymā venerūt.cum tū ibi natus nō fuit rex quē quesierunt? Rñdet ſm Remigiū q̄ magi tp̄s natiuitatis xp̄i in stella coḡuerunt. ꝫ natiuitatis locū iḡranerunt. Cum autē hierlm erat ciuitas regalis ꝛ ciuitas oblatōnis ꝛ sacrificij. opinati sunt q̄ tam egregius puer qui erat rex iudeoꝛuz: cui ꝛ ipsi mūera offerre volebāt solum in ciuitate regali et oblationi cōgrua nasci deberet. Sed.d.quomō in tredecim diebus hierl'ymam ab oriente venire potuerunt cuz tamē hierusalem ē in medio terre? Rñdeo ſm Remigium q̄ puer qui tunc natus est in tam breui spacio de vltimis finibus terre ad se magos perducere potuit. Vnde ſm Piero. Isti tres reges venerunt in dromedarijs.qui sunt animalia velocissimi cursus. q̄ tantū vno die currunt q̄ntum equus validus in tribus diebus posset currere. Sed in predicta legenda habetur q̄ lux ibi cōtinue lucebat vbi equitabāt nec ipsi nec iumenta esuriebant nec comedebant sed die noctuq̄ equitabant. Et nota q̄ magis hieroſolimam intrantibus ipsa stella disparuit.quod diuina dispositione factum est: vt sic de loco natiuitatis interrogare cogerentur.et sic certificarentur non solum per stellam sed etiam per prophetie dictū. Vnde cum venissent hieroſolimam statim accesserunt ad herodez dicentes vbi est id est in qua ciuitate vel in quo loco est qui natus est rex iudeoꝛuz? id est qui debet esse rex iudeoꝛum. Nota christus natus specialiter dictus est rex iudeoꝛum: quāꝫ sit rex celi et terre: ꝛ dominus angeloꝛum ꝛ hominum triplici ratione. Primo ideo: quia fuit specialiter iudeis ꝓmissus: ſm illud Malach.vlt. Vobis timentibus nomen meum oꝛtur sol iusticie. Secūdo quia ip̄e ꝓncipaliter missus est eis.sicut ipse saluator per seip̄m testatur in euangelio Math.xv. Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus ysrael. Tercio q̄ cum eis nutritus et conuersatus est: scilicet in nazareth vt habetur Luce.iij. Si aliquis ipsis magis dixisset. vnde scitis regem iudeoꝛum natum. dixissent.nos existentes in oriente vidimus stellam eius Vnde Fulgentius. Puer natus nouam stellam fabricauit. Vnde beatus Augusti.in sermone huius festi. Ipse nouam stellaz creauit natus.qui antiquū solem obscurauit occisus. Sciendum q̄ stella que apparuit in tribus distabat ab alijs stellis. Primo in situ.quia non in celo sita erat.sed in aere prope

UVA. BHSC. IyR_046

terrā. Scdo in lumīe: q; tante claritatis fuit q; ō die et nocte splēduit: sic q; sol nō potuit ꝓoccupare splē-dorē eius. Tercio in creatiōe: q; alie stelle in ꝓncipio vniuersi sunt create. ista aūt nascēte xp̄o apparuit et cōpleto cursu suo rediit in materiā ꝓexistentē. Tñ q̄dā dicūt illā stellā angelū fuisse qui pastorib nūcia uit natiuitatē xp̄i. Sz sciendū q; Crisō. hic q̄rit. nunq̄d sciebāt magi q; in bierlym regbat herodes. nūq̄d nō intelligebāt magi legis iusticiā z ꝓscriptiones vt q̄cūq; viuente rege aliū regē ꝓnunciaret. aut adora-ret q; q̄si tyrānus puniret in sanguīe. Et rñdet Crī-so. Xp̄s firmauerat quos attrahebat. et ideo nō tie-bant q; dū cōsiderabāt regē futuz nō timebāt pñtez nā si de morte timuissent nunq̄ ad herodē ausi vēi re fuissent. Et cū adhuc nō viderāt xp̄m. parati tamē erāt mori ꝓ xp̄o. Herodes aūt rex audiēs ꝫ turba-tus ē valde: ex eo q; fuit alienigena: timēs ne regno ad iudeos reuoluto ipse cū oī semīe suo expelleretur a regno. Et ideo fm Crīs. Herodes libros in quib genealogia regū iude tenebaī cōcremauerat: vt ob-liuioni tradi deberet regū ordo. Exeuntes aūt magi bierlymā ecce stellā quā viderāt in oriente antecede bat eos vsq; dū veniēs staret supꝫ domuz z locū vbi erat puer. Legīt enī in legēda ꝓdicta q; reges postq̄ exierī de iherusalē videtes stellaz gauisi sunt gaudio magno valde. et ad pastores venerūt. Qui pastores claritatē stelle videtes occurrerūt et interrogauerūt q̄dnā hoc esset. Audientes q; puez natū quererent dixerunt eis pastores q̄liter ā gelus apparuit eis in nocte natiuitatis xp̄i cū magna claritate dicens. An nuncio vob gaudiū magnū quod erit oīi ꝑplo q̄a natus est hodie saluator q̄ dr xp̄s in ciuitate dauid. et quō in ciuitatē ingressi inuenerūt puerū iacentem in ꝓsepio et pānis inuolutū. His auditis tres reges gauisi sunt valde. Et ecce stella antecedebat eos vsq; dū veniēs staret supra domū vbi erat puer. Et itrā-tes domū. i. diuersoriū vbi puer nat⁹ erat inuenerūt puerū aspectu pulerū pannis vilibus inuolutū. Si ḡ magi regē terrenū q̄rere vēissent magis fuissent cō fusi q; gauisi. q; tāti ituneris labore sine cā suscepissēt Nūc aūt celestē regē querebāt. et si nihil regale vide bant in eo. solus tñ stelle testificatōne cōtenti gaude bāt oculis eorū contēptibilē puerū. s. in bonis tpali-bus cōspicere. q; spūssanct⁹ in cordib eoz terribilez eū mōstrabat quē puerū inuenerunt cuz maria mre ei⁹. Dñ Crīs. Nō diademate coronatā aut in lecto aureo recūbentē. ꝫ vir vnā tunicā hñtez. nō ornamē tum corpis. ꝫ ad tegumentū nuditatis. q̄lez poterat habere vxor carpētarij pegre cōstituta. Dispositōne aūt diuina factū est vt dicit Raban⁹ q; tunc ioseph aberat. ne aliq̄ male suspitōis eo pñte gentib daret occasio. Itē inuenerūt puez cuz maria mre ei⁹. q; dū ꝟgo btā videret magnū añ diuersoriū comitatū rece pit puerū suū de ꝓsepio in gremiū suuz: et in ꝟginea brachia sua. vt sic ipsa se pueri mrez oīderet esse. vñ Crīs. Magi viso puero lumīe vere fidei illuminati crediderūt eū mūdi esse saluatorē. ac eūdē quē tanta sollicitudine q̄sierūt: z quē stella annūciauerat. Nec ab hac fide mris pauptas nec pueri imbecillitas re-traxerat. Ideo dicit euāgeliū. ꝓcidētes. s. sup terraz z sup facies suas adorauerūt euz adoratiōe latrie vt verū deū. Vbi dicē glo. Videz viderūt et deū ee cre diderunt et cognouerunt z iō adorauerūt. sic vt q̄li bet eoz deposita corona sua flexis genub. z capite i terra demissio cū mag̃ cordis deuotōne et oris ꝓlata orōe ipm vnanimit laudauerunt: et mōi saluatorez eum esse dixerūt. et de bñficio q; stella eos ad ipsum ꝓduxerat grās egerūt. Nec glo. Ac demū aptis the sauris suis obtulerūt ei munera aur. thus z mirrā. Remigius. Vnusq̄sq; tñ hec tria mūera obtulit. vt vnusquisq; eū cū suis mīenb vez deū et hominez mortalē ꝓdicaret. Dñ bern̄. Q; magi obtulerūt au-rū hoc fuit ad paupis pueri cū mre sustētatōez Th⁹ ꝓpter stabuli fetorē. Mirrā ꝓpter mēbroz debilium pueri cōfortatōez. Legīt enī in legēda predicta q; p⁹ oblatiōnē puero factā isti tres reges ceperūt esurire et etiā familia et iumēta eorū. tunc comederūt et dor mierunt. Et tunc respōso accepto in somnis ne red-dirent ad herodē per aliā vīā reuersi sunt in regionē suā. Postq̄ aūtē reuersi fuerunt i regionē suā z ꝓpa attigerunt mānserunt in fide magis deū q̄ añ colen-tes. et qđ viderunt alijs ꝓdicauerī: z multos erudie runt et ad fidem q̄ntū in eis fuit disposuerunt. Dei-de cū btūs Thomas apl⁹ venisset ad illā ꝓuinciaz ab eo baptisati sunt et cū eo facti sunt adiutores z ꝓ-dicatores xp̄i. Itē hī in legenda q; post recessum re-gum tumultus populi factus est ad mariā et puerū ei⁹ ꝓpter miraculū. Et maria timens occasionē pueri latanē ad domū cuiusdā paupis confugit: q; eā cum puero occulte in cellario recepit. vbi maria sup lapi-dē sedit et puerū lactauit: et cecidit lac sup lapidē: qđ vsq; hodie in q̄ntum plus tangit intantū clarius et candidi⁹ efficit z vsq; hodie q̄q; oīdit ꝓ reliquijs Maria etiā camisiā z pannos aliquos simul inuol-uit: quoz et oblita est in diuersorio: et tādiu ibi pmā serunt vsq; ad tps helene sine veneratōe. q; loc⁹ vbi xp̄s nat⁹ est abominabilis iudeis hitus est. vt nullū hoiem neq; bruta aialia intrare ꝑmitterēt. ꝫ obstru-xerunt locū cū lapidib. Sz helena postmoduz illuc veniens locū aperuit et illa inuenit. Simulit et fenum in presepio in quo xp̄s iacuit secū detulit: qđ fenum adhuc in roma habet. Et hoc q̄ztum ad scdam ptē illius ꝟmonis. ℟ Quantum ad tercū sciēdum q; isti tres reges docēt nos humiliari cora xp̄o. nā ipsi ꝓcidētes i facies suos adorauerī eum humilit z de uote. Vñ henricus de hassia sup Gen̄. q̄rit. Quare paupes et parui stat⁹ hoies reuerētius se hre solent ad deum. vtpote orare flexis genub⁹. prostratis cor poribz eleuatis manib⁹. pcussis pectoribz⁹. Alij autē magni et diuites nō sic. ꝫ stantes orāt z erectis cerui cibus. Ad ꝫ rñdet Hen. ō hassia dicēs. q; ꝓpter q̄n qz cās. Prima cā est supbia. q; ꝓsperitas et felicitas tpaliū ceruicē erigit. supbire facies et hūliari erube-scens. Aug. Difficile est q; nō sit supbus q̄ dives est tolle supbiā z diuite nō nocebūt. Sz paupes vt plu rimū sunt hūiles. Greg. Pauptas mēbz bonis eē solet custos hūilitatis. Scda cā ne genub terraz tan gētes vestīta ꝓciosa maculēt q̄bus induūtur. z sic ꝓponūt dilectōez vestiū ne maculent bonoz quē ex hibere deberēt creatoz suo. qui non pepcit filio suo vnigenito. sed pro nobis omnibus tradidit illum. Tercia causa est ne nimis fatigent corpa delicata q̄

UVA. BHSC. IyR_046

gerũt.nã delicate enutrierũt serũ suũ.i.corp⁹ ab infantia ⁊ nõ sunt assueti exercere se in aliqbꝫ laboribꝫ duris. ⁊ iõ postmodũ inuenĕt corpus suũ ꝓtumax ⁊ rebellãs exercitijs aspis. Sed paupes assueti sunt dura et laboriosa sustinere: iõ minus curãt se hũlia re deo ⁊ flectere genua.qñqz etiã ꝑ totaz missam qõ aliqui diuites abhorrĕt facere vsqz dũ eleuaĕ corp⁹ xp̃i in missa. Quarta cã est qz genuflectere nõ pñt impediti rostris calciorũ lõgissimis. Jtẽ q̃dã nõ audẽt se curuare nec ꝓsternere in terrã: ꝛ nec qñqz paululum inclinare: qz timẽt ne appareat erubescabile q̃d in vestibꝫ sic turpissime accuruatis. Silr mlieres ꝓpter pepla breuissima nõ audẽt caput deo oipotenti inclinare ne indecẽs aliq̃d in crinibus videaĕ:cuz tñ xp̃s in cruce pro eis inclinato capite emisit spñm. Jtẽ q̃dam nõ pñt se inclinare deo: impediti ligaturis caligarũ rigidissimis q̃bus man⁹ liganĕ manicis strictis corpus singulis latis et de argentatis:pedes calceis strictis:crura et genua ligaturis caligarũ. Jstis põpositis timendũ est illud dictũ Matt.xxij. Ligatis manibꝫ et pedibus mittite eũ in tenebras exteriores qz tales sic se exsuphia ligãtes tradẽt se demonib⁹ sic ligatos. Vñ aug⁹. Qui pctm̃ pctõ addit funẽ nectit cũ quo legaĕ. Hec meditanda sunt supbis. Quinta cã qz credũt se nõ multuz indigere deo exq̃ abũdant in bonis tpalibꝫ:in bonoꝫb⁹ et in delitijs. ꝛ miseria et pauptas et necessitas ad deũ recurrere faciũt pauperes. Vñ ysa.xxvj. Dñe i angustia q̃sierũt te. Vñ etiã Greg. Mala que nos hic premũt:ad deum ire compellunt.

De eodem festo. Sermo xxij.

V Jdẽtes stellam magi

gauisi sunt gaudio magno valde. Glo. Nõ satis fuit dicere euãgeliste gauisi lũt ꝛ addidit gaudio magno valde. Vñ dicit Crisĕ. Gauisi sunt ꝓpter male societatis.s.herodis euasionem Dz gaudio qz spes eoꝝ nõ fuit frustrata ꝛ pfirmata. ꝛ gaudio magno. qz ad laborẽ tanti itineris quẽ susceperũt stellã antecedentẽ recupauerũt. Sed valde magno gaudio qz natũ regẽ quẽ q̃rebant inuenerũt Sed exq̃ boies in pñti festo ⁊ in precedẽtibꝫ diebus diuersos iocos et ludos et diuersa gaudia in diuersis locis et partibꝫ mundi exercẽt:iõ ꝑ pñti ꝑmone tria sunt dicenda. Prio vtrũ i iocis et ludis possit esse vtus.et que req̃runĕ ad hoc qz iocus vtuose fiat. Secũdo quot mõis in iocis et ludis aliqs possit peccare mortaliĕ. Tercio exemplũ. A Qtum ad pmũ sciendũ qz hic q̃ritur vtrũ in iocis ⁊ ludis possit esse vtus. ⁊ q̃ req̃runĕ ad hꝰ qz ioci vtuose fiant ⁊ R. ꝑm btm̃ Tho.ij.ij.q.clxviij. Sicut bõ indiget corpali refocillatõe qz nõ pt ꝓtinuo laborare.ita etiaz ex parte aie indiget q̃ete et solatio qõ fit per ludicra vel iocosa vba. Vñ sciendũ qz triplices boies inueniuntur circa boc. Quidã em̃ sunt sicut cib⁹ nihil habẽs de ꝓdimẽto.nunq̃z exercẽtes iocũ vel ludũ:ꝛ sp duri et asperi:nã ꝓ hũanaz ratõez est vt aliqs se onerosum exhibeat.puta cũ nihil delectabile exhibet.⁊ delectatões alioꝝ impedit. Sene. Sic te regas sapienĕ vt nullus te habeat tanq̃ asperũ nec quis ꝓtẽnet te q̃si vilẽ. Quidã vero quẽadmodũ cibi nimis cõditi ⁊ nimis salsi:sicut illi q̃ excedũt in ludo. Quidã sunt sicut cibus tpate sicut decet cõditos.s. q̃ vtuntur ioco et ludo ad vtutẽ. Pro quo sciendũ ẽm Holgot sup li.sap̃.tria requirunĕ ad hoc qz iocus fiat vtuose. Primũ est qz iocus sit simplex et innocẽs et innoxius ne aliqs inde ledaĕ. Sũt em̃ aliq̃ q̃ nihil curãt q̃d dicãt siue offẽsionẽ siue placitũ siue honestũ siue inhonestũ dũmõ tñ ꝓuocent risum. Et tales diligẽter exploraĕ defect⁹ ꝓximoꝝ q̃s pñt recitare ad risuz causandũ in alijs et in ipis erubescentiã:talis iocus nõ est virtuosus. qz ad ludũz vtuosũz requirĕ qz lo q̃nĕ placida et honesta et non nociua et illicita. Secũduz qõ req̃rĕ est honestatis cõdecẽtia vt lud⁹ talis deceat ꝓsonã ludentẽ siue iocantẽ ⁊ etiã personas assistentes. Vñ alius iocus ꝓuenit clerico vel prelato vl religioso.alius seculari:alius seni.alius iuueni ali⁹ viro.alius mlieri.alius famulo.alius vgini. Cõsideret g̃ ludens primo ꝓsone sue ꝓditionẽ et honestatẽ et nihil attẽptet qõ eũ vel statũ suũ dedecoret. ⁊ sup oĩa turpia deuitet q̃ aliquo mõ boiem ad peccata inclinant. Vñ Sene. de quatuor vtutibus cardinalibus. Omnia credibilia ꝑter turpitudinem crede Secundo ꝓsideret tps.qz vno tpe licet iocare et alio non.sicut tpe lamẽtatõis et tpe deuotõis et oĩois seuitates hmõi nõ decẽt. Jtẽ ꝓsideret circũstantias.qz ali⁹locus licet coꝝ ꝓsonis secularibꝫ ali⁹ coꝝ religiosis:ali⁹ coꝝ senibus:ali⁹coꝝ iuuenibus:ali⁹coꝝ ꝑlatis.ali⁹coꝝ equalibus vel subditis. Terciũ qõ requirĕ est carẽtia superfluitatis:ne vel nimis freq̃nter vl nimis cõtinue. Tulli⁹ em̃ dicit. Ludo quodã ⁊ ioco vti licet sicut somno et q̃te. Est em̃ ludus necessarius ad vitã sicut q̃daz req̃es mẽtis. Sicut em̃ fatigatio corpalis soluĕ per q̃tem corpis. ita optet qz fatigatio aialis soluatur ꝑ q̃tem aie:qz si mens hũana semp extenderet circa seria hebetaret et fatigaret nimis. Et iõ cõuenies est qz ꝓ loco et tpe habeat requiẽ q̃ fit ꝑ ludũ ⁊ iocũ q̃ est animi delectatio. Lauẽda tñ maxime est abũdantia. Vñ Aristo.ix.ethico. Qz parũ delectatõis sufficit ad vitã quasi ꝓ condimẽto .sicut parum ỏ sale sufficit pro cibo modicum enim de sale sufficit ad quantitatem cibi magnam. Vñ si scda vel q̃rta ps foret de sale nihil valeret. eo dẽ mõ modicũ de ioco sufficit ad q̃tez ⁊ recreatiõez mẽtis. Exẽplũ de btõ Anthonio. Vñ reꝑhendunĕ illi q̃ maiorẽ ptem tpis expendũt in ludis et iocis et risibus ⁊ i alijs vanitatib⁹ mũdi.sicut ludẽdo i alea. et scacoꝝ ludo.et i cartiludio ⁊ sic de alijs ludis. ỏ q̃ bus verificaĕ illud sapiẽ.iij. Estimauerũt vitã nr̃az esse ludũ. B Qtũ ad scdm̃ sciẽdũ qz q̃nqz modis q̃s peccat mortaliĕ in iocis et ludis. Primo ẽm Hermannũ de schildiz.si ex leuitate animi ludo vl ioco:ita gũis ꝓtumelia fieret qz boꝭ honorẽ totaliĕ auferret:peccaret mortaliĕ. Silr si q̃s ex leuitate animi boiez gũiĕ vulneraret vel lederet in corpe mortaliter peccaret. Jta nõ ẽ dubiũ q̃n gũiĕ animuz boĩu ꝓturbãs honorẽ ei⁹ vel famã ex leuitate aĩ auferẽdo: mortaliĕ peccaret. Sũt tñ alia cõuicia ẽm Arist.iij. ethi.ỏ leuib⁹ q̃ apỏ vtuosos ludos ꝓuenieĕ dici pñt vel ꝓpĕ delectatõez vel emẽdatõez. ⁊ ỏ talib⁹ hic ñ loqr̃:ꝛ de istis hꝰ intelligiĕ.q̃ scz nõ nisi grauiter bomis animũ cõturbãdo fiũt.s. auferẽdo famam eius

UVA. BHSC. IyR_046

vel cõtristando ei⁹ psonã. Secũdo cũ qs in ioco mẽ dacũ loquit: et illud scient cũ iuramẽto ꝓfirmat. vñ sanct⁹ Tho. ij. ij. q. xcviij. dicit. Non excusat a mortali pctõ q iocose peierat: qr nõ euitat diuinã irreuerentiã imo q̃tum ad aliq̃d adauget. hec et alia ỽba dicẽdo mẽdacit: et in ioco trufando aliã personã: vt delicet per deũ ille fouis stat expectãs te: vel ipe vult tibi hoc dare: vel ibi inuẽies eũ: vel ille dixit mihi sic et sic de alijs. Sed si loqueretur in ioco mendacium sine iuramẽto: tũc solũ esset veniale. Tercio cũ quis in ioco proximũ suũ scienter: et ex ꝓposito ad iracũdiã ꝓuocat naz oĩm pctoꝝ que ille sic ꝓuocat⁹ in tali ira cõmittit: siue in verbis siue in factis: ille prouocans erit re⁹. Hoc illi nõ attẽdunt q̃ annosos hoies deridẽt et ꝓuocant: vel alios hoies passionatos: q̃ subito ꝓuocant ad iram: et in hoc volũt recreari qõ tñ vergit in periculũ aiarum suarũ: vt ḡuiter in futuro ꝑ talibꝫ solatijs ⁊ risibꝫ punient: qr oẽs maledictiones et blasphemias cõminatões et iuramẽta q̃ ꝓuocatus ꝓfert ipsi lugebũt: qr est regula iuris. Qui occasionẽ damni dat: dãnum dedisse videt. Quarto ꝑpter malũ finẽ quẽ quis in illo ioco intendit: vt iocãdo cũ muliere vel ỽgine: tangẽdo vel amplexando eã: loq̃ndo et arridendo ea intẽtione vt eã ad maluz actũ alliciat. Vel ſm be. Tho. de aq̃no. cuz quis ad iocũ sumit turpia ỽba vel facta que de se sunt peccata mortalia: peccat mortal⁹. Quinto ꝓpter cõplacentiã vel vehementiã affect⁹ ad iocũ: ita q̃ quis ꝓtra p̃ceptũ dei: et eccle in locis ⁊ tpibꝫ sacris vti nõ recuset et tali mõ põt quis bñ peccare mortaliter. Sed cum q̃s nõ tantũ afficit ad ludũ q̃ ꝓpter hoc vellet aliq̃d ꝓtra deũ ꝓmittere: sic solũ esset veniale. Itẽ ꝓpter nimiã cõplacẽtiã quã q̃s hz in iocis. Vñ aug. Nulluz pctũ adeo veniale q̃n fiat mortale dũ placz. Et q̃to maiorem delectatõem ⁊ cõplacentiã q̃s hz in aliq̃ tanto maiorẽ penã sustinebit ꝓ illo in futuro. Apoca. xviij. Quãtum in delicijs fuit tantũ date illi tormentũ et luctũ. Ex his pz q̃ arguendi sunt q̃ q̃ñqz in iocis ridẽt vsqz ad effusionẽ lacrimarũ. Et q̃ñqz aliq̃s nimiã cõplacentiaz habet in aliquo pctõ qõ de se est veniale adhuc tñ ꝓpter securitatẽ dz ꝓfiteri. Q̃tũ ad tertiũ est sciendũ q̃ illi grauiter in futuro punientur q̃ hic excedũt in vanitatibus iocis et ludis ⁊ venationibꝫ auiũ et ferarũ. ℒ Deinde nota exemplũ ſm Humbertũ in de abũdantia exẽplorꝫ. Legitur q̃ quidã vir deuot⁹ in raptu vidit q̃ndaz nulitẽ in purgatorio qui fuit castus bon⁹: hospitalis et bone vite: ꝫ ludo auiũ nimiũ deditus. Qui ꝓpter huiusmõi ludũ habebat quasi auem i manu eũ in facie et in humeris et brachijs corrodentẽ frustatim ⁊ mirabiliter affligentẽ: ⁊ requisit⁹ ab illo deuoto cur hec pateret: cũ tñ bone vite fuisset: Rñdit. Precepta dei ꝓuani: nec vnq̃ vnũ denariũ cõtra deũ recepi: ꝫ q̃a nimiũ deditus fui ludo auiũ et cũ canibꝫ venando. ideo banc penã in purgatorio sustinebo donec purgatus ero. ꝫ tantũ ora deũ ꝓ me et annũcia filijs meis et cognatis meis vt mihi cũ suffragijs subueniãt. qr valde crucior in hac pena: qui postmoduz i breui per suffragia et orationes bonorꝫ liberat⁹ ẽa purgatorio. ℬ Itẽ aliud exemplũ in li. apũ q̃ fuit in theutonie ptibus quidã nobilis venatoribꝫ tñ deditus vt nullo sabbato vel dñica die missam audiret: ꝫ semp venationibꝫ intent⁹ erat. corripiebat aũt eũ frequẽter vxor sua deuota deo. Et ille mulieris sue monita nõ curauit. Accidit autẽ vt ipsa vxor post multos part⁹ deditos pregnãs pepisset abortiuũ habentẽ caput venatici canis pendẽtibꝫ auribꝫ. Confusa ḡ coram matre et multis nobilibꝫ matronis q̃ astabant quarũ consiliũ oĩm fuit. vt terra citi⁹ ptus obrupt⁹ tegeretur. Veniente aũt a venatiõe marito quesiuit qualis puer esset quẽ editũ habuisset: dissimulãtibꝫ oñibus cũ pudore instat miles extracto gladio vt ei ptus oñdatur: et mox timore cõpulsa eijci de terra iubet triste spectaculũ et monstruosum dicẽs. Ecce q̃ manifesto ꝓdigio insipientiã tuã vindicauit oĩpotens qr nullũ honorẽ sacris diebus et nullã reuerentiã sacris corpis xpi tribuisti: ꝫ magꝭ vanis ludis venationũ i bis sacris diebus institisti. hec vt vidit nobilis digne se correxit et penitentiã egit de cõmissis.

℣ Item legit in li. apũ q̃ quidã potentissim⁹ dñs cũ multos ex subditis suis cogeret secũ vacare quotidie et venatõibus insudare. et post hoc plerigz culturas agrorꝫ et alia negocia dimittẽtes ad pauperta tem ⁊ inopiã cum vxoribꝫ ⁊ filijs deuenerũt: accidit aũt vt vna dierũ cũ prefata familia domus sue miles ingressus nemora ferã impeteret: et agitantibus canibꝫ equo residens insequeret. at cũ nihil ꝓficeret tota die. ꝫ semp videret ferã ante se ꝓfugã in amẽtiam versus ferã de nocte secutus est et ex illa die nullus hominũ vidit aut sciuit quid de eo factuz sit aut euenerit. dixerunt nõnulli et bene credimus q̃ sicut dathan et abiron a terra viui absorpti sunt: et ad inferos transmissi sic et illi accidisse.

Dñica infra octauas epiphanie. Ser. xxiij.

Qz parentes ad sex tenentur filijs

um factus esset ieſus

c annorum duodecim. ascẽdentibus parẽtibus eius hierl'ymã ⁊c. Luc. ij. In ꝑsenti euangelio instruit maria parẽtes q̃liter se debeãt hẽ ad filios in hoc q̃ duxit ieſum secũ in templo cũ annorũ duodecim esset. Vñ in pñti sermone tria sunt dicenda. Primo sunt aliqua declarãda de euãgelio presenti. Secundo de instructõne puerorum. Tercio exemplũ. Q̃tum ad ꝑmũ dicenduz super illo ỽbo Cũ ieſus fact⁹ esset annoꝝ. xij. ℣ Sciẽdũ q̃ q̃ngz dñtie tpum legunt de xpo. Prima enz dñtia q̃ legit fuisse vni⁹ diei: qñ scz de ỽgine maria nat⁹ fuit. vñ Luc. ij. Natus est nob hodie saluator. Secũdo legit fuisse octo dierũ qñ scz fuit circũcisus. Luc. ij. Postq̃z ꝑsummati sunt dies octo vt circũcideret puer vocatũ est nomẽ eius ieſus. Tercio legit fuisse q̃draginta dierũ: qñ a mre in tẽplo fuit pñtat⁹ De q̃ habet Lu. ij. Postq̃z impleti sunt dies purgatõis marie ſm legẽ moysi tulerũt ieſuz in hierlm: vt sisterent eũ dño. Quarto legit fuisse. xij. annoꝝ. sicut in euãgelio hodierno hr̃. Quito legit fuisse. xxx. annorũ. s. cũ a iohãne baptisaret. de q̃ hr̃ Lu. iij. Ipe ihs erat incipiẽs q̃si annoꝝ. xxx. ℬ Sciẽdũ q̃ de tota vita xpi ſm Crisſ. nullũ miraculũ legit dñm in puericia fecisse preter hoc vnum qõ ꝓdit lucas. q̃ cum esset annoꝝ duodecim suam sapientiã manifestauit

UVA. BHSC. IyR_046

XXIII

Vnde dicit in hodierno euāgelio. Stupebant aūt oēs q̄ eū audiebāt sup prudētia & respōsis ei⁹. Item sciendū q̄ de tota vita xp̄i nihil habet in euangelio ab anno .xij. etatis sue vsq; ad .xxx. nisi hoc q̄ descēdit cū eis nazaret & erat subdit⁹ illis. In hoc enī medio tpe laborauit ipse manib⁹ suis ꝓ necessitate parētū. vñ Basili⁹. Ab ipsa primeua etate parētib⁹ obediens quēlibet laborē corporeū habuit & reuerenter sustinuit. Cū enī homines essent honesti: iusti: egeni: et penuriā patientes: teste p̄scio: manifestū est q̄ sudores corpeos laborādo ꝓtinue frequentabāt. necessaria vite sibi q̄rētes. Jesus aūt obediēs illis vt scptura testat: in sustinēdo laborē plenariā subiectōez oñdebat. Et hoc dicto colligit xp̄m nunq̄ mendicasse post .xij. annuz sue etatis: ꝑ ꝓphās manib⁹ laborasse. Amb. Non vtiq; infirmitatis ꝑ pietatis ē illa. subiectio q̄ xp̄s etiā parētib⁹ obediēs fuit vsq; ad corporeū laborē. vñ Math. xiij. a suis emulis faber vocabatur. Nec etiā ante vel i puericia vel in infantia: q̄si sic: maxime hoc videret fecisse ꝓ triduū remāsiōis sue in hierlm. De q̄ ōr q̄ btūs Bernū. optat vesci de buccellis q̄s dulcis puer ꝓ triduū hoc mēdicauit: ꝑ hoc nō est vex: nō est enī verisile q̄ talis puer ita sapienē interrogās et rñdens in medio doctoꝝ: ita vt mirarent et stuperent sup prudētia & rñsis ei⁹ ab ipsis permitteret mēdicare: cū adhuc nullā inuidiaz p̄ eū cōcepissent. ipsiq; a deo in lege scptuz esset. Sino indigens et mendic⁹ nō erit inter vos &c. sicut legit Deut. xv. Ad dictū autē btī Bernū. dicendū: q̄ hoc dixit plus mot⁹ deuotōe q̄ historie vel veritatis narratōne. Nec etiā xp̄s mendicauit tēpe predicatōnis sue. Nō ꝓbatur ex eo q̄ nūq̄ legit mendicasse: & valet cōsequētia: q̄ in sacra scptura tenet locus ab autoritate negatiue: fm illud dictū hiero. Quicqd dicitur et sacre scpture aucte nō ꝓbat ea leuitate ꝓtēnit q̄ ꝓbatur. ¶ Quantum ad scōm sciendū q̄ parentes in sex tenent suis filijs. Primo dñt pueros suos informare quō se debeāt hr̄e ad deū. Et hoc in tribus. Primo dñt eos ad hoc inducere vt offerāt do innocentiā & puritatē suā cū pueris innocētib⁹ q̄ sanguinē suū ꝓpter xp̄m fuderunt. & hoc fit q̄n pueri in puericia incipiūt deo fuire. Treū. iij. Bonū est viro cū portauerit iugū dñi ab adolescētia. Hugo in dida sco. li. iij. Nullus tā prudēs tāq; sapiēs babet q̄ ad plenū adolescētis animū perscrutat. et hoc idō q̄ bonitas infigit in cor puer. ideoq; hz tenerū subiectū. Vñ Arist. dicit q̄ aīa pueri est tanq̄ tabula rasa in q̄ nihil est depictū apta tamē depingi. & g̃ q̄cqd in se primit⁹ recipit puer. ad hoc semp postmodū inclinatur siue sit bonū siue malum. Exemplū reale de testa vel cipho. in quē si ꝓmit⁹ infundit liquor p̄ciosus. s. balsam⁹ sapor̄e illū semp tenet. si aūt ꝓmit⁹ fetor infundit. tūc eundē semp retinebit. Jtē aīa pueri est tanq̄ cera mollis: in q̄ spēs sigilli facili imprimit Jtē est sicut virgula recēs q̄ facilit flectit ad quācūq; ptem. Scdo informare eos dñt in bonis salutaribus. sicut sunt ꝓpat noster. et symbolū. & p̄cepta dei. quō ea fuare opteat vnūquēq; q̄ saluari vult. Vñ Math. xix. Si vis ad vitā ingredi fua mādata dei. Et in signuz hui⁹ tūc p̄cepta sunt scpta in manib⁹ et pedib⁹ nostris. s. per decez digitos et g decē pedicas ne obliuiscamur eoꝝ. Tercio informandi sunt vt ecclesias libēter visitēt exemplo pueri xp̄i qui cuz esset annoꝝ .xij. ascēdit cū parētib⁹ suis in hierlm & ibi debēt audire missam et fmonē. Tullius in tuscu. q̄sti. Statim in adolescētia cernim⁹ cuius moris: cui⁹ nature vel cōsuetudis in posterū quisq; sit futur⁹. Vñ Greg. Libus mētis est verbū dei: q̄ sine fructu non cedet. Vñ ꝓpheta ysaias .lv. Verbū meū nō reuertet ad me vacuū. Ex isto sequit q̄ vir vel nunq̄ ita pueri si sunt qui a iuuētute audiūt verbū dei. sicut illi q̄ sic educant vt nec de deo audiāt: nec etiā quicq̄ salutis eoꝝ addiscāt. q̄ tales nihil vt cōiter opāt nisi q̄ ab alijs fieri vident. Sed ben multo plura mala exempla vident q̄z bona. ergo in peius ꝓficiunt. Et sciendū q̄ puer q̄ libēter audit verbū dei signuz est q̄ de⁹ est in eo & ad deū pertinet. Joh. viij. Qui ex deo est ꝟba dei audit. Sic ecōuerso q̄n quis non pōt de deo audire loqui signū est q̄ expulit deū a se. Jtē sciendū q̄ seruitiū taliū iuuenū innocentū q̄ nō dū mortaliter peccauerūt est deo multū acceptū. q̄a illi qui deo innocentiā offerunt vinū purū bonuz et optimū deo offerunt. ꝑ inueterati dierū feces deo offerunt respectu iuuenū. ꝑ tū dñs easdē feces nō spernit ex sua mia et bonitate. Salusti⁹ in iugur. Cū de virtutibus agitur nulla excellētioꝝ cernitur q̄z illa q̄ in castis adolescentib⁹ inuenit. ¶ Querit h̄ q̄n puer pōt peccare mortaliter: Rñdet q̄ q̄n vsum rōnis habet sic q̄ discernit bonū et malū: et pōt scire et intelligere quid sit ꝓhibitū in preceptis. tūc pōt peccare mortalit. vñ Aug. Q̄n incipit hō precepti esse capax ex illo et posse peccare incipit: ꝑ q̄diu vsum rōnis nō hz: secure viuit. q̄ nullo mō pōt peccare mortaliter nec ꝓderevitā eternā. vñ Bern̄. Nihil est q̄d timeamus donec facultatem et voluntatem deliberandi renatus quisq; recipiat. antea enim a charitate christi omnino non poterit separari: sed securus interim degat sub protectōne et aduocatōne domini dei sui. Similiter est intelligendum de naturaliter stultis qui nunq̄ vsum rationis habuerunt: tales oñes habebunt vitam eternam ex merito christi et participatōne bonoꝝ ecclesie. Sed. d. ex quo nullum malum manet impunitum quis tunc illa mala lugebit que isti pueri & naturaliter stulti cōmittunt. Respondetur q̄ ille qui scienter eis occasionem dat ad talia mala opa. verbi gratia. Qui scienter stultuz prouocat ad iram similiter qui ipsum stultū inebriat ex ꝓposito vel qui iubet eū quodcūq; malū facere reus erit. Sed q̄n puer incipit vsum rōnis habere et discernere bonum a malo: tūc potest peccare. Sz quia vn⁹ citius vsum rōnis acquirit q̄z ali⁹. ergo nō fm etatē ꝑ discretōem hoc perpendit. Et q̄n incipit peccare: tūc peccat venialiter prio. vñ Jsid. de sum. bo. Quēadmodū ad virtutū culmē tendentes non a summis inchoāt: ꝑ a modicis vt sursuz ad altiora ꝓtingāt. ita etiā q̄ dilabunt ad vicia: nō statim a magnis criminib⁹ incipiūt ꝑ a modicis: & sic assuescunt q̄ et tandem in maxima corruūt. vñ Grego. in moralibus. Jn vnoquoq; lapsu a minimis semper incipitur. et sic succrescentibus defectibus ad grauiora perueniturr. Secundo parentes debent eos informare quomodo debeāt se hr̄e quo ad proximos

UVA. BHSC. IyR_046

quibus tria tenent. Primo q eos diligant: et fraterna felicitate eis exhibeant. z si tales sunt paupes vt eis sint misericordes et eis cōpatiant. Math. v. Beati misericordes: qm ipsi miam ꝓsequntur. vñ Hiero. Mō memi me legisse mala morte mortuū q libenter opa pietatis exercuit. Scdo tenēt primis vt eis dāna nō inferāt: neq in reb⁹ neq in fama: q q̄cūq in fert primo suo damnū in reb⁹ siue in fama tenet ad restitutōem. z hoc nō solū intelligit de reb⁹ magnis in q̄ntitate: ꝫ etiā in puis rebus. Verbi gra. Si iuisses ad pratū primi tui et recepisses ei ꝑ volūtatē suam vnū pannū plenū cū graminibus: tūc si vere peniteas teneris satisfacere cū tui ꝓfessoris cōsilio. Ergo pntes dñt informare filios ne dāna inferant proximis suis siue in pratis siue in segetib⁹: cū pecorib⁹ vl' sine: siue etiā in fructib⁹: sicut pomis: piris: esculis. cerusis: rapis. z sic de alijs. Ñ aug⁹. z ponit in decre. Non dimittit petī: nisi restituat ablatū. di. liij generalis. Itē informādi sunt ne detrabant primis denigrādo famā eor: q: tales tenent ad restōez. sicut isti qui bñt res iniustas. g̃ ista duo pcā sez rerū iniustarū ablatio z fame detractio: magis difficilē dimittūtur: q: nō sufficit cōtritio nec ꝓfessio sic in alijs peccatis nisi fiat restitutio fm possibilitatez. vñ Hiero. Non facilis venia praua dixisse de rectis. Tercio tenent primis indulgere offensas: et oia dubia in melioꝛē ptez interꝑtari. Et breuit informādi sunt vt primis faciāt sicut sibi velint fieri. vñ Mat. vij. Oia q̄cunq vultis vt faciāt vobis hoies et vos facite illis. Et illud Thob. iij. Od ab alijs oderis tibi fieri ne tu alijs facias. Tercio tenent pntes filios iformare quō se bre debeāt quo ad seipos. s. vt corp⁹ suum mūde teneāt et caste viuāt: vt dixit thobias filio suo. Attēde fili mi ab oi fornicatōe. Et rō hui⁹ est: q: ois fornicatō preterq̄z in mrimonio sp est petī mortale. Ñ apl's. Ois fornicator aut imund⁹ nō hz ptē in regno dei. Ergo pueri dñt suare ỽginitatē suā vsq ad mrimoniū vt in ỽginitate simul cōueniāt. Insignū hui⁹ adā et eua q̄ mrimoniū inchoabāt ỽgines fuerūt. Et tales pueri sic caste viuētes ducūt angelicā vitā. Lactanti⁹ li. iiij. de falsa iusticia. Tūc adolescētis veracē ꝑpendis dignitatē: si in facie venustatē z in mēte ꝓtulerit puritatē. Ñ Amb. Qui nō nubēt et vxores nō ducūt sicut angeli in terra sunt. ℟ Quarto pntes tenent filijs dare bonū exēplū et hoc est valde vtile. vñ Gre. Munq̄ pctōres ad lamentū penitentie redirēt: si nulla essent bonor exēpla q̄ eor: mentē traherēt. Ergo cōiter loq̄ndo quādo parētes bonū exēplū prebēt filijs suis. tūc filij tales magis efficiūtur ỽtuosi. z per ꝫ tales pntes multū merent. Ñ Cesarius. Quātis exemplū ỽe būilitatis et ꝑfecte charitatis oīderis cū tantis et ꝓtātis etna ꝓmia possidebis. Sed heu aliq pntes informāt filios suos ad malū ỽbo z exēplo in quo deum ꝯuiter offendūt. ỽbi g̃tia. Sicut chorizare: supbe incedere: z deū blasphemare. z sic de alijs. Et tales rei erūt oīm peccator illor: que ex mala informatōe seu exemplo filij sic addiscūt. g̃ qui te supbiam: chorizando z pōpose incedēdo ꝓmut⁹ docuit: ꝓticeps erit omnium pecatorū illorum que chorizando: siue alias superbe incedendo perpetrabis: et sic de alijs peccatis Damasce. li. iiij. Ubi vnū adolescentulū videris ỽtutib⁹ effulsisse: ibi mille reperies periisse. Item de illis parentib⁹ qui vestes pomposas filijs suis emunt dicit Guilb. lugd. Qui filias suas ornant vt eas ad chorzeas mittant: quasi vestucā vngunt vt eo melius ardeat. Item aliqui parentes faciunt pueros ebriosos potando eos cū vino. Contra qd Arist. vij. polit. dicit. Juuenes maxime ab ebrietate custodiri oportet. Idem. Juuenes esse sine vino bonū est: q: tales postmodū efficiūt bibuli et lusores z mali homines quib⁹ parentes sunt occasio per suam malā informationem z mala exempla. vñ Gre. in mora. Torq̄ quib⁹ quis dign⁹ est quot exempla prauitatis in ⟨illegible⟩ros relinquit. O quot mortes meruerūt tales ⟨illegible⟩ tot mala exempla reliquerūt in posteros. ℒ Quinto parentes tenentur filios corrigere: quia non sufficit q informant eos in bono: ꝫ oportet eos etiā corrigere quādo excedūt: quia oīa peccata que filij per petrāt sub obedientia parentū ỽ his parentes rūdebūt in die nouissimo. Ergo aduertite parētes q etiam si sancte vite estis: tñ ꝓpē filios vros dānari potestis. Nam vt ỽ Ro. j. Non solū digni sunt morte qui faciunt ꝫ etiam q cōsentiunt facientib⁹. Verbi g̃tia. Si pater z mater nunq̄ peccassent mortaliter et tñ pueros suos nō corrigunt: sed tacēdo consentiunt: et si sic sine pnia de negligentia hmōi moriūtur eternaliter cū pueris talib⁹ dānabūtur. sicut Innocē. z Gre. Cyrillus Jlisiō. Aug. illi oēs cōcorditer dicūt de Hely sacerdote. vt hr̄. j. Reg. ij. qui audiuit q filij sui inhoneste se habebāt i tēplo: q: ibi dormiebāt cū vxoribus suis. Legit enī q tepide arguebat eos g̃ si damnat⁹ est nō est alia causa nisi q nō acriter z seriose correxerit filios suos. Ñ ỽ in decretis. Pari pena puniendi sunt agentes et consentientes. xvij. q. iij. Oēs. Item z hoc hr̄ in decre. Resistere posse puerbis et ñ facere est eis ꝓsentiri. xxiij. q. iij. Qui pōt. ℳ Sed. d. quō pueri corrigendi sunt: ℟. si sunt filij boni et ex fragilitate q̄q delinquūt. ꝓut Salomon dicit. Nō est hō iustus i terra qui faciat bonuz et non peccet. s. venialiter tunc tales pueri cū benignitate sunt corrigēdi: exemplo marie que dixit ad filiū suū. vt habet in euange. Luc. ij. Fili quid fecisti nob⁹ sic. pater tu⁹ et ego dolentes querebamus te. Si aūt sunt ꝓterui et correctio dulcis non ꝓficit. tunc corrigendi sunt cum aspera virga. Prouer. xxiij. Noli ꝯtrahere a puero disciplinā. Si enim percusseris eum virga: non morietur: et aiam eius de inferno liberabis. Ergo quādo audis puerū tuū iurare et deū blasphemare: tunc accipere debes virgam et eundē puerum bñ disciplinare: in hoc letificabis deū et beatā virginē mariam et oēs sanctos et mereris tibiipsi coronā vite: cum puerū ea intentōne percusseris vt se emendet z creatoꝛē suum amplius non offendat: taliter. s. blasphemādo: iurando: vel alio mō peccādo. Itē sciendū q opz q pueri corriganť: q: natura humana infecta est ꝓ originale petī: et ꝓna ad malum ab adolescētia sua. Et q̄ puer agit fm inclinatōem nature: tūc assuescit ex ꝓsuetudine i mal'. z postmodum vix pōt illud deponere. Verbi g̃tia. Sicut cuz semel iratcitur et postmodū iterū: sic tunc assuescit. ita q efficitur homo iracundus. Sic etiā si puer fm ꝓnaz

UVA. BHSC. IyR_046

voluntatē viuit ⁊ discurrit ⁊ peutit se cū alijs pueris tūc erit vag⁹ et indomit⁹. Sic furtū si mēdax in puericia. si sup̄bus. si blasphem⁹. vel etiā si furat in puericia et nō corrigit. tūc postmodū p̄au⁹ efficit. ḡ ab illo malo incepto opt̄ puer talē retrahi p verbera ⁊ flagellatiōes. Aimb. lib. de offi. Dic leone fortior cōprobat q̄ suis in adolescētia motib⁹ dñat. Ad colos. iij. Filij obedite pntib⁹ p oia. hoc enī placitū est dño. Sidoni⁹ in epl̄ari. In periculosis sp̄ib⁹ adolescentia casib⁹ vsat. Nūc enī fluctuādo diuersimode periclitat. nūc tumultuādo ad vanitates inumerabiles incitat. Sz sunt aliq̄ parētes q̄ ex inordiato amore pueros suos nolūt corrigere. nec volūt q̄ aliq̄s alt̄ eos corrigat. et sic puersos pueros educāt. Et tales pueros suos pl⁹ odiūt q̄ diligūt. Vñ puer. xiij. Qui p cit virge. odit puer suū. Itē sunt aliq̄ qui pueros suos calcāt cū pedib⁹ ⁊ trahūt p crines vl̄ cū manibus ad caput percutiūt. et sic eos infatuāt. Itē sunt aliq̄ qui pueris suis maledicūt. et i hoc deū grauit offendūt. et pueri ex hoc nihil pficiūt. ꝫ pl⁹ eis obest q̄ p dest. ℳ Exemplū hr̄ in Cesario. in puero quez diabol⁹ cū corpe ⁊ aia abstulit ꝑ maledictionē parentū. sic q̄ ampli⁹ parētes illū puez nō viderūt. Et hoc de⁹ permisit in terroꝛē alioꝝ parentū. ne filijs suis sic maledicāt. ꝫ poti⁹ cū aspera vga corripiāt. imo maledicere nō ꝫ alicui irrōnali creature inq̄ntuz dei creatura est. q̄ oīs creatura dei bona ē. vt pt̄z Gen. j. Vidit deus cūcta que fecerat et erant valde bona. Ex isto patet q̄ si nō licet equo vel asino vel cani vel boui maledicere. multo minus ꝫ hominib⁹ maledicere. Cōtra hoc faciūt aliqui parētes qui maledicūt ꝑuis filijs. ⁊ etiā peruersi viri qui vt sepi⁹ ex ira vl̄ vindicta maledicūt ꝑuis vxoribus. De illis maledictiōib⁹ dicit aplus. q̄ neq̄z maledici neq̄z rapaces regnū dei possidebūt. Sciendū q̄ parētes qui filios suos educāt tali intentiōe vt efficiant boni xp̄iani ⁊ famuli dei. quicq̄d erga filios suos faciūt totum eis erit meritoriū. cū in gr̄a sunt et sine pcto mortali. Ergo mr̄ q̄tiens inquietat a puero. ⁊ q̄tiens portat lactat vl̄ balneat vel q̄cūq̄z puero mīstrat mereť. Vñ apl̄s Scim⁹ q̄m diligētib⁹ deū oīa cooperāt̄ in bonū. ℴ Ex quibus pt̄z q̄ parētes pūt mereri in suis pueris eternā gl̄iam vel eternā damnationē. Ergo pueri a parentib⁹ informādi sunt et corrigēdi sunt vt iā dictū est. qđ si sic fieret. ꝓculdubio nō esset tot mali homines ⁊ pctōres in mūdo. Hoc quilibz potest cognoscere i seipso q̄ si a puericia fuisses debite informat⁹ et in timore dei educatus. vtiq̄z melior esses. Sed heu q̄ a puericia nutrit⁹ es i superbia ingula. in luxuria. et in alijs vicijs. ergo taz peruersus es iaz in vita tua. Seneca. In hercule furēte. Tunc adolescēs oīm substernit̄ vanitati cum sue vane admittit̄ libertati et graui adijcit̄ voluptati. ℙ Exemplū de parētibus qui filios suos nō instruunt in bono nec corrigūt cū delinquūt. Legit̄ q̄ quidaz pr̄ ex inordinato amore nō coꝛexit filiū suū. ꝫ dixit euz secum in tabernas. qui exemplo patris postmodū factus est potator. lusor ⁊ blasphemator. Cōtigit in breui pr̄em et filiū postmodū mori mala morte. et q̄dam homo bonus in raptu vidit filiū et patrē suuz in inferno se inuicem mordentes. et filius maledixit patri. q̄ eū nō coꝛexit. nec ad bonū instruxit. ⁊ q̄ sibi malū exemplū prebuit. Item aliud exemplum de illo qui patri morti abscidit nasum. quere ante. sermōe. xvj. ℱ. ℚ Sexto tenent parētes filijs suis hereditare res iustas. q̄ melio⁹ est modicū iusto sup diuitias peccatoꝝ multas. Cōtra hoc faciūt aliqui qui tam inordinatū amoꝛē habēt ad filios q̄ q̄uis bñ cognoscant q̄ nō bñt. neq̄z possident res iustas. tñ nolunt eas restituere ne filij depauperent̄. et sic se ipos et filios condemnāt. Item aliq̄ vn⁹ parentuz manet in viduitatate. nō ꝓpter deū nec amore castitatis ꝫ ne filios exhereditet. et tñ non intendit caste viuere. Et talis parens plus diligit filios q̄ deum ⁊ ꝓpriam salutē. et poti⁹ vult dānari. q̄ filios suos exhereditare. Item sciendū q̄ filij pquerunt̄ de talib⁹ parētibus tanq̄ de suis occisoꝛibus. Nam ḡt denarios eis scienter relinquūt de reb⁹ iniuste acquisitis. tot gladijs pueros suos tranffigunt. Nam si ipsi heredes sic illas res iniuste acquisitas. sciēter possidēt. tūc dānant cū parētibus. Eccl̄. xlj. De pie impio cōquerunt filij. qm̄ ꝓpt̄ ipm sunt i opprobriū. ℟

Vñ exm̄ legit̄ q̄ q̄dā vsurari⁹ habuit duos filios q̄z vn⁹ cōpūctus in ꝑmone q̄dā dixit pr̄i suo. Pr̄. si moriemur in hac vita tūc moriemur in corpe ⁊ aia. ḡ reuertere et redde vnicuiq̄z qđ debes. Cui pr̄ et ali⁹ frater indignāter rñderunt. Debes tu esse mr̄ confessoꝛ. vade si mori volueris: et nos pmanebim⁹ in bonis nr̄is. Qui tacuit et iuit in heremū. et paupem vitā ibidē duxit seruiēdo deo. tandē pater moriebatur simul ⁊ frater. Cuz iste bonus heremita intellexisset pr̄em ⁊ frēz mortuos miscdia motus desiderabat statum eoꝝ sibi notificari. Tandē deum petijt vt mere reť eos videre. Vna autē dierū cū esset in oꝛoe sua: venit angelus dñi et dixit ei. Fiat tibi quod petisti. ⁊ arripuit eum cū manu dicēs. Veni et ostendaz tibi eos. et duxit eū quo ipse nesciebat. Tandē veniebat ad montē vnū. et dixit ei angelus Vis videre ⁊ audire pr̄em tuū ⁊ frēm? Qui rñdit. volo. Et vidit vallem vnā diuersis tormentoꝝ generib⁹ repletā. et audiuit miserabilē vocē: viditq̄z primo pr̄em bullientē in igne sicut vnuz pisum in vna magna olla. q̄ dixit Ve ve ve. maledicta sit hora in q̄ conceptus sum. maledictus sit venter qui me portauit. Quē cū audisset heremita tremuit et dixit. O pater es tu hic. q̄ dixit. sum dilecte fili. Benedictus sis quia timuisti deum. et cauisti speluncā et penam istam horribilem. sed caue tibi vt seruias deo. Et interim cum sic loquebat venit et frater sicut et pater in bullienti igne natādo infra et supra sicut pisum in olla. et cepit filius maledicere patri in penis dicēs. Maledictus sis tu pater ineternū quia iniuste acquisita super me hereditasti et sic me damnasti. Et conuerso pater ad filiū dixit. Maledictus sis tu fili quia ꝓpt̄ te talia iniuste acquisiui et sic retinui. et sic meipsum omni bono ꝓuaui. ⁊ ꝓpterea in banc penā descēdi. Quib⁹ dixit filius viuens. Possunt ne vobis aliqua suffragia iuuare vel prodesse? Qui dixerūt. Non. quia in inferno nulla est redemptio. Et cum videret q̄ in eis nō esset aliq̄ spes recessit. et deo fidelius seruiuit q̄ antea vnq̄ fecit. et sic saluatus est.

Jn eadem dominica. Sermo. xxiiij.
Quomodo et filij in sex tenentur parentibus.

UVA. BHSC. IyR_046

Escendit cum eis et

venit nazareth ꝛc. Luc. ij. Augustin. Non solum christi verba sunt nobis in documentū sed xpi facta sunt nobis in exemplū. Vñ xps ad parētes suos carnales habuit se būiliter et obedienter. ergo dicit. Erat subditus illis. Bern. Quis quib. deus hominib. Vnde enaz Augusti. Erubescat homo esse superb. quia humilis factus est deus. Vñ etiam refert Johannes de villa in historijs fuisse quēdam parū fontē siue puteū. ad quez sepius saluator venit haurire aquā deferens eam benedicte matri sue. Vnde ambro. Nō vtiqz infirmitatis sed pietatis est illa subiectio q̄ christus obediēs parentibus suis fuit vsqz ad corporeū laborē. et hoc fecit vt pueros et iuuenes suo exemplo instrueret. vt se būiliter et obedienter hēant ad suos pntes. Vnde in p̄senti sermone tria sunt dicenda. Primo q̄ filij parentib⁹ suis tenent facere. Secō quō filij ꝓterui puniūtur a deo hic. et in futuro ꝓpter inhonorationem parentū. Tercio exemplū. S Ptū ad primum sciendū q̄ filij in sex tenent parētib⁹ suis siue adhuc sint viui siue mortui. Primo tenent eis seruire corporaliter. scz cū ꝓprio suo corpe: quod vnusquisqz a parentib⁹ habet. s. ducēdo eos si ceci sunt. et portando eos si infirmi sunt et claudi. vel alia seruitia eis exhibendo. lauando scz et lectū eoz p̄parando. eos tegendo. vel vestibus suis induēdo. et sic de alijs. Eccles. vij. Honora patrē tuū. et gemitus mr̄is tue ne obliuiscaris. memēto q̄si nisi p ipos nō fuisses. Vñ scīē dū q̄ tria nobilissima recepim⁹ a parētib⁹ nostris. s. esse. nutrimentū. ꝛ doctrinā. quoz nullū sufficienter eis recōpensare possumus. Vñ Aristo. ix. ethicoꝝ. Magistris dijs et parētib⁹ nō pōt reddi eq̄alēs. g̃ deo q̄ nos creauit. mg̃ris qui nos docuerūt. et parētib⁹ q̄ nos genuerūt: nō possum⁹ facere dignā recōpensationē. Ergo quilibet nostz ꝓpendere debet cū quāto labore educatus est. et q̄nta sollicitudine et inquietudine ꝛ dolore genit⁹ et nutritus sit. Vñ thob. iiij. Honore habebis mr̄em tuā oib⁹ diebꝫ vite tue. Memento quāta ppessa est in vtero suo ꝓpte. Sic q̄libet p̄ dz puez suū ad hoc tenere et eū informare vt mr̄em honoret sicut ille bonus Thobias docuit filiū suū. et simili mō q̄libet mr̄ dz puerū suū ad hoc tenere vt p̄rem in reuerētia habeat. Ecci. iij. Qui honorat patrē suū vita viuet lōgioꝝ. Secō tenentur filij pentes eoz diligere ex corde. Cōtra hoc faciunt q̄ parētes odiūt et optāt eis mortē vt eorum hereditatē p̄cipiant. aut sine reprehensiōe fm motū ꝓprie voluntatis viuāt. qō ē valde reprehensibile et g̃ue pctū. qō ꝓbatur sic. Nam btūs Job. dicit. Qui non diligit frēm suū manet in morte. Hoc intelligit de primo. quid tunc dicendū est de illis qui parētes suos odiūt. quos multo pl⁹ diligere tenent. T Vñ querit vtrū parētes filios aut filij plus parētes diligere debeāt. Rndet q̄ parētes naturaliter plus diligunt filios. Vñ Arist. viij. ethi. Parentes plus diligunt filios q̄ econuerso. eoꝝq̄ magis scīūt parētes q̄ filij. q̄ ab eis sunt geniti. Hoc tū intelligendū est naturaliter et cōiter. licet q̄nqz fallat. g̃ merito parentes diligendi sunt viceuersa a filijs q̄s ipsi taz tenerrime diligūt. Vñ basilius. Parentes nr̄os vt ꝓpria viscera diligamus. Tercio tenent parentib⁹ dulciter ꝛ reuerēter rndere cū ab ipis corripiunt. Contra hoc faciūt q̄ dure et inhoneste iracunde. et ptinaciter respondēt suis parentib⁹ q̄ in hoc g̃uiter delinquunt. vt hī Mat. v. Qui dixerit fratri suo fatue. reus erit gehēne ignis. Hoc intelligit confundendo. dehonestando. deridēdo. et pupēdendo frēm suū. O cuius tūc reus erit q̄ patrē suū nominat antiquū fatuū. vl' ei maledicta verba improperat. Vñ Ecci. iij. q̄s male fame est q̄ relinquit patrē. et ē maledictus a deo q̄ exasperat matrē suā. Quarto tenent filij parētib⁹ in tpalibus et corporalib⁹ necessitatib⁹ subuenire. et ad hoc q̄libet tenet ꝓpter donū qō ab ipis parentib⁹ recepit. s. corpale nutrimentū. q̄ parētes nutriūt filios de sua carne. filij autē nutriunt parētes de subia aliena. Et iō filij q̄ parentib⁹ in necessitate nō subueniūt. peccant mortaliter. qō ptz p glo. Exo. xx. que dicit q̄ hic p̄cipit q̄ filij honorent parētes officio pietatis. ipis scz in eorū necessitatib⁹ subueniendo. Vñ Ecci. iij. Elemosina patris non erit in obliuione. Et possumus in hoc vti exemplis inter que p̄cipuuz est exemplum xpi qui cum esset in angustia passiōis tamē nō est oblitus matris sue. immo curā eius habuit et Johānī eam cōmendauit. vt habet Joh. xix. Item etiam ipa animalia irrationabilia de hoc nob dant exemplū. Dicitur enī de gruibus q̄ cum pater et mr̄ eoz depilati sunt. filij eius q̄runt necessaria. donec recrescāt eis pili vel vsqz moriant. Item ad ostendendū q̄ dēm⁹ parentib⁹ subuenire q̄n sunt in senectute ꝓstituti oñdit in exēplo ciconiarū. De q̄bus legit q̄ cū ciconie senescūt. filij parētes suos i nido ponūt. et velut infantes iuxta pect⁹ suū collocāt. fouēt et nutriunt. Soli vultures parētes suos fame mori p̄mittunt. Vnde sciendū q̄ valde ingr̄tus videt q̄ parentib⁹ suis nō ꝓpudet quādo ipi nō p̄nt sibi ꝓpis ꝓpudere cū tū ipi sibi ꝓpuderūt in puericia ei⁹. q̄n nec ipse sibimet prouidē poterat. Jō dicit apls Eph. vj. Filij reddite vicē parētib⁹ vr̄is. q̄ hoc ē acceptū coram deo. V Exemplū scribit Valeri⁹. vbi ostendit q̄ dēm⁹ pntib⁹ subuenire qui sunt in necessitate positi. Recitat enī q̄ cū q̄dā mulier nobil' ob q̄dā flagitiū fuisset morti adiudicata. noluit eā iudex aliq̄ morte publica punire ꝓpt honorē parētele. ꝫ inclusa ē in carcere vt ibi fame p̄iret. Filia vero eius q̄ erat nupta de licētia iudicis matrē suā q̄tidie in carcere visitabat. pr⁹ tū diligēter pscrutabat ne q̄d comestibile illi auferret. Illa vo extracto vbere singul' diebꝫ lacte ꝓprio matrē alebat. Cū vo iudex miraret q̄ tanto tē pore supuiueret reptū ē q̄d ei fiebat a filia. tunc pietate mot⁹ mr̄em filie donauit. Quito filij tenēt obedire pntib⁹ in bis q̄ ad bonū et ad salutē ipoz pertinēt. Ad hoc xps ꝓprio suo exēplo nos inducit. q̄ suis parentib⁹ subditus fuit. vt hī luc. ij. Et erat subditus illis. Vñ sciendū q̄ q̄libet obedire debz parentibus in licitis. s. q̄n aliq̄d iubent qō bonū est p salute aie sue. vt ad missam et ad ecclam ire ꝛ verbū dei audire. vel tacere vel sedere vel dormire vel surgere vel laborare. et sic de alijs. Vel q̄n ꝓhibēt pueris aliq̄d malū. sicut nō choulsare. non ludere. vl' de domo nō exire circa noctē. vel aliquem locū inhonestū non accedere. et sic de alijs. Et quandocūqz q̄s scienter ꝛ ptinaciter et ex cōtemptu cōtra p̄ceptū alq̄d p̄dictoꝝ

UVA. BHSC. IyR_046

XXIIII

facit. peccat ⁊ deū offendit ḡuiter. Sexto tenentur filij parētibꝫ defunctis subuenire ⁊ alias parentū suorū cū missis et elemosinis oꝛoibꝫ de purgatoꝛio liberare. Et de filijs cōtrariū facientibꝫ ꝓqrunt parētes Dñs Job. Quare pſequmini me sicut deꝰ. et in carnibus meis saturamini. Nonne qui multa bona a patre accepisset. sex. cc. vel. cccc. florenos. et videret eum in anguſtia ⁊ pauptate. esurientē. sitientē. nudum et sibi in nullo subueniret cū bñ posset. merito ifidelis filius esset censendus. Similiter ⁊ in ꝓposito. Vnde sciendū q̄ quilibet tenet subuenire illis animabus. quarū bona ipe hic possidet. nam ipe anime defuncte spāliter ꝓqrunt de filijs et heredibꝫ q̄ eis nō sbuenuit de illis bonis q̄ ipis in mūdo reliquerūt. ⁊ ipsi filij et heredes redditur sunt rōnez de eo q̄ ipis nō subuenuit. ℟ Qtū ad secūdū sciēdū q̄ coꝛ filioꝝ perfoꝛat ꝗntuplici hasta diuine vltionis qui suos parētes perturbāt. vl eoꝝ indigentias nō subleuāt. aut eoꝝ mādatis ptinaciter recalcitrāt. Primo punit tur in rerū tpaliū subtractiōe. Nam diuino iudicio digne talibus infoꝛtunia rerū eueniūt. qui suis parētibus contra p̄ceptum diuinū in suis indigētijs nō succurrūt. Ergo tales mali filij sepe et frequenter de pauperant et diuitijs suis puantur. et hoc demeruerunt in parentibꝫ. quia tales filij q̄ꝝ captuant. vel q̄ꝝ etiā spoliātur a raptoꝛibꝫ. vel etiam q̄ꝝ bona ipsoꝝ igne comburunt. vel etiam equi vel vaccē moꝛiuntur illis. Secundo punient in filijs proꝑijs. et hoc dupliciter. Primo quia filij sepe eis moꝛiunt ꝓpter inhonoꝛationem parentū. Exemplū legitur in dyalogo Cesarij de vno qui inhonoꝛauit matrē suā. cui et omnes pueri eius in breui defuncti sunt. Secūdo si filij supuixerint. tunc contingit q̄ꝝ q̄ talis i senectute sua pueros sibi duros inueniat. et hoc multotiens iusto iudicio dei permittit. Tercio punient in coꝛpoꝛe proꝑio. ⁊ quandoꝝ tales filij incurrunt cecitatez. Vnde Greg. Meretur cecitatis sue subire supplicū. qui parentum vultus toto visu reſperit. et elatis oculis leſerit pietatē. Item quandoꝝ incurrunt claudicatiōem. aridit atez. et infirmitates diuersas. quia non seruierunt parentibꝫ cū coꝛpoꝛe qō ab ipsis receperunt. Quarto quandoꝝ punientur per abbreuiationē vite temporalis. Nam sicut premiuꝫ parētes honoꝛantiū est vite longeuitas. vt habetur Eccī. iij. Qui honoꝛat patrē suū vita viuet longioꝛi. Dñs etiā dꝛ Exo. xx. Honoꝛa patrē et matrē vt longeuus sis sup terram. Sic a sensu ꝯrio ipos debonoꝛantiū est vite breuitas. q̄ plurimū tales filij ꝓterui improuisa et subitanea moꝛte moꝛiuntur. Dñs psal. Subito defecerūt et perierūt ꝓpter iniquitatē suam. Quito punient eterna moꝛte. hoc est malū sup oīe malū. vñ Exodi. xx. Qui maledixerit patri vel mātri: moꝛte moꝛiatur supple: eterna. Nec mirū. si tales reputant indigni vita pūti q̄ eis diuino iudicio repentine subtrahit. cū tñ alijs peccatoꝛibꝫ vita ad pniam ꝓcedit. Et hoc pōt rōnabiliter colligi q̄ntus sit reatꝰ trāsgressionis illi⁹ q̄rti p̄cepti vbi deus p̄cepit parētes honoꝛare. Nā tales parētes suos debonoꝛantes et infidelitatē ipsis ostendentes q̄ꝝ punit a deo hic in pūti vita. ℣ Dñs legit in dialogo Cesarij q̄ q̄dam diues cū vꝛoꝛe sua cessit oīibꝫ bonis vnico eius filio vt ille sponsam duceret ditioꝛez. et filius promisit patri et matri q̄ ipsis abundanter q̄diu viuerent ꝓuidere vellet. Et tñ post aliq̄ tps post q̄ de spōsasset aliq̄m iuuēculā. ipsa cepit hīe displicenꝛ de antiquo patre et mīe mariti ipsius. et induxit maritū suū vt locaret parētes suos extra domū sepatim Sic itaq̄ patre et matre sepatim habitātibꝫ. primo satis abundanter ꝓuidit ipsis filius. tandem clausit viscera pietatis. nimisq̄ eis tenacit̄ ꝓcurauit. Quodam igit̄ die dñicos vidit mater carnes ferri in domū filij. et marito dixit. diu est q̄ parū comedisti de carnibꝫ transi hodie in domū filij tui et inuenies ibi bonā assaturā et bonū prandiū. Tempoꝛe igit̄ prandij pr̄ venit pulsans ad ostiū statimq̄ filius impijssim⁹ assaturā quā iaꝛ ad comedendū in partes diuiserat infra mensam abscondit. Intrāte aūt patre interrogauit filius quid vellet. Qui ait. Vole bā hic prādere. putans hic aliq̄d boni paratū esse. Vit filius. Vides quid hic habem⁹. accipe duos denarios et eme tibi ⁊ matri mee vt comedatis. Exeunte autez patre ostiū clausum est. ⁊ assatura reposita est ad mensam. cuius frustū cū ad manducandū oꝛi applicaret. versum est in buſonem insilientē in facē eius. et sic ei adhesit vt pedes supioꝛes cū duabꝫ maxillis vna caro fierent. et reliquū coꝛpus buſonis coꝛā oꝛe ipsius dependeret. Statimq̄ vocato presbytero indicauit ibi plagam dei. qui p̄sbiter p̄tauit eum archiep̄o. cui peccatum suū confitens. ⁊ rem gestam per ordinem narrās. Archiepiscopus iniūxit sibi ꝓ penitentia vt pergeret ad omnes maioꝛes villas et ciuitates francie. et conuocatis iuuenibus et pueris. factum narraret. ne quisq̄ deceteꝛo auderet parentes contemnere. sed sicut precepit dominus in quarto precepto eos honoꝛarent. nec inde buſo recessit sez a facie sua et collo suo. sed cū comedente comedebat. ⁊ quotiēs ei cibaria subtrahebantur vel adhibebantur instrumenta quibus deponi posset collū eius stringebat. vt intumescente iam facie oculi eius de sedibus suis mouebant. Tredecim autē annis sic virit. nec liberari potuit. Eo quoq̄ tempoꝛe frater Johannes de magno ponte ordinis predicatoꝛ vidit illum parisius cum alijs multis pueris et hominibus.

Dñica pma post octauas epiphanie.

Sermo xxv.

uptie facte sunt in

n chana galilee. et erat mater ihesu ibi ⁊c. Joh. ij. Quāuis hereticī miseri mentiantur dicentes carnale matrimoniū illicitum esse. coꝛ tamen falsitas manifeste apparet. Si enim illicitum esset nec deus ipsum in paradiso instituisset. nec de virgine matre desponsata nasci voluisset. nec ipsum sua et matris sue et discipuloꝝ suoꝝ presentia et miraculo decoraſſet. Vñ bēd. Dominus interesse voluit nuptijs vt statum matrimonialem sua presentia cōprobaret. Approbauit autem statum ipsum virginalem in eo q̄ de intemerata virgine nasci voluit. Approbauit et statum vidualem. in eo q̄ ab anna vidua benedici dignat⁹ fuit. Nec restabat aliud nisi vt statum conuugalem similiter approbaret. vt ꝑ hoc dareꝰ intelligi q̄ in quolibet istoꝝ statuum potest saluari homo. Et tamen gradus in istis tribꝫ statibꝫ fm Bedā inueniunt. Bona ē inq̄t castitas

UVA. BHSC. IyR_046

cõiugalis. melior cõtinentia vidualis. optima perfectio virginalis. Sz pñs euãgeliũ dicit de statu mrimoniali. Vñ in pñti fmone tria sunt dicenda. Prio quõ deus matrimoniũ honorauit. Scõo quõ illi viuere debẽt q̃ sunt in mrimonio pstituti. Tercio exñ

A Qntũ ad pmũ sciendũ q̃ deus matrimonium honorauit. Prio in hoc q̃ ipse p se illud instituit. Et qntũ ad hoc. tũc ordo matrimonial' precellit alios ordines. Nã sicut sctus Benedictus instituit ordinez nigrũ. z sanctus Frãciscus ordinẽ minoꝝ. et sanctus Dñicus ordinẽ pdicatorũ. sic deus instituit mrimoniũ. Et nota fm iuristas duo esse genera monachorũ. s. albũ et nigrũ. Scõo instituit mrimoniũ in loco dignioꝛ q̃ sub celo est. hoc est in paradiso q̃ est locus amenissimus. Tercio instituit matrimoniũ in statu solẽnioꝛ. scz in statu innocentie. Quarto honorauit matrimoniũ in hoc q̃ nasci voluit de btã virgine q̃ fuit in matrimonio pstituta. Quito in hoc q̃ pñs cẽ voluit in nuptijs cũ mre z discipulis suis. Dicitro duc istũ textũ euãgelij. et ibi ostẽdit potentiã siue diuinitatis mutãdo aquã in vinũ in cõspectu suorum discipulorꝝ. Sexto honorauit matrimoniũ in hoc q̃ ẽ vnũ sacrm de septẽ sacramẽtis ecclie. z qz deus matrimoniũ tam solenniter honorauit. expedit oĩno q̃ homines q̃ in statu matrimonij ad regnũ celoꝝ desiderãt venire deũ in matrimonio rehonorent.

B Pro quo sciendũ q̃ntum ad scõam ptem isti⁹ sermonis q̃ septẽ debent habere viuẽtes in matrimonio vt saluẽtur in statu mrimonij. Primo debẽt habere dilectiõz ad seinuicẽ. Eph̃. v. Viri diligite vxores vestras sicut et xp̃s dilexit ecclesiã. et seip̃m tradidit p ea vt illã sanctificaret. Sz queritur q̃lis debet esse dilectio inter virũ et vxorẽ suam? Rñdeꝯ q̃ dilectio viri ad mulierẽ et cõuerso debet excedere oẽz dilectionẽ hui⁹ mũdi. et hoc significat in annuli subarratione. Ille enĩ annulus significat cõiunctionem viri et mulieris et amoꝛem eoꝝdẽ. Debet enĩ ãnulus ille esse aureus et rotundus. et in quarto digito positus. Aure⁹ ideo debet esse. quia sicut aurũ excedit omne metallũ. sic amoꝛ ille ceteros amoꝛes hui⁹ mundi debet excedere. Vñ Genes. ij. dr̃. q̃ adaz p⁹ creationẽ eue dixit. Hoc nũc os z ossibꝫ meis. q̃ obrẽ relinquet hõ patrẽ et matrẽ et adherebit vxori sue. Queritꝝ vtrũ vir tenetur plus diligere vxorẽ q̃ parentes? Rñdeo q̃ sic. sed plus debet honorare parẽtes. Scõo ãnulus dz esse rotundus ad ostendendũ q̃ amoꝛ ille debet habere ꝑpetuitatẽ sic q̃ nunq̃ finiatur nisi p mortẽ. imo etiã post mortẽ debent se diligere. sic q̃ vnus subueniat alteri p suffragia. Tercio in quarto digito debet esse positus vt ostendatur q̃ amoꝛ ille debet habere ꝑcordialitatẽ. Dicũt enĩ phisici q̃ quedam vena ꝑcedit a corde in quartum digitum. ergo annulus ille ponitur in quarto digito. vt amoꝛ cõiugum sit fidelis et cordialis.

C Sz diceres. in quo vir debet ostendere dilectionẽ vxori? Respondeo pmo in hoc q̃ neuter coniugũ debet alterũ iniuste turbare. nec verbo nec facto. j. Pe. iij. Viri similiter cohabitãtes fm sciam quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorẽ tanq̃ et coheredibus gr̃e vite vt nõ impediantur oĩones vre. Vñ aplus ad Colos. iij. Viri diligite vxores vras. et nolite amari esse ad illas. Contra hoc faciũt q̃ raro vel nunq̃ aliquod verbũ amicabile loquũt suis vxoribus. Item scõo in hoc q̃ ipsa vxor in omnib⁹ debet ita bene habere potestatẽ quo ad necessaria vite sicut ipse vir. qz fm dictũ christi iam nõ sunt duo sed caro vna. Et sicut membrũ vnũ cõdolet cum alio. sic vir cum vxore et cõuerso. animo cũ ipa mulier pregnans est. vel in puerpio iacens. tũc vir debet sibi ꝑ se subtrahere et vxori subuenire. et hoc ꝓpter puerũ quez lactare debet. Sed diceres quõ vxor debet ostẽdere charitatem viro suo? Respõdeo pmo in hoc q̃ ipsa debet honorare virũ per exemplum Marie. vt habet Lu. ij. vbi dixit maria ad puerum iesum quãdo inuenit eum in templo. Ecce pater tuus et ego dolentes q̃rebamus te vbi pmo nominauit ioseph ip̃m honorãdo. vt in hoc exemplũ daret vxoribus honorãdi viros suos. Contra hoc faciũt ille vxores que contemnunt viros suos. vel propter antiquitatẽ. vel ꝓpter infirmitatem vel ꝓpter paupertatem. et sic de alijs. Sed ipsa beata virgo q̃uis esz iuuenis et pulcra et nobilis. tamẽ ipsa honorauit ioseph qui erat pauper. Scõo in hoc q̃ debent obedire suis maritis in omnibus. j. Pe. iij. Mulieres subdite sint viris. Item dicit dominus ad euam Gen. iij. Sub potestate viri eris. Ergo mulier existẽs inobediens viro suo. pertinaciter et ex contẽptu grauiter peccat. Vnde dicit in decre. Vxor sit subdita viro. xxxiij. q. v. hec imago.

D Scõm q̃ debẽt habere in matrimonio cõstituti est q̃ pacifice debẽt simul viuere. sicut angeli in celo. Et hoc est valde acceptum coram deo et hominibus et ipsis vtile nam deus habitat in eis. ps̃. In pace factus est locus ei⁹ Mathei. xviij. Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo. ibi in medio coꝝ sum ego. Et ꝓsperabunt in ossibus inq̃ntũ est p salute anime. Si autem litigant insimul. tunc diabolus habitat cum eis et regit eos. et infortunia accedũt. Nam vbi non est deus. ibi nulla salus. Si alter coniugũ est malus et iracundus. impatiens. venenosus vt serpẽs. discors vt diabolus in inferno. tunc alter debet esse patiens et deo offerre patientiam suam pro peccatis suis. et sic ille malus purgabit eum a peccatis suis. z erit hic diabolus illius. vt in inferno alij dyaboli nullaz potestatem in eo exercent. quia scriptum est. Non punit deus bis in idip̃m. Vñ etiã dñs dicit p ꝓphetã. Afflixi te scz in pñti. nõ affligam te vltra. s. in futuro. Vñ sciendũ q̃ mulieres habẽt voces lenes z ligant collũ cuz peplis mollibus in signũ q̃ dulciter respondere debent suis iracũdis viris. et tẽperare cũ mollibus suis rñsis malicias et iracundias suoꝝ malorꝝ virorꝝ. qz q̃ cõd. pba et honesta mulier sustinet a prauo marito suo patiẽter erit ei meritoriũ apũd deũ. Mat. v. Gaudete in illa die. qñ merces vra copiosa est in celis. Nam q̃t plagas vel etiã mala vba patiẽter sustinet. tot coronas habebit. Si aũt est puersa z rebellis et iracũda z vir bon⁹ z pius. tũc ipa cũ demõibꝰ torq̃bit in inferno. z vir bonus et pius regnatur⁹ cũ sanctis in celo. Nã est gr̃e pondus sustinere mulierẽ litigiosam. Eccli. xxv. Nõ est ira sup̃ iraz mulieris Si autẽ ambo sunt in culpa. et ambo litigiosi et iracundi. ambo dãnabunt et diabol⁹ hic habitat cum eis z ipsi in futuro habitabũt cũ eo in inferno. q̃ hic simul viuũt in mrimonio sicut canis et cattus. gall⁹

UVA. BHSC. IyR_046

XXV

cū gallo.q̄ tñ qñq̄ mansuescūt ex cōtinua cohabitatione.ita q̄ et postmodum qñq̄ pacifice stant.Sed illi q̄uis rōne fruātur.et q̄uis sociale aial sit hō.tñ p longū tps aliqñ scz p tres vel q̄tuor annos non pñt mālueſieri.nec addiscere pacifice viuere.Et sic qñ illi in matrimonio sit cōstituti litigāt de hoc letanē demones. qz nihil simulius actibꝫ demonū q̄ litigare. Et tales durā vitā ducūt et infelices sunt hic et in futuro.Vñ puerb.xvij.Melior est buccella sicca pais cū gaudio q̄ domus plena victimis cum iurgio.

℣ Vltimo q̄rit vtz vir peccēs vel maledicens vxori sue peccet mortalit̄.Rñdeo si causa correctōis ē bona z iusta.z tūc moderate eā pcusserit.nō peccat mortalit̄.qz superior habet corrigere inferiorē.ℏ vir est caput mulieris.et nō erit ecōuerso.vñ Gen̄.iij. dixit dñs ad euā. Sub potestate viri eris et ipe dñabitur tibi.Vñ etiā in decre.dī. Maritus dz vxori corrigi onē siue disciplinā et dilectionē.xxxv.q.vj.c.vlti.Si autē maritus ex vindicta et ira z sine causa iusta eaz pcutit. graviter peccat.sicut illi q̄ cuz offensi sunt ab alijs.siue in tabernis siue alias.z nō possunt se vindicare in eis.tūc vindictā talē inferūt suis vxoribus sine causa:z ḡuiter in hoc deū offendūt. Silr qñ maritus maledicit vxori sue ex ira z vindicta.z etiaz qñ mulier maledicit viro suo in occulto vel manifesto postq̄ eā pcusserit.ambo ḡuiter peccant.Vñ aplus j.ad Cor.vj. Neq̄ maledici neq̄ rapt.reg.dei possid̄e.Gen̄.xxvij. Qui maledixerit tibi sit ille maledictus.Vnde exemplū q̄ viri nō debēt maledicere p prijs vxoribꝫ.nec ecōuerso vxor marito. Refert enī Cesari⁹ in dyal̄.q̄ quidā vir ex vindicta et ira dixerit vxori sue.vade in noie diaboli. z diabolus statiz in eam intrauit z ḡuiter eaz verauit.de quo vir multū contristatus fuit.et amplius se nunq̄ vxori vl̄ alicui homini nec alicui creature maledicere promisit.

Tertium qđ debent habere in matrimonio est q̄ vnus non desinat ab alio nec frangat fidelitatē et p missum cōmittendo adulteriū.q̄ autem magnū peccatum sit adulteriū.et quō puniantur adulteri quere infra.sermone.lxxxv.S. Quartū qđ debēt habere in matrimonio est q̄ debēt esse patientes in laborib⁹.vt scz vnus iuuet aliū vt iusta bona cum suis laboribꝫ acquirāt et possideāt. Ideo simul in iuuentute cōueniūt vt fortit̄ laborent p victualibꝫ et necessarijs.z sic laborādo bñdicti sunt a dño. Vnde ps̄. Labores manuū tuarū qz manducabis z̄. Item in educatione filioz debēt esse patientes et se mutuo iuuare. ℣ Vñ queritur vtruz labor meritorius sit quē parētes habent cū pueris:Rñdeo q̄ sic dūmodo talis intentio sit in parentib⁹ q̄ intendūt pueros nutrire ad honorē dei.vt boni serui dñi fiant.z cū ipsi parētes sunt in gra.tunc oēs labores quos babēt cū pueris cedūt eis ad meritū.s.lactando.balneando.portādo et inuolnēdo.leuādo.cibando. vigilando.informādo et corrigēdo qñ delinquūt.ne deū amplius offendāt.ista oia erūt eis meritoria.Similiter et pater q̄ sollicitudinē et laborē sustinet p vxore et pueris nutriēdis.Omnia talia fiūt sibi meritoria ad vitā eternā.vñ apl̄s.Scim⁹ qñ diligētibꝫ deū oia z̄. ℣ Quintū qđ debēt bīein matrimonio est tēperantia et honestas in actu cōiugali. Pro q̄ sciendū q̄ actus cōiugalis siue matrimonialis sit p se; mōs. primo sit eā prolis procreande ad cultū dei. et hoc est opus pietatis et nullū peccatū.sed potius meritoriū Vñ genes.iij. dixit dñs ad adam et euam. Crescite et multiplicamini.Scdo fit causa reddēdi debitum. et hoc est actus iusticie. Vñ apl̄s Vxori vir debituz reddat.qz q̄libet in matrimonio cōstitut⁹ tenet reddere debitū cum ab eo exigit̄ p loco et tpe. Et si hoc ex prēptu dimitteret ḡuiter peccaret. Et tali mō act⁹ matrimonialis scz ad reddendū debitū p loco z tpe nullū est peccatū.ℏ potius meritoriū. Tercio fit causa fornicationis vitande:nō in se ℏ in ipa cōiuge.z h act⁹ etiā est licitus et nullū peccatū. nō tū videt bē rationez meriti.et isto mō patres antiq̄ vsi sunt actu cōiugali cum magno timore dei et cū magna mētis puritate solū intendētes in eo diuini cultus propagationē.Quarto fit causa delectationis.z tunc distingui tur.qz vel illā delectationē exercent affectu matrimoniali aut fornicario:si matrimoniali.vtputa si delectatio stat infra terminos mrimonij.ita q̄ eam nō cognosceret.si vxor eius nō esset.sic solus peccat venialit̄ Si autē fornicario.vtputa q̄ affectus delectationis et concupiscētie ferēt extra terminos matrimonij.ita q̄ eam cognoscere vellet etiā si vxor eius nō esset. tunc peccat mortaliter.qz amor istius delectationis ꝓponitur ipi deo. Quinto cōmittit actus matrimonial qui dicit impetuosus. et ille actus q̄ ex sola libidine pueniēs metas honestatis z rationis trāscendit.qđ fit pmo faciendo libidinē per meretricias blādicias. aut causa explende libidinis. vt cū quis vtit calidis et incentiuis vt potentior fiat in actu.vel cū conatur facere vt multū appetat. tūc credo eū mortaliter peccare.xxxij.q.iiij.Ouigo.Sexto cum cōtra naturā vel vsum naturalē cognoscit vxorem suā. et tunc mortalissime peccat.qz ossie animal naturā suam seruat.sic etiā debet hō. Nō enī debet hō esse sicut equus z mulus.vel aliud animal brutū.Vñ ps̄. Nolite fieri sicut equus z mulus z̄.Istud ē maximū peccatū.ita q̄ p̄dicator ꝓpter sui turpitudinē nō audet tale noiare.imo inter oēs spēs luxurie ē pessima. Maz quicq̄ sunt spēs luxurie.s.simplex fornicatio:stupri.adulteriū.incestus.et pctū p̄ naturā.qđ est pessimū pctū. Vñ Gre.Grauissime peccant adulteri.ℏ ḡuius incestuosi.z ossis trāscēdūt p naturā delinquētes.Aug. Valde detestabile eēt q̄ mlr essz armata gladio z virsuso.Istud peccatū clamat in celū ꝓpter sui enormitatē.et ē maius q̄ si q̄s cū ꝓpria matre peccaret. vnde caute ē de isto loquendū. ne q̄s in hoc scādalisēt. Et de illo vicio q̄re infra.sermone.lxxxv.R. ℣

Item sciendū q̄ quinq̄ sunt tpa in quibꝫ ab actu matrimoniali abstinendū est.Primū est tempus q̄dragesimale ante pascha quia tūc legitur in capite ieiunij.Egrediatur sponsus de cubili suo.et sponsa de thalamo suo. Vnde etiā dicit in decre. Cōiuges cōtineant tempore penitentie.xxxiij.q.iiij.si autem.Et merito.qz sicut quis ieiunat a cibo corpali.sic etiā debet se abstinere a delectatiōe carnali vnde vt ipi peccatoꝝ a deo dimittat qđ illicite p deū p totum annū viuēdo cōmisit.p illud sacrū temp⁹ sibi etiam abstrahere debet licita. Vñ etiā Bern̄.in ser.de sanctificatione ieunij. Nam in eo q̄ ab ipis licitis abstinem⁹ ea nobis illicita ꝓdonant q̄ pus cōmisimus. Vnde Ambros. Nullus oīno in quadragesima vxori sue

UVA. BHSC. IyR_046

ante octauas pasce tungãtur. Scõm tempus est q̃tuor tpm et dies rogationũ. quia tunc rogat sancta ecclesia p magnis et arduis causis. Primo rogat deum vt bella sedat q̃ in vere frequẽter incipiũt. Secũdo vt teneres fructus deus nobis cõseruet et multiplicet. Tercio vt ad receptionez spũssancti habilitemur. Aug. Tpe pcessionis et ieiunioz nõ licet cõiugibꝰ cõuenire. qz tunc a licitis abstinendũ ẽ vt facili? impetret qđ postulatur. ¶ Terciũ est tẽpus sacroz dierũ et noctiũ. Vñ gre. in li. dial'. dicit q̃ q̃daz legitima a viro suo in sabbato de nocte cognita. cuz die dñico pcessioni se ꝓiũgeret a diabolo arripiebat coꝝ omñi pplo. et multũ torquebat et vexabat ab eo. Quartũ est tẽpus infirmitatis feminarũ. i. tpe menstrui qz vt dicit hiero. sepe tũc cõcipiunt pueri membris condẽnati vel leprosi. et in illis tũc patebũt peccata parentũ. Vñ etiã dr in decre. Vroz non dz cognosci tpe mẽstrui. vel ãte purificationẽ puerpij. dis. v. ad eius. Quintũ est tps p̃gnationis. s. q̃n mulier est vicina partui. et infra dies purificationis. Vñ queriť vtrũ liceat debitũ reddere vel exigere tempe p̃gnatiõis? Rñdeo fm petrũ. Si esse potest sine periculo aborsius reddi potest. etiam sine peccato mortali exigi potest. qz vsus mrimonij nõ tñ in officiũ ẽ ꝫ etiã in remediũ. Si vo esset piculũ puero in vtero existenti. nõ dz exigi nec reddi. qz in mrimonio ꝑncipaliter institutio est plus in officiũ q̃ in remedium. Similiť p? partũ. i. ante purificationẽ nõ licz eos cõuenire. Vñ aug. Si quis mulieri cõmiscet in puerperio peccatũ valde magnũ perpetrat. qz mulieres q̃nq̃z ex hoc nõ pariũt amplius. qz semen viri cuz semine mulieris sanguine mixto mortificať. z hoc maxime cõtingit si infra decẽ dies cõueniũt. O quot pueri sic negligunť. de quibus parẽtes tales reddituri sunt rationẽ. Et valde absurdũ est q̃ homines rationales hoc tps nõ seruãt. cũ bestie irrõnales illõ seruãt. Vñ Arist. li. ij. de animalibus dicit. Femina elephãtis impgnata a masculo oino nõ tãgit. et p? ptũ q̃escit p triennũ. Idẽ Nullũ aial p? ꝓceptũ fetũ admittit coitũ ꝓter mulierẽ z equã. Vñ etiã dicit Augu. q̃ q̃ tpa ꝑdicta nõ fuãt: q̃ tũc tales pueri q̃ tunc ꝓcipiunt efficienť epilẽtici. ceci. claudi. surdi et stulti. z tũc patebũt pcta parentũ istoꝝ in pueris. Queriť vtrũ peccẽt cõiuges exigẽdo vel reddẽdo debitũ i solẽnitatibꝰ z ieiunijs? Rñdeo fm Ray. Exactus debet reddere nisi caute z sine piculo possit differre. Exigere tñ nõ debz in ꝑdictis tpibꝰ. s. Loz. vij. Nolite fraudare inuicẽ nisi forte ad temp? de cõsensu vt vacetis orationi. Nã p dies pcessionis z ieiuniorz conuenire nõ dñt. qz etiã a licitis abstinendũ ẽ vt facili? ipetrari possit qđ postulať. xxxiij. q. iij. Xpiano. Itẽ dr de diebꝰ festiuis. xxxiij. q. iij. quotiensc̃q̃z. Itaq̃z q̃ reddit illis tpibꝰ non peccat. ꝫ q̃ exigit aliq̃ infirmitate vtputa cõcupiscẽtia duct?. sine ꝓcẽptu tpis sacri seu ecclastice exhortatiõis vel ordinationis. venialiť tñ peccat. Cõcordat cũ his sctus Tho. Sed ex istis dici ꝑt q̃ q̃ ptinaciter vel ex ꝓcẽptu tpis sacri vel ordinationis ecclesie exigit debitũ. peccat mortaliť. Sz nõ ille q̃ reddit debitũ. cũ tñ poti? et libentius ob reuerentiã dei z sanctoz abstineret. Ergo acriter arguendi sunt illi ptinaces et obstinati q̃ temere exigũt debitũ illis diebꝰ sine oñi timore dei. Septũ ẽ q̃ dñt sibiinuicẽ esse fideles in tpalibꝰ. Ambo enĩ dñt eẽ domini suaz rerũ exẽplo apl'oz chriſti. de quibꝰ legitur Act'. ij. Et erãt illis oĩa cõmunia. Itẽ sicut angeli i celo hñt oĩa cõia. sic et illi in matrimonio cõstituti dñt habere oĩa cõmunia. qz sicut xps dicit in euangelio Mat. xix. Jam nõ sunt duo ꝫ vna caro. scz vir et vxor. Nõ g̃ tpalia inter ipos dñt esse diuisa. Cõtra hoc faciũt ille mulieres q̃ furanť viris suis. z illa sic furata expendũt. s. in supbia. vt in peplis z in cingulis. z in aljs ornatibꝰ. Et q̃n ipe vir est in remotis ptibus scz in mercantijs vel in aljs suis negocijs. tunc ipsa vroz in domo interest conuiuijs. ¶ Circa qđ q̃ritur vtz mortaliť peccet vroz furãdo aliq̃d marito suo? Rñdeo. si mulier expẽdit illud ad aliqđ opus peccãdi: sicut si daret vni hoc cã alliciẽdi eũ ad turpẽ actũ. sic peccaret mortaliť. Et ille q̃ sic recipit talia munuscula ꝓpter talẽ turpẽ actũ a tali muliere. tenetur i foro ꝑscie restituere marito ipius mulieris. Et cõtra hoc faciunt illi mariti qui pludũt bona sua vel in tabernis se inebriant. et sic male expendũt bona sua de quibꝰ vroz cum pueris suis viuere deberet. Sz non sic faciendũ est ꝓpbo et honesto et discreto viro. ꝫ debet secũ ferre vinũ vel aliqđ simile ad domũ z bibere cum vroze sua ꝓpria. et post hoc regtiari deo omñi potẽti q̃ eũ sic potauit et ebauit. Itẽ reprehendendi sunt illi parci viri qui recludũt oĩa bona sua ab vxoribꝰ suis. nullã eis potestatẽ pmittẽtes tanq̃ sint ancille vel famule domus. Hoc illi solũmodo facere deberẽt q̃ habent vxores tales quales ne haberent occasiones malefaciẽdi. Sed q̃ ꝓbas et honestas et deum omnipotentẽ timentes z ꝓbatas vxores habẽt illis nõ est facienda talis reclusio. ¶ Vñ queritur si talis ꝓba z cõscientiosa mulier aliq̃d furať tali parco viro suo an etiã ꝑuiter peccet? Rñdeo. si ipsa vroz illa bona furata vtiliter expendit. s. ad vtilitatez domus sue. vel alias ad dei omñipotẽtis honorez. nõ optet eã ꝑciam hãe in hoc si aliq̃d furať. qđ tñ nõ est notabile nec infert damnum notabile ipsi marito.

Septimũ quod debẽt habere illi q̃ sunt in matrimonio. est debita et honesta educatio filiorũ. vt eos ad bonũ et ad virtutes instruãt. z si aliq̃s exceddũt q̃ eos corrigãt. de hoc q̃re ante. ser. xxiij. L. Et videant signanter q̃ iustas res ipis filijs relinquunt. Nam qui iniustas res ipsis filijs relinquunt non solum dãnant seipsos sed etiaz heredes cum filijs et filiabꝰ qui sciẽter illas res iniustas possident. ¶ Vñ Arnoldus in narratorio suo dicit. q̃ fuit miles q̃dã satis bone et honeste vite qui infirmatus obijt. Et quidã homo raptus in extasi vidit eũdẽ militẽ stantez in quadã scala in inferno locata. z quesiuit ab eo cur in talibus penis staret. cum tamen libenter ieunasset. orasset et laudabile testamentũ post se reliquisset? Rñdit q̃ solum ꝓpter aliqua bona que ab antiquis parẽtibus essent ab ecclesia parochiali alienata per suos anteceſſores. et quia illa bona ecclesie nõ restituit. sed ea scienter possedit. ideirco damnať esset. et decimus in ordine in hanc scalam locatus. Et addit. q̃dã de parẽtela mea illa bona scienť possidẽt ad hãc scalã pueniẽt. vbi nulla ẽ redẽptõ: ꝫ etna dãnatõ.

De eadem dominica. Ser. xxvj.

Quare aliquibus prospere non succedit in matrimonio.

UVA. BHSC. IyR_046

nuptie facte sunt i cha
na galilee et erat mater ihesu ibi. Vocatus
est autē ihesus ⁊ discipuli eius ad nuptias
Job.ij. ¶Exquo euangeliū hodiernū mentionē facit
de matrimonio et nuptijs in q̄bus deus et hō xp̄us
ihesus saluator noster cuz beata virgine maria matre
sua p̄sentialiter exñs cū vinum deficeret.aquā in ver
bidrijs xp̄s ihesus in vinū cōuertit.vñ Bed.Discū
bente ad nuptias dño vinū defecit vt vino melioꝛi p
ip̄m facto ob matris honorē et sponsi cōsolationem
manifestaret gloria latentis dei in homine. Vñ sicut
iam in p̄cedenti ſmone dictū est.quō se hīe debeant
qui sunt in matrimonio cōstituti.vt eternā beatitu
dinem ꝓmereri valeant sic in p̄senti sermone dicen
dū est quare aliquib⁹ nō bene succedit in matrimo
nio cōstitutis. ℳ Pro q̄ sciendū q̄ huius octo
sunt cause.Prima cā est qñ q̄s cōtrahit matrimoniū
nō hīs rectā intētionē.Sz.d.q̄ est recta intentio vel
causa matrimonij:Rūdeo q̄ matrimoniū quadru
plici de causa vel intentione homines cōtrahūt. q̄z
tres sunt cause licite et bone.ꝫ quarta est mala ⁊ dia
bolica.Primi cōtrahunt causa plis.et illa intētio est
bona.⁊ debet esse principaliꝰ.vñ Gen.j.Crescite et
multiplicami.Et etiā dī in ꝺcre.Matrimonij ꝓma
causa debet esse intētio plis .xxxij.q.ij.pudoꝛ. Scōi
p̄bunt ꝓpter solaciū et adiutoꝛiū.tñ sine cōmixtione
corpoꝛ.sic maria et ioseph cōtraxerūt matrimoniū.
⁊ ista intentio etiā bona est.Tercij cōtrahūt ꝓpter re
mediū vt q̄ naturaliter inclinati sunt ad luxuriam ⁊
nolunt caste viuere. illi p̄nt p̄bere matrimoniū ꝓpt̄
peccatum luxurie vitandum. Nam quotiens extra
matrimonium actū luxurie ꝓpetrant totiens morta
liter peccant. vnde Aplus.Propter fornicationem.
supple vitandā vnusq̄sq̄ habeat suam vxorē.Item
dicit Melius est nubere q̄ vri. Dic notāt infideli
tas pueroꝛ et heredū.q̄ qñq̄ dissuadent parētib⁹ ne
cōtrahāt.ne ipi temporalib⁹ rebꝫ p̄iudicetur.cuz tamē
sciunt q̄ parētes nolūt caste viuere.nec intendūt ser
uare statū viduitatis sue. tales pueri peccant morta
liter. q̄ plus diligūt illa tēpalia q̄ animas paren
tum suoꝝ.et potius volunt q̄ parētes multa pecca
ta mortalia faciāt q̄z priuari illis bonis temporalib⁹.
Et stultus est pater ille qui scit se non posse caste vi
uere.et tamen non vult ꝓpter pueros cōtrahere ma
trimonium.quid enim tibi ꝓficit.q̄ in inferno eter
naliter cruciaris ꝓpter pueros tuos. ℴ Unde
legitur exemplum de quodaz diuite qui multas res
iniustas possedit. et volens experiri fidelitatem filij
sui. petiuit ab eo vt amoꝛe ipsius digitum suum ad
ignez poneret:donec vnuz solum Aue maria ḡtia ꝛc̄
diceret. vt sic cognoscere posset vtrum cum paterne
diligeret. et filius cepit hoc attemptare et q̄to ardo
rem ignis sensit.digitum retrahebat: dicens ad pa
trem.quid te hoc iuuaret q̄ totum coꝛpus meū cre
maretur. Et pater ad filiū. Quid tunc te iuuaret q̄
propter te eternaliter damnarer.et sic omnia iniusta
restituit.et vitam in bono finiuit. Quarto cōtrahūt
causa satiande libidinis. nec deum pretendunt. nec
salutem propriam.nec proles. sed solum vt sue libi
dini satisfaciant.et cum illis est diabolus. Vñ dixit
angelus Raphael,vt habet Thob.vj. Qui ita con
iugia suscipiunt vt deum a sua mente excludant. et
sue libidini vacent.sicut equus et mulus super bos
demones habent potestatem.Et talib⁹ qui sic causa
libidis p̄bunt,vix bñ succedit i mr̄imonio. vt hī de
cre. Vix bono pagunt exitu q̄ malo īchoata iūt ꝓn
cipio.di.lxj.miramur. Ergo q̄cūq̄ i mr̄imonio ꝓsti
tut⁹ tali itentiōe ꝓtraxisset. ꝓsiteri deberet.vt sic deū
placaret.vt de⁹ plagā iracūdie sue ab eo auerteret.Et
sic ē dicēdū de alijs pūctis infra positis vbi q̄s se reū i
uenerit. Scōa cā est qñ q̄s nō assumit sibi parē in
mr̄imoniū.sic qñ nobil' ducit ignobilē.iuuēis ātiquā
diues paupez i mr̄imoniū.⁊ illi qñq̄z raro ꝓcordant
ꝓpt̄ ineq̄litatē.g̈ q̄libz dz sibi assumē simulē.vñ Aris.
j.de ge.⁊ coꝛr. Silla se bñ cōpatiūt. Vñ sciēdū i illo
casu qñ iuuēis dz p̄bere cū sene tūc meli⁹ est q̄ senex
vir contrahat cū mulie iuueni q̄ ecōuerso.⁊ ꝫ ꝓpt̄ p
lē.Et tal'mli honorare dz maritū ꝓpter senīū.exēplo
btē vḡis q̄ ioseph ātiquū ⁊ paupez lignifabꝝ bono
rauit nec eū ꝓpt̄ senīū despexit. ℙ Tertia cā ē qñ
q̄s cū illa p̄bit q̄ vḡinitatē deo vouit qz tūc ipa spon
sa xp̄i effecta ē.quē p̄elegit p oib⁹ maritis.⁊ mō spnit
ip̄m.s.ihm marie filiū.quē tū añ p̄elegit.q̄ etiā eaz in
nullo offēdit.ꝫ ei oia bona feē.Insup ipe ē pulcerri
m⁹.ditissim⁹.potētissim⁹.māsuetissim⁹ ꝛc̄.Et sic xp̄s
qñq̄z pmittit q̄ tal'vḡo q̄ sibi infringit votū ꝓmissū
hēbit vix iracundū.difformē litigiosuz.ebriosum et
blasphemū ⁊ hoc ei i pena cōtigit. qz spnit ihesū xp̄m
pulcherrimū.mitissimū.pulcerrimū.iocūdissimū et mise
ricoꝛdissimū ꝛc̄. Itē sciendū q̄ q̄ sciēter p̄bit cuz tali
virgine que virginitatem xp̄o vouit peccat morta
liter.et omnes qui dāt consilium.auxilium vel fauoꝛē
vhoc sciēter ptic̄pes erūt illi⁹ criminis. Quarta cā
ē qñ q̄s cōtrahit tp̄e interdicti.vt hī.xxxiij.q.iiij. nō
optet. ℴ Pro q̄ sciendū q̄ tria sunt tp̄a in anno
in quibus p̄hibitum est nuptias celebrare. Primuz
est a dominica prima aduētus domini vsq̄ ad octa
uas epiphanie.Secundum est a septuagesima vsq̄
ad octauas pasce.Tercium est a tribus diebus ante
ascensionem domini vsq̄ ad octauas penthecostes.
Qui autem cōtrarium facit.peccat mortaliter.si hoc
facit ex contemptu et sine dispensatione.Et quia nō
potest decanus in hoc dispensare ſm ius canonicū.
ergo multo minus plebanus. Quinta causa ē qñ
quis cōtrahit cum vna que verum matrimoniū per
verba de p̄senti contraxit cum alio.et sibi negauit.⁊
per iuramentum falsum hoc confirmauit.et hoc est
valde magnum peccatuz.et tales in periculosissimo
statu existunt. Quod tribus modis p̄batur. Pri
mo quia quotiens actū matrimonij faciūt. totiens
adulterium cōmittunt.saltem qui sic sciēter tōtraxe
runt.Secōo quia omnes pueri de ipsis nati sunt spu
rij et illegitimi. Tercio quia talis persona nunq̄ po
test absolui a peccatis suis. nisi in articulo mortis. q̄
occulte cum aliquo verum matrimoniū cōtraxit. et
postmodū negauit ⁊ aliū duxit.imo Guilh.dicit q̄
tal'cōpellēdus ē ad ꝑmā redire.Et i signū hui⁹ clan
destia mr̄imonia sunt ab eccīa p̄hibita. ℳ Pro
q̄ sciendū ſm doctoꝛes q̄ clādestia mr̄imonia duob⁹
mōis fiūt. Uno mō cū q̄s occulte ⁊ sine p̄sentia testiū
cōtrahit.ita vt exinde legitima ꝓbatio nō appareat
Ergo sponsalia nō debēt cōtrahi in stabulo vl' i hoꝛ
reo vel in alio loco occulto,iuuno q̄ sic matrimoniū

UVA. BHSC. IyR_046

ꝓmiserūt occulte ⁊ sine testib⁹ ꝓfiteri debēt et penitere. Aliomō dicunt clādestina cuz sine solēnitatibus ꝓsuetis in facie ecclesie cōtrahūt. Jō aūt clandestina ꝓhibent. qz si clam ꝫbētes discordes fierēt ⁊ cohitare sibijnuicem nollent. ecclia eos cōpellere ad cohabitādū neq̄ret. Ex his ꝑz q̄ periculosum ē ꝫbere cū illa ꝓsona q̄ illi peierauerit cū q̄ aū matrimoniū contraxit. Sexta causa quando vxores ducunt cum rebus iniustis vel econuerso ipsa maritum vsurarium vel alias possidentes scienter res iniustas.

S Pro q̄ sciendū q̄ quōdaz ꝓsuetudo fuit q̄ꝫ filiā suā despōsare voluit. tūc ꝓncipaliter tria interrogauit. Primo vtrū de bonis et honestis ꝑentib⁹ natus esset spōsus ille. Scōo vtrū ille sponsus esset vir tuosus vel viciosus. sez humilis vel supbꝫ iratus vl' māsuetus. vtz lusor vel potator. blasphem⁹. mēdax vel verax. an timorē dñi p̄ oculis haberet ieiunādo diebꝫ ieiuniorꝫ et festa celebrādo. Tertio quō bona totalia lucrata essent iuste aut iniuste. Sic filiā mō cū q̄s filiā alicui⁹ in matrimoniū ducere debuit. ille etiā tria diligēter interrogauit. ⁊ signāter interrogauit q̄ les cōditiones mr̄ illi⁹ filie haberet. an esset iracūda benivola vel cōscientiosa. et sic de alijs. Mā filie cōiter imitātur mores mr̄is sue siue in bono siue in malo. Sz heu iā mal⁹ modus in mundo inoleuit. sic q̄ aliq̄ boies vendūt pueros suos tanq̄ magones vēdunt eq̄s nil q̄rentes nisi diuitias. vt dicēdo Jnq̄ntū dabis filio tuo. ego tntūm dabo filie mee non cūrāt q̄runt quō illa bona lucrata sunt. ꝫ solūmodo q̄runt inq̄ntū habeat dare. Sz sciendū q̄ q̄cunqz filiā suaz despōsat vni vsurario sciēter. tradit illā filiaz cū oīb⁹ heredib⁹ ad eternā dānationē. dū saltem istas iniustas res sciēter postmodū possederit. Vñ dines potius deberet tradere filiā suā paupi mechanico q̄ de iustis labor⁹ suis nutrimēta haberet q̄ꝫ tali diuiti q̄ sic iniustas res male acq̄sitas possideret. ꝑs. Melius ē modicū iusto sup diuitias peccatorum multas. Nam cū quis ꝓncipaliter q̄rit deū et iustas res. tūc deus erit cū eo et ꝓsperabitur ꝑs. Nunq̄ vidi iustū derelictū ⁊c. Sz q̄ꝫ quis ꝓncipaliter q̄rit diuitias q̄ litercūqz lucratas tūc ex ꝓmissiōe diuina talis habebit plura infortunia. sic q̄ q̄ꝫ de magnis diuitijs i breui ad pauptatē deueniet. T Septima causa est q̄ꝫ quis cōtrahit matrimoniū cū illa cui⁹ ꝓsanguineā aū cognouit. Et hoc ē valde periculosuz. Vñ dicit in li. iiij. decretaliū. titu. xxiij. Jn cōingē nō pōt habere illā cuius consanguineā ante cognouit. extra de ꝓsum. Et ratio est illa. quia affinitas tam ꝑ fornicariā q̄ꝫ per legitimā copulam cōtrahit. vt habet. xxxv. q. iij. nec etiā. Si aūt in matrimonio existens. peccat cum cōsanguinea vxoris sue. tunc perdit ius petendi debitū. Similiter intelligendū est de vxore que peccauit cuz cōsanguineo mariti sui ante matrimoniū vel in matrimonio. Et tales indigēt sano cō filio alicui⁹ lrāti et conscientiosi viri quomō se regere debeant: dūmodo occultū est factum. Et illa ꝓsona siue sit vir siue mulier que ignorat non nocet. sed videat sibi illa persona que culpabilis est. Octaua causa est dum quis contrahit matrimoniū in peccato mortali. nam ante inchoationē nuptiarū spōsus et sponsa diu deberēt se ꝑparare ꝑ cōtritionē et confessionem vt digne hoc sacramentū inchoarēt et susciperent. Nam matrimoniū est tam bū sacramentuz sicut eucharistia. q̄ sicut homines se ꝑparāt tempore pasce ad ꝓceptionē eucharistie. sic et inchoationem matrimonij debet ꝑcedere digna preparatio. Et ratio huius est. qz quicūqz vnū de septē sacramētis recipit in pctō mortali peccat mortaliter vt ꝑz. dist. xl. Multi. ⁊ xj. q. iij. Audi Sili⁹ sacerdos q̄ porrigit aliq̄d sacrm in pctō mortali peccat mortaliter. Jtez nota q̄ mr̄imoniū ē deuote inchoandū ⁊ cū timore dñi Vñ Thob. vj. dixit angel⁹ Raphael ad Thobiaz iuniorē. Accipias vginē tuā cū timore dñi amore filioꝝ magis q̄ꝫ libidine duct⁹. Et cū mr̄imoniū inchoat tūc ꝑ tres dies ⁊ noctes dēbt se ꝑtinere ab actu matrimoniali ⁊ hoc docuit angelus Raphael thobiaz iuniorē qñ debuit ꝫbere mr̄imoniū cū Sara vgine dicēs. Cūqz ingressus fueris ad vginē tuā ꝑ tres dies ꝑtinēs esto ab ea. Sic parētes debēt informare filios suos ⁊ filias qñ debēt ꝫbere mr̄imoniū. sicut angelus Raphael docuit Thobiā iuniorē ⁊ Saraz. et hoc erit valde bonū matrimoniū ⁊ deo valde acceptū. cūqz. s. deū in hoc honorāt subtrahēdo sibi illaz delectationē ob reuerentiā dei ꝑ triduū. Et si nō volūt se abstinere per triduū. tūc tū ad min⁹ ꝑ vnā noctē se abstineāt. vñ dī in decre. Cōiuges debēt se prima nocte ꝑtinere ꝓpē reuerentiā sacri. di. xxiij. sponsus. Jtē nuptie celebrāde sunt bonis et honestis ꝑsonis ⁊ deuotis. Et ad cōuiuiū nuptiarū inuitādi sūt etiā paupes ceci et claudi vt itercedāt ꝑ spōso ⁊ spōsa. Tūc xp̄s mutabit aquā in vinū. i. vitā hāc insipidā in leticiā celestē. Vñ dī in euāgelio. Nuptie facte sunt in chana galilee. et erat mr̄ ⁊c. et hoc fit in pauperib⁹. Vnde dicit xp̄s de pauperib⁹. Qui vos recipit me recipit. q̄ vos spernit me spnit. Hoc isti non attendūt q̄ pauperes de domo expellūt et foris iam stare pmittūt ⁊ ꝑsonas inhonestas. sez fistulatores. phidicines et tubicines introducunt. Christus enim dicit in euangelio. Luce. xiiij. Cum facis cōuiuium tuū voca pauperes ⁊c. Et si pauperes vrecūdantur intrare. tunc dicit xp̄s. Cōpelle intrare. Sed heu iam oppositum fit a pluribus qui compellunt pauperes ad manendum foris. Vltimo sciendū q̄ isti qui in peccato mortali matrimoniū cōtrahūt. et nuptias sine timore dei inchoant cum fistulis tubis et histrionibus. et quod penis est qui ad pretorium vadunt et chorizant. colla et capita sua denudāt et corpus suum cum vestibus superbis et cingulis deauratis. cum manicis et caudis longis ornant. et animas aspicientium inflammāt ⁊ fauciant per malas concupiscentias grauiter peccant. et in talibus nuptijs nō est christus ꝑsens sicut fuit in nuptijs in chana galilee. Et sic quādoqz tales contrahentes habebunt infortunia in penā suorum peccatorum. quia se ante non preparauerunt ad nuptias salubriter inchoandas. V Nota exemplum bonum de quodam rustico in matrimonio constituto. Legitur in collationibus patrum. lib. xij. quod cuz quidam adduxisset ad abbatem Jobannem virū magne sanctitatis. et etiam miraculis illustratum hominem habentem demonem ferocissimum. adiuratus ab eo noluit exire sed eius verba contempsit. Aduenīte vo q̄dā rustico in habitu seculari agricola exīte. q̄ ꝓmitias fructuum suorum mōachis deportabat.

UVA. BHSC. IyR_046

territus demõ ad eius aduentũ fugit. nec ausus fuit eius presentiã sustinere. Hic adiurat⁹ a btõ Johanne vt ei vitã suã diceret. hic ꝛ inuitus dixit q̃ esset hõ agricola. q̃ nũq̃ cõponere cõsueuerat fruct⁹ laboris sui q̃n⁹ plene dedisset decimas et p̃mitias. et q̃ nũq̃ deduxisset boues p confiniũ aliene culture nisi p̃us ligasset ora eoꝝ ne alijs nocumentũ inferrent. ꝛ q̃ nũq̃ iret ad agriculturã nisi p̃us iret ad eccliaz ḡtias referẽs oĩm bonoꝝ largitor. et idẽ sp faciebat dñ de sero redibat. Et adiũxit q̃ cũ esset puer ꝛ volebat monachus fieri fuit p̃uent⁹ a parentib⁹. q̃ vtorẽ sibi dederũt q̃ suscepta in v̊ginitate permanẽs eã v̊ginẽ custodiuit deo vsq̃ ad mortẽ. Quod audiẽs Jobes admirans gratias deo egit.

Dñica scõa post octauas ephiphanie.

Sermo xxvij.

um descendisset hie

c sus de mõte secuti sunt eũ ꝛc. Math. viij.

Sciendũ q̃ haymo dicit. Mons in q̃ de⁹ sedet celũ intelligit. Hic est mons de q̃ p̃s. dicit mõs dei id est celũ mons pinguis. i. omni felicitate plen⁹ Hic est mons in quo bñplacitũ est deo inhabitare. Sed qñ dñs in celo sedit nõdũ humanatus. habitauit lucẽ inaccessibilẽ. et tunc nullus hominũ eum sequi potuit. At vero dñ de monte siue diuinitatis descendisset. et humanitatis nr̃e defectus assumpsisset magna turba secuta est eũ. Ergo dicit Math. Cũ descẽdisset ihs de mõte ꝛc. Ibi in p̃ti sermone dicendũ ẽ de humane nature defectib⁹ q̃s rp̃s assumpsit cũ ꝓpter nos in hũc mundũ venit. A pro quo sciendũ. q̃. xij. sunt defectus cões oĩnib⁹ hõib⁹. quoꝝ rp̃s decẽ assumpsit. Prim⁹ defectus ẽ pati frigus. et iste defectus ẽ cõis oĩnib⁹ hõib⁹. Istũ defectũ habuit rp̃s in p̃mordio sue natiuitatis. Nã natus fuit ĩ media nocte. in hyeme. et in frigido stabulo. et vilib⁹ pãnis inuolut⁹. et ĩ p̃sepio reclinat⁹. et ante bouẽ et azinũ collocatus. Nõ in calida stuba vel in calido balneo positus. ꝫ frigus sustinuit. Jn q̃ ostẽdit magna pauptas christi. Ibi. ij. Loꝝ. viij. Scitis gr̃am dñi nr̃i Jesu xp̃i qñ ꝓpter nos egenus factus ẽ cũ esꝫ dines: vt illi⁹ inopia diuites essem⁹? supple in spiritualib⁹ et eternis. Ado ei pauꝑ fuit rp̃s vt vbi caput suum reclinaret nõ habuit. Mat. viij. Vulpes foueas habẽt ꝛc. Ber. Magñ pauptas filius pastoris nasc̃ et ei cussin⁹ de plumis substernit fili⁹ autẽ dei nasc̃ ꝛ ad durũ p̃sepiũ reclinat. Ergo q̃tienscũq̃ sustines aliq̃ frigus illud xp̃o offeras ꝛ rememorare nuditatẽ illã quã ipe habuit in natiuitate sua. Scõs defectus ẽ sustinere calorẽ. Hic defectus cõis ẽ oĩnib⁹ hõib⁹. nã sicut in hyeme patimur frigus sic et ĩ estate patimur calores. ꝛ ecce illũ defectũ rp̃s habuit in vltia die vite sue qñ ad calorẽ solis tpe meridiano ĩ crucis patibulo suspẽsus fuit p̃s. Aruit tãq̃ testa ꝛc.

B Tercius defectus ẽ fames hic defectus etiam cõis ẽ oĩb⁹ hõib⁹. tã diuitib⁹ q̃ pauprib⁹. qr̃ postq̃ satiati sunt postmodũ in breui iterũ esurĩt. Hũc defectũ rp̃s bũit qñ q̃dragita diebꝫ ieiunauit: ꝛ p⁹esurijt qñ diabol⁹ ei dixit. Si fili⁹ dei es dic vt lapides isti panes fiãt. Jtẽ prima die post diẽ palmaꝝ qñ ad arborẽ fici venit q̃rẽs fructũ in ea nihil repit nisi folia ꝛc. Ibi quãdo esurim⁹? tũc cogitare debem⁹? q̃ ille q̃ pascit aues in aere. pisces in mari. vnes ꝛ oĩa aĩalia in terris famẽ sustinuit vt nos ad satietatẽ illã adduceret de q̃ dicit p̃s. Satiabor cũ apparuerit gl̃ia tua.

Quart⁹ defectus ẽ sitis. quẽ oẽs sustinem⁹? taz sani. q̃ infirmi. tã senes q̃ iuuenes. Et hunc defectum xp̃us habuit in cruce quãdo dixit Sitio. Vnde notandũ q̃ rp̃s Jesus cupiebat potari ꝛ refrigerari in lingua quãdo circũdat⁹ fuit doloꝛibꝰ mortis. ꝛ dixit Sitio. nec vinũ: nec ceruisiaz: nec medonẽ nec alios quoscunq̃ liq̃res p̃ciosos petebat ꝫ indifferenter dicebat. Sitio. ne iudei excusationẽ haberẽt non dãdi sibi: ex eo quia p̃ciosa peteret. Vnde amatoꝛ passionis christi cogitare debet q̃ de omnibus liquoꝛibus mũdi quj in eius potestate erãt nec potum aque habere potuit. nec sua sanctissima mater ei baustuz aq̃ dare potuit. nec quisq̃ alius sui misereri voluit. Et quis tã infirm⁹ et taz desolatus est qui baustũ aque habere nõ poterit. Jtem sciendũ etiã q̃ nõ tñ naturaliter sitiuit: sed etiã sp̃aliter. Amb. Maxima causa sitis fuit ꝓpter inflammataz dilectionem sui. ipse eñ sitiuit nostram salutez spiritualiter. vñ Ber. O bone iesu cur de cruce taces et de siti clamas. vt sitis te plus cruciat q̃ crucis supplicĩ. Et quid O bone Jesu sitis. an ignoras q̃ cruciaturi et potaturi erant te aceto et felle? Et rñdit Ber. in persona xp̃i dicẽs Sitio quidem vestrã salutem. vram fidem. vestruz gaudium plus animarũ vestrarum q̃ corporis mei cruciatus me tenet. et nos in recõpensam illius debemus nobis in cibo et potu ꝓpter Jesum xp̃m sbtrahere. Et signanter in sextis ferijs abstinendum ꝛ ieiunandum est propter ieiunium xp̃i qđ ipe in cruce habuit. de quo ipe dicit per p̃s. Dederunt in escam meã fel. et in siti mea po. me ace. Et hoc debet esse cõsolatio pauperum qui famẽ et sitim sustinẽt. quia in hoc imitantur christum qui pro eis non solum famẽ et sitim sed etiam amaram mortem sustinuit. Et ipsi habebunt illud regnum vbi amplius non esurient neq̃ sitient. Quintus defectus est lassitudo corporis vt patet cõmuniter in oĩnibus qui mõtem excelsum vel gradum altum ascendunt. quia tunc fatigabũtur. Hunc defectum christus habuit quando super fontem sedit. vt habet Johãnis. iij. Jesus fatigatus ex itinere sedebat super fontem et erat ꝛc.

Item quando crucem portauit. quia tunc fatigatus crucẽ ad locum caluarie portare non potuit. ergo angariauerunt quẽdam simonẽ venientem de villa vt tolleret crucem Jesu. Et hoc debet esse cõsolatio his qui fatigantur ex bonis operib⁹ vel ex laboꝛibus coꝛporabilib⁹ quos faciunt pro necessitate coꝛporis. vel etiam antiquis qui faciliter fatigant eundo ad ecclesiam vel ascendendo gradum. Et tales offerre debẽt christo suas fatigationes quibus fatigatus est ꝓ ipsis. Et sicut christus consumpsit vires coꝛporis sui in nr̃o seruitio sic etiã nos vires nostras debem⁹? expendere in suo seruitio. Sextus defectus est tristicia. qr̃ omni die aliq̃ triste accidit vnicuiq̃ nr̃m. tñ vni pl⁹ q̃ alij. Hũc defectũ rp̃s bũit vt ĩ agonia cũ dixit. Tristis ẽ aia mea vsq̃ ad mortẽ. imo sup oĩs hoies rp̃s ĩ sua morte maiorẽ tristiciã habuit. qr̃ cogñit ꝛ voluit passionẽ suã ĩ plib⁹ frustrari hõib⁹. sic⁹ cognit ꝓphetã. Jnuacuũ laboraui ꝛ vires ꝓsumpsi. b pz ex eo q̃ taz multi hõies sunt ingti xp̃o nõ regnãdo

UVA. BHSC. IyR_046

sibi suā amarā morte et passione quā p eis sustinuit.

Septim⁹ defectus ē timor et terror. naz in pūti vi
ta optet nos sp timere in verbis z factis. qz ignoram⁹
an in gra dei sum⁹ aut nō. Insup nō scim⁹ finē nr̄m
q̄ sp in timore dei stare debem⁹. vñ Eccl. xxvij. Si nō
in timore dei tenueris te instāter subuertet dom⁹ tua
cito. Hūc defectū xp̄s habuit qñ in mōte oliueti in-
cepit pauere z tedē z sanguinē sudare. ℒ Vbi
sciendū q tria sunt genera hominū qui hñt timorē.
Primi timēt tm̄ pctā mortalia. ꝛ venialia nō timent
admittere. hi glutiunt culicē ꝛ camelū colāt. ꝛ hoc est
impfectoz z incipientiū. Scōi sunt q̄ nō solū timent
mortalia. ꝛ etiā venialia inq̄tū possunt. z hoc ē pfici
entiū. Tertij sunt q̄ nō solum timēt mortalia et veni
alia. ꝛ etiā timēt bona opa sua. q̄lis fuit Job q̄ dixit
verebar oia opa mea scīēs q nō pcis delinquenti. et
hoc ē pfectoz electoz z bonoz. q̄s de⁹ ex sua bonita
te sic pmittit in timore stare ne eleuent in elatōe men
tis. vñ Ber. Cōtra sunt q̄dem timor et religio nec
manere p̄t alterz sine altero. Octauus defect⁹ ē ve
recūdia q̄ ex peccato originali originē hz. vt in adam
et eua q̄ p⁹ trāsgressionē p̄cepti verecundabant z se
cerūt sibi pizomata. Et hunc defectū xp̄s habuit qñ
nudus ante crucē stetit. z in cruce nud⁹ exaltat⁹ fuit
Vñ illud Job dicere potuit. Nudus egressus sum
ex vtero. mr̄is mee nudus rē. Qz xp̄s verecundiaz
hūit nō mirū fuit. qz iudei illa ei intulerūt de q̄bꝰ hō
verecundar. s. irrisiōes et ꝓtumelias. Nam derisus
fuit ꝓmo a iudeis qñ facē ei⁹ velabāt: z eū colaphi-
zātes dixerūt. ꝓphetiza nob xp̄e. q̄s est q̄ te percussit:
Scōo derisus fuit ab herode z suo exercitu. qñ veste
alba indut⁹ fuit: et ecōuerso ad pilatū irrisōne duct⁹
Tercio derisus fuit qñ imposuerūt ei coronā spineā
z cū arūdine i capite pcussus fuit. nam flectebāt ge-
nua et exp̄ētes in facē ei⁹ dixerūt Aue rex iudeoz.
Quarto derisus fuit cū xp̄s in cruce pep̄dit. qñ iu-
dei ei ꝓtumelioſe dixerūt. Vah q̄ destruis t̄plū dei
Alios saluos fecit rē. Ex hoc debem⁹ sumere docu-
mentū q ille felix est q̄ hic cū xp̄o deridet dū hoc pa
tienter sustinet. vñ Paul⁹. Eram⁹ cū eo ip̄roperiū
ei⁹ portātes. Vñ etiā Seneca in li. de morbo. Mon
dū felix es si te turba nō irriserit. Et quicūq hic pro
xp̄o sustinuerit verecundiā tāto maiorē in celo habe
bit glorīā. Sed heu pl̄es sunt q̄ verecundant bona
opa opari et se corā deo humiliare. et de his xp̄s dic̄
in euāge. Qui me et ꝑmones meos erubuerit hūc fi
lius hois erubescet corā deo et angel' eius. Vñ etiaz
Greg. super Ezech. Qui erubescit bona facere a sta-
tu rectitudis cadit et ad dānationē tēdit. Nonus
defectus ē infirmitas et dolor quē sustinem⁹ in pūti
vita. Hūc defectuz xp̄s habuit qñ multos dolores
p nob sustinuit. vñ Esa. liij. Vere langores nr̄os
ip̄e tulit et dolores rē. Pro q̄ sciendū q oia nob ꝓria
deo offerre debem⁹. vt qñ hic in pūti dolores corpis
sustinem⁹. s. dolorē oculoz capitis vl' pedū. qz xp̄us
multo plura p nob sustinuit in corpe z in mēbris su
is ossibꝰ. Nā dolorē capitis ip̄e sensit in coronatiōe.
dolorē manuū z pedū in clauoz transfixione. amari
tudinē oris in fellis et aceti potatiōe. dolorē corpis in
flagellatiōe. Vñ Esa. Ip̄e vulneratus est ꝓpt iniq̄
tates nr̄as. Decim⁹ defectus est mors. Et iste de-
fect⁹ cōis est oibꝰ hominibꝰ tā nobilibꝰ q̄ ignobilibus
tam regibꝰ q̄ ꝓncipibus. tā rusticis q̄ ciuibus Vñ
aplus Cōstitutū ē oīnibꝰ hominibꝰ semel mori. vñ
etiā Ber. Certū est q̄ moreris. incertū ē qñ et quō
aut vbi. qñ vbiq̄ mors te expectat. tu q̄s si sapiens
fueris vbiq̄ eā expectabis. Idē. Quid in rebus hu
manis certius morte. quid hora mortis incertius in
uenitur. ℒ Sed q̄ritur. vnde mors ortū habz
Rūdet q̄ a pctō originali. nā q̄ ad creatōem homo
fuit imortal' creat⁹. s. q̄ ad corp⁹ et animā Vñ Greg.
Ad hoc in paradiso hō positus erat. vt si se ad cōdi-
toris sui obedientiā vinculo caritatis ꝑstringeret. ad
celestē patriā angelox qñq̄ sine morte carnis transi
ret. sic nanq̄ imortalis cōditus est vt si nō peccasset
etiā mori nō potuisset. Vñ cū cogitare vis mortem
xp̄i rememorare debes magnā charitatē suā. vt ipse
imortalis p nob mortal' fieri z mori voluit. vñ Joh.
xv. Maiorē charitatē nemo hz vt aiam suaz ponat
q̄s rē. Et in illa meditatōe orare debes dūm p bo-
no fine vite tue. qz certus es q̄ te mori optet. ꝛ an hū
vel male dubiū ē. Vndecimus defectus quē nos
habem⁹ z quē xp̄s nō assumpsit est ignorātia. Naz
adam in sua creatione sapiētissimus fuit. qz naturas
omniū creaturaruz cognouit. ergo singul' rebꝰ noia
imposuit ꝫm proprietatē ip̄az rerū. Insup deū clari
us cognouit q̄ nos iā. ꝛ nō ita clare sicut scti in vita be
ata. Ergo san. Tho. dic̄ q̄ Adaz mediū tenuit inter
nos et beatos. Et hūc defectū xp̄s nō assumpsit. qz i
instāti sue ꝓceptōis oia nouit. Sz q̄re nō assumpsit
Rūdeo. qz eū nō decuisset nec nob pfuisset. Duo
decim⁹ defect⁹ ē pctī. z hunc defectū oēs patimur
vñ ps. Ecce enī in iniq̄tatibꝰ ꝓcept⁹ sum. vñ et Eccl⁹
vij. Nō ē hō iust⁹ in tra q̄ facit bonū z nō peccet. s.
venialit. vñ Prouer. xxiiij. Septies in die cadit iust⁹
z resurgit. Vñ et dī in decre. Dis hō hz pctā venia-
lia. de pe. dist. ij. Opponit. Sz sine pctō mortali q̄li-
bet viuere p̄t. vñ dī ibidē. Omne peccatū adeo volun
tariū ē q̄ nullo mō esset pctm̄ nisi esset voluntariuz.
xv. q. j. c. j. qz nemo p pctm̄ efficit seruus diaboli. s. p
mortale. nisi ꝓpria volūtas vt dī in decre. xv. q. j. nō
est rē. Isi. de sum. bo. Meq̄q̄s sibi caro ad libitum di-
mittat. mors enī p fenestras ingredit nisi rōis freno
caro ab illicitis restringat. Sene. in li. de clemētia ad
Neronē. Sic caro rite assumit et tenet si vite sp vin-
culis rōnis mācipet. Boetius in epla ad reginā vir
ginem. Adhuc vnū tibi supest. tene carnē ad nutuz
rationis et vere beata eris.

In eadem dominica.

Sermo. xxviij. De honore.

Ho veniam et cura\

e bo eum Matbei. viij. In his verbis no-
tatur magna humilitas christi. qui seruū
centurionis dignatus est visitare et ad filium reguli
noluit venire. ne diuitias honorare videretur. Vn
de in presenti sermone tria sunt dicēda. Primo qua-
re aliq̄s honorand⁹ sit. Scōo quot modis peccat.
q̄s circa honores. Tercio ponit exem̄. ℰ Qtū
ad primū sciendum q̄ cause quare quis sit honoran-
dus sunt multiplices ꝫm beatum Thomā de aqui-
no. et ꝫm Joh. de scto geminiano z ꝫm Holgot sup
lib. Sap. Prima cā q̄re q̄s sit honorād⁹ sunt vir
tutes. Vñ arist. iij. ethic. Honor est premiū virtutis.

UVA. BHSC. IyR_046

Vñ quãdocunq; cognoscãt aliquis virtuosus tunc hz cãm quare merito sit honorandus. verbi gratia. Si qs est hũilis vel castus vl' mificoz vel obediẽs vel pacificus vel verific?. vñ Arist.iij.ethi. Virtuti pfecte nõ sit ꝓdignus honoz supple in pñti. Mõ fm Volgot sup li.sap. Nos honore dignificari dẽm?. Et fm eundẽ. Vera via ad honores est sola virtus nã solus vtuosus dign? ẽ honore. ꝛ nullus prau? in qtũ prau?. Vñ fm Arist.iiij.ethi. fm veritatẽ solus vtuosus ẽ honorãdus. Vñ Aug. dicit q; antiq?ro mani colebãt vtutẽ et honorẽ ꝓ dijs. Vñ duo templa ꝓstruxerũt sic sita q; nullus intrare poterat tẽplũ honoris nisi ꝓus ptrãsisset templũ vtutis ad significandũ q; nullus honorare nisi meruisset honorem aliq; vtute. Pro q; sciendũ q; valde laudabile ẽ ꝛ salubre boiem esse vtuosuz. vñ. Arist.j.eth. Felicitas ẽ ꝓmiũ vtutis. Idẽ. Virtuosi btissima ẽ vita. vñ Señ. Nulla possessio. nulla vis auri et argẽti plusq; vtus estimãda ẽ. Vñ sciendũ ẽ q; q; vtuosos boies diligit fouet et honorat signũ ẽ q; ipe ꝓ se ẽ virtuosus. Señ. Scias eũ multis vtutiby abũdare q; alienas virtutes amat. ¶ Scda cã q̃re quis ẽ honorãdus ẽ ꝓpter dignitatẽ et ptãtẽ: sicut ꝓncipes et ꝓlati honorant a subditis. Vñ dr in decre. Reuerẽtia exhibẽt alicui rõe dignitatis ei?. xvj.q.ij. visis. vñ etiã Job. de sctõ geminiano dicit q; ꝓlati honorãdi sunt etiã si sũt mali. nõ quidẽ rõne malicie: ꝛ inq;tũ gerunt vicẽ dei et cõitatis cui ꝓferunt Vñ.j.Pe.ij. Deũ timete. regez honorate. Vñ etiã Aug. Honorare ꝓlatos difficile nõ sit vob. Pro q; sciendũ q; quãto maiores sunt ꝓlati tãto magis honorãdi sunt. sicut papa in toto mundo. epus in dioceſi sua. pleban? i parochia sua. Rex in regno. ꝓnceps in dño. magisterciuũ in sua ciuitate: et sic de alijs. Silr vroz tenẽt honorare maritũ q; caput eius est vir et ei obedire in licitis. vñ Señ.iij. Sub viri ptãte eris. Silr fu? tenẽt honorare dñm ꝛ ancilla dñam. et religiosus abbatẽ vel ꝓorẽ. et sic q; libet subditus suũ supioꝛẽ loco dei honorare debz et ei obedire. vñ Apls Roma.xiij. Nõ ẽ potestas nisi a deo. ꝛ q; resistit ptãti dei ordinationi resistit. Tercia cã q̃re quis sit honorãdus fm Tho. de aq;no est ꝓpter pticipationẽ diuine dignitatis. sic honorandi sunt parẽtes qui repñtant dei honorẽ et dignitatem eius q; est pr̃ oim et a quo sunt oia. Vñ sciendũ q; q; libet ex ꝓcepto dei tenẽt honorare parẽtes. vñ Exo. xx. Honora patrẽ ꝛ matrẽ vt sis lõgeuus sup terrã. Vñ dr Ecci.iij. Honora prẽm tuũ vt supueniat tibi bñdictio. vñ etiã Arist.ix.eth. Magistris dijs et parentiby nõ põt reddi equalens. Sz filij qui nõ honorãt suos parẽres sed eos vituperãt maledictionez dei incurrũt. vñ Deut.xxvij. Maledictus hõ q; non honorat patrẽ et matrẽ. vñ Ecci.iij. Maledictus est a deo q; exasperat matrẽ. ¶ Quarta cã ꝓpter antiquitatẽ sicut seniores ꝛ antiq; boies ꝓpt senũ honorãdi sunt Leui.xix. Coram cano capite ꝓsurge ꝛ honora personã senis. Rõ est. q; senectus est signũ bonitatis ꝛ virtutis. ꝛz hoc quãdoq; fallat. Vñ dr in decre. De senibꝫ ꝑsumendũ est bonũ. xx. dist. De quibus. Ergo iuuenes honorare debẽt senes et seniores. vñ Aplus.j.Thimo.v. Seniorẽ ne increpaueris ꝛ obsecra vt patrẽ. vñ Sap.iiij. Senectus eñ venerabil' est. Nam seniores debẽt studere virtutes. s. patiam humilitatẽ castitatem. et sic de alijs. Vñ dr in decre. Quãto senes sunt morti viciniores: tanto debẽt esse puriores. dis.lxxxvj. Tanta. Vñ etiã Ecci.xxv. Corona senũ in multa pitia: et glia illoz timor domini.

¶ Quinta causa ꝓpter ministeriũ. sic sacerdotes et religiosi honorãdi sunt. q; ministri xpi et dei sanctificati sunt. Pro q; sciendũ q; sacerdotes et pbri merito sunt ab oibus honorãdi ꝓpter dignitatẽ quã a deo habent. Nã de? dedit eis potestatẽ ligandi et soluẽdi. vñ Math.xviij. Quecũq; ligaueritis super terrã ꝛc. ꝛ q̃cũq; solueritis sup terrã ꝛc. Nam sacerdos aliq; mõ est filis Marie ꝑgini. ꝛ hoc ostendit ex tribꝫ. Prio sicut btã ẏgo ꝓ q; q; ẏba cõcepit Jesum xpm vt bi Luce.j. Fiat mihi fm verbum tuũ. sic sacerdos ꝓficit ꝓ q; q; ẏba verũ corp? xpi. Et sicut immediate p? ꝓsensum Marie fuit xpus tot? in vtero ei?. sic immediate p? plationẽ ẏborũ cõsecrationis trãsubatur panis in verũ corp? xpi. Scdo sic beata ẏgo post ptũ xpm portauit in manibꝫ suis ꝛ in ꝑsepe collocauit. sic sacerdos post ꝓsecrationẽ leuat corp? xpi et locat et portat ꝛ tractat eũ in manibꝫ suis. Tercio sic btã ẏgo fuit sctificata in vtero anteq; ꝓcepit xpm. sic sacerdos ordinat' ꝛ inunct' añq; ꝓsecrat. q; sine ordine nihil ꝓsecraret. ꝑ laic? q̃tumcũq; sctus nihil ageret etiã si ẏba ꝓsecrationis ꝓferret. Vñ sciendũ q; dignitas sacerdotũ aliq; mõ precellit dignitatẽ angelorz. q; nulli angelorz data est ptas ꝓficiẽdi corpus xpi. Vñ minimus sacerdos in terra põt hoc qd nõ põt maximus et supm? angelus in celo. vñ Bern. O veneranda dignitas sacerdotũ. in quorũ manibꝫ dei filꝰ tanq; in vtero virginis incarnat'. vñ Augu. dicit q; in ꝓsecratõe hostie sacre tota celestis curia sibi fuit. et dñs celi ad eũ descẽdit. vñ Amb. sup Lu. Nõ dubites assistere angelos qñ assistit xps in altari. Vñ sacerdotes honorãdi sunt ꝑ omnibꝫ regibus ꝓncipibꝫ: militibꝫ et nobilibꝫ. Nã sacerdos est altioꝛ regibꝫ. felicioꝛ angelis creatoꝛ sui creatoris. q̃re merito ẽ honorãdus. Vñ dicit in decre. Sacerdos in ꝑsona dei honorat'. Et etiã in casu q; sacerdos essz malus adhuc esset honorãdus ꝓpt dignitatẽ sacerdotij. Vñ dr in decre. Sacerdotes licz mali sint: tñ eos honorare debem? ꝓpt sacra. j.q.j. Sacramenta. ¶

Sexta causa quare quis sit honorandus est propterea q; maiorem locuz habet in cõmunitate. et pl? potest cõmunitati prodesse q; alius. Vnde beatus Tho. scda scde. q. lxiij. dicit. q; diuites sunt honorandi propter hoc quia maiorem locum in cõmunitate obtinẽt. Si aliquis solum intuitu diuitiarum honoraretur iam esset acceptio personarum. Si eñ diuitem preponeres et meliorem estimares ideo quia dives est. pauperi quia pauper est. acceptio personarũ esset. Vnde Johãnes de sancto geminiano. Musq; legitur q; propter diuitias dives sit honorandus. et pauper propter paupertatem sit contẽnendus. vnde etiam Gozra super epistolam Jacobi .ij.c. dicit. Preferre diuitem pauperi in exhibitõne alicuius reuerentie tñ. vt. s. aliquis assurgat diuiti et non pauperi: licet se diuiti ꝛ ñ pauperi vl' auferat caputiũ coram diuite ꝛ nõ sic coram paupe. nõ ẽ ꝑson ã ꝓcẽ ꝓferre et causa indebita. Vnde non est peccatũ nisi ratione originis. vt cum iudico in corde meo q; melioꝛ est dives. quia dives est. q; pauper quia pauper est.

UVA. BHSC. IyR_046

Vñ breuiter dicendo diuites sunt honorãdi: nõ ꝓpter vestes pretiosas et lõgas. vel ꝓpter insessuras multas. ℔ ꝓpt hoc sunt honorãdi. qz maiorẽ locũ obtinẽt in cõitatibꝫ. et cõitatẽ pñt ꝓmouere: et ipsi cõitati plus ꝓdesse. Vnde Arist. i. rethꝫ. Juste honorãtur qui bñficia prestiterũt. Septima causa quare ꝙs honorãdus sit. est ꝓpt ymaginẽ dei fm quã creat? est. et sic oẽs homines honorãdi sunt. Vnde etiam. j. Pe. ij. Oẽs honorate. vñ Gozra. Quia in omibꝫ est imago dei q̃ est rõ honorãdi. vñ Hũbertus dic̃. q̃ credẽdũ est q̃ quilibꝫ hz aliq̃ bonũ ℔ lateat q̃ nos precellit. ꝓpter q̃ honorãdus est. vñ Phil'. ij. In hũilitate sup iores sibi inuicẽ arbitrãtes. ℟ Quantũ ad scõm sciendũ q̃ quiq̃z modis quis peccat circa honores. Primo q̃ quis intentionẽ suã et opera vtutis refert ad gl'am tanq̃ ad vltimũ finẽ. et ꝓ q̃ cõsequẽda nõ cauet facere ea q̃ sunt ꝑ deũ. vel cuz maiori corde ei? ẽ cupiditas gl'ie q̃ timor dñi vel amor dei. vel ꝓpria salus. vt cũ ieiunat. orat vel elemosinaz dat. vel mane surgit ⁊ eccl̃as visitat vt honorẽ vel etiã cum appetit platurã ⁊ bona opa vtutũ ꝓterea facit vt eligat in platũ. i bis ꝑ deũ facit: et cũ hoc periculũ incurrit gie. vñ Crisost. ⁊ ponit etiã i decre. Quicũq̃z desiderat ꝑmatũ in terris inueniet ꝓfussionẽ i celo. di. xl. c. fi.

Scõdo rõe materie de q̃ gl'iatur. puta cũ i malis q̃rit honorẽ. vbi gra. sit in supbia vestiũ. in torneamẽtis. i choreis. in cãtilenis illicitis. Vñ Bern. Quid ẽ magꝭ puersũ q̃ letari cũ malefeceris ⁊ i rebꝫ pessimis exultare. Vñ Eccl̃. xix. Qui gaudz i iniq̃tate denotabit. i. ꝺ libro vite delebit. Tercio peccat ꝙs circa honores cũ ꝙs bonũ tpale i q̃ gl'iaz q̃rit ꝓfert deo sic si ꝙs gloriaret in vestibꝫ ꝑciosis. tunicis lõgis. cingul' deauratis. ⁊ in peplis: ⁊ diuitijs. ⁊ i pulcritudie corpis. et sic de alijs. vñ Hieremi. Nõ gloriet sapiẽs in sapia sua. nec fortis in fortitudine. nec diues i diuitijs.

Quarto peccat ꝙs circa honores cũ ꝙs ꝓpt honorẽ quẽ q̃rit et appetit odit aliũ q̃ pl? eo honorat. qz ñ sauet illi honorẽ. qđ est ꝑ charitatẽ ꝓximi. vel etiã cũ ab aliq̃bꝫ hoibꝫ appetit honorari. ⁊ cũ eũ ñ honorãt tũc indignat ꝑ eos et odit et spnit ea. Quinto peccat ꝙs circa honores ꝓpt nimiã et magnã cõplacẽtiam quã hz i honore sibi exhibito. vt cũ iclinat sibi. vl' caputiũ coram eo deponit. vl' eũ dñm noiando vel domicellũ vl' mgr̃m ciuiũ. vl' etiã pulcrã dñaz vl' generosam et gẽtilem dñam noiando. ⁊ sic de alijs. Et qñ i hmõi honoribꝫ ꝙs maiorẽ cõplacentiã hz q̃ i deo tũc deũ grauiter offendit. Vñ Aug. Nullũ petiũ adeo veniale qđ nõ fiat mortale duz placet. ℒ Vltimo q̃rit quõ vnuq̃sq̃z se hẽ debeat i honore sibi exhibito. Rñ. fm Holgot. Hõ non debet desiderare honores ℔ fugere. Vñ dr in decre. Fugiẽdi sunt honores et fugiẽtibꝫ offerẽdi. viij. q. j. i sequturis. Et in sup honor hoi exhibit? cũ metu ẽ suscipiẽdus. Vñ dr in decre. Honor suscipiẽdus ẽ cũ metu. j. q. j. Non est. Et tal' honor sic hoi exhibit? est cũ hũili corde deo ofᵹerendus. dicẽdo cũ ps. Nõ nob dñe nõ nobis: sed noi tuo da gloriã. Vñ apostolus. Soli deo honor ⁊ gloria. Et hoc est deo valde acceptũ qz est ꝑ naturalẽ inclinationem q̃ hõ honorẽ sibi exhibitũ humili cor de spernat. Vñ Arist. Oẽs homines naturaliter appetunt honores. Vnde sciendũ q̃ honorẽ in presenti vita querere pertinet ad paganos et incredulos qui nõ habẽt spem de futura gloria. et de futuro honore. qz nõ sciunt aliaz vitam nisi pñtem vitam momentaneã et transitoriã. Sed xpiani debẽt hic spernere honores et appetere futurã gloriã vbi est sempiternũ gaudiũ. De quo dicit Bern. sup Can. Reuera verũ est gaudiũ et solũ qđ nõ de creatura ℔ de creatore cõcipitur. Qđ cum possederis nemo tollet a te. cui compata omnis aliũde iocũditas meror est. omnis suauitas dolor est. omne dulce amaꝛ. omne decorũ sedũ omne qđ delectari posset molestũ. Nam illi xpiani q̃ hic honores sibi exhibitos deos hũiliter offerũt ꝓpt honores hos in celo honorabunt a xpo et beata virgine. et ab omnibus sanctis. et electis dei eternaliter sine fine. ℳ Qrtũ ad terciũ notandũ est exemplum de his qui sunt in ptate cõstituti. ⁊ seipos male regũt et subditis suis malũ exemplũ relinquunt. Legit in dialogo Cesarij q̃ in wormatia fuit quidã episcopus. nomie Leupoldus. solo quidez nomine episcopus. opere autem tyrannus. Hic cum essz vanissimus. nihil habens in se pietatis vel religionis. Dicebat autem quodaz tempe germanus suus vir nobilis. Domine epe multum scandalisatis vos laicos vestro exemplo. Anteq̃ essetis episcopus deuz aliquo modo timebatis: modo nihil de deo curatis. Cui ille dixit. Frater duo erant vicini: ex quibꝫ vnus exemplo alterius peccauit. mortui autez sunt ambo et deducti in infernũ. Cum igitur essent in tormẽtis vnus alteri dicebat. We tibi. quia tuo exemplo prouocatus ad peccandum merui hunc locum. Cui alter. Bone vicine si tibi placet sedes mea trade mihi tuam et tibi dabo meam. Sic dico vobis qñ veneri mus ad inferos si videbitur vobis mea sedes honorabilior q̃ vestra ascendite eam et ego recipiam vestraz. at ille dixit. Mala consolatio hec est. Iste Leupoldus ita diabolice? fuit vt tempe scismaticis quod erat inter duos reges scz Ottonem et Philippuz cũ sibi vsurpasset episcopatum Moguntinensem. eiusdem Philippi autoritate et multis interesset bellis. ita vt non parceret ecclesijs nec cimiterijs. dixerunt ei milites sui. Domine non licet nobis spoliare cimiteria. Ait illis. Si ossa mortuorum tollitis tunc primo cemiterium spoliatis. Vir iste valde et sepe cecidit vt dictum est. et nescio vtrum per contritionem peccatorum suoruz surrexit. sed hoc scio q̃ in illa die qua hominem deposuit multe dissensionis seminarium fuit. Similiter legitur de abbate Morbacensi. qui similiter cimiteria vt predictus episcopus violauit. Cunqz ad extrema venisset capellanus eius ipsum rogauit q̃ eum de statu suo certificaret. quod ⁊ fecit. dicens se esse de numero et ordine dãnatoꝝ ꝓpter irruptionẽ cimiteriorũ.

Sermo tercius de eodem.

e Lce leprosus veniens adorabat eũ. Per leprosuz intelligitur peccator. Vnde hic est dicenduz quõ ꝙs cõmittit septẽ peccata mortalia. Istũ sermonẽ quere infra sermone. c. xlj. J.

f Jlij huius regni ejicẽtur in tenebras exteriores. Hic est dicendum de nouez penis inferni. Et quere istũ sermonez infra sermo. cxxv. O.

Dominica tercia post octauas epiphanie.

Sermo. xxix. De temptationibus.

UVA. BHSC. IyR_046

XXIX

Otus magnus factus est in mari. ita vt nauicula operiret fluctib⁹ Mat. viij. Mar. iiij. Lu. viij. Vbi sciendum q̄ p mare intelligit p̄sens mundus. z p motu magnū qui factus ē in mari grandis tēptatio. q̄s sustinent q̄q; boni homines. Vñ in p̄senti sermone tria sunt dicēda. Primo quō aliq̄ abintra. aliq̄ ab extra tribulant. z que sunt acerbissime tribulationes. Secō q̄ tales boies habent sex defectus. Tercio q̄re deus p̄mittit sup bonos tales acerbissimas tēptationes. ℳ Ad p̄mū sciendū q̄ aliq̄ tribulant ab extra in corpe z reb⁹. sicut martyres passi sūt et adhuc plures boies tribulationes patiunt. s. paupertatem. infirmitatē et p̄secutionē. Vnde apl's. ij. ad Thi. iij. Omnes q̄ volunt pie viuere in xp̄o iesu p̄secutionem patient. Aliq̄ tribulant ab intra z hoc diuersimode. p̄. Multe tribulationes iustoꝝ. Cōtingit enī q̄q; q̄ homo incidit in indiscretā tristiciam. sic q̄ nihil boni libet eū facere. et tū nescit q̄d sibi ē et quid sibi deficit. etiā si interrogaret. Et hanc tristiciā Dauid exp̄ssit ē q̄n ad seip̄m dixit. Quare tristis es anima mea z quare p̄turbas me. Et ista tristicia indiscreta est valde nociua q̄n hominē supat naz multos retraxit sepius ab ope bono inchoato. fastidit ei talis homo immoderate tristis ad oē bonū. Verbi gr̄a. Tedet eū de mane surgere et diuis interesse. legere. cātare z bona opari. Tedet eū etiā q̄q; bona audire. vel bona loqui. vel meditari bona. qō etiam sine graui labore p̄sicere posset. Vnde seruus christi debet amouere talē indiscretā tristiciam a se inq̄tuz potest. Mā qui viriliter vult p̄transire duros laqueos p̄uoꝝ defectuū necesse est habere bonā z letam mentē. p̄. Viriliter agite et confortet coꝝ vestrū omnes qui speratis in dño. Quid enī est homi graue in hoc mundo q̄ letā mentē habet ab intra. imo mens leta valde hominē p̄fortat. quia fm ph̄m Delectatō p̄seruat operantē in opere. vnde apl's dicit. Omnia possum in eo qui me p̄fortat. Et quid potest homiez ab extra letificare q̄ ab intra semp est tristis. immo talis indiscreta tristicia nocet tā coꝝpori q̄ anime. Vñ p̄uerbi. xvij. Spiritus tristis exiccat ossa. Vnde diligenter aduertendū est quod legit de quodā p̄dicatoꝛe qui sic tristis effectus fuit q̄ nihil libuit eū operari nec legere nec oꝛare. Et cū sic tristis sederet apparuit ei christus dicens. Cur sic tabescis surge z memoꝛare passionē meam et liberaberis. Quod et factū est. ℳ Item sciendū q̄ acerbissime tēptatōes et tribulationes ab intra vident esse ille. s. hesitatio i fide catholica. desperatio de dei misericoꝛdia. z spūs blasphemie p̄tra deū et sanctos eius. et temptatio sibimet injiciendo manus et seip̄m p̄imendi et q̄dam p̄plexitas querulose p̄scientie Queritur vnde oꝛit q̄ quis incipit dubitare de misericoꝛdia dei q̄ nunq̄ possit saluari. Respondeo q̄ ex tribus. Primo ex co q̄ nō potest ponderare quid deus in seip̄o est. Secundo quid peccatū. Tercio quid p̄tritio. ℳ Ad p̄mū sciendū q̄ deus summū bonū est et infinitū et tam misericoꝛs et paratus peccatoꝛē ad gratiā recipere z ei peccata indulgere q̄ fidelis mater nunq̄ vnico filio suo quē in vtero suo portauit ita p̄mpta esset porrigere manū si videret filiū in ignē cecidisse. sicut christus paratus est p̄tritū hominē ad gratiam recipere z ei peccata indulgere. Et si possibile esset q̄ vnus omniū hominū peccatoꝝ peccata haberet. et oni die millesies illa ppetrasset. adhuc misericoꝛdia dei et bonitas maioꝛ esset. vnde Bern̄. Sicut enim scintilla in medio maris. sic omnis malicia hominū ad misericoꝛdiā dei est pparata. Sz diceres vnde venit q̄ deus multis peccatoꝛibus etiā pessimis taz pius et misericoꝛs est. an ppter merita coꝝuz hoc facit? Respondeo q̄ non. ꝛ ex mera sua bonitate hoc facit. vnde. p̄. Cōfitemi dño q̄n bonus q̄n in eternū z̄c Cū enī peccatoꝛ cogitat bonitatē dei q̄ ad nulla nostri indiget. z sic ex sua infinita bonitate nostri miseretur. tunc coꝛ peccatoris lique fit. q̄ cognoscit q̄ deo nunq̄ ad plenū regratiari poterit. z tūc peccatoꝛ q̄n q̄ magis acceptus erit q̄ si fortassis nunq̄ mortaliter peccasset. ꝛ semp segnit virisset. Et tales peccatoꝛes postmodū erūt feruentioꝛes ceteris. Vñ. Greg. Fit plurimū gratioꝛ deo amoꝛe ardens vita post culpaz. q̄ securitate toꝛpens in innocētia. Qui enī diceret q̄ solūmodo xp̄s totiēs peccata dimitteret q̄t sunt stelle celi. p̄uare eū vellet magno honoꝛe. q̄ petā traxerūt eū ō celo i vterū v̄gis. ō vtero v̄gis i hūc m̄dm. et ō mundo ad crucē. Vñ. Gre. Beata peccata q̄ talem charitatiuū redemptoꝛē poꝛtauerūt. q̄ nos tā charitatiue omni hoꝛa vult recipere. Vñ Amb. sup Lu. Vide inq̄t q̄ bonus est deus z q̄ facilis est ad idulgendū. nouit sententiā mutare z b̄dictionē dare si tu noueris delictū emendare. nec solū ablata restituit. ꝛ etiā inspirata p̄cedit. Vñ Bern̄. in ſmone qui incipit Misericoꝛdias dñi in eternū cantabo. Miseratio enī tua dñe sup me magna ē. nō enī poterit explicari. q̄s benigna. q̄ liberalis. q̄ gratuita fuerit. Ego peccabā z tu dissimulabas. nō p̄tinebā a sceleriby et tu a verberibus abstinebas. plongabā multo tpe in iquitatē meā. z tu dñe pietatē tuā. Q̄n tanta ē bonitas dei. q̄ ex bonitate sua q̄ infinita ē totū reatū hoi dimittit. Vñ Bern̄. Sic indulsit deus ex toto z taz liberaliter omnē remisit iniuriā vt nec dānaret vlciscendo nec confunderet imp̄operādo. nec et. ā min⁹ diligat imputādo. Qui sic cogitat bonitatē dei z misericoꝛdiā suā nullo mō desperat ō venia z saluatiōe p̄pria. ℙ Secō q̄ nesciūt pōderare q̄d sit peccatū. Pro q̄ sciēdū q̄ petiū stat in ꝛ q̄ hō cū p̄meditata rōe scient z voluntarie z libent. absq; p̄dittone rationis auertit se a deo sup res defectuosas z cū deleberato p̄posito. q̄ si hō tot accurrētes cogitatiōes hēret q̄t sunt arene maris. z tā male cēnt z enoꝛmes fm q̄ coꝛ cogitare z imaginari posset. etiā vñcū q̄z esset sine de deo sine de sctis. sine de boīb⁹ sine ō aliis creaturis. z q̄ hō etiā istas p lōgū tp̄s hēret. p annū s. vel p maiꝰ tp̄s. si nisi rō reluctaret z sp displicētiam hēret. sic q̄ nō caderet sup istas volūtarie cū deliberato animo tūc nō eēt petiū mortale. z ꝛ vtiq; vez est fm sacrā scp̄turā quā spūssctus locut⁹ ē. Vñ Greg. Mō ē cogitatō tā immūda q̄ mētē pollnat si rō nō cōsentit. Mō ꝛ inclusus ē vn⁹ stimul⁹ q̄ ē satis acut⁹ s. q̄n illa sagitta pestifera cogitatiōis fit z hō cū aliq̄li delectatiōe sup hāc cadit z suiip̄ius obliuiscit. z nō statī imediate se auertit a tali delectatiōe. tūc timet q̄

UVA. BHSC. IyR_046

eum volūtate ⁊ rōne sup illā ceciderit: et sic suiꝑius oblitus pctī mortale ꝓmiserit. Et tī hoc non sic ē. qz ſm sacrā scripturā rō sepi⁹ ꝓuenit. tā cū talib⁹ sagittis cogitationū q̄z eē cū delectatiōe añgī rō seipsaz recte aduertit ⁊ qñ bñ ⁊ recte aduertit cū bona rōe ⁊ deliberatiōe tūc pōt recipe vel respuere ⁊ sic peccare et nō peccare. Vñ Bernī in quodā ſmone. pōt inimicus excitare cogitatōis motū. ꝛ in te ē si volueris dare vel negare ꝓsensuz. Et ḡ boni hoies nō dñt ni/mīū terreri in talib⁹ cogitatōib⁹ incidētib⁹. saltē ō pec cato mortali. qz ſm Aug. nullū ē peccatū nisi sit vo/lūtariū. Vñ etiā Rich. Mortale pctī inq̄ztū mihi videt nō p̄t ꝓmitti sine grandi corruptiōe sui. sine ḡ/ui lesione ꝓpri. ⁊ sine magno cōtēptu dei. Mā si ena sola peccasset nihil nob nocuisset. Et sic q̄cq̄d hz ispi/rationis sensualitas sine pleno cōsensu rōnis nō attri git peccatū mortale. ¶ Tercio q nō pōt pōde rare q̄d sit cōtritio ⁊ pnia. Mā cōtritio ē vt⁹ q̄ delet hoi pctā qñ ē vera ⁊ discreta. ꝑs. Cor cōtri. ⁊ hu. de⁹ nō despiciet. Vñ etiā. s. Bernī. dicit q inordiata et indiscreta cōtritio deo displicet. Mā ille malus cayn etiā habuit cōtritionē. tī sine mō. q̄ dixit. Maior est iniquitas mea q̄z vt veniā merear. Judas etiā peni tuit ꝛ nimis indiscrete. qz desperauit ⁊ laqo suspēdit se. Sic hō aliqñ venit in inordiatū dolorē q dic ad seipsum. O de⁹ ad q̄d viuo ad q̄d nat⁹ sum. q̄re nō mortu⁹ sum. ⁊ sic de cōsimilib⁹ multis. Et pl⁹ aliqñ hō offendit deū cū istis q̄z cū alijs pctis. etiā si nō es set ibi peccatū. ℟ Ergo q vult vere cōteri dz hr̄e būilitatē in seipō. ⁊ displicētiā pctōz. et totā fidu ciā in deo. ꝑs. Sperātē aūt in dño mia circumdabit. Vñ dī in decre. Desperandū nō ē in pñti vita. xxxij. q. ij. Ancillā. Vñ Crik. Pctā ꝓterita nō cōdēnāt. ꝛ nec iudicant: hoc breui et leui addito si ñ placēt. Vñ etiā Augu. Nō nocēt mala ꝓterita si nō placēt. Vñ Jsid. ō sū. bo. Nō desperes ō salute si cōuerteris ad meliora. Qui enī veniā de pctis despat pl⁹ se de de/speratōe q̄z sceleris cōmissione dānat. Despatio enī auget peccatū. Despatio nāq̄z peior est oi pctō. Vñ etiā dr̄ in decre. Judas magis peccauit despando q̄z ꝓd̄m tradēdo. iō dānat⁹ ē seipm occidēdo. xxiij. q. v. Si nō licet. ⁊ c. tu dixisti. de pe. di. iij. Jnt̄ hec hircū. et §. Judas. ⁊. §. Jnt̄ oia sceleratior. ¶ Sz q̄n tī ad scōm sciendū q tales hoies hūt sex defect⁹ qui sic stant aridi tribulati pleni passionib⁹ iā dictis.

Primus defectus q tales hoies valde difficulē p̄nt dirigi. qz vix credūt aliq̄bz q̄bz credere tenent. ſ. illis qui p̄nt eos cōsolari. Et hoc cōtinget ex nimio cordi ali ve siue dolore. i q̄ sp sine int̄missione sūt. libent tī cōquererēt ⁊ ꝓsolarēt in defectibus et tribulatōib⁹ suis. ꝛ q̄sto pl⁹ de his loquūt tāto pl⁹ defect⁹ illi cre scunt. Illi tā dicti deberēt eligere vnū discretū ⁊ do/ctū cōfessorē q hoc bñet ex rōne ⁊ sacra scriptura q̄li ter deberet eos informare. ⁊ huic tenēt etiā sine oīi dubio credere ⁊ ei⁹ informationē seq̄. qz de⁹ ℟ req̄ret ab eis in extremo iudicio si sanā doctrinā sequi no/lunt ⁊ informari renuūt. si. ſ. innituūt suis cōceptib⁹ qđ ē signū elate mētis. Secūs defect⁹ ē q tales bñt timorē indiscretū ⁊ nō rectū. Timēt enī ⁊ apparz eis q nunq̄z recte cōfiteant. q̄ diligent etiā ⁊ studiose. ⁊ etiā q̄ntūcūq̄z ꝓtius cōfessor ē ⁊ q̄ntūcūq̄z posse suuz faciūt. ⁊ sic nunq̄ bñt q̄etū cor. Et hoc iō venit. quia nesciūt q̄d teneant cōfiteri. Quia ſm sacrā scripturā hō tenet ex ꝓcepto in spāli pctā mortalia cōfiteri. ve/nialia aūt in generali. Vñ oīno cōsulēdū ē talib⁹ re/sistere hmōi curiositati. ⁊ postponē hūc mētis timo/rē ⁊ inq̄etudinē. Mā ſm Aug. Qñ pctōr illa duo fa cit. ſ. q ꝓmo bñ ꝓmeditat cū diligētia pctā sua. ⁊ re/ducit ea ad memoriā. meditādo. studēdo vl ſmōes audiēdo. Secūo q oret deū vt det sibi cognoscē sua pctā. qz libenter velit ea ꝓfiteri. tūc aut de⁹ dat sibi cog/noscē. sua pctā ꝓfita. aut idulget oia q̄ scit ⁊ q̄ nescit. Et qñ sic pctōr suā diligētiā fecē accedēs sic ad cōfessionez oīno dz sperare oīm pctōz suoz remissionem si vult miam cōsequi. Vñ Amb. Nō pōt agē pniam q ñ spe rat indulgētiā. imo si q̄s cēties cōfiteret si nō hz spez q de⁹ ex sua mia velit sibi oia pctā sua indulgē nullā indulgētiā cōsequeret. Vñ Aug. ꝓnia q̄ ex fiducia ñ ꝓcedit inutilis ē et sterilis manet ⁊ sine mia. ¶

Tertius defect⁹ ē q tales volūt inuestigare vtruz sint sine peccato mortali. qđ tī nullus pōt certitudi/liter scire nisi ex spāli diuina reuelatione. Vñ Eccs. ix. Nescit hō vtrū amore vel odio dign⁹ sit. Ergo suffi cere dz talib⁹ q seipos ꝓbēt ⁊ examinēt vtrū in aliq̄ pctō mortali sint. Mā de⁹ vult vnūquēq̄z nr̄m icer/tū eē vt būiliem⁹ nos. ⁊ stem⁹ q̄ttidie in timore dei. vñ Eccā. xxvij. Si nō in timore dei tenueris te instā ter subuertet dom⁹ tua cito. Vñ Bernī. Cōuenta sit q̄dē timor ⁊ religio. nec manere pōt alter sine altero Mā si hō eēt certus de gr̄a tūc ex elatōe mētis posset grauius et periculosius cadere. ḡ vult deus nos sic in dubio stare. ¶ Quart⁹ ē q tales aliqñ indiscrete murmurāt ꝓ deū. et ꝛ venit ex mag̃ tribulatiōe in q̄ sp stāt. ipi enī nō sūt multū exercitati in alijs tribula tōib⁹. Ergo eis cōtingit sic q iuuenē equū vellet liga re ad currū thēdū. ille recalcitrādo ꝓmo adeo labo/rat q marcescit. qñ aūt videt q aliter eē nō pōt tūc q̄/te iugū subit. Sic fit et illis q q̄diu sunt in pugna ꝓ hec tunc fit eis talis tribulatio valde amara. ⁊ tī oz eos pati ⁊ sufferre vsq̄zdū misericors de⁹ respiciat ipo rū laborē ⁊ patiētiā. qz scit qñ eis expediat q eos ab hoc alleuiet onere. Ergo nihil melius ad hoc ꝓfice/re pōt nisi q patienter ⁊ būiliter quisq̄s flagellū dīi su/stineat. ⁊ se dignū iudicet afflictōe ⁊ laboze ⁊ pugna et patienter toleret cōfidēs q ei ꝓueniet in bonū. q̄z sic citius placabit erit dn̄s. Mā cū deo nō possumus cōtēdere. nec p iusticiā secū agere. qz pctōres sumus. nec p potētiā. qz infirmi. ⁊ fui ei⁹ sum⁹. nec aufugere ab eo p astuciā. qz nusq̄z coram eo latere poterim⁹. nec dominij termios ei⁹ exire. Vñ ps. Quo ibo a spiritu tuo et quo a facie tu fugiā. Si ascē. in ce. tu illic es si discē. ad infer. ades. Ergo nihil restat ampli⁹ nisi vt būiliem⁹ nos coram ipo ⁊ recursuz habeam⁹ ad btām ⁊ginē Mariā et ad suffragia sctōz et etiā ad orōnes bonoz hoim: q̄nousq̄z deus misereat nostri. Qui tus defectus ē q nihil intantū nocet istis homibus qui sic tēptant et tribulant. sicut q illis oīb⁹ impor/tunis ⁊ malis sibilatōibus suggestiōib⁹ ⁊ puersis in spiratōibus volūt aures inclinare. volūtq̄z eis rñde re ⁊ cū rōe sp disputādo eis resistere. Ab illo enī dz se vnusquisq̄z cauere sicut a morte. qz sic rōcinādo et in ꝓrīū in seipo cū rōne disputādo. vel tēptatio ipsa

UVA. BHSC. IyR_046

XXX

mualescit et augeat. vl'ipe disputans minus quid? i pplexitatē deducit. Ergo q̄cito q̄s capit talē sibilationē vel suggestionē tā cito dz se ab illa totaliter auertere. z interim aliq̄d boni cogitare. siue ō passiōe xp̄i siue de gaudijs celi. siue de penis inferni. Ac si dicēt ad hoc sit tibi tua sibilatō p̄uissime hostis nihil ad me. tu es ad hoc nimis mal? q̄ ego veli tibi ad hāc sibilationē rn̄dere. Et tūc fit q̄ q̄to minus curat tā to citi? ab hoc liberat. Et iterū q̄lsq̄z ex toto habeat auersionē ab illo. Et ista v̄ba nō p̄nt intelligere nisi ssti boies q̄ tales p̄dictas tēptatōes patiūt. ℣

Sextus defect? ē q̄ q̄to tps ē sancti?. z hō libēti us deuotionē bret. vt sic se ad deū deuote cōuerteret tūc tāto minus dz deuotionē. Et illa tribulatio ma ior ē vno tpe q̄ alio. ℣n̄ accidit q̄ q̄lsq̄z vnū p̄ nr̄ n̄ p̄nt deuote orare sine tali mala sibilatione z inspiratione. Et tūc tales veniūt q̄lsq̄z in impatiētiā et erro rē sic q̄ orōnē postponūt. z dicūt ad seipos q̄n sic sūt aridi z desolati. nec aliquā deuotionē sentiūt. Quid credis q̄ iuuet te oro illa q̄ sic ex aridō corde p̄cedit et sic orōnē dimittūt. Et in ℔ satis iniuste z insipienter facūt. Tūc enī satisfaciūt diabolo. q̄ nihil aliud q̄rit nisi quō possit boiez in spūali ope impedire. Sciēdū q̄ hō p̄pter illā ariditatē z sue mētis delectionē nō dz dimittere orōnes z alia bona opa z bonas meditati ones. ℣n̄ sapidū z acceptū erit deo ℔ op? bonū. q̄a q̄ deficit boi in deuotōe hoc illa ariditas supplet co rā deo. nā illa aduersitas et ariditas clamat ad deū. et p̄uocat eū citi? ad mīaz. Exīn sic infirm? iacēs in agone mortis q̄ vir p̄t loq̄. cui? locutōi boies attēti? attēdūt. z citi? exaudit in his q̄ postulat q̄lsq̄z q̄ si sa nus eēt. Sic ē z de deo. Ergo nulla bona opa sūt p pterea dimittēda siue orōnes siue ieiunia siue genu flexiones siue vigilie. siue alia bona exercitia. ✠

Qrtū ad tertiū q̄rit. exq̄ sic ē p̄m sacrā scripturaz q̄ illis q̄ hñt bonā volūtatē deo p̄uidendi. nec sciūt se reos in aliquo actuali mortali pctō. vel saltē nitūt se custodire p̄m posse ip̄orū. vt deū nō offendāt. z q̄lsq̄z etiā inueib boib? q̄ nō grauit peccauerūt accidit talis tēptatio et tribulatio. q̄re mīficors de? talē tribulationē sup tales bonos boies p̄mittit. q̄ cōit lo q̄ndo tunc nulla passio corpalis possit eis accidere q̄n poti? sustinerēt q̄z illā tribulationem. Rn̄deo q̄ de? p̄mittit ℔ ex sua bonitate z p eorū vtilitate. Nā deus cognoscit q̄d ē i boie. z q̄d p̄dest vel obest boi ℳō aliq̄ sē ex natura elate mētis et illi p aliq̄d occul tū donū dei vix citius p̄nt induci ad hūilitatē. q̄ ē in ictū z fundamētū oīm v̄tutū q̄z p talia incōsueta in cidētia. q̄ timēt tūc p̄seq̄nter post talia incōsueta in cidētia sibi ineſſe incōsueta et inaudita pctā. Dz hoc nō ē. q̄ hō in vna cōplacētia suīpius posset deū pl? offendere. et plus deformis corā deo fieri q̄ si centuz milia pessima incidentia vna die sibi inciderent con tra suā voluntatē. Et hoc manifestū ē in supmo an gelo. s. lucifero q̄ p̄pē elationē a celo eiectus ē. Sic cō tingit q̄lsq̄z q̄ hō nō vult seipm p̄gscere p̄pē elatio nē mētis q̄ tñ postmodū sic deducit i cognitionē sui ipsius. et q̄ añ alios cōtēpsit postmodū p̄gnoscit se cē dignū p̄tēni. ℳō q̄d pōt boi magis p̄parare viā ad salutē q̄z illud. q̄ impossibile ē q̄ vnq̄z verus hūil dānet. Itē sciēdū q̄ boies simplices q̄ nō būt ex scia nec ex vite experiētia opināt q̄ tal' ariditas et tribu latō sp̄ p̄ueiat ex demerito p̄cti. et ℔ nō ē verū. q̄ p ut p̄tinue cernimus et in scripturis repimus. tūc mlt tocies scti et deuoti boies his tribulatōib tribulant et sepe luxurioſi. auari. sup̄bi. guloſi et vsurarij. et alij mali boies his supportari sunt. Etiā q̄lsq̄z aliq̄bus accidit tribulatio talis in iuuētute cū adhuc modicū et nō ḡuiter peccauerūt. Si aūt hec tribulatio et ari ditas p̄m tuā estimationē vel p̄m veritatē tibi veniſ set p culpa tua. et in hāc deus laudādus esset. q̄ int oia p̄m scripturā maximā osīdit boi charitatē q̄n eū p culpa sua tali ḡui punitōe punit. Scōo be tribulationes et ariditates et passiones p̄fuāt a ruina pctōrū. q̄ ipi intantū occupāt cū istis q̄ obliuiscunt sup̄bie luxurie gule et adeo q̄ nec diuitias nec bono res appetāt. ℣n̄ dic dns p̄ p̄phetā. Sepiā viā tuaz spinis. Tercio p̄mouēt ad virtutes et ad p̄fectuz spūalē. q̄ cū intātū p̄mūt anxietate q̄ nō p̄nt habere reqem tūc semp q̄rūt auxiliū et subleuationē a deo p exercitia v̄tutū. tūc deus ex sua bonitate p̄mittit eos sic stare aliq̄diu vt cumulēt v̄tutes et efficiant vas plenū gratiarū et virtutū. Quarto minuūt purga toriū. ℳā si peccasti tunc deus ex sua bonitate vult te purgare p illas tribulationes in p̄nti vt in futuro nō puniaris. ℣n̄ dī in decre. Deus nō dimittit pec cata impunita. de pe. di. j. Quē penitet Et multo faci lius est hic pati et satisfacere q̄ in futuro. ℣n̄ dr̄ in decre. Ignis i purgatorio nulla tpal' pena ē cōpabil'. di. xxv. q̄ in aliud. Quinto tales tribulatiōes augmē tant p̄miū in celo si patienē sufferunt. ℳā tales esti māt se pctōres malos et magnos. et sunt q̄lsq̄z mar tyres corā do q̄ plus ledit sic p̄tinue puniri q̄ semel decapitari. ℳō p̄siderandū ē q̄ bñ deus oia dispo nit. et vñ boies timeāt se demereri magnū supplicū inde habeāt aliq̄n magnū p̄miū. ℣n̄ p̄m sacrā scptu rā ē signū magne gr̄e in p̄nti et gl̄orie in futuro q̄ ene niēt talibus vt sperādū ē. Ergo n̄ solū patienē ꝫ z le tant sustinēde sunt tales tribulationes. q̄ xp̄s illam amaritudinē vult vertere in eternā dulcedinē. sic cō tigit cuidā v̄gini monali. q̄ ex p̄missione diuia p lon gū tps in ariditate et amaritudie sue mētis stetit. et postmodū tps eā liberauit et ei magnā dulcedinem tribuit. ℵ Vltio notandū ē q̄dā exīn q̄ legit in vitaspatrū li. ij. c. liij. q̄ q̄dā impugnabat spū blas phemie. et erubescebat hoc dicere. Et quoscūq̄z au diſſet magos boies et senes pgebat ad illos vt illis de clararet. Et mox cū veniſſet ad eos iterū verecūda bat. Cū ḡ freq̄nē ad abbatē q̄ndā veniret. vidit eū se nex būtē cogitatōnes et dixit ei. Ecce freq̄nē venis ad me bñs cogicatōes et sic iterū remeas tristis tecū illas reportās. Dic ḡ fili q̄d bēs? At ille dixit. Blas phemia impugnat me diabolus et erubescebā dicē. Et mox cū apperuiſſet sibi cām leuior impugnatio ei apparuit. Et dixit ei senex. Ne tristeris fili. q̄n hec cogitatio venit ad te dic. Ego cām nō hēo blaſphe mie. sup te sathanas sit illa. hāc enī cām aīa mea nō vult. quācūq̄z enī cām aīa nō voluerit nō diu pma nebit. Et ita sanus factus frater ille discesſit.

Dūica q̄rta post Epiphanie. Ser. triceſimus.

Jnite vtraq̄z creſcere

UVA. BHSC. IyR_046

vsq; ad messem. et tpe messis dicã messorib⁹. colligite pmũ zizaniã ⁊c. Mat. xiij. Sciendũ q; in cele sunt solũmõ boni. in inferno solũmodo mali. et in mũdo mixti sunt boni et mali. et hi ab inicio mũdi vsq; ad finẽ nunq; ex toto sepabũt. Ergo dicit. Sinite vtraq; crescere. Vnde in pñti ꝓmone tria sunt dicẽda. Primo quõ ab inicio boni et mali sp sil' vixerunt. Scõo q̃re ita simul viuũt boni et mali. Tercio q̃mõ se habere debeãt boni ne cohabitatio malorũ eos a salute impediat. A Qrtũ ad pmũ sciẽdũ q; ab initio mũdi boni et mali sp simul vixerũt. Hoc sic ꝓbat. Nam adã duos filios habuit. s. cayn et abel q̃z alter malus fuit. s. Cayn q̃ fratrẽ suũ Abel bonũ et iustũ occidit. Itẽ Noe trẽs filios secũ habuit in arca q̃ diluuiũ venit. s. Cham Sem et Japhet. q̃rũ duo in bũitate vixerũt. ꝛ tercius postmodũ irrisor pñs fact⁹ ẽ Abraã duos filios habuit q̃rũ vnus. s. Hismahel psecut⁹ ẽ ꝓbũ ysaac et fidelẽ. Itẽ ysaac duos filios bũit quorũ vn⁹. s. Esau reprobat⁹ ẽ a deo. ⁊ Jacob a deo electus. Itẽ Jacob. xij. filios habuit ex illis decẽ vendiderũt Joseph iustũ fratrẽ eorũ et deo carũ. Christus duodecĩ apl̃os habuit quorũ vn⁹ traditor fuit. Vñ dr̃ in euãge. Nõne elegi vos duodecim. ⁊ vn⁹ ex vobis diabol⁹ est. Sic adhuc modernis tpibus vsq; ad finẽ mũdi boni et mali simul viuunt. Et hoc in omni statu. Nã inẽ ꝑncipes sunt aliq; boni ⁊ aliq; mali. Sil' inẽ milites. et ciues et rusticos. et etiã inẽ mechanicos. Sil' inter sacerdotes et religiosos. Sil' inter fꝰos et ancillas et sic de alijs. Hoc naturaliẽ possumus intelligere q; boni et mali ꝟ sil' viuũt et crescũt. Nã flores crescũt cũ spinis. aurũ cũ cupro stannũ cũ argento. fex cũ vino. palea cũ grano. sic q; vnũ nõ crescit sine alio. Sic etiã inter hoies ẽ in isto mõdo. B Qrtũ ad scõm tũc q̃rit. q̃re de⁹ ꝑmittit malos viuere cũ bonis in pñti vita vsq; ad finẽ seculi. Rñdeẽ q; ꝓmo iõ. vt boni ꝑ malos purgent et ꝓbent. ps. Multe tribulationes iustorũ. glo. Qui nõ patit nõ ẽ iustus. Vñ etiã apl̃s. Oẽs q̃ pie volũt viuere in xpo Jesu psecutionẽ patiũt. s. a mal'. Vñ xps dicit in euãge. Si me psecuti sunt et vos pseqũn. Et hec psecutio vno mõ fit vbis. vt ꝓuiciãdo. obloquẽdo. irridẽdo. maledicẽdo. Allio mõ hec psecutio fit in rebus et psonis bonorũ hoim. ss. poliãdo eos i reb⁹. vel peuciẽdo vel vulnerãdo in corpe. Et sic tũc boni sunt dicti beati. Vñ xps dicit in euãge. Beati estis cũ maledixerit vob hoies ⁊c. q̃ mali hoies sũt vtiles. etiã si nõ saluant. q; purgãt bonos a rubigie viciorũ. et ꝓparant eos ad percipiendũ coronas martyrũ. Quõ cñ essent tot martyres si non fuissent bonorũ hoim psecutores. Quõ enim sanctus Stephan⁹ haberet coronã martyrũ si nõ fuisset a prauis iudeis lapidatus. Similiẽ. b. Petrus apl̃s si nõ fuisset ab iniquo nerone crucifix⁹. Similiẽ iniqu⁹ pfect⁹ valerianus. b. Laurẽtiũ martyrẽ fecit. Similiẽ dacian⁹ iniquus san. Cornelĩũ ad palmã martyrij pduxit. et sic de alijs. Scõo boni et mali hic simul viuũt vt boni et hoc gloriosiores in futuro appareãt. Vñ Job cõmẽdat ex eo q; inter malos fuauit innocẽtiam suã et iusticiã. Sic similiter ꝓmẽdandus erit q; inter malos bñ viuit. Nã sic vitupabile ẽ inter bonos hoies male viuere. sic ecõuerso laudabile ẽ inter malos bomines bñ viuere. Vñ maĝ gloria erit tibi cũ inẽ supbos es bũilis. et inẽ iracũdos mitis es. et inẽ luxuriosos es castus. et sic de alijs et signãter cũ bñ potuisses male secisse ⁊ ꝓpẽ deũ abstinuisti. Vñ. Ecĉi. xxxj Qui potuit transgredi ⁊ nõ ẽ trãsgressus. et facẽ mala et nõ fecit. q̃s ẽ hic et laudabim⁹ eũ. Tercio mali cũ bonis viuũt in pñti. vt ipi mali ꝑ exẽpla bonorũ et correctiões et admonitiões emẽdẽt ⁊ etiã boni fiãt. Nã ẽ signũ bonitatis dei q; vult oẽs hoies saluos fieri q; malos cũ bonis hic ꝑmittit viuere. Nã plures sunt ꝙuersi et boni effecti et saluati quos deꝰ hic diu tolerauit cũ bonis. q; alias fuissent dãnati. et sic passio xpi et oia beneficia eius eẽnt in illis frustrata. Esa. Propterea expectat nos vt misereat nr̃i. ps. Lõganimis et multũ misericors. Quarto mali cum bonis viuũt. vt si ipi mali nõ ꝙuertant qõ in futuro inexcusabiles fiãt. Vñ mali bũt informationẽ ꝑ auditũ quo ad verbũ dei. et quo ad visũ ꝑ exẽpla bonorũ. L Et ista ẽ ꝑncipalis cã q̃re mali oduntbonos in vita pñti. Nã etiã iustis tacẽtibꝰ ex cõpatiõe tñ iustorũ vita malorũ arguit q; inexcusabiles sunt in suis pctis. etiã in pñti qõ ẽ magnũ ḡuamen. Sap. ij. Grauis ẽ nobis ad videndũ: qm̃ dissimilis est alijs vita illius. Boni enim ꝑ opa sua bona testãt q; opa malorũ sunt mala. Sic fidelis mechanic⁹ cũ ope suo reꝓhendit mechanicũ infidelẽ ex eo q; opa sua cũ opibꝰ illius nõ ꝓcordãt. Sic similiter intelligit de bonis et malis hoibꝰ q̃ ad opa iporũ. Vñ Job. vij. Nõ pot mõs odisse vos. me aũt odit q; testimoniũ phibeo de eo q; opa eius mala sunt. Vñ mali i futuro sunt inexcusabiles. Nã hõ supbꝰ videbit bñ milẽ q; fortassis fuit ditior. pulcrior. nobilior eo. et tñ in bũilitate pmãsit. Sil' luxuriosus arguet ab hoie casto. ebriꝰ ab hoie abstinẽte. iracũd⁹ a mite ⁊c. Et tũc tales obmutescẽt. q; nihil bũt qõ pñt rñdere nisi q; ꝓpa malitia eorũ eos dãnat. Quito mali cũ bonis viuũt et hoc ꝓpter associationẽ bonorũ. nãm si domin⁹ pepaisset sodomitis ꝓpter decẽ iustos si in eisõ q̃nq; ciuitatibꝰ et in oi regione circũiacẽte inuenti fuissent multo magis ita dñs pcet malis ꝓpter societatẽ bonorũ. Vñ q̃libz malus regnari dz deo et alijs bonis hoibus ꝓpter q̃rũ pticipationẽ et societatẽ deus sibi pñtẽ vitã tã diu ꝓlongauit. D Qrtũ ad tertiũ. s. quõ boni se habere debeãt q; ad cohabitationẽ malorũ ne eos a salute eorũ impediãt. Dicendũ fm Guil. lugõ. q; bõi q̃nq; dñt habẽ. Prio vt nemi nem suo malo exemplo corrũpant in quo multi peccãt q; primũ scãdalisant nõ attẽdẽtes illud Math. xviij. Ve hoi ꝑ quẽ fit scãdalũ. Vñ sciendũ q; sũt q; dã diabolici hoies q; postq̃ vidẽt aliquẽ hoiez ipatientẽ ꝓuocãt eũ ad irã etiã q̃nq; ad blasphemãdũ deum et maledicendũ. prio. nõ verẽtes spũaliter prim mortificare in aĩa. neq; ptũelia dei curãt. Sz tales si incẽdissent vnũ domũ de palea se valde peccasse putarent. q̃n vo incẽderũt domũ spũalẽ frãs sui se inno cẽtes putant. Sz tñ tales rei erũt oĩm pctorũ q; isti sic ꝓuocati ꝑmittũt. siue iurãdo siue blasphemãdo siue eũ in corpe ledẽdo. Scõo necessariũ ẽ vt caueãt se ne ab alio corrũpãt. q; et corrũpe et corrũpi vitiũ est. Jn hoc q̃dẽ multi errant q; si vidẽt aliq̃d malum ab aliquo fieri illud volũt imitari. ꝑ illud ꝑ. Noli

UVA. BHSC. IyR_046

emulari in malignantibus. Ergo q̄libet hō sp debet attendere vitā bonoꝝ et nō maloꝝ. Et hoc merito. qz si vis in futuro cū bonis ꝑmiari tūc rō dictat q̄ in p̄nti vitā eoꝝ debeas imitari. vñ Isid. ō sū. bo. Sic ꝓuersionē mortaliū multū ꝓsunt exēpla sanctorū. Reprobi aūt nō attēdunt documēta bonoꝝ q̄ imitent ad melius. ꝫ ꝓponūt sibi exempla maloꝝ quibꝫ ad suoꝝ moꝝ puersitatē vtunt in peius. Tales excusant se dicētes. Multi faciūt hoc et iā ꝓsuetudo ē et sic volūt se excusare. ꝑ q̄s dicit Piero. ad rusticū. Meq̄ꝫ ꝓsideres qō alij mali faciāt. ꝫ q̄d tu boni facere debeas. neqz peccantiū ducaris multitudine ne te pereūtiū turba sollicitet. Itē tales attendere deberēt qō dicit xp̄s in euāge. Mat. vij. Lata ⁊ spacioſa ē via q̄ ducit ad pditionē: et multi sunt q̄ intrāt per eā. Et econuerso dicit. Angusta ē porta et arta via que ducit ad vitā ⁊ pauci sunt q̄ inueniūt eā. ℣

Sz di. aū centū annos hoc factū ē vel hoc. s. q̄ homines chorisauerūt. supbas vestes induerūt ⁊ tabernas intrauerūt et se inebriauerūt: Rñdeo q̄ aū centum annos boies etiā in infernū intrauerūt. Mā il licitū factū qō ē ꝑ deū p hoc nō excusat q̄ ex mala cō suetudine ꝓpetratū sit. Vñ Isid. Cōsuetudo autoritati cedat. prauū vsum lex et rō vincat. Vñ quilibꝫ attendere dz exempla bonoꝝ vt inde ꝓficiat. vnde Amb. Sanctoꝝ vita est ceteris norma viuendi. vñ etiā Gre. Munq̄ꝫ peccatores ad lamentū pnie redirent si nulla bonoꝝ essent exēpla q̄ eoꝝ mentē traherent. Tercio vt nemini malū vel iniuriā inferāt vñ Mat. vij. Oia q̄cūq̄ vultis vt faciāt vobis homīes et vos facite illis. vñ etiā Tho. iiij. Qd̄ ab alijs oderis tibi fieri ne tu alijs facias. Hoc enī attendendū est in oi actōe q̄ iniuriā alij nō facias neqz ī vbo neqz ī facto. ꝫ sic tibi ab alio vis fieri sic debes ꝓrio facere. Qd̄ si q̄libet quotidie aduerteret multa nō fierēt q̄ alias fiūt. qz nullus timeret fraudē vel decepti onē a ꝓrio sibi fieri. ꝫ oppositū iā inueniēt. vñ ꝑs. Diminute sūt veritates a filijs hoim. Hoc pz. qz vnus q̄sq̄z heu iā nitit decipe ꝓxim et iā frat fratri nō seruat fidē. Et rō ē. qz fm aplm. Oēs q̄runt q̄ sua sunt. Quarto vt malū illatū ab alio patienē ferant. vnde Gre. in ome. Patia ē aliena mala equanimit tolerare. ꝓtra eū quoq̄z q̄ mala irrogat nullo dolore moueri. Sz sunt alīq̄ q̄ se credūt eē bonos. nec tñ vnū verbū ꝓpter deū sustinere volūt. vñ Greg. Qui a statu patie p linguaꝝ vulnera corruit ipe sibi testis ē q̄ cōtra manifeste psecutionis gladios ñ subsisteret. Mā sic illi q̄ sunt patiētes fuūt aias suas. sic isti q̄ sunt impatientes pdūt q̄nq̄z seipos. i. corp⁹ et aiam. Vñ refert q̄ valde periculoſuz ē ex ipatiētia diabolū nocumare et seipm ex ira eidē ꝓmendare. ℣ Vnde legit q̄ q̄dā archidiacon⁹ aurelian. itur⁹ romā rogauit q̄ndā canonicū vt ei accomodaret suū dispēsatorē quē in ista via sibi necessariū estimabat. Cū igitur dictus dispēsator lz inuitus cū archidiacono pgeret. ille archidiacon⁹ q̄ erat auar⁹ cepit a dicto dispēsatore rōez expēsaꝝ ita districte exigere q̄ vellet etiā vsq̄z ad singulos obolos ꝓputū pscrutari. Qd̄ cū moleste iste ferret. et q̄dā die pturbatus et ex vbis archidiaconi exaspatus seipm demonib⁹ ex ira et impatia cō mēdauit. Eodē aūt die in transitu cuiusdā fluuij cū equo submersus ē. Jnierat aūt pdict⁹ dispēsator pactū cū dño suo canonico q̄ q̄s ex ipis duob⁹ prius morereť. infra. xxx. dies si posset ad alterū rediret. et de statu suo eū certificaret. Seq̄nti igit nocte cū dict⁹ canonic⁹ in suo lecto ardēte coꝝā ipo lampade vigilaret ecce dispēsator suus coꝝā ipo astitit. Et canonic⁹. Bñ veneritis inq̄t dispēsator mi charissime. Mū quid etiā redijt archidiacon⁹. Mō inq̄t dñe. ꝫ ego solus redij iuxta pstitutū et pactū vob ꝓmissuz. Et ille. Quō tibi ē. Rñdit mortu⁹ eñ sum et in maxis tormētis sum. Et canonic⁹ ait. Qua morte defunct⁹ es? Rñdit. Ille archidiacon⁹ parc⁹ et auar⁹ me hodie sup modū ꝓmouit ꝓpter suā parcitatē et districtā rōnē quā a me exegit et ego ex ira ꝓmendaui me hodie demonib⁹ et sic submersus suz ab eis in fluuio et tali crudeli morte defunc⁹ suz. Et ait rogo vos vt quoscūq̄z poteritis moneatis ne hoc vnq̄ faciāt q̄ se demonib⁹ ex ira et impatia ꝓmendēt: qz q̄ se sic demōib⁹ ꝓmēdat dat eis ptātē sup se sic ego hodie feci et post pauca disparuit. ℣ Quito vt vehemēter esuriāt iusticiā tā in se q̄z in alijs. et vt vehemēt desiderēt salutē ꝓpriā et alioꝝ. vñ Mat. v. Bti qui esuriūt. et si. iust. Et ad hoc debēt laborare vt salutem ꝓpriā et alioꝝ ꝓcurēt. Mā maius sacrificiū ē deo q̄ ꝓpriā aiam cū bonis opib⁹ ad ipm pducas q̄z si aureū mōtē offerres. et centū monasteria et centū claustra et centū hospitalia edificares et tuā aiam diabolo traderes. Silr si aiam ꝓximi ad deū reduceres ei maximū sacrificiū imolares. vñ Gre. in ome. xij. sup Ezech. Nullū oipotēti deo tale sacrificiū q̄le ē zelus vel salus aiarū. ℣ Vñ exēplū de bono viro q̄ reduxit despatū boiem ad deū. Mā legit q̄ q̄dā peccator enormis intūs etiā excessit in oi flagitio q̄ silis sibi vix audiebat. Vñ mortēs despabat. Cui vir dei heremita q̄dā psuluit vt pfiteret. Cui ille despatus cū cayn dicēdo ait. Maior ē iniq̄tas mea q̄z vt veniam merear. Cui heremita. Fili mi q̄s abyssuz exhauriet mie et bonitatis dei. nūq̄d vtus ꝓtritionis et de uote cōfessionis oia vincit petā. Cui petor. Magna sūt q̄ asseris. Cui heremita. Meipm vestio pctis tuis. Et vt secure possis agere pniam optet etiā ea oia te mihi publicare q̄ facto subdit heremita. Munq̄d doles fili q̄ deū offendisti. et hoc tuā cōfessionē sacramētale eē asseris. Cui ipo annuēte suscepit absolutionē et deuote expirauit. Tandez ille viro dei apparuit asserens se in statu salutis. heremite vero duplicia p̄mia a deo reposite ꝓpter charitatē suā et informationē q̄. eū reduxit de despatione ad viam salutis.

Sermo de eodem.

Riticū cōgregate in horreū meū. glo. id est bonos post hanc vitā in eterna gaudia. vnde hic est dicendū ō nouē gaudijs celi. Istū sermonē quere infra fmone. lxxxiij. K. et eius exemplū. Dñica quinta.

Sermo de humilitate. xxxiij.

Iscite a me quia mitis

d sum ⁊c. Mat. xj. Aristo. Nullū violentū ꝑpetuū. Qui ergo in celis alte vult remunerari. non debet nec potest cū violētia ꝓcedere. sed cū virtute. Sed inter omnes ⁊tutes humilitas ma

UVA. BHSC. IyR_046

time exaltat et alte remunerare facit. Ideo xps i verbis pmissis amonet nos ad imitandū suā būilitatez dicens. Discite a me. vñ in pñti fmone tria sunt dicēda. Primo de būilitate et qtuor generibz hominū se būiliantiū. Scdo ō nouē gradibz būilitatis. Tercio exemplū. ¶ Qtū ad pmū sciendū q sicut superbia in oibus opibz est timenda et vitanda. sic būilitas est necessaria. Gre. Quicqd agit pdit si p būilitatem nō custodit. qz ipa est clausoriū et refuatoriū oium virtutū et meritoriū. Idē. Qui ceteras virtutes sine būilitate congregat quasi puluerē in ventū portat Aug. ¶Būilitas est regina virtutū. mors viciorū. speculū virginū. hospitiū sancte trinitatis. Itē sciendū q sunt qtuor genera hominū q būiliant. Qui dā em hic et in futuro exaltant. ps. Exaltaui electū ō plebe mea. verbi gra. Sic Dauid. Moyses. Abraā. sanctus ¶Henricus impator. scūs Osualdus impator. Ludouicus rex francoz. filī scī Greg. papa. sancti Aug. scūs Amb. scūs Iero. et sic de alijs. Isti hic in pñti et in futuro exaltati sunt. Sic adhuc boni plati quos deus vocat. q subditos suos bñ regunt. sicut hic in pñti sup alios hoies exaltati sunt sic et in futuro exaltabunt. vñ Gre. in ome. Illi deū p ceteris videre sublime merent q fidelibz gregib? pesse sollicite sciunt. vñ etiā apls. Qui bñ psunt pbiteri dupli honore digni habent. Vñ etiā i decre. Prelati ōo seruiūt bene viuendo et subditos bñ regendo. xxij. q. iij. Si eccia. Itē quidā hic z in futuro būiliant vt mali paupes qui sunt elate mētis. Vñ Ber. Ve paupibus superbis. ve portātibus crucē dñi et nō sequētibus eū. Nā ē vulgare dictū. Paupis et superbi est dupler dānū. Et rei veritas ē. naz paupes superbi sunt hic despecti et būliati. z in futuro adhuc amplius būliabunt et magis despecti erūt. et sic habebūt duplicē infernū. f. hic et in futuro. Vñ ¶Iere. Duplici contritione contere eos. Itē q̄dam hic in pñti se exaltant. ꝛ in futuro būliabunt. sicut diuites q in superbia se extollunt. et in diuitijs et in potētia sua gloriant. et in pulcritudine corpis quā apertra ostendūt in vestibus pciosis. in peplis. i cingulis. in caputijs gloriā būanā querūt. Et tales deformiores erūt qui hic se vltra alios homines superbe ornauerūt. vt patz in lucifero q pulcerrimus fuit et ppter suā superbiam deformior factus ē ceteris demonib?. Vñ dic dñs p pphetā. Gloriā eoz in ignominiaz pmutabo. K

Itē q̄dā hic laudabilit se būiliant vt in futuro exaltent. vt boni paupes et etiā aliq diuites q hic xpi būilitatē imitant et tales in futuro exaltabunt. Vñ Job. xxij. Qui būliatus fuerit erit in gloria. Et talis būiliatio ē necaria ad salutē. vñ Ber. Laudabil' virginitas ꝛ būilitas ē magis necessaria. p̄t em qs sine virginitate saluari sine būilitate nequaqz. Vñ ipa būilitas salnat et exaltat et ad celū pducit. vñ Ber. Sola voluntas ē q exaltat et sola ipa ducit ad vitā. qz hec ē via et nō alia. Nā sic superbia ē via ad infernū et suppmit vsqz ad inferni nouissima. sic būilitas est via ad celū. nā ipa pducit et exaltat. vt pz in beata virgine q̄ ppter suā būilitatem exaltata est sup nouē chozos angelor et collocata ad dexterā filij sui dñi nostri Jesu xpi. et q hic būlior ē in hoc mōdo erit ei vicinior in celo. Vñ Amb. sup ps. Beati immaculati. Qto em quis est abiectior in hoc seculo tāto magis exaltabit in futuro. Nā p q̄t grad? būilitatis h quis descendit p tot gradus exaltabit i celo. vñ Jsi. Descende vt ascendas. būlia te vt exalteris. L

Qtū ad scōm sciendū q sunt nouē gradus būilitatis p qs qs cognscere p̄t q̄ būilis cora deo sit.

Primus grad? ē cū qs reputat se tā miser q̄ semper deficiat in bonis et inficiat p malicia bona q̄ hz a deo. et plus timet ex būilitate demereri in bonis opibus q̄z mereri et deū offendere q̄ placare ppter negligentiam quā hz in bonis opibz. qz ex būilitate va se reputat seruū inutilē. Scds grad? ē se viliorem alijs reputare. M Circa qd querit vtrū qs debeat se reputare ex būilitate oibus alijs vilioē. Respōdeo fm. b. Tho. de aqno. q̄ qlibz ex būilitate dz se in aliq subdere alteri et istū sibi pponere. et hoc cōtingit tripliciter. Primo cū vides aliqd bonū in primo qd scis te nō habere. vtiqz ex būilitate debes te illi alteri subijcere q̄ ad hoc et estimare cū toto corde eū te in illo excedere. Scdo cū cognoscis aliquē defectū in te quē in alio nō cognoscis. debes te ei quo ad hoc ex būilitate subijcere. et reuera diligent inuestigando sp quelibz in bono aliq videbimus p ceteris clarere. Tercio cū etiā nihil talis boni scias in alio ex būilitate tū sp debes estimare aliqd occulti in eo qd tu nō capis. imo verus humilis nō solū dz se ex humilitate vilioē estimare ceteris hoibz. vez etiā creaturis irrōnabilibz q̄ ad aliqd. qz tales creature nūq̄z deū offenderūt. nec pceptū dei transgressi sunt. ꝛ tu sepius offendisti deū creatoē tuū trāsgredīdo illi? pceptū. Sz aliq sunt psone q̄ se viles eē dicūt. ꝛ hoc ab alijs audire nolūt. qd ē va hypocrisis. Et de hoc qre infra. f. c. T. Tercus grad? ē cū qs gaudet de ptemptu et tristat qñ laudat. Bern. Verus būlis vult ab alijs videri vil'. Vñ actuū. v. Jbāt apli gaudentes a pspectu pcilij qm digni hiti sūt p noie Jesu ptumeliā pati. Nō qre veri būiles tristant cū laudāt est ista. qz reputāt se indignos alicui? laudis. Et dicūt cū apls. Soli deo honor et gloria in secula seculorū. Et cū ps. Nō nob dñe nō nob ꝛ no. t. da gloriā Vñ Gre. Laus ppria iustos cruciat et iniquos exaltat. vñ ec Crisp. sup Mat. Sapiēs cū laudat i facie i mente cruciat. Itē sciendū q̄ qñ alicui ē dulce ab alijs laudari talis nō ē ve būilis. vñ Aug. Esse būilē ē nolle laudari in se. Qui g̈ laudari in se appetit superbe ē puincit. M Quart? grad? būilitatis ē cū qs se reputat dignū oi pena tā inferni q̄ etiā purgatorij ppt̄ peta sua q̄ pgscat se p̄ deū pmisisse. et affectat libēter tpalē penā vt eā penā euadere possit. dicendo cū. b. Aug. Dic vre hic seca vt ineternū pcas Vñ sciē dū q̄ illi q murmurāt in flagellis dei nō sunt vi būiles. qz si eēnt vi būiles tūc pgscerēt se reos illi? pene et multo maioris. et sic nullo mō murmurarēt. ꝛ do poti? regratiarēt de sua mia quā eis ondit qñ hic pctō res punit. O Quint? ē cū qs reputat se indignū oi bono nature gre et glorie et qcqd de? sibi dat imo et qcūqz bñficia tribuit hoc totū gtanē faciat ex sua liberalitate sine oibz suis meritis. qz cognoscit q̄ nec minimū bonū a deo pmeruit. Et q̄ pz q illi nō sūt veri humiles q̄ cōtra deū loquunt et eū repbendūt dicēdo. Quare hoc das illi et illi et mihi nō das cum

UVA. BHSC. IyR_046

tamē hoc ētiā libenē habere. Si eñ talis eēt ver⁹ humilis tunc deberet aliū estimare digniorē se. cui ideo deus tribuit q̄ ꝓmeruit. ℔ q̄ tu nō ꝓmeruisti ḡ hoc donū a deo nō recepisti qđ alius recepit. Sextus gradus hūilitatis ē qñ ꝙs nō abhorret ꝓpter deum correctiones et cōtumelias pati et mansuete sustinet Ñ Gre. Qui gloriā nō querit ꝓtumeliā nō sentit. Ex quo pz q̄ isti nō sunt veri hūiles q̄ impatiētes sē qñ corripiūt. Ñ sciendū q̄ est valde vtile cū quis hic ꝓ delictis suis corripit et punit a suis superiorib⁹. De hoc quere infra sermone. lxiij. M. Septim⁹ gradus est cum ꝙs ex humilitate cognoscit se reū et benemeritū q̄ oēs creature essent cōtra eū et punirent eū quia creatorē suū sepius offendit. Vnde verus humilis quādo canis eū mordet vel pulex vel musca eū verat vel alia quecūq̄ creatura eū molestat talia humiliter et patienter suffert cogitās ex humili corde q̄ tales creature volunt creatorē suū vindicare quē ipe sepius offendit peccando. Ex quo pz q̄ isti non sunt veri humiles qui qñq̄ ex impatientia maledicunt creaturis cū offendunt ab eis. ℙ Octauus gradus est cū quis potius vellet fuire deo in vilissimis et abiectis seruitijs q̄ in honorabilibus seruitijs licet equalis meriti essent. et hoc ꝓpē suā indignitatē. quia ex vera hūilitate reputat se indignū esse ad seruiendū deo in honorabili seruitio. Et ad istū gradū pauci puenīt. q̄ plures sunt qui potius vellent esse dñi q̄ famuli. et plures mulieres que potius vellent esse dñe q̄ ancille si ambo equal' meriti essent. Nonus gradus ē qñ quis credit et timet ꝓximos ledere ꝓpter sua mala opa. et qñcunq̄ aliqđ malū ꝓximis accidit hoc ipe suis ꝓprijs peccatis ascribit et bonū qđ ipe percipit q̄ hoc habeat a largitate et būficentia gratuita dei et meritis ꝓximoꝝ Et hoc patet q̄ isti adhuc nō puenerunt ad nonum gradū humilitatis q̄ quādo audiūt aliqđ malū accidisse ꝓximo dicunt. bene demeruit a deo illud malū quia talis est et talia peccata cōmisit. Nā si ꝙs esset verus humilis tunc q̄cito audiret aliquod malum accidisse ꝓximo tunc imediate timeret ne ꝓxim⁹ ꝓ pē ipm sic tpaliter punitus esset. ℚ Ētum ad tercū nota exēplum. Legit eñ q̄ cum quidā homo diu laborasset in extremis. tandē raptus putabatur esse mortuus. Qui post magnū spaciū temporis reuersus est ⁊ multū flebat. Homines aūt circūstantes rogauerunt eū vt diceret eis quare fleret et qđ vidisset. Ñndit. vidi q̄ deus specialiter diligit homines humiles et magnā habet complacentiaz in operibus eoꝝ. et ꝓpter hoc fleui ꝑ magno gaudio. quia quicquid seruiui deo hoc de gratia dei totum feci cum humilitate. quare deus gratanter acceptauit opera mea. Et sicut superbia est initiū et fundamētum omnis mali. sic hūilitas ē initium et fundamētum omnis boni. Vnde missus sum vobis et ceteris dicere q̄ quicunq̄ vult saluus fieri debet se coā deo humiliare et vitam xp̄i imitari. quia dicit. Discite a me q̄ mitis sum et humilis corde.

Dñica in septuagesima Sermo .xxxij.

De dignitate hominis.

r Imile est regnuz celoꝝ homi patrifami. q̄ exijt ꝓmo mane ꝓducere operarios in vineā suā Mat. xx. Scire debetis in xp̄o dilectissimi q̄ sancta mater eccīa catholica hodierna die duo nobis tpa repsentat. l. tps humane creatōis et tēpus humane pditionis. Hoc ꝓmū tps hodie repsentat sancta mater eccīa catholica in hoc q̄ in matutinis incipit legere librum Gen. ij. in quo aperte tenet quō deus fecit hominē de limo terre. et quō in faciem ei⁹ inspirauit spiraculū vite. i. animā vt homo fieret in animā viuentē. Itē hodie in septuagesima repsentat specialiter eccīa catholica tps ꝓuaricationis et trāsgressionis et humane pditionis. Ideo hodie eccīa catholica ob cām hui⁹ mirabilis et lamētabilis trāsgressionis figellas suas. i. oīa cantica letitie deponit. Primo. l. canticū nature. qđ est Te deū laudamus. q̄ in ps. dī. Omnis spūs laudet dñm. Itē deposuit etiā canticū gratie. l. Gloria in excelsis deo. ꝓ qđ dei par de celo p angelū hominibus est annūciata. vt hī Lu. ij. Itē deponit canticū glorie. l. alleluia. qđ sicut dī Apoc. xix. ab angelis ꝓmitus in celo est cantatuz. Nec mirū si ecclesia illa cantica omittit illo sacro tēpore in quo pagit transgressio ade et eue. Nā ꝓ peccatum viciata est natura. subtracta gratia. et impedita est gloria. Ergo eccīa quasi in anniuersario totius humane nature cantuz qui de mortuis p annū cantari solet ꝓ officio misse incipit dicēs. Circumdederunt me gemitus mortis ⁊c. Ñ in p̄senti sermone tria sunt dicenda. Primo de illo sacro tpe septuagesime. Scdo de creatōe hois. Tercio exemplū. ℟ Ētum ad ꝓmū sciendū q̄ tps septuagesime institutum ē ab ecclesia. Primo ad repsentandum tps ꝓuaricationis ade et eue. Ipse eñ adam sibi et nobis mortem intulit. Nam si adam in innocentia pstitisset immortalis pmansisset. sic q̄ ipe nec famez nec sitim nec frigus nec calorē ignis sensisset nec oculos nec caput doluisset. nec mors nec aliq̄ tristicia sibi accidisset. Vnde Gre. Ad hoc homo in paradiso positus erat vt si se ad conditoris sui obedientiam vinculis charitatis astrigeret ad celestem patriam et angelorū societatem quandoq̄ sine morte carnis transiret. Nam homo fuit creatus immortalis q̄ntum ad corpus et animam. Vnde Gre. Sic nanq̄ immortalis conditus est homo vt si non peccasset etiam mori non potuisset. Vnde omnes viui celum intrassemus. Scdo tempus quadragesime repzesentat nobis exilium totius generis humani. quod incepit ab Abraam et durat vsq̄ ad finem mundi. Amb. Omnes sumus in hac lachrimarū valle qui deberemus esse in padiso vel in celo. Vnde Job loquens de miserijs huius mūdi dicit sic Homo natus de muliere breui viuēs tempe multis repletꝰ miserijs. Hoc patet quia patimur famem sitim et varias infirmitates. et certitudinaliter omni die mortez expectamus. nec scimus vbi post hanc vitam ꝓma nocte maneamus. Et in signum huius miserie ⁊ exilij tunc puer cum nascit in hunc mundū ꝓmit⁹ flet et lachrime eius testimonium phibēt huius miserie q̄. l. iste puer sit natus in hunc mundū qui ē vallis miserie et lachrimarū. Vnde Wolg. Oēs clamāt e vel a quotquot nascunt ab eua. Si sunt masculi cō queruntur de ꝓmo patre Adam. ideo dant vocē vt

f 4.

UVA. BHSC. IyR_046

a. Si sunt femine cõqrunt de pma matre eua ꝛ ido sonant e. qz ꝓpter eorũ pcta sunt cũ pena et dolore in mõdo victuri. Vñ aug. Puer ẽ ꝓpha p fletũ. Tercio tps septuagesime repñtat nob tps pniẽ ꝛ i signũ h⁹ tũc heri i vesperis cãtabat. Dies absoluti ptereũt dies obfuabiles redeũt tps adest sobriũ qram⁹ puro corde dñm. Vñ ad istã pnaz assumẽdã eccia hodie in officio misse inducit nos exẽplis. Mã adducũtur nobis in exẽplũ tres magni peccatores q totum officiũ misse ꝓposuerũt. s. Dauid q ꝓposuit introitũ misse. ne qs desperet ꝓpter peccatũ luxurie. Paulus qui ꝓposuit epl̃am. ne qs desperet ꝓpter peccatũ superbie. et Mat. q ꝓposuit euãgeliũ ne qs desperet ꝓpẽ peccatũ auaricie. Vñ mõ leticia bũana ẽ postponẽda et salubris tristicia assumẽda. Sz heu plures pertuerũt ordinẽ q tã incipiũt dissolutiores eẽ et vanitates mõi pl⁹ exercere qsi nõ sit tps penitẽtie. ꝫ tps vane leticie. Cõtra quos dicit apls. Est tẽpus flẽdi est tps ridendi. Et in signũ q xpiani nõ debent amodo vane letari tunc hodierna die incipit tps inẽ dictũ in quo xpiani nõ debẽt nuptias celebrare. q. il lud tps ẽ tempus tristicie. Et de hoc ꝗre añ fmone xxvj. ¶ S ¶ Ctũ ad scõm sciendũ q hõ est magne dignitatis apud deũ q ad creationẽ. Mã prima dignitas hois ẽ q creatus ẽ ad imaginẽ dei. Vnde Gen̄. j. Faciamus hoiem ad imaginẽ et similitudinẽ nostrã. nõ angeli. nõ archãgeli. ꝫ solius dei. Hoc de us non dixit de celo vel de stellis vel auro vel argento. ꝫ de hoie quo ad aiam̃. Vñ Eccl̃i. xvij. Deus ẽ terra creauit hoiem ad imaginẽ suã fecit illũ. Vnde etiã Bern̄. in fmone ẽdragesimali. Cogita qualẽ te fecit deus. nẽpe fm corp⁹ egregiã creaturã. ꝫ fm aiam̃ magis. vtpote imaginẽ insignẽ creatoris. rõnis ꝓticipẽ. bitudis eterne capacẽ. Itẽ sciẽdũ q ꝑ oibo mõi creaturis deus impssit hoi sue imaginis speciẽ. Nobeles eñ sunt bestie terre inq̃tũ creature dei sũt ꝫ nobiliores sunt aues aeris. ꝫ nobilissima sunt firmamẽtũ celi stelle sol et luna et planete. nec tñ ita nobiles sicut homo. Vñ Aristo. Nobilissimũ aialium est homo. Jdeo caue effundere sanguinẽ bũanũ. Jõ vij. polit. Inter oia aialia solus hõ hz rõnez. Vnde Aug. sup̄ gen̄. Oim aialium corpa siue q in aqs sive que in terris viuũt inclinata sunt ad terrã et nõ sũt erecta sicut hois corpus. q figurata ẽ aia nostra i eẽna sua. i. in eterna et spũalia erecta eẽ debere. ¶

Scõa dignitas hois ẽ q eũ dñm oim creaturaꝝ pstituit ꝓter angelorũ. Vñ Gen̄. j. Dominami pisci bus maris et volatilibo celi et vniuersis animantibo que mouent sup terrã. Vnde etiã ps. Oia subiecisti sub pedib ꝛc. Vnde oẽs creature sunt ad hoc create vt seruiãt hoi. Vnde Hugo. de arra aie. O hõ respice mõm istũ ois naturalis creatura ad hũc finem cursuz suũ dirigit vt tuis vtilitatibo deseruiat. Celuz tibi deseruit p suũ motũ. lũiaria celisp suũ influxum. sol caufat tibi diẽ. luna illuminat tibi noctẽ. ignis tẽpat tibi aeris frigiditatẽ. aer mitigat tibi ignis calorem. aqua mũdat tibi fetorẽ et mitigat tibi sitis ardorẽ. et fecundat terre rigorẽ. terro vero te sustentat sua soliditate. recreat sua fecũditate. delectat sua amenitate. Ecce quõ ois creatura cursum suũ dirigit vt tuis vtilitatibus deseruiat. Tercia dignitas hois ẽ q angelus ad sui custodiã deputat. ps. Angelis suis mãda. ð te ꝛc. Et ipi angeli qñ vidẽt nos bona opa opari de hoc gaudent. vñ Aug. Quotiẽs bñ agim⁹ gaudẽt angeli et tristãt domões. ꝗtiens vo a bono deuiam⁹ diabolũ letificam⁹ et angelos suo gaudio defraudam⁹. Vñ ꝗlibz hõ dz angelũ suũ bonorare in quocũqz loco fuerit. vñ Bern̄. In quouis diuersorio. in quouis angulo reuerẽtiã exhibe angelo tuo ne audeas illo pñte qõ me pñte nõ auderes facere.

¶ Quarta dignitas ẽ q deus vult laudari ab hoibo hic in mõdo et etiã in futuro sic iam ab angelis laudat in celo. Et i signũ h⁹ tũc toties admonemur a deo p scripturã sacrã ad laudãdũ eũ. Vñ ps. Laudate dñm oẽs gentes. Vnde aug. Vere felix eẽt q posset diuine laudi semp insistere. Mã hoc faciũt beati in celo. Vñ ps. Beati q habitãt i domo tua dñe i secula seculoꝝ laudabũt te. vñ Bern̄. Discam⁹ nũc in terris ꝗs facturi sumus laudes in celis. Nihil ita ꝓprie in terris celestis habitatõis statũ repsentat sic alacritas laudantũ deũ. Quinta dignitas ẽ q homis naturã deus assumpsit et ñ angelicã. vñ Heb. ij. Nusq̃ angelos apphendit ꝫ semen abrae. Et in hoc xps factus ẽ frater noster. Vñ dixit ad patrẽ suum oipotentẽ vt babeẽ in ps. Narrabo nomẽ tuuz fratribo meis. vñ Ber. Puto q me tã spernere non poterit. q os ex ossibus meis et caro de carne mea.

Sexta dignitas est q nos hoies tã care et pciose emit. Vñ Apls. Empti eñ estis pcio magno. vnde Aug. Postq̃ intelleri me pciosꝫ xpi sanguine redẽptũ nolui me venalẽ exhibere. Vñ sciendũ qõ si infiniti mõi essent ꝓpter istos nec vna gutta xps pciosi sanguinis sui effudisset. et ꝓpter nos hoies et ꝓpter nostrã salutẽ totũ sanguinẽ effudit. ps. Aruit tanq̃ testa virtus mea. Septima dignitas ẽ q nos hoies cibat suo sanctissimo sanguine. vñ Jo. vj. Caro mea vere ẽ cibus et sanguis meus vere ẽ potus ꝛc Quid eñ magis dare potuit nisi seip̄m hic i terris in cibũ. vt pfortemur ne deficiamus i via. Octaua dignitas est q homo creatus est ad eternã beatitudinem cũ angelis eternaliter possidendã nõ solũ cũ anima. ꝫ etiã cũ corpe glorioso post resurrectionẽ. vñ Mat. xxv. xps dicturus ẽ suis dilectis. Venite bñdicti patris mei pos. patũ vobis regnũ ꝛc. Nona dignitas est q nihil satiare potest desiderium hominis nisi ipe deus q infinitus et imensus est. vñ dr in ps Satiabor cũ apparuerit gloria tua. Vñ etiã augu. Tante dignitatis est humana pditio. vt nulluz bonum ꝓter summum ei sufficere possit. Et banc satietatem beatitudinis ex intimo corde desiderare debemus vt illud desiderium celestis patrie lacrimas corporales excitet in nobis. ℟ Vnde exemplũ scribit Jacobus de vitriaco dicens. Vidi quasdã mulieres tam speciali et mirabili amoris in deũ affectiõe resolutas vt pre desiderio languerent. nec a lecto per multos annos nisi raro surgere possent nullam aliam infirmitatẽ habentes nisi illam. cuius desiderio earum anime liquefacte cum domino suauiter quiescentes. cõto spiritu confortabanẽ tanto corpore infirmabantur.

Sermo. xxxiij.

UVA. BHSC. IyR_046

XXXIII

Smile est regnuz celo
rum hoi pfamilias q̃ exijt pmo mane conducere operarios ꝛc̃. Mat.xx. Erquo in pñti euãgelio fit mẽtio de patrefamilias q̃ pduxit operarios.i. fuos ad laborandũ tũc in pñti fmone tria sũt dicẽda. Primo de famul'et famulabꝫ. Scõo de dñis et dñabꝫ. Tercio exemplũ. A Qtũ ad pmũ sciendũ q̃ fui et famule vt fuiciũ eoꝝ sit deo acceptũ ꝛ meritoriũ tria tenent dñis et dñab⁹ suis. Primuz ẽ q̃ debẽt eẽ fideles dñis suis in rebus tpalibꝫ vt preueniãt dãna suoꝝ dñoꝝ vbi pñt et bona eoꝝ augmẽtent put ipsis pmiserunt qñ fuitia eoꝝ intrauerũt. qz qñcũqz scient pmissum frãgũt deũ q̃uit offendũt Et vt fidelit laborẽt in absentia dñoꝝ sic in pñsentia. Vnde Eph̃.vi. Mõ ad oculũ fuietes q̃si hoibꝫ placẽtes.ſ vt fui xpi faciẽtes volũtatẽ dei ex aio .Et qñ sic fidelit laborãt ꝛ in gra sunt tũc ipemet xps erit pmiũ eoꝝ. Et ꝯ hoc faciũt q̃ bñ et fideliter laborãt in pñsentia dñoꝝ.ſ qñ dorsum vertũt tũc ipsi fideliter laborare desistũt et colloquũt sil'et oculis vagis hinc et illinc circũspiciũt.et sic laborẽ negligũt. Cõtra q̃s dic̃ xps vt habeẽt Mat.vij. Quecũqz vultis vt faciant vob hoies et eadẽ vos facite illis. Itẽ ꝯ hoc faciunt q̃ bona dñoꝝ ex negligẽtia pdũt vel frãgũt. Itẽ q̃ furant bona dñoꝝ et comedũt secrete ꝛ bibũt ꝛ cõuiuia faciũt. q̃ oia cõfitenda sũt et restituẽda. Mã cũ habẽt sufficiẽtiã ad comedendũ et furant dñis suis ova vel carnes vel vinũ vel cereuisiã.et occulte conuiuia faciũt et sic supflue bona dñoꝝ suoꝝ expẽdũt in ꝟ gũiter deũ offendũt. Nec etiã isti famuli bõa dominoꝝ debẽt alijs dare siue amicis siue paupibꝫ sine pñsensu et licẽtia dñoꝝ suoꝝ. B Qñ q̃ritur an famuli et ancille possint dare elemosinã de rebus dñoꝝ. Rñdeo fm.b.Tho.in.uij.d.xv.serui ꝛ ancille et famuli nõ possunt elemosinas dare ð rebꝫ dñorũ sine eoꝝ cõsensu.nisi panẽ vel brodiũ et hmõi.q̃ nõ inferũt sensibile nocumẽtũ. Sz sciendũ q̃ hic repẽdende sunt q̃dã ancille q̃ pmittũt q̃ñqz cõmestibilia pire.sic brodiũ.pulmẽtũ et hmõi q̃ nolũt laborez habere vt paupibꝫ talia seruarent et ipis postmodũ darẽt.q̃uis q̃ñqz dñs et dña hoc libẽter viderẽt ꝛ eis bene placeret. Et iste ãcille ꝓpter pigriciã suã nolunt ista fragmẽta colligere et paupibꝫ erogare ſ pou⁹ canibus et porcis tribuũt.et sic paupes egere pmittũt. Et de bis districtã rationẽ reddiure sunt deo q̃ paupibꝫ vtilia fuissent si eis distributa fuissent Mã tales ancille cogitare deberẽt q̃ q̃cq̃d paupibꝫ facerẽt xpo factũ esset. Mat.xxv. Qð vni ex minimis meis fecistis mihi fe. Et ergo sic si xps p se clamaret añ ianuam famelic⁹.sitibund⁹.nud⁹.cec⁹ et claud⁹ et pegrinus.sic recipiend⁹ et ꝓsoland⁹ ẽ paup. Et tũc meli⁹ ꝓsperabit illis famul'et ancill'in oib⁹ qñ sunt miseri cordes paupibꝫ vñ Lu.vj. Eadẽ mẽsura q̃ mẽsi fueritis remetiet vob. Qz paupes et defectuosi nõ sunt despiciẽdi q̃re infra ser.cl. Mã. L Scõm qð serui et ancille tenẽt dñis ꝛ dñab⁹ ẽ q̃ ipis debẽt in licitis obedire.nec eos ad iracũdiã ꝓuocare.et q̃cq̃d ꝓgnoscũt dñis eẽ placidũ vt hoc libẽter faciãt. Mõ em̃ sufficit nõ furari et fidelẽ esse dñis.ſ etiã obedire in licitis.Eph̃.vi. Serui obedite dñis carnalibus cũ oi timore et tremore in simplicitate cordis vr̃i sic xpo. Similit ancille dñt in bonis dñabus suis obedire. Mã b.Tho.dic̃ q̃ seculari ptãti obediẽdũ ẽ in licitis.q̃a ois ptãs a deo ẽ et q̃ ptãti resistit dei ordiationi resistit. Itẽ.b.Tho.dic̃ q̃ inobediẽtia ꝑt eẽ pctũ mortale.qz subtrahit supiori qð ei tenẽt et ordinatiõe dei. Ergo cõfitendũ ẽ qñ serui et ancille ptinaciter sũt inobediẽtes dñis et dñabus suis. Silr vxor q̃ inobediens ẽ viro suo.et pueri q̃ inobediẽtes sunt parẽtib⁹ suis et ceteri subditi q̃ inobediẽtes sunt suis supioribus. Silr penitere debẽt serui et ancille q̃ scienter ad iracũdiã suos dños vel dñas ꝓuocauerũt vel etiã q̃ dñis et dominabus obloquũt dicẽdo.dominus ille est parcus vel infidelis.et domina illa ẽ iracunda vel austera. Tercũ q̃ serui et ancille debẽt hr̃e retã intẽtionẽ ad deũ in laboribus et seruitijs suis.qz nõ sufficit fideliter laborare et dominis obedire nisi habeãt deũ ꝑ oculis et intentionẽ ad deũ referãt.vnde Gre. Oẽ bonũ qð agim⁹ sp ꝑ intentionẽ ad celestia leuem⁹. Qñ serui et ancille ꝑ oibus de mane debẽt orare et in dieb⁹ festiuis ad min⁹ missaz et ẏbuz dei audire.et libenter ieiunare et festa celebrare. Et q̃ñqz ꝓ tpe suo ꝓfiteri et sacmẽtũ eucharistie ꝓcipe. Et si nõ possunt sp ad eccliaz venire tũc i domo vl̃ cãpo possunt orare. Et signãter qñ audiũt pulsuz i elevatione corpis xpi tũc bũiliter debẽt se deo recõmẽdare. Sz ꝯ hoc faciũt isti famuli et ancille q̃ deũ non timẽt offendere detrahẽdo ꝛ maledicẽdo ꝓxis ꝛ q̃ñqz creaturis cũ irascunt.et qð peius ẽ in ira sua deũ blasphemãtes Et silr offendũt deũ luxuriãdo cũ meretrib⁹.similiter chorizando et se supbe ornãdo in diebus festiuis.et vorãdo occulte et subtrahẽdo res ꝓnoꝝ et dñorũ suorũ.et etiam in maxis ꝛ paruis deũ offendũt. Qñ legit vnũ exẽplũ in legẽda beati Thome apli.q̃ pfiarcha in festo.b. Thome corp⁹ ipius apli honorifice locat iuxta altare et ad manus apli ponit ꝓsecratas hostias et sic oẽs accedẽtes cõicat cũ manu mortua ẏtute diuina. Et legit q̃ nõ nisi ptriti et ꝓfessi valeant de manu eius hostias ꝓsẽctas accipe. Indigni aũt nequaq̃ nisi denuo meliꝰ scrutãtes ꝓscias suas et iueniẽtes idispositas ad cõfessionẽ et ad cordis ptritionẽ se ꝓferãt.tũc redeũtes accipiũt sacramẽta de manu apli. D Qñ recitatur de q̃dã famulo exẽplũ quõ solũ furtũ ficuũ dño suo nesciẽte ꝓmiserat. q̃s et comederat. ſ oblitus ꝓsteri accedẽs ad cõionẽ nõ poterat sacm̃ eucharistie de manu apli accipe. Qui in se reuersus iuit seorsuz añ qðã altare et flexis genub⁹ rogauit deũ vt sibi daret ꝓgnoscere illð pctũ ꝓpter qð repulsus fuit a sacra cõione. Et postmodũ iuenit q̃ ð furtu ficuũ nõ eẽt ꝓfessus. Et sic denuo rediẽs ad ꝓfessionẽ ꝓfessus est quõ furat⁹ erat dño suo ficus et restitutionẽ ꝓmisit: Et tũc post absolutionẽ sacm̃ eucharistie de manu apli recepit. Sz q̃lis debeat esse intẽtio seruorũ et ancillarũ et aliorũ laborantiũ quere in sermõe lv. N. E Qtũ ad secundũ sciendũ q̃ domini et domine tenent tria famulis et famulabus suis.

Primo tenentur ipis fideliter prouidere necessaria pro victu scilicet comedere et bibere.quia eandẽ fidelitatem ipis tenent quã famuli ipis dñis tenẽt. Qñ apls Eph̃.vi. Et vos domini eadẽ facite illis.

UVA. BHSC. IyR_046

Si enī vis q̄ tibi fidelis sit ſeruus tuus et laboret tibi tunc tu ecōuerſo ſibi eſto fidelis. Mā famulos ē eſſe ſollicitos quō bñ ⁊ fideliter ſeruiant. Dños aūt ē pui dere q̄ ipi famuli neceſſaria habeāt. Cōtra qō faciūt illi q̄ famulis ſuis ⁊ famulabꝫ nō ꝓcurāt neceſſaria. ꝫ fatigāt eos q̄ſi brutū aīal. qō ē ō charitatē frat nam q⁹ alijs etiā fortaſſe neceſſe bīt ī futuro ſuire ⁊ ſe ō la boꝛibꝫ ſuis nutrire. Inſup dñi tenenť famul' ſoluere ꝑciū laboꝛ ſuoꝛ añ ocaſuꝫ ſolis. Mā hoc ē vnū pec catū de q̄tuoꝛ clamātibꝫ in celū nō ſoluere ꝑciū mer cēnarioꝛ. Et ꝓ hoc aliq̄ faciūt q̄ ꝓtrahunt ad longū tēpus. Inſup aliqui ſunt qui defraudant ſuoꝛ fa mulos in ſuo ꝑcio. Mā ſi ollā frangūt nō in ſimplo tm̄ ꝫ in duplo ſolutionē ab his exigūt. Et in talibus deꝰ gnť offendit. ¶ Scōo dñi dñt eſſe hūiles ⁊ charitatiui ⁊ benigni ad ſuos famulos. Mā q̄libꝫ dꝫ eē pius ſuis famulis. ſic deū vult ſibi eē piū ⁊ clemē tē. vñ Señ. Sic cū inferioꝛi viuas quēadmodū ſu perioꝛē tecū viuere velis. Cōtra ß faciūt q̄ iracūdos ꝓtinue ſe ſuis ſubditis oñdūt. raro vba amicabilia ꝫ ſemp dura vba ⁊ cōtēptibilia loquūť ⁊ extollūt ſe et ſpernūt ſuos ſubditos. Tales nō attēdūt q⁹ oēs ſu mus frēs ⁊ ſimiles. Mā deꝰ q̄ creauit dñm creauit ⁊ ſuū ⁊ cū eodē ſanguīe q̄ redēptus ē diues dñs redē ptus ē ⁊ pauꝑ ſeruus. et eādē hereditatē quā poſſeſſu rus ē dñs in celo eādē poſſidebit ⁊ famulus. Ergo dñs nō dꝫ ſpernere famulū nec dña famulā. q⁹ fortaſ ſis famulus ē melioꝛ coꝝ deo q̄ ipe dñs. q⁹ hūilis ē. et ipe dñs ſuꝑbus. caſtus ē ⁊ dñs luxurioſus. abſti nēs ē ⁊ dñs ebrioſus ⁊ guloſus. pi⁹ ⁊ largus ⁊ dñs auar⁹ et vſurar⁹. Inſup ſciēdū q⁹ nūq̄ dñs vel dña dñt noīare diabolū nec in noīe ipius aliq̄ op⁹ fieri iubere. ß Vñ exīm ſcribit Gre. in dialogo q⁹ q̄dā noīe ſtephan⁹ de itinere venīēs domū voca uit ex ira famulū dicēs. Veni diabole diſcalcia me. Ad cui⁹ vocē moꝛ inceperūt ſe calciamētoꝝ corrigie in ſumma velocitate diſſoluere. vt apte ꝓſtaret q⁹ ei ipe q̄ vocat⁹ fuerat ad extrahēdos calceos diabol⁹ adeſſet ⁊ obediſſet. Qō moꝛ vt dñs vidit vehemen ter expauit. magnuſq̄ vocabꝫ clamare cepit dicens. Recede miſer recede. nō enī tibi ꝫ famulo meo locu t⁹ ſum. Ad cui⁹ vocē ꝓtin⁹ receſſit. Et inde recolligi pōt q⁹ nūq̄ ex ira diabol⁹ ſit noīand⁹. ¶ Ter cio dñi dñt corrigere famulos ſi delinquūt. Mā ſem per cogitare dñt q⁹ reddituri ſunt rōnē ꝓ ipis. Vñ tenenť dñi famulos et famulas inducere ad bonum faciendū. ſ. vt ieiunēt ⁊ oꝛēt ⁊ feſtiuent ⁊ cōfiteanť et euchariſtiā ſumāt. ⁊ miſſaꝫ ⁊ vbū dei audiāt. Et ſi ñ imitanť informationes tūc dñt eos corrigere cū deli quūt. Mā q̄libꝫ ſupioꝛ dꝫ corrigere ſuū ſubditū alīs ola peccata q̄ ſubdit⁹ ꝓmittit in ꝑſideutē redunda būt ſi nō corrigit ꝫ ea fieri ꝓmittit. Vñ dr̄ in decret. Reſiſtere poſſe puerſis ⁊ nō facere ē eis conſentire. xxiij. q. iij. Qui ꝑt. ¶ Qrtū ad vltimū ſciendū q⁹ dñi ⁊ dñe ex vera hūilitate dñt famulos ⁊ famu las meliores ſe q̄tū ad deū eſtiare. ⁊ ſic eis hūiliter ⁊ pacifice loq̄. Vñ exīm legit q⁹ duo frēs ſenioꝛ ⁊ iunioꝛ fuerūt in itinere ꝓſtituti ⁊ ad ſeminandū vbū dei miſſi. Et accidit q⁹ in itinere quodā ſenioꝛi dormiēti iunioꝛ vidit ad ſe venire turmā celeſtē. q̄ ꝓtranſiens nihil ei locuta eſt. ꝫ vnus de turma dixit ad iunioꝛē fratrē. q⁹ q̄reret quicq̄d vellet. Et ille queſiuit q̄ eſſet illa ſpecioſiſſima dña q̄ innitebať duobꝫ iuuenibus pulcerrimis ⁊ q̄ itura eſſet. Et rñſuꝫ ē ei q⁹ regia an geloꝝ eēt volens venire ad ꝓximā villā cū illa celeſti turma ad ancillā cuiuſdā ruſtici mouturā. Et ille mirabať tāta hūilitatē vginis Marie q⁹ ad talē pau ꝑculā ancillā ꝑſonaliť dignabať venire. Et excitato ſocio venerūt ad villā ⁊ q̄ſierūt in q̄ domo aliq̄ an cilla infirmareť. Et tandē ea cōpta venerūt illuc. Et ſenioꝛ frater audiuit cōfeſſionē ei⁹ noluit eā abſolue re niſi diceret ſibi q⁹ q̄d talē gr̄am meruiſſet. Et retu lit ſibi q̄ ille frater hō purus ⁊ innocēs in via vidiſſꝫ Et illa ancilla ex hūili coꝛde ⁊ ex obedīētia dixit con feſſoꝛi q⁹ vginitatē ſuā ſeruauerat ſicut de vtero egreſ ſus ē ⁊ q⁹ oī die dixit horas ſuas ⁊ quinq̄ginta Aue maria btē vgini q⁹ in morte dignareť eā viſitare. Et nec ꝓpt aliquē laboꝛē illas horas ⁊ oꝛōnes omiſit. et de ꝑcio ſuo ſe veſtiuit. ⁊ reſiduū dedit paupibꝫ. Et cōfeſſoꝛ eā abſoluit ⁊ cōicauit. Et maria cū angel'ani mā illius ancille ad celū deduxit.

Dñica in ſexageſima. Sermo. xxxiij.

De creatione hominis.

Exit qui ſeminat ſemi

e nare ſemen ſuū. Lu. viij. Vbi ſciendu⁹ q⁹ ſeminatoꝛ ē oīpotēs deus q̄ exīt ſemi a re ſemē ſuū. i. genus hūanū creādo. vñ mḡr in cōpē. theo. Vi. dicit q⁹ ſumma bonitas volēs cōicare bo nū ſuū etiā alijs. fecit creaturā rōnalē q̄ iūmū bonū intelligeret ⁊ intelligēdo amaret. amādo poſſideret. poſſidēdo btā eſſet. Vñ in ꝓti⁹ ſmone tria ſunt di cēda. Primo quō deꝰ creauit hoīem. Scōo quō dia bolus inuidit homini. et an adā vel eua plus pecca uit. Tercio qualiter iam naſcamur in hunc mundū.

Qrtum ad primum ſciendum q⁹ dignitas primi hominis eſt in hoc q⁹ deus fecit hominem ra tione ſapientem. vita innocentē dominio potentē.

Primo fecit deus hominē ratione ſapientem. q̄a adam notitiā dei habuit cuius ꝑſentiā quadam in terioꝛi aſpiratione contemplabať. Non tamē ita ex cellenter vt illi in patria. nec ita in enigmate vt nos modo iam in via. Ergo btūs Tho. dicit q⁹ adā me dium tenuit in cognitione dei quo ad nos qui ſum⁹ in hoc mundo. ⁊ quo ad illos qui ſunt iaꝫ in patria. Item adam cognouit res factas et creatas. quia eis nomina impoſuit. vt dicit Señ. ij. Et ſm be. Tho. nomina debent naturis reꝝ conuenire. Ergo adam ſciuit naturas omniū animaliū herbarum et arboꝝ et lapidum preciоſoꝝ et omniū reꝝ viſibilium ⁊ pal pabilium. Et inſup dicit btūs Tho. q⁹ adam in ſta tu innocentie quodammodo habuit omnes virtu tes. Secundo fecit eum vita innocentem. nam fa ctus eſt ſine culpa. Vnde ſm Wolgot. Deus dedit a de originalem innocentiam qua ſemper ſe et ſnos cuſtodiſſe potuit. Habuit enim anima a de ita per fecte dominium ſuper corpus ſuū q⁹ nunq̄ ſenſiſſet infirmitatem ab intrinſeco. nec leſionem ab extrin ſeco. nec deceptionem ab aliquo ſi in ſtatu innocen tie perſtitiſſꝫ. Fuitq⁹ adā ſine penalitatibꝫ q⁹ neq⁹ eſu rijtneq⁹ ſitiuit. neq⁹ frig⁹ neq⁹ ignis. nec aliq̄d alō le ſit eū nec mortē expectauit. q⁹ viuēs erat ad glaꝫ trāſ

UVA. BHSC. IyR_046

XXXIIII

fore tid⁹ vestib⁹ nō indiguisset ⁊ vestecūdiā nud⁹ nō sensisset quia stola innocētie vestitus fuit. vñ Greg. Sic nāq; imortalis ē cōditus. vt si nō peccasset mori etiā nō potuisset. Vñ etiā Aug. in li. de q̄st. no. ⁊ ve. testa. dic̄. Sic deus hoiez fecit q; q̄diu nō peccaret i. immortalitate vigeret. ¶ Vñ sciendū q; adā fa ctus ē extra paradisuz in agro damasceno de limo tre. ⁊ post creationē positus ē in padisuz voluptatis. Fuit aūt locus ille vt dicit Dam. exultatiōis vniuer se ꝓmptuariū q; terra celsior positus ē. ⁊ tpato ac pu rissimo aere circūfulsus plantis sp floridis comatus est. bono odore plenus nullūq; irrōnalū inhabitat ibi. Insup nulle sunt ibi tēpestates. ⁊ bis fructificāt ibi arbores. Et in histo. sco. dī q; padisus ē locus de licatissimus vbi mō ē Enoch et Helias cōtinentes vitā suā p eſum ligni vite. ⁊ alior que sunt ibi. Et cū adā sic eēt in padiso dixit de⁹ vt haberē Gen. ij. Nō est bonū hoiez eē solū. faciamus ei adiutoriuz simile sibi. Ergo imisit dñs deus sopore in adā. Cūq; ob dormisset tulit vnam de costis eius ⁊ repleuit carne p ea. Et edificauit dñs deus costā quam tulerat de adā in mulierē. ⁊ adduxit eā ad adā. Dixitq; adam. Hoc nūc os ex ossibus meis ⁊ caro de carne mea. q̄obrē relinquet hō patrē suū ⁊ matrē suā ⁊ adhere bit vxori sue. et erūt duo in carne vna. Circa qō q̄rit quare eua facta sit de costa ade ⁊ nō de capite vel de pede. Rñdet fm mgrm tbeo. vi. Euā nō fecit de ca pite ne viro dominaret. Et ꝑ hoc faciūt ille mulieres que volūt dñari sup viros suos. Etiā ꝑ hoc ē qō dic̄ dñs Gen. iij. Sub ptāte viri eris ⁊ ipse dñabit tui. Itē nec de pede ade facta ē eua ne cōtēneret a viro. ⁊ ptra ꝺ faciūt illi seueri ⁊ puersi viri q; ptēnūt vxo res ꝓprias et tenēt eas tāq; famulas. raro vba ami cabilia ꝛ semp dura et ptumeliosa vba eis loquētes. Sz ipa mulier facta ē de latere viri vt amoris vincu lū ꝓpareť in eis. Jn q; aūt vir debeat oñdere dilecti onē vxoi ⁊ ecōuerso, vxor viro. q̄re añ f. xxvij. B.

Itē sciendū q; dñs deus dixit ad adā et euā. Cre scite et multiplicamini. ¶ Circa hoc queritur vtrū in statu innocētie cōuenissent hoies carnaliter absq; officio generandi. Dicēdū q; nō fm. b. Tho. i ij. di. ij. Tūc em̄ vires inferiores subiecte erāt supio ribꝰ. tā fm rectū ordinē hois in seipo q; hois ad de um. Nō recta aūt sp ordiat actū ad finē debitū. Vñ nunq; cōuenissent vir ⁊ vxor in statu innocētie i actū mrimonialē nisi ꝓpter officiū generatōis. Mā appe tit⁹ generatiue neq; poterat surgere sine impio rō nis. nec vnq; sine aliquo fine intētio. i. vt ple careret q; nulla psona sterilis fuisset. Et fm. b. Tho. ꝓbabi liť pōt dici q; masculi et femelle fuissent in eq̄li nūero geniti. Mā generatio erat in pcepto ꝓpť electoꝝ mlti plicationē. vñ Gen. j. Crescite ⁊ multiplicami tc̄. Et iō oportebat vt oēs vacarēt generatōi. Cū g ibi nullus moreret ⁊ vn⁹ nō posset eē nisi vni⁹ vxoris vir. ⁊ vna nō posset eē nisi vni⁹ viri vxor oportebat q; tot eēnt viri quot mulieres. Et pueri fuissent geniti in padiso in quo pntes tā erāt positi. Itē queriť vtr̄ pueri nati i statu innocētie stati habuissēt vsuz mē broꝝ. Rñdet fm. b. Tho. q; nō. Hoies em̄ in statu innocētie habuissent cōe initiuz viuēdi nobiscū ꝛ nō terminū. Jō defectus naturales q; sequūť initiū exi stendi habuissent nobiscū. ꝛ nō illos q; sequūť termi nū. sicut ē senect⁹ mors ⁊ hmōi. Nec hoc fuisset eis i penā. qz ex hoc q; pueri fuissent in q̄ntitate parui ⁊ molles. ex hoc nullū incōmodū sensissent diuia ꝓui dētia eos gubernāte. Simiť ē dicēdū ō cognitiōe ⁊ vsu rōnis: quē nō imediate habuissent. ꝛ p successio nē tpis didicissent. ⁊ lucidi⁹ ⁊ clarioꝝ mō q̄z nos mō Multo em̄ sapiētiores q; nos facti fuissēt. nā naturas rerū cognouissent. ¶ Tercio fecit adā dominio potētē. Circa qō q̄rit vtrū hō in statu innocētie aialibus ⁊ creaturis dñabať. Rñdeť fm. b. Tho. q; sic. et hoc ꝓbať. Prio ex ordie diuie ꝓuidētie q̄ sp inferi ora p suprioꝝ gubnat. Vñ cū hō sit supra cetera aia lia cōuenīter ei⁹ gubnatōi oia aialia subdunť. Se cūdo hoc ꝓbať ex li. Gen. j. vbi dr̄ de homie vt ꝓsit piscibꝰ maris ⁊ volatilibꝰ celi ⁊ bestijs terre. Vnde aues i aere ad nutū hois obedissent ⁊ pisces maris vocati venissent. similiť ⁊ bestie terre ⁊c̄. Jn signuz b⁹ tūc creauit de⁹ añ hoiez oēs creaturas ⁊ vltio ho minē tāq; dñm oim creaturaꝝ. nā oēs creature ꝓpť hoiez sunt create ⁊ sibi subdite. Vñ ps. Oia subiecisti sub pedibꝰ ei⁹ oues ⁊ bones ⁊c̄. Sz q̄re creature iobediētes sūt facte. Rñdeť fm. b. Tho. q; iobediē tia ad hominē eoꝝ q̄ ei subiecta esse deberēt subsecuta ē in penā ei⁹. eo q; ipe hō fuit inobediēs dō. ¶ Vtū ad secūdū sciendū q; diabol⁹ cognoscēs fe licitatē hois quā in statu innocētie habuit ⁊ q; pec care potuit inuidēs hoi de salute quā acceptur⁹ erat in spē ꝛpentis mulierē aggrediebať. Sz q̄re prio mu lierē aggressus ē? Rñdeť fm Crisť. Mulieres sunt incaute molles et fragiles. Et qz sunt incaute iō defa cili decipiunť. Et qz sunt molles ideo ad bonū et ad malū cito flectunť. Et quia fragiles, ideo facili su peranť. Jdeo diabolus nō est aggressus vir ꝛ muli erē sciēs q; femina facilius deciperet cū sit serus in cautior, citius flecteret cū sit serus mollior ⁊ facilius vinceret cū sit serus fragilior. Quō aūt ꝓmi parētes transgressi sunt ꝑceptū dñi habeť Gen. iij. vbi dicit q; serpēs erat callidior cūctis animātibus terre que fecerat dñs deus qui dixit ad mulierem. Cur ꝑcepit dominus deus vobis vt non comederetis de omni ligno paradisi? Cui respondit mulier. De fructu li gnoꝝ qui sunt in paradiso vescimur. de fructu vero ligni quod est in medio paradisi ꝑcepit nobis ne co mederemus ⁊ ne tangeremus illud ne forte moria mur. Dixit aūt serpens ad mulierem. Nequaq; mo riemini. Scit enim deus q; in quacunq; die come deritis ex eo aperientur oculi vestri et eritis sicut dij scientes bonum et malum. Vidit ergo mulier q; bo num esset lignum ad vescendum et pulcrum oc ulis aspectuq; delectabile et tulit de fructu illius ⁊ co medit. deditq; viro suo qui similiter comedit. et sta tim aperti sunt oculi amborum. Cunq; cognouerūt se esse nudos consuerunt folia ficus et fecerunt sibi perizomata. ¶ Vnde queritur quis illorum vel vir vel mulier grauius peccauit? Rependetur q; mulier quodammodo grauius peccauit. Maz adam in duobus peccauit scilicet comedendo de fru ctu vetito et excusando se ō suo pctō. Vñ penā a ō̄ accepit vt habē Gen. iij. cū dixit ei ō̄s. In sudore vul tꝰ tui vesceris pane tuo donec reuertaris in terrā ō q̄

UVA. BHSC. IyR_046

sumptus es: q̄ pulvis es et in pulverem reverteris. Sz in q̄tuor eua peccauit. Primo in supbia et īcredulitate: nā ex supbia diuinitatē rape voluit ⁊ diabolo plus q̄ deo credidit. Vñ fm b. Tho. Mulier ex sola elatione mētis peccauit. q̄ appetijt esse sic deus Excecauit enī eā appetitus excellētie vt crederet esse verū et possibile qđ serpens dicebat ⁊ iō seducta dicit Vir aūt nō credidit eē verū qđ dicebat serpēs. ⁊ iō ñ appetijt absolute ꝫ cū ꝓditōe si possibile foret. Sz tñ appetitus illi⁹ excellētie ipm adā ad expiendū incitauit. Ergo adā ex q̄dā elatione ⁊ q̄dā amicabili benuolentia quā habuit ad vxorē nolēs eā turbare peccauit. Et adhuc hodierna die mulieres vt cōiter imitant euā in supbia ⁊ in incredulitate. Qđ patet: naz puella nouē ānox q̄nq; curiosi⁹ incedit i veste sua q̄ masculꝰ. xviij. ānox. Et cū vetula āpli⁹ se ornare ñ audet tñ ad supbiā et laudē hoīm nō desinit ornare filiā aut neptē. Similiter solent se plus occupare in in credulitatibꝰ ⁊ incātationibꝰ q̄ viri. q̄ q̄nq; vna mulier plus vel magis scit de talibꝰ superstitionibꝰ et carmibꝰ q̄ centū viri. Et tales carmiatrices nō solū dānant. ꝫ etiā multa mala faciūt alijs in aiabus suis

Q Scdo cua peccauit. q̄ pomū ꝓhibitū comedit. Et adhuc hodierna die mulieres imitant euā in hoc. q̄ qđ ē eis ꝓhibitū hoc citius faciūt. Tercio in hoc peccauit. q̄ virū ad peccandū incitauit. Vñ dī Ecclī. iij. q̄ ipsa ꝓmedit ⁊ dedit viro suo. Et tunc q̄ vir comedit ex hoc nobis dānū venit. Mā si mulier sola peccasset nobis nō nocuisset. Quarto mulier peccauit se excusando ⁊ culpā suā defendendo dicens. Serpens decepit me. Sic adhuc mulieres hodierna die optime se sciūt excusare ⁊ culpas suas defendere. Sz q̄ cua magis peccauit q̄ adā iō deus penā ⁊ plagā grauiorē ei intulit dicens illud Gen. iij. Multiplicabo erūnas tuas et ꝓceptus tuos. In dolore paries filios tuos ⁊ sub ptāte viri eris ⁊ ipe dñabit tui. Pro quo sciendū q̄ si adā et eua nō peccassēt tunc mulieres sine pudore ꝓcepissēt ⁊ sine grauamīe portassent ⁊ sine dolore pepissent. Circa qđ queritur vtrū si adā pstetisset meruisset ꝓfirmationē oīb⁹ posteris suis. Rñdet fm Tho. i pāa pte summe. q. c. Aliq̄ dicunt q̄ sic. aliq̄ dicūt q̄ nō qđ magis verisimile ē. Vñ quilibz filioꝝ peccare potuisset vsq; ad ꝓfirmationē. R Item queritꝰ quare fecit deus hoīez vt peccare potuit. Rñdeo fm mgm in ꝓpendio theo. vi. Primo vt declararet dei sapīa q̄ ex malo scit elicere bonū. Non enī deus pmitteret malū fieri nisi ex malo eliceret bonū. Scdo vt manifestaret dei clementia q̄ christus p mortē suā liberauit ꝓditū hominē. Insup dei iusticia que nō solū bonis pmia reddit. ꝫ etiā malis supplicia. S Qrtū ad tercium queritꝰ quare deus animā pciosam vniuit corpi defectuoso. Rñdet q̄ hoc fecit ꝓpter tres causas.

Prima est vt deus opa sua pficeret. fecerat enī de⁹ creaturā pure corpalē sicut celū et terrā. Aliam pure spūalem sicut angelum. Et ideo ne i dei ope aliquid incōpletum remaneret oportuit vt faceret terciam creaturam. s. corporalem et spiritualem. videlicet hominem qui ꝓstat ex corpe et anima. Scda causa q̄re deus ꝓiunxit animam corpi est vt anima in corpe et p corpus multa merita acq̄reret. Quedā enī sunt quibus anima sine corpe pōt mereri. sicut in diligendo deū: agnoscēdo deū. et memorādo deū. imo sepe in talibus anima a corpe impedit. Sap. ix. Corpus quod corrūpit aggrauat animā. Alia vero sunt q̄bꝰ anima nō pōt mereri sine corpe vt ieiunando. pegrinando. martyriū sustinēdo. flagellationes ⁊ abstinētias ⁊ hmōi. Tercia vt anima maiorē gloriā capiat in futuro. Si enī anima fuisset sepata a corpore tunc tm̄ fuisset in visione dei glorificata. Sz mō hō q̄ est ꝓpositꝰ ex corpe et anima glorificabit tā in corpe q̄ in anima ⁊ in visione humanitatis et deitatis.

T Vltimo sciendū q̄ sicut anima ex ꝓiunctōe ad corpus plura bona ꝓsequit. sic et multa incōmoda habet ex ꝓiunctione ipsius corporis. Prio habet pcti originalī incīnationē. Vñ Job. Quis potest facere mūdum de immundo ꝓceptū semine. Vñ etiam ps. Ecce enī in iniq̄tatibꝰ ꝓceptus sum. Mā in peccatis ꝓcipimur ⁊ in peccatis nascimur. Scdo peccati ꝓnitatē. Vñ Bern. viij. Proni sunt sensus hoīs ad malū ab adolescētia sua. Tercio boni operis difficultatē. Mā oēs angeli ab initio mundi vsq; hodie nō habuerūt tantā difficultatē ⁊ tantū laborē in fruendo deo sicut vnus hō qui fuit deo vno solo die. Et hoc ē ex respectu corpis. q̄ corpus ē ineptuz et graue ⁊ pigrū ad oē bonū. Quarto hz intellect⁹ hebetudinē. q̄ aia sepata a corpe clariorē ⁊ lucidiorē intellectū habet. Quinto ꝓtinuā impugnationez Vñ apls Gal. v. Caro ꝓcupiscit aduersꝰ spūm. Mā aia anhelat ad celestia. ꝫ corpus trahit ꝓtinue infra.

Sexto passionū multiplicitatē. Vnde Job. xiij. Hō natus de muliere breui viuens tpe repletꝰ multis miserijs. Septimo glorie retardationē. gloriā enī futurā nō ꝓpienus q̄diu hic in corpe detinemur. Propterea dīt apls Phil. j. Cupio dissolui ⁊ ēe cū christo.

In eadem dñica Sermo .xxv.
De verbo dei.

Semen est verbum dei

S Luc. viij. Est enī semen dei quod christꝰ de celo attulit ⁊ in terram seminauit. Mi si enī hoc semen christus attulisset. totus mūdus in sceleribus ꝓmansisset. Vnde Isa. j. Nisi dñs exercituū reliquisset nobis semen quasi sodoma fuissem⁹. Vñ in ꝓsenti fmone tria sunt dicenda. Primo q̄lit verbū dei sit audiendū. Scdo de fructibus vbi dei. Tercio q̄re mali hoies ñ ꝓfit audire veritatē. V Qrtū ad ꝓmū sciendū q̄ verbū dei ē audiendū Primo reverenter ⁊ deuote q̄si ex ore xp̄i ꝓcederet. vñ Lu. x. Qui vos audit me audit ⁊c. Item Mat. x. Nō enī vos estis q̄ loq̄mini ꝫ spūs patris vr̄i q̄ loquit in vob. Vñ dī de ꝫ etiā in decre. Nō min⁹ reus erit q̄ verbū dei negligenter audit q̄ qui corpus xp̄i ex sua negligētia in terrā cadere ꝓmittit. Vñ Aug. in q̄dā fmone. Benigne audiendū est: deuote suscipiendū et sollicite ꝓfuādū q̄cq̄d ad aiaꝝ salutē ptinet. ⁊ non sicut verbū hoīs ꝫ sicut verbū dei sine illud sit cōsolatoriū. sive ꝓiatoriū sive increpatoriū qđ audiat. Scdo verbū dei audiendus est memoriter. vt sicut animal mundū quod ruminat. Sz sunt quidā qui si cribrū quod cum in aquā immergit impletur. sed

UVA. BHSC. IyR_046

qñ extrabitur tūc vacuū est sicut antea fuit. Vñ verbuz dei custodire oportet. Lu.xj. beati q̄ audiūt v̄bū dei z custodiūt illud. glo. bti qui audiūt v̄bum dei z mēte recōdūt z ope implēt vt possideāt vitā eternā. Vñ apls Ro.ij. Nō auditores legis iusti sunt apd deū. ꝫ factores legis iustificabūtur. ℣ Pro quo sciendū q̄ tria damna incurrūt q̄ audiūt verbuz dei z nō faciūt. Primū ē q̄ grauius punīetur. Vñ Jo. xv. Si nō venissem z locutus eis fuissem pctū non haberēt. nūc aūt excusatōnem nō hūt de peccato suo Vñ Lu.xij. Seruus sciēs volūtatē dñi z nō faciēs plagis vapulabit multis. Si enī rex terrenus nūciū inter mandādū tibi aliq̄d mitteret. z tu hoc facē nolles cū bene posses. regē grauiter offenderes. Sic rex glozie iesus xp̄s totiēs tibi nūcium mittit q̄tiens verbū dei audis. z si nō facis regez vtiqz xp̄m offendis. Sz. d. ex hoc sequit q̄ pagani z iudei qui fmonez n̄ audiūt sunt excusati. Rñdet q̄ non. q̄ fides in oibz ꝓbus mūdi ē p̄dicata. vñ p̄s. In oēm terram exiuit sonus eoz z in fines orbis terre v̄ba eoz. Secundo ille q̄ v̄bū dei audit z nō facit obserat sibijpsi ianuam celestis regni. p̄s. Hodie si vocez ei⁹ audieritis ꝛc. Et seqtur. Iurauī in ira mea si. i. nō introibūt in requiē meā. Tercō cū ip̄i in futuro clamabūt tūc xp̄s ip̄oz clamorē nō exaudiet p̄s. Tunc inuocabūt me z ego non exaudiā eos. ℣ Tercō v̄bū dei libenter ē audiendū ꝓpter multiplices fructus quos cōfert illis qui deuote z libenter audiūt v̄bum dei.

Pro q̄ sciendū q̄tū ad scōam ptem illius fmōis q̄ v̄bū dei multa bona opaī in hoīb audiētibz illō deuote. Primo enī mūdificat hoiem. Vñ Jo.xv. Jam vos mūdi estis ꝓpter fmonez quē locutus sum vobis. Et hoc cōtingit duplr̄. Primo q̄ v̄bū dei est speculū in quo q̄s cognoscit pctā sua. Et fm Sene. Initiū salutis est cognitio pcti. Scōo q̄ v̄bū dei dat gr̄am audienti illud p quā hō mūdatur. Vñ puer. xiij. Doctrina bona dat gr̄am. Vnde reprehensibiles sunt illi q̄ lauāt faciem vel vestimēta z calcios mundant. z aiam maculatā nō curāt mūdare. Item parētes illi q̄ pueros ad balneū corpale portāt vt ibi lauent in corpe. ꝫ nō ad fmones vbi lauāde sunt aie. Mā multū vtile eēt pueris a iuuētute audire v̄bum dei. q̄ post i senio plus essent inclinati ad audiendū fmones Sicut pz in ramusculo qui ad quācūqz ptē ꝑmo flectit. postea sp inclinat. Scōo v̄bū dei operatur pñtiā dei i illis qui illō deuote audiūt. Vñ mat. xviij. Vbi duo vel tres cōgregati fuerint in nomīe meo. ibi i medio eoz ego sum. hoc idē hr̄ lu.xxiiij. de illis duobz discipulis qui i die pasce iuerūt de hierlim in emaus. z loq̄bātur inuicē de xp̄o. Et dū sic fabularentur inuicē ihs appropinq̄ns iuit cū illis. Tercio v̄bū dei cibat aiam. mat.iiij. Nō in solo pane viuit hō ꝫ in oī v̄bo q̄ ꝓcedit de ore dei. Vñ greg. Libus mētis ē v̄bū dei. Mā sicut corpus cibat cibo corpali. sic aia v̄bo dei. vñ qui nō pōt ꝓmedē corpaliter. z cui nō sapit cibus. vel qui non retinet cibū. signū ē magne infirmitatis z ꝓpinq̄ mortis. vñ Gre. quisq̄s enī alimēta nō retinet hui⁹ ꝓfecto de vita desperat. Sz heu sunt plures qui quotidie corp⁹ curāt z cibāt cibo corpali. ꝫ aiam p̄ciosam pmittunt fame pire z mori. nec cibant eā cibo spūali. s. v̄bo dei. sicut sunt illi qui qñq̄z i q̄tuor septimanis nō audiūt v̄bū dei. Et si p q̄tuor dies deberēt abstinere a cibo corpali. esset eis valde graue. ꝫ de aīa spūali cibāda nihil curāt vel sentiūt. Quarto v̄bum dei oñdit hoiem discipulū dei. Jo. viij. Qui ex deo est v̄bū dei audit. Mā naturale ē q̄ quilibet audit libēter de p̄ie z mīre z fribus z cognatis suis z de patria sua cū ē in exilio cōstitutus ad quā redire intēdit. Sic si deus est p̄. z btā v̄go ē mr̄ z sancti āgeli frēs z regnuz celeste p̄ria tua. z si ad illud anhelas toto corde tuo. tunc vtiqz audis libenter loq̄ de his z quomodo illuc ꝓuenias

Quinto v̄bū dei a morte liberat. z eternā beatitudinē acq̄rit. Vñ Jo. viij. Si quis fmonē meū seruauerit nō gustabit mortē in eternū. A ℣ Octuz ad tercū principale q̄ritur q̄re mali hoies veritatez audire nō p̄nt. Rñdet q̄ hoc fit ꝓpter tria. Primo q̄ videt eis dura. Job. vj. Durus ē hic fmo z q̄s pōt eū audire. Ber. Videt vobis duz cū dī. Agite penitentiā. erratis. Sed aliq̄n audituri estis v̄bū asperū z fmonē durū. z auditōem malā. s. Ite maledicti in ignē eternuz ꝛc. De qua iusti nō timebūt. dicente p̄s. ab auditione mala nō timebūt. Secūdo q̄ factis eoz veritas ē contraria. Sap̄. ij. Contrarius est operibus nr̄is. et improp̄at nobis pctā legis. Vnde etiā Jo. iij. Qui male agit odit lucē et nō venit ad lucem vt nō arguant opa eius. Tercō q̄ corda eorū sunt ad aliud inclinata ad modū vasis qō hz os versus terraz. Vñ Eccl. xxj. Audiuit luxuriosus et displicebit ei et ꝓiciet illud post dorsum suū. Vnde etiā puer. xviij. nō recipit stultus v̄ba prudētie nisi ea dixeris q̄ versant in corde eius. Vñ tales pueri hoies dicūt illud Isa. xxx. Loq̄mini nobis placētia.

℣ Vltimo nota exemplū de his qui recusant v̄bū dei audire. Scribit Jacobus de vitriaco q̄ fuit quidā rusticus q̄ nūq̄ voluit audire v̄bū dei. ꝫ sp exiuit de ecclesia q̄cito sacerdos incepit fmonē z stetit in cimiterio confabulādo cū aliis rusticis. Qui sepius a plebano suo ꝓpter hoc correptus fuit ex eo q̄ se et alios impediret. Sz ip̄e se nō emēdauit ꝫ in ptinacia sua permānsit. Qui postea grauiter infirmatus vocauit plebanū. et cōfessus ē ex timore mortis z nō ex caritate dei et sue salutis. Et in eadem infirmitate postmodū in breui ē defunctus. Cū aūt ad ecclesiaz esset delatus et sacerdos et alij clerici officiuz defunctoz circa feretruz facerēt legēdo et cātando. imago crucifixi coram oñi populo cepit obturare cuz digitis aures suas. manibz a cruce sepatis. Qd cū oñes circūstantes aspicerēt valde mirabātur. Tūc sacerdos ait ad ꝑplm. Scitis q̄le signū ē hoc. Rñdit popul⁹ q̄ nō intelligerent quid xp̄us per illud signū ꝓeteriderat. Dixit sacerdos. Scire debetis q̄ ille rusticus cuius corpus iacet in hoc feretro modo ē in manibz diaboloz. Idcirco sicut obstruxit aures suas ne audiret verbū dei. ita deus claudit aures suas ne audiat preces nostras quas pro eo fundimus. Et prohibuit oñibus ibidem existentibus ne pro ipsa anima amplius orarent. et tunc cessauerunt omnes pro eo orare. et corpus eius ē delatuz de loco sacro et sepultum est in campo. quia pro anima damnati amplius non est orandū. quia in inferno nulla est redemptio Vnde Grego. xj. libro moral. Quisquis ad inferni mala toleranda semel descenderit nequaq̄ vlterius ad lucem redibit. q̄ nequaq̄ vlterius misericordia

UVA. BHSC. IyR_046

parcentis liberat quos semel in locis penalibus iu-
sticia iudicantis damnat.

Dñica in quinquagesima Sermo xxxvj.
De gaudio magno

Ecce ascẽdimus hiero

e solimã ⁊ cõsummmabũtur oĩa q̃ scripta sunt p̃ ꝓphetas de filio hominis. Lu. xviij. Matth. x. In isto euangelio duo notanꝺ. s. passio xp̃i ⁊ illuminatio cuiusdã ceci. ℒ Sed di. quare illo tempore ecclesia reducit nobis ad memoriã passionem xp̃i. Rñdetur vt gaudiũ mundi qđ illo tempore exerceri solet illis diebus in nobis tpetur. Neq; enĩ filius est neq; filia qui vl'q̃ si patrẽ suũ tam viliter tractari videret qui vel que nõ se ab omni gaudio tparet. Vt ḡ cõpatiamur xp̃o et respuam⁹ gaudia mũdi tũc nobis hodie ꝓponitur passio xp̃i magis manifeste q̃ in aliquo alio euãgelio dñicali p̃ totum annũ p̃ter dñicam palmar̃ in qua passio legit. Dñs xp̃us dicit. Ecce ascendimus ⁊c. Vnde in isto sermone tria sunt dicenda. Primo q̃ gaudiũ mũdi est spernendum a nobis. Secũdo quot modis gaudiũ mundanũ est peccatũ mortale. Tercio exemplũ ℣ ℚtum ad primũ est sciendũ q̃ gaudiũ mũdi est spernendũ ꝓpter q̃nq;. Primo quia oꝛe dei ẽ maledictũ. vñ Lu. vj. Ve vobis diuitibus qui hic habetis cõsolatõem vr̃am. Quis enĩ homo audet gustare qbũ ab aliquo sancto maledictũ. Quantũ ḡ timendũ est ⁊ cauendũ gaudiũ mundi qđ est maledictum a sanctis sanctoꝝ. Dñs ps. Renuit eõsolari aĩa mea. Sed potius debemus diligere tristiciaꝫ a xp̃o benedictã. math. v. Beati qui lugent ⁊c. Item sciẽdum q̃ gaudiũ mundanũ ex fatuitate ꝓuenit ⁊ ex ignoꝛantia. s. q̃ ipsi homines mũdani gaudẽt ⁊ ridẽt Prouer. xv. Stulticia ẽ gaudiũ stulto. Dñs fm aug. videt insania esse. q̃ est gaudiũ freneticoꝝ qui infirmitatẽ nõ cognoscũt ⁊ rident. ⁊ amici eoꝝ ploꝛant ⁊ tristantur. q̃ cognoscũt infirmitatem eoꝝ magis q̃z ipsi per se. Et sic tales mũdani gaudent cuꝫ xp̃s ꝓ eis flet. Dñs bern. Compatit dei filius ⁊ ploꝛat. hõ patitur ⁊ ridet. Ergo sapiẽtes p̃eligũt gaudio p̃senti tristiciã dicentes illud Eccles. ij. Risum reputaui erroꝛẽ. Dñs ber. loquens de fletu xp̃i dicit. Xp̃m super Lazarũ ⁊ ciuitatẽ fleuisse legimus risisse vero ⁊ iocasse eũ nũq̃ leginus. ℒ Secũdo gaudium mũdi ⁊ huius seculi ẽ spernendũ ⁊ fugiendũ. iõ q̃ nõ est purũ sed cũ tristicia murtũ. Amatoꝛes enĩ huius mũdi nõ p̃nt habere veꝝ ⁊ purũ gaudium in rebus huius seculi. sicut boni huius seculi contemptoꝛes hũt in deo. Et rõ huius ẽ. aut enĩ ledũtur in conscientia. aut in coꝛpe. aut in vtroq; simul. verbi gr̃a. Si quis q̃rit delectatõem in cibo ⁊ nimium sumit de cibo ⁊ potu peccat ⁊ ledit in cõscientia ꝓpter synderesim remordentẽ. Insup grauat in coꝛpe intantuꝫ q̃ postea nõ delectat eũ aliquid boni opari. Item si choꝛisat tũc erit fessus in coꝛpe ⁊ cũ hoc ledit in aĩa. Item si luxuriam exercet ⁊ excedit in nimietate. tũc habebit nauseã ⁊ ledit in cõscia. ⁊ cũ hoc debilitat in coꝛpe. Dñs Aristo. de regi. prin. Coitus ẽ destructio coꝛpis ⁊ abbreuiatio vite. Item si in diuitijs tũc habet laboꝛẽ in acquirendo. timoꝛẽ in custodiẽdo. doloꝛem in amittendo. Item si in ptãtibus ⁊ dignitatibꝫ tũc oꝑtet eũ habere curã ⁊ solicitudinẽꝫ subditoꝝ Dñs gre. sup Ezech. Quãto quis hic altioꝛ erigit tãto curis grauioꝛibꝫ onerat. eisq; populis ⁊ mente ⁊ cogitatõe supponit quibus dignitate p̃ponit. Dñs Boeti⁹. O q̃ multis amaritudinibus dulceꝺo humane felicitatis respersa est. Tercio gaudiũ hui⁹ seculi ẽ fugiendũ. etiã si non esset maledictũ a xp̃o. ⁊ si esset purũ gaudiũ tñ adhuc spernendũ esset. q̃ breue ⁊ momentaneũ est. Dñs Job. xx. Gaudiũ hypocrite. s. mũdi ad instar puncti. Habituri enĩ sunt boni ⁊ mali tristiciã aut gaudiũ ⁊ hic aut in futuro. Sz boni scientes q̃ gaudiũ p̃tis vite ẽ breue ⁊ gaudiũ future vite ẽ longũ. ergo tristiciã preeligũt in p̃senti ⁊ gaudiũ in futuro. Augu. Sapia sanctoꝝ est hic tpaliter cruciari ⁊ alibi ineternũ delectari. Mali vo econtrario faciũt. Dñs si quis aduerteret q̃ breue ⁊ momentaneũ ẽ gaudiũ huius seculi oĩno fugeret ⁊ sperneret illud ⁊ deo seruiret ꝓ eternis ⁊ sempiternis gaudijs. ℱ Dñs in vitas patrũ ordinis p̃dicatoꝝ legit exemplũ tale. q̃ mgr̃ rolandus in q̃dam festo habuit de scarleto nouas ⁊ p̃ciosas vestes. Et cũ solennib⁹ epulis interfuisset cũ socijs. ⁊ totũ illuꝫ diem in vanitatibus ⁊ ludis ⁊ in vana gl̃a transegisset. in sero ad se reuersus ⁊ tactus a spũsancto intrinsecus ait. Vbi ẽ festum qđ fecimus. ⁊ illa leticia quo abijt. Videꝫ ergo q̃ ois mũdi leticia cito transit ⁊ in doloꝛẽ cõuertitur seq̃nti die ordinẽ predicatorũ est ingressus. in quo multis annis p̃dicauit ⁊ domino fuiuit in omĩ sanctitate. fama. doctrina. ⁊ scia preclarus. ℬ Quarto gaudiũ seculi ẽ fugiẽdũ quia ꝓuat hominẽ eternis gaudijs. Dñs gr̃ego. in omel. Nemo p̃t hic gaudere cum hoc seculo ⁊ illic regnare cũ deo. Hoc ẽ duꝫ verbũ amatoꝛibus mũdi cũ hoc seculo se letificãtibus. s. choꝛisando ⁊ cãtãdo de nocte in plateis ⁊ ridẽdo cũ cachinnis. ⁊ turpibus verbis ⁊ factis se ordinando. O q̃ miseri ⁊ ceci sunt tales. q̃ estimãt melioꝛa esse gaudia huius seculi q̃ meritũ xp̃i ⁊ gaudia celi. Et insup spernũt ⁊ p̃uipẽdũt xp̃m. mariã ⁊ omnes sanctos dei ⁊ angelos Mam qui illicite gaudent illi ꝓponũt illa gaudia gaudijs celi ⁊ societati marie ⁊ oim sanctoꝝ ⁊ gaudijs q̃ habituri sunt boni in celo a pticipatione marie. ꝓphaꝝ. aploꝝ. martyꝝ. pfessoꝝ. vginũ. ⁊ oim electoꝝ. q̃ vnusq̃sq; hẽbit spãle gaudiũ a q̃libet sctõ ⁊ a quolibꝫ ãgelo. vñ Euse. Vnusq̃sq; intãtũ gaudet de alteri⁹ merito sic̃ de suo ꝓprio. Si tales mũdi amatoꝛes coꝛde ⁊ rõe vellẽt gaudia celi põderare. tũc merito gaudia isti⁹ seculi deberẽt spnere ⁊ voluptates coꝛpis abdicare. Dñs aug. de li. ar. Tãta ẽ iocũditas lucis eterne vt si etiã nõ liceret ãplius in ea manẽ q̃ vnius diei hoꝛa ꝓpẽ hoc solũ innũerabiles ãni hui⁹ vite pleni delitijs ⁊ etiã cũ affluẽtia bonoꝝ tpaliu recte meritoq; ptẽnerent. Dñs ps. Qñ mille ãni añ ocu. tuos tanq̃ dies hesterꝺ. q̃ pterijt. ℣ Quinto gaudiũ seculi ẽ fugiendũ. q̃ ineternũ ve mutabitur. Mã sic̃ tristibus salubꝛe tristicia coꝝ mutabit in gaudiũ vt bñ Jo. xvj. sic p oppositũ gaudiũ mũdanoꝝ vtek in eternã tristiciã. Dñs gre. in omel. Pñtia gaudia sequũtur ꝓpetua lamẽta. verbi gr̃a. Risus illicitus vtek in fletũ sempiternũ. vñ Lu. vj. Ve vobis q̃ nũc ridetis q̃ luge. ⁊ fle. Item gula ⁊ satietas vtek in esurie. Lu. vj. Ve vobis q̃ saturati estis. quia

UVA. BHSC. IyR_046

XXXVI

esurietis. ꝛ ps. Famē patient vt canes ꝛ circūibunt ciuitatē. Apoc. xvj. Mādducabūt linguas suas p̄ dolore. Item ebrietas eoꝝ vtet in sitim. ps. Ignis sulphur ꝛ spūs procellaꝝ ps calicis eoꝝ. Item diuitie vertent in pauptatē. vñ Lu. vj. ve vobis diuitibꝫ q̄ hic hētis cōsolatōem vr̄am. Hoc pz in diuite epulone. q̄ in inferno vltra mille ānos p vna gutta aq̄ petijt nec vnq̄ obtinuit. O q̄ stulti sunt q̄ hic letātur ꝛ in delitijs viuūt. cū tñ verba xp̄i nō pteribūt. Luc. xxj. Celū ꝛ terra trāsibūt. verba aūt mea nō transibūt. Et nota hic vnuz exēplū de his q̄ hic letātur ꝛ in delitijs viuūt quō in futuro puniētur quere in fmo. lxij. N.

¶ Octū ad scōm sciēdū q̄ gaudiū mūdi ꝛ inepta leticia ꝛ gestus corpis inordioatus. mētis ieiunitatem oñdens pōt eē pctm̄ mortale. Primo cū quis inepte letat ꝛ iactat se i his q̄ fm se sunt mala. sicut hr̄ puer. ij. Letātur cuz malefecerint ꝛ exultāt in rebus pessimis. Et sic ex obiecto sortit reatū pcti mortalis. qz tales gaudēt de qbꝫ valde dolendum ē. s. de peccatis. Itē pz hoc etiā Eccl. xix. Qui gaudet de iniqtate denotabit. i. de libro vite delebit. ꝛ hoc nō fit nisi p pctm̄ mortale. vbi gra. Si q̄s letat ꝛ iactat se de p petratōne pctoꝝ. s. de actu luxurie. vt q̄ illā ancillaz vel illā vxinē vel filiā illius vel vxorē illius violauerit. Silr q̄ de chorea illicita vel de torneamentis iactat se. ꝛ sic q̄rit laudari. Silr q̄ iactat se de vindicta q̄ illū pcusserit vel q̄ devindicauit eū de illo. qz infortuniū accidit sibi. Silr q̄ de supbia vestituz ꝛ de honore sibi exhibito nimiuz gaudet. Silr q̄ iactat se de fraude q̄ primū decepit. vñ gre. Duplr peccat q̄ se de crimine iactat. ℟ Quenr vñ venit q̄ hō i malo letat. Rñdet ex ignorātia ꝛ cecitate mētis. vñ Sap. ij. Excecauit eos malicia eoꝝ. hoc pz. Mā si at tenderēt pctī grauitatē offensam dei. ꝛ penā eternaz. magis flerēt q̄ gauderēt. Vñ xp̄s dixit in euāgelio Lu. xix. Si cognouisses ꝛ tu supple fleres. ac si diceret. O tu supbe si cognosceres hūiliatōem q̄ humilieris in igne infernali nō gauderes ꝫ fleres. Silr. O chorisans si cognosceres quō ois motus petulātie ē saltus i pfundū cloace. supple fleres potius q̄ gauderes siue rideres. Silr. O gulose ꝛ ebriose si cognosceres eternā famē ꝛ sitim qbꝫ post hac cruciēris nō gauderes. Silr O dives q̄ sciēter res iniustas possides. si cognosceres futurā pauptatem tē. Silr O luxuriose q̄ in delitijs corpis vius si cognosceres quō ps illoꝝ luxuriantiū erit in stagno ardēti igne ꝛ sulphure. vt hr̄ Apoc. xxj. supple fleres. Silr O accidiose si attēderes dictū xp̄i vt hr̄ mat. xx. Ligatis manibus ꝛ pedibus pijcite eū in tenebre. exte. Vñ q̄libet xp̄ianus debz flere de malis cōmissis ꝛ nō letari. exēplo marie mag. ꝛ bti petri apost. q̄ fleuerūt amare p pctis suis vñ mat. v. Beati q̄ lugēt qm̄ ipi ꝓso. Mā ē magna puersitas letari ꝛ iactare se in malis. Vnde Ber. Quid ē magis puersum q̄ letari cū malefeceris ꝛ in rebꝫ pessimis exultare. ¶ Scdo cū aliq̄ assumūtur ad scurrilitatē ꝛ ad ineptā leticiaz q̄ vgūt in nocumētū primi. vel eōtemptū dei. vbi gra. Sic deridere et spernere vel pupēdere primū. ꝛ eum ad irā puocare per talē leticiā vel scurrilitatē tūc talis reus erit oīm peccatoꝝ q̄ ille sic puocatus p̄mittit. Mā ē regula iuris. Qui occasionē dāni dat dānū dedisse videt vñ etiā dr̄ in decre. Dātes occasionem scandali rei sunt peuntiū. j. q. j. Mi q̄. Silr fm aug. Qui añ carnispriuiū assumūt formas mōstruosas. i qbus indicāt se hr̄e aīm beluinū. Vñ dr̄ in decre. gestus corpis q̄litatē indicat mētis. disti. xlj. Clericus. Silr illi qui qui circūeunt i ciuitate in carnispriuio. pijciendo cineres sup boies vel qui maculāt boies quocūq̄z mō. vl etiā qui discurrūt ꝛ trudūt homies in formis bestiarū ꝛ in formis demonū. Silr ꝛ mulieres q̄ induūt habitū virilē. ꝛ econuerso viri qui induūt habitū muliebrē. qō ē absurduz ꝛ abois abile qz ex hoc multa mala euenīunt. Mā q̄ncq̄z aliq̄ pone q̄ alias nūq̄ pōt cōuenire tūc cōueniūt in tali habitu. Et sic vna persona pcitat alias ad malā pcupiam. vñ nulla honesta psona ꝛ pba mulier deberet se sic trāsformare. vñ spūsctus loq̄tur p ypham vt hr̄ Deut. xxij. Nō induet mulier veste virili. nec vir vtet veste feminea. aboiabilis enī ē apud deū qui facit hec. Item aliq̄ persone sunt q̄ in carnispriuio assumunt sibi habitū religionis ꝛ trāsformāt se in monachos. ꝛ sic in sancto habitu chorisant. in quo tales grauiē deū offendūt. Insup grauiter peccāt qui ad talia iuuant. qui vestes pcedūt viris ꝛ mulieribꝫ ad trāsformandū se. vel etiā qui in domibꝫ eoꝝ p̄mittūt talia fieri. Silr ꝛ rectores ciuitatum ꝛ villaꝝ qui i locis sibi cōmissis ꝛ subiectis sciēter p̄mittūt talia fieri rei erūt oīm pctoꝝ eoꝝ. Vñ dr̄ in decre. Facientē ꝛ cōsentiētem par pena cōstringit. xvij. q. iij. Omnes. Silr illi grauiter peccant qui carnes vltra mediā noctē feria tercia in carnispriuio comedūt. qz tūc incipit ieiunū ¶ Et nota inde exemplum de his q̄ tūc comedūt carnē post mediā noctē. Legit in dialo. Cesarij q̄ q̄dam cōuiuātes diuersas carnes cum vino exquisito vsq̄z ad mediā noctē pmederunt. ꝛ cū saturati essent nimis. postmodū in ipō gallicātu hospes vocās seruitorē suuz dixit ei. Certe adhuc comedem⁹ carnes. Vade ꝛ affer nobis gallinā in partica iuxta gallū sedentē. qz ceteris pinguior eē consuevit. ꝛ prepara nobis. Quā cū strāgulasset. ꝛ vētrē aperto. manuq̄z imposita cū oīa intestina eius simul ejcere se putaret maximū bufonē extraxit. cuius motū cū manu sensisset et precisset vidisset q̄z quid esset. repentino suo clamore oēs adnocauit. Videtes illi intestina galline in bufonē vsa cōfusi sunt. ꝛ a loco cōuiuij recesserūt. intelligētes opus eē diaboli. Tercō peccat q̄s p ineptā leticiā et per gaudiū seculi. cū aliq̄s ad talia nimis vehemēter afficit ꝓpter nimiaz cōplacentiam quā hz in talibꝫ gaudijs seculi ꝛ vanitatibus. Vnd aug. Nullū pctm̄ ē adeo veniale qō nō fiat mortale dū placet. Ergo q̄n in aliq̄ pctō qō fm genus suum esset veniale habuisset quis nimiā cōplacentiā. tunc cōfiteri dz illud ꝓpter securitatē. Et etiaz q̄to maior ē delectatio in quocūq̄z pctō. tanto maior pena debetur huic pctō. Apoc. xviij. Quātū glorificauit se et i delitijs fuit tm̄ date illi tor. et lu. Ex quo pz q̄ reprehensibile ē nimia cōplacentiā hr̄e in iocis. in risibꝫ. et in gaudijs huius seculi. Quarto cuz q̄s inepte letat et scurrilitatē et vanitatē exercet. nec tñ p̄ caritatē dei et primi facere attēptat. ꝛ sic ē solū veniale. Quito cū q̄s iocat et letat vel facit aliquā leticiā vt seipm vl aliquē aliū tristē vel tēptatū releuet. Et sic ē bonū et licitū. Vñ Aristo. vij. ethi. Nō sp indiget q̄ dā delectatōe q̄si q̄dā recreatōe ꝓpter multos labores qui

UVA. BHSC. IyR_046

sibi occurrūt. nā in nimia tristicia extinctā deuotio ⁊ opatio ⁊ututū suffocāt. sic ꝙ nō libeat hoī aliquid boni facere qui nimis ē tristis ī semetipō. Item si mēs bōana sp extēderet circa seria fatigaret ⁊ hebetaret. Et iō cōuenies ē ꝓ loco ⁊ tpe vt bēat requiē ⁊ recreationē. Cauenda tū est superfluitas ⁊ excessus. vnde Aristo. ix. eth. Paz de delectatione sufficit ad vitā q̄ si pro cōdimēto. sic parū sufficit de sale ꝓ cibo. Ex q̄ sequit ꝙ isti sunt reprēhēsibiles q̄ nimiū insistūt gaudijs seculi ⁊ recreatōnibus corpis. ☞ Ext̄ū ad tertiū nota exemplū de vno q̄ semp tristabat ī hoc seculo. ⁊ de alia persona q̄ sp letabat ī gaudijs huius seculi. Nō legit ī vitaspa. Fuerunt duo. s. vir ⁊ mulier ī mrimonio simul ꝓstituti. ⁊ vir erat sctē vite ꝫ infortunat⁹ in hoc mūdo intātū vt etiā ī morte dū debēt sepeliri tāta fuit pluuie inūdatio. ꝙ vix potuit multis diebus sepeliri. Huius vxor ⁊o econtrario mulier pessime vite ꝫ fortunatissima. qr nūq̄ corpori eius morbo accidebat. nec dolorē aliquem sensit in quocūq̄ mēbro corporis. ꝫ a iuuentute vsq̄ ad vltimū diem integrū sanūq̄ corpus suū possedit. Factū est ꝙ post mortē vtriusq̄ filia quā insimul habebāt cogitare cepit cuius vitā imitari vellet. Cū ergo inclinaret aliq̄ntulū carne suggerēte ad imitandū vitam matris. facta est in extasi. ⁊ ostensus est ei locus amenissimus. in quo cū vidisset pīem inter alios bonos occurrēte ruit ī amplexus pīs rogās vt eā secū retineret. At ille. nō potes mō hic manere ꝫ si duxeris vitā vt ego duxi tandē ad hunc locū peruenies. ⁊ eris semper mecum. Mox aūt auulsa ē ab eo ⁊ ducta est ad locū q̄ndam vbi deorsum respiciens vidit mrem in horribili tormēto. Que respiciēs sursum ⁊ videns filiā cepit clamare dicens. Vide filia q̄ pati or ꝓpter inundā vitā meā. Heu mihi filia mea. q̄si si deliramēta videbantur mihi vniuersa q̄ de sobrietate erāt. Opera enī fornicatōnis ⁊ adulterij ꝓ mihi lo habui. ⁊ ebrietatem ⁊ crapulā sectata sum. Et ecce ꝓpter paruā libidinē ꝙtam recipio crematōnem. Et ecce ꝓpter delitias exiguas ꝙtas sustineo penas Et ecce ꝓpter momentancū gaudiū qō habui in seculo. iā eterna tormenta ⁊ lamēta exoluo. Ad hec āt ⁊ba illa cōmota ad se rediit. ⁊ recogitās super his q̄ viderat in pīe ⁊ mre. deliberauit seq̄ vitaz pīs illuc duci timens vbi viderat mrem. Et facta est postmodū mulier sancta. Crisō. super mat. Tātā inesse huic vite agnoscim⁹ breuitatē. vt vix in tota vita hac ad mortem se quis possit disponere tā celeriter aduolātem. Theophilus ī breuiloq̄o diuersaz artiū. Vitz a paruo igne frāgitur. ab igne aūt valido ⁊ forti potius solidat. Sic mens bōana igne carnalis delectationis mūdaneq̄ ꝓcupie dissipatur ⁊ frāgitur. igne aūt amoris diuini consolidatur.

In eadem dominica. De chorea.

Sermo. xxxvij.

radetur enim gētibus

t ⁊ illudet ⁊ flagellabit̄ ⁊ ꝛspuet. lu. xviij.

Ubi sciendū ꝙ passio xpi q̄ in hodierno euāgelio nobis hodie ꝓponitur nos debet ab illicitis gaudijs huius seculi ⁊ a choreis ⁊ vanitatibus alijs abstrahere. Sed exquo iam ista tpe homines vt cōiter chorizare solent. tūc in pūti sermone tria sunt dicenda. Primo quō xp̄us in chorea illuditur ⁊ cōtemnit. Secūdo vtrū chorizare sit peccatū mortale. Tercio de circūstātijs ⁊ astātibus choree. ꝓ ☞ ad primū sciendū ꝙ chorizantes ꝙtum in seipis est rursum crucifigūt filiū hominis. ☞ aūt hoc plenius possitis intelligere choream volo vobis declarare ⁊ exponere. ⁊ ex isto potestis intelligere quantū malū sit chorizare. Notate ergo diligenter ꝙ quinq̄ fiunt in chorea q̄ reqrunt ad artē bñ chorizandi. Primo qui vult bene chorizare. ⁊ diabolo in hoc multū complacere ⁊ periculū anime incurrere tūc debz primo alte saltare. Hoc ideo vobis fm glosam dico vt eo profundius ad infernū saltare ⁊ cadere possitis. quia fm Aug. quilibet saltus q̄ fit in chorea est saltus ad profundū inferni. Nō ipe Aug. dicit. Qis motus petulantie est saltus in profundū cloace. Et eadem autoritas allegat in sum. vicioz. c. de chorea. Ideo quāto altius in chorea saltaueritis. tanto profundius ad infernū cadetis. Est enī magna stulticia sic saltare sicut hircus. immo si videres animal brutū. scilicz equū vel vaccā sic saltare. tu diceres ꝙ esset aīal fatuū ⁊ tu es aīmal rōnale ⁊ assimilas te sic hirco vel alij aīali irrōnali. ō dictū pī. nolite fieri sicut equus ⁊ mulus ī quibus nō ē intellectus. Ergo si non vultis ad ꝓfundū inferni cadere ꝫ ad celū sursum ascendere. tūc fugite choreā ⁊ caueatis vobis ab illa. ⁊ hoc est meū cōsiliū. qr multo melius ē cū deo ⁊ cū oibz sanctis in celo regnare. ꝙ in inferno cuz demonibus et dānatis eternā penaz sustinere. Scōm qō reqrit ad choreā ⁊ qō etiā cōiter fit ī chorea ē ꝙ brachia late expādūt. vt choreā magnā faciant. Et hoc iō fm glo. vt ibu xp̄o magnā irreuerētiā et irrisionē seu ec cōtēptū possint facē qr talis expāsio brachioz signat expāsionē brachioz xp̄i in cruce. q̄ sic fuit tractus et expansus ꝙ oia ossa sua dinūerari poterant. vñ pī. Dinumerauerūt oia ossa mea. Item oēs vene eius in sanctissimo suo corpe plus nimio fuerūt extense. Nō legit ꝙ expāsis brachijs et extēsis venis pependit in cruce. et isti extēsioni et expansioni magnā ꝓtumeliā et irrisionē tales chorizantes faciūt ī hoc ꝙ sic in vana leticia se expandūt. cū xp̄s in magna tristicia et magno dolore fuit expānsus et extēsus. Item ꝓ hoc ꝙ sic se in modū crucis expādūt miam dei derident et a se repellūt. qr in signū misericordie xp̄us in cruce manus et brachia expādit. vt patus eēt ad amplexandū nos pctōres misericorditer suscipiēdo. q̄ ergo sic chorizantes eius miam derident iusticiā suaz cōtra se excitant. vt eos tanto iustius damnet. Igit si non vultis ex iusticia dei dānari eius miam nolite sic amplius deridē. Igitur cauete a chorea. et ē hec expositio secūdi mēbri. Itē quotiencūq̄ deuoti hoīes orāt. et manus suas in oīone eleuāt totiēs deo sacrificiū manuū suaz offerūt. vñ pī. eleuatio manuum meaz sacrificiū vespertinū. Sic ecōuerso chorizantes quotienscūq̄ manus suas expādūt in chorea diabolo eas offerūt. et seipos cōsumūt. Nō ber. in ꝓna xp̄i. ego te acq̄siui manib⁹ crucifixis et tu te cōsumis manib⁹ diabolo dedicatis. ☞ Tercium qō reqritur ad choreā et qō cōiter fit in chorea est caput erigere et alta voce clamare. et ꝓ hoc fit magna irreuerētia xp̄o. q̄ inclinato capite pepēdit ī cruce. et clamore valido emisit spūm. De q̄ inclinatōne dicat

UVA. BHSC. IyR_046

XXXVII

Johā.xix. Inclinato capite emisit spūm. Et clamor etiā ille bestialis irreuerēt clamorē xpi in cruce pendentis. de quo dī mat. xxvij. Clamans voce magna emisit spūm. Pre cuius clamore tria facta sunt. s. terra mota ē. petre scisse sunt. ⁊ sol obscuratus ē. Et tali clamori xpi fit magna irreuerētia p talē cantū ⁊ p talem sonitū fistulaꝝ q̄ fit in choreis. Et tales q̄ sic delectātur in cantu ⁊ in fistulis miserabilius ⁊ terribilius clamabūt ⁊ lugebunt in inferno. dicentes illud Apoc. viij. Ve ve ve. Ve pro pmo seorsum quinis clamabit dicēs. Ve q̄ vnq̄ natus sum. q̄ melꝰ illi esset si natus nō fuisset. Dicendo etiaꝫ. Maledictꝰ sit ille venter q̄ me peccatorē portauit. Item secūdū ve clamabit sup se ⁊ sua mēbra ꝓpria corpis dicēs. Ve vobis maledicti pedes q̄d mihi miserrimo imputastis. q̄ per maluꝫ gressum ⁊ saltus illicitos mihi celi ianuā obseraſtis. Ve vobis manib⁹ cur p maluꝫ tactū ⁊ illicitam extēsionē me glorie corona priuastis. iam ꝓpter vos ducor ad ignē. de quo nūq̄ egrediar. Ve tibi maledicta lingua q̄nta mala mihi induxisti qū tot turpia ẏba protulisti. ⁊ tam freq̄nter illicitos cantus cantasti. O maledicti oculi q̄ me per visuꝫ illicitū dei visione priuastis. ⁊ nūq̄ vnā guttā lacrimarū pro pctis fudistis. Jam incipit fletus vr̄ intolerabilis cora oībus demonib⁹ ⁊ damnatis. Ve tibi cor quid mihi imputasti q̄ tuis cogitatōnib⁹ ⁊ gaudijs illicitis me eternis gaudijs priuasti. ⁊ sic de alijs. Tercīū ve clamabūt dicētes. Ve p̄ amaritudine. ⁊ ve p̄ multitudie. ⁊ ve p̄ eternitate penaꝝ. ℟ Quartū qō requirit ad choreā et qō cōiter fit in chorea est q̄ manib⁹ ⁊ brachijs se inuicē cōplectūtur vt firmi⁹ cōcatenētur. ne chorea defacili rūpatur. Et hoc significat q̄ hoc ideo fieri dz. vt diabolus eos firmius teneat in manu et potestate sua. Nam oēs in chorea exītes sunt in ptāte diaboli. q̄ sunt in eius seruitio. Et iste diabolus vocat vulgariter schickentantz. Et iste diabolus recipit te in ptātem suā cuz accedis ad choreā. Sed si quis diceret. si chorizans ē in potestate diaboli cur nō exercet in eo statim potestatē. ℟ Ñ dr̄ q̄ hoc libēter faceret si oīpotens deus pmitteret Et de hoc q̄re vnū exemplum infra sermo. clviij. B.

Quintū qō req̄ritur ad choreaz. et qō cōiter fit in chorea est q̄ chorizantes pulcre se ornāt. s. caput cuz sertis et capuc̄js et peplis. et reliquū corpus cū varijs indumētis. et hoc signat q̄ hoc tō fieri debeat a chorizantibus. vt eo difformiores. nigriores et diabolis similiores in inferno fieri pñt. Naz q̄nto plus se mō ornāt varijs ornamētis et diuersis vestib⁹ et coloribus tanto oportet eos hr̄e in inferno magis diuersas et varias penas. q̄ q̄libet tunica superflua et q̄ libet color varius spālem penā hēbit in inferno aliū colorē sequit alia pena. q̄ color rubeus aliā penam hēbit q̄ color flaueus. et sic de alijs. Item chorizantes pulcre et supbe se ornāt vt xpo maiorē ꝓtumeliaz inferāt. Nā sicut xps coronatus fuit corona spinea. sic isti ornāt capita cū sertis ⁊ mitris et peplis. Ergo isti dolore xpi quē in capite habuit p coronā spineaz meditari deberēt cū capita sua sic ornāt. Item vestes nimis longas caudas habentes et post se trahentes in terra designāt albam vestem et fatuā quā Herodes xpo induit q̄n ad pylatum eum remisit q̄ vestis longior fuit q̄ xps. Et ꝓterea quādo procedē debebat super eandē calcabat. ⁊ sic ad terram cadebat. q̄ manus eius fuerūt sibi post tergū ligate. et ideo non poterat illā ante se leuare. Talia memorari deberent q̄ longas vestes portant. Item hr̄e cingulos deauratos et argenteos designat funē cū qua xps erat ligatus et ad patibulū crucis deductus. Talia mēoranda essent chorizantib⁹ cū se ad choreā ꝓparant.

S ℣tū ad secūdū q̄ritur vtz an chorizare sit pec catū mortale. ℟ Ñdetur q̄ sic q̄n ex superbia ⁊ mala cōcupia fit. Nñ Augu. Melius ē in die dñica arare q̄ chorizare. et melius esset mulierē lanā suā in diebꝰ festiuis texere q̄ impudice chorizare. Nñ dī in decr. In festiuitatibus debēt laici a choreis abstinere. de cōse. di. iij. Irreligiosa. Quare aūt minus malum sit arare in festiuo die q̄ chorizare. ℟ Ñdet q̄ ideo quia iste qui laborat simpliciter peccat frāgendo sabbatū. ꝧ chorizans chorizando quasi cōmittit oīa peccata mortalia. Qđ probatur sic. q̄ ibi ē supbia q̄ est initiū oīs peccati. ꝓpter quā lucifer celū pdidit. quia nō ex humilitate homines solent chorizare. ꝧ plus ex elatione. Aug. in epla. Quem supbum videris filiū di aboli esse nō dubites. ex his verbis patet cuius fil ij sunt qui ex supbia choreas ducūt. Item ibi cōmittit luxuria. nam tales chorizantes et pulcre se ornantes plurimoꝝ corda videntiū ad luxuriā et malas cōcupiscentias accendūt. Nñ mat. v. Qui viderit mulierem ad cōcupiscendū eā iam mechatus ē eā in corde suo. Item q̄n vnus accedit ad vnā tangendo eam. vel anteducit eam cā alliciendi ad malū. grauit pecc at. Secus si vellet cū ea cōtrahere mr̄imoniū. Jteꝫ ibi cōmittit inuidia: q̄ si vna psona plus honoratur q̄ alia. vel meliora vestimenta hz. tūc multotiēs cetere psone inuident ei. Jtē ibi cōmittit auaricia. q̄ talia vestimēta nō hītes se p̄ deū affectāt tales vestes et talē pulcritudinē. et qō peius ē ad malū finē. s. ad peccandū. Item sciendū ſm Guil. lugō. q̄ ducētes choreas quodāmō faciūt p̄ septē sacra eccie. Primo p̄ baptismū. q̄ frangūt pactū qō inierūt cū xpo i baptismo q̄n patrin⁹ eoꝝ dixit. Abrenūcio diabolo et oīb⁹ pōpis ei⁹. Pompā em̄ sine ꝓcessionē diaboli intrant chorizantes. Nñ patrini eoꝝ pñt timere de illa ꝓcessione ne rei inueniāt apud deū si nō admonuerint patrinos suos diligenter ne intrent choreas. ꝓcessio em̄ diaboli est chorea. Signū aūt huius ē hoc q̄ ꝓcedit ad sinistrā manū. Nñ ꝓuerb. iij. Vias em̄ q̄ a dextris sunt nouit deus. puerse aūt sunt que sunt a sinistris. Nñ Guil. lug. Chorea ē circulus cuius centrū ē diabolus. a q̄ diabolo oīes vgines seu mulieres erūt ducte in sinistra manu in signū malicie. Jtē faciūt p̄ sacrm cōfirmatōnis in quo in frōte signū crucis acceperūt tanq̄ empti passione xpi. In choreis vo signo crucis abiecto. signū diaboli in capite suo ponūt qō ē supbia. qō nō pōt fieri absq̄ magna ꝓtumelia xpi. Item faciūt p̄ sacrm pnie. ꝓ qō reōciliati erāt in q̄dragesima dū pacē illā frangunt ⁊ ad exercitū diaboli vadūt. Jtē faciunt p̄ sacrm mr̄imonij. q̄ multotiēs in choreis aliq̄s ꝓcupiscit vxorem alteri⁹. et ecōuerso mulieres cōcupiscūt aliaꝝ feminaꝝ viros qō ē p̄ nonū p̄ceptū. vbi dī. nō concupisces vxorē ꝓximi tui. T ℣tū ad tercīū sciendū q̄ astātes circa choreā q̄nq̄ intantū peccāt. sicut ipi chorizantes. Rō ē. q̄ ipsi dāt occasionē chorizan

UVA. BHSC. IyR_046

di.qz circūstantes si nō aspicerent tūc ipsi nō chorisa
rent.vel nō tantā diligentiā z aduertentiā ad gest?
z ad mores suos quib⁹ se deordināt adhiberent. In
super circūstantes peccāt in hoc q̄ p̄sideranr dispo
sitōnes.vba z mores chorisantiū. Et tūc ex his cōsi
deratis iudicāt chorisantes.qō ē ꝯ euangeliū.vt ha
betur lu.vj. Nolite iudicare z nō iudicabimini. Itē
sciendū q̄ qui magis delectabiliter vident choreas
vel cū maiori delectatōne audiūt cantus vel alia mu
sicalia.tales magis horribiliores demones videbunt
z audient lacrimabiliores clamores demonū z dā
natoꝝ. Vñ Salomō. Per q̄ bō peccat. p hec etiam
punietur. Vñ ber. In quo membro creatori pl⁹ of
fenditur in eodē pctō grauius puniet. Et hoc etiaz
intelligit de q̄nq̄z sensib⁹.s.visu auditu ꝛc. Vñ patz
q̄ antiq̄ vetule q̄ circūsedent choreas potius debe
rent intrare ecclesiā vel cameră suā. z cōsiderare pec
cata sua p̄terita in iuuētute cōmissa q̄ ibi circa cho
ream sedere. z peccata sua augere vel augmentare.
D Vñ legit q̄ soror sancti Damiani apparuit si
bi post obitū z dixit se esse in maximis penis. Et ip̄e
sctūs damian? q̄siuit ob quā cām esset in tātis penis
cū tñ sancte vite fuisset. Rñdit hāc ee cām q̄ sel'stetis
set in camera sua z audisset in platea cātus chorisan
tiū cuz aliquali dulcedine. z de hoc in p̄nti vita non
egisset pniam. ꝯ ob hāc cām p.xv. dies deberet puni
ri in purgatorio. ꝯ volunt aliqui se excusare in pecca
tis suis dicētes q̄ añ centū annos hoies chorisaue
rūt. ergo z hodierna die chorisare p̄nt. Rñdet super
hoc q̄ ante centū annos hoies tam bene intrauerūt
in infernū ꝓpter malefacta sicut hodierna die faciūt
qz mala cōsuetudo nō excusat pctū. immo q̄nto diu
turnior. tanto periculosior. vt hr̄ in decre. xxiij. q.j.
Scisma. A Aliud exemplū de plaga choree. Le
gitur q̄ in q̄dam villa Colonieñ. diocesi. quidaz ere
xerūt arietē vestitū sericis vt q melius chorisaret ha
beret illū. Qō audiēs sacerdos illius loci p̄hibuit
publice in ambone z minatus ē eis plagā dei si nō de
sisterēt. Sz obstinati ꝓpter ꝟ ñ omiserūt. Ido cū cho
risarent in die festo ecce subito fulgur tonitruum z
grando de celo venerūt z cōminuerūt oēs segetes z
fructus arboꝝ z vineaꝝ illius ville. cū tū p̄ius esset
aeris serenitas. Et tota p̄uincia ex q̄ p̄plus ad illaz
choreā cōuenerat plagata fuit eadē plaga in segetib⁹
z fructibus terre. Item grauitas illius peccati p̄z ex
vindicta z plaga q̄ chorea ē punita tam in veteri q̄
nouo testamēto. Vñ hr̄ Exo. xxij. Cū descendisset
moyses de mōte sinay. z appropinquasset castris fi
liorꝝ israel vidit vitulū z choreas. Iratusq̄z valde p
iecit tabulas lapideas digito dei scriptas. z cōfregit
eas ad radicē mōtis. Deinde sumpsit secū filios leui
accinctos gladijs q̄ occiderūt ex ydolatriā tūb. xxiij.
milia hominū. Ex hoc igit̄ q̄ moyses q̄ erat māsue
tissimus hoīm in terra adeo fuit iratus z turbatus
q̄ tantā sumpsit vindictaz de pplo isrl'ob hoc q̄ dei
honorē vitulo impenderūt. z choreas duxerūt satis
p̄t esse manifestū q̄ magnuz pctū sit chorisare. ꝓpt
q̄ pctū deus punsit tantā plagā in pplo isrl'. Item
in nouo testamēto legit̄ vt hr̄ mat. xiij. q̄ saltatrix fi
lia herodiadis fecit amputari caput Johānis bap.
qz petijt illud. qui tante sanctitatis fuit q̄ xp̄s per se
eū cōmendauit. dicens illud Mat. xj. Inter natos
mulierū nō surrexit maior Johe bap. In hoc eñ fi
guratū est quātā ptātem habeāt saltatrices vt.s. pos
sint separe eos in quib⁹ ē gra dei q̄ p iohem designā
tur. nam iohes interp̄tatur in quo ē gratia. a capite
suo.s.xp̄o quia xp̄us est caput. nos autem membra.
A Nota etiā hic de plaga chorisantiū circa eccias
z cimiteriū alios impedientes volētes fuire deo. Le
gitur exemplū illud q̄ in saxonia q̄dam p̄sbiter in
ecclesia sancti magni celebrās diuinū officiū audiuit
puellas z masculos chorisantes. ip̄m z ceteros ipe
dientes in oīonibus suis. Et eis maledicens impre
catus est. vt sic chorisantes z cātantes permanerēt. Et
factū ē q̄ sic per integrū annū p̄manserūt. nō mādu
cantes nec bibētes. ꝯ quotidie chorisantes z cantan
tes. p̄mū vsq̄z ad genua. deinde vsq̄z ad femora de
mersi sunt in terraz. Et oñes illuc venientes viderūt
mirabilē plagā dei. nec quisq̄ poterat eis subuenire
nec liberare ab illa plaga. donec sanctus Gilbert? p
tūc Colonieñ. eps illuc venit. Qui videns plagam
dei cōpassus ē eis. indixitq̄z pplo ieiunū z cōmunē
oīonē p eis fieri. z sic absoluit z liberauit eos. Et q̄
dam ex eis cito obierūt. quidā aūt diu supuiuentes
penā suā membroꝝ tremore ostēderūt vsq̄z ad mor
tem suaz. B Vltimo q̄ritur quō se hr̄e debeāt
boni homines cū vidēt vel audiūt mūdanos hoies
cantare z chorisare. vl' fistulare vel bastiludere? Rñ
det ſm aplm Paulū. q̄ diligentibus deū oia coope
rant in bonū. Verbi gra. Cū audiūt cantare vel fi
stulare. debēt cogitare illū clamorē xp̄i quez in cruce
habuit. z insup quō iā xp̄s laudat a sanctis z ab an
gelis in celo. sic z laudādus ē a bonis in hoc mūdo.
Item cuz vidēt p̄sonas pulcre ornatas. tūc cogitare
debēt quō sancti in celo ornabūtur cum stola darita
tis eterne. z insup volere q̄ nūq̄ se taliter ornauerūt
xp̄o spūaliter. sicut ille p̄sone se ornauerūt huic nec
seculo corpaliter. Item q̄ vidēt vel audiūt munda
nos hoies bastiludere vel torneamēta exercere. tūc
boni cogitare debēt quō Longinus cū lancea latus
xp̄i p̄foraut. z sic de alijs. Et sic boni debēt hr̄e car
nisp̄riuiū cū xp̄o z se abstrahere ab hoc mūdo. qz ne
mo p̄t duob⁹ dñis seruire. Et ſm aplm Gala. j. Si
adhuc huic mūdo placerem ſuus dei nō essem. Et
btūs Jacob⁹ dicit. Quicūq̄z voluerit esse amic⁹ hu
ius mūdi. inimicus dei cōstituitur. Rōnes q̄re mū
dus nō sit diligendus. q̄re infra ser. cxxxvj. f.

In die cinez. Sermo xxxviij.
De his q̄ signāter z spāliter isto die fiūt.

Conuertimini ad me i

c toto corde vr̄o. in ieiunio z fletu. z plane.
Joelis. ij. Vñ Johānes de sctō geminia
no. Videmus eñ q̄ cū animal brutū sentit se vulne
ratū sollicite q̄rit z p̄curat sanatōis remediū. Vnde
ē q̄ orsus vt dicit Ambrosius in exame. cum se gra
uatum sentit formicas q̄rit z comedit z sic sanatur.
Item videmus quādo corpaliter homines sunt infir
mi vel vulnerati sollicite querūt medicos a quibus
curari possint. Cum igitur vulnera mentis. s. vicia
sint magis periculosa q̄ vulnera corpis. tum qz oc
cultiora. tum ad maiorem perniciem finaliter perdu
cunt. qz ad mortem anime. non momentaneā ꝯ eter
nam. Manifestū est q̄ quilibet peccator z vicios⁹

UVA. BHSC. IyR_046

XXXVIII

debet sollicite querere penitentie remediuz quo oēs morbi anime sanantur. Vnde nūc in principio quadragesime que ē tempus penitentie legitur ꝓphetia Jobelis. in quo nos dñs instruit de modo penitendi dicēs. Conuertimini ad me ⁊c. In quibus verbis ostendit q; pnia nostra debet esse recta. Jdeo dicit. Conuertimini ad me ⁊c. Est em̄ peccator similis curuo baculo quē oportet in contrariū verti ⁊ flecti ad hoc vt dirigatur. Secūdo penitētia debet esse integra. ideo dicit. in toto corde vestro. Nam de omnibus debet conteri ⁊ confiteri ⁊ satisfacere. Tercio debet esse aspera. ideo dī. in ieiunio quo caro exterius affligitur ⁊ mens interius reficit. Quarto debet eē dolorosa. Jdeo dicit in fletu ⁊ planctu. s. vt peccator doleat de peccato cōmisso. ⁊ de bonis omissis. Ergo dicit in verbis p̄missis. Cōuertimini ad me ⁊c. Laudabilissimi licet omni tempore debeamus conuertē corda ⁊ corpora nostra ad seruiendū deo. sicut bonos xp̄ianos decet spāliter. tamē mater ecclesia hodie incipit nos hortari ad conuersionem. q; heu peccatores his diebus sunt valde in iniquitatib; suis indurati. ergo vt possint emolliri corda duza ad pniam ⁊ deuotionē. tūc dñs non solū monet nos. ſ. etiā petit nos dicens. Conuertimini ad me ⁊c. Vñ in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo de his que fiūt illo die ab ecclesia ⁊ nō in ceteris tempibus āni. Secūdo quare ieiuniū q̄dragesimale quarta feria ꝯsecratur. Tercio exemplū. ℒ Qꝯtum ad primū sciendū q; sex sunt q̄ fiunt illo tempe. ⁊ illo sacro tpe q̄ in alijs partibus anni nō fiunt. Primū est q; ante missam fit cōsecratio cinerū. Et quilibet accedens ad sacerdotē audiat tēpus future mortis sibi prenūciare qñ dicit. Memento homo q; cinis es ⁊ in cinerem reuerteris. Vbi sciendū q; hodie monemur ad memoriā mortis. ⁊ in signū huius hodie in capitib; nostris cinere aspergimur. ob id ista dies quarta feria cinerꝫ appellat. Vñ si ab aliquo homīe quereret Vñ venis. quid portas. ⁊ quo vadis? Posset respōdere? De cinere. cinerem. in cinerē. Hoc est. de cinere venio. cinerē porto. in cinerē redigar. Pro q̄ sciendum q; vtile ⁊ bonū est habere memoriā hui⁹ cineris ⁊ mortis. Primo sicut cinis terrā fecūdat. sic memoria mortis ad bene opandū nos sollicitat. Vnde Gre. Valde em̄ se sollicitat in bono ope qui semper cogitat de extremo fine. Secūdo sic cinis seruat ignē sic memoria mortis cōfuat in hoie gr̄am ad bene ⁊ salubriter opandum. Tercio. sicut cinis lauat maculas. sic ⁊ memoria mortis expellit peccata preterita ⁊ resistit peccatis futuris. Vñ memoria mortis expellit superbiaz. Eccl. x. Quid superbis terra ⁊ cinis. Jtē expellit auariciā. Job. j. Nud⁹ egressus sum ab vtero mr̄is mee. nudus reuertar illuc. Jtem expellit gulam ⁊ luxuriā. Vñ Gre. Nihil sic ad domandū desideria carnis valet q̄ vt vnusquisq; qd diligit quale sit mortuū penset. Vñ Eccl. vij. Memorare nouissima tua ⁊ in eternū nō peccabis. Vñ sciendum q; hoies cū deuotōe debēt hodie cineres accipe. q; nescit an vsq; ad illud sactissimuz tps decetero viuēt ꝯpli?. Plēs em̄ defuncti sunt illo anno q; añ ānū nō crediderūt se morituros ⁊ adhuc p longū tps victuros. ℒ Scōm ē q; oīa ymaginibus facies cruz pannis velam?. Et signat q; petōres nō sunt digni ip̄os sctōs in celo vidē nisi penitēt in hoc p̄nti tpe. Et hoc q̄libet cogitare dz q̄n in hoc sacro tpe aliquā ecclīam intrat. ⁊ sic dz penitē. ⁊ se coraz deo būiliare. Cū em̄ q̄s ē in gr̄a tūc dignus ē vidē deū. btām vginem mariā. ꝓphas. apl̄os. martyres. ꝓfessores. vgines ⁊ oēs sctōs ⁊ angelos dei. immo etiā ē heres regni celestis. Dz q̄n ē in petō mortali tūc nullius boni est dignus nec pane nec aq̄ immo inferior brutis aialib; q̄ nūq; deuz offenderūt. Vñ biere. ij. q; vilis factā es nimis iteras vias tuas. Tercū ē q; hodie officio misse mutam? casulas vt hoc visibili exēplo ip̄i petōres inducātur ab intra mutare hītum suoꝝ petōrꝫ. et abextra debem? deponē supbū habitū corporis. Vñ xp̄iani q; sunt vere penitētes debēt tā deponere lōgas caudas in tunicis. ⁊ in scissuris ⁊ longas manicas. nec debēt portare viridē nec rubeū colorē in vestib;. ꝫ debēt se induere hītu humilitatis ⁊ pnie. Vñ cātatur hodie. Jmmutemur hītu in cinere ⁊ cilitio. Vñ sciendū q; casula q̄dragesimalis ē alba. et habeat rubeā crucē. Et in hoc q; ē alba. signat castitatē quā penitēs dz fuare in q̄dragesima. ⁊ etiā illi q; sunt in mr̄imonio ꝓstituti. Vñ hodie in missa legit. Egrediet spōsus de cubili suo. et sponsa de thalamo suo. vñ dī in decre. Coniuges ꝓmoneant tpe penitētie. xxxiij. q. v. q; aūt. Vñ sicut ꝓiugati a cibo ieiunant. sic etiā debēt ieiunare a dlectationibus carnis q̄s solēt hīe in actu mr̄imonij. Quia in q̄dragesima nō solū ē abstinendū ab illicitis. ꝫ etiā a licitis. Vñ gre. in ome. Quilibz p hoc conditori suo satisfaciat. vt q̄ prohibita cōmisit sese abstineat et a pcessis Et rubea crux q̄ ē in casula signat maceratōem carnis. nā in q̄dragesima q̄libet dz corpus suū castigare in cibo et potu et asperis vestibus et in alijs bōis exercitijs. vt sic satisfaciat deo. quē per totum annuz offendit in comedendo et molles vestes portando. et voluptati carnis satisfaciendo. Vnde Hugo de sancto victo. Gaudeat qui potest parce viuere. Parca enim vita occidit vicia. libidinem extinguit. virtutem nutrit. roborat mentem. et ad celestia elevat.

℔ Quartum est q; hodie et illo sacratissimo tēpore secundis quartis et sextis ferijs fit processio per cimiterium. omnes sanctos inuocando vt ex hoc instruantur peccatores isto tempore sanctorum adiutorium inuocare et vitam eorum imitari hic cum q̄ bus volunt in celo remunerari. Jtem ex hoc interpellamus sanctos vt pro nobis intercedant q; nos indigni sumus apparere in conspectu dei ꝫ ip̄i sunt digni. quia sunt amici et filij dei. et sic primo et principaliter inuocamus beatam virginem Mariam. que est super omnes sanctos. et post hoc sanctos apostolos. martyres. confessores et virgines. Quia scriptum est q; impossibile est multorum preces non exaudiri. Vnde etiā dicitur Mathei. xviij. Vbi duo vel tres consenserint de quacunq; re quā petierint. fiet illis a patre meo qui in celis est. Vnde bonam confidentiā debemus habere ad sanctos dei. nā ip̄i diligunt nos et optant nobis bonū et salutē nostrā. ergo libenter et fideliter orāt pro nobis cū eos deuote imploramus. Quintum est q; quotidie in missis quando de tempore celebratur in prima collecta admonet nos sacerdos genua flectere et petere vt deus impleat in nobis quod sacerdos petit in col-

UVA. BHSC. IyR_046

lecta misse. Silr ⁊ in fine misse dicit nos capita nra inclinare. ⁊ orat pro oib⁹ pcōrib⁹ vt possint corā deo hūiliter cervicē suā in cōfessione inclinare. Nā sicut in superbia exercuerunt p integrū annū peccando. ita humiliter in hoc q̄dragesimali tpe debēt se exhibere devote pcā sua cōfitendo. Sextū ē q⁹ oēs sacerdotes p̄sq̄ comedunt vesperas orant. Quasi. d. ecclia sancta. Licet nō valeamus sicut dñs nr ihs xp̄s .xl. noctes ⁊ tot dies ieiunare sine cibo ⁊ potu. tm̄ nostrā volūtatem sibi exhibere volum⁹. q⁹ hoc p̄m libenter faceremus. ⁊ deus ex misc̄dia ⁊ bonitate acceptat voluntatē p ope. Nñ aug. sup ps̄. Coronat deus int⁹ volūtatē vbi nō invenit facultatē. Od̄ simili intelligitur de quolibet bono ope qđ q̄s libenter faceret si posset. Nñ opera nra cū magno affectu debem⁹ pficere sic q⁹ libenter plus faceremus. tūc deus remunerat opa nra fm affectū cordis nri. vñ dī in decre. In operib⁹ accipit deus plus animū q⁹ actū. xv. q. vj. si a sacerdotibus. ℣ Octuz ad scōm q̄rē q̄re ieiunū q̄dragesimale inchoat in q̄rta feria. ⁊ nō in secūda vl tercia feria. Dr q⁹ hoc fit triplici rōe. Prima rō est vt numerus .xl. diez impleat quē xp̄s suo ieiunio cōsecravit. q̄uis solennitas q̄dragesimalis in sequenti dñica inchoet tm̄ eccia hos q̄tuor dies p̄cedētes addit vt sic nūerus q̄dragenarius impleat. Nā a prima dñica vsq̄ ad pasca. xlij. dies cōputantur. a q̄bus cū sex dies dñicales subtrahūtur. tunc solūmō trigintasex dies ieiunabiles remanēt. Et iō addūtur illi q̄tuor dies p̄cedētes vt numerus .xl. diez cōpleatur. Secūda rō ē q⁹ pniam ⁊ abstinentiā .xl. dierū facimus vt xp̄o patienti cōpatiamur. Et q⁹ mors ⁊ passio eius q̄rta feria incepit q̄tum ad hoc q⁹ feria quarta vēditus fuit. Nā q̄rta feria post dñicam palmarū p̄nceps sacerdotū cū senioribus populi congregati sunt atrium cayphe pōtificis. Ad quos accessit iudas ⁊ xp̄m tradere cōpromisit. ⁊ illi pecuniā sibi dare pollicti sunt. Et p̄terea aliq̄ boni xp̄iani in mēoriam illius vēditōnis xp̄i abstinēt feriis quartis ab esu carniū. Et ē laudabilis ꝓsuetudo. Nihil enī intā tum placet deo sicut bonor passionis eius. nec etiaz quicq̄ bonū est tam vtile sicut devota meōria passionis xp̄i. Nñ Criso. super math. Omnis salus hominū est in xp̄i morte posita. Tercia rō est q⁹ sol luna stelle ⁊ oīa luminaria creata sunt quarta feria. In principio enī deus q̄ndam nubeculā lucidam fecit qñ dixit. Fiat lux. vt hr Genī. j. Sed q̄rta feria fecit deus solē lunā ⁊ stellas. ⁊ iō dies illa plena claritatis fuit. Modo totū tēpus nr̄m p integrū annū tenebrosum fuit. ꝫ hodie incipimus tēpus q̄dragesimale qđ ē tp̄us lucis ⁊ pnie. Igitur cōuenienter ē vt tēp⁹ tam luciduz ⁊ lucifer in die q̄ sol luna ⁊ stelle create sunt inchoatōem accipiat. vñ Epbe. v. Eratis aliqñ tenebre. nūc aūt lux in dño. Item sciendū q⁹ totuz illud tēpus q̄dragesimale debem⁹ in seruitio dei ⁊ salute aīe expendere nā si p totū annū nos vixim⁹ in pctis. iam in q̄dragesima debemus deo seruire. Nñ Leo papa in ser. Parū enī religiosus alio tpe monstrat q̄ his diebꝫ nō religiosior invenit. ℣ Octum ad terciū est sciendū q⁹ quilibet hō debet hodie cineres cū humilitate mētis ⁊ corpis sup caput suū recipere ⁊ non irrisorie. Nñ legit exemplū in dialo. Cesarij. Fuit in Confluentia carnifex quidā. q̄ cum tercia feria ante cineres totā pene noctē vt ⁊ pdōlor multi vsq̄ hodie faciunt in comesationibus expendisset. de mane ad abluendas macellas cū quodam suo collega intravit tabernā. Cunq̄ ad officiū misse pulsaretur. ⁊ fideles ad ecclesiam confluerent. nec ipi ex eadez taberna recederent. sed iam quasi soli ibidem remanerent ⁊ potarent. ait alter carnifici. Certe modo nimis diu expectamus. eam⁹ ergo ad ecclesiam ꝓpter sacros cineres. Cui ille mysteriuz cinerum irridēdo dixit. Sedeas. ego tibi cineres ⁊ tu mihi dabis. Tollensq̄ cineres de lare iactavit super caput eius. Et ecce mox pena irrisionis subsecuta ē. Nam statim circa caput ⁊ faciem tm̄ sensit pulverē ac si follibus ei insufflaretur. Cunq̄ territus clamaret tm̄ in ore hausit pulveres q⁹ pene suffocatus fuit Accurrunt itaq̄ multi plagā tam mirabilem in ipo intuentes. Ductusq̄ est ad insulam p̄ximā in qua nulli pulveres erant sed gramina. Sed nil illi ꝓfuit iusto dei iudicio. nec in aqua nec in pomerio. nec in aliquo alio loco a turbine cinerū se defendere potuit. a quibus tandē suffocatus expiravit. ⁊ penam irrisionis luit.

In dominica prima quadragesime.

Sermo xxxix De ieiunio.

Vm ieiunasset quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctib⁹. postea esurijt. Mathei. iiij. Mar. j. Lu. iiij.

Christus ieiunavit nobis in exemplum ⁊ doctrinā. quia fm Grego. Omnis xp̄i actio nostra est instructio. Ideo sicut ipe ieiunavit ita ⁊ nos ieiunare debemus. Unde in presenti sermone de ieiunio est dicendum. Ad ꝓ quo sciendū q⁹ artius ieiuniuz p annū est ieiunium quadragesimale. nam istud ieiunium est decima pars temporis. nam sicut decimas dam⁹ de rebus. sic etiam de tempore dare debemus. Istaz rationē assignat beatus Grego. in hodierna omelt. dicens. A prima dñica quadragesime vsq̄ ad pascha sex hebdomade veniūt. quaz dies quadraginta duo sunt. Ex q̄bus dum sex dies dñicales in abstinentia subtrahūtur. tūc triginta sex in abstinētia remanent. Cū aūt per. ccc. lxvj. dies annus ducat q̄si āni nr̄i decimas nras dam⁹. Nñ si hō p totū ānū sibi ꝓpri vitrmō in ipo sacratissimo tpe dz deo vivere. decimā tpis solvendo. Unde dī in decre. Decimā anni damus q̄dragesimā ieiunādo. de conse. dis. v. quadragesima. Nam deus nouē tpa anni nobis reliquit ꝫ decimaz sibi retinuit. Ꝓ quo sciendū. q⁹ totū illud tēpus in seruitio dei ⁊ salute anime ē expendendū. Nā corp⁹ ⁊ oīa mēbra cū quib⁹ peccamus iam in q̄dragesima in seruitio dei exercere debem⁹. Nñ apls dicit. Sicut exhibuistis membra vra seruire inmunditie ad iniquitatē ita. vbi gra. Caput tuū qđ antea ornasti in superbia. s. peplis. crinibus. caputijs modo inclinare debes humiliter deponēdo omnē ornatum capitis ⁊ humiliādo te in pnia coram deo. Item facies ornata ⁊ colorata iam cū lacrimis ex cōtritōne cordis debet irrigari. Nñ ps̄. Lavabo per singulas noctes lectū meū lacri. m. stratū me. riga. Nñ Ber. Facies cū lacrimis abluis imarcessibilē decorē acq̄rit. Item brachia cū lōgis manicis. ⁊ manus cum anulis ornate iam extendende sunt ad modum crucis in secreto tui

UVA. BHSC. IyR_046

cubilis. ⁊ hoc in memoriã passionis xp̃i. ⁊ insup erigende sunt in deuotõe oõnis. vñ p̃s. Eleuatio manuũ meaꝝ sacrificiũ vesptinũ. Itẽ pedes q̃ ad choream iuerũt. mõ iã ad ecclesias ⁊ fmonẽ ꝓ indulgẽtijs ire debẽt. Et signãter iã in q̃dragesima cũ boies sunt ꝓfessi. tũc eñ magis sunt dispositi ad indulgentias ꝓcipiẽdas. Itẽ totũ corpus qđ ante i voluptate vixit. iã in abstinẽtia viuẽ dz. vt qui añ ebri⁹ fuit iam aquã bibat. ⁊ q̃ duos vel tres lectos sub se bũt. iã in q̃dragesima i straminibus dormiat. ⁊ qui molles camisias bũt iã induat cilicij. vñ ber. in ser. de q̃dragesima. Porro si sola gula peccauit. sola gula ieiunet ⁊ sufficit. Si peccauerint cetera mẽbra cur nõ ieiunẽt ⁊ ipa. ¶ Vñ sciendũ q ꝙlibet hõ qui volũtarie peccauit iã i isto sacro tpe ꝓ oppositũ dz corpus suuꝝ castigare. j. cor. ix. Castigo corp⁹ meũ ⁊ i seruit. redi. Quia exq̃ nullũ malũ ipunitũ meli⁹ẽ hic modicam penã sustinẽ q̃ i futuro magnã. vñ dr i decre. Pluribus modis pcta dimittũt ꝫ nõ sine pena. de pe. di. j. tũc añt. ⁊ c. medicina. Vñ ꝙlibz illo sacro tpe per illa singularia exercitia q̃ iã facit oñdit se esse vez penitẽtẽ ⁊ vez xp̃ianũ. Vñ Leo papa. Pax religiosus alio tpe monstrat q̃ in his diebꝫ nõ religiosioꝝ inuenit. vñ veri xp̃iani ⁊ boni homies ꝓsueuerũt hoc sacro tpe sibi aliq̃ delectabile subtrahẽ. vñ ber. de sanctificatõe ieiunij. Nam i eo q̃ ab ipis licitis abstinem⁹. ea nobis illicita condonãt que ꝑ⁹ cõmisimus. ℟ Scõo q̃rit an peccet mortaliter qui trãsgreditur ieiuniũ q̃dragesimale. vel aliq̃ aliud ieiuniũ qđ cadit sub ꝓcepto ecclie? ℟ñdet. si q̃s scienter ⁊ sine cã ⁊ ex cõtẽptu trãsgredit aliq̃ ieiuniũ ecclie. peccat mortaliter. Sec⁹ ẽ. si nõ ex ꝓtẽptu ꝫ ex cã rõnabili solueret vbi gra. Si q̃s intñ corp⁹ ꝓprijs diligeret q̃ ꝓ precepti ecclie patus sit ꝓmedẽ i diebꝫ ieiunioꝝ. cuꝝ tñ bñ posset ieiunare. ꝫ nõ vult corpus suuꝝ intñ grauare seu castigare. ⁊ sic sine cã soluit ieiuniũ ab eccia ꝓceptũ. talis deũ grauit offendit quipẽdẽdo ⁊ ꝓtẽnẽdo ꝓceptũ eccie. vñ doctor de schilditz i tracta. de. vij. vicijs capitalibꝫ d. Qñ aliquis iordinate gule vl' ꝓcupiscentie iberet ⁊ ei tanq̃ vltio fini fuit. sic de q̃busdam dr ꝓbl'. iij. Quoꝝ deus vẽter ẽ. q̃ꝝ finis interitus ita q̃ talis q̃si deũ ꝓtẽnẽs patus sit ꝓcepta dei ⁊ eccie trãsgredi. vt delectatõnes gule assẽq̃t. talis graviter peccat. Vñ ꝙlibz dz obedire ꝓceptis eccie ⁊ ꝓlatoꝝ suoꝝ. s. ieiunare ieiunia ab eccia ist̃ituta ⁊ festa celebrare q̃si ipemet xp̃us ꝓcipet fieri. vñ Lu. x. Qui vos audit ꝛc. Ber. Obia q̃ maiorib⁹ ꝓbẽt xp̃o exhibẽt. Mã ipi plati sunt vicarij xp̃i. q̃ nõ sunt spernendi. vñ dr i decre. Qui ꝓtẽnit vicariũ. ꝓtẽnit ⁊ illum q̃ posuit ipm. dis. xxj. In nouo. vñ ber. de pla. ⁊ dispen. Quicq̃d hõ vice dei ꝓcipit qđ nõ sit certum displicere deo. hoc oĩno ẽ accipiendũ q̃si ꝓcipet de⁹. Ex iam dictis pz q̃ illi piculose stãt q̃ nõ ieiunãt angarias ⁊ vigilias apl'oꝝ. nec etiã q̃dragesimã ꝫ dfacili ⁊ q̃si ex nulla cã soluũt ieiunia eccie. ꝓ q̃s dr in decre. Nullus soluat ieiunia eccie sine necessitate. de cõse. di. iij. ieiunia. ¶ Item q̃rit qñ ieiuniuꝝ cadit in sabbatũ vel q̃ntã feriã an quis dẽat sexta feriã soluẽ vel ieiuniũ eccie? ℟ñdet. si ambos dies nõ põt ieiunare. tũc melius ẽ q̃ comedat i simplici sexta feria ⁊ ieiunet q̃ntã feriã. vel etiã sabbatũ q̃n cadit ꝓceptũ i vnã illoꝝ dieꝝ. vñ biero. Ingratũ est spũisctõ q̃cq̃d ei obtuleris neglecto eo ad qđ teneris. Tercio q̃rit a quibus abis ieiunãtes debent abstinere? ℟ñdetur fm. b. Tho. scda scde. q. clvij. In ieiunio q̃dragesimali interdicũtur vlr ova ⁊ omnia lacticinia. Vñ etiam dr in decre. In q̃dragesima ẽ ieiunandũ a lacticinijs. dist. xiij. Denicq̃. In alijs añt ieiunijs sunt diuerse cõsuetudines quas quilibz obsuare debet fm mores eoꝝ inter quos cõuersat. di. lxxvj. vtinam. ⁊ di. viij. q̃ ꝑ. ⁊ xij. di. illa. Et xlij. dist. c. j. ij. ⁊ iij. Esus autẽ carniũ generaliter est ꝓhibitus. qz generaliter magis delectabilis est ⁊ ad humoꝝ luxurie magis cooperat. Vñ sciendũ q̃ quilibet hõ tenetur totam q̃dragesimã ieiunare cũ cibo quadragesimali. ⁊ hoc qui sani ⁊ fortes sunt ⁊ vti bñ pñt tali cibo. Secus ẽ de illis qui sunt infirmi ⁊ debiles. vt mulieres pgnãtes. vel i puerperio exñtes. qz si necessitas debilitatis corpalis impedit eas. tũc nõ tenẽtur. Ex his iam dictis sequit q̃ illi valde piculose stant qui in quadragesima comedũt ova vel lacticinia ex mala cõsuetudine sine omni cã ⁊ rõe. cũ bene possent vti oleo. sed nolũt corpus suũ aliqñtisper grauare. nec curãt ꝓceptũ eccie obseruare. Tales nolunt sequi xp̃m per asperã viam ad celũ. ꝫ diuitem epulãtem q̃die splẽdide. Talis eñ nõ est modus pnie sic delicate viuere. nec aliquid asperũ ꝓ peccatis suis sustinere. Vñ Ber. in epla. Si vis agẽ pniam ⁊ penitẽ. oportet te mẽbra ⁊ corp⁹ affligẽ. iudicare teipm vt nõ incidas in man⁹ dei viuẽtis. vñ etiã Jsiõ. nihil aliud agũt q̃ veracit̃ penitẽt nisi vt illud qđ malefecerũt impunitũ esse nõ sinãt. Et miroꝝ quõ tales cõfitentur ⁊ quõ absoluũt a pctis cũ nolũt abstinẽ a lacticinijs cũ bñ pñt. ⁊ tenẽt ad hoc sub ꝓcepto eccie. Ergo discretus ꝓfessor dz districte agẽ circa tales. ⁊ eis cõsciam sacẽ vt obediãt ꝓceptis eccie vt oleũ comedãt ⁊ ieiunẽt. nã illo sacratissimo tpe dẽmus cũ xp̃o crucifigi. vt le te possim⁹ cũ eo resurgẽ. nã si volum⁹ cũ xp̃o regnare oportz nos etiã cũ eo pati. Ber. sup cãt. Xp̃s qui nõ fallit̃ elegit qđ carni molesti⁹ẽ. Et illud qđ ẽ vtilius magis eligendũ est. Et q̃s aliud vocet vl' suadet. ab eo tanq̃ a seductore cauẽduz ẽ. ¶ Vñ circa iã dicta q̃rit vtr ꝑsona q̃ ñ posset oleũ ⁊ pisces comedẽ debeat ova vel lacticinia comedẽ? ℟ñ. si tal' ꝑsona nõ ẽ pregnãs vel lactãs. ꝫ sana ⁊ fortis ⁊ põt sibi ꝓuidẽ de alijs ferculis ⁊ bonis pulmentis. ⁊ de vino ⁊ de albo pane. nec dz magnos labores. ⁊ põt sufferre sic q̃ ñ nimiũ debiliẽ abstinẽdo a lacticinijs tũc abstinere tenetur. Secus est si pgnãs vel lactãs vel alias debilis. vel impediretur in melioribus exercitijs. ⁊ nimium debilitaretur si a lacticinijs abstineret. tunc talis persona debet dispensatõnem petere ab episcopo. vel ab eo qui eius auctoritatem habet. ⁊ sibi indicare causas suas. ⁊ tũc sine peccato põt ova vel lacticinia comedere. ¶ Quarto dicendum est de his qui tenentur ad ieiuniũ. ⁊ qui non. Et circa hoc sunt aliq̃ questiones mouende. Et primo quẽritur si pueri teneantur ieiunare ieiunia ecclesie? ℟ñ. q̃ non. Et ratõ est quia in eis est magn⁹ calor qui multũ consumit ⁊ qz nutrimentũ eoꝝ pertinet ad opatõem duplicis vtutis. s. augmentatiue ⁊ nutritiue. ⁊ eẽ qz i eis nõ ẽ ita necessaria oppressio vicioꝝ sicut in pfectis. ad quã maxime est institutũ ieiuniũ. Unde querit de etate. s. in q̃ etate teneatur

UVA. BHSC. IyR_046

quis ad ieiuniū ? ℟ñdeť fm be. Tho. ſcḋa ſcḋe. q. clxvij. q̄diu aliquis ſtat in ſtatu augmēti non teneť ad oīa ieiunia. ſ. vſq; ad ſinē tertij ſeptēnij. i. viceſimi primi āni. Cōuenīēs tñ ē fm. b. tho. vt etiam in hoc tpe ſe ad ieiunandū exerceat plus vl' minus fm tuo dū etatis ſue et poſſibilitatis. Ꝟñ ſciendū q̄ ille qui ē. xiiij. annoꝝ plus dz ieiunare q̄ ille q̄ ē. xij. annoꝝ. Silr qui eſt. xvj. annoꝝ et robuſtus corpe itez plus teneť. et ſic de alijs. Jtē q̄rit q̄d de mulieribꝫ pregnantibꝫ et lactantibꝫ ? ℟ñ. ſi neceſſitas debilitatis eas ipedit nō tenētur ad ieiunū. imo ſi timeť ꝓbabiliter de piculo eaꝝ vel aborſu. nō ſolū pñt. ſz teneť ſolvere ieiunū. ſicut d. Guil. Et rō q̄re mulier pgnās nō teneť ieiunare. q; dz ſumere cibū non tñ ꝓ ſe ſed etiā ꝓ nutrimēto fetus. Jtem alia cā ē. q; pgnantes cōſueuerūt hr̄e varia et inordinata deſideria cibariorū diuerſoꝝ. et q̄q; ita intenſa q; non pñt aliq̄ mō appetitui ſatiſfacē. et ſic poſſet eſſe periculum fetus. ❡ Circa hoc itez q̄rit vtꝝ mulieres q̄ ſunt fortes et bñ ieiunare pñt ꝓpter ꝓhibitionē maritoꝝ debeant ieiunia dimittere ? ℟ñ. fm Jnno. Licet dimittē dēant vota volūtarie ſuſcepta ꝓpter ꝓhibitionē viroꝝ. nō tñ ieiunia ab eccl̄ia pcepta. Jtē q̄rit q̄d de infirmis et debilibꝫ et ſenibus. ℟ñdeť fm Guil. q; excuſanť. ſz ꝓ q̄nta debilitate arbitrio boni viri ſtandū ē. ℟ō huj? ē. q; in egrotantibꝫ natura debilis eſt et iō ſi dareť eis vna vice totū inſimul q̄d eſt neceſſariū coueniēti ſuſtentationi ſue nature grauareť fortē ſua natura. ſz ſi dať plibus vicibꝫ ꝓfortať et vigorať. Silr in ſenibus ē vtus debilis. vñ ſi totus cibus quez eoꝝ natura req̄rit ꝓ die naturali ab eis vna vice ſumereť. minuū grauareť in eis caloꝝ naturalis. vt non poſſet cibū digerere cōueniēter. ℣ Jtem q̄ritur de pegrinātibus aut multū laboraātibus an teneātur ad ieiunia ? ℟ñ. fm. s. Tho. Si pegrinatio et labor cōgrue pñt differri. aut diminui abſq; detrimento. tūc eccleſie ieiunia nō ſunt ꝑtermittēda. ſi aūt imminet neceſſitas ſtatim pegrinādi et magnas dietas faciendi. vel etiā multū laborādi. et ſil'cū hoc nō pñt ieiunia ſ̄uare. tūc nō obligāť ad ieiunādū. Ꝟr tñ in talibꝫ recurrendū eſſe ad ſupioꝝ diſpēſatōem. niſi forte vbi nō ē ꝓſuetū q; ꝓlati diſſilantes videtur annuere. Ex his iam dictis elici pōt q; hoc cōe ꝓuerbiū ſeculariū vbi dī q; nulli laboratori indictū eſt ieiunū. nō eſt vl' vez. Ꝟñ ſi q̄s ē dines ſic q; hz bonū nutrimentū ſufficiēſq; emolimentū. ita q; pōt ſe ſine magno labore nutrire. tūc illo die quo ieiunandū eſt dz eo minus laborare. vt et cū hoc labore poſſit ieiunare. et ꝑcepto eccl̄ie ſatiſfacē. Dz ſi ē pauper. et neceſſitas cogit eū ad grauiť laborandum q; alias nō poſſz hr̄e cum vroze et pueris neceſſaria. et ſi tūc q̄q; ex iſto magno et graui labore exhauſtus et eneruať ñ pōt ieiunare. et ſic comedit in diebꝫ ieiunioꝝ. ꝓpterea nō peccat mortaliter. ſignāter cuz hoc ſtat i animo ſuo q; libēter vellet obedire ꝑcepto eccl̄ie et ieiunare ſi poſſet. Jtem ſciendū q; aliq̄ ſunt q̄ q̄q; in q̄drageſima hebdomadatim vix vnū diez volūt ieiunare allegētes labores ſuos. et q; eis eſt duz et graue. ieiunare. ℟ñderi pōt illis q; meritū ipoz ꝓ hoc augmētať q̄ñ ieiunāt et laboraāt. q; deꝰ fm laborē et caritatē vult remunerare ieiunia et opa nr̄a. Jtez q̄libet fm poſſe ſuum ieiunare dz. et q̄ñ nō pōt ex cāis iā dictis tunc debet illud ieiuniuz recompenſare ꝓ alia bona opera. ſ. q; det pauperibꝫ prādium. vel alis aliq̄d ꝓpter deū vel aliquot pater nr̄ oret vel aliq̄ alia bona opera faciat in ſignū bone volūtatis q; libenter vellet ieiuuare ſi poſſet. Ꝟñ aug. Si ieiunare nō potes magis paſce eū cuius ſaturitate tibi venia concedať.

Vltimo queritur de paupibus et de mendicantibus vtrū etiam teneātur ad ieiunia ? ℟ñdeť fm. s. Tho. ſcḋa ſcḋe. q. clxvij. Si poſſunt habere intñ ſil de elemoſinis recollectis vel alias repoſitis q; ſufficeret eis ad vnū prādiū. nō excuſanť a ieiunio. Si aūt non poſſunt habere intñ q; ſufficiat eis ꝓ comeſtione totius diei nō tenētur. vel quando ex ꝓcedēti inedia debilitati ieiunio ſatiſfacere non poſſunt excuſantur. ❡ Quinto dicendum eſt. q̄ requirūtur ad hoc q; ieiunium fiat deo acceptum et nobis fructuoſum: ℟ñdetur q; quinq;. Primo q; añ prandiū bō nec debet comedere nec bibere. Cōtra hoc faciūt illi qui de mane vadunt ad medonē et tabernas itrant et replent ſe cum vino precioſo. Jtem aliqui diu dormiunt ne corpus intervigilandum grauetur a ieiunio. et tales iam dicti minuūt ſibi precium ieiunij. ergo nullus debet quicq̄ comedere vel bibere de mane niſi ꝓpter debilitatē capitis quis vnū hauſtuz biberet vel zinziber vel muſcatū ſiue gariophilū ad os ſuū recipet ꝓpter confortatōnem cerebri. Secundū quod requirit ad ieiunū eſt q; ieiunans non debet ꝑuenire tēpus vel horā prandij debitam. quia q̄ ante veſperas in quadrageſima ꝓmederet. graviter peccaret. vñ dicit in decre. Jn ieiunio hora meridiana ē ſeruanda. de conſe. diſ. v. nō dico. et. lxxxij. diſti. preſbiter. Sed q̄re illo tpe de mane dicūtur veſpere ℟ñdeť q; ānq̄ ? ieiunauerūt vſq; ad veſpas. ſz ita eccleſia ꝓdeſcēdit infirmitatibꝫ hoīm. ānticipādo veſpas Jtē alia rō ē. q; in ꝟ q; dicūť vrſpe añ prādiū. oñdim? uſam volūtatē xp̄o q; eē libenť vellem? ieiunare xl. diebꝫ et xl. nocti. ſine cibo ꝛ potu ſicť xp̄s ieiunauit ſi poſſem? ꝑ debilitate nature. et tūc acceptat volūtatē ꝓ facto. vñ aug. Coronat deꝰ int? volūtatē vbi nō inuenit facultatē. Jtē ieiunās i prādio ñ dz q̄rē nimis delicata cibaria. nā hoc diſplicet deo et minuit ꝑmiū nec nimiū dz ſumē de cibo. ſi ad bonā ſufficiētiaz. ita q; nō nimis modicū nec nimis multū. vñ ariſ. ij. etb. Mediū i oibus laudabile ē. Cōtra hoc faciūt illi q̄ nimiū replēt ſe ſic q; ſepe vētrem dolēt. Cōtra q̄ dr̄ in decr. meli? ieiunat q̄ ſepi? paꝝ ꝓmedit q̄ rari? mltū. de ꝓſe. di. v. non dico. ℟ Tertiū q̄ req̄rit ē q; ieiunās poſt prādiū ñ dz ꝓmedē. Circa q̄ q̄rit q̄d de ꝓfectōibus et electuarijs vtꝝ per hec ſoluať ieiuniū ? ℟ñ. fm. b. tho. q; per ꝓfectōes electuaria nō ſoluit ieiunū. ſicē nec per alias medicias. niſi q̄s eas in fraudē ieiunij ſumeret et i magna q̄ntitate ꝓ modū cibi. Et in hoc cōcordat Jnno. Pro quo ſciendū q; deſero i collatōe ieiunās non debet ſumere aliq̄ō comeſtibile. quod cōiter in prandio cōſuetus eſt ſumere ſicut panē vel ficus et ſimilia. ſz tñ de confectōnibus ꝛ electuarijs ē licitū aliq̄d ſumere. ꝛ hoc i parua q̄ntitate ad modū nucis. et hoc iō vt potꝰ eo melius ꝑueniat nature. nō tñ iō quis talia ſumere debz vt fortius bibat. ſz ſumere tanq̄ medicinā dz. ne potus quez natura exigit ꝓ refocillatione noceat et ledat. Cōtra hoc aliq̄ faciūt q̄ q̄q; mediam ſimilam

UVA. BHSC. IyR_046

XL

pro collatione comedūt. vel intrā replēt se de confectionibus ⁊ spēbus q̄ nimū ē. ⁊ in hoc offendūt deum. Itez sciendū q̄ si q̄s solueret ieiuniū ecclie. grauius peccat q̄ ter vl' q̄ter comedit q̄ si trā bis comederet. ¶ Quartū q̄ requrit ad ieiuniū ē q̄ ieiunans illud q̄ subtrahit sibi in cibo ⁊ potu. dz dare paupibus. Vñ biero. Q̄ māducaturus eras si nō ieiunares. da paupibus. vt ieiuniū tuū sit saturitas aīe. nō marsupij lucz. Vñ ieiunās dz esse multū misericors paupibus. Et iō signāter legit in q̄dragesima illud Isa. lviij. Frāge esurienti panē tuū. vñ etiaz aug. in ser. De tuo ieiunio fames pauperis satietur.

Quintū sine quo añdicta nō placēt deo. est q̄ ieiunans dz penitē de suis pctis. ⁊ sic ieiuniū suū offerre deo. vñ Isido. de sum. bo. Jeiunia cū opibus bonis deo acceptabilia sunt. qui enī a cibis abstinent ⁊ prāua agūt demones imitātur. q̄bus esca nō ē ⁊ neq̄cia temp adest. Ergo nō sufficit nec placet deo. nec meritoriū ē homini a cibo ieiunare nisi etiā abstineat a peccatis. vñ ieiunās dz postponere supbiā ⁊ dare se ad hūilitatem vt suū ieiuniū fiat deo acceptum Et in signū hui⁹ q̄libet nostrū recipit cineres super caput suū feria q̄rta in capite ieiunij. vñ ps. Hūliabam in ieiunio aiam meā. Item cauere se debet ab ira ⁊ se dare ad mansuetudinē. Mā iracūdi ⁊ crudeles imitātur demones q̄ sp ieiunāt. ꝯ trā crudelitatez suam nō postponūt. Item a luxuria ad castitatem. vñ dī in dcre. In ieiunio fuanda ē mūdicia carnis dis. xviij. habeaī. ⁊ sic de alijs. ¶ Dz circa hoc q̄ritur vtz aliq̄d' valeat ieiuniū q̄ fit in pctō mortali. Rūdeo fm Alphonsū. q̄ ieiuniū in pctō mortali factū valet ad tria. Primo vt obediēs sit p̄ceptis ecclesie vel voto si vouit ieiuniū. Nam si pctōr in tali casu nō ieiunaret. tunc denuo mortaliter peccaret. Secūdo valet ad castitatē. nā ignis extinguit quando ligna subtrahūtur. sic etiā ē de ieiunio in homine vñ Aug. de san. vic. Parca enī vita occidit vicia. ⁊ libidinē extinguit. Tercio valet ad hoc vt peccator eo citius disponat ad contritōem ⁊ grām recipiendam. Sed q̄tum ad meritū vite eterne tūc ieiunās scienter in pctō mortali nihil meret. Ergo consulendū ē cuilibet vt in principio q̄dragesime cōsiteatur pctā sua. q⁹ vna dies quā quis in grā ieiunat vtilior ⁊ salubrior est q̄ si quis totam quadragesimā in pane ⁊ aqua cum vno peccato mortali ieiunaret.

De temptationibus bonoz hominū.

Sermo. xl.

Taceedēs temptator

e dixit ei. si filius dei es. dic vt lapides isti panes fiant. mat. iiij. Sciendū q̄ xps voluit tēptari. vt ondēret q̄ nos spūaliter pugnare oporteat ⁊ temptari vt coronemur apls. Nemo coronabitur. nisi q̄ legitime certauerit. vñ Ambro. Mō est victoria vbi non fuit difficilis pugna. Et ergo si diabolus nos tēptauerit. tūc exemplo xpi debemus eaz vincere nec ei consentire. vñ in pñti fmōe tria sunt dicenda. Primo que sunt ille tēptationes bonorum hominū p quas diabolus etiā valde sapientes subuertit. Secūdo q̄ malū sit homi eē sine temptatione Tercio exemplum. ¶ Q̄tum ad primū sciendum fm Guil. parisien. de fide ⁊ legibus q̄ diabolus hz. viij. astutias siue insidias occultissimas. p q̄s etiā sapientissimos ⁊ fortissimos sepe subuertit. Prima ē lōga fatigatio ⁊ crebra tēptatio. p quam nō trāmittit illū quē tēptat supare. ꝯ duciāc ad desperatōez. videlz q̄ se credat ad deū nō ptinē. vel a deo nō curari. Cū enī instāter petit a tali tēptatione liberari ⁊ non obtinet tūc de facili desperat de dei mia ⁊ adiutorio. ⁊ credit deū nō curare piculū ipsius. vtrū q̄ aūt istoz certaminū pniciosissimū ē q̄ in vtroq̄z se totalit dat diabolo. vbi gra. Recte sic in duello cū vnus dicit vict⁹ sum ⁊ vltra nō pugnat. tūc se dat i ptātez alterius victoris. sic ille q̄ sic credit se a deo derelictuz ⁊ desperat. dat se in ptātem diaboli cuz vltra non vult resistere. ⁊ sic desperat de dei adiutorio ⁊ ei⁹ mia. Sed hoc ē valde piculosum sic de deo desperare. vñ Isido. de sum. bo. Desperatio ē peior oī pctō. Crisō. Nihil ei deū trā offendit sicut desperatio. Dz talis perpēdere deberet q̄ deus ex sua bonitate pmittit fieri super ipm hmōi tēptatōem. ⁊ ꝓpter suū pius ꝓfectū vtilitatem et salutē. q⁹ tales vt cōiter crebras tēptatōes sustinēt. ne p elationē mētis et ꝓprie pplacentie pdant grām. vñ gre. Dū se q̄s reminiscēdo q̄ gessit apō se erigit apud hūilitatis auctorē cadit. Etenī elatio interior piculosior ē q̄ exterior supbia. Quō autē talis posset melius hūiliari et in cognitōem suū pius deuenire cognoscēdo q̄ nihil a seipo hz q̄cq̄ q̄z per talez crebā tēptatōem. Talibus sic cōtinue tēptatis semper ad mēoriā reducēda ē superbia apli quā ipe narrat. ij. coz. xj. inq̄ens. Ne magnitudo reuelationuz extollat me. dat⁹ ē mihi stimulus carnis mee. āgel⁹ sathane q̄ me colaphiset. Si enī tanta sctitate et sanctis donis grāz et vtutū viro p̄dito imminebat piculū tēptatōnis superbie. ⁊ p illā diuina miseratiōe alia tēptatio carnis super eū pmissa ē. q̄d tūc de nobis fieret nisi deus illā tēptatōnem p̄ueniret et nos custodiret. vñ etiaz aliq̄ dicūt q̄ apls Paul⁹ saluat⁹ nō fuisset. si illa tēptatōe caruisset. p q̄ ter roganit dominū. ꝯ nō fuit exaudit⁹? Sic forte et tu dānareris si illa crebra tēptatōe careres. ꝯ illa crebra tēptatio erit tibi occasio salutis. Ergo tales debēt se deo pmittē et temptatōem illā patiēter sufferre semperq̄z resistere. et deū quotidie p auxilio petē. ¶ Scda astutia ē extraneitas. i. cū diabolus hoiem cū inauditis et inusitatis tēptat tēptatōibz. sic q̄ talis timet se nō esse vez xpianū. Cogitat enī quō in corde veri xpiani tam pessime et inusitate cogitatōnes incidere pñt Sed diabolus facit sicut q̄ volūt expugnare vnum castrū q̄ diuersa iacula immittūt iam ignē. iam lapides. iam fodiūt. Sic diabol⁹ facit q̄ nitūr expugnare aiam. q̄ ē in castro corpis nri. Sitr diabolus facit sicut inimicus capitalis cum occidit inimicū suum. Talis enī non curat an cū gladio antiquo vel nouo vel cū fuste vel cū baculo cum ꝓsternat. Sic diabolus noster inimicus capitalis q̄ qrit nos occidere nō curat vtz cū vsitata vel inusitata vel inaudita tēptatione nos supet. Pro quo sciēdū q̄ tales q̄ sic crebram et inauditā tēptatōem sustinent. de trib⁹ debēt cōsolari. Primū ē q̄ diabolus nō pōt nocere nec tēptare nisi in q̄ntū de⁹ pmittit. vñ augusti. Diabolus plerūq̄z vult nocere ꝯ non pōt. q⁹ potestas eius sub potestate dei. immo q̄ plus ē. diabolus nō potest nocere tibi nisi inquantum tu vis ei consentire.

UVA. BHSC. IyR_046

Vnde gre. Debilis ē hostis qui non vincit nisi volentē. Vñ etiā aug. dicit. Diabolus quidem suggerit cōsiliū sed deo auxiliante nr̄m est vel eligere vl refutare qđ suggerit. Est enī diabolus sicut canis latrans qui ligatus ē. cui si appropinquas pōt te ledere. si aūt effugeris ⁊ nō appropinquas ei non potest te ledere ꝫ bene cōtra te latrare pōt. Scōm est q̄ temptatōnes perpeti ē ꝓfectū bonoꝝ hoīm deo fuire volentiū. Ergo qñqz vnus bonus hō plures tēptationes ⁊ peiores incidētes cogitatōes sustinet q̄ mille impij. ꝫ de hoc nō debent tristari. qz fm gregō. nō ē cogitatio tam immūda q̄ mentē polluat si ratio nō cōsentit. Tercū ē q̄ tēptatio erit ei meritoria. si sustinuerit vt dz. ⁊ restitent ꝓut pōt. Vnde Bern̄. Quotiēs restiteris totiēs coronaberis. ḡ illi qñqz cū se sic credūt esse inimicos dei sunt amici xp̄i. ⁊ quādoqz sunt martyres in cōspectu dei. Vñ gre. Temptatio cui nō ꝓsentiē. non est pctm̄. ꝫ materia exercende virtutis. ℒ Tercia astutia diaboli est q̄ suadet homini mutare statū suū. vt cū quis audit talem vitam in tali statu vel in tali monasterio. tūc suadet illi vt illuc se trāsferat. Et sepe ꝓtingit cū hō est in bono statu ⁊ securus. ita q̄ diabolus nō pōt eum illaqare nec decipe nec vincere. tūc suadet sibi mutare statuz suū. ⁊ incutit sibi timorē q̄ nullo mō possit saluari ni si trasferat se ad talē aliū statuz. ⁊ diabolus facit sicut auceps auibꝫ q̄ sunt in spelūcis ⁊ cauernis securis. ⁊ sicut piscator piscibus qui cū conta sua aquā turbās ⁊ circūquaqz litus pulsans timorē piscibus incutit vt cauernulas ⁊ latibula sua exeāt ad loca insecura. vbi ⁊ tūc ille rethe extēdit suū vt capiat eos. Sz si p̄manssissent tales aues vel pisces in locis suis eos capere nō potuisset. Sic ⁊ diabolus facit illis q̄ sunt ī bono statu. Ergo qñ hō ē in bono statu in quo saluari pōt nō faciliter debet mutare illū statū. Vñ apl's. In ea vocatōe q̄ quis vocatus ē ꝑmaneat. Quarta astutia est qñ ad maiora opa bona ⁊ supra vires ipius aliquē inuitat. Et in hoc exempla sanctoꝝ precedentiū eidē ꝓponēs. vel etiā sctōs hoies in mūdo adhuc exītes qui in magnis abstinentijs viuūt. tūc talis ꝓmittit qñqz ex instinctu diaboli talem rigorez s. q̄ etiā sic velit viuere. ⁊ post votū tandem qñqz retrocedit. qz videt sibi nimis graue. ⁊ signāter quādo feruor caritatis tepescit. ⁊ sic tunc erit deterior. Hec enī est astutia p̄ quā symee capiūtur. Accipiūt enī venatores calcios magnos ⁊ ponderosos ⁊ calceant se vbi hoc symee videre pñt. alligant aūt ⁊ astringūt sibi fort̄ calcios hmōi. vt hoc videtes symee similit̄ faciant. ꝓpter qđ soluētes hmōi calcios de pedibus ibi dimittūt. ideqz recedētes prestolātur quousqz symee se illis calciauerint ⁊ eosdez sibi forti alligatione astrinxerint. irruūt in eas. ipasqz sic capiūt. qz non solum nō effugere. ꝫ nec ambulare queunt p̄ magnitudine ⁊ pōderositate calciorꝝ. Tu aūt audisti q̄ calcia menta in sacra scriptura exempla sanctoꝝ vocātur. que cū ꝓposito ⁊ volūtate ab infirmis hominibus sepe assumūtur ad q̄ etiam votoꝝ vinculis se sepe alligant ꝫ ꝓpter imbecillitatē in eis ambulare nō valentes. aut eadē portare a venatoribus infernalibus capiūtur ab assumpto voto ⁊ ꝓposito apostatantes ⁊ sic postea aliqñ deteriores fiūt q̄ añ fuerūt. Quinta astutia diaboli ē qua sub p̄textu boni suadet periculū. Spēs huius astutie innumerabiles sunt. vt cū sub pretextu pietatis erogādarū elemosinarꝝ suadet acquiri diuitias. sciens illud dictū apli. Qui volunt diuites fieri. incidūt in laqueū diaboli. Similiter illi qui inclinatus est ad luxuriā. suadet hī comedere vt deo diutius seruire possit. qz scit q̄ in delitijs picli tatur castitas. Vñ biero. In vino luxuria est. ⁊ vbi cunqz saturitas ⁊ ebrietas ē. ibi libido dñat. Aliquibus suadet ieiunia ⁊ abstinētias scīēs eos ad iracundiā ⁊ impatiam labi. sic q̄ qñqz maledicāt cū esuriūt Similiter illis q̄ hūt debilia capita suadet ieiunia ⁊ dura exercitia vt sic nimiū debilitētur ⁊ ī bonis operibus impediātur. vt vel sic etiā insanire incipiāt. vl etiā postq̄ exhausti sunt p̄ indiscreta exercitia. tunc recreatōnes q̄runt ⁊ demū dissolutiones oibus erūt

Sexta astutia diaboli ē qñ vicia suadet sub pretextu vtutum. ⁊ sub nomine boni occultat vicia. verbi gra. Sicut cū illi qui in ptate ē constitutus. suadet q̄ nō debeat vicia corrigere. ꝫ dissimulare. qz ē misericordia quo ad ꝓximū. Et hoc ideo facit. qz scit fm dictū iacobi q̄ iudiciū durissimū fiet his qui p̄sunt. qz nō solū pro suis peccatis. ꝫ etiā p̄ peccatis subditorum reddituri sunt rōem qui hic dissimulauerūt ⁊ nō correxerūt. Item auaricia sic occultat sub nomīe prudētie. Item superbia vestiū mox honestas ⁊ garrulitas affabilitas vocat. Itē astutia mercatoꝝ prudētia nominat. Septima astutia ⁊ oīm periculosissima est ipa pax. i. cessatio tēptationū. quā multi impij vehementissime cōcupiscūt ⁊ instāter poscunt. Hec autē ē adeo pniciosa vt de ea dicat oīs ecclesia sanctorū Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Et contra hoc dī Jaco. j. Oīe gaudiū existimate frēs mei cuz in varias temptatōnes inciderītis. ⁊ Job. vij. Temptatio ē hois sup terrā. Igitur q̄uatio ⁊ carentia tēptationis mors est. nō enī viuit qui non temptatur.

D Ictum ad secundū principale hui? fmōis est sciendū q̄. v. mala ex illa pace proueniūt cum hō caret oīi tēptatione. Quoꝝ primū est securitas qua timor dei expellitur q̄ est custos vtutū ⁊ oīm meritorū. Vñ dī Eccī. xxvij. nisi instanter tenueris te in timore dñi cito subuertet domus tua. Et ecōtra dicit Aug. li. x. cōfes. nemo securus debet eē in hac vita q̄ tota temptatio noīat. vt q̄ fieri potuit ex deteriori melior nō fiat. ecōuerso de meliori deterior. Vñ gre. li. ij. Sepe quē temptatōnis certamē fugare nō valuit sua securitas deterius strauit. Et rō huius ē. quia talis securitas expellit timorē. ⁊ expulso timore hō ē q̄si ciuitas sine muro ⁊ domus sine ostio. ⁊ ideo facilli me capitur a diabolo. Vñ Ber. Connexa sunt quidem religio ⁊ timor. nec manē pōt alterū sine altero. Vñ Eccī. xxxij. Timenti deuz nō occurret mala. ꝫ in temptatōe deus illū cōfortabit ⁊ liberabit a malis.

Secūdū malū ē desidia siue pigritia qua etiā non solū ad fugā ꝫ ad pugnaz tardi sumus. qz per iacula temptationū boni excitātur ad bonū opus. ⁊ in temptationibus constituti q̄runt adiutoriū dei ⁊ suffragia sctoꝝ. orāt. ieunāt. genua flectunt. ⁊ sic de alijs. Sz q̄ in pace ⁊ sine tēptatōe sunt desides efficiūtur. Et ḡ illa pax recte ꝓpat rubigini. qz nihil intantū cō sumit ferrū sicut rubigo. sic ocīū mentē hominis. Sz quando cū ferro opatur. tunc mūdat ⁊ splendidius reddit. sic boni per temptationes a rubigine peccati

UVA. BHSC. IyR_046

mūdanꝫ ⁊ ad debitū candorē piter et splēdorē ꝓdu cunt. Tertiū malū est elatio q⁹ tales q̄ nō tēptan tur q̄nq; putāt se tam sctōs esse q⁹ diabolus nō aude at eis appropinq̄re. cū tū ꝑtrariū potius deberēt co gitare ⁊ credere se debiles et adeo infirmos. q⁹ oī tēptatōi succūberent. Et ꝓpter hꝰ omps et misitoꝛs de us eos tēptari nō sinit. Quartū ē ptēptus fratrū et ꝓximoꝝ. Cū enī talis qui ē in pace ⁊ sine tēptatōe audit alios tā incōsuetas ⁊ inauditas tēptatōes pati cō tenendo ꝓximos. dic̄ q⁹ tales tēptatōes nō deberēt in xp̄ianū cadere. nec enī xp̄ianus deberet talia cogita re ⁊ q⁹ ille vilissimus ē qui talia cogitat ⁊ sic spnit ali os tēptatos credēs eos esse malos. et se ob id q⁹ non tēptaꝫ estimās bonū cū ecōuerso ipi tēptati sint filij dei. et ipi q̄ nō tēptanꝫ fortassis inimici dei et filij dia boli. Quintū malū est duricia cordis ⁊ immisericordia ad ꝓximos q̄ sic tēptanꝫ. Mā adeo illi q̄ nō tēptanꝫ in eos obduranꝫ vt etiā eis nec cōdolendum nec ꝓmiserandū putēt. Dicūt enī q⁹ decoꝛand⁹ vel ꝓburēdus eēt q̄ talia cogitat. q̄s vnq̄ audiuit tales incōsuetas ⁊ iauditas tēptatōes. Et qñ q̄s sic obdu raꝫ ꝑ ꝓximos ⁊ nō cōpatiꝫ eis. ē signū q⁹ ille nō est bo nus neq; pfectus. Sz qñ q̄s ex corde cōpatiꝫ ē signū bonitatis. Vñ greg. Inq̄ntum q̄s pfectus ē intan tū sentit dolores alienos. Ē Octū ad tertiā ptē hui⁹ ꝼmonis nota exēplū de cōtinua tēptatōe diabo li. Fuit q̄daz monachus filⁱ sacerdotis ydoloꝝ q̄ cū puni⁹ eēt. et tpe q̄daz pr ei⁹ intraret tēpluz ydoloꝝ vt sacrificaret ydolis. ītrauit ⁊ ipe p⁹ eū occulte ⁊ vidit sathanaz i solio sedentē ⁊ oēm militiā ei⁹ astantē. Et ecce repēte vn⁹ ex ꝓncipib⁹ ei⁹ veniēs adoꝛauit eum. Cui diabolus dixit. vñ venis. at ille. Fui in illa ꝓuin cia ⁊ suscitaui bella et effusiones sanguinuz. Et dixit ad eū diabol⁹. Jn q̄nto tpe hoc feciſti. Et rūdit. Jn xxx. diebꝫ. Et iussit eū flagellare dicēs. Solū tāto tē poꝛe hoc feciſti. Et ecce ali⁹ venit ⁊ adoꝛauit eū ⁊ ab eo inꝛogat⁹ vñ veniret. rūdit. Fui in mari ⁊ suscitaui vētos ⁊ cōmotōes. et submersi naues cū hoib⁹. Et dixit ei diabolus. Jn q̄nto tpe hoc feciſti. rūdit il le. Jn. xx. diebꝫ. et būc silr flagellauit. Et terci⁹ venit ⁊ similia nūciauit dicēs. Jn nuptijs feci dissensiōes ⁊ ipm spōsum occiderūt. Et hunc similiter iussit fla gellari. Et alius venit dicēs. Ecce. lx. annis q̄dam mōachū impugnaui vt vix ista nocte ꝓualui. et feci eū fornicari. Qđ diabulus audiēs mox surrexit ⁊ oscu latus ē eū. ⁊ tollēs coroñ quā habuit posuit in capi te ⁊ fecit eū sibi cōsedere. Et ille cū hoc vidisset intra se dixit. Vere magn⁹ valde est ordo monachoꝝ. Et statim factus fuit monachus.

Vñica scđa. De vigintiquatuoꝛ generib⁹ hoim q̄ falsificant fidem. Sermo xlj.

mulier magna ē fides

o tua fiet tibi sicut vis Mat. v. Marē. viij. Arist. viij. phisico. Illud est ꝓs quo nō exīte nō sunt alia. ꝫ sine fide alie vtutes nihil sunt q⁹ tū ad vtilitatē aliquā. q̄ fides ē ꝓma virtutū ⁊ ꝓma via ad celum ducēs. Vñ ad Heb. xj. Jmpossibile est sine fide placere deo. Ergo si salnari volumus ꝑ oīb⁹ oportet nos hr̄e fidē exēplo istius mulieris ca nanee quā xp̄s laudauit i verb̄ premissis dicens. O mulier magna est fides tua. ¶ Vñ sciendū q⁹ fi des est frequēter ꝓdicanda xp̄ifidelib⁹. Vñ oꝛ in de. cre. fidei symbolū est publice ꝓdicandū laicis. de cō se. dis. iij. symbolū. Jnsup fides a xp̄ifidelib⁹ diligē ter est ꝼuanda ⁊ custodienda. Tum q⁹ necessaria est ad salutē vt bona opa sint meritoꝛia tū q⁹ diabol⁹ ei magis insidiaꝫ q̄z alijs opib⁹ q⁹ bōa opa nō saluāt si ne fide. Vñ aug. Sic̄ ramus ex ariditate radicis are scūt ita ⁊ q̄libet opa lz videanꝫ bona. nulla tū sunt si a soliditate fidei disiunganꝫ. Vñ minimū op⁹ in fiđ et in gr̄a factū pl⁹ placz deo q̄z oīa opa vnq̄ facta ab oīb⁹ infidelib⁹. Ex hoc pz q⁹ fides ē hoi valde vti lis. ipa enī facit hoiem filiū dei in baptismo. Gal. iij. Oēs filij dei estis p fidē. Jpa enī ipetrat a đo q̄cq̄d vult. Vñ math. viij. Sicut credidisti fiat tibi. Jpsa est enī fundamentū oīs meriti. de quo apostol⁹ dicit j. ad Coꝛ. iij. Fundamentū aliđ nemo pt ponē ꝓt illud qđ positū est qđ est xp̄s iesus. i. fides xp̄i. Vnđ Aug. Fides est bonoꝝ oīm fundamentū. fides ē hu mane salutis initiū. Mā extra fidē nō est salus. Vñ oēs iudei heretici et pagani sunt in statu dānatoꝛuz. Vñ marci. xvj. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. q̄ vo nō crediderit cōdēnabiꝫ. vñ etiam Aug. Nemo liberaꝫ a dānatōe q̄ facta ē per adā nisi p fidē dñi nr̄i iesu xp̄i. Vñ oēs q̄ saluati sunt ab ini tio mundi in fide saluti sunt. q⁹ illi qui añ tpa xp̄i vi xerūt crediderūt xp̄m venturꝫ et redēpturū gen⁹ hu manū. sic̄ nos q̄ post xp̄m vēimus credimus hꝰ esse factū. Vñ bern̄. Multi añ saluatoris aduentū deuz oīpotētez timētes ⁊ diligentes sue salutis gtissimū ꝑ missoꝛē credētes in ꝓmissionē fidelē sperātes certissi mū redēptoꝛē in hac fide ⁊ expectatōne saluati sunt. ¶ Vñ in pñti ꝼmone ē dicendū quō xp̄iani mul tipliciꝫ falsificāt fidē in maximū piculū aiaꝝ suaruz. Mā q̄cūq; vult saluari oportz eā verā integrā ⁊ cer tā fidē cū bonis opib⁹ approbatā hr̄e. Primi igitꝫ sunt q̄ dubitāt de fide. Et tales solēt dicē. Si sic ē sic scptura dic̄ et fides catholica tenet magnū quid est. Nō enī simpliciꝫ ꝓdicunt scpture ⁊ fidei. ꝫ tū nō fir miter tenēt ⁊ credūt. Et tales si sic decedunt dānabū tur. q⁹ fides xp̄iana dz esse fortis in hoie. vt si etiā an gelus de celo descēderet et aliā fidē ꝓdicaret sibi cre dendū nō essꝫ. vt pz p aplm Gal. j. Sz hoc nō eēt in telligendū de his q̄ tēptanꝫ cū amaritudie cordis de fide. Tales enī resistere dñt. q⁹ ꝼm Gre. in pastorali Mūanuz est i corde tēptatōz perpeti. demoniacuz vero est in certamie tēptatōis supari. Vñ q̄rꝫ si q̄s tpe antixp̄i vel alias in psecutōe fidē fidē ꝼuaret i cor de. ꝫ ꝑꝓ timorē mortis vel amissionē rer̄ tpaliū ore cōsentiret antixp̄o vel alijs hereticis. vel interroga tus obticeret fidē ꝓpter istū timorē iaz dictū an talis qui stat i tali ꝓposito sit in via salutis. Rūdeꝫ q⁹ nō. q⁹ xp̄ianus q̄ est in via salutis nō solū dz hr̄e fidē in corde ꝫ etiā pfiteri ore. Vñ apost. Ro. x. Corde credit ad iusticiā. ore aūt pfessio fit ad salutē. Ergo qui fidē ꝼuare volūt in corde et ore nolūt ꝓfiteri. tales si ne dubio stāt in statu dānatōnis. Et in signū huius pfirmatōis sacrm dat in frōtibus. vt q̄libet xp̄ianus libere audeat nomen xp̄i noiare et pfiteri. etiam si ꝓ pterea deberet oīb⁹ rebus tpalib⁹ spoliari. et quod magis est etiam si deberet mori. Et maxime illa que

UVA. BHSC. IyR_046

sunt de necessitate fidei ⁊ concernunt honorem dei ⁊ salutē ꝓximi. Vñ dr in decre. Constantia dz esse tā ta vt ꝓpus auferat vita q̄ fides. xxiij. q. viij. Conue nior. Secūdi sunt qui articulos fidei addiscere ne gligunt cum ꝑñt eos discere ⁊ debent eos scire. Qui libet enim xp̄ianus cum ad annos discretōis perue nerit tenetur addiscere et scire symbolum apostolor nisi esset impossibilitas ingenij. sic q̄ nullo modo ad discere posset. Ergo quicunq; articulos fidei friuole et ex contemptu addiscere nollet cum addiscere pos set peccaret mortaliter. Vñ dicit in decre. Parunli fa cti adulti tenentur ad fidem quā pro eis spoponde runt offerentes eos ad baptismū. Et illi debent eos docere symbolū ⁊ oratōem dñicam. de conse. di. iiij. Vos aūt omnia. Tercij sunt qui presumptuose fi dem ꝓscrutari volunt. ⁊ nil credere nisi qđ eis possit rōne liquida demōstrari. que plerūq; in errorē labū tur. Et tales mortaliter peccant et meritū fidei pdūt q; fm Gre. fides nō hz meritū vbi humana ratō ꝑ bet experimentū. Impossibile est enī fidē p rōem per scrutari. vñ Gre. in ome. fides ē eaꝝ rerū que appa rere nō ꝑñt. q̄ enī apparēt fidē nō hñt ꝛ agnitōnem. Quarti sūt q̄ tps ⁊ dies egyptiacos obseruant. M Vñ queri verū liceat aliq̄ tps obseruare. Rñde tur si tps obseruet in his actibus q̄ dependēt a cā na turali. puta ab influentia planetarū ⁊ cursu sideruz. sicut potionis sumptio in medicinalib⁹. agror semi natio. arbor plantatio et sic de alijs. hoc nō ē ydola tria ꝛ sagacitatis ⁊ prudētie. ⁊ nullū pctū ē. Si vero obseruētur tpa et dies in alijs actib⁹ qui solū dependēt a libero arbitrio hois. puta mercatio: vxoris ductio herbarū collectio ⁊ sic de alijs similib⁹. in talib⁹ obs uare tps et dies egyptiacos ē peccatuz mortale. Vñ dr in decre. xxvj. q. v. Non lz xp̄ano elementa cole re. nec lune nec stellarū cursum obseruare in cōiugijs sociandis. in herbis colligendis. nec incantatōes lz attēdere. Ergo reprehensibile peccāt q̄ i nocte natiui tatis xp̄i et Johā. bap. suas incantatōes faciūt. Pro quo sciendū q̄ ꝗtienscūq; cōtingit aliquē xp̄ianum aliquo ire vel aliqđ op⁹ inchoare. ꝓmo signo crucis dz se ꝓmuniri ⁊ dñicam orōem Aue maria. symbo lum dicere. Et sic de adiutorio dei cōfidere q̄ sibi ꝓ spabit in his q̄ ad salutē suā ptinēt. Vñ aug. Omis dies bona ē. q; sicut de⁹ ꝓmā diē fecit. sic scōam ⁊ ter tiā et ceteros fecit. q̄ nullus obseruet q̄ die de domo ex eat vel aliquod op⁹ inchoet. Jn ꝓmiz faciūt illi qui obseruāt diē innouatōis et innocentū et alios plures dies esse egyptiacos. Vñ aug. Non obseruetis dies egiptiacos. Quinti sunt qui obseruant somnia et qui seruant auguria. Cōtra quos dr Leuit. xix. Nō auguriabimini neq; obseruetis somnia. Nam som nia qñq; accidunt naturaliter qñq; ex precedentib⁹ cogitationibus et occupatōnibus. Vñ Salo. Mul tas curas sequūtur somnia. Et quasi frequēter acci dunt ex illusione diabolica. Vñ dr in decre. Sōniz deceptorium qñq; demones immittūt. xxvj. q. iij. sci endū. Jtem qui volunt exponere somnia illi dupli citer peccāt. Primo in hoc q̄ putant somnia esse vā. Scōo q̄ alios informant. Vñ xp̄ian⁹ nō dz somnia curare ꝛ omnia do cōmittere. Vñ catho. Sōnia ne cures. nā fallunt somnia plures. Sexti sunt q̄ per ferrum candens vel aquā bulientem vel duellum tēp tant deum. quod est grauiter prohibitum. J Septimi sunt qui ad phitonissas accedūt. et que dam occulta ab eis requirunt. s. furta et huiusmodi. qđ stricte ꝓhibitum est. vt ꝓz. xxvj. q. v. Non liceat vbi dr q̄ qui talibus credunt aut ad interrogandū eas domus earum introeunt aut ad suas ꝓprias do mos introducunt sciant se fidem et baptismū preua ricasse. ac paganū ⁊ apostatā et dei inimicū esse ⁊ irā dei in perpetuū ꝗuiter meruisse. Et nota q̄ oēs q̄ ad tales phitonissas accedunt mortaliter peccant q; nō licet consiliū a diabolo querere quia est noster mor talis inimicus et semp habet malā voluntatez cōtra nos quō impediat nos a salute nr̄a. Et insup nō eis credendū ē. q; diabolus q̄ per eas loq̄tur fm dictū xp̄i in euāgelio Joh. viij. mendax ē et pr̄ eī⁹. s. men dacij. Et ꝓ hoc nititur multotiēs innocētes diffamare q; sunt sibi magis ꝓuij. vñ exēplū. Quidā comes in vna ciuitate sui dominij habuit talē phitonissaz que occulta ⁊ secreta manifestabat. ad quā accessit tem ptās eā. ⁊ q̄siuit ab ea de duob⁹ eqs dicēs eos sibi eē furatos. Et ipsa indicauit ei vbi et quo venissent. et comes. O q̄z grāde mētita es et illos de quib⁹ dicis innocēter inculpas. q; eqs adhuc i stabulo meo ha beo. Octaui sunt q̄ fatū tenent. et tales ꝗuiter pec cant. Dicunt enīz q̄ hō male moritur siue suspēda tur siue cōburat. sic optuit fieri. q; de⁹ sic voluit ⁊ sic ordinauit. et i tali hora nat⁹ est q̄ talia faceret ⁊ sic pa ti debuit. Hoc est ꝓ honorē dei loqui. de⁹ est summe bonus et nō vult nisi bonū. Vñ aplus. Hec est vo luntas dei sanctificatio vestra. Ergo ascribi dz ꝓprie malicie hois et nō ordinatiōi diuine. vñ tales q̄ hoc credunt et dicunt grauiter deū offendūt. De hoc q̄ re in sermone. xxj. S. Nom sunt qui auguriū ob seruant. qđ auguriū attēdit in gestu et cantu ac vo latu auiū. verbi gratia. Q̄n gallina cantat et canis la trat et corui sup domuz se locant. et lepus vel lupus perviam currit. et cuculus clamat. et sic de alijs que omnia sunt vana et superstitiosa. D Decimi sunt qui falsificant fidem qui necromanticā exercent que fit per mortuos suscitatos. Sed ista necro mātia nō est apud vulgares hoies vsitata. ergo de ea in ꝑsen ti non loquimur. Sciendū tamen q̄ circa mortuos plures homines plures vanitates attendūt. Prio enī dicūt q̄ quādo agonisans sudorem emittit. q̄ sit ba ptismus. q; sicut in ingressu est baptisatus sic i egres su erudat eundem baptismū quod est erroneū. Jtez aliqui dicunt quod anima recedēs a corpore nō ha bet requiē donec ei pulsatū fuerit. Jtem aliqui dicūt interim q̄ sit pulsus cum campanis anima confitea tur. Jtem aliqui dicunt q̄ quādo anima est egressa a corpore tunc prima nocte pernoctabit cum btā vir gine. alias cuz btā Gerdrude. scōa cū archāgelo mi chaele. tercia nocte vadit fm q̄ diffinitum est de ea quod est erroneū. Vñ de pctōribus dicit Job. xxj. Ducunt in bonis dies suos et in pūcto ad infernuz descendūt. Similiter dicendū est de bonis ⁊ pfectis et innocētib⁹ q̄ imediate volāt ad celū. Dz q̄ sūt me diocriter boni imediate ducunt ad purgatoriū. Jtē aliqui dicunt q̄ sabbato de sero aīe exeant de purga torio. ⁊ requiē habeant vsq; ad scōam feriā. ⁊ tūc re

UVA. BHSC. IyR_046

intrabũt cum aliqs ꝓmo ceperit laborare. Et ex hoc volunt inferre q̄ sit pctũ feria secunda mane surgere z laborare.et q̄ sabbato diu laborant de nocte ꝫ ꝓ nullo reputãt.cui? oppositũ verũ est. Q̄ aũt aie nõ eribunt de purgatorio ante plenariã purgationẽ eñ ditur.Math.v. Non exibis inde donec reddas nouissimũ q̄drantẽ. Vñ etiam Müber. Neq̄ q̄ facies dei videbitur ab aliquo donec ꝓ penã venialiũ pctõrũ q̄dras minim? ꝓsoluatur. Itẽ aliqui exercent supstitionẽ cũ acu q̄ cadauer mortuũ est ꝓsutum. L Undecimi sunt qui volunt frangere liberũ arbitriũ vt illi qui volunt facere illicitũ amorẽ vel odium inter hoies. Vñ aliqui dicunt. Ille est decept? illa fecit sibi q̄ nõ põt ab ea separi. Sz rñdeo q̄ est mala cõsuetudo z ꝓpria volũtas ipi? hois. Nam nullus hominũ nec oẽs demones pñt frangere liberũ arbitriũ hois vt de necessitate eũ opteat aliqd malũ facere.vñ Aug.et ponit etiã in decre. Peccatũ adeo volũtariũ est q̄ nullo mõ esset peccatũ nisi esset voluntariũ.xv. q.j.c.j. Vñ quilibet cũ ðo adiutorio põt huic tẽptatõi resistere.Apls.Oia possuz in eo q̄ me ꝓfortat. Undecimi sunt q̄ circa sortes et circa varias inspectões psalmoꝝ euãgeliorũ z aliarũ scpturaꝝ futura ꝓnosticare volũt. Itẽ q̄ ponũt cumulũ sal'z scedulas scptas vl'nõ scptas i occulto repositas dũ cõsiderat quas q̄s accipiat,vl'ex festucis ineq̄lib? ꝓpositis q̄s maiorẽ vl' minorẽ accipiat.vel ex tarillorꝝ ꝓiectõe in libro q̄ vocat liber sortiũ.vel etiã ꝓsiderando q̄d apto libro sibi ꝓmo occurrat.z sic de aliꝭ. Vñ ðr in decre.Futura nõ sunt inq̄renda ex inspectõne q̄rumcũq̄z scpturaꝝ xxvj.q.v.aliq̄ti. M Tredecimi sunt q̄ lunam adorant.sicut hodie plures hoies inueniunt q̄ cũ nouiluniũ viderint adorãt flexis genubꝫ.z depositio capitio vel pileo aut capite inclinato honorant suspiciendo z alldq̄ndo imo etiã plures illo die ieiunant in honore nouiluniꝫ. siue sit dies dñica in q̄ fm ordinez ecie non est ieiunandũ ꝓpter resurrectõis xpi leticiã siue etiã quacũq̄z alia die cũ viderint nouiluniũ exortũ.Que oia hñt spẽm idolatrie ab idolatris relicte.ð q̄bus ðr Iliere.vij. Q̄ fecerũt placẽtas regie celi.s. lune offerendo eas ei. Itẽ aliq̄ venerant solẽ.Exemplũ de vna vetula q̄ credidit solẽ esse deã vocãs eam dñam sctãm.z aliqñ solẽ bñdixit cũ ceteris ꝟbis z cũ q̄dam obſuantia superstitiosa.q̄ dixit se pl'q̄z.xl.annis ꝫ credidisse.et multas ꝓ hoc infirmitates curasse Sz postea ꝓpucta in quodã sermone cognouit errorem suum resipuit.et sic amplius seruiuit creatori suo et penituit. Item reprehendunt hoies qui stulta vota ꝓmittũt z eis fidẽ adhibẽt.verbi gr̃a.vt illi q̄ cãcros nõ comedũt ꝓpter oculos et credũt q̄ oculi remanent in eadẽ sanitate siq̄ tũc fuerãt illa hora qñ vouerũt illud votũ. Itẽ abstinentes a capitibꝫ aialiũ et volucrũ et piscium ne capite infirmẽt. Itẽ q̄ in.v.feria q̄tuor tm nolũt comedere carnes et credũt q̄ pestilẽtiam ꝓpter hoc pñt euadere. Itẽ q̄ tercia feria non intrant balneũ et dicũt q̄ hoc valeat õ febres. Itẽ incẽdentes lumia sctõ Blasij ꝓsecrata.z cũ his mẽsurantes.vel etiã cũ stola ꝓsecrata vel cruces faciũt cũ palmis cõsecratis tpe q̄ legit passio et nõ alio die. vel etiam qui palmã cõsecratã glutiũt. Itẽ q̄ fabbo nõ prescindũt crines nec caput lauãt nec balneũ intrãt. Itẽ aliq̄ mulieres q̄ illo die nõ filãt nec fimũ ð stabulo exportãt.z sic de aliꝭ. Cũ fm Mosti.sabbatus diebꝫ debemus plus laborare ne nos xpiani videamur iudeisare. Itẽ qui in natiuitate vel in die pasce vel pentecostes abstinẽt a carnibꝫ. Et q̄ talia vota vt frequẽter sunt superstitiosa.q̄ tales hoies ꝓponere dñt confessoribus suis vel aliꝭ sacerdotibꝫ discretis et lr̃atis intentõez:fidẽ et cãs q̄re talia vouerũt eoꝝ iudicio relinq̄ndo vtrũ debeãt ea fuare vl'in alia meliora opa cõmutare. M Quartidecimi sunt q̄ cũ mulieribus ꝑgnantibus et parientibꝫ supstitões exercẽt. ꝟbi gr̃a.Sicut q̄ mlierẽ cũ difficultate pientẽ circũcingũt cingulo viri vt eo leui? pariat. Itẽ q̄ dicunt mulieres morientes in ptu vel puerpio nõ posse clare faciem dei videre ꝫ ꝓ velamen. Et dicunt q̄ mulieribus nocet q̄ in ptu piclitent̃ qõ est falsuz.nisi essent culpabiles q̄ abortũ parerẽt. Puero ꝟo sic morienti in vtero nocet.q̄ nunq̄ videbit faciem dei. Itẽ aliqui simplices dicunt q̄ puer q̄ morit̃ sine baptismo ille moritur sine anima.qõ est falsum.q̄ puer q̄ viuit in vtero matris hz aiam.aia eñ dat vitam corpi.Et si moritur ante baptismũ tũc aia illius pueri descendit ad limbũ puerorꝝ.et ibi nõ habebit penã sensus q̄ non esurit neq̄ sitit neq̄ frigus patitur.et sic de aliꝭ passionibus et penis. Sz habebit penã damni.i. q̄ eternaliter carebit dei visione. Ergo dicendũ est.ille puer obijt sine sacro baptismi.et nõ sic ille puer moritur sine anima.quia si moritur vtiq̄z habuit animã. Itẽ qui mulieres faciũt steriles.illi tot homicidiorꝝ rei eẽ videntur quot concept? conati sunt impedire. Item qui occidunt pueros in vtero matris scienter sicut ille meritrices que gerunt se pro virginibus. tales cuz impregnate fuerint fetus in vtero occidũt. Ve eis et etiam illis antiquis vetulis que dant talibus auxilium et consilium ad occidendũ tales pueros in vtero matris.quod est maximũ peccatuz. quia aliquo modo erupat homicidiũ cuiuscũq̄z xpiani baptisati. Et ratõ est.quia in puero isto occidit aia cũ corpe.sed in hoie baptisato solũ corpus occidit.vñ Aug.Maius periculũ et damnũ est in amissione vnius aie q̄ mille corpoꝝ. Itẽ qui cũ gladio euaginato bñdicũt mulieres in puerpio.et exufflant candelam incensam in faciẽ eius.qõ oino est superstitiosum. Item aliq̄ ponunt scobam infra stramia vbi mulier iacet in puerperio. Itẽ alique ponunt pueros ante baptismũ infra scamnũ:que oia sunt vana et supstitiosa et religioni xpiane ꝓtraria. Sed si ibi thus adoletur et lumẽ cõsecratum accenditur. vel aqua bñdicta aspergitur vel signũ crucis ibi habetur talia essent licita et deificata. Quindecimi sunt q̄ lr̃as circa se ponũt vl'portant.et talẽ fidẽ adhibẽt illis lr̃is vel orõibus vel characteribus in eisdẽ scptis q̄ qñ incipiũt vel orant vl' circa se portant credũt q̄ nõ pñt cõburi vel submergi vel vulnerari. Itẽ q̄ scribunt lr̃as õ doloẽ dentiũ vel oculoꝝ.vel aliarũ infirmitatũ.oẽs tales grauiter peccant.et similiter q̄ portant et qui docẽt. Itẽ lr̃a q̄ ðr longitudo xpi reprobat.q̄ in ea scribunt noia incognita.et etiã oẽs littere q̄ tenent q̄ quicũq̄z circa se portauerit easdem non possit comburi nec submergi et mulieres que eas circa se portant non possunt periclitari in ꝑtu que oia sunt supstitiosa. Q Se-

UVA. BHSC. IyR_046

decimi sunt qui carminant homies vel pecora. senes vel iuuenes. Et hoc fit multipliciter. primo caput infirmi bois cingũt ⁊ mẽsurant cũ cingulo ꝓprio. et tũc ponũt cingulum sub pedibꝫ ei⁹ et infirm⁹ dicit meli⁹ te calco q̃ porto. Itẽ oculos bñdicũt et cũ manu terram tangũt. et cũ tali manu oculos infirmi cõtingũt aliqua vba. s. supstitiosa addẽtes. Itẽ aliq̃ lauant oculos ex lotione pedũ. qđ est oculis magis nociuũ q̃ꝫ ꝓficuũ. Item aliquos infirmos ponũt ad terrã ad modũ crucis et cũ filo eos mensurant. ⁊ tale filuz cõburunt. et cinerẽ dant infirmo ad potandum cũ aq̃ que ẽ tacendo allata. Itẽ q̃dam supstitiose quosdã ꝓ aquã fluidã ducũt. Itẽ aliq̃ qñqz vtunt se ꝑ ortũ solis. Itẽ quidã ducũt quosdã infirmos ad arbores et faciunt eos q̃ssare arborẽ. Itẽ quidã carminãt equos vl' alia aialia cũ de mane ad pascua vadũt ne a lupis ledant qđ est diabolicũ. Vñ legitur exemplũ q̃ quidam denotus hõ ꝓgens ad siluã vidit diabolũ in specie hũana custodire porcos. ⁊ fuit in autũno cũ porci pellũt ad siluã et comedũt glãdes. Quẽ iste deuot⁹ heremita iterrogauit q̃d ibi faceret? Et ipse rñdit. Custodio istos porcos ne a lupis ⁊ feris deuorent. q⁹ carminatrices carminauerunt eos. Vt ꝯ illis carminibus fides adhibeat et homies isti in isto errore pmaneant ido illos cũ diligentia custodio. Itẽ quidã sunt incãtatores serpentũ ⁊ eos carminãtes. Itẽ qui gladios ne eos ledere possint carminizant. Itẽ qui sanguinez et vulnera carminizant cũ hõ cruentat et vulnerat⁹ est vel lesus. Itẽ qui canes ⁊ lupos cũ vulneribꝫ xpi carminizant. Itẽ q̃ inimicos ⁊ alios q̃ dãna intulert ne possint limites terre sue vel septa locorũ exire carminizant. Itẽ qui amicos et cõsanguineos vel alios dilectos bellũ ineũtes vel iter pegrinationis arripiẽtes carminizant. Itẽ quidã dicũt q̃ btã vgo Maria Johem euãgelistã carminauit cũ semel caput suum doluit. qđ falsissimũ est. ⁊ sic volunt inferre q̃ licitus sit carminare. ⁊ sic conant se excusare et defendere cũ falsitate vt possint in pctis suis manere. Sciendum q̃ ões isti q̃ sic carminãt alios vel se permittũt carminare. vel suos pueros portant ad carminatrices grauit peccant. marime qñ antea sunt moniti: nec tñ desistere volũt. Nota etiã q̃ talia carmia nõ hñt efficaciaz sanandi. q⁹ sanare hoiem sine medicina est miraculũ qđ cõuenit soli deo et sctis. qui ex diuina inuocatõne hoc impetrant hoibus q̃ sine medicaminibꝫ curant vel sanant. Queritur q̃re videtur talia qñqz iuuare? Rñdetur q̃ hoc fit ꝓncipaliter ꝓpter firmã fidẽ quaz hoies hñt ad talia carmia et ad tales carminatrices. quia tunc deus pmittit aliqñ q̃ bonũ videant qñqz iuuare cũ tñ de se nullã efficaciam habeant. Vñ dicitur in decre. Carmina vel sortilegia nihil prestant infirmatibꝫ. xxvj. q. vij. admoneant. Si eñ nõ adhibe rent fidem et fiduciã ad talia tunc nil iuuarent. Et q̃ cunqz talib⁹ carminibꝫ credũt et cõfidunt et a deo recedunt cũ fiducia cordis sui incidũt in maledictiõem dei. Diere. xvij. Maledictus hõ q̃ cõfidit in homine ⁊ ponit carnẽ brachiũ suũ. Glo. i. irrefragabiliter ⁊ a dño recedit cor eius. Decimiseptimi sunt q̃ sortilegia cum sacris exercẽt vt qñqz cũ baptismo ⁊ quãdoq; cũ sacro eucharistie. Itẽ aliq̃ simplices ex quadam simplicitate adorant calicẽ in eleuatõe misse tanq̃ ibi sit sepulchrũ xpi et nõ sacrm. De hoc q̃re infra ꝓmone. lxxx. T. ꝓ Decimioctaui sunt qui dicũt q̃ aliqui hoies eis in nocte appareant. ⁊ q̃si inter opprimendũ ponant se sup eos. ꝫ falsuz est. quia est propri⁹ sanguis in homie. Et ꝫ ex eo appet. q⁹ vt freq̃nter contingit qñ hõ dure iacet ⁊ in dorso. ⁊ q̃cito se vertit tunc nihil amplius sentit. Itẽ aliqui dicunt q̃ qñ sonitũ audiunt in sinistra aure sit signũ q̃ aliq̃ detrahant illis. ꝫ si sentiũt in dextra aure tunc credũt q̃ aliqui loq̃ntur bona de eis. Itẽ aliqui qñqz sentiunt pustulas in lingua. ⁊ dicũt aliquos mentẽdo detraxisse eis. Decimononi sunt qui credunt q̃ diana q̃ vulgariter dr fraw berthe: vel frauw helt. vel die selige frauwe. cũ exercitu suo de nocte ambulet ꝓ multa spacia. Itẽ aliqui de nocte prepant mensam et vasa discooperiunt vt manes debeant illa repleri ⁊ ipsis hoibus fortunũ ꝓbere. ⁊ sic sacrificant mãmone vt diuites fiant. Itẽ aliqui dicũt q̃ manes vel penates de nocte equitẽt equos suos et portãt pueros suos super tectũ. Vicesimi sunt q̃ sciũt chiromãtiaz ⁊ sunt illi qui manũ hois abintra inspiciunt ⁊ ibi per q̃ndam crucẽ in manu exũtem coḡscere volunt q̃cito talis hõ mori debeat. Itẽ aliqui inspiciũt vngues homis. ⁊ sic cognoscere volũt vtruz aliqui nouitatis illi homi cõtingat. Vicesimiprimi sunt q̃ cũ simul in matrimonio ꝓueniunt. ⁊ qui prim⁹ obdormiat q̃ et illũ citius mori contingat. Vicesimisecũdi sunt qui credũt qñ ipsis de mane vna vetula veniat obuiam q̃ illa die non habebũt fortunium. Et tales cũ ꝓposito faciunt sibi puerũ obuiam venire qñ aliquod arduũ opus volunt inchoare. Itẽ aliqui credũt q̃ si emãt equos a ꝓbris vel religiosis q̃ tũc habebũt nõ fortunium cuz illis. Itẽ aliqui credunt q̃ si de mane surgant a sinistro latere: vel etiã sinistrũ calciũ ꝓmit⁹ arripiant. vel etiam tunicã vl' camisiã indirecte induant q̃ illa sint signa infortunij. Vicesimitercij sunt qui spem suã totaliter nõ ponũt in ipsum deũ ꝫ i aliq̃ creatũ. Pro quo sciendũ q̃ spes est dupler. s. spes salutis et spes auxilij. Spes salutis solũmodo ponẽda est in deũ. ꝫ spes auxilij ponenda est in be. vginez Mariã: et in sctos. et in bonos homies qui pñt nos iuuare intercedendo ꝓ nobis ad deũ. Et signanter sancti in celo exũtes sunt a nob venerandi tanq̃ nri fidelissimi intercessores et mediatores apd deũ. ❧

Vicesimiq̃rti sunt qui aliquid eq̃liter deo ⁊ aliq̃d supra deũ diligunt ⁊ hoc idem erit eorũ deus. Aug. Hoc ab hoie plus colitur qđ pre ceteris plus diligitur. Circa qđ sciendum q̃ sicut pagani diuersos colebant deos. sic iam xpiani diuersos colunt deos. Mã superbus colit ꝓ deo vanã gloriã. Quicũq; eñ plus diligit et maiorẽ cõplacentiã habet in ornatu ⁊ pulchritudine corpis sui q̃ꝫ in deo. ⁊ oẽm sollicitudinez suã ordinat in hunc finez quõ exaltari et honorari in presenti vita possit. ⁊ quõ possit placere huic mõdo in vbis moꝺ⁹ et gestibus plus q̃ꝫ deo talis vanã gloriam colit. Itẽ cupidus pecuniã ꝓ deo colit. nã auarus potius delectat audire ō tpalibus q̃ ō spũalib⁹ et potius videret florenũ q̃ꝫ sacrm. ⁊ remotius vadit ad nundinas q̃ꝫ ad idulgentias. et plura ardua sustinet ꝓ tpali lucro q̃ꝫ vllo mõ sustineret ꝓ deo. Hoc manifeste patet in illis q̃ in diebus ferialibus ꝓ tpa

UVA. BHSC. IyR_046

li lucro acq̃rendo mane ſur gũt. ꝟ in dieb⁹ feſtiuis in quibus lucꝛ aie q̃rendũ eſt diu dormiũt. et ſic fruitũ dei et ſalutẽ aie negligũt. Itẽ guloſus vẽtris ingluuiem ꝓ deo colit. Vñ apl's ꝓhibẽ. iij. Quoꝝ ds venꝛ eſt Itẽ luxurioſus extra matrimoniũ peccãs voluptates carnis ꝓponit deo: marie et oĩbus ſctis. Itẽ aliq̃ preponunt deo et colũt ꝓ deo vxores ꝓpꝛias: pueros domus pulcras agros. pecunias. veſtes ⁊ ſic ds alijs. vñ Iliero. Qdcunqꝫ vnuſquiſqꝫ ſupra deũ vel eq̃liter deo diligit hoc ſibi ꝓ deo conſtituit.

In dominica tercia quadrageſime.

Sermo xlij. De iuramentis.

Rat ieſus eĳciens demonium et illud erat mutum Luc. xj. Matthe. xij. Johes de ſctõ geminiano. Videmus naturaliter q̃ lux hz expellere tenebras. xps aũt eſt lux. vt hr̃ Joh. viij. Ego ſum lux mũdi. et demones ſunt tenebre. igit̃ ſicut lux expellit tenebras a corpibus. ſic xps demones expellit ab hoibus. Vnd̃ dr Erat Jeſus eĳciẽs demoniũ et illud erat mutũ. Vñ in pñti ꝫmone tria ſunt dicẽda. Prio q̃re pmittat ds demones intrare in corpa hũana. Scdo de iuramentis que fiũt ꝑ ſcõm ꝓceptuꝫ. Tercio in quib⁹ caſibus eſt licitũ iurare. ℟ Qtum ad primũ eſt ſciendũ q̃ de⁹ ꝓpter q̃nqꝫ cãs pmittit demões intrare corpora hũana ⁊ ea vexare. Prio ꝑ hoc accidere rõne ſup bie ⁊ enormitatis cuiuſcũqꝫ pcti. vt pz de Saul de q̃ hr̃. j. Reg. xv. ad quẽ dñs dixit. Cũ eſſes ꝑuulus in oculis tuis ꝓſtitui te regẽ ſup pplm meũ iſrael. ꝟ p⁹q̃ ſupbus ⁊ iobediens fuit voci dñi nõ ſolũ abiect⁹ fuit a regno ꝟ etiã ſpũi maligⁿ traditus qui eũ exagitauit ꝓpter pctã ſua. Itẽ legit̃ de quodã begehardo q̃ begehardũ aliũ petiuit vt ſufflaret in eũ ſpiritũſanctuꝫ vt etiã ſciret dulciter et affabilter loqui corã hoibus vt ſic ab hoibus honorareť: ⁊ ſic inſufflando accepit demoniũ ꝓ ſpũſctõ. Ergo q̃ nimis ſuperbe ſe ornat quis cã alliciendi quẽq̃ vel ſupbiẽdi ex pmiſſione diuina talis ſupbus q̃nqꝫ poſſidebť a diabolo. qz omẽs ſupbi ſunt ſub dñio diaboli. Job. xlj. Ipſe eſt rex ſup oẽs filios ſuperbie. S Scdo hoc accidit ex mia et bonitate diuina. vt in bonis hoibus. qui q̃nqꝫ ꝓpter pua pcta que ds ex ſua mia hic ſtati punit a diabolo poſſidenť vt pz in collatõib⁹ patrum de abbate Moyſe qui ꝑ hẽm Macharĩ i modico vbo ex ſua opinione quedã dura vba ꝓtulit. Quẽ demon ſtati arripiẽs vexauit: ⁊ poſtmodũ ꝓ oꝛoꝛ bti Macharij liberat⁹ fuit. Itẽ ſcribit bẽs Greg. in dial. q̃ quedam vgo lactucã ſine ſig̃ crucis comedit ⁊ ſic diabolus eã intrauit. Itẽ etiã legit̃ q̃ quidã ꝓuerſus bibit vinuꝫ ſine lnia ſupioris: et ſig̃ crucis non adhibito. et ſic diabolũ cũ vino bibit. ⁊ iſta tñ nõ ſunt niſi venialia pcta. Sic de⁹ ex ſua bonitate punit talia hic in pñti ꝓpter bonũ illoꝝ dnotoꝝ hoĩm. Apoſto. Scim⁹ q̃ñ diligentib⁹ deũ oĩa coopanť in bonũ. Ergo. s. Tho. et Bonauẽ. dicũt q̃ q̃nqꝫ hõ poſſidebť a diabolo ad pctĩ punitionẽ. T Tercio q̃nqꝫ accidit ꝓpẽ maledictionẽ quã q̃nqꝫ optat vel imprecať q̃s alteri. vel etiã q̃nqꝫ ſibĳpſi. vñ legit̃ q̃ filia cuiuſdã mulieris extra noluit comedẽ et mr̃ coegit eã. Que dixit ad matrẽ. comedã in noĩe diaboli. et imediate obſeſſa fuit. Item legit̃ in dia. Ceſarij q̃ quidã marit⁹ dixit vxori ſue ex ira. Vade i noĩe diaboli. ⁊ ſic diabol⁹ intrauit eã. Quarto ſm Bonauẽ. deus pmittit h̃ fieri ad noſtrã erudit̃oez. vt terreamur deũ ſcienter offendere. q̃ q̃ñ ſupbus hõ videt vel audit aliquẽ ꝓpter ſuã ſuperbiã obſeſſuꝫ terreri ⁊ hũiliari dz corã deo ne forteſſis ſibi cras hoc eueniat qđ hodie huic accidit. Similit̃ q̃ñ ebrioſus luxurioſus vel vſurarius audit aliquez obſeſſum timere dz ⁊ ſe hũiliare et penitere. Quinto accidit ad gloriã dei et ſctoꝝ oñſionẽ. q̃ñ ipſi ſcti invocanť et liberatoez a deo impetrant. Vñ ſciendum q̃ ſm Nico. de lyra. exq̃ iſtaꝝ rerũ cõcs ⁊ cauſe nos latẽt ꝓpter hoc q̃ occulta ſunt dei iudicia. cõ nos nõ dẽmus iudicare nec pdẽnare obſeſſos. qz filios et filias regni celeſtis ds miſericordit̃ q̃nqꝫ hic in pñti punit et prepat eos ad vitã eternã. D Qtum ad ſcõm ſciendũ q̃ quilibz dz ſe cauere ne aſſueſcat iurare. Vñ Eccl. xxiij. Vir multũ iurãs replebit iniq̃tate. Et q̃ dr Exo. xx. Non aſſumes nomẽ dei tui inuanũ. Et eſt ſcõm ꝓceptũ. Cõtra qđ faciũt decez genera hoĩm. Primi ſũt q̃ iurãt ꝓ deũ et ſctos. et q̃ñ tales qui ſic iurãt peccãt mortalit̃ vel venialit̃ q̃re. j. ſermone. cxlij. T. Scdi ſunt qui iurãt ſub dubio. vt cuz q̃s iurat de quo dubitat. Et ſi ex ꝓpoſito et deliberato aĩo ſic iurat mortale peccatũ eſt. qz diſcrimini ſe exponit. etiã ſi poſtmodũ cogñerit q̃ verꝫ fuit qđ ſic ſub dubio tunc iurauit tñ q̃uiter peccauit. Ergo ſi vnq̃ ſic ſub dubio iuraſti vel aliq̃d ſub fide tua aſſeruiſti ꝺ quo tñ certitudinẽ non habuiſti. de hoc ꝓfiteri et penitere debes. Tercij ſunt qui execrabiliter iurant blaſphemãdo. et de his iuramẽtis q̃re. j. ſmõe. cxxij. q̃ſi p totũ. ✠ Quarti ſunt qui plena volũtate diſponũt ſoleñiter ⁊ manifeſte peierare. ⁊ anteq̃z iurãt videnť puri cenſendi. qz deus non iudicat ex opib⁹ ꝟ ex cogitatõib⁹. vt pz. xxij. q. v. Qui peierare. Ergo ſi vnq̃z ad iudiciũ acceſſiſti in illa intẽtione q̃ peierare velles penitere ⁊ ꝓfiteri debes. qz corã dõ pur⁹es. Exemplũ de duob⁹ ciuibus. quoꝝ vnus ꝓceſſit alteri ſummã pecunie. ꝟ q̃ terminus ſolutionis aduẽit. tũc debitor ſimpliciter negauit pecuniã. Qui citatus et ꝓductus ad iudiciũ iterũ conſtãter negauit. ⁊ iurare ꝓ pecunia vtiq̃ voluit. Et cũ flecteret genua obmutuit ⁊ nil loqui potuit. ꝟ erectus ecomerſo loquelam reaccepit. Qui iterũ ſecũdario genua flexit ⁊ peierare voluit. et tũc iterũ obmutuit. Et ſic manifeſte oĩbus innotuit q̃ peierare voluit. et iã piurus corꝫ deo fuit. Vñ dr in decre. Paratus iurare falſuꝫ iam piurus eſt. xxij. q. v. Qui peierare. Quinti ſunt q̃ iurãt ſe aliquid facturos qđ eſt illicitũ. ſicut ꝓmuꝫ vberare vel ſe vindicare de iſto quocũq̃z mõ poſſint vel etiã q̃ bonũ qđ faciendũ eſſet ꝓ deo et ꝓpria ſalute nonvelint facere. vt elemoſynã dare vel aliquez hoſpitare. et ſic ꝺ aliꝫ. q̃ ex certa malicia ſic iurat peccat mortalitar ſic iurando. ꝟ non peccat ꝑueniendo. Vñ Iſi. de ſum. bo. In malis ꝓmiſſis reſcinde fidez et in turpi voto muta decretũ. Si aũt ex obrupto ſic iurauerit peccat venialit̃. Et in vtroq̃z frangendus ẽ iuramentũ tale. Sexti ſunt qui iurãt creditoribus ſoluere ad certũ terminũ. et hoc eis ifringũt. tales piuri ſunt et q̃uiter peccant. A Circa qđ queritur vtrũ qui ſic iurat creditoribus ſit piurus: ℟ñdetur

UVA. BHSC. IyR_046

fm Hosti. Si qñ iurabat credebat se nō posse solue re peierabat. si vo credebat se posse soluere nō peiera bat. z si postea fecit posse suū nō ē ꝑiurus. ß si postea elapso termino posset et nō solueret ꝑiurus esset. O q̄ grauiter et multotiēs illi mēdaces delinquūt qui ꝓmissis suis soluere sup certū terminū ꝓmittunt qō tñ non intendūt vel si intendūt tñ postea posse suū non faciūt. z sic ꝓmissum infringunt et solutionē de die in diē ꝛ voluntatē creditoꝛis ꝓducunt. Sed tamē sciendū q; si aliquis paup alicui creditoꝛi ꝓmitteret se soluturū sup certū terminū et posse suū faceret. si tunc ipedimentuz aliqđ interueniret q; sup illo termino soluere nō posset. tūc tali paupi ꝓlongatio ꝓpter deū est concedēda. et creditoꝛ cū tali charitate et cōpassione posset sibi terminū ꝓlongare q; deꝰ in extremis sibi tps vite sue ꝓlongaret. vt sic posset penitere et gloriā dei ꝓmereri. Ergo multū reprehensibiles sunt illi qui suos debitoꝛes angustiāt termino aduenīēte z cū dāno ipsoꝝ solutōez ab eis extoꝛquēt cū tñ alias libenē eis soluerent si possent. Et talibus īmisericoꝛdibꝰ sine dubio remetietur eadē mensura. Gre. Dei miscōiam nō pōt mereri qui misericoꝛs ꝓximo nō fuerit. Beda. sup. epl̄am Jacobi. Sine misericoꝛdia iudicabit ille qui cū facere posset non fecit miscōiam. Quo maioꝛē miam quis a dño cōsecutus est eo inuitius indigenti ꝓximo miam negat. Septimi sunt qui verba maledicta ꝓferūt qñ tales pecēt mortaliē hoc q̄re. j. Fmone. xcv. L. B Octaui sunt qui iurant per deū et sanctos et cū hoc se obligant ad aliquā penā vt dicendo. ꝙ deū et sctōs si ita nō fecero vel si hoc nō est sicut ego dico tūc illud accidat mihi vel filijs meis. vel sic dicēdo. Mūq̄ ab oculis tuis viuus discedā si mentioꝛ. vl deus numq̄ misereat aie mee si nō fecero z sic de alijs. Et Fm Aug. Ille q̄ sic iurat obligat se deo vt hoc sibi vel alijs q̄s in iuramēto assumpsit eueniat si secus est q̄ dicit. Et satis horribile est se vel suos mēdaciter sic obligare. Nec etiā hō doꝛ faciliter se obligare. etiaz in cā va. nisi esset ibi maꝝ necessitas vel notabilis vtilitas. q; stultū est se sic obligare sine cā et magna necessitate. Nñ exemplū legit q; quidā vsurarius in morte ꝓpunct? rogauit duos suos amicos vt pecuniā quā eis tradidit restituerent. Et primus obligauit se hoc facturū sub imprecatione ignis sancti Anthonij. Sctōs obligauit se sub imp̄catōe lepre. qui post obitū suū negligētes in hoc negocio fuerunt. volētes prius cum ista pecunia aliquid lucrari: et tunc demū restituere. Et moꝛ in istis infirmitatibꝰ in quibꝰ se obligauerūt cōsumpti sunt. L Noni sunt qui cuz solēnitate ꝑiurū cōmittūt: et est peccatū mortalissimū. Vnō p tres digitos quos ponunt sup sctōs designat q; coꝛpus et aiam et res ponūt in ptāte diaboli. Nñ scōm Guil. lugd. in sum. vicioꝝ. Qui scienē falsē iurat diabolo illā manū dat cū qua tangit euangeliū vel reliq̄as sctōꝝ et donec ipse peniteat de ꝑiurio: manus illa diabolo ptinet. Et qñ se cū illa manu signat tūc cū manu diaboli se signat. Et nō pōt penitere vel absolui a pctis nisi restituat dānuz illi cui peierauit. Et tales ꝑiuri qñq; pfundunt in pñti. vñ legit q; quidaz sup sepulchrum scti Pancracij martyris peierauit. z moꝛ manū retrahere nō potuit. z sic oībus sua malicia innotuit. et coꝛā oībus astantibus cōfusus fuit. D Decimi sunt qui scienter recipiūt falsum iuramentū. Nñ qñcunq; quis scit veraciter aliū falsum iurare z sic recipit friuole falsum iuramentuz peccat mortaliter. Nñ doꝛ in decre. Cogens hoiem ad ꝑiurium et qui peierat vterq; reus est. xxij. q. v. compulsus. Et si quis diceret. Et his seq̄rē q; nullus posz aliquē cogere ad sibi soluendū si nullus deberet recipere iuramentū: Rñdeē q; ad iudiciū debet eū citare et iusticiā ab eo exigere. et si tibi negauerit quō potest ipse scire vtz recepturus es iuramentū ab eo vel nō q: Fm Aris. De futuris cōtingentibꝰ nō est determinata veritas. Qñ aūt cōsideras q; aliter nō pōt esse z nil amplius pōt tibi fieri nisi iuramentū. qđ tūc tibi ꝓdest illud iuramentuz qō sic friuole recipis ab eo. nōne vna mēsura vini plus valeret tibi. Et g̃ qñ oīmodo vult iurare tunc iam est ꝑiurus coꝛā deo. et si moꝛiē eternaliter damnaē. Nñ dicit in decre. Paratꝰ iurare qđ falsum est iā ꝑiurus est. xxij. q. v. Qui peierare. Et si ꝑtinaciter recipis ab eo iuramentum quē scis falsum iurare tūc aiam tuā cū aīa ipsius dānas. et sic duas aīas ꝓdis. s. aīam ꝓpriā et aīam ꝓximi. vt patet. xxij. q. v. Ille. z. c. qui exigit. Ergo si q̄ritur a te an supportare eū velis a iuramēto. tūc dō oportet ferre debes ista bona ꝓ quibꝰ ille tibi iurare intēdit. et deus remunerabit tibi. Et tñ adhuc ille tenet tibi soluē illa debita si vult saluari. Sz diceres. ex hoc sequereē cōfusio mea. q: hoīes crederent me iniustam cām habere cū nollē iuramentū ab eo recipere: Rñdeē q; ꝓpter malos hoies qui vt frequēter malū iudicant non debes deū offendere nec aīam tuā ꝓdere recipiendo sic falsum iuramentū ab eo. Et si vnꝰ malus iō malū de te iudicat tūc sex vel octo boni ecōuerso de te iudicāt bonū et te ꝓpterea cōmēdant q; deuz et aīam tuā honoraſti et cū falso iuramēto supportasti. q: sicut mali ex oībus malū iudicāt. sic boni bonū. Nñ Crisꝰ. super math. Sicut difficile aliquē suspicatur malū qui bonus est. sic difficile aliquē suspicatur bonū ipse q; malus est. E Qtum ad terciū sciendū est q; in sex casibus licitū est iurare z iuramentū ab alijs recipere. Primo cū alicui suadeē aliquod bonū qđ est ei vtile et non credit vbo simplici tūc cōcedit iurare. qđ ptz. xxij. q. j. nō est cōtra. j. Nñ etiā Jsiō. Plerūq; sine iuramento loqui disponimꝰ. ß incredulitate eoꝝ qui non credūt qđ dicimꝰ iurare cōpellimur. Scdo q̄s pōt innocentiā suam purgare cū iuramēto qñ iniuste et mēdaciter a malis infamatus est. Et in hoc casu debet sibi credi nisi cōtrarium per testes posset cōuinci. Nñ dicit in decre. Licite iuramentū fit ꝓ ifamie expurgatōe. ij. q. iij. ꝑ tot. imo q̄libet tenet famā suā defendere. Nñ doꝛ in decre. fama suā negligens crudelis est. xij. q. j. nolo. Et tales q; sic infamāt innocēter ꝓximos ḡuiter peccant. z tenent reuocare si volūt indulgentiā cōsequi pctōꝝ.

Tercio ad confirmatōem debitoꝝ. vt cū quis nō habet fideiussoꝛes ponere et alias sibi noluut credere. tunc potest iurare se velle in illo termino soluere. et si intendit z suū posse facit non peccat iurans nec etiam recipiens iuramentum. Vnde Aug. de vbis apostoli Fmone. xxij. Qui exigit iuramentū si nescit alium falsum iuraturum z ideo dicat. iura mihi vt ei

UVA. BHSC. IyR_046

XLIII

fides fiat non audeo dicere ibi esse peccatum. ñ humana temptatio est ꝛc. Quarto ad dubitatiõis remotionẽ. vt qñ ꝑ re litigiosa iurat. vbi gra. Si duo ꝑ aliqua re litigarẽt. ꝛ vni eoꝝ pro certo cõstaret quomodo se totũ factũ haberet tunc talis sine omni pctõ posset iurare ꝛ certitudinẽ illius dubij enarrare. vt sic altercatio cessaret. Quinto ꝑmittẽdo suis supioribus obedientiã. vel etiã prelatis fidelitatez vel etiã alicui cõitati vel ex pte officij vel alijs de causis licitis. ❡ Vnde sciendũ q̃ qui ꝓpter officiũ qõ sibi a prelatis vel a cõsilio ciuitatis cõmittit iurat. si intendit sic facere vt iurat tunc nõ est periur9. Sed valde sollicitus dz esse q̃ illõ qõ iurauit et ꝑmisit q̃ hoc fm exigentiã iuramẽti ad effectũ pducat. Alias si fraudẽ faceret in exeq̃ndo hoc qõ iurando ꝑmisit totiens periurus efficeret quotiens scienter hoc transgrederetur. ℣Ergo valde magnũ et terribile est sic aliquid recipe sup iuramentũ. quia talis animã suaz ꝑ ciosam ꝓ pignore ponit. Si ãũt pro aliquo officio vel artificio iurat. ꝛ hoc iuramentũ non intẽdit a ꝓncipio seruare ꝫ ꝓpter lucrũ vel officiũ acquirendum iurat. ipso facto est periurus. ℣Et quotiẽscũqz postea illud iuramentũ transgreditur. totiẽs mortaliter peccat. ℣Q̃t iuramenta fiunt q̃ iurantes ãdimplere nõ intendũt. Jtẽ qui scienr dant occasionẽ talibꝫ sua iuramẽta transgrediendi. rogando vel etiã solũmodo cõsentiendo eis ꝓpter lucrũ ꝓpriũ. tales graviter deum offendunt. qz plus dñt diligere salutẽ. primoꝝ q̃z propriũ lucrũ vel cõmodũ. Jtẽ sciendũ q̃ cauti9 et salubrius esset talia officia cõmittere ipsis officialibus et mechanicis sub pena pecuniaria q̃nqz vel sex talentoꝝ argenti vl̃ auri. et melius seruaret quia hꝫ plures magis solliciti essent cauere damnũ tpale q̃z damnũ spuale. quod tñ tangit preciosam aiam hois. de qua dicit Bernñ. Totus mũdus ille preciũ vnius aie estimare nõ põt. Similiter qui iurãt fidelitatem ꝓprio dño diligentiã facere dñt vt iuramento satisfaciant. Sexto ꝓpter necessitatẽ. vt cũ quis te vellet capere vel spoliare vel occidere tanq̃ inimicũ de illa ciuitate: vel de dñio illius dñi. ꝛ tu nõ esses inimicus nec ꝺ dñio illius dñi. tũc cũ iuramẽto posses asserere te alterius esse dominij sine oñi pctõ. ℣Unde queritur qui coactus iurat aliquid vtrũ ad hoc obligeꝫ: Rñdeꝫ fm btñ Tho. ij. ij. q. xcviij. Non excusatur a pctõ mortali non iplens qõ coacte iurauit. et Ray. dicit q̃ talis q̃tuscũqz fuerit met9 nihilomin9 obligaꝫ dũmodo sit de re licita. secus est de re illicita. Sed talis solnẽs quod coacte ꝑmisit põt illud repetere et alius coꝛã ꝺo teneꝫ semp restituere quicqd extorsit ꝓtra deũ si saltẽ remissiõz pctoꝝ cõsequi voluerit. ❡ Vltimo nota exemplũ in quo cognoscere potes quõ deo displiceat et homini noceat sciẽter falsum iurẽmentũ recipe. ꝛ hoc illi attẽdere dñt qui audent dicere si q̃s tres denarios teneret ipsis solvere q̃ vellent ꝓpter istos tres denarios iuramentum ab eo recipe. ℣ñ legit̃ q̃ quidam hõ citauerat quẽdam ad iudiciũ ꝓpt̃ q̃ndam summã pecunie. ꝛ ille instanter negauit et se ad iuramentuz exhibuit. q̃d alius ab eo recepit. licet sciret eum scienter falsum iurare. Mox sequenti nocte rapt9 ad iudiciũ vidit ebrium sedentem in sede maiestatis sue exigentẽ ab eo rationẽ de anima illius qui iurauit ei et ꝺ anima sua ꝓpria qui cognouit ambas esse damnãdas. Tũc iudex quesiuit cur iuramentũ ab eo recepisset. et ait illi q̃ ipe mihi meũ negauit. Et iudex. Nõne potius debuisti perdere talẽ ſubam q̃ ipsius ꝛ tuã aiam. nonne anima melioꝛ est q̃ oñis tpalis substantia: Tũc iudex fecit eum flagellari. Qui euigilans oñia q̃ sibi acciderãt enarrauit. Et in signũ huius plagas i coꝛpore et in dorso suo ostendit. q̃ nullo mõ potuerunt curari donec penituit. ꝛ deus sibi illud indulsit.

Jn dominica quarta quadragesime.

Sermo xliij.

De contritione ꝛ confessione.

Est puer vn9 hic qui habet quinqz panes hordeaceos et duos pisces Joh. vi. et matb. xiiij. Jobes de sancto geminiano dicit q̃ totum officium pñtis dominice cõtinet quasi quedam noua ꝛ leta. Mam matutinale officium agit de liberatõe ysraelitici populi ab egyptiaca seruitute. Introitus misse hortatur ecclesiam ad exultationem leticie cum dicit. Letare hierusalem. Et epistola loquitur de celesti matre illa que sursum est hierusalem. Euange. de refectõne ꝛ satietate turbe. Ergo illa dñica dulpicit̃ noiaꝫ. s. dñica de panibꝫ ꝛ dñica de rosa. Et rõ ẽ qz hodie ꝓsueuit dari romano ꝓfecto a papa qñ rome ẽ rosa aurea plẽa musto ꝛ balsamo. ℣ Sic moraliꝫ pnia quam isto sacro tpe facimus oñia ista operatur in nob videlicet liberatõnem a pctõ. leticiam gratie apertionẽ celestis ianue: et refectõem glorie. Ãt ipa pnia etiam conuertit spinas viciorꝫ in rosas virtutum. ℣ñ hodie letari debẽt peccatores quia ds patus est eos recipere ad gratiam. Mam ipse dicit per prophetam. Nolo mortẽ pctõis ꝫ vt magis cõuertatur ꝛ viuat. Jtem letari dñt penitentes qui sunt cõfessi: quia de9 indulsit eis oñia petã eoꝝ ex sua mia. Jtem iusti letari dñt. qnia de9 illo sacro tpe vult eis gram augmẽtare. Jtẽ tribulati dñt letari qz de9 vult cuz eis esse in tribulationibus ipsoꝝ. Vnde ꝑ. Cum ipso sum in tribulatione eripiã eum et glorifi. Vnde Johã. xvi. Tristicia vestra vertetur in gaudium. sed exquo pñs tps est tps pnie in quo dẽm9 satisfacere ꝑ omnibus nris pctis que p totũ annũ cõmisim9. Ergo in pñti fmone tria sunt dicẽda. Prio de contritõe. Secũdo de cõfessione. Tercio de satisfactione. ❡ Q̃ tum ad primũ queriꝫ quid sit cõtritio: Rñdeꝫ fm Tho. ẽ dolor volũtarie assumpt9 ꝑ pctis cũ ꝓposito ꝓfitẽdi et satisfaciẽdi. Vbi q̃riꝫ vtꝝ ꝓtritio debeat eẽ maxim9 dolor: Rñdeꝫ q̃tuz ad dolorẽ interiorem ꝛ displicentiã dz esse maximus dolor. quod ꝓbatur ꝑ tria. Primo in nulla re debemus habere tantã complacentiam sicut in deo. mõ hoc totum pditur cum vno pctõ mortali. Et quia ꝓtraria ꝓtrarijs curanꝫ. g̃ de pctõ cõmisso maximũ dolorem et displicentiaz habere debemus. Secundo ꝓbatur quãdo quis offendit aliquez dilectum tãto plus de hoc dolet q̃to magis eũ dilexit. sed deum sup omnia diligere debemus quem peccando offendimus. g̃ ꝛc. Tercio probatur. quãdo enim q̃s aliquaz rem perdit tanto plus dolet q̃to melioꝛ res ipsa fuit. qz homo pl9 do-

UVA. BHSC. IyR_046

let de floreni ꝓditõe ꝙ denarij. ꝛ deus est summũ et infinitũ bonũ quẽ peccãdo offendim⁹ ꝛ ꝓdidim⁹. igitur ꝛc. Et q̃b⁹ seq̃tur q dolor ꝓritõis q̃tus ad interiorẽ displicentiã dz esse maior oi dolore qui ꝑt boi tẽ paliter accidere. etiã si oia bona tpalia perderet. vel si pat mr: vxor ꝛ filij morerent. Et hoc est intelligendũ q̃tum ad interiorẽ dolorẽ ꝛ displicentiã. Sed exq̃ sine va ꝓritõe nullũ pctũ dimittit. ꝛ qr multi ꝓterũtur et nõ vẽ tũc querit q̃ sunt sig̃ vẽ ꝓritõis. sic. s. q spes haberi posset q ds indulgeat ipsi ꝓrito peccata sua ꝑ ꝓritõez. Dico q hmõi cõritõis vẽ quatuor sunt sig̃. Primũ signũ est si de pctis preteritis dolet ꝛ in futurũ cauere se firmit ꝓponit. sic q poti⁹ vellz sub ire oẽm penã in generali loq̃ndo q̃ ampli⁹ sciens peccare mortaliter. Vñ apls. q̃s nos sepabit a charitate xpi an psecutio an fames ꝛc. Scõm signũ est si ip se penitẽs patus ẽ satisfacere lesis. siue in reb⁹. s. restituẽdo oia iniusta siue in fama. s. revocando q falsa ꝛ mẽdacit suũ ꝓmũ infamauerit. siue in corpe vulnerando siue vginitatẽ virgis corrũpendo. et sic de aliis offenit. et in q̃b⁹ nõ ꝑt satisfacere doleat ꝛ ꝓpositũ habeat satisfaciẽdi cũ aliq̃ ꝑ hoc ꝓsperior arridẽte fortuna poterit. Bern. Qui veracit penitet q̃cq̃d sibi ꝑ culpa quã odit inũgit tacita pscia amplectũtur. Terciũ signũ est q pcat offensorib⁹ quõcũq; a q̃bus cũq; q̃ntumcũq; et q̃ cũiter sit offensus siue in reb⁹ siue in pson vel in fama. vel etiã si cũior offensa acciderit. vel in futuro acciderit patus sit in aio suo ꝓpt deũ indulgere. vt de⁹ sibi sua pctã indulgeat. Sed q nõ vult indulgere suis inimicis nõ hz verã ꝓritõez nec est ver⁹ penitẽs. vñ Aug. Vnusquisq; talẽ indulgentiã est acceptur⁹ a deo q̃lem et ipe dederit ꝓmo Ergo illi q adhuc stãt in rãcore ꝛ nolũt indulgere nõ sunt absoluẽdi nec cũ sacro eucharistie cõicandi. ℟

Quartũ signũ est si officiũ vel negociũ qd sine pecato mortali nõ põt exercere patus est resignare. Ergo illi qui hñt talia officia q̃ nullo mõ sine pctõ mortali pñt pficere: sicut traditores vel lenones et hmõi. ꝛ ꝑ quibus eis inhibet cõio sp sunt in pctõ mortali ꝛ in ptãte diaboli die noctuq;. Et insup sunt ꝓuati omni bono totius eccie. et nihil pñt i isto statu facere qd sit eis meritoriũ vite eterne. Et lz q̃q; cõfiteant tamẽ nil valet eis talis cõfessio exq̃ desistere nolũt a tali officio. Sed hoc nõ intelligit ꝺ illis q hñt artificia et officia honesta ꝛ vtilia q̃ licite pñt fieri. sicut sutores sartores. calciatores. piscatores. et sic ꝺ aliis. Et tales qñ fideliter laborant et sunt sine pctõ mortali: tũc oñis eoꝝ labor erit eis meritorius. ꝑs. Labores manuũ tuarũ qr mãducabis bẽs es et bñ ꝛc. Itẽ querit vtrũ ꝓritio possit tollere totũ reatũ pene: ℟ñdet fm ꝑtrũ de charãtasia. Cõtritõnis intẽtio põt attendi dupliciter. vel ex pte charitatis q̃ causat displicentiã peccati. vel ex parte doloris qui i sensitiua excitat. Et in vtroq; ꝑt tãtũ intẽdi cõtritio q tota pena dimittatur sicut pz de latrone qui cũ xpo pepẽdit in cruce. ℒ

Ꝫtum ad scõm q̃ritur de pfessione q̃d sit pfessio: ℟ñ. fm Ray. Cõfessio est legitima coꝝ sacẽdote peccatoꝝ declaratio. vñ querit vtrũ pfessio sit de necessitate salutis. ℟. q sic. Oñis eñ fidelis salutẽ semel in anno tenet ex ꝓcepto eccie postq; ad annos discretõnis puenerit cõfiteri oia pctã sua. et cõicare saltẽ. i pasca. vt pz extra. de pe. Dis. Nõ eñ sufficit cõtritio nisi seq̃tur pfessio. vñ Amb. i li. de padiso. Nõ eñ quisq; a pctõ iustificari poterit nisi pctũ añ cõfessus fuerit. Sz querit q̃lis dz esse pfessio: ℟ñdet q ꝓmo dz esse ꝓmeditata. ℳ Sz. d. q̃ntaz diligẽtiã dz bre hõ ad rememorandũ sua pctã: ℟. q maiorẽ q̃ vnq; in aliq̃ re transitoria habuit. Et h ꝓbat. qr si qs rõez regi terreno deberet dare de multis et arduis causis sub pena ꝓuatois oculoꝝ vel aliorũ mẽbroꝝ si in ipa rõe deficeret tunc magnã diligentiã adhiberet vt debite rõem redderet. Sz maiorẽ rõem reddituri sum⁹ in pfessione ꝛ sub maiori pena. qr de tota vita nra et sub pena dãnatois etne. Itẽ q̃libet penitẽs dz ad memoriã reducere in quib⁹ locis fuit ꝛ quid in q̃libet loco deliquit. ꝛ quotiẽs q̃libz pctũ cõmisit. vñ Aug. in li. de penitẽ. Vere penitẽs cõsideret q̃litatẽ crimis in loco. in tpe. in pseuerantia. i varietate pson. ꝛ q tẽ ptatõe hoc fecerit. ꝛ in ipsius vicij mltiplici execuõe Vñ sciendũ q nõ sufficit in pfessione dicere. hoc pecatũ sepi⁹ ꝓmisi: qr cõfessor nescit intelligere vtr decies vel vigesies vel cẽties cõmiseris. Et quilibet cõfitẽs si certũ ꝙterũ scit dicat. Si aũt nõ: dicat sub indeterminato nũero ꝓut in estimatõe sibi videt. vt dicẽdo hoc pctũ cõmisi decies vel vigesies vel cẽties vel pl⁹ vel minus. qr certũ nũez ignoro. Tũc cõfessor ꝑt eũ fm hoc expedire et pniam iniũgere. qr maior pnia iniũgenda est illi qui aliqñ pctũ decies cõmisit: q̃ q semel vel ter cõmisit. Scõo pfessio dz esse nuda ꝛ integra qr ds dimidiã pfessionẽ nõ acceptat. necvnum pctũ mortale sine alio remittit. vñ Deut. xxij. Dei pfecta sunt opa. Tercio pfessio dz esse ꝓpria ꝛ accusatoria. s. q sua ꝓpria pctã pfiteatur et nõ aliorũ. Nec aliquẽ dz noiare in pfessione nisi in tali casu in quo sine noiatione pson nõ posset ipm peccatũ exprimere. vt si peccauit cũ sorore vel cũ matre. Itẽ pfitẽs nõ dz se excusare sicut aliqui dicũt i cõfessione dicẽdo. De⁹ ordinauit mihi h malũ q hoc cõmisi. qđ oino est falsum. ꝛ cũ hoc magnũ peccatũ ẽ credere vel dicere q ds malũ fecerit ꝙz est ipi⁹ bois volũtas mala et malicia ꝓpria. vñ apls. Hec ẽ volũtas dei sctificatio vra. Itẽ aliqui dicũt diabolus decepit me. Itẽ aliq̃ dicũt coact⁹ fuz ab hoib⁹. Sen. Dimitte excusatõez qr nullus inuitus peccat. Et tales sic se excusantes nõ sunt absoluẽdi: qr pfessio dz eẽ ꝓpria ꝛ accusans. Quarto dz esse lachrymosa. qr cũ dolore et amaritudie cordis pctã confitenda sunt. vt mia cõsequitur. Vñ Bre. Illum quẽ ꝓspicis delicta cũ fletu dolere in pspectu deitatis non dubites ꝓsequi miam. Contra hoc faciunt qui pctã sua q̃si fabulaz sacerdoti ꝓponũt nullaz verecundiã de pctis hñdo. Bern. Sũt quidã q̃ confitẽdo sicut fabulã pctoꝝ suoꝝ narrãt historiã: ꝛ egritudines anime sue sine confusione dinumerãt. Sed vẽ confitẽtes cũ verecũdia debent confiteri pctã sua Vñ bern. Jõ iubemur pfiteri pctã vt erubescentiaz habeamus ꝑ pena. Auguſt. in li. de penitentia. Erubescentia nãq; magna est pena. ideo qui erubescit ꝑ christo dignus fit misericordia. Quinto confessio debet fieri cum bona spe et magna humilitate. Ber. Humiliter confitenti peccatum remittit deus. et diabolus eum quem in corde hominis inuaserat amittit ꝓncipatum. Item penitẽs debet hre bonã fiduciã

UVA. BHSC. IyR_046

XLIII

firmiter ſperãdo ſe poſſe indulgentiã ꝓſequi. Vnde Aug. Pnia q̃ ex fiducia nõ ꝓcedit eſt inutilis et ſteri lis: ⁊ manet ſine mia. Vñ etiã Ambro. Nõ ꝑt bene agere penitentiã qui nõ ſperat indulgentiã. M

Querit vtrũ confeſſio in aliquo caſu ſit iteranda. Rñdet q̃ ſunt q̃tuor caſus ꝓmunes, ⁊ vſitati in qui bus doctores dicũt confeſſionem eſſe iterandã. Pri mus eſt ꝓpter peccati enormitatẽ. ob quã opꝫ pecca torẽ ad ſuꝑiorem remitti. qui confeſſionẽ remiſſi au diat et eũ abſoluat. tũc talis peccator tenet illa pecca ta iterare ꝓ quibꝫ miſſus eſt ad ſuꝑiorem ꝑ abſolu tione. Sed primus cõfeſſor debet eum abſoluere ab alijs peccatis a quibus eũ abſoluere bꝫ. niſi penitẽ ſiue confitens ſit excõicatus maior excõicatõe. quia tunc talis cõfitens a nullo pctõ poteſt abſolui niſi an te ſit abſolutus ab illa excõicatõe. Vñ dr in decre. Ex cõicatio abſolutõem impedit. xiij. q. j. audiuimus. ⁊ c. quicũq;. Secũdus caſus eſt ꝓpter ignorãtiã ſacer dotis vtpote qñ ſacerdos eſt ignorãs. tũc dꝫ queri ſa cerdos q̃ ſciat ligare et ſoluere. et cum hoc diſcernere differentiã pctõrũ. ⁊ ei iterũ ꝓfitendũ eſt de lnia ꝓpꝛij ſacerdotis vel autoritate ſuꝑioris. Ex hoc ꝑz q̃ illi ſe pius decipiunt q̃ ignaros et illꝛatos querũt cõfeſſo res. Tercius caſus ſi cõfeſſio nõ fuit integra vt q; ſci enter obticuit aliqõ pctũ mortale aut etiaꝫ ſi acceſſit cũ voluntate alteri⁹ peccandi. Quartus ſi cõtemplit aut neglexit ſatiſfacere et oblit⁹eſt ſatiffactõem ſibi in iunctã. nam ſi ſciret et eã implere vellet ⁊ cũ va ꝓtri tione ⁊ bono ꝓpoſito cõfeſſus eſſet nõ optꝛet reitera re cõfeſſionẽ. Et intelligunt duo vltimi caſus q̃ mu tat ſacerdotẽ. Si aũt ad eundẽ ſacerdotẽ reuertit tũc diſtinguendũ eſt. q; aut recenſ aut nouiter ꝓfeſſus ẽ. aut de memoria ſunt elapſa ipſi ſacerdoti ꝓpter diu turnitatẽ tpis. In ꝓmo caſu. ſ. q̃ pctã cõfeſſa adhuc ſunt in memoria ſacerdotis tũc nõ tenetur oĩa reite rare. ꝫ ſolũ illud pctũ qõ ſcienſ obticuit. vel illã fictõ nẽ q̃ cum voluntate amplius peccandi ad cõfeſſionez acceſſit. Sz in ſecũdo caſu. q̃ñ. ſ. pctã elapſa ſunt a me moria ſacerdotis: tunc tenet oĩa reiterare. etiã ſi deci es cõfeſſus eſſet ⁊ ſemp aliqõ pctũ ſciẽter obticuiſſet tũc oẽs iſte ꝓfeſſiones ſunt iterande q; cõfitenti vnũ peccatũ mortale nõ dimittitur ſine alio. Itẽ queritur de peccatis ſcienſ cõmiſſis ⁊ poſtea oblitis vtrũ reꝗ ratur pnia et cõfeſſio de bis? Rñdetur ſi bõ ita ẽ ob litus q̃ nullo mõ recordaſ tũc non tenetur ad pniaz niſi in generali. ꝫ tñ tenet laborare et diligentiã face re recordando. ſ. et orando deũ vt reuelet ei pctũ ob litũ ⁊ audiẽdo ꝑmones cũ maiori diligẽtia. vt ſic poſ ſet ad memoriã reducere peccatũ hmõi oblitum. Si aũt põt recordari tũc tenet in ſpãli cõfiteri Si autem oĩno nõ recordaſ tunc tenet in generali cõfiteri dicẽ do ſe deũ in multis offendiſſe peccatis de q̃bꝫ nõ re cordaſ et libenter vellet ſcire. Et hoc eſt ꝓteri in gene rali. Et etiam penitere dꝫ de negligentia ꝑ quã ve nit in hanc oblionẽ. O Sed q̃ñtum ad terciuz ſez de ſatiſfactione ſciendũ q̃ ſatiſfactõ ſemp dꝫ fieri p cõtrariũ. vt ſuperbo iniungenda eſt hũiliatio ⁊ ꝓſtra tio: et veſtiũ ornatus depoſitio. Itẽ auaro iniuſtarus rerũ reſtõ. ⁊ de iuſtis rebus elemoſynarũ diſtributõ Itẽ guloſ et ebrioſ abſtinentia et ieiuniũ q; ꝑm ſalo. Per que quis peccat per h̃ etiã puniet. Itẽ luxurioſ et adulteris iniungende ſunt afflictões corꝑis. vt ſez dure iaceant. veſtes aſperas induãt et diſciplinas cũ virgis recipiant. et ſic de alijs. Vñ gre. Meq̃q̃ ſa tisfacimus ſi ab iniq̃tate nõ ceſſamus. ⁊ niſi volupta tes queq; q̃s dilexerimus ecõtrario oppoſitis lamẽ tis inſequamur. Itẽ accidioſis ⁊ pigris iniungende ſunt vigilie. ſ. vt mane ſurgant et eccias freq̃ntent. et etiam quandoq; peregrinatões faciant. Item iracũ dis et rancoroſis vt cum ſuis inimicis ſe recõciliẽt et oẽm vindictam et iracundiã penitus ex corde dimit tant ⁊ cũ inimicis amicabiliter loq̃ntur ⁊ erga eos ſe charitatiue teneant. ⁊ ſic ð alijs. ꝑ Querit vtrũ ſatiſfactionem iniunctam ⁊ cõpletã in peccato morta li neceſſe ſit iterare? R. ſm. s. Tho. in. iiij. diſ. xv. Alli que ſatiſfactões ſunt ex quibus manet aliquis effe ctus in ſatiſfaciente poſtq̃ etiam actus ſatiſfactõis tranſit. ſicut in ſatiſfactionibus ex ieiunio ſequit de bilitatio corꝑis. ⁊ ex elemoſynis largitis ſube dimi nutio. ⁊ ſic de alijs. Et tales ſatiſfactões facte in pec catis nõ oportet q̃ reiterentur. quia q̃ñtum ad iſtud qõ de eis manet per pniam ſequentez accepte fiunt. Satiſfactões autẽ que nõ relinquũt aliquez effectũ in ſatiſfaciente poſtq̃ actus tranſit oportet q̃ iteren tur. ſicut eſt de oratione et ſimilibus actibus. Actus enim interior q̃ totalit tranſit nullo modo viuificat. ꝫ oportet q̃ iteretur. Idem albꝰ magnus addit et Guil. q̃ talis tenetur ad ſuſcipiẽdũ poſtea pniam ſiue ſatiſfactõem. nõ tñ eſt ei imponenda tanta penitẽ tia q̃ñta ſi nulla ꝓs fuiſſet impoſita. q; preſumendũ eſt q̃ ꝓpter illam prius iniunctũ quã fecit licet extra charitatẽ dñs maiorẽ contritõem ei dederit. Et nota q̃ non eſt in peccato mortali qui eſt contritus. hec il le. Ergo laudabilis ꝓuetudo eſt qñ hõ vult perfice re pniam iniunctã ſibi vt ꝓs cõterat de peccatis ſu is. et in cõtritõne pniam ꝑficiat. Q Vltimo no tandũ eſt exemplũ in quo dei magna miſcõia cogno ſcitur ſup penitentes. Legit in dyalo. Lelarij q̃ tem pe Innocẽ. pape erat mulier quedã igne libidinis in cenſa. que ꝓpriũ illecebꝛiter adamauit filiũ. de quo cõ cepit et pepit aliũ filiũ. terroꝛe igit pculſa timẽs ſe ſa thane tradi: vel morte ſubitanea interire: deo miſerã te de ſatiſfactõe anxiari cepit. Prehabito igitur ꝓſilio ſacerdotis ſui infantulũ ſecum tollens. Romã venit et cum magna importunitate ⁊ magna cõtritõe do mini Innocẽtij pape oculis ſe ingeſſit cũ tãtis lachry mis et clamoribus cũctis audientibꝰ faciẽs ꝓfeſſionẽ vt oẽs verterent in ſtuporẽ. Geſtauit enim brachijs infantẽ cõmiſſi facinoris teſtẽ. Videns dñs papa in muliere tantã contritõem et q; vere penitẽs eſſet mi ſericordia mot⁹ſup eaz ſicut prudẽs medicus volẽs infirmitatẽ plene ⁊ cito curare ⁊ medicinam ꝑ con tritõnis ꝓbare: ꝓcepit vt in tali veſte ibi coram eis ap pareret in quali venerat ad filium cum peccaret. At illa confuſionem eternam tempali anteponens mox exiuit. veſtes exuit. ⁊ in camiſia redijt. ⁊ q̃ patiſſima foret ad omnem ſatiſfactionem in tali obedientia ſa tis oſtendit. Conſiderans vir beatiſſimus tali obedi entie: tali verecundie. tali penitentie nullius peccati penam poſſe reſiſtere: coram omnibus dixit ad mulie rem. Dimiſſum eſt tibi peccatum tuum vade in pa ce ⁊ nihil amplius iniunxit ei. Audiuit hoc quidam

UVA. BHSC. IyR_046

de cardinalibꝫ murmurando papā reꝓhendit ⁊ dixit ad tantā culpā tam breuē pñaz nō sufficere: Qui rñdit. Si ego iniuste egi cū ista muliere. ⁊ si insufficiens est ei ista pnia cōza deo tūc diabolus habeat potestatem ingrediendi coꝛpus meū ⁊ cōza oīb⁹ me vꝛet. Si vo iniuste me reprehendis sīle tibi fiat. Statim diabolus eundem cardinalem vexare cepit. Per cui⁹ vexatōem perfectā pniam mulieris ds palā oñdit. Tandē cōi oratōe libatis cardinalis diuine mie decetero ꝓtradicere non presumpsit.

In eadem dominica. Sermo xliij.

De penitentia vera ⁊ falsa.

enitentiā agite appꝛo

p pinquabit enī reg.ce. Math.iij. Arist. v. phiſ. Oñis motus tendit ad aliquez terminū per debita media. Terminus motuū nr̄oꝝ est regnū celoꝝ. ad qō puenientes per verā pniam. ergo dr̄ inverō premissis. Pniam agite ⁊c. Exq̄ tā ē tē pus pnie in pñti sermone dicendū est de illis q̄ agūt verā pniam: et qui falsam. R ꝓꝛo quo sciendū q̄ decē genera hoīm agūt pniam q̄ꝛ solū vnū gen⁹ hoīm verā pniam agit. ⁊ alia nouē genera hoīm falsam ⁊ infructuosam agūt pniam. Primi q̄ falsam pniam agūt sunt q̄ ꝓfitenť et tñ nō integre oia pcta ꝫ aliq̄ scienter occultāt. Illā ꝓfessionē de⁹ non acceptat q̄ꝛ optet hoīem penitentē oia pcta ꝓfiteri q̄ cognoscit se cōmisisse si vult remissionē pctoꝝ cōsequi a deo. q̄a ds vnū peccatū sine alio ñ dimittit. Vñ Deut. xxxij. Dei pfecta sunt opa. De⁹ enī nō pōt dimidiare gratiam suā. ita q̄ ptem dimittat ⁊ ptē refuet. vñ versus. Larga dī pietas veniā nō dimidiabit. Aut nihil aut totū te lachrymāte dabit. S Circa q̄ sciendū q̄ ꝓfitens dz duo facere. Prima dz rememoꝛari oia peccata sua et oñe posse suū facere audiendo ſmones ⁊ ad memoriā reuocando q̄bꝫ locis et quibꝫ tpibus et quotiēs per totū annū cōtra deū fecerit. Secūdo debet deū rogare vt sibi reuelet ⁊ coꝛ suuz illuminet ad cognoscendū pcta sua. ⁊ sic accedere ad ꝓfessionem ⁊ oñia pcta nude ⁊ apte cōfiteri. sic q̄ ꝓfessoꝛ intelligat nullū ex verecūdia palliādo vel obticēdo ⁊ sic habere suīmā spem de indulgentia oīm pctoꝝ. q̄ si quis centū pcta mortalia cōmisisset ⁊ suā diligentiā faceret audiendo sermones et scrutādo suā ꝓsciam ad recogñscendū sua pcta. ⁊ nō posset plura pcta q̄ decē recogñscere ⁊ illa integraliter ꝓfitereť ⁊ libenť vellet oia alia ꝓfiteri si ea cognosceret. tūc de⁹ oñia pcta tam cōfessa q̄ oblita sibi indulgeret. Sic etiā ecōtrario si q̄s de cē pcta mortalia cōmisisset ⁊ solū nouē ꝓfitereť: ⁊ vnū de his scienter obticeret. nullā veniā ꝓsequereť. Vñ Amb. Nō enī q̄scz a pctō iustificari poterit nisi peccatū ante cōfessus fuerit. T Vñ nota exñ Erat quidā rex qui habuit filiam deuotam et castam que semp habuit vnū numerū pauperū viduarū ⁊ pupillorū quos ꝓpter deuz nutrierat. q̄ ꝓposuit intrare religionē et papam ꝓsultuz habuit. Qui audiens q̄ tot bona fierent ab ea in mūdo paupibus dissuasit ingressum. Que postmodū oculos suos in q̄ndem scripturē iniecit qui ei ministrabat ad mēsam. ⁊ ex tali visione et cōcupiscētia cecidit in lapsum carnis et cōcepit puerū. Que territa ꝓpter hoc factū timēs deboneſtare totū regnum et totam pentelam cōsuluit q̄ndam vetulā antiquā que fecit ei aboꝛsum. Et ex hac re filia regis contristata est ⁊ pturbata sic q̄ amplius nunq̄ vel raro visa est ridere vel gaudere. Ad quaz pater ait. Tu semper es perturbata nec delectaris in his que sunt mūdi: ecce mihi placet vt intres aliquā religionem. Que ingressa religionē ita serioſe vixit q̄ raro visa est cū ceteris puellis cōuersari vel letari. sic q̄ ipsa fuit exemplū oīnibus virginibꝫ. Que tandez infirmata grauiter defuncta est. Et infra. xxx. dies apparuit abbatisse dicēs se dānatam esse. Et abbatissa ait. Quō hoc est factum cum tu tā religioſe vixiſti q̄ fuisti speculū oīm nr̄m⁹? Rñdit se q̄dam pctō cōmisisse in seculo q̄ ꝓpter verecūdiam bñanam nunq̄ cōfessa fuit. q̄z semp ꝓpter hoc doluisset et semper tristis fuisset. Et est illud. Perdidi meā virginitatē et insuper puerū quē cōcepi occidi. Et si hoc peccatū cōfessa fuissem deus mihi indulsisset. etiā si mulleſi es hoc cōmisissem. Et quia obticui iō eternaliter dānata sum. V Secūdi sunt qui oñia peccata q̄ in memoria habent confitenť ꝫ retinent vnū vel plura in voluntate iterū faciendi. Istis nō ꝓficit talis cōfessio q̄ si nullū pctū refuandū est in actu. sic etiam nec in volūtate: q̄libet penitēs dz hr̄e volūtatē ap̄li⁹ nō peccādi si vult cōsequi remissionē pctoꝝ. Signuz ante q̄ quis nō habeat ampli⁹ voluntatē peccandi ē q̄ñ nō solū postponit pcta ꝫ etiam occasiones pctoꝝ Hoc in illis apparet qui veraciter conuertunť et firmū ꝓpositū hñt se emendandi. q̄ꝛ tales ꝓiciūt superbum habituz. s. capucia magna. crinlia ⁊ pepla cum quibus peccauerūt. Quia vere penitētes dñt abijcere et postponere illa quibus ad peccandū vtebantur Ergo si cōfessoꝛ querit an ipse cōfitens talia cōmittere velit. Et si rñdit vere penitēs. Nunq̄ ad mortem Tunc debet dicere cōfessoꝛ. Habes adhuc illa oīna mēta cū quibus peccasti. ad quid valent tunc si amplius nō vis vti illis ad peccandū. Nec talia debes dare filijs vel filiabꝫ tuis ne des eis occasionē peccādi. alias re⁹ eris oīm peccatoꝝ q̄ ipi ꝓmittūt. Ergo ver⁹ penitēs debet nō solū abijcere actū ꝫ etiā volūtatē et occasionē peccandi. Vñ si q̄s illicite choꝛisasset et actū luxurie ex mr̄imoniū ꝓmisisset vel inebriatus fuisset. vel etiā suā ꝓpriā vxoꝛē sine cā et rōe pcussisset. q̄z illa oīa ꝓfitereť. tñ si nō haberet firmū ꝓpositū ampli⁹ talia dimittendi ꝓfessio sua sibi nihil ꝓficeret. Ergo oꝛ cū tali ꝓposito ad ꝓfessionē accedere q̄ amplius nō velis illicite choꝛisare. nec supbire. nec ad tabernas ire inebriari. nec vxoꝛē tuā legitimā nec alios hoīes vbo vel fctō molestare. X Terci sunt q̄ dolēt de pctis et ꝓfitenť pcta sua ꝫ ablata nō restituūt. Illis ꝓfessio nihil ꝓficit. q̄ꝛ fm Aug. Peccatū nō dimittit nisi ablatū restituat. Et in hoc ille nō pt excusari q̄ hz facultatē restituēdi. Sz si nō hz ⁊ nō pt sufficit volūtas. Sciendū aūt q̄ q̄libet stati restituere ⁊ ꝓꝛio suo satisfacere teneť añq̄ ad cōionē accedat si comode pt. Sz si diceres quō dz fieri restitutio. Rñdeť si furtū ꝓmissum p te ē occultū restitutio dz fieri p sacerdotez vel p cōfessoꝛem sine expꝛessione tui nominis ne teipsum infamet vel alia notificatione que vel directe vel indirecte duceret in tui cognitionem. vel si iam non cōmode poteſt fieri resti-

UVA. BHSC. IyR_046

tatio tunc p eundē facet dotē debes petere dilationē ab alio. vel si iam manifestū est tūc p teipm debes restituere vel p teipm dilationē petere ⁊ si nolit tibi dare tunc teneris recedere ab omnibus bonis vsqz ad extremā necessitatē vt ei indilate restitutio fiat. Sciēdum aūt q̄ q̄ debita tenenē soluere ꝓmis si terminus solutionis aduenerit ⁊ pīt soluere ⁊ nolunt. tales ñ dīt absolui a peccatis nec ad cōmunionē accedere nisi oīa soluāt. Itē sciendū q̄ nō solū magna ablata sunt restituenda ꝫ etiā parua. vbi gīa. Si ad pratū ꝓrimi tui iuisses ⁊ ei ꝛ voluntatē suā vnū pannū plenū ḡminib⁹ abstulisses vel ei alias in fructib⁹ vel segetib⁹ scienē damnum cuz peccatib⁹ tuis intulisses vel botros. pira. poma accepisses tūc teneris fm cōsiliū ꝓfessoris ꝓ his oīb⁹ satisfacere. Vnde sciēdū q̄ q̄ sic diuersis hoib⁹ pua dāna intulit ꝫ ignorat q̄b⁹ hoibus dāna intulit tūc talis dz facere vnā summaz de oīb⁹ illis puis reb⁹ et tunc cū ꝓsilio sui sacerdotis vel cōfessoris dz illā summā dare ad structurā alicui⁹ eccie. Et signanē ad illā eccīam in cui⁹ procinctu illa dāna fecit. Aut pōt illā dare paupib⁹ cū consilio tū sui sacerdotis. Itē notandū q̄ vsurari⁹ q̄ vsuraz accipit ⁊ lusores q̄ ex auaritia ⁊ ꝓpter lucrū luserūt. et mercatores q̄ emēdo vel vēdendo ꝓximos deceperunt. ⁊ mechanici vel laboratores qui in laborib⁹ suis scienter fraudem cōmiserunt ⁊ serui ⁊ ancille q̄ bona dñoz suaz abstulerūt oīs illi nō possunt absolui nisi restituāt. Vñ dr in decre. Falsa pnia ē cum aliena nō restituūt. liij. di. Generalis. xiiij. q. vj. Si res ⁊c. Vñ aug. Et ponitur in decre. Nō dimittit̄ petñ ⁊c. ℣ Itē sciēdū q̄ ista restitutio nō solum de rebus iniustis debet fieri. ꝫ etiā de fama et bonore hois. Grauius enī peccamus auferendo ꝓximo famā bonā q̄ꝫ si auferamus ei q̄scunq̄z res tpales q̄ fama est melior q̄ꝫ res tpales pīt esse. Salomō puer bio. xxij. Meli⁹ ē nomē bonū q̄ꝫ multe diuitie. Et q̄ pz q̄ detractores bone fame peiores sunt q̄ꝫ fures et raptores rerum tpaliū. Amb. Tolerabiliores sunt fures qui bona tpalia diripiunt q̄ꝫ detractores q̄ bonā famā nostrā dilacerāt. Ergo q̄ falsē ꝓximū infamat teneē erga illos ad q̄s dixit reuocare si vult ꝓsequi veniā pcōz suoz. Ergo detractores illi difficulter satisfaciūt. Vñ Hiero. Nō facilis venia praua dixisse de rectis. Silr illi ḡuiter peccant qui detractores libenter audiūt. Vñ Bern̄. Detrahere aut detrahentē audire q̄d horz dānabili⁹ sit nō facile direrim. Vñ inter oīa pcta difficilius dimittit̄ illa duo peccata. s. detractio ⁊ iniustarū rez ablatio. ⁊ rō ē q̄ ibi nō sufficit ꝓtritio nec ꝓfessio nisi fiat fame bone ⁊ rez ablatarū restitutio. A Quarti sūt q̄ ꝓfitenē peccata sua nec tñ offensoribus suis indulgere volunt. Et talis cōfessio nō ē ꝓfessio. q̄ neq̄q̄ ds dimittit suam offensam nisi ⁊ nos nostris offensoribus dimittam⁹. Vñ Aug. Vnusquisq̄z talē indulgentiaz acceptur⁹ ē a deo q̄lē ipe dederit ꝓximo. Sed dic. q̄liter oportet me indulgere inimicis meis. Rñdeē q̄ sic oportet me indulgere vt videlicet non velis te ex vindicta vel rancore vindicare nec verbo nec facto. Itē vt nec vindictam petas a do sup ipm ennire in futurū. Itē vt ei oīa sig̃ cōia charitatis exhibeas q̄ aliis hoibus p̄bere ꝓsueueras. s. loq̄ndo vel salutando ⁊ sic de alijs. Sed ꝫ hoc faciūt qui nolūt aliquib⁹ loqui nec ad domos ire. nec eos in via salutare. nec salutantib⁹ rñdere q̄ oīa sunt signa rancoris in corde q̄ꝫ dicant ore se eis indulsisse. Vñ Maymo sup Mat. Nil ꝓdest ore dimittere si seruāt iraz in corde. Ergo veri penitentes non solū ore sed etiā corde debēt indulgere. Vnde et tanta posset esse iniuria ⁊ offensa ⁊ ex tanto feruore posset quis indulgere ⁊ ignoscere eā in se delinquēti q̄ p hoc cōsequeretur remissionē oīm peccatoz. Vñ Gre. Qui in se peccāti clemēter indulserit nullū peccati vestigium i eius aīa remanebit. Exēplū. Erat q̄dā miles q̄ occidit patrē alterius militis ⁊c. q̄re j. ser. cxxx. S. Sciēdū tñ q̄ qñ q̄s alteri iniuriā facit tūc ille teneē offensam dimittere. ꝫ iusticiā pōt ab eo exigere vt ei satisfaciat et dānum recōpenset fm q̄ iusticia dictauerit.

Quinti sunt qui si vere peniteant et confiteantur peccata sua omnia tñ imediate recidiuāt. Talis penitentia erit eis inutilis. Vnde Aug. Inanis ē penitentia quā seq̄ns inquinat culpa. Idem. Nil valet a malis veniam poscere ⁊ mala denuo iterare. B

Sciendū q̄ recidiuans post q̄ꝫ ꝓsecutus ē remissionē oīm peccatoz ⁊ denuo peccat peior efficitur q̄ꝫ antea fuit Luc. xj. Erunt nouissima hois illi⁹ peiora prioribus. Itē tales grauiter deū offendūt ꝓpter ingratitudinem. Vnde Jsi. de sum. bo. Deriso⁹ ⁊ non penitens est qui adhuc agit ꝓpter qd̄ penitet. verbi gratia. Ebriosus de ebrietate sua cōfitetur et tamen eo nuerso statim post pasca inebriaē. Similiter blasphemus iracundus superbus luxuriosus ⁊ sic de aliis. Ergo penitentia vera debet esse perseuerans hoc est vt semper doleat se peccasse ⁊ intantū peccatuz ei displiceat vt nunq̄ꝫ libeat ei reiterare. Hugo de sancto victo. Quādo deus p contritionem absoluit hominem a peccatis. ligat eum vinculo ꝑpetue detestationis vt peccatum decetero semper detesteē. Matbei. x. Qui ꝓseuerauerit vsqz in finem hic salu⁹ erit

C Sexti sunt qui cōfitenē tamen ꝓpter multitudinem peccatoz̄ vel ꝓpter malam consuetudinem peccandi diffidunt se facere posse penitentiaz. nec per cōsequens veniam consequentur. Aug. Penitentia que ex fiducia nō ꝓcedit inutilis est ⁊ sterilis manet et sine misericordia. Vnde Ambro. Non potest bene agere penitentiam qui non sperat indulgentiam. Sic cayn egit penitentiam dicens. Maior est iniquitas mea q̄ꝫ vt veniam merear. Sic etiaz iudas egit penitentiam dicens. Heu quia tradidi sanguinem iustum ⁊ sic desperans seipsum suspendit. Vnde Leo papa in quodā sermone. Sceleratoz oīb⁹ o iuda ⁊ infelicior extitisti quem nō penitentia duxit ad dominum sed desperatio traxit ad laqueuz Vndeverus penitens debet cum fiducia bona confiteri et penitentiam agere etiam si mille nulla peccata mortalia commisisset. Vnde Bern̄. Maior ē dei pietas q̄ꝫ queuis iniquitas. xxvj. q. vj. Dis qui. Sicut enī scintilla in medio maris. ita oīs iniquitas homis ad dei misericordiaz. imo nulla est cōparatio q̄ ad peccata hoim q̄ sunt finita. ⁊ quo ad misericordiaz dei q̄ ē infinita. vñ Aristo. viij. phisi. Finiti ad infinitū nulla ē ꝓportio. Vñ dns dicit p Ezechielem. In quacunq̄z hora peccator ingemuerit ⁊c. Idem. Nolo mortem

UVA. BHSC. IyR_046

peccatoris ⁊c. Septimi sunt q̄ ꝓfitent̄ pcā sua et tñ nō resignant officia ꝓhibita q̄ sine mortali pctō p̄ facere non ꝑñt. De hoc q̄re añ ser. xliij. K. Octaui sunt q̄ ꝓfitent̄ ex cōsuetudie et timore hūano. nō ex gr̄a vl charitate. ⁊ talis ꝓfessio nō est ꝺō accepta nec hoī salutifera. qz ñ ex charitate ꝓcedit ꝫ solū ex timore hūano ⁊ verecundia vt se alijs xp̄ianis ꝓformet ⁊ ne ab alijs hoīb⁹ dispiciant̄. ℣ Et illoꝝ q̄ solū ex timore ⁊ verecundia hūana ꝓfitent̄ sunt duo signa p q̄ cognoscunt̄. Primū est q̄ tales differunt suā ꝓfessionē vsq; ad vltimā septimanā q̄dragesime et tunc qz vltra differre nō ꝑñt ꝓfitent̄ ex q̄dā verecundia ne videant̄ esse heretici vel pagani ⁊ ne post mortē ꝑuenī ecclīastica sepultura Quia ſm ius canonicū q̄ nō ꝓfitent̄ in q̄dragesima nec cōicāt in pasca nō ꝺñt sepiliri in cimiterio vl in aliquo loco sacrato. ꝫ in campo. Sed si liceret ⁊ nō eēt verecundia tūc tales q̄ sic distulerūt cōfessionē suā vsq; ad vltimā ebdomadā cū tñ bñ habuissent tp̄s ⁊ oportunitatē cōfitendi vlterius differrent. ⁊ raro vel nunq̄ cōfiterēt̄ si boies nō timerēt. Et hoc ē signū q̄ nō bñt gratiā ⁊ charitatē. qz ſm Gre. Gratia dei nō est ociosa. opaī enī magī si est. Añ Bern̄. O bone iesu non est amor tuus ociosus qui te diligūt nō torpescunt. nō ē amor tuus transitor⁹ ꝫ eternus. Et his sequit̄ q̄ si tales haberēt gratiā et charitatē tempestiue fuissent moti ad cōfessionē et ad penitētiā agendā vt digne possent cōicare ⁊ sacr̄m accipe ⁊ vt opa eoꝝ eēnt ꝺō accepta. qz vnū pr̄ noster vel vna dies ieiunij post cōfessionē ⁊ cōtritionē plus valet q̄ꝫ mille pater noster vel totā q̄dragesimā ieiunasse in vno pctō mortali. Scōm signū ē q̄ tales tā cito post pasca recidiuāt ⁊ in nullo vitā suā emendāt qz imediate post pasca viuūt sicut antevixerūt ⁊ eadē pctā iterato cōmittunt q̄ ante confessi fuerūt. Et hoc ē signū q̄ non sunt vere penitentes ꝫ ficte ⁊ q̄ nō ex charitate ꝫ ex cōsuetudine penitentiā egerūt nec firmū ꝓpositum emendandi se habuerūt. Et de hoc q̄re exemplū de illo qui trigintaduos annos oravit ꝑ patre suo defuncto. vt infra ſmone. xcij. O. Moni sunt q̄ cōfitent̄ et pniam suscipiūt ꝫ eandē pniam nō ꝑficiunt. Et talis cōfessio nō ꝑficit ad salutē hoc ꝑz ex eo. qz ē vnus casus de q̄tuor casib⁹ in quib⁹ cōfessio ē iteranda. hoc q̄re ser. xliij. E. Decimi sunt q̄ vere penitēt̄ ⁊ quoꝝ pnia est salubris ⁊ ꝑficua vt sūt illi q̄ dolent de oīb⁹ pctis suis ⁊ cōfitent̄ oīa sua pctā itegre in quib⁹ cognoscūt se deliquisse ⁊ bñt firmū ꝓpositū amplius nunq̄ꝫ velle peccare ⁊ parati sunt satisfacere ſm cōsiliū sui cōfessoris ⁊ ſm suā possibilitatē. Et qui ista habēt illi remissionē peccatoꝝ suoꝝ cōseqūnt̄ etiā si tot pctā cōmisissent quot sunt gutte in mari. qz nusc̄ia dei sup oīa opa ei⁹. Et de ista materia q̄re s. ser. xx. M. Itē. xliij. F. Itē ſmone. xliij. Q.

Dñica in passione. Sermo. xlv.

ulerunt ergo lapides

t vt iacerent in eū Joh. viij. Aristoti. viij ethi. Vera amicitia hz reamatōez. Et q̄a xp̄s vere nos dilexit ſm illud Jo. xv. Maiorez charitatem nemo hz q̄ꝫ vt aiam ⁊c. Jdeo de iure debem⁹ eū reamare. ⁊ specialiter in hoc vt passionē ei⁹ sp. in mente habeamus ⁊ gr̄as ei referam⁹. Jgit̄ in verbis p̄missis passio xp̄i nobis ad memoriā reducitur ibi ꝺr. Tulerūt lapides ⁊c. Notandū q̄ hec dñica vocat̄ dñica in passione. qz occasione resuscitatōis lazari iudei celebrauerūt cōciliū in sabbato sicut beri ⁊ diffinierunt oēs cōsentientes in necē dñi firmiter cōspirando. Jgit̄ eccia dño suo xp̄o cōpatiens incepit sic̄ beri in nocte cātare de passiōe xp̄i ⁊ singulis diebꝰ cōtinuat vsq; ad pascheuen. Añ i ꝑñti ſmōe ꝺ passiōe dñi tria sunt dicēda. Primo q̄re eccia cū luctu p̄uenit passionē xp̄i. Scōo q̄t mōis iudei q̄lierūt iesum interficere. Tercio in q̄b⁹ xp̄s passus ē ꝑ nob. ꝼ

Quantum ad primū sciendū q̄ eccia hodie incepit legere et cantare de passione xp̄i volēs in hoc ſuare modū antiquoꝝ qui longo tp̄e flebāt in veteri testamēto mortē alicuius reuerēde p̄sone ⁊ p̄cipue si fuit sanct⁹ hō. Añ Joseph cū egiptijs septē diebꝰ fleuit patrē suum Jacob. Gen̄. vl. Et filij ysrael in campestribus moab. xxx. diebus fleuerunt moysen defunctum. Deutro. xxxiij. Sed eccia quia non vult flere christum iam resuscitatū. ideo p̄uenit eum deflere ante diem mortis vt sic multis diebꝰ flere possit. Et merito quia ipe ē sctūs sanctoꝝ. Et ꝓpter hoc legit̄ etiā in epl̄a hodie de effusione sanguinis xp̄i ⁊ de redēptione humani generis per ip̄m facta. Scōo vt q̄ ꝑ circulū anni nō cōpatiunt̄ xp̄o saltē modo illo sacratissimo tp̄e incitent̄ ad cōpatiendū xp̄o. Tercio vt si aliqui adhuc nō susceperūt crucē penitētie saltē mō ꝓuocati a passione xp̄i accipiāt crucē penitētie. Qui enī a pctis alio tp̄e nō cauebant saltē hoc tp̄e debent cauere. Et q̄ ante nō erubescebat ꝺe suis peccatis saltē illo tp̄e ꝺz erubescere. q̄ñ sol irrationalis creatura cōpatiendo creatori suo sacco tenebrarum se operuit quasi erubesceret q̄ p̄o peccato creature sue creator moreret. ⁊ q̄ ꝑus nō timebat nec dolebat ꝺe pctis suis mō ꝺz dolere ⁊ timere cū passionē creatoris ⁊ salnatoris sui audit ad quā terra tremuit. alioq̄n terre pōderosior esse videt̄ ⁊ durior saxis que scissa sūt tp̄e passionis xp̄i. Vnde Gre. Cū saxa in passione christi scissa sunt duriora corda illa videt̄ que audita passione dñi non scindunt̄. Jtem qui ꝑus non confitebat pctā sua mō saltē ꝺz ea cōfiteri cū ad mentē ei reducit̄ passio dñi ad quā monumēta apta sunt. Illio q̄n labia ei⁹ tenatius cōglutinata videnī q̄ꝫ lapides in monumētis cemēto adnuicē cōpacti. Jtē q̄ ꝑus nolebant deo seruire saltē debēt ei fuire illo sacratissimo tp̄e in quo dominus noster iesus xp̄s seruiuit nobis sustinendo amaram mortem p̄o salute aiaꝝ nostrarum. Jsa. xliij. Seruire me fecisti in peccatis tuis. prebuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Añ etiā Bern̄. Vniuersi siquidē xp̄iani sacra hac septimana aut p̄o solito aut ꝓpter solitum pietatem colunt. modestiam exhibent. humilitatem sectantur induunt grauitatem vt xp̄o patienti quodammodo cōpati videant̄. Quis enī tam religiosus vt non cōpungat̄. quis tam insolens vt non humilietur. quis tam iracundus vt non indulgeat. quis tā delicios⁹ vt non abstineat et ieiunet. quis tam flagicios⁹ et luxurios⁹ vt non contineat. quis tam malicios⁹ vt nō peniteat his diebꝰ. Mirabilis passio tua dñe iesu christe que passiones omnium ꝓpulsauit. ꝑꝓ

UVA. BHSC. IyR_046

XLV

nata est omnibus iniquitatibus et nulli vnqz pesti nostre iuenit inefficax. qs enī tā vulnerat? ē ad mortem qui nō tua morte saluetur. ¶ Qtū ad secundū sciendū q iudei xpo q̄tuor mortes inferre volebant. Primo volebant eū occidere cū esset puerulus cū gladio. vt herodes q occidit innocentes pueros in bethleē et in oīb⁹ eius finibus. Math. ij. Sic eū occidim? cū istos occidim? q sunt nouit ad xpm reuersi. Silr cū dam? illis pueris q vsqz adhuc innocentiā seruauerūt malū exemplū et occasionē peccādi. Silr derisores bonoz hominū in bonis opibus qui q̄qz bona opa extinguunt et bonas volūtates in talib⁹ bonis hominib⁹ q̄s sic derident et subsanāt Vñ ps. Qui habitat in celis irridebit eos. Luc. vj. Eadē mēsura qua mēsi fueritis remetiet vobis. Mi oēs iam dicti simules sunt herodi. Scō cōpatio te xpi de nazareth temptauerūt eū occidere precipitio. Lu. iiij. Duxerūt illū vsqz ad supcilium montis vt p̄cipitarent eū. Nazareth interp̄tat flos et significat cor homis in quo xps delectat habitare tanq̄ i sua ciuitate. quia delicie eius sunt esse cū filijs hominuz. Sic educunt eū indigne accedentes ad sacramentū eucharistie de nazareth. i. de flore. s. de manib⁹ mundis ip̄ius sacerdotis et p̄cipitāt eū in fetidissimū stabulū cordis sui quod plenū est spurcicijs peccī. Hoc figuratū est in Hieremia misso in lacū lutosum. Sz audi q̄d hic dicat celestis hieremias. s. xps. Ecce ego in manib⁹ vestris sum facite mihi quod iustū vobis videt. Et indigne cōicātib⁹ dic apls. j. Cor. xj. Qui cūq manducauerit panē vel bi. ca. dñi indigne reus erit corpis et sanguinis dñi. Tercio iudei temptauerūt eū occidere lapidib⁹ vt in hodierno euāgelio dr. Tulerūt lapides. Isti sunt q cū malis cogitationib⁹ et puersis voluntatibus eū lapidant. Silr et isti lapides tollūt ptra eū. q. s. ingrati sunt de eius beneficijs. et tales nō solū sunt ingrati ꝫ etiā insensati. vñ etiā Aug. de ciuitae dei. Quisq̄s būficia dei nō vidz cecus est. nec laudat ingratus ē et quisq̄s in laudando reluctat insanus ē. Quarto occiderūt eū crucifigēdo ip̄m. Et tales sunt qui iā xpm blasphemāt iurando p vulnera et sanguinē et morte ip̄ius. De quibus dic apls Heb. vj. Rursum crucifigentes filiū dei et ostentui habentes. Ex quib⁹ ꝫ. ¶ Qtū ad tercū sciendū q xps pati voluit in oīb⁹ in q̄bus nos peccam?. Peccam? enī in trib⁹. s. corde corpe et i reb⁹. In his oīa peccata q̄ p̄mittim? includunt. Qz aūt vt Isa. dic. Dñs posuit i eo iniq̄tates oīm nostrū. Ideo et i his oīb⁹ pati voluit. Prio passus est i corde. qz plenū erat oi tristicia. Vñ ipse xps dixit in mōte oliueti ad discipulos. Tristis est anima mea vsqz ad mortē. Pro q̄ sciendū q tristicia xpi ante passionez ei⁹ puncipaliter ex trib⁹ causabat

Primo qz oīa que pati voluit p redemptōe hūani generis sibi p̄sentia fuerunt. Cognouit enī suam amarā passionē et sua debilia mēbra. ergo quādo rogabat patrē in monte oliueti dicēs. Pater mi si fieri potest transfer a me calicē istū. tunc cepit tristari. pauere tedere et sanguinē sudare vt gutte p vestē ip̄i⁹ vsqz ad terrā decurrerent. quod aliās nunq̄ auditū fuit. Et ex ꝫ pfecte cognoscit anxietas et tristicia cordis xpi. Scō ex hoc q cū moris sua p̄ciosa eēt sufficiens redimere infinitos mundos. et tū in tam multis peccatorib⁹ frustrata eēt et adhuc i futuro frustrabit. Nā xps cognouit i illa hora mortis sue omnes homines qui saluandi et damnandi essent. Jō q̄rit de damnandis p Isa. dicens. Inuanuz laborauī sine causa fortitudinē meā consumpsi. Tercio sup omnia tristabat sup blasphemiā qua deitas patris sui spreta et blasphemata est. Vnde licet multum doleret in flagellatione et coronatione et crucis affictione et sic de alijs. tamen ille luctus et dolor intrinsecus quē habuit de hoc q inhonorabat deitas excessit omnes alios dolores. Sic exemplo xpi in nobis esse deberet q in nulla re intantū tristaremur sic de iniuria dei. Scō xps passus est in suo sanctissimo corpe. Sz q̄s hoc ad plenū enarrare sufficit q̄nta et q̄lia p nob i suo scissimo corpe sustinuit. Fuit ei penosuz Jesu xpo martyriū ex hoc q omnes artus sui vulnerati sunt. Ita q a planta pedis vsqz ad vticem in eo non fuit sanitas vbi punctus acus posset infigi. ¶ Sed quare xps fuit sic vndiqz afflictus in toto corpe et in oīb⁹ membris. Rñdet primo ideo. qz p omnibus passus est et hoīes in oībus sensibus et membris peccauerunt. ideo ad satisfaciēduz in oībus passus est artubus. Et hoc eēt cogitandum cuilibet homini in memoria passionis xpi ne amplius peccaret in illis membris in quib⁹ xps p eo passus est. Scō ꝓpter vniuersalē mancipationem. Vñ apls. Pro oīb⁹ mortuus ē xps. vt qui viuunt iaz nō sibi viuant ꝫ ei q̄ p ipis mortuus ē. Totus igit mortuus est vt totus homo esset suus et sibi fuiret cum toto corpe et oībus membris. Et ad ꝫ quilibz etiā tenet. Vñ apls. Empti enī estis p̄cio magno glorificate et portate deū in corde et corpe vestro. Tercio rōne integre dilectionis quā nob oñdit cū totū corpus suū et omnia mēbra sua' morti exposuit. Vñ Bern. Si dñs nr Jesus xps habuisset tot mēbra in corpe suo q̄t sunt stelle in firmamento. et vnūq̄qz membrū vitā habuisset. oīa singillati morti exposuisset anteq̄ vnā animā in faucib⁹ diaboli dimisisset.

Tercio passus ē in reb⁹ p pauptatē. Nā fuit pauper pauptor pauprimus. Paup quia vestib⁹ denudatus cora notis suis et omni populo nud⁹ in cruce extensus ē. Pauptor q̄ haustū vnū habere nō potuit q̄n dixit in cruce Sicio. vbi nec vinū nec medonem nec cereuisiam nominauit ꝫ dixit simpliciter sicio. Et q̄ ꝓtūc ipse creator mōi de omnibus liquoribus in extrema hora vite sue vnū haustū habere nō potuit. ¶ Pro quo sciendū q xps triplicem sitim habuit. Primo habuit sitim naturalez ꝓpter penas quas sustinuit. Nec mirū si sitiuit. qz minuti naturaliter sitiunt. Ipse enī xps ex oībus membris et oībus venis sui sanctissimi corporis sanguinem emisit ꝓpter quod corpus suū sanctissimū iam totaliter a sanguine exicatum fuit in cruce et ideo naturaliter sitiuit. Scō habebat sitim salutis nostre. et ꝫ ꝓpt maximam charitatem suam qua nos dilexit. Vnde Ambro. Christus ꝓpter inflammatam dilectionem sui cordis sitiuit nostram salutem spiritualiter. Vn etiā Bern. O bone iesu cur de cruce taces et de siti clamas. an sitis plus te cruciat q̄z crucis supplicium. Et quid tu bone iesu sitis. Et respondet Bern. i q̄

UVA. BHSC. IyR_046

sona xpi. Sitio plane. ꝫ plus sitio vestrā salutē fidē penitētiam et ꝓpassionem. Tercio sitiuit ideo vt penam sustineret in ligua sicut in ceteris membris suis vñ ps. Dederūt in escā meā fel et in siti mea potauerūt me aceto. ¶ Tercio xps passus ē in reb⁹ qꝫ pauprimus fuit. hoc pꝫ qꝫ non habuit vbi caput suū reclinaret. Quis vnq̄ tā pauprime et exul mortuus ē sic xps. Mā oēs q̄ moriunt in terra vel saltē habēt stramina aut strapodia seu lectisternia. Jesus aūt marie filius. creator. redemptor et saluator noster his oīb⁹ caruit in cruce. Jtē si paupes nō habēt vt lectisterniis sup quibꝫ leuiter q̄escere possunt. tñ ad caput eo rū possunt ligneū vel lapideū facere ceruical aut strapodium. Sicut legit de btō dominico qꝫ pnoctādo i ecclesijs reclinauit caput suū ante altare et sup vnū lapidē. Similiter de sancto francisco. Sꝫ xps iesus nō habuit in cruce vbi caput suū reclinaret. Math. viij. Vulpes foueas habēt ꝛc. Sꝫ et hoc te cōpūgat sup omnia ad lacrimas fundendas amarissimas qꝫ si etiam habuisset omnia mollia mōi stramēta nō alleuiassent eius dolorē capitis nec totius corpis ex eo qꝫ caput suū dire infixū et cōpunctū et cruenta tum portauit coronā spineā. Et si cū corona voluisset et potuisset alicubi molliter reclinasse plus ipm lesisset et cruentare fecisset. Qñ ergo aliquē dolorē capitis sensērimus ad memoriā debem⁹ reuocare hanc coronationē iesu xpi. Et ec qñ suauit dormim⁹ i lectis mollibꝫ tūc durꝫ lectū xpi i cruce pēdētis extēsis mēbris et venis recordemur. ¶ Sicut q̄dam de notus amotor passionis xpi solebat nocturnis tpibus singulis medijs noctibus surgere ad memoriā dū dominicā passionē et genubus flexis ꝓtensisqꝫ manibus in celū ita orare ꝓsueuerat multis annis. O mi dñe iesu xpe tu ꝓ me et omnib⁹ peccatoribus iam passus es et nullus iam tecuꝫ vigilat aut tibi dignatus est compati. Hec et similia orabat et demū in bono fine salubriter moriebat. Sic et nos facere deberemus qñ dormitū irem⁹ vt memoriā dominice passionis ad lectū q̄etis nobiscū portarem⁹. Vltimo nota exēplum. Legit qꝫ quidam erat asuetus qꝫ quotiens lectū intrabat et quotiens de eo surgebat deꝓcabat vt ille qui est rex iudeoꝝ. i. confitentiū daret ei de hoc seculo migrare cū vera ꝓfessione suoꝝ peccatoꝝ et dicebat illū titulū. Jesu nazarene rex iudeoꝝ miserere mei. imprimēdo crucē cū pollice sup caput suū et sup facie et sup pectus. Et quotiens illa verba dicebat semꝫ ꝓdusit in fine. In noie patris et filij et spūssancti amen. Cum autē deo ꝓmittente subitanea morte ꝓuentus esset et demones vellēt eū rape vir lucid⁹ ab eos eo fugauit. Et cū diceret eū ꝓ medias tenebras subito disparuit. et vbi signū crucis imprimere cōsueuerat inde nimius splēdor egrediebat qui eum in medijs tenebris illumiauit. Dū aūt dem̄ones ascēderēt de abisso eū rape volentes splendor crucis ita eos terrebat qꝫ non audebant ei manus imponere. Tunc ꝓdictus vir lucid⁹ et splendidus subito alonge apparuit. et accedens dixit ei qꝫ summus iudex licet esset cōdemnandus ꝑm peccatoꝝ suoꝝ exigentiā tamen ꝓpter deuotionem quā habuerat circa eius passionē et nomis eius trū phalis tituli inuocationem et crucis impressionem ei parcebat volens vt rediret ad pñtinā vitam ꝛ cō fiteret peccata sua et si vellet vitam in melius emendaret. Qđ et factum est. Et laudabiliter postea vixit et in dño quieuit.

De eadem dominica in passione.

Qui ex deo est verba dei

q audit ꝛc. Jstū sermonē q̄re ante sermōē xxxv. D.

In dñica palmarū. Sermo. xlvj.

De indigne cōicantibus.

Benedictus qui venit i

b nomine dñi. Mat. xxj. Mar. xj. Luc. xix. Joban. xij. Hodie sancta mater ecclesia duas ꝓcessiones recolit. Prima fuit qñ iudei se xpo a monte oliueti vsqꝫ in hierlm cū ramis oliuarū et palmarū et magnis canticis associauerūt. de q̄ agit in euāgelio hodierno. Scōa ꝓcessio fuit q̄ a hierlm vsqꝫ ad locum caluarie ignominiose fuit ductus. de qua habet in passione que hodie legit solenniter in ecclesia. Vñ in pñti ꝑmone tria sunt dicenda. Primo quō differunt ille due ꝓcessiones. Scōo de ista sanctissima septiana in q̄ singulis diebꝫ xps opa nre salutis exercuit. Tercio de indigne cōicantibꝫ. ¶ Quātū ad primū sciēdū qꝫ ille due ꝓcessiones dr̄ūt

Primo qꝫ sic hodie cū honore iudei xpo obuiauerūt eūꝫ i hierlm introduxerūt. Sic ecōuerso q̄nta feria post cenā ministri pncipū et sacerdotū obuiauerunt sibi cū gladijs et fustib⁹ vt apphenderēt eum. Item sic hodie cū honore a discipulis sup asellū est posit⁹. ita in sexta feria a iudeis ignominiose est eleuatus in cruce. Jtē sicut hodie vestimēta sua strauerūt in via ita sexta feria spoliauerūt eū vestibus ꝓprijs. Jtē sic hodie cū palmarū ramis eū honorauerunt. ita sexta feria eū virgis eū flagellauerūt et cū spinis coronauerunt. Jtē sic hodie regē et saluatorē eū appellauerunt dicētes. Osanna filio dauid. sic econtra sexta feria eū regem et saluatorem negauerūt dicētes. Nō habemus regē nisi cesarē. Jtē alios saluos fecit seipsum saluū facere nō pōt. Jtē hodie benedictū eū noiauerūt. dicētes. Benedictus q̄ venit in noie dñi sic econtra sexta feria noiauerūt eū malefactorē ꝛ seductorem et dignū morte clamātes. Crucifige crucifige eū. Jtē si non eēt hic malefactor ꝛc. ¶ Quātū ad sexm sciendū qꝫ in illa sanctissima septimana singulis diebus xps opa nre salutis exercuit. Vñ ꝓpt exercitia et officia q̄ fec̄ singulis diebꝫ vnū spēale nomē sibi sortitus. Mā heri. s. i sabbato palmarū fuit hospes amicabilis. Vnde hesterna die venit bethaniam ad marthā suam hospitam et dilectam suam mariā magdalenā q̄ fecerunt ei cenā in qua lazarus resuscitatus cū xpo comedebat in signū vere resurrectōnis. vt habet Jo. xij. Tunc multi iudei de diuersis mundi partibus hierlm venerant ad festū Pasce vt se sanctificarent iurta dñi ꝑceptū. hi cū audissent qꝫ iesus hoc miraculū famosum in resuscitatiōe lazari fecerat vt habet Jo. xij. Tunc venerunt in bethaniam eo qꝫ xps esset ibi vt eum viderent et etiaz lazarum quē suscitauerat a morte. sicut legit in crasti no euangelio. Jtem xps hodie nominat rex hūilis

UVA. BHSC. IyR_046

XLVI

et mansuetus. sicut in ꝓcessione hodierna audistis cãtare. et ĩsup eũ sup asinã hodie sĕ regẽ vidistis eq̃tare. Itẽ cras. s. in scõa feria post palmaꝝ xp̃s noiaĕ index misericors. qz feria scõa diluculo iteꝝ venit de bethania in hierl'm et intrauit templũ. Tunc scribe et pharisei adduxerũt adulteram volẽtes ieſuz capere in ſmone vt accusarẽt eũ dicẽtes. Magister hec mulier deꝑhensa ẽ in adulterio. in lege aũt moyses mã dauit nobis hmõi lapidare tu ergo quid dicis. Tũc dixit eis. Qui sine peccato ẽ vestrũ primus in illã lapidem mittat. Hoc aũt audientes vnus post vnũ exibant de templo incipientes a senioribus et remãsit ieſus solus et mulier in medio stans. Et sic Jesus dissipauit insidias phariseoꝝ et scribaꝝ. et mulierez peccatricẽ nõ solũ de manibꝫ eoꝝ liberauit verũ etiã a peccato absoluit dicẽs. Nec ego te condemnabo vade et amplius noli peccare. Item tercia feria xp̃s noiaĕ ꝓpheta sapiens. qz tũc destructõez hierl'm ꝑdixit quando discipuli ostenderũt ei edificiũ templi dicentes. Ecce magister quales lapides et quales structure? respõdit. Non relinquet lapis sup lapidẽ q̃ non destruaĕ. Itẽ ꝑdixit diẽ iudicij di. Cũ venerit filiꝰ hois statuet oues a dextris. hedos aũt a sinistris Itẽ ꝑdixit mortẽ suã dicẽs. Adhuc modicũ tp̃s vobiscum sum. Itẽ quarta feria mansit xp̃s in bethania nec illo die iuit i hierl'm et tũc iudas iuit ad ꝓncipes sacerdotũ ⁊ ad seniores populi d. q̃d vultis mihi dare et ego vobis eũ tradã. Et sic illo die xp̃s venditꝰ fuit ꝑ. xxx. denarijs. Vnde eadẽ die legit in ꝓphetia misse. Ecce merces eius cũ eo. Itẽ q̃nta feria xp̃s nouinaĕ panis viuus. qz post esuz agni xp̃s sacr̃m eu charistie instituit. vñ ipe dixit vt habeĕ Jo. vj. Ego sum panis viuus q̃ de ce. desc. Itẽ sexta feria nominaĕ agnus occisus in cruce imolatus. vñ dr̃ Jsa. liij. Sic ouis ad occisionẽ ducẽ et quasi agnus coram tondẽte se obmutescet et nõ aperiet os suũ. Itẽ sabbato xp̃s noiaĕ granũ frumenti in terra mortuũ. i. sepultum. Vnde Jo. xij. Si granũ frumẽti cadens in terram mortuũ fuerit fructũ multũ affert. Itẽ i die pasce xp̃s nominaĕ leo. Vñ apoc. v. Ecce vicit leo de tribu iuda. Nam xp̃s illo die mortẽ vicit. diabolus supauit. et claustra inferni destruxit et sctõs patres inde liberauit. ℣ Ad hoc ad terciũ sciendũ q̃ sicut q̃libet homo illo sacratissimo tpe pasce dz cõicare. tunc iã dicendũ est de periculis indigne cõicantiũ. Quorũ ꝑmũ est q̃ tales indigne cõicantes homicide sũt xp̃i. Vñ. j. Coꝝ. xj. Quicũqz mãducauerit pa. ⁊ bi. ca. dñi indig. re. e. coꝝ. et san. do. Vñ amb. Qui indigne xp̃m sumit idem est ac si xp̃m interficeret. Vñ dicit Guil. lugd. Si q̃s sciret q̃ fidẽ haberet se semel xp̃m crucifixisse ipe vellet nudis pedibꝫ toto tpe vite sue penitentiam agere. q̃d ergo deberent illi facere qui tam multotieus indigne cõicauerunt et peccatũ simule illi peccato totiens ꝓmiserunt. Vñ gre. Magis peccat q̃ spernit regnãtẽ in celo q̃ q̃ crucifixit deꝑgentem in terra. Scõo tales q̃ñqz puniunĕ in corpe quia interdũ infirmanĕ post indignã cõionem. vñ apls. Jdeo inter vos multi infirmi et ibecilles. Et i signũ huius post pasca tales indigne cõicantes cum infirmitabus a deo plaganĕ. immo quod maius est q̃ñqz pꝰ indignã cõicationẽ morte subitanea moriũĕ

Vnde legit q̃ quidã sacerdos ꝓhibuit q̃ndã peccatorem a cõione. q̃ ꝓfusione hũana ductus accessit ad cõionem cũ ceteris hominibus. Et q̃cito corpus xp̃i ad inq̃natũ os suũ acceꝑit tãcito infelicẽ aiaz suã tradidit et expirauit morte subitanea coram omni populo. Tercio peiores sunt tales iudeis. ꝓmo in hꝫ q̃ iudei ignorantĕ xp̃m crucifixerũt. Vñ apls. Si cognouissent nũq̃ dñm gloꝛie crucifixissent. Sz isti xp̃iani indigne cõicantes peccãt scientĕ. qz ibi credũt esse creatorẽ suũ. s. ieſum xp̃m marie filiũ. Et q̃to grauꝰ est peccare scienĕ q̃z ignorantĕ tanto peiores sunt idigne cõicantes ipis iudeis. Et in signũ illius xp̃s nõ orare põt ꝓ talibꝫ patrem sicut orauit ꝓ iudeis dic. Pater ignosce illis qz neſciũt quid agiunt. Scõo qz ꝓtumelia crucifixionis xp̃o tñ semel a iudeis ẽ illata ꝙ ab indigne cõicantibꝫ totiẽs quotiens indigne ad sacr̃m accesserũt. Vñ apls. Rursum crucifigentes filiũ dei. Quarto qz tales sibi iudiciũ manducãt ⁊ bibunt. Vñ apls. Qui man. et bi. indi. iu. si. mã. et bi. Et sic ꝙsequenter incidunt in illã sententiã quã dñs dicturus est in extremo iudicio ad illos q̃ a sinistris eius erunt. Jte maledicti in ignem eternũ. Quinto tales indigne cõicantes similes sunt iude et eis cõtinget sicut iude. de quo legit q̃ sathanas in eũ itroiuit et xp̃m tradidit et desperauit et postmodũ seipm suspendit. Sic indigne cõicans incidit in maiorem ptãtem diaboli q̃z antea fuit. Scõo iudas xp̃m tradidit et iudeis vendidit. ꝙ indigne cõicans peius facit Vnde Remigius. De tradentibꝫ xp̃m ad crucifigendum. ꝙ ve cũ magna ꝓscientia sub sacramento illum sumentibus. Et ideo si nõ tradãt iudeis ad crucifigendũ tradunt tamẽ ipm membris inimici ad sumendum. Vnde etiã aug. Magis peccant qui tradũt xp̃m petõribꝫ q̃ q̃ tradidit eũ iudeis crucifixoribus. Ergo xp̃s potest dicere fm Gre. de quolibet sumente corpꝰ suũ indigne sicut dixit de iuda. Verum tamẽ ecce manus tradentis me mecum est in mẽsa. Sicut iudas tradidit xp̃m ꝓsecutoribus. sic sumẽs corpus suũ indigne tradit illũ ingẽtum in se ẽ demonibus dũ ponit eum in locũ qui est demonũ. Sexto quia est magna ingratitudo que ibi ꝓmittit. Nam in sacramento illo mors xp̃i figuraĕ quam ꝓ bominibus sustinuit. Vñ apls. Quotiensc̃ñqz man. pa. hunc et ca. bi. mor. dñi ann. donec ve. Vñ etiã xp̃s qñ hoc sacr̃m instituit dixit. Hoc facite in meã ꝓmemorationem Valde eñ magna ingratitude est ei cõtumeliam inferre et eius vulnera renouare. quẽ recordaĕ mortuũ ꝓ suo amore et salute. Vñ dñs põt dicere indigne cõicanti. illud ps. Sup dolorẽ vulnerũ meorũ addiderũt. Item magna ingratitudo est. qz ibi venit diuina maiestas visitare hominẽ in sacmento altaris ⁊ hoc cũ plenitudine caritatis et gr̃arũ. Vñ illud sacr̃m vocaĕ eucharistia. i. bona gratia Et miser hõ nõ timet ei ꝓtumeliã iferre quẽ ꝓ posse teneĕ honorare. Satis admirari possum? in hoc diuinã bonitattẽ et humanã puersitatẽ. Vñ bñ põt dici de dño nr̃o ieſu xp̃o illud Eccl. xxix. Pascet. s. cum ꝓprio corpe et potabit. s. cũ sanguine suo p̃cioso ingtos et adhuc amara audiet. Septio qz tales indigne cõicantes infeliciores videnĕ eẽ ceteris petõribꝫ ipm eñ summũ bonũ ẽ eis noxiũ et ex ipa medicina

UVA. BHSC. IyR_046

infirmant et ex ipa vita moriunt. q3 sic ex illo sacro digne cõicantes acq̃runt sibi vitã eternã fm illõ Jo. vj. Qui manducat hũc pa. vi. meternũ. Sic ex eodẽ sacro indigne cõicantes incurrũt eternã dãnationẽ. Vñ Crisost. sup Jo. Sic corpalis cib9 cũ ventrẽ inuenerit aduersis hũoribꝫ occupatũ ampli9 ledit. magꝭ nocet et nullũ ꝓstat auxiliũ. ita spũalis cib9 si aliquẽ repit malignitate pollutũ magis eũ pdit. nõ sua natura ꝫ accipientis vicio. ¶ Vñ sciendũ q3 quilibet cũ deuotione et reuerentia et timore ad hoc sacramẽtũ dz accedere. Et ad hoc nos incitãt diuersa exempla sacre scripture. Mã be. Jo. bap. i vtero matris sanctificatus a puericia in heremo ꝓuersat9 iuitatus a dño vt eũ baptizãret timuit tangere vticem dñi. Vñ cãtat eccia. Baptista ꝓtremuit et ñ audet tãgere sctũ dei vticẽ. ꝫ clamat cũ tremore. scisica me salutaor. ¶to magis nos timere debemus cũ totũ corpus sumimus exquo Jo. intñ timuit vticẽ dñi tangere q3 tante sanctitatis fuit q3 xps de eo in enãgelio testimoniũ phibet dicẽs. Inter na. mu. nõ surre. ma. Jo. bap. Itẽ be. marcus abscidit sibi pollicẽ vt ineptus eẽt sacerdotio. tñ eñ verebat corpis dñi pfectionẽ. Item quidã senior inter heremitas cũ ab illis eligerẽt in sacerdotẽ et ab epõ eẽt ordinatus ait. Licet ego sacerdos sim ordinatus. tñ in vita mea nũq3 cõficiã. reputãs se indignũ ꝓficere corpus xpi. Vñ Mat. viij. legit q3 cẽturio dixit xpõ dicẽti ei. Ego veniã et curabo puerũ tuũ. Dñe nõ sum di. vt int. sub tec. meũ. Sic q̃libet cũ vera hũilitate et reuerẽtia ad hoc sacrm dz accedere cogitando sic. O de9 ad illud venerabile sacrm nõ sufficerẽt mille anni ad ꝓparationem pdignã. q3tomagis ego miser indignus suz q3 quotidie pecco et ben imꝓparatus accedo q3uis eñ non sim dign9 tñ bñ suz necessari9 hac salubri medicina. Vñ Amb. Qui vuln9 bz q̃rit medicinã. vulnus ẽ q3 sub pctõ sum9. medicina ẽ celeste et venerabile sacrm. ℟ Vltimo nota exemplũ de digne et indigne cõicantib9. Legit in li. de domis q3 quidã sctũs epõs in festo pasce rogauit dñm vt sibi reuelarz merita tunc cõicantiũ. et dñs ondit ei et vidit alios q̃si picẽ nigros aliquos q̃si ferrũ ignitos. aliꝙs vero sanguinolẽtos. ceteros vero vt solẽ fulgidos. Et dixit ei angelus dñi. Nigri sunt luxuriosi z superbi. ignita uari. sanguinolẽti iracũdi et blasphemi q3 oẽs sũt indigni et indigne accesserẽt q3uis eñ sint ꝓtriti z cõfessi tñ nõ habẽt firmũ ꝓpositũ in futurũ abstinendi Ceteri vero q3 sunt lucidi sunt isti q3 digne accesserũt cũ firmo ꝓposito abstinendi et emẽdãdi vitam suã.

Jn bona q̃nta feria. Sermo .xlvij.

robet autem seipsum

p hõ. et sic de pane illo edat et de calice bibat. j. Cor. xj. Ari. ij. de aia. Simile a similiñ nutrit sicut pz in cibo digesto a quo nutrit corpus. cũ añ cibus iste. s. corp9 xpi sit mundissim9 cibo exigit q3 aia q̃ nutriri dz ab isto cibo sit munda alioq̃n nõ nutriret ꝫ poti9 corrumpet. Ergo in vbis ꝓmissis admonet quilibet nrm vt seipm ꝓbet zc. Ex quo ẽ tps cõicandi tũc in pñti fmõe tria sunt dicẽda Primo ponẽde sunt aliq̃ q̃stiones de accessu ad sacmentũ eucharistie. Scõo q3 bonũ sit cõicare digne, Tercio quõ z p q̃ dz homo seipm ꝓbare. ¶

¶Qtũ ad ꝓmũ tũc querit vtrũ ois hõ teneat illo sacratissimo tpe cõicare. Rñdet q3 sic. nã eccia statuit q3 ois fidelis saltẽ semel in anno tenet ex ꝓcepto p9 q3 ad annos discretionis puenerit ꝓfiteri oia peccata sua et cõicare saltẽ tpe pasce. et q̃ nõ cõicat in pasca viuẽs ab ingressu eccie ꝓhibeat et mortu9 careat ecclesiastica sepultura. vt pz ex. ō pe. z re. c. ¶is vtriusq3. Circa qõ itez q̃rit vtr3 pueris z i q̃ etate sit dãdũ sacrm eucharistie. Rñdet fm be. Tho. in. iiij. di. ix. Pueris carentibꝫ vsu rõnis q̃ nõ pñt discernere inẽ cibũ spũalẽ et corpalẽ nõ dz corp9 xpi dari. q3 ad ipsum exigit actualis deuotio quã tales pueri hñe non pñt. Sz pueris incipiẽtibꝫ habẽ discretionẽ etiã añ pfectã etatẽ. puta cũ sunt. x. vel. xj. annorũ ꝑt dari. si in eis discretõis signa et deuotõis appareãt. hec ille. Et rõ h9 ẽ. q3 ad pcipiendũ sacrm eucharistie reqritur deuotio actualis. Et tales pueri q̃q3 maiorẽ discretionẽ deuotionẽ et affectũ hñt ad sacrm q3 ali9 q̃ est q̃q3. xx. annorũ. ¶ Vñ exẽplũ legit in dyalo. cesarij. q3 cũ q̃dã puer infirmaret vsq3 ad mortez spũsctõ afflatus corpus xpi sibi dari petijt. Cũq3 parentes eũ ꝓpescerent ille fortiẽ clamauit. Date mihi corpus dñi. date mihi. hoc tertio repetẽs. Delatum est igit hoc vbũ ad sacerdotẽ. q̃ dũ diceret nõ eẽ securũ tali puero q̃ nõ intelligit q̃d sacramẽtũ sit dare corp9 dñi. Et cũ puer nollet q̃escere ꝫ sp et instanter peteret corpus dñi. tũc sacerdos detulit sibi hostiã non bñdictã. quaz cũ ei porrigere vellet et diceret ei. Ecce hoc ẽ corp9 dñi. Vt dñs ex ore infantiũ ꝓficeret laudẽ et destrueret pfidiã multorũ q̃ ō eodẽ sacro male sentiunt inspirauit puero vt rñderet. Quare vultis me decipe nõ ẽ corp9 dñi q̃ mihi offertis. Ad q̃ vbũ sacerdos admiratus et puero aliq̃d diuinũ inspiratũ arbitratus ei sacram cõionem attulit quã puer deuote suscepit et sic vitã suã in bono finiuit. Ergo parentes dñt pueros informare quõ ꝓfiteri dñt de. x. ꝑceptis. de. vij. pctis mortalibꝫ si saltẽ rei sunt. et quõ dñt habere firmũ ꝓpositũ ampli9 abstinẽdi a pctis. z q̃ bona euenũt ex dig̃ cõicatõe. Itẽ q̃rit vtr3 corp9 xpi debeat dari amẽtibꝫ. Rñdet fm be. Tho. in iiij. di. ix. q3 distinguẽdũ ẽ. Quidã eñ dicunt large amẽtes q3 debilẽ habẽt mẽtẽ. tñ sũt aliquo mõ dociles eorũ q̃ ad fidẽ et deuotionẽ sacramẽti ptinẽt z talibꝫ nõ dz corp9 xpi denegari. Quidã vo sũt oino carentes iudicio rõnis et isti si fuerit tales a natiuitate nõ dz eis dari q3 nõ pñt ad deuotionẽ induci q̃ reqrit ad sacramẽtũ. Si vo inciderũt in amẽtiã p9 fidẽ et deuotionẽ sacramẽti. tũc dz eis dari. nisi timeat pculũ de vomitu. vel de expuitõe vel de aliquo hmõi

¶ Itẽ querit vtrũ corp9 xpi tñ a ieiunis pcipi debeat. Rñdet q3 sic. q3 post sumptionẽ aq̃ vel alterius potus aut cibi vel etiã medicine in q̃tacũq3 parua q̃titate nõ licet hoc sacramẽtũ recipe. Et ideo si post mediã noctẽ aliq̃s sumpserit aliq̃d p modũ cibi aut potus nõ dz ea die hoc sacramẽtũ sumere. Et Jo. de sctõ geminiano dicẽ q3 ad hoc sacramẽtũ dñt hoies accedere sobrij. Primo q̃dẽ vt aug9. dicẽ in hono. hõ sacramẽti vt. s. null9 cib9 ali9 intret in os añ istũ. Sicẽ etiã in vtero vgis marie null9 ali9 fuit ꝓcõceptus nec in sepulchro xpi aliq̃s fuit añ posit9. Se-

UVA. BHSC. LyR_046

XLVII

cundo ꝓpt figurationē. vt. ſ. deꝫ intelligi ꝙ xp̄s q̄ ē res huius ſacri et charitas ei⁹ dēat añ oia ꝓmo fundari in cordibꝫ nr̄is. Vñ mat. vj. Primū q̄rite reg. dei et iuſti. ei⁹. Tercio ꝓpt̄ periculū vomit⁹ q̄ q̄ndoq; ꝓuenit ex inordiato cibo et potu. Et etiā qr ieiunus magis eſt diſpoſitus ad deuotionē. Sz ab hac regla excludunt infirmi q̄ ſtati cōicandi ſunt etiā p⁹ cibū ſi de corꝫ pico dubitat. ne ſine cōione decedāt. qr ne ceſſitas nō hz legē vt bēt de ꝓſe. di. ij. ꝑbiter. Æ

Jtē querit vtr̄ p⁹ factā cōionē liceat ſtati comedere. Rñdeo ſm Tho. de aq̄no q̄ nō īmediate licz comedere ꝙ aliq̄ mora dz eē int̄ ſumptionē eius et reliquos cibos. Vñ etiā dr in decre. Null⁹ ſtati p⁹ cōionē ſumat cibū materialē. de ꝓſe. di. ij. Tribꝰ ḡdib⁹. Et in ſignū h⁹ tūc in miſſa oro gr̄az actōis dr p⁹ cōionē. Sic et illi q̄ cōicant ſuas ꝓuatas orōnes dicē de bēt et regtiare deo de ſua maxīa charitate et memorari deuote paſſionē xp̄i. qr h̄ ſacr̄m inſtitutū eſt ad memoriā paſſionis xp̄i. Vñ ipe xp̄s ad diſcipl̄os ſuos dixit q̄n h̄ ſacr̄m inſtituit. Hoc facite i meā ꝓme. Vñ etiā apl̄s in epla hodierna. Quotiēſcūq; māducabitis hūc et calicē bibetis mortē dñi annūciabitis. Jtē aliq̄ i die cene nō ieiunāt ꝓpt̄ cōionē cū tñ bñ poſſent ieiunare et in hoc peccāt. qr ſingulis diebꝫ p totā q̄drageſimā tenēt q̄libz ieiunare q̄ pōt ꝑter dies dñicales. Jtem aliq̄ in die cene cū cōicant vtunt̄ lacticiniis. cū tñ totā. xl. alias ab his abſtinuerūt. et in hoc ḡuiter deum offendūt qr tenent̄ illo die abſtinere ſic in ceteris diebus. Jtē ſciendū q⁹ p⁹ cōionē īmediate nō dz q̄s expuere. ſed poſt comeſtionem aliorūz ciborūz pōt expuere. ꝙ ſi neceſſitas cogit tūc ad locū honeſtū ſeorſū dz expuere. Jtē ſciendū q⁹ aliq̄ ſimplices reputant h̄ eē pctū ſi q̄s illo die q̄ cōicauit cruentau erit vel nudis pedibꝫ terrā tetigerit. Jtē ſciendū q⁹ puer ianſtruendi ſunt q⁹ credere debeant q⁹ xp̄s q̄ ē de vg̃ie natus et ꝓ nobis paſſus in hoc ſacro ꝓuideat. et q⁹ nō eſt ibi panis ꝙ ſolūmō ſpēs panis. qr in conſecrōe tūc panis tranſſubſtantiat̄ in verū corp⁹ xp̄i. et in q̄libet parte hoſtie ē verus xp̄s. etiā in minima q̄ndiu manet ſpēs panis. Jtē ſciendū q⁹ laicis ſolū ſub vna ſpecie dat̄ ſacramētū euchariſtie. ſ. ſub ſpē panis. Et h̄ primo ꝓpter periculū. qr dānū poſſet inde oriri. qr poſſet effundi de calice qr ſub minima gutta ē totus xp̄s. Et ſi tūc aliq̄d effunderet̄ de calice ſup terrā tota terra poſſet perire q̄n deus vellet exercere ſuā iuſticiā. Scōo ad oñendū q⁹ ſacerdotes ſpēaliter debēt eſſe mūdiores aliis hoīb⁹ ergo ipi in miſſa ſumūt hoc ſacramētū ſub vtraq; ſpē. Tercio ne ſimplices crederent ſub ſpē vini eē ſolū ſanguinē et ſub ſpē panis eē ſolū corp⁹ xp̄i. Nā q̄libz xp̄ian⁹ credere dz q⁹ totus ieſus xp̄s ſm corp⁹ et aiam et deitatem ē ſub vtraq; ſpē ꝓſecrata. et q⁹ ipi laici ſumūt totū ieſum xp̄m ſm corp⁹ et aiam et deitatē ſub ſpē panis. Vñ. b. Tho. ſup. iiij. di. x. Licz ex vtute ſacramēti ſub ſpē panis ſit tñ corp⁹ et ſub ſpē vini tñ ſanguis tñ ꝓpter naturalem cōcomitantiā ſub vtraq; ſpē ē totus xp̄s ſcz ſm corpus et aiam et diuinitatē. qr hec tria ſepata nō ſunt. A Jtē querit q̄re xp̄m ſumim⁹ velatū in hoc ſacro. Rñdeo ꝓmo ꝓpter fidei meritū. nā p hoc meremur q⁹ ſub ſpē panis credim⁹ totū xp̄m ꝓuenire. qr hoc p rōnē nō poſſumus comp̄hēdere. Vñ dr in decre. Fides comp̄hendit q̄ ſunt ſupra rōnē. xxiij q. j. non turbat̄. Vñ etiā gre. in ome. Fides ē eaz rerū q̄ apparere nō p̄nt. q̄ etiā apparēt fidē nō h̄t ſed cognitionē. Nec fides hz meritū vbi hūana rō ꝓbet experimentū. Scōo ꝓpter credulitatē qr ſi viuū boiez et carnē crudā ſumere deberem⁹ natura hoīs abhorreret. Tercio ꝓpter ibecillitatē. qr ſi deberemus xp̄m videre i ſua claritate ſenſus viſus ſuſtinere nō poſſet. qr milleſies et milleſies ē ſole clarior. B Vltio querit q̄diu manet xp̄s ſub ſpē panis. Rñdeo q̄diu ſpēs panis nō digeſte ſūt tādiu manet in ſtomacho ſub dictis ſpēb⁹ et in q̄libz pte viſibili. Et ſi ipe q̄ cōicauit ē bon⁹ et bñ diſpoſit⁹ tūc p⁹ digeſtionē manet effectus. i. gr̄a ſacri. ſi aūt malus tūc poſt digeſtionez recedit xp̄s ab eo. Nam in os iude xp̄s in ſacro itrauit et ſi mōm corr̄ habuiſſet tūc xp̄s cū gr̄a ſua cuz eo manſiſſet ꝙ qr immūdū et pollutū corr̄ habuit. iō xp̄s cū gr̄a ſua ab eo receſſit. Silē ē ſi i ignē vel in aliquā immūdiciā caderet tūc adhuc maneret ſacr̄m q̄diu ſpēs maneret. qr in os ipius pctōris pollutū intrat. et tñ nullū fructū cōſeq̄tur ꝙ incurrit maximū piculū. Vñ canit in ſeq̄ntia de corpe xp̄i. Sumunt boni ſumūt mali ſorte tñ ineq̄li. Vñ de ſacro die Dama. Vñ ſpēs ſentit ſacr̄m ē dñ aūt deſinit ſenti ſacr̄m ſi eſt. C Qrtū ad ſcōm ꝓncipale. ſ. q⁹ bonū ſit ſe digne ꝑparare ad ꝓcipiendū ſacr̄m euchariſtie poſſumus elicere ex his ꝓticulis q̄ ibi ſumunt̄ in hoc ſacmēto. Pro quo ſciendū q⁹ q̄nq; ſumūt̄ in hoc ſacro. Primū ē ipm corpus qđ ſumpſit de vg̃ie. qđ ſpūſanct⁹ de puriſſimo ſanguine marie formauit. Scōm ē ſanguis ipius quē fudit in cruce. Tercū ē ipa anima xp̄i quā p̄ miſit in corde ſuo in veru vg̃is. Quartū eſt vita cū corpe. Quintū ē ipa ineffabilis deitas. In primo cū digne accipis corpus xp̄i efficieris ꝓticeps oīm bonoꝝ q̄ xp̄s opatus ē in vita ſua. ieiunādo. p̄dicādo. diſcurrēdo. orādo. vigilando et ſic de aliis. Inſup totius meriti paſſionis. Nā. s. Tho. de aquino dicē q⁹ in q̄libz miſſa inuenit oīs fr̄ctus et vtilitas quē vel quā xp̄s in die paſcheos opatus ē in cruce z cū morte ſua. Et eandē gratiā et fructū q̄libet deuotus q̄ digne cōicat ꝓcipit. Jtē accipis ibi in hoc ſacmēto ꝓticipationē oīm meritoꝝ totius eccie et ſctōz in celo. Hinc ē q⁹ in ſimbolo catholice fidei dicim⁹. Credo ſctōz cōionē. Vñ Alb. mag. Per verū corp⁹ xp̄i oēs nos oīb⁹ xp̄i gratijs et oīm fideliū cōicam⁹ ꝓpter qđ etiā cōio dr. Jō aūt oīm bonoꝝ xp̄i et oīm ſctōz meritis facit nos cōicare. vt ſi q̄d deficit in ſingulis ex oīm ſctōz abūdātia ſuppleat. Jbi in h̄ ſacmēto hēm⁹ vtutes pr̄iarchaz. reuelatōes et illumiatōes ꝓphetaz. dignitates apl̄oz. victorias martyrū ſctitatē cōfeſſorū. mūdicias vg̃inū. charitatē angelorū. et cōſeq̄nter bona opa et merita oīm electorū. que oīa a xp̄o in corpus eius miſticū fluxerūt et de quolibet in quēlibz ꝑ charitatē ſpūſancti redundāt. Vñ ieſus xp̄s pōt dicere ad quēlibz digne cōicantē illud qđ Jacob ad laban dixit. vt bēt Geñ. xxx. Modicū habuiſti anteq̄ veniret ad te et nūc dites effectus es bñdixitq; tibi dñs ad introitū meū. D Scōo cū accipis ſanguinez mūdaberis a pctō. Vñ Heb. ix. Sanguis xp̄i emundauit cōſcientiā nr̄am ab op̄ibus mortuis ad ſeruiendū deo viuēti. Qñ ſi ſanguis

UVA. BHSC. IyR_046

hircoꝝ et thaurorū in veteri lege iudeos mundauit ꝯtomagis sanguis xpi q̄ effusus ē p peccatis nr̄is emundabit aias nr̄as ꝯto ē maior et p̄cio|sior et charior. Querit̄ vtr̄ p hoc sacr̄m deleāt peccata venialia. Rñdet fm Tho. in. iiij. di. xij. q. sic nō tñ oportet q̄ semp oia venialia deleant̄ ꝑ fm mensurā deuotionis. Posset tñ tant? feruor eē q̄ omnia venialia deleret. Itē querit̄ vtrū p hoc sacr̄m deleant̄ mortalia. Rñdet fm be. Tho. vbi supra q̄ nō delet mortalia nisi oblita. Vñ qđ dr̄ ablutio scelerū dupl̄r pōt intelligi. s. vl̄ q̄ dr̄ sic crimia abluere in ꝯtū ea impedit vl̄ de bis q̄ nō sunt in bois p̄scia vel memoria. Q̄ aūt p hoc sacr̄m. s. sumēdo corp? et sanguinē xpi pctā deleant̄ oñdit Crisost. d. Honorabilis sanguis xpi quādo cū bona volūtate sumit̄ oēm egritudinē aie extinguere poterit. Amb. Debeo illud sp accipe vt mihi sp peccata dimittant̄. Vñ etiā Ber. Eucharistie sacramētū potens est pctā p̄sumere. debellare obuias ptātes et inferre celis aias reuertentes de terra.

Tercio q̄ accipis aiam xpi tūc recipis pign? eē ne vite si sic in tali statu decedis. Vñ canit̄ de hoc sacramēto. Et future glorie nobis pign? dat̄. q. ꝗ sacmentū dat vitā gratie in p̄nti. Jo. vj. Qui māducat me ipe viuet ꝓpter me. In futuro dat vitā glorie. vñ etiā Jo. vj. Qui man. me. car. et bi. me. sang. hr vitaz eternā. Vñ Bed. in ome. Pro obtinēda salute eterne beatitudinis beatissima illa caro et sanguis sumitur saluatoris. Quarto accipis ibi spm̄ xpi. i. vitā eternā. Et accipiendo sic vitam cum corpe mutaberis in deū sicut cibo et pot? mutat̄ in te. Vñ vox diuina ad Aug. dr̄it. Nō tu me mutabis i te ꝗ tu mutaberis in me. Sic xps dicit cuilibet digne cōicanti. Nō tu me mutabis in te tē. q. q̄cq̄d deus ē ex natura ꝗ hō fit p gr̄am q̄ digne cōicat. Cū aūt deus hēat potentiā infinitā et sapiaz eternā et imēsam bonitatem et ei? potētia hōi in hoc sacro cōicata erit hō potētior tā ad opandū q̄ ad impetrandū. ex ei? sapia fit sapientior ad electionē boni et refutationē mali. ex ei? bonitate hō fit magis pius et charitatiu? et pacific? Quinto recipiēdo ei? dulcedinē aia bois implebit̄ gr̄a et dulcedine. q. null? pōt aiam bois satiare nisi sol? deus. Vñ Bern. Ad imaginē dei q̄ppe facta ē aia rōnalis ceteris oib? occupari pōt impleri oino nō pōt Capax em̄ dei ē. et q̄cq̄d deo min? nō eā implebit. vñ. ps. Satiabor cū appa. glo. tua. E Octuz ad ad tercū sciendū q̄ ly nemo sciat certitudialit̄ vtruz dignus sit accedere ad eucharistiā. tū de hoc sunt q̄dam sig in q̄b? ꝓiecturalit̄ pōt hō seip̄m ꝓbare. z sic p̄sidens de miscōia dei secure accedere. Primū signū ē si q̄s de ꝓteritis pctis dolet et de futuris cauere intendit. et par? ē satisfacere. et bona volūtatez hr deo amodo fruendi. Scōm signū ē cū q̄s se ꝓmptū inuenerit ad bona opa. Vñ Greg. sup Ezech. Habere charitatē dei et sapiaz dei testis ē bona opatio. q̄ si fortassis defuerit ꝓfecto certū ē nec cognouit se te deū nec diligere ip̄m. Ergo pigri et diu dormiētes nō hūt signū ꝓmptitudinis ad bona opa. Vñ gre. Amor dei nūq̄ est ociosus. opat̄ em̄ magna si ē si vero operari rennuit amor nō ē. Ergo si sentis te abtntra moueri ad bona exercitia et ad emendatiōnez vite q̄āmodo vel sic viuere et sic vitā ordiare et sic deo fruire. hoc ē bonū signū q̄ deus cū gr̄a sua illud opat̄ in hoie. F Tercū signū si q̄s verbū dei libenter et delectabiliter audit q? ē cibo aie. Vñ Job. viij. Qui ex deo ē verbū dei audit. Vñ gre. Interroget se vnusq̄sqz si vba dei aure cordis p̄capiat. et itel liget vñ sit. Vñ q̄libz cū mag̃ reuerētia z deuotōe et attentōe dr̄ vbū dei audire. Vñ Aug. et ponit̄ etiaz in decre. Nō min? re? erit q̄ vbū dei negligenē audit q̄ ille q̄ corpus xpi sua negligētia in terrā cadere ꝑmiserit. j. q. j. introgo S Octū signū si q̄s inuenerit i se sitī tpaliū rer̄ diminutā. Vt si q̄s inuenerit i se q̄ añ carnis p̄uiū desiderabat sex vl̄ septē tunicas et multas diuicias et domos pulcras. agros plurimos tē. et tā inuenerit in se q̄ ptentat̄ in his q̄ sibi deus admīstrat. et nihil ꝫ deū habere desiderat. ꝗ cōfidit deo q̄ nūq̄z cū derelinq̄t ꝗ necessaria sibi ꝓuideat si ei fidelit̄ seruiat. Vñ Matth. vj. Primū q̄rite. reg. dei et iu. ei?. z hec oia adijcient̄ vobis. Vñ eē ps. Jacta cogitatū tuū in dño et ipe te enutriet. Q̄z em̄ gr̄a extinguit sitim rer̄ tpaliū oñdit. Jo. iiij. Si q̄s biberit ex aqua quā ego dabo ei nō sitiet ineternuz. Vñ etiā Crisost. Nō ē sup terrā qđ amat q̄ donū dei i veritate gustauerit. Quitū signū si ex corde parcit lesoribus sic q̄ nullā amaritudinē ꝫ aliquem habeat cui malū vellet fieri. Et insup in tali ꝓposito stat q̄ si eū grauius offendisset etiā sibi indulgere vellet. vt sibi deus ꝓpria peccata ignoscet. Vel etiā si aliq̄ aduersitates sibi occurrerent q̄ illas patienter vellet ferre. q? talia sine gr̄a habere nō pōt. Vñ Aristo. viij. ethi co. Triste fugit natura. Insup si hr animū platū satisfacere ꝓxis q̄s lesit siue in rebus siue in fama siue i corpe. Jsta sunt q̄nqz signa in q̄bus vnusq̄sqz cōicatur? ꝓbare se pōt. Itē sciendū q̄ q̄libz dr̄ caste viuere añ cōionē et post cōionē. de ꝑse. di. ij. Dis hō añ sacram cōionē a ꝓpria vxore abstinere dr̄ tribus diebus q̄tuor aut q̄nqz sex vel septē. H Unde legit̄ q̄ q̄daz in sabbato sancte pasce ꝓpriā pgnit vxorē a cui? ore q̄ in die pasce cōicare voluit corp? xpi resilijt. vñ cōfusus et cōtritus postea p̄fessionē fecit et penitētiam egit et digne cōmunicauit.

tez pro secūdo sermo

i ne in hac die tria sunt dicēda. Primo quō q̄tuor genera hominū spūaliter sumunt hoc sacr̄m hodierna die instituti. hoc q̄re infra ser. lxxx. Q. Secōo q̄re hoc sacr̄m hodierna die institutū sit. Et hoc q̄re infra ser. lxxix. J. Tercio exemplum de milite q̄ singulis diebus orauit q̄nqz p̄r nr̄. hoc q̄re sermone. lxxx. V.

In die pascheues. Sermo. xlviij.

De memoria passionis xpi.

vos omnes qui transi

o tis p viā attendite et videte si est dolor similis sicut dolor meus. Treñ. j. Vñ Jo. de sancto geminiano. Cōueniens est vt sentiat mēbrū q̄ sentit caput vt nō sit distinctio in corpe. Siq̄dem patit̄ vnū membrū cōpatiūt oia mēbra. Hoc aūt ptingit si nō sunt palitica. nā membrū paliti occupatū alterius mēbri dolorē nō sentit. In verbis igitur ꝓpositis luitamur sentire i nobis qđ xps sensit i

UVA. BHSC. IyR_046

XLVIII

ſua paſſione qui ipe ẽ caput nr̃m. ⁊ nos ſum⁹ mẽbra ei⁹ vñ dic̃ ad nos O vos tẽ J Vñ i pñti ſmone ẽ dom̃ ō frctũ q̃s q̃s ꝓſeq̃t ex deuota meditatõe paſſionis xp̃i. Prim⁹ fruct⁹ ẽ q̃uerſio ad deũ et auerſio a peccatis. qz hõ ꝑ meditationẽ paſſionis xp̃i diſponit ad ꝓtritionẽ ꝓfeſſionẽ et ſatiſfactionẽ. Primo ad cõtritionẽ et in ſignũ h⁹ petre ſciſſe ſunt et terremot⁹ factus ẽ. Sic et pctõr moueri dz ad cõtritionẽ ne videat durior ẽ lapidib⁹ et immobilior terra. Jtez ad cõfeſſionem. Et in ſignũ hui⁹ ſepulcra tpe paſſionis xp̃i apta ſunt. Jtẽ diſponit ad ſatiſfactionẽ q̃ cõſiſtit in ieiunio elemoſina et oꝛõne. Vñ xp̃s ꝑ nobis ieiunauit vt nos exẽplo ipſi⁹ ꝑ pctis noſtris ieiunem⁹. Similiter elemoſinã largã dedit. Vñ Amb. in ſmo Auctor pietatis in cruce pendẽs teſtamentũ condidit ſingulis opa pietatis diſtribuẽs. apl̃is pſecutiõz. iudeis corpus patri ſpñi. virgini paranimphũ. latroni paradiſum. pctõri infernũ. xp̃ianis penitẽtib⁹ crucẽ Similiter oꝛauit in cruce pendẽs vt nobis oꝛãdi daret exemplũ. Vñ Aug. Tota vita xp̃i in terris que ꝑ hominẽ geſſit diſciplina moꝛ fuit. Vñ etiã Bre. Dis xp̃i actio noſtra ẽ inſtructio. Ergo q̃cũq̃z cupit ad ſtatũ veri penitẽtis q̃uenire ad paſſionẽ xp̃i dz recurrere et ſic in illa deuota meditatione miſeꝛiam dei implorare. Vñ pctõres obſtinati ⁊ indurati ſi volũt miſeꝛiam cõſeq̃ tũc debẽt ſe dare ad meditandũ paſſionẽ xp̃i. ℟ Sc̃ds fructus ẽ q̃ xp̃s de hoĩe vicioſo vult facere hoĩem vtuoſum q̃ libenẽ meditatur paſſionẽ ſuã. Et hãc vtuoſam vitã vnuſq̃ſq̃z appetere dz. qz fm Ariſto. ix. etbi. Virtuoſitas beatiſſima vita ẽ. Vñ ſi es ſupb⁹ et appetis fieri hũilis tũc cogita paſſionẽ xp̃i et hũilitatẽ ipius tũc deus dabit tibi hũilitatẽ et auferet a te ſuphiã. Similiẽ ſi auar⁹ tunc cogita pauptatẽ xp̃i. Si iracund⁹ tũc cogita manſuetudinẽ xp̃i et ſic de alijs. Nã paſſio xp̃i ẽ remediũ ꝓ oĩa vicia. qõ ꝓbat ſic. nã ꝓmo ꝓ inobedientiã mandatoꝛ reſpice coronã ſpineã cerebrũ ꝓforantẽ. Jtez ꝓ ſuphiã et ingratitudinẽ vide caput inclinatũ. Cõtra malitiã et liuoꝛẽ attẽde lachrimas et gemit⁹ xp̃i. Cõtra detractiones et inſidias attẽde maxillas alapizatas et linguã ꝑ inimicis oꝛãtẽ. Cõtra gulã fel et acetũ. Cõtra auariciã xp̃i nuditatẽ ⁊ pauptatẽ Contra inuidiã brachioꝛ extẽſionẽ et ꝓpriã charitatẽ. Cõtra luxuriã flagella et vulnera. Cõtra irã lateris aptiõz Contra accidiã clauos pedũ. Que remedia et alia infinita ꝓtra bella vitioꝛ reperiunt efficaciſſima in ſpeculo paſſionis xp̃i ꝑ nobis crucifixi. Vñ quicunq̃z vult vicia deponere et virtutes acquirere paſſionez xp̃i debet meditari. Tercius fruct⁹ ẽ q̃ xp̃s vult facere firmã pacem inter hoĩem illũ et patrem ſuum omnipotentem quia ꝑ mortem xp̃i pax inter deũ et humanũ genus eſt facta. Et illa renouabit ꝑ deotã meditationem paſſionis xp̃i ſatiſfactionẽ in anima illius hominis facientem. Vñ Bonauẽ. Nihil ita in homine operat vniuerſalem ſatiſfactionem ſicut meditatio paſſionis xp̃i. Quartus fructus eſt q̃ omnis tribulatio erit homini leuis ad portandũ. Et q̃tiens hõ triſtis rememoꝛabit paſſionẽ xp̃i totiens a xp̃o cõſolabit in quacũq̃z tribulatione vel neceſſitate fuerit. Vñ ipe dic̃ ꝑ ps. Cum ipſo ſum⁹ in tribulatione, eripiam eum et glorificabo eu⁹. Ergo ſpeciale refugiũ tribulatis debz eſſe memoꝛia paſſionis xp̃i. Nã ſi quis dolet caput cogitare dz dolorem xp̃i quem habuit q̃ cum ſpinis coꝛonatus fuit. Si oculos vel facie vel manus vel pedes dolet cogitare dz doloꝛe xp̃i quẽ habuit in cõſimilib⁹. Similiẽ i quis patiẽ ſtum. fr̃is. vel alias triſtat cogitare dz q̃ xp̃s eadẽ ſuſtinuit. Vñ Jſi. ō ſũ. bo. Si paſſio xp̃i ad memoꝛiã reducat nihil tã duꝛ qõ nõ equo animo tolerẽt. Vñ Berñ. Quid eſt qõ tibi ſuaue non videt ſi collegeris et memoꝛat⁹ fueris [illegible] paſſiones et amaritudines ſaluatoꝛis. Quintus fruct⁹ ẽ q̃ tali hoĩ voluntas dei notificabit ꝙ cognoſcendũ quid de⁹ velit. et cũ hoc dat homini poſſe ad pficiendũ agnitam dei voluntatẽ. Jo. xv. Sine me nihil poteſtis facere. Ergo qui in dubijs ẽ implicatus recurſum dz habere ad bonos et diſcretos viros et ꝑcipaliter ad paſſionẽ xp̃i. et debet dicere cũ ꝓpheta Dauid. Doce me facere voluntatẽ tuam q̃ deus meus es tu.

Sextus fructus eſt q̃ xp̃s vult dare tali homini deotionẽ et cũ hoc vult exaudire ipi⁹ oꝛõnem. vñ q̃ quis eſt aridus ab omni deotione. cũe dz habere recurſuz ad paſſionẽ dñi ibi ẽm poteſt haurire deotionis dulcedinẽ. Vnde aug. in li. de virgi. Inſpice vulnera pendentis. ſanguinẽ moꝛientis. ꝓcium redimentis. cicatrices reſurgentis. caput habet inclinatum ad oſculandum. coꝛ apertum ad diligendu⁹ brachia extenſa ad amplexandum. totum corpus expoſitum ad redimendum. Hec q̃nta ſint cogitate. hec in ſtatera cordis veſtri appendite. vt totus voꝛ figat in coꝛde qui totus ꝑ nobis fixus fuit in cruce. Similiter ſciendum q̃ quando quis aliquid ſerioſe petere vult a dõ ſiue ſit ꝑ ſe ipõ ſiue ꝑ alijs ſiue etiã pro defunctis tunc pius debet ſe dare ad meditandum paſſionem xp̃i et ſic illa in deuota meditatione debet xp̃o ſupplicare et tunc omnino exaudietur, ſi aliquid ſalubre et vtile petit. Septimus fructus eſt q̃ xp̃s talem ſcribit in triplici parte ſui corporis ſcilicet in manibus ad auxiliandum ei in omnibus anguſtijs et neceſſitatibus. In pedibus ad ſecum manendum. In coꝛde vt nunq̃ obliuiſcat ſui. ſed ſemp ei bonum optet. vnde Jſa. xlix. Si obliuiſci poteſt mater filij vteri ſui et ſi illa oblita fuerit. ego tamen non obliuiſcar tui. Octauus fructus eſt q̃ homo per deotam et continuam meditationẽ paſſionis xp̃i maioꝛem poteſt a deo impetrare gratiam q̃ ſi tota eccleſia et omnes homines in hoc mundo exiſtẽtes ꝑ eo oꝛarẽt. Vñ Cri. ſup Mat. Nulla enim res eſt que magis ad ſalutem hominũ ꝓmoueat q̃z mors xp̃i. Nonus fructus eſt q̃ ꝑcellit illa meditatio alia bona opera et exercitia coꝛpalia. qz nil ẽ deo tam acceptum et homini tam meritoꝛiũ poſtq̃ egit penitentiam de ſuis peccatis ſicut paſſionis xp̃i memoratio. Vnde Albert⁹ magn⁹. Simplex recordatio paſſionis xp̃i. ſicut quando homo cogitat lapidem vel lignum tñ plus valet q̃z ſi integrũ annum ieunaret quis i pane et aqua vel ſi q̃tidie vgis et flagellis cederet vſq̃z ad effuſionem ſanguinis vl ſi q̃tidie legeret integrum pſalteriũ. Decimus fructus eſt q̃ continua et deuota meditatio paſſionis chriſti ẽ homini magis ſalutifera. q̃z ſi beata Maria cum omnibus ſanctis pro eo intercederet. et hoc eſt reſpe

UVA. BHSC. IyR_046

etu passionis xpi q infinite ē efficacie. Vñ i oronibꝫ
ſctōrū nō ꝓsistit principaliter salus hoim ꝫ in passione
xpi. Vñ Crisſ. sup Mat. Dis sal? hoim i morte xpi
posita ē. Vndecim? fructus ē q si bō aliqs negli-
genter viriſſet. et tandē passionē xpi deuote recoleret
et ptractaret. p hoc tm̄ ꝑmiū adipiscat sic alius q nō
habuit tantā deuotionē ad passionē xpi. ꝫ in alijs ser
uitijs et exercitijs deo a iuuētute fuuit. Ergo q ne-
gligēter vixit recupare dz neglectū ex vulneribꝫ iesu
xpi. Vñ Bern̄. Scio q merita mea mihi nō ſuffici
unt. ꝑ ꝓfidenter qō ex merito mihi deeſt vsurpo mi-
hi ex vulneribꝫ dñi. Duodecim? fruct? ē q xps il
lū q ꝑtinue et deuote meditatus ē passionē suā ho-
ra exit? sui vult ipm̄ letificare in etna consolatiōe. et
poſt mortē eterna regna et gloriā sempiternā sibi dare
et hoc eſt vnicuiqꝫ homi summe neceſſariū q xps
sibi aſtet in tpe sue mortis. q tūc instat maxia tēptā-
tio boi. Vñ qlibꝫ bō dz mori in meditatione passio-
nis xpi. et dz illa q̄qꝫ habere q̄ xps in cruce morien
do habuit. De hoc q̄re infra ſmo. cxxxv. D. L

Vñ nota exēplū q quilibꝫ dz mori in meditatiōe
passionis xpi. Vñ legit q quida magn? pctor i ago
ne ꝓstitutus fuit pcuſſus in recordatiōe pctōrū suoꝝ
et in tali angustia dedit se ad meditandū passionem
xpi et singulis mēbrorū xpi passionibꝫ suorū mēbro
rū imitatē adiunxit. vtputa q̄ cogitauit suorū cri-
miū ornatū ad genas eulsas dñi iesu ꝓpationē fecit
Et vultus sui ꝓpositionē ad dñi iesu ꝓsputū faciem
eā pauit. Et oculorū suorū vagā et dissolutā visionē
ad xpi iesu oculoꝝ velationē ꝓpauit. Et luxuriā ꝛ de
litias corpis flagellatōibus xpi assimulauit. Et gulaz
et ebrietatē suā felli et aceto adiūxit. et sic de alijs red-
dendo singula singul'. Et nō ē ambigēdū q̄n salutez
cū latrone obtinēs ab hac luce emigrauit. Poſtre
mo q̄rit vtrū bō plus teneat rēgtiari deo de bñficio
creationis q̄ de bñficio redemptōis. Rñdet q bō
plus teneat rēgtiare deo de redēptione q̄z de creatiōe
Vñ Amb. in li. de vginitate. Plus em̄ dñe iesu de-
beo tuis iniurijs qbꝫ redēptus sum q̄ tuis vtutibꝫ
qb? creat? sum. nō em̄ hoc ꝓdeſſet nisi redemi ꝓ-
fuiſſet. Vñ Crisſ. sup Mat. Nec ē aliqd aliud ꝓpt
qō magis deo gratias agere debem? q̄z ꝓpter mortē
ipius. M Qz aūt deo nihil sit tā acceptū ꝛ boi
tā saluti ferū sicut deuota meditatio passionis xpi oñ
dit in illo exemplo. Legit em̄ q quida heremita exti
tit sanctiſſime vite q instantiſſime dñm exorauit vt si
bi oñderet qō seruitū inf oia fuitia sibi placeret. Dz
q? multū valet depcatio iusti assidua cōtigit q̄dā vi-
ce cū idē heremita eſſet in cella sua et orando deū ho
norare audiuit cuiusdā paupis vocē. de quo multū
admiratus surrexit tentās qd hoc eſſet. Et cū exiſſet
vidit hominē nudū et paupem frigore trepidantem
et crucē magnā sup se baiulantē. Quē cū vidiſſet di-
xit. Quisnā es tu et vnde veniſti. At ille rñdit. De ce
lo veni. Et ille. Quis es tu. rñdit. Jesus xps Marie
filius ego sum. Cui ille ait. Quid o bone iesu hic fa-
cis coram me misero peccatore. Rñdit. Tu me huc tu
is orōnibus ꝓpuliſti. Nā diu me rogaſti vt ostēde-
rē tibi quod fuitū inter oia fuitia marie acceptarez
et nunc veni tibi hoc indicare. Nā vides magnam
crucē quā porto in humeris meis. Et hoc ē mihi ac
ceptiſſimū fuitiū qō tu et qlibꝫ bō mihi exhibere po
teris vt tollas crucē meā sup te memorando quoti-
die passionē meā deuote. Hoc fuitiū ē mihi accepta
biliſſimū. M Dz diceret aliqs. quē bonorē de-
beo exhibere passioni xpi. Pro quo sciendū fm Jor
danū. Qui cūqꝫ dixerit quotidie .xv. pr̄ nr̄ ꝑ vnuz
annū ꝓtinuū hic ꝓpleto anno cuilibet vulneri dixit
vnū pr̄ nr̄. ita q̄ q̄ndecies tot sunt vulnera xpi quot
dies in anno. accipiēdo qualibet plagā flagellatōis
ꝑ vno vulnere. et punctura cuiuslibet spine ꝑ vno
vulnere. Vñ Ysus. Septuagintaq̄nqꝫ. q̄ter centuz
milia q̄nqꝫ. Tot ferē xps ꝑ nobis vulnera paſſus.
Queq̄dē oro mihi efficax eē phibeat. Vñ Ber. nos
ad deuotionem incitās inq̄t. Volue et reuolue huc
et illuc dñicū corpus vbiqꝫ inuenies dolorem vbiqꝫ
cruorē. Vñ etiā aug. Jesus dñs q celū diuersis ve-
ſtiuit sideribus nud? ventis et ardoribꝫ et ad maio-
ris pudoris cumulū ꝑ iudicis ministros ē cruci di-
ris et magnis clauis affix?. Vñ Bern̄. Christ? oste
dit nobis manus vt faciam? q̄ fecit. latus vt sentia-
mus q̄ sensit. pedes vt ambulem? q̄ prexit. Vñ idē
Bern̄. in ꝓsona xpi in q̄dā ſmone. O homo vide q̄
ꝑ te patior. nō ē dolor sicut dolor quo crucior. ad te
clamo q. ꝑ te morior. vide penas qbus afficior. vi-
de clauos qbus ꝓfodior. cū dolor ē tant? exterior. in
terius ē planctus grauior cū te ita ingratum experior

In die paraſceues. Sermo. xlix.

De passione.

Acliato capite emiſit

i spiritum Johan. xix. Johan. de sctō ge-
miano. Moris saluatoris charissimi quā
hodie recolim? fuit vltima ꝓclusio dñice passionis.
et fuit ꝓsūmatio nr̄e redemptōis et fuit ostensio imē
se dilectionis. Siquidē ꝓpleto certamine dñice paſſi
onis. ꝓsummatoqꝫ ope nostre redemptōis inclina-
uit caput et emiſit spiritum. Ergo dicit in verbis p̄-
miſſis. Inclinato capite ꝛē. Exquo in p̄cedenti ser-
mone dictū eſt q̄ salubre et vtile ē habere memoriaz
passionis xpi. Tunc iam in sermone p̄senti dicendū
eſt que homo cogitare debet cuz videt crucifixi ima-
ginem. vt sic ex passione xpi deuotionem hauriat.

O Pro quo notandum q xps pendens in cru
ce quatuor habuit. Primo habuit caput inclinatum
Scōo habuit manus ꝓforatas et extensas. Tercio
pedes confixos et affixos. Quarto latus aptum.

Caput habuit inclinatum primo in signum recō
ciliationis tanq̄ oscularetur? hominē ad gratiam eū
recipiendo. Multis em̄ annis de? pater hoi fuit in
micus. ꝫ xps p passionē reconciliauit hominem deo
patri. Roma. v. Cum inimici eſſemus reconciliati
sumus deo p mortem filij eius. Ergo in signum re-
conciliationis xps caput suum inclinauit in cruce p̄
bendo nobis oscꝫlum. immo etiā petit a nobis osci
lari. dicens ad quemlibet peccatorē illud Ben̄. xxvij
Accede et da mihi oscꝫlum fili mi. et hoc fit p peni-
tentiam et emendationem vite. Ergo o pctor quon-
dā fuiſti dei inimicus nūc p ꝓtritionē poteris dei fi-
lius fieri. quondā a deo p peccatum receſſiſti. nunc

UVA. BHSC. IyR_046

aute accede p ptritionē et penitentiā. qr ipe ē pat⁹ te ad gratiā recipe et tibi oia peccata tua indulgere. Et hoc figuratū ē nobis Lu.xv. de filio ꝓdigo redire volente ad patrē. Cū adhuc longe eēt vidit eū pater suus et misēdia motus ē et accurrens cecidit sup col lū eius et osculatus ē eū. ℣ Scōo xp̄s habuit caput inclinatū tanq̄ nos salutaturus bonū nobis optando. Solent aūt homines salutando q̄druplici ter sibijnuicē bonū optare. s. bonā diē. bonā noctem bonū mane. bonū vesper. Sic xp̄s ō cruce optat ho mini bonā diē eternitatis. quā diez dedit latroni cū dixit ei. vt habeē Luc.xxiij. Amē dico tibi hodie me cū eris in paradiso. Itē bonā noctē optat homī tpe p̄ sentis aduersitatis cū sibi dat gratiā et vtutē patiētie Vnde Mat.v. Bti eritis cū maledixerint vob̄ ho mines et psecuti vos fuerint et dixerint oē malū ad uersum vos mētientes ꝓpter me. gaudete et exulta te in illa die q̄ merces vestra copiosa ē in celis. Er go o homo noli timere aduersitates huius seculi. q̄ et xp̄s ꝓpter te aduersitates sustinuit. Itē optat hoi bonū mane. s. opationis. Vñ Lan.vij. Mane surgamus ad vineā. O homo cogita q̄d xp̄s sustinuit tota nocte et mane hora p̄ma ꝓ te et surge et regrati are ei. Itē optat homini bonū vesper et hoc ptingit in agone mortis. Istud figuratū ē Jo.xx. vbi xp̄s cū sero factum eēt venit ad discipulos suos et dixit eis. Pax vobis. Sic si deuote seruis xp̄o passionē eius portans in corde tuo veniet ad te ꝓ gratiā suā in vl tima hora mortis tue et faciet tibi pacē et defendet te q̄ demones tibi nocere nō poterunt. Vñ Bre. Aliquando in psolationē egredientis aie ipe apparere solet auctor et tributor vite. Tercio habuit caput inclinatū tanq̄ pius dñs volens exaudire ꝑces hominis. Solent enī p̄cipes seculi q̄ñ aliquē pauperē petentē volunt exaudire caput inclinare et attēte ad uertere. sic xp̄s rex glorie volēs hominē exaudire ca put inclinauit in cruce. Vñ ps. Jclinauit dñs aurē suā mihi et in dieb̄ meis inuocabo eū. q.d. Ex q̄o video caput in cruce inclinatū certus sum q̄ exaudi et me et ideo pfideēter inuoco. Quarto habuit ca put inclinatū tanq̄ gratias agendo et deū patrē bñ dicendo. ps. In populo graui laudabo te. Popul⁹ grauis fuit populus iudeox qui grauis fuit xp̄o ad puniendū eū. Inter istū populū xp̄s laudauit deuz patrē. Sz d. O xp̄e quō poteras gratias dicere deo patri qui tot penis te exposuit nec ab illis te eripuit. Rñdeē q̄ xp̄s gr̄as egit in tpe mortis sue p̄cipaliter ꝓpter duo. Primo qr bñanū genus redemit p suam amarā mortem ab eterna morte et damnatiōe Scōo vt exemplū nobis daret vt et nos deo patri gratias ageremus in tribulationibus nostris. Vñ Bre. Recte mentis est deū nō solū in ꝓsperis bñdi cere. ꝫ etiā in aduersitatib⁹ collaudare. Vñ Cassio. sup illud ps. Voluntarie sacrificabo tibi. Voluntarie deo sacrificant q̄ inter angustias passionū iugit deo gratias agunt. Scōo etiā xp̄s habuit manus p foratas et extensas et hoc ad dandū et protegendu⁹ et ad vocandū et ad pcutiendū. Primo ad dandum Vñ puer.vl. Manū suā aperit inopi. Qñ enī di ues extēdit manus ad paupem signū ē q̄ sibi aliq̄d vult dare. Sic et xp̄s in cuius domo sunt diuitie et glorie extendit manus aptas et pforatas ad nos. in signū q̄ vult nob̄ oia necaria largiē mistrare si boni serui ipsius fuerim⁹. Vñ ps. Nunq̄ vidi iustū de relictū. nec semē eius querens panē. Vñ etiā ipe dicē Mat.vj. Nolite sollicitī eē dicentes q̄d manducabi mus aut q̄d bibem⁹ aut q̄ opiemur. scit enī p̄ vr q̄ bis omnibus indigetis. Ergo ꝓfidere debem⁹ xp̄o q̄ velit nos nutrire de iustis bonis. et cauere nobis de rebus iniustis cū quib⁹ saluari non poterimus.

Scōo hz manus extensas ad ptegendū nos ab i sidijs diaboli et ab oi malo. Vñ ps. Et in velamēto alaꝝ tuarū exultabo. Nā sicut gallina pullos suos ptegit sub alis sic xp̄s sub laceratis brachijs nos pte git a cunctis periculis. Tercio extendit man⁹ ad vocandū hominē peccatorē ad se. Pro quo sciendū q̄ xp̄s reuocat de cruce peccatorē ad se sicut auceps nisum suū q̄n auolauit ab eo. Tunc enī extendit ma nū et clamat et si nō redit tūc accipit carnē sanguino lentam et eā ostendit nisо vt visa carne redeat. Sic xp̄s vocans peccatorē crucē ascendit. manus exten dit. valide clamauit. et tandē sanguinolentas man⁹ expandit vt sic saltē peccator viso sangnine xp̄i quē ꝓ eo fudit citius reuertat. Sed beu absurduz est q̄ auis indomita in quatuor septimanis domaē et in struē q̄ ad manū dñi sui volat. ꝫ peccator indomit⁹ q̄ñq̄z in.xx. vel.xxx. annis nō potest domari cū oib⁹ benefitijs vt ad xp̄m realiter et veraciter redeat. vñ ipe ꝓquerit de multis peccatorib⁹ q̄s diu vocauit; z quib⁹ multiplicia bñficia exhibuit dicēs illud ꝓuer. j. Vocaui et rennuistis expandi manus meas z nō fuit q̄ aspiceret. Quarto manus extendit ad pcu ciendū peccatores induratos et obstinatos q̄ nolūt ad ip̄m redire iā tpe gr̄e. nec p̄nt emolliri p beneficia dei. nec p passionē xp̄i. nec p penā inferni. nec p gau dia celi. Vñ ps. Mō est illis. s. peccatorib⁹ obstina tis ꝓmutatio. Glo. qr nō ꝓmutant in melius et nō ti mēt deū. Extēdit manū suā in retribuendo. Sz q̄lis erit illa retributio. Rñdeē sntia etne dānationis cuz qua pcutient a xp̄o in extremo iudicio cū dicturus ē mal'z obstiatis illud Mat. xxv. Jte maledō. in ig. eē.

Tercio xp̄s habuit pedes confixos. ps. Foderūt manus me. z pedes me. Pro q̄ sciēdū q̄ ꝓmo ha buit pedes cruci affixos in signū q̄ vult nobiscum manere. Vñ Mat. vl. Ecce ego vobiscū sum vsq̄z ad psūmationē seculi. Jō vocatū est nomē ei⁹ ema nuel. i. nobiscū deus. Scōo vt pedes nr̄os interio res. i. affectiones cordis nr̄i cruci xp̄i affigerem⁹. Ac si de cruce ad hominē diceret. Vide pedes meos cor paliter cruci affixos. vt exemplo meo interiores pe des tui cruci cōfigant vt crux xp̄i nunq̄z a tuo affe ctu separeē vt possis dicere illud ad Gal. ij. Christo confixus sum cruci. Tercio vt nos pseuerantiam in bono doceret. Propter quod cum indei clamarēt. Si filius dei es descende de cruce noluit descendere ꝫ vsq̄z in finē vite in ea permansit. vt nobis exēpluz daret q̄ perseuerare debeamus in bono vsq̄z ad fi nem. Vnde Bre. in libro. j. moraliū. Incassum bo num agitur si ante vite terminum desideratur. Vn de Jsido. de sum. bono. Tunc deo placet nostra cō uersatio quando bonū quod inchoamus pseueran ti fine ꝓplemus. Quarto vt nobis viam ad celuz

UVA. BHSC. IyR_046

ostenderet. Si enī aliquis vulneratis pedibus p̄cedit ex sanguine de pedib⁹ eius fluente via signatur adeo q̄ sequens errare nō pōt si saltim vult inspicere vestigia. Sic xp̄s pedes suos trāsfigi fecit vt ostēderet nobis viā ad celū. que nō ē alia nisi tribulatio. Vnde actuū. xiiij. Per multas tribulationes oportz nos ingredi regnū celorū. Vnde Mat. vij. Arta est via que ducit ad vitā. Quarto dico q̄ xp̄s habuit latus aptū. Primo vt dilectionē suā nobis exp̄meret. Vnde Jo. xv. Maiorē hac dilectionē nemo habet q̄z vt animā suā ponat q̄s p amicis suis. Jdeo enī xp̄s cor sibi aperire voluit in cruce vt nobis ostēderet suā intimā dilectionē. Ac si dicēt. Ex corde hominē diligo. et hoc in aptione cordis oīdo. ℚ

Circa qō notandū ē qō xp̄s valde accensus fuit i passione sua in amorē nostrū. qō p quatuor oīndit. Primo q⁹ valde sudauit. Lu. xxij. Factus ē sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā. Qñ enī aliquis stat circa parū ignē tunc sudat in facie. ꝛ quādo stat circa magnū ignē tunc sudat in toto corpore. Jgit magnus ignis in xp̄i pectore erat q⁹ toto corpe sudauit. Scōm signū ē q⁹ valde sitiuit. Jdeo dixit vt habeā Jo. xix. Sitio. Homo enī valde inflāmatus p̄sueuit esse sitibundus multū. Bern. Sitio ait. nō doleo. O dñe q̄d sitis. Et rñdet in p̄sona xp̄i. Fidem vr̄am. salutē vr̄am et gaudiū vestrū. plus salus aiarū vestrarū q̄ cruciatus corpis mei me tenet. Et si ñ mei saltē vr̄i miseremini. Tertiū signū ē q⁹ totus in corpe rubuit ex eo q⁹ totus sanguine rubeus erat Homō enī stans ad parū ignē rubet in facie. ꝛ stans ad fornacē rubet in toto corpore. Sz q⁹ magnus feruor in corde xp̄i arsit ideo in toto corpe rubuit et insup vestes in cruce ferre nō potuit. ꝛ nudus crucem ascendit. ac si ipso facto diceret. Tanto igne charitatis ardeo q⁹ vestes ferre nō valeo. Quartū signū est q⁹ latus aptū habuit ad oīndendū vt nos ex corde et feruenter diligeret. Scōo latus aptum habuit vt nobis sufficientiam satisfactionis p̄ omnib⁹ peccatis ostenderet. Vnde p̄s. Apud dñm misericordia et copiosa apud eū redemptio. Attende q̄z sufficienē xp̄s satisfecit. Mā quedā peccata sunt manifesta que apparent exterius. quedā occulta que latent in corde interius. Vt ḡ xp̄s oīnderet se sufficienē satisfacere tā p̄ro manifestis q̄ p occultis peccatis. Jdeo exteri⁹ de corpe fudit sanguinē et interi⁹ etiā de corde. Tercio vt nos ad aperiendū sibi cor nostrū alliceret. vñ Can. v. Vox dilecti mei pulsantis aperi mihi soror mea. columba mea. amica mea immaculata mea. q̄si d. Aperi mihi cor tuū in deuotione q̄ tbi cor meum aperui in passione. Nota q⁹ xp̄s animā fidelē appellat sororē suā p̄pter nature su. p̄formitatē. amicā p̄pter sinceram charitatem. columbam p̄pter operū fecunditatē. immaculatam p̄pter peccati immunitatem. Quarto xp̄s latus aptum habuit vt homī refugium p̄pararet. Can. ij. Veni columba mea in foramin⁹ petre. foramina petre sunt vulnera xp̄i. Columba fm gre. solet nidificare in cauernis petre. ꝛ cū videt miluū refugit ad nidū ne rapiat a miluo. Sic anima debet nidificare in vulneribus xp̄i vt ad illa refugiat cū diabolus vult eā ad peccatū trahere.

℟ Q⁹ aūt valde bonū sit homi venerari passionem xp̄i p̄tereundo imaginē crucifixi oīndit in illo sequenti exemplo. Legit de quodā heremita q̄ lōgo tpe duxit asperā vitā. Et cū quidā latro ad eū venisset qui p multos annos hoies spoliauerat et latrocinia ꝓpetrauerat fctā p̄fessione nullā ab heremita voluit recipe penitentiam nisi valde breuē. Tandē heremita iniunxit ei vt quotiens in via aliquā crucem videret flexis genubus oronē dñicā diceret. Et ille latro dixit. Hanc penitētiā libenter accipiā. Et cum hanc penitentiā suscepisset et paululū a cella heremite discessisset tūc vidit hostes suos eū insequētes q⁹ consanguineos iugulauerat et videns eos cepit immediate fugere. Quo fugiente statim vidit crucem i via erecta et sic flexis genub⁹ cepit oronē dñicā dicere. Et cū effugere potuisset mori maluit q̄ penitentiam sibi iniunctā p̄terire. Et sic obtulit vitā suā deo et recōmendauit sibi animā suā vt illā penitētiā p oībus peccatis suis acceptaret. Et cū sic in eodē loco ab inimicis suis occisus fuisset tūc heremita vidit q⁹ angeli dei animā latronis susceperunt. et cū magno gaudio immediate ad celū ꝺeduxerūt. S Qtū ad scōaz p̄te istius ſmonis sciendū q⁹ xp̄i passio fuit valde amara immo amarissima et hoc ꝓpter nouez cās et rōnes. Prima rō fuit ex p̄te corpis. q⁹ delicationis nature fuit q̄ ceteri hoies ex eo q⁹ de purissimo sanguine marie corp⁹ ip̄ius a spūsancto formatū ē. Et hec ē vna rō quare xp̄s fuit pulcerrim⁹ hominū sine oī difformitate. q⁹ ſm ꝓphetā. Dei p̄fecta sunt opa. Sz spūssanctus opatus ē corpus ihesu i vtero virginis igit ⁊c. Immo xp̄s delicatior fuit et tenerior in omnibus mēbris. immo etiā in pedib⁹ ⁊ plātis suis q̄z alius hō sit in facie sua in q̄ tamē est tenerior caro in homine. Et ergo sua passio fuit amarissima p̄ ceteris passionibus hoim. Hoc etiā ꝓbāt naturaliter. q⁹ si ē aliq⁹ hō grosse nature sic rusticus q̄ q̄nq⁹ tangit vrticas vel vepres minus inde ledit q̄ alius homo delicationis nature. Jtē etiā p̄z ex hoc quia aliq̄ q̄ sunt tenere nature valde et supra modū dolent quādo cum virga verberant. quod tamē aliqui qui sunt grossionis nature modicū curāt. Secunda ratio p̄pter anime limpiditatem. q⁹ xp̄s oia sua vulnera sensit singulariter. in nobis aūt non est sic. quia q̄n vnus nostrū habet q̄tor vulnera. tunc vulnus in quo est maior dolor magis sentit et de eo plus ꝙquerit. et de alijs quasi nihil curat. quia hoc vulnus attrahit sensationē ad se. ergo de ceteris minus sentit. Modo vulnera in corpe xp̄i fuerūt q̄nq⁹ milia quadringenta et septuaginta q̄nq⁹ accipiēdo quamlibet plagam flagellationis p̄ vno vulnere. ⁊ puncturam cuiuslibet spine p vulnere vno. ⁊ quodlibet vulnus intulit xp̄o singularem dolorem. ergo passio xp̄i fuit amarissima. Tercia ratio ē q⁹ christus fuit omni consolatione priuatus. nam pater se reliquit eum. Ergo clamauit in cruce Heloy heloy ⁊c. hoc ē. Deus me⁹ vt q̄d dereliq̄sti me. vñ dic̄ p ꝓphetā Osee. Cōsolatio abscōdita ab ocul⁹ meis. Notandū q⁹ passio xp̄i excedit passionē alior⁹ sctōr⁹ q̄tū ad dolorē et amaritudinē et signant in h̄ q⁹ gaudiū aie nō redūdabat in corp⁹ ꝓpē nimietatē passionis Sed oppositum est factum in alijs martyrib⁹ in q̄bus interior consolatio redūdabat i corp⁹ exterius.

UVA. BHSC. IyR_046

xLix

& per hoc passio eoꝝ decolorata fuit. Itez a nullo hominū habuit xps aliquū psolatōez exteriorē. vñ dic̄ p ps. Quesiui qui consolaret et non inueni. Immo sup hoc impropria et opprobria sustinuit. ps. Improperiū expectauit cor meū et miseriam. Hoc etiā patet in hoie tribulato qui qñ consolat ab alijs tūc est sibi quedā sublevatio siue tribulationis. ꝫ qñ sup hoc deridet tunc multo plus aggrauat sua tribulatio. Quarta rō est sua innocētia. j. Pe. ij. Qui peccatū nō fecit nec est inuentus dolus in ore ei⁹. Hoc patet. qz cū homo iniuste ledit et innocēt patit tūc plus dolet. Quinta rō ē ex parte illoꝝ q̄ sibi martyriū intulerunt. qz xps multa beneficia ptulit eis in veteri et nouo testamentis. qz liberauit patres eoꝝ de egipto et eduxit eos p mare rubrum. et pauit eos manna in deserto. xl. annis. et postremo duxit eos in terrā promissionis. Itē in nouo testamento. s. in hūanitate sua mortuos eoꝝ suscitauit. cecos illoꝝ illuminauit. leprosos mūdauit. & salubria documēta ipis dedit. Vnde ps. Retribuebāt mihi mala p bonis.

Sexta cā est vtilitas mortis. Vñ scriptū ē. Morte turpissima pdemnem⁹ eū. qz nullū genus mortis turpius tunc fuit qꝫ mors crucis. Etiā circūstātie aggrauantes dolorē xpi fuerūt societas. qz i medio duoꝝ latronū fuit suspensus. Isa. liij. Cū sceleratis reputatus ē. Itē in pspectu matris et alioꝝ pseniū mudus in cruce pependit. Itez in tpe paschali cū alij homines habuerūt gaudiū ipe occisus est. T Septima est multitudo passionū. Mā in locis neruosis et in omnib⁹ sensib⁹ et in omnib⁹ mēbris passus ē Vñ Isa. j. A planta pedis vsq; ad verticē nō ē i eo sanitas. Vñ etiā Bern̄. in ser. Caput qđ spiritibus angelicis tremebundū ē densitate spinaꝝ pungit. facies pulcra p filijs hoim sputis iudeoꝝ deturpatur oculi lucidiores sole caligant in morte. aures q̄ audiunt angelicos cātus audiūt peccatoꝝ insult⁹. os qđ docet angelos felle et aceto potat. pedes quoꝝ scabellū adorat cruci clauis affigunt. manus q̄ formauerūt celos sunt in cruce extense et clauis affixe. Corpus verberat. latus lancea pforat. Et qđ plura nō remansit in eo nisi lingua vt p peccatorib⁹ oraret. & matrē discipulo pmēdaret. Octaua cā pter laboris sui vacuitatē. qz tpe passionis coḡuit q̄ in pluribus hoibus frustraret amara mors ei⁹ cū tñ oēs redemit et oēs cupit saluari. ps. Que vtilitas in sanguine meo. Vñ etiā Isa. Inuanū laborauī. Hoc beniā pz in multis hoib⁹ q̄ raro cogitāt de passione xpi et ingrati sunt ipi xpo. imo qđ peius ē plures pctōres ipm xpm iterato crucifigunt cū suis peccatis et blasphemijs. de q̄bus dic̄ aplus. Rursum crucifigētes filiū dei. Nona cā q̄ ē sup oēs cās iā dictas est q̄ iudei se intromiserūt de honore et ptāte dei pris. Itē q̄ sapientiā filij reputabāt iudei insipientiam et stulticiā. Itē q̄ dulcedinē spūssancti pmutabant in amaritudinē. qz ipi iudei sprenerūt opa spūssancti.

V Qrtū ad terciā partē istius sermonis tūc q̄ritur q̄t sunt documēta q̄ xps docz nos in sua passione? Rñdet q̄ septē. Prio docet nos sibi gras agere pter bona q̄ consecuti sumus ex passione ipius. Vñ Aug. Nihil acceptius et laudabilius xpo offerre possumus qꝫ q̄ ei graz actōes referam⁹. Et merito. qz p nobis pati voluit qui sine peccato pcepit et natus fuit vt nos a nostris voluptatib⁹ p suā passionē retraheret. Item in omnib⁹ mēbris passus est vt nra membra sibi quodāmodo fuire deberēt. Itē totū sanguinē p nobis obtulit in pcū et lauacrum vt nos sanguinē nostrū & vires corporis nostri in ei⁹ seruitio psumere deberem⁹. Sco docz nos ipm diligere. quia ipe sup oia dilexit nos. Et hoc oñditur in tribus. s. in dignitate creationis. in assumptione carnis et in tolerantia passionis. De hoc qre infra sermone. cij. O. Tercio q̄ntū odiat pctm̄ ad qđ delēdum tā amarā passionē sustinuit. Vñ ber. Grauis aie casus q̄ nō nisi morte xpi poterat expiari. Vnde Amb. Tantū fuit peccatū nr̄m vt saluari nō possemus nisi vnigenitus dei p nob⁹ moreret. Immo ad huc intm̄ odit peccatū mortale q̄ hoiem peccatorem quē tā care redemit et eternū cōdemnat. O ꝫ graue onus et q̄ offensa ē petm̄ qđ quidā hoies tā lene reputāt et tā paz formidant. Octo docz nos cognoscere qꝫ glorioſum ē regnū celoꝝ. qz parua res non emit care. ꝫ vna gutta sanguis xpi pciosior est toto mōdo. Quinto docet nos fortificari ad sustinendū aliquod durū in corpe nostro ad honorē dei et xpi salutem animaꝝ nostraꝝ. Vñ Isi. de sum. bo. Si passio xpi ad memoriā reducit nil tā durū qđ ñ equo animo toleret. Parua em̄ tolerarem⁹ si recordaremur qđ ille sustinuit q̄ nos vocat ad celū. Ille opprobria derisiones. ptumelias. alapas. sputa. flagella. spineā coronā crucēq; sustinuit. Et nos miseri ad nrāz psionē vno modico fmone fatigamur et vno solo vbo deijcimur. Vñ si volum⁹ cū xpo regnare debem⁹ hic cū eo pati. Vñ Aplus. Si socij passionū sum⁹ erim⁹ et psolationū. Sexto docet nos p quā viā itur ad celū. qz p tribulationē et passionē. Vñ Lu. xxiij. Nōne oportuit xpm pati et sic intrare i gloriā suaz Et vbi caput intrauit p eandē viā et portā oz membra seq̄. Vnde act. xiiij. Per multas tribulationes & passiones oportet nos intrare in regnum celoꝝ. Vñ Aug. in fmone. Non putet quisq̄ vt sibi pſit passio xpi nisi illis q̄ sequūt vestigia eius. Vñ Gre. sup Ezech. Si dulcia querim⁹ necesse ē vt amara toleremus. X Septimo docet nos xps in passiōe sua largos ee. qz xps q̄uis in vita sua largus fuit et multa bñficia dedit. tñ in morte quodāmodo pdigꝰ fuit qz nil sibi retinuit. ꝫ oia dedit etiam vsq; ad vestes. Nam petro dedit ecclesiam quādo eum in vicarium suum instituit et regimen ecclesie sibi cōmisit. Johānni euangeliste dedit matrem suam quādo dixit i cruce. Ecce mater tua. Latroni paradisum cum dixit. Hodie mecum eris in paradiso. Patri celesti dedit animam suam dicēs. Pater in manus tuas pmendo spiritum meum. Nichodemo et Joseph ab arimathia corpus suū ad sepeliendum. Nobis sanguinem suum et omnia merita sua dedit. Et crucifixoribus dedit vestimenta. ps. Diuiserunt sibi vestimenta mea &c. Nō em̄ homo debet esse ad elemosinas auarus. quādo pſiderat q̄ xps in passione sua fuit largus fuit. X Vltimo sciendū q̄ quilibet libenē debet venerari passionem xpi et semp ei aliq̄d orare et humiliter inclinare quandocūq; ptransit aliquaz imaginē crucifixi. Vnde de hoc legit vnum exem-

UVA. BHSC. IyR_046

plum in dyal'. Leſarij q quidã pior de ordine regu
larũ tpe quodã tanto ſopore cepit affici. vt niſi cito
dormiret moreret. Qui cũ in lecto ſe reclinaſſet mor
qui idã ꝓuerſus affuit dicicens. Dñe cũ licentia vra
vado. Et ille. Quo vadis? Rñdit conuerſus. Va
do ad deũ quia mortuus ſum hac hora. Et pior. Cũ
multi pfecti tranſeunt ad purgatoriũ quid eſt q tu
tã abſolute dicis te ſtatim iturũ eſſe ad deũ: At ille.
Habebam ꝓſuetudinẽ vt quotiens irem coram cruci
fixo hanc dicerẽ orationẽ. Dñe p illam amaritudinẽ
paſſionis quã ſuſtinuiſti in cruce et maxime qñ aia
tua egreſſa eſt de corpe tuo miſerere anime mee in
egreſſu ſuo. Et exaudiuit orationẽ meã dñs meiq
miſertus eſt. Et ait pior. Quõ fuit tibi morieti. Re
ſpondit videbaꝫ mihi in agonia q totus mõs eẽt la
pis vnus et premeret pectus meũ. ℣ Item ſi
quis in meditatione paſſionis xpi ꝑmitus nõ ſenti
ret dulcedinẽ tã ꝓpter hoc non debet deſiſtere ꝫ pſe
ueranter ꝓtinuare. Dñ de hoc legit aliud exemplũ
in dyal'. Leſarij. q in quodam clauſtro fuit iuuenis
quidã bone indolis. huic iuueni erat ſtudiũ ſi die ad
minus ſemel pcurrere paſſionẽ xpi. In quo ſtudio
tantam p mediũ circiter annũ paſſus eſt difficultatẽ
vt q ſi ſibi nõ valete hmõi meditationẽ paſſionis xpi
arbitraret. Dñ cũ poſtmodũ quodã tpe in angulo
chori ꝓuerſor diutius ac deuotius orõi incubuiſ
ſet diuinum implorans auxiliũ et cũ ab orõne ceſſaſ
ſet ſurrexit et tranſiuit ante altare. ei ecce dominus ie
ſus ibi ſtetit ante altare quaſi pendens in cruce qui
piſſima brachia ſua abſtrahens a cruce ſeruum ſu
um ampleratus eſt. et tanq̃ ꝓcordialem ſibi in ſi
gnũ mutue familiaritatis eũ ad pectus ſuũ attrahẽ
do ſtrixit. Qui in illa hora tantã a dño accepit gratiã
lacrimarũ ꝙt infra matutinas vix aliqua hora oculi
eius ſiccarent. Ita quoq poſtmodũ i xpi ſeruebat
paſſionis meditatione et tantã ſenſit in ea dulcedi
vt et ipe palmã martyrij plurimũ affectaret. Item
nota aliud exemplũ de dulcedie paſſionis xpi. Erat
quidam bonus hõ qui multũ dilexit deũ et ob reue
rentiam q̃q vulnerũ xpi quotdie dixit quinq pr̃
noſter. Et huic apparuit dñs ieſus et dedit ei de ſin
gulis ſuis vulneribus mirã dulcedinẽ ita q oĩa gau
dia mundi deſperit et ſolũmodo deo ſeruire ſtuduit
et in bonis operibus et virtutibus valde ꝓfecit. et
ſic vitã ſuã tandẽ i bono finiuit et poſt mortem celũ
intrauit.

Item terciũ ſermonẽ ꝺ paſſione dñi quõ
i xps aſſumpſit decẽ defectus humane na
ture quere ſupra ſmone. xxvij. A. Item
exemplũ de paſſione dñi. de milite illo qui quotidie
q̃q pater noſter orauit quere infra ſmõe. lxxx. D.
In die ſancto paſce. Sermo. .I.

Ec eſt dies quaz fecit

b dñs exultemus z letemur in ea. ps. cvij.

A Sciendum q pãs feſtiuitas pcellit
alias feſtiuitates in ſolennitate et iocunditate. Dñ
canit p integram hebdomodam ſingulis diebus.
Hec eſt dies quã fecit dominus exultemus et lete
mur in ea ꝛc. Licet omnes dies dñs fecit tã ſingula
riter illam dignificauit et letificauit per ſuam reſurre
ctionem. Vnde aug. in ſermone de reſurrectione
dñi. Quomõ gloriosa virgo mater xpi inter omnes
mulieres ꝓcipatum tenet. ita inter omnes ceteros
dies hec dies reſurrectionis oĩm dierũ mater ẽ. Dñ
etiam Ambr. ſup Mat. Reſurrectio xpi defunctis
eſt vita ipenitentibꝫ eſt venia. ſanctis eſt gloria. Dñ
merito dicit. Hec ẽ dies quã fecit dñs ꝛc. Letari de
bemus hodie. q ſuperiores. i. angeli hodie letati ſunt
de redemptione humani generis et de reparatione
ſue ruine z de glorificatione xpi. Nam oẽs angeli ſu
periores. inferiores et mediocres multũ gaudent et
magnũ gaudiũ habent de nra redemptione maius
de ſua reparatione ꝫ maximũ de xpi glorificatione.
Vnde Gre. in ome. paſce. Redemptoris nri reſur
rectio noſtra feſtiuitas exiſtit quia nos ad immorta
litatem reduxit. Et angelor feſtiuitas exiſtit. q nos
reuocando ad celeſtia numerũ eorũ adimpleuit. Item
inferiores. i. patres in limbo exiſtentes gauiſi ſunt q
erant in magna deſolatione et erant in infimo loco
qui eſſe debebant in ſupmo. ſ. in celo. Item q erant
in caligine qui eſſe debebant in apta dei viſione. Hi
letificati ſunt p deſcenſum xpi. et reſurrectionẽ eius.
Iſa. xxxv. Gaudiũ et leticiã obtinebũt et fugiet do
lor et gemitus. Dñ canit. Aduenisti deſiderabilis
quẽ expectabam? i tenebris. vñ Aug. in ſer. Ad in
periũ dñi ac ſaluatoris oẽs ferrei ꝓfracti ſunt vectes
et ſubito innumerabiles ſctor populi q̃ tenebant in
morte captiui. ſaluatoris ſui genubꝫ obuoluti lacri
mabili obſectõe depoſcũt dicẽtes. Aduenisti redẽptor
mundi. aduenisti quẽ deſiderates quotidie expecta
bamus. aduenisti quẽ nob ventur lex annunctiaue
rat et ꝓphe. Aduenisti donãs in carne viuis indul
gentiã peccatorꝫ. ſoluens defunctos et captiuos in
ferni. Et hi oẽs hodie in die reſurrectionis valde et
ultauerũt. q xps eos de loco infimo extraxit et i ſua
aſcenſione eos in celũ deduxit et ſuã beatã viſionem
eis eternaliter oñdit. B Et ꝑinter medie creatu
re. i. hoĩes in terra extũtes hodie letari dñt. ꝓio q
frater nr̃. i. xps q̃ mortu? fuerat reuixit. Dñ luc. xv.
Fili gaudere oz. q frater tuus mortuus fuerat et re
uixit. Sic pr̃ celeſtis dic ad quẽlibet xpianũ. Quia ei
fratres xpi ſumus oñdit in euange. Jo. xx. vbi xps
p? reſurrectõez ſuã dixit ad mariã magdalenã. Va
de ad frẽs meos et dic eis. Aſcẽdo ad pr̃em meũ et
pr̃ez vr̃m. Scõo q pctã nra nobis indulſit p illõ
ſacrũ tps q̃dragesimale et hoc p pniam quã egim?.

Tercio letari debem? q ſuo ꝓcioſo corpe et ſan
guine nos hodie cibauit et potauit in q̃ vniti ſum?
deo. Dñ merito gaudere debem?. q dic apls. Gau
dete in dño semp iterꝫ dico gaudete. Nã ad gauden
dũ incitãt nos hodie creature. In xpi eñ reſurrecti
one omnia florent et gaudent. Jurta quod canitur
Venit dies tua in qua florent oĩa. Nã ſol maiori lu
ce reſplenduit. Vnde Maximus. In xpi reſurrecti
one omnia elementa gloriant. Nam et ſolem ipm
arbitror clariorẽ ſoluto in hac die neceſſe eſt eñ vt in
eius reſurrectione gaudeat in cuius paſſione ꝓdolu
it. Item tã illo tpe celũ ſerenat. terra. arbores et flores
incipiunt florere. Similiter et aues incipiunt cane
re que omnia debent nobis eſſe incitamentum exul
tationis z leticie. Sciendum q reſurrectio xpi eſt et

UVA. BHSC. IyR_046

I

emplar nře future resurrectōis. q; sic xps resurrexit. ita ⁊ nos resurgemus. Apls. j. Cor. xv. Oīes q̄dē resurgemus. ℒ Sed q̄ritur in qua etate resurgemus: Rñdet q̄ oīes resurgemus in etate xpi sic ipe tempe passionis fuit. ſ. xxx. annor. Rō hui⁹ est. quia tūc homo est in melior et pfectior statu. ꝫ oēs resurgemus in perfectior statu. Item q̄ritur de q̄ntitate resurgentiū: Rñdetur q̄ quilibet resurget i ea quātitate corpis. sicut creuisset si ad pfectā etatē puenisset. et nullū impedimentū sui augmēti habuisset. Et ergo non oīes resurgemus in equali quantitate. q; in pūti vnus naturaliter maior ē alio ſm cursum nature. Et omnia superflua. sicut homines qñ q̄ nascūtur monstruosi cū duobus capitibus ⁊ vndecim digitis. hec oīa p diuinā potentiam resecabūtur. ⁊ bi defectus p eandē diuinā potētiā supplebūtur in bis hoibꝫ q̄ defectuosa corpa habuerūt. scz qui caruerūt aliquibus membris. Vnō ambro. In illa resurrectione nulla alicui⁹ remanebūt indicia lesure. nulla penitus apparebunt vestigia vlceruz aut debilitatū in carne. Aug. Resurgent corpa sanctor sine vllo vicio. sine vlla deformitate. sine vlla corruptione. Sed in claritate etiam differūt. q; sicut stella differt a stella in claritate. sic vnū corpus gloriosum differt ab alio corpe in claritate. ſm q̄ hō in presenti fuit pfectionis vite. q; claritas anime redūdabit i corpus. et sic ſi oēs sunt eq̄lis meriti. sic necerūt eq̄les i claritate. Sciēdū q̄ oīes resurgemus tam boni q̄ mali cū eisdez corpibus ⁊ aiabus sicut viuimus sed erit magna distantia inter bonos et reprobos q̄ ad claritatem corpor. q; electi fulgebunt vt sol. reprobi aūt denigrabūtur super carbones ℣ Sed quo ad claritatē corpor elector. tūc q̄tuor pñt cōsiderari in sole q̄ quilibet iustus in corpe debet hre post diez iudicij postq̄ resurrexit a mortuis. Primū qđ cōsideratur in sole ē pulcritudo siue claritas. Item inf oēs creaturas q̄s deus creauit in mūdo nihil ē cōiter ita clar et pulcr vt sol. q; ipe est fons ⁊ origo omniz luminū. Hanc aūt claritatē debēt hre iusti post diē iudicij in corpibus suis. Corpus enī illud qđ modo ē pal'idū. et deforme erit postmodū septies pulcri⁹ q̄ sol iam ē. q; sol septies clarior fuit q̄ iam ē anteq̄ primus hō peccauit. Sz postq̄ adā et eua ppetrauerūt peccatū. tūc perdidit sol sue claritatis septē ptes. ⁊ ni si octaua pars remānsit sibi. Sed post diez iudicij erit vt prius fuit. et luna erit tam lucida sicut sol iam est. Vñ Isa. xxx. erit lux lune sicut lux solis. Vñ dico. sicut sol fuit olim anteq̄ primus hō peccaret. ita pulcer debz esse q̄libet iustus hō in suo corpe vt dicit dominus in euange. mat. xiij. Tūc fulgebūt iusti sicut sol. Secōm qđ cōsiderat in sole. ē agilitas siue celeritas quia ita agilis est sol q̄ q̄cito de mane oritur remittit splendorē suū q̄si p totā terraz et in vno breui tpe percurrit spaciosum et latū mundū. Hanc agilitatē hēbit q̄libet iustus. Nota q̄ corpus nostruz qđ mō graue ē et pigrū ad seruiendum deo et ad bona opa et ad labore. tūc erit ita agile vt mō cogitatōnes sunt. vbi gra. ego cogito iam ad finez mūdi. et q̄cito ego iam illuc cogitaui tam cito cū corpe ⁊ aīa possuz tūc esse in fine mūdi si voluero. vl' vbicūq; locor. vñ Aug. Vbi vult spūs ibi ptin⁹ erit et corpus. Quia sicut iam pōt videre hō celū. et immediate visum declinare ad terrā. ita velox erit corpus glorificatuz. q; similes erimus angelis q̄ in ictu oculi pūt a terra ad celū volare et ecōnerso redire. Vñ Anſbel. In illa vita pulcritudo iustor solis pulcritudini q̄ septempliciter q̄ mō est fit splendidior adeq̄bit. Velocitas siue agilitas tanta nos cōcomitabitur vt angelis dei eque sceleres sumus. qui a celo ad terram citius q̄ i ictu oculi dilabūtur et ecōuerso. Terciū qđ cōsideratur in sole est subtilitas. Sol enī tam subtilis ē q̄ nullū vitrū tam spissum ē quin splendor eius penetret. et tam subtilis ē q̄ nulla cristallus tam dura et tam magna ē q̄n per ipam splendeat. et eandē subtilitatem hēbit tunc q̄libet iustus. Corpus enī qđ mō est ineptū et grossuz. tam subtile tūc erit q̄ nulla res tam dura ē vel firma q̄n possit eam ptransire sine vllo impedimēto. Vñ si possibile esset q̄ murus ferreus de celo ad terraz cōtingeret p hūc posset hō iust⁹ trāsire cū corpe et aīa ita facile ac si nihil ibi esset. Qz hoc vez sit testimoniū habemus in euange. Jo. xx. q̄ ihus ianuis clausis hodie ad discipulos introiuit et stans in medio eor dixit eis. Pax vobis. Per hoc ostendit q̄ nulla res tam dura et firma ē q̄n hō iust⁹ possit ptransire cū corpe et anima post iudiciū. q; eadem gloriā quā xps habuit in suo corpe post resurrectionē q̄libet iustus habebit post diem iudicij. vñ aplus. Saluatorē expectamus q̄ reformabit corpus humilitatis nře configuratum corpi claritatis sue.

Quartum qđ cōsiderat in sole est impassibilitas. Splendorē enī q̄ a sole ꝓcedit nullus pōt ledere siue vberetur in ipm vel secet vel lapidibꝫ iaciat. hoc nihil pōt ei nocē eandē impassibilitatē habebit ꝓ tunc et q̄libet iustus. Nam illud corpus qđ iam ita fragile ē q̄ ipm fames. sitis. est⁹. frigus ledere pōt quod et mortale ē. immo qđ et mori oportz. tūc erit ita subtile et secuz et impassibile q̄ ei nihil nocere pōt. Nā si oēs gladij accipentur q̄ a pncipio mūdi fabricati sunt et percuterēt in vnū corp⁹ glificatū nihil hoc ledere possent. Nā oēs boies cū oibus armis nō possent ei nocere. q; corpus glorificatū erit immortale ⁊ impassibile sic q̄ nec esuries nec fames nec sitis nec frigus nec aliq̄d incōmodū poterit ei nocere. Vnde Apoca. vij. Nō esurient neq; sitient neq; cadet super eos sol neq; vllus estus. Item Apoca. xxj. Neq; luctus neq; clamor erit vltra. Item corpus qđ iam est mortale. erit tunc immortale. et aplus dicit de xpo. Mors illi vltra nō dñabitur. Sic similiter intelligit de quolibet iusto q̄ nec morte nec q̄q̄ mali timebūt amplius. Isa. xxv. Precipitabit dns mortē in sempiternū. Quis tam stultus inter oēs q̄ bāc gliam ⁊ beatitudinē nō q̄rat. vbi inuenit oīe bonū et nullum malū. Vñ ber. Nō surget ibi malicia. nō carnis miseria. nulla ibi egritudo. nulla necessitas. non ibi fames. nec sitis nec frigus nec estus nec lassitudo ieiunij. nec vlla tēptatio inimici. nec peccādi voluntas. nec delinq̄ndi facultas. ꝫ totū leticia totū exultatio. boies angelis sociati sine vlla carnis infirmitate venerabūtur. Hoc iā dictū ē de corporibus saluandorū. ℰ Nūc aūt restat enucleare ꝓditōes corporū cōdemnādor. Pro q̄ sciendū q̄ corpora dānatorū i resurrectōe pncipalit hēbūt. v. ꝓditōes. Primo erūt valde difformia. quia sicut corpora elector sunt valde clara et lucida sic corpora dānator erūt valde

UVA. BHSC. IyR_046

nigra ⁊ obscura. Vñ aug. in li. de natura dei sic dicit. Si ignis iste oīa lucida ⁊ decora deturpat ⁊ denigrat. q̄nto magis infernalis ignis ē deturpās obscurans ⁊ denigrans vt exemplariter ptz in igne sancti anthonij. qui in pūti valde deturpat et denigrat mē brū in quo ē. Et idem patz etiā in sole. q̄ sic denigrat facies ⁊ corpa ethiopuz. q̄to magis ignis infernalis denigrat facies ⁊ corpa supboz ⁊ reproborū. Jobel. ij. Oīes vultus redigent in ollā. Scdo erūt debilia Job. Cōsumet moꝛs fortitudinē eius. exemplus possumus videre in debilitate pūtis vite q̄ sic debilitat fortissimos in agone mortis. q̄ nec stare nec ambulare pūt. quāto magis illa moꝛs amara q̄ ē eterna reddet illa corpa debilia ad resistendū ⁊ ad se mouēdū. Tercio erūt valde grauia. q̄ eis dat locus infimus. Exo. xv. Descenderūt in ꝓfundum quasi lapis. Vñ etiā Job loquit de pctōꝛibus in delitijs viuentibus dicēs sic. Ducūt in bonis dies suos. in pūcto aūt ad infema descendēt. Quarto erunt nuda ad cōfusionē eoꝛ. Vñ Mauū. iij. Ostendā gentibus nuditatē tuā. Et signāter illi peccatoꝛes q̄ hic supbia cū vestibus exercuerūt. ⁊ se ad ꝓplacendū boibꝫ ornauerūt. Vñ Salomō. Per q̄ homo peccat p hec ⁊ torq̄tur. Quinto erūt valde passiua ⁊ plena oīi miseria. ⁊ tñ incoꝛruptibilia. Judith. xvj. Dabit dominus ignē ⁊ vmes in carnē eoꝛ vt vrant ⁊ viuant ⁊ sentiāt penas vsq̄ in sempiternū. Habebūt etiā fletum in oculis. stridoꝛē in dētib. fetoꝛē in naribꝫ. vincula in manibus ⁊ pedibus ignem in toto corpe. ps. Repleta ē malis aia mea. Et signāter in illo mēbꝛo pctōꝛ maxime toꝛq̄bit cū q̄ creatoꝛē suū plꝰoffendit. Vñ bernū. In quo aūt mēbꝛo creatoꝛ plus offendit in eodē pctōꝛ grauius toꝛquebit. Et hec dicta sunt de resurrectōne reproboꝛ. ℣ Vltimo q̄ritur. q̄ re xp̄us ꝑmo resurrectōnē suam oīdit mulieribus: Rūdet ꝑmo ꝓpter dignitatē. vt in hoc nobis exemplū daret vt ob reuerentiā gloꝛiose ṽginis marie oēs mulieres honoꝛemus siue sint maritate siue vidue. siue ṽgines. q̄ mortē quā femina eua intulit femina btā ṽgo fugauit. Vñ cant. Paradisi porta p euā cūctis clausa ē. ⁊ p mariā ṽginē itez patefctā. Scdo q̄ voluit vt resurrectio eius manifestaret alijs. ℔ quia mulieres vix aliq̄d celare pūt. ℔ quicq̄d audiūt hoc statim alijs manifestāt. igit ꝛc. Lexēplū legit de q̄busdam monialibus in quodā monasterio constitutis. q̄ inter se deliberauerūt vt due ex ipis deberēt accedere dīm papā ⁊ eis impetrare q̄ sibi mutuo possent cōfiteri. estimātes indignū q̄ sua secreta ⁊ suas infirmitates vni viro. i. sacerdoti publicare deberēt. Cū aūt ad papā venissent ⁊ summus aplicus intelligens eaꝝ simplicitatē ⁊ diaboli fraudem. dedit eis vnā pixidē clausam dicens. vt illā secū ad hospitiuz portarent. et de mane eā sibi sic clausam reportarent ⁊ sic obtinerent q̄ deberent. q̄ venientes ad hospitiū pixidem diligēter inspexerūt. ⁊ eam libēter aperuissent. et tandē vna dixit. Aperiamus eā ⁊ videamus q̄d in ea sit. Alia dixit. Nō audemus. q̄ summꝰ pōtifex et aplicus nobis inhibuit. Tandē p temptationes victe aperuerūt eaz volētes eā sili mō recludere. et sic auis in ea recluſa aufugit. q̄ preterrite sunt. et cuz de mane redirēt ad papā. et ipe cognouisset factuz dixit eis. Jn hoc cognoscit vestra instabilitas et infirmitas. sic faceretis vobis mutuo si deberetis alterutrū audire cōfessiones vras. Cū enī vna offenderet aliam. illa nullo mō culpā alterius sibi cōfessam obticeret. et sic vacue redierūt ad suas sozoꝛes.

Jn secunda feria pasce. Sermo. lj.

De signis digne cōmunionis.

Ane nobiscum domine Lu. xxiiij.

Nec vba canit ecclesia per illud sacrū tēpus pascale vsq̄ ad ascensionem. Jn q̄bus vbis quilibet hō deuote xp̄m petere debet. quē hodie in sacramēto sumpsit vt secum maneat. q̄ nō sufficit q̄ quis xp̄m in sacro sumpsit. nisi eum secū retineat. Vñ deuote dicere debemus. Mane nobiscū dñe. Sciendum q̄ si q̄s xp̄m petere vult vt secum maneat. necesse ē precognoscere vtrū eum secum habeat. vt tūc dicere possit. Mane nobiscum dñe. ℭ Pro quo sciendum q̄ sunt septē signa. p q̄ cognoscitur vtrū quis digne ꝓmunicauit et q̄diu xp̄m apud se retineat. q̄ sicut vita corpalis cognoscitur. ita et spūalis quā xp̄s prebet in hoc sacramento. Vñ Job. vj. Qui manducat me ipe viuet ꝓpter me. Primū signum est gemitus cōpunctionis. q̄ recte sicut fit de infirmo in agone constituto. cum nō scitur vtrū anima adhuc sit in corpe. tunc pennā ponūt ante os infirmi. et si anhelituz trahit ⁊ emittit signū. est q̄ aīa adhuc sit in corpoze et q̄ adhuc viuit. Sic si gemis de peccatis tuis cū dolore cordis. signū ē q̄ digne ꝓmunicasti. et xp̄s adhuc in te viuit. Jmmo non solū homo debet gemere pro peccatis suis i quadragesima. ℔ etiam debet dolere et penitere. quā do recordat de peccatis suis. ℔m aug. vsq̄ ad mortē. Vñ etiam Hugo de sanc. vic. Quādo deus in cōtritione absoluit hominē a pcatis ligat eū vinculo ꝑpetue detestationis vt peccatū semp deceteto detestetur. q̄ videlicet detestatio nō est aliud nisi penitentia Quādo aūz dō desinit gemere et delectatōem de peccatis ꝑteritis hre incipit. signū est mortis. Modo cōsidera q̄ quādocūq̄ gemis. et q̄diu displicentiā habes quādo occurrūt tibi peccata tua preterita. signū est vite spūalis que est a xp̄o. Vñ bernū. Quāto magis homo peccata sua intelligit. tanto amplius suspirat et gemit. Qualiter aūt gemendum sit ꝓ peccatis suis. Basilius ostendit dicens. Grādia peccata grādia lamenta desiderant. Secundū signū est color bone cōuersationis. quia q̄diu videmus hominem bene coloratū dicimus q̄ non sit dispositus ad mortem. Sic q̄diu homo bene cōuersatur timens alios scandalisare et deū offendere. signū est q̄ xp̄s adhuc est in anima eius. Math. v. Sic luceat lux vra coram hominibus vt videant opera vra bona et glorificēt patrem vestrū qui in celis est. ex quo sequitur q̄ q̄diu conaris verba et facta et moꝛes tuos temperare et appetis prodesse proximis ad gloriam dei. xp̄us adhuc in te viuit. et hoc homini multuz fructuosuz et deo valde acceptum est. Vnde Grego. super ezechielem omelia. xxj. Nullum omnipotenti deo tale sacrificium quale est animaꝝ zelus. ℣ Sciendum q̄ bonū exemplum in ecclesia dei est valde vtile. quia multi mali homines qui deum non multuz diligunt in quadragesima ieiunant. quia vident alios ieiunare. qui alīs nunq̄z ieiunarent. quia inimici

UVA. BHSC. IyR_046

Li

dei sunt. nec de deo multum curant. Item ad opera misericordie aliqñ prouocant. s. qñ vident alios elemosinas dare vel opa misericordie exercere. Itē ad audiendū missas ⁊ verbum dei. ⁊ sic de alijs bonis operibus. Unde ꝓpter exemplū bonoꝝ multi a peccatis conuertūtur. ⁊ sic saluantur qui alias damnarent si exempla bona in alijs nō vidissent. Uñ gre. Nunqꝫ peccatores ad lamentū penitentie redirent si nulla essent bonoꝝ exēpla que mentes eoꝝ retrahe rent. Insuper mali ꝓuocant ad virtutes ꝑ bona exempla. s. ad humilitatem ⁊ misericordiā. ⁊ sic de alijs Ergo diues existens humilis multa meret ꝓpter exemplū. quia pauper ex hoc verecūdatur in seipo dū diues humiliter incedit qui est potens. pulcer. bene natus. et bene posset superbiam exercere ⁊ non vult sed humiliat se ꝓpter deum. ⁊ talis humilitas ē valde laudabilis. Sic econuerso superbia pauperis qui nec habet diuitias nec potentias nec pulcritudinem est multum reprehensibilis. Unde Ambro. sup Beati immaculati. Non omnis paupertas ē sancta. neqꝫ omnes diuitie criminose sunt. Uñ Cassiodo. sup psal. v. Si pauper superbiat non ē dei paup. Et si locuples humilitatem diligat nō est seculi diues. Uoluntates taliū sunt inspiciende nō nomina. Item sciendū qꝫ deus multū diligit illos qui dant bona exempla alijs vt beata virgo maria q̄ dedit exemplum humilitatis mulieribus ⁊ virginibus exemplum castitatis. qꝫ ipa ē speculū mulieꝝ. Item Job dedit exemplū patientie. Abraā obedientie. Joseph ⁊ Susanna resistentie. beatus Nicolaus ⁊ Dominicus de rūt inuenib⁹ exemplū abstinentie ⁊ deuotionis. ⁊ sic de alijs. Uñ Crisō. in epistola. Benedicta anima illius cuius humilitas cōfundit alterius superbiam. cuius patiētia ꝓmit extinguit inuidiā. Ambrosius Sanctoꝝ vita ceteris ē norma viuendi. Item sciendū qꝫ homim valde ē meritoriū alijs hominib⁹ dare bonū exemplū. qꝫ ex hoc meritū ⁊ gaudiū eorum augmentabit cōtinue in celo. Unde Cesarius dicit Quātis exemplū vere hūilitatis ⁊ pfecte charitatis ostenderis cū tantis ⁊ ꝑ tantis eterna p̄mia possidebis. immo q̄ntū hic p̄ ceteris tales ꝑ bonū exemplū lucent. tantū pre ceteris i futura gloria lucebūt. iuxta illud matb. xiij. Fulgebūt iusti sicut sol. Quantū enī hic sol lucet pre stellis. tantū tales lucebunt p̄ ceteris in celo. Ideo sollicite dicit apostolus. j. ad Thi. iiij. Exemplū esto fideliū in verbo ⁊ cōuersatione. Nō enī solum dicit in verbo ꝫ etiā in conuersatōne. Uñ leo papa in ser. Validiora sunt exempla qꝫ verba. et plenius docemur ope qꝫ voce. Uñ etiam Aristo. v. ethi. Optimus est ille qui non vtitur bonitate ad se solum sed etiam ad alios. ¶ Item sciendum qꝫ tria bona sequūtur ex bona cōuersatōne nostra. Primo angelos letificamus. Uñ apls dicit. qꝫ mulier debet habere velamen super caput eius. ⁊ hoc ꝓpter angelos. qꝫ pudicitia ⁊ honestas multū placet angelis. ꝫ impudicitia ⁊ inhonestas multū displicet eis. Uñ Bern. In quouis angulo ⁊ quouis diuersorio angelo tuo reuerentiā adhibe. nec audeas illo p̄sente qō me vidente nō auderes. Secūdo ex hoc gratia cōseruatur in homine. Tercio quia ꝓmus ex hoc emendatur ⁊ melioratr. Exemplū est hoc vt narrat Jacob de vitriaco. qꝫ quidam princeps latronū regionem in qua habitabat totam depōdabat hos spolians. illos iugulans. Audiens hoc quidem abbas ⁊ ad eū accedens. statim ab eo ⁊ socijs suis captus ē Et abbas quesiuit quid vellent. Illis respōdētibus equū vestrū ⁊ vestes vestras. Abbas dixit. Bona dei sunt ꝓmunia. ego iam bis plurimis annis vsus sum iustū ē vt ⁊ vos eis nūc vtamini. Tūc dixit ꝑn ceps latronū. Hodie totū vendemus ⁊ emem⁹ necessaria ad victū. Tūc abbas. Fili quare tantū laboras ⁊ exponis te piculo ꝓ victu tuo. veni mecuz ad monasterium. ego bene ꝓcurabo tibi. Cui ille. Ego nō possum comedere fabas vestras ⁊ olera ⁊ bibere cerusiā vestraz. Rñdit abbas ego dabo tibi bonos pisces. carnes ⁊ bonū vinū. Tandē acquieuit ire ad probanduz quid abbas ei faceret. Qui fecit ei p̄pare pulcrā camerā ⁊ pulcrū lectū assignans ei monachū q̄ ei seruiret ⁊ omnia q̄ desideraret p̄pararet ei. Et oī die postqꝫ latro comederat monachus ex p̄cepto abbatis coram eo tiñ panē ⁊ aquā ꝓmedebat. Cū ergo ille monachus pluries illud fecisz latro q̄siuit ab eo. Frater quid fecisti qꝫ omni die sic te affligis. interfecisti ne homines. Cui monachus. Absit dñe qꝫ vnqꝫ cōtristauerim hominē. Rursum latro. Si fornicatōnem. adulteriū vel sacrilegiū cōmisisti. Tunc monachus pre admiratōne se signans ait. Domine q̄d dicitis a puericia hoc monasteriū introiui ⁊ feminam non tetigi. Cui latro. Quare ergo te affligis. ait. Ut habeam deū mihi ꝓpitiū. Tunc latro intra se cōpūctus dixit. Ꝙ miser ⁊ infelix ego sum qui tot mala furta. homicidia. adulteria. sacrilegia feci. ⁊ nunqꝫ ie iunaui. Et vocato abbate cecidit ad pedes eius ⁊ petijt vt reciperetur ab eo. Qui postea in monasterio adeo se afflixit qꝫ in abstinentia ⁊ religione alios oēs superaret. ℟ Tercū signū est per tactum. i. ꝑ patiētiam in aduersis. Medicus per tactū sentit an infirmus dispositus sit ad mortem ita si homo tangit ad venas tribulatōnis sentitur per patientiā an viuat. Unde Grego. Qualis vnusquisqz apud se lateat illata contumelia probat. Deus enī omnipotēs tangit hominē per tribulatōem ⁊ infirmitatē vt ꝑbet an sit vas plenuz gratie ⁊ virtutuz vel vacuū. qꝫ vas plenū non murmurat. sed vacuū cum tangit reclamat. Sic similiter est de omnibus gr̄am habentibus ⁊ ea carentib⁹. Unde August. li. x. de ciui. dei. Afflictione mali deū detestantur atqꝫ blasphemant. boni vo deum precātur ⁊ laudant. Item deus tangit hominē cum tribulationibus vt probet vtruz sit filius eius an nō. Uñ Gen. xxvij. dixit Jsaac ad Jacob filiū suū. Accede vt tāgam te ⁊ probem vtrū sis filius meus an non. Sic deus pōt dicere ad quēlibz hominem tribulatum. Sciendum qꝫ melius est infirmitates ferre q̄ bona opera operari. Item sciēdū qꝫ sunt aliqui qui se existimant bonos. ⁊ vix vnum verbum contrarium sibi patienter sustinere volunt sed immediate cōmouentur ⁊ se et alios perturbant ⁊ hi veraciter boni non sunt. Unde Gregoꝝ. li. xvj. moraliū. Qui a statu patientie per linguaꝝ vulnera corruit. ipe sibi testis est qꝫ contra manifeste persecutionis gladium non subsisteret. Quartum signū sit per gustuz diuine dulcedinis. Quādiu enī homo potest comedere ⁊ habet sapozem est bonū signum vite ⁊ sanitatis corporalis. Sic est de gustu

UVA. BHSC. IyR_046

ſpūali qui eſt preguſtatio eterne vite. ⁊ ea⁹ rerum q̄ perducūt ad celeſtem patriam. ergo ſignū digne cōmunionis eſt ſi dulce tibi ē cogitare de gaudijs eternis ⁊ de viſione diuina. pſ. Quoniā mille anni ante oculos tuos tanq̄ dies heſterna ⁊c. Item cogitare de beata virgie ⁊ apoſtolis ⁊ ceteris ſanctis quomō ibi a quolibet habebimus ſpeciale gaudiū. Item de paſſione xp̄i qua xp̄s nos redemit. cuius ⁊ memoriam nobis in ſacramento euchariſtie reliquit. Item ſi dulce eſt tibi audire verbū dei. ⁊ ea q̄ ſunt ſalutis. Bre. Cibus mentis eſt verbū dei. Iſta oīa oſtendūt ſanitatem anime. Sed ſi non ſapiūt tibi eterna. nec verbū dei nec paſſio xp̄i nec alia ſpūalia. ſignum eſt q⁹ te repleuiſti mūdanis ⁊ corpalibus voluptatibus. Apoſtolus. Animalis homo nō percipit ea q̄ dei ſunt. ergo quando das te ad illicita mundi gaudia. ⁊ ad voluptates corporis. tūc xp̄m expellis. ber. Quomō ignis ⁊ aqua ſimul eſſe nō poſſunt. ſic ſpūales ⁊ corpales delitie in eodem ſe non compatiūtur. Aug. ij. confeſ. Gaudium diuine dulcedinis nō degustas ſi carnali delectatione cor maculas. Sed aliqui vellent libenter ambas habere. ſ. carnis delitias ⁊ ſpūalem dulcedinē. Non eñ libenter carent delitijs corporis. ꝫ corpus mollibus ⁊ preciosis et ſuperbis veſtibus veſtire volunt. ⁊ bene comedere ⁊ diu dormire appetūt ⁊ cū hoc xp̄um quē in ſacramento ſumpſerūt in ſe retinere volūt. Sed non ſic. quia nemo poteſt duobus dominis ſeruire. Aplus. Si ſm carnē vixeritis morieminī. Ambro. Impoſſibile eſt hic implere ventrem ⁊ ibi mentem. Item per guſtū illū etiam intelligitur ſi viſa vel audita proximi ſunt ſibi dulcia. i. q⁹ omnia interpretatur in bonū que audit vel videt a proximis. Hoc ē ſignum bonū. quia ihus xp̄us. qui adhuc in illo homine viuit cōuertit ſibi omnia verba ⁊ opera in mel dulce. Sed quādo quis dicta vl facta proximi interpretatur in pei⁹ malum ſignū eſt propīe iniquitatis. Unde Criſoſ. ſup Math. Omnis homo ſm ſe eſtimat alterum. Item Criſoſto. Sicut difficile aliquem ſuſpicatur malum qui bonus eſt. ſic difficile ſuſpicatur aliquem bonū ipē qui malus eſt. Quintum ſignū fit per verbū recte locutōnis ⁊ per auditum. nam cū infirmus ad huc perfecte et plene loquitur. ſpes eſt de vita ipīus. Sed cum vix et imperfecte loquitur. timetur de ei⁹ morte. Sic ſpūaliter intelligendū eſt de homine. vñ locutio recta eſt libenter orare et deo gratias agere. Vñ Aug. Oratio tua eſt locutio ad deum quādo legis deus tibi loquitur. quando oras cum deo loqueris. Item recta locutio eſt libēter loqui de diuinis et ſpūalibus et honeſtis rebus. math. xij. Ex abundantia cordis os loquitur. et hoc patet in bonis hominibus qui freq̄nter nomināt ieſum et mariā ⁊ alia ſpiritualia ⁊ honeſta verba. quia habēt bona et pudica corda. Vñ Criſo. Quale cor habet vnuſquiſq̄ talia verba loquitur et opera facit. Sed quādo infirmus impedite loquitur. ſignū eſt mortis. Sic cuꝫ quis loquitur verba detractoria. verba ſcurrilia et impudica. ſignū eſt mortis ſpūalis in anima. quia ſicut homo habet ſe ab intra in corde ſic ſe oſtendit ab extra in verbis et opere. Unde Ariſto. iiij. ethic. Qualiſcūq̄ vnuſquiſq̄ eſt taliter dicit et taliter operatur et taliter viuit. Similiter intelligendum eſt de auditu. quia cum homo appropinquat morti. tunc non habet clarum auditum et perfectum. Sic ſpūaliter ſi libenter audis verbum dei et cetera bona que ſunt ſalutis ſignum eſt digne cōmunionis et vite ſpūalis. Unde Joban. Qui ex deo eſt verba dei audit. Sed quādo homo libenter audit. verba detractoria verba ſcurrilia et luxurioſa ſignū malum eſt. Sextuꝫ ſignum eſt motus bone operatōnis. exemplū de muliere impregnata. que ſentit ſe grauidam per motuꝫ pueri. Sic ſi agilis es in bona operatione. Apoſtolus ad Gala. vj. Si ſpiritu viuimus ſpiritu ambulem⁹ quia ſicut agilitas in membris eſt ſignum ſanitatis. ſic ſi agilis es in bona operatione. ſignum eſt digne cōmunionis. Sed cum incipit homo tepeſcere. et de mane diu dormire. et breue eſt ſibi tempus ſedere in tabernis et potare. ſed in his que dei ſunt tediū habet malum ſignum eſt. Unde Leo papa in ſermōe. Non proficit dormientibus regnum celorum. nec ocio et deſidia torpentibus beatitudo eternitatis p̄mittitur. Sciendum q⁹ ieſus ab intra mouet illos q̄ digni cōmunicauerunt qualiter amplius ſe debeant regere et a peccatis cauere. ergo ſi tu ſentis hoc in te q⁹ moueris ad bona opera ſignum eſt digne cōmunionis. Criſoſtomus. Qui habent ſpiritum dei nō ſunt contenti ſedere ociosi. ſed ipſe ſpiritus qui eſt in eis vrget eos aliquod bonum apprehendere. Gregorius. Charitas dei non eſt ociosa. operatur enim magna ſi eſt ⁊c. Septimum ſignum eſt calor naturalis. quia q̄ꝫdiu homo habet calorem naturalem ſignū eſt vite. Sic ſpiritualiter. ſi homo habet calorē ſpiritualem. id eſt amorem dei et proximi. ſignum ē vite ſpiritualis. Unde Aug. Vita anime amor eſt. q̄ nō amat mortu⁹ ē. Bre. in ome. Probatio ſctitatis non eſt ſigna facere. ſed vnumquemq̄ ꝫ ſe diligere Auguſtinus. Dilectio ſola diſcernit inter filios dei ⁊ filios diaboli. Unde ſciendum q⁹ ex charitate debemus compati fratribus noſtris et proximis ⁊ eos non deſpicere in defectibus ſuis. Unde Gregorius. Omnes fratres ſumus dei poteſtate conditi et eius ſanguine redempti. et idcirco fratres noſtros quantumlibet pauperes et abiectos in nullo deſpicere debemus. et talis compaſſio proximi ē ſignum ſanctitatis in ipſo homine. Unde Gregorius. xxiij. mor. Tanto quis perfectior eſt quāto perfectius alienos dolores ſentit. immo naturale eſt q⁹ vnum membū compatitur alij membro. Apoſtolus. Si patiē vnū membrum. compatiūtur et ei omnia membra. ergo qui non compatitur proximo. eſt tanq̄ membꝝ abſciſum a miſtico corpore xp̄i. quia xp̄us eſt caput. et xp̄iani in gratia exiſtentes ſunt membra eius. Unō Gregorius. Non aliter redemptoris noſtri mēbra efficimur niſi adherendo et compatiendo proximo. et illam charitatem et compaſſionem proximis debemus oſtendere factis. Gregorius. Nunq̄ vere cōpatitur qui quod neceſſe eſt proximo negat. Unde. j. Joban. iij. Qui habuerit ſubſtantiam huius mūdi ⁊ viderit proximum ſuum neceſſe habere et clauſerit viſcera ſua ab eo quomodo charitas dei manet i illo? Y Sed vltimo ſciendum eſt. et quo charitas dei et proximi eſt ſignum digne cōmunionis et vite ſpūalis. tunc oritur queſtio que ſit charitas ſufficiens quo ad deum et quo ad proximum? Rūdeo

UVA. BHSC. IyR_046

q̄ ad charitatem q̄ sit sufficiēs quo ad deum ⁊ quo ad proximum tria requiruntur. Primo vt dimittat homo omne peccatū mortale ad minus pro dilectione dei. si hoc noluerit saluari non poterit. Vnde psal. Qui diligitis dominū odite malū. Qui eñ non odit malū non habet veram dilectionem ad deum sed simulatam. Si eñ non dimittis oñe peccatum mortale quicquid pro dilectione dei facis nō tibi sufficit. Si ergo dicis. hoc vl̄ illud dimittere nō valeo: Rñdeo. adhuc vere non diligis deum. Si eñ vnā guttam veré dilectōnis haberes ad deū. totum mūdum si deus preciperet dimitteres ꝓpter eum. q̄ vt dicit Augustinus. Vna gutta charitatis maior est oceano. Secūdo necessarium est vt pro eius dilectione ob contemptū sibi illatū per peccatū aliquem honorem sibi exhibeas per aliqua bona opera ⁊ penitentiā. aliter dilectio tua tibi non sufficit nec ē vera Psal. Declina a malo ⁊ fac bonum. Quia nō sufficit mala dimittere. sed ⁊ oportet bona facere. Bre. Probatio dilectionis est exhibitio operis. Vnde cū quilibet terrenus dominus qui est cōtemptus ⁊ offensus velit vt sibi aliquis honor exhibeatur. ipe xp̄us qui est dominus dominoꝝ vult hoc idem. Sed sunt quidam qui pro omni cōtemptu ⁊ pro oñibus peccatis suis. non solum nō magnā satisfactionē vel gliaz sibi exhibere voluut. immo nec vnam veram cōtritionem sibi dare dignantur. Nam illam acceptaret vbi aliud habere nō posset. Sm illud psal. Cor cōtritum ⁊ humiliatum deus non despicies. Date ergo illi hanc si non vultis vt illi magni sancti pro dilectione eius mortem pati. mundū relinquere omnia ꝓ deo dare. saltez hoc minimū tribuite. ⁊ per hoc sanet omnia vulnera anime vestre. Hiere. iij. A vulneribus tuis sanabo te. Psal. Qui sanat contritos corde Math. v. Beati qui lugent. Sed qui nunc non tñ dare volunt pro eius dilectione vos iudicate si illuz vere diligant. Vere non credo q̄ vlla in his scintilla charitatis flagret. Tercio q̄ pro eius dilectiōe ad proximū habeas fraternam charitatem vt ei bonum appetas. ⁊ quicquid vis ab eo supportari. hoc illi non facias. Et si cum lesisti in fama vel in rebus vt sibi satisfacias. Et si in aliquo te lesit vel offendit. hoc ei ex corde indulgeas. aliť vere nō diligis. Apostolus. Si distribuero omnes facultates meas in cibos pauperum. charitatem autē ad proximū. s. non habeam, nihil mihi prodest. j. Joh. iij. Qui non diligit fratrez. manet in morte. Et hec illa charitas sic regulata Sm hec tria iam dicta est charitas sufficiēs ad salutem ⁊ ducit ad gloriam.

In eadem secunda feria. Sermo liij.
De reciduatione.

Ane nobiscum domine Luce. xxiiij.

In quibus verbis monemur ne ab opere bono iam incepto desistamus sed in bono perseueremus. Vnde Crisost. Non incepisse sed profecisse virtutis est. Vnde Jsi dorus de summo bono. Tunc deo placet nostra conuersatio quando bonum quod inchoamus perseueranti fine cōplemus. Et hoc fieri nō potest nisi xp̄s nobiscum maneat ⁊ nos adiuuet. Ergo deuote dicere debemus. Mane nobiscum domine ⁊c. M

Sciendum q̄ homo septem magna pericula incurrit qui post festum pasce recidiuat. que pericula quilibet diligēter attēdere debet ne recidiuet. ⁊ xp̄m a se expellat. Primū damnū est q̄ recidiuatio aufert homini fructum preterite contritionis. confessionis ⁊ satisfactionis. immo si tot bona opera quis haberet quot beatus petrus apostolus. Jnsuper si tot merita ⁊ bona opera quis haberet quot sunt stelle i celo. ⁊ quot arene in litore maris. totum annihilat ⁊ omnia perdit. sic q̄ sibi omnia ista nihil ad salutē ꝓficiunt si sic decedit. Ezechielis. viij. Si iustus auertit se a iusticia sua ⁊ fecerit iniquitatem. omnes iusticie eius quas operatus est non erunt in memoria Et hoc intelligitur si homo sic moritur. Sed si post recidiuationem conuerso resurgit per penitentiam tunc omnia illa merita et bona opera que ante peccatum fecit reuiuiscunt ⁊ erunt sibi meritoria. Sz illa bona opera que homo fecit interim quando sciens fuit in peccatis mortalibus non reuiuiscunt. sed mortua sunt. Vnde versus. Viuere non poterunt que nunq̄ viua fuerunt. Secūdo recidiuatio vilificat hominem ad modum canis. Prouerbi. xxvj. Quasi canis qui reuertitur ad vomitum. sic homo imprudens qui iterat stulticiam suam. Sic peccator si mala que per confessionem euomuit iterato cōmittit facit sicut canis. ⁊ ei similis erit. Sciendum q̄ recidiuans tam miser ⁊ indignus est q̄ nullius boni nec spūalis nec temporalis dignus est. nec est dign⁹ cum pedibus suis terram calcare nec lumen celi videre. ⁊ sic de alijs. q̄ indignior ē oib⁹ creaturis corpalib⁹. aristo. vij. ethi. Prau⁹ hō deterior ē bestia. ḡ cuz in gr̄a es. tūc es dign⁹ oñi bono. regno celesti ⁊ vsu creaturaꝝ. q̄ de⁹ creaturas ꝓpter hoiem creauit. vt eis vtatur et inde deū laudet. Sz post recidiuationē nō est dign⁹ vsu alicui⁹ creature. q̄ ois creatura dei bona ē. et cū tu malus sis. ḡ ⁊c. Arist. vij. politi. Sic optimū aīaliū ē hō fruens lege et iusticia. sic pessimū oim aīaliū ē hō a lege et iusticia sepatus. Vñ etiā domin⁹ loqtur ad aīam recidiuantē. vt hī hiere. ij. Quis vilis facta es nimis iterās vias tuas. Vñ etiā aug. Quid vis rursum igererc qđ notū fuerit tibi. canis reuertēs ad vomitū suū et sus in volutabro luti. bruta aīalia. vage aues in easdem pedicas et eadez retia nō incidūt. Tercō q̄ recidiuās in maiorē ptātem diaboli incidit et postmodū fortius a diabolo possidet. Sicut miles qui amisit castrum ⁊ recupat illud postmodū meli⁹ custodit. et fortius possidet ne iterz amittat. Sic diabolus facit q̄ hoiem per pniam pdidit. ⁊ postea p recidiuationē recupat. Jtē recidiuās facit sicut ille q̄ euasisset captiuitatem sui maximi inimica. ⁊ postmodū traderet se ei sponte in eandem captiuitatē. Sic recidiuās q̄ euasit ptātē diaboli et etiā infernū p misēdiam dei ⁊ p pniam quā egit ecōuerso dat se spōte p recidiuatōem in ptātem et captiuitatem diaboli. et submergit seip̄m in ꝓfundū inferni. Job. xxj. Jn pūcto ad inferna descēdūt. aug. de verbo. Qui petiū peccato addit funē nectit cuz quo ligetur. Quarto recidiuās fit impotēs ad resurgēdū. sicut infirmitas iterata. vel vulnus curatū qñ renouatur postmodū difficilius sanat. Sic sili⁹ ē de hoie recidiuante. math. xij. ⁊ Lu. xj. erūt nouissima illius hois peiora prioribꝰ. Jn signū cui⁹ dixit ih̄s cuidam

UVA. BHSC. IyR_046

sanato. vt habeꝫ Job. v. Ecce sanus factus es. caue ne pecces ne deterius tibi aliquid contingat. Item ē magna crudelitas quā recidiuans exercet in suā ꝓpriam animā. vbi gra. Si q̄s vulnerā fratris sui carnalis iam sanata renouaret magna crudelitas ēsset maior si vulnera pris sui vel mris sue ꝛc. q̄nto maior est q̄ hoc facit anime sue quā plus diligere debz q̄ prem vel matrē. ꝛ hoc ꝓpter dignitatē ipsius aie. Vñ Aug. loquēs de dignitate ipius aie dicit. Sicut deus omnē creaturā. sic anima omnē corporeā creaturam natura ꝛ dignitate ꝓcellit. Vñ etiā Ber. Totus mūdus ille ꝓciū vnius anime estimare nō pōt. Non enī deus ꝓ toto hoc mūdo animā suā. i. vitaz suā daret quaz tñ pro anima būana dedit. Quito q̄ recidiuans ē irriso2 diuine misericordie q̄ sibi fecit pacem cū diuina iusticia. Luz enī iusticia voluit euz eterna morte occidere. tunc misericordia se opposuit ꝛ pacem fecit. Quō ergo talis audet amplius oculos ad dei misericordiā eleuare. ꝛ bonitatē dei inuocare. cū sit contumax irriso2 diuine misericordie ꝛ bonitatis. Insuper ꝓpter illā magnā ingratitudinē deum grauius offendit. Exemplū huius de seruo q̄ percuteret dominū suū ad maxillā ꝛ veniā peteret. ꝛ postmodū iteraret percussionē q̄ illam primā sibi indulsisset. Si tunc itez rogaret indulgeri sibi dns posset dicere. tu subsannas me. Sic sile pōt intelligi de xpo Item sciendum sm Guil. lugd. q̄ illa ingratitudo multū aggrauat pctū. s. ingratitudo venie ꝛ gratie iam data in pñti ꝛ glorie in futuro promisse. Cū enī pro peccato mortali pctō sit debito2 eterne mortis. pro dimissione vnius peccati mortalis homo deberet libēter seruire deo mille annis si tam diu viueret. q; sibi maius bonū fecit indulgēdo sibi pctū mortale q̄ si sibi vnū regnū vel etiā totū mūdum dedisset. Qō manifestum potest fieri ex hoc q̄ ꝓ dimissione mortis tpalis q̄ ē momentanea seruiret aliq̄s libēter alicui oībus diebz vite sue. multo magis ꝓ dimissione eterne mortis. Sexto q; recidiuās cōtristat oēs sanctos ꝛ oēs āgelos dei q̄ntum in se est. Et ratio est quia sicut tota trinitas ꝛ oēs sancti ꝛ āgeli gaudiū habuerunt in ꝓuersione ipius peccatoris. sic econuerso recidiuans cōtristat deū ꝛ beatam vginem mariā ꝛ omnes sanctos ꝛ angelos dei q̄ntū in ipso est. bern. Putas placatos habebis in iudicō q̄s tanto ꝛ tam sperato vis ꝓuare gaudio. Et cōsequenter sequitur q̄ talis nō est dignus q̄ sancti quos hic cōtristauit amplius intercedāt pro eo. immo talis recidiuans paruipendit deū ꝛ oēs sanctos ꝛ āgelos dei. Qō ostēditur in hoc q; preelegit hoc tpale. Lbonorem mundanū. luxuriā vel gulam pro merito xpi ꝛ omniū sanctoꝝ Item ꝓ gaudio visiōis sancte trinitatis ꝛ societate marie ꝛ omniū sanctoꝝ ꝛ angelorum in celo existētiū. quoꝝ non ē numerus. Apoca. vij. Vidi turbam magnā quam dinumerare nemo poterat. Cū tamē de quolibet sancto magnū gaudium habituri sumus in celo. ꝛ super hec oīa maximū a deo omnipotenti. ps. Qñ mille anni ante oculos tuos tanq̄ dies hesterna que preterijt. Septimo. talis recidiuās aresc̄it. quia sepatur a merito xpi ꝛ a participatione omniū bonoruz in celo ꝛ in terra existentiū ꝛ pīuatur omni gratia dei. ꝛ erit sicut palmes abscisus a vite. vel membꝝ abscisum a corpore ergo hic arescit vt eo melius ardeat in futuro q̄ excidet ꝛ in ignē mittet. Sciendū q; tantū dānū incurrit recidiuās q; si oēs boies flerent sanguineas lacrimas. insup ꝛ si oīa aialia in terra exītia. ꝛ oēs volucres celi ꝛ pisces maris. ꝛ oīa ligna. ꝛ oēs lapides. imo ꝛ ois creatura. nō tñ sufficiēter deflerent damnū q̄ incurrit recidiuās ꝓ vnū pctm mortale. immo si esset sibi tam dānabile si centum mille demonia in se bret. si rotari. suspendi. cōburi vel submergi deberet q; dāna ista oīa sunt finita ꝛ trāsitoria. ꝫ damnū illō q̄ hō incurrit ꝓ pctm mortale infinitū ē ꝛ eternum. Vñ ariſt. iiij. phisicoꝝ. Finiti ad infinitū nulla ē proportio. Vñ hēmus exemplū quō deus q̄q; i p̄senti punit recidiuātes. Legit in libro summoꝝ pōtificum q; q̄dā post festū pasce ꝛ sacrā cōionem ebrietatibz ꝛ lasciuijs sunt lapsi. ꝫ nō impune. Nā ex ore eoꝝ fluxus sanguinis fetidissimi emanauit. q̄ ꝛ interiora eoꝝ retrorsum refluens. illos eosdē suffocabat. Subito etiā aq̄ cū pluuia inundabat. ꝛ eoꝝ possessiones cum oīb fructibz ꝛ segetibz penitus extinxit ꝛ euertit. vñ exorti dracones pestifere nec ingredi nec egredi sinebāt boies nisi ad mortē. Pro q̄bz q̄dā vir dei deū deuotius exorauit. Cui angelus dñi rndit dicens. Queso te. si q̄s ꝓditorie filiū impatoris in fetidissimo ꝛ obscuro carcere ꝓcluderet q̄d de tali fieri deberet? Rndit vir dei q; talis multū deberet dilaniari. Cui āgelus. Sz q̄d de illo q̄ pridē corpis xpi coram oīb in luto fetidissimo inuolueret. Cui vir dei. Talis vt hereticus ꝛ sacrileg⁹ cremari deberet? Respōdit āgelus. Nūquid talia cōmiserūt ꝓ q̄bz oras. In die sancto pasce sacrā cōionem receperūt ꝛ postmodum p̄ seipos ꝛ sacrm altaris vtiq̄ in choreis ꝛ ebrietatibz ꝛ similibus deliquerūt. Quibus cōpūcti ceteri penitentiam egerunt ad salutem.

In eadem secūda feria. Sermo liij.

Qz sex sunt q̄ hominē retrabunt ne recidiuet.

Anenobiscum domine Lu. xxiiij. M

Circa q̄d sciendū q; sex sunt q̄ debēt hoiem retrabere ab oīi pctō mortali ne recidiuet. ꝛ ne ibum xpum expellat.

Primū est meditatio mortis. Eccl. vij. Memorare nouissima tua ꝛ in eternū nō peccabis. aug. Nihil sic reuocat a petis q̄ frequens mortis meditatio. hoc ꝓbatur. Quia meditatio mortis reuocat hominem ab omni auaricia. q; sicut nudus ingressus ē in hunc mūdum. sic nudus egredietur. Job. j. Nud⁹ egressus sum ex vtero mris mee. nud⁹ reuertar illuc ps. Reliquēt alienis diuitias suas. Quia si q̄s haberet centū mille florenos. ꝛ oīa horrea sua plena frumentis. ꝛ cellaria plena vino. ꝛ postmodū moritur. nihil secum portat. In hoc ostenditur q; ipa temporalia non sunt ꝓpria ipius hominis sed solum sibi ad modicum temporis. s. ad tempus vite sue accommodata. quia non potest secum portare minimū q̄drantem. Vnde Ambrosius. Bona hominis non sunt que secuz ferre non potest. Sed quereret aliq̄s. que sunt ꝓpria bona ipius hominis? Respondet ea que pro salute anime sue ꝛ propter deum pauperibus dedit. Ambrosius. Hoc tantuz tuum reputa quod pauperibz erogasti. Contra hoc faciūt illi auari qui totis viribus anhelant ad congregandū tem-

UVA. BHSC. IyR_046

poralia ⁊ nihil cogitant de futura vita. Illis contingit qñq; sicut accidit illi diuiti de quo dicitur Lu. xij. Anima mea habes multa bona in ānos plurimos reposita. Et responsum est ei. Stulte hac nocte repetent animā tuam a te. ⁊ que ꝓgregasti cuius erunt? Item retrahit a superbia. Vnde Eccl. x. Quid superbis terra ⁊ cinis. Meditatio mortis humiliat hominem ab elatione mentis. Cum homo hodie intēdit se extollere super alios forte cras erit sub pedibus eorum. cuꝫ. s. in terra sepelietur. Vnde Psal. Sepulcra eorum domus illoꝝ. Item valet contra voluptatem carnis. Vnde Grego. Nihil sic ad domandum desideria carnis valet q̄ q̄ vnusquisq; hoc vnū quod diligit mortuū pensat. Quid enī est homo voluptuosus qui carnem suam delicate nutrit nisi cocꝰ vermiū. Ratō quia tandem erit cibus eorum. Ergo dicitur cadauer. quasi caro data vermibus. Item memoria mortis aufert homini oīa illicita mūdi gaudia. Eccl. xlj. O mors q̄ amara est memoria tua. q̄d si habuisses oīa gaudia mūdi, ⁊ oīes honores seculi. cū hodie vl' cras mori deberes. tunc enī omnia trāsirent tanq̄ vmbra. Aliqui abhorrent memorari mortem. vl' etiā audire de morte. ⁊ est malū signum. q̄ tales vitam pñtem nimis diligūt. Sicut beu ⁊ alii qui sunt si possibile esset qui vellent hāc vitā cū diuitijs suis ⁊ sanitate eternaliter hīe. vitā eternā cū gloria sempiterna et alijs innumerabilibꝫ bonis respuentes. In signū huius tūc illi stulti ⁊ homines mūdani depingunt in suis domibus imagines mūdanoꝝ hominū. s. choꝛsantiū. equitantium. et sic de alijs. q̄ oīes simile applaudit suo simili. Sciendū q̄ ē signū stulticie quādo homo nō vult de morte ꝯpria nec cogitare nec audire. Et ecōuerso est signum prudentie cū homo libenter cogitat de extremo fine. Bre. Tota vita sapientis debet esse meditatio mortis. Secundū q̄ trahit hominē a peccatis ⁊ seruat eū in bonis. est deuota meditatio dominice passionis. Nam passio xp̄i ē remediū ꝓtra omnia peccata. Primo cōtra superbiā. q̄ xp̄i humilitas reꝓbat nostrā superbiam. aug. erubescat homo fieri superbus ꝯpter quez xp̄us factus est humilis. O superbe qui cum capite tuo superbiam ostendis cum peplis ⁊ mitris ⁊ crinalibus. inspice coronatum caput xp̄i cuꝫ spinea corona quā ꝯpter te sustinuit. vt te cū corona glorie in celo coronare posset. O tu superbe qui faciem tuam depingis. respice cruentataꝫ ⁊ consputā faciem xp̄i. O superbe qui cū vestibus superbis deuꝫ offendis. respice ⁊ considera albam vestem quam Herodes xp̄o induit in derisionem ⁊ confusionem. Item respice antiquā purpuream vestem quā pylatus xp̄o induit. Item respice ⁊ considera xp̄m in cruce nudū pendentem. ⁊ hec omnia ꝯpter te sustinuit. vt te stola glorie in celo vestire posset. O superbe qui deū cuꝫ cingulis argenteis ⁊ deauratis offendis. considera funē cum quo xp̄s ligatus fuit. ⁊ cum q̄ captus fuit. ⁊ ad locum supplicij sui ductus. O superbe q̄ deum offendis cum scissuris vestimentoꝝ tuoꝝ. considera laceratum. vulneratum. cruentatum coꝛpus xp̄i. in quo a vertice vsq; ad plantā pedis nō remansit sanitas. et humilia te cū xp̄o si vis exaltari ab ipso. Aug. de ver. do. ser. xxxix. Vis capere celsitudinem dei cape prius humilitatem dei. Dignare humilis esse ꝯpter deum. q̄ deus dignatus est humilis esse ꝯpter te. Item Aug. de conflictu viciorū. Xp̄s humiliauit seipm vsq; ad mortē. mortem aūt crucis. Si aūt tāta humilitate se deprimit diuina maiestas. superbire in quo audet et presumit humana infirmitas. Secundo christi passio est remedium contra auariciā. Nam paupertas xp̄i redarguit nostram auariciaz. quia in passione sua fuit pauper. pauperior. pauperrimus. Pauper. quia vestibꝫ denudatus. nudus enī pependit in cruce coram omni populo. Pauperior. quia haustum aque non habuit cum dixit in cruce. Sitio nec vinum nec medonem nec ceruisiaz petijt sed simpliciter dixit. Sitio. Creator enim omniū rerum de omnibus liquoꝛibus huius mūdi vnū haustum habere non potuit. Pauperrimus. q̄ non habuit vbi caput suum reclinaret. Mathei. viij. Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos. filius autē hominis non habet vbi caput suum reclinet. Quis vnq̄ tam pauper in hoc seculo mortuus est. Nam omnes qui moriūtur in terra aut gramina aut stramina aut aliqua lectisternia in quibus moriant habent. Xp̄us autem nullum illoꝝ habuit cū in cruce pauperrime ꝓ humano genere obijt. ⁊ hāc paupertatem xp̄us ꝓpter nos sustinuit vt nos ditaret Apostolus. Propter nos egenus factus est cū esset diues vt nos illius inopia diuites essemus. Tercio xp̄i passio est remediuꝫ contra gulam. quia xp̄us felle et aceto potatus est in cruce. ps. Dederūt in escā meā fel. et in siti m. po. tē. et hoc gulo si nō ꝓsiderant q̄ in cibis et potibꝫ crapulose viuūt. Quarto xp̄i vulnera et liuoꝛes et flagellatōes debēt eē nobis i remediū ꝯ oēm luxuriā. Quinto charitas xp̄i ⁊ mā suetudo ⁊ patia ipi? debēt eē remediū ꝯ oēm irā ⁊ iuidiā. Sexto xp̄i labor et inq̄etudo quā. xxxij. annis et vltra ꝓ nobis i terra hūit impugnāt nr̄am accidiā. O tu piger q̄ de mane diu doꝛmis ꝓsidera q̄lit xp̄s ꝓ te vigilauit et sepius in oꝛone pnoctauit. ergo surge mane et lauda creatoꝛē et redēptoꝛez tuū vt laboꝝ et beneficioꝝ eius gratus videaris. O

Tercium remediū est memoria ꝑteritoꝝ peccatoꝝ. Nam q̄cunq; tēptaris de aliq̄ peccato ꝓpterā do. tunc cogita vtrū antea reus fuisti in illo peccato. an nō. si nō. tūc deus prefuauit te ex sua gratia et bonitate vsq; ad hanc hoꝛam. et cum perpendis hoc i teipso. tunc lauda et regratiare deo et pete ab eo vt preseruet te amplius ab illo et ab omnibus peccatis vsq; ad obitum tuum. quia iam non intendis committere illud peccatum a quo deus a iuuentute te ꝯ seruauit. Si autem reus fuisti in illo peccato et deꝰ ex sua misericoꝛdia tibi indulsit illud per contritōez et confessionem et penitentiam. tunc deus maꝰ bonum tibi fecit q̄ si totuz mundū tibi dedisset. Quia fm Augusti. magis est peccatoꝛem conuertere q̄ celum et terram creare. quia q̄cito peccasti mortaliter. tunc ex iusticia dei immediate infernum intrasses. nisi misericoꝛdia ipsius ad penitentiam te sustentasset. Item si peccas iterato. forte tibi deus nunq̄ dabit gratiam vere contritionis penitentie. quia ꝓ te potes peccare. sed per te nō potes resurgere. sicut pisces possunt per se intrare retbe. sed non per se exire. Item si peccas amittis omnia ꝯpria merita. priuas te suffragio ecclesie. et separas te a cōsortio omnium

UVA. BHSC. IyR_046

sanctoꝝ ꝛ angelorꝝ dei. ꝛ insuper subijcis te diabolo qui nihil habet tibi dare nisi infernum pro salario. ꝛ insuper animā ꝓpriā interficis quā xp̄us ꝓprio suo sanguine redemit. Item dic nomen tuū te libro vite. elongas te a celo. ꝛ appropinquas ad infernū. ps. Appropinquauerūt vsq; ad portas mortis. Quartū remediū est consideratio extremi iudicij. De quo dicit Iero. Siue dormio siue vigilo siue aliq̄d aliud facio. semp illa vox nouissime tube sonat in auribus meis. Surgite mortui venite ad iudicium dei. Hoc iudiciū timere debemus ꝓpter districtā rōnez quā ibi reddituri sumus. Primo reddituri erimus rōnem de cogitatōnibus. Sap̄. j. De cogitatōnibus impij interrogatio erit. Hñ Gre. Sic deus cogitationes vniuscuiusq; considerat. ꝛ cunctos gressus dinumerat. vt nec minutissime cogitationes que apō nos vsu viluerūt eius iudicio indiscusse remaneant Item reddituri sumus rōnem de omnibus verbis. Math. xij. de oñi verbo ocioso quod locuti fuerint homines super terrā reddituri sunt rōem in die nouissimo. Et talis timor iudicij debet cē custos lingue nostre ne loq̄mur verba ociosa. detractoria. adulatoria. mendacia. iuratoria. scurrilia. ꝛ sic de alijs. Item reddituri sumus rōnem de oñibꝫ opibus. qua. s. intentione facta sunt. Eccles. xij. Cūcta que fiūt adducet dñs ad iudiciū. Luc. xvj. Redde rōnem villicationis tue. q. d. Redde rōnem de omni gressu q̄ vnq̄ pedibꝫ tuis ambulasti. de cogitatu quo vnq̄ male cogitasti de tactu quez tuis manibꝫ ꝓpetrasti. ꝛ de omnibꝫ opibꝫ que cū corpe tuo pfecisti. ꝛ sic de alijs. Item q̄libet redditurus ē rationem de tempalibꝫ. s. quō ea lucratus sit. quō expendit. quō post se reliq̄t. Item de tpe. Hñ Bern̄. Oñe tēpus nobis impensum a nobis exigēt q̄liter sit expēsum. Hñ greg. Sicut nō peribit capillus de capite. sic non peribit momentū de tpe de quo nō oporteat nos reddere rōnē Item de statu ꝛ officio nostro reddituri sum⁹ rōem Sicut vxorati de statu mrimonij. silr ꝛ ꝑgines ꝛ vidue. Silr ꝛ mechanici de suis artificijs. vt sutor de sua sutoria. sartor de sua sartoria. ꝛ faber ꝛ pistor. oēsq; alij de suis officijs ꝛ artificijs. Quintum remediū est cōsideratio pene inferni. de q̄ dicit p̄s. Pluet sup̄ pctōres laqueos. ignis sulphur spūs ꝓcellarum ps calicis eoꝝ ꝛc. Dicit enī pluet. q; sicut guttas pluuie nō pōt dinūerare aliq̄s. sic nec dānatorū penas. Dicit enī ber. q; scintilla vna gehenne ignis plus ledit pctōres. q̄ si vna dña in labore ꝛ partu ꝑlis pseuerando mille annos pduraret. Hñ Ambro. dicit. q; si oñes homes nati ab adam vsq; ad hodiernum diē ꝛ oñes boni p̄dicatores essent. ꝛ oēs de minutissima pena inferni p̄dicarent. illi oēs illā minutissimā penā ꝓpalare nō possent. Augu. dicit. Si oēs homes nati ab adam vsq; ad hodiernū diē ꝛ amplius nasciturj viuerēt vsq; ad nouissimū diē. ꝛ omnia gramina q̄ exorta vnq̄ fuerūt essent homes. ꝛ si vnā penaz quā patiatur anima ꝑ vno pctō mortali in inferno. ꝛ ex equo partirētur. ita q; daret vnicuiq; boni ꝑs illius pene equa. tunc particula q̄is illius pene hominis vnius maior esset q̄ oia tormēta q̄ oēs sancti martyres ꝛ oēs raptores ꝛ oñes malefici vnq̄ passi sunt. Gre. Hoc suspicari nō poterit qō ibi cruciatibus deditum non fuerit. Ergo pena damnatoꝝ est infinita ꝛ inexplicabil'. vñ arist. ij. de generatōe. Impossibile ē infinita ptrāsire. ꝓ Sextuz remediū ē ꝓsideratio celestis gaudij. Pro q̄ sciendum q; in celesti patria hēbim⁹ fercula multa magna dulcia ꝛ preciosa. Primo hēbim⁹ ibi fercula magna. q; ibi corpus ꝛ aīa plene pascūt. Dic enī tñ guttur hois pascit. ꝯ ibi hō plene in oībus sensibꝫ corpis ꝛ aīe replet gaudijs. Si enī vnus totū mūdū daret vni pro labore suo satis esset quē de⁹ solo ẏbo creauit. q; dixit ꝛ facta sunt. q̄d tūc cū tibi celū dabit cū suis gaudijs ꝛ vbi apponet diligentia suā. vt magnū gaudiū tibi faciat. Hñ dixit discipulis suis. Vado pare vobis locū. Sc̄o ibi hēbim⁹ multa fercula. q; tot quot sunt sancti ꝛ āgeli in celo. q̄z nūerus ē nobis ignot⁹ q; sicut nec stellas celi. nec guttas maris. sic nec nūerum sanctoꝝ aliq̄s nr̄m nūerare poterit. Hñ apoc. vij. Vidi turbā magnā quā nemo dinūerare poterat. Et de quolibz sc̄tō q̄libet nr̄m magnū gaudium hēbit. q; ibi optime noscimus ꝛ diligim⁹ nos alterutrū. sic q; nñq̄ mr̄ in p̄ñti dilexit taliter vnigenitum suū. Et ideo ex nimia charitate ſm Anſhel. vnusq̄sq; nr̄m intrñ gaudet de alteri⁹ gaudio inq̄ntū de suo ꝓprio. ꝛ ecōuerso. Et ḡ q̄cquid vnus nō hz in seipso hoc hēbit in alio. Hñ gre. Ex illius sc̄ē ꝛ pfecte charitatis merito fiet vt vnusq̄sq; habiturus sit in alio qō non habet in ꝓprio merito. Ergo q̄cq̄d alij hñt. hoc tuū erit ex sincera charitate. Sic̄ q̄cq̄d hic vnuz membꝝ hz cōdiuidit cū alijs. Item tātū gaudiū habebit q̄s de vno sc̄tō. q; si mille annis deo seruisset ꝑ tñ spaciū tpis deo nō plene de hoc satisfecisset. Ergo si totus mūd⁹ eēt illius homis. tūc potius vellet illo carere q̄ gaudio illo ꝓuari qō deo no sancto potest hr̄e. Tercō ibi hēbimus fercula dulcia. sic q; talis dulcedo est hic ignota. Hñ p̄s. Quā magna multitudo dulcedinis tue domine quā abscondisti timentibus te. Apocal'. xix. Beati qui ad cenam agni vocati sunt. Hoc patz etiam in sanctis qui tanta sustinuerunt ꝓ dulcedine vite eterne. Vnde Paulus raptus in visione vidit gaudia celi ꝛ postmodū dixit. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriā. Si enī oñes tribulatōnes ꝛ omnez paupertatē q̄s sustineret. insuper et oñi die mille⁹ moreretur adhuc condignū nō fecisz. Hñ Crisſ. Si quotidie oporteret nos tormenta sufferre ꝛ ipaz gehennā paruo tempore tolerare ꝑ eo vt ipm xp̄m possemus videre in gloria. ꝛ sanctorū eius numero sociari. non erit dignū omne pati quod triste est mō vt tanti boni tante q̄ glorie participes haberemur.

Quarto habebimus ibi fercula preciosa. quia deus semet dabit nobis premium. Et si creatura a deo creata potest letificare hominem. Verbi gratia. sicut aurum auarum. honor et potestas et preciose vestes superbum. cibus preciosus et bonū vinum gulosum. ꝛ sic de alijs. quid tunc creator potest. Tanta nanq̄ sunt gaudia celi q; si celum aperiretur ꝛ minimū gaudium alicuius parui sancti videretur. q̄uis remote sint a nobis. tamen totus mundus sufferre non posset hoc gaudium. Si autem possibile esset q; sufferre posset. tunc nullum cor est adeo triste quin ex hoc letificaretur. immo si interim in igne arderet vel in glacie ꝛ maximo frigore staret vl' etiam ipsam mortem corporis sustineret. de his omni-

UVA. BHSC. IyR_046

bus interim nihil sentiret. Quid tunc erit cū nos illuc venerimus. ⁊ cū deo ⁊ omnibꝫ sanctis gaudebimus. Item dēū videre est ita delectabile qđ aug. dicit qꝫ potius vellet esse in inferno ⁊ deū videre qꝫ in celo ⁊ eius visione carere. Vñ āgeli quasi tā p septez milia annoꝝ dēū viderūt. ⁊ si ad ictum oculi deberēt paūari visione dei nimis graue esset eis. Quāuis ei angeli hic mira opantur ⁊ nobis freq̄nter serviunt. tñ semp deū cōtemplātur. vñ mat. xviij. Angeli eoꝝ semp vident faciē p̄is mei q̄ in celis ē. Item de hac visione dei ⁊ de dulcedine ei⁹ dicit p̄s. Quīa mille anni añ oculos tu. q̄si dies ⁊c. vbi dicit glo. qꝫ nūqꝫ aliqua dies tā gaudiose ꝓsumpta ē in p̄ti q̄n mille anni breviores estimantur in celo. Item in hac visione implebitur desiderīū hoīs p̄s. Satiabor cū apparuerit gloria tua. Quia in celo q̄libet satiabit sine sit magni meriti siue parui. sic qꝫ q̄libet cōtentab intīs qꝫ ñ pōt plus desiderare. Exemplū de vase magno quod pōt cōtinere viginti vrnas vini. ⁊ cuz habet casdem plenū ē ⁊ nō pōt pl⁹ recipe. Silr ē de vase vel vasculo quo qđ potest cōtinere vnā solā mensuraz. cunqꝫ habet illā ⁊ip̄m pariter plenū ē ⁊ cōtentab ita bene i vna mēsura sicut vas magnū in viginti vrnis. Sic ē de magnis sanctis. sicut de sancto petro vel paulo. vel de sancto dñico p̄re nr̄o. qui hñt magna vasa. id ē magna merita. ⁊ de nobis qui sumus quasi parua vasa cū paruis meritis nr̄is. Vñ aug. li. xxiij. ō ciui. dei. Ipe deus erit finis desideriorꝫ nr̄oꝝ q̄ sine fine videbit. sine fastidio amabit. sine fatigatōe laudabitur. Item dicit in eodem libro. Qđ deus p̄pauit diligentibus eū ⁊ fide nō capit. spe nō attingit. charitate nō cōprehendit. desideria ⁊ vota trāsgredit. acquirī pōt. estimari nō pōt. Vñ bern. sup cant. Reuera verū ē gaudiū ⁊ solū. qđ nō de creatura ſ de creatore cōcipit. qđ cū possederis nemo tollet a te. cui ꝓpata oīs alia iocūditas meror ē. omnis suauitas dolor est. omne dulce amarū. omne decor fedū. omne aliud qđ delectari posset molestū. Vñ aug. de li. ar. Tanta ē pulcritudo iusticie. tanta ē iocūditas lucis eterne. vt etiā si nō liceret in ea amplius manere q̄ vni⁹ diei hora ꝓpter solū hoc innūerables anni huius vite pleni delitijs. ⁊ etiā cū affluentia tpaliū bonoꝝ recte meritoqꝫ cōtemnerētur. Quicūqꝫ ista sex iam dicta veraciter cordi suo imprimit. ⁊ ea freq̄nter cogitat ē q̄si impossibile qꝫ scienter vnq̄ aliqđ petīī mortale cōmittat. Exemplū legit de quodā rege q̄ raro vl nūq̄ risit. Et principes illius accesserunt ad frēm regis instigātes eum vt regē interrogaret de causa sue tristicie qꝫ nūq̄ vel raro rideret ſ semp tristis esset. Et rex respōdit fratri suo qꝫ sibi sup hoc illo die rīdere vellet. Et rex fecit foueā fieri ꝓfundā quā pro medietate replevit cū ignitis carbonibꝫ. ⁊ sup illam foueā locavit sedē antiquā ⁊ corruptā vetustate. ⁊ sup sedem illā pepēdit gladiū extractū cum filo ⁊ locavit mēsam ꝓpe foueā plenā cibarijs p̄ciosis cū vino pretiosissimo. Et locavit frēm suū sup sedē illā ⁊ fecit q̄tuor viros cuz gladijs extractis frēm suū circūstare. Quoꝝ vnus gladiū extractū posuit sibi a retro. alij ab ante. tercius a dextris. q̄rtus a sinistris. Et rex fecit accedere viros q̄ cantauerūt añ cuz in tympanis ⁊ choris ⁊ organis ⁊ in alijs musicalibꝫ instrumētis Et rex ait fratri suo, Gaude ⁊ letare, comede ⁊ bibe ⁊ sis letus. Et frater ait ad regem. Quomodo possez letari ⁊ ridere cuz mihi sint angustie vndiqꝫ. Si video infra me video carbones ignitos. ⁊ si volo me vltra mensuram mouere. sedes vetusta frangitur et sic ad ignem cadam. Si video supra me video gladium euaginatum pendentem in tenero filo. Si respicio añ vel retro me vel a dextris vel a sinistris vndiqꝫ circūdatus sum gladijs euaginatis. Cuz me sic sentio in angustijs positum neqꝫ delector comedere nec bibere. Et rex ait fratri suo. Sicut tibi iam est sic mihi semper ē. Quia si video supra me cognosco iudicem meuz qui iudicaturus est me ⁊ cui oportz me reddere rationem de omnibus cogitationibus verbis ⁊ operibus. Si video infra me considero infernalem ignem ⁊ penam damnatoꝝ cum quibus eternaliter damnaboꝝ si in vno peccato mortali moriar. Si video retro me cognosco peccata mea que contra deum cōmisi ⁊ sic tempus meum inutiliter expēdi. Si respicio ante me cognosco mortem meam ad quam singulis diebus vnam dietam facio ⁊ nescio tempus nec locum mortis mee. Si video a sinistris considero dēmones qui die noctuqꝫ querūt animaz meam ⁊ impedire salutem meam. Si a dextris tunc cognosco angelos dei qui mihi semper bona inspirauerunt ⁊ a malis traxerunt. quibus heu non satis feci. nec eorum bonas inspirationes secutus sum. et cum ista semper in me ⁊ circa me perpendo ⁊ considero quomodo gaudere possem in hoc seculo. et sic frater regis et ceteri attendentes emendati sunt.

De eadem festiuitate. Sermo liiij.

Stulti et tardi corde

o ad credendum Luc. xxiiij. Sciendum qꝫ ſm dictū Salomōis. ecclesiastes. j. Stultorum infinitus est numerus. Vnde pro p̄nti duo declarabo. Primo qui sunt stultiores huius mundi Secundo qui sunt nimis sapientes qui plus volūt sapere q̄ oportet sapere. quod est cōtra dictum apostoli Roma. xij. vbi dicit. Dico enim vobis p gratiam que data est mihi omnibus qui sunt inter vos non plus sapere q̄z oportet sapere. sed sapere ad sobrietatem. Q Ctum ad primū sciendum qꝫ sunt q̄tuor genera hominū qui sunt stultiores huius mundi. Q Primi sunt qui in tali statu viuūt in quo mori non auderent. Hoc probatur. quia nunq̄z habuerunt nec habent certitudinem vnius hore p̄sentis vite. nec sciunt tempus vtrū mane vel vespe. vel de die vel de nocte morituri sunt. nec locuz an in mensa vel in lecto. aut in foro aut in agro morituri sunt. nec modum. vtrum in igne vel in aqua vel in terra. quia quis potest cadere i plana terra ⁊ sic mori. Vnde Bern. in meditationibus. Certum est qꝫ morieris incertū est quādo aut quomō aut vbi. q̄n vbiqꝫ te mors expectat. tu quoqꝫ si fueris sapiēs vbiqꝫ eam expectabis. Isido. in syno. Quid in rebꝫ humanis certius morte. quid incertius mortis hora inuenitur. Et in tali statu aliqui viginti vel quadraginta annis vixerūt in quo mori nollēt. et tales semp speciulis maximis exposuerūt q̄ sic sciēter in peccatis mortalibꝫ steterūt. qꝫ semp fuerūt in ptāte diaboli. si deus eis suā misericordiā subtraxisset. ⁊ sic eos in tali statu mori permisisset statim infernum intrassent.

UVA. BHSC. IyR_046

Vñ dr̃. de pcõ̃ubus in ps̃. Appropinquauerũt pec catores vsq; ad portas mortis. ergo magnã audaciã ostendit q̃ scienter p noctẽ in vno pcõ mortali dormit. nisi sit ad minus cõtritus. Aug. de ver. do. Audacior ẽ qui cũ vno pcõ mortali dormit q̃ qui cum septem hostibꝫ de morte sua inuicẽ obligatis ꝓfligit. Heu hoc non aduertunt adulteri ⁊ alij luxurioſi. ⁊ nec ipi ſuꝑbi nec vſurarij et luſores. nec ipſi guloſi q̃ in ebrietatibꝫ viuũt. ⁊ ſic de alijs qui ſine omni timore dei peccãt. nõ ex ignorantia aut ex infirmitate. ſed ſcienter et ex certa malicia. et tales q̃q; timent dãna rez et dãna corꝑis. ꝫ nõ timẽt deũ nec ſalutẽ ꝓpriaz. Contra q̃s dicit dñs in euange. vt hr̃ matb. x. Nolite timere eos q̃ corpus occidũt. Glo. Multo minus qui tꝑalia recipiũt. ꝫ timete cũ q̃ poſtq̃ occiderit habet ꝓtẽtem corꝑ⁹ ⁊ aiam mittere in gehennã. ergo q̃ libet plus dz timere ꝑdere aiam q̃z corꝑ⁹ ꝓpriaz vel res tꝑales. et hoc ꝓpter ꝓcioſitatẽ aie. Vñ dicit aug. Maius ẽ damnũ in amiſſione vn⁹ aie q̃ mille corꝑoꝝ. Vñ totus mũdus ille p̃cũ vnius aie eſtimare nõ põt. Sciendũ q̃ quilibet prudẽs hõ nõ vnũ diẽ nec aliquã horã in tali ſtatu viuẽ deberet in quo mori nollet. et hoc ꝓpter incertitudinẽ mortis. Luc. xij. eſtote parati q⁹ neſcitis diẽ neq; horaz. g̃ quilibet ſic viuẽ deberet q̃ſi cras mori oporteret. ſ. a peccatis ſe cauere ⁊ bona opa facere. Sen̄. in epla. Omnes dies velut vltimus ordinãdi ſunt. q⁹ de felicitate bomis vltima dies iudicat. Secũdi ſunt q̃ querũt illud qđ inuenire nõ pñt. ſ. diu viuẽ et negligũt q̃rere qđ faciliter pñt inuenire. ſ. bñ viuere tam in pñti q̃ in futuro. Sen̄. in epla. Nemo q̃z bñ viuat ſed q̃diu curat. cũ oibus poſſit cõtingere vt bñ viuãt. diu nulli. Q̃z nullus vitã longã in pñti habere põt oñdit Job dicens. Breues dies hois ſunt. Jdẽ. Homo nat⁹ de muliere breui viuẽs tꝑe. Hoc iam nr̃is tꝑibꝫ verum eſt q̃ ſum⁹ breuis vite. Hoc enĩ patet reſpectu antiquoꝝ patrũ. Adam vixit nongẽtos triginta annos. Hoc tꝑe diluuij fuit ſexingentoꝝ ãnoꝝ. ⁊ poſt diluuiũ trecentoꝝ q̃nquaginta. Sed iam nr̃is tꝑibꝫ pauci pueniũt vſq; ad ſeptuageſimũ vel octuageſimũ annũ. immo forte plures morũtur infra. xxx. annos q̃ vltra illũ numerũ attingũt. Jtem vita nr̃a reſpectu eternitatis nihil ẽ. Remigius. Tꝑus nr̃m in cõpatione eternitatis nihil ẽ aut hora breuiſſima. ſic patz q̃ vita nr̃a breuis ẽ et nullus vitam longã acq̃rere põt. ꝫ bonam vitã q̃libet acquirere põt. q⁹ deus ſemp paratus ẽ indulgere et dare gr̃am. q⁹ nullum ſpernit q̃ venerat pcõres redimere. ⁊ ideo expectat vt miſereat nr̃i. Criſo. ſup mat. Nõ enĩ cũ peccauerint homines ſtatim punit eos ꝫ expectat p multas generationes. et deus vult miſereri cuilibet peccatori etiam q̃tũcunq; magnis peccatis ſit inuolutus ſi vere cõterit et gr̃am q̃rit. ber. Maior ẽ dei pietas q̃z q̃uis iniq̃tas. ezech. Jn quacũq; hora peccator ingemuerit ⁊c. O q̃z ſtulti ſunt illi qui multa faciũt et q̃runt peritos medicos et magnã pecuniã libenter expendũt pro prolongatõe vite corꝑalis qui vix vnũ denariũ audent ꝓpter deũ erogare. Jtẽ aliqui pati eſſent vltra q̃draginta vel q̃nquaginta miliaria ire vbi poſſent longã vitã adipiſci. ꝫ ꝓpter bñ viuere nolũt ad ꝓmã eccleſiam vel ſmonẽ accedere. Tercij ſunt qui bũt malã vitã et volunt habere bonã mortez. q⁹ tales nõ intelligũt q̃ vita mala et mors mala pcordãt et pcomitãtur ſil̃. Sunt heu plures q̃ dicũt malã vitã ꝫ cõiter oẽs volũt hñe mortem bonã. Hoc ptz q⁹ ſi querſi ⁊ peſſimi interrogarẽtur vtrũ ſaluari vel bñ mori vellẽt: Rñderẽt oẽs q̃ ſic. q⁹ hoc ẽ naturale. Vñ ariſto. j. ethi. Oĩa bonũ appetũt. Vñ etiã Boe. de ꝓſo. phi. Mentibꝫ hoim naturaliter inſerta ẽ cupiditas veri boni. Sed raro ꝓtingit q̃ illi q̃ puerſam vitã ducũt bñ moriãtur. aug. de diſciplina xp̃iana. Nõ põt male mori q̃ bñ vixerit. ⁊ vir bñ morit̃ q̃ male vixit. ariſto. iij. ethic. Qualis vnuſq̃ſq; eſt talis videt̃ ſibi finis. ex q̃bus ſeq̃tur q̃ illi ſtulti ſunt q̃ ducũt malã vitã ⁊ volũt hñe bonam mortẽ. Quarti ſunt q̃ intendũt bñ facere ⁊ tñ non ad effectũ illã bonã intẽtionem pducũt. Sicut multi ſunt q̃ dicũt ſe hñe bonã volũtatẽ bñ faciẽdi et emendandi ſe adhuc añ mortẽ. ꝫ differũt q̃ñq; .xx. vl̃. xxx. annis añq̃ incipiãt hoc bonũ ꝓpoſitũ pficere. ⁊ q̃ñ q̃z ſic morãtur q⁹ nũq̃z incipiũt. Sz tales ſtulti ſunt q⁹ xp̃s q̃ dedit eis bonũ ꝓpoſitũ in hoc exhibuit eis celeſte regnũ ⁊ ꝓtus ẽ eis dare executõem boni ꝓpoſiti. et cõſeq̃nter regnũ ccli. et reſiſtũt ei et ſuffocãt hoc bonuz ꝓpoſitũ. Nõne ſtultus eſſet paup ille cui rex exhiberet regnũ vnũ. et ex negligentia et pigritia nollet accipe. ſic tales ſunt. R Ad̃tum ad ſcõm ſciendũ q̃ quatuor ſunt genera hoim nimis ſapientes. Primi ſunt q̃ hoc qđ ẽ inſcrutabile volũt pſcrutari. videlicet ipam ſanctã trinitatez. ſ. quõ hoc ſit q̃ deus eſt trinus in pſonis et vnus in eſſentia. et quõ ſikes ſunt tres pſone ⁊ vna nõ ẽ maior alia. nec vna minor oĩbꝫ tribꝫ ſimul ſumptis. et quõ p̃ ẽ eternus ſimiliẽ ⁊ filius ⁊ ſpũſſanctus. et quõ deus p̃ et de⁹ filius et deus ſpũſſanctus nõ ſunt tres dij ꝫ vn⁹ de⁹ et vnus dñs. Talia pſcrutari periculoſum eſt. Prouerbio. xxv. Qui pſcrutator ẽ maieſtatis oppumet a gloria. eccl̃. iij. Altiora te ne q̃ſieris. ꝫ q̃ precepit tibi deus illa cogita ſp. Sed tñ ſciendũ q̃ ſepius cogitare de ſancta trinitate bonũ ẽ. ſ. quõ beati iam exultent in cõſpectu trinitatis. et quõ hoc erit gaudiũ noſtrũ eſſentiale cognoſcere deũ ꝑem ⁊ filiũ et ſpñſanctũ. et quõ oĩa cognoſcemus in deo. ber. Quid non videt q̃ oĩa videntẽ videt. Vñ etiã magr̃ ſen. Qui claritatẽ dei videt nil in creatura agit qđ videẽ non poſſint. Jtem q̃ delectabile ẽ deũ videẽ q⁹ dãnati potius vellent eſſe in infernõ et deũ videẽ q̃z in celo et ei⁹ viſione carere. Fulgentius. Dei faciem ſi in carcere infernj incluſi viderent. nullam penam. nullum dolorem. nullamq; triſticiam ſentirent. ps̃. Quonia̅ nulle anni ante oculos tuos tanq̃z dies heſterna ⁊c. Hec et ſimilia cogitãdo de deo alliciũt affectuz hois ad deſideria eternoꝝ et celeſtiũ. Sz pſcrutari diuinitatem ſepius in errorem ducit. Bern̄. Scrutari temeritas ẽ. credere pietas. noſſe vita eterna eſt. S Scõi ſunt qui contra precepta eccleſie occulta per demones inueſtigare volunt que alias ſcire non poſſunt. vt furta vel futura contingentia. quod ſtricte ab eccleſia prohibitum eſt. vt patet. xxvj. q. vij. Non obſeruetis. vbi dicitur. Qui talibus credunt aut interrogandum eas earum domos introeunt aut eas ad proprias domos ducunt. ſcient ſe fidem catholicam et baptiſmum prenaricaſſe. et paganum et apoſtatam et dei inimicuz eſſe. et iram dei in perpetuũ gra

UVA. BHSC. IyR_046

uiter meruisse. Sciendū etiam q̄ omnes qui ad tales phitonissas accedūt mortaliter peccant. quia nō licet cōsiliuz a diabolo req̄rere q̄ inimicus mortalis noster ē. ⁊ semp habet malā volūtatē cōtra nos quō nos nos impediat in nr̄a salute. Insup nec ē eis credendū. quia diabolus q̄ per eas loquit fm dictum xp̄i. vt dī Jo. viij. mendax ē ⁊ pater eius. ſ. mendacij. Et p̄ hō q̄cq̄z nititur innocentes diffamare q̄ sibi sunt magis cōtrarij Hñ exemplū. Quidā comes in vna ciuitate sui dominij habuit vnam phitonissam q̄ occulta ⁊ secreta manifestabat. Ad quā accessit tēptans eā ⁊ q̄siuit ab ea de duobꝫ equis dicēs sibi eos esse furatos. ⁊ ip̄a indicauit ei vbi essent. ⁊ q̄ eos furati fuissent. Et ille. O q̄ grāde mentita es ⁊ illos de quibus dicis innocenter inculpas. q̄ equos adhuc in stabulo meo habeo. Tercij sunt q̄ volūt cū rōe inuestigare fidei veritatem seu articulos fidei. ſ. quō ỽgo a spūsancto concepit. ⁊ quō ỽgo peperit. ⁊ quō resurgemus cū corpus nr̄m in cineres est redactū. ⁊ quō xp̄us pōt corpaliter esse sub tam parua spē panis. ⁊ sic de aliis. Et talia inuestigare est ꝓ fidem pugnare. Gre. in ome. Fides ē eaz rez q̄ apparere non pūt. Que em̄ apparent fidē nō habēt ꝫ agnitionem verbi gr̄a. q̄ lapis sit durus hoc palpat. q̄ hoc sit album vl nigrū hoc videt. ⁊ g̃ nō est ibi fides ꝫ cognitio. Hñ Aristo. ⁊ alij phi dicūt mūdū ab eterno fuisse. qō ē ꝓ fidem ⁊ sacrā scripturam Gen. i. In ꝓncipio creauit deus celū ⁊ terrā. Rō huius est. quia nihil crediderūt nisi qō cū rōne cōprehendere potuerūt Hō nō potuerūt cum rōe cōprehendere q̄ deus ex nihilo creasset mūdū. q̄ dicit Aristo. j. de generatōe. Ex nihilo nihil fit. Sed fides xp̄iana ē sup oñez humanā rōnem. Hñ dī in ꝛcre. fides cōprehendit q̄ sunt supra rōnem. xxiij. q. j. Hō turbat. Hñ etiam Gre. fides nō habet meritū vbi hūana rō p̄bet experimentū. Quarti sunt q̄ occulta cordiū iudicare volūt. qō ē solius dei. q̄ est solus scrutator cordiū. Ergo tales peccāt ꝓ hoc ꝓceptum dei vbi dī Lu. vj. Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimini. Pro quo sciendū q̄ aliq̄s pōt iudicare de ꝓximo multiplr̄. Uno modo ex euidentia facti. vt cū aliq̄s iudicat aliquez homicidā q̄ vidit eū interficere hoiem ⁊ hec nulluz ē peccatuz. Alio mō ex signis euidentibꝫ. vt si aliq̄s iudicet fornicatorē. q̄ vidit aliquē nudū cū nuda. solum cū sola. ⁊ hoc simulr̄ nō est peccatū. ¶ Tercio ex signis leuibꝫ. Et in hoc iudicio triplex est gradus. Primus est q̄n aliq̄s ex leuibꝫ signis incipit dubitare de bonitate fratris. ⁊ hoc est peccatū veniale ⁊ nō vocat iudiciū ꝓpr̄ie ꝫ suspicio. Secūdus gradus est. q̄n ex talibꝫ signis firmiter tenet in animo q̄ frater sit malus. ⁊ hoc ꝓpr̄ie dī iudicij. q̄ iudicium importat firmā sentētiā ⁊ hoc ē pctū mortale si malum qō iudicat de fratre ex leuibꝫ signis sit de genere peccati mortalis. Pctū em̄ mortale est q̄n cōtrariatur charitati. Q̄z aūt aliquis p̄dicto modo iudicat fratrē pōt eē ꝓ fraternā charitatē. Tercius grad? est q̄n ex leuibꝫ signis nō solū p̄dicto mō iudicat. sed etiā ꝓcedit ad punitōez fratris sicut de facto. ⁊ hoc ē grauius. q̄ nō solū ē contra charitatē. ꝫ etiaz contra iusticie eq̄tatē. Et multū periculosum est sic iudicare. primū de incertis ⁊ occultis. q̄ quilibet tenet oia dubia in meliorē ptem interpretari. apls. Quo iudicio alium iudicas teipm cōdemnas. Exemplū q̄ non debemus faciliter iudicare. primū. Legitur in legenda Jobānis elemosinarij q̄ cum quidaz iuuenis quādam sanctimonialē rapuisset. ⁊ clerici ei coram beato Jobāne exprobrarent. ⁊ eū excōicanduz fore dicerent. vtputa q̄ duas animas pdiderat. ſ. suam ⁊ illius monialis. Cōpescuit eos beatus Jobānes dicens. Non sic frēs non sic. Ostendo vobis q̄ vos duo peccata cōmittitis. Primo contra preceptū dei facitis. qui ait in euangelio. Nolite iudicare ⁊c. Secūdo q̄ nescitis ꝓ certo si vsq̄ hodie peccēt aut peniteant.

Quarta feria pasce. De laboratoribꝫ.

Sermo lv.

Ado piscari Johan

vnis. xxj. Ex quo hodie est vltima dies celebris pūtis festiuitatis pasce. ⁊ mō hoies redire solēt ad pristinos labores suos tunc hodie legitur euangeliū de septē discipulis qui ad piscatōnem iuerūt. ⁊ tota nocte nihil prendiderūt ꝫ de mane q̄ xp̄s apparuit eis. ⁊ dixit. Mittite in dexteram nauigij rhete ⁊ inuenietis. tunc multitudinē piscū comprehenderūt. Ex illa piscatione debemus sumere exemplū laborandi. Job. v. Homo ad laborandū natus ē. sicut auis ad volandū. Hñ bern̄. de cōtemptu mūdi dicit. Homo ad laborem natus ē. si laborē refugit nō facit ad qō natus est. ⁊ ad qō in mūdū venit. Quid ergo respōdenduz est illi qui misit illum. Q̄z aūt laborare sit ꝓpriū nō solum ip̄ius hominis. ꝫ etiā omniū animaliū ostendit Aristo. xj. de aialibꝫ dicens. Nullū ens naturaliter est ociosum. Hñ seq̄tur q̄ homo ociosus non ē dignus pane quo vescit Apls. Si q̄s nō vult opari nō māducet. Ergo laborare debem? exēplo btī petri apll. q̄ dixit ad cōdiscipulos suos. Vado piscari. Sciēdū q̄ laboratores ⁊ mechanici famuli ⁊ famule septē debet hr̄e in suis laborib⁹ vt saluēt. Ex hijs pt q̄s cognoscere q̄ laboratores dānēt ⁊ q̄ saluēt. Primū ē vt si fideliē laborēt suos labores siue suū artificiū. ⁊ vēdāt fm institutōem ciuitatis siue sine fraude. Et hi merēt cum suis laboribus celū. Sz ꝓ hoc faciūt q̄ infideliter laborant sua artificia. ⁊ tū solent vendē q̄si bñ laborassent ⁊ nō fuant iuramēta sua q̄ singulis ānis faciūt vel in ꝓncipio fecerūt. vbi gr̄a. Pistores q̄ velint panem cū tāta q̄titate ꝓparare. Pincerne q̄ velint vinum cum tali puritate ꝓpinare ⁊ non miscere. q̄ aūt aliter vinū prepararet exquo hominibus bibētibus damna inferentur omnia damna illa que intulisset ⁊ coram deo reus esset. Multi nanq̄ bibūt quādoq̄ de talibus vinis ita q̄ nocet eis in vita. ⁊ signanter mulieres impḡnate q̄ si ip̄m vinuz māsisset sicut deus creauit nulli obfuisset. Item q̄ mensurā nō rectam vel nō plenā ꝓximis dant graviter peccant ⁊ tenētur ad restitutōem. Item sutores qui promittūt se facturos calcios siue ocreas de bono corio ⁊ oppositum faciūt. Item sartores qui nouitates inueniūt in scissuris vestimētoz. q̄ fm Hen. de bassia super Gen. non licet tales nouitates ⁊ vanitates excogitare. ⁊ multo minus licet eas facere ⁊ ꝓparare nisi causa exposcat. Rātō huius est quia nullus prouocare debet proximū ad peccatū vel iuuare ad vanitatem.

UVA. BHSC. IyR_046

Ergo quis excogitāt ꝛ faciūt tales nouitates. q̄bus homines oīno non vtūtur nisi ad peccandum ꝓtici pes erūt illoꝝ pctōꝝ. qꝛ qui occasionem dāni dat dā nū dedisse videt. Item faber qui ferruꝫ corruptum ꝛ fragile vendit ꝓ bono. Item pannifices q̄ pānū laniant nimis extendendo. vel nō satis latū vel lon gum ꝓparant. vel vlnā nimis breuē būt. vel cū vl na vera male mensurant. ꝛ sic de alijs. Item instito res q̄ hoc q̄ bonuꝫ est supꝛaponūt. ꝛ illud q̄ ꝛeteri? est infra immiscēt. ꝛ sic simul totū ꝓ bono vendūt vel etiā male mensurāt cū pondere vel cū libra. Itē mercatores fallaces q̄ ꝓmos cū mendacijs decipi unt. Item carnifices q̄ carnes fetentes vendūt. ꝛ sic de alijs. Quicūq; sciēter ꝓtra talia p̄dicta faciūt suū p̄miū eternū amittūt. ꝛ cōtra iuramēta sua friuole ꝛ sciēter faciūt ꝛ periurīū incurrūt. ꝛ coram deo ꝑiuri sunt. Ergo tales diligentiā magnā apponere debēt vt suo iuramēto satisfaciāt. Sciendum tū q̄ p̄dicta iuramenta vt frequēter eis iniūcta sunt cū pecuniaria pena ꝛ quādo talē pecuniam persoluūt absoluti sunt a ꝑiurio. Sciendū q̄ oīnibꝫ p̄dictis qui sic ꝓmos ꝛecipiūt pctā nō dimittunt nisi restituant. ꝛ dā nū ꝓmus recompensent. Ergo illi sunt paīni q̄ sic cuꝫ suis laboribus damnātur q̄ sic insideliter laborāt ꝛ ꝓmos decipiūt. Ergo si vis q̄ labor tuus sit tibi meritorius. tūc fideliter labora. ℟ Secunduꝫ ē q̄ laboratores ꝛ mechanici in solēnitatibꝫ ꝛ festiuis diebus abstinere debēt a laboribus suis. qꝛ festū institutū ē vt quilibet deo deuotius ꝛ quietius seruire debeat. ſ. visitando eccl̄as. audiēdo missas ꝛ ſmones. ꝛ sic de alijs. quia in die festiuo homo recuꝑare debet bona neglecta ꝓpter labores p ebdomadā. Sꝫ oppositum faciūt q̄ in diebꝫ festiuis plus peccant q̄ alijs diebꝫ. sicut qui in diebus festiuis choꝛisant. vel ad tabernas vadūt ꝛ inebriant. vel luxurijs exercent ꝛ lusores qui ex cupiditate ludūt ꝛ deū blaſphemāt Contra quos dicit Exo. xx. Memēto vt diem sabbati sanctifices. i. summo studio p̄cipue peccata mortalia caueas. nihil in eo cōmittendo q̄ sit ꝺ̄ p̄ceptuꝫ diuinū. qꝛ multo maius pctū est peccare in die festi uo q̄ in alio. Item sciendū q̄ mechanici ꝛ laboratores q̄ in diebus festiuis laborant a deo q̄q; triplici ter punīūtur. Primo in tpalibꝫ. qꝛ tales ex hoc nō ditant. qꝛ quicq̄d lucrātur in tpalibus hoc pdūt in spūalibus q̄ sunt bona anime. Insup q̄q; ex per missione diuina infortunia habebunt in tpalibꝫ. ſ. q̄ captiuant vel a raptoribꝫ spoliantur. vel equi eoꝝ le dūtur vel morīūtur vel domus eoꝝ igne cōburūtur vel alia infortunia talibus accidūt q̄ sic depauperant.

Secūdo in corpe puniūtur. vt. ſ. q̄q; tales infir mātur p mensem vel p duos. vel cadūt q̄q; ꝛ frangūt crura vel brachia ꝛ sic de alijs. Et sic oportet eos tunc festiuare cū meritoꝫ deberēt laborare. qꝛ antea la borauerūt cū festiuare debuerūt. qꝛ ꝑ Salo. Per q̄ quis peccat p hec ꝛ torq̄tur. Tercio puniūtur in aia q̄ est maximū. qꝛ quotiens festū aliq̄d soluūt to tiens mortaliter peccāt ꝛ aiam ꝓpriā occidūt. Exod. xx. Qui polluerit sabbatū morte moriat. Sed illis q̄ festiuāt deus dat ꝓsperitatem corpis ꝛ aīme. Ergo mechanici ꝛ laboratores in diebꝫ festiuis debēt absti nere a laboribꝫ. Sꝫ q̄ritur q̄ debemus festum in cipe. Rñdeo q̄ tū ad feriatōnē a vespera in vesperā ꝛ intellige vesperā. i. sero. Tamē festoꝝ initium ꝛ fi nis iuxta eoꝝ qualitatē ꝛ regionū cōsuetudines ꝺua ri debet. ꝛ sicut magnitudo ip̄oꝝ exigit ꝓius incipe ꝛ tardius terminari. extra de ferijs. c. q̄ñ. Ergo dic rep̄henditur stulticia quorūdaꝫ hoīm simpliciū qui nō reputant peccatū esse sabbatis diebꝫ ꝛ nocte diu laborare. ꝛ secūda feria de mane surgere ꝛ laborare peccatū reputāt. cuius oppositū est verꝝ. Tercū q̄ laboratores et mechanici debēt laborare cū patiētia et tranquillitate cordis. qꝛ sunt in penitentia Ade et totius generis humani cōstituti. Gen̄. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Ergo penitētia illa pa tiēter est sufferenda. Exquo deus vult te sic bñ tūc libenter et fideliter et patienter debes laborare et hic cū labore tuo necessaria querere. et in futuro vitam eternam possidere. Et hi laboratores cum laboribꝫ suis celū acq̄rūt. Sed illi laboratores cū laboribꝫ su is infernū acq̄rūt q̄ cū impatientia vl' ex nimia auaricia vel inuidia: vel corrupta intentōne vires suas cū labore cōsumūt. vel q̄ blaſphemant deū. vel maledicūt ꝓmis in laboribꝫ ex ira vel impatientia et vindicta q̄ñ nō fm volūtatē eoꝝ ꝓcedit eis. vbi ḡa Sicut rusticus in agricultura. vectores in vectura. pastores cū pecoribus. vel q̄cūq; mechanicus. Silr serui ꝛ ancille q̄ aliq̄d accidit eis q̄d est ip̄is contra riū. Et q̄q; ex ira brutis aīalibus maledicūt q̄d est illicitū. quia oīs creatura dei est bona. Et si non licet maledicere aīalibus brutis multo minus licet male dicere hoīnibꝫ. Ergo cū ex ira et vindicta quis maledicit ꝓmo peccat mortaliter. Vnd̄ aplus. Neq; maledici. neq; raptores regnū dei possidebūt. Licet labor in se sit bonus et licitus. tamē ita laborātes vt iam dictū est. ſ. cū impatientia ꝛ fraude maledictā ꝛ infelicem finem sibi inducūt. Et dicuntur martyres diaboli. Et tales habēt duplicem infernū. qꝛ hic ha bent laborē istū et in futuro eternū supplicīū. Sꝫ bo ni laboratores qui volunt esse martyres xp̄i debēt fi deliter ꝛ cū patientia laborare. nec talia turpia verba ex ira ꝓferre nec etiā familiam suam permittere bla ſphemare. iurare. detrahere. maledicere. et sic d̄ alijs quia ibi non est fortuniū vbi non est deus. Sed vbi talia turpia verba ꝓferuntur ibi deus non est ſ̄ dia bolus. Et quandoq; dñs habebit infortuniū ꝓpter talem familiam. sicut rustici in equis ꝛ in frugibꝫ ter re et sic de alijs. ergo cum patientia pietate et bonita te laborare debemus. hoc ē beneplacitum deo et bo minibus. et nobis ip̄is meritoriū. Quartuꝫ vt me chanici non sint nouitatū inuentores in vestibus in edificijs. et sic de alijs vt magis lucrētur et citius di tentur. Sed queritur quid si artifices requirūtur et petuntur vt faciant talem vane dispositionis vestē? Respondeo fm Henricū de hassia. q̄ si non debēt artifices taliū esse excogitatores. multo magis nō de bent talium esse factores. nisi forte causa specialis q̄ñ q̄q; aliud exposcat. Et ratio huius est. quia nullus ali um ad vanitates debet prouocare. nec quisq̄ iuua re debet vt vani homines adinuētiones suas friuo las ꝛ nouas nec non illicitas et cogitatus suos no ꝯios expleant. Item alius doctor dicit. si ille petit vt nouas adinuentiones sibi facias et tu ad hoc consi liū das et facis ei. et ille hanc noxiam adinuentionē alios docet tunc tu eris particeps oīm peccatoꝝ. et

UVA. BHSC. IyR_046

et te cū illis dānabis. qz hoc ē vnū genus hoīm q̄rū pena auget vsq; ad nouissimū diem. s. q̄ sunt inuentores malarū nouitatū. Quintū ē vt faciāt ea q̄ sūt ad vsum licita et vtilia. et eadē illis vendāt q̄ eis licite vti volunt. Cōtra hoc faciūt illi q̄ ea p̄parāt q̄ nō nisi ad peccandū sunt apta. s. gladios toxicatos. z telas toxicata. et tarillos falsos. et sic de alijs. Et omnia peccata q̄ cuz talibz artificiatis rebz ꝑpetrant sup ipsos deuoluunt. Itē ꝑ hoc faciūt illi qui illis vendūt vel concedunt res q̄uis licitas q̄s sciunt velle abuti vbi gra. Gladiū facere est licitū. ꝛ qui vēderet vl cōcederet illi quez sciret velle abuti reus esset illius homicidij. Item bursas facere vel ānulos est licitum ꝛ si vēderet alicui q̄ vellet abuti. sc̄z qui vellet dare alicui psone ad alliciendū eā ad peccandū reus efficeretur illi⁹ peccati. Similit mediatrices siue copulatrices q̄ talia dona portant q̄ mittunt ad alliciendū ad pctā siue sint lr̄e siue munuscula ree erūt oīm pctoꝝ illoꝝ. Sextum est q̄ mechanici et alij laboratores debēt recipere cōpetens salariū ꝑ suis laborib⁹. Cōtra hoc faciūt illi artifices q̄ nimium ꝑ salario accipiunt. s. plus q̄ meruerūt z q̄nq; tales minus ditātur Item artifices z laboratores q̄ statutū z cōsuetū precium accipiunt. ꝛ infideliter laborāt z desidiose. quia aliq̄n tres dies laborāt q̄ in duob⁹ ꝑficere possent. Sz hoc ē ꝑ deū. qz q̄libet sic dz laborare ꝓximis sicut sibi vellet fieri si ip̄e laborātes cōduceret. Math. vij Que vultis vt faciāt vobis hoies hec facite illis. Ergo sp laborator cogitare deberet vtrū sibi placeret si alius sibi sic laborāret sicut ipse laborat ꝓximo suo. quia lex naturalis requirit hoc. Q̄ tibi vis fieri alij facias. Ergo q̄ nimiū ꝑ salario recipet vl infideliter laborāret ꝑ deuz z ꝓximū faceret. et de hoc penitere et cōfiteri deberet. quia vnusq̄sq; redditurus ē rōez in die iudicij de suo artificio z de suo labore. ℣

Septimū sine q̄ oia p̄cedētia nō valēt est q̄ hō in suo labore habeat rectā et bonā intentionē. Intētio est minimū in ope et maximū in remuneratione. ergo laborās intentionē debet dirigere ad deū vt in oi bus suis gloriaz dei querat. et nō solū corpis. ꝛ etiaz anime sue salutē a deo expostulet ꝑ suis laborib⁹. et sic in centuplo plus mereꝫ. Sz sunt q̄dā q̄ in suis laborib⁹ nec bonū nec malū intendūt. ꝛ quasi bos laborāt illicitū nō opant. nec indebito mō. ꝛ nullā intentionem bonā hñt. ꝛ sicut brutū aīal sp nisi ꝑ terrenis laborant Eccl̄s. Nihil hz hō ap̄lius iumento: Et talis hō brutalis nihil vel paꝝ glorie celestis mereꝫ ꝑ suis laborib⁹ q̄ est quasi pecus. Sz. d. ex quo necessaria est intentio tūc querit q̄lis debeat eē. Rñdetur q̄ intentio laboratoꝝ debet esse triplex. et sic semp merent Sap̄. iij. Bonoꝝ laboꝝ gloriosus ē fructus. Prima intentio debet esse vt q̄libet ideo laboret vt de iustis habeat vnde viuat. z ne necesse habeat furari vel alias iniuste acquirere. s. ꝑ rapinam vel vsurā vel fraudem. z sic de alijs. Sciendū q̄ bonum ē q̄ quis discat aliq̄d et aliquod artificium. qz scire laus est. Vnde Octauianus impator noluit filias suas sine arte laborādi ꝑmittere vacare. Quia inquit. Ego possem depauperari tūc filie mee cuz labore possent se nutrire. Sz aliqui diuites nr̄is tēporib⁹ verecundant laborare cū tñ laborare est ꝓpriuz hominis. Vnde Job. v. Homo ad laborē nascitur sicut auis ad volandū. Vnde aplus. Qui non laborat non māducet. Secunda vt in penitētia Ade sit. z ne caro habeat occasionē peccādi. Ergo quilibz debet laborare ne incidat in pctū z ne scādaliset ꝓximū. Exemplū in vitas patrū legit. q̄ laborās habz vnū diabolū temptantē eū. ꝛ otiosus hz mille demones q̄ eū tēptant et ad peccandū inducere intendūt Vñ otiosus dat locū diabolo. Vñ sicut in olla tepida residēt muscē. et in aq̄ stante crescūt vermes. sic in anima otiosa oriūtur male cogitationes. vñ Hiero ny. Semper aliq̄d boni facito. vt diabolus inueniat te occupatū. Tertia intentio est vt habeat vñ tribuat et subueniat necessitatē patienti. Cū enī oīes laborare nō possunt aliq̄ ꝓpter cecitatez qz ceci sunt. aliqui quia claudi sunt. vel qz alias infirmi sunt. z si deus cōtulit tibi fortitudinē vt laborare possis tunc ea intentiōe laborare debes vt pauperibus laborare nō potētib⁹ in omnib⁹ subueniās. Et illa elemosina ꝑ omnib⁹ multū placet deo. Vnde Hiero. Quis omnē censum tuū in paupes distribuas. nihil tamē apud christū erit ꝓciosius q̄ qđ manib⁹ tuis ipe cōfeceris. Sciendū etiā q̄ q̄nq; ip̄m artificiū ꝓpter deum ad pauperes exercendū est si tale ē quod pauperib⁹ valeat. sicut sartor in reficiendo tunicā. sutor i reficiendo calcios. et sic de alijs. Quia sicut seruimus deo de rebus nostris et de persona z de tempore. sic etiam de beneficio. qz rationē reddituri sum⁹ de artificio sicut de tpe z ꝺ reb⁹. Sed si aliqua diues psona diceret. Laborare nō indigeo. quia alias satis habeo. Rñdeo. Si tu nō indiges tū adhuc laborare debes ꝓpter pauperes qui per se laborare nō p̄nt. exemplo beate Elizabeth q̄ cū ancillis suis filabat et inde vestes pauperib⁹ faciebat. ℣ Itē legitur exemplū de rusticis z laboratorib⁹ in collationib⁹ patrū. q̄ cū q̄dā adduxisset ad Johez virū magne sanctitatis et enā virū miraculis illustratū hominē habentē demonem ferocissimū adiuratus ab eo noluit exire ꝛ eius verba cōtempsit. Aduenīente vo quodaz rustico in habitu seculari z̄. Quere hoc ante ser. xxvj. ℣.

Jn octaua pasce. Sermo. lvj.

Q̄ decē bona cōfert hominib⁹ bona societas.

Homas autē nō erat t cū eis q̄n venit Jesus Joh. xx. Notandū q̄ btus thomas xp̄m discipulis apparentez nō vidit. qz nō fuit cū eis. Sed post octo dies enz vidit qz tūc cū alijs discipulis cōgregatus fuit. Vñ dicit in verbis ꝓpositis. Thomas autē nō erat cum eis. Circa qđ sciendū q̄ vtile z salubre est hominem esse in bona societate. qz ex hoc cōsequit quis decem emolimēta. i. decē fructus q̄s confert bona societas.

A Primū bonū quod ꝓsequit quis ex societate bonoꝝ est acquisitio sanctitatis. Si enī tāta ē virtus societatis cū muliere fideli q̄ sanctificatur vir infidelis ꝑ mulierē fidelē. sicut dī. j. Coꝝ. vij. q̄to magis sanctificat q̄s ex societate multoꝝ bonoꝝ. ps̄. Cuz sancto sanctus eris. Scōm bonū ē sancta i bonis calefactio. Sicut. n. carbo frigidus accendit ex adiunctione cum alijs ardentib⁹. ita et tepidi ex adiunctione feruētium calefiunt Eccl̄s. iiij. Vnus quō calefiet et si dormierint duo fouebunt mutuo. Sicut enī lux siue ignis mō meli⁹ accendit q̄ ignē igni applicādo

UVA. BHSC. IyR_046

sic serui dei nō meli⁹ inflammant q̄ simul habitando. Tertiū ē corroboratō ꝓuer.xviij. Frater q̄ iuuat a fratre q̄si ciuitas firma. Sicut enī in ciuitate vnus mur⁹ aliū corroborat ⁊ turris turrim. ⁊ sic de alijs. sic in corpe vni⁹ congregationis vn⁹ ex alio corroborat in bono. Igit̄ ex sancta societate tria p̄dicta sequunt̄. Primū ē vtutū acq̄sitio. Et hoc q̄ ad incipientes. Scōm est vtutuꝫ feruoꝝ. et hoc q̄ ad ꝓficientes. Tertium ē virtutum firmitas. ⁊ hoc quo ad perfectos. Quartū ē cadētis subleuatō q̄ multis est necessaria Eccē.iiij. Si vnus ceciderit ab altero sulcieť ve soli q⁹ si ceciderit nō hz subleuantē se. Quia p exemplū alioꝝ corrigit̄ vita sua. ⁊ etiā ꝓpter oīonem illoꝝ cū q̄bꝫ morat̄ deus illuminat eū ⁊ dat sibi gr̄am resurgēdi. Quintū q⁹ vinci nō possunt faciliter a tēptatione diabolica. Can.vj. Terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Exemplū pz. q⁹ lupus inuadit vagā tē ouē ⁊ rapit. ꝫ si esset in medio gregis nō tā cito eādem ouē inuaderet. Sextū ē vltionis diuine īdulgentia Geñ.xviij. Si inuenero in sodomis q̄nq̄ginta iustos in medio ciuitatis dimittaꝫ oīi loco ꝓpter eos. Si autē rōne societatis bone tam modice parati sunt parcere tāte multitudini et in tāt⁹ sceleribꝫ nunq̄d nō ꝑcet paucis ⁊ in culpis modicis ꝓpter societatē bonoꝝ. Septimū ē p̄mia xp̄i Matt.xviij. Vbi duo vel tres cōgregati fuerit in noīe meo: ibi ī medio eoꝝ sum. Xp̄s in medio eoꝝ ē p aliquem effectū gr̄e. Sic enī dī in p̄bꝫ ⁊ inter homines habitare Jn signum hui⁹ q̄n apl̄s dat? ē spūssanctus tunc fuerūt simul congregati. Et ī signū hui⁹ beat⁹ Tho. nō meruit videre xp̄m q⁹ nō fuit in congregatiōe discipuloꝝ. Octauū ē p̄cum exauditio. Obtinet enī multitudo q̄ non obtinet aliq̄s solus. Fm illud Hiero. Impossibile ē p̄ces multoꝝ nō exaudiri Mat.xviij Si duo ex vobis ꝓsenserint sup terrā de oīi re quacunqz petierint fiet illis a patre meo. Quāto magis vbi nō duo vel tres ꝫ maxima q̄uenit multitudo ad rogandū aliquid obtinebit. Ergo ille oēs oīones q̄ fiunt a cōitate sicut in ecclesijs consuetū ē fieri p⁹ sermonē sine ille fiant ꝓ viuis siue ꝓ defunctis: siue p q̄cunqz causa valde efficaces sunt. Et est talis oratio elemosina spiritualis quā q̄s ꝓ necessitate ꝓximi facit. Talis oratio est valde accepta deo cuꝫ q̄s ex charitate fraterna ꝓ alijs rogat deuꝫ. Vñ Crisosto. sup Math. Pro se enī orare necessitas cogit: ꝓ alijs autē charitas fraternitatis hortatur. Dulcior est autez ante deum oratio. nō quā necessitas trāsmittit ꝫ q̄m charitas fraternitatis cōmendat. Greg. in moral. Quisquis ꝓ alijs intercedere nititur sibi potius ex charitate suffragatur. et ꝓ semetipso tanto citius exaudiri meretur q̄to deuotius pro alijs intercedit. B

Bonum est securitas in agone mortis q⁹ magis sceure vadit q̄ si solus esset. Exemplū de quodā heremita sancto viro. cui cuꝫ revelata. fuisset hora mortis sue ꝓpinq̄: accessit ad cenobiū ꝓpinquū petēs recipi ibidē. Cuꝫ autē abbas difficultatē ei in hoc exhiberet timēs ne eis esset ḡuamē ꝓpē senectutē ⁊ debilitatē suā. ip̄e rñdit. ne hoc timerent q⁹ cito moritur? esset sicut sibi fuerat revelatum. Et abbas. Quare q̄ vis mutare statū tuū. ꝓ taꝫ modico tpe cū multi possint ex hoc scādalisari ⁊ turbari: Rñdit. q⁹ securius esset trāsitū piculosuꝫ trāsire in societate q̄ soluꝫ. Et ideo cū trāsitus mortis esset piculosissim⁹ affectabat se illū magis trāsire in societate q̄ solus: expauescēs illos inimicos q̄ ibi p̄sentes erunt. Et recept⁹ p⁹ paucos dies mortu⁹ ē inter frēs. in societate securi⁹ pertrāsiens trāsitum mortis. L Decimū q⁹ maius p̄mium post vitā habebunt ꝫ hoc specialiter ptinet ad religiosos. Cum enī maiori vtuti maius p̄miuꝫ dat̄ viuētibꝫ sub obedientia dat̄ maius p̄miū. Jdeo dicit Señ. Hoc solū vtuti adijcies q̄ ꝓprie voluntati detraxeris. q⁹ maximū ē frāgere volūtatē ꝓpriā. Vñ eusebi⁹ in epla Jllū diē te tm̄ bene vixisse puta in quo voluntatē ꝓpriam abnegasti et desideriꝫ restitisti. Jō dicit de xp̄o Phil.ij. Factus obediēs vsq̄ ad mortē. mortem autem crucis ꝓpter q̄ et deus exaltauit illū et dedit illi nomen q̄ est super omne nomen. Exemplum legitur de hoc in vitaspatrū. q⁹ cū essent quatuor ordines cuidaꝫ viro sancto ostensi. s. infirmantiū et deo de hoc gratias agentiū. seruientium infirmis in hospitalibꝫ. solitariorum. ⁊ viuentiū in cōgregatione sub obedientia. et quartus appareret sublimior. querēti cur hoc esset. dictū est ei. q⁹ oēs alij faciunt fm ꝓpriam voluntatem. hij autem q̄ sub obedientia patrū viuūt non fm ꝓpriam volūtatem faciūt. sed fm alterius voluntatē et ideo maioris virtutis sunt.

De eadem dominica Sermo.lvij.

De cicatricibꝫ vulerum christi.

Afer digitum tuum

huc Joh.xx. Sciendum q⁹ xp̄s seruauit cicatrices vulnerum in suo corpe glorificato ꝓpter nouem. D Primo vt per hoc ostenderet verā resurrectionem q⁹ in eodem corpore in q̄ passus fuit resurrexit. Sic ⁊ nos cum eodem corpore nostro resurgemus sicut xp̄s. Et qui hic plus patitur infirmitates ⁊ tribulationes patienter ille in resurrectione magis letabitur. Sz tm̄ sicut stella differt a stella in claritate. ita et corpa sanctoꝝ. q⁹ q̄ hic ī maiori abstinētia ⁊ duricia sue carnis vixit et etiaꝫ castior fuit ille clarius corpus in resurrectione habebit.

Scōo in signū victorie suauit cicatrices Esa.lxiij Ego qui loquor iusticiā et ꝓpugnator sum ad saluādum. Xp̄s nō ex impotentia curādi cicatrices seruauit ꝫ vt ꝑpetue glorie circūferat triūphuꝫ. Sicut enī honor est militi de p̄lio reuertēti deferre scutū fractū sic honor est xp̄o secū deferre victorie sue gloriosum triumphū. Vñ aug⁹ dicit q⁹ in corpibꝫ martyrum manent cicatrices in signū victorie et reuerentie.

Tercio vt discipulos in fide cōfirmaret. ⁊ vt nob̄ fidem resurrectionis astrueret. Sicut patet in beato Thoma qui noluit credere. et dixit. Nisi videro in manibus eius fixurā clauoꝝ et mittā digitū meū in locum clauorum. et mittā manū meā in latus ei⁹ nō credā. Et post dies octo iterū apparuit discipulis. et dixit Thome. Jnfer digitū tuū huc et vide manus meas. et affer manū tuā et mitte in latus meū ⁊ noli esse incredulus sed fidelis. Et ergo ad dubitantium corda sananda cicatrices vulner̄ sunt seruate. Jtem Greg. in omel. Egit nāq̄ miro modo diuina clemētia vt discipulus dubitans dum in magistro palparet vulnera carnis. in nobis sanaret vulnera infidelitatis. Plus enī infidelitas Thome ad fidē q⁹ oīm

UVA. BHSC. IyR_046

LVII

discipulorū fidelitas ꝓfuit. qz dñs ille ad fidē palpando reducāt mēs nīa oīm dubitatione postposita in fide solidāt. Quarto vt ad amorē suū nos alliceret oīm cicatricū. Si quis ꝓpter dilectū amicū ꝑmitteret sibi manū vel pedē abscindere vel oculū eruere et hoc faceret illi amico in subleuationē. qñcunqz talis amicus cerneret in suo amico talē charitatē allicerēt vtiqz ad reamandū z ad regnandū sibi de bis q̄ passus eēt ꝓ eo. Sic sili mō cicatrices xp̄i z eius gloriosa passio debēt nos allicere ad amandū eūz. quia non solū manū vnā vel pedē vel oculū. ꝫ totum corpus suū cū oīmbus mēbris exposuit. Quinto seruauit cicatrices vt interpellet ꝓ nobis ad patrem. Ē Ad̄ sciendū q̄ xp̄s q̄druplicīter orat ꝓ nob ad patrē. Primo vbo Jobis.xvj. Ego ꝓ eis rogo zc. Dicāt etiā Lu.vj. Qz sepius ꝓnoctabat i oratione. Item Math.xiiij. dicīt Qz ascendit in montē solus orare. Modo xp̄s ꝓ se nō indiguit orare. ꝫ ꝓ nobis peccatoribus orauit. et exemplū orandi nobis tribuit. Scdo orauit ꝓ nobis cū lacrimis i cruce pendēs. Heb.v. Cū clamore valido z cum lacrimis exauditus ē ꝓ sua reuerentia. Sic et nos orare debemus cum clamore z desiderio magno z lacrimarum effusione ꝓ nobis et ꝓximis. Tunc dñs cuilibet nostruz sic deuote orāti dicet illud Isa.xxxviij. Audiui vocez tuā et vidi lacrimas tuas. ꝑs. Clamauit ad me et ego exau. eum zc. Tercio orauit ꝓ nobis cum effusione sanguinis sui. Hebr.xij. Accessistis ad sanguinē melius loquentē q̄ sanguis Abel Sanguis enī abel petebat vindictam super Cayn. ꝫ sanguis xp̄i petit misericordiā. Ergo quotiēs xp̄s sanguinem suum fudit totiens ꝓ nobis orauit eūz vulneribus et sanguine suo. Quarto orat ꝓ peccatoribz cicatricū ostensione. quia eas patri representat vt nobis eum reconciliet. Cicatricū enī representatio est quedā apud patrē ꝓ nobis aduocatio. sic miles tacens ab impatore impetrat q̄n vulnera q̄ ꝓ eo ꝓtulit demonstrat. Legīt in bistoria scola. q̄ antipater idumeus magni berodis p̄r in quodā ꝓlio in seruitio impatoris multis vulneribus ꝓfossus ē q̄ tandē ab emulis accusatus relectis vestibus dixit. Ego nolo me verbis excusare apud te. sed ista vulnera q̄ suscepi ꝓ te loquant̄ ꝓ me si ego diligo te. Tunc cesar ip̄m in gr̄am suscepit. Sic xp̄s vulnera patri ostēdit vt insinuet q̄tum nos dilexit. Bern̄. O hō securū accessum habes ad deū. vbi habes matrē ante filium z filiū ante patrē. mater ostēdit filio pect̄ z vbera. filius ostendit patri latus z vulnera. quō poterit ibi esse repulsa vbi tot concurrūt charitatis isignia. Oīm etiā apl̄s Ro.viij. Qui est ad dexterā dei q̄ etiā pro nobis interpellat. Item.j. Jobis.ij. Si q̄s peccauerit aduocatū habem̄ apud patrē ih̄m xp̄m iustū. z ipe est ꝓpciatio ꝓ peccatis nostris. Unde ꝑs. Respice in faciē christi tui zc. Deus p̄r respicies q̄ charc ecclesia filio suo constitit. parcit ecclesie sue.

Sexto cicatrices obseruauit vt nō obliuiscāt nr̄i. Scripsit enī nos in triplici parte corporis. In manibus vt nos velit in omnib̄ necessitatibus adiuuare In pedibus vt nunq̄ velit a nobis separi. sed semp nobiscum manere. In corde vt semper velit memor nostri esse et bonum nobis optare. Et si mater obliuiscatur filij sui quando vomuit vel aliq̄d aliud opus facit. tñ xp̄s nunq̄ obliuiscitur nostri. Et in signum recōpensationis tunc sepius et frequentius debem̄ etiam cogitare de christo et memorari suaz amaram passionem et sibi cōpati. quia hoc est sibi valde acceptum et nobis valde meritoriū. Unde Albert̄ magnus. Simplex recordatio seu meditatio passionis christi plus valet q̄ si integruz annū ieunaret quis in pane et aqua. vel si quotidie virgis vel flagellis cederetur vsqz ad effusionem sanguinis. vel si quotidie legeret vnum psalterium. Septimo seruauit cicatrices vt eas in iudicio malis ostendat. vt mali videant q̄ iuste sint damnati. Unde dicit eis in hec verba vt dicit Crisost. sup Mathe. Ego ꝓpter vos hō factus fui. ꝓpter vos alligatus sum. delusus. cesus crucifixus. vbi est tantarū iniuriaz mearuz fructus. Ecce preciū sanguinis mei quē dedi in redemptionē animaz vestraz. Ubi est seruitus mihi impensa quaz ꝓ precio sanguinis mei mihi debuistis. Ego super gloriā meam vos habui cum essez deus apparens hō. z viliorē me oīmbus rebz vestris fecistis. nā omnē rem vilissimam terre amplius dilexistis q̄ iusticiā meam et fidem. Sciendum q̄ demōstratio signoz fiet in publico i extremo iudicio. cū celestis rex z iudex in vallem iosaphat patenter descendet. passionis insignia radijs solis lucidiora ferens. vt videāt omnes reprobi q̄ iuste damnent̄. qui tātū preciū sui precioſi sanguinis cōtempserunt. Aug. Fortasse dominus in corpore suo cicatrices seruauit vt vulnera cordiū discipulorum suoz sanaret. z vt in iudicio bostibus exprobraret. Octauo etiaz seruabit cicatrices in iudicio ꝓpter bonos et iustos q̄ et ipi videāt q̄ misericorditer sint redempti per passionem christi et ꝓpterea de hoc gaudeant et deum imꝑpetuū laudent. Nono post iudiciū in celo cicatrices seruabit ad maiorem gloriā bonorum. Si nullam gloriaz habituri essemus in celo ꝓter illam quā habebimus de quinq̄ cicatricibus vulnerū xp̄i nunq̄ sufficienter possemus deo hic regratiari et deseruire. etiam si mille annos hic viueremus z deo fideliter z laudabiliter seruiem̄. quia cicatrices sunt in xp̄o nō in deformitatem sed ad magnam pulcritudinem et decorem. Unde dicit Crisost. q̄ super radios solis erūt lucidiores. Sciendum q̄ in celo habebimus accidentale gaudiū de cicatricib̄ vulnerū oīmnū martyruz Unde aug. in li. de ci. dei. Nescio quō sic afficimur amore martyrū beatorum vt velimus in illo regno videre vulnerū cicatrices que ꝓ xp̄i nomine ꝓtulerunt et fortasse videbimus. non enī deformitas i eis ꝫ dignitas et pulcritudo erit.

De eadē dominica. Sermo.lviij.
De iustis qui sepius recidiuāt.

Espondit thomas dominus meus z deus meus Joh.xx. Verba predicta quilibet pōt dicere qui digne in hoc sacro tpe cōicauit et adhuc non recidiuauit. Sciēdum q̄ illi qui post p̄niam et sacram cōionem redeūt ad peccata sunt sicut serpentes enacuātes venena z iterum resumentes Et sunt sicut canis reuertens ad vomitum suum. vt dicit Prouerb.xxvj. Et licet omnes homies nequiter faciāt qui recidiuāt tñ specialiter octo genera hominū sunt q̄ ꝓ alijs citius

UVA. BHSC. IyR_046

et peius recidiuare cōsueuerunt. ℣ Primi sunt tyranni seu oppressores pauperū. vt magnates qui postcō consuecuerūt subditos ⁊ paupes exactionare et ab eis seruitia extorq̄re difficile est eis hoc dimittere.et tales raro verā penitentiā faciūt. licet q̄q; cuz deus pmiserit sup eos infirmitates vel aliquā aliam plagā pniaz agāt ⁊ ꝓmittāt paupes ampli⁹ nō ḡuare ⁊ oia restituere. tñ statim vt deus cessat a plaga ⁊ gladiū vltionis suspēdit q̄ eos pcusserat statim obliuiscunt ⁊ redeūt ad peccata cōsueta. Qz hoc vez sit patet in pharaone quē de⁹ plagauit ꝓpter oppressionē ⁊ flagellationez populi isrl' quib⁹ eos angariauit edificādo illas ciuitates Phiton et Ramases. et sepius illis plagis monitus pniam egit. ℔ flctā. q; cessante plaga recidiuauit. Cū autē moyses et aaron sibi et terre sue vltimam plagaz inferrēt dixit pharao Ite ⁊ orate ꝓ me. Finaliter eis recedentib⁹ persecut⁹ est eos. ⁊ sic in recidiuo peccati submersus est. Sic timendū ē de illis q̄ sepe recidiuāt ne et illi submergātur ⁊ moriant in peccatis. Et tales q̄ sic subditos suos opprimūt ⁊ indebitas exactiōes i eos faciūt tenētur cora deo ad restitutionē ipis subditis si volūt seruari. Scōi sunt vsurarij. lusores ⁊ falsi mercatores. fures. et deceptores. et sic de alijs. Illi vir agūt verā penitentiā ⁊ sepius ⁊ frequēter redeūt ad peccatuz. Tales enī q̄ in q̄dragesima pmiserūt restituere que sunt alioz ⁊ itez post pasca vsurā ⁊ iniusta lucra recipiūt. Qui etiā sic diuitias amant similes sunt iude q̄ vt dicit occidit ꝓpriū patrē. ⁊ accipiēs matrē in cōiugē peccauerat. ⁊ p⁹ egit pniam relictis diuitijs q̄s male acquisierat seruiendo pylato. Postea recidiuauit furādo decimā ptem de pecunijs xpi ⁊ discipulorū eius. ⁊ sic ꝓpter auariciā vendidit xpm ibm et recidiuās despauit ⁊ laqueo se suspēdit. Laueant enī sibi omnes auari ne sic sine penitentia decedāt. ⁊ sic damnentur cum iuda. quia si saluari volunt oportet de necessitate vt omnia iniusta bona restituant. Vnde Aug⁹. Peccatum non dimittitur nisi res ablata restituatur. Tertij sunt sortilegi. incantatores et inuocatores demonum. necromantici. superstitiosi. carminatrices et phitonisse. qui vt in plurimuz reuertunt ad peccatum. vt patet in illa phitonissa ad quā accessit rex Saul rogans vt suscitaret sibi samuelem ꝓphetaz qui mortuus fuerat. sicut scribit. j. Regū. xxviij. Illa enī mulier simul cum alijs mulierib⁹ phitonissis ꝓhibita fuit ab incantationib⁹. Et tunc ad rogatū regis saul ipa recidiuauit. Luz enī saul desideraret hoc ab ipa fieri. et mutata veste veniēs rogaret eam vt suscitaret samuelē. Tunc respōdit mulier. Ecce tu nosti quāta fecerat saul et quomō eraserit magos ⁊ ariolos de terra. quare ergo insidiaris anime mee vt occidar? Et iurauit ei saul dicēs. Viuit dominus quia non eueniet tibi quicq̄ mali ꝓpter hanc rem. Et prius saul deleuit phitones ⁊ diuinos et cum dñs recessisset ab eo dereliquit deum et veritatem a mortuis quesiuit p phitonissam et incātatricem. Et sic ipe saul tūc cum filijs suis interfectus est a philisteis in bello. Sic isti sunt digni morte q̄ accedunt ad phitonissas contra p̄cepta dei ⁊ ecclesie. Et etiā ipe incantatrices q̄ sic recidiuant postmodū de facili sine penitentia decedunt. Sciendū q⁹ multi sunt qui post penitentiā q̄ infirmātur in corpe accedunt ad incātatrices ⁊ carminatrices et faciūt se carminari. qđ est grāde peccatū mortale. Itē aliqui parentes sunt q̄ pueros suos infirmos ad tales incantatrices portāt. ⁊ hi similiter ḡuiter peccāt. Itez aliqui cum infirmant accedūt ad iudeos ꝓ medicinis. qđ ꝓhibitū est ab ecclesia. Ergo qui infirmant debent accedere ad xpianos medicos ⁊ vti medicinis eoz̄. qz quicq̄d naturalem effectū habet hoc licituz est. sic de herbis fit medicina. Quia altissim⁹ de terra creauit medicinā. Quarti sunt detractores qui consueuerunt infamare ꝓximos verbis suis. Tales vix vere penitent ⁊ multotiens recidiuant. Sicut enī serpēs q̄n grauat veneno tunc sumit herbā amarā ꝓ quam euomit venenū. ℔ postea iterū comedit res venenosas quib⁹ occidit hominē quē mordet. Sic et isti detractores venenū emittūt dum penitēt. ℔ iterū venenosas cogitationes in cor assumūt q̄n mala de ꝓximis iudicāt. ⁊ tūc itez linguis venenoſ mordēt ꝓximos q̄n eis occulte obloquunt. Ergo q̄libet dz se cauere a detractione ꝓximi. Dñ Hiero. Noli diligere detrahere ne eradiceris. Pauci enī sunt q̄ huic vitio plene renūcient. Itē qz tale peccatuz vix dimittit Hieroni. Non facilis venia prava dixisse de rectis Quinti sunt luxuriosi ⁊ adulteri ⁊ sodomite q̄ desolati recidiuāt. Sicut vxor loth q̄ delectabat manere i sodomis. Et ideo ꝑmittit q⁹ nō ob aliā cām retrospexit nisi forte qz libēter vixisset vltra cū eis. ⁊ voluit de ꝓditione ⁊ subuersione illoz. Nō enī rationabile ē q⁹ deus mutasset eā instatuā sal' ꝓpt̄ solā retrospectiōez nisi ⁊ aio voluisset redijsse. Hm illud dictū euangelij. Nemo mittens manū ad aratrū ⁊ respiciens retroaptus ē regno dei. Nō enī intelligit ibi corpalis retrospectio. qz hō arādo ⁊ retrospiciēdo pt regnū dei obtinere. etiaz si oculo corpali ad diuitias respexerit q̄s dimisit. Sz itelligit de retrospectiōe mētis ⁊ psensus. q̄ q̄s affectat redire ad ea q̄ dimisit. Minuite vo luptuosi ⁊ luxuriosi lz ꝓpt̄ ꝓdicationē Jone pniam egerit tñ postea recidiuauerūt. Sz aliq̄ dicūt ñ posse diu cōtinere ab actu luxurie qđ simplr ē falsuz. qz ex ℣ seq̄ret q⁹ de⁹ p̄cepisz nob aliq̄d qđ eēt impossibile nob adimplere. Dñ Bern̄. Maledict⁹ hō q̄ dicit deū p̄cepisse ipossibile. Dñ si tal' hīet tātā voluptatē prinēdi q̄tā hz vinū suū in vase custodiēdi. ⁊ cū tāta diligētia obstrueret sensus corpis cū sentit se p occasionē sensuū tēptari carnalr cū q̄ta diligentia obstruit foramē vas repletū cū vino cū sentit vinū exire vel stillare de illo ꝺ facili ptineret. Patet etiā ex ℣ q⁹ si cuz vno actu luxurie deberet pdere oia bona tpalia sua vl' si sciret se amissuz pedē vel manū vl' ambos oculos. vel si sciret sibi p̄patum igneū lectū in q̄ deberet cremari sicut btūs Laurēti⁹ in craticula oīno abstineret ⁊ nunq̄ vsq; ad mortē aliquē actū luxurie scienter ⁊ volūtarie ꝓpetraret. Sexti sunt gulosi in delitijs assueti ⁊ nutriti a iuuētute tales vt frequent recidiuāt. Hoc patet in filijs isrl' quos dñs pauit in deserto manna et dixerūt. Anima nostra nauseat super cibo isto. da nobis carnes. Et etiā murmurātes dixerunt Nume. xj. Recordamur piscium q̄s comedebamus in egypto. ⁊ peponuz et ceparum. allei et porri ⁊c. Et cupierunt ea que reliquerant exeundo de egypto. et ideo occisi sunt i deserto. ps. Adhuc esce eorum erant in ore ipsorum. ⁊ ira dei ascendit super

UVA. BHSC. IyR_046

eos. Et vocauit moyses locū illū sepulturā ꝓcupiscē tie. ibi enī sepeliuit moyses populū q̄ desiderauit carnes. Sic timendū ē de gulosis qui mō redeūt ad crapulā ⁊ ad ebrietatē suā. sicut illi q̄ in q̄dragesima penituerūt. ⁊ in pasca cōicauerūt. ⁊ tā econuerso ad tabernas vadūt ⁊ se inebriāt. ⁊ sic deū expellūt. Vnde Ambō. in li. de pnīa. Ebriosus ꝓfundit naturā. amittit gratiā. pdit gloriā. incurrit dānationem eternā.

Septimi sunt q̄ assueti sunt iurare et blasphemare. Tales ⁊ si q̄nq̄ peniteāt tñ cito recidiuāt. Vnde Arist. vij. ethi. Difficile ē resistere cōsuetudini q̄ assimulatur nature. Vñ idem. ij. ethi. Ex actu frequēter iterato fit habitus. Et tales sic iurātes et blasphemātes replebūtur oi iniq̄tate. Vñ Eccl. xxiij. Vir multū iurās replebit iniq̄tate. ⁊ nō recedet a domo eius plaga. ℣ Octaui sunt superbi q̄ etiā vix vl' nūq̄ superbiā deponūt. Et si quādoq̄ ad tps deponūt tñ sibi reassumūt vt patz in illis q̄ in q̄dragesima deponūt superbū habitū. s. longas manicas ⁊ scissuras. sed post festū pasce imediate reassumunt. Vnde dixit q̄dam mulier ad q̄ndam bonū virū. Dñe ad quid valet cōfessio mea. ego cōfiteor de superbo habitu ⁊ tamē easdem vestes adhuc in camera et in cista retineo. ⁊ desistere non intendo. Et talis cōfessio nihil pdest q̄ nō fit cū firmo ꝓposito emendādi. Et ista octo genera hominū vix vel raro se emendāt.

Dñica pma post octauas pasce.

Sermo. lix. De prelatis ⁊ subditis.

Ho sum pastor bonꝰ

℟ Joh. x. Sciendū q̄ p pastorem in pīsenti euāgelio intelligit̄ platus. ⁊ p oues intelligunt̄ subditi. Vnde hec tria sunt dicēda. ℣ Primo quid tenētur prelati subditis. Secō quomō omnes hōies sunt simules. Tertio q̄d subditi tenētur platis. ℣ Ctū ad pmū est sciendū q̄ prelati tenentur tria subditis. Primum est vt terrā suam et subditos suos defendāt. q̄ gladi⁹ datus est eis ad hoc vt videlicet populos et subditos et terminos a deo sibi cōmissos sollicite ⁊ p posse defendāt et homines pacifice viuere compellant. defendendo ecclesiam exterius a paganis ⁊ ab infidelibꝫ ac hereticis. interius a predonibus maleficis ⁊ hmōi. Item ptegendo viduas ⁊ orphanos ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos q̄ seipos tueri nō possunt. Vñ. ij. Macha. vlt. vidit Macha be⁹ extēdisse manū Hieremiā ⁊ dedisse gladiū aureū inde dicentē sibi. Accipe gladiū sanctū. munus a deo quo deijcies aduersarios populi mei isrl'. Dicit ei gladiū sanctū. nō q̄ gladi⁹ sit sanct⁹ ꝫ q̄ sanctus facit bene vtentē. vt Karolū. Henricū. Ludouicū. et sic de alijs. Sciendū q̄ rectores ad hoc statuti sunt vt vnusq̄sq̄ terrā sibi subiectā in pace teneat. quia si esset terra alicuius pncipis ita ampla q̄ et vltra mare se extēderet. tūc de oibꝫ pctis q̄ fiūt in ea per raptores et alios malefactores quibꝫ resistere posset redditurus eēt rōem deo. Vñ si psidentes pñt ꝓhibē mala ⁊ nō faciūt dānabunt̄. Hoc merito aduertere deberēt isti plati ⁊ psidētes q̄ de sua potentia ⁊ dignitate nescīt nisi gliari. tota die occupantes se in torneametis. venationibꝫ ⁊ potationibꝫ. ⁊ sic de alijs mundi vanitatibꝫ. nunq̄ vel raro se occupātes circa pauperū. viduarū. clericoꝝ. religiosoꝝ. orphanoꝝ. ⁊ huiusmōi ꝓtectionē. cuz tamē nulla alia de causa deus eis ꝓtulerit talē ptātē nisi ꝓ tuitione eccie. et pauperꝝ Vñ Mu. xxv. dixit dñs ad moysen. Tolle cunctos pncipes ppli ⁊ suspēde eos ꝑ solē in patibulis. Et ℣ dico fm glo. q̄ vel erāt auctores pcti illius ppli. vel q̄ nō ꝓhibuerūt. Scōm ē in q̄ tenent̄ dñi subditis si saluari volūt vt sint ipis clemētes sicut deū volūt sibi hīe clementē. q̄ si q̄s cupit deū sibi esse ꝓpitiū nō crudelē. ita ipse suo subdito esse debet. Vñ Seneca. Sic cū inferiori viuas quēadmodū superiorē tecuz viuere velis. Vñ btūs Johes bap. req̄situs a militibus quid facere deberēt: rñdit. Neminē ꝓcutiatis. nemini calumniā faciatis. et estote ptenti stipendijs vīis. ℣ Querit̄ vtz dñs possit aliq̄d vltra censum debitū a subditis exigere vel accipe: Rñdeo q̄ ex causis rōnabilibꝫ pōt vltra censuz debitū petē moderatū auxiliū ⁊ subsidiuz a subditis dūmō hoc petat sine coactione. Prima cā ē ꝓ defensione patrie. vt cū patria iniuste ab hostibꝫ inuadit̄. Tūc enī subditi nō solū tenent̄ res suas imptiri. ꝫ etiā tenent̄ ad ℣ corpaliē laborare. Secūda si sit captus in iusto bello Tertia si ex iussu pncipis vel pape debeat ire ꝑ hereticos vel paganos. Quarta causa ē si debeat vel velit filiū militare vel filiā despōsare. In oibꝫ hijs ⁊ silibꝫ pt licite a subditis petere subsidiū moderatū. Sed si dñs vult ludere in aleis vel se exercere in alijs vanitatibꝫ. ꝓpter tales casus non licet quicq̄ exigere. et si exigit tenetur restituere fm Guil. extra de consuetu. in fine. Sciendum q̄ qui vltra debitū censum accipiunt a subditis nisi in casibus concessis et iam enumeratis ꝓditores dicuntur. et ratō est. quia eandez fidem domin⁹ debet subdito quā subditus domino. Sed si subditus capi faceret dominū. vel aliud malum ei inferret diceretur ꝓditor. Sic est et de domino quo ad deū. Sed diceres. si nō esset meus subditus non facerē: Respōsio. Ideo nō est tibi commissus a domino vt eū spolies ⁊ exactiones. sed vt eum ꝓtegas. Et talis est dñatio diabolica que affligit subditos suos sibi seruiētes. Item tales iudiciū dei sine misericordia merent̄. quia talē se exhibet eis domin⁹ Jesus quales ipi exhibuerunt se suis subditis. Vnde Luce. vj. Eadem mensura qua mensi fueritis remetietur vobis. ℟ Exemplum legitur q̄ quidam miles habuit patrē et matrē qui multū fuerūt misericordes et timentes deū. Sed defunctis parentibus filius effectus est oppressor subditoruz et pauperum. Et cum argueretur ab amicis et religios⁹ q̄re intantū spoliaret suos subditos: respōdit. Oues nostre sunt. ideo debemus eas tōdere et vti eis. Tādem deus volens eum ab hoc errore reuocare ꝓpter seruitium qō in iuuentute deo exhibuit. misit ad eū angelum. qui rapto eo ostendit ei pulcrū palatiū in quo erant homines vestiti aureis vestibus. ⁊ cantabant dulcissime. et omnia genera organoꝝ audiebāt̄ in illo palatio. Qui audiens tñ gaudiū palatiū volebat intrare. et repulsus est a custode porte dicēte. Quomodo vis intrare illud mundissimū palatium et pulcerrimū cū habes vestē sanguinolentam. Qui cū respexisset vidit se respersuz sanguīe. Cui angel⁹ Iste ē sanguis ⁊ labor pauperꝝ quē violēter ⁊ sine iure exactionādo a subditis accepisti. Si igit̄ vis intrare illud palatiū reijcias a te istaz vestē. Qui ad

UVA. BHSC. IyR_046

se rediens vitam in melius cõmutauit. et oĩa iniuste recepta restituit. et postea multũ eis misericors fuit. ⁊ tãdem vitam in bono finiuit. Terciũ est q̃ dñi esse timẽtes deũ et humiles ad ꝓximũ. Dico q̃ multũ debent timere deũ ipi plati q̃ qñ subditi peccant tũc puniunt in pñti ꝓ suis excessibꝫ. ꝫ nullus est qui dñis et ꝓlatis audet veritatẽ dicere. vel eoꝝ excessus punire. ꝫ omnia durissimo dei iudicio reseruantur. Sap. vj. Judiciũ durissimũ fiet his q̃ ꝑsunt. Ratõ quia tũc deus nihil curat de dignitate aut nobilitate aut potestate sicut nec de infimo leproso. q̃ deus nõ est acceptor ꝑsonarũ. ꝫ vnũquẽqꝫ iudicat ꝫm opera sua et merita. Sꝫ q̃tuꝫ ad ꝓximos et subditos ꝓlati dñi esse humiles. sic q̃ nõ debẽt spnere subditos ꝓpter pauptatem. Dñs greg. Oẽs frẽs sumus vnius impatoris ptãte cõditi ⁊ sanguine redẽpti. Et idcirco frẽs nr̃os q̃tũlibet paupes ⁊ abiectos in nullo despicere debem⁹. ℒ Sed q̃tum ad secundũ sciẽdum q̃ tam nobiles q̃ ignobiles tam iuuenes q̃ senes sunt similes in q̃tuor. Et ista similitudo dꝫ esse causa dilectionis adinuicẽ. Primo q̃ de⁹ nos omnes creauit ꝑ. Jꝑe fecit nos ⁊ nõ ipi nos. ḡ de⁹ est pater omniũ nr̃m. ꝫm dictũ xpi in euãgelio vbi dicit Vn⁹ em̃ est ꝑ vr̃ ⁊c. Itẽ in euãgelio Jobis dicit. Oẽs em̃ vos frẽs estis. Itẽ oĩes ab adã nati sum⁹ et de eodẽ limo oẽs formati sum⁹. Scõo q̃ nudi nati sum⁹ Job. j. Nudus egressus suꝫ ꝺ vtero matris mee ⁊c. Ditissim⁹ rex mũdi pauper natus est q̃ pauprim⁹ hominũ mũdi mortuus sit. Hoc ꝓbat. q̃ q̃tumcũ qꝫ paup moꝛ aliq̃d post se relinq̃t. immo ad min⁹ pãniculos aliq̃s q̃bꝫ tegebat nuditatẽ suã. vl̃ stramina aliq̃ sup quibꝫ dormiebat. Sed ditissim⁹ rex mũdi nullũ hoꝝ secũ portauit. ꝫ nudus de vtero mr̃is hũc mundũ intrauit. Ergo oẽs q̃ ad natiuitatẽ sumus similes ⁊ cõsequẽter fratres. Terciũ est q̃ omẽs sumus breuis vite Job. xiiij. Breues dies hominis sũt Hoc intelligit̃ qꝫ de diuitibꝫ q̃ de pauperibꝫ. quia q̃tumcũqꝫ q̃s sit diues siue nobilis siue potẽs super alios. tñ non habet securitatẽ vite. q̃uis q̃libꝫ existimet se hr̃e. Luc. xij. Stulte hac nocte repetẽt animaꝫ tuã a te ⁊c. Et insup oẽs eundẽ finẽ habebũt. q̃ oẽs tam diuites q̃ paupes erũt cib⁹ vermiũ ⁊ vertentur in cadauer fetiduꝫ. Si hoc vis ꝓbare vade ad ossa mortuoꝝ et ostẽde mihi que sint nobiliũ vel rusticorũ. ꝫ nulla est differẽtia. q̃ omnes habebim⁹ eundeꝫ finem. Quartũ q̃ oẽs homines tã diuites q̃ pauperes. tã dñi q̃ subditi. tã dñe q̃ ancille. ⁊ taꝫ dñi q̃ serui stabũt ante tribunal xpi. Apls. Oĩes nos manifestari oportet ante tribunal xpi. vt referat vnusq̃sqꝫ ꝓut gessit in corꝑe suo siue bonũ siue malũ. Ex hys patet q̃ oẽs sumus fratres. Ergo fraterna dilectio ⁊ fidelitas debet esse inter nos ex quo oẽs frẽs sumus. Sꝫ ꝓ hoc faciũt qui pauperes ꝓpter paupertatẽ despiciũt. vel defectuosos subsannant. quia in hoc deũ offendũt multũ Mat. xxv. Qꝺ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Exemplum de quoda diuite q̃ spernebat pauperes. Legitur q̃ quida diues aduocatus qui de paupertate deuenit ad magnas diuitias tante superbie fuit q̃ ꝓpter suam sublimitatẽ ⁊ superbiã loqui de pauperibꝫ dedignabat. Qui diuino iudicio ad tantã cecidit miseriã q̃ infirmat⁹ se visitãtibus rñsum dabat se esse cattũ. Dñs etiaꝫ seipm̃ sublecto ⁊ sub scamno abscõdebat sicut cattus. Et qñ interrogatus fuit cur hoc faceret rñdit. Ego sum catt⁹ ⁊ sic sine omni cõtritione et confessione obijt. ℳ

Sed q̃tũ ad terciũ sciendũ q̃ subditi tria tenẽtur dominis. Primo vt sint eis fideles in corꝑe ne eos tradãt. nã hoc esset peccatum iude. q̃ xpm dñm suum tradidit. Item debẽt eis esse fideles in rebus tpalibꝫ vt ꝓueniãt damna dominoꝝ suoꝝ vbi pñt. et bona eoꝝ eis augmentent. Itẽ in aĩa dñi ipsis esse fideles ne aliq̃d malũ ipis consulãt. Cõtra hoc faciunt illi q̃ consulũt dñis vnde leduñt alij in rebꝫ. ⁊ tales tenẽt ad restitutionẽ si alias nõ fuisset factũ illud maluꝫ sine eoꝝ cõsilio. etiã si nullũ ex hoc emolimentũ consecuti sint. Job. xviij. Precipitabit impiũ consiliũ suũ. Boni consiliarij sunt vt angeli q̃ sp bona consulunt Et tales boni ꝓsiliarij habebũt magnã gloriã cũ angelis in celo q̃ se eisdẽ angel' filios fecerũt dãdo bonũ ꝓsiliũ. Mali vo ꝓsiliarij sunt vt ãgeli mali. q̃ sp cõsulũt mala ⁊ nociua. ⁊ tales mali cõsiliarij ꝓpt̃ talia mala consilia ardebunt cum demonibus in inferno.

Scõm qꝺ subditi tenentur suis dominis est vt sint eis obedientes in licitis et in quibus tenentur eis obedire. Quia ꝫm beatuꝫ Tho. in seculari potestate obediendum est in licitis. quia omnis potestas a deo est. et qui potestati resistit dei ordinationi resistit. Ex hoc sumitur q̃ vxor tenetur obedire marito suo in omnibus licitis et honestis. Vnde Genesis. iij. Dixit de⁹ ad Euam. Sub potestate viri eris ⁊ ipe dñabitur tui. Similiter pueri debent obedire suis parentibus in licitis ⁊ honestis. Sic etiã serui ⁊ ancille tenẽt obedire dñis suis. Et cõsequẽter oẽs subditi siue sint ciues siue rustici tenẽt obedire suis superioribꝫ in oĩbus licitis et honestis. Dñs Berñ. Quidquid vice dei precipit homo qꝺ non sit certum displicere deo hoc omnino est accipiendũ q̃si ꝑcipiat deus. Item Berñ. Obedientia q̃ maioribꝫ prebetur deo exhibetur. Terciũ qꝺ subditi tenẽt dñis suis vl̃ superioribus est q̃ de debitis redditibꝫ siue de rebus dominoꝝ nihil auferre. nihilq̃ detinere dñi ꝫ plene ⁊ integre ꝓsoluere omnia. Contra hoc faciunt illi subditi qui scienter subtrahũt et non plene ꝓsoluunt decimas et redditus suis superioribus. ⁊ tales mortaliter peccant. et tenẽt satisfacere suis superioribus si volunt cõsequi remissionẽ omniũ peccatoꝝ et eucharistiam digne recipere. Item contra hoc faciunt officiales dominoꝝ qui quandoq̃ ex vna parte extorquẽt a subditis. et ex alia ꝑte non dant dominis sed semper partem vel totum sibi reseruant. Et tales etiam tenentur ad restitutionem.

De eadem dominica.

Ego sum pastor bonꝰ

e Dic christus seipm̃ cõmendat. Dñs hic ẽ dicendũ quãdo quis potest se licite commendare. et quãdo est veniale. ⁊ quãdo mortale vl̃ est nullũ peccatũ. Hoc q̃re infra ser. cvij. K.

De eadem dominica.

Animam meam pono

a ꝓ ouibus meis. Dic est dicendũ de charitate dei quam habet ad nos. et etiaꝫ de charitate quã nos ad ipm̃ habere debemus. Justuꝫ

UVA. BHSC. IyR_046

LX

sermonē ꝙre infra sermone crix. ℙ.
Dñica scḋa post octauas pasce. Ser. lx.
Quare antiqui patres tamdiu olim viverunt.

Ø dicū et iam nō vide

m bitis me Joh. xvj. Hec verba locutus ē dñs ihesus ante passionez suā post cenā in illo sermone quē fecit discipulis q̄ incipit. Non turbet cor vīm tē. Legit aūt hoc euāgeliū hodie. In q̄ dñs paucis vbis annunciat suis aplis tria. s. mortē. resurrectionē. et ascensionē ad patrē. De primo ait. Modicū et iā nō videbitis me. s. post mortē vna die et duabꝫ noctibꝫ dū fuero in sepulcro. De scḋo subdit. Iterꝫ modicū et videbitis me. s. ꝑ resurrectionē. ꝓl. diebꝫ quibꝫ apparebo vobis. De tertio addit. qz vado ad patrē. Sciēdū ꝙ in euāgelio septies repetitur modicū. qz in hac vita et iā nr̄is tpibꝫ. vij. etates hoīs sunt breues et modice. ℳ Qz em̄ vita nostra iā in pūncti sit modica et breuis oñdit multiplicit. ℙrio ꝑ sacrā scripturā. Job. xiij. Hō natꝰ de mulie re breui viuēs tpe repletꝰ miꝝs miseriis. Idez. Breues dies hōis sunt. Jaco. iiij. Que est em̄ vita nr̄a vapor ē ad modicū parēs. Sap. v. Nos nati cōtinuo desinimus esse. Secundo ostendit ꝙ vita nostra sit breuis in hoc ꝙ vita nostra comparatur rebus que sunt breuissime permanentie ℙrimo comparat fe no. ps. Dis caro fenū tē. nā sicut fenū hodie viret et cras in clibanū mittit. sic hō hodie viuit. hō cras moritur et sepelit et sicut flos hodie floret et cras decidet et arescet. sic hō in iuuētute floret et in senio arescit ℔ in morte decidet et in puluerē reuertet. Itē vita nr̄a est tanꝙ fluui? ptrāsiens et tanꝙ nauis percurrens Greg. in regi. Nostra vita nauiganti similis est. Is nanqz qui nauigat stet sedeat iaceat semp vadit. qz ī pulsu nauis ducit. Ita ergo et nos sum? qui siue dormiētes siue vigilātes. siue iacētes siue ambulātes. siue volentes siue nolētes ꝑ momēta tempoꝝ semper ad finem ducimur. Aug. Vita nr̄a nihil est nisi cursus ad mortē. in quo nemo nec diues nec paup. nec nobilis nec ignobilis stare permittit. sed semp dieta vnā quolibet die q̄sqz nr̄m facit. Itē vita nr̄a cōpat vmbre. hoc ptz si habeat respect? ad pene inferni etnitatē. Dñ dicūt dānati in iferno illō Sap. v. Transierūt oīa illa tanꝙ vmbra. et post subdit. Nos nati cōtinuo desinim? esse. Itē vita nr̄a est tanꝙ ventus Dñ Job. vij. Memēto mei dñe qz vētus ē vita nr̄a Tertio oñdit cōpando vitā nostrā ad vitā antiq̄rū patrū q̄ in ꝓncipio mōi vixerūt. vñ iā est dicendū ꝙ diu ꝓies antiq̄ vixerūt. et ꝓre et quō postmodū diluuiū exortū sit. ℙro q̄ sciēdū ꝙ Adā postq̄ tpe expulsus fuit de paradiso coḡuit vxorē suā euaz. et peperit ei Cayn. Rursum p?pepit abel. Cayn agricola fuit. et Abel pastor ouiū. Factū ē p? multos dies vt offerret Cayn de frugibꝫ tre mūera dño. Abel vo obtulit de melioribꝫ gregis sui. et respexit dñs ad abel et ad mu nera ei?. ad cayn vo et ad mūera ei? nō respexit. Iratusqz ē cayn vehemēter et dixit ad Abel fratrē suuz. Egrediamur foras. Cumqz essent in agro cōsurrexit Cayn aduersus Abel fratrē suū et occidit eū. Et ait dñs ad Cayn. vbi ē abel frater tuus: Qui respōdit Nescio. nūquid custos fratris mei ego sum: Dixit qz deus. Quid fecisti: vox sanguis fratris tui. Abel clamat ad me de terra. nūc autē male dicta erit terra in opere tuo. que aperuit os suū et suscepit sanguinē fratris tui de manu tua. Dixit autē Cayn ad dominū. Maior est iniquitas mea q̄z vt veniam merear. et post hoc Adam vixit centum triginta annis. et ge genuit filiū et vocauit nomē eius Seth. Legit in historia scolastica ꝙ post mortē Abel Adam nō voluit ammodo vxorē cognoscere. Sed deo iubēte pangelū fregit votū et cognouit eam et genuit Seth. et dixit. Posuit mihi deus semen aliud ꝓ abel quē occidit Cayn. Vixit autē adā postq̄ genuit Seth octingētis ānis et genuit filios et filias Dicit autē in scol. hysto. Adā habuisse triginta filios et tot filias preter Cayn et Abel. Et factū ē oīe tps qō vixit Adā nōgēti et triginta anni et mortu? ē. Vixit q̄z seth centuz q̄nq̄z ānis et duxit vxorē cū q̄ genuit ꝓmogenitū suū Enos. Vixit q̄z seth postq̄ genuit Enos octingētis septē annis. genuitqz filios et filias. Et facti sunt oēs dies seth nōgentoꝝ duodecim annoꝝ et mortuus ē. Vixit vo Enos nonagīta ānis et genuit caynā. ℙ? cui? ortū vixit octingētis q̄ndecim ānis et genuit filios et filias. Facti sunt oēs dies Enos nōgenti q̄nq̄z ānis et mortu? ē. Vixit q̄z Caynā septuagīta annis et genuit Malalehel. et vixit Caynā postq̄ genuit Malalehel octingentis quadraginta annis et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Caynan nongenti decem anni et mortuus est. Vixit autem Malalehel seragintaquinqz annis et genuit Jared et vixit malalehel postq̄ genuit Jared octingentis triginta annis. et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies malalehel octingenti nonagintaquinqz anni et mortuus est. Vixitqz Jared centum seragīta duobus annis et genuit Enoch. Et vixit Jared postq̄ genuit enoch octingentis annis et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Jared nongēti seragintaduo anni et mortuus est. ℙorro Enoch vixit seragintaquinqz annis et genuit Mathusalez. et ambulauit ꝓ Enoch cuz deo. Vixit autem Enoch postq̄ genuit mathusalem trecentis annis. et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies enoch trecenti seragintaquinqz anni. et ambulauit cum deo. et non apparuit. quia tulit eum deus. Vixit quoqz Mathusalem centum octuagintaseptem annis. et genuit Lamech et vixit mathusalem postq̄ genuit Lamech septingentis octogintaduobus annis. et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies mathusalem nongenti seragintanouem anni. et mortuus ē. Vixit autem Lamech centum octuaginta duobus annis et genuit Noe. Vixit autem Lamech postq̄ genuit Noe quingentis et nonagintaquinqz annis et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Lamech septingenti septuagintaseptem anni et mortuus est. Noe vero cum quingentorum esset annoruz genuit Cham Sem et Japhet. et cum multiplicati sunt homines et malicia hominuz super terrā. tunc dominus misit Noe fabricare archam. Et cuz Noe eēt q̄ngentoꝝ annoꝝ iussus ē fabricare archā. et cuz eēt seringētoꝝ annoꝝ tūc intrauit cū tribꝫ filijs suis et cū tribꝫ vxoribꝫ filioꝝ suoꝝ et cū vxore sua. Tunc apte sunt cataracte celi et factū ē diluuiū q̄dragīta diebus et noctibus et eleuauerunt aquaz aque. Operueruntqz aque diluuij terras centumquinq̄ginta

UVA. BHSC. IyR_046

dieb⁹. post centumquiquaginta dies decrescebant. Post quadraginta dies aperiens Noe fenestram arche emisit corui qui nō est reuersus sed mansit cū cadauere vno. Post emisit columbā que est reuersa. qr non inuenit vbi pes eius quiesceret. Post septem dies iterum emisit columbā q̄ de sero reuersa est portans ramū oliue in ore suo. Iterū post septem dies emisit colūbam q̄ nō est reuersa. Tūc intellexit noe q̄ extincta est terra. Tunc dixit dñs ad noe. Egrede re de archa tu r vxor tua et filij tui et vxores eorū. et post dixit eis. Crescite r multiplicamini r replete terram. Et edificauit noe altare domino et obtulit ei sacrificiū. Tunc Noe plantauit vineā. et cum creuisset vinū bibit de illo. et inebriatus est qr non nouit fortitudinē vini. Vixitq; noe post diluuiū trecētis q̄nquaginta annis. Et totū tps noe fuerūt nongēti q̄nquaginta anni. Et ab Adam vsq; ad diluuium fuerūt mille ducenti quadragintaduo anni. Sed post diluuium homines tamdiu nō vixerūt sicut ante diluuium. quia tunc debilitate sunt vires herbaruꝫ et fructuū. ☞ Queritur quare antiqui patres taꝫ diu vixerunt et iam homines nostris temporib⁹ decrescunt. ita q̄ raro inuenit aliquis q̄ pueniat vsq; ad septuagesimū vel octuagesimū annū. sed q̄si omnes moriunt in iuuentute? Respondet q̄ sunt octo cause. Prima est fm Henricū de hassia sup Genes. quia ipsorū complexio erat ꝓpinquior Ade nobilissimo viro a deo solo creato. sed nos sumus concepti de fragili et corrupta materia. igitur rē. et cum hoc sumus elongāti a principio nostro. id ē ab Adā per multum tempus. Exemplu; de fonte et riuulo ei⁹. Nam q̄to riuulus est ꝓpinquior fonti. tāto magis est aqua recentior et melior. sed in fonte est optia Et q̄to remotꝰ fluit a fonte tāto magis tepida erit. Item quia deus est creator ade et deus est pfectior i operib⁹ q̄ creatura possit esse i suis operib⁹. Deute. xxxij. Dei perfecta sunt opa. Adā em̄ fuit pulcer fortis et sapiens qr filiꝰ naturaliter assimilat parentib⁹. Et si natura p̄t hoc. q̄d tūc de⁹a q̄ adā imediate fuit creatus. imo Adā habuit cognitionē r noticiā dei. cuiꝰ p̄nciā q̄dā iteriori aspiratiōe ꝓtēplabat. nō tū ita excellēter vt sc̄i iā in patria. nec ita in enigmate vt nos mō i via. Itē Adaꝫ nouit res factas qr eis noīa iposuit. Et fm san. Tho. de aq̄no. Noīa naturis rerū ꝓgruē debēt. Ergo adā sciuit naturas oīm animaliū r herbaꝝ. Scōa cā cōsilis. qr plāte r aialia erāt fortioris nature r maioris q̄titatis. Unde Gen̄. vj. dī. Erāt aūt gygātes sup terrā ill'dieb⁹. r Nu. xiij. Mētio fit de ingēti botro apportato de terra ꝓmissionis ad oñendū moysi r filijs isrl' q̄ erāt in defto. r si in botro cur nō in alijs segetib⁹ r alijs fructib⁹ sile fuit. Manifeste cū apparet tā semp de die i diē fruct⁹ decrescere. qr añ centū āos fruct⁹ maiores r meliores fuerūt. Sō ꝓbat testimonio antiquoꝝ r añcessorū nr̄oꝝ. g̃ iā finis mūdi appropinq̄t. Aplus. Nos sum⁹ in q̄s fines seculoꝝ deuenerūt. vñ etiā Aris. viij. phis. Nō dī minor mūd⁹ rē. Sicut g̃ hō q̄n incipit senescere tūc deficit. sic r mūdus q̄to magis fini appꝓpinq̄t. tāto pl⁹ incipit deficere in fructib⁹ et segetib⁹

Tercia cā qr nutrimētū antiq̄ erat simplici⁹ q̄le natura optimuꝫ fecit. r nō tā artificiale sic mō fit. qđ nō tā salubre q̄ delectabile fit ex ingenio alicui⁹ artis coq̄narie. Sō cū appetitū effrenē ad excessum ꝓuocat vires eneruat. morboſq; multiplicat. r ꝓsequēter vitā minuit. Sen̄. i epla. Multos morbos mīsa fercula fecerūt. ℙ Vñ Macrobi⁹ ꝓbat p q̄nq; q̄ multiplicitas ferculoꝝ nocet nō solū aie ꝫ r corpori.

Prio ꝓbat p hoc. qr aialia vt frequēter sunt sana. qr vtunt simplici cibo r assueto siue nature cōueniēti. Nullo mō libenter vtunt illis q̄ sunt p̄ria siue nature. Cui⁹ oppositū hō rōnalis sepe facit comedēdo et bibendo ea q̄ nō competūt siue nature. ꝫ solū vt satisfaciat delectationi r appetitui. Scō ꝓbat hoc p artē medicinalē. qr medici suadēt infirmis comedere r bibere simplicē cibū et potū r nō diuersa fercula. s. assata vel frixa. Et rō hui⁹ ē. qr simplex cib⁹ r potus magis ē digestiu⁹. Et etiā qr añ nimis repleuerīt se diuersis cibarijs. Et fm Aris. ij. ethi. Medicine fiunt p p̄ria. g̃ oportet eos postmodū abstinere r simplicē cibū sumere. Tercio ꝓbat p hoc. verbi gr̃a. Si duo homines eiusdē cōplexionis biberēt eandē mēsuram. r vn⁹ biberet diuersa vina simul r semel. tūc citi⁹ infirmaret r min⁹ cōpeteret siue nature ille multiplex potus q̄ iste q̄ biberet simplicē potū cū tā eandē mensurā biberūt q̄tū ad q̄titatē. sic sile est de cibo intelligendū. Quarto ꝓbat p hoc. Si q̄s infirmatur tūc medici p̄nt eo facilius cognoscere vñ habeat illam infirmitatē q̄ si diuersa cibaria comedisset. vel diuersa pocula bibisset. Quinto ꝓbat per hoc qr natura est vniformis in opatione sua. Cum autē diuersa et multiplicia fercula hō comedat. tunc natura digerit illū cibum q̄ magis est digestiuus. remanente illo cibo q̄ est minus digestiuus in stomacho. Et cum hō gulosus supaddit iterū aliū cibum sup cibū comedendo et replendo se ante digestionem tunc ille cibus qui manet in stomacho indigestus fit putridus. sic stomachus corrumpit et homo cōsequēter infirmat. et quandoq; mouꝫ. Unde Sen̄. Multa fercula morbos multos fecerūt. Vñ etiā Sapiens dicit q̄ gula plures interficit q̄ gladius. Ex hijs oib⁹ patet q̄ vtilius et salubrius est etiam q̄tum ad corpus comedere simplicem cibum et bibere simplicem potum et assuetum q̄ in consuetum. Sed abstinentia in cibo et potu est sanitas corporis et prolongatio vite Ecclesiasti. xxxvij. Qui abstinens est adijciet vitam. Unde etiam Aristoti. de regimine pncipuꝫ. Abstinere a cōmestionibus nimijs et superfluitate est summa medicina. Hoc patet non solum in antiquis patribus qui ante christum fuerunt. sed etiam in illis qui post christuꝫ vixerunt. Unde Johānes euangelista vixit nonagintanouem annis. et vixit a passione christi octuagintasex annis. Item beatus Hieronimus vixit nonagintaocto annis. Itez beatus Anthonius fuit viginti annorum quando heremum intrauit. r in heremo vixit octuagintaq̄nq; annis. et sic totum tempus vite sue fuerunt centum quinq; anni. Item beatus Paulus primus heremita fuit sedecim annorum. quādo heremum intrauit. et in heremo vixit nonagintaseptem annis. r sic totum tempus vite sue fuerūt centum tredeci anni. Item patet hoc in religiosis. sicut in Carthusiensibus. et alijs qui propter abstinentiam diutius viuunt q̄z isti diuites seculares q̄ semp sunt in delitijs et voluptatib⁹. Nam tales gulosi occidunt seipsos.

UVA. BHSC. IyR_046

Mā plures diutius viuerēt si in abstinētia viuerēt. Itē plures incurrūt diuersas infirmitates. scz q̄ aliqui efficiunt cōtracti. aliq̄ ydropici. aliq̄ paralitici. ⁊ sic de alijs. et hoc ꝓpter voluptatē carnis. Vñ Iero. in epl̄a. Mater sanitatis abstinētia. mater egritudinis voluptas. Quarta cā fm henricū de bassia est. qz antiqui morari solebāt in aere puro. Mō enim tot ciuitates ⁊ castella cōpacta fuerūt. Hodiam ptz etiā in q̄busdā ciuitatibꝫ vbi in plateis ē magnus fetor de quo fetore pl̄es infirmāt et eo citius moriunt. Et ergo ciuitates mūde fuāde sunt. qđ valet ꝑ sanitate ⁊ pl̄ogatione vite. Quinta causa est. qz antiq̄ magis casti fuerūt. hoc ptz qz cū fuerūt octuagita vl̄ nonaginta annoꝝ tūc p̄mo matrimoniū ꝓtraxerūt. Sz nūc nr̄is temporibꝫ pauci caste viuūt. ideo citius moriunt. Vñ Arist. de regimine p̄ncipū. Coitus ē destructio corpis ⁊ abbreuiatō vite. Itē cōmentator de breuitate et lōgitudine vite dicit. Qui multū coeunt parū viuūt. Vñ etiā Bre. in mora. Per luxuriā natura corrūpitur. senectus inducit. vita minuitur. morti appropinq̄tur. Sexta causa est infectio et corruptio elemētoꝝ ex peccato iā augmētato et in futuro augmentādo. qz iniq̄tas q̄ttidie supabūdat in mūdo. vñ hō cōpositus est ex q̄tuor elemētis. nā elementū aq̄ manifestat in ip̄is humoribꝫ. elementum ignis in calore naturali ⁊ in luce visiua. elementum aeris in respiratione flatus. elementū vo terre in carne ⁊ ossibꝫ. Et q̄n pugna fit in homine iter quatuor elemēta ex quibꝫ hō ē cōiunctus tūc hō distpatur ⁊ infirmat et moꝛit. Septima cā est forte ex infecūdarū influētia planetaꝝ. Et ex eadē cā olim pestilentie nō tā crebres fuerūt vt mō sunt. Mā fm Henricuz de bassia. Astra diuersimode inferius influūt fm q̄ homines bñ vel male se bñt ad deū. Octaua causa pōt eē. qz vnus puer generat aliū. qz iam adolescētes in matrimonio ꝓueniūt. sicut cū masculus est decē ⁊ octo annoꝝ ⁊ puella q̄ndecim tūc p̄t cōtrahē fm scp̄turā matrimoniū etiā sine pctō. Sz olim diu expectauerūt. sicut Seth qui fuit centū ⁊ q̄nq̄ annoꝝ q̄n genuit suū p̄mogenitū. s. Enos. Similit Enoch q̄ adhuc viuit ⁊ raptus ē in paradisum fuit sexaginta ⁊ q̄nq̄ annoꝝ q̄n genuit suū p̄mogenitū. s. Mathusalem. Sz qz iā nr̄is tpib parētes q̄si in adolescētia ꝓueniunt ⁊ adhuc debiles ⁊ defectuosi sunt sic et pueri erūt. Ergo p̄mogeniti talū raro supuiuūt nec antiq̄ efficiunt. Quarto oñditur breuitas vite nr̄e compando eam ad eternitatē. minus enim ē vita nr̄a respectu eternitatis q̄ gutta respectu maris vel etiam momentū oculi. Vñ Remigi⁹ sup epl̄am ad Philip. Tēpus nr̄m in cōpatione eternitatis aut nihil est aut hora breuissima. Q Querit q̄re tunc diligit p̄ñs vita tam momētanea? Rñdet q̄ carnales homines breuitatē ip̄ius nō perpendūt. Vnde Greg. in moral'. Carnales mentes idcirco p̄ñtia diligunt qz vita carnis q̄si fugitiua sit mīme attendunt. Mā si velocitatē transitus eius aspicerent hanc etiā ꝓsperitatē minime amarēt. Et hec ē etiā causa quare mali homines sine oñi timore ꝓpetrāt multa mala. Greg. li. xij. mora. Reprobi idcirco multa neq̄ter agunt qz se diuti⁹ viuere arbitrant. Sed diceret q̄s. Iuuenis sum. longo tpe viuere valeo ⁊ in senectute vitā emēdabo? Rñdet fm Isid. q̄ in rebus humanis nihil certi⁹ morte est. ⁊ hora mortis nihil incerti⁹ inuenitur. Q̄d si scire desideras vade ad locū o iuuenis in extremis iā laborantē et q̄ras an ꝓposuit mori in tali statu? Rñdebit. nō ꝓposui sed in senio: ⁊ sic decipiunt pl̄es. Exemplū habem⁹ in iuuēcula q̄n i chorea cecidit et mortua ē. q̄ nō ꝓposuit mori q̄n ad choream accessit. ꝛ choriſare ꝓposuit. Aliud exēpluz de bibulo. q̄ cyphū in manu tenēs ⁊ globū rotās dixit. tres soluat. Et post ludi interdictionez subitanea morte mortuus ē. et alius dixit. Certe tibi ludum dimitto.

De eadem dominica. Sermo. lxj.

De partu mulierum.

ulier cum parit triſti\

m tiā habet Joh. xvj. Exquo in vbis premissis fit mētio de partu mulier tunc i p̄senti sermone tria sunt dicēda. Primo de gestibꝫ q̄s mulieres bñt in partu. Secūdo de dolore parturientiuz. ⁊ de bis q̄ moriunt in partu. Tercio de labore quē habēt parētes cū pueris. ℟ Q̄tū ad primū sciendū q̄ inuenio q̄nq̄ gestus q̄s mulieres habēt tpe ptus. q̄s xp̄s etiā habuit in cruce parturiēs ⁊ redimēs nos p passionē suā. Primo vestes denudāt p̄ dolore ptus. Sic xp̄s expoliat⁹ ⁊ denudatus ē in cruce. vt nob stolā glorie mereret. Et talia cogitare debēt mulieres. s. quō xp̄s extēsis venis et expansis brachijs plenus vulneribꝫ ⁊ sanguinolētus ⁊ denudat⁹ pependit i cruce ⁊ sic offerre dolores suos ipsi xp̄o. Scōo mulieres extēdūt man⁹ supra capita p̄ dolore partus sic in cruce brachia xp̄i tracta sunt sup caput eius qz expansis brachijs pependit in cruce. Et hoc ē scōm qđ mulier ꝓturiens dz cogitare vt in patientia maneat. Tercio mulieres ꝓturientes naturaliter sitiunt. sic xp̄s in cruce sitim habuit q̄n obtulerunt ei acetū ad bibendū cum felle mixtū. Hoc mulier ꝓturiens cogitare debet quō xp̄s in cruce sitiuit. nec hausturz aque habere potuit ⁊ cū q̄to desiderio desiderauit et sitiuit nostrā salutem. ⁊ sic debet eē patiēs ⁊ offerre deo dolorē suū. Quarto qz mulier p̄gnās ⁊ parturiens plena est doloꝛibꝫ. ⁊ pre angustia doloris clamat. Sic xp̄s parturiēs nos in cruce clamauit p̄ dolore. ob cuius clamorē et dolorē petre scisse sunt. terra mota est. ⁊ sol obscuratus. Quare xp̄s clamauit? Respondeo vt nos p clamorē suuz ad cō patiendū sibi excitaret. Treno. j. O vos oēs q̄ trāsitis per viam attendite et videte ⁊c. Quinto quia mulier parturiens caput inclinat et amare flet. Sic christus inclinato capite pependit in cruce et lacrimosis oculis fleuit, vt nobis insinuaret suam amaram passionem et dolorem. et vt nobis ostenderet q̄ per tristiciam et fletum intraturi erimus in celum Mathei. v. Beati qui lugent quoniā ipsi ⁊c. S

Q̄tū ad scōam partē sermonis tunc primo queritur vtrum dolor parturientium sit vehemēs? Respondetur q̄ sic. et probatur per dauid qui dicit de penis inferni. Ibi dolores vt parturientis. non q̄ nō sit maior pena gehenne ignis. sed talis pena comparatur doloꝛi parturientium ꝓpter vehementiam doloris. quoniam vix ita vehemens doloꝛ inuenitur in presenti vt doloꝛ parturientium. Vnde Aristo. ix. animaliū. Mulieribꝫ tempoze partus accidit

UVA. BHSC. IyR_046

fortissimus dolor. Tamē talis dolor non est equalis oībus mulieribꝫ. qz vna maiorē dolorē sentit q̄ alia.

Itē queritꝫ vnde originē hz ille dolor? Rñdetur a supbia prime matris nostre Eue q̄ occasionaliter eiecit Adam de paradiso. z vitā abstulit mūdo. et totū genus humanū obligauit ad infernuz. Et hoc totū ex supbia ꝓcessit. qz eua credidit serpēti. z appetijt similitudinē dei. ꝛ adam nō credidit ꝛ expiri voluit z cō placere mulieri. et ideo recepit z comedit. Sciendum q̄ adā in duobꝫ peccauit. s. in comedēdo ꝑ ꝓceptum dei de fructu vetito. z sic inobediens fuit deo. Scō excusando se et inculpando deum et mulierem. dicens. Mulier quam dedisti mihi in sociam ⁊c. Eua autem in quatuor peccauit. Primo deitatem rapere voluit. Scō fructū ꝓhibitū cōedit. Tercio viz ad peccandū ꝓuocauit. Quarto culpā suā defendit. et se excusauit. et serpentē inculpauit dicēs. Serpēs decepit me. Item queritꝫ quare date sunt tales erūne mulieribꝫ in ptu eaz? Rñdeꝫ q̄ he pene date sūt mulieribꝫ vt sint ei? admonitōes ne decetero supbiant. Vñ sciendū q̄ deus valde detestaꝫ supbiā mulierū. et ecōuerso diligit hūilitatē eaz. Quod sic ꝓbatur. qz nunq̄ aliqō peccatū intantū punitū est i mūdo vt peccatū eue. qō ante sex nulla annoz perpetrauit z adhuc hodie et vsqz in finē mundi in filiabus Eue ista superbia puniet. sic q̄ nec mulieres iudicia exercēt nec testimoniū ꝓferre pñt. nec sacros ordies suscipe. nec p̄dicare nec audire cōfessionē. Itez q̄ viris suis subdite sunt z pueros suos cū pondere portāt. z cū dolore parturiūt. z sic de alijs. De penalitates date sunt mulieribꝫ ꝓ quadā āmonitiōe ne aliq̄ femina decetero ꝑ deū supbiat Mā que mulier amplius ꝑ deū supbit talē mulierem deus punire vult post hoc tormēto infernali. Vñ Bern̄. dicit q̄ scintilla gehēne ignis plus ledit pctōrem q̄ si vna dña i labore z in partu ꝓlis pseuerādo duraret mille ānis

Itē sciendū q̄ hūilitas mulierū valde placet deo Vñ ꝑ oīnibꝫ vtutibꝫ oīm sanctoz hūilitatē vni? femie pl? remūerauit. i. hūilitatē btē marie virginis. imo etiā oibꝫ virtutibꝫ ipsi? marie virginis hūilitatē quo dāmō ꝓtulit. sicut ipa de se testaꝫ dicēs. Respexit humi. ancil. sue. qz ꝓ hac hūilitate i matrē eā elegit z ꝓ hac virtute eā sup oēs angelos z sanctos in celo exaltauit. Itē ꝓ hac vtute laudaꝫ ab angel? et sanctis i celo z ab hoibꝫ i terris. Luc. ij. Fecit mihi magna q̄ potēs est. Et seq̄tur post. Ecce ei ex hoc beataz me dicēt oēs generationes. Et q̄ mulier ē magis hūilis. beate marie vgini in celo vicinior erit. z que mulier est superior erit ei remotior z lucifero in inferno ꝓpinquior.

¶ Itē queritꝫ q̄n mulier in ptu moritꝫ vel imediate p? partū vtrū ei noceat in salute anime? Rñdetur q̄ q̄tū ad hoc q̄ ē in puerperio nihil ei obest si alias hñ dispositā ē. imo ei meli? ē cōiter loquēdo. qz se omnes ꝑparāt ꝓ ꝓtritionē. ꝓfessionē. z sacramēti ꝓcepti onē añ partū. Ergo illi errāt q̄ dicūt q̄ mulier in puerperio decedēs ꝓ velamē facie dei videt. Et ē ꝺ aplm qui dicit. Nos deū videbim? in celo facie ad faciem Quid enī in celo haberet si facie dei careret. vñ Augusti. Dānati poti? vellēt esse in inferno z videre faciē dei q̄ i celo z eius visione carere. Job. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū verū deū. Itē alique antiq̄ vetule dicūt. Si mulier in puerperio moritꝫ. z cadauer ante sepulturā i ecclesiā nō introducit q̄ noceat ei in aia. qō est falsissimū z supstitiosuz. Sciēdū tamē q̄ si mulier in partu moriēs adhibuisset fidē supstitionibꝫ q̄ ptingūt circa mulieres pturiētes. hoc ei ꝓ culdubio noceret in aia. verbi grā. Sicut q̄ mulierē difficultatē hūtē i pariēdo circūcingūt cum cingulo viri vt eo leuius pariat. Itē q̄ cū gladio eua ginato hūdicūt mulieres in puerpio. z exuffiant cādelas accēsas in facie earū quod est supstitiosuz. Itē q̄ ponūt puerū infra scamnū z ponūt scobā infra lectū mulieris. que oia sunt supstitiosa. Sz si thus ibi adoleaꝫ siue accēditur lumē ꝓsecratū. vel aq̄ hūdicta ibi aspgit vel signū crucis ibi habeaꝫ. talia licēt z silia.

Queritꝫ q̄n mulier aborsuz patiaꝫ an noceat ei? Respōdeaꝫ si ipa nō ē rea z fecit diligentiā suā custodiendo se ꝓpterea nō dānabit. tū ꝓpt cautelā cōteri et cōfiteri dz si ꝑt. ne ex negligētia eius ptigerit. vel ne occasionē sibijpsi dederit. s. latos cingulos portādo. vl'tunicis strictis seipam stringēdo vel chorizando. vl'eq̄tando. et sic de alijs. Vñ albertus magnus sup Lu. dicit. q̄ motus mulieris duobus tēpibꝫ nociuus est scilicet postq̄ nouiter concepit. tunc est valde mollis materia et faciliter leditur. Scō quando est vicina partui tunc posset seipam per motum ledere. et sic fetum occidere. Sed si vir reus erit de puero q̄ ante baptismum moritur. s. verberando vel trudēdo. vel verbis vel factis perturbando vxorem suam grauiter peccat. Et etiam non debent se mulieres super hꝫ remittere q̄ sint impgnate. z ꝓpterea viros suos ad iracundiam prouocare. sed viros suos debent honorare et eis sponte obedire. Vnde dixit dominus ad Euam Gen̄. iij. Sub potestate viri eris ⁊c. Et mulier existens pertinaciter inobediens viro suo in licitis contemnens preceptum eius in his in quibus tenetur sibi obedire peccat mortaliter et offendit deuz grauiter. Ergo debent simul pacifice viuere. tūc de? moriatur cum eis ꝑ. In pace factus est locus eius. Sic econuerso cum simul litigant tunc diabolus habitat cum eis. Item ille grauiter peccāt que occidūt pueros in vtero matris scienter. sicut ille meretrices que gerunt se pro virginibus cum impregnate fuerint et tunc fetum in vtero occidunt. Ve eis et illis antiquis vetulis que talibus dant auxilium vel cōsiliuz ad occidendum tales pueros in vtero matris quod maximum est peccatum. quia quo ad aliquid exuperat homicidium cuiuscunq̄ proximi baptisati. Et ratio est. quia in puero isto occidit anima cum corpore. sed in homine baptizato occiditur soluz corpus. Vnde Mathei. x. Nolite timere eos qui occidunt corpus ⁊c. Et vna anima preciosior est q̄ mille corpora. Augustin?. Maius damnum est in amissione vnius anime q̄ mille corporum. Item vir et mulier tempore puerperij abstinere debēt ab actu matrimoniali. et etiam ante partum quando vxor est vicina partui et etiam tempore menstrui z sacris diebus et noctibus. quia vt dicit Hieronim?. Tūc concipiuntur pueri membris condemnati z leprosi. et sic tunc patebunt peccata parentum. Vnde etiaz Augustinus. Si quis mulieri in puerperio cōmiscetur peccatum valde magnum perpetrat. quia mulieres quandoq̄z non pariunt tunc amplius. quia semen viri commiscetur cum sanguine mortuo.

UVA. BHSC. IyR_046

Vltio q̄ritur. vtr meritorū sit mulieribꝫ q cū tā to grauamīe et sollicitudine pueros portāt z cū dolo re pariūt z cū labore nutriūt: Rñdeo q̄ huis talis do lor mulierꝫ parturientiū sit natural. tū si mr ordinat hāc dolorē in deū z cū patiētia cordis offert pfluram doloris deo omnipotēti. z libēter suffert talē dolorē p pter deū. sperandū ē q p talē dolorē mereā augmen tū meriti z diminutionē pene purgatorij. Ōn exem plū. Matrona q̄dā nobilis instabat pcibꝫ vt dē? da ret sibi hāc gr̄am q eodē die z eadē hora q̄ xp̄s p sa lute nr̄a mori dignus est z ipa morereā. tantā qz penā sustineret q̄tā p? eū vnq̄ aliq̄s hoim sustinuisset. qz ipa specialē gr̄am z deuotionē habuit ad passionem xp̄i. quia quintis ferijs absente marito suo nō iacuit in plumis. z sextis ferijs cū nō audebat nudis pedi bus incedere ob reuerentiā nobilitatis sue. puos la pillos ad calcios suos posuit. vt sic trāseūdo seipam lederet z in hoc passionē xp̄i honoraret. Contigit au tē hora eadē z eadē die q̄ xp̄s i cruce mortuus est ipa pregnās parturiēdo pneꝫ tātā penā passa ē vt iudi cio spectantiū pena sua penas aliaꝫ pregnātiū exce deret. Et sic p nimio dolore defuncta ē. Sz puer quē genuit supuixit. Frater aūt ordis p̄dicatoꝝ q̄ pfessor eius exstiterat i sabbato sancte pasce missam sibi p de functis dicere ꝓponebat. Cū aūt ante altare ꝓuolu tus z ad missam se p̄paret fatigatus vigilijs obdor miuit. Cui apparuit matrona supradicta dicens ei. Nō cantabis mihi missaz p defunctis. q̄ gl̄a inexcelſ qr̄ iā sum in regne beatoꝝ. Euigilans frat̄ fidē noluit somno adhibere volēs missaz p defunctis celebrare Misit autē prior ad ip̄m vt p se missam diei in pue tu diceret. qr̄ ipe esset exitur?. Qui dū instāter pete ret vt illā missā alij inūgeret noluit por dicēs vt mis sam diei illo die in puetu diceret. Ōd cuz faceret fm vbū matrone que sibi in somnis apparuerat cōtigit Nō enī p defunctis cātabat. q̄ gloria in excelſ deo.

Tercio z vltimo quer̄. vtr labores q̄s habēt parētes in educādo z nutriēdo pueros sint eis meri torij: Rñdeo q parētes q̄ filios suos edr̄eāt tali in tentiōe vt efficiant̄ boni xp̄iani z famuli dei q̄cquid tūc erga illos faciūt totū erit eis meritoriū cū in gr̄ia sunt z sine pcō mortali. Ergo mr q̄tiēs lactat pueꝫ suū z quotiēs inq̄etat a puero. z q̄tiēs portat vl' bal neat vel quecūq̄z puero administrat sp mereā. Un de apl's. Scim? quoniā diligētibꝫ deū oia coopāt̄ in bonū. Ex quibꝫ patet q parētes pūt mereri in fl̄ijs suis gloriā sempiternā vel etiā eternā dānationē Ergo pueri a parētibꝫ informādi sunt i his que spe ctāt ad salutē. scz Pater noster. aue Maria. z simbo lū z decē p̄cepta. z q ecclesias visitēt z diligēter mis sas et verbū dei audiāt. z sic de alijs. Et si pueri exce dūt tūc a parētibꝫ corrigēdi sunt. qr̄ oia petā q̄ pueri ꝑmittūt in parētes redundabūt si eos nō corrigunt. Ōn apl's ad Ro. j. Digni sunt morte nō solū qui fa ciūt. ſ etiaz q̄ ꝑsentiūt facientibꝫ. Et signanē matres debēt lactare ꝓprios filios. exemplo Marie q̄ btā di cta ē. vt hꝫ Lu. xj. Btūs venter q̄ te portauit ꝛc. Itē ꝓp̄ meritū. qr̄ q̄tiēs mr puer lactat totiēs mereā eē nam gloriā. Et si mr ex infirmitate nō p̄t lactare pue ꝛ suū tūc debet honestā z pudicaz nutricē q̄rere. qr̄ pueri vt cōiter imitant̄ naturā nutricis. Exēpluz legit q quedā nobilis mulier peperit simul z semel duos filios. vnum p se nutriri et alium nutrici cō misit. quia nō poterat ambos nutrire. Et nutrix nō habuit sufficientiā de lacte q puerū posset bene nu trire. nec etiaz libenter resignauit puerū ꝓpter nutri mentū. qđ ipa a parētibꝫ pueri habuit. Et posuit pu erū ad porcam vt eū nutriret. Qui puer nutritus a porca creuit vsq̄ dū ablactatus fuerat. Et cum am bo fratres creuissent et ad pfectā etatez peruenissent tūc ad curiam regis sunt ꝓmoti. Et p̄m? erat valde curialis ſ scōs erat valde rusticalis et grossus. quia in mensa vasa effundebat. et sine cocleribus ex scu tellis bibebat. Et quādo perambulabat viam luto sam equitando cum alijs tunc descendit de equo z i trauit lutum et in hoc supra modu delectabat. Ōd rex admirans dum essent duo germani. similiē z pa rētes q̄ hoc cognouerūt quesierūt a nutrice. Et nu trix fatebat veritatem. Et tūc cognouerunt causam huius rei. qr̄ de porca fuit nutritus.

De eadem dominica.

Os autem contristabimini. Hic est dicē
v dum quare deus permittit aliquos bo nos homines. ita acerbissime tribulari in pūti. Istū sermonē q̄re ante sermone. xxix. Q et. X.

De eadem dominica.

Undus autem gaudebit. Hic est dicen
m dum quare gaudium mūdi est fugiendū et q̄ est mortale. Et istū sermonē q̄re an te sermone. xxxvj. D. et. J.

Dñica tertia post octauas Paschę.

De credentibꝫ in deum. Sermo. lxij.

rguet mundū de pec

a cato. qr̄ nō credūt in me Joh. xvj. Scien dū q pl'a sunt genera hominū qui dicūt verbis se credere in deum et scripture qua deus lo cutus est per se et sanctos suos. et tamen factis oppo situm ostendunt. Ergo merito arguendi sunt. Apl's Confitentur ore se nosse deum factis autem negant. X Primi sunt qui nimia sollicitudine temporalia querūt et semper timent sibi deficere. et quasi adhuc fame perire deberent. Qr̄ tales non credunt verbis xp̄i patet Math. vj. vbi dicit. Nolite ergo solliciti es se dicentes. quid manducabimus. aut quid bibem? aut quo operiemur?: Quidam enim omnem curam et sollicitudinē habent sup temporalia continue co gitando quomodo temporalia congregent. Et talis sollicitudo facit christianum similem pagano. Un de dicit xp̄s Hec enim omnia gentes inquirūt. Sz xp̄ianus primo debet q̄rere regnū dei fm dictū xp̄i. Sz multi sunt q̄ raro missas audiūt nisi forte in die bus festiuis. cum tū quelibet dies naturalis habeat xxiij. horas. et cum expendit viginti tres pro corpe. merito vnā horā in die deberet expēdere. p salute sue anime. ſ. audiēdo missam et tūc ꝓsperareē sibi i oīm bus faciēdis z omittēdis. Est ꝑ laudabil' cōsuetudo q̄ quilibet siue sit in via siue in peregrinatiōe. vl' in ci uitate vel vbicūq̄z loco q̄ oī die si aliq̄ mō p̄t vnaz missam integram audiat. z se deo cū oīmbꝫ negocijs suis recōmendet. vt sit ipse adiutor z protector eius Scit enim pater noster celestis quibus indigem?. et potest subuenire nobis et vult subuenire. quia bo nus et fidelis pater est omnium nostrū. Et hoc per-

UVA. BHSC. IyR_046

pendi põt in saracanis ⁊ iudeis. qui a lege naturali edocti filijs suis ꝓuidẽt. et etiã bruta animalia fetib suis ꝓuidẽt. Quõ g̃ pi misericordiaꝫ filijs suis non ꝓuideret? Ergo q̃ filios isrl̃ pauit in deserto cũ manna qõ pluit de celo ⁊ q̃ pauit Helisã p corui ferentẽ ei panes. vt hĩ. iij. Regũ. xvij. Ille etiã te pascet si sibi cõfidis. ps. Jacta cogitatũ tuũ in dño ⁊ ipe te enutriet. j. Pe. v. Omnẽ sollicitudinẽ vestrã ꝓiciẽtes in eũ ipi enĩ cura ẽ de vob. Nostꝫ enĩ ẽ deo fidelr̃ seruire. ⁊ ad deũ spectat nob de necessarijs ꝓuidere. Raban?. Serui ẽ sollicitũ esse quõ dño suo seruiat. dñi vero ẽ cogitare vt seru? suus necessaria habeat. Sz si seruus de seipo cogitat ⁊ nõ de dño nõ est mirũ si dñs ei nõ ꝓuideat. Sic et nob cõtinget si volnm? dominũ deũ nr̃m deserẽ ⁊ nosipos q̃rere. Secũdi sũt qõ peius ẽ q̃ iniustas res scienter possidẽt. Dñ xps dicit in euãgelio. Facili? est camelũ p foramẽ ac? trãsire q̃ diuitẽ regnũ celoꝝ itrare. q̃. s. iniustas res possidet. Aug. Peccatũ nõ dimittit̃ nisi ablatũ restituat Sz tales veraciter crederẽt vtiqz crederẽt q̃ q̃diu iniustas res possident ꝓuati sunt oĩm bonoꝝ q̃ in presentiꝫ ab oib fidelib in eccl̃a fiunt. ⁊ q̃ in futuro carebũt deo ⁊ societate oĩm sanctorũ. et insup post hãc vitã eternã pauptatez incurrent. Quis sane mentis quo tpe vellet hic esse diues. ⁊ in futuro seculo paup fieri eternaliter. Et nullo mõ remediari sibi pt̃ nec p contritionẽ nec p ꝓfessionẽ: nec p aliquã penitentiaz. nec etiã p quecũq; bona opa, nisi iniustas res restituat. Licet tales se vbis dicãt credere q̃ cuz iniustis rebus nullus saluat̃ tñ factis oppositũ oñdunt cuz iniustas res restituere nolunt et tñ saluari intendunt.

Tertij sẽ gulosi ⁊ ebriosi q̃ i delicijs corpis viuũt q̃nis dicũt q̃ credunt vbis xpi et sacre scripture tñ factis oppositũ oñdunt cum in crapulis ⁊ ebrietatibus viuũt. Hoc patet q̃ xps dicit Lu. vj. Ve vob q̃ saturati estis. Itẽ dicit p ꝓpham. Ve vobis q̃ potentes estis ad bibendũ vinũ vsq; ad ebrietatez. Si tales crederent q̃ gulosi et ebriosi sunt a deo maledicti quomodo auderent amplius viuere in crapula ⁊ ebrietatib. Job. Quis gustare potest qõ gustatũ affert mortez. quasi diceret nullus qui hoc sciret et firmit̃ crederet q̃ ex hoc cibo vel potu incurreret mortem. Item Salomon dicit. Per q̃ homo peccat p hec et puniet̃. Sz tales q̃ peccãt cũ crapula ⁊ ebrietate puniẽtur cũ fame et siti perpetua. Dñ ps. Famẽ patiẽt vt canes. Esa. lxv. Serui mei comedẽt ⁊ vos esurietis. Immo talem esuriem sustinebũt. q̃ fm dictum ꝓphete vnusq̃sq; carnez brachij sui comedet. Item ebriosi sustinebũt eternã sitim. Patet hoc Lu. xvj. De diuite q̃ guttã aque petiit dicẽs. Pater abraam miserere mei ⁊ mitte Lazarũ vt extremũ digiti sui intingat in aquã. vt refrigeret linguã meã. Etiam vltra mille annos p vna gutta aque petiit nec tamen vnq̃z obtinebit. Quis autem potus eoꝝ erit qui hic in ebrietatibus viuũt ostendit dauid dicens Ignis sulphur spiritus ꝓcellaꝝ pars calicis eorum. Dñ etiã legit̃ q̃ quidam noie Odo q̃si q̃tidie inebriabat̃ et in voluptatib carnis sue vixit. s. in bene cõditis dapib ⁊ pciosis potib. attamẽ aliquã do aliqua bona opera fecit: ꝓpter que bona opa deus misit angelũ ad eum qui admonuit eum semel ⁊ bis de emendatione vite. q̃ sic nullo modo saluari possẽt Et tercio admonuit euz angelus et supaddidit. Si te nõ emendaueris in breui: malam mortẽ sustinebũ. Et sic angel? disparuit. qui tñ se nihil emẽdauit sed in peccatis suis vt prius perseuerauit. Et vna nocte ebrius dormitũ iuit. Et famulus suus q̃ bonus homo fuit vidit de nocte animã domini sui a demonibus de corpe extrahi et ad penas inferni deduci. Et princeps demonũ surrexit et obuiam illi iuit. ⁊ eum fecit collocare sup sedem ignitam. et iussit ferre potũ cum sulphure et igne mixtum. et dedit ei bibere dicens. Quia in ebrietate vixisti hic potus tuus erit. ⁊ coegerũt eum bibere. et tamen ebibere nõ potuit. q̃ vas illud econuerso immediate repletum fuit. Post princeps demonũ fecit ei preparare balneum de igne, pice et sulphure mixtũ in quo ille miser balneari est. Et dixit ei princeps demonũ. Hoc balneum tuum erit quia creatorem tuũ balneando et in delitijs viuendo sepius offendisti. Tercio fecit sibi preparare lectum. ⁊ tunc fuit proiectus in ꝓfundam foueaz q̃ fuit plene igne, fumo et sulphure et fetore. Et princeps demonũ dixit ei. Nunquid legisti et audisti q̃ dominus p. ꝓphetam Amos dicit. Ve qui dormitis in lectis eburneis. ⁊ lasciuitis in stratis vestris. Sed quia tu talis fuisti hec erit requies tua. s. illa fouea in seculũ seculi. A Quarti qui arguẽdi sunt q̃ nõ credunt verbis xpi q̃uis ore ꝓfiteantur tamẽ factis oppositũ ostendunt sunt supbi qui hic honores ⁊ exaltationem querũt. Nã xps dicit in euãgel. Luc. xviij. Omnis q̃ se exaltat hũiliabit̃. Itẽ dicit p ꝓphetã Gloriã eoꝝ in ignominiã cõmutabo. Itẽ dicit cõtra supbiã vestiũ cõminãdo eisdem vt hĩ Sophonie. j. Visitabo sup oẽs pueros regis et sup oẽs q̃ induti sunt veste pegrina. Itẽ fm dictũ xpi vt hĩ Mat. vj. Nemo põt duob dñis seruire. s. deo ⁊ mũdo. quia nemo põt huic mũdo placere ⁊ xpo. Dñ aplus. Si adhuc huic mũdo placerẽ fm? xpi nõ essem. Immo fm btm̃ Jaco. Amicicia hui? mũdi inimica est deo. Dñ Criso. sup Mat. O q̃ miserim? est mũdus et miseri q̃ eũ sequũt̃. Itẽ de supbis dicit Aug. in epla. Quẽ supbũ videris filiũ eẽ diaboli nõ dubites. Itẽ de illis q̃ querũt ⁊ desiderãt ꝓmatũ et ptãtẽ sup alios hĩe dicit Crisi sup math. Quicũq; desiderauerit ꝓmatũ in terra inueniet ꝓfusionẽ in celo. nec inẽ seruos xpi ꝓputabit̃ q̃ de ꝓmatu tractauerit. qm̃ nõ q̃ maior fuerit in honore ille iustior est. ꝫ qui iustior fuerit ille maior est. Et q̃ iaz p̃dicta firmiter ⁊ veraciter crederet quõ auderet amplius supbire vel honores querere. Quinti q̃ arguendi sunt q̃ nõ credũt vbis xpi q̃uis ore ꝓfiteanr̃ se credere. tamen in operibus oppositũ ostendũt sunt q̃ nõ refrenãt linguã suam Hoc patet. q̃ xps dicit in euãgelio vt habetur Math. xij. De omni verbo ocioso quod locuti fuerint homines reddent rationẽ in die iudicij. Et qui hoc firmiter crederet vtiqz et a multiloquio ⁊ inutilibus verbis sibi caueret. immo non solum abinutilibus sed multo magis a nocius et a scandalosis verbis sibi caueret. Quomodo autem blasphemi ⁊ maledici qui proximis suis maledicunt. et iuratores q̃ sine causa iurant. et mendaces qui cum magnis mẽdacijs proximos suos decipiunt et sic damna eis inferunt. quibus tenentur restituere. et etiam luxuriosi qui verba scurrilia ⁊ luxuriosa proferunt. cũ quib

UVA. BHSC. IyR_046

ꝛ et alios ad malū ꝓuocāt. Item irrisores q̄ ꝓios vidēt seu despiciūt ꝛ sōsannāt. Itē detractores q̄ fa mā ꝓximi denigrāt ꝛ sic de alijs. Si isti tā ꝑfecti firmiter crederēt ꝛ attente aduerterēt dictū xp̄i q̄ ō oī vbo ocioso reddituri sint rōez vtiqz sibi a talib⁹ no ciuis vbis cauerent Sexti q̄ arguēdi sūt q̄ nō cre dūt vbis xp̄i sūt gaudētes in ꝟ seculo. silr chorisātes et saltantes. ꝛ sic de alijs. Quis tales dicunt q̄ cre dūt vbis xp̄i ꝛ vbis sacre scripture. tū oppositū oīdūt in factis. Patet q̄ xp̄us dicit vt habeā Luc. vj. Ve vobis q̄ nūc ridetis: q̄ lugebitis. Itē de gaudē tib⁹ in ꝟ seculo dicit Gre. in quadā ome. Nemo ꝑt et ꝟ gaudere in ꝟ seculo ꝛ illic regnare cū deo. Item de chorisantib⁹ dicit Aug. Omnis mot⁹ petulātie sal tus ē in ꝓfundū doace. Quis sane mētis q̄ ꝟ firmiē crederet. et diligēter attenderet. auderet ꝟ breui tpe ridere ꝛ gaudere vel chorisare vñ eternā tristiciā in curreret. Vnd Greg. Presentia gaudia sequūt ꝓpe tna lamēta. Ergo veraciē stulti sūt q̄ illicite gaudēt cū ꝟ seculo. Vñ Iero. Ridere ꝛ gaudere cū ꝟ se culo nō ē hois sensati ꝫ demētis. q̄ mūdū cor nō cū hoc seculo ꝫ cū deo letū ē ꝛ iocundū. ℣ Septi mi q̄ arguēdi sūt q̄ nō credūt vbis xp̄i sūt illi q̄ in bonorāt pentes suos sicut filij inobediētes ꝛ ꝑterni q̄zuis tales se credere dicūt deo et⁹ sacre scripture. tū oppositū oīdūt in ꝟ q̄ pentes inbonorant. vt patz Exo. xxj. Qui maledicit p̄ri vel mr̄i morte moriat. Vbi dicit glosa morte. s. eterna. Quis aūt mētis cō pos ꝓpē inbonoratiōez parentū vellet ꝑuari bono re ꝓpetuo ꝛ carere eterna glia. Vñ ps. Gloria ꝛ bo nore coronasti eū dñe. Et insup̄ incurrere maledictio nē ꝛ mortē eternā. Vnde legit̄ q̄ quedā filia matrē suā dehonestādo ꝛ ptristando plurimū ꝑturbauit. tandez filia defuncta ē ꝛ sepulta in eccia q̄ diues fu it. Vnd in nocte audite sunt voces terribiles. Et cu stodes ecclesie viderūt eam eadez nocte exhumari et a duob⁹ demōib⁹ extra eccīam trahi. ꝛ audierūt eaz clamātē ꝛ dicentē. Ve mihi. q̄ in aīa ꝛ in corpe eter naliē dānata suz ꝓpter dehonestatiōez pentū meoꝝ. et de mane extra ecclesiaz ꝛ extra cimiteriū inuentuz ē caudauer illud. Videat ergo quilibet ꝟ q̄ hono ret pentes suos ꝛ eis obediat in licitis. exemplo xp̄i qui ſubdit⁹ fuit Joseph et Marie matri sue. Luce. ij. Et erat ſubdit⁹ illis. ℒ Octaui ꝛ vltimi qui arguēdi sunt q̄ nō credūt vbis xp̄i ꝛ sacre scripture q̄uis se dicant vbis credere tū factis oppositū ostē dūt sunt illi q̄ in ꝑnū vita nihil volūt pati. Et ꝟ ptz q̄ xp̄us dicit in euāgelio. Arta est via q̄ ducit ad vi tā. Itē Luce. xiij. dicit. Cōtendite intrare p̄ angustā portā. Itē Act. xiiij. Per multas tribulatiōes opor tet nos intrare regnū celoꝝ. Si tales firmiter crede rent q̄ aliter nō intrabūt in celū nisi p̄ tribulatiōes. tūc libenter aduersa paterent si ſaltē saluari vellent. Vñ Iero. in epla. Libēs nūc tormēta patior vt fu tura gla mihi fuet. Vnd Jsid. de ſūmo bono. Qui vite future premia diligēter excogitat mala oia vite p̄nis eq̄nimiē portat q̄n ex illi⁹ dulcedie hui⁹ ama ritudinē tempat. Item p̄ infirmitates corpis retra bunt a malis. vñ Hugo. li. iij. de aīa. Quosdā p̄sci ens deus multū peccare posse flagellat eos in infir mitate corpis ne peccēt. vt eis vtil⁹ sit frāgi laboabo ad ſalutem q̄z rebellare incolumes ad damnationē. Vñ hētur exemplū. Quidā laborās gui ꝛ longa in firmitate rogauit ſctū q̄ndā ꝓpter familiaritatē quā hēbat ad ip̄m ꝛ dilectionez vt ſibi impetraret a dño q̄ a ſua infirmitate curarēt. Et fcta orōe statim sen ſit ſe curatū. Et cū postmodū sentiret ſe magis ꝓnū ad peccandū. cepit cogitare q̄ forte esset ſibi magis vtilis infirmitas q̄z ſanitas ad custodiā ſui a pctō. ꝛ ad augmentū meriti. ꝛ q̄ fatu⁹ erat q̄ ſimplicit̄ pe tierat illam liberationē ab egritudine. Vñ ecōuerso rogauit ſanctū illuz vt rogaret deuz vt daret ſibi q̄d magis expediret ſibi. vel ſanitatē vel infirmitatē. Et statim reuersa ē p̄ſtina infirmitas. Quā ip̄e gr̄āter accepit tanq̄z donū dei: cogitans eā ſibi esse vtilē ad custodiam ſui ꝛ ad augmentū meriti.

De eadem dñica. Sermo .lxiij.

De correctione

rguet mundū de pec

cato Joh. xvj. Sciendū q̄ sicut deus ar guet pctōres de ſuis excessib⁹ in futuro. sic et nos debem⁹ corripe et admonere nr̄os ꝓios in fraterna admonitiōe de eoꝝ excessib⁹. Vñ in pre senti ſmone tria sunt dicēda. Prio quō debeat fieri fraterna correctio. Scdo declarāde sunt aliq̄ q̄nes de fraēna correctōne. Tertō exemplū. ℣ Qz tū ad pmū sciendū q̄ fraterna correctio debz fieri ex charitate. nō ex indignatiōe vel ptemptu. ꝛ debz fie ri cū vtilitate illi⁹ quē corripis. sic q̄ nō q̄ras ostēta tionē tue ptātis: ꝫ illi⁹ vtilitatē. Item talis correctio debet fieri cū lenitate. nō clamorose. alias pl⁹ esset cō fusio q̄z correctio. Matth. xviij. Si peccauerit in te frat tu⁹ corripe eū inter te ꝛ ip̄m solū. Qz aūt correc tio fraterna fiat cū lenitate ꝛ ex charitate. tunc ille q̄ vult corrigere aliū dz q̄nq̄z ꝑsideratiōes ꝟuare. qua rū tres ponit August. sup Matth. vij. ꝓcrita eij ce primo trabez de oculo tuo. reliq̄s duas ponit gre go. in morali. Prima est q̄ dz ꝑsiderare seip̄m si ē ei similis. id est si est in eodē peccato vel eq̄li vl maiori tūc maxime si pctū est notoriū non debet eū corrige re. sed seipsum debz prius emendare. ꝛ tūc ad pniaz cōmonere. alias posset ſibi dici vt dicit Ro. ij. Qui alium doces teip̄um nō doces. Aug. Judex in nullo eoꝝ sit iudicandus que in alio iudicare est paratus. Qui enim ex officio tenet corrigere delinq̄ntes non debet hoc facere in pctō mortali. sed ad min⁹ prius debet conteri de peccatis ſuis. Si autē nō est ei simi lis tūc debet secūdo ꝑsiderare si aliq̄n fuit ei similis. et tunc sicut nolebat despici sed ꝓpassionē ſibi impē di. sic nec ipse debet fratrem ſuū peccantē ꝛ peniten tem despicere ꝫ cōpassionē ꝛ miſicordiā ei exhibere Ecci. viij. Ne despicias hominē se auertentez a pec cato. neq̄z improperes ei. memēto q̄ sum⁹ omēs in corruptione. Si autē nō es ei similis. nec aliq̄n fuisti ei similis. tūc ōbes tertio cogitare q̄ posses ei fieri si milis in futuro. et ratione talis dubij nō debes ſup bire. sed delinq̄ntibus cōdescendere. i. Lor. x. Qui se existimat stare videat ne cadat. Aug. Memo est q̄ ſecurus esse possit in hac vita que tota tēptatio nōia tur. Si aūt non es ei ſilis. nec vnq̄z fuisti ei similis. ꝛ de dei bonitate cōfidis q̄ nūq̄z eris ei similis. tūc de

UVA. BHSC. IyR_046

bes quarto videre si ille qui sic est reprehensibilis sit in aliquo cōmēdabilis. si sc̄z ille qui h̄z tot defect⁹ etiam habeat aliq̄s ꝓfectus. ⁊ tūc rōne illoꝝ bonoꝝ q̄ h̄z debes supportare eū in his q̄ nun⁹ habet. Vnde Apoc. ij. Volens Jobes reprehendere ep̄m Ephesi posuit q̄dāz vitū q̄ habuit dicens. Habeo aduersum te pauca. q̄ charitatē tuā primā reliquisti. ꝫ statim ponebat q̄dā bonū q̄ hēbat dicēs. ꝫ h̄ habes bonum q̄ odisti facta nicolaitaꝝ que ⁊ ego odi. Similiter volēs reprehēdere ep̄m sardis p̄mo ponit quēdaz defectū suū dicēs. Nō inuenio opa tua plena coram deo meo. Deinde ponit statim q̄ndā suū ꝓfectū dicēs. sed habes pauca noīa in sardis q̄ non inq̄nauerūt vestimēta sua. Ecce post q̄ꝫ apl's posuit illa in q̄bus illi ep̄i erāt reprehensibles. statim subiunxit illa in quibus erāt cōmēdabiles. ad innuēduz q̄ si aliq̄s ꝓpter aliq̄d vicū ē reprehendend⁹. si tū habet aliq̄d bonū in se est nihilominus supportādus. Dato aūt q̄ aliq̄s videat oīno malus nec h̄e aliq̄d bonū ꝓpt̄ q̄d sit tolerādus. tunc debet cogitare q̄nto q̄ ille q̄ sic videt ē malus forte in cōspectu dei est sibi in merito pferendus. Vñ ponit exēplū sctūs Greg. de sctō stephano ⁊ de sctō Paulo. Nam cū sctūs stephanus p̄sentēte ⁊ adinuāte paulo lapidaret. tunc stephan⁹ erat oīno bonus. et paulus oīno videbat esse malus. ⁊ tū in cōspectu dei Paulus q̄ sic erat malus. stephano i merito ⁊ p̄mio fuit p̄ponēdus. ℰ

Qtū ad sc̄dāz ptem illius sermonis q̄rit vtrum correctio fraterna sit in p̄cepto. Rñdeo fm san. tho. ij. ij. q. xxxiij. in p̄cepto ē. sed q⁹ p̄ceptū ē affirmatiuū tō nō obligat ad sp̄ sed ꝓ loco ⁊ tpe. Vñ et omissio eius vno mō ē pctū mortale. s. cū formidat iudiciū vulgi vel carnis cruciatio vel q̄cūq̄z tpale. cum tū h̄ ita dñet i alio q̄ fratris charitati p̄ponat. Sc̄do mō omittit cū pctō veniali. q̄n. s. timor et cupiditas facit tardiorē ad corrigēdū delictū frīs. nō tū ita q̄ si constaret ei q̄ frēm possz a pctō retrahere dimiteret ꝓpter timorem vel cupiditatē q̄nimo in alio p̄ponit charitatē vt dicit btūs Augustī. Tertio fratna omittitur correctio sine oī pctō. immo mentorie. vt q̄ndo q̄s oportunū tp̄s inq̄rit vel q̄n de tp̄is metuit ne deteriores fiāt. vel ad bonā vitā alios ipediāt et hmōi. Item sciendū q⁹ q̄uis correctio fraterna sit sub p̄cepto ⁊ ad hanc oñes teneamur ꝓ loco ⁊ tpe sicut iaz dictū est. sūt tū q̄nq̄z casus in q̄b⁹ euadimus h̄ p̄ceptū. Primus casus cū nō est spes correctiōis. Vnde puer. ix. Noli arguere irrisorē ne forte odiat te. Sc̄ūdus cū timet defectus ꝓbatōis. vt cū quis de crimine corripit q̄d nō pōt ꝓbari. Tūc enī corripiens obligaret ad talionē si deficeret in probatiōe. Tertius cū p̄lato tanq̄z iudici notū est factū. Quartus cū meliori opi vel eq̄ bono vacare quis intēdit. Quintus cū multitudo ⁊ ptās ē in culpa tūc ei correctio pl⁹ noceret q̄ꝫ pdesset. q⁹ multitudo difficulter corrigit et potestas. Quer̄t vtr̄ subditi teneāt prelatos corrigere. Rēspōdet fm tho. ij. ij. q. xxxiij. Subditi nō tenent prelatos corrigere. nec debent prelatos corrigere correctiōe illa que ē iusticie p correptionē pene. tenent tamē correctione illa q̄ est charitatis si in eis est aliq̄d corrigibile. ita tamē q⁹ nō sit proterua ꝫ cuz mansuetudine ⁊ reuerentia. Corrigūtur enī ⁊ aliqñ aliqui p'monitiones sibi factas a bonis viris Vnde exemplū legitur. Conuersus quidam valde religiosus ⁊ cōtemplatiuus raptus ad iudiciū vidit duos viros magnos. vn⁹ erat comes. alius erat magn⁹ p̄latus valde accusari coram domino. Contra quos licet multū videretur dominus iratus. tamen ad p̄ces aliquoꝝ de illa curia distulit sententiam. dicens illi cōuerso q⁹ per abbatem suū faceret illos moneri de correctione. quod ⁊ factū est. Comes ergo se corrigens timore visionis et in bona penitentia moriēs Prelatus autez pupendens visionem et monitonē nec se corrigēs in lecto suo subitanea morte mortu⁹ est. Queritur an liceat causa correctionis alicui conuiciaz dicere. Rēspondetur fm beatum Tho. ij. ij. q. lxxij. Sicut licitum est aliquez verberare vel in rebus damnificare causa discipline. sic etiaz potest aliquis alteri quē corrigere debet aliq̄d verbum conuitiosum dicere. Et hoc modo dominus puriādo vocauit discipulos illos qui iuerūt in Emaus quibus apparuit in via post resurrectionē stultos. dicēs eis O stulti ⁊ tardi corde ad credēdum ⁊c̄. Nonne sic optuit christū pati ⁊ ita ⁊c̄. vt habet. Luce vlt. Similiter ⁊ apl's Paulus galathas nominauit insensatos dicens. O insensati galathe. Tamen sicut dicit Aug. Ex magna necessitate obiurgationes sunt adhibende ⁊ non leuiter sunt ꝓferēde. ℱ Itē q̄ritur vtrum homo debeat ꝓtumelias sibi illatas sustinere. Rēspōsio fm beatū Tho. vbi supra. Sic̄ in alijs iniurijs sic et in verbis cōtumelioſis tenemur habere animū ꝓparatū ad tolerātiam si expediēs fuerit. Q̄n q̄z tamē oportet vt ꝓtumeliā repellamus et hoc ꝓpter tria. Primo quidem ꝓpter bonuz eius qui contumeliā infert vt vicz eius audacia reprimatur vt deceto talia nō attēptet. Sc̄do propter famā. quia quilibet tenet defendere famam suaz. quia fm Augustī. Qui famam suam negligit crudelis ē quia fm Salo. Melius est nomē bonuz q̄ꝫ diuite multe. Tertio propter bonū multoꝝ quoꝝ profectus ꝓpter ꝓtumelias ne bis illatas impediretur. Vñ Augustī. Duo sunt tibi necessaria. scilicet. cōscientia et fama. pscientia propter te. fama propter ꝓximū. ℬ

Item sciendū q⁹ prelati ⁊ alij presidentes qui habent subditos tenētur eos corrigere si delinquūt alias damnarent vna cum subditis. Vnde legitur de sacerdote heli. j. Regū. iiij. q̄ q⁹ nō correxit filios suos inique agentes punitus est hic per mortem temporalē. quia fractis cernicibz cadens de sella retrorsū expirauit. Et si est in inferno non inuenimus aliam causam nisi q⁹ filios suos non correxit vt debuit propter quod dominus cum subitanea morte interfecit. Vnde cum filij a parentibus suis et laici a p̄latis suis reprehenduntur nequaq̄ꝫ ipsi filij ⁊ subditi indignari debent. Nam ad hoc tenentur prelati. alias cum subditis damnarent. Vñ Ezech. iij. Si dicēte me ad impiū morte morieris. s. ꝓ tua superbia. auaricia. luxuria ⁊c̄. ⁊ tu non anūciaueris ei neq̄z locutus fueris vt auertat a via sua impia et viuat. ip̄e impius in iniq̄tate sua morietur. sanguinem eius de manu tua requirā. Omnia peccata que prelati possūt corrigere et non corrigunt ipsis imputabūtur et pro eisdez damnabuntur. Ergo Sapiēū. vj. dicitur. Iu

UVA. BHSC. IyR_046

dicium duriſſimū fiet his qui preſunt. Vnde Gre. in regiſtro. Cum in ſubdito peccatū non corrigitur in eos qui preſunt ſententia retorquetur. vnde iterū Gre. Tot perſonas occidimus quot ad mortem ire q̄tidie tepidi et tacētes videm⁹. ℣ Vltimo ſciendū q̄ quilibet ſubditus libenter ⁊ patienter debet ſuſtinere correctionē p̄o ſuis exceſſibus. quia p hanc purgatorij ipius diminuitur. Vnde exēplū. Erant duo fratres in mōaſterio vno. vnus erat gratioſus abbati ⁊ ceteris fribus. alter autē nō erat gratioſus. ⁊ quicq̄d deliquit immediate ab abbate punitū fuit. ꝫ alij frequēter pepcit ipe abbas in ſuis negligentijs. quia gratioſus erat omnibus. Contigit autem q̄ illi ambo morerentur. Apparuit autez ille qui gratioſus fuit abbati dicēs ſe eſſe in magnis penis. Et abbas. Vbi eſt tūc ille infelix qui plures negligentias q̄ tu p̄miſit. Et ille. O pater ipe non eſt infelix nec miſer. quia eſt tam in clara viſione dei q̄ quicquid hic cum negligentia deliquit īmediate hic punitū fuit. ⁊ ſic ſatiſfecit. ſed mihi pater ſeptus pegiſti in meis negligentijs. eo q̄ gr̄oſus fui tibi ⁊ ceteris fratribus. ergo iam grauiter torqueor in purgatorio. Sed pater ſctē ora deuz p̄o me. et recōmenda me ceteris fratribus meis in ſuis miſſis ⁊ oratōib⁹. quia valde affligor in purgatorio.

De eadem dominica.

a Rguet mūdū ō peccato. Gloſa. ſupple q̄ habet. Vnde hic dicēdū eſt quomō q̄s cōmittit ſeptē peccata mortalia. que re infra ſermone. cxlj. J.

De eadem dominica.

a Rguet mundū de iuſticia. Gloſa. ſaliez quā non habet. Vnde dicenduz eſt hic q̄o homo iuſtus debet inueniri ſi vult ſaluari. Iſtum ſermonē q̄re infra ſermone. cliij. E.

Dominica Rogationuz.

De oratione. Sermo lxiij

etite et accipietis Jo

hānis. xvj. Benignitas ſaluatoris di noſtri maior eſt in exaudiendo petitiōes filioz ſuoz q̄z cuiuſcūq; filij reſpectu p̄ris vel econtra matris ad filiū. Ergo ſi aliquid petierim⁹ a patre celeſti vel a chriſto vtiq; ipe exaudiet. Vnde dicit. Petite ⁊ accipietis. Sed q̄uis ſemper ſit orandum ſm illud Luce. xviij. Oportet ſemper orare et non deficere. ſpecialiter tamen tp̄s orandi eſt ab hac dominica vſq; ad feſtum pēthecoſtes. et in his diebus qui ſunt ante aſcenſionem. hoc patet q̄ vocantur dies rogationū. In quibus implorare debemus dei auxiliū et ſuffragia ſanctorum. Primo vt deus bella ſedat que i vere frequenter fiunt. Secūdo vt teneres fructus p̄ſeruet ⁊ multiplicet. Tertio vt ad receptionem ſpiritusſcti habiles mur. In die etiam aſcenſionis tp̄s orandi eſt. Conſueuerūt enī p̄ncipes et reges cum de nouo recipiunt terras ſuas liberalitatez ſuam oſtēdere. ⁊ magna dona militibus ſuis dare. In die ergo aſcenſionis cum ſm repreſentationē eccleſie rex regu⁹ regnū ſuu⁹ ſuſcepit liberalitatem ſuā oſtendit orātes exaudiendo. ps. Dn̄s exaudiet me cum clamauero ad eum. Poſt aſcēſionē vero in oño ne exp̄ectandus ē ſpiritusſanctus ſicut diſcipuli chriſti fecerūt. Vnde actuū. j. ℣ Oēs vnanimiter erāt perſeuerantes in orōne cum mulieribus et Maria matre Jeſu ⁊ fratribus eius. Sic ⁊ nos orare debemus poſt aſcenſionez vt ſpiritusſancto repleamur. et poſt pentheco ſten tunc oratōes ⁊ ieiunia ſunt inſtituta vt deus munera nobis collata cuſtodiat p̄s. Confirma hoc deus q̄ operat⁹ es in nobis. Diuiſio huius ſermonis cōſiſtit in duobus. Primo excitatur pigricia humana. cum dicitur. Petite. Et fiducia confirmatur. cum dicitur accipietis. Nō aūt hortaretur vt peteremus niſi et exaudire nos vellet vt acciperemus. Dicit ergo. petite ⁊ accipietis. Nic oſtenditur liberalitas diuina que ad petendu⁹ nos inuitat dicens. petite. Pauci enī ſunt qui inuitāt vt ab eis petatur. Auguſt. Nō enī hortaretur vt peteremus niſi vellz dare. Erubeſcat humana pigricia. quia plus ille vult dare q̄s nos accipere. pl⁹ vult ille miſeri q̄s a miſia liberari. Vnde loquendo de oratōne tūc q̄tuor ſunt hic dicenda. Primo quomō oratio p̄cellit elemoſinam ⁊ ieiuniū. Scōo q̄n orādū ſit. Tertio vbi orandum ſit. Quarto q̄o orādū ſit. ⁊ que ſunt impedimenta orōnis. J Quantum ad primū tunc ſciendū q̄ ſunt tria que cōmendantur maxime a deo. ſcz elemoſina ieiunium. ⁊ oño. et tamē oratio p̄cellit alia duo. Primo in faciente. quia debilis non poteſt ieiunare. nec paup elemoſinam dare. ſed quilibet poteſt orare. ps. Ap̄d te oratio mea eſt ſemp. Iſido. Oratio eſt cordis nō labiorum non enī verba deprecantis deus attendit. ꝫ oratus cor inſpicit. Ergo mutus poteſt orare. ⁊ etiā homo in agone mortis p̄ſtitutus. quia ſi nō ore tamen corde. Vnde queritur. vtr̄ oratio debeat eſſe vocalis. Rñſio ſm beatum Tho. ij. ij. q. lxxxiij. Dicendū q̄ dupler eſt oratio. ſ. cōmunis ⁊ ſingularis. Cōmunis oratō eſt que p miniſtros eccleſie in p̄ſona totius fidelis populi deo offertur. ⁊ ideo oportet q̄ talis oratio innoteſcat toti populo p̄ quo offertur. qđ nō poſſet fieri niſi eſſet vocalis. Et ideo rōnabilit inſtituz eſt vt miniſtri eccleſie bmōi orōnes etiā alta voce p̄nuncient vt ad noticiā oīm p̄uenire poſſint. Oratio vero ſingularis ē que offertur a ſingulari p̄ſona. ⁊ de bmōi oratiōis neceſſitate non eſt q̄ ſit vocalis. Adiungitur tamē vox tali orationi triplici rōne. Primo quidē excitando interiorem deuotōez qua mens orantis eleuetur in deum. quia p exteriora ſigna ſiue vocum ſiue alioz factoz. vt ſunt genuflexiones. eleuatio manuū. p̄ſtratio corp̄is. ⁊ ſic de alijs que ab extra fiunt mouetur mens hois ad ampliorem deuotionē. Et ideo in ſingulari oratione tātū eſt vocibus ⁊ huiuſmodi ſignis vacandū q̄tū p̄ficit ad excitandū interius mentez. Si vero interius mēs per hoc diſtrahatur vel q̄litercunq; impediat a talibus eſt ceſſandū. Quod p̄cipue contingit in illis hominibus quoz mēs ſine bmōi ſignis ē ſufficienter ad deuotionem p̄parata. Secundo adiungitur vocalis oratō quaſi ad redditionem debiti. vt ſaliez homo deo ſeruiat ſm totū illō q̄ habz a deo. id eſt non ſolum mente ſed etiā corpore ſeruiat deo. Vnde Oſee vlti. Reddemus vitulos labioruz noſtrorū. Tertio additur vocalis oratio ex quadaz re-

UVA. BHSC. IyR_046

ꝙuncantia ab anima in corp⁹ ex vehementi affectione. ſm illud ps. Letatꝰ eſt cor meuz z exultauit lingua mea. Tamẽ ſciẽdꝰ q ſi quis obligaretur ad aliquã oratiõnẽ ex voto vel ex ſatiſfactione iniuncta ſibi in cõfeſſione ꝓ penitẽtia. tũc talem oratiõez deberet orare vocaliter ꝓpter plenioꝛẽ ſatiſfactionis exhibitionem. Sõo oño precelſit ieiunũ et elemoſinã in iocũditate et honorabilitate. quia nihil delectabilius vel honorabilius q̃ loqui cuz deo. Vñ auguſt. ſup ps. lxxxv. oratio tua locutio eſt ad deuz. Quãdo enĩ legis deus tibi loquit. qñ oras cũ deo loqueris. Ergo in ſignũ hui⁹ multa ſũt officia que ab aliqbꝫ nobilibus cederẽt in dedecus ſicut arari in agro vel fodere. ſed orare cedit homi ad magnũ honoꝛẽ q̃tũ cũq; nobilis ſit. Ergo debemus cũ magna reuerentia orare q̃ſi locuturi cum rege celeſti. Tertio oño etiam p̃cellit in dignitate. quia ſi oño eo modo fiat q̃ debet. eſt exeniũ deo valde gratũ. z miniſterio angelorũ valde dignũ. Vñ Thob. xij. dixit angel⁹ ad Thobiã. Quãdo orabas cuz lachrymis ego obtuli orationẽ tuã domino. Non debet homi graue eẽ tale exeniũ mittere deo. cũ angelo nõ ſit graue offerre. Immo qõ plus eſt ipe chriſtus inq̃tũ homo offert oꝛõnem noſtrã deo patri qõ ſignat in hoc q⁹ dyaconus thuribulũ tradit ſacerdoti. z ſacerdos thurificat. Sic xp̃us oꝛões eccleſie deo patri preſentat que p̃ſentatio multum facit eas valere. Qũo ei hoc a deo ꝓtemneret qõ a tãto mediatoꝛe ei p̃ſentat. Quarto oratio p̃cellit elemoſinã z ieiunũ i approximatõe ad deũ. qñ q̃ orat facie ad faciẽ ante deũ ſe cõſtituit. ps. Reſpice in me et miſerere mei. Elemoſina enĩ p manũ pauperis mittit deo. Ieiunũ p afflictionẽ corporis deo oſtẽdit. ſed oño imediate deũ p̃ſentẽ alloq̃tur. Quinto p̃cellit oño ieiunũ et elemoſinã quia eſt valde lucroſum z vtile orare. qõ põt ex hoc oñdi q⁹ nihil eſt ad qõ oño valere nõ poſſit. vñ. ij. Parał. xx. Cũ ignoꝛamus q̃d agere debeamus hoc ſolũ habemus reſidui vt oculos nr̃os dirigamus ad te. Et hoc eſt officium ex quo hõ poteſt lucrari omni tempoꝛe in hyeme z in eſtate. in ſereno z in pluuiali tpe. de nocte et de die. feſtiuis diebus z ferialibus. in infirmitate z ſanitate. in iuuẽtute z ſenectute. ſtando z eundo. in domo z extra domũ. Et q̃q; vna hoꝛa lucratur homo plus orando q̃ regnũ vnũ. qz modica oꝛõne cũ deuota eſt lucratur homo regnũ celoꝛum. Qñq; aũt anteq̃ inchoetur oratio ẽ hõ i ſtatu damnatiõis. z anteq̃ finiat oño erit in ſtatu ſaluationis. Hoc patet in publicano qui peccatoꝛ ad templũ acceſſit. z iuſtificatus de templo receſſit q̃ p ꝓtritionez et deuotã orationẽ qñ dixit. Deus ꝓpitius eſto mihi peccatori. obtinuit remiſſionẽ oĩm peccatoꝛ. Itẽ patet in latrone qui cũ xp̃o p̃pẽdit in cruce. q̃ paſſuz meruit oꝛõne illa qua dixit. Memẽto mei dñe dum veneris in regnũ tuũ. Mã rñſum eſt ei a xp̃o. Hodie mecuz eris in paradiſo. Qtũ igitur ad ſcõm. ſ. qñ oãdũ ſit. Sciendũ q⁹ tp̃s oãdi dñs determinat Luce. xviij. Oportet ſp orare et nõ deficere. Scutuz nõ debet miles deponere interim q⁹ belluz durat. ita nec ab oꝛõne ceſſandũ eſt vſq; ad mortẽ. qz belluz ipſum durat vſq; ad mortẽ. vnde Job. Militia ẽ vita hominis ſup terrã. Cõtinue eũ indigem⁹ dei adiutorio. Et quia nunc̃ in p̃ſenti deeſt miſeria. ideo cõtinue indigemus dei miſericordia. Jõ ſi fieri poſſet cõtinue eſſet orandũ. Et ſup illud. j. ad Theſſa. v. Sine intermiſſione orate. dicit gloſa. Semp orat q̃ ſemp bñ agit. Juſtus nũq̃ deſinit orare niſi deſinat eẽ iuſtus. ℟ Sed qz aliꝭ oportet nos etiã intendere que ſunt corpis. Ergo ſciendum q⁹ oꝛõni p̃cipue intendenduz eſt. vel cũ maioꝛ ẽ neceſſitas vel maioꝛ tpis optunitas. Maioꝛ neceſſitas oꝛandi eſt cũ aliq̃ opa facturi ſumus. Vñ Hieroný. ad Paulinũ. In principio cuiuſlibet opis p̃mitte dñicam oꝛõez z ſignũ crucis in frõte. z ſic cõmitte te diuio auxilio ꝛc. Sicut militem ſine armis exire ad bellũ nõ ꝓuenit. ita homi chriſtião ꝓcedere ad quecũq; opa ſine oño ne nõ licet. Ergo opa noſtra oño dz p̃uenire. vt deus det nobis bonũ effectũ z ꝓſperitatem. Et gratiarũ actio debet ſubſeq̃ vt deus laudet de adiutoꝛio nob collato. Jtem neceſſitas oãdi eſt cũ imminet nobis tribulatio. vel etiã proximis nr̃is. Vñ dñs imminẽte paſſione ſua ter oravit in monte oliueti. Tempus aũt oãdi pſonis ſecularibus extra illas hoꝛas de q̃bus Dauid in ps. Septies in die laudem dixi tibi. eſt tempus matutinũ. aut veſpertinũ. aut medie noctis ſacrificiũ. Ad oãdũ mane monemur exemplo dñi Marci. j. Diluculo valde ſurgẽs Jeſus egreſſus abijt in deſertum locum. ibiq; orabat. Ad orandum veſpere. Matthei. xiiij. Et dimiſſa turba aſcẽdit in montẽ ſolus orare. veſpere autem facto ſolus erat ibi. Ad orandũ nocturno tempe dat nob xp̃us exemplũ vt habetur Luce. vj. Q̃ erat pnoctans in oratione. Jtem bis tribus tempoꝛibus ad oranduz monemur exemplo dauid qui dicit in ps. Veſpere et mane z meridie narrabo et exaudiet vocẽ meam. Idem. media nocte ſur. ad p̃ſi. tibi. Modo Dauid erat rex ſuper cunctum populum iſrahel z in diuerſis occupatus. tñ illa tria tempoꝛa p̃cipaliter i oãdo ſuauit. Et ſignãter q⁹ freq̃nter media nocte ſurrexit et deum laudauit. Ergo quomõ tu te potes excuſare q⁹ deum bis tribus tempibus non laudas. Jtem in ſolẽnitatibus q̃n diebus feſtiuis eſt magis oportunũ tempus oãdi. Cõſueuerũt enĩ p̃ncipes in magnis feſtis magna mũnera dare petẽtibus ſe. L Quo ad tertiũ. ſ. vbi oãndum ſit. Notanduz q⁹ vbiq; oãdũ eſt cum vbiq; ſint pericula. z vbiq; auxilio dei indigemus. i. Thimo. ij. Volo ergo viros orare in oñi loco leuantes puras manus ſine ira et diſceptione. Similiter z mulieres in habitu ornato cum verecũdia et ſobrietate ornantes ſe nõ in tortis crinibus aut auro aut margaritis vl' veſte preciosa. ſed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. Mulier in ſilentio diſcat cũ oñi ſubiectiõe. Docere aũt mulieri non permitto neq; dominari in viz ſed eſſe in ſilentio ꝛc. Et quo patz q⁹ hõ poteſt orare in omni loco. in domo. in agro. in menſa. i lecto z ſic de aliꝭ. Dicit ſanctus Thomas. ij. ij. q⁹ determinatus locus eligitur ad orandum non ꝓpter deum qui adoratur quaſi in loco concludatur. ſed propter ipſos oãtes. z hoc triplici rõe. Primo q̃dem propter loci conſideratiouẽ ex quo ſpecialez deuotionem concipiunt oãtes vt magis exaudiãtur. Secõ ꝓpẽ ſacra miſteria et alia ſanctitatis ſigna que

UVA. BHSC. IyR_046

LXIIII

hic cõtinentur. Tertio ꝓpter ꝓcursum multorũ adoꝝantiũ ex quo fit oratio magis exaudibilis. ꝑm illud Mat. xviij. Ubi duo vel tres ꝓsenserit sup terrã de omni re quãcũqz petierint fiet illis a ꝑre meo ⁊c.

Quo ad quartũ. s. quõ orandũ sit. ⁊ q̃ sunt ipedimẽta oꝝonis. Sciẽdũ q̃ q̃nqz req̃runt ad hoc. s. vt oratio nostra exaudiatur. Et sic ꝓ oppositũ sunt q̃nqz impedimẽta quare oꝝõ nostra non exaudiat.

Primũ impedimentũ oꝝõis ẽ pctũ orantis. Esa. j. Cum multiplicaueritis oꝝões vras nõ exaudiam vos q; manus vre sanguie plene sunt. psal. Si iniq tates aspexi in corde meo nõ exaudiet dñs. Job. xv. Scimus qñ nõ exaudit deus. pctõres. Ubi queritur vtrũ pctõres de? exaudiat. Respõsio ꝑm Tho. .ij. ij. q. lxxxiij. Peccator dupliciter ꝓsiderat. Primo inq̃tũ pctõr. sic deus nõ exaudit eũ. q; de? odit peccatores. psal. Iniquos odio habui. i. pctõres. Secõdo ꝓsiderat q̃tũ ad naturã quia bõ est. ⁊ sic cũ petit aliq̃d salutare bñiliter tũc ex mia exaudit a deo q̃uis hoc non meruit apud deũ. Sed peccator q̃ petit iuuari a deo cũ proponit malefacere. vel luxuriari vel spoliare. ⁊ sic de alijs. tale adiutoriuz petere adeo est peccatũ q; talis vult deuz inuoluere suis delictis. q; si deus eũ iuuaret tũc peti sui reus esset. Ergo deus nõ iuuat ad malefaciẽdũ. sed bñ ꝓmittit fieri maluz. quia dedit hoi liberũ arbitriũ. Crisost. sup Matth. Colon? dei cõsiliũ dyaboli nõ querit. Colon? autez dyaboli ⁊ si dei auxiliuz querit nõ inueniet. vt si fur orat vt ꝓsperet. ⁊ fornicator sibi signum crucis facit vt nõ ꝓphendatur. ⁊ tãto citius capitur q; nescit deus patrociniũ dare criminibus. Ergo ex iam dictis habetur q̃ ꝓmũ qđ req̃ritur ad hoc vt oꝝõ nra exaudiatur est vt sit pura et mũda. Scõm ipedimẽtũ oratõis ẽ q̃n bõ cũ ꝓposito nõ attẽte orat. Nõ enim sufficit sine pctõ orare nisi ⁊ bõ attẽte et deuote oret. j. Pe. iij. Vigilate in oꝝõib? vbi dicit glo. Ne animus cogitet aliꝺ ꝓter illud solũ qđ ore ꝓcatur Aug. in reglã. ß vsetur in corde qđ ꝓfertur i ore. Matth. vj. Oꝝãtes nolite multũ loq. quia vnũ pater noster cũ attẽtione plus valet q̃ mille sine attẽtione. Isiꝺ. Oratio sine deuotione est quasi mugitus boũ.

Nõ queritur vtrũ de necessitate oꝝõnis sit q̃ sit attenta. Pro q̃ sciendũ ꝑm Tho. In oꝝõne vocali est tripler effectus. Primus effectus ẽ mereri a deo. et ad hunc effectũ non de necessitate requiritur q̃ attẽtio assit oꝝõi ꝓ totuz. sed vis ꝓme intẽtionis qua aliq̃s ad oꝝãdũ accedit ea. scz intentõe vt velit deuote orare. talis intentio reddit totã oꝝõem meritoriã. q̃uis bõ vltra voluntatẽ distrahat. Secũd? effectus oꝝõnis ẽ impetrare a deo. ⁊ ad hũc etiã effectum sufficit ꝑma intentio. quã deus ꝑncipaliter attẽdit. Tertius effectus quẽ oꝝo etiã ꝑncipaliter efficit. est quedã spiritualis refectio mẽtis. Et ad hũc effectuz de necessitate req̃ritur in oꝝõne attẽtio. Nõ dicit. j. Cor. xiij. Si orẽ lingua mens mea sine fructu ẽ. Ergo q̃n bõ vult ꝓseq̃ spũalem dulcedinẽ in suis oꝝõibus tũc oz q̃ ꝓ totã oꝝõem habeat attẽtionẽ ⁊ deuotionẽ. Sed q̃tũ ad merendũ ⁊ ad impetrandũ tunc sufficit ꝑma intẽtio. Si autẽ ꝑma intentio desit oꝝõi neq; meritoria ẽ neq; impetratiua. Illã enim oꝝoez deus nõ exaudit cui ille qui orat nõ intẽdit. Sed q̃n ꝑma intẽtio orantis ẽ q̃ libẽter vellet deuote orare. ⁊ ea intentione incꝑit tunc valet illa oratio ad mrendũ ⁊ ad impetrãdũ a deo. Ergo sunt aliqui q̃ q̃n nõ hñt deuotionẽ tũc volũt desistere ab oꝝõe. qđ nullo modo faciẽdũ ẽ. Etiam si hõ intũ distraheret q̃ oporteret eũ vnũ ꝑr nr decies reincipere adhuc deberet idez ꝑr nr dicere ⁊ ꝓficere. q; deus respicit ꝑmã intentionẽ quã habuit q̃n incepit orare. q̃. s. libenter deuote orare vellet. Sed q̃n q̃s cum ꝓposito indeuote orat tũc nõ impetrat nec meret. Unde dicit dñs ꝑ ꝓphetã. Populus h̃ labijs me honorat. cor aũt eorũ lõge ẽ a me. Sicut heu pl'es sunt q̃ cũ corpe stãt in ecclesia ⁊ orãt sed cor dispsum ẽ q̃si ꝓ totũ mũduz. Unde Isiꝺ. Quid ꝓdest strepit? labioꝝ vbi cor est mutũ. Ergo hoc ẽ scõm qđ req̃rit ad oꝝõem vt oꝝo fiat cũ attẽtione et deuotione. Tertiũ impedimẽtũ q̃ oꝝo nõ exauditur ẽ q̃n petit quod nõ ẽ expediẽs petẽti. Unde ꝑm Aug. tria sunt genera bonorũ. s. bona infima. media. ⁊ summa. Bona ifima sunt tpalia q̃ q̃si nihil sunt. Miere. iij. Aspexi terrã ⁊ ecce vacua erat et nihil. Et talia tpalia aut nõ debem? petere. aut cũ ꝓdictione ⁊ cum moderamine. Bernũ. in quodã sermone. In petendo tpalia cauẽda ẽ supfluitas ⁊ voluptas. Salomõ ꝓuer. xxx. Mediciatẽ ⁊ diuitias ne dederis mihi. ß tũ victui meo tribue necessaria. Apls. i. Thimo. vj. Uñtes alimenta ⁊ quibus tegamur his ptenti simus. De conditione ponẽda quãdo tempalia petim? dicit Aug. Quando a deo petitis tempalia cum moderamine petite ⁊ cũ timore illi committite vt si ꝓderit det. si sciat obesse nõ det. quid obsit vel prosit nouit medicus non egroꝝ. Ergo q̃ñcũqz petim? illa que sunt transitoria sicut res temporales. sanitatem corporis. vel liberationẽ a ꝑsentibus tribulationibus. semper debem? petere cũ cõditione. quia homo petit q̃nqz aliquid a deo si exauditetur ab eo esset sibi nociuũ et damnabile. Sic pauper qui ꝓpter paupertatẽ suaz salnabitur. hic si dines fuisset forte damnatus esset. Similiter infirmus q̃nqz cũ infirmitatibus suis saluabitur si deꝝ eum exaudisset q̃n ꝓ sanitate corporis petiuit forte damnat? fuisset. ⁊ sic de alijs. Bõa media ñt spiritualia. ⁊ ista petenda sunt cum attentione. quia tãto maiora sunt respectu temporalium q̃nto mõs excedit puñ lapidem. ⁊ q̃nto sol excedit stellã et huius modi. vt sunt remissio pctõꝝ. virtutes. gra ⁊ humilitas: charitas: patia: pax: ⁊ misericordia. Et cui deꝝ talia dederit maius est q̃ si totum munduz sibi daret. Exemplum de beato Petro ⁊ Maria magdalena ⁊ de latrone. q; receperunt indulgentiam pctõrum ꝓ toto mundo. Nec mirum. cui enim talia bona dantur si conseruauẽ nequaq̃ dãnabitur. ⁊ ami cum dei cõstituũt ⁊ ab inferno liberant. Ecce quãtũ differunt a primis bonis. i. a tempalibus. quia cum primis. id est tpalibus multi damnanẽ. cum secundis bonis id est virtutibus nullus dãnabitur. Bona suprema sunt bona celestia. ⁊ illa non tñ petẽda sunt cuz attentione ⁊ feruore sicut spiritualia. ß etiaz cum humilitate et sine presumptione. Cum humilitate petunt qui de suis meritis nõ confidunt. sed in misericordiã ⁊ bonitatẽ dei. Bernũ. In petendo beatitudinẽ elatio est cauenda ne tanq̃ ex ꝓpꝛioꝝ meri-

UVA. BHSC. IyR_046

torum fiducia requirat. Vñ dñs nr Jesus xpus dicit Luce.xvij. Cū oīa feceritis que p̄cepta sunt vobis dicite Ser inutiles sum⁹. qđ debuim⁹ facere fecimus. Cauenda etiā ē p̄sumptio ne sine nr̄o labore gloriam velimus hr̄e. De tali p̄sumptione reprehendūtur filij zebedei q̄ sine labore z passione volebant cū christo regnare Matth.xx. Nescitis q̄d petatis. Potestis bibere calicē quē ego bibiturus suz. Ergo tertiū qđ req̄ritur ad ꝟ qđ oīo nr̄a exaudiat ē. vt petamus ea que sunt salutis. q̄ nō sufficit q̄ bō petat sine peccatis z attēte z cū deuotione nisi petat ea que decet xpm dare z expediat boi recipe. Quartum impedimentū oīonis ē qñ q̄s cū hesitatione petit. et sic nihil impetrat. q̄ q̄libet q̄ vult ipetrare a deo cuz bona fiducia debet sibi supplicare. Marci.xj. Omnia q̄cunq̄z orātes petitis credite quia accipietis Jaco. .i. Postulet in fide nihil hesitās q̄ enī hesitat simulis est fluctui maris q̄ a vēto monet z circūfert. Nō g̈ estimet hō ille q̄ accipiat aliq̄d a dño. Quia debem⁹ deū cuz bona fiducia inuocare in nr̄is necessitatib⁹. et tunc vult nobis subuenire in oīi necessitate z tribulatiōe. Vnde p̄s. Cū ipo sum in tribulatione eri. eum zc. Idē. Ad dñm cum tribularer clamaui z exau.me. In signū huius tūc xps in cruce habuit manꝰ perforatas. dādo nobis dona spūsancti fortificādo et adiuuando z cōfuando nos in bono. Quintuz impedimētū oīonis est defectus p̄seuerantie in oīone Jaco.v. Multū enī valz deprecatio iusti assidua. Apls ad Ro.xij. Oīoni instantes. Ergo p̄seuerare debemus in oīoibus nr̄is. z tūc obtinebimus Luc. xj. Sz querit quare deus q̄nq̄z nō exaudit orōes bonoz boim. Rñdet q̄ ꝟ facit xpter tria. Prio vt probet patiētiā ipoz. sicut fecit multis martyribus q̄ peruenerūt vt morte ab eis auferret. Et sctūs Paul⁹ qui rogauit dñm ter vt auferret ab eo stimuluz carnis. Respōdit ei. Sufficit tibi gra mea. Scdo vt desiderīū excitet. facit enī sicut auceps qui subtrahit escam volucri. Sic etiaz fecit muleri chananee. Gregorius Differt dñs dare qđ petit vt dilatū petat ardentiꝰ et hēatur gtius z hūliꝰ. Tertio vt meliora q̄ petāt prouideat. q̄ facit sicut p̄ qui denariū denegat puero. cui postmodū totā hereditatē dabit q̄ forte exp̄deret ad peccādū. Isid. Multi petētes nō exaudiūtur. q̄ prouidet illis meliora q̄ petunt.

De eadem dominica.

De oīone dñica siue Pater noster.

Sermo.lxv.

Petite et accipietis Johānis.xvj.

Exquo dñs noster Jesus christus in vbis p̄missis inuitat nos ad orādum. tunc bic iam querit que oīo sit magis salutifera. Rñdet q̄ oīo dñica. Vñ bic tria in p̄senti fmone sunt dicēda. Primo quo oratō dñicalis p̄cellit alias orōnes. Scdo restat declarare septē petitiones inclusas in dñica orōe. Tertio que requirūtur ad hoc q̄ oratio facta p aliquo exaudiat. Quantum ad primū sciendū q̄ oīo dñicalis precellit alias orationes in quatuor. Primo in auctoritate q̄ xps eam fecit et ordinauit q̄ est summ⁹ magister et dominus oīm. Secūdo p̄cellit i breuitate. Sz querit quare eā tam breuē fecit. Respōdet q̄ specialit̄ xp̄t tria. Primo vt faciliter posset capi z intelligi z melius retineri z tardius obliuisci. Scdo vt frequētius posset dici z reiterari. z ne dicētibus fastidiū generaret. Tertio vt nullus posset se excusare ab oīone q̄ quilibet hō rōnalis p̄t eam addiscere z oīi die dicere. Contra hoc multi faciunt q̄ q̄nq̄z p vnū vl duos dies p pter occupatōes exteriores obliuiscūtur dicere vnū pater nr̄. sed que ptinēt ad corpis necessitatē nō obliuiscūtur. q̄ nunq̄ fuit talis occupatio q̄n tēpus illō sibi assumūt vt cibuz corpalem negligāt sed que ad aiam z ad deū ptinēt sepius negligunt. Et ꝟ ē signū pensiōis dei z etiā salutis xp̄ne. Vñ arist.ij.rhe tozice. Oblivio ē signū pensionis. Tertio excedit oratio dñica in exaudibilitate. Est enī oīo dñica magis exaudibilis q̄ aliqua alia oīo. Nō ē. quia petitionē quā quis ordinauit et fecit rite nō p̄t repelere: xpus aūt hāc orōnez fecit et ordinauit. Vñ Cri sost. sup Matt. p̄r illā orōnem non libēter exaudit quā filius nō dictauit. Quarto p̄cellit in secūditate. Nā oia necessaria corpis z aie taz in p̄nti vita q̄ etiam in futuro in ista orōne includūtur. vt patebit infra in declaratōe pater nr̄. Quantum ad scdm tūc primo queritꝰ. quare xpus sic inchoauit orōez dominicā dicēdo. Pater nr̄. z non dñs vel deus vel creator. Rñdet q̄ talia noia sunt noia timoris. sed p̄r est nomē amoris. Sed q̄ diligit nos p̄rne et vult a nobis etiā filialit̄ diligi. dicit. p̄r nr̄. Et in hoc noie pat memorari debemus vt simus filij eius si orōem nostram salubrē deo offerre volumus. Vñ. j. Joh. iij. Videte q̄lē charitatē dederit nob p̄r vt filij dei nomur z sim⁹. q̄ si filij dei et heredes heredes q̄dē dei choheredes autē xpi ad Ro. viij. Sz nr̄ dixit. vt nos doceat hūiliari vt null⁹ se de nobilitate generis iactet et sic alios spernat. Vnde ang. Monētur diuites z nobiles nō supbire minoribus vel p̄ minores. Nō enī possunt vere dicere p̄r nr̄ nisi fratres. Sciendum q̄ oēs boies taz nobiles q̄z ignobiles. tam iuuenes q̄z senes. tā diuites etiā q̄z paupes i q̄tuor sunt similes. quare merito sunt frēs. hoc q̄re if. lix. L Qui es in celis. Querit quare hoc dicit Matthe⁹ cuz tū vbiq̄z est deus fm deitatē. in terra p miam. in inferno p iusticiā. in celo p gloriam. Respōdet p̄mo ido vt doceret nos celestia z non terrena appetere. iuxta p̄silū apostoli Col.iij. Que sursū sunt querite z nō que sup terrā. Scdo vt ostendat nobis locū ad quē creati z redempti sumus. z ad quē oīi die vnā dietam facere debem⁹. Vnde Joh. xiiij. In domo patris mei mānsiones multe sunt. Vñ etiā apostol⁹ ad Heb. xiij. Nō habem⁹ hic manentē ciuitatē sz futuram inq̄ram⁹. Sanctificet nomē tuū. Hec ē prima petitio in qua petimus vt nomē eius sanctificetur. quia p̄e oībus bonorem dei desiderare debemus. Sed diceret quis. videt q̄ hec petitio sit incōueniens. quia semper nomē eius est sanctū ergo ei⁹ sanctificatio hic nō debz peti. Respōdetur q̄ nō petimus ip̄m nomē dei in se sanctificari. quia sic nullo modo est possibile magis sanctificari. sz petimus in nobis sanctificari. id est q̄ in nobis sanctuz habeat. z tanq̄ sanctū honoret in corde credendo z amādo in ore ip̄m laudando z predicando. in ope benē vi-

UVA. BHSC. IyR_046

nendo. Sed heu iam a pluribus christianis nomẽ dei blasphemat potius q̃ sanctificet. Vñ de hoc cõ ̃gritur p̃. Esa.lij.dicẽs. Jugiter tota die nomẽ meum blasphemat. Vñ Ro.ij. Nomẽ dei p vos blasphe mat. Hoc iam dicit põt multis pctõibus deũ blas phemãtibus ⁊ q̃ cõtra p̃ceptũ diuinũ iurãdo nomẽ dei assumũt inuanũ. Adueniat regnũ tuũ. Sciẽ dũ q̃ sc̃om q̃ post honorem dei nobis desiderãdũ est. ⁊ regnũ celeste vt illuc ꝓueniamus. Et hoc peti mus in ista petitione dicẽdo. Adueniat regnũ tuũ. id ẽ ad nos ⁊ in nos sc̃z vt tu regnes in nobis. Luc. xvij. Regnũ dei intra vos ẽ. Et vt in futuro tecum regnemus cũ dicturus es electis tuis illud. Matt. xxv. Venite benedicti p̃ris mei pos.reg. p̃para. vo bis ab origine mũdi. Vnde etiã Aug.li.ij.de ci.dei. O chare illã vitam amplecti debuisti vbi ẽ vita sine morte.lux sine tenebris.iuuentus sine senectute.pax sine discordia.volũtas sine iniuria.regnũ sine cõmu tatione.quia nõ amittit. Fiat volũtas tua sicut in celo ⁊ in terra. Vbi notandum q̃ ꝑm Henricus de vmaria. p celũ intelligũtur iusti p terrã vero pctõ res. vt sit sensus. q̃ sicut volũtas tua fit in bonis et iustis hoibus tibi fidelit obsequẽtibus. ita etiam fi at in terra.i.in ipis pctõibus. vt scilicz ad te ꝓuertã tur et tibi seruiant. Ergo boies orantes pater nr̃ si gnant in hac clausula debẽt dirigere intentiõez suaz ad deũ optãdo oñibus pctõibus veniam gratiã ⁊ iustificationẽ a pctis. vt et ipsi volũtatem dei sicut et iusti salubrit pficere valeãt. Sed ꝑm san. Tho. p ce lũ intelligunt sci et angeli in celo exĩtes. sed per ter ram boies in ẽra viuentes. vt sit sensus. Sicut in ci uibus celi sic in ciuib? terre. ls̃ ẽ. sicut sci et angeli cõ formãt volũtatẽ suã diuine voluntati in celis. sic ho mines etiam faciant in terris. Sed cõtra hoc faciũt q̃ murmurant cõtra deũ in tribulatiõibus et ls̃ est si gnũ carẽtie diuine gr̃e. Sicut vas vacuũ magnã re sonãtiaz facit. ⁊ currus nõ inunctus cũ clamore ince dit sic et tales. Vñ gre. Regnũ celoz null? murmu rans accipit. nec vllus q̃ accipit murmurare potest. Quare tales sic murmurant: qz nõ aduertũt q̃ de? ex sua bonitate boiem in pñti affligit suis tribulatio nibus. Grego. in mora. Ille solus de flagello mur murat q̃ animũ pcussoris ignorat. Aug. Tanto mi nus de flagello q̃ castigamur murmurare debem? q̃to certius i eo pign? pr̃ne dilectiõis tenem?. Vn de dicit apoc.iij. Ego q̃s amo arguo et castigo. Sz boni volũtatẽ suaz deo ꝓformãt exemplo xp̃i q̃ dixit. Nõ mea volũtas fiat sz tua. Ergo dicam?. Fiat vo lũtas tua ⁊c̃. ℟ Panez nr̃m q̃tidianũ da nob bodie. Hic petim? necessaria pñtis vite. nã p panẽ oñia necessaria intelligunt. Eccli.xxix. Jnitiũ vi te hois panis ⁊ aqua. Necessaria eñ sperãda et pe tenda sunt a deo. qz ipe dat escam oñi carni. ps̃. O culi oim in te sperãt. qz tu das escam ⁊c̃. Mod? añt q̃lit petẽ debeam? ista tpalia nob pulchre in ista pe titione demõstrat. Nã hic insinuat q̃ a nobis tolli dz cibi superfluitas. iõ dicit panẽ. Qñ eñ deus tibi ali q̃d vltra panẽ largit tũc plus tibi dedit q̃ petisti. Ergo cũ magna gr̃arũactõe debes accipe. Jtẽ dicit da vbi oñdit q̃ nihil habem? a nobis nisi a deo no bis detur Apostolus. Quid habẽs q̃ nõ accepisti.

Jtẽ p ls̃ qõ dicit da. insinuat nobis q̃ nõ debem? q nos recipe tpalia sz a datore oim. i. a deo hũilit pete re. Ille enim p se recipit q̃ iniuste lucrat. qz ls̃ de? sibi nõ dat sz p se recipit. Quo ergo orãt vsurarij: fures. raptores et ceteri q̃ iniuste lucrant cũ dicũt da. cũ ip si p se cõtra deũ ⁊ salutẽ ꝓpriã talia recipiãt. Jtez di cit nobis. p ls̃ insinuans vt nullus sibi tpalia appro priet. sz cũ indigentib? cõmunicet ea q̃ de? sibi tribu it. Vñ aug. De meo vtiqz quero ait xp̃s. Da mihi et reddã tibi habuisti me largitorẽ fac me debitorez pauca mihi das plura vtiqz tibi reddã. terrena mi hi das. celestia vtiqz reddã. tempalia das: eterna re stituã. memetip̃m etiã tibi restituã. Jtez dicit hodie. volẽsa nobis tollere superfluã ⁊ nimiã sollicitudinez tpaliũ. Vñ Matth.vj. Nolite esse solliciti in crasti nũ. Cõtra hoc faciũt illi q̃ ad annos plimos hoc pe tũt. et cũ nimia sollicitudine illa tpalia colligunt. ve lut iste dives de quo i euãge. dicit q̃ dixit. Alia mea bẽs multa bona in annos plimos. Et responsuz est ei. Sulte hac nocte repetent animam tuã a te. ⁊ que congregasti cui? erunt. Dimitte nobis debita no stra. Hec ẽ quinta petitio in qua petimus remissio nem pctõz nr̃orum. in deũ in ꝓximos ⁊ in nosipsos. Queret quare xp̃s dixit. Dimitte nobis debita nr̃a et nõ peccata nr̃a. Rñdet ꝑm Hen. de vmaria. q̃ xp̃s meli? dixit debita nr̃a q̃ si dixisset. dimitte nob pcta nr̃a. Nam plus petim? dicẽdo. dimitte nobis debita nr̃a q̃ dicendo. dimitte nobis pcta nr̃a. Naz in primo petimus nobis dimitti tã culpã q̃ penam quã tenemur exoluere ꝓ pctis qõ nõ fieret in secun do. s. dicendo pcta. quia q̃lz dimittit peccatũ q̃tũ ad culpã. ⁊ tñ manet reatus q̃tũ ad penã. Sicut et nos dimittimus debitoribus nr̃is. Hoc signãter additur. quia alias nõ fieret remissio peccatorum. si cut clare patet in euangelio vbi christ? dicit. Luz sta bitis ad orandum dimittite si quid habetis aduer sus aliquem vt pater vester dimittat vobis peccata vestra. quod si non dimiseritis nec pater vester cele stis dimittet vobis peccata vestra. Vnde Berñ. Si vis vt peccata a deo tibi dimittantur oñis rancor ⁊ indignatio a corde tuo euellatur. Et ne nos indu cas in tentationem. Hec est sexta petitio in qua pe timus p̃seruari a futuris malis et a peccatis. Sicut antea in quinta petitione petimus indulgere nobis peccata preterita. sic hic in sexta petimus preseruari a futuris peccatis dicendo. Et ne nos inducas in tẽ tationem. Sciendum q̃ in hac petitione non peti mus vt simpliciter non tenemur sed ne inducamur in tentationem. Ille enim inducitur in tentationem qui superatur et capitur vt pisces in reti. Christus enim fuit tentatus sed non in tentationem ductus. Sciendum etiam q̃ necessarium est q̃ teneamur. qz magna pars meritorum nostrorum consistit in susti nendo tribulationes et in vincendo tentationes. qz alias opera nostra modica sunt. Aug. Nullus ho minũ est tanta iusticia predictus cui non sit necessa ria tribulationis tentatio ad proficiendum. Vnde Bernhardus. Quotiens restiteris totiens coro naberis. Permittuntur enim super nos tentatio nes a deo vt tentati resistamus. resistendo vinca mus vincendo mereamur vitam eternam. Ergo

UVA. BHSC. IyR_046

oportet nos certare cõtra mũdũ.dyabolũ ⁊ ꝓpriam carnẽ.qz ꝝ aplm. Nullus coronabitur nisi qui legittime certauerit. Sed libera nos a malo. Nec ẽ septima ⁊ vltima petitio istius dñice orõis.in qua petimus ab omni pñti malo liberari.Et merito.qz totus mũdus ẽ plenus piculis.⁊ ideo vndeqqz sum⁹ circũdati multiplicib⁹ laqueis. A supra hẽm⁹ timorem inordinatũ.ab infra amorẽ inordinatũ.ab ante volũtatẽ puersam.a retro pctõꝝ ptentoꝝ delectationem.a sinistris impatientiã in aduersis.a dextris extollẽtiã in ꝓspis.Sic ergo ꝙcũqz vertim⁹ nos dyabolũ insidiãtẽ nobis habem⁹. Ergo merito ⁊ libenter dicere ⁊ clamare debem⁹.Libera nos a malo.

S Qtum ad tertiũ sciendũ ꝙ qui petit orões sctõꝝ in celo. vel etiã bonorũ hoim in terris quattuor in se debet hre vt orões ꝓ eo facte a deo exaudiãtur. Primo debet desideranter illud ꝓcupiscere ꝓ q̃ vult pro se orari ab alijs hoibus bonis.ps.Desiderium pauperũ exaudiuit dñs. Miere.xxix. Quz quesieritis me in toto corde vestro inueniar a vobis.

Scõo vt ipse sit in bono ꝓposito se emẽdandi.qz si staret in malo ꝓposito.s. peccandi de⁹ orões q̃ ꝓ eo fiũt nõ exaudiret Miere.xv.Si steterit moises ⁊ samuel coram me nõ erit aia mea ad pplm istũ. Ergo orões facte nihil ꝓsunt dãnatis nec etiam demõibus.qz semp sunt in malo ꝓposito ⁊ in malo obstinati.Ergo cũ petis orari pro te tunc debes habere bonam voluntatẽ. Vñ legitur in vitaspatz. ꝙ ꝗdã relinquẽs seculũ iuit in heremũ.⁊ factus est heremita ꝓbatissimus.qd audiẽs secularis qui fuerat socius eius visitauit eũ ferens panes in sacco.rogãs ꝙ deũ oraret ꝓ eo ꝙ daret ei grãz abstinẽdi a peccatis.Qd ille cũ ꝓmisisset rogauit vt post quindecim dies rediret ad eũ.Et cũ hoc fecisset quesiuit si adhuc placeret ei pctũ suũ sicut prius. Rñdit ꝙ deteri⁹ erat ei peccatũ q̃z antea. Tũc heremita rogauit eum vt ite rũ post.xv.dies rediret ad eũ.Et tũc fortius se ꝓ eo afflixit ⁊ rogauit ꝓ eo.Cum autem rediisset ⁊ ꝙ sibi deterius esset ei diceret.Attẽdẽs heremita ꝙ hoc ꝓpter eius negligẽtiã esset.qz delectabat in hoc peccato et non restitit delectatiõi. tũc heremita accepit saccũ in quo sibi panes detulerat ⁊ impleuit arena rogãs vt humeris suis imponeret ⁊ portaret. Qd cuz ille facere attẽtaret heremita retrahebat iferius.Qd cũ ille aduerteret dixit. Mõ possum on⁹ illud sublenare.qz tu deorsum trabis.Tunc ille.Trahe superte ego iuuabo te. Qd cũ vterqz faceret facillime on⁹ sup hũeros ipius posuerũt.Tũc heremita . Sic ego non possum iuuare qz tu niteris contrariũ.s. retrahere deorsum temetipsum in culpã ⁊ in prauã delectationẽ.Sed appõe manũ tuã ⁊ iuua me.s. resistẽdo peccato huic ⁊ auerte te ab eo.tũc valebit adiutoriũ dei ⁊ meũ. Tertio vt reputet se indignũ coram deo stare et ꝓ seipso orare.⁊ in dignũ se a deo exaudiri.⁊ alium ad quẽ accedit reputare debet dignũ a deo exaudiri.Job.xlij. Seru⁹ meus Job orabit ꝓ vobis.⁊ ego faciẽ eius suscipiam. Vnde gre.In pastorali. Talis requirẽdus ẽ ad orãdũ q̃ sit idone⁹ ad placandũ qz cum is qui displicet ad interecedenduz mittitur irati animus ad deteriora ꝓuocat.Quarto vt bõa et iusta et licita ⁊ salutaria petat sibi a deo impetrari.Unde. illa pete a deo que tibi expediat accipe et illũ deceat dare.Sciendũ ꝙ quãdo sum⁹ in tribulationibus vel anxietatibus vl peccatis tũc debem⁹ desiderare ꝓ nobis fieri cõem orõem.sicut cõiter fit vnito sermõe qz hoc est valõ vtile. Vñ scriptum ẽ. Impossibile ẽ ꝑces multoꝝ nõ exaudiri . Et xps in euãgelio dicit.Si duo ex vobis ꝓsenserint sup terra de oi re quacũqz petierit fiet illis a pre meo . Quãto magis vbi qñqz ducẽti q̃dringẽti vel qñqz mille homines sunt cõgregati.⁊ cõmunẽ orõnem pro aliqua cã faciunt.Et quilibet libenter debet ꝓ alijs orare ⁊ cõem orõem facere qz hec ẽ elemosina spũalis ⁊ deo valõ placet. Vñ Ubrik.sup mat. Pro se orare necessitas cogit. ꝓ alijs aũt charitas fraternitatis hortatur Dulcior aũt ẽ ante deũ oratio.nõ quã necessitas transmittit.sed quã charitas fraternitatis ꝓmẽdat.

In festo ascẽsionis. Sermo.lxvj.

Postquam locutus cẽ

eis assumptus ẽ in celũ ⁊ sedet ad dexteram dei Marci.xvj. T Sciendum ꝙ ab origine mũdi nõ fuit tale festũ i celo.nec vnqz vsqz post iudiciũ erit cũ xps redierit cũ bõis ⁊ electis eos ducẽdo in celos. Vñ leo papa in sermõe de ascẽsione dñi. Sicut in solẽnitate paschali resurrectio dñi nobis causa fuit letandi. ita ascẽsio eius in celos pñtium nobis est materia gaudiorũz recolentibus illũ diez ⁊ rite colẽtibus quo natura nr̃e humanitatis in christo super oñes ordies angelorum ⁊ vltra cunctarum altitudinẽ potestatum ad dei patris ẽ ꝓ uecta ꝓsessum.Item august.in ꝑmone de ascẽsione. Resurrectio dñi spes nostra est ascensio glorificatio nr̃a. Si ergo recte.si fideliꝫ. si deuote ascensiõez dñi celebram⁹. ascẽdam⁹ cũ illo ⁊ sursum corda hẽam⁹. Amb.in li.de offi. Sicut xps sua resurrectõe resurgendũ esse a pctis edocuit.ita sua ascẽsione ascẽsiõez quãdã eẽ aie indicauit. Bern̄.sup Cãt. Mẽte igit̃ i ꝓtemplatõe celestiũ ascẽdamus vt saltẽ aut sic noxia videam⁹.⁊ timẽtes euadare ad deũ fideliter accedamus.Sciendu⁹ ꝙ festiuitas hodierna ẽ sera oim festiuitatũ.qz ꝓpter hoc icarnatus ẽ.⁊ triginta tribus annis in mũdo isto laborauit. deinde passus ẽ ⁊ sustinuit morte vt celũ nobis apiret.qõ hodie pfectũ ẽ quãdo xps celos ascẽdit. Vñ aug.in sermõe de ascẽsiõe. Nos christi mors viuificauit. nos xpi resurrectio erexit nos xpi ascẽsio ꝓsecrauit.qz nobis spũs de celo tribuit.Ergo festiuitas hodierna ẽ pclusio oim festiuitatũ christi.s.annũctiationis: natiuitatis:circumcisionis.passionis et resurrectionis . cuz omnia hec perfecit tũc hodierna die celos ascendit. Itẽ hodiernum festum ꝓpter solẽnitatem et dignitatem potest etiam nominari festum omniũ ãgelorum.qz hodie eorum ruina cepit repari quãdo christus cuz electis suis celos ascendit.Si superuno peccatore se ꝓuertẽte gaudiũ ẽ angelis.s.q̃ h̃ pniam agit. vlti de vno sctõ q̃ ad celũ euolat. vel de vna aia q̃ de purgatorio liberatur.quid tunc quando tot milia id ẽ omnes electi ab initio mundi cum christo celum ascenderũt.Item festum hodiernum est festum prophetarum.patriarcharum et omnium electorum ab origine mundi.qui hodie omnes cum christo ascendo

UVA. BHSC. IyR_046

rũt. Et si de vno sancto festũ fit cũ euolat ad celum. et illa dies appropriaꝛ sibi. nõne tũc hodierna dies ꝑt appropriari ꝓphetis ⁊ patriarchis q̃ hodie omnes cũ xꝓo ascẽderũt. Itẽ hodiernũ festũ põt dici festum beate Marie. q; carnẽ filij sui quam a se assũpsit hodie exaltari sup oẽs celos vidit. immo ẽ festũ totius hũane nature que hodie in christo exaltata ẽ Job. xiij. Si diligeretis me gauderetis vtiq; q; vado ad patrem. Gre. in ome. hodierna. Illa enĩ natura cui dictũ fuerat terra es ⁊ in terrã ibis hodie i celũ iuit. Item notãdũ q; hodierna die nõ solũ xꝓus corpaliter ascẽdit. sed etiã multi qui cum xꝓo surrexerũt hodie cũ christo vt creditur corpaliꝛ ascẽderũt. Vñ aug. in sermone de resurrectione. Quoꝝ sepulcra in passione dñi sunt patefacta horũ corpa xꝓo resurgente de puluere sunt suscitata. Decebat enĩ vt ille primus resurgeret. deinde illi sicut dicit apls. Xꝓus resurrexit a mortuis ꝓmitie dormientiũ. Et sicut cũ dño resurrexerũt. ita cũ eo ascẽdisse creditur. Q̃ tũ ad scõm sciendũ q; hodierna die xꝓus tria signa dilectionis apostolis oñdit. Prio comedit cũ discipulis. sicut amici faciũt cum abinuicem recederevolunt. Act. j. Et cõuescẽs precepit eis ab hierlmis ne discederent ꝫ expectarẽt promissionez patris. Scõo benedixit illis. sicut homo valedicit suis charis amicis cũ ab eis recedit. Tertio locutus ẽ eis. Primo increpando eos de incredulitate quã ante habuerũt. nõ q; iã adhuc illo die increduli fuerũt. sed q; añ tarde crediderũt his qui viderẽt cũ resurrexisse. Bern. Audi xꝓum discipulos increpantez ea hora quãdo subtracturus erat pñtiam suã. ergo nõ dedigeneris cum a ꝓmo tuo. vel a vicario xꝓi argueris. Item locutus est eis verba instructionis dicens. Euntes in mũdũ vniuer. ꝑdica. euã. oñi creature. Queritur q̃are oñi creature iussit euãgeliũ predicari. nõne lapidibus et brutis aiabus et volucribus ꝑdicãdũ ẽ euãgeliũ. Respõdeo primo. q; hõ ꝺr microcosm?. Vñ Aristo. viij. phisi. Hõ dicit minor mũdus. q; quemẽtã habet cuz omibus creaturis. ergo christ? dixit. Predicate euãgeliũ oñi creature. i. homi q; habet esse cũ oñi creatura. s. cũ lapidibus. viuere cum plantis. sentire cuz aiãlibus irrõnalibus. intelligere cũ angelis. Scõo q; ꝑ hoc q; dicit oñi creature ostẽdit q; vult oẽs hões saluos fieri. paupes ⁊ diuites. nobiles ⁊ ignobiles. rusticos et cives ⁊ nullus spernit. q; nõ est acceptio ꝓsonaꝝ apud deum. Tertio i ℔ q; dicit oñi creature oñdit q; hõ est dñs oĩm creaturarũ. ps. Oia subiecisti sub pedibus ei? ⁊c. Gen. j. Dñami piscibus maris ⁊ volucribus celi. et cũctis aiantibus terre. Itẽ dicit in euãgelio. Qui crediderit et baptisatus fuerit salu? erit. Vbi queriꝛ. vtruz fides requiraꝛ in baptisandis. Rñdeo sm petrũ de thara. sup. iij. sẽtẽtiarũ. dist. vj. In puulis ⁊ naturaliter stultis nõ requritur ꝓpria fides sed sufficit aliena. Quia pueri in fide pentũ vel patrinoꝝ vel eccie baptisanꝛ. In adultis ⁊ discretis hoibus qui habẽt rõem requritur fides ꝓpria. non quidã ad susceptõez sacramẽti. quia etiã sine ea recipent characterẽ sacramẽti. sed q̃tũ ad susceptiõez rei sacramẽti. i. gratie.

℣ Itẽ queriꝛ vtr oibus puulis equales gratia deꝛ in baptismo. Respõdeo sm Bonauẽ. in. iij. di. iiij. sic. Quãtũ ẽ de se equalis gra daꝛ i baptismo puulis. ⁊ ℔ q̃tũ est de lege cõi. Prio rõe morbi id ẽ peccati originalis. qui morbus est eq̃lis i oñib? pueris. Scõo q; oẽs sunt equaliꝛ dispositi. nec plus nec minus vnus q̃ alter. q; nullũ hũt pctũ actuale sed solũ originale. Tertio q; sacrm vnũ ⁊ equale ẽ in se. ergo equaliꝛ opaꝛ in puulis deus tm qui non alligauit suã potẽtiã sacramẽtis põt vni dare plus vel minus si vult. Itẽ queriꝛ an i adultis baptisatis sit eq̃lis effectus baptismi. Rñdeꝛ sm Bona. vbi supra. q; triplex est effectus baptismi. primus est characteris impssio. Scõus restitutio inocẽtie. Et q̃ ad illos duos effectus est equalis effectus baptismi in oĩbus digne suscipiẽtibus. Tertius effectus ẽ infusio gre. Et hic effectus ẽ maior in illis adultis q; magis sunt dispositi. q; qui se plus dispõt plus recipit de gra. Et iõ quo ad ℔ nõ oportz q; sit equalis effectus in oñibus baptismũ suscipiẽtibus. Si vis pl? dicere de baptismo quere infra sermone. lxxvj. ⁊ sermone. lxxvij. B.

In eodẽ festo. Sermo. lxvij.

De signis veri xꝓiani.

Igna autem eos qui crediderint hec sequẽꝛ Mar. vlti. Quã q̃s nesciaꝛ de quoq; homie an saluꝛ an damneꝛ. sunt tm quinq; signa que dñs hic põit valde expressiua salutis ⁊ que nobis i vltimo recessu ꝑ memoriali reliquit. ꝑ que cognoscũtur veri fideles a non veris. Omnis igiꝛ fidelis seruari volẽs vt hec q̃nq; bẽat necesse ẽ ad min? sm explicatiõez spũalẽ. Habenꝛ enĩ ℔ signa duplicaꝛ. corpaliꝛ. ⁊ spirituliter Apostoli et alij q̃dã sancti in ꝓncipio ecclesie habuerunt illa signa vtroq; modo. Et hoc necessariũ tunc erat. quatinus apli ꝑ illa signa hões ad fidẽ cõuerterent. et ideo hec signa corpaliter impendebãt hoibus. ℣ Spũaliꝛ vero hec q̃nq; signa nos hr̃e oz. et sunt certa sig̃ salutis. q; miracula corpaila ostẽdũt hoiez esse sctm sed nõ efficiũt ꝫ illa officiũt ⁊ oñdũt. Primũ signũ est q; demonia eijcient ℔ apostoli et alij sancti fecerũt corpaliꝛ eijciendo demonia ab obsessis. ⁊ ꝑ hoc oñderũt se esse discipulos xꝓi. Sic nos spũaliꝛ demõia. i. pctã eijcere debem? ꝑ pniam. Et qui ℔ facit vere est xꝓianus. Dñs enĩ qui nõ mẽtitur dicit. Signa autẽ eos qui crediderint hec seq̃ntur in noie meo. i. ꝑ salute eterna demõia eijcient. i. pctã mortalia. Quot aũt q̃s in se hũt pctã mortalia tot dyaboli etiã aiaz ei? possidẽt. Vnde legiꝛ Mar. xvj. mariã magdalenã septẽ demõia habuisse. Q̃ exponit Gre. et diꝛ. Maria septẽ demõia habuit q̃ vniuersis vicijs plena fuit. Et illa pctã q̃ in nob cognoscimus immediate ꝑ verã contritionẽ eijcere debemus. ℣ Sed q̃riꝛ vtr q̃s imediate teneatur ꝓfiteri. Rñdeo q; ad ꝓtritionẽ teneꝛ hõ q̃cito recognoscit se peccasse mortaliꝛ. Sed ad ꝓfessionẽ facienda imediate nõ teneꝛ nisi tpe pasce. vel etiaz q̃cũq; alias vult sacrm eucharistie accipe. q̃uis periculosuz sit confessionẽ diu differre. Ergo consulendum esset cuilibet seculari q; ad munus in qualibet angaria cõstituto ꝓfiteretur sua peccata. quia per hoc retraheretur a multis peccatis que alias cõmittit qnãdo in anno nisi se

UVA. BHSC. IyR_046

mel cõfitetur. Et insuper talis hõ efficeretur timorosus quo ad deũ. ⁊ etiam se recognosceret ⁊ ꝑpenderet suos ꝓpios defectus. Sz isti qui raro ꝓfitent plura peccata obliuiscunt. qõ valde periculosum ẽ. hõ bonũ est sepius ꝓfiteri. Vnde Bernũ. in epla. Ama. cõfessionem si affectas decorem. Reuera vbi confessio ibi pulchritudo et decor. Si ergo immediate peccata eieceris cum peccasse te cognoueris signum est salutis. Vñ Chrys. in ſmone. Peccare est hũanũ. ꝑ manere autẽ in peccatis est dyabolicũ. Ergo ejicienda sunt peccata ꝑ confessionẽ. non solum magna sz etiam parua. Vnõ Gre. in mora. In vnoq̃z lapsu a minimis semp incipitur. ⁊ succrescentibus defectibus ad grauiora peruenitur. Et cũ quis non curat cauere pua peccata faciliter labitur in maiora. Vnde Aug. in li. de pnia. Nullũ est peccatũ adeo parnũ quod nõ crescat neglectũ. Vnde etiam Ysido. de sum. bo. Quẽadmodũ ad vtutũ culmẽ tendẽtes nõ a summis inchoant ſz a modicis vt semp ad altiora ꝓtingant. ita et q̃ dilabunt ad vicia nõ statim a magnis criminibus incipiunt. sed a modicis assuescũt. et sic cum maximis corruũt. A Deõm signũ fidei necessariũ est vt noua lingua loq̃tur. deserendo antiquã quaz dyabolus ab initio adinuenit atq; homines mali. j. Regũ. ij. Recedãt vetera de ore vro. Lingua enĩ vetus ẽ iracunde et dure ꝓmis respõdere ⁊ insuper ipis maledicere et eos ad iracundiaz ꝓuocare. Et hoc est valde periculosum. quia omia peccata que ille sic ad iracũdiaz ꝓuocatus cõmittit. oĩm peccatorũ illoz ille qui eum cõcitat ad iram ꝓceps erit. Sed querit an homo sustinere debeat maledictionẽ sibi a malis hoibus impcataz. Respõ deo q̃ bonus homo nõ debet curare tales maledictiones sed eas patienter sufferre. quia sibi nihil obsunt. Vñ Aug. sup ps. Qui iustus ẽ ⁊ maledicitur ꝓmiũ ei ꝑ maledictiõe reddit. ps. Maledicent illi ⁊ tu benedices. Item vetus lingua ẽ blasphemare ⁊ iurare. Eccl. Vir multũ iurãs replebitur oĩi iniq̃tate. Item lingua vetus ẽ adulari et verba fraudlẽta loqui. Vnde biero. Nihil est quod taz facile corrũpit mẽtes hoĩm sicut adulatio. ꝓl⁹ enĩ nocet lingua adulatoris q̃ gladi⁹ ꝓsecutoris. Itẽ lingua vetus est impudica et luxuriosa verba ꝓferre. Et talia vba sũt signa mali et impudici cordis. Vñ Matth. xij. Ex abundãtia cordis os loquit. Vñ Arist. iij. ethi. Qualiscũq; quisq; est taliter dicit et taliter opatur ⁊ taliter viuit. Item lingua vetus est loqui verba detractoria. ⁊ denigrare famã ꝓximi. Vñ Biero. Non facilis venia praua dixisse de rectis. Itẽ lingua vetus est iactãter loqui ⁊ seipm in peccatis suis cõmendare. Vñ August. Nulluz scelus tam abominabile deo est q̃z ꝑterita peccata vnicuiq; nr̃m dimissa reminiscendo gaudere ⁊ inde exultare. Itẽ vetus lingua est loqui vba mẽdacia in damnũ sui proximi. Vñ psal. Perdes oẽs q̃ loquũtur mendaciũ. Itẽ lingua vetus ẽ loqui vba otiosa ⁊ inutilia. Vñ Matt. xij. De oĩ vbo otioso ꝛc. Itẽ lingua vetus ẽ libẽter loqui de mũdanis ⁊ transitoriis. Vñ Joh. iij. Qui de terra ẽ de terra loq̃tur. Itẽ. j. Joh. iiij. Ipi de mõdo sunt iõ de mũdo loquũtur et mõs eos audit. Sz noua lingua est loqui mãsuete: pudice; ⁊ verifice. Item informare ꝓmũ et corrigere. et ammonere ꝓximũ fraterna admonitõe. Itez libent orare. deo regratiari. ⁊ libẽter ꝓfiteri. ⁊ sic de aliis bonis et honestis ⁊ ꝛificis vbis. Tertiũ signũ ẽ q̃ serpẽtes tollent id est malas suggestiones siue a dyabolo siue a ꝓximo imisse sint imediate expellẽtes. A diabolo imittunt suggestiones male et cogitatões prave. q̃bus hõ imediate resistere debet ⁊ eas violenter expellere. Vñ Gre. Mõ est cogitatio tam immũda que mentẽ polluat si rõ nõ ꝓsentit. Vñ etiã Bernũ. demonũ est malas cogitatiões ingerere. nr̃m ẽ illis nõ ꝓsentire. Mã q̃diens resistimus totiens dyabolũ supamus: angelos letificamus. deum honoramus. Ergo q̃cũq; sentis te dyabololuz tentare ꝑ malas sugestiones ⁊ si immediate repellis tã serpentes tollis et tibi nõ nocebũt. Vñ Bernñ. Põt inimic⁹ excitare tentatiõis motũ. ſz in te ẽ si volueris dare vl'negare consensuz. Itẽ serpẽtes tollere ẽ videre malam vitã ⁊ malũ exemplũ ꝓximi. ⁊ tñ suo malo exemplo nõ corrũpit nec velle suã malã vitam sequi. vbi gratia. Dives q̃ videt supbiã aliox in vestibus et moribus. ⁊ si vellet etiaz se tali modo extollere in vestibs et moribus posset. q; dives et iuuenis ⁊ pulcer est. ⁊ tamẽ se ꝓpter deũ et salutẽ aĩe sue hũliat: ille serpentes tollit spũaliter. Itẽ alius dives qui videt aliquz tpalia acq̃rere cum vsuris: mẽdacijs: ⁊ fraudibus. et ipse posset simili mõ ditari si vellet ⁊ tñ ꝓpter deũ omittit. talis oĩa ista deo offert q̃ sic iniuste lucrari potuit sed nõ voluit. Greg. Hoc auz deo obtulisti qõ ꝑ eius volũtatẽ accipe noluisti. Itẽ iuuenis q̃ in iuuẽtute caste viuit ⁊ tamẽ tentatiões carnis sustinet. ſz tñ nõ ꝓsentit. serpẽtes tollit. Itẽ pulcer homo q̃ videt alios chorizare et illicite gaudẽ. ⁊ tñ sibiꝑsi resistit et sic ꝓpter deum quẽ nõ vult prouocare hoc dimittit ⁊ se vincit: serpẽtes tollit. ⁊ sic de aliis. Et q̃z to maiorẽ occasionẽ q̃s habuit ⁊ sibi restitit. ⁊ ꝓpter deum facere noluit. tãto maiori honore dignus ẽ coram deo. Vñ scriptũ est. Qui potuit trãsgredi ⁊ nõ ẽ trãsgressus: facẽ mala ⁊ nõ fecẽ. Vñ Bernñ. in li. de libero arbitrio. Posse ei peccare datũ ẽ homi. ñ vt ꝑinde peccaret ſz vt gliosior apperet si ñ peccaret cui peccare posset. B Quartũ signuz ẽ. si mortiferũ q̃d biberint non eos nocebit. Vñ sciendũ q̃ mortiferũ siue venenũ bibere signat magna incõmoda sustinere: siue in vbis. s. maledicẽdo. siue in rebs spoliando. siue i ꝓpria ꝑsona penitẽdo. siue infirmitates corpis sustinendo. ⁊ sic de aliis. Si illa põdicta oporteat hoiem bibere. i. tolerare et pati. nec tñ sibi nocebunt. q̃ videlicet eũ ꝑ impatiẽtiã nõ corrũpunt. hoc ẽ signũ salutis ⁊ vite eterne. Et q̃z to mortiferũ tale siue incõmodũ ẽ fortius si nõ crepuerit aut inflat aut perit ꝑ impatiẽtiã: tãto ẽ laudabili⁹ signũ. Vñ dicit Gre. Ego patiẽtie vtutem maiorẽ signis ⁊ miraclis credo. Qui igit patiẽtes sunt i magnis infortunijs et tribulatõibz ⁊ infirmitatibz hñt q̃tũ signũ q̃ vere filij dei sũt. Gre. Qual'vnusq̃sq; apud se lateat illatus ꝓtumelia ꝓbat. Et ꝫ seq̃t q̃ illi ñ hñt ꝫ signũ q̃ nõ solũ magẽ incõmoda ſz nec vnũ vbũ sibi ꝑtũ sustinere volũt. vñ gre. xvj. mora. Qui a statu patie ꝑ lingua rũ vulnera corruit ipe sibi testis ẽ q̃ ꝑ mãifeste ꝓsecutõis gladios ñ ꝫsisteret L Itẽ sciẽdũ q̃ pati

UVA. BHSC. IyR_046

entia in aduersis est nobis multum necessaria. quia dupliciter mereri oportet vitam eternam. s. sustinendo mala et operando bona. Sed quia opera nostra bona sunt adhuc modica ⁊ parua. ergo eo plus mereri debemus in sustinendo patienter aduersa. vt recōpenseruus modicitatem nostrorū bonorū operum quia in hoc cōsistit patientia vt mala ab alijs nobis illata patienter sustineamus et deo de tribulatiōib⁹ gr̃as agamus. Vnde gre. in omel. super euāge. Cū audieritis prelia. Patiētia ē aliena mala cōpatiētē petere. cōtra eū q̃z qui ei mala irrogat nullo dolore moueri. Lassio. super illud ps̄. Voluntarie sacrificabo tibi. Volūtarie deo sacrificant q̃ inter angustias passionū tugit̄ gr̃as agūt. Exēplū de patiētia i collationibus patr. li. xij. Legit̄ q̄ q̄dā vetula recluſa alexandrie petijt ab epō qui ei mītū familiaris fuit: ⁊ eā ꝓpter sctitatē suam multū dilexit vt traderet socīā ei aliquā q̃ esset cū ea in solaciū. Et epūs tradidit ei vidua honestā vtutibus pollētē: mitē et dulcē: in oīone psistentē: obedientē ⁊ sibi fideliter seruientē. Que ꝓpta ē epō q̄ ei nō eēt vtilis. Qui dedit ei aliam duram: vbosaz litigiosaz ⁊ rebellē: ⁊ eā multis cōuicijs afficientē de qua nō ē ꝓpta ꝫ pacifice sustinuit vsq; quo cū ea exercitata eius iniurijs addisceret pfectaz patiētiā. Pro q̄ admiras epūs cuz q̃reret quō esset ei. ipsa rndit q̄ melius essz ei cū illa q̃z cū pria. Quia p̄ma fuissz ita dulcis et pacifica q̄ nihil lucrabat eius patiētia. Cū scda aūt exercitata multis iniurijs pfectā dicicerat patiētiā. D Quintū signū ē. Sup egros manus imponēt ⁊ bñ bēbūt. Duo sunt genera egrorū adiutorio nr̄o indigentiū. Quidam ei exterior indigēt adiutorio in corpe: vt paupes vel infirmi quib⁹ bñ facere debemus exhibēdo eis opa misericordie. vt esurientē cibemus. sitiētez potem⁹. nudū tegamus. ⁊ pegrinū ad hospitiū recipiam⁹. ⁊ sic de alijs. Et q̄n hec opa facimus: tūc spīalit̄ manus super egros ponim⁹ ⁊ melius hēbūt. Etq̄d ipīs fecerim⁹ ꝫ xp̄us reputat sibi cē factū. Vñ Matt. xxv. Quōni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis. Et in iudicio dicet dñs electis suis q̃ hic opa miscōie exercuerūt. Esurui ⁊ dediſtis mihi manducare. sitiui et dediſtis mihi bibere. nud⁹ ⁊ c̄. Venite benedicti patris mei ⁊c̄. Vñ etiā Amb. Nihil ita ꝓmēdat xp̄ianā aiaz quēadmodū miscōia. Ergo si volumus dei miscōiaz ꝓmereri tūc dēm⁹ cū paupib⁹ opa miscōie exercere. Vñ Gre. Dei miscōiam nō pōt ꝓmereri qui ꝫ misericors nō fuerit. Vñ leo papa in sermōe. Miscōie vtus est tanta vt sine illa cetere vtutes ⁊ si sint, pdesse nō pūt. Exemplū legit̄ de sctā Elisabet q̄ in hospitali in marckburg qō cōstruxerat erat q̃daz infirmus ⁊ leprosus tam īmund⁹ ⁊ tā fetidus et taz horribilis aspectu. q̄ eū omnes ancille ⁊ serui abhorrebāt nec ei seruire volebant. Beata elisabeth vidit eū cōtemptū ab alijs ⁊ ipa cū magna hūilitate ⁊ diligentia mīstrabat ei. Caput lauabat ei ⁊ eū balneabat. ⁊ ipm ꝓpijs humeris et brachijs portabat et in gremio suo eū quiescere faciebat. Et ꝫ fuitiū ei q̃ttuor diebus exhibebat. postea infirm⁹ disparuit. Quīta vero die cū sctā elisabet eēt in oīone xp̄s ei apparuit dicēs. Ego sū xp̄us filius marie cui fuiuisti illis diebus. Et q; mihi ꝓpidisti in forma leprosi hēbis me cū eternū gaudiū. Secundi infirmi sunt infirmi in aia vt peccatores qui te offendeūt. Et super illos debes manus imponere. i. ipīs indulgere. Et ex hoc bene habebunt. ⁊ hoc est deo valde acceptū ⁊ homi multū meritoaum scilicz inimicos diligere ⁊ ipīs indulgere. Vnd̄ Aug. in sermone de sancto Stephano. Per amorē hominis inimici efficieris amicus dei. Aug. in enchiridion. Ea elemosina nihil est maius qua ex corde dimittimus qd̄ in nos quisq; peccauit. Hec sunt q̄nq; signa vite eterne et veri xp̄iani q̄ ipse dñs iam ad celū ascensurus oīnibus fidelib⁹ suis predicauit. Que signa postq̄z dixit statim assumpt⁹ est in celū. In hoc innuēdo q̄ hec obseruantes similiter assumūtur in celuz. Que signa postq̄z dixit sancti apostoli ceteris in signū habuerūt ⁊ ostenderunt in exemplum. Vnde sequitur. Illi autem ꝓfecti p̄dicauerunt vbiq; dnio cooperante et sermonē cōfirmante sequentibus signis.

In dominica infra octauam ascēsionis.
De ꝓpatione ad gr̃am Sermo. lxviij.

vm venerit paraclit⁹

c quē ego mittā vobis Joh. xv. Sicut i dominica proxime ventura recolitur spiritus sancti missio. sic hodie in euāgelio recolit̄ spiritus scti ꝓmissio. vt animus noster ꝓpare⁊ ad suscipiendū ipm. Legitur q̄ tpe medio. s. inter ascēsionē christi ⁊ missionē spūs scti fuerūt discipuli cuz mulierib⁹ et maria matre ihu ⁊ fribus eius simul. Exēplo ergo illoz debēt fideles esse tpe illo in preparatione sui et expectatiōe spiritus sancti intenti. Preparatis enīz debito modo dabitur spiritus sancus ad illud ad qd̄ indigebunt. j. Cor. xij. Vnicuiq; enim datur manifestatio spiritus ad vtilitatem. Crisō. in ꝑmone. Nūq̄z de⁹ defuit cōsolator vbi pseueras et deuotus fuit exorator. Item Ouge. super Cant. Omne tormentū cedit nobis in gaudiū duz nobis superest diuine cōsolationis refugiū. Sciendū q̄ in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo que debēt mouere ad ꝓparandū nos ad susceptionē spiritus sancti. Scdo que sunt illa que nos preparant ad susceptionem spiritus scti. Tertio exemplum de spiritu sancto. Quātū ad primū sciendū q̄ tria debent nos mouere ad ꝓparandū nos diligenter ad susceptiōez huius hospitis. i. spiritus sancti. Primū est huius hospitis sublimitas. Hospes ille. s. spiritus sanctus cui nos ꝓparare debemus hospitiū est deus. sicut pater et filius. et ideo cum magna diligentia preparāduz est ei hospitiuz. Et ideo illi non videntur credere spiritū sanctum esse equalez filio qui ante pasca diligenter ꝓparauerunt filio hospitium. ⁊ ante penthecosten nullā preparationē faciūt spiritui sancto. De talibus posset facere derisionez spūs sanctus. cum post in futuro festo inuocabūt euz dicentes. Veni sancte spiritus. Quale est hoc ad hospitium vocare tantū dominuz cuius presentia indignus est. Vnde Haymo super Jacobum. Dominū deuz tuum suscepturus in habitaculo cordis tui emunda cōscientiā tuam ab operibus mortuis ⁊ cogitationib⁹ superfluis et immūdis. q; mōs inhitator mōaz q̄rit domū. Bern̄. sup Cāt. Gr̃a spūs sctī balsamū purissimū ē ⁊ ido purū

UVA. BHSC. IyR_046

solidum et profundus vas requirit. Vtilitas vero hui⁹ hospitis innuitur nobis Sap̃.xij.vbi dicitur. O q̃ bonus et suauis est domine spiritus tu⁹ in nobis. Bonitas siue vtilitas eius in nobis primo apparet ex hoc q̃ absq; eo etiaz ad momentum anima viuere non potest. sicut nec corpus nisi spiritum id est anhelitum attrahat.ps̃. Os meũ aperui et attraxi spũm. Et iõ frequẽter attrahẽd⁹ est spũsctũs p̃ sanctũ desideriũ. Vñ Aug. Desiderate auxiliũ gr̃e qua sola boies liberant a malo. sine q̃ nullũ ꝓsus cogitãdo siue volẽdo et amãdo siue agẽdo faciũt bonũ.

Jtẽ vtilitas spũsctĩ apparet in ꝟ q̃ cõsolat nos. et ꝟ fit triplicit̃. Primo tentationẽ mitigando. Esa.xliij. Cuz transieris p̃ aquas tecũ ero et flumina nõ operient te. cũ ambulaueris in igne nõ cõbureris. Per aquã que hz mollicẽ intelligit̃ tentatõ ꝓsperitatis. In igne intelligit̃ tentatio vrens aduersitatis. Dañ.iij. Fecit mediũ fornacis quasi vẽtũ roris flantez. Vñ Aug. sup̃ ps̃. Dyabol⁹ plerũq; vult nocere et nõ põt. q; ptãs eius ẽ sub ptãte dei. Nã si tñ posset nocere dyabol⁹ q̃tũ vellet aliq̃s iustor ñ remaneret. Scõo spũsctũs ꝓsolat dãdo virtutẽ resistẽdi tentatiõib⁹. Vñ Luc.vlt. Sedete in ciuitate donec induamini vtu. ex alto.j. Cor.x. fidelis ẽ ds qui nõ patiet̃ vos tentari sup̃ illud qõ potestis. ꝟ faciet etiã cũ tentatione ꝓuentũ vt possitis sustinere. Jsiõ. de sum. bo. Nõ amplius tentat electos dyabol⁹ q̃ dei volũtas pmittit. Tertio cõsolat spũsctus infundendo dulcedinẽ. Ecc.iiij. Spũs me⁹ sup̃ mel dulcis. Aug. Gustato spũ desipit ois caro. Vñ spiritussanct⁹ tantã suauitatẽ offert vt totũ mũdũz hoi desipere faciat. Ex ꝟ patet spũmsanctũ eẽ deũ z sup oẽm creaturã. Berñ. Quid non tpabit dulcedo illa q̃ mortẽ q̃z facit dulcissimã que resistere p̃t asperitas vnctioni illi. Richar. de sctõ victo. Qõ ẽ cor tã durũ vel lapideũ qõ diuia pũtia sua benignitate nõ emolliat z sua dulcedine non alliciat. De malignitate vero alteri⁹ hospitis. s. dyaboli q̃ necessario adest si spũsctus desit satis patere põt p ꝟ q; ipse oẽs hospites suos iugulat z omib⁹ bonis spoliat. Miere. vj. Crudelis ẽ et nõ miserebit̃. Eze. Nihil se fecisse estimat cũ alias nõ sauciat. Vñ Aug. de ciui. dei. Dyabol⁹ oim discutit ꝓsuetudies. ventilat curas. scrutat affectus. et ibi querit causas nocẽdi vbi quẽlibet videt studiosius occupari. Jsta tria dñt nos mouere ad p̃parandũ nos ad susceptionẽ spũsctũs. f

Sed q̃tũ ad scõm sciẽdũ q; septẽ sunt q̃ prepant ad susceptionẽ spũsctĩ. Primũ ẽ euacuatio a pctis p̃ veram ꝓtritionẽ z hũlẽ ꝓfessionẽ. Nõ enĩ hitabit spiritussctus in corpe subdito pctis nec in corde imõdo Hoc figuratũ ẽ Gen̄.viij. vbi noe emisit colũbã de archa q̃ cũ nõ inuenisset vbi q̃sceret pes ei⁹, ꝓpt̃ inundatiõez aq̃ reuersa ẽ ad archã. Per noe intelligitur de⁹ p̃r qui emittit colũbam. i. spũmsctũm. ꝺ archa. i. de regno celoz. qui cũ non inuenit vbi q̃scat ꝓpt̃ diluuiũ aq̃rũ. i. peccatoz reuertit̃ ad archã. i. ad regnũ celoz. Nõ enĩ imergebat se colũba in aquis diluuij. Sic nec spũsctus intrat vbi ẽ diluuiũ pctõrũ. Vasi enĩ immũdo. i. corde vicijs pleno nõ infundet de⁹ p̃r balsamũ spũssancti siue cõsolationẽ eius Aug⁹. sup̃ Luc. In corde mũdo cõscientia bona et fide nõ ficta hitat ds. Ergo p̃parare nos debem⁹ ad susceptiõem spũssancti sicut tpe pasce prepam⁹ nos ad susceptionẽ sacri eucharistie. Sciendũ q; bonũ ẽ ꝓfiteri in q̃libet angaria. q; multa pctũ multiplicant̃ et cumulant̃ in his q; raro ꝓfitent̃ z de multis pctis obliuiscunt̃ que dyabol⁹ bene cõsiderat vt in agone mortis eadem pctã sic ex negligentia oblita eis obiciat. Et si talẽ boiem qui in oi angaria ꝓponit cõfiteri dyabol⁹ retraheret z vellet impedire tũc talis posset se p̃ votũ astringere. vt si vltra angariã ꝓfessionẽ differret q; tãdiu a carnib⁹ vel a vino abstineret donec ꝓfiteret. Attñ si quis in futura angaria confiteri vellet tũc meli⁹ ẽ q; iã ante festũ pẽthecostes cõfiteat̃ ꝓpt̃ susceptionẽ spũsctĩ. Scõm qõ prepat ad susceptionẽ spũsctĩ ẽ oio ꝺuota. q; sicut aliquis libenter declinat ad hospitiũ in q̃ scit desiderari aductũ suum p̃cipue cũ dñs hospitij multũ sup̃ ꝟ eũ rogat. Sic spũsctus ad eos venit q; aductũ ei⁹ ex corde desiderant. z eũ cũ deuotis orõib⁹ inuitãt. Alia q̃ ẽ sponsa xp̃i inuitat spũmsctũ p̃ deuotã orõez. Cãt. v. Veni ar dilect⁹ me⁹ in ortũ suũ. ꝛc. Vnde oko ẽ vnũ illoz q̃ marie prepãt boiem ad susceptionẽ spũsctĩ. Sap̃. Preoccupat eos q; se cõcupiscũt. ps̃. Prope ẽ dñs oibus inuocãtib⁹ eũ. Sap̃. vij. Vocaui z venit in me spũs sapiẽtie. Vnd̃ in exẽplũ nostr̃ oẽs aplĩ cũ mulierib⁹ erãt pseuerãtes in oracione. Vnd̃ cant̃. Orantib⁹ aplis deũ venisse nũciat. Lassic ꝺ. sup̃ ps̃. Ofo serenat cor. abstrahit a terrenis mũdat a vicijs. sublenat ad celestia. reddit capacius z dignius ad spũalia bona accipiẽda. Tertiuz ẽ ieiunũ. Vnd̃ aplĩ crediderunt̃ tali tpe ieiunasse fm illud Matt.ix. Nunq̃d possũt filij spõsi lugere q̃diu spõsus ẽ cũ illis. venit aũt dies cũ auferet̃ ab eis spõsus et tũc ieiunabũt. Vnd̃ laudabilis ẽ ꝓsuetudo eoꝝ q; aliquã specialẽ abstinẽtiã faciũt hoc sacro tpe. Nã spũssancti⁹ ignis est. Sicut ergo ligna cum exiccant̃ z humiditas in eis cõsumit̃ prepant̃ ad susceptionẽ ignis. sic corda boim prepant̃ ad susceptiõez spũsctĩ per ieiunũ et abstinentiã. Vnd̃ Bern. in epla. Castra nob̃ sunt nostra ieiunia q̃ nos a dyabolica impugnatõe defendũt. ad virtutes disponũt. et deo nos sanctificant. ad ip̃m q; pducũt. Jn signũ hui⁹ tũc vigiliã pẽthecostes tenemur ieiunare sub p̃cepto eccie. Sed heu plures sunt qui eandẽ vigiliz non ieiunãt qõ ẽ satis periculosuz. q; nulla dies a festo pasce vsq; ad festũ penthecostes ita districte p̃cipit̃ fm ius canonicũ ad ieiunãduz sicut illa dies. Quartũ qõ disponit ad susceptionẽ spũssancti est hũilitas. q̃ notatur in hoc q; aplis sedentibus datus ẽ spiritussct⁹. Vnde glo. Sessio iudiciũ ẽ humilitatis. Nõ vult spũssanctus intrare aliq̃ hospitiũ nisi vbi honorandus sit. Humilitas vero deũ honorat. Ecc.iij. Magna potẽtia solius dei est et ab humilib⁹ honorat. Greg. Semp solet diuine gr̃e esse familiaris humilitas. nõ veniet ergo spũssanctus ad eũ qui non ẽ humilis. Jaco.iiij. Superbis resistit de⁹. humilibus aũt dat gr̃am. Hec ẽ causa quare Maria facta ẽ mater xp̃i. z repleta spũsctõ. s. ꝓpt̃ humilitatẽ eius. Luc̃. i. Respexit hũilitatẽ ꝛc. Vnde aug⁹. ij. cfes. O q̃ ex celsus es domine humilia corda sunt dom⁹ tua.

Quitũ ẽ vnitas in charitate. Vñ discipuli erant

LXIX

paniter in eodem loco erūt spūsctū receperūt. Sicut erant in vno loco corpaliter. sic ꝛ spūaliter hūtes cor vnū ꝛ aīam vnā in dño. Qui vult ḡ spūsanctū acci pere odiū siue discordiā a se remoueat. Spūs eñ bo mis nō viuificat mēbra corpis nisi sint vnita. sic spi rituſſanct⁹ in corpe eccie viuificat illos q̄ sunt vniti i bono. Itē sicut ignis in diuisione lignorū extinguit. sic ignis spūsancti in hoibꝫ p discordiaꝫ extinguit. vñ Greg. in pasto. Sic nihil est p̄cioſius deo vtute dilc tōis. ita nihil est desiderabilius diabolo extinctōne charitatis. Bern̄. Paꝫ timet diabolus vigilantes: ieiunantes: ptinētes. q̄ de iſtis oibus multos traxit in laqueū ruine. ꝫ cōcordes ꝛ vnanimiter viuentes in domo dñi: ptuncti do et sibi p vinculū charitatis bi dolorē. bi luxorē. bi timorē diabolo iferūt. Et sicut pcordia diabolo displicet: sic pcordia placꝫ do. Eccie. xxv. In tribus bñplacitū est spūi meo q̄ sunt ꝓbata cora deo ꝛ hoibus: pcordia fratꝝ. amor primoꝝ vir et mulier sibi cōsentientes. Vbicūqꝫ eñ hoies sunt vniti et pacifici insimul in deo: ibi de⁹ in medio eorū moratur. ps̄. In pace fact⁹ est locus ei⁹. Apl's. Diligi te pacē et de⁹ pacis erit vobiscū. Et tales vocant filij dei. Math. v. Bti pacifici qm̄ filij dei vocabuntur.

¶ Sertū qd̄ disponit ad suſceptiōem spūsancti ē auditus verbi dei. Dñ bonū est illo tpe signant au dire ſmones. vñ Act̄. x. Adhuc loq̄nte petro cecidit spūsanctus sup oēs qui audierūt v̄bū. s. dei. Mul ti eñ sunt cōuersi et gr̄am spūsancti suſceperūt p v̄ bū dei. Hoc ptz in btō petro aplō q̄ tria nulla hoim puerūt in vno sermone. Quia in auditione v̄bi dei datur hoi gr̄a. p quā a pctis mundat. ꝛ cognitio pec cati q̄ ē initiū salutis. Quia sicut i speculo facies cor porea hois speculat. sic facies aie in v̄bo dei. Joh̄. xv. Jam mūdi estis ꝓpter sermonez quē locut⁹ sum vob. ps̄. Eloquiū dñi inflāmauit eū. O q̄t pctōres i flāmati sunt p verbū dei ad pniam. Dñ etiā legitur q̄ fuit quidā comes lubricus. supbus et malicioſus qui in talibus pctis diu vixit. Cōtigit aūt vna dieꝫ eū eccīam intrare et sermonē audire. et audiuit p̄dicare illud dictū Ezech. In q̄cunqꝫ hora pctōr inge. ꝛc̄. Et ad seipm reuersus iploꝛauit dei miam vt sibi sua pctā indulgeret. quia amplius ei vsqꝫ ad mortez fuire vellet. Et postmodū mundū deseruit ꝛ religi onē intrauit. et deo fideliter fuiuit. Et post mortem eius inuentū est sup sepulcrū eius scp̄tuꝫ lr̄is aureis illud dictū ps̄. Misit dñs verbū suū et sananit eum.

Septimū qd̄ disponit ad suſceptiōem spūsancti est q̄ hō se exercere dz̄ i actiua et p̄platiua vita. In actiua. Hoc oñsium est in hoc q̄ in impositōne ma nuū aplōꝝ homies accipiebāt spūsanctū. Act̄. viij. Tūc imponebāt manus sup illos et accipiebant spi ritūsctm̄. Qui eñ regē summū accipe vult ad hospi tium dz̄ ei fercula p̄parare. Et illa fercula sunt bona opa. q̄ tot fercula p̄parat q̄t bona opa facit. Et si gnāter illo tpe dz̄ se q̄s exercere in opibus mie. q̄ spi rituſſanct⁹ donū dr̄. q̄ dando ꝓrio bñficia meremur ipm̄ recipere. Luc̄. vj. Date et dabit vobis. Item in p̄platiua vita se exercere dz̄. Et hoc oñsium est in hꝫ q̄ spūsanctus datus est apostulis in superiori cena culo. Quia illi qui volunt recipe spiritūsanctū debēt cor suum leuare per contemplationem. per hoc enꝫ vadunt obuiam spūsancto. Item dñt se abstrahe re a carnalibꝫ desiderijs et a vanis gaudijs mundi. Dñ aug. li. v. cōfeſ. Gaudiū diuine dulcedinis non degustas si carnali delectatōne cor maculas. Bern̄. Delicata est diuina cōsolatio: nec dat admittētibus alienā. Et q̄ hō abstrahit se a carnalibꝫ delitijs tūc erit dignus recipe diuinā cōsolatōem. Exemplū hu ius pz̄ in filijs israel q̄ non receperuut manna dura te farina egiptioꝝ. et q̄diu fuerunt in egypto. ꝫ in de serto deficientes eis farina receperūt mānā.

In eadem dñica. Sermo lxix.

De excōicatione maiori et minori.

bsqꝫ sinagogis faciēt

vos Joh̄. xv. Sciendū q̄ sic iudei olim tenuerunt se ad discipulos xp̄i separādo eos a participatōne et cōione ipsoꝝ. sic nos iam te nere debem⁹ quo ad iudeos. et etiaꝫ signāter quo ad excōicatos maiori excōicatōne. a quoꝝ ptcipatōe et cōmunione nos abstrahere debemus. Pro quo scie dum q̄ hic in p̄ti fmone tria sunt dicenda. Primo q̄ excōicatio est duplex. et q̄re timēda sit. Scdo in q̄ bus casibus incidit quis i maiorem excōicatōnem. Tercio declarande sunt alique questōnes de excōi catis. s. in q̄bus casibus quis licite p̄t cum excōica to cōmunicare. ꝛ sic de alijs. ¶ Quātum ad pri mū sciendū q̄ excōicatio est duplex. s. maior ꝛ mior. Minor sep̄at a sacramētis eccie. q̄ nullum sacramē tum eccie accipiendum est in minori excōicatōe. nec etiam osculum pacis. Quā minorem excōicatōnem q̄s incurrit q̄cūq̄ scienter ꝓtra ꝓhibitōem cōmuni cat cū excōicato: loquendo: comedendo: emēdo: ven dendo. et sic de alijs. Et ab ista minori excōicatōe p̄t absoluere quilibet sacerdos qui talē ptātem habz sit per talē hoiem q̄ possit eum absoluere a pctō morta li. Et ista absolutio fit solo v̄bo dicēdo. Ego absoluo te a sinia excōicatōnis quaꝫ incurristi cō municando cū tali excōicato in loquendo vel comedēdo. ꝛ sic de alijs. Et etiam diligenter est aduertenduꝫ q̄ plures laici sunt tam viri q̄ mulieres qui nō curant vitare excōicatos ꝫ ptcipant cum ipis. ḡ cōfeſſor dz̄ confitē tem ad cautelā p̄mo absoluere a minori excōicatōne ꝛ postmodū a peccatis vt sic dicendo. Ego autorita te dei absoluo te a vinculis excōmunicatōnis mino ris si ligaris et ab oibus peccatis tuis mihi cōfeſſis: cōtritis et oblitis. In noīe patris ꝛ filij ꝛ spūsancti. Sed in oppositū plures sacerdotes faciūt dicentes in confeſſionibus sacramētalibꝫ. Ego auctoritate dī absoluo te a pctis. et postea subiungūt a vinculis ex cōicatōis. q̄d tū nō dz̄ fieri. q̄ fm̄ Petruꝫ de palude sup li. sententiaꝝ. Absolutio mioris excōicatōis i cō feſſione sacramentali debz̄ p̄cedere absolutōnem a pctis. Et ista absolutio etiā p̄t fieri sine sacramenta li confeſſione. sic q̄ ipse excōicatus tali excōicatōe mi nori exhibeat se ꝛ fateat se p̄municasse cū excōicato i loquendo vel comedendo. ꝛ sic de alijs. Sciendum q̄ maior excōicatio sep̄arat ab ingreſſu eccie ꝛ a com munione fidelium. ꝛ a sacramentis eccie. Et talis ex cōicatio timenda est merito a quolibet xp̄iano ꝓpter q̄nqꝫ rōnes. Primo quia per ipam excōicatus talis excluditur a consortio oīm fidelium in terra viuen-

UVA. BHSC. IyR_046

tium. ⁊ a consortio dei et beatorum in eterna felicitate existentium. Ergo compatur leproso qui hꝫ morbū infectiuū. qui a consortio hoīm ejicitur. iō lepra corporalis ab hoībus multū timet. eo ꝙ est morbus cōtagiosus. Et multi sunt hoīes qui alias infirmitates potius sustinerent ꝙm leprā. eo ꝙ ab hoībus separat. Sed multo fortius timenda est excōicatio. qꝛ est ictꝰ gladij spūalis q̄ magis timēda est ꝙm gladius corporalis. vñ Aug. dicit de illo q̄ excōicatur ꝙ grauius ē hoc illi ꝙm si feriretur gladio. ⁊ a feris deuoraret. aut in flāmis exureret. Secūdo timenda est excōicatio: quia est valde damnosa. Aufert enī hoī partē suam de oīb⁹ missis oratiōib⁹ ⁊ elemosynis ⁊ alijs bonis operibus q̄ fiunt in eccia ōi. quod nō est paruū damnū Quis enī digne sufficeret estimare valorē vni⁹ misse Quid tunc de oībus missis que celebrant̄ per totuꝫ mundum. et de oīnib⁹ bonis que fiunt ab oīb⁹ hominibus qnoꝫ pticipatōne ex toto carebit et priuatus est ꝙdiu in tali excōicatōne pdurat. Tercio timenda est qꝛ ille qui excōicatur sathane traditur. Et etiam ſm Henricū de vrimaria. excōicatus a potestate dei et si loqui liceat etiam a defensione sanctorū angeloꝝ eripitur. et tā in aīa ꝙm in corpe potestati diabolī traditur. Quarto timēda est excōicatio. quia excōicatus est velut membꝛuꝫ abscisum a corpe. qō amplius nullius valoris est. Quid enī valet manus abscisa a corpe vel pes vel auris. Sic ille excōicatus abscisus est a deo et sanctis eius et nulli⁹ valoris est. Et sicut super oīa timenda est abscisio membri a corpore hoīs sic nihil magis debet timere xp̄ian⁹ q̄ separari a corpe xp̄i mystico qō est eccia sancta. vnde Aug. super Joha. Nihil tam dz formidare xp̄ian⁹ q̄ separi a corpe christi. Quia xp̄s est caput omniꝫ fideliū. et oēs fideles in gratia existētes sunt sibijnuicem membra. Sed q̄n quis excōicatur tūc a capite id est a xp̄o. et o membris id est fidelib⁹ abscinditur. et nullaꝫ influentiā diuine gratie amplius hz. q̄diu sic abscisus est sed arescet. Quinto qꝛ excōicat⁹ ad nihilum valet nisi ad eternuꝫ ignem. Hoc ꝓbat ex euangelio Joh. vbi dicit xp̄us. Ego sum vitis vera ⁊ vos palmites. Sed hō qui est excōicatus simi⁹ is ē palmiti absciso a vite. q̄ sic abscisus ad aliud nō valet nisi vt ad ignē ponat̄ ⁊ burat̄. Ex alijs ramis abscisis multa vtilia p̄nt fieri. sed nō sic ex palmite abscisso. Vñ Ezech. xv. Fili hoīs quid fiet de ligno vitis. et ex oībus lignis nemorū q̄ sunt inter ligna silnarū nunq̄d tolletur de eo lignū vt fiat opus aut fabricabitur de eo paxillus vt dependeat in eo qōcūqꝫ vas Ecce igni datū est in escam. ¶ Item sciendū q̄ ab ista maiori excōicatōe nemo potest absoluere nisi papa vel epūs. vel aliquis de auctoritate ipsoꝝ. Et talis absoluendus est cū miserere et virga. Oꝛ autez potestas eccie et prelatorū ligandi et soluēdi que eis a xp̄o est tradita habeat magnā efficaciaꝫ hoc possumus cognoscere per tale exemplum. Fuit quidaꝫ comes tholosanus fautor ⁊ receptor hereticoꝝ. Et ois talis ipso facto est excōicatus vnacū hereticis. Et q̄dam sanctus abbas fuit ad eundē comitē missus ad monendū eum. Qui cum viro sancto nollet acq̄escere nec excōicationē timeret. sciens vir sctūs ꝙ cor puersum non eruditur verb⁹. dixit comiti. Vt tu ⁊ tui videant factis q̄ntum infecta sit aīa que excōicatōis vinculo est innodata volo mihi apportari albū panē. quo sibi allato dixit. O panis licet tu non meruerīs. tū vt in te ostendat veritas fidei nostre. et maledictio anime excōicatōem non ptimescentis excōicote. Quo dicto panis qui inter manꝰ eius erat candidus mox niger factus est. Quez precepit in duas ptes diuidi. ⁊ intus similiter apparuit niger. muscida et corruptus. Tunc subiunxit. Vt etiam sciatis virtutem absolutōnis accepto pane absoluit eum. Qui in priorem speciē et candorem est reuersus. ℟

Quum ad scōm est sciendum ꝙ non solum illi q̄ denunciātur in ambone sunt excōicati. hꝫ etiā in pluribus casib⁹ ſm ius canonicum quis incidit i excōmunicatōem maiorem. Primo qui manus violētas in clericum vel alium religiosum mittit. Jtē qui hoc mandat vel post factum ratuꝫ habet. xvij. q. iij. Si quis suadente. Scōo cū quis incidit in heresim. similiter⁊ receptor et fautor hereticoꝝ. Tercio cuꝫ quis participat excōicato in crimine. ꝓpter qō quis excōicatus est dando ei consilium; auxiliū et fauorē.

Quarto cū quis incēdit vel frangit eccias. vel iubet vel consulit vel in eccia cōmittit aliquod enorme petrī. vt capiendo corpus xp̄i vl' destruendo altare. crucē vel simile ⁊ sic de alijs. Quinto cū quis abutitur lr̄is apostolicis. Sexto p̄cipes vl' illustres q̄ inhibent subditis ne vendant personis ecciasticis. vel molant vel pistent vel alia seruitia faciant. Septimo qui pedagium vel telonium accipiunt a psonis ecciasticis. Et tales non dīt absolui nisi restituant ea que ab ipsis sic recepernut. Octauo cōsules ciuitatum rectores et alij potestatem hītes qui faciunt statuta ꝓtra libertatē eccie et scptores eoꝝ. Et etiam qui seruāt talia statuta et ꝓsuetudies et ſm ea iudicant. Oēs isti iam p̄dicti sunt excōicati. Nono ptātes: rectores. consules. iudices officiales q̄ statuta faciunt: scribūt; dictant per que cōpellatur q̄s solue re vsuras vel nō repetere iam solutas. aut q̄ obſuant illa statuta et ſm ea iudicant sunt excōicati.

Decimo q̄ impediunt iudiciuꝫ cuiuscūqꝫ iudicis ecciastici. vl' impediunt volētes recurrere ad forum ecciasticum in causis ad ipsum ptinentib⁹. Jtē q̄ occasione ſnie excōicatōnis: suspensionis. et interdicti late in eos vel suos subditos. aut eoꝝ rusticos dederunt licentiam grauādi eos qui tulerant sententias. aut iudicis seruos qui lr̄as tulerunt. nisi licentiā huiusmōi reuocauerint. et etiam qui hoc ꝓprio motu attētare p̄sumpserint. vel si in aliquo ꝓcessu aliq̄ rapuerunt ō predictis nisi reddiderint infra octo dies. ex cōmunicati sunt. et sic de alijs casibus quos in iure poteris inuenire. ¶ Quo ad terciuꝫ sciendum ꝙ in quinq̄ casibus quis licite pōt cōicare excōicato.

Primo quando loquitur ei in bis que pertinēt ad absolutōnem vel alias ad salutez anime. licet alia v̄ba incidenter interponat vt magis proficient. Secundo quicunqꝫ oratoꝛ causa oratōnis vadens aut peregrinus. aut viatoꝛ in terram excōicatoꝝ deueniret vbi non posset emere. vel si nō habeat alias vñ emat. tali datur licentia ab excōmunicatis accipiendi ꝓpter necessitatez. Tercio vxoꝛ excōicati excusatur a participatōe mariti excōicati. Quarto fi-

UVA. BHSC. IyR_046

lij excusantur a ꝓticipatõe patris excõicati. ¶Et intelligitur ꝑm Guil. de filijs qui adhuc sunt ī patris potestate et cõmẽsales patris. Alij vo filij extra domuz pẽis existentes nõ excusantur. Similiter serui et ancille qui et ante excõicatiõem fuerunt in seruitio illi⁹ dñi excõicati et adhuc sunt. Quinto ꝓpter ignoraciam. cũ quis ignorat illum esse excõicatũ actu et cõicat cũ eo. Quid autẽ si scio habitu aliquẽ esse excõicatum ꝯ actu non: ⁊ cõmunico ei⁹ Rñdeo ꝑm Guil. si hoc facio subito: et nõ aduerto meip̃m credo q̃ non pecco nec excõicatõem incido. Queriᷣ si excõicat⁹ intret ecciam an alij teneanᷣ exire et ꝓcurare q̃ ille exeat⁹ Rñdetur ꝑm Ray. si manifestũ est eũ esse excõicatum tunc vel alij exire tenenᷣ: vel ꝓcurare q̃ ille exeat. xj. q. iij. Sicut apli. Quid si excõicat⁹ intrat eccĩam et sacerdos iam incipit missam ⁊ Rñdeᷣ ꝑm Ray. si est occultũ non dz dimittere officiũ. Si vero est manifestũ moneat eum publice vt exeat. ⁊ si q̃dz non vult exire et sacerdos non inchoauit canonem nõ debet ꝓcedere ꝯ dimittere missam. Si vo priusq̃ ille ecciam intraret. vel priusq̃ sacerdos eũ videret iam canonẽ inchoauit dz sacerdos ꝓcedere in officio. ita tñ q̃ finito canone et sumpto sacramẽto anteq̃ dicat postcõionem moneat illũ vt exeat. q̃ si nõ vult põt sacerdos eũ ejicere. et si nõ põt ejci in sacristiam rediens dicat postcõionem ⁊ que post canonẽ restabant. Item queriᷣ si aliq̃s assurgat vel reuerentiam exhibeat excõicato vel inclinet ei salutãti se. aut moneat labia q̃si resalutans eũ cuz tñ nihil dicat. q̃d de illo⁹ Rñdeo ꝑm Guil. nõ incurrit excõicatõez. q̃ pene nõ sunt extẽdende ꝯ restringende. Nõ etiã sciẽdum q̃ si verbo salutaᷣ ab excõicato nõ debet resalutare eum. ꝯ potest ei dicere. de⁹te emendet et hmõi.

Itẽ si vir vocet excõicatũ ad mensam. nũquid vx oz põt ad ipsaz mẽsam comedere. Rñdeo ꝑm Guil. credo q̃ non. sed tñ põt ad aliam mẽsam in eadẽ domo ita remote comedere: q̃ merito posset dici q̃ nõ comedant simul. Item queriᷣ vtrũ excõicatis possit aliq̃d dari. Rñdeo ꝑm Guil. q̃ põt et hoc causa humane sustentatõis. q̃ñ. s. indigentes sunt. ¶Et intelligo solũ quo ad necessaria vite vel alimenta vestes. et hospitia sic tñ q̃ ꝓpter hoc nõ dimittãt laborare ꝑ absolutõne. Secus si petãt alia vtensilia. vt securim fossoriũ. ⁊ hmõi que nõ sunt eis concedẽda. xj. q. iij. q̃ñ multos. ℳ Vltimo sciendũ q̃ illi q̃ ꝓticipant cũ excõicatis scienter ⁊ ptinaciter grauiter peccant: sicut illi qui cũ eis comedunt bibũt emũt vl' vẽdunt. et sic de alijs. Hoc patet q̃ talis cõicans excõmunicato cõtra ꝓhibitõem sui ꝓlati peccat in seip̃m q̃ non cauet sibi ab eo qui hz morbũ cõtagiosuz. In quo videᷣ minus amare aiam suã quã corpus. q̃ si sciret se incurrere leprã corpis ꝓpter vnã cõmestionẽ vel locutõez q̃cito accederet ad excõicatũ caueret sibi oĩno a ꝓticipatõne excõicatoz. Sed lepram aie. i. minorẽ excõicatõem quã incurrit ꝓticipando cũ excõicato non curat que tñ piculosior est q̃ lepra corporis. Itẽ tpalia p̃ponit talis aie sue q̃ si ꝓhibitum sibi esset sub pena vnius florẽi ne loqueretᷣ illi excõicato caueret sibi de dãno tpali inq̃ntum possibile esset. Sed de gr̃a xp̃i et de ania sua non curat. ¶Et talis excõicato cõicans potius vult ꝓuari mensa dei. i. sacramẽto altaris q̃ mensa excõicati cuz quo in comedendo ꝓticipat quia talis non debz cõmunicare nec aliquod sacramentũ accipere nisi sit absolut⁹ ab illa minori excõicatõne quã incurrit comedẽdo vel loq̃ndo cum illo excõmunicato. Item talis cõmunicans excõicato potius vult habere societatem illius excõicati q̃ societatem filioz dei qui sunt in celo et in mũdo. Ideo merito talis in inferno erit socius diaboli: et oĩm damnatoz si sic pertinaciter decedit. Quia si aliquis sciẽt et pertinaciter ⁊ in contẽptum ꝓhibitõnis eccie ꝓticipat excõicato mortaliter peccat. Itez sententia prelatoz̃ valde timenda est cuilibz xp̃iano quia xp̃s dedit sacerdotibz ptãtem ligandi et soluendi dicens. Quẽcunqz ligaueritis sup terraz erit ligat. ⁊ in celis. et quẽcunqz ⁊c. Nõ tale exemplũ de excõicatõe legitur q̃ papa Gregorius nonus q̃ndam diuicem excõicauit. Qui cũ cõtemneret excõicatõnem pape tũc miraculo dei ciconie que nidificauerunt super domum eius a domo eius recesserunt ⁊ nidum transtulerũt ad domũ alteri⁹. Qõ videᷣ dict⁹ cõtumax et admonitus a cognatis suis qui hoc idem cõsideraverũt in ciconijs postea humiliauit coz suũ petens absolutõem. ¶Et q̃cito fuit absolutus a sentẽtia illa tunc dicte ciconie redierunt. ⁊ nidũ supra domũ ipsius reportauerunt. Item aliud exemplum. Legiᷣ q̃ in eccia sancti Vincentij martyris multi passeres solebant intrare et fedare eccĩam ⁊ diuinũ officium impedire. Cum aũt nõ possent excludi eꝑs illius loci eos excõicauit: mortẽ cõminans eis si eccĩam deinceps intrarent ⁊ defedarent. Qui ab eccia recedẽtes nunq̃ ammõ eccĩam intrauerunt. Immo si aliquis aliquem capiat et violenter in ecclesiam ponat statim moritur.

In festo penthecostes. Sermo lxx.

De cũ veniem⁹ et mansionẽ apud eũ faciemus Joh. xiiij.

Sciendum q̃ hodierna festiuitas inter alia festa singularem obtinet dignitatem. ¶Est enim festum liberalitatis. quia rex regum celi et terre ascẽdens in regni solium ꝓfusa liberalitate dona cõtulit militibus suis. iuxta illud. pſ. Ascendens in altum captiuã duxit captiuitatem: dona dedit hominibus Quõ autem dedit dona ponitur Act̃. ij. ibi. Repleti sunt oẽs spũsancto. Item secundo est festum exultationis. Vnde hodie canitur in missa. Quia ꝓfuꝰ gaudijs totus in orbe terrarũ mundus exultat. Nõ hodie oĩbus hominib⁹ gaudendum est. Primo nãq̃ gaudere debent homines tristes quia spiritussanct⁹ hodie datur ad consolandum. s. suam dulcedinẽ nobis infundendo. Vnde Aug. in quodam sermone. Talis est gratia spiritussancti vt si in corde tristiciaz inuenit consumit et dissoluit. Item secundo debent gaudere peccatores qui in peccatis mortalibus fuerunt. quia hodie spiritussanctus datur ad viuificandum. Joh. vj. Spirit⁹ est qui viuificat. Ezech. xxxvij. Ecce ego mitto in vos spiritum et viuetis. Item tercio debent gaudere iusti: quia spiritussanctus datur ad saluandum iustos. Vnde August. Gratia christi sine qua nec infantes nec etate grandes salui fieri possunt non meritis redditur ꝯ gratis datur ꝓpt̃ q̃

UVA. BHSC. IyR_046

gratia vocatur. Item Aug. in li. confeſ. Eſt gaudiū qđ nō datur impijs ſz eis q̄ te colunt dñe quoꝝ gaudiū tu ipſe es et ipm̄ eſt bta vita in terris. Itez tercio eſt feſtū ſanctificatiōis. q̄ hodie xp̄s ſanctificauit eccleſiam ſuā. et adhuc ſanctificat hodie corda fideliū per infuſionem ſpūſſancti. ps. Sanctificauit tabernaculum ſuū altiſſimus. Item q̄rto eſt feſtū amoris. q̄ ſpūſſanct⁹ qui eſt amor patris et filij hodie mittitur. Idcirco hodie legitur euangeliū in quo agit̄ de dilectōne quā deus nobis infudit per ſpūſctū. Ergo dicitur in euangelio hodierno. Si quis diligit me. q̄ſi diceret. Pauci ſunt q̄ me vere diligunt. Nam ſuperbi diligunt honores ꝛ ptātes. luxuriosi delectatōnes et voluptates. auari diuitias ꝛ poſſeſſiones. Ysaie. j. Omēs diligunt munera. Sequit̄ in vbis premiſſis ſz ad eum veniemus et māsio. ꝛc. Sciendū q̄ triplices ſunt hoies Primi ſunt ad quos ſpūſſanct⁹ nunq̄ veniet. vt ſunt indurati pctōres q̄ ſemp̄ i malo ſtant ꝓpoſito: vt ſuperbi: auari: luxuriosi: iracūdi: et gulosi. q̄ tales ſpūſancto reſiſtunt in hoc q̄ penitere nolunt. De q̄bus dr Act. vij. Dura ceruice et incircūciſi cordibꝫ et auribꝫ vos semp̄ ſpūſancto reſtitiſtis. Gloſa q̄ nunq̄ penitentiā agētes. Et licz ſpiritusſanct⁹ pulſet ad corda eoꝝ tū intantū ſunt indurati q̄ nolunt aperire. Apoc. iij. Ego ſto ante oſtiū et pulſo ꝛc. Miſcōia eni dī magna eſt: q̄ ita diu pulſat ad cor pctōris. et magna eſt ruſticitas pctōris q̄ aperire non vult ei. Gre. Debem⁹ miſcōiam erubeſcere ſi eius iuſticiā nolumus formidare. Gra dī ſe hz vt radius ſolis apti ei feneſtrā cordis ꝛ intrabit. Heb. xij. Contēplantes ne q̄d deſit gre dei. j. Pet. j. Spare in eam que vobis offert gram. Qui igitur gre dei nolunt cor aperire vident peccare in ſpiritūſanctū ingrati de bonitate dei quā contēnunt. Item peccator induratus multū eſt reprehēſibilis q̄ ſe videt peccatis inquinatū. et deo et ſanctis angelis abominabilez factum. iuxta illd ps. Corrupti ſunt et abominabiles facti ſunt in iniq̄tatibꝫ ſuis. et tū ad aquā gratie ſine q̄ mundari nō pōt non recurrit. Item videt ſe igne infernali ſuccenſum. ſ. igne malaꝝ cōcupiſcētiarū. et tū ꝑ aquā gratie q̄ ignis iſte extinguit̄ non clamat. Et magna eni negligentia videtur eſſe in hoibus defectus gratie iſto tpe cum tū habeant in ꝓmo varios fontes gratiarū. ſ. ſacramenta pnie et euchariſtie. vñ Criſ. dicit. q̄ tp̄s auxilij eſt nunc. q̄ tp̄s bonorū meritorū. Ergo q̄ iſto tpe gratie ſunt aridi a gratia ꝛ ſe non diſponunt ſunt ſimiles eis q̄ iacent circa fontes et nolunt ſe applicare ad bibēdū ꝛ ꝓterea ſic ſiti moriunt. ſic etiam tales ſunt reꝓbensibiles. Secundi hoies ſunt ad quos ſpūſſanctus veniet ſz mā ſionē non facit. vt ſunt illi qui fm Gre. in omel. hodierna cōpunguntur et a peccatis ſuis ſe vertunt. ſz tē pore tentatōis hoc de quo cōpuncti fuerāt obliuiſcūtur. et ſic ad perpetrata peccata redeunt ac ſi hec minime planxiſſent. et ſic extinguūt gratiā dei in ſeipſis. Contra quos dicit apl's. Spiritū nolite extinguere.

Tercij ſunt ad quos ſpiritusſanct⁹ venit et māsionem facit. vt qui digni ſunt recipere ſpiritūſanctum ꝛ poſt receptionē ſpūſſancti a peccatis ſe cuſtodiunt nec econuerſo ſpiritūſanctū a ſe repellant. et ſic in bono proficiunt vſq̄ ad finem vite ſue. Aug. li. iij. ō penitētia. Preſto ſemp̄ eſt gratia que nunq̄ deſicit niſi ꝓpus expulſa. Otinue neceſſario qđ ſuū ē inſpirat. ſi ē qui recipiat. Itē Aug. O q̄ felix ē aīa iſta q̄ ita vitā ſuam gubernare ſtudet auxiliāte deo q̄ xp̄m hoſpitem et inhabitatorez mereat accipere. O Qrtum ad ſcōm ſciendū q̄ ſeptez ſunt genera hoim ad quos ſpūſſanctus venit et manſionē ibi facit. Primi ſunt qui conſolatōem mundi ꝓpter deū ſpernūt. ps. Renuit ꝓſolari aīa mea. Exemplū habemus in bto Johāne euāgeliſta qui ante viſiōes quas vidit miſſus fuit in exiliū vbi nullā cōſolatōem mūdanaꝝ habuit ꝛc. Et merito tales ꝓſolant̄ a deo qui hic cōſolatōes ſpernunt carnales. Deut. viij. Afflixi te penuria et dedi tibi māna. Sed q̄ hic in mūdo ꝓſolantur ꝛ querunt ꝓſolatōnes corꝑales nō ſunt digni cōſolari a ſpūſancto. Vñ bern̄. in epla. Qui carnalibꝫ voluptatibꝫ paſcitur eternaruꝝ delicias epulis indignus habetur. Idem Bern̄. Quō ignis et aqua ſimul eſſe non pōt. ſic ſpūales et carnales delicie in eodem ſe nō cōpatiunt̄. P Sed tū ſciendū q̄ ſunt quatuor genera hominū q̄ carent omni conſolatiōe tam ſpūali q̄ tempali. et ideo merito tales ſunt pauperrimi. Primi ſunt qui in obedientia ſunt reſtricti ad religioſam vitam: ꝛ tū corde in ſeculo vagant̄ Et tales duram vitam gerunt. Nā graue eſt eis q̄quid ad dei ſeruitiū ſpectat: ꝛ quicq̄d faciunt hoc coacte et ex timore faciunt: nullam ſpiritualem dulcedinem ſentiunt: nec carnalem etiam dulcedinē et ſeculi conſolatōnem habere poſſunt. Et hoc cōtingit q̄ñ q̄z illis pueris qui contra voluntatem ſuam tradunt ad monaſteria: vel quia pat̄ eſt pauper: vel q̄ puer defectuoſus eſt: vel quia pater multos pueros hz vel quia cum pacto et ſymoniace talem puerum dedit ad monaſteriū. ꝛ ſic de alijs. Ergo nulli conſulēdum eſt q̄ puerum ſuū ad aliquod monaſteriū tradat contra voluntatē ſuā vel etiā vbi non ſeruat̄ relig.o. et ꝓncipaliter illa tria ſubſtantialia. ſ. pauptas id eſt cōmunitas: obediētia ꝛ caſtitas. Et ad illa tria ſeruanda obligatur omnis religioſus ꝓfeſſus cuiuſcūq̄ ordinis ſit. Et quicunq̄ religioſus illa tria nō ſeruat non eſt in ſtatu ſaluādoꝝ: et melius eſſet q̄ eſſet bubulcus vnus q̄z q̄ ſit religioſus malus ꝛ ꝓprie tarius vel non caſtus. ꝛ ſic de alijs. Secundi qui carent omni conſolatōe tā tpali q̄z ſpūali ſunt hoies ſeculares ꝛ mūdi ſectatores. Illi aliq̄ſ recipiunt tpalem ꝓſolatōem ſz cū amantudine cordis. quia cognitōnem hūt q̄ iſta vita in qua viuūt eos nō ſaluant: q̄ ſunt ſuperbi: luxuriosi: auari. ꝛ res iniuſtas poſſidētes: luſores: blaſphematores: iracūdi: inuidioſi: ꝛ ſic de alijs. Et cum tales habeant leſam ꝓſciam ex hoc q̄ ſeipos ſic recognoſcūt. ergo nūq̄ pōt realiter gaudere. Vñ Anſ. Inordinatus animus ſibiſpi eſt pena. Iſid. ō ſum. bo. Nulla pena grauior eſt mala cōſcia. Amb. ō offi. Que pena grauior eſt q̄z interioris vulnus conſcie. Nonne hoc magis fugiendū eſt q̄ mors q̄z diſpendiū: q̄ exiliū: q̄z debilitatis dolor. Sic econuerſo bona et ſecura conſcia ſemper gaudium habet. Salo. Secura conſcia quaſi iuge ꝓtulū. Iſid. ō ſum. bo. Vis nunq̄ eſſe triſtis ſemper bene viue: reus nanq̄ animus non eſt ſecurus. bona vero conſcia ſemper gaudium habz. Tercij q̄ carēt

UVA. BHSC. IyR_046

omni consolatõne sunt ypocrite qui corpus suũ a solanjs retrabunt et tñ in hoc deũ nõ pretendũt. Quanis multũ vigilent ieiunent; corp? suuz castigent. tñ non sũt serui xpi ꝫ martyres diaboli. Et pñt dicere ad dñm suũ diabolum illud. ps. Quñ ꝓpter te morti ficamur tota die. Et tales carent omi ꝯsolatõe quia subtrahunt sibi consolatõem mũdi. et etiaz carent cõsolatõne dei. Ergo sunt miserrimi et a xpo multipliciter maledicti. Quarti qui omi consolatõe carent sunt impatientes in aduersitatibz et infirmitatibz. et tales qui sic in tribulatõibz suis contra deũ murmurant et impatienter ferũt hñt duplicẽ infernũ. qz hic puniuntur p tribulatões ⁊ infirmitates. ⁊ ꝓpter impatientiã suã in futuro punient a demonibz. Quia sicut per patientiã hõ custodit aiam suã. sic p impatientiã põt perdere aiam suã. Luc. xxj. In patientia vestra possidebitis aias vestras. Sed qñ homo infirmus ⁊ tribulatus patiens est. tunc deus p interiorem consolatõem tẽperat exteriorẽ tribulatõnez. ps. Cum ipo sum in tribulatõe. Secundi ad quos spiritussanctus venit et mansionez facit sunt q̃ lugẽt in seipsis que cognoscũt deo displicere. qz p hõ cognoscit mala sua est bonũ signũ in homie. Bene. Argumentũ est melius translati q̃ vicia sua que vsqz huc ignorabat videt. Qui sic lugent sunt beati. Mar. v. Beati qui lugent. Crisꝰ. sup Mat. Nihil ita cõglutinat et vnit hominẽ deo vt penitẽtis lacrime. Isid. de sum. bo. Lacrime penitentũ apud deũ ꝑ baptismate reputanť. Sic lugentes merito sunt bti. qz impetrant a deo quicq̃d volunt. vñ Crisꝰ. in sermone. Nemo ad deũ aliqñ flens accessit qui nõ qđ postulauit accepit. Et tales dñs vult cõsolari. Iere. xxxj Conuertã luctũ eorũ in gaudiũ. Sed isti q̃ ꝓpter dãna tpalia supra modũ tristanť non consolanť. quia plus tristanť de bonis amissis tpalibus q̃ de datore quem sepius peccando offenderunt. Queriť vtrum sit petñ qñ homo nimis ꝺ damnis tpalibus tristať Rñdetur q̃ sic: quia ẽ signũ q̃ ista tpalia cũ magno affectu cordis dilexit. Vñ greg. xxxj. moza. Sine dolore amittit quicq̃d sine amore possidet. Que ꝺ ardenter diligimus habita grauiter suspiramus ablata. Ergo oia damna tpalia deo offerre debemus cũ patientia cordis. et dñs retribuet nobis. ⁊ recõpẽsabit in vita eterna. Tercij ad quos spũssanctus venit et mansionẽ facit sunt illi qui strennue ⁊ viriliter tentatõibus resistunt. Apoca. ij. Vincenti dabo mãna absconditũ. i. gratiã. que ꝺ absc̃dita qz nõ videtur. Ergo viriliter resistere debem? diabolo et hoc i ꝓncipio tẽtatõis. qz diabolus ẽ serpẽs lubric?. et vbi caput posuerit ibi statim totus illabiť. vñ. Isi. de sũ. bo. Diabolus est serpẽs lubricus. cui? si capiti. i. prime suggestiõi nõ resistiť. totus in interna dũ nõ sentitur illabiť. Vñ bern. sup epistolã Jacobi. Mõ eñ ꝓtristari debem? si i tentatões inciderim? ꝫ si i tẽtatõnibus supari fuerim?. Bre. Tẽtatio cui non ꝓsentiť nõ est peccatũ: ꝫ est materia exercẽde ꝟtutis. Quarti ad quos spũssanctus venit sunt q̃ eũ affectãt ꝓ feruens desideriũ. et est valde dignũ vt spũssanctus ꝓ sua dignitate et vtilitate feruẽter desideretur ab homie. Aug. Tota vita xpiani est sanctũ desideriũ. qđ ãũ desideras nondũ vides. ꝫ desiderando capax efficieris. Ergo affectus et appetitus desiderij dat? est homini: vt magna debeat desiderare. et hec sunt dona gre in pñti ⁊ glorie i futuro Ergo ex corde affectare debemus gratiã spiritussancti. et eũ inuitare ꝓ deuotã oratõem. qz qñ deuote oramus tũc spiritũsanctũ inuitamus. ⁊ ipse paratus est ad nos intrare. q̃ stat ante ostium et pulsat et expectat. Qz autẽ orãdo accepturi sumus spiritũsanctũ hoc docet nos xpus. Joh. xiij. Rogabo patrẽ meuz et aliũ paraclitũ dabit vobis. Item docet hoc cetus apostolorũ q̃ inter ascensionẽ et penthecostẽ oratõi instabant vt spiritũ sanctũ accipere mererenť. Act. j. Hi oẽs erant perseuerantes vnanimiter in oratõe. Item docet hoc vniuersalis eccia. que hodie cantat et clamat. Veni sancte spũs. Ergo dauid orãdo dicit. Cor mundũ crea in me de? ⁊ spiritũ rectũ innoua in ẽ. Quinti ad quos venit spũssanctus sunt humiles. quia humilitas est vas et receptaculum gratiarũ ⁊ ꝟtutũ. Jaco. iiij. Hũilibus aũt dat gram. Sicut aqua fluit ad loca hũilia sic gratia replet corda humiliũ. Aug. Alta siccanť ima replenť. Nanc humilitatẽ dz hre omis xpianus ad celestem gloriã peruenire volens. Ber. in sermone. Per hũilitatẽ ascẽdatis ad sublimitatez. quia hec est via et nõ alia. Job. xxij. Qui humiliat? fuerit erit in gloria. Et hoc merito qz hũiles deũ hic ad hospitiũ recipiunt quare eos deus merito recipiet in futuro. Prouer. xxix. Humilem spiritu suscipiet gloria. Sexti ad quos spũssanctus venit et mãsionẽ facit sunt illi qui hñt cor q̃tũ et pacificũ. Quilibet eñ libẽter vadit ad hospiciũ vbi quietẽ inueniet. sic et spũssanctus. Meth. v. Beati pacifici. Abijcere ergo debem? discordias et inimicitias et ignoscere iniurias nob illatas ⁊ pacẽ et charitatẽ hre ad omnes hoies. Apostolus. Pacẽ habete et ds pacis erit vobiscũ. Septimi et vltimi sunt qui verbũ dei audiũt et illud custodiunt et retinent. Vñ xpus dicit in euangelio hodierno. Si q̃s diligit me sermonẽ meũ seruabit et pater me? diliget eũ: et ad eũ veniemus ⁊ mãsionẽ apud eũ faciemus. Jõ libẽter debemus audire verbũ dei ꝓpter tria. Primo qz est cibaie. Math. iiij. Non in solo pane viuit hõ. ꝫ in omi verbo quod procedit de ore dei. Gregoriꝰ. Libus mentis est verbum dei. Secundo qz mentem illuminat. ps. Lucerna pedibz meis verbũ tuũ et lumẽ semitis mei. Si quis doleret oculos vel si esset corporaliter cecus libenter iret per decẽ miliaria vbi possẽt illuminari. Multomagis hoc facere debem? ꝓ spũali illuminatõne. Tercio qz ab eterna morte liberat. Job. viij. Qui sermonẽ meũ seruauerit nõ gustabit mortẽ in eternũ. Sicut enim anima viuificat corpus vita nature. sic spiritussanctus animã cui vnit viuificat vita gratie. Vñ Joh. vj. Spiritus est qui viuificat. Quod etiã referri põt ad verbũ dei. Exemplũ de gratia spiritussancti. et quõ verbuz dei illuminat aiaz. ⁊ ab eẽna morte liberat. Quidã miles multis vicijs plenus fuit et diabolus per peccata cor suum excecauerat q̃ oibus diebus vite sue nunq̃ꝫ nisi semel fuit confessus. Contigit enim semel vna dieruz penthecostes ad eccĩam eum reuerenter ire. ⁊ non causa deuotõnis ꝫ ꝓpter humanã ostentatõem. qz eadem die nouas et pretiosas vestes induit. Qui audiẽs a

UVA. BHSC. IyR_046

sacerdote vt dominus mitteret spiritum sanctum q̄ mundaret corda omnium peccatorum a vicijs mor ille ad locum secretum iuit. rogans deum dicēs. Do mine deus ego pcha dolor sum pctōr qui multa vicia ppetraui. rogo te ꝓpter miam tuā vt hodie mihi spi ritū sanctū mittas qui cor meum purget et illuminet. Statim eum dñs exaudiuit et spiritū sanctū ei misit. qui cor eius mundauit per veram contritōem et post p puram confessionē. Et sic spūssanct⁹ ad eū venit et mā sionē apud eū fecit q̄ amplius nūq̄ mortaliter peccā uit et satis condignā pniam de preteritis peccatis fe cit et finem suū in bono terminauit.

Item alius sermo de spūsancto.

Sermo lxxj.

Epleti sunt omēs spi\

ritusancto Act. ij. Aristo. ix. metha. Con traria nō sunt in eodē. Cum ergo spūssanctus intrat in cor hois tunc peccata et vicia expellit et vitam hois sanctificat. Hoc factū est aplis q̄n in die pentheco. oēs repleti sunt spūssancto. Sciēdum q̄ in pūti sermone tria sunt dicēda. Primo q̄ spūssanct⁹ quatuor facit in aia: que aia naturaliter facit in corpe. Secundo q̄n spūssanctus dat⁹ est aplis. Tercio que sunt signa spūssancti quo ad incipiētes pficiētes et p fectos. ℟ Ōtum ad primū sciendū q̄ sicut spi ritus corpalis. i. aia quatuor facit in corpe. sic spirit⁹ sanctus simultudinarie quatuor facit in anima spūa liter. Primo spiritus. i. aia conseruat corpis decorez. quia sicut sine aia corp⁹ est pallidū nigrū et deforme sic aia nō hz decorē conscie nec colorē conuersatōnis honeste sine gratia spūssancti. ꝙ aia per ei⁹ aduentuz renouat reformat et ornat. ps. Emitte spiritū tuū et crea. cē. Secūdo aia est calor is nutritio. Dū q̄diu est aia in corpe tamdiu ibi est calor naturalis. ꝙ ania recedente corp⁹ frigescit. Ita spūssanctus dat aie ca lorē dilectōis diuine. Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris. Tercio aia corpus confortat. q̄ sine aia corpus subsistere nō potest nec se defendere que oia bene pōt ea pūte. Sic sine gra spūssancti hō non pōt tētationibus diaboli resistere nec se defende re. ad Ro. viij. Spūs adiuuat infirmitatē nostram.

Quarto corpus sine aia caret motu sic aia sine spi ritusancto nec moueri in virtutib⁹ nec opari pōt. sed deficere eam optet. Ezech. viij. Spūs eleuauit me. S Ōtum ad scōm sciendū q̄ spūssanct⁹ trib⁹ vi rtutibus datus est aplis. Primo ante passionē xpi. et hoc ad faciendū miracula q̄n eos ad predicandū mi sit. et sup oia demonia. et vt languores curarent eis ptātez dedit. Hec enī miracula p spiritū sanctū fiūt. sm q̄ dicit Mat. xij. Non tū consequēs est vt q̄cūq̄ habeat spūsanctū q̄ ille miracula faciat. Quia si cut ait Gre. Miracula hoiem nō sanctū faciunt sed oñdunt. nec quicūq̄ facit miracula spiritū sanctū hz Hoc patet in incantatorib⁹. Scōo dedit eis spiri tum sanctū post resurrectōem. et hoc vt sacra confer rēt q̄n insufflauit in eos dicens. Accipite spiritū san ctū. quor remiseritis pcta cē. Hoc idē canit q̄n sac dotes ordinant q̄ sunt sectatores aplorum. Tercio dedit eis post ascensionē in die penthecostes. et ex tūc corda eor ita solidata fuerunt vt amplius de tormē tis nihil timerent. ps. Spū oris ei⁹ oīs virtus illor. Et in pūti festo repleti sunt oēs spūsancto. In q̄ oñ ditur magna liberalitas dei. q̄ magnū et pciosum donū dedit. et hoc patet in dignitate. quia hoc donū est ipsemet deus. Aug. Magna dei misericordia est q̄ dat donū equale sibi. Et si vnā guttā gratie daret hoi plus esset q̄ si daret sibi totum mundū. Modo abūdanter gratiā spūssancti eis dedit. q̄ repleti sunt oēs spiritusancto. Hodie enim receperūt bonā mē suram gratie spūssancti. et hoc in suam sanctificatōez Item receperunt mensurā ꝓfertā. et hoc in eloquen tia oīm linguarū. Dñ canit in eccia. Loquebant va rijs linguis apli. Et hoc donū fuit eis datū vt pctō res ꝓuerterent. quia si in mundo predicare deberēt oportuit q̄ vbiq̄ intelligerent. Itē receperūt mēsu rā coagitatā. q̄ ꝓfirmati erant in gratia q̄ ampli⁹nū q̄ mortaliter peccauerūt nec peccare potuerūt. Itez mensurā affluentē q̄ per flumē spūssancti totū mū dum irrigabāt. Sed riuulistius flumis fuerūt san cti doctores. vt Ambrosius Augustinus Gregor⁹ et Hieronim⁹ cē. Stillicidiū hoz riuulor sunt do ctores moderni tpis. ps. In stillicidijs ei⁹ letabit ger minans. T Ōtum ad tercū. s. que sunt signa spūssancti. sciendū q̄ tria sunt signa spūssancti q̄ ad incipiētes. Primū est dolor ō culpa ꝓterita. Bē. Spūssanctus odit sordes. nec habitare pōt in corde subdito pctis. Cum enī ꝓpriū est pctā expellere ipi⁹ etiā ꝓpriū est odire pctā. nec in vno domicilio pariter morant tanta mūdicia et tanta immūdicia. Exēpluz de luce et tenebris que nō ꝓpatiunt se in eodē hemi sperio. ꝙ mutuo se expellunt. Sic et hic. Ergo cōpun ctū esse de pctis est signū pnie spūssancti. Secun dum signū sm Bern. est firmū ꝓpositū cauēdi futu ra peccata cū effectu et emendādi preterita. q̄ nulla tenus pōt haberi conatu ꝓprio sine spūsancto infir mitatē nr̄m adiuuante et p grām assistēte. Dñ aug. in li. retractatōnum. Voluntas inq̄t nr̄a nisi gratia spūssancti liberaliter assistēte nō liberat a fruitute q̄ fa cta ē sua pcti. Dñ etiā Bene. Magna ps bonitatis est velle fieri bonū. Tercū signū est si q̄s monetur ab intra ad bona opa. Nam sm gre. Amor dei non est ociosus opat enī magna si est. Bern. in sermone ō festo penthe. Ad bonū faciendū spūssanctus monet nos et docet. Monet memoriā docet et rōem et vo luntatē. Prompta igit boni opatio signū est spiratis spūssancti. Et hoc q̄ ad incipiētes. Naz puer in vte ro matris p motū cognoscitur. sic si hō mouet ab intra spūaliter. Sed quo ad pficiētes sunt alia signa in q̄ bus spiritū sanctū in eis inhabitare cognoscit. Primuz est frequēs et iusta pscie cōiecturalis examinatio. nō solū de pctis mortalib⁹. imo de venialib⁹. Cui⁹ ratio est. q̄ sicut spūssanctus opponit pctō mortali. ita fer uor charitatis q̄ est a spūsancto opponit pctō venia li vt ipm ab aia euellet ne spūsctō displiceat. q̄ omis aie officinas mundificat. et minimā peccati paleā in tra cor q̄ possidet non patit possidere. ꝙ statim igne subtilissime circūspectōis exurit spūs suauis et dul cis. Dñ Greg. in mora. Cum igit frequēs cōscie exa minatō fiat a spūsancto per feruorē charitatis signū est adesse spiritum sanctū. Ergo si post dictum vel fa ctum vel cogitatū homo discutit vtrū in aliquo deli

UVA. BHSC. IyR_046

quit hoc est signū spiritussancti. Apostolus. Si nosmetipsos iudicaremꝰ non vtiqꝫ iudicaremur. Ber. Diligit deus illā aiam que in ꝓspectu eiꝰ sine intermissione se considerat ⁊ sine dissimulatōne dijudicat semetipaz. Secundū signū est sitis mūdane ꝓcupiscētie extinctio siue diminutio. Quāto enī magis charitas augeť sequit̄ q ꝓcupiscentia in eis semp minuatur. Vñ aug. sup Joh. in omel. viij. Radix omniū bonoꝝ est charitas et radix oīm malorū ē cupiditas. Et ille due simul esse non pñt. quia nisi vna radicitꝰ euulsa fuerit alia plantari nō pōt. Charitas ergo roborata non cessat cōcupiscentiā radicitus extirpare. Vnde aug. dicit q charitatis venenū ē concupiscētia corpaliuz. ⁊ nutrimentū charitatis diminutio cupiditatis. De hac extinctōne sitis dicit Joh. iiij. Si quis biberit ex aqua quā ego dabo nō sitiet amplius. Crisost. Non est sup terrā qđ amet ḋ donū dei in veritate gustauerit. Vñ aug. Qui biberit ō fluuio paradisi cuius vna gutta est maior q̄ occeanus. sequitur vt eius sitis sit extincta. miꝫ eni esset si hō totū mare bibisset ⁊ sitis eiꝰ non sit extincta. Vñ apostoli postq̄ de fluuio spūssancti biberunt oīa ꝓpter xp̄m reliq̄runt. Ergo est signū spiritussancti si corꝫ tuū antea ad tpalia inclinatum fuerit. sed mō ad celestia erigitur. Mat. vj. Vbi est thesaurus tuus. ibi est ⁊ corꝫ tuum. Terciū signū si parcis lesis ex corde q̄ntūcunqꝫ offē sus sis vel offendaris in futurū tñ patus es indulgere. ⁊ habes corꝫ pacificū ad oēs hoīes ē signū spūssancti. Sed iracundi ⁊ litigiosi hñt signū spūs maligni. Vñ greg. Si filij ḋi vocanť qui pacē facūt. ꝑculdubio filij sathane sunt qui ipam confundūt. Ambr. super Luc. Par est dux ad vitā eternā. Sunt etiā tria signa spiritussancti q̄tum ad ꝓfectos. Primuz est q̄ hō nil timeat nisi deū. j. Joh. iiij. Perfecta charitas foris mittit timorē. Itē. ij. Lozꝫ. iij. Vbi spūs dñi ibi libertas. Vñ apostoli ⁊ martyres nullū regē nec aliquē presidē nec tyrannū quēcunqꝫ timuerūt ꝓter solum deū. Vñ greg. Nullū genus mortis bono hoi ⁊ recte viuēti metuendū est. Sene. Tutissima res ē nihil timere nisi deū. Ergo si nec paupertatem times nec infirmitatē. nec aliquā aduersitatē signuz est ꝓfectōis. Secundū signū est nō resonare nec remurmurare in aduersis. vt dicere possit cū ps. Quis ego i flagel. para. sum. Et illud Mat. v. Si quis te percusserit in dexteraz maxillā prebe illi et alteraz. Immo aduersitates ⁊ tribulatōnes sunt ei dulces. Vñ scriptū est est de beato stephano. Lapides torrentis illi dulces fuerunt. Ihō canit de martyribꝰ. Nō murmur resonat: non querimonia. Legitur etiā de apostolis Act. v. Ibant apostoli gaudētes a cōspectu concilij quī digni habiti sunt pro noie iesu contumeliā pati. Vñ gre. Qui superna degustat inferiora equanimiter tolerat. Terciū signū est desiderium dissoluendi ab hoc mūdo. sic q totus mūdus est sibi q̄si crux. ⁊ oīa terrena postponit: nisi in q̄ntum necessitas requirit. Vñ apost. Cupio dissolui ⁊ esse cū xp̄o. Et illud ps. Sitiuit aia mea ad de. fon. vi. Itē illō ps. Meu mihi: qz inco. meus ꝓlongatus est. Exemplū de desiderio celestis patrie. Legit q quedā mulieres tam spāli et mirabili amore in diuina affectōe resolute fuerunt. vt pre desiderio languerent, nec a lecto p multos annos nisi raro surgere possent. nullaz aliam infirmitatem hñtes nisi illam. cuius desiderio earum aie liquefacte cū dño suauiter quiescentes q̄nto spū confortabunť tanto plus corpe infirmabanť. Et sic habemus q spūssanctus opatur tria i incipiētibus tria in proficientibus. et tria in pfectis.

De eadem festiuitate. Sermo lxxiij.

Quare deus subtrahit grām homini.

Spiritus meus super mel dulcis. Eccl. xxiiij. Ex quo spiritussanctus est fons totius dulcedis. tūc queriť quare deꝰ q̄ñqꝫ dilectis suis in pñti subtrahit consuetam gratiā et spūalem consolatōem ⁊ pmittit eos q̄ñqꝫ diu stare i ariditate et amaritudine cordis. Rñdetur q deus hoc facit multiplici rōne. Pria rō vt hō de seipso non cōfidat nec de sanctitate sua. nec reputet se esse aliquid cuz nihil sit. quia qui reputat se esse aliquid seipm seducit. Sancti enī viri q̄sto perfectiores et sanctiores sunt. tāto humiliores sunt et debent esse. Sicut legit̄ de sancto francisco qui dixit q esset maximus pctōr totius mūdi. Et hoc contingit ex eo q seipsos cognoscunt. Et q̄nto plus seipsos cognoscūt tanto magis indignos se deꝑhendūt. Bre. in mora. Sancti viri quo altius apud deū virtutum dignitate ꝓficiūt eo subtilius indignos se eē deprehendūt. qz dum luci ꝓximiores fiunt quicq̄d in seipsis latebat inueniunt. Ne ergo bonus homo cadat in spiritualem superbiaz que aliq̄n peior est et magis nociua q̄ secularis pompa. tūc deus subtrahit sibi q̄ñqꝫ spūalem consolatōnez. Et etiam ne homo credat a seipso habere illā gratiaz vel ex suis meritis vt sic cognoscat q ista gratia dať sibi ex sola dei bonitate ⁊ liberalitate ⁊ non ꝓpter sua merita. Nā nimiam guttā gratie ⁊ bonitatis ḋi non possumꝰ mereri a nobisipsis. Nam si homo semp deuotiōem et grām et spūalem consolatōem ad libitū haberet foret crederet hoc esse a natura qđ est a sola dei gratia.

Secunda ratio est qz deus vult ꝓbare hominez vtrū velit abire ⁊ psolatōez in creaturis q̄rere q̄ñ nō bz a deo diuinā psolatōez. Sicut spōsus vult ꝓbare constantiā spōse. i. fidem et dilectōez. vbi grā. Vt si mercator simularet se ire ad nūdinas. ⁊ tñ se absc̄ondendo in domo maneret volēs videre q̄d vroꝝ faceret eo absente vel q̄d de eo loq̄ vellet. vel si de recessu eiꝰ doleret ⁊ de reditu gauderet. Sic xp̄s tardat aliq̄n venire cū sua dulcedine vt ꝓbet ꝓstantiā fidelis aie an velit aliū virū accipe eo absente. vel an velit se ꝓtinere ꝓpter eū. hoc est vtꝝ velit consolatōez alienā in creaturis q̄rere. vel vtrū velit libenter sine psolatōne creaturarū ꝓpter eū esse vel vtrū velit firmiter stare ⁊ nō recedere ab eo. Sed aia que psolatōem in creaturis q̄rit postq̄ diuinā dulcedinē amisit facit sicut mulier que absente viro ꝓprio ad aliū se trāsfert. Dz aūt aia q̄ ē spōsa xp̄i facē sic turtur. q̄ postq̄ pdit suū maritū nō vult aliū recipe. neqz āmodo sup ramū viridē sedē. ꝛ sp gemit pꝰ maritū suū. Sic ⁊ aia hoīs dz gemere pꝰ xp̄m cū suā dulcedinē amisit; ⁊ gemēdo expectare donec veīat ⁊ redeat. Tercia rō ē vt hō i timore ḋi maneat ⁊ timeat ne forte spōsuz suū. s. xp̄m offenderit ꝑ aliquā causam vel negligentiā ꝓpť

UVA. BHSC. IyR 046

quã ꝓsolatiõez ſpũalem ei ſubtrahit. Oz tñ iſte timor debz eſſe moderatus ne deſpet. Debet eñ eſſe timor filialis z non ſeruilis. ſicut puer timet ꝓrem et tñ eum cũ hoc diligit. Nam ſtulta ẽ illa vxor que ſtatim credit de viro ſuo quotiens de domo exit q̃ velit eã relinquere ꝓ alia vxore. Sic facit aia que minus xp̃m diligit. Et nota q̃ in receſſu viri de domo. z ſi ſecum tollit leticiã quã vxor habet de pñtia eius. non tñ tollit gr̃am. nec poſt receſſum minus diligit ꝫ plus diligit. z inſup magis accendit z inflãmat. Et hoc ẽ qõ Greg. dicit ſup Cant. Sponſus abſcondit ſe aliq̃n ab aia ſponſa ſua. vt ardentius eũ eo̅uerſo q̃rat. z dũ eum inuenerit eo̅uerſo diligentius z cautius cũ ſtodiat. Aia eñ debz eſſe ſollicita ne eum perdat. z dum eũ perdiderit magis ſollicite debet eũ querere. et dum eo̅uerſo inuenerit magis diligenter debet cuſtodire. Et ſic q̃nqz contingit q̃ xp̃s cũ maiori gratia redibit q̃ antea fuit cũ iſta aia. Time ergo i quocunqz gradu ꝓfectionis es. vñ Berñ. Scriptuz eſt. Si non in timore dñi te tenueris inſtanter: cito ſubuertetur domus tua. Oñe nanqz virtutũ edificium illico vergit in ꝓcipitiũ ſi huius gratie aufers preſidium. vñ Berñ. Co̅nexa quidem ſunt timor et religio. nec manere põt alterꝫ ſine altero. Quarta cauſa eſt ne hõ ſeip̃m deſtruat z corpus ſuũ nimiũ debilitet. Quia ſi homo ſemp haberet iſtã gratiã et ſpiritualem dulcedinẽ ſemp vellet ieiunare: orare: vigilare: et alios labores facere. quia q̃cquid facit ſemp eſt ſibi dulce et totũ delectabile: ſtante illa gr̃a z conſolatõne. Vt ergo aie obſequiũ ſit rõnabile tunc deꝰ q̃n qz ſubtrahit homi ſpiritualẽ dulcedinẽ. Sunt enim aliqui in ꝓncipio ita feruẽtes q̃ ſe deſtruũt et faciũt ſibi capita debilia et vacua q̃ modicũ vel nihil poſt modũ poſſunt. Sed obſequiũ hominis fm aplm debet eſſe rõnabile vt homo ſic aſinũ ſuum. i. corp̃ ſuũ nutriat. vt ſaccos portet id eſt labores ſuſtineat. z ſic eum domet diſcrete cũ abſtinentijs et vigilijs: ne laſciuiat et pondus ꝓijciat. Deus etiaz hoc facit vt hõ ſuã ꝓpriam infirmitatẽ cognoſcat. Nam cũ xp̃s ꝓſens eſt per ſpiritualẽ dulcedinẽ videtur homi q̃ fortis ſit ad totũ onus laboris. ſ. mane ſurgere: orare: legere: ieiunare: et male comedere et ꝓclamari et vilipendi. et quicq̃d ei iniungit leue eſt z eum non granat. Et quare hoc. q̃ dñs ſupponit manũ ſuã et ſubleuat totũ onus. Sed ſubtracta gr̃a totuz graue erit q̃ antea leue fuit. Aplus. Oñia poſſum in eo q̃ me confortat. Sed eo̅uerſo xp̃s dicit vt habeãt Joh. xv Sine me nihil poteſtis facere. Quita rõ eſt ne hõ alios deſpiciat. et propter hoc alios defacili iudicet. ꝫ vt alijs infirmis ꝓpatiatur. Sunt enim aliqui q̃n deus eis aliquã gratiam facit. tunc ſtatim iudicant z deſpiciunt alios qui forte ſi haberent illam gratiam plus facerent q̃z ipſi. Luc. vj. Nolite iudicare et nõ iudicabimini. nolite condẽnare et non cõdemnabimini. Bre. Vera iuſticia cõpaſſionẽ hz. Ergo cõpati debemus debilioribus z imperfectis. Vñ gre. In tanto quiſq̃z ꝓfectus eſt in q̃nto perfecte ſentit dolores alienos. Sexta ratio eſt ꝓpter tepiditatem. ſcz q̃ homo non vult feruenter z fortiter opari z vti illa gratia ſibi data ſed q̃n ita tepide operatur tũc deus q̃nqz illam gratiam datam ſibi ſubtrahit. Item admonet nos apoſtolus dicẽs. Hortamur vos ne inuacuuz gr̃am dei recipiatis. Qui ergo vult eſſe inutilis ſeruus et non laborare cũ bonis ſibi cõmiſſis a dño. dignum eſt vt dñs ſibi e̅uerſo recipiat bona cõmiſſa. Sicut dicit euangeliũ de iſto ſeruo q̃ habuit vnũ talentum z fuit piger z abſcõdit illud. Igitur fuit ſibi ablatum z alteri datũ. Si enim volum? vti gratia virtute et fortitudine quã iam habemus. tunc deus augmentat nobis iſtam gratiã habitaz. ꝫ ſi volumus negligenter agere tũc deus aufert a nobis gratiam quã iam dedit. Vñ ſcriptũ eſt. Maledictus homo qui facit opus dei negligenter. Ergo cũ deus ſubtrahit tibi gratiã tũc cogitare debes q̃ deꝰ hoc facit ꝓpter tepiditatẽ et laſſitudinẽ tuã. q̃ ſi aliꝰ talem gr̃am habuiſſet multo feruentius dõ ſeruiuiſſet. Septima ratio eſt ꝓpter pctã venialia a quibꝰ ſe non cauet. Sũt enim pctã venialia ſicut gutte aq̃. que licet nõ pñt ignẽ totaliter extinguere charitatis tñ facunt q̃ ignis nõ põt ita feruenter ardere et ita virtuoſe operari. q̃ quicũq̃z debz ſibi acquirere gratiam et conſolatõem ac dulcedinẽ de qua hic loquimur oportet hoc fieri per magnos labores. Sed q̃a venialia impediũt q̃ homo non põt ita fortiter opari. z ꝓſequenter ꝓpter venialia impedit hõ ne ad tãtam dulcedinẽ ꝓueniat. ergo aia dz eſſe ſollicita non ſolum ſe cauere a pctis mortalibꝰ ꝫ etiam venialibꝰ inq̃ntum põt. Etiam dulcedo gratie amittitur quã doqz per imundas z importunas cogitatões quibꝰ hõ non tam cito reſiſtit ꝫ in eiſdem aliqualiter delectatur. Eccs. x. Muſce morientes perdũt ſuauitatez vnguenti. Sed querit an cogitatões que homi incidunt cõtra voluntatẽ ſuã noceant. Rñdet q̃ non. ſignanter cũ non delectat in eiſdez nec dat eis conſenſum. Bre. Non eſt cogitatio tam imunda que mentem polluat ſi rõ non ꝓſentit. Octaua rõ eſt propter nimiã ſollicitudinẽ et occupatiõem tpaliũ. vt cũ homo ſe nimiũ occupat et ſollicitat circa iſta tpalia et mundana. Sicut cõquerebat beat? Bre. in dyalo. q̃ q̃n fuit i mõaſterio abſtractus a ſecularib? negocijs z liber in corde ab illis tunc magis fuit quiet? in corde. z pacificus cũ dõ. cꝫ q̃n fuit i officio cure paſtoralis. ſ. quãdo ſublimatus fuit in papaz. Quia deus vult hr̃e liberũ et mundũ cor ab oĩbꝰ curis z ſollicitudinibꝰ mũdanis. vñ dic̃ ꝓ ꝓphaz. Ducã eũ i ſolicitudinez z ibi loq̃r cũ eo. Jõ petit dõ dicẽs. Quis dabit mihi pẽnas ſic colũbe et volabo et reqeſcam.

Mona cã ꝓpter hoc q̃ q̃n q̃s q̃rit ꝓſolationẽ z delectationez in iſtis delectatoibꝰ mũdi et ꝓſolatõibus creaturaꝝ tũc nõ põt habere ꝓſolationẽ diuinã. q̃a ſunt cõtraria. Berñ. Delicata ẽ cõſolatio diuina et nõ dat̃ admittentibꝰ alienã. Exemplũ huiꝰ habem? in tribꝰ regibus q̃s ſtella ab oriente ad dñm pduxit. q̃ dũ intrauerũt hierlim et q̃ſierũt de rege iudeorum vbi natus eẽt pdiderũt ſtellã. Sup q̃ dic̃ Bre. q̃ dũ magi q̃ſierũt cõſiliũ hũanũ pdiderũt cõſiliũ diuinũ. Quidã in iſto mõdo volũt delectari in cibo et potu. et veſtibꝰ p̃ciosis. in amicis in vxore. in filijs et i gaudijs mũdanis. et cũ hoc etiã q̃runt cõſolatões diuinas in pñtu ꝫ decipiũt ſeip̃os. Vñ Aug. v. ꝓſe. Gaudiũ diuine dulcedinis nõ deguſtas ſi carnali delectatione cor maculas. ✠ Decia rõ ẽ ꝓpter nimiaz

UVA. BHSC. IyR_046

reuelationē.ſ.qñ hō nimis reuelat gr̃am ſibi a ꝺo da tam et iactat ſe inaniter de donis diuinis. Exemplū legitur de quoꝺā ꝓuerſo fratre. q̄ poſt longos labores:oratōes:et ieiunia meruit q̄ in ſuſceptōne vene rabilis ſacramēti ſenſit inenarrabilē dulcedinē et delectatōez in ore et in toto corpe ſuo. ita q̄ iſta delectatio et dulcedo fuit ſibi ſuper oēm humanā eſtimatiōnē et dulcedinē mūdi. Qui veniens ad quendā fratrū petiuit ſibi dari oſculū ab illo putans q̄ ille etiaz deberet ſentire illā dulcedinē. Tunc ſtatim illa dulcedo euanuit:et poſtea nunq̄ eaz hr̃e potuit. Ergo qñ hō ſentit dulcedinē diuine gr̃e tunc debet ſe hūiliare et deo in hūilitate cordis gratiarūactiōes referre. q̄a ſuꝑbia et elatio ſpūalis eſt valde nociua. Vñ Iſi. de ſum.bo. Non te arroges.nō te iactes.nō te inſolenter extollas.nihil de te pſumas. nihil boni tibi tribuas Vñ exemplū. Fuit quidā frater in monaſterio quodam multū verboſus. Et ſemel accidit q̄ loquebat de nō ſibi cōmiſſis. Tūc abbas dixit ſibi ſerioſe. Vade et tace. Qui recedens ab abbate:et corde ſuo impiens iſta ỹba abbatis ꝑplius i iſto monaſterio ſemper ſilentiū tenuit. Et cū ſic tacuit tunc ab intra i ſpiritu tātū ꝓfecit q̄ deus quedā ſecreta ſibi reuelauit. Et alij frēs mirabantur ꝺ taciturnitate ſua. Accidit autem q̄ quidam heremita in ſilua nō longe a mōaſterio infirmabat. Qui miſit ad abbatē vt ad eū veniret ⁊ ſibi eccleſiaſtica ſacra porrigeret. Tūc abbas ſumpſit illū taciturnū ſecū. et iuit cū ſacris ad ꝓcurā dū et cōmunicandū illū heremitaz. Et in via quidā latro audiens campanā paruaz ſecutus eſt eos vſq; ad cellā heremite ⁊ māſit foris reputās ſe indignum q̄ deberet intrare cellam taz ſancti viri. Sed poſtq̄ heremita ꝓfeſſus eſt et cōicauit. tunc latro ſtans ꝓpe ianuā cū humilitate cordis ſui dixit. O ſi eſſem talis q̄lis tu es. Et heremita in elatōne mentis et cōplacētia ſuipſius dixit. Hoc libēter debēs velle q̄ eēs talis q̄lis ego ſuz. Tunc frater ille taciturnus cepit flere amare. Et poſtq̄ abbas ⁊ frater ille receſſerūt:tūc latro iſte a remotis cucurrit poſt eos. et inuocauit ꝺeum vt daret ſibi ꝓtritōem veram et vite emēdatōez. quia tam ꝓponeret illi abbati confiteri et ampli⁹ nunq̄ peccare velle. Et ſic in veloci curſu ille cecidit et mortuus eſt immediate. Quod videns ille frater cepit letanter ridere. Sed poſtq̄ abbas cuz iſto fratre ad conuentū rediit. q̄ſiuit ab iſto fratre quare ſic tacerēt. Et reſpondit. Pater ſemel dixiſtis ad me. Vade et tace. Ab illo die ſemp tacui niſi interrogat⁹ fuiſſez. Tunc abbas dixit. Quare tu fleuiſti cū illuz ſanctuz heremitam cōicaui. ⁊ quare tu riſiſti cū ille malus latro poſt nos cucurrit volens nos ſpoliare vl̄ occidere:et ſic peccādo in pctis ſuis obijt? Tunc frater ille rñdit. Pater cauſa fletus mei fuit iſta:quia cum cōiaſtis illū heremitā infirmū tunc latro ſtetit foris ianuam dicēs ex humilitate cordis. O ſi eſſem talis q̄lis tu es. Et heremita rñdit in elatōe mentis. ℔ poſſes libenter velle:et ſic mortuus eſt dānatus iō fleui. Sed latro qui poſt nos cucurrit habuit firmū ꝓpoſitū confitendi. ⁊ nō ſpoliādi nos nec occidēdi. ⁊ ſic currens cecidit et obijt. ⁊ angeli aiam eius rapuerūt et ad celū cū gaudio ꝺeduxerūt. q; ſua contritio fuit tanta q̄ ꝺelcuit penam et culpam. ideo riſi.

Ad idem feſtum. Sermo lxxiij.
De donis ſpiritusſancti.

Epleti ſunt omēs ſpi

rituſancto Act̄. ij. Exquo iam iſtis ſacris diebus ſpirituſſancti miſſio peragit̄ tunc aliquid de donis ſpirituſſancti pro pñti ſermone dicendū eſt. Vnde ſciendū q̄ ſeptē ſunt dona ſpirituſ ſancti. que ideo ſunt ſeptem quia p ea ſeptē vicia capitalia expellūtur. A primū donū eſt timor domini. de quo dicit Eccl. j. Timor dñi initium ſapie. Quod donū cordi noſtro aduenies multa bona nobis confert. Primo docet preterita mala emendare. Eccl. j. Timor dñi expellit peccatum. Secūdo docz bona operari. Eccl. xv. Qui timet deum faciet bona id eſt qui timet deū nihil negligit. Tercio timor conſeruat hominē in bono. Eccl. xxv. Si in timore dñi non tenueris te inſtanter cito ſubuertetur dom⁹ tua Bern̄. in tractatu de ſeptem donis. Cōnexa quidez ſunt timor et religio. nec manere pōt alterū ſine altero. Bern̄. In veritate nihil ita valet ad gr̃am ꝓmerendā ꝓſeruandā et recupandaz q̄ ſi videaris nō alta ſapere ℔ ſemp timere. Quarto timor dñi miſericordiā meretur. ps̄. Quō miſereť pr̄ filiorū miſertus eſt dñs timentibꝫ ſe. Quinto timor ꝓfert homi ꝓlongationē vite et tpaliuz ꝓuiſionē. Prouer. x. Timor domini apponet dies. ps̄. Timete dñm oēs ſancti eius qñ nō eſt inopia timētibus eū Sexto facit oratōem exaudiri. ps̄. Voluntatē timentium ſe faciet et depcatōem coz exaudiet et ſaluos faciet eos. Septimo gloriā eternā meret̄. Prouer. xviij. Beatus homo qui ſemp eſt pauidus. Eccl. xxv. Beatus vir cui donatū eſt hr̃e timorē dei. Hre. Vbi timor nō eſt ibi ſalus nō erit. Hi ſunt ſeptē fructus quos ꝓfert donuz timoris. quod eſt primū donū ſpirituſſancti. Et hoc primū donū timoris expellit primū pctū mortale. ſ. ſuperbiam. Nam timor domini hominē humiliat. ſuperbia vero eleuat. Eccias. Odibilis eſt coram ꝺo et hominibus ſuperbia. Et q̄to hō ſe hic magis exaltat:tanto magis in futuro humiliabitur. Luce. xviij Omnis qui ſe exaltat humiliabitur. Ergo vt in futuro exaltemur humiliemus nos hic coram deo in timore dñi. j. Pet. v. Humiliamini ſub potenti manu ꝺi vt vos exaltet in die viſitatōnis. Bern̄. Sola humilitas eſt que exaltat. ſola que ducit ad vitam. Secundum donū eſt donum pietatis. Vnde ſciendus q̄ triplex eſt pietas habēda. Prima ad deū. et iſta ꝺz eſſe in bona cōfidentia quā habere debemus ad deum. Primo in tpali prouiſione. ps̄. Jacta cogitatuz tuum in domino et ipſe te enutriet. Idem. Nunq̄ vidi iuſtum derelictum. Hec confidentia tollit niminiam et ſuperfluam curam et ſollicitudinem tēporalium quam illi auari habēt qui nunq̄ ſatiantur ℔ ſemper timent ſibi deficere ⁊ cū magna ſollicitudine ꝓcurant ſibi tpalia q̄ſi ſemp deberent viuere ⁊ forte in breui morīunt. Luc. xij. Stulte hac nocte repetēt aiam tuam ꝛc̄. Cōtra quos rp̄s dicit Mat. vj Nolite ſolliciti eſſe dicentes. quid manducabimus? aut quid bibemus? Nonne anima plus eſt q̄z eſca. et corpus plus eſt q̄ veſtimentum? quaſi diceret. Si

UVA. BHSC. IyR_046

dat maiora.i.vitam et corpus etiam dat minora.i.cibum et vestimentū. Scdo in spūalibus.s.q̄tū ad aiaz.ps.Sperante in dño mia circundabit.Et sic tollitur desperato que est peior omni pctō.Isid.ō sum. bo.Despatio auget pctm̄. Despatio ē peior oi pctō. Crisō.in sermone. Nihil em̄ sic deū offendit q̄ntum despatio. Tercio in etnis.i. in remuneratōne celestiū bonorum.Luc.xij.Nolite timere pusillus grex cōplacuit emz pri vestro vob dare regnuz. Hanc fiduciā nō debem⁹ hr̄e ex nostris meritis ꝫ ex meritis iesu xp̄i qui est redemptor noster quez pat̄ nr̄ dedit. Ro.viij. Quō non etiam cum illo omia nob donauit.In signū hui⁹ xp̄s in cruce habuit latus apertū. quia per eū regnū celoz intramus. Ipe em̄ nobis p suā passionē ianuam celi reserauit. Contra hoc sunt illi pusillanimes q̄ q̄n audiunt aliquid de diuina iustitia immediate pterriti dicūt. Ego nūq̄ saluabor. et sic diffidere de eterna saluatōne est diabolicū. q⁹ oi spe saluatōnis diabolus puatus est. Sed nos xp̄iani firmiter in deū sperare debem⁹ q⁹ ipe est q̄ saluos facit sprantes in se. Secūda pietas est quo ad seipsum.et illa debet esse in miseratōe aie ꝓpr̄e.Eccia. xxx.Miserere aie tue placens deo. ℣ Oñ sciēdum q⁹ ser opa mie debem⁹ exhibere aie nr̄e. Prio debemus eā cibare.Et hoc fit pmo q̄n digne cōmunicamus sacramentū eucharistie vel etiam q̄n deuote audimus verbū dei.Math.iiij. Non in solo pane viuit hō ꝫ in omi vbo qđ pcedit de oze dei.Bre. Libus mētis est verbū dei. Sed heu plures sunt q̄ corpus oi die cibant.ꝫ aiam raro cibant audiēdo vbum dei.quod est malū signū.Job.viij.Qui ex deo est verbū dei audit. ꝓptereavos nō auditis q⁹ ex deo nō estis. Secūdo debem⁹ eam potare cū calice tribulatōnis et patientie.quē xp̄s per se bibit et ꝓpinauit nobis.Math.xx. Potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum. Tercio vestire cū charitate dei et proximi.quia hec est vestis nuptialis vite eterne.Mat. xxij.Amice quō huc intrasti nō hns vestē nuptialē. Per quā vestē cognoscunt filij dei Job.xiij.In hoc cognscent oēs q⁹ mei estis discipuli si dilectōem habuerit is ad inuicem. Quarto hospitare.qđ fit p pniaz quā agimus p pctis nostris. Quia cum hō est i peccato mortali tunc facit mansionez in inferno.ps.Appropinq̄uerunt vsqz ad portas mortis.Sed q̄n penitentiā agit tūc prepat sibi mansionē in celo. Mat. iiij. Penitentiam agite appropin.em̄ reg.celoz.um. Quinto debem⁹ aiam nostram visitare.et hoc fit q̄n fragilitatem nr̄am pensamus et peccata nr̄a cū amaritudine cordis recolim⁹.vt cū ꝓpheta dicere possumus. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine aie mee.Sexto debem⁹ eam de carcere hui⁹mūdi educere et hoc per desideria supnoz. Oñ apostolus.Que sursum sunt q̄rite non que sup terrā. Itez nr̄a conuersatio in celis est. ℒ Tercia pietas est quo ad ꝓximū.et ista pmo exhibet in dando. Eccl. xiij. Ante mortem bñfac amico tuo.i.xp̄o. Quia elemosyna in vita multo melioz est q̄z post mortē. quia vnus denarius datus p deo in vita est melioz q̄ centum post mortem.Secūdo exhibet primo comodādo.ps.Miseretur et cōmodat z semen illius in benedictione erit.Et de hoc gaudet xp̄s et tota celi curia, quia sumus mēbra:et erit bonū valde meritoziū. Luc.vj.Mutuū dantes et nihil inde sperātes. Tercio in dimittēdo ꝓximo.Luc.vj. Dimittite et dimittemini.Aug.in enchiridion. Elemosyna nihil est maius q̄ ex corde dimittimus quod in nos ꝺq̄z peccauit.Quarto facta ꝓximi non in maluz iudicando sed semp ad partē meliorem interptando. vñ Aug. super illo vbo Math. Nolite iudicare et nō iudicabimini. Hoc loco nihil aliud precipi existimo: nisi vt ea facta que dubia sunt quo animo fiant in meliorem ptem interpretemur. Vbi notanduz q⁹ quilibet tenetur omia dicta et facta ꝓximi in meliorem ptem interpretari:nisi sint manifesta mala.Apostol⁹. Quo iudicio aliuꝫ iudicas teipsum condemnas. Sed dicere res. Vnde oritur q⁹ aliqui omnia que vident vel audiunt de ꝓximis semper in malum interpretantur: Respondeo q⁹ ex duobus ꝓuenit. Primo quia xp̄i mali sunt.Crisō.Omis homo fm se estimat alterum Judeꝫ.Sicut difficile aliquē suspicatur malū qui bonus est.sic difficile suspicatur aliquem bonum q̄ malus est. Secundo quia male afficitur ad illuz quem iudicat.Aug.Certū ē q⁹ ꝺ malo certo nemnē iudicarē quē tāq̄ meipm diligerē.ꝫ et defenderē et excusarē q̄ꝺiu i publicū nō ꝓdiret. Sz q⁹ charitatē ꝓdidim⁹ faciliē alr̄utz iudicam⁹. Et g̃ oīs q̄ aliū iudicat oñdit se vacuū a gr̄a ꝺi et charitate ꝓximi.Sz q̄ bona suspicat de ꝓximis est signū ꝓfectōis z bonitatis. Bre.i moza.Quāto vos i bono ꝓficitis tāto etiā bona de alijs sentitis. ℣ Terciū donū ē donū scie. Qꝺ donū tria docet. Prio docet te cognscere teipm. sz q̄d es.q̄d fuisti:et q̄d eris.Bern̄.Cogita g̃ vñ veneris et erubesce.vbi es et ingemisce.q̄ ꝓperas et ptimesce.Itē cognsce te p culpā actualē ꝺo fieri exosum. Sap̄.xiij.Odio sunt deo ipius z ipietas ei⁹. Eccia. xij.Altissim⁹ odio hz pctōres.Itē p culpā eris maledict⁹.ps.Maledicti q̄ declināt a mādatis tuis.Et in sup debitor mortis etne.nō solū tpalis vt iumentuz Ezech.xviij.Alia q̄ peccauerit ipa morietr. Sz econuerso cognsce q⁹ gr̄a facit hoiez filiū ꝺi et heredē. Ro. viij. Si filij et heredes. Itē facit hoiem bñm.ps. Beatus ppls cui⁹ est dñs ꝺs ei⁹ Itē gr̄a facit hoiez etiā ē bñdictū.Deut.xxviij. Si ꝓcepta mea audiueris bñdict⁹ tu in ciuitate et bñdict⁹ tu in agro. Et g̃ hs noie de⁹ bonos nosabit q̄ crūt ad dexterā ei⁹ dicēs.Mat. xxv. Venite bñdicti pr̄is mei z̄c. Secūdo donuz scie docet cognscere deū. Prio inq̄ntū est creator tuus et tu creatura ei⁹.ps.Ipe fecit nos z nō ipi nos.z sic teneris ei obedire tanq̄ creatori tuo. Scdo inq̄ntuz est dñs tu⁹ et tu ꝼuus ei⁹.z sic teneris ei fideliter ꝼuire tanq̄ ꝼuus fidelis dño. Tercio inq̄ntuz est pr̄ tuus et tu filiꝰ ei⁹et sic teneris ei exhibere honorē et reuerētiā.Quarto inq̄ntuz ē redēptor tu⁹. et sic teneris euz diligē.Jo.xv. Maiorē charitatē nemo hz z̄c.Quinto inq̄ntū ē futur⁹ iudex tu⁹.et sic teneris eū timere i oīb vbis et factis. siue comedēdo: siue bibēdo:siue dormiendo siue vigilādo. ℒ Tercio docet donuz scie cognoscē ꝓrios.s. quō oēs hoies tam diuites q̄ paupes.tā nobiles q̄ ignbiles sunt siles in quatuor. Primo enim homines sunt simules ex parte principij.quia omnes ab vno deo z ab eodem luto formati sunt.et omnes nudi et pauperes nati, Job.xxviij.

UVA. BHSC. IyR_046

LXXIII

Ecce et me sicut et te fecit deus. et de eodē luto ego q̄ qz format? suz. Sap. vij. Nemo ex regib⁹ aliō habuit natiuitatis initium Scōo sumus similes ex pte medij. qz oēs mortales ⁊ breuis vite sumus tā diuites q̄ paupes. Eccl. x. Omnis potētatus breuis vita. Job. xiiij. Breues dies hois sunt. Tercio ex pte finis. qz oēs hoies in eādē mortē et putredinē reducunt. Job. xvij. Putredini dixi pater me? tē. Hoc pz in ossib⁹ mortuoz. quia ibi nulla est distinctio inē nobiles et ignobiles. Quarto ex pte iudicij. quia oēs sub vno iudice rōem reddere cōpellimur. j. Corinth. v. Oēs nos manifestare oportz ante tribunal xp̄i tē. ⁊ Act. x. Ipse est qui ꝓstitutus est a deo iudex viuoz̄ et mortuoz. Et cū hanc equalitatē cōsideram? tunc nos mutuo diligere debemus et vnus aliū nō spernere. vñ Bre. Omēs fratres sumus vni? impatoris ptāte cōditi ⁊ sanguine ipius redēpti. Et idcirco frēs nr̄os q̄uis paupes ⁊ abiectos in nullo despicere debemus. Aug. de doctrina xp̄iana. Ego vō interrogo te sericatū et paupem pānosuz. nō q̄les i vestib⁹ sitis. ꝫ q̄les nati fueritis. certe ambo nudi. ambo infirmi. ambo vitā miserrimaz inchoantes. ⁊ ob hoc ambo plorātes q̄n nascebamī infantes. Et illud donū expellit inuidiā que ptraria ē charitati. qz gaudet de malis et ꝓtristat̄ de bonis. qō est diabolicum q̄ inuidi sunt maledicti a deo. Esaie. v. Ve qui dicitis bonū malū et malū bonū. Et tales inuidi sunt filij diaboli. quia sic charitas est signū filioz̄ dī. Joh. xiij. In hoc cognoscent oēs qui mei estis discipuli si dilectōez habueritis adinuicē. Sic inuidia est signū filioz̄ diaboli. Quartū donū est donū fortitudis Vbi sciendū q̄ deus nō q̄rit fortitudinē corpis: sed spūs. Neemie. viij. Gaudiū em̄ dñi ē fortitudo nostra. ℣ Est ergo sciendū q̄ spūssanctus ꝑ donū fortitudinis tripliciter cōfortat hoiem. Primo in tolerando aduersitates patiēter. Thes. iij. Patientes estote ad oēs. Secūdo cōfortat nos spūssanctus per donū fortitudinis ad vincendū diabolū. Jaco. iiij. Resistite diabolo et fugiet a vobis. Tercio cōfortat ad operandū bona opera. Jo. ix. Opari oportet donec dies est. qz veniet nox cū nemo opari pōt. Aug. Inutiliter in hoc tpe viuitur nisi ad acquirendū meritū laboret quo in eternitatem remuneretur. Quia bona opera ornant ⁊ comitantur aiam cum omnes amici eam deserunt. Apoca. xiij. Opera em̄ illoz̄ sequunt̄ illos. Et ꝑ his tunc remunerent̄ in vita beata. Hieroni. Vnusquisq; ꝓm opa sua mercedē accipiet. ℣ Quintū est donū cōsilij. Nota q̄ spiritussanct? vult q̄ a tribus dēmus querere consiliū. Primo a deo. Thobie. iiij. Bñdic deū et pete ab eo vt vias tuas dirigat. et omia ꝓsilia tua in ipso ꝑmaneant. Eccl. In omnibus deprecare cōsiliuz altissimi. Secūdo q̄rere debemus cōsiliuz a ꝓmo nostro cōscientioso et discreto et timenti deū. qui hz sciam ⁊ vitam et nō ab aliquo q̄ est dissolutus ⁊ male vite. vñ Amb. in li. ij. de offi. Quis vtilē iudicet aliene causeque videt inutilē vite sue. Eccl. xiij. Qui sibi est ne q̄ cui bonus erit. Tercio querere debemus ꝓsilium a ꝓpria cōscia. Eccl. xxxij. Omia fac cū consilio. ⁊ p? factū nō penitebis. Quia sicut quis vellet alijs ꝓsulere, sic et sibijpsi dz facere. Et illud donū spūssancti expellit auariciam. et hoc fit cum spūssanctus ꝑ donum consiliū consulit terrena despicere et celestia appetere. quia terrena modicuz valent in pñti vita q̄a solū ad sustentatōez corpis. ⁊ in morte nihil prosunt Preuer. xj. Non ꝑderūt diuine in die vltōnis. Jtez quia nō pñt transferri ad aliud seculuz. Job. Diues cū dormierit nihil secum afferet. Jtem post mortem sepius nocent multis q̄n reddituri sunt rōem de ipsis tpalibus. quō lucrata sint. quō possessa et quō expēsa sint ad minimū quadrantē. Sed spūalia bona sunt appetēda. qz valent in vita. Et hoc fit cum faciunt opa nostra meritoria. Jtem i morte. quia faciūt hoiem feliciter mori. Jtem post mortē. qz eternā vitam tribuunt. Bern̄. in epla. Bona mors iusti xp̄m reqem. melior ꝓpter nouitatē. optima ꝓpter securitatem. Damas. lib. iiij. Mors sctoz̄ somn? magis ē q̄z mors. Laborauerūt em̄ in pñti seculo vt vināt in seculum. Sextū donum est intellectus. Per illō donum spūssanctus docet nos intelligere deū in nobis et in creaturis. Nam ꝑ magnitudinē et latitudinez huius mūdi potentiā dei agnoscimus. qz ipse est oīpotens: qō in hoc patz: cum posset adhuc infinitos mūdos ex sua potētia creare. Jtem per decorē celi et mūdi et creaturaz sapiam dei intelligimus. Jtē per bonitatē et vtilitatē creaturarum dei bonitatem intelligimus. Ergo q̄n vides aliqua pulcra et dulcia gustas. ꝑ hec intelligere et cogitare debes celestia. Bern̄. Dulcedo oīm creaturarū si quis iuste aduertit nihil aliud est nisi q̄ ad istam dulcedinem eternaz nos inuitat. Et illud donum expellit peccatuz gule. quia ꝑ donum intellectus sumimus cibum et potuz. et vtimur creaturis dei ad honorē ipsius et ad vtilitatem nostrā. et sic resecatur supfluitas gule. Septimus donū est donum sapientie. Sciendum q̄ sapientia dicitur q̄si sapida scia. quia per hoc donum spūssanctus dat nobis sapere celestia. que dulcedo ꝓcellit omnē dulcedinem huius mundi. vñ Basilius. O dulcedo melliflua. dulcedo miranda q̄ dulcis es in meditatōne. sed dulcior in oratōne. dulcissima in cōtēplatōne: sed superdulcissima in beatitudine. Jmo tanta dulcedo est in eterna patria q̄ est inexplicabilis et interminabilis. Vnde tāta est dulcedo q̄ si celum apiretur et minimum gaudium alicuius sancti parui videretur: q̄uis a nobis remote sint. tamen totus mundus sufferre non posset hoc gaudiuz. Si autem possibile esset q̄ sufferre posset. tunc nullum cor est adō triste quin letificaret. nec aliqua pena esset tam amara quā homo sentiret siue ignem siue aquā bullientem. immo nec ipam mortē corporalē. Quid tunc erit cum nos illuc venerimus et cum deo et cū omibus sanctis gaudebimus. Deum videre est ita delectabile q̄ Aug. dicit q̄ potius vellet esse in inferno et deum videre q̄z in celo et eius visione carere. Vñ ps. Cū mille anni ante oculos tuos tē. Et illō donum expellit peccatum luxurie. quia fm Greg. Gustato spiritu desipit omnis caro. Aug. Gaudiū diuine dulcedinis non degustas si carnali delectatōne cor maculas.

De vocatione hominis ad gratiam.
Sermo lxxiij.

UVA. BHSC. IyR_046

emo potest venire ad

me nisi pater qui misit me traxerit eū Jo bā.vj. Sciendū q circa ꝟba p̄dicta tria sunt dicēda. Primo quō deus trahit et vocat hoiez multiplicit. Scōo quō aliq̄ non audiūt. et aliq̄ audiunt ꝫ non aperiunt. Itē aliqui audiūt et aperiūt sed eū diu non retinēt. Aliq̄ audiunt ⁊ aperiunt et eum secū ꝓmanere ꝓmittūt. Tercio quid sentiendū sit de p̄destinatōne. ℣ Quātum ad primū sciendū q deus trahit et vocat ad se nos multiplicit. Prio p̄ interna inspiratōez. ps. Audiā quid loq̄tur in me dñs de⁹. Quia bone inspiratōes sunt a deo. Apostolus. Non sum⁹ sufficientes cogitare aliq̄d a nob q̄si ex nob. Dū quotiēs bonas cogitatōes habuisti toties vocat⁹es a dño. Sz nunq̄ vel raro est aliq̄ dies q̄n hō habeat plures bonas cogitatōes. q̄ nunq̄ est dies q̄n de⁹ trahit et vocat nos ad se. Job. xiij. Vocabis me et ego rñdebo tibi. Nec rñsio mihi aliud ē nisi q̄ q̄n homo hz bonā cogitatōem q̄ intelligat eā esse diuinā vocatōem et ei acquiescat. Secūdo vocat hoiem p̄ predicatōez exteriorē. Qō ꝓtingit cuz in ore p̄dicatoris ponit verba vite: q̄ licet sonant exore p̄dicatoris sunt tū verba dī. Matb. x. Non enī vos estis qui loq̄mini ꝫ spūs pa. ve. q̄ lo. in vob. Et Lu. x. Qui vos audit me audit. Qz enim xp̄us p̄dicatores tanq̄ nuncios mittat vocare inuitatos ad nuptias. pz Mat. xxij. vbi dr. Misit suos seruos vocare ad nuptias inuitatos. In qua vocatōe relucet sup nos mag̃ ⁊ singularis dei mia. q̄ multis in incredulitate sua dimissis vocat nos singulariter. Et ī si hac gr̃a vocatōis abutimur euāgelio non credētes ⁊ gr̃am vocatōis ꝓtenentes grauī⁹ his quib⁹ nō est missa talis vocatio condēnabimur. Joh. xv. Si nō venissez et eis locutus fuissem pctū non haberēt. nunc autez excusatōem de pctō suo non hāt. Ergo talis vocatō ad nos missa p̄ p̄dicatores cū oīi reuerētia et deuotione est audiēda tanq̄ verū verbū dei. Aug. in li. ō discipli. xp̄iana. Xp̄s est qui docet. audiamus. timeamus. faciam⁹. Dū glo. sup illud Luc. Btī qui audiunt ꝟbum dei. Btī q̄ audiūt verbū dei et mēte recondūt. et ope cōplent vt possideant vitam eternaz. ¶ Tercio vocat per exēpla sctōz et bonoz hoim. Ergo quotiēs audis vel vides hoiem ꝟtuosuz toties pulsat et vocat te xp̄s ad bonā et ꝟtuosam vitā. Et sic multi pueri et mali trahunt ad deuz p̄ exēpla bonoz hoim q̄ vident vel audiūt. Gre. Munq̄ peccatores ad lamentū pnie redirēt si nulla essent bonorū exempla q̄ eoz mentē traherent. Exemplū. Erat q̄dam secularis qui tpe medie noctis audiuit frēs ō ordine predicatorū alacriter cantare matutinas sabbato die ō btā ỽgine. Et cogitauit q̄liter tu iaces miser hō cū isti iam deū suū laudāt. Et sic cōpunct⁹ pt⁹ modū ordinē intrauit et in eo p̄ multos annos laudabiliter vixit. Quarto vocat p̄ bñficia quotidiana. s. p̄ sanitatē corpis. p̄ diuitias q̄s homini largit̄ p̄ bonores p̄ cibū p̄ potū. q̄ dat homini aues in aere. pisces in aquis. animalia in siluis in cibū. ⁊ sic de alijs. Et per talia bñficia de⁹ nititur nos ad se trahere vt sez cogitemus si iam in p̄nti bñfacit nobis cū adhuc sumus pctōres et inimici ipsius. quid tunc faciet nobis in futuro cū erimus amici ipsius. Bern. loq̄ns de dei bñficijs dicit. Celum tibi seruit p̄ suū motum celi luminaria p̄ suū influxū. sol causat tibi diē. luna illuminat tibi noctē. ignis tempat aeris frigiditatez: aer tibi mitigat ignis caliditatē. aqua mūdat tibi fetorē. mitigat tibi sitis ardorē. et fecundat tibi terre rigorē. terra ꝟo te sustentat sua soliditate recreat sua fecunditate. delectat sua amenitate. p̄s. Quid retribuam dño ꝓ oībus q̄ retribuit mihi. Quinto vocat per flagella. q̄n enī hō non vult aduertere bonas inspiratōes nec curat ſmōes nec exempla nec bñficia dei p̄nt euz emollire. tūc deus ex sua bonitate flagellat hoiem vt tū sic cōuertat ad deū. Gre. Mala que nos hic p̄munt ad deū ire cōpellūt. Ergo quotiens aliquā aduersitatē sustinuisti oīb⁹ diebz vite tue. totiens vocatus fuisti a deo ad emendatōem vite. Sz heu plures hoc nō intelligūt. p̄s. Noluit intelligere vt bñ ageret. Cum tū iumentū cogscit cū pcunt si errat vt ad viam rectā redeat. Sed hō rōnalis hoc nō vult intelligere. p̄s. Vir insipiens nō cognoscet hec. Ergo cū de⁹ affligit te cū infirmitate corpis. s. q̄ dētes. oculos. caput doles intellige hanc esse vocē dñi. Item simili si paupertate vel infortunio vel aduersitate q̄licūq̄ grauaris tunc suscipe dñi nunciū et cōuertere a pctis tuis. p̄s. Multiplicate sunt infirmitates eoz postea accelerauerunt. Esa. xxvj. Dñe in angustia quesierūt te. Luc. xiij. Cōpelle intrare. Glo. Qui hic aduersitate frangunt ad eū ire cōpellūtur. Gre. Felix necessitas que cōpellit ad meliora. Idem Grego. Misericorditer adhibet deus temporalem seueritatem ne eternam inferat vltionem. ideo hic q̄ busdam parcit vt eos in perpetuum feriat. ideo hic ferit non parcendo vt in eternū parcat. Sexto vocat nos per bonoz promissionem in futuro. Eccla. xxiiij. Transite ad me omnes qui concupiscitis me. Matt. xj. Venite ad me oīes qui labo. ⁊ one. estis et ego refi. vos. In hac vocatōne promittit seipsuz eternaliter fruēdum. Bern. xv. Ego ero merces tua magna nimis. Item angelos et sanctos in frēs ⁊ beatam virginez in matrē et oīm electoz gaudia ⁊ merita in possessionem. Greg. in mora. Quis enarrare sufficiat q̄ntum gaudiū quelibet anima suscipiat de sctōz pr̄iarchar̄ hūilitate et simplicitate ꝓphetaruz credulitate et felicitate. aplōz charitate ⁊ mag̃ diligētia. de martyrū stabilitate ⁊ patiētia. confessoū pietate ⁊ clementia. ỽginū castitate et continentia. Reuera lingua et vox deficit. q̄ intellectus capere nō sufficit q̄ntum sit gaudiū chorus angelorum itereſſe. p̄ntez dei vultū videre. nullo metu mortis affici. incorruptōis perpetuo mūere letari. Ergo quotiēs occurrit mēoria ō gaudijs celi totiēs intellige vocem dei te vocantem.

Septimo vocat p̄ malor cōminatōnez in futuro Bern. Deus volēs nobilē creaturā. s. hoiem reuocare inq̄t. Si inuitū coegero azinū habeo. nunquid azinis dabo regnū meū. Scio quid faciam. Homo timidus est. terrebo eū si forte sic conuertat ⁊ viuat. Et cōminatus est acerbiora que excogitari possunt tenebras scz eternas. vermes immortales ignem inextinguibilem. Aug. De illis quibus prepatur dolor vermium. ardor flammarū. sitis sine potu. fletus et stridor dentium. vbi mors optatur ⁊ nō dabitur.

UVA. BHSC. IyR_046

vbi nullus ordo ꝫ sempiternus horror ihabitat. Ergo ꝙtiens occurrerit memorie tue pena damnatoꝝ totiens xps trahit te et vocat te. ℟ Octauo trahit et vocat nos p suā amarā passionē. Jo. xij. Si exaltatus fuero a terra omnia trahā ad meipm. In signū hui⁹ tunc septē suauitates circa passionē xpi iuuimus. s. capitis inclinationē ad osculū in signū nre reconciliationis. Brachioꝝ extensionē ad amplexuꝫ in signū receptōis ad gratiā de peccato redeunti. Lateris aptionē ꝓpter effusionē pcij nostre redēptōis t ablutionis. Exiuit enī sanguis in signū nre redēptionis et aqua in signū ablutionis. Clauoꝝ in manib⁹ et pedib⁹ infixionē ꝓpter memoriā recordatōis. Esa. xlix. Numq̄d mater obliuisci pōt infantē tē. Corpis denudatiōz in exemplū nre ꝓfessionis. q̄. s. dz eē nuda. Crucis portationē in exemplū nre imitationis. Coronę impositiōez in figurā nre glorificatōis. Hec omni tempore teneas memorie. sic tunc incipis ꝓficere de vtute in vtutem. ℒ Qtū ad scām scientiam q ꝙuis dñs nos multipliciter trahit et vocat sicut dictum est. tñ q̄dā sunt qui pulsantē dñm nec audiūt nec aperiunt nec rñdent vt obstinati et indurati q̄ nec p inspirationē nec p p̄dicationē nec p bñficia nec p exempla nec p flagella nec p passionem xpi nec p gaudia celi nec p penas inferni emolliri possūt Tales duri sunt vt adamas q̄ nec malleis nec igne emolliri pōt. Zach. vij. Corsuū posuerūt vt adamantem. Immo tales obstinati duriores sūt q̄z adamas q; ꝙuis adamas nō ꝑt cōfringi cū malleis. nec igne ꝑburi. tñ cū calido sanguine hirci emollit. Sz isti duri et obstinati nec malleis inferni. nec celi gaudijs. et quod plus ē nec sanguine hirci. i. xpi emolliri possūt Bern. in ſmone. Putas ne filiū dei reputat Jesum quisq̄s ē iste hō q̄ ipius nō terret cōminatiōib⁹. nec attrahit ꝓmissionib⁹. nec ꝓceptis obtpat nec ꝓfijs acq̄escit. Et si fatet se ore cognoscere deū factis tñ negat. Sc̄di sunt q̄ xpo vocanti būiliter rñdent. sed tñ faciūt eū abire. nec ei aperiūt. vt sunt illi q̄ se peccatores būiliter ꝓfitent. ꝫ adhuc nō habēt voluntatez deserendi peccata nec se ex toto corde emendādi. Et tales sunt simules illis q̄ ad cenā vocati venire nolu erūt ꝫ būiliter se excusari rogauerūt dicētes. Rogo te habe me excusatū. Bre. Būilitas sonat in voce. ꝫ dū venire ꝓtemnūt supbia ē in actione Et si tales aliq̄n in aliquo se emendāt. s. i vno peccato nō tñ i alio Et in hoc volūt fuire duob⁹ dñis. s. deo in illo i quo se emendant. et diabolo in isto in quo se nō emēdāt. Verbi gratia. Q̄ñqz q̄s se emēdat q̄ amplius non vult fornicari nec inebriari tē. ꝫ supbiā non vult dimittere. Itē in futuro nō vult amplius vsurā recipe ꝫ vsurā iā receptā non vult restituere et sic de alijs. Dñ aug. in epla. Si res aliena ꝓpter quā petīs ē cū reddi posset nō reddit nō agit pnia ꝫ fingit. q̄n nō dimittit petīm nisi ablatū restituat si restitui potest.

Tercij sunt qui xpm audiunt. i. p̄dictas admonitiones et rñdent q; recognoscūt et cōfitent se pctōes et aperiūt q; auertūt se a peccatis p ꝓtritionē ꝓfessionē et satisfactionē. ꝫ nō diu xpm retinēt. nec eū diu apud se requiescere pmittūt. q; alijs hospitib⁹ supuenientib⁹ eū quasi paupem ejiciūt. aut certe q; dom⁹ multis vtensilib⁹ ineptis plena est. non inuenit vbi caput suū reclinat. Vtensilia q̄ xpm inq̄etant sūt occupationes superflue rei tpalis. Bre. in mora. Sollicitudo tpalis mors ē et excecatio spūalis. Bern. in ſmone. ꝓoccupatio in secularib⁹ diliderijs aiam sanctā declinat nec misceri poterūt vana veris. eterna caducis. spūalia corpalib⁹. summa imis. vt patet sapias que sursum sūt et q̄ sup terrā. Hospites vo xpm expellentes sunt temptationes vel tribulatiōes vel etiā carnales delectatōes q; vbi ista sunt xps q̄escere nō pōt signanter q̄n hō supat a talib⁹ tunc xps expellit. Dñ mihi q̄n audiūt in ſmone d̄ dānis pctōrū. s. supbie. luxurie tē. tunc cōpungunt et sic audiūt xpm et aperiūt sibi p ꝓtritionē. ꝓfessionē et pniam. ꝫ nō diu eū q̄escē pmittūt. q; q̄n tēptatōes vl' tribulatōes vl' delectatōes cos ecōuerso ifestāt tūc redeūt ad ea q̄si nūq̄ ea defleuissent. Silr in sacris tpib⁹. s. i aduentu t in q̄dragesima quertunt ꝫ sacris diebus elapsis ad eadē pctā redeūt et recidiuāt Cōtra quos dr Ben. xix. Salua aiaz tuā et noli respicere post tergū Lu. ix. Nemo mittens manū ad aratrū et re. retr. ap. est reg. dei. Talib⁹ sic xpm expellentib⁹ p recidiuatōz dicere pōt xps illud. ij. Reg. xiij. Mai⁹ ē hoc malum qđ nunc agis q̄z qđ ante feciſti. Sicut q̄ pauper hospicio de sero accipet et eos de nocte ꝓtēptibiliter ejicere tur. Sic talis xpo facit q̄ eū de die. i. in gratia recipit et postmodū de nocte. i. p culpā ecōuerso ejcit. Dñ Crisō. in ome. O hō cogita ꝙuoꝝ eē culpā. p⁹ veniā Bre. Minoris excessus ē veritatē nō agnoscere q̄ i ea agnita nō manere. ℳ Quarti sunt q̄ xpm audiūt. s. in admonitōib⁹ p̄dictis et aperiūt p penitētiā et q̄escere eū pmittūt p pseuerantiā. vt boni q̄ pseuerāt in bono incepto et nulla occasione a deo separari volunt. q; nec vtilitas nec damnū nec mors nec vita nec tribulatio nec pauptas tē. eos separe potest a xpo. Sic q̄libet xpianus stare dz q̄ pot⁹ vellet mendicare t oia sua pdē t i cōi loq̄ndo oēz penā pot⁹ sustinē imo pot⁹ vitā suā pdē q̄z deū scient cū vno peccato mortali offendere. Et si q̄ñqz peccat ex infirmitate statim p verā ꝓtritionē et pniam resurgere debet. Ezech. xviij. In quacūqz hora peccatoꝝ ingemuerit tē. Et cū talibus spūssanctus mansionem facit. Bre. Qui vere deū diligit et mandata eius custodit in eius cor venit dñs et mansionē apud eū facit. Et illi salui fiunt qui sic in bono pseuerant. q; multoruꝫ ē icipē paucoꝝ aūt finire. Quia iā plures i iferno dānati sunt qui quandoqz bonā vitā inceperunt. ꝫ q; non pseuerauerunt ideo damnati sunt. Unde Jsi. de sum. bo. Salus incipientibus ꝓmittit. pmuz p seuerantibus dat. Bern. Perseuerantia est virtus sine qua nemo videt deum. Unde. Qui pseuerat in finem hic saluus erit. Unde exemplū. Contigit q̄ q̄ draginta xpiani erant captiuati p gentiles et positi fuerunt tempore hiemali in vnū doliū plenū a qua. et cum sic martyrizarentur quidam gentilis vidit q̄ draginta angelos quadraginta coronas tenentes super capita eoꝝ. Tandez vnus ex eis dixit se fidē xpianā negatuꝫ dūmodo exponeret de dolio. et cū fuisset expositus vnus angelus cū vna corona volauit in celum. Quod iste gentilis videns dixit. Et ego credo in illum pro quo isti patiunt hanc penaz et positus fuit in locum illius Et iste qui fuerat expositus

o

UVA. BHSC. IyR_046

quesiuit ab eo quis tã subito euz puertisset. Ille dixit ei que viderat et sic iste coronam amisit quia in bono non pseuerauit cuius bene incepit. Et iste gentil' qui pseuerauit in pena cũ alijs accepit coronam eternã. Bern. in sermone. Vitã ego puto esse bonã mala pati et bona facere et sic pseuerare vsqz ad mortem.

Sed qdã ad terciuz sciendũ q multi insipientes dicunt qui pdestinatus ẽ ad vitã perire nõ potest quare frustra conabor qđ futuz est fiat. Sicut qdã dementia nullus vulneratus aut eger dicit. qcqd medicus facit frustra est qđ futuz ẽ fiat. Sicut nolũt anie sue dare legẽ quã corpi tribuũt. dicũt enĩ. Molite pmoueri si deus vult sanabimur et tũ non dicunt Molite cibũ parare. nolite vestimenta sarire. si deꝰ vult pascit z vestit nos. Munqd sine studio eterna haberi possunt similiter et tpalia. Rñdeꝫ q non: imo deus requirit studiũ nostrũ in illis qui ait. Mat. vj. Primũ querite regnũ dei et hec omnia adijcientur vobis. Prescientia dei nõ infert alicui necessitatẽ. Nullus enĩ damnat nisi pillis que sunt i libero arbitrio deus non cõpellit ad bonum vel ad malum. ꝫ i homine est sequi deum vel diabolũ. Et cum dñs alicqs ad se trahit hoc est ex mera diuina gratia. Immo deus pater omnes trahit. quia omnib9 offert gratiam Non tñ omnes trahunt vel veniunt ad xpm. quia et si omnibus offerat gratia nõ tñ omnes recipiunt. Attende homo. Sicut si modo igne vel aqua aut hostibus repleta esset hec ciuitas vel vallis vna et nullo modo euadere posses nisi in turrim altissimã trahereris et amicus tuus stans sup turrim fune inferius dimisso paratus esset te et quemlibet volentẽ trahere sursum. Si ergo tu funez manu nõ appbenderes vel si iam traheris et in media via funem relinquens caderes certe culpa esset tua q non euaderes Sic est et de fune gratie et charitatis. p quẽ deus q ẽ verus amicus patus est nos trahere ad alta. Sciendũ q licet pdestinatio sit vera et certa et mutari ñ pot quo ad deũ tñ liberũ arbitriũ qtũ ad nos manet ad vtrũlibet. Ad hoc pot adduci exemplũ naturale. Si video cecũ aliquẽ in biuio. scio q si tendit p viam que ducit ad foueam cadit in eam si vero ꝓvadit per viam rectam euadit eam. qntũ visus meus opat ad viã cecꝰ. tñ ad dãnationẽ homis pscientia dei excepto q ego nõ possum scire quã viã tenebit cecus. Exemplũ. Fuit quidã deuotus vir in monasterio cui sepe reuelationes fuerunt date diuinitus. Qđ quidã frater alterius monasterij sciens insterit apud eundem vt deum oraret qtinus dignaretur ei oñdere si ipe esset in numero saluandoz. Et cuz ille vir pabus victus oroni instando hoc a deo postularet oñsum est sibi q iste frater esset in numero dãnandoz. Vnde timens fratrẽ illũ turbare p aliquos dies hoc sibi celauit. Sz tandẽ ei requirenti inuitus aperuit. Ille autẽ hoc audiẽs et scripturas intelligẽs statim rñdit. Benedictus dñs deus. nec tñ sic desperabo. ꝫ penitentiã quã p ingressum religiois assumpsi duplicabo et triplicabo donec veniã graz et misericordiã apud altissimũ qui pius est inueniã. Et p9 in breui reuelatum est eidem fratri q iste frater esset de nnmero saluandoz. Quod cũ eidem fratri retulisset iste reus effectus de reuelatione fortior factus i ope ac viriliter agens. et de virtute in virtutẽ ꝓgrediens in bono pseuerauit sine cessatione.

In festo sancte trinitatis Sermo. lxxv.

Altitudo diuitiarũ sa

o pientie et scientie dei qꝫ incõprhensibilia sũt iudicia eius et inuestigabiles vie eiꝰ. qñ ex ipo et p ipsum et in ipso sunt omnia. Ipsi honoꝝ et gloria in secula seculoz amen. Ro. xj. Sciendum q hodie festum sancte trinitatis institutũ est vt omnes fideles agnoscant vnam simplicem diuinitatem et trinitatem psonaz. Nam celebramus festũ de patre in natiuitate sicut pater misit filiũ suũ vnigenitũ vt omnis qui in eũ credit non pereat. nam missit i natiuitate xpi et ꝑceptione. Celebram9 festũ de filio in resurrectione et ascensione sicut xps resurrexit a mortuis et ascendit ad celos. Celebramus de spiritusancto in festo penthe. sicut missus est spiritussanctus discipulis. Sed hodie celebramus festũ trinitatis. s. pris et filij et spiritussancti vt oẽs fideles agnoscãt vnam simplicem deitatem et trinitatem psonaz. qꝫ cuis enĩ ap l's raptus fuerit vsqz ad terciũ celũ. et ibi audierit diuina et pfunda misteria tamen nõ fuit ausus misteriũ sancte trinitatis curiose inuestigare. ꝫ in vba admirationis et laudis ꝓrumpens dixit. O altitudo di. rc. In quibus verbis tria ponit. Primo q beata trinitas et vnitas que ẽ deus non debet curiose inuestigari. cũ dicit. O altitudo di. Scõo q fideliter est credenda cũ dicit. Qñ ex ipo et p ipm rc. Tercio q ipsa beata trinitas deuote ẽ adoranda et glorificãda. ergo dicit. Ipi honoꝝ et glo. rc. O Sciẽduz q festũ trinitatis signanter et pncipaliter ꝓpter tria est institutũ. Primo vt oẽs fideles agnoscãt vnã simplicem deitatẽ et trinitatẽ psonaz pris et filij et spũs sancti. Modo ad confirmandũ fidem nostrã tũc fides trinitatis potest ꝓbari. Primo p autoritatẽ diuinaz. s. sacrã scripturã. Beñ. j. Faciamus hoiem ad imaginem et similitudinẽ nostrã. quod ẽ verbũ patris ad filiũ et ad spũsanctum. Qz ergo dicit faciam9 indicat pluralitatem psonaz q si nõ esset pluralitas in psonis ñ diceꝝ faciam9 ꝫ faciã. nec diceret nraz ꝫ meã Qz vo dr ad imaginẽ et similitudinẽ ptinet ad vnitatem substantie quia si ibi non esset vnitas substãtie non diceret ad imaginẽ et similitudinẽ. ꝫ ad imagines et similitudies. Scõo oñdit beata trinitas testimonio angeloz. Nã sicut habet Esa. vj. Angeli quottidie clamant et dicũt. Sanctus sanctus sanctus dñs deus sabaoth plena est omnis terra gloria eius. q dr ter sanctus respicit trinitatem psonaz. et semel dñs deus respicit vnitatem substantie. Tercio oñditur autoritate psal. dicẽtis. Benedicat nos deus deus noster benedicat nos deus et metuãt eũ omnes fines terre. In hoc q dicit ter deus oñditur trinitas psonaz. et q dicit in singulari eũ oñdit vnitas essentie. Qrto oñdit in euãgelio Mat. xxviij. Vbi xps dicit discipulis suis. Baptizantes eos in nomine pris et filij et spiritussancti. Quinto ostendit p dictum Jo. apli vt habet. j. Jo. v. Tres sũt q testimoniũ dant in celo pater verbũ et spũssanctus. et hi tres vnũ sũt. Sexto ipa trinitas vnitas oñdit vestigijs creaturaz. non est tamen aliqua creatu

UVA. BHSC. IyR_046

LXXV

ra que sibi valeat ex toto assimilari. ꝫ tamen aliqua similitudo pōt bene inueniri. Patet hoc ꝓmo ō sole. Nam fm Aug. tria in sole ꝓsiderant. s. q̄ est. q̄ lucet. q̄ calet. i. substantia solis. radius et calor. Radi⁹ de sole nascit quia filius de patre generat. Calor ab vtroq; ꝓgredit. q̄ spūssanctus ab vtroq; i. a patre et filio ꝓcedit. Ipe aūt sol a nullo ꝓcedit. q̄ pater nō est factus nec creatus nec genit⁹. ⁊ tñ oia tria p̄dicta sunt vnus sol. sic oēs tres psone sunt vnus de⁹. Idē cognoscit in fonte. Fons enī generat riuulū. sic pater generat filiū. et fons et riuulus faciūt stagnū. sic pat̄ et filius spirant spūmsanctū. Et tñ i fonte riuulo ⁊ stagno est eadē aqua. sic in patre et filio et spūssancto est eadem substantia. Itē si speculū ponit in aquā clarā ꝓtra solē. tūc tres soles apparent. vn⁹ in celo ⁊ duo in radio. Sic inspiciēdo sacrā scripturā inuenimus trinitatē psonaꝝ et vnitatē essentie. Itē inspiciendo creaturas intelligere debem⁹ trinitatē. Nam in magnitudine creaturaꝝ agnoscim⁹ potētiā patris. sicut in altitudine celi et latitudine terre et sic de alijs. Sz in decore et speciositate cognoscim⁹ sapientiā filij et i bonitate et vtilitate creaturaꝝ intelligim⁹ bonitatez spūssancti. Scōo institutū est festum trinitatis vt homo mortalis cōtemplet q̄ntū ben eficiū recepit q̄ ad imaginē trinitatis est creatus. Bern. in fmōe de q̄dragesima. Cogita qualem te fecit deus nēpe fm corpus egregiā creaturā. ꝫ fm animā magis vtpote imaginē creatoris. Nā homo i dignitate ꝓcellit oēs creaturas corpales. Vñ Ari. de regi. ꝑn. dicit. Nobilissimū aialiū est homo. Idē. viij. po. Inter omia aialia solus hō habet rōnē. ꝓ Sz di. quō hō ad imaginē dei est creatus. Rñdeo ꝓmo q̄tū ad imortalitatē. q⁹ sicut deus est immortalis sic et aia. Arist. iij. topi. Anima hois est immortalis. Vñ Aug. Alia est substātia creata inuisibilis incorporea imortalis. deo similima. nullā imaginē habēs nisi creatoris sui. Immo etiā fm corpus homo fuit creatus q̄ debuit esse imortalis. ꝫ quia peccauit ꝓpterea factus ē mortalis. Vñ Gre. i mora. Ad hoc homo in paradiso positus erat vt si se ad cōditoris sui obedientiā vinculis charitatis astringeret ad celestē patriā et societatē angelorꝝ q̄nq; sine morte carnis transiret. Sic nāq; immortalis cōditus vt si nō peccasset etiā mori nō potuisset. Sed modo anima est imortalis et post hāc vitā habebit vel gaudiū vel supplicū. ꝫ post iudiciuz eternaliter viuet cū corpe et anima vel in penis vel i gaudijs. Scōo homo ad imaginē dei creatus est q̄tū ad dñationē quia sicut deus ē dñs oīm sic hō oīum creaturaꝝ. ps. Omnia subiecisti sub pedibus ei⁹. Quia si homo in statu innocētie pmansisset omnes creature ei subiecte fuissent. s. volucres celi et pisces maris et animalia in terris. Sz quia homo suo creatori inobediēs extitit ideo obedientiā creaturarū ꝓ magna pte pdidit. Item deus oīa que sunt in celo ⁊ in terra ꝓpter hominē creauit. Hoc ꝑz. Nā angeli fuiunt hominibus. Similiter celi luminaria fuiūt homini. Nam sol causat tibi diem. luna illuminat tibi noctem. ignis tpat tibi frigiditatem. aer dat tibi spiramen. aqua mundat tibi fetorē et mittigat tibi sitis ardorē. terra ꝓfert tibi fructus. s. frumentū ⁊ vinum. aqua ꝓfert tibi pisces. ouis ꝓfert tibi lanā cū qua tegis corpus tuū et sic de alijs. ergo homo ē dñs omnium creaturaꝝ ergo tenet dñm laudare ꝑ omnibus creaturis. Tercio homo creatus ē ad imaginē trinitatis et hoc in tribus potētijs aie. s. memoria. intelligentia et voluntate. vt. s. memoria sit camera patris. in qua habitet p cōtinuam recordationē. intelligētia sit camera filij in qua habitet p vere fidei cognitionē voluntas sit camera spūssancti i qua habitet p amorē vt homo in vera charitate voluntatē suā conformet diuine voluntati. Tercio festum trinitatis institutū ē vt homines incitent ad gratiarūactiōes ipi deo qui talem gloriam nobis hic reuelauit in fide. s. danādo nobis cognitionē sancte trinitatis p fidē. et in futuro reuelabit nobis in specie. Apls. Videbimus eū sicuti ē. Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te ⁊c. Vñ merito dicere debem⁹ cū apl̄o. Ipsi gloria in secula. Ideo. s. Mier. illū versuz Gloria patri ⁊ filio et spūssancto ⁊c. in fine psalmoꝝ cantare instituit. Et cundē versum q̄libet cū magna reuerētia corporis et deuotione mentis decātare vel legere dz.

Q Nam confessio sancte trinitatis si deuote et cū reuerentia nominat valet ꝓcipaliter ad tria.

Primo ad demonū expulsionē. Quod significabat in quodā fideli notario apud cōstantinopolim. de quo legit q̄ cū quidā magus ad quēdā locū euz duxisset vbi multitudo demonū residebat. vnus eorū in throno sedens interrogauit eū si vellet ei fuire. Et iste signauit se signo crucis dicens. Ego sum seruus sancte trinitatis. Et viso signo et audito nomie sancte trinitatis omnes aufugerunt. Cū igit̄ p̄dict⁹ notarius ad ecclesiā sancte Sophie venisset. imago xp̄i que ibi erat oculos ad ip̄m quocūq; p ecclesiam pergeret conuertebat. ac si ipo facto xp̄s sibi diceret. Quia confessus me fuisti coram demonibus in terris ego cōfitebor te coram patre meo in celis. Scōo valet ad tribulatiōis ꝓpulsationē. Nā sic dicit Joh. damas. Cū apud cōstantinopolim pestilentia ḡuis eet. quidā puer de medio populi in celū raptus canticū sancte trinitatis. s. sancte deus sancte fortis sancte i-mortalis et miserere nobis ab angelis est edoctus. Qui cū rediens coram populo decātasset mox ois pestilentia est fugata. Tercio valet ad malorꝝ cōfutationē et cōuersationē. Sicut enī refert Bonauē. in li. quē scripsit ad comitissam matildam. Cū archiep̄s erbrodien⁹ simoniac⁹ esset et omnes testes pecunia corrupisset q̄dā legatus vir sctūs p̄cepit ei vt vsuz sancte trinitatis. s. Gloria patri ⁊c. diceret. rogans deū vt si simoniac⁹ esset spūssanctuz cui iniuriā fecerat noiare nō posset. Qđ factum ē. Et sic iste deꝑhensus petit suum hūiliter cōfessus fuit. et penitentiā egit. Mō loq̄ndo modicū de euāgelio hodierno Tūc ꝓmo q̄rit q̄re hoc euāgeliū hodie legit. Rñdet q⁹ iō q⁹ q̄libet psona i diuinis in euāgelio hodierno apte exꝑmit. Nā psona filij ē illa q̄ loq̄tur. ꝫ psona patris exꝑmit cū dī. Scimus q⁹a deo veniſti magister. Et psona spūssancti oñdit cū dicit. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua et spūsctō. Et illud. Spiritus vbi vult spirat. Exꝑmunt aūt psone diuine cū suis appropatis. Cū enī patri attribuit potentia. filio sapiētia. spūssancto bonitas tūc psona p̄ris exꝑmit aūt sua potentia. cū dī Nemo pōt hec signa

UVA. BHSC. IyR_046

facere que tu facis nisi deus fuerit cū illo. quia signa facere est diuine potentie. Exprimit psona filij cuz sua sapientia cū dr̄. Scimus quia a deo venisti magister. Ad magistrū eīm spectat sapientiā docere. Exprimit psona spūssancti cū sua bonitate cū dī. Spiritꝰ vbi vult spirat. Nō eīm ex nostris meritis ꝫ ex sua ḡtuita bonitate se nobis infundit. Sz querit quare patri attribuit potentia. filio sapiētia. spūisancto bonitas. cū tñ oēs tres psone. s. pater et filius et spūssanctus habeant eandē potentiā. sapientiā et bonitatez. Rñdet fm Aug. li. de trini. In creaturis solet notari in patre defectus potentie ꝓpter antiquitatē. in filio solet notari ignorantia ꝓpter iuuentutem et inexperientiam. Et spūs videt sonare in vehementiam Esa. lij. Quiescite ab homine cuius spūs in naribus eius est. Et ne putet similiter esse in diuinis sicut in creaturis tūc patri nō solū attribuit potentia ꝫ omnipotentia ne videat senior. Et ob hoc i simbolo dī Credo in deū patrē omnipotentē. Et filio nō solum sapientia. ꝫ etiā omnis sapia et scientia attribuit ne videat minor aut minus sciens aut minus exptus. Et spiritui sancto attribuit bonitas ne putet crudel' aut vehemens. Vnde ps. Spūs tuus bonus deducet me in terram rectā. ℟ Quis aūt deus pat sit omnipotens. duo tñ sunt in ipo et duo in nobis qne ipm vincere videnr̄. Primū ē sua pietas viscerosa. Hiere. xxj. Conturbata sunt oia viscera mea sup eum miserans miserebor eius. Aug. Tardiꝰ q̄dem videt a deo peccator venia suscipe q̄ deus velit dare. Libentius dat venia deus q̄z reus eā petit. sic enim festinat reū absoluere a tormento ꝓscie sue quasi eū plus cruciet ꝓpassio miseri q̄ ipm miseruz passio sui. Scōm est sua charitas affectuosa que ipm de celo ad terrā deposuit. Augu. O charitas q̄z magnas vires habes deū de celo ad terrā deposuisti ipm etiā ad crucē ascendere fecisti. Nihil aūt cuz esset omnipotens cū coartare potuit nisi sua pietas et viscerosa charitas. Terciū ē oīo nra lachrimosa. quod significat in Ezechia rege cui? lachrime vicerūt eū vt sinia mortis sup cū nō ꝓcederet sicut tūc ꝓpha a dño nunciauerat. Esa. xxxviij. Audiui oronez tuaz et vidi lachrimas tuas ecce adijtiā ad dies tuos quindecim annos et de manu regis assiriorum eruam te. Idem etiā pz in Moise cui dixit deus. Dimitte me vt irascat furor meus rē. Bern̄. O humilis lachryma tuum est regnum tua est potentia. ante conspectum iudicis non vereris intrare. sola si intraueris nunq̄ sola redibis. quicq̄d petieris obtinebis vincis inuincibilem et ligas oīpotentē. Quartū ē nostra humilitas gratiosa. istō inuit. iij. Reg. xxj. Vbi dñs dixit Helye. Nonne vidisti achab hūiliatum coram me. quia ergo humiliat? ē cā mei nō inducam malum in diebus eius. Hoc etiā patet de ninivitis quoꝝ humilitas vicit deū. Jon. iij. Vidit deꝰ opera coz quia cōuersi sunt rē. Itē sciendū q̄ uis filius sit sapientissimus. tñ scienter pmittit se decipi in venditione. emptione et cōmutatione. In venditione quidem. quia vendendo nobis regnū celoz permittit se a nob decipi infra dimidiū iusti pcij. Ipm eīm vendiderat aplis ꝓ rethibus et parua nauicula Zacheo ꝓ dimidia substantia. videz ꝓ duobꝰ minutis. quibusdā ꝓ calice aque frigide. vt hēt Mat. x. Quibusdā ꝓ sola bona voluntate. Hiero. Que offerunt non sui ponderē ꝫ offerentiū pensant volūtate. Aug. Regnū celoz valet tantū quātū habes.

Scōo pmittit se decipi a nobis in emptōe qz vilia nostra caro ꝑcio emit. Mā corpus nr̄m emit ꝑcio magno sanguinis sui. j. Coz. vj. Empti eīm estis ꝑcio magno rē. Animā nostrā emit positione aie sue. j. Jo. iij. Ille ꝓ nobis animā suā posuit. Tercio pmittit se a nobis decipi in cōmutatione. qz res nr̄as nob ī cētuplo restituet. vt habeā Mat. xix. Cētuplū accipietis et vitā eternā possi. Sz bonitas q̄ attribuit spūisancto tanta est vt ab ea nullus se abscondere possit. iuxta illud ps. Nō est qui se abscondat a calore eius. Mā in celo ē mia saluans. ps. Dñe in celo misericoldia tua. In purgatorio ē misericordia liberans. Eccl. lj. Liberasti me a ꝑsura flamme q̄ circūdedit me. In inferno ē misericordia mitigans. quia ibi deus punit citra condignū. ps. Aut obliuiscetur misereri deus aut cōtinebit in ira sua misericordias suas. In mōo vero modo ē misericordia cōfuās q̄tū ad iustos. mō misericordia expectans q̄tū ad malos. modo misericordia trahens q̄tū ad duros qui ꝓ beneficia et flagella trahunt. modo misericordia suscipiens q̄tū ad reuertentes. vt posset dici illō ps. Misericordia dñi plena ē terra. Ista aūt misericordia et bonitas spirituisancto ꝓpria est et innata. Juxt illud. Deus cui ꝓpriū ē misereri semp et parcere.

S Vltimo sciendū est q̄ btā trinitas fideliter est credenda nō curiose inuestiganda qz hoc eēt vanū et stultū. qz homo nō posset cōseq̄ intentū suum. Sicut eīm vanū et stultū eēt oculos huc et illuc spargere vt illud qō in abysso terre latet videret cū tamē nihil posset videre nisi qō extra superius apparet. Sic stultū ē et impossibile pscrutari ꝓfundum trinitatis. Vñ Aug. Quid est deus omnipotens, nisi inestimabilis et ineffabilis essentia. Scōo qz hoc piculosum esset. Prouerb. xxv. Sicut q̄ mel comedit multum nō ē ei bonū. sic qui scrutator ē maiestatis oppmet a gloria. Eccl. iij. Altiora te ne quesieris. et fortiora te ne scrutatus fueris. ꝫ que pcepit tibi deus illa cogita sp. Qz piculosuz sit ꝓbat Aug. dicens. Vbi querit vnitas trinitatis pr̄is et filij et spūssancti nec alicubi piculosius errat. nec laboriosius aliquid q̄rit̄ur. nec fructuosius aliquid inuenit. Ber. Scrutari hoc temeritas est. credere pietas. nosse vita eēna. Qz impossibile sit pscrutari sanctā trinitatē pz p tale exēplum de beato Augustino. q̄ eo tpe quo libros de sancta trinitate cōposuit cū p litt? maris socijs a lōge sequentibus quedā de trinitate meditando discurreret quēdam puez in littore maris inuenit qui cuz quodā cocleari argenteo in quandā foueam quā fecerat aquā de mari effundebat. dicens se totū mare velle in istā foueā sic haurire. Cui Aug. in risum ꝓuocatus ait. Quō fili hoc facere posses cum mare sit magnū et cochlear paruū. Et puer. Facilius ē mihi hōc agere q̄z tibi qō cogitas adimplere. Tu eīm cogitas in libro tuo misteriū trinitatis cōprehendere cū liber tuus sit paruus ad recipiendū. et ipa trinitas pelagus imensum ad hauriendū. Statimq̄z puer disparuit. Et Aug. deo gratias agens q̄ sit vez qō puer

UVA. BHSC. IyR_046

dixit recognouit.
In eodē festo Sermo lxxvj.
De trinitate ⁊ baptismo.

Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritusancto nō potest introire in regnū dei Jo.iij. ¶ Sciendum q̄ triplex est natiuitas.s.naturalis spūalis et celestis Homo igit̄ qui natus ē natiuitate naturali nō pōt intrare regnū dei nisi iterū nascat̄ natiuitate spūali.q̄ fit in baptismo.q̄tūcūq; etiā sit renatus natiuitate spūali adhuc intrare nō poterit regnū celoꝝ nisi iterum nascat̄ natiuitate tercia.s.natiuitate celesti. que fit in morte cuiuslibet sancti viri. Prima natiuitas ē homini ad humilitatem. Scōa ad iustificationem. Tercia ad beatitudinem. Puer quidem nascens natiuitate naturali quatuor facit que nobis sunt ad humilitatis exemplum. Primum est q̄ flendo et nō ridendo nascunt̄. Sap̄.vij. Primā vocē emisi plorās Aug.de ciui.dei. Puer a ploratu incipit nascens ꝓphetisans q̄ malorū p̄scius sit. Jdeo dicit Hiero.q̄ dñs fleuit q̄n lazarū suscitauit ex eo q̄ amicū carissimum ꝓpter alios saluandos ad hostilem vitā iterū reuocare cogebat̄. Scōm ē q̄ puer more bestiarū.s. curuus et quasi in quatuor pedibus nascit̄ ad innuendū q̄ ꝓpatus est iumentis .nūpiētibus et similis factus est illis. Terciū ē q̄ puer manū ad os ponit.ad innuendū q̄ venit ad tantas miserias ꝓpter peccatū oris ꝑmorū parentum. Mam mulier peccauit ore.s.q̄n viro suo vt de fructu vetito comederet ꝑsuasit. Vir peccauit ore ꝓ fatuam excusationē. Vē q̄ peccauit ore ꝓ illicitā comestionē. Multi sunt hodie q̄ suo ore taliter peccant.aut mala cōsulēdo. aut i malis se excusando.aut se nimis ingurgitando.

Quartū est q̄ puer nud⁹ et paup nascit̄. Nudus contra supbiā vestitū. Alia cū aialia nascunt̄ cū cutibus ꝓ tunicis. hō vero nudus nascit̄.ergo dz q̄rere vestes p̄ frigus et nuditatē. Jtē paup nascit̄ p̄ auariciā ergo in modicis dz hō ꝓtentari. Apls. Habētes alimenta et q̄bus tegamur his cōtenti sumus. Secunda natiuitas est spūalis q̄ fit in baptismo. Et de hac spūali natiuitate sunt ꝓposita vba.vbi dr̄. Nisi quis renatus fuerit ⁊c. Vnde hic tria sunt dicenda Primo declarande sūt aliq̄ q̄stiones circa baptismū Scōo quis sit effectus baptismi. Tercio q̄d illa sig̃ que fiunt ante baptismū et post baptismū significēt.

¶ Quātū ad ꝑmū q̄rit̄ q̄s sit effect⁹ catheciſmi Rñdet̄ fm.s.Tho.in.iij.di.vj.q̄ catheciſmus habet effectū in corpe ⁊ aīa.q̄ minuit ptātem demonis ne possit tantū in homine sicut ꝓus et ne baptismus et alia bona impediat. Sz p̄dicta ptās dēmōis totalit̄ i baptismo tollit̄. Sic et pharao ꝓus flagellat⁹ ē pplō nō egresso de egypto et postea populo egresso totalit̄ in mari rubro.qđ ē figura baptismi.ē submersus.

Queritur vtrū oēs hoies teneant̄ ad baptismum. Rñdet̄ fm.s.Tho.i.iij.d.vj.q̄ q̄libz tenet̄ etiā sanctificat⁹ in vtero ꝓpter tres rōnes. Prio q̄dē ꝓpt̄ acquirendū characterē quo aduneť populo dei et deputet̄ ad p̄cipiendū diuina sacra. Scōo vt ꝑ baptismi susceptionē cōformet̄ corpaliter passioni xp̄i. Tercio ꝓpter bonū obedientie quo ad p̄ceptū de baptismo oībus datū. Jo.iij. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aq̄ ⁊c. Queritur vtrū baptismus aq̄ possit in aliquo suppleri. Rñdet̄ fm Petrū de tharantasia fm cōmunē legē nō pōt in parvulis suppleri cū nō possunt habere vsum liberi arbitrij. Sz tñ si ꝓ xp̄o occiderent̄ pie credit̄ q̄ saluarent̄ sine baptismo aq̄. In adultis aūt pōt suppleri ꝑ baptismū flaminis siue cōtritionis et ꝑ baptismū sanguinis siue martyrij. Et hoc intelligit̄ q̄n̄ est articulus necessitatis. Queritur vtrū puer in vtero existēs possit baptisari. Rñdet̄ fm Tho. vbi supra q̄ non quia talis deo notus ē.nō eccie nec subijci pōt opationi ministroꝝ eccie. Vñ Aug.dicit q̄ sicut q̄n̄ non virerit nō pōt mori.ita qui natus nō fuerit nō potest renasci. Nō aūt mater debet scindi vt puer possit nasci et baptisari.q̄ fm ipm nō lūt facienda mala vt veniant bona inde.debet tñ scindi si mater defuncta iam esset.et puer adhuc viueret i ea.

Queritur quid faciendū est q̄n̄ apparet aliq̄ membrum pueri et timet̄ de periculo mortis. Rñdet̄ q̄ i tali periculo parte ꝓncipali egressa.s.capite baptisari debet. Sed secus est de alijs partibus.s.manibus ⁊ pedibus.q̄uis nō noceat si iste partes spergant̄ aq̄ baptismali quia diuina misericordia nō ē artanda. Sed si postea plenarie nascat̄ tunc ad cautelam baptisetur sub hac forma. Si es baptisatus nō te rebaptiso.sed si non es baptisatus tunc ego baptiso te in nomine patris et filij et spiritussancti. Sciendum q̄ materia baptismi est aqua pura naturalis.quia baptism⁹ nō potest fieri i vino.nec i cerevisia.nec i vrina.neq; in aliquo alio liquore. Sed forma verborū hec est.ego baptiso te in noīe patris et filij et spūssancti.vt patet extra.de baptismo.c.j. Et sine his verb̄ nō potest fieri baptismus. Sciendū etiam q̄ iste vetule q̄ pueros baptisant i articulo mortis sic dicētes in vulgari. Solt du leben so sey dir das ein bad. solt du aber sterben so sey es dir ein tauff in dem namen des vaters vnd des suns vnd des heyligen gayists Tales mulieres cū talibus vbis nihil baptisant.

Queritur quis potest baptisare. Respondet̄ fm omnes theologos q̄ debitus minister est sacerdos. ¶ in articulo necessitatis quilibet potest baptisare siue vir siue mulier.fidelis siue infidelis. dummodo habet intentionem baptisandi et seruat formam ecclesie. Sed tamen simplex clericus non debet baptisare p̄sente p̄sbitero.nec mulier p̄sente viro.vt patet de conse.di.iij.Mulier. Queritur vtrū baptismus debeat ꝑ aliq̄ tp̄s differri. Respōdet̄ fm .s.Tho. Magis est laudabile q̄ puer q̄ citius potest fieri baptiset̄. Primo quia interim mori posset et sic damnaretur. Scōo quia demones nō habent tantam potestatem in baptisatis sicut in non baptisatis.neq; q̄tum ad nocumenta spiritualia neq; corporalia.

¶ Quātum ad scōm sciendū q̄ baptismus ꝓncipaliter habet novem effectus. Primus est q̄ baptismus fm Bonauen.super.iij.di.iij.digne suscipiētibus delet omnem culpam originalem mortalem ⁊ venialem et restituit ꝑmariam innocentiam quo ad animam. Quod ꝓbat̄ sic.quia si sic immediate post baptismum moreret statim ad celum euolaret ¶ hoc nō fit nisi omni culpa deleta igit̄ ⁊c. Sz nō q̄ ad corpus restituit baptismus oīmodā innocētiā.q̄ vt di

UVA. BHSC. IyR_046

cit aplꝰ. Video ,alterā legē in mēbris meis repugnā tem legi mentis mee et captiuantem me in lege peccati q̄ ē i mēbris meis. Et iō subdit. Infelix ego hō quis me liberabit de corpe mortis huius. Scōs effectus q̄ ignē infernalē et etiā purgatorij extinguit q̄tū ad ipm baptisatū vt decetero ignis infernalis vel purgatorij nō possit in eū nisi ipe postmodū peccando reaccenderet eū ꝺ se. Mīi admiranda ē fatuitas illoꝝ qui post baptismū peccāt cū illi voluntarie ignē in ꝓpriū subiectū reaccendāt. Tercꝰ effectus est q̄ baptismus delet oēm satisfactionē quā homo in presenti deberet pro suis peccatis explere. hoc ꝑ quia si aliq̄s infidelis iudeus vel paganus mille annis vixisset ⁊ oīa die mille peccata mortalia fecisꝫ vel ꝓmisisset. si ꝓterīt et fidē accepit et sic cū deuotiōe baptisatus fuerit tūc nulla penitentia satisfactoria sibi imponēda ē ꝓ oībus istis peccatis. q̄ baptismus tollit omnē satisfactionē et si talis sic etiā post baptismū moreret statī ad celū euolaret. Quartꝰ effectꝰ est q̄ fomitē mitigat. q̄ in baptismo hoī dat̄ ḡtia ad suppmendū fomitē pcti. Sed diceret q̄s q̄re baptismꝰ nō delet oēz fomitē pcti. sic delet oē pctm̄ originale a quo fomes ꝓcedit. Rñdet q̄ ꝓpter tres cās. Primo ꝓpter nostre fragilitatis cognitionē ⁊ ꝓpter nostrā humiliationē. Job. vj. Que enī fortitudo mea vt sustineā. Scōo vt inuocemus diuinū auxiliū et dei misericordiā vt ꝑseruet nos a malis. ꝑs. Miserere mei dñe q̄m infirmus sum ⁊c. Tercio ꝓpē exercitationē. vt. ſ. resistamus vicijs et ꝓcupiscentijs carnalibus et sic habeamus materiā exercendi vtutes. et merendi gloriā. Bre. Temptatio cui nō ꝓsentit̄ n̄ est peccatū ꝫ materia exercende vtutis. Ambꝝ. super Lu. Nemo poterit coronari nisi vicerit. nemo autē pōt vincere nisi añ certauerit. Vnde debem⁹ viriliter pugnare ꝓtra carnē nostrā et ꝓtra oia vicia ad q̄ naturaliter inclinati sumus. siue sit ira siue inuidia siue luxuria. Ber. Quotiēs restiteris totiēs coronaberis ꝛEt ideo vt multas coronas mereamur tunc fomes pcti nob̄ manet et nō delet ex toto i baptismo q̄uis mitiget. Quintus effectus est a ptāte diaboli liberatio q̄ baptisatus totaliter a ptāte diaboli eripitur. vt diabolus decetero nō possit in eum nisi p ꝓsensuz peccati ei se subijciat. Mīi Ber. in quodā ſmōe. Inimicus pōt excitare temptatōis motū ꝫ in te ē si volueris dare vel negare ꝓsensum. Ergo diabolus est sicut canis ligatus q̄ pōt erga hominē latrare. ꝫ non potest eū ledere nisi velit ad eū accedere. Aug. sup ps̄ Diabolus plerūq̄z vult nocere ꝫ nō pōt q̄ ptās eiꝰ est sub ptāte dei. Greg. Debilis est hostis q̄ nō vincit nisi volentē. Ambꝝ. sup Lu. Diabolū nō posse nocere cognoscas. Sextus effectus ē q̄ efficit hoiem templū dei. quod signatū ē in hoc q̄ spūssanctus descendit in specie columbe sup xp̄m baptisatū. Vnde tota trinitas mansionē habet in baptisato. Jo. xiiij. Ad eū veniem⁹ et mansionē apud eū faciem⁹ Ergo male faciunt qui post baptismū scienter peccāt mortaliter. quia illi expellunt patrem et filium et spiritū sanctum et diabolum introducunt qui expulsus ante fuit p baptismum qui nihil habet eis dare nisi eternum supplicium et omnia mala. Septimus effectus est q̄ characterē impmit qui est indelebilis quo characterē xp̄iani baptisati a non baptisatis i die iudicij discernent et bonis erit ad magnū honorez malis aūt ad magnā ꝓfusionem. quia character ostēdit q̄ ipi fuituti xp̄i se subdiderunt et in baptismo diabolo et omnib⁹ pompis eius abrenūciauerunt. sed opa eoꝝ mala associata characteri ostendent q̄ deteriores et abhominabiliores infidelibus facti sūt. Augu. Quanto gradus altior tanto casus decliuior. Sz quia xp̄iani p signū characteris sunt sup omnes infideles exaltati ergo eoꝝ casus erit maioris cōfusiōis

Octauus effectus ē q̄ filios dei efficit. Ad quod significandū sup xp̄m baptisatū audita ē ipa vox patris. Mic est filius meus dilectus. Ex quo elicit̄ cuz quanta diligentia nutriendi sunt filij summi regis. quia si cum omni diligentia nutriunt filij comitum vel regum terrenoꝝ cū q̄ta diligentia nutriendus ē tunc paruulus quem ꝓstat esse filium dei. De illis q̄ sunt in adulta etate nescit̄ an sint filij dei vel diaboli Eccliastes. ix. Nescit homo an amore vl odio dign⁹ sit. Sed de puulo baptisato q̄ nō dum est in etate q̄ possit peccare ꝓstat q̄ ē filius dei. Vnde multū peccant mulieres et matres que male tractant pueros suos. maledicendo ipis q̄ nullo modo licet ꝫ reuerēter tractandi sunt ꝓpter reuerentiā dei qui eos inhabitat. Nonus effectus est celi aptio. et in hoc ostendit̄ magna virtus baptismi qui cū in terra exhibet̄. in celo tū operat̄. Ad designandū hunc effectum baptismi dñs celum voluit apire cū baptisaret̄ a Johāne bap. in iordane. vt in ꝫ oñderet̄ q̄ q̄cito baptisatus in innocentia baptismali decedit euolat inueniens sibi celū semp aptum

Iterum de trinitate et de signis que ante et p⁹ baptismum fiunt. Sermo lxxvij.

Si quis renatus fuerit ex aqua et spū ⁊c. Jo. iij.

Ex p̄missis patet q̄ q̄cito moriet̄ hō qui adhuc stat i innocētia baptismali imediate sine oi purgatorio celū intrabit. sicut illi pueri q̄ in innocentia anteq̄ peccauerunt decedunt. Ex quo patet q̄ta sit fatuitas parētum illoꝝ qui inconsolabiliter dolent de morte pueroꝝ qui post baptismū decedūt anteq̄z baptismalez innocentiā pdiderūt. Valde enī fatuū ē eos dolere de hoc q̄ filij eoꝝ transeunt a societate hoīm ad societatē angeloꝝ a valle lachrimaꝝ ad gloriā. de exilio ad patriā. Vident̄ enī tales filios inuidere. desiderātes eos potius esse in hoc exilio q̄ in celo. Immo potiꝰ deberent gaudere q̄ filij eoꝝ ita facile tantā gloriam acq̄rant ꝓpter meritū passionis xp̄i ex qua passione baptismus hz effectū et solū de hoc dolere possent si ꝓpter culpam parentū filij decessissent. A

Vnde sciendū q̄ parentes p̄t demereri in sex casibus q̄ pueri eoꝝ in puericia moriunt̄. Primo q̄n nimis intimo corde pueros diligūt et maiorē ꝓplacētiā ⁊ amorē ad eos bīt q̄ ad deū. tūc de⁹ q̄ q̄q̄z ex sua bonitate subtrahit eis pueros. vt econtrario coz ad deū erigant et eū diligant. Aug. Docab hoīe colit̄ quod p̄ ceteris diligit̄. Ergo qui pueros supra deū diligunt eosdem deum suum faciunt. Et hec est ratio quare illi pueri qui sunt multū affabiles et prudentes citius moriunt̄. quia parentes nimio affectu eos diligunt et cum nimia sollicitudine fin cursum mundi eos nutriunt. Scōo q̄n quis inhonorat

UVA. BHSC. IyR_046

suos ꝓpꝛios parentes tunc quandoqꝫ punitur i suis ꝓpꝛijs filijs. Vnde legit in dialago Cesarij q̄ quidam inhonorauit parentes et omnes filij ei⁹ in breui defuncti sunt. Tercio si res iniustas habet. tūc deus ex bonitate sua ꝑmittit tales pueros mori. ne ipsi pueri cum iniustis rebus istis vna cum parentibus damnent. Quarto ꝓpter malum exemplū parentū quia talis puer fuisset forte imitatus vitam puersam parentum suorum et sic etiam effectus fuisset puersus et malus si fuisset. Quinto contingit qñqꝫ ꝓpter hoc quia ꝓpꝛia mater non vult ꝑ se lactare ꝓpꝛium suum puerum sicut diuites mulieres que consueuerunt habere nutrices. tunc quādoqꝫ lac ipius nutricis non ē ita ꝓueniens ipi puero sicut lac matris de quo nutritus est in vtero materno ⁊ assuetus sic q̄ pueri quādoqꝫ moriunt qui alias superuixissent si ꝓpꝛia mater eos lactasset. et hoc ꝓbat q̄ hoc quia qui sumit aliquem cibum quē antea nūq̄ degustauit non ita competit sue nature sicut cib⁹ assuetus. Ita est etiam de puero. Sciendum tamen q̄ quando aliqua mater non potest ꝑ se lactare puerum suum tunc querenda est nutrix virtuosa. quia pueri inclinant ꝼm naturam nutricis que eos lactauit. Sexto contingit quandoqꝫ ex negligentia parentum sicut parentes qui pueros suos non custodiunt ꝛ eos quandoqꝫ ad aquam vel ad ignem ex negligentia sua cadere ꝑmittunt. vl etiam qui pueros ponunt secum ad lectum et eos in somno dormiendo suffocant quod omnino cauendum est. Et si in aliquo istorum sex tam ꝓdictorum parentes essent rei tunc dolere deberent de puerorum suorum morte. ℬ Vltimo notandum quid videlicet ista quatuor signa que fiunt ante baptismum et ista tria que fiunt post significent. Vbi sciendū q̄ ꝓmo exsufflatio et insufflatio significant spirtus maligni expulsionem et boni introductionem. Et ergo sacerdos dicit. Exi maligne spiritus ab hac creatura dei. et da locum aduenienti spiritui sancto. Secundo salis immissio vel linitio signat gratiam et sapientiā et preseruationem a peccatorum putredine. Vnde homini in baptismo datur gratia q̄ si vult ista gratia vti tunc cum adiutorio dei et mediante ista gratia potest viuere absqꝫ omni peccato mortali vsqꝫ ad mortem ℒ Circa qd̄ queritur an homo possit viuere sine peccato mortali. Respondetur q̄ sic. et hoc probatur tribus rationibus. Prima ratio est ista quia homini in baptismo infunditur gratia per quā ꝑseruare se potest vsqꝫ ad mortem ab oi peccato mortali si vult vti ista gratia et hoc signat sal' linitio quam sacerdos facit ipsi puero ante baptismū. Quia sicut carnes et pisces ꝑseruant a putredie mediante sale sic hō baptisatus mediāte gratia quā in baptismo accepit ꝑseruare se pōt a peccatis mortalibus. Scōa ratio quia ex hoc sequeret q̄ deus imposuisset nobis onus importabile quia mādata dei sunt nobis data vt non peccemus. Modo sic dicis q̄ deus tibi precepit qd̄ nō potes implere falsuz dicis et cū hoc maledictionē dei incurris. Ber. Maledict⁹ homo qui dicit deū ꝑcepisse ipossibile. Itē hoc etiā esset loqui cōtra euangeliū vbi xp̄s dicit. Jugū meū suaue et onus meū leue. Tercia ratio est. qꝛ per ℬ tolleret liberū arbitriū. qd̄ tū necessariū est nobis. qꝛ deus nos cum eo ꝓuilegiabit. Vñ Eccl. xv. dr. Aspposuit tibi aquā et ignē. ad qd̄ volueris porrige manū tuā. Idez. Ante hoiem vita et mors: bonū et malum: qd̄ placuerit ei dabit illi. Sciendū tū q̄ licet hoc sit verū q̄ vnus hō qñqꝫ naturali inclinatione magis inclinat⁹ est ad vnū vicioū q̄ alius hō. tamē adhuc stat hoc in suo libero arbitrio ⁊ voluntate. s. vtrū velit consentire huic naturali inclinationi vel resistere. vñ Gen. iij. Dixit deus ad Cayn iratū volentem fratrem suū occidere. Subtus te erit appetitus tuus et tu dñaberis eius. Aug. de vera religione. Nunc vsqꝫ adeo volūtariū malū est. vt nullo modo sit peccatū nisi sit voluntariuz. Ex iam dictis seqtur q̄ hō pōt viuere sine peccato mortali mediāte gratia et cū adiutorio dei vsqꝫ ad mortē si vult. Et hoc etiā patet in pluribus sanctis q̄ vsqꝫ ad pfectā etatē vixerūt et tū nunqꝫ mortaliter peccauerūt. vt beat⁹ Dionicus pater noster et beat⁹ Thomas de aq̄no. et plres alij sancti de quibus legitur q̄ nunq̄ mortaliter peccauerunt. Tercio saliue ꝓtactus ad aures et ad nares signat spūalium sensuū apertionē ad audiendū ⁊ intelligendū ea que sunt salutis. Quarto vnctō olei in pectore et inter scapulas signat amorē dei. quē quilibet debet gerere in corde suo et inter scapulas. quod significat deuotā subiectōem preceptoꝝ dei ⁊ ecclesie ad obediendū deo et prelatis ecie. Bern. Qui cquid hō vice dei ꝓcipit qd̄ nō sit certū displicere deo hoc oīno accipiendū est quasi ꝓcipiat deus. Luce. x. Qui vos audit me audit. q̄ vos spernit me spernit. Tria vero alia signa fiunt post baptismū. Prio crismatio in vertice. q̄ signat christi gr̄am i mente imp̄sam. Secūdo impositio cerei ad manū. q̄ signat fidi et amoris claritatē. Tercio vestis candida q̄ signat innocētie restitutōez Notandū q̄ pueri q̄ sine baptismo decedūt ad limbū pueroꝝ descendūt. vbi est pena dāni et nō sensus qꝛ neqꝫ esuriūt neqꝫ sitiūt. neqꝫ hñt frig⁹ neqꝫ calorē. imo simpliciter nullā penaz sensibilē sustinēt. ꝛ solūmō q̄ sunt ꝑuati visione dei. et hoc ē pena dāni. D Querit vtz pueri iudeorū sint siles pueris xp̄ianoꝝ sine baptismo decedentibꝫ. Rñdet q̄ sic qꝛ eq̄lez culpā. s. pctiū originale habēt. et nullū pctiū actuale. q̄ habebūt eq̄lem penā dāni. Sz qñ infidelis ad annos discretiōis puenerit. si tūc nō susciꝑit fidē. tūc ipo facto peccat mortalit nō susciꝑiēdo fidē. Et nullā excusatōez ꝑt hr̄e infidelis. qꝛ fides xp̄iana ꝓdicta ē p̄uniuersuz mōm. Vñ dñs in euāgelio dixit discipulis suis. Mar. xvi. Euntes in mūdū vniuersuz ꝓdicate euāge. oī creat. pē. In oēm terrā exiuit son⁹ eoꝝ. Et qñcūqꝫ moriē talis infidel'. siue iude⁹ siue pagan⁹ siue heretic⁹ tūc imediate ad infernū descēdit. Mar. xvi. Qui crediderit ⁊ baptisat⁹ fue. sal. erit. q̄ vo nō crediderit ꝓdēnabit. Insup q̄tienscūqꝫ infidel' siue pagan⁹ siue iude⁹ vsuz rōis habēs sciēter facē ꝛ aliqd̄ ꝓceptoꝝ dī totiēs peccat mortalit ⁊ ignrantia nō excusat eū. Aug. d̄ gr̄a ⁊ libero arbitrio. Ideo diuina precepta data sunt vt excusatio de ignorantia non habeatur.

Jn festo corporis christi. Ser lxxviij.

Aromea vere ē cib⁹

℄ ⁊ sanguis me⁹ vere ē potus Joh. vi. Sicut dic Aristo. iij. ethico. Terribilissimuz:

UVA. BHSC. IyR_046

omniū terribiliū mors ē. Et sicut serpens infecit primos parentes quando gustato cibo comederūt mortem. Cū ergo deus non sit deus mortis ꝫ vite iō necessarium fuit nobis aliquid dari ex quo haberemus vitam. et hoc est illud venerabile sacramentuz de quo dī in verbis p̄missis. Caro mea ꝛc. Loquendo de festiuitate huius diei sciendū. q̄ hodie pagit dies institutionis huius sacramenti quia in die cene ecclesia occupata ē cū memoria dñice passionis. ergo ecclesia iustituit q̄ quinta feria ꝓma post penthecostes debet pagi. et p̄ integram octauā festū istius laudabilis sacramenti sicut institutū est a xp̄o in nocte cene. Vnde in epla hodierna dicit apls. Dñs ie sus in qua nocte tradebat accepit panē ꝛc. Sciendum ꝓmo q̄ p̄ñs festū solenniter ꝛ deuote ē pagendum ab oībus xp̄ianis. Primo ꝓpter speciales idulgentias huius festi. q̄ Vrbanus q̄rtus q̄ hoc festū instituit indulgentias speciales dedit. Vnde oībus vere penitentib⁹ et cōfessis qui matutinali officio huius festi p̄ñtialiter interessent in eccia vbi celebratur centū dies. q̄ vero misse totidem. Illis aūt q̄ interessent ꝓmis ip̄i⁹ festi vespis silr cētū. q̄ vo scdis totidē Eis q̄q̄z q̄ ꝓme. tercie. sexte. none cōpletorij officijs adessent p̄ q̄libet horaz ip̄az q̄draginta dies. Illis vo q̄ p̄cipius festi octauas in matutinalib⁹. vesp̄tinis misse ac ceteraz horaz officijs p̄ñtes existerent singulis dieb⁹ octauaz ip̄az centū dies de iunctis sibi penitentijs relaxando indulgentiā tribuit ꝑpetuis tpib⁹ duraturā. Ergo bonū ē q̄ vnusq̄sq̄z q̄ vult illas indulgentias ꝓsequi q̄ antea cōfiteat q̄ oēs indulgentie solūmodo dant illis q̄ sunt cōfessi et vere penitētes.

Scō hodierna dies solenniter ꝛ deuote pagenda ē. exemplo occursus ꝛ honoris xp̄o exhibiti i die palmaz a cōi populo q̄n eqtauit in hierlm q̄n plurima turba obuiauerūt sibi et ꝓsternebant vestimenta sua in via. Et alij cedebant ramos palmaz de arboribus et sternebāt in via. et turbe q̄ p̄cedebant ꝛ q̄ sequebant clamabant dicentes. Osanna filio dauid b̄ndictus q̄ venit in noīe dñi. Sic hodie xp̄s in sacm̄eto portat p̄ plateas vt sibi honor exhibeat ab oībus xp̄ifidelibus ꝓpter quoz salutē ip̄e ibi moratur in sacro. sic ip̄e p̄ se dicit Mat. vlt. Ecce ego vobiscū sum vsq̄z ad ꝓsūmationē seculi ꝛ hoc ē in sacro altaris. Et ista que sunt sibi exhibita corpaliter a cōi populo in die palmaz ista hodie debent sibi fieri ab oībus xp̄ianis spūaliter. Primo ꝓstrauerūt vestimenta in via. Sic spūaliter q̄libet hō debet bonū exēplū p̄bere ꝓmo suo in quo edificet et deus honoretur et q̄ hoc facit ꝓsternit vestimenta sua. Mat. v. Sic luceat lux vestra cora hoībus vt videāt opa vestra bona ꝛc. Et hoc est deo valde aceptū. s. hominibus p̄ bere bonū exemplū et etiā est sibiꝫp̄i valde meritoriū Vñ Cesarius. Quantis exēplū vere būilitatis ꝛ p̄fecte charitatis oñderis cū tantis ꝛ p̄ tantis eterna p̄mia possidebis. Sed beu aliq̄ ꝓsternūt lapides in via. vt sunt illi qui scandalisant ꝓmos in mor⁹ i verbis ꝛ in factis ꝛ tales sunt maledicti a deo. Mat. xviij. Ve homini p̄ quem fit scandalum. Et malum exēplū marie nocet sctē eccie. E Vñ oritꝫ q̄stio quare tot mali boies sunt in mūdo. Rñdet q̄ ꝓpter mala exempla quia a boue maiori discit arare minor sic ꝛ iuuenes discunt a senioribus malā ꝛ puersaz vitam quia vnus inficit aliū p̄ malū exemplū. Sic enī carbones seinuicē accendūt sic exempla malorz. Ergo tā multi mali homines iō sunt in mūdo. Aristo. ij. topi. Boies vt in plurimū sunt mali in pauciorib⁹ vero boni. verbi gra. Nullo modo essent tot superbi. auari. gulosi. luxuriosi. lusores. vsurarij. chorisantes et sic de alijs nisi viderent ab alijs talia fieri. Et tales a quibus talia mala viderunt ꝛ didicerūt rei sūt omniū istaz animarum que sic damnant ꝓpter eorum malum exemplū. Vnde Greg. in mora. Tot mortibus quis dignus ē quot exempla prauitatis i posteros reliquit. Vnde summe cauere debem⁹ ne ꝓmus noster in nobis scandaliset. Crisosto. super Mat. Omnia agamus ne ꝓmus nr̄ scandalisetur vita nostra etiā si valde recta intentione fiat scandalū alijs p̄bens omnia pdit. Ite ramos palmaz xp̄o ꝓsternere debem⁹ et hoc fit q̄n homo semp habz cor floridū. Palma enī semp viret. in vere. in autūno. in hyeme. in estate. Per verē iuuent⁹ significat vbi oia incipiunt florere. Per autūnum senectus intelligit vbi folia cadunt de arboribus sic et senex marcescit ꝛ curuat se ad terram. Per estatem ꝓsperitas accipit Et p̄ hyemem aduersitas intelligit. Illi ergo sic palma semp virent in corde q̄ in iuuentute incipiūt deo seruire ꝛ hoc est deo valde aceptū. et in senectute bonum inceptū ꝓtinuant p̄ pseuerantiā ꝛ i ꝓsperis tenent temperantiā ꝛ in aduersis patientiā. tales offerunt deo palmas. i. florida corda. ps̄. Justus vt palma florebit. Tercio hodierna dies solenniter a nobis est pagenda ne ingti videamur tāto b̄ficio et liberalitate xp̄i. Quis deus in oībus donis suis fit multū liberalis. tñ in institutōe hui⁹ sacri fuit liberalissimus. Vñ Ari. Liberalis est q̄ suphabundat i datione. Hoc patet ō xp̄o i hui⁹ sacri datiōe. Quid plus posset nobis dare q̄ seipm Dic enī in p̄ñti dat seipm nobis in sacramento in cibū sicut ip̄e p̄ se dic in verbis p̄missis. Caro mea vere est cibus ꝛc. Et i futuro dabit se nobis in clara visione et fruitione. Vñ ip̄e dicit p̄ ꝓphetā. Ego ero merces tua magnanimis. Vnde in signū gratitudinis hodie et p̄ integras octauas pagimus festum institutionis huius venerabil⁹ sacrameti. Bern̄. i li. meditationū. Quid retribuam dño ꝓ oībus que retribuit mihi. Mihi etenim deficit spiritus meus ꝓsus in tanta beneficioz consideratione. Et licet non sufficiam gratias agere. sed ingratitudinem odit anima mea. ꝓnde oportet animam esse gratiosam et deuotam quia libentius dona multiplicant si priora tanq̄ dona gratuita susc̄pi et conseruari videntur. Vnde etiā Augu. i li. d̄ ciuita. dei. Quisquis beneficia dei non videt cecus est. nec laudat ingratus est. Quisquis in laudando reluctatur insanus est. Vnde summe cauere debemus ingratitudinem. quia fm̄ Petrū raueñ. Nihil est q̄ adeo indignationem ꝓuocet altissimi sicut ingratitudo. Ergo debemus esse grati de tanto beneficio et iugiter hoc donum maximum tā ti sacramenti in reuerentia habere et in memoria retinere. Vnde Crisostomus super Mabteum. Optimus beneficiorum custos est ipsa memoria beneficiorum et perpetua confessio gratiarum. Bern̄.

UVA. BHSC. IyR_046

Dignū ē semp gratias agere. qz deus nō cꝫ cessat nobis benefacere. Quarto hodierna dies solenniter et deuote est pagenda qz hodierna festiuitas et deuotio et honor populi ē pludiū future beatitudis quō xp̄s in celo erit a nobis honorand⁹. Et etiā ē repsentatiuū istius honoris quo tā in celo honorat ab electis sanctis et angelis. Ergo sicut in celo semp honorat a sanctis fm dictū ps̄. Bti qui habitāt in domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabunt te. Sic hodie a nobis honorat in terris. Ergo hodie xp̄o cantat in citharis organis et diuersis musicalibꝫ instrumentis. Itē aliq̄ xp̄m hodie honorāt portādo candelas. Itē aliq̄ spargendo flores. Itē aliq̄ portando cruscilia de floribꝫ. Itē aliq̄ p̄cedunt aliq̄ sequūt̄ ꝓcessiōez et laudant deū cantando et orando. Itē sacerdotes hodie induti sunt in ꝓcessione sacris vestibꝫ i signuz stole glorificationis future. Et sic quilibꝫ ꝓ suo posse honorat hodie xp̄m sic in celo quotidie honorat a ꝓphetis. patriarchis. aplis. martyribꝫ. pfessoribꝫ et virginibꝫ z ab angelis et a ꝓiugatis et viduis vbi q̄libz fm suū posse laudat xp̄m in celo. Ergo qui hodie digne honorat xp̄m oñdit se ptinere ad numerū sctoꝝ in celo existentiū. Quia sicut angeli et sancti et electi dei habēt festū ꝓtinuū in celo. sic nos habem⁹ vnaz specialem diē q̄ est hodierna dies in qua nos eis assimilari debem⁹ in honorando et laudando deū. vñ Bern̄. Discamus in terris quas facturi sumus laudes in celis. Mihil ita ꝓprie in terris celestis habitationis statū repsentat sicut alacritas laudantiū deuz Aug. in li. pfes. Vere felix eēt qui posset diuine laudi semp insistere. Quinto hodierna dies est solenniter z deuote a nobis pagenda vt i fine vite nr̄e mereamur eucharistiam digne pcipe. ℣ Vñ quer̄it quare in agone dat infirmis morientibꝫ eucharistia. Rñdet q̄ ꝑncipaliter ꝓpter tria. Primo ꝓpter pfortationē. quia hō hz longā viā ambulare. Et sic corpus sine cibo deficit et p cibū pfortat. sic aia pfortat p istū cibū. s. p sacr̄m. Vñ. iij. Reg. xix. dī helye p angelū. Surge et comede grandis cū restat tibi via Qui surgens comedit et ambulauit in fortitudine cibi illius vsqz ad montē dei oreb. Sic homo i pfortatione cibi illius id est venerabilis sacri hz ambulare ad montē dei. i. in celū. Vñ Aug. in li. de sacrāmtis. Cibus ille aie nō corpis ē xp̄s q̄ de ore ad cor trā sit. Scdo ideo dat eucharistia in agone hoīm. q̄a moritur⁹? itur? ē p viā tenebrosaz z ignotā. ℔ vt ductorem habeat q̄ ei viā oñdat et saluo ꝓducat eū pducat tūc homo recipit xp̄m in sacro. Et deuote debet petere a xp̄o quē recipit in sacro cū ps̄. dicente. Mota fac mihi viā in q̄ am. zc̄. Et postq̄ aia deducta est a xp̄o. tūc potest dicere cū ps̄. Notas fecisti mihi vias vite adimplebis me leticia cū vultu tuo. Ergo xp̄s ē cōductor nr̄ cū ab hac vita migram⁹. Sap̄. x. Justū deduxit dñs p vias re. et ostēdit illi re. dei. Itē homo moriens nō solū ibit viā ignotā. ß etiā tenebrosaz. ergo i agone dz xp̄m deuote i sacro pcipe q̄ ē lux va q̄ omnē heminē illuminat vt ei luceat et illuminet istā tenebrosam viam. In signū huius dat homini morīti candela ad manū vt xp̄s qui est lux mundi sibi luminet et ad vitā eternā pducat. Hoc etiā monēs cōsiderare debet cū candela sibi ad manus dat. Tercio ideo dat homini morienti eucharistia quia tunc maximū ꝑiū homini instabit quia maximas tentationes demonū homo in fine vite habebit. Ergo vt homo habeat ꝓtectorē in fine vite tunc summe debet desiderare xp̄m in sacro recipe. Et quando xp̄m sumis in agone tunc actu cū deuotione cogitare debes q̄ velis tam sumere tuū ꝓtectorē. Quia sic tunc diaboli te maxime infestant et omnes amici tui tunc te derelinquūt et nullus te ꝓtegit. ideo tūc xp̄m in sacramento recipis vt te ꝓtegat ac defendat cū angelis suis quia vbi xp̄s ibi et angeli. Dañ. vij. Milia miliū ministrabant ei et decies centena milia assistebant ei. Vñ Crisp. sup Mat. Vbicunqz viderit sanguinem dñicū ibi fugiūt quidē demōes. cōcurrunt aūt angeli. hic sanguis effusus oēm orbem terraz lauit. Bern̄. Eucharistie sacramentū potens est peccata cōsumere. debellare obuias ptātes et inferre celis reuertētes ō terra. ℭ Scīēdū scdo q̄ malis i agone et exitu anime tria contingunt que eos pturbant. Similiter et bonis etiā tria contingunt p que consolant. Primū est q̄ dolor adeo augmentatur in corpe quando anima debet exire a corpe. sic q̄ in cor hominis nō ascendit nec potest homo tantū dolorem sustinere nisi cum magna difficultate. Vnde Aristo. Terribilissimū omnium terribiliū videtur esse mors. Tunc p nimio dolore homo pdit sensus corporis. s. visum tactum et auditum et ceteros sensus. quia tunc anima non cogitat amplius de corpe suo nutriendo ß virtutes ad se trahit sparsim iam i corpore disgregatas ergo membra morīunt et glauci coloris erunt. Et cor fm Aristo ē primum viuens et vltimum moriens. Et tunc videt anima oīa peccata sua sup caput suum. Tunc dicere potest illō ps̄. Torrentes iniq̄tatis cōturbauerūt me. Et bene dic̄ torrentes. quia sicut torrentes ducunt ad fontes recte. ita anima videt peccata sua ad diuersas penas infernales recte ducentia. Tunc anima vellet q̄ cum corpore suo nunq̄ peccasset et nunq̄ deum offendisset. nec in cogitādo nec i loquendo. nec in operando

Scōm qd malis cōtingit est q̄ anima videt tunc demones circumstantes et eam p̄occupantes et ad infernum ducere cupientes. Tunc dicere potest illud ps̄. Preoccupauerunt me laquei mortis id est demones illaqueantes. Job. xx. Vadent et venient super eum horribiles. Glo. id est demones qui ad videndum sunt valde horribiles. Vnde quidam dixit q̄ potius vellet clibanum accensum intrare q̄z demonem adhuc semel in specie sua videre sicut eum vidit. Terciū est q̄ tunc in agone videt xp̄m quasi in cruce pendentem et requirentem sanguinem suū et rationem de omnibus que gessit. Hic erit maximus dolor. quia tunc anima cognoscet se separata deo et ab omnibus sanctis et angelis dei. quod pessimuz est et grauissimum. ps̄. Mors peccatoruz pessima. Quia tunc accedet eis miseria ineffabil. Quod ꝓbatur. quia omnium malorum affluentiam habebunt. Deutro. xxviij. Vniuersos languores et plagas inducet super eos. ps̄. Complebo sagittas meas in eis. Si hec vna sagitta vel plaga dei ledit hominem quid tunc erit cum omnes plagas et sagittas sustinebit. Gregori. Hoc cogitari malū non poterit

UVA. BHSC. IyR_046

quod tbi in cruciatibus deditū non fuerit. ¶

Sciendū q̄ boni ꝓtra istos tres dolores maloꝝ habebunt tria gaudia in agone mortis. Primum est q̄ vident bona que fecerūt. s. elemosinas. oꝛōnes et opa misericoꝛdie et omnes tribulationes et oīa exercitia coꝛpis siue ieiunando siue abstinēdo siue dure iacendo et durā vestē induendo. mane surgendo vigilando et sic de alijs. Tūc libenter velles multa bona videre que fecisses. ḡ tā nō debet tibi esse graue multa bona opari. Scōm q̄ vident diabolos dereictos et ꝓfusos et recedentes. Tūc pōt dicere illud ps. Bñdictus deus q̄ nō dedit nos in captionē dentibus coꝝ. Tercio q̄ videt xp̄m quē digne in sacmento receperūt et angelos assistentes et adiuuātes et gaudentes et occurrentes et offerentes aias eoꝝ i ꝓspectu altissimi. Q̄ aūt xp̄s q̄libz bonis appaꝛet i agone ostendit Gre. in li. iij. dyal. Aliqū in ꝓsolatōe egredientibz aiabz sp̄e apparere solet auctoꝛ et retributoꝛ vite. Q̄ etiā xp̄s solet apparere tam bonis q̄ malis i agōe oñdit Jnno. li. iij. de vili. ꝓdit. būane. vbi dicit q̄ tā bonus q̄ mal⁹ añq̄ aia egrediat a coꝛpoꝛe videt xp̄m in cruce positū mal⁹ ad ꝓfusionē vt erubescat se nō esse redēptū sua culpa sanguine xp̄i. i. fructū redēptionis nō habere. Vñ et de malis dr Viderūt in quē pupugerūt. Qō intelligit de aduentu xp̄i ad iudiciū et de aduentu in die mortis. Jtem boni vident q̄libz sanctos et angelos in agone ꝓ cōsolatione. Gre. Jnterdū ꝓtingit iustis vt i morte sua sanctoꝝ p̄cedentiū visiones aspiciāt. ne ipam mortis siue sententiā ptimescāt penalē ꝙ dū eoꝝ menti ciuitū eternoꝝ societas oñdit a carnis sue copula sine doloris et formidinis fatigatione soluant. Exemplū legitur in vitaspatrū q̄ quidā scūs pater in hoꝛa sui obitus aspicientibz discipulis subito cepit hilarescere. et pulcer et candidus apparere et in leta verba ꝓrumpere. Querentibz illis cui loquereꝝ. rñdit. Nōne videtis sanctos patriarchas. Jterū illo loq̄nte et eis interrogantibz rñdit. Nonne inq̄t videtis sanctos ꝓphas. Tercio dixit. ecce quia venit̄ sancti apli. Qr dixit quia venit̄ angeli. Vltimo dixit. Surgite q̄a iesus venit. Et inter hec verba migrauit ad dñm.

Jterū de coꝛpe xp̄i. Sermo. lxxix.

Aromea vere ẽ cibus

c et sanguis meus vere ẽ potus Joh. vj.

Sic legimus q̄ vnigenitus dei fili⁹ volēs nos facere ptices sue diuinitatis assumpsit naturā nr̄e humanitatis. Est em̄ deus homo fact⁹ vt homines deos faceret. Et vt hoc melius faceret. s. vt nos totaliter in se mutaret coꝛpus suū in cibū et sanguinē suū i potū nobis tribuit et instituit q̄ in vltima cena ad patrē ꝓ morte ire voluit. Huc aūt de institutionis causa huius sacramenti aliq̄d est dicēdū

J Pro quo notandū q̄ illud venerabile sacm est institutū a xp̄o multis de causis. Primo in medicamentū nr̄e infirmitatis. Ecc̄. xxxviij. Altissim⁹ de terra id ẽ de coꝛpe suo creauit medicinā ⁊ vir prudens nō abhoꝛrebit eā. Jn ipo em̄ sacro abūdat oīs plenitudo gratie et bonitatis. Quis em̄ in oībus sacramentis spiritualiter ab infirmitatibz sanemur. tñ specialius in hoc sacro in quo xp̄s cum diuinitate et humanitate ac gratia ptinet. Nā licet oīa sacra cōferāt gratiā tñ gr̄a sparsa ẽ in alijs sacris ꝙ hic tanq̄ i fonte et oꝛigine inuenit. Jn alijs em̄ sacris ꝓtinetur gratia hic aūt est dñs gratie cū plenitudine oīm suarū gratiaꝝ. Per hoc em̄ istud sacm̄ differt ab alijs sacris. Jdeo ẽ sacm̄ sacramentoꝝ. q̄ ẽ nobilissimuz et dignissimum sacramētuz. Jn hoc em̄ sacro gratiā et gloriā dabit dñs. gratiā in p̄nti et gloriā in futuro. Jo. vj. Qui manducat me ipe viuet ꝓpter me. Ergo si vulneratus es in anima q̄ras medicinā aie sic facere si in coꝛpe vulneratꝰ esses. Amb. Qui vuln⁹ hz medicinā q̄rat. Vulnus qō habem⁹ ẽ q̄ sub peccato sumus. Huius vulneris medicina ẽ venerabile sacm. Scōo xp̄s hoc sacm̄ instituit vt suā charitatē nobis oñderet. Sicut amici q̄n ab inuicē separari debēt tūc ostendunt sibi mutuo maximā charitatem et dāt sibijnuicē munuscula in signū et memoriam charitatis ne vnus obliuiscaꝝ alterius. Sic xp̄s i vltima cena volens recedere ꝓ visibilem p̄sentiaz a suis dilectis amicis. s. aplis et a nobis oībus tunc fundamentū charitatis ostendit. et apparuit in hoc q̄ dedit eis et reliquit nobis nobilissimū et optimum quod habuit. s. seipm vt ostenderet q̄tū eos diligeret quos ab eterno dilexit. Si em̄ aliquid melius et nobili⁹ habuisset vtiq; negare nō potuisset p̄ nimia charitate. Et q̄ nihil maius dilectus dilecto potest ostēdere q̄ semetipm totalit̄ dare et suā p̄sentiaz sibi semp ostendere et exhibere. Licet em̄ magnū fuit et magne charitatis signū q̄ ꝓ nobis homo factus est et in hanc vallem miserie venit et nobis triginta tribus annis fuit in fame et frigoꝛe et post oīa amaram mortem ꝓ nobis sustinuit. in fine tamē tñ dilexit nos q̄ reliquit nobis p̄sentiam suam in sacro. vt gauderemus de eo sicut angeli in celo gaudent de p̄sentia eius. Et sicut vtunt eo sic et nos eo vti debemus in hoc sacro. Sap̄. xvj. Angeloꝝ esca nutristi populū tuū. Tercio instituit vt Aug. ponit vt habeamus quid deo patri offerre debeamus. non sacrificium vitulorum nec sanguinem thauroꝝ. sed coꝛpus christi filij dei quod sacrificium ipse pater acceptat gratanter et letanter. Jnsuper angelis ẽ etiam multum acceptum quando tale sacrificium ꝓ nobis offertur qui presentes sunt quandocunq; offertur. Ambrosius super Luc. Non dubites assistere angelos quando christus assistit in altari. Et illō venerabile sacrificium omni die offertur ideo. quia omni die peccamus quia sacerd os non solum pro se offert. ꝙ etiam pro omnibus q̄ in mūdo sūt vel in purgatorio. Quarto instituit hoc sacramentum vt memoriam passionis sue nobis relinqueret. Apostolus. Quotiēscunq; manducabitis panem hunc et calicem bibetis mortem domini ipse anunciabitis Vnde ipse christus dixit discipulis. Quotiēscūq; feceritis in mei memoriam facietis. ℟ Vnde sciendum q̄ christus tripliciter reliquit nobis memoriam passionis sue. Primo in visu et hoc in imaginibus. Ergo bonum est habere imaginem crucifixi in domibus: quia mens hominis est labilis. vt tamen videndo crucifixum reducat ad memoriam passionem christi. Jn signum huius tunc semper habetur in ecclesijs signum crucifixi. vt cū hō eccle-

UVA. BHSC. LyR_046

LXXIX

siam intret ꝑ visum admoneat ad regratiandū deo de morte sua. Scdo in auditu ꝓdicatōis. ergo i oib⁹ sm̄ōib⁹ aliq̄d tāgēdū ē ō passiōe xp̄i vtho⁹ ꝑ audi tū ꝑmone at̄ ad memoriā passionis xp̄i. Tercio reli qt nobis memoriale sue passionis in gustu hoc ē i sa cramento altaris vt quotiēscūq; hunc panē mandu cem⁹ mortē dñi annūciem⁹ et recolam⁹. Quinto institutū est hoc sacr̄m in pign⁹ nr̄e beatitudis. vbi tunc eū reuelata facie videbim⁹ quē taz sub sacr̄o in spē panis sumim⁹. q̄ in pignus nr̄e salutis xp̄s se no bis in hoc sacr̄o dedit. Sexto instituit iō vt figure adimplerent quib⁹ p̄figuratū fuit illō venerabile sa cramētū. Fuit enī ꝑmo p̄figuratū in oblatōe melchi sedech q̄tū ad substātiā oblatōis. qz panē et vinum obtulit erat enī sacerdos dei. ℒ Scdo p̄figura tū fuit in agno paschali q̄tū ad victimā oblatōis. qa verus agnus. i. xp̄s ꝑ nobis i cruce imolat⁹ ē. Jo. j. Ecce agnus dei. Et assatus in igne passionis et diui ni amoris quo ad nos. qz tot⁹ accensus fuit in amo rem nr̄m. Jn signū hui⁹ accēsionis tūc sudauit quā do ꝑ nobis captiuari voluit. Vñ Lu. xxij. Factus ē sudor eius sic gutte sanguinis decurrentis in terraz. Qñ aliq̄s stat iuxta paruū ignē sudat in facie. z̄ quā do circa magnū sudat in toto corpe. Jgit magnus ignis i xp̄i pectore erat qz toto corpe sudauit. Se cundū signū q̄ xp̄s accensus fuit in passione sua in amorē nr̄m ē qz valde sitiuit. Jo. xix. Sitio. ℳomo valde inflāmatus ꝓsueuit esse multū sitibūd⁹. Ber. Sitio ait nō doleo. O dñe q̄d sitis. fidē nostrā. salu tē nostrā. gaudiū nr̄m. Tercū signū ē q̄ totus i corpe rubuit ex eo q̄ totus sanguine erat plenus. ℳō stans ad paruū ignem rubet in facie. z̄ stans ad ma nū ignem rubet in toto corpe. Magn⁹ feruor in xp̄i corde fuit iō in toto corpe rubuit. Quartū signū ē q̄ vestes in cruce ferre nō potuit z̄ nudus i cruce af fixus fuit ac si ipo facto diceret. Tanto igne charita tis ardeo q̄ vestes aliq̄s ferre nō valeo. Et sic habe mus q̄tuor signa q̄ xp̄s in passione sua totus accen sus fuit i amorē nr̄z. ℳ Tercō illō venerabile sacramentū p̄figuratum est in manna. ℙro quo sciē dum q̄ eucharistia et manna vetus in q̄nq; ꝓueni unt. s. in origine. in sapore. in loco. in miraculo et i de fectu. ℙrimo ꝓueniunt in origine. qz vtrūq; de ce lo. Nam de veteri manna dī Exo. xvj. Ego pluam vobis panes de celo. Sz de nostro dī Jo. xvj. Ego sum panis viuus qui de celo descendi. Scdo ꝓueni unt in sapore. quia manna vetus masticatū ꝑuerte bat ad oēm cibū desideratū a comedente. Vnde dī Sap̄. xvj. Panē de celo dedisti eis omne delectamē tum in se habentē. Sed de pane nostro Alber. ma gnus dicit. Sicut aures diuersoz verba dei audien tium eodem verbo diuersas inueniunt illuminatō nes ꝑ vniuscuiusq; facultate ita fauces diuersoz um hunc cibū gustantium diuersas gratiaz inueniunt refectiones ꝑ vniuscuiusq; necessitate nisi fauces ali ena amaritudine sint infecte. Jnfirmis enī oia ama ra vident sicut dicit phs. Tercio ꝓueniunt in loco. ℳon enī dabat manna nisi in deserto vbi aliud de lectabile et reficiens ad esum nō fuit. Sic etiā nō sen tit dulcedo gratie et sapor eucharistie nisi ab eis qui se in desertū cordis transferunt nec mūdanas accipi unt ꝓsolationes. Berñ. Delicata ē diuina ꝓsolatio. nec dat̄ admittentib⁹ aliena. Vnde quotiens domi nus turbas pauisse legit hoc solū factum dicit in de serto. Quarto ꝓueniunt in miraculis. naturalib⁹ po tentijs vtrobiq; nihil penitus cooperantib⁹. Qz ex virgo peperit nō solū est supra naturā sed etiā ꝓtra na turam. Siml'r q̄ manna pluit de celo in hoc natura nihil penitus habuit virtutis nec iuris. Vñ Crys. Omne q̄d ꝑ miraculū fit sola voluntate dei agit̄ nul la potentia nature coopante. Quinto ꝓueniūt in de fectu. māna enī defecit intrantib⁹ filijs israhel in ter rā ꝓmissionis et de fructib⁹ terre gustantib⁹. Josue viij. Deficit manna postq̄ de fructib⁹ terre comede runt. Sic q̄z diu sum⁹ in defecto huius mūdi vtimur cibo eucharistie sub specie panis et vini z̄ nudā veri tatē gustabim⁹ in ꝟa specie dei q̄ ē vere fruct⁹ terre chanaan. i. transmutate. quia gratiā suā q̄ hic sumi mus sub specie panis velatā demū gustabim⁹ i nu da veritate sine velamine ineternū. ℳ Septi mo xp̄s illō sacr̄m instituit nobis in viaticū vt ꝑ illi us ꝓfectionem illuc venire possimus vbi cū xp̄o eternaliter regnabimus. Vnde ē magnū donum deo qñ quis cū bona ratione decedit ab hac vita. et ecclesiastica sacramenta digne q̄pit quia oēs amici et cognati illius qui sic morit̄ cū ratione et sacramen tis ecclesiasticis nō possunt deo sufficienē regratiari ō isto bono quod deus eis in suo cognato vel amico exhibuit. Contra hoc aliqui incōsolabiliter dolent si ue ploraāt dicentes. O deus male fecisti qz mihi talez vel talem amicū recepisti. qz deus nunq̄ aliq̄d malū fecit nec facere potest qz est summū bonuz a quo nisi bonū t omne bonū ꝓcedit. Ergo stulte fatue t̄ pere culose tales sic ꝓtra deum murmurant dicentes eum male fecisse. cum potius tenent̄ sibi gratiarū actiōes referre de hoc q̄ iste vsum rationis vsq; ad obitum suum habuit. ℳ Sed quer̄t quid de istis sen tiendum est qui in extrema infirmitate perdūt vsuz rationis. Respondet̄ hoc aliquibus contingit in pe nam eo q̄ non sunt digni vt cum ratione mori debe ant. sed more bestiarum mouuntur sine ratione et confessione et sacramentis. Et talibus vt frequenter hoc contingit qui hic nunq̄ deum quesierunt t vsu rationis vsi sunt in malum contra deum et iusticiaz et membra corporis sui exercuerunt ad seruiendum mundo et diabolo. tunc quandoq; in eisdem puni untur cum quibus peccauerunt. Vnde Salo. Per que homo peccat per hec et punietur. Vnde Ber. Jn quo enī membro creator magis offenditur in eo membro peccator grauius torquebitur. Et fit quan doq; non solum in futuro. sed etiam quandoq; in p̄ senti. Vt patet in quibusdā magnis peccatorib⁹ q̄ i agone mordent suas ꝓprias linguas in signū q̄ deū in lingua offenderūt. delectabiliter comedēdo t ma la et scandalosa verba loquendo ꝓtra deū et ꝓximos. Jtē aliqui q̄nq; mordent ꝓprias manus qz deū offe derūt impudice tangendo. vel ꝓximos in rebus nocē do vel ledendo. Jtē quidā dilacerāt faciem suā qz cō tra deū se ornauerūt et faciē depinxerūt t sic de alijs. quorū pena quandoq; hic incipit et alibi nunq̄ fi nietur. Et hoc illis quandoq; contingit qui non ex infirmitate aut ignorantia sed ex certa malicia t scie

UVA. BHSC. IyR_046

ter peccauerũt. ſ. adulterando. blaſphemando ſe ine briando. chorizando et ꝓximis maledicendo et ſic ꝺ alijs. Dñ aug. in quoꝺã ſmone. Percutit hac aiad uerſione peccatoꝝ vt mouens obliuiſcat ſui q̃ dũ vi ueret oblitus ẽ dei. Scꝺo ꝓtingit aliquibus hoc i bonũ vt rõnẽ amittãt in agone ſicut deꝰ qñqz ꝓmit tit euenire hoc bonis hoibus q̃ ſunt nimis timoroſi et puſillanimes ne inextremis deſperent et a demõi bus decipiant. qz tunc maxime tẽptationes occurrũt homi. Ergo qñqz accidit q̃ boni hoies q̃ ſunt in gr̃a conſtituti ꝓdunt vſum rõnis poſtq̃ confeſſi ſunt et ſacrã cõionẽ receperũt et hoc eis nõ nocebit. Dñ q̃s in gratia ẽ et incidit ſic in inſaniã tũc nõ poteſt ꝓdere regnũ dei nec etiã põt peccare ſine vſu rõnis. qz q̃lis fuit qñ incidit in inſaniã ſic manebit. Et ſi ſic in tali ſtatu moriat tunc iudicabit a dño ſicut fuit qñ incidit in amentiã. Ergo ſi q̃s in pctõ mortali incidit i amẽ tiã et poſtea in tali ſtatu moriat ſine vſu rõnis etnaliter damnabit. Sz ſi fuit in gr̃a qñ incidit in veſaniã et ſic moriat tunc ſaluabit. Ergo nõ debem⁹ ex hoc iu dicare vel ꝓdẽnare alios. qz iudicia dei abiſſus mul ta. Itẽ cõtingit qñqz ꝑmiſſione diuina q̃ aliq̃ boni hoies tã grauẽ et amarã mortẽ ſuſtinent. et hoc dat eis deus qñqz miſericorditer ꝓ purgatorio. Dñ legit q̃ quidã petiuit in agone angelos qui ad eũ miſſi fu erãt vt tardarẽt vt hic melius puniret et purgaret ꝓ peccatis ſuis. ℞ Dñ nota q̃ iſtud ſacr̃m eu chariſtie ſumme eſt a nob honorandũ et deuote ad orandũ qñ eleuat in miſſa. vel qñ portat in via. Exẽ plum inde habem⁹. Fuit nãqz quidam plebanus in thuringia q̃ tulit ad collũ ſuũ in pixide i honeſto ſac culo corpus dñi extra villã ad cõicandũ quendã in firmũ. Tunc quedã meretrix ſtans nõ longe a via i ſuo ꝓſtibulo vidit et cepit cogitare penes ſe q̃ ſi fi des xp̃iana eſſet vera tũc iſte eẽt ſaluator mũdi quez ſacerdos in pixide portaret et quõ ipa in conſpectu eius auſa eſſet tanta mala ꝓpetrare. qui tã tot et tan ta incomoda ſuſtinuiſſet ꝓ redemptione mũdi. Et ipa ꝓpuncta in ſeipa relicto ꝓſtibulo cucurrit p lutũ ꝓfundũ veloci curſu ad ſacerdotẽ inquinato luto vſqz ad medietatem cruris dicens. State dñe ſacer dos et ſic ſtetit ſacerdos. Et ipa ꝓſternens ſe in lu to ante corpus xp̃i ait. Dñe ieſu xp̃e ſi tu es ille qui ꝓ noſtra redemptione natus fuiſti de ỽgine. paſſus et ſepultus. aſcendens ad celos ſedens ad dexteram patris iudicaturus viuos et mortuos. et ſi te talem iſte ſacerdos portat in pixide rogo te p tuã ineffabi lem miſericordiã ignoſce mihi peccata mea Et reſpõ dit ieſus de pixide in lingua latina. Et ego ignoſco tibi peccata tua. Et illa audiens vocẽ de pixide i la tino ait. Dñe non intelligo latinum rogo te loquere theutonice. et ſtatim dñs locutus eſt de pixide theu tonice. Et ego recipiã te in gratiã meã. Hoc audiẽs meretrix ait. Et tu dñe me ſuſcipis in gratiã tuã que peccaui in carne mea luxurioſe omni modo peccan di q̃ excogitari põt. Gratias tibi ago bone dñe ieſu. Et ſic converſa ſtatim emendauit vitam reſtituta gr̃a ſaluatoris. O q̃ bonũ habemus dñm. bonum ẽ ei fuire toto corde. tota anima. tota fortitudie. q̃ ſubi to ſaluos facit ſperantes in ſe.

In eodem feſto Sermo. lxxx.

De bis q̃ manducant corpus dñi ſpiritualiter

ui manducat hunc pa

q nem viuet in eternũ Jo. vi. Loquẽdo ꝺ manducatione hui⁹ venerabilis ſacr̃i ſci endũ eſt ꝓmo q̃ hoc ſacramentũ tripliciter ſumit. Primo ſpiritualiter tantũ vt qui accipiunt rem ſac̃. menti. i. gratiã et non ſacramentũ. Augu. Crede et manducaſti. Q Sed queritur qui ſic hoc ſacr̃m ſpiritualiter accipiant. Rñdet q̃ ſunt quatuor gene ra hominũ. Primi qui in infirmitate ſunt conſtituti ſic q̃ non retinent cibũ et tñ ex corde deſiderant hoc ſacr̃m. ꝛ ꝓpter infirmitatẽ et vomitũ ñ p̃ſumũt illũ ſumere et iſti manducant ſpualiter et gratiã ſacr̃i ac cipiunt ꝓpter deſideriũ quod habent ad ſacr̃m. Et tales etiã nullo modo debent ſumere hoc ſacramen tum. quia ſuffi.cit eis iſta ſpiritualis mãducatio. De quo legit exemplũ q̃ quidã habens magnã deuoti onem ad ſacr̃m altaris omni die ſi aliquo modo po tuit integram miſſam audiuit. Et cũ mori deberet ꝛ ꝓpter vomitũ cõicare non poſſet et de hoc multum doleret petijt ſibi latus ſuũ lauare. et in panno mun diſſimo corp⁹ xp̃i ſuꝑponi. Quo facto pann⁹ pau latim corpe xp̃i ceſſit. Et mox vt corpus xp̃i nudam cutem iſtius hois tetigit vſqz ad cor cunctis videnti bus penetrauit. Secundi qui ſpũaliter mãducãt ſunt illi qui ꝑparauerunt ſe ad hoc ſacr̃m fm ſuum poſſe et ſacerdos denegat eis etiã cũ ipi bũiliter pe tunt et deſiderant hoc ſacr̃m. et ſic ex obedientia ſa cerdotis abſtinent a ſacramentali ꝓceptione iſti⁹ ſa cramenti. Iſti etiam vt puto ſpũaliter ſumunt. Er go patienter ferre debent tales hoc ſi ſacramentũ eis denegat. Tercij qui ſpiritualiter manducant ſũt qui in agone conſtituti libenter vellent ꝓfiteri et cõi care et ſacerdotẽ habere nõ poſſunt. Et ſi tales ſic in tali intentione et ꝓpoſito decedũt vere ſpũaliter cõi cauerunt ꝓpter ꝓtritionem quã habent de peccatis cor. et ꝓpter deſideriũ qõ ad ſacramentum habent

Quarti ſunt qui ex puro corde deo ſeruiunt. et cũ magno deſiderio hoc ſacramentum appetunt. attamen et humilitate et reuerentia ſacramenti non au dent ad hoc ſacr̃m accedere. et ſic omni die quilibet homo qui habet magnũ affectũ ꝛ deuotionẽ ad hoc ſacramentũ poteſt ſic ſpũaliter cõicare. Et tales quã doqz qui ſic cũ magno deſiderio et deuotione audi diunt miſſam maiorẽ gratiã interdũ poſſunt conſeq̃ ipe ſacerdos celebrans ipſam miſſam. qz ſacerdo tes nõ ſunt ſemp bñ diſpoſiti. ꝛ qñqz diſtracti et in deuoti. Scꝺo ſumit hoc ſacramẽtũ ſacramentali ter tñ. vt cõicans in peccato mortali. Sic iudas cõi cauit. Et q̃uis tales peccatores ſumant vez ſacrãm tum nõ tñ fructũ ſacr̃i ꝓcipiũt. immo magnũ ꝓculũ incurrũt. qz tales efficiunt homicide xp̃i. j. Cor. xj. Quicũqz man. pa. hunc et bi. ca. dñi indi. re. e. cor. et ſang. dñi. Amb. Qui indigne xp̃m ſumit idem ẽ ac ſi ipſum interficiat. Tercio modo ſumit hoc ſac̃. mentũ ſacramẽtaliter et ſpiritualiter ſimul vt ſunt il li qui in gratia accedunt et digne cõicãt et bi vitã eẽ nã ſibi manducant. Dñ xp̃s dicit in verbis p̃miſſis Qui mãducat hunc panẽ ſupple digne viuet ineter nũ. ℟ Scꝺo ſciendũ q̃ pene oĩa miracula que

UVA. BHSC. IyR_046

LXXX

xp̃s facit in mũdo corpaliter. illa corpus xp̃i facit in homine digne sumente spũaliter. Prim ũ ē q xp̃s in mũdo de virgine nat⁹ ē. Eucharistia aũt sumpta digne facit nos ex deo nasci spũaliter. iob.j. Quotq̃t aũt receperũt eũ dedit eis potestatem filios dei fieri bis qui credũt in nomie eius. Qui nõ ex sang. neq; ex vo.car. neq; ex vo.vi. ℔ ex deo nati sunt.j.iohã.ij. Scitote q; ois qui facit iusticiã ex deo natus est. Vñ Ozige. Sicut splẽdor nascit a sole sic iustus p singula bona opa nascit ex deo. Mã natiuitas spũalis felicior ẽ natiuitate xp̃i corpali. q; in natiuitate xp̃i corpus nascentis sepabatur a corpe genitricis. ℔ in natiuitate nra spũali manem⁹ in deo z deus in nobis. Hũc effectum exercet eucharistia. iob. vj. Qui manducat meã carnẽ in me manet z ego in eo. Scõm ē q xp̃s nascens matri sue cõseruauit v̈ginitatem. Sic eucharistia cõseruat z pfirmat in nobis integritatem cuiuslibet v̈tutis quam inuenit. ps. Panis cor hois confirmat. Terciũ q; in natiuitate xp̃i claritas dei circũfulsit pastores. sic lumen gr̃e circũfulget omnes vires aie rõnalis. vt fiat rõnalis acutior vt sciat reprobare malũ z eligere bonũ. concupiscibilis feruẽtior ad bonũ desiderandũ. irascibilis districtior z fortior ad malũ detestandũ. Sic ionathas cuz comedisset fauũ mellis illuminati sunt oculi ei⁹. j. Re. xiiij. z Lu. xxiiij. discipuli cognouerũt dñm in fractione panis. Quartũ angeli excitabant ad cantandũ glozã z gr̃arumactiones. Quilibet hõ ad prandium inuitatus post mensam gratias agens hospitem laudat. Vñ nimis rusticosus esset qui post tãti sacramẽti epulas cum laudibus nõ referret gratias p̃s. Edent paupes et saturabũtur z laudabũt dñm. Item. Benedic aia mea dñm. Quintũ sicut i natiuitate xp̃i stella adduxit tres magos tria mũera ei offerentes. sic eucharistia lumen gratie adducit. scilicet mũdiciã cordis. sapientiã oris. industriã opatõis Vnde qui habet mũditiã cordis offert auz charitatis. ps. Diligam te dñe for. mea. Qui habet sapiẽtiã oris offert thus deuotionis. ps. Dirigat dñe oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Qui habet industriã opationis offert castigationẽ carnis. j. Coz. ix. Castigo corpus meũ. Sextũ sicut in nuptijs vinũ ex aqua fecit. sic intercessione beate marie etiã nobis lacrimas contritionis cõuertit in vinũ consolationis. ps. Scõm multitudinem dolor meorum zc.

Septimũ est sicut in mari sedauit ventos. sic digne sumenti eucharistia sedat tentationes. Quatuor principales venti sunt supbia. auaricia. gula. z luxuria. Si enĩ cõsideras q; immẽsus deus vniuit se humili humanitati. z dignat sub modica forma panis latere. pudebit te p superbiã dilatari. Si consideras eius largitatẽ. q; nobis seipm totum donauit. pudebit te peccati pcitatis z auaricie. Si consideras q; de mũdissima virgine natus est. z de pane mũdissimo fit corpus xp̃i. tũc immũdicia luxurie erit abominabilis tibi. Si cõsideras q; seipm tibi dedit in cibũ vite eterne. pudebit te sup cibũ corpales effundi intpate. Sicut pudor esset homi post epulas regis statim comedere cũ rusticis vel porcis. Octauũ est sicut intrans domũ zachei sibi cõtulit gr̃am satisfaciẽdi z restituendi. Lu. xix. sic eucharistia penitenti dat gratiam satisfaciendi pro pctis. z pficiendi de virtute i virtutez. ij. Reg. vj. Bñdixit dñs obededon z oẽm domũ eius ꝓpter archã domini in qua erat manna.

Nonum sicut xp̃s eiecit demones ab obsessis. sic hoc sacramentũ ē contra tentatões hostiũ aie munimentũ. Sicut enĩ castrũ munit triplr̃. s. abundantia victualiũ. copia armoz. milituz constantia. sic etiam hoc sacramentũ dat anime triplex munimẽtuz. Dat enĩ victus abundantiã. Hoc optauit dauid dicẽs. Fiat pax in virtute tua z abundantia in turribz tuis Dat etiã z administrat copiã armoz spũaliũ. i. v̈tutũ. Munit etiã animã custodia celestiũ militũ. Vbi cũqz enĩ fuerit corpus xp̃i illuc cõgregabũtur z aquile. id ē virtutes angelice. Talem enĩ regem in quẽ desiderant ãgeli ꝓspicere celestes milites solũ nõ relin quũt. Crisо. sup Job. Vbicũqz viderint sanguinez dominicũ. fugiũt quidẽ demones cõcurrũt aũt ãgeli. ¶ Vltimo queriẽ quõ xp̃us sit in hoc sacramento: Rñdeẽ fm. s. Tho. in. iij. di. x. q; idẽ xp̃us qui de virgine natus. z p nobis passus ē in hoc sacramento ꝓtinetur. Item sciendũ q; totũ corpus dominicũ qõpendebat in cruce adeo magnum vt fuit cũ oñibus mẽbris suis z quãtitatũ dimensionibus scz longitudine. latitudine. z ꝓfunditate in tam pua specie hostie includi z veraciter exist̃it q; corp⁹ xp̃i est ibi glorificatũ. z per cõsequẽs non occupat ibi locum. vt patet de corporib⁹ glorificatis. z ꝑcipue de corte eoz subtilitatis. Sed diceres quõ xp̃s tam magnus sicut in cruce pepẽdit potest esse sub tam pua specie panis: Rñdetur q; deo oñia sunt possibilia. Exemplũ possumus recipe in naturalib⁹. sicut i pupilla oculi vel in speculo vbi videmus q; vn⁹ mõs totus vel tota turris q̃tũcunqz magna in puo speculo vel oculo fm figurã eius se recolligit z figurat. z tñ oculus est quasi punctus respectu talis rei. Si boc facit natura. nonne creator nature plus potest?

¶ Item sciendũz q; idem xp̃us qui est sub specie panis in hostia etiã est sub specie vini in calice. et in hoc aliqui simplices errãt qui ex quadaz simplicitate adorant calicẽ in eleuatione misse tanq̃ ibi sit sepulcrũ xp̃i z nõ sacramentuz in calice dicẽtes in vulgari. zvilkũme du beliges grab da yn got selber gelegen hat. Cum tñ fm. s. Tho. sup. iij. dist. x. vbi dicit q; licet ex virtute sacramenti sub specie panis sit tantũ corpus. z sub specie vini tantũ sanguis. tamẽ ꝓpter naturalẽ cõcomitantiã sub vtraqz specie. s. panis z vini est totus xp̃s. s. fm corpus. animã z deitatem. Et ergo sic adorãdus ē xp̃s sub spẽ vini in calice sicut adorat sub specie panis. q; vt dictum est sub vtraqz specie est totus xp̃s sicut natus est de virgine z sicut pependit in cruce. z sicut sedet ad dexterã dei pr̃is. z inde venturus ē iudicare viuos z mortuos. Quia q̃cito ꝓfert sacerdos v̈ba sup hostiã tunc panis trãssubstantiat in corp⁹ xp̃i. z tũc ibi desinit esse panis. Ergo ibi nõ ē panis ℔ solũmõ species panis. Vbi ē aduertendum q; simplices nõ debẽt adorare hostiã cũ sacerdos eam recipit ad manus ante eleuationẽ donec illa q̃nqz verba cõsecratõnis sunt plene ab eo prolata. q; qñ recipit hostiã ad manus tũc adhuc ē panis. z prolato ꝑmo v̈bo adhuc ē panis. silr̃ platis secũdo. tercio. quarto. adhuc ē panis. Sz̃ prolato q̃nto v̈bo in instanti nõ ẽt ibi amplius panis ℔ vez corpus xp̃i. Tunc primo debet adorari. Et boc

UVA. BHSC. IyR_046

idem est dicendū de verbis q̄ dicūtur super cōsecratione calicis q̄ illis prolatis āmodo ibi nō ē vinuz ꝫ ver⁹ sanguis xp̄i cuz corpe anima ⁊ deitate sicut sub specie panis. ℣ Q̄z aūt xp̄i passionē ⁊ illud venerabile sacramētū sit vtile ⁊ laudabile venerari ptz p tale exemplū. Legit in dyalogo Cesarij q̄ miles q̄dam apud impatorem a multis accusatus est q̄ terram eius spoliādo deuastaret. Qui tandē captus fm p̄ceptum impatoris patibulo est suspensus. Postea sez die tercio miles alius p̄teriens cum seruo cuz vidisset illū pendentem cōdoluit pulcritudini eius eo q̄ vir pulcer fuit ⁊ nobilis. Accesserunt itaq̄ ꝓpius vt depositū sepelirent eo q̄ eiusdē militis eēt cognatus. Ad quos iste de patibulo damauit. Deponite me adhuc enī viuo. Illis estimantibus q̄ fantasma esset ille pendens in patibulo subiūxit. Nolite timere. ego enī de gratia ihu xp̄i ⁊ adiutorio v̄ginis marie adhuc viuo. Qui depositus ⁊ ad ciuitatē ductus factus ē magnus cōcursus populi ad videndū tam grande miraculū. ⁊ miles iste iussit vocare sacerdotem cū sacramento. ⁊ cū magna cōtritione ⁊ deuotōne ⁊ lacrims cōfessus ē. et sacerdos petiuit ab eo vt fateretur ad honorē dei ⁊ edificationez populi p q̄d illam gr̄am a deo meruisset q̄ per triduz viuus in patibulo sic pependisset. ⁊ ait. Paruū obsequiū deo ego peccator impendi ꝓpter quod misertus est mei deus. Nam singulis diebꝫ pre omnibus negotijs ⁊ anteq̄ quicq̄ comederē cōsueui dicere q̄nq̄z p̄ nr̄ ⁊ q̄nq̄z aue maria. Tria p̄ nr̄ ad honorem passionis xp̄i et quinq̄z vulnez cum totidē venijs et aue maria. quartū obtuli deo et angelo cui cōmissus fuī. ⁊ quintū cum venia obtuli corpori xp̄i q̄ō singulis diebus per vniuersum mūdū cōficit quatinus in fine vite mee tanto merer viatico cōmunicari. Quod et dūs noster ex sua misericordia mihi prestitit. ⁊ mori non possum nec debeo anteq̄ illud venerabile sacramentū percipiā. Rogo vos ꝓpter deū vt cōicetis me. et sic cōmunicatus mox migrauit ad dominū. et in cimiterio sepultus est.

In dominica prima post festum trinitatis.

De septem generibus pauperū. Ser. lxxxj.

rat quidam médicus

e nomine lazarus. qui iacebat ad ianuā diuitis. vlceribus plenus. cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis. Luc. xvj.

Sciendū q̄ in presenti euangelio fit mentio de diuite epulone. et de lazaro paupe. et ostēditur in euangelio presenti q̄ status diuitis in ista vita fuit valde gloriosus. q⁹ fuit in magnis diuitijs. delitijs. et honoribus. Status aūt pauperis fuit statui diuitis oīno contrarius. Ille enī fuit in vbertate diuitiarum. hic in extrema pauptate. Ille purpura ⁊ bysso amictus. iste vlceribus circūdatus. Ille abundabat i delitijs. iste aūt cupiebat saturari de micis que cadebāt de mensa diuitis. et nemo illi dabat. Posito autē statu vtriusq̄z in vita. ponit̄ et stat⁹ vtriusq̄z post mortem. Vterq̄z quidē mortuus est et raptus sed differenter. ℣ Dines quidē mortuus ē triplici morte. s. morte culpe dū esset in mūdo. et hoc per peccatū mortale quo separatur deus ab anima. ezechiel. xviij. Anima q̄ peccauerit ipa morietur. Item morte nature qua separatur anima a corpore ꝓpio. et illa mors ē cōmunis oībus tam bonis q̄z malis. q⁹ fm apostolū. Constitutū est omnibꝫ hominibus semel mori. Item mortuus est morte gehenne qua separatur aīa a dei visione et sanctoꝝ consortio. Lazarus aūt mortuus est vnica morte. s. nature. Fuit enī viuus in mundo per gr̄am. et modo viuit cora deo per gloriā. Vterq̄z etiam fuit de mūdo raptus ꝫ differenter. Lazarus in sinum abrae ab angelis est deportatus. Illa autez ductio ab angelis est facta in tutamentū custodie. psal. Angelis suis mandauit de te vt custodiāt te in oībus vijs tuis. Item in signuz reuerentie. sicut ep̄i in manibus portant̄ cum introniſant̄. vū p̄s. In manibus porta. ⁊c. Item in signū leticie. Crisō. Sufficiebat ad portandū paupez vnus angelus. ꝫ ideo plures veniūt vt chorꝫ leticie faciāt. Dines aūt tanq̄ diaboli prochianus ad cimiteriū infernale a demonibus est deductus et ibi sepultus. Tali sepultura sepelit̄ vsurarij et impij. De qua sepultura dicitur Iere. xxij. Sepultura asini sepelie. Sepultura. s. asini talis ē q̄ excoriatur et pellis a dño possidetur carnes a canibus lacerantur. Sic q̄ aliquis diues mor. heredes possidēt terrenā substantiam. vmes carnes suas lacerant. supplicia infernalia torquent aīam suā. Vñ euangelium p̄ns dicit. q⁹ diues ē in tormentis. et paup. lazarus in loco quietis. Item notandū q⁹ xp̄s loquens de diuitibꝫ dicit in euāgel. vt hī Lu. vj. Ve vobis diuitibꝫ qui habetis hic cōsolationem vram. Et loquens de pauperibus dicit Matb. v. Beati paupes spū q̄m ipoꝝ ē reg. celoꝝ.

Quer. an oēs diuites sint maledicti. et sili⁹ an oēs paupes sint beati? Ad q̄ rñdetur q⁹ nō oēs diuites sunt maledicti nec oēs dānant̄. nec etiaz oēs paupes sunt beati. nec oēs saluant̄. Vñ restat nunc vidē q̄ pauperes. et qui diuites saluent̄ et q̄ damnē tur. ℣ Q̄tum ad hoc sciendū ē q⁹ septem sunt genera pauperum quoꝝ q̄tuor genera damnātur ⁊ tria saluant̄. Similiter etiā sunt septē genera diuitū. quoꝝ q̄tuor dānantur ⁊ tria saluant̄. et de illis dicetur in seq̄nti sermone. Primū genus pauperū qui damnātur. et qui hic ⁊ in futuro paupes sunt est illoꝝ q̄ murmurant et blasphemāt cōtra deū ex impatientia et sua pauptate dicentes. Quare ego tā pauper sum. de⁹ ē oblitus mei. tam parcus ē mihi q̄si a iudeis accōmodare deberet cū q̄bus mihi subuenire posset. et isti valde iniq̄ et stulte dicūt. et faciunt q⁹ sic cōtra deū murmurant. A Q̄d ꝓbatur vñ cuiq̄z tali mō. Quid enī tibi teneꝫ deus aut q̄d habz de te. pl⁹ enī tibi dedit de⁹ q̄ dignus es vl' vnq̄ meruisti. ⁊ hoc gratis fecit. Mā ex nihilo creauit te. p̄s. Ipe fecit nos et nō ipi nos. Item redemit te ꝓpio sanguine suo. Aplus. empti estis p̄cio magno. Tercio corpus cū membris tibi ꝓcessit. s. oculos ad videndū. manus ad palpandū. pedes ad ambulandū. aures ad audiendū. os ad loquendū. ⁊ sic de alijs. Si enī careres visu vel auditu ⁊c. tunc cognosceres q̄ magnū bonū ē visus vel auditus. et sic de alijs. tūc libēter velles oīb⁹ diebꝫ vite tue regratiari deo vt tibi illuminaret oculos tuos ad videndū si iam cec⁹ eēs. et de⁹ iam cōcessit tibi oia ista gratis sine tuis meritis. insup tibi tribuit vestimentū. nutrimentū domū ad inhabitandū. agros ⁊ vineas. oues et boues. ſ.

UVA. BHSC. IyR_046

Corinth.iiij.Quid habes qđ nō accepisti.Et de oi-
bus donis istis nūq̄ regratiatus es ei. nec vnq̄ ve-
raciter recognouisti te talia accepisse a deo gratis ⁊ si
ne oibus tuis meritis.Aug.de ci.dei.Quisq̄s bñfi-
cia dei non videt cecus est.nec laudat ingratus est.
Quisq̄s in laudando reluctat insanus ē.O q̄ multi
spūaliter ceci sunt q̄ beneficia dei nō cognoscūt. ⁊ in
grati sunt qui eū non laudant.⁊ qđ peius est insani
sunt q̄ deū cū suis donis impugnāt vtendo eis con-
tra bonorē dei ⁊ salutem ꝓpriam. Sicut illi qui abu
tūtur donis tam corpalibꝫ q̄ tpalibꝫ sicut oculis ad
illicitū visum.ore ad ꝓferendū vana ⁊ praua verba
auribus ad audiendū mala ⁊ detractoria v̄ba. pedi
bus ad saltandū ⁊ choriſandū.manibus ad illicitos
tactus.⁊ sic de alijs.Etiam donis tpalibus.ſ.vestibꝫ
ad superbiā cibo ad gulaz.potu ad ebrietatē.⁊ sic de
alijs. Et qñcunq̄ sic aliquis abutit aliquo dono dei
tūc deus ſm verā iusticiā deberet hoiem priuare il-
lo dono.ſ.visu.auditu.vel gressu ⁊c.et hoc ꝓpter in-
gratitudinem. Vñ ber.super Cañ.Ingratitudo ini
mica est anime.exinanitio meritoꝝ.virtutū dispersio.
beneficioꝝ pditō.Et talis hō sic ingratus indignus
ē a deo plura dona accipe. Vñ bern. Non est dign?
dandis q̄ non agit gr̄as de datis. Hoc enī potest hō
in seipso cognoscere. Si enī alicui quater bñ fecisses
et semp ingratus esset tibi. tu forte cessares a benefi-
cijs sibi impendēdis. Quid tūc dices de deo.q̄ centi
es ⁊ millesies tibi benefecit.⁊ ei semp ingratus fuisti
ergo salubre documentū ē vt quicūq̄ vult aliquid a
deo accipe q̄ ante regratietur sibi de acceptis. et erit
tūc dignus plus a deo accipere.Crisſ.super Math.
Gr̄arumactio ē imitatio ad plus dandū. Scōm
genus pauperū q̄ damnātur sunt illi qui in paupta
te viuūt et parua bona iniuste lucrātur.sicut qui fu-
rant gramina.fructus.ligna.segetes.⁊ sic de alijs.q̄
ſm.b.Tho.in talibꝫ minimis si habet quis animuz
furandi vel inferendi nocumentū proximo erit pec-
catum mortale. Item qui emūt vel vendunt et deci
piunt primos mentiēdo vel iurando.etiā in paruis
rebus grauiter peccāt. Vel etiā si nō iniuste lucrant
tamē cuz peccato lucrātur.sicut qui in diebꝫ festiuis
mercantias exercēt etiā in paruis rebꝫ.⁊ abstrahunt
se a missa ⁊ a dei seruitio. Item meretrices q̄ seipsas
totiens diabolo vendūt quotiens actum luxurie cō
mittunt.⁊ tamē cū hoc pauperes sunt. Item labora
tores mechanici qui opa sua fraudulenter faciunt.⁊
sic proximos decipiunt sicut fabri.sutores. pistores.
pannicide.sartores.⁊ sic de alijs. ℣ Tercū ge
nus pauper sunt illi paupes qui superbi sunt ⁊ di-
uitibus inuident de donis a deo sibi collatis.⁊ tales
pauperes supbi nō sunt pauperes xp̄i ſz diaboli. vñ
Cassio.super ps.vij.Si paup supbiat nō ē dei paup
⁊ si locuples humilitatē diligat non est seculi dives.
Talū voluntates inspicīde sunt nō nomina. Pau
per enī superbus ē multū reprehensibilis.q̄ nō habet
occasionē superbiendi sicut dives.Ergo sicut dives
qui est humilis multū est laudabilis.sic paup supbꝫ
multū est vituperādus.et talis habet dānū duplex.
quia hic habet paupertatē.et in futuro eternā dāna
tionē. Item illi pauperes qui diuitibꝫ inuidēt nō fa-
uentes eis que deus eis cōcessit periculose stant. quia
non debemus alicui inuidere ſz nos mutuo diligere
sicut mēbra vnius corporis.ſ̄ sicut quodlibet mēbꝝ
alij nō inuidet ſz ex corde ei cōgaudet ⁊ cōdolet. Nō
enī pes qui in luto vl' puluere ambulat inuidet ocu
lo quē nūq̄ tangit puluis ⁊ multo eo pulcrior ē.im-
mo potius vellet ip̄m adhuc esse multo pulcriorem
Item nō inuidet pes cordi q̄ est sapientius. Itē nō
cerebro.q̄ custoditum ē melius et locatū altius. Itē
nō ori q̄ illi datur vinū cū sibi aqua datur. ⁊ hmōi.
Sic nullo mō debet q̄s alteri inuidere pro bono qđ
deus cōtulit ei.vel q̄ ditior vel nobilior vel altior vl'
acceptior ē ⁊ hmōi. Vñs enī ordinauit membra cor-
poris ecclesie vt voluit nec nos ossies possum? vnū
officiū habere.j.Cor.xij.Omnia mēbra non eūdez
actum habent. Ideo dilige ꝓximū tuū sicut teip̄m.
⁊ quiesce ab inuidia. Multo facilius mare totuz in
dulcedinē verteres mellis.de celo infernū faceres.ō
aqua ignē.q̄z fontem largitatis diuine cum inuidia
tua exiccares.Quiesce ergo ab inuidia tua quia frus
stra laboras ⁊ animā tuā perdis .q̄ inuidia tua tibi
nihil proficit. nisi q̄ teip̄m tribulas et bona que fa-
cis mortificas.j.Jo.iij. Qui nō diligit fratrez suum
manet in morte.et ideo potius ꝓximo congaude vt
membrū membro.et ei bonū cupias alioquin nō es
membr corpis xp̄i.Quia vt dicit Apostolus.Cum
gloriat vnū membrū cōgaudent omnia mēbra. Sz
es membrū diaboli quē inuidendo imitaris. Vnde
scriptum ē.Inuidia diaboli mors introiuit in orbez
terraz.Imitant aūt illū qui sunt ex parte ei?. Sci
endū q̄ multis expedit q̄ hic sint pauperes.ergo fac
de necessitate virtutem et sustine paupertatem tuaz
patienter et gaude de bono et gloria ꝓximi.quia cuz
gloriat vnū membr congaudent omnia mēbra.q̄ ⁊
si tu similiter ita feceris multum glorie per hoc mere
ris.Quia nūq̄ alicui hoim tantū comodū et gl̄iam
de aliq̄ hic habuit.nullus vnq̄z p̄ vel mat de filio.
nullus de fratre vl'amico.sicut tu in celo habebis de
quolibet ꝓximo salnādo.Anſ.Vnusq̄sq̄z in tantuz
gaudet de alterius bono q̄tū de suo ꝓprio. Quar
tū genus pauper qui dānant sunt illi q̄ cuz vident
alios diuites exercere vsuras vel ludere vel supbiaz
in vestibꝫ exercere. vel crapulose vel gulose viuere.
ip̄i etiā sic vellent libenter viuere si pecuniaz ad hoc
possent habere. Et qui sic optāt hr̄e diuitias peccāt
mortaliter.q̄ ad malū finē desiderant effici diuites.
Item q̄ optant diuites fieri etiā cuz male acq̄sitis.⁊
sic cōcupiscunt rem ꝓximi ꝑ nonū p̄ceptum dei vbi
dr̄. Nō concupisces rem ꝓximi tui peccāt mortaliť.
Vel etiā qui dimittūt furtū vel rapinā ꝓpter suspē-
ditū.vel ꝓpter honorē seruandū. ſz tñ voluntatē hñt
q̄ libēter vellēt bona ꝓximi furari vel rape. et illi p
pter illā malā voluntatē dānant si sic moriūtur. Isti
oēs iam enūerati sunt infelices ⁊ pauprimi homies
hic ⁊ in futuro. Quintū gen? paupez q̄.ſ.saluan-
tur sunt illi qui elemosinā receperūt.⁊ pauptatem suā
patienter sufferūt.et libenter etiā essent ditiores si dei
voluntas esset. Sed cōtra volūtatez dei et iusticiam
nollent habere quascūq̄z diuitias ſz potius vellent
sustinere pauptatem Lazari q̄ micas panis hr̄e nō
potuit.q̄ q̄cūq̄z ꝑ deū acq̄rere vel etiā affectare.aug.
Non tibi displiceat pauptas tua.nihil ea ditius po
test inueniri. Vis scire q̄z locuples egestas sit. celuz
semp pauptas emit.et tales fideliter tenēt orare pro

UVA. BHSC. IyR_046

illis a quibus elemosinā recipiūt. ⁊ qui pro eis laborant. ⁊ eis de suis laboribꝫ subueniūt. Ergo illi pauperes q̄ sic elemosinā recipiūt ⁊ per se laborare non pñt multū ⁊ frequenter debēt orare. qz nō solum tenentur orare p̄ seipis ꝫ etiam p̄ alijs siue viuis siue mortuis a quibꝫ elemosinā receperūt. Vñ legit̄ q̄ dam recepit vestē a quodā pegrino. ⁊ postmodum nō orauit p̄ aia eius ꝫ oblit⁹ fuit orare p̄ eo. et postmodum grauiter punitus ⁊ afflictus fuit. qz pro illa aia nō orauit. Sextū genus pauperū qui saluant̄ sunt illi qui se nutriūt de suis fidelibus laboribꝫ. et illi paupes dicti sunt beati. Vñ ps. Labores manuuz tuar qz man. beatus es ⁊ bene tibi erit. Quicūqz ei in suis laboribꝫ rectam intentionem habēt ⁊ sunt sine peccato mortali semp merent̄ cū oībus suis laboribus. Aplus. Scimus qñ diligētibꝫ deū oīa coop. in bo. Sed. d. qualis debet esse intentio laborantiuz vt mereri possint vitā eternam. hoc q̄re ante ser. lv.

¶ Septimū genus paupex̄ ē qui nō solū saluant̄ ꝫ magnā gloriā habebūt in celo. ⁊ sunt illi qui libent̄ ⁊ voluntarij sunt paupes. ⁊ intantū diligūt paupta tem vt etiam si sine peccato diuitias habere possent tñ p̄pter deū carere volūt immo intantum diligunt pauptātē q̄ diuitias iam habitas p̄pter deum resignāt sicut apli fecerūt vt hī math. xix. ecce nos reliq̄ mus oīa ⁊ secuti sumus te. ⁊ q̄qz etiā aliqui volebant eis dare tpalia ꝫ recipere nolebant. Ideo mīn⁹ volebant habere in terris vt eo plus habituri essent in celis. Similiter ⁊ iam nostris tempibꝫ religiosi sic faciūt q̄ oīa p̄pter deū resignāt. ⁊ tales tñ p̄pter deum pñt relinq̄re sicut alij tpalia possidētes pñt desiderare. s. ciuitates. dominiū. vel regnū vel etiā totuz mundū pñt relinq̄re. Vnō Hiero. sup math. Apli q̄ztum ad diuitias nihil vel modicū. ꝫ q̄ztum ad voluntatē totū mūdū reliquerūt. Vñ Gre. in omel. Asequentibꝫ ergo tanta dimissa sunt quāta a nō seq̄ntibus cōcupisci potuerūt. Nō ē qz fm gre. Lor nr̄m ⁊ nō substātiā pensat deus. ⁊ ista tria vltima genera sunt genera paupex̄ q̄ saluātur. Exemplū i vita Johannis elemosinarij legit̄ de quodā telonario diuite et immisericorde. Semel em̄ paupibus in hyeme sedentibus ad solē ⁊ se calefaciētibꝫ ceperunt singuli domos elemosinariox̄ collaudare et p̄ eis orare. Similiter ⁊ domos elemosinas nō facientiū vituparе. Inter quas etiā venit in medio eax̄ domus illius telonarij. ⁊ ceperūt singuli interrogare inter se. ⁊ nullus inuentus ē qui vnq̄z cepisset de illa domo elemosinas. Dixit vnus eis. Quid dabitis mihi ⁊ ego accipiam hodie ex ea elemosinā. ⁊ alij fecerūt eum illo pactū. Ille paup veniens stat foris portā expectans q̄n telonarius iste ad domū reuerteret̄. ex dispensatione dei puenerūt simul ipse telonarius ⁊ vn⁹ seru⁹ portans siliginеs a mācipio causa prādij ipius. Videns igit̄ egenū nō inueniens lapidē p̄pter furorez arripuit siliginez ⁊ iactauit in faciem paupis. Itaqz post duos dies egrotauit infirmitate ad mortē. ⁊ vidit in somnis omnes actus suos super staterā appēdere. In vna q̄dem acie cōgregabantur mauri viri nigerrimi et deformes. in altera quidē acie fuerūt q̄dam candidi et albi coloris qui nihil inuenientes boni q̄d ipi appenderent aduersus mala opera q̄ collecta erant ab illis nigris tunc illi candidi ad alterutz dixerūt. Nihil hic habemus. Tūc dixit vnus eox̄. Vere nihil habemus hic nisi vnā siliginē quā dedit ante duos dies xp̄o q̄zuis nō volūtarie et mittēdo eis siliginē in statera equalitas facta est. Tūc dicunt telonario hi qui fuerunt candidi. Vade ⁊ auge ad hanc siliginē ne isti nigri apprehendāt te. et euigilās cognouit que visa sunt ab eo nō esse mēdacia ꝫ vera Omnia em̄ que a iuuentute sua fecerat. ⁊ quox̄ ipe erat oblitus videbat illos ethiopes congregare ⁊ ad libram deportare et dicebat. Vere si vna siligo quam tñ iactauit per furorē ita p̄fuit. a quātis malis tunc liberatur ille q̄ bona intentione dat elemosinā indigētibus. et decetero ita modestus ⁊ prudēs atqz summus elemosinator factus est. Cōtigit em̄ post hoc p tpe quodam fm consuetudinē eū procedere ad telonium ⁊ obuiauit ei quidā nudus. ⁊ cecidit ante eū rogans vt cōtectionē apud eū impetraret. Ille vo exposuit se et dedit ei vestē et dixit vt deuz p̄ eo rogaret. Pergens vo ille paup erubescens indui tam preciosa veste dedit vni venditori vt venūdaret̄. et cū rediret telonarius vidit vestē suspensam ad vendendū. et tristatus est et ascendēs domū suā sedebat plorans et cogitans qz nō dignus fui vt hr̄et memoriā mei egeuus. cuz sic anxiaret̄ obdormiuit. et vidit quendā pulcerrimū tanqz solē ferentē crucē sup collum suū. qui dixit sibi. Quid ploras dñe petre. quia sic erat vocatus. et ostendit ei qz dñs vestit⁹ esset veste sua. ⁊ dixit ei. ecce ego vestior veste illa quā tu egeno dedisti. gr̄as ago bone volūtati tue. qñ frigore affligebar et cooperuisti me. Ad se ergo reuersus admiratus est et cepit beatificare egenos et dicere. Vi uit dñs si inops xp̄us dñs me⁹ fuit nisi moriar fiam tanqz vnus ex eis. et accersito notario ei⁹ quē et emerat dixit ei. Duc me in sanctā ciuitatem et vende me vni xp̄iano. et p̄cū da pauperibus. Notario recusante dicit ei iterū. Si me nō vendideris ego vendaz te barbaris. Obediuit ergo ei notarius et p̄duxit eum in bierlim et vendidit eū vni argentario p. xxx. denarijs. et totū illud p̄ciū dedit pauperibus. et postqz reuersus ē ad domū nulli hoc manifestauit. Ille aūt telonarius coquinabat dño suo. et lauabat scutellas et afflixit seip̄m magno ieiunio. Cum vo vidisset dom⁹ se benedici et p̄speritatem habere p̄pter istum seruū dixit illi. Volo humilis petre liberare te vt sis amplius frater me⁹. Ille vo recusauit. Viderat aūt eū frequēter cōuicia sufferre a cōseruis suis et peuti. qz tenebāt eū tanqz amentē. ita q̄ nomē ei imponerent amentis. Quotienscūqz em̄ tribulabāt eū conf ni eius et dormiebat in tribulatōe apparebat ei xp̄s indutus veste quā dederat egeno tenēs ista triginta nūmismata in manu dicens ei. noli mestus esse frater petre. ego suscepi p̄ciū tuuz. et tibi restituā. et in futuro tpe cōsolabor te. Qui petrus xp̄o sic ꝑ ulterius in humilitate et paupertate fuiuit. et postmoduz in bono vitam finiuit.

Ad eandem dominicam. Sermo lxxxij.

De septem generibus diuitum.

¶ Ortuus est diues et sepultus est in inferno. Luce. xvj. Loq̄n⁹ hic de diuitibꝫ q̄ dānant̄ et q̄ saluantur.

¶ Sciendū est q̄ septē sunt genera diuitū quoꝝ

UVA. BHSC. IyR_046

quatuor damnãtur ⁊ tria saluãtur. Primus genus diuitũ qui damnantur cũ diuitijs suis sunt illi diuites qui suas diuitias lucrãtur cum fraude ⁊ iniustitia. ſ. cũ vsura. q̃ cum pacto accomodãt pecuniã sup cum aliq̃d recipiendo. vel qui sine pacto eo tñ animo q̃ aliquid vltra sortẽ sẽ recepturos sperant. alias nõ mutuarẽt. Item q̃ vendũt res suas longe charius ꝓpter dilationẽ q̃ eis in cõtinenti vel in ꝓmptu solu erent. vt patet extra de vsuris. c. consuluit. Item q̃ iam pro promptu pecunia emũt. ⁊ immediate ꝓpter dilationẽ econuerso vendũt in foro charius q̃ valet vel valere põt. Item qui cũ ludo lucrãtur suas diuitias. q̃ quicq̃d in ludo lucrat̃ hõ hoc retinere nõ potest. Item q̃ fraudem cõmittũt in emendo vel vendendo. vt sunt illi q̃ nec emere nec vẽdere nouerant nisi cum mendacijs ⁊ iuramentis. Quia ſm Ray. Quotiens tales causa decipiendi peterant vel mentiũtur scienter peccãt mortaliter. ⁊ tenẽtur ad restitutionẽ. Item q̃ in statera delinquũt. qõ fit triplr. Primo eũ quis habet diuersa pondera. sic q̃ vendit ad minus. ⁊ emit ad maius. Secũdo cũ habet mensuram iustã ⁊ pondus iustũ ꝛ scienter male mensurat vt caupones q̃ mensuram replent cũ spuma. Etiã institores q̃ digitum libre superponũt. Similr̃ panicide q̃ cum pollice retrahũt vlnã. Tercio qñ quis habet iustã libã vel mensuram. ꝛ facit vt res põderosior sit tpe venditõnis vt qui lanam spargit aqua vel piper ad cellariũ portat. vel vinum aqua miscet. Item q̃ vitiosam ⁊ defectuosam rem vendũt ꝓ bona. ⁊ sic decipiũt ꝓximos. Item q̃ emũt rapinas vt furtũ tenẽt restituere. vel etiã quocũq̃ mõ quis iniuste lucratur scienter peccat mortaliter. Vñ Augu. in ſmone. Auarus anteq̃ lucrat̃ semetipm perdit ⁊ anteq̃ aliquid capiat capit. Legit exemplũ q̃ quidam ex auaricia multas nutriebat colũbas. q̃ ꝓptera admonitus a suo plebano dicente sibi q̃ cũ deo ⁊ salua consciа nõ posset tenere istas colũbas. Tũc ille eis pcepit q̃ recederent si ꝓtra deũ esset q̃ eas teneret. Tũc oñes colũbe recesserũt ⁊ nunq̃ post reuerse sunt. Secũdi sunt q̃ cũ diuitijs suis damnãtur q̃ iustas res retinent ⁊ possident eo animo vt cõtra deũ cũ eisdem pro libitu viuere velint. sicut illi faciũt q̃ iustas res male expendũt. ⁊ nõ vtunt̃ istis iustis bonis prout deus cõtulit. ſ. vt querant salutem anime suae. subueniẽdo pauperibus. vl etiã vt subueniret̃ aiabus illis a q̃bus ipi hñt. Crisſ. sup Math. Nõ ꝓpter hoc diuitias accepisti vt in lasciuia cõsumas. ꝛ vt in elemosinis expendas q̃ eñ habes pauperes sunt ꝛ tibi credita sunt. etiam si ex laboribus iustis vel ex hereditate paterna possessor fact⁹ es. Vñ sciendũ q̃ isti q̃ habent iusta bona ⁊ in malos vsus expendũt damnari pñt. Exemplũ de diuite epulone de quo euangelium hodiernũ dicit. q̃ epulabat̃ quotidie splendide. ⁊ induebat̃ purpura ⁊ bisso. Non legitur de eo q̃ vsurarius fuit vel põdo. ꝛ qr abusus ẽ sz in supbia ⁊ gula expendendo bona sua. ⁊ illi pauperi lazaro q̃ iacebat ad ianuã eius cupienti saturari de micis cadentibꝫ de mensa ipius nullã misericordiam exhibuit. ideo damnatus ẽ ⁊ sepultus in inferno. O quot diuites sequũtur eũ. qui bona sua cõsumunt in superbia vestiũ. in gula diuersor ferculor ⁊ in alijs superfluis expensis suis. Nam vnuq̃sq̃ erit redditurus rõnem deo de omnibus expẽsis q̃s vltra necessitatẽ expendit vsq̃ ad minimũ denariũ. Hoc illi nõ perpendũt qui sex vel septem fercula in mensa sua habere volunt. ⁊ tria vel quatuor genera vini bibere appetunt ⁊ sic ſm corpus suũ viuũt. vñ Aplus. Si ſm carnem vixeritis morte morieminí. Hiero. Impossibile eñ est vt pñtibꝫ ⁊ futuris quis fruatur bonis. vt hic ventrem ⁊ ibi mentem impleat. ⁊ sic de delitijs transeat ad delitias vt et hic in hoc seculo gaudeat. ibiq̃ cũ deo regnet. Item qui bona sua iuste acquisita male perdunt. ſ. cum ludo malo. vel cũ meretricibꝫ. ⁊ sic de alijs. Tercũ genus diuitũ qui cũ diuitijs damnãtur sunt isti qui nõ lucrati sunt bona sua iniuste nec expendũt bona sua i malos vsus. sed possident ea q̃ restituurre tenẽtur. D

Et hoc cõtingit q̃nq̃ modis q̃ q̃s possidet ea q̃ restituere tenet̃. Primo qñ ꝓ se lucratus est aliqua iniuste. vt superius in primo membro tactũ ẽ. Secundo qñ per se nõ lucratus ẽ ista bona iniuste ꝛ recepit ab aliquo q̃ ea iniuste lucratus ẽ. sicut q̃ recipiũt munuscula a iudeis. ſ. aucas. gallinas. cibos argenteos vel alias ꝓpinas. qr oia talia eroganda sunt pauperibus. Item qui recipit bona a raptoribꝫ vel furibus. vel etiã a lusoribꝫ vel a quibuscũq̃ qui ista bona iniuste lucrati sunt que sibi ꝓpinauerũt. Omnia ista tenẽtur dare ⁊ restituere ſm cõsillũ sui confessoris. Tercio qñ q̃s intulit proximo damnũ. etiã si ad vtilitatem suã propriã nõ peruenit. tñ tenet̃ damnũ proximi recõpensare. Et hoc cõtingit qñq̃ per malum consiliuz qõ quis dedit in damnũ proximi sui. qõ sine suo consilio nõ fuisset factũ. tũc totũ damnuz tenet̃ recompensare. Item q̃ falsum testimoniuz dicit vnde proximus ledit̃ in rebus suis tenet̃ damnũ proximi recompensare. Quarto qñ quis retinet sibi rem inuentã qr quilibet tenet̃ restituere rem quaz inuenit. Aug. Quod inuenisti ⁊ nõ restituisti rapuisti. Quinto qñ q̃s impedit aliquẽ ex inuidia a consecutione alicuius muneris vel beneficij. tũc tenet̃ ad restitutionez. Sciẽdum q̃ quãdo quis obligatur alicui in debitis. ⁊ qñ terminus expirat tũc tenet̃ soluere si põt. vel dilatõem petere. Et ergo quicũq̃ ꝓmittit aut iurat se solutuz debita talia sup aliquẽ terminũ ⁊ si nõ facit piuriũ incurrit. quia ſm. s. Tho. sicut accipere rem alienã ẽ contra iusticiã ita etiã detinere. qr per hoc q̃ aliquis detinet rem alienã inuito dño impedit eũ ab vsu rei sue ⁊ sic facit ei iniuriaz Ergo piculose stant isti q̃ iurando ꝓmittũt soluere sup aliquẽ terminũ. ⁊ plongãt qñq̃ ad quatuor vl sex hebdomadas vel ad annũ. cũ tñ bñ soluere possent si vellent. E Quarti diuites q̃ cuz diuitijs damnantur sunt illi qui auare retinent et possident sua iusta bona cũ nimia tenacitate ⁊ cum insatiabili cupiditate. sic q̃ de superfluo pauperibus nõ subueniunt ſm iussum xpi q̃ dicit in euãgelio. vt hñ Luc. xj. Qõd superest date elemosinã. ⁊ ecce oia mũda sunt vobis. Sciendũ aũt q̃ magr dicit in ꝓpẽdio theologice veritatis. q̃ qñ q̃s retinet superflua ex insatiabili cupiditate sic ẽ mortale petm̃. ⁊ pcipuũ signũ talis effectus ẽ cum q̃s res potius putresceere sinit apud se q̃z vtiliter alijs erpẽdat. Verbigra. Sicut iste q̃ panez vel carnes. frumentũ vel hmõi comestibilia perire ꝓmittit anteq̃z pauperibus erogare velit. ⁊ hoc ex ni-

UVA. BHSC. IyR_046

mia parcitate. qz timet semp sibi deficere. Et qñqz tales vix audent ad necessitatem suã comedere. Et in hoc simules sunt bufoni de qua legit q terram ꝓmedit z qñ caput suũ super terram erigit tũc timet sibi terram adhuc deficere. z nõ audet plus comedere de terra nisi inquantũ põt cũ vno pede tegere siue tollere. Ex his patere põt q ꝑiculose stãt tales diuites tenaces. qi hoc deũ grauiter offendũt. z ꝓtra charitatem ꝓximi faciũt. z cõtra alias ꝓprias grauiter peccant. qz tales quodãmõ compant raptoribus vl furibus. Vñ Ambro. in sermone. Mõ minoris ẽ criminis habenti tollere q cũ possis indigentibus denegare. Vñ etiã Basilius. Mõne ingt spoliator es q dispensanda suscepisti reputando ꝓpria. Est enim panis famelici quẽ tu tenes. nudi tunica quã in conclaui seruas. discalciati calcei q penes te marcescunt. indigentis argentũ qõ possides humatũ. Vnõ etiam xps dicit in euange. vt hĩ Lu. xviij. q difficile q pecuniam hñt regnũ dei intrabũt. Item de diuitibus tenacibus legit tale exemplũ. q quidã diues tpe caristie vel famis ne audiret voces q̃rulosas pauperum ad quandã suã hereditatẽ iuxta quandã aquã situatam se trãstulit. vbi p̃ nimia fame paup popul? damans cũ seq̃bat ꝓpter sustentationẽ. Quoũ voces audiens rũdit. non durabo cũ istis cantib. z sic fecit mensam suã locari retro in aliã cameram vbi tales voces pauper audire nõ posset. Et statim quidã armatus pulsauit ad portã dicens. Mũcius dei sum z volo loqui cũ dño tuo. Sed cũ seruitor eius de mandato domini sui eũ assereret ibi nõ esse. rũdit. Mẽtiris. nã ad illam cameram ideo se transtulit ne pauper damorẽ audiret. z nũc ex parte dei cito eũ vt cõpareat coram deo reddere rõnem de oibus tpalibus sibi cõmissis. Qui diues mox ad mortẽ est infirmatus. z a charis z amicis z cognatis suis ad pniam z cõfessionem exhortabat. quos iste audire renuit. ℟ dixit. Ego ad iudiciũ dei citatus coparui z iam ad eternã mortẽ iudicatus sum sine oñi spe salutis. quia sicut nõ exercui misericordiã z cõpassionẽ ad pauperes xpi sic eadem districtione sine misericordia sententiatus sum. z sic infelicẽ animam expirauit. z res. corpus z vitã z aiam pdidit. Jaco. ij. Judiciũ sine misericordia fiet ei. q̃ hic non facit miseriam. Quintũ genꝰ diuitũ q saluant sunt illi q sunt misericordes z hũiles. z hñt copassionẽ cũ pauperibꝰ. Matb. v. Beati misericordes &c. Hiero. in epla. Mõ memini me legisse mala morte mortuũ qui libenter opera pietatis exercuit. qz ille habet multos intercessores. z impossibile ẽ ꝑces multoꝝ nõ exaudiri. Quare merito debemus esse misericordes ad ꝓximos z ad vicinos nostros z nullũ spernere debem? etiã q̃tũcũqz pauper z defectuosus sit. qz q̃libet nr̃m dz cogitare q talis etiã posset fieri si deus ꝓmiserit. s. leprosus. cecus. claudus. z sic de aliis. Et sicut tũc sibi cõpati vellet z misereri. sic dz ꝓximis defectuosis facere. Matb. vij. Quecũqz vultis vt faciãt vobis homines eadẽ facite eis. ℣ Sextũ genus diuitũ q etiã saluant sunt q abstinentiã z paupertatem in vbertate seruant. z hoc eis q̃si ꝓ martyrio spũali reputatur. Vñ ber. in sermõe martyrũ. Nullũ martyriũ grauius est q̃ inter epulas esurire. z inter vestes multas algere. paupertatẽ pati inter diuitias. videre enim z nõ gustare ẽ graue. maxime cũz homo bene possit z cũ facultatez habet. z sic resistit sibiipi z vincit naturam suã z corpus suũ. vbi gra cũ dure iaces z tñ duos vel tres lectos habes. z aquã bibis z vinũ habes. pulmentuz comedis ꝓ carnib. z sic de aliis. Hoc sine gra z sine pena esse nõ potest. Ergo parca vita ẽ meritoria homini z deo valde accepta. Vñ Hugo de sancto victo. Gaudeat q põt parce viuẽ. parca enim vita occidit vicia. libidinẽ extinguit. virtutem nutrit. animã roborat. mentẽ ad celestia eleuat. Similit intelligit de aliis delectationibus corpis. s. vt homo se abstrahat in sacris diebus z noctibus ab actu matrimonij. z abstineat se a choreis z aliis gaudiis mũdi. z induat vestes humiles cũ tñ est diues z posset habere ꝑciosas. vel qñ abstinet se a comestione fructuũ. s. pomorũ. pirorꝝ. z sic de aliis. Et quotienscũqz hõ diues sic abstrahit sibi aliqd comestibile vel etiã potabile propter deũ z dat hoc homini pauperi amore dei totiẽs meretur eternũ gaudiũ z eternã coronã. Bre. Abstinentia ẽ qñ quis ꝓ amore dei z salute ꝓpria nõ ab illicitis tñ. immo interdũ a licitis z concessis se cohibet. Septimũ genꝰ diuitũ q saluant sunt q proximis indigentibus subueniũt mutuãdo vel etiã dilationẽ debiti ꝓpter deũ dando. Vñ Lu. vj. Mutuũ date nihil inde sperãtes. z erit merces vestra magna qz qñqz alio tpe mutuando ꝓmo tantũ sibi valet ista mutuatio q̃si qñqz alio tpe sibi tantũ gratis dedisset. z qñ hõ ex fraterna charitate sic mutuat indigenti. ex hoc letat xpus maria z omnes sancti. qz sumus inuicẽ membra. z ergo vnũ membꝝ cõgaudet alij. Similiter intelligit qñ q̃s gratis z ꝓpter deum dilationẽ dat ꝓmo qui pro isto termino nõ habet soluere sibi z tñ libenter sibi soluẽ vellet. z sic iste posset meretur in vno hore q̃ sibi deus daret dilationem in agone vt posset confiteri z sacramẽta ꝓcipere z sic vitam in bono finire. q alis forte damnatus fuisset.

De eadem dominica. Sermo lxxxiij.
De superbia vestium.

Homo quidam erat di

b ues qui induebat purpura z bisso. Luc. xvj. In verbis ꝓmissis iste diues repẽditur de vana gloria quã habuit in portãdo vestes nimis ꝑciosas. Vñ in pñti sermone tria sunt dicẽda. Primo q q̃tuor modis põt esse reprehensio circa vestes. Secũdo qñ hõ per ornatũ corporis peccat mortaliter. z qñ nõ. Tercio dicendũ ẽ exemplũ de superbia vestiũ. ℣ Quantum ad primũ est sciendũ q quatuor modis reprehensio potest esse circa vestes.

Primo qñ minus sunt ꝑciose. sicut qñ quis excedit statũ suũ in preciositate vestiũ. vt qñ ciuis vel rusticus vult hre tam ꝑciosas vestes sicut miles z miles sicut comes. z comes sicut dux. z dux sicut rex. Sic de vxoribus intelligitur. z hoc est magnũ peccatum Vnde Grego. in omel. hodierna. Sunt nonnulli q cultum subtiliuz preciosarumqz vestiũ non putant esse peccatum. quod si culpa non esset nequaq̃ ꝓmo diuinus tam vigilanter exprimeret q diues qui torquebatur apud inferos purpura z bisso indut? fuisset. Notandum q circa materiam vestiũ multũ profecit curiositas humana. Primo materia vestis

UVA. BHSC. IyR_046

LXXXIII

fuit multum vilis. l. pellis cuꝫ lana. Vnde Gen. iij. Fecit deus ade ⁊ vxori eius pelliceas tunicas. scꝫ de pellibus mortuoꝝ animaliū. Deinde ꝓcessum ē ad lanam purā quę leuior est q̄ pellis. Tercio ꝓcessum est ad cortices herbarū. l. ad linū. Quarto ad sterco-ra vermiū. l. sericum. Deinde ad auruꝫ ⁊ argentum ⁊ ad lapides pręciosos. Que pręciositas vestiū mul tum displicet deo. Jn signū huius legitur q̄ ꝑmus inter romanos qui vtebatur veste purpurea a ful mine percussus est ⁊ sic subitanea morte interijt i ter rorem ⁊ exemplum sequentibus nevnq̄ aliquis au deat se cōtra deum superbe in pręciosis vestibus eri gere. ⁊ etiam talis pręciositas vestium est reprehensi bilis respectu corporis humani quod est de cinere ⁊ de terra factum. ⁊ in terram ⁊ in cineres redigendū Vnde Grego. in moral. Jndignum est em̄ vili cine ri fieri purpureū saccum. Vnde Bern̄. Quid sup bis terra ⁊ canis. quid veste nitida gloriaris. subt̄ te sternetur tinea. ⁊ operimētum tuum erunt vermes. hec tua vestis erit. Jtem illi qui se exterius ornant p̄ ciosis vestibus similes sunt sepulcris dealbatis que exterius apparent hominibus pręciosa. intus vero sunt plena ossibus mortuoꝝ. Vnde Jnno. de vilita te humane conditionis. Sed quid ē homo pręciose ornatus nisi sepulcrū foris dealbatum intus aūt ple nū spurcitia. Hoc euidenter apparet in meatibus nostri corporis. Vnde Augusti. in quodā sermone. O homo si consideras quid per os. quid per nares. quid p ceteros meatus egrediat nūq̄ vilius sterq̄li niū inueniſti. Cū sic nos ipos attente consideramus quid ſm corpus sumus tunc merito de pręciositate vestiū erubescimus. Secundū quod est reprehē sibile in vestibus ē mollicies vestiū. Contra hoc Jo hannes bap. qui in vtero fuit sanctificatus ⁊ nunq̄z aliq̄ peccatū mortale cōmisit habuit vestē duram ⁊ multū asperam. Vnde dicitur Math. iij. Jp̄e aut̄ Johannes habebat vestimentū de pilis camelorum Vbi glo. Seruus dei non debet habere vestimētuꝫ ad decorem vel delectationē. sed tm̄ ad tegendū nu ditatem. Vnde xp̄s dicit in euange. Qui mollibus vestiūtur in domibus regū sunt. Vnde ex iaꝫ dictis apparet differentia inter seruos xp̄i ⁊ seruos huius seculi. Quia serui huius seculi querūt in vestitu cor poris delectationem ⁊ nitorem ⁊ molliciem. Bern̄. Mollia indumenta mollicię animi indicant. Sꝫ ser ui xp̄i tm̄ ad nuditatem tegendā. Vnde Apostolus j. ad Thimo. vj. Habentes alimenta ⁊ q̄bus tegā mur bis cōtenti simus. Jmmo seruis xp̄i competit asperitas vestiū ad domandū ip̄am carnem. p̄s. Cū mihi molesti essent induebar cilicio. i. demones p̄ in festationem carnis. Tercium reprehēsibile circa ve stes ē extraneitas qua aliquis vult habere vestes ex traneas a vestibus alioꝝ dissimiles. Et talib⁹ minat dominus. vt habet Sopho. j. Visitabo super prin cipes ⁊ super filios regis. ⁊ super omnes qui induti sunt veste peregrina. Vestis peregrina sunt illi va rij modi ⁊ noue adinuentiones vestiū que ab antiq̄ non fuerūt. Hoc patꝫ in illis qui ante triginta. qua draginta. vel sexaginta annos vixerunt q̄ tūc tales nouitates ⁊ vanitates ⁊ tales incisiones non vider quas iam vident. Et ve illis qui tales nouitates in uenerūt. vel qui nitūtur adhuc inuenire. quia sicut iste laudabilis ē qui nouā virtutē ⁊ nouū modū lau dabilē viuēdi inueniret. qz p hoc a deo ⁊ ab oīb⁹ sctis honorareť i celo. et cū hoc ꝑticeps eēt oīm meri toꝝ istoꝝ q̄ eū imitarētur. ⁊ gaudiū suū accidētale i celo augmētareť ꝓpter hoc vsq̄z ad nouissimū diē a q̄libet hoie q̄ eū imitareť. Sic p oppositū vitupabil ē iste qui nouū vicium inuenit vel adhuc inueniet. qz ex hoc ira dei grauiter p̄ se cōcitat. ⁊ reus erit omniū pctoꝝ illoꝝ q̄ eū imitātur. et si dānabit tūc pena sua accidētalis augmētabit ei vsq̄z ad nouissimū diē a q̄ libet hoie q̄ eū imitatus fuerit i hoc vicio. Silr illi q̄ volūt br̄e vestes diuersoꝝ colorū sunt reprehēsibiles. Cui⁹ rō ē. qz tales diuersi colores in lana ouiū nō in ueniūtur nāliter. Si talium coloꝝ voluisset dns esse ip̄am lanā ouiū ip̄e potuisset depinxisse oues sicut de pinxit aues. ⁊ forte a principio nō fuit facta pictura hmōi absq̄z curiositate ⁊ culpa. Mō legit de q̄dam vgine quā remordebat ꝓscia sua de hoc q̄ hūit ve stes alteri⁹ coloris q̄z nālis. ¶ Quartū reprehē sibile ē superfluitas q̄ attēdit in tribꝰ. Primo in illis q̄ volūt br̄e diuersa paria vestiū. et potius etiā volunt vestimēta a tineis comedi q̄z inde xp̄um in pauperib⁹ indui. Jaco. v. Agite nūc diuites plorātes. vlulate i miserijs q̄ aduenīt vobis. diuitie vestre putrefacte sunt. ⁊ vestimēta vr̄a a tineis comesta. Aliq̄ hūt tot paria vestimētoꝝ q̄t dies sunt in hebdomada vl q̄n q̄ plura. ⁊ plures paupes sunt q̄ sustinēt magnam miseriā in victu ⁊ vestitu. ber. Clamāt nudi clamāt famelici et ꝓcūrūtur nobis fame et frigore miserabili ter laborantibus quid conferunt tot mutatoria vel extensa in particis vel plicata in manicis. Quomo do tales diuites implent doctrinam xp̄i qui dicit in euangelio. Qui habet duas tunicas det vnam non habenti. Cum tamen plures sunt qui habent sex vl octo tunicas ⁊ tamen nemini quicq̄z dant. Signuꝫ est q̄ tales non habent veram charitatem dei et ꝓ ximi. j. Johannis. iij. Qui habuerit substantiam hu ius mundi ⁊ viderit fratrem suum necessitatem ha bere et clauserit viscera sua ab eo. quomodo cha ritas dei manet in eo? Secundo consideratur super fluitas in illis qui volunt habere longas vestes vt maiores videantur. Quod vicium multum abun dat tam in quibusdam viris qui altos pileos in ca pitibus et colopedia in pedibus. et vestes longas p terram trahunt volentes sic adijcere ad staturam su am cubitum vnū. Cum tamen christus dicit in eua gelio vt habetur Mathei. v. Quis vestrum cogi tans potest adijcere ad staturam suam vnum cubi tum? Jtem in eodem vicio laborant mulires q̄ lon gas caudas trahunt post se pręciosis vestibus ter ram cooperientes. et de nuditate christi in pauperi bus non curantes. Caudis suis pulices colligunt ⁊ puluerem hominibus mouent. Christum vo quez in tot pauperibus nudum inspiciūt non operiunt. est etiam multum reprehensibile q̄ caude assumun tur cū tamen natura homini caudā negauit. q̄z muse ri homines cā sibi assumūt. ⁊ in hoc cōtra creatōem creatoris faciūt q̄ eos sine cauda creauit. cuꝫ tm̄ si sibi placuisset et hoi vtile fuisset eundē hominem cū ma gna cauda creare potuisset. sicut vulpez vel leonem ac cetera animalia. Timendū ē talib⁹ ne diabolus i talib⁹ caudis q̄escat. Mū legitur de quodam sancto

UVA. BHSC. IyR_046

ꝙ ipse quē dā diabolū ridentē vidit. Et quesiuit ab eo quare rideret. q̄ dixit ei. Vidi sociū meū equitantem sup vestē cuiusdam mulieris q̄ cū caudā trahebat socius meus cecidit in lutū. ⁊ ideo risi. Tercō superfluitas ē in illis qui volūt habere caputia magna ⁊ lata de q̄tuor vlnis vel q̄nq; vel sex. ⁊ manicas lōgas in tunicis q̄si vsq; ad terrā dependentes. ⁊ incisiones multas ⁊ longas tam in caputijs q̄ in tunicis. In q̄bus omnib; ē magna ⁊ inutilis superfluitas Et talis superfluitas nō est ad honorē dei. nec etiā p̄dest ipi homini nec corpi qđ inde aggrauat. nec aie q̄ exinde maculat ⁊ deturpat. De quib; oib; sic superflue expēsis siue in se siue in filijs siue in suis vxoribus districtam rōnem reddituri sunt in nouissimo. ¶

Qtum ad secundū sciendū q̄ ornatus corporis pōt esse ex modis petiū mortale. Primo ꝓpter intētionem. s. cuz quis se ornat ea intentione vt velit ab alijs concupisci. q̄ ꝑm Aug. Nō soluz appetere sed etiā appeti velle criminosum est. Criso. in li. de ꝓpūctione. Si mlier se ad hoc decorauerit vt ad se visus hoīm prouocet extremā vindictam sustinebit. Ergo mulieres vel etiā virgines q̄ se ornant vel facies suas colorant vt ab alijs cōcupiscātur peccāt mortaliť. q̄uis etiā nō habeāt volūtatē cōsentiendi illis q̄ eas cōcupiscūt. Et nota q̄ talis mulier vel virgo q̄ se sic ornat peccat q̄druplř. Primo ꝑ seipam q̄ decorem anime sue deturpat. ⁊ seipsam in aīa mortificat. Modo si malus hō est iste q̄ se corpaliter occidit. qđ tūc de illo q̄ eternaliter i corpe ⁊ aīa sese occidit. aug. Mors corpis necessaria ē aie mors volūtaria. Vnō corpus mulieris peccatricis supbe ornatū sepulcruz est aie mortue. Et q̄to plus corpus ab extra ornat ⁊ colorat. tanto plus aīa deturpat ⁊ denigrat. Secūdo talis mulier peccat ꝑ xpm q̄ sanguinē ipius de nuo effundit. q̄ sicut de corpe humano sano nō pōt abscindi membz sanum sine effusione sanguinis. sic nec bonus i gra extis pōt abscindi p occasionem peccati mortalis a corpe mistico ipsius xpi sine mistica effusione sanguinis xpi. q̄ oēs hoies in gra existētes sunt membra xpi. ⁊ xps ē caput. Et q̄ncūq; p ornatum corpis alicis aliquē ad malā cōcupiam tui. tūc vnū membz a corpore xpi abcidisti. ⁊ denuo sanguine ipius effudisti. Ber. in ꝑmone. Nōne tibi videtur grauiorē ab eo xps sustinere pſecutionē q̄ suggestione maligna. exemplo pnicioso. scandali occasione ab eo peruertit aīas q̄s redemit q̄ a iudeo qui sanguinē istum fudit. Tercio talis mulier vel vgo nocet angelis. marie. ⁊ omnibus sanctis. Primo q̄ priuat eos isto gaudio qđ habuerūt in q̄uersione illius peccatoris quē ista mulier p ornatū suū trahit ecōuerso ad petiū ⁊ ad malā cōcupiam. Ambr. An nō angelos credimus ingemiscere cū hō penitēs ad petiū reuertit. Ideo dī. j. Cor. xj. q̄ mulier debz habere velamē super caput suū ꝓpter angelos. s. ne offendat angelos. s. alliciendo ⁊ occidēdo hoies in aīa quos ipi custodiūt. Item q̄ seruitiū illi homini exhibitum ab ipis angelis omnino euacuat. De q̄ seruitio dixit ps. Angelis suis man. de te vt custodiant te in omnib; vijs tuis. Item q̄ ruina ipoz angelorum repari debuit p talē hoiem q̄uersum a peccatis. quā repationem ista mulier impediuit q̄ illū ad peccādū induxit. Ex quibus patet q̄ talis mulier grauit angelos offendit que se ornat ad alliciendum viros.

Quarto talis mulier peccat cōtra ꝓximos. q̄ est infectrix fratrū suoz. q̄ hominē quēcūq; p ornatuz suū ad peccandū inducit. Quia oīes sumus frēs ⁊ babemus vnū ꝑem ⁊ vnā mrem. s. ihm xpm ⁊ mariam adam ⁊ euam. vnū baptisma vnā fidē. vnam patriā. ⁊ vnā hereditatē. s. celū. Et deus istas aīas requiret a tali muliere in iudicio. ⁊ anima eius erit p animabz illoz. q̄ ꝑm leges. Qui occasionem damni dat damnū dedisse videť. Vñ dī Exo. xxj. Si quis aperuerit cisternā ⁊ foderit ⁊ nō opeurerit eā cecideritq; bos aut asinus in eam. reddet dñs cisterne precium iumenti. Vbi dicit glo. Cisterna aperit quando mulier ornat. In eā vo nō opertam bos cadit vt asinus q̄ occasione pulcritudinis quā mulier ieiunte ostendit aliq̄s perit. Et in hoc casu aīa pereuntis de manu mulieris requritur. Sciēdū q̄ ꝑm. s. Tho. scōa scōa. q. clxix. Mulier in matrimonio ꝓstituta licite pōt operā dare vt viro suo placeat ne per eiꝰ cōtemptū in adulteriū labatur. Vñ. j. Cor. vij. Mulier q̄ nup. est cogi. q̄ mundi sunt quō placeat viro. Sed plures mulieres volūt se p hoc excusare in pōposo suo habitu dicentes q̄ ideo se ornant vt viris suis placeant. vt sic se ab alijs mulierbus custodiāt. Sed mentita ē iniq̄tas sibi. hoc patet quia multe mulieres ornant se potius q̄ prodeūt in publicū q̄ q̄ sunt cū viris suis in domibus. Item viri multotiēs sunt in longinquis ptibus ⁊ vxores taliū virorū dicunt q̄ ornant se ꝓpter maritos suos. ꝫ deus qui nosci corda hominū scit an verz sit. qui nullo mō pōt decipi. Secūdo peccāt mulieres ⁊ etiā viri in ornatu cū se ornāt ex supbia. s. extollēdo se sup alios. ⁊ contēnendo alios q̄ nō hūt talē ornatū. ⁊ talis ornatus cōmuniter ex supbia procedit. Bre. Q̄ pro sola inani gloria vestimentū p̄ciosius q̄ritur res ipsa testať. q̄ nemo vult ibi p̄ciosis vestib; indui vbi ab alijs non possit videri. Vñ Jhno. de vilitate cōditōis hūane. Superbz aūt ⁊ magnificus videat satagit vestiri duplicib; indui mollib; p̄ciosis ornari. Hoc ptz. q̄ hen multi homies ex supbia se ornant vt alios in pulcritudine excedant vel saltē nō excedanť ab alijs vel ex amore vane glie ⁊ vane laudis vt dicať q̄ ipi sint pulcri ⁊ honorabiles. Non est verisimile q̄ tales hoies charitatē dei ⁊ ꝓximi ⁊ ꝓpie salutis habeant. q̄ verba vane glorie charioa hūt q̄ frēs suos. q̄ etiam deū q̄z etiā ꝓpriā salutē. q̄ etiā eternam gloriam. Tales enī multum cōtemnūt deum mariam ⁊ omnes sanctos qui eis p̄ponunt laudem ⁊ gliam hominū. Charius enī habent vt pulcri ⁊ honorabiles dicātur q̄ vt cōsequātur regnum celi cum xpo ⁊ cum omnibus sanctis eius. quia Lu. xiij. dicit. Omis qui se exaltat humiliabitur. ⁊ qui se humi. exaltabiť.

Tercio peccant viri ⁊ mulieres in ornatu corpis scz seipsos colorantes. ⁊ p̄sertim cum hoc faciūt in contemptū sui creatoris. Quantū aūt tales sic facies suas colorātes deū offendāt in hoc pōt notari q̄ tantū videmus offendi peritos artifices q̄n aliquis aliq̄d p̄sumit meliorare in opib; eoz. Sic etiā dicendū ē de deo creatore oīm creaturaz. Vñ Ambro. Deles picturam dei si vultum tuum naturali candore obnubilas ⁊ exquisito rubore perfundis. Item tales simules erūt lucifero q̄ volunt pulciores esse q̄ deus

UVA. BHSC. IyR_046

omnipotēs eos creauit. Sic illi qui habēt pallidas facies ⁊ volūt sibi facere albas ⁊ rubeas. Et illi qui habent nigros crines ⁊ volūt habere glaucos ⁊ qui habēt crines planos ⁊ volūt hr̄e crispos. Et sic nolunt esse cōtempti in creatione dei. ꝫ volunt se aliter facere q̄ deus eos creauit. cū tñ deus ꝓ bono ⁊ ꝓ salute ip̄oꝝ eos sic creauit. qz ex omnipotentia sua potuisset eos ita pulcros ⁊ splendidos creasse. sicut sol est in splendore suo si sibi placuisset ⁊ eis vtile fuisset Et dū tales volūt hr̄e facies pulcras. interius assumunt facies diabolicas. Contra illud Eccli. xij. nō accipias faciē aduersus faciē tuam. Sed dñs minatur talibus sic se colorantibꝫ q̄ in futuro denigrabūtur. iuxta illud Jobelis. ij. Oēs vultus rediguntur i ollam. Nūq̄ aliqua olla nec aliq̄d caldare sic denigrabitur sicut facies taliū denigrabūtur si sic moriūtur. Vñ ber. In quo aūt membro creator magis offendit in eo peccator grauius torq̄bitur. Quarto boies peccant in ornatu corpis. ⁊ hoc fit ꝓpter immi am cōplacentiam ⁊ amorē ⁊ sollicitudinē quā habēt ad ornatū ⁊ pulcritudinē corpis. Tantus enī pōt eē ille amor ⁊ tanta cōplacentia. q̄ ē pctm̄ mortale ⁊ q̄si ydolatria. vt qñ iste amor ⁊ cōplacentia illa amorē dei superat. qz hoc ab hole colit̄ q̄d̄ ꝑ ceteris diligit̄ Aug. dicit. Nullū pctm̄ ē adeo veniale q̄d̄ non fiat mortale dum placet. ergo isti periculose stant q̄ hūt nimis magnā cōplacentiaz in suis vestib. eo q̄ hūt diuersa paria vestiū in tunicis ⁊ pallijs suis. ⁊ i suis magnis caputijs ⁊ peplis ⁊ cingulis ⁊ corrigijs deauratis vel deargētatis. ⁊ sic de alijs. Quinto peccant homines in ornatu corpis ꝓpter scandalū ꝓximi. q̄uis nō intendāt cū supbo ornatu ⁊ pulcritudine corporis aliquē allicere ad malā cōcupiam cū tñ cognoscūt veraciter alios ꝓpter ornatū corpis sui accendi ad malā concupiam. nec dimittere volūt superfluum ornatū sui corpis ꝓpter salutē ꝓximoꝝ. ꝫ potius volūt animas ꝓximoꝝ damnari q̄ ipi velint illo ornatu carere. tales quidē mortalit̄ peccāt. Sexto peccāt boies cū ornatu ꝓpter exemplum ⁊ informationē alioꝝ. Sicut q̄ primitus inuenerūt vel adhuc hodierna die inuenūt nouos modos vestiuꝫ ⁊ extraneitates. ⁊ volunt habē sequaces in talibus ad inuentionibus. sicut in longis caudis ⁊ scissuris diuersis. in peplis. i caputijs. in crinibus. in cingulis. i calcijs ⁊ alijs ornamentis. Et taliū pena accidentalis augmētat̄ in inferno quotidie vsq̄ ad nouissimū diem a q̄libet boie q̄ eos imitat̄ in talib⁹ adinuentōnibus. Exemplū de supbia. Quidā sacerdos pro mr̄e sua mortua multū se affligebat freq̄nter orando ⁊ celebrādo pro ea. Cū aūt q̄dam die pro ea celebraret ⁊ desideraret aliq̄d scire de statu eius vidit eā in sporta iuxta altare detentā a duob⁹ demonib⁹ ⁊ ligatam. Videbātur aūt de capite eius ꝓminere serpētes ignei tanq̄ capilli. ⁊ bufo sup pectus eius circūcingens anterioribus pedib⁹ collum eius. ⁊ igneas flāmas in faciē eius spumans. ⁊ in manib⁹ ⁊ pedib⁹ cathene ignee q̄bus erat ligata. ⁊ dictū ē ei q̄ inutiliter ꝓ ea oraret. qz damnata esset. et addebat q̄ has penas pateret pro ornatu capitis ⁊ criniū. ⁊ ob hoc hr̄et illos ignitos serpentes caput eius circūcingentes. Sed bufonē sup pectus eius sustineret ꝓpter denudationē colli ⁊ mamillaꝝ. et qz faciē suā colorauit ideo bufo igneas flāmas in faciem eius spumaret. ⁊ quia manus eius extenderat ad impudicos amplexus ⁊ tactus. ⁊ cū pedibus deū offenderat saltando ⁊ choreando. ideo manus ⁊ pedes eius essent ligati cathenis igneis. q̄ de talibus pcōnib⁹ dī math. xxij. Ligatis manibus ⁊ pedibus ꝓijcite i tenebras exteriores ⁊c.

In dominica secūda post octauas trinitatis.

De gaudijs celi. Sermo lxxxiij.

Omo quidā fecit cenam magnam ⁊c. Lu. xiij. In verbis ꝓpositis ostenditur dei liberalitas. ⁊ hoc i magnitudine huius cene. Circa quod sciendum q̄ hec cena magna est. Primo q̄tum ad conuiuas. Nulli enim cōuiue erunt ibi nisi magni. s. reges ⁊ regine. Vnde dicit dominus. Cibus sum grandium. Gen. xlix. Pinguis panis eius ⁊ prebebit delitias regibus. Vnō de quolibet beato bene dicit̄ q̄ ipe rex sit. dicente ps̄. Gloria ⁊ honore coro. eū domine. ⁊ itez Posuisti domine super caput eius ⁊c. Secūdo dī magna. quia magnis expensis parata est ista cena. quia morte xp̄i. Tanta est enī delectabilitas huiꝰ cene q̄ sancti qui p̄gustauerūt de cena ista mortem nō reputabant q̄ se ad hanc cenam venire putabāt: ad Ro. viij. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis

Tercio dicitur magna q̄tum ad ea que ibi parata sunt. Multa ei fercula ⁊ valde delectabilia ibi parata sunt. Nam delicie huius cene respectu delitiarum que sunt in mūdo maiores sunt q̄ sit mare respectu vnius gutte. Hoc probatur. quia sunt finite Aristo. iij. phisicoꝝ. Finitū ad infinitum nulla ē proportio. ℟ Sciendū q̄ de p̄ciositate gloie beato rū multi doctores multa scripserūt ⁊ dixerūt nec tñ vnū gaudiū ex illis applicare potuerūt. nā ibi dabit̄ tur nouē dona vl̄ fercula p̄ciosissima q̄ ꝓmisit deus electis suis. Nec adeo p̄ciosa sunt q̄ vnū tñ ip̄oꝝ rūdet labori mille annoꝝ. Primuz inter ista adeo p̄ciosum est q̄ ois hō illud affectat. s. iuuentutis sine senectute. Aug. Hāc vitā amplecti debuisti vbi ē iuuentus sine senectute. Hāc igitur habebūt. quia in hac refurgent etate sicut xp̄s fuit quando pro nobis passus est. s. circa trigintatres annos. Etiam qui bic centum vel quingentos vel noningentos annos vixit. Sicut Adam qui vixit noningētos triginta annos. Similiter ⁊ puer vnius diei etiam in tali etate resurget. Et ratio huius est. quia homo debet resurgere in perfectioꝝ etate. Sed quando homo est circa triginta annos tunc est in melioꝝ statu. igitur ⁊c. ergo si affectas iuuentutem vbi nūq̄ senueris illuc ambula. Ergo quandocūq̄ grauaris hic per senū sperare debes te illuc venturum vbi habebis iuuentutem sine omni senectute. psal. Renouabitur vt aq̄le iuuentus tua. Secundū ferculum siue donum pretiosius est primo. immo adeo pretiosum est q̄ vllus hominū poti⁹ q̄z illo careret si mille mūdos haberet omnes relinqueret. Adeo etiā p̄ciosum est hoc ferculum q̄ potius homo vellet non esse q̄z isto carere. Et dicitur ꝓpetua sanitas sine omni debilitate. ⁊ passibilitate. Si quis totū mūdū haberet ⁊ quotidie infirmus esset nec eo vti posset ad quid sibi va-

UVA. BHSC. IyR_046

leret: sanctus Tho. sup. iiij. di. xlviij. dicit. q; corpora sanctoꝝ post resurrectionē erūt impassibilia. Ratio hui⁹ est victoria anime sup corpus. q; corpus pfecte subijcietur aīe. ⁊ glorificatio aīe effundet in corpus gloriosum. Hoc illi qui in pñti frequenter sunt infirmi cogitare deberēt ⁊ seipos consolari. ⁊ spem habē de eterna beatitudine. vbi erit sanitas sine omni infirmitate. Nā corp⁹ glorificatū ita modicū ledi pōt sicut radius solis. Si. n. oēs gladij ⁊ cultelli pcuterent in vnū corpus glorificatū nihil ei obessent nec nocerēt q; nec ignis nec frigus nec fames nec sitis ledē pñt corpus gloriosum. Apoc. xxj. Absterget deus omnē lacrimā ab oculis eoꝝ. ⁊ mors iam nō erit amplius neq; luctus neq; clamor neq; vllus dolor qm̄ prioꝛa transierūt. Item nō esurīūt neq; sitīūt amplius nulla. n. molestia eis decetero nocere poterit. q; hic sustinuerūt infirmitates. g̃ ibi habebūt sanitatē. Sed mali q̄ hic semper sani fuerūt: semper ibi infirmi erūt ⁊ pleni doloribus. pō. Ibi dolores vt pturientis. Itez boni hic famē sustinuerūt ꝫ mali hic satietate viterēt g̃ tē. Esaie. lxv. Serui mei comedēt ⁊ vos esurietis Item boni hic sitim passi sunt. ꝫ mali ebrietati seruierūt. igit̄ nec ibi vnā guttā aque bñ pñt ꝫ pot⁹ eoꝝ fm pō. ē ignis sulphur ⁊ spūs procellaꝝ. Item mali hic libere peccauerūt. ergo ibi ligati erūt. Matb. xx. Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ tē. Sed boni non solū habebūt impassibilitatē ⁊ sanitatē ꝫ etiā magnā claritatem Matb. xiij. Fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eoꝝ. Nñ etiā ber. in li. de cōsideratione. Qualis putas tūc erit splendor aiaꝝ qñ solis splendorem habebit lux corpoꝝ. nulla erit ibi tristicia. nulla angustia. nullus dolor. nullus timor. nullus ibi labor. nulla mors ꝫ ppetua sanitas q̄ sp perseuerabit. Terciū donū siue ferculū adhuc maius ē. Hoc est q; ibi sunt diuitie sine paupertate. q; ibi dabit abundātia oīm reꝝ q̄bus indigemus. Hic in multis defectuz patimur. ⁊ hic nihil est qđ satiare pōt affectum hois ꝫ ibi abūdanter habebimus oīa. Deu. viij. Oim rerum abundantia pfrueris. Querit quare hō hic non pōt impleri honorib⁹. delitijs ⁊ diuitijs ⁊ sic de alijs: Rñdet q; hec ē cā. q; aīa fm deū est facta. ⁊ ergo nō potest impleri nisi cū venerit ad exemplar fm qđ est facta. ⁊ hoc est ipe deus ⁊ tūc quiescit. vbi gra Si cera sigillo impmatur ⁊ postea deferat̄ p totum mundū ⁊ oibus sigillis adaptat̄ nulli pfecte adaptatur nisi primo. Sic est de anima ad imaginē dei facta Bern̄. Ad imaginē q̄ppe dei facta est anima rōnalis ceteris oīmbus occupari pōt. impleri oīno nō pt capaꝝ dei est. ⁊ quicquid deo minus ē non eā implebit. Quartū donū vel ferculū qđ adhuc maius ē qđ electi habebūt in celo hoc est adeo magnū q; oēs homines tam boni q; mali illud appetūt. ⁊ oēs āgeli in celo. ⁊ hoc est ppetua par. Aug. de ciui. dei. Sic nemo ē qui gaudere nolit ita nemo ē qui pacem hre nolit. qñ quidem ⁊ ipi q̄ bella volunt nihil aliud q; vincere volunt. Ad gloriosam ergo pacem cupiunt bellando peruenire. Sed mali in inferno habebunt per oppositum lites. discordias. odia. inimicitias. ergo qui perpetuā pacē in futuro habere desiderat hic pacem diligat ⁊ sequat̄. Aug. li. xix. de ciui. dei. Nemo poterit ad hereditatē dñi peruenire q̄squis testamentū eius noluerit obseruare. Ambro. super Lu. par ē dux ad vitā eternā. Quintū gaudiū vl'ferculū ē dulcis sonoritas angeloꝝ ⁊ sctoꝝ cōtinue deū laudantiū in celo. pō. Beati q̄ habitant in domo tua dñe in secula secu. laud. te. Si delectabile ē hic audire cantū hoim ⁊ instrumēta musicalia. q̄ tū nihil sunt respectu cātus āgeloꝝ ⁊ sanctoꝝ. q̄lis dulcedo tunc erit in celo audire oēs sanctos ⁊ āgelos deū laudantes: Ergo sicut triste est dānatis audire clamorem ⁊ vlulatū dānatoꝝ ⁊ demonū. sic ecōuerso dulce ē beatis audire laudes beatoꝝ āgeloꝝ. ¶ Sextum gaudiū siue ferculū ē meritū ⁊ gaudiū qđ vnusquisq; habebit in celo de suis ꝓꝑijs meritis. Apls. Reddet vnicuiq; iuxta opa sua. Vbi nō solū remunerabūtur opa magna ꝫ etiam ⁊ minimū opus bonū remunerabit̄ homini. Ergo q̄cq̄d boni feceris cogitando. loq̄ndo. ꝑpatiendo. cōgaudendo ꝓximis. opando nā oēs gressus ⁊ passus dñs remunerabit. ⁊ q̄cquid patiēter sustinuisti. q̄t dolores in corpe siue in q̄cūq; mēbro. in oculis. capite manibus siue in pedibus. ⁊ quotiēs esuriem. sitim. frigus. vel alias tristicias patienter toleraſti. ⁊ etiaz quotiēs fatigatus ⁊ fessus es ex labore ⁊ bona opatione. ista oīa deus plene ⁊ bñ tibi remūerabit. Piero. Nullus labor durus. nullum tps longū videri dz quo gloria eternitatis acq̄ritur. Exemplū de gaudijs celi legit̄ q; in ecclia beati Petri in Colonia cū esset q̄dam obsessa cōtigit aliam obsessam supuenire. Mox vna p̄ aliā cepit insurgere ⁊ clamoribus ⁊ ꝓtumelijs sese afficere. ⁊ demon demoni dicebat. Miser quid ꝓsentiendo lucifero sic de celo ruimus. Et alter rñdit. Quare feciſti. Cū illi adhuc q̄si penitudinis vba proferret. alter subiūxit. Tace. Ista pnia est nimis sera. Eidem demon interrogatus a circūstantibus quid facere vellet vt sic ad celum redire posset: respondit. Si eēt colūna ferrea rasorijs ⁊ clauis acutissimis circūquaq; bene armata a terra vsq; ad celum erecta. tunc vsq; ad diem iudicij si carnem haberem in qua sic pati possem me p illam pati vellem trahi. nunc ascendendo. nunc descendendo. dnmmodo peruenire possem ad gloriaz dei de qua ꝓpter meam superbiā cecidi. ¶ Septimum gaudium est quod quis habebit ex iocunda societate ⁊ participatione omniū electoꝝ. Et hoc sunt innumerabilia gaudia ⁊ maxima. quia quilibz habebit magnū gaudium de quolibet sancto. quoꝝ non est numerus. Apoc. vij. Vidi turbam magnaz quā nemo dinumerare poterat. Et de quolibet sancto tñ gaudium habebis q; si deo centum annis seruiuisses adhuc deo non satisfeciſſes ꝓ illo gaudio quod habiturus es de minimo sancto. Et ratio illi⁹ gaudij est. quia vnusquisq; intīm diligit ꝓximū q; tum seipm. quia hic in ꝑsenti charitas incipit ⁊ ibi perficitur. Tanta nanq; charitas inter electos est q; gaudia ⁊ merita aliorum quasi sua reputant propter magnā charitatem quaz habent adinuicem. Vnde Anſbel. Vnusquisq; tanto gaudio gaudet de alterius merito sicut de suo ꝓꝑio. Nam petrus gaudebit de virginitate Johānis. ⁊ Johannes gaudebit de martyrio petri. ⁊ sic de alijs. Quia q̄cūq; caret vn⁹ seipo hoc habebit in alio. O quātum gaudium tibi erit qñ Johā. bap. cum pīarchis ⁊ ꝓphetis omnia sua merita tecū ꝓdiuident. Similiter petrus cū oīmbus alijs apls. Stephanus ⁊ Laurētius cum oīm

UVA. BHSC. IyR_046

bus martyribꝫ. Martinus ⁊ Nicolaus cū omnibꝫ cōfessoribꝫ. Joachim ⁊ anna cū omnibꝫ in matrimonio cōstitutis. Elisabeth cum omnibus viduis. Katherina ⁊ Barbara cū omnibꝫ ỽginibꝫ. Qui oēs singulariter tecū conciuidēt oīa sua merita ⁊ gaudia. Gre. in mora. ⁊ quis enarrare sufficiet quātum gaudiū quelibet aia suscipiet de sanctoꝝ pīarchaꝝ humilitate ⁊ simplicitate. prophetaꝝ credulitate ⁊ fidelitate. aplōꝝ charitate ⁊ magna diligentia. martyrum stabilitate ⁊ patientia. cōfessoꝝ pietate ⁊ clemētia. ỽginum castitate ⁊ cōtinentia. Reuera lingua ⁊ vox deficit. ⁊ intellectus capere nō sufficit q̄ntū sit gaudiū chorus angelorꝫ interesse. pītem dei vultū cū beatis ⁊ electis videre. Octauū gaudiū est qđ habebimus de gloriosa virgine maria. de q̄ gaudebimus sup omnes sanctos tanq̄ de regina celi ⁊ terre angelorꝫ ⁊ hominū. Sicut em̄ ipsa in meritis ē sup oēs sanctos. sic ⁊ gaudiū eius erit sup gaudiū oīm sctoꝝ qđ de ea habebimus. quia cōciuidet nobiscū oīa merita sua ⁊ oīa gaudia sua. ¶ Nonū gaudiū qđ est super oīa p̄dicta ⁊ sine quo oīa p̄dicta nihil essent ē gaudium qđ habebimus de dei visione. Hoc erit summū gaudiū videre dei faciem. q̄ desideriū oīs volūtatis inuenīt in visione diuina. aug. li. xxij. de ciui. dei. Jp̄e deus erit finis desideriorꝫ nostroꝝ. q̄ sine fine videbit̄ sine fastidio amabitur. sine fatigatione laudabit̄. q̄quid hō desiderat quādo speculū trinitatis inspicit habebit. Qui em̄ deum videt oīa videt ⁊ cognoscit q̄ fiunt in terra in celo ⁊ in inferno. q̄ q̄q̄d cognati sui faciūt vl̄ alij qui adhuc in terris sunt totū cognoscit in deo. Vñ magr̄ sent. li. iiij. di. l. Qui claritatē dei vidēt nihil in creatura agit̄ qđ videre nō possint. Gre. Quid ē qđ non videāt q̄ videntē omnia vident. Hec em̄ visio dei ē tota merces ⁊ salus nr̄a qua deū facie ad faciē videbim⁹. vñ ps. Ostende nobis dñe faciē tuā ⁊ salui erimus. Jo. xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscant te soluꝫ deum verꝫ ⁊ quē misisti ihm xp̄m. Ergo desideriū aie datum ē homini vt illuc anhelet vbi deum videat. ps. Sitiuit aia mea ad deū fontē viuū q̄n veniā ⁊ apparebo ante faciē dei. Quare dauid desiderauit sic videre deū. q̄ cognouit in spū dulcedinē diuine visiōis. Vñ dicit in ps. Cum̄ mille anni añ oculos tuos tāq̄ dies hersterna q̄ pterijt. Jtem ps. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Ex his iam dictis patet q̄ miseri sunt illi hoīes qui tempales delitias corpis ⁊ gaudia mūdi ⁊ honores seculi p̄eligunt gaudijs sempiternis. Gre. Nemo pōt hic gaudere cū hoc seculo ⁊ illic regnare cū deo. Hoc nō aduertunt amatores seculi. s. chorusantes ⁊ in alijs mūdi vanitatibus viuētes. similiter gulosi ⁊ luxuriosi qui in voluptatibus carnis viuūt tales em̄ regnū dei nō possidebūt. ber. Qui carnalibus delitijs pascitur eternis delitijs indignus babet̄. Et ista omnia sunt breuissima ꝓpter que homo miser priuat se deo sanctis ⁊ omnibꝫ bonis. ⁊ ꝓpter hec tradit se demonibus ⁊ supplicijs infernalibꝫ. Gre. Momentaneū est qđ delectat. perpetuū aūt qđ cruciat. Sed. d. quare deus posuit dulcedinem in creaturis q̄s hominibus creauit? Rñdet vt nos alliceret p illam dulcedinē creaturarū ad appetendū eternā dulcedinem q̄ se habet respectu dulcedinis creaturarū sicut mare respectu vnius gutte. Bern. Dulcedo oīm creaturaꝝ si q̄s iuste aduertit nihil aliud ē nisi q̄ ad illā eternā dulcediuē nos inuitat. Ergo q̄n vides pulcrū hoiem ⁊ ornatū tunc memorari debes stolā celestis glie ⁊ faciez dei ⁊ omniū electoꝝ. Sz q̄n comedis delicatū cibū vl̄ bibis dulce vinū. tūc cogitare debes de dulcedine celestiū ferculoꝝ. Vel q̄n vides aliquē honorari. tūc cogitare debes quō boni honorant̄ a deo ⁊ ab oēibꝫ angelis ⁊ sanctis in celo. Jtem de gaudijs celi legit̄ tale exē plū. q̄ quidā religiosus deuotus petiuit a deo vt sibi reuelaret aliquā dulcedinē celestis gaudij. Et cuꝫ vna dieꝫ esset in oōne audiuit puā auiculā dulciter circa se cantantē. Qui erigēs se ab oōne voluit appēdere auiculā q̄ volauit ante eū vsq̄ ad siluā que erat ꝓpe monasteriū ⁊ sedit sup vnā arboꝛē. Et ipse secutus ē eaz stans sub arboꝛe ⁊ audiuit cantū illius auicule. ⁊ postmodū auicula euolauit. Et ipe regressus ē ad monasteriū. ⁊ estimabat se vir ad vnam horam vel ad duas horas sub arboꝛe stetisse. ⁊ veniēs ad monasteriū inuenit q̄ porta monasterij obstructa fuit cū lapidibus. ⁊ inuenit aliā portā esse factam in alio latere monasterij. ⁊ accessit ⁊ pulsauit ad portam. ⁊ frater portarius q̄siuit vñ veniret ⁊ q̄s esset ⁊ q̄d desideraret. q̄ rñdit. ego iam nouiter exiui de monasterio ⁊ iam reuertor ⁊ monasteriū variatū est. ⁊ portarius intrauit ⁊ dixit abbati q̄venit ad portam ⁊ ab eo q̄siuit quis esset ⁊ vñ veniret. rñdit. ego sum frater illius monasterij. ⁊ nouiter exiui ad siluam ⁊ reuersus sum ⁊ neminē nosco nec me aliquis cognoscit. Tūc abbas ⁊ seniores monasterij q̄sierūt ab eo nomen abbatis illius q̄ preerat monasterio pro tpe quo monasteriū exiuit. ⁊ q̄rētes in cronicis inuenerūt eū defuisse a monasterio. cccxl. annis. Hoc magnū fuit q̄ p totū illud tp̄us p̄e dulcedine cantus illius auicule seu angeli nec sensit frigus nec calorem. nec esuriuit nec sitiuit. Quid tūc erit q̄n celū intrabimus. ⁊ nouem choros angelorꝫ cantare audiemus.

In eadem dominica. De luxuria.

Sermo lxxxv.

xorē duxi et ideo non

v possum venire. Lu. xiij. Sciendū q̄ excusatio istius qui inuitatus fuit ad cenaꝫ ⁊ se excusauit dicens vxorem duxi ⁊ ideo venire nō possum. pertinet ad luxuriosos. Si em̄ vxor hic accipit̄ ꝓprie. tunc iste se excusando falsum dixit. Certum est enim q̄ qui vxores ducunt ad celestes nuptias venire bene possunt. Si autem accipitur pro carnali voluptate verum dicit. Gregorius. Mōnulli in coniugio non fecunditatem prolis sed desideria expetunt voluptatis. ⁊ idcirco per rem iustam non immerito figurari potest res iniusta. Homo igitur luxuriosus ⁊ voluptuosus ad celestem cenam peruenire non potest. non debet et non est dignus. Primo non potest quia cum pedibus ē alligatus. eccs. vij. Jnueni mulierem morte amariorem que laqus venatorum est. Secūdo non debet quia est quasi fetidus. Jobelis. j. Cōputruerunt iumenta in sterco re suo. Tercio non est dignus quia est sordida veste indut⁹. Si em̄ indign⁹ fuit stare in nuptijs q̄ nō habuit vestem nuptialē vt dī Mathei. xxij. multo fortius qui habebit vestem vitupabilem vl̄ sordidam.

UVA. BHSC. IyR_046

ergo si vxor accipitur p carnali cōcupiscentia tunc vex dicit vxorē duxi ꝛc. Ñ hic dicenda sunt duo. Primo quō actus luxurie cōmittitur ser modis. ꝛ q̄ modo semp vnus actus grauior ē alio. Secūdo quō luxuria cōmittit sine actu decem modis. ꝛ qñ sit pec catum ꝛ qñ non. ꝛ de hoc dicetur in sequēti ſmone

¶ Quum ad primū sciendū q̄ primus actus luxurie ē fornicatio simplex. sicut soluti cum soluta. Et licet quidā dixerūt fornicationē simplicem nō eē peccatū mortale. hoc tñ ſm Henricū de vrimaria ē falsum ꝛ impossibile ꝓpter duo. Primo q̄ simplex fornicatio inuenit in diuina lege ꝓhibita. vbi dr. nō mechaberis. Ñ ſm august. in hoc p̄cepto ꝓhibet oñis illicitus cōcubitus ꝛ hoc explicite. Ñ dr. nō mechaberis. i. nulli alteri excepto federe mrimonia li te cōmiscebis. Vnde dicit glo. interli. Lex aūt diui na nihil ꝓhibet nisi pctū mortale. Et ideo relinquitur q̄ fornicatio simplex sit peccatū mortale. Quod etiā secundo patz euidenter ex hoc q̄ nihil a participatione celestis regni excludit nisi pctū mortale. sed ꝓpter simplicē fornicationē excludit quis a regno ce loꝝ. vt patz per aplum ad Ephe. v. Hoc aūt scitote q̄ omnis fornicator aut immūdus nō habet heredi tatem in regno xp̄i ꝛ dei. igit ꝛc. Ex hoc patet q̄ luxuria est malū pctū. q̄ nunq̄ p̄t scienter ꝛ voluntarie fieri sine peccato mortali. Homicidiū autē p̄t fieri sine pctō mortali vbi iusticia hoc exigit. vt cum iudex amore iusticie aliquē occidit. vel etiā vbi vim vi repellere licet. Item aliquis p̄t furari sine peccato ꝛ hoc in extrema necessitate. q̄ tunc oñia sunt cō munia. Item in diebus festiuis p̄t quis quandoq̄ laborare sine peccato. Et etiā aliquis p̄t iurare sine peccato. similiter ꝛ recipe iuramentū sine peccato. si militer quis p̄t furari q̄ñq̄ sine peccato. Sed nullꝰ p̄t fornicari scienter q̄n mortaliter peccet. Ponam⁹ q̄ aliquis nullū malū cogitauerit neq̄ dixerit neq̄ fecerit. ꝛ oñia bona egerit q̄ excogitari p̄t. ꝛ nisi se mel fornicet ꝛ sic decedat sine penitētia de necessitate dānabitur. etiā si oñes misse q̄ vsq̄ ad finē mūdi celebrabñtur ab ecclesia ꝓ eo solo celebrarent non li berarent eū a morte eterna. Et ꝓpter istam breuem delectationem occidit suā ꝓpriā animā. ꝛ priuat se so cietate xp̄i ꝛ marie. ꝛ oīm sanctoꝝ ꝛ angelorū. ꝛ dat seip̄m in ptātem oīm demonū ꝛ ad eternū supplicū sic q̄ ꝓ vno actu fornicatōnis tot annis ardebit in i ferno quot regnabit xp̄s i celo. q̄ eternaliter. Hiero. Qui luxuriat viuus mortuus est. Sciendū q̄ ad detestationē huius fornicatōnis q̄ fit cuꝝ meretricib⁹ valent tria. Primū est hoc q̄ forte q̄ñq̄ sunt cōiuga te ꝛ sic cū aliquis credit se peccare cuꝝ talib⁹ simplici fornicatōne ipe q̄ñq̄ cōmittit adulteriū. Secūdū est q̄ q̄ñq̄ talis ꝓmittit incestū. q̄ forsan q̄ñq̄ tales me retrices cognate sunt cōsanguineis illius qui peccat cū eis. ergo si duo cōsanguinei peccarent cū vna me retrice primus absoluitur a simplici sacerdote. secun dus aūt mittit ad autoritatē epi. Tertiū q̄ qui cum talibus peccat magno se cōmittit discrimini. ꝛ licz ñ sint cōiugate vel affines eius ipe tñ ſm Guil. lug. in sum. viciorū. cap. de luxuria eq̄ peccat ac si forent exq̄ est eq̄lis ꝓtemptus. ¶ Secūdus actus luxurie dr stuprū. ꝛ est illicita defloratio vginū. qđ ē peccatū grauius q̄ primus actus luxurie. Ad detestationem hui⁹ peccati valent tria. Primo q̄ hoc pctū aufert vginitatē q̄ est thesaurus incōpabilis. Ñ Salo mon. Nō ē cōdigna ponderatio cōtinētis aie. Oia eñ visibilia in terris p̄cellit dignitas vginitatis. vñ Ambro. Supgredit vginitas cōditionem humane nature p quā hō angelis assimilat. In signuꝝ huius dignitatis debēt vginibus fructus cētesimus. cū cō iugatis solū debēt triceſimus ꝛ viduis solū sexagesi mus. Insup pdito isto thesauro nūq̄ recuperari p̄t. Ñ Isid. de sum. bo. Virginitas si labit nulla pe nitētia repatur ad integritatē. Ñ etiā Hiero. Au denter loquor cū oia possit deus suscitare tñ nō p̄t virginē post ruinā. Valet q̄dē de pena liberare sed nō valet coronare corruptam. Scōo q̄ ille q̄ illicite defloraꝝ aliquā vginē aliq̄n ē occasio mille fornicatō nū quas ipa postmodū cōmittit. sicut ille q̄ primus rūpit clausuram vel sepem alicuius horti vel vinee. occasio est illius damni qđ faciūt q̄ postea veniūt q̄ alias nō intrassent. Nō ē regula iuris. q̄ q̄ occasio nem damni dat damnū dedisse videt. q̄ talis virgo sic corrupta q̄ñq̄ nō p̄t venire ad mrimoniū ſ cō munis oīb⁹ erit. ꝛ q̄cunq̄ pctā sic perpetrauerit ille qui eā primitus violauit illoꝝ oīm reus erit. Tertiō q̄ vgo casta ē vxor ꝛ sponsa xp̄i. q̄ ipse ē summꝰ sa cerdos qui vginē debz ducere in vxorē. vt hr Leui. xxj. Nō si quis vere diligeret spōsuꝝ vginis. s. xp̄m. sponsam eius nō polluer et. Insup talis deberet ad uertere q̄ xp̄us qui ē spōsus virginis scit ꝛ videt q̄ sponsam eius polluit. Et si hoc tibi fieret cum vxore tua legitima nonne punires eū qui talē iniuriā ꝛ ir reuerentiā tibi faceret in cōiuge tua. ꝛ cū hoc te p̄sen te ꝛ vidente. Sic similit attendendū ē de xp̄o cuius quidez oculis oīa nuda ꝛ apta sunt. qui indubitāter talem irreuerentiā sibi in sponsa sua factā in te grauiter vindicabit nisi penitueris ꝛ euꝝ pnia placueris.

¶ Tercius actus est adulteriū ꝛ ē grauꝰ pec catū q̄ stuprū. magnitudo aūt huius vicij p̄t ostē di p quatuor. Primo p hoc q̄ est ꝓtra sacrm mrimo nij qđ ipemet deus in paradiso instituit. Ñ nō fit in iuria tanto sacro absq̄ magna dei cōtumelia. Si. n. monachus ꝓfessus aliquē ordinez alicuius sci pec cat trāsgredīdo ordinē quē ille sanctus instituit. qđ tūc dicendū de illis q̄ transgrediūtur ordinē quē de us p semet mstituit. s. mrimoniū qđ ē vnū de septez sacramētis. Secundo quia hoc peccatum erupat oñe furtū tpale. q̄ id qđ aufert q̄s sic suo ꝓprio est maius q̄cunq̄ terrena sba. Hoc pz. q̄ plus dz dili gere vxorē q̄ oīa tpalia. immo sup oēs alios hoies i mundo exītes. Ñ Adam Gen. ij. dixit de eua sua vxore. Propter hoc relinquet hō p̄rem ꝛ mrem ꝛ ad herebit vxori sue. In signū huius multi sunt qui po tius vellēt exhereditari ꝛ oīb⁹ tpalib⁹ priuari q̄ hoc malū scienter ꝛ voluntarie in suis vxorib⁹ susti nere. Tercio q̄ hoc viciū qdammō assimilat homi cidio. Cū eñ vir ꝛ mulier sint vnū corpus ꝛ vna ca ro. vt pz in euāge. vbi xp̄s dicit. iam nō sunt duo sed vna caro. q̄ aufert vxorē alicui idē ē ac si ipmmet ei auferret ergo ꝓhibitio adulterij in decalogo imē diate ponit post ꝓhibitionē homicidij. ꝛ aī ꝓhibi tōnē furti. vñ Clemēs papa. Quid q̄oīb⁹ pctis adul terio grauꝰ ē. scōm eñ in penis locū tenet. i. in ꝓhi bitōib⁹. Ñ adulteriū ē tam graue pctū q̄ potꝰ tō

UVA. BHSC. IyR_046

hic oēm penā tpalē deberet sustinere vel etiā si necesse esset potꝰ deberet mori ⁊ permittere se occidere ab alio q̄ in adulteriū psentire. Vñ Joseph magis voluit incarcerari q̄ adulterio psentire. vt hꝫ Genesis xxxix. Etiā Susanna que ē speculū oīm mulierū potius voluit inocēter occidi q̄ adulteriū ꝑ deū cōmittere. vt hꝫ Dañ. xiij. Quarto ꝑt oñdi ḡuitas adulterij ex penis q̄ iſligunt ꝓ hꝫ vitio. Pro q̄ sciendū q̄ adulteri qñq; puniunt corpaliť qñq; tpaliť. quādoq; spiritualiť. ⁊ qñq; eternaliť. Primo corpaliť qñq; puniunt a deo. Vñ. ij. Re. xij. dixit Nathā ad Dauid postq̄ adulteriū cōmisit. Non recedat plaga de domo tua vsq; in sempiternū. eo q̄ despexeris me. ⁊ tuleris vxorē vrie ethei. Et qñq; talis adulter ex permissione dei torq̄tur hic in pñti a diabolo in terrorē alioꝝ. Vñ legiť q̄ quidā cōmisit adulteriū. ⁊ postq̄ intrauit ecclesiaz obsessus est a demonibꝫ ⁊ maxime punitus coꝝā oī populo. ⁊ imediate suā infelicē aiaz sine oi cōtritione et pñia red didit penis inferni. Itē qñq; puniunt tpaliť vt a iure q̄ fustigant. et q̄ndaz lapidabant. vt ptz Joh. viij. Vbi scribe et pharisei duxerūt mulierē in adulterio deꝑhensam ad Jesuz dicētes q̄ moyses eis ꝑcepisset talē lapidare. Tunc christus dixit. Qui sine peccato est vestrū ꝓmus i eā lapidē mittat. Sz si tā nūc tpis oēs adulteri lapidari deberēt forte lapides deficerēt. Sz si ꝫ nō. tñ in futuro lapidabunt nisi penituerint. Itē etiā qñq; punitur spūaliter. s. in priuatione regni celestis. Apostol? Adulteri regnū dei nō possi. Itē etiā qñq; eternaliť. vñ Apo. xxj. Erit ps illoꝝ in stagno ⁊ sulphure ⁊ igne vrenti. Osee. vij. Oēs adulterātes q̄si cliban? succensus. Exemplū legiť q̄ quidā sanctus et deuotus orauit ꝓ vxore sua defuncta. illa apparens dixit ei. q̄ eam sequereť. Et duxit eum ad quandaz deterrimā domū in qua vidit demones horribiles portantes vnum totū igneū in qua proiecerūt vnū burgēsem mortuū de villa sua et vxorem alterius. ⁊ ibi cōburebant ⁊ balneabant tanq̄ in metallo bulliēti. et natabāt in tali pena sicut pisa in bulliēti olla. Et ambo clamauerūt ve ve ve. Qđ iste audiēs pterritus ē. Tunc vxor eius dixit ei. Cū his q̄s bñ nosti balnearer ego eternaliť nisi misericordia dei ꝓ penitentiam a peccato me reuocasset. Et insup subiungens. Illi enī duo relicto maritali thoro adulterino amore sibi inuicē adheserūt. diu simul peccātes. et hoꝝ peccatū ego mediatrix fui. et eis modū et viā ad hoc ppetrandū dedi. Sz illis in peccatis suis morientibꝫ ego pniam ptuli salutarē. Tūc vir dixit. Quid tūc ꝓfuit eis cōfessio in agone et sacramentoꝝ ꝓcepto?. rūdit. Nihil ꝓfuit eis. q; nō ex charitate ꝫ ex timore mortis ꝓcessit talis cōfessio et pnia. Vñ aplus Solacbaritas ē q̄ liberat a morte. Ergo q̄ nō fit ex charitate nō est meritorū vite eterne. Quartus actus est sacri legū. ⁊ est illoꝝ q̄ trāsgrediunt legē regularis ꝓfessionis q̄ votū cōtinentie q̄ se deo astrinxerunt violāt. vñ tales dicunt sacrilegi q̄ tā miserabiliť violant votū suū ⁊ peccāt ꝑ fidē deo datā ⁊ ꝑ veritatē divine obligationis q̄ se deo obligauerūt. vt sunt religiosi ⁊ sacerdotes in sacris ordinibꝫ cōstituti ⁊ sanctimoniales postq̄ p velationē fuerint deo cōsecrate. Et illud peccatū ḡuius est oñibꝫ ꝑdictis q; in eo ipsi deo maior fit iniuria. Quintus actus ē incestus. ⁊ est illorum qui transgrediunt legē naturalis conditionis. vt incestuosi q̄ se cōmiscent cū suis ꝓpinquis i lineā cōsanguinitatis. quod tamē aliqua bruta animalia verent facere. vt patet de camelo qui matri sue naturaliter refugit commisceri. Vnde narrat pbs. xj. li. de animalibꝫ q; quidā oculos cameli pallio suo obtexit. cui et sic matrē suā submisit. Qđ cū camel? postconcubitū cognouisset statim illum calcibꝫ peremit et suis pedibus conculcauit. Item hoc peccatuz hominē quasi canē reddit. canis enī in opere suo nō cōseruat lineā ꝓsanguinitatis. Itē ꝓpter magnitudinē isti? peccati apl's Paulus tradidit sathane ad cruciandū illū fornicatorē q̄ cuz nouerca sua peccauit. vt habeť. j. Corinth. v. ℟ Sextus actus est pctū ꝑ naturā. et est illoꝝ q̄ transgrediunt legē naturalis inclinationis. s. q̄ se ꝓtaminat cū pctō muto. vitio scz indicabili ꝑ naturā peccātes ⁊ naturalē vsuz coeūdi q̄cunq; arte vel ingenio puertētes. Et hoc pctū fm Aug. ē gui? oibꝫ aliis pctis ꝓpť qđ mutū vel idicibile dī eo q̄ ipm noiare turpissimū est. ita q̄ os dicentis et aures audiētis polluunt inde. vt patet in decret. xxxij. q. iij. In eo. Et isto idē pctū ꝓpť sui enormitatē ēvnū ō pctis clamātibꝫ i celū ⁊ diuinaz vltionē ingiť postulātibꝫ. vñ Gen. xviij. dicit dñs. Clamor sodomoꝝ ⁊ gomorreoꝝ multiplicat? ē ⁊ pctū eoꝝ aggrauatū ē nimis. Et postea dñs q̄si admirās et dubitās sup tāto scelere dicit. Descendā et videbo vtruz clamorē q̄ venit ad me ope cōpleuerit. q. d. Incredibile videť homines tñ flagitiū ꝑpetrasse et tñ pctū i humana natura esse. Et etiā hec fuit vna cā q̄re xp̄s distulit incarnari. Vñ Hiero. dicit. q; ꝓpť hoc malū vitiū filius dei multo tpe distulit incarnari. ⁊ in signū huius oēs sodomite extincte sunt i nocte natiuitatis xp̄i. Aug. Deo i carne aduenīēte oñes hostes nature sodomitas itellige morte reproba ⁊ subita perijsse. Ad designandū q; in humana natura ammō uū q̄ inueniri deberet tale pctū. quā naturā filꝰ dei dignificauit cū hō natus sit. Et sciendū q; tales sodomite sunt pessimi homies. vñ Gen. xiij. Homines aūt sodomite erāt pessimi ⁊ peccatores coꝝā deo nimis. Itē ḡuitas illi? peccati pz ex vindicta subuersionis quinq; ciuitatū. ⁊ Ray. dicit. Hoc vitiū q̄ dete stabile sit pz ꝓ penam sodomitis inflictā. In q̄ vidicta attendendū est q; dñs non solum voluit punire nocentes ꝫ etiā inocētes puulos scz vni? dei. ⁊ i hꝫ est ꝓuisum pueris ne diutius viuētes exempla patruz sequerētur et ḡuius dānarenť. Et etiā circūiacentes regiones punire voluit. Nec soluz homines immo etiā animalia ⁊ terrena scētia ipamq; terrā destruxit conuertēdo eā in mare mortuū in q̄ nihil viuit nec auis nec piscis. Vnde Gen. xix. Dñs pluit super sodomā et gomorram ignem et sulphur de celo et subuertit ciuitates has. et omnē circa regionē. et vniuersos habitatores vrbium et cuncta terre virentia. Et cum ista pena punitū est hoc peccatū tēpore Abrae vsq; ad hanc diem. et interim longum spacium ē lapsum quia ab Abraā vsq; ad xp̄m trāsacti sunt duo milia sexcenti septuaginta sex anni. A christo autem transacti sunt mille quadringenti decem ⁊ octo anni His omnibus simul cōputatis sunt quatuor milia annorum et nonagintaquatuor anni. et adhuc vsq; hodie semꝫ punit hoc peccatum qđ ante tot annos

UVA. BHSC. IyR_046

ꝑpetratū est. qz nihil potest ibi viuere. s. nec anis nec piscis. Ergo idē locus dicit iā mare mortuū. Itē nec hō debet cogitare de tali peccato. Vnō vxor loth deducta de sodomis cū filiabꝫ et marito respiciēs retroversa ē in statuā sal. ad oīendendū q̄tū displiceat deo memoria huius peccati. Sz h̄ querit q̄d sit pctū sodomiticū z quō ꝑpetrat: Rñdet ſm Joh. i sum. sua. li. iij. ti. xxxviij. q. xiij. Quocūqz mō factū luxurie exercet ꝓterq̄ inter marē et feminā ordinate et in vase debito vitū ꝑ naturā et sodomiticū iudicat. Vñ sciendū q̄ q̄libet debet in coitu ordinē et debitū modū seruare tā in vxore ꝓpria q̄ cū aliena. siue in mrimonio. siue extra mrimoniū. Mā posset q̄s sic ordinē peruertere etiā cū vxore q̄ ḡuius peccaret q̄ si ꝓpriam matrē cognosceret. Vñ Aug. et ponit in decret. Hoc vitū maius ē q̄ si q̄s matrē suā cognosceret. Malus enī esset q̄ matrē cognosceret. ꝫ iste peior immo pessimus. Vnō Geñ. xiij. Homines sodomite pessimi erāt et peccatores coraꝫ dño nimis. Ergo nullus xp̄ianus peruertere dz debitū ordinē. Aug. Valō detestabile esset q̄ mulier eēt accincta gladio z vir fisso. Itē ō h̄ vicio dicit san. Tho. ij. ij. q. clviij. Grauissimū inter oia pcta luxurie ē vitū ꝑ naturā. Vñ etiaz btūs Aug. et ponit in decre. Grauior oibꝫ alijs peccatis ē pctū ꝑ naturā. ꝓpē qō mutū z indicibile dicit. eo q̄ ipm noiare est turpissimum. xxxij. q. iij. In eo. Sciendū q̄ aliq̄ demones abhorret illud vitū ꝓpt nobilitatē nature. Vñ legit in li. de apibꝫ Mulier sodomita iacuit in lecto. z q̄n cū seipa peccauit audiuit diabolū clamantē tribꝫ vicibꝫ pfi pfi pfi. Que territa ad pfessionē venit z pñiaz egit vltra q̄ ei imūcta fuit

Vltimo q̄ritur an sit differentia inter peccata sodomitica. z qō ipoz sit ḡuius: Rñdet ſm q̄ habet in summa Johis libr. ij. ti. v. q. iij. Qz est q̄druplex. differētia. Primū peccatū ꝑ naturā est peccatū mollicici qō consistit in sola omissione cōcubit? ad alterū. Secūm qō ḡuius est vbi nō seruat debitū vas. Tertiū qō adhuc ḡuius est vbi nō seruat debitus sexus. scilicet masculoz cōcubitus. Quartū autē qō ē grauissimū est peccatū bestialitatis. s. vbi nō seruat debita species. Sed sciendū q̄ valde caute est loquendū in sermonibꝫ de illo pessimo vitio. z etiā confessor debet se caute habere de hoc vitio in cōfessione ne cui scandalū vel occasionē peccādi prebeat.

Ad eandem dominicam.

Sermo .lxxxvj.

Qz luxuria sine actu committitur decem modis.

Xorem duxi et ideo v venire nō possum Lu. xiiij. Exq̄ iaz in ꝓcedenti sermone dictū est de luxuria que actu cōmittit. tunc bicia in isto sermone tria sunt dicenda. Primo quō luxuria cōmittitur sine actu z q̄n sit mortale et q̄n nō. Secūo quō hoc ꝓbatur q̄ vnusquisqz pōt ab actu luxurie abstinere. Tercio exemplum. S Qtū ad primū sciendū q̄ luxuria sine actu cōmittit decem modis. Primo quādo quis habet turpē cogitationē tū sine delectatione z contra voluntatē suā incidit sibi. et hoc nullū est peccatum. Vñ Greg. sup Ezech. Quātūcunqz immūda sit cogitatio mentē nō polluit si ratō ñ ꝓsentit. Ergo boni homines caste viuētes nō debēt multū turbari ex eo q̄ eis male et pessime cogitationes incidūt qz diabolus plus tentat bonos q̄ malos q̄ voluntatē diaboli in oībꝫ exequunt. vñ Greg. Tanto hostis callidus deceptionis molimina ardenti? exquirit quāto celesti patrie feruentius inhiare nos cognoscit. Vñ etiā Bern. Nō enī contristari debemus si in tentationes inciderimus. sed si in tentationibus supari fuerimus. Ergo si quis tentaretur de pessimis et inauditis cogitationibus viriliter resistere debet tūc erit ei meritoriū. Vnde Bernar. Quoties resisteris totiens coronaberis. Idem in libro meditationū. Demonū est malas cogitationes ingerere nostrum est illis non consentire. Nam quotiens resistimus totiens diabolum supamus. angelos letificamus. deuz honoram?. T Secūo quando incidit alicui mala cogitatio cū delectatione tamen sine consensu plene rationis. tunc est peccatū veniale. Vnde sciendū est q̄ in primo peccato primoz parentū cōcurrebāt tres ꝑsone. s. diabolus in specie serpentis qui suggessit mulieri. z mulier q̄ dedit viro. et vir qui comedit de fructu vetito. tunc peccatum cōsummatuz fuit in Adam q̄tum ad genus humanū. Et ſm Augusti. Suggestio serpentis in nobis est prim? mot? ex fomite ꝓueniēs. Comestio mulieris est delectatio. sed comestio viri est consensus. Mis enī tribꝫ. s. suggestione. delectatione. et consensu hō ex tentatione in peccatū ducit. qz tentatio p suggestionē q̄ in cogitatōne cōsistit inchoatur. et si tunc ei nō consentit sed ei immediate resistitur tūc nullū est peccatū. Si p cogitationis delectationē tentatio ꝓgreditur. et sic erit veniale. dū delectatio immūde cogitationi aduenerit. Sz per cōsensum tentatio et peccatū ꝓsummatur. Ergo sunime cauere debemus ne delectemur in cogitationibus malis. quia cū delectatio aduenerit tunc ē peccatum veniale. z hoc intellige quando consensus rationis nō est ibi. quia consentiēte ratione potest eē de genere mortalis. V Tercio cōmittit quādo q̄s dat consensum in mozosam delectationē. sicut qui delectant cum plena ratione in malis cogitationibꝫ et in eisdem se voluunt. tunc talis mozosa delectatio ē peccatū mortale. sicut heu multi faciūt taz mulieres q̄ viri et etiā virgines. q̄ licet nolūt ad actū ꝓcedere. tū diuti? in mal' cogitatōibꝫ z delectatōibꝫ q̄si delectādo imorant. qō est nimis piculosum. quia facillime ꝑ hoc peccatū mortale incurrūt. Qō ꝓbat Jacobus in epla sua dicēs. Cōcupiscētia i. interioz anime delectatō cū ꝓcepit. subaudiēdo ꝓsensuz ratōis parit peccatū. s. mortale. Quarto ꝑmittit q̄n q̄s ex mala cogitatione et delectatione dat cōsensuz z voluntatem ad ipm op?. z hoc sp ē pctū mortale. Aug sup Gene. Si ratō ꝓsentiat ei qō libido cōmouerit faciendū esse z nō discrepat. iaz ei pctū imputat. etiā si nō cōsequatur factū. q̄n rea tenet in consensu ꝓscia. Et hoc etiaz intelligit de quolibet peccato mortali qō hō cōmittere ꝓponit. quia quicūqz regnū celeste intrare debet oportet q̄ sic stet in suo ꝓposito q̄ si viueret eternaliter nunq̄ mortaliter peccare vellet. Ergo de necessitate saluus oportet q̄ quilibet sine sit masculus siue virgo femine sexus sic stet in suo ꝓposito q̄ nunq̄ velit facere actuz luxurie nisi in matrimonio.

Quinto cōmittitur visu. vt cuz quis ex visu cōcupiscit aliquā ꝓsonaz. et ea intentione eam inspicit

UVA. BHSC. IyR_046

vt eam cōcupiscere velit. Math. v. Qui viderit mulierem ad concupiscendū eam. s. vt concupiscētia trā seat in affectum cordis et etiam in consensuz ratiōis et etiā si facultas assit facere disponit. iam mechatus est cā in corde suo. vbi ḡtia. Si quis vna die centum domos intraret. et in qualibet talem cōcupiscentiaz iam dictā sibi per visum acquireret tot peccata mortalia cōmitteret. Ergo maxime necessaria est oculoz custodia. ℣ Primo qz sunt valde veloces ad nocendū anime ideo p̄donibꝫ compantur. Treñ. iiij. Oculus meus depdatus est animā meam. Geñ. iij. Vidit igit̄ mulier q̄ bonū esset lignū ad vescenduz et pulcrū oculis ꝛc̄. et tulit de fructu illius ꝛ comedit Vñ Gre. dicit. Mō enī eua contigisset lignū nisi prius incaute respexisset. Secūdo custodiendi sunt oculi qz sunt q̄si due porte in castro corpis nr̄i. Qui enī hz portas alicuius castri habet quasi ip̄m castz. Sic si diabolus habet oculos nostros tūc habet castz corpis nostri. ꝛ tunc mors frequēter intrat in animā p̄ fenestras nostras. et p̄sequēter sequit̄ q̄ de? nihil habet in homie si oculos nō habet recte sicut domin? castri q̄ nō habet ingressum ibi. Vñ xp̄s dicit in euāge. Si oculus tuus fuerit nequā totū corpus tuū tenebrosum erit. Tercio custodiendi sunt oculi et visus ex pte mulieris. qz a plāta pedis vsqz ad vti cē nō est locus in muliere ornata in q̄ nō sit positus laq̄s diaboli ad capiendū animas. Eccli. ix. Ne respicias mulierē comptā ne forte incidas in laqueos eius. qz diabol? vtit̄ mulieribꝫ p̄pose ornatis tanq̄ rbetibꝫ ꝛ tanq̄ gladijs ad capiendū ꝛ ad occidendū Diero. Gladius igne? ē spēs mulieris. immo etiaz gladius biceps mulier p̄pose ornata. hoc ptz ex eo q̄ occidit animā p̄riā p superbiā. et animā primi p luxuriā ꝛ malā p̄cupiam. ℣ Queritur quid faciendū sit cū quis videt aliquā p̄sonā ornatā et pulcram vt sibi nō noceat in anima sua? Rñdet̄ q̄ duo cogitāda sunt. Primo q̄ nunq̄ tantā curā ꝛ diligentiā habuisti ad ornandū animā tuā eternaliter victurā. ꝛ ad cōplacēdū deo sicut ista p̄sona habuit ad ornandū corpus suū putridū et mortale ad cōplacēdū mōdo. et sic dolere debes de accidia et negligentia tua. et de pditione anime illius p̄sone quā sic pōpose vides incedere. Secundo cogitandū est q̄ pulcre sunt facies electoz in celo. ꝛ quō ornabuntur cuz stola glorie. Si ille mortalis hō hodie est et forte cras mort̄ tā pulcer est ad videndū. quid tūc erit de immortalibꝫ post iudiciū eternaliter viuentibus. Et sic hō p boc dz sibi acquirere affectū pueniēdi ad celestē claritatē. Sciendū etiā q̄ si hō videt mulierē vel virginē tanq̄ rē vel imaginē pulcrā non malū cogitando vel affectando non est peccatū. q̄uis sit incautū. Greg. Non licet videre qđ nō licet cōcupiscere. August. in regula. Neqz feminas videre p̄hibemini ſ appetere vel ab ip̄is appeti velle criminosum est.

℟ Sexto cōmittitur locutione vl̄ risu. vt cū quis alloquit̄ vel arridet aliquā personā ea intentione vt eā alliciat. sic peccat mortaliter. vbi ḡtia. Si quis loquit̄ verbū iocosum ea intentione vt illā personam ad actū illicitū alliciat. tūc verbū iocosuz qđ alias esset veniale erit sibi mortale p̄pter peruersaz intentionez. Similiter intelligendū est de risu. vt cū quis arrideret alicui persone ea intentōne vt ip̄am personā ad malā cōcupiscentiā et ad actū illicitū alliciat tunc talis peccat mortaliter p̄pter puersam intentionem Luc. vj. Ve vobis qui nūc ridetis. Sz si alias arrideret alicui persone p̄pter noticiam vel ex quadam leuitate. vel ex cōsuetudine. vel ex admiratiōe. vel ex ioco tunc vix peccaret venialiter. Sciendum q̄ aliq̄ antiqui et etiaz quandoqz mulieres et virgines sepe loquuntur verba scurrilia et luxuriosa. qđ est valde repbensibile. qz per hoc ostendunt q̄ habent corda impudica. quia ſm dictū christi vt habetur. Math. xij. Ex abundātia cordis os loquitur. Super eodez verbo Criso. dicit. Quale coz habet vnusquisqz talia verba loquitur et opera facit. Arist. iiij. eth. Qualiscunqz vnusquisqz est taliter dicit et taliter opatur et taliter viuit. Jsido. Qualis sermo oñditur talis ꝛ animus comprobatur. In huius signū spirituales persone et homines deuoti sepius nomināt deuz et dñm nostrū Jhm xp̄m et beatā virginem mariā. et loquunt̄ de lictis. et verba salutifera p̄ferunt. qz habent corda pudica et casta. Sed p oppositū faciunt mali et peruersi et impudici homines p̄ferentes verba scurrilia et luxuriosa. Vñ Jsiō. de sum. bo. Mali sermones in ore xp̄iani esse non debent. Maz sicut malos mores bona colloq̄a corrigūt ita bonos mores mala colloq̄a corrūpunt. Septimo cōmittit̄ per tactū impudicuz et per amplexus et oscula ꝛ huiusmodi. Qui modus ſm aplm vocatur turpitudo. Et ille modus etiam est peccatū mortale. Et ſm magistrū in compendio theol'. veritatis. est tanto grauius peccatū q̄to magis per talia libido accendit̄ p̄pter nimiā approximationē ad mulierē vel virginē. Tamen sciendū ſm eundem magistrum. Tangere mulierē p̄ter malam intentionem non est peccatum mortale. Sed tangere ex libidie vel osculari ad se nō pertinentē est peccatum mortale. Heu hoc isti non aduertunt qui vt frequenter mulieres et virgines i pudice tangunt sez amplexando. osculando. in quo deum grauiter offendunt. ℣ Octauo cōmittitur sine actu per ornatū corporis vel alia signa ad luxuriam incitantia. verbi gratia. Vt iunt illi qui non concupiscunt nec actum ppetrare volunt. sed faciūt vt cōcupiscant̄. vt multe mulieres similiter et multe vgines q̄ ad hoc se lanāt et ornāt ꝛ capita sua discopiūt vt amabiliores fiāt. Que nō solū in plateis et chozeis. imo etiā i eccia corda viroz dū eas inspiciūt vulnerāt. nūc colore albo. nūc rubeo. nunc familiari colloq̄o. nūc manuū iniectōe. nūc vult? cōpositione Sicut faciūt iste q̄ cū cilicio fricāt facies. et depingūt se sicut pictoz imagines. Et p talia laqueū ꝛ occasionem ruine p̄stāt p̄rimis. Et tales q̄ sic nō p̄cupiscūt nec actū facere itendūt. ſ p̄cupisci ab alijs volūt sunt occisores animarū. A quibꝫ deus districtā rationē requiret de omnibꝫ animabꝫ illis q̄s sic ad pctā traxerūt. Vnde dicit Exodi. xxj. Qui foderit cysternā ꝛ nō operuerit ceciderit̄qz in eaz bos vel azinus dñs cisterne reddet p̄cū iumentoz. Vbi dicit glosa Cisterna aperit̄ quādo mulier ornatur. et tunc bos vel azin? incidit in eā cū hō p illū ornatū illaq̄at. tunc illa mulier reddet rōez de illis aiabꝫ. Greg. in mora. Tot mortibꝫ q̄s dignus ē quot exēpla p̄auitatis in posteros reliquit. G̃ginēs et mulieres nō debent se pōpose ornare. Aug. lib. ad sacras virgines. Vñica

UVA. BHSC. IyR_046

ꝓgo nec ornatu capitis nec habitu nec oculꝰ erectus. ꝫ cum vultu ad terrā depoſito ꝓcedat. ne in ſe viles inducat ⁊ accendat amatores. et ſi non pereat ipa tñ nec alijs pditōnis cā exiſtat. Nono cōmittit ꝑ to na et munuſcula. cum quis dat alicui perſone aliqđ donū. vel clinodiū ea intentione vt eā ſic ad malam ꝓcupiſcentiā ⁊ ad malū actuꝫ alliciat. Talis ſic dans ſiue ſit ꝓ nouo anno ſiue alias in alio tēpore peccat mortaliter ꝓpter malā intentionē. Immo mechanicus q̄ prepat vel vendit tale clinodiū illi quē certitudinaliter ſcit ſic velle abuti reus erit illius peccati et peccat grauiter. Inſup nūcius q̄ eſt mediatoꝛ illarū perſonarū et ſciēter tali pſone portat tale donū. vl̄ en ceniū ad talem malū finez cōſequendū reus erit illi⁹ peccati et ḡuiter peccat. ℒ Decimo cōmittitur quādo aliqui libenter vellent actum illū perficere. et bene etiam poſſent. quia habent oportunitatem loci et tpis ⁊ pſone. ꝫ ſolū ꝓpterea dimittūt q̄ timēt mūdū et ſcandalū hominū et pfuſionē ꝓpriā. Sz ſi ſcirēt ſe poſſe latere in hoc actu nec deū nec ſanctos nec ꝓ priā ſalutē aīe curarēt q̄n hoc op⁹ ꝑpetrarent. Et tales q̄ ſic dimittūt nō ꝓpt̄ deū ꝫ ſolū ꝓpter hōies ḡuiē deū offendūt. q⁹ volūtas eoꝝ deliberata eſt ad iſtuꝫ actū. Vñ Leo papa. Sunt nōnulli q̄ dū corde concipiūt pctū faciendū deliberant. id tñ timore dimittūt aut pre difficultate implere neḡunt. hi ꝓfecto nō in dño moriunt. Et idez intelligit̄ de quolibet pctō mortali qđ q̄s non ꝓpter deū dimittit ꝫ ſolū ꝓpt̄ timorē hominū. vbi gra. Sicut quis nō choꝛiſans vl̄ veſtes p̄cioſas nō portans ꝓpterea q⁹ pt̄ et mr̄ vl̄ aliquis ꝓpinquꝰ eius nouiter defunct⁹ ē. Sz ſi hoc nō eſſet ꝓpter deū nō dimitteret ꝫ oīno faceret. Similit̄ qui cōcupiſceret rē ꝓximi ſui. ⁊ hāc ſibi libenter ſubtraheret ſi ſuſpendiū nō timeret. Tales ſemper ſtāt in peccato mortali. Si aūt quis ad actū luxurie ꝓcedit tūc ſemp eſt peccatū mortale. vt patet in p̄cedēti ſermone. D Secūdo ſciendū eſt q⁹ illi q̄ dicūt ſe nō poſſe caſte viuere nec ab actu luxurie poſſe abſtinere loquunt̄ ꝑ veritatē fidei. q⁹ cū adiutorio dei quilibet hō pōt a luxuria ſe cōtinere. ⁊ oppoſitū tenere ſapit hereſim. Cū ḡ quis audet dicere q⁹ etiā cum adiutorio dei nō poſſit cōtinēter viuere talis loquit̄ ꝓtra primū articulū fidei vbi dicim⁹. Credo in deū patrē omnipotentē. Vñ etiā apls. Oīa poſſuꝫ in eo qui me confortat. Item patet ex hoc q⁹ quilibet pōt caſte viuere. quia ſi ꝓ vnū actū luxurie deberet pdere omnia bona tpalia ſua. vel etiā ſi ſciret ſe amittuꝫ pedē vel manū. vel ambos oculos. vel ſi ſciret ſibi p̄ paratū igneū lectū in quo deberet cremari ſicut beatus Laurentius in craticula. omnino abſtineret. et nunq̄ vſq; ad mortē aliquē actuꝫ luxurie ſcienter et volūtarie perpetraret. Quare tunc nō magis ꝓpt̄ deum ⁊ ꝓpter ſalutē ꝓpriā ⁊ ꝓpt̄ eternaꝫ damnationeꝫ euitandā debes a luxuria abſtinere. Ergo ſummuꝫ remediū q̄n q̄s tēptatur a luxuria ē q⁹ hō ſeipm̄ cruci et vel flagellet. vel alias puniat corpus ſuū. ⁊ ſubtrahat ſibi de cibo et potu. Vnde Hugo de ſan victo. Parca ei vita occidit vicia. libidinē extinguit. virtutem nutrit. animū roborat. mentē ad celeſtia eleuat. Q⁹ autē punitio corpis extinguit luxuriā patet ō beato Bñdicto. qui ꝓpter ardoꝛez luxurie ꝓiecit ſe inter ſpinas et vulnerauit corpus ſuum et ſic ꝓ vulnera carnis extinxit ardoꝛē libidinis. Itē legit̄ de beato Bernardo q⁹ ſemel immerſit ſe in gelidā aquaꝫ ꝓpter vehementem temptationem carnis. Q⁹ autē ſubtractio cibi et potus extinguit luxuriam. hoc vltimo patet per tale exemplū. Erat quidā adoleſcēs q̄ ex intuitu illicito in cōcupiſcentiā carnis vehement̄ cōtra honeſtam et pulcrā mulierē accenſus fuit. Sz ipa repulit eū ſepius. Vnde ſemel ipſe dixit. Si nō ſuā voluntatē adimpleret oporteret cū mori. Tunc ipa aſſignauit ei diem locū et horā q̄ deberet venire ad eam. Cum autē ipe venit tunc illa dixit. Tua voluntas nō implebitur niſi ꝓius conſenſeris mihi in vna petitione. et ipe libenter cōſenſit. Et ipſa cōduſit eū in vna camera per triduū ſine cibo et potu. Et quarto die ꝑparauit vnū locū cum menſa ibi poſita que fuit plena bonis ferculis cibarijs et potib⁹. Et ex oppoſito preparauit lectū pulcrū. et dixit iuueni. Optionē tibi do an velis comedere ſiue bibere. vel voluntatē tuā mecū adimplere. et volūtate tua peracta ecōuerſo includam te. et iam nō guſtabis quicq̄ in comedendo et bibendo. Tunc iuuenis reſpondit. Ego iam ita fatigatus ⁊ attenuatus ſum fame ⁊ ſiti q⁹ ignis cōcupiſcentie totus refriguit. et iā nullaꝫ cōcupiſcentiā erga te habeo. Sed me delectat comedere bibere magis q̄ quicq̄d aliud facere. Et ipa dixit. O nequā cur dixiſti q⁹ oporteret te mori niſi ego tibi conſenturem. Vade et q̄n amplius ſic accenſus fueris tūc tibi ſbtrahe de cibo et potu. et ſic poteris carnis tue concupiſcentiā extinguere et caſte viuere

Dñica tercia poſt feſtum trinitatis.

Sermo. lxxxvij. De conuerſione peccatoris.

Audium erit corā an

gelis dei ſup vno⁹ peccatoꝛe penitentiam agente Luce. xv. Mathei. xviij. Valde magna et p̄cioſa eſt penitētia peccatoꝝ. de q̄ angeli i celo tñ feſtū faciunt tñq; gaudiū habēt. Bern̄. ſup Can. Gaudēt angeli in peccatoꝝ cōuerſione ſalutez hominū ſitientes. Lachꝛyme enī penitentiū ſunt vinū angeloꝝ. Vñ merito dicitur in verbis premiſſis Gaudiū erit coꝝ angelis dei ⁊c. Vñ ſciendū q⁹ tria ſunt in pñti ſermone dicenda. Primo quō tota trinitas et angeli et ſancti gaudent de cōuerſione peccatorum. Secundo quare omnes homines debent gaudere de penitentia peccatoꝝ. Tercio quare demōes gaudent de damnatione peccatoꝝ. Q̄tū ad primuꝫ notandū q⁹ de noſtra cōuerſione non tñ gaudēt angeli. ſed etiam tota trinitas. ſ. pater et filius et ſpirit⁹ ſanctus. ℒ Primo gaudet p̄ q⁹ multū gaudet rex terrenus quādo filius ſibi concipit̄. ſicut letatus eſt Abraam de cōceptu Iſaac. Et magis gaudet q̄n naſcitur. ſicut gauiſi ſunt Zacharias et Eliſabeth in ortu p̄curſoꝛis. ſ. Johis baptiſte. Adhuc magis gaudet q̄n filius ablactat̄. Vñ abraā fecit magnū cōuiuiū in ablactatōe Iſaac. vt hi Geneſ. xxj. Sz multo magis gaudet q̄n filius grādis effectus ad menſam ſuam accipitur. Pater igitur celeſtis de filio ſpirituaꝫ liter concepto. nato et ablactato. et ad menſam recepto multū gaudet. Conceptio autem attendit̄ in cōtritione ſiue in boni propoſiti conceptione. Natiuitas attenditur in confeſſione et in peccatoꝝ expreſſione. ⁊ bonoꝝ operū multiplicatione vel oſtenſione.

UVA. BHSC. IyR_046

Ablactatio attendit in vite ꝓfectione.s.qñ hō ꝓficit in bonis opib; et virtutib; Vñ ps. Ibūt de virtute in virtutē. Ad mensam receptio attēdit in celesti refectione iuxta illud Luce.xxij. Edatis ⁊ bibatis sup men.me.in reg.meo. Scdo de cōuersione pctōz gaudet filij?.qz videt effectū passionis sue.qđ notat i euāge.hodierno. in ista pabola de oue pdita et inuēta. Vñ Grego. Vna ouis perijt qñ hō peccando pascua vite reliqt. In būeros aūt ponit. qz ipe peccata nr̄a in corpe suo portauit. De quo aug.lib.v. p̄ here ses dicit. Tu inquit ad peccatorē Jesus xp̄s cū esses inimicus patri meo recōciliau te. cūqz eēs lōge ego veni vt reducerē te. cū inter mōtes et siluas errares quesiui te.humeris meis portaui te. patri meo reddidi te.laboraui.sudaui.caput meū spinis oppolui. manus meas clauis obiecī.latus meū lācea aperui. Tot non dicam iniurijs et aspertatib; lacerat? tum sanguinē meū fudi. animā meā posui vt cōiungerez te mibi.et tu diuideris a me. Tantū autem desideri um de oue inuenīda babuit qz etiā desertū.i. celuz dereliqt. Qđ dicit desertū tū qz fuerat derelictuz ab angelo q̄ in eo fuerat creatus. tū qz derelictuz fuerat ab homine q̄ ipm fuerat inbabitaturi?.tū qz ad istar deserti in eo sunt dulces cant? auium.i.angelox. ibi sunt rose martyrū.viole cōfessox.lilia virginum.

Tercio de ꝓuersione peccatox gaudet ipius tussanctus.primo qz recuperat templū suū qđ debet inbabitare.iuxta illud.j.Lox.iij. Nescitis q templum dei estis vos et spūssanctus babitat in vobis? Sz inbabitare nō pōt nisi spiritus malign? recedat.ij. Lox. vj. Que autē ꝓuentio xp̄i ad belial.quis autē cōsensus templi dei cum idolis. Secundo gaudet spirit? sanctus.qz recuperat membx suū quod debet viuificare.j.Lox.vj. An nescitis q membra vīa sunt tēpluz spūssancti. Videm? autē membū absciſum vel putridū vel paliticū non viuificat a spiritu humano eodem modo nec peccator a spiritu diuino.quia diuisus est a deo.Esaie.lix. Iniqtates vestre diuiserūt inter vos et deū vestrū. Tercio gaudet spūssanctus qz recupat vas suū qđ debet impiere. Optet autē q illud vas sit vacuū ab amore mūdi si debet impleri amore dei. Aug.sup Joban. Vas es si plen? es fundere quod habes vt recipias quod non habes funde amorē seculi vt implearis amore dei. ℣ Similit angeli gaudent de cōuersione peccatox triplici de cā

Primo quia videt sue custodie tam gloriosuz fructū. Quilibet enī homini angel? ad custodiā delegat Vñ ps. Angelis suis mādauit de te ⁊c. Quia angelus semp custodit hōiem dū est in pūti vita siue sit in lecto siue in cāpo.siue in ecclia.siue in mēsa.siue vbicunqz locox. Berñ. In quocūs diuersorio, in quis angulo reuerentiā exbibe angelo tuo nec audeas illo pūte qđ me vidente nō audeas. Item ille deū esse non credit qui ea pūte deo facit q̄ plentib; hominib; facere pertimesceret. Item Berñ. Magna dignitas animarū qz vnaquegz aīa ab ortu natiuitatis in sui custodiā babet angelum deputatū. Sicut igit medicus gaudet qñ videt effectus medicine infirmo prodesse.sic gaudet angelus qñ videt erga hominez sue custodie effectū. Ecōuerso autē de casu hominis in peccatū et eius perditione multuz dolet. Juxta illud Esaie.xxxiij. Angeli pacis amare flebūt. Secūdo gaudent qz vident ex peccatorib; cōuersis suum adimplen numerū. Cū enī tot ascendāt de hominibus quot ceciderūt angeli; siue qt remanserūt. Juxta illd Statuit terminos populox iuxta numerū filiox dei Manifestū ē qz ruina debet de hominib; repari.ps. Implebit ruinas conq̄ssabit ⁊c. Jdeo multum gaudent quando peccatores cōuertunt.vt de ipsis corū numerus reparetur. Tercio gaudent.quia videt in laudando deū se habere consortiuz. quia sicut angeli semper laudant deū in celis. sic homo exīstens i gratia continue laudat dm in terris in oib; q̄ facit ad honorē dei.quia iustus semp orat q̄diu iust? est. Et nō cessat orare qui non desinit bñ agere. Ambr. Vnusquisqz cōuersionē suā gratā credat esse deo et etiā cetib; angelox.quox affectare patrociniū et vereri debet offensam. Et ꝓpter istas duas vltimas rationes nō solū gaudēt angeli. immo etiā beata ỽgo maria et omnes sancti gaudēt de cōuersione peccatox. ℣ Circa secundū sciendū qz de cōuersione peccatox oēs homines gaudere debēt. Et hoc ꝓpter tria. Primo.ꝓpter honorē dei.qz maximū decet deo exbibitū est et exbibet peccādo mortaliter.⁊ ℞ primo ꝓpter suā infinitā potentiā;rt maiestatē. Sicut si rex terrenus inhonorarēt a suo paupe seruo et vili nōne magnū dedecus estimaret esse ꝓpter potentiā et maiestatē regis ⁊ ꝓpter paruitatē et vilitatē serui. et signāter cum hō sibi fieret ab homine despecto cui multa bona fecisset. Sic etiā est de deo. Secdo ꝓpter suā infinitā bonitatē. qz qñ minus bonuz eligit pro optimo bono.tūc maius bonū multū vilipenditur. Sic cōtingit quando creatura pro creatore diligitur et eligit.vt cuz hō cōuertit se ad delicias corpis ⁊ preponit istas deo et gaudijs celi. Ergo peccator q̄ sciēter peccat,maius dedecus exbibet deo q̄ iudei q̄ aliqualiter ignoranter fecerūt. Sed malus xp̄ian? sciēter peccat non ex infirmitate vel ignorantia sed sepe scienter et ex certa malicia. et sic deū multuz inhonorat. Sed cum peccator penitet tunc rehonorat deuz penitendo quē prius inhonorauit peccando. ⁊ placat deū per penitentiā quez ante offendit per culpaz

Secundo gaudere debemus de conuersione peccatoris. ꝓpter fraternam charitatem.quia ꝓximū diligere tenez sicut meipm.i.fauere sibi vitā beataz sicut et mibi.s.grām in pūti ⁊ gloriā in futuro. Sz cuz peccator penitet tunc erit particeps vite eterne.ergo de boc gaudere debemus ꝓpter fraternā charitatez quam tenemur ꝓximo. Sciendū q̄ homo seipm debet diligere ꝓpter deum. sz quia est receptibilis gratie in presenti et glorie in futuro. Et hō non debet se diligere ꝓpter seipm'quia hoc est peccatum.s. q̄ homo seipm diligat.s. vt comedat. supbiat.luxurietꝫ et vtatur bonis presentibus in delitijs viuendo. vel qz potens est et plura bona possidet.vel quia honorat ab hominibus.et sic de alijs. Tercio gaudere debemus de cōuersione peccatoris ꝓpter numerū electorū qui cōplebitur per eum.et ꝓpter gaudiū qđ sumus habituri de eo in celo qui cōuertitur a peccatis et deo amplius seruire ꝓponit. Sciendum q̄ peccatum cedit homini penitenti in bonū in celo.et etiam sanctis et electis. quia penitens ꝓpter hoc deuz eternaliter laudabit et glorificabit q̄ sibi peccata sua bic in terra indulsit,et ab infernali incendio liberauit. qz

UVA. BHSC. IyR_046

cernit multos in inferno qui forte min⁹ peccauerūt q̄ ipe peccauit. et deus tale miserecordiā et gtiam eis nō exhibuit sicut sibi fecit. Ex hoc deū eternaliter pl⁹ diligit et regratiat. Queritur vtrū electi videāt peccata aliorū in celo exitium? Rndetur q̄ sic. Et hoc nō est ipis q̄ peccauerūt in pfusionē q̄ oēs electi cognoscunt petā eoꝝ sed erit eis in honorē scz q̄ a peccatis surrexerūt et verā penitentiā egerūt et erit ipis sanctis in gaudiū ex charitate qua se in celo mutuo diligunt qz vidēt q̄ frater eoꝝ fuerat mortuus p peccatū qđ cōmisit in mūdo. et reuixit p penitentiā ⁊ satisfactionē: perierat p culpā et inuentus est p gram. Et ergo oīes sancti in celo laudāt verū medicū. i. xp̄m qui fratrē ipoꝝ sanauit. et de morte culpe ad vitam gtie reduxit. Sicut pater vel frater. mater vel sororꝝ cuius filius vel cognatus dilectus a mortuis suscitaretur vel a graui infirmitate curaret. tunc illi oīes valde exultarēt et illū medicū laudarēt. Sic et oīes sancti in celo. ¶ Circa tertiū sciendū q̄ demones ꝓpter nouem cās gaudēt de dānatione peccatoris. sicut angeli gaudēt de ei⁹ cōuersione. Primo qz deus nunq̄ habebit aliquā gloriā de illo qui dānat. sed omnes labores q̄s in mūdo isto trigintatribus annis ptulit in illo pditi sunt. Insup oīa bona q̄ sibi fecit siue in sanitate corpis. siue in exhibitiōe et largitione rer⁹ tpalū et bonoꝝ oīa ista in eo perdita sunt. Insup passio xp̄i et mors xp̄i et vulnera ipsius pdita sunt. Ad xp̄s pquerit̄ p ꝓphetā Dauid. Inundauerūt labores mei et frusta pstumpsi fortitudinez meā. Et hec fuit vna de maximis tribulationib⁹ et passionibus q̄s xp̄s tpe passionis sue habuit. qz cognouit suam amarā passionē frustrari in pluribus prauis hōibus. Secūdo q̄ hō dānatus de cetero nunq̄ aliquid boni a deo habebit nec vnā guttā miserie dei. Nec ecclesie subsidia fienda pro defunctis ꝓsunt illi. qz in inferno nulla ē redēptio. Vñ Aug. dicit. Si patrē meū scirē in inferno nō plus orarē ꝓ eo q̄ pro diabolo. Greg. xi. li. moral. Quisq̄s ad inferni mala tolerāda descendit nequaq̄ ad lucem vlterius redibit. quia nequaq̄ vltra misericordiā parcētis liberat quos semel i locis penalib⁹ iusticia dānantis dānat. Tercio gaudēt demones. quia socium pene rū habēt qui eoꝝ numez augmentet. Quarto eo q̄ angeli decetero nunq̄ habebūt leticiā de eo. salz q̄tū ad pversionē. qz nunq̄ penitebit veraciter ꝺ peccatis talis dānatus. qz oēs damnati in inferno sunt obstinati in malicijs. Licet angeli et beati in celo existentes gaudeāt de hoc q̄ vident eos in penis. Vñ ps. Letabitur iustus cū viderit vindictā. Quāuis ei angeli et sancti videāt penā damnatoꝝ. nullā tñ cōpassionem habent ad eos. Etiā si quis videret pīez vel matrē. vxorē vel filiā nō cōpateret eis. qz sic conīūcti sunt deo ⁊ vnius volūtatis cū eo. vt quicq̄d sibi et sue iusticie placet hoc etiaz eis sili placet. immo gaudiū est eis videre penā damnatoꝝ. quia vident mala q̄ ipi euaserūt. et de hoc deū eternaliter laudabunt et sibi regratiabunt. ¶ Queritur an dānati videāt gloriā beatoꝝ? Rndet̄ q̄ sic. et ex hoc torquet̄ cū vident gloriā inestimabilē beatoꝝ. Tū ꝓpter inuidiā. inuidendo beatis de felicitate ipoꝝ. Tū qz ipi talē gloriā amiserūt ꝓpter momentaneū gaudiuz huius mūdi. ꝓpter diuitias seculi. et voluptates carnis. Sed post extremū iudiciū ampli⁹ nō videbunt gloriā beatoꝝ. nō tñ ex hoc minorat̄ eoꝝ pena ꝛ augetur. Tuz qz memorant̄ istā gloriam quā in beatis viderūt in iudicio et ante iudiciū. Tū quia indigni sunt q̄ amplius eos videāt. Vñ scriptū est Tollat impius ne videat gloriā dei. Quinto gaudent demones de peccatoris dānatione ex hoc quia ipi habēt materiā in q̄ crudelitates suas refrigerāt. Peior est enī demon omni homini inimico. homini enim sufficit inimico suo morte inferre. demō vo p⁹ mortem desiderat inimicū suū cruciare impetuum.

Sexto quia damnati in inferno ex dānatione ipius quo ad aliquid omnes petius habebūt. ¶

Vnde queritur vtrū damnati vellent omēs homines damnari ex quo sciunt? ex hoc penas eorum augmentari? Respondetur ꝑ sanctū Thomā sup iij. sententiarū. di. l. q̄ sic Etiam parentes suos ⁊ cognatos. vxorem et filios ⁊ hoc ꝓpter perfectissimam inuidiam q̄ est in eis. Sicut in beatis est perfectissima charitas. ita etiā in eis est pfectissima inuidia q̄ facit appetere alioꝝ malū. Hoc etiā patet in illis inuidiosis viuentib⁹ in hoc seculo. in quibus tamen adhuc nō est perfecta inuidia. Dz tamen dānati min⁹ ꝓpinquis inuident q̄ alienis. vñ eoꝝ pena maior esset si omnes ꝓpinqui damnarent̄ et alij oīes saluarētur q̄ si et aliqui de suis saluarent̄. Et ꝓpter hoc fuit q̄ diues epulo petijt fratres suos a dānatione eripi. Cogitabat enī q̄ aliqui eriperentur et illos voluit esse suos fratres potiꝰ q̄ alios. tñ si possibile esset potius malle t omnes simul dānari. Septimo qz demones gaudēt specialiter se esse securos de beata virgine q̄ illū hominē de cetero eis nō auferat. Multos enī eis aufert hic q̄s q̄si ꝓpios possident. Infinitos enī peccatores a morte eterna liberauit conuertendo sniam. Exemplū de Hester q̄ populū suum etiā post sniam dataz post lras dānationis scriptas et sigillatas ac publice suspēsas a morte liberauit. et amicos regis cōstituit. Sic silr intelligit̄ de bta virgine. Octauo quia gaudent valde de diuersitate penarū et acerbitate q̄s in illis vidēt. quos enī intuentur in maioꝛib⁹ penis de illis plus gaudēt q̄s in pfundioꝛib⁹ amplius. Nono gaudent maxime. qz sunt securi q̄ petōr p penitentiā nō cōuertat. q̄ pnia infinitos eis abstrahit. vt patet in vtroq̄ testamēto in Dauid in Paulo. in Maria magdalena. et sic de alijs. quia penitētia respectu dei et peccatoris est oīpotēs. Nulla enī creatura nec in celo nec in terra. neq̄z oīes martyres. neq̄z apli. neq̄z ꝓphete. neq̄z confessores. neq̄z virgines. ꝙ sola penitentia placat deū peccatori. Math. iiij. Penitentiam agite appropinquabit enī regnum celorum. Ezech. xviij. Si impi⁹ egerit penitentiam de omni peccato suo vita viuet. Sed demones certi sunt q̄ damnatus amplius nō potest agere penitentiam salutarem. ergo gaudent. immo demones non solum gaudent de damnatiōe peccatoris. sed etiam gaudent de lapsu iustoꝝ hominum. Vnde legitur in vitaspatrum. Quidam monachus filius sacerdotis idolorum cum parul⁹ eēt et sederet in templo idolorum. vidit sathanam sedētem. et omnē maliciam eius astantez ⁊c. Quere hoc exemplū supra sermo. xl. E.

De eadem communica.

UVA. BHSC. IyR_046

De nouē choris angelor. Sermo. lxxxviij.

Audium erit coram

angelis dei super vno pe catore penitē tiam agente Luc. xv. Greg. dicit q̄ sup na ciuitas ex angelis et hominib⁹ cōsistit. Cuz ḡ homines licet viles vermiculi vtpote de terra creati in angelor cōsortio debeāt deputari. ita vt sane fm q̄ plus et minus hñt in meritis supra vel infra ad meritor ꝓportionē cū angelis collocent. Jō cuz summa diligētia laborandū ē et conandū vt q̄libet ad hoc p ueniat ꝑ ē. vt q̄libet laboret suis exercitijs vt ad āgelos sit venturꝰ. Cū. n. ꝑmia correspōdeāt meritis in xta illud Mat. vij. Eadē mēsura qua mensi fueritis remetiet et vobis. Et iuxta illō apli. Que. n. semina uerit hō hec et metet. ¶ Certū est ⁊ indubitata veritas fidei xp̄iane tenet. q̄ infimi in meritis cum infimis in celo. et mediocres cū mediis. et supmi cū supremis angelis ordinabunt. Nec ergo ꝓsequē do p ordinē. Primo videam⁹ qui ad infimū ordinē hoc est ad angelos collocent. Et sunt qui cū infimis et minimis meritis transeūt ab hac vita. Illi aūt nil nima habēt merita q̄ ex seipis nihil hñt. ⁊ solum in xp̄i meritis assumunt nō q̄ xp̄i merita in se sint minima. sed quia de suis nihil penit⁹ addiderūt. Quorum sunt duo genera. scilicet puuloꝝ post baptismū decedentiū. et peccatoꝝ p̄ finalē penitentiā sese conuertentiū. Qui cum nihil de suis penitus apposuerunt ad infimum ordinem. hoc est ad angelos assumunt. Jpi enī sunt q̄ minima annūciant. hoc est deo nūciant minima merita se habere. Ergo q̄ decedūt in baptismali innocentia et in finali penitētia. vt qui ex necessitatis articulo p̄peditꝰ nec cōfessionē nec satisfactionē aliquā addiderūt. ꝛ solū in cōtritione eis pctā i dulta sunt. et sic decedūt bi q̄ infimi sunt in meritis ad locū infimū. hoc ē ad angelos deputant. Nō enī negam⁹ eis venīā q̄tumcūq; sero peniteant. dicente Aug. Nulla pnia p̄t eē nimis sera dūmodo sit vera Et iō ex tali pnia ꝓcedim⁹ eis apitionē regni. Sz q̄ nudi sunt xp̄ijs meritis iō exigēte dei iusticia in infimis locis collocent. Et nihilomin⁹ tñ in isto choro habebūt magnū gaudiū. q̄ celestes milites. i. angeli i isto choro exītes eos lete suscipiūt ⁊ honorifice eis seruiūt. et tñ honorē eis exhibēt q̄ admirari possūt. Tūc et xp̄s p̄ dicere eis. Nō miremini. Ego serui ui vobis. xxxij. annis in terris quare merito angeli mei seruire vobis debēt in celis. Secūs chorus est sanctoꝝ archangeloꝝ q̄ magna nūciant et secreta reuelāt sicut ꝓphetas. et secretiora dei plus cognoscūt q̄ inferiores angeli. Ergo gabriel fuit de isto choro q̄ incarnationē xp̄i et etiā natiuitatē Johis bapti. annūciauit. Ad illū chor̄ ꝓuenīūt isti homies q̄ sup p̄dictā cordis ꝓtritionē addunt felicissimā oris cōfessionē. et ipam ꝓfessionē cū debitis circūstantijs in sacerdotis audiētia fideliter ꝓponētes. et nihil ex oīb⁹ cōtingentib⁹ obmittētes. Talis enī confessio statim vt ab ore ꝓgredit oīm impetrat venīā pctōrum. Greg. Confessionē nostrā ex puro corde cōsiderat deus et cūcta q̄ delīq̄m⁹ relaxat de⁹. Quo ḡ isti nisi inē archangeloꝝ numer⁹ deputātur. Cū enī ꝑmi ex sola cordis cōtritiōe inter angelos assumūt merito isti q̄ pl⁹ apponūt supaddētes cōfessionē altius id ē in archangeloꝝ ordinē assumūt. Et merito isti secūdi inē eos collocant. q̄ magē nunciāt. q̄ reuera maximū ē ⁊ ma xima nūciāt q̄ foeda pcta sua pure denūciāt cōfessori. Greg. In pleriſq; verecūdis hōib⁹ maioris est certa minus foeda cōfitendo detegere q̄ eadē nō cōmittere. Jsid. Cōfessio sanat cōfessio sanctificat. cōfessio pcti venīā donat ois enī spes in ꝓfessione cōsistit. In confessione locus ē misericordie. Et in illo choro adhuc est maius gaudiū. q̄ ibi cognoscim⁹ abyssum diuine volūtatis. et ibi cognoscim⁹ causas et effectus rerū i deo. s. q̄re hoc vel hoc sit. i. q̄re iste ē diues. ⁊ ille pauper. iste ē pulcer. et ille deformis. q̄re vn⁹ mouet et alt viuit. Tertij angeli dicunt v̄tutes. et sunt illi spirit⁹ p q̄s sig̃ et miracula fiunt frequēter. Et iō dicūtur v̄tutes. q̄ virtus diuina relucet in istis. s. q̄ ipse sit oīpotēs. ⁊ q̄ nihil p̄t resistere ei. Et q̄n de⁹ vult aliq̄d facere qđ ē supra naturā. qđ. s. soluz fit miraculose. sicut cecos illuminare. mortuos suscitare. tūc illi angeli q̄ dicunt virtutes mittunt. Ad horū ḡ societates illi homines merito assumūt q̄ strennue et viriliter duob⁹ p̄dictis. s. cōtritioni ⁊ ꝓfessioni adiūgūt debitā satisfactionē ⁊ cōdignā. Vñ Luc. iij. dixit Jo hānes bap. Facite dignos fructus pnie. Greg. Vt tāto maiora q̄rāt bonorū operū lucra p pniam quāto grauiora sibi intulerūt dāna p culpā tam viriliter satisfaciētes vt cōmissis malis in pondere numero et mensura ex satisfactione ꝓdigna sufficiētiq; remediat ⁊ post in obseruatiōe p̄ceptorū dei viriliter et strenue se exerceāt ⁊ insistāt opib⁹ misericordie. s. esurientes cibādo sitiētes potando. et sic de alijs. Et q̄ talis satisfactio hic descripta habet maximā difficultatem et virili indiget fortitudine. ideo virtutib⁹ merito tales apponent. et ibi adhuc erit maius gaudiū. quia ibi cognoscimus omnipotentiam dei plenius quomō ex nihilo omia creauit. et adhuc mille vel infinitos mundos creare posset. et quomō sustētat mundum et omnia creata in esse suo. Quarti dicūtur potestates. ⁊ illi nituntur ad arcendū demones ne i tñ temptare p̄sumant q̄tū volunt. et illi iuuāt nos vincere carnē. mundū et diabolū. Et ad istū chorū assumunt illi qui post p̄dicta exercitia cōtritionis et cōfessionis et satisfactionis p q̄ oīa peccata sunt deleta. in artissimo exercitio se cōstringūt. assumētes asperā ⁊ austerā vitā. ⁊ p fortissimā resistentiā carni. mūdo diabolo se opponūt ne et iterū peccatis illabātur. ¶ Tres enī p̄cipuos hostes habem⁹ p̄cipitiū sitadentes. s. carnē mundū. et diabolū. Et quibus duo si aliq̄n intermittāt tñ penit⁹ ex toto nō dimittūt. Tercius tamen. s. diabol⁹ ita inexorabili aduersus nos odio cōiurauit. vt nunq̄ ab eo ad ictum vnius oculi inducias extorquere valeam⁹ Job. vij. Militia est vita hominis super terram. Primo enim caro impugnat nos per concupiscentias ⁊ carnalia desideria. Semper enī optat voluptuari. ociari. ꝑinguari. Cui resistendum est potenter nihil ex omnibus his admittendo nisi quē ad seruiendum deo et ad victū et vestitū sunt ei necessaria. teyendo corpus nostrum sicut dicit Bern. Sicut egrum cōmendatum cui multa volenti. inutilia sunt neganda. vtilia etiam nolenti ingerenda. Secundo mūdus impugnat nos cum delectationibus mundanis. scilicet gaudijs diuitijs et honoribus ⁊ cetera.

UVA. BHSC. IyR_046

Et illa respuere debemus scz q̄ hic gaudere in mū-
do illicite nō velimus vt in futuro eternaliter cū deo
gaudeamus. hic spernere diuitias tp̄les. vt in futu
ro possideamus diuitias glorie. hic fugere honores
mūdanos vt in futuro honorem̄ a christo et ab oī
bus sanctis et angelis dei. et sic de alijs. Tercio
diabolus nos diuersimode impugnat. Primo
malas suggestiones immittendo. quibus in princi-
pio viriliter resistere debemus. Bern̄. in sermone.
Potest inimicus excitare temptationis motum ꝑ in
te est si volueris dare vel negare consensum. Secō
temptat nos vitiādo nr̄a bona opera. Et hoc cōtin-
git tribus modis ꝑm Grego. scz in principio vitan
do intentionē in medio tēptat p negligentiā. in fine i
anis glorie illaq̄tionē. quos laqueos diaboli p dili
gentē custodiā euadere debemus. Et q̄to bellus est
fortius ex eo q̄ quis inclinat? est ad aliquod vitium
aut ex natura. aut ex actu frequēti. q̄ ꝑm Arist. Act?
multiplicati generāt habitū tanto quis plus mereť
scz viriliter resistendo. Et etiā q̄to pluries quis ten
tatur tanto plures coronas resistēdo mereť. Bern̄.
Quotiens restiteris totiens coronaberis. Et in illo
choro habebimus adhuc maius gaudium q̄ in in-
feriorib̄ choris. O quale gaudiū tunc habebim? cū
illis militib̄. i. angelis q̄ ꝑ inuerūt nos vincere mū-
dū. carnē et diabolū. et cuz illis sanctis qui ꝑ fortiter
dimicauerūt p̄ mundū carnē et diabolū. Quinti
angeli dicunť p̄incipatus. et isti sunt adhuc supiores
alijs qui mittunť. et dicunť p̄incipat?. q̄ p̄incipātur
sup totā ecclesiā vel ꝓuinciā vnā. Et isti mittunť ꝓ
negocio totius ecclesie vel ꝓuincie q̄n deo placuerit.
Et hūc chor̄ angelor̄ meremur si p̄incipatū obtine-
bim? sup oēs homines. Sz. d. quō possem fieri prin
ceps sup homines alios vt illū quintū chor̄ mereri
possem. Rñdeť p patientiā. s. vincendo oīe malu
in bono. et talē hominē totus mūdus vincere nō po
test. Hoc patz in martyrib̄ q̄s nec p̄sides nec reges
nec imp̄atores nec oēs tyranni vincere potuerūt. Et
isti homines qui ad istum chorū possidendū ptinēt
sic se habēt in terris q̄ si verb̄ offendunť. s. ipis ma-
ledicēdo vel dure vel iracunde loq̄ndo. tūc ipi econ
uerso ꝓ maledictione dāt benedictionē. et ꝓ verbis
iracundis rñdent vba dulcia. exēplo xp̄i de q̄ scptuz
est. j. Pe. ij. Cū malediceret nō maledicebat. cū pate
reť nō cōminabatur. Sz di. an ꝺ iustus et innocēs
debeat sustinere maledictiones malor̄ et vtrū sibi ali
quid noceat talia verba maledicta sustinere? Respō
deo q̄ nihil sibi obest. immo sibi ꝓdest et meritoriū
est. Vñ ps. Maledicent illi et tu benedices. Et hoc
patet q̄ deus illā maledictionez sibi a malo homine
inflictā vult ei cōuertere in benedictionē. Vñ aug?.
Qui iustus ē et maledicit p̄ximū ei ꝓ maledictōe red
ditur. Itē si tales q̄ ad istū chor̄ pertinent in reb̄ of
fendunť totū deo offerūt. cogitantes q̄ xp̄s nud? p
ipis in cruce pepēdit nec haustū aque bīe potuit. et
sic dominus iesus xp̄s remunerabit eos in vita eter
na. Vñ apl's Heb. x. Rapinā bonor̄ vestror̄ cū gau
dio suscepistis sciētes vos melioē t manentē substā
tiā habere in celis. Itē si ledūtur in corpe hoc patiē-
ter ferunt. cogitantes passionē xp̄i q̄ ꝓ eis multa ḡ-
uiora sustinuit. Vñ gre. Si passio xp̄i ad memoriaz
reducit nihil ē q̄d nō eq̄ animo toleret. Immo tales
nō solū parati sunt indulgere suis offensorib̄ ꝑ etiaz
parati sunt ꝓ ipis orare. Vnde Mat. v. Diligite ini
micos vestros bñfacite his qui oderunt vos. et ora-
te ꝓ psequētibus et calūniantib̄ vos vt sitis filij pa
tris vestri q̄ in celis est. Sexti angeli dicunť dīa-
tiones. Et illi dīanť alīs angelis t ordinant eos ad
officia sua. Et isti nō mittunť ꝑ intimāt voluntatez
dei illis q̄nqz inferiorib̄ ordinib̄ q̄d facere debeant
Et vocātur dīationes q̄si dñi sup alios. Et isti qua
tuor chor̄ supiores nūq̄ mittunť ꝑ sp assistūt ad do-
minū. Et istū chor̄ mereamur cū sensualitatē nostraz
rōi subijcim?. sic q̄ nihil facit nisi q̄d rō iubet. t sunt
maximi dñi qui seipos sciūt vincere. Et illi ꝑm bern̄.
habēt sensus exteriores non duces. ꝑ seruiētes inte-
riores sobrios et efficaces. In signū hui? legit i euan
ge. vt habeť Mat. viij. de centurione q̄ dixit. Homo
iuz sub ptāte ꝓstitutus habēs sub me milites et dico
huic vade et vadit. et alij veni et venit et seruo meo
fac hoc et facit. Centurio. i. rō hz sub se milites. i. potē
tias anime. et dicit huic id ē rōnali veni. s. et cogno-
sce differentiā inter bonū et malū. et dicit huic. i. ira
scibili. vade scz spernēdo malū. q̄d rōnalis potētia co
gnoscit esse despiciendū. et seruo. i. ꝓcupiscibili fac ꝑ
scz appetēdo bonū q̄d rōnalis potētia cognoscit esse
appetendū. Vñ Gen. xlj. dixit ꝓbarao ad ioseph.
Sine tuo imperio nō mouebit quisq̄ manū vel pedez
in vniuersa terra egipti. Joseph. i. rō sine cui? impio
sensualitas nec debet mouere oculū ad videndū. nec
os ad loquendū. nec pedes ad ambulandū. nec ma
nus ad palpandū. nec aures ad audiēdū nisi id q̄d
ratio iubet et discernit esse licitū. Ergo in talib̄ ho-
minib̄ q̄ ad illū chor̄ pertinēt sensualitas est subie
cta rationi. et hoc optatur plenitudo ḡtie. Quāto enī
cor abundat in gr̄a tanto magis rō vincit sensualita
tem. quia cum cor est plenum gratia tunc alia intra
re non possunt. Sed di. quare habemus tot immū-
das cogitationes? Respondeo q̄ ideo quia vacuz
est cor nr̄m a gratia. ergo male cogitationes habent
locum intrandi et manendi in nobis. Et in isto cho
ro habebimus valde magnū gaudium. q̄ esse inter
tales magnos et altos angelos qui sunt dominī sup
alios nonne est magnus honor. Ibi etiā videbim?
plenius dignitatem. altitudinem. et magnitudinem
glorie nostre. et quomodo minimus hominuz in ce
lo magis honoratur et altius coronatur q̄ ꝑm maxim?
rex in terris. quia ab ipso christo et maria et omnib̄
sanctis et angelis honoratur in celis. Et quilibet p-
ticipat secum in omnibus donis et meritis. et gloriā
specialem habebit in quolibet electo in celo. M

Septimi angeli dicuntur throni. Et isti angeli p̄
ceteris in deo quiescunt tanq̄ in vltimo fine. t deus
in eis delectabiliter quiescit tanq̄ a throno delectabi
li. et ipse in eis iudicia sua in cuncta subiecta dispōit
Vnde canitur. Deus qui sedes super thronū et iu-
dicas equitatem. Si ergo cupimus ad thronorum
consortia peruenire omnia ad regulam iusticie indi
cemus vt deo demus equitatem nobis vtilitatem.
proximo pietatem. Et in illis qui ad illum thronuz
pertinent. quiescit deus delectabiliť. vt sunt illi q̄ nec
in ꝓsperis eleuanť p superbiā. nec in aduersis frangū
tur p impatientiam. ꝑ oia a deo equanimiť accipi-
unt. sive sit amaruz. sive dulce. sive letum. sive triste.

UVA. BHSC. IyR_046

q; tales estimãt se esse malos ⁊ dignos oĩ malo ⁊ cuz patiuntur aliqui tunc dicũt illud Deũ.xlij. Merito hec patimur q; peccauim⁹ in fratrẽ nostrũ.s. ihesum xp̃m.nõ obediẽdo p̃ceptis suis. Et tales dicũt cum beato Aug. Hic vre hic seca vt ineternũ pcas.⁊ dicunt cũ beato Hiero. Libẽter nũc tormenta patior vt futura mihi gloria seruet. Nõ enĩ iudicabit deus bis in idip̃m. Et tales non cõmouentur ad iram q; nihil volũt nisi qõ deus vult. et oĩa equanimiter a deo recipiũt.⁊ voluntates suas conformãt diuie voluntati.q; nõ turbant. Vñ Prouer.xij. Nõ cõtristabit iustũ q;cquid ei acciderit. Et in illo choro replebitur oñe desideriũ nim. Vñ p̃s. Qui replet in bonis desideriũ tuũ ⁊c. Quia ibi est abundantia oĩs boni. q; ibi habebim⁹ mensurã bonã.confertã.coagitataz et supefluentẽ. Vñ apls. Nõ oculus non vidit.nec auris audiuit.nec i cor hominis ascẽdit ⁊c. Octaui angeli dicunt cherubin.et illi clari⁹ deũ vident ⁊ speculũ trinitatis. Et dicunt illuminatores.q; alios illuminãt et eis voluntatẽ dei notificãt. Et sic illi pre ceteris inferioribz cognoscũt voluntatẽ dei q̃d placeat vel displiceat ei. Ad illũ chor spectãt illi q̃ hic humiliant in vera xp̃i sapiẽtia. Sapiẽtia dicit quasi sapida scientia. Vñ Be rñ. Inueniſti plane sapientiã ſi peccata tãq; pessima mala desiderabilia bui⁹modi tanq; nihil.et eterna quasi optima sapiunt. Et tales ex intimo corde eterna ꝓcupiscũt dicẽtes cũ apostolo Cupio dissolui ⁊ esse cũ xp̃o. Et dicũt illud p̃s. Heu mihi q; incolatus me⁹ plon.est. Jdẽ. Sitiuit anima mea ad deũ fontẽ viuũ. Et tales nec possunt cogitare nec audire.nec loq̃ nisi q̃ dei sunt. O q̃le gaudiuz ibi in illo choro habebimus vbi oĩa in deo cognoscim⁹.s.quõ ab eterno in deo fuim⁹ ⁊ quõ a deo emanauim⁹. Insup cognoscimus deũ in oĩb⁹.et oĩa creata pulcriora esse in deo q̃ in seip̃is. Et q;cquid hõ desiderat sibi sez pulcritudinẽ.sapientiã.diuitias ⁊c.hoc totũ in christo inueniet. Vñ.iij. Reg.x. Beati serui tui qui stant in conspectu tuo semp videntes sapientiã tuã. Quis oñes electi videãt deũ tñ vnus clari⁹ videt q̃ alius. Quia sicut stella differt a stella in claritate.sic ⁊ sancti differũt in gloria.quia q̃to est anima clarior ⁊ maiora merita meruit cũ corpe in p̃ñti.tanto clarius corpus erit. q; glorificatio redũdat de aĩa in corp⁹. Ergo vnũ corpus in celo erit clari⁹ alio fm q̃ hõ est maioris meriti. Noni angeli dicunt seraphin.et isti sunt ardẽtes p̃ ceteris inferioribz in amore et feruore dei et clari⁹ cognoscũt deũ oĩb⁹ illis inferioribz ⁊ flãma diuini amoris incẽdit eos p̃ oñibus aliis angelis. Et rõ est.q; sunt ꝓximiores deo et qui igni est ꝓximior magis accẽdit.et qui luci ẽ ꝓpinq;or magis illuminat. Sic et isti angeli. Ad istũ chorũ p̃tinẽt ⁊ pueniẽt q̃ feruẽt i charitate dei. Fm illud Luce.xxiij. Nõne cor nr̃m ardẽs erat in nob dũ loq̃reť nob in via. De illo igne diuini amoris dñs dicit i euãge. Ignẽ veni mittere in terrã ⁊ q̃d volo nisi vt ardeat. Sz ad hoc q̃ hõ fiat feruẽs in charitate tria requirunt. Primo q̃ mediũ.i.petã tollant. Scz. Anima q̃ peccãdo a do se diuidit.si petñ tollit imediate deo adheret. Et etiaz illa mũdana ⁊ trãsitoria oportet tollere de medio.i.amouere de corde. Vñ Amb. in li.de virginib⁹. Diuine dulcedini nõ cõiungeris. si ab amore tpali nõ recedis. Scõo oportet dispo-

ni hominẽ ad hoc p vtutes.i.p opa vtutũ vt incendat igne diuini seruoris. Hoc ptz in ligno dispositio et arido qõ melius ardet et citius incendit q̃ lignuz humidũ et indispositũ. Tercio oportet appropin quare deo.i.p ꝓtẽplationẽ se ad deuz erigere.q; q̃to hõ altius deũ ꝓtẽplatur tãto vicinior erit deo.p̃s. Accedite ad eũ et illuminamini. Leui.x. Sanctificabor in his q̃ approximant mihi. Apls. Appropinquate deo et appropinquabit vobis. Et signãter in tali cõtẽplatione memorãda sunt multiplicia dei beneficia et sic ignis diuini amoris ex hoc accendit.p̃s. In meditatione mea exardescet ignis. In illo choro habebimus maximũ gaudium.q; cor nostrum et anima nostra in deum transumitur ex feruore diuini amoris. Sicut ferrum assumit formam ignis et erit candens quasi sit ignis et tamen est ferrum in substantia. Sic simili modo cor nostrũ transmutabitur i deum. Jbi enĩ plenissime impletur illud preceptũ. Diliges dominũ deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnib⁹ viribus tuis. et ex omni mente tua.et ꝓximũ tuũ sicut teip̃m.

De eadem dominica.

g Audium erat coram angelis dei sup vno peccatore penitentiã agente ⁊c. Hic dicẽdum est quomodo angeli seruiunt hominibus.et quare.et quomõ sunt nobis similes ⁊ quã precellunt nos. Istum sermonez quere infra sermone.dviij.J.

Dñica quarta post festum trinitatis.

Sermo.lxxxix. De sex opib⁹ misericordie.

Estote misericordes

e sicut et pater vester misericors est Luce vj. Matb.vij. Mar.viij. O Naturale est oñib⁹ animalib⁹ eiusdẽ speciei adinficẽ misericordiã cõseruare.multomagis hõ ad imaginez dei cõditus debet alter alteri tanq; sue imagini cõpati ⁊ vnus alterius defectus et miserias in cor suũ inpumere.et sic sibi cõpati.et in hoc consistit ratio misericordie ad quam christus nos inducit per verba premissa dicens. Estote misericordes ⁊c. Vnde in presenti sermone dicendum est de sex operib⁹ misericordie q̃ dñs in iudicio a quolibet homine vult reqrere vt habeť mat.xxv. vbi dictur⁹ est bis q̃ a dextris ei⁹ erũt. Venite bñdicti patris mei possidete paratum vob regnũ a cõstitutiõe mũdi. Esurini et dedistis mihi mãducare. Sitiui ⁊ dedistis mihi bibere. ⁊ sic de aliis. Tũc dicet ⁊ bis q̃ a sinistris ei⁹ erũt. Discedite a me maledicti i ignẽ eternũ q̃ par⁹ ẽ diabolo ⁊ ãgel⁹ ei⁹. Esurini ⁊ nõ dedistis mihi mãducare. sitiui et nõ dedistis mihi potũ. hospes erã ⁊ nõ collegistis me.⁊ sic ð aliis. Aug. dicit sup p̃dicta vba. Si aliq̃s eẽt q̃ õ tota sacra scptura nihil aliud sciret nisi solũmõ istaz lectionẽ p̃ñtez b̃ sibi sufficẽt ad salutẽ. q; ibi cõtinentur merita ⁊ demerita.p̃mia et supplicia bonoz ⁊ malorũ. Ꝑ Primũ op⁹ misẽdie ẽ cibare esurientez. Vñ Isa. lviij. Frãge esurienti panẽ tuuz. Secũdũ ẽ potũ dare sitiẽti. mat.x. Quicũq; potuz dederit vni ex minimis meis calicẽ aque frigide tñ nõ pdet mercedez suam. Sed sunt quidam adeo duri et immisericordes q̃ potius dant porcis et canib⁹ q̃ pauperib⁹ quia plures diuites melius pascunt suos canes q̃

UVA. BHSC. IyR_046

paupes .s.p̄parādo canibꝫ offas vl̄ dādo eiscarnes de quibꝫ paupes possent refici. De quibꝫ oibꝫ tales diuites districtā reddituri sunt rationez. Insup aliq̄ sunt tam auari et tenaces q̄ potī illud qđ suprema net putrefieri sinūt. seruātes hoc ex nimia parcitate q̄ q̄ hoc pauperibꝫ erogarēt. Vñ dñs de maximo cōuiuio qđ faciet sanctis suis repellet eos cōfusione magna. nihil eis dando. q̄ hic de mensa sua nihil ei dederūt. vt patet de diuite epulone ⁊ paupe Lazaro Luc. xvj. Vñ Greg. Dei miscōiam nō pōt ꝓmereri qui hic misericors nō fuerit. Vñ Beda sup̄ epl̄am Jacobi. Sine misericordia iudicabit ille q̄ cū posset nō fecit miscōiaz. Ex his pz q̄ valde piculose stāt tales tenaces diuites q̄ deū i h̄ gūe offendūt. ⁊ p̄ charitatē ꝓmi faciūt. ⁊ p̄ animas ꝓprias gūiter peccant q̄ tales quodāmodo compant furibꝫ et raptoribus Vñ Amb. in sermone. Mō minoris ē criminis habenti tollere q̄ cū posses indigētibꝫ denegare. Vnd̄ etiā Basilius. Nonne inquit spoliator es q̄ dispensanda suscepisti ꝓpria reputādo. Est enī panis fame lici quē tu tenes. nudi tunica quā in ꝓclaui cōseruas discalciati calcei q̄ penes te marcescūt. indigētis argē tū qđ possides humatū. Vñ xp̄s in euāgel'. dicit vt habet Luc. xviij. q̄ difficile q̄ pecunias habēt regnū dei intrabūt. Itē est malū signū cū quis ē tam dur' q̄ nō pōt audire clamorez paperū ⁊ si bñ audit tñ eis nō compatit nec miserēt qđ est signū puersitatis et q̄ nō est in charitate dei et ex hoc sequit q̄ est i statu damnationis. Vnd̄. j. Joh. iij. Qui habuerit substantiā huī' mūdi et viderit fratrē suū necessitatem habere. ⁊ claserit viscera sua ab eo. quō charitas dei manet in eo' quasi dicet. nullo mō. Aug. de ciui. dei. Misericordia est aliene miserie in nostro corde compassio. q̄ vtiq̄ si possum' subuenire cōpellimur. vñ de duris corde dicit ꝓuer. xxj. Qui obturat aurē suā ad clamorē pauperis et ipse clamabit et nō exaudietur. Et ergo vt diuites misericordiā dei ꝓsequantur tunc ipsi debēt esse misericordes paupibꝫ. Mat. v. Beati misericordes q̄m ipi misericordiā conseq̄ntur. Luc. vj. Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis vt cū defeceritis recipiāt vos in eterna tabernacula. Hieron. in epl̄a ad nepocianū. Non memini me legisse mala morte mortuū qui libenter opera pietatis exercuit. habet enī multos intercessores. ⁊ impossibile est p̄ces multoꝝ nō exaudiri. ❡ Tertiū est recipere peregrinos ad hospitiū. Hoc ē tam vtile ⁊ deo tam acceptū ⁊ q̄nq̄z etiā ad litteraz beati angeli sunt recepti. immo etiā ipe xp̄us visibiliter vt in emaus. Sed sunt quidā adeo auari q̄ nullos pro deo hospitari volūt nisi habeāt expēdere. et sic expellunt paupes a domibꝫ suis. Cū tamen christus dicit in euāgelio. Qui vos recipit me recipit. ⁊ q̄ vos spernit me spernit. Item. Eadem mensura qua mēsi fue. ⁊c. Ergo sicut claudis ianuā pauperi. sic christus faciet tibi cū ad ipm veneris dicēs illud Matt. xxv. Dñe dñe aperi nobis. rñdebit. Āmē āmē dico vobis. nescio vos. Sed bonis et electis suis dicet illud Mat. xxv. Hospes fui et collegistis me ⁊c. Venite benedicti patris ⁊c. Ex his patz q̄ multū reprehensibiles sunt illi diuites qui habent magnas ⁊ latas domos. et potius permittunt eas vacare q̄ pauperes in eisdē ꝓpter deum velint hospitari. Cum tū laudabile esset q̄ quilibet diues ad minus haberet vnū paperē in domo sua. vt illud qđ sibi ipi i mensa subtraheret siue comedendo siue bibendo hoc illi pauperi daret. vt et sic posset mereri vitam eternaz. ℟ Quartū est nudos tegere. Quātum autē hoc placeat deo patet in sancto martino. quē xp̄s coram omnibus sanctis et angelis in celo existentibꝫ cōmendauit dicens. Martinus adhuc catechuminus hac me veste contexit. Vñ admonet vnūquēq̄z bonū ꝑ Esaiā ꝓphetam dicens. Cum videris nudū operi eum ⁊c. Luc. iij. Qui habz duas tunicas det vnaz nō habēti. Item q̄ hoc opus misericordie nō ita faciliter exercetur sicut et alia. quia vnus facilius dat pauperi frustū panis. vel recipit euz per vnam noctem ad hospitiū q̄z daret sibi tunicam. Ergo mulieres diuites deberent filare et non ociose incedere. q̄ q̄uis ipse non indigeāt per se. tamen multi paupes sunt qui bene indigent. exemplo beate elisabeth que filabat cum ancillis suis ⁊ inde pauperibꝫ vestes faciebat. Aug. in li. de vita xp̄iana. Illam elemosinam deus approbat q̄ de iustis laboribus administratur Sicut scriptum est. Honora dominū de tua substantia. i. de tuis iustis laboribus. et de primitijs fruguz tuarū da pauperibus. Vñ xp̄s dicet talibus in iudicio. Nudus fui et cooperuistis me. quia ita acceptū est ei quasi eum in cruce nudum pendentē cooperuissent. Vñ dicit Mat. xxv. Qđ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. ❡ Quintum est visitare infirmos. Et hoc multū acceptū est xp̄o quasi ipe per se iaceret h̄ infirm' ⁊ eū visitares. q̄ oēs passus taliuz numerantur ab angelis et remunerantur a christo infirmos abominantur. vl̄ etiam quandoq̄z ꝓpios in vita eterna. Contra hoc faciunt qui paupes et famlos vl̄ famlas q̄n infirmāt a domo expellūt. vl̄ si retinēt vt canē sub gdu locāt. nec meli' ei q̄ cani faciunt. Mō sic ē faciendū. imo eis ē bñfaciendū q̄si āgelo dei. vl̄ q̄si ipi xp̄o q̄ dictur' ē i iudicio. Infirmus fui et visitastis me. ❡ Sextū opus misericordie est vinctos visitare et redimere siue boni siue mali sint aliquid eis administrando. Si boni pro posse liberari debent. iuxta illud p̄s. Egenū de manu peccatoris liberate. Qui hoc facit. s. qui redimit captos immocenter a raptoribꝫ ⁊ ab alijs hominibꝫ similit' erit deo p̄s. Deus q̄s similis erit tibi eripiens inopem de manu fortioꝝ eius. Si vero mali tunc saltem liberandi sunt ab eterna morte. s. monendo eos ad penitentiā et contritionem de peccatis suis. et q̄ offerant deo illam ignominiosam et amaram mortem quā sustinere eos oportet ꝓ peccatis suis. et hoc est multū vtile homini et deo acceptum. ❡ Questio est vtr̄ pena mortis diminat aliquid de pena debita pro peccatis? Rñdeo fm san. Tho. in. iiij. dist. xx. Mors naturalis est pena consequēs originale peccatum. et q̄ si iam in natura conuersa. Et ideo p̄ mortē naturalē nō purgatur aliquid de peccato actuali. sed p̄ mortē illatā bene pōt purgari. Vñ si aliquis mortē illataz patiēter sustineat etiā ꝓ alijs criminibꝫ. sic illata mors vz ad diminutionē pene et ad liberationē etiā a tota pena fm q̄titatē culpe ⁊ patiētie ⁊ ptritiōis. Itē q̄rit de suspēdēdis ⁊ de capitandis an debeat eis dari corp' dñi. Rñdeo si sunt cōfessi et penitent non debet eis denegari. vt habetur. xiij. quest. ij. cap. fin.

UVA. BHSC. IyR_046

Item queritur de suspēsis an sint sepeliendi in cimiterijs an nō? Rñdeo fm Hosti. q̄ sepelīdi sunt dūz tñ penituerūt. Dz tamen ad hoc q̄ de patibulo deponantē requirit licentia iudicis secularis ne iusticia cōtemni videatur. Et sic loquunt leges. Dz ipaz licentiam iudex denegare nō debet. Ex his iā dictis patet q̄ salubre est valde tales homines monere ad penitentiā. q̄ possibile est q̄ quis in vno homine tali posset mereri vitā eternā. Et ratio est q̄ fm Greg. maximū sacrificiū est zelus animarū. Immo plus ē deo acceptū et hōi meritoriū vnaz animā lucrari q̄ aureum montē deo offerre. quia vna anima p̄cellit omnes thesauros totius mūdi. Vñ Aug⁹. dicit. Sicut deus omnē creaturā sic anima omnē corpoream creaturā nature dignitate p̄cellit. Vnde etiā Bern̄. Totus mūdus ille precium vnius anime estimare nō potest. Mō enī p toto mūdo animā suam daret xp̄s quā p anima humana dedit. Sciendū est q̄ multū salutiferū est talibus amarā mortē et passionem xp̄i reducere ad memoriā. Vnde Aug⁹. Si passio christi ad memoriā reducit nihil tam durū qō nō equo animo tolerēt. Bern̄. Quid est qō tibi nō suaue videtur si collegeris z memoraueris omnes amaritudines saluatoris. Et signāter cogitandus est talibus quomō xp̄s nonies ductus est p salute peccatorum primo statim q̄ captus fuit ductus est ad Annaz. Scō ab anna ad caypham. Tercio a caypha ad pilatum. Quarto a pilato ad herodem. Quinto ab herode econuerso ad pilatum. Sexto milites duxerunt eum intus in atrium z illuserunt ei. p̄cutientes caput eius arundine. Septimo duxit eum pilatus foras de pretorio portantē coronā spineam et vestem purpureā. Octauo ductus est ad locum vbi p tribunali iudicatus est ad mortē. Nono extra ciuitatem ductus est ad locū caluarie vbi crucifixus est. Et rememorādo tales trāsitus xp̄i offerre debēt transitū illū z mortē et penā xp̄i xp̄o p peccatis suis z debēt habere bonū ꝓpositū q̄ amplius nunq̄ vellent peccare si diutius viuere deberēt. et sic deo debent cōmittere alias suas. Vnde legit tale exemplū. Miles quidam nobilis ꝛ criminosus q̄dā tpe ab inimicis suis ē capt⁹. Et quia valde erāt ei inuidiosi et exosi visum est eis expedire vt in instanti occideret. Cernens vir nobilis mortē sibi imminere. et nullum sibi esse remediū vite supplici voce dixit ad illos. Rogo vos ituitu dei vt ad modicū mortē meaz differre dignemini vt alicui sacerdoti peccata mea possim cōfiteri? Rñderūt illi. Nō esset nobis illa dilatio tuta. cōtingere posset q̄ cognati et amici tui venirent et eriperēt te de manibus nostris tunc esset error nouissimus peior priori. Cui cum p̄cepissent vt se psterneret ad decollandū dixit hoc verbū. Deus tu scis voluntatem meaz. Et subiunxit. Animā meā virginis filio comēdo. Sicq̄z decollatus est. Erat tūc quidā obsessus in ciuitate. cui cum dicerēt quidā audita morte tāti tyranni. modo magnū gaudiū habetis cū anima illi⁹ facinerosi tui litis. rñdit demō. Neq̄q̄z vnū enī verbū dū moriebatur ꝓtulit ꝓpter qō saluatus est. Vñ Bern̄. Maior ē dei pietas q̄ queuis iniq̄tas. Sicut enī scintilla in medio maris ita ois malicia hois ad dei misericordiā. Quāt deus ḡtanter opera misericordie accipit que exhibent pauperib⁹ in suo noīe p̄z q̄ tale exē plū. Erat q̄dā rusticus cū sua vxore q̄ morabat i vna villa. z i vna mag̃ curia solitarie. Et habuit de ꝓpositō q̄ singulis sextis feriis solebat imitare vnū pauperē hominē i memoriā z reuerentiā passionis xp̄i. Et q̄n pauperē nō habuit distulit prādiū donec vn⁹ pauper veniret. Accidit aūt vna sexta feria q̄ nullum pauperē hīe poterat. z dixit vxori sue. Prepara cibū et ego exibo et videbo an aliquē pauperez inueniā. Et exiēs vidit i platea publica q̄ nō remote a domo sua distabat quendā pauperē i via lutosa incedere. Qui occurrēs ei imitauit eū. Et q̄n veniebat ad domū suā vxori ei⁹ dixit. Ego lauabo tibi pedes q̄ lutosi sūt. qō est tibi multū necessariū. z postmodum tūc comedem⁹. Et accipiēs vnā cū aq̄ lauit pedes ei⁹. Et inuenit eū habentē duo mag̃ foramina in pedib⁹ ei⁹. Et dixit ad maritū ei⁹. Iste pauper ad modū dñi nr̄i ihu xp̄i hz p̄foratos pedes. Tūc dñs ihs xp̄s dixit. Vos alijs diebꝫ recepistis me z hospitastis me in mēbris meis. ꝛ hodie meip̄m ad hospitiū vestrū suscepistis. Et ego ꝓmitto vob in p̄nti necessaria vite z p⁹ hāc vitā volo vos recipe ad eternam vitā. Et hoc dicto euanuit.

In eadem dominica. Sermo. xc.

De iudicio et suspitione.

Nolite iudicare et nō iu

dicabimini Luc. vj. Notandum q̄ non iudicare ꝓmuz est magne discretionis vt homo ita compatiatur ꝓmo suo in defectib⁹ suis q̄ non facili iudicet malū de eo. Et ad hanc discretionē habendā nitit̄ dñs nos inducere in verbis p̄missis vbi dic̄. Nolite iudicare. Vñ i p̄nti sermōe tria sunt dicēda. Primo q̄t mōis iudiciū temerariū ꝓmittit̄. et q̄n est peccatuz mortale. et q̄n veniale. et q̄n nullū peccatū. Secūdo vnde ort̄ iudiciū temerariū. et quomodo quilibet tenet̄ alios homines meliores se reputare. Tertio exemplum. Primum ad primum sciendum q̄ iudicium potest fieri septē modis. Primo timore ne sequatur malum. et hoc ꝓ prie non dicitur iudiciū: verbi gratia. Sicut includit̄ tur moniales nō q̄ male sint. vel q̄ male velint facere, ꝛ timetur ꝓpter fragilitatem sexus. ne libertas exeundi vel patefactio claustri fiat eis occasio peccādi. Sic similiter obseras cistā tuam vel cameram tuam nō q̄ aliquē iudices furē. sed quia times dare occasionē furti. et sic ꝑderes tuam pecuniā. Nō enī pōt timere malum tamē cum quadam spe boni vt non fiat. Ideo propter securitatez p̄euenire potest ne hoc malum eueniat qō timet. Vnde Augustin⁹. Certū tene. incertum dimitte. Secundū iudicium dicit̄ incidens suspitio mali. nō tamen cū consensu rationis. Et illud debet hō cauere inq̄tum potest et expellere et in melius interp̄tari. Aug. in sermone dñi in mōte. Si suspitiones vitare non possumus. quia homines sum⁹. iudicia tñ. i. diffinitiuas firmasq̄z sniaz cōtinere debem⁹. Si g̃ suspicamur q̄ ē bōna tentatio saltem non iudicemus. Hoc enī ad humanā tentationem pertinet sine qua vita p̄sens non ducitur. Ergo q̄cunq̄z incidūt nob⁹ male cogitationes et suspitiones de ꝓximo. z q̄tō illas aduertimus tūc immediate expellere debemus et in bonū interpretari. z sic talis suspitio non nocet nec est peccatum in se.

UVA. BHSC. IyR_046

Terciū iudiciū est qđ cōtingit ex leuibꝫ signis. Et in hoc iudicio triplex ē gradus. Primꝰ gradus ē qū quis ex signis leuibꝫ incipit dubitare de bonitate ꝓximi. et hoc ē peccatū veniale. et hoc nō vocat ꝓprie iudiciū ꝫ suspitio. Scōs gradus ē qñ ex talibꝫ leuibꝫ signis firmiter tenet in aīo q ꝓximꝰ sit malus. ⁊ hoc ꝓprie dicit iudiciū qz iudiciū importat firmaz sniam. et hoc est peccatū mortale si malū qđ iudicat de ꝓximo ex leuibꝫ signis sit de genere peccati mortalis. Peccatū enī mortale est qđ ꝑtat charitati ꝓximi. Qz aūt aliqs ꝑdicto mō iudicet ꝓximū pōt esse cōtra fraternā charitatē. igit ⁊c. vbi gra. Si qs rideret vel aliquā dissolutionē faceret ⁊ ꝓpterea ꝓximū eū ⁊ diffinitiue teneres eū esse malū ex talibꝫ leuibus signis ḡuiter peccares. Silr si quis aliqđ pdēt et ex leuibꝫ signis ꝓximū iudicaret esse furē grauiter peccaret. et sic de alijs. Tercius grad⁹ qñ ex leuibus signis nō solū ꝑdicto mō iudicat ꝓximū ꝫ etiaz ꝓcedit ad punitionē vel ad vindictā ac si factū vera citer cōmisisset. ⁊ hoc ē ḡuius. qz nō est solū ꝑ charitatē. ꝫ etiā ꝓtra iusticie equitatē. Hoc sepius cōtingit q aliqui ꝓpter aliq̄ signa ḡuis parua captuāt ⁊ puniūt pauꝑes. ⁊ qñqz vsqz ad mutilationē mēbroz affligūt eos suspēdendo ⁊ pōderādo. sic q qñqz eos oportet esse infirmos postmodu oī tpe vite sue. Et qñqz innocētes sic puniunt ⁊ ledunt in mēbris suis vel ꝓpter furtū cōmissum ab alijs cū ipi nō sunt rei. vel ꝓpter aliquā aliaz cām incertā et dubiā vbi actor rei ignorat. Et tales quō volūt penitere ⁊ illis satisfacere quos sic innocenter leserunt in mēbris suis q postmodū oportet eos mendicare q̄ se cum pueris ⁊ vxoribus nutriuissent de suis laboribꝫ. Quartū iudiciū est de occultis ⁊ absc̄oditis cordiū. Et ē valde periculosum de ignotis cordiū iudicare alios. Tanta enī ꝓfunditas credēda est esse in homine q etiā late at qñqz ipm hominē in quo est. Et patet hoc. Nam in beato Petro ꝓfunditas infirmitatis sue latebat ipmmet. cū se cū dño moriturū ꝓmittebat. qz si infirmitatē suā cognouisset nequaq̄ ad dñm dixisset. Paratus sum tecū in carcerē ⁊ in mortē ire. Simlit alios discipulos latuit eoz hūana infirmitas. qz euangeliū dicit. q silr ⁊ oēs discipuli dicebāt. Cuz ergo quisqz de se aut vix aut oīno nō verā sententiā possit ferre quō potest tūc de alijs iudicare. Vñ Basilius Reuera oīm causaz difficillimū ē seipm cognoscere Cnf. sup Math. Non minima ps philosophie est cognitio sui. Vñ etiā Amb. Multo melioz ⁊ laudabilioz es si te cognoscas et nihil aliud cognoscas q̄ si te neglecto cursum siderū. vires herbaz. cōplexiones hominū. naturas animaliū cognosceres. ⁊ scientiaz oīm celestiū et terrestriū haberes. Vñ Bern. Multi multa sciūt sed seipos nesciūt. Vñ sciendū q sol⁹ deus veraciter ꝑt cognoscere coz hōis. qz hoc ē ꝓprū soli⁹ dei ḡ solus noiatur scrutator cordiū. j. Regum xvj. Nō videt ea q̄ parēt. deus aūt intuet coz. Vñ xps adhuc in terra exns in hoc oñdit suā deitatez q riidit ad cogitatōnes cordiū. Vñ dixit phariseis. vt habet Math. ix. Vt quid cogitatis mala in cordibꝫ vestris. Ergo illi peccāt q dicunt. Ille hz coz malū. s. superbū inuidiosuz ⁊c. A Queret vtrū dyabolus possit scire cogitationes cordis? Rndet q nō nisi ex signis ⁊ cōiecturis. Et in hoc est multū subtilis qz quicqd hō cogitat in corde ſm hoc se hz in motu et gestibꝫ corporis. ⁊ ipe diabolus subtilissime scit tales mot⁹ et gest⁹ cognoscere. ḡ qñ diabol⁹ inuitat malas cogitatiōes tūc p illa signa exteriora interiora cordis subtilissime ꝓgnoscit an hō illas suggestiōes acceptauit vl respuit. Quitū iudiciū ē de futuris vt dicēdo ille efficiet adhuc malus. uel talis vel talis ⁊ sic cōdemnat ꝓximū qđ ē cōtra dictū xpi vbi dicit. Nolite cōdemnare ⁊ nō ꝓdemnabimini. Futura enī cognoscere solius dei est. Esa. xlj. Annūciate q̄ futura sunt ⁊ sciem⁹ qz dij estis vos. Vñ Sul. Videre futura vt ꝑsentia diuinū est. Notandū q de futuro debem⁹ hīe spē boni. etiā si aliē sit iā in pñti. Ergo peccāt illi q̄ spernūt et contemnūt illos qs videt ꝓ nūc aliqua malicia infectos q̄s nō possent fieri boni. Facile enim est in oculis dei subdito honestare ⁊ ditare pauperē. Eccl. xviij. A mane vsqz ād vesperā immutabit tps. Vñ etiā aristoti. De futuris cōtingentibꝫ nō est determinata veritas. Vñ Beda in q̄dā omelia. Incertū est q̄lis in futuro sit q nūc bon⁹ vel malus apparet. Sextū iudiciū ē in opibꝫ indifferētibus siue medijs. q̄ indifferēter bono vel malo aīo fieri pūt. de quibꝫ nō debem⁹ dare certā sniam ꝫ ea in meliorē ptē interꝑtari. Et hoc est qđ dñs nob insinuat in vbis ꝑmissis vbi dicit. Nolite iudicare ⁊ non iudicabimini. Sup illo vbo dicit btūs Aug. Hoc loco nihil aliud ꝑcipi existimo nisi vt ea facta q̄ dubia sunt q aio fiāt in meliorē partē interpretemur

B Queret an oīa dubia in meliorē ptē interꝑtanda sint? Rndeo q sic nisi hō cognosceret in spū ex revelatione diuina hoc mala intentiōe eē factū. Sicut legit de btō Bndicto q q̄dā emul⁹ obtulit sibi panē cū veneno nutrū qđ ipe sanctus Bndictus i spū cognouit. ⁊ iussit coruū vnū vt panē istū deportaret ad locū vbi nulli posset ex hoc damnū fieri. Simlit legit de sancto benedicto q sui emuli obtulerūt sibi bibere venenū in vase. qđ ipe in spiritu cognouit. et mediāte signo crucis vas cōfregit ⁊ venenū effudit. Ex quibus iam dictis sequit q oīa dubia in meliorē pteꝝ sunt interꝑtanda. vbi gra. Si vides duos simul colloquētes forte vel loquuntur de bonis vel malis et tu nō audis q̄d loquant an bonū vel malū tūc tu teneris interꝑtari in meliorē ptem. Si autem diffinitiue iudicas eos mala loquētes peccas mortaliter. quia facis cōtra preceptū christi vbi dicit. Nolite iudicare et nō iudicabimini. Item aliquis comedit in die ieiunij. aut forte comedit ex gula. aut infirmitate. aut necessitate aliq̄. et hoc tibi incertū est. tūc hoc in meliorem partem interpretari debes. Vnde apostolus. Qui enī non manducat manducantem non spernat. Vnde legitur exemplū in vitaspatruz. Fuerunt duo fratres magne vite in cōgregatione. et meruerunt singuli videre gratiā dei in alterutro. Factū autem est aliquādo vt vnus ex eis egrederet in sexta feria extra ꝓgregationē ⁊ videt quēdā mānducā tē mane et dixit ei. Hac hora manducas in sexta feria. Die aut̄ sequenti facta est celebratio missarū ſm consuetudinē. Intuens vero frater eius vidit q̄ gratia que ei data fuerat discessit ab eo. et contristat⁹ est. Qui cum venisset in cellam dixit. Quid feci fili quia non vidi sicut pridie gratiam dei in te. Ille aūt respondens dixit. Ego neqz in actibus neqz in verbꝫ

UVA. BHSC. IyR_046

neq; in cogitationib⁹ cōscius sum mihi alicuius mali. Dixit ei frater ei⁹. Nōne aliq̄ verbū vel ꝑmonē ociosum locutus es. Et recordat⁹ dixit ei. Heſterna die vidi quendā mane manducantē. ⁊ dixi ei. Hac hora mūducas i ſexta feria. Hoc fositā ē pctm̄ meum. Sed labora mecū duas hebdomadas. et rogemus deū vt mihi indulgeat. Et fecerūt ita. Et poſt duas hebdomadas vidit frat̄ gr̄am dei itez venientem ſup fratrē ſuū. Et ꝓſolati ſunt deo qui ſolus eſt bonus gr̄as referrētes. Sciendū q⁹ qñq; ꝓtingit q⁹ duo videt vl' audiūt aliq̄d fieri vbi vn⁹ iudicando hoc in malū peccat mortalit̄. ⁊ alt̄ q̄ ꝛ̄ idē iudicat i bonū nihil peccat. Et etiā qñq; ille q̄ facit aliq̄d qñ q; vir peccat venialit̄ vbi ille q̄ hoc videt ⁊ iudicat i malū peccat mortalit̄. Bre. in moral'. Braue ē ſatis et indecēs q⁹ in re dubia certa det̄ ſnia. ℒ Septimū iudiciū eſt ex euidētia facti. vt cū q̄s videt manifeſta mala fieri. tūc ſi q̄s illa manifeſta mala iudicat nō eſt pctm̄. vt cū q̄s iudicat aliquē homicidam q⁹ videt eū interficere hominē. Similiter ſi quis audit blaſphemare aliquē vel peierare. vl' videt aliquem inebriari. adulterari. vſuraz cōmittere. et ſic de aliis talia q̄ztum ad factū ſūt mala. ergo nō pñt in bonuz interptari. Nō aug. De his q̄ nō pñt bono aio fieri ſicut ſūt blaſphemie. ſtupra ⁊ hmōi nobis iudicare ꝑmittit̄. Sciendū tamē q⁹ q̄uis talia manifeſta mala nobis q̄ztū ad factū liceat iudicare. de emēdatiōe tamē debem⁹ ſperare. Nō Bern. dicit. Q̄n video aliquē ſuū ꝓmū interficere añq; cultellū extrahit debeo eū penitentē eſtimare. multo magis ſi hodie videro aliquē peccare cras nō debeo eū ꝑ peccatore habere. ſed eſtimare penitentē. q⁹ forte ē cōtritus et ſic deus ei indulſit. Exemplū nota quō iudicādū ſit de ꝓmis etiā pctōribus ex legēda Johānis elemoſynarij. Cū quidā iuuenis q̄ndā monialē rapuiſſet. ⁊ clerici ei corā beato Johāne exprobrarēt et ex cōicandū fore dicerēt. vtpote q⁹ duas aias pdiderat ſcz. ſuā ⁊ illius. Cōpeſcuit eos beat⁹ Johānes dicēs Non ſic fratres non ſic oſtendo vobis q⁹ vos duo peccata cōmittitis ꝓmo cōtra preceptū dei facitis qui ait in euāge. Nolite iudicare ⁊c. Scdo q⁹ neſcitis ꝑ certo ſi vſq; hodie peccet aut peniteat. Ergo q̄n auditis aliquid malū de aliq̄ dici q̄ fecit nolite faciliter hoc iudicare. Sed ſi alius aſſerit q⁹ verū ſit nolite tñ eū eſtimare adhuc peccatorē ſed penitentē et cōpeſcite ꝓferentē dicēdo. Deus ſibi indulſit ſperamus q⁹ ſit cōtrit⁹. ℒ Qrtū ad ſcdam ptem preſentis ꝓmonis querit̄. Nō oriū iudiciū temerarium. ſ. q⁹ aliqui oīa q̄ videt vel audiūt in peiorē ptez semp interptant̄. Rndeo q⁹ ex trib⁹ orit̄ ſuſpitio et iudiciū. Primo ex ꝓpria ſuperbia. quia veri hūiles eſtimant alios meliores ſeipis. Nō ſciendū q⁹ trib⁹ modis q̄s tenet̄ alios meliores ſeipo eſtimare. Primo cum vides aliq̄ bonū in ꝓximo q̄ te ſcis nō habere vtiq; exhūilitate debes te illi alteri ſubijcere q̄ ad hoc. et eſtimare toto corde eū in illo te excedere. Secundo cū cognoſcis aliquē defectū in te quē in alio nō cognoſcis debes te ei itez ex hūilitate ſubijcere. Tertio cū etiā nihil talis boni ſcias in alio ex hūilitate tñ ſemp debes eſtimare aliq̄d boni occultuz in eo q̄ tu nec ꝓcipis nec cognoſcis. ⁊ neſcis q̄lis ipſe ſit adhuc in conſpectu dei q⁹ forte multo melior te. Modo patet q⁹ ex ſuperbia orit̄ temerariū iudicium. q⁹ ſi ſe longe inferiores ⁊ peiores illis quos iudicat eſtimarēt nō haberēt auſū iudicandi eos temerarie Sed heu tales ceci ſūt quo ad ſe. q⁹ trabē nō vident in oculo ſuo. ſed feſtucā bene videt in oculo fratris Sz ſi ſeipos ⁊ ſuos ꝓprios defectus in hūilitate cognoſcerēt alios minie iudicarēt. Scdo orit̄ ex eo q⁹ q̄s male afficit̄ ad aliū. Nō aug. Certuz eſt q⁹ de malo incerto neminē iudicarē quē tanq; meipm diligerē. ſed ⁊ defenderē et excuſarē q̄diu in publicuz nō ꝓdiret. Sed q⁹ charitatē pdidim⁹ faciliter alter utrū iudicam⁹. Hoc patet q⁹ de inimico quis ex leuibus ſignis mala opinat̄. ⁊ ſi aliq̄d malū de eo audit facilit̄ credit. Nō Chriſ. in li. de cōpūctione cordis. Si enī quid boni dicat̄ de inimico nō creditur ſi aūt quid mali hoc nō ſolū credit̄ ſed cōfirmat̄. Et tales ſic temerarie iudicātes ꝓmos oſtendūt ſe eē a gr̄a dei. ⁊ a charitate dei ⁊ ꝓximi vacuos ſine quibus tamē nō eſt ſalus. i. Joh. ij. Qui nō diligit fratrem ſuū manet in morte. ergo tales habēt ſignuz q⁹ mortui ſūt corā deo. Nō aug. Vita aīe amor ē qui nō amat mortu⁹ eſt Tertio orit̄ ex eo ſcz q̄n quis in ſemetipo ē malus ⁊ puerſus. ⁊ ex hoc ipo q̄ſi conſcius ſue malicie de alijs facile malū opinat̄. Vnde Aug. Facili⁹ in alio putat q̄ in ſe ſentit. Nō etiaz Chriſ. ſup Matt. Dis hō ſcom ſe eſtimat alterum. Ergo iudicare ꝓmos ē ſignū prauī ⁊ puerſi cordis Hoc patz in exemplo reali. q⁹ aranea ⁊ apis locant ſe ſup florē. ⁊ ſuccū quē extrahit apis cōuertit i mel dulce. ꝛ̄ aranea ſuccū quē extrahit puertit i venenū Sic ē de bonis ⁊ malis cordib⁹. q⁹ boni oīa q̄ videt vel audiūt puertūt in mel. i. in bonū. Sz mali ⁊ peruerſi boies q̄ ſunt inuidioſi oīa q̄ videt vel audiūt cōuertūt i venenū. i. in malū interptant̄. Nō chriſ ſup Matt. Sicut difficile aliquē ſuſpicat̄ malū qui bon⁹ eſt. ſic difficile aliquē ſuſpicat̄ bonū qui malus eſt Q⁹ nō faciliter debem⁹ iudicare malū patz vltimo p tale exemplū. Legit̄ in vitaſpatrū q⁹ q̄dam ſenex pr̄ ꝑdicauit in q̄dam ciuitate. ⁊ q̄daz meretrix cōpuncta in vbo ⁊ exemplo ipius clamauit ad illuz ſanctū patrē dicēs. Salua me pr̄ vt xp̄s meretricez. Ille vero boim cōfuſionē omnio curās dicit ei. Sequere me. ⁊ tenēs eā p manus exijt publice de ciuitate oibus aſpicientib⁹. Facta ē fama q⁹ abbas duxit mulierē dñam purphiriā. ita enī vocabat̄. Pergentibus eīs eis vt mitteret eaz in monaſteriuz inuenit mulier in vna eccia puerū ꝓiectū. ⁊ ſuſtulit euz ad nutriendū. Itaq; poſt annū q̄dā venerūt in patriā vbi erat abbas ⁊ porphiria q̄ fuerat de meretricib⁹ Et videtes eā hr̄e puerulū dicunt ei. Veraciter bonum abbati pullū genuiſti. Nō dū enī ſctm̄ ſcema accepant. Euntes ergo q̄ viderāt eā tyrū. inde eniz abbas tulerat illā diffamauerūt. q⁹ genuit de abbate porphiria. ⁊ nos vidim⁹ puerulū oculis noſtris ſimilantē ei. Nō ergo cognouit ex deo abbas obitū ſuū dixit mulieri. Eamus tyrū q⁹ illic habebim⁹ reſpōſum ⁊ volo vt venias mecū. Illa vero non valens ei cōtradicere ſecuta eſt eū. Et venerunt ambo habētes puerū ſeptē annoz exiſtentē. Cū aūt ciuitatem intraſſent cōgregat⁹ eſt populus ad videndum

UVA. BHSC. IyR_046

eum et pozphiriam ⁊ puerū. Tūc dixit senex. Affer te mihi pzunas. Luz attulissent euacuauit eas in ve stimentū coram omni populo. et dixit. Credite frēs quia sicut deus rubū custodiuit incōbustuz et sicut nec tunicā meā incenderūt pzune iste. ita nec ego co gnoui peccatū mulieris istius exquo nat⁹ sum. Et oēs admirati sūt q̄ nō ardebat vestimentū ab igne et q̄lesierūt vñ puer venisset vel cuius esset. Et ipe indicauit eis q̄ in quadā capella inuenissent iacen tem. et derelictū ab oibus boibus. et sic ex q̄dā com passione sustulerūt illū ⁊ interim ꝓpter deū nutrie runt. Tūc oēs boies illi⁹ ciuitatis egerūt pniam q̄ sic illū sctm̄ patrē ⁊ illā mulierē iudicassent. Ex quo patet q̄ nō debem⁹ esse p̄cipites ad iudicandū ꝓpri mos nr̄os. Vñ Bern. Caue serue dei vt quē imita ri nō vis dānare. Caue aliene cōuersationis esse cu riosus explozator aut temerari⁹ iudex. Etiā si ppe ram actū depbendis. nec sic iudices ꝓinuz. Ma gis aūt excusa intētionē si op⁹ nō potes puta igno rantiā. puta surreptionē. puta casū. q̄ si oīno omnē dissimulationē rei certitudo excusat. suade isto mō tibi ipi. et dicito apud te. Vehemēs nimis fuit ista tentatō. quid de me illa fecisset si accepisset in me si milē ptātem. Vñ ē signū bonitatis in boie nō iudi care ꝓpinos. Vñ. greg. Quātū vos in bono ꝓfici tis intantū etiā bona de alijs sentitis.

De eadē dñica. Sermo. xcj.

De detractione.

Olite iudicare et non

iudicabim⁹ ī Luc. vj. Sciendū q̄ aliqui nō solū iudicāt ꝓpinos sed etiam detra hunt ipis ⁊ denigrāt bonā famā ipoz. qđ est valde piculosuz ⁊ dānabile. Vñ in p̄senti sermone tria sunt dicēda. Primo q̄re merito detestāda est detra ctio. Scdo q̄t modis fit detractio. Tercio de his q̄ libēter audiūt detractiones. ℰ Circa primū sci endū q̄ detractio ꝓpter quinq̄ detestāda ē. Primo q⁹ compat homicidio. q⁹ ille cui detrahit in cōscien tia illi⁹ q̄ audit detractōem occiditur in quo pius viuebat p famā bonā. Et tale homicidiū grauius ē corpali. quia scdm̄ Hen. de vmaria in homicidio corpali solū corpus vnius occiditur. hic aut̄ simul plures aie pereūt vna. s. illi⁹ detractoris. alia illi⁹ cui detrahit. q⁹ cū ls̄ p̄cipit irascit et vindictā querit su per detractorē. tertio aīa ipius q̄ audit libēter detra ctionē talē. Vnd̄ tale homicidiū piculosum ē. q⁹ est cōtagiosum. serpit enī de vno ad alū. ⁊ letalit oēs ī ficit illos in quos venenū detractiōis infundit. Vñ Bern. sup canonicā Jobānis. Vn⁹ est detractor qui loquit ⁊ vnū verbū tantū loquit. ⁊ tamē vnuz verbū in eodē momēto multitudinis audiētiū duz aures transfigit aīas interficit. Scdo pōt valere ad detestādū detractionez ī ls̄ q̄ detractor diuersis generibus rerū cōpatur. Mā primo cōpatur cani. Ecc. xix. Sagitta infixe femori canis. sic verbum in ore stulti. Canis enī sagittā infixā babēs ſemori nō quiescit donec remouerit. Nec stult⁹ quiescere pōt donec verbū malū qđ de ꝓximo audiuit retulerit. Detractores equidē sunt canes diaboli nō pmitten tes vnā ouiculā auferri hinc q̄n lacerēt et mordeāt

Itē compat porco. q⁹ ad modū porci os citius inq̄ nat q̄s pedes. ⁊ sicut porcus ingredies in hortū aliq̄ē ⁊ ibi lutū ⁊ flores inuenies flores dimittit ⁊ lu tum ingredit ⁊ se inuolutat. Sic detractor bona vi sa seu audita de ꝓximo obliuiscitur. ⁊ mala visa seu audita de proximo pōderat ⁊ retinet. et sic os ⁊ lin guā inq̄nat qđ est membrū nobile p̄ alijs aialibus. Vnd̄ Arist. j. poli. Nullū aīal naturalit̄ habet ser monē nisi homo. Itē detractor compat serpenti in bis p̄prietatib⁹. Serpēs enī ē aīal pniciosuz in si lentio mordēs tortuose incidens. sic detractor prodi tor est quia occulte obliquitur ꝓximo. Vnd̄ Eccs x. Si mordeat serpēs in silētio nibil eo min⁹ habet qui occulte detrabit ꝓximo. Tortuose etiā incedit detractor dū a laude eius incipit cui detrahit. et ind̄ subdit. Mō dico hoc aio detrahēdi ſz vt fides ei po tior adhibeat dicit se multū eū amare cui detrahit. Et ego dico q⁹ sic eū diligit sicut iudas xp̄m dilexit quādo eū falso osculo tradidit. Vnd̄ dicit. Quādo bonū faris et corde malū meditaris. Oscula que tu das domino dedit hec mihi tu das. Ergo tales sūt ꝓditores ꝓximoz sicut Judas fuit xp̄i ℱ Ter tio q⁹ proditores hmōi peiores sunt furibus istis q̄ vestes et alia bona furant. Vnd̄ Amb. Tolerabi liores sunt fures q̄ vestes ⁊ alia bona diripiūt q̄s fu res qui famā nostrā bonā dilanīat. Cui⁹ ratio hec ē q⁹ vt dicit Salo. Melius est nomē bonū q̄s diuitie multe. Vñ q̄ nomē bonū alicui aufert magis nocet ei q̄s si ei multas diuitias furaret. Quarto q⁹ lin gua detractoris peior videt esse inferno. Infern⁹ ē malos deuorat. ligua vero detractoris bonos ⁊ ma los. Insup detractores vno morsello comedūt vnā totā ꝓuintiā vel archiepatū: vel ciuitatē. vel prochi am. vel villā cū eis obloquunt. Et est valde piculo sum cū dicit. in tali ꝓuintia sūt raptores, vel in tali ciuitate sunt vsurarij vl adulteri. ⁊ sic de alijs. quia ibi innocētes cū nocētib⁹ diffamant qđ est p̄ iusticiam. Hoc patz. q⁹ si vn⁹ ē reus tunc tres vel plures sunt innocētes. Quito q⁹ inter alia pctā illud ma gis difficulter videt expiari. qđ patz p hoc. q⁹ scdm̄ Aug. Nō dimittit peccatū nisi ablatū restituat. Cū igit̄ p detractionē abstuleris ꝓximo bonā famā suā q̄ inter bona tpalia est bonū nobilissimū. igit̄ resti tuere ei teneris famā suā. Sctus tho. ij. ij. q. lxij. di cit q⁹ libet tenet ad restitutionē cuiuslibet rei sub tracte. Et videtur difficile q⁹ ei cui detraxeris possis plene restituere cū nō possis scire in q̄t corda virus tue detractiōis sit diffusuz. ℌ Circa scdm̄ ē sciē dum q⁹ detractio fit multis mōis. Primo q̄n q̄s occulta mala proximi manifestat eū diffamando et cōfundēdo. etiā si verū est qđ ipe dicit. vnd̄ si fiat cū intētione ad nocendū ei est mortale peccatū. Vnde Chrisō. Sicut mortale peccatū ē innocēti falsum cri mē imponere. sic verū crimē occultū alijs reuelare verbi gra. Si aliq̄s aliq̄d peccatū occultū ꝓmisisset qđ tibi ⁊ soli deo ꝓfiteret. ⁊ si alij hoc publicares ad infamandū eū peccares mortaliter licet verum esset Sed si manifestares illi q̄ posset ei ꝓdesse vt emen daret hoc esset bonū et laudabile q⁹ in hoc q̄reretur salus ꝓximi. Itē si ille iter⁹ apd̄ quē tu ꝓximū infa masti alteri eadem intentione hoc occultū malū re-

UVA. BHSC. IyR_046

uelaret. s. ipm ifamādo simulē mortalē peccaret. et in te etiā culpa redūdaret. Q ꝙt ꝛ ꝗta mortalia peꝛ petrant cū ꝗs sic ꝑ totā ciuitatē vl' puinciā infama tur. Immo si aliqs manifeste i aliqua ciuitate infamat? ē ꝛ factū ei? notoriū ē in illa ciuitate. ꝛ tu veni res ad aliā ciuitatē vbi hoc nesciret. tunc si publica res ibi pctīm ꝛ excessū illi? hois ea intentione vt ibi etiā infamaret ḡuiter peccares. Silr si ꝗs de longin quis ptib? veniret ad ciuitatē illā vbi ille sic manifeste infamat? ē ꝛ mētio fieret de illo hoīe. tūc si manifestares ei hoc manifestū malū illi? hois ea intentione vt eū ifamres grauiter peccares ¶Ergo nullo mō debem? manifestare mala ꝓmis illis qui nō sciūt vbi nō ꝓdesse ꝫ obesse ꝑt. Sz tñ sciendū est ꝙ si ꝗs occultū pctīm ꝓmi publicaret bona intentione vt corrigeret et emēdaret hoc esset licitū ꝛ meritoriuz. Vñ dicit i decre. Crimē publicare vbi ꝓdest ē meritoriū. xxij. q. v. hoc videt. Scōo fit detractio qñ ꝗs audita mala de ꝓmo cū augmēto refert alijs. Et beu hoc valde cōmune ē vt mala ꝓmoꝝ augmētent et aggrauēt qō tñ ē multū piculosū hoī. et ḡue pctīm talia mala cū augmēto ꝓferre ꝛ sic ꝓmū cōfundere. Tertio detractio fit cū ꝗs crimē falsa imponit ꝓmo et illa manifestat alijs que sic false finxit sup ꝓmū. ꝛ hoc ē grauissimū pctīm int̄ pctā detractiōis ꝛ vix remittit tale pctīm. Vñ Hieroni. Nō facilis venia ꝓtaua dixisse de rectis. Vñ sciendum ꝙ inter oīa pctā illa duo pctā. s. detractio ꝛ rerum ablatio magis difficilē dimittūt hoī quia sine restitutione nec valet cōtritio nec lacrimaꝝ effusio. etiā si tot lacrimas effunderes sic btūs petrus ꝛ maria magdalena effudert qñ amare pctā sua deplāxerunt. Itē nec valet pctōrū ꝓfessio nisi fiat scōm possibilitatē ablataꝝ restitutio. Ergo detractores ꝙ inimiste ꝓmos ꝛ i publico diffamauert tenent in publico reuocare ꝛ eis bonā famaz restituere ꝑm posse et nosse si volūt gr̄az ꝛ remissionē ꝓseq̄ pctōꝝ. Quarto detractio fit qñ ꝗs negat occulta bona ꝓmi verbi gr̄a. Sic cū aliqua bona referunt de ꝓmo. ꝛ ille inuid? negat hec bona ꝺa esse q̄ dicunt de illo cui inuidet q̄ꝫ vera sint in se. Et cū hoc facit ex inuidia et vindicta grauit peccat. Quinto qñ ꝗs nitit minuere bona manifesta ꝓmi q̄ nō ꝑt ex toto negare tñ nitit ea minuere. Vñ Aug. Detractor est qui bona ꝓmi incꝫtū ꝑt diminuit. Sexto qñ quis bona ꝓmi puertit in mala. dicēs ea cē facta mala intētione. cū tñ cor̄ soli deo pateat. Vñ hug. Detractio ē locutio ex inuidia ꝓcedēs bona alioruz denigrans. ꝛ hoc ꝙ sic bona ꝓmi ꝗs puertit in mala ꝓcedit ex inuidia ꝛ ex defectu charitatis. Vñ aug. Certū ē ꝙ de malo incerto neminē iudicarez quem tanꝫ meipm diligerē. Insup ē signū magne nequicie ꝛ puersitatis in hoīe ꝙ sic ꝓmū suū iudicat. et bona sua depꝛauat. Vñ Chrisō. super Matt. Sicut difficile aliquē suspicat maluz ꝙ bon? est sic difficile aliquē suspicat bonū ꝙ mal? ē. Idē ibidez. Dis hō scōm se estimat alterū. Septimo fit detractio ꝑm sanctū Tho. maliciose reticēdo bona ꝓmi. vt cuz ꝗs innocēter diffamat ꝛ tu ex inuidia nō cōtradicis reus eris. Maz ꝗlibet tenet ex charitate impedire ꝛ ꝑuenire damnū ꝓmi tpale. multo fortius infamiam ei? Mā ē vnū de nouē pctis alienis nō resistere puersis cū bene posses. Vñ in decre. dicit. Resistere posse puersis ꝛ nō facere ē eis cōsentire. xxiij. q. iij qui pōt. ¶ Sciendū ꝙ sūme cauere debem? de his septē modis detractionū. Vt aūt hoc melius ꝓuare possem? tūc null? deberet loq̄ de ꝓmo absente. Vñ dr Leui. xix. Nō maledices surdo. Surdo maledicit qui absenti detrahit. Nō enī absens min? audire pōt detrahētez qz si surd? eēt Surdus enī qñqz audit qñ sibi alta voce clamat. Absēs vo ꝙ qñqz distat ꝑ duas leucas vel ampli? nō audit detrahētez q̄tūcunqz clamat. Vnd Hiero. Moli diligere detrahere ne eradicaris. Pauci enī sunt q̄ hoc vicio plene renūciāt. Vnd aug. sup illud ps ꝓco vt me diligerēt detrahebāt mihi ꝛc. dicit Pl? nocent in mēbris xp̄i detrahētes ꝓmo. qz aias interficiūt creditorū. qz ꝙ ei? carnē mox resurrecturam ꝑ emerūt. Et ꝓpterea detractores grauiter punient a deo. ꝛ quādoqz etiā tales desperāt in agone mortis Vt patz in tali exemplo seqñti. Fuerūt duo socij clerici q̄z vn? detractor erat pessim?. sic ꝙ de nullo poterat bonū loqui. Qui infirmitate detētus cū ad penitētiā a socio moneret parui pendēs monitionē ei? in nullo oīno se emēdauit. Et cū ad extrema appropinq̄rent a diurat? a socio suo promisit sibi ꝙ infra triginta dies appareret ei si posset ꝛ si deus ꝑmitteret. et sic mortu? ē. Et post paucos dies deo ꝑmittente nō pro salute eius ꝫ vt ceteri tali erudirent exemplo. apparuit socio eius niger ꝛ accēsus totus ignitus ictus ꝛ foris incēdio infernali. Ad cui? cōspectū cū ille tremore defecerit dixit ei. Ego sum iste infelix q̄ndā soci? tu? ꝑ quo oras inanit. qz ꝓpetue sum damnat?. Et cū ille q̄reret quō succedisset sibi i agone rñdit. Cū essez i agone duct? fui cor̄ iudice cūqz obmutescerē ꝑ timore vidi multas aias sole lucidiores ad iudicē ꝓtra me man? extendēces et clamantes. Vindica dñe sanguinē nr̄m de illo mēdace detractore. q̄ nos apō hoies mēdacit diffamauit. Ad hāc vocē cuz me iudex inspiceret torua facie et irato vultu. ego i eius aspectu territ? ꝛ cōfusus ꝛ de platis cōtra me malis mihi cōsci? memetipm ꝛ magnā misericordiā dei suz oblitus. ꝛ sic desperans ꝓpetue suz dānatus. ¶ Circa tertiū sciēdū ꝙ libēter audire detractōes de ꝓximis piculosū ē. Vñ verba sacre scripture dissuadēt nob hoc. Vnd Prouerbi. iiij. Labia detrahētiū sunt procul a te. Vñ Eccs. xxviij. Sepi aures tuas spinis ꝛ noli audire linguam nequā. Itē queri vtrū peccet ꝗs audiēdo detractōnem. Rñdet ꝑm san. Tho. ij. ij. q. lxxiij. Si aliquis detractionē audiat absqz resistētia videt detractori cōsentire. vñ sit ꝓticeps pcti ei?. Si etiā ꝗs inducat aliquē ad detrahēdū vel saltē placeat detractio ꝓpē odiū ei? cui detrahit. nō minus peccat qz detrahēs et qñqz magis. Vñ Bern. Detrahere vel ꝺetrahentem audire q̄d hoc ꝓ dānabili? sit nō facile dixerī. Si vo pctīm ei ñ placz ꝫ ex timore vl' negligētia. vl' etiaz ex verecūdia q̄dā obmittit detrahētez repellere et ei oñdere ꝙ ei detractio displiceat tūc peccat q̄dez. sed mltominus qz detrahēs ꝛ plerūqz venialit. Qñqz

UVA. BHSC. IyR_046

ipm etiã põt esse mortale vt qñ ex officio incũbit ei detrahentẽ corripe. vel etiã ꝓpter aliqõ piculũ inde cõsequs vel ꝓpter radicẽ q̃ timor human⁹ qñdoqz põt esse pctũ mortale. qõ fit q̃ndo hõ ẽ sic disposit⁹ vt ꝓpter timorẽ cuiuscũqz rei tpalis faciat aliqõ ꝓhibitũ. vel ptermittat aliqd qõ ẽ pceptũ i lege diuia talis timor ẽ pctũ mortale alioq̃n ẽ veniale. Itẽ q̃ li benter audiũt detrahere ꝓtis sunt sic canes. cũ vn⁹ canis ledit tũc oẽs accurrũt z cũ lacerãt z mordent Sic sili faciũt detractores cũ audiũt alicui obloqui tũc obloq̃nti applaudũt Insup z ỽba sua etiã apponunt. Sic aias suas ꝓprias occidũt z mortẽ eternaz incurrũt. Consequẽter dicit Aug. Nõ accõmodes aures tuas ad pcipiẽda ỽba detrabẽtis ne cõcipiaf mortẽ in aia. detrabẽti enĩ z audienti vtriqz esca est mors aie. Et vt breui⁹ pcludã. detractor z libẽs auditor diabolũ portãt i lingua. Vñ q̃libet incꝫtuz põt dz ꝓpescere detractores. Vñ legit ꝺ q̃dã epo q̃ fuerat in purgatorio z vehementer affligebãt in fetore clerici sui existẽtis in inferno ascendẽtis ad ipm. qz detractiones eius qñqz audierat z eũ ꝓpterea nõ satis acriter corripuerat q̃uis alias eps in se satis bonus fuerat. Itẽ q̃ infelix sit lingua detractoris patz p hoc exemplũ. Erat q̃dã maximus detractor religiosoz. clericoz z alioz bonoz hoĩm. qui tandẽ decessit z obijt. Et post multos annos cũ aperiebatur ei⁹ sepulcrũ totũ corpus eius inueniebat putridũ p ter linguã eius. sed rane linguã inter se voluẽtes rodere nõ valebãt. in signũ q̃ lingua illa nõ fuerat digna in terraz redigi ꝓ eo q̃ multos boies leserat. et miser hõ ille cui⁹ illa lingua erat tã in aia. z post iudiciũ in corpe z aia ineternũ torquebit. nec tñ cõsumetur. Vñ Apoc. ix. Mors fugiet ab eis.

Dñica quinta post festum trinitatis.

Ser. xcij. De opibus que fiũt in pctõ mortali.

receptor per totã no

ctem laborãtes nihil cepim⁹. Lu. v. Sciendũ q̃ isti laborãt in nocte q̃ bona opa sua faciũt in pctõ mortali cũ q̃b⁹ nõ merent vitã eternã. Vñ in pñti ꝼmone tria sunt dicenda. Primo quõ nõ meremur vitã eternã cũ opibus bonis q̃ in pctõ mortali fiũt. Scõo q̃ fruct⁹ tpales sequunt ex bonis opib⁹ q̃ in pctõ mortali fiũt. Tertio exemplũ ℟ Quãtũ ad primũ sciẽdũ q̃ cũ bonis opibus q̃ facit q̃s exns in pctis mortalib⁹. ſ. inuidia. superbia. gula. luxuria. vel auaricia. z sic de alijs nihil merẽt q̃tũ ad vitã eternã. Vñ Leui. xxij. Si maculã habuerit nõ erit acceptũ dño. Vñ Isa. i. Nõ accipiaz a vobis sacrificiũ qz manus vre sanguie plene sunt Nam sicut mors corpis puat boiem ab vsu membroz. ſ. q̃ nõ põt ambulare nec stare nec audire. z sic de alijs. Sic pctũ mortale puat boiem vsu mẽbrorum q̃ ad opa meritoria. eo q̃ nihil merẽt cũ oibus opib⁹ suis q̃ sit meritoriũ vite eẽne sicut nec anĩal brutũ pñs. Nõ cũ in bonore eẽt nõ intel. cõpa. est in mẽtis. nisi. z sillis fact⁹ ẽ illis. Ergo sicut iumẽtũ q̃ ꝓtinue laborat nihil merẽt nisi pabulũ suũ tpale. sic et hõ exns in pctõ mortali solã merẽt tpalẽ remunerationẽ cũ suis bonis opib⁹. Ergo sicut iumẽtuz est talis hõ. Vt ergo opa nra sint deo accepta z nobis meritoria tũc ea debem⁹ facere in caritate z gra sine qua nullũ opus valet q̃tũcũqz etiã sit de genere bonoz. Vñ Bern. Charitas est bonũ cũ q̃ nec opus minimũ despicat sine qua nec maximuz acceptat. ℔ ꝓbat. Quãuis pdicatio sit opus de genere bonoz tamẽ sine caritate nõ ẽ meritoria. Vñ aplus. i. Cor xiij. Si linguis hoim loquor z angelor. caritatem aũt nõ ha. fac. sum sic es sonãs z cimbalũ tinniens. Itẽ nec elemosyna valet sine caritate. Vñ apls ibidem. Et si distribuero oẽs facul. meas in cibos pauperũ carita. aũt nõ ha. nihil mihi ꝓdest. Itẽ nec corporis afflictõ nec martyriũ valẽt sine caritate. Ibiõ Si tradidero corp⁹ meũ ita vt ar. cha. aũt nõ ha. zc Ardere aũt ẽ maxia afflictio. Si ei maior afflictio ñ est meritoria nisi in caritate fiat nec minor. ſ. ieiuniũ vigilie orõnes zc. opa enĩ erũt bona et meritoria ex operãtis bonitate. Lu. vi. Bonus hõ de thesauro sui cordis ꝓfert bonũ. Matt. vij. Arbor bona fructus bonos facit. mala aũt arbor fruct⁹ malos facit Aug. Nihil ẽ bonũ nisi ex te bono. Vñ Gre. Inq̃tum enĩ boni sum⁹ cora deo intiñ bona erũt opera nra apud deũ. ¶ Quantũ ad scõm ẽ sciendũ q̃ septẽ bona ꝓueniũt ex bonis opibus q̃ fiũt i pec cato mortali. Primo valẽt illa bona opa ad tpaliuz bonoz multiplicationẽ. Esa. i. Si volueritis z audieritis me bona terre comedetis. Et hec est rõ vna ꝓncipalis q̃re mali ꝓsperãt in diuitijs z bonoz⁹ sanitate corpis. gaudijs mũdi. z sic de alijs. qz hic remunerabunt ꝓ bonis opibus. z nullus ẽ tam malus q̃n q̃qz aliq̃d boni faciat. ſ. orãdo aliq̃ vnum pr̃ nr̃. vel audiẽdo missaz. vel dãdo elemosynã vl ie iunãdo. z sic de alijs. Vñ nullũ bonũ manet irremuneratũ. Sed exq̃ i celo talia bona nõ remunerabunt tũc optet q̃ hic in terra p ista tpalia bona illa opa remũerent. Vñ gre. Quicũqz bñ in ℔ seclo habetis cũ bona egisse vos recolitis valde de ipis pti mescite. ne cõcessa vob ꝓsperitas eorũdẽ sit remũeratio bonorũ. Vñ etiã ꝺr in decre. Mali ꝓpter bõa q̃ faciũt pñtem ꝓsperitatẽ accipiunt. de pe. di. iij. c. Quãqz Ergo malũ signũ ẽ ꝓsperitas tpalis cõtinua. Vñ gre. Magnus affluxus rerũ tpaliũ ẽne dãnationis ẽ indiciũ. Vñ aug. in li. de doctrina xpiana. Nihil infelicius felicitate peccãtiũ. sic ecõuerso bonuz signũ ẽ aduersitas cũ patiẽtia. Vñ gre. i moral. Attẽde scripturũ dicẽtẽ tibi. Flagellat oẽm filiũ quẽ recipit. Tu dicis forte except⁹ suz. Si except⁹ fueris a flagellorũ passione eris z exceptus a numero filiorum. Ergo patiẽter infirmitates z tribulatões sustinere debemus. Vñ Iero. in epla. Libẽs nũc torquẽta patior vt futura mihi gloria seruet. Itez q̃ in prosperitate multotiẽs obliuiscunt dei. put ipe conquerit ꝓ ꝓpham dicẽs. Saturati sunt z obliti sunt mei. Sed ne boni obliuiscat deũ tũc punit eos in p̃senti. Vñ Gre. Dilectus suis deus iter asperuz facit ne dum delectant in via obliuiscant eorũ q̃ sunt in patria. Et quãdo deus punit eos hic. ℔ facit ex caritate. Apoc. iij. Ego quos amo arguo z castigo Qui. sup Osee dicit. Qui diligit a dño corripit. q̃ nõ diligitur in peccatis suis dimittit. Et iam dictus patet q̃ cõtinua prosperitas tpalis est signũ ire dei. et remuneratio bonorũ operũ que in pctõ mortali fiũt.

UVA. BHSC. IyR_046

¶ Secundo valēt illa bona opa ad tpalis pene dilationē vel diminutionē. Peccator enī qñqz ōme ruit q̄ etiā hic in pñti puniri debuit. ℔ tñ ꝑ talia bona opa q̄ in mortali pctō fiūt differt talis pena et plaga dei. Jn signū hui⁹ qñqz duo peccāt. ⁊ vn⁹ ℔ punit ⁊ alius nō q̄ forte bona opa fecit i pctō mortali. ꝓpter que bona opa de⁹ distulit plagā ⁊ ꝓlongat sibi vitā ꝓpter emendā. cū alius q̄ sīle pctm fecit subitanea morte interit. vel alias hic a deo grauit plagat. ita q̄ sua pena hic incipit ⁊ in futuro nūq̄ finietur. sicut legit. ij. li. Mach. de anthiocho rege. cui⁹ pena hic incepit ⁊ imꝑpetuū in iferno durabit. Vñ Josu. vj. legit q̄ Raab meretricē fecit Josue viuere et domū ei⁹ et oīa q̄ habuit. q̄ nūcios recepit ad hospitiū q̄s Josue misit ad explorādū terrā ꝓmissionis. Exemplū legit q̄ q̄dā mercatores fuerī i mari ut vna naui. et cū remigarent ad portū ⁊ ad littus maris. et exirēt de naui. tūc vn⁹ mercator q̄ fuit paganus vidit boiem tacere mortuū nō tumulatū. Et ipe pagan⁹ mia motus sepeliuit illū. Et in eadē nocte appuit ei angelus dñi in somno dicēs sibi q̄ crastino die nullo mō deberet nauigare. ℔ p illā diē ibi manere et q̄escere. et de mane idicauit hoc socijs suis rogās eos vt ibi manerēt. Qui noluerūt ei acq̄escere sed nauim cū mercimonijs intrauerūt et oīes submersi sunt. et hoc piculū mortis euasit paganus ille cū suis mercimonijs. Et legit de eodē pagano q̄ semel fuit in vna taberna vbi multi boies fuerūt inebriati. ⁊ deū blasphamauerūt. Tūc venit angel⁹ in forma nūcij ⁊ iussit sibi vocare mercatorē illū. Et cū exiuisset de domo et nunciū q̄reret imediate dom⁹ corruit. et oēs i ea existētes oppressit. et sic iterū ille pagan⁹ euasit mortē ꝓpter illā misericordiā quā exhibuit in illo mortuo quē sepeliuit. q̄uis in pctō mortali fuit tñ bonū op⁹ fecit sepeliēdo mortuū. Tercio talia opa valēt ad grē habilitationē. ſ. q̄ pctōr ille citi⁹ cōuertit. q̄ q̄ corpus suū ỹgis et ieiunijs affligit magis habilitat ad grām recipiendā q̄z alius pctōr qui talia opa ñ facit. et etiaz cū elemosinas dat paupib⁹ et illi ꝓ eo intercedūt. et qñqz sibi grām impetrāt a deo. Et sic citi⁹ ꝙuertit q̄z si nulla bona opa in pctis mortalib⁹ fecisset. ℔ ptz. q̄ qñqz duo peccāt in eodē pctō ⁊ vn⁹ ꝙuertit ⁊ alius obdurat ⁊ dānabit. Vñ de ℔ ōr in decre. Jn pctis exītes debēt benefacere. vt de⁹ p ℔ cor ipor illustret. de pe. di. v. fal sas. Quarto talia bona opa valēt ad assuefactionem bñ opandi. Vñ tren. iij. Bonū ē viro cū portauerit iugū dñi ab adolesc. sua et hoc intelligit ꝓ assuefactionem. Prouer. xxij. Adolescēs iuxta viā suā gradit⁹ ⁊ cū senu. nō recedet ab ea. Ratio q̄ fm Arist. j. rethor. Dē ꝓsuetū delectabile ē. Jdē Arist. Multa naturaliter nō sunt delectabilia ℔ cū assuefacta fuerit erūt delectabilia. Ergo bonū ē bona opa facere ꝓpter assuefactionē q̄ qđ q̄s assuescit postmodū vix dimittere pōt. Simlit intelligit q̄n q̄s assuefact⁹ ē in malis opibus. Vnd Jhere. xiij. Si mutare pōt ethiops pellē suā aut pard⁹ varietates suas. ⁊ vos potestis benefacere cuz dicīceritis male facere. Ratio est q̄ fm Arist. ij. ethico. Ex actu multotiēs iterato fit habitus. Jdē. vij. ethico. Difficile ē resistere cōsuetudini q̄ assimilat nature. Quinto talia opa valēt ad resistendū pctis. q̄ vt ait Bre. Peccatū suo pōdere mox ad aliud trahit. Sed ꝓ bona opa ꝓseruat⁹ quis qñqz q̄ nō tot pctā cōmittit. Vñ Eccl. iij. Jgnē ardentem extinguit aq̄. ⁊ elemosina resistit pctis. Sic etiā intelligit de alijs bonis opib⁹ sic de elemosina. Sexto talia bona opa valēt ad edificationē ꝓximorum ꝓpter bonū exemplū qđ ab illis bonis opibus recipiūt. Vñ Bern. in fmōe. Seminem⁹ boibus semē. i. exemplū bonū p apta opa. Sed illi q̄ non solum mali in semetipis ℔ etiā malicia suā in ꝓximos p exemplū malū infandūt pessimi sunt. Vñ Arist. ij. ethi. Pessimus ē ille q̄ nō solū vnē malis ad se ℔ etiā ad alios Bre. in mora. Tot mortib⁹ q̄s dignus est q̄t exempla prauitatis in posteros relinq̄t. Ergo bonū ē bona opa facere in pctō mortali ꝓpter exemplū et edificationē ꝓximor. ¶ Septimo talia bona opa valēt q̄ pena eor minor erit i inferno in casu si vtiqz dānant. Sz querit quō ℔ itelligit q̄ pena eor minor erit. Rñdet q̄ nō intelligit q̄ illa pena quā iam cū pctis suis meruerūt eis minuatur p talia bona opa. q̄ illa pena manet ℔ intelligit ō illa pena quā incurrissent si bona opa nō fecissēt. Et hoc triplicit pōt fieri. Primo q̄ hō dānatus non solum punit ꝓ pctis cōmissis. ℔ etiā punit de bonis opibus omissis q̄ debuit et potuit facere. verbi gra. audire missaz in dñico die tenet q̄libet de precepto. vt ptz de ꝑse. di. j. Missas. ⁊ c. Oēs fideles. Modo qui nō audiuit missaz et potuit audire punit ꝓ illa omissione. Sed ille q̄ audiuit minus punit. ꝓ illa em̄ omissione nō punit. q̄ obediēs ꝓcepto ecclesie fuit. Sic etiā intelligit de ieunijs ecclie ⁊ de alijs bonis opibus. q̄uis nō eo mō fecit q̄ debuit tamē melius ē fecisse q̄ ex toto obmisisse. ⁊ ideo minꝰ punit. Sēdo q̄ eo tpe quo opa bona fecit fortasse male fecisset. Modo fm quātitatē culpe erit quātitas pene Vñ Bre. Vnus gehēne ignis credēdus ē. sed nō vno mō oēs cruciat pctōres. Vnusquisqz em̄ q̄ztū egit de culpa tantū illic sentiet ō pena. Quia q̄ duo pctā mortalia cōmisit ⁊ dānabit grauius punit q̄z ille q̄ solū vnū cōmisit. Et etiā ideo quia reddituri sumus ratōnē de tempore. Vñ Bern. Omne tempus nobis impensum a nobis exiget qualiter sit expensum. Et q̄ aliquid boni fecit q̄uis in pctō mortali melius tps suū expendit et minus punit q̄z si nihil boni interim fecisset Tertio ꝓpter exemplū quia si peccasset manifeste. tūc alijs occasio fuisset p suū malū exemplū ad similia pctā perpetranda. et tunc nō solū ꝓpter se puniret. sed etiam ꝓ alijs quibus malū exemplū dedisset. Ergo pctōr qui aliq̄d boni fecit et nulli occasionē peccādi dedit min⁹ punietur si damnabit. Jsta p̄dicta sunt septem bona que proueniunt ex bonis operibus que in peccato mortali fiunt. O Qz autem bona opa que fiunt in pctō mortali nō sunt deo accepta oñdit ꝓ tale exemplū Quidā filius habuit patrē q̄ obijt. et fili⁹ triginta duob⁹ annis ꝓ aīa patris q̄tidie specialē orationez fecit. Cui post hoc tps pater apparuit dicēs se esse in magnis penis. Cui filius. Mōne pater pro fuit tibi oratio mea q̄z iam vltra triginta annos q̄ti die ꝓ aīa tua oraui. Respondit pater. Mō mihi ꝓfuit. Et filius. O mi pater iam bene audio q̄ in in-

UVA. BHSC. IyR_046

ferno es exq̄ ozō mea tibi nō ꝓfuit. Rñdit pr̄. Fili ñ
suz i inferno nec etiā sum dānat? ꝫ suz in purgatorio
et ibi cruceoz valde maximis penis donec exoluam
oia pcta mea vsqz ad nouissimū quadrantē. Et fili?
Quare tūc nō ꝓfuerūt tibi oznes mee. Rñdit pr̄
qz semp p illud longū tps in pctō mortali fuisti. Et
filius pr̄. Quō pōt hoc esse cū singulis annis cōfes
sus sum et sacramentuz eucharistie susceꝑi. Rñdit
pater. Tu singulis annis ꝓfessus fuisti et cōicasti. ꝫ
semp indigne susceꝑisti. qz tua ꝓtritio et ꝓfessio non
fuit vera qz nō ex caritate ꝓcessit sed ex quadaz con
suetudine. Et in signū hui? tuā cōfessionē distulisti
vsqz ad vltimā septimanā quadragesime. zqñ p cō
fessione humana cōfessionē tuā vlterius differre nō
potuisti. tūc primo cōfessionē tuā feci sti. z in nullo te
simpliciter emendasti. Et ita p hec duo. s. qñ tu sic
tuā confessionem distulisti vsqz ad vltimā septima
naz. et in nullo simpliciter te emendasti cognoscere
debes qz p illud longū tps nunqz habuisti firmū ꝓ
positū te emēdandi. ergo nūqz vere cōtrit? fuisti nec
vnq̄ aliqō pctū p illud longū tps tibi indulsit de?
Et ille cōpūct? postmodū vere fuit cōtritus z pure
cōfessus. et abiecit oēs vanitates mūdi in vestib? et
in oibus alijs moꝛib? et gestib? et deo ampli? seruire
studuit. Et etiā tūc deuot? pro aīa patris oꝛauit
et eam in breui de purgatorio liberauit.

In eadem dñica. Ser. xciij. De laqueis diaboli

i Anomie autem tuo laxabo retbe. Luc. v. Sciendū qz sicut p
dicatoꝛes laxant retia verbi dei ad capiē
dū aīas. sic diabol? expādit sua retia ad illaqueāduz
aīas. ꝑ ꝓ. ꝓro q̄ sciendū qz diabolus habet octo
retia ad illaqueandū aīas siue astutias cū quib? ho
mines seculares et mūdanos inducit z retinet i pec
catis. a qb? sibi vnusq̄sqz diligēter debet cauere ne il
laqueet z ad damnationē eternā ꝓducat. Prima
astutia diaboli est qz diabolus inspirat hoi vt cogi
tet nō esse tam durū vt ꝓdicatoꝛes dicūt. Et sic vul
gariter dicit. Der tufel ist nit alß gruflich alß mā ym
malet. Et illud est falsuz. qz diabol? ē horribilissim?
ad videndū. qz nullus pictoꝛ potest suā horribilem
speciē depingere. qz hec ē vna specialis pena dāna
toꝛū fm Bre. s. horrida visio demonū. Et si dānati
nullā aliā penā sentirēt nisi horribilē visiōez dmonū
eis talis pena satis grauis ē. Quia sicut scti i celo ha
bent ineffabilē delectationē et dulcedinē in videndo
deū. beatā mariā. oēs sctos z angelos dei. sic ecōuer
so dānati hūt magnā penā videre luciferū. satbanā
et oēs demones z dānatos in inferno exñtes. Et ta
les seculares hoies etiā dicūt. nō totū ē mortale pec
catū qō ꝓdicat. si tot essent mortalia pcta qs saluare
tur. Quondā nō fuerūt nisi quattuoꝛ pcta mortalia
scz q̄ dñm suū tradidit. et seꝑm occidit. et q̄ adulte
rium cōmisit. z q̄ primū ꝓximū iusticiā interfecit. Et tūc
vlteri? dicūt. qs pt inimicū diligere. qs pōt caste vi
uere. qs pōt a delitijs carnalib? z gaudijs mūdi ab
stinere. Rñdeo. Qui vult saluari oportz eū nō solū
amicū diligere ꝫ etiā inimicū. et ei ex coꝛde idulgere
sic qz ampli? nunqz ex rancoꝛe vult se vindicare nec
verbo nec facto. Et optet hoiem esse castū z ab oīsi
actu carnali ꝓterqz in mr̄imonio abstinere. Quia ñ
solū optet saluādū se cauere a maximis pctis moꝛta
libus. ꝫ etiā a cōibus moꝛtalib?. qz cū minimo pctō
moꝛtali qs dānat ita bñ sicut cū maximo pctō. licet
pena infligat fm q̄ꝛitatē pcti. qz maioꝛi pctō maioꝛ
dat pena. Vñ ꝺr in decre. Pena sequit q̄ꝛitatē deli
cti. xxiij. q. j. Nō afferamus. Ergo qui vult saluari
ab oi pctō moꝛtali debet abstinere. Sed si diceret qs
an sit possibile viuere hoiez sine pctō moꝛtali. ꝫ q̄re
añ ser. xxxvij. L. Ergo qñcunqz ex instinctu diaboli
talia incidūt. s. nō ē ita durū sicut ꝓdicatoꝛes dicūt.
et sic de alijs. scire dēs qz hoc ē rete z laque? diaboli
cū quo te capere nititꝛ. Vñ ꝺr Matt. vij. Arta ē via q̄
ducit ad vitā. z spaciosa ē via q̄ ducit ad ꝑditiōez et
multi ambulāt p eā. Vñ. i. Pe. iij. Justus vix salua
bitur. ps. Hec porta dñi. z iusti intrabūt in eā. Si
x̄ps dixit. Arta ē via quō ꝓdicatoꝛ audet opposituz
dicere. et si oppositū ꝓdicat nō est ꝓdicatoꝛ sed sedu
ctoꝛ z decꝑtoꝛ. Bern. sup Cañ. X̄ps q̄ nō fallit ele
git qō carni molestius ē. Illud ergo vtili?. illud etiā
magis eligenduz. Et q̄squis aliud docet vel suadet
ab eo tanqz a seductoꝛe cauendū est. Q Secū
dus laqueus siue rete cuz quo diabolus pctoꝛes ca
pit est qz dat eis cogitare. Que male feci sti. alij plus
fecerūt et tamē sperāt saluari. multi faciūt qz tu ipse
inuite faceres. tu scis tales clericos. tales religiosos
q̄ hoc et hoc fecerūt z faciūt. et illi sacerdotes z illi lit
terati. et tales ꝓdēctes z tales annosi faciūt hoc vl
illud. cur tu nō facies que ipi audēt facere. cū tamē
etiā intendāt saluari. Rñdeo qz illa excusatio nulla
est. qz fm dictū x̄pi. vt habet Luc. xij. Seruus scīes
voluntatē dñi et nō faciēs vapulabit plagis multis
Et quo sequit qz qui scīūt et intelligūt mala z vltra
hoc faciūt grauius peccāt et grauius punit. Ergo
vt euadas illos laqueos diaboli tūc debes inspicere
vitā sctoꝛū et bonoꝛū hoim q̄ tendūt ad celū. z ꝫ etiā
oñdūt factis z sic poteris inuenire qualis sis respe
ctu ipoꝛ. z sic ipoꝛū laudabilis vita te inducet ad e
mendā vite tue et ad pniam. Vñ Bre. Nūqz pctō
res ad lamentū paīe redirēt si nulla essent bonoꝛuz
exempla que eoꝛ mentē traherēt. Bern. Qui vitaz
p̄cedentiū patrū ꝓspicit q̄d in se gemere debeat sub
tilius cognoscit. Ergo cōsiderare vitā sctoꝛ ē miht̄z
vtile qz ex ꝫ hō debet sumere noꝛmā viuēdi. Amb.
Sanctoꝛū vita est ceteris noꝛma viuēdi. Ergo q̄cū
qz vult ꝓficere in bono dz aduertere vitā bonoꝛū z
nō maloꝛ. qz respicere vitā maloꝛ est valde piculo
sum. qz inducit hoiem in obdurationem. R
Tercius laqueus siue rete diaboli est qz hō secū co
gitat. Deus misericordit egit mecū hec bona et hec
bona fecit mihi. Ibi me libauit ab illo malo. ibi me
custodiuit. ibi illa dona dedit mihi nō deseret me in
fine. Rñdeo hoc totū fecit tibi vt ad euz te cōuerte
res et fructū bonoꝛuz operuz faceres. Sz qz sterilis
es tunc cōsidera parabolā euāgelij vbi dicit de ficul
nea. Ecce iam tercio veni querēs fructū in hac ficul
nea et non inuemo. succide ergo eam. vt quid terrā
occupat. Etiā Matt. vij. dicitur. Arboꝛ que non fa
cit fructum excidet et in ignem mittetur. Sic cōtin
git homini illi qui ingrat? est de dei beneficijs. Vñ
Chrisꝰ. sup Matth. Quanto maioꝛa beneficia sunt

UVA. BHSC. IyR_046

XCIII

hominibus cõstituta tanto grauiora peccãtibus iudicia. Sicut enĩ lignum aridum vnctũ cum pigue dine feruenti? ardet. sic etiam homo qui multa bñficia a deo accipit et semp ingratus ⁊ sterilis inuenitur ardenti? ardebit in igne infernali. Ergo quãdo talis laqueus diaboli tibi occurrit tunc cogitare debes q̃ q̃nto plura beneficia a deo recipis tãto districtiorem rationẽ deo reddes. et tanto plures cõtra te habebis. q: oĩa beneficia erunt testes in extremo iudicio. Vñ ꝓpheta. Instauras testes tuos cõtra me Ergo de bñficio dei debes esse grat?. S Quartus laqueus siue rete diaboli est q̃ dat eis cogitare q̃ nullus debet desperare. Maria magdalena multa pctã fecit. Petrus xp̃m ter negauit. Paulus eccle siam ꝑsecutus est. Dauid adulteriũ et homicidium cõmisit. et sic de alijs. Ĩ oẽs iam magni sunt in celo. Nam de? est unificors et totiẽs patus est pctõri misereri ⁊ indulgere quotiẽs pctõr vult se a pctis cõuertere. Rñdeo q̃ verũ est qõ deus est misericors ⁊ nullus dẽt desperare de venia. Sed illi qui pctõres fuerũt vt maria magdalena et sctũs Petrus ⁊ ceteri ꝓponunt tibi vt si peccasti ne desperes. ꝫ non sup hõ peccare debes. q: maledict? qui peccat ĩ spe. Bern. Est infidelis fiducia soli? vtiq; maledictiõis capax. cũ videlicet in spe peccam?. Quando ergo talis laq̃ us diaboli tibi ꝓponit. s. q̃ debes peccare ⁊ non desperare. tũc tu cogitare debes illud dictũ. ps. Spes impiorũ pibit. Quidã enĩ pctõres nimis sperãt. s. q̃ cupiũt cũ pctis saluari. et maior ẽ spes eorũ q̃ bonorum hoĩm Omnes enĩ boni hoies q̃tũcunq; boni et deuoti timẽt deũ ꝓpter magnã iusticiã suã. Si ei iustus vix saluabit impius et pctor vbi parebũt Et taliũ peccatorũ spes nõ dicitur spes sed p̃sumptio. Vñ Aug. Sine meritis nõ est spes sed p̃sumptio. Ergo debes vitã tuã emẽdare ⁊ sic veniã a deo sperare. Vñ Bern. in ꝑmone. Corrige teip̃m ⁊ indulgentiã spera. nulla est enĩ culpa que nõ habet veniã Quintus laqueus siue rete diaboli est q̃ facit hoiẽ cogitare. Hoc quod tu nõ scis non est peccatũ. ⁊ sic decipit tales q̃ etiam nolũt scire ea que sunt salutis vt eo liberius possint peccare. estimãtes q̃ cũ nõ sciant non sit peccatũ. T Vñ querit vtrũ sit aliq̃ ignorãtia que possit hominẽ excusare a peccato Respondet q̃ est triplex ignorantia. Prima est inuincibilis. et est duplex. s. innata. vt in pueris et amentibus adultis qui nunq̃ vsum rationis habuerunt. Alia est ex casu. vt in adultis qui bñt vsum rationis iam. et postmodũ q̃q; incidũt in amentiam ꝓpter debilitatẽ capitis. vel ꝓpter nimiã abstinentiaz. vel ex alijs causis licitis. Et talis ignorãtia inuincibilis excusat a peccato mortali. Vñ Arist. iij etl̃. Ignorãtia excusat peccatũ. Quia quicquid tales faciunt excusantur. q: nullus põt cõmittere peccatuz mortale qui nõ habet vsum rationis Secũda ignorantia cum qua damnatur quis dicit ignorantia neglecta seu crassa. et est cum quis potest scire que deus precepit vel ꝓhibuit. et que ad salutẽ ptinent. sed occupationibus exterioribus se intantũ implicat q̃ de illis non curat. Et ista ignorantia nõ excusat. Tercia ignorantia dicit affectata. cũ qua nõ solum quis dãnatur sed etiã grauissime ꝓ ea punit. Et est quãdo quis contemnit scire ea que põt ⁊ tenet scire vt eo liberius possit peccare Hanc ignorantiã habuerunt pharisei de xp̃o et adhuc multi habent qui propterea fugiunt predicationes. Et est periculosus laqueus diaboli. et cum hoc est malũ signuz q̃ homo nõ vult audire veritatẽ. Et hoc ideo cõtingit. q: excecauit eos diabolus et eorũ propria malitia. ps. Noluit intelligere vt bene ageret. Et tales decipiũt seip̃os Vnde Isiõ. de sum. bo. Sunt qui ignorantie excusationem pretendũt et scire nolunt vt minus culpabiles videantur. qui tamẽ seip̃os nõ muniunt ꝫ decipiunt. Queritur quis piculosius peccat an ille qui scit quid est faciendum vel omittendũ et non facit. vl' ille qui nõ vult scire ideo vt eo liberius possit peccare. Respondet q̃ ille qui nõ vult scire ideo vt liberius possit peccare dupliciter peccat. Primo peccat in cõtumatia et supbia. eo q̃ nõ vult scire vt eo liberius possit peccare. Vnde Isido. de sum. bono Nescire simpliciter ad ignorantiã pertinet. nolle vero scire ad cõtumacẽ superbiam. Secũdo peccat in hoc q̃ facit ꝓhibitũ vel q̃ dimittit faciendum. Sz alius qui scit ⁊ intelligit vnum peccatũ peccat. quia facit quod scit ꝓhibitum. q̃nis eodem genere pcti grauius peccat. Vnde Luce. xij. Seruus scies voluntatẽ domini et nõ faciens vapulabit plagis multis. Et insup ille qui scit et intelligit malum postmodum potest conteri ⁊ confiteri et satisfacere. quia malum non euitatur nisi cognitũ. Sed ille qui non scit nec cognoscit malum quod cõmisit quõ potest postmodum conteri et confiteri et penitere cum non scit nec vult scire. Vnde Bern. super Can. Scio neminem absq̃ cognitione sui saluari. de qua mater salutis humilitas oritur. et timor domini. qui et sicut initium sapientie est. ita et initium salutis. Sextus laqueus vel rete diaboli est q̃ dat homini cogitare Tu iuuenis es ⁊ tps sufficiens adhuc habes ad penitenduz postq̃ senueris. qui enĩ audet peccare audet et penitere. Respondeo. Morĩ iuuenis morĩ et senex. et ignoras an ad etatez senilem pueniez. q: nihil habes certius morte. sed hora mortis nihil incertius. Vnde Bern. Quid in reb? humanis certius morte. quid hora mortis incertius inuenit. Et ergo quilibet qui peccat siue sit iuuenis siue senex debet se per veram penitentiam ad mortem disponere. et semper sibi mortem estimare propinquã. Vnde Bre. super ezech. Etenim nobis conditor noster diem mortis ignotam voluit esse. vt duz semper ignoratur semper proximus esse putetur. et tanto q̃s feruentior sit in operatione q̃nto incertior est de euocatione. Vnde ẽt Lu. xij. Estote parati quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Insup dicis. qui audet peccare audet et penitere. Respondeo q̃ multi graviter et multipliciter peccauerũt. ꝫ pauci penitentiam veraciter egerunt. Vnde Amb facilius inuenĩ q̃ seruauerũt innocentiã baptismalem q̃ qui cõgruã egerũt pniam. Sed quare de? p mittit aliq̃s mori ĩ iuuẽtute. h̃ q̃re infra ser. cir. B V Septim? laque? siue rete diaboli ẽ q̃ dat hoĩ cogitare. Quicq̃d de? vult h̃ optet fieri. si debes saluari nũq̃ dãnaberis quicq̃d tu facies. Si debes damnari nunq̃ saluaberis. etiã quicquid tu facies

UVA. BHSC. IyR_046

Deꝰ bene dabit ꝓtritiones quãdo ei videbit̃ tempꝰ quia oĩa oportet fieri sc̃m volũtatẽ dei. Rñsio fm aplm qꝫ hoc ẽ volũtas dei sanctificatio vra. Si illaꝫ habebis dabit tibi vitã eternã. sin aũt mortẽ eternã. Stulti hoies sunt qui sic a diabolo decipiunt̃ sic dicentes. Quid comedam qđ futurũ est ꝛ deus ꝓuidit hoc fiet. cũ tñ prescięntia dei nõ infert alicui necessitatem. qꝫ liberũ arbitriũ semp manet ad vtrũlibet. sic qꝫ quilibet hõ põt bene vel male facere. Si bene saluabit̃. si male damnabit̃. Sciendũ qꝫ oẽs boni põdestinati sunt ad gl̃iam eternaꝫ. ea tñ cõditione si fidez tenuerint et caritatẽ. hũilitatẽ patiam. miam ꝛ pietatem. ꝛ his similia habuerint. Tales eñ futuros prenidit deus quos ad vitã põdestinauit. ꝛq̃si põdestinãdo eis diceret. Ego quidẽ vos ad vitã predestino si taliter et taliter vixeritis. si mãdata mea fuaueritis. si fidez et miam habueritis. et si in bono statu inuẽti fueritis. Qui ergo talis esse nõ vult. s. q̃ mãdata dei fuare noluerit. et in malicia pseuerare ꝓponit ille ꝓ certo sciat se ad mortẽ eternã esse prescitũ. Nullꝰ ergo dicat se frustra orare ꝛ alia bona opa facere. quia sicut deus aliquẽ saluãdũ ꝓuidit sicꝛ modũ q̃ saluari debeat. i. p merita sua et bona opa. Et ꝓpter hoc stultꝰ est q̃ dicit. Volo facere qđ mihi placuerit. qꝫ si saluari debeo saluabor. si damnari debeo damnabor. Sicut stultus esset ille infirmus q̃ diceret. Volo comedere et bibere q̃d mihi placuerit. si curari debeo curabor. et si mori debeo nr̃oriar. ac si sibi inutilis esset medicina. ✠ Dñs legit exemplũ tale in cesario. Ludouicus lantgrauiꝰ thuringie hõ litteratus tanto errore fuit deceptus vt se assereret necessario eẽ saluandũ si põdestinatꝰ esset. vel damnãdũ si prescitus esset. Et dixit se horã mortis nõ posse effugere vel anticipare. Et ob hoc infinitis vitijs sine vllo timore se multiplicit̃ exponebat. Tandez grauiter infirmatus medico vocato dixit vt curã adhiberet q̃ cõualescere posset. Medicus peritꝰ in medicina ꝛ i theologia illius errorẽ nõ ignorãs. rñdit. Dñe si dies mortis vestre aduenit nõ potero vos curare. Si vero nõdũ venit frustra curã adhiberẽ. qꝫ sine hac curabimini. Cui comes. Quõ sic rñdes. Scio q̃ nisi cito mihi subueniat̃ moriar ante tps. Rñdit medicus. Si creditis vitaꝫ ꝓlongari virtute medicine quare hoc nõ creditis de pnia que est medicina aie Cõsiderans lantgrauiꝰ virtutẽ verboꝝ dixit ei. De cetero esto medicus aie mee. qꝫ p tuã medicinalẽ linguã liberauit me dñs a maximo errore. ℟ Oc tauus laqueus. siue retbe diaboli est malũ exemplũ malorꝝ hoim. Et h̃ retbe est pcipalissimũ cuꝫ quo capit et decipit quasi oĩe genus hoim tam iuuenes q̃ senes. tam nobiles q̃ ignobiles. tam paupes q̃ diuites. Quia vnusquisq; vult se excusare dicens. Oportet me cõformari alijs hoibus. alias nihil curarẽt de me. Ille et ille facit h̃. iste sic incedit in vestibus siue in alijs moribus. et iam ẽ cõmunis modus hoim sic viuẽdi. quare et ego non facerẽ. Quibꝰ respõdeo q̃ nemo põt duobꝰ dñis fuire. s. deo ꝛ mũdo. Dñs apls. Si adhuc mõdo placerẽ seruꝰ xp̃i non essem. Hoc patet qꝫ amicicia huius mundi hoiem inimicũ dei cõstituit. qꝫ amor mũdi expellit deum ꝛ eius gratiã a corde hois. qꝫ sicut ignis ꝛ aq̃ sunt cõtraria. et sicut frigidũ et calidũ mutuo se expellũt. sic amicia dei ꝛ huius mũdi simul stare nõ põt. Ergo q̃ talis laqueus tibi ꝓponitur a diabolo. s. q̃ cogitas. Iste est iam modꝰ et cursus mũdi. oportet sic me etiã viuere tũc cogitare debes. q̃ lata ꝛ ampla ẽ via que ducit ad pditionẽ ꝛ multi ambulabãt i ea. Racio est qꝫ plures sunt mali q̃ boni. ꝛ h̃ causaꝫ paucipaliter ex malo exemplo qđ vnus põbet alteri. quia vnus inficit aliũ p malũ exemplũ. sicut carbones se inuicẽ incẽdũt. Quia nullo modo essent tot superbi auari luxuriosi. gulosi. lusores. chorizantes nisi viderent ab alijs talia fieri Et isti hoies sunt fatui qui volũt se cõformare alijs in malis. Nã vnꝰ azinꝰ cuꝫ videt aliũ azinũ cadere cauet sibi et nullo modo eũ imitatur. O q̃ plurimos viderũt et audierũt illi cadere. sicut luciferũ in supbia. epulonẽ in gula. totuꝫ mõm in luxuria q̃ diluuiũ deleuit totũ mõm. ꝛ tñ adhuc hoies fatui ꝛ stulti audent supbire. luxuriari et gulose viuere.

In eadem dñica. Sermo. xciij.

De his q̃ debent nos retrabere ab amore tpalium.

Elictis oĩbus secu

ti sunt eũ Luce. v. In h̃ q̃ isti sancti apli de quib⁹ in hodierno euãge. fit mẽtio viso miraculo in captura piscium omnia ꝓpter cristum reliquerũt. exemplũ debemus sumere q̃ cor nostrũ ab illicito amore tpalium retrahere debemus ✠ Vnde sciendũ q̃ sunt septẽ que debẽt nos retrahere ab amore tpalium Primũ est quia tpalia i vita pñti modicũ ꝓsunt. qꝫ nisi victũ ꝛ amictũ nobis ministrant. Eccl̃s. v. Qui diuitias amat fructũ nõ capiet ex eis. Diuites eñ intuendo diuitias q̃d aliud faciũt nisi q̃ oculos pascũt Si q̃s eñ habuerit cistã plenã florenis tñ nihil ex eis capere põt nisi victum ꝛ amictũ. Ex quo patet q̃ diuitie ad nihil valẽt corpaliter loq̃ndo nisi q̃ os ꝛ ventrẽ replere pñt. ꝛ tegere nr̃am nuditatẽ sed mentẽ ꝛ aiam nõ pñt satiare. ✠ Vnde Guil. lugd. sup illud verbũ apli. Sufficientia nr̃a ex deo est assignat triplicẽ rationẽ quare tpalia nõ pñt replere desiderũ anie. Prima rõ est ꝓpter capacitatẽ ipius aie. qꝫ fm sanctos doctores. aiam dei capacẽ nihil minus deo replere põt. Dñs Bern. Ad imaginẽ dei quippe facta est aia rationalis ceteris oĩbus occupari potest. impleri omnino nõ potest. Capax eñ dei est ꝛ quicq̃d deo minus est nõ eam implebit. Dñs cũ totꝰ orbis terrarũ sit ante deũ q̃si gutta roris ante solẽ. vt legit Sap̃. xi ergo totꝰ orbis nõ sufficit replere cor vnius homis. Scda rõ ẽ ꝓpt̃ bonoꝝ tpaliũ vanitatẽ Bern. Nõ plꝰ satiat cor hois auro q̃ corpꝰ aura. Iõ dicit vgo Maria gl̃iosissima Lu. j. Et diuites dimisit inanes Ergo oĩa tpalia ꝓpter suã vanitatẽ non pñt satiare desiderũ aie Tertia rõ qꝫ bona tpalia nõ intrãt i cor hois eẽntialiter ꝛ iõ nõ replẽs illud. Sic vinuꝫ adhuc exñs i dolio ventrẽ hois nõ iplet. nec corpalem sitim sedat. sic pecunia exñs in bursa vel in cista nec replet cor hois nec satiat sitim auaricie. Sola ei dei gra q̃ intrat sitim cordis põt extinguere. Sz pecunia siti augmẽtat auaricie. Dñs greg. in q̃dam omel. Qis auarꝰ ex pecũia siti multiplicat. qꝫ cum ea que appetit adeptꝰ fuerit ad appetẽdũ alia ãpliꝰ ãbelat. Vnde eccl̃s. v. Auarus nõ implebit̃ pecunia Etiã

UVA. BHSC. IyR_046

Aug. in epla. Auarus inferno est similis Infernus enī qtoscūqz deuorat nūqz dicit satis est. sic ē si oēs thesauri ꝓfluxerint in auarū. Et his iaz dictis patz qꝫ tpaliter ⁊ coꝛpaliter loquēdo tpalia nō valēt nisi ad sustētationē coꝛporis ad breue tps. Cur ergo hō multa desiderat cui pauca sufficiūt. Quia dicit apls Nīntes victū ⁊ amictū his cōtenti simus. ℒ Scōm qꝫ tpalia nō sunt ꝓpria hois ꝫ accōmodata. Hoc patet qꝛ deus pōt te pnare illis bonis quando vult. Insup fur pōt furari. ignis comburere. aq̄ submergere illa tpalia si deus pmiserit. Nī apls Quid habes qđ nō accepisti. Modo sicut rem accōmodatā nō multū diligis sed cū timoꝛe vteris ne offendas illū q̄ tibi accōmodauit. sic ⁊ tu te habere debes quo ad tpalia que deꝰ tibi accōmodat. Oꝛ aūt tpalia nō sunt nr̄a ꝓpria. hoc patet ꝑm Guil. lugdu. ꝑ quattuoꝛ. Primo ꝑ sacrā scripturā. Nī Abacuc. ij. De qui cōgregat nō sua. i. tpalia. Et Amb. super Lucā. Bona hois nō sunt que secū ferre nō potest Ergo tpalia assimulanť fluuio. Unō ps. Diuitie si affluāt nolite coꝛ apponere. Ad modū enī fluuij affluunt ⁊ effluūt diuitie. Aqua enī interim qđ pertrā sit ciuitatē q̄libet vti pōt ad necessitatē. Sic est de bonis tpalibus nobis collatis Scōo oñditur qꝛ terra in qua cresc̄it tpalia nō est nr̄a. ps. Quō cantabimus canticum domini in terra aliena. Idez. Aduena sum ego apud te ⁊ pegrinus sicut oēs pr̄es mei. Nī Bern. filij adā genus auarū et ambitiosū audite q̄d vobis dicā cū terrenis diuitijs et gloꝛia temporali que nō vere vr̄e sunt. aurū et argentū nonne terra est rubea et alba quā solus hoīm errоꝛ facit et magis p̄ciosam reputat. deniqz si vestra sint hec tollite ea vobiscū. Sed hō cū interierit nō sumet quicqz. Tertio oñdit. qꝛ ianitoꝛ. i. moꝛs nihil permittit deferri de mūdo. Cū aliquis sedet ad mēsam diuitis multa sibi apponūtur. sez ciphi argentei ⁊ scutelle. in quib⁹ solū vsum bēt. siquis vero ex simplicitate crederet ea sua et vellet ea secum ferre. ianitoꝛ bene ostēderet ei in porta qꝫ nihil iuris in eis haberet. Ita diuites credūt bona tpalia sua esse. ꝫ moꝛs bene oñdit eis cōtrariū. Nī nihil intulim⁹ in hūc mūdum. haud dubiū nec auferre quicq̄ possum⁹ Nī Job. Nudus egressus sum ex vtero mr̄is mee nudus reuertar illuc. Nudū terra te suscepit cū natus fuisti. ⁊ nudū terra te suscipiet ecōuerso cū morieris et sepelieris. Cupidus aūt cupit diues fieri in mōdo in quo paruo tpe durabit. qđ ē stulticia magna. vt patet Luc. xij. de illo diuite q̄ dixit. Destruā inquit horrea mea ⁊ maioꝛa faciā. et illic ꝯgregabo oīa que mihi nata sunt. Et respōsuz est ei. Stulte hac nocte repetēt aiam tuā a te. que aūt parasti cuius erūt. Itez ps. Thesaurizat ⁊ ignoꝛat cui cōgregabit ea. Item diues cū dormierit nihil secū afferet. aperiet oculos suos ⁊ nihil inueniet. Quarto oñditur exemplo canis. Cū enī canis sequit duos hoīes nescit quis eoꝝ sit dñs eius. Sed si seperanť illi ab inuicem canis sequit dñm suū. ⁊ tūc apparet cuius sit. Sic diuitie in moꝛte remanēt in mūdo. ⁊ deserūt auaruz. Et est notabile exemplū magni principis sarraceno rum. q̄ cū moꝛtē sibi inspiceret imminere pannū lineū de quo sibi sudariū cōsuendū erat erexit in signum. et fecit circūferri a p̄cone per ciuitatē clamāte. Hec dicit princeps noster. Cū essez dñs vndecim regnoꝝ rum hoc solū de gloꝛia mea et de diuitijs mecū auferam. Item sciendum qꝫ diuitie sunt sicut infideles amici. q̄ amatoꝛes suos i necessitate extrema deseꝛt. Unde cū quidā in moꝛte sua a diuitijs suis auxiliū postularet nec posset habere ait. O fallaces diuitie toto coꝛde vos amaui et honoraui. et nūc in tali necessitate positus nihil cōsilij nec auxilij possum habere a vobis. Parate enī estis me deꝛere nec vultis me sequi quare et ego p̄mittaz vos. Et his dictis distribuit omnia pauperib⁹. ℒ Tertiz ē quia amoꝛ et sollicitudo tpalium amoꝛem dei ⁊ dulcedinem diuine gracie extinguit. Oꝛ amoꝛez dei extinguit patet per Crysosto. super Matt. Qui vult deum amare necesse est vt odiat diuitias. qui autez voluerit amare diuitias necesse est qꝫ odiat deū. Et qꝫ etiam dulcedinem diuinā expellit patet ꝑ dictuz Bern. in quodā sermone vbi dicit. Preoccupatuz quippe secularibus desiderijs animum delectatio sancta declinat. Unde etiam Gre. Qui terrenaruz rerum amoꝛe vincitur in deo nullaten⁹ delectatur. Unde ettam Hugo de san. vic. O infelix ania q̄d sollicita es erga plurima poꝛro cū vnū sit necessariū Dilige vnum in quo sunt omnia ibi fige coꝛ tuuz et desiderium. mūdus enī tranlit ⁊ ꝑcupiscentia eius. Quartum est qꝫ temporalia inquietāt mentez. ⁊ replent eam amaritudine. ergo spine vocanť in euangelio. Unde auari habent duplicē inquietudinem et amaritudinem. sez hic et in futuro. Unde Isido. libro. iij. de summo bono. Qui bona mundi diligit velit nolit timoꝛis et amoꝛis pene succūbit. Unde Crisosto. super Matt. Qui pecunie deseruit et p̄sentibus cōpedibus constringitur et futuris. Habent enim temporalia multam amaritudinem annexam. Est enim laboꝛ in acquirendo. quia cū magno laboꝛe acquiruntť. Hoc patet quia plures ad acquirendum temporalia per mare nauigāt. terras et siluas perambulant. frigus sitim ⁊ famem sustinēt. Est enī timoꝛ in custodiēdo. qꝛ diues auar⁹ nū qꝫ est securus nec veraciter quietus. Unde Salo. Saturitas diuitis nō sinit eum dormire. Nī Gre. xv. li. moza. Auarus hinc inde insidiatoꝛes metuit. vnde si potentioꝛē videt timet raptoꝛē. si inferioꝛez suspicat furem. Infelix tanto cꝫto pati timet. atqz ꝺ quod ipse alijs fecit ab alijs sibi fieri ptimescit. Habent etiam tpalia doloꝛē in amittēdo. Unde Gre. xj. li. moza. Que ferventer diligimus habita grauiť suspiramus ablata. Itez bīt anxietatē in distribuēdo. s. quādo minoꝛanť. ⁊ bīt pudoꝛē in non dando quādo ex quadā parcitate retinenť. Quid enī ista oīa nisi amaritudines ⁊ iquietudines coꝛdis. Ergo auari et diuites vix leti esse possūt. Pauꝑ enī laboꝛatoꝛ qui se nutrit cū laboꝛib⁹ suis qñqz etiaz maioꝛa gaudia in pñti habet qz diues q̄ est quotidie plen⁹ et cui etiā oīa ꝓspere succedūt. ⁊ q̄ etiā i delitijs ⁊ sacietate viuit. Nī Bern. in ſmone Sudat pauꝑ ꝺ ris in ope. ꝫ nihil q̄d mīn⁹ anxie diues intus in sua cogitatione laboꝛat. Aperit iste os suum in oscitatione aperit ille in ructuatione. et interdum grauius diues fastidio qꝫ pauper inedia cruciatur.

UVA. BHSC. IyR_046

Quintum est q temperalia in morte nihil valent. q nec corpus a vermib⁹ custodiūt. nec boiez diuti⁹ in vitā cōfuare pñt. q mort paup. mort t diues. Nec aiam a demonibus liberāt. Prouerb. xj. Nō pderūt diuitie in die vltōnis. Immo grauāt boiez in morte. q talis cū dolore mort cū separi se cernit a diuitijs q̄s multū dilexit t p q̄bus diu laborauit et ꝓpter q̄s salutē ꝓpriā sepius neglexit. Insup h satis abūdat i oib⁹ q̄ appetit. t nescit q̄d in futuro habebit. t vbi ꝑma nocte manebit Eccli. xlj. O mors q̄z amara ē mēoria tua boi hūti pacē i suba sua. Q̄ eñ hō oia tpalia sua libere resignet i agone t spōte sepe ab eis hoc spēale donū dei ē. Vñ sciendū ē q hō in agone mortis seipm dz ꝑsolari. s. sic cogitādo q p istis tpalib⁹ deus dabit sibi eterna dona. t pro vroze a q̄ ia spōte sepat. q dat volūtatē suā in volūtatē dei dabit sibi xp̄s mrez suā būdictā. t p amicis et filijs dabit sibi societatē sctōz t angelōz. p bono re pñti t ptāte quā ꝓpter deū relinquit dabit sibi etnum bonorē t regnū ppetuū. ℣ Sextuz est q tpalia nocēt post mortē. q de bis oib⁹ reddituri erimus districtā rōem. Primo quō lucrat⁹ sis oia tpalia tua vsqz ad nouissimū denariū. Vñ aplus Qui volūt diuites fieri incidūt in laqueos diaboli Hoc eñ ia vez ē fm q ia ē cursus mōdi. tūc vir tpalia lucrant sine pctō. Scōo quō expēdisti tua tpalia Tercio quō heredib⁹ post te dimisisti. q q̄libet p̄uenire debet ne post mortē lites fiāt de reb⁹ suis. q melius esset nullū denariū post se relinq̄re q̄z cum tpalibus post se relictis cām litis admīstrare. Sed si seculares dicerēt. nos filios t pueros habem⁹. t illis nos cōgregare oportz. ergo optet nos diligere tpalia t sollicitudinē de eisdē bre. Rñdeo q ꝓpē pueros nullus debet aiam ꝓpriā negligere. nec p̄ salutē suā facere in lucrādo tpalia. q q̄zto plura eis relinq̄a cōmuniter tāto maiozes pctōres t petozes pueri tui efficiunt. q superbi luxuriosi fiūt t gulosi. t sic de alijs. Et ve tibi t aie tue si aliq̄d iniuste lucratū reliq̄s post te heredibus. q ex hoc pena tua augmētabit t dānas teipm vnacū filijs q̄bus iniusta bona relinq̄s. ℣ Septimū q̄ nos deberet retrahere ab amore tpaliū ē q tpalia q̄q̄z sunt occasiōes q hō efficitur malus t puersus. q dāt q̄q̄z occasionē peccādi. et q̄q̄z cōtingit q ille q̄ ē paup ē bonus t timēs deū. et sic in sua pauptate saluabit q̄ si diues essz forte cū diuitijs suis dānaret. Ergo deo cōmittēduz est qui oia nouit. Si eñ tibi vtile esset hīe diuitias deus tibi illas admīstraret Sūt eñ diuitie aliq̄n occasiōes litis. Vñ Aristo. ij. politi. Pecunia seditionē facit t malignitatē. Isid. de sum. bo. Quāto q̄s curis mōdi maiozibus occupat. tāto facilius vitijs premit. Q̄ propē diuitias sepius fiūt lites oñdit. Bene. dicens Quietissime viuerēt boies si tollerent illa duo pronoia. s. meū t tuū. Itē diuitie supbiā generāt. Aug. Vermis diuitiaz ē supbia. Vñ difficile ē q non sit sup⁹ q̄ diues ē. Itē diuitie faciūt boiem gulosuz et cōiter luxoziosuz. Vñ Bern. Periclitat castitas i delicijs. hūilitas in diuitijs. pietas i negotijs. vitas in multiloquio. charitas in hoc neḡ seculo. Q̄ aūt diuitie q̄q̄z sunt occasio q hō mal⁹ efficat patz p tale exemplū. Legit in vitaspatrū q q̄dā heremita apd q̄ndā lapicidā hospitat⁹. inuenit in eo q vnā partē lucri sui exponebat in necessitates ꝓprias. aliā in elemosinas pauperz. tertiā i pegrinoz hospilitatē. Cū aūt egressus esset ad cellā t rogaret vt deus ei bona sua multiplicaret q ea ita bene expēderet. rūsum est ei q illi forte nō expediret. Illo aūt nō acq̄escenti ꝓ eo fideiubēte. ꝓcessuz ē q̄d petebat. Maz in mane causa opandi murū antiquū frāgēs inuenit magnuz auri thesauz. Quo accepto fact⁹ ē familiaris imperatozis t magnus opp̄ssoz pauperū. Quo facto heremita raptus ad iudiciū vidit angelos q̄rentes de illo opp̄ssore pauperū. Quib⁹ rūdebat q fideiussoz p illo rūderet. Stupefactus heremita supplicabat btissime virgini vt eū iuuaret Que impetrabat vt heremita ad eū corrigendū mitteret. Q̄d cū face re vellet nec ei loq̄ posset ꝙ ingerēs se ꝓberatus fuisset reuersus ad cellā iterū rapit ad iudiciū t sic p⁹ accusat. ꝙ btā ỽgine eū adiuuāte t mortuo impatore alius succedēs in impiū illū diuitē t potētez cape voluit. Sed ille fugit oia bona sua perdēs ad pristinum artificiū rediēs t ad pietatis opa. Et sic postmodū vitā suā in bono finiuit. Ergo tpalia nō sunt diligēda nec appetēda nisi i q̄ntuz nob necessaria sūt ad p̄ntem vitā ꝓseruādaz. t q̄ntū p̄nt nobis ꝓdesse ad merēdū p opa mīsericordie vitā eternam

In dñica sexta post festum trinitatis.

Sermo. xcv. De ira.

Omnis qui irascitur fratri suo reꝰ erit iudicio Matt. v. Queri vtrū xp̄s velit nos hic retrabere ab oñi ira. in hoc q dic. Qis q̄ irascat fratri suo reus t̄c

℣ Notandū q q̄dā ē ira bona t licita. t q̄dā venialis et quedā mortalis. Ad declarādū autē q̄n sit ira licita t q̄n pctm mortale et q̄n veniale ē notāduz q ira octo modis fit. Prio fit ꝓtra pctm ꝓpriuz et cōtra pctm primi. s. q̄n hō irascit de hoc q de⁹ offenditur. et talis ira ē licita bona et laudabilis. Vnde ps Irascimini et nolite peccare. Eccls. vij. Melior est ira risu. q p tristiciā vultus corrigit animꝰ delinquētis. Quia q̄libet debet corripere et admonere fraterna dilectiōe. primos delinquētes. q ad hoc q̄libet tenet sub p̄cepto. Cōtra q̄ faciūt adulatores. q̄ rident et laudāt mala in proximis que sunt cōtra bonorem dei et salutē aiarum. Et tales faciūt se ptic̄ipes omniū illoz malōz que in proximis adulando laudant. Et tales adulatores sunt p̄cones diaboli. q ligāt peccatores et malefactores i peccatis suis cū adulationibus suis sicut p̄cones ligant malefactores tradēdo eos iudici. Vnd Aug. Adulantium lingue ligant boies in peccatis. Delectat ei ea facere in quo nō solum non metuit reprehensoz sed etiam laudat operator. Ergo quilibet xp̄ianus vindicare debet iniurias dei. t proprias patienter sustinere exemplo xp̄i qui vendentes et ementes eiecit de templo. quia in hoc iniuria fiebat patri celesti. ꝙ proprias iniurias sibi a iudeis inflictas patienter sustinuit et tanq̄ agnus māsuetus obmutuit. Itez exemplū habemus de hoc in moyse. q debeamus vlcisci et vindicare iniurias dei q̄ ꝓpter ydolatriā quaz filij isr̄l fecerāt cū vitulū ꝓflatilē adozauerāt t circa eū

UVA. BHSC. IyR_046

chorisauerunt occidit cū filijs leui ō populo isrl' viginti tria milia hoim. Et ꝟ est signū q̄ sunt filij dei q̄ nō p̄t sustinere iniuriā dei Sed q̄ nō curāt de iniurijs dei sic illi q̄ in domib⁹ suis p̄mittūt deū omipotentē blasphemari. lusores ludere. potatores inebriari. fornicatores luxurari. ⁊ insup p̄mittūt chorizantes chorizare. ⁊ sic de alijs. ⁊ ista ō p̄mittūt vt lucrū tpale inde acquirāt. et sic tale lucrū deo et ꝓprie saluti aie p̄ponūt. Tales i ꝟ se oīdūt esse filios diaboli ⁊ nō dei. Quis enī fidelis filius possit sustinere eq̄nimiter iniuriā sui dilecti p̄ris q̄n ꝟ ꝓtradiceret ⁊ impediret in q̄cūq̄ posset. Sic silr̄ ē de deo ⁊ de filijs dei. Ergo irasci sup ꝓpria pcā ⁊ aliena pcā ⁊ vindicare iniurias dei. Talis ira est bona ⁊ laudabilis et meritoria ⁊ nullū pcm̄. Dicit enī Bonauē. q̄ affectus ire est datus hoi vt irascat vicijs et malis suggestionib⁹. sic q̄ nō cōpatiat se trahi ad cōsensum pcī et vt vlciscat dei iniurias ⁊ transgressiones iustitie. Sic legimus xp̄m iratū fuisse phariseis et alijs non recte agētibus. Similiter ꝟ idē legit de plurib⁹ sanctis. Et sic hec ira vocat zelus iustitie. ℣ Secundo est q̄dam ira subita et sine rōnis deliberatione que venialis est. q⁹ in aliq̄bus hoibus ignis ire cito accendit et cito remittit et in aliq̄bus tardi⁹ accendit et tardi⁹ extinguit et cessat. ⁊ illi peiores sunt priorib⁹. Vñ Aug. Melior est q̄ q̄cūs ira sp tēptet nō festinat q⁹ sibi remittat ille cui se fecisse iniuriam agnoscit q̄ q̄ tardius irascat et ad veniā petendam tardi⁹ inclinat. Vñ etiā Hiero. sup epl̄am ad Tytum. Neq⁹ vero q̄ aliq̄n irascit iracūdus ē. ꝙ ille dicitur iracūdus q̄ crebro hac passiōe supat. Ergo cū q̄s ex surreptiōe cōmouebit ⁊ q̄ cito ꝟ rōne aduertit tūc hoc expellit. sic solū peccat venialit̄ Tertio cū q̄s irascit et in modico vult se vidicare. q̄ius etiam cū bñ posset se in magno vidicare tñ nollet facere. tūc talis ira ⁊ cōmotio ꝓpter puitatē vidicte potest solū esse pcm̄ veniale. sic trahere puerū p crinel et sic de alijs. Quarto cū q̄s irascit in seipo et impatiens efficit. ⁊ tñ in nullo vult irā istā vindicare. nec vbo. nec facto ⁊ ꝟ idē q̄q⁹ ꝓtingit ex q̄dā naturali cōmotione q⁹ homo in seipo comotus est. ⁊ tñ istā irā nō vult pducere ad effectū. ⁊ talis etiā pōt cē peccatū veniale. Vñ Cassiod. Venialis ira ē q̄ nō ducit ad effectū Quinto cū q̄s irascit cuz deliberatione et cū cōsensu rōnis. et in aio suo cogitat quō posset se vindicare. licet ꝟ nō oīdat. Et talis deliberata ira est pcm̄ mortale. Et talis sic irascēs re⁹ erit iudicio Matt. v. Omnis qui irascit fratri suo reus erit iudicio. Talis ei ad iudiciū dei citabit. ⁊ qualiter illud preceptū. Diliges ꝓximū tuū sicut te ipsuz seruauerit ab eo requiret. O quō respondebit tunc iracūdus hō qui sepi⁹ ⁊ frequenter mala cogitauit aduersus ꝓximū ⁊ deliberato aio affectauit vindictā sup ꝓximū. ⁊ talis q̄diu sic stat in tali ira ⁊ rācore quē gerit in corde contra ꝓximū semp ē in statu dānatiōis. Vñ ꝓpha. In tpe vindicte dispdet te Itē alibi legit p sapiētez ꝓphaz. Qui vindicari vult a deo inueniet vindictā. ℣ Sexto q̄q⁹ ira nō solū in corde retinet ꝙ etiā p signa exteriora oīditur Signa aūt hmōi sunt illa sicut nō loqui facie auartere a ꝓximo. vel etiā torua facie respicere. ⁊ si q̄q⁹ obuiare ei debet tunc p aliā platea vadit. vl' oculos inclinat ne euz aspiciat talis reus erit cōcalio. Ergo dicit Matt. v. Qui aut̄ dixerit fratri suo racha re⁹ erit ꝯcilio. Racha fm Remigiuz ē interiectio indignātis. velut cum diceret a dēte beu. ⁊ cadēte bei Cōsilium aut̄ trinitatis est q⁹ eadē mēsura remietur eis. i. sicut ipi ꝓximis suis signa ire oīderunt sic xp̄s btā virgo Maria ⁊ oēs scti ⁊ angeli oīdent eis etiā signa ire ⁊ indignatōis. Christus oīdet eis irā suā sic q⁹ nunq̄z euz lete videbūt. ⁊ q⁹ nunq̄z miserebit eoz nec liberabit eos a penis. etiaz si oēs scti orarēt pro eis. Hiere. vij. Noli orare p populo ꝟ. nec assumes laudes p ipis. i. orōnes q⁹ nō exaudiā te. Signū ire btissime vginis Marie ⁊ sanctoz ē q⁹ nū q̄z aliq̄d suffragiū eis faciēt. Exemplum de diuite epulone q̄ petijt guttā aq̄ ⁊ nō obtinuit. Signū ire angeloz ē q⁹ in iudicio exibūt angeli ⁊ sepabūt malos a medio iustoz ⁊ mittēt eos in caminū ignis ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Juxta illud. Tollat impius ne videat gl̄iaz dei. Septimo q̄n ira nō solum oīdit signis sed etiā exp̄mit vbis maliciosis et vituperijs. Et talis erit re⁹ gehēne ignis. Matth. v Qui aūt dixerit fratri suo fatue reus erit gehēne ignis. Circa q̄d q̄rit. vtz ꝓtumelia sine ꝯuicio sit peccatū mortale. Rñsio fm sctm Tho. ij. ij. q. lxxij. pro pte ⁊ p se vtrūq⁹ ē pcm̄ mortale. nō min⁹ q̄ furtū et rapina. Nō. n. hō amat min⁹ honores suos q̄ rē possessā. Ergo sic ē mortale peccatū furtū vl' rapinā cōmittere. sic ⁊ ꝓtumelia a ꝯuicio i hoc q⁹ p verba ꝓtumeliosa repñtat ꝓprie defectus culpe sed p cōuicū repñtat generalit̄ quicq⁹ defectus siue culpe siue pene. Vñ si q̄s dicat alicui iniuriose eum esse cecū ꝯuicū quidez dicit ꝙ ꝓtumeliā non infert. Sed si dicat q⁹ sit fur. nō solū cōuicū dicit ꝙ etiā cōtumeliā infert. Sepe tñ vnū p alio reputat ⁊ ponit ℟ Itē q̄rit an liceat causa correptiōis dicere ꝯuicū. Rñdeo fm san. Tho. ij. ij. q. lxxij. Sic licitū est aliquē verberare vel in reb⁹ dānificare causa discipline. sic etiā q̄s pōt alteri quē debet corrigere aliq̄d verbū ꝯuiciosuz dicere. Et hoc modo vocauit dñs discipulos suos stultos. vt habet. Luce vlti. dicens O stulti ⁊ tardi corde ad credendū. Et aplus Gal. ij. O insensati galathe. Vñ sicut dicit Aug. Nisi ex magna necessitate obiurgatiōes nō sūt adhibende. In q̄bus nō vt nob sed vt dño fuiat insistem⁹. Ergo valō necessaria ē discretō vt hō moderate talib⁹ vbis vtat. Quia possz ee tam gue ꝯuicū q⁹ p vbuz incaute ꝓlatū auferret hondrē ei⁹ ꝑ quez ꝓfert. Et tūc posset hō peccare mortalit̄ etiā si nō intēderet de honoratiōez alteri⁹ Sicut si quis incaute aliquē i ludo pcutiēs guiter ledat vel vulneret nō excusatur a pctō mortali sic ⁊ hic. Itē q̄ritur vtz hō ꝓtumelias sibi illatas debeat sustinere. Rñdeo fm sanctuz Tho. vbi. §. Sicut in alijs iniurijs sic etiā in vbis cōtumelioſis tenemur hīe animū p̄patū ad tolerāciaz si expediēs fuerit Christ⁹. n. nō pbuit pcutienti se ad vnā maxillaz aliā. lz ꝟ fieri docuit. q⁹ si q̄s te p cussierit ⁊c. q⁹ ꝟ ñ ē faciēdū nisi q̄n ex ꝟ sperat̄ sequi emēdatio illi⁹ pcutientis vl' alioz ꝟ videntiū. Q̄q⁹ tamē optet q⁹ ꝓtumeliā repellam⁹. ⁊ hoc ꝓpter duo

UVA. BHSC. IyR_046

Primo ꝓpter bonū eius qui cōtumeliā infert vt videlicet eius audatia reprimat vt de cetero nō attēptet talia. Scōo ꝓpter bonū multoꝝ quoꝝ pfectus p cōtumelias nobis illatas impedit. Sciendū q̄ si ille reus erit gehēne ignis qui dicit primo fatue cuz cōfundēdo: cuius tūc ille reus erit q̄ dicit proximo suo fur: latro: neq̄: adulter. ⁊ hoc cū magno clamore vt ab alijs audiat ⁊ coram eis sic confundat. Et iusticia dei req̄rit hoc q̄ eadem mensura remetiet eis sc̄z q̄ deus obijciet eis peccata ipoꝝ cōfundēdo eos coram sc̄is ⁊ angelis dei. sicut ipi cōfuderūt proximos suos obijciēdo eis peccata ⁊ defectus ipsoꝝ animo cōfundēdi. Simil' et maledici qui maledicunt proximis. videlicet vxoꝝ? ꝓprijs filijs ⁊ alijs hoibus incurrūt maledictionē eternā. De qua dicitur Matt. xxv. Jte maledicti in ignem eternum.

¶ Sciendū q̄ quicūq̄z ex ira vel vindicta maledicit proximis ipo facto peccat mortaliter totiēs quotiens. Et vt frequēter talis maledictio quā q̄s facit seu dicit proximo sup caput ipius maledicentis reuertit. Vñ Gen. xxvij. dixit Jsaac ad Jacob filiuz suū. Qui maledixerit tibi sit ille maledictus. Sic de us iaz loquit de quolibet hoie bono cui iniuste maledicit. q̄ quicq̄d maledicēdo proximis optaueris hui? tu reus eris scōm dei iusticiā. Et de? iusto hoi puertit maledictionē in benedictionē. Vñ ps. Maledicent illi ⁊ tu benedices. Vñ aug. Qui iust? est ⁊ maledicet pmiū ei pro maledictiōe reddit. Vñ etiā Matth. v. Bti estis cū maledixerint vobis homines Jtē maledicere adeo est illicitū q̄ etiā illicitū est diabolo maledicere Vñ Eccl. xxj. Cū maledicit impius diabolū. maledicit ⁊ ipe aiam suā. Cū enī diabolus sit creatura dei ⁊ scōm suū esse bonus licet in volūtate sit malus peccatū est ei malū optare Vnd legit cū Michael archangelus cum diabolo disputans altercaret de corpe moysi. nō est ausus ei iniciu inferre blasphemie sed dixit. Jmpet tibi dñs. q̄ si michael archāgelus diabolo aduersanti blasphemiam dicere noluit sed modesto ſmone eū coercuit. q̄zto magis hoibus oīs blasphemia est cauenda. Jtē aliqui maledicūt creaturis irrationabilib? cuz ab eis offendunt. ⁊ in h̄ oīdit magna stulticia eoꝝ qui bzutis aialibus maledicūt cū tñ nō intelligant. Vnde sc̄us Tho. ij. ij. q. lxxvj. dicit. q̄ maledicere irrationabilib? reb? in q̄tū sunt creature dei est peccatum blasphemie. sed maledicere eis scōm se pside ratis h̄ est ociosū et vanū. et p pseqns illicitum. Et quo patet q̄z reph̄ensibiles sint isti qui maledicunt suis primis. cū nō liceat maledicere alijs creaturis Et principaliter illi qui maledicūt suis vxoꝝ? vel suis ꝓprijs filijs aut famulis vel famulab? suis. Vñ legim? in Cesario q̄ quidā vir iracūdus dixit vxori sue. vade in noīe diaboli. Et diabol? statim eā intrauit et eā grauiter vexauit. de quo vir multū contristatus fuit et ampli? se nunq̄z vxori vel alicui hoi nec alicui creature ꝓmisit maledicere. ¶ Jtez sciendū q̄ si iste q̄ irascit fratri suo reus erit iudicio cuius tūc iste reus erit qui nō solū fratri suo irascit. sed etiā suū primū ad irā ꝓuocat. Et talis qui sciēter ꝓuocat primū ad iram oīm peccatoꝝ q̄ iste in tali ira cōmittit siue in verbis siue in factis re? erit. q̄ iracundia est ianua oīm vicioꝝ. ideo merito q̄libet sibi cauere debet ne aliū etiā ꝓuocet ad iraz. Cōtra hoc faciūt isti qui senes ꝓuocant ⁊ alios homines passionatos. qui cito ꝓuocant ad irā et in h̄ volunt recreari. q̄ tñ vergit in piculū aiarum suarū. et grauiter in futuro ꝓ talib? solatijs punient. q̄ oēs maledictiones et blasphemias et cōminationes q̄s iste sic prouocat? ꝓfert illi luent. Quia est regula iuris. q̄ qui occasionē dāni dat. damnū dedisse videt Vnde sollicite vxor alicui? cauere debet ne maritū ad iram prouocet alias omniū pcōruz q̄ ipe in tali ira cōmittit ipa ꝓticeps erit. Sic etiā similiter intelligimus de viro qui nō debet prouocare vxoꝝ nec pueros nec familiā ad iracūdiā. Vñ apl's. Patres nolite ad indignationē ꝓuocare filios vros Octauo cū homo ex ira procedit ad factū contra proximuz. sicut ꝑcutere. vulnerare. occidere. vel manus imponere cōtra deū et iusticiam. Et h̄ est valde magnū peccatū. q̄ occidere ꝓrimū ⁊ effundere sanguinem innocentē. est vnū peccatū de quattuoꝝ peccatis clamātib? in celū ad vindictā. Vñ Gen. iiij. dicitur. Vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. Nūc igit maledict? eris sup terrā q̄ aperuit os suū et suscepit sanguinē frīs tui de manu tua. Si terra est maledicta q̄ sanguinem innocentē suscepit. quid tūc de illo erit qui sanguinē innocentē effudit contra deū et iusticiā. Ergo quicūq̄z ex iracūdia et vindicta ledit vel ꝑcutit ꝓrimū vel vulnerat peccat mortaliter totiēs quotiens. ¶ Circa quod queritur. vtrū vir ꝑcutiens vxorē propriam peccet mortaliter. Respondet si causa correptionis ⁊ moderate hoc fecerit nō peccat mortaliter. q̄ superior habet corrigere inferiorem. q̄ vir est caput mulieris ⁊ nō ecōuerso. Vnd Gen. iij. dixit de? ad Euā. Sub potestate viri eris et ipe dñabitur tui. Si autem ex vindicta et ira ⁊ sine causa eā ledit ⁊ ꝑcutit graviter peccat. Hoc aūt aduertendū est de illis qui cū offē si sunt ab alijs siue in taberna siue alias ⁊ nō possūt se vindicare de eis qui eos prouocauerūt. tūc vindictam talē inferūt vxoꝝ? sine causa. et in h̄ deū grauiter offendūt. Jnsup sciendū q̄ mulieres debēt eē patientes et mites. In signuz hui? tūc habēt voces lenes ⁊ ligāt collū cū peplis mollib?. in signū q̄ dulciter debēt respōdere suis iracūdis viris. ⁊ tēpare malicias et iracūdias malicioſoꝝ viroꝝ suoꝝ cum suis mollib? respōsis. q̄ scōm Salomonez. Rūsio mollis frangit irā. Et mulier signāter se cauere debet ne sit iracūda. q̄ nō est ira sup irā mulieris. q̄ est ꝓpter fragilitatē sexus. Et est bene paup vir qui habet iracūdā ⁊ rixosam mulierē. Vñ exemplum de iracūda muliere. Legitur q̄ quedā mulier erat valde iracūda q̄ vir aliquis cū ea potuit cōcordare. et tñ reputabat se esse sanctā ⁊ deotā. q̄ corpus suum ieiunijs macerabat et in oronib? multuz vigilabat. et in alijs bonis opib? frequēter se exercebat. Sz h̄ vitiū ꝓncipaliter in se habuit vt quicūq̄z eam semel offendit illū ampli? nūq̄z dilexit. ⁊ nemo illā iracundiam et vindictā ab ea remouere potuit. Tandem grauiter infirmata petijt cōfessorē et cōfessa est alia peccata. h̄ vitiū illud nō ꝓfitebatur. ⁊ cum sacerdos pixidē apiret et corpus dñi sibi porrigere vellet. tūc

UVA. BHSC. LyR_046

XCVI

ipsa os suum clausit. et ad parietē se vertit dicens coram sacerdote ⁊ oi populo ibidē existente. Sicut vides me sepius ab his q̄ me offenderūt et nunq̄ ex corde eis indulsi nec eos āmodo diligam: ⁊ p̄tinue in iracūdia steti. ⁊ alios cū iracūdia mea pturbaui ⁊ ad iracundiā puocaui. sic deus auertit se a me. ⁊ me nū q̄ misericorditer respiciet. nec ego eū lete ꝓpter meam iracundiā in regno celoꝝ videbo. ꝫ cū oibus iracundis demonib⁹ infernū intrabo. vbi eternaliter cū oibus dānatis ardebo. ⁊ sic misera et iracūda mulier expirauit.

In eadē dñica. Sermo xcvj.

Quō reconciliari debemus proximis.

Si offers munus tuum

ad altare. et recordatus ibi fueris q̄ frat tuus hꝫ aliquid aduersum te ⁊c. Matth. In oibus opibus nr̄is tria attēdere debemus. s. honorē dei: edificatōēꝫ proximi: et meritū nostr̄. Deus enim tāte bonitas est q̄ plus respicit ad nr̄am vtilitatē et ꝓximi edificatōem q̄ ad suū honorē. Offerre enī munus ad altare ptinet ad honorē dei. ꝫ q̄ illud offert cū odio ꝓximi non habꝫ meritū et scandalizat proximū. Vult igit deus vt hō intermittat honorē suū. et fiat proximo reconciliatus prius. et sic meritoria offerat oblatōēꝫ. Vñ Crisost. Vide miam dei qui plus respicit hoim vtilitatē q̄ suū honorē. plus enīꝫ respicit et diligit cōcordiā fratrū q̄ munera sua. Dic ergo. Si offers munus ⁊c. Vñ greg. Munus non accipit nisi ante discordia ab anio pellat. Vñ etiam Aug. sup illa verba dicit. Si absens ē valde vt pedibus corpis non possis ire ad eum. tunc animo ꝓsterna te in conspectu dei cui oblaturus es. Si ꝓpe vel presens est reuocandus est ad maiorē ab eo veniam petendo si eum lesisti. vel si te leserit dimittēdo cordis rancorē. ℣ Sed si di. Quis est modus reconciliandi ꝓximū? Rñdeo q̄ talis est modus fm Crisost. super Mat. et sup predicta verba vbi dicit. Si cogitatu offendisti cogitatu reconciliare. si verbis. vbis. si factis. factis. nisi enī quē factis lesisti factis placaueris sine causa oras deum. sine causa elemosynas facis d̄ rebus quib⁹ alios spoliasti. Quid enī ꝓdest si vn⁹ pro te ad deū orat. et alius aduersus te deū interpellat. Juxta illud Eccl. xxxiij. Dona iniquoꝝ non approbat altissimus. ℟ Circa qō sciendū q̄ modus reconciliandi dꝫ esse talis. q̄ si offendisti ꝓximū corde eū odiendo aut sibi inimicādo. vt ei ex puro corde indulgeas. nec aliquā vindictā siue vbo siue ope ei ifras. Sed qualiter tenemur indulgere ꝓximis. de hoc quere infra fmone. cxxx. ℣. Secūdo si offendisti ꝓximū verbis. que offensio vboꝝ cōtingit multiplicit. Primo offendit ꝓxim⁹ verbis ⁊ hoc p falsum testimoniū. ꝑ Pro quo sciendū q̄ falsus testis i falso testimonio multa mala cōmittit. Primo aiam ꝓximi occidit cū mendacio suo ⁊ falso testimonio. Sapiē. j. Os qō mentit occidit aiam. Scōo xp̄m negat quia corruptio veritatis est abnegatio dei. Vñ qui veritatem negat xp̄m negat. Immo est valde detestabile et horrendū nomē dei assumere in testimonium falsitatis. Tercio ꝓximū ledit ⁊ dānificat. aut in rebus aut in fama: aut in psona cū suo falso testimonio. ℟ Et quilibet talis bonus hō sic lesus p̄t dicere cū xp̄o illud ps. Insurrexerūt in me testes iniqui ⁊c.

Sciendū q̄ quilibet falsus testis fm. s. Tho. peccat mortaliter: et tenet ad restōem oīm damnoꝝ q̄ p suū falsum testimoniū proximo euenerunt que sine suo falso testimonio nō euenissent. Secūdi qui ꝓximos verbis offendūt sunt derisores qui offendūt primum deridendo et subsannādo. ⁊ quilibet talis irridebitur a deo. Vñ ps. Qui habitat in celis irri. ⁊c. ℣ Circa qō querit vtrū derisio sit peccatum mortale. Rñdeo fm. s. Tho. ij. ij. q. lxxv. dicēdo. q̄ qñ aliquis malū alicuius psone vel defectū in risum vel ludum ponit. derisio dicit. Et siquidē hoc fiat in q̄ntum malū est punꝫ fm se sic derisio est peccatum veniale. Sed qñ accipitur quasi parui rōne persone. sic aliquē irridere est eū oīno parupendere: et tā vilem estimare vt de eius malo non sit curandū ꝫ sit quasi pro ludo habendū. ⁊ sic derisio est peccatum mortale et tanto grauius q̄nto maior reuerētia debetur persone que irridet. Vñ grauissimū genus irrisionis est irridere deum ⁊ ea que dei sunt. sicut btām virginē ⁊ sanctos. Scōo grauior est derisio parentū qui in maiori reuerentia sunt habendi. Tercio derisio iustoꝝ p quā etiā hoies a bene agendo impediūtur. ⁊ sic de alijs. ℟ Tercij qui vbis proximum offendunt sunt illi qui discordiā inter hoies seminat. Quod peccatū dñs inter oīa alia maxime detestat. Sicut per oppositū in cordis charitate ⁊ vnitate cordium maxime delectatur. hoc patet: quia ideo venit de celo vt pacē faceret inter deū patrē et humanā naturam. Et qñ exiuit de mūdo pacē suis discipulis reliquit. vt habet Joh. xiiij. Pacem meā do vobis. pacē relinquo vobis. Et post resurrectōem apparens discipulis suis iterum dixit. Pax vobis. Et oñdit eis manus et pedes. q. d. Attēdite q̄ chare pacē emi. ergo eā diligenter ſnate. vt filij dei esse possitis. Mat. v. Beati pacifici quoniā filij dei vocabunt. Vnde Greg. in pastora. Si vocant filij dei q̄ pacē faciunt. proculdubio fathane sunt filij qui ꝓfundūt. Ergo q̄ cunq̄ ex ꝓposito ⁊ inuidia discordiā seminauerit inter maritū et vxorem siue inter alios hoies cuiuscūq̄ conditōnis totiēs peccat mortaliter. ⁊ diabolo familiarius seruit. Gre. Quisquis enī seminando iurgia dilectōnem proximorū primit hosti dei familiarius seruit. Itē sicut pax est via ⁊ dux ad vitaꝫ eternā. ita discordia ad infernū. vñ Amb. super Luce. Pax est dux ad vitam eternā. Et sicut xp̄s morat cū pacificis. p̄s. In pace fact⁹ est locus e⁹. sic diabolus cū litigiosis. Et sicut pacifici in futuro possidebūt regnuꝫ eternū vbi pax est eterna sic litigiosi possidebunt infernum vbi est eterna discordia inter demones ⁊ damnatos. Vñ aug. xix. de ciui. dei dicit. Nō poterit ad eternā dñi hēreditatē puenire q̄squis testamentum ei⁹ noluerit obſuare. Itē sciendū q̄ seminatores discordie xp̄m plus pturbant q̄ ille qui lancea lat⁹ ei⁹ aperuit. vel q̄ qui ip̄m cruci clauis affixit. Cui⁹ratō est fm Ben. de vrimaria. q: tales sanguinē ei⁹ euacuāt p quē oīa pacificauit. siue q̄ in celis siue que in terris sunt. Itē legim⁹ tale exemplū q̄ quidā vir cuꝫ vxore sua. xxx. annis vixit sic in pace q̄ diabolus nū q̄ poterat eos in his annis semel facere discordare.

UVA. BHSC. IyR_046

Postea diabolus accessit ad q̃dam antiquã vetulã et ꝓmisit ei duos nouos calcios vt faceret discordiã inter istũ virũ et vxorẽ eius. qđ ipa ꝓmisit se facturã Et accessit ad virũ di. q vxor sua vnũ aliũ plus diligeret et eũ occidere ꝓponeret nisi illđ valde caute ꝓuideret. Et illud vir penitus credere noluit. Tunc postea etiã accessit ad vxorẽ viri dicẽs ei q maritus eius vnã aliã plus diligeret. Et cũ ỏ sero simul cenarent in mẽsa vir vxorez toruo vultu respexit et vxor conuersa oñdit indignatõem erga virũ. Tũc vterq cepit adhibere fidẽ verbis vetule. Tũc vetula altera die accessit ad vxorẽ dans ei consiliuz tale scz q magnũ cultellũ viri sui ad aquã bñdictã poneret in eccia. et de nocte sub cernicali viri poneret z eũ desu per obdormire faceret: et tunc eã reamaret. Et eadẽ die etiam accessit virũ dicens ei q de nocte vigilaret alias vxor eũ occideret. et in signũ huius cultellũ suum sub cussino capitis sui illa nocte inueniret. Quẽ ipse sub capite suo repiens arripuit z vxorẽ ꝓpriam cũ eo transfixit. Tunc diabolus calcios quos vetule promisit in hasta suspendit et ei trans aquã porrexit. vbi illa stetit z lauit pãnos dicẽs. Vereor vbi appropinquare ne me similiter decipias sicut maritum et vxorẽ eius decepisti. Vñ quidã metrista. Femina demonibꝫ tribꝫ assibus est mala peior. ¶ Quarti qui verbis proximũ offendũt sunt illi qui fraudulent ꝓximis loquũtur qui hñt mel in ore et fel in corde. et sic proximos decipiũt et tradunt. Vñ versus. Qui mel in ore gerit z me retro pungere querit. Ei? amicicia nolo mihi sociam. Item qñ bonũ faris z in corde malũ meditaris. Oscula que Judas dño dedit hec tu mihi das. Sciendũ qñ quis fraudulenter bonũ loquitur de alio et vult q audiẽs eum loquat oppositũ et malũ de eodẽ talis peccat duplicat. Primo in seipsum q fraudulenter loqtur. Secũdo in ꝓximũ cui nititꝫ dare occasionẽ obloq̃ndi Quinti q̃ vbis ꝓximũ ledunt sunt qui ꝓximos cũ cõuiciis et improperijs ꝓturbãt. Et isti ſm Aug. de vrimaria spãliter in faciẽ xpi ꝓspuũt: z sputis verboꝝ suoꝝ amabilẽ ei? faciẽ inficiũt. Vñ auctas. Faciẽ xpi videtur alapis ꝓtundere q̃ ꝓximũ in pũtia nititꝫ confundere. Qñ contumelia sit petñ mortale ℔ q̃re ser. xcv. ℟. ¶ Sexti sunt q̃ verb̃ peccãb et lasciuis ꝓximũ scãdalisant et mẽtis integritatẽ corrũpunt. vñ j. Cor. xv. Corrũpunt bonos mores colloq̃a prava Itẽ Eph. v. Fornicatio aũt et oĩs immundicia nec nominet in vob̃ sicut decet sanctos. Cõtra hoc plures faciũt q̃ verba scurrilia et luxuriosa proferũt p q̃ proximos ad malas ꝓcupiscentias ꝓuocãt. et in hoc deum gũiter offendũt. Et cũ tales corrigunt dicunt q nõ denotant corde sicut ꝓferũt ore. qđ tñ falsum est. Vñ xps dicit in euãge. Ex abũdantia cordis os loquit. Ergo q̃ talia verba proferũt siue sint viri siue mulieres. in his oñdũt se bñe ĩpudicitiã cordis. Crisо. sup Mat. Quale cor vnusquisq hz talia vba loq̃tur z talia opa facit. Et hoc etiã ptz in bonis hoibꝫ qui vñq̃ vel raro talia verba proferunt. ꝛ ihesuz xpm sepius noiant eo q versat in cordibꝫ eoꝝ. Hoc ptz in btõ Ignacio martyre q̃ in tormẽtis posit? sepius ihesuz xpm noiauit. z requisit? q̃re hoc nole totiẽs nominaret. rñdit. Hoc nomẽ habeo scriptuz in corde meo z ideo reticere nõ possum. Et tortores p? mortem eius extraxerunt cor eius de corpe et illud ĩ partes sciderunt z in qualibz pte fuit scriptũ hoc nomen ihesus lr̃is aureis. Ergo quilibet xp̃ianus se cauere debet a verbis malis z scurrilibus et luxuriosis. Vnde ap̃l's. Omnis fmo malus ex ore vr̃o nõ ꝓcedat. vñ Jsi. de sum. bo. Male fmones in ore xp̃iani esse nõ debent. Et merito. q ſm dictũ xpi in euange. De omni verbo ocioso qđ locuti fuerint homines z̃. Multo fortius de verbis scurrilibus z nociuis. ¶ Septimi sunt qui ꝓximũ verbis rixosis ad iracundiã ꝓuocant. Et omniũ peccatoꝝ que ille in tali ira ꝓmittit siue in verbis siue in factis rei erunt ipi ꝓuocantes q̃ eũ scienter ꝓuocauerũt ad iracundiã talẽ. hoc quere in fmone. xcv. ℣. ¶ Octaui sunt qui proximos ledunt in fama p detractões z infamatões. Tales gũiter peccãt z tenent̃ ad reuocationẽ z restitutõez. Grauius eñ peccant q̃ famã ꝓximi denigrant q̃ si eis quascũqz res tpales subtraherent. q̃ fama bona melior ẽ q̃ quelibet res tpalis esse potest. Vñ ꝓuerbi. xxij. Melius est nomẽ bonũ q̃ diuitie multe. Et q̃ patet q detractores bone fame deteriores sunt q̃ fures et raptores rer̃ tpaliũ. Vñ Amb. Tolerabiliores sunt fures q̃ nob̃ bona tpalia diripiũt q̃ detractores qui nobis bonã nostrã famam dilacerant. Et de detractione q̃re añ fmone. xcj. ℬ. Tertio si offendisti ꝓximũ in rebus tunc recõciliari ei teneris restituendo ei ea q̃ iniuste possides. de hoc q̃re añ. fmõe lxxij. ℣. Item si lesisti ꝓximũ in corpe eum vulnerando vel verberando. de qua pcussione infirmitatem vel debilitatẽ incurrit teneris ei satisfacere cor̃ deo ſm discretionem et iudicium sapientum. ℣

Item si virginẽ defloraſti teneris ei satisfacere coram deo ſm tuũ posse q: ꝓuasti eũ p̃cios̃simo thesauro. s. virginitate. Vñ Eccl. xxvj. Nõ est ꝓdigna ponderatio ꝓtinentis aie. Q: tales gũiter peccent q̃ virgines corrũpũt z a deo gũiter puniant patz ꝓ tale exemplum. Miles q̃dã q̃ndã virginẽ defloraut. eo mortuo cũ illa ꝓ eo oraret et fleret mortu? miles visibiliter ei apparens voce rauciſſima eã alloq̃bat. q̃ cũ q̃reret causam raucitatis eius ait. quia in vocis dulcedine gloriabar cantilenas luxuriosas et seculares decantando. Cuius cũ crura nigerrima et scabiosa et vlceribus plena apparerent. z in q̃reret causaz rñdit. Quia multũ gloriabar in cruribꝫ meis de pulcritudine more militari illa extendẽs z ornans superbe. Munc inter spinas gradior et cruciorꝝ vulnerorꝝq illis. ista iter dixit. Dñe quis ẽ reliqu? status vestre corporis. Et ille. Aperi oculos tuos z vide. z ꝓcepit palliũ a pectore quo amictus videbat̃ z vidit maximũ bosonẽ et deterrimũ pectori eius inherẽtem. ita vt brachijs eius collũ suum stringeret. Cuius etiaz venter p ventrẽ eius dependens pedibus eius genitalia sua quasi quibusdam lorꝝ stringere et ligare videbat̃. Requisitus quare hoc pateret. Respõdit p osculis lubricis quibus te et alias mulieres osculatus sum hec patior oscula. et p amplexibus ap̃lex? bufonis. z p ope libidinis in genitalibus crucior sine cessatione. Cum mulier quereret vtrũ ne ab illis penis esset liberandus. respondit non ores ꝓ me q̃ nihil mihi ꝓdest. quia eternaliter damnatus sum.

UVA. BHSC. IyR_046

XCVII

Et ꝫ ideo qꝛ mendaciū pnie negleri. Hoc dicto disparuit. Mulier postea inclusoꝝ elegit. ⁊ ibi peccata sua defleuit.

Dñica septima post festū trinitatis.

Sermo xcvij. De misericordia dei.

Iſereoꝛ ſuper turbaꝫ

m quia ecce iam triduo sustinēt me. Marci. viij. Miscōia dñi diffusa ē per vniuersuꝫ mundū. Dñi ps. Miscōia dñi plena est terra. Hoc sic pꝫ. quia christus mō est misericoꝛs sup turbā omniuꝫ fideliū. ideo dicit. Misereoꝛ sup turbā. vñ in p̄senti sermone tria sunt dicēda. Primo quare deꝰ taꝫ pnus est ad miam. Scōo quibꝫ generibꝫ hoim deꝰ miseretur. Tercio exemplū. A Circa primū sciendū q deus est pnus ad miam. et ꝫ faciūt tria. scz pprietas naturalis. potētia vniuersalis. et experientia singularis. Primū est pprietas naturalis. Sicut enim naturalis pprietas ignis est calefacere. ⁊ pp̄ctas solis est lucere. sic pprietas dei ē miseri sp et pcere. Quia ergo miseri deo est pprium: ideo punire deo est alienū. et ē tardus et inuolūtari⁹ ad puniendum. Qꝛ punire sit alienū deo patet per illud Esa. xxviij. Alienū est opus eius ab eo vbi loquit de ope puniōnis. Apis hꝫ mellificare. et hoc est suū officiū pprium. hꝫ etiā pungere cū. s. molestat. et ꝫ est suū alienū Sic et deus qñ dat mel sue mie facit officiū sibi pprium. qñ vero adhibet stimulū sue iusticie facit officium sibi alienū ⁊ inuoluntariū: qa inuite punit. Esa. j. Ideu consolaboꝛ super hostibꝫ meis ⁊ vindicaboꝛ de inimicis meis. Vbi dicit glo. More pij pris eos lz inimicos plangit ⁊ pcutit. Est etiā tardus ad puniendū. quia sicut dicit Crisᵒ. Illud qō bō fm naturā facit cito facit. Scōs facit cito opus mie. quia ꝫ habet fm naturā suaꝫ. tarde aūt opus iusticie. quia est cōtra naturā suā. Ro. ij. An diuitias bonitatis eius et patientie ⁊ longanimitatis ptēnis. Si ergo opus iusticie est deo alienū et inuoluntariū et tardū q̄rit. Crisᵒ. super Mat. quare ergo punit. ⁊ rñdet. qꝛ compellit. vñ ait. Deus inuitus et cū magno doloꝛe cōpellitur pcōres damnare. Non enī sic dolet q ipse ab eis offendit. ꝫ qꝛ violenter cogit pdere quos oēs cupit saluare. Deinde querit dicēs. Cū in ptāte sua deꝰ habeat pdere et saluare. qs cum inuitū cōpellit. Rñdet. Tu qui nō desideras miam dei. Maꝫ sicut qui desideranti miam denegat crudelis est. sic q nō desideranti miaꝫ pstat iniustus est. Deinde tercio q̄rit dicēs. Quis ē bō q nō desiderat miam dei. Rñdet. Tu qui pmanes in pctis. Desiderare enī miaꝫ dei est puerti ad deuꝫ. Ille enī desiderat dei miam q timet irā ei⁹. Qui aūt non timet: miam nō desiderat ꝫ contēnit. Secundū quod facit eū pmptū ad misericordiā est potētia vniuersalis. Quanto enī qs est magnanimioꝛ tāto ad indulgentiā ē pnioꝛ. et ꝫ videmus in aialibus et boibus. Nam ea q sunt nobilioꝛa ad indulgendū magis sunt pna. et non ecōuerso. Vnde leo a catulo prouocatus se non vindicat p pter sui magnanimitatē et catuli vilitatem. ꝫ si catulus mordet catulū tunc statim mutuis morsibus se lacerant. quia aalia vilia sunt. Similiter videmus q boies magnanimes sunt ad indulgentiaꝫ faciles. Ambro. Procul a magnanimis cupiditas vltōis ē. iij. Reg. xx. Reges dom⁹ israel clemētes sunt. Ecōtra aūt mulieres qꝛ viles sunt ⁊ fragiles. ideo sunt ad iram faciles. Ecci. xxv. Nō ē ira super irā mulieris. Deus enī cū sit oīpotens et nos viles vermiculi. nostras iniurias peruipendit. et si eas recognoscimus statim repellit. et hoc ꝓpter suā maiestatē et nostram vilitatem. ps. Excelsus dñs et humilia respicit. Ac si dicat. Quia ipse est excelsus per potentiā maiestatis ideo humiles respicit oculo pietatis. Sap. xj. Misereris oīm quia oīa potes. Ac si dicat. Quia tu habes ptātem vniuersalē ideo babes misericordiā generalem. Et in isto sensu loquit eccia. Deus q oīpotenti am tuā parcendo maxime et miserando manifestas ⁊c. Terciū quod facit eū pmptum ad miam ē experiētia singularis. Molestiā enim morbi tribꝫ modis medicus scire pōt. Aliquando p suā sciam theoricam: tūc ē infirmo multū misericoꝛs. Aliqñ p practicam et exercitatōem longā et tunc est magis misericoꝛs. Aliqñ per experientiā qñ in ꝓpria persona infirmitates plurimas ē expertus. et tunc est maxime misericoꝛs. Et ideo bonū est q ipsi medici aliquando infirmenť. vt eo melius infirmis ꝑpatianť. Sed si esset aliquis medicus qui esset bon⁹ theoricus ⁊ bonus practicus et etiā infirmitates sepe in seipso exptus esset: iste esset adhuc magis misericoꝛs. Deꝰ autē ante incarnatōem infirmitates nr̄as taꝫ coꝛpales q̄ꝫ spūales cognouit. per eternā sapientiā quasi p q̄ndā theoricā sciam. Et ideo tanq̄ꝫ pr̄ benignissim⁹ multum erat misericoꝛs. ps. Quō miserēť pater filioꝝ misertus est dñs timentib⁹ se. qñ ipse cognouit figmentū nostrū recordatus est qñ pulus sum⁹. hō sicut fenū dies e⁹. sicut flos agri sic efflorebit ⁊c. Post incarnationē autē sciuit per q̄ndam practicā et longam exercitatōem. quia per trigintatres annos circa infirmitates nr̄as sanādas tā coꝛpales q̄ꝫ spūales practicauit. et sic factus est magis misericoꝛs. Actᵉ. x. Qui pertransiit benefaciendo et sanando. ⁊ omnes oppꝛessos a diabolo curando. Et sicut medic⁹ multum ꝓtristareť qñ circa aliquē infirmū diu se exercitasset et nihil profuisset. ita xp̄s circa nostras infirmitates. Vñ ps. Contristat⁹ sum in exercitatōne mea. ⁊ conturbat⁹ sum a voce inimici ⁊ a tribulatōne pcatoꝛis. Ac si dicat. De trib⁹ rebus doleo et cōtristoꝛ scz qñ mea exercitatio nihil valet. et qñ vox inimica. i. diaboli suggestio plus valet q̄ꝫ mea inspiratio. et qñ ego pctoꝛem tribulo. i. punio. Tandez sciuit p experientiā qꝛ exptus ē tēptatōes. s. famem: doloꝛes: ⁊ mortē. et iō fact⁹ est maxime misericoꝛs. vñ Heb. ij. Debuit p oīa fratrib⁹ assimilari vt misericoꝛs fieret.

C Circa scōm sciendū q xp̄s miseret tribus generibus hoim. s. peccātibus: penitētibus ⁊ iustis. Primo peccātibus et hoc triplr. Prio in hoc q nō statī pctoꝛem punit ꝫ expectat ad pniam. Esa. Expectat nos deus vt misereat nr̄i. Hoc angelis nō fecit qs de celo ꝓpter superbiā deiecit. nec Ade quē de paradiso ꝓpter inobedientiā expulit. Si enī ōs pctoꝛes statiꝫ qñ peccassent puniret nec dauid: nec maria magdalena. nec petrus. nec paulus iam in celo essent. ꝫ aie eoꝝ iā in inferno arderent. ps. Nisi qꝛ dñs adiuuit me paulominus habitasset in inferno aīa mea. Et ſi

UVA. BHSC. LyR_046

ꝑsiderem⁹ qꝫ magꝫ pctā et multa vicia ꝗtidie in mundo ꝓmittunt̄.in hoc diuinā mīaz cogſcere poterim⁹. Quia iā in mūdo nec ē veritas nec fidelitas nec vꝝ vita xp̄iana.Sz ſuꝑbia regt vbiqꝫ.ſilr luxuria ꝛ auaricia.et ſic de alijs. Vbi enīz iā ſunt veri būiles.veri caſti.veri mites veri veraces ꝛ obedientes. Heu plures hodie nō peccant ex ıgrantia vt ꝑaulus ꝙ dixit. Ignans feci.nec ex infirmitate vt ꝑetrus ꝙ ex timore mortis xp̄m ter negauit ꝫ heu ex certa malicia peccāt ꝛ tū de⁹ſuſtinet eos.Et ḡ tales abutunt̄ dono di. qz nō ſtati puniūt iō liberi⁹peccāt. Eccs.viij.Eo ꝙ nō cito ꝓfert ꝯ malos ſnīa abſqꝫ vllo timore filij hominū ꝑpetrāt mala.Et tales gne iudiciū ſuſtinebūt. Quia ſm Gre. Illos dns gui⁹ dānat quos hic diu longanimit portat. Tales deberēt cogitare ꝙ ꝗtiens mortalit peccarēt totiēs ab hac vita auferri deberent qz quotiēs mortalit peccauerūt totiēs ḃ meruerī.nō enī ampli⁹fuerūt digni vite pnīs.qz auctorē vite cō tēpſerūt peccādo ſcient ꝯ eū et ds mifico⁹diter tamdiu vitā eoz ꝓlonganit.xx.vel.xxx.annos.et hoc ꝓpter emendā. Et illud tp̄s gf̄e qđ xp̄s eis ꝓceſſit nō meruerī.qz preteritū tp̄s male expendert. Lū bern̄. dicit. Nihil pciosius tpe. Scđo miſereť pctōrib⁹ in hoc ꝙ eis tpalia bn̄ficia tribuit.qz ſm Aug. Peccator nō eſt dignus pane quo veſcit. Et tū xp̄s dat talib⁹ multotiēs tpalia.nō ſolū ad neceſſitatē. ꝫ etiaz dat eis magnas opes et diuitias.Et hoc vt puto ꝓpter tres cauſas. Prīo vt ꝙ hoc eos ad amorē ſuū alliciat. Scđo vt nob exēplū bn̄faciendi nr̄is inimicis p̄beat.ꝛ in hoc ꝙ ipſe ſuis inimicis.i.pctōrib⁹ tot beneficia tribuit. Tercio vt pctōrib⁹ tribuat illa bona ꝙ faciūt ꝗdiu in pctis mortalibus ſcienter ſtant. Et in his tpalibus bn̄ficijs poſſum⁹ magnā mīaz di intelligere.Quis enī hoſtē rebellantez ſibi paſcit ꝛ potat. At dns tribuit ſanitatē corpis.cōcedit lucez ſolis ad videndū.et oēs creaturas cōceſſit ad fruendus ꝙ ſunt in terra aere et mari.et hoc ingtis.imo retribuētibus mala ꝙ bonis et odiū ꝙ dilectōe. Vñ bernar. O clemētiſſima circa filios adā diuine recordatio pietatis.ꝙ bn̄ficia largiri nō deſinit.nō ſolū vbi nullus inuenit meritū.ꝫ plerūqꝫ vbi totū videt ꝓtrarium. Si enī de⁹miſericors nō eſſet tūc oēs pctōres ꝙ abuſi ſunt dei bn̄ficijs fame ſiti.et frigore mori deberent qz de⁹dedit eis corpis fortitudinē vt ſibi fruerēt cum ꝙ fuerūt mūdo et diabolo. Itē diuitias ex bonitate ꝓceſſit eis ꝛ ipſi abuſi ſunt eiſdē i voluptat⁹carnis qz facti ſunt guloſi et cōſeqnter luxurioſi.et ſic ꝺ alijs

Tercio miſereť pctōrubus qz ſtatim vt ꝓuerſi fuerint ad gf̄am eos recipit. Vñ Eſa.lv. Derelinquat impius viā ſuā ꝛ vir iniqu⁹cogitatōes ſuas ꝛ reuertat ad dn̄m et miſerebit̄ ei⁹ et ad deū nr̄m.qm̄ multus ē ad ignoſcendū.Quid differs o pctōr agere penitētiā.ad dn̄m ꝓuertere et miſerebit̄ tui. Nō ē enīz adeo ſtultus hō ꝙ vtitur rōne ſi offendiſſet dn̄m ſuum tpalē ita ꝙ dns eū occidere vellet ſi ſciret dn̄m ſuum tā miſericordē ꝙ ꝗcito ꝗreret gf̄az inueniret eaz apud ip̄m.certus ſum ꝙ non negligeret ꝗn rogaret eū vt ꝑceret ei ꝓterea vt euaderet mortē tpalē ꝛ nō expectaret i craſtinū cū hodie eſſet certus et cras dubius de venia et gf̄a.et ecce miſer peccator adeo ſtultus eſt ꝙ non vult ꝗrere gf̄am vt euadat mortē aiē. cū tū ipſe ſcit deum ita miſericordē ꝙ ſtatim vt peccator ad ip̄m cōuertit̄ vult ei miſereri.Jobe.ij.Conuertimī ad dn̄m deū vr̄m qm̄ benignus et miſericors eſt et p̄ſtabilis ſup malicia. D Secūdo dico ꝙ dns miſereť penitētibus tripl̄r. Primo in hoc ꝙ oia pcta relaxat.ps.Quantū diſtat ortus ab occidēte:lōge fecit a nob iniqtates nr̄as. De remiſſione totius iniqtatis.Bern̄.dicit.Sic ex toto indulſit et tā liberaliter donauit oēm iniuriā.vt iā nec dānet vlciſcendo.nec ꝓfundat ip̄roperādo:nec minus diligat iputādo. Vñ Ezech̄.xviij. In qcunqz hora pctōr ingemuerit oīm iniquitatū eius nō recordabor amplius Vñ nō ait.ſi biennio vel triennio ante mortē.ꝫ quacunqz hora.imo quocūqz mometo.etiā ſi in ipſo exitu aie ingemuerit. Nec ait decē iniquitatū eius. vel centū vel mille ꝛc.ꝫ oīm iniqtatū eius non recordabor ap̄lius. Itē Eſa.xlix. Mund̄ obliuiſci p̄t mulier infantē ſuū vt nō miſereat filio vteri ſui. et ſi oblita fuerit.ego tū nō obliuiſcar tui.Ecce ꝙ mitis ꝛ benignus eſt ad ıgſcendū. Non tū ſub hac ſpe peccādū. qz maledictus hō ꝙ peccat i ſpe.nec etiā in pctis morandū.qz ꝗuis venia tibi in fine vite ꝓmittit̄ ſi veraciter penitueris.valde tū difficile eſt vt vꝝ ſit pnia q̄ venit tā ſera. Tunc enī cruciatus mēbra ligat dolor ſenſum oppmit.vt vix aliud valeat cogitare.vñ Aug.Si quis poſitus i vltima volūtate voluerit accipe pniam.fateor nō eſſe illi negandū quod petit.ꝫ nō poſſumus dare ſecuritatē ꝙ bñ hinc exeat.ſi ſecurus hinc exierit neſcio.pniam dare poſſumus ſecuritatē aūt dare nō poſſumus.nūq̄d dico dānabit̄. ſed nec dico ꝙ ſaluabit̄. Vis ḡ a dubio liberari.vis qui dē incertū euadere.age pniaz dū ſanus es.ſi ſic agis dico tibi ꝙ ſecur⁹es.De pnia ſera q̄re infra ſer.dvj. A. Secūdo miſereť de⁹penitētibus i hoc ꝙ eternā penā in tpalē ꝓmutat q̄ ꝓſtitit i ieiunijs:genuflexionib⁹caſtigatōibus genutib⁹et in fletibus q̄ ꝓ ſatiſfactōe accipit.Et ē magꝫ mia ꝙ de⁹tpalē penā recipit ꝓ eterna pena quā ſuſtinuiſſet ſi nō penituiſſet. Sicut latroni cui deberet caput abſcindi. et ꝓ capite abſcinderet ei vnus capillus capitis. Vñ aplus Nō ſunt ꝓdigne paſſiones hui⁹tpis ad futurā gloriā ꝛc.Sic etiā intelligit de penis p̄nibus ꝛ futuris q̄rqz nulla p̄t eſſe eq̄litas. qz pene inferni ſunt infinite. Ariſto. Finiti ad infinitū nulla eſt ꝓportio. ḡ ſis patiēs i tribulatōib⁹ ꝛ infirmitab⁹ ꝛ i p̄itētijs agēdis q̄ h̄ tibi ꝓ pctis tuis iniūcte ſūt. vñ Iſi. in ſyno. Attē de etiā i mēte q̄ſcūqz ſeculi penas q̄ſcūqz tormentoꝝ dolores .q̄ſcunqz penarū acerbitates et cōpa hoc to tū gehēne et leue erit tibi omne qđ pateris. Tercō miſereť penitētibus in hoc ꝙ vtutes reſuſcitat q̄s ꝓ peccatū extinxerūt.ps.Tu aūt dne miſere mei et reſuſcita me.Et qñqz plures q̄ ante habuerūt tribuit vtutes.Sicut pz in Maria magda.q̄ perfectior fuit poſt caſum q̄ ante fuit. Vnde etiā Lu.xv.habetur de filio ꝓdigo cui p̄ dixit.Cito ꝓferte ſtolā primā.i.innocētiā quā peccādo perdiderat ꝛ penitēdo recupat:ꝛ date illi annulū.i.gf̄am operādi.qz opera extra charitatē facta nihil valent ad vitā eternam.ꝛ calciamēta in pedibus eius.i.patientiā i qua aīa custoditur ne ledat̄. Vnde Luc.xxj. In patientia vr̄a ꝛc. E Tercio dico ꝙ dominus miſereť iuſtis ꝛ

UVA. BHSC. IyR_046

bene operantibꝰ tripliciter. Primo eos in bono cōfirmat ne recidiuent. qz nisi dñs hominē in bono fuaret faciliter recidiuaret. Vnde difficultas stāndi z in bono pmanendi pz in lucifero in adā z in iuda. Lucifer ventus vane glorie deiecit de celo. Adam mulier expulit de paradiso. Judas ꝓpter auariciam cecidit de ꝓsortio apostolorum. Quid tunc nos fragiles homines q̄ sumus in hoc mundo q̄ est plenus laqueis constitut⁹. ꝑ. Misi dñs cu. ci. Secundo q̄ internam dulcedinem z ꝓsolationem dat suis que ē quasi quedam arra spūssancti. de qua dicit Ecci. xxiij. Spiritus eñ meus sup mel dulcis. Quia deuotio z dulcedo spiritualis excedit omnem delectationē carnalem et ē signum p̄sentie spūssancti in homine. vñ Aug. in li. ꝓfessi. Qui spūsancto semel inebriatus est ad omnia bona hilarescit si laborat non lacescit si dolet non sentit. si deridet non aduertit. Berñ. Cibus anime est gracia dei dulcissimus omnē habens in se suauitatē et delectamentū saporis. Tercio q̄ dat instis regnū celeste ex sua mia. q̄ ꝓpter merita nra parū tenet nobis. imo nihil de ꝓdigno. Nam si aliq̄d boni facimus plus tñ tenemur deo. vñ cū oēs vires corpis et aie ꝓsumpserim⁹ in fruitio dei et totū posse nr̄m fecerimus adhuc dicere debem⁹ illud Lu. xvij. Serui inutiles sumus qđ debem⁹ facere fecim⁹ z̄c.

Q̄z ex nostris meritis nō possumus vitā eternaz hr̄e ex ꝓdigno ꝫ solū ex dei mia ostēdit Berñ. dicēs Si nati essemus exquo factus ē homo sup terraz et vsq; ad centū milia annoz vita nra extēderet nō eēt tñ ꝓdigna opatio hui⁹tpis ad futurā gloriaz que revelabitur in nobis.

De eadem dñica. Sermo xcviij.

De his que reꝓhensibilia sunt in comedendo.

Accipiens septem panes gratias agens fregit z dabat discipulis suis vt apponerēt. et apposuerūt turbe. Marci. viij. Cum hō tripliciter cōsideret. s. q̄ntū ad corpus et q̄ntum ad aiam. et q̄ntum ad vtrūq; cōiunctū. Jdeo deus sibi triplicē cibū prepauit. s. corporalē quo corpus reficit. Spūalem quo aia nutritur. z celestem quo totus hō dūficat. Conuiuiū aūt corporale tñ bis rps in hac vita fecit. s. hic de septē panibus. Et Joh. vj. de quinq; panibus. Conuiuiuz aūt spūale multotiēs fecit. nam quotiēs predicabat totiens alimēta spūalia tribuebat. Aug. Non ē magnū pascere ventres cito mouturos ꝫ magnū est pascere aias in eternū victuras. Conuiuiū autē celeste tñ semel faciet qđ tñ nunq̄ finem accipiet. Lu. xxij. Edatis et bibatis sup mensam meā in regno meo. Sciendū q̄ dñs pauit quatuor milia hoim corporaliter. sic nos q̄tidie pascit etiā corpaliter. qz nihil habemus a nobisipis. Ergo cū grāxactōne sumere debemus cibum sicut donū dei vt deus ex hoc honoret et laudet. Vnde aug. Porro si māducas z bibis ad refectōem corpis et dō gratias agis tunc cibus et potus tuus deū laudant. Vñ ꝓ pñti ꝫmone tria sūt dicēda. Primo quō hō debeat se habere in comedē do et bibēdo. et que sunt reprehēsibilia in cibo et potu. Scō quō quis peccat mortaliter in comedēdo et bibendo. Tercio exemplu. De duobus vltimis dicet in sequēti ꝫmone. ¶ Circa primū sciendū q̄ hō in comedēdo et bibendo sic se dz habere q̄ fugiat illa que sunt reprehēsibilia circa comestionez. et talia sunt quinq;. Primū est ante debitū tpus comedere. Nam sicut serui dei ꝫm doctrinaz xpi ꝓmo q̄runt regnum dei sic gulosi quoz deus vent est primo q̄rūt regnū dei sui et regnū dei eoz est esca z potus. Contra quos dicit aplus. Non esca et potus ē regnū dei. Vñ esaie. v. dr̄ de gulos. Ve qui ꝓsurgitis manea d sectandā ebrietatē Ergo merito reprehēdendus est xpianus ille qui ō mane comedit anteq̄ aliquod pater nr̄ dicat. vel deo aliquā reuerentiā exhibeat. quia quilibet hō dz ꝓmo cibare aiam cū denotis oꝛōibus et sanctis meditatōibus. qz aia nobilioꝛ est corpe. Aug. Maius est damnuz in amissione vnius aie q̄ mille corporū. Sed isti qui aliq̄n p duos dies nunq̄ aliq̄d pater noster dicūt piculose stāt qz est signum q̄ deū nō diligunt nec ꝓpriam salutez querūt. ido obliuiscunt dei. Vñ Arist. ij. rheto. Obliuio est signū parupēsionis. Et isti q̄ sic obliuiscuntur deum in vita sua illoꝝ vult etiā de⁹ obliuisci in morte. Aug. Jta fit vt in fine obliuiscat sui q̄ dū viueret oblitus est dei. ¶ Secundū reprehēsibile est q̄n q̄s nimis delicata cibaria vult hr̄e et nimis magnā diligetniā apponit ad cibaria p̄panda. Vñ legit Nu. xj. de filijs israel qui in deserto carnes desiderabāt. et ꝓpter hoc irā dei incurrerūt. ꝑ. Adhuc esce eoz erant in oze ipoz z ira dei descēdet sup eos. Quis satiffecerat deus desiderijs z ꝓcupiscētijs ipsoz. tamē nihilomin⁹ eos puniuit. Jn quo ostendit q̄ ei displicz q̄ hō nimis delicata cibaria appetit. Et tales etiā vt frequēter nimis magnā sollicitudinē habēt in p̄parādo cibaria. Aliqui q̄si intantū occupantur circa p̄paratōem ciboꝝ ventris q̄ vix vel nunq̄ vnā missam p̄t audire. ꝫ de cibarijs aie modicū vl nihil curant. Aliqui etiā z si p se nō facūt. oportz tñ q̄ ancilla vel familia intm occupent circa illa q̄ negligunt missam et ꝫmonē. z q̄ nunq̄ vel raro possunt visitare eccīam z principaliter die dominico cū tamē quilibet illa die tenet audire missam sub precepto eccie. de ꝓse. dist. j. missas. z. c. oēs fideles. Nec aliq̄s excusat nisi magna necessitate cogēte. vt habetur eodem. c. Et tunc talis neglectō redundat in dominos illoꝝ q̄ sic eos occupāt. Vnō Hugo in suo claustrali. Quidā superstitiosum nimis in p̄parandis cibis studiū adhibent decoctōem fritariorū et cōdimentoꝝ genera excogitātes. mō mollia modo dura mō frigida mō calida mō cocta mō assata mō pipere mō sale ꝓdita. ꝫm ꝓsuetudinē p̄gnantiuz mulierū desiderātes z cum tāta sollicitudie p̄parant vt deuoratis q̄tuoꝝ vl q̄nq; ferculis ꝓma nō impediunt nouissima. Jsti habēt colere ventrē suum tanq̄ deum Et heu qđ peius est tales gulosi raro vel nunq̄ contenti sunt de cibarijs ipis preparatis. etiā quando vxoꝛ vel familia fecerunt oēm diligentiā suā in p̄parando cibaria tūc adhuc ꝓquerunt z murmurāt. aut sunt nimis salsa. aut nimis frixa. aut nimis mollia. aut nimis dura. z sic de alijs. Et quod adhuc peius est si aliqua negligentia notabilis facta est in preparādo cibaria tunc irascuntur maledicendo vxoꝛi et familie. Et quandoq; blaspbemant et volunt ꝓjcere ip

UVA. BHSC. IyR_046

sis scintellas ad collum. Tu qui es talis cogitare deberes q̄ deus ideo p̄misit illā negligentiā fieri vt recognoscas te nō esse dignū cibarijs bene p̄patis. qa forte es pct̄or mortalis. et antea ingratus fuisti d̄o de bonis cibarijs q̄ ex largitōne dei habuisti vel etiā q̄ antea in bñ p̄patis cibarijs excessisti et deū offēdisti. Et ergo iā d̄s punit te in illis rebus in quib⁹ peccasti. Immo q̄n recognoscis te esse in pctis mortalib⁹: tunc scire debes q̄ nō es dign⁹ comedere panē et bibere aquā ad satietatē ꝛ vix deberes sumere puram necessitatē ad sustentatōez nature. Et rō hui⁹ est. qa pct̄or indignior est oibus creaturis. Vñ Arist. j. poli. Sicut optimū aialium est hō frugēs lege et iusticia sic pessimū aialiū est hō a lege et iusticia sepatus. Ergo nō est dignus hr̄e vsum alicui⁹ creaturaruz quas d̄s ad ꝶ creauit vt boies vsuz illaz hr̄ent et d̄o de ꝶ gr̄as agerēt z ei fruirent. Sed heu tales pct̄ores z gulosi boies plus ꝓsumunt de creaturis q̄ boni boies de q̄bus deo raro vel nunq̄z regnant nec ei fruūt ꝛ potius diabolo et mūdo fruire volunt. De q̄bus oibus sic vsis districtā reddituri sunt rōem deo. Et q̄ sequit q̄ merito nullus de cibarijs murmurare deberet vel blasphemare. ꝛ p̄o pctis suis deberet hoc sustinere. et cogitare q̄ xp̄s in cruce ꝓ pctis nostris pendēs comedit et bibit amarū cibū et potū. Vnde ps. Dederunt in escā meā fel z in siti mea potauerūt me aceto. ℣ Tertiū reprehensibile est q̄n q̄s nimis multū sumit de cibo et potu. vt legit de sodomitis Gen̄. xviij. q̄ vixerunt in delicijs carnis. Sic enī pluuia nimis magna nociua est si aūt nimis pua est etiā nō valet. Sic q̄squis sibi ꝓuidere diligent d⁹ q̄ non nimis multū sumat ne cibo aggrauet corp⁹ z suffocet rōem. nec etiā nimis modicū ne corp⁹ nimium debiliter. ꝛ in medio ꝓsistit v̄tus. vñ Aristo. ij. ethi. Mediū in oibus est laudabile. Quia fm̄ Hugo. d̄ sancto vic. Sic caro est nutriēda vt seruiat. et sic domanda est q̄ non supbiat. Quartū reprehēsibile est q̄n quis nimis auide sumit cibū Signū aūt hui⁹ auiditatis est q̄n sic anim⁹ ad cibū tanto ardore concupiscētie trahit vt nihil sinat hominē de deo cogitare vel de alijs bonis. ꝛ effundit se super cibū tanq̄ brutū aial. z hoc vniq̄z non est bonū neq̄z ratōnabile q̄ hō rōnalis effundat se super cibū vt irrationale aial. Et etiam corpaliter nocet q̄ ad sanitatē corporis valet q̄ cibo honeste ordinate et moderate ingeratur. q̄ sic tanto facili⁹ et salubrius digerit. Ergo ꝓ istam auiditatē bonū est et laudabile q̄ quilibet hō ante sumptōem cibi ad minus dicat vnuz pater nr̄. z signū crucis faciat anteq̄z cibū sumat. Exemplum legimus de vna moniali que de mane anteq̄ oraue rat in horto comedit lactucā sine signo crucis. z diabolum cū lactuca comedit. Itē quidā ꝓuersus bibit vinū i ciuitate sine licētia et sine signo crucis. z sic diabolū cum vino bibit. Et semp in ꝓncipio prādij et cene hō cogitare d⁹ de paupibus. sic q̄ vellet q̄ quilibet pauper intrū haberet sicut ipse h⁹ ad comedendū z bibendū. Insup d⁹ eis impartiri elemosynā de mensa sua inq̄ntum facultas admiserit. Vñ Latho Dū sedes in mēsa primo de paupe pensa. Tunc bñ prandet cū xp̄s adesse videt. Et infra prandiū cum sedet in mēsa debet loqui de bonis z honestis z deificis z d⁹ cauē ne v̄ba scurrilia immūda z detractoria loq̄tur. Exemplū tale legimus q̄ quidā diues inuitauit vicinos et cognatos suos locando eos in vna mēsa. z in alia mensa collocauit pauperes. Et vnus inter paupes q̄ fuit sanct⁹ hō vidit q̄n bñdicite dixerunt et prima duo fercula comederūt angelos circū ire discūbentes. quia loquebant̄ de d⁹ z postmodū loqui incipiebant mundana et cōsequenter viciosa detractoria. Tunc demones affuerunt et discūbentes circūdederūt z angli fugierūt ab eis z dederunt locū demonib⁹. q̄ tunc oēs discūbētes circūierunt z circa eos saltauerunt. Tūc amare fleuit iste sanctus hō. Postmodū iterꝫ in fine mense inceperunt loq̄ de deo z honestis z bonis materijs. Tunc angeli redierunt et discūbentes alacriter circūdederūt. z tūc demones fugierunt. Et iste deuotus hō hoc vidēs cepit alacriter ridere. Tūc alij postmodū interrogauerunt illū deuotū hoiem q̄re prio fleuisset et postmodū risisset. Et ipse manifestauit eis que vidit. Et exhortatus est eos vt vbicūq̄z essent cū hoibus cōgregati q̄ semp loqui deberēt de deo et de bonis et honestis materijs. tūc xp̄s cū angelis suis sp̄ esset p̄ns. Vñ Mat. xviij. Vbicunq̄z duo vel tres cōgregati fuerint in noie meo ibi ego in medio eoꝝ sum Item post mensam quilibet d⁹ dicere gr̄as z regratiari deo de perceptis. Vñ aplus. In oibus gr̄as agētes Et his p⁹ q̄ hō q̄nq̄z p̄t vti p̄ciosis cibis sine pct̄o et alius grossis cibarijs vtēs p̄t deū offendere. vñ Aug. de doc. xp̄iana. P̄t esse vt sine aliq̄ vicio crapule vel voracitatis p̄ciosissimo cibo sapiens vtat. insipiēs ante feticissima gule flāma i vilissimū olus ardescat. Iterū aug. Non ꝓpter porcū ꝛ ꝓpter pomū mortē prim⁹ hō inuenit. Et esau primatū suum nō ꝓpter gallinā ꝛ ꝓpter lenticulā p̄didit. Et legim⁹ regē nostrū non de carne ꝛ de pane tentatū. ℣ Quintū reprehensibile est varietas ferculoꝝ que reprehēsibilis est. imo et nociua homini. nō solū q̄tū ad aiam sed etiā q̄ntum ad corpus. Q̄z aūt varietas z multiplicitas ferculoꝝ noceat homi in corpe ꝛ probat Macrobius p̄ q̄nq̄z rōes. Primo modo ꝓbat per hoc. q̄ vt frequēter aialia sunt sana. q̄ vtūtur simplici cibo et assueto sue nature ꝓuenienti. z nullo modo illis q̄ sunt ꝓtraria sue nature. Cui⁹ oppositū homo rōnalis sepe facit. s. comedēdo z bibendo ea que nō ꝓpetūt sue nature ꝛ solū vt satisfaciat delectationi et appetitui. Secō probat p̄ artē medicine q̄ medici suadent infirmis simplicē cibū comedere et potū bibere et nō diuersa fercula assata z frixa. Rō est q̄ simplex cibus z potus magis digestibilis est. Et etiā q̄ antea nimis se repleuerūt de diuersis cibarijs. Et fm̄ Arist. ij. ethi. Medicine fiūt p ꝓtraria. g̃ oportet eos postmodū abstinere et simplicē cibuz sumere. Tercio ꝓbat p̄ hoc. vbi gr̄a. Si duo boies eiusdē ꝓpleronis biberēt eandē mēsurā z vn⁹ biberet diuersa vina simul z semel. tunc citius infirmaretur et minus ꝓpetit sue nature ille multiplex potus q̄z ille q̄ bibit simplicē potū. Sic similiter intelligendū est de cibo. Quarto p̄ hoc. Si q̄s postmodū infirmaret tunc medici eo facilius cognoscere valēt vñ habeat illam infirmitatē q̄z si diuersa cibaria comedisset z diuersa pocula bibisset. ℟ Quinto ꝓ

UVA. BHSC. IyR_046

hæc p hoc. quia natura est vniformis in opatõne sua Cum aũt hõ comedit diuersa ⁊ multiplicia fercula tunc natura digerit istũ cibũ qui magis ẽ digestiu⁹. remanẽte illo cibo in stomacho q̃ minus est digestiuus. Et cũ hõ gulosus supaddit iterũ cibũ super cibum. s. comedendo et replendo se ante digestionẽ. tũc ille cibus qui manet in stomacho indigestus fit putridus. sic stomachus corrũpit ⁊ pseq̃nter hõ infirmat et morit. vñ Sen̄. Multa fercula multos morbos fecerunt. Vñ etiã Sap̄. dicit. q⁹ gula plures inficit q̃ ensis. q⁹ multi p crapulã efficiunt cõtracti: leprosi: hydropici. paletici et sic de alijs. Et hec ẽ magna fatuitas q⁹ hõ ꝓpter delectatõem vni⁹ horæ vult omni tpe eẽ infirm⁹. Itẽ vitã bois minuit. Eccl̄. xxxvij. Propter crapulã multi obierũt. Sic ecõuerso abstinẽtia et simplex cibus causat sanitatẽ et plongat vitam. vñ Eccl̄. xxxviij. Qui aũt abstinens est adijciet vitã. vñ Hiero. Mater sanitatis est abstinẽtia. mater egretudis est voluptes. vñ etiã Arist. de regimine principũ. Abstinere a comestionib⁹ nimijs ⁊ a superfluitate est summa medicina. Q̃ aũt abstinẽtia ꝓlongat vitã hoc ꝑ experientiã. q⁹ in principio mũdi boes diu vixerũt. et rõ vna fuit q⁹ pce ⁊ modera te vixerũt. Quia vt legit adã vixit nongẽtis triginta annis. Et post eũ plures alij habuerũt multos annos ãteq̃ morierẽt. Mã mathusalẽ vixit. dcccclxix. annis. q̃ fuit antiq̃or inter oes veteris testamẽti. Sicut Job. euãge. q̃ vixit a tpe passionis xp̄i. lxviij. annis. Et totũ tps suũ fuit. cxix. annor̃. Itẽ beat⁹ Paulus heremita vixit. cxij. annis. Itẽ btus Anthoni⁹ vixit in heremo. cv. annis et tales nõ habuerunt diuersa fercula nec preciosa pocula. ℣ Ex his oĩbus patet q⁹ vtilius ⁊ salubrius est etiam q̃tum ad corpus comedere simplicẽ cibum et bibere simplicẽ potũ et assuetum. Et ex his patet quomodo homo se debet habere in sumendo cibum ⁊ potũ. s. q⁹ debz comedere moderate et cum gratiarũactõne. Vnde legitur exemplum in vitaspatrum. q⁹ quidam senex deuotus comedit cũ alijs pluribus fratrib⁹. Et comedentibus illis vidit in spiritu ille senex q⁹ aliq̃ ad mensam sedentes comedebant mel. alij panem. alij stercus. Et admirabatur intra seipsum. deprecabat q̃z deum dicens. Domine reuela mihi mysterũ hoc q⁹ idẽ cibus oĩbus appositus est sup vnã mnesaz. et manducãdo sic immutatus videtur q⁹ quidã edant mel. quidã aũt panẽ alij vero stercus. Et venit vox desup dicẽs. Illi q̃ manducãt mel bi sunt q̃ cũ timore et tremore ⁊ grãrũactõe sedẽt ad mẽsaz incessanter orãtes. Et eor̃ oõ sic incẽsum ascendit ad deũ. iõq̃z mel comedũt. Qui aũt panẽ mãducãt sunt illi q̃ gratias agentes ꝓcipiũt ea q̃ a deo donata sunt illis. Illi aũt q̃ sterc⁹ comedũt bi sunt q̃ murmurãt et dicũt hoc bonũ ẽ hoc malũ est. Hec aũt fieri a nob⁹ nõ debent ꝙ magis debem⁹ glorificare deũ atq̃z laudes ei offerre. vt in nob⁹ impleat illud dictũ apli. Siue mãducatis siue bibitis siue q̃d aliõ facitis oĩa in glo. di facite.

De eadẽ dñica. Sermo xcix.
Quot modis peccet q̃s in comedẽdo.

Ecipiẽs septẽ panes gratias agens fregit ⁊c. ℣ Circa ſcdam ptẽ p̄cedentis ſmonis ſciendũ q⁹ in comedendo ⁊ bibendo quinq̃z modis potest quis peccare mortaliter. Primo quis diligit intantũ corpus suũ q⁹ p̄ ꝓceptũ ecclesie paratus sit comedere diebus ieiunior̃ cũ tamẽ bene posset ieiunare ꝙ nõ vult corpus suũ intrin̄ molestare vt ieiunet ⁊ sic soluit ieiunũ sine causa q̃ ab ecclesia est p̄ceptũ. Vñ Herman. de schildis dicit. Q̃ quis inordinate gule vel ꝓcupiscẽtie inheret tãq̃ vltimo fini. sicut ō quibusdã dicit Phil'. iij. Quorum deus venter ẽ bor̃ finis interitus. ita q⁹ talis q̃ si deum ꝓtemnens paratus sit p̄cepta dei transgredi vt delectationes gule assequat talis grauiter peccat. quia quicunq̃z transgressus fuerit ieiunũ q̃ sub p̄cepto ecclesie est institutum scienter et sine cã ex contemptu peccat mortaliter. Secus est si ex rationabili causa hoc faciat. Sc̃o q̃ quis sumit cibũ illicitũ et ꝓhibitum sicut adam in paradiso comedit fructũ vetitũ ideo expulsus est. Sic simile ẽ si quis comederet carnes vel etiã lacticinia in q̃drageſima ille cibũ illicitum ⁊ ꝓhibitum comederet. ℣ Circa quod querit⁹ a quibus cibis ieiunantes debent abstinere. Rñdet ſm Tho. ij. ij. q. clxij. In ieiunio quadrageſimali interdicunt vniuersaliter oua et lacticinia. In alijs aũt ieiunijs sunt diuerse consuetudines quas quis obſuare debet ſm mores eorum inter quos cõuersat̃ et morat̃. vt p̄z di. iij. Deniq̃z. Esus aũt carnium generaliter in omni ieiunio ꝓhibitus est. q⁹ generaliter magis delectabilis est et ad humorẽ luxurie magis coopat̃. Vnde in sextis ferijs necesse ẽ abstinere a carnibus et etiã in sabbato ſm generalẽ cõsuetudinẽ. extra de obser. ie. c. ꝓsiliũ. Cõcordat Inn. Sciendum q⁹ omnes homines tenent̃ totã q̃drageſimam ieiunare ⁊ hoc in q̃drageſimali cibo qui sani et fortes sunt et vti bene possunt tali cibo. Vnde dr̃ in decre. quadrageſima est ieiunandũ a lactitinijs. di. iij. Deniq̃z. Secus est de illis qui sunt infirmi et debiles. vel etiam mulieres pregnãtes et pueros lactantes ⁊ in puerperio existentes. q⁹ si necessitas corporalis debilitatis impedit eos vel eas non tenent̃ ieiunare. immo si timeat̃ ꝓbabiliter de periculo vel aborsu nõ solum possunt ꝙ tenent̃ soluere ieiuniuz

Tertio q̃ quis scienter cibum sibi nociuum i viribus ⁊ corpore comedit ꝓpter solam delectationem qua non vult carere talis grauiter peccat quia facit contra charitatem qua homo tenet̃ se in deum diligere ⁊ vires suas p̄seruare vt deo diutius posset seruire. ps̄. Fortitudinem meã ad te custodiam. Contra quod talis gulosus et voluptuosus vires corporis debilitat scienter et vitã sibi abbreuiat sumendo talem cibum vel potum qui non competit sue nature Vnde et tantus posset esse appetitus illicitus ad talem cibum nociuũ vel potum q⁹ homo deum grauiter offenderet. Aliqui enĩ dicũt. Scio q⁹ hoc nou cõpetit mihi comedere vel bibere et eque bene sumunt quare nisi quia volunt satisfacere appetitui et delectationi. Sciendum q⁹ omnis cibus creatus est ad sustentationem nature vt inde homo deo seruiat. Ergo si vnus cibus nature tue nõ cõpetit tũc bonitas dei diuersa cibaria creauit vt sic te cũ cibo tue nature cõpetenti reficere possis. Itẽ q̃ sessiones longas

UVA. BHSC. IyR_046

faciunt et comesatões et cõuiuia ꝓpter voluntatez et cõplacentiã hoim ita q̃ postmodũ qñqz infirmãtur vel qñqz etiã citius moriunt ex talibus longis sessionibus ac supfluis comesatõnibus. etiã postmodũ fiunt indispositi ad seruitiũ dei. et negligunt aia sue salutẽ. tales etiam ġuiter deũ offendũt. Similit illi peccant qui talia cõuiuia faciunt. Vñ aug. Quicũqz ad bibendũ pronus fuerit vel ad conuiuiũ alios inuerit ꝑ se et ipsis in die iudicij reus erit. Quarto qñ sumit cibũ licitum et sanũ ꝙ excedit in q̃ntitate sic q̃ perdit rõem vel nauseã vel vomitũ acq̃rit ꝓpter illã superfluam crapulã. talis etiã ġuiter peccat. ☙

Circa qđ sciendũ ſm ☙Den. de vrimaria. Quicũqz inebriatur. vel quicũqz excedit mensurã in comedendo. si hoc facit cũ ꝓposito et intentione peccandi vel se replendi nimis peccat mortaliter. Secus si fit ignoranter ⁊ sine ꝓposito. vel si casu euenerit. vel ex fortitudine cibi vel potus. vel ex fragilitate sumẽtis tũc est veniale. Sciendũ ſm ☙Hermã. de schilditz q̃ qñ q̃s intantũ sumit de cibo vel potu q̃ optet sequi vomitũ vel aliã inordinatõez. vl intrñ supflue sumit cũ grauamie etiã sine vomitu vñ deberet ⁊ possent plures alij sustentari qui forte fame periclitant vel forte magna inedia pereunt: credo q̃ in talibꝫ casibꝫ etiã contingunt pcã mortalia. q̃ manifeste patz q̃ talis comestio sit cõ charitatẽ ꝓprium. Itẽ ꝺ numia sumptõne cibi ſm eundẽ doctorẽ qñ tanta est q̃ ꝓpter eã rõ absorbet et corpus scienter nimis ad rebellionez spiritus et ad carnalia vicia incitat. ita q̃ hõ certitudialiter scit q̃ sumptis talibus cibarijs vel in tanta q̃ntitate ipe nullo modo põt pseuerare nisi q̃ mortalia pcã incidat. credo q̃ sit pcm mortale. q̃ ille volũtarie põcipitat se i periculũ. De ebrietate aũt sciendũ q̃ ebrietas directe rõnis vsum impedit et vehemẽtiꝫ q̃z comestio. cũ tñ bonũ humanũ fundat in vsu rõnis. Doctorez tenẽt cõiter q̃ ebrietas ex genere suo peccatũ mortale est qñ hõ qui inebriatur scit ꝑ certo potũ esse inebriatiuũ. et scienter et voluntarie imoderate sumit illũ. Secus tñ si nesciret potũ esse inebriatiuũ. vel tam subito inebriatiuũ esse. vel nõ credebat vel non intendebat ex ꝓposito eum sumere imoderate. sic qñqz põt esse pcm veniale. Et credo q̃ minus peccatũ sit ebrietas i bis qui bñt capita debilia q̃ acutissime ex potu modico inebriant. nec etiã audeo dicere q̃ in eis sit peccatũ mortale. Et forte in aliq̃ tanto viliores reputant illi in moribus et ex natura male dispositi q̃tocitius et facilius vsuz rõnis ⁊ bonũ hũanuz amittũt ⁊ cũ debilitatẽ suã multotiẽs expiãtur q̃ tñ non cauent. Et ꝑ tanto etiã ebrietas põt eẽ in eis grauius pcm ꝑ q̃nto est magis ꝓtinua. q̃ sic in habitũ deducitur. et ipsi ex habitu peccare videntur nõ ex passione aut ignorãtia. Ebrietas valde detestanda est. q̃ nõ solũ est peccatũ mortale ſm genꝰ suũ ꝫ etiã qñqz maximũ pcõz. s. multoz pcõz causa. Vñ Ouge. in omel. xxvij. Sicut ebrietas est mat oim vicioz. sic ecõuerso sobrietas est mater oim virtutũ. Itẽ ebrietas facit de hoie bestiã. de robusto infirmũ. et de prudente insanuz. Vñ amb. in li. de pe. Ebriosus dum absorbet vinũ absorbet a vino ⁊ abominat a deo. despicit ab angelis deridet ab hoibus. destituitur a viribꝰ. ꝓfundit a demonibꝫ. Scẽdum q̃ valde piculosum et stultũ est inebriari. quia ebriosus cõpat aiali nõ bñti rõem. ꝑs. Nolite fieri sicut equꝰ ⁊ mulus in q̃bus nõ est intellectꝰ. Quia per rõem hõ solũ differt ab alijs aialibus irratõnalibus Vñ Arist. vij. poll. Inter oia aialia homo solus bz rõem. Itẽ q̃ periculosum sit homi inebriari ꝓz ꝫ q̃ si hõ in tali ebrietate occideret vl alias q̃cũqz alia morte moreret eternaliter dãnaret. Et est plurimuz periculosa mors sic mori. Qđ ꝓbat ꝑ hoc. q̃ qñ hõ cũ deliberatõe ex ꝓposito inebriat tunc peccat mortaliter. ⁊ illud peccatũ nõ dimittit sine vꝫa ꝓcritõe. et interim q̃ sic est ꝓnatus vsu rõis nõ ꝑt cõteri. ġ si sic moriat nunq̃ saluabit. Secꝰ est qñ hõ bñs vsum rõnis submergit vel alias occidit tunc in momẽto põt ꝓteri de pctis suis et sic saluari. Vñ augꝰ. Ebrietas aufert memoriã dissipat sensum cõfundit intellectuz cõcitat libidinẽ oia mẽbra debilitat vitã diminuit ⁊ oẽm salutẽ exterminat. ꝑ Qualẽ aũt penã habebunt gulosi et ebriosi patet ꝑ tale exemplum. Legit q̃ quidã miles freq̃nter inebriabat et cũ quodã crusibulo ad dedicatõnes pretit ⁊ tabnas visitauit. ꝫ de ecclesijs et indulgentijs nihil curauit. Qui postmodũ infirmatꝰ rogatus est a deuota filia sua vt ei post mortẽ appareret et statuz suũ ei indicaret. Qui post obitũ suũ ei infra triginta dies apparuit ⁊ crusibulũ in manu eiꝰ habuit. ⁊ ignitus ex toto fuit. Et filia eiꝰ pterrita quis esset q̃siuit et quid cũ crusibulo vellet. Qui rñdit. pater tuus sum ⁊ in illo crusibulo habeo potũ meũ. de quo dicit ps. Ignis sulphur et spũs ꝓcellaꝝ ps calicis eoꝝ. Tũc secũdo q̃siuit vtꝝ sibi sufragari posset. Rñdit nõ. imo nec oẽs sancti in celo. q̃ sñia euãgelij data est sup me. vbi ꝺr. Ligatis manibus et pedibꝫ ꝓicite eũ in tenebras exteriores vbi erit fletus ⁊ stridor dentiũ. Tũc clamare cepit terve Ve i amaritudie. ve in multitudie. ve in eternitate penarũ. vñ Gre. in mora. Qui nũc se male in voluptatibus dilatat illũ postea in supplicijs pena angustat. Quinto cũ q̃s intrñ diligit cibũ q̃ appetitus delectatõis est cã finalis et ꝓncipalis sumendi cibuz delectabilẽ. sic q̃ ꝓponit talẽ delectatõez deo q̃ ꝓncipalis et finalis cã ꝺz esse in oibus opibꝫ. Et talẽ delectatõez q̃runt boies voluptuosi q̃ solũ ſm corpꝰ viuũt et curã carnis i desideriꝫ pficiũt. Apls. Si ſm carnẽ vixeritis moriemi. De q̃bus ☙Iero. in epla. Difficile imo ipossibile est vt pñtibꝫ q̃s ⁊ futuris fruatur bonis vt hic ventrẽ et illic mentẽ ipleat. ⁊ de delicijs trãseat ad delicias. Sciendũ tñ q̃ qñ q̃s esurit et sic esuriendo comedit et delectat in cibu nõ ẽ peccatũ. q̃ ꝫ naturale ẽ oi aiali. Itẽ si q̃s ꝓparat cibũ ea intẽtiõe vt eũ sumẽ possit q̃ alẽ nõ posset. ꝫ iterꝫ posset fieri sine pctõ. vñ Aug. de vbis dñi. Vtant diuites ꝓsuetudie ifirmitatis sue ꝫ doleãt se aliẽ nõ posse meliꝰ eũ possent si aliẽ possent. Ergo q̃libet xpianꝰ cibuz preparatum cum gratiaꝝactõne debet recipe. nec debet nimis auide comedere nec nimis delicata cibaria appetẽ. ꝫ necessitatẽ cibꝫ accipe: spq̃z i deũ corde tendẽ. si nõ sp actu tñ habitu. vñ Aug. de v. dñi. Si q̃d mãducas ⁊ bibis ad refectõz ⁊ recupatõnẽ mẽbroruz ⁊ gñas agis ei q̃ tibi mortali tribuit hec suffragia. cibꝰ tuꝰ et potꝰ tuus deũ laudant.

Dñica octaua post octauam trinitatis.

UVA. BHSC. IyR_046

C

Sermo.c. De hereticis et hypocritis.

ttendite a falsis pro-

a phetis qui veniunt ad vos in vestimētis ouiū ⁊c. Mat.vij. Scōm leges būanas puniendi sunt falsarij lr̄aꝝ regaliū et bullarū. similiē et falsarij monetarū. Falsarij lr̄aꝝ sunt heretici. q̄ literas summi regis. i. sacrā scpturā falsificant. quā etiam filius dei p quiqz bullas. i. per q̄nqz vulnera roborauit. Falsarij monetarū sunt hypocrite. Monete enī regis celestis sunt iciunia: oōnes: elemosyne: q̄ ipsi falso modo faciūt. qz in his nō attēdunt honorē dei ꝫ fauorē seculi. Et ab his duobꝫ falsis ꝓphetis debemus nos sollicite custodire. Jdeo xp̄s dicit in verbis premissis. Attēdite a falsis ꝓphis ⁊c. Ꝟñ in pñti sermone tria sunt dicenda. Primo quō heretici cognoscēdi sunt. Secūdo quō hypocrite cognosci possunt. et quare hypocrisis detestanda sit. Tercio quādo hypocrisis est peccatū mortale et q̄ñ non. Q

Circa primū sciendū q̄ heretici per quiqz cogsci possunt. Prīo qz in occulto predicāt. Et hoc ē manifestū signū malicie. Joh.iij. Qui male agit odit lucem. Sed oppositū xp̄s docuit. vt habet Joh.xviij q̄ñ Annas quesiuit a xp̄o de doctrina et discipulis ei⁹: tūc xp̄s rñdit. Ego palā locutus sum mūdo ⁊ in occulto nihil. ideo interroga eos qui audierunt ⁊c. Hoc est signū bone ⁊ salubris doctrine q̄ñ q̄s apte docet qz veritas nō querit angulos. Ecōuerso autez doctrina in angulis est suspecta. Sciendū q̄ annas a xp̄o duo quesiuit. s. que ei⁹ doctrina essz. et qui eēnt sui discipuli. Et xp̄s rñdit solū de doctrina ⁊ nihil dixit de discipulis. qz ꝓtunc nihil boni potuit dicere ꝺ discipulis qz oēs relicto eo fugierunt. Tūc etiam noluit quicqz male de eis loqui dans nobis exemplū in hoc q̄ q̄ñ interrogamur de statu ꝓximoꝝ si tunc aliq̄d boni scimus hoc dicere debem⁹ et nullo mō malū ꝓximorū publicare ꝫ potius oīno tacere de ꝓximis exēplo xp̄i. Secūdo heretici cognoscunt in hoc q̄ ꝓlatis ecclie detrahunt. s. dño pape: epīs sacerdotibꝫ: et aliis religiosis. et hoc faciunt vt laicos possint pciare ꝺ clerū. quia prelati et alij frēs resistunt hereticis ⁊ impugnant eos. Vt ergo seculares credāt hoc fieri ex vindicta et inuidia tunc ipsi heretici p̄riātur ꝓlatis et detrabūt eis directe et indirecte q̄ntuz p̄nt. Jtē ipsi impugnāt ptātem prelatorū et libertatē clericorū ipis a xp̄o collatā. Et in hoc ꝺdicunt euange. vbi xp̄s dicit. Quecūqz ligaueris sup terrā erūt ligata et in celis ⁊c. Et intelligit hoc signāter de vinculo excōicatōnis. de qua excōicatōne puersi heretici nihil tenent. nec etiā tenent de absolutōne pctoꝝ q̄ potestas solis sacerdotibꝫ collata est. Ꝟñ xp̄s dixit discipulis suis vt habet Joh.xx. Accipite spiritūsctm quoꝝ remiseritis pctā remittunt eis. et quoꝝ retinueritis retenta sunt. Et eadē verba epūs dicit ordinādo sacerdotes qz sufflando sup capita eoꝝ dicit. Accipite spiritūsanctū ⁊c. Sed illi peruersi heretici sibi mutuo ꝓfitent. s. vnus laicus alteri. Ergo quicunqz detrahunt prelatis et sacerdotibꝫ et impugnant ptātem et libertatē cleri est valde malū signū. Tercio cognoscunt. quia mulierculis et simplicibꝫ libent loquuntur. qui non p̄nt intelligere rudes ipsoꝝ ⁊ frequenter allegant sanctos doctores: scilicet Augustī. Hiero. Amb. Greg. et sic de alijs. lz ipi heretici sint seculares et loquūtur placētia vt eo libentiꝰ audiant. Apostol⁹. ij. Thimo. iiij. Erit tp̄s cū sanā doctrinā non sustinebunt ꝫ ad sua desideria coacernabunt sibi magistros pruriētes auribus et a veritate quidez auditū auertent ad fabulas autē conuertent. Quia ipsi puersi heretici volūt viā celi facere latā quā xp̄s dixit esse artam. vt habet Mat.vij. Arta est via que ducit ad vitam. Hoc patet. qz heretici asserunt simplicē fornicatōem non esse peccatū mortale. quod tā falsum est. Jtē dicunt supbiam in vestibus tam esse in consuetudine. et q̄ ideo superbi de peccato excusentur quod est falsum. Ꝟñ Jsi. Consuetudo auctoritati cedat: prauū vsum lex et ratio vincat. Quarto cognoscunt heretici in hoc q̄ opponūt se ordinationi ⁊ preceptis ecclie. s. in celebrādo festa. Jpi enī dicūt q̄ festa ꝓpter lucra et oblatōes inuēta sunt a sacerdotibꝫ. Silr de iciunio ⁊ alijs ꝓceptis ecclie nō curāt obedire. Cōtra quos xp̄s dicit in euange. Luce. x. Qui vos audit me audit. q̄ vos spernit me spernit. Etiā q̄d ḡuius est alīq̄ heretici loquunt ꝺ alīq̄ sacrā scz ꝺ sacrm matrimonij: baptismi: et eucharistie. Et etiā alīq̄ heretici nihil tenent de aqua benedicta vel de locis ꝓsecratis. s. de cimiterijs nec de aiaꝝ suffragijs. Ꝟñ aplus. Jn nouissimis dieb⁹ discedent quidam a fide. attēdentes doctrinā loquentiū mendacium ꝓhibentiū nubere ⁊c. Quinto cognoscuntur heretici in hoc q̄ libēter faciunt illa opa que ostēdūt eos esse sctos ⁊ devotos apud hoīes sicut genuflexiones et longas oōes. qz vn⁹ hereticus q̄nqz orat p tres horas flexis genib⁹. ꝫ oīa illa faciūt vt videant ab hoibus. Et sciendū q̄ oēs heretici cū oibus suis fautoribus sunt ipo facto excōicati maiori excōicatōne. R Circa secundū sciendū q̄ hypocrite etiā p q̄nqz cogscunt. Prīo cogscunt per hoc q̄ opprimunt bonos et obloquūtur eis. Nam oēs hypocrite sūt detractores bonoꝝ et adulatores malorū. quia hypocrite bona opa bonoꝝ in peius interpretant. ⁊ mala opa diuitū excusant et in bonū interp̄tant. ⁊ ꝫ faciunt ꝓpter fauorē et lucrū. Tū bern̄. Alijs adulātes detrahētes mordaces vt canes dolosi vt vulpes supbi vt leones intrinsecus autē sunt lupi rapaces. Ergo vbicūqz cernis vnū in habitu spūali q̄ detrahit ꝓximis et libenter mala noua narrat de alijs scias eandē psonā esse hypocritā. Scōm signū ē facilis reprehēsio alioꝝ. Ꝺ faciūt iō vt videant hr̄e zelū ⁊ charitatē. Pctā alioꝝ aggrauāt et mag̃ reputant. sua aūt pctā parua et leuia estimant. Reprehendūt alios ⁊ seipsos emēdant. Cōtra q̄s xp̄s dicit euāge. Luce. vj. Quid aūt vides festucā i oculo fris tui trabē aūt q̄ in oculo tuo ē nō ꝓsideras. hypocrite ejce primuz trabē de oculo tuo et tūc ꝓspicies vt educas festucā de oculo fris tui. Bern̄. Hypocrite volunt esse sine auctē iudicis. sine visu testes. postremo falsi accusatores et oī veritate carētes. S Tercio hypocrite cogscunt in hoc q̄ in aduersis sunt valde ipatientes. Sup oēs enī mouent et offendunt ad cōtumelias sibi dictas. imo vnū verbū ipis in cōtrariuz dictum ipos pturbat. ⁊ hoc est signum supbie. Vnde Hiero. Qui laudem non appetit contumeliam nō

UVA. BHSC. LyR_046

sentit. Item est signū q̄ sunt vacua gr̄a dei. Unde greg. Qualis vnusquisq; apud se lateat illata contumelia p̄obat. Sed tales qui ꝓpter vnū verbū ipsis in contrariū dictū monent nō sunt veri religiosi nec deuoti: ꝫ hypocrite. q̄ nihil volūt sustinere ꝓpter deum. Unde bern̄. Hypocrite volunt esse būiles sine despectu pauperes sine dēfectu. bū vestiti sine sollicitudie delicate pasci sine labore. Quarto cognoscunt per hoc q̄ deus permittit eos q̄q; cadere in pulbica et manifesta pcā. et etiā q̄q; reuelat occultā nequiciā eor̄. sic q̄ cōfundant hic cor̄a hoibus et hoc signanter cōtingit illis qui se estimāt esse bonos ⁊ spernunt alios. Unde Jsi. li. iij. de sum. bo. Plerūq; vtile est arrogantib⁹ deseri a deo. quatenus sue infirmitatis cōscij ad humilitatē redeāt vt humiles post casum existant. Unde etiā bern̄. in tractatu d̄ septē donis Multomelius est esse pcōrem humilē q̄ iustū arrogantē ¶ Quinto cognoscunt hypocrite q̄ nimis būilia de seipsis dicunt. et eadē ab alijs de se dici audire nolūt. Sicut aliqui dicāt. ego sum malus ⁊ pessim⁹? Sed si hoc idē alius de ipis ꝓferret hoc idigne tulisti nerēt. ꝫ proteruis verbis contradicerēt. Et hoc ē signū superbie et hypocrisy. Unde Gre. in moza. Superbie viciū est vt q̄d de se fateri quisq; quasi spōte dignaī sibi ꝫ dici ab alijs dedignaī. Unde bonor⁹ ⁊ būilium est nō se laudare. nec etiā se multū vituperare. vñ Cbato. Non te collaudes. nec te culpaueris ipe Hoc faciunt stulti quos gloria vexat inanis. Exemplū legim⁹ q̄ erat quedā inclusa que apparebat valde deuota. et cōsueuit freq̄nter dicere ad suū cōfessorē q̄ sepius eā accessit et cōfessionē ei⁹ audiuit. O bone dñe orate deū pro me ego sum ita mala ⁊ pessima mulier q̄ timeo ne dñs alios hoies puniat ꝓpter delicta mea. Tūc sacerdos vir sic discret⁹ voluit experiri vtrū ibi esset fundamentū vere būilitatis. et alia vice qñ ipsa iterū sibi talia verba ꝓtulit dicēs se esse pessimā pre alijs mulierib⁹: tūc sacerdos rñdit ei dicens. Hoc ego sepius audiui antea de te dici. Tūc ipsa imediate cōmota dixit. Vos mentimi ad colluz vestrū. Et quicūq; vobis dixit vel de me talia loquitur siliter mentitur. q̄ nunq̄ fui talis sicut iam me asseruit. Tūc sacerdos būiliter rñdit dicēs. Modo ego intelligo tuā superbiā et hypocrisim. q̄ tu loqueris de teipsa q̄d ab alijs dedignaris audire. Et ꝫ est signū nō vere būilitatis sed superbie interioris.

¶ Circa scōm sciendū q̄ hypocrisis est petiū valde detestandū. Primū q̄ hypocrita est symia diaboli volens imitari filios dei. ⁊ q̄d filij dei faciūt ad sui decoratōem. ipse faciet ad sui ingulatiōem. Sicut de symia quadā refert exemplū q̄ quidaz pauper sutor prepabat calceos et scidit coriū ad calceos. ⁊ q̄cito surrexit et cultellū de mānu posuit tā cito symea ex opposito in domo cuiusdam diuitis que eam obseruabat accurrit. ⁊ etiam corium sibi p̄escidit volens facere sicut a sutore vidit. ⁊ sic destruxit pauperi suum corium. Ad̄ ipse pauper diuiti sepius conquestus ē sed ille diues modicū verba sua curauit. Unde postea vna vice ille sutor vnā nouaculam cepit ad manū et rasit sibijpsi barbam et sub collo suo et sub gutture suo. Ad̄ cernens symea etiam post recessum suum aduenit et nouaculam recepit ⁊ sic similiter sibi-ipsi voluit facere sicut vidit. ⁊ sic sibijpsi abscidit collum. Sic et hypocrite faciunt sibi ad perniciē q̄d bonum sibijpsis faciunt ad salutem. Secūdo potest valere ad detestatōem huius peccati pena quā scriptura eis cōminatur. Et vna pena est q̄ nūq̄z videbunt faciem dei nisi quertant. Unde Job. xiij. Nō veniet in conspectu eius ois hypocrita. Nec miruz cum deus non sit ante conspectū hypocrite. q̄ oīna opa sua facit vt ab hoibus videatur. Hoc est vnuz q̄d multū displicet deo ⁊ econuerso multū placz deo q̄ hō cor suum et intentōem suā sepe erigat ad eum Unde super illud p̄s. Firmabo super te oculos meos. dicit glo. in persona dñi. Non auferam a te oculos meos. quia tu sp leuas oculos tuos ad me. Tercio possunt valere ad detestatōez huius peccati maledictōnes multiplices quas dñs iesus super hypocritas protulit. Mat. xxiij. Ue vobis scribe et pharisei hypocrite. quia clauditis regnū celor̄ ante bomines. vos enī non intratis nec introeuntes sinitis introire. Item ve vobis scribe et pharisei hypocrite qui comedetis domos viduarum. oratōnes longas orantes. Item ve vobis scribe et pharisei qui mundatis q̄d deforis est ⁊c. Item ve vobis scribe ⁊ pharisei hipocrite q̄ similes estis sepulcris dealbatis ⁊c. et sic de alijs plurib⁹ maledictōnibus que in euangelijs inueniunt. Sed quereres quare dñs ita p̄secūbatur hipocritas? Rñdetur fm Guil. lugd̄. q̄ ideo quia ipsi sunt proditores simulantes se esse ex parte dei. ⁊ sunt ex parte diaboli. videntur enim esse amici et sunt inimici. et ideo multū possunt nocere eccie d̄i Unde heretici per hypocrisim hoies decipiunt. Et antixp̄s qui erit caput malor⁹ per hypocrisim homines decipiet. ¶ Circa tercū queritur q̄d mōis sit hypocrisis. et q̄n sit mortale et q̄n non. Rñdetur q̄ hypocrisis multis modis cōmittitur. Primo q̄n quis ostendit sanctitatem quā non habet nec habere curat. sed tm̄ vt sanctus appareat ⁊ sanctus reputet. Sic fm sanctū Tho. ij. ij. q. crj. est peccatū mortale. quia nullus priuatur sanctitate nisi per peccatū mortale. Unde dicit aug. sup p̄s. lxiij. Simulata eq̄tas non est equitas ꝫ duplex iniquitas. Ex quo patet q̄ hypocrisis talis est duplex peccatū. s. iniquitas quia occulte iniqui et mali sunt. ⁊ falsitas q̄ fingunt et mentiunt se esse sanctos et non sunt. Unde Piero. in ep̄la. Duplicis peccati re⁹ es nō br̄e q̄d crederis et q̄d nō habueris simulare. Unde in decre. xij. q. j. no li. d̄r q̄ licet hipocrita viuat corpaliter. mortu⁹ tū est spūaliter. Secundo si sctitatem oīdit vt falsaz doctrinā. s. heresim seminare possit. Talis peccat mortaliter et facit p̄ deū et salutē ꝓpriā et primi. Et talis simulatio sanctitatis ē cōmunis hereticis q̄ heretici multū ieiunant et genuflexiones longas faciunt vt sic hoies decipiāt q̄ suis doctrinis credāt. Tercō si oīdit sanctitatem ꝓpterea vt possit sibi eccliasticaz dignitatē acquirere ad quā tm̄ indign⁹ est. et talis etiam deū grauit offendit Unde bern̄. sup missus est ⁊c. O frēs quotiēs hoib⁹ p̄esse desidero totiēs deū meū p̄ire ptēdo. ⁊ tūc ve nō sapio q̄ dei sunt. Unde aug. in li. de doctri. xp̄iana. Cū hō illis q̄ sibi sunt naturaliter pares hoc est hoibus dñari affectat. intolerabilis q̄dem superbia est. Quarto si quis ostendit sancti

UVA. BHSC. IyR_046

tatem vt iniuste acquirat quecunqz bona tēpalia in quibus finē pstitut. Hoc fm Hermannū de schildiz est pctm mortale. Qō etiā sic pz. Quis enī talis si bi nō querit honorē et ecclasticā dignitatē vt ambici osi nec querit falsam doctrinam seminare vt heretici tī querit tpalē substantiā pgregare iō qz auarus est et auaro nihil scelestius. Vñ aug. Auar? anteqz lucret seipm pdit z anteqz aliqd capiat capit. Vñ etiā Crisf. sup Mat. Qui pecunie fuit et pñtibz cōpedibus stringit et futuris. Quinto siqs oñdit sanctitatē fictā. et in ipsa sola fictōe delectat. cū alias nullū malū pretēdat peccat venialiter fm Hermannū de schildiz. De quo dicit Aristo. ij. ethi. q talis magis videt vanus q malus. Sexto si qs simulat sanctitatē quā libēter haberet credo q nō peccet mortalit

Septimo si quis simulat sanctitatē occultando suum peccatū ne alij ex hoc scandalisentur. Et hoc fm Tho. ij. ij. pōt fieri laudabiliter vt aliqs occultet peccatū suū ne alij scandalisent: qz ve hoi p quē fit scandalū. Octaua cū qs ad honorē dei z prozmi edificatōez silat sanctitatē. vt qñ aliqs bonus religiosus maiorē moz ppositōem oñdit coā extraneis vt ipsi magis edificent. iste nō peccat ꝛ mereť. Mat. v. Sic luceat lux vra coā hoibz vt videāt opa vra bona z glorificent patrē vestrū qui in celis est.

De eadem dominica. Sermo cj.

De penis inferni.

Omis arbor que non

facit fructū excidet et ī ignē mittet. Mat. vij. Sciendū q si tāta pena est sterilis arboris que fructum non producit quātaz putatis arboris fecūde cū malis fructibz. Mā de sterili dz Lu. xiij. Succide infructuosam arborē vt qd etiā terram occupat. Ergo qsqz diligenter dz attēdere ne sit sterilis et infructuosa arbor. Quia talis infructuosi postqz fuerint p mortē exisi in ignē eternū mittent. prout in vbis pmissis innuit. vbi xps dicē. Omis arbor q nō facit fructū zc. Vñ in pñti fmone tria sunt dicēda. Prio qliter excidunt pctōres. Scdo quō in ignē mittunt. Tercio qs ibi erit eoz ubi et potus.

Circa primū sciendū q quiqz sunt excisiones peccatoz. Prima excisio est moꝛs corpalis p quā excidit hō a pñti vita. z p quam aia sepat a corpe. Quia fm Arist. i li. de pomo z morte. Moꝛs nihil aliud ē q recessus aie a corpe z p quā mortē hō perdit tpus gre. quo nihil est preciosius in hac vita. Vñ Bern. Nihil pciosius tpe. et heu nihil eo vilius inuenitur Transeunt dies salutis z nemo recogitat nemo sibi pire diē z nunqz redditurū causat. Sed sicut nec capillus de capite. si nec momentū pibit de tempe.

Scda excisio est spoliatio psanguineoz: honoruz: delectatōnuz diuitiarū zc. ps. Cū interierit hō nō sumet oia secū: neqz descēdet cū eo gloria ei?. Ite Luce xix. Oīm habēti supple spūale bonū dabit supple eť nū. et abūdabit. et q nō hz supple spūale bonū. z qd videť hre auferet ab eo. s. tpalia et transitoria. Et illa excisio erit ḡuis istis pctōribz q ista tēpalia hic nimis diligunt. Vñ Arist. Separi ab amicis et psuetis miserabile est. Et hoc pz qz separi ab vxore ꝛpria: a pueris: a cōsanguineis et domibz ab agris z pecunijs a vestibus ab honoribus et a diuitijs illis amatoribz mundi multum graue est. Tercia excisio est amatioz. qua excidunt a cōsortio bonoꝝ tā in celo q in terra viuentiū. Licet em in mūdo isto simul vnant qz boni et mali tm in futuro sepabunť. vñ Mat. xiij. Exibunt angeli et sepabunt malos de medio iustoꝝ O qz amarū erit separi a btā virgie Maria: ab apostolis: a martyribz: a cōfessoribz. a vginibz. et oibz electis et angelis. et ab oibus tuis charis amicis q hic voluntatē dei fecerunt z āmodo cū xpo in ppetuū regnabūt. Quarta excisio est q excidunt a statu misericordie et pnie. sic q amplius nunqz pñt penitere nec miam dei inuenire. B Sciendū q si beata vgo cū oibus sanctis vsqz ad nouissimū diē p vna dānata aia supplicaret. ipse xps eā nullatenus eraudiret. Et hoc ꝛpter duas causas. Prima qz damnati sunt extra statū et terminū gre et misēdie. ita q nulla grā pōt ptingere ad eos. dño dicēte p ꝛphetā Malachie. j. Iste vocabūť termini ipietatis et populus cui irat? est dñs vsqz ineternuz. Mine dz matb. xxij. Ligatis mānibz z pedibus ei? mittite eū in tenebras exteriores. i. extra statū mie z pnie. Lu. xvj. Inť nos et vos. i. inť electos et dānatos chaos magnū firmatū est. vt hi q volunt hinc transire advos nō pñt: neqz inde huc transmeare. Secūda cā est. qz ds qui est eterna veritas fortissimū iuramentuz pstitit q tales nunqz miam psequent qz licet sit oipotens. tm nullo mō pōt venire ptra suū iuramentū. Hoc aūt iuramentū tā in veteri q in nouo testamēto est firmatū. Mā in veteri testamēto dicit Hiere. xv. Viuit dñs si steterint moyses z samuel coā me nō est aia mea ad ppliū istū. eieci eos a facie mea. Ergo dicē deus oibz iam electis in celo et in terra viuentibus. Hiere. xj. Noli orare pro populo isto qz non exaudiā te. Itez in nouo testamento dicit xps Mat. v. Amē dico vobis non recedent inde donec reddent nouissimū q drantem. Ideo etiam dicit eis in iudicio illud Matthe. xxv. Ite maledicti in ignem eternuz qui pparatus est diabolo et angelis eius. Et quibus patet q pro anima damnata non est orandum. quia nulluz suffragium eis prodest. Augusti. Si scirem patrem meum in inferno non plus orarem pro eo q pro diabolo. Oz autē anima damnata sit extra statum misericordie et q nunqz liberabitur ostendit Greg. in moꝛa. vbi dicit. Quisquis ad inferni mala tolerāda descenderit. nequaqz vlterius ad lucem redibit: nec vltra misericordia parcentis liberat quos semel i locis penalibus iusticia iudicantis damnat. L

Quinta excisio est privatio diuine visionis et ista excisio est amarissima. Vñ Crisō. super matb. Due sunt pene eternales: scilicet excidi et in ignem mitti. multi gehennā horrent. ego aūt casum glorie multo maiorem fore dico. Etenim decem milia melius eēt fulmina sustinere qz christi faciem mansuetissimam auersam in iudicio non videre z ab ipa separi. Oz amarissimū quidā sit excludi a deo et sanctis z oibz electis et angelis dei oñdit etiā Crisf. in quodā fmone dicēs. Excludi a bonis eternis. z alienum effici ab his q preparata sunt sanctis tm crutiatū et tm dolorez infert. vt si nulla pena extrinsecus torqueret hec sola sufficeret. Vnde Hugo libro. j. de anima dicit.

UVA. BHSC. IyR_046

Quisputas tunc memor erit.que tristicia .qñ separabunt impij a cõsortio sctõr et a visione dei:et traditi in ptatem demonũ ibunt cũ ipis in ignẽ eternũ. ibi qz semp erũt sine fine in luctu et gemitu.vbi erit dolor intolerabilis.mors corpis z aie sine fine z sine spe venie et miscõie.vbi nec qui torquet aliqñ fatigatur nec qui torquet aliqñ morit.ꝫ sic morientẽ vt semper viuãt.et sic viuũt vt sp moriunt. ℣ Qtum ad secundũ tunc post exessionẽ ipsi pctores in ignẽ mittent. Circa quẽ ignẽ sciendũ est q est quituplex differentia inter ignẽ inferni et pñtis seculi. Pria differentia est q ille ignis pñs hz se quo ad calorẽ respectu ignis inferni tanqz ignis depictus ad ignẽ verũ qz sic ignis depict? in pariete hz magnã differẽtiaz respectu ignis nri qtum ad calorẽ:sic ignis noster habet se ad ignẽ inferni. Secũda differẽtia.q ignis pñs solũ exurit corpus abextra ꝫ ab intra aiam vre re non põt. z etiã antecz penetrat viscera interiora ipsius corpis tũc hõ antea morit. Sz ignis inferni vrit corpus abextra et intra. z vrit tam aiam qz corpus sic q ipsum corpus erit tanqz ferrũ candẽs abintra et abextra.ps. Pones eos vt clibanũ ignis. Tercia differentia est qz pñs ignis vbi ardet ibi etiã lucz ꝫ ignis inferni ardet z tñ nõ lucet. quia ibi sunt tenebre exteriores.sic q ignis gehenne nõ lucebit dãnatis ad aliquã ꝓsolatõem.ꝫ lucebit ipsis ad augmentũ pene. Vñ Jsi.li.iij.de sum.bo. Ignis gehẽne lucebit miseris ad desolatõem z augmentũ pene vt videant vnde doleant.et non lucebit ad ꝓsolatõem vt videãt vñ gaudeant. Vñ bern. Damnati nõ vidẽt vnde gaudeant ꝫ vident vñ doleant.s. bonũ quod amiserũt.et iusti videbũt et letabunt ꝓsiderãtes qd euaserunt. Quarta differentia est.qz ignis pñs cũ sumit materiã quã intẽdit.ꝫ ignis inferni nunqz cõsumere põt. Vñ Job.xx. Luent oia que fecerũt nec tñ cõsument. Quinta differentia est.qz ignis pñs est extinguibilis.ignis vero inferni inextinguibilis. Esa.vlt. Ignis eor nõ extinguet. Ad istũ ignẽ ppetuũ arbor q̃ non facit fructũ postqz excisa fuerit mittetur. ℰ Qtum ad tercium sciendũ q in cena infernali habent tria fercula. et amarissimus potus et tristissima musicalia. Primũ ferculũ cene infernalis est fames. Vñ ps. Famẽ patient vt canes. Quia pre magnitudine famis ipsi libenter comederent ranas bufones serpentes si possent habere; ꝫ hec minime habere possunt. Et hoc isti non aduertunt qui multiplicia fercula et preciosa pocula hr̃e volũt. et sic in delitijs carnis viuũt.quos xps maledixit vt habet Luc.vj. Ve vobis qui nunc saturati estis qz esurietis. Vñ apls. Si sm carnẽ vixeritis morieminí. vñ etiam Hiero.in epist. Difficile imo impossibile est vt quis pñtibꝰ et futuris bonis fruat qui hic ventrez et illic mentem impleat.et de delitijs transeat ad delitias. Sed nõ sic impij non sic.qz hic replent saturitate ibi crucient fame. Vñ sap. Per que hõ peccat per hec et punit. Ergo primũ ferculũ damnatorũ ẽ fames. Secundũ ferculũ damnator sunt carnes ꝓprij corpis. Vnde Esa.ix. Vnusquisqz carnez ꝓprij brachij sui vorabit. O qz amarũ ferculũ vbi vnusqsqz pre magnitudine famis ꝓpriã suam carnẽ comedet. Tercium ferculuz damnatorũ sunt carnes decocte et etiam asse. Vnde Job.xxiij. Transibant ab aquis niuiũ ad calorem nimiũ. Qñ enim erũt i aqs niuium tunc pre nimio dolore mãducabũt linguas suas cõgelatas. z sic qdammõ comedẽt carnes decoctas. Qñ vero erunt in igne tunc pre nimio dolore manducabunt linguas suas adustas. Apocali.xvj. Manducauerunt linguas suas pre doloꝛ. Et sic qdammõ comedẽt carnes assas. Quãtumcũqz enim z quotienscũqz lingua comedat subito reintegratur vt iterũ comedatur. Sed de potu dãnatorũ dicit ps. Ignis sulphur spus procellarũ ps calicis eor. Sicut enim vinũ intrat corp? et letificat cor hois. sic iste pot? amaritudinis totũ hoiem penetrat et contristat.

℣ Et sicut in magnis nuptijs ꝓsueuerũt sonare diuersa instrumẽta musicor. sic in istis conuiuijs siue nuptijs infernalibꝰ resonãt tria genera musicorum. Primũ est stridor dentiũ. Mat.xiij. Ibi erit fletus z stridor dentium. Secundũ est vlulatus demonum Esa.xvi. Vlulabit moab: z moab vniuers? vlulabit Moab igit vlulabit qz demões maiores vlulabũt z ceteri eis rndebũt z ad eos simlit vlulabũt. Et hec ẽ specialis pena damnatorũ audire vlulatũ et clamorẽ demonũ. Quia sicut sanctis et electis in celo est dulce audire cantũ et laudẽ angelor. sic triste ẽ damnatis audire vlulatũ z clamorẽ demonũ. Tercũ gen? musicoruz ẽ planctus cõiter oĩm damnatorũ. Zach. xij. Planget terra.s.infernalis.familie et familie seor sum. Mam seorsum clamat et plangit familia superbor et seorsum familia luxuriosor: et seorsum familia auarorũ. z sic de alijs. Et sic triste ẽ in pñti audire clamorẽ hois tribulati. quid tũc erit vbi oẽs dãnati clamabũt ve ve ve. We qz vnqz nati sum?. ve qvnqz fm carnẽ vixerim?. ve qvnqz illicite gauisi sum? Exemplũ de hoc qre ante ser.v. J. Sic iã habemus de cibo et potu et musicalibꝰ instrumentis dãnatorũ ℬ Mõ fm cursuz mũdi tũc ad delitias corpis pertinet intrare balneũ. ideo hic aliquid de balneo iferni est dicendum. Primo enim damnati balneantur in igne infernali.sicut homines hic cũsueuerunt ꝓpter delitias corpis balneari in aquis. Et iste ignis vt antea tactũ est supra modũ calidus est. ad quem hz se ignis noster quo ad calorẽ sicut ignis depictus in pariete respectu nri ignis. Et in illo mẽbro pctor grauius torquebit in quo plus peccauit. Vñ Bernard. In quo autem membro pctor magis offendit in eodem magis torquebitur. Secũdo in balneo infernali sunt perizomata.i. mallei igniti cum quibꝰ damnati a demonibus percutiuntur et torquentur Tertio in balneo infernali sunt fricatores. z sũt demones illi qui cum vncis ferreis damnatos dilacerant z puniũt. Quarto in balneo sũt rasores. Et rasura balnei infernalis est priuatio tot? boni quia damnati radũt z priuãtur omni bono quod est i celo et i mũdo.qz aia damnata nunqz consolabit interniũ a deo et sanctis. z corpus nũqz habebit cõsolationẽ aliquã ab oibus delicijs mũdi. Et postqz dãnati balneati sũt tũc lectũ ad quiescendũ eos intrare oportz.qui lectus est infernalis pute?. q est tante ꝓfunditatis q damnat? habebit ignẽ supra se z subtus infra se.q nõ est tanta distãtia de celo ad terrã quanta iste ignis profundior sit. ℣ Istud balneuz et

UVA. BHSC. IyR_046

illum lectū infernalez isti aduertere deberēt qui singulis septimanis bis vel ter in delitijs carnalibꝫ balneant ⁊ in plumis ⁊ in lectisternijs mollibꝫ ꝺ mane diu dormiūt et se reuoluūt. Ñ tale exemplū ponit Humbertus in tractatu de septupli timore. Legit de quoꝺā magistro delicatissimo q̄ bonomie ꝓmozās intantū refugebat statū pnie q̄ nolebat ad sermones ire vel aliq̄ verbū audire loq̄ de deo ne moueretur ad ingressum religionis. Factū est aūt q̄ quiꝺā frat ꝓdicatoꝝ suus ꝓpatriota semel visitaret eū in domo sua Et cū ingressus esset cameraꝫ eius ipe timens q̄ vellet ei ꝓdicare ait. Frater ad q̄d venistis. Si vultis mihi loq̄ de deo nihil curo. si vero de negotijs alijs bene veniatis. At ille. Magister habeo vob loq̄ de quibusdā alijs negotijs et exq̄ nō vultis audire de deo non ꝓpono vob loq̄ de deo nisi cū licentia vra. Tunc ille recepit eū ad loquendū de illis negotijs. Cū aūt verba ⁊ rumores essent finiti frater volēs recedere dixit illi. Magister date mihi licentiā vnum verbū loq̄ de deo. Ille licet cū difficultate: ꝓcessit. Et frater. Magister obsecro vt hac nocte q̄n intraueritis lectū vestrū recoꝛdamini de lecto quē habituri sē in inferno illi q̄ hic nō agunt veraꝫ penitentiā. Et ille quis lectus erit. Et frater. Esa. dicit. Subter te sternet tinea et operimentū tuū erunt vermes. ꝑ? ista verba recessit frater Et ille magister nocte illa recoꝛdatus vbi illius cū esset in lecto nō potuit dormire cogitans de illo lecto infernali. Et intrā ꝓualuit illa cogitatio in eo q̄ post modicū tps ordinē ē igressus.

De eadem dñica Sermo. cij.

Q̄z voluntas dei ꝑsistit in septem.

ui facit voluntatez pa

q tris mei qui in celis ē ipe intrabit ī regnū celoꝝ Mat. vij. Sciendū q̄ in pñti ꝑmone tria sunt dicenda. Primo quare merito debemus facere voluntatē dei. Secꝺo in q̄bus volūtas dei cōsistit. Tercio exemplum. ℣ Circa ꝑmū sciendū q̄ voluntatē dei facere debemus quia ipe fecit volūtatē nostrā. Secꝺo q̄z facit. Tercio q̄z faciet in futuro. Fecit enī voluntatē nostrā. ſ. sustinendo ꝓ nob mortem amarissimam. Isa. liij. Nos desiderauim? eum despectū ⁊ nouissimū virorū. virū doloꝝ ⁊ scientem infirmitatē. Igit qualē desideramus eum talis ē factus. Est enī factus despectus ꝓpter paupertatē. quia diuites despiciunt paupes. ſ xps factus ē ꝓ nobis paupꝝim? . Bern. Paup natus. paup vixit pauper obijt. Ñ apls. Propter nos egenus fact? ē cū esset dines vt nos il. inop. diuites essem?. Et etiā factus ē nouissimus ꝓpter humilitatē suā q̄z hūliauit se itrā q̄ nō potuit se vltra hūliare vt nos doceret hūilitatem. et vt nos in futuro exaltaret. Ñ Aug. de ver. dñi ser. xj. Discite a me ait dñs. nō mōm creare. non visibilia et inuisibilia cuncta ordinare. nō in isto mūdo miracula facere. vel mortuos suscitare. ſ q̄z mitis sum ⁊ humilis corde Idē. Erubesce hō esse superbus vbi hūilis factus ē deus. Insup factus ē vir doloꝝ sciens infirmitatē ⁊ hoc ꝓpter passionis amaritudinem. Treñ. j. O vos omnes q̄ transitis ꝑ viā attendite ⁊ videte ⁊c. Mā xps factus ē plenus doloꝝibus q̄z a planta pedis vsq̄ ad verticē nō fuit in eo sanitas. Ñ Isa. liij. Ipe enī vulneratus ē ꝓpter iniq̄tates nostras attrit? ē ꝓpter scelera nr̄a. Secꝺo facit voluntatē nostrā in pñti. ſ. pces nr̄as exaudiendo. Lu. xj. Ego dico vob petite et dabit vob ⁊c. Tercio faciet voluntatē nr̄am eternā beatitudinē nobis cōferendo ps̄. Voluntatē timentiū se faciet ⁊ deprecationē eoꝝ exaudiet ⁊ saluos faciet eos. ℟ Circa secundū sciēdū q̄ voluntas dei ꝑsistit in septez q̄ dñs a nobis req̄rit. Primo voluntas dei ē puersio a peccatis. ſ. vt p̄ veraꝫ ꝑtritionē. ꝓfessionē et pniam a peccatis nostris puertamur. Ezech. xviij. Nolo mortē peccatoris. Ibidē. Nunquid volūtatis mee ē moꝛs impij ⁊ non magis vt puertat ⁊ viuat. In signū huius deus ꝓlongat nobis dies nr̄os vt a peccatis cōuertamur. Isa. xxx. Propterea expectat nos deus vt misereat nr̄i. Ergo voluntas dei ē vt superb? auertat se a superbia sua ad humilitatē. q̄z superbia odibilis est deo ⁊ hoibus. Nec mirū q̄z ꝑm Isi. de snm. bo. Superbia ē origo oīm criminū. Et veraciter si reperies te superbū tūc scias te indubitanter esse filiū diaboli. Ñ Aug. in epla Quē superbū videris filiū diaboli eē nō dubites. Ergo si filius dei volueris fieri tūc auertaris a superbia. Et hec ē voluntas dei. Si luxuriosus tunc voluntas dei ē vt efficiaris castus. Ñ Inn. ꝺ vili. ꝓditōnis hu. Luxuria nō solū maculat aiam. ſ et corp? fedat. Piero. Qui luxuriat viuus mortuus est. Itē si sis gulosus deus vult vt efficiaris abstinēs et sic de alijs. Secꝺo voluntas dei ē vt post puersionē mundemur a pctis Ñ Mat. viij. dixit xps ad leprosum. Volo mundare. Sic tā dicit ad quēlibet peccatoꝛē q̄ leprosus ē in anima. Volo mundare.

℣ Mundat aūt aliqua res tripliciter. Primo frequenti ablutione aquaꝝ. Sic aīa mundat frequēti effusione lachrimaꝝ. Ñ ps̄. Lauabo p̄ singulas noctes lectū meū. Idē. Fuerūt mihi lachrime mee panes die ac nocte ⁊c. Secꝺo mundat tersione vel confricatione asperi panni. sic cantrū vel ciphus mūdatur frequenti fricatōe panni. Sic asperitas vite valz ad spūalem mūdationē anime. Mat. iij. Ipse autez Johannes habebat vestimenta de pilis camelorum Tercio limatione. Sic hō tribulatōe mundat. Ñ Bern. Sicꝺ lima ferro. q̄ꝺ fornax auro ℔ viro tribulatio iusto. ℣ Tercio voluntas dei ē vt in bono ꝓficiamus ⁊ ꝓfecti efficiamur. Ñ apls. Hec ē volūtas dei sanctificatio vra. Bern. Semp ambula. sp ꝓfice noli in via deficere. noli retroire. Jō ꝑmittit nos deus hic diu viuere vt ꝓficiamus in bono. Et ctiā hō ꝓpterea ꝺz desiderare vitā longā vt possit pctā sua emēdare ⁊ in bono ꝓficere. Sz heu plures sūt q̄ q̄nto diuti? viuūt tāto peiores efficiūt. Alii qui enī sunt q̄ aū decē annos melliores fuerūt ⁊ ad mortē melius dispositi q̄z hodierna die. Et hoc est reprehensibile. Piero. Et esca in te cū annis gratia. ⁊ cū etate iusticia. Quarto voluntas dei est vt equitatem quantū ad ꝓmū habeamus. ſ. q̄ istā regulā in omnibꝫ actibꝫ ſuemus in qua lex naturalis ꝑtinet quā xps p se docuit in euāgelio Mat. vij. dicēs Que vultis vt faciant vobis homines. hec et facite illis. Et illud. Thob. iiij. Quod ab alio tibi oderis fieri vide ne feceris alteri. Hanc regulam generalez ſuare debemus. Et specialiter ſuare debent mercaꝛ

t

UVA. BHSC. IyR_046

tores.laboratores.agricole:mechanici ꝛc̄.ꝛ qulibet hō ſm ſtatū ſuū i oib⁹ verbis ꝛ factis. Quito vo-lūtas dei ꝛ honeſtas exterior ipius hois i oib⁹ ꝟbis factus ꝛ morib⁹ ne ꝓmū ſcādaliſet.j.Pe.ij.ſic ē vo-luntas dei vt benefacientes obmutescere faciatis im-prudentiū hoīm ignorātiā.ſ.illoꝝ q̄ poſſent ſcandali-ſari. M Quilibet eñ ſtudere debet ſeruare bo-neſtatem in oib⁹ verbis ꝛ factis ꝛ hoc ꝓpt̄ tria.Pri-mo q; honeſtas hois placet deo ꝛ angelis.Bernh. Grata res ē deo honeſtas q̄ ē amica angeloꝝ.Scdo q; edificat ꝓmū.Mat.v.Sic luceat lux vra coraꝝ hoibus ꝛc̄.Aug.Duo ſunt ibi neceſſaria.ſ.cōſcia et fama.cōſcia ꝓpter te.fama ꝓpter ꝓmū.Aug.de ſanc.vi.Non ſufficit nobis vita ſancta. niſi ſit ꝛ fa-ma bona.Tercio q; gratiā cōſeruat in hoie.ſ. bone-ſtas moꝝ ꝛ verboꝝ. Sexto voluntas dei ē inflā-matio cordis nr̄i in amorē ipius.Lu.xij. Ignē veni mittere in terrā ꝛ quid volo niſi vt ardeat.Ad hanc aūt inflāmationē valet meditatio būficioꝝ di.pſ.In meditatione mea ardeſcet ignis. O Beneficia aūt dei ꝛ charitatē ipius cognoſcere debem⁹?.In di-gnitate creatōis.In aſſumptione carnis.In toleran-tia paſſionis.In dignitate creatōis oñdit q; pl⁹ ho-minē dilexit quā aliquā aliā creaturā mundi.Et ß i duobus.Primo q; ad imaginē et ſimilitudinē ipius fecit hoiem.Gen̄.j.Faciamus hoiem ad imaginē et ſimilitudinē noſtrā.Scdo q; eū dñm oim creaturaꝝ fecit ꝛ ꝓſtituit.vñ Gen̄.j.Dominami piſcib⁹ maris et volatilib⁹ celi ꝛ vniuerſis animātib⁹ ſup terrā.Ec-ce dedi vobis oēm herbaꝝ ꝛ vniuerſa lingna ꝛc̄.Et replete terram ꝛ ſubijcite eā.pſ.Oia ſubiecisti ſub pe-dib⁹ eius ꝛc̄.In aſſumptōe carnis oñdit q; plus di-lexit hominē q̄ angelū.Et hoc tripliciter.Primo in honore.q; eius naturā aſſumpſit et nō naturā ange-li.Vñ Heb.ij.Nuſq̄ angelos appēndit ß ſemen abrae.Scdo in amore.q; hoiem ꝓpio ſanguīe repa-uit q; nō fecit angelis lapſis.ſ.Lo.vj.Empti eſtis ꝑcio magno.et.j.Pe.j.Scientes q; non corruptibili-bus auro vel argento.ß ꝑcioſo ſanguine xp̄i redēpti eſtis.Tercio in viſione.quia ex cōtemplatione hūa-nitatis maiori gaudio q̄ angelus homo pfruet̄ i pa-tria.quia ibi videbit ſuā naturā diuine nature vni-tam qō non videbit angel⁹?.Vnde Job.xix.In car-ne mea videbo deū ſaluatorē meū.In tolerantia pa-ſſionis oñdit q; plus dilexit hoiem q̄ ſeipm ꝓ mō lo-quendi q̄ ꝓ hoie expoſuit corpus et vitā.Vñ Jo.xv.Maiorē charitatē nemo habet vt aīam ſuā quis ponat ꝓ amicis ſuis.Sic ergo habes quō de⁹ hoiez ſup oia dilexit.ſ.ſup oēs creaturas corpales.ſup an-gelos ꝛ ſup ſeipm.Et q̄ hō meditat talia beneficia dei tunc incendit igne diuini amoris. ℣ Septi-mo vult deus omnes homines ſaluos fieri.Et hoc oñditur in ſeptem. Primo in noīe quod eſt ieſus quod iterp̄tat ſaluator.Vnde angel⁹? dixit ad Ma-riam.Et vocabis nomē eius ieſus.Ipſe eñ ſaluū fa-ciet populū ſuū a pctis eoꝝ.De hoc noīe ieſus quere ſupra ſer.xix.C. Scdo oñdit ex ope quod ipe ſeē. acceptauit eñ peccatores ꝛ manducauit cū illis. vñ phariſei ſcandaliſati ſunt dicentes. Hic peccatores recipit et manducat cū eis.vorator ꝛ potator vini et amicus publicanoꝝ.Item phariſei dixerūt diſcipul' xp̄i.Quare cū publicanis ꝛ peccatorib⁹ manducat magiſter veſter.Xp̄s rñdit.Non eſt opus valenti-bus medicus ß male habentib⁹. Non veni vocare iuſtos ß peccatores.ſ.ad penitentiā. Tercio oñdit hoc illa die.ſ.q; vult oēs hoies ſaluos fieri q̄ celos aſcendit.quia tunc dixit diſcipulis vt patet Mar.vl ti.Euntes in mūm vniuerſum p̄dicate euāgeliū om-ni creature.Qui crediderit ꝛ baptiſatus fuerit ſalu⁹ erit.qui vero nō crediderit condemnabit.In hoc q; miſit diſcipulos i vniuerſum mundū oñdit q; om-nes hoies in oibus partibus mūi vult ſaluari. Vñ ps.In omnē terrā exiuit ſonus eoꝝ. Quarto oſtē-dit in hoc q; tribuit oib⁹ hoibus multiplicia benefi-cia.nō ſolū bonis ß etiā malis.Mat.v.Solē ſuū ori facit ſup bonos ꝛ malos et pluit ſup iuſtos et iniu-ſtos. Quinto oſtendit in hoc q; inſtituit remedia cōmunia.ſ.ſacramenta in quib⁹ cōferē gratia et eadē ſacramēta quilibet poteſt recipe.q; ſi quis pdidit in-nocētiā baptiſmalem peccando mortaliter. tunc pōt reſurgere p ſacramentū penitentie. Sexto oñdit hoc in orōne quā ad patrē fecit pendens in cruce q̄ p ſuis inimicis orauit.vt habet Lu.xxiij. Pater di-mitte illis quia neſciunt quid faciunt. Ibi oſtēdit q; vult omnes homines ſaluos fieri exquo inimicos ꝛ crucifixores voluit ſaluari.Et poſtmodū plures de iudeis fuerunt cōuerſi et ſaluati ꝓpt̄ orōnē xp̄i quaꝝ fecit ꝓ eis ad patrē pendens in cruce.vt habet Act. ij.q; beatus Petr⁹? apl's in vno ſmone tria milia iu-deoꝝ puertit. Septimo oñdit in hoc q; pmū cō-mune omnib⁹ dabit.ſ.penitentibus q̄ male vixerūt. et poſtmodū conuerſi ſunt quos pmiabit cū illis q̄ ſibi ſeruierunt a puericia in innocentia et puritate. Mat.xx.Acceperūt aūt et ipi ſingl̄s denarios.gl. .i.eternitatem.Licet differant in gaudijs.ſ.in pmijs ſpecialibus et p̄rogatiuis in celo.q; ſm dictū xp̄i vt habet Jo.xiiij.In domo patris mei māſiones mul-te ſunt.Etiā apl's dicit.Reddet vnicuiq; iuxta ope-ra ſua. Q Q; dñs cupiat omnes ſaluari et parat⁹ ſit nobis peccata indulgere q̄cunq; cōterimur.hoc patet p tale exemplū.Contingit in quodā loco q; q̄-dam virgo in lapſum carnis cecidit.Et poſtmodu; cōtrita valde ꝓſtrauit ſe hūiliter coram altari btē vgis Marie vbi imago eius cū puero in ſinu eius reſide-bat.Que defleuit cōmiſſu; ſuū inuocās deuote glo-roſam vginem Mariam et puerū eius ieſum.Tunc imago pueri deſcendit de altari ad mulierē et dixit ei Dimiſſa ſunt tibi peccata tua.Illa reſpondit.Quo-mō credam h̄.Et ait puer.Ego ſum tuus plaſmato-r et cupio te ſaluari et ſemel ꝓ te paſſus ſum et an-te q̄ te amitterem ſi humana natura exigeret iteꝝ ꝓ te crucifigerer.Quomodo ergo tibi et vnicuiq; pec-catori deuote me inuocanti ſua peccata non indulge-rem quia ꝓpterea in hunc mundum veni vt pecca-tores vocarem ad penitentiam et ſaluū facerē hūa-num gen⁹? quod p peccatum perierat.

Dñica.ix.poſt feſtū trinitatis.

Ser.cliij. De elemoſina dāda.

Acite vobis amicos

de mammona iniquitatis vt cum defece-ritis recipiant vos in eterna tabernacula

UVA. BHSC. IyR_046

CIII

Lu.xvj. Secm dictū cuiusdaz philosophi quilibet deberet habere vnum amicū z vnum inimicum vt amicus veritatem sibi diceret. et inimicus eius vias obſuaret. Etiā vt amicus eum corrigeret et inimic⁹ cū ꝓsecutionibus exercitaret. Sic etiā quilibet hō habet angelum vnū bonum qui ad bonū ipm ꝓuocet et malum qui eum tentationibus exerceat. Sed qa nomen inimici est odiosum et nullus vult habere inimicos videam⁹ saltē qualiter possim⁹ habē amicos. Istud docet nos dns dicens. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. Vnde in ꝑsenti sermone tria sunt dicenda. Primo qne incitant ad dandum elemosinam. Secundo qualiter sit dāda. Tercio fructus quos ꝓfert elemosina. ℟ Circa ꝓmū sciendū q elemosina libenter est dāda. Et ad ꝫ debent nos inducere tria. Primo debes considerare quis sit qui a te petit elemosinā. Et ē dns iesus xp̄s i specie pauperis. Mat.xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Item alibi. Qua mensura mensi fueritis eadē remetiet z vobis. Ergo claudenti bus ianuas a paupibus ipe xp̄s claudet celuz.

Scdo ꝑsiderare debes quid petat quia suū z nō tuum. Apls. Quid habes qd̄ non accepisti ꝓpri⁹ eī habuisti eū largitorē et post facis eū tuum debitorez. Si eī dns terrenus ꝓmisisset tibi bona sua et cū postularet partē de illis tu denegares sibi nonne merito indignaret. Sic similiter et deus. Vñ Aug. de v. dñi ser. xlij. De meo vtiqz quero ait dns da mihi et reddā tibi. Habuisti me largitorē fac me debitorem pauca mihi das pluraqz tibi reddam. terrena mihi das celestia vtiqz reddam. tpalia das eterna restituam. memetipm etiā tibi restituā. Tercio debes cōsiderare ꝓpter quid petat. quia ꝓpter vtilitatem tuā et non suam. ps. Bonoꝝ meoꝝ non eges. S

Qtum ad scdm sciendū q elemosina septē modis est danda. Primo abūdanter. Thob. iij. Quō potueris ita esto misericors. Et tales dare debent cū magno effectu et voluntate. s. q libenter plus darēt si haberent quia deus intuet coꝝ et voluntatem eoꝝ Vnde Isi. de sum bo. Quali eī intentione ab vnoquoqz largit taliter et apud deū recipit. Quia deus non remunerat ſm q̄ntitatem elemosine ꝫ ſm affectum hominis. Vnde hiero. Que offerunt non suo pondere ꝫ offerentis voluntate pensent. Ergo nullus de pauptate debet se excusare. quia si paup es et intantū dare⁹ tibi ꝓ vno quo denario de his q̄ vēdunt hic in mūdo sicut diuiti ꝓ floreno libent emeres nec ab emēdo pauptas te retraheret. Sic ē ō xp̄o et elemosina. Vnde Lu. xxj. dixit xp̄s de vidua que duo era obtulit q pl⁹oibus alijs dedisset qz totū qd̄ habuit dedit ꝫ diuites dederunt de supfluo. Et si ñ habueris dare denariū da tamen fruſtum panis. et si hoc non habes hauſtū aque frigide. Vñ Mat. x. Qui dederit calicē aque frigide non pdet mercedem suam. Immo si libenter plus faceres et nō potes do minus dabit tibi vitā eternā ꝓ hauſtu aque frigide Et si hoc iterū non potes da tamē bonā voluntatē. Vnde Aug. sup ps. Coronat dns intus voluntatez vbi non inuenit facultatē. Scdo danda ē elemosina ordinate. s. vt hō prius misereat suiꝑius. Ecci xxx. Miserere anime tue placens deo. Vnde Aug. Qui vult elemosinā ordinate dare debet a seipo incipere. Ecci. xiiij. Qui sibi nec ꝫ cui bonus erit. Sicut eī non esset misericors qui matris indigētis nō misereret ꝫ alioꝝ misereret. ita nō ē misericors q̄ anie sue infirmanti vsqz ad mortē nō misereť cū plus eaz diligere debet q̄ matrē. Sapiens. Semp tu tibi ꝓximus esto. Vñ etiam Catho. Cū felix fueris semp tibi ꝓximus esto. Item ad ordinē recte rationis pti net vt potius misereat anime q̄ corpis. Sz oppositū contingit multotiens nam sepius infirmat corp⁹ tunc medicus querit ꝫ cum anima infirmatur nihil curat de illa. Qualiter ꝙaūt q̄s debeat misereri aie sue hoc q̄re supra ſmone. lxxiij. B. Tercio danda ē elemosina cum hilaritate et ſmonis dulcedine. ij. Coꝝ. ix. Hilarē datorē diligit deus qz ꝓ hilaritatem saginat elemosina. z eodē vultu deus restituet tibi si cut dediſti alijs. T Quarto danda ē elemosina cū festinatione. Prouer. iij. Ne dicas amico tuo vade et reuertere z cras dabo tibi cuz statim possis dare. Prouer. xxij. Qui ꝓnus est ad misericordiā bene dicet. Contra hoc faciunt q̄ paupes ad ianuas suas diu stare z clamare ꝓmittunt. Et etiā dāda ē elemosina in vita hominis. Vnde Ecci. xiiij. Ante mortē bene fac amico tuo. i. xp̄o in mēbris eius. i. in paupe ribus. Apls. Dū tp̄s habemus operemur bonuz ad omnes zc. Quia elemosina in vita ē lucerna lucens ante hominē ꝓcedens q̄ custodit hominē ne ip̄e cadat in foueā. Et elemosina q̄ p⁹ mortē dat ē sicut lucerna q̄ post hominē portat q̄ nō custodit hominē quin in foueā cadere possit. Et si ceciderit in eā inde eū nō extrahit quia in inferno nulla ē redēptio. Ergo vnus denarius quē q̄s sibi subtrahit in hac vita et dat ꝓpter deū plus valet sibi q̄ centū post mortez vel forte in morte. Amb. Bona hominis non sunt que secum ferre non potest. Et insup bona que hic ꝑmittis ibi inuenies. Vñ apls. Que eī seminauerit homo hec et metet. Vnde etiam Petrus rauen. O homo si hic pmansurus es que tua sunt hic repo nas si aūt illuc iturus es cur ea hic relinquis. Manus paueris ē gazophilatium xp̄i. qz quicquid accipit paup xp̄i xp̄s accipit. Da pauperi terrā vt accipias celū. da nummum vt accipias regnum. da pauperi vt det tibi. Quia quicquid paupi dederis tu habebis z qd̄ a te non accepit paup habebit alter. Vñ Crisſ. sup Mat. Ibi substantiam tuam colloca vbi patriam habes. quia stulticia ē illic relinquere vnde exitur⁹ es et illuc nō ꝑmittere quo itur⁹ es. Quicquid pro anima tua feceris hoc tuuz est. Quicquid hic relinquis hoc perdis. Q autem stultum ē sic deferre bona opa sua et elemosinas quas quis dare intendit vsqz post mortem patet ꝓ tale exemplū. Erat quidam diues qui habuit vnicum filium q̄ in agone mortis solenniter testamentum ꝓdidit ꝓ anima sua legando ista plebanis et ista religiosis et sic obijt Et post mortem patris plebani z religiosi venerūt ad filiū et petierūt sibi dari sua legata a patre. Tunc filius respondit. Nulli quicq̄ dabo. Et subiūxit rationem dicens. Vos dicitis et eum sacra scriptura approbatis q̄ si quis est in inferno nihil sibi ꝓsunt suffragia et bona opa et si est in celo tunc non indiget suffragijs Modo ego non scio an pater me⁹ sit

UVA. BHSC. IyR_046

in inferno an in celo. Si est in inferno et bona opa p eo facia nihil ei pſunt. Et si est in celo nō indiget de suffragijs meis. Et si est in purgatorio tūc purgetur ad nouissimū peccatū qz nihil dabo p aia eius. quia illa bona tpalia que iure hereditario possideo ñ sic sub dubio p anima eius expēdā ꝫ torqāt vsqz dū purgabit. Vñ Gre. Tutior via ē vt bonū qđ ąsqz post mortē sperat agi p alios. agat dū viuit ipe p se. Beatius ąppe ē liberū exire q̄ post vincula libertatem querere. Quinto elemosina ē danda cum humilitate z bona intentione et nō ꝓpter vanā gloriaz. Mat. vj. Nesciat sinistra tua qđ fa. de. tua. Luz humilitate. Esa. lviij. Carnē tuā ne deseperis ꝛc. Oz vnuſqſqz cogitare debet q talis fieri poterit si deus pmiserit. s. cecus. claudus. leprosus Et sicut tunc sibi cōpati vellet sic tā cōpati debet alijs. Sexto danda est elemosina de bonis iuste acquisitis qz in oīa p̄dicta nō sufficerent nisi hoc fieret. Prouer. iij. Honora dñm de tua substantia. V Sciendū q tripter est elemosina. s. bona. melior. optima. Bona q̄ fit de patrimonio xpi in quo solū clerici habēt dispēsationem. Et sacrilegium est clericis aliquid vltra victum et vestitum retinere. Melior que fit de patrimonio ꝓprio quod quis a parentib possidet. Optima que fit de his que acquirunt labore ꝓprio. Vnō apls. Laboret manibz suis opando vt habeat vnde tribuat necessitatē patienti. Deo enī nō placet elemosina de furto vel rapina ab illo qui potest scire cui restituendum est. Vnde Aug. Quale est illud munꝰ quod alter cum gaudio accipit et alter cum lacrimis amittit. Eccl. xxxiij. Qui offert sacrificiū de substantia pauperis quasi qui victimat filium in cōspectu patris sui. Sicē enī aqua si est mūda lauat si imunda coinquinat. sic est de elemosina. que si fit de iuste acquisitis meret. si de iniuste acq̄sitis perdit z nihil iuuat saltem cum constat cui debet fieri restitutio. ℟

Item querit vtrū liceat elemosinas recipe ab vsurario. Rñsio fm Ulricū q̄ sic nisi per hoc efficeret impotens ad soluendum. Nam qui intantū recipe ret ab eo teneretur sibi restituere vel illis a quibus ipe recepit. Secus est si habet alia ꝓter vsuram.

Septimo danda est elimosina pauperi z non diuitibono z non iniusto. Vnde Lu. xiiij. Cum facis cōuiuium voca pauperes et debiles ꝛc. Item dā da est elemosina iustis. Eccl. xij. Justo tribue z non recipies peccatorem. bñfac humili z non dederis impio. V Vnde sciendū q in duobz casibz malis non est danda elemosina. Primo si credas q̄ ꝓpter donū tuū negligant iusticiam z cōfortenē in malis. Vnde Hiero. Da indigenti z non da saltanti. vt ñ cum tuis pecunijs animā illius pdas. tu aūt causa es perditionis illius cui occasionem prestas. Ergo grauiter peccant illi qui ad hospitium recipiūt z fouent histriones et meretrices cum suis malitijs. Secundo cum dat malis non intuitu pietatis. ꝫ ob aliquam illicitā causaz vt sunt illi qui dant histrionibz causa histrionatus. Vñ Aug. sup Jo. Donare siq̄dem res suas histrionibz causa histrionatus vitiū ē immane z non virtus. Et de talibz est frequens fama cum laude. quia laudatur peccator in desiderijs anime sue. Sed malo homini iuxtū homo est z necessarius licet dare elemosinam. Vnde glo. sup Ecclesiastici. iiij. Qui indigēti peccatori non quia peccatori ꝫ quia homo est tribuit non peccatorem ꝫ iustū nutrit. qz nō culpā ꝫ naturā diligit. A Qtū ad tertiū ē sciēdū q̄ septem sunt fructus elemosine.

Primus est augmentatio tpaliū. Prouerbi. iij. Honora dñm de tua substa z de p̄mitijs oīm fruguꝫ tuaꝫ da pauperibus z implebunt horrea tua saturitate z torcularia tua vino redundabūt. Vñ Luc. vj. Date et dabit vob. Vñ Petrꝰ damianꝰ narrat vnū exemplum q̄ quidam pauꝑ vir cum vxore sua vnū solū denariū habebat ad emendū aliquid qđ in die ieiunij comederet. Et qñ fuit in via eundi ad forum ad emendum quidam pauper venit et elemosinam ab eo postulauit z dedit illi denarium illū z sic rediit ad domū. Et panis ad mensam ponebat. z ecce vir ignotus z festinus viginti solidos denarioꝝ in linthleo ligatos in manu eius tenens posuit ad mensaz dicens illos a dño suo missos fore z hoc facto statim recessit. z quis iste fuerit non nisi angelus credit Tamen sciendū ē q̄ hec nō debet esse intentio p̄cipa quare danda sit elemosina ꝫ honor dei z salus anie Vnde Hiero. ad nepocianū. Sunt aliq̄ qui pauperibus paꝛ tribuūt vt accipiant meliꝰ z sub ꝓtextu elemosine querūt diuitias. q̄ vtiqz magis fenerator appellanda ē q̄ elemosina. Si enī hic remunerari vis tunc eterna remuneratione carebis. Mat. vj. Amē dico vobis receperūt mercedez suā. Scōs fructus elemosine est remissio peccatoꝝ. Eccl. iij. Ignem ardentē extinguit aq̄ z elemosina resistit peccatis. Danie. iiij. Peccata tua elemosinis redime. Ergo diues qui multa peccata cōmisit largas elemosinas dare debet. Vñ etiā Aug. in Ymo. Multa sunt genera elemosinaꝝ. q̄s cū facim? adiuuamur vt dimittāt peccata nostra. Sed ea nihil ē maius q̄ cū ex corde dimittimus quod in nos quisqz peccauit. Tertius fructus elemosine ē augmentatio et collatio gratie. Vñ Apls. Qui seminat in benedictionibus et metet. s. gratiam in presenti et gloriam in futuro. Ratio huius est. quia ille qui misertus est ꝓmo etiam misericors debet esse deus. s. gratiā sibi dādo. Vnō Amb. in li. de offi. Nihil ita cōmendat xpianā aiaꝫ quemadmodum misericordia. Imino non solū acquirit homini gratiam ꝫ etiā custodit et cōfuat gratiam in homine. Eccl. xxix. Elemosina viri quasi sacculus cū ipo et gratiā hominis q̄si pupillā cōseruabit Nam quēadmodum se opponit manus ne oculus ledat sic elemosina in tentatōibz diaboli se opponit vt animā a peccatis custodiat. Quartus fructus elemosine est q̄ homini apud deū multos intercessores et amicos acquirit. s. ipsos pauꝑes. Hiero. Qui opa pietatis libenter exercet habet multos intercessores et impossibile est ꝑces multoꝝ nō exaudiri Vnde xps dicit in verbis p̄missis. Facite vob amicos ꝛc. Dato etiam q̄ pauꝑes mali essent et peccatores adhuc ipa elemosina orat ad deum. Eccl. xxix. Cōclude elemosinam in sinu pauperis et ipa orabit p te. Vnde sciendum q̄ pauperes tenent p benefactoribus orare quorum elemosinas recipiunt et qui p eis laborant et ꝑcium laborum suoꝝ cum eis communicant. Item sciendum q̄ elemosina dāda

UVA. BHSC. IyR_046

est illis qui nō pñt laborare nec seipsos cū suis laboribus nutrire. Ergo illi grauiter peccarēt qui ō laborē suo se possent nutrire ꝛ ꝓpter pigriciā suā mēdicarent. Vñ dr in decre. Non lz boi sano mēdicare. de pse. dist. v. Mūḡ. Quint⁹ fruct⁹ elemosyne est q̄ ꝑpat boi viā ad celū ꝛ patefacit ei ostiū paradisi. Ecci. xvj. Qis mia faciet locuz vnicuiq; fm merita opm suoꝝ. Et bis patet q̄ mia est ostiaria paradisi q̄ claudit ostiū auaris ꝛ aperit munificis. vñ Gre. Dei misericordiā non pōt ꝓmereri q̄ misericors nō fuerit. B Sextus fruct⁹ elemosyne est q̄ boiem ad bonū finē perducit. et comitat moriente cū eum omnes amici sui deserunt Amb. Non sunt bona bois que secū ferre nō pōt sola mia comes est defuncti. Apoca. xiiij. Opa eñ illoꝝ sequūtur illos. Quod eñ elemosyna et mia ad bonū finē perducit oñdit Hiero ni. dicēs. Non memini legisse mala morte mortuz qui libēter opa pietatis exercuit. Insup elemosyna in iudicio liberat et bñdictōem impetrat. Vnde ps. Beatus q̄ misereꝛ et comedat disponit fmones suos in iudicio ꝛc. In signū huius in extremo iudicō specialiter fiet disceptatō de opibus mie. vñ Math. xxv. Esuriui et dedistis mihi mādu. Sitiui ꝛc. Venite bñdicti patris mei ꝛc. L Septimus fruct⁹ elemosyne est q̄ premiū eternū acquirit. Vñ Luce vj. Mensurā bonā et ꝓfertā ꝛ coagitatā et supefluēntem dabunt in sinū vrm ꝛc. Mēsura bona est q̄ angeli aiaz illi⁹ bois qui sic misericors fuit i celū pducēt Conferta q̄ angeli et oēs sancti in celo honorifice et letanter eū suscipient. Mensura coagitata ē q̄ angeli et sancti ꝛ ipse xp̄s bona sua secū diuidēt. q̄ tpalia hic cū pauperibus diuisit. Mensura supefluēs est q̄ imppetuū deꝛet oēs sancti regratiabunt isti boi qui hic fecit mīam. Quia oēs fideles sunt mēbra vnius corporis mistici. et xp̄us est caput eoꝝ. Et g̃ caput et oia mēbra ꝓgaudent et regratiant in celo illi qui hic est ꝑsolatus suū ꝓmū exhibēdo sibi opa pietatis ꝛ charitatis. D Vltimo mouende sunt aliq̄ questiones. Prima est. an vxor in aliquo casu possit facere elemosynā sine lnīa viri. Rñdet q̄ sic. Et boc i casu triplici. Primo si vxor fuerit lucratiua. Secundo si habuerit res parafernales. i. ꝓprias pter dotē. vbi hmōi parafernalia de ꝓsuetudie locuz bñt et vxoris sunt pōt de illis inuito viro elemosynas dare et facere. Tercio si facit elemosynā de rebus sue dispensationi ꝓmissis. puta de pane ꝛ vino et hmōi q̄ne de approbato more solent ad dispensatōez vxoris ptinere de his pōt facere elemosynas moderate tñ. sic q̄ egestatē coniugij nō inducat. L Secūdo quer̄t vxor seruus vel ancilla in aliquo casu possit facere elemosinas de reb⁹ dñi. Rñdet fm. s. Tho. in. iiij. di. xv. serui et ancelle nō pñt dare elemosynas de bonis dominoꝝ suoꝝ sine eoꝝ cōsensu. nisi panē vel ꝓdiuz et hmōi que nō inferunt sensibile nocumētuz. Sed de illis diuitibus q̄ sunt pci et tenaces ad pauperes. q̄re ser. lxxxij. L. ꝛ cum hoc exemplū ibidem.

De eadē dñica. f. ciij. De bis q̄ acq̄rūt res iniuste.

f **Acite vobis amicos** de māmona iniquitatis. Luc. xvj. Sciēdum q̄ fm Bedam māmona lingua syroꝝ diuitie nuncupant. Que dicunt iniquitatis fm Aug. tribus de causis. Primo q̄ sepe facūt boiem iniquū et sepe sunt materia iniquitatis. Scōo dicūtur iniq̄tatis ex eo q̄ boies i pñti vita decipiunt. permittūt eñ securitatē et dant timorē. Satietatē et dāt esuriē. stabilitatē et dant subditā delectōem. Tercio dicunt iniquitatis q̄ sepe p rapinas ꝛ alios illicitos modos acquirunt. ℣ Vñ in pñti fmone dicendum est de aliquibus generib⁹ boim qui iniuste bona tpalia acquirūt. Quoꝝ primi sunt raptores qui aliena violenter rapiunt. Et tales raptores in trib⁹ peiores sunt diabolo. Primo q̄ diabolus solum torquet in futuro qui bic male agunt. ꝫ illi econuerso plus torquent et spoliāt bonos q̄ malos. Vñ Isa. lix. Qui recesit a malo prede patuit. Et ꝓuerb. xxix. Viri sanguinū oderunt simplicē. Diabolus iustificare se pōt in cōpatōne istoꝝ dicēs. Ego afflixi i inferno solū illos qui meruerunt. ꝫ illi econuerso illos spoliauerunt qui nunc̄ meruerūt. Scōo q̄ diabolus timet angelū bois et signū crucis et aquā bñdictaz ne violentiā faciat homi in corpe ꝫ raptores nec timent angelum nec deū nec signū crucis. nec aquaz bñdictam. ꝫ suā sentiā exercēt violenter in boiez eū spoliando. Tercio quia in inferno punit diabolus vbi est ꝓprius locus tormētoꝝ. sed isti in mūdo vbi deus dedit boibus libertatez de se et suis rebus facere fm voluntatē. Ergo merito ipsi raptores pñt dici angeli diaboli missi in munduz ad faciendū illd malū in isto mundo quod diabolus facit i inferno. ergo dicitur eis in extremo iudicio. Discedite a me maledicti in ig. eter. qui parat⁹ est diabolo. et an. ei⁹ Sciendū eñ q̄ non solū raptores sunt qui rapiunt ꝫ etiam q̄ precipiunt et consulunt. et qui eos sciēter in hospitio recipiunt. ꝛ qui inde etā comedunt ꝛ bibunt ꝛ res raptas emunt. tales eñ oēs tenent ad restitutōem. Vñ exemplū legimus q̄ quidā miles rapuit cuidam vidue pauperi vnā vaccā. Que cū fleret et instanter peteret vt ei vaccā restitueret ꝓpter paruos pueros quos haberet. Rñdit miles. Si ego ñ caperē tūc vnus alius post me veniens caperet. Et sic vaccā secum duxit et recessit. Ille post obitū punitus est a diuersis demōibus. Et vnus inter ceteros eū incessanter et infatigabiliter puniuit. Tūc ille miles damnatus dixit ad talē demonē. Cur me tā continue persequeris ꝛ punis plus q̄ alios. Rñdit demon. Si ego non facerē vnus alius faceret. Et bec sunt verba que protulisti dū vaccaz pauperi vidue violenter rapuisti. Secundi sunt qui per indebitas exactiones a suis subditis bona extorquēt. De ⁊ quere supra sermone. lix. ℣ Tercij sunt qui ꝓpē debita dñorum ciues et alios subditos indebite pignorāt. quod est rapina apud deū q̄ñ sic res pauperuz indebite impignorant dimissis rebus principalium debitorū vel dñoꝝ. Sed heu boc iam cōmune est q̄ mercatores et rustici totā guerrā luunt qui nō q̄ causam vel occasionez ad boc dederunt. Et tales pauperes merito essent martyres xp̄i si patienter ⁊ sustinerent. ꝛ cū boc a peccatis se cauerent. Quarti sunt qui mercedem aliorum iniuriose detinent et conseruant. Tales etiam grauiter peccant. q̄ ire dei contra se grauissime ꝓuocant. quod patet q̄ illud

UVA. BHSC. IyR_046

est vnū peccatū clamitās vindictā in aurib⁹ dei ꝓtinue. ¶ Dicit enī peccatū clamare ad deū qō ex sua enormitate ꝓuocat deū ad vindictā. Et talia peccata sunt q̄tuor. Primū est oppīssio innocentū, vriduaꝝ t pupillorꝝ. Exod. ij. Ascendit vox filiorꝝ ysrahel ad dñm tc. Ergo summe cauēdū ē cuilibz ne pupillos t orphanos t viduas innocēt oppmat vel eis aliquā iniuriā faciat. Secōm ē peccatū sodomiticū. Vñ Gen. xviij. Clamor sodomorꝝ t gomorreorū multiplicatus ē tc. Terciū ē detentio t defraudatio mercedis mercēnariorꝝ. Jaco. vl. Ecce merces operariorꝝ vrorꝝ que fraudata est a vobis clamat t clamor eius introiuit in aures dñi sabbaoth. Quartū ē homicidiū ꝓxi. Vñ Gen. iiij. dixit dñs ad cayn Ecce vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me ō terra. Sic pōt deus dicere ad quēlibet homicidam. Ecce vox sanguinis innocent a te fusi clamat ad me de terra t requirit vindictā sup te. Quinti sunt q̄ vtunt re apud eos depōsita. vel etiā eis accomodata ad aliū vsum q̄z eis ꝓcessa ē vel etiā vtunt pignore tales furtū ꝓmittūt t ꝑ dei ꝑceptū faciunt. Sexti sunt sacrilegi. qui. s. rem sacram vel etiā non sacraz furant siue auferunt de loco sacro. Et qui sacrū auferunt de loco non sacro vt patet. xvij. q. iij. Quisqs Et tale furtum dī sacrilegium. Qō etiam ꝓmittitur cum quis iniuriam facit clericis vel ꝑsonis ecclesiasticis eos detinendo vel eoꝝ res auferendo. Tales enī sacrilegi sunt cōiter excōicati ipo facto et ꝓhibiti a ꝑceptio ne sacramentorꝝ. Queritꝝ vtrū reliquie sanctorꝝ possint furtiue subtrahi vt honorabili⁹ reponātur. Rñdeo ꝑm Guil. q̄ non. Nam sacrilegiū committit quotiens auferꝝ sacrū de loco sacro. vel sacrū de loco nō sacro. Et nota ꝑm Ray. q̄ reliquias emere vel vendere symonia est. ¶ Septimi sunt qui furtum ꝓmittūt. Jtē queritꝝ vtrū in re parua cōmittaꝝ furtū sicut in re magna. Rñdeꝝ q̄ sic. Vnde dicit in decre. Furtum est iniusta ablatio rei q̄tūcunq̄z parua sit. xiij. q. vj. c. vl. Et hoc est intelligenduz q̄n voluntas est talis q̄ etiam maiora subtraheret si posset vel q̄n ex ablatōe parue rei dñs intelligit grauari. Nam sicut dicit sanc. Tho. ij. ij. q. lxvj. Si aliquis res minimas furtiue accipit p q̄s hō ñ reputat sibi nocumētū inferri. t ille qui accipit possit ꝑsumere hoc nō ee ꝑ volūtatē dñi excusaꝝ. alias furtū sp ē peccatū mortale q̄ est ꝑ dilectionē ꝓximi cui inferꝝ nocumentū. Vñ etiā in talib⁹ minimis si quis habz animū furandi et inferendi nocumentū ꝓximo erit peccatū mortale vt dicit san. Tho. ibidē. Vñ hoc sū me aduertendū ē q̄ nō solū furtū notabile ꝙ etiā pariū piculosum ē hoi. Vñ si decē vnā aucā furatā comederent q̄libet teneꝝ restituere ptē q̄ ipm ꝓtingit si vult indulgentiā et remissionē cōsequi peccatorꝝ. Similiter intelligendū ē de bis q̄ gramia de pratis aliorꝝ metūt vel cū pecorib⁹ suis dāna ꝓximis suis sciēter in segetib⁹ t pratis inferūt. Jtē vectores q̄ cū curribus suis p sata agrorꝝ vehūt. Jtē q̄ fructus arborū vel pisas vel rapas agrorꝝ subtrahūt ꝑ volūtatē ꝓximorꝝ. Jtē venatores q̄ cū eq̄s t canib⁹ suis ꝓris i segetib⁹ dāna inferūt. Omnes tales non sunt absoluendi a peccatis nisi velint restituere damna illata. Vnde dr̄ in decre. Inferēs damnum ꝓximo non ē absoluendus nisi dāno ꝓus ꝑm arbitriū lesi restituto. xiij. q. vj. c. Cōperim⁹. Jtē rustici q̄ q̄n̄q̄z agros ꝓximorꝝ sibi cōtiguos cū aratro abstrahendo diminuunt t suos augmētāt. oēs tales tenent ad restitutionez. Vñ habem⁹ exemplū in dialo. Cesarij. q̄ rustico cuidā morituro diabol⁹ assistens palū igneum oris eius immittere nitebaꝝ. Ille culpā nō ignorās q̄, cūq̄z se vertebat semp diabolū ꝑsentē vidit. Paluz siq̄dē eūdē q̄dā vicino suo subtraxerat de agro suo vt agrū suū augmentaret. Ad quē cogente iā dicta necessitate suos amicos misit t ablata restituere ꝓmisit et veniā postulauit. Quib⁹ rñdit. Nō ignosco sinite eū bene torqueri. Jteꝝ terreꝝ vt pri⁹. t iterum mittit nuncios vt ꝓus ꝙ veniā nō cōseq̄ꝝ. Tercio cū lachrimis venientib⁹ et dicētib⁹ q̄ ille miser nec posset mori nec viuere. Rñdit alter. Nō bene vindicatus sum nō remittā. Ab illa ergo hora oīs terror diaboli abscessit. Jtē pntes debent pueros suos debite et bene informare q̄ nec ipis nec cuiquā boi aliquid auferant. nec furtiue subtrahant. Vñ legiꝝ q̄ q̄dam puer defunctus ē t iudici ꝑsentatus. Quē puer q̄si p velamē cōtēplatus ē. multū q̄z ei seuerus videbaꝝ. Diabolus aūt eundē puerū accusabat dicens. Dñe iudica ꝑm iusticiā q̄ iste puer germano suo obulum furatus ē. nec inde fecit penitentiā nec restituit ablatū. Cui dñs velles vt ꝓ tātillo hūc puerū dānarem mea iusticia nō ē sine mia. Supplicātib⁹ ꝓ puero q̄ busdā sanctis q̄b⁹ puer fuerat culpa puero dimittitur. ꝙ ad ꝑceptū iudicis puer ille ꝓiciꝝ in puteum igneū in q̄ tātā penā sustinuit q̄ postmodū hāc penā vbis exꝑmere nō potuit. t postea de illo puteo extract⁹ ē t ab illa pena liberat⁹ t tūc iudicē dulcē t io eundū inuenit. t data ē sniā q̄ aia corpi restitueretꝝ t ablatū ꝑsoluere iussus ē. et admirātib⁹ cūctis q̄ aderāt ꝙ sig̃ q̄ inuenerūt in eo vbis eius cōpulsi sūt credere. ¶ Jtem q̄ hō p⁹ hāc vitā puniaꝝ ꝓ minimis reb⁹ pz ꝙ tale exemplū. Filius cuiusdā ducisse recedēs cōfessus ē q̄ uis nō esset nisi nouē annorꝝ. q̄ p⁹ mortē apparēs matri dixit se ee in magna pena purgatorij. qr nō soluisset queq̄z debita q̄ accōmodauerat a famulia matris sue ad faciēdos ludos et emendos globos. nec de ꝫ memor fuit in morte vt solui sset tales hallēses et petijt matrē vt ꝑ eo solueret. q̄a solutis illis pena sua finē haberet. q̄ rñdit libenter se velle facere. et inquisitione facta fecit oēs tales hallēses soluere famulis et famulab⁹ suis quos ei cōcesserant. Post hoc puer apparuit ei in magna claritate dicens se esse liberatum a pena et positum in magna felicitate. ¶ Octaui sunt fures et ancille qui res dñorꝝ suorꝝ furtiue et inutiliter consumunt. vel etiam ō rebus dñorꝝ suorum ipis inuitis elemosinas faciūt. tales eteni ꝓpter piam intentionem a peccato mortali pie non excusantur. Nonne sunt artifices et mechanici qui artificia sua et opera sua fraudulenter faciūt et sic ꝓximos suos decipiunt malum pro bono vēdentes. Contra quos dicit dominus. Ve vobis q̄ dicitis malum bonum et bonum malum. ℟

Decimi sunt inuentatores rerum qui rem inuentam nō restituunt. Vnde Aug⁹. Quicquid inuenisti et nō reddidisti rapuisti. quantum potuisti feciſti quia non plus potuisti ideo non plus feciſti. Ad ꝫ

UVA. BHSC. IyR_046

XCIX

autem q̄ ille qui rez alienam inuenit euadat furti pe
nam. Tunc ſm Den. de vrinaria debet publice ꝺ nunciare q̄ illi cuius res fuerunt veniāt ⁊ ſi certa in dicia expreſſerint illis reddat. Vel ſm Hoſti. Si il le non venerit cuius res fuerūt eroget pauperibus. Vel ipſe idē inuentor pōt tenere rem ſi indigens ē et pauper. Et hoc ſm quoſdam auctoritate peniten tionarij ſui ſeu ſui dyoceſani ſi forte ſibi retinuerit di ſpenſatōez taliū rerū que dicunt vage reſtitutōnis.

¶ Vndecimi dicunt hoſpites q̄ nimiū cōputant hoibus ſecū comedētibꝫ et hoſpitantibꝫ. q⁹ tales de berent moderate hoſpitibꝫ ſuis ſumptus cōputare ſic tū q̄ eis ꝓ laboribus et occupationibꝫ ſuis ſatiffi ceret. q⁹ quicunq; tales vltra debitū modū et nimis exceſſiue ſuos ꝓximos ſic grauāt nimiū cōputando ſcienter ⁊ ex ꝓpoſito tenent ad reſtōem. Sciendū etiā q̄ iſti hoſpites qui ꝓpter lucrū tpale p̄parant ci baria ꝓhibita ſuis hoſpitibus ꝓticipes ſe faciūt illo rū pctōz. In quo nō modicū peccāt tā comedentes q̄ etiā illi q̄ adminiſtrant eis ꝓpter lucra tpalia talia ci baria. Rō eſt. q⁹ in tota q̄drageſima ſub p̄cepto int dicunt vniuerſaliter oua lacticinia et hmōi. Vñ ꝺr in decre. In q̄drageſima eſt ieiunanduz a lacticinijs diſ. iiij. Deniq; Duodecimi ſunt mercatores q̄ mē tiendo et decipiendo emūt et vendūt. Et de iſta ma teria q̄re infra ſer. cvj. A. Tredecimi ſunt vſurarij ⁊ luſores. de quibꝫ q̄re infra ſer. cxiiij. L. ¶ Qz nō ſolū parētes. ꝫ etiā heredes dānabunt ꝓ rebꝫ in iuſtis pz ꝓ tale exēpluz. Fuit quidā comes bone opi nionis et vite ſm opinionē hoim. Et poſt ei obituz quidā religioſus vidit in ſpū dictū comitē i inferno in ſupimo ḡdu cuiuſdā ſcale erecte inter ſtridentes ⁊ ſtrepitantes flāmas. Surgebat autē p̄dicta ſcala de imenſo baratro. Cunq; ille q̄ ſic aſpiciebat q̄rere q̄ re ille comes qui tā iuſte vixit ſic torq̄reť. rñſuz eſt ei ꝓpter q̄ndam poſſeſſionē cuiuſdā eccie. quā ꝓpauus eius abſtulerat. Cui tā iſte decim⁹ in hereditate ſuc ceſſit. Et q̄tquot vlteri⁹ mouunt de iſto genere vn⁹ p⁹ aliū in eadē ſcala ponet. Alius ſermo de codez.

Edde rōem villicatōnis tue ⁊c. Dic dicen
r dum eſt q̄ iudiciū eſt duplex ſez particula re et vniuerſale. Et quō hō in agone mortis de decē reddituruſ eſt rōem ſtrictā. Quere iſtā ma teriam ſupra ſermo. iij. O.

Dominica. x. poſt feſtum trinitatis.

Sermo cv. De iudeis.

Idens ieſus ciuitatē

v fleuit ſuper illā dicēs. q⁹ ſi coḡuiſſes ⁊ tu Luc. xix. Dñs noſter ieſus xp̄s q̄ nullaz materiaz flendi in ſeipo habuit mia motus nr̄as de defleunt miſerias volēs nos admonere vt et nos q̄ veri miſeri ſum⁹ in hac lacrimaruz valle defleamus nr̄as miſerias exēplo ſui q̄ videſ ciuitatē fleuit ſup illam. Sciendū ſm Guil. lug. q̄ xp̄s ploꝛauit ſup ci uitatē et nō ſup villā. Ciuitates enī magis piculoſe ſunt. q⁹ in eis plus regnat ſapia mūdi q̄z ſapia dei q̄ multū aduerſat ꝺo. Vñ greg. in moza. Valde diffi le eſt vt dis q̄ ſapientē ſe eſtimat mentē ad hūilitatez reducat. et recte predicātibꝫ credat. Vñ apl̄s Roz. viij. Sapiēcia carnis inimica ē deo. In ciuitatibus enī ſunt hoies magis ambitioſi voluptuoſi luxurioſi auari ⁊c. q̄z in villis. Et plura petā perpetrant in ciuitatibꝫ. q⁹ crapuloſe viuūt et tepeſcūt in ocio. que duo plurimū admiſtrant occaſionē peccādi. Qz bo mines habitātes in villis ſunt vt frequētius in cōti nuis laboribꝫ. ⁊ ſic carnē ſuā macerant atq; domāt. et occaſiones abſcindūt. ¶ Sciēdū q⁹ dñs fle uit ſup ciuitatē hierlm. et hꝫ ex cōpaſſione cordis. q̄a coḡuit plagā et deſtructōez ciuitatis et ꝓpli iudeorū q̄ poſtea facta eſt a ꝓncipib⁹. ſ. Tito et Veſpaſiano. ¶ Nā dñs noſter ieſus xp̄s q̄ neminē vult pire expe ctauit. xlij. annis ante q̄z plaga iſta quaz defleuit ſup ciuitatē venit. A paſſione ḡ dñi. xlij. āno a principi bus romanis hierlm obſeſſa eſt tpe paſcali. q̄ et oēs iudeos intra ſepta ſue ciuitatis cōcluſerūt. Et ad ca piendū ciuitatē tres aggeres feciſſe legunt vt nullus poſſet inde egredi nec ingredi. Biennio igit a Tito obſeſſa hierlm tanta fames oēs tenuit q⁹ parētes fi lijs et filij parētibꝫ ⁊ viri vroribus cibos nō tñ de manib⁹ hꝫ etiā ex ipſoꝝ dētibus rapiebāt. Tanta enī fames ibi erat q⁹ caleamēta ſua ⁊ corrigias manducauerunt pre magnitudine famis. Et legit in ſchola ſtica biſtoria q⁹ fuit in hirlm q̄daz nobilis matrona noie Maria cui p̄dones oia rapiebant. et adhuc ha buit puū puerū lactantē. Et cū amplius nō haberet lac ad nutriendū puerū ſuū occidit eū dicens. O mi nate eſto cibus mr̄i q̄ et tibi tā dudū cibū miſtrauit. Et dū medietatē pueri coriſſz p̄dones odorātes car nes ad domū ipi⁹ cucurreŕt ⁊ minati ſunt ei mortez niſi carnē eis oñderet. Que oñdit eis medietatē pue ri cocti. Qō p̄dones videtes pterriti ſunt. Scdo igit anno titus ciuitatē cepit et fundit⁹ templū ⁊ ciuitatē euertit ita q⁹ lapis ſup lapidē nō remāſit. Qz eni iſta ciuitas hierlm q̄ mō ē nō ſit eadē q̄ pus nec i eodē lo co vbi pri⁹. hꝫ pz. q⁹ ſepulcrū dñi nr̄i ieſu xp̄i tūc erat ex citatez mō aūt ē in medio ciuitatis. Narrat ei Jo ſeph⁹ q⁹ vndecies cētena milia iudeoꝝ fame ⁊ gladio pierūt. Et id Joſeph⁹ dic. q⁹. xcvij. milia vēditi et di ſperſi ſūt. Et ſic xp̄m trigita denarijs emŕt. ſic ꝓ vno denario. xxx. iudeos romani vēdideŕt. Nā futurā plagā xp̄s ex ꝓpaſſiōe defleuit. Vñ ꝺr in euāge. Vi dēs ieſus ciuitatē fleuit ⁊c. Sciēdū q⁹ i pñti fm̄ōe tria ſūt dicēda. Prio q̄re eccia iudeos pmittit viuē Scdo quō xp̄iāi erga iudeos dñt ſe hr̄e. Tercio mo uent aliq̄ q̄ones de pueris iudeoꝝ. O Qtū ad p mū ē ſciendū q⁹ ꝺs noluit q⁹ iudei penit⁹ ꝓſumerent ꝫ diſpgerent ꝓpt̄ q̄nq; cās ꝓpt̄ q̄s etiā eccia nō pſeq tur iudeos. Pria cā eſt ꝓpt̄ honorē p̄iarchaꝝ ⁊ pro phetaꝝ ex q̄b⁹ ppl̄s iſte ꝓceſſit. Scda ꝓpt̄ reuerētiaz xp̄i ⁊ apl̄oꝝ q̄ ex illo ppl̄o fm carnē fuerť gēiti. Ter cia ꝓpt̄ nr̄e fidei ꝓfirmatōz q⁹ nob vtiles ſunt. Vñt enī ſe penes ⁊ libros veteris teſtamēti ex q̄b⁹ teſtionū ꝓferimus de xp̄o. vt hr̄ Eſa. vij. Ecce vgo ꝓcipi. ⁊c Et etiā ꝺ morte ipi⁹ xp̄i ꝺr. Dier. xj. Quaſi agn⁹ mā ſuet⁹ q̄ portať ad victimā. Itē Eſa. liij. dē redēptōne hūani generis p paſſiōz xp̄i facta ſic ꝺr. Vere lāguo res nr̄os ipe tulit ⁊ dolores nr̄os ipe portauit ⁊ nos reputauim⁹ eū q̄ſi leproſum ⁊ pcuſſuz a ꝺo et hūli atū. Sed ipi iudei nolerūt credē xp̄m eſſe filiū dei et vgis marie ⁊ redēptorē mūdi. q̄uis hꝫ ex ſcpturis ſu is habeāt ꝓ dicta ꝓphetaruz qui annunciauerūt de

UVA. BHSC. IyR_046

xp̃o. Sz ipi iudei false exponũt sacrã scripturam z di
cũt messiam adhuc venturꝝ. Sz ipi decepti sunt z de
cipiunt. Vnde legit in dial. Lesarij q erat q̃dã ado
lescens z studẽs qui dormiunt cũ filia cuiusdã iudei.
que ꝓcepit a studente illo. z studens accepit arundi
nẽ z accessit domũ iudei de nocte z loquebat ꝑ arun
dinem z p fenestrã camere vbi iude⁹ iacuit cũ ꝓpria
vxore dicens. Gaudete z glorificate deũ q dñs visi
tauit plebẽ suã. q vra filia impgnata ẽ z pariet verũ
messiã q̃ ꝓmissus ẽ in lege z scripturis. et hoc ille stu
dens fecit ter. et cũ pntes cognouissent filiã suã impg
natã adhibuerũt fidẽ vbis isti⁹ suggestiõis et ãnũ
ciauerũt hoc ceteris iudeis. Qui oẽs gauisi sũt z deũ
glorificauerũt. et illã puellã in magno honore tenue
rũt. et cũ instaret tps pariendi oẽs iudei ꝓgregati sũt
ad videndã tã grande spectaculũ. Tandẽ illa puella
peperit cũ magno dolore nõ filiũ ꝫ filiã. Quod cũ iu
dei vidissent ꝓfusi sunt oẽs videntes se eẽ deceptos.
et vnus iudeus accurrẽs cũ impetu ire sue arripiẽs
illũ puerũ caput eius ad statuã elisit. et sic oẽs iudei
illic existentes cũ ꝓfusione et indignatione recesserũt

Quarta cã q̃re eccia pmittit iudeos viuere. ita q
nõ ex toto deleãt ẽ ista vt ipi nob sint memoriale dñi
ce passionis. vt q̃tiens iudeos videmus totiẽs dñi
ce passionis recordemur. vnde ps. Ne occidas eos
ne q̃ obliuiscant populi mei ꝛc. Quinta cã ẽ q̃a
omnes iudei in fine mundi debẽt ꝓuerti. ps. Conuer
tentur ad vesperã. z sic tunc fiet vnus pasto⁹ et vnũ
ouile et tũc oĩs israhel saluus erit. Vñ eẽ Hiek. xxxij
In diebꝫ illis saluabit iuda ꝛc. ꝑ Octũ ad secũ
dũ sciendũ q xpiani dñt. x. habẽ q̃ ad iudeos. ꝓmo
xpiani fm May. nõ debẽt cũ iudeis comedere aut
eos ad sua ꝓuiuia inuitare.. Scõo xpiani nõ dñt
in infirmitatibꝫ suis ad se vocare iudeos aut recipe
a iudeis medicinã. Tercõ xpiani ñ dñt cũ iudeis
balneari in eisdẽ balneis. xxviij. q. j. Mull⁹. z. c. oẽs.

Quarto nõ debent pmitti hñe inter xpianos offi
cia publica ne occasionẽ seuiendi habeãt. xvij. q. iij.
c. ꝓstituit. Quinto cogendi sunt iudei talẽ habitũ
ꝓtinue deferre q̃ manifeste a xpianis distinguant. eẽ
eodẽ. In nõnullis. Sexto in diebꝫ lamẽtatiõis et
dñice passionis nõ dñt in publicũ ꝓcedere. et etiã in
die pasceues nõ dñt hñe ostia apta et fenestras aptas
eẽ eodẽ. q̃ sup bis. Septimo nõ dñt habere famu
los nec famulas xpiani nois. q nullo mõ xpiani de
bent eẽ assidui intra domos iudeoꝝ neqz tãq̃z famu
le aut nutrices aut obstetrices. alias ipi xpiani si ab
eis nolunt recedere dñt excõicari. eẽ eod. Judei. et. c.
ad hec. et q̃diu tales xpiani sunt i fruitio iudeoꝝ ꝓ
nue inorando cũ ipis sunt ꝓuati ꝓceptõe sacroꝝ ec
lesie. z ꝓticipatõe oĩm bonoꝝ. q̃ fiũt in eccia et si sic
morerent deberent sepeliri in sterq̃linio et in cãpo et
nullo mõ in loco sacro. nec etiã aliq̃d sacrm eccie eis
est administrandũ. et semp talis xpianus inimic⁹ ẽ
dei oĩpotẽtis. btẽ Marie gloriose vginis et oĩm san
ctoꝝ et angeloꝝ in celo existentiũ. Octauo xpiani
non dñt suas domos locare iudeis ad exercendum
vsuras in eisdem. alias rei erunt peccatoꝝ iudeoꝝ q̃
ipsi iudei in domibꝫ eoꝝ ꝓmittũt. q ẽ vnũ de nouez
peccatis alienis hospitare malos z peccata i domibꝫ
suis ꝓpẽri a mal' ꝓmitẽ. ¶ Nono xpiani nõ
dñt retinere munuscula vel aliq̃ dona a iudeis eis
data. Circa q̃d q̃rit an liceat xpião recipe munusc
la vel dona a iudeis. Rñdeo q sic. tali tñ mõ q ipse
recipiens nõ velit aliq̃d facere ꝓpter talia dona q̃d
sit ꝓtra deũ et tũc licite pt recipe ꝫ nõ dz sibi retinere
nisi forte essent talia q̃ ab eo vel anteceſſoribꝫ suis ipi
iudei p vsurã recepissent. vñ btus Tho. in q̃dã epla
ad ducissam lotharingie. Cũ ea q̃ iudei p vsurã ex
torserũt nõ pñt licite ab ipis retineri ꝓseqns est vt si
vos illa ab eis receperitis nec vos licite retinere po
teritis. nisi forte essent talia q̃ a vobis vel anteceſſori
bus vris hacten⁹ extorserũt. Si q̃ vo dãt q̃ extorserũt
ab alijs dñt restitui illis q̃bꝫ iudei restituere tenent si
inueniũt. alioq̃n ad pios vsus fm sui diocesani cõ
siliũ. talia munuscula et dona dãda iũt. Q q̃d ad hec
dicturi sunt q recipiũt ꝓpinas et dona a iudeis q̃ ñ
hñt pecunias nisi q̃s cũ vsuris lucrati sunt. sicut illi
qui recipiunt aucas vel cancros vel cyphos argen
teos et sic de alijs ꝓpinis. q omnia illa erogãda sũt
paupibꝫ. Ergo q̃cuq̃z recepit tali mõ aliq̃d a iudeis
et mouẽt sine restitutione ipi et sui hereꝺes q̃ detinẽt
illa dona et vtũt scienẽ dãnabunt. Etiã oẽs illi q co
mederũt de aucis q̃s iudei ꝓpinauerũt suis dñis cir
ca festũ martini. q̃libꝫ talis tenẽt paupibꝫ intñ ero
gare fm cõsiliũ sui cõfessoris. Insup sciendũ q tales
vt freq̃nter habent infortunia in illis bonis q̃ a iude
is receperũt. etiã si ꝑ suis laboribꝫ recepissent tales ei
raro vel nunq̃ ditant. ℟ Decimo xpiani nõ
dñt sententiare nec aliquẽ cogere ad soluẽnũ vsuras
siue iudeis siue xpianis vsurarijs. Mã oẽs ptãtes.
rectores. cõsules. iudices. officiales q̃ statuta faciunt
scribũt vel dictãt p q̃ q̃s cõpellat soluere vsuras. vl
etiam non repetere tam solutas aut qui obſuãt illa
statuta et fm ea iudicãt. oẽs tales ipo facto incurrũt
sniam maioris excõicatõis. et tales nõ pñt absolui a
pctis nisi velint desistere. et antea sũt a sntia excõicati
onis absoluti. q absolutio a sentẽtijs dz ꝓcedere ab
salutõiẽ a peccatis. S Quo ad terciũ q̃rit vtr
pueri iudeoꝝ inuitis parentibꝫ sint baptisandi. Rñ
deẽ fm sam. Tho. ij. ij. q. x. q nõ lz añ ãnos discretõis
ꝫ q̃n ad ãnos discretõis puenerit pñt fidẽ recipe etiã
inuitis pẽtibꝫ baptisari. Sz tñ si q̃s pueꝝ iudei i ago
ne mortis baptisaret statim puer ad celũ euolaret si sic
moreret. T Itẽ querit vtrũ pueri iudeoꝝ sine
baptismo decedentes similes sint pueris xpianoꝝ.
De hac materia q̃re supra fmo. lxxvij. D. V

Vltimo sciendũ q adhuc hodierna die tanta est
inuidia iudeoꝝ contra xpm et fidẽ catholicã q si au
derẽt et possent libent xpm z fidẽ xpi ꝓsequerẽt. De
quo legit tale exemplũ q cũ iudei in quadam ciuita
te in die pasceues fecissent imaginẽ xpi cereã et eam
cruci clauis affixissent et lancea ꝓforassent apparuit
btã virgo cõquerens xpianis. de hoc q sustinerẽt ꝫ
q adhuc in vrbe illa die iudei filiũ suũ crucifigerent
Xpiani aũt iudeoꝝ domos penetrãtes et eos capiẽ
tes inuenerũt imaginẽ crucifixi et ei⁹ vulnera cruen
tata. q̃ miraclo viso mlti iudi ad xpianã fidẽ sũt ꝓuẽti

In eadẽ dñica Sermo. cvj. De mercatorib⁹

tigressus i templũ ce

pit eijcẽ vẽdẽtes z emẽtes mat. xxi. lu. xix

CVI

Sciendū q̄ sicut xp̄s eiecit de templo materiali vendentes ⁊ emētes in illo sic possunt denotari duodecim genera mercatorū p̄cipaliter quos eiecit de templo celesti ad p̄fundū inferni. A Primi mercatores sunt q̄ mentiendo et decipiendo vendūt ⁊ emūt vñ querēt q̄ntū illi peccāt q̄ nec emere nec vendere nouerunt nisi cū mendatijs ⁊ iuramentis. Rūdet fm Ray. q̄ peierāt vel mētiūt scienter et cā decipiēdi peccant mortaliter ⁊ tenent ad restitutionē. et hoc nō solū intelligit de magnis rebꝫ ꝫ etiā de paruis vt pz de q̄busdā hoibus q̄ paruas res vendunt vel emūt et tū eisdē multipliciter mentiunt et p̄timos decipiūt in quibꝫ oibus deū ḡuiter offendunt. B Secūdi mercatores sunt q̄ in statera delinquūt. Et hoc fit tripliciter. Primo cū q̄s diuersa pondera hūs emit ad maius et vēdit ad minus. Secūdo cū hz mēsurā iustā et pōdus iustū et tū scienter male mēsurat vel pōderat vt caupones q̄ replēt mensurā cū spuma. Et etiā alii q̄ digitū libre supponunt. Sili pānicide q̄ cum pollice vlnā retrahūt ⁊ sic de alijs. Tercio q̄ q̄s habet iustā libzā ⁊ mensurā ꝫ facit vt res pōderosiores siant tpe vēditōis ⁊ mensuratōis vt q̄ lanā vel linū aspergit aq̄. vel q̄ pip ad cellariū portat ⁊ voluit de vno latere ad aliud vt eo pōderosius fiat. ⁊ q̄ vinuz qō vendit miscet lymphādo vel falsificat. tales habebūt duplex dānū. Primū tpale Deu. xxv. Nō habebis in vno sacculo diuersa pōdera mai⁹ aut minus. nec erit in domo tua modius maior aut minor. pondus habebis iustū et verū ⁊ modius eq̄lis et verus erit tibi vt multo viuas tpe sup terrā quā dñs deus tuus tibi dederit. abhoiabīt eñ dñs eum qui facit hec ⁊ aduersat oēm iniusticiā. Sic p oppositum cito mouiunt tales et etiā ille res sic iniuste acq̄site cito recedūt ⁊ pdunt. Secōm ē spūale dānū qū sctūs michael trutinat bona ⁊ mala ip̄oz tūc bona opa ip̄oz nullius vel q̄si parui ponderis erūt respectu maloz opez. q⁹ scriptū ē. Per q̄ q̄s peccat p hec et punietur Deu. xxv. Secōm mensurā delicti erit et plagaz modus. C Tercij mercatores sunt q̄ p̄pter dilationē tpis res suas vendūt cari⁹ ⁊ maiori p̄cio q̄ valēt vel valere p̄nt nisi dubiū sit q⁹ merces vēdite tpe solutionis debeāt plus vel minus valere q⁹ tūc licite possunt vēdi in tāto plus iq̄nto estimāt q⁹ debeant valere tpe solutionis. Et hoc intellige si ille venditor iā nolebat vendere istas merces ꝫ intendebat suare vsqz ad illud tp̄s et tūc a p̄mo vendere. Cū ei venditor statuat in corde suo p q̄ntō velit rem suaz dare nō dz p̄pter dilationē tpis p̄ciū augmētare vbi gra. Si q̄s iā vellet equū vendere p. x. florenis tunc si p̄pter dilationē ad dimidiū annū illū vēdit p. xj. florenis tunc tenet vnū florenū restituere q⁹ vsuraz p̄misit. Sz si aliq̄ dicūt nōne possum⁹ vēdere merces suas cū dilatione tpis. Rūdet cū dilatiōe bñ ꝫ vendere ꝫ p̄pt dilationē p̄ciū nō dz augmētari Mā q̄ sic vendūt merces suas lōge carius p̄pt dilationē solutionis q̄ eis in p̄tinenti soluerent vsurā p̄mittūt. vt pz de vsura. c. cōsuluit Quarti sunt q̄ aliud oñdūt et aliud vēdūt vt faciūt illi q̄o ocultāt malū ſ bono et bonū ponūt sup malū et in medio et vltero⁹ in fundo ponūt illud q̄d deterius ē et dicūt q⁹ totū sit sic superius apparet et sic mētēdo p̄timos decipiūt. In de legim⁹ tale exemplū in dialo. Cesarij. Quedā matrona venit in. xl. ad cōfitendū pctā sua et flectēs genua sua corā cōfessore quicq̄d se boni cōmisisse nouit cepit narrare. ⁊ cū pharisco illo de q̄ dī in euāg. se iustificare dicens. Dñe tot sextis feriis soleo in aq̄ ⁊ pane ieiunare et tales elemosinas dare. ecclias frequētare et mlta bōa facē. Cui sacerdos dixit ad q̄d dña venistis. Nūq̄d p istis opibꝫ vultis accipe penitētiaz quare ñ dicatis pctā vra. Rūdit illa. Nihil mihi cōscia sum. Ait sacerdos cuius estis officij. Rūdit mulier. Ferrū vēdere soleo. Ad quā ille. Soletis ne aliq̄ minores pticulas in ligaturis maioribꝫ intermisceri ⁊ sic totū vendere. Dicēte illa. Soleo. Rūdit. Ecce hoc crimiale pctū ē q⁹ dolus et fraus. Secōo interroganit dicens. Soletis ne aliq̄ mētēdo iurare vel peierare et aliq̄ maledicere emulis vris ⁊ alijs plus vendētibꝫ inuidere. Rūdit in his sepe deliqui Et sacerdos ista oia sunt p eccata mortalia et nisi de his penitentiā egeritis cōdignā cōdēnabimini. Illa territa i vbis ei⁹ peccasse multiplicit se recognouit ⁊ quid decetero confiteri deberet didicit. Quinti mercatores sunt q̄ vili⁹ solēt emere rem q̄z valeat. vt contingit in necessitate cū q̄s coact⁹ ē aliq̄ necessitate vrgente ⁊ oz eū cū dāno bona sua vēdere. Et tales sic emētes scienter ⁊ multo min⁹ i p̄cio dātes q̄ bona p̄timi valeant tenēt recōpēsare dānū. Et hoc illi nō aduertūt q̄ q̄nqz si possent libenter emerēt p vno floreno qō valeret tres vl q̄tuor ⁊ ō hz sibi nullā cōsciaz sibi facere volūt cū talis res cōiter sic nō vendit. ꝫ ille ex mera et pura necessitate sic vendere cogit. Exēplū de vno q̄ emit ppetuos reddit⁹ et certos sp vnū florenū p nouē. cū tñ cōsuetudo ppetuādi redditus multo plꝰ req̄rat ꝫ vēditor ex necessitate coact⁹ sic vēdidit ꝫ emptor cū dānatōe sui et suoz sic emit. Itē alius q̄ vni p. xl. florenis vēdidit vnū equū. q̄ vix xxx. valuit. ⁊ sup hz et cōcessit ducētos quinq̄gita florenos p annū. ⁊ insup eodē anno talis bis cōicauit. Et talibꝫ vsurarijs pctā nō dimittūt nisi restituāt et recōpensent dānū p̄timis. Nñ dr in decre. Vsurari⁹ nō ve penitet nisi p̄ius vsuras restituat. xiij. q. vj Si res. Et qō dictū ē de vēditore intelligēdū ē etiā d emptore. vt q̄ crederet vēditor rē suā min⁹ p̄ciosaz eē q̄z sit. vt puta si venditor aurū p minori p̄cio. q̄a credit esse auricalcū. aīal sanū qō putat eē infirmū et sic de alijs. Et si emptor hoc cognoscit et min⁹ dat q̄ res valet iuste emit et tenet ad restōez. D Sexti sunt q̄ vitiosas ⁊ defectuosas res vēdūt p bonis. Circa qō q̄rit vtrū vēditor teneat dicē vitiū rei vendēde. Rūdet fm. s. Tho. ij. ij. q. lxxvij. Vēditor q̄ rē vitiosaz ad vēdēdū exponit. ex hoc ipe dat emptori dāni vel pcli occasionē. Dāni q̄dē si p̄pt hmōi vitiū res sit minoris p̄cij ⁊ ipe vēditor nihil ō p̄cio diminuit. Pericli aūt si p̄pt hoc vitiū vsus rei reddat ipedit⁹ vel nori⁹. puta si aliq̄s vēdat alicui equū claudicantem p veloci. vel domū ruinosam p firma. vel cibū corruptū p bono et recenti et sic de alijs. Nñ rñdeo breuiter. Si hmōi vitia sunt occulta et vēditor nō detegit erit dolosa ⁊ illicita venditio. ⁊ vēditor tenet ad dāni recōpensationē. Si vo rei vitiū sit manifestū. puta si equus sit monoculus vel cum vsus rei et si non competit vni tamē potest cōpetere alteri ⁊ vēdi

UVA. BHSC. IyR_046

tor ꝓpter hoc vicīū ſubtrahit de p̄cio mq̄ntū optet. tunc non teneť ad manifeſtādū vitū rei. q; ꝓpť hu iuſmōi vitū forte emptor vellet plus de p̄cio ſubtra hi q̄ eſſet ſubtrahendū. Vñ venditor p̄t licite viti um reticere. Nec ille. ℣ Septimi ſunt illi q̄ ꝑm pta pecunia emunt ⁊ in ꝓtinenti illud idē ſibi vel alij conuerſo vendūt ⁊ ꝓpť dilationē dāt carius q̄ va let aut valere p̄t. ⁊ nullū laborē. vel nullū dubiū. vl̄ nullas expēſas cū hac re habuerūt. ſ̄ immediate ī eod̄ tpe ⁊ loco ꝓpter dilationē multo cari⁹ vendūt. verbi gra. Sicut q̄ emūt auenā cū ē in bono foro ⁊ ꝓpť di lationē multo cari⁹ vēdūt q̄ valere p̄t. q̄ q̄nq; emūt duo vl̄ q̄tuor vaſa vini ꝑ ꝑmptis pecūijs. ⁊ īmedi ate ꝓpť dilatōz mlto cari⁹ vēdūt ⁊ q̄nq; ūnq̄ ex̄ cella riū trahūt. et ſic q̄nq; illa vaſa vini bis vel ter vēdūt ⁊ tñ ſp̄ ī eodē loco manēt. Jtē q̄ emūt vina vel blada cum adhuc creſcunt minori p̄cio credentes veriſi militer ꝓputato etiā dubio q̄ circa futur autūnū vl̄ meſſis tpe magis valeāt. vel etiā tūc multo cari⁹ vē dunt. Sec⁹ aūt ſi ꝓbabiliť dubitareť ſi plus v e mi nus eēnt ꝑ tūc valiture. q; tūc eēt vſura. Jtē q̄ emūt pannū vel lanā vel hmōi ꝑ ꝑmptis pecunijs ⁊ im mediate carius vēdūt ꝓpter tpis dilationē tales q̄ q; pl⁹ lucrāť q̄ ille q̄ talia mercimonia adduxit p. xl. vel. l. miliaria ⁊ fecit magnas expēſas et labores. Cu ra hoc q̄riť vtrū negociatores poſſint licite lucrū ac cipe et carius vendere q̄ emptū ſit. Rñdeť cū labo rant ꝑ oībus ⁊ q̄ſi cōe negociū in mercatib⁹ gerunt poſſunt moderatū lucrū accipe. Sec⁹ ē de īmodera to. vt p; ex̄. de emp. et vē. c. j. Sciendū q; hoc intelli gendū ē ſi ipe venditor rē meliorauit. aut etiā q; p̄cū rei mutatū ē fm diuerſitatē loci vel tpis. vel ꝓpter pi culū cui ſe expoſuit transferendo rē de loco ad locū pōt carius vendere cū tñ hoc moderate fiat vt dictū eſt. Octaui mercatores ſunt q̄ tenebroſa loca eli gunt et lucē ſolis et claritatē diei obtenebrāt. Et hoc ī⁹ faciūt vt res aliter appareāt q̄ ſunt vt faciūt pāni cide et in hoc oſtendūt ſe eē filios tenebraꝝ. Vñ dñs merito dicet eis illud Mat. xxij. Mittite eos in tene bras exteriores q; tenebras dilexerūt ī⁹ tenebras ha bebunt. Et in hoc oñdūt ſe male velle ſcienť facere vel agere. Vñ de talib⁹ dicit xp̄s in euāgelio vt hēť Jo. iij. Omnis q̄ male agit odit lucē et nō veniet ad lucē vt nō arguanť opa eius. q̄ aūt facit veritatē ve nit ad lucē vt manifeſtenť opa eius. q; in deo facta ſt Et tales mercatores q̄ cū decipiendi hoc faciūt q̄ntū in eis ē oculos xp̄i conāť velare. Vñ auctoritas. Ocu los dñi oīa aſpicētis conanť velare q̄ malū ꝑ bono nituntur vendere dare vel mutuare. Et talib⁹ in ca ſu quo nūq̄ ꝓtinus decepiſſent ſola intentio ad eter nā dānationē ſufficeret. Noni ſunt q̄ cū mechani cis ꝓueniūt et pactū faciūt dādo eis ꝑmptā pecuniā vt ſibi ſup terminū aſſignatū tot paria vel tot facta mechanica p̄parent et ſciūt veraciť q; tpe illo ſibi aſſi gnato multo plus eiſdē mechanicis ſoluerēt talia eis ſic p̄parata ⁊ ſic nimis q̄uant iſtos paupes mechani cos ſic q; ipi ex ſuis ꝓtinuis laboribꝫ vix ſibi nutrimē tum acq̄runt. ℣ Decimi ſunt q̄ res vēdunt que ad nullū vſum ſunt vtiles niſi ad peccandū. ſic gla dios et ſagittas intoxicatas. aut venena. aut falſos taſſeres et hmōi. oēs illi indubitanť peccāt q̄ faciunt vel tenēt vel vendūt vel donāt. Et oīa mala ꝓſeq̄n tia q̄ cū hmōi fiūt iſtis imputabūt. q; q̄ occaſionē dā ni dat dānū dediſſe videť. vt p; ex̄. de iniu. et dā. da. c. Si culpa. Cōcordat. s. Tho. et Hoſti. Si aūt ille res q̄ vendite ſunt p̄t eē vtiles. vt arma in iuſto bel lo. vel q̄dā venena ad aliq̄d medicinale. vel ꝯ alia nociua. q̄ talia vēdit vel dat nō peccat. niſi forte ſibi ꝓbabiliter dictaret ꝓſcia q; emptor rē illā q̄reret ad malefaciendū tūc eiꝰ nō d⁹ ei vendere. nec dare. nec accōmodare illā rē. vbi gra. Sic ſi veniret vn⁹ q̄ vel let vnū iniuſte occidere vel aliquē letaliter vulnera re tūc tali nō debes gladiū vēdere nec accōmodare alias reus eris illius peccati. Jtē aurifaber q̄ facit an nulum aureum illi quem ſcit veraciť abuti velle. ſcili cet q; velit dare alicui vgini vel mulieri vt alliciat eā ad actū illicitū talis aurifaber reus erit peccati illius et ſic de alijs. Et hoc idē poſſum⁹ a ſimili cognoſcere ꝑ talia exempla. Quia ſi q̄s ꝓgnoſceret q; aliq̄s q̄r ret aliquē ad occidendū tūc indicās ſibi ſcienť locuꝫ vbi eū inueniat reus erit homicidio. Jtē ſi q̄s indi caret alicui fornicari volenti ꝓſtibulū vel locū alium vbi tales meretrices inueniret reus erit illius facti. Ergo vniuerſaliter loq̄ndo q̄cūq; iuuat vbo vel fa cto aliquē ad peccandū re⁹ erit oīm iſtoꝝ peccatoꝝ. Jmmo nō ſolū talis q̄ ꝓſentit ſ̄ etiā q̄ nō impedit ſi p̄t. Vñ ſcriptū ē. Mandauit de⁹ vnicuiq; de ꝓximo ſuo. Undecimi ſunt q̄ in dieb⁹ feſtiuis mercimo nia ſua exercent. Vñ q̄riť an tales peccent mortaliť. Rñdeť fm Guil. Si q̄s hoc facit nō ex ꝓſuetudine ſed ꝑ ſua neceſſitate et ante audiuit diuina non cre do q; peccet mortaliter. Secus ſi ex ꝓſuetudine vel lucrandi cupiditate ⁊ maxie ſe ſubtrahēdo a diuinis Aut etiā ſi hmōi mercata ꝓhibita ſunt a p̄latis illi⁹ loci ſiue forſan excōicata. Mercata tñ q̄ ex q̄dā quaſi neceſſitate fiunt de victualibus ⁊ neceſſarijs ad diez aliquē nō credo illicita eē dūmodo tñ ſe ꝓpter hoc ñ ſubtrahāt a diuino officio. Deu hoc nō attēdūt iſti ī ſtitores q̄ in dedicationib⁹ vel in alijs feſtis ſummo mane ſua venalia exponūt et totū diuinū officiū ne gligunt nec illa die miſſam vel ſmonem audiunt in hoc grauiter delinquunt. Jn ſignum huius tempo re paſce ꝓhibeť cōio omnibus qui mercantias in di ebus feſtiuis exercent. et cōio nō ꝓhibeť niſi ꝑ pcō mortali. Simile ē de his qui vendūt vel emunt ī lo co ſacro. ℬ Duodecimi ſunt qui emūt rapinā vel furtū. Unde ſciendum q; qui ſciuit vel ꝓbabiliť credidit rem eſſe furatā vel raptā et illā emit ḡuatur quinq; modis. Primo q; teneť ſp̄ rē reddere. etiā ſi ante decē annos emiſſet. et eodē die quo emit ſibi vi olenter fuiſſet ablata vel alias ſibi periſſet vt ſi fuiſ ſet animal et mortuum ſibi fuiſſet adhuc teneť reſti tuere ſi veraciter vult penitere. quia ſemp teneť fur rem furatam reſtituere niſi in vno caſu. puta ſi rem obtuliſſet domino tempore et loco ꝓgruo et ille nolu iſſet accipe. Scōo q; teneť reſtituere omnes fruct⁹ p ceptos et q̄ medio tpe percipi poterant. Tercio q̄a res eſtimanda eſt fm optimum ſuū ſtatum. puta ſi res tpe venditionis fuiſſet melior q̄ poſtea. tunc nō ſufficit q; ſimpliciter reſtituat. Quarto quia non po poteſt repetere ab illo cui⁹ res ē p̄cū q̄d dedit illi qui rē vēdidit. nec etiā p̄t agere coram iudice cōtra ven-

UVA. BHSC. IyR_046

ditorē de p̄cio soluto quia obstat sibi sua turpitudo. Quinto qr pdit etiā expensas voluntarias q̄s in eaz rē epe intermedio fecit. Si aūt emit fide bona puta si phabiliter rē credidit eē iustā. sic bona fides q̄tuor si bi ofert. Primo q̄ nō teneť restituere durante bona ꝓscia. Sz si postea sciuerit rē eē furatā teneť restituere ꝫ fructus ꝓceptos et ꝓsumptos nō teneť restituere. Scōo p̄t rē alienare z vendere stante bona ꝓscia Sz si aliq̄s lucrū ex venditōe furti ꝓsequtur illud dz reddere dño postea veniēti. Tercio qr rē nō teneť in casu furtiuo restituere durāte bona fide si res interi pereat absq̄ culpa sua. in nullo tenetur restituere dño. Quarto qr post restitutionez rei p̄ōt agere p̄ venditorē de p̄cio q̄ dedit z vēditor teneť sibi restuē p̄cū

Dñica. xj. Sermo. cvij.

De iactantia.

uo homines ascende

d runt in templū vt orarent. vn⁹ phariseꝰ. alter publicanus. Luc. xviij. Sic dī i hi. scbo. Phariseī dicunť quasi diuisi. qr a ceteris iudeis in quibusdā obſuantijs diuisi erāt. Mā in frōte z in manib⁹ mēbranas portabāt in q̄b decalog⁹ scriptus erat ad inuendū q̄ dei p̄cepta añ oculos cordis habere deberēt p iugē meditationē z in manib⁹ p ipletionē. In fimbrijs eē pallioꝝ spinas alligabant vt icedentes pūgerenť z sic mādatoꝝ dei memores redderenť. De quoꝝ numero iste phariseꝰ erat de q̄ in p̄ti euāge. agit q̄ cū publicano in tēplū ascēdit vt oraret. ☞ Nota hic q̄tuor mala de supbia istius phariseī. Primū ē irreuerentia dei. qr stās apd se orabat. in hoc se irreuerent apud deū habuit q̄ genua sua nō curuabat. Sic adhuc q̄tidie faciūt multi pōpoſi suo creatori. p̄ q̄s dic apl's. In noie Jesu omne genu fle. ce. zc. Supbia eñ tollit reuerentiā dei. qr q̄nto q̄s supbior fuerit tāto erit min⁹ reuerēs deum z hoies. qr ex supbia oriť q̄ q̄s verecūdať se bēne liare coꝝ deo suo. Nec etiā ꝓximos honorat. qr reputat se meliorē et dignioꝝ ceteris. Sz bēnilis honorat deū bēniliter et reuerenter. Silr z ꝓximos honorat qr iudicat alios dignioꝝ z meliores se. Secū dū malū huius phariseī ē ꝓplacentia sui. qr apud seīpm orabat. Et dānabile hoi ē nimiā cōplacētiā habere circa seīpm. qr displicet deo. Ergo q̄n diabolus alicui immittit extollentiā cordis z cōplacētiā sui ipsius tūc hō cogitare dz de peccatis suis z de iusticia dī qr nō ē cert⁹ vtrū vnq̄ vere penituerit q̄uis de misericordia dei sp debeat habere spē. Tercū malū est cōtempt⁹ ꝓximi. vñ dixit. Nō sum sicut ceteri hominū raptores. iniusti. adulteri velut etiā hic publicanus. Notandū q̄ si iste phariseꝰ sic dixisset. nō sū sicut ceteri homines iusti zc. qr peccator sum zc. vel etiā nō sum sicut ceteri peccatores ꝫ amplius oīb⁹ peccatoꝝ tūc bene cōtinuasset suā oratiōnē. Sciendū q̄ iste phariseus tria mala alijs imposuit. s. rapinā. adulteriū et iniusticiā. Et licet hoc pōpose dixerit tū in multis verū dixit. qr multi sunt raptores. multi sūt adulteri. z multi sunt iniusti scienť res iniustas possidentes. quibus nō ē spes salutis sine restitutione z emēdatione vite. Vñ in decre. Nō dimittiť peccatū nisi restituat ablatum. di. liiij. Generalis. z. xxiiij. q. vi. Si res aliena. z. xiij. q. ij. fraternitas. Quartū malū in q̄ repbendiť phariseꝰ ille ē iactātia de bono ope suo qr dixit. Jeiuno bis in sabbatho. decimas do oīum que possideo. Vnde in p̄ti fmone tria sunt dicenda. Primo q̄re iactantia detestanda sit. Scōo q̄ iactātia ē p̄ctū mortale. Tercio exēplū de supbia.

J Circa ꝓmū sciendū q̄ iactantia ꝓpter tria detestanda ē. Primo qr iactans se de bonis gram dī effundit et oīa bona pdit. Vñ de ꝓmo dī Eccl. xx. Gratie fatuoꝝ effundent. De scōo Maxim⁹ i q̄dam fmone dicit. Nō possum⁹ p vno z eod⁹ ope fauorē mōi expetē z p̄mū celestis glie ide acq̄rē. Jtē greg. i mor. O q̄ miseri sī q̄ affectāt laudes hoim i semetip sis dissipāt fruct⁹ laboꝝ suoꝝ. dūq̄z se alienis oculis oñdē appetūt dānāt q̄d agūt. Scōo qr talꝰ q̄ seīpm iactat fert testimoniū de seīpo. Ergo ad talē p̄ōt dici vē q̄d iudei dixerūt ad xp̄m mendacē. vt hēt Joh. viij. Tu de teip. te. phi. zc. In xp̄o cui⁹ dicebať nō habebat locū hoc dictū. qr vacuter potuit de seīpo testimoniū phibere qr seīpm nouit plene. q̄d alij hoiēs nō p̄nt facere. qr seīpos plene z vacē nō ꝓgnoscunt. Vñ Hilari⁹. Soli deo de se credendū ē q̄ se sol⁹ nouit. Sz i alijs hoibus vez ē q̄d dicit apl's. ij. Cor. x. Nō q̄ seīpm ꝓmēdat ille ꝓbat⁹ ē ꝫ quē de⁹ ꝓmēdat

Tercio qr talis q̄ iactat se idolū seīpm facit. seīpm colens. z gloriā sibi p̄ſi attribuit q̄ deo p̄cipaliť attribuenda ē. vñ apl's. Soli deo ho. z glo. ps. Non nobis dñe n. n. ꝫ. n. t. d. glo. ☞ Circa scōm sciendū q̄ seīpm iactare siue laudare p̄t ꝓtingere octo mōis. In q̄b ꝓgnoscit q̄s ē p̄ctū mortale vel veniale. vel etiā nullū p̄ctū. Primo p̄t q̄s se laudare ꝓpt bonuꝝ ꝓprie fame. vt. s. bō possit fuare suā bonā famā. Sic samuel se laudauit postq̄ senuit coꝝ filijs israhel vt hēt. j. Reg. xij. dicēs ad filios israhel. Jtaq̄z cōuersatus sum coꝝ vob⁹ ab adolescētia mea vsq̄z ad hāc di em ecce p̄sto sum loq̄mini d̄ me coꝝ dño z coꝝ xp̄o eius vtrū bouē cuiusq̄z tuleri aut asinū. si quēpiā calūniatus sum. si op̄ſi aliquē. si de manu cuiusq̄ mūnus accepi. z cōtemnā illud hodie restituāq̄z vobis Et post hoc subdit. Testis ē mihi dñs q̄ nō inuenietis in manu mea q̄ppiā mali. Sic silr mō si q̄s iculpatus eēt iniuste vel etiā timeret iniuste inculpari in tali casu silr posset seīpm laudare ad cōseruādā bonā suā famā. imo hō cū inculpať iniuste tūc teneť defendere suā bonā famā z se excusare z oñdere innocētiā suā. Quia dī ꝓuerbi. xxij. Meli⁹ ē nomē bonū q̄z diuitie multe. vñ Aug. de san. vi. Nō sufficit nob⁹ vita sēta nisi sit fama bona. Vñ etiam Augu. Duo sūt tibi necaria. s. cōscia z bona fama. Cōscia ꝓpt⁹ metipm z fama bona ꝓpt ꝓxim. L Secōo p̄t q̄s laudare de bonis suis ꝓpt sublevatōnē spei. Sic se laudauit Ezechias rex iuda. vt hēt Ezech. xxxviij vbi dī. Egrotauit Ezechias vsq̄z ad mortē z introiuit ad eū Esa. ꝓpha et dixit ei. Hec dic dñs. Dispone domui tue qr morieris tu z nō viues. Et cōuertit ezechias faciē suā ad parietē z orauit ad dñm z dixit Obsecro dñe memento q̄so quō ambulaueri coꝝ te in vitate z corde pfecto. z q̄d bonū ē i oculis tuis feceri. Et fleuit Ezechias fletu magno. Et factū ē vbū dñi ad Esaiā dicens. Vade z dic Ezechie. Hec dicit dominus. Audiui orationem tuam z vidi lacbꝝ

UVA. BHSC. IyR_046

mas tuas. Et ecce ego adijciã sup dies tuos. xv. annos & de manu assirioꝝ eruã te et ciuitatẽ istã. Sic simili mõ cũ quis eẽt in magnis anxietatib⁹ pstitutus siue in agone mortis et tẽtationibus maxime vexatus et specialiter de despatione tẽtareꝫ tũc posset ꝙs i tali casu bona opa sua ad memoriam reducere ne desparet. Et ecõuerso cũ hõ de elatõe et pplacẽtia suiꝑ sius tentareꝫ tũc peccata sua essent ad memoriã reducenda vt inde hũliareꝫ. Huic simile legit de sancto Anthonio cui diabolus dixit. Cũ te exaltare in elatione mentis desidero tũc tu te deꝑmis. & cũ te deprimere volo tunc tu te exaltas. Sciendũ tñ ꝙ in agõe mortis hõ maxime dz habere recursum ad diuinam miscõiaz. vñ Amb. in exame. De diuina miseratione tũc sperandũ est ampli⁹ cũ pfidia hũana defecerint. vñ legit de btõ Ber. ꝙ i merito passiõis xpi intũ cõfidebat ꝙ cũ in infirmitate qñqz sibi videreꝫ ꝙ ante tribunal dñi pstareꝫ & sathan multa ꝓ eũ diceret. Rñdit. Regnũ celoꝝ duplici iure dñs meus obtinet. s. hereditate patris et merito passionis sue. altero ipe ꝓtentus alteꝝ mihi donat. Ad hec inimic⁹ confusus recessit. ¶ Tertio ꝙs põt se laudare ad gloriam dei & ad edificationẽ ꝓximoꝝ. vt fecit apostol⁹ paul⁹. ij. Coꝝ. xj. Existio me nihil min⁹ fecisse a magnis aplis. Itẽ dic. in alio loco. Abundanti⁹ oibus his laboraui. Itẽ iactat se de his q̃ passus ẽ. vñ di. ij. Coꝝ. xj. In labore et erumna. in vigilijs multis. i frigore et nuditate. in mortibus frequẽter et sic de alijs periculis multis q̃ ibi enumerat in ꝙbus oibus fuit Hec beatus paulus de se narrat vt eos ad tolerãtiã et oationẽ animaret. vñ dr ibiõ. Sustinetis ei si ꝙs vos in faciem vestrã redigit. si ꝙs devorat. si ꝙs in faciem vos cedit. iõ dr Ro. xij. Bñdicite pseq̃ntibꝫ vos bñdi. & nolite male. Ergo tali intẽtõe põt ꝙs opa sua manifeste corã hoibus facere & etiã qñqz de eisdẽ bonis opibꝫ se laudare vt de⁹ ex hõ honorificeꝫ & prim⁹ edificeꝫ. vñ xps dr. vt hẽt Mat. v. Sic luceat lux vra c. ho. vt vi. op. v. b. & glo. p. v. q̃ in c. est. vñ Gre i mo. Actio sit in publico vt intẽtio maneat in occulto.

Quarto cũ ꝙs se iactat ꝓpter aliquẽ actũ venialis peti. Sic qñ ꝙs laudari vult eo ꝙ venialiter in laude dilecteꝫ. vbi gra. vt cũ ꝙs laudari vult i aliq̃ puo qõ nõ ẽ ꝓ charitatẽ dei & ꝓxi. tali intẽtione vt sic bonus socius estimeꝫ & noteꝫ & hoc ẽ veniale petñ. Quãto ꝓpter lucrũ tpale et ex auaricia solent se aliq̃ laudare vt aliq̃ mercatores q̃ seipos ꝓmẽdãt & sic ꝓxios i emẽdo vel vẽdẽdo decipe intendũt. vel etiã vt aliq̃ hypocrite q̃ se ꝓmendãt ꝓpter lucrũ. Sciendũ ꝙ qñ mal⁹ hõ oñdit se bonũ ꝓpter lucrũ tpale et nõ ẽ & ꝓpterea recipit aliꝙs elemosinas cũ eis nõ indiget teneꝫ restituere in foro pscie pauplbꝫ Vel etiã aliq̃ mechanici q̃ vltra modũ suos labores et sua opa extollunt et cõmẽdant. & labores et opa alioꝝ repbendũt et vitupant q̃si nihil valeant q̃uis etiã qñqz meliora sint. qđ pstat eẽ ꝓ charitatẽ ꝓximi. qz aliꝭ facit qđ ñ vellet sibi fieri. s. artẽ & opa alioꝝ vilipẽdẽdo. Tales ꝑuiẽ peccant qz hoc nõ ꝓcedit ex charitate. ꝫ ex inuidia. vñ Ari. ij. topi. Inuidus ẽ q̃ tristat de ꝓsperitate bonoꝝ. Item dicit Rich. Similis sibi inuidet si in hoc ꝙ simules sunt vnus excedit aliũ. vñ figul⁹ odit figulũ. ¶ Sexto cũ ꝙs se iactat in malicijs suis et tũc tale ẽ peccatũ q̃le ẽ illud petñ de q̃ se iactat. s. mortale vel veniale. vbi gra. vt cũ ꝙs se iactat ꝺ ꝓcatione mulieꝝ et de tactu illicito. vel de actu luxurie. vel etiam de superbia vel de complacentia quam habuit in cogitando vel in alijs peccatis. vñ Grego. in moza. Sunt nõnulli qui nequaq̃ deflent qđ faciũt. ꝫ etiã laudare & defendere nõ desistũt. Et nimiꝝ cuꝝ defendit culpa geminat. vñ d. ꝙdã. Duplicit peccat q̃ se de crimine iactat. Sciẽdũ ꝙ tã ille q̃ aliũ laudat in peccato mortali ipm in peccato confortando q̃ ille q̃ laudẽ q̃rit in peccato tali ambo grauiter peccant. vñ Aug. sup ps. Duo sunt genera pcutoꝝ. s. vituperantiũ & adulantiũ. ꝫ plus pcutit lingua adulantis q̃ vituperantis. Idẽ. Adulantiũ ligue ligãt hoies in peccatis. delectat enim ea facere in ꝙbus nõ solũ nõ metuit reprehensor ꝫ etiã laudat⁹ orator. Sz heu iam implet illud ps. Laudat peccator in desideriꝭ suis. et iniquus benedicit. Quia supbia nocat honestas auaricia ꝓuidentia. astutia prudentia et sic de alijs. Sed qui sic laudant decipiunt. Vnde Esa. iij. Populc meus qui beatũ te dicunt ipi te decipiunt. Ergo non debemus nos iactanter laudare in malitijs nostris nec gaudere de iniquitatibus nostris de quibus dolendũ est. nec velle honorari in his in quib⁹ merito debemus verecundari corã deo et hoibus vñ Bernũ. Quid est magis puersum q̃ letari cũ male feceris et in rebus pessimis exultare. Septimo cũ se quis falsc et mendaciter iactat. Sicut heu sepius contingit ꝙ multi se iactant de his que nõ sunt vera et sic mentiendo querũt vanã gloriã. Tunc fm Herman. de scheldiz qñ verba talis iactantie sunt in materia falsa tũc est peccatũ mortale vel veniale sicut ea falsitas de qua se iactat vel mendatũ in quo gloriaz querit ¶ Octauo cũ quis se iactat et laudẽ querit in suis opibus bonis. Tunc fm Herm. de scheldiz qñ ꝓ talẽ iactantiã querit gloriã que ꝑferꝫ honori diuino vel sue saluti vel dilectioni ꝓximi tũc ẽ peccatũ mortale. Sed cũ quis se iactat de aliquibꝫ et in eis gloriã querit ñ tñ ꝑfert illã honori diuino vl sue saluti vel dilectioni ꝓximi etiã si inanẽ gloriã querat põt esse veniale. Et de ista materia loquit etiã mgr i cõpen. theo. vitatis dicẽs. Sed si laus querit ꝓpera vtutũ hoc ẽ dupliciter Vel quia appetit⁹ laudis coniungit operi virtutũ tanq̃z incidens. sicut cõtigit in cantu et pdicatione qñqz & tunc est veniale. Vel laus est finis ꝓncipaliter pstitutus operi virtutis et operanti ita ꝙ ibi constituit finẽ vltimatũ. sic ẽ mortale quia tũc inheret ei tanq̃z fini vltimo. Ergo aliq̃ possunt damnari cũ bonis operibus suis. s. q̃ ꝓmo ꝓncipaliter et finaliter intenderent laudẽ humanã q̃m ꝓponeret deo et ꝓxie saluti. Exemplũ in euãge. de phariseo. Lu. xviij. qui decimas dedit et duos dies in hebdomada ieiunauit. et tñ cũ his ꝓmeruit infernũ quia de his bonis operibus se iactauit et i eis dem vanã gloriã quesiuit. Sciendũ etiã ꝙ sic homo posset amittere mercedẽ suã si se iactaret ꝺ suis bonis opib⁹ etiã si mortaliter ñ peccaret. hec ille. Ergo pclꝺ sum est se laudare et iactare in suis opibꝫ bonis. vñ Isi. de sum. bono. Qui hic de bono laudari appetit spem pdit & gloriã mercedis in futuro non recipit. Vnde Crisꝰ sup Mat. O insipiens quid tibi ꝓdest

UVA. BHSC. IyR_046

illa laudatio post mortē si vbi eris nō laudaris? Itē non solū cauere dēmus ne bona opa nr̄a tactāter ꝓ feramus. ꝫ etiaz diligēter cauere dēmus ne in clatoe mētis nos de bonis nr̄is extollamus. vnde legit tale exemplū. Quidaz monachus in spelūca fuit magne abstinentie: z multis annis florēs in vtutib. Qui i pfectib suis ꝓfidēs nō totum deo ꝫ sibiſpi attribuebat. et in mēte sua se exaltabat ꝓpter bona sua opa q̄ fecit. Hāc ꝑsumptōem mētis intuēs temptator dyabolus q̄dā vespe fingebat se in spē mulieris oberrātis in heremo. Que vt fessa ad hospitiū spelūce lassitudinē simulās intus se ꝓiecit. z obuoluta genibus eius vt sui misereat exorat. Mox inq̄t me appēdit in be me in angulo cellule ꝙquiescere ne feris efficiar p̄da. Acq̄escit ille. At illa cām errādi p heremū recitans eligātiā corpis z suauitate ſmonis affectū illi? illecebroso amore deflectit hinc iā blādiora eloq̄a iocis risusq̄ miscenē. Manus etiā ꝓtrax ad mentū barbamq̄ ꝓtēditur. q̄d plura. Ad vltimū captiuū ducit militē xp̄i. z laborē ꝑteritor z ꝓfessionis sue oblitus obscenos iam conebaē inire amplex?. Illa vero vlulatū deterrimū emittēs p manus ap̄lexātis elabitur. Tūc multitudo demonū in aere ad hoc ꝑm spectaculū cōgregati ingenti clamore inquiūt. O qui te vsq̄ ad celū exaltabas quō dimersus es in infernū. Discе qz qui se extollit humiliabit. Tūc ille quasi amens deceptionis sue nō ferens pudorez desperās seip̄m tradidit oñi immūdicie.

De eadem dominica.

Escendit hic iustificatus in domū suā. Dic in isto ser. ē dicendū quōvnusq̄sq̄z dz iustificari q̄ vult saluus fieri. Istū ser. q̄re infra. cluij. E.

De eadem dominica.

Mnis q̄ se exaltat būiliabit. Dic dicendū est de supbia vestiū qñ est mortale. Istum sermone mq̄re ante sermone. lxxxuij. B.

In dominica. xij. Sermo. cviij.

De illis qui arguūt deum.

ene omnia fecit. mar

b ci. vij. Sciendū q̄ diuersi homes stulti diuersimode deū reꝑhendūt. ꝑ Primi eñ sunt q̄ deū reprehendūt de inēq̄litate distributōnis. vt paupes q̄ multotiēs dicūt. quare d? dat vni multa bona tpalia vñ centū vel plures possent cōtētari. z mille simit mēdicare? Rñdeo q̄ deus vni dat multa alijs pauca hoc nō facit sine cā. Paupib. n. i signū maioris dilectōis, dat pauca tpalia z ꝓmittit eis eterna. vñ Math. v. Beati paupes spū qñ ꝛc. Qz. n. xp̄s paupes diligit oñditur in hoc. q̄ dat eis q̄d ipe p se in p̄nti vita possedit. s. pauptatē. vñ dicit p ꝓpham. ego vo egenus et pau. sum. ber. xp̄s pauper ē natus. paup virit. paup obijt. vñ Lu. ix. Vulpes foueas hñt z vo. ce. ni. fi. aūt hoīs nō hz vbi ca. su. recli. Itē pz in hoc q̄ paupes elegit. vnd Jaco. ij. Mōne paupes elegit dñs. Hoc ptz in ap̄lis q̄ fuerē piscatores z homies paupes. Sic adhuc hodierna die sibi paupes elegit. vñ gre. Nos xp̄s eligit quos mūdus spernit. Idē etiā oñdit in hoc. q̄ oꝛes eoꝝ exaudit z desideriū cordis ipoꝝ implet. ps. Depcatōnem eo. exau. ꝛc. Idē. Desideriū paupeꝝ exaudiuit dñs. Itē oñditur in hoc. q̄ xp̄s ē memor z sollicit? sup paupes. ps. Mō in finē obliuio erit paupis. idē Ego aūt mēdic? sum z paup z dñs sollicit? est mei. Itē honorat paupes z saluat eos ps. Honorabile nomē eoꝝ coꝝ illo. Mā diuites hic noiantur z honorātur noīa eoꝝ ꝫ paupes in futuro. vt pz Lu. xvj. de diuite epulone q̄ nō nominat in euāgē. ꝫ paup lazarus nominatim exp̄mit. et iste ē summ? honor q̄ paupes debēt esse reges et regine in regno celorum. Vñ Aug. Mō tibi displiceat pauptas tua. nihil ea potes ditius inuenire. Vis scire q̄ locuples sit celū emit. vñ ps. Alias paupeꝝ saluas faciet. g̃ paupes debent esse patiētes in sua pauptate tūc in futuro ditabūtur cū eternis diuitijs. Quibusdā etiā bonis hoībus dat diuitias. q̄ meruerūt a deo. et etiā vt mereant vitā eternā. vñ lu. xvj. Facite vobis amicos ꝛc. Vñ Ber. in epla. Vere beatus q̄ intelligit nō sup cupidū ꝫ super egenū et paupere. illū inq̄ paupere q̄ inuite petit et verecūde accipit. et accipiēs glorificat p̄rem suū qui in celis est. Vñ Augu. Redime te hō dū viuis. redime te dū potes. redime te inq̄ duz p̄ciuz in manib habes. redime te ne mors amara te ꝓueniat et vitā simul et p̄cium perdas. Sine cā hoc vis dimittere vxori q̄ forsitan aliū accipiet maritum Sed aliq̄ dicūt mirū ē q̄re deus malis hominb cōcedit tāta bona tēporalia q̄ sibi ñ fuiūt nec eū diligūt? Rñdet q̄ hoc nō facit sine cā. ꝫ ꝓpter. v. rōnes malis hoībus bñ facit. Q Prima rō ē vt per talia bñficia cōuertātur ad deū. Cū. n. nolūt timere penaz gehenne vt desistant a peccatis tunc deus ex sua bonitate bñ facit eis vt sic eos alliciat et vt se ad deū cōuertant. ps. Dedit eis regiōes ꝛc. ergo si es peccator et deus tibi bñfacit dando tibi sanitatem et diuitias et honores. tūc cogitare debes si deus in p̄nti tibi benefacit cū es inimicus eius quid tunc faciet tibi cuz amicus eius eris ꝓuertendo te ad ip̄m. Secūda rō ē vt exemplū benefaciēdi nr̄is inimicis nobis oñ dat. vñ Gre. Opis xp̄i actio nr̄a ē instructio. ergo qñ cognoscis deū bñfacere suis inimicis tūc debes recipere exemplū vt tu etiā sic facias tuis inimicis. Vñ Math. v. Diligite inimicos vestros benefacite ꝛc.

Tercia rō est vt nullus p̄cipaliter deo ꝓ talib seruiat q̄ cernit etiam malis dari. Sed fruitiuz dei debet ex mera charitate fieri quā debemus hr̄e ad deū. et firmā spem debem? hr̄e ad deū q̄ d? nobis hic in tēporalibus ad necessitatē, puideat. et in futuro vitā eternā nobis dare velit. bern. Tria cōsidero in q̄b tota spes mea cōsistit. s. charitatē adoptōnis. veritatem ꝓmissionis. et ptātem redditōnis. Scio eñ cui credidi. et certus sum. q̄ in charitate nimia adoptauit me. quia verax est in promissione. potēs in exhibitōne. Quarta rō est vt ex ꝓsperitate cōtinua filij dei et filij diaboli cognoscātur. q̄ quando quis est peccator et semper habz prosperitatē in tēporalibus et ex hoc se nō emēdat ē signū sue eterne dānatōnis. Vñ Gre. Magnus affluxus tēporaliū ē eterne dānatōnis indiciū. Sed aduersitas et paupertas cum patiētia ē signū dilectōnis a deo. Vñ apls ad hebr. Flagellat omnē f. q. reci. Vñ Gre. Si exemptus fueris a percussione flagelloꝝ eris z exemptꝫ a nūero filioꝝ. Quinta rō ē vt mali hic remunerēt ꝓ bonis suis operib q̄ in pcō mortali faciūt. q̄ cū istis bōis operib q̄ ꝙs facit exīs in pcō mortali nihil mereē i

v

UVA. BHSC. IyR_046

vitam eternam. Sed ex quo nullū bonū manet irremuneratū. ⁊ in celo talia opa nō remūerabūtur tūc oportet q̄ hic in terra p̄ ista tpalia bona ista opa remunerētur. vñ gr̄e. Quicūq; in hoc seculo bñ bētis cū vos bōa egisse recolitis valō ptimescite. ne p̄cessa vob̄ p̄speritas eorūdē sit remuneratio bonor̄ ⁊ hec ē vna p̄incipalis cā q̄re mali q̄ filij diaboli sunt ⁊ qui etiā nūq̄ puertūtur nec saluātur ꝛ dānātur bñt hic p̄osperitatē in tpalib̄. in diuitijs ⁊ honorib̄. q̄ ipsi etiā q̄nq̄ orāt. q̄nq̄ elyam dant. q̄nq̄ ieunāt. q̄nq̄ missam audiūt ⁊ c̄. ⁊ sic talia bona opera remunerātur eis p̄ ista tēporalia bona ⁊ trāsitoria. Vñ i ōcre. mali ꝓpter bona q̄ faciūt p̄nītem p̄osp̄itatez ꝑ retributōne suscipiūt. di. xxiij. q̄q̄. ⁊ tales indurati meritō timere debēt. q̄ lignuz aridū cuz pinguedine perfusum vehemētius ardet. Sic ⁊ ip̄i qui hic accipiūt multiplicia bona ⁊ beneficia dei ⁊ ista in crapulis ⁊ voluptatibus cōsumūt vehementius in inferno ardebunt. vñ Apoc. xviij. Quātum in delitijs fuit tñ date ei tormentū. ℟ Vñ legit exemplū in vita sancti Ambrosij. q̄ q̄dā tpe cū. b. Ambr. romā p̄geret in quadā villa thuscie apud q̄ndā hoiem locupletem hospitatus fuit. ⁊ cernēs ibi oñia esse repleta domū ⁊ curtā cū iumētis ⁊ pecorib̄ cū famulis ⁊ famulabus tūc illū hoiem super statu suo sollicite requisiuit. Cui ille. O dñe status me⁹ sp̄ felix extitit ⁊ glorios⁹. diuitijs abūdo. familiā plurimā habeo. ⁊ oñia semp ad nutū meuz habui. ⁊ nūq̄ mihi aliq̄d aduersum accidit vel q̄d me p̄tristaret aduenit. hoc audiens. b. Ambro. vehementer obstupuit. ⁊ his q̄ secū in comitatu suo erant dixit. Surgite ⁊ hinc q̄to citius fugiam⁹. q̄ dñs nō ē in loco isto. festinate filij nec fugiendo morā facite ne nos hic diuina vltio cō p̄hendat ⁊ in peccatis cor̄ pariter ⁊ nos inuoluat. Cū ḡ fugerent ⁊ aliq̄ntulū processissent subito terra se aperuit ⁊ hoiem illū cum vniuersis q̄ ad eū ptinebant ita absorbuit vt nullū inde vestigiū remaneret. Q̄d cernēs. b. Ambro. dixit. ecce frēs q̄z misericorditer deus parcit cū aduersa tribuit. ⁊ q̄z seuere irascit q̄n semp ꝓspera elargit. In eodē aūt loco fouea p̄fundissima remāsisse dī q̄ vsq̄ hodie in hui⁹ rei testimoniū adhuc ibidez inuenit. Ecce dilecti amici q̄z horrenda pena ⁊ ruina. Non enī p̄dicamus signis xp̄i. ⁊ si corruimus resurgam⁹ ne nr̄a ruina sit vt ruina fulguris. q̄d fulgur supcadēs q̄dam impetu nūq̄ resurgit. Secūdi arguūt dñm de ordinatōe tēpor̄ dicentes. Jam nimis pluit. iam nimis ningit. iam nimis tonitruat. iam nimiū frigus iam nimius estus. ⁊ sic de alijs. Quib⁹ rñdet vt hī Act. j. Nō ē vr̄m nosse tē. vl'mo. tē. vñ stultū est deū de aura in formare q̄ solus nouit oia gubernare. Vñ sciendum q̄ multis de cauſ de⁹ suscitat aeris intēperiē. S ꝓmo ꝓpter hoim pctā. Leui. xxvj. Si mādata mea nō custodieritis dabo vobis ⁊c̄. Hoc etiam p̄z tpe diluuij vbi deus ꝓpter pctā hoim totū mōm submersit p̄ter octo hoies q̄ remāserūt in arca noe. etiā p̄z in sodomis vbi deus ꝓpter pctā hoim combussit. v. ciuitates. ⁊ oēm frā circūiacentē cuz igne ⁊ sulphure. Scdo vt pctōres terrore percutiat. ⁊ sic saltē puertant. vñ. j. Reg. ij. Dñm formidabūt aduersarij eius. ⁊ super ipos in celis tonabit. Sed. di. q̄re fit pulsus p̄ tēpestatem aeris? Rñdet q̄ ꝓpter duo. ꝓmo vt hoies ꝓpter auditū cāpanaz̄ puocentur ad inuocādū deū ne nos plaget ꝓpter pctā nr̄a. sicut totū mūdū plagauit q̄n diluuiū venit. ergo homines siue in die siue in nocte q̄n audiūt pulsum cāpanaz̄ contra tēpestatem aeris debent timere sibi ⁊ deū humiliter inuocare vt misericorditer nobiscum agat. ⁊ nō subsannare deū nec p̄tra eū murmurare. Vñ legit q̄ erant tres iuuenes simul iacentes in lecto vno. ⁊ q̄n de nocte venit tempestas medius iuuenis surrexit de lecto ⁊ orauit. ⁊ alij duo eū traxer̄t ⁊ eum deriserunt. ⁊ dñs permisit q̄ tonitrus alios duos occidit ⁊ terci⁹ solus illesus permansit. Secūdo pulsant campane vt diaboli in aere exūtes qui nobis nocere nitūtur terreātur. q̄ campane sunt tube xp̄i regis celestis. Tercō ne hoies nimis consideant in labore suo neglecto diuino officio ⁊ seruitio Si enī labore tuo diuinū negligis officiuz. laborādo in diebus festis. vel per tuū aratz̄ abscindis limitez agri ꝓximi tui. vel q̄z cū q̄z facis fraudem scire debes q̄ labores tui in manu dei sunt. ⁊ q̄n vult p̄t̄ aeris intemperiē deuastare. p̄s. Dedi erugini fructus. ⁊ la. cor̄ lo. T Vñ legit cōtigisse in anglia q̄ pulcerrima blada creuerūt. ⁊ ecce appropinq̄nte tempe messiū venit q̄dam genus muscar̄ in maxima multitudine q̄ illa blada intūs ꝓsumpserunt q̄ vix inter v. miliaria vnū quartale bladoz̄ inuenirēt. Hoies vo illius patrie q̄sdam de illis muscis ceperūt. ⁊ diligēter inspicētes inuenerūt eas lr̄as depictas i alis bñtes. in vna ala scribebat ira. in alia dei. vt manifestum esset q̄ ꝓpter demeritū ⁊ vindictā dei esset hoc factū. Quarto vt faciat nos ad decimandū ⁊ honorandū deū ꝓmptiores in hoc q̄ cognoscim⁹ nos nihil bñe nisi inq̄ntū nobis de⁹ dederit. ⁊ ista dēm⁹ tūc p̄dividē cū paupib̄. vñ lu. vj. Date et dabit vobis. et cū gr̄arū actione dēmus vti donis dei et nullo mō debem⁹ murmurare p̄ deū ꝓpter aeris intēperiē. ꝛ deo oia p̄mittē. Vñ legit in speculo exēploz̄ q̄ erāt duo religiosi q̄z vn⁹ q̄n q̄ petebat pluuiā q̄n q̄ serenitatem q̄n q̄ frig⁹ q̄n q̄ calorē. sm q̄ iudicabat terris sibi p̄missis expediēs eē. Alē vo nihil petebat in spāli ꝛ totū p̄mittebat diuine p̄uidētie. Cū autez venisset messis terre illi⁹ q̄ in spāli petebat oēs terre ip̄i⁹ fuerūt steriles. ꝛ terre alterius erāt copiosissime abūdātes. et tūc cognitū ē q̄ iste q̄ p̄mittebat se diuine p̄uidētie erat discretior et meli⁹ fecit. V Tertij arguūt deū de ineq̄litate. q̄ sepe dat pauperibus multos pueros q̄ eos pascē nequnt. ⁊ q̄n q̄ diuitib̄ q̄ libēter bñent pueros dat paucos vel nullos? Rñsio q̄ hoc nō facit sine cā. Cū enī dñs dat paupibus multos pueros. hoc p̄mo facit i signū dilectōis. et nō ē difficilē dū q̄n eos ec̄ pascet. p̄s. Qui dat iumē. escaz ip̄oz̄ ⁊c̄. et tñ brutis aialib̄ nihil p̄misit. nec etiaz ea cū morte sua redemit. nec vitā eternā eis spopōdit sicut nobis. vñ mat. vj. Nolite solliciti ē dicētes q̄d māducabim⁹ aut q̄d bibem⁹ ⁊c̄. ꝓio q̄rite reg. dei ⁊ iust. ei⁹. et hec oia adij. vo. vñ p̄s. Nūq̄ vidi iustū derelictū ⁊c̄. Scdo de⁹ dat paupib̄ multos pueros vt mīta p̄mia eos nutriēdo mereantur in celo. ℟

Circa q̄d q̄rit vtz labor sit meritor⁹ quē parētes bñt cū pueris? Rñdet q̄ sic dūmō tal intentio sit in parētib̄ q̄ intēdūt pueros nutrire ad honorem dei vt fideles fiant cultores xp̄i fiāt. et si ip̄i parētes sunt i gr̄a

UVA. BHSC. IyR_046

tunc omnes labores quos hñt cũ pueris cedent eis ad meritũ. s. lactando. balneãdo. portando. inuoluẽdo. leuando. cibãdo. vigilãdo. informãdo. corrigẽdo. qñ delinquũt. Ista oĩa erũt eis meritoria. vñ aplus. Scimus qñ diligentib9 deũ oĩa coo. in bo. Tercio deus dat pauperib9 multos pueros in signũ beatitudinis ⁊ bñdictionis eterne. vnde ps. Labores manuũ tuarũ qz manducabis beatus es ⁊ bñ tibi erit. vxor tua sicut vitis abundãs ⁊ filij tui sicut nouelle oliuarũ in circũitu mẽse tue. Ergo sicut deus hic mltiplicat semẽ bonoꝝ pauperũ. sic etiã in celo vult mltiplicare eoꝝ gaudiũ. qz oẽs qui nati sunt de ipsis ⁊ ad celuz peruenient deũ eternaliter laudabũt. ⁊ hoc erit eis spãle gaudiũ imppetuũ. Ergo paupes non debẽt conq̃ri de multitudine filioꝝ. ꝫ debẽt deũ inde laudare ⁊ sibi grãrumactiones referre. Quia Boe. in de cõso. pbie. dicit. Maxima felicitas huius mundi cõsistit in amicis. ℣ Sz diuitibus deus non dat pueros. Primo ꝓpter ipsos parentes q̃ sunt auari ne amplius pecẽt p auariciã ꝓpter multitudinẽ pueroꝝ. qz qñ qs est auarus ⁊ si tũc hẽt multos pueros tũc adhuc efficeret magis auarus. ⁊ sic deũ plus offenderet. Secũdo ꝓpter oppressiões pauperũ ne intantũ exactiones faciãt in suos subditos. Si em̃ p nũc grauãt suos subditos q̃d tunc facerẽt si hẽnt multos pueros. Tercio ꝓpter pueros ne illi dãnent cũ parẽtib9. cũ em̃ parẽtes possidẽt iniusta bona scienter. tunc deus ex sua mia talib9 parẽtib9 generatõez subtrahit ne pueros generẽt ad damnationẽ qz nõ solum parẽtes ꝫ etiã heredes dãnabunt ꝓpter iniusta bona. Ergo q̃libet diues timẽ debz ne iniusta bona possideat q̃ libẽter vellet hĩe pueros ⁊ nõ hz. q̃nis etiã hoc qñq̃ accidit ex naturali defectu sez ꝓpter sterilitatẽ parentũ. Sciendum ẽ q qñq̃ ex permissiõe diuina pueri illoꝝ q̃ scienter iniusta bona possident in pueritia moriũtur. ne vtãtur illis in iustis bonis ⁊ sic p̃ deũ delinquãt qz heu auari raro restituũt oĩa bona iniusta acquisita. Z Vnd̃ legit in lib. de dono timoris. q̃ q̃dã sacerdos monebat q̃ndã vsurariũ de salute aĩe sue qz graviter infirmabatur. Dicebat. n. q tria sibi essent necessaria ad salutem. s. cõteri. plene cõsiteri de pctis ⁊ restituere fm posse. At ille. Prima duo libẽter faciã. terciũ quõ faciã? qz nihil mihi nec pueris meis remaneret. Et sacerdos sine his tribus nõ poteris saluari. Et ille. dicunt ita sapientes ⁊ scripture: Et sacerdos ita vere. At ille. ego volo ꝓbare vtꝝ vez dicãt qz nihil restituã. ⁊ sic moriens ẽ magis timens pauptatẽ tpalez q̃z eternã. quã euz eternaliter subire oportebat.

De eadem dominica. Sermo cix.

Et est continuatio precedentis sermõis de bis q̃ reprehendunt deum.

eneomnia fecit mar

b ci. vij. Sicut em̃ iã in fm̃õe p̃cedẽti dictũ ẽ de tribus generib9 q̃ deũ reprehendunt. Hic iã cõtinuãdo dicendũ ẽ de aliis generibus eorum q̃ deũ reprehenderũt. A Vñ q̃rit q̃ deũ arguũt de imprudẽtia gubernãdi mũdũ ⁊ oĩa que in eo sunt. sunt illi q̃ dicũt. q̃re deus qñq̃ plures iuuenes mori pmittit. ⁊ senes debiles ⁊ deformes diu sinit viuere? Rñsio q boc deus nõ facit sine cã. Naz sepe tales iuuenes si boni sunt mori pmittit ne malicia mũdi eos coinq̃net. Sap. iiij. Raptus ẽ ne malicia imutaret intellectũ eius. aut ne fictio malicie deciperet aĩm eius. Scõo deus bonos iuuenes mori pmittit ex eo q falsus mũdus non ẽ dignus tales bonos habere. vñ Hebre. xj. Quoꝝ dignus nñ erat mũdus. ergo q̃si oẽs pestilẽtie a iuuenibus incipiũt in signũ q pbi ⁊ innocentes sunt. Tercõ qñ parentes nimis ⁊ indiscrete ⁊ superflue diligunt pueros suos. tũc qñq̃ deus subtrahit eis tales pueros ⁊ permittit eos mori. B Sed q̃re deus qñq̃ malos iuuenes q̃ sunt robusti ⁊ fortes. ⁊ fm cursum mũdi vnles veloces ⁊ agiles etiam cito mori pmittit? Rñsio q boc fit ꝓpter q̃tuor. Primo ne peiores fiãt. ⁊ ex hoc coꝝ pena augmentaret. vñ Ambr. sup Lu. melius eẽt pctoribus male agẽtib9 mori q̃ vt in pctis diu vsẽnt. Et rõ huius ẽ. qz pena coꝝ ex hoc minor erit vñ Aug. Tãto ibi q̃sq̃ tolerabiliorẽ bẽbit dãnationẽ q̃to minorẽ hic bũerit iniq̃tatẽ. Secũdo iuuenes mali in iuuẽtute moriũtur ne de tpalib9 bõis nimiũ cõsumãt. sicut qñq̃ cõtingit q vnus vna die tũ de vino bibit q̃ntũ alijs q̃tuor sufficeret. Sic silr in vestibus ⁊ in alijs superfluis expẽsis. ⁊ tales nec deo regratiãt nec ei fuiũt. ⁊ tñ multa bona tpalia male inutiliter expẽdunt vñ alij plures deo fidẽtes vincre possent. ⁊ iõ tales sic multa tpalia dilapidãtes ⁊ inutiliter psumẽtes citius moriũt. vt ista tempalia q̃ illi male expẽderẽt. alijs bonis ad vsum puenãt ⁊ inde deũ laudẽt. Tercõ qz demeruerũt. ⁊ signãter in iho nozatõne pentũ. Quia sicut deus vult ꝓlõgare vitã gre eis q̃ honorãt suos pentes. sic ecõuerso vult abbreuiare vitã illis q̃ inhonorãt parẽtes. vñ exod. xx. Honora p̃em tuũ ⁊ mrem tuaz vt sis lõgeuus sup terrã. ⁊ q̃ inhonorãtes parẽtes suos sepius moriũt subitanea ⁊ improuisa morte. L Quarto pmittit deus iuuenes ⁊ fortes cito mori. ⁊ hoc in terroreꝝ aliorꝝ vt alij iuuenes ⁊ puersi ex hoc terreãtur ⁊ ide vitã suã emendẽt. Sed etiã aliq̃s malos deus qñq̃ diu viuẽ pmittit. Primo vt puertãt a suis pctis. vñ Esa. Propterea expectat nos deus vt misereat nostri. ergo si es hõ pctor ⁊ deus ꝓlõgauit tibi vitã p. xx. vel. xxx. vel. xl. ãnos tũc intelligẽ debes q deus boc fecit ꝓpter emendatõnẽ vite tue. ⁊ si te nõ emẽdaueris tãto grauius punieris. Scõo permittit malos viuẽ vt puniãt bonos. Quõ em̃. s. Stephanus ⁊. s. Laurẽ. tantã gliam iã hĩent in celo si nullos tortores in pñti habuissent. D Sz paupes ⁊ infirmos claudos et debiles permittit deus diu viuere. Primo vt pcta eoꝝ deleãtur. qz forte graviter pecauerũt in iuuẽtute et de necessitate oportet vt de quolibet pctõ satisfaciãt aut hic aut in futuro. tunc deus ex sua bonitate et mia permittit tales hic puniri per tribulatões. infirmitates et paupertates ne in futuro puniãtur grauissime. vñ gre. misericorditer adhibet deus tẽporalẽ seueritatẽ ne eternã inferat vltionem. ex quo pz q quilibet infirmus claudus et pauper cogitare dz. hec bñ demerui. qz pissime deus cũ corpore meo te sepissime offendi. et oportz me satisfacere aut hic aut in futuro. qz nullũ malũ impunitũ. Vñ Augu. Hic vre hic seca vt in eternum parcas.

Scõo vt meritũ illoꝝ pauperũ ⁊ infirmoꝝ augmẽtet. qz p q̃libet infirmitatẽ et passiõe etiã q̃tescunq̃

UVA. BHSC. IyR_046

bono homini acciderit eternū premiū hēbit. vt dñs dicit in euā. mat. v. Gaudete ⁊ exultate qñ merces vra copiosa ē in celis. Tercō pmittit deus paupes ⁊ debiles diu viuere vt diuites habeāt materiā vitaz eternā merendi p elemosinis suis. Quō enī diuites vitā eternā ꝓmereri possent si paupes nō essent. vñ Crisō. sup mat. Ne putes q ꝓpter vtilitatē pauerū deus diuites fecerit quos sine diuitib sustentare potuit. ꝛ ꝓpter vtilitatem diuitū paupes fecit. q̄ nimirū infructuosi ⁊ steriles erant futuri nisi paupes fuissent facti. ℰ Quinti arguūt deū de deformitate creatōnis dicentes. Quare deus fecit nos deformes vel leprosos ⁊c. Sicut q̄dam rusticus rōe infirmitatis sue a mēte aliq̄ntulum alienatus de pedib suis ait. Quicunqz fecit hos pedes tres obolos vir merunt. Rūsio q de⁹ facit aliquos deformes vt tollat ipis ⁊ alijs occasionē peccādi. q ꝓpter spēm multi perierūt. Vñ de susanna q̄uis fuit deuota ⁊ sctā tñ pulcritudo ei⁹ fuit illis duob⁹ iudicib⁹ occasio cōcupie male. vt hī Dañ. xiij. vñ greg. Si enī in corpore deformi te vir poteris a vana gla ⁊ luxuria cōfuare q̄d faceres in corpe speciosō. cum caro sp̄ cupi scit aduersus spm̄. Ex q̄ pz q illis q̄ ex naturali inclinatione sunt supbi vl luxuriosi deus omnipotēs bñ facit eis subtrahendo pulcritudinē corpis. ne ipis ⁊ alijs fiat occasio peccādi. q ꝓpter spēm multi perierūt. ℱ Sz d. q̄re deus aliquos pulcros creauit. ⁊ quō bō se tenē dz qñ pulcros hoies videt ne deuz offendat. Rūdeť q duo cogitāda sunt illi q̄ ornatā ⁊ pulcrā psonā videt. Primo q nūq̄ tantā curam ⁊ diligentiā būisti ornādo aiam tuā eternaliter victuram ad cōplacendū deo sicut illa psona bz ad ornandū corp⁹ suū putridū ⁊ mortale ⁊ ad placendū mūdo. ⁊ sic debes dolē de accidia ⁊ negligētia tua ⁊ de p̄ditione illius aie quā sic pōpose vides incedē. Secūdo cogitandū ē illi hoi q̄ seipm̄ cernit eē pulcrū a deo creatū. vel aliū pulcrū ⁊ ornatū hoiem. q̄ pulcre sint facies electoz in celo. q̄ ⁊ pulcre ornātur sancti cum ſtola glie. Si ille mortalis hō qui hodie vivit ⁊ forte cras morieť tam pulcer ē ad videndū. q̄d tūc erit de immortalibus post iudiciū eternaliť viuētibus cuz corpe ⁊ aīa. Et sic hō p hoc dz sibi acq̄rere affectum puniēdi ad celestē claritatez. Sexti arguūt deū de imprudētia. vñ ps. exurge q̄re obdormis dñe. ⁊ tales temere solēt dicere. Si de⁹ deberet pignus suū inter iudeos ponē. p me nō posset tardi⁹ me iuuare. ℬ Vñ sciendū q de⁹ permittit nos multis modis tribulari. ⁊ hoc vtiliter. Primo vt hoīs meritū accumuleť. Secō ne hō extollať. Aplūs. Ne magnitudo reuelationū extollat me datus ē mihi stimul⁹ carnis mee q̄ me colaphiset. Tercō vt hō a culpa purgeť. vt maria soror moysi q̄ ꝓpter murmur qō fecit ꝓtra moysen pcussa ē lepra corpis sui. Quarto vt ex liberatione de⁹ glificeť vt in ceco nato. vñ Aug. Punitur iusti vt oppressi clamēt ⁊ clamātes exaudiātur ⁊ exauditi glificent p̄iem q̄ in celis est. Quinto vt eis ad regnū via ꝑpareť. Act. xiiij. Oportz nos p multas tribulatōes intrare in regnū dei. Lu. xxiij. Non ne oportuit pati xp̄m ⁊ ita intrare in gliam suam. ℳ Septimi arguūt deū adhuc de gubernatione dicentes. Quare deus permittit tātam ptātem diabolo tēptandi hoies. Rūdeť vt tēptati diabolo resistant ⁊ resistendo vincāt. ⁊ vincēdo eternā mereant coronā. Quia fm Aplm. Nemo coronabitur nisi q̄ legitime certauerit. Vñ Aug. Si nullus esset hostis nulla eēt pugna. si nulla pugna nulla victoria. si nulla victoria nulla esset corona. Item adhuc alij instāt di. q̄re de⁹ permittit eos tēptari quos scit lapsuros. ⁊ q̄s scit dānādos. Rūdeť q de⁹ tam gloriosus est ꝓnceps q se bene dignū iudicat vt sibi libere ⁊ voluntarie seruiamus. ⁊ nullū vult coactū vel q̄si p crines trahere in regnū celoz. Et iō dedit hoi rōem discernendi inter bonū ⁊ malū. ⁊ liberū arbitrium vt possit reprobare malū ⁊ eligere bonum. Insuper dedit hoi angelicū auxiliū ⁊ sacram scripturam q̄bus p̄cauere possit lapsum ⁊ resurgē post lapsum. Si q̄ sponte relinq̄t bonū ⁊ eligit malū diuinaz iusticiam hēbit iudicantē ⁊ vindicātē. Si vo reprobando malū eligit bonū diuinā miscōiam hēbit p̄miantē. ℐ Vñ nota plures rōnes q̄re deus creauit hoiem vt peccare posset. Prima ē vt oñdať potētia dei q̄ solus inuertibilis ē. oīs autē creatura ē mutabilis. ps. mutabis eos ⁊ mutā. tu aūt idē ipe es ⁊c. Secūda est vt oñdatur dei sapia. q ex malo ipse scit eligē bonuz qō nō poterat fieri nisi deus creaturā fecisset vbilē in malū. vñ aug. meli⁹ iudicat deus ex malo eligere bonum q̄ ꝓhibere ne mala penitus fiāt. Tercia vt manifestareť dei clementia q̄ xp̄us per morte suam hoiem perditū liberauit. j. Cor. xv. Xp̄s p peccatis nr̄is mortuus ē iustus p iniustis. Quarta vt oñdatur dei iusticia. q̄ nō solū bonis reddit p̄mia ꝛ etiam malis supplicia. vñ aplūs. Vnusquisq̄z ꝓpriā mercedem accipiet ⁊c. ℟ Vñ legiť exemplū tale. Cū q̄dam heremita murmurasset in corde suo de diuersis iudicijs dei. de hoc q illi q̄ male viuebāt sepe bñ hēbāt ⁊ ecōuerso bñ viuentes multas hēbāt aduersitates. Et aliq̄n q̄ bonā duxerūt vitā in fine videbāt hr̄e finē abiectū ⁊ mali pulcrū finē. Et boni ammittebāt freq̄nter bona tēporalia. malis aūt bñ successit. Cū in istis diu se occuparet rogauit deū vt sibi hec oñdere dignareť. Tūc affuit ei angel⁹ dicens q missus esset vt sibi hec ostenderet. ⁊ dixit ei vt eaz sequereť in forma heremite peregrini sibi apparēte. Qō cum faceret venerūt primo ad domū cuiusdam heremite quē inuenerūt a leonibus dissipatū frustatim de quo ille heremita multū admirans ait. Sanctus erat hic de quo mihi constat. q perseueranter in hac solitudine bene. l. annos deo seruiēs. ⁊ iam a bestijs permissus ē dilaniari. Ait ei angelus. Nūc vidisti vnū iudiciū dei. Secūdo venerūt ad aliū cui⁹ domus super saxū nimis altum sita erat super mare Cui predicāte angelo de tēptationibus ⁊ contra impatientiā tenere perseuerātiā cōfessus est cum multis lacrimis q cū fuisset ibi cū magna afflictōne penitentie per. xl. annos ad vltimū ita victus fuerat a cogitatōnibus suis q volebat dimittere sua bonam vitam ⁊ ad seculū redire. Quē cum videret vere penitentē angelus precipitauit eū subito in mari ⁊ submersus est. Cum autem ad hoc factū terreret heremita ⁊ fugeret vocauit eum angelus dicens. Noli timere. ostendit tibi deus scōm iudiciū suū. Tercio venerūt ad domū alterius heremite qui recepit eos cum magno honore. ⁊ ꝓpinauit eis potuz ex cipho argenteo quem habebat. Quem recipiens angelus

UVA. BHSC. IyR_046

in suū suo occultās secū asportauit. Venerūt autez de nocte ad domū cuiusdam predonis militis. z vir sunt in ea recepti. et valde male tractati et comicijs afflicti. tamen aliqua pauca sunt eis ibi data et lecti parati licet male. De mane noluit angelus recedere nisi prius hospiti loqueret. et extrahēs ciphū dedit sibi illū. Qđ videns heremita admirabat murmurās in corde ō hoc qđ viderat. Alia nocte venerunt ad domū alterius militis q satis bene recepit eos tñ mediocriter eos tractauit. In mane dū vellent recedere rogatus ab angelo dixit filio suo vnigenito q eos cōduceret et viā eis demōstraret. Qđ duz puer faceret subito arripuit eū angelus et occidit. et in fossam ꝓiecit. Qđ cū vidit heremita fugit dicēs eū nō esse angelū ꝫ diabolū. Ecce inquit angelus. In his que vidisti ostensa sunt tibi iudicia dei occulta ꝯruz causaz scire volebas. De ꝓmo heremita a bestijs deuorato scias sibi hoc ꝓtigisse in coronā martyrij quā longo tpe habere affectabat. et crebris oꝛonibus sibi dari postulabat. Salutē istius secūdi heremite ꝓcurauimus quē ꝓcipitauimus q de suis tentationibz cōpunctus ad deū se cōuertit. et sic mortuus ad deū iuit. nō habēs aliā penā nisi illā mortē illatam. qui si supuixisset redeūte tentatiōe qđ cōceperat adimpleuisset. Tercius heremita hō contēplatiu? ē z magrū oꝛationū. Diabolus autem cū sua astucia ꝓuocauerat impedimentū suis oꝛonibus et ordinauit q quidam diues illū ciphū argenteū quez sustuli ei dederat vt ꝓ se oꝛaret. Cū autē oꝛare vellet veniebat sibi cogitatio quid de illo cipho facere posset vl ne alius furaret ei illū semper timebat. ita q cor suum z oꝛationes ille ciphus ei auferebat. Jō salutē ipi? ꝓcurauim? ciphū illū auferendo. et nūc redibit ad solitas oꝛōnes sine vllo impedimēto. Ille autē ꝓm? miles ad quē venimus est hō malus. nec est dignus celesti remuneratione ꝓ eo qđ fecit nobis. ideo dedimus ei temporalē remunerationem. Alius miles fuit hō hospitalis et multarū elemosynarū. Et cū nō haberet prolē rogauit viros religiosos vt rogarent deū ꝓ eo vt ei prolem daret. Qđ et dñs fecit. et dedit ei filiū illum quē me vidisti occidere. Quo habito incepit opera misericordie que cōsueuerat pauperibus exhibere dimittere z multa mala facere. vt mlta bona tēporalia illi filio accumularet. Puero autez mortuo in innocētia sua salutē ꝓcurauim?. q si superuixisset multa mala cōmisisset. Silr patri et matri qui eo mortuo ad ꝓsueta opa cōuertent.

Dominica tredecima. Sermo. cx.

De peccato veniali.

Lagis impositis abierunt seminuo relicto. Luc. x. Sciendū q hō vulneratur in corpe dupliciter. quā doqz vsqz ad mortez sic spūaliter ꝓ peccatū mortale vulneratur hō in anima vsqz ad mortē. Dñs Jaco. j. Peccatū cum cōsummatū fuerit zc. Quīqz aūt vulnerat homo et ledit in corpe nō tñ ꝓpterea moritur. Sic spūaliter possum? de peccato veniali intelligere quo ad animā. Dñs in pñti sermone tria sunt dicenda. Primo quid sit peccatū veniale. et quot modis cōmittitur. Secōdo dāna que inferunt homini ꝓ peccata venialia. Tercio quot modis peccata venialia dimittūt. ℣ Circa ꝓmū sciendū q ꝑm Aug. Peccatū veniale ē qđ homine vsqz ad reatuz perpetue mortis ñ ḡuat. ꝫ penā mereť z facile sibi idulget. Notandū q ꝑm mgīm in cōpendio theologice veritatis. In puulis post baptismū ꝓmo surgūt venialia et post mortalia. Dñs Greg. in mora. In vnoqz lapsu a minimis incipitur ꝫ successiuis defectibus ad maiora et grauiora deuenit. vñ Jsi. de sum. bo. Qui dilabūtur ad vitia nō statim a magnis criminibus incipiunt ꝫ a modicis assuescunt vt sic cuz maximis coꝛuāt. Queriť vtruz hic in isto seculo aliquis possit viuere sine peccato veniali dū ē i hac vita? Rndeť si loqmur de tota vita hōis qui iaz venit ad etatē adultā de excellēti et spāli gra est q talis sit sine peccato veniali. Sicut videť dicere beatus Aug. de beata virgine q nunqz venialiter peccauit. vñ si oēs sancti interrogarent vtrū peccassent oēs vna voce trūderent. Si dixerim? q pctm̄ nō habemus nosmetipos seducim? et veritas in nob nō ē. Vnde Salomō ꝓuer. xxiiij. Septies in die cadit iustus et resurgit. vñ etiā dī in decre. Venialia ex fragilitate humana cōmittunť et nullus hō pōt ea vitare. de pe. dist. j. medicina. c. Tres autē sunt. Sz tñ sine peccato mortali qlibet pōt viuere vt dictū ē añ ꝑmone. lxxvij. ℒ. M Jtē sciendū q pctm̄ veniale committitť ꝙtuor modis. Primo qñ cōmittitť aliqđ p. se qđ in se est veniale. s. qđ nō ē ꝑ ꝓceptum dei nec vnū de septē peccatis mortalibz. verbi gra. Sicut loquendo verbū ociosum sine causa est pctm̄ veniale. Jtem iocose ridere. Jtem cogitationes vane z sic de alijs. Secōdo ꝓpť impfectionē actus. sicut ꝑmi motus q alias qñ pfecti cēnt. eēnt mortalia. verbi gratia Sicut videre mulierē cū libidine et delectatiōe ꝓter rōez tñ et plenā deliberationē. ꝓpť impfectionē act? ē veniale. Sz si cū libidie et plena deliberatōe videt mulierē ꝓcupiscēdo eā erit mortale. Jtem irasci sine deliberatōe. Jtē gaudere de aduersitate alioꝛ et doꝛe de ꝓsperitate nō tñ cū deliberato animo. Si ar. cū rō aduenerit resistit talibz et expellit tūc non sunt nisi peccata venialia. Ergo qñcunqz aliqđ qđ in se ē mortale pctm̄ fit ita subito sine deliberatiōe rationis ita q act? ille ē impfect? sicut omēs subiti motus q sic ꝓueniūt rōem qlitercūqz z a qbuscūqz fiūt tales subditi motus z ꝑmi sunt solūmō venialia. Tercio mō ꝓpť pñiam. et sic p accidēs de mortali fit veniale. vñ dī in decre. Fit veniale in cōfessiōe qđ mortale fuit in opatiōe. de pe. dist. j. quē penitet. Mō qđ illud pctm̄ mutať in se. ꝫ hoc qđ ē mortale tā taliter ē venia consecutū q obligāt ad penā nō eternā ꝫ temporalē q debeť venialr. Jō dicit Amb. Oīne peccatū mortale p pñiaz fit veniale. Et hoc sic dī veniale ex euētu et p accidēs. s. in eo q pena eterna q debeť mortalr peccato vtitur in penā tpalē q debeť venialr pctō. Quarto cōmittitť veniale peccatuz p erroneā consciam qr q aliqđ reputaret pctm̄ veniale qđ i se nullū eēt pctm̄. et sup hoc illud idem faceret tūne ꝓpter ꝑsciam pctm̄ veniale cōmitteret. Et similiter hoc intelligendū est de peccato mortali. sz qñ qs facit aliquid qđ in conscientia sua diffinitiue tenet esse peccatum mortale peccat mortaliter ꝓpter conscientiam ꝙuis hoc non sit peccatum mortale in se vñ Aug. Quicquid fit ꝑ cōsciam edificat ad gehennā.

UVA. BHSC. IyR_046

Nota ad scōm sciendum q̄ peccata venialia inferūt sep tē dāna q̄re merito pcā venialia sunt cauēda a deotis hoīb⁹ q̄tū possibile ē. Primū dānū ē q̄ obligāt ad penā nō autē determiate et p̄cise obligāt ad penā eternā vel purgatorij vel pūtem satisfactionē. ꝛ ad aliquā illaꝝ penarū. qñ fm fōꝝ ecclesie pūtis satisfacit hō leuiter. Sz fm fōꝝ purgatorij puniet hō ḡuius. q; ḡuiorē penā in purgatorio sustinebit p vno veniali peccato q̄ sanct⁹ Laurentius sustinuit in craticula. vñ dr in decre. Ignī purgatorio nulla pena tpalis ē cōpabilis. dis. xxv. Qui in aliud. Hoc multi hōies parū curant q̄ tot venialia cōmittūt. et q̄tidie augmentāt super se. Sz fm fōꝝ inferni ḡuissime. q; eternaliter. Queritꝝ vtꝝ in inferno etiam puniant venialia? Respōdet q̄ prius locus ē hic in mūdo vel in purgatorio vbi venialia purgantur. Sz infernus prius est locus vbi mortalia puniunt. Si aūt in mortalib⁹ pctis mort̄ qs tunc venialia eternaliter punient in inferno cū mortalib⁹. ꝛ minor erit pena pro veniali q̄ pro mortali. Secūduꝝ e t q̄ animā maculāt. Et ponat tale exemplū q̄ deniger aliq̄ imago depicta intrīs q̄ videri nō possit alia vo sic obscurēt vt videri quidē possit ꝛ nō plene discerni. Et ideo prius talem differentiā Greg dic Veniale obscurat. mortale obtenebrat. Itē Aug. de vita xp̄iana. Anima in peccato pseueras nigrior ē coruo. hoc intelligit de peccato mortali. ꝛ veniale soluz maculat. Tercīū est q̄ minuūt feruorē charitatis sicut aqua in ignē p̄iecta. ꝛ totū ignez nō extinguat feruorē tī illius debilitat et tpat. Et q̄to plura quis venialia cōmittit tanto plus minorat feruor charitatis. Mā aliq̄ notabiliter qñq; perdūt feruorez charitatis et tepescūt. Et rō est. q; venialia nō curāt diuitē re. vñ Aug. sup iob. minute sunt gutte q̄ tū simul ūcte multa flumina implēt. Mortale peccatū extinguit totā charitatē. ꝛ veniale et charitas se mutuo cōpatiunt. et veniale solū opponit feruori charitatis. Quarto potētias aīe in bonis tpalib⁹ lassant. sicut qñ ponit alicui onus super on⁹ minus erit ille p̄mptus ad ambulandū. vñ Aug. sup iob. Minuta sunt ḡna arene. ꝛ si multa arena ponat p̄mit atq; oppmit. Potētie enī rōnalis opatio ē discernere. sed p̄pt aggūationē venialiū nō ita clare discernit bonorū et malorū differentiā. Jn huj⁹ signū boni et pfecti hōies minima etiā qñq; pcā discernūt q̄ impfecti ñ noscūt. Vñ Greg. xxxj. mora. Quāto maioris lumē gr̄e qs p̄cipit tāto ampli⁹ reprehensibilē se cognoscit esse. Hoc etiā pz ad sensuz. q; in albo et mūdo pāno etiā parua macula cognoscit. ꝛ in nigro et immūdo vix qñq; notabilis et magna macula cognoscit. Sic similiter ē de cōscia hōis. Cōcupiscibilis aūt potētie opatio ē appetere bonū qđ cognoscit rōnalis. Sz venialia aggūat potentiā concupiscibilem q̄ nō ita ardēter appetit bonū. ac si nullis venialib⁹ eēt aggūata. Irascibilis operatio ē detestari malū. Jn signū huj⁹ perfecti viri q̄ hūt mūdas p̄scias valde etiā detestant q̄ua mala. qđ impfecti nō faciūt. vñ Hiero. in epla. Mens p̄pō dedicata sic cauere debet minora quō etiā maiora. scies etiā p̄ vbo ocioso rōem esse reddendam.

Quito retardāt a glā. q; hō q̄ deberet et posset statim p⁹ mortez euolare ad celū cogēt p̄pt venialia ad tp̄s in purgatorio expectare. Nunq̄ enī ab aliq̄ dei facies videbit donec soluat p penas minimū q̄drantē venialiū pctōꝝ. vt pz mat. v. Non exibis inde donec reddas nouissimū q̄drantē. vñ Numb. Nūq̄ enī a quoq̄ dei facies videbit donec per penā venialiū pctōꝝ q̄drās minim⁹ persoluat. Et ignis purgatorij ē miro mō ḡuis vñ Aug. Ignis purgatorij licz eternus nō sit. miro tñ mō ē ḡuis. Excellit enī omnē penā quā vnq̄ aliq̄s passus ē i hac vita. Et etiā p p uis peccatis optet hōiez in purgatorio qñq; diu purgari que in pūti faciliter et leuiter deleuisset. p

Vñ legit de sorore sancti Damiani. q̄ p̄pter auditum vnius cātilene quā cū delectatōne audiuit ea tare in quadā chorea. de quo nō fuit cōtrita nec confessa. nec egit in pūti pro illo penitētiā fuit in purgatorio. xviij. dieb⁹. sicut ipsa post mortē suā reuelauit cuidā sancto homini. Sextū est q̄ bona glorie celestis diminuūt. nō quidē illa q̄ ita debent et que habemus ibi per meritū reposita. ꝛ que deberent si venialia nō fierēt. q; medio tēpore possent aliq̄ bona fieri qñ illa venialia fiunt. per que bona opera bonuz celestis glorie augmentaret. Et etiā post perpetrationē venialiū tūc fm mgr̄m in cōpendio theologice veritatis. optet nos opera quedā p̄uertere ad solutionē hmōi debitoꝝ. per que etiā deberet nob⁹ crescere cumulus eterni p̄mij. Septimū est q̄ venialia sepe sunt occasio multoꝝ pctōꝝ mortaliū. Et hoc cōtingit q̄tuor modis. Primo ex p̄placētia. vnde Aug. Nullū pctū adeo veniale ē qđ nō fiat mortale dū placet. Nō idē actus nūero ꝛ idē spē. Notandū q̄ q̄to ē maior delectatio in peccādo. tāto maior pena debet illo peccato in futuro. vñ Apocal'. xviij. Quātū in delicijs fuit tū date illi tormentū t luctū. Ergo p̄pē securitatē p̄fitendū esset qñ in aliq̄ peccato qđ fm se estimatur veniale habuisses minus magnā cōplacentiā et excessiuā delectationē. ergo reprehensibile ē nimiā cōplacentiā hīe in risib⁹ in leuitatib⁹ et i verbis iocosis. et sic de alijs. nisi fierēt causa recreationis moderate. Quia fm Aristo. vij. ethic. hō qñq; indiget q̄dā delectatione q̄si q̄dā recreatiōe p̄pt multos labores q̄ sibi occurrūt. Sz excessus in risib⁹ et leuitatibus caueri debet. vñ dicit Basilius. Jocus sine risus remissam efficit aiam et negligentē erga dei p̄cepta. nec delicta sua ad memoriā pōt reuocare. ꝛ obliuiscēs ea nec se instigat ad penitentiā et ita paulatim omnib⁹ bonis priuabit. vnde etiā Bern⁹. de cōtemptu mūdi dicit. Cōpatit dei filius. et plorat. homo patit et ridet. Secō ex dispositione. q; per frequētē lapsum venialiū disponitur hō ad mortale. Et fm hoc intelligit Greg. Vitasti grandia. vide ne obruaris arena. Hoc dicit q; sepe de minimis peccatis perueniet ad magna. sicut de parua scintilla quando qz magnus crescit ignis. Eccl. xix. Qui spernit modica paulatim decidit. vñ Greg. in pasto. Qui minima peccata deflere ac deuitare neglexerit de statu in statū nō quidē repente sed paulatim et particulatiz cadit. Tercio ex progressu. quia quando insurgit veniale si nō prohibet posset progredi vsq; ad mortale. nō quia ipm veniale in substantia fieret mortale. sed quia ex ipo veniali occasionaliter progrediendo fieret mortale. Jstud patet in primis motibus q̄ inter venialia cōputantur. Sed quando delectatio cōnalescit intrīs q̄ cōsensus accedit iam est peccatū

UVA. BHSC. IyR_046

CXI

mortale et veniale. sic ꝙ sunt duo peccata. vñ Aug. in li. de penitētia. Nō est peccatū adeo paruū qđ nō cresceat neglectū. Quarto ꝓpter cōscientiā erronea et nimis strictā. s. qñ quis teneret firmiter ꝛ diffinire aliqđ peccatū, qđ in se est tñ veniale ꝙ ꝑ esset mortale. et sic super hoc faceret mortaliter peccaret ꝓpter cōscientiā. ℟ Sed q̄tum ad tertiū scien dū ꝙ peccata venialia octo modis dimittuntur.

Primo per cōfessionē generalē que fit publice cuz multis et cora multis sicut fit cōmuniter post sermonem et predicationē. Et illa cōfessio habet efficaciaz ad dimissionem venialium ex tribus. Primo ex contritione confitentis. Scđo ex humilitate confessiōis Ergo cum humilitate genua flectere debes. ꝛ caput humiliter inclinare quādo tu dicis talē confessionez generalē. Tercio ex oratione sacerdotis qui dicit super populum. Misereat vestri oīpotens deus ꝛc. Ergo interim ꝙ sacerdos dicit talem orationez quilibet recollecto corde et deuote debet petere et desiderare hoc a deo impleri qđ sacerdos petit. Sic similiē intelligendū est de illis qui dicunt. Confiteor cuz sacerdote ante missam. Scđo per deuotaz pectoris tonsionē exemplo publicani qui percutiēs pect? suum dixit. Deus ꝓpicius esto mihi peccatori. de pe. dist. j. Tres sunt actiones. Tercio per aque benedicte aspersionē. de conse. di. iij. aquā sale. Aliqui habent aquā benedictā in domo sua. vt quēadmoduz sepe venialiter peccant, ita etiā econuerso in deletiōz venialiū aquā benedictā sepius recipiunt. et laudabilis et bona est taliū deuotio. Sciendū est tāmen ꝙ aqua benedicta deuote recipienda est non derisorie sine accipiatur a sacerdote. sive a semetipo. Et vbicūqz et in quacunqz parte corporis tetigerit hominez sive in manibus sive in facie sive in alijs locis bonū est. Attñ in facie cōmuniter accipit et hoc ꝓpt̄ dignitatē. quia facies est nobilior ps corporis. etiam ꝓpter quin qz sensus in quibz sepius peccauimus qui magis vigent in capite. Item bonū est habere aquā benedictā circa lectū et spergere se de sero cū ea quādo quis vult intrare lectū. et maxime circa infirmos q̄ sunt sepe aspgendi cū aqua bñdicta ad effugandum fantasmata demonū. vñ ps. Lōtribulasti capita draconū in aquis ꝛc. Vñ in consecratione aque leguntur verba valde notabilia. s. discedat oīe fantasma in loco quo aspersa fuerit aqua ꝛc. S Exēpluz huius legimus ꝙ in vno monasterio quidam laic? de nouo conuersus. Cum esset in articulo mortis vidit totam domum repleri cuz deformibus personis et rostratis. Qđ cū significaret custodi suo. ille intelligens ꝙ immūdi spirit? essent fecit sibi poꝛrigi vas aque bñdicte. et cum ea aspersit totū locū. et cuz hoc faceret alter clamare cepit. Eia eia fac qđ facis q̄niaz ecce dyaboli fugiētes sūma celeritate cōtendūt exire alter in alterꝝ impingētes. et ille fortius cedit aspergere. et sic liberatus est eger a demonū infestatione.

Queriť vtrū aq̄ benedicta sit sacr̄m? Rñdeť fm Ray. ꝙ nō. ẖ ē q̄dā sacramētale. ꝛ ē q̄dā dispositō ad sacramentū. Vñ dať ꝑ demonū nequicias et ꝑ venialia. et ꝑ oīe illud qđ effectū sacroꝝ impedire posset. Quid fiet cum aq̄ bñdicta apponiť aque non bñdicte? Rñdeť fm sanctū Tho. in iij. di. xij. Totū est bñdictū. Virtus enī q̄ acquisita est aque ex benedictiōe puenit ad aquā addita. Sile est in de oleo nō consecrato addito sacrato. Quarto ē ꝙ contritionem cordis. Ergo bonū est imediate cōteri. quādo aduertis te aliquod veniale ꝓmisisse. Vñ Lassiodo. super illud ps. Ad dominū cū tribularer. sic dicit. Dominus nescit differre qđ quē corde cōpuncto senserit sibi supplicare. Quinto per orationē precipue dominicā. de pe. di. iij. Quotidianis. Aug. De quotidianis leuibus peccatis sine quibus hec vita nō ducitur q̄tidiana oꝛō fideliuz satisfacit. Sexto per eꝑalez benedictionē et fm quosdā etiā per sacerdotalē. Ergo manendum est in ecclesia vsqz ad finē misse. et benedictionē quā sacerdos dat in fine misse deuote suscipere debet quilibet xp̄ianus. Septio per elemosinarum largitionem. vnde Dañ. iij. Peccata tua elemosinis redime Vnde canitur in q̄dragesima Abscondite elemosinam in sinu pauperum et ipa orabit ꝓ vobis. Quia sicut aqua extinguit ignem ita elemosina extinguit peccatum. Vnde eccli. iij. Sicut in sereno glacies, ita per elemosinā soluentur peccata tua. Et addunt quidam per iniuriaruz dimissionem que est elemosina spiritualis. de qua dicitur Luc. vj. Dimittite et dimittemini. vnde etiam August. Multa sunt genera elemosinarum q̄s cuz facimus adiuuamur vt dimittantur peccata nostra Sed ea nihil est maius q̄ cum ex corde dimittimus qđ in nos quisqz peccauit. Octauo per dignā eucharistie communionem. de conse. dis. ij. Cum oīe crimen Et quidam addunt etiam per extremaz vnctionem. extra de sacra. vncti. ca. vnico. De his sunt versus. Lōfiteor tūdo. aspergor cōteror oꝛo. Signor edo dono. per hec venialia tollo. et non solum per illa specialiter enumerata. sed etiam per quodlibz bonum opus delentur venialia. et sic dicit sanct? Thomas. Plura vel pauca venialia per predicta remittūtur fm ꝙ per hec maior vel minor feruor charitatis concitatur qui de pluribus vel de paucioribus salt̄ implicite contritionem cōtineat. Vñ non oportet ꝙ ꝓ hec sp oīa peccata venialia dimittantur.

De eodem euangelio.

S Amaritanus appropians alligauit vulnera eius. Hic dicendum est de septem sacramentis ecclesie. et istum sermonez q̄re infra ser. cxlviij. ꝑ.

Dñica decimaquarta. Sermo. cxj.

De sacerdotibus.

te ostendite vos sacer

I dotibus Luc. xvij. In hoc ꝙ xp̄s leprosos istos post mundationē ad sacerdotes misit dat nobis exemplū honorandi sacerdotes. vnde in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo de dignitate sacerdotum. Scđo ꝙ grauiter illi peccant qui sacerdotibz detrahunt. Tercio ꝙ periculose stāt mali sacerdotes. s. concubinarij. T Circa ꝑmū sciendum ꝙ sicut sunt nouem chori angelorꝝ in celo sic etiā sunt nouē dignitates sacerdotū. Primo sacerdotes sunt sup oēs reges ꝛ ꝑncipes terre Hiere. j. ego ꝓstitui te hodie sup gentes et sup regna. Etiā patet in hoc quia dignitas sacerdotalis habet reges consecrare ꝛ facere. ẖ omnes reges mundi non pñt vnū sacerdotem facere, Et in signū eius ꝙ maiores

UVA. BHSC. IyR_046

sunt tunc nō est iam princeps adeo magnus qn tenetur cernicē suā in confessione flectere z humiliare coꝝ sacerdote loco dei q est vicarius eius. Dñs breuiter deus exaltauit sacerdotes sup oēs homies z sup oēs creaturas. Dñs quidā doctor dicit. Si cōditione estis hoies dignitate estis sup oēs homies. Idem doctor. Sacerdos ē altior regib. felicior angelis creator sui creatoris. Scō honorauit eos in tē poralib. qr illa q sibi deus reseruauit. s. decimas. ob latiōes. testamēta ꝓmittias. et alia ꝑmonia crucifixi gratis sacerdotib. ꝓtulit. p sustētatione corpis. vt ille sine labore cū alios hōies laborare oportet quieti⁹ deo seruiāt in spualibus. ℣ Tercio honorauit eos eis emunitatē cōferendo vt nullus terren⁹ prin ceps sup eos iurisdictionē habeat. nec rex nec ꝓcepꝰ nec aliqs hōim seculariū audeat manus suas violenter in eos ponere vl' mittere. etiā in minimū id est in accolitū. Oppositū faciēs eo facto est excōicatus maiori excōicatione tam in celo q̄ in terra. Sic etiā ꝑtegit eos vt nullus audeat eos ꝑturbare verbis vel factis et obꝓprioꝝ illis illatū reputat q̄si sibi factū. vñ dñs dicit p ꝓphaz Zach. ij. Qui tetigerit vos tāgit pupillā oculi mei. Item ps. Nolite tāgere xp̄os meos. Dñs nec etiā in verbis sunt molestādi ꝫ honorādi. Dñs dicit dñs ad Moysen et Aaron. Benedicā bñdicentib. vos. et maledicā maledicētib. vos. Dñs etiā ab ecclesia sacerdotes sunt ꝑuilegiati intrū. q ꝙcunqz p̄ libertatē cleri et sacerdotū statuta faciūt. vel talia statuta seruāt excōicationē incurrūt. Itez null⁹ principū secularū audet exactōnes facere in clerum Itē nec aliqs dz pedagiū accipe a clero. alias sniam excōicationis incurrit. nec a p̄dicta excōicatiōe absolui pōt nisi plene restituerit. Quarto honorauit eos in hoc q cōmisit eis alias fidelū. i. ecclesiā sanctā. Vnō Chrisost. Celo et angelis et oi creatura honorabilior ē ecclesia. Xp̄s amplius dilexit ecclesiā q̄ seip̄m. Vnō venit de celo ad terrā triginta tribus annis p ea seruiuit. et tandem amaram mortem pro ea sustinuit et iam dat ei corpus suum in cibū et sanguinem in potū. et post hāc vitā dat ei seip̄m in celo in p̄miū. Insu per hāc dilectā ecclesiā cōmisit sacerdotib. cū oīb. donis. i. sacramētis. Solus eīm ordo sacerdotalis ex officio dz baptizare. q̄uis in necessitate cuilibz liceat. Itē solus dz cōferre sacramentū confirmatiōis. Itē solus sacerdos habet audire cōfessiones. et a peccatis absoluere et pniam iniūgere. vnō Joh. xx. Accipite spūsctū quoꝝ remi. rē. Itē sol⁹ dz corrigere sacramentū extreme vnctiōis. et sic de alijs. In hac dignitate incōprehensibili eos honorauit singulariter pre oīb. alijs hōib. Mat. v. Vos estis lux mūdi. Sic eīm mundus nihil esset sine luce. sic ecclesia sine sacerdotib. ✠ Quito honorauit eos i hoc q vult q districte obediat eis loco sui ab oīb. hōib. cuiuscū dz status et cōditiōis fuerint. Luc. x. Qui vos audit me audit. et qui vos spernit me spernit. Aug. Quic quid nō licet pastoris ē ꝓhibere ne fiat. Greg. audire ne faciat. ergo obediendū ē eis tanq̄ xp̄o qui ꝓcepit hōibus ieunare. festiuare. et sic de alijs. Jō ꝓmi natur dñs inobedientib. et rebellibus. Deut. xvij. Qui supbierit nolēs obedire sacerdotis imperio morte moriat. Exemplū de Dathā et abyron et chore qui rebelles fuerūt moysi et aaron. ideo terra se aperuit z vivos eos absorbuit. Sexto honorauit eos dando eis ptātē ligādi et soluēdi. mat. xvij. Quecūqz ligaueritis sup ter. erūt rē. Hec ptās ligādi z soluēdi vno mō intelligit de excōicatiōe q̄ ē gladius spūalis. Et ē multū timēda ꝑpter quiqz. De ista materia q̄re añ ser. lxix. M. Alio mō hec ptās de absolutōne peccatoꝝ intelligit. Vnō epūs q̄n ordinat sacerdotes. exufflat in eos dicēs illud Joh. xx. Accipite spūsanctū q̄ꝝ remi. rē. ℟ Septimo honorauit eos ī q̄ō noiant in scripturis angeli. vñ Greg. dicit. Oēs q̄ sacerdotis noie censent angeli vocant. Quare aūt angeli vocant. qr hūt similitudinē cū angelis. Pmo qr angelorū officium est ministrare deo et hōibus. qr ꝑm apl̄m. Omnes sunt administratorij spūs. Sic etiam sacerdotes hūt ministrare deo die noctuqz et hōib. cū sacramētis. Scō qr angelus est vita purus. sic z quilibet sacerdos tenet ēsse castus. Castitas autē est vita angelica. vñ Amb. Qui non nubūt nec vxores ducut sicut angeli in terris sunt. Damas. li. iij. A nuptijs abstinendo ē angelorū imitatio. Tercio angeli habent informare et admonere hōies p bonaz inspirationē sic et sacerdotes p verbū dei. Quarto angeli habent deū laudare. ps. Laudate dñm oēs gent. rē. Sic et sacerdotes quotidie sub ꝓcepto mortal' ꝑcti tenentur soluere septē horas canonicas in laudē dei ℣ Octauo deus honorauit sacerdotes in hoc q̄ sacerdos aliqliter similis est marie beatissime virgini. Primo sicut beatissima virgo maria ꝓcepit p quinqz verba verū corp⁹ xp̄i. Luc. j. Fiat mihi sm̄ vbū tuū. Sic sacerdos ꝓficit p quinqz verba verū corpus xp̄i. Et sic imediate post ꝓsensuz marie fuit xp̄s totus in vtero eius. sic imediate p⁹ plationē verboꝝ ꝓsecratiōis trāssubstantiat panis in verū corpus xp̄i. Scō sic beata virgo post partum christum portauit manib. suis. et in ꝓsepe collocauit et eum ecōuerso lenauit. sic sacerdos post cōsecrationem leuat christum et locat eum ecōuerso. et portat eum ad infirmos. z tractat eum manibus suis. Tercio sicut beata virgo fuit sanctificata in vtero anteq̄ concepit christum. ps. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Sic sacerdos antea ordinatur anteq̄ cōsecrat. quia sine ordine nihil consecraret. Ergo laicus q̄tūcunqz sanctus nihil ageret etiā si verba consecrationis proferret. ℬ Nono honorauit eos super angelos. et etiam aliqualiter super dignitatem beate marie virginis. Primo in dignitate custodie. sacerdos eīm habet custodire plures animas sicut apiscopus totum episcopatū. papa totum mundum. plebanus totam parochiam. Vnde Bern. O q̄ digni custodes qui tam sollicite puigilāt vt animas sibi creditas a morte eterna custodiāt. Sed angelus tm̄ habet custodire vnam animam. Bern̄. Magna dignitas animarum vt vnaqueqz ab ortu natiuitatis in sui custodiam habeat angelum deputatum. Scō in sumento et tangendo corpus christi. Angelorū eīm est videre deum. math. xviij. Angeli eorum semper vident faciem patris mei qui in celis est. Sed in hoc sacerdos maior est angelo. qr ille videt. iste autem tractat z cū hoc sumit. qō nunq̄ sic datuz est alicui angelo q̄ sic sumat. ꝫ sufficit ei deum cōtēplari. Tercio in conficrando corpus xp̄i. In hoc sacerdos non solū angelos ꝫ etiā mariā matrē xp̄i aliq̄ modo excellit. Vnde

UVA. BHSC. IyR_046

CXII

minimus sacerdos in terris pōt hoc qđ maximus angelus in celo nō pōt. Vñ beriñ. O veneranda dignitas sacerdotū. in quoꝝ manibꝫ tāq̄ in vtero virginis filius dei incarnat. Vñ etiā aug. In cōsecratōne sacre hostie tota celestis curia sibi seruit. ꝛ dñs celi ad eū descendit. vñ Ambr. sup lu. Mō dubites assistere angelos qñ assistit xp̄s in altari. qñ. s. immolat. Vñ xp̄us pōt dicere q̄libet sacerdoti illud Ysaie. v. Quid vltra debui facē tibi ꝛ non feci. ℒ Circa secundū sciendū q̄ q̄libet hō dz honorare sacerdotes exquo deus ita multiplici honore eos sublimauit. Sz ō hoc faciūt q̄ sacerdotes inhonorāt in quo deū grauiter offendūt. vñ Hen. de vrimaria super iiij. p̄cepto di. Ve illis q̄ sacerdotes nō honorāt. sed eis detrahūt ꝛ infamāt. qz illi rursuz crucifigūt filiuz dei. Mā quotiēs religioso vel sacerdoti detrahis totiens spineā coronā capiti xp̄i imprimis. qz ipi sunt caput ꝛ supior pars ecclie militantis. Quotiēs autē ipis iniuriā facis totiēs ipm xp̄m clauis cōfigis. q̄tiens eis p̄uiciatus fueris totiēs in faciē xp̄i p̄spuis. q̄tiens ipos exosos habueris. vel dicta vel facta eorū exprobraueris. totiens lancea latus xp̄i configis. Vñ deus oñdere volēs q̄ntū illud pctū detestetur oñdit hoc in pena insolita quam datbā ꝛ abyron ꝛ thoz cepertulerūt duz eos terra viuos absorbuit. pro eo q̄ ipis sacerdotibꝫ insultauerūt. Ex quo pz q̄ sacerdotes ab oibꝫ merito sunt honorādi. Et hoc q̄tū ad scōm. ℞ Sed q̄tum ad terciū sciendū q̄ sacerdotes fornicarij in piculosissimo statu stāt. Vnde sciendū q̄ sacerdos fornicarius vel sacerdos exīs i quocūq̄ pctō mortali nōdū vere p̄tritus. nec dignā agens pnām vt oportet quotiēs actū alicuius ordis facit peccat mortaliter. Vñ qñ baptisat vel absoluit p̄fitentes. vel predicat aut mīmonia solennizat aut sacr̄m eucharistie aut extreme vnctionis prebet. vel mortuos sepelit. aut mulieres post partum introducit. vel aquā vel sal in die dñica exorcisat. aut pplum aspergit. vel cādelas in festo purificatōis marie. aut ramos in die palmaꝝ. vel ignē vel cereū. vel baptismū in vigilia pasce vel penthecostes benedicit. vel qđ maius ab oibꝫ his ē qñ celebrat missam ꝛ sacr̄m eucharistie p̄secrat atq̄ sumit in oibꝫ istis necnon i alijs actibꝫ q̄ sacris ordinibꝫ sunt annexi. ac in quolibet ipsoꝝ singularē exercēdo semp mortaliē peccat. ꝛ totiēs quotiēs aliquē actū vt minister ecclie exeq̄tur ꝛ exercet sicut ex dictis san. Tho. i. iiij. dis. xxiij. manifestissime ꝓbat. Ac etiā nō solum in p̄scriptis actibꝫ ꝛ effectibus ꝫ etiaz ꝛm Dyo. qñ ꝛ quotiēs ad aliquē hmōi actū exercendū aliquā vestē sacerdotalem sumit siue induit. vt albā vel manipulū vel stolam vel casulā aut alias sacras vestes cōiter vl diuisim. Qđ reuera satis ē horrendū. stupendū. ꝛ valde piculosum in tali statu atq̄ dignitate tot ꝛ tantis criminibus subiacere atq̄ implicari. Vñ nō immerito dī. Quāto gradus altior tanto casus profundior. Item sacerdos incōtinēs ꝛ fornicarius suspēsus est ipo iure. ꝛ missa eius nō dz audiri. vt pz extra de coha. cle. ꝛ mulie. c. Vestra. Audiēs aūt missam eius peccat mortaliter ꝛm Tho. in. x. q̄li. q. viij. Hoc aūt intelligit de publicis fornicarijs. ℰ Querit hic si talis celebrat vtrū sit irregularis. Rñdet q̄ sic vt dicit Gul. Et q̄rit an ep̄us posset cum eo dispensare. Rñdet q̄ sic exquo dispensatio in hoc casu non est p̄hibita ꝛ iura q̄ inueniūtur in ꝓtrariū illa p̄tendūt de suspēso ab hoie. nō a iure. qz iura benigni solent agē q̄ q̄stōes. hec Gul. Itē q̄rit. clerici q̄ expendūt p̄monium crucifixi cū meretricibꝫ vtrū teneāt ad restitutōnem. Rñdet q̄ clerici q̄ res vel bona ecclesie dāt meretricibꝫ histrionibꝫ vel etiā suis p̄sanguineis. nō ad sustentatōem nature. ꝫ vt possint eos ditare de p̄monio crucifixi raptores sunt ꝛ tenēt ad restitutionē. ℱ Querit vlteri de q̄bꝫ rebꝫ debent restituere. Rñsio si hñt p̄monium secnlare. vel aliq̄d de artificio vel labore manuali de istis p̄nt restituere. Sz de rebus eccie nō sufficit restituere. qz q̄q̄d eis supest sup victū ꝛ amictū hoc debēt dare pauperibꝫ. Vñ dī in decre. Bona sacerdotis sunt bona paupeꝝ. di. xlvij. Sicut hi. ꝛ xvj. q. j. c. vl. Misi sibi subtraherēt de necessarijs vel nisi res q̄s habuerūt de p̄monio vel de artificio expēdissent in vsus ecclesie. hec Gul. G Querit vtrū cōcubine sacerdotū teneātur restituere q̄ a sacerdotibꝫ p tali illicito ope receperūt. Rñdet ſm Ray. q̄ sic. Mā fornicarie ꝛ hmōi p̄sone turpes tenēt restituere ipi eccie. nisi forte eis fuerit datuz cā elye in summa necessitate. qz tūc fuit debitū. Idē Mosti. H Sciendū q̄ mgr̄ in ꝓpendio theologice veritatis. li. vj. c. xxv. dicit q̄uis oēs sacerdotes habeāt claues nō tñ oñes p̄nt ligare ꝛ soluere. sicut excōicati. suspēsi ꝛ heretici dānati. Hoc aūt nō ē ꝓpter defectū ordinis. ꝫ qz nō hñt materiā. s. subditos. q̄ auferūtur eis q̄ excōicāt vel suspendūt. p̄nt tñ baptisare. qz hoc ē sacr̄m necessitatis. p̄nt quoq̄ tales eucharistiaz cōficere. qz hoc substantialiter adheret ordini. Ligare aūt ꝛ soluere ordini adheret accidētaliter. Vñ nos legimus vnū exemplū de sacerdote fornicario in vita beati Eligij ep̄i. q̄ cū q̄dā sacerdos infamis eēt in dioc. ipsi? ep̄i. ꝛ freq̄nter admonit? ab eo nollet abstinē a p̄cubina sua ꝛ a pctō luxurie. tūc. b. Eligi? eps excōicauit euz ꝛ p̄hibuit q̄ nullo modo celebraret. Cū aūt sententiā ep̄i paruipendere ꝛ celebrare vellet. astans altari subito cecidit retroꝛsum ꝛ a diabolo suffocatus expirauit eoꝝ omni populo.

Ad eandem dominicam. Sermo cxij.

De gratiarumactione.

Ecidit in faciem ante pedes eius gr̄as agens. Lu. xvij. Sciendū q̄ ille samaritanus a xp̄o de lepra mūdatus reuersus ē ad dñm grās agēs ei de būficio sibi impenso. q̄ cecidit in faciē añ pedes eius. Vnd in p̄nti sermone tria sunt dicenda. Primo que sunt illa que debent nos inducere ad laudandū ꝛ regratiandum deo. Secūdo de quibus debemus regratiari deo. Tercio exemplū de grārumactōne. I Circa primū sciendū q̄ septem inducunt nos ad gratiarumactiones deo referēdas. Primū est sacra scriptura quā spūssanctus locutus est per ꝓp̄has ꝛ sanctos doctores. Vnd Thob. iiij. dicit thobias senior filio suo. Omni tpe būdic deū. Sic vnusquisq̄ pat̄ debet docere filium suū ad laudandū deuz. exemplo illius thobie senioris. Item p̄s. Benedic dominū in omni tempore semper laus eius in ore meo. O q̄ felix esset hic qui hoc in veritate cum ꝓp̄ha dauid dicere pos-

UVA. BHSC. IyR_046

set. Vñ Aug. in li. confess. Vere felix esset qui posset diuine laudi semp insistere. Item aplus. In oñibꝫ gras agite ℟ Secundum qđ nos inducit ad laudandū deū ē consideratio creaturarū q̄ suū creatorem laudāt. Vñ in illo ps. q̄ cantat in matutinis. s. Benedicite oñia opa dñi d. ꝛc. monetur oñes creature. s. montes ꝛ colles. ligna fructifera. ꝛ oia germinantia in terra. aqua ignis ꝛ pisces maris volucres celi ꝛ bestie terre. ꝛ sic de alijs p̄ter peccatorem ꝛ diabolū. illi non monetur ad laudandū deū qz indigni sunt. Quia nō ē speciosa laus in ore pctōis. vt habetur Eccī. xv. Sed. d. quō creature iam enumerate laudāt deū: Rñdeō. Aqua p̄ptinuū cursum suū inquātū pōt laudat deū. terra aūt germinādo fructꝰ ꝛ flores arbores in altuz se erigendo ꝛ crescēdo erga creatorē. volucres in cantādo ꝛc. Absurdū ē hoiem tacere ꝛ de mane in lecto dormire ꝛ pigritari. cū auicule parue in aurora deū suū laudāt. Vñ gre. i ome. Mirū est q̄ deū hō nō semp laudat. cū oīs creatura ad deū laudandū sp eū inuitat. ℣ Tercū ē natura ꝓpria. Nam in corpe humano generauit natura tot membra vt dicūt phisici quot sunt dies in anno. vt ex hoc rōnali etiā instinctu informemur ne vlla dies nos pertrāseat sine laude diuina ꝛ gr̄arūacti one. Ergo cū quis mēbra corporis sui inspicit tūc reducere dz ad memoriā q̄ deus tot mēbra corpori suo cōtulit quot sunt dies in anno vt deū laudare debeat cū corpe ad honorē ipi? ordinādo cogitatōnes cordis. vba oris. ꝛ opera corpis. Vñ aplus. Oia q̄cunq̄ facitis in vbo vel opere oñia in noie dñi ihu xpi fa. Et ex hoc actiones illius hois nō censent humane. ꝫ potius celice ꝛ diuine. qz celicā formā ipis imp mit. cū in eisdem solū diuinū honorē intēdit. ꝛ sic hō in oñibus actibus suis pōt mereri remunerationez eterne vite. s. comedēdo. bibendo. dormiendo. laborando. vñ apls. Scimus qñ dili. deū oia coo. in bo. Qz hō sumendo cibū in hoc deū laudare pōt patet per Aug. dicentē. Porro si māducas ꝛ bibis ad refectōnem corpis ꝛ deo gras agis. ꝛ cibus ꝛ pot? tu? laudāt deū. Item dormiēdo. vñ gre. Somnus sanctoz nō vacat a merito. qz cū hō comedit vel dormit p̄ sustentatōne ꝛ confortatōne sue nature vt deo fut re ꝛ laborare possit sp mereā. Ergo bonū ꝛ laudabile ē a quolibet xp̄iano q̄ cuz de mane surgit vt oñes suas actōnes ꝛ opera q̄ illo die facere intēdit do offerat ꝛ petat ab eo dirigi in oibus vbis ꝛ factis. Et cū de sero trāsit dormitū q̄ antea discutiat ꝓpriā suā cōsciam si in aliq̄ deuz illo die offendit vt de hoc doleat ꝛ sic cū cōtrito corde se ad lectū suū locet. Vñ Crisꝰ. in ser. q̄dā. Vñ accubueris sup stratū tuū añq̄ veniat tibi somnus ꝓfer in medū codicē cōsciam tuā. reminiscere pctā tua si quid in vbo vel facto vel cogitatōne peccasti. qz valde piculosum ē dormire per vnā noctē scienter in pctō mortali. qz si quis moreretur eternaliter dānaret. Vñ Dyoni. de di. no. Audacioz ē qui cū vno pctō mortali dormit q̄ q̄ cū septem hostibus de morte sua inuicē obligatis cōfligit. q̄ debemus sp stare in timore dei die noctuq̄. ꝛ eū sp pre oculis hre in oñibus cogitationibus vbis ꝛ opibꝫ. Vñ Isiō. de sum. bo. Timor expellit pctm̄. timor repmit vicia. timor cautū facit hoiem ꝛ sollicitū. vbi timor non ē ibi salus nō erit. Vñ scriptum est Eccī. xxvij. Si nō in timo. dñi tenu. te intestāter cito subuertet dom? tua. Vñ Bern̄. Cōtraria q̄dem sunt timor ꝛ religio nec manere pōt alterꝫ sine altero. Et q̄ plures sunt q̄ sine oñi timore dei viuunt. ꝛ illis non erit sal?. vñ ps. Initiū sapie timor dñi. nā hō q̄tūcū q̄z sctūs si non in timore dei stat. finaliter male hebit. vñ ber. Oñe nāq̄z vtutū edificiū ilico vgit in p̄cipitiū. si timoris dñi amiseris p̄sidiū. Quartū quod inducit ad laudandū deū ē q̄ deū laudare ꝛ ei gras agere ē q̄dam diuine maiestatis ꝓtestatio ꝛ nre necessitatis denotatio. In hoc enī q̄ deo de suis beneficijs gras agimus eū dñm nr̄m ꝛ capitaneū ꝓtestamur. Vñ xp̄s volēs de. v. panibꝰ festū facere. qđ nō fuit festū hūanū ꝫ diuinū gras egit ꝛ fregit deditq̄z discipulis suis vt apponerēt turbe. Item ē etiā nre necessitatis denotatio. q̄ enī regratiat suā necessitatez ꝓtestat. Cū enī deo de receptis gras agimus ꝓtestamur q̄ nihil hēmus nisi qđ de eī? mūere possidem? M Quintū inductiuū ē. q̄ grārūactio ē bonoruz receptoꝝ a deo. augmētatio. Vñ deū sic ꝓuocamus ad dandū maiora si de ꝓceptis gras referamus. vñ Ber. Dona multiplicātur si priora tanq̄ dona suscipi videtur. vñ etiā Crisꝰ. sup mat. Gr̄arumactio est inuitatio ad plus dandū. Et ideo optim? mod? impetrandi ē de ꝓceptis pri? gras agē deo. Ergo qñ hō seriose aliq̄d a deo vult impetrare tūc de ꝓceptis primo debet gras agere. vbi gr̄a. Si petis a deo aliquid tpale tibi necessariū. s. p vestimēto corpis. tūc antea sibi regratiari debes q̄ te misericorditer a puericia tua vestiuit. ꝛ nūq̄ te p̄ frigore mori pmisit. vñ gre. Sequentiū rez cernitudo ē preteritaꝝ exhibitio. Similit si petis cibū tūc regratiare sibi q̄ te pauit a iuuentute tua. Sili si petis cōfuationē fructuū segetū ꝛ vineaꝝ. tūc regratiari sibi de ꝓceptis fructibꝰ. Similiter si petis p̄fuari cū mercimonijs tuis a raptoribꝰ. tūc regratiare sibi q̄ te antea sepi? custodiuit ꝛ ꝓsperitatē cōcessit. Et postq̄ ad domū reuersus fueris tūc de his q̄ lucratus es debes ipi xp̄o ptē dare. scz pauplbꝰ subueniēdo. Et si aliq̄d difforunitū tibi in corpe vl'rebꝰ acciderit. hoc tibi ꝛ petis tuis ascribere debes. qz antea ingrat? fuisti. ꝛ dona ꝛ bñficia dei male expēdisti. q̄ deus hoc sup te pmisit. ꝛ dicū ps. Just? dñs i oibꝰ vijs s. ꝛ san. ꝛc. Quia ingrat? meret ꝓuari ia habitis nec ē dign? recipiēdis. vñ aug. Qđ deus dedit gratis tollit ingratis. vñ etiā ber. in ser. Accipiēdis indign? ē q̄ fuerit de acceptis ingratus. Sextū ē q̄ grārūactio ē p̄fuatio acceptoꝝ tā spūaliū q̄z tpaliū. vñ Crisꝰ. sup mat. Optimus bñficioꝝ custos est ipa mēoria bñficioꝝ ꝛ ppetua confessio grāꝝ. q̄ qñcūq̄z aliq̄d bñficiū a deo accepis. ꝛ si illud pdere nō vis tunc sis gratus deo. qz nisi dñs custodierit ciui. fru. vi. qui custo. eā. Septimū est quia grārumactio ē beatoꝝ in celo exñtium operatio. qui nihil faciūt nisi q̄ deuz p̄o suis beneficijs laudant. Esa. lj. Gaudiū ꝛ letitia inuenit i ea grārūac. ꝛ vox lau. ps. Beati qui ha. i do. ꝛc. vñ ber. Discamus in terris quas facturi sumus laudes in celis. Nihil ita ꝓprie in terris celestis habitationis statum representat sicut alacritas laudantiū deum. Ex quo patꝫ q̄ q̄ hic deū devote laudant hūt officiū sanctorum ꝛ angelorum in celo exstentiū. Sed homines ingrati qui deuz in suis beneficijs non laudant tales ob-

UVA. BHSC. IyR_046

CXIII

mutescent in futura vita. Vñ Aug. in li. cōfess. Qui hic incipit tacere in futuro mutus erit. M Circa scōm sciendū q deo regratiari debemus de multiplicibus bñficijs ab eo nobis impēsis. in quibꝫ nobis maximā suā charitatē oñdit. Et hoc fecit signāter in tribus. s. in dignitate creationis. in assumptōe carnis. in tolerātia passionis. In dignitate creationis oñdit deus q plus dilexit hoiem q̄ aliquā aliā creaturā mūdi. Et hoc in duobꝫ. Primo q̄ eum ad imaginē z similitudinē suā fecit. Vñ Gen. j. Faciamus hoiem ad ima. z si. no. Anſ. Fateor dñe z grās tibi ago. q̄ me creasti ad tuā imaginez vt tui memor sim. te cogitē te diligā. te intelligā. Scōo q̄ cuz dñm oīm creaturaz cōstituit. z ꝓpter eum oēs creaturas creauit. gen. j. Dñamini piscibꝫ maris z volatilibus celi. z vniuersis aiantibꝫ sup terrā. Ecce dedi vobis oēm herbā z vniuersa ligna ꝛc. Q̄z enī deꝰ oēm creaturā ꝓpter hoiem creauit pz ꝓmo in angelis q̄ seruiūt hoibꝫ. vñ ps. Angelis su. mā. de te. vt cu. te in o. vijs t. Item sol lucet sibi in die z luna in nocte. terra ꝓfert sibi fructus. aq̄ pisces. aer volucres. ignis cale facit. ps. Oia subiecisti sub pedibꝫ ei⁹. Ergo q̄ñ quis vtit bñficijs dei. s. induēdo tunicā. laudare deuz dz q̄ ouem creauit q̄ lanā portauit. Silr cū comedit cibū z bibit potū laudare dz illū a q̄ hz. s. ipm deuz q̄ oīa ꝓpter hoiem creauit. z vti debz creaturis creatis ad honorē dei z vtilitatē ꝓpriā. Sed heu plures sunt q̄ nō regratiātur deo de creaturis suis. imo. septius abutūtur donis dei. Vñ Aug. de ci. dei. Quisq̄s dei bñficia nō videt ceccus ē. nec laudat ingratus ē q̄sq̄s in laudādo reluctat insanus ē. Et tales de oñibꝫ his districtā reddēt rōnem. Vñ Crisſ. sup mat. In die illa nihil ē qđ rñdeamus vbi celū z terra aq̄ sol luna dies z noctes z mūdus totus stabūt aduersus nos in testimoniū pcōz nr̄oz. Scōo in assumptōne carnis oñdit q plus dilexit hoiem q̄ angelū. z hoc triplicit. Primo in honore. q̄ eius naturā assumpsit z nō angeli. vñ apls Hebr. ij. Nusq̄ angelos apprehendit ꝛ semē abrae. Scōo i amore. q̄ hoiem ꝓprio sanguine repauit. qđ nō fecit āgelis lapsis. j. cor. vj. Empti enī estis pcio magno. Tercio in visione. naz ex ptēplatōne būanitatis hō maiori gaudio q̄ angelus perfruet in pria. q̄ ibi videbit suā nām dīne nature vnitā. qđ nō videbit angel⁹. Job. xix. In carne mea videbo deū. Tercō in tolerātia passionis oñdit q plus dilexit hoiem q̄ seipm ꝓ mō loq̄ndi. q̄ñ pro hoīe exposuit corpus suū. Vñ Jo. xv. Maiorē charitatē nemo hz vt aiam suā ponat q̄s ꝓ amicis suis Et sic regrari debemus deo de bñficio creationis. incarnatōnis. z passionis. Et nō solū dēmus deū laudare in ꝓsperis ꝛ etiā in aduersis. Vñ greg. Rectementis ē deū nō solū in ꝓsperis bñdicē. ꝛ etiā in aduersis collaudare. Quia Fm Guil. Min⁹ periculosa ē aduersitas q̄ ꝓsperitas. Vñ ps. Cadēt a latere tuo mille. z decē milia a dextris tuis. Vñ Aug. ipm lauda siue in eius donis siue in eius flagellis. Q Ergo deū laudare debem⁹ tam in infirmitate q̄ in sanitate tam in paupertate q̄ in diuitijs ꝛc. Exemplū de gratiarūactione habemus tale. Erat quidam monachus ordinis cisterciēn. cuius virtute multi sanabātur infirmi. maxime ex cōtactu vestimentoruz eius. Qui cū interrogaret ab abbate suo. q̄ eēt causa miraculoz ei⁹? Rūdit. Nō ꝓ ceteris fribus laboro ieiuno vel oro. ꝛ hoc vnū scio q̄ extollere me nō pōt ꝓsperitas nec frāgere aduersitas. Cui abbas. Non te ꝓturbauit q̄ miles talis nup grangiā nr̄am incendit? Rūdit nō. Totū enī deo ꝓmitto. Si modicū habeo cū grarūactione accipio. Si multū itez grās ago z cognouit abbas q̄ virtus tantoz miraculoz esset amor dei z patientia in aduersis. z cōtemptus rerū mundanarum z terrenarum.

Dominica. xv. Sermo. cxiij.

De seruitio dei.

emo pōt duobus do

n minus fuire. mat. vj. Lu. xvj. Sicut dicit Augus. Deus hoiem fecit vt summū bonū intelligeret. intelligēdo amaret. amādo possideret z possidēdo frueret. Jdeo xps in vbis ꝓmissis vult nos abstrahere a fuitio mūdi ad suū seruitiū in hoc q̄ dicit. Nemo pōt duobꝫ dñis fuire. s. ptraria ꝓcipientibus. Jsti duo domini sunt deus z mūd⁹? Sz heu mundus plures hz seruitores q̄ ipe deus. Ꝓ

Vñ sciendū q̄ fm Guil. lugd. septē sunt cause q̄re aliqui nolūt deo fuire. Prima cā ē q̄ iuuenes adhuc sunt. z in hoc oñdunt se iuuentutē a deo non recepisse cū ei in iuuentute seruire nolunt ꝛ soluz in senectute sicut aliq̄ mūdani z dei inimici dicūt. man sol sich der iugent gebrauchē oder genyeten. Qđ est malū vbum in ore xpiani. Mā in illo verbo oñdūt q̄ diabolo in iuuentute potius ē fuiendum q̄ deo. z tales volūt offerre deo feces. i. senectutē z diabolo z mūdo offerūt purū vinū. i. ipam iuuentutem. qđ deo oñipotēti multū displicet. Sz per ꝓriū deberet fieri. s. q̄ hō offerret deo hostiā integrā. i. caput cum cauda. s. iuuentutē cū senectute. z hoc esset deo valō acceptū cū hō in iuuentute incipet deo seruire. quia intūm placet deo seruitiū iuuenū z innocentū q̄ nūq̄z pater carnalis de suo filio tūm gaudet ē. siue sit factus rex siue electus in papā siue in epm. sicut deus gaudet de fuitio iuuenū innocentū. Secūdo aliq̄ nolunt deo fuire. qz diuites sunt. z q̄bus plus dedit minus sibi qñq̄ fuire volūt. Sz si tales aduerterēt q̄ omnia habēt a deo merito ei seruire deberēt cū rebus z cū corpe. Vñ aplus. Quid habes qđ nō accepisti. z tales q̄ diuitias a deo receperūt z deo seruire nolunt sed mūdo z diabolo demerent p hoc q̄ deꝰ omnipotēs ꝓmare eos eisdez bonis temporalibus de iure deberet. z de talibus dicit per prophetam dauid. Retribuebant mihi mala ꝓ bonis. z odiū ꝓ dilectione mea. Q Tercō aliqui deo seruire nolunt. ideo quia pulcri sunt. z hoc exemplo Luciferi qui propter excellentiam pulcritudinis se deo opposuit z seipm exaltare voluit. z ideo immersus est ad profundū inferni. Sic z illis cōtinget qui ꝓpter pulcritudinem suam se deo subijcere nolūt. sed se cōtra deum erigunt z diabolo z mūdo seruire voluut. Et heu hoc est multū lamentabile q̄ diabolus et mundus habēt cōitez pulciores hoies in suo fuitio sicut illos qui incedūt pompose. z se cōtra deū ornāt i crinibus z peplis. in facie. in tunicis. in calceis. in mantellis. z in pciosis cingulis. z hoc faciunt vt appareant hominibus speciosi. z tales quāto pulciores sunt apud mundum tanto deformiores sunt apud

UVA. BHSC. IyR_046

dñi. Sed cōiter xp̄s habet claudos ⁊ cecos ⁊ paupe
res ⁊ debiles in suo seruitio. vt hꝫ in euā. Luc. xiiij.
vbi inuitati ad cenā venire noluerūt. Tūc dixit pa
terfamilias seruo suo. Exi cito in plateas ⁊ vicos ci
uitatis ⁊ paupes ac debiles ⁊ cecos ⁊ claudos intro
duc huc. Hoc patet etiā in parentibus q̄ frequēter
pulcriores pueros offerūt mūdo. ꝫ defectuosos offe
runt deo. Et pulcritudo malox ē ipis ⁊ alijs multū
nociua. q̄ ꝓpter speciē multi perierūt. Vñ legit exē
plū in Valerio maximo de quodam iuuene pulcro
sputimia nomine cuius pulcritudo fuit mulieribus
occasio malax concupiax. q̄ iuuenis intelligēs hoc
seipm lesit in facie vt sic deformis fieret ne sic occasio
nem peccādi alijs daret. Sz oppositū iā plures faci
unt. qui seipos ornāt vt alijs placeāt. ⁊ vt ab ipis cō
cupiscant qđ cōstat esse mortale pctū. Vñ August.
Nō solū appetere ꝫ etiā appeti velle criminosum ē
Et tales q̄ cū pulcritudine sua deū offendūt ornādo
se ad cōplacendū mūdo deformiores erūt in futuro.
Vnde Jobel. ij. Omnes vultus redigent in ollam.

Quarto aliq̄ deo seruire nolūt. q̄ bonus ⁊ beni
gnus ē qui. s. bonitatē dei cōtemnūt. de quibꝫ dicit
Ro. ij. An diuitias bonitatis eius. patie ⁊ longani
mitatis cōtemnis. Et hoc faciūt illi q̄ sciēter ⁊ sciuo
le ꝑ deū peccāt. ideo q̄ nō statim deus punit pecca
tores cū peccāt. ꝫ ex sua bonitate eos q̄nq̄z longo tē
pore sustētat. Vñ Eccl. viij. Quia nō ꝓferť cito cō
tra malos sentētia absq̄z vllo timore filij hoim ppe
trant mala. Hoc sic ꝓbať. q̄ si quis certitudinaliť
sciret q̄ q̄cito peccaret luxuriādo statim ĩcurreret le
pram corporis. vel peccaret ebrietādo amputandi
essent ei ambo pedes. vel peccaret inebriādo vel lu
dendo amputande essent sibi manus. vel irascendo.
blasphemando. maledicēdo statim excidenda esset si
bi lingua. ⁊ sic de alijs. Similiť de omissione q̄ q̄cū
q̄z dñica die nō audiret integrā missam. vel solueret
sabbatū. vel ieiunū banni statim erudiēdi essent si
bi oculi. vel incurreret mortē corpis. ⁊ sic de alijs pz
q̄ tales sibi a peccatis cū oñi diligentia cauerent. ⁊
deo fideliter seruirent. ℟ Quinto aliq̄ iō nolūt
deo seruire. q̄ timēt se fame perire si p̄cepta dei debe
rent seruare. ⁊ cuz veritate ⁊ iusticia vēdere ⁊ emere
⁊ se ab iniustis rebus cauere. Contra quos dicit ps.
Nūq̄ vidi iustū derelictū. August. Pascet ⁊ potabit
ptemnētes se ⁊ deserētes diligētes se. q. d. nullo mō.
Talis diffidēs de deo attēdere deberet quō deus pa
uit filios israbel in deserto cū māna ⁊ quō pauit be
liam p coruos. vt hꝫ. iij. Reg. xvij. ⁊ sanctū Pauluz
ꝑmū heremitā ⁊ plures alios sanctos ĩ heremo exi
stentes. tales nō hñt verā fidē de potentia dei q̄ pos
sit eis ꝓuidere de necessarijs. nec de bonitate. s. q̄ ve
lit eis prouidere ex sua misericordia. Sed plus cōfidunt
in diabolo. cui acquirēdo res iniustas fuiūt q̄ pos
sit ⁊ velit eos cū iniustis rebus nutrire. Vñ dī in p̄
senti euāge. Primū q̄rite reg. dei ⁊ iu. eius. ⁊ hec oīa
adij. vo. Vñ q̄libet dz deo cōfidere q̄ velit eū cū ve
ritate ⁊ iusticia nutrire ⁊ sic se ab iniustis rebus ca
uere. Vñ etiā dicit in pñti euā. Nolite ḡ sollicīti esse
dicentes. q̄d mādducabimus aut q̄d bi. aut q̄ operie
mur: scit etñ pr vr q̄ his oib indigetis. Qz etñ de
velit ꝓuidere suis de necessarijs pz p tale exemplū.
Legit in vitaspa. q̄ quidā antiquus pr in q̄dam so
litudine iacuit. xxx. diebꝫ infirmus ⁊ nō fuit visitan
a fribus. Tūc xp̄s misit ei angelum q̄ ei seruiuit ⁊ ei
ministrauit necessaria. S Sexto aliq̄ deo fuire
nolūt. q̄ credunt q̄ fuitiū dei sit nimis graue. ⁊ esti
mant se postea nūq̄ aliq̄d gaudiū habituros cū deo
veraciter fuire incipiūt. Cōtra quos dicit ps. Mat.
xj. Jugū enī meū suaue ē ⁊ onus meū leue est. Eccl.
xxiiij. Spūs meus sup mel dulcis. Nā charitas fa
cit fuitiū dei leue ⁊ dulce. Vñ bern. Charitas omne
onus graue facit leue. Sed fuitium mūdi ē graue ⁊
triste. q̄ synderesis sp remordet ⁊ repbendit malos
⁊ amatores mūdi. Septimo aliq̄ deo seruire no
lunt ꝓpter erubescentiā. q̄ erubescūt de humilibꝫ ser
uitijs dei. s. cōfiteri peccatū. audire fmones. visitare
ecclam. ⁊ seruire infirmis. ducere cecos ⁊ claudos.
⁊ sic de alijs. Et de his dicit xp̄s in euā. Lu. xj. Qui
me erubuerit ⁊ meos fmones hunc filius hois eru
bescet cū venerit in maiestate sua. ⁊ p̄is ⁊ sanctoruz
angelox. Nā q̄ de deo verecūdať in terris hūc de
erubescet in celis. Sz mūdo ⁊ diabolo fuire iam q̄si
cōiter ē honorificū ⁊ laudabile. vt chorisare. saltare.
supbe incedere. crapulose viuere. ⁊ sic de alijs. Ta
lia iam reputanť coram secularibꝫ seruitia honorifica.
Et fui diaboli ⁊ mūdi iā cōmendātur in suis pctis.
ps. Laudať pctōr in desiderijs aie sue ⁊ iniquus bñ
dicit. Sz boni fui xp̄i deridētur ⁊ vilipēdūtur. ⁊ in
hoc xp̄s grauiter offendit. q̄ tales conspuūt in faciē
xp̄i q̄ bonos deridēt. Et sicut ipi hic bonos derisit
sic ipi in futuro deridebūtur a deo. Vñ ps. Qui ha
bitat in celis irridebit eos. ⁊ dñs subsannabit eos.

T Et isti boni qui sustinent hic patiēter derisiōes
malox bonorabūtur in celo a sanctis ⁊ ab angelis ⁊
ab ipo deo. Exemplū tale de amatoribus mūdi. ⁊ q̄
sz sint opa eox legit in vitaspa. Erat q̄dā p̄ de sen
oribus in cella sua sedēs. Et subito venit ad eū vox
dicens. Egredere foras ⁊ oñdam tibi opa hoim. Et
surrexit ⁊ egressus ē foras. Duxit aūt eum angel⁹ ⁊
oñdit ei ethiopē nigrū cū securi secantē ligna ⁊ faciē
tem graudē sarcinā ⁊ subleuare tēptabat sarciuā il
lā ⁊ p̄ magnitudine nō poterat portare eā. Sed redi
bat ⁊ secabat iterꝫ alia ligna ⁊ addebat sup sarcinā il
lam. Jterꝫ oñdit ei alterꝫ hoiem stātē sup lacū ⁊ hau
rientē aquā de lacu. ⁊ mittentē eā in collectaculuz in
quo ab alia pte fuit foramē p qđ effluebat aqua quā
ipe infudit. Jterꝫ dicit ei. Seq̄re me ⁊ oñdā tibi aliō
⁊ vidit q̄si quodā edificium tēpli ⁊ duos sedētes in
equis portātes sup scapulas vterq̄z lignū vnū lōgū
volentes piter ingredi p portā vnā templi huius. ⁊
nō pmittebat eos lignū qđ ex aduerso portabant in
gredi p illā portā. Non enī būiliabat se alter alteri. ꝫ
contendebāt piter vterq̄z ingredi ⁊ nō prevalebant.
exposuit ergo ei has visiones dicēs. Qui lignū por
tabant bi sunt q̄ bñt iugū sanctox monachox. ꝫ iu
stificantes semetipos in corde suo cū exaltatōe super
bie nō humiliātur inuicē. ideoq̄z ꝓpter supbiam cor
dis sui remanebūt foris de regno xp̄i regis celox ex
clusi. Qui aūt secabat ligna ⁊ sup sarcinā adhuc ad
debat ē bō q̄ multis pctis ē onerat⁹ ⁊ sup sarcinā su
orū pctōr addit sp ⁊ cōtinue alia pctā. q̄ deberet po
ti⁹ agē pniam de pctis suis ꝓoub. ꝫ negligēs emen
dare vicia ꝓr pctōr magis ⁊ alia addit q̄ndie sup
pctā ꝓra. Ille aūt q̄ aquā de lacu hauriebat bō ē q̄

UVA. BHSC. IyR_046

aliqua bona opaꝝ. sed qꝛ etiaꝫ mala amplius opaꝝ. ideo peiꝰnt ⁊ delenꝫ illa bona opera que fecit. Oꝑtꝫ ergo boiem vt dicit apl's cū timoꝛe et tremoꝛe saluteꝫ suā operari vt possit deo placere.

De eadem dominica. Sermo.cxiij.

De vsurarijs.

On poteſtis deo ſeruí re ⁊ mām̃one tē. Sciendū q̄ fm glo. mām̃on ē nom̃ē demonis q̄ ꝓpt̄ diuitijs nō q̄ in ei? ꝓtāte sint. ſz qꝛ ipis vtꝫ ad decipiendū. inꝛeiendo boies laq̄s diuitiaꝝ. Apl's. Qui volūt diuites fieri incidūt in la. dya. Nō em̃ dixit xp̄s. non poteſtis hr̄e ſz dixit non poteſtis fuire. licite em̃ habeꝛi ꝓt̄ qui bñ diſpēſanꝫ. ſed q̄dā diligūt diuitias pl? q̄ deū. ſicut vsurarij ⁊ auari qui in diuitijs ꝙgregādis et ꝓſuādis q̄ſi totā vitā suā expendūt. ſ. in locutiōe: opatiōe ſollicitudine ⁊ amoꝛe. Et hi sunt fm diuitiarū. De q̄bus dicit glo. Diuitijs fuire ē deū negare. Sed ꝑ oibus vsurarij magis ꝓtinue deſunt mam̃one ⁊ ergo deo ſeruire nō ꝓt̄. Vnde dicit xp̄s. nō poteſtis deo ſeruire ⁊ mām̃one. Vñ de vsurarijs h̄ ria sūt dicēda. Primo de iniq̄tate vsurarioꝝ. Secundo quot modis vsura cōmittiꝫ. ⁊ enūeranꝫ aliq̄ genera vsurarioꝝ qui oēs dānanꝫ dū saltem sic moꝛiunꝫ. Tertio qño eccleſia perſeq̄t vsurarios. ¶

Circa ꝓmū sciēdū q̄ vsurarius ē peiꝰ oīū peccatoꝛe. Primo em̃ peiꝰ ē fure. qꝛ fur tm̃ de nocte furatur. ſed vsurarius die noctuq;. ⁊ etiaꝫ qꝛ magis depaupat ⁊ plures exheredat. Secō quia peiꝰ est in ferno aliquo mō. qꝛ fm Bull. lugō. in sum. viciorū. Infern? in reſurrectōe dñi que nō sua erāt reſtituit. vſurarius aūt audita paſſione ⁊ reſurrectōe dm̃ini nō vult reſtituere aliena ſz poti? vult carere oīū fructu paſſionis ⁊ reſurrectionis xp̄i q̄ſ reſtituere male acq̄ſita. Itē infern? ſolū punit malos q̄ demeruerūt in ꝑsenti peccādo ꝓtra deū. ſz vsurarius ſpoliat bonos ⁊ malos indifferēter. Itē sicut infern? nūq̄ implebiꝫ vſq; ad nouiſſimū diē sic auar? vsurari? nūq̄ implebiꝫ pecunia ſz ſp anhelat ad plura bona tēporalia acq̄renda. Tertio vsurarius peiꝰ ē iudeo. qꝛ vn? iudeus ab alio iudeo vſuras nō accipit. ſz xp̄i an? vsurarius a fratre suo xp̄iano vſuras accipit q̄ō iudeus nullo mō faceret. Quarto peiꝰ ē moꝛte coꝛporali. qꝛ moꝛs ſolū interimit coꝛp? ſz vsurari? coꝛp? ⁊ aiam. Quinto peiꝰ ē inda traditoꝛe. qꝛ iudas ſe mel xp̄m vēdidit. ⁊ eū ꝙ. xxx. denarijs tradidit vsurari? antē totiens xp̄m vēdit q̄tiens vſuras accipit. ⁊ nō ſolū ſicut iudas ꝙ. xxx. denarijs. ſed multotiēs ꝙ vno ſolo denario eū vendit ⁊ nō ſolū xp̄m vēdit ſed etiā beatā mariā v̄ginē ⁊ ſocietatē oīm ſctōꝝ et angeloꝝ in celo crūtū. Itē vēdit ſeip̄m ⁊ vꝛoꝛē suā ſilos ſuos ⁊ oēs heredes ſuos qui poſſidēt pecuniā vel alia bona tpalia cū ſua vſura acq̄ſita. Itē iudas .ſ. xxx. denarios reſtituit q̄s iniuſte acq̄ſiuit. Vnde Matt. xxvij. dꝛ q̄ pnia ducꝰ retulit. xxx. argenteos. Sz vsurarius nullo mō vult reſtituere q̄ iniuſte acquiſiuit. Et de hoc quere vnū exēplū ſer. cviij. ℣

Sexto vsurarius peiꝰ ē oi peccatoꝛe. Hoc ꝓt̄. qꝛ cū alij pcōres q̄ñq; a peccatis ſuis ceſſant. ſic ſup bus q̄ñq; in q̄dragesima ceſſat a ſupbia. luxuriosus a luxuria. ⁊ guloſus a crapula. ⁊ ſic de alijs. ſed vſurari? pctū vſure oīū die cōmittit nullo die excepto. ſiue in die paſcenes. ſiue in die reſurrectōis xp̄i. ſiue natiuitatis xp̄i. ⁊ ſic de alijs feſtiuitatibus i q̄bus eq̄ exercet vſuras ſuas ſicut in diebus ſimplicib?. Itez peccat in oi loco. qꝛ ſiue ſit in eccleſia audiēdo miſſaꝫ ſiue in menſa comedēdo. ſiue in lecto dormiendo. et vbicūqz fuerit ſp pctū eius augmentaꝫ. Et h̄ ꝓt̄ q̄ vſurari? nō vereꝫ ꝓtumeliā facere deo ⁊ btē Marie et vniuerſis ſctis ⁊ angelis in q̄ū feſtiuitatibus ꝓtinue peccat cōmittendo vſuraꝫ. Et iō deſtitutus erit in extremis auxilio dei ⁊ oīm ſctōꝝ. Vnō cū ꝛ. dñe miſerere aie hui? vſurarij pōt rn̄dere ihs. Quo miꝛeboꝛ ei? q̄ ipſa die q̄ hūanū genus i cruce redemi me honoꝛare recuſauit. Sic etiā pōt dicere btā v̄go maria de suis feſtiuitatib?. i q̄bus ab vſura ob reuerentiā ei? ceſſare noluit. Silr oēs ſctī cū interpellantur ad intercedēdū ꝙ vſurario rn̄dere ꝓt̄. Vna feſtiuitas ē nobis i anno ꝓſecrata. ſ. feſtiuitas oīm ſanctoꝝ. ⁊ hāc feſtiuitatē vſurari? exꝓbꝛauit. i q̄ nob oibus ꝓtumeliā irrogauit. nec honoꝛi oīm n̄rm peꝑcit. Idē ꝓt̄ rn̄dere oēs angeli q̄ꝫ feſtiuitatē. ſ. feſtū ſcti Michaelis qđ ē feſtū oīm angeloꝝ non celebꝛauit. ſed suā vſurā exercuit. Ergo nō imerito vſurarius mala moꝛte moꝛiet. ℬ Itē sciēdū q̄ vſurarij sunt duplices. ſ. publici ⁊ occlti. Hā publici vſurarij a iure q̄druplici pena puniūtur. Primo qꝛ ipo iure sunt excōicati de facto. Secō ꝓpter hoc cōmunionis. qꝛ cōicatio inhibeꝫ eis. Hā ſacrām̃tū euchariſtie talib? ē negandū tā in moꝛte q̄ꝫ in vita. niſi vere peniteant ⁊ reſtituāt. Tertio excluſione oblatōis. Quarto ꝓpriuatiōe ſepulture. qꝛ vſurarij nō dñt i loco ſacro ſepeliri. vt habeꝫ extra de vſu. c. qꝛ in oibus. Sed di. vbi ē tūc loc? ſepulture vſurarioꝝ. Rn̄deꝫ q̄ infra patibulū ſepeliēdi sunt. Et h̄ idē poſſumus notare i hoc exēplo vbi legiꝫ q̄ fuit q̄dā vſurarius qui noluit reſtimere licz frequēter ām̃oneꝛet. Infirmatus aūt ē vſq; ad moꝛtē vocauit ſacerdotē ⁊ petiuit ſacra ⁊ eccliaſticaꝫ ſepulturā. Rn̄dit ſacerdos q̄ nō daret ei niſi plene reſtitueret. Qđ ille facere rēnuit. Recedēte ſacerdote ⁊ infirmitate inualeſcente ap ꝓpinq̄uit moꝛti. Reuocat? ē ſacerdos vt aiam angelis dei recōmēdaret. ſacerdos ait. Ego cōmēdo eā oibus demōibus i inferno. Et h̄ dicto receſſit ſacerdos. quia ille adhuc reſtituere noluit. Ipo defuncto rogauerūt amici vſurarij illi? ſacerdotē vt defunctū ſepeliret i atrio cōſecrato xp̄i amicoꝝ honoꝛē. Qđ ſacerdos eis negauit. qꝛ eo adhuc viuēte vſuras reſtituere noluit. Habuit aūt idē ſacerdos vnū aꝛinū q̄ nihil aliud fecit q̄ꝫ libꝛos ad eccliam ferret ⁊ deferret. ⁊ iō nullā aliā viā sciebat. Rogauerūt ſacerdotē amici vſurarij defūcti vt coꝛp? ei? ſup aſinū ſuū poneret ⁊ ad quēcūqz locū illud deferret illic ſepeliret. putātes q̄ ad eccleſiā delatur? eſſet vel ad domū ſacerdotis qꝛ aliā viā neſciebat. Placuit ſacerdoti pactio illa. Aſin? vero cadauer vſurarij ſupra ſe poſitū nō declinās ad dexterā neqz ad ſiniſtrā tulit ad patibulū. Et ſe excutiēs coꝛā oi pplo ꝓiecit a ſe illō cadauer ſub patibulo. ⁊ ſic ſepult? ē ibi in ſepulcro patrū ſuoꝝ. ℒ De ſcō sciendū q̄ vſura multis mōis ꝓmittiꝫ Primo cū aliq̄ ꝑſtāt cū ꝓditōe ad pactū pl?

UVA. BHSC. IyR_046

recipiendi. Et isti sunt expressi vsurarij etiã fm iudi
cũ ecclesie. Scõi sunt qui põstãt sine aliq̃ pacto ea
tñ spe q̃ aliq̃d vltra sortẽ recepturi sint alʒ non mu
uarẽt. Isti sũt vsurarij q̃ ad deũ p intentionẽ corru
ptã. quã p bibuit saluator Luc. vj. Mutuũ date ni
hil inde sperãtes. Ergo q̃cũq; aliqs sub spe recipiẽ
di aliq̃d mutuat pecuniã põpue si alias nõ eẽt mu
tuaturꝰ. q̃q̃d plus ea recipit vsura est q̃uis eñ ni
hil pstulat tñ teneꝫ de illo ad restitutionẽ. Ter
tij sunt qui mutuãt res suas ad certũ terminũ. quo
veniẽte nolunt prestare vlteriorẽ dilationẽ donec ali
qõ emolimẽtũ inde papiãt. licz etiã expresse nihil pe
tant. Quarti sunt q̃ nõ vẽdũt res suas lõge cha
rius ꝑpẽ dilationẽ q̃ eis in ptinẽti soluerent. ⁊ hi si
militer sunt vsurarij. vt pz extra de vsu. c. consuluit.
Est eñ generalis regula qõ q̃cquid accipit vltra ca
pitale ẽ vsura. Et hoc pz. xxiij. q. iij. plerisq;. Qui
ti sunt q̃ ꝑ ꝓmpta pecunia iam emũt. ⁊ imediate ꝑ
pter dilationẽ ille eidẽ a quo emerũt vel alij eonner
so vendũt in charioꝝ foro q̃ valet vel valere potest.

Sexti sunt q̃ emunt vina vel blada cũ adhuc cre
scũt in tam bono foro q̃ verissiñ est q̃ nullo mõ tem
pore solutiõis vel messis vel vindemie tã modicum
soluerent. Et tales vsurã cõmittũt. vbi gꝛa. Sicut q̃
in. xl. emũt vinũ ab ipsis vindemiatoꝝb⁹ cũ sunt in
necessitate cõstituti. ⁊ tã ꝑ vili põcio q̃ indubitãter
tpe solutiõis vel vindemie multo plus soluerꝫ. Si
militer ⁊ illi q̃ emũt a rusticis frumẽta ꝑ tã vili põcio
q̃ indubitãter tpe solutiõis vel messis multo pl⁹ sol
uerẽt. Tales oẽs sunt vsurarij ⁊ tenenꝫ ad restitutõ
nem. Queꝛit q̃d si quis emat fruct⁹ ꝓuẽturos ñ
anno de agro seminato. Rñdeꝫ q̃ nõ ẽ vsura. q̃ du
bitaꝫ ⁊ nesciꝫ vtꝝ plus vel min⁹ debeant valere. Et
cũ hoc adhuc stat in volũtate dei vtrũ de⁹ velit ꝓser
uare a tempestate aeris ⁊ alijs piculis supuẽturis.

Septimi sunt q̃ recipiũt aliq̃d pignus vl' ꝓcedũt
pecuniã supꝛa prediũ aliq̃d ⁊ fructꝰ eius nõ ꝓputãt
in sortem. Circa q̃d etiã queꝛit q̃d de cõitatibus
quarũdã ciuitatũ que dãt pecuniã ad vsurã. Rñde
tur fm Ray. Oẽs ille ciues quoꝝ auctoritate ⁊ cõsi
lio fit vsurarij sunt. Eodem mõ si ciuitas vel cõmũi
tas recipet aliq̃d pignus scz ciuitatẽ. castꝝ. villas ⁊
hmõi. ⁊ fruct⁹ ei⁹ non cõputarẽt i sortẽ. oẽs isti sunt
vsurarij. ar. vij. q. j. Sicut vir. ⁊ xxiij. q. iij. Si bẽs.
similiter intellige de vno solo. Similiter intellige de
oĩbus psonis cuiuscũq; ꝓditiõis q̃ pecunias conce
derẽt sup aliq̃d castꝝ vel ciuitatem. ⁊ fructus hmõi
tollerẽt. eosq; in sortẽ nõ cõputarẽt. Octaui q̃ dãt
granũ vetus vt postea recipiãt nouũ. Et de his dic̃
Ray. q̃ vsurã cõmittũt. q̃ meliorẽ rem recipiũt. Et
hoc intellige fm Hostiẽ. q̃ñ aliq̃s ꝓpter hoc facẽ vt
illã meliorẽ rem lucreꝫ. Si vero facit ne sua messis
peat. ⁊ inde accipient ẽtiã faciat tũc nõ cõmittit vsu
rã. Sed etiã tũc sine dubio excusaꝫ q̃ñ ꝓsumit q̃ no
uꝫ dubeat minus valere. secus si presumitur q̃ pl⁹
debeat valere. extra eo. nauigãti. Noni sunt q̃ e
mũt a paupib⁹ oues ⁊ boues quas ille forte nõ hñt.
et talia aialia locãt eis. q̃d g̃ de illis. Respondeꝫ fm
Guil. Si emptor scit ⁊ credit q̃ venditor ille nõ ha
beat ⁊ locat ei ꝑ annua pẽsione vsura ẽ. vel saltez in
fraude vsure fit. Si vero credit eũ bñ ⁊ sine fraude
emit nõ ẽ vsura. Decimi sunt q̃ mutuãt pecuniã
sub eo pacto vt illi sibi remutuẽt. Queꝛit vtrum illi
ꝓmittãt vsurã. Rñdeꝫ fm san. Tho. ij. ij. q. lxxviij.
Licitũ ẽ q̃ mutuãti vnũ sile mutueꝫ aliud. sed nõ ꝛz
obligare debitorem ad mutuũ in postꝝ faciendũ.

Circa tertium sciendũ ẽ quod ecclia psequ
tur vsurarios. ñ pz q⁹ ꝓtra eoꝝ solutionẽ multiplex
remediũ adhibuit. quia. si ꝓmisisset aliquis vsurã
soluere cogi non debet ad soluendũ. quia vsure sũt
indebite. extra de vsu. c. debitores. quia quicquid po
testates. rectores. consules iudices. officiales qui sta
tuta faciunt scribunt dictant ꝑ que compellaꝫ quis
soluere vsuras vl' nõ repetere tã solutas. aut qui ob
seruãt ista statuta ⁊ fm ea iudicãt ipso facto sunt ex
cõicati sñia maioris excõicatiõis. De ñ q̃re ante ser.
cv. R Itẽ scõm remediũ ẽ q̃ post solutiõez ꝑt
eas repetere. ⁊ vsurarius teneꝫ ei restituere q̃ ꝑ vsu
rã ab eo recepit. Circa qõ q̃rit vtrũ vsurarius te
neat debitori ad dãna. Rñdeꝫ fm Ray. q̃ tenetur
ad oĩa dãna que ille ꝓpꝛ solutionẽ vsure passus est.
vt si domũ suã vel alias res ꝓpꝛ hoc vili⁹ vẽdidit et
aliã ꝓduxit. aut si ꝓpꝛ hoc alia bõa sub vsura q̃siuit.

Tertiũ remediũ ẽ q̃ si vsurarius nõ vult restitu
ere tũc põt iudici vel alio ꝑlato denũciare. Et iudex
siue alius ꝑlatus ex officio suo põt et teneꝫ illũ cogẽ
ad restitutiõez. Sciẽdũ q̃ antiq̃tus vsurarij. fuerũt
ab alijs hoibus valde despecti. ⁊ cũ hoc rari. Unde
narrat Guil. lugd. in summa vicioꝝ. q̃ ãtiq̃tus q̃ñ
q⁹ in vna tota ciuitate vix inueniebaꝫ vnus fenera
tor. ⁊ ille nõ fenerabaꝫ nisi data fide vt nõ publicare
tur. de quo dũ certitudinaliꝫ cõstabat eũ esse vsura
riũ tunc ampli⁹ dicebaꝫ dom⁹ eius domus diaboli
et vinea ei⁹ vinea diaboli. et sic de ceteris reb⁹ eius.
Osculũ pacis nõ dabaꝫ ei i missa. ignis a vicinis ei⁹
in domo suo nõ sumebaꝫ. Pueri ad eius occursum
paueſcebant ⁊ alterutruꝫ cum digito demõstrabãt.
Hũc vero nr̃is tpibus vsurarij sunt pncipũ cõsi
liarij et cubicularij ⁊ ab hoibus eis assurgiꝫ ⁊ bono
rantꝫ. q̃d tñ ab surdũ ⁊ abominabile multũ est. Ꝫ

Sciẽdũ q̃ vsurari⁹ nõ solũ dãnat seipm sed etiaꝫ
vxorẽ ⁊ oẽs pueros et heredes q̃ sciẽter possidẽt illa
bona cũ suis vsuris acq̃sita. Uñ legit exẽplũ q̃ qui
dã hõ devotus raptus est ⁊ ductus ad videndũ gau
dia btoꝝ ⁊ penas dãnatoꝝ. q̃ vidit q̃ndã in inferno
sepultũ. ⁊ arboꝛ lata et magna de eius viscerib⁹ ascẽ
dit ⁊ ꝓcessit. ⁊ in ramis ipi⁹ arboris pẽdebãt hoies
vtriusq; sexus. ⁊ ingens flãma ab imo inferni et ab
illo qui sepultus erat in inferno ascẽdit. ⁊ torq̃bãtur
illi pẽdẽtes i ramis illi⁹ horribiliꝫ ab illa flãma que
ascẽdit. Tũc ille devot⁹ q̃siuit ab angelo q̃d hoc eẽt.
et quare isti tã crudeliꝫ torq̃rentꝫ. Respõdit angel⁹.
Iste i imo sepultus ẽ pꝛ ⁊ ouigo oĩm illoꝝ q̃ i ramis
pẽdẽt. ⁊ q̃ndã erat paup⁹ ⁊ ditat⁹ ẽ p vsuras. et non
restituit mãle acq̃sita sed sic obiit. iõ ñ in inferno ẽ se
pult⁹. Et isti in ramis pẽdẽtes sunt heredes ei⁹ q̃ sci
enter post eũ possederũt illa ꝓbõa iniuste a pꝛe p vsu
ras acq̃sita. Et iõ ipsi et oẽs seq̃ces eoꝝ qui de ꝓge
nie ipsoꝝ nasciũt et illa bona iniuste acq̃sita scienter
possidẽt oẽs ad illã arboꝛẽ et ad illos ramos ptinẽt.

Sermo de eodem.

Emo põt duobus dñis seruire. Dic i isto

UVA. BHSC. IyR_046

sermone dicēdum ē quare quilibet homo teneť deo
seruire. Et quere infra illum sermonē. dv.

Dñica .x. decima. Sermo. cxv.

Qō morienti septem cōtingunt.

Lce defunctus effere

bať filius vnicus mr̄is sue. Luc. vij. Sciendū q̄ sicut iste adolescens mortuꝰ fuit carnali morte. sic oportet nos oēs mori. q̄ fm aplm oibus hoibus cōstitutū ē semel mori. Vñ qui vult vitā suā fm deū dirigere frequēter dz mortē memorari. Vñ Salo. Memorare nouissima tua ꝛ ineternū nō peccabis. Vñ etiā Aug⁹. in li. exhortationū. Nichil sic reuocat a pctō sicut freq̄ns mortis meditatio. Et hoc est signum prudentis viri. vnde greg. Tota vita prudentis debet esse meditatio mortis quia vt hō in bono proficiat ꝛ a malis sibi caueat valet frequēs meditatio mortis. Vñ Hiero. Memēto diez mortis tue ꝛ nō peccabis. Qui se q̄tidie recordať eē morituꝝ ptēnit p̄sentia ꝛ ad futura festinat. ℣ Vñ sciēdū q̄ septē sunt q̄ memoranda sunt q̄ homi cōtingūt morienti. Primo q̄ solus ab hinc trāsit. ps. Singulariter sum ego donec trāseam. Nullus enim amicorū q̄bus hic amicicā tuaz multotiēs oñdisti et q̄s dileristi tecū vadit cōducēdo te de hoc mōdo. nisi forte sequať te ad sepulcrū. ꝛ q̄ peius est valde cito obliuiscūtur tui. ps. Periit memoria eoꝝ cū sonitu. Vñ clamāt ipse aie i purgatorio existētes illō Job. xix. Miseremini mei miseremini mei saltez vos ꝛc. Et cōquerūtur de his q̄bus h̄ fidelitatē exhibuerūt. et etiā de his qui bōa eorū hic possident et eis cū eisdem bonis nō subuenīūt. Si enī q̄s vult vltra mare ad visitandū sepulcrū xp̄i pegrinari vel romā. vl' etiaz ad scm̄ Jacobū. vel venetias p mercimonijs vult pgere socios secū ambulātes p̄t inuēire. Sz q̄n de hac vita migrare dz. tūc nullū socium vel amicū habere p̄t qui secū velit ambulare ꝛ ei societatē exhibere. Et insup null⁹ p̄t eiz tūc iuuare vel ꝓtegere nisi solus deus ꝛ angeli eius. Vñ ps. Nisi dñs iuuisset me paulomin⁹ habitasset in inferno aīa mea. Quez adiutorē ꝛ ꝓtectorē sepius offendisti. q̄ tu placare debes eū ip̄esenti ꝓut decet ꝛ teneris. Si offensus ē p supbiā tūc placād⁹ ē cū būilitate. Si p auariciā tunc placād⁹ ē p largitatē ꝛ miaz. Si p voluptatē ꝛ luxuriā tūc placād⁹ ē p castigatōez ꝛ flagellatōez corpis. Si p gulā tūc placād⁹ ē per abstinētiā. ꝛ sic de alijs. Et q̄ hō recedit solus ab hinc. ita q̄ nullus amicorū eiz iuuare poterit decet nos q̄rere amicicā xp̄i et sctoꝝ angeloꝝ q̄ nobis tūc subuēire poterūt cū nos amici nr̄i derelinq̄nt. Maz q̄nq̄z ip̄e xp̄s appet amirabilit ipsis morientib⁹ ꝛ in agone p̄stitutis. Vñ gre. Aliq̄n i p̄solatōe egredientis aie ip̄e appē solet auctor ꝛ retributor vite. Etiā q̄nq̄z appēt angeli ꝛ scti ipsis agonizantib⁹. Vñ Grego. Interduz cōtingit iustis vt in morte sua sctoꝝ p̄cedētū visiōes aspiciāt ne ipsam mortis sue sniam ptimescāt penalē. q̄z dū eorum mēti ciuū eternoꝝ ostēdit societas a carnis sue copula sine doloris et formidis fatigatiōe absoluātur.

℟ Vñ exēplū legimus quidā deuot⁹ homo in obit⁹ sui hora aspiciēnb⁹ ꝛ circūstātibus hoibus subito cepit hilarescere ꝛ pulcer ꝛ candid⁹ apparere et in leta vba ꝓrumpe. Querēnb⁹ illis cui loq̄rek. rn̄dit. Nōne videtis sctōs p̄fiarchas. Itez co loq̄nte et eis interrogātibus rn̄dit. Nonne videtis sctōs ꝓphas. Tercio dixit. Ecce iā venīūt scti apli. Iterū dixit. Ecce iā venīūt angeli. Vltimo dixit. Surgite iā venit ihs. Et hoc dicto migrauit ad dñm. ℣

Scōo memorādū ē hoi q̄ nud⁹ recedet ab hinc. et in terra sepelieť et a vmnibus cōsumeť. Et illa iā dicta ostēdūt homi. Primo q̄ oia bona mūdi nō sunt ꝓpria hois. q̄ oportet eū illa post se relinq̄re. Vnde Amb. Bona hois nō sunt q̄ secū ferre nō p̄t. Vñ etiā. i. ad Thimo. vj. Nichil intulimus in hūc mundū. haud dubiū q̄ nec auferre quid possumus. ps. Relinquūt alienis diuitias suas. ꝛ sepulcra eoꝝ domus illoꝝ ineternū. Hoc valet ꝓtra auaritiā. Hiero. Facile cōtēnit oia qui se cito credit moriturū. Si enī habuisses centū milia florenoꝝ quid tibi ꝓdessent cū nullū tecū recipes ꝛ oēs post te relinq̄res. Et si habuisti octo tunicas et decē pallia tūc peiorē tecū facies ꝓ tegumēto nuditatis tue. Vñ Job. j. Nudus egressus sum de vtero matris mee ꝛ nud⁹ reuertar illuc. Q̄ aūt in terra sepelieť h̄ valet ꝑ superbiam. Eccli. x. Quid superbis terra ꝛ cinis. Vñ in capite ieiunij cinis sup caput hois ponit in signū būiliationis dicēdo. Memēto hō q̄ cinis es ꝛ in cinerem reuerteris. Et q̄uo audes te super ꝓrimū tuū exaltare cū sup sepulcrū tuū forte cras canes calcabūt. Et q̄ hō erit cibus vmnū valet ꝑ voluptatē carnis. Quare enī sic delicate nutris corpus tuū q̄d in breui erit cibus vermiū. Job. xvij. Putredini dixi p̄ me⁹ es mr̄ mea. ꝛ soror mea vmnibus ꝛc. Vñ oēs gulosi sc̄ipso impinguātes sunt coci vermiū. Vñ legim⁹ tale exēplū. Quidā fossor fodiens sepulcrū inuenit cadauer q̄dā foraminib⁹ plenū. ꝛ de q̄libet foramine vermis se erigebat cum capite suo. qui pcussit sup cadauer ꝛ oēs vermes capita sua retraxerūt. Et de lingna illi⁹ natus ē serpes h̄ns caudā venenosam in signū pcti lingue. De epate aspis in signuz luxurie. De cerebro bufo in signū supbie. Jsta valēt ad domandū voluptates ꝛ desideria carnis. Tercio pctā sequunt ip̄m hoiem si hic nō penituerit ꝓp̄ q̄ deus ip̄m cōdemnat. angeli eū a bonis sepant. ꝛ demones euz impetuū cruciāt. Apoc. xiij. Opa enī illoꝝ sequūtur illos. Ergo quilibz studere dz vt veniat cū bone state añ summū iudicem ꝛ regē. Si enī cū firma fide et pura cōsciētia q̄s venerit ibi obuiāt sibi pīarche. Si cū vera sapiētia obuiant ꝓphe. Si cū volūtaria pauptate obuiāt sibi apli. Si cū patiētia martyres. Si cū būilitate cōfessores. Si cum castitate maria et oēs vgies. Si cū charitate inimicoꝝ ipsemet xp̄s sibi obuiabit q̄ ꝓ suis inimicis in cruce orauit. ꝛ dicet sibi. Intra in gaudiū dñi tui. Sz si cū vitijs añ summū regem veneris ip̄e vnacū oibus sctis te repellet et tibi pctā tua obijciet. Verbi gr̄a. Si cū supbia veneris tūc ip̄e xp̄s ad sctōs suos dicere potent. Veni te ꝛ videte h̄ vēit inimic⁹ me⁹ qui me ꝓuare voluit honore meo appetēdo gloriā ꝛ honorē tp̄alē. iō iam ꝓuabit gl̄ia ei⁹na. Si cū auaricia dicet. Ecce inimic⁹ me⁹ vēit q̄ me totiēs vendidit ꝛ se ꝛ oēs heredes suos diabolo tradidit vt diuitas ꝓgregaret. Si cū gula ꝛ luxuria dicet. Ecce inimic⁹ me⁹ vēit q̄ pl⁹ dile-

UVA. BHSC. IyR_046

rit delicias ⁊ voluptates corpis q̄ meipz. Ergo q̄n tū in delicijs fuit tūi date ei de tormētis. ⁊ sic de alijs vicijs. Quarto demões accurrūt ad agonez hois et ius suū expectāt. ps. Deus derelinq̄t eū. pseq̄mini et cōphēdite eū. qr ñ ē qui eripiat eū. Ñ etiā Exo. xv. Dixit inimic⁹ psequar ⁊ cōphēdā diuidam spolia ⁊c. Ñ versus. Post hois morte tria queſt aude sortē. Vult vermis carnē. sathan aiaz. posteritas rē. Et illi tres sic diuidūt ꝯ tria inter se q̄ q̄libz ñ dare t suā ptē ꝓ duab⁹ alijs. Hoc ptz qr ỽmis nō q̄rit aiam nec tpalē substātiā ꝙ vult bñe carnē. i. hois cadauer. Et diabol⁹ nō q̄rit tpales res nec corp⁹ hois ꝙ aiam. Silr amici ⁊ cōsanguinei nō curāt de carne nec etiā multū sollicitī sunt de aia ꝙ queſt sua tpalia. Et sic sp fit q̄n quis morī i pctō mortali. s. q̄ corp⁹ dat ỽmib⁹. aia demōibus. ⁊ tpal' substātia psangui neis. Et sic nulla ptē habz xp̄s in illo hoīe. ⁊ mors ⁊ passio xp̄i ⁊ oia būficia que a deo iste pctōr accepit p dita sunt. ¶ Sciendū etiā q̄ multi demões aſ sunt morīēti homī. De q̄ legit tale exēplū q̄ quidaz adolescēs pulcer ⁊ diues ꝺ deū se erexit ⁊ ptra deū et salutē ꝓpriā multa mala cōmisit i choꝛsando. in fornicādo. in ludēdo. i voluptatibus carnis viuēdo et alijs ḡubus pctis. Tādē incidit i granē infirmitatez. Et cū sic iaceret ⁊ nullū signū cōtritōis i eo apperet quedā cognata ei⁹ coraz eo sedēs dixit ei. Debilis es valde. p̄para te ad deū p̄ veraꝫ cōtritōez ⁊ pctōr tuo rū cōfessionē. ⁊ p sacramētoꝝ susceptiōez. ⁊ inuoca il lū q̄ p te passus ē ⁊ mortu⁹ i cruce vt pctā tua tibi dimittat. et adhuc spaciū fructuose pnie tibi cōcedat. Ad quā ille desperatus rñdit. Quid dicis tu mihi de pfessiōe ⁊ sacramētoꝝ pceptōe. Ego nūq̄ i vita mea deū veraciť q̄siui ꝙ sp p̄ deū vixi. ⁊ deū ad iracūdiā ꝓuocaui. ḡ iā ab eo sum derelict⁹ q̄ āpli⁹ eū inuēire nō potero. qr eťnalit̄ ſniatus sum ad eťnū ignē et ad eťnā mortē. ⁊ iā sum i ptāte oīm demoñ. Et addit. Vides horreū illū magnū in opposito nr̄i. dico tibi ñ sunt i tecto eius tot calami q̄t sunt iā demões circa me cōgregati. Et ꝺ dicto mor agonizās expirauit. ⁊ infeliceť aiam demōib⁹ ēdidit. Quito q̄ vadit ad regionē sibi ignotā vbi nihil hēbit nisi que p̄miſ.t. ⁊ nescit q̄liť ibi dispositū sit. ⁊ vbi p̄ma nocte manebit an in celo. an i purgatorio. vel i inferno. Ñ legit q̄ fili⁹ vnic⁹ cuiusdā comitis iacēs i agone dixit. O q̄d ē mōs. Jaz cognosco me morīturū. ⁊ habeo in mōdo isto magnas diuitias. multa castra ⁊ multas ciuitates. ⁊ iā milites hospitare possez. ⁊ iā morīar. ⁊ nescio vbi hac nocte manebo. Et ꝓuocauit oēs astātes ad fletū. Sic silē possuz dicē illis q̄ hūt magnas ⁊ latas domos q̄ forte etiā cito morīūť. ⁊ nescīūt vbi manebūt. Jtē i futura regiōe inuēiem⁹ ea bōa q̄ p̄miſim⁹ ergo p̄mittere debem⁹ dona a corde p bonas meditatōes ⁊ sctās affectōes. Dona de ore p devotas orationes ⁊ gr̄arūactōes. de pedib⁹ p salubres gressus. de mānibus p̄ elemosinaꝝ largitionē. Mat. vj. Thesaurizate vobis thesauros in celo. Apl's. Que hō seminat ꝺ ⁊ met. Sz heu q̄dā pro volūt incipe semiare i agōe. i. bona opa facē cū iā deberēt metere. i. mercedē bonoꝝ operꝫ capere. ℟ Sexto q̄ hō i morte pdit tp̄s gr̄e et tp̄s negotiatiōis. Luc. xix. Negociamini dū venio. Jā ei ſt nūdine i quib⁹ possum⁹ pctā vēdere p̄ pniam et celuz emere p bona opa. Job. ix. Opami dū dies ē. venit nox cū nemo opari p̄t. Debem⁹ ḡ multū esse sollicitī ad meredū p bōa opa dū tēpus gr̄e habem⁹. qr i p̄nti ē tp̄s meredi et in futuro ē tp̄s remūerādi. Et nihil ē p̄ciosius tpe. qr i vna hora hō tūi pōt mereri merituz qd̄ p̄nalet totū mōdo. Et rp̄s vult nobis dare regnū celi i bono foro. Nā aliq̄ emūt illod ꝓ oībus bōis suis. sic apli q̄ oia reliquer. Ñ Matt. xix. Ecce nos reliq̄m⁹ oia ⁊c. Alij qui emūt ꝓ dimidia pte bonoꝝ suoꝝ sic zacheus q̄ dixit. Ecce dimidiū bonoꝝ meoꝝ do pauprib⁹. Alij ꝓ haustu aq̄. Ñ Mat. x. Qui dederit vni calicem aq̄ frigide nō pdet mercedē suā. Aliq̄ ꝓ sola bōa voluntate. Ñ Aug. sup ps. Si potes dare da. si nō potes affabilē te p̄sta. Coꝛdat deus intus volūtatē vbi nō inuenit facultatē. L Septio q̄ mors p̄uat hoīem oīb⁹ gaudijs mūdi. Eccli. xli. O mors q̄ amara ē mēoria tua homi pacē bñti i substātijs suis ⁊c. Ergo potius iam homo dz gaudia mūdana et illicita relinq̄re cū sibi sit meritoriū. tñ in agōe velit nolit oportet eū ab his separari. q̄d ꝓdesset homi si sp i gaudijs et delicijs vixisset et nūc ad tristicias famē et miserias eternaliť transire deberet. Et econuerso quid sibi noceret si ꝺ semper i pauptate et tristicia vixisset ⁊ iā ad diuitias et eterna gaudia trasiret. Ñ xp̄us dicit de bonis qui hic in tristicia viuūt. Joh. xvj. Tristicia vr̄a vertet in gaudiū. ps. Cū ipso sum i tribulatiōe eri. eū et glorificabo eū. Et econuerso ad malos dicit. Ve vobis qui nunc saturati estis ⁊c. Et iteruz. Ve vobis qui nūc ridetis ⁊c. Ñ Grego. in omel. Presentia gaudia sequūť ppetua lamēta. Et de gulosis dicit Hiero. Impossibile ē vt presentibus q̄s et futuris fruať bonis vt hic ventrē et illic mētē iplear et de delicijs trāseat ad delicias. Ñ freq̄nť cogitare debem⁹ de extremo fine. Ñ Bern. Quid fetidi⁹ hūano cadauere. quid horribili⁹ hoīe mortuo. Cuius erat i vita gr̄issimus āplexus fiet i morte horribilis aspect⁹. Quid ḡ ꝓsūt diuitie. q̄d delicie q̄d honores. Diuitie ñ liberāt hoīez a morte. delicie ñ liberāt a verme. honores nō liberāt a fetore qr qui mō sedebat ornatus i aula. mō sordet nudus i tūba. qui mō vescebať in delicijs i cenaculo. mō cōsumiť a vermibus i sepulcro ⁊c. M Ñ si volumus bñ mori tūc antea debemus discere bñ mori. Quid aūt sit scire bñ mori patet per tale exēplū. Quidā mercator trāsiēs per silūā inuenit ibi heremitā centenariū degentē. Ā q̄ q̄sinit quid ibi faceret. Cui heremita. disco mori. Et mercator. Que necessitas cum tu sis senex. qr alias oportz te cito mori. Et heremita. Et ꝺ ē q̄d timeo. qr scio me morīturū. et tūi nescio mori. Dixit mercator. q̄d ē tūc scire mori. Cui heremita. Vicia dimittere ⁊ bona opa facere. iuxta illud ps. Declina a malo ⁊ fac bonū. Mercator. vltra q̄rit. Quid comedis q⁹ ita senex factus es. Cui heremita. Cibū optimū. Et mercator. Quis tibi p̄parat hunc cibū. Et heremita. Coquus optim⁹. s. fames. Mercator iterꝫ q̄rit. Que ē decoctio tua. Heremita. Recogito oēs annos meos i amaritudie aie mee. ⁊ vbi inuenio me bñ vixisse gr̄as ago domio deo meo. vbi autem male. doleo. Mercator. Es ne diues. Cui heremita. Plus habeo q̄ volo. sz corpus illō. Et merca

UVA. BHSC. IyR_046

CXVI

tor. Ergo velles mori. Cui heremita. Vellem libenter ñ mori q ad vitã eternã puenirẽ. Et mercator. Posses ne me instruere bene mori q ad vitã eternã possem puenire. Cui heremita. Possum. Et subdit. Quid opis scis. Et ille mercator suꝰ. Et hẽmita. Si mercari vis t dare ꝓ maiori min9 respice celũ. qõ ẽ mai9 toto mõdo. t eme illud ꝓ tpali substãtia tua. et fac bonũ. Quo audito mercator reliquit oñia bona tempalia t factus ẽ deuotus homo.

Jn eadez dñica. Sermo. cxvj.

De viduis.

Thec vidua erat. Lu-

e ce. vij. Mulier ista de morte filij sui multũ dolebat. et iõ lamentabiliter eũ flebat. Dolor aũt eius causabat ꝑmo ex eo q mr̃ vnici filij fuit. Naturaliter ei mr̃ pl9 diligit filiũ q̃ pr̃. t iõ de morte filij pl9 tristat. Quare aũt mr̃ pl9 diligat filiũ q̃ pr̃ q̃ttuor sunt cause. Pria cã ẽ. qꝛ illõ ꝓ q̃ pl9 laborauit plus diligim9. mr̃ aũt plus laborat circa filios q̃ pr̃ tã i portãdo q̃ i pariẽdo q̃ etiã i educãdo. Scda cã ẽ. qꝛ illã rẽ pl9 diligim9 quã certitudinaliter nr̃am eẽ scim9. Mr̃ aũt certitudinaliter scit q filiũ de se genuit. vir aũt t si credat cert9 tñ nõ ẽ q de suo semie sit nat9. Vñ Arist. iij. ethi. Mres pl9 diligunt filos q̃ pres. qꝛ certiores sunt de eis. t qꝛ labores maiores habẽt circa eos. Tercia cã ẽ. qꝛ illã rem plus diligim9 i q̃ mai9 scimus nos hr̃e ius. fm aũt ꝑhm. maior portio de substãtia mris est in cope filij q̃ de substãtia pris. Quarta cã ẽ. qꝛ dicit Aug. amicicia cõtrahit̃ ex cõsuetudine cohabitãdi colloq̃ndi. et cõuersandi. mulieres aũt cũ filijs magis ꝓsueuerunt cohabitare. colloq̃. t cõuersari q̃ pres. Secũdo causabat dolor ei9 ex eo q erat vnicus fili9 matris. nõ enĩ alius filius remãsit sibi q̃ ipsam aleret et nutriret. Hoc q̃ppe spectat ad filios pentes nutrire t fouere. Vñ Exod. xx. Honora pr̃es tuũ t mat. tẽ. Jntelligit̃ nõ tñ hoc de honore reuerẽtie ꝙ etiã bñficẽtie. Sz qꝛ plus monẽt exẽpla q̃ vba. iõ inducimur exẽplo xpi q̃ de mr̃e sua curã habuit. i vita sibi obiẽdo. Luc. ij. Erat subdit9 illis. Et i morte ipaz Johi recõmendãdo. t post mortez sibi apparendo.

Tertio causabat̃ eius dolor ex eo q erat vidua. Vnde in premissis verbis dicit̃. Et hec vidua erat Vñ in ꝑsenti sermone tria sunt dicẽda. Primo q̃ requirunt̃ ad statũ viduarũ. Scdo an sit melius manere in viduitate vel ecõuerso cõtrahere. Tercio ex emplũ de viduis. ⊙ Circa primũ sciendũ q vita vidue vt sit ei meritoria t xpo dedicata septẽ dz habere. Primũ est vt vere vidue discant domos regere sibi cõmissas. Apls. Si aũt vidua filios aut nepotes habz discat primo domũ suã regere. est enĩ acceptũ coꝝ deo. Quia ad viduas spectat q̃ habeant familiã deotã et honestã magis q̃ alij homies Et ad hoc dñt familiã suaz verbo t exemplo informare et monere. vt. s. ecclesiã frequẽtẽt. missas t predicationes audiãt. vt confiteant̃ et cõicent tpe pasce vt deũ in verbis et factis ꝑ oculis sp habeãt. vt sint bñiles et casti. et misericordes et obidientes. t sic de alijs. Et sic informãdo eos multũ merent̃. qꝛ zelus aiarũ est maximũ sacrificiuꝫ. Vñ Aug. Quicq̃d in alijs edificas docẽdo. exhortãdo oia tua facis. Et de bono exemplo qõ prebẽt suis deus honoratur et ipi subditi emendant̃. Etiã ipe vidue ꝑ se in ℔ multuꝫ merẽt̃. Vñ Cesarius in epla. Quãtis exemplus vere hũilitatis t pfecte caritatis onderis cũ tãtis t ꝓ tantis eterna ꝑmia possidebis. Vñ Arist. ij. ethi. Optimus est ille q̃ nõ vtit̃ bonitate ad se solũ ꝙ etiã ad alios. Quicq̃d enĩ ipi subditi postmodũ boni faciunt ipa vidua ptceps erit. Vñ Cesarius in epla. Benedicta aia illius cui9 hũilitas alterius pfundit supbiã. cui9 patiẽtia ꝓximi extinguit inuidiã. Jtem debẽt subditis suis illicita facta ꝓhibere. s. turpia verba t scãdalosa exempla. choreã et ebrietatez. et sic de alijs. cogitãtes q opt. t eas rõnez reddere coraz deo ꝓ ipis subditis. Ro. i. Digni sunt morte nõ solus q̃ faciũt ꝙ etiã q̃ ꝑsentiũt facientib9. Scõm ẽ q vidua debet hr̃e spez in dño. Apls. Que vere vidua ẽ speret in dño vt dicere possit cũ iudith. Spem in aliuz nõ habui q̃ in te dñe. Sũt enĩ vidue pene oẽs desolate et tristes. etiã q̃uis diuites sint. t hoc ꝓpter tria Primo qꝛ sepe decipiũt̃ iniuste. iõ qꝛ sunt viro cõsolatore priuate Matt. xij. Deuorãt domos viduaꝝ Secũdo qꝛ sepe molestant̃ cũ sint viris priuate q̃ debent eẽ defensores. Jsa. i. Defendite viduã. Tercio sepe sunt i tristicia. qꝛ nõ habẽt maritos ꝓprios eos cõsolãtes. Et iõ graue peccatũ ẽ cõtristatas viduas cõtristare. Et ex opposito magnũ meritũ ẽ eas cõsolari. Sũt enĩ iuxta stratã pñtis neq̃ seculi velut arbores quedã de q̃b9 q̃libz conat̃ ptẽ deportare. Jõ q̃tienscũq̃ tristant̃ recursuz debẽt hr̃e ad xpm quez pelegerũt ꝑ oibus maritis. qꝛ ipe ẽ q fm. ps. viduã eius bñdicẽs tẽ. et pupillũ et viduã suscipiet t vias pctoꝝ disperdet. Vñ sicut colũba nidificat in foraminibus petre. sic vidua in vulneribus ihu xpi. Et q̃ tristant̃ et molestãt̃ sine a mũdo sine a diabolo sine ab hoibus malis vel a corpe ꝓprio recursuz debẽt hr̃e ad vulnera xpi. Et nũq̃ aliq̃ vxor habuit tantã spẽ in maritũ ꝓprũ q̃n vidua dz hr̃e maiorẽ spẽ in xpm Quia infidelis vir eẽt ille q̃ videret vxorẽ suã cõtristatã et molestatã t posz eã iuuare t nollet facẽ. Jtẽ sciendũ q cõtristari viduas et pupillos ẽ vnũ de q̃tuor pctis clamãtib9 in celuz. de qua materia quere añ ser. ciij. ℭ. ꝑ Tercũ ẽ q vidue nõ debent eẽ ociose. ꝙ se sp i aliq̃ bono ope occupare. Vñ apls reprehẽdit aliq̃s viduas dicẽs. Simulãt t ociose discũt circũire domos suas. Periculosuz ẽ enĩ hoi cuiuscũq̃z status sit q sit ociosus. t marie mulierib9. ℔ ptz. qꝛ dñs posuit Adã et euã in padiso vt ibi oparẽ tur. Sz diabol9 inuenit euã ociosã. t aggressus eã tẽptauit et decepit. Jõ dicit Hiero. Semp aliq̃d boni facito. vt te diabolos sp inueniat occupatũ. Mã sic i tra ñ arata t inculta crescũt vepres t i aq̃ stãte crescũt ỽmes. sic in aia ociosa male cogitatiões. Berñ. Oim cogitationũ t tẽptationũ malaꝝ incentiuũ est ociũ. Vñ Aug. Ociositas sine dei timore mgra negcie ẽ. Jmmo ociositas ẽ ꝓtra naturã hois. Job. v. Hõ ad laborẽ nascit̃ sicut auis ad volãduz. Jmmo ociosus indignior ẽ brutis aialib9. qꝛ nulluz ens naturaliter ẽ ociosũ. vt dicit Arist. xj. aialiũ. imo ociosus i indign9 ẽ pane q̃ vescit̃. Apls. Qui nõ laborat non mãducet. Et ociositas i hoie ẽ signũ carẽtie gr̃e. Vñ

UVA. BHSC. IyR_046

Crisost. sup Mat. Qui hñt spñ dei nō sunt cōtenti sedere ociosi. ꝫ ipse spūs q̄ ē i eis viget eos ad aliqđ bonū appbendere. Vñ Aug. Si possibile sit nemo te aliqñ nisi aut legētez aut orantē inueniat. Sūt enī aliq̄ vidue aut mulieres tā nobiles q̄ verecūdā laborare. Et tales deberēt aduertere q̄ btā Elisabeth filia regis vngarie ⁊ uxor lantgrauij thuringie filabat ⁊ laborauit cum ancillis suis ⁊ inde vestiuit nudos. Sic si tu nō es indigēs tñ multi sunt paupes q̄ laborare nō possunt. et ꝓpt illos tu debes laborare. vt eis cū tuis laboribus possis subuenire. Vñ Aug. in li. de vita xpiana. Illā elemosinā deꝰ approbat q̄ de iustis laboribꝰ ministrat. Quartuz ē q̄ vidue nō dñt eē verbose. Vñ lz vbositas etiā repbēsibilis sit in viris tñ magis in mulierib⁹. et maxie i viduis et vginib⁹. Vñ apls repbēdit aliqs viduas dicens Mō soluz ociose. ꝫ etiā vbose loquētes q̄ ñ oz. ❧ Vñ sciēdū fm Crisq̄ mulieres sunt icaute. molles. ⁊ fragiles. qz icaute. iō defacili decipiunt. qz molles. iō ad bonū vel malū cito flectunt. qz sunt fragiles iō defacili supant. In signū huius diabol⁹ i paradiso nō ē aggressus virū ꝫ mulierē scies q̄ femia facilius decipet q̄ vir ex eo q̄ incautior ē. ⁊ citi⁹ flecteret ex eo q̄ sex⁹ mollior ē. ⁊ facili⁹ vinceret ex eo q̄ sexus fragilior ē. Et ergo vidua dz eē moderata et discreta i vbis. Vñ Hiero. In vboz pōdere cōsistit ꝓbatio vite. Matt. xij. Ex abundātia cordis os loq̄tur. Ergo vba pudica et honesta sunt signa pudici cordis. ꝫ vba impudica ⁊ inhonesta sūt signa ipudici cordis. Vñ Laƈ. sup Matt. Quale cor hz vnusq̄s qz talia verba loq̄t Arist. iiij. etbi. Qualiscūq̄z vnusquisq̄z ē taliꝫ dicit ⁊ taliꝫ opat. ℟ Vidue aūt et vgines dñt hr̄e pudica vba honesta et vtilia exēplo btē vginis Marie. De qua legit ꝓput i euāgelijs repit q̄ septies sit locuta. bis cū angelo. ꝑmo. Quō fiet istud qñ virū non cognosco. Scōo qñ dixit. Ecce ancilla dñi ⁊c. Cū Elisabeth etiā bis. Prio qñ eā salutauit. Scōo qñ dixit. Magnificat anima mea dominū ⁊c. Cū filio bis. Prio qñ post triduū eū inuenit in tēplo cū dixit ei. Fili q̄d fecisti nobis ⁊c. Scōo qñ dixit in nuptijs vinū nō hñt ⁊c. ⁊ semel cū ministris qñ dixit. Quicq̄d vobis dixerit facite. Sic etiaz vidue et virgies dñt facere exēplo marie ꝓuer. xxj. Qui custodit os suū ⁊ linguā suā custodit ab angustijs aiam suaz. nūq̄ enī aliq̄s bon⁹ ⁊ pfectus efficit nisi habeat custodiā oris sui. Jaco. j. Qui putat se religiosum esse nō refrenās linguā suā hui⁹ vana ē religio. Vñ Job. xj. Munq̄d vbosus iustificabit. Ergo si vidua vult deo placere tūc dz linguā suā refrenare. ❧ Quitū ē q̄ vidue gerere dñt habituz vidualē ⁊ ñ curiose ⁊ ornate incedere. Vñ apls repbēdit q̄sdā di. Mō solū ociose ꝫ etiam curiose discūt icedē ⁊ circūire domos. Periculosuz ē ei viduis fm cursū mōi se ornare. qz placere vestite citi⁹ decipiūt ⁊ cre brius a demōib⁹ capiūt. Vñ legit de btā Elisabeth q̄ post mortē sui mariti vestes griseas ⁊ abiectas induit. Fuit enī tūc hītus ei⁹ ita despectus vt deferret griseum pallium panno alterius coloris prolongatum ⁊ manicas ruptas cum panno alterius coloris reformatas. Contra hoc alique vidue faciūt que se ornant in vestibus volētes duob⁹ dominis seruire et placere scilicet christo et mundo. quod est cōtra euāgeliū. Vñ etiā apls. Si adhuc mōo placerē hui⁹ xpi nō essem. Jtē Jaco. iiij. Qui amic⁹ ē huj⁹ mūdi dei inimic⁹ ꝓstituit. Vñ ornat⁹ corpis magis repbēsibilis ē i viduis et vginibus q̄z i cōiugatis. qz vxor ꝓiugata licite ꝑt opam dare vt placeat viro suo. Sz xps q̄ ē spōsus viduaz ⁊ virginū nō q̄rit exteriorez ornatū corpis in suis spōsis ꝫ interiorē pulcritudinē aie. Ergo sicut vxor ꝓiugata ornat se cū vestibus. sic vidue debēt se ornare cū vtutib⁹. s. cū būilitate. castitate. patiētia. misrōia. ⁊ sic de alijs vtutib⁹. Ergo vidua q̄ xpo vult placere dz būiles vestes gerere i peplis. pallijs. tunicis. ⁊ sic de alijs. Sextū est q̄ vidue dñt se diligēter exercere in opibus misrōie circa paupes ⁊ debiles. exēplo Elisabeth que infirmos ⁊ portauit ⁊ ipsos lauit. Vnde canit de ea. Mulieres opulente audite et facite fm hāc ⁊c. Vñ apostol⁹. j. Thimo. v. Vidua eligat i bonis opib⁹ testimoniū hñs. si filios educauit. si hospitio paupes suscepit. si sctōz pedes lauit. Et merito vidua dz esse mīsericors paupibus q̄ fidelis vxor nō comedit vel bibit sola. sed impartit viro suo quicquid boni hz. Sic vidua xpo suo spōso impartiri dz. s. paupib⁹ largitēdo ⁊ subueniēdo. Matt. xxv. Qđ vni ex minimis meis ⁊c. Jtē qñ vxor fidelis videt virū suuz infirmū cōpatit et seruit sibi. Sic ⁊ vidua dz seruire ⁊ cōpati pauperibus ⁊ infirmis ꝓpt xpm qui ē spōsus ei⁹. ⁊ reputat sibi esse fctū quicq̄d paupib⁹ fit. Ergo vidue dñt ei bare esuriētes. potare sitiētes. ⁊ sic de alijs opib⁹ misericordie. tūc xps qui ē spōsus eaz dicet eis in extremo iudicio Matt. xxv. Esuriui et dedi. mi. mā. ⁊c.

¶ Septimū ē q̄ vidua dz corpus suū subijcere spiritui. et aīm ad deū erigere in deuotiōe ⁊ attenta oratiōne. Vt aūt corpus subjciat tūc castigare debz illud cū ieunijs et abstinētijs. Vñ legit de Judith q̄ induit cilicium. ⁊ sp ieunauit oibus diebus ꝑt sabbatū. Sic etiā legit de Anna ꝓphtissa. vt hr̄ Luƈ. ij. Q̄z vixerat cū viro suo. vij. annis a vginitate sua. et ipsa vidua erat vsq̄z ad annos. lxxxiij. q̄ nō discedebat de tēplo ieunijs ⁊ obsecratiōib⁹ seruiens deo nocte ac die ⁊c. Ad viduā enī spectat vt delicias carnis fugiat. Vñ apostolus. Vidua q̄ in delitijs viuit mortua ē. Bern. Periclitat castitas in delicijs. Ergo vidua q̄ vult eē casta ⁊ vult xpo placē dz viuere i abstinētia. Vñ Aug. de sanc. vic. Parca. n. vita occidit vitia libidinē extinguit. vtutes nutrit. aīm roborat. mentē ad celestia eleuat. Jtē vidua debet eē i oratiōib⁹ deuota. qz ad viduā ptinet multū et freq̄nter orare. Mō qz illud tps qđ vxor cū marito suo ⁊ pueris suis expedit die noctuq̄z hec ipsa vidua expendere dz in deuotiōe. in cōtēplatiōe. in oratiōe ⁊ sctis meditatiōibus. Quia q̄libet vxor libenter amicabilit loq̄tur et quersat cū marito suo quē diligit. Sic vidua libēter dz loqui ⁊ cōuersari cū spōso suo xpo. ⁊ hoc fit i oratiōe et cōtēplatiōe. Vñ Aug. sup. ps. lxxxv. Oratio tua locutio ē ad deū. qñ legis deus tibi loquit. qñ oras cum deo loq̄ris. ❧ Extuz ad scām qnerit vtū melius sit pmanere in viduitate vel cōuerso ꝓtrahere mrimoniū. Rñdet q̄ melius ē mulieri i viduitate pmānere q̄z cōuerso ad cōiugiū trānire ꝓpter q̄tor cās. Prima q̄ hoc maioris castitatis est indiciū.

UVA. BHSC. IyR_046

Quãdo etiã mulier totiẽs nubit signuz ẽ incõtinẽtie. Quãdo vero vidua pmãet signũ ẽ magne ꝓtinẽtie. Apostolus. Vidua eligit q̃ fuit vni⁹ viri vxor. In talibus hoc inuenit vt postq̃ vna turtur moꝛit reliqua alteri nõ sociat. Bern. Pudeat ad negociũ honestũ rationẽ nõ posse in hoie qõ natura pt in volucre. Scõo qz hoc ẽ signũ maioris amoris ad primũ viz. qñ. s. amoꝛe primi nullũ aliũ vult accipere. Cũ.n. ambo fuerunt vna caro. mortuo viro mulier remansit. z q̃si etiam moꝛtua nubere amplⁱ nõ deberet. Vñ refert Hiero. ꝓtra Jouinianũ. q cũ Valeria vidua rogaret scõm virũ accipe. rñdit se hoc ñ posse facere. qz vir su⁹ adhuc viueret. Quib⁹ admirãtibus dixit. Quãdiu vixero vir meus p amoꝛẽ sp viuet in coꝛde meo. Tercia cã ẽ ꝓpt maioꝛẽ securitatẽ. Vidua.n. sui dña ẽ. z i pace viuit. et si accipit virũ discrimini exponit se. qz forte habebit virũ duꝛũ. Vñ Hiero. refert vbi supꝛa q cum Anania vidua rogaret vt scõdario nuberet. Rñdit se hoc ñ posse facere. qz bonũ habuerat virum. z si scõm duceret aut esset bonus aut malus. Si bon⁹ sp eẽt in timoꝛe ne ipm pderet. Si malus sp eẽt in doloꝛe q post taz bonũ virũ illum pessimũ bꝛet. Quarta cã ẽ qz ad seruiendũ deo hz maioꝛẽ libertatẽ. Apostolus. Qui sine vxoꝛe ẽ sollicit⁹ ẽ q̃ dei sunt. Mã vidua põt surgere et dormitũ ire qñ vult. etiã põt comedere bibere et ieiunare qñ placz. Jusup põt paupes hospitio recipere. elemosynã dare. infirmos visitare. ecclesias z sermões freq̃ntare z sic de alijs. Sciẽdũ tñ q vidua iuuenis que adhuc pueros põt parere licite z sine pctõ põt ꝑbere. ꝫ si sic pmãet i viduitate meli⁹ facit ꝓpter q̃tuoꝛ causas supⁱ dictas. ✠ Sed q̃ tñ ad terciũ sciẽdũ q deo ẽ valde acceptũ qñ inuẽtis mulier deo se offert in viduitate ꝓpter deũ pseuerãdo. Vñ legit tale exẽplũ q puella nobilis i sua adolescẽna marito ẽ tradita. z i vni⁹ anni spacio ei⁹ moꝛte ẽ viduata. Quã cũ cõsanguinei inducerẽt vt scõdario ꝓtraheret elegit magis spũalib⁹ nuptijs copulari xpõ i q̃bus a luctu incipit. ꝫ ad gaudia eterna puenit. q̃ꝫ carnalib⁹ nuptijs subijci q̃ a leticia sp incipiũt z ad finẽ cũ luctu tendũt. Moꝛ ergo vt ei⁹ maritus defunctus ẽ. abiecto seculari habitu ad oipotẽtis dei seruitiũ se tradidit. z ei multis annis i simplicitate et puritate coꝛdis seruiuit. oõibus deuotis ihsũ ẽdo. largas elemosynas pauꝑibus erogando. Cũq; omps deus perennẽ iaz mercedẽ eius laboꝛi recedere decreuisset. cancri vlcere in mãmilla pcussa. Nocturno aũt tpe añ lectũ eius duo cãdelabꝛa lucere cõ sueuerãt. qz videlicet amica lucis. i. christi nõ solum spirituales sed etiaz coꝛpales tenebras odio habuit. Que dũ nocte q̃dã ex hac eadẽ iaceret infirmitate fatigata vidit beatũ Petrũ apostoluz inter vtraq; candelabꝛa ante suũ lectum cõstitisse. nec pterita timuit. sed ex amoꝛe sumẽs audaciã exultauit. eiq; dixit. Quid ẽ domie. dimissa sunt mihi peccata mea? Cui ille benignissimo vultu respõdit. Dimissa sunt. veni et intra in gaudiũ tui spõsi. et sic visio apostoli ablata est. Tercia autẽ die vidua ista in xpõ eius sponso defuncta est.

Domica. xvij. Sermo. cxvij.

De celebratiõe festoꝛum.

vm intraret Jesus in
c domũ cuiusdam pncipis phariseoꝛum sabbato manducare panẽ z ipi obseruabant eum. Luc. xiiij. Mat. xij. Christus sepe in sabbato docebat et curabat infirmos. vt plures qui ad sabbatũ ꝓueniebant lucrifaceret. Vnde ad manducandũ cum isto pncipe sabbato introiuit. non propter cibũ ꝫ animaz lucrum. vbi etiam hydropicuz istum in coꝛpoꝛe z mente curauit. Sed ipi pharisei obseruabant eũ puertendo opera sua ex eo q in sabbato ea faciebat. dicentes vt habetur Job. ix. Nõ ẽ hic homo a deo qui sabbatum non custodit. vñ in pꝛesenti sermone q̃tuoꝛ sunt dicenda. Primo quare sabbatum sit translatuz in diem dominicũ. z priuilegia habet dies dominica pꝛe alijs diebus. Secũdo qño violatio festoꝛum octo modis cõtingit. Tercio qñ festum est incipiendum et quãdo terminãdum. Quarto qño puniẽt qui non celebꝛant festa. A

Circa pmũ sciendũ q dies sabbati trãslata est in diẽ dñicũ q̃druplici rõne. Primo ob memoꝛiã beneficij dñice incarnationis z natiuitatis xpi. qz sicut die dñica mũdus fuit creatus. sic eadẽ die fuit p misteriũ incarnatiõis recreatus. Et hoc bñficiũ dignũ simũ est i memoꝛia iugiter habenduz. qz p hoc deus summã bonitatẽ z charitatez nobis exhibuit. dicẽte apostolo. Propt nimiã charitatẽ q̃ dilexit nos deus misit filiũ suũ in mõm. Ex maxima.n. charitate pꝛocessit q verbum eternũ hõ fieri et nasci voluit vt nos deificaret z vt hoiez abiectũ ineffabiliter exaltaret. z vt hoiem mẽdicũ de thesauꝛo diuinitatis locupletaret. Vñ Aug. Amauit te dñs et fecit se. ꝓpter te hominẽ. deus subiecit se et exaltauit te. Inclinauit se et suscepit te. Exinaniuit se maiestate. z implcuit te diuinitate. Descẽdit vsq; ad te vt tu ascẽderes vsq; ad eũ. Scõo ꝓpt memoꝛiã bñficij resurrectiõis que fuit dñica die facta. z q̃ ẽ causa z exemplar nꝛe resurrectiõis. Nam illa die dñs cõtulit nobis tria bona. Primo qz moꝛtẽ nꝛam destruxit. z eã in seipo otioso occidit. Scõo qz naturã nꝛam veste immortalitatis induit immortalis et im passibilis resurrexit. Tercio quia timoꝛem moꝛtis abstulit quando per suaz resurrectionem de eterna beatitudine nos assecuranit. cũ certũ sit q mẽbra sequi debeant vbi caput pcessit. Hze. Si mẽbra nꝛi redẽptoꝛis sumus pꝛsumamus in nobis qõ iã gestũ constat in capite. Tercio dies sabbati trãslata ẽ in diem dñicum ne videamur iudeizare. diẽ sabbati moꝛe indeoꝛ obseruãdo. quia fm Hostien. in sabbatis maxime laboꝛare debemus ne iudeizare videamur. B Quarto pꝛopter dignitatem diei dominice. Vnde sciendum q duodecim dignitates diei dominice inueniũtur i sacra scꝛiptura. Prima quia ille die deus creauit celuz et terram et angelos. Secunda quia arca Noe stetit illa die post diluuiũ super montes armenie. Tercia quia eadem die dominus eripuit populũ suum de egypto in manu foꝛti et bꝛachio excelso. Quarta quia eadem die pluebat primitus manna de celo in escam filioꝛum hierusalem exñtiũ in deserto. Quinta quia eadem die christus ẽ natus de virgine Maria. Sexta quia eadem die christus baptisatus est

UVA. BHSC. IyR_046

a Johāe in iordane. Septima quia eadē die conuertebat aquā i vinū in nuptijs. qđ fuit initiū signorum que fecit Jesus i cōspectu suoꝝ discipuloꝝ. Octaua q; eadē die satiauit quīq; milia hoīm de quīq; panibus ⁊ duobus piscib⁹. Nona q; eadē die dñs honorificatus ē cum palmis. Lin die palmaꝝ. Decima q; eadem die resurrexit a mortuis. Undecima q; eadē die misit spīm sctm suis aplis. Duodecima q; eadem die erit dies iudicij extremi. vt plures opinantur. sed tamē certitudinaliter hoc nemo scit nisi sol⁹ deus ergo bonoꝝsice debemus bonorare ⁊ celebrare hanc diem. si non eandem i nūero tamen eandem in spē intelligere debem⁹. vt pz cuilibet intuēti. Uñ fm ius canonicū. Constat diē dñicū inter summas et pcipuas festiuitates cōtineri. Ergo dicit Exo. xx. Memēto vt diē sabbati sctifices. i. summo studio illaz diē honores nihil scz opis manualis i eo faciēdo. qđ posset impedire quietē mētis in deo. Uñ dicit in decre. Dñica die nihil ē agenduz nisi soli deo vacanduz. de cōse. dist. iij. ieiunia. ℒ Quātū ad scōm sciendū q; octo mōis cōtingit pceptū de celebratiōe festoꝝ trāsgredi. Prio manuali opando. qđ pbibitū ē a deo. Uñ Exo. xx. Nō facies in eo oē opus. Ex q̄ pz q; q̄cunq; sabbatū violat peccat mortaliē. Excusat tñ q̄s a pctō mortali laborādo i die festiuo in q̄tuor casib⁹. Prio ppt labouris vel opis modicitatē. puta si labor tam modicus sit q; quietē mētis impedire nō possit in deo. q; solus ille labor qui turbat quietē animi ⁊ spūs libertatē cāt mortale pctm. Scōo ppter laboris necessitatē. q̄ tāta dz ee q; labor operis sine rei piculo pūeniri vel differri non possit. sicut cōtingit i messib⁹ ppt incursuz hostiū. Vel etiam fm Guil. si tacētibus segetibus in agro vel feno in prato imineret tēpestas pñt inde remoueri. Item nō videt peccare mortaliē carnifices ⁊ picerne q̄ pparāt victualia vt seq̄nti die vēdant si pus nō poterāt cōmode ppare aut ppata seruare. Itē sicut cōtingit in vindemijs propter frigus. ⁊ i captura allecuz que solū fit tpe determinato. i talibus ei excusat necessitas que legē non habet. vt pz extra de cōsue. c. q̄te.

Tercio ppter coꝛdis pietatē. q; bñ lz ppt deū arare ⁊ agrū paupis seminare vel adducere religiosꝰ lignū vel alijs miseris pſonis. Quarto ppt publicā vtilitatē puta laborare aliqđ p pōte q̄ respicit cōitatē. vl' p via cōi vel p eccīa repanda. Sciēdū tñ q; Guil. di. q; nō credit q; dñicis diebus aut maioꝛibus festiuitatibus liceat labores fieri. de minoꝛibus aūt festiuitatibus sicut infra octauas pasce ⁊ pēthecō. ⁊ silib⁹. credo q; liceat sequi pſuetudinē regionis. Ad ꝯ aūt q; tales labores licite fiāt optet q; nō fiāt vsq; ad vltimā fatigationez. vel ne ppter ꝯ dimittat missa vel hmōi diuina. Et q; talia nō fiant ppter affectionē carnalē ⁊ spem remūerationis ꝛ ppt deū ⁊ q; pauptas illoꝝ exigere videat. Scōo trāsgredit ꝯ pceptuz de celebratiōe festoꝝ freq̄ntādo secularia placita et exercēdo actū iudiciariū. Est cñ iure statutū vt illo die strepitus iudiciarius q̄escat. Uñ dr in decre. Festiuis dieb⁹ a iudicijs ⁊ placitis ē abstinēduz. xv. q. iiij. placita. Posset tñ illa die vt di. Guil. in glo. p pace tractari. vel p pace firmāda iuramētū licite pstari. Item q̄n causa tractanda illa die esset debiliuz vel miserabiliū pſonaꝝ q̄ alia die nō posset expediri tūc q̄nq; licite posset fieri. Sciendū q; illi multū reprehensibiles sunt qui fabulatiōes suas in diebus festiuis ⁊ in loco sacrato. s. in cimiterio expediūt. Et hoc pz ex eo q; fm Ray. ⁊ Hostiē. Cimiteriū gaudet eadem emunitate quā habet eccīa. q̄ sicut illicitū ē in eccīa talia placita ⁊ tales fabulationes exercere. sic ⁊ i cimiterio illicitū ē talia fieri. q; est locus deo sacrat⁹. et ibi requiescūt coꝛpa fideliū defunctoꝝ. D

Tecio transgredit mercantijs intendendo. Uñ queritur. quid de euntibus ad nundinas ⁊ ad mercata que fiūt in festiuitatib⁹. Rñdet fm Guil. si aliquis hoc facit nō ex cōsuetudie sed p sua necessitate et ante audiuit diuina nō credo q; peccet mortaliter. Secus si cōsuetudinarie seu lucrandi cupiditate. et marie subtrahēdo se a diuīs. aut etiā si hmōi mercata a pretis illius loci pbibita sunt. Mercata tamen que ex quadā necessitate fiūt de victualib⁹ et necessarijs ad diē aliquā nō credo illicita esse dū tamē ppt hoc se nō subtrahāt a diuino officio. Deu hoc non attēdunt isti institoꝛes. ⁊ meratoꝛes q̄ in nūdinis et dedicatiōib⁹ vel in alijs festiuitatib⁹ summo mane sua venalia exponunt. et totum diuinū officiū negligūt. nec illa die missam vel sermonez audiūt. ⁊ i hoc grauiter deū offendūt. In signū hui⁹ tpe pasce pbibet cōio oibus talib⁹ q̄ mercātias suas dieb⁹ festiuis exercēt. ⁊ cōio nō pbibet nisi p pctō mortali. Quarto q; vecturā i diebus dñicis ⁊ festiuis exercēt. In signū huius q̄rit de bis q; dñis suis vecturā bladoꝝ adducūt i diebus festiuis. Rñdet fm Guil. q; ꝯ excusant nisi alia necessitas eos ad hoc cōpellat. Et in sup tales dñi qui eis dāt occasionē. vel inbēt eos talib⁹ dieb⁹ exercere vecturā principes sūt illoꝝ. pctoꝝ Sz vectoꝛes mercimonioꝝ vel alimentoꝝ vel personaꝝ ad loca remota cū alias nō pñt sine graui dāno et incōmodo credo excusari. Et simile ē de viatoꝛib⁹ cursoꝛibus. Tamē bonū ē talibus vt antea missam audiāt mane i diebus festiuis. Deu hoc isti rustici nō attēdūt q; q̄nq; ad quatuoꝛ vel q̄nq; nuliaria vebūt. ⁊ nūq̄ missam vl' sermonem audiūt illa die.

Quinto sunt mechanici sicut sufferratoꝛes equoꝝ. minutoꝛes boiz ⁊ sic de alijs. De q̄bus di. Guil. Si in festiuitatibus ꝯ faciūt principaliter ppt necessitatē eoꝝ quib⁹ seruiūt credo q; pñt excusari. Secus si ppter cupiditatē lucri hoc faciūt. Sed isti q; de talib⁹ requirūt eos excusant. si alias nō poterāt sibi cōmode puidere. alioq̄n nō excusant. Sexto qui faciunt serta de floꝛibus i diebus festiuis. De q̄b⁹ q̄rit vtr peccēt mortaliter. Rñdet q; nō sunt excusabiles tales ppter piculū qđ ex facili posset cōtingi ex abusu huiusmodi rez q̄ sunt incitamēta vanitatis ⁊ lasciuie. quin violet obseruātia diei sacre in operādo talia significata. q̄uis posset ee labor tā modicus sine pcio nec ad lasciuie intentionez ꝛ ad modicam et moderatā recreationē. q; nō eēt pctm. aut ꝯ mortale. Hec ē sntia Guil. ℒ Septio sunt q; i vigilijs festiuitatū et in diebus festiuis peccāt. Q̄s dr Ex. xx. Memēto vt diem sabbati sctifices. i. summo studio pcipue pctā mortalia caueas. nihil facinoris i eo opādo vel pmittēdo aliqđ malū. q; multū mai⁹ ē pctm delinquere in tali die festo q̄ i alijs diebus. vnde narrat

UVA. BHSC. IyR_046

CXVIII

Greg. in li. dyalogo. q̄ quedam vxor legitima a suo vir̄o in sabbato de nocte cognita cum in dominica die se ꝓcessiōi cōiūgeret a diabnlo arripiebat̄ ⁊ mul tū ab eo torq̄bat̄ et vexabat̄. Et si ꝟ fit in legitis psonis q̄ta pena cōcubit⁹ illegittim⁹ plectēd⁹ erit. Itez isti sunt valō puersi qui i tpe sctō ⁊ i diebus festiuis nō volūt sctē viuere. q⁹ sicut loco sctō deferēd⁹ ē bonor. sic etiā tpi sctō. Uñ si q̄s i oīb⁹ festiuitatib⁹ araret vel foderet. ipe valde mal⁹ reputaret. q̄ño ḡ non multū ap̄li⁹ peiores sunt q̄ i diebus dñicis fornicāt vel choꝛizant vel se iebriāt vel ludūt. ⁊ sic de alijs vitijs. Titius. n. cōcedi posſz q⁹ aliquis i dieb⁹ festiuis araret vel foderet q̄ p q⁹ sel' in die dñico fornicaret vel choꝛisaret vl' inebriaret. De chorea q̄re añ f. xxxvij. ℗ ℣ Octauo q̄ i vigilijs festiuitatuz ⁊ sabbatis de nocte nimis diu laborāt. Tales ꝑ ꝓceptū de celebratiōe festiuitatū facitūt. Uñ q̄tum ad tertiū mēbū hui⁹ ℣mōis q̄rit q̄n debeam⁹ festū aliq̄d incipe. Rñ. q̄ um ad feriationē a vespa i vespaz. Et intelligę q⁹ festoꝛ initiū ⁊ finis iuxta eoꝛ q̄litatē ⁊ regionū ꝓuectudies fuari dñt. ⁊ sicut magnitudo eoꝛ exigit pa⁹ incipe ⁊ tardi⁹ terminari. extra eo. q̄n. Ergo h̄ repbēdit stultitia. q̄ ūdā hoīm simpliciū q̄ nō reputāt pctū esse sabbatis diebus de nocte diu laborare ⁊ feria scōa de mane laborare pctū reputāt. q̄d tū nō est verū. Et rōem hui⁹ assignant. Dicūt. n. q⁹ sabbo de sero aie exibūt de purgatorio añ plenariā purgationē ⁊ satisfactionē vsq; ad scōam feriā. ⁊ tūc itez reintrabūt cū aliquis ꝓño cepit laborare. q̄d falsuz ē. Q⁹ añt aie nō exibūt de purgatorio añ plenariā purgationē ⁊ satisfactiōez oñdit Mat. v. vbi ōr. Nō exib inde donec reddas nouissimū q̄drātē. Uñ Numb. M q̄ em a q̄ dei facies videbit donec p penā venialiū pctoꝛ q̄drās minus psoluat. Et h̄ ē dictum q̄tum ad tertiū. ℬ Sed q̄tuz ad quartū ē sciendū q⁹ illi qui laborāt i diebus festiuis ⁊ nō curant ꝓceptū dei ⁊ eccl̄ie tales triplicat punitūt q̄q; a deo.

Prio in tpalib⁹ q⁹ ex h̄ nō ditant q⁹ quicq̄d lucrātur in tpalib⁹ h̄ pdūt in spūalibus que sunt bōa aie. Insup q̄q; habebūt ifortunia i tpalib⁹ ex ꝓmissiōe diuina. s. q⁹ captiuāt. vel a raptoꝛib⁹ spolant. vel eq̄ eoꝝ ledūt vel moꝛiunt vel dom⁹ eoꝝ cōburūt. vel alia infortunia accidūt eis q⁹ sic depaupāt. Scōo tales multotiēs punitūt in coꝛpe. q⁹ q̄q; infirmātur tales ꝑ vnū mēbꝛ vel duos. vel q̄q; cadūt ⁊ frangūt crura vel brachia. ⁊ sic de silibus. ⁊ tūc optet eos festinare cū merito deberēt laborare. q⁹ añ laborare nūt cuz festiuare deberēt. q⁹ ℣m Salo. Per q̄ hō peccat per h̄ ⁊ punit. Tercio punitūt in aia q̄d mortalit̄ ē. q⁹ q̄tiens festū soluūt totiēs peccāt mortalit̄ et aiaz ꝓpriā occidūt. Exo. xxxj. Qui polluerit sabbatū morte moꝛiat. Uñ sciēdū q⁹ qui violāt festiuitatem diei dñice peccāt in pm̄ em ⁊ filiū ⁊ spūsctm̄. In pmez cui⁹ potētia mōm creauit. In filiū cui⁹ sapia mūdū redemit. In spūsctm̄ qui tali die i mōm missus est. Et ꝑ pseqns tales ingti sunt suo creatoꝛi. redēptoꝛi. et cōsolatoꝛi. Et q⁹ tales trāsgressoꝛes deū ḡuiter offēdūt cognoscāt i illa punitōe que facta est ex iussu dei sup hoiem q̄ ligna collegit in die sabbati. Uñ legit Nu. xv. Factū ē cū filij israel eēnt in solitudie ⁊ inuenissent hoiez colligētē ligna in die sabbati. obtulerūt eū moysi ⁊ aarō ⁊ vniuerse multitudini. Qui recluserūt eū i carcerē nesciētes q̄d sup eo facere deberēt. Dixitq; dñs ad moysen. Morte moꝛiat̄ hō iste. lapidibus obruat eu⁹ ois turba extra castra. Cū eduxissent eū foras obruerūt eū lapidib⁹ ⁊ moꝛtu⁹ ē sicut ꝑcepat dñs. ℣ Sz illis q̄ festiuant de⁹ dat ꝓspitatez coꝛpis ⁊ aie. Exēplū legim⁹ de duob⁹ sutoꝛib⁹ q̄ꝝ vn⁹ habuit multos pueros cū vxore sua. et ille ñ dimisit q̄n oi die libēter audiret missam. ⁊ i oībus ei ꝓspe succesſit. Et ali⁹ nullū puez habuit sz solā vxorē. et q̄tidie laboꝛauit tā i dieb⁹ festiuis q̄z ēt i sacris noctib⁹. ⁊ raro missaz audiuit ⁊ tñ sp in pauptate vixit. Qui semel q̄siuit ab alio sutoꝛe vñ sibi ista bona venirēt q⁹ cum filijs suis ⁊ vxore sua sp satis bñret. ⁊ ipe plus laboꝛaret ⁊ tñ sp egēs eēt. Qui rñdit. Cras ibis mecū ⁊ oñdā tibi vbi talia reperiā. Mane facto duxit eū secū ad eccl̄esiaz et finita missa dixit ei. Vade mō ad laboꝛē tuū. Seq̄nti die iterū venit de mane ad domū ei⁹. ⁊ duxit eū itez secū ad eccl̄esiā. Et finita missa iussit eum redire ad domū suā vt laboꝛaret artificiū suū. Tercia die iterū de mane venit ad domū eius volēs eū secū ducere ad eccl̄esiā. Et ille ebꝛissime li vellē ire ad eccl̄esiā ꝑ me scirē viā. Ego desiderauī a te vt duceres me ad locū vbi thesauz inuenirē. vt ⁊ ego etiā posſez sic ditari. Tūc ille dixit Alium locū nō hēo vbi thesauz coꝛpis ⁊ p̄mū vite eē ne reqro nisi eccl̄esiā. Nōne audiuisti dñm loquētē in euāg. Primū q̄rite regnū dei ⁊ h̄ omnia adij. vo. Tūc alter cōpunct⁹ ⁊ āmodo xp̄o fact⁹ deuot⁹ post hoc sp libenē missam audiuit. ⁊ tūc etiaz sibi ꝓspe in omnibus succesſit.

De eodē euāgelio. Sermo. cxviij.

De diuitijs non appetendis.

Lcequidam hydropi

e cus erat añ illū ⁊c. Beda di. Hydropisis ē moꝛbus ab hūoꝛe aq̄so vocabulum trahēs. Grece. n. hydoꝛ aq̄ vocat̄. Cui ꝓxim⁹ est q̄to magis abūdat hūoꝛe inoꝛdinatio tāto ap̄li⁹ sitit. Per hydropisim igit̄ intelligere possum⁹ sitiz siue appetitū diuitiaꝝ ⁊ deliciaꝝ. Eccl̄s. v. Auar⁹ nō ꝑplebitur pecūia. Uñ Gre. i. ome. Dis auar⁹ ex pecūia sitim multiplicat. q⁹ cū ea q̄ appetit adept⁹ fuerit ad appetēda alia ampli⁹ anhelat. Ergo ꝑ hydropicū istū intelligere possum⁹ appetitū diuitiaꝝ. ℣ Uñ i ꝑsenti sermone dicēduz ē q̄o hoies peccāt appetēdo diuitias. Pro quo sciendum q⁹ appetendo diuitias peccant decē genera hominum. Primi sunt qui cōcupiscūt bōa alioꝝ h̄ sciētes q⁹ nō p̄nt retinere rez cōcupitā ñ ꝓsequūt ꝓcupiam i effectu. si aūt scirēt se posse cōseq̄ cōcupita fortissime instarēt ad ꝓ seq̄ndū cōcupiam etiā in effectu. Et isti talit̄ ꝓcupiscēdo peccant mortalit̄. Scōi sunt qui aliena cōcupiscūt ⁊ oi conatu exteriꝰ laboꝛāt ꝑ tali re illicite obtinēda. qui q̄cuis nō obtineāt. mortalit̄ tñ peccāt. Q̄d apparet in fure ⁊ latrone ꝑ furto ⁊ rapia laboꝛātib⁹ q̄ lz in effectu nō furēt nec rapiāt tñ peccāt mortalit̄ ⁊ grauiꝰ q̄z ꝑnu. Si aūt prauis conatib⁹ assequūt appetita adhuc grauiꝰ peccāt vt ꝑz in furibus ⁊ latrōibus rē cōcupitā illicite obtinētib⁹. Et istis nūq̄z dimittit̄ pctū nisi ꝑus restituāt abbatuz. vt di. Aug⁹. dūmō tamē habeāt facultatem restituendi. Tercij sunt qui cōcupiscunt bona alioꝝ iniuste et spem habent

UVA. BHSC. IyR_046

vt ea sibi possint acq̃rere sed nō audēt attentare ꝓp timorē corpis ⁊ bonoꝝ. Sed si scirēt se posse euadere ꝓsequent toto conatu. sic nō ꝓp deuz dimittūt sz ꝓp timorē ⁊ cōfusionē būanā. Quarti sunt q̃ cōcupiscūt iustas res sed ad malū finē. s. ad peccādū. puta ad vanā gloriā exercendā vel ad luxuriā vl ad crapulā. sicut ille diues de q̃ scribit Lu. xvj. q epulabat q̃tidie splendide. Ergo quicūq; videret aliquez ludere ⁊ pecuniā lucrari. vel eēt vsurariū vsuras cōmittere. vel videret supbiā vestiū. ⁊ sic de alijs. ⁊ ad talez finē ēt desideraret hr̃e diuitias. vt sic etiaz ꝑtra deū posset viuere peccat ꝑtra ꝑceptū dei. Et fm hūc intellectū non solū ꝑ ꝑceptū dei faciūt illi qui aliena ꝑcupiscūt. sz etiā q̃ sua ꝓpria male ⁊ illicite expēdūt. vt pōposi et voluptuosi. Quinti sunt q̃ cū nimio appetitu ⁊ amore afficiūt ad tpalia. q̃uis nō iuste vellēt ea acq̃rere tñ qñ ille appetit⁹ ⁊ amor tpaliū supat ⁊ p̃cellit amorē dei ⁊ appetitū ꝓprie salutis. sic q mēs suffocat extoto tales etiā ḡuiter peccāt. Sz heu plures sunt qui totū cor suū occupāt cū tpalibus. sic q raro vel nūq̃ de deo et salute ꝓpria cogitant.

Sexti sunt qui auare retinēt vel possident sua iusta bona cū nimia tenacitate. ⁊ cū insatiabili cupiditate. sic q de supfluo paupib⁹ nō subueniūt fm iusz xp̃i qui dicit Luc. xj. Dō supest date elemosynā. Et de his dicit Herm̃ā. de schilditz. q qui supflua tenet q̃ dāda eēnt. tūc si ex tali tenacitate supfluoꝝ alij magnā penuriā sustinerēt. puta si teneret supflu um bladū. vinū vel hmōi victualia vt charius vendere posset. vñ multoꝝ penuria ⁊ rez caristia sequeret ḡuit peccaret. De hoc quere añ fmo. lxxxij. E.

Septimi sunt q̃ ꝑcupiscūt honorē ⁊ pulchritudinē ꝓprii. honorē ꝓpter exaltationē ⁊ supbiam pulchritudinē ꝓp̃ h̄ vt hoibus placeāt. ⁊ h̄ ē petiū. Sz si naturaliter q̃s appeteret pulchritudinē. nō tñ ꝓpter hoc ꝑtra deū viuere vellet. sic p̃t qñq; esse sine pctō.

Octaui sunt qui famulū vel ancillā ꝓprii sibi attrahūt. cū tñ alias a seruitio nō recederēt. qō ē ꝓhibitū in lege vt hr̃ Exo. xx. Nō cōcupiscas fuū vel ancillā ꝓprii. Itē hoc ē etiā ꝑtra legē nature. q̃ lex naturalis ē h̄. Dō tibi ñ vis fieri alteri ne feceris. Et i euāge. xp̃s dic̃. Que vultis vt faciāt vob. hoies ⁊c. Si tu haberes famulū vl famulā fidelē nō velles q̃ quis tibi eum abstraheret. sic ⁊ tu ꝓximo tuo teneris.

Noni sunt q̃ nimio amore afficiunt ad tpalia. tñ infra deū. ⁊ hoc ē veniale. Decimi sūt q̃ appetūt aliena cū voluntate cōditionata. s. si possent hr̃e sine offensione dei ⁊ iniuria ꝓximi. Et tūc nullū vel solum veniale ē petiū. siue talem ꝓditionē actualiter addant. siue habitualiter eā intēdāt. R Scdo dicēdum ē de remedijs ꝓ auaricia. Quoꝝ ꝓmū ē mortis cōsideratio. Vñ Hiero. Facile ꝓtēnit oīa qui se ꝑ moriturū cogitat. Sicut iumēta defendūt se ab importunitate muscaꝝ cauda sua. Et sicut aues ⁊ pisces cū cauda regūt se. sic homo cōsideratiōe finis ⁊ mortis ꝓprie defendit se ab auaricia ⁊ ceteris vitijs. vñ Job. xij. Interroga iumēta ⁊ docebunt te. volatilia celi ⁊ indicabūt tibi. Mors indicat ad oculū tibi ꝓptibi lia eē oīa que q̃rūt in hoc mūdo. s. delicias. diuitias et sic de singulis mūdi vanitatibus. Vñ Hiero. Qui q̃tidie recordat se moriturū ꝓtēnit tpalia ⁊ ad futura festinat. Et nō imerito. q⁹ talia in morte nihil valent. q⁹ nec corpus a vmbus ꝑseruāt. nec hoiez i vita cōfuare pñt. q⁹ mort̃ paup. mort̃ ⁊ diues. Vnō legit̃ q̃ quidā rex francie laborās ad mortē et a medicis desperatus vocari fecit oēs ꝓncipes ⁊ prelatos dicēs. Ecce ego qui fui ditissim⁹ nobilis ⁊ potentissimus ꝓ oibus diuitijs meis ⁊ potētia et oibus amicis nō possum extorq̃re a morte inducias ab hac infirmitate ꝑ vnā die vel ꝑ vnā horā. quid ḡ valēt oia ista tpalia. ⁊ hec dicēs oēs astātes ꝓtauit ad fletuz.

L Vñ ista tpalia ḡuant diuitē in morte. q⁹ tlis diues multa possidēs cuz dolore mort̃. quia penale est separi a diuitijs q̃s dilexit ⁊ ꝓ quib⁹ diu laborauit. ⁊ ꝓp̃ quas salutez ꝓpriā sepius neglexit. Insup cū h̄ satis hz ⁊ nescit quid ibi hēbit ⁊ vbi anima nocte remanebit valde amar est. Eccli. xlj. O mors q̃ amara ē mēoria tua hoi hūti pacē in substātijs suis. Vñ Humb. in tractatu de septuplici timore dic̃. q q̃dā vsurarius dū in extremis laboraret fecit ante se aptare vasa aurea ⁊ argētea. ⁊ ꝓmittēs aie illa ⁊ multa ampliora sciliz agros. domos. ⁊ multa alia si adhuc cū eo remaneret. ⁊ cū magis eum vrgeret dolor infirmitatis ait. Exquo ñ vis mecū morari cōmēdo te diabolo. ⁊ hec dicēs expirauit. M Scdz remediū ē ꝓfidētia de deo q̃ nō derelinq̃t spantes i se iuxta ꝓmissum xp̃i i euāge. Nolite solliciti esse dicētes. quid mādu. aut q̃d bibe. aut q̃ opiemur. scit. n. ꝑ vr q⁹ oibus his indigetis. Qui eñ sic fecit hoiez vt alimētis indigeat non patiet̃ cū perire p necessariaz subtractionē si se ei⁹ submittat ꝓfidētie. Matt. vj. Primū q̃rite reg. dei ⁊ hec oia adij. vob. s. necessaria corpis. ꝑs. Nō vidi iustū derelictū ⁊c. Vñ Bo nauē. Vnū ex tribus spandū ē auaricia. ꝓficiendo ꝑ deo. q⁹ aūt ꝑcurabit deus hoi in necessarijs. aut cū parco victu ⁊ in penuria dabit hmōi vires quas in abundātia posset hr̃e. ⁊ hoc ē iocūdius de modico esse fortem sicut alius de multis. aut qō subtrahit corpi refundet mēti in cōsolatiōe spūali. vt libenter careat tpali abūdātia q̃ spūalibus delicijs felici⁹ recōpensat̃. Insup magnā gloriā in celis meret̃ patiēter sustinēdo ꝓ xp̃o penuriā tpalē. M Tercū remediū ē pauptas xp̃i. Vñ Berñ. Mag̃ siqdē abusio et nimis mag̃ q⁹ diues velut fieri vilis ymiciul⁹ ꝓ quo deus maiestatis paup fieri voluit. Treñ. iij. Recordare pauptatis mee. trāsgressiōis mee absinthij ⁊ vellis. Ergo exēplo xp̃i spernere debem⁹ terrena. qui cū esset dñs oim ꝓp̃ nos factus ē egenus vt ostēderet dignitatē pauptatis et doceret spernere auaritiā. Vñ Aug. de vera religiōe. Tota vita christi in terris q̃ ꝓ hoiez gessit disciplina mor̃ fuit. Jō oia bona mūdi cōtēpsit. q̃ ꝓtemnēdo docuit. et oīa mala sustinuit q̃ sustinendo precepit. vt in illis non q̃reret̃ felicitas. neq; in istis timeret̃ infelcitas. O

Quartū remediū cōtra auaricia ē cōsideratio eterne diuitiaz. Bre. Vilescūt tpalia cū cōsiderāt eterna. Miruz est q⁹ homo potest cum tāta auiditate et sollicitudine intendere temporalib⁹ que transitoria sunt. ⁊ negligere celestia que eterna sunt. Sed h̄ ideo fit. quia non habemus firmam et perfectam fidem. Vnde Hiero. Nec feram fidem de deo habet qui cupit in his miserijs diues fieri. Et ergo q̃libet xp̃ia

UVA. BHSC. IyR_046

nus cū oi dilgētia dz intēdere vtutib⁹ z bonis opib⁹ vt p ꝫ possit sibi deū acq̄rere. z psequēter vitā etnaz possidere. Vñ Aug. Tūc erit de⁹ oia i nobis. q̄cq̄d hic querebas. q̄cq̄d hic p magno hēbas. quicq̄d ꝫ amabas māducare z bibere. ipe erit tibi cib⁹ z pot⁹ q̄cq̄d hic volebas vt sanitatē. ipe tibi imortalis erit. q̄cq̄d hic querebas vt diuitias deus tibi erit diuitie. Auare q̄d tibi sufficit si tibi de⁹ nō sufficit. Jtē Aug⁹ſt. lib. xxij. de ciui. dei. Qđ de⁹ preparauit diligēt bus se fide nō capit. spe nō attingit. charitate nō pp̄ bēdit. desideria z vota transgredit. acquiri pōt. esti mari nō pt. Quintū remediū cōtra auariciā ē q̄ bōa tpalia hic multiplicata nocēt boi etiā post mor tem. z ꝫ ꝓpter districtā rōem quā redditur⁹ erit de tpalibus. Hoc quere ante f. xij. R.

Dominica. xviij. Sermo. cxix.

De dilectione dei.

Jliges dominum de

d um tuū ex toto corde tuo z ex tota aīa tua et ex tota mēte tua. hoc ē maximū z primū mādatuz. Scōm aūt simile ē huic. Diliges ꝓximuz tuū sicē teipm. Matt. xxij. Mar. xij. Lu. x. Sciēdū q̄ in pīti fmone dicēdū ē de dilectōne dei z ꝓxi vñ Aug. Sola dilectio discernit inter filios dei z filios diaboli. Signāt se oēs signo crucis. respōdent oēs amen. cantāt omnes alleluia. baptisantur oñes. ecclesiarū pietes implent. non discernuntur filij dei a filijs diaboli nisi in charitate. Qui habent charitatem nati sunt ex deo. qui nō habent charitatē nō sūt ex deo. Vnō in psenti sermōe quatuor tūt dicēda. Primo quare merito debemus diligere deū. Secūdo qūo fm ordinez charitatis q̄nq̄z sunt diligenda. Tertio que sūt signa p que quis cognoscere pt an de um diligat. Quarto que sit differentia int amorē di uinū z carnalē. ℗ Circa primū sciendu q̄ de⁹ diligend⁹ est a nobis ex toto corde. q̄ nos creauit. redemit z glorificauit. Si quis. n. diligit carnalē patrē a quo tm̄ habz corp⁹ mortale. q̄tum tūc debet dilige re deum a quo hēbit corp⁹ imortale. Si tm̄ mīem q̄ hoiem ꝓdurit in hūc mōm miserijs plenū. q̄tū tūc deū qui hominē in aliū mōm ducet multis gaudijs repletū. si tm̄ frēs carnales diligis qui pticipādo tecū hereditatē terrenā pauperiorē te faciūt. q̄tuz tūc debes diligē xp̄m q̄ tecū pticipādo hereditatez etnā ditiorē te faciet. Si filiū diligis cuz quo tm̄ laboras. nec scis si in illo aliquid ꝓficias. z an ipe tibi in futu ro appēcietur. vel an ipse se tibi opponet z tibi malū ꝓ bono reddat. q̄tum xp̄m diligere debes q̄ inestimabil⁹ tibi būfacturus ē etnalit. Si tm̄ vxorem diligis que forte aliū plus diligit q̄z te. q̄tū diligere dēs xp̄m q̄ nūq̄ amorē suū a te sepabit. Nā illū dñm digne diligē deberet oīs bō. Qđ sic ꝓbat. q. diligeres eū qui ꝓ te daret res. pl⁹ q̄ ꝓ te relinqueret amicos et cognatos et exiret terrā suā marie qui corpus suū ꝓ te daret. Hoc xp̄s totū fecit. Hiere. xij. Reliqui domū meā. i. celuz. dimisi hereditatē meā. i. angelos qui sunt heredes celi. z dedi dilectam aiam meam id ē vitā. in manus inimicoz ꝛc. Jtē diligeres eum qui ꝓ dilectōe tua funderet lachrymas. marie si san guinez ꝓ te effunderet. Hoc idē fecit xp̄s. j. Joh. v. Tres sunt q̄ testimoniū dāt in terra dilectiōis. s. spi ritus. i. aīa ab ipo egrediens. sanguis in passione ab ipso ꝓfluēs. z aqua lachrymaz. Bern̄. O q̄z vehemēti amplexu amplexatus ē me in cruce in qua flu xit aqua de latere. manauit sanguis ex corde. recessit aīa a corpe. Jtē Bern̄. Nō ē passus ꝓ se. qz nō peccauit. nec ꝓ bonis angelis. qz necesse nō hūt. nec pro angelis malis. qz nūq̄ habebūt gloriā. sed ꝓ te. pō. Zelus domus tue. i. fidelis aīe comedit me. i. fuit cā passionis mee. Jtē q̄tum diligeres euz qui ꝓ te daret manū vnā ad amputandū cū tibi amputari caput debuisset. vel oculū. vel pedē. z sic de alijs membris. Quātū aūt diligere z q̄tas ḡtiaz actōnes tene ris illi q̄ ꝓ te nō oculū nō manū. nō pedē. imo totū corpus dedit i mortē. Jtē diligeres eū q̄ te liberaret a morte. plus q̄ sup ꝫ daret tibi saluū ꝓductū. marti me q̄ sup hoc te sp hr̄e vellet in loco filij sui. Ex his pz q̄ merito debem⁹ diligere xp̄m q̄ pl⁹ ꝓ te fecit ꝛc. Jtē debes eū diligē pl⁹ q̄z oñes res tpales. plus q̄z oēs amicos tuos pl⁹ q̄z ꝓpriū corp⁹. Sic oēs martyres fecerūt q̄ ꝓpt eū oēs amicos z oia bōa tpalia reliq̄rūt z seipsos ꝓ eo in mortē dederūt. Qz si nō es tāte vtutis z fortitudis in dilectōe dei q̄ totū mōm velis ꝓ eo defere. sicut illi martyres z sci fecerūt ha beas tm̄ tātā dilectiōez ad xp̄m vt ꝓpt ipm vilissimū qđ in toto mōdo est despicias ꝫ ē dē pctm̄ mortale. qz vilissimū qđ totus mōs habet ē pctm̄. Hoc ita vile ē q̄ nulli ꝓdest. qz nec corpi nec aīe. Vili⁹ ē q̄z fpēs. q̄z rana. q̄z aranea z sic de alijs. oia. n. talia ad aliq̄d valent. pctm̄ vero nihil. Qui ꝓ deo taz vile nō vult dimittē vir dabit ꝓ eo tpe antixp̄i oclim vl' pedē vel manū. Et iō in vilissimū locū mūdi lōge a se ꝓiecit eos. ꝫ ē in infernū. vbi oia mala mōi cōfluēt. Deut. xxxij. Cōgregabo sup eos mala z sagittas meas cōplebo i eis. Vñ etiā ps. Pluet sup pctōres laqueos ignis sulphur ꝛc. Mā sicut gutte pluuie sunt innūerabiles. sic etiā et pene dānatorū. Qui erī ista mala inferni cupit effugere deum ex oto corde. ex tota aīa. et ex tota mē te dz diligere. Q Vñ oriē qō vtiq̄ charitas vie possit eē pfecta. Sciēdū fm Aug. lz cetera mādata dei possunt impleri i via sic nō mechaberis. nō furtū facies. z sic de alijs. mandatū tm̄ dilectiōis q̄ de⁹ precipit diligi ex toto corde. ex tota aīa. et ex totis viribus solū iplebit in patria. vbi oia cessabūt ipedimēta. ꝓpt qđ etiā solū ibi erit charitas p fecta. Notādū tm̄ est fm Tho. q̄ pfectio charitatis pt dupliciter intelligi. Vno mō ex pte diligibilis. alio mō ex parte diligētis. Ex parte igit diligibilis. pfecta est charitas vt diligat aliqđ inq̄tum diligibile ē. De⁹ aūt intm̄ diligibilis ē inq̄tū bonus ē. Bonitas aūt eius infinita ē. vñ infinite ē diligēdus sed nulla creatura pōt deū diligere infinite cū q̄libet virtus creata sit finita. vñ p hūc modū nullius creature charitas pōt esse pfecta. sed solū charitas dei qua seipm diligit. Ex pte vero diligētis charitas ē pfecta qñ aliq̄s fm totū suū posse deū diligit. Hoc pōt eē trib⁹ mōis. ℗ Uno mō sic qđ totū cor hois fm totū suū posse sp actualr ferat i deū. z sic charitas pfie dz eē pfecta. qz bti in pria sp actualr fm totū eoz posse deum diligunt. Sed ista pfectio ꝫ in via est impossibilis bmōi. qz propt humane vite infirmitatem im

UVA. BHSC. IyR_046

possibile est homñ q̄ semp actualiter de deo cogitet. vel semp eñ actualiter diligat: vel hēat dilectionē ad ipm. Scō mō q̄ hō habitualiť totū cor suū pōat in deū. ita vtq̄ nihil videat cogitet vel appetat qđ sit diuine dilectioni ꝓnū. z hec pfectio repit in oñibus charitatē hñtibus. Tertio mō q̄ hō actualiť et deliberate totā vitā suā z totum studiū suū deputet ad vacandum deo et rebus diuinis oībus alijs ꝓtermissis nisi inq̄tū requirit necessitas pñtis vite. Et ista pfectio charitatis ē possibilis homī in hac vita. nō tamē cōis est oibus charitatē hñtibus. sz soluz cōuenit viris pfectis mōo totaliter renūciantibus.

R Querit vtrū deus nos plus diligat q̄z nos ipsum. Rñdetur q̄ sic. z ꝟ ꝓpter tria. Primo ꝓpť certitudinē cognitiōis. Vñ phs dicit: q̄ matres plꝰ diligūt filios ꝓpter certitudinē q̄ prēs. Plenariam aūt cognitionē hz deus de nobis. sed nos solū cogñscimus ipm p fidez. Et iō q̄to pfectior ē sua cognitio q̄ nos cognoscit. tāto maior ē sua dilectio ad nos. q̄ nihil amatur nisi cognitū. Scō ꝓpter magnitudinem pfectionis. quātū autem quis habet de charitate tātū hz de pfectione. sed deus ē ipamet charitas. j. Joh. iiij. Deus charitas est. Ergo summū bonum. Vñ Ignacius dixit. Amor meus crucifixus est. Tertio ꝓpter multitudinez bñficioꝝ. Et sua bñficia sunt innūerabilia et ienarrabilia que nobis exhibuit. ergo plus nos diligit q̄ ecōuerso nos ipm. Vnde phs dicit. Q̄ bñfici plus diligūt q̄bus bene faciūt.

S Jtez queriť quare in pñti fmone charitas noīatur maximū mādatū. Respōdeť q̄ ꝓpť quatuor rōnes. Prima rō est. q̄ deus ex maximo affectu se diligi mādauit. Oīnia eñ que ī veteri et in nouo testamēto mādata sunt. oīa ad habēdū charitatē inducta sunt. Vñ Bern. Quicqđ diuina lege indicitur in charitate ordinať. Jdo aūt ex maximo affectu se deꝰ diligi mandauit quia ad hoc mandatum omnia alia ordinantur. Scōa ratio ideo dilectio dei maximū mādatū dr. q̄ vtilitatē maximā nobis confert quicqđ eñ agim⁹ in charitate totū meritoriū efficitur atq̄ fctū. Vnde sicut auz ꝟ ductuz nobilitat oē metallū. sic oīa opa nra charitas. ꝓpter qđ dicitur. Apoca. iij. Suadeo tibi a me emere auz ignitū z ꝑbatū vt locuples fias. qđ de charitate vtiq̄ dicū est. Nam vt dicit Aug. Charitas si desit frustra habēbitur cetera. si assit oīa habēť. Tertia rō iō mādatū maximū dr. q̄ oñes vtutes in se ꝓtinet. Vnde Aug. Sicut deus oē bonū in se ꝓtinet. sic charitas q̄ deus ē oēs vtutes pfectissime in se habet. Quarta rō q̄ ꝑ charitate maxima nobis in celo ꝓmia promittunť. q̄ fm eam in celo ꝓmiamur z inť angelos sub z supra collocamur. Jn terris ergo charitas maxime nos sctificat. z in celo marie nos remūerat. Et ex his quatuor cauť charitas mādatū maximū nominať. T Q̄tuz ad scōm sciēdū q̄ q̄nq̄z sunt diligenda fm ordinem charitatis. Primū ē deus qui sup oīa ē diligendus. Vñ dicit. in ꝓmissis verbis. Diliges dñm deuz tuū ex toto corde tuo. i. q̄ cor tuū nō sit inclinatū ad aliq̄d aliud qđ sit ꝓtra deum. Vñ dic̄ phs. Principiuz z vite oīs motus corpis z sensus est a corde. Ergo cōsequenter cū oībus mēbris corpis et actō. bus eorūdem. s. visu auditu. gressu. tactu z. Fruiendū est deo. sic q̄ oīa ꝓpter ipm fiant. Et ex tota aīa. i. cum potētijs ipius aie. s. cū rōnali cogñscendo bonū. irascibili ꝑsequendo malū. cōcupiscibili amādo z desiderādo bonū. Et ex tota mēte. s. vt memoria tua fixa sit ī ipm. sic q̄ freq̄nter de eo cogites.

Secūdo diligere teneor hō qđ in me est. s. aīaz meā ꝓpriā. z etiaz ꝓprium aīam sicut imaginē trinitatis. et sicut sigillū regis. Et sicut imago diligiť ꝓpť illū cuius ē imago. sic crucifixū diligiť ꝓpter xpm. nō q̄ lapis vel ligniū sit. sz q̄ xpm repsentat. sic et diligere debeo aīam meā. z post hō aīam ꝓprium tanq̄ imaginez dei. Jtē diligere debeo aīam meā z ꝓprium. q̄ ē thesaur⁹ ꝑ q̄ xps oīa dedit. Vñ Aug. Sicut deus oēm creaturam sic aīa oēm corporeā creaturā natura z dignitate ꝓcellit. Vñ Bern. Tot⁹ mūd⁹ iste ꝓciū vnꝰ aie estimare nō ꝑt. Non. n. de⁹ ꝑ toto mōo aīaz suā daret quā ꝑ hūana aia dedit. Tertiū ē ꝓpriū corpus qđ mihi adheret. z illud diligere debeo ordinate sic q̄ cōseruem illud in esse vt possim deo seruire. et cū corpe vitā eternā mereri. Ergo oportet me comedere bibere dormire ꝛc. Et illa oīnia mihi meritoria sunt q̄ ordino ad illū finē. Quartū qđ ꝓpe me est. i. primū. Et in hac charitate ē q̄ntuplex gradus. Mā ꝓmo. debeo diligere vxorē z parētes. Secūdo filios et amicos. Tertio domesticos. Quarto extraneos. Quīto inimicos. Quintū qđ infra me ē. i. tpalia. Vbi nō sciendū q̄ tpalia nō sunt diligēda nisi inq̄tum ad sustentationē corpis z ad salutez aīe ꝓdesse possunt. Vñ apls. j. Thimo. vj. Hñtes autem alimēta z q̄bus tegamur his ꝓtenti sim⁹. Vnde xps in euāge. vt hr̄ Luce. vj. dicit. ad illos q̄ tpalia possidēt. Facite vobis amicos de mammona iniq̄tatis ꝛc. D Q̄tuz ad tertiū sciendum q̄ sunt q̄nq̄z sig̃ p que quis cognoscere pōt an deū diligat.

Primū signū ē pcōr declinatio. Nam qui vere deū diligit cauet oēm offensaz dilecti. Et q̄ xps maxime offendiť ex pctis. iō q̄ xpm vere diligit cauet peccatū. pš. Qui diligitis dñm odite malū. Jtem. j. Joh. iij. Ois qui ex deo ē pctū nō facit. Vñ sciēduz q̄ q̄libet bonus xpian⁹ potius debet mori z oib⁹ tē palibus bonis ꝓuari q̄z deū cū vno solo pctō mortali offendere. sicut plures scī fecerūt. Hoc luxurio si nō attēdūt q̄ delectationē luxurie deo z oībus sanctis ꝓponūt. z potius volūt cū demonibus z omnibus damnatis eternaliter torqueri q̄ hac delectatiōe carere. Sili z superbi qui honores mūdanos deo z omnibus sanctis z gaudijs celi ꝓponūt. Similiť et auari qui ꝑ modico lucro tpali vēdūt deū z sanguinem xpi z beatā virginē Mariā z sanctos angelos et animā ꝓpriā. q̄ potius deo z oñibus sanctis volūt carere q̄ hoc lucrū temporale nō habere. Secundū signuz dilectionis dei est bona operatio. diligens eñ deuz facit omnia in quibus se dilecto posse existimat cōplacere. Joh. xiij. Qui credit in me opa que ego facio z ipse faciet: et maiora horū faciet. Vñ Grego. Probatio dilectionis exhibitio est opis. Ergo si libenť audis de deo loqui et libenter cogitas de deo. z libenter de mane surgis. ieiunas z oras signū est dilectionis dei. Tertium signum est proximo rū dilectio. j. Joh. iiij. Si quis dixerit q̄m diligo deū et fratrem suū oderit mendax est. Qui enim non di

UVA. BHSC. IyR_046

malor perpessio. Cogitans enī q deus ex charitate nos castigat libēter sustinet quicquid ex charitate infertur. Unde aplus Rom. viij. Quis nos sepabit a charitate xpi tribulatio an angustia ꝛc. Si. n. carnal' amor tribulationes et dolores alleuiat quos quis sustinet pro dilecto multo amplius amor dei. August. Que dura sunt laborātibus leuia sunt amātibꝫ. Et ex hoc sensu dicit Math. xj. Tollite iugū meum super vos ꝛc. Et subiungit. Jugꝫ enī meū suaue est ꝛc. Hinc Johannes dicit Mandata dei grauia nō sunt. De quo Bern. Libet admirari q̄ leue sit iugū domini quod non solum nō onerat sed et portat.

Quintum signū est si libenter munuscula dirigit dilecto suo. Et hoc fit cū elemosine tribuunt pauperibꝫ. Mat. xxv. Qđ vni ex minimis meis ꝛc. ℟

Circa quartū sciendū q amor dei caret septēplici timore. sollicitudine ꝛ defectu quē habꝫ amor carnalis. Primo q̄ diligit deū sp pōt eū habere pītē. ps. Si ascendero in celū tu illic es. si descēdero ad infernū ades ꝛc. Secus ē de amore carnali. Secūdo q nō dubito si ego eū diligo ipe me diligat. ꝛ multopl⁹ q̄ ego eū. Jpe enī dicit puer. viij. Ego diligētes me diligo. Secus est de amore carnali. Tercio q certus sum ipsum nō ignorare q eum diligo. q̄tuz etiā et cū quo affectu. Et sic nō oportet me sollicitari nec verecūdari quō ei exponā hoc q ego diligaz eū nec etiā timere q ipe hoc sinistre accipiat. quod carnalis amor nō habet. Quarto q nō doleo q alius secū loquitur et pro eius amicitia laborat. immo vellem q omnes homines hoc facerēt. Scio enī q per hoc nihil mihi deperit ꝫ magis accrescit. Nō enī mihi fit alienus eo q sit alijs familiaris. Hoc etiā amor carnalis nō habet. Quinto q̄uis eū diligā sup oīes īmo sup oīa. tū nō doleo nec p malo habere possum q ipe aliquē vel aliquā pl⁹ diligat q̄ me. Rō qz scio q ipe iustus ē et sapiēs. et oīa iuste facit. hoc etiā carnalis amor nō facit. Sexto q ipe tātus ē ꝛ ego taz modicus q mihi sufficit vt etiaz inter extremos me ponat dū tū etiā sim de nūero amicorū suoruz. Hoc etiā carnalis amor nō hz. Septio q certus suz q eius amicitiā pdere nō possuz nisi ex meo vitio. ipse enī in se īmutabilis est. ꝛ q moꝛs nec me ei. nec ipm mihi auferre pt. Hoc etiā carnalis amor nō hz. Si igit vultū turbulentū tibi exhibet de hoc nō doleas immo de hoc potius gaudeas. qz ipe dicit. Ego q̄s amo arguo et castigo.

In eadē dominica. Ser. cxx.

De dilectione primi.

Jliges proximū tuuz

d sicut teipm. Expedito vno fmone charitatis q̄ deo debeť. nūc dicendū est de charitate q̄ proxio debeť. Ad quā charitatē admonemur p vba pdicta. s. Diliges primū tuū sicut teipm. Vñ i isto fmōe tria ſt dicēda. Primo q̄ ſt illa q̄ icitāt nos ad dilectionē primi. Scōo quō tenemur primū diligere. Tercio sig dilectiōis primi. A Circa primū sciendū q primū diligere debem⁹ xpť tria. Primo xpť attinentiā naturalē siue xpť pentelā. qz oīes sum⁹ frēs ex vno pīe ꝛ vna mīe. s. ex Adā et eua progeniti q̄ ad naturalē fraternitatē Scōo q̄ ad spiritualē fraternitatē oēs sum⁹ nati ab vno pīe. s. deo. et ab vna mīe. s. ecclia. Et oēs bēm⁹ vnū baptīsma. vnaz fidē. ꝛ vnā hereditatē in celo possidendā. Vñ Aug. Oēs frēs sum⁹ fm q hōies sum⁹. q̄to magis fm q xpiani sum⁹. Hic iterū di. Aug. Voluit de⁹ vnicuz hōiem formare in pncipio a q̄ oēs hōies pcederēt. vt tāq̄ frēs oēs se amarēt nec sic factū legim⁹ in angelis vel aialibꝫ brutis. Secundo xpť similitudinē. Eccī. xiij. Oīne aial diligit sibi sile. Hoc ptz. Mā oīs creatura eiusdē speciei se mutuo diligūt. Vñ si vrsus lupus. leo. fpēs crudeliora alijs aialibꝫ nō exercēt malicīā in eis q̄ sunt sue speciei multo magis hō non debet exercere malicīā in alios hōies qui sunt sue speciei. Vñ si natura docet aialia bruta fuare amorem ꝛ māsuetudinē ad sibi silia. quā excusationē habebunt q p rationē quā hīnt talia nō faciūt. Tercio diligē dus ē primo xpť pceptū dei. Joh. xv. Hoc ē preceptū meū vt diligatis inuicē sicut di. vos. Vñ sciēdū q amādus ē primus siue credať bon⁹ siue mal⁹. Si enī credať vel sciať esse bon⁹ satis apparet q amād⁹ est ab his q̄ deū amāt. cū talē de⁹ filiū suū reputet. et insup xps reputat eū sibi attinere oīi genere attinētie. Math. xij. Quicunqz facit volūtatē p̄tis mei q̄ in celis ē. ipe me⁹ frater soꝛor ꝛ mater est. B Si autē malus sit primo adhuc tñ diligēdus ē. et xpter deū. et xpť te. et xpter seipm. Primo xpť deū. qz si deum diligis et ei⁹ filiū amabas dū. sane mētis erat. sic xpť deū debes etiā amare eū dū insane mētis factus sit. Scōo xpť ipmmet primū debes amare euz. Si enī fratrē tuū amabas sanū. nihilomin⁹ debes amare egrotuz. In tali. n. statu magis indiget amore tuo q̄ in alio. Tercio xpť teipsuz debes eū amare. Magis. n. amādo euz lucraris cuz tibi nocet q̄ si tibi bñficus erit. nā ex hoc efficimur filij dei. Vñ mathe. v. Diligite inimicos vros bñfacite his q̄ oderunt vos et oꝛate p psequētibꝫ et calumniantibꝫ vos. vt sitis si lij p̄tis vestri q̄ in celis est. C Circa secundum sciēdum q christiani debēt seinuicē diligere sicut mēbra eiusdē corpis. Hec autē mēbroꝝ dilectio inter se q̄ntuplex est ad quā q̄libet teneť. Prima proprietas mēbroꝝ ē q nullū mēbꝝ ꝛ si sit magis nobile despicit aliud mīn⁹ nobile vt oculi et caput nō despiciunt pedes. Sic etiā in celo nec archangelus despicit angelum. nec beata vgo maria Petꝝ vel aliū. nec sol luna vel mercurius sibi inferiores. Nullus taz pulcros hz oculos. q̄ videre despiciat pedes suos ꝛc. in luto ambulātes. Sic nec q̄sq̄ superior nobilior potētior vl ditior in ecclia despiciat inferiorē. ꝫ potius honoret. Deus enī non fecit homines ex diuersis materijs. ꝫ hominem formauit de limo terre. Vñ rex et mēdic⁹ de vna terra sunt. Similiť dominus et seruus. ancilla et domina. deformis et pulcer. diues et paup. miles et rusticus. prelat⁹ et subditus. impator et leprosus. et sic de alijs. Jdeo inferiores nō sunt ptemnendi. Vñ Malach. j. Nūquid nō de⁹ vnus creauit nos. Quare ergo vnusq̄sqz nostrū despicit fratrem suū ꝛc. Et vere despiciēdi nō sunt inferiores. ꝫ potiꝰ honorādi. qz sepe in cōspectu dei sunt reges et principes qui hic apud hōies sunt rustici paupes et despecti et sunt futuri socij angelorum in celo. Jdeo inferiores non sunt cōtemnendi. quia q̄ inferiores sunt coram hominibꝫ sepe sunt coꝝ deo superiores. Vñ Aplus. j. Loꝛ. xij. Que putamus ignobiliora esse

corpis membra. his abundantiorē honorē circūdamus. Melius.n. vestimus pedes q̄ oculos q̄ os q̄ nasus q̄ faciē. ita dñs q̄q̄z i celo melius honorat iferiores q̄ superiores. et sic erūt nouissimi primi. et primi nouissimi. qz q̄ hic habēt honores dignitates et diuitias p̄ ceteris q̄q̄z in futuro erūt posteriores. ¶ Secūda ꝓprietas ē q̄ q̄libet membrū alij nō inuidet ꝫ ex corde sibi cōgaudet et cōdolet. Nō inuidet etiā si habeat idē officiū qđ aliud habz nō. n. inuidet oculus oculo. Vel etiā si habeat indigni⁹ officiū. nō inuidet pes in puluere z luto ambulās capiti vl̄ oculo. quē nunq̄z tāgit puluis et multo eo pulcrior ē. immo potius vellet ipm adhuc eē multo pulcriorem. Nō inuidet pes cordi qz ē sapiētius. nō cerebro qz ē melius custoditū vel locatū altius. nō oꝛi qz illi dat vinū cū sibi dat aq̄ et hmōi. Sic nequaq̄z dz q̄s alteri inuidere ꝓ bono qđ dñs ei cōtulit. vel qz ditior vl̄ nobilior vel altior vel acceptior sit. z hmōi. dñs. n. oꝛdinauit mēbra corpis z eccie vt voluit. Nec omnes possum⁹ vnū officiū hīe. j. Coꝛ. xij. Oia mēbra non eundē actū hñt. Nunc aūt sicut posuit deus mēbra vnūqđq̄z coꝛ vel manus vel min⁹ in corpe sicut voluit. ita et in eccīa vniuersas psonas. Nō et ꝫ oculi ñ laborēt vt pedes. circūspiciūt tū z p̄uidēt ne pedes teneāt vl̄ se ipingāt aut in foueā cadāt. Qz si i luto cū pedibꝫ ābularēt excecarent et ita q̄si totū corp⁹ periret. Jō oīmode dilige ꝓximū tuū sicut teipm. et quiesce ab inuidia. Mare diuie largitatis inuidēdo siccare nō potes sicut nec solē obscurare. vl̄ celū in iferū cōmutare. Multo facili⁹ totuz mare in dulcedinem mellis ꝑuerteres. de celo infernū faceres. de aq̄ ignē q̄ fontē diuie largitatis exiccares. Quiesce g. frustra laboras. et animā tuā pdis. nihil cuz inuidia ꝓficis. nisi q̄ te tribulas et bona q̄ facis mortificas. j. Joh. iij. Qui nō diligit fratrē suū manet in morte. Et ideo potius primo cōpatere z cōgaude vt mēbꝝ mēbro. z bonū cupias ei. alioq̄n nō es mēbrū corpis xp̄i qz vt dī. j. Coꝛ. xij. Si qđ patit̄ vnū mēbꝝ ꝓpatiūt oia mēbra. Quia cū pes vel oculꝫ capit̄ aliq̄ egritudie totū corp⁹ ꝓdolet. Ita z nos ꝓdolē debem⁹ fratribꝫ si qđ aduersitatis eis emerserit. et letari si bñ eis acciderit. Vñ apl̄s. Cū gloriat̄ vnū mēbrū ꝓgaudent oia mēbra. Et sciendū q̄ multis sic expedit q̄ sint hic de iferioribꝫ. Ergo fac de necessitate ṽtutem z de bono et gloria alteri⁹ mēbri gaude. Quia cuz coꝛonāt caput cōgaudent oia mēbra. Qđ et si tu similit̄ feceris. multū glorie p hoc mereberis. Nunq̄. n. aliqs hōinū tā tā gloriā vel tūi cōmodū de aliq̄ hic habuit. null⁹ vn q̄ pr̄ vel mī de filio. nullus de frē vel amico. vt tu in celo habebis de quolibet primo saluando. j. Thes. ij. Que. n. est nr̄a spes aut gaudiuz aut coꝛona glorie nōne vos añ dñm nr̄m Jesum xp̄m in aduentu ei⁹ Vos. n. estis gloria nr̄a z gaudiū. ℰ Tercia ꝓprietas est q̄libet membrū corpis alteri ꝓ sua possibilitate subuenit. Mēbra. n. sibipsis q̄ bñt inuicē ꝓticipant. Nullū. n. membruz sibi soli retinet aut appropriat officiū suū vel bonū qđ hz. Oculus sibi soli ñ videt. manus sibi soli nō laborat et hmōi. Sz man⁹ dat oꝛi cibum qui sibi dat̄. os stomacho. stomachus epati. et epar aliꝫ mēbris. Deu. xv. Precipio tibi vt aperias manū tuā fratri tuo egeno z pauperi. vñ sicut vis q̄ deus in necessitate tibi subueniat, sic tu ꝓximo. Hāc etiā doctrinā naturalez sumere possum⁹ de arboribꝫ. cuius q̄ truncus bñ firmatur. et succū sibi de terra attrahit. diuidit illuz succuz oīnibꝫ ramis et sic fructus ex hoc multiplicant̄. Si truncus succū sibi soli retineret. et ramis nō cōdiuideret arbor sine fructu remaneret. Simile etiā videmus in celestibꝫ. Luz enī stelle virtutes suas sibi a deo datas cōicant cum terra. terra nō sibi retinet. ꝫ diuidit cuz terrena scentibꝫ. scz arboribus. floribus. herbis. segetibus. et huiusmodi terre adherentibꝫ ꝓut indigent. qz si terra que sibi desuper dant̄ ītra se sibi soli retinēt. arbores. segetes et huiusmodi fructus non produceret. ¶ Quarta ꝓprietas est q̄ mēbrum lesum ab alio se nō vindicat. Sic etiā debet esse in membris ecclesie. Roñ. xij. Nulli maluz pro malo reddentes. Si os comedit vel bibit hoc qđ postmodū oculos ledit. vl̄ si pes cadit vnde caput leditur vel vulnerat̄ non se vindicant. nec et alia membra vindictā exercent. Si manus secat digitū alterius manus illa non resecat. Si cum panē incidit vulnerat̄ non reuulnerat. quia ex hoc dolor multiplicaretur. Vnde stultum ē q̄ homo vult seipsum vindicare in suo proximo. Si enīz deo cōmisisses ipse te vindicasset alīū grauius puniendo q̄ tu et pro illo bonore q̄ ius suuz tibi nō vsurpasses in vindicando. gloriose et multipliciter te remuneraret. Deute. xxxij. Mea est vltio et ego retribuam. Jdeo indulgendū est ꝓximis ꝓpter christuz et ꝓpter salutem ꝓpriam. Quinta ꝓprietas membrorum est q̄ vnū membꝝ ex multa dilectione sibi fieri reputat qđ alteri fit siue sit bonum siue malū. Vnde si pes leditur os dicit. cur me lesisti. Si manui aliqđ datur. os dicit. bene mihi fecisti. Si corpus cōprimitur. os dicit. cur me cōprimis. Sic etiaz debet esse in ecclesia dei. Vnde et caput nr̄m. s. christus dicē Act. ix. Saule saule quid me perseqūris. Et etiam dicet in iudicio. Matth. xxv. Qđ vni ex minimis. m. f. m. f. Et q̄to quis magis suū reputat alienū malum vel alienū bonuz tanto sanctior est et deo similior. Vnō Greg. in morali. Jn tanto q̄sq̄z perfectior est in q̄to perfecti⁹ sentit dolores alienos. ℭ Quātuz ad tercū sciendū q̄ tria sunt signa per q̄ possumus habere ꝓiectura si habeam⁹ charitatez ad ꝓximū. Primum ē si ꝓximis nr̄is i corde bonū fauem⁹ ꝑgulātes sincero affectu ipoꝛ bonis tanq̄ nobis. Secūz est vt super mala coꝛ eis simili affectu cōpatiamur. Que duo tangit aplus Ro. xij. Gaudete cū gaudētibꝫ flete cū flentibꝫ. ℑ Tercū signū ē si legē naturalē ꝓximis nostris per oia tenem⁹ q̄ cōsistit in duobus Quoꝛ ꝓmum hī Thob. iiij. vbi dī. Qđ tibi ab alio oderis fieri vide ne tu aliq̄ alteri facias. Secūm ponit Mat. vij. Quecūq̄z vultis vt faciāt vobis homines et vos facite illis. Hec. n. duo añ tempora legis homines informabant quō se deberēt circa suos ꝓximos exercere. Vnde lex naturalis docet vt primo subuenias sicut tibi velles fieri si in tali statu et necessitate esses. Vñ Piero. in epla. Vult. n. deus vnuz quēq̄z alterius ag̃ustias vt ꝓprias sentire et quomō sibi in tali tribulatione si esset subueniri cuperet. ita ipe alteri ꝓpter deū subuenire non postponat. Ergo qui nō cōpatitur ꝓximis nec eis subuenit in suis necessitatibꝫ talis habet signū q̄ nō est in charitate nec in gratia dei. Vnde. j. Joh. iij. Qui habuerit substā

UVA. BHSC. IyR_046

CXXI

iam huius mundi. et viderit fratrem suum necesse habē. et clauserit viscera sua ab eo quō charitas dei manet in eo. Dñ Greg. Minus ꝓximū amare ꝓuicitur q̄ nō cū eo in necessitate illius ea q̄ sunt sibi necessaria impartiē. Dñ legim⁹ exemplū de fidelitate amicorū. Petrus alfontius di. q̄ erāt duo mercatores. vnus in egypto. alter in baldach q̄se solo nomine nouerūt ꝛ diligebāt. Ille de baldach venit in egyptū. Quē egyptius gaudēs suscepit et oia sua ei ostēdit. Trāsactis octo diebꝫ ille de baldach ḡuiter infirmabaē. Requirit medicus. pulsus tāgitur. vrina inspicitur. ꝫ morbꝫ nō reperit. Tandē cor suū aperiēs di. se ob amorē vnius puelle quā ille egyptius in domo sua nutriebat vt esset vxor sua lāguere. Quo audito puellā et oia que cū ea recepturus erat illi dedit Qui vxorē et omnia predicta suscipiēs ad patriā suā rediit. Contigit postmodū egiptiū omnibus bonis suis amissis egere et nudū et famelicū ad baldach in noctis silentio venire. Et qđā templū eo intrāte ecce multi querētes homicidam q̄ndam illūq̄ inuenientes dixerūt eum illud homicidiū ꝓpetrasse. Qđ ille statim cōfessit volens vel saltē p mortem pauperatem suā finire. Capitur et incarceratur et de mane ad suspendiū ducit. Amico autē suo cū multis alijs ad spectaculū currēte deꝑhenso atq̄ cognito q̄ amicus suus esset voce magna clamauit Innocentē istū cōdemnatis. ego enī illū occidi. nō iste. Capit igit ille et alius absoluitur. Homicida q̄ inter alios erat hoc vidēs remordēte conscientia exclamauit. Nec ille nec iste fecit ꝫ ego. Alter ergo dimittit et hic capit. Judices ḡ admirātes ad regē duos absolutos et tertiū ligatum duxerūt. Qui cognita veritate omnez ei penā cōdonauit. Cius autē de baldach amico suo de egypto medietatem omniū suorum dedit. Que ille recipiēs cū gratiarū actione ad patriam suā reuersus est.

Alius Sermo de eodem.

In his duobꝫ mādatis vniuersa lex pendet et ꝓphete. Mat. xxij. Omnia diuina
i ꝑcepta in his duobus preceptis pendēt scz in dilectione dei et ꝓximi. Ipsa enī decem precepta tabulis duabus moysi fuerunt scripta. Et in prima tabula fuerūt tria prima precepta que pertinent ad dilectionem dei. In secunda tabula fuerūt scripta alia septem que pertinent ad dilectionē ꝓximi. Et de istis decem preceptis quere infra Sermo. cxliij. et sermo. cxliij. per totū.

In dominica. xix. Sermo. cxxj.

De religiosis.

Scendit ihesus in na
a uiculā trāsfretauit et venit in ciuitatē suā. Et ecce offerebant ei paraliticū iacentē in lecto. mat. ix. mar. ij. Lu. v. Deus oia elementa creauerat munda ꝫ ex vsu inhabitantiū facta sunt immūda. ꝫ xp̄s ea mundauit. Terra quidē facta est imunda ex effusione sanguinis innocētis. ꝫ xp̄s hāc mundauit qñ xxxiij. annis super eā ambulauit. Aer quidē fact⁹ ē immundus ex fumo incensoꝝ imolatorum idolis. ꝫ xp̄s hūc mūdauit qñ nō sub tecto ꝫ in aere pati voluit. et p aera in celū ascendit. Ignis factus ē immūdus ex ydolorū hostijs cōcrematis. ꝫ xp̄s hūc mundauit qñ spūsanctū in specie ignis misit. Aq̄ facta ē imūda ex nephādis hostijs ablutis. ꝫ xp̄s hāc mūdauit qñ in iordane baptizatus fuit. et sup mare ambulauit. Sicut hodie legit cū dr. Ascendēs ihs i naiculā ꝛc. Dñ sciendū q̄ p hanc nauē religio intelligit. Dñ in pñti sermone de religiosa vita est dicendum. que est optima vita. quia comparatur vite celesti. Et hoc in septem. Maz sicut angeli ꝛ sancti viuunt in celo. sic religiosi debent simul viuere in monasterio. Primo comparatur vita religiosa vite celesti ꝓpt vnanimitatē. qz sicut scī et āgeli in celo sīt simul in vnū cogregati in cōcordia et charitate sic et religiosi debēt eē vniti et cōcordes in deo. Hec autē vnanimitas dz eē in corde. ore ꝛ ope. i. in voluntate. locutione. et opatione. sic q̄ oia opera in vnū fiant. Et illa vnanimitas valet ad tria. Prīo ad impetrandū a deo in oīone q̄cq̄d petierint. obtinet. n. multitudo qđ nō obtinet solus. fm illud. Impossibile ē mlt̄oꝝ p̄ces nō exaudiri. vñ math. xviij. Si duo ex vobis consenserint super terrā de oī re quācunq̄z petierint. fiet illis a patre meo qui in celis ē. Quanto magis vbi nō duo vel tres. ꝫ magꝝ multitudo ꝓuenit ad rogandū aliq̄d obtinebit. Scōm ad qđ vz illa vnanimitas est pñtia dei. qz xp̄s morat cū talibꝫ q̄ sic cōcordes sunt in bono et vnanimiter viuūt. Dñ mat. xviij. Vbi enī sunt duo vel tres ꝓgregati in nomie meo ibi sum in medio eoꝝ. Quāto magis vbi. xxx. vel. xl. in noīe xp̄i cōgregati sunt. Tercuz est diuine vltionis indulgentia. Dñ Gen. xviij. dixit deus ad abrahā. Si inuenero in sodomis decē iustos dimittam oīm loco ꝓpt eos. Si autē rōe societatis bōe taz modice paratus fuit ꝑcere tāte multitudini et in tantis sceleribꝫ. nūquid nō ꝑcet paucis et in culpis modicis ꝓpter societatē bonoꝝ. Scōo cōparatur vita religiosa vite celesti. qz sicut angeli in celo pascunt a suauitate diuina sic et religiosi in religione pascūtur a deo corpalit p elemosinā quā comedūt. et spūalit p gr̄am. Mā cōiter deus maiorē gr̄am facit et maiorez dulcedinez tribuit religiosis qui regulariter viuunt q̄ secularibꝫ. quia religiosi carent carnali delectatiōe ergo digni sunt vt deus spiritualē dulcedinē eis infundat. Exemplū de filijs isr̄l qñ nō habuerūt pl⁹ ō farina quā de egypto secum tulerāt. tunc deus pluit eis mānā in deserto. Similiter Maria magd. segregata ab hominibꝫ ꝛ ab oībꝫ corpis voluptatibꝫ dñs p xxx. annos pauit p dulcedinē diuinā et per ꝓsolationē angeloꝝ. Dñ Bern. Libz aie est gr̄a dei dulcissimus. ꝛ oēm hūs in se suauitatē et delectamentuz saporis ꝛ nō tm̄modo delectat. ꝫ reficit et medet. Dñ Basili⁹ loquēs de dulcedine spūali dicit. O dulcedo melliflua dulcedo mirāda. q̄ dulcis es i meditatiōe ꝫ dulcior in oīōe. dulcissima in ꝓtemplatione. ꝫ supdulcissima in beatitudine. Tercio cōparatur vita monastica vite celesti. qz sicut in celo oia sīt cōia ꝛ vn⁹ ꝓdiuidit cū alio. Dñ Greg. Ibi apli et angeli gaudēt de merito oīm inferioꝝ. ibi oēs inferiores letabunt de gloria et corona superioꝝ. Ex illius enī sancte et perfecte charitatis vnione fiet. vt vnusq̄sq̄z habiturus sit in alio qđ nō hz i ꝓpio merito. vñ Anſ. Vnusq̄sq̄z intm̄ gaudet de alterius gaudio q̄tuz de suo ꝓpio. Sic in religione oia debēt eē cōia. Et ō pz q̄ status religionis et cōitatis fm mgr̄m Number. est optim⁹ status vel valde laudabilis. Qđ ꝓbat. qz

UVA. BHSC. IyR_046

nō ē melioꝛē statum accipere in statu nature q̄ ante pcm̄ et in tali statu scilicet in statu nature ante pecca tum erant omnia cōia. vñ Ysid. Jus nature est cōis oim possessio. Nec tpe gr̄e melioꝛē statum inuenire poteris q̄ primitiuum statum ecclesie .s. tēpoꝛe apo stoloꝛ. Et in tali statu pmitiuo oia erāt ipis apostol' et oīibꝫ chr̄stianis ptūc credentibꝫ cōia. Actu. iiij. Erāt illis oia cōia. Sequit. Dividebaꝫ autez singu lis prout cuiqz opus erat. Et videt hoc duraſſe vsqz ad tempoꝛa Constantini imp̄atoꝛis. sicut habet. xij. q. j. futurum. Item in statu future gloꝛie omnia erūt cōmunia vt iam dictū est. O q̄ felix est iste status re ligionis qui tales status scilicet nature gratie et glo rie imitatur. ¶ Circa quod q̄ritur vtrū p̄latus possit dispensare cuz suo subdito religioso ad haben dum p̄prium? Rñdetur fm Humb. q̄ nō q̄tecūqz auctoꝛitatis sit. nec etiā papa. vt ptz extra de sta. mo. Cum ad monasteriū. vbi dicitur sic. Non existimet abbas q̄ sup̄ habenda p̄prietate possit cum aliq̄ mo nacho dispensare. quia abdicatio p̄prietatis sicut cu stodia castitatis adeo ē annexa regule monachali. vt p̄ eū sūmus pōtifex nō possit idulgere licentiā. Ergo caueat monach? ne bēat p̄prietatē. volēs se excusare falsa glosa sicut iā in plīb ꝑsonis apparet. Jtez q̄r̄it vtz religiosus vel religiosa mortalit̄ peccēt dicen do me? liber vl' mea cappa. et sic de alijs? Rñdetur fm Humb. sup̄ regulā be. aug. Si dicit ex lapsu lin gue nō peccat mortalit̄. Si autē ex p̄posito et animo assertiuo q̄d p̄ue ē dicere peccat mortalit̄. vñ Aug. Mō dicatis aliq̄d p̄prīū ꝟ sint vob oia cōia ꝛc̄. Ergo religiosi nunq̄ dēt dicere. me? liber vel mea cappa. sed dēt dicere nr̄a liber nr̄a cappa ꝛc̄. Et hoc tractuz est a statu pmitiue eccie. vt hī Actu. iiij. Nec quisq̄ eoꝝ q̄ possidebat aliq̄d suū eē dicebat. Et q̄t̄q̄t in pri mitiua eccia vēdiderūt agros vel domos ponebāt p cia eoꝝ in cōi vl' añ pedes apl'oꝝ. ℟ Jtē q̄ritur an cū religioso possit dispēsari circa habēduz vsum alicui? rei. et si nō circa p̄prietatē rei hūdam? Rñsio fm Hūb. q̄ duplex ē vsus. cert? et incert?. Certus vsus ē q̄ auferri nō pōt. Jncert? ē q̄ est in voluntate alterius sup̄ioris. s. vt auferat cū ei placuerit. Et ē a illū incertū vsuz p̄t p̄latus dispēsare ex cā rōnabili ꝛ necessaria. Sz circa certū vsuz nō p̄t dispensare. Sp eiꝰ volūtas religiosi dz eē subiecta p̄lato vt resignet q̄n voluerit. q̄ oīs religiosus sp dz esse parat? oia re signare. alias ē filius pditiōis et semp in statu dānatio nis. q̄ oīs religiosus q̄ hz animū nō resignandi. nec ad cōitatē dādi q̄n p̄latus hoc exiget ab eo. talis reli giosus est p̄prietarius et semper in petō mortali. Et nullus p̄t eū absoluere a peccatis suis q̄ diu stat i ta li p̄posito libere nō resignādi et ad cōem vitaz dandi. Et talis religiosus q̄tiēs missaz celebrat vel cōfessio nes audit vel alia sacra porrigit totiēs peccat morta liter. Quia quicūqz in petō mortali sacra admīstrat peccat mortalit̄. Et talis religiosus vl' religiosa peio res sunt inferno si sic decedūt ipenitētes. Quia mo riente xp̄o infernus restituit aliena. ꝟ isti nec volūt re stituere nec resignare. Jtē talis p̄t dici idolatra. q̄ fi ducia in pecuniā hz q̄ in solū deuz q̄ iuuare perfecte p̄t ē habēda. immo talis interdū flagitiū inde tradi tionis sup̄at. q̄ p̄prietarius q̄ñqz vno solido se condē nat. Judas autē venditur? dñm. xxx. denarios pro eo accipiebat. Judas insup̄. xxx. denarios restituit. qd̄ iste p̄prietari? nō vult facere. O q̄ iuste hic p̄pri etarius res pōderat. qui postponendū p paucis de narijs xp̄m putat et pretiosum pignus .s. animā pro p̄uā p talibꝫ rebus dānat. et se gaudijs celi p̄uat. Et talis religiosus p̄prietarius indignus est misericoꝛ dia dei. Unde Bern̄. Monacho habenti p̄p̄riū ne gabit deus suū p̄priuz qd̄ est misereri et parcere. Er go quicunqz religiosus vult consequi misericordiaz dei. optet q̄ habeat animū oia resignādi sine omni cōtradictione q̄n p̄latus hoc requirit. Et p̄latus tenetur vni p̄uidere sicut alteri. nō q̄ vnus bibat vi nū et comedat pullos. ꝛ alter aquā bibat et comedat lardū. qd̄ etiā vir habere potest. Et quo patz q̄ oīs p̄latus debz habere potestatē inducendi subditos suos ad cōem vitaz seruandā. Et subditi in hoc nul lo mō debent ei cōtradicere nec se opponere verbo vel facto. ergo omnia peccata que subditi et p̄prieta rij cōmittunt redundāt in p̄latū qui habet potesta tem compellendi eos ad cōem vitaz cum hoc facere posset et sic dissimulat. Ergo p̄latus vna cum sub ditis p̄prietarijs damnabitur. Unde de hoc dicit q̄ dam doctoꝛ de ordine carthusien̄. q̄ p̄latus qui ad hoc oīm posse suo non laboꝛat vt subditi in cōmuni viuant seip̄m et suos subditos decipit et dānat. vñ dicit in decre. Resistere posse peruersis et nō facere est eis cōsentire. xxij. q. iij. Qui potest. Jterū dicit in decre. Facientē et consentientē par pena constringit. xvij. q. iiij. omnes. Vñ etiaz aplus. Rom̄. j. Digni sunt morte nō soluz qui faciūt. ꝟ etiaz qui consentūt facientibꝫ. Unde Sap̄. vj. Judiciū durissimū fiet in his qui p̄sunt. ¶ Jtem sciendus q̄ quicunqz habet filium vel filiam in monasterio quē vel quaz scit non velle sponte omnia ad iussionem sui p̄lati resignare. et ad cōem vitā sua bona dare. illi filio vel huic filie amplius nihil dare debet. Et si ei aliq̄d de derit p̄ter extremā necessitatem. confortando eum vel eaz in sua p̄prietate et malicia et pertinacia. ipo fa cto peccat mortaliter. Ergo nulla elemosyna nec ali q̄d beneficiū est talibꝫ exhibendum p̄prietarijs. nisi i extrema necessitate. immo tales p̄prietarij a suis p̄la tis grauiter sunt puniendi et persequendi. exemplo sanctoꝝ patrum qui fuerūt in religionibꝫ. Unde sanc. Grego. in sterquilinio sepeliri fecit p̄prietarium monachū cum tribꝫ argenteis quos repertus est ha buisse. et fecit illos argenteos secum iactare in sepul crū dicendo. Pecunia tua sit tecum in perditionem.

Jtem sciendum q̄ religiosi in monasterijs quan do incipiunt deficere. tūc peiores sunt cōiter ceteris hominibꝫ. Unde Aug. et ponit i decre. Difficile ex pertus sum meliores q̄ qui in monasterijs p̄fecerūt nec peiores expertus sum q̄ qui in monasterijs de fecerūt. di. xlvij. Quātūlibet. Quarto vita religiosa cōpatur vite celesti p̄pter castitatem. q̄ sicut angeli i celo sic et religiosi caste viuere dēt. Et vita casta non est vita hūana ꝟ angelica. Vñ Hiero. In carne vi uere p̄ter carnē plus ē angelicū q̄ humanū. Unde Amb̄. Qui nō nubūt et vroꝝ nō ducūt sunt sicut angeli in terris. imo v̄ginitas hominū supgredit ca stitatē angeloꝝ. Vñ Amb̄. in li. de offi. Maioꝛ est vi ctoria v̄ginū q̄ angeloꝝ. Angeli ei sine carne viuūt. v̄gines vero in carne triūphant. Vñ etiā Cypriā?

UVA. BHSC. IyR_046

in li. de ỽginitate. loquẽs de dignitate virginũ dicit. Virginitas est soror angelorũ. victoria libidinũ regina virtutũ. possessio omniũ bonorũ. Quinto comparatur vita religiosa vite celesti. qr sicut sancti ⁊ ãgeli in celo cõtinue laudãt deũ. fm illud ps. Bti q̃ habitant in domo tua. in se. se. laudabunt te. Sic religiosi singulis diebus ⁊ singulis noctibus psoluunt septẽ horas canonicas ad laudandũ deũ. ps. Media nocte surgebã ad confitendum tibi ⁊c. Aug. in lib. pfec. Vere felix esset q̃ posset diuine laudi sp insistere. imo i pñti libenter laudare debem⁹ deũ. Anf. Qui h̃ deũ nõ vult laudare in transitu h⁹ seculi obmutescet cũ venerit in seculũ seculi. Vñ etiã Gre. Mirũ ẽ q̃ hõ deũ sp nõ laudat cũ oĩs creatura ad deũ laudandũ sp inuitat. Sexto ꝓpatur vita religiosa vite celesti. qr in celo exñtes dãt se deo ex toto. sic in religione exñtes offerũt deo holocaustũ matutinũ. i. totũ qđ hñt. M Mꝫ aũt hõ triplex bonũ. Primũ bonũ exteriorũ reruꝫ q̃s offert religiosus deo p votũ volũtarie pauptatis. Scõm bonũ ꝓprij corpis qđ offert p votũ ptinentie. q̃ abrenũciat delectationi corpis. Tertiũ bonũ anime qđ aliq̃s totaliter offert deo p obedientiã. p quã q̃s offert deo ꝓpriam voluntatẽ. qđ ẽ maximũ sacrificium. vñ dr in decre. Volũtatẽ alteri subijcere ꝓpt deũ ẽ pcipuũ sacrificiũ. viij. q. j. Sciendũ. Vñ Greg. Per obedientiã ꝓpria volũtas mactat. j. Reg. xv. Melior ẽ obedientia q̃ victima. Septimo vita religiosa cõpat vite celesti qr sicut istiꝰ in celo volũtatẽ dei sp adimplẽt p obedientiã q̃quid eĩ cognoscũt deũ velle hoc faciũt spõte lete et pseuerãter. sic et religiosi in religione facere debẽt obediẽdo suis plãtis loco dei. M Sꝫ dr. q̃lis debet esse obedientia. Responsio q̃ pma obedientia debꝫ eẽ volũtaria. Multũ eĩ est laudabil' obedientia q̃ pceptũ seruat. laudabilior q̃ consilijs et admonitionib⁹ obtempat. ℔ omni laude dignissima q̃ pcipientis animo se conformat. Sꝫ nonnulli sunt q̃ potius a maioꝛib⁹ suis volũt audire q̃ eis placẽt q̃ q̃ ipsi placeãt. Qui prelatũ sibi cupiũt obedire. isti ñ volũt imitari aplm Paulum q̃ dixit. Dñe quid me vis facere? sed ceciꝫ cui dixit dñs. Quid vis vt faciã tibi. Item alij obediũt ℔ cũ murmure exequũt mandatũ. et similes sunt in hoc obedientie demonũ. q̃ ad mandatũ dñi exibãt de corpib⁹. ℔ clamãtes. Contra qđ dicit Benedictus in regula sua. Obedientia tũc acceptabilis est deo et dulcis hominib⁹. si qđ iubẽt nõ cum murmure efficiat. Scõo obedientia debet esse iocũda sic q̃ non ex tristicia aut necessitate faciat qđ sibi iniunctũ est. Jocũda. n. obedientia plãtũ iubẽtem letificat. obedientie laborẽ alleuiat. securitatẽ cõscientie prestat. Si quis mestus obtempat. cũ Simone cyreneo in angaria crucẽ portat. Cur⁹ non inunctus sub onere murmurat. et is q̃ cũ tristicia obediẽtiã exequit. carere vnctõne spũssancti se declarat. At ỽgo gaudẽs cũ Andrea crucẽ suscipit. q̃squis onus qđ imponit nec corde rẽnuit nec signo quolibet p̃dicit. Vñ de hoc ẽ verbũ cuiusdã senis. q̃ cuidã volenti intrare religionẽ et q̃renti quõ se deberet hẽ dixit Tu et azinus vnũ estote. Sicut azinus qlibet onꝰ indifferenter recipit et pacifice ita dꝫ vir religiosus i religione se habere. Tercio obedientia debet eẽ p seuerãs. Cũ eĩ pfessionem facitis vsqꝫ ad mortẽ in posteꝝ vos obligatis. Qui. n. fm xpi sniam pseuerauerit vsqꝫ in finẽ. h̃ saluus erit. Vñ Bern. Memẽto fratres xps ne pderet obedientiã perdidit vitã. Sic quilibet religiosus potius deberet mori q̃ pertinaciter et ex contẽptu inobediens suo plato existere. Vñ ista obediẽtia quã quis plato suo exhibet deo exhibet. Bern. Obediẽtia q̃ maioꝛib⁹ prebet deo exhibetur. Lu. x. Qui vos audit me audit et q̃ vos spernit me spernit. Ergo quilibet subditus in oĩb⁹ licitis dꝫ obedire suo prelato tã q̃ ipsi xpo. vñ Ber. Quicquid vice dei precipit hõ qđ nõ sit certũ displicere dõ hoc oĩno est accipiendũ q̃si precipiat deus. O

Circa qđ queriꝫ vtrũ inobediẽtia sit pctũ mortale. Rñdetur fm san. Tho. ij. ij. q. cv. q̃ sic. Mã et inobediẽtia ꝛiatur charitati dei q̃ exigit vt eius pcepti⁹ obediatur. In preceptis aũt diuinis cõtinet q̃ superioꝛibus obediat. Vñ Ro. xiij. Qui ptãt resistit dei ordinationi resistit. Itẽ ꝛiatur dilectioni ꝓximi inq̃tum superiori ꝓximo subtrahit obedientiã. quã ei debet. Ergo religiosi libere et gaudenter ⁊ ꝓmpte debẽt obedire prelatis suis. qr obediẽtia hominẽ ỽtutibus replet. vñ Greg. Obediẽtia sola est ỽtus q̃ ceteras ỽtutes menti inserit. inserta sq̃ custodit et perfectas facit. Itẽ obediẽtia ẽ clauis paradisi et via celi. qr ꝓpter obedientiã eiecti sumus. et ꝓpter obedientiã intrabimus. Vñ tres magi reuersi sunt per aliaꝫ viã in regionẽ suam. Aug. Obediẽtia est origo oĩs boni atq̃ perfectio. Idem Aug. Nõ est lepra peioꝛ in leproso q̃ propria voluntas in religioso. ℔

Vltimo queriꝫ vtrũ per ingressuꝫ religionis cõsequatur quis remissionẽ omniũ peccatorũ. Rñdet fm san. Tho. ij. ij. q. vlti. Rõnabiliter põt dici q̃ sicut per assumptionẽ crucis. Si. n. aliq̃bus elemosinis factis hõ potest statim satisfacere ꝺ peccatis suis. fm illud Dan. iiij. Peccata tua elemosynis redime. Multo magis in satisfactione ꝓ oñib⁹ peccatis sufficit q̃ aliquis totaliter se diuinis officijs mãcipet p religiõis ingressuꝫ et eius ꝓfessionẽ. q̃ excedit oẽ genꝰ satisfactionis et publice pñie. vt h̃. xxxiij. q. ij. admonere. Vñ in vita patrũ legit. q̃ eandẽ grãm ꝓsequũtur ingrediẽtes ⁊ pfitẽtes religionẽ quã ꝓsequũtur baptisati. Si tñ p ingressuꝫ religionis nõ absoluerẽtur ab oĩ reatu pene. nihilomin⁹ ingressus religiõis vtilioꝛ eẽt q̃ pegrinatio terre sce. q̃ ad ꝓmotionem in bonũ qđ ꝓpõderat absolutionẽ a pena. Q Exemplũ de religioso peruerso. Quidã frat ad religionẽ seu ad ꝓuersionẽ venit et deuote susceptus est ℔ ipse deuotius ꝓuersat⁹. Mũc ad monasteriũ frat suus necessitate magis q̃ volũtate secutus est. Cui nimis grue erat si q̃s p salute sua sibi aliq̃d loquereꝰ Bona aũt nõ solũ facere. ℔ etiã audire non poterat Qui postea grui infirmitate a deo percussus ẽ. Cũq̃ extremũ spm ageret ꝓuenerũt fratres vt egressuꝫ illius orãdo ꝓtegerẽt. Tunc repẽte cepit fratribus astãtibus clamare atq̃ cũ magnis vocibus oĩones eoꝝ iterrũpẽ dicẽs. Discedite discedite. Ecce draconi ad deuoꝛandũ dat⁹ sum q̃ ꝓpt viaꝫ pñtiam me deuorare nõ potest. Caput meũ iaꝫ in suo ore absoꝛbuit. date locũ vt me ãplius nõ cruciet. ℔ faciat qđ facturus ẽ. Si ei ad deuoꝛandũ datus sum. q̃re ꝓpter vos moras patioꝛ. Tũc fratres ceperunt ei dicere. quid loq̃ris frater. Signuꝫ sancte crucis nbi imprime? Rñ ille. Volo me signare ℔ nõ possuꝫ. qr squamis bui⁹

UVA. BHSC. IyR_046

diaconis ꝓmor. Cunqꝫ hoc fratres audirēt ꝓstrati in terrā cū lachymis ceperūt ꝓ ereptione illi⁹ vehemētius orare. Et ecce subito eger cepit cum magnis vocib⁹ clamare dicēs. Grās ago. Ecce draco qui me ad deorandū cepat vīs oīonibus expulsus est. ꝓ peccatis meis mō interdicite. qr ꝙuerti paratus sum et secularē vitā et ꝙersam fundit⁹ relinq̄re. Et post q̄ mutatus ē mēte. tūc eius aīa a corpe soluta est.

De eadem dñica Sermo. cxxij.

De quadruplici confidentia.

Onfide fili remittun/

tur tibi peccata tua. Mat. ix. In vbis ꝓe missis dñs vult nos inducere ad ꝓfidētiā quā debem⁹ hīe ad ipm. ꝙ dicit Cōfidē fili. ꝛc. ℟ Ñ sciendū q̄ q̄druplicē cōfidentiā deus requirit a quolibet homīe. Prima ē ꝓfidētia de tpali sustentatiōe. Sap. vj. Eq̄liter ē ei cura de oīb⁹. ꝑs. Qui dat iumētis escā ipor ꝛc. Si eī de⁹ volucres in aere. pisces in aqua et aīalia in siluis nutrit quib⁹ nihil ꝓmisit. cōfidere debem⁹ q̄ nob ꝓuideat q̄bus ꝓmisit. Mat. vj. Nolite solliciti ee dicētes. q̄d manducabim⁹. aut quid bibemus. aut quo opiemur. scit ei pr vr celestis. qr his o. indi. q̄rite ergo ꝓmū regnū dei et hec oia adjcient vobis. Hāc ꝓfidentiā nō habēt illi qui iniustas res lucrant et possidēt qr si veraciter cōfiderēt deo q̄ eos bñ de iustis bonis nutriret. neq̄ꝫ iniusta sciēter possiderēt. Sz qr deo nō ꝓfidūt. tō iniustas res acquirunt. vt sunt vsurarij lusores et mercatores. qui cum fraude dolo et mendacio decipiūt ꝓximos. et vniuersaliter oēs q̄ iniustas res sciēter habent ⁊ possident. Itē hāc cōfidentiā nō būt illi auari q̄ q̄uis iniustas res nō vellēt hīe. tñ cū sollicitudine cordis ꝓgregant tpalia q̄si vsqz ad. ccc. vel cccc. annos viuere deberēt. et aliq̄n vix viuunt. xl. dies. Lu. vij. Stulte ac nocte repe. a te. a. t. et ea q̄ ꝓgregasti cui⁹ erūt. Si cū tanta ꝓuidētia sibi ꝓuidissent in spūalib⁹ et eternis bonis magni et diuites essent tā cora deo. Ñ q̄libet tāto plus deberet esse sollicit⁹ de aīa et de spūalib⁹. q̄to meliores sunt. Ñ Bern. in f. de aduētu dñi. Vere diuitie nō opes sunt ꝫ virtutes q̄s secū ꝓscia portat. vt ippetnū dines fiat. Sz oppositum sepius cōtingit q̄ plures ad temporalia anbelāt ⁊ spūalia negligūt. et tpalibus solūmō intendūt. ¶ Quer̄t hic an nimia sollicitudo tpaliuz sit pctm̄. Rñdet q̄ sic. qr tanta possz ee q̄ totum cor quis apponeret et obliuiscerēt dei et ꝓpr̄ie salutis. sicut aliqui q̄ñqz in q̄tuor hebdomadis nunq̄ ex corde cogitāt ad deum et ad salutē ꝓpr̄iam et ad futuraz vitam. s. quō fm aplm. Hic nō habem⁹ manentē ciuitatē sed futurā inquirimus. Ñ Greg. in morali. Sollicitudo tēporaliū mors est ⁊ execatio spūalium Ñ labor ē exercendus ꝫ nimia sollicitudo est tollēda. Itē queritur cum quis nimiū tristatur de infortunio an sit peccatū. Rñdet q̄ sic. qr est signū q̄ quis talia nimio amore dilexit. Ñ gre. xxxj. mora. Sine amore amittūt q̄cq̄d sine amore possidet q̄ vo ardenter diligim⁹ habita. grauiter suspiramus ablata. Sed nos cōfidere debem⁹ deo q̄ nos nutriat de iustis bonis. ꝑs. Jacta cogitatū tuū in dño et ipse te enutriet. Hoc patet in sanctis martiribꝫ quos nunq̄ fame mori ꝓmisit. ꝑs. Nunq̄ vidi iu. dereli. ꝛc. immo potius angelus descenderet de celo ⁊ hōi cibum administraret. hoc patuit in helya. cui angelus in deserto panē portauit. ¶ Scōa cōfidentia est remissio pctor. q̄ in verb ꝓmissis dicit xps cuilibz peccatori. Confide fili. remittunt peccata tua. j. Joh. ij. Si quis peccauerit aduocatū habem⁹ apud patrez ihm xpm. et ipe est ꝓpiciac. ꝓ peccatis nostris. Hanc ꝓfidentiā. ⁊ spē nō būt hi q̄ nō ꝓfidūt diuine bonitati et eius misericordie q̄ ipis indulgere velit pctā sua ꝫ desperāt cum Cayn qui dixit. Maior est iniq̄tas mea q̄ vt veniā merear et cū iuda qui seipm suspendit. Tales qui volūt sequi Cayn et iudā desperando. deberent aduertere q̄ dñs dixit per ꝓphām Ezech. In quacunqz hora pctor ingemuerit ē. Sciendū q̄ null⁹ desperare dz de dei misericordia. Prio qr infelix ē q̄ desperat sicut q̄ sperat beat⁹ ē ꝑs. Beatus vir qui spe. in vo. ⁊ c. sic ecōuerso. Scdo quia desperatio valde displicet deo. qr ē maximū peccatum Ñ. Jsi. de sum. bo. Desperatio est peior oī peccato Ñ Hiero. dicit. Judas plus offendit xpm desperando q̄ ipm tradendo. Tercio qr desperātes sunt maledicti. Eccl. ij. Ve dissolutis corde. qr nō credūt deo. ideo nō ꝓtegent ab eo. Ñ Aug. sup Joh. Solum desperationis crimē est q̄ mederi nō pōt. Ñ vnusquisqz dz de deo confidere et sperare. q̄ si dolet de peccatis. et amplius ꝓponit sibi cauere de futuris peccatis. et ea que iam fecit intendit confiteri et ꝓ eis dz satisfacere fm suū posse q̄ deus ex sua misericordia sibi omnia peccata sua indulgeat. Vnde Ber. Corrige teipm et spera indulgentiā. Nulla eī ē culpa q̄ nō habeat veniā. Quā misericorditer autē deus vere cōtritis et penitentib⁹ peccata indulgeat. ostendit Bern̄ dicens. Sic indulsit mihi ex toto deus et tam liberaliter omnē vonauit iniuriā. vt nec damnaret vlciscendo nec confunderet improperando. nec minus etiā diligat imputando. Itē ad confidentiaz et ad spem habendā inducere nos dz dispositio xpi in cruce. Nam in signū misericordie habuit caput inclinatum ad oscula ndū brachia extensa ad amplexā dum pedes affixos ad nobiscū pmanendū. Itē sciēdum q̄ quicunqz nō bz firmā spē et bonā ꝓfidentiā ad deū q̄ velit sibi peccata indulgere. illius ꝓfessio ⁊ penitētia nihil valet. Aug. Penitētia q̄ ex fiducia nō ꝓcedit inutilis est et sterilis manet et sine misericordia. Rō qr de⁹ nūq̄ vult alicui misereri qui non bz bonā spē et fiduciā in eū sperādo indulgentiam ⁊ remissionē peccator. Amb. Nō potest agere pniaz q̄ nō sperat indulgentiā et remissionē peccator. ¶

Tercia confidentia est q̄ sperare debem⁹ q̄ nos velit exaudire in oīb⁹ salubri petitōne. Mar. xj. Oia quecunqz orātes petitis credite qr accipietis. Item Joh. xvj. Petite et accipietis. Itē matth. vij. Querite et inuenietis. pulsate et aperiet vobis. Sz si di. sepius orauī nec tū exauditus sum. quō ergo debeo orare vt deus me exaudiat. Rñdet q̄ primo debes orare cum cōtritione et deuotione. qr vnū pater noster cum contrito corde ⁊ attentione dictū plus valet. q̄ centū milia pater noster sine attentione. Vnō. Jsid. Quid ꝓdest strepidus labior vbi cor est mutū. oratio eī sine deuotione est quasi mugitus bouz. Hoc intelligendū est quādo hō cū ꝓposito indeuote ⁊ sine attentione orat. Sz quando hō ea intentione incipit

UVA. BHSC. IyR_046

orare q̄ libēter vellet deuote et cū attentiōe illā oratiōnē inceptā perficere et si infra oratiōnē distrahit cōtra voluntatez suam adhuc tamen illa oratio efficax et salubris est ꝓpter primā intentionē. Scōo sic oraduz est. vt petas ea que sunt salutis q̄ expedit tibi recipere et que licet deo dare. Mā spūalia et eterna sine cōditione sunt petenda. quia sunt simpliciter bona et salutifera. Sed tēporalia sunt cū cōditione petēda quia deus nouit vtrū expediāt tibi vel nō. Ergo cū petim⁹ liberari a tribulationibꝫ vel ab infirmitatibus ſp debemus deo cōmittere et cū cōditiōe petere vt dicendo. si expedit saluti nostre. Tercio hō debet orare et petere cōfidenter vt dicere possit cuz ps. Miserere mei dñe q̄m in te cōfidit anima mea. Qui enī petit cū hesitatione nihil impetrat a deo. g̃ firmā confidentiā debem⁹ habere ad deū q̄ velit nos exaudire in orationibꝫ nostris. ℟ Quarta cōfidētia est q̄ deus velit nobis dare post hāc vitā regnuz celeste. Luc. xij. Nolite timere pusillus grex. q̄ cōplacuit patri vr̄o vobis dare regnū. Heb. x. Nolite amittere confidentiā vestrā que magnā habet remunerationem. Hanc fiduciam nō habemus ex nr̄is meritis. ſz ex meritis ihesu xp̄i. q̄ ē redēptor nr̄. quez pr̄ nobis dedit vt nos redimeret p suā amarā passionē. In signū hui⁹ habuit latus aptū in cruce. quia p eū et eius meritū intrabim⁹ in regnū celoꝝ. Nam p suā passionē aperuit nobis ianuā paradisi. Contra hāc fiduciā faciūt isti q̄ q̄n aliquid de diuina iusticia audiūt dicunt. Ego nunq̄ saluabor. Et sic diffidere de salute est diabolicū. diabol⁹ ē enī oī ſpe salutis priuatus. Sz firmiter sperare et credere debes q̄ ipe ē q̄ vult oēs hōies saluos fieri. Nō odit in vita. in morte. et post mortē. In vita xp̄s oīdit q̄ vult oēs hōies saluos fieri. cū dixit vt hī Luc. xix. Venit filius hōis querere et sal. sa. q̄d ꝑierat. In signū hui⁹ peccatores recepit. et cū illis māducauit. vñ ipi pharisei scandalizati sunt dicētes. Hic peccatores recipit et manducat cū illis. Et dixerūt. Vorator et amicus publicanoꝝ est. Etiā dixerūt ad discipulos xp̄i quare cū publicanis et peccatoribꝫ māducat mgr̄ vester. Et xp̄s Nō est opus valentibꝫ medicus ſz male hābentibus. Non enī veni vocare iustos ſz peccatores ad penitentiam. Itē oīdit hoc in morte q̄n in cruce pendens p crucifixoribꝫ orauit dicēs. Pater ignosce illis quia nesciūt quid faciūt. Si inimicos voluit saluari ex eo q̄ pro eis orauit in hoc oīdit q̄ vult ceteros hōies etiā saluos fieri. Et post plures sunt conuersi ex iudeis ꝓpt̄ orationē xp̄i vt habetur in actibꝫ apl̄oꝝ q̄ petrus q̄ si tria milia hominū in vno sermone cōuertit. Item oīdit hoc post mortez. q̄ iam omnibus sua beneficia impendit tam bonis q̄ malis. Mat. v. Solem suuz oriri facit sup bonos et malos et pluit sup iustos et iniustos. Xp̄s enī non solum sua bñficia bonis et amicis impendit. ſz etiā malis et peruersis hōibus bñfacit. In quo ostendit q̄ q̄tum in eo est vult omēs homines saluos fieri. Insuper dat premia cōmunia penitentibus. s. qui male vixerunt et postmodum per penitentiam redierunt cum innocentibus qui semper bñ vixerunt et deū nunq̄ cū aliquo peccato mortali offenderūt. Mat. xx. Acceperunt singulos denarios. glos. i. eternitatem. Licet differant in merito et gaudio. tamen omnes habēt eandē eternitatē in celo Job. xxiij. In domo pr̄is mei māsiones multe sunt. q̄ ſm aplm. Reddet vnicuiq̄ iuxta opa sua. ℟

Exemplū q̄ dē dat penitētibꝫ q̄ diu male vixerūt et postmodū p pniam redierūt cū innocentibꝫ vitaz eternā. Legit in dial. Cesarij q̄ q̄dā vir magnus potēs et diues vicijs et malicijs plenus semel i vno sermone cōpunct⁹ malicioſaz vitā postposuit. z habitū religionis suscepit. Vbi adeo in sancta religione ꝓfecit q̄ aia illius deo erat placata. Vñ xp̄s q̄ vocauerat enz ad seruitū suū nō solū dedit ei veniā delictorū. ſz et ei fecit p̄cognitū finē suū. Expletis vō iā tribꝫ annis in sancta ꝙuersatione febre correptus ē. visitatusq̄z ab amicis dixit se tercia die morituꝝ. Qō et factū ē. Eodē tpe quedā mulier obsessa in quadā villa in hora mortis eius liberata ē. z venit ad sacerdotez suū dicēs demonē ab ea exisse. Post paululū vero redieꝫ dyabolus grauius miserā vexare cepit. Adducta ē igit̄ ad sacerdotē. Qui q̄si ratiocinando cū dyabolo cepit eū interrogare et dicere. Miser tu exieras Ita ē inq̄t. Et vbi fuisti infidelis? Rñdit in claustro Dēmenrod. Et quid ibi fecisti? Rñdit. Vir quidā iacebat ibi agonizās. ad cui⁹ trāsituz pene quindeciz milia sociorꝫ meorꝫ cū maximo tripudio illuc veniebāt. et videbat mihi nunq̄ me gaudiū aliq̄d habiturū nisi ego iuissem cū eis. Scīes autē vas illud mihi traditū me amittere nō posse. reliqui illud ad tp̄s et iui cum eis. Dixitq̄z sacerdos. q̄d actū ē ibi? Rñdit dyabolus. Supuenerūt ibi maledicti tonsurati z cir cūstātes. cadauer. ita valide fabulare ceperūt q̄ nullus nr̄m ꝓpius accedere ausus fuit. Dixit iterū sacerdos. z q̄ deuenit aia? Rñdit ad pedes altissimi. z dixit dyabol⁹. Videte boni hōies quanta nobis iniuria sit ibi illata. Nō ille enī seruierat nob pluſq̄ q̄dragintā ānis ad oēm volūtatē nr̄am nocte et die patissim⁹ et mō tribꝫ ānis tm̄ seruiuit alteri duo. z ꝓpt̄ hoc ille abstulit nobis eū. Cū igit̄ aia eius nob auferebat. furore cōmoti inuicē tota debachatiōe ḡssati sum⁹. Et ego mō nō habeo vbi me vindicē. nisi in hoc vasculo qō est mihi traditū.

De eodem euangelio.

De Blasphemia. Sermo. cxxiij.

Ic blaſphemat Da

b tḥ. ix. Sciēdū q̄ blasphemia ē q̄n aliq̄s aliq̄d attribuit deo qō nō ē ei attribuēdū. vl' q̄n alq̄s deo abstrahit qō sibi ꝙuenit. vl' q̄n aliq̄s sibi ipi attribuit siue vsurpat qō dei ē. Ergo scribe z pharisei dixerūt intra se q̄ xp̄s blasphemaret. i. h̄ q̄ dixit paralitico. Cōfide fili remit. tibi pec. tua. q̄ sol⁹ de⁹ p̄t pcta dimittere. z ipi scribe z pharisei tenuer̄t xp̄m eē solū pur hōiez z nō deū. z g̃ nō posset pcta dimittē Quare dixerūt vba p̄missa. h blasphēat. Vñ i p̃ti ſmōe loq̄ndo ō blasphēia tria ſt dicēda. Prio quot mōis fit blasphēia. Scōo oīdet blasphēos eē hōies pessimos. Tercio dicet de pena blasphematiū. ℟

Circa p̄mū sciēdū q̄ blasphēia fit q̄ h̄ itelligim⁹ ē vbū i ꝓtumeliā dei. platū. vt cū aliq̄s irat⁹ vindicare se volēs ō deo aliq̄ dic̄ sibi i ꝓtumeliā. q̄d triplr̄ ꝓtigit Prio irreuerēt iurādo p caput vl' p capillos vl' p nasū vl' p oculos vl' p aliq̄d aliud mēbr̄ xp̄i vl' et q̄ iurat p intestina dei vt p pulmonem cor iecur. et sic de alijs. Et talis sic iurās si clericus ē dz deponi. si laicus ana.

UVA. BHSC. IyR_046

thematizari.xxij.q.j.Si q̄s p capillū. Vñ legitur de apl̄o paulo.q̄ quosdā blasphemos excōicauit et sathane tradidit.j.Thim.j.De q̄bꝫ ē himeneꝰ et alexā der q̄s tradidi sathane vt discāt non blasphemare. Scdo cōtingit q̄n fit abominabilis execratio et iuratio sicut̄ plutū vel pudibūda vel aliꝺ simile. Tercio q̄n q̄s iurat p q̄nq; vulnera xp̄i.vel p mortē̄ vel per passionē ip̄ius.vel p pciosū sanguinem eius. B Hec em̄ iuramēta ab oīb diligēter sunt vitanda et ꝓhibēda.q̄ sonat in blasphemiaꝫ et irreuerentiaꝫ dei p̄ciosa sua vulnera inuanū assumere vñ nob̄ tota salus effluxit.Chrys.sup Mat.Oīs salus hōim in xp̄i morte posita ē.Nulla em̄ res ē q̄ magis ad salutē̄ hōim ꝑtineat q̄ⁿ mors ip̄ius.Vñ si talia iuramēta ex deliberatione fiant sunt mortalia peccata totiēs q̄ tiens q̄s sic iurat.Etiā si cēties vna die sic iuraret cētū peccata mortalia faceret.Propter qꝺ etiaꝫ in aliq̄bus terris.ciuitatibꝫ et villis talia iuramēta sic sunt restricta q̄ quicūq; taliter iurat.aurē vel linguaꝫ vel digitū pdat.Vñ legit̄ q̄ sanctꝰ Ludouicꝰ rex frācie quēdaꝫ ciuem parisius q̄ blasphemauit in penaꝫ sui peccati et in terroꝛē alioꝝ ferro candēti in labijs suis cauterisari p̄cepit.Et cuꝫ aliq̄ principes et nobiles ipsiꝰ indignati ex hoc sanctū Ludouicū ꝓpter factū istud arguerēt:Rñdit eis dicēs.vellē ego talē penā et indecentiā libenter sustinere in labijs meis q̄diu vixero.vt hoc viciuꝫ de regno meo tolleret vt ap̄liꝰ dñs meus ihs xp̄s p nullū hōiem sic p blasphemiaꝫ offenderet. C Querit an blasphemia absq; deliberatione sit petū mortale:Rñdet �means.Tho. ij.ij.q.xiij.Blasphemia absq; deliberatione p̄t ꝑtingi triplicit̄.Vno mō q̄ aliq̄s non aduertit hoc q̄ dixit esse blasphemiā.vt cū aliq̄s subito ex aliq̄ motiōe et passione in vba imaginaria ꝓrumpit.q̄rū significationē nō ꝓsiderat nec aduertit tūc ē petū veniale. Alio mō q̄n aduertit esse blasphemiā ꝓsideraꝫ significata verboꝝ et tūc nō excusat̄ a peccato mortali.sicut nec ille q̄ ex subito motu ire occidit aliquez iuxta se sedentē.Ex isto possumꝰ elicere q̄ⁿ periculose iurāt et blasphemāt isti q̄ ex mala ꝓsuetudine sic iurāt.nō bñtes intentionē se emendādi et illud dimittendi.q̄ tales blasphematores totiens peccāt mortaliter q̄tiens sic iurant et blasphemāt.Sz aliqui peruersi inimici dei dicūt.si nō iurarem tunc nullus me timeret nec aliquis reputaret me aliquid esse.Vt g̃ timeant̄ et magni reputent̄ iurāt et creatorē et redemptorem suū blasphemāt.O miserrimi et infelicissimi pctōres ibi queritis honorē̄ vbi eternā inuenietis cōfusionē̄ et damnationē̄.Tales blasphemi et iracūdi nō sunt filij dei sed diaboli.q̄ sicut pr̄ eoꝝ viuit in inferno. sic ip̄i filij diaboli viuūt in mūdo irascendo.litigando.z blasphemādo. D Itē sciendū q̄ aliq̄ sunt q̄ licet nō ꝓtinacit̄ blasphemāt.tū passionē̄ et sanguinē̄ et mortē̄ xp̄i frequēter vane nomināt et sine cā.vt dicēdo in vulgari Heiliges blut wie get es dem so vbel.vel sic.Heilige marter wie ist dir geschehen. In illis et sillbꝫ debent se etiā tales homines emēdare.quia passio et mors xp̄i et p̄ciosus eiꝰ sanguis nūq̄ sunt a nobis nolanda.nisi cū magna deuotiōe et reuerētia.q̄ ibi est salus et vita nostra. E Etiaꝫ aliqui iurant et nō nomināt deum sed creaturas.vt dicēdo bocks vot.bocks leichnā.bocks lung.bocks leber ⁊c.et sic de alijs.Contra quos dicit Aug.de ꝺ bis apl̄i ſmo.ij.Ecce dico charitati vestre q̄ q̄ falsē iurat per lapidem periurus est q̄ⁿ quis nō audit.tamē eius creatorē in testem accipit.Item contra tales dicit beatus Jaco.v.Nolite iurare neq; per celū neq; per terrā ⁊c.ergo talia iuramenta q̄ sic fiūt nominādo creaturas a quolibet xp̄iano oīno sunt vitanda. vnde xp̄s dicit in euāg.vt habet Mat.v.Ego autem dico vobis nō iurare oīno neq; per celum quia thronus dei est.neq; per terrā.quia scabellū ē pedū eius ⁊c.Et post subdit.Neq; per caput tuū iurabis.Item sunt aliqui qui totiens ⁊ sine causa iurant sic dicendo.per deū viuū.per deū sanctū.vel p oēs sanctos.sine oīi causa et necessitate et ex mala ꝓsuetudine.Cōtra quos dicit xp̄s in euāg.Matt.v.Sit autē sermo vester est est.non nō.qꝺ autem his abūdantius est a malo est. F Circa qꝺ queritur an ista iuramenta.s.dicendo per deū et per omnes sanctos sint peccata mortalia:Rñsio q̄ talia iuramenta cōtingunt tripliciter.Primo q̄n q̄s scienter falsuꝫ et mendaciter iurat siue in ioco siue in serio.Tunc ſm san.Tho.ij.ij.q.xcviij.talis non excusatur a peccato mortali.etiā si iocose peierat.quia nō deuitat diuinā irreuerentiā.immo q̄tū ad aliqꝺ auget magis Item ſm eundē Tho.vbi supra notatur q̄ iste q̄ ex lapsu lingue iurat.siquidē aduertit se iurare. ⁊ falsū est qꝺ iurat.nō excusetur a peccato mortali.sicut neq; a dei contēptu.Si autē hoc nō aduertit nō videtur habere intentionē iurādi.et ideo a crimine periurij excusatur.Ex istis iaꝫ dictis possumus elicere q̄ illi male faciūt q̄ in ioco scienter falsum iurāt trufando vel deridendo alios.Similiter illi parentes ḡuit̄ peccant qui iurant pueris suis q̄ velint eos disciplinare cum delinquūt.et postmodū illud iuramentū ifringūt.quia omne iuramentū licitū est seruandum nisi vergat contra salutem.Vñ dicit in decre.Omne iuramentū est seruandum nisi vergat contra salutem. xxij.q.iij.q̄ dauid.Item non ē cautū nec bonū aliquibus mulieribꝫ q̄ pueris suis iurant vbis qꝺ tū factis non intendūt.vt dicendo per deū vel per animā meam si tu nō taces ad plateā te ꝓjciam.et sic ꝺ alijs. Scdo qꝺ ḡuius ē contingunt talia iuramēta dicēdo per deū vel per omnes sanctos.cum quis scienter dolose vel mendaciter iurat in damnū ꝓximi.vt in contractibus proximos suos decipiēdo vbi gratia.Vt cū quis aliquid vult vendere et iurat per deum q̄ non velit remissius dare q̄ⁿ sic.et si tūc intendit aliter dare et iurat sic mentiendo cōtra mentem suam.quia mentiri est contra mentem ire et sic affirmat hoc mendaciū cum iuramento peccat mortaliter totiēs quotiēs sic iurat.Et econuerso ille q̄ debet rem emere.si dicit per deum non amplius volo dare ꝓ ista re q̄ⁿ intū.Et si intendit adhuc plus dare et loquit̄ ꝑ mentē̄ suaꝫ et iurat sic mentiēdo etiam peccat mortalit̄ totiēs q̄tiens.O q̄t talia petā mortalia omittūt a multis q̄ ꝓsueti sūt nec emere nec vēdere nisi iurādo et mētiēdo dolose ⁊ fraudulent̄.vt iurando rem suam meliorem esse q̄ⁿ sit.vel etiaꝫ q̄ plꝰ sibi in illa ciuitate soluisset.et sic de alijs.Item qui in superiori parte ponnut quod bonum est.et in medio miscent illud quod defectuosum est.et tunc iurant quod totum sit sic vt superius apparet.et sic

UVA. BHSC. IyR_046

CXXIII

primos suos decipiūt. Et omnes illi tenent ad restitutionē et recōpensare damnū primi. Et tales etiaz dupliciter peccāt. s. ꝓ deū et etiā ꝓra primū. Unde Isid. de sum. bo. Qui dolose iurat dupliciter reus fit qz et nomē dei sui inuanū assumit. et primū dolo capit. Itē etiā qñqz aliqui in paruis rebz deceptorie iurāt. vbi gra. Ut q̄ bñt vēdere coclearia in ciuitatibz vel poma vel pira vl' cōsilēs fruct? vel etiā panes vl' allecz vel aliq̄ alia victualia. vel etiaz villani q̄ ques vel vitulos vendūt in vellenbz. q̄ multotiēs plura falsa iuramēta faciūt cū quibz proximos suos decipiunt. z qñqz p talia iuramēta modicū lucrant. Cum tñ qlibet xp̄ianus p toto regno vel pro toto mundo semel peierare nō deberet. Itē aliq̄ dicunt q̄ nō possint vendere vel emere nisi iurēt. et allegāt q̄ si sp dicerēt vitatē z nō iurarēt opteret eos mēdicare. qđ tñ falsuz ē. vt pz p ꝓpham dicentē. Nūq̄ vidi iustū derelictū. Ergo qui iustus esset et deū veraciter p̄ oculi' haberet nūq̄ eos desereret ℔ pz p experientiā qz plures sunt boni viri q̄ emunt z vendūt. z tñ nullo mō iurāt etiā in magnis et arduis emptionibz z mercātijs. ꝫ simplici vbo affirmāt vel negāt fm dictuz xp̄i q̄ dicit. Sit fmo vr est est. nō nō. Tercio ꝓtingūt talia iuramēta dicēdo p deū et p oēs sctōs qñ qs iurat hoc qđ ēvez z licitū. tūc fm Ray. cū sic iuratur i cōi locutione aliqđ licitū sicut fit in iuramētis q̄tidianis q̄ fiūt ex cursu verboz ex quadā leuitate et ꝓsuetudine mala. vt dicēdo p deū cras ibo ad ecclesiā vl' ieunabo vel eq̄tabo vel hoc vel illud faciaz. et sic de alijs hoc ē pctm̄ veniale. Concordat Inno. et etiam Bern. Tū sciendū q̄ nō ē cautū sic iurare q̄uis verū et licituz sit et ex quadā leuitate z ꝓsuetudine fiat. sup q̄ dicit Chrys. sup Mat. Memo ē q̄ frequēter iurat q̄ nō aliq̄n peierat. Itē quō tales q̄ ita frequēt sine oīcā et rōe dicūt per deuz et per oēs sctōs non aduertūt dictuz xp̄i q̄ dic i euāge. vt hr Mat. xij. De oī vbo ocioso qđ locuti fuerit hōies reddēt rōem in die nouissimo. Multo strictius exiget a nob rō ō talibz q̄tidianis iuramētis que sine causa fiūt. Si autē ꝓpinis te emēdare et āpli? nō iurare. Sz simplī vba tua ꝓferre dicēdo est ē. nō ñ. et postmodū ex lapsu lingue iuras. tunc imediate cōtere de hoc. et dic vnum aue maria btē vgini. tunc ipa impetrabit tibi grāz a filio suo. vt amplius eo melius tibi caueas ne recidiues.

¶ Circa secunduz sciendum q̄ blasphemi sūt pessimi hōies. qđ ostēdit q̄nqz mōis: Primo in hoc q̄ peiores sunt iudeis. qz iudi tñ semel crucifixerūt xp̄m et occiderūt. Sz xp̄ian? blasphem? totiēs xp̄m crucifigit q̄ties exectabiliter iurat. Unde apls Rursum crucifigētes filiuz dei. Aug. sup Joh. Flagellatus est xp̄s flagellis iudeoz. flagellat blasphemijs falsoruz xp̄ianoz z si eēs reus in morte xp̄i sicut pylat? vl' cayphas libēter velles oīb dieb vite tue pniam agere. Quid tunc faciendū ē nisi cū silē pctm̄ totiēs ꝓpetrasti blasphemādo. vñ Greg. sup illud. mat. xxvj. blasphemauit. sic dicit. Nō mirū? peccāt q̄ xp̄m blasphemāt regnantē in cel' q̄ q̄ crucifixerūt ābulantē in terris. Insup iudei ignanter xp̄m crucifixerūt. vñ apls Si cognouissent nūq̄ regē glie crucifixissent. Quāuis ignorātia ñ excuset iudeos. qz xp̄s sepi? dixit eis q̄ esset filius dei ꝫ ipi noluerūt credere. Sed xp̄iani blasphemi xp̄m sciūt et credunt filiuz dei. quē rursuz crucifigunt cū suis blasphemijs. z ideo grauius peccāt eo q̄ sciēter peccant. Unde glo. sup ps. lxviij. dicit Grauius peccat ptēnens sedentez in celo q̄ q̄ crucifixit ambulantē i terra. Et in signū hui? xp̄s nō pōt orare p blasphemis sicut orauit p suis crucifixorib dicēs pr ignosce illr. qz nesciunt q̄d faciūt. qz blasphēi bñ sciunt q̄ male faciunt ḡ nō peccant ex ignorantia sicut iudei fecerūt. ꝫ ex certa malicia qđ ḡuius ē et iō grauī? punient in inferno blasphemi q̄ iudei. Luc. xij. Seruus sciēs voluntatē dñi. et nō faciēs plagis vapulabit multis. Scđo qz blasphemi sūt deteriores canibus. qz canes nō mordēt dñm suū q̄ eis bñfacit. sed applaudunt illi. Sz blasphemus eodē ore q̄ vinū bibit et bñficia dei recipit deū blasphemat. Unde ps. Retribuebāt mihi mala p bon. rē. Eccl. xxix. Pascet et potabit ingratos. et adhuc amara audiet. Mirē ē q̄ deꝰ vnq̄ permittit crescere vinū in abundātia. cuz tot blasphemie inferunt ei a portatorib vini. Tercō tales blasphemi peiores sunt oīb creaturis qz oīnis creatura laudat suū creatorē. imo oīs creatura icitat ad laudandū deuz. sicut aq̄ laudat deū i ꝓtinuo suo cursu. arbores et herbe se erigēdo et sup se arescēdo. erga creatorē suū aues i cāntando. sol et stelle et luna i lucēdo et sic de alijs. Sz blasphem? cū illo mēbro deum ihonorat i q̄ deus eū ꝑceteris creaturis honorauit. s. in ligua. vñ Aris. Nullū aīal naturalit bz fmonē nisi hō. Et hāc liguā accepit hō. vt deū laudet p̄ ceteris creaturis irrōnalibz. Quarto qz pctm̄ blasphemie ē pctm̄ diabolicū Apoc. xvj. Blasphemauerūt deum cēli p̄ dolore. hoc itelligit de illr. q̄ sunt in inferno. q̄ ꝓpter magnitudinē doloris et pene deū blasphemāt. ḡ blasphemia ē loq̄la infernalis. et blasphemi discunt ℔ deū blasphemare. qđ ē opus damnatoꝝ. vt in futuro eo melius sciāt. Sic boni ℔ assuescūt et discunt deum laudare et bñdicere vt in futuro eo melius sciāt. Unde Bern. Discamus in terris qs facturi sumus laudes in celis. Unde blasphemus habz liguā dyabolicā. qz dyabolus loquit̄ p blasphemū sicut spūssanctus loquit̄ per hominē bonū et deuotum Unde Mat. x. Nō em̄ vos estis q̄ loquimini. ꝫ spūs p. v. q̄. lo. in vobis. Quinto qz pctm̄ blasphemie vix remittitur. iuxta illud Mat. xij. Spūs blasphemie nō remittetur. i. vix remittetur. Hoc faciet enormis contēptus q̄ fit christo in illo peccato. immo tales multotiens efficiunt̄ pessimi homines z indurati et obstinati. Eccl. xxiiij. Vir multū iurans implebitur iniquitate. et non discedet plaga a domo eius. Nec imerito. qz blasphemus infert deo ꝓtumeliam in ꝓpria persona cui alij peccatores cōtumeliā inferunt in rebz. Sicut fur vl' latro vel raptor ꝓtumeliā infert deo in rebz et possessionib seruoz suoz. homicida i fuis suis. blasphem? aūt in ꝓpria ꝑsona. Itez blasphemi ex ꝓpria malicia peccāt. ḡ ḡuiter deū offēdunt. Qđ sic ꝓbatur. qz in oīnib alijs peccatis videtur in homine esse ailq̄ delectatio. vel vtilitas ꝓpter q̄s hō inducit̄ ad peccandū. vt in supbia q̄daz extollētia. i auaricia cupiditas rei. z pecūie. z i luxuria delectatō ꝓcupie. Sub pctō aūt blasphemie nihil delectabile nec vtile inuenit̄ ꝓpt̄ quod homo inducatur ad blasphemandum deum. peccatum em̄ tanto magis aggrauatur quanto minus habet impulsiua. Unde senex plus peccat quaz iuuenis in fornicādo

UVA. BHSC. IyR_046

ꝑpē minorē inclinationē quā hz ad peccatū luxurie. Cōmentator ser ꝓncipioꝝ. Cōplexio iuuenū est calida et huida senū autē sicca et frigida. ¶ Circa tercū sciedū q blasphemi ḡuiter punient a deo. Primo in corpe. qñqz blasphem⁹ punit in eodē mēbro. Et i q deū blasphemauit ⁊ insup petrū blasphemie legit punitū ḡuit in veteri testamēto. vñ legit Leui. xxiij. Cū q̄dā blasphemasset ⁊ maledixisset nomen dñi adductus ē ad moysen ⁊ aaron. Qui miserūt eū in carcerē donec noscerēt quid iuberet dñs de⁹ de eo fieri. q locutus ē ad moysen dicēs. Educ blasphemū extra castra et ponāt oēs qui audierūt manus super caput eius. et lapidet eū vniuersus popul⁹. Qō ⁊ factū ē. Deinde ꝓmulgauit dñs legē de pena blasphemoꝝ dicēs. Loqre ad filios israel. Hō qui blasphemat nomē dñi morte moriat. lapidibz eū obruat ois multitudo populi. O si iā oēs blasphemi lapidari deberēt q̄ plures iam in mūdo essent. Itē aliq punitū ē a deo in pñti cū subitanea morte. Vnde refert Gre. in dyal. q quidā ciuis rome tenere dilexit q̄ndaz puerū q̄nqz annoꝝ. q ꝓsuet⁹ erat blasphemare nomen dñi statuz qñ aio ei⁹ aliq̄d obstitisset. Quadā die cuz pr̄ eius teneret eū in brachijs clamauit puer. Nigri hoīes veniūt q me tollere volūt. Et pr̄ rndit. Noli timere fili mi. Et puer. Non vides nigros hoīes me tollere volētes ⁊ sic puer cepit tremere. Et demones in nigroꝝ hoīm spē accesserūt. et puer de brachijs patris violēter acceperunt. et in frusta corpus pueri discerpserūt. Si ḡ deus in puero q̄nqz annoꝝ peccatuz blasphemie sic vindicauit quid tūc faciet in adultis.

¶ Vñ sciendū vltimo q nō solū culpabiles sunt apud deū ipi blasphemi. ſ etiā illi qui permittūt peccatū illud cū ꝓhibere possent. vt parētes qui nō corrigūt pueros suos cū nomē dei blasphemāt. Et talia petā puerorū redundabūt in ipos parētes. Ergo q̄libet pr̄ et mr̄ cū audirēt pueros suos blasphemie vba ꝓferre deberēt eos cū aspera vga bñ disciplinare ne āplius audirēt talia ab eis. Et hoc esset acceptum deo. et ipis parentibz meritoꝝ. Sili⁹ illi culpabiles sunt q permittūt deo ꝓtumeliā in domibz suis inferre q ꝓhibere possent. Nullus libēter permitteret cōtumeliā fieri patri vel matri vel alicui suo cōsanguineo quē diligeret. si hoc impedire posset. O q̄ infelices xp̄iani sunt illi q̄ ꝓpter tpale lucrū ꝓmittūt in domibz suis ꝓtumeliā inferre p̄ri celesti vel beate virgini Marie q̄ est mater nr̄a. et sctis dei q sunt frēs nr̄i. Item dñi et rectores ciuitatū et villarū q permittūt deū blasphemari participes sunt illoꝝ peccatorum. Ro. j. Digni sunt morte nō solū q faciūt ſ q ꝓsentiūt facientibz. Mag̃ enī ē peruersitas ꝓncipū et rectorū terrarū q bona subditoꝝ accipūt p̄ ꝓhibitionē dei et indispendiū ꝓprie salutis. ⁊ qñ possent licite et ad honorē dei recipere bona subditoꝝ tūc nolūt. q̄ libet dñs terrarū posset pecuniariā penam imponere blasphemātibz. et stricte ab eisdē talē penā pecuniariam recipere et ad honorē dei expendere.

Alius sermo de eodem.

¶ Quid cogitatis mala in cordibz vestris

v Istū sermonem de cogitationibz quere infra sermone. cxxviij.

Dñica. xx. Sermo. cxxiij.

De nuptijs spūalibz.

Similefactū est regnū

ſ celoꝝ homi regi q̄ fecit nuptias filio suo Mat. xxij. Sciendū q nuptie sunt triplices. ſ. carnales q̄ fiūt inter virū et mulierē. Spūales q̄ fiunt inter aiaz et xp̄m. Et celestes q̄ fiunt in celo. Vñ de spūalibz nuptijs specialit in pñti sermōe tria sunt di cēda. Primo quō aia dr̄ spōsa xp̄i et q̄ xp̄s facit ꝓ ea vt eā sibi copularet. Scōo que dz bne aia. vt deo suo placeat. Tercio exemplū. ¶ Circa primū sciendū q aia hōis dr̄ spōsa xp̄i. q̄ sibi copulata ē in baptismo p fidē. Vñ dic̄ dñs p ꝓphetā Osee. ij. ad quālibet aiam. Spōsabo te mihi i fide. Et sicut zelotes terrenus ꝓ puella quā sibi copulare cupit inter cetera q̄nqz facit q̄bz zelū suū illi aperit. sic et zelotes ille celestis facit. Primo ille zelotes terrenus portat pro amore puelle quam diligit sertum cirothecas depictas. et calceos exaratos cingulum latum ⁊ depictū. vestes curiales. Scōo ꝓ amore eius ipse cantat cātilenas amatorias. Tercio ei tribuit pulcra dinodia. Quarto ꝓ illa laborat. Quinto aures puelle pulsat rogās eā tam p lr̄as. tā per seip̄m q̄ per nūcios. Sic deus feruētius oñi zelote terreno laborauit. vt aiaz suā sibi attraberet ac tibi placeret. Primo sertū. i. spineā coronā ꝓ te publice portauit. chirotecas depictas. et calceos exaratos. i. vulnera manuū cruentata. ac pedū soramina ꝓ te tulit. cingulū depictū. i. liuorē flagelloꝝ. vestes curiales. i. vestē purpuream ꝓlati ⁊ albā vestē herodis tibi ad laudē ⁊ gloriā. sibi vero in obprobriū et illusionē. Scōo cātilenas amatorias in cruce altisone cātauit. nec vnā q̄dē ſ septez oñū instrumēto musico dulciores. Ad quarū melodiam sol in celo obscuratus. latro in cruce cōuersus est. Maria iuxta crucē turbabatur. terra cōtremuit. petre scisse sunt. et velū templi diuisum est a summo vsqz deorsuz. De isto cantico dicit in p̄s. Et nocte cāticū eius. ſ. cum sol obscuraretur. De quolibet supradictorum et infra dicendorum dicitur. Esa. ix. Zel⁹ dñi exercituū faciet hoc. Tercio dat et dedit dulcia nobilissima ꝓ anime sue dilectione. nō autem de bursa vt alij zelotes. ſ de corde suo sanguinē ⁊ aquā et clauiculos pedū et manuū eius. Quarto ꝓpria anima multipliciter laborauit quasi in torneamento prior zelotuz totus clipeus suus perforat⁹ est. O nobilis domina anima tibi totum ad laudē et honorez non sibi ad vtilitatem substantialem. Esa. ij. Dñs sicut fortis egredie. sic vir pugnator suscitabit zelum. Tam fortiter ibi cōtra hostes nr̄os dimicauit q̄ cicatrices q̄s ibi pertulit vsqz ad vltimū die iudicij non obducent. sine dolore tamen ea nunc seruauit. ſ. in signum amoris nostri. imo dubium ē an velit ipas cicatrices etiam post iudiciuz seruare. Quinto rogat misterialiter literis veteris et noui testamenti. et per seip̄m multipliciter in euange. et etiā per nuncios. i. predicatores. De primo ptz. De scōo Eccl. xxv. Bñplacitū est deo recedere ab iniquitate et dep̄. ꝓ pec. rece. ab iniusticia. Esa. lxv. Expandi manus meas tota die ad pplm incredulū q̄ gdit i vijs nō bonis. Vñ de q̄busdam ꝓquerit Miere. xv. Laborauī rogās. ⁊ tñ a vijs suis nō sunt reuersi. Per tercū rogat. ſ. per p̄dicatores q nuncij sui sē et quasi os suuz. Vñ quotiēs p̄dicatorē audisti. totiēs rogauit te de⁹

UVA. BHSC. IyR_046

ꝑuerti ꝙsi ore suo. Lu. x. Qui vos audit me au. Ero di. iiij. Perge ꝫ et ego ero in ore tuo voceboꝙ te qđ loq̃ris. Et nō solū dñs mandat hoi ꝑ predicatores ſ̃ etiā ꝑ se rogat vt ꝙuertat̃ dicēs in cāticis q̃ter reuertere. reuertere. reuertere. reuertere. L Circa scōz sciendū q̄ spōsa xp̄i dz q̃nqz habere q̃ vocuerūt Sa ctā ꝑntes eius vt spōso suo. i. xp̄o placeat. Primuz ē honorare soceros. Xp̄s em̃ factus ē sponsus in baptismo aiaꝝ nr̄aꝝ ꝑ fidē Cui? ꝑ cui? ē de?. Cui? mr̄ ē in tra btā v̄go. Patrē em̃ eius in hoc honorare debem? vt obediam? ei in his q̃ precepit. et oīa opera nostra ad honorē ip̄i? ordinemus. Ad hoc hortatur apl's cū dic̄. Oīa q̃cunqz facitis in v̄bo vl' ope. i. noīe dn̄i facite. Matrē ei? silr̄ honorare debem?. vt ip̄am diligam? et ei tanq̄ mr̄i famam?. et eā signāter i castitate et hūilitate seq̃mur. Secundū ē diligere maritū. i. xp̄m. Et ip̄e vere digne diligit. fecit em̃ ꝑ aiabus nostris qđ nunq̄ aliqs maritoꝝ fecisset pro sua vxore. Quis em̃ sanguinē suū ita copiose effunderet vt vxori sue balneū ex eo faceret vt sic a lepra mūdaret̃ hoc fecit xp̄s ꝑ spōsa sua. Itē si q̃s haberet vxorē defunctā nunq̄d ꝓmitteret se occidi vt per mortē suā vxor sua viuificaret̃. Et hoc xp̄s fecit. q̄ pro aia nr̄a mortuus est. Nec em̃ hoc suffecit sua incōpabili dilectioni. q̃n ip̄e dat aiabꝫ nr̄is q̃tidie corp? suū in cibū et sanguinē suū in potū. Vñ Joh. vj. Caro mea vere ē cib̄ et sanguis meus v̄e ē potus ꝛc̄. Tercū ē q̄ debet regere domū et familiā. domū. i. cor et ꝑsciaz vt oīa ibi sint pulcra. nil feditatis vel pulueris vl'fumi ibi ꝓmittēs. et oīa q̃ facit faciat pure ꝑ xp̄m deū et si aliq̃n facit ꝓriū hoc per ꝓtritionē et ꝑfessionē optime purget̃. M Itē regere debet familiā. hz em̃ aīa. i. xp̄i spōsa tres puellas nobiles seruiētes ei interi?. et q̃nqz minus nobiles exteri?. Tres interius seruiētes sunt tres potētie aīe scz memoria. intellect?. ꝛ voluntas. illas seruitrices spōsa xp̄i sic regat vt. ſ. memoria sit camera p̄ris. in q̃ habitet ꝑ ꝓtinuā recordationē. intellect? sit camera filij in q̃ habitet ꝑ vere fidei cognitionē. volūtas sit camera spūſſancti in q̃ habitet ꝑ amorē. Quinqz puelle exteriores sunt q̃nqz sensus corpis. q̃s regere debet spōsa xp̄i vt oculi nō videāt q̃ nō lz videre. Vñ Greg. Mō lz videre qđ nō licet ꝓcupiscere. Silr̄ audit? custodiēdus ē. ne q̃cq̄ indecēs aut malū libēter audiat. Similit̄ pedes quo ad ingressuz. manus q̃ ad tactū custodiēde sunt. ꝛ sic ꝺ alijs. Quartū ē seruire ad mensaz et ad lectū. quia spōsa xp̄i dz xp̄o ꝓparare lectū. i. ꝑscientiā bonā purā et securā. Vñ Lāt. i. Lectul? nr̄ floridus. vñ Salo. Secura mēs q̃si iuge cōuiuiū. Bern̄. Magne di uitie sunt bona cōsciētia. et reuera qđ in rebꝫ melius quid in corde dulcius. qđ in terra quietius atqz securius bona conſciētia. Sic econuerso est de mala conſcientia. Isido. de sum. bon. Nulla pena grauior est mala ꝑscia. Vis aūt nunq̄ esse tristis bñ viue. bōa cōſcientia sp gaudiū hz. reus anim? nunq̄ est securus Itē sponsa xp̄i fugere debz spōso suo ad mēsam ꝓparando ei bona cibaria. Sunt autez illa cibaria bona opera q̃ q̃s facit in ḡtia. vñ Joh. iiij. meus cib̄ est vt faciā volū. ei? qui misit me. Ergo q̃t bona opa facis tot fercula xp̄o sponso tuo ꝓparas. Et spōsa ebusti debet diligēter opa sua facere et nō vsqz ad mortem differre. nec de die in diez ꝓtrahere. vnde Jobis. ix. Opamini dū dies ē venit em̃ hora q̃n nemo operaꝝ pōt. Quintū ē se irrepēhēsibilē exhibē coram hoīb. ne vl'exteri? vl'interi? aliq̃s scādaliset̃ moīb verbis vita vl'exēplo. M Vñ sciēdū q̄ ad exteriorē disciplinā inducūt nos tria. Primū ē si ꝑsiderem? q̃liter cū illa sctōs āgelos letificam?. q̄ āgeli gaudēt cuz videt bonos gestus in nob. Secōm ē si ꝑsiderem? q̄ ꝓximi nr̄i inde emēdar̄. Tercū ē q̄ spūal' disciplia cōseruat in nob grām. Sz di. ꝑ q̃ cognoscit aliq̃s eē spiritualit̄ disciplinatus? Rñdet ꝑ tria sig̃. Primū si hō hūliat se? i oīb operib̄ et gestib̄. Secōm si hō ē dulcis i v̄bis. q̄ em̃ plane et dulciter loquit̄ et rñdet ꝓximis ille ē deo et hoīb dilectus. Tercū ē si in oīb operib̄ moīb̄ et gestib̄ ꝛ motib̄ timet deuz offendere. et ꝓximū scādalizare. Extra. Quedā puella cui? nomē erat alexādria seipam fecit icludi et ꝑ fortamen exiguū alimēta suscepit. et nec viros nec mulieres in decē ānis vnq̄ vidit. nec vultuz suuz alicui ostendit. Et cām sue inclusiōis referebat dicēs. Cui usdā iuēnis animā in mea pulcritudine q̃ndā fuit lesus. et ne viderer euz vl' ꝓtristare vl' ꝑdere. malui me q̃diu virero potius icludi. q̄ aiam ꝓximi mei ad silitudinē dei factā cuz pulcritudie mea a deo retrahere et occidere. Itē cuz quereret̃ ab ea quō sic posset viuere? Rñdit. A ꝓncipio dici passionē xp̄i meditor ꝛ orōi vaco. et op? ex lino facio p̄tea ꝑ sctōs patriarchas. ꝓphetas. apl̄os. martires. ꝑfessores ꝛ v̄gines cogitatione discurro. meditādo quō iam clare vidēt facie dei in celo. et quō ip̄is mille anni sunt tanq̄ dies hesterna q̃ ꝓteriit añ ꝑspectū dei. Ceteris horis cibū capio. Appropinquāte nocte dñm meū cū maxima q̃ete glorificabo et laudabo. finēq̄z vite mee cum spe bona patienter expecto.

De eadē dominica. Sermo. cxxv.

De penis inferni.

Igatis manibus et

pedibus mittite eum in tenebras exteriores Matb. xij. In hoc q̄ damnati habebūt ligatas manus et pedes dat̃ intelligi q̄ nūq̄ ab illa pena poterunt exire. In hoc q̄ sunt missi i tenebras exteriores datur intelligi. q̄ nunq̄ ad dei misericordiā poterunt puenire. Dicunt̄ em̃ tenebre infernales exteriores. quia sunt extra ambitum diuine miscōie. Vñ Greg. li. x. mora. Quisq̄z ad inferni mala toleranda descenderit. nequaq̄ vlterius ad lucez redibit. q̄ nequaq̄ vlteri? miscōia parcentis liberat q̃s semel i locis penalib̄ iusticia iudicātis dānat. Ergo dic̄ Ligatis manib̄ ꝛc̄. O Vñ sciēdū q̄ sicut sc̄i āgeli hñt nouē chozos in celo. sic dānati hñt ꝓncipalit̄ nouē penas in iferno. Pria pena dānatoꝝ i iferno ē calor ignis. vñ xp̄s dic̄ dānatis i iudicio illō Mat. xxv. Ite maledic. i ig. et. ꝛc̄. Et iste ignis p̄ñs hz se q̃ ad calorē respectu ignis infernal' tāq̄ ignis depict? i piete ad ignē vez. q̄ sic ignis depict? hz magnā diaz respectu ignis nr̄i q̃ ad calorē sic ignis nr̄ hz se respectū ignis inferni. Mō si q̃s digitū ꝑ horā vnā tenē deberet i igne nr̄o multū affligeret̃ quō tūc affligēdi sūt illi q̃ cū corpe et aīa i igne infernali ꝛeternū cruciādi sunt. vbi pene eoꝝ nūq̄ finē habebūt. quia fm Aristo. ij. de genera. Impossibile est infinita ꝑtrāsire. Vñ si alicui anime dānate fieret talis opio siue cor-

UVA. BHSC. IyR_046

ḡitio vt deus ad eā diceret. hāc gratiā tibi facio o aīa volo q̄ oīa frumēta q̄ vnq̄ creuerūt ab initio seculi ad vnū cumulū congregenť. ꝛ sp̄ post mille annos vnuꝫ granū de illo accipiať. ꝛ sic cōsumpto cumulo tu salua fias. Itē aīa diceret deo ḡtias. Insup diceret Benedictus dominꝰ in donis suis. quia pena mea q̄uis maxima adhuc finem habebit q̄uis adhuc p multa milia annorum me pati oporteat. Sed non ita erit. qꝛ in inferno nulla ē redēptō. qꝛ pena ꝛ ignis infernalis ē infinitus. Vñ Esa. vlť. Ignis eoꝝ non extingueť. Vñ etiā Arist. viij. phi. Finiti ad infinitū nulla est ꝓportio. Hoc quis cogitare deberet cū pec care ꝓponeret. ꝛ digitū suū ad ignē applicare et ꝓba re an pñtē ignē possꝫ sustinere qō si nō. quō tūc ignē infernalē eternaliť sustinebit. Vñ legiť in vitis patrū q̄ ꝺdā sanctꝰ pr̄ ꝓpť q̄ndā mulierē maxime ē tēptatꝰ q̄ volēs ꝓbare an posset sustinere penā infernalez q̄ illi peccato luxurie debeť cōbussit digitos. et sic cōpe scuit in se illā vehementē carnis tentationē. ℗

Scōa pena ē frigus intolerabile. nā dānati de ma ximo calore ꝓficiunť in maximū frigus. vt ex hac cō mutatione pene eoꝝ aggrauenť. Vñ Job. xxviij. Transibūt ab aquis ni. in ca. nimiū. et ecōuerso. vñ fulgentiꝰ in quodā ser. diē. Duo ꝑncipalia tormēta sunt in infirno. s. frigꝰ intolerabile. ꝛ calor ignis ien tinguibilis. Vñ legiť in euāg. Ibi erit fle. et stri. dē. Fletus nāqꝫ in liq̄factiōe oculorū de calore nascitur. stridor vo dentiū de frigore oriť. Tercia pena ē fetor maximꝰ. nec mirū vbi tot cadauera cremabunť qꝛ si hic vnū cadauer i ignē positū cremareť fetorē emit teret intolerabilē. q̄d tūc erit ibi vbi quasi infinita ca dauera in igne et sulphure ꝓburēda sunt. vñ Apoc. xxj. Pars illoꝝ erit in stagno ardēti igne et sulphure Jobeľ. ij. Ascēdet fetor eiꝰ ꝛē. O peccatoꝛ si times fe torē pñtis seculi. q̄re nō times fetorē inferni. Nam si cut odoꝛ suauissimꝰ ē in celo q̄ superat oīa aromata hui⁹ mūdi. sic ecōuerso in inferno ille fetor maioꝛ est q̄ꝫ si oīa cadauera mūdi in pice sulphure et igne cre marenť. Et quilibet hō hoc cogitare debet qñ aliq̄d fetet in pñti qō eū ledit. quō sustinebis istū futuꝝ fe torē inferni si illō modicū qō hic fetet sic te ledit. Sic etiā qñ quis aliquid dulce gustat vel aliquā rē pul crā videt. cogitare debet de dulcedine celestiū et clari tate et pulcritudine electoꝝ. vñ Ber. Dulcedo om niū creaturarū si quis debite aduerťt. nihil aliud est nisi q̄ ad illā eternā dulcedinē nos inuitat. Sic silē i telligēdū ē de penis. Q Quarta pena iferni ē fa mes et sitis. vñ ps. Famē patienť vt canes ꝛē. Hāc penā gulosi cogitare deberēt q̄ hic in crapula die et nocte viuūt ꝛ laute comedūt ꝛ p̄ciosa pocula bibūt. et sic in voluptate carnis q̄tidie viuūt. Quibꝰ xp̄s i euāgelio maledixit. vt hī Luc. vj. Ve vob q̄ nūc sa turati estis. Et ecōuerso dicit de bonis q̄ in abstinē tia viuūt. Bti q̄ nūc esuritis qꝛ saturabimini. Item nō solū patienť famē. ꝫ etiā maximā sitim. qꝛ sunt in maximis caloribꝰ ex quibꝰ generať maxima sitis. vt hoc patet in euā. Luc. xvj. de epulone q̄ petuit vnaꝫ solā guttā aque dicēs. Pr̄ abraā mitte lazarū vt intin gat extremū digiti sui in aquā vt refrigeret linguam meā. qꝛ crucioꝛ in hac flāma. Simile cōtinget illis q̄ hic in ebrietate viuūt. qꝛ fm Salo. ꝑer q̄ hō peccat p hec et puniet. Vñ sicut hic bibunt dulcia pocula, sic ibi habebūt amara et amarissima pocula. de q̄bꝰ dicit ps̄. Ignis sulphur spūs ꝓcellarū ps calicis eo rū. Sicut enī vinū in pñti intrat in hōiem et coꝛ letifi cat sic amaritudo potus infernalis totū hominē i oī bus mēbris penetrat ꝛ cōtristat. Et de hoc q̄re exē plū ser. xcix. ℗. R Quinta pena inferni est hoꝛ rida visio demonū. Sicut enī deꝰ et sancti delectabi liter sunt videndi. ita ecōuerso in inferno horribilis ē visio demonū ꝛ dānatoꝝ. quia si nullā aliā penā ha beret ista sola eis sufficeret. Vñ legiť q̄ q̄dā frater in ceñs in agone ꝛ videns demonē horribiliť clamauit. Et postq̄ frēs ad ipm cōuenerāt et causaz clamoris q̄rerent. rñdit dicēs se vidisse horribilē visionem de monū. ꝛ si dareť ei optio potius vellet intrare succē sum clibanū q̄ illā horribilē visionē adhuc semel vi dere. Hoc ille perpēdere deberēt q̄ hic visum suum ad vanitates mūdi spargūt. videndo choreas et oma tas mulieres. in q̄ deū grauiter offendūt. mathei. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eaz ꝛē. Itez h illi delicati attendere deberēt q̄ hic nō possunt vide re homioē leprosum. vel alios infirmos hōies abhoꝛ rēt videre. quō tūc videre poterūt demones ꝛ dam natos in inferno. S Sexta pena sunt vincula et tenebre. Vñ dicit in verbis p̄missis. Ligatis ma nibus et pedibꝰ ꝛē. Sciendū q̄ illi ꝑncipaliter ligan tur manibꝰ ꝛ pedibꝰ q̄ in hoc mūdo p illicitos tact⁹ et gressus deū offenderūt. s. amplexando ꝛ osculādo et alios ꝛ seipos illicite tāgendo. silr̄ choreando ꝛ sal tando. ꝛ superbe cū pedibꝰ incedēdo. Et tales maledi cēt tūc sibi ꝛ mēbris suis dicentes. Maledicte manꝰ mee q̄ p malū et illicitū tactū ꝓuastis me coꝛona glo rie. iā ꝓpter vos ducoꝛ ad ignē de quo nunq̄ egredi ar. Ve vobis pedes mei maledicti q̄d mihi misero i putastis q̄ p malū gressum vestrū mihi ianuaz celi clausistis. Ingredimini portas inferni q̄ vobis nun q̄ amplius apienť. O maledicti oculi q̄ nunq̄ p pec catis meis veraciter vnā lacrimā fudistis. Jaz icipit vr̄ flet⁹ intolerabilis. Et cū p mille millia annoꝝ me roꝛē habueritis nūq̄ inde ꝑsolatoꝛem habebitis. O maledictū coꝛ meū iaz incipit tristicia tua quā nunq̄ sequeť aliq̄ letitia ꝛ ꝑsolatio. T Queriť h vtrū in iferno sit aliq̄ lux. Rñdeť q̄ ibi ē lux mixta fumo ad videndū ea q̄ ꝓtristāt dānatos. Vñ Isi. de sum. bo. li. iij. Ignis gehēne ꝛ lucebit miseris ad augmē tū pene. vt videāt vñ doleāt. et nō lucebit ad cōsolati onē vt videāt vñ gaudeāt. Hoc ptz. Mā dānati ha bēt maximā inuidiā. sicut isti in celo maximaz habēt charitatē. Et cū vident beatos in celo ex hoc toꝛque buneť. qꝛ inuidēt illis de tāta gloria. et dolēt de seipsis q̄ talē et tantā gloriā peccādo amiserūt. Vñ Bern. Dānati videt vñ doleāt. s. bonū qō amiserūt. ꝛ iusti videbūt et letabunť. cōsiderātes q̄d euaserūt. Vnō etiam Greg. Vt peccatoꝛes in supplicio ampliꝰ pu niantur eoꝝ videt gloriam quos contēpserūt. V

Queritur an damnati recoꝛdentur ō bonis q̄ hic in p̄senti mundo habuerunt. Respondeť q̄ sic. et hoc in augmentū pene eoꝝ. Unde Hiero. in oꝛi ginali sup Isa. In cōsummatione mundi ꝑtentarū deliciarū recoꝛdatio erit materia crutiatuū. Unde q̄ hic diues fuit et ibi pauper erit. iste recoꝛdabitur vo luptatum et deliciaruꝫ quas habuit in cibo et potu et vestitu. vt eo plus ibi toꝛqueatur ex recoꝛdatione

UVA. BHSC. IyR_046

CXXV

pcentarū deliciaꝝ. Similiter qui hic in honore fuit et ibi despect⁹ erit. Similiter q̄ hic se sup alios exaltauit. et ibi erit supp̄ssus in igne infernali. Oñes tales recordant p̄teritoꝝ bonorū. ⁊ hoc cedet eis in augmentū pene ⁊ tristicie. Vñ Boe. in de pso. phi. Infelicissimū genus infortunij est fuisse felicē. Hoc pbat sic. qz cū q̄s de diuitijs ad magnā pauptatē ⁊ penuriā puenerit. ita q̄ optet eū post abūdantiā sustinere miseriā. tūc plus ledit q̄ iste q̄ semp in pauptate vixit. qz difficile ē pfueta dereliquere. Vnde Arist. ij. retho. Separari ab amicis ⁊ pfuetis mirabile ē. Septima pena ē mirabilis clamor ⁊ fletꝰ dānatorū ⁊ insup terribilis vlulatꝰ demonū. Mā sicut delectabile ē audire in celo cantū ⁊ laudē angelorum q̄ incessabili voce ꝓclamāt. Sctūs sctūs sctūs dñs deus sabaoth. Pleni sunt celi ⁊ tra'glia tua ⁊c. Similiter dulce ē audire laudē btoꝝ q̄ ꝓtinue deū laudāt. Vñ ps. Bti q̄ habitāt i do. t. d. in. se. se. lau. te. Sic ecōuerso ē terribile ⁊ horribile audire clamorē dānatorū ⁊ vlulatū demonū. Vñ de clamore dānatorum dicit Zach. xij. Plāget terra. s. infernalis. familie et familie seorsum. Mā seorsum clamat ⁊ plangit familia superboꝝ. Et seorsum familia luxuriosum. ⁊ seorsum familia auaroꝝ. ⁊ sic de alijs. Et si triste ē in p̄nti audire clamorē hoīs tribulati qui clamat in vulgari zeterwaffen. q̄d tūc erit vbi oēs damnati clamabūt. Ve ve ve. Vt hr̄ Apoca. viij. Ve q̄ vnq̄ nati sumus Ve q̄ fm carnez virim⁹. Ve q̄ vnq̄ illicite gauisi sum⁹. Et q̄ hic magis lete cantauerūt ⁊ illicite cum cachinnis riserūt. ⁊ in musicis fistulis et in citharis maiorē pplacentiā habuerūt tales in futuro tristabilius clamabūt ⁊ flebūt. Lu. vj. Ve vobis qui nunc ridetis q̄ñ lu. ⁊ fle. ✠ Octaua pena est mors eterna et ppetua tristicia sine omni cōsolatione. ps. Mors depascet eos. Et si p̄sens et tpalis mors que fm Arist. nihil aliud ē q̄ recessus aie a corpe. ita hominē cruciat q̄ nec stare nec sedere. nec quecq̄ facere potest p̄ dolore. O q̄d tunc faciet ppetua mors in dānatis. Vñ Bre. in omelia. Erit enī miseris mors sine morte defectus siue defectu quia mors ibi semp incipit. deficere nescit. Vtinam damnati mori possent. ꝛ heu nesciunt mori. Apoc. ix. In diebus illis q̄rent hoies mortē ⁊ nō inuenīet. Si enī dānat⁹ haberet oia regna mūdi libēter daret vt sel' mori possz Vñ aug. i ser. Quare i inferno mors q̄rit ⁊ nō inuenit q̄ñ q̄bus in h̄ sec'o vita offert ⁊ nolūt accipe. in inferno querēt mortē ⁊ nō potuerūt inuenire. O q̄z stultū ē in pctis viuere ⁊ in eisdē gaudere. qz talis p tale gaudiū p̄nabit eterno die. Bre. Nemo p̄t hic gaudere cū hoc sec'o. ⁊ illic regnare cū deo. ✠ Nona pena est sepatio a deo ⁊ btā virgine ⁊ oībus sctis ⁊ angelis. Et insup iūgi lucifero ⁊ oīb⁹ demōibus in inferno. Et ista sepatio a deo ⁊ a sctis ē amarissima. Vñ Chrisost. sup Matt. Due sunt pene eterna les excidi ⁊ in ignē mitti. Multi gehēnaz horret. ego vero casum' gloie multo maiorez fore dico. Eteñ. r. nulla meli⁹ esset sustinere fulmia q̄ xp̄i facie mānsuetissimā auersam in iudicio videre. et ab ipa seperari Qz enī amarissimū sit excludi a deo ⁊ a sctis ⁊ ab oībus electis ⁊ angelis dei oñdit etiā Chrisost. in quodā ser. dicēs. Excludi a bonis eternis ⁊ alienū effici ab his que p̄parata sunt sctis tm̄ cruciatū. ⁊ tm̄ dolorē infert vt si nulla extrinsec⁹ pena torqueret. hec sola sufficeret. Vñ Aug. li. j. de aia. Quisputas tūc me ror erit. que tristiciam cū sepabunt impij a cōsortio sctoꝝ ⁊ a visione dei ⁊ traditi in potestatē demonū ibūt cū ipis in ignez eternū. ubiq̄ sp erūt sine fine in luctu ⁊ gemitu. De dispositiōe corpoꝝ dānatoꝝ q̄re ante ser. l. ✠ B Pena infernali q̄z grauis sit pz ex dictis sanctorū doctoꝝ. Bern. dicit q̄ vna scintilla gehēne ignis plus ledit peccatorē q̄z si vna mulier in labore ⁊ ptu ꝓlis pseuerādo duraret mille annis Vñ etiā Anſ. dicit q̄ si oēs hoies nati ab adā vsq̄z ad hodiernū diē viuerēt. ⁊ oēs p̄dicatores bōi eēnt ⁊ oēs de minutissimu pena inferni p̄dicarēt. oēs illi ꝓpalare nō possent minutissimā penaz. Similiter dicit de gaudijs eternis. q̄ etiaz oēs illi eterna gaudia rebare nō possent. Vñ etiā aug. dicit. Si oēs hoies nati ab adā vsq̄z ad hodiernū diez. ⁊ q̄ amplius vsq̄z ad nouissimū diē nasciturī sunt. ⁊ oīa gramina que vnq̄ erorta fuerūt essent hoies ⁊ si vnā penaz quaz patit aia ꝓ vno pctō mortali in inferno sustinerent tūc q̄libet psona ꝓ sua pte bret maiorē penaz q̄z oīa tormēta que oēs scti martyres. ⁊ oēs raptores. ⁊ oēs malefici vnq̄ passi sunt. Vñ etiā Bre. dicit. Hoc ō penis excogitari nō poterit. qō ibi cruciatꝰ deditū nō fuerit ✠ Exemplū de penis inferni legit. q̄ duo fratres quorū vn⁹ dñi pape erit penitētiarius. alter vero innocēs ⁊ pius discurrebāt ad p̄dicandū Tandē recepti sūt semel in quodā castro cuiusdam nobilis matrone vbi missaz celebrauerūt. vñ gauisa dña ista cognouit dicēs Nequaq̄ optet bos formidare nec verecūdari secure poteris bis cōfiteri cum sint pegrini ⁊ ignoti. Et sic cū p̄siterēt vni eoꝝ seniori. s. vidit iunior q̄ ad singula pctā de ore eius bufo pessim⁹ egrediebat etiā ab eccl'ia saltādo. Tandem enorme pctm̄ cū cōfiteri voluit ō ipius ore similiter terribilissimus draco caput suū emittere cepit. exire tm̄ nō valuit qz verecūdia deuicta illa crimē illud celauit. Jō bufones oēs antea expulsi cū terribili draco ne redeūtes in os ei⁹ intrauerūt. Fratribus vero recedentib⁹ narrauit iunior penitētiario isti quō totā seriē dictā vidisset in spū. Tūc territ⁹ pniarī⁹ ad dictam dñaz redijt exhortādū eā. quā defunctā inuāt Vñ ꝓtristati tres ieiunijs ⁊ orōnib⁹ sedulo insistūt donec die tercia defuncta illis appuit draconē horribilē equitās. cui⁹ collū duo crudeles serpētes amplexando cingebāt ⁊ vbera ei⁹ sugēdo dentib⁹ dirripiebant. Cui⁹ etiā oculos duo bufones horribiles possidebāt. ex ipis ignis sulpbure⁹ fetidissim⁹ emanabat. Eius etiā man⁹ a duob⁹ canib⁹ magnis deuorabant. Et aures ei⁹ sagittis igneis replebāt. Cui⁹ etiā caput lacerte venenosissime corrodebāt. Vnde fres territi corruerūt. Quib⁹ illa. Amici oīpotentis dei ne timeatis. Mā ego suz illa infelicissima multorum pctoꝝ vobis pridie pfessa ficte et nō integre. qz vnū pctm̄ qō cū cōsanguineo meo cōmisi verecundata in cōfessione celaui iō ꝓpetue suz dānata. Quā penitētiari⁹ ex pte dei ⁊ dñi nr̄i ibu xp̄i adiurauit vt sibi cās illaz penaruz innueret. Rñdit illa. Capitis mei lacerte puniūt me ꝓpter capitis mei superflua ornamēta. Bufones oculoꝝ puniūt illicitos aspectus

UVA. BHSC. IyR_046

meos. Silr sagitte puniũt nepharios auriũ audit⁹. Similiter igne sulphureo punit os meũ ꝓpter verba blasphemie ⁊ ꝓpter detractiões et cãtilenas ⁊ oscula ⁊ turpia ỹba et vaniloquio. Similit ꝓpter illicitos tactus et amplex⁹ serpẽtes ỹba mea sugũt et mordẽt et collũ cingũt. Canes ỹo man⁹ meas comedũt quas extẽdi ad canes dãdo eis ea q̃ paupib⁹ dare debui. ſ. carnes. offas. et alia. et etiã q⁹ eas anulis et gẽmis luxurioſe ornaui. Hũc etiã crudelissimus draconẽ eq̃to ꝓpter supbiã quã habui in eq̃tãdo et in currib⁹ et in vestib⁹ pcoris me sup alios exaltando. et ꝓpt̃ pcubitus luxuriosos mulierbria mea intolerabilit cõburunt eũ tubis. genib⁹ ⁊ femorib⁹ meis. Cui penitẽciarius ait. Que sunt pctã q̃bus p̃cipue plures dãnant. Rũdit illa. Hoies masculini sexus ꝓpter diuersa pctã mortalia dãnant. Mulieres ỹo p̃cipue ꝓpter quattuor genera petõꝝ. ſ. ꝓpt̃ pctã lingue et supfluu ornat⁹. sortilegij et ficte ꝓfessionis ꝓpt̃ nimiã verecũdiã. Reqsita ỹo an suffragijs possit iuuari. Rũdit horribilit clamãdo nõ q⁹ eternaliter sũ dãnata. Et subito draco ille terribilit eaz cruciãs ad infernum traxit et nusq̃ cõparuit.

In eadem dñica. Sermo. cxxvj.

Q⁹ multi damnantur.

ulti sunt vocati pauci

vero electi Matt. xxij. In verbis premissis fit mẽtio de paucoꝝ saluatõe. Et hoc est qđ etiã dñs dicit Matt. vij. Arta ẽ via que ducit ad vitã. ſ. eternã. et pauci sunt q̃ inueniũt eã. ꝫ lata ⁊ spaciosa ẽ via q̃ ducit ad pdictionẽ. et multi sunt qui intrãt p eã. ℣ Pro q̃ sciẽdũ q⁹ si vn⁹ solus hõ crederet ex toto genere hũano piturus deberet q̃libet ꝓ se formidare ne ipe eẽt ille vnus. Sic̃ enz xps dixit in cena suis discipulis vt hr Mat. xxvj. Vn⁹ vr̃m me traditur⁹ ẽ. ceperũt singuli trepidare ⁊ dicere. Mũq̃d ego suz dñe. Multo ergo magis cũ dixerit ille q̃ oia nouit. Multi sũt vo. pau. ỹo ele. timere deberẽt vniuersi. Illa ei ỹba sũt terribilia oib⁹ hoib⁹ ea audiẽtibus et corde aduertẽtibus. Q⁹ aũt multi dãnant et pauci saluant ptz in figura veteris testamẽti. Sicut i diluuio aquaꝝ. i q̃ solũ octo pſone salue facte sunt p arcã noe. et multa milia hoim taz viroꝝ q̃ mulieꝝ pierunt p aq̃s diluuij. Per qđ datur nobis intelligi. q⁹ sic octo hoies saluati de aq̃s diluuij pauci sunt respectu ppli totius mõdi q̃ submersi pierũt ita pauci sunt saluãdi respectu dãnandorũ q̃ erũt quasi infiniti. Eccl̃s. j. Stultoꝝ infinit⁹ ẽ numerus. i. dãnatoꝝ q̃ stulti sunt. Ista figurata sunt etiaz in ingressu terre ꝓmissionis. vbi int oẽs tribus israel q̃ egressi fuerãt de terra egipti a. xx. ãnis ⁊ supra nullus ingressus ẽ terrã ꝓmissionis nisi duo. ſ. iosue et caleph. ꝫ alij oẽs mortui sũt in deserto. Et pueri eorum q̃ nati sunt in deserto et q̃ exierũt de egipto introducti sunt i terrã ꝓmissiõis. Itẽ ptz in nouo testamẽto vbi legit⁹ q⁹ xps. x. leprosos mũdauit inter q̃s solus vn⁹ reuersus ẽ ad regratiãdũ ⁊ laudãdũ deũ vt hr Lu. xvij. Itẽ q⁹ pauci saluant põt cognosci in vita hoim q⁹ solũmõ iusti ⁊ boni saluant. ps̃. Hec est porta dñi. ⁊ iusti intrabũt in eã. Itẽ. j. Pe. iij. Iustus vix saluabit impius ⁊ petõr vbi apparebunt. Sed hen plures hoies sunt iniusti ⁊ mali. q⁹ secm Johannẽ. Totus mũdus in maligno positus est. Hoc etiã patz. q⁹ auaricia. supbia ⁊ luxuria ⁊ plura alia vicia iam regnãt in mũdo. i. Joh. ij. Oñe q̃d ẽ in mũdo aut est cõcupiscentia carnis. aut cõcupiscẽ oculoꝝ aut supbia vite. Hoc patet. q⁹ plures sũt luxurioſi q̃z casti. plures supbi q̃z bũiles. plures auari q̃z misericordes. ⁊ plres deceptores ⁊ mẽdaces q̃z veraces. ps̃. Diminute sunt veritates a filijs hoim Arist. ij. topic. Hoies vt in plurimuz sunt mali. in pauciorib⁹ vero boni. Ex quo multi sũt vocati pauci vero electi. ⁊ nullus scit an sit de saluandis an de dãnandis. sm illud Eccl̃s. ix. Hescit hõ an odio vl amore dignus sit. Hescit q̃dẽ sciẽtia certitudinis. ꝫ tñ scientia pdicture põt scire. Et sunt nouẽ signa p q̃ vnusq̃sq⁹ cognoscere põt an sit de electis ⁊ saluãdis Et q̃to plura signa q̃sq⁹ de illis nouẽ signis in se inuenerit. tanto maiorẽ spem hr̃e poterit. Etuaz si tam petõr sit adhuc spare debet q⁹ deus ordinabit secuz q⁹ saluabit et erit vnus de nũero saluãdorꝝ et electorum q̃ a deo electi sũt. De isto q̃re infra ser. cxlix. A

Dñica. xxj. Sermo. cxxvij.

De nobilitate.

Rat quidaz regulus

cuius fili⁹ infirmabat capharnaũ. Joh. iij. Sic dicit Theophil⁹. Iste rex interfuit miraculo facto in nuptijs q̃ xps aquã in vinum mutauit. q⁹ tũc credidit. ꝫ tũ xpi diuinitatẽ ñ pfecte cognouit. Et ad hoc innuẽdũ illud miraculũ remorat euãgelista dicẽs. Venit iterũ ihs i chana galilee vbi fecit aquã vinũ. ⁊ erat q̃daz regul⁹ cui⁹ filius infirmabat capharnaũ. Ex q̃ hic fit mentio de regulo q̃ nobilis fuit. tũc in põti sermone tria sunt dicẽda Primo vñ nobilitas habeat ortũ. ⁊ q̃ sunt signa nobilitatis. Secõ q̃d tenent nobiles ⁊ ꝓlati suis subditis. Tercio q̃ eis conuerso subditi tenent suis ꝓlatis

Circa primũ sciendũ q⁹ nobilitas habuit ortũ ex virtutibus vñ prim⁹ rex sup israel. ſ. saul electus est a deo q⁹ bũilis fuit ⁊ virtuosus. i. Reg. xv. Cũ esses punilus in oculis tuis ꝓstitui te regẽ sup oẽm pplm meũ israel. Secũdus rex fuit dauid q̃ etiã ꝓpter suã ꝓbitatẽ electus est a deo. Vñ dixit dñs de eo Inueni virũ sm cor meũ. Ex his habet⁹ q⁹ nobiles ex virtute cognoscẽdi sunt. nõ ex longis tunicis. vl ex magnis manicis. vel in multis scissuris quas gerũt in pallijs et tunicis. q⁹ alias mechãici et rustici taz oẽs essent nobiles. q⁹ oẽs volũt hr̃e scissuras in vestibus. Q⁹ aũt nobiles debẽt esse virtuosi ⁊ p virtutes cognosci. ondit Aristo. iij. politi. Virtus ⁊ malicia determinãt nobiles ⁊ ignobiles. Circa q̃d que rit̃. q̃ sunt ille ỹtutes p q̃s cognoscunt nobiles. Respõdet q⁹ principalit sunt quiq̃. Prima virt⁹ est largitas. Vñ deus q̃ ẽ nobilissimus est largissimus Hoc sic ptz. Quia nõ solũ dat nob⁹ sua beneficia. sed etiã dat nobis seipm in sacro altaris in pãti. ⁊ in futuro vult seipm nobis dare in pmiũ. Vnd̃ dixit ad abraam. et dicit iã ad quelibet virtuosuz hoicz. Ego ero merces tua magna nimis. Itez apparet in hoc etiã q⁹ ipe solẽ oriri facit sup bonos ⁊ malos. ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniustos. ⁊ ex sua largitate benefacit et

UVA. BHSC. IyR_046

bñficia sua impẽdit bonis ⁊ malis. amicis ⁊ inimicis. Itẽ largitas chñsti apparet in his q̃ fecit in bña nitate. qz ad abũdãtiã illa fecit. verbi gr̃a. Sicut qñ aquã in nuptijs cõuertit i optimũ vinũ. Et qñ q̃tuor milia hoim pauit cũ septẽ panibus ⁊ paucis piscibus. ita abũdãter illos panes ⁊ illos pisciculos multiplicauit. q̃ sustulerũt septem sportas de fragmentis que supauerãt. Itẽ qñ pauit quinq; milia hoim vt habeẽ Jo. vj. cũ quinq; panib⁹ hordeaceis ⁊ duobus piscibus. ita abũdãter tribuit ⁊ augmẽtauit q̃ discipuli collegerũt ⁊ impleuerũt duodecim cophinos fragmentoz ex quinq; panibus ordeaceis. et duobus piscibus que superauerãt his qui mãducauerãt ⁊c. Ergo qui largior ẽ inter hoies ille nobilior est. Hoc etiam naturaliẽ patet in aq̃la q̃ est auis nobilior. que ex sua nobilitate nõ sola comedit predam suã. ꝫ pdiuidit alijs auibus. Sed pcitas ⁊ auaricia. rapina ⁊ exactiões in subditis sunt signa ignobilitatis. ¶ Scda virtus nobilitatis p quã nobiles cognosci dñt est gratitudo que est recognitio beneficioz dei et hoim. s. qñ deo grati sunt in hoc q̃ eos p alijs hoibus honorauit ⁊ sublimauit. Vñ August. Qui bñficia nõ recognoscit ingratus est. Vñ ꝓpha Obliti sunt benefactoꝝ eius. imo natura et rõ bña nã docẽt gratuitatẽ hr̃e erga bñfactores Vñ Arist. ij. ethi. Oportet regratiari ei qui grãm fecit. Itez nobiles nõ solũ debẽt esse grati. sed etiã subditis suis a q̃bus nutriũtur debẽt regratiari. qz ipsi nobiles nõ agros colũt nec serũt nec metũt nec triturant nec laborant in vineis. nec panẽ nec carnes nec pisces nec alia comestibilia p̃parãt. sed alij p ipsis laborant. sic rustici in agris. carnifices. sartores. sutores. pannici de ipsis p̃parãt necessaria corpis q̃ ad victũ ⁊ vestitũ. Ergo oibus illis debẽt esse grati et q̃to in maiori reuerentia tenent suos subditos. tanto nobiliores cognoscũtur esse. Sed illi sũt ignobiles q̃ spernũt et vilipendũt subditos. immo tales ignobiliores sunt brutis aialibus. qz bruta aialia recognoscũt illius q̃ eis benefaciũt. ⁊ in signum gratitudinis applaudũt ipsis. ¶ Qz aũt bruta aialia retribuunt q̃ñq; bona suis bñfactoꝝbus. patet p tale exẽplũ. Legitur in vita sancti Machary. q̃ cuz quedã leena habuit speluncã iuxta cellã sancti viri. duz vna vice inuenisset catulos excecatos dolens eos ei apportauit et ad pedes ipsius eodez posuit. Cũq; intelligeret vir dei p illumiatiõe beluã rogare catulorum. eo orante illũi nabãtur ⁊ mr̃em sequebãtur ad speluncã. Non tñ beneficij illius ingrata fuit. qz postmodũ pelles ouium cũ pilis q̃s capiebat sepi⁹ ⁊ pluries quasi p gr̃atitudine ⁊ mercede ante ostiũ celle portauit. Itẽ aliud exẽplũ de duobus lupis q̃ apportauerũt vnũ puez de villa ad silnã. Et ex negligẽtia mr̃is puer non bñ custoditus fuit. Tũc vnus luporũ habuit os reuersum in ore suo. ⁊ cũ portauit puerũ in ore puer illud extraxit cũ manu sua. et sic p mercede duo lupi puerũ reportauerũt ad villã ⁊ liberũ emiserunt. Tercia ẏtus p quã nobiles cognoscũtur ⁊ misc̃dia et cõpassio in paupes ⁊ subditos. Unde in signũ clemẽtie reges inungũtur. Et legit etiã q̃ rex apũ non habet aculeũ cũ quo põt pungere sicut cetere apes. Ergo q̃to quis hz maiorem compassionẽ et misc̃diam ad subditos. tanto ẽ coꝝ deo nobilior. Unde Bre. Tanto enĩ quisq; pfectior est. q̃to pfectius alienos sentit dolores. Qz clemẽtia spectat ad pncipes ⁊ ad reges oñdit Sene. dicẽs. Nulluz ex hoibus maior clemẽtia q̃z regẽ ⁊ pncipẽ decet. Sz isti qui sunt duri ⁊ immisericordes ad paupes et subditos nõ sũt coram deo nobiles ꝫ ignobiles. qz nõ hñt signũ nobilitatis. s. miaz et cõpassionẽ. Quarta virt⁹ est virilitas ⁊ strẽnuitas. s. in defendẽdo subditos. Unũ nouis militibus daẽ ensis ꝓpterea vt viduas et orphanos ptegere debeãt a malefactoꝝb⁹ ne paupib⁹ et suis subditis violentiã inferãt bona ipoꝝ spoliãdo. Sed quidã defendũt suos subditos ab alijs. et postmodũ p seipos eos spoliãt. Tales silẽs sunt ceto in mari q̃ defendit alleca ab alijs piscibus sed p se ea deuorat. Quib⁹ nobilib⁹ minaẽ dñs vt habetur Esa. xxvij. In die illa occidet dñs cetũ q̃ in mari est

Quinta virt⁹ est magnanimitas. ⁊ illa magnanimitas ꝓsistit in hoc q̃ veri nobiles dñt pua ptemnere. s. terrena q̃ sunt pua respectu bonoꝝ celestium. ⁊ magna appetere. s. spũalia in pñti. et celestia in futuro. Ergo q̃ honorẽ dei in oibus ꝓponit ille nobilis est. Sed ille q̃ honorẽ dei postponit ⁊ honorẽ ꝓpriũ querit ille ignobilis est. Et sciendũ q̃ q̃to plura signa illaꝝ pdictaꝝ ẏtutũ q̃s in se inuenerit. tãto nobilior est coꝝ deo. Vñ Nobilis ẽ ille quẽ nobilitat sua virt⁹. insup talis multũ honorãd⁹ est ab hoibus. Vñ Arist. iij. ethi. Honor est pmiũ virtutis. Et q̃ sequit̃ q̃ null⁹ de iure est honorãdus nisi sit ẏtuosus. Vñ Arist. iiij. ethi. dicit. Scõm veritatẽ solus bonus est honorãdus. Et hoi virtuoso nõ põt fieri tant⁹ honor q̃n maioris honoris sit dign⁹ Vñ Arist. iij. ethi. Virtute pfecti nõ sit pdignus honor Ergo nobiles q̃ volũt hr̃e honores primo debẽt se exercere in virtutib⁹ exquo soli virtuosi sunt honorandi. Quãtũ ad scõm sciendũ q̃ nobiles et prelati tria tenenẽ suis subditis. Hec q̃re añ ser. lix. ¶ Quãtũ ad tercũ sciendũ q̃ subditi tenenẽ tria suis dñis siue plãtis. Hec etiã habẽ codez ser. s. lix. ¶

In eadem dñica. Sermo. cxxviij.

De infirmitatibus.

Rat quidaz regulus

cuius filius infirmabatur capharnaum Joh. iiij. Exquo h mẽto fit de filio regu li q̃ grauit̃ infirmat⁹ ẽ vsq; ad mortẽ. tũc in pñti sermone tria sunt dicẽda. Primo q̃re libẽter ⁊ patiẽter sustinere debem⁹ infirmitates corpis. Scõo q̃ ñ est maior mia in opibus mfricordie q̃ seruire infirmis. Tercio exemplũ de codẽ. ¶ Circa primũ sciendũ q̃ libent̃ ⁊ patient̃ sustinere debem⁹ infirmitatẽ corpis. ⁊ hoc ꝓpt̃ septẽ. Primo qz infirmitas corpis daẽ hoi ad citationẽ. vt pparet se ad exitũ huius seculi. Lu. xij. Vt cũ venerit ⁊ pulsauerit confestim apperiãt ei. Incerti enĩ sumus q̃n. q̃liter i quo statu. i q̃ loco. ⁊ p quẽ moduz moriturꝰ sum⁹. aut in domo vel in lecto. in ciuitate vel in campo. in aqua vel in igne. de die vel de nocte. Vñ Bern. Certuz est q̃ morieris. incertuz ẽ q̃n aut quõ aut vbi. q̃n te vbiq; mores expectat tu quoq; si sapiẽs fueris vbiq; eã expectabis. Ergo infirmitas est nuncius quẽ

UVA. BHSC. IyR_046

nobis xps mittit vt nos ꝑparemus. Et ergo si errauimus peccādo redeamus ad viā salutis penitēdo Vñ ps. Errauī sicut ouis q̄ perijt. Aut si es in via et pigre incedis tūc xps p infirmitatē corpis pungit hoiez vt ꝓcedat ꝓficiēdo ō bono in melio. O mira fatuitas irrōnale iumētū fatuū intelligit cū pungitur vt ad viā redeat si errat. vel si in via ē vt ꝓcedat et bō rōnalis nō vult intelligere. Vñ ps. Vir insipiens nō cognoscet. et stult⁹ nō intelliget hec. ḡ q̄ncū qz sentis aliquā infirmitatē in capite. in oculis. i dētibus. in manib⁹. in pedib⁹. vel in dorso vel in q̄cūqz mēbro corpis. tūc suscipe debes istū tanq̄z nūciū xpi et cogita q̄re tibi missus sit. s. ad ꝑperāduz te ad mortē vt sis parat⁹ Lu. xij. Estote pati qz q̄ hora nō putatis filius hois veniet. Vñ etiā gre. sup Ezech. Etenī nobis ꝓditor nr̄ dicit mortis incognitū eē voluit. vt dū sp ignoret sp ꝓtim⁹ eē credat. et tāto quisqz feruētior sit in opatiōe q̄to incertior ē de euocatione. ℟ Scōo debem⁹ infirmitatē patiēter sustinere. qz purgat nos a pctis ꝑteritis. Exemplū habetur Numeri. xij. vbi maria sor⁹ moysi pcussa est lepra ꝓpter pctm̄ detractiōis. eo q̄ detraxit moysi fratri suo. vt sic p illā infirmitatē purgaret ab illo pctō Vñ Jsid. in ser. Aduersa corpis remedia aie sunt. egritudo carnē vulnerat. ⁊ mentē curat. lāguor rem̄ vicia extorquet et vires libidis frāgit. Et q̄ncqz p eadem mēbra punit q̄s p q̄ mēbra peccauit et deū offēdit. verbi gr̄a. Sicut q̄ offendit deū p illicitū visū efficitur aliq̄n cec⁹. q̄ p illicitos gressus chorisādo. saltando et supbe incedēdo deum offendit efficit q̄ncqz claud⁹ et sic punit in pedib⁹ cū q̄bus deū offendit. Silr̄ q̄ libēter audit verba detractoria siue alia mala verba punit q̄ncqz in surditate. et sic de aliis. Et est bonū signū salutis cū homo est patiēs quādo deus eū punit in eodē corpe et in eisdē mēbris cū. q̄b⁹ peccauit. qz fm Arist. ij. Ethi. Medicine fiūt p contraria. ergo si p integrū annū vl etiā q̄ncqz oīb⁹ diebus vite tue cū corpe tuo peccasti et diu in pctis viristi. et deus iaz p ꝓlixior̄ infirmitatē vult purgare peccata tua hoc gratāt cuz patiētia acceptare debes. Vñ Gre. in mora. Diuina dispensatiōe agit vt ꝓlixior vicio ꝓlixior egritudo existat. ergo nō debes mirari nec impatiēter ferre si diu infirmus es. qz forte diu in pctis viristi. ergo oportz te iam sustinere illā ꝓlixam infirmitatē. Mā sicut mr̄ in suo dilecto filio nō pōt sustinere maculā in facie. sed immediate lauat et mūdat. sic xps in suis dilectis nō pōt sustinere maculā peccati. Ergo si beri peccasti. hodie forte punit te deus p̄ pctō illo. vt sic purgeris. Tercio infirmitas corpis patiēter ē sustinēda. qz hostē nr̄m debilitat. s. corpus nr̄m. qđ ē maxim⁹ inimicor̄ nr̄or̄. qz ꝓcupiscit semp aduersus spm̄. qz corp⁹ de terra formatū ē. ideo sp trahit infra ad ima. ⁊ cuz aīa creata ē a deo et infusa corpi. iō sp surs̄uz tēdit. et sic qñ corpus infirmat. tūc spūs fortificat. Vñ apls. Cū infirmor tūc fortior suz. Vñ Amb. Jnfirmitas corpis. sobrietas ē mētis. ergo libēter debes hr̄e infirmū corp⁹ et aiam sanā. Exquo aduersa corpis remedia sunt aie et egritudo carnez vulnerat et mentez sanat. ℣ Quarto infirmitas est patiēter sustinēda. qz retrahit hoiem a malo et attrahit ad bonū faciendū. ps. Declina a malo et fac bonū. Qz infirmitas retrahit a malo ꝓbat. qz infirmus nō delectat⁹ supbire in vestib⁹ nec choriśare. nec luxuriari. nec ad tabernas ire et se inebriare. et sic de aliis. Vñ dicit dñs p apbetā. Sepiam viā tuā spinis. Hoc ptz qz multa pctā dimisisti dum infirmus fuisti. que fecisses si sanus fuisses. Vñ Aug. li. iij. de aīa. Quosdā pīciens dñs multa mala ꝑpetrare posse flagellat eos infirmitate corpis ne peccēt. vt eis vtilius sit frangi lāguoribus ad salutē. q̄z remanere incolumes ad dānationē. Vñ exemplū. Quidā laborās in magna et graui infirmitate rogauit quēdā scm̄ ꝓpter familiaritatē quā habebat ad ip̄m et dilectionez vt sibi impetraret a deo vt a sua infirmitate curaret. Et facta orōne statim sensit se curatū. Et cū postmodū magis sentiret se eē ꝓnum ad peccandū. cepit cogitare q̄ magis esset sibi vtilis infirmitas q̄ sanitas ad custodiendū se a peccatis. et ad augmentū meriti et q̄ fatue egit. q̄ simpliciter petiuit illā sanationē. Quare ecōuerso rogauit eundē sanctū vt intercederet ꝓ eo ad deū vt daret sibi qđ magis sibi expediret ad salutē aīe sue. vel sanitatem. vel infirmitatē. Et statim reuersa est pristina infirmitas. Quā ipe gratāter suscepit tanq̄z bonuz donū dei cogitās eā esse sibi vtilē ad custodiaz sui et ad augmentū meriti. Jtē sciendū q̄ infirmitas corporis nō solū retrahit hoiem a pctis. sed etiā ad bona opa incitat. Hoc sic ꝓbat. qz infirmus cōtent⁹ et ꝓfiteē pctā sua et satisfactionē et emendā ꝓponit. quā pniam in sanitate nō curasset. Jnsup infirmus deū inuocat. et sctōs interpellat. et orōnes bonor̄ desiderat quor̄ sctor̄ inuocationes in sanitate nō habuit. sed sepius de deo et sctis oblitus fuit. ps. Tribulatiōnem et dolorē inueni et nomē dñi inuocaui. Jtē Lu. xiij. Cōpelle intrare. glo. Qui infirmitate ꝓfracti ad amorē dei redeūt cōpellunt intrare. Vñ etiā Greg. Mala q̄ nos hic p̄mūt ad deū ire cōpellūt. Esa. xvj. In angustia req̄sierūt te. imo infirmitas facit hoiez festinare ad deū et ad virtutes. ps. Multiplicate sūt infirmitates eor̄. postea acceleraverūt. Hoc ptz qz infirmus odit gaudiū mūdi et hz tediū audire et videre ea que mūdi sunt. et cōsequēter cupit dissolui et esse cū xpo. et q̄rit misericordiaz dei et auxiliū ei⁹. Et sic ꝑ quō infirmitas trahit hoiem ad bonū. Exemplum narrat mgr̄ Jacob⁹ q̄ q̄dā erat miles in francia. cui aūt q̄dā paup clericꝰ deferret aquā benedictā ad domū ei⁹. ille paup nihil ꝓmittebat dari ⁊ illū cū cōuicijs et ꝓtumelijs afficiebat. Cū aūt postea dict⁹ miles egrotaret et vocat⁹ fuisset ꝑdictus clericus ad domū ei⁹ ꝑcepit sibi aliq̄d dari rogās eū vt oraret ꝓ eo vt deꝰ eū sanaret. Qui q̄siuit ab eo in q̄ statu magis laudaret deū et timeret. et deū et sctōs pl⁹ inuocaret. Qui rñdit q̄ in infirmitate magis deū timeret et cor de et ore inuocaret. Tūc clericus ait. Et ego rogabo deū q̄ in isto statu vos custodiat in q̄ ei meli⁹ valetis fruire. Quito infirmitas patiēter ē sustinēda. qz ē speciale donū dei et signū dilectiōis ip̄i⁹. Apoc. iij. Ego quos amo arguo et castigo. Apls ad Heb. xij. Quē diligit dñs castigat flagellat aūt oēm filiuz quē recipit Vñ etiā orig. sup Osee. viij. Qui diligit corripit. q̄ aūt nō corripit pctis suis dimittit. Vnd etiā Gre. in mora. Attende scripturā dicentē ubi fla-

UVA. BHSC. IyR_046

CXXVIII

gellat omnē filiū quē recipit. Tu dicis. forte excep⁹ tum. Si exceptus fueris a flagellor passione. eris ⁊ exceptus a numero filior. Sic ecōuerso cōtinua sanitas corpis ⁊ pſperitas tpalium rerū signū est odij et ire dei. Vñ Bre. Magnus affluxus rerū tpaliū eterne dānationis ē iudiciū. Ergo potius debes vt dere q deus faciat tibi sicut suis caris amicis ⁊ suis filijs. i. dando infirmitatē ⁊ tribulationē q sicut suis inimicis q in suis pctis pseuerāt ⁊ insup habent cōtinuā sanitatē ⁊ pſperitatē. Vñ legit q q̄daz bonus homo singulis annis infirmabat pter semel Tūc dixit. O deus oblitus es mei. qz isto anno nō visitasti me. s. p donū infirmitatis. ℣ Sexto infirmitas corpis ē patienter sustinēda. qz liberat a futuris penis. Dñs nō iudicat bis in idipm. Manu i. Afflixi te supple in presenti et nō affligā supple in futuro. Aug. Dic vre hic seca vt ineternuz parcas Bre. Misericorditer exhibet deus tpalem seueritatem ne eternaz inferat vltionē. Ideo quibuscdaz hic pcit vt eos ineternū seriat. ideo hic ferit nō parcēdo vt ineternuz pcat. Doc summe placere dz cuilibet pctōri q peccauit eo q necesse ē eū pūiri aut hic aut in futuro. ⁊ pñs tribulatio ē minima respectu tribulationis future. Vñ ꝓpha. Minumū p magno placet tibi. Mā pñs infirmitas ⁊ tribulatio respectu future. est q̄si denari⁹ respectu mille florenor. vl' sicut si alicui deberet abscindi mēbrū vnū. s. man⁹ vl' pes et abscinderet sibi crimis cē. Quia ignis purgatorij et infernalis idē sunt q ad calorē nisi q ignis purgatorij est tpalis ⁊ trāsitor⁹ ⁊ infernalis est eternus. ⁊ ignis nr respectu ignis purgatorij ē sicut ignis depictus. in quo vnusq̄sq purgabit ⁊ grauissime puniet. q hic p pctis suis nō ē purgat⁹. Vñ exēplū legit q q̄dā aduocat⁹ rogauit q̄ndā boiem sibi carū ⁊ dilectum vt sibi post obitū infra. xxx. dies apperet. Et ille pmisit sibi si volūtas dei h pmitteret. Et post obitum appuit ei dicēs se eē in maximis penis. Et ille. Es in purgatorio. aut es i inferno. Rñdit. In purgatorio sum. Et ille. Est ne aliq̄ pena tpalis q̄ possit compari pene tue. Rñdit. Tāta pena mea est. q si oēs mōtes ⁊ oia ligna ⁊ oia visibilia in mundo existentia arderēt. ⁊ ego i medio illi⁹ ignis starē adhuc nō posset eq̄pari pene mee quā patior. Et aduocat⁹ quesiuit in quo statu ipe esset q sibi hoc ꝓpter deuz et ꝓpter dilectionē illā insinuaret ad ipm quā habebat. Rñdit defunctus dicēs eū esse in malo statu p pter superbiā ⁊ auaritiā suā. ⁊ si sic in tali statu moreretur eternaliter dānaret. Qui ex hoc cōmot⁹ ⁊ compunct⁹ auersus ē a pctis suis penitēdo ⁊ satisfaciendo. ⁊ fact⁹ ē bon⁹ ⁊ vitā suā in bono finiuit. Vñ tāta est pena purgatorij. q q̄s potius deberet hic. xxx. annis infirmari q̄ ibi solū vna die ardere. Vñ in decre. dr. Ignī purgatorio nulla tpalis pena ē cōparabilis. dis. xxv. Qui in aliud. Ergo q̄libet dz esse patiēs in sua infirmitate ⁊ eaz deo p pctis suis offerre. Et qui impatiēs ē hz duplicē infernū. qz hic illā infirmitatem ꝓpria quā murmurat ⁊ quā impatienter fert. et post hāc vitā eternā dānationē. Quia sicut in patientia q̄s possidebit aiam suā. sic impatiētia perdet eam. Bre. Regnū celor⁹ nullus murmurās accipit nec vllus q̄ accipit murmurare pōt. ℣ Septimo infirmitas ⁊ tribulatio patienter est sustinenda q̄ est pignus eterne salutis. ⁊ est via ⁊ porta celi. qz in tribulatiōe pformamur capiti nr̄o. i. xpo in pūiri. et seq̄mur vestigia eius. i. pe. ij. Xps passus ē p nobis vobis relin. exemplū vt seq. ⁊c. Ecc. xxvij. Magna est glia sequi dñm. Vñ etiā apls. ij. Thimo. ij. Si cōpatimur ⁊ cōregnabim⁹? Sed ben plures volunt pregnare cū xpo in celo. q̄ n nō pati cū eo i mūdo. Cōtra q̄s dr Luc. xxiij. Nōne hec oportuit xpm pati ⁊ ita intrare in gloriā suā. Sic ⁊ nos optet de necessitate pati si volum⁹ intrare regnū dei. Act. xiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare in reg. dei. Sic pz q tribulatio ⁊ infirmitas corpis ē pign⁹ et via ⁊ porta eterne salutis. O q̄ fugitiū hāc portā ⁊ viā ingr̄ssū pūt quō intrabūt celū. vt sunt isti q̄ ita in uite infirmant vel aliq̄d sustinēt. Ite q̄ h sanitatem corpis plus q̄rūt q̄z aie. ⁊ q̄ in gaudijs mūdi ⁊ voluptatib⁹ carnis ⁊ si dimittis ⁊ bonorib⁹ sp viuere volunt. Vñ apls. Si fm carnez vixeritis morieminī. Diero. Impossibile ē vt pūitib⁹ quis ⁊ futuris fruatur bonis. vt hic ventrē ⁊ ibi mentez impleat. ⁊ de delicijs trāseat ad delicias. Bern. Qui carnalib⁹ q̄ dam voluptatib⁹ pascit eternaz delicias epulis indignus habet. Vt aūt eēnis gaudijs dign⁹ habeamur. tūc libēter pati debem⁹? Bre. Si dulcia q̄nim⁹ necesse ē vt amara toleremus. Insup infirmitates ⁊ tribulationes augmētant hoi pmiū celeste. Mat. v Gaudete in illa die et exultate qm merces vestra copiosa ē in celis Diero. in epla. Libēs nūc tormenta patior. vt futura mihi gloria fuer. Modo quotiēs aliquē dolorē corpis patienter sustines. totiēs mereris coronaz vite eterne. Etiaz si milliesies in oculo in dorso in pede in corpe in capite vel alibi dolorē sentires. p qualibet vice eternū pmiū possidebis. Et illud pmiū excedit oēs passiones presentis vite. Etiā si vnus sustineret oēs passiones ⁊ infirmitates oīm hoīm. Vñ apls. Nō sunt pdigne passiones huius tpis ad futurā gloriā. vñ si q̄s in ardēti clibano deberet esse vsq̄ in finē mūdi. adhuc nō esset equipatio futuri gaudij. Vnd Chrisō. Si q̄tidie optet nos tot mēta pferre. si ipam gehennā paruo tpe tolerare p eo vt xpm videre possem⁹? in gloria ⁊ sctōr eius numero associari nō erit dignū pati oē qd triste est mō vt tanti boni tanteq̄ glorie ptiipes haberemur

℣ Quātū ad scām scieduz fm mgr̄m humb. sup regulā bti Aug. Oz nō ē maior mia in exteriorib⁹ opibus mie. q̄z q̄ exercet circa infirmos fuiendo et administrādo eis. Ibi enī pascit esurīes ⁊ potat sitiens boc xps recipit q̄si sibi esset factū in cruce qui dixit. Sitio Matt. xxv. Qd vni ex minimis meis fecistis mihi fe. Ite veste nud⁹ cooperuit cū infirmū tegis. Et hospitalitas exhibet qui infirmo lect⁹ ad quiescēdū parat. Et vinct⁹ visitat qui vinculis ligat⁹ infirmitatis psolat. Et tāde exhibet mortuo officiū sepulture Et sic infirmis fuiendo exhibet oia opa misericordie. Ite fuire infirmis pcellit alia opa misericordie ⁊ religionis. qd sic ꝓbat. Nam in opibus rigoris ⁊ religiōis seruitur qui q̄z deo de vno sensu. vel de vno mēbro. vt in abstinētia de gustu. in vigilijs de visu. in aspero vestitu de tactu. in silētio de lingua. ⁊ sic de alijs. In opibus vero pietatis circa infirmos. Primo fuit ei

UVA. BHSC. IyR_046

oculus in vigilãdo. et interdum horrẽda vidẽdo p quibus homini dabit diuina visio in celo. Sexto ol factus fetores sentiẽdo. Tercio auditus. dura ẏba. gemit? suspiria. ⁊ importunitates audiẽdo. Quarto tactus. infirmos tangẽdo ⁊ subleuãdo. Quinto gustus ꝓpter eos solitã comestionẽ intermittẽdo. Sexto lingua eos cõsolando. Septimo pedes ꝓ eis discurrẽdo. Octauo totuz corpus ꝓ eis diuersimode laborando. Que ergo religio poterit huic cõpari in qua hõ seipm totũ sic deo religat. vt ei ex toto corde seruiat ⁊ corpe ⁊ sensibus ⁊ mẽbris. vt iã dictum est Multus religiõis seruãde ⁊ sectãde dedit nobis exẽplum xps q̃ tam benignũ se exhibuit infirmis eos visitãdo. dulciꝫ alloq̃ndo. freq̃nter sanando. Circa vltimũ nota exemplũ. Legit in vitaspatrũ q̃ erant duo frẽs. q̃z vnus multũ ieiunauit. alius vero fuiebat infirmis deuote. Questũ aũt fuit a q̃dã sene q̃s corpe essz maioris meriti. Et dixit senex. Si frater ille ieiunãs appẽderet se p nares. nõ posset puenire ad mensuram illius qui seruit infirmis.

In eadẽ dñica. De morte. spũali. Ser. c. xxix.

Accipiebat enim mo

t ri. Joh. iiij. Sciendũ q̃ sicut hõ moritur corpaliter. sic etiã ⁊ spũaliter. Vñ in pñti mone tria sũt dicẽda. Prio quõ hõ morit in aia. Secõ quõ mors corpalis ⁊ spũalis ꝓpant adinuicem. Tercio exẽplũ. ℙ Circa primũ sciendũ q̃ ꝓgressionẽ mortis criminalis ipius aie possum? accipe p silitudinẽ mortis corpalis. Corpaliter ei moriens. primo incipit infirmari. Secũdo febicitari Tercio agonizari. Quarto mori. Quinto inuolui sine velari. Sexto exportari. Septio tumulari. Et sic fit p oẽm modũ morientiũ? in pctis. Primo q̃ndo hõ corpaliter incipit infirmari. tũc distpatur in natura. sic q̃ nõ bz appetitũ ⁊ saporẽ cibi neq̃z pot?. Sic aia primo infirmat ⁊ distpat. ⁊ hoc fit in primis motibus et suggestiõib? cũ delectatiõe tñ sine ꝓsensu. Secundo aũt optet morientẽ febicitari. nullus ei ex p̃dicta infirmitate morit nisi eadẽ infirmitas amplio? inualescat. Cũ enim hõ infirmus se sentit ex vicijs impugnari grauit. intantũ vt totũ corp? incendat. iaz sentit q̃ infirmitas creuit ⁊ ascẽsiones siue adustiones vicioz q̃diu tñ ibi pstitit neq̃q̃ morit ꝫ necesse est q̃ si mori opteat vt amplio? ꝓcedat. Tercio hõ ad moriendũ se disponẽs incipit agonizare. q̃ cõtingit cũ victus importunitate tẽptatiõis nutare icipit et debilitare qõ velit. ⁊ q̃d faciat. modo in pte vult. et in pte nõ vult. Cũq̃z rõ sic luctat cuz sensualitate. vt rõ mõ vincat. mõ vincat. hec luctatio nihil aliud ẽ q̃z agonizare ⁊ ad mortẽ festinare. Quarto egritudine hac inualescẽte tũc hõ ex importunitate ipugnatiũ vicioz vincit dans man? hostib? vt ꝓsentiat in pctis. iaz ex hoc ꝓ exalat spũm ⁊ statim mortuus est hõ iste. q̃ cũ ꝓsensuz pctõ dederit deus q̃ ẽ vita aie auolat. ⁊ aiam mortuã dereliquit. etiã si peccatũ adhuc actualr nõ ẽ subsecutũ. Vñ dr in decre. In malicia volũtas ꝓ ope reputat. de pe. di. j. Quis ꝓpter qõ dicit Thob. iiij. Caue ne aliqñ pctõ ꝓsentias. Quinto pãnis inuoluit ⁊ velat sic q̃ iã victo? peccato consentit ⁊ opere ipm perpetrat sed tñ occulte. q̃ adhuc de ꝓpetratis criminib? erubescit. Sic occultabat adã pctm suũ cũ interrogatus a dño rñdit. Mulier q̃z dedisti mihi sociam. dedit mihi de ligno ⁊ comedi. Similiter eua occultauit cũ interroga ta fuerat dicẽs serpẽs decepit me. Sic dauid occulte ꝓpetratũ adulteriũ abscõdere nitebat cũ mitteret ꝓ Vria vt veniret ⁊ intraret domũ suã ⁊ dormiẽs cũ vxore ꝓceptũ crederet esse suũ. Cui dixit deus ꝓ nathan ꝓpha. Tu fecisti abscõdite. ego aũt faciã verbum istud in ꝓspectu oĩs isti. ⁊ in ꝓspectu solis. Sic etiã dicit dñs cuilibet pctõri q̃ iã celat pctm suũ Malum. iij. Reuelabo pudẽda tua in facie tua. ⁊ ostẽdã in gentib? nuditatẽ tuã. Qõ ꝓtinget in extremo iudicio. dño secreta cordiũ reuelãte. Sexto mortuꝰ pãnis inuolutus exportat. Sic pctõr occultis pctis crebr? repetitis in peius ꝓficit. vt audacter peccare incipiat ⁊ in apto. sic q̃ de his nihil penit? erubescit. ꝫ magis gloriat in malicia vt sit de numero illorum de q̃bus dr ꝓuer. ij. Letant cũ malefecerint et exultãt in reb? pessimis. q̃z vie puerse sũt ⁊ infames gressus eoz. De q̃bus dr Miere. iiij. Frons mulieris meretricẽ ti. no. eru. Septimo tumulat cũ longa ꝓsuetudo ⁊ apta malicia peccãdi trãsit in habituz in tñ. q̃ etiã peccare desiderat. cũ nullũ habeat incitamentũ. Et cũ oĩ impugnatia ꝓgescãt affectus volẽdi nũq̃z in talib? requiescit. ⁊ sic obstinati ⁊ indurati vix cõuertũt. Treñ. iij. Lapsa ẽ in lacuz aia mea. posuisti lapidẽ sup me. ℚ Quantũ ad scõm sciendũ q̃ nouẽ sũt signa p quę ꝓnoscit infirm? vtrũ cito moriat corpalit. Sic silr cognoscit de hoie spiritualiter. Primũ signũ est q̃ quis cõsiderat sacz infirmi. q̃ si omnino dissimilis est respectu status sanitatis signũ est mortis. Sic spũaliter si exemplum malũ prebes ꝓprio. s. colorando facie tuã vt possis primũ allicere ad malã cõcupiscẽtiã. signũ ẽ spũalis mortis. ⁊ talis est occisor primi ⁊ reus oĩm aiaruz q̃s p suã pulcritudinẽ allicit ad malã ꝓcupiscẽtiam. Vñ Gre. in mora. Tot mortib? q̃s dignus ẽ quot exempla prauitatis iñ posteros relinq̃t. Et tales q̃ p malũ exẽplũ dãt occasionẽ alijs peccadi sũt maledicti a xpo. vt hr Matt. xviij. Ve hoi p quẽ fit scandalũz. Et talis reus erit oĩm pctoꝝ q̃ alij ex suo malo exẽplo cõmittũt eũ imitãdo. ⁊ inde pena ei? ꝓ augẽ tabit a q̃libet q̃ eũ in talib? sequit vsq̃z ad diem iudi. Sed q̃ timet scãdalizare primũ in vbis in moribus ⁊ in factis. ẽ signuz boni coloris in facie sua ⁊ signũ vite. ⁊ talis q̃ ꝓbet bonũ exemplũ ꝓprio multũ diligit a xpo ⁊ q̃t eũ imitant in hoc bono exemplo. tot gaudia accidẽtalia habebit i celo. Vñ Lesari?. Quãtis exemplũ vere hũilitatis ⁊ perfecte charitatis ondẽris cũ tãtis ⁊ ꝓ tãtis erna ꝓmia possidebis. Secũm signũ ẽ si infirmus vigilat ⁊ lucẽ odit. ⁊ hoies fugit ⁊ facie abscõdere nitit. signuz est mortis corpalis. Sic spũaliter si q̃s fugit lumẽ aptẽ ꝓdicatiõis. sic q̃ nõ ꝓt audire veritatẽ ⁊ verbuz dei signũ est mortis spũalis. Si q̃s aũt libẽter audit vbuz dei ⁊ veritatẽ signũ ẽ vite spiritualis. Vñ xpus di. in euange. vt hr. Joh. viij. Qui ex deo ẽ ẏba dei audit. ꝓterea vos nõ auditis. q̃ ex deo nõ estis. Tertiũ signũ est si infirmus stridet dẽtibus i acuta passione ⁊ antiqu? nec hoc ante facere ꝓsueuerat. vl

UVA. BHSC. IyR_046

insanire incipit. tūc cito morietᷓ. Sic spūaliter si quis est iracūdus et impatiēs. et cū verbis maledictus et iracūdis ꝓximū offendit. signū est mortis spiritualis. Vñ apls. Neqz maledici neqz rapaces regnū dei possidebūt. sic sunt illi iracūdi cū quib⁹ nullus ꝑcor dare ꝑt. qui viuūt cū ꝓximis suis in hoc mōdo sicut diabolus pr̄ ipoz viuit cū dānatis in inferno. quez nullus pacificare ꝑt. Et tales iracūdi hñt duplicē infernū. s. in pñti penā ire. ⁊ in futuro penā dānatiōis eterne. Vñ Iere. v. Seruietis dijs alienis q̄ non dabūt vobis requiē die ac nocte. sic ecōuerso pacifici sunt filij dei ⁊ tabernaculuz altissimi. ps̄. Jn pace factus est locus eius. Quartū signuz est si nasus ꝟbitur ⁊ si labia cōtrahunt signū est mortis corpal'. Sic spūaliter si quis raro apit os ad laudādū ⁊ ad regratiandū deo. ꝛ potiꝰ ad blasphemādū ⁊ ad iurādum est signū malū. Vñ oēs blasphemi hñt signuz mortis eterne. Sed ecōuerso illi qui deū laudāt ⁊ ei regratiant de suis beneficijs vt dicere possint cū. ps̄. Benedicā dño in oi tpe semp laus ei⁹ in ore meo. Quintū signū ē si infirm⁹ habet linguā siccā ⁊ nigrā pustulā in lingua. hoc ē signū mortis corpalis. Sic spūaliter si quis habet linguā mendacē. signū ē mortis spūalis. Vñ scriptū est. Os qđ mēt occidit animam. Naz mēdax lingua est q̄si falsa moneta. q̄ nō valet nisi ad ignē. Sic ecōuerso si hō ē verax i verb suis est signū vite ⁊ salutis. ps̄. Ecce enī veritatē dilexisti ⁊c. Quia ipe xp̄s ē via veritas ⁊ vita. Sextum signū ē. si sternutationē nō bz cū piper vel elleboris imittit in nasum infirmi qđ tñ simplices facere nō debēt alioq̄n infirmū grauiter ledere possent. et ē signū malū si nō sternutat. Mō in sternutatiōe mouet totū corpus bois abintra ⁊ abextra. Sic spiritualiter si q̄s audit vel cogitat de morte ꝓxa. vel de iudicio extremo. vel de penis inferni. vel gaudijs celi et nō ꝑcunt in seipo signū est eterne mortis. ps̄. A iudicijs enī tuis timui. Sic ecōuerso si q̄s audiēdo vel cogitando ista p̄dicta ꝑcunt. et mouet ad cōtritionē ⁊ ad pniam. signū est salutis. Septimuz signū est. si sordes auriū q̄ naturaliter sunt amare vertunt in dulce sapoꝛē. est signuz mortis corpalis. Sic spūaliter si alicui est dulce audire detractiones de ꝓximis. signū est mortis eterne. Vñ aug. Nō accommodes aures tuas ad capiendū verba detrahētis ne cōcipias mortē in aia tua. Detrahēti enī et audiēti vtriq̄z esca est mors aie. Et vt breuius cōcludā. detractor et libens auditor diabolū portant in lingua. Vñ etiā Ber. Detrahere aut detrahentem audire q̄d bonū dānabilius sit nō facile dixerim. sic ecōuerso si quis libenter audit bona loqui de ꝓximis et ex fraterna charitate cōgaudet ipis. signū est vite. vñ j. Joh. iij. Nos scimus qm̄ trāslati sumus de morte ad vitā. q̄ diligimus fratres. Octauū signū est. si sudor et anhelitus frigescit. et insup man⁹ ipius infirmi sunt frigide et fusce. signū est mortis corpalis. Sic spūaliter si quis est frigidus ⁊ tepidus in his q̄ sunt dei et que ad salutez aie ptinent. et facilis ad ea que corporis ⁊ mundi sunt. et insup si nec iniusta restituere curat. nec elemosynā potest de iuste acquisitis dare ex magna auaricia et cupiditate supflua. signum est mortis eterne. Sic econuerso si quis est agilis et ꝓmptus ad ea que dei sunt. et potest libere et sponte restituere res iniuste acquisitas et largiter elemosynā dare de rebus iuste acquisitis. signuz est vite spiritualis et eterne. Nonū signū si infirm⁹ nec dormire nec quiescere potest. sed naz vult huc illuc. nec in vno loco manere potest. signū est mortis corporalis. Sic spiritualiter si quis semp occupatur circa terrena et trāsitoria die noctuq̄z. sic q̄ nec i diebus festiuis cessat a laboꝛib⁹ et mercācijs suis. ⁊ intim̄ inquietat cor suū q̄ raro vel nunq̄ cogitat de deo et salute ꝓxa. signū est mortis spūalis et eterne. sic ecōuerso. si quis nollet quicq̄ lucrari cōtra deū nec violare festa ꝓpter aliqđ lucrū tpale et cōtentat i his que deus sibi administrat. et intendit eis vt ad bonoꝛez dei et salutē ꝓxam. signuz est vite spiritualis eterne. ℟ Quantū ad tercū nota exemplum de his qui mori incipiūt. sicut filius reguli q̄ incipiebat mori. Legit in vitaspatrū ordinis p̄dicatoꝛū q̄ fuit in ꝓuincia anglie in ꝓuentu derbie fr̄ q̄dā innocuus valō deuot⁹ ⁊c. q̄re istō exēpluz supra ser. ix. ꝑ.

De eadem dominica.

redidit ipe et domus

c eius tota ⁊c. Jstum sermonē de articulis fidei quos q̄libet xp̄ianus credere debet q̄re infra ser. clvj. B. Dñica. xxij. Sermo. cxxx.

De indulgentia ad inimicos.

Erue nequam omne

f debitum dimisi tibi qm̄ rogasti me. nonne ergo oportuit te miserei cōserui tui sicut et ego tui misertus suz. Mat. xviij. Superi⁹ int̄ rogauit petrus ihm dicēs dñe quotiens peccabit in me frater meus et dimittā ei. vsq̄z septies. Et rñdit ihs. Nō dico tibi vsq̄z septies. ſ vsq̄z ad septuagies septies. Et ponit ibi numerus determinat⁹ ꝓ nūero indeterminato. i. quotiēs peccabit totiēs dimitte ei. Vñ in presenti sermone tria sunt dicēda. Primo q̄ sint ista que debēt nos inducere ad indulgēdum inimicis nr̄is. Secō q̄liter tenemur idulgere inimicis nr̄is. Tercio exemplū de eodē. S Circa ꝓmū sciēdū q̄ quicq̄ sūt q̄ debēt nos inducere ad indulgendū inimicis nr̄is. etiā q̄ntūcunq̄z gr̄iter nos offenderūt. Vñ q̄cūq̄z illa quicq̄z diligēter ꝑsiderat et ponderat nō erit sibi gr̄e inimicis suis indulgere

Primo enī debem⁹ indulgere offensoꝛib⁹ nr̄is. vt pcā nr̄a nobis a deo dimittant. Nā tanta ē differētia inter pcā nr̄a q̄bus deū offendim⁹. et inter offensam q̄ ꝓximus nos offendit sicut inter. x. milia talēta et. c. denarios. Vt aūt de⁹ nob mlta ⁊ magna peccata dimittat libēter debem⁹ boc paruuz dimittere ꝓximis. vñ Mar. xj. Cū stabitis ad orādū dimitte si q̄d habetis aduers⁹ aliquē vt et pr̄ vr̄ q̄ i celis ē dimittat vobis pcā vr̄a. q̄ si vos nō dimiseritis. nec pr̄ vr̄ qui in celis est dimittet vobis peccata vestra. Luce. vj. Dimittite ⁊ dimittemini. Aug. de verbis apli. Vnusq̄sq̄z talē idulgētiā acceptur⁹ ē a deo q̄lē et ipe dederit ꝓximo. Vñ etiā petr⁹ Rauen. O hō si sine peccato esse non potes et vis semper dimitti tibi. semp dimitte. q̄tum vis dimitti tibi. tñ dimitte quotiens vis dimitti tibi. totiens tu dimitte. immo

UVA. BHSC. IyR_046

quia vis totū tibi dimitti. totū dimitte. Vñ Gre. in omel. Ille recte sui delicti veniam postulat. qui hoc qđ prius delinquit in ipo relaxat. imo tanta posset esse offensa z cū tāta caritate z patiētia indulgere posses. q deus oēm culpā tibi indulgeret Gre. Qui in se peccāti clemēter indulsit nullū peti vestigiū in ei⁹ anima remanebit. ℣ Exemplū de hoc legim⁹ q erat miles quidā q occidit p̄rem alterius militis. Et ille volēs vindicare homicidiū patris nūq̄ potuit illū militē inermē inuenire sed semp armat⁹ incessit. Accidit aūt in die parasceues q idez miles incessit nudipes z sine armis tūc alius miles cuz euaginato gladio cucurrit ad ipm volēs vindicare homicidiū p̄ris. Tūc ille pstrauit se ad pedes alterius militis dicēs ei. Ego humiliter supplico vobis ꝓpt illū qui hodie in cruce ꝓ nobis mortuus est. q̄tinus mihi ignoscatis q̄cquid ꝓra vos feci occidēdo vob patrē vestrū. Et ille miles erexit eū z ꝓpter ihm crucifixū totū indulsit ei. z in signū recōciliatiōis osculatus est eū. Cū aūt ille miles in eccia cū ceteris boibus osculari voluit crucifixū sicut mos ē in illa die. tūc ihs in cruce amplexatus est eundē militē cū brachijs z osculatus est eū coram oi pplo z vox ab oibus audita est. Tu hodie ꝓpter me indulsisti illi qui tibi patrē tuū occidit. Et ego hodie indulgeo tibi omia peccata tua. Et sic impletū est in illo milite illud dictum. vt habet Luc. vj. Dimitte et dimittemini ꝛc. Vñ etiā Aug. Multa sunt genera elemosinarū q̄s cū facimus adiuuamur vt dimittantur nobis pcā nostra. sed ea nihil maius q̄ cū ex corde dimittim⁹ qđ in nos quisq̄ peccauit. Sed indurati qui nolūt indulgere offensoribus suis nullo modo debēt spare indulgentiā suorū pcōz. etiā quantūcunq̄ cōterantur vel cōfiteant. Vñ Isid. de sum. bo. Frustra deū sibi ꝓpitiari q̄rit. q cito ꝓmo placari neglgit imo obstinatis z iracūdis qui in rācore z inimicicia stant z nolūt indulgere illud qđ eis dimissū fuit re exigit ab eis. Vñ Gre. iij. li. mora. Si hoc qđ i nos delinquit ex corde nō dimittim⁹ z illud rursuz exigitur qđ nobis iaz ꝓ piam dimissuz esse gaudebam⁹

Secō debem⁹ indulgere iō vt de⁹ exaudiat oōnes nr̄as z acceptet bona opa nr̄a. Rō est. q deus nullū bonū opus acceptat nec oōnē exaudit. q̄dm quis stat in rācore z nō vult indulgere Augu. Qui nō vult dimittere fratri suo. nō speret oōis effectuz Vñ etiā Amb. Si nō iniuriā dimittitis q̄ tibi facta est nō oōem ꝓ te facis. sed maledictionē sup te iducis. Itē nec opa bona etia q̄cunq̄ sint illa siue ieiunium siue elemosina. siue pegrinatiōes. siue castigationes corpis. z frequētatio eccīaz z missaz z sic de alijs Si enī tot bona opa q̄s oi die faceret q̄t sūt stelle celi. deus nullū eoz acceptaret. Vñ Gre. Mun⁹ nō accipit nisi aī discordia ab aio pellat. Vnde etiā Aug. in ser. de btō Stephano. Nemo se circūueniat nemo se seducat. q vel vnū boiem in ꝺ mōdo odio habet quicqd deo in bonis opibus obtulerit totuz perdet. Ergo recōciliari debem⁹ fratri nr̄o si volumus vt deus acceptet nr̄a munera. Vñ xp̄us dicit Matt. v. Vade prius recōciliari fratri tuo. z tūc veniens offeres munus tuū. Vñ Eccl. xxxiij. Dona iniquoꝝ nō approbat altissimus. ℣ Tercio indulgere debes. eo q nō potes nocere ꝓmo nisi ꝓius tibi maximū dānū inferas. s. aiam tuā occidendo. ergo si ista duo p̄dicta nō p̄nt te iducere ad ignoscendū ꝓmo. tūc illud terciū oīno te iducere debz q spōte dimittas ꝓmo. eo q nō potes te vindicare vbis obloq̄ndo sibi. minādo. maledicēdo. ifamando. culpas ei⁹ publicādo ꝛc. neq̄z in reb⁹. s. sibi furādo. vel dona z fortunū ipius ipediēdo. neq̄z etiā in pson eū pcutiēdo vel vulnerādo. nisi prius occidas pciosaz aiam tuā. i. Jo. iij. Qui odit frēz suū homicida ē. glo. supple suū ꝓximū. Nōne stult⁹ eēt q manuz ꝓpriā pforaret. vt tunicā vel palliū ꝓximi ledē possz Adhuc magis ille ē stultus q ꝓpter vindictā ꝓximi occidit suā ꝓpriā aiam. q̄ pciosior est q̄z totus mundus et omnia visibilia in mōdo sunt. Bern. Totus mōs ille pciū vnius aie estimare nō pōt. Aug. Alia oēm corpoꝝ creaturā nature dignitate pcellit. Jdē aug. Maius ē dānuz in amissione vni⁹ ale q̄z mille corpoz. Mō diligēter attēde an tibi expediat vindictam sup ꝓximū expetere siue in reb⁹ siue in fama siue in corpore tibi z ex ꝺ eternā mortē inferre. Vñ. i. Joh. iij. Qui nō diligit frēm manet in morte. s. corporis z aie. Vñ aug. Vita aie amor ē qui nō amat mortuus ē. ✠ Quarto iō indulgere z diligere debemus inimicos nr̄os. q illa psecutio quā q̄s patitur ab inimicis patiēter. augmētat gloriā z minuit sibi penā purgatorij. Vñ ps. Supra dorsuz meū fabricauerūt pctōres. glo. supple coronā eternā. Quō enī potes odire illū q tibi tā vtilis est in augmēntum meriti z glorie. Nā maius bonū tibi ꝓtulit. ledēdo te vbo vel facto. si patiens fuisti q̄ si mille florenos. imo vnū totū regnū dedisset q eternā coronā tibi ꝑparauit. z eternū excellit oē trāsitoriū. Aris. viij. phi sicoz. Finiti ad infinitū nulla ē ꝓportio. Ergo quot iniurias patienter sustinuisti. tot eternas coronas i celo meruisti. Insuper penas purgatorij soluit. Et ideo deus permittit malos viuere vt bonos crucīet vel vt cōuertant. Ergo quicquid tibi fit ab inimicis hoc totū deo offerre debes ꝓ peccatis tuis in patiētia cordis z possibile est q vna iniuria deleat tibi integruz annū pene purgatorij. immo possibile est q tante possent esse iniurie et persecutiones z cum tali patientia posses sufferre eas. q omnis pena purgatorij tibi per illas dimitteretur. sic q statim euolares ad celum. Ergo cum inimicus te persequitur z maledicit tibi. hoc sufferre debes patienter. et dominus commutabit tibi illam maledictionez in benedictionem. ps. Maledicēt illi z tu benedices. aug. Qui ei iustus ē z maledicit p̄mium ei ꝓ maledictiōe reddit̄ tur. Et sic est etiā de alijs iniurijs quas q̄s patiēter sustinet. Quinto indulgere debes libenter. q̄ ex hoc deus et omnes sancti z angeli erunt tui amici. Eccli. vj. Verbuz dulce multiplicat amicos. Aug. in sermone de sancto Stephano. Per amorem hominis inimici efficieris amicus dei. immo amicus omniū sanctoꝝ z angelorū. sic q nunq̄ aliqua mater in mūdo intīs dilexit filiū suū vnigenitum. sicut vnusquisq̄ sctoꝝ z angelorū te diliget. si primo ob amorem dei et ipsoꝝ ignoscas. ℣ Quantum ad secundum sciendum q quilibet tenetur quinq̄ modis indulgere suis inimicis si saltē vult saluari.

UVA. BHSC. IyR_046

CXXX

Primo teneris ex puro corde eis indulgere. sic q̄ nō velis te vindicare nec verbo vel facto. sic q̄ nō odias inimicos nec optes eis malū ex ira vel rācore. vt dicere possis cū. pſ. Si reddidi retribuētibus mihi mala decidā merito ab inimicis meis inanis. Sed q̄ sic stant q̄ gaudēt de infortunio ⁊ dolēt de ꝓspita te inimicoꝝ ex rācore illi habent corda diabolica. q̄ sunt similes diabolo. q̄ dolet ō bonis nr̄is ⁊ gaudet de malis nr̄is. Sic et isti rancorosi. ergo sunt a deo maledicti. vt habeť Isa. v. Ve q̄ dicitis bonuz malum. et malū bonū. Nō queriť hic vtrū inimicis teneamur ex corde oēs iniurias dimittere. Rñdeť q̄ ex iniuria vel dāno facto alicui solent in eo cui fit iniuria tria oriri. s. rācor in affectu. signū rancoris in effectu. et accusatio iuris ꝑ iniuriantē. Primū ⁊ secūdum teneť hō statī dimittere. sed terciū nō teneť. nisi ille satisfaciat fm suū posse. q̄ libet pōt exigere iusticiā et satisfactionē ab eo q̄ fecit sibi iniuriā. sic tū q̄ nō odiat eū nec signū rācoris ei oñdat. sed solū exigat illud qđ sibi iusticia dictat ꝓ satisfactione ō iniuriam sibi illatā. Nō ōr in decre. Mō teneť offensus dimittere iniuriā nisi sit sibi satisfactū. xxiij. q. iij. Si illic. Sed ille q̄ in corde retinet vindictā sup ꝓximū est inimicus dei ⁊ filius eterne dānatiōis Eccli. In tpe vindicte dispdet te. Scdo indulgere ⁊ diligere inimicū debes sic q̄ nō velis ꝓ alios vindicari exemplo xp̄i cui⁹ iniuriā cū discipuli sui vindicare vellent. rñdit reprehēdendo illos. vt habeť Lu. ix. Ne scitis cui⁹ spūs estis. filius hois nō venit aias pdere sed saluare. Nō si haberes filiū vel fratrez vel cognatū. ⁊ nō rogares vel iuberes eū vt te vindicaret sed solū scienť admitteres. tūc eternā dānationez sic admittēdo incurreres. Apls. Digni sunt morte nō solū facientes. ſ etiā q̄ facientibus ꝓsentiūt. Ergo si q̄s haberet filiū vel amicū q̄ eū ꝓ illatis iniurijs vindicare vellet. talis nullo mō admittere debet alias reꝰ erit. Tercio sic indulgere ⁊ diligere debes inimicum. vt nec ꝓ deū velles eū ledi vel hic vl' in futuro Sed ꝓtra hoc faciunt q̄ sup inimicos suos expostulant a deo vindictā. Cōtra q̄s dicit Gre. Jubet deꝰ vt diligať inimicus. ⁊ tamē rogatur deꝰ vt occidat inimicū. Quisquis sic orat. ipe suis precibus contra cōditorē pugnat. Ergo quādocūq̄ optas vindictā a deo sup inimicū tūc tu dignus es q̄ tibi illa vindicta eueniat ex vera iusticia dei. ergo quilibet optare debet a deo suis inimicis veniā ⁊ gratiā in ꝓsenti et gloriā in futuro. Nō Matt. v. Diligite inimicos vestros. benefacite his q̄ oderūt vos ⁊ orate ꝓ ꝑsequentibus vos. Quarto tenemur sic indulgere ⁊ diligere inimicos vt eis cōmunia signa caritatis exhibeamus que et alijs hoibus cōmuniter exhibemus sicut loqui salutare rñdere. ⁊ sic de alijs. Circa hoc queriť vtrū sit de necessitate salutis q̄ q̄s specialia signa caritatis inimico exhibeat. Rñdeť fm san. Tho. ij. ij. q. xxv. Sicut hō in cōmuni teneť diligere inimicū ⁊ nō in speciali. ita signa et effectꝰ dilectionis q̄ in cōmuni ꝓueuerunt ꝓximis exhiberi teneť etiā inimicis exhibere. puta vt cū aliq̄s orat ꝓ oibus fidelibus vel ꝓ toto pplō. vel cū aliq̄s aliq̄d beneficiū impēdit toti cōitati tunc etiā hoc inimicis exhibere debet de necessitate ꝓcepti. ⁊ contra hoc facere ptiet ad liuorem vindicte. Nō orare debemꝰ ꝓ inimicis cū oramus ꝓ alijs exēplo xp̄i q̄ in cruce oravit ꝓ suis inimicis Lu. xxiij. Pater ignoſce illis q̄ nesciunt quid faciūt. Naz religiosi tenenť in speciali orare ꝓ suis inimicis. eo q̄ sunt in statu pfectōnis. Sed seculares in cōmuni tenenť orare ꝓ suis inimicis cum ⁊ ꝓ alijs orant. Sed si q̄s etiā in speciali oraret ꝓ suis inimicis. ista oratio esset deo valde accepta. ⁊ homini multū meritoria. Nō Grego. Ille preces suas multū valere facit qui eas ꝓ inimicis effundit. Quinto tenemur indulgere et diligere inimicos sic q̄ habeamus animū ꝓparatuz ad subueniendū ipis in particulari. si in magna necessitate fuerint ꝓstituti verbi gratia. Vt si inimicus tuus erraret eundo imprecepſ. vel vt submergereť et huiusmodi. debes sibi ꝓcauere et eum admonere si potes. alias reus esses sanguinis eius. Jtē etiā si fame piret ⁊ hmōi. Nō Amb. Pasce fame morientē. si nō pauisti occidisti Salomon. Si esurierit inimicus tu⁹ ciba illū. si sitierit potū da illi. Sciendum q̄ est manifestū signum bonitatis ⁊ gratie cuz quis diligit illū qui cū odit. ⁊ bonū optat illi qui sibi malum optat. et bene facit illi qui sibi iniuriať. Unde Aug. Illud manifestissimū signum bonitatis est vt tuū quoq̄ inimicū diligas. et ei qui tibi malū vult. et si potest facit. tu sp bonū velis faciasq̄ qđ possis. apls. Nulli malū ꝓ malo reddētes B Circa iā dicta sciēdū q̄ aliq̄ dicūt. ego nō odio illū ſ̄ secuz in pace eē volo ⁊ volo eū pmittere sua facta expedire. Et si obuiā dederit sibi tūc ꝑ aliā viā incedit. ⁊ si optet eū ꝑterire tūc oculos inclinat nec fauet sibi oculis suis eū inspicere. ⁊ si inspexerit eū. tūc facies eiꝰ mutať ⁊ cor sinuz moueť ⁊ infrigidať sic q̄ vix vna die vel duob⁹ recupare ꝑt si alloq̄ vel videre opteat eū Insup aliq̄ nō vadūt ad domos aliq̄ū nec loquūť sibi mutuo ꝛc̄. Et oīa talia sunt sig̃ rācoris ⁊ odij et nō caritatis. j. Joh. iij. Qui nō diligit fratrez manet in morte. Qz aūt talis indulgētia q̄ solū fit ore et nō corde. nō sufficit ad salutē. oñdit Haymo sup Mat. Nihil ꝓdest ore dimittere. qui fuat iracūdiā in corde. Nō Chriſ. in li. de cōpunctiōe cordis. Si tantū modo nō ledas euz q̄ te lesit auertis aūt te ab eo nec libenť eū vides. manet sine dubio rācoris vuln⁹ in pectore. Jtē sciēdū q̄ tales indurati q̄ nolūt idulgere sūt in periculoso statu. qđ sic ꝓbať. Prio quia nulli⁹ boni in eccia ptic̄ipationez bīt. de q̄ dicit. pſ. Particip̄e me fac deꝰ oīm timētiū te. Et ista ptic̄patio est eis multū necessaria q̄ forte pauca p se bona faciūt. sic q̄ bene indigeret iuuari p ptic̄ipationē aliorum bonoꝝ ꝛc̄. O q̄s infelix est ille q̄ ptic̄ipatione omnium missarum orationum et elemosinaruz ⁊ exercitiorū bonorū omniū que fiunt in tota eccia ꝓpter vnā irā vel vindictā vult carere ⁊ priuari omnibus bonis que fiunt in celo ⁊ in terra ꝓpter inimicicias quas gerit ꝓ primos. Secundo q̄ nullius gaudij in celo in futuro partem habebunt Apocalipſis xxij. Foris canes et venefici et impudici. sicut enim nec canes nec serpentes celuz intrabunt. sic nec rancorosus nec vindicatiuus celum intrabit sed cum demonibus et damnatis infernum possidebit. vbi nullus ordo ſ̄ sempitern⁹ horroꝝ inhabitat.

UVA. BHSC. IyR_046

Tercio q̄ diu vni inimicaris. pdis oia opa tua. Jn sup amicicia dei ⁊ beate virginis Marie ⁊ oim sanctoꝝ ⁊ angelorū. Vñ sicut signa ire ꝓmis ostēdisti. sic deus nunq̄ vult tui misereri. nec tu eū lete vi debis. nec aliqua signa caritatis tibi ostēdet. ſ signa ire et vindicte. Lu. vi. Eadē mēsura qua mēsi fueritis remetiet vobis. Vñ Chriſ in li. de cōpunctōne cordis. Nūq̄d tu ita vis ꝙ pitiū tibi fieri deū vt non te quidē ledat. auertat tamē se a te ⁊ peccatoꝝ tuoꝝ memoriā teneat et videre te nolit. ergo qualē vis erga te deū esse. talē te exhibere debes bis qui delinquerunt in te. Jtē scti ostendūt iraz sic q̄ nec btā virgo Maria nec aliqs sanctoꝝ deū ꝓ illis rācoroſ ⁊ vindicatiuis crabit nec quicq̄ boni ipsis cōmunicare velint de gaudijs celi. similiter ⁊ angeli in signū ire exibūt et sepabūt eos de medio iustoꝝ et mittēt eos in caminū ignis. vbi erit fletus et stridor dentū.

℣ Sed si indulges tūc deus ⁊ oēs sancti ⁊ angeli erūt amici tui. et illā amicicia oīdent. Primo in ꝟ q̄ angeli morte venīēt ⁊ ducēt te cū honore et gaudio in celū. Scdo in hoc q̄ xp̄s ⁊ btā virgo Maria et sancti et angeli aiam tuā lete⁊ honorifice suscipiēt in celū. sic q̄ nunq̄ aliqs rex vl imperator cū tanto honore susceptus ē ab hoibus in hoc mundo. Tercio in ꝟ q̄ xp̄s meritū suū et btā vgo Maria ⁊ apli et martyres et pfessores et virgines tecū condiuidēt Vñ Anſ. Vnusquisq̄z intuū gaudet de alteri⁹ gaudio q̄tū de suo ꝓpio. Quarto in hoc q̄ xp̄s btā virgo ꝓphete apostoli martyres cōfessores virgines et angeli et oēs electi in celo regratiant tibi et honorāt te ꝓterea q̄ ob amorē eoꝝ indulsisti tuis offensoribus. ℣ Sed q̄tū ad terciū notanduz est exemplum de his q̄ nolūt indulgere suis ꝓmis. Legit q̄ quidā nobilis habuit filiū qui fuit castus quez et pater ei⁹ multū dilexit. q⁹ deo fideliter seruiuit. ſ. orationibus. ieiunijs. et elemosynis. et lumina sanctoꝝ frequētādo. paupes viduas. orphanos et pupillos defendēdo ⁊ multa bona opa faciēdo. Post oia ista seruitia sua mortu⁹ est. de quo pater multuz dolens rogauit eū vt sibi post morte appareret et ei meritū et statū suū insinuaret. Quod⁊ de⁹ admisit i terroꝛe iracūdoꝝ ⁊ vindicatiuoruz boim. Et ille filiꝰ patri post morte apparuit dicēs. Pater nō ores ꝓ me. q⁹ dānatus sum. et dixit sibi q̄ esset in maximis penis ⁊ si tot essent lingue q̄t in celo sūt stelle nō possent exprimere penā meā. Dixit ei pater. nonne fuisti cast⁹ abstinēs. nec vnq̄ aliquē boiez spoliasti. nec nomē dei blasphemasti. nec lusoꝛ nec bibul⁹ fuisti quō dānationem meruisti. cuz tot bona opa in vita tua fecisti. Et filius rñdit. verū dicis pater. Ego ei adhuc vgo suz. nec aliquē boiem spoliaui. nec vnū denariū iniuste recepi. nec fui lusoꝛ. nec potatoꝛ. Et insuper multa bona feci orādo. ieunādo. vigilādo. et corp⁹ meū castigādo sed oia ista seruitia et bona opa q̄ feci deo oia amisi ꝓpter irā et vindictā quā retinui in corde meo cōtra hos qui me semel offenderūt quos amplius nunq̄ dileri. sed vbicūq̄z potui semp me in ipis vindicaui. et ꝓpter hoc solū vicū oī bona opa pdidi. et sic eternaliter damnatus sum. Vnde Eccli. Jn tempore vindicte disperdet te.

Jn eadem dñica. Sermo. cxxxi.

Q⁹ nouē genera peccatoꝝ puniētur.

t radidit eū tortoribus quousq̄z redderet vniuersum debitum. Matt. xviij. Sic q̄libet dānatus tradit tortoribus. i. demonib⁹ q̄ eū impetuū torquebunt

F Vñ sciendū q⁹ nouē sunt genera peccatoꝝ q̄ū vnus semp et magis grauiꝰ puniet alio. Primi sunt illi q̄ mala volūtate peccāt. ſ. ꝓsentiēdo ab intra ad pctā vel in delectationē pcti cū plena rōne Aug. sup Gen. Si rō cōsentiat ei q̄ libido cōmouentia sciendū esse. et nō discrepat. ab oi vita bona et gratia tanq̄ padiso expellit hō et iaz pctū imputat ei. etā si nō ꝓsequat factū. Sz di. multe cogitationes mihi incidūt. quō in illis a pctis ꝓseruare me possim. Rñdet q⁹ optimū remediū cogitationū est nō consentire. et ꝟ stat in nro arbitrio. Sz q⁹ cogitatōes nobis nō incidāt ꝟ nō est in nro arbitrio ⁊ in nra ptāte Vñ Bern. Demonū est suggestiōes malas ingere re et nrm est illis nō ꝓsentire. Nā q̄nes resistim⁹ tociens diabolū supam⁹. angelos letificam⁹ ⁊ deū honoramus. Bern. Pōt inimicus excitare tēptatiōis motū. sed in te est si volueris cōcedere vel negare cōsensuz. Jtē sciēdū q⁹ q̄ ꝓsentūt in pctū ⁊ stāt in mala volūtate. inimici sunt dei oī potētis. q⁹ libent⁹ malefacerēt si auderēt vel possent. ⁊ sic volūtas ꝓ facto cora deo reputat. Vñ ōr in decre. Jn malicijs volūtas ꝓ ope reputat. de pe. dist. j. oīs. Insup est etiam quasi mōstrū cora angelis dei q⁹ hō habet malā voluntatē q⁹ sicut cora hoibus esset mōstrū q̄ mulier pcipet aial irratiōale ꝓ hoie sic angeli mirant q⁹ ibi diabolus morat⁹ in corde p voluntatē malā vbi de⁹ deberet morari p bonā voluntatē. Contra q̄s dicit apl⁹. Et tales qui sic stāt in mala volūtate faciūt infernū in corde suo. Nam vbicūq̄z est diabolus ibi ē infernus. sic ecōuerso vbi est deus ibi est celū. Quia igit diabolus habet ibi domiciliuz in corde pulluto p malū cōsensuz ⁊ volūtatē ergo q̄dāmodo ibi infernus est. Nam sicut in inferno est ignis fetor vermis et tenebre. sic est in corde polluto ignis ardētis cōcupiscētie. fetor luxurie. vmis remordētis cōscientie. et tenebre obscurate intelligētie ⁊c. Vñ tales sunt inimici dei qui cogitāt mala ⁊ vindictā sup ꝓximū et rancore quē bñt ad ipm Matt. v. Omnis qui irascitur fratri suo re⁹ erit iudicio. Jtē qui habēt morosam delectationē cū plena ratione. vel etā q̄ habent volūtatē cōmittendi quodcūq̄z pctū mortale. sicut qui voluntatē bñt illicite choriandi vel luxuriandi supbiā exercēdi vincandi. isti p talē malā voluntatem vulnerāt xp̄m. Et sicut mala volūtas displicet deo sic ⁊ bona voluntas multum placet deo. Chriſ. super Matthеum. Voluntates bone sic suaues sunt apud deū quēadmodū odoriferi flores. Vnd⁹ Bern. Regnū dei intra vos est. q̄d est hoc regnuz sane libera voluntas hominis ita se ꝓformans diuine volūtati. vt nihil velit q̄d sentiat vel sciat ei displicere. Secundi qui adhuc grauius peccāt sunt illi qui ad malā voluntatem verba addūt. et hi grauius ꝓmis corrigentur et punient. verbi gratia. Sicut qui exprimunt iram inuidiam et rancorē quē in corde gerunt per verba contumelioſa. obijciendo

UVA. BHSC. IyR_046

CXXXI

et improperando ꝓmis defectus ⁊ culpas eorum et tales grauiter deū in hoc offendūt. Vñ Matt. v. Qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehēne ignis. Luius tūc ille re⁹ erit q̄ dixerit fur adulter vsurius deceptor ⁊ mēdax. tu fecisti ꝟ ibi ⁊ ꝟ ibi. silr q̄ irridēt ẏba vel facta ꝓmox pensēdo ⁊ ꝓtēnendo eos et etiā q̄ ꝓferūt ẏba scurrilia ⁊ luxuriosa cum q̄bus mētes boim corrūpūt. Vñ apls. Corrūpūt bonos mores colloq̄a praua. Et ꝓphetia malox verbox ē attestatio mali cordis Mat. xij. Ex abūdantia cordis os loquit. Tercij q̄ adhuc grauī⁹ punient sūt q̄ ad cogitatiōes ⁊ ad ẏba addūt praua opa ẏbi gra Si q̄s verbis minatus ē alicui peccat grauiter. ꝟ cū ꝓduxit ad effectū ope pficiēdo. s. verberādo ⁊ vulnerādo ꝓmū adhuc grauius peccat. Silr q̄ ꝓfert ẏba luxuriosa ad ꝓuocādū se vel alios grauit peccat sed si luxuriā actu pficit adhuc grauī⁹ peccat. ⁊ iō grauius punit. ⁊ sic de alijs. ¶ Quarti sūt q̄ ex ꝓsuetudine mala peccāt. illi adhuc grauī⁹ peccāt et grauius punit. Vñ sciendū q̄ ꝓsuetudo praua tria mala ꝓfert. Primū ē q̄ hoiem ꝓfundius dānat Mā q̄ semel mortaliṫ peccauerit ꝓfunde dānabitur q̄ bis vel ter adhuc ꝓfundi⁹. ꝟ q̄ plures ex ꝓsuetudine adhuc magis ꝓfunde submergit. Vñ mirficor dit agit de⁹ qñ aliquē hoiez praui⁹ in iuuētute mori permittit. q⁹ nun⁹ punit. Vñ Amb. sup Lu. Meli⁹ essz pctōribus male agētib⁹ mori q̄z q̄ i pctis diu ẏsent. ¶ Dom ē q̄ mala ꝓsuetudo vir deserit. Prouerbi. xxij. Adolescēs iuxta viā suā gradit ⁊ cū senuerit nō recedet ab ea. Vñ Arist. vij. ethi. Difficile ē resistere ꝓsuetudini q̄ assimilat nature. Jsi. in li. soliloq̄ox. Prau⁹ vsus vix aboleṫ. Vnde Hiere. xiij. Si mutare pōt ethiops pellē suā aut pard⁹ varietates suas. ⁊ vos poteritis bñfacere cū didiceritis malū facere. Ex q̄bus verbis hr q̄ hituati in malo vix pñt mutare malū hitus ⁊ ꝓsuetudinē. Ergo q̄ a pncipio i delicijs nutrit. vix postmodū efficit abstinēs et q̄ ē supb⁹ vix erit būilis. ⁊ q̄ ē in luxuria ꝓsuetus vix erit cast⁹ simlr q̄ assuetus ē iurare ⁊ blasphemare. Sēs tales vix pñt istā malā cōsuetudinez ex toto postponere nisi mediāte spāli gra dei. pī Hec mutatio dextre excelsi Vñ quicq̄d pdicat nihil i aliq̄bus pficit. Rō ē. q⁹ hūt ꝓsuetudinē peccādi. Vñ arist. x ethi. dicit. Mō ē facile hoies ex antiq̄ ꝓsuetudie trās mutari ꝑ fmōes. q⁹ fm cūdē Arist. j. ethi. Cōsuetu est altera natura. ¶ Vñ qrit quō quis possit malā ꝓsuetudinē emēdare. Rñ. q⁹ successiue oportz malā ꝓsuetudinē emēdare ⁊ nō subito. Vñ Aristo. de reg. pn. dit. Mutatio ꝓsuetudinis nō erit subita ꝟ successiua. Vñ legim⁹ tale exemplū. q⁹ fuit quidā notabilis cardinalis quē bea. Bern. rogauit vt penitētiā ageret. Qui nō acq̄escebat ei. Cui bea. Bernait. Si nō vis facere pacē cū deo. saltē facias treugā At ille Quā rñdit. Abstine trib⁹ diebus ab oī opere illicito ob amorē dei. ⁊ sic fecit. His ꝓpletis dixit beatus Bern. Mō alijs tribus dieb⁹ abstineas pro amore btē virginis Marie. Qđ etiā fec̄. Post ꝟ alijs trib⁹ diebus abstinuit ꝓ amore apostolox. Et itez post trib⁹ dieb⁹ ob amorē martyrū. ⁊ tūc tribus ob re angelorum. Et oibus his factis cardinalis dixit btō Bern. Nolo mō treugā facere sed pacē. Leue cū mihi est decetero abstinere. ⁊ sic malā ꝓsuetudinem postposuit ⁊ postmodū vitā in bono finiuit.

¶ Tercū malū ē q⁹ cōsuetudo mala facit magna pcta pua aut nulla estimari. Vñ aug. in enchiridiō Pcta q̄z magna et horrēda cū in ꝓsuetudinē venerint aut pua aut nulla eē credunt. Vñ etiaz dicit Gre. Hoc erit ꝓsuetudini licitū qđ rōne ꝓstat eē ꝓhibitū. Hoc sic ꝓbat q⁹ plures dicūt licituz esse aīa carnīs prauū choreisare. gulose viuere. eo q⁹ sit cōsuetudo seculi his diebus sic viuere. silr alij credūt licituz eē supbas vestes deferre cū scissuris ⁊ lōgis caudis ⁊ manicis. similiter hre cingulos aureos vel argēteos. ⁊ diuersa paria tunicax ⁊ pallioz. Quare ꝟ Quia ꝓsuetudo mūdi est. Et tales sic excusando se in pctis seipos decipiūt. q⁹ mala ꝓsuetudo pctī nō alleuiat sed grauat. Vñ dr in decre. Cōsuetudo mala inuēta q̄sto diuturnior tāto piculosior. xxxiij. q. i. scisma. Ex q̄ pz q⁹ illi seipos fallūt q̄ se excusando in pctis dicūt. aīa centū ānos boies chorisauerūt vel ꝟ vel illud fecerūt. Quib⁹ rñdeo. q⁹ aīa cētū ānos etiā boies ad infernū descenderūt sicut adhuc q̄die peccatores faciūt. Vñ Jsid. ꝓbat q⁹ ꝓsuetudo nō excusat pctī di. Cōsuetudo autoritati cedat. prauū vsuz lex ⁊ rō vincat. ¶ Quinti q̄ adhuc grauī⁹ delinquūt. ⁊ ꝓsequēter grauius punient sūt illi q̄ ꝑ excusationē defendunt culpā suā. Pro q̄ sciēdū q⁹ hoies triplicit excusant se in suis pctis. Prio retorq̄ndo culpā suā in ipm deū. exemplū Ade ⁊ Eue. Vñ cū deus q̄reret ab Adā. cur comedisti de ligno de quo pcepi tibi ne comederes. Rñdit. Mulier quā dedisti mihi socīā dedit mihi ⁊ comedi. q̄si diceret. si nō dedisses mihi vxorē pceptū tuū trāsgressus nō essez Et cū q̄reret a mliere dicēs. Cur hoc fecisti. Rñdit Serpēs decepit me. q. d. si serpētē ñ creasses me minime decepisset. ⁊ sic ambo excusauerūt se de pctis suis. retorq̄ndo culpā suā in ipm deū. Amb. sup. pī. Malū ē peccare peius ē in pctis ꝓseuerare. ꝟ multo peius ē defendēdo se in deū culpā refundere. Ergo ad satisfaciendū ꝓ tali excusatione xp̄s cū accusaret coram pylato ⁊ herode nō se excusauit sed velut ouis obmutuit. Sic adhuc quidam excusant se ⁊ alios a pctis dicētes. Deus sic voluit. ⁊ ergo sic fieri optuit Et tales grauit peccāt q̄ tenēt fatū qō in vulgari ōr beschērūg. Cōtra q̄s dicit Bern. Absit inq̄t a fidelibus q⁹ esse fatū aliq̄d dicant. Ergo q̄ndo hō male morit siue suspendit siue cōburit tūc tales q̄ tenent fatū dicūt q⁹ sic oportuit fieri q⁹ deus sic voluit et sic ordinauit. et ad hoc natus est homo ille q⁹ talia facere et talia pati debuit. Hoc est contra honorē dei loqui. q⁹ deus qui est sūme bonus. nō vult nisi bonū Vñ apls. Hec est volūtas dei sanctificatio vestra. Ergo talia ascribi debent propie malicie ipsorū hominum. ⁊ non diuine ordinationi. quia deus dedit homini liberum arbitrium ad faciendū bonuz vel malum. ergo peccare stat in propria voluntate ipi⁹. Vñ Eccli. xv. Aposui tibi ignem ⁊ aquam. i. bonū et malum. ad quodcunq̄z volueris porrige manuz tuā. Secundo excusant se aliq̄ per diabolū dicētes. Diabol⁹ vicit nos. Jsta excusatio nihil valet. Quia fm gre. Debilis ē hostis q̄ nō vicit nisi volētē

UVA. BHSC. IyR_046

Sic diabolus p̄ mortē xp̄i victus est ⁊ debilitat⁹ q̄ neminē vincat nisi volentē. Vñ Aug. Nō enī diabolus cogēdo sed suadēdo nocet. nec extorq̄t a nob̄ p̄sensuz sed petit. dat q̄dē ille p̄silīū. ꝫ deo auxiliante nr̄m ē eligere vl̄ repudiare qđ suggerit. Vñ Bern. in ser. Pōt inimic⁹ excitare tēptatiōis motuz. ꝫ in te est si volueris dare vel negare p̄sensuz. Q̄z aūt q̄dā se fallaciter excusant p̄ diabolū. ptz p̄ tale exemplū. Erat quedā puella q̄ trāsibat ad quoddā castrū ad seruiēdū ibi. Cui obuiauit diabolus in specie hois dicēs ei. Quo tēdis. Jp̄a rūdit. Ad castrū illud pergo ⁊ ibi fruire volo. Et ip̄e dissuasit dicēs. Tu postea lugebis si illuc ibis. Et ista puipedens ẏba sua illuc p̄rexit. Et postmodū lapsa ē in p̄cūm carnis ⁊ cōcepit. Tūc dn̄s castri repulit eā de castro. ⁊ in via descendēdo iterū obuiauit ei diabolus dicēs ei. Vnd̄ venis. At ip̄a. Diabol⁹ suasit mihi fruitum illud in tali castro vbi cecidi ⁊ cōcepi. Et iste p̄cussit eam ad maxillā di. Tu mentiris. Ego suz diabolus ⁊ dissuasi tibi ꝫ in eodē loco q̄n ascēdisti castū ⁊ noluisti acq̄escere mihi. ergo falsē me inculpas cū ibi fuerit culpa tua ⁊ tua ꝓpria volūtas. Tercio excusant se q̄ sint coacti a dn̄is vel a parētib⁹ vel ab alijs hoibus Contra quā excusationē dicit Seneca. Dimitte excusationē q̄z nemo peccat inuitus Aug. Oñe p̄cūm adeo volūtariū ē qđ si volūtariū nō ē. p̄cūm non est Idē aug. lib. iij. de libero arbi. Quis peccat in eo qđ nullo mō cauere potest. Cassio. sup illud ps. Ad excusandas excusatiōes in p̄cīs. Hoc enī maximum est viciū quo laborat hūanitas vt post p̄cūm suū ad excusationis ꝓfugiū q̄si penitudinis se p̄fessionez p̄sternat. qđ facinus inter sūma p̄cā cōstat esse numeratū. ℣ Sexti sunt q̄ adhuc grauius puniēt ⁊ sunt illi q̄ gaudēt ⁊ iactāt se de suis malicijs Ber. Quid est magis puersum q̄z letari cuz male feceris. et in rebus pessimis exultare. imo tale gaudiuz. s. in malis est stultoꝝ hoim. Prouer. xv. Gaudiū ē stulto facere stulticiā. imo est gaudiū amentiū. Hoc sic ꝓbatur. Si laborās ad mortē rideret ⁊ gauderet reputaret freneticus. Peccans aūt mortaliter laborat ad mortē eternā ip̄ius aie. Vñ dicit Eccl̄s. ij. Risuz reputaui amentiā ⁊ gaudio dixi. quid frustra decipis. Vere quidē decipit⁹ p̄ ignorantiā stultus Quia si aduerteret p̄cī maculā et dei offensam ⁊ eternam penā fleret. Ergo xp̄s p̄ōt dicere oīb̄ iam ī p̄cīs gloriantib⁹. qđ dixit in die palmaꝝ sup ciuitatē hierusalē quādo fleuit sup eā. vt habet. Lu. xix. Si cognouisses ⁊ tu supple fleres. Sic p̄ōt dicere peccatoribus. O supbe si cognouisses ⁊ tu ꝓpter humiliationem ⁊ supp̄ssionē tuā in igne infernali supple fleres ⁊ nō gauderes in supbia tua. Similit̄ o gulose ⁊ ebriose si cognouisses ⁊ tu esurīē ⁊ sitim ⁊ potū ifernalem supple fleres. Et tu chorisans si cognouisses quō ligatis manib⁹ ⁊ pedibus mittēdus es in exteriores tenebras. supple fleres. ⁊ ita d̄ ceteris. Vt autem ab istis malis euadere possim⁹. tūc poti⁹ debemus d̄ flere ad xp̄m. vt in futuro eternalit̄ cum deo gaudeamus. Esa. xxij. Vocauit dn̄s ad fletuz ⁊ ad planctū ⁊c. In multis offendimus oēs que emēdare debemus cū luctu ⁊ gemitu. Matt. v. Beati qui lugent ⁊c. Ecōuerso. Lu. vj. dicit xp̄s de his qui ꝺ in mundo gaudent ⁊ rident. Ve vobis q̄ nūc ridetis. Hoc intelligit̄ de his qui gaudēt et iactāt se de malis suis. qđ heu iam cōmune est in mūdo Greg. in mora. Sunt nōnulli q̄ nequaq̄ deflent qđ faciūt sed etiā laudare ⁊ defendere nō desistūt. ⁊ minuz dum defendit culpa geminat. M Queri⁹ vtz gaudere et iactare se de malis sit peccatum mortale. Rūdetur q̄ sic si illud in quo gaudes ⁊ te iactas est peccatū mortale. Vñ Eccl̄i. xix. Qui gaudet in iniq̄tate denotabit. j. de nota libri vite delebit. qđ non fit nisi p̄ mortale peccatū. Q̄z gaudere in mūdo ⁊ in malis suis sit p̄cūm mortale. oñdit bea. Gre. in omelia. Simile est regnū celoꝝ dicēs. Nemo p̄ōt ⁊ hic gaudere cū ꝺ̄ seculo. ⁊ illic regnare cuz deo. Ex quo patet q̄ ẏlis in futuro gaudere cū xp̄o. tūc hic non debes te iactare de p̄cto. nec gaudere de malis. ꝫ tolere ⁊ penitere de eisdē. ⁊ amplius cauere ne iterum p̄tra deū talia cōmittas. Vñ aug. in li. de pnia. Ad agendū pniam nō sufficit mores in melio⁹ cōmutare ⁊ a malis factis recedere. nisi etiā de his que facta sunt satisfacias dn̄o p̄ pnie dolorē. p̄ būlitatis gemitum. p̄ cōtricti cordis sacrificium. M Septimi q̄ adhuc grauio⁹ peccāt ⁊ puniēt. sunt illi qui alios docēt peccare ẏbo ⁊ exemplo. Mā q̄ sic instruit aliquē reus erit oīm petoꝝ q̄ ille facit ex sua informatione ẏbo et exemplo. ⁊ illius pena augmētabit vsq̄ ad nouissimū die q̄ malā doctrinā vel malū exēplū post se relinq̄t. Vñ Hre. in mora. Tot mortibus q̄s dignus ē q̄t exempla prauitatis in posteros relinq̄t Hoc illi aduertere deberēt q̄ nouas adinuētōes inuenerīt in supbia vestiū. s. lōgas caudas. capuia magna scissuras in tunicis ⁊ capucijs. Silr q̄ choreas. sortilegia iuramēta blasphemias inuenerīt. Silr q̄ noua telonia inuenīūt. vel antiq̄ augmētant. vel q̄ census ⁊ redditus aggrauāt. Silr ⁊ q̄ nundinas in dieb⁹ festiuis instituerūt. Quia oēs p̄dicti sūt rei oīm petoꝝ istoꝝ que isti seq̄ntes eos faciūt. Et tales deū grauiter offendūt q̄ p̄ suā malā doctrinā ⁊ malum exemplū aīas a deo retrahūt q̄s ꝓpio sanguie redemit. Vñ Bern. in fmōe. Mōne tibi videt grauiorē ab eo xp̄s sustinere p̄secutionē q̄ suggestione maligⁿ. exemplo pnicioso. scādali occasiōe ab eo peruertit aīas q̄s redemit. q̄z a iudeo qui sanguinē suū fudit. Vñ xp̄s maledixit talib⁹ q̄ p̄bent malū exemplū Matt. xviij. sic dicēs Ve hoi p̄ quē fit scandalū O. Octaui q̄ adhuc ḡuius peccāt sunt isti q̄ ex p̄sumptione. i. scienē ⁊ pnaciter peccāt q̄ oino intendunt dei iusticiā eneruare. ⁊ tales ꝓprie peccāt in spiritū sctū. Mā p̄cūm mortale triplicit̄ cōmittit̄. Pio aliq̄ peccāt ex infirmitate. vt be. Petr⁹ q̄ ex infirmitate būana xp̄m ter negauit. ⁊ isti peccāt ꝺ̄ p̄cz. Secūdo aliq̄ peccāt ex ignorātia. vt be. Paulus q̄ ex ignorātia peccauit. Vñ dixit de seipo. Ignorans feci ideo miam dei cōsecutus suz. Tercio aliq̄ peccāt ex certa malicia nō ex ignorātia q̄ bñ sciūt ⁊ intelligūt hoc esse p̄cūm. nō ex infirmitate. q̄z possunt bene dimittere. sed peccāt ex certa scientia. et hoc est peccare in spiritū sanctū. et tales grauissime punient. Vnd̄ Lu. xij. Seruus sciens volūtatē dn̄i et non faciens plagis vapulabit multis. ℗ Moni qui adhuc grauius peccāt ⁊ puniunt̄ sunt illi qui peccant per

UVA. BHSC. IyR_046

desperatõem et hoc est grauissimũ et pessimũ et periculosissimũ peccatũ. quia ipedit hoiem a pnia et dei mia. Greg. Desperatio post lapsum non pmittit exurgere. Vñ Jsi. de sum. bo. Despatio peior est omi peccato. Idem Jsi. de sum. bo. li. ij. Perpetrare flagitium aliquod moris est aie sed desperare est in ifernum descẽdere. Q aũt desperãs grauiter deũ offendit. patet per tale exemplum. Fuit quidã magn⁹ pector qui magis dilexit peccatũ q deũ. Deus aũt q dolet de morte pctõis. longo tpe eum expectauit vt peniteret. Tandem infirmabat et cognati sui accesserunt ad eum rogãtes t monentes eũ vt corrigeret vitaz suã malã t peniteret de peccatis suis. Qui nullo modo hoc facere voluit ꝫ dixit. Impossibile est q deus mihi possit gram facere et pctã mea indulgere ꝓpter nimia pctã que feci. et desperauit. Et post illa verba statim labia eius coberebãt q ãmodo nõ potuit loqui. et priuatus est contritõe et confessione. et cõmunione eucharistie. et eternaliter dãnatus est.

Jn dominica. xxiij. Sermo cxxxij.

De dignitate anime.

Cuius est hec imago et

c superscriptio Mat. xxij. Mar. xij. Lu. xx

Jn verbis pmissis docemur vt dei imaginẽ et superscriptõem in nobis custodiamus ꝑ eo q õr. Cuius est hec imago. Vñ in pñti ꝼmone tria sunt dicenda. Primo q̃ sunt dignitates aie. Secundo quõ aliqui vendunt et aliqui perdũt aias suas. aliqui impignorãt et aliqui pro nihilo dant aias suas. Tercio exemplũ. A Qtum ad primũ sciẽduz q nouẽ sunt dignitates anime. Prima dignitas est q aia hois ad imaginez dei creata est. Vnde Gen. j. Faciamus hoiem ad imaginem et similitudinem nram. De hoc q̃re supra semo. xxxij. S. Secunda dignitas aie est q quicq̃d hz corpus hoc habet aia. s. pulcritudinẽ: fortitudinẽ: locutõem: motũ. et sic de alijs. Ber. O corp⁹ q̃ nobilẽ hospitẽ habes quo oia habes. Q corpus hois oia hz ab aia ptz p hoc. q cũ aia recedit a corpe tũc corp⁹ erit infirmũ et difforme et vile cadauer et perdit pulcritudinẽ: fortitudinẽ: locutõem et motũ. t erit q̃si trucus immobilis q̃ seipm oino mouere nõ põt. Vñ Arist. j. de aia Egrediente aia de corpe corpus marcescit t expirat Et hoc fit in morte cũ ania separatur a corpe. Idem Mors nihil aliud est q̃ recessus aie a corpore. B Tercia dignitas aie est q precellit oẽm creaturã corpoream. Aug⁹. Aia oẽm corpoream creaturã nature dignitate pcellit. Erq̃ pz q vna aia pciosior ẽ q̃ oia regna mũdi et omne aurũ et argentũ t lapides pciosi aie equipari nõ pñt. vñ Bern. in li. meditationum. Totus mõs ille pcium vnius aie estimare nõ põt. imo Aug. dicit. Si possibile esset infinitos esse mundos. vna aia adhuc pciosior esset. Hoc pz ex eo q a xpo ita chare empta est. Vñ aplus. Empti enim estis pcio magno t. Nã ex pcio pensat valor rei empte. Quia si qs emit rẽ aliquã ꝑ centũ florenis signuz est q est res preciosa. Si aũt emit pro mille. tũc adhuc preciosior est illa res. Mõ in estimatõe hoim nihil ẽ pciosius sanguie xpi. q vna gutta sanguis xpi ex pciositate et dignitate pcellit infinitos mũdos. ꝫ i estimatiõe xpi aia hois tã nobilis est q coequauit eam sanguini suo cũ vnũ pro alio dedit. s. sanguinẽ suuz effundẽdo ad redimendã aiam hois. Sed si infiniti essent mundi. nec xps vnã guttã ꝑ eisdẽ effudisset. ꝫ ꝓpter aiam hois totũ sanguinẽ suũ effudit. pz. Arui it tanq̃ testa vtus mea t. Insup patus esset secundario effundere sanguinẽ suuz et mori si necesse esset anteq̃ vna aia dãnari deberet ex defectu ipi⁹ passionis. C Quarta dignitas aie q xps ãgelos ad ipsius custodiã deputauit. Ber. in ome. Magna dignitas aiaz ẽ vt vnaq̃z ab ortu sue natiuitatis i suaz custodiã habeat angelũ deputatũ. Angeli enim custodiũt hoies in pñti vita in oibus locis t oi tpe ergo fm Bern. Jn quis diuersorio in quis angulo erbibe reuerentiã angelo tuo. nec audeas illo pñte quod me vidente non auderes. Insup angeli hoiem exeũtem de hoc mundo pducũt ad vitã eternã. pz. Angelis suis man. de te vt cu. te in om. v. tu. q̃ ad pñtẽ vitã. Jn manibz portabũt te ne fo. off. ad la. pe. tu. quo ad futurã vitã. Vñ Lu. xvj. Mortuus ẽ mẽdicus t portatus ẽ ab angelis in sinũ Abrahe. Quita dignitas anime ẽ q eã xps magnis laborib⁹ acq̃siuit. q triginta tribus annis t vltra ꝑ ea in hoc mõdo laborauit. Vñ pz. Jn laborib⁹ a iuuẽtute mea t. Nã xps laborauit ꝑ aia hominis discurrẽdo. pdicando ieiunãdo. vigilando fatigando seipm vt bẽ Jo. iij. Fatigatus ex itinere sedit sup puteum. Insup fleuit pluries et nunq̃ risit. Vñ ẽ sciendũ q vir sapiẽs nõ multũ dolet de amissione parue rei. Xps aũt sapientia dei existens p fletũ ostẽdit se multũ dolere ꝺ amissione animaz. Nã multũ aurum amissum ẽ tpe xpi et multe ciuitates cõbuste ꝑ quibus nullaten⁹ legimus eũ fleuisse. ꝫ de pditione aiaz fleuit. Vñ Lu. xix. Videns ihesus ciuitatẽ fleuit sup illã. Vbi fleuit pditionẽ animaz t nõ destructionẽ domoz. Sexta dignitas anime ẽ q eam cum corpe suo cibat t cũ pciosso sanguine suo potat. Jo. vj. Caro mea vere ẽ cibus et sanguis meus vere ẽ potus. Quid enim magis dare potuit aie q̃ seipm. Vnde ex pciositate cibi et potus pensanda est dignitas anime. Septima dignitas anime est. q deus elegit eam sibi ad inhabitandũ. pz. Hec requies mea in seculũ seculi t. Vñ aia hois noiat tẽplũ dei. Apls. Templũ ꝺi sanctum est quod estis vos. Et etiam multum delectat deus inhabitare ipsam animam. Vñ scriptũ est. Delitie mee esse cũ filijs hominum. D Octaua dignitas anime est q nihil eam implere potest nisi sol⁹ deus qui est sponsus anime. Vnde Bern. Ad imaginem dei q̃ppe facta est anima rõnalis ceteris omnibus occupari potest impleri aũt nõ põt. Capax enim dei est t quicquid deo minus est non eam implebit. Vnde si deus daret anime terram cum omnib⁹ animalibus et regnis. firmamentum cum omnib⁹ stellis. celum cum omnibus sanctis. hec omnia ꝑ nihilo haberet q̃diu sponso. s. xpo careret. Vnde ps. Ad implebis me leticia cum vultu tuo. Idẽ. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Nona dignitas anie est q ipsa ordinata est ad eternã beatitudinẽ. vt nouẽ chorus angelor assotiari debeat t cum sanctis angelis deum eternaliter in letitia sempiterna contemplari. Aug. Nobilis creatura est anima q̃ ad fruen

t

UVA. BHSC. IyR_046

dū visione dei creata ē. vñ ꝓpter illas nouē dignitates q̄ hz aīa tūcipa cū magꝫ sollicitudie custodiēda ē vñ Deut.iiij. Custodi temetipm ⁊ aīam tuā sollicite Fua ⁊ nō imerito qz fm Aug. Mai? ē dānū i amissione vni? aie q̄ mille corpm. ¶ Tū ad scōm scie dū q sicut deus maxime carā hz aīam ⁊ eā multiplicit dignificat ita ꝑ oia mali hoies sūme eā puipēdūt Citius enī mundāt sotulares suos si fedant q̄ aias suas maculatas. Aug. in fmo. Quid ē q velis habere malū dices mihi. nihil oino. nō vxorē. nō filiū. nō fuū nō ancillā. nō tunicā postremo nō caligā ⁊ tamī vis habere malā vitā rogo te ꝑpone aīam tuā calige tue. Idē Aug. in li. de doctrina xp̄iana. Nō malus pl? diligit mortē q̄ vitā. eo q vult hr̄e mortē bonā et vitā malā. ps. Qui diligit iniq̄tatē odit animā suā.

Ē Nñ sciādū fm Nolg. sup li. Sap̄. ca. iiij. Aliq̄ hoies quersi aias suas vendūt. aliq̄ pdūt. aliq̄ impgnorāt. aliq̄ ꝑ nihilo dāt. Primo enī cupidi vēdunt aias suas. vt sunt illi q̄ ꝑ diuitijs huius seculi exponunt se rapinis. furtis. periurijs. vsuris ⁊ falsis mercātijs. Eccl. x. Nihil est iniquius q̄ amare pecuniam Nij enī aias suas venales bñt ⁊ q̄tiens denarios iuste lucrañ totiēs aias suas vēdunt. Insignū buius diaboli repetēt aias eoꝝ vt hēt Luc. xij. Stulte hac nocte repetēt a te aīam tuā ⁊c. O mira fatuitas q̄ q̄s audet dare aīam suā ꝑ vno denario quā non deberet dare ꝑ toto mōdo eo q ē multū p̄ciosior. Itē luxuriosi vēdunt aias suas. Vnde Eccl. ix. Ne des fornicarijs aīam tuā. Et satis in bono foro dāt. Nā qui daret tres libras ꝑ obolo satis daret in bono foro. Sic q dat eternā dulcedinē ꝑ tpali dulcedine ⁊ voluptate qō satis mirabile ē. Non daret ribaldus vnū digitū ꝑ vno pcubitu ⁊ tñ ob hoc dat aīam suam centū mille demonibꝫ. Proculdubio nimis i bono foro dat ille aīam suā nobilē ⁊ p̄ciosaz. Itē gulosi et bibuli vēdūt aias suas q̄ ꝑponūt pñtē voluptatē cibi ⁊ potus celesti cōuiuio vbi habebim? multa fercula dulcia ⁊ p̄ciosa. Lu. xxij. Ego dispono vob sic disposuit mihi p̄r me? regnū vt edatis ⁊ bibatis super mēsam meā in regno meo. Insup gulosus eternā famē sibi inducit. ps. Famē patient vt canes. Et bibulus eternā sitim vbi vnā guttā aq̄ habere nō pōt. ℔ potus eoꝝ erit amarissimus. ps. Ignis sulphur spiritus procellaꝝ ps calicis eoꝝ. Itē vendūt aias superbi et pōposi q̄ ꝑ tpali honore ⁊ exaltatōe volūt carere illo magno honore quē habet btā vgo Maria ⁊ omnes sancti ⁊ angeli in celo. Nñ de vnoq̄q sancto dī in ps. Gloria ⁊ honore coronasti eñ dñe. ¶ Secūdo aliqui pdunt animas suas vt sunt ociosi negligēter viuentes ⁊ accidiosi ad omne opus bonū pigri. nihil curantes nisi q vna dies vadit ⁊ alia succedit. Eccl. xxiij. Qui pdit aīmā suā ⁊c. Tales fabulant. vadunt spaciatum. ludunt in alea. dormiūt ꝓpterea q tps transeat. nō attendentes qō Bern. dic. Omne tempus nobis impensum a nobis exiget q̄liter sit expensum. Bre. Sicut nec capillus de capite. sic nec momentū pibit de tpe. Nñ etiā Crisp. in li. de repatione lapsi. Si aīmā negligimus nec corpus saluare poterimus. nō enī aia ꝑ corpe ℔ corp? ꝑ aīa factū ē. vñ Leo papa in quodam fmone. Non dormientibus puenit regnū celorum nec ocio ⁊ desidia torpentibꝫ beatitudo eternitatis repromittit. Qui enim sic tempus ⁊ vitam suam negligunt illi animas suas pdūt

Ꝫ Tercio aliqui animas suas impignorant ℔ tamen potest fieri virtuose vt ꝑlati ⁊ curati qui aias suas obligant ꝑ animabus subditorum. quia vnicuiq dī cum sibi cura cōmittit illud iij. Regum. xx Custodi viruz istum qui si lapsus fuerit erit anima tua ꝑ anima illi? De bonis ꝑlatis dicit beat? Paulus. Duplici honore digni sunt q̄ bene p̄sunt. Ber. in epla. Nihil in eccla p̄ciosius nihilq optabili? est bono vtiliq; pastore nempe rara est auis ista. Vnde Bre. Illi deū ꝑ ceteris videre in sublimi merent q̄ si debilibus gregibus sollicite p̄esse sciunt. Sed si ꝑlatus est negligens tunc ania sua stabit ꝑ oibꝫ aiabus sibi cōmissis. Sap̄. vj. Judicium durissimum fiet in his qui p̄sunt. Heu quā lamentabile ē q̄ iste qui nescit custodire suam ꝓpriam animam alias animas accipit in custodiam cum tamen dñs dicit ad quemlibet ꝑlatum vt habeē Gen. xlij. Non videbitis faciem meam nisi adduxeritis fratrem vestrū minimuz id est minimum vestrū subditum. Quarto aliqui animas suas ꝑ nihilo dant vt sunt fm Nolgot iracundi ⁊ inuidi. Quod sic ꝓbat. Quia cupidus recipit diuitias. lubricus querit voluptates. superb? honores. gulosus cibum ⁊ potum et sic de alijs. Sed isti inuidi ⁊ iracundi nihil recipiunt delectabile. sed semp amaritudinem et dolorem habent. et ideo animas suas demonibus dant gratis. Vnde de quolibet illorum verificatur illud Judicū. v. Qui sponte obtulistis animas vestras ad periculum. Nō ℔ tū ad tercīū habemus exemplum q̄ quidā sedens i taberna dixit ad socios suos si etiā crederent aias eē ipe enī nullo modo crederet aliquā animā eē nec vn q̄ aliquā vidisse ⁊ q̄ sacerdos et monachi animas et infernū inuenerunt ꝓpter lucra tpalia. et ideo dixit se nō credere animas nec infernū. Et cū alij socij asserent omino fm veram fidē catholicam esse aias et infernum similiter ⁊ celum et q̄ anima post discessum a corpe vel erit in penis inferni vel in purgatorio. vel in gaudijs celi. Tunc ille dixit si aliquis vellz emere animam suā ipe venderet sibi illam. Rñdit vnus volo. Emit eā ꝑ vna quarta vini. Que mox potata fuit. ⁊ ecce affuit demon in forma hominis ⁊ emit illam animam ab illo qui eā emerat iteꝝ ꝑ vna quarta vini et vino potato dixit demon ad eū a quo emerat. Da mihi animam quā emi quia mea est. Et dixerunt qui aderant. Justū est vt qui aliquam rem emit q̄ eam possideat. Et mox ille bibulus qui animam ꝓpriam vendiderat a diabolo suffocatus est et socijs videntibus diabolus eū cum corpe rapuit et animam ad infernum deduxit.

In eadē dñica Ser. cxxxij.

De mendacio.

Magister scimus q̄ verax es et viā dei in veritate doces Mat. xxij. Sciendū q̄ xp̄s ē veritas et ideo veritatem diligit. Vnde ps. Ecce enim veritatem dilexisti. Sic econtrario odit mendacium. Vnde in p̄senti fmone tria sunt dicenda. Primo quare mendacium detestandum est et que sunt occasiones mēdacij. Se

UVA. BHSC. IyR_046

cundo qñ mendacium sit peccatuz mortale. et qñ ve niale. Tercio exemplū. ¶ Circa primuz notandū est q; quinqz sunt que possunt valere ad detestationē huius peccati mendacij. Primū est. qz illō peccatū est peccatū diabolicū. Nō ꝓbatur ex hoc q; primū mendaciuz cōmisit diabolus. vt habet Gen. iij. cū dixit primis parētib;. Neqqz moriemi. vñ Job. viij. legit de diabolo. Cum loquit mendaciū ex ꝓpriis loquit. qz mendax est et pater ei⁹. Ergo mēdax bz linguā diabolicā. Scōm est hoc q; illud peccatuz coinq̄nat mēbz in quo magis indecēs est immūdicia. s. os bois. reddit em̄ illud abominabile deo. Unde puer. xij. Abominatio est dño labia mendacia. Si aliqs os suū semp apertū haberet muscis z aliis rebus immūdis quecūqz vellent ibi intrare. et ꝑmitteret eas ibi nidificare os eius abominabile esset hoīnibus. Sic os mendax abominabile est ꝺo. eo q; ꝺo plus displiceat immūdicia mendacij qz immūdicia muscarū. Terciū est qz illō peccatū facit hominez simē falsē monete. Ergo q̄ntuz ꝑualet florenus bonus floreno falso. tantū prevalet homo verax homi falso et mendaci. Unus bonus florenus plus valz ꝯ mille falsi. et vnus hō verax ꝑualet multis mēdacibus. Et sicut falsa moneta nō valet nec ad emēduz nec ad vendendū. ꝫ solūmodo ad ignē. sic hō mendax ad nihilū valet nisi ad gehennā. Quartū ē q; mendaciū est qꝺam venenū q; est tante efficacie q; in ipso homīe animā interficit. Juxta illud Sapiē. j. Os qꝺ mentit occidit aiam. Ergo mēdaces bñt linguā venenatā. Et mirū est q; miseri hoīes nō timēt illud venenū quod in ore gerūt. Quintū est q; ꝫ peccatū multū displicet deo z hoībus. Quia sicut deus multū diligit veritatē. fm illud ꝑs. Ecce em̄ veritatē dilexisti ⁊c. sic et ecōuerso multū odit mendaciū. Vñ ꝑs. Perdes oēs q̄ loquūtur mendaciū. Vñ august. Merito perdit mētiens qz declinat ab eo qꝺ ē in id quod nō est. Insup etiā mēdaciū est abominabile coz̄ hoībus. et veritas econuerso valde cōmendabilis est coz̄ hoībus. Quid est em̄ laudabilius z honorabilius q̄z hr̄e tale verbū. Ille est verax in vbis et iust⁹ i factis. Et quid est vituperabilius q; iste est mendax in verb. et fallax in factis. z cū duo ꝑmittit vir vnā soluit. ℟ Circa ꝺm scōm primi articuli sciendū. q; qui vult se a peccatis mendacij cauere oportet q; remoueat a se occasiones mēdacij q̄ sunt due. Prima est cupiditas. Nam ex cupiditate et auaricia plura mendacia procedunt vt ptz i modernis mercatorib; qui plura peccata cōmittunt cū mendacijs cū quibus ꝑturbos decipiūt. vt multa tē porralia et diuitias sibi acquirere possint. Secūda occasio est timor mūdanus siue etiā timor humanꝰ. Hac em̄ occasione Petrus xp̄m ter negauit dicens Non noui hominē ⁊c. ¶ Circa ꝺm scōm principale. s. qñ mendacium sit mortale. z quādo veniale. Sciendū q; mendaciū ꝑmittit noue mōis. Primo qñ aliquis mentitur ex quadā pietate. et hoc dicitur mendaciū officiosum. et est peccatum veniale. Verbi gratia. vt cum quis mentit pro conseruāda bonis exteriori substantia. vt si quis videret pdonē aliquem velle spoliare et diceret. Parcas sibi qz non portat pecuniam. Vel ꝓ conseruanda virginitate. vt si vgo volenti eam defloz̄are mentiēdo dicat se eē coniugatam. Vel etiā ꝓ conseruanda vita hominis vt si quis videret hominē queri ad mortē. et diceret se non vidisse eum. Circa qꝺ queritur vtrū sit licitū mentiri ꝓpter liberatōem homis a quocūqz periculo. Rñdetur fm. s. Tho. ij. ij. q. cx. q; nō. Sed bz veritatē occultare ꝑuident sub aliqua dissimulatione. Unde de hoc etiā dicit i decre. Nusq; ꝓ cuiusq; vita tpali mentiendū est. xxij. q. ij. Ne quis. Et rō buius est qz fm sacros canones. omne mendaciū ē peccatū. s. ad minus veniale. vt patet in decre. xxij. q. ij. Cum humilitatis. Modo in nullo casu tenet quis peccare venialiter. qz fm aug. Nō sunt facienda mala vt inde eueniant quecunqz bona. ¶ Secūdo cum q̄s mentitur ex ioco ꝓ releuatōne hominis qui est tristis et grauis mentis. s. qui aliqua ludicra fingit vt hominē melancolicū exhilaret. Similiter si quis ad complacendum fingit aliqua mendacia iocosa. vt cum illis homīes ad risum prouocet et illud dicitur mendaciū iocosum. et est veniale peccatum. Est etiam mendaciū quod fit ex solo libidine mentiendi. Arist. Signū generati habitus est delectatio i opere. Tercio cum q̄s mentit ꝓtra fidei veritatez vt qui diceret xp̄m non natū ex virgine. vel impugnaret sacre scripture veritatem. Vñ dicit in decre. Hereticus est qui aliter scripturam intelligit q; spūssanctus flagitat. xxiij. q. ij. Heresis. Et hoc est mendaciū pernicios̄um et est mortale. Quarto cū q̄s mētitur per falsum testimoniū damnificando ꝓximuz in rebus suis. et talis falsus testis fm. s. Tho. ij. ij. q lxx. ar. iiij. peccat mortaliter et tenet ad restitutōnem oīm q̄ ꝓximus eius amisit per suū falsum testimonium. xiij. q. v. Non sane. et. q. vj. Si res aliena. Itē queritꝰ vtrū liceat testi aliquid recipere ꝓ proferendo testimonio. Rñdeo q; nihil debz recipere nisi tm̄ expensas de illo q; eum produxit. iiij. q. iij. §. Venturis. Et si accipit turpiter accipit. et restituat ei a quo recepit. nisi ille dederit ad corrumpendū testez tunc enim debet dare ei in cuius iniuriam accepit. ¶

Itē queritur vtrū grauius peccet qui mentit verbo q; qui mentit facto. Respōdet fm. s. Tho. i q̄ꝺli. Cum eadem intentio fallendi sit in vtroqz vterqz peccat equaliter. Verbū em̄ et factum assumit vt instrumētum fallendi. Unde non refert q̄ntum ad peccatum vtz aliqs verbo scripto vel nutu vel quocūqz facto mentiat. Sicut nec refert q̄ntum ad homicidium vtrū aliqs gladio vel securi interficiat. ¶

In quo differt mendaciū a falso. Respondeo falsum dicit quicunqz credit se verum dicere. et tm̄ hoc idem quod estimat verū esse: non est verum. Sz mētiri est qñ aliqs loquit aliquid q̄ꝺ veracit̄ scit nō esse verū. qz sic ꝺ mentē ꝓpriā loquit. Nam mentiri ꝺr q̄si ꝺ mentē ire. Ergo difficulter vel nunq; pōt quis scire aliquē mentiri nisi solus ꝺe⁹. qz qñ falsum loq̄t qꝺ credit esse verū nō mentit ꝫ falsum loq̄tur. Unꝺ ꝺr in decre. Nō intēdes fallere nō mentit. bz aliqꝺ dicat falsum qꝺ putat verū. xxij. q. ij. Js aūt. Quito cū q̄s mentit ꝺ famā ꝓximi. vt detractor. q; mēdacit infamat ꝓximū. talis eē peccat mortalit. Et fm san. Tho. ij. ij. q. lxij. tenent q̄s ad restōez fame sic ad restōnez cuiuslibet rei subtracte imo etiā grauit peccat

UVA. BHSC. IyR_046

me qui libenter audit detractorē.etiā qui cito credit mala de ꝓximis. Sicut ꝑz in illo psal. Dñe q̄s habitab. ꝛc. vbi inter cetera rñdet. Qui nō accipit oppro briū aduer. ꝛc. Vnde dī in decre. Qui falsū de alio ꝓfert ꝛ qui crimina cito credit vterq; reus erit. xj. q. iij. Non solū. Sexto cū quis mēdācio iurat se aliquid fecisse vel negat vel excusat se mendaciter iurā do p deū et omnes sanctos quod tū nō est sic in re.

Septimo cū quis mentit ꝛ iurat ꝛ cū hoc maledictionē et plagam sup seipm inducit. vt dicendo. Deꝰ nunq̄ auxiliet mihi si hoc non est sicut dico. diabolus frangat mihi collū. vel deus nō ꝓmittat me sup uiuere illum diē. Et fm Aug. Ex iustitia dei merito uenire deberet illi quod sibiipi iuduxit si non eēt sic sicut asserit. Octauo cū quis mentit ꝛ iurando p mittit ꝓximo suo quod tū non intendit adimplere. verbi gratia. vt debitor qui iurat p deū et sup aiam suam q̄ velit creditori suo sup illum terminū soluere creditū quod tū non intendit facere. ℣ Nono q̄ quis mentiendo emit vel vendit ꝛ scit scienter q̄ primum sic decipit talis fm Ray. peccatū ꝓmittit mortale et tenet ad restitutionē ꝛ ad recōpensatōz damni ꝓximo illati. Et hoc nō solū intelligit̄ in rebꝰ magnis ꝫ etiā in rebus paruis. Vnde dī in decre. Inferens dānum nō est absoluendus nisi damno fm arbitriū lesi restituto. xxiij. q. vj. Pessimā. ꝛ. xiij. q. vj. Si res. Sed heu iā cōe ē q̄ plures ꝓsueuerunt nec emere nec vendere nisi cū mendacijs. ḡa fm p̄. Diminute sunt veritates a filijs hoīm. g̃ difficile ē ditari cū mercimonijs sine peccato. Vñ dī in decre. Difficile ē inter ementis et vēdentis comertiū nō interuenire peccatū. di. v. q̄litas. Et iti oēs iā enumerati peccant mortaliter sic mētiendo. Et iā dictis ꝑz q̄ quilibet dz se solerter cauere a mendacio ꝓnicioso et dz cū vitate ꝛ sine iuramentis emere ꝛ vēdere ꝛ affirmare et negare fm dictū xp̄i Mat. v. Sit ꝓmo vī est est non non. ℣ Ad tertiū nota exēplū ꝓtra illos qui asserūt q̄ nō possunt emere nec vendere nisi mentiant q̄ tū non ē vez ꝛ ꝑz p tale exēplum Legit in dialo. Cesarij. q̄ duo ciues Colonienses inter cetera peccata ꝓfessi sunt duoꝝ peccatoꝝ genera. que q̄ in se sunt valde mag̃. Iz ꝓpter vsum mercatoribꝰ his diebꝰ parua videant et q̄si nulla. videlicz mēdaciū ꝛ periū. Dñe inquiūt pene nihil possum⁹ emere vel vēdere nisi oporteat nos mentiri iurare et sepe peierare. Quibꝰ dū diceret plebanus. petā ista valde g̃uia sunt et a saluatore ꝓhibita ipo dicēte. Sit ꝓmo vester est est. nō nō. Rñderūt. nō possum⁹ hoc p̄ceptū in nostris negotijs custodire. Ait sacerdos. Timini ꝓsilio meo ꝛ bñ succedet vobis. nolite mētiri. nolite iurare. ꝫ sicut mercatū vestrū vultis dare sic illud laudate. ꝛ ꝓmiserunt sibi q̄ vellent tentare p vnū annū. hoc cū p̄sbiter ab eis petijt. Impedīte igit̄ eos sathana qui sp saluti hūane aduersat̄ pene nihil illo anno vēdere potuerūt. Reuersiq; anno reuoluto ad suū plebanū dixerūt. Obediētia huius anni fuit nobis multū dānosa. boies a nobis defluunt nec aliquid sine iuramento vēdere possum⁹. Tunc sacerdos ait. Nolite timere quia tentatio est. et fixe tenete in corde vestro q̄ nulla aduersitas. nulla pauptas vos a tali ꝓposito auertat. et dñs vobis benedicet. Qui ex verbis suis ꝓpuncti ꝓmiserūt q̄ custodire vellent eius ꝓsiliū diuinū q; p̄ceptū p omnes dies vite sue etiā si oporteret eos mēdicare. Mira res statim dñs immissam cōpescuit temptationē. et ceperunt eos homines plusq; alios mercatores frequentare. Factiq; sunt in breui diuites ita q̄ mirarent. reuersiq; ad suū ꝓfessorē gratias sibi egerūt. eo q̄ p eius salubre ꝓsilium a tam grauib⁹ peccatis exonerati forent. et insup in rebus ditati.

Dñica. xxiiij. Ser. cxxxiij.

De morientibus.

Filia mea modo defūcta est. ꝫ veni et impone manum tuā super eā et viuet Mat. ix. Mar. v. Lu. viij

Sicut enī defuncta est illa puella corpaliter. sic etiaz oportet nos mori. quia omnibus hominib⁹ cōstitutum est semel mori. Vnde in p̄senti fmone tria sūt dicenda. ℣ Primo de temptationib⁹ que contingunt homini in morte. Scōo que sunt interrogationes q̄ debent fieri ad agonizantes. Tercio quō homo debet mori sicut xp̄s mortuus ē. De duob⁹ vltimis dicet in sequenti fmone. ℟ Circa ꝓmum sciendum est q̄ in agone mortis maxime temptamur et angustiamur intantū q̄ vnusquisq; agonizans pōt dicere illud Dan. xiij. Angustie sunt mihi vndiq;. Nunq̄ enī tantas temptatiōes ꝛ angustias homo a demonibus passus est in omni vita sua sicut i agone patiet. Vnde. j. Pe. v. Tanq̄ leo rugiens circuit querens quē deuoret. Sed dī. quare demones istant hominē sic in agone mortis. Rñdet q̄ hoc faciunt ꝓpter tria. ℣ Primo quia constat demonib⁹ q̄ omnes homines tam boni q̄ mali affectāt bonū finem et bonā mortem et hoc est naturale. vñ Ari. viij. ethi. Vnusquisq; vult sibi maxime bona. vnde etiā Boetius de ꝓso. Mentibus hominū naturaliter insita est cupiditas veri boni. et hoc demones vellēt libenter impedire ne homo in bono fine decederet. ergo ꝓmaxime temptāt hominē in morte. Scōo quia si euadit homo in agone potestatem demonū amplius nunq̄ timebit eos. ꝫ dicere potest cum p̄. Benedictus dñs qui non dedit nos in captionem dentibus eoꝝ. Anima nostra sicut passer erepta ē de laqueo venantiū ꝛc. Et talis qui sic in agone euadit tēptatōes demonū regratiat deo. sctē v̄gini Marie et omnibus sanctis ꝛ angelis qui sibi asteterūt et eū iuuerūt. Mō quando diabolus habuit aliquē triginta vel q̄draginta annis in peccatis viuendo tunc in agone mortis eū nō libenter amittit. ꝫ nitit omnib⁹ modis eū retinere et a salute sua eū impedire.

Tercio quia si obtinebit eū in agone ampli⁹ nunq̄ potest eū pdere. Sed iā in p̄senti ante agonē nō ē sic. quia si hodie lucrat eū p peccatū mortale. cras p penitētiā pōt eū econuerso pdere. vel si i q̄dragesima aliquos pdit p pniam potest post pasca eos recuperare p recidiuationē. ꝫ quē diabolus in agone obtinebit iste neq̄q̄ ad salutē redibit. Job. vij. Qui descendit ad inferos nō ascendet. nec reuertet vltra in domū suā. vñ gre. li. xj. mora. Neq̄q̄ vltra mia pecūs liberat q̄s semel i locis penalib⁹ iusticia iudicātis dānat q; in inferno nulla ē redēptio. ℣ Dz di. exq̄

UVA. BHSC. IyR_046

hō marie tēptaꝫ in agone q̄ sunt tunc iste tēptatōes q̄ hoi contingunt in morte. Rñ. q sunt q̄nqz tēptatōes p q̄s diabolus nititꝫ hoiem agonizantē a salute sua ipedire. Pria tēptatō est ō fide catholica. Mā sicut in fine mūdi. s. tpe antixp̄i maxia erit tēptatio z psecutio fidei. sic in fine homis q̄ dr microcosmus. i. minor mūdus ē maxia temptatio fidei. Matt. xxiij. Erit enī tūc tribulatio mag̃ q̄lis nō fuit ab initio mūdi vsqz mō. neqz fiet. Querit q̄re demōes precipue fidē impugnant. Rñ. q fides est fundamentū totꝰ salutis. Vñ aplus. Fundamentuz aliud nemo pōt ponere. Aug. Fides est bonoꝝ oim fundamentū. Fides est hūane salutis initiū. Itē aug. Nemo liberat a dānatione q̄ facta ē per adā nisi p fidez dñi nr̄i ihesu xp̄i. Qui enī nō credunt peiores sunt q̄ demōes. vñ Joh. iij. Qui nō credit iam iudicat⁹ est. Apostolus. Impossibile est sine fide placere deo. Sz di. Quō euadā in agone banc tēptatiōem de fide. Rñ. q mō debes esse firmus in vera fide tūc demones in agone nō pñt tibi p̄ualere. Sed qui iam falsificat fidem et debiles sunt in fide sicut carminatrices. sortilegi. arioli. et fatū tenētes. z sic de alijs. quō tunc firmꝰ stabunt in fide cū iam in vita incipiunt errare. Ergo q̄libet xp̄ianus dz esse firmus in fide tā in vita q̄ in agone. et nullo mō moueri a vera fide. qz q̄cito incipit errare in fide. tā cito deuiat a via vite et salutis. Vñ vtile est coꝝ infirmis in agone pstitutis dicere symbulū fidei vt infirmus p auditū admoneatur q maneat stabilis et firmus in fide. Vñ legit q aliqui religiosi hñt hoc statutū. q̄cunqz aliq̄s in cōuentu incipit agonisare tunc faciūt signū cū tabula per cōuētū vt oēs frēs q̄uenīāt i simul. z vnusquisqz i via eūdo vsqz ad infirmū tenet dicē symbolū alta voce. ita q infirmus audire possit. vt sic admoneat vt viriliter pugnet z diabolo resistat z in fide stabilis permaneat. Similiter bonū est habē crucifixū circa infirmū et aquā bñdictā vt sepius aspergat. Et ō hoc q̄re ante exemplū ser. ex. S. T Scōa tēptatio i agone est desperatio. Cum enī infirmus cruciat doloꝛb⁹ in coꝛpe. tunc diabolus supaddit doloꝛē doloꝛi obijciēdo sibi pcā sua. vt sic eū in dspatōem inducat. Mā i agone hō videt oīa pcā sua. et cū hoc oīa bona opa sua. Insup fm Jnno. li. iij. de vilitate humane pditōnis. Quilibet hō tā bonus q̄ malus ante q̄ aia egrediat a coꝛpe videt xp̄um positū in cruce bonus ad cōsolatōem. malus in cōfusionē vt erubescat se non esse redēptū sua culpa sanguīe xp̄i. i. frem redēptōis non hñe. Vñ z de malis dr. Videbunt in quē pupugerūt. Ō intelligit de aduētu xp̄i ad iudiciū. z etiā de aduētu in die mortis. Sciendū q diabolus repsentat tūc hoi oīa sua pcā non indulta. q ppetrauit cogitatōne locutōne opere. s. in superbia. gula luxuria z auaricia. per ininstaz rerū acquisitōz Tunc enī quilibet cogiscet quotiēs inebriatus fuit q tiens luxuriatus sit extra statū mrimonij. quotiens choruisauit. et sic de alijs pctis que hic p̄ verā pniam non deleuit. Et diabolus ideo repūtat ei illa p̄terita pcā que fecit vt eū in dsperatōez ducere possit. Vñ tam acriter diabolus tunc hoiem cū pctis preteritis impugnat q quidā qui q̄si sanctus reputabatur ab hoibus tam acriter in agone cū pctis suis p̄teritis q in iuuētute cōmisit fuit impugnat⁹ q ex toto desperauit. et sic dānatus fuit. Sed di. quō tunc euadere possuz ne dsperē. Rñdet q in pñti plura bona opa facere debes vt q̄ bona opera cū malis i statera ponant. q tūc bona p̄ponderare possint malis. Ō tūc quilibet vellet q deū nunq̄ offendisset. ꝛ semper humilis castus abstinens et misericors fuisset. Sciē dum tñ q nullus de mia dei in agone desperare debet. etiam si nulle pcā mortalia perpetrasset que oīa oblitus fuisset z ea omia in agoue cognosceret. et nū q̄ aliquod tp̄oꝝ pfessus fuisset nec pniam de eo egisset. adhuc tñ non dz desperare. ꝛ si tante fortitudis ē q potest adhuc loqui. tunc vocare dz sacerdotē z cōfiteri. Si aūt perdidit loquelā q prenimia infirmitate non potest loqui. tunc debet deo oīpotenti contrito coꝛde confiteri et nullo modo desperare. qz coꝛ contritum et humiliatum deus non despiciet. Unde dicit Ezech. xviij. In quacunqz hora pcō⁹ ingemuerit ꝛc. Unde nullus desperare debet. quia oīa peccata respectu mie dei sunt tanq̄ gutta vna respectu totius maris. vñ Bern. Maioꝝ est dei pietas q̄ queuis iniquitas. Aug. super Joh. De nemine desperandū est dum ē in hac vita. Solū enī desperatōnis crimē est qđ mederi nō pōt. Et si quis haberet centū milia pcā mortalia adhuc desperare nō deberet. Sed si dolet et vere pten̄t deus parat⁹ est indulgere totū. vñ Crix. Pcā p̄terita non pdūant ꝛ nec iudicant. hoc breui z leui addito si nō placēt. Unde Aug. Non nocēt mala p̄terita si nō placēt. Vñ legitur q quidā magnus pcō⁹ cū iaz decollari deberet libenter confessus fuisset nec habuit pfessoꝛē. nec tp̄s confitendi. ꝛ contrito coꝛde dixit. Deus tu scis voluntatem meā. Et saluatus. ē Sed tamē nullus sup misericoꝛdiam dei peccare debet. Quia maledictus hō qui peccat in spe. Sed illa iam dicta sunt ad monitōnem vt si aliquis peccauit q dsperare nō dz. ꝛ deū cū bona spe dz inuocare. Unde. p̄s. Sperantē aūt in domio mia circūdabit. Y Tercia tētatio i agone est impatiētia. quia tūc maxim⁹ doloꝛ coꝛporis accidit homi. Nam quādo hois aia exire debet ō carne tunc augmentat doloꝛ adō q in coꝛ hois nō ascēdit. quē nec hō p̄t tūc āpli⁹ sustinere. Unde tūc hō p dit sensus suos q non p̄t clamare videre audire vel tangere et tunc aia nō cogitat āplius de coꝛpoꝛe suo nutriendo. ꝛ vires suas naturales per mēbra diffusas ad se trahit. et tūc mēbra moriunt et glauca efficiunt. et vltimū membꝝ qđ in homie moritur est coꝛ. Unde Arist. Coꝛ est primū viuēs et vltimū moriēs Unde moꝛs coꝛporis est amarissima. Ō ostendit Aristo. iiij. ethi. dicēs. Terribilissimū oīm terribiliū est moꝛs. Tunc enī necessariū est vt hō sit patiēs. vñ Luce. xxj. In patientia vr̄a possidebitis aias vr̄as Mā sicut in patiētia possidet aia z custodit. sic i impatientia z murmure p̄t quis perdē aiam suā. qui. s. p pter infirmitatē z doloꝛē coꝛpis murmurat in ipatientia ꝑ deū. Unde leginus exemplū de vno clerico q̄tuoꝛ annis infirmato q̄ dixit. Deus tu accepisti mihi coꝛp⁹ z ego accipiā tibi aiam z dabo eaz diabolo. Et dixit i ipatiētia sua. Diabole accipe aiam meam Ō diuino iudicio statī est factū. Itē sciendū q in firmitas q̄ p̄cedit mortē est q̄si q̄dam purgatoriuz

UVA. BHSC. IyR_046

cū toleratur vt oportet. Sed dī. quō optet sustinere infirmitates et tribulatōes. Rñdetur fm Henri. ō bassia sup Gen̄. Tribulatōes hui⁹ vite tunc tolerā-tur vt optet cū hoies tribulatōes imputāt pctis su-is et quas et leues estimant illas tribulatōnes respe ctu eoꝝ penaliū doloꝝ quos pctā meruer̄t. ꝛ ꝑ ħ de um laudāt. q sic misericorditer cū hoibus agere di-sposuit hic eos potius puniendo q̄ in baratro. Er-go illi dñt deo reḡtiari q̄ diu hic infirmant ante mor tē q hic hñt purgatoriū suū saltē si patientes sunt. ꝛ istas tribulatōes et infirmitates deo ꝑ pctis suis of ferunt. et eas spōte ꝛ voluntarie sustinēt. Dñ greg. Diuina dispensatōe agitur. vt plrior vicio ꝑplrior egritudo existat. Ergo talis infirmus cū sic ē in ma gnis doloribus ꝓstitut⁹ tunc debet cogitare q cum isto corpe ꝛ cū istis membris in quibus tā punit̄ se-pius deū offendit ꝛ istū dolorē et adhuc multo ma-iorē cū pctis suis bñ ꝓmeruit. Et dicere dz cū beato Aug. Hic vre hic seca vt eternū mihi parcas. vñ Bre. Misericorditer deus adhibet tpalem seuerita-tem ne eternā inferat vltiōem. ℣ Q aūt q̄s li-benter gratāter et patient̄ sustinere debeat infirmita tes et dolores potius q̄ penā purgatorij. pz ꝑ exem-plū. Narrat mḡr Humbert⁹ in tractatu de septem plici timore q quidā pctōr correptus graui infirmi-tate ꝛ longa deū rogauit vt eū de isto mūdo tolleret Qō cū frequēter petisset astitit ei angelus dñi dicēs ei. missus sum ad petitōem tuā expediendā. elige qō vis aut duobus diebus stare in purgatorio aut i du obus annis adhuc sustinere istā infirmitatē. Iste au tē gaudēs mortē elegit sibi. et mortuus est et duct⁹ ab angelo in purgatoriū. Post horā modicā apparu it ei angelus. Quē videns dixit. Quis es tu. Et ille. Ego sum angelus dei qui te huc pītaui. Et respon-dit. Absit tu non es angelus dei. q angeli dei nō mē tiunt̄ tu aūt mentitus es mihi dicēs. q solūmō duo bus diebus stare deberē in purgatorio. ego aūt iam steti hic per multos annos. Angelus aūt ait. Scias q nondū stetisti hic ꝑ horā integrā. Tunc ille. Ro-go vt reducas me ad seculū et parat⁹ sum sustinere i firmitatē q̄diu dō placuerit. dūmodo huc nō reuer tar. Qō et factū est ex dispensatōe diuina. Et reuer-sus hoc retulit. sustinuitq; patiēter infirmitatē ꝑ du os annos ꝛ mortuus ē. Et his ḡ pz q̄ acerba sit ista pena. Quarta tētatio est cōplacētia suiipsi⁹. Naz cū diabolus nō pōt hoiem inducere ad deuiandū a fide nec ad desperandū a mia dī nec ad īpatientiā. tunc nitit̄ hoiem inducere ad cōplacentiā suiipsius. hoc est ad vanā gloriā. sic q hō cogitet. O q̄s sanct⁹ es et q̄s firmus in fide. et q̄s patiens in infirmitate. Contra qō dicit Isi. ō sum. bo. Non te arroges. nō te iactes nō te insolenter extollas. nihil de teipso p̄su mas. nihil boni tibi tribuas. Nam tāta posset eē cō-placentia suiipsius. q in hoc grauiter deus offende ret̄. q; q̄to q̄s maior est in suis oculis tāto despecti-or est coram deo. vñ Greg. Quisquis reminiscēdo bo nū qō gessit duz se apō se erigit apud humilitatis au ctorē cadit. Ergo quilibz dz esse cautus. vt cū diabo lus eū tentat ꝑ arrogantiā q tūc būiliet se recogitan do sua ꝓpria pcta. Et q̄n diabolus tentat eū ꝑ despe ratōem. tunc debet ad deū cor suum erigere cogitādo dei misericordiā et sua bona merita ne desperet. sicut legitur de sancto Anthonio. q; diabolus dixit ad eū tu vicisti me. Cū te volo exaltare. tūc tu teipm depri mis. cū te volo deprimere tūc tu teipsum erigis. Sz q ꝓpria cōplacentia et spūalis superbia hoi sit multuz nociua de hoc quere exemplū superius ser. lxxij. Æ. Quinta tētatio cū qua plures decipit ē nimia oc cupatio rerū tpaliuz. Tunc enī in agone deberet q̄s postponere oia tpalia. et se deo totū offerre. vñ Sco tus sup. iiij. sniaꝝ dicit. Si q̄s infirm⁹ cū se ita videt vtiq; mouturū mori vult. plene consentit in mortez ac si per seipm mortē elegisset. penā mortis sic patiē-ter sustinendo satisfacit ꝑ omnibus pctis venialibus imo etiā aufert aliquid ad satisfaciendū ꝑ mortalibꝫ Ideo per oia laudabile est in isto volūtatē suā diui-ne conformare. Quent vtrū malū signuz sit cū q̄s inuitus moriat. Rñ. q si infirm⁹ ideo inuitus moriat. q; est ad mortē indispositus ꝛ adhuc panca me rita hz ꝑ quibꝫ remunerari dz in celo. ꝛ ō diutius li benter vellet viuere vt se melius ad mortē dispone-ret. et maiora merita sibi per bona opa accumularet dōm q hoc nō est malū nec reprehēdendū. Sz si ō inuitus moriat. eo q dz seperari a voluptatibꝫ carnis ꝛ gaudijs mundi. et ab honoribꝫ ꝛ diuitijs. et ab vx ore ꝛ a filijs vel a suis cognatis et amicis. ꝛ ꝓpterea libenter vellet diutius viuere. vt posset in talibꝫ vbe-rius delectari. hoc esset valde malū ꝛ detestabile. vñ arguendi sunt isti qui audire nolunt q dicat̄ eis de ꝓparatōe ad mortē ꝑ cfessionē et sacramētoꝝ pcepti onē cū infirmant̄ ꝫ dicūt melius erit ego spero meñ moturū. Et hoc ē verbū reprehensibile in ore xp̄iani Quid enī melius pōt fieri nisi q hō peniteat et se do recōciliet etiā si veracit̄ sciret se nō moriturū adhuc deberet cfiteri et sacm eucharistie suscipe. Sz sacm extreme vnctionis nō ē accipiendū nisi verisimile sit q ē in articulo mortis. Vñ Bonauē. sup. iiij. sniaꝝ di. xxij. Nullus ē inungēdus nisi ad exitū appropi quās. vñ hoc ē manifestū signū q tales pītē vitā ni mis diligunt. Vnde sciendū q q̄s intrīs posset se occupare cū rebus terrenis in agone mortis q ꝓpte rea posset dānari. Vnde legit̄ tale exemplū. q fuit fi lius cuiusdā comitis q̄ fuit castus et bonus. ꝫ in ago ne cū mori deberet intrīs doluit de hoc q debuit sepa ri a ciuitatibꝫ suis castris et villis q̄ iure hereditario ad eū ptinebāt q ꝓpterea fuit dānatus. ꝛ post mor-tē apparuit et dixit q hec esset eā dānationis sue q i agone cū bonis paternis se nimiū occupauit et sic dī et ꝓprie salutis oblitus fuit. Quare seculares hoies debēt oia terrena postponere et cor suū ad deū erige re et ad vitā eternā anhelare. ℣ Dñ sciendū q hō moriēs dz seipm cōsolari in agone cū eū oia re liquere oportet. sic cogitādo q ꝑ istis tpalibꝫ q̄s li bere resignas ꝓpter deū cōmittes te diuine volūtati dabit tibi ds eterna bona. Itē ꝑ vroꝝ quā in morte relinquis dabit tibi ds suā benedictā matrē v̄ginem mariā q̄ dignior et pulcrior et nobilior ē oibus. Itez ꝑ amicis et filijs et cognatis a quibus separi te optz dabit tibi ds societatē oim sanctoꝝ. Itē ꝑ honore et potestate pītī dabit tibi eternū honorē et regnū eter nū. ps. Introibo in potētias dñi. Et sic patēt iste q̄n qz temptationes q̄ cōiter ꝓtingūt hōi in morte. quia

UVA. BHSC. IyR_046

tunc.s.in agone diabolus nō temptat hoiem desup bia vestiū nec de chorea.qz nō pt trāsire.nec de gula nec de ebrietate.nec de luxuria.nec de carnis voluptate tentat.qz tunc sustinet tantos dolores de infirmitate corpis q de his oib nihil curat. In eadē dñica Ser. cxxxv. De interrogatōibus ad agonizātes

O mine filia mea mo

do defuncta est ꝫ veni ⁊ impone manuz tuā sup eā et vivet Mat.ix. Videt eē cō trarietas inter Matheū et Marcū. Mathe⁹ enī dic̄ q pater dixit q filia erat mortua. Sz Marc⁹ dicit q pater dixit filia mea in extremis est. Hic dicendū ē q qñ a filia recessit tā moriebat qñ ꝙ quēit ad xp̄m supponebat q esset mortua. ⁊ ideo vtrūqz potuit dicere ⁊ q dimiserat eā in extremis ⁊ q credebat q eēt mortua. Ergo dixit filia mea modo defuncta est.

¶ Modo q̄tū ad scōam ptez p̄cedētis fmōis sciendū q sex sunt interrogationes ad quas si agonizans pfecte rñderit et ista sex i se habuerit signum est qō est de numero saluandoꝝ. Primo infirm⁹ interrogandus ē an oīa credat que dogmatizata sūt in ecclesia dei ad credēdū homini xp̄iano et ea q̄. xij. articuli fidei indicant esse credenda. Et an gaudeat de hoc q sperat se moriturum in vera fide catholica Si infirmus rñdet q sic. s. q oīa credat que xp̄ianus credere debet et habet bonam spem q velit mori in fide catholica signū est salutis. Scōo infirm⁹ interrogand⁹ ē an recognoscat q peccando sepius creatorem suū offendit cogitatōe. locutōe. ope ⁊ omissiōe Et si rñderit q sic signū est salutis. Vñ Beruū. sup Cant. Scio neminē absqz sui cognitōe saluari. de q numirū mater salutis humilitas oriē ⁊ timor dñi q ⁊ ip̄e sicut initiū sapientie ita et salutis est. Tercio infirmus interrogandus ē an doleat de hoc q deū sepius offendit peccando. nō ex timore mortis vel pene inferni vel extremi iudicij. ꝫ dolet ex charitate q̄ tenet deū sup oīa diligere quē graviē sepe offendit peccando qui sibi multa bona tribuit ⁊ in multis sibi suam maximā charitatē exhibuit. vt. s. moriēdo p ip̄o Jo. xv. Maiorē charitatē nemo habet vt animā suā ponat quis p amicis suis. Sed ip̄e peccator tribuit xp̄o mala pro bonis. s. ip̄m offendendo cū suis peccatis. Vñ xp̄s ꝙquerit p ꝓphetā dicentē. Retribuebāt mihi mala p bonis. s. me offendēdo cū suis peccatis. Si infirmus rñderit q doleat de offensiōe dei nō ex timore mortis vel pene inferni. ꝫ ex mera charitate q̄ tenet deū diligere et si hz aliq̄ peccata q̄ añ nō est confessus ⁊ libenter vellet ea confiteri et p eis satisfacere fm sui possibilitatē signū est salutis. Qrto infirmus interrogandus ē an ꝓponat vitā suam emendare et ampli⁹ nūq̄ velle scienter peccare mortaliter si cōvaluerit de sua infirmitate ⁊ q habet tale ꝓpositū q nihil sit sibi tā charū vel p̄ciosum ꝓpter qō scienter amplius vnū peccatū mortale vellet cōmittere. Si infirmus rñdet q sic signū est q debz salvari. Quinto infirmus interrogandus ē vtrū omnibus inimicis suis qui eū offenderunt verbis vel factis ex corde indulsit. Et si sciret aliquem cui esset obligatus ad restitutionē sive in rebus sive in fama ℔ ē si sciret aliquē cui res suas sive paruas sive magnas recepisset p̄ iusticiā vl si alias sciret se aliq̄s res iniustas possidere q paratus esset eas restituē fm suū posse. Vel eē si sciret alicui se fuisse oblocutū et bonā famā ip̄ius denigrasse p suā falsam oblocutionē q paratꝰ esset ad revocandum et restituendum illi bonam famā suam. Si infirmus rñdet q sic est signū salutis.

Sexto infirmus interrogand⁹ ē an credat ⁊ gaudeat de hoc q debet pvenire ad vitā eternam nō p ꝓpter sua merita ꝓpter que adhuc parua sunt respectu vite eterne. ꝫ ꝓpter meritū passionis iesu xp̄i. in quo merito p̄sistit oīm hoīm salus. Ne sunt sex interrogationes que debent hoi fieri in agone p quas cognosci pōt an debeat saluari an damnari. Quia qui cūqz seip̄m interrogaret vel etiā aliū hominē et in se ista sex invenerit secure mori debet sup misericordiā dei et sperare ad vitā eternā pvenire. Et talis infirm⁹ qui ista sex in se habet inducendus est vt se ad meditandū passionem xp̄i devoto corde p̄paret in q̄ meditatione omnes diabolicas tentationes potest vincere. Sz q̄tū ad terciā ptē fmonis p̄cedētis sciendum q sicut vita xp̄i debet esse exemplar vite nr̄e. ita mors xp̄i debet esse exemplar mortis nr̄e. i. sic xp̄s mortuus ē sic et nos mori debem⁹. Bre. Ois cristi actio nr̄a ē instructio. Pro q̄ sciēdū ē q xp̄s q̄n qz fecit in cruce moriendo q̄ nos etiā facere debem⁹ in agone nr̄o. Primo xp̄s in cruce pēdēs orauit. Vñ dī q illū psalmū. Deus ds me⁹ respice in me i. cepit orare et orauit vsqz ad illū psalmuz. Inte dñe speraui. ⁊ vsqz ad illū versum. In manus tuas dñe ꝓmendo spm̄ meū. Sic et nōs cū sumus i anxietate mortis devote orare debemus si nō ore possum⁹ tū corde. Vñ Jsi. de. iū. ho. Melius ē cū silentio cordis orare sine sono vocis q̄ solis verbis sine intuitu mētis. Scōo xp̄s i cruce clamavit sic q terra tremuit et petre scisse sunt solqz obscuratus ē. Sic et nos in agone clamare debemus ⁊ iste clamor nō dz fieri ore ꝫ corde. qz iste clamor quē ds vult hre in agone nihil aliud ē nisi desiderii cordis qō debemus habere p eternis gaudijs. Vñ in agone abstrahere nos debemus ab oīb⁹ terrenis et corpalibus rebus et elevare mētē nr̄am ad deū et ad celestia. ⁊ vnusqsqz nr̄m possit dicere cū apl̄o. Cupio dissolvi et esse cū xp̄o.

Tercio xp̄s in cruce plorauit. Vñ Apl̄s Hebr. vj. Cū lacrimis exauditus ē p reverētia sua. Sic ⁊ nos flere debemus in agone saltē corde p peccatis nr̄is. Vñ Cassio. sup ps. Dñs nescit differre quē cō pūcto corde sibi senserit supplicare. Vñ Ezech. xviij. In quacūqz hora peccator inge. rē. Quarto xp̄s in cruce patri spm̄ suū cōmendavit di. Pater in manus tuas cōmēdo spm̄ meū. Sic et nos i agone mortis debemus cōmittere aīas nostras deo oipotenti. qui est ꝓtector oīm sperantiū in se. Quinto xp̄s i cruce spiritū tradidit. Joh. xix. Inclinato capite tradidit spm̄. Sic et nos debemus reddere animas nostras ip̄i ds qui est creator et redemptor animaꝝ nostraꝝ. Vñ crucifixus habēdus ē iuxta infirmū vt infirmus p signū crucifixi visum admoneat ad meditandū passionem xp̄i vt sicut xp̄s mortuus ē in cruce sic et ip̄e velit mori. ⁊ illa q̄nqz in se hre q̄ xp̄s habuit dum in cruce obiit. Et etiam circa infirmuz habenda est aqua benedicta. vt ipse infirmus sepe

⁊ 4

UVA. BHSC. IyR_046

aspgaꝫ ꝓpter infestationes demonū qꝫ in agone as-
sunt multi demones tā bonis qꝫ malis. Qd̄ pz p ta-
le exemplū. Legit in dialo. Cesarij q dā miles qui
fuit religiosus multū obseq̄osus. hic cū grauit infir-
mareꝫ soluꝫq; iaceret diabolus illi ad pedes visibiliꝫ
apparuit ad instar simee habens cornua caprina. ad
cuius cōspectū miles territus ait. Quis es aut q̄d q̄
ris. Rñdit monstrū. diabolus sum, & veni aiam tu-
am tollere. Cui miles. Recede turpissime xp̄o eā cō
mendaui quē in sacro accepi. Ait demon. valtbere
si mihi homagiū feceris sanitati te restituā & sup oēz
pgenie tuā ditabo te. Rñdit miles. vñ tibi thesauri
Rñdit diabolus. Juxta tuā curiā infiniti thesauri
abscōdunt. Et adiecit miles. Dic mihi vbi ē aia dñi
comitis wilhelmi nup defuncti. Rñdit demō. Per
fidē meā dico tibi si q̄s maximū montē sub celo exi-
stentē illuc mitteret vbi aia comitis wilhelmi ē añq̄
in oculo supcilij superius inferiori iungeret liq̄fie-
ret. Quo dicto cachinnādo subiunxit. Ardor ille bal
neū lacteū est illi. In die aūt iudicij debitaz accipiet
penā fm sua merita. Adiecitq; interrogare de quo
dā alio. Ac demon rñdit sibi. Vigintiuno annis il-
le in penis fuit. Sz monocula & caluus quidā pedi-
culosus nobis eū de penis purgatorij abstulerunt.
Monoculā vocauit vxorē suā q̄ plorando p aia ei⁹
pdiderat vnū oculū. Caluū vero noiauit filiū eius
monachū qui in monasterio fuit vir deuotus et reli
giosus q̄ multū p aia eius sudauerat. tandē inquisi
nit dicens. Dic mihi de quo locoueniſti ad me Qui
ait. Ego et socij mei eram⁹ in extremis cuiusdā abba
tisse nigri ordinis egressum eius pstolantes. Tūc mi
les ait. Quot eratis. Tūc rñdit. Maxima silua sub
celo in maio tot folia non hz. Et miles quid obtinui
stis ibi. Rñdit. heu nihil. Femia fuit religiosa & Mi
chael archangelus supuenit cū fuste ferreo & sic nos
verberauit et fugauit vt dispgeremur sic pulvis q̄ē
pjcit vētus a facie terre. Requisitus si etiā fuisset i
morte dñi Gerardi abbatis q̄ fuit bō sctē vite. Rñ-
dit demon. Mō est tantū arene in litore maris quot
ibi fuimus. ꝫ modicū ibi obtinuimus q̄a vilissimi
monachi more pecoꝝ grimētes nō sinebant nos p-
pius accedere. Et ait miles. Quō ausus fuisti ad obi
tū tanti viri venire. Diabolus ait. ego p̄sens fui vbi
dei filius expirauit sedens sup brachiū crucis. quare
tūc nō ad obitū auderem talis viri accedere.

Dñica. xxv. Sermo. cxxxvj.

De mundo non diligendo.

Et puer vnus hic ha-
bens q̄nq; panes ordeaceos et duos pi
sces Jo. vj. Mat. xiij. ℣ Concludē
do istos fmones de tpe est notandū q̄ p quiq; pa-
nes et duos pisces possumus intelligere septem que
debent nos retrahere ab amore huius mōi. Pri-
mū est q̄ consideremus q̄ amicitia bui⁹ mōi hoiez
inimicū dei pstituit qz nemo pōt habere mōi amici-
tiā et dei. Quod postq̄ ex testimonio scripture vera
citer est inuentū. deliberet apud se fidelis homo qō
istoꝝ magis expediat videlicet deū derelinquere. vl
hunc mōm. Et hō ratione vtens inueniet q̄ magis
expediat derelinquere hunc mōm et dño adherere.
Et ad hoc monet nos sacra scriptura. j. Jo. ij. Noli
te diligere mōm neq; ea q̄ in mōdo sunt. Cuius cau-
sam assignat dicens. Si q̄s diligit mōm, nō est cha-
ritas patris in eo. Qz aūt amicus bui⁹ mōi inimicꝰ
dei sit pz Jaco. iiij. Amicicia huius mōi, inimica est
deo. Quicunq; voluerit esse amicus bui⁹ mōi inimi
cus dei cōstituit. Quicunq; ergo deū et eius amici-
ciā & gratiā et dilectionē habere voluerit necesse ē vt
in ei⁹ corde mōs cadat. q̄ amor mōi expellit deū gra
tiā eius et delectationē dei a corde homis. Quia sic
ignis et aqua. calidū et frigidū. nigrū et albū sunt cō
traria sic et amicicia dei & mōi simul stare nō possūt
Vñ Aug. sup canonicā Jo. Duo sūt amores. s. mōi
et dei. Si amor mōi inhabitat nō est vbi intrat amor
dei. Vñ Gre. Disce homo nō diligere mōm vt dili-
gas deū. auerte vt cōuertaris effunde vt implearis.

℣ Secōm q̄d pſiderare debemus est q̄ totus
mōs est laqueis plenus. Mā laqueus a retro lūt ma
le voluptates et delectationes peccatoꝝ p̄teritoꝝ. vñ
q̄n delectatio p̄teritoꝝ peccatoꝝ tibi inciderit. tunc
scias hanc esse laqueū diaboli. Vnde Aug. in q̄dam
epla. Nullū scelus deo tā abominabile fit q̄ p̄terita
peccata vnicuiq; nostrū dimissa reminiscendo gau-
dere et inde exultare. Heu hoc isti nō curāt q̄ pecca
ta prius confessa reiterant. nisi enī delectarent i eisdē
nō recidiuarēt. Itē laqueus ab ante sunt male volā
tates. Ergo si malā voluntatem habes peccādi mo-
taliter iam captus es in laqueū diaboli quē ante te
posuit. Aug. sup Gen. Si rō cōsentiat ei quod libi-
do cōmouerit faciendū esse et nō discrepat ab oi vi-
ta bona tanq̄ de paradiso expellit homo. et iā pecca
tū imputat etiā si nō cōsequat factū. qui rea tenet in
pſensu cōscientia. Itē laqueus sup nos ē timor inor-
dinatus. Sicut heu plures ex timore inordiato pec-
cant. q̄ timent hoc dāmnum incurrere vel illos offē
dere. vel hoc bonum pdere. Contra quos dicit xp̄s
in euangelio. vt habeꝫ Mat. x. Nolite timere eos q̄
occidunt corpus aiam aūt non possunt occidere. sed
potius timete eum qui potest et aiam et corpus pde
re in gehennā. Ergo multominus debemus timere
eos qui temporalia diripiunt. Item laqueus infra
nos est amor inordinatus ad temporalia. ad cogna-
tos ad vxorem & ad filios. Sicut heu plures peccāt
ex inordinato amore quem habent ad se. vel ad suos
amicos. vel ad sua temporalia que p̄ponunt deo. et
tales capiunt laqueo qui est infra nos positus. Mā
due sunt radices omnis mali scilicet timor inordina
tus et amor inordinatus. Item laqueus a dextris ē
prosperitas in temporalibus. Cum isto laqueo plu-
res capiunt. sicut illi qui abutuntur dei beneficijs.
verbi gratia. Sicut diues qui superbiam exercet in
vestibus. potens qui est oppressor pauperum. pul-
cer qui est sibi et alijs occasio peccandi. Vnde con-
queritꝫ dominus p ꝓphetam dicens. Abhominabi
lem fecisti decorem tuum. Fortis enī chorizat & basti
ludit et si infirmus et claudus esset tunc illa ꝓtra de
um non faceret. Vnde Aug. Nihil infelicius infe-
licitate peccantium quia multo plures cadunt & ca-
piuntur in felicitate et prosperitate q̄ in adversitate.
Vnde ps. Cadent de latere tuo mille & decem milia
a dextris tuis &c. Item laqueus a sinistris est ad-

UVA. BHSC. IyR_046

uersitas. Et cum isto laqueo capiuntur pauperes et infirmi et tribulati q̄ maledicunt deo ⁊ p̄ximis et sibijpsis in suis aduersitatib⁹. vñ Aug. li. j. de ci. dei Afflictõe mali deũ detestant, atq; blasphemant. bo/ni vo p̄cant ⁊ laudãt. Vñ paupes ⁊ infirmi ⁊ tribu lati sollicite cauere dñt ne capiant laq̃o ipatientie. q̄ q̄ sic capiũtur miseri sunt hic et in futuro. Vñ exem plũ legit i dyal. cesarij q̄ quedã mulier tribulata pe des suos pelui imponẽs et extra illã retrorsuz saltãs sic ait. Hic salto de ptãte dei in ptãtez diaboli. Quã diabolus mox rapiens et p aera ducẽs multis q̄ ad erant videntibus. ita q̄ vsq; hodie nusq̄ cõparuit. Et sic p̄z quõ hõ circũq̄q; est laq̃is diaboli circũda/tus. Quare necesse est q̄ vnusquisq; se custodiat ne capiat his laq̃is diaboli quibus circũdat⁹ est. ℣

Tercũ qõ nos dz retrahere ab amore mũdi est q̄ tot⁹mõs est plenus amaritudinib⁹ et miseriis. Job p̄xiij. Hõ natus de muliere breui viuẽs tpe repletur multis miseriis. Ergo mõs pñs vallis dr lacrimar. Et ℔ puer oñdit nascẽdo. q̄ p̄mo flet. q̄ fletus rep̄sentat miseriã hni⁹ mũdi. ad quã miseriã puer iste na tus est. Sed in adulta etate obliuiscat cũ discernit in ter bonũ et malũ. et gaudet in vanitatibus q̄si in pñti vita nulla sit miseria. Et rõ hui⁹ est. q̄ talis hõ ra/ro cogitat de statu suo in pñti et in futuro. s. q̄s sit. et q̄lis erit. Vñ bern̄. Cogita vñ veneris et erubesce. vbi es et ingemisce. quo p̄peras ⁊ p̄timesce. Vñ me lius est in valle huius miserie flere q̄ ridẽ in vanita tibus ⁊ gaudere. Vñ et Salo. Melio⁹ẽ ire ad domũ luctus q̄ ad domũ p̄uiuij. Q̄r aũt vallis huius mũ di sit plena amaritudinibus p̄z Eccl. ij. Luncti dies eius doloribus ⁊ erũnis pleni sunt. qõ p̄z q̄ hõ iam patit frigus. nũc famẽ. nũc sitĩ. nunc ẽ sanus. nũc in/firmus nunc letus nũc tristis. ita viuẽs cras moriẽs Job. xiij. Nunq̄ in eodẽ statu pmanet. imo mõus nõ solũ est pleuus amaritudinibus. ℔ etiã plenus ẽ piculis q̄ quis ppendẽ põt in seipso. Nã si in vtero mr̄is vel in natiuitate vel p⁹ natiuitatẽ imediate an te baptismũ mortuus fuisses ad limbũ inferni descẽ disses. Si es in etate virili et in pctis mortalib⁹. si sic morieris eternaliter dãnaberis. Et si es in gr̃a ⁊ sine pctõ adhuc potes peccare et dãnari. Nã lucifer pec cãdo de celo cecidit. Adã de paradiso expulsus est. Ju das de societate aplõr segregatus est. Jtez nescis an opa tua etiã bona placẽt deo an non. et an vbi pctã tua sint idulta an nõ. Nã certus es de culpa ℔ incer tus es de venia. Ex his miseriis et piculis non pos/sumus euadẽ ex toto nisi post q̄ p̄riam nr̃am intra/uerimus. Ergo spernẽdus est mõs ⁊ appetendũ est celũ. p̄rio q̄ ibi est p̄ria nr̃a. Heb. vlt. Nõ hẽmus hic manentẽ ciuitatẽ ℔ futurã inq̄rimus. Joh. xvij. De mõdo nõ sunt sic̃ ⁊ ego nõ sum de mũdo. Scõo q̄ ibi ẽ thesaurus nr̃. Nã quicq̄d lu cramur vel bo/ni facimus in hoc mõdo hoc illic reponamus. fm di ctũ saluatoris nr̃i qui dicit vt br̃ Matt. vj. Thesau rizate vob̄ thesauros in celo vbi nec erugo nec tinea demolit̃. et vbi fures nõ effodiũt neq; furant̃. Ter/tio q̄ ibi est pat̃ noster celestis. Mat. xxiij. Vnus ẽ em̄ pater vr̄ qui in celis ẽ. Jnsup ibi est mr̄ nr̃a. s. btã virgo et fratres nr̃i. s. apostoli martyres cõfessores et sorores nostre. i. oẽs virgines. Et amici nr̃i. i. oẽs electi et angeli dei. ℣ Quartũ qõ dz nos inducere ad cõtemnendũ mundũ ẽ. q̄ oia bona b⁹ mundi sunt breuia et pua. Similiter ⁊ vita nr̃a in q̄ solũ possu/mus vti bonis huius mõdi breuis ẽ. sicut dr Job. xiiij. Breues dies hois sunt ⁊c. Jtẽ Jacob. iij. Que est vita vr̃a: vapor ẽ ad modicũ parens. Q̄z si scire vis q̄z breues dies hois sunt. require vbi sunt q̄ an centũ annos vixerũt et q̄si nullũ repies. imo plures moriunt infra. xxx. annos q̄ q̄ vltra. xxx. annos vi/uunt. De amatoribus huius mũdi dic̃ dñs p̄ ꝓphe tã Baruth. iij. Exterminati sunt et ad inferos descẽ derũt. ⁊ alij loco eor̄ exurrexerũt. Vñ ipsi miseri a/matores mũdi in inferno existentes dicũt et clamãt illud Sapi. v. Quid nob̄ ꝓfuit superbia aut diuitiar̄ iactantia. quid ꝓtulit nob̄. transierũt oia velud vm/bra. Bre. Momentaneũ est qõ delectat. ppetuũ aũt qõ cruciat. ℟ Quintũ quod nos debet inducẽ ad contemnẽdũ mundũ est. q̄ amatores mũdi sunt fui diaboli. q̄ fm dictũ xp̄i. Nemo põt duob⁹ do/minis fuire. i. deo et mũdo. aut enim vnũ odio habe/bit et alterũ diliget. aut vnũ sustinebit et alter̄ ꝓtem net. Aposto. Si adhuc mõdo placerẽ hu⁹ xp̄i nõ essem. Mõ hõ qui est fuitor mundi ⁊ diaboli verecũdare tur fuire ciui vel pastori vel rustico et non verecun dare fuire diabolo. sicut chorizantes gulosi ebriosi: superbi auari et iracundi ⁊c. qui oẽs fuiunt diabolo q̄ est maximus inimicus eor̄. Bre. Stultũ est fuire diabolo qui nullo placat obsequio. imo q̄nq̄z duri⁹ laborant serui diaboli q̄z fui xp̄i. q̄ in labore sunt et sudore qui diabolo fuiunt. et sunt q̄si oi tpe inquie/ti. et fatigati. Hiere. ix. Vt inique agerẽt laborauer̄t hoc patet in chorizantib⁹ qui magna fatigatõe suor̄ corpor̄ diabolo fuiunt chorizando. q̄ si deberẽt tot saltus facere ꝓpter deũ esset ip̄is nimis graue. Simi liter qui vadunt ad tormẽta vbi q̄nq̄z g̃uiter percu/tiunt̃. q̄s percussiones ꝓpter deũ nullo mõ sustine/rẽt. Similit̃ superbi qui g̃ues vestes portant et dupli catas in estate et ligant manus et brachia cũ strictis manicis crura et pedes stringunt cũ strictis calligis et calceis et sic de alijs. Et de talib⁹ mũdi amator̄b⁹ dicit xp̄us in euange. Ligatis manibus et pedibus proijcite eos in tenebras exteriores. Et tales consu/munt vires corporis et substantiam corporalem in seruitio mundi et diaboli plus q̄nq̄z q̄ veri serui in ipsius seruitio. Et postmodum serui xp̄i habebunt requiem eternam. ℔ serui mundi ⁊ diaboli habebũt laborem eternum ⁊ inquietudinem. p̄. Laborabũt in eternum. ℣ Sextum quod debet nos indu/cere ad contemnendũ mundum est. q̄ nemo viuẽs seculo et seruiẽs mundo potest venire in regnum ce/lorum. Joh. xviij. Regnum meum non est de hoc mundo Quasi diceret. Regnum meum non est de bis negocijs que in hoc seculo actitantur. Vñ aug. Semp̄ enim mundana opera exclusserunt homies a beata vita. Q̄r enim amatores mundi huius qui querunt mũdana gaudia non possunt celestia gau/dia post hanc vitam possidere oũdit Gregorius in omelia dicẽs. Nemo potest ⁊ hic gaudere cum hoc seculo et illic regnare cum deo. Vnde merito mun/dus iste cum suis gaudijs contemnendus est seruis chr̃isti. Vnde Augustinus. Nec gaudia mũdana

UVA. BHSC. IyR_046

velut venena diaboli repudiare debemus que non solū corpus fedant ꝫ animā necare festinant. Vñ Crisost. sup Mat. O q̄ miser est mundus et miserrimi qui eū sequunt. semp eū homines mūdi opa exclu serunt a vita. Aug. Vincula huius mundi habent verā asperitatē et falsam iocunditatē. certū dolorē et certā voluptatē. durū laborē. timidā quietē. rē plenā miserie. spem beatitudinis inanem. Septimū q̄ nos debet inducere ad contemnendū mundū est q̄ mundus iste amatores suos male remunerat ꝓ om nibus fructibus suis nihil eis nisi sudariū in fine derelinquens. Nam homini mortuo dabit peior tunica vel peior pannus et nō melior. Job. xxvij. Dives cum dormierit nihil secum auferet. Bern. Mund⁹ inexorabilem cōstituit ianitorem. qui de omnib⁹ nihil asportare permittit. Job. j. Nudus egressus sum de vtero matris mee et nudus reuertar illuc. Hoc memorari deberent illi auari qui die noctuq; laborant et occupant quō magnas diuitias valeant congregare cū omnia illa post se relinquere eos oporteat. vñ ps. Relinquent alienis diuitias suas et sepulcra illoꝝ domus eoꝝ. Vnde legit. Salachadi⁹ magnus ꝓnceps inter saracenos fecit sibi deportari sudariū suū cū videret se ꝓpinquū morti et fecit illud pconē p plateas portare et clamare coram populo. Tantum portabit secū magnus ꝓnceps Salachadi⁹ de omnibus diuitijs suis. Et insup mūdi amatores cogitare deberent quales post mortē erunt quia cadauer feditum et abominabile. vnde Aug. Cuius erat ante grauissimus amplexus erit in morte horribilissimus aspectus. Vnde Bern. Quid fetidius huma no cadauere quid horribilius mortuo hoie. Quid ḡ ꝓsunt diuitie quid delitie quid honores. Diuitie nō liberant hominē a verme. Honores non liberāt eū a fetore. quia qui quondā sedebat purpuratus et gēmatus in aula modo sordet nudus in tumba. Qui quondā vescebat in delitijs in cenaculo modo consumit a vermibus in sepulcro. vtinā saperent et intelligerent ac nouissima ꝓuiderent. Et non solū nouissima ꝫ etiam ꝓma et media. vnde Job. xvij. Putredini dixi pater meus es rē. ¶ Vnde legit exemplum q̄ cum quedam ecclesia consecrarē in q̄ erat quidaꝫ comes quondam sepultus et deberet inde extrahi ꝓpter cōsecrationē. apto sepulcro ecce apparuit horribilissimus bufo sup faciem eius eum corrodens et alij multi vermes et serpētes ad quoꝝ aspectū et horrorē homines resilierunt. Hec autem filij comitis inuenis audiens accessit et visa paterna carne sanie et vermium diuersitate horrere incepit et mestus cogitare de morte et quā vane essent diuitie mūdi delitie et honores. vnde relictis omnibus fugit cogitans se forte beatum si pauperet ꝓ xpō. Quidaꝫ autē domicelli eum sequentes et inuenientes nec eū reuocare valentes venditis equis et rebus et p deo erogatis ad monitionem eius eū pauperē pauperes subsequebant cū eo multa conuitia ꝓpter deū ab hominibus sustinentes. Et cum peterent elemosinas. quicquid melius inueniebant dabant ei. quod noluit et dixit q̄ quilibet haberet qđ ei deus daret. Et cum in introitu cuiusdam ville durisset eos p vicos et ipe vicū pauperē eligeret nihil in eo potuit inuenire nisi durissimā crustam et nigerrimā quā in domo cuiusdā paupcule videns petiuit et fragilem testam vnde galline eius bibebant. Qui agendo gras ad socios suos portauit nec aliud voluit comedere nisi dictā crustā in aqua teste tpatam. Cum aūt crustam istā comederet et sanguis de ore eius exiret flebant socij eius quos ipe licentiauit et ipe fugit ab eis ne emollirent cor eius. Ipse vero romā venit vbi factus est carbonarius et secretū suū et statū suū cuidā cardinali reuelauit in confessione. Cuz aūt post plures annos semel vrbem intrasset ad vendendū carbones et ad domū dicti cardinalis cōfessoris sui carbones portasset arrept⁹ infirmitate post suscepta sacramenta omnia paupertatis sub gradu ad dñm migrauit. Quo mortuo omnes campane vrbis p se sonuerunt. Quod cum audisset papa admirabatur. et cardinalis confessor eius reuelauit causam. Homines aūt terre sue existentes in curia audiētes hec quē viuum querebant mortuū inueniebant.

Finiunt feliciter ſmones discipuli de tempore.

Incipiūt sermones cōmunes eiusdem discipuli omni tempore p̄dicabiles.

Sermo. cxxxvij.

De cogitationibus.

Cogitatio eoꝝ apud altissimū. Sap. v. Sciendum q̄ tria sunt ꝓncipaliter cum quib⁹ meremur et peccam⁹. s. cogitatiōe. locutiōe et ope. Vnde tres ſmones sunt hic formandi. Primus de cogitatione. Secundus de locutione. Tercius de opere quomodo nos in vno quoq; illoꝝ habere debeamus vt mereamur et ne peccemus. Qtū ad primum ſmonem sciendum q̄ hic tria sunt dicenda Primo que sunt homini cogitanda. Secundo que obliuiscenda. Tercio exemplū. ¶ Circa ꝓmuz sciendum q̄ homini volenti ꝓficere quatuor sūt cogitanda. Primo habende sunt cogitationes que valent ad peccati detestationē. Sed di. que sunt ille. Rūdet quando quis cogitat damna que peccata inferunt. nam peccatum facit hominem miserum ꝓsenti vita. quia spoliat eum omnibus bonis et meritis que fecit et omnibus virtutibus et gratijs. Si enim tot bona opera quis haberet et virtutes quot paradisus habet nobiles arbores. flores. herbas. et radices. Item quot celum stellas. quot mare guttas hec omnia per vnum peccatum mortale perdit. sic q̄ nunq̄ habebit aliquod bonum in celo ꝓ his omnibus. nisi p penitentiam recuperabit. Ezech. xviij. Si auertit se iustus a iusticia sua et fecerit iniquitatem nunquid viuet omnes iusticie eius quas fecerat non erunt in memoria. Insuper peccatores existēs in peccato mortali nihil potest boni operari quod sibi sit meritoriū q̄diu scienter stat in vno pctō mortali. Leui. xxij. Si maculā habuerit nō erit acceptum dño Isa. j. Mō accipiā a vob sacrificiū. q; manus vestre plene sunt sanguine id est peccato. Item peccatum facit hominem tam vilem et indignum. q̄ ille qui

UVA. BHSC. IyR_046

CXXXVII

ante peccatū dignus erat celo et bonis celestibꝫ post peccatū non est dignus pane quo vescit et pascit. Ergo moderatius eo vti deberet q̄tūcunqꝫ possz. Vñ Ezech.xiij. Panē tuū in pondere comedes et aquaz tuaz i mēsura bibes. imo peccator indignior est oibꝫ creaturis. Vñ Aristo.j.poli. Sicut optimū aīaliuz est homo frues lege et iusticia. sic pessimuz aīalium ē bō a lege et iusticia separatus. Ergo si indignior est oibus creaturis irrationabilibus. cōsequēter sequit q̄ non est dignus vti creaturis. Ergo petrū facit hominē tā miserū q̄ nullius boni nec spūalis nec tpalis dignus est. Ergo miseria pctōris tā magna z periculosa ē. q̄ si oēs creature deflerēt miseriā peccatoris. s. oēs lapides: oīa ligna. oīa aīalia tetre. oēs aues celi. et oīes hoīes viuentes in mūdo. nō tū possent ꝑdigne damnū pctōris in quod p vnū peccatū mortale incidit deflere. Sed heu plures pctōres centum peccata mortalia ꝓmittunt nec vnā guttā flent ꝓ illis oibus. Ratio est. q̄ non cognoscunt q̄nta bona ꝑdiderūt: et in q̄t mala inciderunt. Si hec veraciter cognoscerēt. nō solū plorandū esset eis. ꝫ etiā vlulandū. q̄ nihil tam malū homi q̄ petrū mortale. Melius enī esset homi q̄ decē milia demonia in se haberet. vel etiā cū oibus gladijs qui vnq̄ fabricati sunt trāsfigeret vl in igne cōburere vl in aq̄s submergeret vl cū rotis rotaret. q̄ q̄ cū vno pcto mortali deū sciēt et volūtarie offēderet. Quia petrū cū cōsummatū fuerit. generat mortē. s. ipsius aīe. que mors magis timenda est q̄ mors corpis. Vñ greg. Mortem corpis oīs homo timet. mortē aūt aīe pauci. Ex his verbis sequit q̄ homo potius deberet mori q̄ cum vno peccato mortali deū offendere. Vñ Aristo. iij. ethi. Melius ē mori q̄ facere p̄ bonū virtutis.

Secunde cogitatōes sunt que faciunt ad contemptū suuipsius et ad humiliatōem ꝓpriaz que babēde sunt homi volēti ꝑficere. Sed di. que sunt iste cogitatōes. Rñdeo cogitare defectus nostros in communi et in speciali cogitare quid sumus. q̄d fuimus et quid erimus. Bern. Cogita ergo vñ venis z eru bescе. vbi es et ingemisce. quo ꝓperas z ptimesce. vñ Aug. in sermone. O hō si ꝑsideras quid per os. q̄d p̄nares. ceteroſq̄z meatus egrediat nunq̄ vilꝫ sterq̄ loquium inueniſti. Vñ etiā bern. Nos miseri z miserabiliter nati quibꝫ datū est cū merore nasci. cū labore viuere. cum dolore mori. Vnde aug. in libro d̄ spiritu et aīa. Lugentes in hanc vitā intrauim⁹. cuz laboze viuimus cū dolore et timore erituri sumus. Ista tā dicta oīa dñt nos inducere ad humiliatōem ꝓpriā et ad contēptuz suuipsius. ¶ Tercie cogitatōes sunt que ꝓmouēt hoiem ad ꝑfectū et studiū vtutū. Sed q̄ris que sunt iste cogitatōnes. Rñdeꝫ Cogitare de p̄mio q̄d virtutibꝫ datꝫ. et etiā de dignitate virtutū. Nam nihil reperitur nobilius et p̄ciosiꝫ virtutibus. Vñ phi non habuerūt noticiam dei sicꝫ nos. nec p̄miū futurū q̄d dabitꝫ vtuosis expectabāt. tñ intēdebāt virtutibꝫ ꝓpter nobilitatē virtutū. Tēperantiā enī habuerunt in cibis et potibꝫ. z in opibꝫ carnis. Fortitudinē que est scda vtus habuerunt sic q̄ multa mala et opprobria et aduersitates et derisiones patiēter sustinuerūt. Et in prudētia spūs que est tercia virtus. tñ studuerūt. q̄ hec tpalia bona valde cōtempserūt. nec dilexerunt eo q̄ cū labore acquirunt. cū timore et sollicitudie possident. z cū dolore amittunt. Quare multi de eis magnos thesauros abiecerunt. sicut socrates et dyogenes. et multi alij q̄ ꝓpter studiū oīa reliquerūt. Et iusticiā que ē quarta virtus intm̄ dilexerūt vt nulli inferrēt aliquā iniuriam. Itez tā nobilis est vtus q̄ nullus honorandus est nisi solū virtuosus. Vñ Arist. iij. ethi. Honor ē p̄miū virtutis. Et q̄ntumcūqꝫ virtuosus honorat. adhuc maioris honoris est dign⁹. Vñ Arst. iij. ethi co. Virtuti perfecte non sit condign⁹ honor. imo tā nobilis est virtus q̄ oēs in celo et in terra. taz angeli q̄z sancti nō valent. remunerare sufficienter cū oīnibus gaudijs virtutē virtuosi hoīs. nisi solus deus. Aug. in li. de ciuita. dei. Premiū virtutis ē ipse deꝰ q̄ virtutē dedit. Item iciendū q̄ vtus ē tam nobilis et tā vtilis. q̄ ꝓpter hāc deus et oēs sancti angeli singulariter illū q̄ vtuosus est diligunt. tā singulariter q̄ pater vel mr̄ nunq̄ dilexerunt sic suū vnigenitum filiū. imo intantū dñs diligit virtuosum vt minimum bonū qđ facit ille virtuosus plus valet coram eo z sanctis eius. q̄z oīa bona que facta sunt ab initio mūdi et etiā q̄ fieri possunt vsqz in finē seculi ab oibus vitiosis hoibus in pctis mortalibꝫ constitutis. ꝫ multi mali hoies multa opa fecerunt de genere bonoꝝ. sicut ille fecit hec et alter alia. Vñ felix est q̄ pōt dicere cū ps. Multiplicabis i aīa mea virtutē. Vñ aug. Virtus aīe donū excellentissimū est. Quarte cogitatōes q̄ habende sunt homi volēti ꝑficere sunt ille q̄ incitant hoiem ad dilectōem dei et ꝓximi. De illis q̄re ante ser. cij. O. vbi dr. Bñficia aūt dei et charitatē ipsius debemus cognoscere i dignitate creatōnis. in assumptōe carnis. in tolerātia passionis. R

Qtum ad secundū tūc est sciendū q̄ q̄ttuor sunt obliuiscēda et nunq̄z ad memoriā ducēda homi volenti ꝑficere. Primū est bonitas z sanctitas ꝓpria. Cū magno enī periculo hec ad memoriā reuocātur nisi in extrema necessitate. q̄ generāt ꝓplacentiā sui ipsius et spūalem supbiam in seipo. Vñ greg. Quis q̄s reminiscendo bonū qđ gessit. dū se apud se erigit apud hūilitatis a ctorem cadit. Quidā enim ascribunt sibi bona sua et nō deo. Vñ greg. Qui accepta bona sibi arrogat suis donis p̄ deū pugnat. Contra quos dicit Jsid. in syno. De iusticia et virtute nulla elatōne superbias de bonis factis non extollaris de bono opere nō glorieris. periculosum est enim multum. Augu. Descende vt ascendas humiliare vt exalteris. ne exaltatus humilieris. Vnde bona nostra opa et vtutes et merita non sunt ad memoriā reuocāda. nisi in extrema necessitate. Vnd̄ Job. in summa tribulatōne bona sua recogitauit ne in tot anxietatibus desperaret dicens. Si ambulaui in vanitate. si negaui quod volebant paupes. et sic de alijs bonis que ibi enumerat. Similiter rex Ezechias duz mori debuisz dixit vt habetur. iij. Re. xx. Memento domine quō ambulauerim coram te in veritate z corō perfecto. et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Agit nō nisi in tali necessitate bonitas et scitas ꝓpria ad memoriā est reuocāda. vel etiā mala que q̄s pro deo ptulit. ¶ Scōm qđ obliuiscendū est. ē iniuria ab alijs illata. Vñ Leuit. xix. Ne memor eris

UVA. BHSC. LyR_046

iniurie ciuiũ tuoꝝ.nõ q̃ras vltionẽ.nõ oderis fratrẽ tuũ in corde tuo.Sꝫ sunt aliq̃ q̃ dicũt.Indulsi sibi ꝯ nõ obliuiscar.Cõtra quos dicat Bern̄. sup Cant. Sunt aliq̃ donantes iniuriã vt nõ vlciscant tñ sepius improperant.Sũt aliq̃ qui licet sileant manet tñ alta mente repositũ et rancorẽ tenẽt in animo quorũ neutra plena ẽ indulgentia. Et animus obliuiosus bñficioꝝ et iniuriaꝝ tenax velut calcatorũ feces retinens qõ puꝝ est exire p̃mittens.Sꝫ quilibet xp̃ian⁹ ex toto indulgere dꝫ exemplo xp̃i q̃ suis crucifixoribꝫ indulsit et nobis indulget.Bern̄.Tam liberalẽ de⁹ omnẽ iniuriã donat vt nec dãnet vlciscẽdo. nec ꝓfũ dat improperando.ne minus diligit ꝑputando.Sic et nos simili mõ indulgere debem⁹ ꝑtis nr̄is. T

Tercũ qõ obliuiscendũ ẽ .ẽ delectatio de p̃teritis peccatis. Nec em̄ recordatio valde piculosa ẽ multis.Aug.Malũ est nunq̃ de peccatis cogitare. Peius est cũ cogitat de eis et nõ dolet. Pessimũ cũ cogitat et delectaꝫ de eisdẽ. Vnde hugo de san. vict. Qñ deus in contritione absolvit peccatorẽ a peccatis.ligat eũ vinculo ꝑpetue detestatõis. vt sp̃ pctũ decetero detestet.q̃ qñcũq; hõ cogitat de p̃teritis pctis ꝯ sp̃ fieri dꝫ cũ amaritudie cordis.s. q̃ vellet se nunq̃ peccasse et deũ nõ offendisse.Sꝫ qñ cogitat de p̃teritis peccatis et delectaꝫ in eisdẽ ꝯ ẽ nimis piculosum et malũ signũ qz ẽ signũ q̃ hõ nõ ẽ ve penitẽs. V

Quartũ qõ obliuiscendũ ẽ.ẽ q̃ hõ nõ dꝫ cogitare de ꝓfunditate dei et de absc̃onditis ip̃ius.qz ꝯ ẽ valde piculosum.qz q̃ talia cogitãt in magnos errores mltotiens ruciduũt volentes ꝓfunde nimis pscrutari deitatẽ z sanctã trinitatẽ.Cõtra q̃s dicit Salo.Altiora te ne q̃sieris ꝯ q̃ p̃cepit tibi de⁹ illa cogita sp̃. Vñ sciendũ q̃ familiarẽ esse deo z plurimũ cogitare de deo bonũ ẽ z vtile.vñ dr̄ in vbis p̃missis. Cogitatões istoꝝ apud altissimũ.Similiter cogitare sanctã trinitatẽ laudabile ẽ.Sꝫ cogitare quõ de⁹ possit esse trinus z vnus.ꝯ ꝓfunde rimari nimis piculosum est.Similiter de incarnatõe pscrutari quõ vgo potuit p̃cipe z parere.Silr̄ de sacro eucharistie quõ tot⁹ xp̃s tã magn⁹ sic in cruce pepẽdit possit eẽ sub tã pauna spẽ panis.qz tales decipiũt in talibꝫ subtilibꝫ z in fructuosis cogitatõibꝫ.qz Apl's dicit Ro.xij. Dico em̄ p̃ gratiã q̃ data ẽ mihi oibus q̃ sunt inter vos ñ plus sapẽ q̃z oꝝ sapẽ.ꝯ sapẽ ad sobrietatẽ.Si em̄ talis cogitaret interi passionẽ xp̃i z poneret tales profundas z subtiles cogitatões esset deo magis acceptum z eis plus salutifer.qz tales q̃q; cadũt in ꝓpriam cõplacentiã z in spũalẽ supbiã.estimãtes se aliq̃d scire z eẽ cũ tñ nihil sint et tales q̃q; dãnabunt pro fundius z pdũt q̃q; oĩa bona opa sua p talẽ spũalẽ supbiã z ꝓpriã cõplacẽtiã. X Vñ legit exẽplus q̃ quedã vgo deuota ita artã vitã duxit ieiunãdo vigilando.orando et castigando se q̃ ab hoibus sctã putabaꝫ.Contigit aũt eã infirmari vsq; ad mortem Cuius pfessionem quidam deuotus sacerdos audiuit et suã spiritualẽ supbiã ignorauit cui post obitus ipsa apparit nigra z valde horribilis.z sacerdos expauescens q̃siuit quid nam esset.z ipa fatebaꝫ se esse illam virginẽ q̃ ab homibus quasi sancta reputabatur.z subiunxit dicẽs.Ego infelix tradita sum infernalib⁹ incendiis cũ inferioꝝ demonijs z cũ infinitis dãnatis eternaliter crucienda ꝓpter vanitatem z meam ꝓpriam cõplacentiã z spũalẽ supbiã quã habui q̃ nullũ equalẽ mihi reputani ꝯ sup oẽs me extuli z alios hoies iudicaui et sprẽui. ꝓpterea ad profundũ inferni descendi.de quo nũq̃ liberaboꝝ. Mã si siccate essent aque maris z fundus repletus papauere et vna auicula omni anno vnum granũ educeret q̃ et tunc possem saluari omnes penas inferni eligerem vsq; ad illud tp̃s sustinere si finito illo tpe celum possem intrare ꝯ non sic fiet quia in inferno nulla est redemptio. Vnde pater sancte nec tu nec aliquis alius oret ꝓ me.qz nunq̃ liberaboꝝ.

Sermo.cxxviij.

De malis cogitationibus.

uferte malum cogita

a tionũ vestrarũ ab oculis meis Isa.j. Sic dicit Piero.Tutissimũ atq; pfectissimũ est vt assuescat animus puigili custodia discernere cogitationes suas.z ad pmũ cũ intrant vel ꝓbare vel reprobare quod cogitat vt bonas cogitatões i se seruet z malas statim expellat.hoc nãq; est fons boni et origo mali.Qñ igit̄ cogitationes sunt fons boni et origo mali ideo saluator noster qui ẽ scrutator cordium et discretor cogitationum ad nos loquit̄ in p̃missis verbis dicens. Auferte malum cogitationũ vestrarum. Vnde in presenti ꝑmone quinq; de cogitationibus sunt dicenda. Primo vnde male cogitationes habent originem.Secundo quare sum⁹ proni ad malum Tercio que damna inferunt nobis male cogitationes .Quarto quibus cautelis debꝫ se quis p̃munire a nociuis cogitationibus.Quinto p que expellunt̄ male cogitationes. A Circa primũ sciendum q̃stũ ad originem omnes male cogitationes ortum habuerunt a diabolo. Quod sic patet Cũ em̄ ꝑmus homo conditus in statu innocẽtie nihil de malis cogitatõibus sciret venit diabolus i spẽ serpentis z suasit mulieri z mulier vlterius viro .et ibi ex suggestione diaboli ortum habuerunt omnes cogitationes male. Vnde ꝑm Aug. Suggestio serpentis in nobis est ꝑm⁹ motus ex fomite.Comestio vero mulieris est delectatio.Sed comestio viri ẽ cõsensus.Per hec tria.s.suggestionẽ.delectationẽ et cõsensum homo in tentationẽ ducit.Quia tentatõ per suggestionẽ que in cogitatõe ꝓsistit inchoat .ꝑ delectationẽ cogitatõis ꝓgredit̄ z p cõsensuz consũmat et sic pz ꝑmũ videlicet vñ cogitatões male ortũ hñt.

B Sꝫ q̃stũ ad scõm q̃rit̄ q̃re hõ ꝓnior sit ad cogitandũ malũ q̃z bonũ. De hoc possunt assignari tres cause. Prima ẽ ex nature corruptõe in ꝑmo parente.Et ad id facit qõ dr̄ Sap̃.ix.Corp⁹ qõ corrumpit̄ aggrauat aiaꝫ et terrena inhabitatõ depmit sensum multa cogitantẽ. Vñ plus trahit vn⁹ equus deorsum q̃ decẽ sursum.Sic fomes q̃ mouet ad malũ sp̃ intra nos ẽ ergo ꝓni sum⁹ ad malũ.Gen̄. viij. Sensus z cogitatõ hũani cordis in malũ ꝓna sunt ab adolescentia sua. Scõa cã .qz incitans nos ad malũ est p̃sens delectabile em̄ apꝑhensum p̃ sensuz vel imaginationẽ quasi ex necessitate mouet cõcupiscenciam.Sꝫ incitãs nos ad bonũ ẽ absens z multũ distans.s.beatitudo que ẽ fons virtutũ.Tercia cau-

UVA. BHSC. IyR_046

ſa eſt q; malū poſſum facere p nos ſz bonū nō poſſu mus ſine gratia adiutrice. ℒ Sz q̄ſtū ad tertiuz ſciendū q̄ ex fonte malaꝝ cogitationū q̄nq; mala p cedunt. Primū ē malū peccati. lz q̄dā cogitatōes i ſe nō ſunt male. imo p̄nt eē bone ⁊ meritorie. etiam ſi ſint de re illicita. puta ſi aliq̄s cogitat de mechia ad p̄ dicandū vel ad corrigendū tū ſi cogitatio ſit cū ꝓcu piſcentia ⁊ delectatōe tūc cauſat peccatū. ⁊ hoc ſit tri pliciter. Primo cū ꝓcupiſcētia cōſiſtit in p̄mo mo tu ⁊ ſic ē peccatū veniale. Secō cū cōſequit cōſen ſus in delectationē lz nō in op⁹ ⁊ ſic ē peccatū morta le. Vel cū aliq̄s cōſentit i talē delectationē cū plena d liberatōe nō ē aliud q̄ affectus ſu⁹ ſit inclinatus ad delectandū in tali moroſa delectatione. Tertio cū conſentit in op⁹. vt. ſ. ꝓponat op⁹ actu pficere tūc voluntas ꝑ facto reputat etiā ſi facultas deſit facien dis illud opus. Et ſic malū cogitatōis gradati ſemp aggrauat. Quoꝝ etiā graduū aggrauatōnē ita deſcri bit btūs Gre. dicēs q; ex delectatōe cogitatōis naſci tur peccati affectio. ex affectione cōſenſus. ex cōſenſu opatio. ex opatiōe cōſuetudo. ex cōſuetudine deſpa tio. ex deſpatōe defenſio. ex defenſiōe gloriatio. ex glo riatōe ēna dānatio. Et oīa illa mala veniūt ex mal' cogitatōibus. D Secōm malū cogitationū ē q; cor inquinant et defedant illud. Cū enī cor ſit mēbꝝ nobiliſſimū in hoīe. ita etiā vt ipa ſapia increata ip ſum cor ꝑ ſe habere deſiderat di. Prouer. xxiij. Pre be fili mi mihi cor tuū. Jn ē q; ſuppoſito q; i mal' co gitationib⁹ nullū eēt peccatū tn̄ ꝓpter nobilitatē coꝛ dis dedignare deberet homo coꝛ ſuū ſedis ⁊ imun dis cogitatōib⁹ deturpare exemplo illi⁹ gentilis ſene ce q̄ dixit. Si ſcirē deos ignoſcituros ⁊ hoīes ignotu ros adhuc ꝓpter peti turpitudinē peccare dedigna rer. Propter qō ꝓpha dauid petijt in ps̄. Coꝛ mūdū crea in me deus ⁊c̄. Terciū malū cogitatōnū ē. q; diabolū ad coꝛ aduocāt ⁊ ſibi domiciliū ibi parāt. Cō tra illud dicit apl's. Ephe. iiij. Nolite d are locū dia bolo. ſ. p fedas et imundas cogitatōes in quib⁹ ipe i mundus ſpūs delectat ⁊ p eas homo ſibi obligatur Vñ Gre. in mora. Licet reprobox mētes nō ſp dia bolū ſequant in ope valde tn̄ illi ſe obligant in cogi tatōe. Sic ecōuerſo p bonas cogitatōes deo pparat locus in coꝛde. Juxta illud. j. Reg. ij. Et ipi pparāt cogitationes glo. bone. Quartū malū cogitatōnū eſt q; male cogitationes cū malis delectatōnib⁹ faci unt in homine infernū. Nam vbicūq; eſt diabolus ibi eſt infernus. ſic econuerſo vbi eſt deus ibi eſt celū Quia igit diabol⁹ hz domicilium in coꝛde polluto malis cogitationib⁹ vt dictū eſt g̃ ibi quodāmō facit infernū. quia ſicut in inferno eſt ignis. fetor. vermis et tenebre. ſic etiā in pulluto coꝛde ē ignis ardēs cō cupiſcentie. fetoꝛ fede luxurie. vermis remordēs cō ſcientie. tenebre obſcurate intelligentie. ps̄. Obſcuren tur oculi eoꝝ ne videāt. ℒ Quintū malū cogita tionum eſt q; male cogitationes hominem dei gra tia p̄uant. Vnde Judas poſtq̄ diabolus miſerat i coꝛ eius quomodo traderet xp̄m pdidit omnez gra tiam irrecupabiliter. Sic etiaz alij peccatores q̄ plu res pdunt etiam irrecupabiliter omnem gratiam p cogitationes. Nam multi habent a deo ſpeciales g̃ tias deuotionis ⁊ diuine dulcedinis i oratione ⁊ me ditatione quas pdunt q̄nq; p malas cogitationes. Eccs. x. Muſce morientes pdūt ſuauitatē vnguen ti. Muſce ſunt cogitationes volatiles ⁊ vage. q̄ tūc ſunt morientes quādo ad inſtar cadaueris mortui pu treſcunt in coꝛde ⁊ iſte muſce pdunt ſuauitatem vn guenti id eſt omnis deuotionis et gratie qua intus ſpirituſancto opante vncti ſunt. F Sed q̄tum ad quartū ſciendū q; tribus cautelis debet ſe p̄mu nire quis a nociuis cogitationibus. Prima caute la eſt timoꝛ dñi. vt hō imagineꝰ deū eē p̄ſentem ⁊ vi dere ſecreta coꝛdis. Multa enī peccata opis cauenꝰ ꝓpter timoꝛē hoīm ne videlicet hoibus innoteſcant Quis enī turpitudinē cōmittere vellet in p̄ſtia ho minum. Multomagis dz timere homo p̄ſentiā dei i coꝛde cogitationes nr̄as multo clarius cognoſcētis q̄ homines facta nr̄a cognoſcere poſſunt. Prouerb. xvj. Jn timoꝛe dñi declinat a malo. Secda cautela ad excludendū cogitationes malas eſt cuſtodia ſen ſuum et p̄cipue oculoꝝ. B Vnde ſciēdū q; ocu li ſolliciti ſunt cuſtodiendi et hoc ꝓpter tria. Prio quia oculi ſunt valde veloces ad nocendū aie. Jdeo p̄donibus cōpanꝰ. Treñ. iij. Oculus meus depꝺa tus eſt animam meā. Geñ. iij. Vidit mulier q; bonū eſſet lignū ad veſcendū et pulcrū oculis aſpectuq; de lectabile. Vñ Gre. Mō enī lignū Eua cōtigiſſet niſi prius incaute reſpexiſſet. Secdo cuſtodiendi ſunt oculi. quia vſus eoꝝ ē valde neceſſari⁹. Qto enī vi ſus eſt magis neceſſarius tanto eius abuſus plus ē timendus. Licet lingua valde corrupta ſit tn̄ includi p̄t longo tpe q; ſic ceſſet a loquela exemplo illius qui portauit p tres annos lapidē in oꝛe vt ſic diſcerz tacere et linguā refrenare. Sz oculi et viſus ſunt val de neceſſarij ideo magis cuſtodiendi. Tercio cu ſtodiendi ſunt oculi quia ſunt duo porte i caſtro no ſtri coꝛporis. et qui habet portas alicuius caſtri ha bet ip̄m caſtrū. Sic ſi diabolus hz oculos nr̄os tunc hz caſtrū coꝛporis nr̄i et tunc cōſequēter moꝛs intrat p feneſtras noſtras. Et nihil habet deus in homine ſi oculos nō hz. Sicut dominus caſtri qui non habz ingreſſum ibi. Tercia cautela eſt fuga ocij. Ergo ſemp aliquid boni facito vt te diabolus inueniat oc cupatū. Jero. Non enī facile capit a diabolo qui bono vacat exercitio. Vnde legit in vitaſpatrū q; q̄ eſt occupatus in aliquo exercitio bono habet vnum demonē cum tentantem. ſz qui eſt otioſus habet mul le demones cū tentantes D Sed q̄ſtū ad quī tū ſciendū q; male cogitationes p quiq; expelluntꝰ q̄ intelligunt p quinq; digitos in manu p quam repel lit homo a ſe inimicum volentē cū ledere in coꝛpoꝛe

Primum eſt memoria moꝛtis. Vnde Aug. Nihil ſic reuocat a pctō ſic̄ frequens moꝛtis meditatio.

Secōm eſt memoꝛia paſſionis xp̄i. Aug. Totus nobis figat in coꝛde qui ꝓ nobis ſtrus ē in cruce.

Terciū ē memoria extremi iudicij vbi reddituri ſumus rationem de cogitationibus noſtris. Sap̄. j. Jn cogitationibus impij interrogatio erit. Quar tum eſt pena damnatoꝝ. Vnde Jſi. in ſyno. Jnten de animo quaſcunq; ſeculi penas quoſcunq; tormē torum dolores ⁊ compa hoc totū gehēne et leue erit tibi omne quod patens. Jero in epla. Tanta i in ferno vis doloꝝ eſt q; mens ad aliud dirigi nō po

UVA. BHSC. IyR_046

terit nisi ad quod vis doloris impellit. Quitum est gloria bestoꝝ de quo dicit ps. Quoniã nulle anni ante oculos tuos tanqꝫ dies hesterna que preter.

¶ Unde ꝓ cõclusione istius ꝼmonis cauere nos debemus a malis cogitatõibus et qñ incidunt tunc immediate eas expellere debemus. Unde Cesarius. Incipiamus bonas cogitationes diligere. ⁊ statim ab illis que male sunt nos dñs dignabit libe rare. ¶Diero. Quicquid pudet dicere pudeat et cogi tare. Qz diabolus delectat in malis cogitatõib? patet ꝙ tale exemplum. Legit ꝙ quidaz habuit malas cogitationes ⁊ delectationes ⁊ diabolus se ei associans in specie cursoris secum ambulauit. Et cum simul ambularẽt homo iste expauescere cepit. Et cum puenirent ad quandam ecclesiam ille hõ intrauit et ꝓpunctus ad sacerdotẽ iuit eo ꝙ in q̃dragesima essz et confessus est et quando exiuit de ecclesia diabol? stetit foris ⁊ vicissim inspexit homines exeuntes ꝺ ecclesia interrogans vbi socius suus maneret. Et cum ille diceret. ego sum qui huc tecum veni. eamus vlterius vias nostras. Ait ille. tu non es socius meus q̃ antea fuisti ⁊ non cognouit eum eo ꝙ ꝓfessus esset ⁊ deus ei peccata sua indulsisset.

Item alium ꝼmonem de cogitationibus quomodo continue homini ser sunt cogitanda que ꝑseuant eum a malo et custodiunt eum in gratia quere ante ser. liij. ¶.

Sermo. cxxxix. De locutione.

Eomni verbo ocioso

ꝺ quod locuti fuerint homines reddent. rationem. Mat. xij. Sciendũ ꝙ q̃tuoz sunt obseruanda ne offendamus in lingua ⁊ verb. Naz homo qui loquit debet attendere quid dicat. cui dicat. qñ dicat ⁊ quõ dicat. ℟ Primo quid hõ debeat loqui docet. j. Pe. iiij. Si quis loquit quasi sermones dei supple loquat. Eph. iiij. Omnis sermo malus ex ore vestro nõ ꝓcedat ꝫ si quis bonus ẽ ad edificationẽ. Contra hoc faciũt illi q̃ loquunt verba scurrilia ⁊ nociua. Et talia verba turpia ostẽdũt hominem esse puersum ab intra. qz sicut porcus cognoscit in lingua vtrum mundus sit vel immundus. sic homo in ꝓlatione verboꝝ. ¶Diero. In verboꝝ ponderе ꝓbatio cõsistit vite humane. Mat. xij. Ex abũdantia cordis os loquit. vñ si homo hz bonũ et castum cor tunc loquit verba bona ⁊ casta sicut patet in bonis ⁊ deuotis hominibus qui sepius nominãt ihesum ⁊ mariaz et alia verba salutifera. Sed ĩmundi ⁊ luxuriosi delectantur loqui verba impudica. in hoc ostendunt se habere corda impudica. siue sint viri siue mulieres siue virgies. Vñ Crisp. sup Mat. Quale coꝛ hz vnusquisqz talia verba loquit et opa facit. Unde Ysi. Qualis ꝼmo ostẽdit talis ⁊ anim? ꝓbat. vñ alique mulieres que volunt esse multũ honeste cum talia scurrilia verba ꝓferunt ⁊ corrigũtur tunc excusant se ꝙ non denotent talia corde qd ẽ falsum. qz xps dicit vt habet Mat. xij. Ex abundantia cordis os loqt. Et si tales essent mulieres honeste et caste et haberent corda pudica nullo modo talia verba ꝓferrent. vñ Aristo. iiij. ethi. Qualiscunqz est vnusqsqz taliter dicit taliter opat ⁊ taliter viuit. Et ĩ sup ꝑ talia luxuriosa verba inficiunt audientes. Ge go. sup Ezech. Sicut malus aer assiduo flatu inficit coꝛpus: ita puersa locutio assidue audita infirmanti um inficit animã. Et si ille malus reputat qui inficit coꝛpus ꝓximi et homicida estimat. quid tunc ille qui animam ꝓximi inficit que dignioꝛ ⁊ nobilioꝛ est ꝙ mille coꝛpa. vñ Aug. Mai? est damnũ in amissione vnius anime ꝙ mille coꝛpm. ¶ Unde scit dum ꝙ tres sunt ꝓuincie ⁊ quelibet hz suã ꝓpriã loquelã ⁊ specialẽ ꝑ quã seipm vnusqsqz potest cognoscere ad quã ꝓuinciã ꝑtineat. Prima ẽ ꝓuincia celestis ⁊ loquela istius ꝓuincie est deũ laudare et ei regratiari. Unde ps. Beati q̃ habitant in do. tua dñe in sec. se. lau. te. Esa. lj. Gratiarũactio ⁊ vox laudis supple inuenit in ea. Ergo qui deifica verba loquũt ⁊ libẽter orant et deo regratiant de beneficijs suis oñdunt se ꝑtinere ad celestẽ ꝓuintiã. Mã hic discunt ĩ terris quomodo debeant deũ laudare in celis. Bern. Discamus in terris quas facturi sumus laudes in celis. Nihil ita ꝓprie in terris celestis habitatõis statũ representat sicut alacritas laudantiũ deũ. Scda ẽ ꝓuincia terrestris. Et ista hz linguã specialẽ. s. loqui de mundanis rebus. Jo. iij. Qui de terra ẽ de terra loq̃tur. Jtẽ. j. Jo. iiij. Ipi de mundo sunt iõ de mõdo loquũt. Vñ patet ꝙ multi oñdunt se eẽ filios hui? seculi qui frequẽter loquũt de mundanis rebꝫ. Hoc pz qz vbicũqz hoies sunt iã simul ꝙgregati vt freqñter nõ loquunt nisi de rebꝫ mundanis. Tercia ẽ ꝓuincia infernalis ⁊ loquela illius ꝓuincie ẽ iurare maledicere. blasphemare. Mã damnati ꝑ multitudine doloꝝ et penaꝝ blasphemant deũ. Unde Apoc. xvj. Blasphemauerũt deũ celi ꝑ doloꝛib?. Esa. viij. Cum esurierit irascet et maledicet regi suo ⁊ deo suo. Unde pz ꝙ blasphemi ⁊ maledici addiscũt hic terris loquelã quã habituri sunt in inferno ⁊ oñdũt se esse filios inferni. Vñ dictũ ẽ Petro apl'o. Mã ⁊ loq̃la tua manifestũ te facit. Sic possum dicere vnicuiqz homini ꝙ sua ꝓpria loquela manifestũ eum facit ad quã ꝓuinciã ꝑtineat. Attendere ergo diligenter debet in vbis q̃libet xpianus quid loquat. s. ꝙ hoc sit bonũ ⁊ licitũ. Unde Ysi. de sum. bo. Mali ꝼmones in ore xpiani esse nõ debent. ¶ Scõo attende re dz hõ q̃ loquit cũ quo loquat. Gre. Obsecro vt discas qualiter vnũquẽqz alloqui debeas. Mã si loqris cũ stulto tunc tu non debes facere multa verba. Eccl. xxij. Cũ stulto non multũ loquaris. Est enim signũ stulticie qñ sapiẽs cũ stulto multũ loquit. Eccl. xxij. Cum dormiente loquit q̃ enarrat stulto sapientiã. Vñ Salo. Mõ recipit stultus vba prudẽtie nisi ea dixeris q̃ versant in corde suo. Jtẽ si cũ hoie iracundo ⁊ litigioso loqueris tũc vba mollia ⁊ nõ dura et sunt dicẽda. Vñ Salo. Mollis rñsio frangit iraz durus ꝼmo suscitat furoꝛẽ. Aug. Qto magis ignis ligna suscepit sp in maioꝛẽ flãmã erigit. Item malꝰ homo qto magis rancoꝛẽ audierit semp in maioꝛez maliciã excitat ergo nihil melius ẽ ꝙ tacere ⁊ victoriam illis verbosis dare nisi eẽt ꝑ famã ꝓpriã tũc crudelis esset q̃ negligeret suã ꝓpriã famã. Sed in alijs cõmunibus est signũ prudentie dare victoriam verbosis. Unde Catho. Contra verbosos noli contendere verbis. Item si cum homine sene tunc loquens

UVA. BHSC. IyR_046

ñ est reuerenť qz senes honorãdi sunt ꝓpter senium Vñ apls. Senes obsecro honorate vt patres. Mã senes faciliter ꝓuocanť ad irã et difficulter reuocantur. Item si cum hoie sapiente tũc panca ꝛ breuia ẏba sunt dicenda. Vñ scriptũ ẽ. Sapienti pauca verba sufficiunt. ¶ Tercio attendere dz hõ ꝙ loq̃tur qñ loqť. Vñ Salo. Est tps tacẽdi ꝛ ẽ tps loq̃ndi. Vnde Aug. de disciplina monachoꝝ. Est enim tps qñ nihil ẽ dicendũ ꝛ ẽ tps qñ aliqd ẽ dicendum Nullũ vero tps ẽ qñ dicenda sũt oĩa. Vnde Albertrandus de mensura loquẽdi ꝛ tacendi dicit. Magẽ eñ res est vocis ꝛ silentij tempamentũ. Sene. Serua itaqz silentiũ donec loqui tibi fuerit necessariũ. et nõ solũ in dicendo alijs tps expectandũ ẽ ẕ etiã i respõdẽdo. vñ Salo. Qui ꝓnus rñdet qz audiat stultũ se esse demonstrat ꝛ ꝓfusione dignũ. Vñ etiã scien dũ q ꝙ ori suo discretionis custodiã nõ apponit est velut ciuitas absqz muro. Prouer. xxv. Sicut vrbs patens ꝛ absqz muroꝝ ambitu. ita hõ ꝙ in loq̃ndo nõ potest cohibere spiñ suũ. Jn piculo eñ ẽ ciuitas illa cuius porta ẽ semp apta tpe guerre ꝛ in terra inimicoꝝ sita. tales sunt illi apud quos nullum ẽ silẽtiũ qui ꝛ nullũ secretũ celare ꝛ abscondere possunt. quic ꝙd audierint vel viderint in publicum referũt. Jtẽ est sicut nauis sine gubernaculo q̃ vadit nõ ꝙ vult. ẕ quo ventus ducit. Jtẽ est sicut dom⁹ sine ostio vbi vnusquisqz intrare ꝛ exire põt ꝛ vbi intrãt canes et porci. Vñ sicut ad portã domus vel castri maior custodia ponenda est qz ꝙ hz portã defacili habebit castrũ. sic ꝙlibet dz ponere custodiã ori suo ꝛ dicere cuz ps. Pone dñe custodiã ori meo ꝛc. Quarto dz attẽdere qui loquť quõ loquať. s. prudent ꝛ honeste vt possit dicere cũ ps. Os meũ loqueť sapientiã. nã dicẽda sunt ẏba simplicia et leta et honesta sine cachinnis et clamore. Jtẽ verba dulcia et rõnabilia sunt ꝓferenda. Ecci. vj. Dulce verbuz multiplicat amicos et mitigat inimicos. nã facũdia dulcis excitat ꝛ nutrit amorẽ ꝓximi. ¶ Qtũ ad scdam ptẽ huiꝰ ſmonis dicendũ ꝙ cũ quis ista q̃tuoꝝ iã p̃dicta hz i ẏbis tũc dz sequi dñm nr̃m ieſum xp̃m i ꝓferẽdo ẏba sua sicut ipe xp̃s ẏba sua ꝓtulit. Grego. Omnis xp̃i actio nostra ẽ instructio. Sic etiã intelligiť de ẏbis xp̃i sicut de actionibꝫ eius. vñ Aug. in li. de vera religione. Tota vita xp̃i in terris que ꝓ hominẽ gesſit disciplina moꝝ fuit. Ergo quilibet xp̃ianus dz sequi xp̃m in verbis et in moribꝫ. Aug. in libr. de vita xp̃iana. Xp̃iani nomen ille frustra sortiť qui xp̃m minime imitať. vñ etiã Cypria. de duodeci abusionibꝫ Xp̃ian⁹ nemo recte dr̃ nisi ꝙ xp̃o moribꝫ coeq̃t Sz discere quid tenuit xp̃s in verbis in quo eum imitari debeo. Rñdeť qz xp̃s tria tenuit in suis ẏbis in qbꝫ eum quilibet xp̃ianus imitari debet. quia ipe ẽ magister noster qui nos docet verbis ꝛ exemplis.

Primo eñ xp̃s tenuit veritatẽ in verbis in hui⁹ signũ ipe dixit vt habeť Jo. xiij. Ego sum via ẏtas et vita. Jn quo imitandus est. Vnde Albertrand⁹ de mensura loquendi. Sup omnia veritas ẽ colẽda que sola deo homines ꝓximos facit. nã verax in ẏbis diligiť a deo ꝛ hominibus. ps. Ecce ei veritã dilexisti. ꝛ econuerso mendax odiť a deo et hominꝫ. Qz ei ab hominꝫ odiť oñdit Salo. di. Potius diligẽd⁹ est fur q̃ assiduus in mendatio. Qz etiã odiť a deo qui mentiť fraudulenter et deceptorie oñdit ps. di. Perdes oẽs qui loquunť mendatiũ. s. in nocumentũ ꝓximi. Nec immerito odiť a deo qz mendacium est peccatũ diabolicũ. Jo. viij. Jpe mendax est ꝛ pater eius. s. mendacij. quia ipe ꝓmũ mendaciũ adiuenit. qz ꝓmos parẽtes nr̃os decepit di. Neq̃q̃z moriemini ꝛc. Vnde mendax hz linguã diabolicã in ore suo. Prouer. xij. Abhominatio ẽ deo labia mendacia. Jtẽ homo mendax est simulis false monete. Ergo q̃tũ p̃ualet florenus bonus floreno falso. tantũ ꝓualet hõ verus hoi falso et mendaci. De mendacio qñ sit mortale vel veniale quere supra ſmo. cxxxij. L. ¶ Scdo xp̃s habuit vtilitatẽ in suis verbis quia num q̃z aliqd verbũ inutile ꝓtulit. Jn quo etiã quilibet xp̃ianus eũ imitari dz. nõ eñ sufficit vtilitatẽ habere in ẏbis nisi etiã ibi sit vtilitas. vñ Bern. i li. de formula honeste vite. Sermo tuus nõ sit inanis. ẕ aut ꝓsoleť. aut doceat. aut p̃cipiat. aut moneat. De ys ei vult vt vtiliter exp̃mamus ẏba nr̃a. Jn signũ huius anteq̃z verbũ ꝓducit in lucẽ ser hz ptranire. Primo eñ incipit in pulmone. Scdo puenit ad cor Tercio ptransit guttur. Quarto linguã. Quinto dẽtes. Sexto labia et sic tunc exp̃miť. Ex bis pz ꝙ quilibet debet se moderare a verbis inutilibus et iocosis et exemplo xp̃i verba vtilia proferre. ¶

Circa quod querit̃ an homo in verb iocosis possit peccare mortaliter. Rñdeo ꝙ sic ꝛ hoc q̃tuoꝝ modis. Primo cũ quis ꝓfert in ioco verba mala et scandalosa que sunt p̃ honorẽ dei et in scandalũ ꝓximi. Sic̃ illi qui ꝓferũt verba iocosa cũ intentione ꝓuocãdi audientẽ ad irã vt illi faciũt qui homies senes et passiõatos ꝓuocãt ad iracũdiã et ad blasphemiam. Et tales sic ꝓuocantes ꝓximos rei erũt oĩm peccatoꝝ q̃ ꝓmittũť ꝓuocati vel in verbis vel in factis. Quia regula ẽ iuris. Qui occasionẽ dat damni dãnũ fecisse videť. Et xp̃s dicit in euãge. vt habetur Mat. v. Qis ꝙ iraſcit fratri suo reus erit iudicio. ꝙbus tunc ille reus erit ꝙ ꝓximũ scienter adiracũdiã ꝓuocat. Scdo cũ ꝙs loquit̃ verba iocosa cã allicẽdi ad malũ actũ. vbi gr̃a. Si ꝙs loq̃tur vbũ iocosum ea intentione vt aliquã psonã ad actũ illicitũ alliciat. tũc tale verbũ iocosum erit sibi peccatũ mortale ꝓpter malã intentionẽ. Vñ deus iudicat ẏba ſm intentionẽ ꝓferentis. xxv. q. v. bñ ane. Tercio ꝓpter delectationẽ. qz posset ꝙs tantã delectationẽ hr̃e in ẏbis iocosis ꝙ in ꝺ deũ ġuiter offenderet. Augu. Nullũ pctũ ẽ adeo veniale ꝙ nõ fiat mortale si placet. Et ġnto ꝙs maiorẽ delectationẽ hz in aliq̃ pctõ. tãto maiorẽ penã sustinebit ꝓ illo. Apoc. xviij. Qtũ in delitijs fuit tantũ date illi tormentũ. ġ qñ i aliq̃ pctõ qõ veniale eẽt ꝙs habuisset excessiuã delectationẽ tũc oĩno ꝓfiteri deberet ꝓpt̃ securitatẽ. vñ reprẽhensibile ẽ hr̃e nimiã cõplacẽtiã in risibꝫ iocis et ẏbis iocosis nisi talia fierẽt cã recreatõis et moderate. Ari. vij. etbi. Nõ sp indiget q̃dã delectatõe q̃si q̃dã recreatõe ꝓpt̃ multos labores ꝙ sibi occurrũt. Qñto cũ ꝙs iurando iocose scienť mentiť. qz talis ſm. s. Tho. ij. ij. q. xcviij. nõ excusať a mortali pctõ qui iocose peierat. qz nõ euitat diuinã irreuerentiã. immo q̃tũ ad aliquid magis auget. Ex bis iã dictis patet

ꝓ z

UVA. BHSC. IyR_046

q debem⁹ exemplo xpi fuare veritatē ⁊ vtilitatem in verbis nostris. ℟ Terci o xps habuit moderātiā i verb suis. Sic et nos q; duo iā p̄dicta ñ sufficerent. s. vitas ⁊ vtilitas nisi etiā ibi esset moderantia. Ecci. xxj. Verba sapientis statera ponderabūt. Uñ sicut dives numerat suos denarios añq; eos expendit ⁊ a se alijs tribuit. sic et nos ponderare debemus vba anteq; ꝓferam⁹. Uñ p̄meditate loq̄ bene ꝓuenit sapienti. Ecci. xxxij. Adolescens loquere vix in causa tua cū necesse fuerit ⁊ cū bis interrogatus fueris habeat caput tuū rūsum Nam q̄ multis vtūt verbis numq; ꝓuenit ad verā ꝓfectionē. Jac. j. Qui se putat religiosum eē ⁊ nō refrenat linguā suaz huius vana est religio. Uñ Gre. in mora. Multiloquio q̄sq; seruiens rectitudinē iusticie tenere nō p̄t Juxta illō ps. Vir liguosus ñ diriget i terra ⁊c. Ex his iā dictis patet q; q̄libet xp̄ianus exēplo xp̄i debz illa tria in verbis suis habere. s. vitatē vtilitatē ⁊ moderantiā. ❡ Sz q̄tū ad terciā p̄tē huius ſmonis sciendū q; septē debent nos inducere ad silētiuz vt libenter taceamus ⁊ pauca verba loquamur.

Primū est q; moderantia in verbis est p̄cipalis virtus. vñ Latho. Viriutē p̄mā puto ꝓpescere linguā. Proximus ille deo q̄ scit rōe tacere. sic ecōuerso magnū dedecus ē nō ꝓpescere ⁊ moderare linguaz.

Scōm est q; natura ꝓpria nos inducat ad moderantiā verboz ex eo q; q̄libet homo naturaliter habet vnū os ad loquendū ⁊ duas aures ad audiendū in signū q; debet eē moderatus in vbis. Uñ Jaco. j. Sit ois hō velox ad audiendū tard⁹ aūt ad loquendū. Sz ecōtra facit ille q̄ cū vno ore tot ꝓfert vba q; alij habentes duas aures būt tediū audire. et si ille haberet duo ora tūc tot vba ꝓferret q; alij vix vel nullo mō sustinere possent. g̃ multiloquio fuiēs facit p̄ ꝓpriā naturā q̄ inducit eū ad taciturnitatē et ad verboz moderantiā. Terciū ē q; q̄ paucis vtitur vbis custodit animā suā. Prouer. Qui custodit os suū et linguā suā custodit ab angustijs animā suam ⁊ econuerso. Qui multis vtūt vbis ledit aiam suam. Uñ Amb. li. de offi. Quam plures vidi loquēdo icidisse pctm̄. vix aūt quēq; tacendo. Uñ Latho Mā tacuisse nulli nocet. nocet esse locutū. Uñ etiam Amb. sup ps. Bti immaculati. Valde difficile ē q; qui multa loq̄tur nō mētiat. Quartū q; loq̄citas est signū stulticie. Salo. Multas curas sequūt somnia et in multis ſmonib⁹ inuenīt stulticia. sic ecōuerso taciturnitas ē signū sapie. Sen. Taciturnitas homini stulto ꝓ sapia reputat. Ergo q̄cūq; vtūt multis vbis in illo nō ē fundamentū ve sapie in q̄ vnus quisq; alteꝝ p̄t cognoscere an sit ver⁹ sapiēs aut nō Eccs. x. Stultus multiplicat vba. Jsi. in syno. Mtū loq̄ stulticia ē. ⁊ vox insipientis in multiplicatiōe ſmōis. Quitū ē q; silētiū ē materia pacis g̃ religio si cōūt ad silentiū sunt restricti ⁊ꝫ ꝓpt bonū pacis q; ex loq̄citate generanī lites et discordie. Uñ Latho Lis minimis verbis interdū maxima crescit. g̃ q̄cūq; diligit pacē in se ⁊ in alijs dz refrenare linguā. et vbicunq; est pax et charitas ibi est deus. Unde ps Jn pace factus est locus eius. sed vbi est discordia. ibi ē diabolus. Sextum q; dz nos inducere ad silentium et ad moderantiā verboz ē exēplū xp̄i qui ante pilatū ⁊ herodē tacuit. Uñ Esa. liij. Sic ouis ad occisionē ducet ⁊ q̄si agnus coram tondente se obmutescet ⁊ nō aperiet os suū. Jn hoc dat xps nobis exemplū taciturnitatis ⁊ silentij. Septimū ē q; d oi verbo ocioso reddituri sum⁹ xp̄o rōnē in die iudicij ꝓut habet Mat. xij. vbi xps dicit. q; de oi verbo ocioso quod locuti fuerit boies reddēt rōnē. ❡ Sz di. q̄d ē vbū ociosū. Hoc oñdit Gre. in li. mora. dicēs. Ociosum q̄ppe vbū ē q̄d aut rōe iuste necessitatis aut intentione pie vtilitatis caret. Unde Hiero. in ser. Verbū ociosum ē q̄d sine vtilitate audientis vl loquētis ꝓfert. Jdē. Quicq̄d nō edificat audientes in piculū vertit loquentiū. Mō si fm dictū xp̄i erimus reddituri rōnē de vbo ocioso. q̄d tūc de multiloq̄o et de his vbis nociuis et scandalosis vñ gre. Si rō d fmōe ocioso exigit. pensandū valde est q̄ pena multiloquiū seq̄tur in q̄ etiā p̄ superbie verba peccāt. Exemplum q; libenī loqui debemus de licitis ⁊ bonis q̄re ante ser. xcviij. Hō.

Sermo. cxl.

De operibus.

Perari me oportet

o opera eius q̄ misit me donec dies est. Venit nox q̄ nemo p̄t opari. Jo. ix. Sciēdū q; in vbis p̄missis xps nos admonet ad faciendum bona opa. Pro quo sciendū q; boies q̄tuor mōis dānant cū bonis opib⁹. ex q̄bus modis nos intelligere debem⁹ q̄liter opa nra bona facere debeamus vt p ea saluemur. Et ad hanc opationē xps nos admonet in vbis p̄missis dicens. Opari me oportet ⁊c.

A Uñ sciendū q; opa nra bona q̄tuor modis maculanī vt nō possint eē deo grata et accepta et nobis meritoria ad vitā eternā. ꝫ cū ipis dānamur si sic moriamur. Prio dico q; cū nostris bonis opibus damnamur cū ea remittimus. i. facimus ea cuz tedio nausea et negligentia et ex q̄dā cōsuetudie ⁊ñ ex charitate. Uñ Prouer. x. Egestatē opata ē man⁹ remissa. Jtē Prouer. xviij. Qui mollis et dissolutus est in ope suo frater ē sua opa dissipantis. Mā materia mollis cito dissoluit. sic opus molliū et tepidoꝝ cito deficit et parum proficit. Esa. j. Erit opus vestrū sicut scintilla cito deficiēs. Mā sicut ignis male accensus cito deficit et extinguit sic et opus factū cū tedio et negligentia et nausea dissoluit. Oz aūt tepiditas et negligentia in bonis opib⁹ displicet dō. hoc ꝓbat Apoc. iij. vbi xps dicit. Scio opa tua q; neq; frigidus es neq; calidus vtinam frigidus esses aut calidus. ꝫ q; tepidus es et nec frigidus neq; calid⁹ incipiam te euomere de ore meo. Glo. euomere. i. deꝓsortio beatoꝝ segregare. Calidus est qui feruēs est in bonis operib⁹. Frigidus qui simpliciter desistit a bonis opib⁹. Tepidus qui medio mō se hz. Glo. interli. Maior spes ē de frigidis q̄ de tepidis. Rō est q; tepidi q̄ndā securitatē recipiūt eo q; aliquid boni agunt et iō nō se corrigūt. Sz frigidi se eē peccatores cognoscūt ⁊ q; nō agunt bona iō citius ꝓuertuntur Tepid⁹ euomit q̄ in deteriora p̄cipitat ⁊ impetens mouit et a ꝓsortio sanctoꝝ sepat. B Circa hoc q̄rit vtrū tediū boni sit mortale peccatū. Pro q̄ sciendū q; fm Herman. de schildtz tediū boni p̄t

UVA. BHSC. IyR_046

CXL.

cõsiderari tripliciter. Uno modo ꝑut est motus naturalis ex lassitudine corꝑis post exercitiũ spũale ꝓueniens et sic non est peccatum. Scõo modo ꝑm q̃ est motus appetitus sensitiui ꝫ tristati de ope spũali laborioso et sic põt esse peccatũ veniale. q̃uis etiã ille appetitus sit deliberatus q; cõsensus in veniale nõ est nisi veniale. vbi gr̃a. Si canto vel oro aliq̃liter cũ tedio tũ ꝓterea dimittẽ nolo et sic solũ ẽ veniale. Tercio mõ cũ hoc tediũ redũdat in omissionẽ illoꝝ q̃ sunt necessaria saluti ad q̃ homo necessario tenet ꝫ sic est mortale. vbi gr̃a. Sicut nõ audire missam in die dñica. vel penitentiã iniunctã ñ cõplere. Cũ aũt tediũ redundat in cõsensum rõis vel voluntatis bonũ diuinũ nõ amãtis vl̃ cũ fastidio recogitantis sic ẽ peccatũ mortale. Tũ ex eo q; rõ et volũtas cũ tristicia ferunt in bonũ ꝺ q̃ gaudendũ eẽt qõ directe ꝓriat charitati. Tũ etiã q; tale tediũ redundat in omissionẽ eoꝝ q̃ necessaria sunt saluti. ſ. diligere verũ bonũ ꝫ declinare a malo. Si aũt tediũ illud ex omissione boni et difficultate aggrediendi bonuz ducit in desperationẽ. tũc iã accedit ad pctũ in spũm sanctũ. et sic tediũ ita cresc̃it q; etiã ducit in tediũ vite intm̃ q; injiciat sibi manus. tunc iã simulis erit Jude q̃ laqo se suspẽdit. g̃ mag̃ mala ozri pũt ex tedio et accidia nisi ei resistat. vñ eẽ de negligẽtibꝫ dic̃ dñs ꝑ Jhiere. xxbaz. Maledict⁹ q̃ facit op⁹ dei negligẽter. ℒ Ut aũt op⁹ nr̃m sit deo acceptũ tũc dz fieri cũ diligẽtia et cũ hilaritate ꝫ cũ bõa volũtate. Primo cũ diligentia. ij. ꝑaral. xix. Cũ diligẽtia oia facite. vñ diligẽtia in oculꝺei pl⁹ placet q̃ op⁹. Sz q̃d ẽ diligẽtia in opibꝫ bonis. Rñ. q; nõ ẽ aliꝺ nisi intẽta deuotõ. Et ꝺ facim⁹ cũ mẽtẽ nr̃az infigim⁹ ī illõ qõ agim⁹ oẽm euaginationẽ mẽtis sm̃ posse restrigẽtes et hec diligẽtia multm̃ placz ꝺo sic ei⁹ oppositũ multm̃ displicet. vñ q; aĩa ẽ in corꝑe. ꝺ ẽ deuotõ ī bono opere ꝫ corꝑ⁹ sine aĩa nihil ẽ. vñ Arı̃. j. de aĩa. Egridiente aĩa de corꝑe corꝑ⁹ marcescit ꝫ expirat. sic bonũ op⁹ sine diligẽtia coꝝ ꝺo nihil ẽ. Scõo cũ hilaritate. ij Cor. ix. Hilarẽ datorẽ diligit de⁹. Jhiero. Mallez psalmũ vnũ cũ deuotõe ꝫ hilaritate mẽtis decãtare q̃ totũ psalteriũ cũ fastidio ꝫ accidia. Tercio cuz bona volũtate sic q; libenẽ pl⁹ vellet facẽ ꝫ sic ꝺs pl⁹ inspicit cor q̃ op⁹. Gre. Cor ꝫ nõ subam pẽsat de⁹. nec cõsiderat inq̃tũ ei⁹ sacrificio ꝫ ex q̃to offerat. vñ qñ q; libenẽ pl⁹ vellet dare vel facẽ et nõ pt̃ tũc sufficit ꝺo volũtas eẽ q̃tũcũq; sit op⁹ puũ vel donũ. gre. Regnũ dei tãtũ valz q̃tũ habes. valuit nãq; petro ꝫ andree regnũ celoꝝ rethe Zacheo mediã ptẽ subsue. valuit vidue duo minuta. valz eẽ calicẽ aq̃ frigide. imo eẽ valz bonã volũtatẽ. vñ Aug. Coronat ꝺs volũtatẽ vbi nõ inuenit facultatẽ. vñ eẽ Ber. Bona volũtas in aĩo ẽ origo oĩm bonoꝝ et mr̃ oĩm ỽtutũ. quã q̃ hz secũ hz q̃q̃d ei ad bñ viuendũ op⁹ ẽ Scõo dãnamur cũ bonis opibꝫ si ea vẽdim⁹. ꝫ hoc fit cũ ꝓ lucro tpali vel ꝓ honore ꝓseq̃ndo ea facim⁹ coꝝ hoibꝫ. sic ille phariseꝰ q̃ bonũ op⁹ feẽ qñ ī heb domoda. ij. dies ieiunauit. ꝫ decias de bonis suis dedit q̃ tñ dãnat⁹ ẽ q; laudẽ hũanã q̃siuit et se ꝺ bonis opib⁹ inaniẽ iactauit dic. De⁹ gr̃as ago tibi q; non sum sic̃ ꝛc. vt hẽt Lu. xviij. Ꝺ nob xp̃ianis dñs ꝓbibet Mat. vj. dicẽs. Attẽdite ne iusticiã vr̃am faciatis coꝝ hoibꝫ vt videamini ab eis alioq̃n mercedẽ nõ habebitis apꝺ ꝑrem vr̃m q̃ in celis ẽ. ℒ

Uñ q̃riẽ vtrũ sit pctũ mortale cũ q̃s laudẽ hũanã in bonis opibꝫ q̃rit. Rñ. q; sic q̃n bonoꝝ vel lucꝝ qꝺ q̃riẽ ꝓponiẽ ꝺo ꝫ ꝓpe saluti. Ma in oibꝫ opibus bonis ꝓncipaliter debem⁹ q̃rere honorẽ dei. Apoc. j. Ego sum alpha et o ꝓncipiũ et finis. ꝫ deinde salutẽ aie nr̃e. vñ gre. Quisq̃s iõ seminat vt ꝺ vl̃ laudiꝰ vel mũeris, mercedẽ recipiat eẽna ꝓculdubio mercede se ꝓuat. Maxim⁹ in ꝓmo. Nõ possum⁹ simul ꝓ vno ꝫ eodẽ ope fauorẽ mꝺi experẽ et ꝑmiũ celestiꝰ glie inde acq̃rere. Uñ sciendũ q; opa nr̃a vt sint deo accepta et nob meritoria debẽt fieri in recta sinceritatis intẽtione. Est aũt recta et sincera intẽtio vt singla nr̃a bona opa nõ ad placendũ hoibꝫ ꝫ ad placẽdũz ꝺo fideliẽ faciam⁹. ꝫ q; ꝺs nobiliſſim⁹ ẽ finis. iõ q̃n opi nr̃o talis finis ꝑ intẽtionẽ rectã imponiẽ erit nobile supra modũ. Amb. Intentio opi tuo nomẽ iponit. Gre. in mor. Opꝰ bonũ qꝺ agim⁹ ꝑ intentionẽ semp ad celestia leuem⁹. vt viz q̃ram⁹ honorẽ dei et salutẽ ꝓxiã. Jhiero. Quicq̃d agis ꝓ eẽna mercede age. ꝫ nihil studeas ꝓpẽ hũanã laudẽ vel opinionẽ hũanã ꝫ ꝓpẽ vitã eternã. ℒ Sz dic. an liceat ꝺo fuire ꝓpẽ regnũ celoꝝ ꝫ pctã vitare ꝓpẽ penã inferni. Rñ. q; nõ lz. Ma q̃ solũ ꝓpẽ regnũ celoꝝ bõa opaẽ nũq̃ illuc ꝓueniet. ꝫ q̃ solũ ꝓpẽ penã inferni ñ peccat vl̃ peccaẽ dimittit illuc p⁹ hãc vitã ꝓueniet. Et rõ ẽ. q; q̃q̃d nõ fit ex charitate siue in bono faciẽdo. siue in malo omittẽdo nõ est ꝺo acceptũ nec hõi meritoriũ. vñ apls. j. Coꝝ. xiij. Si distribuero oẽs facultates meas in cibos pauperꝝ charitatẽ aũt nõ habuero nihil mihi ꝓdest. ꝫ si tradidero corꝑ⁹ meũ ita vt ardeã charitatẽ aũt nõ habuero nihil mihi ꝓdest. vñ deꝺ Ber. di. Charitas ẽ bonũ cũ q̃ nec op⁹ minimũ despicit sine q̃ nec maximũ acceptat. Uñ hõ dz ꝺo fuire et bona opa sua facẽ ꝓncipaliẽ ex charitate q̃ diligẽ tenet deũ siꝫ ꝫ mala dimittẽ ꝓncipl⁹ ꝓpẽ deũ hr̃e ꝫ spẽ q; ꝺs dabit sibi regnũ celoꝝ si ei ex charitate fuierit et insup liberabit eũ a penis iferni vbi peccatores eternaliter cũ demonibꝫ punient. Unde ꝓncipale motiuũ dz eẽ charitas. vñ apls. Oia opa vr̃a ẽ charitate fiant. Et hoc est signũ q; opus in charitate fit q̃n quis ꝓncipaliter in opibꝫ suis querit honorez dei et salutẽ ꝓxiã. ℱ Tercio dãnamur cũ bonis opibꝫ si ea in peccatis mortalibꝫ facim⁹. ſ. in superbia luxuria inuidia et sic de alijs. Leui. xxij. Si macula habuerit nõ erit acceptũ ꝺo. Esa. j. Nõ accipio a vob sacrificiũ q; manꝰ vr̃e plene sunt sanguine. nã sic̃ moꝛs corꝑis ꝓuat hoiez vsu mẽbroꝝ. ſ. q; nõ põt ambulare. nec stare. nec audire. nec videre ꝛc. sic et peccatũ mortale ꝓuat hoiez vsu mẽbroꝝ q̃ ad opa meritoria sic q; nihil mereẽ cũ bonis opibꝫ suis qꝺ sit meritoriũ vite eterne. sic̃ nec aĩal bruti. Unde ps. Jhõ cũ in bono. eẽt nõ intel. cõ. ẽ in. insi. ꝫ sillis factꝰ est illis. Ergo sicut iumentũ quod cõtinue laborat ꝫ nihil mereẽ nisi pabulũz suuz tẽporale sic et homo existens in peccato mortali solũ mereẽ temporalẽ remunerationem cũ suis bonis operibus. ℬ

Sed querieẽ quis sit in peccato mortali. Rñ. q; ille qui fecit peccatũ mortale ꝫ adhuc non est vere cõtritus, vel qui habet ꝓpositum adhuc peccãdi mor

UVA. BHSC. IyR_046

taliter. ꝫ qñ q̄s ē ꝓtrit⁹ etiā sic adhuc nō ē ꝓfessus. ꝫ habet ꝓpositū ꝓfitendi et satisfaciendi ⁊ tūc ampli⁹ nō ē peccator mortalis. Ezech. xviij. In q̄cūq; hora pctōr inge. ⁊c. vñ Cassio. Dñs nescit differre qđ quē cōpūcto corde sibi senserit supplicare. vñ q̄cq̄d talis ꝓtritus boni opis fecerit ꝺo acceptū ē ⁊ ei meritoriū ad vitā eternā. Vñ si volum⁹ q; opa nr̄a sint nobis meritoria ⁊ accepta ꝺo debem⁹ ea facere in va ꝓtritione ⁊ gr̄a. Mā opa bona erūt ex opantis bonitate. Lu. vj. Bonus hō de bono thesauro cordis sui ꝓfert bonū. Jdē Arbor bōa ꝓfert bonos fructꝰ. aug. Nihil ē bonū nisi ex te bono Gre. Inq̄ntū em̄ boni sum⁹ corā ꝺo intātū bona erūt opa nr̄a apꝺ deū. Sz que bona ꝓueniāt ex bonis opib⁹ q̄ in pctō mortali fiūt. q̄re ante f. xcij. L. vbi dī q; septē bona inde ꝓuenirūt. M Quarto dānamur cū bonis opib⁹ si ea añ finē vite nr̄e dimittim⁹. j. Paral. xxviij. Firmabo regnū tuū si ꝑseueraueris facere p̄cepta mea. Ezeh. xviij. Si auerterit se iustus a iusticia sua et fecerit iniq̄tatē nūq̄d viuet. Oēs iusticie ei⁹ q̄s fecerat non recordabūt. Ex qbꝫ vbis habeť q; si q̄s fať bona opa ⁊ n̄ ꝑseueraverit in ill'cū eisdē bonis opib⁹ dānabiť. Vñ Gre. j. mora. Jncassum bonū agit si añ vite terminū deseat. vñ opari debem⁹ ꝑseuerāter bona opa si volum⁹ bre p̄miū. Bern. Tolle ꝑseuerātiā nec obsequiū mercedē hz. Jsi. de sñ. bo. Tūc deo placet nr̄a ꝓuersatio qñ bonū qđ inchoam⁹ ꝑseuerāti fine cōplem⁹. imo ꝑseuerātia fať ardua leuia. vñ ꝗ sus. Oib⁹ in rebꝫ ḡuis ē inceptio ꝓma. Qz aūt ꝑseuerantia ⁊ asuetudo faciūt ardua leuia. pz ꝑ Ari. q̄ di. Multa naturaliter nō sunt delectabilia cū asuefacta fuerint delectabilia erūt. Vñ eē Boeti⁹ ꝺ ꝑso. phie. Duricia cuiuslibet opis assiduitate p̄mollit. Vñ pz q; debem⁹ ꝺo fuire in arduis ⁊ ꝑseuerare in eisdem vt ex his cognoscat seriosa intētio nr̄a ad deū. Maz oēs scī q̄ deo placere voluerūt exercitia ardua elegerūt. qz scīuerūt xp̄m sic p̄cepisse. Vñ Bern. sup cāti. Xp̄s q̄ nō fallit elegit qđ carni molesti⁹ ē. id ḡ vtili⁹ istud eē magis eligendū ē ⁊ q̄s̄q̄s aliꝺ doctz vel suadz ab eo tanq̄ a seductore cauēdū ē. vñ xp̄s de se dic. in euāge. vt habeť Lu. xxij. Ego dispono vob sic disposuit mihi p̄r me⁹ regnū ⁊c. q. ꝺ. Sic pater disposuit mihi. q; nisi ꝑ aspa redirez in celū vñ exiui sic ⁊ ego dispono vob vt seq̄mini vestigia mea. j. Pe. ij. Xp̄s passus ē q; nob vob relinq̄ns exēplū vt seq̄mini vestigia eius. Apls. Qui xp̄i sunt carnē suā crucifixerūt cū vitijs ⁊ cupiscētijs. Act. xiij. Per multas tribulationes oz nos intrare in regnū dei. Pro q̄ sciendū q; si teip̄m non castigas tunc ꝺs oipotēs te castigabit si es de numero electoꝝ. ij. Paral. x. Ego mai⁹ pondus apponā. Nulli em̄ electoꝝ hic pcat. Heb. xij. Flagellat oēm filiū quē recipit. Suge. sup Osee. iiij. Qui diligit a ꝺo corripit. q aūt nō diligit in peccatis suis dimittit. Gre. in mora. Si exceptus fueris a passione flagelloꝝ eris et exceptus a numero filiorū. Apoc. Ego q̄s amo arg. ⁊ ca. Vñ sciendū q; ꝑseuerare debem⁹ nō solū in leuibꝫ ꝫ etiā in arduis factis. s. vigilādo. castigando. ieunādo ⁊c. Ber. Bonā vitā puto mala pati ⁊ bona facē ⁊ sic vsq; ad mortē ꝑseuerare. Jsi. de sum. bo. Salus incipientib⁹ promittit p̄miū ꝑseuerantib⁹ dat. Crisi. sup Mat. Nō incepisse ꝫ ꝓfecisse ꝗtuis ē. vñ xp̄s di. Mat. x. Qui aūt ꝑseuerauerit vsq; in finē hic salvus erit. Ex iam dictis pz quō hō cū bonis opib⁹ dānari pōt. ⁊ quō q̄s opa sua facere ꝺebeat vt sint ꝺo accepta et sibi meritoria vite eterne. Exemplū habem⁹ q; nō sufficit bonā vitā incipe nisi q̄s velit in ea ꝑseuerare. Vñ legit in vitas patrū q; q̄dā adolescēs secularis habēs patrē desiderabat fieri monachus ⁊ ꝺū multū supplicaret patri suo vir acq̄euit. ⁊ ingressus monasterū ⁊ factus monachus cepit ꝺeo ferueñ fuire in ieunijs ⁊ orōib⁹. Cōtigit aūt post aliq̄ꝺ tp̄s eūꝺē fratrē supplicari abbati suo dicēs. rogo te abbas vt dimittas me ire in heremū. dixit ei abbas. Fili noli ꝫ cogitare. Jgnoras em̄ tēptationes diaboli ⁊ vsutias eius ⁊ si ꝓpugnerit te temptari nō inuenies ibi q̄ te cōsoleť. Jlle aūt cepit amplī⁹ eū rogare vt eū dimitteret abire. ⁊ abbas cōsensit. Postmoꝺū dixit abbati suo. Rogo te abbas vt ꝓcedas q̄ ostendant mihi heremū. ⁊ misit cū eo duos fratres q̄ irēt cū eo. Ambulātibꝫ aūt fratrib⁹ cū eo ꝑ heremū vna die ⁊ altera defecerūt p̄ estu ⁊ ꝓficientes se in terrā dormierūt. ⁊ ecce aquila venit petentes eos alis suos ⁊ euiglātes viderūt aquilā ⁊ dixerūt fratri illi. Ecce angel⁹ dñi surge et sequere eū. Surgēs valedicens fratribꝰ seq̄bať eā. ⁊ venit vsq; ꝺū staret aquila. q̄ mox surgens volauit vsq; ad vnū stadiū et iterꝝ resedit si ille seq̄bať fr ille. ⁊ iterꝝ volauit et sedit nō longe ⁊ factū ē h̄ ꝑ tres horas. Postmoꝺū aūt diuertit se aquila ad dexteraz ptē ⁊ frater ille seq̄bať eā et respiciēs vidit tres arbores palmaꝝ et fontē aq̄ et spelunc̄ā modicā. ⁊ dixit. Ecce locus quā ꝑparauit mihi ꝺs. ⁊ ingressus cepit in ea sedere sumēs cibū dactiloꝝ et de fonte aquā bibens ⁊ fuit ibidē sex annis neminē videns. Ecce vna dieꝝ venit ad eū diabol⁹ in specie abbatis cuiusdā seniorꝭ habēs vultū terribilē. Videns aūt frater eum timuit ⁊ ꝓcidens in orōnē surrexit ⁊ dixit ei diabolus. Oremus iterꝝ frater ⁊ surgentes dixit diabolus Ētū tpis habes hic frater. ⁊ rñdit. Habeo annos sex. ⁊ dixit ei demon. Ecce vicinū meū nescieb⁹ ⁊ nō potui cognoscere nisi ante dies q̄tuor q; hic habitares. ⁊ cogitaui dicēs. Vadā ad hoiez dei istū ⁊ ꝑsverā cū eo sup illo qđ p̄t eē saluti aie nostre. Et hoc dico frater q; nihil ꝓficim⁹ i cellis nostris sedētes. q; corpus ⁊ sanguinē xp̄i nō percipimus ⁊ timeo ne efficiamur externi ab eo si nos ab hoc misterio elōgauerimus. Sz dico tibi frater ecce hinc ꝑ tria miliaria sūt monasteria habētia p̄sbiteros eam⁹ illuc oi die dñica. aut post duas hebdomadas ⁊ accipiamus corp⁹ xp̄i et sanguinē eius ⁊ reuertamur ad cellas nostras. Placuit aūt fratri illi suasio diabolica. Et veniēte dominica die. ecce diabolus venit ⁊ dixit ei. Veni eamus. q; hora ē. ⁊ exeūtes preterūt ad p̄dictū monasteriū in q̄ erāt p̄sbiteri ⁊ ingressi in eccl̄iam miserūt se in orōnē ⁊ exurgens ab orōne frater ille respiciens nō inuenit illū q̄ eū duxerat ibi. ⁊ dixit. Vbi putas preyit an ad ꝓmunē necessitatē preyit. et cū expectaret diu ⁊ nō veniret. Exijt foras et requirebat eū. et cū nō inuenisset dixit ad fratres loci illius interrogās eos. Vbi est abbas ille senex q̄ mecū eccl̄iam ingressus est et dicūt ei. Nemiuē vidimus nisi te tantū tūc ꝑsederauit, q; deus nō fuisset. ⁊ dixit. Videte cū q̄ astu

UVA. BHSC. IyR_046

ita diabolus eiecit me de cella mea. ℔ tñ nō multuz inde anrioꝛ. qꝛ ad bonū opus veni. Percipiā igitur coꝛpus et sanguinē xp̄i. et ꝟ facto reuertar ad cellam meā. Et celebratis missis in monasterio volente reuerti fratre illo ad suā cellā tenuit eū abbas illi⁹ monasterij. di. nisi refeceris nobiscū non te dimittemus reuerti. et cū recepisset cibū cū eis reuersus ē in cellā suā. Et iterū post aliquos dies venit diabolus in similitudine cuiusdā iuuenis secularis et incepit eū in spicē a summo capitis vsq; ad pedes di. Est iste aut nō. Et cepit eū ꝓsiderare. Et dixit ei frater. q̄d me sic respicis. Et ille ait. Puto q; me nō cognoscas. Maz post tñ tps quō me posses cognoscere. Ego sum vicinus patris tui et filius illius. nōne pater tuus sic ē dictus et mater tua tale nomē habuit. et soꝛoꝛ tua sic est dicta. et tu sic vocaris. et mācipia illa et illa sic z sic sunt dicta. Mater vo tua et soꝛoꝛ tua ante tres ānos mortue sunt. Pater vo tuus mō defunctus ē et ꝓstituit te beredē dicēs. Cui habeo dimittere substantiā meā. nisi filio meo viro sancto q̄ reliq̄t seculū z abijt post deū. ip̄i ergo dimittā omnia bona mea. Modo vadant aliqui qui eū req̄rant vt veniens distribuat omnē substantiā meā et eroget eā paupib; ꝓ anima mea et sua. Et preterūt multi q̄rentes te et minime inuenerūt. Ego vo veniens ex casu ꝓ quadā causa huc cognoui te. Vnde nō facias moꝛā ℔ veni et vende oia et fac ꝑm voluntatē patris tui. Rñdit frater ille dicens. Mō habeo necesse reuerti ad seculū. tunc dixit ei diabolus. Si nō veneris et deperierit substātia illa tu extinde reddes rōnē. Quid eñ mali dico tibi q; venias et eroges ea paupib; et egenis. sic bon⁹ dispensatoꝛ. vt nō a meretricib; et malcuiuētib; ꝓsumat q̄d paupib; dimissum ē. Aut q̄d onerosum ē tibi vt venias et facias elemosinas ꝑm volūtatē p̄is tui. ꝓ aīa tua et sua et hoc facto reuertaris ad cellā tuam. Qui multa suadēs fratrē illū deposuit in seculuz et veniēs cū eo ad ciuitatē tūc reliq̄t eū. Voluit aūt ille ingredi domū patris sui tanq̄ tā defuncti. et ecce pater eius viuus egrediebat. et videns eū nō cognouit. et ait ad eū. Quis es tu. Ille vo turbatus nihil potuit loqui. et cepit eū p̄ iterato interrogare quis esset. tunc ꝓfusus rñdit. ego sum filius tuus. Ait ei ad q̄d reuersus es. Erubescebat aūt ei dicere q̄d vērū fuit. ℔ dixit. Charitas tua fecit me reuerti q; desiderabā te videre. et māsit ibi. Post aliq̄d vo tps incurrit fornicationē et multis supplicijs afflict⁹ a p̄ie suo. infelix ille nō egit pniam ℔ māsit in seculo et oia bona opa sua ꝓpus facta ꝓdidit et sic dānatus est.

Ser. cxlj. De septem peccatis mortalib;.

Eccatuz cū cōsumma

p tū fuerit generat mortē Jaco. j. Hoc itel ligit de q̄libet peccato mortali. Quare in p̄ti ꝑmone aliq̄d breuit est dicendū de septē peccatis mortalib;. Primo de superbia q̄ ē origo oīs pcti

J Pro q̄ sciēdū q; duplex ē superbia. s. exterioꝛ et interioꝛ. Interioꝛ ē cū hō in sua estimatōe p̄fert se aliis et appetit laudari et dolet q; alij laudant. Et talis p̄sumit iudicare ꝓmū eē malū et seip̄m eē bonum qđ ē p̄ dictū xp̄i q̄ dicit Mat. vij. Nolite iudicare et nō iudicabimini. Sz ver⁹ et bonus xp̄ianus dz alios meliores se reputare et se i hūilitate aliis subijcē z sua peccata maioꝛa alioꝝ pctis estimare. Ber. Noli te ꝓpare maioꝛibus. noli efferri minoꝛibus. nulli te p̄ponas. ℔ nec ꝓpare p̄sumas. Jō q̄libet dz in hūilitate seip̄m cōtēptibilē reputare ꝓp incertitudinem quā hz de sua bonitate. Eccs. ix. Nescit hō an amore dignus sit an odio. Exterioꝛ superbia exercet in capite et in toto coꝛpe. s. in peplis. in longis crinibus. ī caputijs. in pallijs. in scissuris multis. in cingulis. ī calceis et sic de alijs. Sed quer̄t quando talis superbia exterioꝛ in coꝛpe sit pctm̄ mortale. Rñ. q; sex modis p ornatū coꝛpis q̄s peccat mortaliter. Primo p intētionē. s. q̄n q̄s se ornat ea itētiōe vt velit ab aliis cōcupisci. Quia ꝑm Aug. nō solū appetere ℔ etiaz appeti velle criminosum ē. Crisᵗ. in li. de cōpūctione Si mulier se decoꝛauerit et ad se visus hoim ꝓuocauerit extremā vindictā sustinebit. Ergo mulieres et etiā vgines q̄ se ornāt vel facies suas coloꝛant vt ab aliis cōcupiscant peccant mortaliter q̄uis eē nō habeant volūtatē cōsentiēdi illis q̄ eas cōcupiscūt.

Scōo peccāt mulieres vel eē viri in ornatu coꝛporis cum se ornant ex superbia. scilicet extollendo se super alios homines et cōtemnendo alioꝝ qui nō habent talē ornatū. et talis ornatus cōiter ex supbia ꝓcedit. Vñ Jnno. de vilita. hu. cōdi. Superbus aūt vt magnificus videat satagit vestiri duplicibus. indui mollib;. p̄ciosis ornari. Hoc pz q; heu multi homines ex supbia se ornāt vt alios in pulchritudie excedāt. vl saltē vt ñ excedāt. vel ab aliis ex amoꝛe vane laudis et vane glie. vt dicat ō eis q; p̄ sint pulcri et honoꝛabiles. Lu. xiij. Omis q̄ se exaltat hūiliabit.

Tercio peccāt hoies i ornatu coꝛpis. s. facies suas coloꝛādo cū ꝟ faciūt i cōtēptū creatoꝛis sui. vñ Amb Deles picturā di si vultū tuū naturali cādoꝛe obnubilas et exquisito ruboꝛe pfundis. Tales similes iūt lucifero. q; volūt eē pulcioꝛes q̄ ds oīpotēs eos creauit. sic illi q̄ hñt facies pallidas et volunt sibi facere rubeas vel albas. et illi q̄ hñt crines nigros et volūt facere glaucos. et q̄ hñt crines planos. et volūt hīe crispos. Quarto hoies peccāt i ornatu coꝛpis. qđ cōtingit ꝓp nimiā cōplacētiā et amoꝛē et sollicitudinē quā hñt ad ornatū et pulcritudinē coꝛpis. tantus ei posset eē amoꝛ iste et tāta cōplacētia q; eēt mortale pctm̄ et q̄si idolatria. vt q̄n amoꝛ ille et cōplacētia illa amoꝛē dei superaret. q; ꝟ ab hoie colit qđ p̄ ceteris diligit. vñ Aug. Nullū peccatū adeo veniale ē qđ ñ fiat mortale dū placet. g̃ isti periculose stāt q̄ hñt nimis magnā ꝓplacētiā i suis vestib⁹ eo q; habeāt diuersa paria vestiū in tunicis et pallijs et peplis et in cīgulis deauratis vel deargentatis. q; tales ꝓp ꝟ p̄ hñt dānari. Vñ exēplū narrat Numb. q; fuit in Francia q̄dā mulier deuota q̄ cū semel eēt rapta. vidit in spū q̄ndā magnā comitissam q̄ fuerat ei familiaris. cuius cū animā demones traherēt ad infernū. ipsa comitissa eiulando damauit. Deu me miserā q̄ satis casta fui et abstinēs et elemosinaria. nec ꝓ alia re dānoꝛ nisi ꝓ ornatu vestium quem nimis dileri z ad monita non cessaui. Vnde etiam legitur de quadā muliere que ꝓpter nimium ornatum coꝛporis nō meruit eucharistiam recipere in agone. Sed duo pulcerrimi iuuenes assistentes acceperunt Jbe-

UVA. BHSC. IyR_046

sum xp̃m de manu sacerdotis volentis eā cōicare. ꝛ sic ipa sine cōione obijt. Quinto ꝓpter scandalū q̄z uis non intendas aliquā pſonā allicere. tū si cognoscis alios accendi in mala cōcupiscencia. et tū nō vis dimittere ornatū supbū ꝓpter salutē ꝓrimi mortaliter peccas ꝛ dānaberis. Sexto ꝓpter exemplū et informationē alioꝝ. sicut qui ꝑmitus inuenerūt vel ab hodierna die inuenīūt nouos modos vestiū ꝛ extraneitates ꝛ volūt habere seq̄ces in talib⁹ adinuēti onib⁹. ſ. in varijs ꝛ diuersis scissuris ꝛ sic de alijs. Talū pena accidentalis q̄tidie augmentaꝫ in inferno vsq; ad nouissimū diē a quolibet hoīe q̄ eos imitaꝫ in talib⁹ adinuentionib⁹. ℟ Scōm peccatū mortale est auaricia. Circa qō sciēdū q⁹ q̄s peccat q̄tuor modis p diuitias. Primo ꝓcupiscendo bona alioꝝ ꝯ deū et iusticiā. vel etiā illi q̄ cōcupiscūt iustas res habere ꝫ ad malū finē. i. ad peccandū. ſ. ad vanā gloriā vel ad luxuriā vel crapulā exercendā. Sic ille dives de q̄ scribit Lu. xvj. Qui epulabaꝫ q̄tidie splēdide et induebaꝫ purpura ꝛ bisso. Itē q̄ nimio appetitu et amore afficiunt ad tpalia q̄z nō iniuste vellent ea acq̄rere. tū bñ ille appetitus et amor tē paliū supat et excellit amorē dei et appetitū ꝓprie salutis sic q⁹ mens suffocaꝫ in toto. talis etiā ḡuiter peccat. Sicut heu plures sunt q̄ totū cor suū occupāt cū tpalib⁹ sic q⁹ raro vel nunq̄z de deo vel salute ꝓpria cogitant. Sz qñ q̄s appetit aliena cū v'lūtate cōditionata. ſ. si posset eā habere sine offensa dei et iuria ꝓximi et tunc vel nullū vel solū peccatū veniale est.

Scōo peccat q̄s p auariciā acq̄rendo bona tpalia iniuste. ſ. cū vsura vel ludo. vel p fraudē in emendo vel vendendo. vel p furtū vel p rapinā et sic de alijs. Nā q̄cūq̄z mō q̄s tpalia iniuste lucraꝫ mortaliter peccat et teneꝫ ad restitutionē si vult saluari. siue sit in reb⁹ magnis siue in paruis. Nñ Aug. Auarus añq̄ quid lucreꝫ seip̃m pdit ꝛ añq̄z aliq̄d capiat capitꝫ. Idē Aug. Pctū nō dimittit nisi ablatū restituaꝫ. Nñ de hoc dr̃ in decre. Inferēs dānū ꝓximo nō est absoluēd⁹ nisi dāno fm arbitriū lesi restituto. xxij. q. vl. Pessimā. ix. q. vj. Si res. Tercio peccat quis p diuitias male expendēdo. ſ. qñ nō vtit ad honorē dei et salutē ꝓximi ꝫ vtit ad peccandū ꝯ deū tales sic exponendo pñt ꝓpterea cōdemnari etiā si nullas res iniustas haberēt ꝫ suas iustas res ad peccādū expēderent vt pz in illo diuite epulone de q̄ habetur Lu. xvj. qui sepultus ē i inferno et tū ñ repit scriptū de eo q⁹ fuit vsurarius. raptor. lusor vel fur. ꝫ q⁹ bona sua male expendit. ſ. in supbia vestiū in gula ꝛ crapula ꝛ paupi Lazaro nō subuenit iō damnat⁹ ē. O q̄t diuites sequūt eū in supbia vestiū habētes p̃ciosas vestes longas caudas et scissuras varias ꝛ mlta paria vestiū. Similit sequunt eū in gula. sicut mlti qui volūt laute viuere et p̃ciosa fercula habere. et p̃ciosum potū bibere et sic expendūt supflue suas iustas res de quib⁹ strictā rōnē vsq; ad vnū denariuz reddituri sunt deo in nouissimo die. Similit q̄ pludūt vel male expēdunt pximoniū suū. Sz dic. Ista bona sunt mea ḡ licet mihi facere cū eis q̄q̄d volo ℟ñ. q⁹ nō sunt tua ꝓpria ꝫ sunt a ðo tibi accōmodata. Apls. Quid habes qō nō accepisti. ſ. a ðo. Ergo q̄libet dz vti suis tanq̄z reb⁹ accōmodatis cū timore ne offendat deū q̄ ea sibi accōmodauit. Qrto peccat. q⁹ p diuitias eas nimis auare possidendo ꝛ retinēdo sua iusta bona sic q⁹ de supfluo non subuenit paupib⁹ ex insatiabili cupiditate. q⁹ timet sp sibi deficere et talis reputaꝫ raptor coram ðo. Nñ Amb. Nō minoris crimis est habēti tollere q̄ cū possis indigētib⁹ denegare. Ergo tantoꝝ scias te inuadere bona q̄ntis possis pstare ꝛ nolis. ḡ quilibet possidēs bona tpalia dz paupib⁹ cōdiuidere. Aug. Da xp̃o in tra que tibi reddet in celo. Et de hoc q̄re ser. cuj. T L

Tercū peccatū mortale est gula. Circa qō querit q̄t modis q⁹ comedēdo et bibendo peccet mortaliter. ℟ñ. q⁹ ꝑncipaliꝫ quiq; modis. Prio qñ diligo corpus intantū q⁹ ꝯ p̃ceptū eccie pat⁹ sum comedere diebꝫ ieuniorꝝ cū tū bñ possem ieunare et nolo corpus meū grauare intūi et sic soluo ieiunū sine cā ab eccia p̃ceptū. Unde Herman. de schildiz dicit Qñ quis inordinate gule vel cōcupiscentie inheret tanq̄z vltimo fini. ita q⁹ talis q̄si deū cōtēnens patuꝫ sit p̃cepta dei et eccie transgredi vt delectationes gule asseqūtur talis ḡuiter peccat. Nā quicūq; soluit ieiunū ab eccia institutū sine legittima cā et rōne et ex cōtemptu nō vult obedire peccat mortaliter totiens quotiēs hoc trāsgrediꝫ. Scōo peccat q̄s in comedendo cū quis sumit cibū illicitū vel ꝓhibitū. sicut si quis in q̄dragesima comederet lacticinia ova ꝛ similia q⁹ in quadragesima interdicunt vniuersaliter ova et omnia lacticinia. Similiter q̄ vota feciſſet. ſ. sextis ferijs nec ova nec lacticinia comedere et h̄ votū infringeret. Tercio qñ quis scienter cibū nocīuū sibi comedit ꝓpter solā delectationē talis etiā ḡuiter peccat sic sumendo illū cibū vel potū vñ scienter vires corpis debilitat et vitā sibi abbreuiat. q⁹ sic facit ꝯ charitatē q̄ hō teneꝫ seip̃m diligere in ðo et vires suas p̃fuare vt deo diutius possit ſuare vitā suam et ei ſuire. p̃s. Fortitudinē meā ad te custodiā ꝛc.

Quarto cū quis excedit in nimietate sic q⁹ pdit i de rōnē vel incidit in nauseā. vel acq̄rit ind e vomitū ꝓpter supfluā crapulā talis etiā ḡuiꝫ peccat. Naz fm Hen. de vrimaria. Quicūq; inebriaꝫ vel excedit mēsurā in comedēdo vel bibēdo et hoc facit cum ꝓposito et intentōe talis peccat mortaliꝫ totiēs q̄tiēs Nñ Amb. in li. de pnīa. Ebriosus cū absorbet vinū absorbeꝫ a vino. abominaꝫ a ðo despiciꝫ ab angelis. derideꝫ ab hoib⁹. destituiꝫ a viribꝫ. ꝑfundiꝫ a demonib⁹. Nñ etiā Grige. Ebrietas ē mr̃ oim vicioꝝ. Itē ebrietas facit de hoīe bestiā. de robusto infirmū. de prudente fatuū. Et si quis in tali ebrietate occideret vel alia morte moreret eternaliter damnaret. Exemplū habem⁹ de quodā qui treq̄nter inebriabaꝫ. ꝛ q⁹dā tpe preterit ad dedicationē. q̄re hoc exemplū ꝛ. ser. xcix. ℙ. Nñ Gre. Qui nñc male in voluptatib⁹ se dilatat illū postea in supplicijs pena angustat. Quinto peccat quis in comedēdo vel bibēdo cū quis tñ diligit cibū q⁹ appetitus delectatōis cibi est causa finalis ꝛ ꝑncipalis sumendi cibum delectabilē. sic q⁹ ꝑponit illā delectationē ðo qui ꝓncipalis et finalis dz esse cā oim operꝝ nroꝝ et talē delectatoꝝ q̄rūt ꝓhoies voluptuosi q̄ solū viuūt fm carnē. Nñ Apls. Si fm carnē viveritis morieminī. Hieroni. Impossibile est vt ꝑsentib⁹ quis et futuris fruaꝫ bonis. vt hic

UVA. BHSC. IyR_046

CXLI

ventrē et ibi mentē ipleat. et sic de delicijs trāseat ad delicias. Ñ sciendū q̄ qñ q̄s esurit ꝛ sic esurē-do eo medit ꝛ delectaꝫ in cibo nō est pctū. q̄ hoc est naturale cuilibet aiali. Etiā si q̄s p̄pat cibū ea intentōe vt cū sumē possit. hoc itez p̄t fieri sine pctō. Sed q̄rere tñ delectatōem ꝛ saporē in cibo et potu ℔ est peccatū. ℳ Quartū peccatū mortale ē luxuria Et est sciēdū q̄ q̄ñcunq̄ ꝓmittit actus luxurie preꝫ actū mr̄imonij. sp̄ē pctū mortale. Aplꝰ. Oīs fornicator aut imundus nō hz ptē in reg. xp̄i. Sed di. an bō sine actu possit peccare mortaliꝫ. Rñ. q̄ sic. Et ℔ ptingit octo mōis. Prīo q̄ quis dat ꝓsensum in motosam delectatōez. sic qui delectaꝫ cū plena rōne i malis cogitatōibꝫ sic beu multi faciūt tā viri q̄z mulieres. qui lz nolūt ad actū ꝓcedere tñ volunt in malis cogitatōibꝫ ꝛ delectatōibus delectari. qō etiā nimis piculosuz est. q̄ faciliter p hoc pctū mortale q̄s incurrit. Qō be. Jaco. ꝓbat in sua epla. vbi sic dicit. Concupia. i. iteriꝰ anim delectatō. cū ꝓceperit supple. ꝓsensum rōnis. parit pctū. s. mortale. Sed tñ sciendū q̄ q̄ñ alicui incidit turpis cogitatio sine delectatōe ꝛ p̄ voluntatē. hoc nullū est pctū. Ñ greg. Quātūcunq̄ imunda sit cogitatio mētez nō pollunt si rō nō ꝓsentit. imo ē meritoriū. vñ Ber̄. Quotiēs resliteris totiēs coronaberis. Sed cū turpis cogitatio incidit cū delectatōe tñ sine ꝓsensu plene rōis tūc est veniale pctū. Sēdo ꝓmittitur luxuria sine actu q̄ñ q̄s ex mala cogitatōe et delectatōe dat cōsensum ꝛ voluntatē ad ipm̄ op⁹ ꝓpetrandū. ꝛ hoc sp̄ē pctū mortale. vñ Aug. Si rō cōsentiat ei qō libido cōmouerit faciendū esse et nō discrepat. iaz ei pctū iputaꝫ etiā si nō ꝓsequaꝫ factū. q̄ñ rea teneꝫ i ꝓsensu cōscia. Et hoc etiā intelligiꝫ de quolibet pctō mortali. Ñ dr̄ in decre. In malicijs volūtas p facto reputur. de pe. di. vij. Oēs. Ergo quicūq̄ regnū celoꝝ intrare voluerit. oportz q̄ hēat firmū ꝓpositū q̄ vsq̄ ad mortē nunq̄z velit mortaliꝫ peccare. nec actū luxurie facē nisi in mr̄imonio. Tercio ꝓmittiꝫ luxuria sine actu cū visu. vt q̄ñ q̄s ispicit aliquā p̄sonā ea intētione vt eā cōcupiscere velit. Mat. v. Qui viderit mulierē ad ꝓcupiscendū eā iā mechaꝰ est eā in cord̄ suo Ñ si q̄s vna die centū domos intraret. et in q̄libet domo talē cōcupiam tā dictā sibi p̄ vxorē acq̄reret. tot pctā mortalia ꝓmitteret. Ergo summe necessaria ē custodia oculoꝝ. Quarto ꝓmittiꝫ locutione vel risu vt cū q̄s alloquiꝫ vel arridet vni p̄sone ea intentōe vt eā alliciat peccat mortaliter. Quinto cōmittiꝫ p tactū illicitū siue ipudicū ꝛ p amplexꝰ et oscula ꝛ hmōi. q̄ modus vocaꝫ ab apostolo turpitudo. Et illo mō etiā peccat q̄s mortaliꝫ. ꝛ tāto gui⁹ peccat q̄to magis p talia libido accēdiꝫ ꝓpter nimiā appropriatōez ad mulierē vel virginē. Sexto cōmittitur p ornatū corpis vel p alia signa ad luxuriā incitātia. vbi gr̄a. Vt sunt isti q̄ nō cōcupiscunt nec actū ꝓpetrare volūt ℔ faciūt vt ꝓcupiscaꝫ. vt mulieres ꝛ virgines q̄ ꝓpter lauāt ꝛ ornāt ꝛ caput suū discoopeniūt vt amabiliores fiāt. ꝛ sic alios allicere possint. illi mortaliꝫ peccāt. Septimo ꝓmittiꝫ p dona ꝛ munuscula. vt cū q̄s dat alicui p̄sone donū vel exeniuz ea intentōe vt eā sic ad malā cōcupiam ꝛ ad malum actū alliciat peccat mortaliꝫ. Octauo cōmittiꝫ q̄ aliq̄ libēter vellēt actū illū ꝓficere et bñ possent quia hñt oportunitatez tp̄is loci. et p̄sone. ℔ solūmō ꝓpterea dimittūt. q̄ timēt mundū et scandalū hoīm et cōfusionē ꝓpriā. Sed si scirēt se posse latere in ℔ actu nec deū nec sctōs nec salutez aīe curarēt q̄n hoc nephas ꝓpetrarent. Et tales q̄ sic dimittūt nō ꝓpt deū ℔ solū ꝓpter hoies ḡuiter deū offendūt. vñ Leo papa. Sūt nōnulli q̄ cū corde cōcipiūt pctū faciendū delibant illud tñ timore dimittunt aut p̄ difficultate iplere nequnt. hi ꝓfecto nō in dño moriunt. Et hoc intelligē dū ē de quolibet pctō mortali qō quis ꝓpter deū nō dimittit. ℔ solū ꝓpter timorē hoīm. ℳ Quintum peccatū mortale ē ira. Pro q̄ sciendū q̄ ꝓncipaliter ira est triplex. Prīa ē bona. et ē q̄ñ q̄s irascitur sup pctā ꝓpria et aliena. Eccs. vij. Melior ē ira risu. q̄ p tristiciā vultꝰ corrigit animꝰ delinquētis. ps. Irascimī ꝛ nolite peccare. Et ℔ ē signū q̄ sunt filij dei q̄ñ p̄nt sustinere iniuriā dei. Ergo irasci sup ꝓpria pctā ꝛ etiā aliena. similiter ꝛ vindicare iniuriā dei. talis ira ē bona ꝛ laudabilis. Scda ira ē venialis. sic subita ira sine deliberatōe rōis. q̄ ī aliquib⁹ hoīb⁹ ignis ire cito accendit. Et q̄ñ q̄s ex surreptōe cōmouebit. et q̄cito ℔ cū rōne aduertit. tūc expellit ꝛ resistit huic ire. et nō vult se vindicare. ꝛ sic peccat solū venialiter. vñ Lassio. Venialis ē ira q̄ nō ducit ad effectū.

Tercia ira ē mortalis vt cū q̄s irascit cū deliberatōe ꝛ cōsensu rōnis ꝛ cogitat in aīo suo quō possit se vindicare. et talis sic irascēs reꝰ erit iudicio. Mat. v. Oīs q̄ irascit fratri suo reꝰ erit iu. Et si illā irā oñdit i verb. s. maledicēdo ꝓxīs suis. tūc adhuc grauꝰ peccat. Et p hoc incurrit eternā maledictōez quā quidā maledictōez xp̄s dicturꝰ ē i iudicio. vt hr̄ Mat. xxv. Ite maledicti in ig. et. Et si ex ira ꝓcedit ad factū cōtra ꝓximū. s. cū pcutiēdo vulnerādo vel occidēdo. tūc adhuc ḡuius peccat. ℴ Sextū peccatū mortale ē inuidia. Pro quo sciendū q̄ triplex ē inuidia.

Prīa inuidia ē q̄ puenit ex natura sic quidā naturaliter sunt inuidi ꝛ hec nō ē pctū cū hoc nullo mō sit in ptāte nr̄a. vñ Aristo. iij. ethi. In desideriis naturalib⁹ pauci peccāt. Ergo talib⁹ ꝓmis motib⁹ sic naturaliter incidētib⁹ imediate ꝛ sine mora resistendū ē ꝛ tūc nō nocēt. vñ Bre. Tēptatio cui nō cōsentit nō est peccatū. ℔ ē materia exercēde virtutis. Secūda inuidia ē venialis ꝛ ē cū q̄s tristaꝫ de fortunio ꝛ felicitate ꝓximi. tñ nō cū plena rōne ꝛ deliberatōe et sic ē pctū veniale. Hoc pz ex eo q̄ cū rōne plena optat ꝛ fauet sibi oē bonū. Tercia vero inuidia est cū dolet de bono alteri⁹ ꝛ hoc ē deliberato ꝓposito. vt q̄ eū ali⁹ excedit in talib⁹ bonis. s. in sapia siue i rebus tpalib⁹ siue in fauore hoīm. siue q̄ hz ampliorez gloriā ꝛ excellētiā. ꝛ sic ē peccatū mortale. ꝛ in ℔ ꝓpe cōsistit inuidia. et illud sp̄ē malū. q̄ dolet de quo est gaudendū. s. de bono ꝓximi qō ē p̄ charitatē ꝓximi q̄ si diligo ꝓxīm sic debeo et teneoꝝ tūc faueo sibi q̄c q̄d ōs sibi fauet. ꝛ ad ℔ q̄libz teneꝫ. vñ Arist. Diligere est alicui bonū velle. Ñ inuidiosi qui gaudēt de aduersitate ꝓximi et dolent de ꝓsperitate ipsi⁹. sunt homines diabolici qui habent signum ipsius. Unde Job. xxij. In hoc cognoscent omnes q̄ mei estis discipuli si dilectōnem habueritis adinuicem. Sic econuerso est signum q̄ sunt filij diaboli qui habent

UVA. BHSC. IyR_046

inuidiã ad ꝓrios et gaudẽt de malis alioꝝ.qõ diabolicũ est. ꝓuerb.xvij. Qui in ruina alteri⁹ letatur nõ erit ipunit⁹. Mã dolere de bonis ꝓrioꝝ infelicissimũ ẽ qz amittũt quicqd alij lucrãt. Sene. Vtinaz inuidi in oĩbus ciuitatibꝫ aures z oculos hĩent vt ꝺ singulis ꝓsperitatibꝫ hoĩm torqrenť. ꝓ Septimũ pctũ mortale ẽ accidia. Vñ qrit qñ tediũ boni sit pctũ mortale z qñ nõ. Rñ. Fm Hermã. de schil ditz qꝺ tediũ boni ꝑt ꝓsiderare triplicať. Vno modo ꝓut ẽ quidã mot⁹ naturalis ex lassitudine corꝑis p⁹ exercitiũ spũale ꝓuenies. et sic nõ ẽ pctũ. Secꝺo mõ fm qꝺ ẽ mot⁹ appetitus sensitiui ꝓtristati ꝺ ope spũali laboriosꝺ. z sic ꝑt esse pctũ veniale cuius etiã ille appetitus sit deliberatiu⁹. qz ꝓsensus in veniale nõ est nisi veniale. vbi gẽra. Si cãto vel oro eqliter cũ tedio z tñ ꝓpterea dimittere nolo. sic solũ est veniale. Tercio mõ cũ hoc tediũ redũdat i omissionẽ eoꝝ q̃ sunt necessaria saluti z ad q̃ necessario hõ teneť. z tunc ẽ pctũ mortale. vbi gẽra. Sicut nõ audire missaz i die dñica. vel ꝓniam iniunctã nõ iplere. vel horas canonicas omittere ab illo q̃ est i sacris ordinib⁹ ꝓstitut⁹ vel ꝓmissum votũ nõ adimplere. et sic de alijs.

Sermo. cxlij. De decem preceptis.

Jvis ad vitam ingredi

Fua mandata dei Math. xix. In verbis ꝑmissis oĩgit xps cuilibet hoĩ viam vite eterne. cũ dic̃. Si vis ad vitã ingredi ꝛc̃. Vnde sciendũ qꝺ decẽ sunt ꝓcepta q̃ quilibet hõ ſuare tenetur qui vult saluari. Q ꝓmũ ꝓceptũ est. Nõ adorab deos alienos. et illud ꝓceptũ tãgit fidẽ. qz fides ẽ fundamentũ oĩs boni. vñ Aug. Fides est hũa ne salutis intrũ sine q̃ nẽo ꝑt ad nũez filioꝝ dei puenire. Vñ xps dic̃ in euã. Joh. iij. Qui nõ credit. iã iudicat⁹ est. Et quib⁹ verb pz. qꝺ oẽs infideles sic pagani iudei hereticꝰ sunt in statu dãnatoꝝ. et iã ad eẽ nã mortẽ iudicati. R Sed loqndo de xpianis baptisatis. tũc dicendũ est qꝺ ipi multipliciter ꝺ hoc ꝓceptũ peccãt. ꝓmi sunt illi qui dubitãt de fide an sic sit vt scꝑtura dic̃ et fides catholica tenet. Et eã illi qui negligũt addiscere articulos fidei cũ possent z debeãt eos scire. Mã q̃libet xpianus cũ ad annos discretoꝝ puenerit teneť addiscere et scire symboluz apl̃oꝝ. Vñ de hoc ꝺr in decre. ꝓmi facti adulti teneñ ad fidẽ quã ꝓ eis spopoꝺerũt offerẽtes et illi dñt eos docere symbolũ et dñicaz oꝛõem. de ꝓse. dis. iiij. Nos. Ego q̃ articulos fidei fruole z ex ꝓceptu scire nõ vellet cũ posset. peccat mortaliter. et tali non ẽ admistrãdũ sacrm eucharistie donec addiscat. Jtẽ qui obſuat tps z dies egyptiacos in his actib⁹ q̃ solũ ꝺepẽdent ab hoĩs libero arbitrio. puta mercatio: traductio vrouis herbaz collectio vel alicui⁹ opis inchoatio qz in talibus obſuare dies egyptiacos ẽ peccatũ mortale. ḡ reꝑhensibiliter peccãt qui i nocte natiuitatis xpi z Joh. bap. suas faciũt incãtatões. Jtẽ qui somnia aduertũt et ſuãt. Cõtra q̃s ꝺr Leui. xix. Nõ augurabimi nec obseruabitis somnia. vñ Eccle. xxxiij. Multos errare fecerũt somnia z illusiões vane. vñ Catho. Sõnia ne cures: nã fallũt somnia plures. Jtẽ qui ad phithonissas accedũt. totiẽs q̃tiens mortaliter peccãt. qz nõ ls ꝓsiliũ a diabolo requirẽ. qz inimic⁹ nr̃ mortalis ẽ et sp hz mala volũtatez ꝺ nos et sp nitit ipedire salutez nr̃am. Jnsup nec ẽ eis credendũ. qz diabolus q̃ p eas loquit mẽdax ẽ et pr̃ eius. s. mendacij. Jtẽ qui fatũ tenent etiã ĝuiter peccant. Mã deuiant a fide qui tenẽt fatũ. qz sunt multi qui dicũt qñ hõ mala morte moriť qñ. s. suspendit siue rotať siue cõburit. et sic de alijs. qz deus sic voluit z ordinauit. et hõ talis adhoc nat⁹ sit qꝺ talia pati debuit. Hoc dicere ẽ graue pctũ. qz est loqui ꝓtra honorẽ dei. qz deus nõ vult nisi bonũ. Aplus. Hec est volũtas dei sanctificatio vra. Vñ ꝓuenit ex propria malicia ipsius hois q̃ male agit. Jtẽ qui seruãt auguriũ et hoc attẽditur in gestu cãtu et volatu auium. verbi gratia. Cũ gallina cantat canis latrat corꝰ vus supra domũ se locat. volẽtes hoc aliquid spãle ꝓtendere. que oĩa vana et supsticiosa sunt. Jtẽ qui i puerpio cũ mulieribus impgnatis et pientibus superstitões exercent. sicut qui mulierẽ difficultatẽ bñ tem in partu circũcingunt cingulo viri vt eo leuius pariat. Jtẽ qui gladio euaginato bñdicũt mulieres in puerperio et extufflant candelã in faciẽ eius qõ est supsticiosuz. Sed si tbus ibi adoleat siue accẽdatur lumen cõsecratũ vel aqua bñdicta ibi aspgat vel signũ crucis ibi babeat. illa sunt deifica z licita. Item qui carniant hoĩes et pecora qõ fit multiplicat. ꝓmo caput cingunt et mensurant cũ cingulo ꝓpo. et tunc ponunt cingulũ sub pedibus ei⁹. et ipe di. Melius te calco q̃s porto. Jtẽ oculos bñdicunt. terrã cũ manu tangũt et tunc cũ tali manu oculos sibi cõtingunt. Jtẽ q̃ndq aliquos ducũt per fluidã aquã. Jtz vertunt se cõtra ortũ solis. Jtẽ q̃ndq ducũt aliquos ad vnã arborẽ z faciunt eos quassare arborẽ. Jtẽ q̃dam carminãt equos aut vaccas z cetera aialia. q̃ vermes habẽt vel cũ de mane expellunť: vel cũ pdita sunt ea benedicunt ne lupi ea rapiant. Jtẽ quidã bñdicunt vulnera ne cruẽtent. Jtẽ qui cõtra inimicos canes et lupos cũ vulneribus xpi se carminant

Sciendũ qꝺ oẽs isti qui sic carminant vel cõmittũt se carminare vel suos pueros et in hoc consentiunt ĝuiter peccãt. z maxie q̃ de hoc admoniti sunt nec tũ desistere volunt. Et talia carmina nullã efficaciã habent sananꝺi homies. ꝛ deus ꝓpter pctã hominũ et ꝓpter fidem quã homo adhibet illis carminibus permittit quãdoqz qꝺ hoĩ videt qꝺ talia iunẽt cũ tñ de se nullã efficaciã hñt illa verba. Sed vti medicinis z herb licitũ est. ex eo qꝺ hñt naturalẽ effectũ S Secundũ ꝓceptũ est. Non assumes nomẽ dei tui inuanũ. Jnuanuz enĩ nomẽ dei assumit qui blasphemat nomẽ dñi nr̃i iesu xpi. z qui iurat p vulnera vel mortem vel sanguinem vel etiam per intestina vel mẽbra dñi nr̃i iesu xpi. Et talia iuramẽta semper sunt pctã mortalia. qz sonat i irreuerentiã et blasphemiã ꝺi ꝓciosa sua vulnera inuanũ assumere vñ nobis tota salus effluxit. Crisostom⁹ super Mathe um. Omnis salus hominũ in christi morte posita ẽ. Jtem aliqui iurant deum nõ nominãdo sed creaturas. vt dicendo bocks bluot. vel bocks leichnam. Et talia iuramenta que sic fiũt nominãdo creaturas lunt a quolibet xpiano oĩno vitãda. vñ. xps di. i euãge. Mat. v. Ego aũt dico vob nõ iurare oĩno. neqz p celũ neqz p terrã. Jtem sunt aliqui q̃ multotiens

UVA. BHSC. IyR_046

CXLii

re sine causa iurant. vt dicēdo p deū sanctū. p deū vi
uum. vel p oēs sctōs sine oi cā et necessitate ⁊ ex ma
la ꝓsuetudie. Cōtra quos dic̄ xp̄s in euā. vt hr̄ Ma
the. v. Sit fmo vr̄ est ē. nō non. ¶ Circa qō q̄
rit̄ an ista iuramenta. s. dicēdo p deū sctū. vel p oēs
sctōs dei sint peccata mortalia. Rnd̄et q talia iura
mēta ꝓtingunt duplic̄it. Prio qñ ꝗs scienṫ falso ⁊
mēdaciter iurat siue in ioco siue in serio. tunc fm. s.
Tho. talis peccat mortaliter. vbi gra. Vt cū vxor vl̄
familia negat mendaciter ⁊ cū hoc iurat se nō fecisse
vel non dixisse vel se non vidisse hoc vel illud. vl̄ eti
am cū ꝗs vult aliq̄d vendē et iurat p deū q nō vult
remissius dare q̄ sic. et tū intēdit aliter dare ⁊ nihil
ominus iurat nr̄ētēdo ꝫ mentē suaz peccat mortaliṫ
totiēs quotiēs sic iurat. Et ecōuerso ille q rē dz eme
re. si iurat q non vult plus dare ꝓ tali re q̄ intū et
tū intēdit plus dare ille etiā peccat mortaliṫ totiēs q̄
tiens. O quot talia petā ꝓmittunṫ ab aliquibz q̄ con
sueuerunt nec emē nec vēdere nisi iurādo et mētien
do dolose et fraudulenṫ. vt iurādo rem suā esse me
liorē q̄ sit. vel etiā q plus ꝓstiterit q̄ fecerit. Insup ⁊
aliq̄ ꝓ suis rebus sic iurant deceptorie vt vendētes
coclearia poma pira vel ꝓsimiles fructus. Vel etiaz
panes alleca ⁊ alia victualia. Et ec̄ rustici vitulos et
oues ⁊ boues lac et caseos et ova in vllis vēdentes
q̄ oēs q̄ñqz multa falsa iuramēta faciūt cū q̄bus ꝓxi
mos suos decipiūt. ⁊ tū p talia q̄ñqz parū lucrātur.
Cū tū quilibet bon⁹ xp̄ian⁹ ꝓ vno regno vel etiā ꝓ
toto mōdo semel peierare nō deberet. Scōo mō cō
tingūt talia iuramēta cū ꝗs iurat hoc q̄d est verum
et licitū. tūc fm Ray. b ē venīale petū̄. cū ꝗs iurat
in cōi locutōe ⁊ cursu vboz ex q̄dam leuitate ⁊ ma
la ꝓsuetudie. vt dicēdo p deū cras ibo ad eccīam vel
ieiunabo vel equitabo. et sic de alijs. Tū̄ q̄libet debz
se in hoc moderare ⁊ illā malā cōsuetudinē postpo
nere ⁊ aduertē dictū xp̄i q̄d hr̄ Mat. xij. Oz de oñi
verbo ocioso q̄d lo. fu. ho. red. rōem i die nouissimo
Multo stricti⁹ exiget a nobis rō de talibz q̄tidianis
iuramētis q̄ sine cā fiūt. Vñ quilibet hō dz se cauere
q nunq̄ dicat p deū vel p oēs sctōs nisi sit mag̃ cau
sa et vrgeūs necessitas. et q hoc etiaz vez et licitū sit
q̄d iurat. ℣ Tercū̄ ꝓceptū̄ ē. Memēto q diez
sabbati sctifices. Cōtra illud ꝓceptū̄ facīūt illi q̄ i die
bus festiuis laborāt. Cōtra quos dr̄ Exo. xx. Nō fa
ties in eo oñe opus. Ex quo pz q q̄cunqz sabbatuz
violat. s. laborando vel mercantijs suis intendēdo.
vel etiā q̄ vecturā in diebus festiuis exercent. sic̄ ru
stici qui q̄ñqz ad q̄ttuor vel ad q̄ñqz miliaria vehūt
⁊ nunq̄ missam vel fmonē in eisdē diebus festiuis
audiūt. Et q q̄rūt nūdinas in dieb⁹ festiuis ⁊ emūt
et vēdunt ex mala ꝓsuetudie ⁊ ꝓpter lucrū tpale. In
sup q̄ in dieb⁹ sabbatis de sero in nocte nimis diu la
borāt. ⁊ sic d̄ alijs. Isti oēs deū ḡuiter offendūt. ⁊ pu
niunṫ a deo multotiēs in bonis tpalibz p infortunia
sic q q̄ñqz raptores spoliant eos. vel equi eoz ledū̄
tur vel moriunṫ vel domus eoz cōburunṫ. vel alia
infortunia illis accidūt sic q in fine nō nunq̄ dꝑau
pant. Etiā tales multotiēs puniunṫ in corpe sic q i
firmant p mēsem vel duos. et etiā q̄ñqz cadūt et frā
gūt crura vel brachia. et sic de alijs. et tūc oportz eos
festiuare ex necessitate cū merito deberēt laborare q
antea cū festiare debuissent laborauerṫ. q fm Salo.
Per q̄ hō peccat p hec ⁊ puniṫ. Itē ꝓmiunṫ in aia
q̄d est maximū̄ peccatū̄. q quotiēs festa soluūt. toti
ens mortaliṫ peccāt et aiam ꝓpriā occidūt. Exo. xxxj.
Qui polluerit sabbatū̄ morte moriaṫ. Itē sciendū̄
q q̄ in diebus festiuis peccāt grauī⁹ peccāt. sic̄ q cho
risant in dieb⁹ festiuis q̄d maius peccatū̄ ē q̄ labora
re manib⁹. Vñ aug. Meli⁹ est in die dñico arare q̄
chorizare. Vñ etiā aug. dicit. Omis motus petulā
tie saltus est in ꝓfundū̄ cloace. Jō q̄nto ꝗs altius in
chorea saltauerit. tanto ꝓfundius ad inferū̄ cadet.
Similiter illi grauiter peccant q̄ in dieb⁹ festiuis vi
sitant tabernas et se inebriaṫ. cū tū̄ ois ebrietas q̄ ex
ꝓposito fit semp est peccatū̄ mortale. et pcūl est gra
uius q̄d fit in festiuo die q̄ñ in alia die. Similiter illi
q̄ in dieb⁹ festiuis exercēt suas fornicatōnes siue alia
opa luxurie. vñ narrat Bre. q quedā mulier a suo
legitimo viro sabbo de nocte cognita. cū in die dñi
co processioni se adiungeret a diabolo arripiebaṫ et
multū ab eo vexabaṫ. Et si hoc in legitimis ꝑsonis
q̄nta tūc pena ꝓcubit? Illegitim⁹ plectēdus erit. Æ

Quartū̄ ꝓceptū̄ ē. Honora ꝑem tuū̄ ⁊ mrez tuā
vt sis longeu⁹ sup terrā. Cōtra hoc ꝓceptū̄ faciūt fi
lij et filie q̄ vel q̄ inhonorant suos pentes vbis ⁊ fa
ctis ⁊ eis nolunt obedire in licitis ⁊ honestis. Etiaz
parētib⁹ suis defunctis nō subueniūt p suffragia li
berando aias eoz a purgatorio. Et tales filij q̄ sic in
honorāt suos pentes puniunṫ multotiēs a deo i cor
pore ꝓprio et subitanea morte. Mā sic̄ ꝓmū̄ honorā
tū̄ pntes ē vite lōgeuitas. vt hr̄ Ecci. iij. Qui hono
rat ꝑem suū̄ vita viuet lōgior. sic a ꝓprio sensu inho
norātes pentes moriunṫ q̄ñqz ꝓuisa ⁊ subitanea
morte. ꝑs. Subito defecerūt ⁊ pierunt ꝓpter inīq̄ta
tē suā. Insup puniēṫ eṫna morte. Exo. xxj. Qui ma
ledixerit ꝑri vel mri morte moriaṫ. supple eterna.

Sciendū̄ q pentes dñt filios suos informare i p̄
ceptis dei. ⁊ eos corrigē cū deliq̄unt iurādo blasphe
mādo. q̄ oia petā q̄ filij ꝓmittūt reddūdāt i pētes. si
eos nō corrigūt. Apls. Digni sunt morte ñ solū̄ q̄ fa
ciūt ꝫ etiā q̄ ꝓsentiūt facientib⁹. ℣ Quintū̄ p̄ce
ptū ē. Nō occides. Cōtra h̄ ꝓceptū̄ faciūt q̄ ꝓprīm ꝫ
deū ⁊ iusticiā occidūt. ⁊ b ē vnū̄ petū̄ de q̄tuor petis
clamātib⁹ in celū. Gen. iij. dixit dñs ad Cayn. Ecce
vox sanguis fratris tui cla. ad me de ter. Sic adhuc
q̄tidie dñs ꝑt dicē ad quēlibz homicidā ecce vox san
guis fris tui. i. ꝓxi tui innocenṫ a te effusi clamat de
terra ad me requirēs vindictā sup te. Scōo q tri
plex ē homicidiū̄. Quidā enī occidūt corp⁹ tū̄ vt in
fideles et ꝓncipes tyrāni q̄ martyres occidebṫ q̄ ꝓ
veritatē passi sunt. Illa occisio non ē timēda. marie
qñ ꝓpter iniusticiā sustineṫ. Mat. x. Nolite timere
eos q occi. corp⁹ ⁊c. Aliq̄ occidūt tū̄ aiaz. s. qū̄ ꝓxi
mū̄ ad petū̄ trahūt p ornatū̄ corporis. vel p maluz
exemplū̄ q̄d ꝑbent alijs. Unde di. Bre. Tot morti
bus quis dignus est quot exempla prauitatis i po
steros relinquit. Unde etiā Aug. Qui in conspectu
populi male viuit q̄ntum in eo est illum a q̄ attēdit
occidit. Et hoc intelligitur de aia. Aliqui vtriq̄z. sc̄z
corpus et aiam occidūt. Et hoc fit in duobus casib⁹
Primo qñ quis ꝓcurat abortuz. quia tūc puer i cor
pore et aia moritur. Scōo qñ quis occidit seip̄m.

UVA. BHSC. LyR_046

Ser. cxliij. De alijs quinq; preceptis.

Si vis ad vitam ingre\

si serua mandata dei. Mat.xix. Qtum ad scdam partē pcedētis sm̄onis.tam aliqua breuiter de vltimis quinq; pceptis dicēda sunt A Sextum pceptū est. Non mechaberis. In q̄ pcepto phibet ois illicitus pcubitus.excepto federe mr̄imoniali. Primi q̄ ꝯ hoc pceptū faciūt sunt fornicarij.sicut solutus cū soluta et taels totiēs quotiēs peccāt mortaliter. Vñ dr in decre. Ad meretrices accedere est diuinitus prohibitū.xxxij.q.iij. Meretrices. Vñ etiā apostolus. Hoc autē scatote quī omis fornicator aut immundus nō hz partē in regno xp̄i. Scōi qui adhuc grauius peccant sunt illi q̄ pmittūt stuprū qđ est illicita defloratō virginū.quia hoc peccatū aufert virginitatē q̄ est thesaurus incōpabilis. Vnde salo. Non est condigna ponderatio contīnētis aie.Et insup qui defloratvirginē aliq̄ est occasio mille fornicationū q̄s ipa postmodū cōmittit.qa talis virgo sic corrupta q̄q; nūq̄ maritū legitimuz habebit sed cōis oibus erit.z totiens tūc peccat mortaliter:quotiens actū luxurie cōmittit. et oīm peccatorū illoz ipe reus erit qui eā pmo violauit.Aristo. Omne primū in vnoquoq; genere est causa oīm eorū que sequūtur deposit in eodem genere.Et in foro pniali imūgendū est illi q̄ puelle satisfaciat et cuz ea cōponat. Tercij sunt qui adulteriū pmittūt z hoc est grauius peccatū q̄s stuprū. qz est ꝯ sacm̄ matrimonij qđ ipse deus in paradiso instituit. Vñ peccatū adulterij punit q̄q; corporaliter spūaliter:eternaliter Vñ Osee.vij.Oēs adulteri quasi clibanus accēsus Apoca.xxj.Erit ps illoz in stagno ardēti igne z sulphure.Aplus. Adulteri regnū dei nō possidebunt Vñ exemplū legit.q̄ quidā homo raptus erat ante portas inferni.q̄ vidit q̄ndam mulierē grauissime torqueri.et flamma ignis circūdabat eā. ille aūt homo q̄siuit q̄re illa tā grauissime torqueret. Respon sum est ei q̄ hec tormēta paterēt pter adulteria q̄ cōmisit cū viris alienis. Quarti sunt qui transgrediunt legem regularis pfessionis.s.qui votū pmen tie violant.Et isti peccant ꝯ fidē deo datā. vt sunt religiosi sacerdotes et sanctimoniales.Et hoc peccatū est oibus pdictis grauiꝰ.qz in eo maior fit iniuria ipsi do. Quinti sunt qui cū psanguineis suis peccāt in hoc est adhuc grauius.Et ppter magnitudinem illius peccati be. Paulus aplus tradidit illū fornicatorē q̄ cū nouerca sua peccauit sathane z diabolo ad crucīdū. vt dr.j.Cor.v. Sexti sunt qui vicio indicibili se pstamināt ꝯ naturā peccantes.Et hoc est g uius et pessimū peccatū.de hoc q̄re añ ser.lxxxv. R B Septimū pceptū est. Nō furtū facies. Vbi phibet offensa in reb. vñ ptra hoc pceptū faciūt p. mo illi q̄ furtū cōmittunt in puis reb vt q̄ furant g mina. Circa qđ querit vtrū in re pua cōmittatur furtū sic ī re mag. Rñ.fm.s.Th.ij.ij.q.lxvj. Si aliq̄s res mimas furtiue accipit p q̄s hō nō reputat illis nocumentū inferri.et ille q̄ accipit possit presumere hoc non esse ꝯ volūtatē dñi excusat.alias furtū sp est peccatū mortale.qz ē ptra dilectōez primu cui infertur damnū. Vñ etiā in talib? mimis si bēat q̄s animū furandi et inferendi nocumentū prio erit peccatū mortale vt Tho.ibidē di. Vñ si decē vnam auem furatā comederent q̄libet tenet restituere ptē q̄ eū ptingit.si vult indulgentiā z remissionē pctoz cō sequi. Similiter itelligendū ē de bis q̄ fructꝰ arboz vel rapas vel caules subtrahunt ꝯ voluntatē prio rū.Similit q̄ botros de vineis abscindūt et etiā venatores q̄ cū equis z canibꝫ eoz boibꝫ in segetibꝰ dā na inferūt. similit vectores q̄ cū curribꝫ suis p sata agroz vadūt.Et etiā rustici q̄ q̄q; agros prioz cū aratro diminuūt.Etiā ancille q̄ ginia de pratis alio rū furant.vel etiā q̄ cū pecoribꝫ suis dāna pris scienter in segetibꝫ et pratis inferunt.et sic de alijs. vñ de B dr in decre.Furtū est iniusta oblatō rei q̄ntuncūq; pue.vij.q.iij.q.vlt. L Exēplū de pētibus q̄ dēt pueros suos fideliter informare q̄ nec ipsis nec cuiq̄ boi aliq̄d furtiue accipiāt.vñ legit q̄ puer quidā defunctꝰ est et iudici pītatus.et diabolus eundē puerꝫ accusauit di. Dñe iudica fm iusticiaz q̄ puer iste germano suo obulū furatꝰ est: nec inde fē pniaz nec restituit ablatū.Cui dñs. Velles q̄ p tātillo puerū hunc dānarē mea iusticia nō est sine mia. Supplicantibꝫ p puero q̄busdā sanctis q̄bus puer fuerat culpa puero remittit.Sed ad pceptū iudicis puer in puteū ignē pijcit.in quo tantā penā sustinuit vt postmodū hāc vbis exprmē nō potuit. Postea de puteo extractꝰ ppter pces sctoz aia restituit corpoz z puer reuixit et iussus fuit a iudice obulū psoluere. Et mirantibus cūctis q̄ aderāt p signa q̄ in eo inuenerūt verb eius cōpulsi sunt credē.Et sic postmodū puer vixit in timore dei ppter penā quā antea sensit q̄ nunq̄ āpli? nec vnū pomū nec vnū pirū vsq; ad mortē alicui recepit. Scōi sunt q̄ rē inuentā retinēt et nō restituūt.Aug. Qđ inuenisti et ū reddidisti rapuisti. Tercij sunt fui z ancille q̄ bona dñoz suoꝝ furtiue subtrāhūt .sic vinū panē carnes z ova z olera culte comedūt vel alijs boibꝰ tribuūt. Quarti sunt mechanici q̄ fraudulent pris suis laborāt. vel etiaz q̄ minuū p salario recipiūt. Quinti sunt mercatores q̄ cū mēdacijs prios decipiūt z eis dāna iferūt et tales totiēs peccāt mortaliter. Sexti sūt hospites q̄ ppe in vulgari dicunt. Stuol rouber.q̄ minuū pputant suis hopitib?. Septimi sūt vsurarij q̄ pmodāt cū pacto vel etiā cū spe aliq̄d recipiēdi. Cōtra q̄s dr lu. vj. Mutuū date nihil inde spantes. Vel etiā q̄ vendūt res suas lōge cari? ppter dilatōez quā si eis i cōtinēti solnerēt.vt pz ex de vsu.c.psuluit. Similit q̄ p pmpta pecunia emūt.et imediate sup dilatōez illi ei dē a q̄ emerūt vel alij eōuersovendūt in carou foro q̄ valet vel valere pt.Et etiā illi q̄ recipiūt pigꝰ aliquod vel concedunt pecuniaz super predium alq̄ vel sup castrū vel sup ciuitatē vel sup villā.z fructus eiꝰ nō pputāt in sortē.oēs tales vsurarij sunt.

Octaui sunt lusores q̄ cā lucri ludunt ex auaricia. tales talem pecuniā nō pūt retinere q̄ dñt fm psiliuz confessoris sui expendē vel erogare. Vñ nullus qui ludit et pecuniā in ludo lucratā possidet pōt saluari q̄ sp est in statu dānatōis.g̃ q̄cunq; q̄s et auaricia et ppter lucrū ludit peccat mortaliter.z si lucrat infernū lucratur.et si perdit celū pdit.Ex quo patet q̄ nullꝰ lusor saluat nisi restituat. Sz q̄liter et q̄bus re-

UVA. BHSC. IyR_046

ſtimere teneat. ℔ quere ante ſermo. xij. L. Moni tūr qui rē furatam vel raptā emūt vel de rapinis come dūt. et etiā qui a iudeis dona vel munuſcula recipiunt tales tenēt ad reſtōz illis qui ſunt heredes taliū rerū. Vnde ſciēdū q̄ oia iſta nonē gīa boīm tenen tur ad reſtōnem ſi volūt cōſequi pcōz remiſſionez. Vñ Aug. Petrī non dimittit niſi ablatū reſtituat.

D Octauū p̄ceptū eſt. Mō loqueris cōtra ꝓximū tuū falſum teſtimoniū. Primi qui cōtra illud p̄ceptum faciūt ſunt falſi teſtes ⁊ mēdaces. Pro q̄ ſciendū q̄ falſus teſtis primo occidit aiam ꝓpriaz cū ſuo falſo teſtimōio. Sap. j. Os qđ mētit occidit animam. Scōo xp̄m negat. quia corruptio veritatis eſt negatio dei nam qui veritatē negat xp̄m negat.

Tercio ꝓximū ledit et damnificat aut ī reb⁹. aut ī fama aut ī corpe cū ſuo falſo teſtimonio. Et q̄libet talis bon⁹ bō ſic leſus pōt dicere cū xp̄o illō ps. Inſurrexerūt ī me teſtes iniq̄. Et falſus teſtis ſm Tho. de aquino. peccat mortaliter ⁊ teneāt ad dāni reſtōez.

Scōi ſunt detractores qui famā ꝓximi denigrāt. et tales ſunt peiores furib⁹ ⁊ raptoꝛib⁹. Vñ Amb. Tolerabiliores ſunt fures qui veſtes ⁊ alia bōa noſtra diripiūt q̄z detractores qui bonā famā nr̄am dilaniant. q̄ melius eſt nomē bonū q̄z multe diuitie.

E Pro quo ſciēdū q̄ qui falſa crimia impōit ꝓximo grauiſſime peccat quia vix remittit tale pctm̄. Vñ Nicro. Non facilis venia prauo dixiſſe de rectis. Et rō eſt quia teneāt reuocare ⁊ famā ꝓximi reſtituere ſi vult miam dei cōſequi. q̄ ſi quis teneāt reſtituere rē tpalem. multo magis famā bonā. Sz di. ſi quis aliq̄d occultum peccatū ꝓximi mānifeſtat. an ſit peccatū mortale? Rñdeo. Si manifeſtat pctm̄ ꝓximi alicui p̄ſidenti ſicut plebano vel alicui alij ea intentiōe vt hoc pctm̄ emendet et amplus non fiat. hoc bonū ⁊ licitū ē. Vñ de hoc dr̄ in decre. Crimen publicare vbi ꝓdeſt. eſt meritoꝛiū. xxij. q. v. Videt. Sed ſi q̄s aliq̄d occultū pctm̄ cōmiſit q̄d tibi ſoli de eo ꝓſtaret. vl̄ paucis hoibus. ⁊ ſi ℔ publicares alijs ad infamādū eū qui hoc fecit peccares mortaliter. Sz vez eſſet. q̄ ē cōtra charitatem ꝓximi. Et ſimilit̄ ille cui tu reuelaſti ſi ipe alteri eadē intentione hoc occultū malū reuelat. ſ. ipm infamādo. ſilr̄ peccat. ⁊ ſic de ſingulis aſcēdēdo. Q̄t pctā ꝓpetrāt cuz q̄s in vna tota terra vel ciuitate infamat. Simulit̄ ⁊ q̄ libēt audiūt detractōez grauit̄ peccāt. Bern. De trabere an detrahētē audire. q̄d hoz dānabilius ſit nō facile dixerim. vñ etiā Aug. Mō accōmodes aures tuas ad p̄cipiēdū vba detrahētis. ne cōcipias mortē in ania tua. Detrahēti ⁊ audiēti vtriuſq̄z eſca ē mors anie. Vñ q̄libz inq̄ſitū p̄t dz ꝓpeſcere detractores. Exēplū de ℔ hr̄ ſer. xcj. J. F Tercij ſunt deriſores q̄ offendūt ꝓximi deridēdo ⁊ ſubſannādo. ⁊ q̄libet talis timere debet illud. Subſannās ſubſannabit. ⁊ deridens deridebit. Circa quod q̄rit vtrū deriſio ſit pctm̄ mortale. Rñdeo ſm ſanc. Tho. ij. ij. q. lxxv. Dicēdo q̄ qñ aliq̄s maluz alicui⁹ pſone vel defectū in riſum vel ludū ponit. deriſio dr̄. Et ſiquidē ℔ fiat in q̄ntum malū ē pnū ſm ſe. ſic deriſio ē pctm̄ veniale. Sed qñ accipit q̄ſi pnū rōne pſone. ſic aliquē deridere ē ipm parupēdere ⁊ tā vilem eſtimare. vt de eius malo nō ſit curādū ſed ſit q̄ſi ꝓ ludo habēdū et ſic deriſeo ē mortale pctm̄. Et tāto q̄nto maioꝛ debet reuerētia pſone q̄ irridet. Vñ q̄uiſſimū pctm̄ ē irridere deū et ea q̄ dei ſunt. ſic btaz vgīnē ⁊ ſctōs. Scōo ē q̄ui⁹ deriſio pentū. q̄ ī maioꝛi reuerētia ſunt habēdi. Tercio deriſio iuſtoꝛ ⁊ bonoꝛ boīm ꝓ q̄nti etiā hoies de bene agēdo ipediūt. Quarti ſunt diſcordiā inter hoies ſeminantes. ⁊ iſti ſunt filij diabo li. vnd Bre. Si dei vocāt filij q̄ pacē faciūt. pculdu bio ſathane ſunt filij q̄ eaz cōfundūt. Quinti ſunt qui fraudulēt cū ꝓximo loquunt. q̄ hūt mel ī ore ⁊ fel in corde ⁊ ſic ꝓximos decipiūt. ⁊ tradūt. Vñ vſus. Q̄ñ bonū faris. et in corde malū meditaris. Oſcula q̄ iudas dño dedit. hec tu mihi das. Sciendū q̄ndo aliquis fraudulent̄ loq̄tur bonū de alio. vult q̄ audiens eū loq̄tur oppoſitū et malū de eodez. talis dupliciter peccat. Prio in ſeip̄m. q̄ fraudulent̄ loq̄tur. Scōo in ꝓxim cui nitit̄ dare occaſionē obloquēdi. Sexti ſunt q̄ ꝓxim cū vitijs ⁊ ꝓperijs cōturbant obijciendo ſibi defectus ſuos iniurioſe. vt dicendo. tu es fur vel adulter vel vſurari⁹ vel mēdax. vel tu ibi hoc feciſti vel ibi ſic vixiſti ⁊ taliter egiſti ⁊c. Vel dicēdo tu es cecus vel tu es gibboſus. ⁊ ſic de alijs cōfundēdo mortalit̄ peccat et reus erit eterne pene. Vnd Matth. v. Qui dixerit fratri ſuo fatue ſupple eū cōfundēdo reus erit gehē. ig. O cui⁹tūc reus erit q̄ dic̄. Tu fur. tu adulter vel latro. et ſic de alijs. Se ptimi ſunt q̄ ꝓximū vbis rixoſ ad iracūdiaz ꝓuocāt. Et talis qui ſic ſciēter prouocat ꝓximū oīm peccatoꝛ q̄ ille in tali ira cōmittit. ſiue in vbis maledicēdo vel blaſphemādo. ſiue in factis percuciēdo reus erit. Vnd ſi ille q̄ iraſcit fratri ſuo reus erit iudicio. cui⁹ tūc ille re⁹ erit q̄ nō ſoluz iraſcit. ſed etiā ꝓximū ad irā prouocat. ℔ Nonū p̄ceptū ē. Mō cōcupiſces rem ꝓximi tui. Supius in ſeptimo p̄cepto ꝓhibuit furtū. ℔ aūt prohibet ꝓcupiam cordis dices. Mō cōcupiſces rē ⁊c. Cōtra hoc p̄ceptū prio illi faciūt q̄ deliberato aio cōcupiſcūt rem ꝓximi ⁊ oīno pro eadē re laborarēt. vt ſibi eā auferrent ſi poſſent. vel ſi non timerēt ſuſpendiū vel boīm cōfuſionem.

Scōi q̄ cōcupiſcūt iuſtas res. ſed ad malū vſum. id ē ad peccādū. puta ad vanā gloriā exercendā. vel ad luxuriā vel ad crapulam. Tercij q̄ nimio affectu occupāt ſe cū tpalib⁹. ita q̄ obliuiſcunt de his q̄ ſunt dei ⁊ ꝓprie ſalutis. Decimū p̄ceptū ē. Mō cōcupiſces vxorē ꝓximi tui. Vbi ꝓhibet oīs ꝓcupia carnis. ſicut ī ſexto p̄cepto prohibuit actū luxurie. ſic ℔ prohibet ꝓcupiam luxurie. Vbi ſciēdū q̄ ꝓtra hoc p̄ceptū faciūt tria genera boīm. Primi q̄ deliberate cōcupiſcūt ⁊ libēter actum ope ꝓpetrarēt ſi poſſibile ipis foret vel ſi nō timerēt mōm vel ſcādalū boīm. Scōi q̄ ſe lanāt ⁊ ornāt vt cōcupiſcantur.

Tercij qui nō cōcupiſcūt nec volūt cōcupiſci nec actu facere ꝓponūt ſed tm̄ delectant̄ in mozoſa delectatiōe cū plena rōne. ⁊ talis mozoſa delectatio ē pec peccatū mortale. Sermo. cxliij.

De nonem peccatis alienis.

Alienis parce ſeruo

a tuo. ps. xviij. Vbi ſciēdū q̄ nouem ſunt pctā aliena. q̄z ſi peccatoꝛi ī vno in morte dēphēſus fuerit ſic dānat̄ ſic ꝓpt̄ pctm̄ ꝓpriū. D Quoꝛū

ē

UVA. BHSC. IyR_046

pmū ē. Jussio. s. qñ q̄s iubet alterū peccare. vbi gratia. Sicut dñs qui iubet famulū vel pr̄ q̄ iubet filiuz et dña que iubet famulā ꝫ facere que sunt ꝓtra charitatē dei et ꝓx̄i. sicut rustici q̄ iubent famulos suos dāna inferre proxis cū pecorib⁹ suis in gramib⁹ vel segetibus. vel etiā dña q̄ iubet ancillā ad pratū alterius ire et ibi gramia recipe. qō tū cognoscit eē pr̄ voluntatē illius cui⁹ ē pratū. Et si nō nisi vnū pānū plenū gramib⁹ ācilla ex iussu dñe recepisset dña obligaret ad satisfactiōez. Jtē mechanici qui iubēt famulos suos infidelit laborare sua artificia. sicut pānifices q̄ iubent pānos nimis excessiue laniare. distēdere siue extrahere. Et caupones q̄ iubēt familiam suā mēsuras cū vino nō debite replere. Silr sartores. sutores et pistores qui iubēt seruos suos infidelit laborare. Et pentes qui iubent filios vel filias chorisare. et sic de alijs. qz quicqd iussisti qō ē cōtra charitatē dei et ꝓx̄i. i isto reus es ꝛ dānaberis cū illis q̄ hoc ꝑpetrauerūt ex iussu tuo. Vñ Sap̄. xviij. Simili pena seruus cū dño afflictus ē. Sz q̄rē vtrū etiā tales tenēantur ad restōem. Rñ. q⁹ sic. qñ quis probaliter credit secutā eē rei ablatiōz vel dānū vel noie suo factū postea ratū habuit. alias non. J Scōm petrū alienū est. Cōsiliū. Quicūqz ergo alteri malū ꝓsulit siue suo inferiori siue suo supiori siue par. vel cuicūqz alij dānabit cuz illo qui ope pficit. Vñ peccāt mali cōsiliarij dñoz qui suadent guerras rapinas et exactiones vel alij qui suadēt fornicatōes vl furta et hmōi. Similit q̄cūqz dat cōsilium vñ dānū proxis inferēt. vt noua telonia istituere vl antiq̄ augmētare. vel etiam exactōnes et census paupez augmētare seu aggrauare. Jtē qui i magnis ciuitatibus dāt cōsilia ad nouas instōes ad dānū paupez et cōitatis tales rei erūt oīm illoz pctōz que ex ꝓsilio coz ꝑpetrata sunt. vel in posterū ꝑpetrabūt. et eoz pena accidētalis sp augmētabit vsqz ad nouissimū diez si sic decedūt. ergo q̄libet p̄cauere sibi dz ne det malū cōsiliū vel doctrinā malā. qz talis coram deo homicida reputabit. Vñ Aug. sup Joh. Homicida diabol⁹ dr. nō q⁹ gladio armatus vel ferro cinctus ad hoiez veniat. ꝫ qz malū vbū semiat. Noli ergo te facere hōicidā mala frī tuo psuadēdo. Et mali cōsiliarij sunt sicut diabolus qui sp malū suadet. ꝛ qz sunt sibi simules in culpa. cōsequēter erūt ei simules in pena. Sed boni cōsiliarij sunt sicut angeli dei qui sp suadēt hoi qō bonū ꝛ vtile ē sibi. et etiā q̄ sunt pacis et iō merito cū angelis vitā eternā possidebūt. Sciēdū q⁹ mali cōsiliarij vt frequēt turpit mouūt. vt ptz de pncipibus qui dederūt cōsiliū pr̄ Danielē ꝓphetā vt ille mitteret i lacū leonū. q̄ postmodū p se i lacū sunt missi et a leonib⁹ deuorati. Eccli. xxvij. Facienti cōsiliū neqssimū sup ipm deuolueť. Tercū petrū alienū ē. Cōsensus. cū quis ex corde diligit malū qō alter facit. imo et fauet sibi i hoc tales etiā digni sunt morte. qz nulli placere dz illō qō deo marie displicet. hoc est petrū ꝛ iniusticia. ergo si nō cōsuluisti. sed solū cōsensisti ad mala facienda. que sine tuo ꝓsensu non fuissent ꝑpetrata reus eris oīm illoz pctōz et ꝓterea dānaberis cū facientib⁹. Rom. j. Digni sunt morte nō solū q̄ faciunt. ꝫ etiā qui ꝓsentūt facientib⁹. vbi gra. Tu non iubes aliquē ludere nec cōsulis. sed solummō cōsentis in hoc reus eris. Similit pr̄ ꝛ mr̄ nō iubēt filiuz vel filiā chorisare. sed ꝓsentiūt. in hoc rei erūt. Ergo quicūqz pest alicui ciuitati vel cōitati. licet nō iubeat mala facere nec cōsulat. ꝫ solū cōsentiat malefacientibus. et pmittit fieri mala. vel ꝓpter lucruz tpale. vel ꝓpt̄ fauorē humanū. vel ꝓpter timorem. reus erit oīm maloz que sub dominio eius fiunt. Vñ Sap̄. vj. Judiciū durissimū fiet his qui presunt. Hoc aduertere deberēt qui lusores fouēt i domib⁹ eoz. vel in suis ciuitatib⁹. et sic de alijs malis que sine cōsensu eoz fieri nō possent. K Quartū petrū alienū ē. Adulatio. et rei i hoc sunt illi qui petrū cōmēdant illoz qui male faciūt pro q̄ dānabūt. Nam qui ita laudāt vel adulāt male facientib⁹. ita rei sūt qōdāmō sicut illi qui petā ꝓpetrāt. Pro q̄ sciēdū q⁹ vicia p adulatores taz in pnti tpe acqsierūt sibi vtutū noia. Nam superbia vestiū cinguloz calciorū et oīm exteriorū gestoz ab ipsis honestas ē nūc cupata. vt dicēdo. cū bñ decorat te ista tunica. cū bñ decorat te illud peplum vel cū pulcre incedis i tali veste. Et i hoc q⁹ imitant luciferū i superbia extollēdo se superbia extollēdo se sup alios in hoc cōmēdant qō ē valde nociuū ꝛ reprhēsibile. qz xps dicit i euāge. Qui se exaltat būt liabit. Sco auaricia noiat ꝓuidētia vt cū quis die noctuqz oib⁹ viribz laborat p acqsitōe rez tpaliū siue iuste siue iniuste. vel quocunqz modo ipse potest siue sit cum deo siue non minime curans omnē sollicitudinez adhibens quomodo tempalia possit congregare. ꝛ cum tanta auiditate q⁹ nunq̄ satiatur. Et in hoc cōpat̄ iferno. Aug. ad quēdam comittē. Auarus iferno ē similis. Jnfern⁹ ei q̄toscūqz deuorauerit. nūq̄ dicit satis ē. sic et si oēs thesauri cōflurerint i auaz nūq̄ diceret satis ē. Et talis ab adulatoribus nō noiat auar⁹ ꝫ prouidi⁹. Tercio dissolutio socialis iocūditas est noiata. vt cū q̄s cōformat se alijs indifferēter siue i licitis siue i illicitis. siue i bois siue i malis. sicut i chorizādo. saltando. ꝛ ludēdo. et sic de alijs. talis ab adulatorib⁹ non noiat dissolutus ꝫ socialis siue soci⁹. Talis q̄ sic se cōformat alijs i malis et illicitis. postmodū hēbit societatē oīm demonū ꝛ dānatoz̄. et carebit societate dei et oīm sctōrum.

Quarto astutia ab ipis adulatorib⁹ prudētia nominat. vt. s. qñ q̄s ē astutus i mercātijs ꝛ i alijs suis negocijs et lucrat mētiēdo et decipiēdo ꝓxos. siue cū nouas adinuētiōes et inauditas iuenit vt sic ꝓximos decipe possit. tales ab adulatorib⁹ huius mōi prudentes noiant. vñ Lu. xvj. Filij huj⁹ seculi sunt prudētiores filijs lucis i gencratiōe sua. Quinto laxa cōscia libertas animi noiat. vt cū q̄s sine timore dei viuit nihil curās nec timēs deū i cogitatōib⁹. locutōib⁹ siue i opib⁹. ꝫ sine oīi tiore dei peccat ꝛ q̄ delectabilia sunt carni ꝑpetrat. talis ei let⁹ ab adulatorib⁹ noiat. De q̄b⁹ dicit dñs Lu. vj. Ve vob qui nūc ridetis. Sexto garrulitas affabilitas noiat. vt cū q̄s ē garrulosus siuevir siue mlr. ꝛ scurrilia vba ꝓferēs nō curādo vtrū deū i hoc offēdat. tales noiantur ab adulatorib⁹ solacioſi. Jn q̄b⁹ aliq̄ multū peccant ꝓcitādo. s. hoies annosos ad iracūdiā ad impatiētiā et ad blasphemiā q̄ alias ex natura ꝛ senio. mirabiles sunt ꝛ ipatiētes ꝛ q̄cūqz tales cōmoti sic peccāt redūdat i eos qui ꝓcitauerūt illos. L Et vl

UVA. BHSC. IyR_046

CXLV

quis est abstinẽs ⁊ vult viuere in pcitate q̃ tñ in ne cessarijs cõtẽtat ⁊ bibit ceruisiã vbi bñ posset bibere vinũ. talis pcus et auar⁹ noiat̃ q̃si nõ audeat vti de bonis sibi ꝓcessis. cũ tñ talis nõ ꝓpter pcitatẽ. ꝫ ꝓpt̃ deũ hoc dimittit. q⁹ scit se eẽ reddituꝝ rõez de omib⁹ creaturis quo illis vsus sit. vel etiã ideo i abstinẽtia vult viuere vt paupibus eo meli⁹ possit subuenire.

Scõo si q̃s diligit hũilitatem ⁊ exẽplo xp̃i q̃ dicit. Discite a me q⁹ mitis sũ ⁊ hũilis corde. hũilitatẽ stu det ꝙuare in verbis ⁊ factis. ⁊ minat̃ cauere scãdalũ ti mens illud dictum christi Matt. xviij. Ve homini p quẽ fit scãdalũ. talis ab amatoribus bui⁹ mõi hy pocrita noiat̃. Tercio maturitas. s. cũ quis mature incedit i verbis ⁊ factis cauẽs leuitatẽ mentis oĩde re talis maturitas amaritudo noiat̃. Quarto q̃ es deuotiõis. vt cũ quis nititur expellere extraneas occupatiões. et deo quietũ ⁊ trãquillũ cor offerre. ta lis q̃es deuotiõs pigricia noiat̃. Quito simplici tas cũ q̃s fm ꝓphetã i simplicitate cordis q̃rit deũ. et fm dictũ xp̃i studet simplicitatẽ colũbe oĩdere. ta lis simplicitas stulticia noiat̃. ⁊ talis ab amatoribus⁹ mõi deridet̃. Job. xij. Deridet̃ iusti simplicitas.

Sexto timor dei stricta ꝓscia noiat̃. s. cũ q̃s timet deũ et nõ vult deũ offendere in vbis nec i factis.

Septimo fugere publicã ⁊ malã societatẽ singula ritas noiat̃. vt q̃ cũ quis vult sibi pcauere a mala so cietate. aduertẽs illud dictũ ps. Cũ sctõ sctus eris. et cũ puerso pueteris talis ꝺr singularis vel despector ꝓxi. Octauo cũ quis iusticiã q̃rit et exit tũc auste rus et impatiẽs noiat̃. Nono cũ q̃s ẽ bone ꝙuer satiõis. ⁊ ꝓterea diligit ab hoibus ille adulator⁹ no minat̃. Decimo si quis informatõi et correctõi ꝓ rumpit intẽdit ꝓsumptuosus noiat̃. ⁊ sic de alijs. M

Quitũ pctũ alienũ ẽ Recursus. sicut sunt q̃ sunt defensores malefactoꝝ et ad q̃s malefactores bñt re cursuꝝ. Ergo si potẽs es et i mũicipio tuo vel castro mo tueris raptores cũ suis rapinis. reus eris oĩm il lorũ pctõꝝ. Si es receptor⁹ hospitũ ⁊ recipis i domũ tuã hoies nõ bonos. ⁊ admistras eis cibaria illicita et ꝓhibita. s. in q̃dragesima lacticinia. cuz alias sunt sani ⁊ fortes ⁊ pñt bñ vti cibo q̃dragesimali. et tu be ne hẽs eis ammistrare cibũ q̃dragesimalẽ. ꝫ ꝓpt̃ lu crũ admistras eis quicq̃d desiderãt. ⁊ cibũ ꝓhibitũ ab eccl̃ia vbi gra. Sicut reptũ ẽ q⁹ in q̃dragesima in vna q̃rta feria in q̃ etiã fuit angaria ⁊ cũ hoc vigilia Matthie apli q̃s ple's fortes sani et robusti vsi sunt de lacticinijs et alias habuissent sufficiẽtã de cib q̃dragesimalib⁹. In q̃ nõ modicũ peccãt tã comeden tes q̃z etiã illi q̃ admistrãt ꝓpter lucrũ tpale eis talia fercula. Et si aliq̃s hospes diceret. videãt ipi q̃d ad me. Rñdeo q⁹ ex charitate dei ⁊ ꝓxi obligamur ꝓ monere ꝓrim in his q̃ sunt salutis. et non eis admi nistrare occasionẽ peccãdi. Itẽ si es pincerna et ho spitio recipis malos. s. lusores. blasphematores. ⁊ le nones q̃ cũ meretricibus peccãt q̃s secũ ducũt q̃ nõ sunt legitime vxores eorũ. ⁊ ꝺ facis ꝓpter lucrũ tpa le. reus eris oĩm illoꝝ pctõꝝ. Itẽ pfamilias q̃ tenet famulũ ⁊ famulaz simul peccãtes in sua domo. reus erit illius peti. Et breuiter quicq̃d i domo tua cõmit tit q̃dẽ ꝓtra deũ ab his q̃s hospitio recipis scienter, eius tu re⁹ eris. M Exẽpluz de his q̃ hospitio respiciunt malefactores ꝓpt̃ lucrũ. Legit̃ q⁹ q̃dã ta bernari⁹ ꝓpinans vinũ. cẽs tã bonos q̃z malos ho spitio recepit. ⁊ pmisit eos i domo sua luxere choꝛisã re blasphemare inebriari. lenones et meretrices insi mul peccare. et alia multa mala pmisit fieri in domo sua ꝓpt̃ lucrũ tpale. sel' vna die dñica cũ vinũ de cel lario portaret ⁊ añ tanuã exportaret hospitibus ext̃ domũ sedẽtib⁹. q⁹ domus plena erat hospitib⁹. Ec ce vẽtus turbinis eũ violẽter rapuit et sursuz i area leuauit in ꝓspectu totius ppli. Et cũ sic a demõibus leuaret̃. clamauit ꝓuncto corde. O deus q̃d fiet de aia mea. Tũc demões pmiserũt cũ cadere i vno cã po sup agrũ vnũ dicẽtes. Quia oblitus es oĩm trãsi toriorũ ⁊ corpis ꝓpꝛij vite vxoris filiorũ atq̃ amico rũ tuoꝝ. ⁊ deũ solũ ꝓ aia tuo cõpuncto corde roga sti iõ nõ possum⁹ te vltra ducere. q⁹ oĩpotẽs ñ vult nos pmittere ñram i te exercere volũtatẽ. eo q⁹ ꝓpũ cto corde iuocasti eũ. ⁊ si hoc ñ fecisses. cũ corpe ⁊ aia te ad infernũ duxissem⁹. Et hoc dicto disparuerũt ⁊ postmodũ inuẽtus i cãpo reportatus ẽ ad domũ. et p aliq̃s dies decubuit. Et post q̃z ꝙualuit se emenda uit. ⁊ tabernã amouit. ⁊ ampli⁹ nũq̃ pmisit aliquẽ i domo sua ludere vel blasphamare vel choꝛisare siue alia mala exercere

Sermo. cxlv. Et ẽ ꝓtinuatio ꝓcedetis.

Occultis meis mun

da me ⁊ ab alienis pce ſuo tuo. ps. xviij.

QUtum ad scõaz ptem ꝓcedẽtis fmõis. hic dicẽdũ ẽ de alijs q̃tuoꝝ pctis alienis. O Vñ sciẽdũ q⁹ sextũ pctũ alienũ ẽ. Participatio i pctis a lienis. s. cũ quis ptẽ i lucro pcti hz ⁊ p cõsequns etiaz et ptẽ hẽbit in pena. vt q̃ sciẽter emũt rapinã vel fur tũ. vel inde comedũt ⁊ bibũt tales tenent̃ ad restõez intanto q̃nto de illis rebus vsi sunt. vt si sex vel octo comedissent vnũ pullũ furtiue ablatũ q̃libet teneret̃ restituere suã ptem. Silr intelligẽdũ ẽ de his q̃ a iu deis dona et munuscula receperũt. q⁹ tales tenẽt̃ re stituere nõ ipis iudeis. sed illis a q̃b⁹ ipi iudei p vsu ram extorserũt. si bñt noticiã eorũ. Si añt nõ habẽt noticiã illorũ. tũc restituere dñt fm cõsiliũ sui cõfesso ris vel paupibus vel ad alios pios vsus. Idez dicẽ dũ ẽ de lusoribus et de his q̃ bõa p ludũ acq̃sita rect pũt. Mã nullus dz cũ lusoribus bibere nec comede re. nec ipis pecunias ad ludũ accõmodare. nec etiaz denarios istos q̃s ad lumẽ exponũt recipe. Sic bi q̃ q̃ cõburũt lumia ꝓ vno denario recipiũt bñ ali q̃ q̃tuoꝝ denarios i recõpensam. tales oẽs tenẽt̃ ad restõem fm ꝓsiliũ ꝓfessoris. Itẽ iudices ⁊ reipublice puidẽtes. q̃ pmittũt panes ⁊ vinũ minoꝛari ꝓpter suũ lucruz tpale. ⁊ alij oẽs q̃ pricipãt q̃cũq̃z mõ sciẽ ter i lucro pcti. vt vxores ⁊ pueri res iniustas sciẽter hereditates ⁊ posidẽtes. Vñ legit̃ i Daniele. c. xiij. q⁹ tam vxores q̃z filij sacerdotuz belis a rege cõbusti sunt. ꝑ Septimũ pctũ alienũ. Cuz q̃s mutus ẽ in pctõ q⁹ corripe ⁊ repẽdere tenẽt̃. Vñ q̃b⁹ de⁹ cõmisit sbditos. vt ꝓlatis ⁊ pribus familias tenẽt̃ sb ditos corripe. alias vna cũ ipis dãnabũt. Vñ legit̃ de sacerdote Heli. j. Reg. iij. q̃ nõ correxit filios su os inimicos agẽtes. vel q⁹ tepide correxit eos. iõ punit⁹ ẽ b ꝓ mortẽ tpalẽ. q⁹ fracta ceruice cecidit de sella retroꝛ-

E ⁊

UVA. BHSC. IyR_046

ſum et expiranit. et ideo ſi in infernū deſcendit non
immento aliā cauſaz niſi q̄ filios ſuos nō correxit. p
pter qō dñs ſubitanea morte eū interfecit. Vñ cū ſi
lij a parētib⁹. z laici a p̄latis ſuis reꝓhendūt neq; q̄z
indignari debēt. nā p̄res z p̄lati ad hoc tenent aliaſ
cū eis dānarent. Vñ Ezech. xij. Si dicēte me ad im
piū morte morieriſ. ſ. p tua ſuꝓbia. auaricia. luxuria
et tu nō annūciaueris ei neqz locut⁹ fueris. ipe ſi in
iniq̄tate morꝛ. ſanguinē ei⁹ de manu tua req̄ram.
Mā oia pcta q̄ p̄lati p̄nt corrigere z ñ corrigūt. ipis
ꝓputabunt et p eiſdē dānabūt. vñ Sap. vj. Duriſ
ſimū iudiciū fiet his q̄ p̄ſunt. ¶ Ex q̄b⁹ ptz q̄
ſi pfeſſor dire ꝓfitentē redarguit. nō ꝓpterea indigri
dz. qz pfeſſor ad ſ̄ tenet. qz bon⁹ pfeſſor pot⁹ dz duo
os vel tres bene expedire q̄ decē negligēter. qz nō ē
reddit⁹? rōnez de nūero ꝓfitenū vtrū paucos vl̄
multos audiuerit. ꝛ q̄liter eos expediuit z abſoluit.
Si aūt pfeſſor ꝓp̄ lucrū tpale negligēter expedit ꝓfi
tentes. grauit peccat. qz fm doctores q̄ ſcienter abſol
uit aliquē quē corā deo. pbabiliꝛ eſtimat vel ſcit non
ee abſolutū. ipo facto peccat mortaliꝛ. Videāt g̃ pfeſ
ſores quō abſoluūt pōpoſos hoies q̄ nō intendunt
dimittere ſuā ſuꝓbiā. imo ipo facto oñdūt ſuaz ſup
biaz in veſtib⁹. z in ſciſſuris veſtiū. i lōgis caudis z̄
Et ſic etiā itelligit de alijs pctōrib⁹ q̄oñdūt p pba
bilia ſigna q̄ nō bñt firmū ꝓpoſitū abſtinēdi a pctis
vt publici fornicarij et adulteri z cōcubinarij qui cō
cubinas i domo ſecum tenent. nec a ſe intendūt eas
remouere. Similiter z vſurarij z luſores z falſi mer
catores qui nolunt reſtituere fm conſilium ſui con
feſſoris. Similiꝛ z ſuꝓbi chorꝛzantes z tornearenta
exercētes q̄ ſeruāt adhuc illa ornamēta i quib⁹ pec
cauerūt. Mā ſ̄ ē euidēs ſignū q̄ tales nō firmiꝛ intē
dunt deſiſtere ab illis pctis. qz ſi iā reſignarēt illa or
namēta quib⁹ nō vtunt niſi ad peccādū. tūc in futu
ruz opteret eos ſibi alia ornamēta ſuꝓbie ꝓpare. vñ
ver⁹ penitēs nō ſolū poſtponit pctā. ꝛ etiā occaſiōes
pctōz. z ſ̄ in illis appet q̄ veraciꝛ ꝓuertūt z bñt fir
mū ꝓpoſitū ſe emēdādi. qz tales abiciunt bituz ſup
bie z caputia magna z crinilia z pepla cū quib⁹ pec
cauerūt. z sic de alijs. ℟ Octauū pctū alienū ē.
Pctis nō obſtare. Et ſ̄ ſpectat ad p̄latos z p̄ſides.
Vñ p̄lati z dñi qui ſubditos ſuos nō coercent ꝛ di
mittūt eos dāna paup⁹ inferre. pullos. aucas. pe
cora auferre. fruges eoz equis i pabulū graminare
fruct⁹ hortoz z vineaz furari vel vi rape. vel etiaz
pauꝑes vituꝑare. ꝓcutere. ledere. z male tractare. z
nō ꝓhibēt. ꝓpterea dānabūt. Vñ Ezech. xxij. dicit
dñs p̄latis. Nō aſcēdiſtis ex aduerſo. nec oppoſuiſ
tis vos murū p domo iſrl̄ z̄. Diuerſi eñ rectores
ad ſ̄ ſtatuti ſunt vnuſq̄ſq; terrā ſibi ſubiectā i pace
teneat. Et ſi forte ipe rector vel p̄lat⁹ nō ſpoliat ſub
ditos tñ nō reſiſtit ſpoliatorib⁹. Et ſi eēt tra ita am
pla ſicut vltra mare. oia pcta q̄ fiūt in ea p raptores
quib⁹ reſiſtere poſſz z nō reſiſtit. tūc de oib⁹ illis red
diturus eſt rōnez corā deo. Vñ ſi p̄ſidētes pūt ꝓbi
bere mala z nō faciūt dānabunt. Jō vos q̄ vel que
p̄mittitis filios vr̄os vl̄ filias vr̄as turpia verba lo
qui. z mala ꝓpetrare. z ridetis z nō ꝓhibetis. z vos
patreſfamilias familiam veſtram et vos iudices et
potētes ſubditos veſtros. ſi impedire poteſtis talia
et non facitis etiaz ſi aliud malum nō habueritis ꝑ
illud ſolū dānabimi. Monū pctm̄ alienū ē. Mō
manifeſtare peccata hoim vt ab illis q̄ p̄nt z debēt
et tenent corrigere corrigant. Vñ quicūq; ſcit picu
lum alioz et eos nō auſlat et p̄munit. ſiue ſit in cor
pore. ſiue in reb⁹. ſiue in aīa cū tñ bene poſſet eos p̄
munire. damni reus erit ſi nō fecerit. Sic ſilr̄ tu ſcis
aliquē peccare et poſſes ſ̄ manifeſtare vt impedire
tur et manifeſtaret. ſi nō feceris reus eris. Jteꝛ ſi tu
ſcis res furtas circa aliquē retētas iniuſte et nō vis
dño rei itimare. vt exinde ſuā reꝛ rehabere z recupe
rare poſſit. cū tñ hoc licite et cōmode poſſis. reꝛ eris
corā deo illius pcti z damni. Jtē ſi videris aliquem
alteri damnū inferre in agro ſiue in prato ſiue i hor
to et cū ꝓclamares ad eū. idē fortaſſis ceſſaret a dā
no inferēdo. ſi ptempſeris vel neglexeris hoc facere
in ſubſidiū dño rei tūc reus eris corā deo. Sed aliq̄
dicūt q̄ cū aliqua iniuſte fieri videt quid hoc ad me
ptinet. Nūdeo q̄ exꝑcepto fraterne charitatis qui
libet tenet p̄uenire piculū ſui ꝓximi i cope et aia cū
hoc cōmode pōt. Exemplū ſi videris cecū tranſire
circa foueā z nō p̄munires eū. ſi caderet in foueā et
moreret homicida illius eſſes corā deo. Jtē cū in ſy
nodo p̄cipit oibus in cadē prochia exñtibus vt ma
nifeſtēt crimina publica ad corrigēdū ea. q̄d quidaz
nō curāt. et iō inꝛfabiliter ſeipos dānant. Ergo qui
cūq; cā conſanguitatis vel familiaritatis vel cauſa lu
cri nō ꝓderet petm̄ q̄d ꝓdendū eſſet fm iura. ſymo
niam cōmitteret et grauiter peccaret. Jteꝛ quicūq;
ſciret hereticū vel phitoniſſaz et nō ꝓderet mortaliꝛ
peccaret. qz melius eſt tales corruptores fidei ꝓdere
p̄latis eccie. q̄diu valde in pane et aqua ieiunare.

Sermo. cxlvj. De articulis fidei.

Omnis qui viuit et cre

dit in me nō morieꝛ in eternū. Joh. xj.

A Sciendū q̄ fides frequēter ē prędi
canda fidelib⁹ et etiā ab eis diligēter cuſtodiēda. qz
fides ē fundamētū oīs boni. Apl̄s. Fūdamētū aliꝰ
nemo pōt ponere ꝓter illud q̄d poſitū eſt q̄d ē ihus
xp̄s. i. fides ihu xp̄i. Vñ aug. Fides eſt bonoz oim
fundamētū. Fides ē hūane ſalutis initiū. ſine hac ne
mo ad filioz dei numerū p̄uenire p̄t. Heb. xj. Im
poſſile eſt ſine fide placere deo. Et g̃ vt deo placere
poſſumus. debem⁹ hr̄e fidē rectā integrā et firmaz.
qz fm apl̄m ad Heb. x. Juſtus ex fide viuit. Nos
igit̄ exq̄ de fide eccie locuturi ſumus. tūc ē notandū
q̄ i ſimbolo apl̄oz ſunt duodecim articuli fidei fm
nūerū duodecim apl̄oz a quib⁹ ꝓpoſitū ē. Mā apl̄i
ꝓgregati deſcripſerūt. xij. articulos fidei in ꝓmo ſilio
de q̄ hr̄ Actū. xv. Cui⁹ ꝓma diffinitio fuit data per
btm̄ Petrū. Et ſciēdū q̄ btūs Paul⁹ nō hr̄ ibi. qz
ꝓtūc nō fuit electus in apl̄m nec etiā ipe ē vnus de
numero duodenario. Et ꝓmus articulus ptinet ad
patrē. z ſex ptinēt ad filiū. et quiq; vltimi ad ſpūm
ſcm̄. Pro q̄ notādū q̄ null⁹ dubitare dz. ꝛ quilibet
xp̄ianus tenet credere trinitatē pſonaz et vnitatez
eſſentie diuine. nec tñ curioſe pſcrutāda ē btā trini
tas. ꝛ ſimplicit̄ credēda. Bern. Scrutari hāc teme
ritas eſt. credere pietas noſcere vita eēna. Quō btā
trinitas multipliciter ꝓbetur. hoc quere añ ſer. lxxv

UVA. BHSC. IyR_046

CXLVI

O altitudo diuitiarū. ℣ Vlterius sciendū q̄ istos.xij.articulos fidei quilibet homo tenet credere.z q̄ in vno articulo erraret nec firmiter crederet. talis esset in statu dānationis.q; absq; vera fide nullus saluabit.Mar.xvj.Qui nō crediderit condēnabitur.Et insup q̄libet bō cum ad annos discretiōis puenerit.tenet addiscere oronē dñicaz. salutationez angelicā. z simbolū aplōz si vult accipe sacramētū eucharistie. Et pmū articulū posuit btūs Petr? dicens.Credo in deū prēm oipotētē creatorē celi z terre.i.fm Aug.Creatorē oim rerū visibiliū z inuisibiliū. Cōtra hūc articulū dicūt manichei visibilia esse creata a pncipe tenebraz.inuisibilia vero a deo.Que heresis odibilis ē deo z bōib? z oibus creaturis. Deo. q; talis heresis deo suū dominū minuit duz visibilia dominio eius subtrahit. Hoibus.q; cōtumelias eis facit cum ex pte qua visibiles sunt diabolo eos attribuit.imo talis heresis dehonestat oēs visibiles creaturas dū eas a diabolo dicit eē creatas.Ex q̄ pz q̄ quilibz xp̄ian? dz firmiter deū credē eē creatorē oim rez visibiliū. z inuisibiliū z q̄ ñ ē aliqs vermiculus in natura q̄n a deo sit creatus. ℣ Jtē sciendū q̄ ex cōsideratiōe isti? articuli bō dirigit ad tria.

Primo ad gratiaz actiōes.q; ex q̄ deus es creator oim creaturarū.certū ē q̄ quicq̄d sum? vel habem? q̄ hoc a deo sum? vel habem?.j.Cor.iij.Quid habes qō nō accepisti.pā.Dñi ē terra z plenitudo ei?.Sed ex quo oia a deo habem?.tūc merito tenemur ei gratiaz actiōes referre.pā. Quid retribuā dño p oib? q̄ retribuit mihi.Dñi Crisō.in sermōe.Liberalissimus ē deus q̄sta tibi largitus ē ad sustētatiōez.q̄sta ad eruditionē.q̄sta ad correctionē. q̄nta etiā ad delectatōz. et hec oia gratis dedit.Scōo inducimur ad bñ vtēdū rebus creatis. naz creaturis debem? vti ad hoc ad qō create sunt.Sunt aūt create ad duo. Primo ad gloriā dei. Proner.xvj.Vniuersa ppter semetip sum.i.ad gloriā suā opatus ē de?. Scōo creature create sunt ad vtilitatē hoīs. ergo vti debem? creaturis ad honorē dei z ad vtilitatē ppriam.Sed heu plures sunt qui nō regratiāt deo de creaturis suis. imo sepius abutunt donis dei.Dñi Aug.de ci.dei. Quisq̄s bñficia dei nō videt cecus ē.nec laudat ingratus ē.q̄sq̄s in laudando reluctat insan? ē. Sciēduz etiā q̄ isti multū timere dñt q̄ male vtunt creaturis et donis dei. quia de his districtā reddituri sunt rōnez. Dñi Crisō.sup Matthēū.In illa die nihil ē qō rideam?. vbi celū et terra aqua sol z luna dies noctes z totus mōs stabunt aduersus nos in testimoniū pctōrū nrōz.Et si oēs tacerēt. tñ cogitatōes nre et ipsa opa nra aduersuz nos stabūt añ oculos nros accusantes nos coram deo.dicēte aplō. Cogitationes inuicē accusantiū ꝛc. Tercio inducimur ex illo articulo ad cognitionē hūane dignitatis. q; deus oēs creaturas creauit ppter hoiem z subiecit eas homi. Gen̄.j.Dñamini piscib? maris z vo.ce. z vniuer. ꝛc. pā. Oia subiecisti sub pedibus eius oues boues ꝛc. Est ergo bō tāte dignitatis q̄ debet pēsse oib? creaturis z subesse deo. ℣ Scōm articulū posuit. Johānes euangelista dicēs.Et in ihm xp̄m filiū ei? vnicū dñm nr̄m. Credere ei? debem? q̄ ihs xp̄s ē vnigenitus z verus filius dei q̄ fuit cū patre eterna liter. z q̄ est alia pson a patre. z q̄ ē vnius nature et substātie cū patre. z ē patri similis z coetern?. Dñs Joh.x.Ego et pater vnū sum?.s.fm formam dei. z pater maior me ē.s.fm formā serui z hūanitatis.Se quit dñm nostrū. Vbi sciēdū q̄ libēter debem? habere xp̄m p dño ppter quinq; cōditōes. Primo q̄ ē nobilis.Luc.j.Altissimi filius.pā.Magn? dominus z laudabilis nimis z magnitudis eius nō est finis. Scōo q̄ māsuetus ergo agn? noiat.Joh.j.vbi dicit Johes baptista.Ecce agnus dei. Dñi etiam.Isa.liij.Et q̄si agn? coram tondēte se obmutescet.

Tercio q̄ fortis ad ptegendū z liberandū nos a malo.pā. Dñs protector vite mee a quo trepidabo.

Quarto q̄ nos creauit.pā.Jp̄e fecit nos z nō ipsi nos.Insup nos redemit pprio sanguie suo. Apostolus.Empti enī estis pcio magno. Quito q̄ largus ē ad remūeranduz suos seruos. Aug.li.xxj.de ciui.dei.Jp̄e deus erit finis desideriorū nrōz.q̄ sine fine videbit.sine fastidio amabit.sine fatigatōe laudabit.Jtē Aug.i eodē libro.Qō deus pparauit diligētibus se.fide nō capit.spe nō attingit. caritate ñ apphendit.desideria z vota transgredit.acq̄ri pōt. estimari nō pt. ℣ Terciū articulū posuit Jacobus maior frater Jhis euāge. q̄ ambo fuerūt filij zebedei dicēs sic. Qui cōceptus ē de spū sctō.natus ex maria virgie. Vbi sciendū q̄ nō solum ē necessariū xp̄iano credere filiū dei. ſ etiam necessariū ē credere eius incarnationē p quā nobis visibilis apparuit. Baruch.iij. Post hec i terris visus ē. z cū hoib? cōuersatus ē. Querit hic qō incarnatio xp̄i facta ē. respōsio.postq̄ angel? Gabriel fuit missus ad beatā vginē Mariā.vt hr̄ Luc.j.z ipa.s. Maria credidit et cōsensit.tūc spūsctūs supuenit i eā. z sctificauit et fecūdauit eā. z formauit i instanti de purissimo sanguie vgis Marie.vel vt alij dicūt de purissimis ei? hūoribus corp? xp̄i. z i eodē istāti q̄ formatū ē corp? creata ē z aia ex nihilo.z ſ i eodē instāti ꝓiūcta ē corpori organisato.Et illa duo.s.corp? z aia simul mox fuerūt diuinitati vnita i filij dei psona. Et qō dr̄ de spūsctō cōcept?.p ſ excludunt carnales cōmixtōes. Dñi canit i hymno. Mō ex viri li semie ſ mistico spiramie vbū dei factū ē caro.Qui spūsctūs fm Henri.de vmaria sup simbolū illā cōceptōem ipōm ab oīni pctō reddidit.qō nūq; factū ē i aliquo puro hōmine.Licet ei alq̄ nati sint sine pctō z sctificati i vtero mris.sic btā vgo Maria Johes baptista z Hieremias i pctō originali sunt cōcepti.z fm rōez seminalem descēderūt ab adā. Xp̄s aūt nō soluz natus ē ſ etiā cōceptus fuit sine pctō a spūsctō.Aug.Soli? redemptoris est esse sine peccato. Jtē sciēdū q̄ q̄libz tota trinitas opata sit incarnatiōem xp̄i. q; opa trinitatis ad extra sunt indiuisa.tñ sol? filius ē incarnatus.vt dicit btūs Aug.de fide ad Petrū.Et Aug?. ponit tale exēplū.Si tres puelle tenerēt vnā tunicā. et vna ex illis illā induceret. tūc illa inductio fieret a tribus puellis.ſ tñ nisi vna eaz solū induceret. Et alius doctor ponit exēplū.Si tres.s.Petr? Johānes z Andreas simul agerēt rubricando andreā.rubricatio.Andree fieret ab his tribus simul. Attamē sol? Andreas rubricaret. ℣ Seqt̄ natus ex Maria vgie.Circa qō notādū q̄ gloriosa vgo Maria vir-

UVA. BHSC. IyR_046

go cõcepit. virgo pepit. ⁊ etiã post partũ virgo pmã
sit. Querit ꝟ q̃re xp̃s natus sit de virgie. Rñdet
fm Henri. de vmaria q̃ tripler ẽ status humane
nature. Cõiugalis vidualis ⁊ virginalis. Primus
bonus. scõs melior tercius optim⁹. Quicqd aũt est
optimũ deo attribuit. ꝟ ꝓuenies fuit vt de virgine
nasceret. Et i hoc etiaz oñdit xp̃s excellentiã status
virgialis. Aug. Vnius virgins sctẽ ꝓtus oim sctaz
virginũ ẽ decus. Secũdo fm aliũ doctorẽ ꝓ Euam
virginẽ facta ẽ pditio. sic ecõuerso ꝓ virginẽ Mariã
facta ẽ reparatio. Vñ canit. Paradisi porta ꝓ euã cun
ctis clausa ẽ ⁊ ꝓ mariam virginẽ iterũ patefacta est.
Tercio vt vitas ꝓphetie adimpleret. Esa. vij. Ecce
virgo concipiet ⁊ piet filiũ. ℣ Quartũ articulũ
posuit Andreas dicẽs. Passus ꝟ põtio pylato cru
cifixus mortuus ⁊ sepult⁹. Vbi sciẽdũ q̃ sic credere
debem⁹ icarnationẽ filij ita necessariũ ẽ credere pas
sionẽ ⁊ mortẽ eius. q̃ fm Gre. Nibil nobis nasci ꝓ
fuit nisi redimi ꝓfuisset. Vbi aduertẽdũ ẽ circa pas
sionẽ xp̃i. Prio q̃s patit. Rñdeo dei filiꝰ summe bo
nus ihs xp̃s marie filius. Scõo q̃ ⁊ q̃lia patit. Rñ
deo patit i rebus exterioꝛb⁹ spoliationẽ. q̃ in cruce
nud⁹ pepẽdit nec haustũ aq̃ habuit. In corpe ama
rissimã afflictõez ⁊ dolorẽ. q̃ a planta pedis vsq; ad
verticẽ capitis nõ fuit in eo sanitas. In aia maximã
tristiciã. Vñ dixit. Tristis ẽ aia mea vsq; ad mortẽ.
Tercio a q̃bus patit. Rñdeo a pcipibus ⁊ minis
stris. a iudeis et gentibus. pñ. Quare fremuerũt gen
ter ⁊ ppli medi. sunt ina. Astiterũt reges terre. ⁊ ꝑn
cipes cõi vnã ad. do. ⁊ aduer. xp̃m eius. Quare
patit. Rñdeo ꝓpter pcã nr̃a et salutez nostrã. Esa.
liij. Ipe aut̃ vulneratus ẽ ꝓpter iniq̃tates nr̃as. at
tritus ẽ ꝓpt̃ scelera nr̃a. Quito q̃d coegit eũ. rñdeo.
Maxia charitas quã habuit ad nos Apoc. j. Dile
xit nos ⁊ lauit nos a pctis nr̃is i sanguie suo. Ro. v
Cõmẽdat deus suã charitatẽ i nobis. q̃m cũ inimi
ci essemus xp̃s ꝓ nobis passus ẽ ⁊ mortuus. iustus
ꝓ iniustis. ℣ Seq̃t sub pontio pylato. Pro
quo sciẽdũ q̃ põtius ẽ cognomẽ ab insula põti no
minatũ. ꝟ Pylatus ẽ ꝓpriũ nomẽ. Et ipe erat genti
lis ⁊ malus ⁊ idignus pane. Quia fm Aug. Pctõr
nõ ẽ dignus pane q̃ vescat. Al q̃ malo hoie xp̃s ẽ sen
tentiat⁹ ⁊ iudicatus ad mortẽ. Itẽ sciẽdũ q̃ Vi
centius i speculo historali dicit q̃ Pylatus accusa
tus ẽ i multis coꝝ vitellio p̃side syrie. Prio de morte
hoim innocẽtũ quos occiderat. Itez q̃ imagines gen
tiliũ ponebat i templũ. Item q̃ pecuniã posit̃ i cor
banan redigebet in suos vsus inde faciẽs aqueduc
tũ in domũ suã. Et ꝓ his missus ẽ i exiliũ. ⁊ ibi inci
dens i multas calamitates se ꝓpꝛijs mãibus interfe
cit. Item notãdũ q̃ tũc xp̃s passus ẽ sub vno pyla
to iudice. s. q̃ sic noiabat. nũc quotidie i suis mẽbris
a miltis patit. Matt. xxv. Q̃d vni ex mininis meis
fecistis. mihi fecistis. ⁊ ipo si iniuriã pateris a iudice
iniquo noli remurmurare. ꝟ memẽto dñi nostruz
ihm xp̃m iniuriose passuz sub põtio pylato. Item si
subditus es ⁊ habes ꝑlatũ corruptũ ⁊ p̃mẽtẽ te con
tra iusticiã sis patiẽs. q̃ ipse ẽ tuus pylat⁹. Si muli
er es et habes virũ furiosuz te pcuciẽtẽ sis patiẽs q̃
ipse ẽ pylatus tuus. Si fu⁹ es ⁊ habes impiũ dñm
et crudelẽ te molestãtẽ. sis patiens. q̃ ipe es pylatus
tuus. ⁊ sic de aliꝭ. Et oẽs illi ꝑdicti dñt esse patien
tes. q̃ ꝓ his tribulatiõibus habituri sunt ꝑmiũ ma
gnũ in celo. Matt. v. Beati estis cum maledixerint
vobis hoies ⁊ ꝑsecuti. vos fu. ⁊ dixerit oẽ malũ aduer
sus vos mẽtiẽtes ꝓpter me gaudete ⁊ exul. q̃m mer.
vra co. ẽ in celis. ℣ Quitũ articulũ posuit Pbi
lippus di. Descẽdit. ad iferna. Circa quem articulũ
ꝑmo q̃rit quo tpe vel q̃ hora xp̃us descẽdit ad infer
na. Rñdet fm Tho. q̃ statiz q̃ aia xp̃i a corpe se
parata fuit. tũc aia xp̃i diuinitati vnita descendit ad
limbũ patrũ. ⁊ mãsit ibi ab hora mortis xp̃i. q̃ fuit se
xte ferie nona vsq; ad horã resurrectiõis. ⁊ hoc fuit
temp⁹ q̃ draginta horaꝝ q̃ diluculo diei dñice resur
rexit. et eadẽ hora resurrectõnis eduxerat patres de
limbo. Et in die ascẽsiõis sue ꝓduxit istas aias ad ce
lũ quas in die resurrectiõis eduxerat de limbo. Vñ
Aug. in sermo. de resurrectiõe dñi. Sicut cũ dño re
surrexerũt. ita cũ eo ascẽdẽte ipsi etiã ascẽdisse credũ
tur. Item sciẽdũ q̃ aia xp̃i fuit sepata a corpe. sed di
uinitas sp ꝑmãsit cũ aia ad inferna descẽdẽte. ⁊ etiaz
cuz corpore in sepulcro iacẽte. Itẽ sciendũ q̃ ante
christi passionẽ q̃tuoꝛ fuerũt receptacula animarũ.
Primũ receptaculũ fuit iferni dãnatoꝝ. Et ad
hunc locũ xp̃us nõ descendit nec ab illo aliq̃ liberauit. quia in inferno nulla ẽ redemptio. Vñ Gre.
xj. li. mora. Neq̃ q̃ vltra miscõia parcentis leberat.
quos semel in locis penalibus iusticia iudicantis
damnat. ergo ꝓ talibus damnatis nõ est orandum.
Vñ Aug. Si scierem aiam patris mei i inferno nõ
plus orarẽ ꝓ ea q̃ ꝓ diabolo. Secundũ rece
ptaculũ. ẽ limbus puerorũ. i. illoꝝ infantiũ in pecca
to originali decedentiũ. Qui limbus ẽ supra iferũ.
et ibi est pena damni. i. carẽtia visionis diuine. ⁊ nõ
pena sensus. i. sensibilis pena non est ibi. Et sunt ibi
tenebre exteriores ⁊ interiores. i. carentia gratie. ⁊ eti
am visionis diuine. Ad illum locum xp̃us etiaz nõ
descendit nec ab eo aliquẽ liberauit. Matõ huius ẽ.
quia isti puniti non fuerũt capaces gratie ibu christi
et fructus redemptõis christi. Tercũ receptacu
lum est purgatoriũ. ⁊ ẽ supra limbũ puerorũ in quo
ẽ ignis corporalis. in quo aie illoꝝ puniũtur q̃ hic
hac vita penitentiã suam nõ impleuerũt vsq; ad sa
tisfactionem cõdignã. Quer̃ vtrũ illi qui fuerũt
in purgatorio liberati sunt q̃n xp̃us descẽdit ad lim
bũ patrũ. Respõdet q̃ non oñes solũ illi qui. ꝓ tũc
fuerunt purgati sufficienter vel meruerũt hoc. ꝓ illo
tempore. s. in descensu christi liberari debuissent.
Quartũ receptaculum ⁊ supmũ est limbus patꝝ
sanctorum vbi fuit carentia visionis dei et nulla pe
na sensibilis. Ad istum locum xp̃us descendit ⁊ euz
fregit et sanctos patres inde eduxit. Et isto articulo
habemus duo documenta. Primũ q̃ habere de
benus spem de deo. quia si illos qui fuerunt in lim
bo visitauit. tũc quilibet nostrum potest cõfidere q̃
nos in tribulatiõibus nostis non derelinq̃t. vñ ps.
Cum ipso sum in tribulatione. eripiã eũ ⁊ glo. cum.
Scõm documẽtũ ẽ q̃ debem⁹ subuenire aiabus
primoꝝ. Si ei xp̃s descẽdit ad inferos vt suos cha
ros amicos liberaret. ⁊ nos exẽplo xp̃i debem⁹ sub
uenire aiabus amicoꝝ et parentũ ꝓ suffragia. q̃ fiũt
fm Grego. ꝓ oraciones. elemosinas. ieiunia. missas. et

UVA. BHSC. IyR_046

per alia opa bona. Vñ ipſi clamãt ad nos illõ Job. xix. Miſerimini mei miſeremini mei ſaltẽ vos amici mei. Sextũ articulũ poſuit ſanctus Tho. dicens. Tercia die reſurrexit a mortis. z iſtũ articulũ. Thomas ꝓuenienter poſuit. qz in illo ꝓius dubitauit. et de eo poſt plene certificatus ẽ vt habeẽ Joh. xx. vbi xp̃us dixit Thome. Infer digitũ tuũ huc. et vide manus meas. z affer manũ tuã et mitte in latꝰ meũ. z noli eſſe incredulus ſed fidelis. Vñ ſanctus Tho. de aqno dicit. qꝺ ſctus Thomas apl̃s nõ ſolũ vidit vulnera xp̃i. ſed et tetigit. Et eſt ſciẽdũ qꝺ xp̃s ante terciã diẽ reſurgere noluit ꝓpter mortis ꝓbationẽ. Si eñ ſtatim reſurrexiſſet. non fuiſſet creditũ qꝺ vere mortuus fuiſſet. Sed ſic ĩ ore duorũ vel triũ ſtat oẽ verbũ. ſic ĩ tribus diebus expiri poſſumꝰ oẽ factuz. Vltra vero tres dies noluit differre reſurrectionẽ ſuã ꝓpter apl̃oꝝ ꝓſolatiõez q̃ remãſerũt in erroꝛe. timoꝛe z doloꝛe. ſed ipſe reſurgẽs eos certificauit. cõſortauit. z letificauit. Jtẽ notãdũ ſm Ven. de vinaria. Sic̃ neceſſariũ ẽ nobis credere qꝺ xp̃us mortuus fuit ita etiã qꝺ a mortuis reſurrexit. qz hoc valet ad ſubleuationem ſpei nr̃e. qz membris datur ſpes a ꝓſideratiõe capitis. qz ſi xp̃s reſurrexit et nos reſurgemus.

Sermo. crlvij. Et eſt ꝓtinuatio p̃cedẽtis de ceteris articulis fidei.

Aſſumptus eſt in celũ

a et ſedet a dextris dei. Mar. xvj. K Jſtũ articulũ poſuit btus Bartholomeus. Et in articolo iſto attẽdere debemꝰ magnitudinẽ vtutis dei qz aſcendit in forma hũana cũ coꝛpe z aĩa ſcz de monte oliueti q̃ diſtat a hieruſalez ꝑ mille paſſus. et preſentibus ipis apoſtolis cũ btã virgine Maria z alijs mulieribꝰ q̃ ſecute ſunt eã a galilea z coꝛã ſeptuagintaduobꝰ diſcipulis. Et veriſilẽ ẽ qꝺ ñ ſolum iã dicti preſentes fuerũt in monte oliueti. ſed etiaz multi alij diſcipuli chriſti occulti ꝓpt metũ iudeoꝛ ibidez etiaz fuerũt. vt Nicodemus Gamaliel Joſeph ab arimathia et plures alij q̃ venerũt cũ apoſtolis ad montẽ oliueti. vt viderũt xp̃um dñm ſuum aſcẽdere in celũ. Dic̃ ei mgr̃ hiſtorie qꝺ facto prãdio in die aſcẽſiõis ꝓgregauerũt ſe ĩ mõte ſyon xp̃i diſcipuli. et exierũt cũ ꝓceſſiõe ĩ mõtẽ oliueti vt viderẽt chriſtũ aſcẽdere cũ potẽtia magna. Jtẽ ſciẽduz qꝺ xp̃s aſcẽdit gaudẽter. ſm illõ ps̃. Aſcẽdit deꝰ ĩ iubilatiõe ꝛc. Nec ipe ſolus gaudebat. ſz etiã ipſi hoies q̃ fuerũt p̃ũtes. Similiꝫ ipſi angeli z oẽs aie q̃ ab eo de limbo liberate fuerũt. videliczꝫ ſctoꝝ patrũ. ꝓphetarũ. priarcharũ ſctoꝝ innocẽtũ. ſcti Joãnis baptiſte. z eoꝝ oĩm iuſtoꝝ q̃ fuerũt ab initio mũdi mortui et purgati. Ne aũt ſingule cum xp̃o aſcẽderũt et fuerũt in maxima iubilatione. et hoc voluit ſignare ps̃. dicẽs. Aſcẽdẽs in altum captiuã duxit captiuitatẽ. i. illos q̃ fuerũt capti in limbo inferni. L Octauũ articulũ poſuit Matthe⁹ di. Judevẽtur⁹ ẽ iudicare vi. z mor. Vnde ſciendũ qꝺ q̃libet xp̃ian⁹ tenẽt credere futurũ iudiciũ. qz ẽ articul⁹ fidei. Et iſte nobis incutere dz timorẽ magnũ. qz de oĩbus reddituri ſum⁹ in eo rõez diſtrictã. Vñ Eccẽs. xij. Cũcta q̃ fiũt adducet dñs ad iudiciũ. Nã reddituri ſum⁹ ratiõnẽ de cogitatiõib⁹ nr̃is. Vñ Greg. Sic de⁹ cogitatões vnuſcuiſqz ꝓſiderat ſic cũctos greſſus dinũerat. vt nec minutiſſime cogitatiões q̃ apud nos vſu viluerũt in eius iudicio indiſcuſſe remaneãt. Sap. j. In cogitatiõib⁹ impij interrogatio erit. Jtez de oĩbus vbis Matt. xij. De oĩ vbo otioſo qõ lo. f. h. tẽ. Jtez de oĩbus opibus nr̃is q̃ geſſim⁹ ĩ coꝛpe. ſ. de oĩ greſſu. viſu. tactu auditu et ſic de alijs. Vñ apoſtolus. Oẽs nos manifeſtare oꝛ anti tribunal xp̃i vt referat vnuſq̃ſqz ꝓut geſſit in coꝛpe ſuo ſiue bonũ ſiue malũ. Jtez de rebus tpalibus qũo lucrat⁹ es illaz. qũo poſſediſti. z qũo expendiſti. Jtẽ quilibet de officio z artificio ſuo. ſ. faber. ſartoꝛ. ſutoꝛ. piſtoꝛ. z ſic de alijs. Silr officiales. mgr̃ciuũ. et ſic de alijs. Jtẽ q̃libet de ſtatu ſuo ſiue mr̃imõiali ſiue vidualj. ſiue ỹginali. qũo q̃ſqz ꝑm ſtatũ ſuũ vixerit. M Nonũ articulũ poſuit Jacob⁹ minoꝛ fratẽ Simõis z Jude di. Credo in ſp̃ũm ſctũ. Sicut eñ credim⁹ in patrẽ et filiũ. ſic z ĩ ſp̃ũm ſctũ credere nos oportet cũ ſit ipſi prĩ et filio ꝓſubſtãtialis et eq̃lis et eiuſdẽ eſſentie cuz prẽ et filio. Ergo de neceſſitate ſalutis tenẽt q̃libet xp̃ianus credere qꝺ ſp̃ũſſanctus ꝓcedat a patre z filio. Et in illo articulo greci errãt. qui dicũt qꝺ ſp̃ũſſãctus ſolũ a prẽ ꝓcedat z non a filio qõ falſum eſt et contra fidẽ xp̃ianam. Vñ canit in ſimbolo miſſe. q̃ a patre filioqz ꝓcedit. Vñ etiã ab apoſtolo ſp̃us filij nuncupat Gal. iiij. Miſit deus ſpiritũ filij ſui ĩ coꝛda noſtra. Si ergo ſpiritus filij eſt vtiqz eſt a filio. et ita planũ eſt qꝺ procedit ab eo. Jtem ſciendũ qꝺ ſpiritusſanctus ab omnibus deſiderandus ẽ quia ꝑ ipſum viuificat homo. Joh. vj. Spus eſt q̃ viuificat. Naz q̃ caret ſp̃ũſctõ mortuꝰ ẽ. Naz ſic ſpus rõnalis neceſſarius ẽ coꝛpi vt illud viuificet. ſi eñ auferatur ſpus coꝛpus ĩ puluerẽ reuerteẽ. Eodẽ mõ ſp̃ũſſctus bz ſe ad aĩaz. pñs. Auferes ſpũm eoꝛ z deficient. Et iam neceſſarij ẽ nobis ſp̃ũſſctus. qz nõ niſi ꝑ eũ a malo liberamur z bonũ opamur. Vñ Aug. i li. de gr̃a. Deſiderate artiliũ gr̃e q̃ ſola oẽs liberamur a malo. ſine qua nullũ ꝓſus ſiue cogitãdo ſiue volẽdo ſiue amãdo ſiue agẽdo facim⁹ bonũ. M Decimũ articulũ poſuit Simon di. Sanctã eccleſiã catholicã. Et ſciẽdũ qꝺ ſic itelligiẽ ille articul⁹. Credo ĩ ſpiritũſanctũ. ſanctã eccleſiã ſctificãtẽ. Et ẽ ſciẽdũ qꝺ eccleſia ẽ ꝓgregatio fideliũ. Et q̃libet hõ ĩ gr̃a exiſtẽs ẽ mẽbrũ eccleſie ſancte. z xp̃s ẽ capnt eccleſie. Vñ apoſtolus ad Eph. v. Vir ẽ caput mulieris ſicut xp̃s ẽ caput eccleſie. Eſt autem ſancta eccleſia in tres partes diuiſa. Vna eſt in mundo que adhuc eſt in timore et expectatione. Secũda eſt in celo que eſt ſine timoꝛe z ſine expectatione. Tercia eſt in purgatorio. que medio modo ſe habet. quia eſt in expectatõne cũ adhuc gloriam vite nõ habeat eſt tamẽ ſine timoꝛe. quia habet liberũ arbitriuz in bono confirmatum. Iſtas tres partes eccleſie repſentant tres partes ſacramẽti euchariſtie que in altari fiunt. O

Vndecimuz articulum ſm Henri. de vinaria poſuit. Judas thadeus frater ſimonis et iacobi minoris di. Sanctoꝝ communionem. remiſſionem peccatoꝝ. Pro quo ſciendum qꝺ ſanctoꝝ communio eſt bonoꝝ ſpiritualium per ſanctos acquiſitoꝝ communicatio. Vnde inter alia que

UVA. BHSC. IyR_046

sunt nobis credenda. etiam sanctorum communicatio in ecclesia credenda est. Nam oēs christiani existentes sine pctō mortali. ptices sunt omnium bonoꝝ q̄ fiūt i ecclesia p qōlibz mēbrū ecclesie. Sic si cū dela accēdat p aliq̄ hoie specialr oēs q̄ cū eo sunt beneficiū cādele pcipiūt nisi i visu ipediant sz obstaculo pcti mortalis qō obtenebrat itellectū z inficit affectū. Juxta illud ps̄. Participē fac me deus oīm timentiū et cu. Nō. aūt q̄re cōia sunt bona eccie ē charitas et vnitas fideliū. q̄ charitas nō q̄rit q̄ sua sūt. ꝫ qō vtile z bonū ē mltis. iō ipa ē distributrix bonoꝝ q̄ fiūt i ecclesia. Hoc etiā p̄t pbari. Prio in hoie i q̄ cubus cuz fuerit bñ digest? dirigit ad singula mēbra sana. Scō pbat hoc i arbore i q̄ humor p radices attractus diuidit i singulos ei? ramos saltē non aridos. Quo ad scōaz ptē pñtis articuli. sz de remissiōe pctoꝝ firmiter ē credēdū q̄ oē pctū siue sit actuale siue originale i ecclesia p̄t remediari z mederi. Nā per baptismū tollit oīe pctū in baptisato nō ficte accedēte. siue ille baptisat? sit adultus siue puul?. Itē p? baptismū q̄tienscūq̄ q̄s lapsus fuerit i pctū siue sit mortale siue veniale. potent p veraz pniam repari. ergo firmiter dz credere q̄libet q̄ i ecclesia catholica ē remissio oīm pctoꝝ. z i nulla alia secta. q̄ ex eccliaz nō ē sal?. Et p̄ istū articulū facūt hoies desperati. q̄ ppt magnitudiez vl' multitudiez pctoꝝ desperāt. qō ē maximū pctū. Nō Jsi. de sum. bo. Desperatio ē peior oī pctō. Nō etiā Aug?. sup Job. De nemine desperandū ē i hac vita. Solū em̄ desperatōis crimē ē qō mederi nō p̄t. ergo credere debem? remissionē pctōrū q̄tūcūq̄z etiā magn? sit pctōr. z si mille mulia peccata mortalia cōmisisset. Et ꝑm Bern. Maior ē dei pietas q̄ oēs iniq̄tas. Sic em̄ scintilla i medio maris. ita oīs malicia hoīm ad misericordiaz dei. Quode cimū articulū posuit Mathias dicēs. Carnis resurrectōem. z vitā eternā amē. Credere debem? q̄ oēs hoies simul resurgūt i nouissimo die. Nō Job. xj. Veniet hora i q̄ oēs q̄ in monumētis sunt audient vocē filij dei. z q̄ audierint viuēt. Nō apls. j. Cor. xv. Oēs q̄dē resurgemus. s. tā boni q̄z mali. Unde credendū ē oī xp̄iano q̄ q̄libet hō idē in nūero cum eodē corpore cum quo iaz vixit resurget. Nō Job. xix. Rursum circūdabor pelle mea. z in carna mea vide. de. sal. m. quē vi. sum. e. i. z nō alius. z ocu. m. cō. sunt. Hoc dicit ad denotandū idēptitatē corpis ppr̄ij. Quauis em̄ corp? i cinerē z puluerē redactus sit tñ omnia que spectāt ad cōplemētuz corpis redibūt. Et idē corpus resurget z eadē aia illi? hois hoc idē corp? ecōuerso assumet z ei p̄iunget. Et omēs resurgem? in illa etate in q̄ xp̄s fuit qñ mortē p nobis sustinuit tā senes q̄z iuuenes. Et corpus cuiuslibz electi erit in resurrectōe imortale subtile incorruptibile sine oī defectu z clarū z impassibile z agile. Sz corp? cuiuslibz reprobi erit valō passibile grossū z pōdero suz z obscurū. De isto pleni? bī supra ser. l. E. Sz q̄tū ad scōaz partē isti? articuli vbi dic̄ vitā eternā. sciendū q̄ q̄libet hō dz credere vitā eternā post hāc vitā de qua dicit Aug. li. ij. de ciui. dei. O chare illā vitā amplecti debuisti. vbi ē vita sine morte lux sine tenebris. iuuētus sine senectute. pax sine discordia. voluptas sine iniuria. regnū sine commutatōe qō nūq̄z amittit. Et in vita eterna hēbunt electi fercula multa preciosa z dulcia. De hoc quere aū. ser. liij. p.

Sermo. cxlviij.

De sacramentis.

Amaritan? appropians alligauit vulnera eius infundēs oleū et vinū. Luc. x.

P Nō sciēdū q̄ samaritan?. i. xp̄us vulnerato appopinquās. curatōi eius sacroꝝ alligamēta adhibuit. q̄ ꝓtra originale peccatū z actuale sacroꝝ remedia deus instituit. Nō sciēdū q̄ septē sunt sacramēta q̄ deus instituit. Et i q̄libet sacramēto dat spēalis grā digne recipēti ipz sacramētū. Et ꝑm Ray. quicz dicit necessitatis. qa sunt sub p̄cepto z tenet q̄libet ad ea suscipiēda p loco z tpe. s. baptismus. cōfirmatio. pnīa. eucharistia. et extrema vnctio. Reliqua duo sacramēta sunt voluntatis. s. ordo z matrimoniū. Q Itē q̄rit vtrū sacramēta debeāt pctōrib? dari ? Rñdet ꝑm Ray. Propter occulta pctā nō p̄nt sacramēta denegari alicui nisi p admonitionē secretā in speciali. vel publicā factā in generali vt pz de ꝓse. dis. lj. Nō ꝓhibeat. Existēs aūt in pctō mortali siue occulto siue manifesto mortalr peccat recipiēdo sacramēta vt pz dis. xli. Multi z. xcv. Illud. xj. q. iij. Audi. Silr z ministrans sacra i pctō mortali. peccat mortalr. R Queri vtz sacramēta possint iterari. Rñdet q̄ sunt tria q̄ nō possunt iterari. s. baptism? cōfirmatio. z ordo. q̄ in collatōe istoꝝ triū imp̄mit caracter ale q̄ etiā per mortez nō p̄t ab aia separi. Nō si q̄s resuscitaret nō eēt secūdario baptisandus nec ꝓfirmād? nec reordinandus. Secus est de alijs q̄ttuor sacramētis. Nō magister Hugo dicit. Si lazarus post resuscitatōez voluisset resumsisse vxorē suam oportuisset q̄ denuo p̄xisset. Unde p mortē soluit mrimoniū. Similiter et eucharistia z pnīa z extrema vnctio reiterantur. Unde sciendū q̄ baptismus est primū sacramentū z ianua z fundamentū omniū sacramentorum. quia nulli cōfertur in ecclesia aliqō aliorum sacramentoꝝ nisi prius sit baptisatus. S Queritur quis sit baptismi effectus. Respondet q̄ baptismus digne sumentibus delet omnē culpam originalem. mortalem z venialem z restituit primam innocentiam quo ad animā. Et insuper extinguit ignem infernalem. z etiaz purgatorij q̄tum ad ipm baptisatū. Et etiam delet omnem satisfactionē quā hō in presenti deberet p pctis suis explere. Hoc patet. q̄ aliquis infidelis iudeus vel paganus mille annis vixisset et oīi die mille peccata mortalia ppetrasset. si conterit z fidem susceperit. z sic cum deuotiōe baptisatus fuerit. tunc nulla penitentia satisfactoria sibi imponenda est. quia baptismus tollit omnē satisfactionē. Et si talis immediate post baptismū moreretur statim sine omni purgatorio euolaret ad celū. Et quo patet q̄ta sit fatuitas mulieruz que incōsolabiter dolent de morte pueroꝝ suorum qui post baptismū in puericia decedūt anteq̄ baptismalē innocentiā perdūt z valde fatuū ē eas dolere de ℞ q̄ filij earum trāseāt a societate hoīm ad societatem angelorū. a valle lacrimaꝝ ad gloriā. de exilio ad patriā. Nō puero baptisato anteq̄ ānos discretōis attige-

UVA. BHSC. IyR_046

CXLVIII

rit sp̃ē celū aptum. ⁊ q̃cūq; mort̃ etiā q̃licūq; morte statī euolat ad celū. Jtē sciēduz q; q̃tuor signa fiunt aū baptismū ⁊ tria post baptismū ipsi puero. Et qd ista significēt. hoc q̃re supra fmōe. lxxvij. B. T

Scōm sacr̃m ē cōfirmatio. Circa qō q̃rit̃ vtruz cōfirmatio sit aliquo mō sacr̃m necessitatis. Rñdet̃ q; sic ꝓp̃ spūalē pugnā ad quā hō̄ juuat̃. Iz simplr̃ nō sit sacr̃m necessitatis. q; sine ipo hō̄ p̄t saluari. Dz q; ex cōtēptu dimitteret illud sacr̃m dānaret̃. q; ei? ꝓtē ptus dānabilis ē vt dicit san. Tho. in. iiij. dis. vij.

Querit̃ vtrū cōferat̃ gr̃a i sacro ꝓfirmatōis. Respōdet̃ fm sctm̄ Tho. q; gr̃a cōfert nō solū cōiter sic i q̄libz sacro ꝓfert̃ gr̃a emūdās a pctō. Iz etiā spēalis gr̃a p quā q̄s deputat̃ ad effectū scitatis ⁊ ydoneus fit ad xp̃m cōfitēdū. vñ de grato facit magis gratuz. Jtem q̃rit̃ q̄bus debeat ꝓferri. Rñdet̃ fm san. tho. Oibus xp̃ianis pueris. tā viris q̄z mulierb? q̄b? cō munis ē pugna spūalis. q; fm Job. vij. c. Militia ē vita hois sup terrā. Jtē sciēdū q; sex req̃rūt̃ ad ꝓfirmationē. duo ex pte sacri in se. s. materia chrismatis et forma vboz q̄ talis ē. Signo te signo crucis. ꝓfirmo te chrismate salutis. in noie p̄r̄is ⁊ filij ⁊ spūssc̄ti. Et duo ex pte mīstri. s. dignitas pōtificalis. ⁊ debita intētio. Et duo ex pte suscipiētis. s. frōs i q̄ debz fieri chrismatio. ⁊ q; ꝓfirmād? sit baptisat?. Jtē sciendu; q; vnctio chrismatis tripl̃ fit i tribus sacris q̄ imprimūt̃ characterē in baptismo fit i vertice ad signādū fi dei susceptiōez. In ꝓfirmatiōe fit in frōte ad designādū cōferri audaciā cōfitēdi nomē xp̃i. In ordine fit in mānibus ad signdū ptātē ꝓsecrādi corp? xp̃i. V

Jtem sciēdū q; effectus cōfirmatiōis ē multiplex. Prio gr̃am datam i baptismo cōfirmat. Vñ ps. Cōfirma hoc deus qō opatus es i nobis. Scdo ad militiā spūalez ꝓparat. Et q; oēs xp̃iani dñt̃ eē i bello xp̃i. ergo oēs dñt̃ recipe hoc sacr̃m vt facilius possint cōtra mōm carnem ⁊ diabolū pugnare. Tertio ad cōstātē cōfessionē nois xp̃i animat quē oportz verū deū ⁊ verū hoiez ꝓfiteri. Prio ei oz vt ꝓfiteamur eū fm diuinā naturā p̄r̄i ⁊ spūsctō coeq̄lē. qō notat̃ in forma ipoz vboz. vbi fit expressio trinitatis. Secūdo vt cōfiteamur eū fm hūanā naturā crucis sup pliciū ptulisse. qō notat̃ i crucis cōsignatōe q̄ fit i frōte. Quarto ītus ⁊ extra nos spūali decore ornat. Jntus q̄dē p cōsciētie puritatē. Extra p ordinatē bone fame. ⁊ hec duo designāt̃ i chrismate qō cōficitur oleo ꝓp̃ pnū. ⁊ balsamo ꝓp̃ scdm. Quinto in bonis agēdis ⁊ malis sustinēdis roborat. Dat̃ enī ꝺ spūssctus ad robur. Sexto aiaz ⁊ corp? ornat. Aiaz q̄dez p impssionē characteris. corpus vero p clipeū crucis.

Septimo p illud sacr̃m fiūt fideles plene xp̃iani. plenitudīe dico copie. qui tū in baptismo pleni facti sunt plenitudine sufficiētie. Octauo post pugnaz coronat. qō notat̃ i vitta q̄ circa caput ligat̃. Cōsiderādū aūt ē de illo sacro. q; si q̄s illō i mortali pctō reciperet peccaret mortalit̃. Ergo iuuenes q̄ dñt̃ cō firmari iducēdi sunt vt antea ꝓfiteāt̃. et insinuādū sūt eis effectus sacri cōfirmatōis. vt eo maiorē deuotionē ad illud sacr̃m digne suscipiēdū acq̄rant. Ter ciū sacr̃m ē. Pnia. Et fm Aug. Pnia ē pterita mala plāgere. ⁊ plagēda iterū nō cōmittere. De cōtritiōe. ꝓfessiōe. ⁊ satisfactōe. ⁊ de pnia vā vl falsa q̃re aū ser. xliij. M. ⁊ etiā xliiij. M. Quartū sacr̃m ē eucharistia. i q̄ idē xp̃s q̄ ē de vgie nat? ⁊ p nob passus cōtinet̃ ver? de? ⁊ ver? homo. Et q̄z bonū sit digne cōicare. ⁊ quo i hoc sacro eucharistie q̄nq; ptes recipiūtur. Iz q̃re aū ser. xlvij. L. Æ Quintū sacr̃m est extrema vnctio. Materia aūt huj? sacri ē oleū olive ab epo cōsecratū. ⁊ tale oleū ⁊ hmōi cōsecratio sunt de necessitate illius sacri. Forma autez huj? sacri fm Tho. ē oīo deprecatiua. vt dicēdo p istā vnctiōez ⁊ suam pissimā misericordiam indulgeat tibi deus q̄cq̄d delīq̄sti p illicitū visuz auditū tactū. gustū. ⁊ sic de alijs.

Querit̃ q̄bus ꝓferēda sit extrema vnctio. Rñdet̃ fm Petrū de tharātasia. Nō nisi adultis infirmis in piculo mortis cōstitutis ex ipa infirmitate. Vñ non dat̃ eūtibus ad bellū nec nauigātib? nec bis q̄ mox occidēdi sunt. q; talib? mors nō imminet ex defectu nature sed ex euētu fortune. Nec pueris dat̃. q; nō hñt infirmitatē spūalē ꝓtractā ex pctō mortali actuali nec dispositiōem deuotiōis hr̃e p̄t ad hoc sacr̃m. Nec etiam dat̃ naturalib? stultis. Querit̃ vtr ex trema vnctio debeat dari freneticis ⁊ amētib?. Rñdet̃ fm Petrū supradictū. Si in sana mēte cōstituti nō petierint nō dz dari. Si vero petierūt debz dari. Tū ꝺ ē aduertēdū fm Tho. q; illis furiosis ⁊ amētibus p̄cipue dari nō dz q; possent facē irreuerētiam illi sacro p aliq̄z immūdiciā. nisi ⁊ ipi haberēt lucida intervalla in q̄bus sacra cognoscerēt. Querit̃ vtr extrema vnctio possit iterari. Rñdet̃ fm tho. in. iiij. dist. xxiij. q; iterari p̄t sine aliq̄ iniuria ipi? sacri. quia nō hz effectū ꝓpetuū. eo q; sanitas corpis ⁊ mētis q̄ sunt effectus eius amittu p̄t. Jn eadē ag̃ egretudi ne iterari p̄t si ꝓmo q̄dē sit i piculo mortis ⁊ euadit et postmodū recidiuū patiat̃. q; erit q̄si alia infirmitas. et simlit̃ si sit egritudo diuturna. vt hydropi. tūc debet fieri qñ videt̃ producere ad piculū mortis. ⁊ si illud piculū mortis euadat eadē infirmitate dura te ⁊ postmodū ad simile statū reducat̃. iterū p̄t iungi. q; tūc ē alius infirmitatis status q̄ius eadē sit infirmitas. Notādū q; mgr̃ i cōpendio theologice veritatis dic̄. Qñ sepe q̄s infirmat̃ ad mortē sepe p̄t inūgi. Iz in vna infirmitate nō debz quis bis iungi. ni si eadem infirmitas vltra annuz protrahat̃. ita q; in vno anno propter vnam infirmitatē neq̄z bis iungatur. Sed Bonauē. super. iiij. sentētiaz redarguit dicens. Absurdū est q; sacramēta regulent̃ fm motū astrorū. Querit̃ quis sit effectus extreme vnctionis. Resp ondeo q; est quadruplex quoruz duos ponit sanctus Thomas. super. iiij. dist. xxij. et alios duos magister in cōpēdio theo. veri. Prim? effectus ⁊ principalis fm san. Tho. est sanatio spūalis que datur cōtra quēdā debilitatē vel ineptitudinez que i nobis relinquitur ex peccato actuali vel originali. contra quam debilitatē homo roboratur p hoc sacramētū. Et quia hoc robur gratia facit que secuz nō cōpatitur pctm̄. ideo ex cōsequēti si inuenit pctm̄ aliquod veniale vel mortale quo ad culpaz tollit ipsum dūmodo non opponatur obex ex parte recipiētis. Secūdarius autem effectus est sanitas corpo talis. hanc tamen non inducit nisi fm q; expedit ad finem principale. s. spiritualē sanatōez. ⁊ tūc sp eam inducit dūmodo non sit impedimentū ex parte reci

UVA. BHSC. IyR_046

pientis. Et hz i ipo multe fiãt inunctiões vltia tñ est formalis respectu oim p̃cedẽtũ z agit in vtute eaz. Et tñ in vltima inũctiõe gr̃a infundit q̃ effectũ sacri pbet. Nec btũs Tho. Tercius effectus fm mgr̃m in cõpen. theo. veritatis ẽ q̃ hoc sacr̃m valet ad exercitãdũ deuotõem. Quart⁹ effect⁹ ẽ q̃ valz ad velocitatem trãsitũ ad celum. Sextũ sacr̃m est sacr̃m Ordinis. Qũo autẽ sacerdotes sunt similes ãgelis. z aliq̃ mõ similes btẽ marie vgini. z qũo grauiter peccãt q̃ eis detrahũt. hoc q̃re supra ser. cxj. T. V. X. Y. Septimũ ẽ sacr̃m matrimonij. Qũo aũt deus multiplicit honorauit mr̃imoniũ. z qũo dñt viuere q̃ sunt i matrimonio cõstituti. Hoc q̃re supra ser. xxv. B.

Explicũt sermones cõmunes discipuli omni tempore p̃dicabiles ad vulgũ.

Incipiunt sermões cõmunes discipuli de sanctis.

De apostolis. Sermo. clix.

Que sint signa electionis siue p̃destinatiõis.

Ego vos elegi de mũdo. Jo. xv. Erq̃ xp̃s dicit i euãg. Matt. xx. Multi sunt vocati pauci vero electi. Et nullus scit an sit electus. fm illũ Eccls. ix. Nescit homo an odio vel amore dign⁹ sit nescit q̃dẽ sciẽtia certitudinis. sed scia cõiecture põt scire. A Sciẽdũ q̃ sunt nouẽ signa p̃destinationis p q̃ cognoscit q̃s an saluari dẽat an dãnari. z q̃to plura de his nouez signis in se inuenerit. tãto maiorẽ spem hr̃e dz ad ixũ etiã si iã pctõr sit q̃ adhuc de⁹ ordinabit secũ q̃ erit de saluãdis. Primũ signũ p̃destinatiõis est Aduersitas i hz mõdo. s. pati patiẽter infirmitatẽ corpis. z paupertatẽ rerũ. Hebre. xij. Flagellat aũt oẽm filium quẽ recipit. Apoc. iij. Ego quos amo arguo z castigo ergo q̃ii accidũt alicui infortunia i rebus vt q̃ captiuat vel spoliat vel fures furant sibi. vel etiã cum deus p̃mittit infortunia sup ip̃m vt equi vel vacce eius moriant vel tẽpestas deuastet sibi segetes vel ignis cõburat sibi domũ. et sic de alijs. hoc ẽ bonũ signuz si patiẽter ferat illa infortunia. q̃ forte deũ antea offẽdit cũ reb⁹ tpali⁹. s. p supbiã vel p gulã. vel p auariciã z̃c. vel etiaz q̃ deo ingratus fuit q̃ sibi ista tpalia tribuit. ergo dñs p̃uat eũ istis bõis añ cõcessis. Ñ Bern. sup cãt. Ingratitudo inimica ẽ aie. exinaniuo meritoruz. vtutũ dispersio. bñficioz pditio. ergo talis qui sic infortunia rerũ sustinet de necessitate dz facere virtutẽ. z cũ patiẽtia cordis ista bõa sic amissa p infortuniũ deo offerre. tũc ip̃e oipotẽs deus i vita eterna sibi remũerabit z retribuet ista bõa pdita dãdo sibi eterna bona. Silr q̃ q̃s in corpe infirmat̃ siue i oculis siue i pedibus siue in mãibus siue i capite. et sic de alijs. vel si ledit⁹ in corpe vel i mẽbris cadẽdo vel seip̃m trudẽdo z̃c. Cũ q̃s eñ tales infirmitates z dolores patiẽter sustinet et cogitat q̃ deũ cũ eis dez mẽbris sepi⁹ offẽdit saluus siue spẽ hr̃e p̃t. Greg. Diuia dispẽsatõe agit vt plurios vicio pluriores egritudo exist̃at. Aug. i ser. Aduersa corpis aie remedia sunt egritudo carnẽ vulnerat. sed mẽtẽ curat. Silr ẽ bonũ signũ cũ q̃s abintra patienter sustinet tribulatiões cordis tẽtatões a carne z a diabolo. et psecutiones a malis hoib⁹ in mũdo. Joh. xv. Si me psecuti sunt. et vos pseq̃nt. Apls. Oẽs q̃ pie volunt viuere psecutões patiũt. Et rõ oim p̃dictoz ẽ. q̃ tribulatõ via ẽ ad celũ. Ñ Act. xiij. Per multas tribulationes oportz nos itra. i reg. ce. Matt. vij. Arta ẽ via q̃ ducit ad vitã. Luc. xxiiij. Nõne oportuit xp̃m pati. et ita intra. i glo. suaz. Et q̃b⁹ patet q̃ bonos boies q̃ sunt i via dei oz pati si volũt celũ intrare et eternaliter cũ xp̃o regnare. Apls. Si cõpatimur z cõregnabimus. B Sz ecõuerso cõtinua pspitas i rebus i sanitate corpis in honore i delicijs ẽ malum signũ. Cũ hõ nulla aduersa sustiet nec abitra nec aber̃. hz i oib⁹ factis suis pspritatẽ bz ẽ signũ dãnatõis. Bre. Cõtinu⁹ successus rerũ tpaliũ eterne dãnatõis ẽ indiciũ. Idẽ Bre. Si exceptus es a passiõe flagellorum eris excepti a nũero filiorũ. Ergo multũ timere dñt boies q̃ sp pspritatẽ hñt i oibus. q̃ hz ẽ signũ ire dei Ñ Aug. sup Osee. viij. Qui diligit corripit q̃ nõ diligit in pctis suis dimittit. Sz di. q̃d faciet talis q̃ hz a deo nõ corrigit nec aliq̃d aduersitatis sustiet vt saluari possit. Rñdeo q̃ dz se coram deo hũiliare z de pctis suis penitere. vt puta p oris pfessionẽ. p cordis cõtritõez. z opis satisfactõem. z dz seip̃m punire et sibũp̃ tribulatões inferre. s. corp⁹ suũ castigãdo z flagellãdo cũ ieiunijs et vestib⁹ asperis. et cũ oõibus z vigilijs z alijs bonis exercitijs. q̃ per multas tribulatiões xp̃s et oẽs scti celuz intrauerũt. sic et q̃libet p tribulatiões et passiões celũ itrabit. q̃ nõ sunt cõdigne passiones hui⁹ tpis ad futurã gloriã q̃ reuelabit̃ i nobis. Sz q̃ viuit i pspritatib⁹ et voluptatibus et gaudijs mũdi p talẽ viã nullo mõ celũ intrabit. Ñ Hiero. i epla. Impossibile ẽ vt p̃sũtib⁹ q̃s et futuris fruat̃ bõis. vt hz ventrẽ et illic mẽtẽ ipleat. et de delicijs trãseat ad delicias. Etiaz de voluptuosis dic̃ Ber. Qui carnalib⁹ voluptatib⁹ pascit̃ eternaz deliciaz epulis idign⁹ habeb̃. Simil̃ de his q̃ gaudẽt in voluptatib⁹ z vanitatib⁹ hui⁹ mõi dicit. Bre. i ome. Mẽo põt z hz gaudere cũ hoc seculo et illic regnare cũ deo. De his iã dictis legit̃ tale exẽplum i vitaspatr̃. q̃ erat quidã solitarius i heremo bon⁹ et deuot⁹ cui mistrauit vir q̃dã secularis ppt̃ deus portãdo sibi cibaria. Erat aũt in eadẽ ciuitate vnus diues z ip⁹ cõtigit ergo vt moreret̃ ille diues q̃ habuit sp magnã fortunã i oñi vita sua similit̃ z i morte. q̃ ducebãt eũ cũ magno honore ad sepulcrũ tota ciuitas et epi z totus clerus cũ lãpadib⁹ et cãdelis. Egressus ẽ aũt ille ciuis q̃ mistrauit illi solitario p ut cõsuet⁹ erat portãs ei pães. z iuenit eũ deuoratuz a bestijs et cecidit i faciẽ i cõspectu dñi di. Mõ surgã hinc donec mihi notificabit̃ a dño q̃ sint hz sua iudicia. q̃ ille diues z ipius talẽ appatũ habuit in sepultura sua. hz vero q̃ fuiuit deo die noctuq̃ iã deuotus ẽ a bestijs. Et ecce angel⁹ dñi veñit z dixit ei. Ille ip⁹ hũit puũ bonũ i hz seculo z de hz recepit hz mercedẽ vt i alio seculo nullã iueniat reqez. Iste aũt solitari⁹ q̃ bõ erat ornat⁹ ad oẽm vtutẽ. hẽbat vo ip̃e modicũ aliq̃d culpe z recepit hz illud. vtubi veniat pur⁹

UVA. BHSC. IyR_046

CXLIX

cozā deo.et ita cōsolat? i his ꝟbis abijt glorificās de um sup iudicia eius q; vera sunt. ℒ Scōm signū p̄destinatiōis.ē cū qs libēter audit verbū dei.s. loqui de deo et de salute ꝓpria et de morte ipsi? ⁊ de vita futura q̄ erit vel in penis inferni vel in gaudijs celi.Joh.viij.Qui ex deo ē verbū dei audit.ꝓterea vos ñ auditis. q; ex deo ñ estis. Mā ꝟbū dei ē cib? aie.Matt.iij. Mō i solo pane viuit hō.ſz i oī ꝟbo qō ꝓce.ō ore dei.Greg.Lib? mētis ē ꝟbū dei.Mō q̄ corpalē cibū ñ recipit vel q̄ sumit ⁊ ñ retinet signū ē mortis.Bre.Quisqs alimēta ñ retinet.de hui? vita ꝓfectu desp̄at. Oñ sciēdū q; q̄ ꝟbū dei ñ libēt audit ē malū signū q; talis homo nō ē ex deo.Joh. viij.Propterea vos nō auditis.s.ꝟbū dei. q; ex deo nō estis.Et q̄ patet q; isti q̄ potius stāt in cimiterio vel i foro. ⁊ de inutilib? ⁊ nociuis loquūtur ⁊ tabernas citius intrāt q̄z ecclesiaz vt verbū dei audiāt habēt signū eterne reprobatiōis.sic illi q̄ libēter audiūt ꝟbū dei hñt signū electiōis.Oñ Arist.iij.Topico. Sic ꝓpositū i ꝓposito. sic oppositū i opposito. ℣ Terciū signū ē. Si quis timētes deū honorat et glorificat.ps.Dñe quis habi.i taber.tuo.Et subdit. Timētes aūt dñm glorificat.Oñ pz q; bonū signuz ē in hoie etiā cū sit peccator cū diligit bonos ⁊ fouet. Quia sicut qñq; denarius falsus inē bonos cōputatur pro bono ⁊ soluit sicut bon?.Sic qñq; de homine pctōre q̄ diligit bonos et fouet cōtingit q; cū ipis celū intrabit. ex eo q; dñs ꝓpē bonos sibi gram ptriti ois tribuit ⁊ salutis.Naz si dñs voluit oib? sodomitis q̄ fuerūt i quiqz ciuitatib? ⁊ in oī terra circūiacēti ꝑcere ꝓpē decē bonos si ibi inuēti fuissent. Mō ne tūc de? deberet ꝑcere ⁊ misereri vni pctōi ꝓpter multos bonos q̄s fouit et dilexit dādo sibi añ exitū vite sue verā cōtritionē ⁊ pctōz remissionē. Mā ille hō naturalr ē ꝟtuosus q̄ ꝟtutes i alijs diligit. vnde Sen̄. Scias cū multis ꝟtutib? abundare q̄ alienas amat. Sic ecōuerso ē signū reprobatōis cum q̄s bonos odit. ⁊ sic in seipso deprauat? ē q; nec bonū i seipō diligit nec etiā i alijs videre p̄t.sed ꝑsequit bonos verbis ⁊ factis exēplo diaboli p̄ris sui q̄ obstinatus ē i malicia ⁊ sp ꝑsequit ꝟtuosos ⁊ bonos.Et hꝫ ē valō grande pctū.q; xp̄us reputat hꝫ sibi cē factū quicqd bonis fit.Matt.xxv.Qd vni ex mi.meis fecistis mihi feci. ℣ Quartū signū p̄destinatōis ē humilitas.⁊ ecōuerso superbia ē signum reprobatōis.Greg. Euidentissimū signū reproboz ē superbia.electoz vo hūilitas.Aug.in epla. Quē superbū videris filiū esse diaboli nō dubites. Qd ergo q̄sq; hz ex hoc cognosci pōt sup q̄ rege militet sicut p arma ⁊ scuta milites cognoscūt sub q̄ rege militāt.sic p hūilitatē ⁊ superbiā cognoscit miles xp̄i vel diaboli.Sciendū q; stultū ⁊ piculosuz est diabolo seruire i superbia et a deo recipe stipēdia. q; null? rex terren? hꝫ ꝓ bono hēret.ſz ḡuit i suo subdito puniret si ab eo reciper bonū equū arma et stipēdia.et cū eisdē suo inimico fuiret.⁊ dñm ꝓpriū impugnaret.sic ē de xp̄o et de diabolo et de homine. q; oia bona a deo hz et cū eisdē bonis diabolo seruit cū q̄ depmet ad ꝓfunda inferni. Naz q̄ i p̄ncipio superbior. in futuro lucifero erit ꝓpiquior. et q; hꝫ est hūilior erit xp̄o i celo vicinior.Luc.xviij.Qis q; se exal.hu.et q; se hu.exal. ℣ Quintū signū p̄destinatiōis ē.q̄n q̄s nō libēter audit mala loq̄ de ꝓximis.Et insup oia dicta vel facta ꝓxi ex corde i bonū exponit et cōuertit. Sic ecōuerso ē signū reprobatōis q̄n q̄s libēter audit detractores.et oia q̄ videt vel audit de proximis interp̄tat i malū. Crisost.sup Mat.Sic difficile aliquē suspicat malū q; bon? est. sic difficile aliquē suspicat bonū q; malus ē. Oñ q̄rit vtrū audire loq̄ ꝟba detractoria sit pctū mortale.Rñdet ſm sctūm Tho.Si aliqs detractōez audiat absqz restitutia.videt detractoꝝ cōsentire.vnō fit ꝓpriceps pctī illi?.Et siqdē inducit eū ad detrahēdū.vel saltē placet ei detractio ꝓpt odiū eius cui detrahit.non min? peccat qz detrahēs et qñqz magis. Oñ Bern. Detrahere aut detrahētē audire.q̄d hoz dānabili? sit nō facile dixerim. Si vero ei pctū detractiōis ñ placet sed ex timore vel verecūdia q̄dā omittit detrahētē repellere.et oñdere q; ei detractio displiceat.tūc peccat q̄dē ſz multomin? q̄z detrahēs ⁊ plerūqz venialr.Exemplū ō illis q̄ libent audiūt detractiones q̄re supra ser. xcj.J.Silr sciēdū q; i iudicādo proxios aliq̄ gunt de linquūt. Mā q̄libz tenet dubia i meliorē ptē interp̄tari.ꝟbi gra.Si q̄s videret duas psonas simul loqui vel se mutuo arridere et diffinitiue iudicaret illas ꝑsonas loq̄ de malis vel ꝓpter malā cōcupiam se mutuo arridere peccaret mortaliter.q; forte loquūt bona simul.vel forte etiaz ex lenitate vel ex q̄dā ām̄iratiōe se mutuo arridēt ⁊ nō in malo.Luc.vj.Nolite iudicare et nō iudicabimī.Apls. Quo iudicio aliuz iudicas teipm cōdēnas. Nisi q̄s videret manifestū malū fieri sicut occidere hoiem sine iusticia. vel etiaz videret euidētia signa. sicut nudū cū nuda solū cuz sola. Oñ Aug. De his q̄ nō possunt bono aio fieri sicut sunt blasphemia. stuprū et hmōi nobis iudicare pmittit.De factis aūt medijs q̄ pūt bono ⁊ malo aio fieri temerariū ē iudicare maxie vt cōdēnemus. Sz di. vñ oūt q; aliq̄ oia que videt vel audiūt i malū interp̄tant.Hoc quere añ ser.xc.D. ℣ Septū signū p̄destinatōis ē. Cū qs ē cōpassiu? et misericors. Matth.v.Bti misericordes qm ipi mi.ꝑse. ergo bonū signū ē cū q̄s cōpatit proxio paupi tribulato et infirmo. Greg. Nō aliter redēptores nri mē bra efficimur nisi adherēdo ⁊ cōpatiēdo proxio. Et q̄to maiorē cōpassionē q̄s hz cū proxio tribulato tāto mai? signū bōitatis hz. Oñ Bre.xxiij.mora. Tāto enī q̄sq; pfectior ē. q̄sto pfectius alienos dolores sentit. Talis cōpatiēs meret cū oib? q̄b? in charitate fraterna cōpatit. Sed signū vere cōpassiōis ē cū q̄s proxio subuenit. Greg. Nūq̄ vere cōpatit q̄ qd necesse ē ꝓxio negat. Oñ.j.Joh.iij. Qui habuerit substātiā hui? mūdi ⁊ viderit ꝓximū suū necesse hre ⁊ clauserit viscera sua ab eo quō charitas dei mānet in eo. Oñ etiā Hiero.in epla. Vult ei de? vnūquēqz alteri? angustias vt ꝓximus sentire.⁊ quō si ipse i tali tribulatōe eēt subuenire sibi cuperet.ita ipe alteri ꝓpter deū subuenire nō postponat. sic ecōuerso duri cordis exīs hz signū reprobationis ex eo q; ꝓximis tribulatis nō cōpatit nec misediam exhibet. Oñ Bre. Dei misediam nō p̄t ꝓmereri q̄ h̄ misericors nō fuerit.Jac.ij.Judicium sine misericordia fit illi q̄ nō fecit misericordiā. Oñ aliq̄ nō ꝓpatiūt ꝓximis defectuosis sed eos spernūt.⁊ verecūdant loqui pauperibus

UVA. BHSC. IyR_046

et infirmis. tales deberẽt cogitare q̃ possent illis defectuosis hoĩbus similes effici si deus ꝓmitteret. q̃ vnusquisq; q̃tũcũq; diues vl' pulcer sit et sanus. tñ põt fieri leprosus. cecus claud⁹. surd⁹. mut⁹. ⁊ sic de alijs. ergo hoc deberet eos inducere ad bũilitatez et cõpassionem. quia sicut tunc vellent sibi cõpati. sic ⁊ proximis dñt facere. Matt. vj. Que vultis vt faciãt vobis hoies ⁊ vos facite illis. Bre. Min⁹ proximũ amare cõuinc̃t q̃ non cũ eo in necessitate illius ea q̃ sunt sibi necessaria partiẽ. Misericordibus eñ dicet xps in extremo iudicio illud Matt. xxv. Venite bñ dicti patris mei ⁊c. Esuriui ⁊ dedistis mihi mã. sitiui et dedistis mihi bibere. Sed duris ⁊ inmisericordibus dicet. Ite maledicti in ig. eter. Esuriui ⁊ non dedistis mi. man. ⁊c. ℣ Septimũ signũ ẽ. Iniurias faciliter dimittere. Nulla eñ virtus tam celeriter deo recõciliat ⁊ pctã relaxat. sicut ledẽtibus ⁊ iniuriantib⁹ sore placabilẽ. Matth. vj. Si dimiseritis ꝓximis ex cordib⁹ vr̃is. ⁊ pr̃ vr̃ dimittet vobis pec cata vr̃a. Bñ etiã aug. Vnusquisq; talẽ indulgẽtiaz accepturus ẽ a deo q̃lẽ et ipse dederit ꝓximo. Vnd̃ q̃ faciliter põt indulgere inimicis suis. signũ ẽ q̃ electus ẽ a deo. Sz q̃ sunt obstinati ⁊ rancorosi et nolũt indulgere inimicis suis bñt signũ reprobatiõis. gre. Qui motũ nocendi hz in aĩo dz se reũ iudicare. ℣ Octauũ signũ p̃destinatiõis ẽ. Si q̃s cupit melior fieri ⁊ mouẽ abintra freq̃nter q̃ velit bon⁹ fieri et sic vel sic se regere in his vbis factis et moribus. Matt. v. Beati q̃ esuriunt et sitiunt iusticiã. vbi dicit glo. ordi. Esurire ⁊ sitire iusticiã ẽ sp̃ hr̃e desideriũ ꝓficiẽdi. Bern. Cũ nobis de nr̃o obseq̃o sufficim⁹ tũc statim cors deo deficim⁹. Aug. Semp ambula. sp̃ ꝓfice. noli in via dei deficere noli retrorire. Bern. In via dei stare retrogradi ẽ. Mã nullũ mediũ põt esse vel oportet hoiez ꝓficere vel deficere. et q̃cito nõ ꝓficit hõ tũc deficit. Job. xiij. Mũ q̃s in eodẽ statu p manet. Sz qñ hõ incipit tepescere ⁊ de mãe diu dor mire et breue ẽ sibi tps sedere in tabernis et potare sed in his que dei sunt hz tediũ hoc ẽ malũ signum. Vñ Leo papa in ser. Non dormiẽtibus ꝓuenit regnũ celorũ. nec ocio nec desidia torpẽtibus btũdo eternitatis reprom̃ittit. ℟ Nonũ signũ p̃destinatiõis ẽ. Cũ quis morẽ xp̃i et passionẽ eius freq̃nter et libẽter meditat ⁊ ei regratiat. Mã qui libẽ me morat passionẽ xp̃i sperandũ ẽ q̃ nõ dãnabit. Insuper nihil tam acceptũ ẽ deo ⁊ hoĩ ita vtile sicut mẽor rare passionez xp̃i. Vñ alber. magnus. Simplex recordatio vel meditatio passiõis xp̃i sicut q̃ hõ cogitat lapidẽ vel lignũ tũ plus valz q̃s si integrũ annũ quis ieiunaret i pane et aqua. vel si quotidie virgis et flagellis cederet vsq; ad effusionẽ sanguinis vl' si quotidie legeret vnũ integrũ psalteriũ. Fructus q̃s q̃s cõseqũtur ex meditatiõe passiõis xp̃i. quere supra ser. xlviij. ℣ Hec sunt nouem signa p̃destinatõis p q̃ q̃s ꝓbabiliter cognoscere p̃t an sit p̃destinatus an p̃scitus. ℒ Vltio notãdũ ẽ exẽplũ q̃ multi sunt vocati pauci vero electi. Legit̃ i vita bti Ber. q̃ vn⁹ heremita q̃ añ fuit decanus lingonenſ q̃ cuz fuisset. xxv. annis i heremo. post mortem appuit lingonensi epõ i glia magna sic q̃ eps admirabat. tũc dicit epõ q̃ i hora mortis sue. xxx. milia hoĩm decesserũt de q̃bus oĩbus ipse et btus Bern. i celũ ascenderũt et tres i purgatoriũ venerũt. ⁊ alij oẽs ad ifernũ descenderũt.

De apostolis. Sermo. cl.

Quod cũ rebus tpalib⁹ meremur quinq;.

Ø Sui vos vt eatis et

p fructũ afferatis et fruct⁹ vr̃ mãeat. Joh. xv. Ista vba q̃ dns locut⁹ ẽ discipulis. ia loq̃tur nobis oib⁹ di. Posui vos supple i hũc mod;. vt eatis et fructũ afferatis supple p bonã opationẽ. et fruct⁹ vr̃ mãeat supple in eterna remũeratiõe. Et vt fructũ afferamus xps ꝓtulit nobis tria. s. res. corpus. et aiam. Et cũ vnoq̃ p̃dictoꝝ merere debem⁹ et fructũ ferre q̃ fructus mãeat in eterna retributõe. Vñ hic tria sunt dicẽda. Prio quo mereamur cũ reb⁹ tpalib⁹. Scõo quo cuz corpe. Tercio quo cũ aĩa. De vltis duobus dicet in ser. alio sequẽti. ℣

Circa primũ sciẽdũ q̃ cũ rebus tpalibus quinq; mõis meremur. Primo largiẽdo paupib⁹ ⁊ opa misericordie exercendo. Luc. vj. Estote misericordes sic̃ pr̃ vr̃ misericors ẽ. Vñ sciẽdũ vt q̃libet libẽter det elemosynas ad q̃ eũ inducere dñt tria q̃ ꝑsiderare debz.

Prio cõsiderare debes q̃s petat. q̃ ipemet xps in specie paupis. Matt. xxv. Qd̃ vni ex minis meis fecistis. mihi fecistis. Ergo q̃liter velles xp̃m recipe si veniret ad tanuã tuã. sic debes recipe paupez i noie xp̃i. Matt. x. Qui vos recipit me recipit. Sz illi mala faciũt q̃ paupes subsannãt. q̃ i q̃ xp̃m cõspuũt. q̃ hoc xp̃us reputat sibi factũ qd̃ paupib⁹ fit. ℣ Vñ aliq̃ tã supbi sunt q̃ paupes ⁊ defectuosos abominanc̃ intũ q̃ nolũt eos alloq̃ nec eos videre. nõ cogitantes q̃ adhuc ante morẽ possent ꝓuenire ad talẽ statũ si deus ꝓmittere vellet. Vnd̃ legit̃ q̃ qdã sacerdos leprosoꝝ intantũ abominabat leprosos q̃ cõstruxerat murũ inter se⁹ ipsos p foramen cõfessiones coꝝ audiebat. ⁊ p illd̃ etiaz sacr̃m eucaristie eis porrigebat. Qui diuio iudicio etiã postmodũ fact⁹ ẽ leprosus i media pte corpis illa. s. quã elõgabat ab eis. alia pte remanẽte sana quã vertebat ad eos. Itẽ qdã seruus intũ abominabat leprosos q̃ nec elemosynas voluit eis deferre. ⁊ postmodũ ꝓmissiõe diuina factus ẽ leprosus. Quãuis nõ teneamur morari cũ ipis. tñ ex toto nõ sunt spernẽdi. exẽplo xp̃i q̃ mũdauit leprosos ⁊ tetigit leprosuz virũ di. Volo. mũdare. Scõo cogitare debes q̃d ipe xps p tat i forma pauperis ipse eñ petit suũ et nõ tuũ. Vñ apls. Quid habes qd̃ nõ accepisti. Vñ Aug⁹. in de vbis dñi ser. xliij. De meo vtiq; ꝛro ait xps. da mihi ⁊ redã tibi. Habuisti me largitorẽ. fac me debitorem. et bẽo te veneratorẽ. pauca mihi das plura vtiq; reddã tibi. terrena mihi das. celestia vtiq; reddã. Ø

Tercio cõsiderare debes ꝓpter q̃d petat. q̃ petit ꝓpter bonũ tuũ ⁊ nõ ꝓpr̃ suũ ⁊c. ps. Bonoꝝ meorũ nõ eges. imo paupes fecit xps ꝓpr̃ diuites. Luc. sup Matt. Me putes q̃ ꝓpter vtilitatez paupꝝ deꝰ diuites fecerit. q̃s sine diuitib⁹ sustẽtare poterat. hz ꝓpter vtilitatẽ diuitũ paupes fec̃. q̃ nimiꝝ infructuosi ⁊ steriles erãt futuri. nisi paupes fuissẽt facti. Vñ Lu. xvj. Facite vob amicos de mãmõa iniq̃tatis ⁊c. Vñ sciendum q̃ diuites tenenc̃ subuenire pauperi

UVA. BHSC. IyR_046

bus Luce.xj. Nō supest date elemosynam ⁊c. Item Chrisō. Nō xpterea diuitias accepisti. vt in lasciuia consumas. ꝫ vt in elemosynis expēdas. q̄ eīs habes pauperū sunt. ꝫ tibi credita sunt. etiā si ex iustis laboribus ⁊ ex hereditate paterna fact⁹ es possessor. ℙ Unde legitur exemplum de q̄dā nobili muliere et diuite. a qua quidaz pauper petijt elemosynam. ⁊ ipa dedit ei vnum denariuz dicēs. ego iam plus dedi tibi q̄ deus vnq̄ mihi dedit. Pauper respōdit. Tamen habetis tot et tanta bona a deo vobis data respōdit nō dedit mihi sed tm̄ mihi cōmisit vt pauperibus inde subueniā et rationē reddā dē quolibz denario quō expendā et quō possideā. Itē sciendū q̄ tenaces et auari q̄ bona sua auare tenēt nec pauperibus inde subueniūt xpterea pñt dānari. q⁹ cota deo raptores sunt. vñ Amb. Nō minoris criminis est habēti tollere q̄ cū possis indigētibus denegare. Basilius sup illud Luce.xij. Hominis diuitis ⁊c. dicit. Nōne inquit spoliatores es que dispensanda suscepisti xpria reputando. est eīs panis famelici quez tu tenes. nudi tunica quā in cōclaui cōseruas. discalceati calcei qui penes te marcescūt. indigētis argentū qō possides humatū. ergo diuitibus auaris dicet xps in iudicio extremo. Ite maledicti in ignē eternū ⁊c. Esurini et nō dedistis mihi māducare ⁊c. Exq̄ patet q̄ diuites q̄ volūt saluari ⁊ a xpo in vita etna remunerari debent h subuenire pauperibus. Aug. Da xpo in terra qui reddet tibi in celo. g̃ dicet in iudicio misericordibus. Venite bñdicti patris mei ⁊c Esurini et dedistis mihi manducare. Unde Petr⁹ raueñ. Quicquid pauperi dederis tu habebis. ⁊ qō a te non acceperit pauper habebit alter. Ambrosius Hoc tm̄ tuum reputa quod pauperibus erogasti. ℚ Item sciendū q̄ illis pauperibus dāda ē elemosyna qui nō possunt laborare. vel etiā sacerdotibus vel religiosis qui sedule xpo seruiūt et studēt ꝓ fructu animarū. ecci.xij. Da bono et nō recipies peccatorē. Benefac humili. et nō dederis impio. Hiero. sup Job. Da indigenti et nō saltāti. vt nō cum tuis pecunijs animā illius pdas. Tu eīs es cā pditōnis illius si occasionē p̄stas. vñ patet q̄ lusores. histriones et meretrices simul peccātes nō sunt hospitādi. q⁹ quecūq̄ pcta ex pmissione tua i domo tua perpetrāt in tuā animā redundabūt et cū ipis dānaberis ℟ Et est sciendū. q̄ elemosina remunerabit tpaliter. spūaliter. et eternaliter. Primo tpaliter. Prouer.iij. Honora dñm de tua substātia et de pmitijs oim frugū tuarū da pauperibz ⁊ implebunt horrea tua saturitate et vino torcularia redundabūt. Item Luce.vj. Date et dabit vobis. Sz tm̄ ista remuneratio tpalis nō debet esse pncipalis intentio nec principale motiuū ad dandū elemosynas. ꝫ honor dei ⁊ salus aie. Et hō bñ pōt hīe spem q̄ etiā sibi deus bñfaciet si ipe pauperibus bñfecerit. vñ Ysid. Sunt aliq̄ q̄ pauperibus pacē tribuūt vt accipiāt amplius. ⁊ sub ptextu elemosine q̄runt diuitias q̄ vtiqz magis feneratio appellāda est q̄ elemosyna. Sic aues sic bestie capiūtur et pisces. modica in hamo cum ponit esca. vñ raro q̄s depauperat dādo elemosynā ad subuenīdū pauperibz. q⁹ dñs retribuet hic et in futuro. Luce.vj. Date et dabit vob. Secūdo remunerabit spūaliter. et illa spūalis remuneratio ē peccatorū indulgētia. Ecci.iij. Elemosyna pauperis non erit in oblitione ⁊c. et sicut in sereno glacies sic soluentur peccata tua. Nō Ecci.iij. Ignē ardentem extinguit aqua et elemosyna resistit peccatis. Item remunerabitur cum infusione gratie. Aplus. Qui seminat in benedictionibus de benedictionibz et metet supple gratiam in presenti et gloriam in futuro. Ergo etiā xps dicit. q̄ centuplum hic accipiet. i. gratiam ⁊ in futuro vitā eternā possidebit. Tercio remunerabit eternaliter. q⁹ mensurā bonā et pfertā et coagitatā et supefluentē dabūt in sinū vīm. Mensura bōa est q̄ angeli dūt venire ad suū obitū et pducere aiam suā cū magno gaudio ad celum. Mensura conferta est q̄ xps et maria et oīes sancti et angeli illaz aiam lete et honorifice suscipiēt. Mensura coagitata est q̄ btā vgo maria et oēs sancti et angeli oia merita et gaudia sua cū eo diuidēt. Mensura superefluēs est q̄ xps et gloriosa virgo maria. omnes p̄iarche et xphete. oēs apli et euāgeliste. oēs sancti martyres. pfessores. vgines. oēs sancti angeli et electi dei sibi i ppetuū regratiant q̄ miscōiaz exhibuit hōi idē genti. S Sz di. paup sum. g̃ pauperibus subuenire nō possum? Rñdet q̄ seruare debes dictū tho bie q̄ dicit. Quō potueris ita esto misericors si multū sibi fuerit abundāter tribue. si exiguum tibi fuerit etiā exiguū libēter impartire stude. Nullus eīs potest se excusare. q⁹ dñs plus respicit intentionē q̄ substātiā. vñ Ysid de sum. bo. Quali intentiōe ab vno q̄q̄z largit. taliter et apud deū recipit. Hoc etiā ptz Luc. xxj. de vidua que obtulit duo era de qua dicit xps q̄ plus oībus alijs dedisset. q⁹ tota substantiaz tribuit. et libēter plus fecisset si potuisset. Nō q̄libet pauper sic debet dare elemosynā q̄ habeat intentionē libenē plus faciēdi si facultatē haberet. tūc de⁹ remūerat sibi sm̄ illā bonā intentionē. et tō vnus paup pōt dare vnū denariū xpter deū tali intentiōe q̄ magis p̄miū inde p̄sequat. q̄ qūq̄z aliq̄s diues q̄ dat integr̄ florenū. Et si nō poteris plus dare des tm̄ haustum aq̄. et deus dabit tibi ꝓ illo vitā eternā. matb. x. Qui vni dederit calicē aque frigide tm̄. nō perdet mercedē suā. Et si hoc nō potes. da tm̄ bonā voluntatē sic q̄ libēter velles facere si posses. Aug. sup ps. Corōat deus intus volūtatē vbi nō inuenit facultatē. T Exemplū q̄ deus remunerat elemosynā nō solū in futuro ꝫ etiā in p̄ti mūdo. Legit in vitaspatruz q̄ quidā senex cū alio iuuene fratre habebat cōmunē vitā. erat autē senex ille misericors. Et cōtingit q̄ venit magna caristia. et ceperūt quidam venire ad domū eius ꝓ elemosynis. Senex vo oibz venientibz distribuit panē. Videns aūt frater iuuenis quid fecit. dixit seni. Da mihi partē meā de panibus. et q̄cquid vis cū parte tua fac. Senex aūt diuisit panes ⁊ faciebat more solito de pte sua elemosynas. et multi cōcurrebāt ad senē audiētes q⁹ oibus daret. Videns autē dñs voluntatē eius multiplicauit panes. Frat aūt inuenis q̄ accepat ptē suā. ⁊ nulli dabat ꝓsumpsit panes suos et dixit seni. Nō modicū habeo adhuc de panibus meis. habeam⁹ simul panes. Dixit ei senex quō vis facito. ⁊ ceperūt iterū simul esse et cōiter viuere. Facta igit itez abūdantia victualiū a deo iterū venerūt indigētes accipiēdo elemosynas. Contigit aūt vna diez q̄ frat ille iuuenis intraret ad vidē

A

UVA. BHSC. IyR_046

dū q̄tū adhuc haberēt de panibus et videbat q̄ de fecerāt panes. Venit aūt vn⁹ paup postulās ꝓ deo elemosynā. Senex dixit fratri suo da ei panez. Alter rñdit iam nō habem⁹ pī. et dixit ei senex. Intra et q̄re. Et ingressus frater attēdit et vidit repositoria in quibus panes hīe solebāt repleta panib⁹. et cū vidiſſet timuit. et tollēs dedit paupi. atq; ita agnoscens si dē et virtutem senis glorificauit deū. ℣ Scōo meremur cū tpalibus cū sumus patiētes in his que mali hoīes nob auferūt p furtū vl' p exactōes. vel in his q̄bus alio quocūq; violēti mō spoliamur. Vñ quis posset eē tā patiēs et cū tali charitate deo offerre q̄ intrā esset i oculis dei q̄si pauperibus dediſſet. Hebr. x. Rapinā bonoꝝ vioꝝ cū gaudio suscepistis sciētes vos hīe meliorē et manentē substantiā. Et in signū huius xp̄s pmisit illis vilib⁹ et malis fruitoribus pylati vt eū pūarēt suis vestibus et inter se diuiderēt q̄uis hoc añ bñ cognouit. tñ ea nō dedit pauperib⁹ vt nob exemplū daret dū mali hoīes nob reci pīūt bona tpalia q̄ patiēter hoc sustineam⁹. q; ħ deo valde acceptū erit et nob meritoriū. Silr intelligendū ē de infortunijs q̄ deus sup hoīes aliq̄s pmittit si cut cū equi vel vacce eoꝝ moriunt. vel tēpestas segetes denastat. talia infortunia oīa sunt deo in patiēcia cordis offerēda. et dicere debet vnusquisq; illud. ps. Justus dñs in oīb⁹ vijs suis. Quia ingratus fui de bñficijs a deo acceptis. et insup bñficijs et donis dei abusus sum. s. ad peccandū. et ideo fm dei iusticiam merito p illa infortunia pūari debeo illis bonis. vñ Bern. sup cant. Ingratitudo ē bñficiorum perditio. ℟ Sed di. q̄s quis nimis tristat de infortunio an hoc sit peccatū? Rñdet q̄ sic. q; hoc ē signuz q̄ rem amissam nimis dilexit ḡ nimiū etiā dolet. Greg. lib. xxij. moral'. Sine dolore amittit quicq̄d sine amore possidet. Que vo feruēter diligimus habita. ḡuiter suspiramus ablata. Et quibus verbis patet q̄ quilibet debet esse patiēs cuz sibi bona sua iniuste a mal' hoīb⁹ auferunt. et debet deū p ipis orare vt ipis inspiret vt sibi illa bona iniuste ablata restituāt ne pro eisdē eternaliter dānentur. Sz qui maledicunt primis. qui eis bona iniuste auferunt. vel alias infortunijs suis ꝑ deū murmurāt. illi habent duplex dānuz quia perdūt illa tpalia et cū hoc xp̄e ipatientiā incurrūt offensionē dei et magnū piculū aiarū suarū. Ergo oīa infortunia q̄libet patiēter dz ferre et deo totuz cōmittere et ei in charitate offerre z hīe firmā spez q̄ deus refundet sibi in alijs hic et in futuro. ℟

Tercio meremur cū reb⁹ tpalibus cū xp̄e deum volum⁹ carere illis bonis q̄ ꝑ deum lucrari potuiſſemus. et oīa ista q̄ sic xp̄e deū et xpter salutē nostram dimiſim⁹ et lucrari noluim⁹ iniuste deo obtulimus Greg. Hoc aurū deo obtuliſti qđ ꝑ eius voluntatē accipe noluiſti. verbi gra. Si duo nobiles essent et vnus faceret exactiones in suos subditos aggrauando et spoliando eos iniuste. et alter nobilis. silr possz facere suis subditis. et dimittit hoc xp̄e deū et xp̄e salutē anime sue. hoc totū deo offert. et deus in eterna vita sibi remunerabit. Similr si essent duo mechanici. et vnus mentiēdo et decipiēdo primos ditaret et alius etiā sic posset ditari si vellet sed hoc dimittit. quicq̄d sic dimittit hoc deo offert. Et silr intelligēdū est de rusticis et ciuib⁹ q̄ vsuras cōmittūt et cū iniustis rebus ditant. et alij boni ciues et rustici nolunt sic ditari ꝑ deū. nec quicq̄ iniuste lucrari talia oīa deo offerūt q̄ sic recipere noluerūt et tñ bñ potuerūt Silr intelligit de seruis et ancillis et alijs hoīb⁹ Ergo si audires aliquē lucratū esse centū florenos p fallacias vel p vsurā vel p ludū vel alio quocūq; modo iniusto. et tu istos florenos hīe nolles sic ꝑ deū cū tñ bñ posses si velles deū offendere et aiam tuā dāna re. tunc deus remunerabit tibi istos florenos in vita eterna. et sic intelligēdū ē de oīb⁹ reb⁹ siue magnis siue paruis q̄s aliq̄s ꝑ deū non vult iniuste lucrari. ℟ Quarto meremur cū rebus tpalibus mutuando primis xp̄e deū. Luc. vj. Mutuū date nihil inde sperātes. Sz aliq̄ sunt qui habēt pecuniā supfluam et nolūt mutuare primis ḡtis nisi aliq̄d det ipis et q̄cquid sic inde recipiūt. vsura ē. etiā si nil postularēt ꝛ solūmō ea intentiōe mutuarēt q̄ aliq̄d vellēt recipere xp̄e mutuationē. et si sic aliq̄d reciperēt vsura esset. q; sola spes facit vsurariū coꝝ deo. Itē aliq̄ sunt qui potius pecuniā supfluā sub terra fodiūt vel in cista recludūt q̄ q̄ primis xp̄e deū accomodēt q̄s vident in necessitatibus ꝓstitutos. et in hoc ostendunt se nō hīe charitatē dei et primi et p ꝓsequēs habent signū q̄ stāt in malo statu. q; sine charitate dei z primi nemo saluabit. j. Joh. iij. Qui habuerit substantiā hui⁹ mōi et viderit frēm suū necesse hīe et clauserit viscera sua ab eo quō charitas dei manet i eo. vñ Greg. Minus primū amare cōuincit q̄ nō cū eo in necessitatibus illi⁹ ea q̄ sibi sunt necessaria partit. et ē signū magne auaricie et diffidētie de deo cū q̄s pecuniā sub terra fodit. Vñ legit exemplū q̄ q̄daz diues thesauz in muro absc̄odit. et infirmat⁹ postmodū nō potuit confiteri hoc pctū. q; dyabolus tenuit linguā eius. Tūc p̄sbyter vir prudēs portauit corp⁹ xp̄i ad infirmū z sic demonē ab eo fugauit. Tūc infirmus ille ꝓfitebat hoc pctū q̄ sic lōgo tpe thesauz ex auaricia absc̄odit et paupib⁹ indigentib⁹ inde nō subuenit. et sic thesauz absc̄oditū oñdit et fecit eum pauperibus dari p salute anime sue. Itē hō meretur cū rebus q̄ñ debitoribus suis xp̄e deū dat dilationē q̄ libēter sibi soluerēt si p pñti tpe haberēt. et hoc est valde meritoriū z deo valde acceptum. q; q̄s in hoc posset mereri in vno hoīe q̄ de⁹ sibi in agone mortis daret dilationē vt posset cōteri et ꝓfiteri et sic saluari q̄ alias forte dānaret. Vñ etiā sciendū q̄ q̄lbz q̄ñ terminus solutōis instat tenet statim soluere primo put pmisit. q; sicut ꝑ deū ē furari primo bona sua. sic etiā ꝑ iusticiā ē retinere bona primi ꝑ voluntatē ipsi⁹. q; per hoc impedit ille in vsu illius rei. Ergo illi ḡuiter peccāt q̄ pmittūt vel inrāt q̄ velint soluere debita sup illū terminū. et postmodū aduenēte termino protrahūt solutionē vsq; ad q̄tuor vel quinq; vel decē hebdomadas. et tales qui sic mentiunt pri mus z nō soluūt sicut pmiserūt. cū tñ soluere possūt. non debēt in confessione absolui a peccatis nisi psoluant vel dilationē petant ab eo cuius est ista res. Et de hoc habetur in iure canonico. Possidere nō licet aliena rem inuito dño suo. vt patet ex li. iij. ti. xiij. de precarijs. c. j. ℣ Quinto meremur cum rebus tēporalibus quando restituimus res iniustas veris heredibus. z hoc intrā placet deo q̄ nil sine ista restitutōne ab homine acceptat. quicq̄d etiā boni fecerit

UVA. BHSC. IyR_046

sine ieiunādo. sine orādo. peregrinādo. sine elemosinas dando. Et q̄diu quis scīēter possidet res iniustas tunc est inimicus dei ⁊ virginis marie. ⁊ omnium sanctoꝝ et angeloꝝ. beatoꝝq; oīm in celis existē tiū nec aliquā hz participationē in oībus orōibz missis et alijs bonis q̄ fiūt in ecclesia. et tales q̄ sic habēt res iniustas non debz dare illas monachis nec sacerdotibz nec paupibus. ſ veris heredibz si poterit scire qui sint. Sz si nō scit nec pōt scire heredes tūc debet dare illas res ſm ꝓsiliū sui ꝓfessoris q̄ auctoritatē illā hz a suo epo. ſ si q̄s hz aliq̄s res iniustas occulte. tūc debet fieri restitutio p interpositā psonā. ſ. per confessorē vel p aliū discretū virū sine exp̄ssione nominis. q; hō nō tenet seip̄m diffamare dicēdo. Ego sum ibi furatus hoc vel hoc. ſ sufficit q; restitutio fiat p interpositā psonā. ſ. p cōfessorē. vel p aliū discretū virū. Et restitutio dz fieri nō solū ꝓ rebz magnis ſ etiā ꝓ paruis. vbi gr̄a. Si decē inimul furarētur vnā aucā et eandē comederēt. tūc q̄libet tenet restituere ptē q̄ cū ptingit donec tota fuerit soluta. si vult cōsequi indulgentiā ⁊ remissionē pctoꝝ suoꝝ. Silr intelligendū ē de bis q̄ ḡmina in pratis alioꝝ metūt vel cū pecoribz suis dāna ꝓmis scīēter in segetibz vel pratis inferūt. Et etiaz rustici q̄ q̄q; agros ꝓmoꝝ cū aratro suo diminuūt ⁊ suos augmentāt. vel q̄ lapides ꝓiciunt sup agros proximoꝝ. q̄ tenent eos ecōuerso inde amouere. et etiā venatores q̄ cum canibz ⁊ equis suis hōibus i segetibz damnū inferūt. Silr et vectores q̄ cū curribz suis per sata agroꝝ vehūt ⁊ hōibus dāna inferūt. et etiā illi q̄ fructus arboꝝ vel rapas agroꝝ vel botros vineaꝝ subtrahūt p̄ voluntatē ꝓmoꝝ. Tales oēs tenent ad restituti onē. et si nollēt restituere q̄ posset. tūc cōfessor non pōt eos absoluere a peccatis suis. Vnde dī in decre. Nō dimittit pctū nisi restituat ablatū. di. v. Si generalis. Sz di. cū q̄s multa talia furatus fuisset ⁊ nō sciret q̄bus restituere dz q; ipe multis hōibus i istis puis rebus dāna intulit quō talis restituere tenetur Rñdet q; ille tales res quas furatas in estimatione sua dz ꝑputare ad vnā summā. et ſm ꝓsiliū sui ꝓfessoris illā summā dz erogare ad vsum paupeꝝ tūc oībus illis subuenit illa elemosina q̄z illa bona fuerūt ℒ Qz aūt hō nō solū dz restituere magꝫ ſ etiā pua. si vult ꝓsequi remissionē pctoꝝ. ptz p tale exēplū. Legit in dyal. cesarij. q; q̄dā puerſus ordis cisterciēſiū. Cū missus eēt ab abbate suo ptrāssisset q̄ndā aquaz ⁊ nō hīet naulū. ꝓmisit naute trāsmittere vnū obolū Qui puerſus cū postea defunct⁹ eēt ⁊ nō missiſſz illū obolū. nec etiā fuisset ꝓfect⁹ illā negligentiā. q; vilipēderat eo q; modicū eēt post obitū p̄dictū obolum añ oculos habebat. q̄ etiā obolus intīn creuit vt maior toto mōdo videret. Et cū sibi nihil aliō obsisteret qō sibi impediret ingressuz celi nisi ille solus obolus ⁊ cū nō posset euadere nisi ille obolus in eo puniet ad petitionē sanctoꝝ angeloꝝ q̄bo seruierat p̄missuz ē anīmā ad corpus redire. ⁊ ꝓfessus ē illud abbati. ⁊ missus ē ille obolus cū magna velocitate. quez mox vt nauta recepit puerſus expirauit ⁊ celi gaudia intrauit.

De apostolis. Sermo. clj.

Quomodo meremur cum corpore nostro ⁊ cū anima nostra.

Ø Sui vos vt eatis et

p eatis et fructū afferatis. ⁊ fructus vr maneat Joh. xv. Qz̄tū ad scām ptē p̄ceden tis sermonis tūc sciendū ē q; scām qō nob deus ꝓtulit cū quo fructū ferre debem⁹. ⁊ mereri vitā eternaz ē corpus nr̄m ꝓprīū. D Pro quo sciendū q; tribus modis meremur cū corpe nr̄o augmentū glie i vita eterna. Primo resistendo pctis istis ad q̄ corpus nr̄m inclinatū ē. Nā q̄cunq; q̄s resistit suis ꝓprijs ꝓcupiscētijs et pugnat cū vicijs meret augmētū glie. Bern. Quotiēs resisteris. totiens coronaberis. Propt eandē em̄ cām fomes pcti manet i corpe. Quāuis em̄ peccatuz originale a quo fomes ꝓcessit ex toto deleat in baptismo. tū fomes ex toto nō extinguit. vt resistere debeam⁹ vicijs et viriliter pugnare q; nemo coronabit nisi q̄ legitie certauerit. vñ Aug. de vbis dñi. Ecce baptisati oēs iustificati sunt a peccatis. restat tū pugna. cū carne. cū mūdo. ⁊ cū diabolo. Vñ etiā Hiero. i epla q̄dā. Sine certamine nullus sctoꝝ coronat⁹ ē. Amb. sup Lucā. Corona ꝓposita ē subeūda sunt certamina. nemo poterit coronari nisi vicerit. nemo aūt potest vincere nisi ante certauerit. ipius quoq; corone maior ē fructus vbi maior ē labor. verbi gr̄ia. Si quis inclinatus ē ad ſuphiam ⁊ cū sibi honor exhibet. Si seip̄m vincit ⁊ illū honorē sibi exhibitū in humilitate cordis deo offert. dicēdo cū ps. Non nobis dñe non nobis. sed no. tuo da glorīā. Et in humilitate reputat se nō esse dignuz tal' honoris. sed dicit cum apl̄o. Soli deo honor et glia tunc ille meret q; debet honorari in celo a xp̄o a gloriosa vgine Maria ab oībus sanctis et angelis ꝓpt illū honorē quē sic spernit hic et deo offert. Silr cuz q̄s ad irā cōmouet ⁊ seip̄m vincit. ꝓpescēdo irā ꝓprīā nolēs se vindicare. ſ deo offert ⁊ sibi cōmittit. tal' totiēs meret coronā glie. q̄tiēs ꝓprīā irā ꝓpt deū vincit ⁊ ei fortiter resistit. et etiā cū q̄s ē inclinatus ad luxuriā. quotiēscunq; tētationi carnis resistit ⁊ seip̄m vicit. totiēs meret coronā vite vbi gr̄a. Sicut illi qui st̄ in mr̄imonio cōstituti quotiēs tētant in sacris diebz ⁊ noctibz et alijs tpibus in q̄bus ꝓhibitus est actus mr̄imonij et resistūt sibijp̄is. ⁊ ꝓpt deū dimittūt actū illū totiēs merent coronā vite eterne. Silr ⁊ iuuenes q̄ in castitate viuūt quotiēs tentant ⁊ viriliter resistūt totiēs a deo coronātur. O quot coronas mereri p̄nt vgines que caste viuūt ⁊ tētationibz carnis totiens resistunt. q; naturaliter iuuenes plus sunt inclinati ad luxuriā q̄ senes. q; ſm Arist. cōplexio iuuenū ē calida et humida. senū aūt frigida et sicca. ⁊ ḡ senes ḡnius peccāt luxuriādo q̄z iuuenes. et iuuenes plus merent resistēdo. Greg. Juuenis cū fornicat peccat senex aūt insanit. Ysi. de sum. bo. Nequaq̄ in senectute cōtinentes vocandi sunt qui in iuuētute luxuriose viverūt. Tales nō habebūt p̄miū. q; certamen laboris nō habuerūt. eos em̄ expectat gloria in q̄bo fuerūt laboriosa certamina. Vnde sciendū q; in q̄to quis plus est inclinatus ad aliq̄d peccatū et illi pctō resistit. tanto maiorē coronā glorie meret. ergo viriliter militare debemus. quia ſm Job. vij. Militia est vita hominis super terrā. E Exemplū legit in vitaspatrū. q; quidā senex sedēs in partibus thebaydis in spelunca vna habebat vnū discipulū. pbatū.

UVA. BHSC. IyR_046

Cōsuetudo autē erat ſeni docere diſcipulū veſpere q̄ erāt ꝓfutura. Et poſt āmonitionē dabat ei bñdictionē ⁊ dimittebat eū dormire. Cōtigit autē q̄ quidaꝫ religioſi venirēt ad ſenem. Et cum eos cōſolat⁹ fuiſſet et inſtruxiſſet dimiſit eos. Et receſſerūt. Deinō cepit exhortari ⁊ admonere diſcipulū ſicut ſemp facie bat veſpere. Et cū loqueret ſenex ſomno ḡuatus ē ⁊ ſubito obdormiuit. Frater aūt ſuſtinebat donec euigilaret ⁊ daret ei ſm cōſuetudinē bñdictiōeꝫ. Cū ergo euigilaret per aliq̄s horas. tentatus eſt diſcipulus cū eo ſedēs cogitationū ſuaꝝ moleſtia recedere ⁊ dormire. Qui extoꝛq̄ns ſibi vim reſtitit cogitatiōi ſue et ſedit. Cūq̄ iterū vigeret a cogitatiōe ſua vt iret et q̄ eſceret nō diſceſſit puſq̄ dimitteret. Qō factū eſt ſepties ⁊ dyabolo ſepties reſtitit. Et ecce media nocte tranſacta euigilauit ſenex et inuenē inuenit aſſidentē ꝓpe ſe. dixit ei. Vſq̄ mō nō receſſiſti fili. Et ille rñdit Mō receſſi pr̄. q̄ nō me dimiſeras Cui ſenex dixit. Cur nō me exp̄gefaciebas⁹ Et ille rñdit. Mō fui auſus ne aliquā iniuriā tibi inculterē. Et exurgēs aūt ſenex ⁊ faciēs horas cōſuetas. et dictis matutinis dimiſit diſcipulū. Senex aūt cuꝫ ſederet ſolus fact⁹ eſt in exceſſu mētis ⁊ vidit q̄ndā mōſtrantē ſibi gloꝛioſuꝫ locū et ſedē in eo ⁊ ſuper ſedē ſeptē coꝛonas. Et interrogauit ſenex eū q̄ ſibi hoc mōſtrauit ei di. Dñe cui⁹ ſunt hec⁹ Et dictū eſt ei. Diſcipuli tui ſunt. Locum q̄dez ⁊ ſedez illā ꝓ ꝓuerſiōe magna accepit. has aūt ſeptē coꝛonas nocte iſta ꝓmeruit. Hec aūt audiēs ſenex exterruit et admiratus eſt nimis ⁊ vocauit diſcipulū dicēs ei. Dic mihi q̄d feciſti nocte iſta⁹ Rñdit crede mihi pr̄ q̄ nihil feci. Sperans aūt ſenex q̄ ꝓ hūilitate nō ꝓfiteret. dixit ei. In veritate nō indulgeo tibi niſi mihi dixeris q̄d feceris aut q̄d cogitaueris hac nocte. Ille vo cū nihil ſibi eēt ꝓſcius q̄d dicere dubitabat. Et cum ſenex ab eo extoꝛq̄ret dixit ei. Mihil aliud feci niſi q̄ ſepties cogitaui ⁊ impugnatus ſum a cogitatōe mea vt diſcederē ⁊ dormirē antequā me dimitteres. Sz q̄ a te dimiſſus nō fueram nō receſſi. ꝫ ſuſtinebā te pr̄ mi donec euigilares ⁊ dares mihi ſm ꝓſuetudinē bñdictōeꝫ. Audiēs hoc ſenex intellexit q̄ q̄tiēs reſiſtebat cogitationi ſue totiēs coꝛonā meruit a deo. ℣ Scō mereꝫ cuꝫ coꝛpe operādo bona opera. ⁊ expendendo vires coꝛporis nr̄i in ſeruitio dei. Mā q̄libz libēter dz ſeruire deo cum coꝛpoꝛe. q̄ ipe creauit nos. ꝑs. Ipe fecit nos ⁊ nō ipi nos. Et q̄ ſeruiuit nobis ī p̄nti mūdo triginatribz annis. ⁊ inſuper redemit nos ſuo ꝓpꝛio ſanguine. ⁊ p⁹ hoc ꝓmiſit nob vitā eternā ſi ei ſeruierimus. ḡ ſollicite debem⁹ ſeruire do cū nr̄o coꝛpe. Prou. xxiij. Exerce diligēter agꝛ tuuz. q̄ coꝛp⁹ nr̄m ē ager vtl' q̄ ſingulis diebus et ſingulis horis poſſum⁹ mereri cū coꝛpoꝛe ⁊ cuꝫ oibus mēbris nr̄is. Mā ꝓmo p̄t q̄libet mereri cuꝫ oculis cuꝫ videt aliquē infirmū vl' triſtē ⁊ cōpatitur ſibi. vel ſi videt aliquē letū ⁊ gaudētē ⁊ bñ hāntez et ꝓgaudet ſibi. Aplūs. Gaudete cū gaudētibz et flete cū flentibz. Scō mereꝫ q̄s cuꝫ auribz. ſi audit bona loqui de ꝓximis ⁊ ꝓgaudet ipīs. et ſi mala audit loqui de ꝓxīs et cōpatꝫ ipīs. Aplūs. Scimus q̄ñ diligētibz deū oia cooperātur i bonū. Tercio mereꝫ quis cū oꝛe. vt cū quis informat ꝓximum in his q̄ ad ſalutē pertinēt. vel conſolat ꝛbis cōſolatoꝛijs ꝓximū. vel coꝛripit delinquētes in fraterna coꝛrecti one. vel cuꝫ libēter oꝛat vel regꝛatꝫ deo. vel etiā cuꝫ ſilentiū tenet. cū q̄ñq̄z libēter loquereꝫ. ⁊ ſic de aliꝭ.

Quarto mereꝫ q̄s cū manibz ad modū cruciseas expandēdo. vel etiā in oꝛombus deuotis eas eleuādo. ꝑs. Eleuatio manuū mearū ſacrificiuꝫ veſpertinuꝫ. Vel eas ad pauperes extēdēdo dādo ipīs elemoſynas. vel cū quis pauperē ſuſtētat et ducit q̄ per ſe incedere neſcit. vel ꝓp̄ debilitatē pedū. vel ꝓp̄ cecitatē oculoꝝ. Quito mereꝫ quis cuꝫ pedibz ad ecclesiā eūdo. vel loca ſacra viſitādo ꝓ indulgētijs. vel etiā ifirmos viſitādo vel peregrinatiōes ad loca ſancta faciēdo. Sexto mereꝫ quis cuꝫ toto coꝛpoꝛe. ſ. dure iacēdo vel aſperā veſtē induēdo. et coꝛpus cuꝫ vgis vel flagellis caſtigādo. vigilādo ieiunando. et mane ſurgēdo. ℣ Quare aliqui hōies ſunt ita pigri ad ſeruiendū deo⁹ Rñ. q̄ nō ꝓcogitāt futuram mercedē q̄m dñs dabit ſuis ſeruoꝛibus. Nam ſi rex terrenus dare vellet ꝓ vno pr̄ nr̄ florenū. O quot pr̄ nr̄ diceres. Sil' ſi rex terren⁹ diceret. Si vis vigilare illa nocte mecum cras mane dabo tibi cētum florenos tu libēter faceres. ⁊ ſi ſcōa nocte ꝓmitteret q̄n gētos. et tercia nocte mille. multo libētius vigilares. Sz xp̄s ꝓ vna hora quā quis ꝓp̄ euꝫ vigilat pl⁹ dabit q̄ totum regnū terreuꝫ valere p̄t. Similiter ꝓ vno pr̄ nr̄ deuote dicto plus dabit ꝓ ꝓmio q̄ mille florenī valent. q̄ dabit eternū premiuꝫ etiā ꝓ minimo ope in gr̄a facto. vñ Diero. in epla. Mullus labor durus nullū tp̄s lōguꝫ videri debet quo gloria eternitatis acquirit. Itē ſcienduꝫ q̄ xp̄s nō ſoluꝫ remunerabit opa ſpūalia ad honoꝛē dei facta. ꝫ etiaꝫ remunerabit laboꝛes quos quis facit ꝓ neceſſitatibus p̄ſtis vite. Mā cum quis laboꝛat ea intentione vt velit aliquid cuꝫ laboꝛibus iuſtis acquirere vnde ſe et vxoꝛē et pueros poſſit nutrire. vel etiaꝫ laboꝛat vt cum ſuis laboꝛibus poſſit ſubuenire pauperibus ⁊ infirmis qui non p̄ſt laboꝛare talis ſemper cum q̄libet laboꝛe q̄tūcunq̄z puo meretur premium eternum ſi eſt in gr̄a. vñ ps. Labores manuum tuarum quia māducabis beatus es et bñ tibi erit. ḡ quilibet cuꝫ de mane ſurgit ꝓmo oꝛet et eccleſiā viſitet. et deo omnes laboꝛes ſuos offerat quos illa die intēdit facere. Bre. in moꝛa. Oīne bonū q̄ agimus ꝓ intentionē ſemper ad deū leuemus. Qz eñ q̄libet nr̄m primo de mane ad eccleſiā debeat ire ⁊ oꝛare ⁊ ſe deo cōmēdare. hoc docet xp̄s in euāge. Mat. vj. dicēs. Primū querite regnū dei et iuſtī. ei⁹. et hec oia adijcient vob. ſ. que ſunt vob neceſſaria. q̄ hō ꝓ totā diē habebit maioꝛē ꝓſperitatē i oibus ſuis factis cū de mane nuſſam audit et ſe deo deuote cōmēdat. Et exēpla dictis patet q̄ laboꝛatoꝛes illi ſunt bñ qui fideliꝫ laboꝛāt et deū in laboꝛibus ſuis ꝓtendunt. quia merent̄ ſemper in quolibet opere vbi gr̄a. Ruſticus nunq̄ pōt arare foſſam cum fideliꝫ laboꝛat qui mereꝫ. Similiter ſartoꝛ in oibus ſuis laboꝛibus mereꝫ ſi fideliter laboꝛat. Similiꝫ piſtoꝛ et faber. ſimiliꝫ ſeruus ⁊ ancilla. et quilibet etiam qui ꝓ denario diurno laboꝛat et ſic de aliꝭ. ℣ Qz deus vult remunerare omnes paſſus et laboꝛes noſtros. hoc patet ꝓ tale exemplū. Legitur in vitaſpatz q̄ quidā ſenex longe habebat aquā a cella ſua. vbi dum ſemel iret hauꝛire defecit in via et ait. Quid neceſſe eſt vt hunc laboꝛē patiar. ꝫ veniā et habitabo circa aquā. Tūc cō

UVA. BHSC. IyR_046

CLI

uersus retro vidit quendã sequentẽ se ⁊ numerantẽ passus et vestigia sua. et interrogauit quis eẽt. dixit autẽ ei ille. Angelus dei sum. et missus sum vestigia tua numerare et dare tibi mercedẽ ꝓ labore. q̃ oĩs passus tuos et vestigia tua deus vult tibi remunerare. Hoc audiẽs ille fortior ẽ factꝰ ⁊ ꝓnior et adhuc lõgius posuit cellã suaz vt eo plures passus faceret eũdo ad aquã et redeũdo ad cellã suaz vt sic sp augmentaret ꝑmiũ suũ. Q̃z aũt opa nr̃a bona nõ solũ debẽt fieri ꝓncipaliter ꝓpt̃ gaudia celi vel ad euitanduz penas inferni. hoc q̃re ante sermo. crl. E.

J Tercio meremur cũ corpe sustinendo infirmitates corpis patiẽter q̃s deus sup nos permittit. q̃ melius est infirmitates patiẽter sustinere q̃z interim bona opera facere. Cõtra hoc aliqui dicunt ego nego hoc bonum vel hoc ꝓpter infirmitates meas? Rñdet̃ q̃ solũ sis patiens et nihil negligis. Vnde sciendũ q̃ quilibet libenter dz sustinere infirmitates et tribulationes q̃ ẽ speciale donũ dei et signũ charitatis quã deus bz ad ipm hominẽ. Apoca. iij. Ego quos amo arguo et castigo. Origene. sup Osee. iiij. Qui diligit̃ corripit̃. qui nõ diligit̃ in pctis suis dimittit̃. K Sz di. quõ possum eẽ patiẽs in tantis tribulationibꝰ et infirmitatibus? Rñdet̃ q̃ tria ꝓncipaliter debẽt inducere hoiem ad patientiã. Primũ ẽ memoria passionis xpi. Greg. Si passio christi ad memoriã ducit̃. nihil ẽ q̃ nõ equo animo tolerẽt Bern̄. Quid ẽ qđ tibi suaue non videtur. si collegeris et memoraueris oẽs amaritudines saluatoris. g̃ si voles caput tuũ cogitare debes dolorẽ capitis quez xps sustinuit cũ coronatus cũ spinea corona fuit. Si voles manus vel pedes cogita clauos infixos manibus ⁊ pedibꝰ xpi. Si voles in dorso vel in alio membro vel in toto corpore cogitare debes dolorẽ christi quẽ in toto corpore et in oĩbꝰ mẽbris sustinuit. et sic erit tibi leue oẽ qđ pateris. L Secũm qđ inducit hoiem ad patientiã ẽ cogitare penã purgatorij q̃ est valde g̃uis. Aug. Ignis purgatorij miro mõ est g̃uis. q̃ ignis qui hic est in terra habz se ad illũ sicut ignis qui depict? est in pariete ad verũ ignẽ. Et in illo purgatorio oportet homines valde diu ardere et purgari qui h̃ nõ purgat? est. Vt aũt a peccatis tuis purgeris. tũc libẽter debes hic sustinere infirmitates corpis. q̃ tãta ẽ pena purgatorij q̃ poti? in pñti deberes eligere. xxx. annis esse infirmus q̃ vna die eẽ in purgatorio. Vñ dicit̃ in decret. Ignis purgatorio nulla pena tpalis ẽ cõparabil'. dis. xxv. Qui i alio Vñ legitur de quodaz sacerdote q̃ reputabatur q̃si sanctus q̃ in vita sua seipm miro mõ afflixit ꝓ pniaz Cuidã q̃renti cur hoc faceret? Rñdet̃ q̃ si illa lacus magn? q̃ erat ꝓpe se eẽt tot? igne? libenter vellet eẽ in eo vsq̃ ad diẽ iudicij vt posset euadẽ inferni ignẽ et penã purgatorij. Hoc idem Aug. orabat di. dñe hic vre h̃ seca vt in eternũ pcas. Tertiũ q̃ iducit ad patientiã est. q̃ per tribulationes ⁊ infirmitates augmentatur homini meritũ eterne glorie. Math. v. Gaudete et exul. q̃m. m. via co. ẽ in cel'. Et ista gloria tãta est. q̃ si vn? hõ solus sustineret oẽs infirmitates et tribulationes omniũ hominũ in toto mundo existentiũ. adhuc nihil hoc esset respectu celestis glorie. Apls. Nõ sunt ꝯdig. pas. hui? tempo. ad fu. gloriã ⁊c. De hac gloria di. ꝑs. Cũ mille anni ante oculos tu. tãq̃ dies hester. q̃ ꝓterijt. M Q̃tũ ad tertiã partẽ precedentis sermonis sciendũ q̃ tercũ qđ deus nob cõtulit cũ q̃ mereri possum? et debem? est anima. Pro quo sciendũ q̃ nos mereri debemus cũ tribꝰ potentijs aie q̃ sunt memoria. intellectus. et voluntas. Primo mereri debemus cũ memoria beneficia dei memorãdo et ei de eisdẽ regratiando. Vnd̃ Aug. in li. de ciui. dei sic dicit. Quisquis beneficia dei nõ videt cecus est. nec laudat ingr? est. quisq̃s in laudãdo reluctatur insanus est. Crisost. super mat. Gratiarum actio est inuitatio ad plus dandum. Sed de his qui sunt ingrati de beneficijs dei dicit Bern. Accipiendis indign? est qui fuerit de acceptis ingrat?. Itez se pius memorari debem? ipm deũ nob esse pñtem in oĩbꝰ nostris cogitationibꝰ vbis ⁊ factis. Sz heu multi sepi? obliuiscũtur deũ et raro cogitãt de eo. Et hoc est signũ q̃ deũ nõ diligũt. ꝙ ipm parupendunt Arist. ij. rheto. Obliuio est signũ paruipẽsionis. Et qui sic obliuiscũtur deũ in vita. illoz̃ obliuiscetur deus in morte. Aug?. Ita fit vt in fine sui obliuiscat̃ q̃ dũ viueret oblitus est dei. Scda potentia aie est intellectus per quẽ intelligere debem? deũ. Primo tã q̃ nostrũ creatorẽ. et sic tenemur sibi semper obedire tanq̃ creatura suo creatori. Scdo cognoscere debemus eum esse redemptorẽ nostrũ qui nos cum sua amarissima passione et morte redemit. ⁊ sic tenemur eũz diligere. Joh. xv. Maiorẽ hac dilectionez nemo habet q̃ vt animã suã ponat quis ꝓ amicis suis. Tercio debem? cognoscere eũ esse nostrum futurũz iudicem. et sic debemus eum timere in omnibꝰ cogitationibus verbis et factis. Eccl̃. j. Timenti deum bene erit in extremis. Vnde Crisost. in sermo. dicit de btõ Johanne bap. Sol? dei timor est qui mẽtes corrigit. fugat crimina. et innocẽtiã seruat. M Tercia potẽtia aie est volũtas cũ q̃ meremur quãdo voluntatẽ nostrã volũtati diuine cõformam?. ita vt q̃c quid velit nobiscũ facere q̃ etiã illud idem nos velimus. siue sit dulce siue amarũ. g̃ quilibet nostrũz sic se debet habere q̃ si deus vult eum esse pauperem. q̃ etiã ipe velit hoc idem. vel si ipm velit esse diutẽ vel sanũ vel infirmũ vel tristẽ vel letũ. q̃ in hoc conformet se volũtati dei. sic q̃ possit dicere cuz xpo illa verba q̃ in monte oliueti dixit. Pater nõ mea volũtas ꝙ tua fiat. Itẽ meremur cũ volũtate q̃ habem? continuã volũtatẽ nos emẽdandi et deo seruiendi. Crisost. super matheuz. Voluntates bone sic suaues sunt apud deum quemadmodum odoriferi flores. Bern̄. Cũ p bonã voluntatẽ incipimus esse dei. desinimus esse diaboli. Sic ecõuerso cũ homo p malã voluntatẽ incipit esse diaboli desinit esse dei. O

Et deus vult hominẽ iudicare fm illã voluntatẽ in qua eũ inuenerit. Vñ de hoc dr̃ in decre. Qualez te inueniet dñs cũ vocat talẽ pariter et iudicat. ō pe. di. j. Munquid. Vñ legit̃ exemplũ q̃ quidam latro multũ dolens de peccatis suis et habens volũtatez bonã se emendandi rogauit q̃ndã heremitã vt eum in suã societatẽ acciper quia ꝓponeret suã vitã emendare et ō semp fuire. Et heremita noluit et despexit eũ in corde suo et dimisit eũ inconsolatũ ab eo recedẽ. Sed cũ latro sibi ꝑpi heremitorij facere voluit. arbor pcisa statim corruit ⁊ eundẽ latronẽ oppressit. ⁊ sic in vehementi cordis cõtritione obijt. Tũc ille be

UVA. BHSC. IyR_046

remita vidit q̄ sancti angeli venerūt et animā illius latronis ad celū deferebāt. Et heremita cōmot⁹ ait. Quid ḥ in heremo morā trabo. Ille hō mal⁹ latro fuit. ⁊ p̄p̄ bonā suā volūtatez iā ad celos ascēdit. Et ego tā diu viri in heremo et nūq̄ celū intrare potui. et in illa cōmotōne dixit vadā et latro efficiar. ⁊ post modū in fine bñ saluabor sicut iste latro saluatus est Et dū exponeret se ad latrocinīū ꝓpetrādū. insecut⁹ ē a stipēdarijs ciuitatis. Qui fugiēs vehemēter cecidit et expirauit. et diaboli venerūt et animā suaz ad infernū duxerūt. De aplis ali⁹ sermo.

Elictis omnibus secuti sunt eū. Luc. v.

Jsta ẏba dicta sunt de aplis. q̄ oīa p̄p̄ rp̄m reliquerūt. ſm q̄ et ipm dicit btūs Petrus ad rp̄m. Ecce nos reliquim⁹ oīa et secuti sumus te. q̄d ḡ erit nob. Dñ ḥ dicendū ē q̄ septē sunt q̄ nos inducere debēt ad relinquendū oīa tpalia. Jstū ſmonē q̄re. s. xciij. A.

De vno martyre. Sermo. cliij.

Q̄ crux spūalis debet q̄nor habere.

Jquis vult venire post me. abneget semetipm et tollat crucē suā ⁊ sequat me. Mat. xvj. mar. viij. Luc. ix.

Jn his ẏbis vult rp̄s q̄ ipm seq̄mur et crucē tollamus et post ipm illā baiulemus. sicut ille sanct⁹ martyr. M. cuius festū hodie colimus. P̄ Prio quo sciendū q̄ duplex ē crux. Vna lignea et materialis. q̄ est baiulanda vt crux Petri et Andree et rp̄i. Alia spūalis de q̄ dicit aplus Gal. v. Qui christi sunt carnē suā crucifixerūt cū vicijs et ꝯcupiscētijs. Dñ duobus mōis seq̄mur rp̄m et crucē p⁹ ipm portamus Aut mortē p eo tolerādo. aut carnē cū vitijs ⁊ ꝯcupiscentijs crucifigēdo. Prio mō sequūtur eū omnes martyres q̄ mortē tpalē p̄p̄ christū sustinēt. Scdo sequūtur eū oēs electi et deuoti. Vbi ḡ in morte inuenit primā saluat. Silr vbi secundā ſ vbi neutrā dānat. Cū aūt p̄mo mō eū imitari nō possum⁹. s. sustinēdo mortē saltē seq̄mur ipm scdo mō. Quō. aūt exemplo rp̄i crucē accipe debeamus intueamur modū passionis eius. Fuit eīn crucifixus et clauis ligatus. a parte inferiori. et a sinistra et a dextra ſ nō a p̄te superiori. Silr forma et nos crucē spūalē tollere debemus. Cui⁹ infima pars ē ꝓpositus mōi. q̄ sicut terrā calcam⁹ cū pedibꝫ. sic terrena et mūdū cōtemnere debemus. Mouemur aūt ad hoc si ꝓsiderem⁹ q̄ nemo pōt bñ amicicīā dei et mūdi simul. Deliberet ḡ secū vnusq̄sq; quid sibi magis expediat. an. s. diligere deū an mūdū. vñ. j. Ioh. ij. nolite diligere mūdum neq; ea que in mūdo sunt si q̄s diligit mūdū nō est charitas patris in eo. Jgit̄ q̄ hoc preceptū ꝓtēnit, et mundū diligit inimicus dei ꝓstituit Jaco. iiij. Amicicia hui⁹ mōi inimica ē deo. Sicut ei q̄s odit inimicū suū ita dñs mōm. Cā aūt huius inimicicie est. q̄ mūdus multos hoīes retrahit a deo per illa tria vitia. s. per superbiā. auaritiā et luxuriā. quoz vicioz tā totus mūdus ē plen⁹. vñ. j. Joh. ij. Oīe q̄d est in mūdo aut ē ꝯcupiscētia carnis. aut ꝯcupiscētia oculoz. aut supbia vite. Et vere mūdus nō ē diligend⁹ ſ potius multū odiēdus p̄p̄ suā magnā infidelitatē. Sicut bñ figuratū ē in Samsone. de quo dicit in libro iudicū. q̄ ipse amauit dalidā que meretrix fuit Et iosephus dicit q̄ intīm dilexit eaz q̄ ab amore ei⁹ nulli nō poterat. Et cū in gremio eius dormiret. abscidit ei crines et tradidit eū suis hostibus. qui eruerūt ei oculos et vinctū miserūt eū in carcerē ⁊ eū molere fecerūt. Dalida meretrix ē mūdus oī meretrice ī stabilior. Samson ē quilibet hō q̄ a dalida. i. a mūdo decipitur. Licet eīn multa mala oīdat ei ⁊ multa cōtraria. s. in amissione rerū. in morte filioz et amicoz. et corporis egritudine. et plurimis alijs aduersitatibus. tñ ab ei⁹ amore nō pōt auelli. ſ in gremio eius obdormit. cū ei tota mente adheret. Dz dalida ei crines abscindit. i. spūssancti ḡtiā tollit. et in morte eum a se abijciendo tradit eū hostibus. i. demonibꝫ q̄ eruunt ei oculos. i. visionē dei. de cetero eīn letus nūq̄ deū videbit. Et in carcerē pertrahūt. i. in infernū. ⁊ ad molā eū statuūt. i. ad multiplices penas iferni vbi de cetero nūq̄ quiesset. Et licet mūdus multū sit infidelis tñ p̄p̄ modicū gaudij ⁊ delectationis nimis breuis multos bz amatores. Dz isti q̄ crucē rp̄i portare volūt: dñt ꝓtenere tā pua ⁊ momētanea gaudia mūdi vt ad mag̃ et eterna ptingere mereāt. Et vt ḃ meli⁹ fieri possit. quilibet dz apponere clauū pcibꝫ suis. i. affectionibus suis. Clau⁹ iste ē timor gehenne q̄ inferius ē. Clau⁹ iste lōgus ē et validus. Valid⁹. q̄ valida sunt gehēne tormēta. Lōgus ē q̄ nimium diuturna. vñ valde vtile ē cū diabolus lōi pctīs cōsulit penas q̄ pctīs ꝓsequūtur recogitare. De quibꝫ penis q̄re añ ser. cxxv. B. Q Jtē sciendū q̄ si ꝓtēpserimus mūdū. hoc cog̃scere possumus p tria. Primo si mores mōi sint nob molesti ⁊ displicabiles et p̄rij et si ipm vel ipius mores fugim⁹. Scdo si est nobis gue et pena eius gaudiū ⁊ ludos videre. Tercio si inuite audim⁹ rumores q̄ de eo dñr. et habem⁹ tediū loq̄ de mūdanis. nisi ing̃tū necessitas requirit Dñ facere debem⁹ sicut serpēs q̄ q̄n audit vocē icātātis. statim replet vnā aurē cū cauda. et aliā cū terra sic ⁊ nos facere debem⁹. s. cogitādo de instabilitate ⁊ infidelitate mūdi. et de cauda. i. de morte ꝓpria ⁊ remuneratione mūdi q̄ repēdit sibi seruientibꝫ. R

Quo ad scdm sciendū q̄ diligere mūdū multū periculosū ē. Primo q̄ charitatē dei extinguit. j. Joh. ij. Si quis diligit mōm nō ē cha. p. in eo. Secundo q̄ sicut dei dilectio ē fons et origo oīm bonoz et virtutū. ita dilectio mōi oīm vitioz. vñ Greg. Discite hō nō diligere mundū vt diligas deū. Auerte vt cōuertaris. funde vt implearis. Tercio q̄ inimicū dei ꝓstituit. vñ iaco. iiij. Amicicia hui⁹ mōi inimi. ē dei. Quarto q̄ fm̄ū diaboli facit. Aplus. Si adhuc mūdo placerē fm̄ rp̄i nō eem. mat. vj. Nemo pōt duobus dñis fuire. vñ ēt Crisp. sup mat. O q̄ miserrim⁹ ē mūd⁹ et miseri q̄ eū sequūtur. Semp ei hoīes mūdi opa excluserūt a vita. Jtē sciendū q̄ si amor mūdi in tantū excrescit in hoīe q̄ ꝓponat amori dei vel vite eterne. vl si redundat ī iniuriā q̄ tollit charitatem ꝓximi ē pctīm mortale. Si tñ circa hos limites sistat pōt eē veniale. S Scda ps crucis ē brachiū sinistrū qđ significat patiētiaz in aduersis. q̄ sicut sinistra manu ferim⁹ clipeū sup quē iacula vel ict⁹ recipim⁹ ne ad mortē vulneremur. ita p patiaz aduersa oīa accipē debemus. ne per cruciat⁹ tribulationū ex impatientia eternaliter moriamur. Quot eīn aduersa no-

UVA. BHSC. IyR_046

bis accidũt in dãnis rerũ vel i tribulationibꝫ corpo rũ. tot iaculoꝝ ictus veniũt sup nos. Sine aduerſ eñ cẽ nõ possumus. Inter summã pacẽ et summaꝫ afflictionẽ ꝓstituti sum⁹. i. inẽ celũ et infernũ. ꝛ vicinioꝛes localiẽ sum⁹ iferno. Jõ patiẽtia necessaria est nob vt dicit apls. Optet nos pati velim⁹ nolim⁹. ꝛ si patiẽter multũ meremur. qꝛ patia auget meritũ. si i patiẽter tñ oportet nos pati et nihilomin⁹ pdimus meritũ et laboꝛẽ. scrinitũ ⁊ thesaurũ. qꝛ sic i patia nra pos. ani. no. sic ipatiẽtia pdim⁹ aias nras. ℣ Vñ legiẽ exẽpluꝫ qꝫ quedã vgo multũ erat deuota. ꝛ im patientissima in oibus q̃ sibi acciderãt. et tñ erat valde casta ⁊ mũda et pauperes dilexit et libẽter oꝛauit et ieiunauit. Quadã viceveñt ad eã angel⁹ dñi dicẽs ei. Multũ fideliẽ laboꝛas ꝓ eternis gaudijs possidẽ dis ꝛ ea possidere nõ potes ꝓpꝛ tua magnã impatiẽ tiã ꝑ quã perdis oia bona opa tua. Tũc virgo dixit angelo. Oꝛa ꝓ me vt mihi deẽ a deo patia. Tandeꝫ ipa facta ẽ tã patiẽs qꝫ alij qdãmõ admirabãt de ei us patiẽtia. ⁊ sic meruit gaudia celi. ℣ Vnde multũ hõ dꝫ studere patiẽtiã q̃ valde necessaria ẽ ad salutẽ. Vt aũt in illa pmaneat tũc dꝫ apponere vnũ clauũ ferreũ. Clauis iste ẽ pena purgatoꝛij. qꝛ nullũ malũ impunitũ. et q̃ hic nõ purgabiẽ per bona opera et tribulatiões puniẽ gruissime i purgatoꝛio. Augu. Qui i alind seculũ dissulerit fructũ ꝓuersionis ꝑ us purgabiẽ igne purgatiõis. Hic ignis et si nõ sit eternus mꝛo tñ mõ gruis ẽ. superat eñ o ẽm penam quã vnq̃ hõ passus ẽ in hac vita vel pati põt. Legiẽ ei qꝫ fuit quidã mgr̃ in theologia natiõe anglicus. q̃ dixit se vidisse quẽdaꝫ q̃ dicebaẽ fuisse i purgatoꝛio beati ℞patricij. q̃ de nullo qõ delectabile erat in mõdo potuit gaudere. ⁊ sibi oia delectabilia amara videbãtur. et inter oẽs viuẽs tanq̃ mortu⁹ apparebat. Jtẽ aliud legiẽ exemplũ qꝫ quedã mulier reuocata ꝺ purgatoꝛio ad cõplendã penitentiã i hoc seculo intñ se affligebat qꝫ habitauit i sepulcris et in niue ⁊ glacie et igne se inuoluebat. Cũ aũt diceꝛeẽ ei interdũ vt ei parceꝛet. ipa rñdit. qꝫ oẽs iste pñtes pene nihil essent respectu illarũ penarũ que sẽ in purgatoꝛio. ✠

Tercia pars crucis ẽ brachiũ dextꝛ. per hoc significaẽ exercitiũ coꝛporis. i. opa bona. dextra eñ man⁹ ad quelibꝫ opera ẽ aptioꝛ et ꝓnioꝛ q̃s sinistra. nõ dꝫ ꝙ eẽ dies i q̃ hõ coꝛp⁹ suũ i bõis opibꝫ ñ exerceat. Est ei coꝛpus nr̃m terra optima si exerceẽ nõ sic ista nra terra q̃ diu ⁊ sepe et mltis mõis elaboꝛata per annũ semel vna die fructus ꝓfert. Sꝫ per coꝛp⁹ possum⁹ q̃tidie fructus ꝓferre. qs ãgeli deo offerũt. de qbꝫ de us multũ gaudet. ⁊ quibꝫ nos valde ditabimur. Jõ dic Sapiẽs. diligẽter exerce agrũ tuũ. Vñ etiam ps. Labores manuũ tuarũ qꝛ mãducab bea. ⁊c. Vñ sciendũ qꝫ ferueñter et diligẽter operari debemus. ⁊ nõ ita pigre et tarde sic vsqꝫ huc fecim⁹. ꝛ studiose et solicite facẽ exercẽtes oẽs vires tã coꝛporis q̃ aie in bonis opibꝫ ⁊ seruitio dei. qꝛ ad hoc creati sumus vt deo fideliẽ seruiamus. Tu ei ñ libenẽ hẽs pigros ⁊ sõnolẽtos ac diu dormiẽtes famlos q̃ tibi fuiũt ꝓ modico ꝑcio tẽpoꝛali. Multo minus deus vult pmium eternũ pigris ⁊ somnolẽtis dare. Leo papa i fmõe. Mõ dormientibꝫ ꝓuẽit regnũ celoꝝ. nec otio ⁊ desidia torpẽtibꝫ bitudo eternitatis ingeriẽ. Vñ sciendũ qꝫ ꝓ tẽporalibꝫ laboraãdũ ẽ sine mag̃ sollicitudie ⁊ cura ioꝛdiata. ꝛ ꝓ eternis debemus laboꝛare cũ oi sollicitudie q̃ possumus. hoc docuit xp̃s ⁊ fecit. qõ patꝫ. qꝛ ferueñter ꝓ salute nra laboꝛauit triginta tribus annis vigilãdo. oꝛãdo. ieiunãdo. ꝑdicãdo. et seip̃m multipliciter fatigãdo. ps. Jn laboꝛibꝫ a iuuẽtute mea ⁊c. Vñ libent debem⁹ de mane surgẽ ⁊ icipere ferueñ operari. Mã aues incipiũt de mane añ oꝛtũ sol cãtare et deũ laudare. vñ Amb. de offi. Quis xp̃ianus nõ erubescat cũ minutissime aues solẽm deuotiõe oꝛtũ diei ꝓueniũt. Aug. Jndecẽs ẽ q̃ sol xp̃ianũ iueni at i lecto. Si eñ loq̃ possꝫ diceret. Surge piger. ego tã preãbulaui spaciũ terre. Bern. Mõ piger ⁊ somnolẽtus ẽ q̃si imago mortis. Et tales somnolenti de mane diu dormiẽtes claudũt feneſtras et pannũ pẽdũt añ lucẽ. Ergo sicut ḧ diligũt tenebras. sic fm dictũ xp̃i vt habeẽ Mat. xxv. Ejcient in tenebras exteriores ibi erit fle. ⁊ stri. den. Tales pigri attendere deberẽt q̃ si octo dies ꝓtinue i molli lecto bñ ꝓparato deberẽt iacere. tediũ haberẽt q̃d tũc fiet in igne infernali ⁊ in ꝓfundo iferni eternaliẽ iacebũt et ardebũt. Ergo debemus nũc ꝓ tẽpoꝛe gie eẽ ferueñtes in operibꝫ bonis. Vt aũt i bis bonis operibꝫ perseueremus. tũc apponẽ debemus clauũ. et iste clauus ẽ cogitare gaudia nob i celesti glia ꝓmissa. Augu. Si laboꝛ terret. merces iuitat. Jer. Nullus laboꝛ durus. nullũ tps lõgũ videri dꝫ. q̃ glia eternitatis acq̃riẽ nã ibi habebimus gaudia mlta. magn̄. dulcia. ⁊ ꝑcio sa. Et de ista materia q̃re añ sermo. liij. ℞. Quarta pars crucis est reclinatoꝛium capitis ihesu christi. ℞er reclinatoꝛium illud significaẽ charitas quaꝫ hõ dꝫ hãe ad deũ. vt sic deus se rediauit ad nos per charitatẽ. sic et nos ecõuerso ad ipm. Jsta nõ dꝫ hãe clauũ. qꝛ dilectio nra ad ipm dꝫ eẽ libera. qꝛ iure multis de causis ẽ a nob diligẽdus. et has causas quere ante sermone. cxix. ℞.

De martyribus. Sermo. clij.

Quõ opau bõa ⁊ pati tribulatiões ꝓpꝛ deũ ñ erit gñe

tabunt iusti in magna

f ꝓstãtia aduersus eos q̃ se angustiauerũt Sap. v. Sciẽdũ qõ i hũc mõm positi sumus. vt operari ⁊ meritũ accumulare debeam⁹ per opationẽ quã fecim⁹ et tribulatõꝫ quã patimur. Vñ aũt oia opa nob fiãt leuia sꝫ de mãe surgere. vigilare ieiunare oꝛare genuflectẽ. silẽ ⁊ tribulatões pati. s. infirmitates coꝛpis. vl persecutiões maloꝝ ⁊ tribulatões q̃scũq̃ sustinere. oportꝫ vt iste nob dulces fiant. A

Et vt in eisdẽ patiẽtiã fuemus. sic isti sancti martyres. M. quoꝝ hodie festũ celebramus tũc nob q̃tuoꝛ sunt attẽdenda que nos debẽt inducẽ ad laboꝛandũ. et aduersitates sustinendũ libẽter ꝓpꝛ deum.

Primũ ẽ breuitas pñtis vite. qꝛ oia cito finiũt cuꝫ morte. Jaco. iiij. Que ẽ vita vra. vapoꝛ est ad modicũ parens. Vnde etiã cõparatur vẽto. Job. vij. memento quia ventus est vita mea. ergo si sollitire consideras hoc. tunc nihil grãue erit quicquid agere vl quicquid pati te oporteat. quia totum in morte finitur et mors cito appꝛopinquat. Bernardus. Quid in rebus humanis certius morte. et quid hoꝛa mortis incertius inuenitur. Gregorius super Ezechielẽ Etenim nobis conditoꝛ noster diem mortis in cognitũ esse voluit. vt dũ sp ingrãt. sp ꝓuid⁹ eẽ credaẽ.

UVA. BHSC. IyR_046

Et tāto quisq; feruētior sit in operatōe. q̄to icertior ē de euocatiōe. Et cōsideratio breuitatis vite nostre nō solū inducit ad bonū operandū. ꝫ etiam reducit a malo ꝓpetrandū. Aug. Nihil sic reuocat a pctō sicut frequēs mortis meditatio. Hiero. Memēto diē mortis tue et nō peccabis. Qui se quottidie recordatur esse mouturū contēnit p̄nia ⁊ ad futura festinat Considera ḡ q̄n in morte iaceb. q̄d tūc ꝓderit si hūil ses fortunā alexādri. potentiā augusti. pulcritudinez Absalonis. fortitudinē Sāpsonis. lōgitudinez vite Ade. sapiam Salomōis. cū ex his oīibus nihil tecū feras nisi tm̄modo bona et mala q̄ fecisti Apoca. xiij. Opa em̄ illoꝝ sequūt illos. Aug. in ℣. Adam si adhuc viueret et hodie moreret q̄d illi vite longitudo ꝓfuisset. Cōsidera etiā si iā mori deberes q̄d tibi noceret q̄ a deo infortunatus fuisses sicut Job qui multa infortunia sustinuit i rebus i corpe ⁊ in filijs. Si infirmus et paup vt Lazar⁹ q̄ iacebat añ ianuaz diuitis plen⁹ vlceribꝫ cupiēs saturari de micis q̄ cadebāt de mēsa ipius diuitis. Patiēs et mitis vt moyses. castus vt Joseph. tribulat⁹ in oibus vt xp̄us et Maria. Et si tot bona fecisses vt be. Nicola⁹ ⁊ sanctus Martinus q̄d tibi noceret cū āgeli aiam tuā reuerent suscip̄ret. gaudēter deducerēt. ⁊ dñs ꝓ oibus actionibꝫ ⁊ tribulationibꝫ eternā vitā reddēt. Jō dū tps h̄ habem⁹ opemur bonū. ⁊ sustineamus libēter et patiēter tribulatōes. infirmitates et paupertates. vt ꝓ eisdē operibus et tribulationibꝫ p̄mium nr̄m augmētetur in celo. Nam corpus nr̄m ad hoc nobis a deo datū ē vt ei seruiamus opando bona ⁊ sustinēdo mala et aduersa patienter vt sic ꝓsumam⁹ corpus et vires corpis in seruitio xp̄i. q; oportet corpus nr̄m ꝓsumi et a vermibꝫ corrodi. Nam vitruz vnū q̄ est vas fragile diuti⁹ seruaret q̄s q̄ suū corpus. Et insup in morte pdit hō oēs delitias corporis diuitias et honores. Nō Aug. Sic etas nr̄a. sic act⁹ nr̄i. sic miseria nr̄a. sic felicitas nr̄a. sic honores. sic totū trāsit. verbū aūt dñi ineternū pmanet. Nō etiam dicit Salomō. Oia sunt vanitas. B Scōm ē ꝓsideratio laboris et passionis xp̄i q̄ ꝓ te prius laborauit in terra. Bre. Si passio xp̄i ad mēoriā reducit rē. Si rex magnā trabē ꝓ me portaret nō mihi ḡue esse deberet si ꝓ eo festucā portarē. Ecce rex celi ⁊ terre ꝓ me portauit magnā trabē. s. crucē. imo et spineā coronaz. ⁊ quō ego paruū laborē vel passionē ꝓ eo nō sustinebo. Nō si ḡue ē tibi mane surgere et vigilare cogita quō xp̄s sepius ꝓpt̄ te pnoctauit in oroibus. Si ḡue est tibi ieunare. cogita quō xp̄s ieunauit in cruce in die pasceues. De quo ieunio dicit. p̄s Dederūt in escā meā fel. et in siti mea pota. me aceto Si ḡue ē tibi dure iacē vl̄ veste asperā induē. cogita lectū crucis i quo xp̄s expāsus fuit in quo nō habuit vbi caput suū reclinaret. Mat. viij. Vulpes foueas hūt ⁊ vo. ce. ni. filius aūt ho. nō habet vbi ca. suū recli.. Sil̄ si ꝓtingit te pati aliq̄d. cogita q; xp̄s multa ꝓ te passus ē. Nā si seruus videret dñm suū ꝓpt̄ se multis vulneribus vulneratū. merito ipe etiā aliquid pati deberet ꝓpt̄ ipm̄. Et si infirm⁹ es ⁊ doles caput. cogita dolorē capitis xp̄i quē habuit q̄n cum spinea corona coronat⁹ fuit. Sil̄ si doles manus et pedes vel etiā in quocūq; membro corporis. cogita passionē xp̄i quā sustinuit in suo corpe et in suis membris. Sil̄ si sustines p̄secutiōes a malis hoibꝫ q̄ tibi maledicūt vbis vel verberant vberibꝫ. cogita xp̄m hec sustinuisse ꝓ te. j. Pet. ij. Cū malediceret nō maledicebat. cū pateret nō cōminabat. Sil̄ si pauptatē vel nuditatē vel frigus vel esuriez vel sitim sustines. cogita hec xp̄m sustinuisse ꝓ te. et erūt oia opa tibi leuia. et oēs tribulatiōes tibi suaues erūt. Vnō Bern. Quid ē q̄ tibi nō suaue videt si collegeris et memoraueris oēs amaritudies saluatoris. Aug⁹ i li. de vera religione. Tota vita xp̄i in terris q̄ ꝓbo minē gessit. disciplina moꝝ fuit. Oia bona mōi xp̄s ꝓmisit q̄ ꝓtēnenda docuit. et oia mala sustinuit q̄ sustinēda ꝓcepit vt i illis nō quereret felicitas. neq; in istis timeret infelicitas. Nō etiā Bern. Xp̄s ostēdit tibi manus vt facias q̄ fecit. latus vt sentias que sensit. pedes vt ambules quo ꝓrexit. C Tertiū est ꝓsideratio futuri laboris et pene future. q; ꝓ laborē quē h̄ patimur et tribulatiōes q̄s h̄ sustinem⁹. liberamur a laboribus et penis eternis. ō quibus dicē ps. Laborabūt in eternū et viuēt adhuc in finē. Greg. Nū labore transitorio atterimur. a ꝓpetuo labore liberamur. Sz ociosi et pigri et sterules in bonis operibus qui nō coercēt pedes ad ambulādū in via dei et manus nō extendūt ad operandū opera bona. tales sterules excidēt sicut arbor infructuosa. de his pigris dicit etiā Mat. xxij. Ligatis manibus et pedibus rē. Sil̄ ꝓ tribulatiōes et penalitates q̄s hic patiēter sustinemus. liberamur a futuris penis q̄s nos opteret sustinere in inferno vel in pūrgatorio. Bre. Misericordia adhibet de⁹ tpalē seueritatē. ne eternā inferat vltionē. Jdeo h̄ q̄busdā pcit vt eos in ꝓpetuum feriat. iō h̄ ferit nō pcēdo vt in eternū pcat. Nō etiā dns dicit p̄ sapientē Eccl. xxix. minimū ꝓ magꝫ placeat tibi. nā oēs labores et tribulatiōes p̄sentes nihil sunt respectu futuroꝝ doloꝝ et cruciatuū. Aug⁹. Nullus cruciat⁹ penarū tpaliū pōt sempiternis in quoꝝ cruciatibus compari. Sz pctōr nō pōt euadere quin aut oporteat eū in futuro puniri. aut hic in p̄nti. q; nullū malū impunitū. et si pctōr cōsideraret fortes ⁊ eternas penas inferni. leues reputaret labores et p̄ssuras hui⁹ mōi. Nō Jsid. in sino. Intende aio q̄scunq; seculi penas q̄scunq; tormentoꝝ dolores et quascūq; doloꝝ acerbitates. et cōpara hoc totū gehenne. et leue ē oīe q̄ pateris. D Quartū est cōsideratio future mercedis. Nam ḡuis dieta videt breuis mercēnario si in fine diei expectat centū florenos q̄ tñ paruū ē respectu eterni p̄mij. Gregoꝝ. Spes in eternitate animū erigit et idcirco nulla mala q̄ exterius tolerat sentit. Cris. Si tempestas nautis. si vulnera militibꝫ. si frigora agricolis ꝓpter p̄miū tpale leuia sunt. q̄to magis debēt esse leuia ꝓpter p̄mium eternum. Vnde Jsid. de sum. bon. Qui vite future p̄nia diligenter excogitat mala omnia p̄sentis vite equanimiter portat. quoniaz et illius dulcedine huius amaritudinē temperat. Apostolus. Non sunt cōdigne passiones huius temporis ad futurā glo. O q̄ miseri sunt illi qui nihil volunt pati pro vita eterna. Crisostomus. Si quottidie oporteret nos tormenta sufferre adhuc non erit dignum omne quod triste est modo vt tanti boni tanteq; gloie nos participes haberemur. Jnsuper quis deberet omnia gaudia mundi omnes delicias

UVA. BHSC. IyR_046

cōpis oēs diuitias et honores hui⁹ seculi spnere. vt deū t celo vna hora videre posset. Aug. in li. de libero arbi. Tāta ē pulcritudo iusticie tāta ē iocunditas lucis eterne. vt etiā si nō liceret in ea ampli⁹ manere q̄ vnius diei hora. ꝓpt̄ hoc solū innūerabiles anni huius vite pleni delicijs. ⁊ etiā confluentia tpalium bonorum recte meritoq̄ cōtemnerentur. Ex his patet q̄ miseri sunt illi qui modicas voluptates carnis vel diuitias ⁊ honores huius seculi ꝓponunt gaudijs celi Berna. super cañ. Neuera illud verum est gaudiū et solū qđ nō de creatura. ꝫ de creatore concipit quod cū possederis nemo tollet a te. cui cōparata omnis aliūde iocunditas merore est oīs suauitas dolor est. oñe dulce amarū. oñe decorū fedū. omne aliud qđ delectari possit molestum. Anō ibi habebimus gaudia multa preciosa et dulcia. Hoc ēre ante ser. luj. ꝑ.

De vno confessore Sermo. cliij.

De iusticia.

ustum dedurit dominus per vias rectas. Sapient. x. Sciendū q̄ si volum⁹ saluari optet nos iustos inueniri. Psal. Hec porta domini et iusti intrabunt in eam. ℰ Sed di. quid est iusticia? Respōdet̄ ſm Bern̄. in quodā ſmo. q̄ iusticia ē virtus vnicuiq̄ tribuens qđ suū est. Et iusticiā tenere ē honorificū ⁊ multū laudabile. Hñ dicit Arist. v. ethic. Pulcerrima virtutū ē iusticia. Pro quo sciendū q̄ q̄libet christianus deo ꝫ teneť tria. et proximo tria. et sibi ipsi tria. et sic debet vnicuiq̄ qđ suū ē reddere si vult saluari et iustus inueniri. Primū qđ quilibz hō tenet̄ deo ē obedientia. Nā sicut adā expulsus est de paradiso ꝓpter inobedientiā. sic et nos intrare debem⁹ celū ꝑ obedientiā. Hñ quilibet teneť deo obedire in suis p̄ceptis q̄ sunt scripta in manibz ⁊ in pedibz hominus. In pedibus ꝓpter decē articulos pedu⁹. In manibus ꝓpter decē digitos manuū. Ideo aūt scripta sunt in p̄dictis ptibus corpis ad designandū q̄ p̄cepta diuina debēt regulare in nobis manuū opationem ne in operibz nostris ꝑ diuina p̄cepta faciamus. et dirigere gressus affectionis. ne precepta diuina transgrediamur Mat. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mādata. ℱ Et est etiā sciendū q̄ nō solum deo et eius p̄ceptis tenemur obedire. sed etiā prelatis ⁊ p̄ceptis ecclesie loco dei. Vnde Bernar. Obedientia que maioribz prebetur deo exhibeť. vñ Sciendū q̄ q̄ñ sacerdos vel plebanus tuus p̄cipit tibi ieiunare vel festiuare. tūc sic adimplere debes ac si xp̄s per se p̄cepisset. Vnde Luc. x. Qui vos audit me audit. et qui vos spernit me spernit. Hoc isti nō aduertūt qui in diebus festiuis laborāt. Contra q̄s dī Exo. xx. Nō facies in eo oē opus. Ex quo patz q̄ quicūq̄ sabbatū violāt laborādo. vel mercātijs intendendo. vel etiā q̄ſuecturā in diebz festiuis exercēt. sic rustici q̄ q̄ñq̄ ad q̄tuor vel quiq̄ miliaria vehūt in diebz festiuis sic q̄ nō audiūt missas vel sermonem. Et silr q̄ vadūt in diebus festiuis ad forū et emūt et vendūt ex mala cōsuetudine. et ꝓpter lucrū tpale. Insup q̄ sabbatinis diebus i nocte nimis diu laborant et sic de alijs. Isti oēs deū ḡuiter offendūt. et insuper punient̄ a deo. Primo in rebz tpalibz ꝑ infortunia. ſ. q̄ captiuātur vel a raptoribz spoliant. vel equi eorū ledunt̄ vel moriunt̄. vel dom⁹ eoꝝ igne cōburūt. vl q̄ tēpestas deuastat segetes eoꝝ. vel alia infortunia talibz accidūt q̄ sic depauperāt. Secō puniūt̄ q̄ñq̄ in corpe. vt. ſ. q̄ñq̄ tales infirmāt̄ per mēsez vl ꝑ duos. vl q̄ñq̄ cadūt ⁊ frāgūt crura vl brachia. et sic de alijs. Et tūc oportet eos festiuare cuz merito deberēt laborare. q⁹ añ laborauerūt cū festiuare debuerūt. vñ Salo. Per q̄ q̄s peccat per hec ⁊ puniť. Tercio puniunt̄ in aia qđ ē maxim. q⁹ q̄tiēs scient̄ festū soluūt totiēs mortaliť peccāt et aiam ꝓpriā occidūt. Exodi. xxxj. Qui polluerit sabbatuz morte moriat̄. Q⁹ deo multū displiceat violatio festiuitatū p⁹ per tale exemplū. Hñ legit̄ i veteri testa. Nu. xv. q̄ tpe moysi et aarō factū ē cū filij isr̄l'eēnt in solitudie ⁊ inuenissent hoiem colligentē ligna in die sabbi. obtulerūt eū moysi ⁊ aarō ⁊ vniuerse multitudini. q̄ reduserūt eū in carcerē nesciētes q̄d de deo facere deberēt. dixitq̄z dom⁹ ad moysen. morte moriat̄ hō iste. obruat euz lapidibus oīs turba extra castra. Cūq̄z eduxissent euz foras obruerūt eū lapidibus ⁊ mortu⁹ ē sicut ꝑceperat dñs. O si oēs illi iā lapidari deberēt q̄ festa soluūt q̄t eēnt tūc lapidādi cū multi sī q̄ iā minime festa curāt. B Et sciendum ē q⁹ hi q̄ i diebz festiuis peccāt ḡui⁹ peccāt. sicut qui chorizant i diebz festiuis qđ maius ē pctū q̄ laborare manibz. Aug. meli⁹ est in die dñica arare q̄ chorizare. Idē etiā Aug. Oīs motus petulātie salt⁹ ē in ꝓfundū cloace. Jō q̄to altius in chorea saltauerit̄is. tāto ꝓfundi⁹ ad infernū cadetis. Hñ exemplū legit̄ de chorea q⁹ in ēpatu camerācēsi q̄dā puella cātulentis et chorezis assidua erat ⁊ percantū et pulcritudinē corporis ad malā ꝓcupiaz mlt̄os alliciebat. Quā semel cantātē i chorea ꝓfestiz turbo raptit ⁊ i altū deferēs illā spūs malign⁹ crudeliť ꝟberabāt ⁊ diuerſ flagell'ac diuerſimode flagellabāt ictus quidē audiuerūt et plurimi ꝫ videre non poterāt flentē et mulierē audierūt i aere clamantē et eiulantē. et post modicuz interualluz cecidit mortua nimis horribilis ad videndum. q⁹ collum et oīa mēbra eius fuerunt crudeliť fracta. Sz aliq̄ sunt q̄ volunt se excusare i p̄tis suis. dicentes añ cētum annos hōies chorizauerunt. sic et hodierno die merito facere pñt. Quibus rñdeo q⁹ etiā añ centuz ānos hōies ad infernū descēderunt. sic et adhuc hodierna die faciunt. q⁹ malus vsus nō excusat pctū. sicut dī in decre. Cōsuetudo male inuēta q̄to diuturnior tāto periculosi⁹. xxiij. q. j. Salsma. Hñ etiā Jsi. Cōsuetudo auctoritati cedat. prauum vsuz lex et rō vincat. Nā rō humana dictat choream esse peccatum. Q̄uis consuetudo approbet tñ remorsus ꝓscientie cōtradicit. Greg. Hoc erit in ꝓsuetudine illicituz qđ ratione cōstat eē ꝓhibitum. vñ illi stulte faciunt qui chorezaz asserunt nō esse pctū. Hñ legit exemplum q⁹ quidā iuuenis audito in quodam sermone q⁹ chorea esset inferni ianua. ecōtra ipe asserebat eā eē portam ꝓsolationis et tēporalis leticie et nō eē verz sicut sacerdos in ambone dixit. Quē iō in ꝓprima chorea lapis āgularis corā omni populo cadēs super euz interfecit. ⁊ terra in cōspectu totius ppli euz absorbuit. H Silr illi ḡuiter peccāt qui in diebz festiuis visitāt tabernas ⁊ se inebriāt. cuz tamē omis ebrietas que ex ꝓposito fit semper ē pctū mortale et est grauius pctū in die festo q̄ in die alio. Similiter illi qui in diebus festiuis exercent suam luxuriam. et carnis voluptatem.

UVA. BHSC. IyR_046

Vñ narrat Greg. in dialo. ꝙ quedã legitima a suo viro legitimo sabbo de nocte cognita. cũ in die dñica se ꝓcessioni iũgeret a diabolo arripiebaꝫ ⁊ multũ verabaꝫ. ⁊ si hoc fit in legitimis ꝓsonis q̃ ta pena cũ cubitus illegitimus plectẽdus ẽ. ℣ Similiter i intelligendũ ẽ de ieunio qđ a ꝓlẽdo ꝓcipiꝫ. vt cũ dilĩgo corpus in tm̃ ꝙ ꝑ ꝓceptũ ecclie paratus suꝫ comedere dieb⁹ ieunioꝝ cũ tm̃ bñ possem ieiunare ⁊ nolo corpus meũ intm̃ ĝuare. ⁊ sic soluo ieiunũ sine causa ab ecclia ꝓceptũ. vñ Hermã. de schildtz dicit ꝙ qñ quis inordinate gule vel cõcupiscẽtie inheret tã q̃ vltimo fini. ita ꝙ talis ꝓtemnẽs deũ sit paratꝰ ꝓcepta dei ⁊ ecclesie trãsgredi. vt delectatiões gule assequaꝫ. talis ĝuiter peccat. nã quicũqz soluit ieiunũ ab ecclesia ꝓceptũ sine cã et rõe et ex cõtẽptu nõ vult obedire peccat mortaliꝫ totiẽs quotiẽs. ℟ Pro quo sciendũ ꝙ qñ sabbato die vel quĩta feria occurrit ieiunũ ab eccia ꝓceptũ. et si qui feriã sextã nõ pñt sic ieiunare. tũc simplici sexta feria dñt comedere ⁊ ieiunũ ꝓceptũ ab eccia dñt seruare. ad qđ tenent sub ꝓcepto. Vñ Hiero. ingtum ẽ spũisctõ q̃cq̃d deo ob tuleris neglecto eo, ad qđ teneris. et in hoc plẽs homines simplices errãt. q̃ simplicẽ feriã sextã ieiunãt. ⁊ ieiunũ ab eccia ꝓceptũ soluũt. ℒ Scõo q̃libz tenet deo satisfacere ꝑ offensis q̃bꝰ eũ sepi⁹ offendit peccãdo. Sz di. quõ deo possum satisfacere cũ taz mltipliciter ⁊ ĝuiꝫ ꝑ deũ deliq̃? Rñdeo ꝙ de⁹ ẽ misericors. Mã q̃cũqz ꝓcaciter bẽs illa tria in te. Pmo ꝙ voles de oĩbus peccatis ꝓteritis. Scõo ꝙ ꝓponis ãplius nunq̃ velle peccare mortaliꝫ. Tercio ꝙ ꝓponis ꝓfiteri et satisfacere fm̃ ꝓsiliũ ꝓfessoris. tũc de⁹ ex sua mia idulget tibi oĩa pcta tua Ezec. xviij. In q̃cũ qz hora pctõr ĩge. ⁊c. ĝ nulli? dz despare et q̃ntũcũqz magn⁹ pctõr sit. Berñ. Maior ẽ dei pietas ꝙ q̃uis iniq̃tas. Sicut ei scitilla i medio maris. ita ad miam dei oĩs malicia hõis. imo gaudiũ ẽ ãgelis ⁊ oĩb⁹ sanctis in celo de ꝓtritõe ⁊ ꝓuersione pctõꝝ. Luce. xv. Gaudiũ ẽ angel' dei sup vno pec. pe. agẽ. Berñ. sup cañ. Gaudẽt angeli i ꝓuersiõe pctõrũ salutẽ hõim sitiẽtes. Lachryme. n. penitentiũ sunt vinuz eorũ. ℳ Tercio tenet q̃libet deo ex charitate reĝtiari de suis bñficijs. Vñ Ber. Dignuz ẽ deo sp gr̃as agere q̃ nũq̃ cessat nob bñfacere. Vñ q̃libz q̃cũqz vtiꝫ aliq̃ bñficio dei ꝟ faciat cũ ĝtiarũactiõe. sicut cũ summ⁹ cibũ vl' potũ vl' induim⁹ vestimẽtũ. et sic ꝺ aliis. Sz beu plẽs sẽ ingti q̃ bñficia dei ñ recognoscũt. ꝫ vtiꝫ donis dei sine gr̃arũ actiõe. ꝺ qđ Aug. di. li. ꝺ ci. dei. Quisq̃s bñficia dei nõ videt cec⁹ ẽ. nec laudat ĩgratus ẽ. q̃sq̃s i laudãdo relnctaꝫ insan⁹ ẽ. Dic beu plẽs sẽ qui abutũt bñficijs dei peccãdo ꝑ deũ. qui i ꝟ deũ ĝuiter offendũt. Vñ ipe di. p ps̃. Retribuebãt mihi mala ꝓ bo. qz de⁹ bñfecit ill'dãdo ill'sanitatẽ. fortitudinẽ corpis. diuitias ⁊ honores. ⁊ ipi malefaciũt peccãdo cũ eisdẽ donis ꝑ deũ. ⁊ cũ hijs stipẽdijs q̃ a deo recipiũt diabolo fuiũt. Et tales sic ingti merẽt puniri iã hitis. nec sẽ digni de recipiẽdis. vñ Aug. di. qđ de⁹ dedit ĝtis tollit ingtis. Berñ. Accipiẽdis indignus ẽ q̃ fuerit de acceptis ingt⁹. ĝ si alicui aliq̃ infortuniũ acciderit sicut cũ tẽpestas segetes deuastauerit vel equi vel vacce mouunt. vl' aliq̃ q̃cunqz infortuniũ sibi in corpe vel in rebus acciderit hoc ipe petis suis ascribere dz. qz antea de bñficijs dei ingt⁹ fuit. et dona ⁊ bñficia dei male expẽdit. ĝ de⁹ hoc iſor tuniũ sup eũ pmisit ⁊ dicere cũ ps̃. Just⁹ dñs in oĩb⁹ vijs suis ⁊ scũs in oĩb⁹ ope. suis. Ex q̃ ptz ꝙ qñ volum⁹ ꝙ de⁹ nob dona ⁊ bñficia sua multiplicet. tũc debem⁹ antea de ꝓceptis deo reĝtiari. Crisꝰ. sup matth. Harum actio ẽ inuitatio ad pl⁹ dandũ. ℳ Et ꝑ oĩb⁹ bñficijs dei debem⁹ deo gr̃arũactiões referre de sua amara morte et passiõe. qz hoc ẽ deo valde acceptũ ⁊ hõi valde meritoriũ. Alb. magn⁹. Simplex recordatio seu meditatio passionis xpi pl⁹z q̃ si q̃s integr annũ ieiunaret in pane ⁊ aq̃. vl' si q̃tidie vgis vel flagellis cederet vsq; ad effusionẽ sanguis vel q̃ q̃tidie legẽt vnũ psalteriũ. Vñ sciendũ. ꝙ qñ hõ ẽ ꝓtritus et verus penitẽs. tũc nõ põt maius fortiũ deo exhibere q̃ suã amarã morte et passionez denote meditari. Vñ q̃libet hõ oĩ die dz hre spãlez memoriã de passiõe xpi et eũ petere vt ipe ordinet statũ suũ i bonũ finẽ vt fructu passiõis ei⁹ nõ pueꝫ. ⁊ q̃cũ qz vellet honorare passionez xpi ⁊ orare tot pr̃ nr̃ q̃t vulnera xps sustinuit tũc deberet orare p integr annũ singul' dieb⁹. xv. pr̃ nr̃ et cõpleto ãno tũc cuilibet vulneri xpi obtulisset vnũ pr̃ nr̃. et hoc eẽt deo valõ acceptũ ⁊ hõi meritoriũ. Mã q̃cũqz libẽter honorat ⁊ meditat passionẽ xpi vel audit libẽter loq̃ de passione xpi. tal' dz hre bonã spẽ ꝙ xps ordinabit adhuc statũ suũ i bonũ finẽ. ℴ Itẽ sciẽdũ ꝙ heu plẽs mali xpiani sunt q̃ passionẽ xpi non honorãt. ꝫ xpm rursuz crucifigũt. vt sunt illi blasphematores q̃ iurãt p vulnera. p morte. et p sanguinẽ xpi. Tales xpiani peiores sunt iudeis qui tãtuz semel xpm crucifixerũt ꝫ xpianus blasphemus totiẽs xpm crucifigit quotiens execrabiliter iurat. Apostolus. Rursum crucifigentes filium dei. Aug. Non minus peccant qui xpm blasphemãt regnantẽ in celis ꝙ qui eum crucifixerũt ambulantẽ in terris. Itez blasphemi sunt deteriores canibus. qz canes non mordent suos dominos qui eis bene faciunt. sed applaudũt ipis. ꝫ blasphemus codẽ ore quo vinum bibit et bñficia dei recipit deũ blasphemat. ꝑs̃. Retribuebãt mihi mala ꝓ bonis ⁊c. Eccl. xxix. Pascet et potabit ingratos et adhuc amara audiet. Mirum enĩ est ꝙ deus vnq̃ ꝑmittit crescere vinum in abundantia cum tot blasphemie sibi a potatoribus vini inferunt qui seipsos inebriant et postmodũ deuz grauiter blasphemant. Itẽ blasphemia ẽ pctũ diabolicũ. Apoc. xvj. Blasphemauerunt deuz celi ꝑ doloribus. hoc intelligit de illis q̃ sunt in inferno q̃ ꝓpter magnitudinez, dolores et pene, deũ blasphemãt. ĝ blasphemia est loquela infernalis et blasphemus hz linguã diabolicaz qz diabolus loquit ꝑ blasphemuz. sicut spũssanctus loquitur p hominẽ bonũ et deuotũ. vñ Mat. x. Nõ enĩz vos estis q̃ loquimini. ꝫ spũs pr̃is vr̃i q̃ loquit i vobis. Quõ autẽ blasphemia ⁊ illa iuramẽta. s. dicẽdo p deũ ⁊ p oẽs scẽtos sint mortalia. vl' et venialia. hoc ꝛre añ f. cxviij. ff. Itẽ quõ blasphemi puniãt a deo ⁊ parentes qui pmittunt pueros suos iurare ⁊ blasphemare. et alij hõies xpiani qui permittunt i vomibus suis deo cõtumeliã inferre ꝙ grauiter peccant. hoc ꝛre añ ser. cxviij. ℣. ℗ Ortuz ad sedam par tẽ istius sermonis est sciendũ ꝙ tria tenentur ꝓio.

UVA. BHSC. IyR_046

clv

Primo tenemur eñ diligere ⁊ ei offensaz ꝓpt̃ deũ dimittere. Mã oẽs sumus frẽs ḡ fraẽna charitas ⁊ fi delitas dz eẽ inter nos. qr oẽs sumus a deo creati et ab adã ⁊ eua ꝓgeniti. ⁊ oẽs habem⁹ vnã ⁊ eandẽ fi dẽ vnũ baptisma. vnã hereditatẽ et patriam in celo. vbi vnus alterũ cordintime diliget plusq̃ ꝑ ꝑ ⁊ mĩ vnq̃ dilexerũt filios suos. Mã oẽs nos mutuo dili gimus ⁊ cog̃scimus in celo etiã q̃ añ centũ vel mille annos viterũt. Mã ꝫ charitas incipiẽt. ⁊ ibi in celo ꝑficiẽt. qr illic perfecte vnusq̃sq̃z diligit suũ ꝓximũ. et ꝓpt̃ illã charitatẽ tũc gaudet de merito alteri⁹. Anf. Vnusq̃sq̃z intñ gaudet de alterius merito inq̃tum de suo ꝓpio. et illa charitas quã in celo tũc simul ha bituri sum⁹ dz nos inducere ad diligẽdũ ꝓximũ in pñti. amicũ in deo ⁊ inimicũ ꝓpt̃ deũ. Cõtra hoc fa ciũt illi q̃ nolũt indulgere suis offensoribus. ꝫ sp co gitãt de vindicta sup ꝓximos. ⁊ tales stant in malo statu qr per rancorẽ illã ⁊ vindictã oĩa bona opa sua pdũt ⁊ mortẽ eternã incurrũt. j. Joh. iij. Qui nõ di ligit frẽm manet in morte. Idẽ q̃ odit frẽm suũ hõici da ẽ supple suũ ꝑsius. Ex q̃ pz si volum⁹ saluari op tet nos indulgere inimicis nr̃is ⁊ hĩe charitatez ⁊ fi delitatẽ ad ꝓximos sine q̃ charitate fraterna nemo videbit deũ. Scõo tenemur ꝓximis si volumus iusti inueniri. q nõ debemus eis nocere neqz i reb neqz in fama neqz verbis neqz factis. Mã qui iſert ꝓximo dãnũ in rebus suis. facit ꝯ septimũ ꝓceptũ vbi dr. Nõ furtũ facias. Circa qõ q̃riẽt vtr in re pua cõ mittat furtũ. sicut in re mag̃. de illa materia q̃re. s. f. cxliij. B. Similit̃ nõ debes ꝓximo nocumentũ i fa ma inferre ei detrahẽdo. qr detractio ẽ mai⁹ pctũ q̃ rerũ ablatio. et hoc q̃re supra fmone. xcj. f. Tercio quilibet tenet̃ dicta ⁊ facta ꝓximi in meliorẽ ptẽ interp̃tari. Vbi queriẽt vtr oĩa dubia in meliorẽ p tẽ sint interp̃tanda. ⁊ñ ozt iudiciũ temerariũ. ⁊ q ḡuiter peccãt q̃ ꝓximos suos sic iudicãt. de ista ma teria q̃re fmo. xc. B. D. Qrtũ ad tertiã ptẽ istius fmonis sciendũ q̃ q̃libet q̃ vult iustus inueniri te net̃ tria sibi ꝑsi. s. q̃ cũ istis tribus. s. cũ bonis tẽpora libus. cũ corpore. ⁊ cũ anima mereat̃ vitã eternam. Hoc quere ante ser. cl. M.

Iterũ de vno confessore. Sermo. clv.
Quomodo se. uire tenemur deo.

Erue bone et fidelis intra in gaudiũ dñi tui Mat. xxv. Sa ẽdũ q̃ dñs deus creauit cũcta ad sibi ſui endũ. ps. Qñ oĩa seruiũt tibi. Ecci. xlij. Oĩa obaudi unt ei. etiã gaudet in omibus q̃ fecit. qñ omnia sibi seruiũt Sap. vij. Letatus suz in om. ⁊c. Q pl⁹ tñ diligit seruitũ duarũ creaturarũ q̃ oĩm aliarum creaturarũ. vicz hõis et angeli q̃bus solis p mercedẽ dat vitã eternã. Nõ añt hui⁹ ẽ. qr he sole seruiunt ei ex libero arbitrio et ex amore. De seruitio oĩm crea turarũ dr Judith. xvj. Adonay dñe magnus es tu tibi ſuit ois creatura. ⁊ nõ ẽ qui resistat tue volunta ti nisi due creature. s. angelus ⁊ homo mal⁹. he due libẽtius seruiũt vilissimo inter omia. s. pctõ. q̃ deo optimo. Oẽs alie creature seruiũt ei. Nam ei seruiunt angeli et archãgeli ⁊ omia superiora. sol et luna aer terra ⁊ oĩa que in eis sunt. ⁊ oĩa media. Purga toriũ seruit ei purgãdo venialia. infernus vindican do ꝑ eo mortalia. ⁊ sic de alijs. Sed vt dixi sol⁹ duã bus creaturis dat vitã eternã ꝑ suo fuitio. plus tñ gaudet de fuitio hõis q̃ ãgeli q̃ ad hoc. qr licet ãgeli seruiãt ei ab initio mũdi vsq̃z ad finẽ. hõies vero tẽ pore breuissimo. s. x. vl. xx. vel. xxx. vel. x. ãnis tñ. tñ remunerat hõies tñ ꝑ illo breuissimo seruitio q̃tuz angelos ꝑ illo lõgissimo. Et q̃ ẽ rõ qr sic placet diuĩe beniuolẽtie. ⁊ qr nõ solũ seruit ei hõ ex dilectiõe sicut angeli. ꝫ etiã cum multo labore qõ nõ facit angelus. Plus eñ hõ laborat in vnius diei fuitõ q̃ oẽs ãgeli laborauerũt a mũdi initio. Jõ singulariẽt delectatur deus in opibus bonis q̃ hõies faciũt. iuxta illud ꝓ ner. viij. Delicie mee eẽ cũ fi. ho. eo q̃ simul cũ labo re et dilectiõe seruiũt sibi. Ñ etiã habebũt duplicẽ stolã. s. glorificationẽ corpis ⁊ aĩe. Intñ eñ diligit ⁊ gaudet deus de hõis seruitio. vt ois leticia oĩm patz de filiorũ suoz ꝓfectu. siue sint reges siue pape siue eꝑi effecti. et hmõi. imo siue sint suscitati a mortuis. siue curati ab infirmitatibus g̃uissimis modicũ vel nihil sit respectu gaudij qõ dz de⁹ cũ aliq̃d boni fac iustus. Prouer. xxiij. Exultat gaudio pr̃ iusti. vñ ꝑ pñti fmone tria sunt dicẽda. Prio q̃re merito deo ſ uire debeam⁹. Scõo q̃ de⁹ ꝓcipalit̃ fuitia requirit a nobis vt ei placeamus. Tercio exemplũ. R

Qrtũ ad ꝓmũ sciendũ q̃ merito debem⁹ deo ser uire ꝓpt̃ sex. Prio ꝓpt̃ creationẽ. qr ꝓpt̃ hoc deus nos creauit. vt ei seruiam⁹. ps. Ipe fecit nos ⁊ nõ ipi nos. nã ad seruiendũ sibi ꝓcessit nob corp⁹ cũ mem bris. s. pedes ad ãbulandũ. man⁹ ad palpandũ. ocu los ad vidẽdũ. os ad loquendũ. ⁊ sic de alijs. ⁊ ista oĩa mẽbra ⁊ vires corpis ⁊ aĩe exercẽda sunt in seru tio dei. ⁊ q̃ aliter vtit mẽbris suis q̃ ad qõ deus sibi cõ cessit fur ẽ cora deo. Hoc illi aduertẽ deberẽt q̃ exhi bet mẽbra sua ad fuiẽdũ mõdo pot⁹ q̃ deo. Scõo tenemur fuire deo ꝓpt̃ emptionẽ. qr pcioso sanguie suo emit nos ad seruiendũ sibi. j. Cor. vj. Empti ei estis pcio mag̃. glificate ⁊ portate deũ i corpe vro. Op tet g̃ vt dño fuiam⁹ q̃ ei sanguinẽ suũ quẽ ꝑ nob fu dit ꝑsoluam⁹. alioq̃n sanguis ei⁹ aget ꝯ nos i die iu dicij. Tercio tenemur seruire deo ꝓpt̃ impẽsi ser uitij recõpensationẽ. nam recõpensare debem⁹ deo seruitiũ quo ipe nobis ꝑus seruiuit. Esaie. xliij. Ser uire me fecisti in pctis tuis. prebuisti mihi laborẽ in iniq̃tatibus tuis. Oĩa ei q̃ rps fecit in carne. q̃si q̃dã fuit⁹ fuerũt. vicz q̃ fleuit. pdicauit. orauit. ieiunauit q̃ infirmos curauit. q̃ doꝛuz suũ pcutiẽtib⁹ exhibu it. q̃ faciẽ suã ꝓspui pmisit. ⁊ q̃ patibulũ suũ ipe por tauit. ⁊ amarã mortẽ i patibulo crucis sustinuit. In sup fuit nob cũ corpe ⁊ sanguie suo i pñti vita ⁊ etiã i agone nos cibãdo. Quare merito sibi ecõuerso fui re tenemur. exq̃ nob ꝫ. xxxij. ãnis fuiuit Quarto tenemur deo seruire ꝓpter ꝓmissionis obligationez ꝓmisimus eñ ei in baptismo q̃ ei seruire vellemus vñ ps. Redde altissimo vota tua. Multo eñ melꝰ est non vouere q̃ post votum ꝓmissa non redde re. Quinto tenemur deo seruire ꝓpter quotidi anam beneficiorum erogationem que omnia nemo explicare valet. ps. Quid retribuam domino ꝓ oñi bus q̃ retribuit mihi ⁊c. nam xps benefacit nobis quottidie dando nobis sanitatem corporis. diuiti as rerum. et tolerando nos in peccatis ad penitẽtiã. Insup bñfacit nob cũ creaturis. Naz terra bñfacit

UVA. BHSC. IyR_046

nobis sustinēdo ⁊ pascēdo nos dū viuim⁹ hospitādo nos vsq; ad iudiciū p⁹ mortē. Aqua nob fuit lauando et potando. Aer flatū dādo. Ignis calefaciendo illuminādo nociua cōburendo. et cibaria coquendo Seruiūt etiā nobis celestia. Sol in die. luna ⁊ stelle in nocte. Etiā supcelesti a fuiūt nob. Vñ ad Heb. j. Nōne oēs administratorij sunt spūs in ministeriū missi ꝓpt eos q̄ hereditatē capiūt salutis. Hoc totū fecit nobis vt ei seruirem⁹. ¶ Sexto tenemur fuire deo ꝓpter eterne mercedis expectationez Vñ matb. v. Gaudete et exul. qm̄ merces vr̄a. co. ē in celis. Mā xp̄s exaltaturus est sibi fuientes. Hoc patet ꝓmo in exaltatione sancte crucis q̄ fuiuit xp̄o breui tpe et duro seruitio. et ita exaltata ē a deo. Augusti. Crux trāslūt de penis latronū ad frontez impatoz. Quid faciet suis fidelibꝫ si tm̄ bonorez contulit penis suis. s. clauis corone lancee ⁊ cruci. Scdo patz q̄ xp̄s exaltaturus est sibi seruiētes. q̄ fuos suos reputat suos fratres et sorores. Mat. xij. Quicunq; fecerit voluntatē patris mei qui in celis ē. ipe me⁹ frat̄ soror et mater est. In quo christus multum dissimil̄ est diuitibꝫ mūdi hui⁹ q̄ sibi seruientes videnē non reputare homines. imo minus charos videnē habere eos q̄ iumenta sua. Tercio patz per dictū euāgelij qđ est dulce verbū Job. xij. Vbi sum ego. illic et minister meus erit. Nō sic faciūt diuites hui⁹ seculi qui magnū dedecus sibi reputāt si ministri eoz sedeant cū ipsis ad mensam eoz. Quarto q⁹ ipe redditurus ē vicē sibi seruiētibꝫ. Luz enī quieuerint a ministerio ipe eis ministrabit. Juxta illud Lu. xij. Et trā siens ministrabit illis. Vñ sciendū q⁹ si aliq̄s mille annis ministraret xp̄o vt ipe vnica hora ecōuerso mīstraret ei in celo. nō esset hoc nimis. et tm̄ ꝑ singulis bonis quibꝫ ei mīstrabimus si in bono pseueremus mīstrabit ipe nobis plus q̄z centū milia annoz. Et hec ministratio est faciei eius ostēsio. de q̄ ps. Satiabor cū appuerit gloria tua. Nulli etiā vtilius seruit q⁹ sibi fidelit̄ fuientibꝫ dabit regnū eternū. Luc. xij. Nolite timere pusillus grex. q⁹ compla. p̄r vlo da. vobis reg. et hoc regnū bz bona oim regnorum. ps. Regnū tuū regnū oim seculoz. imo intm̄ remūerat vt dicat cuidā seruo sibi fidelit̄ fuieti. s. abrae et similiter adhuc vnicuiq;. Suspice celū et numera stellas. si potes. quasi. di. sicut non potes numerare stellas sic nec multitudinē remunerationū meaz q̄s dabo mihi fuientibꝫ. imo vt pl⁹ dicā tantā mercedē dabit vt nullus hōim in tra. vl angeloz in celo hāc valeat ad plenū estimare vel remunerare. Job. xxviij. Me scit hoc p̄cū eius. Sequit. Volucres q̄z celi. i. angelos latet. ¶ Qrtū ad secundū sciendū. q⁹ deus ꝓncipaliter sex seruitia requirit a nobꝫ vt ei placeam⁹

Primū seruiciū est vt pcta p̄terita ꝑ pniam dluamus q⁹ nullū fuitū sine illo placet deo. q̄ oportet nos ꝓtritionē ꝓfessionē et satisfactionē hīe de peccatis p̄teritis. Vñ Jsid. de sum. bo. Ille penitentiaz digne agit q̄ reatū suū satisfactiōe legitima plāgit. Et nihil ē qđ deo intrā placet inter oia in pctōre sicut penitere et amplius a pctis cessare. hoc sic ꝓbat. q⁹ si dares deo oia bona tpalia q̄ habes et oēs pauperes pascere et infinitas ecclesias et monasteria ꝓstrueres. ō totū hoc nō placeret nisi peniteres ⁊ a peccatis cessares. Scōm seruitiū ē vt vitijs viriliter resistamus Hoc fuitū supra modū diligit deus. et in signū huius tūc remunerabit vitā quā q̄ victoriā quaz q̄s hz pugnādo ꝑ vitia. Bern. Quotiēs restiteris totiens coronaberis. amb. Corona ꝓposita ē. subeūda sunt certamina. nemo poterit coronari nisi vicerit. nemo aūt ꝓt vincere nisi ante certauerit. Terciū fuitiuz ē vt mōm et oia q̄ mūdi sunt toto corde spernamus Hz di. quō hoc fieri debet⁹. Rñdeo q⁹ hō cogitare debet mortē ꝓpriā et sic facillime ꝓt ꝓtenere mōm ⁊ oia que in eo sunt. Vnd Hiero. Facile ꝓtemnit oia q̄ se cito nouerit moriturū. Vñ memorandū ē hōi q⁹ nudus vadit ab hinc. et hoc vz ꝑ auariciā. vnd Job. j. Nudus egressus suz de vte. matris mee et nud⁹ reuertar illuc. Si enī haberes centū milia florenorum quid tibi ꝓdessent cū nullū tecū recipes. Qz autē hō sub terra sepelier. hoc vz ꝑ superbiā. eccl. x. Quid superbis terra et cinis. et q⁹ hō erit cibꝫ vmīū valz ꝑ voluptates carnis. Quare enī sic delicate nutris corpus tuū qđ in breui erit cibꝫ vermiū Job. xvij. Putredini dixi ꝑr meus es et mr̄i mea. et sorori mea vermibꝫ.

Quartū fuitiū ē vt in bonis operibꝫ iusticie misericordie et deuotionis exercitemur nos. Misericordie q̄ ad paupes q̄bus subuenire debemus. Deuotionis q̄ ad meditationē passionis xp̄i. Quintū fuitiuz ē vt studiose vtutibꝫ insistam⁹. Aliō ei ē i bonis opibus se exercere aliō vtutibꝫ insistere. lz vtrqz ex altero crescat et ꝓficiat. Sicut ex semie spica et segete crescit et in segete et i spica ecōuerso semē crescit. sic ⁊ se hnt bona opa et vtutes. Ex opibꝫ ei bonis vtutes ꝓficiunt augent̄ et roborant̄. et ex vtutibꝫ bona opa pullulāt. Sicut cū q̄s ē patiēs i aduersis. hūilis in prosperis. et charitatiu⁹ ad deū et ad ꝓximū. Sextū fuitū ē vt deo p̄ puram ꝓsciam fidelit̄ inheream⁹. Nam q̄d ē meli⁹ in rebꝫ q⁹ bona et pura ꝓscia. Bern. magne diuitie sunt bona ꝓscia. Et reuera q̄d i rebꝫ melius. q̄d in corde dulcius. q̄d i terra quieti⁹ atq; securius bōa ꝓscia. Sic ecōuerso q̄d ē peius q⁹ hīe malā atq; lesaz ꝓsciam. vñ Jsi. de sum. bono. dicit. Nulla pena ḡuior ē mala ꝓscia. Vis aūt nūq⁹ esse tristis vide bñ bona ꝓscia gaudiū sp hz. re⁹ anim⁹ nūq⁹ est secur⁹. ¶ Qrtū ad tercū nota exemplum q⁹ oia fuitia q̄ facim⁹ nō dñt ꝓncipaliter fieri ꝓpt celū intrā dū. nec ꝓpter infernū euadendū. ꝫ solū ex charitate dei q̄ dz nos mouere ad fuiendū deo. vñ legit in vitaspatz. q⁹ erāt duo frēs iuuenis et antiquus. iuuenis erat ver⁹ fuus xp̄i. ⁊ diabolus inuidēs ei venit ad antiquū fratrē dicēs. ego sum angel⁹ dei et habeo tibi referre aliqua ex iussu dei de quibus maxime deleo. Scias q⁹ frater tu⁹ iunior ē filius dānationis et ine et fuitiū suū qđ exhibet deo sibi nō ꝓdest ad vitā eternā. et hoc dicto recessit. Et antiquus post hoc quādocunq; vidit iuuenē semp ingemiscebat. Quo ꝓsiderante tandē dixit. ꝑr mi q̄re tristiciā ex aspectu meo habes⁹ Rñdit et dixit ei sicut sibi relatū fuit ab angelo malo. Qui rñdit. noli tristari. Si ei debeo dānari. dānabor. si saluari saluabor. sicut deo placuerit ita faciat. nō enī seruio deo ꝓpt regnū celoz. ꝫ ꝓpter suam charitatē et bonitatē quā habet ad me. et ꝓpt suā passionez quā sustinuit ꝓpter me. Si vult mihi dare regnū celoz potest. si infernū iterum potest. Et

UVA. BHSC. IyR_046

sequente nocte venit angelus dei. et manifestauit se ni q; alter angelus fuisset diabolus. Et dixit sibi q; ille inuenis ex illa constantia magis meruisset q̄z p̄ as omnibus diebus vite sue vnq̄z meruisset.

De confessoribus. Sermo. clvj.

Q; penitentiā non debemus differre.

Estote parati q; qua

e hora nō putatis fili⁹ hois veniet Lu. xij. Mat. xxiiij. Mar. xiij. Jn vbis p̄missis mouemur ad pniam z ad vite emēdationē. vt. s. p̄penus nos ad mortē. vt nos dñs cū venerit patos inueniat sic iste sctūs ꝓfessor. M. parat⁹ inuētus ē. Vñ dic dñs ad nos. Estote parati zc. ℟ Pro q̄ sciendū q; nō debem⁹ differre pniam nr̄am vsq; ad mortē. nec etiā debem⁹ in pctis pseuerare. sed cito a pctis resurgere. z ꝟ ꝓpter quicq; Prio q; q̄nto diuti⁹ q̄s manet in pctis tāto plus onerat. Vñ Gre. Peccatū qō p penitentiā nō diluit. mox suo pōdere ad aliud trahit. Et iō postmodū min⁹ pōt resurgere a pctis cuz semp pctis aggrauat. ps. Appōe iniq̄tatē sup iniq. zc Illeq̄ ñ pt pōd⁹ leuare cū puū ē. quō leuabit q̄n manus ē. Jnsup stat⁹ pctōris valde periculosus ē. Vñ legitur Reñ. iij. q̄ssisse dñm ab adaz cū ipe peccasset vbi eēt. ad designandū q; pctōr dz seipm q̄rere vbi sit. an in bono statu an in malo. Et cū ꝑsideraret statū suū periculosū. ꝟ amonere ipm debet ad pniam agendaz. Quot aūt pctōr stat in magno periculo pōt oñdi ꝓmo in hoc q; oī die dietā facit ad eternā dānatiōez Ergo pctōr merito cogitare debet vias suas quovadat z cōuertere pedes suos. iuxta illud ps. Cogitaui vias meas. z conuerti pedes meos in testimonia tua. Jtē q; pctōr est in terra inimicoz suoz. q̄bus se subiecit peccādo. Vñ aug. de vbis dñi dicit. Audacior ē q; cū vno pctō mortali dormit. q̄z qui cū septez hostibꝰ de morte sua inuicē obligatis ꝓfligit. ℟ Jtē pctōr cū se diligēter inspicit z cōsiderat. tūc ē in magnis angustijs posit⁹. Mā si supra videt cognoscit deū quē offendit qui sibi multa bona fecit. z ipse sibi ecōuerso multa mala tribuit ps. Retribuebant mihi mala p bonis zc. Si infra infernū quē certitudinaliter meruit et sine dubio habebit. nisi dñs euz adiuuerit. Vñ ps. Nisi dñs adiuuisset me paulominus habitasset in inferno aīa mea. Naz peccādo hō appropinquat ad portas inferni. ps. Appropinquauerunt vsq; ad portas mortis. Nam inter animam peccatoris z infernum nullū est remediū. nisi egressus anime a corpe. z in pūcto ingressus ad infernuz. Job. xxj. Ducūt in bonis dies suos z in pūcto ad inferna descendūt. Si retro. tūc videt tps q̄ inutiliter expendit. in quo diabolo z mōdo fuiuit. Ber. Nihil ꝓciosius tpe. Si ante. tūc videt et cognoscit mortē ꝓpriā z extremū iudiciū. vbi deo reddituruꝰ est rōnez de oibus cogitatiōibus verbis z opib⁹. ni si hic emēdauerit z satisfecerit. Secundū q̄ debet nos admonere ad p̄parandū nos ad penitētiaz dum sani sumus est hoc. q; qui nō vult penitere dū sanus ē z potest. q̄q̄z demereꝰ q; nō pōt q̄ndo libēter vellet. s. q̄ distulit vsq; ad mortē q; tūc p̄ nimio dolore impedit⁹ vsus rationis q; obliuiscit aīe ꝓpter nimiū dolorē quē habet in corpe. Gre. Cū egritudine depmeris vix aliud cogitare poteris p̄ter illud qō sentis. ps. Sup dolorē vulnerū meoꝝ addiderūt Vñ etiā Alb. magnus. Vna potētia exīte in actu alie min⁹ possūt. Jbi aūt tact⁹ maxime patit in infirmitate et dolore corpis. quare intellect⁹ min⁹ p̄ iudicare de p̄teritis. Vñ arist. iij. ethi. Terribilissimū omniū terribiliū ē mors. Vñ ꝓpter nimiū dolorez q̄q̄z hō in agone obliuiscit suiꝑius z etiā dei z marie et oīm sctōr. Vñ Jhe. Quia illic rapit intentio mētis vbi ē vis doloris. Vñ multotiēs hō p̄ nimio dolore corpis pditvsum rationis. Et quid sentiēdū sit de illis q̄ perdūt vsum ratiōis in agone. q̄re ante ser. lxxix. ℣ A Terciū qō debet nos admonere q; nō differamus pniam nr̄am vsq; ad mortē est q; si q̄s in agone pniam agat. tūc incertū ē vtrū ex timore vel amore fuli peniteat. Vñ Alb. magnus. Raruz ē q; aliq̄s ex amore in fine vite sue peniteat. Vñ etiā Petr⁹ de palude dicit. Raro inq̄t est q; in morte incipiat vera penitētia Aug⁹. Pnia in morte satis periculosa ē. q; nō inuenit in sacra scriptura nisi vn⁹. s. latro q̄ in fine vere penituit. Jlle vt null⁹ despet. solus vt null⁹ p̄sumat. q; in sano boie pnia est sana in infirmo infirma. i mortuo mortua. Jdē aug si q̄s posit⁹ i vltima volūtate voluerit accipe pniaz fateor nō illi negam⁹ qō petit. ꝟ nō possum⁹ securitatē dare q; bene hinc exeat. Si secur⁹ hīc exeat nescio. pniam dare possum⁹. securitatem aūt nō possumus dare. nūq̄d dico dānabit. ꝟ nec dico saluabit. Vis ergo a dubio liberari. vis q̄dez incertū euadere. age pniaz dū sanus es. Si sic agis. dico tibi q; securus es. Mā si deus videt illā intentionē in corde pctōris in morte q; si speraret de infirmitate euadere vellet viuere sicut p̄ius in pctis. z si videt cōteri vel cōfiteri z disponere testamētū z elemosinas elargiri z p̄mittere satisfacere lesis. z inungi et cōicare. et inuocare sctōs. si inquaz hec oīa facit tñ q; timet cito mori z eternaliē dānari. z nulla dilectio dei. vel odiū pcti mouet eū q̄n si diuti⁹ dareꝰ ei viuere. vellet et diuti⁹ peccare eternaliē dānabit. q; sola charitas ē q̄ saluat hoiem. nō timor seruilis. B Ex emplū legit q; q̄dā valde delicatā vitaz duxit. z alia multa pctā ꝓpetrauit. Tandē p infirmitatē tact⁹ timore mortis ꝓfessionē fecit. pctā defleuit. emēdationem vite p̄misit. viaticū accepit. z inunct⁹ ē z mortuus. Cui⁹ corpus vtpote nobilis z diuitis viri cū magē pōpa secularis gloie tumulatū est. Et erat eadem die tanta serenitas vt ipe aer videreꝰ famulari exequijs. Dixerūt aūt adinuicē hoies. Multa bōa p̄stitit de⁹ illi hoi. q; nihil defuit ei eoz q̄ bō xp̄ianus habere debet. Diuinis munit⁹ ē sacramentis aer in eius morte ē serenat⁹ z cū magna gloria est sepultus. Post paucos dies ille defunct⁹ appuit cuidam socio suo dicēs se esse dānatū. Qō cū ille socius mirareꝰ z inde expaueſceret. pniam z ꝓfessionez sacramēta atq; cōmunionē cōmemorās. zq; ita deuote z cōpuncto corde z cū lacrimis esset cōfessus. z sacramēta cū magna deuotiōe p̄cepisset vt sibi videbatur. Rñdit defunct⁹. Vnū bonū mihi defuit sine quo nullū bonū valet z ꝓdesse pōt. Qō ē z illud inquit. Rñdit. Charitas. q; oīa q̄ feci. s. cōfitēdo. sacramēta p̄cipiēdo. feci ex timore mortis z pena infer-

B

UVA. BHSC. IyR_046

ni et extremi iudicij et nō ex charitate. ꝛ ergo oīa illa nihil mihi ꝓfuerūt ad salutez. Sz si ex charitate illa fecissez saluus factus fuissez. Sed qz illa ex solo timore feci. nō mihi nihil ꝓfuerūt. qz sola charitas liberat hoiem a morte. ℒ Quartū ē qꝫ si etiā verā penitentiā ꝙs in agone egerit. sic qꝫ de⁹ indulgeat sibi culpā. tamē adhuc pena ꝛ satisfactio remanet. ꝛ propterea tādiu purgaꝫ in purgatorio. qꝫ in breui tpe ꝓ soluisset si tēpestiue pniaz egisset. Et ſm aug. Ignis purgatorius miro mō grauis ē cui⁹ etern⁹ non est supat tñ oēm penā quā hō vnqz passus ē in hac vita vl' pati pt. Et de hoc q̄re exemplū infra f. clx. B. Hoc diligēter ꝗlibet pensare deberet. et hic tēpestiue penitere et se a ꝑctis cauere. qz nō solū ꝓ magnis ꝑctis ꝙs grauiter puniret. sed etiā ꝓ venialib⁹. Ergo ꝗlibet dz seipz̄ h punire in eodē corpe ꝛ i eisdē mēbris in ꝗbus peccauit. qz ſm Aug. Nullū bonū irremūneratū. ꝛ nullū malū impunitū remanebit. Et Sa. dicit. Per que ꝙs peccat p hec ꝛ puniet. ergo si i cra pula et ebrietatib⁹ vitiosi. tūc hic p ieiunij ꝛ abstinētiam debes corpus tuū castigare ꝛ sic hic satisfacere Si in luxuria. tūc debes corp⁹ flagellare. Si in delicijs corpis. sicut cū mollib⁹ vestib⁹ ꝛ lectisternijs deum offendisti. tūc iaz debes asperā vestez induere et qñqz dure iacere. Si aūt chorizasti. tūc iaz ire debes nudis pedibus ad eccīam ꝛ satisfacere potius hic in ꝑnti vita qꝫ in futuro. Silr ꝗlibet dz esse patiēs i infirmitatib⁹ ꝙs qñqz deus suis charis amicis dat ꝓ purgatorio. Vñ dicit ꝓ ꝓphaz Maum. i. Afflixi te supple in ꝑnti. ꝛ nō affligā te supple in futuro. Et h debem⁹ a deo desiderare vt nos h a ꝑctis nr̄is puniendo expurget. Vñ aug. Hic vre hic seca vt in eternū parcas. Vñ gre. Misericordiē adhibet de⁹ tpalē seueritatē ne eternā iferat vltiōez. Jō h ꝗbusdā pcat vt eos in eternū feriat. Alios vero hic ferit nō ꝑcendo vt in eternū pcat. Jtē sciendū qꝫ ē bonū signū salutis et charitatis dei qñ ꝙs hic diu infirmat i eodē corpe ꝛ in eisdē mēbris cū ꝗbus deū longo tpe offēdit. et sic diu in ꝑctis iacuit. Greg. in li. mo. Diuina dispēsatōne agit vt plūrior vicio plūrior egritudo exist at. D Sed quer̄it q̄diu in purgatorio ꝙs puniēdus sit ſm dei iusticiā ꝓ solutiōe pene vnius ꝑcti mortalis. Rñdet ꝛ satis ꝓbabiliē qꝫ ꝙs tot annis deberet puniri ꝓ satisfactione vni⁹ ꝑcti mortalis q̄t sunt dies in septē annis. Et nō ē. qz in ꝑnti ſm verā iusticiā dz septēnis pnia iniungi ꝓ vno ꝑctō mortali. Vñ dr in decre. Penitētia ꝑcti mortal' sunt septez anni. xxxij. q. ij. hoc sctm̄. Sed in purgatorio daꝫ sibi anim⁹ ꝓ die vna. Quia dñs dicit ꝙ ꝓphaz illis q̄ h tpe gre et mie penitēt vt hr̄ Ezech. iij. Die ꝓ anno dedi tibi. Die sz in ꝑnti tpe gre ꝛ mie. ꝓ anno. s. in futuro vbi erit tps iusticie. Silr pōt ꝓbari hoc in filijs isr̄l q̄ p. xl. annos fuerūt in deserto ꝓpē ꝑctā sua retardati añqz intrauerūt terrā ꝓmissionis q̄ si nō peccassēt in q̄dragita dieb⁹ intrassēt. Et sic ꝓ ꝗlibet die dat⁹ ē eis annus. Ex his dictis pz qꝫ aliq̄ aie ꝓ lōgū tps puniēt grauit in purgatorio. Mā in vno āno sūt. cccl xiij. dies. ꝛ in. vij. ānis sūt bis mille q̄ngēti q̄nq̄ginta q̄nqz dies. modo ꝓ tot ānos ſm merā iusticiā deberet ꝙs ardere i purgatorio ꝓ vno ꝑctō mortali. Hoc nō attēdūt luxuriosi qꝫ ꝓ vno actu tot annis puniendi sunt. Simili⁹ ebriosi ꝛ superbi ꝛ choreantes ꝛ blasphemi. mēdaces et maledici inuidiosi ꝛ iracūdi. auari ꝛ accidiosi. ieunia ꝛ festa ab eccia ꝓcepta trāsgredientes. ꝛ sic de alijs ꝑctōrib⁹ Sed tñ vtrū ista ꝓbatio sufficiēs sit iudicio discreto ruz relinq̄. Sz tñ vt videt satis credibile appet.

℈ Jtē sciendū qꝫ nullus ꝓpterea despare dz. qz ista dicta intelligēda sūt ſm merā iusticiā dei. Sz de⁹ misericors ē. ꝛ cōtritio ꝛ erubescētia ꝓfessiōis ꝛ satisfactio in ꝑnti q̄ fit ꝓ bona opa q̄ ꝙs facit. Silr tribulatiōes ꝛ infirmitates ꝛ ꝑsecutiōes q̄s ꝙs patiēter ꝛ volūtarie sustinet multū de pena purgatorij delent Silr ꝛ suffragia q̄ fiūt ꝓ aiab⁹ valde ipis ꝓsunt. vt eo citi⁹ liberent a purgatorio. Vñ legit in dyal'. Lesarij qꝫ ꝗdā debebat duo milia ānoꝝ ee in purgatorio ꝛ in duobus annis ꝓ suffragia vni⁹ epi ꝛ aliorū bonoꝝ hoim liberat⁹ fuit a purgatorio. ℱ Jtē legit in dyal'. cesarij qꝫ ꝗdam adolescēs in daraualle receptus i ꝙersuz. factus ē opilio ouiuz. Qui oues pascēs in agro. appuit ei ꝙsobrinus suus nup defunctus. quē interrogās vñ veniret. Rñdit. Mortuus suz ꝛ penis magnis torq̄or. At ꝙersus. Poteris ne iuuari. At ille. Si potero hr̄e tres missas in ordine vro mor liberabor. Mox ꝙersus ad monasteriuz festinās q̄ viderat ꝛ audierat ꝓri indicauit. Cui ꝓ or gratāt rñdit. ego vnā celebrabo. alias duas duobus sacerdotib⁹ inuūgaz. Dictis aūt missis iterū ille apparēs ꝙerso gras egit di. Beneficio missarū saluatus suz. Nec miranī debes si tñ valet dñici corporis imolatio ꝛc. Jtē legit qꝫ ꝗdā ꝓuincialis habuit frat̄ē cardinalē q̄ appuit ei post obitū dicēs se esse in maxis penis purgatorij. ꝛ qꝫ illas deberet sustinere ꝓ q̄ndecim ānos. Et ꝓuincialis sequēti die celebrauit ꝓ aīa ipius missaz vnā. Tūc appuit ei splēdidus et regratiabat caritati sue. ꝛ dixit qꝫ p illā missā esset liberatus a purgatorio et dixit se iā ad celū trāsiturum. Quintū ē qꝫ ille q̄ tardat suā ꝓfessionē vsqz in agonē mortis ꝛ extremitatē vite. ꝛ si vere penitet tñ minorē glām habebit in celo. Ma valde dissimiles erūt in ꝑmio. ille q̄ in extremis penitet. ꝛ ille q̄ triginta vel q̄draginta ānis deo fruit. Vñ dicit in euāg. Joh. xiiij. In domo patris mei māsiones multe sunt. De hoc q̄re añ ser. xx. J.

De virginibus. Sermo. clvij.

Jmile est regnum ce

lorū thesauro abscondito in agro. Mat. xiij. Per istuz thesaurū intelligit virginitas q̄ ē thesaur⁹ sup oēs thesauros. Vñ Eccl. xxvj. Nō ē ꝓdigna pōderatio ꝓtinētis aie. Vñ ꝓ ꝑnti de virginibus tria sūt dicēda. Primo de ꝟginitatis dignitate. Secdo q̄ xp̄s req̄rit in spōsis suis. s. in ꝟginibus. Tercio exemplū. ℬ Quantū ad primuz notandū qꝫ btē sunt ꝙiugate. beatiores vidue. btissime sunt virgines. Mā isti tres status differūt. sicut lux solis. lux lune ꝛ lux stellarū. Jtē differūt sic aurum. argentū ꝛ plumbū. Vñ aug. de bono ꝙiugali dicit. Sicut bonū erat qꝫ martha satagebat occupata circa frequēs ministeriū sanctoꝝ. sed melius qꝫ maria magdalena fecit audiēs verbū dei. Jta etiaz bonum susanne in castitate ꝙiugali laudamus. sed bo

UVA. BHSC. IyR_046

CLVII

num vidue ãnẽ magis. ℔ tñ bonum virginis marie anteponimus. Dñ etiã Damas. li. iij. Quanto angelus hoĩe est supior. tanto virginitas nuptijs ẽ honorabilior. Sz di. aliqs q̃re virgines sunt beatiores. Rñdeť q̃ ꝓpter virginũ dignitatẽ. Mã xps in nouẽ dignitatib⁹ pulegiauit dignitatẽ virginũ q̃ si gnificate sũt p nouẽ choros angelo⁹. Pamũ pulegiũ ẽ q̃ ỽginitas ẽ thesaur⁹ incõpabilis sup oĩes thesauros. Mã oĩa regna mũdi ⁊ oẽ aurũ ⁊ oẽs lapides pciosi nõ possũt cõpari ỽginitati. Et in signum huius xps cõmendãdo virginitatẽ cõpat eã thesauro. dicẽs in ỽbis pmissis. Simile ẽ regnũ celo⁹ thesauro. ⁊c. Secundũ pulegiũ ẽ q̃ ỽginitas ẽ vita angelica. Amb. Qui nõ nubũt ⁊ vxores nõ ducunt sicut angeli in terris sunt. Hiero. etiã dicit. Jn carne preter carnẽ viuere nõ ẽ vita hũana sz angelica. Quid em̃ sunt ỽgines nisi hoĩes celestes ⁊ angeli terrestres Dñ Amb. in li. de offi. Supgredieť virginitas cõditione hũane nature p quã hoĩes angelis assimilãtur. Tertiũ ẽ q̃ virgines sunt regnũ celo⁹. Maz deus habitet in eis. Lu. xvij. Regnũ dei intra vos est. Quia sicut xps regnat in celo in sctis. sic in terra in virginib⁹. Ber. in epla. Sola ẽ castitas q̃ in hoc mortalitatis loco ⁊ tpe q̃ndã statũ imortalis glie rẽpsentat. Q⁹ aũt xps in ỽginib⁹ regnat. ptz. q⁹ virgines sunt dei refectio. Cant. ij. Qui pascit inter lilia i. virgines. Etiã ipe xps pascit eas cũ sua dulcedine et merito. q⁹ ipe delicias carnis relinquunt. ideo in xpo delicias inueniũt. De q̃ dulcedine dicit Bern. Lib⁹ aie ẽ gra dei dulcissimus suauis ⁊ oẽm habẽs in se suauitatẽ ⁊ delectamẽtũ saporis. Quartũ pulegiũ est libri vite inscriptio. Mã ipe ỽgines a xpo sunt scripte in libro vite. Apoca. iij. Habes pauca noĩa q̃ nõ coinq̃nauerũt vestimenta sua. Et subdit Et nõ delebo noĩa eo⁹ de libro vite. ⁊ de hoc gaudẽt dñi ỽgines et nõ in vanitatib⁹ huius mũdi. sicut in risibus ⁊ ludis. Mat. v. Gaudete q⁹ noĩa vestra scripta sunt in celis. Dñ aug. Gaudia virginũ xpi sunt de xpo i xpo. cũ xpo post xpm. p xpm ꝓpt xpm

Quintũ ẽ q̃ ỽgines sunt o⁹nat⁹ celi ⁊ pulcritudo ecclie. Ecci. xliij. Species celi gloria stellaꝝ virginũ Quia sicut stelle celũ o⁹nãt sic virgines ecclias. Stelle em̃ in die latẽt ⁊ in vespe apparẽt. sic in fine mũdi in resurrectiõe nouissima claritas ỽginũ apparebit Dñ de q̃libet iusto o⁹ illo Mat. xiij. Fulgebũt iusti tanq̃ sol. Sz virgines q̃ mũdiciã coꝛdis ⁊ coꝛporis seruauerť. tũc p ceteris oĩbus clariores erũt. Unde Amb. in li. de ỽginitate. Pulchritudinẽ q̃s pt maiorez estimare decore ỽginis. q̃ amať a rege. ꝓbať a iudice. dedicať dño consecrať deo. Sz mali ⁊ luxuriosi tũc erũt deformes nigri ⁊ gues et imortales q⁹ mors fugit ab eis. sed casti tũc lucebũt p alijs sic̃ stella differt a stella sm aplm. Sextũ pulegiũ est q̃ xps specialẽ dilectiõem habet ad ỽgines. q̃nis em̃ oẽs bonos hoĩes diligat. tñ specialiť ỽgines p oĩb⁹ diligit. Prouer. xxij. Qui diligit coꝛdis mũdiciã, habebit regẽ amicũ. Beda sup Lu. Sicut xps in summa pace natus ẽ vt se pacẽ diligere oñderet. ita de ỽgine natus ẽ vt se virginale decus diligere demonstraret. Dñ etiã Hiero. Plus ceteris amat xps virgines. q⁹ sponte tribũt qđ eis nõ ẽ impatũ. Septimum est q̃ habebũt specialẽ aureolã. Est aũt aureola additio ad gloriã electis cõiter debitã. Pro q̃ notandũ q̃ virgines. martyres. ⁊ pdicatores habebũt specialẽ aureolã. Tñ queriť vtrũ virgo que violenter corrũpiť pdat aureolã. Rñdeť sm san. Tho. q̃ nõ. dũmodo ꝓpositũ virginitatis hz nec cõsensit in actũ. Dñ legit de beata Lucia q̃ dixit. si me inuitaz violaueris. castitas mihi duplicabiť. s. ꝓpter virginitatẽ ⁊ iniuriã quã pateret si corrũperet. Dñ dicať in decre. Dum ỽginitas sine cõsensu corrũpiť. meritũ castitatis duplicabiť. xxxij. q. v. c. j. Itẽ queritur vtrũ illa que in carne est virgo. sed ꝓpositũ habet ptrahẽdi mrimoniũ. ⁊ in tali ꝓposito moriť vtrum habebit aureolã. Rñdeť q̃ nõ q⁹ ad aureolã ꝓseq̃n dam req̃rit ꝓpositũ ppetue ỽginitatis. Dñ Alber. magnus et san. Tho. dicũt q̃ p solũ ꝓsensuz in actũ carnalẽ pdit virginitas cũ in mẽte ꝓsistat. Sz recuperari põt vt ptz in Jobe cuãg. quẽ xps de nuptijs vocauit. Ergo si talis ỽgo in agone penitteret ⁊ mutaret ꝓpositũ sic aureolã acquireret. Et ẽ sciẽdũz q̃ virginitas carnis pdita nunq̃z recupari p̃t. Dñ o⁹ in decre. Deus nõ p̃t facere de corrupta virginẽ. xxxij. q. v. Si paul⁹. Dñ etiã Hiero. Audẽter loq̃r cũ oĩa possit deus suscitare tñ non põt virginẽ post ruinã valet q̃dem liberare de pena. sed nõ valet coronare corruptã. Dñ etiã Jsido. de sum. bo. Omnẽ petrũ p pniam recipit vulnerũ sanitatez. virginitas aũt si labiť nulla pnia repaťad integritatẽ. Queriť vtrũ meli⁹ sit ꝑuare ỽginitatẽ cũ voto q̃ sin evoto. Rñdeť q̃ melius est ꝑuare cuz voto. q⁹ homo se totũ offert deo p votũ. Dñ sicut maius est dare arborem cũ fructu q̃z solũ fructũ sine arbore. sic etiã est de virginitate q̃ seruať cũ voto. ⁊ de virginitate que seruať sine voto. Nam sicut plus peccat q̃ post votum frangit ꝓmissum. sic etiã plus meret seruando votũ. Attamẽ nõ est leuiter vouẽdũ. q⁹ q̃n postmodum mrimoniũ ꝓtrahũt grauiter xpm in hoc offendunt. De hoc q̃re supra ser. xxvj. ℔. Octauũ pulegiũ est q̃ virgines sunt sponse xpi. Maz ipe xps est summ⁹ pontifex. de quo o⁹ Leui. xxj. Summus pontifex virginẽ ducet vxorem. Et ex hoc sequiť q̃ ipe ỽgines sunt regine. q⁹ bñt xpm regẽ glie. p spon so. ps. Astitit regina a dextris tuis i vestitu tuo deaurato ⁊c. Dñ etiã Cypian⁹ in li. de virginitate. Virginitas ẽ soꝛor angelo⁹. victoria libidinũ. regina ỽtutũ possessio oĩm bono⁹. Nonũ pulegiũ est q̃ virginitas principatũ tenet tam in celo q̃z in terra. Dñ Hie. Jn oñi sexu et gradu pudicicia obtinet principatũ. Notãter dicit sexu et gradu. q⁹ duo sũt sexus. s. masculinus ⁊ femininus. Jn masculino tenet principatũ xps. Jn femino gloriosa virgo maria Itẽ in gradu. Jn ꝓphetis Johes baptista. Jn pdicatoꝛibus noui testamẽti Paulus q̃ est virgo. Dñ et preponiť Petro in sigillo pape. Et frequenter depingiť rome ad dextrã xpi ⁊ Petrus ad sinistraz vt patet in ecclesia ipi⁹ beati Petri. Jn euãgelistis beatus Johes euãgelista qui est virgo. Jn martyrib⁹ beatus Stephanus ꝓthomartyr ⁊ Laurẽtius qui sunt virgines. Jn pfessoꝛibus Nicolaus ⁊ Martinus qui sunt virgines. ergo bonoꝛabiliores sunt ỽgines coꝛã deo hoĩbus ⁊ angelis. ¶ Quantũ

UVA. BHSC. IyR_046

ad secundū sciendū q̄ xp̄s sēt requirit in sua sponsa quorū si vnū defuerit non sibi placet illa sponsa. Primū est pulcritudo que cōsistit in puritate cōsciētie. Cant. iij. Tota pulcra es amica mea et macula nō est in te. Ergo quāto p̄scientia virginis est purior tanto coꝝ xp̄o ipa est pulcrior. Ideo virgo debz diligēter custodire faciē aie. i. cōsciētie. nō solum a nigredine peti mortalis. sed etiā a vulnere venialium q̄ venialia aiam maculāt. sed mortalia denigrāt. Et ponit exemplū q̄ aliq̄n denigrat imago q̄ videri nō p̄t. z aliq̄n obscurat q̄ videri p̄t. sed nō plene discerni. Et ꝓpter hāc differentiā dicit Gre. Venia le obscurat. mortale obtenebrat. Ergo sicut vxor solet faciē suā lauare. et eā mundā tuare et frequenter specula inspicere. vt si viderit in speculo aliquā maculā in facie statim eā deponit. Sic virgo xp̄i lauare debet faciē p̄sciētie sue p̄ ptritionē z p̄fessionē. z specula inspicere. i. mādata dei p̄siderare. Vñ gre. Specula sunt mādata dei. Et si deꝑhendat aliquā maculam. illā p̄ p̄fessionē abluat. Vñ Bern. di. Ama cōfessionē si affectas decorē. Scōm q̄d xp̄s requirit in sua sponsa est nobilitas. q̄ nō sufficeret q̄ sponsa sua esset pulcra nisi etiā esset nobilis. Nec aūt nobilitas attendit in honestate morū z custodia sensuū. Et quāto honestius z melius custodit tanto ē nobilior. Cantico. vij. Q̄ pulcri sunt gressus tui. Vnde honestas sp̄se xp̄i stat in hoc q̄ nullus malū loquatur de ea. sed vt alij edificent de cōuersatione ip̄ius. Vt autē tēp̄m custodias ab oīb̄ illicitis oculos tuos auerte. Vñ gre. Nō licet intueri q̄d nō licet cōcupiscere. Itē custodire dz aures ab auditu malorū. Isid. Nulla aurē tuā sermonū impudicia subrepat vanus sermo cito polluit mentē. et facile agit q̄d libenter audit. Itē custodire debet manus ab illicito tactu z pedes ab inutilib? discursib?. Bern. Solēt virgines que vere virgines sunt sp esse pauide z nūq̄ secure. Vt aūt corpus virginis custodiat z bene regat. tūc oportet eam moderantiā z abstinentiā tenere. q̄ p̄ abstinētiā caro domat. Vñ Aug. ō sanc. vic. Parca enī vita occidit vicia libidinez extinguit. virtutē nutrit. animū roborat. mentē ad celestia eleuat. Terciū q̄d xp̄s req̄rit in sponsa sua sine quo alia duo nō valent est sapiētia. Et illa attendit in locutione discreta. Maz sponsa xp̄i debet se custodire in verbis. vt dicere possit cū. p̄s. Os meū loquet sapientiā. Et ppl's q̄ audit eā loquētē dicere possit illō p̄s. Diffusa est gr̄a in labijs tuis. ꝓpterea benedixit te deus in eternū. Qualis aūt debeat esse virginis sermo ondit san. Hiero. dicēs. Sit sermo virginis pudens modestus z rarus. Vñ dixit Amb. Custodi virgo vias tuas vt nō delinq̄s in lingua tua. Maz et vana loq̄ plerunq̄z crimē ē virgini. Bona verba loq̄ est signū bonitatis in corde. et ecōuerso mala loqui ē signū puersi cordis. Mat. xij. Ex abundantia cordis os loquit. Ergo dū virgo vel mulier turpia verba loquit signū ē mali cordis. Chrisost. sup Mat. Quale cor habet vnusq̄sq̄z talia verba loquit z opa facit. Arist. iij. etb. Qualis vnusq̄sq̄z ē taliter dicit z taliter opatur. z taliter viuit. Quartū q̄d xp̄s req̄rit in sua sponsa sine quo p̄dicta nō sufficiūt. est diuitiarū abūdantia. et he diuitie consistūt in virtutib? Vñ Gre. Vere diuitie non opes sed virtutes sunt Ergo sponsa xp̄i debet habere hūilitatem. exemplo Marie que de seipo dicit. Respexit hūilitatē ancille sue. Vñ marie virginitas deo nō placuisset si hūilis nō fuisset. Et q̄ p̄z q̄ castitas nō p̄dest sine hūilitate virginitas. Vñ Aug. Melius est hūile ꝓfugiū q̄z superba virginitas. Itē sponsa xp̄i dz seruare obedientiaz z frāgere ꝓpriā voluntatē. q̄ hoc ē valde meritoriū. Eusebius in epl̄is. Illum die tū te bene vixisse puta in q̄ ꝓpriam voluntatez abnegasti z desideriis tuis renuntiasti Hiero. Tantū virtuti adijcies quātū volūtati proprie subtraxeris. Itē sponsa xp̄i debet seruare charitatē. q̄ charitas est optima virtutū z q̄ castitas sine charitate deo nō placet. Ber. Castitas sine charitate est lampas sine oleo. subtrahe oleū z lāpas nō lucet tolle charitatē z castitas nō placet. Vñ Gre. super Ezech. Antiquus inimicus in nobis castitatez si sine charitate fuerit nō timet. q̄ ipe nec carne p̄mit. nec in eius luxuria dissoluit. Et quib? patet q̄ virgo xp̄i quāto plus habet de hūilitate. de obediētia z de caritate z de ceteris virtutib? tanto est ditior. Et he diuitie tam nobiles sunt q̄ solus deus opat eas in nobis. Gal. iij. Qui tribuit vobis spūm opat virtutes in vobis. Vñ etiā Aug. Virtus tam nobilis est vt nullus eā nisi solus deus opet in hoie. Quintuz q̄d xp̄s requirit est q̄ sponsa sua sit sana z non languens. Nec sanitas aie attendit in agilitate. q̄ inter oia signa sanitatis p̄cipuū est agilitas in membris. Vñ sponsa xp̄i debet esse agilis ad bona opa. Sed virgo pigra que diu dormit z bene z laute comedit est languens z multū infirma. Similit virgo illa q̄ de mane visitat eccliaz et seruit deo. et post prandiuz vadit ad choreā z seruit mōdo. est claudicās coꝝ deo Vñ ipe dicit p̄ ꝓpham. Vsq̄z quo claudicatis in duas ptes z̄c. Sextū q̄d xp̄s requirit z sine quo predicta nō sufficiūt est q̄ sponsa xp̄i sit fidelis in amore sui sponsi. sic q̄ nulli placere desideret nisi soli xp̄o Apl's. Virgo cogitat q̄ deo sunt et quō placeat deo. Virgines enī que sponse xp̄i sunt nō debēt diligentiam adhibere sup ornatū corpis. sed sup ornatū aie Vñ Cypr̄ianus in epl̄a. Quid ergo virginib? cum terreno cultu et corruptibilib? ornamētis. que dum placere hoibus satagūt deū offendūt. Vñ etiā aug. in li. ad sacras vgines. Dominica vgo nec ornatu capitis nec habitu nec oculis erectis. sed cum vultu ad terrā deposito ꝓcedat. ne i se viles inducat amores. et si nō pereat. alijs p̄ditionis causa non existat Vñ sponsa xp̄i diligēter dz se cauere ab illicito amore et a carnis libidine. q̄ virginitas carnis cum corruptione mētis silis est sepulcris ab extra speciosis et interius plenis spurcitijs. Vñ Hiero. Mōnulle sunt virgines carne nō spū quarū corpus ē integrū sed aia corrupta. Sz illa virginitas hostia est xp̄i cuius nec mentē maculat cogitatio. nec carnez libido. Vñ etiā Isid. de sum. bo. Virgo carne et nō mente nullū p̄mium habet in repromissione. Vñ etiam Aug. Felicior enī nubi videt mulier nupta q̄z nupturā virgo. hz enī illa q̄d ista cupit. illa vni placere studet. ista multis. Vñ virgo que est sponsa xp̄i attendere debet q̄ vxor fidelis facit quicq̄d scit placere marito suo. sic z ipa debet facere xp̄o. Item sicut

UVA. BHSC. IyR_046

uxor non ostendit signa familiaritatis alijs viris in presentia sui mariti. sic nec virgo in psentia xpi qui vbiq; ps̄ est. 7 oia verba mores 7 facta sue sponse ꝑsiderat. Sed q̄stum ad tertiū sciendū q; ve illis q̄ in honorāt virgines q̄s xps̄ sic priuilegiauit 7 sibi ꝓelegit vt sint spōse ipius. Nam xps̄ tales maxime puniet. De hoc q̄re exemplū añ sermone. rcvj. V.

Aliū sermonē de virginibus. s. de spirituali matrimonio. q̄re supra ser. cxxiij. K.

De angelis. Sermō. clviij.

Ageli eorum semper

videt faciē patris mei q̄ in celis ē. Matt. xviij. Exquo hodierna die pagit festum sancti Michaelis 7 oīm angelorum. I Ideo in ps̄nti sermone de angelis quattuor sunt dicenda. Primo q̄re festū angelor̄ solēniter sit celebrādum a nobis. Rñdet q; ꝓpter tria. Primo ꝓpter multitudinē angelor̄ q̄z festū hodie pagim⁹. Circa qđ q̄ritur vtrū angeli sint in aliq̄ magno numero. Rñdetur fm san. Tho. q; sic. Maz excedūt oēm numerabilē 7 visibilē. multitudinē. Vñ etiā Dyonisius in de celesti hierarchia. Excedētes numerū nr̄oz̄ materialiuz corporuz. Apoc. vij. Vidi turbaz magnam quā nemo dinumerare poterat. facili⁹ enī q̄s stellas celi 7 guttas maris et folia arbor̄ nūeraret q̄z numerum angelor̄. Modo si festū vni⁹ sancti solēniter ē celebrandū. qđ tunc de festo tot angelor̄. Scđo vt ipis angelis vicē recōpensem⁹. Gaudēt enī de nr̄a cōuersione 7 de bonis nr̄is. Vñ et nos etiaz hodie gaudere debem⁹ de ipis. Lu. xv. Gaudiū ē angelis dei sup vno pctōre pniam agente. Vñ etiā Ber. super Canti. Gaudēt angeli i ꝙuersione pctōr̄ salutē oīm sitiētes. Lacrime enī penitentiū sunt vinū eor̄.

Tercio vt p honorē quē hodie ipis exhibemus ꝙuocem⁹ eos ad seruiendū nobis in futuruz. Maz hodie expirat ānus seruitij eor̄ nonne merito vno die sūt deuote a nobis honorādi. q̄ nobis p totū annum singulis diebꝫ seruierunt 7 nos custodierunt. Nunq̄z enī aliq̄s nostrū vixisset p annū nisi angeli eum custodiuissent. ps̄. Angelis suis mandauit de te. vt custodiant te in omnib⁹ vijs tuis. Ergo quicūq; desiderat vt angeli sibi in futuro anno seruiāt. hodie dz eos deuote honorare 7 festū eor̄ solēniter celebrare. K Scđo q̄rit q̄re angeli fuerūt nobis hoīb⁹. Rñdet q; triplici rōne seruūt nobis. Prima rō est caritas quā hñt ad salutez nr̄am. q; pfecte diligūt nos. 7 multo sincerius q̄z p̄ vel mr̄ soror vl frater. Et nunq̄z aliq̄s intantū desideravit bonum cognati sui sicut ipi desiderāt bonū nr̄m 7 salutē nostraz. Scđa rō ē ꝓpter xpm ex eo q; xps̄ ē frat nr̄. et mariā q̄ ē dña angelor̄ 7 mr̄ nr̄a. Tūc ipi angeli in hoc q; nobis seruūt honorāt xpm q̄ ē frater nr̄. Vñ ps̄. Narrabo nomē tuū fratrib⁹ meis. Et Johānis. vj. dixit ihus ad mariaz magdalenaz. Vade ad fratres meos 7 dic eis. Ascēdo ad patrē meum 7 patrē vestrū. vbi xps̄ vocat nos frēs suos. 7 ḡ sicut frēs alicui⁹ regis honorant a subditis ipi⁹ regis. sic et nos honoramur ab angelis tanq̄ frēs regis celestis. Tercia cā ē ꝓpter seipos. q; ruina eor̄ est per nos repanda. Et etiam ꝓpter meritum ipor̄uz accidentale. Circa qđ querit vtruz hoīes assumant ad ordines angelor̄uz. Rñdet q; oēs electi assumūt ad ordines angelor̄. Quidaz ad inferiores q̄daz ad medios. q̄dā ad supiores fm diuersitatez meritoruz suor̄. vt dicit Bre. Dz btā virgo sup oēs choros angelor̄ exaltata est. Vñ cantt de ea. Exaltata es sācta dei genitrix sup choros angelor̄ ad celestia regna.

Itē q̄rit vtrū gaudiuz custodientis angeli augeat ex beatificatōne hoīs custoditi. Rñdet fm. Bona q; essentiale premiū ex hoc nō augeat. sed accidētale. Nam angeli mistrando alijs bona opa faciūt ideo premiū accidētale merent. I Tercio ē sciendū q; angeli fuerūt nobis in vita. i morte 7 post mortez. In vita fuerūt pctōrib⁹ penitentib⁹ 7 pfectis. Peccatorib⁹ fuerūt primo in hoc q; custodiūt eos ne a demonib⁹ totaliter occidant. Nā cū q̄s peccat mortaliter tūc imediate demeruit q; demones ei collū frangerēt 7 ducerēt eū ad infernū. Dz sancti angeli arcent demones vt nō possint exercere malicias suas i peccatorem vt libenter facerēt. Vñ quicunq; peccator longo tpe. s. p decem vel viginti annos vixit in peccatis de hoc regratiari debet deo 7 angelis q; euz in talibus peccatis sic custodierūt. Scđo fuerūt peccatorib⁹ vt cū nō desistūt a pctis. tūc frequēter reprehendūt 7 admonēt eos vt satisfaciāt. 7 a pctis cessēt et ꝓponūt ipis pctōrib⁹ interius sepe q; p momēta neo pctō penā eternā incurrāt. gloriā eternā pdant. et xpo. p oibus laborib⁹ suis nō satisfaciāt. Tercio seruiūt pctōribus in hoc vt cū desistere a peccatis nolūt. tū sepe eos retrahūt ne tantū peccēt q̄ntuz volunt. Sepe enī affuit volūtas 7 defuit facultas. 7 hoc ex puidētia angelor̄. Et in signū huius legit⁹ Nume. xxvij. q; cū Balaā ex auaricia iret ad malē dicendū pplo isr̄l sedēs sup asinā ab angelo sctō impeditus est. qz angelus euaginauit gladiū quez cernens asina auertebat se in via 7 iunxit se pariet̄ 7c. Tūc Balaā asinā pcussit. 7 ipsa locuta est. Cur me cedis. Sic angel⁹ impedit aliq̄n hoīem a pctō vt saltem eternaliter minus puniat. I Itē q̄rit vtz angelus derelinq̄t pctōrez in pnti ex toto ꝓpter sua pcta. Rñdet fm san. tho. q; angel⁹ nunq̄ derelinq̄t hoīem vsq; ad horā mortis etiā q̄tūcunq; malus sit q̄n sit aliq̄s eius effect⁹. vel a malo retrahendo vel ad bonū ꝓmouendo. Vñ q̄libet debet reuerētiā exhibere suo angelo in oi loco qz sp̄ ps̄ē 7 cognoscit verba 7 facta nr̄a. etiā quātūcunq; occulta. Vnde Bern. In q̄uis diuersorio. in q̄uis angulo reuerētiam exhibe angelo tuo. nec audeas illo ps̄nte qđ me videte nō auderes. Et sciendū est q; qñ q̄s peccat de hoc letant⁹ demones. Et qñ a peccatis ꝙuertitur 7 bona opa facit. de hoc letantur angeli. Augu. Quotiēs bene agim⁹ gaudēt angeli 7 tristant⁹ demones. Quotiēs vero a bono deuiam⁹ diabolu⁹ letificamus 7 angelos suo gaudio defraudamus. Secundo angeli seruiūt penitentib⁹ cū peccare desierint. Quid faciendū sit sollicite oēs penitētes instruūt. et quō se regere debeāt in verbis 7 in factis ne recidiuent 7 deū denuo offendāt. Et in signū huius legit⁹ Gen. xix. Cū angeli eduxissent loth extra ciuitatem sodomor̄ dixerūt ei. Salua aiam tuā 7 noli respicere post tergu⁹ nec stes in omni circa regione. sed in

UVA. BHSC. IyR_046

monte saluum te fac. ne ⁊ tu simul pereas. Ergo q̄n cunq; hoī penitenti occurrit. modo vis te decetero sic habere. verba tali modo ām odo ꝓferre et quiq; sensus tuos custodire. ⁊ sic xp̄o fideliť cū bonis op̄ bus vsq; ad mortē seruire. talia oīa angel⁹ inspirat et hoiem docet. Tercio angeli seruiūt ꝓficiētib⁹ vt eos instruāt q̄ bona opa ⁊ oꝛōes ieiunia ⁊ elemo sinas. vigilias ⁊ castigatiōes. ⁊ etiā labores corpales deo p̄ncipaliter offerāt. Bre. Oñe bonū qđ agim⁹ p̄ intētōnē semp ad celestia leuem⁹. Oñ etiā humb. Quottidie mane surgentes cūcta deo q̄ facturi estis offeratis. finito die ꝓuocatis cogitatiōibus. locutiōi bus. op̄ationibus illa die cōmissis vobismetipīs ca pitulū teneatis. Itē fuiūt ꝓficiētibus i hoc q̄ semp instigāt eos vt in bono ꝓficiāt et quotidie meliores fiant. Bern. In via dei stare retrogradi ē. Naz nul lum mediū ē. aut em̄ hō ꝓficit. aut deficit. Itē sci endū q̄ angeli nō solū seruiūt hoī in vita sed etiā in morte. Nā in agone mortis tūc demones nituntur aīam rape. sed angeli fugāt eos. Et figuratū ē Gen. xxij. vbi iacob timēs esau dixit. Castra dei sunt hec Q q̄z dulcis ⁊ q̄z magna cōsolatio erit hoī morienti q̄n videt angelos occurrere ⁊ demones fugari. cuz oēs amici hoiem morientē derelinquūt. tunc angeli in extremo fine ei subueniūt Itē post mortē ange li seruiūt hoī in hoc q̄ ducūt aiaz hois in celū. Oñ dr̄ Lu. xvi. Factū est aūt vt moreret̄ mēdicus ⁊ por taretur ab angelis in sinū abrae. N Pro quo sciendū q̄ multi angeli mittūt bonis in agone mor tis. Primo ꝓpter custodiā aie. q⁹ tūc hō moriens maxime impugnať a demonib⁹ ⁊ etiā a mīis. Oñ ps. An gelis suis man. de te vt cu. te in oīb⁹ v. t. tam in vita q̄ in morte. Secō ꝓpter reuerentiā vt ille aie magnā reuerentiā exhibeāt. iō multi angeli mut tunť ad mortē boni hois. Tercio vt cū leticia de ducāt aīam ad celestē patriā. q⁹ si ē gaudiuz angelis sup vno pctōre pniam agēte. qđ tūc erit de aia q̄ ad eoꝝ societatē deputať. Oñ Isa. lxv. In leticia egre diemini ⁊ in pace deducemini. Oñ sciendum q̄ nunq̄z aliq̄s rex vel regina vel papa vel ep̄us ita re uerenter ē susceptus et cū tali dignitate introductus sicut aīa boni hois ab angelis in celū introducť. et a xp̄o ⁊ btā virgine maria ⁊ ab oīb⁹ sctis ⁊ angelis suscipiť. Q Quarto est sciendū in q̄bus angeli nobis sunt silēs. ⁊ in q̄b⁹ nos p̄cellūt. ⁊ in q̄b⁹ nos ecōuerso eos p̄cellim⁹. Et est notandū q̄ angeli sunt nobis silēs in q̄tuoꝛ. Primo in hoc q̄ vnuz p̄fem habem⁹ ⁊ vnū creatoꝛē scz deū qui eos ⁊ nos creauit. Oñ ꝓpha. Me sic̄ te creauit de⁹. Oñ vnuz originē habem⁹ cū angelis. q⁹ a deo ip̄i ⁊ nos originaliter sum⁹. Secō sūt nobis silēs in possessione hereditatis eterne. Nā nos hoies speram⁹ nos pos sessuros cū ip̄is regnū celoꝝ. Insup ꝓpter charita tem quā habēt ad nos. ⁊ nos ecōuerso ad ip̄os. con diuidēt oēs nouē choꝛi āgeloꝝ nobiscū oīa gaudia ip̄oꝝ. ⁊ nos hoies ecōuerso cū ip̄is p̄diuidem⁹ oīa merita ⁊ gaudia nr̄a q̄cq̄d ieunādo. vigilādo. oran do. elemosynas dādo meruim⁹. Bre. Et illi ei sctē et pfecte caritatis merito fiet vt vnuq̄sq; habitur⁹ sit in alio qđ nō bz i ꝓpio merito. Tercio sūt no bis silēs in hoc q̄ dñs nr̄ ibs xp̄s q̄ ē ab⁹ angeloꝝ in celo. est etiā nr̄ qbus in sacro. Oñ scriptū ē Sap̄ xvj. Angeloꝝ esca nutriuisti pplm tuū. Itē scriptū ē in. ps. Panē angeloꝝ man. hō. Et ille panis ē ibus xp̄s. vñ ip̄e dic̄ Joh. xvj. Ego sum panis viu⁹ q̄ de celo descēdi. Quarto angeli sunt nob silēs ⁊ nos ip̄is i ꝓtēplatiōe diuinitatis. Mat. xviij. Angeli eo ruz sp̄ videt faciē pa. m. q̄ i ce. ē. Sic ⁊ nos hoies vi suri sum⁹ deū cū angelis i celo. Apls. Videm⁹ nūc p̄ speculū i enigmate. tūc aūt facie ad faciē. Et in ista dei visione p̄sistit nr̄a ⁊ angeloꝝ btitudo. ps. Oñde nob faciē tuā ⁊ sal. erim⁹. Et ad hāc visionē anbelare debem⁹ vbi deū clare cū angelis videbim⁹ ⁊ cū ip̄is eternaliť gaudebim⁹. vñ ps. Q̄n mille anni añ ocu los tuos tanq̄ di. hester. q̄ p̄te. P Itē sc̄edū q̄ angeli nos p̄cellūt i q̄tuoꝛ. Prio i creatiōis digni tate. Nā angeli sunt digni⁹ creati q̄z hoies. ⁊ p̄ rōe loci. q⁹ in celo cui nihil nobili⁹. Nō vo de limo ꝛre et in terra creat⁹ ē. cui nihil inter oīa elemēta vilius. Itē angeli añ hoiem ⁊ i die leticie. s. dñica die sūt cre ati. Hoies vo p⁹ angelos ⁊ in die tristicie. s. in sexta feria sūt creati. Itē i duratiōe. q⁹ angel⁹ ē imortalis. hō vero mortalis ē factus ꝓpť pctū ade. Oñ Bre. Sic nāq; hō imortalis ꝑdit⁹ ē vt si nō peccassz etiā mori nō potuisset. Secō angeli p̄cellūt hoies i vi te puritate. Nā oēs angeli q̄ in celo pstiterūt nunq̄ aliq̄ pctū veniale cōmiserūt ⁊ in oībus volūtatez dei faciūt. ꝛ hoies ad minus venialiť peccāt. Unde Eccs. vij. Nō ē hō in terra q̄ faciat bonū ⁊ nō pec cet. Oñ etiā dr̄ in decre. Oīs hō bz pctā venialia. de pe. dist. ij. Opponiť. Oñ etiā ꝓuer. xxiiij. Septies em̄ in die cadet iustus ⁊ resurget. Sed sine mortali pctō q̄libet hō p̄ōt viuere. Tercio angeli p̄cellūt nos in seruitij facilitate. Nā hō vnus vna die fuīē do deo plus laborat q̄z oēs angeli ab initio mundi. Corpus em̄ semp attrahit infra. ⁊ aīa appetit supra ad deū a q̄ creata ē. Sap̄. ix. Corpus qđ corrūpit ag grauat aīam. Sz angeli sunt spūs ⁊ nō aggrauanť p̄ corpus sicut hō. iō sine labore ⁊ fatigatiōe aliq̄ re gnū celeste nō solū subst̄ātiale ꝛ etiā accidētale ꝓme renť. Quātis aūt laboꝛib⁹ miser hō ⁊ angustijs fati gationib⁹ ⁊ afflictiōib⁹ ad illud pueniat q̄libz ex no bis expiť q̄tidie. Nā laboꝛ ē ieiunare q⁹ esurim⁹ q̄n a cibis abstinem⁹. Angeli aūt nūq̄ esuriūt. Item la boꝛ ē vigilare. de mane surgere. oꝛare. genua flectere et pegrinari. q⁹ hō fatigať. sed angeli sine oī fatigatō ne in ictu oculi sunt vltra mille miliaria. Quia i mo mēto oculi p̄ōt volare a celo ad terrā ⁊ ecōuerso. Si militer si hō dz insistere virtutib⁹ ꝛ erit sibi difficile. Oñ Arist. iij. ethi. Viri⁹ ē de bono difficili siue ar duo. Sicut ptz. q⁹ difficile ē fuare castitatē. q⁹ optet tales hoies p̄tinue pugnare p̄ carnē. Aug. in sermo Inter oīa certamina xp̄ianoꝝ durioꝛa sunt p̄lia ca stitatis. Nā ibi ē p̄tinua pugna ⁊ rariꝰ victoꝛia. Si militť difficile ē patiētiā fuare in aduersis. ⁊ hūilita tem i ꝓsperis. Oñ aug. Difficile ē q⁹ nō sit supb⁹ q̄ diues ē. Q Quarto p̄cellūt angeli hoies i p̄mij citioꝛi pceptiōe. Ip̄i em̄ angeli pceperūt p̄miū suuz citi⁹ q̄ hō. q⁹ in p̄ma die sue ꝓuersiōis ad deū p̄mi um suū essentiale acceperūt. hō vero celeste p̄mium suū p⁹ mortē accipiet. Apls. Reddet vnicuiq; iux ta opa sua. Sed ip̄i btī angeli q̄ in celo pstiterūt. iaz vltra sex milia annoꝝ suā beatitudinē possiderunt Vltimo sciendū q⁹ nos hoies etiā p̄cellimus ange-

UVA. BHSC. IyR_046

CLIX

los in quattuor. ℟ Primo q̄ ipe xp̄s frat̄ noster ē ex vtroq; parēte. s. ex pte patris ⁊ ex pte mris marie q̄ mr̄ ē oim nr̄m. Vñ ptz q̄ maior ē fraternitas inter xp̄m ⁊ hoiem q̄z inter xp̄m ⁊ angelū. Heb. ij. Nusq̄z angelos apphendit. sed semē abrae. Et in signum hui⁹ xp̄s noīat nos hoies frēs suos. ps. Narrabo nomē tuū fratrib⁹ meis. Et Joh. xx. Dixit domin⁹ marie magda. Vade ad frēs meos ⁊ dic eis. Ascendo ad patrē meū ⁊ pr̄em vr̄m ⁊c. Sed nusq̄ inuenit in scripturis q̄ xp̄s angelos fratres noīat.

Scō p̄cellimus angelos in hoc q̄ xp̄s p sanguinem suū nos redemit ⁊ nō angelos. Adā enī peccauit. similiter ⁊ angeli etiā peccauerūt. Sed xp̄s redemit nos hoies ⁊ nō angelos. Vñ Origē. errauit in hoc q̄ dixit xp̄m adhuc liberaturū angelos apostatas. Tercio p̄cellim⁹ angelos in hoc q̄ quotiens peccam⁹ ⁊ recidiuam⁹ si saltē ad penitentiā reuertimur. totiēs est de⁹ patus nos ad gr̄am recipe. ⁊ oia pctā indulgere. Vñ dixit petr⁹ ad ihm. Mat. xviij. Si peccauerit in me frater me⁹. quotiēs dimittaz ei vsq; septies. Rñdit xp̄s. Nō dico tibi vsq; septies. ß vsq; septuagiessepties. Et ß qđ xp̄s tūc iussit. Petrū. hoc ampli⁹ p se facit. Et ponit ibi numerus determinatus ꝓ indeterminato. Sed pctū diaboli est irremissibile. Quarto p̄cellim⁹ angelos ī celo. Nā sensu exteriori. i. oculis corpalibus videbimus glorificatā hūanitatē xp̄i q̄liter exaltata est sup oēs choros angelor̄. ⁊ cū hoc videbimus interioribus oculis aīe ipam deitatē cū angelis. Vñ Joh. x. Ingrediet ⁊ egrediet ⁊ pascua inuenit. vbi di. glo. Ingredi videndo deitatē. ⁊ egredi videndo hūanitatez xp̄i et pascua. s. beatitudinis eterne inueniet.

De oibus sanctis. Sermo. clix.

Audete et exultate.

Gqñ merces vr̄a copiosa ē in celis. Mat. v. Lu. vj. Exquo hodie pagit solēnitas oim sctor̄ q̄ in celo cū xp̄o regnāt ⁊ hereditatē eternā cū xp̄o possidēt. Tūc in pñti sermone de hodierna solēnitate ⁊ festiuitate tria sūt dicēda. Prio q̄re nos hodie ecclesia sctā incitat totiēs ad gaudēdū. Scō q̄re hodiernū festū sit institutū. Tercio q̄ iure nos ad societatē sctor̄ cū ipis ad hereditatē celestez puenire possum⁹? ℣ Qtū ad pmū sciēdū q̄ hodie sctā mr̄ eccl̄ia incitat nos totiēs ad gaudendū ⁊ ħ in principio misse in epistola ⁊ i euāgelio hodierno triplicatiōe. Pria rō ē ꝓpter multitudinē sctor̄. Si ei de vno sctō festū facim⁹ ⁊ gaudemus qđ tūc de tot milibus sctor̄. Vñ Dañ. vij. Milia miliuz ministrabant ei ⁊ decies centena milia assistebāt ei. Vñ etiā Apoc. vij. Vidi turbaz magnā quā dinūerare nēo poterat q⁹ nūerus sctor̄ excedit numer̄ oim rer̄ visibiliū. Nā facilius eēt stellas celi ⁊ guttas marīs numerare q̄z numerū sctor̄ quor̄ festum hodie pagimus. Scda rō q⁹ hodie ē festū patrū. matrū. fratrū. sor̄or̄ ⁊ oim ꝓpinquor̄ ⁊ ꝓsanguineor̄ nr̄or̄ q̄ cū xp̄o iā regnāt in celo. Sz plerūq; diuerse. puincie et regiones gaudēt de patronis suis. sic frāconia de sctō kyliāo. Thuringia de sctō Bonifacio. Misna de sctō Donato. Alsacia de sctō Arbogasto. Suevia de sctō Conrado ⁊ sic de alijs. Qñ tūc nō gauderemus hodie de tot sctis ⁊ ꝓpinq; ⁊ ꝓsanguineis nr̄is q̄ ī celo sunt quor̄ festū hodie pagit cū ceteris sctis. Tercia rō ē. q⁹ festū hodiernū oi anno ⁊ oi die accrescit q⁹ oi die noui scti addunt ordinib⁹ sctō rū ī patria. Nā q̄tiēs aīa aliq̄ evolat ad celū ab hoc seculo. vel etiā quotiēs liberabit de penis purgato rij. oēs tales huic festo addunt. Et sic hodie festum plurimor̄ sctor̄ pagimus q̄ hoc anno ad numer̄ sctor̄ assumpti sunt quor̄ festū añ nunq̄ pegim⁹. Idcirco ñ imerito hodie ō tot nouis sanctis solēniter gaudendū ē. Insup oēs bonūes hodiernū festū deuote celebrātes oñdūt se ad numerū istor̄ sctor̄ ptinere de quor̄ festiuitate hodierna die tā solēnit gaudēt. ℣ Qtum ad scōm sciendū q⁹ hodiernū festuz. s. oim sctor̄ triplicī rōe institutū ē. Prio ꝓpter multitudinē sctor̄. Nō enī possum⁹ scire nomina oim sctor̄. ⁊ sic nec ipsis debitā exhibere reuerentiā. Vñ Job. xxv. Nūqd ē numerus militū ei⁹ Vñ etiā ōr Gen. xxij. Multiplicabo semē tuū sicut stellas celi. ⁊ sicut arenā q̄ ē i littore maris. Vñ etiā btūs Hiero. dicit q⁹ nulla sit dies in āno q̄n q̄nq; milia martyrū effudisse sanguinē suū i eodē reperiri possint. nisi dies kalēdarū ianuarij. q⁹ r omāi statuerūt q⁹ nullus illa die occideret. Primo tō. q⁹ ē pma dies anni. Scō quia illo die elegerūt cōsules. Et i casu quo etiā scirem⁹ oia noīa oim sctor̄ tūc tot sūt q⁹ nō possumus in pticulari omniū festiuitates singulariter celebrare. ergo hodiernū festū institutū est in quovniuersaliter oim sctor̄ festiuitatē celebram⁹? Scō hoc festū institutū est. ꝓpter nr̄am negligētiā. q⁹ festa etiā illor̄ sctor̄ quos scimus indeuote ⁊ negligēter pagim⁹. Esa. j. Festiuitates vr̄as odiuit aīa mea. Vñ sciēdū q⁹ hodie debem⁹ oēs negligētias ī alijs festis cōmissis corrigere ⁊ emēdare. Tercio q⁹ suffragijs oim sctor̄ indigemus. Vñ ⁊ hodie festū oim sctor̄ celebramus vt multiplicatis intercessoribus facilius ipetremus qđ petim⁹ a deo. Vñ scriptū ē. Impossibile ē pces multor̄ nō exaudiri. imo magis ipossibile erit pces oim sctor̄ ⁊ angelor̄ in celo exūtiū nō exaudiri. Et si vn⁹ bonus hō pōt alteri gr̄am ipetrare in pñti. qđ tūc pñt oēs sancti. Et si q̄libz sctor̄ dū adhuc ī carne viueret potuit cū orōibus suis mortuos suscitare. leprosos mūdare. cecos illūinare ⁊c. qđ tūc iā oēs sancti ī celo a deo impetrare possūt. ℣ Circa qđ q̄rit vtz sancti in celo orēt ꝓ nobis deū. Rñ. fm Bonauē. q⁹ sancti orāt ꝓ nob triplicī rōe. Prio ꝓpt nr̄az necessitatē. q⁹ indigem⁹ p illos releuari. Scō ꝓpt dei volūtatē. q⁹ vult vt spūalia iuuēt se mutuo. Jpi ei sciūt dei volūtatē ⁊ eā ī oib⁹ implent. Tercio ꝓpt caritatē ⁊ effectū quē hūt ad salutez nr̄am. Nos ei mēbra sum⁹ cū ipis p caritatē nr̄a ī xp̄o q̄ ē caput nr̄m ī⁹ sollicit sūt nos iuuare cū orōibus suis apō deū. ℣ Quātū ad tertiū sciē duz q⁹ eisdē exercitijs qb⁹ ad tpalē hereditatē hoies seculares puenīūt ⁊ nos ad hereditatē celestez ⁊ ad nūerū oim sctor̄ possum⁹ puenire. Sūt aūt septez cause qb⁹ ad hereditatē tpalē puenīūt hoies. scīlr es et eisdē exercitijs spūalit itellectis nos habebim⁹ iusse et potestatem puenien di ad celestem hereditatem.

Primo a secularibus debetur possessio temporalis iure proximationis. quia proximi sunt sicut filij.

UVA. BHSC. IyR_046

et si non supsunt filij tunc proximioribus cōsanguineis debet hereditas. Sic spūaliter ꝓmi xpi sunt isti qui innocētiā baptismalē seruāt ⁊ imaculatā vitam cū xpo ducūt. Sap̄. v. Incorruptio ꝓmū facit deo. Q̄ aūt talib⁹ debet hereditas celestis ptz p ps̄. dicentē. Mouit dñs vias imaculatorū. ⁊ hereditas eoz ineter. erit. Scō debet hereditas seculatibus iure pmutatiōis vt cū pmutant hereditates tūc vnusq̄sq; in alterius hereditatē ius acq̄rit. Sic spūaliter illi q̄ oīa tpalia reliquūt ꝓpter xpm vt religiosi pmutationē tpaliū ꝓ spūalib⁹ faciūt. ⁊ sic ius celestis hereditatis acquirūt. Pro quo sciendū q̄ vita religiosa cōparatur vite celesti. Nā sicut oīa in celo sunt cōia. sic etiā in religiōe oīa sunt cōia. Et sicut in celo cōtinue laudāt de⁹. Sm illud dictuz. ps̄. Bti qui habitāt in domo tua dñe in secula se. lau. te. Sic religiosi in religiōe exītes laudāt deū quottidie per soluēdo septē horas canonicas. Et talis vita religiosa que ē sub obediētia ē hoī magis meritoria. Vñ i libro regū dr. Melior ē obediētia q̄z victima. Tercio ꝓcipit hereditas tpalis iure emptiōis. vt cuz q̄s emit ꝓ pecunijs suis aliquā hereditatē. Sic spūaliter diuites emūt hereditatē celestē cū paupibus sub uenīūt. Luc. xvj. Facite vobis amicos de māmona in iq̄tatis. vt cū defeceritis recipiāt vos ie̅na tabernacula. Vñ benignitas dei sic distribuit bona sua vt alijs det substātia tpalis ⁊ alijs regnū dei. ⁊ ipi diuites a paupib⁹ emāt regnū dei. ⁊ pauper a diuitib⁹ acquirant victū. Aug. Si vis regnū celoz mercari eme a paupibus. Vñ Chrisost. sup Matt. Nō ꝓpter ꝟ diuitias accepisti vt in lasciuia cōsumas. sed vt in elemosynas expēdas. Quarto hereditas tpalis ꝓcipitur iure mrimonij. ⁊ sic vir hereditabit bona vxoris. et ecōuerso vxor hereditabit bona viri mariti. q̄z sicut sūt vna caro. sic inter ipos dz esse mutua possessio. Sic spūaliter v̄gines iure mrimonij possidēt celestē hereditatē. q̄z ipe sunt sponse xpi. Vñ xps nominat sponsus v̄ginū. Ex his ptz q̄ v̄gines sūt regine regni celestis. Nā q̄cūq; sponsa hz regez frācie ꝓ sponso. illa regina frācie vocat. Sic ⁊ virgo q̄ hz xpm ꝓ sponso regina regni celestis vocat. ps̄. Astitit regina a dextris tuis. Quīto hereditas tpalis possidet iure belli. vt cū q̄s cū gladio reacq̄rit hereditatē suā pditaz. Sic spūaliē q̄ fortiē resistūt tēptationibus ⁊ vincūt diabolū carnē ⁊ mōm tales possidebūt hereditatē celestē iure belli. Vñ apl̄s. Nemo coronabit nisi q̄ legitie certauerit. Vñ etiā Job. vij. Milicia ē vita hois sup terrā. Sexto q̄s reacq̄rit hereditatē suaz p iustaz q̄rimoniā coraz iudice. Sic spiritualiter per iustā querimoniā designat pnīa. vt cū pctōr pfiteat petā sua pfessori. i. iudici spūali. ⁊ subdit pnīam. Vñ dr in decre. Cōfessio a morte liberat padisuz apit. spez saluādi tribuit. de pe. di. j. Ecce. Septimo acq̄rit q̄nq; hereditas tpalis ex gra adoptionis vt cū quis gratis aliquē adoptat ⁊ cōstituit sibi i heredē. Sic spūaliē illi q̄ i agone pterunt ⁊ penitēt. gratis cōstituūt heredes regni. q̄z nō ꝓmeruerunt. Vñ. ps̄. Pro nihilo habuerī trā desiderabilē.

De animab⁹. Sermo. clx.

Anima mea turbata ē

vade. psalmista. ps̄. vj. Exquo hodie pagitur dies et cōmemoratio oīm aiarū fideliū in purgatorio existentiū. tūc in pūti sermone ser sunt notāda. A Primo q̄ q̄druplices aie possunt dicere q̄ sint valde turbate. Prime sunt aie damnate in inferno q̄bus nulla ē redēptio. Vñ gre. xj. moral'. Nequaq̄ vltra mia parcētis liberat q̄s semel i locis penalib⁹ iusticia iudicātis dānat. Nec etiaz ꝓ talib⁹ aiabus dānatis ē orandū. Aug. Si scirē patrē meū in inferno. nō pl⁹ orarē ꝓ eo q̄z ꝓ diabolo. imo si oēs sci in celo ⁊ oēs hoies in mdo ꝓ vna aīa dānata orarent deus eā nō liberaret. Nō hui⁹ ē. q̄z ē extra terminū mie posita. Vñ dr Lu. xvj. Inter nos ⁊ vos chaos magnū firmatū ē. vt hi q̄ volūt hinc trāsire ad vos nō pūt neq; inde huc trāsmeare. Vñ etiā dī. Dicere. xv. Si steterint moyses ⁊ samuel coram me nō erit aīa mea ad pplm istū. cieci eū e oculis facie mea. Secōde aīe sunt puerorū in limbo existentiū q̄ sine baptismo decesserūt. ⁊ tales pueri nō habēt penā sensus. ꝟ habent penā damni. ⁊ ꝓ talibus pueris etiā nō ē orandum. Tercie sunt aīe adhuc in corporib⁹ bñanis existentes q̄ etiā sunt turbate. q̄z finē suum nesciunt Eccs. ix. Nescit hō an odio vel amore dign⁹ sit. Imo sup nesciūt postq̄z a corporib⁹ suis recedūt vbi prima nocte pmanebūt. Quarte sunt aīe in purgatorio existentes q̄ sunt turbate ꝓpter acerbitatē pene Vñ Aug. in ser. de igne purgatorij dicit sic. Ignis purgatorius ⁊ si nō sit etern⁹. miro tñ modo grauis est. superat enī oēm penā quā hō vnq̄ passus ē vel pati potest in hac vita. B Vñ exemplu legit ō acerbitate purgatorij. Ponat q̄ aīa arserit ibi. xxx. annis. Etsi veniret angel⁹ dei et diceret ei. Optio tibi datur an adhuc vnā solā diē hic puniri velis. vel si velis redire ad corpus. ⁊ illū diē qui adhuc restat ꝓsoluere in corpe. tūc talis tua debet esse pnīa q̄ tu debes viuere in corpe adhuc centum annis ⁊ terra quā calcabis ferreis clauis debet esse plena q̄ pedes tuos penetrabūt. ⁊ subcinericiū panē comedes ⁊ fel cū aceto mixtū bibes. ⁊ vestimtū de pilis camelor indues. ⁊ in terra iacebis. ⁊ durū lapidez ꝓ cussino sub capite habebis. tūc illa aīa libētius ꝑeligeret redire ad corpus ⁊ hic talē penitentiā p centuz annos sustinere q̄z adhuc p vnā diē in purgatorio manere Vñ dr i decre. Ignī purgatorio nulla pena tpalis ē ꝓpabilis. di. xv. Qui i aliud. Vñ etiā Aug. di. Fres charissimi ille ignis purgator⁹ ⁊ si nō sit etern⁹. diuior tñ ē q̄z quicq̄z in ꝟ scło penaz possit vl' cogitari vel videri vel sentiri. Btūs tho. di. q⁹ ignis purgatorij ⁊ ignis inferni vn⁹ est q̄ ad acerbitatē. ꝟ differt in ꝟ q⁹ ignis purgatorij ē trāsitor⁹. ignis vo inferni ē ppetu⁹. Et aug. di. q⁹ ignis nr̄ ē tanq̄z ignis depictus respectu ignis inferni. Et ꝓpt hāc excessiuā acerbitatem ei⁹ breue tps videt taz lōgū i purgatorio ardētibus. C Vñ legit exēplū de duob⁹ fratrib⁹ religiosis qui se mutuo in vita fideliter dilexerūt ⁊ multo tempore simul deuote deo seruierunt. Et tandez contigit vnum ex illis infirmari vsq; ad mortem. Qui cuz sic in tali graui infirmitate laboraret. venit angelus dñi ad eum dicēs cū esse moriturū in breui Et q⁹ tamdiu deberet esse in purgatorio donec sibi vna missa legeret. ⁊ q̄cito illa missa legeret ⁊ finire-

UVA. BHSC. IyR_046

tur tunc liberari deberet a purgatorio ⁊ euolare ad celū. Tūc illā visionē infirm⁹ frater insinuauit socio suo. rogās eū q̄cito mozaret imediate sibi vnā missam legeret. astringēs eū ꝓpter charitatē ⁊ fidelitatē quā adinuicē longo tpe habuerūt. Qđ ⁊ ille se factu rum ꝓmisit. Sequēti die de mane infirmus obijt. et iste frater imediate ad missaz se ꝓparauit. Et lecta missa defunctus frater appuit illi di. O infidelis frater maledictiōez dei erga me bene meruisses. Ait ille. Et quare hoc. Rñdit defunct⁹. qz rogaui te cum adhuc viuerē q̄ imediate post obitū meū mihi vnā missaz legeres. ꝫ tu infidelis frater iam q̄si p. xx. annos i magnis penis me torqueri ꝑmisisti. nec tu nec aliq̄s fratrū meoz mihi vnā missaz in tā longo tpe legit. Tunc viuēs rñdit. In veritate dico tibi q̄ cadauer tuū nōdum sepultū ē. ⁊ imediate postq̄ expi rasti me ad missam disposui. et iaz primo finiui. Ait defunct⁹. O si sic ē. tūc ꝓpter pene acerbitatē visum est mihi hoc breue spaciuz tpis quasi viginti annoz fuisse. Et tūc regratiabat socio suo. ⁊ sic ad celū euolauit. Ñ patet stulticia eoz qui petūt ꝓ purgatorio. qz si acerbitatē pene ꝓbassent nūq̄ ꝓ purgatorio peterēt. Ñ Aug. dicit. Nescit quid petit q̄ purgatoriū petit. Dicit enī q̄ pena in purgatorio tāditu q̄ oculus pōt claudi ⁊ aperiri. grauioz est q̄ illa pena quā sustinuit btūs Laurētius in craticula. Ñ legit de Alberto magno q̄ elegit sibi decē dies i purgatorio esse. ⁊ postea apparuit cuidā suo dilecto dicens. O quot mille ānis arsi in illo igne. Et addidit Stulte feci eligēdo mihi purgatoriū. Nō enī debet petere vt deus eū ꝑseruet ab igne infernali. qz vir tā ꝓfectus ē quin oporteat eū ꝓ aliq̄t dies in purgatorio puniri. qz oportet eū esse sine oī macula. sicut p⁹ susceptiōez baptismi fuit. añq̄ faciē dei videbit in celo. Ñ Numb. Mūq̄ enī a quoq̄ facies dei videbitur. donec ꝓ penā venialiū petōz q̄drās minim⁹ ꝓsoluat. Alexander sup Canti. li. iiij. c. xvj. Alia que cū macula venialis culpe recedit ab ergastulo carnis trāsibit ꝓ ignē purgatorij purgāda añq̄ ꝓspectui regis regū ꝓsentet. licz vtutū claritate multa refulgeat Ñ legit in dyal'. Bre. q̄ Pascasius cardinalis taz deuote ⁊ sctē vixit q̄ post obitū ipi⁹ quidā demoniacus tangēdo feretrū ipi⁹ a demonio liberat⁹ē. ⁊ tū idē post obitū purgatoriū intrauit ꝓpter electiōem duoz papaz q̄z vni pl⁹ ad besit ex q̄dā errore. Quā uis possibile ē boiem h̄ ita viuere q̄ sine oī purgatorio stari post obitū intrabit celū. sicut pueri innocētes ⁊ etiā annosi boies q̄ pfectā hic vitā duxer̄t.

D Scdo sciendū q̄ sunt ille aie q̄ intrāt purgatoriū. Rñdet q̄ triplices aie intrabūt purgatoriū. Prime sunt iste q̄ solā ꝓtritiōez habuerūt ꝺ petis in extremis ⁊ sic decesserūt sine pnia ⁊ satisfactiōe. Similiter illi q̄ sunt ꝓfessi in sanitate corpis ⁊ ante completionē pnie mouūt. Tales totā satisfactionē i purgatorio psoluēt. Scde aie sunt iste q̄ hic pniaz susceperūt ⁊ eā impleuerūt. sed satisfactio ipis ꝓ petis iniūcta nō fuit sufficiēs. tales residuuz supplebūt in purgatorio. Ñ reꝑbēsibiles sunt iste boies q̄ rennuūt durā pniam acceptare. cū tñ multo leui⁹ ē hic tempore gratie satisfacere q̄ in futuro i purgatorio. De hoc q̄re aū ser. clvj. D. Tercie aie sunt q̄ secū portāt petā venialia. Pro quo sciendū q̄ etiā parua petā hic in pñti vita nō deleta grauiter punient. in futuro. Ñ legit in li. vitas patrū ordinis p̄dicatorū q̄ q̄daz bon⁹ frater post obitū appuit alteri fri di. Valde affligor eo q̄ vinū purū alijs lymphatibus bibi vt possem dormire. sed ora deū ꝓ me fideliter. qđ si feceris cito liberabor. E Itē legit ibidē q̄ q̄daz frater fuit septē dieb⁹ in purgatorio ꝓ verbis solacij et corpis recreatione. Similiter legit ibidē q̄ quidā frater in agone vidit beataz virginez mariā. Et post obitū appuit alij fratri di. Rogo vt denūcies alijs fratrib⁹ ne in obitu fratruz seculares ad eos intrare ꝑmittāt. Ego enī grauit̄ punit⁹ sum q⁹ in obitu meo seculares ꝓsanguineos meos vidi. et eis flentib⁹ carnali⁹ suz cōpassus. Itē q̄rit ꝓ q⁹s puniunt aie in purgatorio. Rñdet sm tho. q̄ non puniunt ꝓ demones de q̄b⁹ trūphauerūt hic. ꝫ iustitia dei punit eas. Et boni angeli ꝓsentāt eas ad purgatoriū. ⁊ q̄nq̄z visitant eas. Sed mali angeli. i. demones ꝓcomitant eas vt videāt penas eaz. F

Tercio q̄rit vtrū aie in purgatorio habeāt aliq̄s cōsolatiōes. Rñdet q̄ habēt triplicē ꝓsolationē. Prima ꝓsolatio ē q̄ angeli boni visitāt eas ⁊ ꝓsolāt eas ⁊ indicāt eis suffragia q̄ ꝓ ipis fiūt a suis ꝓsanguineis vel alijs boib⁹ in ꝫ mō viuētib⁹. Scda ꝓsolatio ē q̄ sunt certiores nobis de eterna btitudine. Ñ di. be. tho. q̄ aie in purgatorio tenēt mediū inter nos in mō ⁊ btōs in celo. qz in celo est certitudo sine expectatiōe. In mō expectatio cum timore Timor⁹ ille ē q̄ nescit hō an odio vel amore dignus sit. In purgatorio ē expectatio cū securitate. ⁊ i hoc ꝓcellūt aie in purgatorio nos hoies in hoc mō. qz ipe sunt certe de eaz salute. ⁊ illa certitudo ē eis magna ꝓsolatio. Tercia ꝓsolatio est spes q̄m hūt ad suffragia suoz amicoz ꝓsanguineoz ⁊ alioz bonorum hoim. Ñ legit exemplū de duab⁹ aiab⁹. q̄rū vna erat in magnis penis. ⁊ tñ leta fuit eo q̄ angel⁹ dñi ei insinuauerat q̄ illa die natus esset puer q̄ eaz in prima sua missa liberare deberet. Sz alia aia erat valde tristis eo q̄ nullū speciale suffragiū h̄ret a q̄z hoie sed solū spabat de suffragijs cōibus q̄ fiūt ꝓ oibus. G Quarto sciendum q̄ quattuor dñt nos inducere ad subueniendū libēter aiab⁹. Primū ē grauitas pene. qz aie sunt in maximis penis ⁊ i maxima pauptate ⁊ defectu. Scōm q⁹ digne sūt. qz oēs aie in purgatorio sunt in gra ⁊ in charitate dei ⁊ heredes regni. q̄ digne sūt vt iuuent. Terciuz qz debem⁹ h̄re spez de recōpensatiōe. qz ipe aie i purgatorio etiā orabūt ꝓ nob⁹ postq̄ liberate fūt. vbi gra. Si fili⁹ alicui⁹ regis i exilio eēt ꝓstitut⁹ nec h̄ret necessitatē ꝫ pateret magnū defectū ⁊ q̄cūq̄z illi i eodē exilio subueniret. q̄n rediret ad patriā illi pleni⁹ recō pēsaret. sic ē etiā de aiab⁹. Quartū qz suffragia q̄ facim⁹ ꝓ aiab⁹ nob⁹ ꝑficiūt ꝓficiūt ⁊ illa suffragia nob ꝓmittim⁹. Circa qđ q̄rit vtz suffragia facta ꝓ defūctis etiā ꝓsūt facienti. Rñdet sm tho. in. iij. di. xlv. Opus suffragij qđ ꝓ altero fit dupliciter ꝓsiderat. Uno mō ꝓut est expiatiuū pene p modū cuiusdaz recompensatiōis. ⁊ hoc mō opus suffragij est eius ꝓ quo fit. et sic absolvit eum a debito pene sue q⁹ non absolvit facientem a debito pene ꝓprie.

UVA. BHSC. IyR_046

Alio modo potest cōsiderari inquantū est meritorium eterne vite qō hz in q̄tū ꝓcedit ex radice charitatis. Et ſm hoc nō solū ꝓdest ei ꝓ quo fit ꝫ magis facieti. Vñ ps. Oratio mea in sinu meo ꝙuertetur. Et Jobes damascē. dixit in ser. de his q̄ in fide dormiūt. Quicūq; ꝓ ꝓximi salute agonizat. primū et ipe sibi ꝓdest. deinde ꝓximo. ℣ Quito q̄ritur cū q̄bus suffragijs aiab⁹ ē subueniēdū. Rñdet q̄ oia bona opa q̄ ꝓ ipis fiūt ꝓsunt eis. Et signanter hic de q̄ndecim suffragijs dicēdū ē cū q̄b⁹ vt cōiter subueniāt aiab⁹ defunctoꝝ. Prio subueniāt eis cū candelis accēsis q̄ ad laudē dei accēdunt vt ipe xp̄s q̄ ē vera lux eas de tenebris eripiat ⁊ sua eterna luce illumiet. Et in signū hui⁹ boi morieti dat cādela ad manū. vt p ꝫ desiderare debem⁹ q̄ ipe xp̄s q̄ est lux mūdi velit lucere huic aie p illā tenebrosaz ⁊ ignotam viā p quā ambulabit. Silr circa feretrū vt cōiter locant q̄ttuor cādele accēse vt de⁹ ignoscat huic boi defuncto quicq̄d peccauit cogitatōne. locutiōe. opere et omissione. Silr sacerdos q̄n legit missaz ꝓ defunctis tūc series in tali missa petit vt lux eēna luceat eis. Scdo subueniāt aiab⁹ cū thus accēdit. Et in hoc cōsiderādū ē vt de⁹ velit illā aiam eripe a fetore purgatorij vbi iaz punit. Et sicut fum⁹ ascēdit de thure accenso. sic deuotio nra ascēdere dz in celū. Vñ ps. Dirigat dñe ad te oō mea sic in cēsum in ꝓspectu tuo. Tercio aspgit aq̄ benedicta sup ossa ⁊ sup sepulcra mortuoꝝ. Et p hoc desiderandū ē q̄ sic ardor ignis pñtis tpatur p aspsionē aq̄. sic ardor ignis purgatorij tpetur huic aie mediāte rore celi gr̄e ⁊ mie. Quarto panis ⁊ vinū offert vt de⁹ velit cibare illaz aiam esurientē ⁊ potare illā aiam sitientē. Quinto oōnes ad deū dirigunt vt ad modū captiuoꝝ q̄ per se nō pñt seipos p pces suas liberare vt p alioꝝ pces absoluant: ⁊ signanter p oōes bonoꝝ boim ⁊ puroꝝ q̄ innocentiā suā adhuc seruant. Taliū oōnes valde ꝓficiūt aiab⁹. Exēplū de hoc q̄re añ f. xx. ℣ Sexto oblatiōes fiūt ꝓ aiab⁹ vt a debitis q̄b⁹ apō deū obligate sunt absoluant. Septimo interpellandi sunt scti vt ꝓ aiab⁹ intercedāt. Et tales sancti sunt nūcij q̄ sunt amici regis oipotentis. quos tunc mittimus ad regē celestē vt ipe indulgeat aiab⁹ illis ꝓ quib⁹ petim⁹. ergo deuote ē implorāda btā v̄go maria. scūs petr⁹ apls. scūs nicolaus. btūs dominicus. beat⁹ stephan⁹. ⁊ alij oēs scti. Octauo fiūt pro aiab⁹ ieunia ⁊ afflictiōes ⁊ genuuz flexiōes. vñ sicut vnū mēbrū aliq̄n attenit vel vulnerat vt alterꝝ saneť. vel sicut in vno mēbro fit minutio vt in alio mēbro fiat egritudinis alleuiatio. sic ⁊ viui pñt pro defūctis satisfacere. si pnias illis iniūctas dū viuerēt strēnue ⁊ pfecte pro eis ꝓpleuerit. dūmō saltē penitē tie ⁊ satisfactiones culpis decedētū sint ꝓportionate. Vñ dr in decre. Jeunia viuētū sunt auxilia defunctoꝝ. xiij. q. ij. aie. ℣ Nono subueniāt aiab⁹ cū debita post se relicta soluant. Vñ legit exemplū i li. apum q̄ quidaz vir nobilis apparuit post obitum suū famulo suo deuoto hñs babata ignita in manibus ⁊ pedib⁹. ⁊ ait ad famulū q̄ si vxor sua solueret fabro debita valde prodesset sibi pro alleuiatōe pene et vxor audiēs hoc vocauit fabrū cōputās secum in q̄tum sibi maritus suus teneret soluere pro suis laboribus. Et facta cōputatione soluit totum debitum Et postmodū idē nobilis appuit vxori sue sedēs in balneo ignito vsq; ad collū ligatis catbenis p totum corpus. Cui dixit marit⁹. Solue me. Illa ad initio incipiēs soluit cū. ⁊ statim marit⁹ grās egit. et ait vxori. sic ligat⁹ fuerā primo in pena quousq; soluisti debitum q̄ tenebar huic fabro. ⁊ sic soluendo soluisti me a vinculis purgatorij ⁊ ad celū iam vado. Et ꝫ dicto euanuit. Decimo subueniāt aiab⁹ cū opib⁹ misericordie. sicut famelicos cibādo. sitientes potādo pegrinū hospitādo. nudū vestiendo. et sic de alijs. Vndecimo subueniāt aiab⁹ testamēta cōdita persoluendo. que post se reliquerūt. ⁊ dando pro aiab⁹ suis sicut ordinauerūt. Duodecimo subueniāt aiab⁹ cū quis penitētiā ipis in hac vita iniūctā pro eis ī pleret. Nam hoc esset eis valde vtile vt comin⁹ haberent in purgatorio exolueze. Et est sciendū q̄ tria req̄runt ad hoc cū quis assumit satisfactionē ꝓ alio vt ei ꝓficiat. Primo q̄ hoc fiat auctoritate cōfessoris Scdo q̄ ille pso ne ꝓ q̄bus hoc facit nō possint per semet pniam implere. Tercio q̄ ipse q̄ facit pniam sit in gr̄a. i. sine pctō mortali. Ergo si quis iā mortaliter deberet. ⁊ alteri suā penitētiā ⁊ satisfactiōez cōmitteret valde sibi ꝓdesset q̄ assumēs ille faceret celerē expeditionē. q̄ eo citius liberaret a penis purgatorij. Decimotercio subueniāt aiab⁹ in hoc q̄ q̄s solueret vota ab ipis in vita ista ꝓmissa q̄ neglexissent cum bene soluere potuissent. ⁊ de hoc essent cōtriti ⁊ confessi in agone mortis. Vñ stultū est ⁊ piculosuz vouere deo vel sanctis: ⁊ non soluere. Vñ dr in decre. Sancti⁹ est nō vouere q̄ꝫ votuz ꝓ posse nō pficere. xij. q. j. scimus Decimoquarto subueniāt aiabus q̄ñ q̄s ignoscit ipis iniurias ⁊ offensas quib⁹ eū offenderunt ⁊ orat ꝓ ipis vt de⁹ eis ignoscat ℟ Decimoquito subueniāt aiabus cū celebratione missarū. Et hoc est maximū ⁊ principalissimū suffragiū aiarū. Vñ legit exēplū in vitaspatrū ordinis p̄dicatoꝝ. q̄ quidā p̄ quondaz prior ꝓuincialis in terra sctā humilis gratiosus ⁊ deuotus semel post matutinas erat oās i eccia fratrū. Cūq; eleuasset oculos versus lāpadē chori vidit vmbrā q̄si vnius fratris stantis i bitu sordido et nigro. Cūq; q̄reret ab eo q̄s esset. Rñdit. ego suz frater talis q̄ nup obij ⁊ vines speciali tibi fui dilectiōe astrictus. Et querēte ab eo fratre quō sibi esset. rñdit. Male ⁊ dure. q̄ in durissima pena debeo eē p. xv. ānos. Cūq; ab eo q̄reret quare tādiu ⁊ tā dure deberet puniri q̄ tā religiose deuote ⁊ feruēter vixisset. rñdit. Mō q̄ras ꝫ. q̄ ſm iudiciū altissimi q̄d equissimū ē bñ ꝓmerui tantam penā. ꝫ rogo te vt mihi subuenias. Qui boc ꝓ viribus suis facturū se rñdit. Cūq; dies illuxisset cepit dictus frater ꝓ dicto defuncto offerre deo hostiam salutarē. Cūq; iam ꝓsecratā hostiā post elenationez in manib⁹ hret cepit rogare deū q̄si sub his verbis di. Dñe ihu xp̄e si soldanus qui ē rex paganoꝝ teneret vnū captiuū in vinculis. ⁊ camerari⁹ ei⁹ q̄ ei viginti ānis fuisset ꝓ seruitio suo dictuz captiuum peteret sibi dari. Soldanus ei defacili non negaret Dñe nō esto durior saracenorum soldano. Camerarius tuus sum et seruiui tibi per multos annos. Tenes istū fratrē meū dilectū in vinculis captiuuz

UVA. BHSC. IyR_046

clx

ꝑ ſeruitō meo peto eū mihi dari a clemētia tua. Cū diu iſta verba cū lacrimis nō trī ſemel vel bis ſ plu ries diriſſet. poſt miſtas lacrimas miſſaz finiuit. Se quēti vero nocte ſtans in oꝛōne poſt matutinas pꝛe dictū fratrē vidit ſtantē añ ſe in habitu cādido et ꝑ claro. ⁊ q̄ſiuit ab eo q̄s eſſz. Rñdit. Ego ſum ille fra ter q̄ appui tibi heri. Cūq; q̄reret quō ei eſſet. rñdit Bene ꝑ gr̄am dei. Petiſti em̄ me a dño et dedit me tibi. ⁊ iā liberat⁹ a purgatoꝛio vado ad ſocietatē ſan ctoꝝ. ⁊ ſtatim diſpuit. ¶ Itē legit q̄ q̄daz no bilis in obitu ſuo miſit filiū ſuū ad papā q̄ erat auū culus ſu⁹ vt inſinuaret ſibi obitū ei⁹. ⁊ fili⁹. xxx. die poſt obitū pꝛis venit ap papā. Et papa hō deuot⁹ ſequēti die celebꝛauit miſſaz deuote ꝑ aīa auunculi ſui. Et finita miſſa appuit ei auūculus ſuus dicēs. q xxx. ānis eē debuerat in purgatoꝛio ⁊ ꝓpter ſolā illā miſſaz iaz ex toto liberat⁹ eēt. Et ſic ptz ex his ꝑdictis duobus exēplis q̄ maximū ⁊ ꝑncipaliſſimū ſuffra giū q̄ ſubuenit aīabus ē celebꝛatio miſſarū. ¶ Itē q̄rit vtrū miſſa de defunctis plus valeat defun cto q̄ alia miſſa. Rñdet. ſm ſan. tho. in. iiij. di. xxv. In officio miſſe nō ſolū ē ſacrificiū ſ etiā ibi ſūt oꝛō nes. ⁊ iō ſuffragiū miſſe ꝓtinet duo de ꝑdictis. ſ. oꝛō nes et ſacrificiū. Quantū ergo ex pte ſacrificij oblati miſſa de q̄cunq; dicat eq̄liter ꝓdeſt defuncto. Et h̄ eſt ꝑcipuū q̄ fit in miſſa. Sz ex pte oꝛōnū magis ꝓ deſt miſſa de defunctis in q̄ ſūt oꝛōes ad h̄ determi nate. Sz trī iſte defect⁹ recōpenſari p̄t p maioꝛē deuo tionē eius q̄ dicē miſſaz aliaz. vel ei⁹ q̄ facit dici vel p interceſſionē illi⁹ ſcti cui⁹ ſuffragiū implorat ⁊ de q̄ miſſa celebꝛat. ¶ Itez q̄rit vtrū miſſa debeat celebꝛari ꝓ puulis defunctis. Rñdet ſm ſan. Tho di. xiij. Pro puulis defunctis ⁊ baptiſatis miſſaꝝ ſo lēnia celebꝛant. nō q⁹ eis ꝓſunt ad remiſſionē alicu ius culpe vel augumentū glie. ſ ꝓpter alias rōnes. Tū ꝓpter ſolatiū viuoꝝ. tū ad oīendū puulos ad vnitatē myſtici coꝛpis xp̄i ptinere dū idē modus ex equiaꝝ fuat in ipis vt in alijs. Tū ad cōmēdandū redēptiōis myſteriū qō in h̄ ſacro cōmemoꝛat. ꝓ qō puuli ſine ꝓpio merito ſalutē eternā ꝓſequunt. Tñ eſt ſciendū ſm Petrū de paluō. ſup. iiij. ſen. vbi dic. Si miſſa dicat ꝑ puulis. tūc oꝛō dz eſſe ꝓ oībus de functis vel ꝑ alijs. Silr oꝛōes ⁊ oblatiōes ad alios defunctos referēde ſūt. Itē q̄rit vtrū ſuffragia ꝑ aliq̄ ſpēaliter facta ꝓſunt eq̄ alijs. Rñdet ſm ſctm Tho. Cū ſuffragiū ſit vtutis finite diriget ꝓ intētio nem facientis q̄ voluerit. ⁊ ſic valet illi ꝑ q̄ fit q̄tum ad liberatiōem pene. Tamē q̄tū ad ꝓgratulationē et internā ꝓſolatōem ſm q⁹ vn⁹ in charitate exīs de bonis alteri⁹ ꝓgaudet. ſic ſuffragia facta ꝑ vno etiā valēt oībus in purgatoꝛio exīntibus. ⁊ plus illi q̄ in maioꝛi caritate ē. Vñ ptz q⁹ q̄cūq; aliq̄s aliq̄d ſuf fragiū facit ꝑ aīa p̄ris vel mr̄is vel alicui⁹ ꝓſangui nei vel alteri⁹ hois. de h̄ gaudēt oēs aīe in purgato rio exīntes. Itez q̄rit vtrū ſuffragia facta p maluꝝ hoiem ꝓſunt defunctis. Rñdet q⁹ ſuffragia p malū hoiem fieri p̄nt duplicit. Vno mō vt p miniſtrum publicū dei vel totius eccie. ſicut ē ſacerdos qui cele bꝛat miſſaz vel exeq̄as mortuoꝝ in eccia. tūc ſuffra gia talis ſacerdotis q̄uis ſit pctōꝛ ꝓſunt defunctis Scdo modo ſuffragia fiūt p maluꝝ hoiem ex ꝓpio motu. ⁊ talia ſuffragia nō ꝓſunt aīabus. Vñ ōr in decre. Pctis inuolutis ꝑ alijs oꝛare nō p̄t. i. q. i. fer tur. §. vulnerato. Eſt tamen ſciendum q⁹ ſi malus hō daret elemoſynā paupi. p quā elemoſyna paup ille bonus hō exīs excitaret ad oꝛādū ꝓ aīa alicui⁹ ꝓ q̄ daret. tūc p accidēs illi aīe ꝓderet. Oꝛ aūt oꝛō nes maloꝝ nō ꝓſunt defunctis. ptz p illud exēpluꝝ qō hr̄ ſmone. xciij. ¶. ¶ Sexto q̄rit de q̄bus hoibus ꝓq̄runt aīe defuncte. Rñdet q⁹ ō q̄tuoꝛ ge neribus hoim ꝓq̄runt. Pmo de his q̄bus h̄ fide litatē ⁊ charitatē ⁊ bñficia exhibuerūt. ⁊ ipi eis non refundūt. pē. Obliti ſunt benefactoꝝ eius. Et ē ma gna ingr̄titudo ⁊ ꝑ rōnē hūanaz obliuiſci ⁊ nō regra tiari bñfactoꝛibus. Vñ Ariſt. v. ethi. Oportz regra tiari ei q̄ gr̄am fecit. Sz defunctis alio mō nō poſſu mus regratiari niſi ꝑ ſuffragia q̄ ꝓ ipis facimus. Scdo ꝓq̄runt de heredibus ſuis q̄ bona eoꝝ q̄ cū laboꝛib⁹ ſuis acq̄ſier⁹ poſſidēt ⁊ ipis nō ſubueniūt. ſicut filij et filie ⁊ ꝓſanguinei q̄ poſſidēt bona añceſ ſoꝝ ſuoꝝ ⁊ inde pulcras veſtes ⁊ eq̄s pulcros emūt et domus magnas edificāt ⁊ in gula ⁊ ſuꝑbia ⁊ lu xuria illa bona ꝓſumūt. Silr ⁊ vxoꝛ q̄ aliū maritu⁹ duxit. Et bꝛeuit oēs q̄ hereditāt bona defunctoꝝ. te nent ſubuenire ipis a q̄bus hūt illa bona. Dō ſi nō fecerint tūc ipe aīe ꝓq̄runt de ipis dicētes illō. Job. xix. Quare me pſeq̄mini ſicut deus ⁊ carnibus me is ſatu. Tercio ꝓq̄runt de teſtatoꝛibus q̄ nō expe diūt teſtamēta ipis ꝓmiſſa ſ plongāt ⁊ ꝓtrahūt de die in diē. ⁊ h̄ ē ꝑ charitatē ⁊ fidelitatē. Quia ſm be. Tho. Aīe carēt interim illo ſubleuamīe qō deberet fieri de teſtamēto illo ſi debito tpe expeditu⁹ fuiſſet. Vñ ōr in decre. In teſtamētis ꝺcedētiū vltima vo lūtas teſtatoꝝ ē obſeruanda. xiij. q. ij. c. vlt. ꝓ Mā tales q̄ defraudāt defūctos i teſtamētis exeq̄n dis ꝑ h̄ deū gr̄iter offendūt ⁊ q̄nq; etiā grauit puni unt tā hic q̄ in futuro. Vñ legit q⁹ q̄dā miles i bel lo Karoli magni cū mauris pugnatur⁹. rogauit co gnatū ſuū vt ſi in bello moꝛeret equū ſuū vēderet ⁊ paupibus ꝑcū daret. Quo moꝛtuo cū equ⁹ ſibi ni miū placeret eu⁹ ſibi retinuit. Et poſt modicu⁹ tꝑs defunct⁹ ille ei tā ꝑ ſol refulgēs appuit di. Cognate bū p octo dies feciſti me grauit pati ꝓpt equū. cui⁹ ꝑcū vt dixerā paupibus nō ꝺediſti. Sz nō impune feres. Modie em̄ ferēt aīam tuā i infernū diaboli. et ego purgat⁹ vado ad regnū dei. Ecce ſubito in aere auditus ē clamoꝛ velut leonū vrſoꝝ ⁊ lupoꝝ ⁊ ipm de medio abſtuleꝛt. Itē de tribus q̄ defraudāt alias dicit decretū. Debita ſuffragia ꝑ moꝛtuis nō reddē tes fures ſūt ⁊ ſacrilegi ⁊ excōicādi. xiij. q. ij. Qui ob latiōes. Quarto ꝓq̄runt de ſacerdotib⁹ ⁊ religio ſis ⁊ paupibus. q⁹ elemoſinas defunctoꝝ recipiūt ⁊ ꝓ ipis fidelit̄ ñ oꝛāt. Silr ſacerdotes q̄ hūt ꝑbēdas et altaria. Silr ⁊ religioſi q̄ poſſidēt monaſteria cuꝝ bonis appꝛopꝛiatatis ipis monaſteriis ⁊ nō fidelit̄ oꝛāt ꝑ aīabus ill'a q̄bus talia hūt. Mā oēs hoies q̄ de elemoſynis viuūt magis dñt eē deuoti ⁊ i oꝛōib⁹ aſſidui. q⁹ nō ſolū dñt oꝛare ꝓ ſeipis. ſ etiā ꝓ viuis et defunctis quoꝝ elemoſynis ſuſtentant. Vnde dicitur in decre. Receptoꝛes elemoſinaꝝ plus dñt oꝛare. x. q. j. q⁹. Nec aliq̄s q̄ de laboꝛantibus p̄t ſe nu trire dz elemoſinas recipe ſed debiles ⁊ infirmi pau

UVA. BHSC. IyR_046

peres ⁊ inualidi. Vñ dr in decre. Impotētibus ad laborandū tñmodo dāda est elemosina. xxxj. q. j. qño. Q Exemplū de his qui recipiūt elemosinas ⁊ nō orāt fideliter ꝑ aiabus. Legit i dyal. Cesarij. q quidam pegrinus i villa quadā moriēs. vestē suaz sacerdoti legauit ⁊ aiam suā illi cōmēdauit. Qua vestē sacerdos accepit. sed de aia sicut prochdolor hodie multi faciūt modicū curauit. Mō multo post idē sacerdos i ordie cisterciēsi. nouicius factus ē. Nocte vero q̄daz in dormitorio dormiēs raptus est ad loca penaz vbi magnus erat clamor ⁊ tumultus gemitus ⁊ planct⁹. Et diaboli tollentes eandez vestē in fetidū atqz bulliēs lixiuiū intinxerūt. Qe q̄ cū collū sacerdotis pcussissent. ille excitat⁹ fortiter in dormitorio damauit. Adiuuate adiuuate. Quē cū frēs cū signo crucis cōpescerēt ait en mortor en i cendor. Tūc surgētes inuenerūt caput ei⁹ totū exustuz sicqz ad infirmatoriū deportauerūt eum semiuiuū. Qui pomodū cōualuit ⁊ fideliter ꝑ aiabus sibi cōmēdatis orauit. R Itē sciēdū q fideliter debemus aiabus subuenire. q plures aie p lōgū tps in purgatorio arserūt. ⁊ plures ibi adhuc diu arcebūt Vñ Rych. de san. vic. Aliq̄ xp̄ianoz aie vsqz ad finem nōi ad penas purgatorij ex dei iusticia sunt deputate. Mā legit etiā in vno exemblo q quedā aia appuit cuidā homi dicēs se esse deputatā penis purgatorij vsqz ad diē iudicij. nisi suffragijs bonoz hominū iuuaret. Silr legit in q̄daz ser. q quedā aie a tpe xp̄i in purgatorio fuerūt. et sortasse adhuc sunt. Quare aūt tādiu ibi aliq̄ aie puniāt. ⁊quō aliq̄ citi⁹ liberāt cū eis suffragijs sbuenit b̄ q̄re añ. f. clvj. D

De beata virgine maria. Sermo. clxj.

Eatam me dicēt om

b nes generatiōes ꝛc. Lu. vj. S Johannes de sctō geminiano dicit. Sol nō mittit radios suos sup terrā. nisi p aerē transeundo Cui⁹ rō ē. q aer ē terre ꝓpinquior ipō sole. Sic reuera sol iusticie xp̄s dn̄s deus nr̄ nō mittit radios sue gr̄e. nisi p virginē gloriosaz. cū incōpabiliter ꝓpinq̄or sit oi creatura ip̄i deo. Vñ Bern. Nihil nos de⁹ voluit hr̄e q̄b⁹ p marie manus nō trāsiret. Ygit ad matrē gr̄e recurram⁹ ⁊ ipam salutem⁹. Exquo hodie festū. M. btē Marie virginis celebram⁹. tūc nos oēs gaudere ⁊ exultare debem⁹ cū angelis. Vñ canitur hodie in introitu misse. Gaudeam⁹ oēs in dno diem fe. ce. in ho. ma. v. de cui⁹. M. gau. an. ꝛc. Vñ si iustus es gaude. q ex illa cui⁹ festū hodie celebramus ort⁹ est sol iusticie q̄ est dator ⁊ augmētator gr̄e Si captiu⁹ duceris aliq̄ pcō. vel si p̄meris aliq̄ graui tēptatione. ꝓsortare ⁊ alacriter celebra festū natiuitatis virginis Marie. q ei⁹ fili⁹ fetus est nob redēptio. Vñ apls. Qui ē nobis fact⁹ a deo iustificatio. sctificatio ⁊ redēptio. Si san⁹ es salutis tue auctorē in eo venerare cui⁹ ipa mr̄ ē. Si ipius noli desp̄are sed mr̄em mie inꝑpella. Ecce enī fili⁹ eius p̄ fidē iustificat impiū. Omis igit in cōi letemur. q̄cūqz meritis ip̄ius adiuuari deposcim⁹. Mā ipa est illa quā beatam dicēt omnes generationes. Vñ bern. Ad Mariā sicut ad mediū respiciūt. ⁊ q̄ in celo bitant ⁊ q̄ bitant in inferno. i. in purgatorio. ⁊ q̄ nos p̄cesserunt. ⁊ nos q̄ sum⁹. ⁊ q̄ nos sequūt. ⁊ nati natoz. ⁊ q̄ nascent ab illis. Illi q̄ sunt in celo vt resartiant. et q̄ in inferno vt eripiant. q̄ p̄cesserūt vt ꝓbe fideles inueniant. q̄ sequūt vt glorificent. Jō btām te dicēt oēs generatiōes. q̄ oi⁹ generatiōi⁹ vitaz ⁊ gliam genuisti. Jn te enī angeli leticiaz. iusti gr̄am pctōres veniā inuenerūt in eternū. ergo merito btām eā dicēt oēs generatiōes. Mā merito btā vgo Maria ab oibus hoibus in mōdo viuētib⁹ venerāda ⁊ honoranda ē. q a xp̄o filio ei⁹ donata ē in mr̄em oi⁹ hoib⁹ vt ip̄is in oi⁹ necessitatib⁹ subueniat. Circa cuius adiutoriū in pñti fm̄ōe quiqz sunt dicenda. Prio q̄ efficacit btā vgo Maria nos adiuuat. Scdo vñ b̄ hēat q tā potēs ē. Tercio q̄lit nos adiuuat. Quarto ꝓpter q̄d adiuuat. Quito exēplū. T Quātū ad primū notādū q btā vgo nos efficacit adiuuat. q pt ⁊ vult. Jp̄a. n. hz adiuuādi posse. q. ē mr̄ oipotentie. Vñ bern. Data ē tibi ois ptās in celo ⁊ in terra. vt oia q̄cūqz volueris valeas ipetrare. Itē hz adiuuādi sapiam q cognoscit defect⁹ nr̄os ⁊ nc̄itates nr̄as. g̃ dr mr̄ sapie et agnitiōis. Vnde Eccli. xxiij. Ego mr̄ pulcre dilectiōis ⁊ timoris ⁊ agnitionis et sctē spei. Itē hz adiuuādi velle. q. ē mr̄ mie ⁊ bonitatis. Sciendū q magnitudo mie vginis Marie oñdit in b̄ q eius mia p̄cellit oim sctoz mias in celo exñtiuz. Vñ assilat oliue campi q̄ est oibus patēs atqz cōis Eccli. xxiij. Quasi oliua speciosa in cāpis Mā oibus psonis mirē nobilib⁹ ⁊ ign̄bilib⁹. sanis ⁊ infirmis diuitib⁹ ⁊ pauprib⁹. iustis ⁊ iniustis. iuuenib⁹ et antiquis. Itē oib⁹ morbis ⁊ infirmitatib⁹ subuenit si ꝑ honorē dei est vt hō libereē ab illis. vñ sciendum q sctī nō iuuāt hoiem nisi in cḡtū deo placet et saluti ip̄ius hois expediēs ē. Ergo credere diffinitiue vt q honorat illū sctm̄. vel q̄ b̄ facit. vl q̄ b̄ dimittit ad honorē illi⁹ sci q ro sibi b̄ ꝓungat. vel b̄ eueniat ē erroneū. q. fortevolūtas dei ē vt ñ libereris a tli infirmitate vel tribulatiōe vl nc̄itate. Et sctī ñ orāt ꝑ nob nisi in cḡtū cogsciūt deū velle eos exaudire q̄ forte talis infirmitas vel nc̄itas vel pauptas ē tibi cā salutis vt p̄fuat te a pctis aut forte de⁹ ex mia sua vult in te pūire in pñti pctā tua. aut p has tribulatōnes augere meritū tuū. Vñ di. Hugo. in li. de aia Quosdā p̄sciēs de⁹ mltū peccare posse. flagellat eos in ifirmitate corpis ne peccēt. vt eis vtili⁹ sit frāgi lāguorib⁹ ad salutē q̄z remanere incolumes ad dānationē. vñ etiā aug. in li. de ciui. dei. De⁹ cū aduersis reb⁹ exagitat aut merita examinat. aut pctā castigat aut mercedē mihi et̄nā ꝑ toleratis malis tpalib⁹ f̄uat. g̃ cū puer tu⁹ infirmat vel aliquez defectū hz. et tu iploras ⁊ iuocas p̄ocinium ⁊ subsidiū alicuius sctī cōmittere debes b̄ deo ⁊ illi sctō vt⁹ expediat. ⁊ non diffinitiue tenere nec credere si b̄ vel b̄ feceris q puer tu⁹ ꝓpt hoc libabit. q. forte cū pctis tuis ōmerusti q de⁹ te punit in puero tuo vt p has tribulatōes et occupatiōes q̄s habes cū puero tuo pctā tua cog̃scas. ⁊ sic cū ꝓtritiōe deū iuoces vt merearis remissionē pctoz. Et tñ nihilomin⁹ sctī honorādi ⁊ inuocādi sūt cū magna fiducia q meruerūt boc apud deū q pñt nobis subuenire. in nostris necessitatib⁹. Itē magnitudo misericordie virginis Marie ostenditur pre alijs sanctis in hoc q iuuat in omnib⁹ locis

UVA. BHSC. IyR_046

in mari.in terra.in campo.in domo.in mensa.in lecto. Itē in oībus tpibus die noctuqz de mane.de sero.in iuuētute.i senectute ꝛ sic de alijs. Vnde etiam Bern. Virgo btā oīb? veniā petentibus mie sinuz apit.reis obtinet veniā.egris medelā. pusillis corde robur.afflictis cōsolatiōez. pcliātibus adiutoriū et liberationez. vñ etiā Lrīf. O dulcis ỽgo nō ē phas te posse illū deſere q̄ spem suaz fiduciali? in te posuit. Et his patet magnitudo mie ỽginis Marie. Vltū ad scām q̄rit vñ Maria hoc hēat q̄ tā potēs est tam in celo q̄z in terra. Rñdet q̄ hoc hz ex triplici iure et rōne. Et ꝺ pz ex eo quo quis p̄t apud alique regē terrenū hre magnū posse. aut rōne parentele aut rōne gre inuēte apud illū regē. aut rōne bñficij qd exhibuit illi regi. Ista triplici rōe be. ỽgo Maria apud regē celestē obtinuit magnū posse. Prio rōne pentele. qz ē mr regis eterni. ꝛ iō merito hz magnū posse tāq̄ mr regis celestis. Et hoc signatū est. j. Reg. ij. c. vbi dixit salomō berſabee mri sue. Petē mr mea neqz enīz phas est vt auertā faciē meaz a te.

Scām hz magnū posse rōe gre inuēte. Vñ dixit ei angelus i annūciatiōe. Inueniſti ei graz apd deū. Et nō tm inuenit apud deū gram. sed etiā apud totū mdm. Ber. Bñ maria dr plena. qz angelis ꝛ hoibus ē grata. Deo p hūilitatē. angelis p ỽgitatez. hoibus p fecūditatē. Tantā gram apud deū inuenit q̄ eā ab eterno sibi in mrem elegit. Vñ Rich. de scto vic. in tractatu de cōceptiōe ỽginis. Hec est inq̄t ab initio dierū p̄destinata. ꝛ a pīarchis ꝛ ꝓphetis prenūciata. Vñ ettā damas. Sācta ꝛ sp laudabilis dei genitrix Maria p̄ eterno ꝛ pīsiuo cōsilio dei ordinata est. Itē tātā gram inuenit q̄ oēs petitiōes eius exaudit. Vñ in li. Reg. dixit Salomō mri sue. Oē qd petieris a me impetrabis. Vñ Bern. Loquere dña ꝛ audiet filius tu?. ꝛ q̄cūqz petieris ipetrabis.

Tertio hz magnū posset rōne meriti. qz ipsa sup oīes puras creaturas merita cumulauit. Pro quo sciendū q̄ merita be. Marie ỽgis sunt nobilia magna ꝛ multa. Prio dico q̄ sunt nobilia ꝓpt̄ int meditatiōem. Mā opa miscōie q̄ nos iubemur pauperib? exhibere. ipa imediate i ipm deuz exercebat. Ipa enī eū lacte suo pauit ꝛ potauit. hospitio vteri sui hospitauit. vestiuit eum bñanitate. s. corpe qd de purissimo sanguine ei? factū ē opatiōe spūſcti. pendentē i cruce tanq̄z i carcere positū eū visitauit. qz iuxta crucē stetit ꝛ sepulture ei? interfuit. sic q̄ opa miſericordie q̄ nos paupib? exhibem?. ipa imediate in ipz deū exercebat. q̄ ei? merita sunt nobiliora meritis nr̄is. Scdo fuerūt eius merita magna ꝓpter duplicatam opationē. qz sil' ꝛ sel' cōtemplatōez ꝛ actiōez exercebat. Mā in eo q̄ nutriuit Jesuz necessaria corporis mistrādo. i ꝺ etiā ipa intēdit deo ei? diuinitatē sublimit ꝓtēplādo. Tercio ei? merita fuerūt multa ꝓpt̄ cōtinuatōem. qz sine cessatōe meruit ꝛ merita cumulauit. Vltū Sz di. quō sp meruit. nōne q̄nq̄z comedit ꝛ bibit ꝛ dormiuit. Rñdeo q̄ oīa illa necessaria corpis ita discrete ordinauit. q̄ etiā cessando ab opibus ꝛ q̄escēdo sp meruit. ꝛ hoc et feruēti charitate. Et hoc nō est mirū. qz nobis ē possibile sp mereri i oībus q̄ facim?. vel dimittim?. cū in gra dei sumus et oīa ad deū referim?. Vñ apls. Sam? q̄n diligēbus deū oīa cooperant in bonū. Jn hoc enī p̄cellimus sctōs i celo exītes q̄ nihil ampli? mereri p̄nt. ꝙ nos possumus i p̄nti vita sp mereri. vbi gra. Si cōmedis ꝓpt̄ cōfortationē nature ꝛ cū gratiarum actiōe. cib? tu? laudat deū. ꝛ sic comedēdo mereris coronā vite eterne. Item si dormis ea intentōe vt fortior fias ad surgēdū ꝛ seruiēdū deo sic dormiēdo mereris. Vñ etiā Greg. Sōnus sanctoꝝ nō vacat a merito. Itez si laboras manualit ea intentiōe vt bēas vñ te ꝛ vxorem tuā ꝛ pueros tuos de iustis acq̄sitis nutrire valeas. ꝛ non indigeas furari nec q̄cq̄z iniuste lucrari. Vel si laboras ea intentiōe vt de laborib? tuis pauperibus subuenias qui p se laborare nō p̄nt. vel si laboras vt pniaz Alde ꝛ bñano generi inductā pficias. Et q̄cūqz harū triū intentionū vnā hēs ꝛ sic i gra laboras sp mereris in q̄libet opere coronā vite eterne. Ergo pistor nō p̄t pinsere panē q̄n mereat vite eterne coronā. sili' faber sartor. sutor. rustic? exercēs agriculturā ꝛ sic de alijs laboratoribus Et p vna die in qua hic in p̄nti vita fideliter laborasti habebis maiꝰ pmiū in regno celoꝝ q̄z totus mōs valere p̄t. Vnde ps. Labores manuū tuaꝝ q̄ man. be. es ꝛ b. ti. e. ꝛc. Vñ etiam Bern. de cōsideratiōe. Si labor te terret merces inuitet. Vniuſq̄sqz enī fm suū laborē mercedem accipiet. Vñ etiaz Amb. Brevis hui? laboris est meta. ꝫ coronа ꝑpetua. Sed q̄ltū ad terciū. s. q̄liter be. virgo Maria nos adiuuat. sciēdū q̄ ipa adiuuat hoiem in oīi statu. s. in vita. in morte ꝛ post mortē. Vñ canit de ea. Maria mat̄ gratie mr miſcōie. tu nos ab hoste protege i hora mortis suſcipe. Adiuuat q̄dē in p̄nti vita tam bonos q̄z malos. Bonos. s. eos i gra ꝓseruādo ꝛ eis gram augmētando. Jō dr. Maria mr gre. Malos vero ad viam ꝛ pniaz reducēdo. iō dr. Mater miscōie. Adiuuat etiā in morte nos ab insidijs diaboli protegendo. iō dicitur. Tu nos ab hoste protege. Adiuuat etiā p? mortē animas in suis mānibus suscipiendo ꝛ eas in celuz deducendo. ideo subdit. Et in hora mortis suscipa.

Vñ querit sup hoc q̄ Maria vocat filiū noīat mr miscōie. an ipa vel filius eius sit magis miſericors? Rñdet q̄ filius eius i infinitū plus hz de mia q̄z ỽgo sctā. quia sic infinite ē potētie. sic ē ꝛ infinite miscōie. Vñ ps. Miserationes eius super oīa opa eius. Sed ipa be. virgo Maria dr mr mie. qz sp misericorditer agit. Et iō q̄ltū ad ꝺ pctōres fiduciali? ad mrez mie cōfugiūt. Vñ Bern. Revole diligēti? euāgelice hi storie seriē vniuersaz. ꝛ si q̄d forte increpatoriū duriꝰ vel asperum inueneris in Maria. ipam decetero sub spectā habeas ꝛ ad eā accedere verearis. Sz filius ei? nō solū est miſericors ꝫ etiā iustus in oībus operib? suis. Vnde ps. Vniuerse vie dñi mia ꝛ veritas.

Vltū ad q̄rtū. s. ꝓpter q̄d btā virgo nos adiuuat. Sciēdū q̄ virgo gloriosa circumdādo teneꝫ et obligāt nobis pctōribus miam ꝛ gram exhibere. vt etiā nullo mō valeat a nobis cōtinere miscōiam suā etiā si vellet. sed iusto dei iudicio punirit optete nob gratiā dare. Et hoc triplici rōe. Prio cōtinetur nobis gram exhibere p ꝓpter ipius gre inuētionem. Mūanū enī gen? i lapsu pmoꝝ pentū grām pdidit quā angelo testante Maria inuenit. Sic ei ait angelus. vt dr Lu. j. Jnueniſti ei gram apd deuz. Justū

UVA. BHSC. IyR_046

est tã in iudicio ecclastico q̃z ciuili. vt q̃ rem alteri⁹ inuenit ei restituat cui⁹ erat. Et sic p iustaz sniaz cogit Maria nobis pcõrib⁹ restituere grã velit nolit. Scõo cogitur nobis miseri ꝓpter maternũ affectũ. Mã ex eo q̃ ei⁹ fili⁹ dignat dici z eẽ frat nr̃. Juxta illud ps̃. Narrabo nomẽ tuũ fribus meis. Jtez in euãgelio dixit xp̃s Marie magda. Vade ad fratres meos z dic eis. Ascẽdo ad prẽm meũ z patrem vestrũ. Ex hoc iusta rõe cogit eẽ mater nr̃a. Scim⁹ autem q̃ ois mr̃ diligit filios suos. Oñ sicut Jesus xp̃us fm deitatem naturalis ẽ filius dei pr̃is. z oẽs electi filij adoptiui. Sic a sili Jesus xp̃us fm hũani tatẽ est naturalis filius v̄gis Marie. z nos eius filij ex materna affectiõe. Hinc ẽ q̃ Lu. ij. dr. Pepit filium suũ ꝓmogenitũ. q̃ ꝓmogenitus eius iusto ordine dr respectu nr̃i q̃ post illũ filij ei⁹dem⁹. Oñ amb. Si xp̃ns oim credentiũ ẽ frater cur nõ ipa q̃ genuit xp̃m credẽtiũ sit mat. Ex hac aũt matna affectiõe cogitur btã v̄go Maria habere curã nr̃i. Scim⁹ ei q̃ aialiũ volucruz z serpẽtiũ mater cogit diligere fetuz suũ. q̃ si taz fortis ẽ natura vt ois creatura materna cogat velle bonũ filijs suis. multomagis diuin⁹ affectus in matre dei cogit eã nos amare. q̃ filius dei q̃ venit ex mia in vtez v̄gis fecit eius viscera miaz redolere. Oñ Bern. Qui pomũ in manu habuerit p dimidiã diẽ. p reliquã ptẽ diei man⁹ redolz odorẽ. Sic a simili q̃ mia q̃ est deus in eius viscẽbus nouem mẽsibus reqeuit. iõ eius viscera redolẽt bonitatẽ z miam in sempiternũ. Oñ Ber. Dico vob charissimi si pie a nobis pulsata fuerit. nõ deerit necessitati nostre. qm̃ misericors est z mater mie. Tercio cogit nobis misereri ex filij recõmẽdatiõe. Ad hoc enim elegit xp̃s filius marie tps z locũ aptissimũ q̃ nos recõmẽdaret matri. hoc ẽ tps passiõis. z locũ passiõis q̃n dixit Mulier. ecce fili⁹ tu⁹. vt ex loco z tpe ipam recõmẽdationẽ ei ꝓfundi⁹ inculcaret. Mã noie Johãnis q̃ interp̃tat grã. oẽs pcõres cõuersi ad dñm intelligũt. q̃s in illo loco z tpe matri recõmẽdare volu it. vt cũ ira dei iusto dei iudicio egrederet ad puniendũ et dãnandũ pcõres ipa memor loci z tpis passionis ꝓ nobis effectuosius interpellaret ac si in illa recõmẽdatione filius ei diceret illud Esaie. xvj. Absconde fugitẽtes z vagos ne ꝓdas. ac si dicat. Vide mater oculis cordis z corpis. q̃d q̃tum z q̃lia ꝓ peccatoribus patior. et eos tibi bẽas recõmendatos. q̃z lz multa z magna sit valde mia matris xp̃i sup pcõres. tñ maior ẽ mia filij. vtpote q̃ est ipamet misericordia hñs miam essentialr infinitã affectuosi⁹ cupiẽs nos saluari q̃z dãnari. Et iõ mrẽm sue passiõi itersse voluit vt p suã intercessionẽ cui nõ ẽ pbas aliq̃d denegare occasionẽ miserendi bẽat pcõrib⁹. Q Qz autez Maria sollicita sit recõsiliari pcõres. pz p tale exẽplũ. Quidã pcõr volẽs ire ad peccãdũ ad altare virgis gloriose stãs salutauit eã angelica salutatiõe. q̃ modus eius erat quandocũq̃z ptransiit altare vel imaginẽ virgis Marie q̃ eã salutauit. Odo cũ faceret. vidit imaginẽ eiusdẽ v̄gis q̃ sup altare erat viuificari simul cũ puero quẽ tenebat. viditq̃z sanguinẽ fluere de puero in gremiũ eius sicut fluxerat de vulneribus xp̃i in cruce. Odo cũ cerneret obstupefactus dixit. O dña q̃s fecit hoc. Et virgo rñdit. Tu z ceteri pcõres q̃ amplio⁹ crucifigitis filiũ meũ q̃s fecerant iudei. Volebat q̃z virgo sanguinẽ pueri tergere z restringere z nõ poterat. Et pcõr ille puersus ad virginẽ dixit. O mat mie intercede ꝓ me. Et illa. Vos pcõres vocatis me mrẽm mie. q̃ tñ non cessatis me facẽ matrẽ mirie z tristicie. Et ille. Mõ sic in q̃t pissima dña loq̃re. ꝛ memẽto aduocatã pcõrẽ te esse et intercede ꝓ me. Et mater ad filium. O pyssime fili amore mei miserere huic pcõri. Et filius. Mõ mat. Nec grauari debes q̃ te nõ audio. q̃ z ego rogaui prẽm meũ. ꝓmo vt si possibile foret alio mõ gen⁹ humanũ saluari. trãsferret a me calicẽ passiõis. z noluit me audire. Et mr̃. O fili memẽto q̃ mat no amore te foue z alui vberibus meis. z ꝓdona huic pcõri. Et filius. O mr̃ ex iusticia tibi ostẽdã q̃ exaudiri te nõ teneor. Et mr̃. Mõ fm iusticiã causemur. ꝛ ad miam ꝓfugim⁹. Et ergo ꝓpter tuaz miam miserere huic pcõri. Et filius. Rogaui ego scõo prẽm meuz vt si possibile foret alio mõ genus humanũ saluari. trãsferret a me calicem passiõis z nõ audiuit me. Et mater. O fili memẽto laborz z dolorz q̃s sustinui tecũ. z dona mihi istũ pcõrem. Et filius. O mater noli grauari q̃ te nõ exaudiã. Sz memẽto q̃ tercio rogaui patrẽ meũ vt trãsferret a me calicẽ passionis. et nõ exaudiuit me. Et mat deposuit filiũ z voluit pcidere ad pedes eius. Quod vidẽs filius dixit ad eã. Quid ẽ mater q̃d facẽvis. Et illa. tãdiu ad pedes tuus cum pcõre iacebo q̃usq̃z veniã ei ꝓcedas. Et filius. Absit ꝛ mater. Statutũ ẽ i lege diuina q̃ filius debet honorare mrẽm. Et iusticia ꝓcludit q̃z ille debet legẽ implere q̃ legẽ dedit. Cũ aũt ego filius tuus sim z tu mater mea. te honorare volo in isto pcõre et sibi ꝓpter te oia pcã indulgere vt sit pax inter me et eum. Et i signũ pacis osculeť vulnera mea. Et sic pcõr osculãdo sanauit oia vulnera christi.

De btã virgine Maria alius Ser. dxij.

Fecit mihi magna qui potẽs ẽ. z scm̃ nomẽ eius Lu. j. Piero.

De btissima et gloriosissima virgie Maria loq̃ me indignũ fateor. Sed z puto q̃ nemo sit q̃ ꝑsumat nisi q̃ q̃ta sint q̃ pandũtur ignorat. tñ si ad hoc nemo ydoneus inuenit. votis oibus cessare nõ dz q̃libet etiã pcõr a laudibus virgis gloriose. Oñ etiã Aug. Quid eñ dicã de te paup igenio. cũ de te q̃cq̃d dixero minor laus ẽ q̃z tua dignitas meretur. Mã si oia mẽbra verterent i linguas. eius laudẽ ad huc explicare nõ possent. Vnde etiaz Ber. Si oim martyrum vulnera z mẽbra verterent i linguas eã sufficiẽter laudare ñ possent. Si igit tãti doctores fatent se ad hoc nõ posse sufficere. q̃d dicam ẽ modernis doctoribus q̃ respectu eorũ sunt q̃si gutta respectu maris. Sed recurrẽdũ ẽ ad illã de q̃ locutum sumus. vt apud filiũ suũ nostrã insufficiẽtã adiuuet z indignitatem excuset. q̃ dñs fecit ei magna q̃ potẽs est ẽ. Oñ in in pñti sermõe z in festo. M. btẽ virginis Marie tria sunt dicenda. Primo de nouẽ dignitatibus q̃bus eaz ꝓulegiauit deus p̃ ceteris sctis et hoibus. Scõo quo ipsa btã virgo Maria est exemplar mozũ z vtutũ. Tercio exẽplũ. D Qtum ad ꝓmũ sciẽdũ q̃ ꝓma dignitatis. Marie ẽ q̃ eã ab

UVA. BHSC. IyR_046

oñi pctō mortali veniali et originali mūdauit ⁊ cu-
stodiuit. Rari sunt q̄ sibi caueāt ab oi pctō mortali.
Rariores sunt qui caueāt a veniali. Rarissimi sē q̄
nascanē sine originali. Jō rarissimi. qz nō inueniunt
nisi tres in nouo testamento. s. xp̄us btā virgo Ma-
ria. ⁊ btūs Johānes baptista. De virgie ei Maria
dī Lantico. iiij. Tota pulcra es amica mea. ⁊ ma-
cula nō ē in te. Ipsa em̄ fuit pulchra. qz ab omi pctō
mortali penitus aliena. Fuit tota pulchra. qz i carne
et in aīa a pctō originali mūdata. Fuit sine macula.
qz ab oi veniali imunis effecta. Uñ Bern. Ego pu-
to q̄ copiosior sctificatiōis būdicio in mariā q̄ i alios
in vtero sanctificatos descēderit. q̄ nō solū eius ortū
sanctificaret. ꝫ etiaz vitā eius deinceps imunē ab oi
pctō cōseruaret. qđ alteri nemini in natis mulierum
credit esse donatū. Uñ etiā Aug. Cū de pctis agit
nullā prorsus de hac sacratissima virgie Maria vo-
lo fieri mentionē. Uñ pś. Alia eius in vita ipius be-
nedicē. Qđ nulli pcedit in hac vita. Mā si oēs san-
ci ⁊ sctē interrogarent si peccassent. oñs rūderent.
Si dixerim? q̄niā pctm̄ nō habem?. veritas in nob
nō est. Uñ Salo. Nō ē hō iustus i terra qui faciat
bonū et nō peccet. Uñ etiaz Prouer. xxiiij. Septies
in die cadet iustus ⁊ resurget. Ū etiā dī in decret.
Oñis hō hz pctā venialia. de pe. di. ij. Opponitur.
Sz sine oi pctō mortali pōt vnusq̄sq; vtuere. Et op
positū tenere ē erroneū ⁊ hereticū. Uñ mgr̄ sniarū.
li. ij. dist. xxxvj. dicit. Illos errare dicim? q̄ cū mani
cheo dicunt hoiem pctm̄ mortale vitare non posse.

Scōa dignitas ē q̄ eā in matrē suā elegit pre oñi
bus mulieribus ⁊ virgibus. Uñ cantaē de ea. Elē-
git eā deus ⁊ pelegit eā. Uñ Bern. Proinde factor
oim vt hō fieret nasciturus de hoie talez sibi debuit
matrez eligere quin potius cōdere. q̄lem ⁊ se decere
sciebat ⁊ sibi placturā nouerat. Voluit igit virginē
esse de q̄ imaculata immaculat? pcederet oim macu
las purgaturus. voluit ⁊ hūilem de qua mitis ⁊ hu
milis corde pdiret. Uñ sciendū q̄ btā virgo fuit
vera mr̄ xp̄i. qz materiā carnis sibi dedit. quenientē
locū in vtero tribuit ⁊ queniēs in vtero nutrimētuz
sibi exhibuit. Ista tria faciūt eā verā esse matrē chri-
sti. Jtē fuit tota mater xp̄i. qz totā substantiā mistra
uit. ita q̄ nullns pr̄ ibi aliq̄d dedit. Corpus alioruz
pueroz formatū est duabus lineis. i. semie vtriusq;
parētis. Corpus aūt xp̄i formatū est tm̄ i vna linea.
i. sola carne virginea. Uñ xp̄us nō vocat se filiū ho
minū. sed filiū hois. qz ex opatione spūsscti et ex san-
guinib? purissimis btē virgis formatū ē corpus xp̄i.
Jtē fuit sollicita ⁊ studiosa mater. Adeo studiosa fu
it vt dicit Bern. q̄ oia opa misericordie erga psonā
filij exhibuit. Jpm em̄ indumēto carnis induit. Ip
sum etiā in hospitio vteri sui nouē mensibus hospi
tabat. Ipsuz p infantulā etatem infirmū fouit. nutri
uit. et portauit. Jpm in cruce tanḡ in carcere positū
visitauit. ei? sepulture interfuit. Et bñ studiosa mat̄
fuit. qz oia opa misericōdie erga filiū exercere voluit. Et
iō mater filio fuit valde charissima. Qđ quidem ipe
oñdit q̄n in cruce exīstens tātā curaz de ea habuit q̄
eā iohi cōmendauit. E Christus nanqz in hac
vita q̄nqz habuit et possedit. Habuit q̄dē q̄ndam
puā expensaz sibi datā pecuniā habuit corp? ⁊ aiaz.
habuit mrēm. habuit ecclesiā. Ea aūt q̄ fuerūt vilia
custodi vilissimo cōmisit. ea aūt q̄ fuerunt chara cu-
stodibus bonis cōmisit siue cōmendauit. Mā pecu
niā quā cōtēnibilē ⁊ vilissimā reputauit. custodi vi-
lissimo. s. iude traditori cōmisit. corpus suū pprium
charis custodibus. s. Nichodemo ⁊ Joseph ab ari
mathia cōmisit. Ecclesiā vero quā bēbat chariorem
chariori custodi. s. Petro tradidit. Matrē autez cha
rissimā custodi dilecto. scz Johānī euāgeliste cōmi-
sit. Aliam quā habuit supcharissimā custodi supcha
rissimo. s. patri suo eterno pmēdauit. Uñ Lu. xxiij.
Pater i manus tuas cōmendo spīm meū. Tercia
dignitas ē q̄ virgo pcepit ⁊ virgo pmāsit. Jnsuper
peperit filiū suū sine dolore. Et illa conceptio p̄dicta
fuit per Esaiam pphām q̄ dicit. Ecce virgo pcipiet
et piet filiū. Uñ Aug. Qui scripsit tabulas lapideas
sine stilo ferreo ipse grauidauit virginē Mariā spi-
ritusancto. Et qui pduxit panē in heremo sine ara
tione. ipe impgnauit virginē sine corrupcōe. Et qui
fecit virgā sine pluuia germinare. ipse fecit filiaz da-
uid sine semine generare. Item Petrus rauēnensis
loquēs de virgie Maria dī. Virgo inḡt te matrem
p̄stitut grā nō natura. in tuo pceptu. in tuo ptu cre-
uit pudor. aucta ē castitas integritas roborata. ⁊ so
lidata est virginitas. ℣ Jtē sciendū q̄ ptus vir
ginis p̄cellit ptus aliaz mulierū. qz cetere mulieres
ante ptū hñt timorē. qz multe in ptu pclitāt. Ergo
cōiter muleres p̄pant se añ ptū q̄si ad mortē cū p̄
ceptione sacramēti. in ptu hñt dolorē. Uñ Benes.
iij. In dolore pies filios. Et post ptū hñt languorē.
Sz btā virgo timere nō debuit. qz habuit angelū
custodientē. prēm sctificatē. ps. Sctificauit taberna
culū suū altissimus. Spūmsctū cōceptū opantem
Luc. j. Spūssctus sup̄ueniet in te. q̄. s. pceptū tuū ef
ficiat. Filiū dei in vtero eius habitantē. Eccli. xxiiij.
Qui creauit me req̄euit in tabernaculo meo. Simi
liter in ptu nō habuit dolorē. Tum qz xp̄s illū dolo
rem vsqz in suā passionē seruauit. Tūc em̄ gladius
doloris ptransiuit aiam eius. Tū qz sine pctō conce
pit. et mulier rōe pcti illi doloi subiecta fuit. Tū qz
tātā habuit leticiam de eo q̄ se videbat dei filiū pa-
rere. generare redemptorē ⁊ suaz virginitatē retinē.
q̄ tam immēsa leticia oēm aliū dolorē exclusit. Uñ
Bern. Benedicta tu in mulieribus q̄ aliā genera-
lem maledictionē euasisti. qua dictum ē. i dolore pa
ries filios. Aug. O q̄s btā mater illa que sine ptami
natiōe cōcepit et sine dolore peperit. Similiter post
partum non habuit languorē. tū qz medicinam dei
portauit. id est filiū dei q̄ sanat oēm languorē ⁊ oēm
infirmitatē. tū quia virtus altissimi obumbraculū ⁊
refrigerium sibi fecit. ⁊ nullam molestiam eam pati
in partu pmisit. Luc. j. Virtus altissimi obūbrabit
tibi. Quarta dignitas ē q̄ ipe xp̄s matri sue sub
ditus fuit. Unde Luc. ij. Et erat subdit? illis. Ubi
xp̄s docet filios obedire parētib?. De hac q̄re añ si mo
ne. xxxiij. S. Quīta dignitas est q̄ oēs gr̄as q̄s
alij scti habuerūt pticulariter. ipa habuit vniuersali
ter. Mā abraam habuit fidelitatē magnā ꝫ ipa fide-
lior. Moyses habuit māsuetudinē. ꝫ ipa māsuetior
Dauid habuit būilitatē. ꝫ ipa būilior. Johes euan
gelista fuit virginitatē. ꝫ ipa purior. Martha ha-

UVA. BHSC. IyR_046

buit hospitalitatē. sed ipa liberior. quia xpūs nouez mēsibus in vtero ipius hospitat⁹ fuit. Maria mag dalena instituit contemplationi sed ipa in contempla tione sublimior fuit. Beatus Nicolaus misericor diam exhibuit. sed ipa clementior fuit. z sic de alijs. Unde Prouerbior. xxxj. Multe filie cogregauerūt diuitias. tu supgressa es vniuersas. Uñ Ber. Nō decuit Mariam cōes gras hre. nec paucas. q̄ sūmū gestabat in vtero. sed q̄cq̄d sūmū q̄cq̄d altissimū fu it in grā. hoc abūdātissime possidebat. Uñ Hiero. Ceteris p ptes Marie vero se tota sil' infudit pleni tudo diuinitatis. Uñ item Bern. Merito de te vir go btā plenitudo gre p̄dicat. q nō defuit tibi fides p̄triarchar. spes ꝓphar charitas apl̄or. pstātia mar tyrū. sobrietas pfessorū. castitas virginū. puritas an gelorū rē. Sexta dignitas ē oīm xp̄ianor speciā lis collaudatio. q fere quot ipi xp̄o tot fiūt laudes ipi virgini Marie. Unde Eccli. xliij. Būdictionē oīm gentiū dedit illi. Quis em ē tā sceleratus q̄ non hēat deuotionē ad btām virginē. Nam cū q̄s offen dit pedē ad lapidē statim inuocat Mariā. vel etiam q̄cūq̄z occurrit alicui grandis tribulatō siue ab aq̄ siue ab igne. vel etiā a q̄cūq̄z alia creatura. statim hō implorat p̄ocinīū virginis gloriose Marie. claman do. Aue Maria. sic q̄ quasi naturaliter ē iā hoī insitū habere ad Mariā speciale refugiū tā q̄z ad matrem ꝓpriā. Septia dignitas Marie ē q̄ Jesus xp̄s in occursum eius prexit cuz exercitu suo celesti. q̄ ipsa de hac vita migrauit. ℭ Uñ sciendū q̄ xp̄us mrēm suā virginē Mariam cū honorabili societate assumpsit. Nam angeli. patriarche. ꝓphe z apli sibi cū xp̄o obuiauerūt. z merito. q oēs isti eā honorare tenebant. Angeli em. q ipa btā virgo Maria ē do mina angelorū. Patriarche q ipa de eorū stirpe de scēdit. Prophete. q ipa spū ꝓphetie plena fuit Apo stoli. q ipa eorū magistra fuit. q apostoli p̄ntes cor porāliter fuerūt z ei exequias fecerūt. Uñ sciendū q̄ bis euacuatū fuit celū. Prio q̄n xp̄s ascēdit q tūc nullus angelus in celo remāsit. z oēs obuiā xp̄o venerūt. Scdo q̄n beata virgo assumpta fuit. q tūc oēs angeli z oīes aie sctōr z ipe xp̄s obuiā sibi venerūt. Tercio euacuabit i iudicio. q tūc oīes in celo exūtes i vallē ioſaphat pficiscent. Octaua dignitas ē. q eā tā q̄z reginā celi ad dexterā suā collo cauit. ℭ Sciendū q̄z q̄libet regina ꝓsueuit in regali palatio p̄ ceteris tria habere. s. nobiliorē locū. ornatū z famulatū. Ista tria hz regina celi. Jō dicit ps. Astitit regina a dextris tuis i vesti. deau. cir. va.

Habet igit btā virgo Maria nobiliorē locū siue situ. q sedet a dextris filij sui. Scdo hz nobiliorez ornatū. Ideo dr in vestitu deaurato. i. cū corpe glori ficato. Bern. Tota cōglomerat angelorū freq̄ntia. vt videat reginā sedētē a dextris dñi vtutū in vestitu de aurato. i. i corpe sp imaculato. circūdata varieta te. i. multiplicitate virtutū distincta. Tercio hz no biliorē famulatū. q oēs angeli z oēs scti assidue fa mulant ei. Jō subdit circūdata varietate. Varietas est angelorū z oīm celestiū spirituū. s. patriarcharū. ꝓphetarū. z apostolorū. martyrū. pfessorū z vginū. Oēs iste varietates ipam circūdāt. q oēs isti tanq̄z domicelli et domicelle sibi assistunt et eā venerant z laudant. Jtē p ipam z ꝓp ipam in celis etnaliter ho nore altissima honorabimur ab oībus ordinib⁹ an gelorū. Quēadmodū vniuersi fratres z sorores re gine a tota familia sua reuerentissime honorant rō ne regine. sic z nos ab oībus angelis rōe sororis nre virginis Marie. ℑ Mona dignitas Marie ē q ipsaz Jesus xp̄s petitionariaz hoīm fec. Uñ ber. Per te accessuz habem⁹ ad filiū o beata inuētrix gre genitrix vite. mat salutis. copiosa charitas tua nr̄or cooperiat multitudinē pctōr. fecūditas tua gloriosa fecūditatē nobis pariat meritorū. Dña nra. me diatrix nostra. aduocata nostra. tuo filio nos repsen ta. tuo filio nos recommēda. Jō btā virgo Maria assimilat p̄rio aurore. sicut ei aurora ē mediū inē diē et noctē. sic ipa ē mediatrix inter nos z deuz. Unde Bern. Securū accessum hz hō ad deū vbi media torē cause sue filiū hz añ prem matrē añ filiū. Xp̄us nudato corpe p̄ oīdit latus z vulnera. Maria fi lio pectus z vbera. Nō p̄t vllo modo fieri repulsa. vbi tot cōcurrūt charitatis insignia. Jtem assimilat lune. Sicut ei luna p̄ ceteris planetis terre ē magis vicina. sic et ipsa p̄ ceteris sctis pctōrib⁹ ē magis ꝓpi qua cū sua misēdia. Aug. Maria pre oīb⁹ sctis impe trat inducias trāsgressorib⁹ vt renūciēt suis errori bus. Jtē ipsa ꝓpat soli q eius misēdia p̄ oīb⁹ alijs ē cōior. Jtē sicut sol hz tres planetas supra se et tres in fra se. Sic z ipa beata virgo Maria hz trinitatē pso narū supra. z tres status hoīm. s. p̄iugatorū. vidua rū z virginū infra se. Mā ipsa est p̄posita a xp̄o p̄iu gatis viduis z virginib⁹. quorū oīm curā gerit sicut mr̄ sollicita sup filios suos z filias. Jtē sicut sol lucez suaz z calorē suū cōiter tribuit oībus taz bōis q̄m malis. iustis z iniustis. sic z ipsa lucē gre z calorē miseri cordie oīb⁹ impēdit. Uñ Bern. Oīb⁹ sinū misēdie sue agit vt de plenitudine eius accipiāt vniuersi. ca ptiuus redemptōez. eger curationē. tristis ꝓsolatio nem pctōr veniā. iustus gram. angelus letitiā. filij p sona carnis hūane subam. tota denicz trinitas glo riam. Jtem btā virgo Maria compat stelle maris. Uñ canit. Aue maris stella dei mr̄ alma rē. Quia sicut stella maris vniuersaliter dirigit oēs nauigātes suis radijs. sic vgo Maria oēs hoīes p mare hui⁹ mōi trāseūtes dirigit suis exēplis et illūinat z infor mat. Informat ei p̄iugatas vt viris suis obediāt et eos honorēt sic ipsa ioseph obediuit z ipm sp hono rauit. Informat viduas vt post mortē viroz suorū alios nō accipiāt. sed in viduitate pmaneāt. Infor mat virgies vt hoīm ꝓsortia fugiant. z a multiloqo se tēperēt. Informat penitētes vt opa pnie pficiant. Informat etiaz hoīes iustos vt de die in diē pficiāt et sp meliores fiant. Quia igit btissima virgo Ma ria oībus p mare hui⁹ mōi nauigātib⁹ radios exem plorū suorū emittit. ideo stella maris vocari debuit. Item dr stella maris ratōe stationis. q nō occidit sic cut alie stelle. Sic beata virgo pctōribus nō occidit sed sp in ꝓspectu filij p ipsis intercedit. Mā cū oīes sancti z sancte pctōrem derelinquūt. tūc ipa sola eu nō derelinq̄t. Uñ q̄libet pctōr ad gloriosissimā vgi nem Mariā cōfugiat tanq̄ ad mediatricēz auxilia tricem q nūq̄ vllū pctōrem q̄ztūcūq̄z pditū dedigt. Uñ Anſ. Maria tu pctōrem toti mūdo despectuz

UVA. BHSC. IyR_046

materno affectu amplecteris. nec deseris eū quousq; de⁹ per te placat⁹ ip̄m sue gr̄e reformabit. Unde Bern̄. O m̄r dei z ḡris. o m̄r rei et iudicis. o m̄r regis z erul'. cum sit m̄r vtriusq; nō decet vt int̄ filios discordiā e⁹ permittas. ℟ Qtū ad scām scientiā q; btā v̄go Maria oīb⁹ ḡib⁹ cuiuscūq; stat⁹ fot mā viuēdi tribuit. q; oēs hoies aut sē in ꝓsperitate. aut in aduersitate. aut i medio cōstituti. Illis qui sunt i ꝓsperitate. et q̄ supeminēt alijs in donis tpalibus. naturalib⁹ vl' spūalib⁹ dat exēplū hūilitatis. nā in die annūciationis cū p̄poneret oīb⁹ creaturis. q; regina celi et m̄r dei effecta eēt. ipa se hūilians respōdit angelo di. Ecce ancilla dn̄i ⁊c. Qz autē necesse sit hūilitatē i ꝓsperitate seruare ostēdit Aug. di. Hūilitatis sectatores z ꝓseruatores maxie eos decet eē q; i aliq̄ dono ceteris eminēt. Un̄ hūiliare nos debem⁹ cū deus sua dona siue tpalia siue spūalia tribuit. siue etiā cū ad dignitates ꝓmoti sum⁹. Un̄ Bern. sup Missus ē. Mō magnū ē eē hūilē in abiectione. magꝭ ꝓfuus z rara ē vtus hūilitas honorata. L Scdo ill' q; premūt tribulationib⁹ dat exemplū et formā patiēdi. et hoc in tpe. z in die passionis xp̄i. q̄n plus q̄z martyr effecta ē. q; habuit ḡuius martyriū. eo q; ei⁹ martyriū nō fuit i carne sz i mēte. Un̄ Hiero. Alij scī passi sunt ꝓ xp̄o i carne. beata aūt virgo i illa pte passa est q̄ impassibilis z imortalis bt̄. hoc est in aīa vel in mēte. Idcirco verū fateor plusq; martyr fuit. q; atroci⁹ passa ē. dū passionis xp̄i gladiū in aīa sua sustinuit. Qui gladi⁹ dolorꝭ causabat ꝑmo ex eo q; ipa p̄ns erat et vidit filiū pati penā ignominiosam. i. penā latronū. penā dolorosam q; in neruos. membris mānibus z pedib⁹ clauis pforatū z p totū corp⁹ vulneratū. pēaz diuturnā q; ab hora noctis z p totā noctē vsq; ad horaz nonā diei in qua expirauit i supplicijs z doloꝛib⁹ sp fuit z penā iniustā q; petrū non fecit. Multū dolet mat̄ q̄n audit filiū suū morte horribili necatū. maxie aūt dolet cū añ oculos suos videt filiuz vulnerari z occidi. Quāto ergo dolore beat. virgo cruciabat q̄n filiū suū videbat mortuū z ip̄m morte horribili necatū. z hec oia fieri añ cōspectū suum. Jtē erat impotēs ad adiuuādū. Magna etenī ē cōsolatio m̄ri q̄n asistit filio morienti. z pōt sibi i aliquo subuenire. Hec aūt filiū morētē in nullo potuit adiuuare. Audiebat ip̄m sitire z nō poterat ei potū porrigere. Videbat corp⁹ eius plenū vulneri⁹. et nō poterat alligare. Videbat corp⁹ eius cruētatū et nō poterat linteo abstergere. Videbat caput ei⁹ nō h̄re reclinatoriū z nō poterat illi exhibere fulcimētū. Videbat et illū lachrymātē z nō poterat lachrymas abstergere ab oculis ei⁹. Videbat ip̄m expirare. z nō poterat ipsuz oscularī z amplexarī. Jtez erat destituta oī hūano auxilio. Maz apli fugerāt a xp̄o. sic q; nō habuit auxiliātē neq; cōsolātē. Un̄ Damas. Ipsa btā virgo dolores quos effugit paries. hos in xp̄i passiōe sustinuit. Un̄ etiaz anf. Dūa mea quos fontes erupisse dicā de pudicissimis oculis tuis. cuz attēderes vnicū filiū tuū inocētē coram te flagellari. ligari. mactari. z carnē de carne tua ab impijs crudeliter dilacerari. vn̄ Aug. Illa pia m̄r oīa sua fatigaret mēbra. vt incessu deficiens vix puenire posset ad sepulturā christi. Jtē sciēduz q; be. virgo Maria in his oīb⁹ tribulatōib⁹ sp patiam fuauit. nec aliq̄d signū odij z ipatie oñdit. Ergo illi errant q̄ dicūt q; btā virgo sibi ip̄i crines extraxerit z se cū pugnis verberauerit. q; nūq̄ aliq̄d signū indecētie oñdit. ſz idulsit crucifixoꝛ⁹ z affectauit salutē ip̄oꝛ. Et hoc q̄d xp̄us orauit ore di. Pater ignosce illis. ſ ipsa eis affectabat in corde. Tercio illis q̄ sunt in medio ꝓsti tuti dat exēplū opandi. z tps vtiliter expēdēdi. Mā ipsa sp tps suuz vtiliter expendit z nūq̄ ociosa fuit. Un̄ Prouerb. xxxj. Panē ociosa nō comedit. Sic et nos exēplo Marie debem⁹ opari bonū. Un̄ Joh. ix. Opamini dū dies ē. venit ei nox in q̄ nemo opari pōt. Maz int̄ oia q̄ de⁹ nobis ādministrat in p̄nti. nihil ē nobilius z vtili⁹ et p̄cios⁹ q̄z tēp⁹ gr̄e. Ber. Nihil preciosi⁹ tpe. ergo studiose cōseruādū ē tēp⁹. Un̄ Bern. Oīe temp⁹ nobis impēsuz a nobis exigēt q̄liter sit expensuz. Un̄ i his p̄ctis tam dictis debem⁹ imitari btām virginē Mariā. Un̄ Prouerb. viij. Beati q; custodiūt vias meas. M Qtuz ad tercū nota exemplū i quo cognoscere poteris q; ē vtile z salubre btām v̄ginē Mariā in necessitatib⁹ inuocare. Un̄ legit̄ in lib. de miraculis beate virgis Marie q; quedā matrōa btē virgini deuota ꝓprias ꝓles informando ad similia edocuit. vt ipam i suis necessitatib⁹ inuocarent deuote dicendo. Aue Maria. Que filiā dissolutā z vagabūdam z saltatricē et claffatricē habuit. Quā ipsa mater pluries correxit sz pauꝛ in ea ꝓfecit. q; pater dilexit eaz p̄e ceteris puēris suis. eo q; pulcra z mundana esset. z emit ei pulchras z pomposos vestes. Que i vna die dn̄ica chorizando fatigata fuit ad q̄daz pomerū sedens sub vna arboꝛe volens refocillari. Cui diabolus immediate affuit dicēs. Surgeveni mecū. Cui illa. Quis nam es tu. Et ille. Ego suz diabolus cuius ꝓpositū conaris implere. arma z rbete nr̄m ad aias capiendas. Uno mō recipies penas nō solū ꝓ tuis p̄ctis. sz etiā ꝓ p̄ctis oīm quos p ornatū corpis tui ad malas cōcupiscētias induxisti. Et diabolus statim violenter nitebat eā rapere. Et illa clamauit di. Virgo Maria adiuua me. sicut mater i puericia eam edocuit. Et statim dixit clara voce. Aue maria gr̄a plena ⁊c. Rndit diabol⁹ dicēs. Maledicta sit q̄ te hanc oꝛōem docuit. quā si nō dixisses iusto dei iudicio ad iferni incendiū te traxissem. vbi tu cū tuis eq̄lib⁹ pēnā ꝺdignā ꝓ oīb⁹ quos ad peccandū traxisti inuenisses. Que postmodū nūq̄ amplius chorizauit. et vestes pomposas deposuit. z vitā z mores hūiliter emēdauit. z btē virgi ampli⁹ vsq; ad mortē seruiuit. et sic vitam suam in bono finiuit.

Cōmunis sermo de beata virgine.

Sermo. clxiij.

Go mater pulcre di

ē lectionis z timoris z agnitionis z sanctē spei. Eccli. xxiiij. Sciēdū q; nemo pōt dignē laudare btām virginē Mariā. nisi ip̄m dignuz faciat ille q̄ bitauit in vtero ei⁹. Quis ei laudare poterit sufficiēter eā q̄ eternū ꝓtulit verbū. q̄ suū genit it creatorē. q̄ nobis dedit mediatoreꝫ dei et hoim. q̄ nobis tibū attulit angeloꝝ. Un̄ dicit Petr⁹ damiā Qualiter eā laudare poterit mortalis hois verbuz:

UVA. BHSC. IyR_046

que de se ꝓtulit verbū qđ manet i eternū. Que lingua in eius laude inuenit ydonea q̄ illū genuit quē oīa benedicūt. cui⁹ cū tremore seruiūt elemēta. Vñ etiam Damas. Licz mille ora. mille lingue vociferarent nec sufficerēt. ꝫ nec si oēs lingue hoīm ꝙcurēt eā mirificī possent efferre ꝓconijs. Oīs enī ꝓconij excedit magnitudinē. ⁊ oñe eloquiū ad ei⁹ excellentiā insufficiens inuenit. Vñ etiā Bern. Vtinā mihi tot essent lingue quot sunt stelle celi. ⁊ oēs illas possez ꝙuertere in laudē genitricis dei nec sic satiarer. Et si nullus hūanus fmo i laude inuenit ydoneus nō tñ ꝓpter hec ab ei⁹ laude cessare debem⁹ ꝫ qđ possum⁹ facia mus. Mā ipsa ē mr̄ pulchre dilectiōis ⁊ timoris ⁊c. Exq̄ hodie festū. M. btē Marie celebram⁹ q̄ ē nō solū mr̄ xpi ꝫ etiaz mat oīm hoīm ⁊ dña āgelor̄. Tūc in pīti fmone q̄tuor de btā virgie sunt dicēda. Primo p q̄ facta sit mr̄ dñi. Secundo pque facta sit domina angelor̄. Tercio p q̄ facta sit mat oīm hoīm. Quarto dicēda sunt aliq exēplā de beata virgie. i q̄bus cognoscere⁊ oterim⁹ bonitatē ⁊ pietatē virgis Marie. M Qtū ad primū sciendū q̄ tria fecerūt btām virginē Mariā mrēm dñi. Primū ē castitas. qz ipsa ē speculū virginū. Hoc pz. qz ipsa habuit triplicē virginitatē. Pmo integrā. qz i corpe ⁊ in aīa. j. Thes. v. Integer spūs vester ⁊ aīa ⁊ corp⁹ sine querela in aduētu dñi nr̄i Jesu xpi fuer̄. Sunt enī q̄dā q̄ nō hūt integritatē corpis. sicut fuit Maria mag. ⁊ beu iaz plures sunt in mōdo. Vñ Hiero. Qui immūdicā luxurie pfecte ꝓtinētie subijcit sanctior Dauid exstit. fortior Sampsone. Mā nihil vilius ē q̄z a carne vinci. nihil gloriosius q̄z carnē vincere. Alij sunt q̄ hūt integritatē corpis sed nō aīe. qz p malā ꝙcupiam ⁊ cōsensuz aīam maculāt Matth. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendā eam iā mechatus ē eā i corde suo. Sic intelligit de actu illicito et locutiōe ⁊ corpis ornatu ⁊c. Vñ Hiero. Mā multe sunt virgines carne sed nō spū quorū corp⁹ ē integrū sed aīa corrupta. Vñ Ysid. de sum. bo. Virgo carne ⁊ nō mēte nullū ꝑmiū hz in repromissiōe. Alij sunt q̄ nō hūt integritatē spūs. q̄ p mortale peccatū se a spōso suo diuidūt ⁊ sic adulterū spūale committūt. Btā aūt virgo habuit integritatē in corpe. quia sp corpus suuz illibatū fuauit. ⁊ i aīa. qz oēm prauū motū et ꝙcupiscentiaz penit⁹ resecauit. Et in spū. qz nunq̄ p aliqđ pctū a deo diuisa fuit. Cant. iij. Tota pulchra es ami. mea ⁊c. Scđo habuit virginitatem exēplarez qz eius virginitas oībus v̄ginib⁹ fuit in exemplū. iō signata ē p amigdalū q̄ inter ceteras arboꝛs pmo flores ꝓducit. Sic ⁊ btā virgo primo inter mulieres votū virginitatis emisit. ps. Adducent regi virgies post eaz. Mā añ ipsaz v̄ginitas nō videbat eē magni meriti vl̄ honoris. postmodū aūt facta ē magni meriti. qz debeb⁊ ei fruct⁹ centesim⁹. cū cōiugatis corruptis dat tricesim⁹. ⁊ viduis sexagesimus. Et etiā v̄ginitas facta ē magni honoris. quia ipsaz honorauit xps q̄ nō de ꝓiugata corrupta ꝫ de virgie nasci voluit. Ipsaz etiā vigitatē honorant angeli. vt pz in sctis virginib⁹. s. i Agnete. cui āgeli vestē ꝑparauerūt et eius nuditatē texerūt. In cecilia. cui angel⁹ coronas de padiso attulit. Et i btā Barbara cui āgelus stolā cādidā deportauit. q̄ nuditatū corp⁹ eius texit. Et i btā Katherina quā angeli ꝓpijs manibus sepelierūt i mōte synai. Jtē oēs hoies exēplo xpi ⁊ angelor̄ honorare dēbt virgines. Vñ Damas. li. iij. A nuptijs abstinētia angelor̄ ē imitatio. q̄sto itaq̄z ē angel⁹ hoie sup̄ior. tanto virginitas nuptijs ē honorabilior. Quis eī hoīm ē tā stolid⁹ q̄ nō amet et honoret virgitatē quā etiā diabol⁹ honorat. Vñ Thob. iij. legit. q̄ demō asmode⁹ virgitatē sare a sponsis corruptoꝛ⁹ liberauit quos singillati occidit q̄cto vnusq̄sq̄z ipoꝛ ad v̄ginē itrauit. Jtē pz ꝫ in beagnete. cui⁹ virgitatis insidiatoꝛē. s. pfecti filiū diabolus suffocauit. Diabol⁹ ergo velit nolit honorat virgines. sic victus victrices ⁊ tāq̄ angeloꝛ soꝛoꝛes. et tāq̄ xpi spōsas. Vñ bern. Fulgida virgitas ē gēma virtutū. germana āgeloꝛū. lāpas ecclesiaꝛ. lux aiaꝛ. ipsa calcat libidinē. vincit diabolū. ꝓtēnit seculū. depmit oīe piculū. Tercio btā virgo Maria hūit virgitatē transfusaz. qz in alios castitatē trāsfudit. Licet enī pulcerrima fuit. tñ a nullo concupisci potuit. Et talē v̄gitatē sctā katherina nō habuit. q̄uis virgo esset mēte ⁊ corpe tñ maxentius eā ꝙcupiuit. Sillet btā Margaretha quā olibrius cōcupiuit. Et btā Agnes quā ꝑfecti filiꝰ adamauit. ⁊ sic de alijs. O

Sz di. vñ accidit q̄ nullus inspiciētiū Mariā cōcupiscere potuit. Rūdet q̄ hoc accidit ꝓcipalit tribus rōibus. Pria rō qz taliter se habuit i oib⁹ v̄bis et factis ⁊ moꝛibus q̄ nulli dabat occasionē peccādi sed mouebat coꝛ cuiuslibz ipsaz intuētis ad deuotionē. Scda rō est ꝓpter luminis claritatē q̄ de eius facie exibat q̄ hoies i admiratōez inducebat et ad deū laudandū de tam nobili creatura. Tercia ratio ē. qz deus occultabat in ea que poterant esse incitamenta ad libidinē. et dedit illam grām oībus eam intuentibus. vt nō in ordinate mouerent erga eaz ad maluz sed solū ad bonū. P Scdm qđ btām virginez Mariaz fec̄ eē mrēm xpi ē hūilitas. vt ipsa fatet̄ p se Lu. j. Respexit humilitatē ancille sue. Ber. Audeo dicere q̄ nec Marie virgitas sine hūilitate deo placuisset. ꝓpter qđ cū p gabrielē dei filius ex ea icarnādus nūciaret̄. oīm virtutū oblita de sola humilitate gloriat dicēs. Quia respexit hūilitatem ancille sue ⁊c. Vñ etiam Aug. Si audeo dicere tūc Marie nō tñ ꝓfuit sua virginitas q̄tuz eius hūilitas. Per eius humilitatē deus ē incarnatus. pctōꝛ liberatus. dānatus saluatus. exul reductus. mortu⁹ resuscitat⁹. Vñ scīē dū q̄ beata virgo Maria post xpm hūilima fuit inter oēs hoies ⁊ sanctos q̄ ħ in mōdo vixerūt. Mā ipsius miranda humilitas apparet in hoc q̄ licet sanctioꝛ sit oibus in celo et in terra. tñ nunq̄ legit de ea in euange. qđ aliquod miraculū attēptauerit facere in pīti vita. De sctō Petro legit Act. v. q̄ vmbra illius sanauit infirmos. Sili⁹ de sctō Johe euange. q̄ tunicā suam fecit ponere sup mortuos q̄ occisi fuer̄ cū veneno. ⁊ reuixerunt. Similiter ⁊ bea. Andreas qui suscitauit. xl. mortuos q̄ in aq̄ interierunt. Et sic de alijs sctis. Quāuis enīz beata virgo Maria magnā cōpassionē habuit cum tribulatis. que fuit eā incitans eam ad miracula faciendū. inde humilitas adeo coꝛ ipsius occupabat q̄ ꝓpter hūilitatem attēptare nō ꝑsumpsit. Vñ Bern. Merito facta est nouissima prima. que cū esset prima oīm se nouissimaz

UVA. BHSC. IyR_046

CLXIII

faciebat. Sed quer̄ cur beata virgo Maria debuit esse taz humilis. Rñdeť ꝓpter tria. Primo tō. q; debuit illū recipere totaliter in se qui ē sup oēs. ideo humiliari debuit infra oēs. Scōo quia debuit sup omnes sctōs ⁊ sup omnes chozos angelo; exaltari tanq; regina celi et dña angelorū. ideo debuit eē būlima Ber. Mūq; sup chozos angelorū sublimata ascēdisse. nisi prius infra oēs hoies sublimata descendisses. Vñ Ambro. sup bti imaculati. Quāto ei ꝙs est abiectior i hoc seculo. tāto magis exaltabit in futuro. Tercio q; p supbiā eue moz itrauit i hunc mūdū. Sic ecōuerso vita p būilitatē Marie reddita ē huic mōdo. ⁊ q; ptraria p̄ijs curant. iō sic eua p supbiā voluit se assimilari altissimo deo q ē sup oēs. Sic Maria ecōuerso debuit se būilimā exhibere vt nobis mortē auferret et vitaz donaret. Vñ canť de ea. Mortem quā femina intulit. femina fugauit.

Tercū qō feť caz mrēm dñi ē firmitas fidei. Mā ipsa btā virgo Maria cōmēdata ē ꝓpter fidē. Lu. j. Btā q̄ credidisti qñ pficient in te ea q̄ dicta sť tibi a dño. Vbi Elisabeth mr̄ Johānis baptiste fidei attribuit. q; be. virgo Maria xp̄m ꝓcipe meruit. vñ Aug in li. de virgibus. Beatior fuit Maria ꝓcipiēdo fidē q̄z carnē xp̄i. Nihil ei Marie materna ꝓpinq̄tas pfuisset nisi eū felicius corde q̄z carne gestasset. Pro quo sciēdū q; btā virgo Maria habuit fidē firmā. qō patuit i passiōe xp̄i. q; ceteris aplis a fide cadētibus ipa i fide pmānsit. Q Ꝙtū ad scōm sciendū q; tria fecerūt btaz virginē Mariā dñam āgelorū. Primū ē puritas mētis et corpis. Vñ amb. Virgo erat nō solū corpe sz mēte. Pro quo sciendum q; puritas Marie ꝓcellit nō soluz puritatē oīm hominū. sz etiā puritatē oīm angelo;. Vñ Anſ. Decebat q̄dem vt virgo btā ea puritate niteret q̄ sub deo maior neq̄t intelligi. Sz q̄rit q̄re btā virgo Maria debuit esse tā pura. Rñdeť q; ꝓpt tria. Prio tō. q; p puritatē venit hō ad similitudinē dei. Sz Maria debuit assimilari deo ⁊ in se recipere speculū sine macula scz filiū dei. igit debuit eē purissima. Secundo q; illud op?. s. incarnatiōis debuit esse totaliter a spūsctō. fm q; dixit āgel? ad Mariā Luce. j. Spūs sanctus supueniet i te ⁊c. Quāto q̄s ē purior. tāto licenti? ⁊ efficaci? spūsctūs opať in eo igit debuit esse purissima. Tercio q; Jesus xp̄s filius dei venit nos p eā reducere ad statū imortalitatis. s. angelice puritatis. vbi nō nubēt neq; nubent sz erūt sic āgeli dei. igit ⁊c Scōm qō feť caz dñam angelo; fuit ipius cōstātia ⁊ firmitas volūtatis. Sic ei angeli sp faciūt volūtatē dei. sic ⁊ ipsa fecit. Et sicut angeli nūq; ceciderūt nec vnq; peccauerūt sic ⁊ ipsa nūq; peccauit. Pro quo sciēdū q; btā virgo peccare nō potuit. nec p infirmitatē nec p ignorātiā nec p maliciā. Dis eñ casus in petrū fit aliquo istoz triū modoz. ⁊ isti tres modi peccādi inter aplos inuēti fuerūt. Petrus nāq; peccauit p infirmitatem humanam. qñ. s. timore mortis christum ter negauit. Paulus p ignorantiaz Vnde. j. Thi. j. Ignorans feci in incredulitate mea Judas autē per maliciā affectatam peccauit. q; christus sibi prędixit q; malefaceret qñ dixit. Ve homini p quem filius hōis tradetur. Vt sic eum a puersa volūtate retrahēt. sz ipe infelix Iudas nō acq̄euit. sed xp̄m ex certa malicia tradidit. Sz btā ỽgo maria cadere nō potuit p infirmitatē. q; oipotētia p̄is cōsoz tata fuit. Nec p ignorātiā. q; sapia filij illūita fuit. nec p maliciā. q; bonitate spūssancti repleta fuit. R

Tertiū qō feť eā dñam angelo; ē feruēs charitas. Angeli ei sp veruēt i charitate dei. Sic et ipa beata ỽgo Maria mq̄tū possibile ē filiū suū sup oīa dilexit. et in signū hui? ipsa stabat iuxta crucē ceteris aplis fugiētibus. Vñ Can. viij. Fortis ē vt mors dilectio. Vñ ipsa dī mr̄ pulere dilectiōis. Mā ipsa duplicē dilectionē būit. s. q̄ ad filiū. ⁊ quo ad nos. Jō i corde ỽgis marie tpe passionis xp̄i magna pugna fuit. Pugnabāt enī adinuicē i corde ipsi? duo amores et duo dolores. Duo amores erāt. amor filij. amor generis hūani. Amor filij nolebat xp̄m pati. Amor vero hūani generis volebat xp̄m mori. et sic inter istos duos amores magna pugna erat. Sili? in corde marie duo dolores erāt. s. dolor quē habitura erat de morte filij. et tō nolebat xp̄m pati. ⁊ dolor quē habebat de pditiōe generis hūani. tō volebat xp̄m mori. ⁊ sic inter istos duos amores et duos dolores magna pugna erat. Mā p̄mus amor retraxit eā nē filius pateret. Sz secūdus amor quē habuit ad nos icitauit eā vt filius moreret. Et scōs amor superauit primū. q; potius voluit filiū pati q̄ hūanuz genus pire. imo si passio filij sufficiens nō fuisset. ipsa cū filio ꝓ nobis crucē ascendisset

S Ꝙtū ad tercū sciendū q; tria fecerūt beatā ỽginē Mariā matrē nr̄am. Primū ē magnitudo mie ei?. Mā mia ipius ceteris misericordijs ē cōior ⁊ copiosior. Vñ Ber. Virgo btā copiosissima charitate sapiētib? ⁊ insipiētibus debitricē se fecit. ⁊ oib? venia petētibus mie sinū apit. Reis obtinet veniā. egris medelam. pusillis corde robur. afflictis ꝙsolationē. piclitātibus adiutoriū ⁊ liberatōez. Scōm qō feť eā matrē nr̄am ē grē plenitudo. Mā ipsa stetit in altissimo gradu grāe. Altissimū aūt i gratijs ē habere oēm grām. Quam gloriať se habere Eccli. xxiij. In me oīs grā Ber. Maria añ ꝓceptionē plena grā ab angelo nūciať vt q; ducuz sibi plena nob fieret supplena. Si enī vasi pleno aliq̄d corpus imittit q̄tum illd magnū ē qō imittit. tūn necesse ē affluere de suppleno. Et in eādē ia ducū plenā deus et̄n? dei filius in ꝓceptiōe in vterū eius imittit tō necē est vt superfluat i et̄nū. Vñ ipa dī. Trāsite ad me oēs q̄ concupiscitis me. ⁊ a generatōibus meis implemini. Et in signū huius tūc beata virgo cōpatur collo. q; sicut colluz est mediū inter caput ⁊ corpus. sic ⁊ ipsa est mediatrix inter nos et deū. Item ꝓpter eminentiam ⁊ dignitatem. quia sicut post caput colluz eminet omnibus membris. sic et ipa post christum eminet omnibus sanctis. Item propter administrationem. Sicut enim a capite mediante collo descendūt omnia nutrimenta corporis. sic a christo per be. virginem in nos veniunt omnia dona ⁊ beneficia quē deus nobis confert. Nam ipa est dispensatrix gratiarum et beneficiorum dei. Vñ Augustinus. Maria hominibus multum tenetur. quia per eos habz quicquid habet. quia si nos peccatores nō fuissem? christus de ea carnem non suscepisset. Nos igitur sibi tenemur. quia sumus per ipam deo reconciliati. ⁊ ipsa nobis tenetur. q; mater nostra et mater dei

UVA. BHSC. IyR_046

est effecta. Vñ etiã Bern. Intuemini q̃to deuotionis affectu a nobis eã voluerit honorari. q̃ totis bõi plenitudinẽ ponit i Maria. vt ꝓinde si q̃d spei i nobis. si q̃d gratie. si q̃d salutis ab ea nouerimus redũdare. Terciũ q̃ fecit Maria matrẽ nrãm. est nostra miseria ⁊ indigentia ⁊ ipsius potẽtia. Est ei magna in ptãte sup oẽs creaturas ergo nobis data ẽ in adiutoriũ ⁊ in aduocatã nrãm apud filiũ suũ. ¶ Pro quo sciẽdũ q̃ beata virgo Maria aduocat ꝓ nobis triplicãter. Pmo sctitatis merito. Si enĩz merita aliorũ sctorũ ꝓ nobis ad deũ intercedũt multo fortius Marie merita q̃ plenitudinẽ possidet meritorũ. Itẽ si deus vult misereri alicui bõi ꝓpt̃ merita alicuius scti. q̃d tũc faciet ꝓpter merita sue sctissime matris. Scõdo aduocat ꝓ nobis ardẽti desiderio. desideria enĩ sctorũ sunt intercessiones ꝓ nobis apud deũ. Vñ ipsa dicit Cant. j. Cũ esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorẽ suũ. Nardus ẽ q̃dã herba calida. ⁊ significat eius desideria iflãmata q̃ ad deũ ascẽdũt ⁊ gratũ odorẽ sibi faciũt. Tertio aduocat pietatis signo. Legit ei in hystoria scholastica. q̃ antipater ydume⁹ apud impatorẽ false accusatus ẽ. At ille electis vestibus cicatrices vulnerũ oñdit que ꝓ impatore ptulerat dicens. Ego me impator nolo excusari coraz te. sz illa vulnera q̃ sustinui ꝓ te testimoniũ phibẽt de me vtrum ego diligo te. Qõ vidẽs impator eũ ad grãm suã recepit. Istũ modũ aduocãdi hz ipse xp̃us ⁊ mr̃ eius apũd deũ prẽm. Vñ etiã Bern. O bõ securũ accessum bẽs ad deũ. vbi mr̃ añ filiũ ⁊ filius añ prẽm ⁊c. Pro quo sciẽdũ q̃ be. virgo Maria tãtã ꝓfidẽtiã hz de oi re quã petit q̃ etiã se exaudiri nõ dubitat. Vñ di. Aug. super Johez. q̃ qñ in nuptijs dixit. Vinũ nõ hñt. Et xp̃s rñdit. Quid mihi ⁊ tibi ẽ mulier. nõdum venit hora mea. Nõ ꝓpter hoc dubitauit se exaudiri. ħ cõfidenter ait ministris. Qõcũqz dixerit vobis facite. ac si diceret vt ait Aug. Licz negare videat q̃ peto. tñ finaliter filius nõ patiet̃ coram tot astãtib⁹ me cõfundi vt i mea petitiõe erubescẽtiã habeã. Firmiter nãqz credendũ ẽ q̃ q̃cũq; petierit mr̃ a filio suo hoc sibi respõdeat qõ Salomõ rñdit mri sue dicẽs. Pete a me mater q̃d vis. neqz enĩ phas ẽ vt auertã faciẽ meã a te. ¶ Vñ sciendũ q̃ post xp̃m ad nullũ sctorũ tãtã cõfidentiã hr̃e debem⁹ sicut ad btaz ỹginẽ Mariã q̃ ẽ mater oim nostrũ. Vñ Fulbertus. Cõstat q̃ Maria iustis ⁊ pctorib⁹ fideliter inuocãtibus pñto est ⁊ nũq̃ eis opitulari desistit. Xrĩs. O dulcis virgo nõ ẽ phas te posse illũ defere q̃ suaz spem fiducialiter in te ponit. Vñ etiã Bern. Ille solus a laude virginis Marie taceat. q̃ eã sel' inuocatã in suis necessitatibus eius auxilio sibi senserit defuisse. ¶ Qrtũ ad quartũ nota exemplũ i quo cognoscere poteris fidelitatẽ ⁊ bonitatẽ virgis Marie. Vñ scribit Vincencius in speculo hystoriali. q̃ duo nobiles. s. vir et vxor erãt rome carẽtes prole. Qui tñ ieiunijs ⁊ orõibus ⁊ elemosynis a deo ꝓlẽ obtinuerũt. castã vitaz deinceps ducẽtes. Vir p⁹ pauca pegrinat. ⁊ mor̃t in pegrinatiõe. Mr̃ delicate nutrit infantẽ nocturnis singulis a puericia locãs eũ secũ i lectũ. q̃ virili etate succedente mrem ꝓpriaz impgnauit. Que tñ a ieiunijs ⁊ orõib⁹ ⁊ bonis opib⁹ nõ desistebat. Et occultabat se ne q̃s eã impgnãtẽ cognosceret Adest dies ptus. Que cũ dolore occulte pepit. ⁊ p cõfusiõe hũana infantẽ strãgulauit ⁊ eũ in cloacam ꝓiecit. Quaz cũ diabolus in aia sic captiuã teneret nitebaz eaz cõfundere. Vt spez clerici assumẽs romã intrat dicẽs se notariũ in scriptnris valde illũinatũ fore. Scire se etiã furta inuenire ⁊ alia occulta cognoscere. Et hec oia factis ꝓbauit. Mã diabolus ꝓterita bene ꝓgnoscit. Captaqz optunitate coram impatore ⁊ senatu. mirabile inqt ẽ q̃ roma tota nõ ẽ diu ꝓsumpta ꝓpt̃ detestabile facinus i ea ꝓpetratũ. Stupẽt oẽs. Diabolus factũ narrat. ⁊ mulierẽ ex noie designat. Ait illi. Falsum dicis. Nec ei est mulier boni testimonij et laudabilis vite et speculũ virtutũ. At ille. Sciebã q̃ nõ credereris mihi. Vocet̃ illa ⁊ examinet̃ si ꝓfessa ⁊ ꝓuicta fuerit cõburat̃. Si nõ. ego cõburar. Vocat̃ femina ad palatiũ. oñes assurgũt. ponit̃ in throno iuxta impatorẽ. q̃ indicat ei de factis ⁊ dictis noui ꝓphete. ⁊ q̃ eã accusaret in q̃busdã que incredibilia videret̃. Juberet̃ vt se expurget vel fateat̃. At illa ait. Salomõ docet oia debere fieri cũ ꝓsilio. iõ inducias peto vt ꝓ me respõsalẽ q̃r mulier suz ꝓcurẽ. Danť inducie ꝑpã lynũ tũc ꝓsidẽ abijt lachrymis veniã petijt. ꝓfessionẽ cũ amaritudine fecit. petẽs sibi pniã m q̃tamcũqz vellet iniũgi vt tãtũ i aia nõ periret. Papa ꝓsolat̃ fientẽ ꝓponens ei negationẽ Petri. petiũ magdalene. ⁊ lachrymis vtriqz dimissum monet ne desperet sed btãm virginẽ adiutricẽ inuocet dans spem q̃ p eã modis oibus libereť. Sed q̃a breue tps babes. dic vnũ pater noster ꝓ oib⁹ petitis tuis. Cõfortat̃ mulier. inuocat virginẽ Mariaz. die statuta intrat ꝓsistoriũ. assunt principes cũ impatore. mulier in medio locat̃. notari⁹ vocat̃ vt accuset reã. Intuituqz eã nõ cognoscit dicẽs nõ eẽ illã incestuosam. Et impator. Utiqz illa ẽ quã accusasti. Rñdit notarius. Ego nullũ malũ cognosco in ea. ⁊ quõ auderem loq̃ malũ de ea. cũ video mrem dei circa eaz stantẽ ⁊ illam ꝓtegentẽ. Ad hanc vocẽ oñs stupẽt et signo crucis signant. ⁊ statim diabolus disparuit. Femina honorat̃ ab impatore ⁊ ab oib⁹ principib⁹. Et deo ⁊ gloriose mri sue oẽs gratias ⁊ laudes referũt. q̃ sic saluat sperantes in se.

Qz dies sabbati dedicata ẽ beate Marie ỹgini

Sermo. clxiij.

Otandum quod sicut

in dies dñica dedicata ẽ resurrectõi. ⁊ sexta feria passiõi. sic dies sabbati dedicata est gloriose ỹgini Marie. ⁊ hoc multiplici rõe. ¶ Pria ẽ q̃r passio sctorũ ꝓsuevit i aliquo die celebrari. Btã aũt virgo ⁊ si ñ ẽ passa martyrio carnis. passa tñ fuit martyrio mẽtis. Jxta illud Lu. ij. Tuam ipsi⁹ aiam ptrãsibit gladi⁹ supple doloris. Et istud martyriũ fuit in ea ꝓtinuatũ i tota sexta feria. ⁊ i sabbato seq̃nti. Sexta aũt feria dedicata ẽ martyrio filij. et iõ seq̃ns sabbatũ dedicari debuit martyrio mris.

Scõa rõ q̃r sic i die sabbati xr̃⁹ req̃euit ab oi opere suo. sic xp̃s intrans Marie vtez req̃euit. ⁊ venit in eius ventrem ⁊ mentem. Jn nullo. n. sctõ spũsctũs requiem plene habuit nisi in xp̃o ⁊ virgine Maria. q̃r in alijs sctis habuit aliq̃d repugnãs saltẽ pctiũ ve

UVA. BHSC. IyR_046

niale. In xp̃o aũt ⁊ in virgie Maria nihil repugns inuenit. ⁊ iō pfecte ibi requieuit. Tercia rō. qz de? die sabbati bñdixit. sic be. virgo ab oibus fuit bñdicta. Mā pr̃ elegit eā i filiā. ⁊ filū? i mr̃em. ⁊ spūsctus in spōsam. Et ab angelo ē bñdicta q̄ eam salutauit. et a toto mūdo q̄ eam ·.enerat ⁊ laudat. Quarta rō ē. qz sabbatū ē medīū inter die gaudiosum. s. diez dñicū. ⁊ penosum. scz sextā feriā. sic ipa est mediatrix inter deū ⁊ hominē. Quinta rō ē. qz in die sabbati tota fides perijt. ⁊ in sola virgine remānsit. ⁊ iō sibi hec dies merito dedicata fuit.

Sequūtur exempla de

btā virgine. B Nota exemplū quō btā virgo Maria iuuat hoīez in vita Legit in dialogo cesarij. q̄ fuit iuuenis q̄daz cui pr̃ mortēs multas diuitias dimiserat qui intrā studebat tornearmētis ⁊ vanitatibus hui? mōi in vestibus ⁊ in equis q̄ oia sua bōa effudisset. ⁊ cuidā militi iuxta se morāti multa vendi disset ⁊ loco pignoz exposuisset. Ille tandē voluit recedere de ēra sua. Sz q̄dā villic? suus videns eū tristē ait. dñe q̄re estis tristis. vultis diues fieri. Rñdit. Libēter vellē si cū deo possez bñe diuitias. Respondit villicus. Seq̄mini me ⁊ bñ erit vob. Et statiz do min? secut? ē suū villicū. qui duxit eū p q̄dā nem? in locū paluſtrē vbi cepit loqui cū diabolo villicus. Territus dñs q̄siuit eū cū quo loq̄reť. Rñdit. Cū diabolo. Et iuuenis plus timuit. Et ait villicus diabolo. Adduxi vobis hoīem nobilē supplicās vt eū antiq̄s diuitijs restituatis. Cui diabolus. Si volueritmihi esse deuot? dabo ei diuitias et honores sup oēs cognatos ⁊ vicinos suos. Rñdit villicus. Libēter erit vobis obseq̄osus ⁊ fidelis si habuerit ista. Cui diabol?. Optet eū abrenunciare altissimo. Qō cū iuuenis rēnueret. dixit villicus. Quid timetis p̄ferre vnū vbū. dicite. abrenūcio. Tādē iuuenis iductus suasu villici. abnegauit altissimū. Cui diabol?. Adhuc opus ip̄fectū ē. etiā abrenūciare dz mr̃i altissimi. Illa ē eiñ q̄ maxia dāna nobis infert. Quos ei filius p iusticiā pdit. mr̃ p mīam ⁊ indulgētiā adducit. Ad qō iuuenis multū expauit ⁊ turbatus supra modū rñdit. Hoc nūq̄ faciā. Quare inq̄t villicus. feciſtis qō maius fuit. facite nē qō min? ē. Abnegastis creatorē. abnegate nūc ⁊ creaturā. Et ille. Nūq̄ eā negabo. ⁊ si deberē ppetue mēdicare. Et sic impfecto ope redierūt. In itinere autē venerūt ad q̄dā ecclesiā semidausam i quā iuuenis exiliens de equo intrauit. equū committens villico. ⁊ añ ortū aurore pstrauit se añ altare btē virgis Marie tenētis filiuz in vlnis ⁊ cepit eam inuocare ex intimo corde. Erat aũt sup altare ibidē imago ip̄ius virgis Marie puerū Jesuz in sinu habēs. Et ecce meritis ip̄ius pclarissime stelle maris verus lucifer oriri cepit in corde supradicti adolescētis. Tantā eiñ ei dñs ꝓpter honorem mr̃is quā nō negauerat donare dignatus ē cōtritiōez. vt pre fletu rugiret. ⁊ pre planctu ecclesiā clamoribus impleret. Eadē hora supuenit miles supradictus q̄ bona sua in vadio bēbat. Et videns ostium ecclesie aptū putās ibi diuina celebrari solus intrauit. inueniēsq̄z coram altari iuuenē bñ sibi notū lachry mantē. ⁊ putās q̄ defleret suā pauptatē retro q̄ndā columnā secessit latēter rei exitū expectās. Cumq̄z in stāter inuocaret btām virginē iuuenis ⁊ nō auderet inuocare deū altissimū quē negauerat. vtroq̄z audiente btē virgis imago locuta ē filio suo quē tenebat invlnis in hec vba. Dulcissime fili mi miserere huic homī. Puer vero nihil rñdit. ⁊ faciez ab ea auertit. Cūq̄z iterū rogaret filiū ꝓ hoīe. puer mr̃i dorsuz vertit dicens. Nō iste negauit me. q̄d ei faciā. Post hec verba imago be. virgis surrexit. puerū Jesuz sup altare posuit. eiusq̄z pedibus prona se pstrauit. ⁊ ait. Rogo fili mi vt ppter me dimittas pctīm. Mox insans matrē cleuās rñdit illi. Mat nūq̄ vbi aliq̄d denegare potui. Ecce ꝓt̃ te totū dimitto. Surgensq̄z iuuenis exiuit de ecclesia. tristis q̄dē de culpa. ꝛ hylaris de indulgētia. Exiuit q̄z post eū supradictus miles latēter ⁊ q̄si rē ignoraret. q̄siuit. Quare tam būidos oculos bēret. Rñdit de vēto ē. Et ille. Dñe nō me latet cā tristicie vr̃e. Habeo vnicaz filiā si vultis illā ducere in vxorē. oia vīa vobis cū illa reddā ⁊ restituā. Jusup ⁊ diuitiaz meaz heredez vos pstituā. Ad hec iuuenis let? effect? rñdit. Si b facere digna remini plurimū mihi placeret. Reuersus itaq̄z miles ad vxorē suaz rē ei p ordinē retulit. Cōsensit illa. Celebrañ nuptie. Juueni sub noīe dotis oīa bona sua restituūtur. Et iuuenis ille postmodū oīb? diebus vite sue regratiabať be. Marie virgini. ⁊ ei fideliter vsq̄z ad mortē seruiuit. q̄ p eā meruit remissionē pctōz. insup etiaz pfolationē tpalū bonoz. C

Jtez nota exēplū in quo cognoscere poteris quō be. virgo Maria subuenit hoī in morte. ⁊ q̄re merito sabbatis dieb? gloriosa virgo a quolibet hoīe deuote ē venerāda. Legit in dial. cesarij. q̄ i vicinia ciuitatis Ctridētine silua ē. in q̄ latro noiatissim? versabať a quo multi depdabanť. Et q̄ se defendere volueruīt nec potueŕt occidebanť. Dic cū die q̄dā monachum quendam ordinis predicatorum obuium haberet sperās q̄ pecuniam haberet ⁊ portaret. ait. Misi volūtarie me sequaris occidam te. Quem cuz mōachus seq̄reť. ⁊ q̄reret in via q̄s esset vel q̄d operis bŕet. rñdit. Ego suz ille famosus latro nomē suū exp̃mēs. Cui cū mōach? diceret. Jaz incipitis canescere ⁊ nō timetis piculū aie vr̃e rñdit. Mō plus q̄z pecus. ⁊ tacuit mōach?. Veniens aũt i spelūcā illi? ait intra se. Si possem hūc hoīem puertere magnuz pstarē deo obsequiū. Dixitq̄z ad latronē. Si licz mihi alq̄d introgare vos. Rñdit ille. Licet. Mōach? subiūxit. Qual' extitit vita vīa a pncipio. Rñdit ille. Pessima. Qñ puer erā cū oibus socijs meis ptem debā. Factus adolescens furtis opam dedi. Deinde in virū pficiēs latrocinia exercui. in q̄b? adeo pfeci vt hodie caput ⁊ mgr̃ sim oīm latronū hui? patrie. Ad quē mōach?. Nūq̄d ñ timetis penas etnas huiuscemodi opib? ꝓpatas. Dicēte illo. de aīa mihi nulla qō ē. qz pdita ē. Monach? rñdit. Quid si possem vobis oñdere vīa salutis. velletis mihi acq̄escere. an non. Ait latro. Etiam cōsentirē. Et ille. Jeiunate vnuz diem in hebdomoda in honorem sancte dei genitricis. ⁊ nullum codez die ledatis. et sciatis. procerto q̄ gratiā apud filiā eius obtinebitis. Respōdit latro. Hoc reuera faciā ⁊ etiā vouco q̄ nihil

UVA. BHSC. IyR_046

eodē die comedā. nullū dēpdado. nullū ledā. Elegitqz diē sabbati nihil i illo mali opans. imo plurimos de sociorū mānibus depdādos siue occidēdos ob honorē be. Marie vgis eripuit. Ec dē tpe tridētū p circūitū ab hostib⁹ infestabaī. z exeūtes satellites ciuitatis cuz hostes die sabbati inseqrent iaz dictū latronem inermem. ppt sabbatū cū ceteris ceperūt. Et cū eēt fortissim⁹ nō se defendebat cū capeī. nō se excusabat. nec loq voluit interrogatus cū duceret. Deniqz i ciuitatē mor vt cognitus ē. patipulo adiudicatus est. Mutu tñ vt credit btē virgis Marie sup pulcritudine corpis eius iudices moti in hoc ꝓuenerunt. vt ꝓuincia abiurata viueret. Qđ cuz ille abnegaret z diceret. nō facā. Meli⁹ ē ei vt hic pcā mea luaz cp in futuro. Rnderūt. Sine tñ vt decolleris. Nō curo inqt qlis sit pēa dūmodo occidar. Et illi. Vis vt tibi vocē sacerdos. Rndit. Nō ē necesse. Oēs ei xpiani estis. oib⁹ vobis pcā mea q vnqz i hac pnti vita cōmisi cōfiteor. Qđ cū fecisset cū multa ꝓtritōe. nihil se vnqz boni fecisse testabaī pter illud ieiuniuz qđ a monacho didicerat. Sicqz extra ciuitatē duct⁹ decollatus ē. z in eodē loco sepultus. Nocte eadēvigiles portarū circa eius tumulū lūinaria celit⁹ emissa viderūt. Quiqz enī matrone corp⁹ eius effodiētes et caput corpi adaptātes posuerūt in feretro mire texture purpura sup posita. Et qbus qtuor singulas candelas ardētes in mānibus habētes p qtuor ptes feretrū tollētes. qnta q clarissima erat oim cū cādelasequēte ad portā ciuitatis vsqz venerūt. corp⁹ ibi deponētes. Custodes itaqz ista vidētes timuerūt putantes eē fantasma. Quib⁹ vna illaz dicebat. Dicte epō vīo vt capellanū meū a vobis de collatū i tali loco ecclesie honorifice z reuerēter sepeliat. minas addens si negligeret z noīauit se eē Mariā. Mane aūt cū hec epō nūciata essent. eps cum clero z populo exiēs purpurā deposuit. caput pcīsuz corpi vnitū videns expauit. texturāqz purpureā hūanū artificiuz excedentē admirās. relatis credidit. boiemqz cuz timore z honore mario nō vt latronē. sz vt xpi martyrē in loco designato sepeliuit. Ab illo ergo tpe vsqz hodie vir aliqs adult⁹ inuenit in illa ꝓuincia q ei⁹ exemplo diem sabbati i honore dñe nre nō feiunet.

D Mota aliud exemplū de be. virgie Maria i quo cognoscere poteris quō subuenit hoi qūqz ena post mortē. Fuit i britania iuuenis qdā nobilis qui cuis seculo totus dedit⁹. tñ btē vgini fuit deuotus in hec q ei singulis dieb⁹ qnqgenas salutatiōes psoluit. Qui infirmat⁹ ad extrema pductus ē. Cūqz diu iacuisset mortuus. reuixit. z mulieri assidēti sibi clamans dixit. Cito voca sacerdotē. Sacerdote aduciente corā hoibus cōfitebaī di. Ego fui raptus ad tribunal xpi. z cū in tribus marie accusarer a demonibus et ferri deberet snīa contra me. pissima mr xpi rogauit filiū suū vt ad corpus redirē locū pnie suscepturus. Quod z factū ē. Vnū de pctis erat q decimas ex agris meis z bōis sacerdoti subtraxi. Secūz q pisces cū socijs meis religiosis psonis furat⁹ fui. Tertiū q segetes pauper cū cānibus venaticis conculcauerā. Ad hoc rustici ab eo dānū passi diterūt. Cur debuistis dñe p his dānari cuz vobis hec puro corde dimisim⁹? At ille. Vra remissio ñ sufficē mihi ad salutē. qz ditior erā ad soluēdū q vos ad relaxandū. Hec dicēs iussit dāna restitui. z sic decessit.

E Jtē aliud exemplū de btā vgie Maria in q cognoscere poteris quō pctōres z mali boies cōuertunt z bōi erūt p merita gloriose vgis Marie. Fuit quidā vir nobilis hec tyrann⁹ totus erga suos z alienos. ita vt oēs de eo vindictā peterēt a deo. Et hūc ptigit infirmari ad mortē. Qui aduocās epm loci illius pure cōfessus ē a quo petiuit vt sibi sanitatē impetraret a deo. prestito tñ pus iuramēto q ceteronemine lederet. Quo ꝓualescēte ampli⁹ indifferēter oēs lesit. ita vt nō solū ei sed etiā epō oīs maledicerēt. Post hec itez ifirmat⁹ ē z oppressus igne sacro sit pus. vt oia eius mēbra arderēt. ita vt de vita desperet. Vocauit iterū epm ꝓmittēs satisfactōez de iuramēto nō seruato vt iterū p eo oraret vt sanus fieret. Qui renuit recedēs cū indignatōe. Approp̄inqnte aūt morte clamauit z respexit i celū z vidit i aere pendentē filiū dei in cruce z mrēm suā astātez z orantē p eo. At Jesus ait. Mr ñ possuz facere. Ecce ei ruri suz crucifixit me. z oīdit ei cicatrices sanguineas. Qđ videns pctōr ingemuit exclamās voce magā. O bōe Jesu si te crucifixi pctis meis mrēm tuā tñ sp bono raui. Jeiunauerat. n. oi sabbato ad honorē be. vginis Marie. Cūqz sic clamaret audiuit vocēqz Jesu dicētē mīi orāti. Ecce mr dedi eū tibi z sanat⁹ ē. Qui postmodū vēditis oib⁹ bōis suis restituit ablata et ingressus claustrū deo fuuit z btē vgi Marie vsqz ad finem vite. F Aliud exemplū de quodaz rustico qui damnatus fuissz. nisi beata virgo maria sibi subuenisset. Erat vir quidā secularis rurali operi deditus z aliis mūdanis studijs occupat⁹. Quicū multis prauis actibus esset intētus. etiā dū terrē suā exararet. qtum poterat terrā vicinis suis surripiebat. Et metas suas trāsgrediens iugeribus suis terrā aliorū furtim sociabat. Hic tñ sctām genitricē dei Mariā in mēte habebat z plerūqz deuote eā salutabat. Jste ergo cū esset defunct⁹ ꝓuenerūt demones aiaz eius rape ꝓfidētes. affuerūt etiā angeli q cū ꝓferrēt pauca ab eo facta bōa. ceperūt demōes p eū ꝓferre innūerabilia mala. Cunqz ob hoc exultātes putarēt se vicisse. vnus intulit ex angelis q cū magna deuotiōe solitus erat salutare dei genitricē vginē Ma. Hoc audiētes spūs maligni et immūdi relicta hois aia recesserūt ꝓfusi ab ea. Sicqz aia illa erepta ab aduersioz ptāte ppetuā dānatiōez euasit largiēte deo p merita gloriose sctē dei genitricis vginis Marie. Et postmodū oibus quibus damna intulit auferendo bona ipsorum plene satisfecit z oīa iniusta restituit. z sic postmodū vitam in bono finiuit. G Aliud exemplum de gloriosa vgie Maria. Jn qdā cenobio erat monachus secretarij officio fungens. hic valde erat lubric⁹. z demoniaco instinctu aliquotiēs libidinis vrebaī estibus. z tñ genitricem dei nō modice diligebat. z quotiēs p transibat altare eius di. Ane ma. gratia plena. Sicqz eā cū reuerentia salutabat. Adiacebat aūt ipsi cenobio fluuius quidam quem predictus frater ptransibat. quando ad explendam concupiscentiaz suam pergebat. Quadam igitur nocte volens ire ad scelus assuetū coram altari. vt solitus erat sanctā salutauit

UVA. BHSC. IyR_046

Mariam ac deinceps ecclesie ianuā apiens ad p̄dictū fluuiū puenit. Quē dū transire vellet a diabolo impulsus i eūdē cecidit et mox dimersus ibidē interiit. Cuius aiam mox rapuit multitudo demonuz. cupiētes eā deferre in baratz. Sed pietate dei affuerūt ibi etiā āgeli si possent illi aliq̄d ferre solacij. Quibus veniētibus dixerūt demōes verbis p̄tūacibus. Vt q̄d huc aduenistis nihil i hac aīa hētis. q̄n̄ ꝓpē mala opa que gessit cōcessa ē nobis. Ad hec tristes valō sci angeli dū nō sufficiēter haberēt q̄d ꝓferrēt bōi opis. Ecce subito aduenit sc̄a dei genitrix Maria. z liberali autoritate dixit demōibus illis. Cur o neq̄ssimi sp̄us hāc aīam rapuistis? Rñderūt. quia inuenimus eā ꝓsummasse vitaz i opibus malis. At illa falsa sunt inq̄t q̄ ꝓfertis. scio enī q; nūq̄ aliq̄ pergens nisi me p̄mū salutando a me licētiā accipiebat. et rediēs hec similiter agebat. Oz si diceritis q̄d vim facimus vobis. ecce ponamus in iudicio summi regis. Cūq; ex his altercarentur inter se placuit altissimo dño ꝓ meritis sue sc̄e matris vt aīa frīs rediret ad corpus q̄tenus p̄niam ageret de p̄ctis. Interea aduenerat tp̄s quo frēs ad cātandos hymnos ꝓuocarent. Et duz mora fieret ad pulsandas matutinas surgētes aliqui de frībus secretariū p̄dictū q̄sierunt et eū sebmersuz i aq̄ reperiūt. Cui? corpus ex aq̄ trahētes mirabant cogitātes q̄ occasiōe hō ei cōtigisset. Cūq; opinātes plurima inter se ymocinarent mirū imodū. Ecce ille frater surgēs a morte inter eos astitit viuus. Et narrauit fratribus q̄ cōtigerant sibi et qūo euaserat succurrēte dei genitrice. Post hec non solū illud vitiū per qō delectari solebat deseruit. sed etiā deo et sc̄e eius genitrici feruentius fuiuit. z sanctis actibus vitam ꝓsumēs in pace aiam reddidit.

Exemplū aliud. Quidā clericus in carthaginensiū vrbe degebat qui erat leuis moribus. seculi curis deditus. carnalibus desideriis etiā vlē modū subiectus. Hic tū sc̄am dei genitricē freq̄nter in memoria habebat z eā sepissime salutatōe angelica salutabat. Qui dū vt fert ab inimicis eēt perempt?. scientes eū satis irreligiosam vitam duxisse. decreuerūt eū extra cimiteriū sepeliri deberi. qō z ita fecerūt extra atriū nō vt talem decebat virū tumulētes. Et dū illic. p. xxx. dies iacuisset sc̄a virgo virginū illius miserta appuit quidā clerico dicens ei talia. Cur ita egistis erga meuz cancellariū vt ponereti? euz extra cimiteriū vestrū. Cui interroganti q̄s esset ille eius cācellarius. sc̄a vgo dixit. Ille qui añ. xxx. dies a vob ē cimiteriū ē tumulatus. Maz mihi deuotissime frequebat z cora meo altari me sepissime salutabat. Citius ergo ite z corpus eius de indecēti loco auferētes in atrio ponite. Hec dū ille narraret cūcti vehemēter admirati sunt tumulūq; eius aperuerūt et florē pulcerrimū in eius ore inuenerūt. z linguā eius integrā z sanā z quasi ad laudē dei patam. Intellexerūt itaq; cūcti qui aderant q; dei genitrici ex suo ore fecerat seruitiū qō sibi fuisset placitum z delato corpore eius ad cimiteriū cū dei laude illud decēter sepelierūt. Qō nō solum ꝓ illo. sed etiā ꝓ nobis sc̄az Mariaz fecisse credim? q̄tenus z nos hec audiētes accēdamur in dei et eius amore. Exemplū aliud. Alter q̄q; cleric? q̄dā in q̄dā loco ꝓmorabat. q̄ et ipse deo et eius alme genitrici satis erat deuotus. Qui inter cetera actuū bonoz studia. quibus eidez sancte virgini placere curabat hāc antiphonā i eius laudem mente deuota cantabat. Gaude dei virgo genitrix immaculata. gaude q̄ genuisti eterni luminis claritatem. gaude que gaudiū ab angelo suscepisti. tu sola mater innupta. te laudat oīs cretura genitricē lucis sis ꝓ nobis quesum? pia interuentrix. Dic ergo cum languore correptus ad extrema peruenisset. cepit anxiari z pauore magno pturbari. Cui appens sancta virgo Maria dixit ei. cur tanto timore trepidas qui totiens mihi gaudiū annūciasti. Ne paueas. q̄n̄ nihil mali patieris. sz gaudij q̄d mihi p̄cinnebas animō particeps eris. Audiēs hec ille putabat se sanitati restitutū z dum se cum letitia erigere vellet. aīa eius a corpe egrediēs. petijt paradisi gaudiū. vbi sicut ꝓmiserat ei sancta dei genitrix letabitur ꝑ eterna secula. Ergo pensandū ē q̄ntū de beat mente retineri. q̄ sibi seruientibus non desinit auxiliari.

Expliciunt sermones collecti ex diuersis sanctoz dictis z ex plurimis libris. q̄ intitulāt sermōes discipuli: quia in istis sermonibus non subtilia per modum magistri vel doctoris sed simplicia per modū discipuli ꝓscripsi z collegi. sicut in ꝓncipio huius libri. s. in ꝓmo sermone. in prima dñica aduētus p̄mi si. Et si quid in p̄ntibus sermōibus min? bñ posui. in hoc me correctiōi sancte matris ecclesie. z cuilibet charitatiuo correctori subijcio z offero ad emēdam. Amen.

UVA. BHSC. IyR_046

Tabula

Tabula sermõuz discipu

li de sanctis.
De quouis sancto in cõmuni.sermo.j.
De sancto Andrea.sermo.ij.
De eodem.sermo.iij.
De sancto Nicolao.sermo.iiij.
De conceptione Marie.sermo.v.
De sancto Thoma apostolo.sermo.vj.
De sctõ Stephão pthomartyre.sermo.vij.
De sctõ Johãne euangelista.sermo.viij.
De Innocentibus.sermo.ix.
De conuersione sancti Pauli.sermo.x.
De purificatione beate Marie.sermo.xj.
De sancto Mathia.sermo.xij.
De annũciatione beate marie ỹginis.sermo.xiij.
De passione dñi nr̃i ihu christi.sermo.xiiij.
De sancto Georgio.sermo.xv.
De sancto Marco euangelista.sermo.xvj.
De diebus rogationũ.sermo.xvij
De sancto Petro de mediolano.sermo.xviij.
De sancto Philippo.sermo.xix.
De sancto Jacobo minori.sermo.xx.
De inuentõne sancte Crucis.sermo.xxj.
De sancto Vito.sermo.xxij.
De natiuitate sctiJobis bap.sermo.xxiij.
De sanctis petro ⁊ paulo apostolis.sermo.xxiiij
De visitatione btẽ Marie ỹginis.sermo.xxv
De sancta Margaretha.sermo.xxvj.
De sancta maria Magdalena.sermo.xxvij.
De sancto Jacobo aplõ.sermo xxviij.
De sancto Petro ad vincula.sermo.xxix.
De sancto Dominico.sermo.xxx.
De sancto Laurentio.sermo.xxxj.
De assumptione Marie.sermo.xxxij.
De sancto Bartholomeo apostolo.sermo.xxxiij.
De natiuitate gloriose ỹginis ma.sermo.xxxiiij.
De exaltatione sancte Crucis.sermo.xxxv.
De sancto Matthaeo apostolo.sermo.xxxvj.
De angelis in die sancti Michaelis.sermo.xxxvij.
De sanctis Symone ⁊ Juda aplis.sermo.xxxviij.
De omnibus Sanctis.sermo.xxxix.⁊.xl.
De animabus.sermo.xlj.
De sancto Martino epõ.sermo.xlij.
De sancta Elysabeth.sermo.xliij.
De sancta Katherina virgine.sermo.xliiij.
Deinde sequunt sermones cõmunes discipuli ⁊ primo.
De dedicatione.sermo.xlv.
De indulgentijs.sermo.xlvj.
De nouo anno siue dedicatiõe.sermo.xlvij.
De duodecim fructibus nisse.sermo.xlviij.⁊.xlix.

UVA. BHSC. IyR_046

Sermo I

Prologus in sermones discipuli de sanctis per circulum anni incipit.

Audate dominū in sctis eius ps.cl. Rogatus vt post collectura fmonuz discipuli de tpe aliqua collectura facerez de sanctis p circulnz anni prebui assensum fraterna caritate conuictus. Et q̄uis a plurib⁹ doctoribus solēnibus plures cōpilati sunt fmones pleniores in sententijs z cultiores in vbis. tū qz simplicibus p̄dicatoribus qñqz plus placet studere et p̄dicare simplicia q̄ ꝓfunda. Idcirco de quolibz sancto vel sanctis quoruz festa mater ecclesia festiue celebrat intēdo vnuz fmonē vel qñqz duos colligere ex diuersis libris et scripturis doctoꝝ catholicorum ad honorē sancte z benedicte trinitatis z gloriose virginis Marie matris dñi nostri ihu xp̄i z beati Dominici patris nostri. diuidēdo eundez fmonē, cōiter in tres partes. Prima ps erit de dignitate z p̄uilegijs istius sancti vel istoꝝ sanctoꝝ z sanctaꝝ. Scda pars principalis erit pro informatione hoīm simpliciuz. et specialiter ad emēdationē sue vite. Tercia ps erit de miraculis istius sancti aut illoꝝ sanctoꝝ vel sanctaꝝ Et qz sicut egregius doctor nr̄ san. Tho. dicit q̄ nulla actio sit ꝓfecta siue meritoria nisi fuerit p gr̄am dei illuminata. Igit̄ ꝓ gr̄a diuina impetrāda ad gloriosaz virginē dei genitricē recurramus et ad beatū Dominicū patrē nr̄m ad scm̄ q̄z fr̄aciscū z ad omnes sanctos dei vt ipi dei miam exorare dignentur q̄tenus p̄s opusculū dñs nr̄ ihs xp̄us ad laudē et honorez suū dirigat. z ad legentiū vtilitatē ac oim aliorū fideliū cōuertat. z mihi ad meritū ꝓuenire concedat. Qd̄ nob⁹ p̄stare dignet dñs ihs xp̄us marie filius Amen.

Primus fmo generalis de sanctis.

Ade un principio sermonū discipuli de sanctis. Primo intendo cōmunē fmonē ponere predicabilem in quocūq; festo alicuius sancti vl̄ sanctoꝝ. In eodē cōmuni fmone tria sunt dicenda. Primo q̄re festa sanctoꝝ celebrant ab ecclesia. Scdo ponēde sunt alique questiones, de veneratione sanctoꝝ. Tercio de imaginibus sanctoꝝ q̄ pingunt vel sculpunt in ecclesia. Ad ptū ad pmā ptē illius fmōis est sciendū q̄ festa sanctoꝝ triplici de cā celebrant ab ecclesia. Prima cā ꝓpter honorē diuine maiestatis qz deū in sanctis honorant, qui eos sanctificauit et eternaliter in sua glia felicitauit. Olim enī deus gl̄iosus in seipo solūmō honorabat mō aūt honorat nō solū in seipo ſz etiā in sanctis suis ꝓiūctim vel diuisim q̄s sic solēnit dignificauit in vita et in morte z post mortem vt pz in diuersis legēdis sanctoꝝ z sanctaꝝ. Secūda cā est ꝓpter dignitatē sanctoꝝ qz ipi sunt amici dei. Joh. xv. Jā nō dicā vos ſuos ſz amicos. qz q̄cūq; audiui de pr̄e meo nota feci vobis. Etiam sancti sunt filij dei. Joh. i. Dedit eis ptātez filios dei fieri z ꝑ q̄s sunt heredes dei. Ro. viij. Si aūt filij z heredes. Jnsup sunt reges z regine. Vñ de q̄libet sancto dr̄ ps. xx. Posuisti in capite eius coronā de lapide pretioso. Vñ etiā Lu. xij. Nolite timere pusillus grex qñ cōplacuit p̄ri vr̄o dare vob⁹ regnū hoc pz qz iam possidēt regnū celoꝝ. Et post resurrectionē cum alia reunita fuerit corpori tūc pariter possidebūt eterna regna Juxta illud Mat. xxv. Venite benedicti p. m. pos. reg. qd̄ vo. pa. ē ab ori. mun. Tertia cā est ꝓpter nosmetipsos qz ieiunamus vigilias z festa sanctorum celebramus vt ipi sancti intercedāt p nobis ad dñm deū. Silr triplici de cā ieiunamus vigilias btē virginis marie et aliorū sanctoꝝ. Prima cā est vt deuotio nr̄a augeat qz p ieiuniū efficiamur aptiores vt festum sequēs deotius celebremus. Vñ Josue. vij. Sanctificamini in crastinū. Vñ ēt Aug. Jeiuniū purgat mentē. subleuat sensuz. carnē spūi subijcit. cor ptritū facit z būilitatū qd̄ deus nō spernit. Scda cā est vt mens nr̄a exēplariter iustruat videlicet sicut ipi sancti p tribulationes z passiōes solū puenire potuerūt ad hoc qd̄ p nos solēniter colunt in ecclesia. z qd̄ iaz letant̄ et eternaliter regnāt cū xp̄o. ita z nos ad celestez patriā puenire nō possumus nisi per vigilias labores z tribulationes. Vñ Act. xiiij. Per multas tribulatiōes o. n. intra. in reg. celo. Vñ etiā Gre. super Ezech. Si dulcia q̄rim⁹ necesse ē vt amara tolerem⁹ Tertia cā est vt ipi per merita z preces eoruz impetrēt nobis vt ad eoꝝ societatez peruenire valeamus z cū eis feliciter z eternaliter regnare. Quātū ad secundā partez istius fmonis querit̄ an nostras oratōnes possumus ad sanctos dirigere rogando eos vt orent ꝓ nob⁹? Rūdet̄ fm btūm Tho. in. iiij. sen. xv. di. q̄ sic. Mā illud qd̄ orādo petimus est btā vita. vt dic̄ be. Aug. qz oīa alia q̄ petimus non petimus nisi fm q̄ ad beatā vitā ordinātur. Vitā aūt btāz solus deus hz dare. sancti vo pūt nobis coopari per p̄ces suas z merita vt nobis det̄. Oratio igit̄ ꝓpue z directe fit ad solū deū a quo expectamus qd̄ orādo petimus. Fit etiā oro ad sanctos vel depcatio. vt eoꝝ precibus z meritis vitā btāz obtineamus. Igit̄ dr̄ Job v. Ad aliquē sanctoꝝ puertē. Ergo cū volumus deum orare debemus ad sctōs ꝓuerti vt oret̄ ꝓ nobis. Jtē sciēdum q̄ solus deus adorādus est tāquā largitor oīm bonoꝝ. Vñ in ps. Miserere mei deus z̄c. Sz scti adorādi z invocādi sunt tanq̄ meditatores z intercessores nr̄i vt nobis a deo impetrēt qd̄ petimus aut qd̄ desideramus. Ergo dicimus Sancta Maria ora ꝓ nobis. Sancte petre ora pro nobis z sic de alijs. Scdo q̄rit̄ vtrū maior sctūs sit plus adorādus q̄ minor sctūs? Rūdet̄ fm san. Tho. de aqno q̄uis superiores scti sunt deo magis accepti. vtile est tñ qñ qz minores exorare sanctos. Et hoc ꝓpter tria. Primo qz aliquis hō qñqz hz maiorē deuotionē ad minorez sctū q̄ ad maiorē. Mā effectus orōnis est marie ex deuotiōe. Scdo iō qz q̄busdaz sctis in aliq̄b⁹ est datus p̄cipuus effectus et cura. Sicut sctō antonio q̄ dr̄ liberare ab igne infernali ipm deuote invocātes Tertio vt oīb⁹ sctis exhibeat honor a nobis. Vñ dicit beatus Tho. q̄ aliqñ ꝓtingit orōnez inferioris et minoris sci efficatiorez eē q̄ maioris. Tū qz deotius iploraf. Tū ēt qz deus sctitatez eius vult clarius declarare. Tertio q̄rit̄ vtz sci i celo cognoscāt orōnes nr̄as? Rūdet̄ fm san. Tho. Sancti in vbo vi-

D

UVA. BHSC. IyR_046

dēt ꝛ cognoscūt nr̄as orōes.qz in vbo videt q̄cq̄d ꝑ tinet ad gliaz ꝛ laudē eoz. Hec aūt ptinēt ad gliam eoz ꝙ orant.ꝛ ꝙ nos iuuare pñt.ꝛ sic cognoscūt alij q̄s cogitatōes cordiuz hūanoz.ꝛ hoc in vbo .ſ.vota et deuotōes hoim.q̄ ad eoz auxiliū ꝓfugiūt.vel aliq̄ alio mō q̄ deus eis vult reuelare.ꝛ fm ꝙ ꝑ et placet

Quarto q̄rit exq̄ scti cognoscūt orōes nr̄as vtruz ipi orēt ꝑ nob? Rndet fm Bonauē.ꝙ scti orāt pro nobis triplici de causa. Primo ꝓpt nr̄am necessitatez qz indigem? ꝑ alios releuari. Scdo ꝓpter dei volūtatē.qz vult vt mēbra spūalia mutuo se amēt et iuuēt. Ipi eñ sciūt dei volūtatez ꝛ in oib? eaz implēt et nos eoz sum? mēbra.et iō solliciti sūt nos adiuua re. Tercio ꝓpt charitatē ꝛ effectū magnū quē hñt ad salutē nr̄am. Nunq̄ eñ aliq̄ mr̄ intantuz dilexit filiū suū sic ipt angeli ꝛ scti in celo diligūt nos . Nec vnq̄ parentes in pñti vita tam ardenter affectabāt bonū ꝛ honorē suis pueris sic scti in celo affectāt nobis. Quito q̄rit exq̄ scti tam fideliē orāt ꝑ nobis. an sp a dño ꝑ nobis in suis petitōibus exaudiantur Rndet q̄ sic qz nō orāt nisi ꝑ bis in q̄bus se cognoscūt velle ꝛ posse exaudiri a deo.qz volūtas eorū est cōformis vōlūtati diuine.sic ꝙ nunq̄ petūt nec quic q̄ faciūt qđ sit ꝓtra volūtatez dei.Et q̄bus iaz dictis ꝑz error aliq̄rū q̄ diffinitiue credūt ꝛ firmiē tenēt. ꝙ q̄ hoc fuitiuz vel illud fecerit isti sctō vel huic ꝙ sibi hoc faciāt.ſ.ꝙ tpale aliqđ doneť. vel ꝙ ab ista infirmitate vel tribulatōe libereť.qz pōt eē ꝙ de? vult ꝙ illo bono tpali careas.vel ꝙ illā infirmitatē vel tribulatōez sustineas ꝑ pctis tuis.ꝛ ꝓpt salutē tuā.Et sic scti nullo mō orāt ꝑ te.qđ sit tibi impedimētū salutis tue.qz fortassis talis infirmitas vel pauptas est tibi cā salutis ꝛ pfuat te a pctis. Vñ Hugo.li.iij.de arra aie.Quosdā de? pscīes multa peccare posse.flagellat eos infirmitate corpis aut pauptate vel alia q̄cū, q̄z tribulatōe ne peccēt vt eis vtili? sit frangi languoribus ad salutē ꝙ remanere incolumes ad damnatōez .Ergo cū q̄s infirmať aut per pauptatē affligiť aut cū puer alicui? infirmať ꝛ cū inuocat sctōs debz deo ꝛ sctis cōmittere si sit ꝑ salute vt ꝛ de? illos sctōs et ipm exaudiat. qz fortasse infirmitas ꝛ tribulatio ē sibi cā salutis. Maz si sctūs paulus stimulus carnis nō habuisset nunq̄ saluatus fuisset dicente sibi dño. Paule sufficit tibi gra mea Vel qz fortassis talis demeruit ꝙ.ſ.puer suus infirmať .Jam tpaliter pueri q̄nq̄z punūtur ꝓpt pctā pentū. ꝛ nō eternaliter .Et de hoc dr in decre. Punit q̄s ꝑ alio a deo tpaliter .ꝛ eternaliť null?. Alia eñ q̄ peccauerit ipa moriet.xxiij. q.iij.si habes.Sz tñ bona ꝛ firma spes ē hūda ad suffragia sctōz ꝙ tibi hoc qđ postulas ab eis impetreť a deo.ꝛ bñ impetrare pñt a deo si saluti tue ꝓdent ꝛ diuine volūtati placuerit.ꝛ ergo fm Tho.iij.pte.q. xxv.ar.vi.Sanctos dei in veneratōe hr̄e debem? tā q̄ membra xpi.ꝛ dei filios,ꝛ amicos ꝛ intercessores nr̄os ꝛ iō reliq̄as ꝛ corpa eoz q̄ fuerūt templa et organa spūsscti in eis habitātis ꝛ opantis deus honorat in eoz pñtia miracula faciendo. Vñ si q̄s p̄ eā dē sentētiā crediderit.ñ xpian? ꝛ hereticꝰ est habēd? Et iō circa reliq̄as sctōz q̄rit vtrū reliq̄as sctōz licet portare circa collū. Rndet fm Tho.ij.ij.q.xcvi. Si reliq̄e sctōz portātur ex fidutia dei ꝛ sctōz q̄ruz sunt reliq̄e nō est illicitū.si aūt circa hoc attēderet aliq̄d aliud vanū.puta ꝙ vas in quo sunt eēt triāgula re ꝛ hmōi.qđ nō ptinet ad honorē dei siue reuerētiā sctōz sic eēt suspitiosuz ꝛ illicitū. Queriť ꝓsequenter vtrū reliq̄e sctōz possint furtiue subtrahi vt honorabilius reponātur Rndet fm Guil.ꝙ nō .Et iō est mā sacrilegiū ē q̄cūscūq̄z sacrū ō sacro auferť.xvij. q.iiij.q̄s. Queritur ēt vtrū liceat reliq̄as sctōz emere vel vendere. Rndet Ray.ꝙ nō qz ibi simōia cōmittiť.ꝛ iō nō dz fieri. Quātū ad terciā partem illi? fmonis sciēduz ꝙ nō solū scti ꝛ reliq̄e sanctoz sūt honorāde .imo etiā imagines sctōz sūt venerāde Vñ in decre.dr. Jmagines sctōz nō sunt cōtemnende ꝛz venerāde.de.ꝓse.di.iij.venerabiles. Queriť circa istā materiā vtrū sine ydolatria possum? imagines adorare sctōz. Rndet ꝙ imago dupliciter pōt cōsiderari. Uno mō ꝓut ē res q̄dā. puta lignū sculptū vel pictū.ꝛ sic adoram? imaginem neq̄ꝙ.qz hoc eēt ydolatria. Alio mō ꝓsideratur vt est signū alicuius rei.ꝛ qz idez est motus quo quis vertitur in imaginez ꝛ in ipam rem inquātum est signū.ideo etiam est eadem adoratio qua veneramur ipam imaginez et ipam rem cui? est imago . Vñ et de hoc habetur in decre. Non imaginū pictura est adorāda. sed res ꝑ ipaz repsentata.dr.ꝓse.di.iij.venerabiles.Et iā dictis ꝑz ꝙ heretici isti errāt qui imagies destruūtꝛ de honestāt. Nā a principio xpianitatis imagines fuerunt inuēte ꝛ picture. Unde ipse xpus saluator noster pro nostra salute iturus in mortē impressit faciez suam in vnuz pannū qui vocatur pannus veronice et sanctus Luc.euange. sculpsit imaginē crucifixi et virginis gloriose que adhuc in hodiernū diez habeť rome.Quia imagines sanctoruz et picture sunt libri laicoz et scripture vt habeť de ꝓse.di.iij.platum.Ergo bonuz est et salubre hr̄e imaginē crucifixi.aut etiā beate virginis ac alioz sanctoz in domibus ꝓpijs vel in stuba aut camera aut circa lectū vt ex hoc ꝛ ō reuocet ad memoriam dñm nostrū ihm xpm ꝛ beatā virginem ꝛ alios sanctos quādo videt cū deuotione imagines ipoz.Sz oppositū faciūt qui depingūt sibi in domib? choreizantes.bibulos ꝛ venatores cuz auibus ꝛ cū canib? ꝛ hmōi vanitatib?. ꝛ in hoc ostē dūt se pl? inclinatos eē ad mūduz q̄ ad deū.qz qđ ō diligit hoc libenť videt ꝛ de hoc libēter loqtur ꝛ audit. Vñ.i. Joh.iij. Ipi de mūdo sunt. ꝛ iō mūdo loquūť.Et.i.Joh.ij. Nolite diligere mūdū neq̄z ea q̄ in mūdo sunt. Si q̄s diligit mūduz nō est caritas pr̄is in eo. Rogem? igit omnipotētez deū vt p meritа sctōz suoz largiat nob remissionē pctōz nr̄oz

De sancto Andrea. Sermo.ij.

Enite post me faciam

Vos fieri piscatores hoim. Verba ista originaliter scribuntur Matt.iiij.Mar.i.ꝛ Lu.v. Recitatiue in pñtis festiuitatis beati Andree apostoli euangelio. Super que verba in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo de dignitate et primi legis sancti andree apostoli. Secūdo specialiter aliqua sunt dicēda pro informatione simpliciū. Tercio et vltimo miracula quedam de sancto andrea apō

UVA. BHSC. IyR_046

aīm ipsius mortē ⁊ post mortē. Octuz ad pmū sciēdū q̄ xp̄s mlīplicit pulegiauit beatū andreā aplm. Primo fecit euz pmicerium suuz qm eū ante ceteros aplos ad se vocauit. ⁊ h̄ in pma vocatōe. de qua h̄ Jo.i. Sz q̄rīē q̄s adduxit andream ad xp̄m? Rn̄ deē q̄ btūs Jo.bapti. qm dixit ad duos discīpos suos quoz vn? erat ip̄e andreas. Ecce agnus. ecce qui tol. pec. mundi. Que q̄dez testificatō fuit cā cōuersionis ⁊ salutis in btō andrea. q⁹ mox xp̄m secutus est Et q̄ pz q̄tuz valet bonā societatē hīe ⁊ ỹba dei libēter audire. Multū em̄ valuit btō andree hīe societatez cū Jobe bapti. q⁹ p eū meruit xp̄m inuenire. Ecclī xxxvij. Cum viro sctō assidu? esto quēcūq; hīe noueris timorē dn̄i. Sic em̄ carbo mortuus cum viuis posit? accendit. sic pctōr ex bonoz p̄uersatōe ⁊ societate ad dī amorē inflāmat. Vn̄ dr in ps. xvij. Cū sctō sctūs eris. ⁊ cū puerso puerteris. Multū etiā valuit andree ỹbū dei a Job. audire q⁹ fuit occasio salutis sue. Vn̄ in ps. cvj. Misit ỹbū suū ⁊ sanauit eos. Johānes igit exēplo suo ⁊ doctrina sua btm̄ andreā ad xp̄m duxit tāq̄ p̄cursor ad regē. Johānes em̄ erat p̄cursor xp̄i. Lu.i. Preibis aī faciē dn̄i pare vias eius Xp̄us aūt erat rex. Apoc. xix. Rex regum et dn̄s dominātiū cui? regnū nō habebit finē. Item Lu.i. Et regni eius nō erit finis. Scda dignitas be. andree est. q⁹ fratrē suū petrū pncipez aplōz ad xp̄m duxit ⁊ vocauit eū ad ip̄m. O q̄tū petrus tenet andreā diligere p quē meruit iesum inuenire. O q̄ti meriti vir iste erat apud deū q̄ pncipē aplōz cōuertere meruit et ipsuz ad iesuz pduxit. Tercia dignitas est. q⁹ xp̄s fecit ipsuz suū legatū in q̄tuz eū fecit suuz predicatorē ñ. Coz. v. pro xp̄o legatōe fungimur. Fuit aūt p̄dicatio andree multū cōformis predicatōi xp̄i. Habuit em̄ xp̄s in sua predicatōe sapiētiam. ad Col. ij. In q̄ sunt oēs thesauri sapie ⁊ scie absc̄oditi. Sic andreas in sua predicatōe habuit sapiētiaz. vt pz in mysterio crucis q̄ tam sapiēter exposuit dī. O bona crux diu desiderata ⁊ p̄cupiscēti animo prepata. Suscipe me discipl̄m eius q̄ pepēdit in te. ⁊ redde me mgr̄o meo Jtē xp̄s habuit eloq̄ntiā Joh. vij. Nūq̄ sic locutus est hō sic hic loquit. Sic ⁊ andreas habuit eloquētiā De his duobz dr Lu. xxj. Ego em̄ dabo vobis os et sapiētiaz. Jtē xp̄s habuit sctām vitā q⁹ illa q̄ predicabat sp̄ us faciebat. Act. j. Cepit iesus facere ⁊ docēi Sic ⁊ btūs Andreas habuit sctaz vitā. Vn̄ de eo canit̄ in diuino officio. Vir iste in populo suo mitissim? appuit sctitate et gr̄a plenus. Jtem sicut xp̄s habuit finalē pseuerātiaz. q⁹ vsq; ad mortē a predicatōe nō destitit. imo in cruce pendēs septez ỹba valde informatiua ptulit sic et btūs andreas nec in vita nec in morte a p̄dicatōe cessauit. Vn̄ d eo canit̄. Biduo viuēs pēdebat in cruce p xp̄i noie btūs andreas et docebat populū. Maz legit de eo q⁹ q̄i. xx. milia hominū circūsteterūt eū qui in cruce pēdebat ⁊ ỹbū dei ab ipso audierūt ⁊ receperūt. Et hoc est q⁹ xp̄s dixit qm illos q̄ttuor vocauit aplos. vt pz in euāge. Jhodierno di. Venite post me faciā vos fieri piscatores hominū. Ubi sciēduz q⁹ pmitiui predicatores erāt piscatores. Quia sic piscator vno tractu rethis magnaz multitudinē piscīū capit. sic in vna predicatōe btūs petrus apostol? tria milia iudeoz puertit ad xp̄m vt h̄ Act. ij. Et btūs andreas totā puintiā achaiam et etiā murmidōes ecclesijs ⁊ xp̄i fidelibus repleuit Sed moderni predicatores sunt venatores. qz vix cū magnis laboribz ⁊ clamoribz pñt p̄hēdere vnaz aiaz q̄i venator vnā ferā. Jhere. xvj. Ecce ego mittaz piscatores multos ⁊ piscabunt eos. ⁊ post hec multos mittaz eis venatores ⁊ venabunt eos. Jtez sciēdum q⁹ dyabolus illis tpib⁹ est q̄ivindemiator. xp̄s aūt q̄i racemoz collector. Mich. vij. Ve mihi q⁹ factus sz sic q̄ i autūno colligit racēos. Octa dignitas ē q⁹ xp̄s ei dedit iudiciariā ptātem cū ceteris aplis suis. Vn̄ Math. xix. Sedebitis ⁊ vos sup sedes. xij. iudicā. xij. tribz isrl. Quita dignitas ē. q⁹ sibi fuit xp̄o i passiōe Mā crist? crucifix? ē. sic ⁊ btūs andreas in cruce mortuus est. Sz in hoc dissimilis fuit. q⁹ xp̄s erect? fuit crucifixus. ß btūs petr? deorsuz. btūs andreas vo p trāsuersum. Jtē xp̄s spōte sustinuit crucez. Isa. liij. Oblatus est q⁹ ipse vo. ⁊ peccata nr̄a portauit. Et btūs andreas vidēs crucē sibi paratā dixit. Secur? ⁊ gaudēs venio ad te amator tuus sp̄ fui ⁊ semp̄ desiderauī amplecti te. Jtē cristus de cruce descēdere noluit. Vn̄ iudeis dicētib⁹ Mat. xxvij. Si filius dei es descēde nūc de cruce. acquiescere recusauit. Sili dum egeas andreā de cruce deponere vellet dicebat. Scias q⁹ ego viuus de cruce nō descēdaz. Jaz em̄ video regē meuz xp̄m q̄ me exspectat. Vn̄ et xp̄m in cruce exorauit ne ipsuz de cruce viuum deponi pmitteret. Jtez cristus p crucē ad gloriā suaz puenit. Lu. xxiij. Optebat xp̄m patī ⁊ ita in gloriā suaz intrare. Similiter btūs andreas crucē salutādo ait. Accipe me ab hominb⁹ ⁊ redde me mgr̄o meo iesu cristo. Sexta dignitas eius est q⁹ corpus eius in sepulcro miraculoz gloria illustrauit. Vnde et mānā in moduz farine ⁊ oleū cum odore suauissimo consueuit de eius sepulcro manare. Septima dignitas est q⁹ festū ip̄i? hodie per totū mundū celebrat. et ipse ab oīb⁹ xp̄i fidelibus venerat tanq̄ singularis patronus. q⁹ oīb? pōt subuenire. quod pz in multis miraculis. Req̄re in eius legenda. Octaua dignitas est q⁹ in q̄libet missa per totum mundū nomē ipsius bis in canone nominatur. scz ante eleuationez corporis cristi et post. Nona dignitas eius est. q⁹ ipse quartum articulū fidei cōposuit. Vnde sciendū q⁹ in symbolo apostoloz sunt duodecim articuli fidei fm numerū duodecim apostoloz a quibus cōpositus est. Nam duodecim apostoli congregati descripserūt duodecim articulos fidei. Et hoc in primo ppilio. de quo habet Act. xv. Et quartū articulū fm mgr̄m henricum de hassia posuit beatus andreas scilicz Passus sub pōtio pylato crucifixus mortuus et sepultus. Qui q̄dē articulus necessarius est ad salutem nostraz. Nam sicut debemus credere incarnatōem filij. ita necessariū est credere passionem et mortē eius. q⁹ fm beatuz Bre. Nihil nasci nobis profuisset si redimi non profuisset. Item sciendum q⁹ ponti? est cognomē ab insula ponti noiatuz sed pylatus est ppium nomen ⁊ erat gētilis et indignus pane. Quia fm Aug. Pctōr nō est dignus pane quo vescit. A quo pylato cristus ad mortem sentētiatus est et iudicatus. Item sciēdū q⁹ fm Vincentiū in speculo hystoriali pylatus accusat? est in multis Vitellio p̄sidi syrie. ⁊ p bis missus

UVA. BHSC. IyR_046

est in exiliū vbi multas sustinens calamitates seipm manu ꝓpria interfecit.

De eodem Sermo tertius.

Relictis rethibus secu

ti sunt dñm. Math. iiij. Ex his vbis oñdit q̄ ꝓuersio bti andree. z bti petri illoꝝ duoꝝ fratrū fuit velox q̄ ꝓnuo ad vocē vni? insscio uis relictis rethib? secuti sunt dñm. Oñ q̄tū ad secū daz ptez illius fmonis ꝑcedētis ꝑ nr̄a informatōe ē sciendū fm Bonauē. q̄ hij q̄ exēplo illoꝝ aplōꝝ renūciant bonis tpalib? ꝓ deo. vnū de trib? est spera dū. Aut q̄ deus ꝓcurabit bomī vires q̄s in abundantia possit hr̄e. z hoc est iocūdi? de modico eē fortem quā alias de multis. Aut qō subtrahit corpi refundat menti in consolatōne spūali. vt libenter care at tpali abundantia q̄ spūalibus delitijs felicius re cōpensatur. Insup magnā gloriā in celo mereī pati enter sustinendo ꝓ xp̄o penuriaz tpalem. Item ꝓ informatione simpliciū sciendus q̄ heu plures sunt qui non relinquūt cū illis apostolis ꝓpria. ꝫ qō pessimū ē inuadūt bona aliena. Primi sunt illi q̄ furtū cōmittūt in paruis reb?. vt qui furātur gramina in pratis fructus arboꝝ z rapas z caules subtrahunt cōtra volūtates primoꝝ. similiter qui botros de vineis abscindūt. z etiā venatores qui cuz equis z canibus proximis damna in segetibus inferunt z tales tenētur summā vnā restituere iuxta cōsiliū suorum cōfessoꝝ. Oñ dr̄ in decre. Inferēs damnū nō est absoluendus. nisi damno fm arbitriū lesi restituto. xxiij. q. viij. pessimā. Et si nescīt quibus dāna illata sunt. tunc talis summa dāda ē pauperibus. aut ad fabricā ecclesie illius parochie. Quia fm Augu. z allegatur in decre. Non dimittīt peccatū nisi restituatur ablatū. xiij. q. vj. si res. Secundi sunt qui rez inuentā retinent z nō restituūt. Oñ beatus Augu. Si quid inueniſti z nō reddidiſti. rapuiſti. Tertij sunt serui z ancille qui bona dñoꝝ suoꝝ furtiue subtrahūt. sicut vinuz z panē. carnes z ouа. z occulte comedūt vel alijs suis leccatoribus tribuunt vel alijs hominibus. Quarti sunt mechanici q̄ fraudulenter proximis laborant vel etiam qui nimium ꝑ labore recipiūt. Quinti sunt mercatores q̄ cum mendacijs ꝓmos decipiūt. Et tales fm Ray. totiens peccant mortaliter z tenētur ad restitutionē.

Sexti sunt hospites vel caupones qui nimiuz cō putant suis hospitibus. Septimi sunt vsurarij q̄ ꝓpter dilationē tempis charius vendūt q̄ illis qui incōtinenti soluūt. Similīt illi qui ꝓ prompta pecunia iam emūt z immediate sup dilationē illi eidez a quo emerūt vel alteri ecōuerso vendūt in charioꝛ foro q̄ valet vel valere pōt. Et etiā illi qui concedūt pecunias super prediū aliqō. vel sup villā vel castz vel sup aliquā ciuitatē. z fructus eius non cōputāt i sortem. Oñes tales sunt vsurarij. vt patet extra de vsuris. Consuluit. Octaui sunt lusores qui causa lucri z ex auaricia ludūt. tales peccāt mortaliter. Et si lucrātur tūc infernū lucrātur. z si perdūt tūc vitaz eternam perdūt. Noni sunt qui furta vel rapta emūt vel de rapinis comedūt z viuūt. vel etiā qui a iudeis dona vel munuscula recipiūt. z tales omnes tenentur ad restitutionem si volunt consequi peccatoꝝ suoꝝ remissionem. Qtū ad terciā ptem illi? sermonis p̄cedentis est sciendū q̄ omnes homines solenniter z deuote debent festum beate andree celebrare. z ipm tanq̄ singularem patronū inuocare q̄ habet a xp̄o magnā potestatē subueniēdi in qualicūq̄z necessitate ipm inuocantib?. Unde de eo legitur adhuc ipo viuente. q̄ quidam nauigauerūt cuz eo. z ecce cōmotū est mare z flauit vētus valide z submergebatur nauis. Orauit beatus andreas ad dominū precipiēs vētis z mari in nomīe ihu xp̄i. z statim tranq̄llitas magna facta ē in mari. z sic hoies a piculo liberati sunt. Itē q̄ vadūt q̄q̄ p terraz. sctm andreaz inuocare debēt ne incidāt in latrones. Oñ legīt de eo q̄ cū aliq̄ terrā cū q̄busdā pambulasset apparuit eis multitudo hoīm alonge lanceas euaginatos gladios gestantiū in manib? q̄si in eos vellent irruere. Qō cū vidisset sanct? andreas faciens signū crucis cōtra eos ait. Oro dñe ihu xp̄e vt deci dat robur illoꝝ ne noceāt sperātib? in te. Hoc autē eo dicente. angelus dñi appuit cū magno splendoꝛe perterrēs eos. tetigit gladios eoꝝ z corruerūt proni in terrā. trāsilienſq̄z btus andreas cū suis. z nihil est ab eis passus. oñesq̄z projectis gladijs z lanceis eū adorabāt. Angel? aūt dñi discessit ab eis cū magno lumine. Itē parētes hūtes pueros infirmos debent sctm andreā inuocare. Unō legīt de eo q̄ q̄dā puer ab impulsu demonis iacebat percussus z spumās. deniq̄z inuocato aplō rogauerunt eū ꝓ puero. Et ille apprehensa manu ei? ait illi. Surge puer in nomine ihu christi quez predico. Et statim puer surrexit san?. ꝑ vo pueri credidit z cū tota domo sua baptisatus ē. Itē q̄daz. xxij. ānis fuit infirm? z debilis z accersito sctō andrea. Andreas apprehensa manu ei? leuauit eū. Qui statim surrexit z ambulauit magnificās deū. Et btus andreas dixit sanato. vade p domos egrotātiuz. z i nomīe dñi nr̄i ihu xp̄i in q̄ sanatus es iube eos exurgere. At ille abiit p domos ifirmoꝝ. inuocatoq̄z nomīe christi restituebat eos sanitati. Creditq̄z ois ppls offerentesq̄z ei munera rogabāt eū vt audirēt ab eo vbū dei. Btus vo andreas predicās eis vbū dei. multos puertit ad xp̄um. z nihil de muneribus ab eis recepit. Itez andreas hz peccatoribus impetrare veniaz. vñ legīt de eo. q̄ q̄dā peccator nicolaus nomīe btūs andreā adiit dicēs ei. Oñe ecce. lxx. anni vite mee sunt in q̄bus sp luxurie adheſi. ꝫ ora ꝓ me ad dñm deuz. Audiēs hoc. b. andreas flere cepit a tercia vsq̄z ad horā nonaz. orauit z ieiunauit q̄nq̄z diebus. Et tandē venit vox ad andreā dicens oronē suā pro nicolao petōre esse exauditā q̄ in via pditōnis erat. Itē. b. andreas hz ptātē subueniendi hoīb? etiā post mortē. vñ legīt de eo. Cū quidā viri numero. xl. ad aplum nauigarēt vt ab eo fidei normā recipent. Ecce diabolus mare ꝓmouit. z oēs piter submergūtur. Cū aūt eoꝝ corpa ad litus delata fuissent añ aplm deportāt. Qui inuocato xp̄i nomīe tandē ab illo ꝓtinuo suscitāt. Qui oia q̄ eis acciderāt narrauerūt. Itez legīt in dyalo. cesarij. q̄ cum mulier q̄dā sctm andreā traxisset in aplum z ei non placuisset. Secūdario traxit. z itez idē occurrit. Postea traxit sibi aliū aplm placentē. Cui cuz multum

UVA. BHSC. IyR_046

obsequij exhibuisset per omnes dies vite sue. & ad extrema vite veniēs cū esset mortura. non illū apostolū placentē. ꝛ. b. andreaz assistere vidit. Qui inqt ad eam. En inquit. ego sum ille despectus andreas. Ex quo colligitur q̄ nō nūq̄ sancti etiā vltro se ingerūt būane deuotioni eoꝝ q̄ btoꝝ suffragia negligūt acceptare. Item legit in cronica Melinādi. q̄ āno domini. M. lvij. Gotfridus dux burgūdie. & quatuor comites cruce signati p̄ infideles vna cū ducēnis militibꝫ antiochiā ceperūt. Tunc q̄dam rusticus a sctō andrea āmonitus & p̄ visionem edoctus inuenit ibi lanceā qua trāsfixū fuit latus xp̄i saluatoris. Cū qua lancea ignē magnū. xiij. pedū q̄dā ptolomeus noie nudus corpe trāsiuit illesus. Exercitus igr animat? hoc miraculo lete. p̄cessit cesariā. Item pulcrū exemplū de q̄dam epo q̄ dixerit. b. andreā & de tribꝫ q̄stionibꝫ sibi. p̄positis a diabolo. q̄re in legēda aurea. Itē aliud miraculū de sctō Andrea q̄re in p̄mptuario.

De sancto Nicolao. Sermo iiij.

Q̄n est inuentus similis illi q̄ p̄seruaret legē excelsi. Eccl. xliij.

Hec vba sunt a ihu filio syrach recitata ad honorē. b. nicolai cātant. Quia q̄libet sanctus in aliq̄ vtute eminebat in q̄ nullus silis fuit sibi. Et in hoc apparet mirabilis sapia dei. q̄ in tanta multitudine ac varietate sanctoꝝ tantā ponit differētiā meritoꝝ in q̄bꝫ illi sctō nullus silis fuit. ꝯ bñ dicit. Nō ē inuentus silis illi. Vñ ad honorē. b. nicolai qui claruit in hoc mūdo. anno dñi. cccxlij. in p̄ñti sermone tria sunt dicēda. Primo de dignitatibꝫ & p̄uilegijs sancti nicolai. Secūdo aliq̄ p̄o informatōne simpliciū. Tercio aliq̄ miracula. Q̄tū igr ad primū sciendū q̄ .b. nicolaus habuit octo p̄uilegia in quibꝫ nō ē inuentus similis illi. Primum q̄ in puericia sua cepit seruire deo. q̄ cuz adhuc ad vbera matris sue penderet. feria quarta & sexta tm̄ semel suggebat māmas. Hoc em̄ sanctitatis indicium nō habuit a natura. ꝛ fuit in singulari dei dono. p̄s. cxvij. A dño q̄ppe factū ē istud & ē mi. in oculis nostris. Secūdum p̄uilegiū ē q̄ nūq̄ mortaliter peccauit. ꝛ semp vsq̄ ad mortē innocentiā suā fuauit. Et hoc signi catū ē ex eo q̄ cū prima die balneare. erectus stetit i pelui. qđ valde mirablle fuit de tam tenero puero.

Tercū p̄uilegiū ē ipius miraculosa electō. Fuit em̄ electus in epm̄ p̄missa oīone exemplo apl̄oꝝ. Act. j. Q̄rites dixerunt. Tu dñe q̄ corda nosti oīm ostende quē elegeris. Item diuina inspiratione q̄z vox de celo lapsa ē vt eligerēt. s. nicolaū. vñ ad hebre. v. Nec q̄sq̄ sibi sumat honorez. ꝛ q̄ vocat? a deo tanq̄ aaron. Itē fuit electus cū p̄sensu omniū & approbatione. q̄ nullus dissensit ꝛ oīb placuit. Vñ de eo legitur q̄ eo viso oēs laudauerūt dñm deū. Nam in electione bonoꝝ plato de? hz gl̄am & honorem. & subditi vtilitatē. Itē fuit elect? inuit? & cū q̄dam coactione. exēplo xp̄i vt hr̄ Jo. vj. q̄ fugit dū vellēt euz facere regē. Quartū p̄uilegiū ē innumera miraculoꝝ opatio. Vñ legit in collecta hodierna. Deus q̄ btū nicolaū piū p̄tificē tuū innumeris decorasti miraculis tribue q̄sum? vt ei? meritis & intercessionibꝫ a gehenne ignis incendijs liberemur. & ad eterna gaudia p̄uenire mereamur. Moꝝ aūt miraculorū q̄dā attestāt suā potētiā quā hūit sup elemēta. super corpa. sup aias. sup mortē. sup demones. vt patebit i fine huius ſmonis. Quintū p̄uilegiū. q̄z fuit i gr̄a dei. vñ legit q̄ oim vtutū charismate replebat. vñ Apoca. xiij. Bti mortui q̄ in dño mo. Vñ ipe securus fuit in morte p̄pē gl̄iam reuelatā. Angeli em̄ i morte sibi apparuerūt & gl̄iam suā sibi reuelauerūt. Sic em̄ de? aliq̄n in morte reprobis manifestat eternā penā. ita sctis decedētibꝫ ecōuerso reuelat eternā gl̄iam. Sic. b. nicolao factū ē. Itē p̄pter deuotā recōmendationē. Ipe em̄ aiam suā i morte i manus xp̄i p̄mēdauit di. In man? tuas dñe &c. Et tō secura fuit. iurta illud Sap. iij. Justoꝝ aie i manu dei sunt. & nō tanget illos tor. mor. Itē p̄pē celestē armoniā. angeli em̄ ei? aiam deduxerūt i celū cū cāticis & laudibus. Sextū p̄uilegiū ei?. q̄z post mortez suā fuit gratiose sepult?. Mā vt legit de ei? tūba emanabat a capite fons olei. & a pedibꝫ fons aq̄. In oleo autez notat abūdantia mie q̄ in ipo fuit. Sicut em̄ oleum supnatat alijs liq̄ribꝫ. sic pietas eminet ceteris vtutibus. In aq̄ aūt nōtur abūdātia gr̄e q̄ silr copiosa fuit i. b. nicolao. Septimū p̄uilegiū ē q̄ ipe fuit gloriose assumpt?. Fuit em̄ i celū assumpt? cōfidēter nō em̄ demōes timuit q̄z sctōs angelos custodes hūit. Mā de eo legit q̄ rogauit dñm vt ad se mittēte āgelos mitteret. Quibꝫ visis tradidit aiam suaz i man? sctoꝝ āgeloꝝ. Itē honorabilit fuit assumpt?. q̄z non tm̄ misit sibi vnū āgelū aut duos q̄ eū deferrēt ꝛ multos q̄ eū honorabiliter deducerēt. Sic etiaz misit in occursum lazari. Lu. xvj. vbi dī. Factū ē vt moreret medicus noie lazarus & portaret ab angelis in sinū abrae &c. Itez assumptus ē letanter. q̄z sicut legit de eo dū portaret i celū. celestis melodia audita ē. Isa. lv. In leticia egrediemi. & i pace deducemi. Octauū p̄uilegiū ei? fuit. q̄z festū ipius i tō eccia solēniter celebratur. & nulli? alteri? cōfessoris nisi sci martini epi. Et hoc q̄tū ad p̄mā ptē illius ſmonis. Q̄tū ad scdam ptē huius ſmōis ē sciēdū q̄ sic. b. nicolaus festū hodie celebrā? fuauit innocētiaz suā & nūq̄z mortaliter peccauit. sic tenemur credere q̄ q̄libz hō cū diuio adiutorio oīb diebꝫ vite sue posset viuē sine pctō mortali. Et q̄ friuole oppositū teneret hereticus ēet. Et hoc p̄bat p mgr̄m sen. li. ij. dis. xxxvj. Illos cū manicheo errare videmus q̄ dicūt hoiem pctm̄ mortale vitare non posse. Mā idē hereciarcha tenuit q̄ hō sine pctō mortali nō posset viuē. & tō ipe cōdemnatus est a sancta ecclesia sicut hereticus. & q̄ sequūtur eū in articulis suis dicūtur manichei. Circa quod vlterius sciendū q̄ ſm Chrisost. sup math. Quatuor sunt principaliter seruāda. quibꝫ seruatis sperandū est q̄ deus nō p̄mittat te cadere aut incurrere aliqđ peccatū mortale. & illa quatuor sunt memorie cōmendanda & factis exeq̄nda per totā & integram vitam hominis. Primū est diligenter audire verbū dei et conari ad retinēdū. & se illi ope cōformare. Jaco. j. estote factores vbi dei & nō auditores tm̄. q̄ si q̄s &c. Bre. Ille fructus vberiores ex p̄dicatōe colligit. q̄ semia bone opatōis p̄mittit. Augusti. Si q̄s vbuz diuinum audierit & opus bonū neglexerit auditio vbi erit ei augmentatio supplicij.

UVA. BHSC. IyR_046

Scōm ē vt se custodiat ne incurrat peccata q̄ cognoscit ac scit eē mortalia. Et si ex fraglitate humana in aliqō tale ceciderit vt statim resurgat penitendo. Si etiā tam cito nō confiteat ad minus tñ de illo conteraē. Ezech. xviij. In q̄cunq; hora petōr ingemuerit oīm iniq̄tatū eius nō recordabor amplius.

Terciū vt de rebꝰ q̄bus nō ē bñ certus nō statim sibi ac suis psuasionibꝰ credat ꝫ cōsilio alioꝝ sapientū credat. Quartū vt deum q̄tidie ⁊ deuote petat vt sibi dignet concedere sapiam q̄ possit discernere bonū a malo ⁊ q̄d faciendū sit. ⁊ q̄d omittēdū. Ipe em̄ gloriosus deus ē tam paratus te audire q̄n es in cōspectu eius vt maria magdalena ⁊ forte citius. q; eius pñtiam credis in sacro q̄ nec ibi hūanitatez nec diuinitatē vides cū tñ ipa pedes eius tetigerat ⁊ eū vidit vt hoiem. Mā fides deo valde placet. q̄re de? credentibꝰ tā magna ꝓmisit. q; sine fide impossibile ē deo placere. Et hoc q̄ ad scōam ptē huius ſmōis.

Quātum ad terciā ptē eiusdē sciendū q; oēs hoies debēt festa sancti nicolai solēniter celebrare. ⁊ eum deuote tanq̄ singularē patronū inuocare. q; ipe pōt hoibus subuenire multiplicit. Pmo in piculis maris. Ñ de eo legit. cū die q̄dā q̄dam naute piclitarent in mari ⁊ videntes se in piculo mortis. clamaue rūt vnanimit. Nicolae nicolae fue dei. si vera sunt q̄ de te audiuim? nunc ea expiamur. Mox q̄dā mox eis apparuit dicens. Ecce assum q̄d vocatis me. Et statim cessauit ipius tēpestas maris. Itē sciendū q; adhuc quotidie. b. nico. chorusat miraculis multis Mā qu dā puer submersus ē in aqua q̄ dī salis. Et parentes fecerūt votū deo ⁊ sancto nicolao ꝓmittentes imaginē de cera in q̄ntitate pueri illius. Et stati puer reuixit. Et ego imaginē cereā vidi. Itē vir quidam incidit in latrones q̄ spoliauerūt ipm rebꝰ suis ⁊ cū funibus ligauerūt ipm ad arborē. Ipe flendo i uocauit deū ⁊ scm nicolaū. Et ipe visibiliter apparuit ei soluēdo eū ab arbore. ⁊ liberum abire pmisit. Item q̄daz innocēter captus fuit ⁊ locat? in turrim ⁊ reclusus cū magna fera. q̄ deuote inuocauit beatū nicolaū. Qui statim ei apparuit ⁊ ipm a vinculis liberauit. Et eandē serā oculis meis vidi. Item plura alia exempla habes in eius legenda q̄re ibidem.

De conceptione sancte marie virginis.

Sermo v

Anctificauit tabernaculū suuz altissimus. Scribit ps. xlv. Ex quo festuz hoc. s. cōceptionis marie vgis gloriose. in quo initium cepit nr̄e salutis. occurrit in hoc tpe aduētus ⁊ semp ptingit occurrere. tāto magis iocūdare debem?. q̄nto ad solēnitatē ihu xpi dinoscit magis ꝓpinquiusq; pertinere nā voluit dñs nr̄ per suā eccīam honorari. q̄re ex instinctu spūssci ordinauit. vt hoc festū vsq; in finē pageret. psertim in tēpore aduētus in q̄ ipe sciuit hoies vt cōiter deuotiores. ⁊ ad honorandū vginem mariam magis aptos. ⁊ aliud festū. s. annūciationis in q̄dragesima q; his tēporibꝰ hoies sunt magis deuoti ⁊ magis digne pñt honorare vginē mariā. Ñ in pñti ſmone tria sunt dicenda. Primo q̄re hodiernū festuz solenniter ē celebrandū. Scōo de vtilitatibꝰ quas ꝓsequūtur homines celebrantes hoc festū. Tercio aliq̄ dicenda sunt ꝓ informatōne simpliciū. Quātū ad primā partē sciendū q; hodiernū festū solēniter ē celebrandū. Primo ꝓpter gliosam ac btām vginez mariā. q̄ hodie initiū sumpsit qñ cōcepta ē in vtero mr̄is sue. ⁊ hodie sanctificata ⁊ pseruata p oibꝰ sctis

Scōo ꝓpter nosmetipos. q; hodie initiū nr̄e salutis incepit. qñ beata vgo cōcepta ē. ⁊ pseruata. q̄ per successum tpis cōcipere ⁊ parere debebat filiū summi pris ihm xpm dñm nr̄m. Quō aūt hodie btā vgo maria concepta ē. de hoc scribit btūs Hiero. q; ioachim erat de ciuitate nazareth ⁊ ex bethleē sctām annā duxit in vxorē. Ambo erāt iusti coraz deo. ⁊ in oībus mādatis dei ambulabāt. ⁊ substātiā suā tripharie diuidebāt. Vnā partē tēplo ⁊ ministris templi. Aliā partē peregrinis ⁊ paupibus. Terciaz sibi ⁊ familie sue reseruabant. Et ita per ānos. xx. plem ex cōiugio nō hītes vouerūt dño q; si plem eis cōcederet eā dei fuitio māciparēt. Cui? rei gra in tribꝰ festis precipuis hierlm freq̄ntabāt. In festo aūt encenioꝝ ioachim cū suis cōtribulibꝰ hierlm ascēdit. ⁊ cū ceteris ad altare accessit oblationem deo offerēs. quē sacerdos eo offerente cū manu repulit ei dicēs. Quō ad altare presumeret accedē cū ſm legē moysi maledictus esset. q; plem nō hret. Qui se cōfusum videns ad domum ire noluit. ne cōsimilem cōfusionem a suis vicinis sustineret. Secedens aūt ad pastores suos. ⁊ cum ibidē aliq̄ntuluz diu fuisset. q̄daz die apparuit ei angelus dñi di. Ego sum angelus altissimi dei missus ad te vt annūciem tibi preces tuas exauditas esse. ⁊ elemosinas tuas in ospectu dei ascēdisse. Vidit em̄ pudorem tuū quē sustinuisti. Porro anna vxor tua pariet tibi filiaz ⁊ vocabit nomē eius maria. Hec vt vouisti erit ab infantia dño cōsecrata. adhuc in vtero matris sue spūsancto erit plena. ⁊ nō erit inter populares. ꝫ in tēplo dñi semp morabitur. Et sicut ipa ex sterili matre nascet. ita ex ea mirabiliter dei filius generabit. cuius nomē erit ihs. id ē saluator. q; per eū oīmbꝰ gētibus erit salus. Et hoc erit tibi signū cum perueneris ad aureā portā. annā vxorē tuā obuiā habebis q̄ de tua tardatione modo sollicita ē. ⁊ tunc in aduētu tuo gaudebit. Et his dictis angelus ab eo discessit. Anna aūt cū amare fleret. ⁊ quoniā vir suus iuisset cogitaret. idem āgelus dñi apparuit ei. ⁊ eadē q̄ viro annūciauerat ⁊ ei annūciauit. Et iuxta preceptū angeli ambo sibi obuiauerūt in aurea porta. ⁊ de ple ꝓmissa securi adorato dño domū redierunt. Et anna cōcepit. Sed non per oseulū sicut q̄daz simplices dicunt. q; ſm mgrm Jordanū. In cōceptione vginis gloriose vtus virilis seminis ⁊ āplexus maritalis interuenit. Qz autē beata vgo maria in cōceptōne preseruata ē ab origināli peccato p; triplr. Primo auctē scripture. vñ in vbis thematis dī p ꝓphām. Sanctificauit tabernaculū suū altissimus. Item ps. cxxxj. Paraui lucernaz xpo meo. Ñ ⁊. b. Bern. doctor mellifluus. Proculdubio sancta fuit vgo maria anteq̄ nata. Secundo ꝓbat sic rōne. q; pciosum thesaurū. s. vnū vnigenitum filiū deus p̄ in eius vtero non posuisset nisi munda ⁊ preseruata ab omni labe fuisset. Tercō probat exemplis. Mā si Hieremias ꝓphā in vtero

UVA. BHSC. IyR_046

matris sue fuit sanctificatus vt xp̃m annũciaret futurũ z nascituꝝ. multo magis z ipa. Item Jo. bap. vt xp̃m natum digito demõstraret z baptisaret. mlto fortius p̃seruari z sanctificari debuit beata virgo maria. vt esset digna ip̃m xp̃m cõcipere z ip̃m de suis visceribus generare. Et isti tres sancti i vtero matris sunt sanctificati. quare magis possibiliter maria mater eius ip̃m portãs. Sed q̃ris quõ sanctificatio marie precellit sctificationẽ alioꝝ sanctoꝝ? Rñdetur q̃ in tribꝫ p̃cellit. ⁊ Primo in tempis celeritate. Jheremias eñ longe sanctificatus est añq̃ natus. Vñ dr Jhere. j. Antեq̃ exires de vẽtre sanctificaui te. Sed Jo. bap. sexto mense sanctificatus ẽ q̃n. s. maria visitauit Elisabeth. tunc exultauit infans in vtero eius. Hec exultatio fm glo. fuit quoddã gaudiũ qõ cõcepit ex p̃sentia xp̃i. z ex gr̃a z influentia sanctitatis. Maria aũt immediate postq̃ aia infusa est corpori sanctificata ẽ. Vñ fm Albertũ. Corp⁹ marie factũ ẽ in cõplexiõe z pulcritudine optimũ. Natura eñ facit cõplexiones bonas z meliores. z q̃nq̃ optimã. ꝫ nõ videt cui meliorẽ cõplexionẽ dederit ni si huic gloriose v̄gini. nec obstat dc corpe xp̃i. qr illud nõ natura. ꝫ spũssanctus formauit. Vñ bodie perfectissima aia a deo p̃e creata ẽ. quã purus hõ a deo hie potuit in intellectu acutissima z alijs potentijs nobilissima. q̃ velut regia a deo missa ẽ i corpusculũ v̄ginis. Item bodie datus ẽ ei nobilissimus angel⁹ qr v̄go nobilissima fuit. de choro pmo angeloꝝ qui custodiret eã z seruiret ei oibꝫ diebꝫ vite sue. Secũdo qr sicut citius ẽ sanctificata sic z copiosius. nam fm Jordanũ. Alijs in vtero sanctificatis fuit collatum q̃ nũq̃ peccauerunt mortaliter. Marie aũt vltra hoc collatũ ẽ q̃ nunq̃ peccauit venialiter. z hoc fuit indiciũ maxime gr̃e. q̃ ipsam naturã super oẽm legẽ nature corruptũ extolleret. Vñ. b. Bernñ. dicit. Ego puto q̃ copiosior sanctificatõnis benedictio in mariã descenderit q̃ in alios in vtero sanctificatis. q̃ nõ solum ipsius ortũ sanctificaret. ꝫ etiã vitã ip̃i⁹ deinceps immunẽ ab oĩi pctõ p̃seruaret. ⁊ Alteri nemini in natis mulierũ credit esse donatũ. ⁊ Tercio quo ad gr̃e cõicabilitatẽ. nã licet abundãs gr̃a a Johãne bap. in p̃em z mrẽm effluxit q̃ ambo ex hoc receperũt grãm p̃phetandi. Ab ipsa tñ v̄gine copiositas gr̃ie. nõ tñ in parẽtes ei⁹. ꝫ in oẽs hoies se diffudit vt veraciter possimus dicere tam de matre q̃ de filio. q̃ de plenitudine eius nos oẽs accepim⁹ grãz. Quare etiã angelus ad eã dixit. Aue gr̃a plena. vñ Bernñ. Maria sinũ aperuit vniuersis vt de plenitudine eius oẽs hoies accipiant. captiuus redemptionem. eger cõsolatõem. peccator veniã. iustus grãm. angelus leticiã. filius dei carnis substantiã z tota trinitas gl̃iam sempiternã. ⁊ Etum ad scõam partẽ istius fmonis sciendũ q̃ digne celebrãtes hoc festũ q̃nq̃ vtilitates cõsequũt. ⁊ Prima vtilitas ẽ vera cõtritio oĩm peccatoꝝ. qõ designat in ethimologia huius noĩs Maria. qõ in lingua latina dr mare amarum. qõ designat cõtritõnem. ergo tu peccator si cupis veram cõtritionẽ peccatoꝝ per quã remissionez peccatoꝝ cõsequeris. tũc debes celebrare hoc festũ. tunc p̃seqnter ipsa illo sacro tpe aduentus xp̃i oĩmiũ peccatoꝝ tibi impetrabit. si bñeris illa tria. s. veram ⁊ritõem. ⁊ Positũ nũq̃ velle peccare. z ꝛore ꝑfiteri. z de oibꝫ pctis satisfacere. de q̃bꝫ postea dicam.

Scõa vtilitas q̃ istud festũ deuote celebrãt a btã v̄gine in oibꝫ necessitatibꝫ eis subuenit. ergo tribulati z oppressi in tribulatõnibꝫ dñt hoc festũ deuote celebrare. z ipsa. b. v̄go vult eis misericordit subuere. Tercia vtilitas q̃ ꝑlati q̃ istud festũ deuote celebrãt ab honoribꝫ z gradibus suis nũq̃ cũ ꝓfusiõe deponẽtur. q̃ ꝓcipalit prelati spũales z seculares debẽt hoc festũ solẽniter celebrare. Vñ Anſ. Quisq̃s presul aut abbas aut prelat⁹ es. recole diligẽter hanc festiuitatẽ z a cũctis iube eã coli. qr si eam toto corde amaueris. nũq̃ de tuo gradu cũ ꝓfusiõe deponeris Nõ etiã rõe psuaderi põt. z hoc sic. Virgo gl̃iosa in ipsa ꝛceptione honorata ẽ pre oibꝫ sctis i vtero sctificatis. z in hac die ꝓmũ honorez accepit a deo. q̃ congruũ ẽ q̃ q̃ hũc diẽ deuote solẽnizãt. q̃ suo honore ꝑseuẽt. Quarta vtilitas. qr fet⁹ impgnataꝝ mulieꝝ i vtero custodit. z q̃ mulieres pgnãtes hãc festiuitatẽ pre ceteris festiuitatibꝫ marie dñt custodire z ꝛceptõem solẽnit z deuote celebrare. z se cũ vera cõtritõe z cõfessione ad pcipiendũ sacm eucharistie p̃parare. z bonã ꝓfidẽtiã hie ad. b. v̄ginẽ q̃ bodie cõcepta ẽ z sctificata z p̃fuata ẽ in vtero matris sue. q̃ ipsis ipetrabit ꝑspitatẽ in partu ꝑlis. Nõ pz ex hoc qr v̄go in vtero mris sue nõ solum in corpe illesa custodita ẽ. ꝫ grã dei pre oibꝫ sanctis dei repleta est.

Quinta vtilitas ẽ. q̃ talis in exitu aie sue a beata v̄gine nũq̃ deseret. z tõ merito oẽs hoies diuites z paupes. iuuenes z senes q̃ sciũt se mouituros debẽt hoc festũ solẽniter z deuote celebrare. vt ipsis beata virgo maria velit astare in extrema eoꝝ necessitate. Nõ etiaꝝ sic persuaderi põt. Cõgrua ẽ recõpensatio vt q̃ hz in reuerentia btãm v̄ginez recolendo ei⁹ initiũ q̃ incepit eẽ p ꝓiũctionẽ corpis z aie. honoret ecõuerso ab ea in exitu aie sue. s. q̃n aia sepanda est a corpore suo. Quia fm Aristo. Mors ẽ sepatio aĩme a corpore. ex his oibꝫ iã dictis pz q̃libet catholic⁹ q̃ illas q̃nq̃ dignitates vult obtinẽ a. b. v̄gine solẽnit festũ ipsius cõceptionis dz celebrare. Et q̃cũq̃ recusat hoc festũ qõ est initiũ beate v̄ginis z exordiũ nostre salutis solenniter celebrare talis non est verus amator virginis marie. Vñ Anſ. Non est verus amator virginis gloriose qui respuit colere diem cõceptionis eius deuote. Stiendũ tñ fm Jordanum celebrantẽ hoc festũ deuotissimũ oportet intentionẽ ordinate dirigere. vt nõ referatur intentio ad concep tionem carnis. quia illa massa non est susceptibilis gratie sed sola anima. Vñ intentio referenda est ad illam cõceptionem q̃n anima infusa ẽ z vnita corpusculo. z in eodem instanti sanctificata. Et hec sanctificatio nõ est facta illa die qua solum fuit cõceptio seminis. sed postea quadragesima sexta die quia circa tale tempus fm phos z phisicos massa carnis i vtero animatur. Sed q̃ritur q̃re tunc bodie celebratur et non illa die q̃n anima vnita ẽ corpori? Rñdetur fm Jordanũ. Hoc festum bodie celebratur non qr beata virgo maria hodie gratiam dei suscepit. Sed quia bodie suscepit habere tale esse quod est via ad esse perceptibile gratie. Alia ratio est quare potius bodie celebratur hoc festum conceptionis quia ita

UVA. BHSC. IyR_046

reuelatum fuit p btām virginem mariā. vj. idus decembris. Sicut patet in tribus exemplis in legenda hui⁹ festiuitatis. Ptū ad terciā ptem huius sermonis q̄ ad nr̄am eruditionē sciendū q̄ debemus spūaliter cōcipe dn̄m nr̄m ihm xp̄m sicut beata virgo hodie cōcepta ē corporaliter in vtero mr̄is sue. Et ista cōceptio spūalis fit p bonā volūtatē emēdando vitā nr̄am. Vñ Chriso. sup math. Voluntates bone sic sunt suaues apud deū quēadmodū boni odoris flores apud hoies. Sed heu aliq̄ sunt sicut steriles mulieres. sicut sunt isti q̄ sunt obstinati in pctis. t q̄ stant in malo ꝓposito maleſaciendi nec hñt voluntatē se emendādi. Et tales in piculoso statu stāt. q⁹ si q̄s hr̄et vltra decē vel viginti annos volūtatez puersam aliq̄d pctm̄ cōmittere t si infra illud tēpus sic moreret ꝓpter malā volūtatē suā eternaliter dānaret. Quapropter dī in decre. In malitijs volūtas p ope reputat. de pe. di. j. oīs. Vñ etiā hiero. Perfecta volūtas faciēdi p opere reputat facti. q̄ tales peccatores debēt isto sacro tpe aduentus xp̄i se cōuertere ad dn̄m deū nr̄m t cōfitere si habuerint illa tria i se. q⁹ ipe deus velit eis oīa pctā indulgere isto sacro tēpore. Dz q̄reres q̄ sunt ista tria. Rñdet q⁹ ꝑmū ē vera cōtritio de pteritis pctis q̄ libet peccatoris cuz diuino adiutorio dz t pōt hr̄e. t nihil pōt eū impedire nisi ꝓpria sua malicia t peruersa volūtas. Vñ de hac vera cōtritōne dicit. b. gre. Qui se dolet ex cor de cōmisisse culpā. cito pctōr suor obtinebit veniā.

Scōm q⁹ hō ꝓponat amplius nūq̄ velle peccare mortaliter. sic q⁹ nūq̄ velit peierare. nec mentiri. nec adulterari nec fornicari. nec blasphemare. nec furari. nec vsurare. nec oppamē quenq̄. nec supbire. nec irasci. nec choꝛsare. nec vituperare. nec esse gulosus. nec inebriari. nec luxuriari. nec res iustas acq̄rere. nec ieiunia amplius infringere. nec ꝓximis damna inferre. nec inuidiā p̄ proximum retinere nec ociari. nec malū p malo reddere. nec qō ē iniustū facere. t sic de alijs. Terciū q⁹ q̄s ꝓponat cōfiteri t satisfacere de illo pctō t de oīb⁹ pctis vnq̄ in vita commissis isto sacro tpe fm cōsiliū sui cōfessoris. t tūc deus ex sua miscdia indulgebit sibi oīa pctā sua. Vnō Ezech. xviij. In quacūq̄ hora ingemuerit peccator oīm iniquitatū eius nō recordabor amplius. Vnde cōsulendū ē cuilibet pctōi isto sacro tpe q⁹ se conuertat ad dn̄m nr̄m ihm xp̄m. ad festū natalis xp̄i deuote suscipiendū sicut in. xl. ad festū pasce. Quia nō est minus festū natiuitatis xp̄i q⁹ festū pasce. Et cū hoc q̄libet ignorat vtr anno futuro festū xp̄i supueniat. Et q̄cūq̄ pctōr ista tria iam enumerata in se habz nō ē amplius pctōr. ꝯ ē penitēs t q̄cūq̄ bona opa fecerit. oratō. ieiunādo. el⁹nas dando. mane surgendo. missas audiēdo t fm̄ones. totū erit sibi meritorium ad futurā gloriā. t sic stat in bono ꝓposito. Vñ bea. Bern̄. Cū per bonā volūtatē incipimus eē dei. desinimus esse diaboli. Vltimo sciendū q⁹ oēs xp̄i fideles debēt hodie t quotidie deuote btām vginē inuocare. q⁹ ipa hz ptatem singularē subueniēdi in oībus necessitatib⁹ eaz inuocātibus in vita in morte. t post mortē. Vñ. b. Ber. Data ē tibi oīs ptās o maria in celo t in terra. vt oīa q̄cunq̄ volueris valeas impetrare. q⁹ tua vox ē dulcis in auribus saluatoris. Et ꝑmo quicūq̄ in anxietate sunt cōstituti ad mariā dn̄t recurrere. Exēplū de impatrice. Hoc q̄re infra i ꝓmptuario de miraculis vginis marie. j. Scōo mulieres p̄gnātes. q⁹ ipa dignat eis i adiutoriū venire. Exēplū de muliere p̄gnāte quā liberauit de piculo partus. hoc q̄re ibidē. ij. Tercio viris i angustijs suis salubriter subuenit. Exēplū de illo q̄ fuit incarcerat⁹. hoc q̄re ibidē. xlj. Itē succurrit i extremis. Exēplū de illo q̄ ieiunauit q̄tuor vigilias beate marie. t nō potuit mori sine cōfessione. hoc q̄re ibidē lv. Rogem⁹ igit eā vt nob sic subueniat i hac vita. vt post hanc vitam valeamus cum ea gaudere feliciter in celesti patria Amen.

De sancto Thoma. Sermo. vj.

uia vidisti me thoma quia credidisti. Jo. xx.

Vñ sup vba p̄missa t sup hodiernū festū tria sunt dicēda. Prīo de ꝓuilegijs. b. thome apli. Scōo de fide catholica. Tercio aliq̄ miracula. Ptū ad ꝑmā partē istius fmōis sciendum. q⁹. s. tho apls accepit a xp̄o plura ꝓuilegia in q̄b⁹ nos attēdē debem⁹ dignitates eius.

Primū ꝓuilegiū ē q⁹ xp̄s eū elegit p̄ oīb⁹ hoīb⁹ mūdi in nūero apl̄or. q⁹ apli sunt maiores t digniores sctis in celo t in terra. Nam xp̄s ꝓtulit eis magnā dignitatē t ptātē. vt hī Jo. xx. q̄ dixit eis. Accipite spūm sctm̄ q̄r remiseritis pctā remittūt eis. t q̄r retinueritis. retenta sunt. Item Mat. xvj. dixit eis. Quecūq̄ ligaueritis sup terrā. erūt ligata t in celis.

Scōm ꝓuilegiū ē q⁹ ipe ꝓposuit sextū articulū fidei. in q̄ fide nos saluamur. s. Tercia die resurrexit a mortuis. Et cōuenīēter scripsit sanct⁹ tho. istū articulū. q⁹ in eo ꝓius dubitauerat t de eo plene certificatus fuit. sicut legit in euāgelio hodierno. vbi xp̄s dixit thome. Infer digitū tuum huc. t vide manus meas t affer manū tuā t mitte in lat⁹ meū t noli eē incredulus. ꝯ fidelis. Vñ. s. thō. de aq̄no in. iij. pte. q. lvij. arti. iij. dicit q⁹ sanct⁹ tho. apls nō soluz vidit vulnera xp̄i ꝯ etiā tetigit. Terciū ꝓuilegiū est q⁹ totā indiā ꝓuertit. t puersos in fide nutriuit vbo t exemplo. Verbo q̄dem. q⁹ vbū dei ibidē sollicite seminauit t fm̄ q̄litatē auditor doctrinā suam formauit. Exemplo vo q⁹ ipe fuit sibi parcus ꝓpter bonū exemplum. pauperibus pius deo fidelis t deuotus In signum huius in nuptijs regis non manducauit neq⁹ bibit. sed oculos ad celos erectos habuit t in celum respexit. Mathei. vj. Vbi est thesaurus tuus. ibi est t cor tuum. Quartum ꝓuilegiū. quia xp̄o similis fuit in persona. Vnde Jsyo. di. Thomas xp̄i discipulus ac similis saluator. Quintuz ꝓuilegium est q⁹ xp̄s astitit sibi in tēpore passionis sue cōmutans sibi passiones suas in gloriā t dulcedinem. vnde ipe sanctus Thomas. fuit in maxillas percussus t incarceratus. t super laminas candentes pedibus nudis coactus est ambulare. t in fornacem accensam iactatus. t tandem lancea est transuerberatus. Sed rex omnipotēs p̄o qua patiebatur hec oīa sibi in gloriā cōmutauit. Incarceratus enī accepit mirabilem liberationē. q⁹ frater regis resuscitatus a mortuis cum ceteris ad carcerem cucurrit.

UVA. BHSC. IyR_046

VI

ꝛ ſoluēs eū ad pedes apli ſe ꝓiecit. Sup laminas ad ducus .accepit fontis emanatōz qz mox fons erupit et ipm aduri nō ꝓmiſit .Iſa.xliij. Jn ignē cū ambulaueris nō cōbureris. Jn fornace aſſatus accepit refrigeriū ꝛ ꝓſolatōez.qz ſoruaꝛ nutu dei refrigerari ce xpi.Lancea tranſuerberatꝰ accepit felicē coꝛonatōez. Apoc.ij.Eſto fidelis vſqz ad mortē ꝛ dabo tibi coꝛonā vite ſcz ſempiterne. Sextū ꝓuilegiū fuit qꝫ tres magos.i.tres reges q̄ ad xpm adoꝛandu venerant baptiſauit. Dicit enī Crīſ.qꝫ Tho.ad eos in oriētez venit et ipſos baptiſauit et facti ſunt ei adiutoꝛes in ꝓdicādo. Septimū ꝓuilegiū eſt qꝫ in ciuitate ediſſa in q̄ coꝛpus beati Tho. q̄ſcebat nullū infidelem vel hereticū vel gentilē viuere ꝓmiſit aut ibidē etiaz ꝓuenire.Ex q̄ dat intelligi qꝫ magnus fuit amatoꝛ fidei et defenſoꝛ.q̄ iuxta ſe nullū infidelē hereticū vl̄ gētilē viuere ꝓmiſit. Octauū ꝓuilegiū eius fuit qꝫ in ꝓncipio ſepulture eius olim cōicauit de manu ꝓꝓria dignos ꝫ indignis nō poterāt recipe ſacrm. vñ in cronica Melynādi legit.qꝫ āno dñi.M.ccc. venit iohānes patriarcha indoꝛū ad romā narrās pape calixto cardinalib ꝛ oibus ꝓlatis ꝓſentib in conſiſtoꝛio publice.q̄liter ſctūs thomas apls oī anno cōicaret populū ſuū manu ꝓꝓa poꝛrecta dignis .ꝛ retracta ab indignis. Vñ in longa eius legēda hī exēpluz de q̄daz famulo q̄ furatus fuit ficus ꝓ duob? denarijs. et nō poterat ſumere ſacrm de manu apli .donec cōfiteret plenarie ꝛ ſatisfaceret. Monū ꝓuilegiū et vltimū eſt qꝫ hodie feſtū eius ſolēniter celebrat.ꝛ p totū mūduz in oibus miſſis nōiat. Qtum ad ſcāz ꝓtem bui? ꝑmonis ꝓ informatōe nra eſt ſciēdum qꝫ fides catholica eſt freq̄nter ꝓdicāda fidelib? ꝛ ab eis cuſtodienda diligenter. qz ſine fide vera nemo ſaluabit. Vñ Paulus ad Hebr.xj. Jmpoſſibile eſt ſine fide placere deo. Vñ.b.Aug. Nemo liberat a damnatōne q̄ facta eſt ꝓ adam niſi ꝓ fidez dñi nr̄i ihu xpi. vñ etiā Bern̄. Multi ante ſalnatoris aduentū deū oīpotentē timentes ꝛ diligentes ſue ſalutis gratiſſimū ꝓmiſſoꝛem.credētes in ꝓmiſſione fidelem ſperātes certiſſimū redemptoꝛē in hac fide ꝛ expectatione ſalnati ſunt. Ex q̄ patz hoc qđ credimus iam factū.ſcī ꝓꝛes in veteri teſtō credebāt futurū. Quer̄ circa fidē vtrū ſufficiat fidē in coꝛde hre. Rñdeꝛ qꝫ nō.qz quilibet xpianus ꝓ loco ꝛ tpe teneꝛ fidē catholicam publice ꝓfiteri.Et in ſignū huius ꝓfeſſionis hō recipit ſacrm cōfirmatōnis in fronte .Vñ in decre.dī. Cōfirmatio iō in fronte ponit.vt a recipiēte fides ſine erubeſcentia publice ꝓdiceꝛ de ꝓſe.diſt.iiij. Monitiſſime.Et hoc ē ꝓ illos timoꝛoſos q̄ dicūt.ſi buſſite eos inuaderēt qꝫ fidē oꝛe negare vellent. ꝛ tñ firmit in coꝛde retinere. ꝛ tales q̄ſic ſtant in tali ꝓpoſito peccant mortaliter. Nā ſi ſancti hoc feciſſent nūq̄ martyriſati fuiſſent.ꝫ ipi publice fidē xpi ꝓfeſſi ſunt.Sic q̄libet xpianus potius dz mori q̄ fidez oꝛe negare ꝛ coꝛde. Vñ dī in decre. Conſtātia fidei dz eſſe tanta vt ꝓius auferatur vita q̄ fides.xiij.q.iij. cōuenioꝛ. Vñ etiaz dī matb.x. Nolite timere eos q̄ occidunt coꝛpus.aiam enī occidere nō ꝓnt. Vñ q̄libet virilit debet ꝓ fide exponere res ꝛ coꝛpus.qz q̄cūq̄z ꝓ fide catholica moꝛit idubie martyr xpi efficitur. quia alias oꝛtet eūdem hominez cito moꝛi.ꝛ neſcit vbi ꝓma nocte manebit.an ad celū aut purgatoꝛiuz.aut ad infernū ꝓueniat. ꝫ ibi ē certitudo. qz q̄cūq̄z ꝓ fidē patit.ſtatim ab angelis in celū leuat. Vñ i decre.dī Qui ꝓ xpi noīe martyriſant ꝓculdubio vitā eternā cōſequūtur.xxxiij.q.viij.oīm timoꝛe. Quer̄ qñ q̄s audit aliquē loq̄ ꝑ fidē.vtꝝ talis teneat defendere fidē. Rñdeꝛ qꝫ ſic.qz in decre.dī.Defenſare teneꝛ q̄libet fidē.xxiij.q.viij. Dis q̄bꝰ. Etiaz q̄ritur qñ interrogareꝛ q̄s vtꝝ xpianus ſit. ꝛ ſic in illa fide mori velit? Rñdeꝛ qꝫ teneꝛ ſe ꝓfiteri xpianū eſſe ꝛ ſic velle mori ꝛ ſaluari in iſta fide.qz ſi ex timoꝛe taceret xpm abnegaret. Vñ in cano.xj.q.iij. Nō ſolum ille negat xpm q̄ dicit eū nō eſſe xpm.ꝫ q̄ cū ſit xpianus ſe dicit nō eſſe xpianū. Etiā q̄ritur qñ q̄s interrogareꝛ vtrū hus ꝛ hieroniꝰ ꝛ ꝓcopi? iuſti fuerūt aut heretici? Rñdeꝛ qꝫ q̄libet catholicus tenetur loqui veritatē ꝛ fateri qꝫ ambo cū ꝓcopio fuerūt hereſiarche.ꝛ i ſacro palio Cōſtantienſi anno domini M.cccc.xiij.cōbuſti.Et ſi hoc nō faceret tūc irā dei contra ſe ꝓuocaret. Vñ in cano.vbi de fide ꝛ ſalute agitur.Qui veritatē occultat iram dei ꝓ ſe ꝓuocat.xj.q.iij.quiq̄s. Qtū ad tertiā ptem iſti? ſermonis ſciendū ē qꝫ q̄libet chriſtian? dz ſctm thomā apl̄m tanq̄ ſpālem patronū inuocare. Primo q̄ patiuntur doloꝛē oculoꝝ. Vñ legit de eo qꝫ q̄dā mulier michodonia noīe deuota fuit ꝓ ſex annos ceca ꝛ inuocato apl̄o Thoma lumē oculoꝝ ſuoꝝ rehabuit. Etiā lepꝛoſi. Vñ legit qꝫ q̄dā lepꝛoſus vulneribus plenus inuocauit btm̄ thomā apl̄m ꝛ mūdatus eſt. Etiā infirmitate q̄licūq̄z oppreſſi ſctm thomā debent inuocare. Vñ legit qꝫ q̄daz magn? clericus deciđs in magnū languoꝛē coꝛpis tandē auditus miraculis ſcti tho.apli recoꝛdatus ē qꝫ olim ei fuerit multū familiaris.q̄re fecit ſe deferri ad eccleſiam ipius.ꝛ poſt longā vigiliā ſomno oppꝛſſus vidit ꝓceſſionē plurimoꝝ ſctoꝝ.ꝛ ſctm tho. ſubſeq̄ntez cū magna gl̄ia. ꝛ tangēs femur ei? vbi dolebat.ait ei.vade in domum tuā.qz ſanat? es.Euigilās aūt inuenit ſe in toto coꝛpoꝛe ſuo ſanatū.q̄re grās agēs deo ꝛ btō apl̄o ad ꝓꝓria remeauit.Etiā q̄ in fide tēptantur inuocare debent ſctm tho.apl̄m.qz ſingularē hz ptātē ſubueniē di tēptatis in fide.ꝛ talis q̄ qñq̄z ſic tēptat in fide ex hoc nō dz nimiuz turbari.qz tēptari i fide nō ē pctm nec inducit hereſim niſi conſentiat. ꝛ ſic diffinitiue i fide dubitet ꝛ dubitādo labat. Vñ q̄rit hic ꝓſequēs q̄ req̄rūtur ad hereticuz? Rñdeꝛ ſm.b.Tho.ſuper iij.ſen.qꝫ duo.ſ.erroꝛ q̄ ē initiū hereſis.Scōm qꝫ pti naciter defendat.xxiij.q.iij.q̄ in eccia.Ex q̄ patz qꝫ illi q̄ errant in fide ꝛ parati ſunt poſtponere erroꝛem quādocūq̄z fuerint informati de oppoſito. tales nō ſunt hereticī q̄uis erāt in fide. Vñ in decre.dicitur Non ſunt inter hereticos cōputandi q̄ erroꝛē ſuuz parati ſunt poſtponere.xxiij.q.iij.dixit. Vltimo q̄rit q̄li pena hereticī ſunt puniendi.rñdeꝛ qꝫ q̄druplici pena. Primo enim exēōicandi ſunt ſimiliter credentes.receptoꝛes. defenſoꝛes ꝛ fautoꝛes hereticoꝝ.qui adducunt eis arma ꝛ alimenta.ſal.vinū piper.ferruz ꝛ ſimilia. Omnes tales de facto ſunt excommunicati papali excōicatione. Secundo puniendi ſunt ꝛpoſitione indiſtincte ſiue clericus laicus.plebanus .epiſcopus.rex imperatoꝛ .etiam pa

UVA. BHSC. IyR_046

pa. Vñ in decre. dr. Pro nullo alio pctō ꝫ tñ ꝑ here si pōt papa cōdēnari. dist. xl. si papa. Tercio reruꝫ ablatōe. qr bona hereticoꝝ ipso iure sunt ꝓfiscata. ꝫ q̄rit vtrū hereticus filios catholicos habeat. nūq̄d tales habebīt bona parētuꝫ? Rñdeť q nō. vt habe tur in ōcretali. In crimīe hereť nō parcit filijs circa bona pīna ꝫ totaliť ꝑuanť nisi eis aliq̄d ex mīa relin quať. extra. de hereti. c. Excōicamus. Quarto pu nienť ꝑsecutōe militari. i. ptāte seculari. qr in rebus ꝛ in coꝛpe puniri dñt. Vñ in decre. dr Heretici sunt cogēdi vel domandi ꝑ coꝛpalez punitōez. xxiij. q. iiij. displicet. Vltimo notāda sunt aliq̄ exēpla de here ticis. ꝛ ꝑmo de illo hereſiarcha q̄ vtute fidei mutus est factus hoc q̄re in promptuario exēploꝝ. vij. F. Item alius hereticus astutus qui ab obsessō stulto combustus est hoc quere ibidem. ix. F.

De sancto Stephano. Sermo. vij.

Omne nestatuas illis

Do hoc peccatum. qr nesciūt quid faciūt Ita scribiť Act. vij. originaliť in epla occurrē tis festiuitatis trāsſumꝑtue ꝛ lectōnaliť. Vñ de festo hodierno tria dicēda sunt in isto ſmōe. Primo ꝑuilegia scti stephani ꝓthomartyris. Scōo quō tene mur indulgere inimicis nr̄is. Tercio q̄daꝫ miracu la de sctō stephano. Qtū ad ꝑmuꝫ sciēduꝫ q̄ sctus stephanus plra hꝫ ꝑuilegia. ꝛ precipue octo q̄ nota re debemus. Primū ꝑuilegiū. q̄ est ꝓthomartyr. ꝛ ꝑmus martyr q̄ post ascēsionē cristi ꝑ fide occisus ꝛ Nam post ascēsionē cristi sctus stephanus lapida tus est in eodeꝫ anno et ex saulo pſe utore factus est paulus doctor ꝛ lumē toti? ecclesie post. xxv. hebdo madas. Scōm ꝑuilegiuꝫ q̄ btus step. vidit celos aptos et ieſuꝫ stantē a dextris ꝟtutis dei. Aptū nāq̄ est celū vt rex glorie et tota celestis curia videret mili tē legitīe certātez et vidit stephanus ieſuꝫ tanq̄ adiu torē suuꝫ in passione sua. Terciū ꝑuilegiū. qr pro ini micis suis oꝛauit exēplo cristi. vñ dicit Beda. Bea tus steph. stādo ꝑ se oꝛauit. ꝫ ꝑ i nicis flexis genu b? inꝑpellauit di. Dñe ne statuas illis hoc petñ ꝛc.

Quartū ꝑuilegiū. qr filis angelo appuit in clarita te faciei. ꝑ quā claritatē ꝑsecutoꝛes suos deterruit. et hoc accidit ꝓpter suā ꝟginalē vitaꝫ q̄ habuit. Vnde be. Iero. In carne ꝑter carnē viuere nō est hūanū ꝫ angelicū. Quintū ꝑuilegiū. qr filis est aplis effe ctus. Quattuoꝛ enī dñs nr̄ ieſus xp̄s dedit aplis suis ſcz sapiētiaꝫ. eloq̄ntiā. cōstantiā ꝛ miraculoꝝ efficatiā Ista q̄ttuoꝛ btō stephano etiā cōcessit. Primo sapiaꝫ cui nō poterāt resistere nec ꝓtradicere oēs aduersarij sui. Scōo eloq̄ntiā. Tercio ꝓstantiā. qr certauit vsq̄ ad mortē. Quarto miraculoꝝ efficatiā vt postea pa tebit. Sextū ꝑuilegiū. qr passio eius fuit multū con formis passioni xp̄i. Naꝫ sic falsi testes ꝓtra xp̄m in surrexerūt. sic ꝓfoꝛmiť ꝓtra btū steph. Etiā sicut cri stus extra ciuitatē passus et crucifixus est. sic et btus steph. extra ciuitatē birlim a iudeis lapidat? ē. Etiaꝫ sic xp̄s dixit in cruce. Pr̄ in manus tuas cōmēdo spi tuꝫ meū. sic btus steph. dixit in vltima hora tribula tōis sue. Dñe ihu xp̄e suscipe spūm meuꝫ. Septi mū ꝑuilegiū qui hꝫ trinas coꝛonas. Nā hꝫ coꝛonā martyrū. coꝛnaꝫ ꝟginū. ꝛ coꝛonā ꝓfessoꝝ siue ꝑdica toꝝ. Octauū ꝑuilegiū. qr coꝛpus scti Laurētij bo noꝛanit coꝛpus scti stephani. Vñ cū sepulcrū sancti laurentij apuissent vt ibi coꝛpus scti steph. collocarēt tūc laurētius in latus se vertit et mediā partez sepul cri vacuā dereliq̄t. ꝛ sic coꝛpus scti steph. ibi colloca tū est. ꝛ clauso sepulcro audite sunt voces angeloꝝ dicētes ꝛ psallētes. O felix roma q̄ coꝛpus scti laurē tij hispani ꝛ stephani hieroſolimitani gl̄iosa pignoꝛa vno claudis manseolo. Vñ inueniť triplex transla tio fctā de coꝛpe sancti stephani. Prima fuit de agro iuxta hieruſalē. vbi ꝑmo sepultus fuit ꝛ translat? ad montē syon. Scōa de monte syon ad cōstantinopo lim in gretia. Et ista translatio facta est tpe Justinia ni impatoꝛis qui cepit regnare anno dñi q̄ngentesi mo viceſimo q̄rto. ꝛ tūc tp̄is ossa sancti stephani q̄da nobilis dña ignoꝛanť ꝛanstulit de hieruſalē in ꝓsta tinopolim putans se ducere ossa sui mariti. ꝫ demo nes in aere vllulabāt ꝛ clamabāt ꝛ sctū stephanū ꝑ diderūt. Translatū est aūt coꝛp? scti stephani romā tpe Pelagij pape q̄. lxiij. pa. erat et sedit q̄ttuoꝛ ānis mensibꝫ sex. Nonū ꝑuilegiū addiť. qr festū ip̄i? hodie in vniuerso mūdo solēniter celebrať ꝛ in q̄libꝫ missa q̄tidie noīať. O q̄ magā ista ꝑuilegia. Qtū ad scōaz ptē istius ſmonis ꝑ nr̄a informatōe est sciē duꝫ q̄ exēplo bti steph. debem? nr̄is inimicis indul gere. Vbi diceres. quō q̄s teneť de necessitate saluť se ad inimicos hr̄e? Rñdeť q̄ primo teneť q̄s ex pu ro coꝛde eis indulgere: sic q̄ nō velit se vindicare nec ꝟbo nec facto. ꝛ q̄ non odiat inimicos nec optet eis malū ex ira ꝛ ex rancoꝛe vt dicere possit cuꝫ dauid in ꝑ. Si reddidi retribuētibꝫ mihi mala ꝛc. Sz qui sic stant q̄ gaudēt de infortunio. ꝛ dolēt de ꝓsperitate inimicoꝝ ex rancoꝛe illi hñt coꝛda dyabolica. qr simi les sunt dyabolo q̄ dolet de bonis nr̄is. et gaudet de malis nr̄is. sic et isti rācoꝛosi faciūt. q̄ sunt a deo male dicti. vt habeť Esa. v. Ve q̄ dicitis bonū malū ꝛ ma luꝫ bonū. Scōo teneť q̄s indulgere et diligere ini micos suos. sic q̄ nō velit eos ꝑ alios vindicare. exē plo xp̄i cuius iniuriā cū discipuli vindicare vellent. Rñdit rep̄hēdēdo illos. Lu. ix. Nescitis cui? spūs estis. Vñ si q̄s hꝫet filiuꝫ vel fratrē vel cognatū ꝛ nō rogaret euꝫ nec inberet vt se vindicaret. ꝫ soluꝫ scient admitteret eternā dānatōz talis sic incurreret. Apls Digni sūt morte nō soluꝫ q̄ ꝑcta faciūt. ꝫ etiā q̄ ꝑsen tiunt faciētibus. Tercio teneť sic indulgere ꝛ dili gere q̄s inimicos. vt nec ꝑ deū velit eos ledi vel hic vel in futuro. Sz ꝫ hoc faciunt q̄ sup inimicos suos vindictā a dō exposcunt. Contra q̄s dic̄ be. Gre. Ju bet deus vt diligat inimicus ꝛ tñ rogať deus vt occi dat inimicū. Subdit btus Gre. Quisq̄s sic oꝛat ip̄e suis precibꝫ ꝫ ꝓditoꝛē pugnat. Ergo q̄cūq̄ optat vi dictaz a deo sup inimicos talis mereť q̄ sibi eueniat illa vindicta ex ꝟa dei iustitia. Vñ legiť Lu. vi. Eadē mēsura q̄ mēsi fueritis remetieť ꝛ vob. Quarto te neť quis diligere inimicos. vt eis cōia signa charita tis exhibeat seu ostendat. que alijs hominibus con muniter consueuit exhibere. sicut loqui et salutare et respōdere. et sic de alijs. Vnde etiam cum quis ex rancore non vult loqui cum inimico vel proximo

UVA. BHSC. IyR_046

Sermo

amicabiliter talis est in statu damnatōis. Quinto tenet̄ ꝙs indulgere ⁊ diligere inimicos suos sic ꝙ habeat animū ꝓpatū ad subueniēduz ipis in spāli si in magna necessitate fuerint constituti. Vñ ꝓuer. xxv. Si esurierit inimicus tuus ciba eū. Si sitit potuz da illi. ⁊ habebis mercedē a deo. Quātū ad tertiā ptē huj⁹ ſmōis sciēdū est ꝙ oēs hoies dñi festum sc̄ti stephani solēniter celebrare ⁊ deuote. ⁊ ipm tāq̄ singularē patronū inuocare. qz pōt oib⁹ inuocātibus euz subuenire Primo infirmātib⁹. Vñ in inuentione sui corpis septē infirmi curati sunt a diuersis lāguoribus. Etiā ꝙ patiūtur dolorē oculoz. Vñ in ei⁹ legenda legit ꝙ flores sup altare be. stephani ponebāt et inde allati ⁊ in oculis cuiusdā cece mulieris positi ꝓtutez istoz floz ⁊ meritis sc̄ti stephani illuminata est. Etiā panni de altari eius sumpti ⁊ sup egros positi multis extiterūt in medelaz. Etiā hz ptātem super mortē. Mā sic̄ refert be. Aug. in li. de ciuitate dei. sex mortui meritis suis sunt resuscitati. Vñ in eodē li. legit ꝙ cū q̄daz mlr cēt defuncta tunicā illius ad ecclesiā bti Stephani deportauerūt. ꝙ cū sup ꝺfuncti corpus cēt ꝓiecta. ꝓtinus illa surrexit a morte. Jdē q̄q̄z ait ibidē. ꝙ cū corpus cuiusdā defuncti inunctū fuisset oleo in noie sc̄ti stephani bñdicto mox ille surrexit Etiā hz ptātez sup sterilitatē terre. Mā cū q̄da tpe in mūdo esset mag̃ sterilitas caristia ⁊ penuria. meritis sc̄ti Stephani mag̃ pluuia descēdit ⁊ terrā fecūdauit et abūdantia fuit subsecuta magna. Etiā hz ptātem subueniēdi hoibus in periculo maris exñtibus Vñ cū q̄dā tpe demones tempestatē suscitassent in mari. ⁊ naute piclitari timerēt. inuocabāt btūm stephanū et ipe apparuit eis di. Ego sum. nolite timere. Et sic facta est tranq̄litas mag̃. et cū salute periculum euasērūt. Etiā pōt obsessis subuenire. Vñ legit cū filia theodosij imperatoris a demone eēt obsessa. demon in ea clamabat voce mag̃ di. Nisi stephanus romā veniat non exibo. qz sic est volūtas apl̄oz. Et cū ad rom̄ corpus sc̄ti stephani eēt delatū puella illa mox a demonio est liberata. Itē in discipulo de tēpore dño ſmones de sc̄tō Stephano. quō nouē generib⁹ hominū celū apertū est. cū duobus exēplis. s. quō mat̄ vna maledixit decē pueris suis. Quere in discipulo de tempore sermo. xiij. ⁊. xiiij. Sermo. viij.

De sancto Johanne euangelista.

Jc est discipulus ille

b quē diligebat Jesus. Jta scribit̄ Johannis. xxi. ⁊ in instantis festinitatis euāgelio Super q̄bus ꝙbis ad honorē dei et sc̄ti Joh. apli et euāge. tria sunt dicēda. Primo de ꝓuilegijs san. Johānis apli ⁊ euāge. Scdo aliq̄ ꝓ informatōe simplicū. Tercio aliq̄ miracula pro nra ꝓsolatōe. Quātuz ad ꝑmū sciēduz ꝙ sc̄tūs Jobes apls hz multa ꝓuilegia q̄ a nob diligēter sunt ꝓsiderāda ad honorez amatoris sui. s. dei. Primū ꝓuilegiū est ꝓfunda sapiētia. Mā ceteri euāgeliste ꝙsati sunt circa hūanitatē xp̄i. Sz btūs Joh. circa eus diuinitatē q̄n dixit. In principio erat ꝙbuz. Johānis. i. Vñ Beda. Si beat⁹ Joh. aliq̄tulū volasset altius. totus mūdus eū capere nō potuisset. Vñ de eo canit̄. Volat auis sine meta ꝙ nec vates nec ꝓphēta euolauit altius. Tam implēda ꝙ impleta nunq̄ vidit tot secreta purus hō purē Mō enī Joh. alt⁹ potuit ascēdere in deū nisi ꝑus fieret de⁹. Et hāc sapiētiā ꝓfūdā de ipo dñici pectoris fonte potauit. q̄n in cena sup pect⁹ dñi recubuit. Scōm fuit ꝙ ipe ꝙginitatē suā ꝓuauit. fuit enī ꝙgo corpe et mēte. Tertiū ꝓuilegiū ꝙ xp̄s ipsuz spāliter dilexit. Vñ promeruit vocari discipulus ille quē diligebat Jesus. Quis enī xp̄s oīs apl̄os suos dilexit: speciali⁹ tñ Johānez. qz in sua iuuētute ad xp̄m conuersus fuit. qz iunio⁹ fuit inter ceteros apl̄os. Treñ. iij. Bonū ē viro cū portauerit iugū dñi ab adolescētia sua. Quartū ꝓuilegiū. qz ad oia secreta sua euz admisit xp̄s. sic̄ ad puelle resuscitatōez. vt hī Marci v. Et etiā ad suā gl̄iosam transfiguratōez in mōte tabor. Matth. xvij. Quintū ꝙ xp̄s matrē suā sibi recōmendauit. Chust⁹ nāq̄z in hac vita quinq̄z būit q̄ cōmisit. Primo corpus suū cōmēdauit Nicodemo et Joseph ab arimathia. Scdo aiam patri. Tercio substātiaz tpalez iude. Quarto eccl̄esiā sanctā Petro Quito matrē cōmisit Jobi. Fecit nāq̄z xp̄s Jobem fratrē suū q̄n dixit. Mulier ecce filius tuus. Jn hoc ꝙ dixit filius fecit eū confratrez suū. Deinde dixit discipulo. ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eā discipulus in suā. s. custodiā. Sextū ꝓuilegiū. qz maiorez familiaritatē ei oñdit cuius ꝑcipua cā familiaritatis fuit. qz Jobes ꝓpē amorē Jesu xp̄i omnē amorez terrenoz deseruit qz oia tpalia ꝓpter xp̄m dereliq̄t. Etiā amorē paternū. qz parētes suos ꝓpter xp̄m reliquit. Jnsup amorē carnalē. Mā vt dicit Hieron̄y. Chūstus de nuptijs Jobem volētez nubere vocauit. ⁊ sic in ꝙginitate carnis ꝑseuerauit. Septimū ꝓuilegiū est. qz xp̄s ꝓditorē suū Jobi. reuelauit. Annuit enī sibi Petrus ꝙ a xp̄o q̄reret q̄s eēt eū traditurus. ⁊ ipse xp̄s Jobi reuelauit di. Cui intinctū panē porrexero ipe est q̄ me tradet. Mā si Petr⁹ traditorez dñi sciuisset ipsuz ꝓtin⁹ trucidasset. aut ipsuz etiā dentib⁹ suis laniasset. Octauū ꝓuilegiū. qz be. Johānes hz dignitates oīm sc̄tōz. Est enī apl̄s in epl̄is Euāgelista in euāgelijs. Prophēta in Apoc. vbi pl̄a scribit q̄ adhuc futura sunt. Martyr fuit] inq̄tū cuz alijs apl̄is fuit flagellatus. vt hī Act. v. ⁊ etiā in oleo rome adustus intacta portā latinaz. Cōfessor ⁊ doctor ecclesie. qz vsq̄z ad mortē fidē catholicaz ꝓstāter predicauit. ꝙgo fuit mēte ⁊ corpe. Nonū ꝓuilegiuz. qz diutius oīb⁹ apl̄is vixit in hac vita. Vñ in cronica Melynādi scribit ꝙ Joh. apl̄s ⁊ euā. tpe domiciani impatoris fuit relegatus in insulā pathmos ꝑ ānuz integrū ⁊ ibi scripsit apocalipsim. Et idē imparator domicianus post vnū ānuz ⁊ q̄nq̄z mēses crudeliter interfect⁹ est. qz romānis multa mala intulerat. ⁊ ꝓsobrinos suos ꝓpios interfecit. ⁊ statuā aureaz noie suo in capitolio suo precepit adorari. Et post būc regnauit Nerua senex vno ānno ⁊ mēsib⁹ q̄tuor. Hic oēs exules reuocauit. Et sic Joh. apl̄s de exilio pathmos reuersus rogatus ab epl̄is asie euangeliū scripsit. et sedēs absq̄z tecto in ꝙvento. sed ad preces eius in eodez loco nec pluuie nec venti aut turbines aut chorusca tiones aut tonitrua vsq̄z in hodiernū diem vnq̄ descenderunt. Nerua cesar obijt anno domini xcix. Post hunc regnauit trayanus imparator genere hyspan⁹ ānno dñi. c. Et regnauit ānis. xix. mēsib⁹. vi. An

UVA. BHSC. IyR_046

no trayani ꝑmo Jobes euange. migauit ad celū. viij. kal. Julij. vbi natiuitas Jobis bap. celebrat. Et sic vno eodēq; die est amboꝝ solēnitas. licet in medio transierūt centū anni. Decimū ꝓuilegiū. q; vitam eius xp̄us in pace finiri voluit. Jō. dixit. Sic eū volo manere donec veniā. Vndecimuz q; xp̄us ad ip̄m morientez cū oib; apostolis suis venit. Apparuit enī sibi dñs cū discipulis suis di. Veni dilecte mi. q; tps est vt epuleris in ꝓuinio meo cuz fratrib; tuis Surgēs aūt Jobes cepit ire. Cui dñs dixit. Domi nica die ad me venies. Veniente aūt dñica die venit vniuersus popul⁹ ad eccīam q̄ suo noīe erat fabri cata. Qui ꝑmo gallor cantu p̄dicauit illis hortans eos vt in fide essent stabiles. et in mādatis dei feruē tes. Et post hec foueā fieri fecit iuxta altare descedēs qz in eā expānsis manib; ad deū dixit. Jnuitatus ad ꝓuiniū tuum dñe Jesu xp̄e. eccc venio. gr̄as ago tibi dñe. q; dignatus es me ad tuas epulas inuitare. sciens q; ex toto corde desideraui te. Cūq; oratōez cōpleuisset tanta lux sup eū emicuit q; nullus in eū respicere potuit. Recedēte aūt lumine fouea plena manna inuenit. q; in loco illo vsq; hodie generat. ita vt in fundo fouee ad instar minute arene scaturire videat sicut in fontibus fieri consueuit. Duodecimum ꝓuilegium. q; quidam dicunt q; iaz sit in celo cum corpe z aīa. qđ ꝓuenire dicūt dei liberalitati z dignitati Johānis. Deus enī sibi liberalis fuit. q; corpus eius custodiuit ne corruptioni subiaceret. ne oleum fernēs adureret. ne venenū ei noceret. ne gladio desineret ne mortis dolorē sentiret. Si g̃ xp̄s corpi ei⁹ tam liberalis fuit in mūdo. nec debz minus liberalis esse in celo. Si g̃ alioꝝ apostoloꝝ corpa honorant in terris. manifestū est q; corpus bti Johis etiaz debuit honorari qđ tāte dignitatis excellētia fuit p̄ditum. Postq; aūt ei nullus honor exhibet in terris. ꝓuenit ens est vt honoret in celis vt corpus eius corpi xp̄i z mris eius societatē faciat in celis. Tredecimū ꝓuilegiū eius. q; hodie festū ip̄ius solēniter in vniuerso mūdo celebrat. z etiā in q̄libet missa singulariter nominat. O q; gliosuz est nomē Johis in quo est gr̄a dei. Decimūquartū z vltimū ꝓuilegiū. q; ip̄e cō posuit scōm articulū fidei di. Et in iesuz xp̄m filium ei⁹ vnicū dñm nr̄m. Credere enī tenemur q; Jesus xp̄us est vnigenitus z verus filius dei. Et q; fuit cū p̄re et naliter. z q; est alia persona a p̄re. z q; est vn⁹ nature z substātie cū p̄re. z q; est p̄ coeq̄lis z coeternus. Joh. x. Ego z p̄ vnū sumus. Sm formā dei. et p̄ maior me est. s. Sm hūanitatis formā. Quantuz ad scōaz partē istius ꝓmo. p nr̄a informatōe est sciendū q; sctus Joh. apostolus vt testat Jheron. cuz vsq; ad vltimā senectutē deuenisset. z iā eēt. xcix. annoꝝ. z iā post passionē xp̄i. lxvij. ānis p̄dicass. z vix inter discipuloꝝ manus ad eccleziaz deportaret. nec pl̄a ẏba dicere posset. ad quālibz pausaz hec ẏba dicebat eis. Filioli diligite alterutrū. Tandez fratres q; cuz eo erāt admirātes q; sp eadē ẏba diceret. dicebāt ei. Mgr̄ q̄re hec ẏba sp loq̄ris. q; rndit. q; p̄ceptum dñi est. z si hoc solū fiat tūc sufficit ad vitā eternā. ergo seq̄mur doctrinā sancti Joh. z diligamus deū et nos inuicē sic̄ xp̄us dilexit nos. Vñ q̄rit q̄ req̄runt ad charitatē vt sit nobis sufficiēs ad salutē. cuz nemo sine charitate saluet. Rndet q; tria. Primo q; hō dimittat omne pctm̄ mortale ad min⁹ ꝑ dilectione dei. Vnde ps. xcvj. Qui diligitis dñm odite malum Qui enī nō odit malū nō hz verā dilectōez ad deum ⁊ simulatā. Si ergo dicis hoc vel illud dimittere nequeo. Rndet q; in hoc adhuc nō hēs vanā dilectionē dei. si enī vnā guttā ẏe dilectōis haberes totū mūduz si preciperet deus dimitteres. Quia dicit Aug. Vna gutta caritatis ē maior oceano. Scdo est nec cessariū vt ob eius dilectōez ꝑ ꝓtemptu sibi illato ꝑ pctm̄ aliqnē honorē sibi exhibeas per aliq̄ bona opera z pniam. alit dilectio tua nō sufficit nec ẏa est. vñ ps. xxxiij. Declina a malo z fac bo. q; nō sufficit mala dimittē. ⁊ oportz bōa operari. vñ Hze. Probatio dilectōis exhibitō est operis. Mā cū q̄libz dñs terren⁹ q; est cōtemptus z offensus velit vt sibi aliq̄s honor in recōpensaz exhibeat. sic ipse dñs nr̄ Jesus xp̄s cū sit dñs dñoꝝ silr vult. Sz sunt q̄daz q; ꝑ oi ꝓtemptu et ꝑ oibus pctis suis nō soluz magnā satisfactionem vel gl̄iam sibi exhibere volūt. imo nec vnā ẏaz ꝓtritōnez sibi dare volūt. Mā illaz gliosus deus acceptaret vbi aliā hāe nō possz. Sm illud. ps. l. Cor ꝓtrituz et hu. deus nō despi. Date ergo hāc. si nō vultis vt illi scti magni ꝑ dilectione eius mortē pati mundū reliquere. oia ꝑ deo dare. saltē hoc minimū tribuite z ꝑ illo sanabit oia vulnera aiaꝝ vestraꝝ. Hiere. xxx. A vulnerib⁹ tuis sanabo te. Item ꝓpha. in. ps. Qui sanat ꝓtri. cor. z alli. ꝓtritōes eoꝝ. ps. cxlvi. Matth. v. Bti q̄ lugēt q̄m ipi cōso. Sz q̄ nūc nō vīs dare volūt ꝑ eius dilectōe vos iudicate si illuz ẏe diligūt vel nō

Tertio q; ꝑ ei⁹ dilectōe ad ꝓximū hēas fraternā charitatē vt ei bōuz appetas. z quicq̄dvis ab eo sup portari hoc sibi nō facias. ⁊ si euz lesisti in fama vel in rebus vt satisfacias. Et si te in aliq̄ leserit vel offenderit. hoc ei ex toto corde indulgeas. alit ẏo nō ẏe diligis. Vñ apls. Si distribuero oēs facultates meas in cibos paupez. charitatē aūt non habuero factus sum sicut es sonans. i. Johannis. iij. Qui nō diligit fratrez manet in morte. Et hec est charitas sufficiens z ducit ad gl̄iam eternam Sed quantum ad tertiā partem huius ꝓmonis est sciendum q; hodie omnes homines debent festum sancti Johannis euan. solēniter celebrare z ipsum deuote inuocare. Primo infirmi z obsessi. Vnde legitur de eo q; tactu vestimēti sui infirmi curati sunt. z demones ab obsessis expulsi. Etiaz habet potestatez super mortez. Vnde de eo legitur. q; cum de exilio pathmos reuocatus eēt et ephesum intraret. drusiana eius dilectrix q̄ suum aduentum plurimuz desiderauerat mortua efferebatur. Tunc feretrum iussit deponi di. Dominus noster Jesus xp̄us suscitet te drusiana. Surge z vade in domuz tuam z prepara mihi refectionē. Tunc statim illa surrexit z cum eo ciuitatem reintrauit. Etiā filiam cuiusdaz vidue q̄ celebratis nuptijs post. xxx. dies obijt. sanctus Johannes a morte suscitauit. Et post mortez potest omnibus hominibus subuenire naz ipse liberauit aiam̄ cuiusdā a purgatorio. Sed q̄rit q̄re hodie homines bibūt in amore sancti. Jo. Rndet q; ipse scūs Jo. cū signo crucis venenuz bibit z nullā lesiōez incurrit. z cū eodē veneno duo in pūtia Joh. z totiꝰ ppli fuerūt intempti z ipse sctus

UVA. BHSC. IyR_046

Johānes tunicā suā tribuit aristodemo pontifici dicēs ei. Vade ⁊ mitte eā sup corpa defunctoꝝ dicēs Aplus xpi misit me ad vos vt in xpi noie exurgatis qō cū fecisset aristodemus.ilico surrexerunt.Etiā beatus Johes siluestres frondiū virgas in aurū commutauit ⁊ littoꝝ sara in gemmas preciosas mutauit Etiā nota aliū fmonē de sctō Joh.et vtrū iesus plꝰ dilexit petrū q̄ iohem. q̄re in discipulo de tpe cū miraculo et exemplo.ser.xv.

De innocentibus. Sermo ix.

Ittēs herodes occi/

m dit oēs pueros qui erāt in bethleem ⁊ in oibus finib⁹ ei⁹. Matt.ij. Exquo hodie pagitur festū pueroꝝ innocentū qui ab iniquo herode interfecti sunt.tunc in pūti fmone tria sunt dicenda. Primo de solennitate pūtis festiuitatis.Secundo quō pentes se hr̄e debent ad pueros suos. Tercio exemplū. Quum ad primū sciendū q festum innocentū et coꝝ martyrū est solēniter pagendū ꝓpter tria. Prio ꝓpter tps.nā ipsi primi sunt q̄ pro xpo iesu post eius natiuitatē martyrizati sunt. g̃ nomiant flores martyrū in sacra scptura. Scdo propter numerū ipsoꝝ.qr tot sunt q numerus coꝝ icertus est.ꝫ eccia pagit numerū coꝝ fm visionē quā vidit Johes.vt hr̄ Apoc.xiij. Vidi agnū stātē supra montē syō.et cū eo centū q̄dragintaq̄tuor milia bñtes nomē eius et nomē pris ei⁹ scriptū in frontib⁹ eorum. Modo si laus vnius sancti vel vni⁹ angeli vel vnius hois est accepta et laudabilis coꝝ deo. quid tunc laus tot sctoꝝ innocentuꝫ.Etiā si deus exaudit preces vnius sancti vel hois vel marie duoꝝ vel trium ꝓgregatoꝝ in noie ei⁹.q̄d tūc vbi tot sancti simꝫ sunt cōgregati.Etiam si vnus sanctus est venerandus.nōne tūc tot milia sctoꝝ sunt venerādi. Nunq̄ eñ i anno tot sctoꝝ festū pagit̄ preter festū oim sanctoꝝ sicut hodierna die peragit̄. Tercio ꝓpter locum.qr in bethleem occisi sunt.vbi xps est natus.ergo in vbis p̄dictis dictuꝫ ē.Mittēs herodes occidit oēs pueros in bethleē.et in oibus finib⁹ eius. Vbi sciendū fm glo.q occisio pueroꝝ innocentuꝫ facta ē post annū et tres dies p⁹ natiuitatē xpi. Distulit autē herodes ꝓpter morā contractā. Fuit eñ rome a cesare citatus.et sic fere p annū fuit impeditus in petitionibus cesaris.Et tunc ꝓphetia impleta est. Rachel plorans filios suos. Hiere.xxxj. Sed di.quare rachel et non iacob plorauit. Ñdet̄ q matres sunt magis passibiles ⁊ maioris pietatis fm Arist.ergo pl⁹ cōpatiunt pueris et quia plus diligūt pueros g̃ plus dolent de aduersitatib⁹ pueroꝝ. Vñ notandū q euangeliū hodiernū notanter dicit ploratus quoad paruulos.⁊ vlulatus quoad matres. Vñ Crisꝰ in fmo. hodierno. Paruuli plorabant eo q a matribus sepabant. Matres vero vlulabant.eo q a filijs desolabant. Vñ Gre.in fmo.pūtis festiuitatis dic. q martyres in lachrymis baptizati sunt. et similiter matres in lachrymis.sicut filij in sanguine coꝝ.⁊ matres non carebunt martyrij gaudio. quia in martyrio pueroꝝ matres passi sunt. Nam gladius ptransiens pueroꝝ mēbra.corda matruꝫ penetrauit et ad intima puenit. Vñ Crisꝰ. Maior erat dolor in matribꝫ remanētibꝫ q̄z in puulis morientibꝫ.et fm san. Tho. ꝓpter istū ploratū eccia deponit hodie quedaꝫ signa leticie. vt Alleluia.Gloria in excelsis de o i missa.et Te deū laudamus in matutinis. Quum ad scdam partē istius fmo.est sciendū q pentes tenent tria pueris suis si volunt cum ipsis mereri vitā eternā. Primū est q dñt eos inducere ⁊ informare vt offerant deo innocentiā et puritatē suā cū ipsis pueris innocentibꝫ qui hodie sanguinē suū ꝓpter xpm fuderunt.Et hoc est pueris multū vtile et deo valde acceptū.q̄ pueri a iuuētute deo incipiunt fuire. qa ipsi deo ꝓpinant vinū purū.i.iuuentutē suā floridā Sed senes pctōres qui in senio ad deū se puertunt ⁊ pniam agunt offerūt do feces. Sed tū ds eoꝝ feces non spnit ex sua mia et bonitate. Vñ pentes dñt docere suos pueros Pater nr̄. Aue maria. Symboluꝫ fidei. Decē precepta ⁊ vt deū diligant ⁊ ei fideliē seruiant orando ieiunando eccias visitando. missas et fmones audiendo. et hoc erit eis multū vtile. qr sp postmodū sunt plus inclinati ad fuiendū do. Secundū q̄ tenent pentes filijs est q tenent eos corrigere.quia non sufficit q informāt eos in bonis.ꝫ oportet eos corrigere si excedunt.qr oia pctā q̄ ꝑmittunt sub obedientia parentū.de his pentes rñdebunt in die uouissimo g̃ hic aduertite pentes.qr etiā si sancte vite estis.tñ ꝓpter pueros vr̄os dānari poteritis.vbi gra.Si mat et pr̄ nunq̄z peccassent mortaliē.⁊ ꝑmittūt filiū vel filiā mortaliter peccare et eos nō corrigūt.ꝫ tacēdo ꝓsentiunt. ⁊ si sic sine pnia moriūtur eternaliter cū suis pueris damnant. Roꝝ.j. Digni sunt morte non solū facientes ꝫ et ꝓsentientes. Vñ in decre.dr. Pari pena puniendi sunt facientes et ꝓsentientes.xvij.q.iij.oēs. Sz d.quō corrigendi sunt filij Rñdet si sunt filij probi ⁊ ex fragilitate q̄nq̄z delinquūt.tales pueri cū benignitate sunt corrigendi.Si autē sunt ꝓterni et correctio dulcis nō ꝓficit.tūc corrigendi sunt aspa vga. Prouer.xxiij. Moli a puero subtrahere disciplinā.si eū pcusseris cū vga nō morieꝫ.et aiam ei⁹ de inferno liberabis. Ergo q̄n audis puerū tuū iurare p deū mendaciū aut blasphemare deū aut maledicere ꝓximo aut vides mala ꝓximo tuo inferre.aut cū superbia chorizare aut festa aut ieiunia ecclie frangere alijs pueris maledicere detrahere furari abiurare verb vel factis molestare.aq̄s balneando intrare.⁊ sic de singulis. tunc tu tenens eos corrigere. Sed heu sunt aliqui pentes q̄ ex inordinato amore pueros suos corrigere nolunt nec volunt q aliq̄s corrigat ipos ⁊ sic puersos educāt ⁊ tales pētes pueros suos pl⁹ odiūt q̄z diligāt. Vñ ꝓuer.xiij. Qui pcit vge odit filiū suū. Etiā sunt aliq pentes q̄ pueros suos pedib⁹ calcāt vel trucidant et cū manibus ad capita pcutiūt.⁊ sic eos infatuāt.Etiā aliqui sunt q̄ pueris suis maledicūt.Exēplū de hoc in cesario de puero illo quē demones cū corpe abstulerunt ꝓpter maledictōem pentū q amplꝰ illū puerū nq̄z viderūt.⁊ ꝫ pmisit deꝰ in terrozē aliozuꝫ pentū ne pueris suis sic maledicant.ꝫ potꝰ cū aspsa vga corrigāt. Tercio q pentes nō dñt relinq̄re res iniuste acq̄sitas pueris suis.qr melꝰ est modicū iusto superdiuitias pctoꝝ multas. Sz ꝫ ꝫ faciūt aliq̄ q̄ tā inordinatū amorē bñt ad pueros suos q̄ bñ cog̃scūt q

UVA. BHSC. IyR_046

possident iniustas res tñ nolūt eas restituere ne filij depaupent̄.et sic seipsos ⁊ pueros damnant eternaliť Etiã sciendũ q filij pñrunt de talibꝫ pentibꝫ tanq̃ de suis occisoribꝫ. Mã qt denarios eis scienter relinquūt ꝺ iniustis rebꝫ.q̃si tot gladijs pueros suos trãsfigūt. Mã heredes q̃ iniustas res scient possidẽt dãnant̄ cũ pentibꝫ.Eccl.xlj. De pre impio pñrunt filij qñ.ꝓpter ipm sunt i obꝓbriũ dei. Qrtũ ad tertiam ptẽsti? fmꝫ.nota exẽplũ.Legit q ádaz pentes habuert vnicã filiã q̃ exẽplo nrīs deuote deo ⁊ marie ỽgini fuiuit ⁊ in ỽginitate firmiť ꝓmanere ꝓposuit. Pf aũt iussit mrem vt filiã ornaret pulcris vestibus.Mater aũt pl'timẽs maritũ q̃ deũ.crines filie sue ornauit et eaz vestiuit põpose. Tũc angelus dñi nr̄i apparuit dicẽs ei.Quia pl'timuisti virũ q̃ deũ ornando filiã ⁊ abstraxisti eã xpo ⁊ aptasti eã mundo. ꝓpterea infra q̃tuoꝫ ebdomadas moueris et dãnaberis nisi infra illꝫ penitueris.et insup oẽs pueri tui morient̄ infra illud tps.et in penã manus tue quibꝫ filie tue adornasti iaz arescẽt.Qꝺ totũ sic factũ ē. Sz ipa pniam egit.Et sic ipsa et pueri mortui sunt vt dictũ ē ab angelo.Ex quo exẽplo pz q pentes pñt dãnari ꝓpter pueros.etiã pñt mereri cũ pueris vitam eternã.qz oẽs labores q̃s bñt cũ pueris ipsis educãꝺo deus remunerabit. Mñ Ro.viij. Scim? qñ di ligẽtibꝫ deũ oĩa cooperant̄ in bonũ.Et fm Aug. Multum bonũ irremuneretũ.⁊ nullũ malũ impunitum

Jtẽ aliũ fmonẽ de innocentib?.ſ. de parẽtibus q occidunt pueros ſpiritualiter ſicut herodes occidit ỹ nocentes pueros corporaliter. Quere in processu de tempore fmo.xvj.

De puersione sancti Pauli. Ser. r.

Aule saule quid me perſeq̃ris. Jta scribit Act.ix. Circa hodiernuz festũ tria sunt dicẽda ad laudẽ et gloriam sancti pauli apli. Primo q̃re puersio sancti Pauli celebrat. Scõo q̃dam ꝓ informatõe simpliciũ. Tercõ aliq̃ miracula ꝓ psolatõe nr̄a. Qrtum ad primuz sciendũ q puersio sancti Pauli celebrat̄ p oĩbus aliis sctis ꝓpter tria. Primo ꝓpter exemplũ vt nullus pctõr desperet q̃ntumcũq; magn? existat. Nam xps psecutor grãm dedit in signũ q nulli vult denegare grãm et miam suã. Mñ ps.l. Cor ptritũ et bũi. ⁊c. Nullus enĩ pctõr dz despare etiã si multa peccata ⁊ magna cõmisit.Quia fm b. Bernñ. Maior ē ỻ pietas q̃ quis iniq̃tas. Aliq enĩ qñ ỻ iniustitia audiũt pdicare.tunc statim volunt despare. Non sic impij nõ sic.ſ. pfidete.qz ds ñ vult mortẽ pctõris.ſ. magis vt puertat̄ ⁊ viuat.vñ Ezech.xviij. Jn q̃cunq; hora ingemu.pctõr ⁊c. Scõo ꝓpter gaudiũ.qz sicut eccia sustinuit tristiciã in psecutõe ei?.sic etiã ecõuerso acq̃siuit sibi leticiã in eius mirabili puersione.qz sicut erat ꝑius psecutor crudelis eccie sic postmodũ factus ẽ fundator ⁊ lumẽ totius eccie.qz p ceteris apostolus pl'laborauit pdicãꝺo in vniuerso mõdo. Mñ hodie in collecta dicimus i missa.Deꝰ q vniuersum mũdũ bti Pauli apli pdicatõe docuisti. da nob̃ q̃sumus vt q hodie eius puersionẽ colim?. p eius ad te exẽpla gdiamur. Tercõ ꝓpter miraculũ qꝺ factũ est in eius puersione. Mã ei? puersio facta ē p lucem refulgentẽ.et eadẽ lux fuit imensa ⁊ circũfulsit eũ circũqnaq; sicut pz in epla hodierna quõ cõuersus est miraculose.Dic textũ eplẽ. Jnsup sciendũ q sanctus paulus bz nouẽ ꝓuilegia. Primũ ꝓuilegiuz est q dñs vocauit eũ ad dignitatẽ aplatus ⁊ mirabilius q̃ alij apostoli ẽ vocat?. Ceteros enĩ apostolos oẽs xps vocauit adhuc exñs hic in mõꝺ.ſ. sctm paulum vocauit de celo. Mñ.ps.cj. Dñs de celo in terrã ꝓspexit. Jõ aũt xps paulũ de celo vocauit.ad innuẽꝺũ q esse deberet totus angelic?.totus celicus.et totus deiformis. Etiã ceteros apostolos vocauit solo verbo di. Dicente p?me faciã vos fieri piscatores hominũ.Mat.iiij. Sed paulũ vocauit p lucẽ imensaz qz circũfulsit eũ lux de celo. Scõm ꝓuilegiũ.quia ipe fuit ꝓmus in pdicatõe. q̃uis vltm? in vocatione. Predicauit aũt sapienť dulciter ⁊ infatigabiliter grecis barbaris romanis.⁊ oĩbus natõibus mũꝺi.

Tercũ ꝓuilegiũ.q fuit raptus in tercũ celũ vbi totũ misteriũ dñice incarnatõis in triduo sue exceptõis edoctus fuit.Gal'.j. Notũ vob̃ facio euãgeliuz qꝺ euangelizatũ est a me.qz nõ fm hoiem didicit.sed p reuelatõem iesu xpi. Quartũ ꝓuilegiũ. qz sibi ẽ angelus q̃ sunt nuncij.⁊ ipse paulus nuncius xpi fuit.qz nomẽ xpi toti mõꝺo nunciauit. Sed di. quõ sanct? paulus nomẽ xpi portauit. Rñdet q portauit uomẽ xpi in corde p fidẽ.Jn manibus p operatonẽ.Jn ore p pdicatõez assiduã. Mñ illud bñdictum nomẽ iesus intrñ dilexit vt ipm q̃ngentis vicibus in epl̃is suis noiauit.Etiã illud venerabile nomẽ iesus intrñ dilexit vt etiã post decollatõez suã in ore habuit resonando ter Jesus iesus iesus. Cũ enĩ ad locum sue passionis venisset ỽsus orientẽ manibus extenſ cũ lachrymis oravit et deo grãs egit. post ꝟ valedicẽs fratribus suis vtrũq; genu in terrã fixit collũ suum extendit.et sic rome decollatus ẽ. Et mox caput eius a corpe saliens.nomẽ iesus clari voce intonuit. ⁊ vbicunq; caput eius exiliuit mox fons erupit. qꝺ hodierno tpe manifestũ est. Quintũ ꝓuilegiũ est. qz similis ẽ martyribus.qz post suã puersionẽ multas persecutões ẽ passus. q̃s Hylarius enũerat breuiter di.Paulus apl's in pbilippi carcere ponit̄. virgis cedit̄.et ligno pedibus affigit̄.in listris lapidat̄. in yconio ab inimicis persequtur.in epheso feris datur. in damasco in sporta per murz deponit̄.in hierusalẽ a iudeis capit̄.sistit̄ cedit̄ ligat̄ ⁊ insidiat̄.Jn cesarea claudit̄ criminat̄ naufragans in ytaliã periculo dirigitur.Romã veniẽs sub nerone impatore iudicat̄ occidit ⁊ finit̄. Sextũ ꝓuilegiũ q̃ sctus Paulus limulis ẽ pfessoribus quoꝝ pfectio fuit q̃ terena despiciebant ꝓ inimicis orabãt̄ et alioꝝ mala deflebant. ⁊ asperã vitã ducebant.Et istas pfectões oẽs cõstat fuisse in sctõ paulo. Jpse enĩ terrena despexit et ꝓ inimicis oravit ⁊ eos singularit̄ dilexit.Etiã alioꝝ mala deflebat insup asperã vitã duxit. qz in fame ⁊ siti. in labore et erũna in vigilijs multis in frigore ⁊ nuditate corpis ⁊ ieiunijs multis. ⁊ sic de alijs. Septimũ ꝓuilegiũ.quia ipe similis erat virginibus. qz ỽgo fuit añ puersionẽ suã ꝓpter superbiã. Sz post cõuersionẽ ꝓpt̄ iesum xpm ỽgo pmãsit. Jn signum huius qñ decapitatus fuit. tũc lac pro sanguine de corpe eius efluxit. Sicut etiã legit̄ de sctã katherina

UVA. BHSC. IyR_046

XI

que etiam fuit specialis sponsa xpi. Octauū pnle gū q in oibus missis bis noiaī qđ de multis nō legitur. Monū et vltimū q hodie festū ei⁹ cōuersionis per totū mundū celebraī. Qrtum vo ad secūdam ptem istius fmonis est notandū q quilibet pctōr cū sctō paulo dz se ad deū cōuertere. qr parat⁹ est sibi sua pcta indulgere. Qđ ondit̄ in b q q̄tuor mōis dicit ad pctōrem reuertere. vt hr Lañ. vj. Reuertere reuertere sunamitis. reuertere reuertere vt intueamur te. Prio em̄ dr reuertere ad honorē sctōrū angelor. qui cōuersionē tuā a pctis valde desiderant. Qđ si feceris. i morte tua oibus amicis tuis ab scedentibo ipsi angeli tibi appropinquāt. imo etiam qñqz sctī aliq̄ p aia cū angelis veniūt. Vñ be. Gre. Interdū ptingit iustis. vt in morte sctor pcedentiū visiones aspiciant. ne mortis sue fniam ptimescant. Imo qñqz etiā ipse xps apparet suis dilectis in extremis. Vñ etiā be. Gre. Aliqñ in psolatōe egredietis aie ipe appet auctor et retributor vite. Scdo dicit ds reuertere ad honorē btē marie virginis q̄ te sepe apud me excusauit et p te affectuose interpellauit in q̄ me spāliter honorabis. De cuius pnia si reuerteris eterna in patria spāliter gaudebis. Tercio dicit reuertere ad cōfusionē diaboli. vt illū quē peccando et in pctō manēdo letificasti. hunc vehemēter cōfundas. vt et mala q̄ tibi pauerat euadas. Quarto dicit reuertere ad honorē meū qr te multipliciter honorauī et plus te honorabo si ad me veraciter puersus fueris. Etiā sciendū q q̄libet gaudere dz de cōuersione pctōris ꝓpter duo. Primo ꝓpter honorē dei. qr maximū dedecus deo exhibitū est. et exhibet qñ q̄s peccat mortaliter. Sicut si rex terren⁹ in bono rarē magnū estimarēt. et cuz hoc sibi fieret ab hoīe despecto cui multa bona fecisset. Scdo gaudere debemus de bonis opibus ꝓximor. qr in celo oia merita ꝓximor erunt nr̄a. et hoc ex fraterna charitate. Quia vt di. Anſ. Quilibet in celo proximū suū diligit sicut seip̄m. et ex charitate vnusquisqz intīm gaudet de alterius merito q̄sum de suo ꝓprio merito. Vñ etiā mgr lib. iij. sniar. di. xlix. Per charitatē q̄. s. in singulis erit perfecta tantū q̄sqz gaudebit de alterius bono q̄ntum gauderet de ipso si in se haberet. Etiā sciendū q sancti in celo nō solū cogñscūt ꝓpinq̄s q̄s hic nouerūt. ꝫ etiā quos nunq̄z viderūt. vel etiaz q̄ ante centū annos vel mille vixerūt. Vñ gre. in dyalo. Sancti nō solū cogñscunt quos hic nouerūt. ꝫ etiam cognoscunt illos quos nunq̄z viderunt. Ergo cū angelis gaudere debemus de cōuersione vnius peccatoris. vñ Luc. xv. Gaudiū est angelis dei sup vno petōre pniam agente. Qrtum ad tercia ptem huius fmonis sciendū q oēs xpifideles dñt hodie festū sctī Pauli solēniter celebrare. et ip̄m tanq̄z singulare patronū inuocare. Primo illi q̄ patiunt dolorē oculor. Vñ de eo legit q cū quodā ,tpe predicasset Dyonisius ,qui erat magnus phus et gentilis ñ credebat his q̄ iam a paulo dicebant. Tandem ꝓcessit vnus cecus coram eo. Tūc dixit dyonisius ad paulum Si illū cecū illūiaueris credaz in iesu xp̄m. Tunc paulus dixit ad cecū. In noīe iesu xp̄i respice in me. Statim cecus vidit. Et statim dyonisius credidit et baptizatus est. Et si ambo illuminati sunt, vnus in corpore. alter in aīma. Etiā infirmi et debiles. Vnde Act. ix. legit q offerebant sudaria et vestes paulo et sup infirmos ponebāt et sanabant. Si g̃ tñ valebāt vestes ei⁹ in hoc seculo q̄ntum nūc valent ei⁹ deuote orōes in celo. Et q̄ dānabiliter tēptant de occisōe suip̄sius. inuocēt sctīm paulū. Vñ legit q quidā desperans laqueū sibi parabat. no mē tñ sctī pauli inuocans semp dicebat. sctē paule adiuua me. Tunc affuit quedā squalida vmbra hortans eū et dicens. Eya bone vir age qđ intendis. ne morā feceris. At ille sp parās laqueū dicebat. btissime paule adiuua me. Expedito iam laqueo affuit alia vmbra clara et multuz mirabilis tanq̄z bois dicēs illi q̄ hoiem hortabatur ad suspendiū. Fuge miserrime. qr paulus aduocat⁹ venit. Tunc squalida vmbra euanuit. et hō ad se rediens laq̄um ,pjciens pniam ꝓgruā et cōdignā recepit. Etiā q̄ a serpentibo qñqz leduñt. Vñ legit de eo q cū esset in q̄dam insula vipera manū ei⁹ inuasit. ꝫ nihil eū lesit. q̄ post in ignē eā excussit. Legit quoqz q hoies ō ,pgenie illius hois q̄ paulū hospitio accepit a venenos nullatenus leduñt. Vñ cū pueri nati sunt i cunis eor ꝓpētes ponūt. et sic si filij eor sint ,p bant. Etiā pt subuenire in morte. Vñ legit q quidā iuuenis fenestrā ascendit vt paulū p̄dicantē audiret et sic dormitādo cecidit. quē paulus resuscitauit. Et multa alia miracula fecit post puersionē suā. Refert Maymo q paulus a pullor cantu labor⁹ manuū insistebat vsqz ad quintā horā. deinde p̄dicatōi vacabat ita vt plerūqz vsqz ad noctē fmonē ,ptrahebāt Residuū vo tps comestioni somno et orōnib⁹ necessarium erat.

De purificatōne Marie virgis. Ser. xj.

Ostquaz impleti sunt

p dies purgatōis Marie fm legem moysi Luce. ij. Iero. De beatissima ac gloriosissima virgine maria loq̄ me indignū fateor. ꝫ et puto q nemo sit q̄ p̄sumat aliq̄d loq̄ nisi q̄ q̄nta sint q̄ p̄sumit ignorat. Tñ si ad hoc nemo ydone⁹ inuenia tur votis oibus cessare nō dz quilibz etiā pctōr a laudibus virginis gloriose. Vnde etiā be. Aug. Quid ego dicā de te paup ingenio cū de te q̄cq̄d dixero minor laus est q̄z tua dignitas mereī. Vñ etiā Bern̄. Si oīm martyr vulnera et membra verterent in linguas. eam sufficienter laudare nō possent. Si g̃ tanti doctores fatenī se ad h̄ non posse sufficere q̄d dicā de modernis doctorib⁹ q̄ respectu eor sunt q̄si gutta respectu toti⁹ maris. Sz recurrendū est ad illā de q̄ locuturi sum⁹. vt apō suū filiū nob singulare gr̄az ipetret. Sz erq̄ hodie ē festū purificatōis marie virgis. tūc in p̄nti fmone tria sunt dicēda. Prio de festo p̄nti et purificatōe fm legē moysi. Scdo aliq̄ ,p informatōe nr̄a. Tercio et vltio miracla quedā ,p nr̄a cōsolatōe. Qrtū ad pmū est sciendū q h festuz sortit tria noia. Prio em̄ dr festū purgatōis. et iō dr in themate huius fmōis. Postq̄z ipleti sunt dies purgatōnis rc̄. Circa qđ q̄rit. vtrū ygo maria indigebat purgari. Rñ. q nō. qr nō rōe sui. qr ipsa fuit purissima et purior oīm creaturar̄. Ip̄a em̄ adhuc ex⁹ i matno vtero sctificata fuit. et viuēs in mōdo magis purificata fuit. qr in p̄nti vita nunq̄z peccauit. nec eē

UVA. BHSC. IyR_046

venialiter. qō nemī inſ natos mulierū vel natas creditur eſſe donatū. Sz marie fuit puriſſima in ſui filij cōceptōe. Sanctus eſt ſctōz intrans in ipſaz. ſanctā ſctōz ipſam effecerat. et in ipſa nulla fuit macula. vñ ſpūſſanctus videns eā tam pulchram et tā mundaz dicit in canticis cāticoz. Tota pulcra es amica mea Nec etiā rōne legis indiguit purgari. Mā lex purificatōis erat. q; ſi mulier ex virili ſemīe ꝓcepto pepiſſet maſculum. īmunda eſſet ſeptē diebz a ꝓſortio hominū. Octaua āt die puer circūcideret. p⁹. xxxiij. dies ab ingreſſu tēpli abſtineret. et ſic. xl. die intraret tē plū z offerret agnū ſi diues eſſet. aut par turturz colūbaz. aut duos pullos colūbaz ſi paup eſſet. vt bī Leuī. xij. Sed maria non indiguit purgari rōne legis. q; lex ꝓſupponit q; mulier nō vgo. q; ꝓcepto virili ſemīe. Sed maria ꝓcepit non ex virili ſemine. ſed myſtico ſpiramīe. Sed di. q̄re ḡ purgari voluit cū nō indiguit. Rñdeī q; ꝓpter tria. Prio ꝓpter obedīētie pfectōez. Maria eſt oīa fuauit q̄ in lege moyſi ſcpta ſunt. vt pz hic ī euāgelio hodierno in purgatione ipſius. Et in hoc nob exemplū reliqt obedientie vt etiā nos obediamus prelatis et p̄ceptis eccie ī feſtis celebrandis. z in ieiunijs obſeruandis. Mā qui cūq; ſcīēter z ſine cā ſolvit feſta z ieiunia peccat mortaliter. q; nullū peccatū veniale ē in p̄cepto ꝛ ſolum mortale. Scdo ꝓpter exemplū būilitatis marie ſe cōformare voluit alijs mulierib⁹. vñ Bern̄. Eſto inter mulieres tanq; vna iſtaz. Et quecūq; mulier vl' vgo eſt būilis. talis ē filia marie virgis. Et quecūq; eſt ſupba iſta ē filia luciferi. ḡ quelibet mulier aut vir go dz ſectari būilitatē marie. q; dī in Luc̄. Reſpexit būilitatē ancille ſue. Sed heu plures mulieres imitant nunc euā in ſupbia z in incredulitate. Nō ſic pz Mā ancilla noue annorū qñq; curioſius ꝓcedit in veſte ſua q̄ maſculus. xix. annoz. Et cū vetula amplius ſe ornare nō audet ꝓpter ipſius ſatuitatē. tūc ad ſupbiā z laudē hoīm nō deſinit ornare filiā ſuam Simiſiter mulieres plus ꝓſueuerunt ſe occupare cū incredulitatib⁹ et incantationib⁹ z carminib⁹ q̄ viri Mā vna mulier aliq̄n plus ſcit de talib⁹ ſupſtitionibus q̄z centū viri. et tales carminatrices nō ſolū dānant ꝛ et multa mala faciūt alijs in aiab⁹ ſuis. Vñ in cano. xxvj. q. vij. nō obſtetis. Diuinatōni q̄ intēdit. damnatōem aīe incurrit. Vnō ex iā dictis elicit q; plures mulieres dānant q̄z viri. Et de hoc quere exemplū in ꝓmptuario infra. vij. S. Tercio purgari voluit vt nob oīb⁹ exemplū purgatōis daret. tā maſculis q̄z feminis tā diuitib⁹ q̄z paupib⁹. Scdo vocāt hoc feſtū grece ypopanti ſeu luminū. q; portatus ē hodie ad tēplū xp̄us ieſus q̄ eſt lux mūdi. Mā maria ioſeph ſymon z anna hodie fecerunt venerabilem ꝓceſſionē cū puerō ieſum vellent in tēplū p̄ſentare. et p̄ſentauerūt. Sic et nos ꝓceſſionē faciam⁹ quā ſanct⁹ Gre. papa Anno dñi. dlxxxv. inſtituit. Et cereū accenſum p quē ſignificat xp̄s in manibus ſuis cū toto clero romano portauit. Tria ei ſunt in cereo ſcz cera ligmen et ignis. z hec ſunt tria q̄ fuerūt ī xp̄o Mā cera ſignificat carnē xp̄i q̄ nata eſt de vgine ſine corruptōe ſicut apes cerā gignūt ſine corruptōe z cō mixtione. Ligmē in cera ē aia xp̄i. Ignis vo ſignificat eius diuinitatē. Tercio dī hoc feſtū p̄ſentatōis ḡ dicit in euāgelio hodierno. vt ſiſteret eū dño et darent hoſtiā ꝓ eo. Vñ q̄rit q̄re mulieres exūtes ī purpio offerunt infantes dño. Rñdeī q; ꝓpter tria.

Prio vt ex hoc oñdat q; infans iſte ē dī ꝓpus. quia creauit ipm. et aiam infudit z ipam redemit q̄ſi diceret mater ad dñm xp̄um. Ecce infantē quē creaſti. et aiam quā infudiſti z redemiſti. in ſignū boz bñficiorū tibi eū hodie offero. Scdo vt hec p̄ſentatio ſit q̄dam gr̄arūactio. de eo q; hoc ꝓlē dedit z puerperam a periculo mortis p̄ſeruauit. et puerū in vtero mr̄is cuſtodiuit. q̄ſi diceret puerpa. Ego offero eū in ſignū regratiatōis. q; iuuiſti me vt ipm in mūdū pepi. z ſi ſupuixerit faciā poſſe meū q; ꝓpus erit. z tūc oīſus labor quē hūt pentes cū pueris erit eis meritorius. Vñ ad Ro. viij. Scim⁹ q̄ñ diligentib⁹ deū oīa cooperant in bonū. Tercio vt hoc extūc infantē cuſtodiat. ne gr̄am z innocētiā baptiſmalē pdat. Vñ. p̄s. cxxvj. Niſi dñs cuſtodierit ciuitatē. rē. Mā puer in baptiſmo ſit dei templū. z talē gr̄am accepit q; ſine oī pctō mortali viuē p̄t vſq; ad finē vite ſue. et ſi ſtāte iſta innocentia moreret in ꝓtinēti ad eternā gl̄iam euolaret. Nō pz. q; baptizato xp̄o a Iohe in Iordane. celi apti ſunt z ſp̄ūſſctūs viſus ē. De B etiā hoc ſupra ſer. iiij. pte. ij. Qtū ad ſcōam ptē iſti⁹ ſermonis ſciē dū ꝓ informatōe nr̄a q; exēplo btē marie vgis purificare debem⁹ cor nr̄m a malis cogitatōib⁹ z amore illicito. Sz quō q̄s peccat p illicitū amorē Rñdeī q; r. mōis. Prio q̄ñ bō pl⁹ diligit creaturā q̄ creatorē. ſ. deū. vñ be. Diero. Quodcūq; quisq; ſupra deum vel equaliter deo diligit. hoc ſibi ꝓ dō inſtituit.

Secundo cogitando et morose in peccatis delectando. vnde Aug. Morosa cogitatio cū delectatione et conſenſu eſt mortalis. Tercio videndo amaſiū vel amaſiam cū delectatione et mala cōcupiſcentia. Mat. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiſcendū eā iam mechatus eſt eam in corde ſuo. Quarto loquendo vt cū quis p verba allectiua ꝓuocat ſe z aliam ꝓſonam ad malam concupiſcentiā. Vnde dī in decre. Deus iudicabit vba fm intētionē ꝓferentis xxij. q. v. Munane. Quinto tangendo et iocādo mala intentione. ſed ſi fieret in ioco tunc eſſet venia le peccatū. Vnde dī in decre. Tactus laſciuus etiā ſine coitu ē graue peccatū. xxvij. q. j. nec aliq̄. Sexto ſe ornando in crinib⁹. in facie in veſtib⁹. in calceis in cingulis in peplis z ſic de alijs q̄ñ iſta fiūt mala intentione ſupbiendo. alliciendo ſunt mortalia. Nec iſti merito aduertere deberent q; feſtiuis diebz crines ornant z ſpecula ex ſupbia ſepe inſpiciūt. Septimo cū quis ex amore illicito dat alicui ꝓſone donuz vel clenodiū ea intentione vt eū vel eā ad malum actuz alliciat talis peccat mortaliē. Octauo q̄ñ quis ſupſtitioſe vult facere amorem illicitum inter ꝓſonas aliquas. Simiſiter qui credūt q; hoc cū diabolo poſſit fieri. Nono q̄ñ quis ex amore illicito flet et triſtat. quando illa ꝓſona ſe alienat z recedit ab ea vl ab eo. vel quando aliam ꝓſonā ꝑ eā amat vl' amicabiliter alteri loquit. vel etiā ꝛhet cū aliqua honeſta ꝓſona mr̄imoniū honeſtū. et ex ſ maledicat ſibi vel vxori vel etiā alijs ꝓſonis q̄s ille diligit. Decimo qui ſcribunt literas amatorias et etiā qui portant tales ſcienter. ſimiſiter qui tales ſcīēter ī domo

UVA. BHSC. IyR_046

ſua permittūt peccare. ¶Qtū ad terciam ptem iſti⁹ ſmonis eſt ſciendum q⁹ omnes hoies vtriuſq; ſex⁹ viri et mulieres ancille et ỹgies puuli et pueri debēt hodie et q̄tidie inuocare btām ỹginē mariā ⁊ ei fideliter fuire. q⁹ ipis pōt in oibus tribulatōibus. infirmitatibus et neceſſitatibus ſubuenire. ¶Et primo viri in neceſſitatibus vite aut mortis conſtituti debent recurſum habere ad beatā virginē mariā. ¶Exemplū de milite q̄ in honorē btē marie virgis vnū cereū accendit. Quere infra in ꝓmptuario de exēplis beate virginis. xlix. ¶Etiā mulieres. ¶Exemplū de vxore militis q̄ fuerat impregnata et pdidit vſum rōnis. nec potuit ſanari niſi in feſto purificatōis. et in eccīa beate marie virginis. hoc q̄re ibidē. iij. ¶Itez ancille ⁊ peccatrices dēt ei ſeruire et eā inuocare. ¶Exemplū ō ancilla que peccauit cū dño ſuo. hoc q̄re ibidem. xlvij. ¶Etiā virgines ꝓbe et honeſte debēt eaz inuocare. vt ꝑſeruet eas ab infamia. ¶Exemplū de duabz ſororibz q̄ fuerūt falſe infamate. q̄re ibidē. xxij. ¶Etiaz parētes q̄ bñt pueros. ¶Exēplū ō puella puula quā raputt lup⁹ ⁊ maria eā libauit ⁊ mīi ſue reſtituit. q̄re ibdē. xv.

De ſctō Mathia apoſtolo. Sermo. xij.

t annumeratus eſt cū

e duodecim apoſtolis. Act. j. ¶Exq̄ hodie celebram⁹ feſtū ſancti Matthie q̄ electus ē loco iude traditoris xp̄i. Tunc in p̄ti ſermone tria ſunt dicenda. Prīo de electōne et ꝓuilegijs ſcti matthie apoſtoli. Scōo aliq̄ ꝓ informatiōe ſimplicium. Tercio aliq̄ miracula ꝓ ꝓſolatōne audientiū. ¶Qtū ad primū ſciendū q⁹ ſctūs matthias aplūs hz ſeptē ꝓuilegia. Primū eſt ſua cōmēdabilis electio. Mā laudabiliter ē electus. Cū em̄ inter aſcenſionē ⁊ pentheco ſten apoſtoli ſimul in vna domo eſſent. videſ Petrus q⁹ nūerus apoſtoloz eſſet diminutus quos dñs eligit vt fidem ſctē trinitatis in q̄tuor mūdi ptibus predicarent. ſurrexit in medio fratrū dicēs. Viri fratres oꝑtz vt aliquē loco iude inſtituam⁹ q̄ teſtetur nobiſcū reſurrectōez dñi noſtri ieſu xp̄i. et ſtatuerunt de. lxxij. diſcipulis duos .ſ. Joſeph q̄ cognominatus ē iuſtus qui fuit frater iacobi alphei. et ſymonis et iude et mathiā. et oās dixerunt. Tu dñe q̄ noſti corda hoīm oſtende quē elegeris ex his duobz accipe locū quē amiſit iudas proditor xp̄i ſaluatoris et datis illis ſorti⁹ cecidit ſors ſup mathiā. et annūeratus ē cū vndecim aplis. Sciendū q⁹ ſm beatū dy oniſiū illa ſors nihil aliud fuit q̄z quidā ſplendor diuinus ꝓ quē oñdebat q⁹ ipe erat i apoſtolū aſſumēdus. ¶Et in hoc oñdit ei⁹ ſanctitas. q⁹ licz ab infantia aiam ſuā ⁊ vitā ſuā ſctē et mūde ſuauerat. q⁹ virgo fuit. tñ ſic macerauit ieiunio corp⁹ ſuū q̄ſi pctōr eſſz timēs ne aliq̄d in annis puerilibz egiſſz qđ dño diſpliciſſet. Scōm ꝓuilegiū q⁹ fecit eū xp̄s ptribulē ſuum. Fuit em̄ de tribu iuda de q̄ nata ē ỹgo maria. ⁊ ieſus xp̄s filiꝰ eius. Solēt em̄ hoies q̄ ſunt de eadez tribu magis ſe inuicē diligere. ſic et xp̄s ipm dilexit. O q̄z mag̃ dilectio q⁹ ipſum ſic elegit. Tercū ꝓuilegiū. q⁹ matthias fuit cōꝑiota xp̄i. fuit em̄ bethleemita. Sicut em̄ xp̄s in bethleem ē nat⁹. ſic ⁊ matthias. Solēt aūt hoies q̄ ſunt de eadem ciuitate nati mutuo ſe diligere. Quartū ꝓuilegiū. q⁹ xp̄us ꝓo naliter ad eū venit q̄m fuit poſit⁹ in carcere cū multo lumīe. et ipm ō terra leuauit ⁊ vincula ſoluēs et dulciter eū cōfortās. oſtiū ſibi aꝑuit. q̄ egreſſus vbū dei ꝑſtanter ꝑdicabat. Quintū ꝓuilegiū q⁹ nō ſolum eſt aplus. ſed etiā martyr xp̄i. Vñ legit de eo q⁹ cū vbū dei in iudea ꝑdicaret. et magnū ꝓpl̄m ſignis ⁊ ꝓdigijs cōuerteret. vñ iudei inuidētes ei ipm in concilio ſtatuerunt acceſſerūt aūt duo teſtes q̄ ipm accuſauerunt. Prīo in ipſum lapides miſerūt quos lapides i teſtimoniū illis ſecū petijt ſepelin q̄ dū lapidaret. ſecuri more romanoz ꝓcutit. ⁊ extēſis manibus in celū ſpm̄ tradidit. Sextū. q⁹ vnū articulū ō. xij. articulis fidei cōꝑoſuit i q̄bus articulis cōſiſtit fides et ſalus oim xp̄ifideliū. et ē vltimus articul⁹. ſ. Carnis reſurrectōem et vitā eternā amē. ¶Credere em̄ debem⁹ q⁹ oēs hoies ſimul reſurgent in nouiſſimo die tā boni q̄z mali. et q̄libet reſurget in eodez corꝑe in q̄ viuit. ¶Qnis em̄ corpus in cinerē ⁊ puluerē redactū ſit. tñ oīa iſta que ſpectant ad cōplementū corꝑis redibūt. et idē corp⁹ reſurget. et oēs reſurgemus i illa etate in q̄ xp̄s fuit q̄m mortē ꝓ nob⁹ ſuſtinuit. tā ſenes q̄z iuuenes et corp⁹ cuiuſlibet electi lucidū erit ⁊ ſplēdidū. Sz corp⁹ cuiuſlibet reprobi erit groſſum ⁊ obſcurū. Etiā teneāt quilibet credere vitā eternā ꝓ hāc vitā. Boni em̄ habebūt gaudiū ſempiternū. mali aūt penā. vñ Matth. xxv. Ibunt hi in ſupplicū eternū. Juſti aūt in vitā eternā. Septimū ꝓuilegiū. quia hodie feſtū ipſius ſolēniter in vniuerſo mōdo celebratur et etiā in q̄libz miſſa ꝓ totū mundū q̄tidie nomē ipſius nominat. Sed q⁹ hodie mētio fit ō iuda q̄ de honore ſuo detruſus ē. Tūc notandū q⁹ xp̄us iudā elegit. et ſp ad ſpecialiorē dignitatē. Primo de mūdo in diſcipulū. Scōo de diſcipulo in apoſtolū. Tercio de apoſtolo i ſuū ꝓcuratorē. Sed queret cū xp̄s ſit dei ſapientia. quare in tales ſtatus poſuit iudam. Rñdet ꝓmo ad oſtendendū q⁹ mali in hoc mundo ſunt permixti inter bonos. Jn celo em̄ ſunt oēs boni. Jn inferno ſunt omēs mali. Jn mōdo aūt ſunt boni ⁊ mali ſimul. et hoc a principio mūdi ſemp fuit q⁹ mali cū bonis ſunt ſimul reperti. vt pz de abel et cayn eſau et iacob. Scōo vt vanā preſumptōem ō nobis amputaret. Si em̄ iudas aliq̄ bonus inter optimos cecidit turpiter. quis de ſe erit iam ſecur⁹. vñ Ber. Muſcz ē ſecuritas fratres mei. nec in celo nec in paradiſo. multo minus in mūdo. Jn celo em̄ cecidit angel⁹ ꝓmus. Vñ Eſa. Quō cecidiſti de celo lucifer q̄ mane oriebaris. Cecidit em̄ ſub potentia deitatis Adā in paradiſo in loco voluptatis. Judas i mūdo a ſchola ſaluatoris. ¶Tercio ad oñdendū q⁹ reprehenſibiles ſunt q̄ cōgregatōem vnā malā iudicant. q̄m vnū malū in ea reperūt. Etiā querit q̄re xp̄s iudam ꝓcuratorē fecit quē furē ꝑſciuit. Rñdet vt ꝓpalia cōtemnēda et vilia oſtenderet. Vñ Gre. Contēptibilia cōtemptibilib⁹ dāt. Vñ ⁊ xp̄s bona ſua ſm nobilitatē eoz nobilioribus diſtribuit. q⁹ aiam p̄ri. matrē mariā iohānī. eccleſiā ſuā petro corpus ioſeph et nicodemo. ꝓpalia crucifixoribz ſuis reliq̄t. Et iſta eſt cauſa quare iudā ꝓcuratorē fecit ꝓpter auariciam. quia fuit plenus auaricia. quod notatur i hoc q⁹ ductus cupiditate pecunie xp̄m venalem expoſuit di. Quid vultis mihi dare. O q̄z ſtultus negocia

UVA. BHSC. IyR_046

tor fuit. qñ christum dominū suum p tam modica pecunia vēdidit. s. p triginta denarijs in quo sunt oēs thesauri sapientie dei reconditi. Nonne stultus essz ille negociator qui haberet vnam preciosam margaritam que virtute sua illuminaret cecos. leprosos mundaret et oēs infirmitates curaret z etiā mortuos suscitaret. z valeret illa margarita mille ducatos. et vēderet eā p solo obolo certe stultissimus eēt. Sic stultus negociator fuit iudas quia vendidit p̄ciosaz margaritam. s. xp̄m p triginta denarijs q cecos illuminauit. leprosos mundauit. Vnde sciendū q multi mirant q iudas vendidit dñm nr̄m Jesuz xp̄m p. xxx. denarijs. z nō mirant hoc q dñs omni die a malis xp̄ianis vendit nō solū p. xxx. denarijs. ß qñ qz p vno denario vel dimidio. Q̄ñcūqz enī z q̄tiens cūqz emēdo vel vendendo mēdacit iuras z primū decipis xp̄m sciēter vendis. Silr vsurari⁹. luxor. raptor. fur et sic de singulis. Et generalit q̄cūqz z q̄tēs cūqz q̄s p̄rim decipit z bona tpalia q̄uis mō iuste acquirit xp̄m vendit. Q̄tū ad scdam ptē isti⁹ sermonis sciendū. q exq illud festū occurrit cōiter circa carnispriuiū q tpe solent hoies gulose viuere. vñ p nr̄a informatione z simplicitū q̄rit q̄t mōis hō bibendo z comedendo peccat mortalit. Rñdet q q̄n qz mōis. Primo qñ diligit corp⁹ suū intñ q p̄ceptū eccie patus ē comedere diebz ieiunioz cū tanī bene posset ieiunare z nō vult corp⁹ suū intñ ḡuare et sicut soluit ieiuniū sine cā z rōne ab eccia p̄ceptuz Sec⁹ ē si infirm⁹. aut mulier p̄gnans. aut paup laborator ex cā solueret. Scdo cū q̄s sumit cibū illicitū vel p̄hibitū. sicut cū q̄s in q̄dragesima sine cā comederet lacticinia vl ouа. Silr q votū fecisset nō comedere sextis ferijs lacticinia z hoc votū frangeret.

Tercio qñ q̄s sibi cibū nociuū comedit z sic vires corpis debilitat z vitā sibi abreuiat z talis ḡuiter peccat. qz facit p̄ charitatē q̄ hō tenēt se in deū diligere z vires suas p̄fuare vt deo diuti⁹ possit fuire. ps. Fortitudinē meā ad te custodiā. Quarto qñ q̄s excedit in supfluitate cibi et pot⁹ sic q pdit rōnē vel nauſeā hz vel vomitū facit p̄pter supfluā crapulā vl ebrietatē talis etiā ḡuiter peccat. Nam fm Hen. de vri maria. Quicūqz inebriat vl q excedit mēsurā i comedendo et bibēdo qñ p̄cipalit q̄rit delectationē z talē delectationē p̄ponit deo q dz eē p̄cipalis cā z finalis in oib⁹ opib⁹ nr̄is. Vñ Apoca. j. Ego sum alpha et o p̄ncipiū z finis oim. Et talē delectationē hoies voluptuosi q̄rūt q solū fm carnē viuūt. Vnde Apl's Ro. viij. Fratres si fm carnē vixeritis morienini. Vñ etiā Hiero. Impossibile ē hic iplere ventrez et ibi mentē. Q̄tū ad terciā ptē h⁹ fmonis sciēdū q oēs xp̄iani debēt hodie istud festū deuote z soleniter celebrare z sanctū Mathiā in oib⁹ necessitatib⁹ inuocare tāq̄ singularē patronū. Primo q a p̄pentib⁹ venenos⁹ leduntur. Vñ legit q dū btūs Mathias p̄dicaret q̄ndā potionē intoxicatā dederūt ei bibere quā ipe in noie dei bibit z nullā sensit lesionē. Etiā infirmi. Vñ de eo legit q cū p iudeā p̄dicaret. cecos illuminabat. leprosos mūdabat. demōes expellebat. claudis gressū. surdis auditū et mortuis vitā restituebat. Etiā in extremis laborātes. Vñ legit q dū q̄dā miles vt moris ē ex deuotōe aliquē aplōz eligeret in patronū sel'z bis arripuit carthā p̄tinentē nom̄ mathie tūc indignat⁹ ait. Si nullū magnoz aplōz eligē potui. nec hunc p patrono habere volo. Post aliquod tps p̄dictus miles cā salutis loca passionis xp̄i visitaret disposuit cū ia in mari aliq̄ntulū cū socijs. p̄fectus esset tantis tempestatib⁹ nauis subito impellit vt oēs qui in ea erant de vita desperarent. Et cū sors reū militem p̄deret. p̄iectus de naui marinis fluctibus sup nudā tabulā exponit qui cū p̄rim⁹ eēt mortis ecce vidit virū splendidū p̄ciosa veste indutū. cū. qz interrogaret cur marinis fluctib⁹ esset immersus Qui cū p̄pter culpā suā hoc factū esse dixisset. ille adiecit. velles ne illi honorē z obsequiū impendere q de istis periculis te liberaret. Miles ille rñdit. q̄diu vixero sibi tanq̄ dño fideliter fuire p̄mitto. Vir aūt ille ait. Ego suz sanct⁹ Mathias apl's quē patronuz habere cōtemplisti. nūc aūt tibi bonū p malo reddo et manu extensa ip̄m de periculo mortis liberauit z in ciuitatem hierusalem transportauit p̄cipiens eivt ibidem socios suos expectaret. Qui post multos dies illuc venientes ip̄m recognouerūt z deū laudauerunt. Ille aūt sanctū Mathiā deinceps in magna reuerentia p oibus sanctis semp habuit z ei deuotissime vsq ad finē vite fuinit. Etiam tpe famis. Vnō legit q anno dñi. Mcxxvj. in Treueri corpus beati Mathie inuentum fuit tpe famis que mox miraculose cessauit.

De annunciatione beate Marie virginis. Sermo xiij.

Agressus angelus ad eam dixit. Aue gr̄a plena dom⁹ tecum Verba hec originaleter scribunt Luce. j. Recitatiue autem in instantis solennitatis euange. Sciendum q nemo potest digne laudare beatā virginem. nisi ip̄m dignum faciat ille qui hodie p̄cept⁹ est in vtero eius. Vnde Damasce. Licet mille ora. mille lingue vociferarent nec sufficerent. nec si oīes lingue hominū conuenirent eam mirificis possent efferre p̄conijs. Vnde etiam Bern̄. Vtinam mihi tot eēnt lingue q̄not sunt celi stelle vt oēs illas posset conuertere ad laudem genitricis dei nec sic satiaret. Et si nullus humanus sermo in laude eius inuenit idoneus. non tamen p̄pter hoc ab eius laude cessare debemus. sed quod possumus faciamus. Nam ipa hodie facta est mater xp̄i z potest nobis gratiaz impetrare. Exquo ergo hodie festum eius annunciationis celebramus. tunc ad honorem beate virginis Marie z edificationem nostram tria sunt dicenda in p̄senti sermone. Primo de dignitate istius festi uitatis. Secundo aliqua ad edificationem nostram Tercio aliqua miracula. p consolatione nostra.

Q̄tum ad primum sciendum q fm Henricum de hassia hoc festum precellit quasi omnia festa totius anni. Et hoc probatur. quia si dies natiuitatis solēnis est. quia homo q nascebat ds erat ista solennitor ē in q̄ de⁹ factus ē hō. Vñ cant. Hodie ds hō

UVA. BHSC. IyR_046

XIII

factus ē. Etiā si dies resurrectōis celebris ē in q̄ hūa nitas resurrexit glorificata carne. ista celebrior ē in q̄ hūanitas ē assumpta ē in vnitatē suppositalē. Item si dies ascēsionis solēnis ē in q̄ xp̄s celū ascendit. ista celebrior ē in q̄ bodie filius dei de celo descēdit i vterū v̄ginis mr̄is. Itē si dies p̄thecostes celebris ē i q̄ spūssanct⁹ missus ē. ista celebrior ē i q̄ bodie filius dei nobis factus ē nob. Mā bodie q̄n v̄go maria babuit in etate. xiiij. annos ⁊. xxviij. bebdomadas iesum x̄pm ꝓcepit. tūc dies salutis incepit ⁊ nox recessit. q̄ p⁹ pctm̄ Ade nox fuit q̄nq̄ milibo annis centū ⁊ nonagintanouē. Sic g̃ adaz ⁊ eua nocte fecerūt sic x̄ps ⁊ maria bodie die gr̃e ⁊ salutis inchoauerūt. Vnde bodie canit. Hec ē dies quā fecit dn̄s. bodie dn̄s afflictōem populi sui respexit ⁊ redēptiōem misit. bodie morte quā femina intulit. femia fugauit. Hodie ds hō fact⁹ ē. id q̄ fuit ꝑmansit et q̄ nō erat assumpsit. Ergo exordiū nr̄e redēptionis deuote recolam⁹ et exultemus dicētes. Gloria tibi dn̄e. Ingressus angelus ꝛc̄. Quare angelus missus ē. Rn̄deť q̄ sicut eua ꝑ diabolū est decepta ⁊ ei mēdaciū nūciauit ⁊ ꝑ p̄s morte ēnam Ita ꝓuiēs fuit angelū marie annūciare veritatē et vitā eternā. Etiā queri in qua forma apparuit ei angelus. Rn̄deť q̄ formauit sibi lucidū corp⁹ vt etiā sensibilit̄ virgini appareret. Vñ dicit be. Aug. in q̄dā ſmone loq̄ns in p̄sona be. marie v̄ginis. Venit ad me Gabriel archangelus facie rutilans. veste corruscans. incessu mirabilis. aspectu terribilis. Et hoc cōgruū fuit. q̄ cū illū anūnciauit qui in se inuisibilis corpus visibile voluit ex v̄gie sumere cōgrue debeat corpali specie apparere. Etiā q̄ritur q̄d v̄go maria egerit q̄n angelus ad eā ingressus fuit. Rn̄deť q̄ quidā doctores volūt q̄ erat abstracta tota in deuotissima cōtemplatōe sup salutem generis hūani qualiter ꝑ virginē debebat hūanum genus saluari. Et quidā dicūt eā tunc actu legisse illud Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet et pariet filiū. In h̄ g̃ actu tam intime ꝓtēplatōis quo erat deo spūaliter coadunata ingressus est angelus ad eaz. Rōnabile cū videť q̄ q̄n corpaliter voluit sibi vnir verbum eternū et tunc ipsa spiritualiter eidē vnita in actu cōtēplatōis esset. Aue gr̃a plena ꝛc̄. Sciendū q̄ nullus boim excellētius et dulcius et gratius btām virginem poterit salutare seu laudare q̄z hac salutatiōe quā ipse de⁹ p̄r̄ dictauit et ei ꝑ angelū destinauit. Et ē a nobis freq̄nter hac salutatōe salutāda q̄ tale gaudiū hz ex illa salutatōe deuote dicta quale habuit q̄n hodie salutata fuit ab angelo. Exquo bodie pagitur festū annunciatōis et x̄pi ꝓceptōis tunc q̄rit quō in carnatio x̄pi facta sit. Rn̄deť q̄ postq̄z angelus Gabriel fuit missus ad mariā v̄ginē. vt h̄r Luc. j. ⁊ maria credidit ⁊ cōsensit. tūc spūssanctus supuenit in eā et eā sctificauit ⁊ fecundauit formauitq̄z in instāti de purissimo sanguīe marie. vel alij dicunt. de purissimis humoribo. corpus x̄pi. ⁊ in eodē instanti in quo formatū est corp⁹ creata est aia. Et hec in eodē instāti cōiuncta ē corpori organizato et illa duo corpus et aia simul mox fuerunt deitati vnita in dei filij p̄sona Vñ ſm Holgot sup lib. sap. q̄ nunq̄z fuit aliq̄s ita paruus puer sicut x̄ps in vtero mr̄is cōcept⁹. Vnd dicit Aug. Formatio corpis x̄pi fuit p̄fecta i principio sue conceptōis q̄ntū ad oia lineamēta membroz. illi q̄ntū ad debitaz corpis q̄ntitatē p̄ficiebat successiue. sic corpus puerorū augmentat a tpe figuratōnis vsq̄z ad perfectā maturitatem. Et sciendū ſm Dionisiū de vrimaria. q̄ tota trinitas illam incarnatōem opata est. q̄z opera trinitatis adextra sunt indiuisa. Mā ibi fuit potentia patris qui statim corpus formauit et animā creauit. et illa duo diuinitatis vniuit in illo momēto cū be. virgo dixit. Ecce ancilla dn̄i. Etiam operata est ibi sapientia filij qui corpus suū optime disposuit ⁊ omia membra sua decēter ordinauit. vñ ps. xliij. Speciosus forma pre filijs boim. Itē opata est ibi gratia spiritussancti qui cōceptōem illā mūdam ab omni pctō reddidit. Item sciendū q̄ q̄uis tota trinitas operata sit incarnatōem. solus tm̄ filius est incarnatus. vt dicit Aug. in lib. de fide ad petruz Et ip̄e be. Aug. ponit tale exemplū si tres puelle tenerent vnicā tunicā et illaz vna ex illis indueret. tūc illa indutō fieret a trib⁹ puellis. et vna illaz solū indueretur. Qztum ad scdam partē huius ser. pro nostra informatōe est sciendū q̄ sicut virgo hec gloriosa purissima sua conuersatōne meruit in se concipere filiū dei. ita ⁊ nos per puram confessionē digni erimus in hoc festo pasce cundē filium dei et virginis matris eiusdē in sacro recipere. Quare charissimi de confessione notetis. Et primo q̄ quilibet peccator dz deū inuocare vt illuminet sibi cor suū et insup rememorare oia peccata sua. et omne posse suuz facere audiendo ſmones ꝛc̄. Et q̄n incipit confiteri tunc debet dicere in confessione et exprimere numerū quotiēs quodlibet pctm̄ iuxta estimatōem suam commisit. ⁊ etiam si ista peccata cōmisit in diebus festiuis tunc grauius est et etiam si ꝑticipauit excōicatis qui publice fuerunt denunciati. loq̄ndo bibēdo. comedēdo. emēdo. salutando. q̄ tunc incidit in mior rē excōicatōem. a qua cōfessor dz eū ꝑus absoluere ⁊ postmodū a pctis. Etiā sciēdū q̄ sunt. xij. genera boim q̄ ꝓfitenť ⁊ ꝓfessio ip̄is nō ꝓdest. q̄ non vere penitēt. Primi q̄ nō integre oia pcta ꝓfitenť. ꝛ alia qua pcta sciēter ex verecundia occultant. vel etiaz q̄ palliāt sua pcta. ⁊ etiā qui ita p̄cipitāter vel submisse loquunt in ꝓfessione ne ꝓfessor intelligat pcta q̄ ꝓfitētur. Et talē ꝓfessionē nō acceptat ds. Scōi q̄ non hūt firmū ꝓpositū ampli⁹ dimittēdi oia pcta mortalia. Tercij q̄ diuidūt ꝓfessionē et currūt devno cōfessore ad aliū dicēdo isti vnā ptem ⁊ alteri aliam ꝑtē suoz pctōz. ⁊ sic seipsos decipiūt. q̄ q̄libet confitens dz oia pcta sua q̄ hz in memoria sacerdoti cōfiteri vni. ⁊ nō ptem vni ⁊ ptē alteri. Quarti sunt q̄ mentiuntur in cōfessione. q̄ sacerdos sedet ibi i loco di q̄ vitas ē. Et iō in ꝓfessione vitas ē dicēda tāq̄ ipsi do cui nuda ⁊ apta sunt oia. g̃ si sacerdos q̄rat an corrupta es tu v̄go. tūc rn̄dere debes veritatē dicendo. Nō suz v̄go. S. d. cū illa p̄sona ꝓfessa ē añ h̄ idē pctm̄. an teneat sibi secūdario cōfiteri. Rn̄deť q̄ nō teneť ꝛ dicere dz q̄cquid in hoc deliq̄ ante cōfessa suz et pnia mihi ꝑposita ē quā exolui. Sz tm̄ ſm b. Tho. Bonū ē ⁊ salubre vnū pctm̄ pluries ⁊ plibo sacerdotibo cōfiteri. q̄uis nō sit de necessitate salutis. q̄ illa verecundia valde delet peccata et penam purgatorij. Vnde etiā in decre. dicit. Pudor est ⁊ erubescen-

UVA. BHSC. IyR_046

tia est maria ps pnie ⁊ satisfactionis. de pe. di. j. quē penitet. Quinti sunt q̄ se excusant et alios inculpant qđ nō debet fieri. ꝫ quilibet debet scipm accusare et culpā suā ꝓpriā dicere. nec debet alios homies in pfessione notare. nec etiā loq̄ extra pfessionē ea q̄ sibi in pfessione dicunt. Sexti sunt q̄ stant i amore illicito ⁊ simul morant in eadē domo ⁊ tales non sunt absoluēdi nec cōicandi nisi velint desistere ⁊ pus ab inuicē separi. Septimi sunt q̄ fuāt inimicias. nec volūt indulgere suis offensoribus. nec talis pfessio ē vtilis. Dñi Mat. vj. Si nō dimiseritis homib⁹ nec pr̄ vr̄ celestis dimittet vob pcta vra Oc taui qui aliena ñ restituūt. vñ aug. Nō dimittit pec catū nisi restituat ablatū. Et talis restitutio etiā debet fieri ꝺ reb⁹ paruis. sicut q̄ diuersis hoib⁹ paruā damna intulisset in pratis. in agris. in pirs. et sic de singulis. Sed si quib⁹ hoib⁹ damna intulit ignorat. tunc debz talis facere vnā summā de oib⁹ illis puis et tñ pfilio sui pfessoris dare ad illā ecciam prochialē in q̄ talia dāmna intulit. vel etiā ꝓpt dare paupib⁹ Et sciendū q̄ quilibet volens cōicare dz restituere ante accessum sacri oia debita si termin⁹ solutionis instat aut petere dilationē ab illo cui tenet. Et si occultū est tunc dz restituere p cōfessorē in occulto. Sz si publicū est tūc p se dz restituere aut vlteriorē dilationē petere. Moni sunt qui detraxerūt ꝓmis ⁊ nolunt restituere famā ꝓmis. Vnde. s. Tho. ij. ij. q. lxij. Tenet q̄s ad restitutionē fame sicut ad restitutionē cuiuslibet rei subtracte Vnde etiā Iero. Nō facilis venia praua dixisse de rectis. Decimi sunt qui nō cōfidunt q̄ deus velit peccata sua indulgere eis ꝫ ꝓpter multitudinē peccatoꝝ desperāt. Itē Augu. Penitētia q̄ ex fiducia nō ꝓcedit inutilis sterilis q̄z manet et sine fructu. Vñ et ā amb. Nō pōt bene agere pniam q̄ nō sperat indulgētiā. vñ vere penitens nūq̄ dz desperare etiā si mille milia petōꝝ mortaliū ꝓmisisset. Bern̄. Maior ē dei pietas q̄z q̄uis iq̄tas Undecimi sunt q̄ confitent nō ex charitate ꝫ ex hūano timore. Et illoꝝ q̄ solū ex timore ⁊ verecūdia hūana cōfitent sunt duo sig̃ p q̄ cognoscunt. Primū ē q̄ tales differūt cōfessionē suā vsq̄ ad vltimaz hebdomadā ⁊ tūc q̄n vltra differre nō pñt tūc pfitētur ex q̄dā timore hūano ne p⁹ mortē puēt eccliastica sepultura. Vñ dr̄ extra de pe. ⁊ remiss. ois vtriusq̄z sexus. Qui in q̄dragesima nō cōfitet. nec in pasca cōicāt dñt carere introitu eccie ⁊ eccliastica sepultura Secūz signū q̄ tales p⁹ pasca viuūt sic añ vixer̄t ⁊ ea dē pcta iterato cōmittūt q̄ añ cōmiserūt. ⁊ hoc est signū q̄ nō ve ꝫ ficte. nō ex charitate ꝫ ex cōsuetudie et hūano timore pniam egerūt nec firmū ꝓpositum emendandi habuerūt. Duodecimi ⁊ vltimi sunt q̄ cōfitent ⁊ pniam suscipiūt ꝫ postmodū eandē penitentiā pupendunt ⁊ obliuiscunt nec pficiūt. ⁊ tal' cōfessio nō pficit ad salutē. Similit q̄ scient et ex ꝓposito q̄rūt simplices et illiteratos cōfessores et bene possent habere literatos ⁊ discretiores. ⁊ tales seipsos decipiūt. q̄ si cecus cecū ducit ambo in fouea cadūt. vñ xps in euāgelio. Ceci sunt ⁊ duces cecoꝝ. et ex oib⁹ iā enumeratis cōsulendū ē q̄ q̄libz hoim faciat generalē et integrā cōfessionē de oib⁹ peccatis a iuuētute cōmissis ⁊ aliā penitētiā accipiat ⁊ eā tote cōplere studeat. Et q̄ plures ꝑ plures annos nō bñ cōfitent ps ꝑ tale exemplū. vt habet in fmonib⁹ discipuli de tpe fmo. xcij. ℣. Ptū ad terciā ptem huius fmonis sciendū q̄ oēs peccatores ⁊ peccatrices ⁊ pseq̄nter oēs hoies senes ⁊ iuuenes dñt glosaz vginē Mariā diligere ⁊ eā crebr⁹ cū angelica salutatione salutare q̄ oib⁹ parata ē succurrere eā deote inuocantib⁹. Et pmo peccatorib⁹. exēplū de theophilo q̄ abnegauit baptismū deū ⁊ Mariā ⁊ tñ Maria impetrauit sibi miam dei. Et hoc q̄re infra in pmptuario de exēplis. b. Marie vginis. xlij. Etiā peccatricib⁹. Exemplū de adultera q̄ q̄tidie cēties flexit genua ad honorē vgis Marie. Cui Maria succurrit ⁊ postmodū laudabilit vitā finiuit. Quere hoc i pmptuario de exemplis vginis Marie. xlviij. Etiā qui patiunt vehemētes infestationes demonū dñt beatā virginē Mariā salutare p angelicā salutatiōez q̄ salutatio angelica demones fugat. Exēplū de cōcubina sacerdotis q̄ itrauit religionē nec poterat diabolū vincere p aquā benedictā nec p signū scte crucis. ꝫ p aue maria. hoc quere ibidē. lxxv. Vltimo sciendū q̄ qui libent orat Aue maria. raro aut nunq̄ dānabit. Exemplū de milite qui frequent de sero et demane btām Mariā vginē salutauit et feliciter ad xpm migrauit. Hoc quere ibidē. lvij.

Sermo breuis de vera pnia ⁊ confessione.

Conuertimini ad me

c in toto corde vestro. Joel'. ij. In vbis illis iā pmissis dñs nos in hoc sacro tpe q̄dragesime qđ ē ips pnie inuitat ad pniam oñdens q̄lis esse debeat penitentia nr̄a. Primo dz esse recta. Ideo dicit Conuertimini ad me. Scōo dz esse integra. Jō dicit toto corde. Tercio dz esse aspa ⁊ dolorosa. Jō dicit in ieiunio et fletu ⁊ planctu. Vñ in pñti fmone q̄ erit de vera penitētia ⁊ cōfessione ⁊ ꝓparatōe sup festuz pasce ad sacrm eucharistie tria sunt dicēda. Prio q̄ peccator q̄ vult ee verus penitēs tria dz habē vt dns ignoscat sibi de oib⁹ peccatis suis. ℔ q̄re supra ser. v. parte. iij. Scōo dicendū ē de duodeci generib⁹ hominū q̄ cōiter peccāt mortaliter tā in hoc seculo. vt ipi simplices hoies q̄ nō scīū cōfiteri addiscāt et his duodecim generib⁹ hominū quō cōfiteri debeāt. ℔ q̄re infra fmone. xvij. parte. ij. Tercio exemplū de illis q̄ ꝓpt verecūdiā humanā nō pelne pfitent oīa peccata sua. q̄ tales hoies eternaliter dānabunt. quere i pmptuario. xxiij. C.

De passione dñi Sermo. xiij.

vos omnes qui transi

o tis p viā attēdite ⁊ videte si ē dolor sicut dolor me⁹. Treñ. j. Cōsiderādo passionē dñi nr̄i iesu xpi tūc plus flere libet q̄m aliquid dicē. Erq̄ creator nr̄ ds nr̄. dñs nr̄ redēptor nr̄ pr̄ nr̄ frater nr̄ hodie amare fleuit in cruce p nob. nō solū lachrimas effudit oculoꝝ ꝫ ꝓpriū sanguinē ex oib⁹ mēbris sui corporis. ⁊ etiā hodie tot creature fleuer̄t sicut in fine fmōis dicet q̄re merito quilibz nr̄m hodie flere dz ⁊ cōtristari ⁊ cōpati dño nr̄o Jesu christo. Sz q̄ sine gratia nec flere. nec loqui possumus salubriter de passione dñi. Idcirco recurram⁹ primo

UVA. BHSC. IyR_046

XIIII

ad filiū dei dñm nr̄m ieſum xp̄m q̄ licz hac die fuerit plenus doloꝛib⁹ faciliter tñ eſt largit⁹ regnū ſuū ad p̄tes vnu⁹ latronis. ſ. padiſum. Et etiā ad mr̄em q̄ hodie triſtis ē ſup oēs mr̄es. Mā ſic angelus Gabriel i annunciatōe dixit. Bñdicta tu in mulieribꝫ. ſic hodie p oppoſitū poſſum⁹ dicere. Tu tribulata es ſup oēs mulieres. Rogem⁹ igit̄ filiū et mr̄em vt dēt nobis loq̄ de ſua paſſione. vt ſit ſibi placitū et nob i nr̄e deuotōis augmentū. Et vt hoc ipetram⁹ dicam⁹ cū deuotōe q̄libet nr̄m Pat̄ nr̄ et Aue maria. O vos oēs q̄ tranſitis tē. Si paſſiones ſctoꝝ recitant pplis vt inducant ad coꝛdis deuotōez. pctoꝝ ꝓtritōez. mūdi deſpectōez. tribulatōnuꝫ ſuppoꝛtationē. q̄to magis paſſio xp̄i oīū deuotōe. attētione. reuerētia eſt audienda. q̄ ipſe eſt ſanct⁹ ſctoꝝ. dñs vniuerſoꝝ. iudex viuoꝝ. mortuoꝝ. vt audiētes ꝑſiderent ei⁹ exceſſiuā charitatē ad gen⁹ humanū. Ipe enī tā exceſſiue nos dilexit q̄ nō tñ vnā guttaꝫ ſanguis. ſ totum ſanguinē ſuuꝫ p̄cioſum largit̄ ꝓ nob effudit. Vnde Bern̄. Suffeciſſet ad redēptionē hūani generis minima gutta ſanguis xp̄i. Sed tanta ē copia vt ex inundatōe bñficij ỹtus innoteſceret diligentis. Paſſio aūt dñi nr̄i ieſu xp̄i a q̄tuoꝛ euangeliſtis deſcribitur et iō q̄tuoꝛ diebꝫ in iſta hebdomada legit̄. vt q̄ō oēs q̄tuoꝛ ſcripſerunt ab oīb⁹ audiat̄. q̄ aliq̄ vn⁹ ſcribit que alius omittit. Et g̃ in p̄dā paſſione tria ſunt dicenda. Primo quō paſſio xp̄i a iudeis fuit inchoata. Scdo q̄liter ꝓ gentiles fuit cōſummata. Tercō q̄ ſunt illa q̄ hodie in eccia fiunt. et aliās nunq̄ꝫ p totū annū. q̄ hodie nō dñt inducere ad fletū cū vno exemplo. Quum ad primū ſciendū q̄ xp̄i paſſionē cū dei adiutoꝛio ex hyſtoꝛijs q̄tuoꝛ euāgeliſtarū breuiter recitare intēdo. incipiēdo paſſionē xp̄i feria ſexta aū dñicam de paſſione. Sicut enī hr̄. Job. xj. ſic q̄ hodie ſunt. xv. dies q̄ ieſus ſuſcitauit lazaꝝ quadriduanū. q̄ iſtud miraculū fuit ita manifeſtū q̄ ꝓpt illud miraculū et alia miracula q̄ xp̄s fecit. q̄ ꝓpter vitam ſuā ſctiſſimā. q̄ ꝓpter ỹba ſua gratioſiſſima. quaſi totus mūdus ibat p̄ ipm̄ q̄ plures de pplō indeoꝝ ꝑtebant ad ipm̄. vñ Job. xj. Phariſei dicebāt ad ſeipſos. Videtis q̄ nihil ꝓficim⁹. ecce tot⁹ mundus p̄ eū abit. Igit̄ p̄ncipes iudeoꝝ et phariſei qui erāt inuidioſi et inimici xp̄i vidētes gr̄am magnam quā coīs pplūs habebat ad ipm̄. ſtati i ſabbato ſeq̄nti habuerūt ꝓciliū i quo dixit vn⁹ ex eis. Quid facim⁹ q̄ hic hō multa ſig̃ facit. et ſi dimittimus eū ſic oēs credēt in eū. q̄ veniēt romani et tollēt nr̄m locū q̄ gēt̄. Tunc vnus ex eis cayphas noīe dixit. Vos neſcitis q̄cq̄ nec cogitatis. Expedit vt vnus moꝛiatur hō q̄ nō tota gens peat. Et ſic ꝓcluſum fuit q̄ xp̄us moꝛi deberet. Et ex illa die cogitauerūt interficere eū. Vñ illa dñica vocat̄ dñica in paſſione. Sciēs autē ieſus q̄ nouit abſcōdita q̄ ꝓſiliū eſſet ꝓcluſuꝫ de morte ſua receſſit de loco illo. ſ. de bethania q̄ iuit in locū deſertū q̄ vocat̄ effren cū diſcipulis ſuis et pmanſit ibi ſeptē diebꝫ vſq̄ ad ſabbatū palmarū. Et vincen. in ſpeculo hiſtoꝛiali. li. viij. c. xxix. dic̄ q̄ in illis diebꝫ Abagarus rex infirmabat̄ morbo quodā irremediabili. qui audiēs miracula q̄ xp̄s fecit cecos illūinando. leproſos mūdando. moꝛtuos ſuſcitando. cupiebat ieſum videre q̄ miſit ad eū nūcios vt ad eū veniret q̄ eū ſanaret. Rñdet ei Jeſus p nuncios illos dicēs. Si facia mea coꝛpaliter cernere cupis ecce tibi vult⁹ mei ſp̄m transformatā in lintheo dirigo. p quā deſiderij tui feruoꝛē refrigeres. Et q̄cq̄d de me audiſtis nequaq̄ꝫ ipoſſibile fieri exiſtis. Poſtq̄ tñ ꝑpleuero ea q̄ de me ſcpta ſunt. dirigā tibi vnū ex diſcipulis meis. qui tibi q̄ pplō tuo ſanitatis ipartiat̄ auxiliū. q̄ ad ſublimitatē fidei vos perducat. Et in ſabbato palmarū reuerſus ē ieſus cū diſcipulis ſuis in bethaniā et fecerunt ei ibi conuiuiū. et Martha eis miniſtrabat et Lazarus erat vnus ex diſcūbentib⁹ cū ieſu. q̄ plures exierūt de hieruſalē nō ꝓpter ieſum tñ. ſ vt lazarum viderent quē ſuſcitauit a moꝛtuis. Cogitauerunt ḡ p̄ncipes ſacerdotū vt lazarū interficerent. q̄a multi abibant ex iudeis ꝓpter illū et credebāt in ieſum. vñ Aug. in li. de vbis dñi dicit q̄ in illa cena interrogauerūt lazaꝝ de amaritudine moꝛtis coꝛpalis Qui rñdit. q̄ nulla creatura poſſit cogitare amaritudinē moꝛtis anteq̄ aia ſepaꝛet a coꝛpe. Tunc xp̄us cepit tremere et ſudare. q̄ coḡuit amaritudinē moꝛtis ſue. q̄ homo erat ſicut et nos. Tunc maria magda. vngentū p̄cioſum effudit ſup caput eius vt confortaret. q̄ tota domus ipleta eſt ex odoꝛe vngenti. Tunc iudas murmurauit di. Vt q̄d pditio hec. q̄re ſ vngentū non venditit trecentis denarijs et datum eſt egenis. Dixit aūt Fm Jobem. Non q̄ de egenis p̄tinebat ad eū ſ q̄ fur erat et loculos habebat q̄ ea q̄ mittebant̄ poꝛtabat. Et iudas ab illa hoꝛa cogitabat quō ieſum tradere vendereq̄ꝫ iudeis poſſet. vt ſic recuperaret illos. xxx. denarios q̄s putabat ſe pdidiſſe quia decimā partē cōſueuit furari. Hoc totū factuꝫ eſt in ſabbato palmarū. Dñica aūt palmaꝝ venit ieſus de bethania in hieruſalē. q̄ cū appropinq̄ret ciuitati fleuit ſup eā di. quia ſi coḡuiſſes et tu fleres. Et ibi recept⁹ fuit cū mario honoꝛe quē vnq̄ꝫ habuit in hac vita. q̄ q̄ſi totus cōis pplus ciuitatis venit obuiā ei cū ramis palmaꝝ cātando q̄ clamando. Oſanna filio dauid bñdict⁹ q̄ venit in noīe dñi. Scōa feria diluculo venit de bethania iterū in templū q̄ docebat pplm di. Ego ſi exaltatus fuero a terra oia traham ad meip̄m. Et tunc adduxerūt ei mulierē in adulterio deprehēſam dicētes. Mgr̄ hec mulier mō deprehenſa eſt in adulterio. i lege autem mādat moyſes hmōi lapidare. tu ḡ quid dicis. Tūc ieſus rñdit di. Qui vr̄m ſine pctō eſt p̄m⁹ lapidē in illā mittat. Et in fine dixit ieſus mulieri. Vade q̄ noli amplius peccare. Tercia feria iterū de bethania in tēplum venit q̄ docebat pplm et p̄dicauit de iudicio extremoꝝ dixit. Ego mō vobiſcū ſum ad tp̄s puū. ego receda a vob q̄ nō me videbitis. et ſ xp̄s dixit ō moꝛte ſua. Sz p̄ncipes et phariſei intellexerūt ō receſſu ſuo coꝛpali. Et ſtatim p̄ncipes q̄ phariſei q̄rta feria ꝓgregati ſunt in atriū cayphe. q̄ tractauerūt de moꝛte xp̄i dicētes. Quid facim⁹ q̄ ſ hō multa ſig̃ facit. faciamus ꝓciliū nr̄m cito q̄ ſibi notificatū ē q̄cq̄d in alio ꝓcilio decreuim⁹ ne effugiat man⁹ nr̄as. Et dixerūt. Mō in die feſto. ne forte tumult⁹ fieret i pplō. q̄ timebāt populū cōem q̄ habebat ſingulare g̃az ad xp̄m ne eriperent eū de manib⁹ eoꝝ. ſ in die in quo populus intentus eſſet laboꝛi ſuo. Et i illa quarta feria xp̄s mānſit in bethania et non venit in hieruſalez Judas aūt

UVA. BHSC. IyR_046

ſcharioth ſciuit q̄ iudei erant cōgregati ſimul ⁊ iuit a xp̄o et diſcipulis de bethania ad p̄ncipes et phariſeos di. Quid vultis mihi dare ⁊ ego vob̄ eū tradaz Audientes hoc gauiſi ſunt ⁊ p̄miſerūt ei pecuniam dare. ſ. xxx. denarios. Sciendū q̄ iſti denarij erant iſmaelitici p̄o quibus ioſeph q̄ tenet figuram xp̄i venditus fuit ante q̄tuor milia annoꝝ ⁊ hereditaria ſucceſſione fuerunt deuoluti ad illos iudeos ⁊ vn⁹ valuit decē vſuales. Et in ſignuz huius poſtmoduz p̄ illis denarijs emptus ē ager vnus in ſepulturam pegrinoꝝ. Iſta venditio facta ē q̄rta feria ante cenā dn̄i. Et p̄pter illā venditōem aliq̄ abſtinēt q̄rtis feriis a carnib⁹ ⁊ eſt bonū et laudabile. Et q̄nta feria appropinq̄ute hora mortis. appropinq̄re voluit loco. Et dixerūt diſcipuli cū irent in hieruſalem. Quo vis eamus et pem⁹ tibi vt mād̄uces paſcha. Et mittit duos de diſcipulis ſuis. ſ. petrū et iohannē. et dic̄ eis. Ite in ciuitatē et occurret vob̄ hō lagenā aq̄ bajulans ſequimini eū. ⁊ q̄cunq̄z introierit ibi pate nobis. Et veſpe facto cenauit cū diſcipulis ſuis i ſignū amoris. Et in illa cena xp̄s tria fecit. P̄rio comedit agnū aſſuz cū lactucis aggreſtib⁹ in vno cathino terreo. Ad oſtendendū q̄ ipe erat agnus iſte bñdict⁹ q̄ deberet aſſari in ligno crucis. Et in Luca hr̄ q̄ poſt eſum agni ieſus dixit diſcipulis ſuis. Deſiderio deſideraui hoc paſca manducare vobiſcū ante q̄ patiar Et vnus ex vob̄ me tradet. Ve aūt homi illi p quē tradar ego. Melius illi erat ſi natus nō fuiſſet hō ille. At illi ceperunt contriſtari et dicere ei ſingillatim. Nunq̄d ego ſum dn̄e. Sz iudas dixit. Nūq̄d ego ſum rabbi. q̄i minus peccaret tradēdo mg̃r̄m q̄z domin̄ū. Et tunc petrus annuit iohanni vt interrogaret eū quis eſſet q̄ traderet eū. Et ieſus dixit iohāni. Cui intinctū panē porrexero ipſe eſt qui me tradet. Et ſtatim in eū intrauit diabolus. Scdo lauit pedes diſcipuloꝝ ſuoꝝ. ad oſtendendū q̄ paſſio ſua bñdicta ē q̄ lauit nos ab oib⁹ petis nr̄is. Et Crīſ. dicit. q̄ a iuda cepit lauare pedes. Tercio conſecrauit corpus ſuū et ſanguinē. ad hoc vt illo ſacro vti debeamus in memoriā paſſionis ei⁹. ⁊ tūc cōſecrauit eos ſacerdotes et ipreſſit eis caracterē. et dedit eis ptātez cōficiendi hoc venerabile ſacr̄m ⁊ ibi inſtitutū eſt hō ſacr̄m. Et poſt dixit ieſus ad iudā. Q̄d facis fac citius. Et ſtatim ſurrexit et abijt ad p̄ncipes et phariſeos vt p̄ficeret traditōem ieſu xp̄i. Et poſt receſſum inde. tunc xp̄s dulciter locutus eſt ⁊ predicauit diſcipulis ſuis longum ſermonē. Et poſtea dixit. Omnes vos ſcandaluz in me patiemini in iſta nocte. Reſpōdens petrus ait. Et ſi omēs ſcandalizati fuerint in te ego nunq̄ ſcandalizabor. paratus ſum ēm tecū in mortē ⁊ in carcerē ire. Ait illi ieſus. Amē dico tibi. q̄ in hac nocte anteq̄z gallus bis cantet ter me negabis. Ait illi petrus. Etiā ſi oportuerit me mori tecū nō te negabo. ſimiliter ⁊ oēs diſcipuli dixerunt. Egreſſus aūt ieſus domū cum diſcipulis ſuis duxit eos extra ciuitatē hieruſalē. et tranſiuit cū ipis q̄ndam torrentem q̄ dr̄ cedron. et ē vallis q̄ dr̄ cedron p̄pter multitudinē cedroꝝ q̄ ibi naſcunt p quā vallē fluebat torrens de duob⁹ montib⁹. ſ. de mōte ſyon et de monte oliueti. Et ipe cū diſcipulis ſuis introiuit in q̄ndam hortū quē ſepe cōſueuit cū diſcipulis intrare ad conſolandum et docendum eos. ⁊ iudas p̄ditor ſciebat locū illū eo q̄ ſepius illuc ibat cū diſcipulis ſuis Jeſus. Cūq̄z introiſſet in hortū dixit ieſus diſcipulis ſuis. Sedete hic donec vadaz illuc ⁊ orē. Et aſſumpto petro ⁊ duob⁹ filijs zebedei. ſ. iacobo ⁊ iohāne. cepit contriſtari et meſtus eſſe. Tunc ait illis. Triſtis eſt aīa mea vſq̄z ad mortē. ſuſtinete hic et vigilate mecū et orate ne intretis in temptatōem. Et p̄greſſus ad iactū lapidis procidit in faciem ſuā orans ⁊ dī. Mi p̄r ſi fieri poteſt tranſeat a me calix iſte. Verūtamen non ſicut ego volo. ſ̄ ſicut tu. O q̄ miſer hō qui non vult ſuā voluntatē diuine voluntati cōformare. cuz xp̄s eterni p̄ris filius p eo obediens extiterit vſq̄z ad mortē crucis. Facta aūt oratōe rediit ad illos tres diſcipulos ſuos ⁊ inuenit eos dormiētes ⁊ dixit petro Simon dormis nō potuiſti vna hora vigilare mecū Glo. Ideo xp̄s increpauit petrū pre ceteris ſingulariter. quia pre ceteris petrus gloriabat dī. Etiā ſi oportuerit me mori tecū nō te negabo. Iterū abijt ſecundo ⁊ orauit dicēs. Pater mi ſi non pōt hic calix trāſire niſi bibā illū fiat voluntas tua. q. d. Si nō pōt genus humanū aliter redimi niſi p mortē meā. fiat voluntas tua nō mea. Et venit iterū ad diſcipulos ſuos et inuenit eos iterū dormientes. Erant ēm oculi eoꝝ grauati ſomno pre longitudie vigiliarū ⁊ triſticie magnitudine ⁊ ignorabant q̄d rñderēt ei. Et relictis illis tercio iteꝝ abijt ⁊ orauit eundē ſermonem Tūc apparuit ei vt Lucas ait angelus p̄fortans eū in ſuis magnis anguſtijs q̄s circa mortē futurā habuit. Et dicunt doctores q̄ apparitio hec erat corporalis in aſſumpto corpe humano. Sed h̄ quere quare dn̄s cū eſſet fortitudo angeloꝝ ⁊ oīm creaturarum indiguit confortatōe et conſolatiōe angeli. Rñdet venerabilis Beda. Creator nō induguit creature ſubſidio ſ̄ hō fact⁹ fuit p nob. Sicut g̃ p̄pter nos cōſtriſtat⁹ eſt ſic p̄pter nos confortat⁹ eſt. Poſt h̄ dic̄ Lucas. Et fact⁹ eſt in agonia. i. certamine p̄ mortem quā ſenſualitas abhorrebat. ſ̄ fm voluntatē ⁊ iudiciū rōis mori volebat p̄pt̄ ſalutē nr̄az vt nos liberaret ab eterna morte. ⁊ ſic plixi⁹ orauit. ⁊ tā intie ⁊ tā ſerioſe ⁊ i tāta anxietate q̄ oēs vene ſui corpis mouebāt. Et ſic er vehemētia anxietatis fact⁹ ē ſudor ei⁹ ſic gutte ſanguis decurrētis i terraz. O puꝝ cor p̄ſidera h̄ q̄ta q̄z amara. q̄z anxia fuit mors ⁊ paſſio tui redēptoris. cui⁹ ſola imaginatio tuū naturā imutauit q̄ p̄ anguſtia ſanguineū ſudorē ſudauit. Dic q̄rē vtz iſte ſanguis fuit verus ⁊ natural. Rñ. q̄ ſic. ſ̄ nō fuit naturali mō p̄fuſus. q̄ p̄ naturā ē ſudare ſanguinē. vt dic̄ Beda. Tūc venit tercio ad diſcipulos ſuos ⁊ cō patiēdo dixit illis. Dormite iā ⁊ reqeſcite ⁊ cū paulū reqeuiſſent dixit eis. Suffic̄. vēit hora ecce fili⁹ homis tradet i manꝰ pctoꝝ. Ecce q̄ me tradet p̄pe eſt. Et adhuc eo loq̄nte ecce iudas traditor vēit i hortū ⁊ cū eo turba multa cū gladijs ⁊ fuſtib⁹ ⁊ latnis ⁊ facibus et armis miſſi a p̄ncipib⁹ ſacerdotuz ⁊ ſenioꝝ ppli. ſ. iudeoꝝ ad p̄hēdendū et ligandū ieſuz. ⁊ iudas traditor añcedebat eos dedit eis ſignū di. Quē cūq̄z oſculatus fuero ipe ē tenete eū. et ducite eū caute. ſ. ne vob̄ euadat Et h̄ iō faciebat ne iacobū alphei q̄ multū ſil'erat dn̄o caperēt loco ei⁹. Jeſ⁹ itaq̄z ſciēs oia q̄ vēture erāt ſuꝝ eū. volūtarie p̄ceſſit obuiā eis

UVA. BHSC. IyR_046

XIIII

ꝛ dixit ad eos. Quē q̄ritis. Rñderūt ei. Jesuz nazarenū. Dñs iesus dixit eis ego suz. Vt ḡ dixit ego suz abierunt retrorsum et ceciderūt in terrā. Per ꝟ ostēdit xp̄s suā magnā potentiā q̄ vnico ꝟbo hostes suos ꝓstrauit in terrā. et si mille milia fuissent eū nō cepissent nisi voluisset. Et hoc fuit manifestū signū voluntarie passionis sue. q̄ noluit fugere cū bñ potuisset. Post hoc vt dic̄ Amb. pmisit eos dñs surgere et iterū interrogauit eū dicēs. Quē q̄ritis. Jsti rñdeř. Jesum nazarenū. Rñdit iesus. Dixi vob̄ q̄ ego suz Si ḡ me q̄ritis sinite hos abire. Tunc iudas traditor accedēs oscular?ē eū di. Aue rabbi. Rñdit iesus Amice ad q̄d venisti. Querit q̄re xp̄s dixit amice? cū sciuit ipm inimicū et traditorē suū. Rñdeř pmo iō q̄ iudas habuit tria signa amicicie. s. amplexando. osculando. et salutando. Secūdo q̄ merito debebat esse amicus xp̄i ꝓpter multa bñficia que xp̄s ante sibi exhibuit. Tercio q̄ xp̄s fuit iam patus iterū eum recipe ad amicicia suā. etiaz si adhuc ḡui? offendisset eū. Tunc post osculuz accesserūt et manus iniecerūt in eū. Videtes aūt discipuli qđ futurū erat. dixerūt ei. Dñe si pcutim?in gladio. Antecz̄ aūt dñs rūsum dedisset discipulis. Petrus q̄ erat ardētior alijs gladio euaginato amputauit suo cayphe noie malch? auriculā dextrā. Sed voluit eū adhuc doloroſi?ver berasse. si non cessisset cū capite. Dixit quidā doctor q̄ petrus tam ardēs erat. q̄ sibi caput diuidere volebat. q̄ temeri? sup xp̄m pmebat q̄z ceteri. et hoc cor petri vā de penetrauit. Jesus aūt dixit petro. Mitte gladiū in vaginā suā. Oēs enī qui acceperint gladium. i. temere et indebite ꝛ ꝓpria auctoritate extrahūt p̄ primos. gladio pibunt. i. incident in gladiū male dictōnis et ne. An nō putas si vellē me defendere q̄ possez rogare p̄rem meū et exhiberet mihi pl? q̄z. xij. legiones angelor. Vñ Esa. xxxvij. legit q̄ angelus dñi in vna nocte in castris assyrior pcussit de exercitu regis sennacherib centū octogintaq̄nq̄ milia virorz tpe ezechie regis hierusalē. Et statim tetigit ihs auriculā suā illius et sanauit eū in p̄tia oīm. nob in exēplū q̄ noluit aliquē ꝓpter se ledi. Jn illa hora dixit iesus turbis. i. armatis circūstantib? pie et mānsuete. Tanq̄z ad latronē existis. i. huc venistis cū gladiis et fustib? cōprehendē me. cuz tū q̄tidie apud vos erā in tēplo docēs et nō me tenuistis. nec manus extendistis in me. sed hec est hora vestra et ptās tenebrarū. Tunc totaliter accesserunt et in eū oīno irruerunt tāq̄ lupi rapaces in agnū mansuetum. Et fm Bern̄. ꝓstrauerūt eū durissime super terrā sicut ipe eos ꝓstrauerat ꝛ appodiauerunt se sup pectus ei? ꝛ spuerunt in facē eius speciosissimā et iocūdissimam in quē angeli desiderant ꝓspicere. et durissime strinxerunt eum ad collū ei?. ligantes sibi manus ad tergum sic̄ malefico et sudor sanguine? adhuc ex nimia anxietate mortis p totā faciez ei? i os defluebat ꝛ sputa iudeor sibi in faciem illata. et cum non posset sputa et sanguinē in os defluentia cū manib? extergere. q̄ ligatas habebat in dorso q̄si latro oīno suffocatus fuisset ex sputo iudeor et sudore sanguineo. nisi diuina ꝟtus eum ꝓ nob ad vlteriora toleranda reseruasset. Tunc xp̄o capto oēs discipuli relicto eo fugerunt. Et quidā adolescens sequebat eū alonge. fm Marcū amict? syndone. i. veste linea sup nudo corpore. q̄ non habebat aliā vestē. quē etiā ꝓprehenderunt et tenuerunt eū p vestē. At ille relicta syndone nudus. pfugit ab eis. Quis iste fuerit discipul? euāgeliste non exp̄munt. Hiero. tū vult q̄ fuit Jacob? minor. q̄ xp̄o silis fuit. Cū aūt iesus duceret ad domū anne p vallem iosaphat. vbi erit extremū iudicium. tunc petrus sequebat eū alonge ꝛ alius discipulus. s. Johes. Et ipe iohes introiuit cū alijs in atriū q̄ erat not? pontifici q̄ forte p̄ iohanis fuerat ei piscando. et forte portauit pisces ad domū pontificis. Petr? aūt stabat ad ostiū foris. Exiuit aūt iohannes et ꝓ ancillā ostiariā intrauit ac petro ab ea ancilla ingressum impetrauit. Accenso aūt igne i medio atrij et circūsedentib? illis erat Petr? in medio eorū quē cū vidisset ancilla q̄dam dixit. Nunq̄d et tu ex discipulis hois es istius. Tunc negauit pmo. s. simplic̄ dicens. Nō sum. nec noui illū nec scio q̄d dicis. Stabant ḡ fm ꝛ ministri in circūitu. s. illi q̄ iesuz cōprehenderūt ꝛ ligauerunt fm. s. Tho. et calefaciebant se ad prunas. q̄ frigus erat. ꝛ petr? stabat inter eos q̄si vnus ex illis q̄ calefaciebant se. Et fm Bed̄. Interim q̄ petrus se calefaciebat. Annas pōtifex q̄ dicebat pontifex. nō quia actu esset pontifex. ſ quia quōdā fuerat. interrogabat iesum de discipulis ꝛ de doctrina ei?. Et iesus ad primā q̄em. s. de discipul ei? nihil rñdit. quia ꝓtunc nō sciuit aliq̄d boni loq̄ de eis. nec voluit aliq̄ malū loq̄ de eis. Jn hoc dās nobis exemplū vt cū non scim? loqui bona de ꝓximis. nec etiam mala. q̄uis vera sint. tñ intentōe mala loq̄ ñ debem?. Vñ Crisſ. Sicut est mortale pctm̄ innocenti falsum crimē imponere. sic verū crimē occultū mala intentōe alijs reuelare. Et in hoc plures ḡuiter delinquūt. Sed de seda q̄e. s. doctrina respōdit fm qđ babeř Jobā. xviij. Ego palā locutus suz mundo. ego sp docui in synagogis et in tēplo q̄ oēs iudei ꝓueniūt. et in occulto locutus sum nihil. quid me interrogas. Interroga illos q̄ me audierūt quid locut? suz ipis. Ecce hij sciūt q̄d dixerim ego. Hec aūt cū dixisset vnus assistens ministror dedit alapam iesu dicēs. Sic rñdes pontifici. i. quō sic audes et taliter rñdere pontifici vel prelato. Rñdit ei iesus. Si male locut? sum testimoniū phibe de malo. Si aūt bñ q̄d me cedis. Hec alapa fuit penalis et iniuriosa xp̄o q̄druplici rōne. Primo q̄ ꝟnus percussit dominum. Secūdo quia in partē nobiliorē ꝛ tenerioꝛē sez in faciem. Tercio in publico. quia coram omnibus. Quarto quia sine causa. Et tunc annas misit iesum ligatum ad cayphā qui erat pontifex anni illius et socer ipsius. Jn cuius iam domo cōuenerant maiores iudeor. Notandū q̄ p̄sentatio hec maior fuit q̄z prima. quia fm reuelatōem brigitte in via ad cayphā. xxx. vicibus conspuerunt eū. ꝛ. xl. vicibus alapis eum cedebant. ꝛ tribus viciꝫ ante domū cayphe. Jn domo aūt cayphe. xlij. viciꝫ? pcusserunt eum in faciem et totiens conspuerunt. et talia multiplicata maiorem lesionem christo inferebant. Modo de beato iohanne nulla fit mentio. quia fortasse od beatam virginem iuit. et quid filio suo acciderit ei nunciauit. Jnsuper notandum est q̄ verisimile est Petrum post primam suam negationem

UVA. BHSC. IyR_046

xp̃m captiuatū et ductū de domo anne ad domum caypbe fuisse secutū vt adhuc videret finem vtrū dimitteret vel cōdemnaret. ℔ anteq̄ itrauit domū caypbe gallus cantauit. s. ꝓmo. ⁊ ꝑetrus non aduertit ꝓpter strepitū. ℔ intrauit domū cuz alijs volēs se iterum calefacere ⁊ sedit ad ignē in medio circumsedētiū. Quē cū itez ancilla que erat ibi intuita fuisset dixit. Et hic cū iesu nazareno erat. Ille aūt negauit sētūdario cū iuramēto. q̄ nō noui hoiez. Et interuallo facto q̄si vnius hore. vt hr̄ in Matth̄. accesserunt q̄ stabant circa ignem et dixerūt petro. Vere et tu ex illis es. Nā ⁊ loq̄la tua manifestū te facit. s. q̄ galileꝰ es. Maxime aūt vrgebat eū vnus ex ꝓpinquis pōtificis cognatus malchi cui petrus auriculā abscidit. q̄ dicebat se eū in horto vidisse cū iesu. Tunc petrus plꝰ timuit ⁊ negauit tercio. vt hr̄ Mat. Et cepit anathematizari et cū maledictōe suiꝑsius iurare: q̄ nescio hoiez istū quē dicis. Et adhuc eo loq̄nte vt dicit Lucas. gallus cantauit. s. secūdario. Tunc respexit dñs petrū oculo mie et nō corꝑali ꝯm Aug. et Amb. ex q̄ respectu illuminatus. recordatus est verbi q̄ dixerat ei dñs. Anteq̄ gallus bis cantat ter me negabis Et egressus foras fleuit amare; et ita amare q̄ pena ⁊ culpa fuit sibi remissa. Notandū q̄ btūs petrꝰ primo simpliciter negauit. secundo iurauit. tertio anathematizauit. q̄ peccatū nō deletū in deterius trahit Post negatōem fuit in foueaz q̄ dicit gallicant⁹. vbi tam est eccia edificata i honorē sancti petri inter mōtem syon et ciuitatē iherusalem et in ea latuit plorando non audens se ceteris iūgere discipulis. vsq̄ duz iesus a mortuis resurgens die tercia in eadē fouea sibi appuit. et vt se ceteris aplis iungeret precepit. ꝑ recessum petri summi sacerdotes ⁊ oīe cōsiliū q̄rebant aduersus iesum testimoniū vt eū morti traderent. nec inueniebant. s. q̄d falsum et iniustū esset i eo Cayphas vo volēs eū capere in ꝯmone dixit ad eū interrogans. Adiuro te per deū viuū vt dicas nob̄ si tu es xp̃s filius dei viui? Et rndit. tu dixisti. q̄ ego sum. Verūtamē dico vob̄. āmodo. i. in futuro. s. i nouissimo die videbitis filiū hois sedentē a dextris virtutis dei et venientē in nubib⁹ celi. Tūc cayphas scidit vestimēta sua di. Blasphemauit. q̄d adhuc egemus testib⁹. Ecce nūc audistis blasphemiā ex ore eꝰ quid vobis videt̄. At illi rndentes dixerūt. Reꝰ est mortis. Post hmōi clamorē eū turpissime tractauerunt. Primo faciem eiꝰ ꝑspuendo q̄si esset leprosus. Secūdo collum eius ꝑcutiendo. Tercio faciem alapis cedendo. Esa. l. Faciez meā nō auerti ab increpātib⁹ et conspuentib⁹ in me. Quarto faciē eius velando et ꝑcutiēdo dicētes. ꝓphetiza nob̄ xp̃e quis est q̄ te percussit. Quinto barbā extrahendo. Vñ Esa. l. Corpus meū dedi percutientib⁹. et genas meas vellentibus. Cum eñ essent crudelissimi et sine oīi misericordia cōtra xp̃m. oia mala et vituperia que poterant excogitare ei faciebant. Alij ad hoc moti ex inuidia et ꝓpria malicia. Alij vt maiorib⁹ placerēt mō trahendo eū per crines supra et ꝑ pedes infra ꝑcutiendo trudendo et conspuendo. Quis eñ euangeliste non oia scripserūt explicite q̄ passus est dñs iesus xp̃s. tñ. s. Lucas. xxij. c. implicite cōprehendit. et multa alia conuinciabant ei. O fidel' xp̃iane cōsidera hic et ꝑpende q̄tas ⁊ quot iniurias passus est ꝑ te hac nocte vsq̄ mane dñs iesus. Jam ab illudentibus. Jam a colaphizantibus. Jam a conspuentib⁹ ⁊c. tota nocte nihil quieuit ꝑ te ⁊ ꝓpter eū dormias hac nocte in stropodio vel scamno ⁊ recordare quia peccata tua fuerūt cā sue acerrime passionis. ⁊ caueas tibi a superbia luxuria ab amore illicito. ab auaricia. a rebꝰ iniustis. ab iniusta emptōe et venditōne. a chorizatōe. ebrietate peieratōe. turpiloq̄o blasphemijs detractionib⁹ ⁊ sic de alijs prauis opib⁹ ⁊ peccatis que te retrahunt ab eius amore. Jam habetis quō et qualiter passio xp̃i a iudeis fuit inchoata. Et hoc q̄ntum ad primā ptem huiꝰ ꝯmo. Quantum ad secundam ptem huius ꝯmo. s. q̄liter passio xp̃i p gētiles fuit cōsummata. Mane igit̄. s. sexta feria consilium inierunt. s. secūdario oēs pncipes et seniores populi aduersus iesum vt eum morti traderent. q̄ vinctum duxerunt eū de domo caypbe in pretoriū ⁊ tradiderunt eū pōtio pylato qui erat gentilis ⁊ custos bierlin ex pte tyberij cesaris romanoꝝ ⁊ habuit potestatē ipm damnandi ad mortē. Vñ iudas audiēs ipm ductū ad pilatū iam nō estimauit enz amplius posse euadere pnia ductus retulit iudeis. xxx. denarios dicens. Peccaui tradens sanguinē iustū. At illi dixerunt. Quid ad nos: tu videris. Videns aūt iudas q̄ eū deridebant lapsus est in desꝑatōem ⁊ proiectis argenteis in tēplo abiens laqo se suspendit. Judas tria fecit. Primo penituit. Scōo restituit denarios. Tercio confessus ē dicēs. peccaui tradens sanguinē iustū. ℔ quia desperauit hꝰ fuit pessimū. Dicro. Judas plus peccauit desperādo q̄ xp̃m tradendo. Unde de iuda hr̄ in decre. Judas a venia exclusus non fuisset si ipsam a xp̃o postulasset. de pe. di. iij Inter hec circus. Cum xp̃s staret coꝝ preside in ꝓtorio. iudei non introierunt ne contaminarent. ℔ vt manducarent pascha. s. mundi. Crisᵒ. O impia cecitas. cōtaminari timent alieno habitaculo ⁊ innocentis sanguinē fundere non verent. Similes illis sunt quidā facientes sibi conscientias de leuibus peccatis. qui tñ grauiora incidere non formidant. Accusabāt aūt dñm iesum de quatuor. Primo q̄ ꝓhibebat tributū dare celari vt ex hoc pilatus qui recepit tale tributū moneret cōtra eum. Scōo q̄ dicebat se regem Pilatus autē primā accusatōez non reputans quia forte dñm audierat dixisse iudeis. Reddite q̄ sūt cesaris cesari; ⁊ que sunt dei deo. Sed q̄ scōa accusatō videbatur derogare ptāti cesaris. iō pilatꝰ vocauit iesum seorsum ⁊ interrogauit eū di. Tu es rex iudeorū. Rndit iesus di. dicis hoc de teipso. an alij dixerūt hoc tibi de me. Rndit pilatus. Nunq̄d ego iudeus sum. gens tua de q̄ natus es et pontifices tui tradiderunt te mihi. qui dicunt q̄ dicas te esse regez iudeorū. Rndit iesus di. Regnū meū nō est de hoc mundo. i. terrenū ℔ celeste. Ait pilatꝰ. ḡ rex es tu. qui ait. Tu dicis. Pilatꝰ audiens q̄ regnū suū nō esset de hꝰ mūdo nō curauit illā accusatōez sic nec primā curauit. Tunc pilatus exiens de ꝓtorio ad iudeos dixit. Ego nullā causam mortis inuenio in isto hoie. Tūc iudei allegabant terciā accusatōem dicētes. Jpe sua doctrina nona cōmouit. i. puertit a via veritatis populū ꝑ vniuersam iudeā incipiēs a galilea vsq̄ huc

UVA. BHSC. IyR_046

XIIII

Cū aūt audisset pilatus q galileus esset. et de iurisdi
tione herodis. tūc misit eū ad herodē regē galilee. q
tunc tpis erat in hierlm vt eū iudicaret fm iudiciuz
suū. Herodes aūt viso iesu gaudsus ē valde q ex ml'
to tpe cupiebat eū videre eo q multū audierat. s. de
miracul' et ō doctrina ei⁹. et etiā q sperabat se ab eo
aliqō signū videre. z interrogauit eū multis fmoni
bus. etiā iudei accusabant eū in multis. ꝯ xps neqz
herodi neqz iudeis eū accusantibz rndit iō ne vtili
tas passionis sue impediret. si ei rndisset herodi tūc
eū herodes liberare poterat. Cū g xps nullū signuz
faceret. nec herodi rndere vellet reputauit herodes
eū fatuū et sprenit eū et repulit eū a se. z in signū fatu
itatis induit eū herodes veste alba ludicra et deriso
ria z remisit eū ad pylatū vt cū eo faceret quid vellet
Et ob hanc cām herodes z pylatus facti sunt amici
qui ꝓus erāt inimici adinuicē. Cū g xps reduct⁹ eēt
ad pylatū ꝓuocatis iudeis dixit. Nullā cāz inuenio
in hoie isto ex his i qbz eū accusastis. ꝯ neqz herodes
supple repit eū dignū morte. Mā remisi vos ad illū
emendatū ergo. i. flagellatū illū dimittā. Sequit in
Johe. Pylatus volēs liberare xpm dixit iudeis Est
vob ꝓsuetudo vt vnū vinctū dimittā vob in pasca.
habebat aūt tunc vnū vinctū q dicebat barrabas z
erat ꝓpter homicidiū incarcerat⁹. Cōgregatis g ill'
dixit pylat⁹. Quē vultis de duobz his vob dimittaz
barrabā an Jesum q dr xps. Sciebat eñ pylatus q
ꝓpter i uidiā tradidissent eū. i. obtulissēt. Principes
aūt sacerdotū z seniores ꝑsuaserūt populis vt pete
rent barrabā. s. latronē et Jesum. s. innocentē interfi
cerent. Cū g deliberassent. Pylatus eos iteꝝ interro
gans dixit. Quē vultis de duobz dimitti. Et illi cla
mātes dixerūt barrabā. Putabāt ei fm Crisē. se pos
se astruere q Jesus deterioz esset latrone. Pilat⁹ aūt
dixit. Quid tūc faciā de iesu q vocat xps. Dicūt oēs
crucifigat. Ait illis ꝑses. Quid eñ mali fecit. At illi
magis clamabant. Crucifigat. Vidēs igit pylat⁹ q
nihil ꝓficeret in liberatione xpi. volēs populo satis
facere. Et vt eos cōpesceret a ꝑsecutōe xpi. fecit dūm
virgis flagellari et illudi. z hoc fecit fm Crisē. vt iu
dei saciati flagellis xpi cessarēt eū ampli⁹ ꝑseq. z iō
ministri pylati exuētes Jesum ꝓmo alba veste q eū
herodes induit quā adhuc habuit. Scdo ligauerūt
euz durissime ad ḡndā calūnā. Tercio flagellauerūt
eū acerrime flagellis. ita vt sibi sanguis suus ꝑciosis
simus p totū corpus suū defluret. z sic vulneratus
fuit p totū corpus. Vñ Amb. Supaddebāt plagā
sup plagā. liuorē sup liuorē q̄sqz tā ipi q̄z inspecto
res fatigati iuberēt eū solui a colūna. hec oia xps ꝓ
nobis libenē et patienē sustinuit. q̄d nos ꝓ eo. Mis
penis pactis iudei suaserūt militibz. i. ministris pyla
ti vt illuderent ei tanq̄ regi fatuo. Et ꝓmo ministri
induerūt eū antiq̄ purpureo indumēto in derisum
et ꝓtemptū. Scdo plectētes coronā de spinis accutis
simis quā imposuerūt capiti eius ꝓ dyademate re
gali irrisorie. Et dr illa corona ex iuncis marinis fu
isse q sunt acutiores spinis nostris. z volūt quidam
q hāc coronā cū magnis lignis sibi acriter impresse
runt z fuit ad modū pilei. Hiero. Quasi mille pun
cturas in facie et capite suo percepit a corona. Et g
fm Berū. Os dñici capitis ꝑforauerunt z vsqz ad
cerebrū ꝓuenerūt. Tercio dederūt ei harundinē i de
xtera eius ꝓ sceptro. Quarto genuflexo ei illudebāt
dicētes. Aue rex iudeoz. colaphisantes et expuētes
in eū. q illusio fuit sibi multū penalis. s. eū adorātes
vt deū z salutātes vt regē. alapizātes eū z spuentes
in eū vt fatuū z vilem ac cōtēptibilem pson̄. Quin
to accipiebāt harundinē z percutiebant caput eius vt
spine capiti fortius infigerent. et hoc fuit valde lesi
nū dño nro iesu xpo. Verisimile ē q tātus sanguis
ꝓ spinas de capite eius extractus largiter fluebat in
frontem et genas et collū eius. ita vt apparebat q̄si
leprosus. et sanguis et sputuz faciebant eū leproso si
milem. Vñ Esa. liij. Et nos reputauim⁹ eū quasi le
prosum. His pactis adduxit pylatus foras Jesum
ad iudeos. Exiuit ergo Jesus de ꝓtorio portās spi
neā coronā et harundinē i manu et purpureū vesti
mentū antiquū. Et dixit eis pilat⁹. Ecce hō ecce rex
vester. Judei aūt vidētes Jesum sic coronatū et fla
gellatū clamabāt. Tolle tolle crucifige eū. et ad hoc
ipi alios vulgares ꝓuocabāt. q̄si dicerēt. Hec pena
nō sufficit nob ꝯ crucifigat. Rndit eis pylat⁹. Quid
eñ mali fecit. At illi magis clamabāt. Crucifige euz
Dixit eis pilat⁹. Accepite eū vos z crucifigite. Rn
derūt ei. Nobis nō licet interficere quēq̄z. Tunc iu
dei accusabāt eū de q̄rta cā dicētes. Nos legē habe
m⁹ et fm legē nr̄am mori debet. q filiū dei se fecit. vñ
Leui. xxiiij. ꝑcipit q blasphemi occidant. z tale cri
mē imponebāt xpo q filiū dei se noiauit. Cū aūt py
latus audisset hūc fmonē magis timuit. z ingressus
ꝓtoriū dixit iesum secū intro. z dixit ad Jesuz. Vñ
es tu. Jesus rñsum nō dedit ei. Dixit ei pylatus. mi
hi nō loq̄ris. Nescis q⁹ potestatē habeo crucifigere
te z potestatem habeo dimittere te. Rndit ei Jesus
Nō haberes in me ptātē vllā nisi tibi datū esset de
sup. i. a deo. ꝓterea qui me tradidit tibi maius pec
catū hz. Et ex illo q̄rebat iteꝝ pylatus dimittere illū
Judei aūt hoc intelligētes clamabāt dicētes Si hūc
dimittis nō es amic⁹ cesaris. Dis eñ q se regē facit
ꝓdicit cesari. Cū igit pylat⁹ audisset hos fmones. i.
minas de indignatōe cesaris pl⁹ timuit hoiem. s. ce
sarē offendere q̄z xpm innocētē occidere. g adduxit
iesum foras z sedit ꝓ tribunali. z eo sic sedēte misit
ad eū vroz sua dicens. Nihil tibi et iusto illi. multa
eñ passa sum hodie p visum. s. in somno ꝓpter eum
Et dicit Nico. de ly. q diabol⁹ appuit vroi pylati
inducēs eā terroribz ad liberatōz xpi. ne p ei⁹ mortē
pderet suā potestatē. z vt nr̄am impediret salutē et li
berationē. Sed pylatus iussit Jesum in iudicio assi
sti. et dixit iudeis. Ecce rex vr̄. Tunc illi clamabant.
Tolle crucifige eū. tūc eñ tpis moris crucis erat tur
pissima. Dixit eis pylat⁹. Regē vr̄m crucifigā. Rn
derūt iudei. Nō habem⁹ regē nisi cesarē. s. romanū
Vidēs aūt pylatus q nihil ꝓficeret ꝯ magis tum'
t⁹ fieret in populo. Accepta aq̄ lauit man⁹ suas coram
omni populo dicēs. Innocēs ego suz a sanguine iu
sti huius. vos videritis. Audientes hoc iudei dixe
runt. Sanguis ei⁹ sup nos et sup filios nr̄os. Audi
ens aūt pylat⁹ q crimen vellēt sup se recipe atqz cō
fiterent impatori romano subiecti esse. tūc dedit sen
tentiam vt xps crucifigeret. Vnde in eadē hora du
os latrones similiter ad mortē iudicauit. Sciendus

UVA. BHSC. IyR_046

q̄ pylatus conabaꝫ xp̄m liberare q̄nq; modis. Primo in ꝫ q̄ ip̄m ad herodē misit. Scō q̄ excusauit eū p herodē. Tercō i ꝫ qō dixit corripiā ḡ illū et dimittā. Quarto p psonaꝝ adequatōez .s. barrabe et xp̄i. Quinto p sm̄e distationē. Sed male finiuit quia plus cesarē q̄ deū timuit. Etiā notandū q̄ pylatus fecit sicut olim ꝑsuetudo fuit q̄n aliq̄s innocēs fuit i aliq̄ re tūc man⁹ coꝝ hoibꝫ lauit. Sz tota aq̄ marisñ poterat lauare pylatū q̄n nocēs erat. z ꝫ triplici rōe Prima q̄ sciuit q̄ p inuidiā tradidissent eū Scōa q̄ dixit. nō inuenio cām mortis in eo. Tercia q̄ ptātez habuit dimittere vel crucifigere eū ꝓpter qō tenebatur eū tanq̄ innocētē liberare ex officio iudicis. Data igit̄ sm̄ia ꝑ xp̄m a pylato. suscipientes eū milites p fidis. Primo induentes eū vestibus suis. vt hoies eū melius cognoscerent in sua veste et sic maiorē verecundiam suscipet coꝝ hoibꝫ aspicientibꝫ. Secūdo imposuerūt ei crucē pōderosam et lōgā sup humez eius. Sctā Brigita z Anſ. dicūt q̄ crux xp̄i. xv. pedū fuit in longitudine. Tercio associabāt sibi duos latrones secū dānatos q̄ cū eo ibant vt ex eoꝝ societate magis diffamaret. Cū autē xp̄s p mediū vrbis duceret cū latronibꝫ multitudo maxima populoruz tā indeoꝝ q̄m gentiliū sequebaꝫ eū. Quidā plangebant suā innocētē mortē. Quidā illudebāt et insultabant ei gaudentes de morte et passione ei⁹. Quidaz forte rōne curiositatis vt viderent si de pena se liberaret. vel si moriens aliq̄ miraculū faceret z ad quē finē deueniret. Querit vtrū Maria mr̄ xp̄i pñs fuerit cū xp̄o. Rñdet q̄ xp̄s fuit capt⁹. flagellatus. coronatus tūc mr̄ xp̄i nō fuit pñs. q̄ iudei debonestassent mr̄em ꝓpter filiū. ꝫ q̄n exiuit portādo crucez ꝓpriā tunc mulieres deuote stabant iuxta portā ciuitatis et nō ē dubiū q̄n Maria mr̄ xp̄i inter illas fuerit. q̄ dicit btūs Bernū. in q̄dā autoritate q̄ ip̄m vsq; ad crucē secuta fuit. z q̄n mr̄em vidit cum ceteris mulieribꝫ stantē z etiā q̄ fatigatus et debilitatus fuit ꝓpter penas et afflictiones ꝑtentas tota nocte. et etiā de die sibi illatas q̄ lento gradu incederet. et sic i fra crucē inclinauit se ad terrā et amplⁱ crucē portare nō poterat. Et dr̄ q̄ in eodē loco sctā Helena mr̄ constantini impatoris q̄n visitauit terrā sanctā et sepulcrū xp̄i construxit ibi vnā solennē eccīam i honore beate Marie vginis. Tūc ministri pylati coegerūt quēdā noie Simonē. patrē ruffi et alexandri venientē de villa eūdo ad ciuitatē vt portaret crucē post Jesuz. nā lignū sctē crucis ita ꝓhanū reputabaꝫ vt nl' lus ip̄oꝝ portare vellet nec eē tāgē. Sctā Brigita dicit q̄ graui pondere crucis depressus q̄nquies cecidit Consydera hic q̄nta sit passa mater xp̄i vgo Maria in corde suo cū sic videret filiū suū plenū doloribus et ꝓtumelijs incedentē et crucē baiulantē. pie credit q̄ multas lachrimas feruidas ex oculis vgineis per genas suas fuderat. Veruntñ sciendū q̄ in oi passione et tristicia nullū signū impatientie oñdit in passione xp̄i. Tūc dixit iesus mulieribꝫ lugentibꝫ. filie syon nolite flere sup me ꝫ sup vosip̄as flete et sup filios vr̄os q̄ venient dies in quibꝫ dicent. Beate steriles que non genuerunt. et vbera q̄ que non lactauerunt. Et sic factum est tempore destructionis bie rusalē q̄dragesimo secūdo anno post passionē et ascē onē xp̄i. cūi tus z vespasian⁹ romani ꝓncipes bie rusalē destruebant z mr̄es filios ꝓprios comedebāt et q̄. xxx. iudei vendebant ꝓ vno denario. sic ꝓ. xxx. denarijs vendit⁹ fuit dñs nr̄ iesus xp̄s. Joseph⁹ dic̄ q̄ vndecies cētena milia fame z gladio perierunt et nonagita septem milia venditi sunt et dispsi z verificata est illa maledictio quando dixerūt pylato. Sanguis eius sup nos et sup filios nr̄os. Et illā plagam xp̄s fleuit in die palmaꝝ vt habet Lu. xix. Videns iesus ciuitatē fleuit sup eā. z in signū hui⁹ dixit. Filie bierusalē nolite flere sē. Cū igit̄ venissent ad locum caluarie deposuerūt crucē sup terrā. Postea exuerūt eū vestibꝫ suis et nud⁹ stetit añ crucē coꝝ oī populo et ex illa exuitione dolor ip̄ius renouat⁹ ē. qō in hoc ꝑpendi pōt. q̄ q̄n alicui pann⁹ extrahit de vulneribus violenter qui in eo compactus est dolor eius innouat. Sic fuit cū domino nr̄o iesu xp̄o. O q̄ntus dolor erat tūc in corde Marie mestissime mr̄is eius. cum oculis suis videret filiū suū sic nudatum coꝝ omni populo sic vulneratū et plenū doloribus vt habet ex Anſ. in vginali planctu q̄ Maria velamen sui capitis accipiens circūligauit lumbos ei⁹ Deinde fm reuelationē sancte Brigite xp̄m eleuauerūt et ip̄m crudelissime sup crucē iactauerūt ita q̄ oia vulnera eius de nouo cruentare ceperūt. prius eū fecerūt foramina in cruce z tūc ꝓmo vnū clauz ad manū eius incusserunt adeo spissum q̄ tūc sanguis nō potuit emanare ita vuln⁹ clauo replebatur Postea q̄n voleabāt alterā manū affigere inuenerūt q̄ brachiū xp̄i foramen attingere nō poterat ob hoc ligato fune ad brachiū cū violentia traxerūt et simile clauū eidē manui incusserunt Et dicit quidā doc. q̄ foramen pedū etiā excessit longitudinē corpis xp̄i tō etiā funibꝫ ip̄m trahendo intrū ꝓlongauerunt vt pedes foramini coaptarent. Jō ꝓpt̄ hāc violētā tractionū mēbra xp̄i adeo distincta sunt q̄ coste et ossa numerari potarant. Juxta illud qō añ ꝓphetatū est ps. xxj. Foderūt manus meas et pedes me. di. omia ossa mea. Mō illā penalē extensionē q̄liter xp̄s p te expāsus z tractus fuit in cruce q̄tidie inspice cuz deuotione et cōpassione tui cordis. Mā legit̄ q̄ cum q̄ dam ꝑsona deuota in q̄dam reuelatione interrogaret a xp̄o in quo xp̄s magis doluisset p nobis. Rñdit q̄n extensus fuit in cruce vt oia ossa eius numerari poterant z q̄cūq; mihi p illo dolore grates egerit ita gratū obsequium mihi pstabit ac si oia vulnera mea vngēto pciosissimo deliniret. Postea eleuauerūt xp̄m in cruce. Et fm sanctā Brigitā pessimi crucez leuantes ad terrā relabi fecerunt z sic clami ex illo casu quasi exiuerunt z ipsi clauos itez pcusserunt et sic erexerunt crucē secundario in sublime cū clamore et posuerunt in foramē qō parauerunt Et miserunt tā fortiter intus cadere q̄ oia vulnera ei⁹ apta z renouata fuerūt. Itē nota q̄ crux xp̄i solū cōstabat ex duobꝫ lignis. .s. hasta et trāsuerso. Et hinc est q̄ nō bñet vbi caput suū reclinaret. Sed pylatus supposuit tabulā infixam ei in qua erat titulus scriptus. Jesus nazarenus rex iudeoꝝ. Et pontifices iudeoꝝ dixerūt pylato. Moli scribere q̄ sit rex iudeoꝝ sed q̄ dixit rex sum iudeoꝝ. Pylatus rñdit. Quod scripsi scripsi. Et cū christus sic penderet in cruce plen⁹ doloꝛibꝫ. tūc

UVA. BHSC. IyR_046

iudei blasphemabant eum mouētes capita sua ⁊ dicentes. Vah qui destruis templum dei ⁊ in tribus diebꝫ illud reedificas. Similit et pncipes sacerdotū illudebāt ⁊ cū scribis ⁊ senioribꝫ dicētes. Alios saluos fecit seipm nō pt saluū facere Si rex isrl'ē descēdat nūc ō cruce et credim⁹ ei Mas irrisiones ⁊ cōtumelias christus patient̄ p nob sustinuit ⁊ nihil rndit. Sequit fm Mat. A sexta hora tenebre facte sūt vsqꝫ ad horā nonā sup vniersam terrā ⁊ sol obscuratus ē fm Lu. Ratio qꝛ sol iustic̄ Jesus xp̄s pati debat innocentē mortē in cruce. Jdcirco sol iste visibilis factoꝛi suo cōpatiens lucis sue radios occultauit. Crisf. Sol obscuratus ē nō em̄ poterat ferre creatura iniuriā sui creatoꝛis. ⁊ popul⁹ visis tot signis tundentes pectoꝛa sua recesserunt. Septē vba sunt que xp̄s ptulit pendens in cruce. Et post recessum populi Jesus xp̄s dns nr̄ pendens in cruce ptulit ista septem verba q̄ cordibꝫ hominū deuote sunt imprimenda. Primū vbū. Pater ignosce illis qꝛ nesciunt quid faciūt ⁊ exaudit⁹ ē qꝛ vtute illi⁹ oꝛōnis postea vna die cōuersa sunt tria milia iudeoꝝ. Act. ij. Et alia die q̄nqꝫ milia iudeoꝝ. Act. iiij. Ergo hodie exemplo xp̄i p omnibꝫ inimicis nr̄is oꝛare debem⁹ eisqꝫ de coꝛdibꝫ nostris totaliter indulgēdo. Post hoc latro a sinistris nomine iesmas blasphemauit dn̄m Jesum dicens. Si tu es xp̄s saluū fac teipm et nos. et alter a dextris nomīe Dismas increpauit eū dicens. Neqꝫ tu times deū cū sis nobiscū dānatus vsqꝫ ad mortē. Nos q̄dē iuste qꝛ digna factis recipim⁹. i. talem mortē bene merum⁹. Hic vero nō. q̄ nihil mali fecit. ⁊ puersus ad Jesū dixit. Memēto mei dñe dū veneris i regnū tuū. tunc xp̄s ptulit secundū vbū dicens. Amē dico tibi. hodie mecū eris in paradiso. i. anima tua erit mecū vbicūqꝫ ero ⁊ vi debit diuinitatē meā. Stabāt aūt iuxta crucē Maria mater xp̄i ⁊ soꝛoꝛes mr̄is eius. s. Maria cleophe et Maria mr̄ filioꝝ zebedei et Maria magdalena ⁊ Johes. Cū g̃ iesus vidisset matrē suā et discipulum suū quē diligebat. s. Johem dixit mr̄i sue. Mulier ⁊ nō mater. qꝛ plus eā lesisset. Ecce filius tu⁹. Deinde dixit discipulo. Ecce mr̄ tua. q. d. Recōmendo tibi matrē meā teqꝫ ei in filiū tribuo iō retine eā i tua custodia. Et illud est tertiū vbū christi in cruce. p qō i struit nos pntes nr̄os ante mortē ⁊ post mortē diligere. Et Maria non recessit vsqꝫ moꝛeret filius ei⁹ i cruce. Postmodū in p̄sentia mr̄is ⁊ hoim ciecūstantiū clamauit in cruce Hely. hely lamazabathani. ꝟ est. Deus deus me⁹ vt quid dereliquisti me. Et hoc erat quartū vbū xp̄i in cruce pendentis. Per ꝟ doꝛet nos in angustijs ⁊ tribulatōibꝫ ⁊ infirmitatibus coꝛpis et anime ad deū ⁊ nō ad phitonissas recurre re. Post hoc vt cōsūmaret scriptura q̄ de eo scripta erat in p̄s. lxviij. Dederūt in escā meā fel ⁊ in siti mea ⁊c. Dixit Sitio. Et hoc erat q̄ntū vbū in cruce. Sitiebat aūt xp̄s dupliciter. s. spūaliē salutē humani generis. Vñ Bern̄. Dñe quid sitis certe salutē nostrā qꝛ ꝓpter hoc venisti in mūm. Et etiā coꝛpaliter. q̄ naturale ē hoim moꝛientiū sitire nō rōne anxietatis Sequit. Et statim currens vnus accepta spongia impleuit eā aceto et circūponens eā hysopo cū barū dine obtulit oꝛi eius. Cū g̃ accepisset Jesus acetū dixit. Cōsūmatū ē. et ꝟ erat sertū vbū. q. d. Cōsūmatū est quicquid ꝓphete de me dixerūt. Consummatū est opus redemptionis generis hūani. Cōsūmatū est opus passionis mee. qꝛ tantas penas sustinui q̄ amplius viuere nō valeo. Cū g̃ dixisset p̄fūmatū est tūc iterū clamauit voce magna dicens. Pater in manus tuas cōmendo spm̄ meum. Et hoc est septimū verbum ⁊ vltimum in cruce. Et hoc dicto inclinato capite tradidit spm̄. Hic quilibet dicat xp̄i exspiratiōi vnū pater noster. Jtē septē sūt hodie i eccia q̄ alijs diebꝫ nō fiunt in anno. Primū est q̄ hodiernū officiū nō bz pncipiū neqꝫ finē sic alia officia habent p totū annū qꝛ ille hodie patet q̄ ē pncipium et finis. Apocal'. j. Ego sum alpha et o pncipium et finis. Scdm ē q̄ hodie cōes oꝛōnes fiunt p papa. p rege p epō. p clericis. p laicis. p oi gradu eccie et populo catholico. Etiā oꝛat hodie p infidelibꝫ. paganis hereticis et etiā p iudeis. Et iō q̄ncūqꝫ hodie sacerdotes flectunt genua tūc etiā omes xp̄iani fideles debent flectere genua et deuote inuocare dn̄m nr̄m Jesum xp̄m. Jtē sciendū q̄ sanctus Bern̄. dicit q̄ in memoriā derisionis et adoratōis iudeoꝝ in coꝛonatione Jesu xp̄i eccia in parasceue q̄n̄ p vniuerso statu fideliū et infideliū genuflectēdo oꝛat tūc p ip̄is iudeis sine flexione oꝛare solet. Et nō immerito qꝛ si xp̄s iesus adhuc in terra ambularet hodierno die iudei ip̄m secundario crucifigerēt. qō ofiditur in illis iudeis qui in die parasceues ceream imaginē crucifixi flagellauerunt et cruci affixerūt et lancea pfoderunt ⁊ Maria mater xp̄i ꝙqsta ē de ip̄is. Exemplū hoc q̄re in ꝓmptuario. xlvj. p.

Jtē sciendū q̄ in diebꝫ dn̄ice passionis nō debēt iudei in publicū pdire. et etiā in die paſceues nō debent habere ostia ⁊ fenestras aptas. vt patet extra ō iudeis. c. qꝛ sup his. Jtē sciēdū q̄ nos hodie oꝛam⁹. p iudeis vt de⁹ illuminet coꝛda ip̄oꝝ. ꝟ ip̄i psequūtur nos ⁊ maledicūt nobis. Vñ habet in lib. iudeoꝝ q̄ noīat talmoth. Optimū xp̄ianoꝝ occidere melius ē q̄ caput serpentis ꝓterere. et in eodē li. habet q̄ oīs maledictio ꝓhibita est iudeis nisi ecclesie.

Tercium crux adoratur ⁊ osculatur hodie a xp̄i fidelib⁹ in signū q̄ sum⁹ reconciliati deo patri per passiōez filij sui. Quartū hodie ecclesias visitam⁹ et hoc ꝓpter nouē ductiones xp̄i. Prima fuit de mōte oliueti. vbi captus et ligatus ductus fuit p vallez iosaphat ad annā. Scda de domo anne ad cayphaz Tercia mane. s. feria sexta hora prima ad pilatum. Quarta a pilato ad herodē. Quinta iterū ab herode ad pylatū in veste alba Sexta q̄n̄ milites pylati duxerūt eū intro in atriū vbi fuit flagellatus. coronat⁹ et arundine in capite pcussus dicentes. Aue rex iudeoꝝ. Septima q̄n̄ pylatus duxit eū foras ꝓtoꝝ dicens. Ecce homo ecce rex vr̄. Octaua q̄n̄ ad tribunal fuit ductus et ad mortē sententiatus. Nona q̄n̄ fuit duct⁹ extra ciuitatē hierl'm ad locū caluarie vbi fuit crucifixus. Istas nouē ductiones debem⁹ hodie pmeditari q̄n̄ visitamus ecclesias. Quintū q̄ hodie exaltat crux et cantat ter. Populе meus quid feci tibi aut quid molest⁹ fui tibi Et tria bona obijciunt indeis que fecit eis deus. Primo quia liberauit eos de egipto. Scdo pauit eos manna. xl. annis

UVA. BHSC. IyR_046

in deserto. Tercio duxit eos i terrā optimam vnde merito regratiari debuissent sibi. vnde cōquerit de eis xps in ps. xxxiij. Retribuebant mihi mala pro bonis. Sextū q; homines cōiter hodie incedunt nudis pedibus ⁊ sine lineis et inclinato capite in signū ꝓpassionis xpi. Nec hoies ꝓsueuerūt hodie ridere ꝓpter fletū xpi. qō tū plures ribaldi, nō; adnertunt de quibꝫ xps cōquerit Esa. xlix. Inuacuū laboraui. sine cā et vane. Septimū q; hodie artū ieiunū fuat q; xps nihil gustauit in cruce nisi acetuz et fel. Ergo laudabile est hodie ieiunare in pane et aq̄ et si quis ꝓpter debilitatē corpis nō pōt tū aliqualez abstinentiā habeat a quibusdā cibarijs voluptuoꝫ vt piscibꝫ et alijs. Ista debēt nos hodie inducere ad fletū. Primo q; xps fleuit ꝓpter corpis passionez et vulnerū dolorē. ad Heb. Cum clamore valido ⁊ c. Itē amare fleuit ꝓpter infructuositatē passionis sue q; multi sunt ingrati. et se reddūt indignos merito passionis xpi. Vñ cōquerit Esa. vt supra. Inuacuum laborauī ⁊c. Scdo fleuit hodie beata vgo Maria mr xpi ꝓpter cōpassionē xpi filij. q; oia vulnera que xps sustinuit in corpe ipa in corde sustinuit. ergo plus ē q̄z martyr. nā tristissima mr fuit hodie q; vnicus filius eius hodie innocenter passus ē. ⁊ etiā q; p̄sens fuit et impotens ad subueniendū sibi. nec haustū aque porrigere sibi potuit cū diceret in cruce filius eius Sitio. Hodie gladius doloris ptrāsiuit animā eius. Tercio fleuit petrus. Lu. xxij. Egressus foras fleuit amare. Quarto oēs apli. Vñ canit. Tristes erant apli de nece sui dñi. Quinto turba mulierum ipm sequentiū. Vñ ait xps. Filie hierusalē nolite flere sup me ⁊c. Sexto q; sol obscurat? est. Vnd Crisf. Sol obscurat? ē. Nō eñ ferre poterat creatura iniuriā sui creatoris. Septimo terra hodie mota est. Octauo sepulcra mortuoꝫ hodie apta sunt. Mo no petre scisse sunt. Decimo velū templi scissum, ē a summo vsqz deorsum. Vndecimo q; altaria hodie denudata sunt et significat xpm qui hodie denudatus fuit ante crucē stans ⁊ postmodū nudus pēdēs in cruce corā omni populo. Duodecimo tabule pulsanē et significāt strepitū iudeoꝫ q̄ cū gladijs et fustibus cōprehenderunt dñm. Et etiā significāt clamorē xpi in cruce. Mat. xxvij. Clamans voce magna emisit spm̄. Itē sciendū erquo illa iam enumerata hodie fleuerunt passionē xpi. tūc nos magis debemus cōpati dño nr̄o iesu xpo ⁊ flere passionē ei? ꝓ quibus hodie ipe passus ē et nob maximā et supercellētem charitatē ondit. Vñ Jo. xv. Maiorē charitatē nemo habet ⁊c. Et ē bonū signū salutis q̄ hodie libenter et deuote audiunt p̄dicare passionē xpi et salubriter passionē xpi memorando flent. Math. v. Beati qui lugent. Et quicunqz hodie deuote salubriter et pie flent p totum annū maiorē gratiā ad xpi passionem memorādo cōpatiendo ⁊ flendo habebunt. Et qui hodie aridus ē timendū est q; p totū annū aridior inueniat. Et insup est malū signū q̄ hodie nō cōpatit nec flet cū xpo. nec aliquā afflictionē suo corpi imponit. Vñ Leui. xxiij. Anima q̄ hodie afflicta nō ⁊c. immo timendū ē q; talis arid? nō est in gratia nec mēbrū xpi q; naturaliter mēbrū cōpatit capiti. Mō sm aplm. Xps ē caput eccie ⁊ nos membra. Insup naturale est fedus sanguinis quando pater et mater tribulant ⁊ flent vel qō magis ē qñ flagellarent et sanguinē ꝓpriū funderēt innocenter. tunc filij et filie naturaliter cōpaterent et etiā flerent cū suis charis parētib. Modo debet charitatem q̄libꝫ nostrū plus diligere q̄m patrē et matrē. q; maiorē charitatē et plura beneficia tibi exhibuit. quē vides hodie ꝓ te captū. ligatū. flagellatū. coronatū. cōsputū. illusum crucifixū et occisum. Idcirco merito compati et flere debes hodie cū xpo. Et tales lachrime passionis xpi sunt xpo dulcissime. Hoc oñdit i quadā vgine cuius lachrimas xps recepit et punxit pectus suū cū ipis lachrimis. Hoc exemplū quere im ꝓmptuario. xxvij. ꝑ. Sed diceres quid facturus est qui fleret libenter hodie ⁊ nō pōt. Rñdet q; debet seipm cogere ad fletū puniendo ⁊ flagellādo corpus ꝓpriū. et hoc ē bonū et laudabile. Et si nec sic pōt cogere ad fletū se tunc xps recipit voluntatē ꝓ facto. Vnde Aug. Coronat deus intus volūtatem vbi non inuenit facultatē. Itē sciendum q; nihil est deo acceptius et homini etiā vtilius q̄m frequēs meditatio passionis xpi. Vñ Alb. mag. doc. theologie. Simplex recordatio seu meditatio passionis xpi plus valet q̄ si integrū annū ieiunasset quis in pane ⁊ aq̄ vel si quis q̄tidie vgis vel flagellis cederet vsqz ad effusionem sanguinis. vel si q̄tidie legeret vnū psalteriū. Vñ etiā Bonauē. Nihil ita in aīa opat vniuersalem satisfactionem sicut meditatio passiōis xpi Sed diceres quē honorē debeo exhibere passiōi xpi ꝓ quo sciendū sm Jordanū q; quicūqz q̄tidie dixerit p integrū annū. xv. pater nr̄ q; anno completo cuilibꝫ vulneri xpi dixit vnū pr̄ nr̄. ita q; tot sūt vulnera xpi quot sunt dies in anno quindecies accipiēdo quālibet plagā flagellationis ꝓ vno vulnere. et punctura cuiuslibet spine ꝓ vno vulnere. Que q̄dē oratio multū efficax ꝓbat. vñ Bern. in sm̄one q̄dam in psona xpi. O hō vide quid ꝓ te patior. nō ē dolor sicut quo crucior. ad te clamo q̄ ꝓ te morior. vide penas q̄bꝫ afficior. vide clauos q̄bꝫ cōfodior. Cū dolor tant? sit exterior interior ē tāto gnior q̄to te ingratior ē experior. Itē sciendū q; qñcūqz ptransis imaginē crucifixi in publica strata sine in eccia vl' etiā in quocūqz loco tūc reuerentiā exhibe dño nr̄o Jesu xpo. ⁊ cōsidera hoc q; hz caput inclinatum ad oculandum. brachia extēsa ad amplexandū. pedes affixos ad tecū manendū. vñ Aug. in li. de vginibꝫ Xps hz caput inclinatū ad oculandū. Cor aptū ad diligendū. Brachia extēsa ad amplexandū. Totuz corp? expositū ad redimendū. Sz ꝓhdolor infideles quidā heretici hō nō faciūt q̄ imagines xpi ⁊ Marie vginis et sctoꝫ destruūt. Cōtra hō hr̄ in decretis. Imagines sctoꝫ nō sunt cōtēnende ſz venerande. de cōse. di. iij. venerabiles. Ex his iā dictis patet q; laudabile est habere crucifixū in domo sua circa mēsaz vel circa lectū. vt q̄cunqz intueris crucifixū gratus sis dño nr̄o Jesu xpo qui te in cruce redemit. Vltimo sciendū q; oēs hoies debēt diligere et meditari passionē xpi. q; q̄cūqz venerat passionē xpi firmaz spē hz habere q; xpi passio nō frustrabit in eo. vnde

UVA. BHSC. IyR_046

XV

Cri. sup̄ matb. Omnis salus hoim in xpi morte posita est. Nam passio xpi trahit hoiem a ꝓposito peccandi ⁊ a ptāte diaboli in pñti vita. qđ oñdit in illo iuuene q̄ iuit ad peccandū. et xps ostēdit ei vulnera. Hoc q̄re i ꝓmptuario. xxxv. ℙ. Itē passio xpi liberat hoiez ab ętna dānatōe. hoc oñdit in illo qui quotidie de sero et de mane dicebat titulū illū. Jesu nazarene rex iudeoꝝ miserere mei. Hoc exemplū q̄re ibidē. xxij. ℙ. Item passio xpi succurrit hoibus i extremis. Exēplū de abbatissa que fecit xpi passionem sibi legi i agone. Ibidē exemplo. xxxij. ℙ. Postremo notandū q̄ si sacerdoti qui hz p̄dicare passionez xpi placet facere duos ſmones tunc pñtem passiōez pōt diuidere in duos ſmones. Primus sermo erit a principio illius ſmonis vsq; ibi. Qualiter passio xpi a iudeis fuit inchoata. cōcludēdo cuz illo exēplo vbi iudei imaginē crucifixi cū pedibꝫ cōculcauerūt. ⁊ cūcta opprobria dñice passionis renouauerūt. Hoc q̄re in ꝓmptuario. xliij. ℙ. Si aūt vult breuit predicare passionē xpi. tūc incipit ibi. Mane aūt facto. Et sic iterū tria etiunt dicēda. Primo que passus ē xpus illo die. Scōo q̄ sunt ea que fiūt illo die. et q̄ nos inducere dñt ad fletū hodierno die. Tercio sicut xpus olim a iudeis occisus ē ⁊ crucifixus sic heu quotidie crucifigitur a malis christianis. qđ oñditur in balistario q̄ vulnerauit imaginē crucifixi. Hoc q̄re i ꝓptuario. xlij. ℙ. Itē in illo catholico q̄ ꝓpter lineā camiseam vlnerauit imaginē crucifixi. hoc quere ibidem. xliij. ℙ.

De sancto Georgio. Sermo xv.

Aboza sicut bonus miles iesu christi. ij. Thimo. ij. Magnū est esse militē. Sed maius ē bonū militez eē. Dz maximū esse militē iesu xpi. Et talis fuit beatus Georgius cuius festū hodie celebram⁹. Dñ in pñti sermone ad honorē sancti Georgij martyris tria sunt dicēda. Primo ꝓuilegia sancti Georgij. Scōo aliq̄ ꝓ informatōe nostra. Tercio miraculū. Quātum ad primū sciendū q̄ beat⁹ Bregorius habuit septez ꝓuilegia. Primū q̄ est verus miles christi et fortis miles in fide. q̄ mortē non timuit ꝓ defensione fidei. Vnde legit de ipso q̄ tpe daciani cū tanta eēt psecutio xpianoꝝ. vt infra vnuz mensem. xvij. milia martyrio coronarent. qđ videꝫ fortis miles christi georgius tact⁹ dolore intrinsecus exclamauit. Oēs dij gētū demonia. dominus aūt celos fecit. et i hoc oñdit constātia illius militis. Scōo q̄ vicit draconē qui significat diabolū. Draco enī est aīal valde nociuū. nocet enī flatu p aeris infectiōez. et inde morbus pestilens generatur. Sic diabolus flatu suo. i. inspiratōne malaꝝ cogitationū ignē diuini amoris extinguit cū hō ei consentit. Terciū ꝓuilegiū q̄ est similis apostolis. q̄ ꝓpter christū omia tpalia relinquit. Maz legit de eo q̄ cū esset diues. oēs diuitias deseruit ⁊ eas paupib⁹ distribuit. et dei fuitio se totaliē mancipauit. Quartū priuilegiū q̄ similis est btō Johi apostolo ⁊ euangeliste qui venenū bibit ⁊ nihil sibi nocuit. Simile legit de sancto Georgio q̄ q̄dā maleficus bis sibi venenū fortissimū ꝓpinauit quod ipse premisso signo crucis sine lesione aliqua bibit. Jurta illud euangelij Mat. xvj. Si mortiferū quid biberint ⁊c. Quintū ꝓuilegiū q̄ christ⁹ cuz multo lumie ad ipsum descēdit cū esset in carcere positus et ipsum dulciter ꝓfortauit. cuius melliflua locutōe ac visione sic confortatus est. vt ꝓ nichilo duceret cruciatus sui corꝑis. Sextū priuilegiū q̄ fuit maximus martyr. Primo enī fuit in eculeo suspensus et membrati corpus eius dilaniatuz cū vngulis ferreis. Scōo plage ⁊ vulnera eius sunt cū sale confricate. Tercio facibus ad latera eius appositis ⁊ sic exust⁹ et cruciat⁹ fuit. Quarto quidā magn⁹ et maleficus venenū miscuit vino et sctō georgio sumendo porrexit. Contra qđ vir dei crucis signuz edidit. haustoq; eo nichil lesionis sensit. Rursum magus fortius venenū inuiscuit. qđ vir dei signo crucis edito sine lesiōe aliqua totū ebibit. quo magus viso ad pedes eius ceeidit. et se fieri xpianū postulauit. quez mox iudex decollari fecit. Quinto iudex iussit Georgiū poni i rota gladijs bis acutis vndiq; circūsepta ꝫ statim diuina potentia rota frangit et georgius penitus illesus inuenitur. Sexto iussit eū in sartagine plenā plumbo liq̄facto ꝓijci. Septimo iussit eū per pedes suspendi ⁊ fumū fecit fieri sub capite eius vt sic suffocaret. Octauo iudex fecit fieri vas quasi lagenā. et p totū clauis ferreis interius circūdari. et fecit eū in illo vase volutari. Nono fecit eū trahi p ciuitatē. Decimo decollari ipsum iussit. et sic mortuus ē circa annū dñi. cclxxviij. Septimū priuilegiū q̄ ꝓ quibuscūq; hoibus orat dñs ipsum exaudit. Dñ legit de eo q̄ cū decollari deberet flexis genubꝫ orauit di. Dñe iesu christe hoc oro vt aīam meā non separes a gr̄a tua ⁊ quicūq; me in necessitate sua inuocauerit. eum exaudire digneris. Et venit ad eū vox dicens q̄ in oibus esset exauditus et sic fieret vt orauit. ꝑs. xc. Clamauit ad me et ego exau. eū. Quez ad scōam partē istius ſmo. sciendū q̄ oēs hoies tā nobiles q̄ ignobiles tā diuites q̄ paupes sunt stilles in quatuor. Primo q⁹ deus oēs homies creauit. ꝑs. xcix. Ipse fecit nos et nō ipsi nos. Et oēs ab adā nati sumus. et de eodē limo terre omēs formati sumus. Scōo quia omēs nudi nati sum⁹. Tercio q⁹ oēs sumus breuis vite et oēs habemus eundez finē. Et si hoc vis ꝓbare vade ad ossa mortuoꝝ et oñde mihi que sunt ossa nobiliū et rusticoꝝ. sed nulla est differentia. Quarto q⁹ oēs in nouissimo die resurgem⁹ et ante tribunal christi stabimus. Dñ apls. ij. Coꝝ v. Omēs nos manifestari oportet ante tribunal xpi ⁊c. Exquo oēs homies sunt similes. tunc queritur vnde nobilitas regum militū baronū ⁊ alioꝝ nobilium habuit ortum. Rñdet q̄ ex virtutib⁹. Dñ p⁹mus rex filioꝝ israel. s. saul elect⁹ est a dō q⁹ hūilis fuit et ꝟtuosus. j. Reg. xv. Cū esses ꝑuulus in oculos tuis ꝓstitui te regē super ꝓplm meū israel. Similiter scōs rex fuit dauid qui etiā ꝓpter suā ꝓbitatē elect⁹ est a deo. Dñ dixit dñs de eo. Jnueni virū fm cor meū. Ex his hr̄ q̄ nobiles ex virtutib⁹ cognoscendi sunt. nō ex lōgis tunicis ⁊ magnis manicis ⁊ scissuris multis q̄s gerunt in pallijs et tunicis q⁹ alias iā oēs mechanici ⁊ rustici essent nobiles q⁹ oēs volūt portare sassuras in vestib⁹. Qz aūt nobiles dñt esse ꝟtuosi ⁊ ꝑ ꝟtutes cog̃sci. oñdit Arist. lib. politi.

UVA. BHSC. IyR_046

Virt⁹ et malicia determinant nobiles ⁊ ignobiles.

Circa qđ querit̃ q̃ sunt ille ỿtutes p q̃s cognoscũtur nobiles. Rñdet̃ q sunt ꝓncipalit̃ tres. Prima est largitas ad subditos ⁊ ad paupes. Vñ ds q est nobilissimus ẽ largissimus. vt pz qr nõ dat solũ nob sua bñficia ꝫ etiã dat seipm in sacro altaris. ⁊ in futuro vult seipm nob dare in ꝑmiũ ꝑpetuũ. Itẽ appꝛret in boc sua largitas q ipe solẽ suũ facit oriri super bonos ⁊ malos ⁊ benefacit bonis ⁊ malis amicis ⁊ inimicis ergo qui largior est pauperibus est nobilior. Hoc etiã patet in aquila q̃ est auis nobilior. ⁊ ex nobilitate sua nõ solũ comedit ꝑdam ꝫ cõdiuidit aliis auib⁹. Sed ꝑcitas. auaricia. rapina ⁊ exactões in subditos sunt signa ignobilitatis. Scda ỿtus est gratitudo ⁊ cognitio beneficioꝝ dei ⁊ hoim. s. q dco sint grati in hoc q eos ꝑ alijs boib⁹ honorauit ⁊ sb limauit. Silr ẽti dñt esse subditis suis a qbus nutriunt̃ qr ipi nõ colũt agros nec serũt nec metũt nec laborãt in vineis nec triturãt. nec panẽ nec carnes nec pisces nec alia comestibilia sibi ꝑparant. ꝫ alij ꝙ ipsis laborãt sicut rustici in agris carnifices. pistores. pannifici. futores. sartores ipis ꝑparant necessaria corꝑis q̃ ad victũ ⁊ vestitũ. Ergo illis subditis dñt esse ẽti ⁊ clemẽtes. Et q̃nto magis sunt ẽti ⁊ pij suis subditis tãto nobiliores esse cognoscunt̃. Sic p oppositũ isti sunt ignobiles q sunt austeri ⁊ ingrati et vilipendũt subditos. imo tales ignobiliores sũt brutis aialib⁹. qr aialia bruta recognoscũt illos q eis bñ faciũt ⁊ in signũ ẽtitudis applaudũt ipis. Tercia ỿtus ẽ strennuitas ⁊ virilitas defendẽdi subditos. Vñ nouis militib⁹ dat ensis ꝓpterea vt viduas et orphanos ⁊ subditos suos defendãt. qr oia mala et oia dãna q̃ fiunt in terra alicui⁹ militis ac ꝓncipis ꝑ raptores vel lusores ⁊ alios malefactores qbus resistere posset redũdabũt in aiam suã. Vñ dr in decre. Mõ defendere q̃s defendẽdos q̃s suscipit execrabile est. di. lxxxvij. Irreligiosum. Sz quidã defendunt ꝯditos suos ab alijs ⁊ postmodũ ꝑ seipos eos spoliant exactionãdo ꝑ deũ et iusticiã et sine cã rõnabili. et tales tenent̃ ad restitutionẽ si volũt saluari. vt habet̃ fm Guil. extra de cõsue. in fi. Et de hoc q̃re exẽplũ im ꝓmptuario. xlj. ꝑ. Qrtũ ad terciã ptẽ huius ſmonis sciendũ q hodie festũ sci Georgij debemus ⁊ solenniter celebrare debem⁹ et ipm tanq̃ singularẽ patronũ et potentẽ apud deũ inuocare qđ patz ꝑ tale exemplũ. Vñ legit̃ de eo q cũ educt⁹ fuisset extra ciuitatẽ in loco decollationis erat magn⁹ cumulus cadauerũ et ossiũ mortuoꝝ. Vñ illi q venerant ad spectaculũ dixerũt. Georgi mõ volum⁹ experiri ptãtẽ dei tui ꝑ q̃ tanta passus es vt resuscites oñes istos mortuos. Qui rñdit. Licet nõ sitis digni vt aliqđ bñficiũ dei recipiatis tñ ad confirmationẽ credẽtium vt et vos cognoscatis ipm eẽ verũ deũ q fecit celũ et terrã hoc rogo ipm vt ipe eis vitã dignet̃ reddere. Et ſtati illa cadauera oia surrexerũt q̃s ipe baptizauit et multos alios q hoc miraculo viso i xpm crediderũt. vñ si hoc potuit impetrare a do viuens adhuc in mõdo qd tã põt apud deũ in celo. Ergo bonorandus est et inuocand⁹ a nob tanq̃ potens intercessor apud deum in ommbus necessitatibus ⁊ tribulationibus nostris.

De sancto Marco euangelista. Sermo. xvj

Ego sum vitis vera et
e vos palmites q manet in me ⁊c. Jo. xv

Et in instantis festiuitatis euangelio. vñ in pñti ſmone ad honorẽ sci Marci cui⁹ hodie festũ celebram⁹ q̃tuor sunt dicenda. Primo aliqđ de euãgelio. Scõ de ꝓuilegijs sci Marcij. Tercio aliqua ꝑ nra informatõe. Et q̃rto aliq̃ miracula Qrtũ ad ꝓmũ sciendũ q tria sunt genera palmitũ vt ex euangelio hodierno colligit̃ qr sũt qdã viti adherentes ꝫ nõ fructificantes sicut sunt illi q bñt fidẽ xpianã ꝫ nõ nõ fructificãt ꝑ opationẽ vt sunt ociosi. istos pr celestis penitus sepabit a societate xpi et a ꝑsortio btoꝝ ꝙ sniam finalẽ et mittet eos in caminuꝝ ignis. Talis nanq̃ locus cõpetit ociosis q diu dormiunt nec deo seruiunt. orãdo. ieiunãdo. nec nõ eccias freqntando. missas et ſmones audiẽdo. Mã qlibet tenet̃ in dieb⁹ festiuis et signanꝫ in dieb⁹ dñicis audire integrã missam sub ꝑcepto eccie. Vñ dr in decre. Die dñica missa ab oib⁹ ẽ vsq̃ in finẽ audiẽda. de ꝑse. di. j. Missas. Itẽ sunt qdã palmites viti nõ adherentes et iõ nõ fructificãtes. sicut infideles q nec in vite manent ꝑ fidẽ. Similit̃ xpiani qui sunt excõicati maiori excõicatione tales sunt abscisi a vite q̃ est xps et amplius nihil valent nisi ad ignẽ sicut palmes abscisus a vite. vñ Ezech. xv. Fili hois qđ fiet ō ligno vitis ex oib⁹ lignis nemoꝝ q̃ sũt inter ligna siluaꝝ nũ qđ tollit̃ de ea lignũ vt fiat op⁹ aut fabricabit̃ de ea paxillus vt dependeat i eo qđcũqz vas. ecce igni datũ ẽ in escã. Mã excõicat⁹ ꝓuat⁹ ẽ nusſis et indulgẽtijs et oib⁹ bonis opib⁹ q̃ fiũt in toto mõdo et ad nihil valet nisi vt eternaliter ꝓburat̃ et quicũqz xpianus scienter cõicat tali excõicato incidit in minorem excõicationẽ. Vñ dr in decre. Cõicans excõicato in debite excõicationẽ incurrit. xj. q. iij. ꝓpue. et ca. si q̃s eps. Hoc ish deberẽt attẽdere q loquũt emunt. vendũt comedũt bibũt cũ excõicatis. Itẽ quidã lũt palmites qui xpo adherent ꝑ fidem et opationem de quibus dicit. Qui manet in me et ego in eo h fert fructũ multũ. Mã homo existens in gratia semper mereꝫ quicqđ facit orando ieiunãdo pegrinando. imo manualiter laborando vnde se vxorem et pueros possit nutrire. talis semp cũ quolibet laboꝛe q̃ntũcunqz paruo mereꝫ ꝓmium eternũ q̃diu est i gratia et fideliter laborat. Vnde ps. cxxvij. Labores manuũ tuaꝝ qr mandu. ⁊c. Et ergo dicit in euãg. Qui manet in me hic fert fructũ multũ. Qrtũ ad scdaz ptẽ hui⁹ ſmõis sciẽdũ q sctus Marc⁹ hz vij. ꝓuilegia Primũ ꝓuilegiũ q a do ẽ elect⁹ i euãgelistã nãsecut⁹ ẽ petrũ q eũ baptizauit vsq̃ romã tanq̃ ouis pastorẽ suũ tanq̃ discipul⁹ magrm suũ. tanq̃ filiꝰ patrẽ suũ. vbi ãno dñi. xl. rogat⁹ a fratrib⁹ scripsit euãgeliũ grecis lr̃is ⁊ ſmone greco. iuxta q Petrũ referentẽ audierat ⁊ a xpo ꝑ inspirationẽ accepat. Vnd⁹ Hiero. Cõueniẽs eñ fuit q ille q erat discipul⁹ eiꝰ qui ẽ caput aplorꝝ scriberet euangeliũ rome q̃ est caput oim ciuitatũ ⁊ in lingua greca q̃ tũc caput oim linguaꝝ erat. Qđ quidẽ euangeliũ in aqlegi ẽsi eccia olim ostendebat ꝫ mõ florẽtie apud senatũ ꝑ gruã de uotione ꝑseruat. Itẽ sciendũ q sctus Marc⁹ nõ so-

UVA. BHSC. IyR_046

XVI

lū est euāgelista ꝫ etiā testis xp̄i. Mā in xp̄o q̄tuor fuerūt de q̄bꝫ optuit testimoniū phiberi. s. va būanitas vera diuinitas. va passio. z va resurrectio. z iō q̄tuor euāgelistas. i. q̄tuor testes hr̄e voluit. Mā testis ō vera sua būanitate fuit matthe⁹. q̄ i ꝓncipio sui euāgelij xp̄i genealogiā texuit. z iō in figura bois ponit Sue diuinitatis testis fuit Jobes z iō in specie aq̄le figurat. Testis de ei⁹ possione fuit lucas. z iō in figura vituli q̄ ōo in sacrificiū offerebat designatur. Testis de resurrectōe sua fuit marcus. q̄ ip̄am eleganter cōscripsit. et iō in figura leonis figurat. Sic em̄ leo ad sui clamorē p⁹ terciū die leūculos mortuos suscitat. sic p̄ in diuinis filiū suū p⁹ terciū die resuscitauit Et q⁹ marc⁹ de hac suscitatōe ceteris aptius agit. iō eius euāgeliū in die resurrectōis xp̄i in toto mōo recitat.

Scōm ꝑulegiū. q⁹ fuit p̄riarcha alexādrin⁹. cui⁹ p̄riarchalis dignitas cōmendabil' ē a triby. ꝓrio ex rōe. ꝓmonētis. q⁹ a b. Petro spūsctō reuelāte fuit ꝓmot⁹. Scōo ꝓmendabilis ē rōe ꝓmoti. q⁹ hāc dignitatē nō ꝓcupiuit. ꝫ ex corde fugit et inuit⁹ obediuit. Mñ pollicē sibi āputauit. vt sacerdotio reprobꝫ haberet. q⁹ ex hūilitate se indignū reputauit. Sz tñ be. Petrus secū dispensauit et ipsum p̄sidere coegit. Cō mēdabilis ē etiā ex pte officij ꝓsecuti. q⁹. s. ꝓm⁹ missaz alexādrie celebrauit. z ꝓplm̄ sibi ꝓmissuz scia z doctrina pauit. Terciū ꝑulegiū ē q⁹ vgo a ōo elect⁹ et in hoc dat exemplū castitatis ipsis sacerdotibus. Multū em̄ decet castitas ipos mīstros eccie. Primo q⁹ sacerdotes sunt locō dei. z iō dñt viuere spūaliter z ñ carnaliter. Scōo q⁹ hñt angelicū officiū. Mā eidē dño fuiūt cui et angeli. et iō dñt eē puri et mōdi sic angeli. Tercio q⁹ ipi cōtrectāt sctā. z iō decet eos eē mūdos. z marie a carnis imundicia. vñ Leui. xxj. Mō q̄ habuerit maculā nō offerat panē dño ōo suo et ñ accedat ad misteriū ei⁹. Quartū ꝑulegiū. q⁹ ñ soluz fuit euāgelista. ꝫ etiā magn⁹ martyr xp̄i. Mñ legitur de eo q⁹ anno dñi. lvij. s. Marcus passus fuit in alexādria grecie. vbi ipe ꝓm⁹ p̄riarcha fuit. quē pōtifices ydoloꝝ fune collo ei⁹ imisso. ip̄m p ciuitatē trahētes. ita q⁹ carnes ei⁹ in terrā fluebāt. z lapides sanguīe suo rigabant. Ille aūt cū traheret clamauit ad dñm z orauit p seipo dicēs. p̄r in man⁹ tuas cōmēdo spīm meū. Orauit etiam ꝓ pplo peccāte vt sibi indulgeret dicēs. p̄r dimitte illis q⁹ nesciūt q̄d faciūt.

Quintū ꝑulegiū. q⁹ xp̄s ꝓsolat⁹ est eū tpe passionis sue et ad eū descēdit. Mñ legit de ipo q⁹ āno dñi lvij. cū esset in alexādria i carcere venit ad eū xp̄s cō fortās eū et dixit. Par tibi marce euāgelista me⁹ noli timere. q⁹ ego tecū suz. vt eruā te ab hostiby tuis et ꝓmitto tibi q⁹ a me nūq̄z sepaberis. Sextū ꝑulegiū q⁹ hodie celebrat festū eius ab oīby xp̄ifideliby z insup ieiunan⁹ hodie z inus cū reliq̄is vt ds p̄seruet nos p infinitā suā miaz a subitanea morte. Et vocat letania maior quā. s. Gre. instituit ꝓ magn̄ morbo z plaga dei. de ꝫ q̄re in ꝓrio ꝓmo. seq̄n. i ꝓinci.

Septimū ꝑulegiū. q⁹ cū magn̄ solēnitate corp⁹ ei⁹ venetias translatū ē. Mñ legit q⁹ āno dñi. cccc. lvij. veneti corp⁹ scī Marci de alexādria trāstulert advenetias. et cū corpus deferret. fuit odore mirifico circūfusuz. adeo vt alexādria odore mirabili pfunderet. Et veneti i honorē scī marci eccīaz mire pulcritudinis fabricauert. Octū ad terciā ptē hui⁹ ꝓmōis secundū q⁹ sit bodie ieiunan⁹ ꝓ subitanea morte. Tūc ꝓ nra informatōe ꝓmo h̄ q̄rit q̄ sint remedia cōtra subitaneā mortē. Rñ. ꝓm doctores q⁹ sunt ꝓncipalit̄ tria

Primū vt q̄s bodiernū die z ꝓcessionē veneret deuota orōe z ieiunio. et deuoto comitatu cū crucis ꝓcessiōe. ꝓ euadēda morte ip̄rouisa z subitanea. vñ sctūs Tho. in. iiij. di. xv. di. Ille q̄ orat ꝓ se ꝑie z pseueraēter in his q̄ ad salutē suā ptinēt sp exaudit. Cur talis q̄ singula ꝓ se facit. s. ieiunādo orādo et ꝓcessionē crucis et reliq̄as deuote seq̄ndo nō exaudiretur.

Scōm ē vt q̄s singulis noctiby in fronte signaculo crucis se muniat dicēdo. Jesu nazarene rex iudeoꝝ miſere mei. vñ Vincē. in specu. hysto. xxxij. c. lxviij. refert de. s. Edmūdo cātuariēsi epo. q⁹ cū puer eēt z scholaris ab anglia missus pisius. cui mr̄ sua devotissima singulis annis necessaria vict⁹ et alicui⁹ misit Cū āt ibi cū scholaribꝫ suis grā spaciādi i pratū exiuisset. relictis scholaribꝫ suis in iocis ꝓut a mr̄e didicerat seoꝝsuz eūdo devotōi se dedit. Cui puer iesus i forma pulcherrima appuit dicēs officiosissime. Edmūde salue dilecte mi. Cūq̄z pauefact⁹ Edmūdus āmiraret. denuo xp̄s puerulus ait rīdēdo. Nunq̄d me nosti. Rñdit edmūdus. Nullā tibi noticiā hēo nec puto tu mei. Cui xp̄s. Cū i scholis es z studio i tēdis. z etiā vbiēq̄z eē inseparabilit̄ assisto tibi. cur me nō nosti. i facie respice z lege. Cū āt edmūdus i facie pueri lr̄is celestiby legeret iesus nazarenus z q̄d legeret rīderet. puer subintulit. Hoc nomē mēoriale tibi sit. et noctiby singulis ip̄rime fronti tue. ꝓ ꝫ em̄ poteris ꝓ morte subitaneā muniri. et q̄sq̄z eadē sc̄ptura se munierit ꝑsill mō i frōte sua. Quiby dictis relicta magn̄ dulcedine in corde edmūdi disparuit. Similit̄ cū q̄s ex corde illū vsum q̄ hr̄ in. ps. cxv. Dirupisti domine viu. mea tē. freq̄nter trina vice dixerit. vñ Lassio. in glo. sup illo vsu dicit. Iste vsus tāte vtutis credit. vt pctā hoim dimittant si in fine vice trina ꝓfessione dicatur. Terciū est et optimū vt quis quolibꝫ sero contritōem habeat de ꝑcīis suis preteritis z bonam voluntatē amplius emendandi. Mñ Ezechi. xviij. In quacūq̄z hora pctōr inge. tē. vñ Gre. Qui ex corde dolet se cōmisisse culpā cito pctōr suoꝝ obtinebit veniā. Insuper alicui sctōr. s. bea. virgini marie. vel apostolo suo. vel sctō Nicolao vel simili sancto crebro speciale obsequiū exhibeat. vt sibi ip̄tret quatenus nō subito nec improuise. sed munitus ecclesiasticis sacramentis moriatur. Nam etiam nostris temporibus et antiquitus reperimus multos sic faciētes exauditos fuisse miraculose. qui satis in grossis moribꝫ prius viuebant. Et q̄z̄q̄z non sit tenēdum q⁹ infallibiliter quis qualitercūq̄z viuendo exaudiatur. tamē pie sperari potest exauditio ab eo q̄ specialia obsequia aliquibꝫ sanctis priuilegiatis porrigit. Contulit enim deus specialibus sanctis specialia priuilegia ꝓ viatoribus. sicut sancto Anthonio contra ignis incendium. prout determinat sanctus Thomas in quarto distin. xlv. de orationibus sanctorum quēstio. ij. Item queritur secundo quid sentiendum sit de illis qui sine ratōne moriunt. Respondetur q⁹ sicut fuerunt in illa hora quando perdiderunt ratōem. sic vult eos xp̄us iudicare in ago

UVA. BHSC. IyR_046

ne. Si enī fuerūt in gra in illa hora qñ vsum rōnis pdiderūt ꝛ sic moriunt tūc sine dubio saluant. Sz si fuerūt in peccatis mortalib illa hora tūc dānabūt si decedūt sine vsu rōnis. Vñ dr in decre. Qualē te inueniet dns cū vocat talē pariter et iudicat. de pe. di. j. nunquid. Itē quert ꝙre aliqui tā amarā mortē et durā finē hūt. Rñdet ꝙ hoc ds pmittit triplici de cā. Prima cā qr aliquib in penā ꝛ plagā q̄ demeruerūt cū magnis peccatis suis ꝙ non sunt digni vt cū rōne ꝛ cōfessione ꝛ sacris ꝫ sicut bestie sine penitētia ꝛ cōfessione decedant. Vñ Aug. Ita fit ꝙ in fine obliuiscit sui. q̄ dū viueret oblitus ē dei. Insup talib magnis peccatorib dat tā amara mors vt in p̄senti inchoet eor infernus ꝛ ineternū nunq̄ temiabit. Vñ aliq̄ mordēt linguas suas ī extremis. qr cū liguis suis decepert ꝓios mēdēdo dēhēdo maledicēdo iurādo. blasphemādo. scurrilia vba ꝓferēdo Itē aliqui in extremis pcutiūt cū manib. cū pedib trudunt. qr offenderunt deū impudice tangēdo. ꝛ cum pedib chorizando. Itē aliq̄ vestes lacerāt ꝛ tecturā a lecto ꝓiciunt. ꝛ sic nudi iacent sine verecūdia tanq̄ bestie. qr offenderūt deū in supbia vestiū cū caudis longis et scissuris multis. Qr aliquor infernus hic incipit patet in antiocho. ij. Mach. ix. Qui voluit delere filios israhel quē dns percussit plaga insanabili vt vmes ex corpe suo scaturirent ꝛ sic miser obiit. Similiter in nouo testamēto herodes q̄ pueros occidit eē scaturiebat vmib ꝛ postmodū occidit seipm. Similit carnifices q̄ occiderūt sctm Kilianū postremo deuorauert man? suas ꝓprias. Similit et satellites diaboli q̄ occiderūt sctm Thomā cantuariēsez etiā amarā mortē sustinuerūt et sine sacris obierunt.

Scda cā ē ꝙ deus hoc pmittet in terroē viuenti um. vt qñ qs videt iuuenē mori amara morte. ꝛ sine vsu rōnis ꝛ sine sacramētis vel subitanea morte. vt sic cōuertat et querat indulgentiā et miam dei ne similis mors sibi eueniat. Tercia cā qr aliquib bonis cōtingit ꝫ in bonū vt vsum rōnis amittāt in extremis. sicut sunt pusillanimes ne in exteemis desperent ꝛ a demonib hecipiant. qr cū qs ē in gratia et sic pdit vsuz rōnis tūc nō pōt amittere regnū dī. nec peccare mortaliter sine vsu rōnis. Itē qñq̄z cōtingit ex pmissione dei ꝙ aliq̄ deuoti boies tā gue ꝛ amarā mortē sustinēt. ꝛ hāc dat eis ds qñq̄z misericorditer ꝓ purgatorio. ad Ro. viij. Scim? qm diligentibus deū ꝛc. Et cōtigit malis ī malū ꝛ bonis in bonū. ꝫ tñ nr̄m nō est tales iudicare. Lu. vj. Nolite iudicare ꝛ nō iudi. nolite cōdē. ꝛc. Qrtū ad q̄rtā ptē sciendū ꝙ oēs xp̄iani dñt sctm Marcū tanq̄z singulare patronū inuocare ꝛ pmo q̄ vulnerant in corpore Vñ legit ꝙ quidā calciator guiter se in sinistra manu vulnerauit cuius manū Marcus luto pungens eū sanauit et ad fidē conuertit. Itē qñ occurrit sterilitas terre innocand? ē. Vñ legit ꝙ cū tota apulea mag sterilitas occupasset reuelatū ē eis ꝙ hoc eis accederit. qr be. Marci festū nō celebrarēt. Dū igit beatz marcū inuocarēt et festū ei? celebraturos se ꝓmitterent sterilitas abiit ꝛ abundātia supuenit. Itē pōt ipetrare gram. Vñ legit cū ꝙ q̄dā saracen? nanfragium pateret. sanct? Marc? eidē apparēs euz eripuit ꝛ ad fidē baptismi pduxit. In extremis inuocandus est. Vñ cū quidā religiosus q̄ btm marcū in mlta deuotione habuerat ꝛ eius sepulcrū sepius visitauerat moreret. b. Marcus eidē apparuit et aiam ei? ad celi gaudia introduxit. Itē obsessi a demonib. Vñ legit ꝙ qñ corp? suū d alexandria transferret ad venetias q̄dā noluit credere hoc ipm eē corp? bti Marci q̄ statim a demonio capit ꝛ tamdiu verabat donec ad corpus bti Marci ductus ē ꝛ in se credere fatere ret q̄ liberatus gloriā dedit deo ꝛ beatum Marcū euāgelistā decetero in magna reuerentia habuit.

In diebus rogationum Sermo. xvij.

Rate pro nuicez vt

o saluemini Jaco. v. Quis oī tpe sit orandū p̄cipue tū diebz ꝛ tpib statutis. Inē ceteros aūt dies statutos orōni sunt dies isti in qb? eccia celebrat letanias. Vñ in pūti ſmone tria sūt dicenda. Primo de letania maiori. Scdo de letania minori. Tercio de orōne q̄ vnus orat ꝓ alio. Qntuz ad pmū sciendū ꝙ letania interptat rogatio. vel supplicatio. Et letania pagit in die sancti Marci ꝛ ē isti tuta a be. Grego. papa. Et ē cā ꝓpter quā instituta ē qr ꝓ magno morbo epydimie. Romani enī cū in q̄ dragesima casteviuerēt et ieiunarēt et in pasca corp? xp̄i recipent postmodū cū comesatoib? ludis ꝛ luxurijs frena laxabant. Jōgz dns ꝓuocat? pestilentiaz maximā in eos pmisit quā inguinariā vocabāt id ē apostēa sine iflaturā i inguie. Pestis itaqz ista ita seua fuit vt boies in via ī ludis ī mēsa subitanee morerēt. ac etiā in colloquijs cū oscitarēt spm subito emiserūt. ita ductū ē in cōsuetudinē ꝛ adhuc hodierna die fuat. Vñ cum qs se olim velle oscitare sentiebat cōtinue sibi signū crucis impmere festinabāt. similit cū qs aliquē sternutantē audiebat stati accurrēs ds te adiuuet acclamabat. Hec cōsuetudo etiā vsqz hodie fuat. Hec aūt pestis vñ originē habuit in vita sancti Grego. inuenit Vñ legit ꝙ q̄dā tpe tybris fluuius alueū suū egressus intantū exiuit vt sup muros vrbis efluere et plurimas domos euerteret. Tunc in tybrim fluuiū multitudo spentū cū dracone magē descēdit. ꝫ a fluctib? suffocati ꝛ ad litus ꝓiecti totuz aerē sua putredie corrupert ꝛ stati plaga illa quā inguinariā vocāt exorta ē q̄ pmo oim Pelagiū papaz extinxit. postmodū in vulg? ita deseuit vt subtractis habitatorib? plurimas domos in vrbe vacuas reliquerūt. Sz qr eccia dei sine rectore esse nō potuit gregoriū licet inuitū plebs oīs elegit. Cū igit esset elect? letanias instituit. ꝛ vt homines attentius orarēt anmauit. Sed quia romana pestis supradicta adhuc vastabat ꝓcessionem cū letanijs tempore paschali istituit. ꝛ ordinauit ꝙ imaginem virginis que vt dicit adhuc rome est quem lucas arte medicus et egregijs pictor formauit ꝛ per omnia beate virgini est similis ante processionem reuerenter portarent. Et ecce tota aeris infectio et turbulentia imagini cedebat ac si ipsam imaginem fugeret et ipsius p̄sentiam ferre non posset. Sicqz post imaginem mira serenitas et aeris puritas remanebat. Tunc in aere vt fertur iurta imaginem audite sunt voces angelorum cantantium Regina celi letare ꝛ cetera. Et beatus Gregorius subiunxit. Ora pro nobis deum alleluia.

UVA. BHSC. IyR_046

XVIII

Tunc btūs Greg. vidit supra castr̄ Crescētij angelū q̄ gladiū cruentatū detergēs in vaginam retrusit. Intellexitq; beat⁹ Gre. q̄ pestis illa cessasset ꝛ sic factū est. Dñ et castr̄ illud deinceps castrū angeli vocatū est. Et illa letania dī maior. et de ea p̄dicandū ē in die sancti Marci q̄n hoies ieiunant ꝛ cū p̄cessione vadūt. vt eos ōs a sbitanea morte p̄fuet. Ex tum ad scōam partē istius ſmonis ē sciendū q̄ alia ē letania minor q̄ fit trib⁹ dieb⁹ ante ascensionē dñi quā btūs Mamertus anno dñi. cccclxxuij. epūs vienn̄ instituit. Causa autē institutōnis illi⁹ fuit hec. Cū em̄ apud viennā frequētes et maximi terremotus fierent q̄ domos ꝛ plurimas eccias subuertebāt Itē nocturni sonitus et clamores sepi⁹ audiri sunt q̄ bus hoies terrebant. Itē terribile accidit q̄ ignis de celo descendebat q̄ domos cōburebat. Itē demones in porcos et in lupos ꝛ in alias feras introibant ex p̄missione dei ꝓpter pctā hoīm. ꝛ nō solū p̄ vias ꝫ etiaz p̄ villas ꝛ ciuitates publice discurrebāt ꝛ passim pueros ꝛ senes viros ꝛ femias deuorabāt. Cuz igit̄ tāti dolores q̄tidie fierent. p̄dict⁹ epūs triduanū indixit ieiunīū letaniā instituit. Et sic predicta tribulatio conq̄euit. Deinde statutū est ꝛ confirmatū a papa simplicio. vt predicta letania triū dierū vniuersalit̄ obs uaret. Itē quer̄ q̄re hoc tpe letanie iste fiūt. Rn̄ det̄ q̄ in his diebꝫ imploram⁹ dei auxiliū ꝛ suffragium sctōz. Prio vt ōs bella sedet q̄ freq̄nter in vere fiunt. Scdo vt teneres fruct⁹ cōseruet ꝛ multiplicet. Tercio vt ad receptōem spūssancti habilitemur.

Itē sciendū q̄ in his letanijs p̄mo inuocam⁹ sanctā trinitatē dicēdo. Pater de celis miserere nob. Deinde matrē mīe implorām⁹ dicētes. Sctā maria; ora p̄ nob. Deinde angelos. apl̄os. martyres. p̄fessores et virgines. et p̄sq̄nter omēs sctōs in celo exūtes vt multiplicatis intercessorib⁹ de⁹ noster miſeat nostri et tribuat nob mīficorditer ea q̄ petim⁹. Itē sciendū q̄ iste letanie nō solū fiunt cū sctōz suffragijs qui ibi implorant. ꝫ etiā cū cāpanis q̄ ibi pulsant. Pulsant igit̄ cāpane. vt turba demonū effugeat. Similit̄ q̄n tēpestates imminent. tūc etiā cāpane pulsant. vt di aboli in aere exūtes ꝛ nob nocere volētes terreant. q; cāpane sunt tube x̄pi celestis regis. Itē cū crucib⁹ et vexillis q̄ ibi portant. vt p̄ hoc ostendat q̄ x̄pus p̄ passionē victor extiterit. Nā crux repūtat passiōez vexillū vo victoriā. q̄ x̄ps triūphauit demones viuēdo et humanū genus redimēdo. Itē in letanijs illis salubre est illud angelicū canticū sepius cātare. s. Sācte de⁹ sctē fortis. sctē et imortalis miserere nob. Dñ damas. di. q̄ cū apud cōstātinopolim ꝓpter magnā q̄ndam tribulatōem fierent letanie. Quidā puer de medio ppli in celū est rapt⁹ ꝛ illud canticū ibidē docuit. Deinde ad ppli̅m redies illud angelicū canticum in cōspectu populi cātauit. ꝛ mox ois tribulatio cessauit. Itē laus et autoritas illi⁹ cātici ex q̄tuor colligitur. Prio ex eo q̄ angeli ꝫ docuerūt puerꝫ supradictū. Scdo ex eo q̄ ꝓpter illud canticū illa mag̃ tribulatio q̄euit. Tercio ex eo q̄ calcedonenſ synodus illō approbauit. Quarto q̄ demones valde illud canticū timēt et terrent̄ q̄n cantat̄. Ex tū ad tertiā partē illius ſmonis. sciendū q̄ q̄ petit fieri p̄ se oratōez q̄tuor d⁹ in se bñe. vt orōes sctōz aut etiā bonoꝝ bominū p̄ eo facte a deo exaudiant̄. Prio d⁹ illud ꝛ sideranter ꝓcupiscere p̄o quo vult p̄ se orari ab alijs bonis et deuotis hoibus. ps̄. Desiderū pauperū exaudiuit dñs. Iere. xxix. Cū q̄sieritis me i toto corde ꝛc. Scdo vt ipse sit in bono ꝓposito se emendandi. q; si staret in malo ꝓposito peccādi. ōs oratōnes q̄ p̄ eo fierēt nō exaudiret Iere. xv. Si steterit moyses et samuel coram me nō erit aia mea ad populū istū. Et hoc bñ q̄ orōes facte p̄ dānatis vel demonibus nihil p̄sunt. q; semp sunt in malo ꝓposito ꝛ in malis obstinati. ḡ cū petis orari p̄ te. tūc debes bñe bonā voluntatē. Sz oppositū faciunt q̄ nolunt seipsos iuuare. Et de illis q̄re duo breuia exēpla in p̄m ptuario. xix. O. Itē ibidē. xxxij. Tercio vt reputet se indignū coram dño stare et p̄ seipso orare. ꝛ indignū se a deo exaudiri. Job. xlij. Seruus me⁹ iob orabit p̄ vob ꝛ ego faciē ei⁹ suscipiā. Dñ Gre. in pastora. Talis requirēdus ē ad orandū q̄ sit ydoneus ad placandum q; cum is qui displicet ad intercedendū mittitur irati animus ad deteriora ꝓuocat̄. Quarto vt bona iusta et licita et salutaria petat sibi a deo impetrari. Crisō. Illa pete a deo que tibi expediāt accipere et illum deceant dare. Sciendum q̄ quando sumus in tribulatōnibus vel in anxietatibus vel in peccatis tūc debemus desiderare p̄o nobis fieri cōmunē orōem. sicut cōiter fit finito sermōe. q; ſ ē valde vtile. Dñ scriptū est. Impossibile ē p̄ces multoz non exaudiri. Et x̄ps in euangelio dicit. Si duo ex vob p̄senserint sup terrā de omni re in quācunq; petierint fiet illis a patre meo. q̄ntomagis vbi ducenti vel q̄ngenti vel q̄nq; mille fuerint ꝓgregati et cōmunē orōnē p̄ aliqua cā faciūt. Et talis cōis oro ē multū efficax. Hoc oñdit in illo despato hoie quē cōis oro liberauit a despatōe. Hoc exemplū quere infra ibidē. xxx. O. Et quilibz libenter d⁹ orare p̄ alijs et cōmunē oronē facere q; hec ē elemosina spūalis et deo valde placet. Dñ Crisō sup Mat. Prio se orare necessitas cogit. Prio alijs aūt charitas fraternitatis hortat. Dultior aūt ē añ deū oro nō quā necessitas trāsmittit ꝫ quā fraternitatis charitas cōmēdat. Vltimo sciendū q̄ deuote orōnes sunt multū meritorie iō demones nituntur multiplicit impedire orates. Exemplū quere de hoc infra ibidē. xxv. O.

Item alios ſmones de oratione q̄re in discipulo de tpe. Primū sermo. lxiij. J. Scōm ser. sup p̄ noster. lxv. Q.

De sancto petro martyre ordinis p̄dicatorum Sermo .xviij.

Jquis vult p⁹ meve-

nire abneget semetip̄m. Verba ꝓposita Lu. ix. originaliter sunt scripta ꝛ in euangelio hodierne festiuitatis lectionaliter sunt recitata Vnde ad honorē sancti petri martyris de ordie p̄dicatoz in p̄ncipio ſmone tria sunt dicenda. Primo de p̄uilegijs beati petri. Scdo aliq̄ p̄ informatione nostra Tercio miracula quedā. Ex tū ad p̄mū sciendū q̄ btūs petr⁹ septē habuit p̄uilegia. Prio q; fuit virgo ꝛ corpe ꝛ mente. Mui⁹ aūt virginitatis oñsiuum fuit q̄ corp⁹ ei⁹ defunctū cū vltra annū in terra iacuisset ita sanū et integrū est inuentū ac si eadē die fuisset

UVA. BHSC. IyR_046

nouiter tumulatū. ꝓueniens eñ rate ꝙ corp⁹ illud i morte ſua nō corrumperet putredine. qz in vita nō fuerat corruptū aliqua voluptate luxurie. Itē in ſignū ỽginitatis ipſius veſtis ſua cōburi nō potuit. ſic legit ꝙ cū qdā de tunica ſancti petri ſuꝑ carbōes poſuiſſet cōburi nō poterat quod videns hereticus ad fidē catholicā eſt conuerſus. Scōm ꝓulegiuz quia innocentiā baptiſmalē ſuauit et nūq̄z mortalit peccauit. et hoc donū paucis datū ē niſi ꝓfectis. q̄rū vnus ē btūs petrus martyr. Attū creden dū ē ꝙ qlibet cū adiutorio dei poſſet viuere ſine peccato mortali et q̄ friuole oppoſitū teneret heretic⁹ eſſet. Unō mgr ſnīaz li. ij. di. xxxvj. Illos errare dicam⁹ q̄ cum manicheo dicūt hominē peccatū mortale vitare nō poſſe. Terciū ꝓulegiū qz habuit magnā gr̄az ꝑdi cādi z ꝓplis magnā gr̄az ipm audiēdi. vñ legit i legē da ſua ꝙ boies tā ardenter verba ſua audiebant ꝙ ſepe innumerus turbaz cōcurſus vbi ſtatuerat ꝑdi care ꝓueniret loca ꝓripiens ita vt oporteret ꝙ in carruca aſſeribus fabricata ad locū in quo predicare debat in humeris fideliū portaret. Quartū ꝓulegium. qz habuit in pñti vitā actiuā et cōtēplatiuam Unde de eius vita dicit ꝙ dies impendebat como dis animaz vel ſedulis inſiſtendo ꝑdicatiōibꝫ vl' cōfeſſionū audientie. aut etiā hereticoz dogmata ꝓfutando. Et de vita cōtēplatiua ipius dī in lra canonizatiōis ſue. Nocturna ſilētia hūanis deputata qe tibꝫ dormitionē breuē decurrebat i ſtudijs lectionē .i. ſomni tp̄s ozōnū ſuſpiriꝫ occupabat Quītū ꝓ legiū ꝙ tota trinitas atteſtat ſctitatē z pfectionē ipi⁹? Mā patris potētia atteſtat in miraculis. filij ſapia i doctrina. ſpūſſancti bonitas in virtutibꝫ et donis q̄ bus eū pfecte impleuit. Unī. j. Jo. v. Tres ſunt qui teſtimoniū dant in celo. ſ. beato petro. ſ. pr̄ vbū z ſpiritusſanctus zc̄. Sextū ꝓulegiū qz ē martyr ſingularis xp̄i et eius paſſio veneranda dñice paſſioni multū ſimilis videt. Xp̄s eñ paſſus ē ꝓ veritate fidei quā docebat. petrus ꝓ veritate fidei quā defēdebat. Itē xp̄s paſſus ē ab infideli populo iudeoz. petrus ab infideli turba hereticoz. Itē xp̄s in paſcali tpe crucifigit. petrus eodē tpe martyriū patit. Item xp̄s ꝓ. xxx. denarijs fuit traditus. petrus ꝓ. xj. libꝫ papienſiuz fuit vendit⁹? Itē cū xp̄s pateret. In manus tu. do. cō. ſpūs meū dicebat. Petrus dū occideret eadē ỽba clamabat. Itē xp̄s ꝓ paſſionē ſuā multos infideles ad fidē adduxit. petrus ꝓ ſuā mortē mlt̄os hereticos ꝓuertit. licet etiā in vita multos hereticos ꝓuerteret tū poſt mortē ſuā eius meritis et coruſcatiōibꝫ diuerſoz miraculoz multoplures ꝓuertit Septimū ꝓulegiū. qz hz trecētenas coronas i celo. Jpe eñ fuit p̄dicator. ỽgo z martyr. g̃ hz coronas ỽginū martyrū et p̄dicatoz. Quītū ad ſcām ptē illius ſmonis ſciendū ꝙ plura ſunt genera martyrū nō eñ oportet ꝙ quiſqz ꝓ fide xp̄i occidat. ſed pluribꝫ de cauſis pōt q̄s fieri martyr. Primo cuz quis ꝓ iuſticia z innocētia occidit vt abel q̄ iuſticiā fecit offerendo melius z innocēter a fratre ſuo cayn occiſus ē z martyr effectus ē. Scōo ꝓ correctiōe fraternali. vt Joh̄es baptiſta. Unī Mar. vj. Arguebat aūt herodē iohānes di. Nō licet tibi habere vxorē fratris tui. Si q̄s ex charitate argueret ꝓximum ſperans ſe ꝓficere et ille occideret talis martyr fieret

Tercio qñ ꝓ lege dei occideret q̄s. vt habet. ij. Mach. vij. vbi mr̄ occiſa ē cū ſeptē filijs ſuis zc̄. Si q̄s xp̄ian⁹ cogeret vt p̄ ꝓceptū dñi faceret et ille nolet et occideret martyr eſſet. Quarto ꝓ ỽginitate obſeruanda. vt beata agnes q̄ ad lupanar ducta ē. cōſeqnter ꝓ ỽginitate z fide occiſa ē. Sic adhuc ſi aliq̄ ỽgo ꝓ ſeruatione ỽginitatis occideret vel etiā mulier in matrimonio nolens ꝓſentire in adulteriū occideret. tales fierent martyres. Quīto cū q̄s patit ꝓ defenſione eccleſiaſtice libertatis. ſic btūs tho. cātuarien. ꝑs. lxviij. Zelus domus tue comedit me.

Sexto qñ q̄s occaſione xp̄i occideret. vt pueri innocētes q̄ ꝓpt xp̄m ab iniq̄ rege herode interfecti ſūt. Sic adhuc ſi pueri xp̄ianoz occulte vel aperte ab infidelibus occiderent martyres fierent. Septimo qñ quis patit ꝓ defenſione fidei catholice. ſicut fuerunt apli. martyres z etiā virgines. et ſignanter etiā ſanctus petrus cuius feſtū hodie celebramus. Ihi ſunt beati qui ſic occidunt. Mat. v. Beati qui pſecutionē patiunt zc̄. Uñ etiam in decre. Qui ꝓ noie xp̄i martyrizant ꝓculdubio vitā eternam ꝓſequunt xv. q. j. merito. Itē ſciendū ſm Guil. lugd. ꝙ nulla ſecta ſeu fides infideliū roborat ꝓ miracula niſi fides xp̄iana. nā xp̄s q̄ ꝓmo fidē catholicam docuit. mortuos ſuſcitauit. leproſos mundauit. cecos illūiauit. demones effugauit. infirmos curauit. q̄ nullus naturaliter facere pōt niſi miraculoſe. Itē roboratio fidei patet in aplis quibꝫ data ē noticia ſeptuaginta duaz linguaz. Unde Act. ij. Loquebant variis liguis apli magnalia dei. Itē fuerunt ſimplices z idiote. z ꝓ ſpūſanctū facti ſunt doctores totius mundi Unde Jo. xv. Paraclitus aūt ille ſpūſanctus docebit vos oīa zc̄. Itē fuerunt timoroſi q̄d̄ pz in btō petro q̄ maior videbat z ad vocē vni⁹ ancillle xp̄m negauit. imo oēs apli relicto xp̄o fugierūt tpe paſſiōis zc̄. Sed poſt ſuſceptionē ſpūſſancti nec timuerunt reges. nec pncipes. nec iudices. hoc ꝓbat. Mā nero impator non poterat vincere petrū. nec herodes iacobū. nec domicianus iohannē. nec egeas andream nec aſtrages bartholomeū. imo nec teneras puellas Unde maxentius nō poterat vincere Katherinam nec olibrius margarethā. nec quincian⁹ agathā. nec dioſcorus barbarā filiā ſuā. nec fabricius dorotheaz nec tres iudices chriſtinā. Quītū ad tercia ptē iſti⁹ ſmonis ſciēdū ꝙ oēs homines debēt hodie ſanctuz petrū honorare. et ipm tanq̄z ſpecialē patronū inuocare. z pmo mulieres parturientes in partu prolis pereclitantes quibus poteſt ſubuenire z a dō impetrare vt cum gaudio z ſine periculo pariant. Unde legit ꝙ quedā aqua tactu reliquiarum eius cōſecrata multis extitit in medelam. ſicut cuidaz mulieri parere non valenti z ꝓ triduum in partu laboranti. q̄ cū de illa aqua parum guſtaſſet protinus ſine difficultate partum emiſit. Item due mulieres magnā preſuram et dolorē z difficultatē habētes tpe partus que de eadem aqua biberunt et beatū petrū inuocauerūt et poſtmodū leuiter pepererunt. Item in lugdunēſi dioceſi quedam mulier noie chriſtina vxor Gilberti anglici valde cruciabat in partu prolis et beatū petrum deuote inuocabat z de aqua bibit et mox pepe

UVA. BHSC. IyR_046

XIX

rit. Itē quedā mulier cuz iam tres pueros mortuos peperisset. et ex hoc a viro odio haberet bti petri au filiū postulabat. Lunqz ḡrtū quē postmodū peperit similiter mortuū peperisset. mater filiū defunctuz accipiēs ad rogandū sanctū petrū totā se ꝓtulit deuotis exoratis precibus. vt eius filiū suscitaret. Vix autē oratione cōpleuerat. z ecce puer qui mortuus fuerat viuꝰ apparuit quē cū ad baptismū portassent z diffiniuissent vocari iohannē. sacerdos dum iohānes dicere debuit. nescies dixit petrus. Ꝙ hoc nomē de inceps ꝓ beati petri deuotiōe retinuit. Itē quedam mulier peperit fructū carnis et votū fecit sctō petro. et fructuz carnis fecit portare ad altare sctī petri et in cōspectu populi massa carnis formata ē i formā pueri. qui postmodū factus ē frater ordis p̄dicatorum. et sanctū petrū multū dilexit et fideliter ei seruiuit. Itē legit q̄ quedam mulier post partum cū adhuc esset in puerperio vehementer tumefacta est q̄ bibit ō aq̄ sancti petri et eū deuote inuocauit et cōtinue tumor ab ea recessit et sanitatē ꝑstinā recuperauit. Itē parētes habentes pueros infirmos dñt deuote sanctum petrū inuocare. Ꝙ legit q̄ puer q̄dā dictus helias a quadā grauī egritudine subito ē arreptus et in terram ꝓstratus. linguā extra os in longū ejciēs. ita ꝙ p saz attrociter mordebat intrinsecꝰ vt ex dolore tumescens pꝰ modicū nō lingua hois. ꝛ potꝰ bouis aut equi p̄ magnitudine videret. Cūqz circūstantes timerent eā sibimet in breui dentiū ꝑstrictōe scindēdā nec ipam aliq̄tinus intus valerent deponere. Vix tandē in os eius impediente tumore aliq̄ntulū ō aq̄ martyris inmiserūt. qō cū instāte ia nocte fecissent. eo dē sero linguā retraxit et oī ꝓsus inflatōe carens expedite locutus ē et plena salute recepta cū gaudio cibū sumpsit. Qō videntes q̄ aderāt stupore circūdati reseruare aquā ñ inutiliter curauerūt. Hec aq̄ cū in quodā vase ligneo seruaret domū totā z oīa q̄ ibi erant vase illo excepto vorax flāma ꝓsumpsit. Cūqz aq̄ fuisset in aliud vas trāslata. ꝓmū ꝓtinꝰ in cinerē est redactū. Itē puer q̄dā inflatū habebat corꝑ ita vt ad videndū foret horribil' et multū difformis vt mors potius q̄z vita a ꝓpriis parentibꝫ adoptaret. cū aūt parētes feciss̄ent votū ad sanctū petrū. z accepta aq̄ sancti petri et lotus a mre z aliq̄bꝫ stillis ō ipsa gustatis illico totus detumuit et puer iste restitutus est sanitati. Itē quidā puer cū inter trabes acutas grauiter corruisset. et ex casu fuisset motu et sensu penitus destitutus et tanq̄ mortuus deferretur a matre mor apposita terra suo pectori eiusdē martyris suo cruore cōtacta sic incolumis resurrexit quasi nū q̄z lesus fuisset. Item nr̄is tpibꝫ q̄si ꝓtinue coruscat multis miraculis q̄si p totū mdm. Ma audiui a fidedignis q̄ in colonia in die petri martyris quasi oēs pueri ad cōuentū p̄dicatorum ducunt. z q̄ pueri in ciuitate infirmant vel circū quaqz votū emittunt parentes et deuote inuocāt sanctū petrū. Et aliq̄ tā tā q̄ntitatē offerunt sancto petro de cera inquātum puer possit ponderare et aliqui offerūt imagines pueroꝝ de cera. et in tanta multitudine q̄ quasi capella sancti petri in superiori parte repleta ē imaginibꝫ ta libꝫ et aqua in eadē ciuitate benedicit cū reliquijs sancti petri. et omnes bibunt. et aliqui ad domos suas secū portant et p totū annū seruāt. Sed audiui q̄ in mediolano vbi sanctus petrus sepultus ē continue quasi infinitis choruscat miraculis et festū ipi solēniter celebrat tā in foro q̄ in choro. Itē succurrit vginibꝫ. Vnde legit q̄ quedā vgo iacuerat infirma septē annis nec poterat p se de lecto suo surgere. ad quā venit sanctus petrus adhuc existens i pśenti vita et deuote orauit ꝓ sanitate vginis dicens. Dñe q̄ paraliticum sanasti obsecro vt digneris huic virgini concedere sanitatem ꝑstinam. Que ꝓtinus sanata est et de lecto suo surgens laudauit dñm. Itē succurrit mulieribus. Vnde legit q̄ quedaz mulier ex acumine febrium desperata de vita sua terrā sanguine beati petri aspersam in loco vbi interfectus fuit sup faciem suam posuit et sic pfecte sanitati restituta est. Item succurrit viris in rebus et in corꝑe. Vnde legit q̄ plures mercatores et peregrini fuerunt i periculo maris. Et vnꝰ locutus est ceteris dicēs. Mūquid audistis qualiter quidam de ordine p̄dicatorum noie petrus ob fidei defensionem ab hereticis interfectus est multa qz p eum dñs signa ostendit. Mūc igit deuote imploremus patrocinium ipsius. et respicientes viderunt quendā in habitu fratrū p̄dicatorum sup velū stantē et statim cessauit ventus et mare requieuit et facta est tranquillitas magna. Item quidam arnoldus nomine in extremis laborans. emisit votum vt potuit q̄ monumentum martyris visitaret si eius meritis sibi sanitas p̄staret et statim post votum emissum plenam sanitatem est consecutus. Et plura alia miracula habent in legenda sua.

In festo sanctorum aplorum philippi et iacobi.

Sermo. xix.

De sancto Philippo.

A domo patris mei

i māsiones multe sūt Jo. xiij. Ex his vbis iam dictis patet q̄ deus in futuro vni cuiq̄ retribuet ꝓut ō meruit. Et beati sūt illi p ceteris qui hic merent tpe gratie q̄ eoꝝ gaudiū accidētale crescit in statu future glorie. de die in diē. de āno in annū. Et de his intendo hic loqui in pśenti ſmōe In quo tria sunt dicēda. Primo de dignitate sctī Philippi. Secō de his quoꝝ gaudiū augmētat in celo. Tercio miracula. Qtū ad primā ptē istius ſmōis sciendū q̄ sanctus Philippus habet septē ꝓuilegia

Primū q̄ xp̄s ip̄m elegit in aplm. z fuit vnus de primis aplis quos xp̄s vocauit. Nam primo vocauit andreā. Secō petrū. Tercio philippū. et iste philippus diuine inspirationi velociter obediuit. Ma cuz xp̄s eum vocaret dicens. Sequere me eum ꝓtinus secutus est. Hoc aūt non ꝓcessit ex leuitate cordis ſꝫ ex beneficio gratie spiritualis. Jo. iij. Spiritus vbi vult spirat ꝛc. Secundum priuilegium quia fuit mediatorꝫ xpi et populi. Nam sicut dicitur Joh. xij. Postq̄ gentiles ad xp̄m accessissent. ipse et andreas inter xp̄m et gentiles mediatores fuerunt. q̄ eos sibi reconciliaret et gratiam inuenirent. Sicut autez tūc fuit mediatorꝫ in mundo ita credendum est q̄ nunc sit pro nobis mediatorꝫ in celo. Tercium priuilegium est. quia fuit cum christo multe familiaritatis. Nam signum magne familiaritatis fuit

UVA. BHSC. IyR_046

qñ iohannes a xp̃o petijt sibi reuelari ꝓditorē suū. quē tñ petrus petere nō est ausus. Jo.xij. Dñe q̄s ē qui te tradet. Signū maioris familiaritatis fuit quā do petrus iacob⁹ et iohannes petierūt sibi reuelari aduentū suū. Mat.xxiij. Dic nobis qñ hec erūt ꝛc Signū maxime familiaritatis fuit qñ a xp̃o philippus petijt sibi reuelari patrē suū cū dixit. Dñe ostende nobis patrē et sufficit nobis. Scōm signū familiaritatis q̄ xp̃s reuelauit sibi secreta sua dicens. ꝓbilippe qui videt me videt ꝛ patrē meū. Jtē tertiū signū familiaritatis q̄ cū maxima multitudo ad xp̃m cōuenisset. vt habeꝫ Jo.vj. de refectōe ipoꝝ cuꝫ nullo aliū discipulo tractauit ꝫ solūmodo cū philippo dicens. Vñ ememus panes vt māducēt hi. Quartuꝫ ꝓuilegiū q̄ nō solū apl̄s fuit. ꝫ etiā martyr xp̃i fuit ꝛ etiā crucifixus ē sic xp̃s iesus. Vñ legit q̄ cū philippus. xx. annos ꝓdicasset ꝛ cū a paganis teneret ipm crucifixerūt ꝓpter xp̃m quē ꝓdicauit. ꝛ sic tres apli crucis suppliciū ptulerūt. s. petr⁹ andreas et philippus. Erat aūt philippus. lxxxvij. annoꝝ qñ crucis patibulū suscepit. Quintū ꝓuilegiū q̄ vnū articulū de duodecim cōpōsuit dicens. Descendit ad inferna qui est quint⁹ articulus in numero duodeci articuloꝝ. Circa quē articulū quer̄ qua hora vel q̄ tpe xp̃s descēdit ad inferna. Rñ. Fm. s. Tho. q̄ statim qñ aīa xp̃i fuit a corpe sepata. tūc aīa xp̃i deitate vnita descendit ad limbū patrū ꝛ mansit ibi ab hora mortis xp̃i que fuit sexta feria hora nona vsq̄ ad horā resurrectionis. et hoc fuit tp̃s. xl. horaꝝ. q̄ in diluculo dñice diei resurrexit. ꝛ eadē hora resurrectōis eduxit eos de limbo. ꝛ in die ascensionis ꝓduxit illas aīas ad celū quas in die resurrectionis eduxerat de limbo. Vnde Aug. in Fmo. de resurrectōe dñi. Sicut cū dño resurrexerūt. ita cū dño ascendente etiam ascendisse credunt. Jtē sciendū q̄ aīa xp̃i fuit sepata a corpe ꝫ deitas mānsit cū anima ad inferna descēdente et etiā cū corpe in sepulcro iacente. Sextū ꝓuilegiū q̄ in qualibet missa in toto mōdo nominatur.

Septimū ꝓuilegiū q̄ festū ipius hodie ab oibus xp̃ifidelibꝫ solenniter celebrat. Sed vigilia istoꝝ duoꝝ apl̄oꝝ sub ꝑcepto eccie nō ieunat ꝓpter leticiam resurrectionis iesu xp̃i. Vñ legit in cronica Hermāni. q̄ Jnnocenti⁹ papa. ij. anno dñi. M. cxiij. sedit annis. xiij. ꝛ menses. vij. hic ꝓstituit vt vigilie apl̄oꝝ ieunarent. Johannis euāgeliste. philippi ꝛ iacobi ac barnabe tñ exceptis ꝓ quib⁹ ieunat eccia tres dies rogationū. Sextū ad scōam ptē illi⁹ Fmonis ꝓ informatione nr̄a dicendū ē de nouē generib⁹ hominū qui hic merent tpe gratie q̄ eoꝝ gaudiū accidētale accrescet quotidie in statu future glorie vsq̄ in finem mundi. Primi sunt ꝓphete et quatuor euāgeliste et beatus paulus qui scripsit eplas et etiā alij apl̄i ꝓ quos spūssanctus locutus ē inspirando ipsis sacrā scripturā. Similit et doctores q̄ nobis exposuerunt verba sacre scripture et etiā qui libros et Fmones cōposuerūt. naz quot homines emendant ex sacra scriptura et ex dictis doctoꝝ tot gaudia accidentalia in celo habebunt. Scōi sunt patres qui instituerunt ordines. sicut sanctus Dominicus qui instituit ordinē ꝑdicatoꝝ. ꝛ sanctus Franciscus q̄ instituit ordinē fratū minoꝝ ꝛc. Mā quotāt bona opa fiūt in toto ordine et a quolibet homie seu ꝑsona ordis. ieiunando. orando. legendo. cātando. mane surgendo. studendo. ꝑdicando. tot gaudia accidentalia habebunt in celo. Tercij qui cōstruxerūt vel cōstruunt eccias vel monasteria et etiā qui iuuerūt cōstruere ducendo ligna et lapides et cementū et etiā q̄ elemosinā suā dederūt. Mā oia bona opa q̄ fiunt in ecclesia vel monasterio de q̄libet ope habebūt speciale gaudiū in celo. hoc hussite nō credunt. Jn signū buius cōbusserūt eccias et destruxerunt. ꝫ a xp̃ifidelibꝫ loca in nomine dñi edificata sunt honoranda. vt habeꝫ i decre. di. xlj. Et cimiterū gaudet eadē emunitate sicut eccia. Et nemo in loco oratōnis debet intendere fabulis ociosis. di. xv. ℑ. alias. Quia credendū est q̄ in qualibet eccia et in quolibet cimiterio reqescāt plura corpa sanctoꝝ quoꝝ aīe in celo regnāt cū xp̃o. cū maria cū omnibꝫ sanctis et angelis qui etiā intercedunt ꝓ nobis quotidie apud dñm nr̄m iesum cristum. Quō ergo audes stare et calcare sup sepulcra sanctoꝝ et ibi v̄ba inutilia ꝓferre. Quarti q̄ ꝓcurant aliq̄d crucifixū in publica strata. vel in eccia. vl etiā imaginē beate v̄ginis in altari vel apl̄i tui vel alterius sancti. et etiā qui ornāt eccl̄iā cū sculpturis ꝛ imaginibꝫ ab int⁹ et ab extra. nā quotiēscūq̄ a quolibet hoie p̄tereūte reuerentia deo et sanctis exhibeꝫ quoꝝ imagines ibi videnꝫ. de quolibet homine habeb⁹ specialē ptic̄ipationē in p̃nti vita si es in gratia. et in futuro speciale gaudiū si eris in gloria. nā quilibet homo p̄tereundo imagines xp̃i et sanctoꝝ debet honorē exhibē xp̃o et sanctis. Vñ dr̄ in decre. Jmagines sanctoꝝ nō sunt cōtemnēde ꝫ venerande. de cōsecra. di. iij. Venerabiles. Jtē sciendū q̄ laudabile est habere crucifixū circa lectū tuū vel circa mensam tuā. vt cū inspicis crucifixū circa lectū tuū vl circa mensam tuā memor eris dñm nr̄m iesum xp̃m ꝓ te passum et etiā imaginē beate marie v̄ginis ꝛ apl̄i tui. Sed aliqui seculares depingere faciūt in stubis et in cameris suis hastiludia et chorizantes venatores et bibulos et sic de singulis. Quiti sunt qui instituūt ꝑpetuas missas. s. ꝑmariā vnā vel aliā q̄lēcūq̄ in ciuitate vel in villa. etiam qui iuuant cum elemosinis suis ad vnā ꝑpetuā missam. Nam de qualibet missa et etiam de oratōnibus que infra illam missam dicunt habebunt speciale ptic̄ipationē in p̃nti ꝛ speciale gaudiū in futuro. Similiter qui instituerent q̄ semel in hebdomada cantaret missa de corpe xp̃i vel de beata v̄gine vel ꝓ defunctis fidelibus. vel vigilias dñica die de sero. et missam ꝓ defunctis feria secūda. vel salue regina quotidie in quadragesima. naz quotiēscūq̄ iaz dicta fiant q̄ diu mundus durat. tot gaudia accidentalia habebit in celo. Sexti sūt qui ꝓcurant de iustis bonis in aliqua ecclesia missale calicem corporale ꝛ sic de singulis vel libros ecclesiasticos ex quibus libris deus laudaꝫ vel ornamenta. Nam quotiens celebraꝫ missa in his sacris vestibus tot gaudia habebūt in celo. Septimi sunt q̄ cōstruunt de bonis suis vel etiā q̄ iuuāt construere hospitale. vbi quotidie fer opa mie exercent. nā q̄t i firmi ibi cōsolanꝫ tot gaudia habebunt in celo. Silr qui cōstrueret in ciuitate vel villa domū pegrinoꝝ vbi pegrini aduene hospitarent. Mā quotquot pe-

UVA. BHSC. IyR_046

XX

grini ibi reficiūtur vel fuerint hospitati. tot gaudia habebit ⁊ etiā qui ꝓstrueret leprosorum vbi leprosi hospitātur. Similiē qui in refrigeriū oim defuncto rum instituerēt in hebdomada vel etiaz in quidena semel vnū balneū animaz in quo paupes ꝓpē deuz balnearentur. sicut in aliquibus ciuitatibꝫ ē modus et hoc ē valde ꝓfolatoriū aiaꝝ. nam balneātes tenē tur orare ꝓ illis. vt deus p misericordiaz suam velit eos mundare. sicut ipi paupes mundātur in corpo ribus suis. et hoc esset multum meritorium illis qui instituerēt illud balneū. nam quot paupes ibi balne arentur. tot gaudia haberēt in celo. Octaui sunt qui bonū exemplū ꝓbent primis. ⁊ hoc est valde vtile i ecclia dei hoc pz qz ad exēplū bonoz hoim mlti ma li hoies q̄ sē inimici dei i q̄dragesima ieiunāt. q̄ alis nūq̄ ieiunarēt si exēplū ieiunādi in alijs bonis hoi bus nō viderēt. Itē ad audiendū missas et verbuz dei ⁊ ad surgendū de mane. et sic de alijs. Itē sci endū q̄ homini ē valde meritoriū dare alijs homi nibus bonū exemplū. qz ex hoc meritum ⁊ gaudiū eius augmentabitur ꝯtinue in celo. vnde Cesarius Quātis exemplum vere humilitatis et ꝓfecte cbari tatis oīderis. cum tantis et ꝓ tantis eterna premia possidebis. Moni sunt parentes vel patrini vel etiā alij hoies q̄ docent pueros et alios hoies pr̄ no ster. aue maria. ⁊ symbolū fidei. nā quotiēscūqz iste puer quē docuisti oibus diebus vite sue orat Pater noster Aue maria. ⁊ symbolū de quolibet habebis specialē ꝓticipationē. hic duz es in pñti vita. et post mortē speciale gaudiū in celo. quia oīo pueri innocē tis multū valet siue ꝓ viuis siue ꝓ mortuis. De hoc quere exēplū infra in ꝓmptuario. xxxij. J. Octū ad terciam ptem sciendū q̄ quilibet hō debet hodie inuocare sanctū philippū tanq̄ singularē aduiorē.

Primo qui sunt infirmi. Vñ legit q̄ philippus multos infirmos sanauit. Nam sicut legit in eius le genda cuz ex flatu draconis multi infirmati fuissent Philippus oibus sanitatē impetrauit. et insup dra conē expulit et in desertū locū misit. ꝑcipiēs vt nulli hominū noceret. Sicut igit tūc draconē expulit co rporalē. et infirmos sanauit corpaliter ita mō nos spi ritualiter sanat. s. morbū peccati expellēdo. Luce. ix. Dedit illi virtutē ⁊ ptātē sup oia ⁊c. Itē mortuos su scitauit. vñ legit q̄ tres mortuos cū adhuc viueret i hoc mundo suscitauit. scz filium pontificis. et duos tribunos.

Eodem die de beato Jacobo.
Sermo. xx.

A domo patris mei

i māsiones multe sunt. Joh. xiij. Sciēdū fm apl̄m q̄ deus reddet vnicuiq̄ fm opa sua. Roma. ij. Et sicut illi sunt bti p̄ ceteris q̄ b merenē tpe gratie q̄ eoz gaudiū accidētale augmē tabit in celo. de quibus iam dictū est in p̄cedenti ser mone. Sic per oppositū infelices sunt illi pre ceteris qui hic merenē cū peccatis suis q̄ eoz pena accidē talis augmentabit in inferno de die in diē. de anno in annū. vsq̄ ad finē mundi. Vnō deus hz multas māsiones penarū in inferno. sic etiā multas p̄mioz in celo. vñ in pñti sermone ad honorē sancti iacobi apl̄i cui? hodie festuz celebramus tria sunt dicenda.

Primo ꝓulegia sancti iacobi. Secō quorum pena augmentabit in inferno. Tercio exemplū. Octū ad pmā ptē illi? f. sciendū q̄ sctūs iacobꝫ hz nouē ꝓ uilegia. Primū q̄ in vtero matris est sanctificat? vñ dicit Diero. in libro de viris illustribus. Ipe ex matris vtero sanctus fuit. et illa sanctificatio ipsum purgauit ab oīi originali peccato. Secm ꝓulegiū. qz fuit ꝓsanguineus ihu xp̄i. et insup appellat? est frater ihu xp̄i. et hoc pmo ex ꝓgnatione. qa iacobus fuit filius sororis marie que etiā nōiata ē maria filia cleophe. Qui quidē cleophas fuit frat ipius io seph spōsi marie vginis. vt attestat Egesipp?. Chri stus igit et iacob? sicut a duabus sororibus descēde rūt. sic a duobus fratribus. s. ioseph qui dict? est pa ter xp̄i putatiuus. Et cleopha qui p̄ matris iacobi fuit. Hebrei aūt frēs vocabāt q̄ se ex vtroq̄ parēte ꝓtingebāt. Itē dī frater dñi ex eo q̄ simillimus xp̄o fuisse phibet. adeo vt pleriq̄ eoz specie fallerentur. Vñ cum iudei ad capiendū xp̄m ꝓgerent a iuda si gnū osculi acceperūt. Terciū ꝓulegium q̄ xp̄us post resurrectionē suā ipi specialiter apparuit. vñ le gitur q̄ in parasceue mortuo dño iacobus votū vo uit se nō comesturz donec videret xp̄m a mortuis sur rexisse. Vñ xp̄s in ipsa die resurrectiōis sibi apparēs dixit. Ponite mēsam benedicēsq̄ panē iacobo dedit dicēs. surge frater mi ⁊ comede. qz filius hōis a mor tuis surrexit. Quartū ꝓulegiuz. qz ē simil iohānī baptiste ꝓpē austeritatē vite. qz sicut dicit Hieroni. vinū et sicerā nō bibit. et carnes nūq̄ māducauit ni si agnum pascalē. Itē multe deuotiōis fuit. qz flexis genubus ꝓ populo depcabat intantū vt ad modū cameloz duriciē traxisse ei? genua viderent. nō enī solū in die ꝫ etiā in nocte genua flectebat et orabat. ferrū in caput eius nō ascendit. oleo nō est vnctus. balneo nō vtebat. Quintū ꝓuilegiū. qz fm Hiero. perpetuā vginitatē seruauit et ista est vita angeli carz in carne pter carnē viuere nō est vita humana ꝫ angelica. Sextū ꝓuilegiuz. qz fuit primus epūs hierosolomitan?. qz fm Hiero. apostoli ipm in epi scopū post ascensionē xp̄i hierosolimis elegerunt. et in hoc cuz apostoli singularit honorauerūt. Et sicut dicit Anacletus papa. vt hī in decre. a petro iacobo et iohāne ordinatus ē ⁊ cōsecratus. Et ipse iacobus pmā missam p̄ ascensionē dñi hierosolimis celebra uit. Itez sicut refert Egesippus solus iter apostolos xp̄ē nimiā sanctitatē ꝓmittebat itrare sancta sancto rū. Itē fm Hier. tāte reuerētie ⁊ sanctitatis i popu lo extitit. vt fimbriā vestimēti ei? certatiz tāgere cupe rēt. ⁊ q̄cunqz tāgerēt sanabāt. Septimū ꝓuilegi um. q̄ nō solū ē apl̄s ꝫ etiā martyr xp̄i. vñ legit q̄ i āno. xxx. ep̄atus sui videtes iudei q̄ a p̄dicatōne nō cessaret ⁊ populuz puerteret ipsiz precipitauerūt de pinnaculo tēpli ⁊ lapidibꝫ euz obruerunt. q̄ cuz lapi darent ꝓcumbēs sup genua sua dixit. Rogo te dñe dimitte eis. qz nesciunt q̄d faciunt. Tunc vn? ex ip sis ptica fullonis accipiēs. valido ictu caput ei? impe tijt. ⁊ cerebruz excussit taliq̄ morte migrauit ad dñm.

Octauuz ꝓuilegium q̄ nonuz articulum. xc. xij. articulis fidei cōposuit dicēs. Credo i spiritumsctū Sicut ei in patrē ⁊ filiuz. sic ⁊ i spūmsanctuz credē op tet. cuz sit ipse pr̄ ⁊ filio ꝓsubstātialis eo q̄ ꝓ oia pr̄ ⁊ filio ē eqlis ⁊ eiusdez essentie cuz pre et filio. Ergo de

UVA. BHSC. IyR_046

necessitate salutis tenet quilibet christian⁹ credere q̄ sp̄ūsanct⁹ ꝓcedat a patre et filio. Et in hoc greci errant qui dicūt q̄ solū a patre ꝓcedit et nō a filio. sed falsum ē et cōtra fidē. Vñ canit in symbolo in missa Qui ex patre filioq; ꝓcedit. Vñ etiā ab ap̄lo spirit⁹ filij nuncupat. vñ ad Gal. iiij. Misit deus spiritum filij sui ⁊c. Si ergo est sp̄us filij vtiq; ē a filio. ita planū ē q̄ ꝓcedit ab eo. Itē sciendū q̄ Anno dñi. M. cc. xviij. receſſit ipa ecclesia orientalis ab ecclesia romana. Extunc ipi greci sibi papā elegerūt. ⁊ fatent nos oēs esse scismaticos excōicatos. eo q̄ credimus sp̄m sanctū ꝓcedere a filio sicut a patre. quē ipi a patre et nō a filio ꝓcedere credūt. Et etiam quia in baptismo et in missa nō seruamus formā eor. vt h̄i in cronica Mermāni. Nonū ꝑulegiū. q; hodie festū ipius seleniter celebrat ⁊ insup in qualibet missa singul' diebus nominat. Octū ad scdam partē istius ſmonis sciendū. q̄ nouē sunt genera hominū qui hic demerent cū peccatis suis q̄ pena eor augmētabitur in inferno. vbi etiā sunt multe māsiones dānatoruz.

Primi sunt qui inuenerūt ꝓmitus vel adhuc hodierna die inuenīūt. vel de alijs ꝓuincijs vel ciuitatibus huc secū portāt nouos modos vestiū ⁊ extraneitates. et volūt hīe seq̄ces in talibus adinuentiōibus. sic vt in lōgis caudis. et in lōgis manicis. ⁊ scissuris multis. in cingulis argenteis latis et deauratis in capucijs. in pileis. in peplis. in crinalibus in calceis. et sic de singulis. Et taliū supbor hominuz pena accidētalis augmētabit in inferno q̄tidie vsq; ad nouissimū diē a q̄libet boie qui eos imitat in talib⁹ adiuentionib⁹. Scōi sunt qui nouū teloniū ꝓ deū et iusticiā instituūt. vel antiquū teloniū aggrauāt. Mā quot denarij vel grossi vel florēni recipiunt. tot nouas penas accidētales in inferno habebūt. ⁊ hoc q̄diu durat illud teloniū. Querit que requiruntur ad verū teloniū? Rñdet q̄ tria. Primo auctoritas illius q̄ h; ptātem instituendi vt rex vel imperator. Scōo causa vt fiat ꝓ pace tuenda. vel ꝓ via repanda. Tercio vt fiat moderate. ne paupes nimiū aggrauent vt ptz extra de vbo sig. Sup quibusdā. Itē sciendū q̄ qui recipiūt pedagiuz a clericis sunt ipso facto excōicati. nec p̄nt absolui a peccatis nisi restituant illis a quibus receperūt. vt patet extra de cen. ꝓcura. Quencūq;. li. vj. Tercij sunt rustici q̄ lapides qui positi sunt ꝓ signo in pratis vel in agris effodiunt. vt qui agros suos dilatāt cū dāno vicini sui. Et qui bona cōitatis tot⁹ ville vel ciuitatis sibi appropriāt. prata vel agros suos ampliando. et talium pene augmentantur q̄diu durat possessio illa iniuste augmentata. Itē sciendū q̄ illi q̄ ꝓsueuerūt damna inferre ꝓmis in agris. in pratis. in vineis. i piris. in pomis. nō sunt absoluēdi a peccatis nisi velit recōpensare damna illata. vñ dicit in decre. Inferēs damnū ꝓmo nō est absoluēdus nisi dāno restituto. xxiij. q. viij. Pessimaz. Quarti sunt nobiles. et etiā ciues et sp̄uales ꝓlati qui cēsus annuales ⁊ reditus aggūant et augmentant. q̄ subditi ex hoc depauperant et vix p̄nt sibi victū et amictum ex oīnibus laboribus suis acq̄rere ⁊ sic recipiūt sudores subditoz. qui olim dederunt q̄tuor denarios ꝓ vno caseo. modo oportet eos dare octo. vel qui ante dederūt. xxx. denarios. modo oportet eos dare duplū Et etiā q̄ nimiū aggūant subditos suos in annualibus seruitijs. Silr qui faciūt exactiones in subditos suos vltra debitū. qō est ꝓ deuz. Circa qō queritur vtrū dñi possint a subditis aliquid vltra censum recipere? Rñdet q̄ ex causis rōnabilib⁹ p̄t petē moderatū subsidiū q̄libet dñs a subditis suis. dūmodo hoc petat sine coactione. Et primus casus in quo vltra censum debitū licet dño petere moderatū subsidiū est ꝓ defensione patrie puta vt cum patria inuaditur ab hostibus inuadit. Tūc enī subditi nō solū tenent res suas impūri. ꝫ etiā tenent ad hoc corporaliter laborare. Secūdus casus si sit captus in iusto bello. Tertius casus si ex iussu ꝓncipis vel pape debeat ire cōtra hereticos vel paganos. Quartus casus ē. si debeat filiū militare vel despōsare filiā. In oīnibus his et silibus casibus p̄t licite a subditis petere subsidiū moderatū. Sed si dñs vult ludere i alea et in alijs vanitatib⁹ expēdere vltra vires ꝓp̄t tales causas non licet quicq̄ exigere a subditis. et si exigeret tenerēt restituere ſm Guil. extra de ꝓsue. in fi.

Quinti sunt qui nūdinas in diebus festiuis instituūt. vel etiā quoz ꝓsilio vl' auxilio fiūt. tales rei erūt olim maloz que ibi in nūdinis cōmittunt. et eoz pena augmentat in inferno annuatim et sic mortui sr. Pro quo sciendū q̄ plura peccata cōmittūtur in nūdinis. Primo violatio festoz. Secūdo iurat ibi per deū mēdaciter ab emptoribus et venditoribus. qui totiēs peccāt mortaliter q̄tiēs iurāt mēdaciter sciēter ⁊ ex ꝓposito. Itē cōmittunt ibi ebrietates. Itē lusores ibi ludūt et blasphemāt et maledicūt deo et hominibus. Itē meretrices ibi conueniūt. Itē fraus et deceptio ibi cōmittitur. Itē omissio bonoz operū. Plures ben sunt q̄ nec missam audiūt. nec verbū dei. neq; vesperas. cū tñ dñica die nihil est agendū nisi soli deo vacandū. vt ptz de cōsecra. dist. iij. Jeiunia. Ergo ꝓlati ciuitatū et villarū deberent deponere tales nūdinas ⁊ locare ad p̄cedentē aut sequentē diē. ⁊ nō in die dñico vel festiuo. Sexti sunt mechanici q̄ inuenerūt nouos modos falsificādi artificia sua. ⁊ etiam q̄ excogitauerūt palliare fraudē ⁊ vsurā suā i emptionibus et vēditionib⁹. Silr qui fecerūt noua statuta et noua iura in ciuitatib⁹ in villis. Vñ cōitates ⁊ paupes aggūant. Omēs isti rei erūt olim maloz q̄ euenūt. et eoz pena accrescet vsq; ad finez mūdi.

Septimi sr q̄ hereses q̄ ꝓ fidē catholicā sr inuenerūt. Sic arrius q̄ tres ꝓsonas i diuinitate suscipiēs tres etiā deos credidit. De q̄ aug. di. q. arri⁹ adhuc nō h; ex toto penā suā. ꝫ q̄t boies adhuc ificiūt here si sua. tot penas accidētales hēbit in iferno vltra penā essentialē quā iā h;. Itē saduce⁹ q̄ negauit resurrectionē mortuoz. Itē Berian⁹ q̄ negauit suffragia aiarū. Itē manichē⁹ q̄ vginitatē laudauit ⁊ ꝓnugiū dānauit. Itē Jouinian⁹ q̄ ecōtra ꝓnugiū ꝓcessit ⁊ vginitatis mūdiciā desperit. Itē iobes⁹ de bohemia hereſiarcha maxim⁹ q̄ cōbust⁹ ē i ꝓcilio Constātiēsi. adhuc nō h; suā penā ex toto. ꝫ accrescat sibi de die in diē. et de anno in annū. Itē sciendū q̄ etiā pena illoz q̄ inuenerūt diuinatōes. sortilegia et carmina vetulaz augmētat. Octaui sr q̄ malū exemplū p⁹ se relinquūt. Vñ q̄rit q̄re tot mali boies sr i mūdo? Rñdet ꝓp̄t mala exēpla p q̄ iuuenes discūt a senioub⁹ malā ⁊ puersaz vitā q̄ vnus inficit aliū ē

UVA. BHSC. IyR_046

XXI

malū exemplū .sicut carbones seinuicez incendunt. Nullo modo essent tot superbi.auari.guloſi. vsurarij.et lusores. choꝛsantes. et blasphemantes et etiaz q̄ iurāt p deū qō nō ē verū.et etiam proximis maledicūt.ꝛ verba scurrilia ꝛ impudica ꝓferūt.et etiā q̄ negligūt missas et ꝑmones.et frāgunt ieunia ꝛc. ni si ab alijs viderēt. Dñ versus. A boue maioꝛ discit arare minoꝛ. Et tales a quibꝫ ipi talia mala viderūt et didicerūt rei sunt oim aiaꝝ illarū que sic damnantur ꝓpt eoꝝ malū exemplū ꝛ illoꝝ pena augmētabitur in inferno. Dñ Greg. in mora. Tot mortibꝫ q̄s dignus ē quot exēpla prauitatis in posteros reliq̄t. Noni sunt qui scienter res iniustas possidēt et eas heredibus suis relinquūt. q̄ tales nō solū damnāt seipos. ſ̄ etiā filios ꝛ filias filioꝝ suoꝝ.ꝛ pena illoꝝ augmētatur semp quotq̄t de stirpe eoꝝ damnabūt.

Qꝛtū ad tertiā partē illius ꝑmonis q̄re exemplū infra in ꝓptuario de illa muliere que fuit enutrita de iniustis rebus ꝑmo. R.

De inuentione sancte crucis.

Sermo xxj.

Jhi aūt absit gloꝛiarj

m nisi in cruce dñi nr̄i ihu xp̄i. ad Galat. vj. Apls in his vbis duo facit. Primo dicit q̄ solū in cruce ē gloriandū cuz dicit. Mihi aūt absit gloriari. Scdo determinat in qua cruce sit gloriādū cū dicit. dñi nr̄i ihu xp̄i. Dñ in pūti sermone ad honorē sancte crucis tria sunt dicēda. Primo de inuentione et dignitate sancte crucis. Scdo aliq̄ ꝑ informatione nostra. Tercio miracula aliqua. Qꝛtuz ad primā partē illius sermonis sciendū q̄ lignū sancte crucis p multa signa est oīsum. quoꝝ signoꝝ q̄dam fuerunt ante inuentionem ꝛ quedam in ipa inuentione.et quedam post inuentionem. Ante inuētionem est ab angelo datum seth filio ade ad plantandū. sicut legit in euāgelio Nicodemi. q̄ cū adaz infirmaret. misit filiū suū ad portā paradisi pro oleo misericordie. vt corpus eius pungeret ꝛ sanitatē peteret. Cui apparēs angelus de ligno in quo peccauit adā eidē dedit dicēs. cū fructū faceret adā sanaret Qui rediēs et p̄iem mortuū inueniēs ipm ramū super tumulū p̄is plātauit q̄ postmodū in magnum lignū creuit. Salomō autē cū edificaret templū. illō p̄scidi fecit nulq̄ tū locari poterat. q̄n aut eēt nimis breue. aut nimis longū. ꝛ sic artifices illud ꝓiecerūt de quo postea semita facta est sup quēdam lacū ꝛ ꝑ ponte positū est. Regina aūt saba cū venisset audire sapientiā salomonis et pdictū lacū trāsire vellet. vidit in spiritu q̄ saluator mūdi in ligno illo suspendē dus erat.ꝛ iō sup illō lignū trāsire noluit. ſ̄ salomō i intimauit q̄ in illo ligno quidā suspēdendus fuerat ꝑ cuius morte indeoꝝ regnū deleri debebat. Salomō autē pdictū lignuz sustulit inde. ꝛ in pfundissimis terre visceribus illud dimergi fecit. postea ꝓbatica piscina ibidē facta ē vbi leuite hostias ablnebāt. Vnde aqua illa tā ex motu angeli q̄ ex virtute ligni vtutē sanādi infirmos accepit. Appropinquāte aūt passione xp̄i pdictū lignū supnatasse phibeꝫ. Cum autē iudei vidissent ipm lignū acceperūt ꝛ crucē domino fecerūt. Qō satis cōuentēs esse videꝫ. Primuz eñ lignū paradisi fuit homini causa mortis ꝛ diuīe offensionis et sue eiectionis. Cōueniens igit fuit vt p illud lignū de morte trāseat ad vitā hoc ē illō lignū de quo dī Apoc. ij. Vincēti dabo edere de ligno vite qō est in paradiso dei mei. Jtez oīsa fuit ante inuentionē. et hoc per angelū Constantino impatoꝛi. Dñ legitur q̄ in illo tpe ꝓgregata ē multitudo gētiliū iuxta danubiū fluuiū volentiū eū ꝛ oēs regiones vsq̄z ad iordanē suo dñio subiugare. Qō cū Constantinus impatoꝛ cōperit. ꝓcessit ꝑ eos. ꝛ nimio terꝛoꝛe cōcussus ꝓpt eoꝝ multitudinē. sequēti nocte ab āgelo excitat. ꝛ vt sursuz aspiciat admoneꝫ. Qui in celū respiciēs. vidit signū crucis circūfulsuz lumine et aureis litteris scriptuz. Jn hoc signo vinces hostes tuos. Qui celesti visione cōfortatus crucē añ exercituz portari fecit. ꝛ irruēs in eos in fugā ꝓuertit eos ꝛ alī quos occidit. Et sic fuit crux xp̄i oīsa añ inuentiōez

Scdo fuerūt quedā signa oīsa in ipa inuentione p q̄ crux xp̄i fuit manifestata. Vnde legit q̄ mortuo Cōstantino impatoꝛe filius eius cōstantinus meōꝛ victoꝛie p̄is quā ꝓsecutus fuit virtute crucis. mīez suā helenā misit hierosolimā ꝑ ipa cruce inueniēda Que cū ibi venisset. oēs iudeos p totā terrā ad se cōuocari fecit. Judei autē formidātes dicebant adinuicē. q̄re regina eos vocasset. Vnus aūt ex iudeis nomine iudas dixit. Scio q̄ a nob scire vult vbi sit lignū crucis in quo xp̄s crucifixus ē. Videte q̄ ne sibi aliq̄s dicat. q̄ lex nr̄a p hoc destrueret. Alius ei meus patri meo. ꝛ p̄i meus mihi idicauit vbi absconsa sit. Cui iudei ꝓhibuerunt ne eam manifestaret. Cū q̄ añ reginā venissent. ꝛ nollēt ei idicare locū nec crucē. iussit eos oēs igne cremari. At illi timētes tradiderūt iudā. Quē illa alloquit dicēs. Mors et vita ē añte. elige qō vis. aut crucem indica. vel igne cremaberis. Cui ille. Quomō scire possum cuz iā plusq̄. cc. anni sunt q̄ xp̄s crucifixus erat. ꝛ ego nondum natus fui. Tūc ipa misit eum fame cruciari in carcere. Tādem extractus ad locū cū regina venit. Et cum oꝛasset locus subito cōmouet ꝛ odoꝛ mirabil' sentit. Et cum iudas fodere cepit. ꝛ xx. passus fodiēs tres cruces repperit. Et sic ostensa fuit in ipa inuentiōe.

Tercio fuerūt quedā sig̃ ꝛ indicia post inuentionē. Primo p infirmi sanationē. q̄ cuz tres cruces essent inuēte ꝛ q̄ eēt crux xp̄i ꝓ certo nescireꝫ. Appositis duabus crucibus sup quandā mulierē semiui uā. vt dī in hist̄oia ecclesiastica remediū nullū sensit Appposita vo tercia cruce ꝓtinus sanata surrexit.

Secūdo p mortui suscitationē. Cū eñ mortuꝰ q̄dam deferret ad maioꝛē cemitudinē sup coꝛpus defuncti duas ꝓmas cruces posuerūt. ſ̄ cuz nihil ꝓficeret. tercia crux apponit. et ille ꝓtinus suscitatur.

Tercio p tituli inscriptionē. Nā titulū quē pylatus scribi fecerat req̄rētes ipm inuenerūt ꝛ legerunt vt dicit amb . Quarto p dyaboli lamētabilē ꝙquestionē. Nā dyabolus ipam eē crucē xp̄i lamentādo ꝙquestus ē dicēs. O iuda quid fecisti. inde meo ꝓria opatus es. Nā ille fecit. pditionē. ꝛ tu ihu inueniſti crucē. p illū regnaui in ppl̄o q̄ te iā expellar a regno. Post hoc iudas ille q̄ crucē inuenit baptisat. ꝛ q̄ria cus appellat. ꝛ hierosolimoꝛ epo defuncto ibidez i epm ordinat. Quē postmodū iulianus apostata in

UVA. BHSC. IyR_046

terfecit. ex eo q̄ sctām crucē iuuenit. et sibi multa martyria intulit. Primo dexteram sibi abscidi fecit. Secūdo plumbū fecit liq̄ri. et in os eius fundi. Tercio lectū ferreū afferri. et in eo sctm̄ q̄riacū extēdi. z subt̄ carbones salem z adipē spargi. Quarto misit fouēas fieri z serpētes venenatos ibidē poni z sanctū quiriacū in eandē iactari. ꝫ serpētes ꝓtinuo mortui sunt.

Quinto iulianus iussit sctm̄ q̄riacū mitti in caldariū oleo feruētissimo plenū. Qui dū se signās sponte intrare vellet. rogans deū vt iterū in lauacro martyrij baptizaret. Iratus iulian⁹ iussit pectus eius p̄forari. z sic in dño p̄summari ꝓmeruit. Itez legit in cronica Hermāni. q̄ ꝑmus impator catholicus fuit Cōstātinus magnus q̄ regnauit anno dñi. cccxj. z regnauit annis. xxxj. mensibꝫ. x. z in eodē tpe inuēta est sancta crux. Qui impator fuit ꝑmo maxim⁹ xp̄ianoꝝ p̄secutor. et ꝛō pcussit eū dñs lepra pessima z incurabili. Cui apli petrus z paul⁹ apparētes baptismū psuaserūt. Qui a sancto siluestro baptisatus ē et curatus a lepra. Hic siluester papa. xxxiij. sedit annos. xxij. menses. x. dies. xxj. z culturaz idoloꝝ destruxit z plurimū fidē xp̄ianā exaltauit. Hic ꝑmus papa qui absq̄ martyrio in pace quieuit. Cōstantinus impator multas libertates ecclie ꝓtulit. Mā romanā vrbē oēs etiā regiones circūiacētes dedit. z p̄petuo assignauit ad vsuz pape z cardinaliuz. Tunc vox in aere ē exaudita. Hodie venenū infusuz ē ecclesie. Idē constantinus Helenā matrē suā cōuertit ad fidē. Hic etiā cōstantinopolim repauit. sedemq̄z imperialē ibi posuit. Huius mr̄ anno dñi. cccxxxij. venit in hierusalē z crucē dñi q̄siuit z miraculose inuenit. Et ecclīam mire ornatā in bethleē ꝑstruxit cuz q̄draginta colūnis marmoreis z choꝝ de marmore speciosum in locū diuersoꝝ vbi saluator nr̄ natus ē Helena aūt ptē sancte crucis detulit ad filiū suum. aliā ptē thecis argēteis ꝓditā reliquit ibi in loco. hec de inuentione sancte crucis dicta sufficiāt. Ext⁹ ad scdam partē illius sermonis sciendū q̄ nos christiani habem⁹ q̄drupler munimentū ꝑ insidias dyaboloꝝ q̄ nituntr̄ nobis nocere in oī loco z in oī tpe.

Primū ē custodia angeloꝝ. Mā angeli custodiūt hoiez i p̄ntī vita i oibꝫ locis vbicūq̄z fuerit. vñ ps. xc. Angel⁹ suis mādauit de te. vt custodiant te in oibus vijs tuis. Ergo in p̄ntia angeloꝝ q̄libet hō dz se honeste et pudice hīe vbis et factis. Vñ Bern̄. In q̄uis diuersorio in q̄uis angulo reuerentiā exhibe angelo tuo. nec audeas illo p̄ntē q̄ō me videte nō audeas. Scōm ē hoc nomē ihs z sili hoc nomē maria Mā vbicūq̄z hō nomen ihs deuote et exp̄sse noiat ibi dyaboli p̄sistere nō p̄nt. ꝫ fugiūt ab hoc loco vbi nomē ihs insonuerit. Et silr̄ intelligendū ē de hoc noie maria vbi noiatuz fuerit. Tertiū ē aq̄ bñdicta. Mā vbi aq̄ bñdicta aspersa hī. ibi dyaboli fugiūt nec ibi possunt exercere fantasmata sua. vñ in cōsecratione aque legunt valde notabilia vba. Discedat omīe fantasma in loco q̄ aspersa fuerit hec aq̄. g̃ bonū ē aquā bñdictā hīe circa lectuz z aspgere de sero cū ea. z matrine circa mulieres q̄ iacēt in puerpio. Et etiā circa infirmos q̄ sepe aspergēdi sunt ad effugandum fantasmata demonū. ps. lxxiij. Contriuisti capita draconuz in aquis. Quartū ē signū sancte crucis q̄ō demones sustinere nō possunt. ꝫ fugiunt. Vñ Aug⁹. Vbi signuz sancte crucis cuz fide z timore dī p̄cesserit. nihil ibi inimicus nocere poterit. Ebuſ. Vbicūq̄z demones signuz sancte crucis viderint. territi fugiūt. baculū timētes q̄ plagā acceperūt. Itē sciendum q̄ q̄n q̄s cuz signo sancte crucis vult se munire. tūc tria dz cogitare. Primo q̄s sit ille q̄ pepēdit i cruce. q. ihs xp̄s filius dei. Scōo q̄liter pepēdit. q. cum expāsis brachijs z cuz extēsis venis. Tercio ꝓp̄ q̄d scz ꝓp̄ salutē nr̄am. vt nos liberaret a demonuz ptāte z ab eterna morte z q̄cunq̄z xp̄ianus facit signuz sancte crucis añ se bonā cōfidentiā dz hīe q̄ deus dirigat euz ꝓspere in agēdis z p̄seruet euz a periculis. Idcirco oīa opa q̄ q̄s facit siue de mane surgēdo siue de sero dormitū eūdo. siue laborādo. comedendo bibēdo cuz signo sancte crucis facere dz. ne dyabol⁹ sibi noceat vel euz impediat. vñ Hiero. Ad omnez actuz. ad oēm incessuz manus tua deuote pingat crucē. Ext⁹ ad terciā ptez illius ſmonis nota aliq̄ miracula de sctā cruce. quō nihil debem⁹ facere sine signo sctē crucis. Vñ legit in dyalogo Greg. q̄ q̄dā virgo intrauit quendā hortum et ꝓmedit lactucam sine signo sancte crucis. et dyabolū cuz lactuca comedit. Item legitur q̄ quidā cōuersus religiosus in ciuitate bibit vinum sine licētia z sine signo sancte crucis. et dyaboluz cuz vino bibit. Itē signuz sancte crucis liberat hominē a laqueo desperationis. Vnde legit q̄ quidā voluit seip̄m ex nimia tristicia et desperatione suspēdere. ꝫ per virtutē sancte crucis. qua se signauit liberatus est. Itez signum sancte crucis fugat multitudinē demonum. Vnde quidā iuuenis volēs fieri diues venit ad quendā necromanticuz. q̄ cum vocasset demones venerūt. z vn⁹ int̄ eos q̄si rex ante p̄cibat. cui posita est sedes. Qui cum interrogasset q̄re vocati eēnt dixit necromanticus q̄ iuuenis iste q̄ mecū stat vult vobis seruire vt euz diuitē faciatis. Cui demon. Vis xp̄m abnegare. Rñdit iuuenis Certe nolo vt xp̄m abnegem ꝓp̄ diuitias. Et statim signauit se sctā cruce. Statimq̄z ois multitudo demonū signū sancte crucis nō valēs ferre disparuit. Tūc ille surgens intrauit ecclesiaz. Et statim imago crucifixi q̄ erat in ecclesia sibi inclinauit. Qō cū ꝑmar⁹ vidisset ciuitatis. q̄siuit ab eo si aliq̄d bōi fecisset. q. vidisset q̄ sibi imago xp̄i inclinasset. Qui cuz dixisset ei q̄ illa die xp̄m abnegare noluisset. Et sic ille diuitias et filiā suā donauit sibi. Itē signū sctē crucis cōpescuit canes latrantes. Exīt de quodā cū captus fuisset z de nocte vincula dirupisset. z custodes p̄ trālisset. z portam exiuisset. venerūt canes foriter latrantes z ipm̄ ꝑdere volētes. Sz ipse se signo crucis signauit et oēs cōpescuit dicens. Precipio vobis i virtute sctē crucis vt taceatis. Qō z factū ē. Itē pulcrū exemplū quō virtus sctē crucis vincit ptātē omniū demonū. q̄re infra in promptuario. xxxix. C

De sancto Vito martyre.

Sermo. xx.

Emēto creatoris tui

m in diebus iuuētutis tue. Ita scribit Ecclesiastes. xij. Verba p̄dicta bñ cōueniūt sancto Vito qui in iuuētute deo seruire cepit et mar

UVA. BHSC. IyR_046

ptriũ in .xij. anno sustinuit. Vnde in pñti sermõe ad honorẽ scti viti tria sunt dicẽda. Primo de dignitate sancti viti. Scõo de plaga sancti viti. Tercio exemplũ. ℣tũ ad primũ sciendũ q̃ sanctus vitus passus ẽ tempe dyocleciani q̃ regnauit anno dñi .cclxxxix. Et hꝫ decez dignitates in se vniuersaliter. quas alij sancti habent particulariter. Prima dignitas ẽ q̃ in iuuentute martyriũ sustinuit. Et in hac dignitate assimilat̃ sancte christine q̃ et iaꝫ in .xij. anno sue etatis multiplicia martyria sustinuit. ⁊ tres iudices superauit. Scõo assimilatur sancte barbare que a pr̃e suo carnali flagellata est. Sic ⁊ btũs vitus a pr̃e suo noie hylas crebro verberatus ẽ. ex eo q̃ idola contẽnebat. nec ipa adorare volebat. Tercio assimilat̃ sancte katherine. que in carcere posita .xij. diebꝫ cibata est a dño nostro ihu xpo. Sic vitus cum in naui eẽt cum modesto ⁊ crescẽtia nutrice sua. nec cibũ corporalẽ haberent. aquila eis cibuꝫ afferebat. Quarto assimilat̃ sancto Egidio q̃ demoniacũ in ecclesia impedientẽ pplm liberauit. Sic et vitus filiũ diocletiani impatoris a demonio liberauit. Quinto assimilatur sancto Laurẽtio. qui per signũ sancte crucis ceros illuminauit. Sic et sanctus vitus orauit ꝓ sanatione patris sui et lumẽ suis p̃cibus recuperauit. Sexto assimilat̃ sancto matheo apl̃o qui fustibus cesus ẽ. Sic sanctus vitus fustibꝫ mactatus est vsqꝫ verberantiũ brachia aruerunt. Septimo assimilat̃ sancto petro apl̃o q̃ est ꝓnceps apl̃oꝝ. cui posito in carcere angelus cũ lumine apparuit. et statiꝫ cathene q̃ bus ligatus fuerat et vinctus ceciderunt de manibꝫ suis. Sic et beatus vitus cũ missus fuit in carcerem cũ modesto. subito terremotus factus ẽ. et ferri moles que eis erat imposita cecidit: et carcer immenso lumine choruscauit. Octauo assimilat̃ Jobanni euãgeliste qui missus fuit a domiciano in doliuꝫ feruẽtis olei. et tũ illesus exiuit. Sic et sanctus vitus in cibanũ ardentẽ mittit̃ ꝫ tamẽ inde illesus egredit̃ur

Nono assimilat̃ illis duobꝫ apl̃is Symoni ⁊ iude quos cũ põtifices idolorũ occiderũt fulgura et tonitrua supuenerũt ⁊ templũ scindit̃. magi in carbones sunt cõuersi. Sic et beatus vitus cũ modesto et crescẽtia nutrice sua que semper eũ secuta fuit i eculeũ suspẽdi iubent̃. ꝫ subito aer turbat̃. terra cõcutit̃ tonitrua mugiunt. idolorũ tẽpla corruũt et multos occidũt. Decimo assimilat̃ sancto Georgio martyri et militi. de quo legitur q̃ cum decollari deberet flexis genubꝫ orauit dicẽs. Domie ihu xp̃e hoc oro vt animã meã nõ sp̃eres a gratia tua ⁊ quicũqꝫ me in necessitate inuocauerit exaudire cũ digneris. Et venit ad eũ vox de celo dicens q̃ in oibus esset exaudit⁹. et sic fieret vt orauit. ꝑs. ⁊c. Jnuocauit me ⁊ ego exaudiã eũ ⁊c. Sic et beato vito existẽti in carcere ꝓpter fidẽ xp̃i. ⁊ orãti appuit ei angelus dñi dicẽs sibi eum affuturũ. et oia quecunqꝫ a xpo dño petierit p̃stiturũ. Ergo inuocãdus ẽ sanctus vitus tãq̃ singularis patronus in oibꝫ necessitatibus et angustijs.

℣tũ ad scõam partẽ istius sermonis q̃rit̃ vtruꝫ plaga sancti viti sit existens vl apparẽs sic q̃ quis sibi assumat⁹. Rñdet̃ q̃ primo q̃ꝫ fit ex infirmitate cerebri. et sic accidit cõiter mulieribꝫ que hñt capita debilia. Scõo ex plaga dei. et sic accidit illis qui ex superbia hñt nimiã cõplacentiã in ornatu corp̃is. i vestibus. in crinibus. et in chorcis q̃ mulieres cõmuniter hñt illã plagã q̃ se ꝓ deũ exaltãt. vt sic humilient̃ Luc. xviij. Omis qui se exaltat humiliabit̃. Tercio fit ex quadã fictione. vt cum quis sibi illã plagaꝫ voluntarie assumit ꝓpter libertatem animi. et vt sic posset explere maliciã et libidinẽ suã. Et hoc est magis cõmune. Hoc pbat̃. q̃ vt cõiter ille mulieres q̃ non sunt bone fame cõsueuerũt sic currere ⁊ chorizare. ꝫ honeste et deuote mulieres raro aut nũq̃ sic currunt. ℣tũ ad terciã partẽ illius sermõis nota ex ẽplũ. Erat quedã mulier satis dissoluta q̃ assumpsit sibi illam plagã ficte. vt sic posset dissolutiones suas explere et cepit chorizare et saltare. Quã maritus ei⁹ cõpescuit verbis. ꝫ ipa nihil curauit verba sua. ꝫ asseruit se h̃re plagã sancti viti. nec posset omnino carere. sed oporteret eam illa nocte et illa die saltare et chorizare. Et maritus eius cepit bonã et asperã virgam et duxit eam ad cellariũ vnum et flagellauit eã vsqꝫ ad effusionẽ sanguinis. Et ꝓmisit sibi q̃ nũq̃ ampli⁹ vellet sic saltare et chorizare. q̃ tota plaga iaꝫ in ea cessasset. Et sic amplius nunq̃ attemptauit.

Desancto Johanne baptista.

Sermo .xxiij.

Ater natos mulieruꝫ

i nõ surrexit maior Johanne bapt. Mat. xj. Jn his ẏbis christus exprimit excellẽtiã sancti iohis baptiste cũ dicit̃. Inter natos mulierũ. ibi excipit xp̃s q̃ nõ est natus de muliere ꝫ de virgine. et etiã gloriosa virgo maria q̃ maior ẽ iohanne Vñ post xp̃m et mariã non surrexit maior iohe baptista. Vñ xp̃s est sol maria ẽ luna. lucifer iohãnes baptista. Post solẽ clarior est luna. Et post solem et lunam clarior est lucifer. q̃ post xp̃m et mariã iohãnes clarior inuenit̃. ergo iter natos mulier⁹ ⁊c. Vñ in pñti sermone ad honorez beati iohãnis baptiste. cui⁹ natiuitatẽ hodie celebramus tria sunt dicenda. Primo priuilegia sancti iohis. Scõo aliq̃ pro informatione nostra. Tercio aliqua miracula. ℣tuꝫ ad primã partẽ sciendũ q̃ sanctus iohannes baptista habet decem priuilegia. Primũ priuilegiuꝫ q̃ ab angelo est annũciatus. et cum hoc filius summi pontificis. s. zacharie. Vnõ legit̃ in hystoria ecclesiastica q̃ dauid rex volẽs ampliare cultũ dei. xxiij. sũmos sacerdotes instituit de quibꝫ vnus erat zacharias. Erãt aũt ip̃e ⁊ vxor eius elizabeth senes et absq̃ liberis. Cũ q̃ꝫ zacharias templũ in festo ꝓpiciationis fuisset ingressus. vt incensuꝫ poneret. et multitudo sortis expectaret apparuit ei gabriel archangelus Cũ vo zacharias i ei⁹ visione timeret ait. Ne timeas zacharia. quoniam audita est oratio tua. et elyzabeth vxor tua pariet tibi filiũ. et vocabis nomẽ eius iohẽs. Zacharias aũt ꝓsiderãs suã senectutẽ ⁊ vxoris sterilitatẽ dubitare cepit. ⁊ more iudeoꝝ signum ab eo q̃rere cepit. Angelus aũt ꝓ eo q̃ verbis eius nõ credidit. ip̃m taciturnitatis plaga percussit. Cũ autẽ zacharias ad pplm foras exiuisset. ⁊ eũ factũ mutũ videret. cognouerũt eo immutẽ q̃ visionẽ vidisset i templo. Cõpleta autẽ septimana rediit ad domũ suaꝫ et cõcepit elyzabeth et mẽsibus quinqꝫ se occultauit

UVA. BHSC. IyR_046

qz erubescebat q̄ in senectute cōceperat. Mense au tē sexto btā virgo maria que deū iā cōceperat. venit ad elizabeth ꝓgratulās ei q̄ filiū essz paritura. Et cū salutasset eā btūs iohes iā spūsctō plenus sensit filiū dei venire ad se. et p̄ gaudio in mr̄is vtero tripudiauit. Māsit g̃ btā maria cū cognata sua tribꝰ mensibꝰ ministrās ei. Natūqz puerū suū suis sanctis māibꝰ de terra leuauit. Et statim aptū ē os p̄is sui et cepit clamare. Bñdictus dñs deus isrl'. quia visitauit z fecit redemptionē plebis sue. Et sic ꝓgregati oēs vicini eius ꝓgratulabāt̄ ei z dicebāt. Quis putas puer iste erit. qz totū mundū letificat sua natiuitate. Jō ecclesia natiuitatē ei⁹ celebrat sicut z xp̄i et mr̄is ei⁹.

Scōm p̄ulegiū. qz in vtero ē sanctificatus. ex q̄ q̄ dē sanctificatōe accepit pctī originalis purgationez. Mā oēs i pctō originali cōcipimur z nascimur Vñ ps. l. Ecce enī in iniq̄tatibus ꝓceptus sum ꝛc. Nam dicūt docto. q̄ puer in vtero mr̄is. xl vj. die viuificat et statim aīa infundit z p̄ quēcunqz modū mouet sine baptismo nunq̄ facie dei videbit. et hoc ꝓp̄ peccatū originale. Ab illo g̃ pctō originali de⁹ hominez purgauit in vtero mr̄is. insup ipm sctificauit z stabiliuit q̄ decetero peccare mortaliter nō potuit. Ecce q̄n ta mirabilia fecit deus cū sctō Jobāne baptista. Vñ Miere. j. Priusq̄ formarē te in vtero noui te. z antecz exires de vulua sanctificaui te. Terciū p̄ulegiū. qz cognouit ihm in vtero mr̄is marie existentez et in signū huius exultauit puer iohes in vtero elizabeth matris sue. Vñ Luc. j. Et factū ē vt audiuit salutationē marie elyzabeth. exultauit infans in vtero eius. Facta ē autē hec exultatio diuinit⁹ et nō humanitus. et adeo ē acceleratus vsus rōnis in illo puero et intra viscera materna iam posset cognoscere creatorē suū. Quartū p̄ulegiū. qz plusq̄ ꝓpheta ē vocatus. q̄re aūt plusq̄ ꝓpheta dr̄. Rñdet q̄ xp̄m quē alij ꝓphete p̄dicauerūt et ꝓphetauerūt futurꝫ. ipse in dicauit cū digito di. Ecce agnus dei. ecce q̄ tollit peccata mūdi. Quintū p̄ulegiū. qz ē precursor xp̄i. et hoc ꝓp̄ maiorē firmitatē necesse erat aliq̄d ab aliq̄ p̄ us dici que de ipo erāt alias iudei potuissent rōnabiliter dixisse sicut etiā alias male et iuste dixerūt. Tu de teipo testimoniū phibes testimoniū tuū nō ē verū. Sz di. in quibus iobānes precessit xp̄m⁹. Rñdet in remigiū in quiq̄. Primo in nascēdo qz i dimidio āno precessit xp̄m. et xp̄s natus ē q̄n dies crescūt z iobānes q̄n dies decrescūt. in signū q̄ xp̄us debebat crescere z iobānes minui in noticia populi. Joh̄. iij. Illū oportet crescere me aut̄ minui. Scōo i predicādo. quia iobānes citius p̄dicauit q̄ christus

Tercio in baptizādo. qz iohes p⁹ baptizauit q̄ christus. Quarto in morīdo. qz Johes mortuus est añ christū. Quito ad inferos descēdendo. qz p̄cessit xp̄m ad limbū patrū z nunciauit eis christuz.

Sextū p̄ulegiū. qz fuit baptista xp̄i electus pre oībus hōibꝰ in mūdo p̄ tūc existētibus vbi meruit totā cognoscere trinitatē. Patrē in voce cū dixit. Hic est filius meus dilectus. Filiū in substātia carnis. super quē vox illa insonuit. z quē ꝓp̄ris manibus baptizauit. Spūsanctū qui i specie colūbe sup christuz descēdit baptizatū. Septimū p̄iuilegiū. qz austeriorē vitā duxit q̄ xp̄s. Vñ iudei putabāt ipsum eē christū ꝓp̄ austerā vitā suā. Joh. j. Miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes et leuitas ad iohannez vt interrogarēt eū. Tu quis es. Et p̄fessus ē. qz non sum ego xp̄s. Austeritas aut̄ iobis p̄sideraī in q̄tuor. Primo in cibo. qa nunq̄ in vita sua comedit aliquē cibū delicatū. nec gustauit panez. nec carnes. nec pisces. z cibus ipius erāt locuste et mel siluestre. et hoc tm̄ ad sustentationē corpis z nature. Nō fuit sicut quidā mō sunt q̄ cum mane surgūt. primo cogitāt de bono prādio. illi maiorē curā hūt de ventre q̄ de aīa. Tales enī vt timeo efficiunt socij epulonis in inferno. Et qui hic fuerūt repleti bonis cibarijs. illi ibi abstinebūt. Luc. vj. Ve vob q̄ nūc saturati estis Ergo si volum⁹ saluari seq̄mur iohannē baptistam z nō epulonē. Lu. vj. Beati q̄ nūc esuritis ꝛc. Quid autem sint iste locuste et mel siluestre. Rñdet arnolphus q̄ locuste sunt aues parue ad modū digiti. nō alte a terra volāt z faciliter capiunt. q̄ fuerūt in deserto cocteqz in oleo pauperū prebēt victū. Silr narrat in eodē deserto eē arbores hūtes folia lata z rocūda lactei coloris mellici saporis. q̄ manibus fricantur z eduntur. z hoc dicit mel siluestre. Scōo in potu. qz nunq̄ in vita sua aliquē potū bibit nisi solā aquam hoc multi bibuli nō faciūt. q̄ bibūt q̄ rationē loquē di perdūt ꝓp̄ nimiā ebrietatē. Sz beat⁹ iobānes fuit magne abstinētie. Vñ canit de eo. Vinū et siceram nō bibit. vñ dicit Beda q̄ sicera interp̄tat ebrietas quo vocabulo oīe qđ inebriare p̄t poculū. siue de pomis siue de frugibꝰ. siue de qualibet alia materia cōfectuz significat. Tercio durū habuit vestimentū Mat. viij. Ipse iohs habuit vestimentū de pilis camelorꝫ. Hoc nō aduertūt aliq̄ viri et aliq̄e mulieꝛ q̄ sequūt epulonem q̄ induebat purpura et byſſo et epulabat q̄tidie splendide. Silr q̄ longas caudas p⁹ se trahūt q̄bus terrā vestiūt. et de nudis xp̄i pauperibus nihil curāt. caudis suis pulices colligunt. z hōibus sequētibus z añcedentibus puluerē mouēt. Timendū ē eis ne dyabolus i caudis eaꝝ equitet. Job xlj. Ipse ē rex sup oēs filios sup̄bie. Quarto i habitaculo. qz habitauit in heremo. Vñ canit de eo. Antra deserti teneris sub annis ꝛc. Et hoc fuit magnū in puero iobāne q̄ reliq̄t patrē et matrē z oīa bona parentū et iuit in desertū. z habitauit ibi ne amitteret innocentiā suā. z ne mūdus traberet eū a deo. Nam mundus trahit hominē a deo honoribus. quos hic ꝓpinat ne hō veniet ad celestes honores. Item caro trahit delicijs vt homo careat eternis gaudijs z delicijs. Item dyabolus trahit eū inuidia sua. q̄ inuidet q̄ hō dz possidere illuz locum quē ipe dyabolus p̄didit. et trahit hoiem q̄ntuz p̄t. z q̄nto melior ē hō z sanctior. tāto magis insidiat ei. z hoc sciuit beatus iohānes. Et quāuis esset vnicus filius p̄ūificis qđ tūc maximū erat. tm̄ despexit honores et reliq̄t mundū z fugit in heremū vt innocentiā suā imaculatam custodiret. Octauū p̄iuilegiū. qz habuit dignitatē oīm sanctorꝫ. Fuit enī ꝓpheta et pl⁹ q̄ ꝓpheta. q̄ ꝓphete xp̄m predixerūt. ipse aut̄ digito demonstrauit dicēs. Ecce agnus dei. ecce q̄ tol. pec. mundi. Fuit etiā apls. Mā apls interpretatur missus. Vñ de eo scriptum ē. Fuit hō missus a deo. Fuit etiā martyr hoc ꝓbat sanguinis eius effusio et veritatis assertio

UVA. BHSC. IyR_046

XXII

ꝙ̃ dixit. Mō licet tibi habere vxorē fratris tui. Itez fuit ꝓfessor. qz tā austere vixit ꝙ ipe xp̄s putaret a iudeis. z ꝓfessus ē qz nō fuz xp̄s. Fuit etiā virgo hoc testat Lucas ꝙ dic̄ eū a puericia vixisse in heremo. Et sic btūs iohes hz merita oīm sanctoz. Vñ bñ dixit euāgelista Inter natos mulierū non surrexit maior maior iohe baptista ꝛc̄. Nonū ꝑulegiū. quia sine tribus meritis quib⁹ debet aureola insignit⁹. Ipe eñ fructū cētesimū in q̄tū fuit ỽgo a deo ꝓmeruit. Itē centesimuz inquātū fuit p̄dicator gloriosus. Et centesimū inquātū fuit martyr. Vnde cantat de eo Serta ter denis alios coronat ꝛc̄. Decimū ꝑulegiū. qz dies natiuitatis ei⁹ in tota xp̄ianitate celebratur. imo etiā sarraceni natiuitatē eius festiue celebrāt Triū eñ sanctoz natiuitas solēniter celebrat. s. christi. ỽginis marie. z iobānis baptiste. Et rō. qz omēs tres fuerūt sanctificati in vtero mr̄is. Itē quia ortus istoz trium dedicati fuerūt gaudio. et ī cōuenīēs ē vt nos ortus istoz cū gaudio celebremus. De gaudio xp̄i dicit Luc. ij. Euāgelisto vob gaudiū magnū De gaudio marie canit. Natiuitas tua dei genitrix ỽgo gaudiū annūciauit vniuerso mundo. De gaudio iobis baptiste dī in euāgelio hodierno. Et multi in natiuitate ei⁹ gaudebūt. Et q̄uis beatus iohānes baptista ab vtero mr̄is sue sctūs fuit. z nulli vn q̄ nocuit. multos tñ habuit persecutores qui ei⁹ sanguinē sitiebāt. Mā herodes voluit eū occidere. Herodias sibi insidiabat. filia eius caput suū petijt spiculator missus est. ꝙ caput eius p̄secidit. Decollatio autē eius facta ē ꝑ iusticia et fidei defensiōe. quia herodē de stupro arguebat ideo ip̄m in carcerē recusit Itē decollatio eius fuit ex multa sui deuotione. qz cū decollari deberet deo se deuote recōmendauit vñ cantat eccl̄ia. In medio carceris stabat iohannes et voce magna clamauit dicēs. Dñe deus me⁹ tibi recōmendo spm̄ meū. Et quia tā predicti male iohannē tractauerūt et tō ipsi male a deo tractati fuerunt. Herodes eñ male fuit tractatus. qz in exiliū missus et ibi miserabiliter ē mortuus. Herodias etiā male tractata ē. quia cū caput iohis in manu teneret. diuino iudicio in eius faciē sufflauit. et illa morte subitanea corruit. Filia herodiadis fuit male tractata. quia fuit in aquis suffocata. Cū eñ sup glaciē lucidū discurrēt. subito sub pedib⁹ ei⁹ glacies frangit. z illa ī aquis miserabiliter suffocatur. Ex tū ad scdaz ꝑtem istius sermonis ē sciendū. ꝙ sicut caput iohānis baptiste datū ē puelle saltāti z choreāti. z hoies ī vigilia sc̄i iohis baptiste ꝓsueuerūt chorizare. z sancta mr̄ eccl̄ia ꝑ hāc chorizatiōz instituit ieiunū. qđ ꝫb ꝑceptoz ꝫb pcō mortali q̄libz teneī seruare. z q̄ sine eā ex cōtēptu solueret ꝫb ieiuniū peccat mortalit̄. Tūc ꝓ informatiōe nr̄a aliq̄ hic dicenda sunt de chorea.

Primo q̄rit̄ an chorizare sit pcm̄ mortale. Rñdetur ꝙ sic q̄ ex supbia et mala cōcupiscētia fit. Vnde Aug. melius ē in die dñica arare ꝙ chorizare. et melius ē mulierē lanā suam texere ꝙ impudice chorizare. Et ratō. quia ille q̄ laborat in die dñico et festiuo, simpliciter peccat frāgēdo sabbatū. Sz chorizās cōmittit q̄si oia pcā mortalia. Mā ibi ē supbia. Et cōmittit ibi septus mētalis luxuria ꝓ malas ꝓcupiscentias. Sīl auaricia. qz affectāt diuitias et p̄ciosas vestes. Et etiā inuidia. quia si vna persona plus honoratur vel melioza vestimēta hz. tunc q̄nqz cetere personе inuident ei. Itē sciendū ꝙ astātes circa chorazs q̄nqz intrā peccāt sicut qui chorizant. qz ipsi dāt alijs occasionē chorizandi. quia si circūstātes nō aspicerent. tūc ipi non chorizarēt. Insuper iudicāt chorizantes quod ē cōtra euāgelium. Vnde habet Luc. vj. Nolite iudicare. Sed aliqui volūt se excusare in peccatis suis dicentes. Quoniam ante centū annos chorizauerunt homines. sic et hodierno die merito facere possunt. Rñdet ꝙ añ centū annos hoies etiam infernum intrauerunt. z sic hodierna die faciūt. qz mala cōsuetudo nō excusat peccatuz. immo q̄nto diuturnioz. tanto piculosioz. Vñ dr in decre. Cōsuetudo mala inuēta q̄nto diuturnioz. tanto piculosioz. xxiij. q. j. Scisma. Qz aūt xp̄s a chorizātibus grauiter offendit. hoc ꝓbat. qz ipsi rursuz crucifigūt ibm xp̄m. De hoc exēplū q̄re ifra ī promtuario exēploz. vij. C. Et ꝙ xp̄s grauit vult pūire chorizātes in vita. hoc oñdit ī illa puella q̄ ꝓpter choreā cōbusta ē in toto corpe Ibidē. x. Et etiā ī morte. vt pz in muliere q̄ cū pila ī chorea necaca ē. hoc q̄re ibidez. xij. Itez q̄ inuāt ad choreā. Exēplū de tubicine quē fulmen de celo extinxit. Hoc quere ibidē. xiij. Vltio q̄rit̄ vtrū chorea possit fieri licite. Rñdet ꝑm Iohez ī summa sua li. iij. ti. xxxiij. q. ij. ꝙ q̄nqz ꝓcurrētib⁹ ad choreā tūc ē ē reprehēsibilis. Primū ꝙ sit tpe debito. scz gaudij. sicut ī nuptijs. vel tpe victorie vel liberatōis hoīs vel p̄rie vel ī aduētu amici de terra longinqua.

Scōm ꝙ sit cū honestis psonis de q̄bus nō oriatur p̄sūptio mala. nec cū leccatoribus z leccatricibus

Tertiū ꝙ fiat a psonis secularib⁹. Mōialib⁹ mōachis et clericis. ꝓpter hō ꝙ ī alijs spūalibus dñt occupari. oēm choreā puto eē illicitā. Quarto ꝙ honesto mō fiat. non gesticulatōibus nimis ihonestis et inordiatis. Quitū ē vt cātus excitās ī talib⁹ nō sit de illicitis. Ex tum ad terciam partem illi⁹ sermonis sciendum ꝙ omnes homines debent inuocare sanctum iohannem baptistam. et primo imminente periculo ignis. Vñ legitur ꝙ cum maximus ignis esset accensus et reliquie sancti iohannis ibidē apponerent. ignis sancti iohis. formidās p̄sentiaz statim euanuit. Itez tempore sterilitatis inuocādus est sanctus iohannes. Vñ cum quodam tempe essz magna sterilitas et siccitas terre reliq̄as sancti iohānis processionaliter per ciuitatem detulerunt z mox pluuie receperunt beneficium et terra ꝓtulit fructū suum. Item sanctus iohannes baptista defendit terram siue ciuitatem vbi ecclesiam habet constructaz in honore suo. Vnde legitur ꝙ quedam regina ad honorem sancti iohannis baptiste in longobardia ecclesiam construxit et postea cum constantinus imperator italiam a longobardis eripere vellet. z quēdam virum sanctum interrogasset de exitu belli. Ille orationi insistens a deo audiuit Johannes baptista pro longobardis continue intercedit ab illo die quo regina ecclesiam sibi fabricauit et ideo superari non possunt. Item displicet sancto Johanni baptiste qui spoliat ecclesiam vel cimiterium in honore eius dedicatum. Vnde legitur cum quidam rex longobardorum cum multo apparatu iuxta

UVA. BHSC. IyR_046

ecclesiam sancti iohannis fuisset sepult⁹.qđã cupidi tate allect⁹.nocte sepulcr⁹ apuit ⁊ vniuersa surripuit Cui iohãnes apparuit ⁊ dixit ei. q⁹ ausus fuisti tan gere mihi cõmissuz.eccliaz meã ingredi decetero nõ valebis.qđ ita euenit.nã q̃n ecclesiã ingredi volebat subito velut validissimo pugile guttur eius inuisibi liť feriebať.⁊ sic ille in terrã cadẽs cõfusus recedebat Jtẽ succurrit hõi in extremis. Dñ cũ qđã vir ad de collationẽ fuisset iniuste ductus. et fortissim⁹ pugil i eius collũ spatã vibrauit.ille ꝓtinus exclamauit.san cte iohãnes suscipe spatã illã.et statim brachiũ illius pugilis obriguit ⁊ inflexibile remãsit. Sz vir dei be atũ iohannẽ ꝓ ipso iam penitẽte orauit. et vt brachi ium deponeret obtinuit.

De sanctis Petro et Paulo apostolis.

Sermo xxiiij.

Jbi dabo claues re

gni celoꝝ. ⁊ qđcunqz ligaueris super ter rã erit ligatuz et in celis ⁊c. Mat.xvj. Ex his vbis oñdit quãta sit dignitas sancti petri. Dñ i pñti sermone ad honorẽ sancti petri tria sunt dicẽda Primo de ꝓuilegijs sancti petri. Secundo aliqua ꝓ iformatiõe nia. Tercõ aliq̃ miracula. Ptũ ad pmã partem illius sermonis sciendũ q⁹ sanctus petr⁹ hz decẽ ꝓuilegia. Primũ q⁹ xp̃s ipsum elegit pre oñi bus hõibz in apostolũ.et fuit secundus apostolus a christo vocatus.q: sanctus andreas frater suus fuit prius et adduxit petrum ad iesum. Secunduz ꝓuilegiũ q: fuit feruẽtior ad christuz in charitate qđ oñdit ante passionẽ xp̃i.q: ꝓpter amorẽ xp̃i oĩa terre na cõtempsit. Certe cui hodie diceret q⁹ relinqueret vxorẽ.pueros.domũ cognatos.et omnẽ terrenã sub stantiã et pauper fieret.magnũ qđ reputaret. Et hoc fecit beatus petrus cuius festuz hodie celebramus. Jtem hoc oñdit tẽpore passionis xp̃i q̃ secum mo ri voluit q̃ dixit Luce.xxij. Paratus sum tecum in mortẽ et in carcerẽ ire. Jtẽ oñdit post resurrectionẽ. q̃ christus oñdit se discipulis. ⁊ manifestauit se eis ad mare tyberiadis.et q̃ iohãnes dixit petro.dñs ẽ statĩ petrus misit se in mare vt citius veniret ad chri stũ. Terciũ ꝓuilegiũ q: datus est in exemplũ pe nitentie ipis peccatorib⁹.q: post negationem semp i lacrimis fuit. Habuit enĩ lacrimas doloris.q: dñm suũ negauerat Luce.xxij. Egressus foras fleuit ama re. Nã q̃cũqz dulcis allocutiõis dñi memoraret.p nimia amoris dulcedine lacrimas cõtinere nõ potu it.q̃ etiã culpã negationis ad memoriã reducebat. vbertim lacrimas emittebat. Dñ dicit Clemẽs pa pa q⁹ semper sudariũ in sinu ferebat. quo crebro flu entes de oculis lacrimas detergebat. Dñ etiaz legit de eo q⁹ tãte deuotionis fuit q⁹ in nocte auditu galli cantu statim ad orationẽ surgebat. et sic cũ lacrimis vsqz ad diẽ orabat.et adeo durit in ꝓsuetudinẽ flere q⁹ tota eius facies lacrimis adusta videbat. Si bea tus petrus ꝓ trina negacione tantũ fleuit.quare tu miser hõ nõ fles qui nõ ter ꝛ multotiẽs dñm negasti q̃tquot enĩ ꝓmisisti mortalia peccata.totiẽs dñm ne gasti.funde enĩ lacrimaz vnã hodie ꝓ peccatis tuis cõtrito corde vt deus dimittat oĩa peccata tua. Dñ Jsi. Esto tam ꝓnus ad lamentũ q̃tũ ꝓnus fuisti ad culpã.qualis intentio tibi defuit ad peccandum, tal⁹ deuotio tibi sit ad penitẽdũ. Quartũ ꝓuilegiũ q⁹ xp̃s fecit eũ ꝓmũ papã et vicariũ suũ.⁊ cõmisit si bi totã ecclesiã cũ oĩb⁹ hõib⁹ q̃ fuerũt i mõdo q̃n dixit. pasce oues meas. Legit in cronica Delinãdi q⁹ pe trus apl̃s cathedrã sacerdotalẽ q̃tuor annis tenuit i partibus orientis. Deinde venit anthiochiã ãno dñi xxxviij. vbi ꝓ paulũ de carcere liberat⁹ suscitauit q̃n dã mortuũ q̃ qtuordecim ãnis iacuerat i sepulcro. ⁊ ibi i anthiochia epatũ tenuit ãnis septẽ. i qua metro poli mõ sunt. xij. archiepatus. ⁊ centũ epatus. quos de manu sua ꝑiarcha anthiochen⁹ ꝓferre hz. Ꝑ⁹ b petrus romã veniẽs anno dñi. xlvij. in die sancte pẽ ce vginis. sedit in epatu rome. ãnos. xxv. mẽses. vij. dies. viij. Nullus romanus põtifex adhuc tot ãnis in epatu sedit nec viuere potuit. Pr̃i sancti petri fuit Johes de bethsaida ꝓuincia galilee. iõ symõ iohan nis. s. filius vocabať. Sz xp̃s papã eũ ostituẽs. nom̃ sibi mutauit vocãs ipm petrũ. volẽs q⁹ oĩb⁹ succesto ribus suis noia mutarent. Quintũ ꝓuilegiũ. q: si bi claues celi cõmisit dicẽs. Tibi dabo claues. O q̃ le donũ. nõ dixit claues vnius ciuitatis aut ꝓuincie ꝛ totius dominij mei. vt ad te ꝓtineat claudere ⁊ api re cuicũqz volueris ꝓ tua volũtate. Sz di. qs. O dñe q̃re tali pct̃ori q̃ te negauit ⁊ a te fugit in necessi tate tua claues celi tradidisti? Certe põt rñdere dñs nr̃ ihs xp̃s hoc fecit ꝓpt̃ solaciũ pct̃oꝝ. vt null⁹ despe ret de mea gĩa. et vt videat q⁹ magnũ volo facẽ pec catorẽ in regno meo. Dñ post lapsuz hõ p̃destinat⁹ ad vitã eternã melior resurgit q⁹ añ fuit. sic̃ pz in bea to petro. Dñ ambro. Certus sum q⁹ deus nullũ ele ctoꝝ suoꝝ cadẽ ꝑmittẽt si eũ meliorẽ a casu suo resur rectuꝝ nõ sensisset. Sertũ ꝓuilegiũ. q: gloriosior i passione fuit. q: ãno dñi. lxxj. petrus et paulus sb ne rone vno eodẽqz die Paul⁹ decollat⁹. Petrus cru cifixus ẽ cũ xp̃o. Sz in hoc differt. q: noluit crucifigi erectus ꝛ reuersus. q: nõ reputabat se dignũ. Vnd̃ dixit. q: non sum dignus ita in cruce esse vt domin⁹ meus. ergo crucẽ meã girate. Septimũ ꝓuilegi um. q: ẽ ꝓceps oĩm apl̃oꝝ. Et banc dignitatem ne mo habet in celis nisi sanctus petrus. Vnd̃ sanctus petrus in hoc ꝓcellit oñes sanctos in celo existen tes. Octauũ ꝓuilegiũ. q: primũ articuluz fidei b rij. articulis cõposuit dicens. Credo in deum patrẽ oñipotentẽ creatorẽ ⁊c. Et fm Aug. Creatorẽ oĩm rerum visibilium et inuisibiliũ. Cõtra hunc articu lum sunt manichei q̃ dicunt visibilia creata a ꝓnci pe tenebrarũ. Jnuisibilia vero a deo. q̃ hereť odibi lis ẽ deo et hõibus et oĩbus creaturis. q: talis hereť debõnestat oẽs visibiles creaturas. dũmõ eas dic̃ a dyabolo eẽ creatas. Ex q̃ sequit q⁹ q̃lbz xp̃ianus fir miter, dz credẽ deũ oĩm creatorẽ visibiliũ et inuisibi liũ. ⁊ q⁹ nõ sit aliq̃s vermicul⁹ quin sit a deo creat⁹. ꝯ dixit btus petrus. Credo in deũ ꝓtem oĩpotentez ⁊c. Nonũ ꝓuilegiũ. q: festũ ipi⁹ ter celebrat i an no ꝑ oĩb⁹ sctis. excepta maria vgine. Nã festũ iohis bap. bis celebrat. Silr iohis euãge. ⁊ scti pauli ⁊ ste phãi ⁊ silr ꝓis nr̃i fr̃ãcisci. ⁊ bti dñica. Sz q̃rit q̃re fe stũ sancti petri ter i anno celebratur. Rñdet q⁹ ipse qui potestatẽ accepit ligandi atqz absoluendi liberet nos a trib⁹ generibus pct̃oꝝ. ſ. locutiõis. cogitatiõis

UVA. BHSC. IyR_046

XXIIII

et operationis. vel etiã q̃ in deũ. q̃ in nos. q̃ in pri mũ peccauim⁹. Itẽ ꝑter exemplũ. vt nullus pct̃or desperet. etiã si ter sicut petrus deũ negauit. si tñ eũz sequi velit ⁊ ipsum corde ore ⁊ ope cõfiteri. Decimũ ꝓnulegiũ q̃ sanctus petrus noiat añ eleuationẽ ⁊ post eleuationẽ in q̃libet missa. Itẽ sciendũ q̃ i cronica Hermãni habeẽ q̃ ãno dñi. cclij. greci reliq̃as beator̃ apl̃or̃ petri ⁊ pauli furati sunt. ꝫ demones i ære clamabant. viri romani succurrite dij vr̃i auferunt̃ vobis. Quare romani insequẽtes manu forti ꝫ greci territi apl̃or̃ ossa in puteũ ꝓiecerũt fugã petẽtes. que papa cornelius de puteo leuauit. Et q̃ dubitauit de ossibus q̃ ⁊ cui⁹ essent. vox de celo dixit ossa maiora sunt p̃dicatoris. minora piscatoris. Ex tñ ad ſcdam partẽ illius ser. sciendũ q̃ sicut beat⁹ petrus hz claues regni celor̃ q̃ claudere ⁊ aperire poterit cuicunq; voluerit. Tũc notandũ ꝑ informationẽ nr̃a q̃ ſctus petrus ꝓcipaliter quibz generibꝫ hoiĩũ aperit celũ vt q̃cito mouunt̃ statim euolant.

Primi q̃ decedũt i baptiſmali innocẽtia. tales paruuli stati ab angelis deducũtur in celũ ḡ celũ semp̃ ẽ apertũ tali hõi. q̃ adhuc seruat innocentiã baptiſmalẽ. In signũ huj⁹ xp̃o baptizato aperti sũt celi sup ipm vt hĩ Mat. iij. Scdi sunt q̃ plenariã indulgentiã ꝓsequunt̃. Vñ q̃rit̃ q̃d si q̃s plenariã idulgẽtiã cõſeq̃ret ⁊ sic moreret⁹ Rñ. fm Hosti. q̃ talis stati euolaret ad celũ. Et rõ ẽ. q⁹ nullũ ẽ impedimentũ ascendẽdi in celũ exq̃ quis moriat in gra nisi solutio pene. Et sanctus Tho. sup. iiij. di. xx. dicit q̃ q̃ indulgentias suſcipit nõ absoluit̃ simplicit̃ loquẽdo a debito pene ꝫ dat̃ sibi de thesauro ecclesie vñ debitũ soluat. ḡ cuz remissa ẽ pena illa tota p indulgentiã idẽ est ac si eẽt soluta. ⁊ sic iusticie dei satiſfactũ ẽ. cũ ex thesauro ecclesie illa pena ſoluta ẽ. Tertij sunt q̃ ingrediũtur religionẽ approbatã vbi regulariter viuũt. Circa qd̃ queritur vtz per ingreſſum religiõis ꝓsequat̃ quis remissionẽ oĩm pct̃oꝝ? Rñdet fm sanctũ Tho. ij. ij. q. vlti. rõnabiliter põt dici q̃ sic. sic per assumptõz crucis. Mã hoc ẽ holocaustũ maximũ. q̃ q̃s se totaliter diuinis officijs mãcipat per religiõis ingreſſum. qd̃ excedet oẽ genus satiſfactiõis. vt hĩ in decre. xxxiij. q. iij. Admonere. Maz religioſus offert deo oẽs res tẽporales. imo totũ mundũ ꝓpt̃ deũ relinquũt ⁊ hoc per votũ paupertatis. ãmodo nunq̃ ꝓpriũ denariũ possidẽdo. Vñ dr̃ i decre. In religione existẽs nõ dz bñe denarios. si nõ vult perire cũ anania. xij. q. j. Vile estimus. vñ Grego. Monachus bñs obolũ nõ valet obulũ. Itẽ offert deo corpus per votuz castitatis ⁊ abstinẽtias ad q̃s se obligat per ingreſſuz religionis sic abstinere a carnibꝫ. ieiunare. in straminibꝫ dormire. media nocte surgere. ⁊ corpus cuz vestibꝫ laneis macerare. Itẽ religioſus offert deo ꝓpriã voluntatẽ ⁊ hoc per votuz obediẽtie. Et hoc ẽ maximũ sacrificium. cuz q̃s ꝓpt̃ deũ resignat suã ꝓpriã voluntatez et subijcit volũtatẽ suã voluntati p̃lati sui. vñ Bern. loquẽs de religiõe dicit. Religio paupertate fundatur. erigit̃ obediẽtia. dedicat̃ castitate. custodit̃ bñilitate. pficit̃ charitate. Itẽ sciendũz q̃ in vitas patrũ legit̃ q̃ eandẽ gram ꝓsequunt̃ ingredientes ⁊ pfitentes religionẽ quã ꝓsequunt̃ baptizati. Itẽ sciendum fm beatũ Tho. q̃ si per ingreſſuz religionis nõ absoluer̃t ab oñi reatu pene. nihilominꝰ ingreſſus religionis vtilior eẽt q̃ peregrinatio terre sancte ad p̃bationẽ in bonuz qõ ꝓpõderat absolutionẽ a pena. Et Hen. de gandauo dicit q̃ qñ q̃s ꝓfitebit̃ tũc a primo indulgentiã cõſequet̃. ⁊ hoc intelligit̃ si intendit seruare ea q̃ in ꝓfeſſione ꝓmittit. s. regulã ⁊ ordinez suũ. Mã si nõ intẽderet ꝓuare ea que ꝓmittit in profeſſione sua. ipso facto sic ꝓmittẽdo peccat mortaliter. ⁊ nõ ẽ filꝰ celestis regni. ꝫ filius gehẽne ignis. Et tales q̃ndoq; postmodũ pessimi erũt. vñ Aug. ⁊ ponit̃ i decre. Difficulter experꝰ suz meliores q̃ q̃ in monasterijs ꝓfecerũt nec suz peiores expꝰ q̃ q̃ i monasterijs defecerũt. di. xlvij. Quãtũlibet. vñ etiã Ber. Qui in loco ordinis sine ordine viuũt. ad illũ locum deueniẽt vbi nullꝰ ordo ꝫ sempiternus horor inhabitat. Quarti q̃bz celũ aperit sunt martyres. Et i signũ huj⁹ tũc ſtephan⁹ vidit celos aptos. ⁊ ihm stãtẽ a dextris ỽtutis dei. Mã hoc ẽ ꝓulegiũ martyruz q̃ q̃ sustinẽt mortẽ ꝓpt̃ xp̃m inuenient vitã i celis. vñ dr̃ in decre. Qui ꝓ xp̃i noie martirizant̃ ꝓculdubio vitã eternã ꝓsequunt̃. xv. q. j. merito. Quinti sunt q̃ p opa penitẽtionalia plenã satiſfactoẽz suor̃ pct̃or̃ implẽt. vñ Bern. Quãtũcunq; pct̃or magn⁹ sit. tñ cuz pnia p̃t tantã in mũdo sustinere penã q̃ dimittitur ei tota pena ad quã ẽ obligat⁹. Pro q̃ sciendũ q̃ penitẽtia ⁊ satiſfactio q̃ iniũgit̃. aut est minor aut maior. aut eq̃lis. Si maior ẽ penitẽtia q̃ peccata req̃rũt. tũc superfluũ cedit hõi illi in premiuz. Si minor tũc residuũ supplebit i purgatorio. Si eq̃lis. tũc statim euolat ad celũ. Ex tñ ad terciã partẽ illius sermonis est sciendum. q̃ hodie omnes christiani festum sancti petri debent solenniter celebrare. et ipm tanq̃ singularem patronum in omnibus infirmitatibus et necessitatibus inuocare. Primo paralitici. Vnde legitur q̃ quidam vir nomine Eneas ab annis. viij. iacuit in grabato. quia erat paraliticus. Et ait illi petrus. Enea sanet te dominus ihs christus. surge et sterne tibi. et continuo surrexit. Et omnes i fidem videntes hoc conuersi sunt ad fidem. Item quedam erat paralitica et iussit petrus eam ad se in lectulo in quo iacebat afferri. Cunq; fuisset allata petrus in p̃sentia omnium fidelium qui astabãt dixit. Si vera sunt que predico. tũc in nomine domini nostri ihesu cristi surget hec mulier de lectulo suo. ⁊ statim vt petrus hoc dixit. sana surrexit et procidit ad pedes eius. let gratias deo et sancto petro referebat. Item claudi ab vtero matris debent sanctum Petrum inuocare. Vnde legitur Actuũ. iij. Postq̃ dominus ihesus assumptus est in celum. Petrus ⁊ iohannes ascendebat in templum ad horaz orationis nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex vtero matris sue baiulabatur. quem ponebant quotidie ante portam templi que dicitur speciosa. vt peteret elemosynaz ab introeuntibus in templum. Is cum vidisset Petrum et Johannem introire in templuz rogabat vt elemosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus cum Johanne dixit. Respice i nos At ille intendebat in eos. sperãs se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit Argentum et aurum non est mihi. qnod autem habeo hoc tibi do. In nomine ihesu christi nazareni surge et ambula.

UVA. BHSC. IyR_046

Et appēhēsa manu eius dextrā alleuauit eū. et ptin⁹ ꝓsolidate sunt bases eius ⁊ plante. et exilens stetit ⁊ ambulauit. ⁊ itrauit cū illis in templū ambulās ⁊ exiliēs et laudās deū. Itē oēs infirmu in q̄buscūq; ifirmitatib⁹ sint cōstituti. dñt recurrere ad sanctū petrū Vñ legit Act. v. q̄ q̄ñ ibat p aliquā ciuitatē. omēs q̄ habebāt infirmos in illa ciuitate ponebant eos in platea. ⁊ quoscūq; vmbra sancti petri tāgebat curabant. Si tāte vtutis erat eius vmbra. q̄nte virtutis apud deū sunt eius merita. Itē pōt hominibus etiam subuenire post mortē. vñ legit q̄ cū quadā vice duos de discipulis suis ad p̄dicandū misisset. dū. xx. dietas venissent. vn⁹ eor⁹ defunct⁹ ē. Alter vo ad petr⁹ redijt. ⁊ quō acciderat nunciauit. Dic dī fuisse beatus maternus. Tūc petrus ei baculū suū tradidit vt sup defunctū poneret. Qđ cū fecisset. ille qui iam xl. dieb⁹ mortuus iacuerat ꝓtinus surrexit. Itē tabi tā suscitauit. vñ legit Act. ix. q̄ erat in ioppē quedaz xp̄iana noie tabita. Hec erat plena bonis opib⁹ et elemosynis. ⁊ p̄cipue q̄ ꝓsuebat vestes paupes. hec dū mortua fuisset miserūt discipuli ad beatū petrū q̄ erat in alia ciuitate vt veniret ad eos. Qui cum venisset. circūsteterūt eū oēs paupes ⁊ rogauerūt ꝓ tabita ⁊ cōpassus ē eis ⁊ orauit ꝓ ea et dixit. Tabita tibi dico surge et statim surrexit. Vltimo sciendū q̄ sanctus petrus ē magne potētie. hz enī ptātem super mūdū. mat. xvj. Qđcūq; ligaueris sup terrā ⁊c. hz ptātē sup ifernū. vñ. ⁊ porte iferi nō p̄nalebūt aduersus te. Hz etiā ptātē sup demōes sic⁹ pz q̄ñ demones symonē magū deferebāt. tunc enī petr⁹ orauit ⁊ mox a demonib⁹ dimissus ē. ⁊ sic turpiter obijt. Itē sup mortē. s. q̄ñ p orationē defunctū suscitauit. quez symō magus suscitare nō potuit. Sup mare hz ptātē q̄ siccis pedibus ambulabat. Itē sup celū. iō dī i vbis p̄missis. Tibi dabo claues regni celorū. Item sup animas q̄ñ petrus in vno sermōe in die penthecostes tria milia iudeorū puerit. Itē aliud exemplū quō beatus petr⁹ apl's liberauit animā mulieris de purgatorio. Hoc quere in festo ad vincula petri. f. xxix. parte iij. Itē beata virgo maria et beat⁹ petrus liberauerūt monachū ab eterna dānatione. hoc exēplū quere infra in ꝓmptuario beate virginis. lviij.

De visitatione beate marie virginis.

Sermo. xxv.

Atrauit domū zacha

rie et salutauit elyzabeth Ita scribit Lu. j. ⁊ in istāus festiuitatis euāgelio. Nemo pōt digne laudare btām vginē nisi ipm dignū faciat ille q̄ hitauit in vtero eius q̄ñ salutauit elysabeth. Aug. Quid dicā virgo maria paup ingenio cū de te quicq̄d dixero minor laus ē q̄ tua dignitas mereat Nō enī sufficit lingua carnis tuas enarrare vtutes Vñ etiā Hiero. Quicq̄d hūanis pōt dici vbis minus ē a laude virginis gloriose que diuinis ē ⁊ euāgelicis excellentius laudata et p̄dicata p̄conijs. A ꝓphetis q̄dē p̄nūciata. A p̄iarchis figuris ⁊ enigmatib⁹ figurata. Ab euāgelistis exhibita ⁊ monstrata. Ab angelis venerabiliter ⁊ officiosissime salutata. Nos igit̄ p̄missum verbū cū timore ⁊ reuerētia ad honorē virgis ꝓsequmur. Vñ in p̄ñti sermone tria sunt dicenda. Primo euāgeliū et aliq̄ de p̄senti festo Secdo aliq̄ ꝓ informatiōe nr̄a. Tercio aliq̄ miracula. Qtū ad p̄mam partē sermonis tūc hystoria huius festi ē dicēda. Mā postq̄z elyzabeth iohez ꝓcepit et sex mensib⁹ in vtero portauit. venit angelus gabri el ad mariā nūcians ei q̄ deberet ꝓcipe verbū etnuz et dixit ei hoc ꝓ signo q̄ possibile esset deo oīe vbū q⁹ elyzabeth cognata ipius q̄ erat sterilis iam concepit. et iam p sex menses filiū in vtero portauit. Nota maria quippe ⁊ elyzabeth ꝓgnate seu ꝓsobrine fuer̄t in scdo gradu. q⁹ filie duarū sororū. s. anne ⁊ bisuerie fuit etiā elyzabeth de tribu iuda sicut et Maria. Et postq̄z beata vgo ꝓsensit ⁊ ꝓcepit filiū dei. statim surrexit et cū licentia ioseph ad elyzabeth ꝓperauit. ⁊ eā salutauit et ei⁹ trib⁹ mensibus fuuit. vt dī in euangelio hodierno. Exurgēs maria abijt in mōtana cū festina. ⁊c. Quia iudea in altiori sita ē loco respectu galilee et nazareth ciuitatis a qua recesserat maria. Et nihilominus domus zacharie in loco montoso est sita et via ad eā erat mōtosa ⁊ petrosa. Iuit cū festinatione. q⁹ diu in publico noluit apparere vt oñderet q⁹ virgo nec debet morari in publico. nec ibi contra here colloq̄a cuz aliquo. Et venit in ciuitatē iuda id est birlim p quā videt trāsisse ad opidū in quo habitauit zacharias et elizabeth cognata sua. Cōspice ergo quō vadit regina celi et terre nō eques ꝫ pedes. cū aliquib⁹ vginibus q̄s secū domi habebat per taz longā viā et asperā. vt illa via erat. Sūt enī fm Alber. magnū de nazareth. vsq; birlim. xxxv. miliaria. et deinde ad opidū zacharie q̄tuor vel circa quoruz duo faciūt vnā leucā. Et salutauit elizabeth. Maria salutauit. i. salutē optauit. Elyzabeth quasi cōgratulās ei de dono q⁹ eam cōcepisse dicerat. Quare etiam nō salutauit zachariā: Rūdet fm Albertū sup Lucā. q⁹ zacharias adhuc erat mutus et surdus ꝓpter incredulitatem. vnd̄ dixit ei angelus. Pro eo q⁹ nō credidisti verbis meis eris tacēs vsq; ad diez natiuitatis eius. Nec decebat pudorē virgineum cuz viro nutibus occupari. Qz autē zacharias erat surdus et mutus habetur Luce. j. Innuebāt patri eius quem vellet vocari enm. et postulans pugillarem scripsit dicens. Johannes est nomen eius.

Item circa festum et euangeliuz queritur quare beata virgo Maria ad elyzabeth iuit dubitauit ne in verbis angeli volens ne experiri veritatem si sic esset q⁹ elysabeth sterilis impreguata esset sicut angelus annunciauerat: Respondetur q⁹ Maria non dubitauit sed angelo credidit. Sed visitauit Elyzabeth tribus de causis. Primo iuit ad eam ad congratulandum sibi. Vnde Hieronimus. Vt miraculum miraculo. gaudium gaudio cumularet. Venit ergo vnum gaudium ad aliud. ⁊ vnum miraculum ad aliud. Magnum enim gaudium fuit et miraculum beate virgini q⁹ christum virgo cōceperat. Gaudium et miraculum etiaz magnum fuit. q⁹ elysabeth sterilis iohannem concepērat. Sic igitur beata virgo ad beatam elyzabeth iuit ad congratulandum sibi q⁹ dominus ab ea abstulit opprobrium sterilitatis et eam grauidam fecit. Sic et nos exemplo marie debemus congaudere proximo in prosperis. et condolere in tribulationibus et aduersitatibus.

UVA. BHSC. IyR_046

XXV

Apls ad Ro.xij. dicit. Gaudete cū gaudētibꝫ. et flere cū flentibꝫ. Sꝫ oppositū faciūt oēs iudiciosi q̄ sunt hoies dyabolici. qz gaudent de aduersitate ꝓximi z volēt de ꝓsperitate ipi⁹. sicut diaboli faciūt q̄ volēt de bonis nr̄is opibus et gaudent de malis nr̄is. Ergo puniēdi sunt in futuro cuꝫ demonibꝫ. Prouer. xvij. Qui i ruina alteri⁹ letat. nō erit impunit⁹. Scōo maria visitauit elyzabeth ad seruiendū ei. qz humilitatē quā angelo oñdit dicēs. Ecce ancilla dñi ꝛc. etiā hoibꝫ oñdere voluit. Mōne magꝫ hūilitas fuit q̄ mr̄ dei fuit et seruiuit hōi. Mater dei seruiuit mr̄i fui. regina celi fuuit ancille dei. Virgo sancta seruiuit cōiugate. O q̄lis domus in q̄ gr̄ iter cōmorant. et requiescūt tales mr̄es. s. maria et elyzabeth. talibꝫ filijs. scz ihesu et iohāne secūdate. Anr̄. Beati igit vētres in quibꝫ toti⁹ mūdi salus potentia exoritur. expulsisqz tristicie tenebris sempiterna leticia ꝓphetat. Attēde hic et imitare hūilitatis exemplū. Qz ei maria ad elizabeth xp̄s ad iohānez. dña ad ancillā. dñs ad fuuz venire. et maria seruire elyzabeth non dedignat. q̄d aliud q̄ hūilitatis exemplū ostēdit. Et stetit. Maria q̄si mensibus tribus cū elyzabeth seruiens ei humiliter. Tādiu quippe māsit maria cū elyzabeth donec partus tpe cōpleto p̄cursoris dñi sui natiuitatem videret. Ex hoc docet beata virgo seruire p̄gnātibꝫ. qz mulier pregnās portat preciosum thesauꝫ in vtero. s. aiam illius pueri z vitā ip̄ius. Bern. Totus mūdus ille preciū vnius aie estimare nō pōt. Sꝫve illis q̄ sciēter occidūt pueros in vtero mr̄is vt sic decedāt qz nunq̄ facie dei videbūt. Vñ dr̄ Job. iij. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aq̄ et spūsancto nō pōt intrare regnū dei. Vñ etiā dr̄ in decre. Anima corpi vnita si baptisma te lota nō fuerit eternaliter perit de pse. di. liij. Firmissime. z. xxiij. q. iij. Si habes. Ex quo patz q̄ maritꝰ qui vxores pregnātes molestāt verberando. trudendo. vel verbis ꝓturbādo. vel etiā vetule que ꝓcurāt abortum. et ancille q̄ in pctis cōcipiūt. et tales pueros sciēter occidūt oēs ille gr̄issime peccāt. Vnd̄ Aug. Maius dampnū ē in amissione vni⁹ anime q̄ mille corpoꝝ. Tercio maria visitauit elyzabeth. qz ihs xp̄s qui in eius corpore fuit sic iohem baptistaz sanctificare disposuit. ō spūssanctus beatā vginē ad hoc instigauit. Ex quo patz q̄ btā vgo obediēs fuit inspiratiōi spūssancti. Qz autē sctūs iohes bapti. in vtero materno tūc ex pītia btē vginis sanctificatus et mūdatus fuit. euidenter patz ex hoc q̄ exultauit i in vtero mr̄is exultādo et saltādo tripudiauit. et q̄sdam gestus ad similitudinē exultātis repsentauit ꝓpter pītiam christi. vñ elyzabeth dixit. Ex quo facta est vox salutationis tue in auribus meis exultauit infans in vtero meo. Itē sciendū q̄ magne virtutis ē salutatio beate virginis qz cōfert gaudiū. ꝓfert z spiritūsctū. cōfert et reuelationē secretoꝝ diuinoꝝ. Et iō sp eēt a nob deuote salutāda ꝓpt̄ resalutatiōis lucrū inde sperandū. Et signāter de mane et sero quādo pulsatur Aue maria. Vnde hic quer̄t q̄re pulsatur aue maria de sero et de mane tribus ictibus? Rūdet q̄ de mane in aurora diei laudabili consuetudine pulsat. vt illa hora honoremus et salutemus salutatione angelica btām vginez mariam. qua hora angelus gabriel eam salutauit. quia fm beatum Prouisium. Incarnatio christi in ortu dei facta est, quia tunc ortus est sol iusticie super terram nr̄e miserie. Itē vt recōmendem⁹ nos btē marie vgini vt ip̄a ipetret nob a filio suo vt illo die custodiamur a peccatis z cōfortemur in bonis opibus z vtutibus. Sꝫ de sero pulsat vt per intercessionē ei⁹ iuuamē sanctissime vginis dimittātur nobis pcta q̄ cōmisim⁹ illo die. et sic pctōr statim dꝫ cōteri de peccatis suis. Item vt eius meritis custodiamur illa nocte. et si q̄ bōa fecimus illo die. per eius man⁹ vgineas filio suo dño nr̄o ihu xp̄o offeram⁹. Exemplū legit de hoc q̄ i vigilia annūciationis vginis marie in auignione duo ꝓpt̄ secularē iusticiā sunt ad stipites manibus z coll' ligati vt cremarent. Accēso igit igne vnus illoꝝ crebro beatā vginē inuocās vt se iuuaret intuēdo. si ali q̄ ieiunijs vel orōibus vel aliq̄ obsequia ip̄i vgini preb̄uisset. Et ecce eidē vestibus z corpe inustis penitus sola colli z manuū vincula ignis cōsumpsit. z ab igne solutus exiliit socio suo ab igne totaliter cōsumpto. Reiectus ē aūt solutus secūdario in ignez et iterū pernāsit inustus et ab igne exiluit. Sicqz cū laude ad eccl̄iā maiorē beatissime vginis ductus ē Et papa iohes. xxij. statuit sero fieri pulsum cāpane ad quē quicūqz hō geniculādo tria aue maria dixerit. xx. dies indulgentiaꝝ habebit. de illo miraculo. et de illis indulgētijs habet publicuz instrumentuz fe autentice. Qtū ad scdam partē illius sermo. sciendū q̄ beata virgo maria nusq̄ legit in euangelio locuta fuisse. nisi valde paruz et pauca verba. excepto q̄ in cātico illo. Magnificat anima mea dñm qō legit in hodierno euāgelio. dilatauit se in dei laude et gratiarū actione. s. qñ cū deo locuta est. tūc dilatauit sermonē. Sed alias quater locuta est. vt habetur ex euāgelio. et cum quatuor personis. et quatuor magna bona et miracula sunt secuta. s. in angeli annunciatione. Et tunc cōcepit dominū ihm christum redemptorē mundi. In elyzabeth visitatione. et tūc infans iohes bapti. in vtero repletus est spūsancto. In templo q̄n per triduū perdidit filium et tunc filius eius erat subditus illis. In nuptijs et tūc ihesus christus cōuertit aquā in vinū. Ex iā dictis debem⁹ recipere exemplū vt breuia et pauca et vtilia ꝛba ꝓferamus exemplo marie virginis. qz fm dictuz xp̄i Mat. xij. de oī verbo ocioso reddituri sumus rationē. Ex quo sequit̄ q̄ multo plus reddituri sumus de prauis et nocuis verbis rationē. Vñ ꝓ informatione simpliciū sciendū. q̄ inter omnes peccatores in pītia iaz vita offendentiū sunt tria genera peccantiū cuꝫ linguis suis. Primi qui iurant scienter per deū qō nō est verū. Et illi fm sctm Tho. ij. ij. q. xcviij. peccāt mortaliter siue in ioco siue in serio. Ex istis possumus elicere q̄ isti male faciūt qui in ioco scienter falsum iurant trufando vel deridendo alios Similiter illi parentes qui pueris suis iurant q̄ velint eos disciplinare cum delinquunt. et postea iuramentū illud infringūt. quia oīe iuramentū licitum est seruandū. vñ dicit in decre. Oīe iuramentū est seruandū nisi vergat ꝛ salutē animaꝝ. xxij. q. iij. q. dauid. Itē qō grauius ē qñ talia iuramenta dicēdo p deū vel per oēs sanctos eius fiunt mēdaciter et dolose. vt i ꝓtractibus ꝓmos suos decipiēdo. vbi gr̄a. Vt cū quis aliq̄d vult vendere. et iurat p deum mendacit̄ q̄ bonū sit. z nō vult remissius dare q̄ sic

UVA. BHSC. IyR_046

Et ille emptor ecōuerso dicit. per deū nolo amplius dare p illa re q̄ intantū. z si intēdit plus dare ḡuiter peccat. z etiā q̄q̄z in quis rebꝰ aliq̄ deceptorie iurāt. vt qui bñt vēdere poma vel pira. vel etiā carnes pa nes vel pisces. z etiā rustici qui vitulos vel oues vē dunt qui q̄q̄z multa falsa iuramenta faciunt. cuz q̄ bus ꝓximos suos decipiūt z q̄q̄z per talia iuramē ta modicum lucrātur. cum tñ quilibet xp̄ianus pro centum vel mille florenis nō deberet iurare iuste. Itē aliqui qō adhuc grauī? ē z periculosius qui iu rando obligāt se ad certā plagā dicendo. deus nū q̄ subueniat mihi. aut dyabolus me adducat ꝛc. z qui cunqz sic iurat. et si nō est sic. tūc fm iusticiā dei īcur ret illā plagā quā sibi elegit. nisi peniteat. Secundi sunt blasphemi qui cōsueuerūt per vulnera et p mē bra christi iurare. et tales grauius peccant qui xp̄m sic blasphemāt. Aug. Nō minus peccāt qui christū blasphemāt regnantē īcelis. q̄z qui christū crucifixe runt ambulantem in terris. z tales blasphematores christum iterato crucifigunt. vñ Apostol? Heb. vj. Rursum crucifigētes filiū dei. Itē ꝓpter grauitatez blasphemie q̄q̄z deus punit totā villam vel ciuita tē vel etiā ꝓuinciam per tēpestates aut vulgura aut per alia infortunia. Vñ dicit in decre. Q̄q̄z multi tudo populi ꝓpē vnius delictum punit. dis. xlv. Sz illud. xxiij. q. j. non turbatur. Ergo z tales blasphe mi a prelatis villarum et ciuitatū z terraruz sunt cō pescendi et puniēdi. vñ dr in decre. Magnum sacri ficiū est cōpescere per disciplinā malos. xxij. q. v. Et si rectores ciuitatum vel villarꝫ nō corrigunt et emē dant tales grauiter peccāt. vñ dr in decre. Resistere posse peruersis z nō facere ē eis cōsentire. xxij. q. iij. qui potest. Itē sciendū q̄ pcīn blasphemie ē pu nitum in veteri testamento. vñ habet Leui. xxiiij. q̄ tēpore moysi ex iussu dei quidā blasphemus lapida tus est. Q si tā omnes blasphemi lapidari deberēt. q̄ plures iam in mūdo essent. Itē blasphemi q̄q̄z pu niunt in eisdē mēbris quibꝰ deū blasphemauerūt. z q̄ō ḡuius est q̄q̄z cū subitanea morte puniunt. vn de refert Greg. in dyal. q̄ demones quendā pueruz quinqz annoꝝ violenter receperūt et in frusta corp? pueri lacerauerunt. Si deus in puero quinqz annoꝝ pcīn blasphemie sic vindicauit. nūquid parcet adul tis. Tertij sunt qui maledicūt ꝓximis suis. Pro quo sciendū q̄ quicūq̄z scienter et ex ira et vindicta maledicit ꝓximo. ipso facto peccat mortaliē totiens quotiēs. et vt frequēter talis maledictio quā quis fa cit ꝓximo super caput ipius maledicētis reuertetur Vñ Gen. xxvij. qui maledixerit tibi sit ille maledi ctus. et quod grauius est. q̄ quis nominat deū assi milat dñm nostrū ihm christum preconi. exempli ḡ tia. vt si iudex vel mgr ciuiū diceret preconi. captiua illū et pone mihi euz ad carceres. Sic q̄ quis dicit deus det tibi malū annū vel hoc infortunū. Q ḡui? q̄ si dicēt habeas tibi malū annū vl Q infortunū nō nominādo deū. Ex quo patet q̄ reprehēsibiles sunt isti qui sic nominādo deū maledicunt vxoribꝰ suis vel ꝓpꝛijs pueris aut famulis. z sic de singulis. quia fm sanc. Tho. Maledicere nō licet irrationabilibꝰ rebus inq̄ntum sunt creature dei. ergo multo min? maledicere licet hominibꝰ. Item sciendum q̄ q̄ñcū q̄z alicui ꝓpter hominī maledicit. tunc dz habere pa tientiā et deo offerre illā maledictionē. tunc habebit eternā bñdictionē. Vñ in ps. cviij. Maledicent illi z tu bñdices. Vñ etiā mat. v. Beati estis cū maledi xerint vobꝭ homines. vñ etiā Aug. Qui iustus est z maledicit premium ei ꝓ maledictione redditur. Sz si quis ex corde et deliberato animo ecōuerso male dicit sibi maledicenti. vt dicēdo quicquid mihi ma ledixeris habeas tibi ecōuerso vel in duplo tantum talis ḡuiter peccat et maledictionem incurrit a deo. Luc. vj. Eadem mensura qua mensi fueritis ꝛc.

Ptū ad terciam partē hui? fmo. sciendū q̄ bta virgo pre omnibꝰ sanctis tanq̄ singularis patrona ab omnibus hominibꝰ est honoranda et inuocanda. quia habet potestatem subueniendi cuilibet homi ni in corpore in rebus temporalibus in honore. et in anima. Primo in corpore. Exemplū de illo qui ꝓpt maledictiones suas plagatus est a deo grauit in cor pore et in mēbris suis. cui maria subuenit. hoc que re infra in ꝓmptuario de exemplis beate marie. xxx iiij. Scōo in rebus tēporalibꝰ. Exemplū de iuuene illo qui ꝓsumpsit res paternas. z maria subuenit si bi. hoc quere ibidē. xxxviij. Tercio in honore. Exē plū de muliere que innocenter fuit iudicata ad mor tem. hoc quere ibidē. xxiij. Quarto in anima. Exem plū de lictore quē liberauit a tēporali morte et etiam animam eius ab eterna dānatione. Hoc quere ibi dem. xliij.

De sancta margaretha.

Sermo. xxvj.

Ominus omnium eā

dilexit. Sapienti. viij. Jesus christus fi lius dei dilexit beatā margarethā in vita in morte et post mortē. Vñ in pñti sermone ad ho norē sancte margarethe tria sunt dicenda. Primo ꝓ uilegia ipsi?. Scōo aliqua ꝓ nra informatione. Ter cio aliq̄ exēpla. Ptū ad pmā partē sciēdū q̄ bea ta margaretha habet quinqz ꝓnilegia. Primū q̄ ex instinctu spūssancti baptizata est. et patrem infide lem qui fuit patriarcha idoloꝝ fugit. cum eā ad cul turaz idoloꝝ trahere nitebatur. Reliquit eñ ꝓpter iesum xp̄m domū patris. z custodiebat oues sue nu tricis. Scōm ꝓnilegiū. q̄ fuit specialis spōsa xp̄i et vouit virginitatē. et assumpsit sibi iesum in spon sum suū. ergo regina celi nominatur. q̄ elegit sibi re gem celi in sponsum ꝓ marito. Tercium. q̄ vicit draconē. i. diabolū sibi insidiantē. Confregit ei eius potentiā et supbiam. s. q̄ sup eius ceruicē in spē bo minis sibi apparentis pedē suū posuit et ad terram dejecit di. Sternē superbe dæmon sub pedibꝰ femie.

Quartū ꝓnilegium. quia nō solum fuit virgo sed etiā martyr xp̄i. quia imitata est christum in passiōe naz ꝓmo fuit in eculio suspensa. sicut xp̄s in patibu lo crucis exaltatus fuit. Item margaretha fuit cum virgis et flagellis verberata. sic christus fuit ligatus ad columnā et flagellatus ꝓ salute nostra. idez mar garetha fuit tota vngulis lacerata. similiter christus fuit totus sanguine cruentatus. vt hō in eius sangui ne lauaretur. Item margaretha fuit in igne adusta. in aquis gelidis cruciata. et tandem gladio decapi tata. Quintū ꝓnilegium. quia in extremis orauit deū ꝓ se. et ꝓ suis occisoribꝰ et ꝓ christianis et? me-

UVA. BHSC. IyR_046

mortiam agentibus ⁊ se inuocantibus. Et signanter quecūqz mulier eam in partu deuote implorauerit illesa ꝑplem emitteret. Et facta est vox de celo. Veni electa mea oīa que petisti impetrasti. Et sic vno ictu lictor caput eius amputauit. ⁊ sic coronā martirij suscepit. Qᵗum ad scōam ptem illius ſmonis sciendū q̄ sicut impius olibrius odibilis deo ⁊ hoīb⁹ accēsus fuit ꝓpter pulcritudinē caste ⁊ sctē virginis margarethe. Sic multū necesse ē ne mulieres ⁊ virgines prebeāt scienē occasionē alijs viris ⁊ masculis ꝓ ornatū corpis ⁊ vestiū. Sz q̄rit hic quō mulieres et virgines ⁊ etiā masculi peccāt ꝓ ornatū vestium. Rñdet q̄ sex modis q̄s peccat ꝓ ornatū corpis. Primo ꝓpter intentionē. ſ. cū q̄s se ornat ea intentione vt velit ab alijs ꝯcupisci. q̄ ſm Aug. Nō solum appetere sed etiā appeti velle criminosuz ē. Scōo cū q̄s se ornat ex ſupbia extollēdo se sup alios hoies et ꝓtemnēdo alios q̄ nō hīt talē ornatum. Lu. xviij. Qui se exaltat hūiliabit ⁊c. Tercio cū q̄s faciem suā colorat vel etiā crines suos. ⁊ hoc facit in cōtemptuz sui creatoris. Vñ amb. Deles picturam dei si vultū tuū naturali cādore obnubilas. ⁊ exq̄sito rubore pfundis. Et tales silēs erunt lucifero. q̄ ipe est rex sup oēs filios ſupbie. Quarto peccat q̄s ꝓpter ni miā cōplacētiā ⁊ amorē ⁊ sollicitudinē quā hz ad pulcritudinē corpis ⁊ vestiū. Tantus em̄ posset ee amor ille ⁊ tanta cōplacētia q̄ esset mortale peccatū Aug. Nullū pctm̄ adeo veniale qđ nō fiat mortale dūmodo placet. g̃ satis piculose isti stāt q̄ hīt nimis magnā cōplacentiā in suis vestib⁹ eo q̄ habēt diuersa paria vestiū. in tunicis. pallijs ⁊ peplis. in mitris et in cingulis deauratis. caligis ⁊ calciamētis. q̄ tales ꝓ hec pñt dānari. Quito cū q̄s appetit vestes p̄ciosas ꝓpter supbiā exercendā ⁊ inuidet alijs q̄ habent meliores vestes q̄ ipe. Sexto ꝓpter exēpluz et informationez alioꝝ. sic q̄ inuenerūt ꝑmit⁹ vel ad huc hodierna die inuenūt nouos modos vestiū ⁊ extrancitates ⁊ volūt hr̄e seq̄ces in talib⁹ adinuētionibus sicut in longis caudis ⁊ in manicis amplis ⁊ in scissuris multis. in peplis. i cingulis. Et taliū pena accidētalis augmētat in inferno q̄tidie a q̄libz hoie q̄ eos imitat i talib⁹ vestib⁹. Qᵗū ad tercia ptez nota exempla de supbia vestiuz. Primo quō demones circūdāt hoiem supbū tanq̄z suū subditū. Exēpluz de hoc q̄re infra i ꝑmptuario exēplo. xv. S. Nec imerito. q̄ mulier supbe ornata ē rethe diaboli. Exemplū de hoc ibidē. xiiij. S. Et q̄nq̄z deus in p̄senti hūiliat tales q̄ se cōtra deū exaltāt. Hoc ostē dit in muliere q̄ ꝓpter supbiā pdidit rationez. Exēplum de hoc quere ibidem. xij. S.

De sancta Maria magdalena.

Sermo. xxvij.

Dimittuntur ei peccata multa. qm̄ dilexit multuz ita scribitur. Luc. vij. ⁊ in eūsge. hodierno. Dipotēs et mificus dñs voluit hodiernū festū solēne esse in ecclia vt pctōres q̄tūcunqz magni sint de venia nō desperēt. q̄ dicit Aug. q̄ de nullo pctōre q̄diu h̄ vit in h̄ mūdo est desperandū. Vñ ōr in decre. De speraudū nō ē in pñti vita. xxiij. q. iij. corripiat. Et ratio quia dicit in ps. cxviij. Misericordia dñi plena ē terra. Qđ oñsum est in Maria magdalena cui dimissa sunt pctā multa. q̄ dilexit mltū. Vñ i pñti ser. tria sunt dicēda. Primo ꝓulegia sctē marie magdalene. Scōo aliq̄ ꝓ informatiōe penitētiū. Tercio aliq̄ miracula. Qᵗuz ad primā ptez sciendum q̄ Maria magda. septē hz ꝓulegia. Primū q̄ data est in exemplū ip̄is pctōribus. sicut maria ẏgo in exemplū innocētie. q̄ due vie sunt eūcti ad vitā eternaz scz innocētie ⁊ pnie. Ideo de⁹ misit nobis duas marias. Vnā. ſ. virginē btām in exemplū innocētie. Secundā magdalenā peccatricē in exemplū pnie. Ma ipa egit veram pniam. q̄ p q̄ deū offendit. etiaz p hec deo satisfecit. Offenderat q̄dez deū oculis suis ip̄os sepi⁹ ad vana iactādo. Vñ p oculos q̄s cadit sepe in magnū pctm̄. vt ptz in dauid q̄ vidit bersabee lauantē se. Erat em̄ pulcra nimis. ⁊ sic ꝓpter incautuz visuz cōmisit adulteriū. ⁊ ꝓsequēter homicidiuz. Et q̄ magdalena oculis offenderat deum. ideo oculis satisfecit. Emisit em̄ multas ⁊ amaras lacrimas de oculis suis. Et iō ōr in eūsge. hodierno. Lepit riga re pedes eius. Scōo offendit deū capillis vane coponēdo eos. ⁊ iō satisfecit capillis p hūilē extersionē Vñ Gre. in omel. hodierna. Capillos in cōpositionem vult⁹ exhibeat. q̄ iam capillis lacrimas exterge bat. Tercio offendit deū ore vana loquēdo vel ipudicis oculis polluēdo. Sz deo satisfecit ei⁹ pedes cū deuotiōe nimia osculādo. Gre. Ore supba dirērat. q̄ pedes dñi osculās h̄ in redēptoris sui vestigia fiebat. Quarto offendebat deū p vnguentū p̄ciosuz sibi in faciē suā vane exhibēdo ⁊ colorādo. Et in hoc satisfecit pedes xp̄i vnguētis odoriferis inungēdo. Vñ Gre. Quot in se habuit oblectamēta. tot i se inuenit holocausta. Cōuertit ad numerū virtutū numerū criminū. vt totuz deo seruiret in pnia quicqd deū ꝓtempserat in culpa. Scōm ꝓulegiū. q̄ fuit hospita xp̄i cū martha sorore sua. Ipe em̄ due sorores cū fratre suo lazaro receperūt xp̄m cū discipulis suis frequēter ad hospitiū q̄ xp̄s ip̄is multa beneficia exhibuit. Nam a magdalena septē demonia eiecit ⁊ sibi oīa pctā sua indulsit. Et martha ſm Amb. a fluxu sanguinis liberauit quez. xij. annis habuit. nec a quoq̄ medico mederi potuit. ⁊ etiaz lazarū q̄driduanū resuscitauit ergo merito debebāt eū cum discipulis ad hospitiū suū recipe. Tercium ꝓulegium. q̄ habuit. feruentē caritatē ad xp̄m. qđ ptz ex eo q̄ ab eo nunq̄z potuit seperari neq̄z in vita. neq̄z in morte. neq̄z post mortē. Naz in vita seq̄bat xp̄m ⁊ ministrabat sibi. Mar. xv. Erāt aūt mulieres ibi inter q̄s erat maria magdalena. que seq̄bat eū ⁊ ministrabat ei. Itē ip̄o in cruce exīte Joh. xix. Stabant iuxta crucē ibu mr̄ eius et sorores mris eius maria cleophe ⁊ maria magda. Et post mortez xp̄i in monumento iacente. Joh. xx. Maria stabat ad monumētum foris plorās. Quartū ꝓulegiū. q̄ habuit fidem ꝑmptā veram ⁊ magnā. qđ patet. q̄ citius credidit resurrectionem q̄z apli. Nā ip̄i apli xp̄m post resurrectionē audierūt loquētē. ⁊ viderūt comedentē tetigerūt cicatrices habentē. ⁊ sic crediderūt resurrectionē xp̄i. Ipa aūt nec comedentē vidit nec cicatrices tetigit. ⁊ ad vnū verbū statum credidit q̄n xp̄us

UVA. BHSC. IyR_046

sibi dixit Maria vt habeꝫ Joh.xx. Quintū p̃uilegiuz.qz xp̃s p̃mitus sibi apparuit p̃ omnib⁹ aplis post resurrectionē suā. Vñ canit de ea. Celsi meriti maria.que solē vez resurgentē videre meruisti mortalium p̃ma. Obtine vt nos visu glorie sue tecū leti ficet in celis. Et ergo dicit aplōz aplā. Sextū p̃uilegiū.qz xp̃s fecit eā audire angelicā iubilationē z etiam gustare celestē dulcedinē. Vñ legit de ip̃a.q̃ postq̃ dñs ascendebat in celū grauis ei erat ois creatura ad videndū ergo reliquid mundū z intrauit heremū vt amplius nō videret virū aliquē p̃opter ibu xp̃i amorē. Fuit enī in heremo asperrima p. xxx. annos incognita boibus in quo loco nec aquaruz fluenta.nec arboz nec herbarū solacia habuit vt ex hoc manifesteꝫ q̃ dñs nr̃ ihs xp̃s ip̃am nō terrenis affectionib⁹.sed celistis epulis satiaret. Qualibet autem die septez horis canonicis ab angelis in ethera subleuabaꝫ.z celestes cantus suis auris audiebat. Vñ singulis diebus dapib⁹ celestib⁹ est satiata.z p eosdē angelos ad locū p̃rium est reducta.z corpalibus cibis nullatenus indigebat. Septimū p̃uilegium.qz hodierna die festū ip̃ius magdalene vniuersaliter in tota eccia solenniter et deuote celebraꝫ.

Quātū ad scōam p̃tem huius sermōis sciendū q̃ exquo hodie celebram⁹ festū marie magda. peccatricis.tūc hic p̃ informatiōe nr̃a dicendū est. quō q̃s peccat mortaliter.z que sunt pctā mortalia vt ea q̃libet nr̃m vitare possit.qz fm Boetiū. Maluz nō vitaꝫ nisi cognitū. Rūdeꝫ q̃ fm cōmunē cursuz huius seculi.tūc.xij.genera hoim peccāt mortaliē z illa sunt cōmuniora pctā.q̃uis plra adhuc alia sint peccata mortalia. z in his quis p̃t cognoscere an vnq̃ peccauit mortaliter.z p̃sequēter quō ea p̃fiteri debeat si culpabilis ē. Et ista declaratio multū valet p̃o simplicib⁹ hoibus qui nō hñt differentiā pctōz.

P̃imi sunt q̃ scienter iurāt p deū hoc qō nō est vez tales fm btū Tho.ij.ij.q.lxxxix.peccāt mortaliter. siue in ioco siue in serio sic iurāt.verbi gratia. Jnvēdendo z emēdo dicēdo p deū illa res est bona nō renisisus dabo alteri nō dārē sic.intātū p̃pino tibi.vl̃ ille p deū dedisset mihi beri intantū. vel p deuz ego charius habeo. Silr rustica iurando p deū lac illud est integrū.oua sunt recēnia. Silr vendēdo carnes. pisces.panes.pira.poma. caules. et sic de alijs.

Jtē q̃ iurāt blasphemādo deū. Jtē q̃ maledicunt ex corde p̃rimis suis zc. Et illa tria pctā scz p deū iurare.blasphemare z maledicere sunt p̃munissima peccata in mūdo.z btūs ē ille q̃ firmiter p̃ponit sibi cauere ab illis tribus pctis. qz sperandū est q̃ etiā cauebit sibi ab alijs pctis. Jtem q̃ scienter z manifeste peierat.talis grauissime peccat z etiā q̃ scienter recipit falsum iuramentū.talis etiā mortaliter peccat et aiam p̃riaz dānat. Vñ ōr in decre. Cogens hoiez ad p̃iurū z q̃ peierat.vterq; reus est.xxij.q.v. Qui cōpulsus. Secūdi q̃ falsificant fidē.s.qui credunt carminatricib⁹ q̃ carmināt capita dētes oculos pueros pecora.vel litteras portāt in collo p oculis vt q̃ nō possint capi vel vulnerari.et signāter litterā que vocaꝫ longitudo xp̃i.qz ibi sunt noīa incognita z caracteres.z qui tenēt fatū augurū.somnia dies egyptiacos.vel credūt phitonissis.z sic ō singulis. Vñ dicit in decre. Diuinationi q̃ intendit.dānationem aie incurrit.xxvj.q.vij. Nō obseruetis. Tercij q̃ soluūt festa laborādo.z sic negligūt missas z sermones. Mā quilibet hō etiā seruiet ancille.filij z filie tenenē die dñica audire sub p̃cepto integrā missaz vsqz ad finē.nisi excusenē magna necessitate. vt habeē de p̃se.di.j.missas. Et si dñi impediūt familiā suam sine magna causa vt nō audiāt missam in die dñica vel iubēt familiā suā laborare in diebus festiuis.ip̃i dñi rei erūt tot⁹ malicie. Silr qui sine causa soluūt teiunia eccie ex cōtemptu peccāt mortaliter. qz nullum peccatū veniale est sub p̃cepto. Quarti sunt filij et filie qui frīuole offendūt parētes.z sunt eis in obediētes z infideles in vita ip̃oz. z post mortē nō subueniūt aiabus ip̃oz. Et tales pueros punit deus q̃nqz in corpe.in rebus z in aia. Quinti sunt q̃ murmurāt p̃tra deū z sanctos p̃pter aurā. vel p̃pē mortē filioz vel cōsanguineoz in tribulatiōib⁹. in infirmitatib⁹.in pauptate i diffortunio z maledicūt sibiip̃is.z optant sibiip̃is mortez. z tales possent sic damnari p impatientiā cū aiabus suis. Vñ Luce xxj. Jn patiētia vestra possidebitis aias vras. Sic p oppositū p̃nt p̃dere aias. Nam tales deberē attēdere q̃ nullus saluari poterit sine tribulationibus. Vñ Act.xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare in reg.dei. Hoc patz in sanctis. Similiē q̃ grauius est qui frangūt sine causa z scienter vota q̃ deo z scis vouerūt in tribulationib⁹ z tales totiēs peccāt mortaliter.z spectāt ad auctoritatē ep̃i. Ergo nō debet faciliter vouere. qz sanctius est nō vouere q̃z votū p̃ut melius p̃t nō p̃ficere.xxj.q.j. Sāmul Et si vones tūc sub cōditione debes vouere.si vno die nō feceris q̃ alio die possis adimplere.vel si incurreres infirmitatē.vel si esses p̃egnās vel in puerperio.z sic de singulis. Maz p̃pter vota incurrūt boies q̃nqz multa et grauia pctā. Vbi gratia. Si q̃s voueret quotidie infallibiliter per annū orare vnū pater noster.z sic sciēter z sine causa obmitteret peccaret mortaliter z eternaliter damnaꝫ si sic moreretur. Hoc attēdere deberēt illi qui faciliter vouēt sanctis.q̃s audiūt p̃dicare de sanctis.z post modicum tp̃s attendiant soluere. z sic postmodū oīno voti illi⁹ obliuiscunē.etiā ad longū tp̃s et nihil soluūt et hoc ē valde notabile. Sexti sunt luxuriosi. Mā ois actus luxurie qui scienter et volūtarie cōmittit extra matrimoniū est peccatū mortale. Septimi sunt q̃ damna inferūt p̃rimis.z vsurpant sibi iniuste res alienas etiā p̃uas vt sūt illi q̃ inferūt damna p̃rimis in gramib⁹. in rapis.pomis.piris. et sic de singulis. Et q̃ cū equis et camb⁹ p̃rimis damna inferūt. Similiter serui et ancille q̃ bona dñoz suoruz furtiue subtrahūt.sicut vinū.panē.carnes et oua et occulte comedūt. et alijs boibus tribuūt sine iussu dñoz suoz. Similiter lusores.vsurarij z raptores. et etiam qui rem raptam emunt vel comedūt. z etiā qui a iudeis p̃pinas recipiunt et sibi reseruant. Jsti oēs peccāt mortaliter z tenenē ad restitutiōem. Vñ dicit in decre. Nō dimittit pctm̃ nisi restituat ablatuz.regula iuris. Octaui sunt q̃ detrahunt z infamant p̃rimos.et qui fraudulenter loquunē cū p̃rimis et etiā q̃ p̃turbant p̃rimos verbis iracundis.

UVA. BHSC. IyR_046

irrisorijs ⁊ vituperijs. Circa predicta est sciendū q̄ inter oīa peccata vix remittuntur illa duo pctā rerum subtractio.et primorū infamatio. Vñ fm sanctū Tho.ij.ij.q.lxij.tenet̄ q̄s ad restitutionez fame. sicut ad restitutionez cuiuslibet rei subtracte. Insup qui audiūt libēter detractores ⁊ cito credūt graviter peccāt. Vñ dicit̄ in decre. Qui falsuz de alio pfert. ⁊ qui crimina cito credit. vterq; re? ē.xj.q.iij.nō solū.

Moni sunt viri ⁊ virgines ⁊ mulieres q̄ deū offendūt superbiēdo in vestib? ⁊ chorizādo. Mā quecūq; mulier seu virgo se ornat in crinib?.in facie.in peplis.in cingulis.in vestib?.inspiciēdo se in speculo. et hoc facit ex superbia alliciendo masculos ad malas cōcupiscētias.talis mulier vel ỹgo peccat mortaliter. Silr masculus q̄ ornat se tali intentiōe. vt. s. posset allicere ỹgines siue mulieres ad malū actū etiā peccat mortaliter.⁊ etiā amplexādo.osculādo.iocādo cū mulierib? vel ỹginibus. si hoc fecit ex lenitate peccat venialit̄. Sed si facit ex mala intentiōe tūc peccat mortaliter. Silr culpabilis ē mulier vel virgo q̄ sciēter ⁊ volūtarie admittit tales iocos tali intentione. Vñ dicit̄ in decre. Deus iudicat intētionem.ꝛc pe. dist.j. Similit̄ si masculus emeret mulieri vel ỹgini nouū annū vel dedicationē ⁊ ꝓparet sibi bursam cultellū.et sic de singulis.si hoc facit bona intentiōe. nō peccat.sed si mala intentiōe scz vt eā posset ꝓuocare ad malū actū peccat mortaliter. Simulit̄ si facit sibi crinale vel emit sibi chorēā mala intentiōe. Mā q̄cunq; due psone stant in illicito amore habentes maiorē amorē ad se inuicē q̄ ad deū oipotentē. tales q̄diu sic stāt nō sunt in statu salutis. ⁊ multipliciter peccāt mala cogitādo.et etiā de nocte somniādo videndo.loquēdo.ridēdo.tangēdo amplexādo. iocādo.munuscula vel litteras dirigēdo.⁊ sic ō singulis Oīa ista iaz enumerata q̄ fiūt mala intentiōe sunt mortalia. Vñ Amb. Intentio opi tuo nomē impo nit. Simulit̄ superbi q̄ in diebus festiuis chorizāt grauius peccāt q̄z si manib? suis interim laborarent.

Decimi sunt q̄ excedūt modū ⁊ mensurā in comedēdo bibēdo.sic q̄ inebriāt vel etiā nauseā vl̄ vomitū habeāt ꝓpter superfluitatē cibi et potus. tales peccāt graviter. Vñ fm Men.de vmaria. Quicūq; inebriatur vel excedit mensurā in comedēdo. si h̄ facit cuz ꝓposito.peccat mortaliter.⁊ si in tali ebrietate occidi tur vel alias quacūq; alia morte morit̄.eternalit̄ dānabit̄ ⁊ in inferno habebit illū potū infernalez.de q̄ dicit̄ in ps.x. Ignis sulphur spūs ꝓcellarū ps calicis eoꝝ. Undecimi sunt iracūdi ⁊ inuidiosi qui irascunt̄ cū deliberatiōe ⁊ cōsensu rōnis. ⁊ cogitant in animo suo quō possint se vindicare. tales peccant mortaliter ⁊ erūt rei iudicio. Mat. v. Oīūs q̄ irascitur fratri suo reus erit iudicio. Et si illā irā ondūt ỹ bis scz maledicēdo.primis.tūc adhuc grauī? peccāt Et si ꝓcedūt ad factū cōtra ꝓximos. sicut ꝑcutere. vulnerare. vel occidere. tūc adhuc grauī? peccāt.

Duodecimi sunt q̄ i mrimonio male viuūt simul. s. q̄ vir ꝑcutit ex ira et vindicta sine causa vxorē suaz peccat mortaliter. Simulit̄ vxor peccat mortaliter q̄ est inobediēs et maledicit marito ex corde suo. ⁊ q̄ ꝓuocat maritū ad irā ⁊ ad blasphemandū deum ⁊ maledicēdū.ergo mulieres dñt esse mittes exemplo marie.et in matrimonio simul dñt viuere sicut Joseph et Maria pacifice.tūc deus habitat cum ipsis et ꝓsperabunt̄ sed quādo discordāt simul tunc diabolus morat̄ cū ipis. Simulit̄ q̄ ꝑmittūt filios ⁊ filias chorizare.iurare.blasphemare.maledicere. dāna ꝓximis inferre.ludere.luxuriari. festa et ieiunia frangere et sic nō corrigūt. tūc pctā puerorū parētes lugebūt. Vñ ad Ro.j. Digni sunt morte nō solum qui faciūt sed etiā q̄ ꝓsentiūt facientibus. Vñ etiā dr in decre. Pari pena puniēdi sunt facientes ⁊ ꝓsentientes.xvij.q.iij.oēs. Quātū ad terciā ptem illi? sermonis sciendū q̄ oēs xp̄iani debēt hodie festuz sctē Marie magdalene solēniter celebrare. ⁊ ipam tāq̄ singularē adiutricē in oibus infirmitatib? ⁊ necessitatibus inuocare. Et primo sterilis. Vñ legit̄ de ea q̄ in vita sua cuidā principi a deo heredē impetrauit. Itē mulieres prægnātes. Vñ legit̄ q̄ nauis quedam viris ⁊ feminis onusta naufragiū ꝑtulit. vna aūt femina cū esset prægnās ⁊ se in mari ꝓiclitari cōspiceret Mariā mrgdalenā inq̄ntuz potuit inuocauit. vouēs q̄ si meritis suis ab ipo naufragio euaderet et filiū pareret.ipm eius monasterio donaret. sta timq; femina quedā specie ⁊ habitu venerāda ei apparuit. q̄ eam p mentuz arripiēs alijs ꝓiclitantibus ad littus incolumē pduxit. Ipa aūt postmodū filiū pepit. ⁊ votū suū fideliter implenit. Itez qui dolent oculos aut ceci sunt. Vñ legit̄ q̄ quidā oculoꝝ lumine priuatus cū ad monasteriū sctē marie magdalene veniret ⁊ suus doctor ei diceret se eccīam iaz videre ille magna voce clamauit. O sancta magdalena.nunq̄d aliq̄ merear videre eccīaz tuā. statimq; eius oculi sunt aperti. Itē captiui. Vñ quidā dum ob pecunie exactionē in cōpedibus teneret Mariā magdalenā sepe in sui adiutoriuz inuocabat. et ecce q̄daz nocte mulier quedā specioſa sibi appuit q̄ vincula frāgens.et ostiū seras sibi vt fugeret imperauit Qui se solutū videns ꝓnus inde fugit. Item magnis peccatoribus pōt subuenire ⁊ veniā impetrare. Vñ legit̄ cū quidā pctā sua scripsisset in q̄daz cedula et eam sub palla altaris beate marie magdalene posuit.rogans eam vt sibi indulgētiam impetraret.q̄ postmodū cedulaz accipiēs pctā sua de ipa cedula oīa deleta inuenit. Itē pōt impetrare ne aliq̄s moriat̄ sine ꝓfessione ⁊ sacra eucharistia. Unō legit̄ q̄ q̄dam miles singulis annis ad corpus btē marie magdalene cōsueuerat venire.q̄ postmoduz in ꝓlio est occisus ⁊ duz in feretro portaret̄ et aparētibus ⁊ cognatis plangeret btē marie magdalene pijs q̄relis opponebant.cur deuotū militē suū mori sine cōfessione et penitētia ꝑmisisset. Tunc subito q̄ defunctus fuerat stupētibus cunctis surrexit.et sacerdotē ad se vocari fecit.Lūq; deuotus confessus fuisset et corpus xp̄i recepisset.protinus in pace quieuit.

De sancto Jacobo apl̄o. Ser. xxviij.

Jc vt sedeant hij duo

d filij mei vnus ad dextram tuā.⁊ vnus ad sinistram in regno tuo. Ita scribit̄ Mat. xx. Mar.x. et in instantis festiuitatis euāgelio. Notandum q̄ mater sancti iacobi ⁊ iohannis petiuit a xp̄o vt honorē illū faceret filijs suis. vt in regno suo

UVA. BHSC. IyR_046

honorare eos. sic q' vnus eorum sederet in regno suo ad dexterā et alius ad sinistraz tanq' fratres sui. et alios excellerēt. Vñ in pñti ser. ad honorez scti iacobi tria sunt dicēda. Primo euāgeliū fm textum z aliqua pñilegia sancti iacobi. Scdo aliqua p informatione nostra. Tercia aliq̄ miracula. Quātum ad primā ptem illius sermonis sciendum q' sctūs iacobus cuius festū hodie celebrat habet septē pñilegia. Primū q' fuit nepos virginis z psanguineus xpi. q' mater ipius fuit soror marie. et ideo quadam p̄rogatiua diligit a btā virgine z a xpo tanq̄ psanguineus z ppinquus. Scdm pñilegiū. q' dicitur iacobus maior sicut alter minor. z h primo rōe vocationis. q' primo vocat? est a xpo. Scdo rōe familiaritatis. q' maiorē familiaritatē videt xps habuisse cū isto q̄z cū alio. q' ipm ad secreta sua admitebat sicut fuit ad puelle resuscitationē z ad gloriosaz trās figurationē. Tercio rōne passionis. q' primus inter ceteros aplos passus ē. Sicut ergo dicit maior alio ex eo q' primo vocat? est ad apostolat? grām. ita potest dici maior ex eo q' primo fuit vocat? ad eternitatis gloriā. Tercū pñilegiū. q' primatū tenet inter oēs aplos q' primus fuit q̄ p xpo passus ē et ei gloriam sue visionis oñdit in regno celesti p̄ oibus apostolis. Et calixtus papa dicit. Ipe martyriū sustinuit in die qua xpus annūciatus ē z passus. Vñ cantur de eo. O iacobe q̄ inter aplos primatū tenes primus eoz martyrio laureat?. Quartū pñilegiū. q' p̄ ceteris sctis visitat sepulcrū ei? ab hoibus. Et eps dispēsare pōt in votis exceptis tribus. s. petri z pauli. terre sctē et ad limina scti iacobi. illa tria vota sunt casus papales. Et merito eius sepulcrū visitat q' ipe iuuat hoies in vita in morte z post mortē. Etiam ppter eius miraculosaz translationē. Ostēdit ei sctūs iacob? in sua trāslatiōe primū miraculū in aq̄ q' discipuli eius cuz sacro corpe ipius mari se exponentes sine remigio incolumes puenerūt ad terrā z mare trāquillū habuerūt. Itē in terra z in lapide q' cū corpus in terrā deposuissent sup quēdaz lapidez. mox lapis corpi cessit z in sepulcrū se mirabiliter coaptauit. Itē in igne. q' cū montē ascendissent draconez ignē spirātez virtute sctē crucis draconē p medium secauerit. Itē in thaurīs indomitis q' facto signo crucis sup thauros. vt agni ptinus māsuescūt z eos iūgentes corpus scti iacobi cū lapide sup quē positū fuerat in curru posuerūt. Boues aūt sine regimine alicuius corp? in palaciū regine lupe detulerūt. qō illa videns z stupēs credidit z xpiana effecta. oīa que discipuli scti iacobi petierūt tribuit. z palaciū in ecclesiā scti iacobi dedicās magnifice eaz dotauit. et in bonis opib? vitā finiuit. Et etiā de hac trāslatiōe legitur in cronica Hermāni q' anno dñi. xlviij. dum corp? bti iacobi ducerent indomiti boues die clara stella appuit in campo in aspectu oīm hoīm. inde ciuitas illa vbi requieuit corpus ei? compostella vocatur. Quintū pñilegiū q' vnū articulū de duodecim articulis fidei composuit di. Qui cōcept? est de spiritu sctō natus ex maria vgine. Vñ sciendū q' nō solū necessariū est xpianū credere filium dei. sed etiam necessariuz est credere ei? incarnationē p quā nobis visibilis appuit. Baruch. iij. Post hec in terris visus est. et cū hoibus cōuersat? est. Quō aūt incarnatio xpi facta sit. h quere in festo annūciationis sermo. xiij. pte prima post medium. Sextū pñilegium q' in qualibet missa quotidie nomiat. Septimū q' hodie festū ipius celebrat solēniter ab oib? xpifidelibus. Quātum ad scdam ptem sciendū q' sicut iam instat tps messis vbi decime sunt soluēde in quib? plures grauit peccāt z deū offendūt. Ergo p informatiōe simpliciū tūc aliqua sunt hic dicēda de decimis. Circa qō sciendū fm Alexandrū de anglia. pmitie inceperūt tpe abel. oblatiōes tpe noe decime tpe abrae. q' ex instinctu dei abraā decim decimas melchisedech sacerdoti dei summi. vt habet Gen. xiiij. Ex quo patz q' ex antiquo date sunt decime. Nam ab abraā vsq̄z ad xpm sunt elapsi duomilia annoz. et. xv. anni. Et iam a tpe xpi sunt trāsacti mille q̄dringēti q̄dragita q̄nq̄z anni. Ergo illi grossi hoies nō vez loquūt q̄ dicūt q' sacerdotes excogitauerunt z instituerūt decimas. q' deus in veteri lege instituit et p̄cepit decimas. Malach. iij. Inferte oēz decimationē in horreū meum vt sit cibus in domo mea. Et etiaz in nouo testamēto fm san. Tho. ij. ij. q. lxxxvij. Preceptū de solutione decimarū p̄dicatū est a xpo. Vñ de hoc habet Matt. xxij. Reddite q̄ sunt cesaris cesari. z q̄ sunt dei deo. Mat. x. Dignus est operarius mercede sua. Nam naturalis dictat rō vt necessaria ministrem? illis q̄ nobis spūalia ministrant. Vñ aplus. j. Cor. ix. Si nos vobis spūalia seminam?. nō magnū est si nos vestra carnalia metamus. Itē sciendū fm san. Tho. q' generaliter de omni lucro licito debent dari decime. etiā si diuersa semina spargant in eodē anno. tūc de oibus fructibus danda est extra eodē. Ex pte canonicoz. Vnō in exemplū hui? Jacob pater duodecim tribuū filiorū israel dixit ad deū vt habet Gen. xxviij. Cunctorū q̄ dederis mihi decimas offeraz tibi. sed oīa que hō habet in hoc mūdo habet a solo deo. Vnō apls. Quid habes qō non accepisti. Dictat eñ ius naturale q' deus debeat de substantia sua ppria honorari. fm illud Prouerb. iij. Honora deuz de tua substantia. Et decime nō debent dari de exterioribus Vñ dicit in decre. Indignū ē dari deo qō dedignatur hō. di. xlix. c. vlt. Sciendū q' dantes fidelit decimas tripliciter remunerant. Primo in remuneratione tpali que est abundātia rerū. Vñ Aug. Anti qui patres copijs oibus abundabāt. q' deo decias dabāt. Scdo remuneratiōe corpali que est sanitas corpis. Vñ Aug. Si decimā dederis nō solū abundantiā fructuū accipies sed etiā sanitatē corpis consequeris. Tercio remuneratiōe spūali q̄ est remissio peccatoz. Etiā remuneratiōe celesti que est adeptio eternoz p̄mioz. Vñ Aug. Qui vult sibi celeste p̄mium compare aut pctoz venia ppmereri decimaz reddat. Vñ dicit in decre. Da decimas vt celestia z eterna possis ppmereri. xvj. q. j. Decime. Sed p oppositū. qui decimas infideliter soluunt tria mala incurrūt. Primū est penuria rez. Vñ Malach. iij. Quia nō reddidistis mihi decimas. idcirco fame et penuria maledicti estis. Deo? pmittit ex sua iusticia infortunia talibus. s. q' equi et vacce et pecora morīunt. z tēpestates in segetes ipoz veniūt. Et in sup

UVA. BHSC. IyR_046

quandoqz domus et horreum comburuntur. ⁊ sic quandoqz depauperant. Vnde Aug. Nec est enī certissima vicissitudo. vt si deo decimā non dederis vt ad decimā reuoceris. s. amittēdo nouē partes rerum. Insup mali sepe homes scz fures ⁊ raptores ꝟ recipiūt q̄ sic deo subtraxerūt. Vnde dicāt in decre. Hoc tollit ipe fiscus; qđ non accipit xps. xvj. q. vij. maiores. Sed dm qz tales grauiter peccant. nec sunt absoluendi in cōfessione a peccatis. nec cōicandi sacramento eucharistie nisi velint recompēsare ⁊ satisfacere. Tercīū malū. qz incurrūt eternū supplicium ꝓbat. qz peccāt mortaliter. qz faciūt cōtra ꝓceptum dei Malach. iij. Inferte omnē decimationem in horreū meū. Et insup cōmittūt furtū infidelitē de rimas ꝓsoluendo. Vñ Aug. Decime ex debito req runt. ⁊ qui eas dare nolūt aliena inuadūt. Et quod peius est sacrilegiū cōmittūt subtrahēdo ecclīarū de rimas sibi de iure debitas. Vñ Hiero. ⁊ allegat in decre. xij. q. ij. Amico recipe aliqđ furtuz est. ecclīam defraudare sacrilegiū est. Itē si placet tibi alia materia. tūc ꝓ scđa parte illius ser. dicendū est qđ parentes tenēt filijs suis. hoc q̄re añ ser. ix. pte. ij. Quātum ad terciā partez illius ser. sciendu q̄ oēs homes debent hodie festū sancti Jacobi solēniter celebrare et deuote et ipm tanq̄ singularē aduocatoz innocare in oibus necessitatib⁹ ⁊ infirmitatib⁹. Et tam in vita q̄z in morte dñt singulare refugiū habere ad ipm Et primo parentes cū non habēt heredem. et q̄ q̄nqz tribulant ꝓpter pueros. Vñ anno dñi. M. cc viij Vir quidā ab vxore sterili nō habēs filiū sanctū iacobum ꝓpter ꝟ adijt. rediēs filiū habuit cui iacob⁹ nomē imponēs. Cū esset annoz. xv. secū pater ⁊ mater adire sctm̄ iacobū ⁊ eum sibi offerre ꝓposuerunt sed in medio itinere puer egrotās expirauit. de cui⁹ morte parētes valde dolētes quasi amētes totū nemus clamoribus repleuerūt. Interim duz puerum ad tumulū deferrēt quasi de somno excitatus reuixit et q̄liter eū sctūs iacob⁹ in sinu suo retinuit ⁊ iussit eū vt cū par ēnb⁹ iter inceptū pageret cūctis astātibus enarrauit. Itē pegrinus cū filio ad sctm̄ iacobum abierūt. Et fili⁹ innocēter suspēsus ē. quē sctūs iacob⁹ in patibulo. xxxvj. diebus sustētauit ⁊ celesti dulcedine refocillāt. Itē palitici. Vñ cū sctūs Jacobus ducerēt ad locū decollatiōis in via vidit paliti cum iacentē ⁊ clamantē. Sctē iacobe apl̄e ihu xp̄i libera me a doloribus q̄bus oia mēbra mea cruciant Ait ad eū Jacobus. In noīe dñi nr̄i ihu xp̄i crucifixi ꝓ cuius fide ducor ad decollandū exurge sanus ⁊ benedic creatorē tuū. ⁊ ꝓtin⁹ exsurrexit ⁊ cepit gaudens currere ⁊ bñdicere nomē dñi nr̄i ihu xp̄i. Itez in extremis innocādus ē sctūs iacob⁹. Vñ q̄daz infirmatus obmutuit ⁊ ꝓ triduū mutus fuit. Et cum āmoneret ꝟbis ⁊ signis vt ꝓfiteret ⁊ disponeret de rebus suis audiebat eos loq̄ntes. ꝟ nō poterat rñdere eis. Et cū homes morte ei⁹ expectarent q̄rta die respirans gr̄as deo ⁊ btō iacobo apl̄o retulit ⁊ dicebat q̄ dēmones ad eū venerāt. ita eū opprimētes q̄ nec loq̄ nec respirare posset. sed nūc btūs iacob⁹ veniens demōes a me repulit. ⁊ loq̄laz mihi restituit. q̄ ꝑ dixit se moriturū cito ⁊ noiauit quendā diuitem damnādū ⁊ cito moriendū mala morte nisi se emendaret. qđ ita euenit. Ipe aūt ꝓfessione facta ⁊ ordīnatis rebus suis in pace dostmodū in breui q̄euit. Et ille diues de q̄ diceret nō se corrigēs ꝟ ponderēs. in quodā exercitu lācea ꝓfixus subitanea morte expirauit. Itē q̄daz iuuenis in vigilia btī iacobi in segetes tutoris sui ignē apposuit. eo q̄ hereditatē suam sibi vsurpare volebat. Tentus igit ⁊ ꝓfessus ad caudā equi trahēdus ⁊ incēdio adiudicat⁹ ē. Qui penīs cōfitens ⁊ sctō iacobo se deuouēs. cū sup terrā petrosā in sola camisia diutu⁹ tractus fuisset. nec in corpe nec in camisia sensit aliquā lesionē. Tandē ad palā ligatus ē. ligna vndiq̄ ꝓgerunt. igne supposito. ligna ⁊ vincula cōburunt. ꝟ ipe sp btīm̄ iacobū inuocauit. nec in corpe nec i camisia aliquā lesionē sensit. Quez cū in ignē iterū vellent iactare eripit. ⁊ deus in apl̄o suo mirifice collandat. Itē mercatores q̄ vadūt per terras. Vñ legit q̄ quidā ab hostib⁹ ⁊ raptoribus ꝑsecutus btīm̄ iacobū deuote inuocauit. Tūc apl̄s inter eū ⁊ hostes q̄ eū acrius insequndo cape intēdebant appuit. ⁊ ab hostibus eū, ser leucis insequntib⁹ clipei sui ꝓtectiōe liberauit. Itē captiuis ꝑ subuenire. Vñ q̄dā captus ⁊ in ꝓfundū turris ab inimicis iniectus ⁊ captinat⁹ deuote inuocauit sctm̄ iacobuz cui apparuit ⁊ eū ad summitatē turris eleuauit ⁊ a sublimitate turris. q̄ sublimitas. xliij. cubitoz̄ erat vsq̄ ad terrā. vnū saltū faciēs incolumis penit⁹ exiit. Itē legit q̄. xx. xp̄iani a saracenis sunt capti. q̄ deuote inuocauerūt sctm̄ iacobū. ⁊ ipe apparuit eis dicēs. Ecce assum quē vocastis. ⁊ soluit vincula coruz ⁊ eos libere abire fecit. Itē succurrit i piculo maris. Vñ quidā pegrinus a hierosolimis rediēs supotam nauis sedēs cecidit. cui btīm̄ iacobū altis vocibus implorāti quidā soci⁹ ipius clipeū suū in mare ꝓiecit di. Gloriosissim⁹ iacob⁹ cuius auxiliū inuocat auxiliet tibi. At ille clipeo accepto btō iacobo ducēte tribus dieb⁹ ⁊ noctib⁹ natās vestigia nauis secutus est ad optatū portū post alios incolumis venit. Et quēadmodū btūs iacob⁹ ad horā qua eū inuocauit per capitis verticē iugiter manu tenēs porrexerat cūctis enarrauit. Itē legit q̄ due naues. s. sarracenoz̄ ⁊ xp̄ianoz̄ in mari se fortr debellauerūt. Et xp̄iani deuote inuocauerūt sctm̄ iacobum. statimq̄z dei virtute ⁊ oratione sctī iacobi saracenoz̄ nauis valida tempestate pcitari cepit ⁊ submersa est cum paganis. Et xp̄ianoz̄ puppis btō iacobo ducēte ad optatū locū cū salute puenit. Itē paupes qui nō habent panē comedere sctm̄ iacobum debēt inuocare. Vñ vir quidā a sancto iacobo rediens egere cepit et nō bñs vñ emeret sibi panē q̄dam die vsq̄ ad nonam ieiunās ⁊ mēdicare erubescēs tristis ⁊ angustiatus valde fuit. Vñ sctm̄ iacobū implorās sub quā daz arbore solus q̄euit. ibiq̄z paululū dormiēs somniabat q̄ sctūs iacob⁹ eū pasceret. Euigilās aūt statim panē subcinericiū ad caput suū repperit. de quo xv. diebus bis in die sufficiēter edebat. ⁊ altera die semp eūdez panē integrū in sacculo inueniebat.

De sancto Petro ad vincula.

Sermo. xxix.

Irupisti domine vincula mea tibi sacrificabo hostiaz laudis.

UVA. BHSC. IyR_046

ps.cxv. Beata mater ecclesia representat hodie op⁹ mire gratie et potentie. qō deus fecit in liberatione beati petri de carcere. Dñi in pñti sermone. tria sunt dicēda. Primo q̄re hoc festū bti petri ad vincula instītutū sit. Scōo aliq̄ p informatiōe nr̄a. Tercio exemplū. Quz ad primaē ptē sciendū q̄ hoc festū solēnizat sctā mr̄ eccla z institutū est plurib⁹ de causis. Primo ꝓpter liberationē bti petri miraculose a vinculis. Dñi legit q̄ herodes postq̄ decollauit sctm iacobū videns q̄ hoc iudeis placeret. apposuit apprehendere z petrū z posuit eum in carcerē vt post pascha occideret. Cū aūt in crastinū eū ꝓductu rus esset herodes. in ipa nocte erat petrus dormiēs inter duos milites vinctus duab⁹ catenis. z custodes custodiebāt portā carceris. Et ecce angelus dñi astitit z lumē refulsit in carcere. pcussoq̄ latere petri excitauit eū di. Surge velociter z ceciderunt catene de manib⁹ suis. z eduxit eū foras de carcere. Secunda causa est. q̄ Alexander papa q̄ sext⁹ post beatum petrū rexit eccīam. multos ad fidē xp̄i ꝙuertit. Et quirinus tribun⁹ hoc videns ipm incarcerauit. et cū hermes p̄fectus quē alexāder ꝙuertit quirino narraret quō filiū suū morituū suscitasset dixit alexandro quirinus. habeo filiā gutturosaz noie balbinam. ꝓmitto tibi me tuā accipe fidē si filie mee poteris impetrare sanitatez. Cui alexāder. Vade z duc ipaz ad me hnc. pgens ergo filiā adduxit. Tūc ipa cepit vincula alexandri osculari. Cui alexander ait noli meas catenas osculari ꝫ catenas sctī Petri req̄ras. q̄s cū deuote oscularis. recipies sanitatem. Illa aūt vt osculata ē vincula sctī petri. integre sanata ē. Tūc q̄rit⁹ cū oī familia sua fidez recipiēs alexādrū de carcere traxit. Tūc alexander hoc festū celebrandum instituit z in honore sctī petri eccīam fabricauit. ibi vincula reposuit. et ad vincula nominauit.

Tercia causa institutiōis huius festi ē. q̄ rome erat quidā impator octauian⁹ noie q̄ fortunatissimus in bello fuit z oīa ꝓspere in regno suo eueniebāt z cuz mortu⁹ esset romani eū adorabāt ꝓ deo. z diē i quo mortu⁹ fuerat celebrabāt. Tandē multo tpe p⁹ edo xia filia cuiusdaz impatoris ex voto prexit ibrlm. et vir quidā iude⁹ ꝓ magno munere obtulit ei duas catenas quib⁹ btūs petrus vinct⁹ fuerat. Cunqz ḡ romaz redisset z videret romanos festinare in kal. augusti in honorē augusti. doluit q̄ ipi diuinos honores exhiberēt homini dānato. cogitās q̄ eos a ta li consuetudie defacili reuocare nō posset. collocuta est pelagio pape. q̄ populū blandis induxerat ẏbis vt obliuioni traderēt memoriā illius erroris. Et celebris fieret memoria bti petri apli. qō dū cūctis placuisset. illas catenas quas de birlm tulerat ppl⁹ oī dit. Papa vero z illā catenā ꝓtulit. qua sub nerone idem apl⁹ vinct⁹ fuit hac ergo illis sociata ita miraculose vna catena facta est ac si semp vna fuisz. Dñi papa z regina ꝓtin⁹ statuerūt vt qō hoim indiscreta religio faciebat gentili damnato. mutata in meli⁹ faceret apl̄oz p̄incipi petro. Ipsa vero vincula papa in ecclesia beati petri posuit z diem istuz celebrari instituit. Quarta causa q̄ deus btm̄ petrū miraculose a vinculis absoluit et eidē ptātem ligādi et solūēdi tradidit. Nos aūt vinculis pcōz tenemur ligati. z absolui indigem⁹. iō ipm in solēnitate q̄ dicitur ad vincula honorem⁹ vt a vinculis peccatorum nos absoluat. Quz ad scōam ptem illius sermo. sciendū q̄ ptās ligādi et soluēdi que data est a btō petro z oībus ep̄is z sacerdotib⁹. vno modo intelligit de absolutiōe pcōz. alio mō de excōicatōne. Dñi ꝓ informatiōe simpliciū sciendū q̄ dupler est excōicatio. s. maior z minor. Minor sepat a sacramentis. q̄ nullū sacm̄ recipiendū est in minori excōicatione z nec osculū pacis. Et illaz minorē excōicationem q̄s incurrit q̄n scienter ꝑtra ꝓhibitionez cōmunicat cū excōicato. loquēdo. comedendo. z vēdendo. z sic de singulis. Sed diceres cū excōicatus salutet aliquē verbo vtrū debeat euz resalutare. Rñdet q̄ nō dz eū resalutare. sed pōt dicere. de⁹ te emēdet z hmōi. Et etiā pōt ei loq̄ plura verba ūmonendo. vt redeat ad gremiū sancte mr̄is eccie et petat absolutiōem a papa vel epō q̄ pōt euz absoluere. Alia est maior excōicatio que sepat ab ingressu eccie et cōmunione fideliū. taliter excōicatus ē velut mēbrum abscisuz a corpe qō amplius nulli⁹ est valoris Quid em̄ valet man⁹ abscisa a corpe vel pes vel auris z̄. Sic ille excōicatus coram deo z sctis eius nullius est valoris. Itē est sicut palmes abscisus a vite. i. a xp̄o. Dñi Joh. xv. Ego sum vitis vera z vos palmites. Et sicut palmes abscisus ad aliud non valet nisi vt in ignē ponat z comburat. Ex alijs ramis z lignis multa vtilia p̄nt fieri. sed nō sic ex palmite absciso. Dñi Ezech. xv. Fili hois q̄d fiet de ligno vitis ex oībus lignis nemoz que sunt inter ligna siluarū nunq̄d tollet de ea lignuz. vt fiat opus aut fabricat de ea paxillus vt depēdeat in eo qōcūqz vas. Ecce igni datū est in escam. Dñi aug. Oñis xp̄ian⁹ q̄ a sacerdote excōicatur sathane traditur. Dñi legitur de sancto Ludouico rege francie qui dixit q̄ nollet totum mundū recipe q̄ scienter p vnā noctē z p vnū diem in excōicatiōe maiori pmaneret. Hoc illi grosi hoies nō curāt qui q̄nqz p quattuor ebdomadas vel quinqz vel dimidiū annū vel vltra in excōicatione maiori p̄sistunt. Itē q̄dui sic ptinaciter stāt. tūc sunt p̄uati oībus missis. oratiōib⁹. ieiunijs. elemosinis indulgētijs totius eccie. et nō sunt digni intrare eccīam nisi dūtaxat ad sermonē audiendū. Et si excōicatus vellet interesse diuinis tūc alij xp̄iani debent eccīam exire. nec secū diuina audire. nec secuz comedere. nec secuz bibere. nec loqui. Et si triginta viri aut mulieres essent inuitati ad conuiuium. z si vnus publice excōicatus esset ibi. tūc oēs ibi bibētes z comedētes incurrūt excōicationē minorē. Similit⁹ si viginti viri aut plures sederēt in vna zecha. et si vnus excōicatus ꝑticipet in bibēdo z sedendo cū ipis oēs incurrūt minorē excōicationē. Et de illa materia plenius habet⁹ in discipnlo de tpe ser. lxix.

Quz ad terciā ptem nota exemplū. Erat mulier quedam que multū dilexit beatū petrum apostolum. z tū satis mundanam vitam duxit post obitū eius vna deuota p̄sona orauit ꝓ ea. Cui deuote persone apparuit beatus petrus dicēs eā esse in maximo caloze ignis ꝓpter complacentiā et varietatē vestium. Secundo in siti et fame ꝓpter delicias corporis et cibozum. Tercio in maxīmo frigore quia pue

UVA. BHSC. IyR_046

ros et familiam suam non bene rexit. Et dixit. ego propter seruitiuz quod mihi quotidie exhibuit impetrauī sibi a domino nostro iesu xpo veraz contritionem ⁊ confessionē in extremis. et ego impetrabo ei adhuc in breui liberationem a penis purgatorij. Vnde Job. v. Ad aliquem sanctorum conuertere Item priuilegia sancti Petri et plura alia miracula reperies supra in festo Petri ⁊ pauli sermo. xxiij.

De beato Dñico de ordine predicatorū.
Sermo. xxx.

Qui custos est domini sui glorificabitur. vt habetur Prouerbi. xxvij. Exquo thema ꝓpositum cuz noie sancti Dominici cōuenit igit assumpsi illud. Dicit enī dominicus quasi dñi custos. vel quasi custoditus a domino. q̄ dominus eum custodiuit in tripli ei statu. Primo. s. in statu seculari dedit ei bene incipere. Secundo in statu regulari dedit ei bene ꝓficere. Tercio in statu ordinis fratrū p̄dicatorū quē fundauit ⁊ ad pfectionē induxit pseuerare. Sed exquo ipe dñi custos fuit. ⁊ dñs eum custodiuit. iō merito gloriabit. Ñ in pñti sermone ad honorē sci Dominici tria sunt dicenda. Primo priuilegia sancti dominici. Scdo aliq̄ ꝓ informatione nostra. Tercio aliqua miracula. Quz ad primuz sciendum q̄ beatus dominic⁹ habet septē priuilegia. Primuz quia anteq̄z natus esset premonstratus est. Ñ mater ipius an ipius ortū vidit in somnis se catulum gestantē in vtero. ardentē in ore faculā gerentez. qui egressus ex vtero totā mundi fabricā incendebat. Item cuidā matrone que ipm de sacro fonte baptismatis leuauerat videbat q̄ puer dñicus stellā pfulgentem haberet in fronte que totum orbem illustrabat per que figurabat q̄ erat futurus p̄dicator qui deberet illuminare p se ⁊ suos fratres totū mundu p vbū dei. ⁊ frigidos pctōres accēdere i amorē dei ⁊ primi Scōm priuilegiū. q̄ in iuuētute incepit deo seruire. ⁊ in hoc assimilat sctō nicolao. Ñ legit de eo q̄ exis adhuc puer ⁊ sub nutricis custodia cōstitutus deꝑhensus est sepe lectū dimittere ⁊ supra nudam terrā dormire. Item tandē missus ad studiuz a matre sapiētie. vinū p decenniū nō gustauit. Itez totam quadragesimā ieiunauit in pane ⁊ aqua. ⁊ similiter sup nudā terrā quiescebat. ⁊ sic hereticis q̄b⁹ p̄dicauit viso eius bono exemplo ad verā fidē sunt conuersi. Item legit q̄ noctib⁹ singulis tres devna catena ferrea recipiebat disciplinas. Vnā p se. aliaz p pctōribus q̄ viuūt in mūdo vt de⁹ puerteret eos ad pniam. Terciā p aiab⁹ in purgatorio exūtibus Ñ etiā nec carnes legit comedisse. sicut ⁊ sui successores fratres sui ordinis. Terciū priuilegiū q̄ nūq̄ peccauit mortaliter. sed innocentiā suā vsq̄z ad finem vite illibatā seruauit. Quartū priuilegiū quia virgo pmansit. et eius virginitas virginitati beate marie similis fuisse videt. Habuit enī virginitatez integram. q̄ fuit virgo carne ⁊ mente. Sic et beat⁹ dñicus habuit integritatē carnis ⁊ puritatē mentis Secundo beata virgo habuit virginitatē dedicatā quia ipa primo virginitatē deo vouit. Ñ dicitur in decre. Maria mente vouit virginitatē perpetuam nisi deus aliter reuelaret. xxvij. q. ij. c. j. Sic beatus Dominicus virginitatem suam deo vouit. quādo ordinem intrauit. et continentiam ꝓmisit. Tercio beata virgo habuit virginitatē transfusiuam. q̄ licz pulcerrima fuit. tamen a nullo potuit concupisci. ex eo q̄ eius puritas in alios transfundebatur et omnes motus illicitos extinguebat. et quātum ad hoc virginitatis beati Dominici aliquo modo sibi similis fuit. Jn hoc scz q̄ cū quidā scolaris carnis lubricū patiēs manū eius missaz celebrātis osculat⁹ fuisset tūc ex eius manu virginea prodire sensit odorez. qui odor medullitus cor eius penetrauit. et omnez estū libidinis in eo penitus extinxit. Quintū priuilegium. q̄ fuit similis aplis. q̄ vitam apostolicā duxit in pauptate ⁊ p̄dicatōne. et ideo apli sibi signa amicicie ostenderūt. Ñ legit de eo q̄ dum rome in eccia oraret ꝓ dilatatiōe sui ordinis gl̄osos principes petrū et paulū ad se venire aspexit. Quorū primus scz petrus bacculū. paulus librū sibi tradiderunt dicentes. Vade ⁊ p̄dica. q̄m ad hoc ministeriuz tu et fratres tui a deo estis electi. Sextū priuilegiū. q̄ est primus fundator ordinis p̄dicatorū. qui ordo nō fuit casu. nec fortuitu inuētus vel hūana ꝓuidētia institutus. sed potius a deo p̄destinat⁹. a matre dei impetrat⁹. a btō dñico institut⁹. ⁊ a vicario ihu xpi ꝓfirmat⁹. Prio nāq̄z fuit a deo p̄destinat⁹. Jste enī ordo est ille ferū⁹ quē de⁹ misit de q̄ dr Lu. xxij. Misit fuū suū. bo. ce. di. inui. vt ve. Sup quē locū dicit be. Gre. Hora cene. i. i fine scli. Ñ apls. Nos sumus i q̄s fines seculorū deuenerūt. Jn h̄ fine mittit seruus. i. ordo p̄dicatorū ad inuitatos vt ꝓpent se ad cenā vite eterne. Jtē ordo iste fuit a matre dei impetratus. Ñ legit q̄ sctus dñicus vidit xpm in aere tres lāceas in manu tenentē ⁊ p inimicos iacere volentē. Ad quā accessit bta virgo ⁊ pedes ei⁹ amplectens rogauit vt preceret eis q̄s redemerat. ⁊ iustitiā mia tparet. Et ait. Habes inq̄t fuū fidelē quē mittes in mōm vt vba tua annūciet eis. ⁊ puertent ad te deū oim saluatorē. Aliū q̄z habeo fuū quē ego dabo ei aditorē. ⁊ obtulit xpo sctū dñicū ⁊ sctū franciscum. Et ait dñs mi. bñ ⁊ studiose faciēt q̄ dixisti Ecce placat⁹ facie tua suscepi. Sctus g̃ dñicus in visione diligēter ꝓsideras socii quē pri⁹ nō nouerat. in crastinū cū in eccia inueniret eū ex his q̄ nocte viderat ꝓgnouit eū. ⁊ amplexat⁹ eū dixit. Tu es soci⁹ me⁹ stemus sil. nullus aduersarius nobis ꝓualebit visionem etiā narrauit illi. Extūc autē facti sunt cor vnū ⁊ aia vna in deo. qō etiā in posteris mandauerunt imppetuū obseruari. Item ordo p̄dicatorū ab ipa mater dei insignit⁹ est habitu. q̄ cum in principio ferrent habitū canonicorū regularium. eo q̄ ipe sctus Dominicus primitus fuit de ordine canonicorū regulariū anteq̄z ordinē p̄dicatorum fundauit Beata autem virgo Maria habitum quez modo fratres deferunt beato dominico ⁊ magistro Raynaldo. qui i iure canonico parisi⁹ rexerat annis q̄tq̄z ostendit et vt induerent precepit per quem ois homo fratres p̄dicatores discernere a ceteris possit Et h̄ ad innuēduz q̄ ipi fres debēt eē iduti ab extra

UVA. BHSC. IyR_046

nigredine humilitatis. ⁊ ab intra albedie castitatis. Item ordo predicatorum fuit a beato Dominico in stitutus. et a vicario ihu xpi confirmatus. qz sanct⁹ dominicus ante fundationē ordinis semper orauit dñm ihm xpm vt sibi illā gram infunderet q̄ posset salutē primor pcurare. tūc ex instinctu spūsancti cepit de fundatiōe ordinis cogitare. Profectus est itaqz sctūs dominic⁹ cuz dño Falcone epo tholosano ad dñm Innocē. papā petens vt sibi dignaret ordinem cōfirmare. q̄ pdicatorz diceret. ⁊ cui⁹ esset officiū pugnare spūaliter ⁊ pdicare cōtra hereticos ⁊ infideles. Rñdit papa q̄ ad frēs suos rediret ⁊ inuocato spūsctō aliquā regulā approbataz eligerēt. ⁊ sic qđ petēt impetraret. Cōuocās igit apud p̄nlianuz frēs q̄ tñ erāt numero sedecim regulā bti augustini elegerūt. q̄ electa roma rediēs Innocē. papā defunctum inuenit. ⁊ Honoriū in papā electuz a q̄ ordis pfirmatiōem impetrauit. anno dñi. M. ccxvij. i crastino bti Thome apli rome apud sctm petrū confirmatus est ordo pdicatorz Honorij pape anno primo. Et est pmo pfirmatus inter q̄ttuor ordines mēdicantiū. Septimū p̄uilegiū qz fuit in pñti vita certificatus de futura gloria. qz pmisit se post mortem fratribus pfuturū ⁊ in hoc filis fuit sctō paulo aplo q̄ dixit. Certus suz qz reposita est mihi corona iusticie. Insup filijs suis ea que in vita sua possedit ipis in testamēto vltimo legauit dicēs. Charitatem habete. hūilitatē fuate. pauptatē volūtariā possidete. post hoc obijt anno dñi. M. ccxj. Quantū ad secām ptez huius fmonis sciendū ex eo q̄ sctūs dominicus fundauit ordinē predicatorū. tūc hic p informatiōe nra querit vtrū p ingressum religiōis approbate psequat q̄s plenariā remissionē oim peccatorū. Rñdet fm sctm Tho. ij. ij. q. vlti. Rōnabiliter pōt dici q̄ sic. Sicut p assumptionē crucis. naz hoc est holocaustū maximū q̄ q̄s se totaliter diuinis officijs mācipat. qđ excedit oīe genus satisfactionis vt habet in decre. xxxiij. q. ij. Ammonere. Naz religiosus offert deo oēs res tpales. imo totū mūdū p pter deū relinquit. ⁊ hoc p votum pauptatis. Item offert deo corpus ppriū p votū castitatis. ⁊ abstinētias ad quas se obligat p ingressuz religionis. sicut abstinere a carnib⁹. ieiunare. in straminibus dormire. media nocte surgere. ⁊ carnē laneis vestibus macerare. Itē religiosus offert deo ppriam voluntatē. Vñ dicit in decre. Voluntatē alteri subijcere ppter deum est pcipuū sacrificiū. viij. q. j. sciendum. Item sciendū q̄ in vita patrū legit q̄ eandē gram consequunt ingredientes ⁊ pfitentes religionē quā consequunt baptizati. Et Henric⁹ de gandauo dicit qđ quis pfiteret tūc a pmo indulgentiā psequunt ⁊ hoc intelligit si intendit ea seruare que in pfessione promittit. s. regulā ⁊ ordinē suū. Nazsi non intenderet seruare illa tria substātialia. s. pauptatez. castitatez et obedientiā q̄ pmittit in pfessione sua ipso facto sic pfitendo peccat mortaliter. ⁊ nō est filius celestis regni. sed est filius gehēne ignis. Itē queritur vtrū plat⁹ possit dispensare cū suo subdito religioso ad bandū ppria. Rñdet fm Humb. q̄ nō. qualiscunqz auctoritatis sit. nec etiā papa. extra ō sta. mo. Cū ad monasteriū. Sed plat⁹ pōt dispensare ex causa rōnabili ⁊ necessaria ad incertū vsum. Sz vltima voluntas religiosi debet semp esse subiecta prelato vt resignet quando voluerit. quia omnis religiosus qui habet animū non resignādi nec ad cōmunitatē ponēdi q̄n prelatus hoc exigeret ab eo talis religiosus est coram deo ppriet⁹ ⁊ semp in peccato mortali. ⁊ nullus pōt eū absoluere a peccatis suis q̄diu stat in tali ppōsito nō resignandi. Itē queritur an religiosus vel religiosa moraliter peccat dicēdo meus liber. mea cappa. mea tunica. et sic de singulis. Rñdetur fm Humb. Si dicit ex lapsu lingue non peccat moraliter. Si aūt ex ppōsito ⁊ animo assertiuo. quod est ppe dicere. peccat moraliter. Vñ Aug⁹. Non dicatis aliq̄d ppium sed sint vobis oia communia. Vñ Gre. Monachus hūs obolū nō valet obolum. Quātū ad terciam partē huius sermonis sciendum q̄ omnes homines debent sanctum Dominicū in omnibus necessitatib⁹ ⁊ infirmitatibus corpis et anime tanq̄z singularē patronū inuocare. Primo pentes cum pueris. Vnd legit q̄ duo pueri muti a natiuitate pmanserūt. alius quidē sup quintū ⁊ dimidium. et alter sup terciū ⁊ dimidium agens annos. facto aūt voto pater eorum inuocauit sanctum Dominicū. ⁊ statim ceperunt pfecte loqui Item quidā puer nomīe henricus p octo dies vel amplius egrotatione grauissima decumbēs. nec naz loqui poterat nec cibū nec potū sumere. Cūctis igitur de salute eius desperantibus. inuocat hūs Dominicus ⁊ subito redijt salus. Item puulus cuiusdam nobilis viri filius letali febrū infirmitate obijt cuius corpusculū pānis inuolutū extra domū ad sepeliendū fuerat iaz delatū. Mater vero pueri accersiri ad se fecit plebanū coram ⁊ oi pplo emisso voto. cū deuote hūm Dominicū inuocasset. quē plorabat mortuū repit viuū. Itē q̄dā comitissa habuit unenē filiū q̄ piscatiōi insistēs in aquam cecidit ⁊ submersus est. magno aūt spacio tpis interiecto ei⁹ corpus in pfundo fluminis req̄situ mortuū ē eductus et p̄fata dña p resuscitatiōe filij hūm Dominicū inuocauit. pmittēs se ad suas reliq̄as psonaliter nudis pedib⁹ accessurā. Statimq̄z vidētib⁹ oib⁹ puer qui fuerat mortu⁹ reuixit. Itē pōt subuenire cecis. Vñ legit q̄ q̄dā mulier oculoz puata lumīe p tres ānos et amplius inuocato hō Dominico votū fecit ⁊ statim oculoz lumē recepit. Itē cec⁹ q̄daz paul⁹ noīe i festo hōz martyz abdon ⁊ sennen. meritis hūi Dominici lumē recepit integrū oculoz. Itē surdis pōt subuenire. Vñ q̄dā puella surditatē incurrebat. ita q̄ per mensem et amplius nihil prorsus audire poterat. clamans igitur mater eius ad beatum Dominicum et votum vouit et audiri meruit ⁊ auditum filie impetrauit. Item quedam mulier per annū et amplius tante surditatis sustinuit incommoda. vt nihil auditu perciperet. nisi quis super eam auribus fortiter inclamaret. Que inuocauit beatuz Dominicum ⁊ sanata est. Item qui patiuntur dolorez dentium. Vnde quedam mulier graui dentium vigebat dolore. vt nec quiescere poterat. nec somnum oculis capiebat. ꝫ velut furiosa ptinuis doloꝛib⁹ et clamoribus vlulabat. facto autem voto ad beatum Dominicum incolumitatem obtinuit in momēto.

UVA. BHSC. IyR_046

XXXI

Item claudis põt subuenire. Vñ inuenis quidam a festo sancte Agathe vsq; ad festũ pẽthecostes omnium mẽbrorũ viríb⁹ destitutus. nec ambulare poterat. nec sup latus iacere. nec sedere. nec se nisi alio trahẽte leuare tybias ꝓprias post se trahebat. Et cũ adhibito sibi medicamine nihil ꝓficeret. deuote inuocauit btũ Dominicũ. & ꝓfecte sanitatis cõmodo assecutus est donũ. Item quedã dña octo annis dextri lateris a cingulo inferius vires prorsus amiserat ita ꝙ nec pedes nec tybias mouere poterat. nisi forte cũ manib⁹ sicut lignũ. Hec inuocato btõ Dominico statim sanata est. Item decũbentibus põt subuenire Vñ q̃daz languid⁹ & morti ꝓximus lecto decũbẽs q̃ etã. xviij. annis lumẽ amiserat oculorũ cũ audissz sacerdotẽ cũ prochianis ꝓficisci velle ad btũ Dominici reliq̃as visitãdas ꝓfectus spũ voluit & ipe ꝓficisci. Cũ aũt sacerdos tanq̃ rem impossibilẽ presumentẽ modis oĩbus ꝓhiberet. tandẽ valitudinem corpis exupans tanq̃ temptãs ire delecto surrexit. tantãq; subito sensit infunct⁹ vtutẽ ꝙ passum ꝓcito gradu cepit. tãtoq; magis ac magis in qualescentia corpis & oculoꝝ illũinatiõe ꝓficiẽs. q̃sto q̃ttidie i itinere ꝓficiebat. donec tandẽ ad locũ destinatũ pueniens ꝓfectũ recepit vtutisq; beneficiũ sanitatis. Item febricitãtibus põt subuenire. Vñ q̃daz capellanus sctiñ Dominicũ in hospitiũ recepit. cuius sororis filius de solario ceciderat & a mẽbris ac pentib⁹ tanq̃ mortuus plangebat. q̃z dolori san. Dominic⁹ cõpatiẽs in oratiõnẽ cũ lachrymis se ꝓstrauit. exaudiuit eum dñs & puerũ incolumẽ reddidit matri sue. tristicia q; in gaudiũ est cõuersa. Sacerdos igit auunculus pueri magnũ fecit cõuiuiũ multis deũ timentib⁹ inuitatis. Mater vo pueri quartanis febrib⁹ vexata est alijs anguillas edentib⁹ nõ edebat. ac xpi famulus Dominicus morsellũ anguille signãs cruce mulieri obtulit di. Comede in noie saluatoris. comedit et ab oi febre curata ẽ. Item q̃daz tpe accedẽs ad monasteriũ suoꝝ interrogãs rotariã vtruz sorores sane essent. Rñdit rotaria ꝙ due sorores tã dolore febriũ torq̃rent. Tũc pi⁹ pr̃ dixit vade & dic eis ꝙ ꝑcipio eis ne ampli⁹ febricitẽt. Ac illa ꝑcipiens infirmis ex pte pr̃is Dominici ne ampli⁹ febricitarẽt. mox ab oi infirmitate surgẽtes incolumes abierũt. videntib⁹ alijs sororib⁹ & stupẽtib⁹ de tanto miraculo. Item hz ptãtem sup mortuos. Vñ legit ꝙ q̃daz matrona ciuis romana vidua. hec habebat puerũ filium infirmuz. Cũ vero die q̃dã in eccia scti Marci esset ꝑdicatur⁹ sctus Dominicus. matrona desiderio audiendi verbũ dei ex ore sti Dominici filio infirmo relicto ad ꝑdicationẽ venit. q̃ gaudita ad domũ reuersa filiuz defunctũ repperit. Que assumptis secũ ancillis suis tulit secũ mortuũ puerꝝ & venit ad sctũ Dominicũ & misit mortuũ ad pedes ei⁹ & ꝓstrata coꝝ eo cepit rogare eũ cũ lachrymis vt sibi redderet filium suũ saluũ. Tũc sctus Dominic⁹ secessit ab ea paulum. & ꝓstratus oro̅ne breui cõpleta surrexit. & accessit ad mortuũ crucis signũ faciẽs sup ipm statim vivus & san⁹ surrexit. Item legit ꝙ. xl. viri scti Jacobi limia volẽtes visitare. & intrãtes nauẽ & ꝑ multitudine hoim absorpta est nauis & submersi sunt omnes Erat aũt ibi oraꝝ in eccia iuxta fluuiuz san. Dñicus vidensq; ꝓmorũ periculum orauit ad dñm vt suos peregrinos liberaret a morte. & cõuersus ad fluuium dixit. Precipio in noie Jhu xpi vt ad ripã ossa veniatis. Statim ad hãc vocẽ oẽs q̃ submersi in aquis latuerãt sup vndas apparuerũt. Tũc vndiq; accurẽtes hoies vniuersos de fluctib⁹ icolumes ad duxerũt. clemẽtiã saluatoris & sui almi ꝓfessoris Dominici merita ꝑdicãtes. Et adhuc multa alia miracula repies in libello de vita & obitu eius & miraculis beati Dominici.

De sancto Laurentio. Ser. xxxj.

robauit me quasi au

p rum qđ p ignẽ trãsit Job. xxiij. Beatus Laurẽtius fuit aurũ ꝓpter ꝓfectionez vite. Et fuit ꝓbatus p examinatiõez pene. Vñ in pñti sermõe ad honorẽ sci Laurẽtij tria sunt dicẽda. Primo ꝓuilegia ipi⁹. Scõo aliq̃ ꝓ informatiõe nostra. Tercio aliq̃ miracula. Ortus ad primũ sciẽdũ ꝙ sctus Laurẽti⁹ hz septẽ ꝓuilegia. Primũ qz in puericia incepit xpo fuire. Tei suã innocẽtiã obtulit & ꝫ est deo valde gratũ. qz tales innocẽtes offerunt deo purũ vinũ. i. innocẽtiã suã. Sz antiq̃ pctores offert deo feces q̃ in senio a primo incipiũt deo fuire. Juuenes debẽt a iuuẽtute incipe deo fuire ꝓpt ser bona q̃ inde ꝓueniũt. q̃re in discipulo de tpe ser. xx. J.

Scõm ꝓuilegiuz. qz fuit archidiacon⁹ dñi aplici eccie romane simul cũ sctõ Vincẽtio. & tũ in ꝫ nõ suꝑbiuit. qz legit õ eo ꝙ tpe ꝓsecutiõis q̃rebat pauperes p domos & pascebat eos & pedes lauabat & osculabat exemplo sui saluatoris. Tercũ ꝓuilegiũ. qz multũ munificus fuit. qz thesauros eccie dispsit dedit pauprib⁹. Vñ tpe btĩ Laurẽtij impator Philippus & fili⁹ su⁹ etã noie Philipp⁹ fidẽ xpi receperũt Erat aũt miles ipatoris noie Deci⁹ bellicosus quez in galliã destinauit. vt eã suo imperio subiugaret qõ et fecit. & cũ victoria romã rediit. quẽ impator cũ honore recepit. Tũc ille iperiũ cepit ambire & de morte dñi sui cepit ptractare. Luz igit impator in stratu suo quiesceret. deci⁹ latẽter intrauit & impatorem iugulauit. Exercitũ aũt impatoris cũ prece & ꝑcio sibi attraxit. Audiẽs hoc fili⁹ impatoris vehemẽter expauit & oẽs thesauros pris sui btõ Sixto pape cõmẽdauit. vt si ipm a Decio interfici ꝓtingeret thesauros eccie pauprib⁹ erogaret. Tandẽ deci⁹ in iperatorem pfirmat⁹. & filiũ imperatoris cũ multis xpianis occidit. Post hꝫ deci⁹ de thesauro dñi sui inq̃sitionẽ faciẽs oblat⁹ ẽ ei be. Sixt⁹ tanq̃ q̃ xpm coleret & impatoris thesauꝝ hꝫret. Et cũ be. Sixtus ꝑ decĩũ icarcerarẽt oẽs thesauros q̃s habuit dedit btõ Laurẽtio. ꝑcipiẽs ei⁹ ecclesijs & pauprib⁹ erogaret. qõ & b. Laurẽti⁹ fideliter fecit. & oẽs thesauros largit expẽdit

Quartũ ꝓuilegiũ. qz maxim⁹ martyr fuit. Prio eiñ deci⁹ q̃ regnauit ãno dñi. cclij. ꝑ duos ãnos & menses sex. irat⁹ fecit eũ cũ scorpiõibz cedi. Scõo cũ fustibus cedi. Tercio ardẽtia ad latera ei⁹ apponi lumina. Tũc be. Laurẽtius dixit. Dñe Jhu xpe miserere mihi fulo tuo & dixit. Dñe Jhu xpe suscipe spm meum. Et vox de celo. Adhuc multa tibi debent ꝓ fide xpi certamina. Tunc decius ait. Demones illuz cõsolant. nec deos nec tormẽta nec ꝓncipes timet.

UVA. BHSC. IyR_046

Et fecit eum ante se ferri. et omnia genera tormẽtorum ꝓponebat ei. et ait. Nox ista in te cũ supplicijs expendet. Cui Laurẽtius. Mea nox obscura nõ hz sed oia in luce clarescũt. Dixit dec⁹. Afferat lectus ferreus. vt in eo reqescat cõtumax Laurẽtius. Ministri ergo eũ exuũt. et sup cratẽ ferreã extendunt. et prunis ardentib⁹ suppositis cũ furcis ferreis eũ cõ pserũt. Dixitqz laurentius decio. Ecce miser assisti vnã ptẽ gira aliã z mãduca. Et exclamauit. Gras ago tibi dñe. qz ianuas tuas ingredi merui. et sic emisit spũ. Quintũ. qz hodie p totũ mũdu festuz ipius solẽniter celebrat. z in hoc assimilat sancto ste phano cuius festũ etiã in tota eccia celebrat. Sextum ꝓmulegiũ. qz vigilia ipius ieunat. z in hoc assimilat sctõ Johi bap. cuius vigilia etiã sub ꝓcepto ieunat z nulli⁹ alterius martyris. Septimo. qz in oibus missis p totũ mũdum noiat. Octũ ad sequam ptem ꝓ informatiõe nra sciendũ. qz exemplo be. Laurẽtij debemus eẽ misericordes pauperibus. Matt. v. Bti misericordes. qm ipi miam ꝓsequent Sed p oppositũ infelices sunt duri z immisericordes qz fm Arist. in topicis. Sicut ꝓpositũ in ꝓposito. sic et oppositũ in opposito. Et tales auari z duri in malo statu stat. qz nõ sunt in charitate. Vñ. j. Joh. iij. Qui habuerit substãm huius mũdi z viderit frẽm suum necessitatẽ hre z clauserit viscera sua ab eo. quõ caritas dei manet in eo. q. d. nullo mõ. imo talis cõpat furib⁹ z raptorib⁹. Amb. in. f. Mõ minoris ẽ crimis hũti tollere qz cũ posses indigẽtibus denegare. vñ etiã Basili⁹. Mõne inqt spoliator es q dispẽsanda recepisti ꝓpria reputãdo. Est enĩ panis famelici quẽ tu tenes. nudi tunica quã in pclaui tuas. discalceati calcei q penes te marcescũt. indigẽtis aurũ qõ possides humatũ. Vñ xps dicit Lu. viij. q difficile q pecuniã hũt regnũ dei intrabũt. Vñ etiaz Jaco. Judiciũ fiet ei sine mia qui hic nõ fecit miam. Bre. Dei miam nõ pt ꝓmereri q hic misericors nõ fuerit. Hoc illi tenaces attẽdere deberẽt. q poti⁹ id qõ remanet ꝓmittũt putrefieri. Quantes ẽ nimia pcitate q q pauꝑibus erogarẽt. Sic nõ fecit be. Laurẽtius q dispsit z dedit pauꝑibus z nõ dedit canibus aut porcis. sicut plures diuites melius pascuut suos canes z porcos q pauꝑes. s. canib⁹ põpando offam vl dando eis carnes de qbus pauꝑes z infirmi posset refici. tales imitant illũ diutẽ de q Lu. vj. q induebat purpura z bisso z epulabat quottidie splẽdide et mẽdicus lazarus iacebat ad ianuaz eius vlceri⁹ plenus cupiẽs saturari de micis q cadebãt de mẽsa diuitis. z nemo illi dabat. ẽ z canes veniebãt z lingebãt vlcera eius. Mortu⁹ aũt ẽ dives ille z sepult⁹ in inferno. Sic fiet illis malis diuitibus q hic nõ exercent opa misẽdie q deus in extremo exiget iudicõ a qlibet hoie. Vñ Matt. xxv. Esurui z nõ dedistis mihi mãducare. Itẽ Jte maledicti in ignẽ eternum qz qcunqz vni de minimis meis nõ fecistis. nec mihi fecistis. Et eadẽ mẽsura q mẽsi fueritis remetiet vobis. Octuz ad terciã ptem sciendũ. q oẽs homines hodie debẽt sanctũ Laurentiũ deuote inuocare. z primo illi q patiunt dolorẽ oculoz. Vñ quadam nocte be. Laurẽtius in domo cuiusdã xpiani veniẽs. z quendã cecũ ibidez reperiens facto signo crucis eum illuminauit. Itez quidam erat gentilis qui lumẽ oculoz pdiderat. cui btus Laurẽtius lumen se ei restituere ꝓmisit si in xpm crederet z baptisma susciꝑet. Ille baptisari instantius postulauit. Accipiẽs aũt btus Laurẽtius aquã dixit eis. oia in cõfessione lauant. Cunqz ipm de articulis fidei diligenter interrogasset. z ille oia se credere ꝓfessus fuisset aquã sup caput eius effudit z ipm in xpo nomiẽ baptizauit. Statiqz q cecus fuerat lumẽ recepit qua ꝓpter multi ceci postmodũ ad sctm Laurẽtiũ venerũt et ab eo illuminati sunt. Vñ canit de eo. Laurẽtius bonũ opus opatus ẽ q p signũ crucis ce. il. Itẽ paupes q nõ hũt panẽ comedere dñt sctm Laurẽtium inuocare. Vñ quidã pbr ecciam sancti Laurẽtij a lõgobardis incẽsaz repare cupiẽs artifices multos cõduxit. Quadã vice dũ qd apponeret ad manducandũ nõ haberet ꝓmissa oratõne in clibanũ aspexit. et ibi candidissimũ panẽ inuenit. Sed cũ vir ad vni⁹ prãdij esum tribus ꝓsonis sufficere videretur Laurẽtius artifices suos nolẽs deficere. sic ꝓdictuz panẽ multiplicari fecit. q in alimentũ diez decẽ cũctis operijs sufficeret. Itẽ sctus Laurẽtius pt hoibz subuenire in extremis. Vñ legit in vita sancti Henrici impatoris. cuius ipe z Kunegũdis vxor eius vgines in simul pmanserũt. diabolo ꝓsuadẽte vxorẽ de quodã milite suspectã hus. sup candẽtes q̃ dragineta vomeres nudis pedibus eã incedere fecit. q̃ ascẽdente dixit. sicut me ab Henrico z oibus viris intactã nouisti xpe adiuua. Cui q̃dam vox de celo dixit. vgo Maria te vginẽ liberabit. Tũc illa illesa remansit. Cũ aũt dictus cesar obijsset. multi demones ante cellã cuiusdã heremite trãsibãt. q interrogauit vnum quid ibi esset. Rñdit. Legio demonuz sum⁹ et ad mortez cessaris properamus si forte aliquid ꝓ paꝛ in eo reperire possumus quem heremita commouauit vt ad se redeat. qui rediens dixit. Nihil profecimus. qz dum falsa vxoris sue suspitio. et alia bona et mala sua in statera fuissent posita. adust⁹ ille Laurentius ollam auream immensi ponderis attulit et in stateram posuit. z sic nos preponderauit. tũc ego iratus vnam aurem olle prerupi. Ollam calicez vocabat quem dictus cesar ad honorem sancti Laurẽtij fieri fecerat. Cui propter magnitudinem due aures inerant. Repertum quoqz est imperatorem tũc obijsse et vnam auream calicis fractam esse.

De assumptione virginis Marie. Sermo. xxxij.

Aria optimam par/

m tem elegit que non auferetur ab ea. Verba proposita Luc. x. originaliter sunt scripta. et in euangelio hodierno lectionaliter recitata. Exaltationem huius sanctissime virginis et gloriã siue sacre assumptionis nec sufficiẽtes sumus inquirere. nec digni sumus alijs nunciare. Unde cũ duo sint doctores precipui Bern. et sanctus Hieroni. Unus tñ sez Bern. reputat se insufficientem. Alius sez Hieronim⁹ reputat se indignum Bernardus enim reputat se insufficientem ita dicens. Christi generationem et Marie assumptionẽ qs enarrabit

UVA. BHSC. IyR_046

XXXII

Quantum eñ gratie in tetris adepta est pre ceteris tantū etiā i celis obtinet glorie singularis ꝓcipatū. ꝙ si oculus nō vidit. nec auris audiuit nec in cor hominis ascēdit q̄ prepauit deꝰ diligētibꝰ se. q̄d tūc prepauit deꝰ gignēti se. etiā qō oibus certū est. diligēti pre oibus. q̄s loq̄tur felix plane Maria etiā multipliciter felix siue cū excepit saluatorē. siue cū excipiꝫ a saluatore. Vtero. q̄z indignū se arbitrans ait. De tali tantaq; me loq̄ indignū fateor. ꝙ et puto ꝙ nēo sit q̄ ꝑsumat. nisi q̄ ꝓta sint q̄ pādūꝫ penitꝰ ignorat. Tū si ad hoc nemo idoneꝰ inuenīt votis oibꝰ cessare nō dz q̄libz etiā pctōr a laudibꝰ be. Marie vḡis q̄z quis explere nequeat qō sentit. Si igiꝫ illi doctores tales z tāti nō reputāt se sufficiētes. nec dignos laudes vḡinis enarrare quid nos dicturi sum?. q̄bus nō adest aliq̄ prerogatiue aut sufficiētie libertas nec dignitas vite. Sed recurrēdū ē ad illā de q̄ locuturi sumus vt apud filiū suū nostrū insufficientiā adiuuet. indignitatez excuset. Vñ in pñti sermōe tria sunt dicenda ad honorē vḡinis glorioſe. Primo de eius assumptione quō optimā ptem elegit. Secūdo aliq̄ ꝑ nr̄a informatiōe. Tercio dicā aliq̄ miracula

Qtuz ad primū sciendū ꝙ primo dicendū ē euāgeliū z historia quō obijt et assumpta est. Vñ de ꝟ legit ꝙ post ascēsionē dñi aplis ꝓpter ꝓdicationē ꝑmōm dispsis btā vḡo Maria iuxta montez syon in domo sua ōr remānsisse. oiaq; loca filij sui. s. baptismi ieiunij passionis. sepulture. ascensiōis q̄usq; vixit visitauit. Die ergo q̄daz cū in desiderio filij sui dilecti esset accēsa angelus appuit ei dicēs. Aue benedicta Accipe bñdictionē a filio tuo dño nr̄o Jhesu xp̄o. Tercia eñ die a corpe assumeris. Maz fili? tuus te expectat. Cui Maria. Si inueni gr̄iam apud filium meū. tūc tria rogo. Primo vt frēs mei aplī ꝙgregēt vt eos añ morte videā. Secūdo vt demones i morte nō videā. Tercio vt fili? me? ꝑ aīa mea psonaliter veniat. Cui angelus. Oīa q̄ postulas obtinuisti. Factū est aūt cū Jobes in epheso ꝓdicaret. celū subito intonuit z nubes ipm arripuit. et ante domum Marie collocauit. Quē maria videns dixit. Fili Johānes memor esto verboꝝ ei? q̄ me tibi in mr̄em et te mihi in filiū cōmēdauit. Ecce me tibi cōmēdo. q̄ tercia die suz migratura in celū. Dixitq; iobes. Vtinaz essent hic oēs frēs mei aplī. Hoc dicto añ ostiū statim oēs assistūt. Qui videntes piter mirabant. Johānes aūt exiuit z dñam migraturā dixit. Cum aūt btā vḡo oēs aplos vidisset. dñm benedixit. z in medio eoꝝ ardentiꝫ cereis circa horā noctis tertiā xp̄s aduenit cū multitudine angeloꝝ z cū cantu aīaz ei? suscipiēs i vlnas suas in celū ꝓdescēdit. z dixit apostolis. Corpus mr̄is mee in vallē iosaphat deferte. et in sepulcro nouo qō ibidē inuenietis illud recōdite. z me ibidem donec ad vos veniam expectate. Tūc aplī accipientes corp? Marie iuxta illud qō dominus iusserat in monumēto nouo posuerūt z iuxta illud sicut dñs iusserat cōsederūt. Altera aut̄ die venit dñs Jhs cū multitudine angeloꝝ. z ipos salutauit dicēs. Pax vobis. Rñdeꝛt. Gloria tibi dñe. Et dixit eis. Quid honoris vobis videꝛt vt mee dilecte faciaz mr̄i. Et illi rñdeꝛt. Dignū est sic tu deuicta morte regnas in celis. sic tu resuscites corp? matris tue benedicte. z a dextris tuis colloces in eternum. Tūc xp̄s dixit. Surge dilecta mea mea vt mecum regnes in celis. Et sic statim aīa Marie ad corpus redijt z de tumulo ꝓdijt cū corpe glorioso. Sicq; ad ethereū assumꝫ thalamū ꝓcomitāte secū multitudine angeloꝝ. Sz q̄t annoꝝ fuit btā vḡo q̄n hodie obijt. rñdeꝛt q̄ in sexagesimo anno obijt. Qd sic probatur. Nam in decimoquarto anno concepit xp̄m et in decimoquinto anno peperit. z cum christo in terris hic vixit triginta trib? ānis. z post ascēsionem superuixit. xij. annis. Tūc oibus cōputatis. in. lx. anno obijt. Sz q̄nꝫ q̄lem vitā be. vḡo duxit p? xp̄i ascēsionē vsq; ad ei? assumptionē. Rñdeꝛt fm Hieronimū. q̄ btā virgo istā regulaz sibi statuerat vt a mane vsq; ad tertiā orōni insisteret. a tertia vsq; ad nonā opi vacaret. a nona vero ab orōe nō recedebat donec angelus sibi cibū mīstraret. q̄ sumpto cuz angelis q̄uersabaꝛt. Ecce q̄tuor capitula q̄ in regula virginis erāt posita. Primū est de orōne. scōm de opatione. tertiū de sua expectata refectiōe q̄rtum de angeli q̄uersatiōe. q̄z q̄uersatō ei? magis cū āgelis q̄ cū hoibus fuit. Jtē sciendū ꝙ be. virgo Maria optimā ptem elegit in pñti vita z in morte z post mortē in celo. Qd sic ꝓbaꝛt. Habuit eñ in vita pñti ptem optimā q̄tū ad tres status saluādoꝝ q̄z extra illos tres status nullus saluaꝛt. Quia status ꝓiugatoꝝ habet fructū tricesimū. Status viduaꝝ fructū sexagesimū. Stat? virginū fructū cētesimū. Jpa igiꝫ be. virgo habuit fructū tricesimū vt ꝓiugati. Fructū sexagesimū vt vidua. q̄z q̄ Joseph spōsus ei? añ xp̄i passionē obijt. ipa vidua remānsit. Fructū centesimū vt virgo imaculata. Jsta ptem optimā vḡo be. elegit. q̄z inter ceteras virgines ꝓmo virginitatē vouit Vñ dr̄ in decre. Maria mēte vouit virginitatē perpetuā. nisi deus ei aliter reuelaret. xxvij. q. ij. c. j.

Scdo ꝓsideraꝛt hec ps optima q̄tū ad vite pfectionem. Est eñ vita actiua q̄ est ps bona. Est ꝓtemplatiua. q̄ est ps melior. Et ē ex vtraq; ꝓposita. q̄ est ps optima. z ista habuit be. virgo Maria. z iō signaꝛt p istas duas sorores. s. Martham que fuit actiua. z magdalena q̄ fuit ꝓtemplatiua. Et iō hoc euāgeliū de illis duab? sororibꝰ hodie lectū est in missa. Magna laus marie q̄ vtrāq; vitā circa filiū habuit. Ma q̄tū ad diuinitatē ei? ꝓtemplatiōi intēta fuit. Quātum ad hūanitatē sibi sedule mīstrabat. Nam Maria ser opa misericordie xp̄o exhibuit. de hoc dicit Ber. in quodā sermōe de assumptiōe. Vt breuiter illa ser opa misericordie percurramus. Beata virgo Maria summū filium dei in vtero suo suscepit. natū nudis pannis operuit. esurientē pauit. sitientem lacte potauit. infirmum per infantiam non solum visitauit. sed etiā fouendo. lauando. gustando. frequētando et omnia sibi humana officia exhibuit. Jpm etiam in carcere positū. i. in crucis patibulo alligatuz visitauit. Ipsa iuxta crucem eius stetit eiusq; sepulture interfuit. Scdo elegit sibi optimā ptem in morte sua. Et hoc q̄tū ad duo. Primo. s. q̄tū ad moduz q̄ in hora mortis assumpta ē. Mod? aūt quo aīe in hora mortis assumuntur in celuz est triplex. Quedam enim assumuntur in celum per vnuz angelum que est pars bona. de qua dicitur Exo. xxiij.

UVA. BHSC. IyR_046

Ecce ego mittã angelũ meũ qui custodiat te i via ⁊ inducat in terrã quã ꝓmisi ꝓtribus tuis. Alius ẽ qñ a multis angelis assumũtur. ⁊ h̃ ẽ ꝑs melior. Et illam ꝑtem habuit mendicus Lazarus. de quo dr Luc. xvj. Factũ ẽ vt moreret mẽdicus ⁊ portaret ab angelis in sinũ abrae. Terci? modus qñ xp̃us ⁊ oẽs scti ⁊ angeli alicui aĩe obuiarẽt. ⁊ hec ẽ ꝑs optima quã Maria elegit ⁊ hodie recepit. Mã xp̃us cũ honorabili societate. s. cũ oibus sctis ⁊ angelis Marie hodie obuiã venit. ⁊ eã ꝓsonalter honorifice i celum duxit. Bis igit̃ euacuatũ fuit celũ. Prio qñ xp̃us ascẽdit. q? tũc nullus angelus i celo remãsit. ſ oẽs obuiã xp̃o veneꝛt tãq̃ regi suo Scõo qñ bt̃a virgo Maria hodie assumpta fuit. q? oẽs angeli et oẽs scti prĩarche ⁊ ꝓphete ⁊ ceteri sancti ꝓtũc i celo exĩtes cũ ipo xp̃o Marie obuiã venerũt. ⁊ ipsaꝫ tanq̃ reginã suã honorauerũt. Tercio euacuabitur in iudicio. q? tũc oẽs in vallẽ iosaphat ꝓficiscẽt.

Itẽ q̃tuꝫ ad subiectũ. q? cũ corpe ⁊ aĩa assumpta ẽ be. virgo Maria. vt pie credit ecclesia. Si ei iusti fulgebũt sicut sol. vt hr̃ Matth. xiij. Quãto magis eius corpus sctũ fulgebat qõ deũ portauit. Mñ taꝫ honorifice assumpta est. q̃ angeli mirati sunt dicentes. Que ẽ ista que ascẽdit. Mõ ei fuissent admirati si sola aĩa eius ascẽdisset. q? multe aĩe sctoꝝ ascẽderẽt añ ipsam. Sed valde mirati sunt videtes feminam purã creaturã ascẽdere cũ corpe glorioso. Qõ q̃dẽ pueniẽs fuit triplici rõne. Prio ex ꝑte mris. quia fuit mr̃ christi. iõ debuit sublimari ad filiũ. vñ Damas. Decuit matrẽ ad filiuꝫ sublimari. vt ad ipsum ascẽdat sicut ad ipsum descẽdit. Scõo ex ꝑte filij. q? eius vnicus filꝰ fuit. iõ debuit eã honorare ꝑ ceteris sctis. quõ alias ipleret ꝓceptũ qõ ipse dedit de honore pentũ. Exo. xx. Honora prẽm ⁊ mrẽm tuã Mã ipse xp̃us honorauit Mariã mrẽm suã in vita. in morte et post mortẽ. In vita. q? in iuuẽtute sua sibi subdit? fuit qñ erat. xij annoꝝ. Itẽ in etate virili qñ ad petitionẽ mris in nuptijs aquã in vinũ ꝓuertit. In morte eã iohi ꝓmendauit. Post mortẽ vt di. Seculi? sibi ꝑ oibus hoib? post resurrectionẽ prio appuit. Itẽ post ascensionẽ suã ꝑsonaliter cũ sctis ⁊ ãgelis i morte ad eã venit. ⁊ eã ecõnerso resuscitauit post mortẽ eãq̃ cũ corpe ⁊ aĩa i celũ transuexit ⁊ honorifice ad dexterã suaꝫ collocauit tanq̃ reginã celi.

Tercio ex ꝑte nr̃i. ⁊ est magna vtilitas q̃ assumpta ẽ cum corpe ⁊ aĩa. q? ex hoc marie femis spes resurrectiõis ⁊ ascẽsiõis dat̃. sicut ⁊ xp̃s dedit magnã spem viris ex sua ascensiõe ⁊ resurrectiõe. Mñ sicut cõueniẽs fuit q̃ xp̃i resurrectio gloriosa acceleraret vt ꝑ hoc viris daret̃ spes gloriose resurrectiõis. Sic necesse fuit vt acceleraret̃ resurrectio virgis Marie vt daret̃ spes future glorie resurrectiõis sexui mulie bri. Et iõ ad honorẽ mulierũ ⁊ plenã fiduciã ipsaꝫ nõ viri filius ſ mulieris voluit esse. nõ viris ſ mulieribus post suã resurrectionẽ ꝑmo voluit appare re. Voluit igit̃ hũanaꝫ naturã exaltare in muliere i corpe ⁊ aĩa ad hostis hũani generis ꝓfusionẽ. ⁊ ipi? hũane nature honorẽ ad mulierũ firmã spẽ ⁊ fiduciam ad dei laudẽ ⁊ beniuolẽtiã. q̃ etiã in sexu fragili tantã gloriã dignat? est oĩdere. Tercio elegit sibi optimã ꝑtem etiã post mortẽ. q̃tum ad locũ quẽ sortita est. Locus aũt sanctorũ in patria est. Quidaꝫ sociant̃ angelis infirme hierarchie et hec ꝑs ẽ bona Alij aũt angelis medie hierarchie. ⁊ hec ẽ ꝑs melior Alij aũt angelis sũme hierarchie. ⁊ hec est ꝑs optima. Maria aũt sup oẽs choros angelorꝫ est exaltata. super oẽm celsitudinẽ celi est elevata ⁊ ad dexterã filij sui collocata. Et ideo non tantũ habet partem optimam sed etiam' peroptimam. Vnde de ea cantur. Exaltata est sancta dei genitrix super cho. ange. ad ce. re. Hiero. Credit̃ q̃ saluator ipe sibi occurerit ⁊ cũ gaudio eã secũ in throno collocauit. Nam Marie claritas in celo ẽ beatis cã glie letitie ⁊ honorificentie. Glie q? eius claritas btos letificat Bern. Marie pũtia totus illustrat orbis. adeo vt ipa supna ciuitas clarius rutilat virgine lampadis illustrata fulgoꝛib?. Itẽ est cã letitie. q? sancti sine magna letitia videre nõ ꝑnt matrẽ suã sup omnes choros exaltatam. Itẽ causa honoris. q? honor est sanctis hr̃e fratrẽ. s. xp̃m. et matrẽ. i. be. virginẽ quoꝝ vn? ẽ rex et altera regina toti? regni celestis. Itẽ q̃tũ ad officium sibi cõmissum. Habet enĩ officiũ mitigandi ira filij et iusticiã ipius. Nam qñcunq̃ xp̃s ex iusticia punire vult mundũ ꝓpter scelera sua. tunc Maria se interponit inter deũ ⁊ boies. et mitigat ⁊ placat filium. Vñ bern. Nemo dña tam idoneus q̃ gladio dñi ꝓ nobis manus obijciat. vt tu dei amantissima ꝑ quã premiũ suscepim? miscoiam de manu dei nr̃i

Item sciendũ q̃ Maria q̃ hodie exaltata est ⁊ locata ad dexterã filij iam sustẽtat mõm. q? totus mũdus in maligno positus est ⁊ plenus pctoꝝ malorꝫ boim. Hoc ptꝫ ad lucẽ. Nam cõmunissimũ ẽ mala agere in mũdo. ⁊ quottidie magis ac magis ꝓuocare. q? cõmune est mẽdaciter ⁊ scienter ꝑ deũ iurare. etiã ꝓ paruis rebus. Et qõ maius est quottidie nomẽ dei blasphemat̃. Silr ⁊ boies cõmuniter sibi inuicem maledicũt. ⁊ illa tria pcta iaꝫ sunt cõmunissima in mũdo. De his dictũ est añ in ser. de visitatõne Marie virginis. Itẽ superbia iam dñatur in vestibus. in tunicis lõgis. in scissuris multis. Itez auaricia iam regnat q̃ est radix omniũ malorꝫ Hiere. vj. A minore vsqꝫ ad maiorẽ omnes studẽt auaricie. Nullus enĩ vult ꝓtentari. sed q̃libet vult ditari. etiã cõtra salutẽ ꝓximi cũ rebus iniustis. Itẽ luxuria est cõmunis. q? pauce psone pueniũt ad statum matrimonij in integra castitate. signãter masculi. Et tamẽ omnis luxuria extra matrimoniũ est pctũ mortale Vñ ör in decre. Ad meretrices accedere est diuinitus ꝓhibitũ. xxxij. q. iiij. meretrices. Itẽ nec festa celebrant̃ nec ieiunia seruant̃. Et heu iam veritas ⁊ fidelitas fm cursuꝫ mũdi rara est. Vñ. ps. xj. Diminute sunt veritates a filijs hominuꝫ ⁊ quasi ois bõ iam est mẽdax. Nec ẽ fidelitas. q? filiꝰ nõ diligit patrem. nec frater frẽm. nec amic? amicũ. sed vnusq̃sq̃ ꝓximũ suũ decipit. ⁊ sic de singulis. Et ista multa mala ⁊ magna mala que in mõdo iã cõmittunt̃ iustitia dei nullo modo sustineret. si mediatrix Maria nõ esset. Q? autem Maria mundum hucusq̃ sustẽtauit. hoc ostenditur. Primo in exemplo illo vbi xp̃s dixit angelo. Buccina buccina. Et statim tot? mũdus quasi folium in arboꝛe tremere videbatur hoc exemplum quere infra in prontuario de exemplis

UVA. BHSC. IyR_046

XXXIII

be.vrginis marie.ix. Item ostēdit in exemplo vbi infra missam solennia imago.b. virginis vehementer sudare cepit.hoc q̄re ibidē.xj. Ergo regratiari tenemur marie vgini q̄ xp̄s ex eius meritis nobis vitā nr̄am tamdiu ꝓlongauit. Vñ.bern̄. Mentē & oculos p̄iter cū mantho ad te reginā mundi attollim⁹.& coīā tue celsitudinis glia genua flectimus cerniceem inclinamus ac plenas suspiriis ad te p̄ces trāsmittimus. Item circa illud festū q̄rit vñ ortū hz q̄ hodie b̄ndicūtur herbe & fruges? Rñdeo q̄ ortū habz a dño aplico ihu xp̄i vicario. Vnde legit in cronica Germāni q̄ anno dñi. cclxxv.sctūs eutic̄ianus papa constituit b̄ndici herbas & nouos fructus vuas & fabas & passus ē sub probo impatore. Qrtū ad sc̄am ptem ꝑ nr̄a informatōne sciendum. sicut hodie pagimus obitū & assumptōem.b. vginis marie tūc ꝓsulendū ē oīnibus xp̄ifidelibꝫ q̄ nullus sc̄ēter in pctō mortali ponat se de sero dormitū ꝓpter incertitudinē mortis q̄ q̄ hodie de sero sano corpe vadit dormitū.ignorat an cras mane resurgat.& si sic i ista nocte in pctō moreret eternaliter dānaret.vñ Aug. de ver.do. Audacior ē q̄ cū vno pctō mortali dormit q̄ q̄ cū septē hostibus de morte sua inuicē obligatus cōflugit. Vñ salutiferū & laudabile ē q̄ q̄libet de sero añ ingressum lecti sui oret ad minus vnū p̄ nr̄ & vnū aue maria & simbolū fidei q̄ valde bonū est de sero & de mane orare simbolū.& cū cōtritione cordis dicat cū Dauid. Miserere mei deus.fm ma.mi.tu. Tūc dñs nr̄ ihs xp̄s ē tam bonus & misericors q̄ si illo die q̄nq̄ vel sex vel octo pctā mortalia vel etiam plura cōmisisses.& cū vera cōtritione cordis implores cū publicano misēdiam dei dicēs. Deus ꝓpitius esto mihi pctōri.& ignosce mihi hodie pctā mea sic indulsisti magdalene peccatrici pctā sua. Ego.n.offendi te hodie irascēdo.iurando.blasphemando.maledicēdo.supbiendo.in omissione multoꝝ bonoꝝ.& in illo pctō vel in hoc in specie recogitādo illud peccatū in q̄ magis peccasti & nūq̄ intēdo āplius facere Et firmiter ꝓpono ꝓfiteri ꝑ loco & tpe. Tūc anteq̄ intrabis lectū tuum.deus indulsit tibi oīa pctā tua. Hoc ꝓbat Ezech.xviij. In q̄cūq̄z hora pctōr ingemuerit &c. Et si cōtingeret illa nocte te sic mori.tunc esses vnus de saluādis. Et q̄n de mane surgis de lecto tuo interim q̄ induis vestimēta tua.ora iterum vnū p̄r nr̄ & aue maria & simbolū fidei.& dic. O pissime dñe ihu xp̄e.ego hāc oīōem tibi offero.& oīes labores q̄s hodie fideliter laborabo.& oēs tribulatōnes & infirmitātes q̄s hodie sup me permiseris fieri hodie tibi offero ꝓ p̄ctis meis. Tūc illo die q̄cq̄d fideliter laborabueris tu sartor.tu sutor.tu faber.tu pistor.carpētarie.carnifex.lanifex.agricola.& sic de singulis.famule & famula.erit tibi totū meritoriuz vite eterne cuz es in gr̄a & fideliter laboras. Vñ dr̄ in ps. cxxvij. Labores manuū tuarū.mā.be.es & be.ti.e. Et ꝑ q̄libet tribulatōe hēbis spāle gaudiū. Vñ Joh.xvj. Tristicia vr̄a vte.in gau. Sz heu plures sunt cuz de sero vadūt dormitū nec cogitant de deo.nec de sctis nec de salute aie sue. Et etiaz q̄n de mane surgūt tūc currūt ad labores tanq̄ equus desultorius. Cōtra tales dicit dñs per ꝓphām in ps. xxxj. Nolite fieri sic equus & mulus &c. Vñ etiā Arist. Inē oīa aiantia sol? hō hz rōnem. Vñ q̄libet hō ad minus de mane & de sero assidue dz cogitare de deo a q̄ habz oīa. vñ apls Quid habes qđ nō accepisti. Itē sciendū q̄ quilibz hō q̄ stat in vera cōtritōne & in bono ꝓposito āplius nō velle peccare.nō ē pctōr mortalis.vñ Ber. Cū p bonā volūtatē incipimus eē dei.desinimus esse diaboli. vñ quilibet q̄ intendit saluari. semp dz stare & inueniri in bona volūtate. Et iam dictis ptz q̄ ille ē pctōr mortalis q̄ mortaliter peccat.& de hoc non dolet.aut q̄ stat in ꝓposito peccādi mortaliter. Qrtū ad terciā ptem sciendū.q̄ oēs hoīes recurrere debēt ad.b. vginē tanq̄ ad reginā potentē & tanq̄z ad matrem mie in omnibus infirmitatibus & angustijs & signāter hodie in festo assumptōis sue q̄n migrauit de hoc mūdo ē solenniter celebranda & venerāda.& etiā per totū triceſimū.be. vginis vt ipa nobis velit astare in extremis nr̄is q̄n de hoc mundo exituri sumus. Mā ipa be. vgo vult fideliter astare eis qui ei seruiūt.& eā fiducialiter in extremis inuocant.& se ei recōmendāt. Hoc oñditur in illo viro q̄ eā in agone inuocauit.& ipa.b. vgo apparuit ei & ꝓsolabatur eū.hoc exemplū q̄re infra in promptuario. de exemplis btē vginis.lvj. Sed q̄rit q̄d orare debemus be. vgini in extremis nr̄is? Rñdet q̄ salutiferum ē orare illū versum. Maria mr̄ gr̄e mr̄ miserdie tu nos ab hoste &c. Hoc ostēdit in illo antiq̄ p̄e religioso q̄ in agone vidit infinitos demones circa se.& q̄n cepit orare. Maria mr̄ gr̄e &c. statim maria affuit. demonesq̄z fugauit.hoc exemplū q̄re ibidē.xl. Itez vtile ē be. vginē honorare p illā antiphonaz. Salue regina &c. Hoc ptz in illo canonico cui in extremis apparuit.b. vgo maria dicēs ei. Nunq̄ dānaberis hoc exemplū q̄re ibidē.cxij. Itē rusticis & secularibus be. vgo parata ē subuenire in extremis. Exēplū de illo iniquo rustico quē.b. vgo Maria liberauit a damnatōne & ptāte demonū. hoc quere ibidez lj. Itez sciendū q̄ ē multū vtile ieiunare vigilias be.marie vginis. Exemplū de illo q̄ q̄tuor vigilias p̄ncipales marie vginis ieiunauit in pane & aq̄.& n̄ potuit mori nisi confiteret & sacr̄m eucharistie sumeret.hoc q̄re ibidē.lv. Vltimo ē sciendū.q̄ pie est credendū & sperandū q̄ .b. vgo ma. nō sinit hoiem aliquē damnari q̄ ei fideliter fuuit. Hoc oñditur in illa magna peccatrice q̄ eā q̄tidie salutauit.& ei vnaz missam cōpauit.& sic saluata ē.hoc q̄re ibidez.lxxiij.

De sancto Bartholomeo apostolo.

Sermo xxxiij.

O cest preceptū meū

b vt diligatis inuicez sicut dilexi vos. Ita scribit Joh.xv.& in instantis festiuitatis euāgelio. Sepe inducit nos dñs noster ihs xp̄s ad dilectionē proximi.& per cōsequēs ad dilectionē dei q̄ deus in homine aut diligit aut odit. Vñ Chrisost. sup math. Sicut rex in imagine sua honorat. sic deus in homine diligit vl̄ oditur. Non pōt hoiem odire qui deū amat nec pōt deū amare qui hominē odit. Et ergo in hoc q̄ xp̄s nos inducit ad dilectionē ꝓximi inducit nos pariter ad dilectionē dei. Vnd̄ in p̄nti fmone ad honorē sancti Bartholomei tria sunt dicenda. Primo p̄uilegia sc̄ti Bartholomei.

J

UVA. BHSC. IyR_046

Secūdo aliq̄ pro informatione nostra. Tercio aliq̄ miracula. Quātum ad pmū cōsideranda ē magna liberalitas dei que pro modico ⁊ transitorio honore quem sancti sibi exhibent in terris eos glorificare dignatur in celis. Talis fuit btūs Bartholomeus q̄ deū honorauit. ⁊ ideo deus eū pulegiauit multiplr Et primo in hoc q̄ ipm ex oīnibus mūdi hoīb elegit in suū aplm. Secōm pulegiū. qz nobilis fuit inter ceteros aplos. nam sanctus Andreas ⁊ frater eius petrus fuerūt piscatores. Silr sanctus Jacobꝫ ⁊ sanctꝰ Johes. duo frēs fuerūt piscatores. ꝛ ipe fuit nobilis. Et in signuz huius fuit vestitus collobio albo ⁊ pallio albo. qō per singulos angulos gēmas habuit purpureas. ⁊ in vigintiser annis vestes eiꝰ ⁊ sandalia nō sordidātur nec veterascūt. Tercium pulegiuz. qz fuit magne deuotionis ⁊ sanctitatis. qz centies in die ⁊ centies in nocte corazꝫ deo genua sua flectebat. sic oīes actus tazꝫ diurnos q̄ nocturnos ⁊ oīonib ꝓuenebat. Augū. in q̄dā epla. Oīe qcūqz inchoaueris facere pmo inuoca deū ⁊ gratias ei age. ⁊ cū pfummaueris illud silr fac. Nō etiā Piero. nec cibus añ sumaī nisi oīone premissa. nec recedaī a mensa nisi gr̄e referāt creatori. Quartum pulegiū q̄ nō solū fuit aplꝰ. ꝛ etiam martyr. Vnd̄ rex astrages fussit aplm pmo fustib cedi. Secūdo sic cesum viuū excoriari. Tercio fecit eum decollari. Quintū pulegiū. qz ipe septimū articulū de. xij. articulis fidei cōposuit di. Ascendit ad celos se. ad dex. dei pa. om. In isto articulo attēdere debemus q̄ xp̄s ascendit gaudēter. sm illud ps. Ascēdit deus in iubilatōne. nec ipse solus ascēdit. ꝛ oēs anime q̄ ab ipso de limbo liberate fuerūt. videlicet sanctoz patrū. ꝓphaz. pīarchaz. sanctoz innocentuz. sancti Jobis bap. ⁊ omniū sanctoz. iustoz qui fuerūt ab initio mūdi mortue ⁊ purgate. De aie singule cū xp̄o ascenderūt. ⁊ fuerūt in maxima iubilatione. Vñ in ps. Ascēdens in altum captiuam duxit captiuitatē. i. illos q̄ fuerunt captiui in limbo inferni.

Sextum pulegiū. qz festū eius hodie in toto mūdo solenit celebraī ⁊ vigilia etiā sub p̄cepto ieunaī

Septimū pulegiuz. qz q̄tidie in singulis missis in toto mūdo noiatur. Quātum ad secām partem sciendū. q̄ primuz diligere tenemur ꝓpter naturalem attinentiā siue parētelam. Oīes enī sum⁹ frēs ex vno pīe. ⁊ etiā ex vna mr̄e. s. ab adam ⁊ eua ꝓgeniti. ⁊ ab vno pīe celesti creati. Et insup oēs hēmus vnū baptisma. vnā hereditatē in celo possidendam Vñ Aug. Oīes frēs sumus sm q̄ hoies sumus. Item Aug. Voluit deus vnicū hoiem formare in principio a quo oēs hoies ꝓcederent. vt tanq̄ frēs se oīes hoies amarent. Item diligendus est proximus ꝓpter p̄cepta dei. Vnde dī in euāge. hodierno Hoc ē preceptū meum vt diligatis inuicem. Et in hac charitate primi ē quintuplex gradus. Nam primo dz q̄s diligē vxorē ⁊ parētes. Vñ q̄rit vtz vir plus dz diligere vxorē q̄ parētes: Rñdet q̄ sic. cordiali dilectione. ꝛ plus dz honorare parētes verbis ⁊ factis. vñ Gen. ij. legit q̄ adā post creatōnem eue dixit. Hoc nunc os ex ossibꝰ meis. ⁊ caro de carne mea. q̄obrem relinquat hō p̄rem ⁊ mr̄em ⁊ adherebit vxori sue. Secōo dz q̄s diligere pueros ⁊ cognatos. qz dicit. s. Tho. secda sede. q. xxvj. Illi q̄ nobis cōiuncti sunt p carnis originē ꝑ̄tius sunt diligendi. Tercio domesticos. Quarto extraneos

Quinto inimicos. Vñ hic q̄ritur. vtz inimici q̄ sunt mali sint diligendi: Rñdet inq̄ntuz inimici sunt mali. sic ꝓsiderādo q̄tū ad culpā sic sunt odiēdi vñ deus odit malos tali mō inq̄ntū mali. vñ in ps. cxviij. Inimicꝰ odio habui. Sz ꝓsiderādo inimicos ⁊ malos inq̄ntū hoies sunt. s. ad imaginez dei facti. ⁊ adhuc sunt in via ⁊ in potētia veniendi ad pātriam ⁊ ad beatitudinē. sic sunt diligendi. vñ Aug. Cū dico hō malus duo dico. s. hō ⁊ malus inq̄ntū hō ē diligendus. inq̄ntū malus ē odiendus. Et tō licet maloz hoīm malicia sit odienda. ipa tū natura possibilis beatificari ē diligēda. et tō dicit dñs mat. v. Diligite inimicos vrōs ⁊ bñfacite his q̄ oderunt vos. ⁊ orate ꝓ ꝓsequentibus ⁊ calūniātibus vos. Sed di. quō debeo diligere primū: Rñdet sm q̄ habet Math. vij. Oīa quecūqz vultis vt vobis faciāt homines ⁊ vos facite illis. Itez illud Thobie. iiij. Oō ab alijs oderis tibi fieri. ne tu alijs feceris. Quātuz ad terciā ptem sciendū. q̄ oēs homies debēt hodie sctm bartho. tanq̄ singularem patronū inuocare in omnibus infirmitatibus ⁊ necessitatib. et pro quibꝰ patiūtur febres. Vñ q̄dam adolescens cū nimio febris feruore ⁊ solutione ac vomitu iam morti ꝓximus essz. postulauit sanitatē a. b. bartholomeo. qui statim sanus effectus ē. et recessit valens. Item q̄dā mulier cū nimia febre añ corpus apostoli se ꝓsternēs postulabat misericordiā dei. q̄ intercessione sci bartholomei sana recessit grās agēs deo. Item succurrit ꝙginibus febricitātib. vñ q̄dam sanctimonialis q̄ laborabat nimio febris calore et grauem dolorem capitis patiebatur per longū tēpus. et vnū brachiū lesum habebat. ita vt illud nō valeret ad os ꝓducere. et iacuit ante pedes apostoli. et de omnibus sana recessit grās agens deo. Item qui patiūtur dolorem oculoz. vñ quidam clericus cuius vnū oculū infirmitas longo tempe secerāt egrotare. ꝓ oīonem sci Bartholomei apostoli statim sanitatem recepit. ita vt nulla in eodem oculo macula remaneret. Itez q̄dam sanctimonialis femina habens oculos lippos veniens ad sepulcrū beati bartholomei. ipm deote imploranit. ⁊ statim sanata ē. Item q̄dam mulier pre oculoz dolore excecata ē. que ducta ad sepulcruz sancti bartholomei. et ibi aliq̄liter diu iacens et ipm deuote inuocans sanata ē et illuminata. et sine dolore recessit. Item paralitici debēt ipm inuocare. vnd̄ quedā puella q̄ longo tempe fuerat paralitica. ⁊ mēbris oīnibus dissoluta. proiecta est ante corpus apli bartholomei. cui diuina gratia per meritum ipius batholomei apostoli ita integerrimā prestitit sanitatem vt nec signum pristine infirmitatis in ea reperiri posset sed valens ac leta recessit exiliens et laudās deum. Item sanctus bartholomeus habet potestatem super demones. vnde precepit demoni dicens. Confitere immūde spūs. istos homines qui hic ī tēplo iacent infirmi quis eos lesit: Respondit demō. Princeps noster diabolus ipe nos mittit ad hoies vt ledamus primo carnem eoz quia in animas eorū nō possum⁹ habere potestatē nisi sacrificauerint.

UVA. BHSC. IyR_046

irrisorijs ⁊ vituperijs. Circa predicta est sciendū q̄ inter oīa peccata vix remittuntur illa duo pctā rum subtractio.et ꝓmotorū infamatio. Vñ ꝑm sanctū Tho.ij.ij.q.lxij.tenet̄ q̄s ad restitutionez fame. sicut ad restitutionez cuiuslibet rei subtracte. Insup qui audiūt libēter detractores ⁊ cito credūt grauiter peccāt. Vñ dicit̄ in decre. Qui falsis de alio ꝓfert. ⁊ qui crimina cito credit. vterq; re? ē.xj.q.iij.nō solū.

Moni sunt viri ⁊ virgines ⁊ mulieres q̄ deū offendūt superbiēdo in vestib? ⁊ chorizādo. Mā quecūq; mulier seu virgo se ornat in crinib?.in facie.in peplis.in cingulis.in vestib?.inspiciēdo se in speculo. et hoc facit ex superbia alliciendo masculos ad malas cōcupiscētias.talis mulier vel virgo peccat mortaliter. Silr masculus q̄ ornat se tali intentiōe. vt. ſ. posset allicere virgines siue mulieres ad malū actū etiā peccat mortaliter.⁊ etiā amplexādo.osculādo.iocādo cū mulierib? vel virginibus. si hoc fecit ex leuitate peccat venialiter.Sed si facit ex mala intentiōe tūc peccat mortaliter. Silr culpabilis ē mulier vel virgo q̄ sciēter ⁊ volūtarie admittit tales iocos tali intentione. Vñ dicit̄ in decre. Deus iudicat intētionem.de pe. dist.j.Similr si masculus emeret mulieri vel virgini nouū annū vel dedicationē ⁊ ꝓparet sibi burlam cultellū.et sic de singulis.si hoc facit bona intentiōe. nō peccat.sed si mala intentiōe sc̄z vt eā posset ꝓuocare ad malū actū peccat mortaliter. Similr si facit sibi crinale vel emit sibi choreā mala intentiōe. Mā q̄ñcunq; due psone stant in illicito amore habentes maiorē amorē ad se inuicē q̄ ad deū oipotentē. tales q̄diu sic stāt nō sunt in statu salutis. ⁊ multipliciter peccāt mala cogitādo.et etiā de nocte somniādo videndo.loquēdo.ridēdo.tangēdo amplexādo. iocādo.munuscula vel litteras dirigēdo.⁊ sic ō singulis Oia ista iaz enumerata q̄ñ fiūt mala intentiōe sunt mortalia. Vñ Amb. Intentio opi tuo nomē impo nit.Similr superbi q̄ in diebus festiuis chorizāt grauius peccāt q̄z si manib? suis interim laborarent.

Decimi sunt q̄ excedūt modū ⁊ mensurā in comedēdo bibēdo.sic q̄ inebriāt vel etiā nauseā vl' vomitū habeāt ꝓpter superfluitatē cibi et potus. tales peccāt grauit. Vñ ꝑm Ben.de vrmaria.Quicūq; inebriatur vel excedit mensurā in comedēdo. si ꝫ facit cuz ꝓposito.peccat mortaliter.⁊ si in tali ebrietate occidi tur vel alias quacūq; alia morte morit.eternaliter dānabit̄ ⁊ in inferno habebit illū potū infernalez.de q̄ dicit̄ in ps̄.x. Ignis sulphur spūs ꝓcellarū ps calicis eor. Undecimi sunt iracūdi ⁊ inuidiosi qui irascunt̄ cū deliberatiōe ⁊ cōsensu rōnis. ⁊ cogitant in animo suo quō possint se vindicare. tales pccant mortaliter ⁊ erūt rei iudicio.Mat.v. Oñūs q̄ irascitur fratri suo reus erit iudicio.Et si illā irā oñdūt ꝑ bis sc̄z maledicēdo ꝓximis.tūc adhuc grauī? peccāt Et si ꝓcedūt ad factū cōtra ꝓximos. sicut pcutere. vulnerare.vel occidere.tūc adhuc grauī? peccāt.

Duodecimi sunt q̄ i mr̄imonio male viuūt simul.ſ. q̄ñ vir pcutit ex ira et vindicta sine causa vxorē suaz peccat mortaliter. Similr vxor peccat mortaliter q̄ñ est inobediēs et maledicit marito ex corde suo. ⁊ q̄ñ ꝓuocat maritū ad irā ⁊ ad blasphemandū deum ⁊ maledicēdū.ergo mulieres dñt esse mittes exemplo marie.et in matrimonio simul dñt viuere sicut Joseph et Maria pacifice.tūc deus habitat cum ipsis et ꝓsperabunt̄ sed quādo discordāt simul tunc diabolus morat̄ cū ipis.Similr q̄ ꝓmittūt filios ⁊ filias chorizare.iurare.blasphemare.maledicere. dāna ꝓximis inferre.ludere.luxuriari. festa et ieiunia frangere et sic nō corrigūt. tūc pctā puerorū patrētes lugebūt. Vñ ad Ro.j. Digni sunt morte nō solum qui faciūt sed etiā q̄ ꝓsentiūt facientibus. Vñ etiā dr̄ in decre. Pari pena puniēdi sunt facientes ⁊ ꝓsentientes.xvij.q.iij.oēs. Quātū ad terciā ptem illi? sermonis sciendū q̄ oēs xp̄iani debēt hodie festuz sctē Marie magdalene solēniter celebrare. ⁊ ipam tāq̄ singularē aduocatricē in oibus infirmitatib? ⁊ necessitatibus inuocare.Et primo sterilis. Vñ legit̄ de ea q̄ in vita sua cuidā principi a deo heredē impetrauit. Itē mulieres pregnātes. Vñ legit̄ q̄ nauis quedam viris ⁊ feminis onusta naufragiū ptulit. vna aūt femina cū esset pregnās ⁊ se in mari pcitari cōspiceret Mariā mrgdalenā inq̄ntuz potuit inuocauit.vouēs q̄ si meritis suis ab ipo naufragio euaderet et filiū pareret.ipm eius monasterio donaret.sta timq; femina quedā specie ⁊ habitu venerāda ei apparuit.q̄ eam p mentuz arripiēs alijs pcitantibus ad littus incolumē pduxit. Ipa aūt postmodū filiū pepit.⁊ votū suū fideliter impleuit. Itez qui dolent oculos aut ceci sunt. Vñ legit̄ q̄ quidā oculorū lumine priuatus cū ad monasteriū sctē marie magdalene veniret ⁊ suus doctor ei diceret se ecclām iaz videre ille magna voce clamauit. O sancta magdalena.nunq̄d aliq̄ merear videre ecclāz tuā. statimq; eius oculi sunt aperti. Itē captiui. Vñ quidā dum ob pecunie exactionē in cōpedibus teneret Mariā magdalenā sepe in sui adiutoriuz inuocabat. et ecce q̄daz nocte mulier quedā specioſa sibi appuit q̄ vincula frāgens.et ostiū serās sibi vt fugeret imperauit Qui se solutū videns ꝓtinus inde fugit. Item magnis peccatoribus pōt subuenire ⁊ venā impetrare. Vñ legit̄ cū quidā pctā sua scripsisset in q̄daz cedula et eam sub palla altaris beate marie magdalene posuit.rogans eam vt sibi indulgētiam impetraret.q̄ postmodū cedulaz accipiēs pctā sua de ipa cedula oīa deleta inuenit. Itē pōt impetrare ne aliq̄s moriat̄ sine pfessione ⁊ sacra eucharistia. Vnd legit̄ q̄ q̄dam miles singulis annis ad corpus btē marie magdalene cōsueuerat venire.q̄ postmoduz in plio est occisus ⁊ duz in feretro portaret̄ et aparētibus ⁊ cognatis plangeret̄ btē marie magdalene pijs q̄relis opponebant.cur deuotū militē suū mori sine cōfessione et penitētia pmisisset. Tunc subito q̄ defunctus fuerat stupētibus cunctis surrexit.et sacerdotē ad se vocari fecit.Lūq; deuotus confessus fuisset et corpus xp̄i recepisset.protinus in pace quieuit.

De sancto Jacobo aplō. Ser. xxviij.

Jc vt sedeant hij duo

d filij mei vnus ad dextram tuā.⁊ vnus ad sinistram in regno tuo. Ita scribit̄ Mat. xx.Mar.x.et in instantis festiuitatis euāgelio. Notandum q̄ mater sancti iacobi ⁊ iohannis petiuit a xp̄o vt honorē illū faceret filijs suis.vt in regno suo

UVA. BHSC. IyR_046

honorare eos. sic q vnus eorum sederet in regno suo ad dexterā et alius ad sinistraz tanq̄ fratres sui. et alios excellerēt. Vñ in pñti ser. ad honorez scti iacobi tria sunt dicēda. Primo euāgeliū fm textum z aliqua pulegia sancti iacobi. Scōo aliqua p informatione nostra. Tercia aliq̄ miracula. Quātum ad primā ptem illius sermonis sciendum q sctūs iacobus cuius festū hodie celebrat habet septē pulegia. Primū q fuit nepos virginis z psanguineus xpi. q mater ipius fuit sororis marie. et ideo quadam p̄rogatiua diligit a btā virgine z a xpo tanq̄ psanguineus z xpinquus. Scōm pulegiū. q dicitur iacobus maior sicut alter minor. z ß primo rōe vocationis. q primo vocat? est a xpo. Scōo rōe familiaritatis. q maiorē familiaritatē videt xps habuisse cū isto q̄ cū alio. q ipm ad secreta sua admitebat sicut fuit ad puelle resuscitationē z ad glorioſaz trās figurationē. Tercio rōne passionis. q primus inter ceteros aplos passus ē. Sicut ergo dicit maior alio ex eo q primo vocat? est ad apostolat? gram. ita potest dici maior ex eo q primo fuit vocat? ad eternitatis gloriā. Tercū pulegiū. q primatū tenet inter oēs aplos q primus fuit q̄ p xpo passus ē et ei gloriam sue visionis oñdit in regno celesti p̄ oibus apostolis. Et calixtus papa dicit. Ipe martyriū sustinuit in die qua xpus annūciatus ē z passus. Vñ cantur de eo. O iacobe q̄ inter aplos primatū tenes primus eoz martyrio laureat?. Quartū pulegiū. q p̄ ceteris sctis visitat sepulcrū ei? ab hoibus. Et eps dispēsare pōt in votis. exceptis tribus. s. petri z pauli. terre sctē et ad limina scti iacobi. illa tria vota sunt casus papales. Et merito eius sepulcrū visitat q ipe iuuat hoies in vita in morte z post mortē. Etiam ꝓpter eius miraculoſaz translationē. Ostēdit ei sctūs iacob? in sua trāslatiōe primū miraculū in aq̄ q discipuli eius cuz sacro corpe ipius mari se exponentes sine remigio incolumes puenerūt ad terrā z mare trāquillū habuerūt. Itē in terra z in lapide q cū corpus in terrā deposuissent sup quēdaz lapidez. mox lapis corpi cessit z in sepulcrū se mirabiliter coaptauit. Itē in igne. q cū montē ascendissent draconez ignē spirātez virtute sctē crucis draconē p medium secauerūt. Itē in thauris indomitis q facto signo crucis sup thauros. vt agni ꝓtinus māsuescūt z eos iūgentes corpus scti iacobi cū lapide sup quē positū fuerat in curru posuerūt. Boues aūt sine regimine alicuius corp? in palaciū regine lupe detulerūt. qd̄ illa vidēs z stupēs credidit z xpiana effecta. oīa que discipuli scti iacobi petierūt tribuit. z palaciū in ecclesiā scti iacobi dedicās magnifice eaz dotauit. et in bonis op?b? vitā finiuit. Et etiā de hac trāslatiōe legitur in cronica Hermāni q anno dñi. xlviij. dum corp? btī iacobi ducerent indomiti boues die clara stella appuit in campo in aspectu oīm hoīm. inde ciuitas illa vbi requieuit corpus ei? compostella vocatur. Quintū pulegiū q vnū articulū de duodecim articulis fidei composuit di. Qui cōcept? est de spiritu sctō natus ex maria vgine. Vñ sciendū q nō solū necessariū est xpianū credere filium dei. sed etiam necessariuz est credere ei? incarnationē p quā nobis visibilis appuit. Baruch. iij. Post hec in terris visus est. et cū hoīb̄ cōuersat? est. Quō aūt incarnatio xpi facta sit. ß quere in festo annūciationis sermo. xiij. pte prima post medium. Sextū pulegium q in qualibet missa quottidie nomiat. Septimū q hodie festū ipius celebrat soleniter ab oib? xpifidelibus. Quātum ad scōam ptem sciendū q sicut iam instat tps messis vbi decime sunt soluēde in quib? plures grauit peccāt z deū offendūt. Ergo p informatiōe simplicium tūc aliqua sunt hic dicēda de decimis. Circa qd̄ sciendū fm Alexandrū de anglia. primitie inceperūt tpe abel. oblatiōes tpe noe decime tpe abrae. q ex instinctu dei abraā dedit decimas melchisedech sacerdoti dei summi. vt habet Gen. xiiij. Ex quo patz q ex antiquo date sunt decime. Nam ab abraā vsq̄ ad xp̄m sunt elapsi duo milia annoz. et. xv. anni. Et iam a tpe xpi sunt trāsacti mille q̄dringēti q̄dragita q̄nq̄ annī. Ergo illi grossi boies nō vez loquūt q̄ dicūt q sacerdotes excogitauerunt z instituerūt decimas. q deus in veteri lege instituit et p̄cepit decimas. Malach. iij. Inferte oēz decimationē in horreū meum vt sit cibus in domo mea. Et etiaz in nouo testamēto fm san. Tho. ij. aj. q. lxxxvij. Preceptū de solutione decimarū p̄dicatū est a xpo. Vñ de hoc habet Matt. xxij. Reddite q̄ sunt cesaris cesari. z q̄ sunt dei deo. Mat. x. Dignus est operarius mercede sua. Nam naturalis dictat rō vt necessaria ministrem? illis q̄ nobis spūalia ministrant. Vñ aplus. j. Cor. ix. Si nos vobis spūalia seminam?. nō magnū est si nos vestra carnalia metamus. Itē sciendū fm san. Tho. q generaliter de omni lucro licito debent dari decime. etiā si diuersa semina spargant in eodē anno. tūc de oibus fructibus danda est extra eodē. Ex pte canonicoz. Vnū in exemplū hui? Jacob pater duodecim tribuū filiorū israel dixit ad deū vt habet Gen. xxviij. Cunctorū q̄ dederis mihi decimas offeraz tibi. sed oīa que hō habet in hoc mūdo habet a solo deo. Vnū apls. Quid habes qd̄ non accepisti. Dictat eñ ius naturale q deus debeat de substantia sua ꝓpria honorari. fm illud Prouerb. iij. Honora deū de tua substantia. Et decime nō debent dari de exterioribus. Vñ dicit in decre. Indignū ē dari deo qd̄ dedignatur hō. di. xlix. c. vlt. Sciendū q dantes fideliter decimas tripliciter remunerant. Primo in remuneratione tpali que est abundātia rerū. Vñ Aug. Anti qui patres copijs oibus abundabāt. q deo decias dabāt. Scōo remuneratiōe corpali que est sanitas corpis. Vñ Aug. Si decimā dederis nō solū abundantiā fructuū accipies sed etiā sanitatē corpis consequeris. Tercio remuneratiōe spūali q̄ est remissio peccatoz. Etiā remuneratiōe celesti que est adeptio eternoz p̄mioz. Vñ Aug. Qui vult sibi celeste p̄mium compare aut pctoz veniā ꝓmereri decimaz reddat. Vñ dicit in decre. Da decimas vt celestia z eterna possis ꝓmereri. xvj. q. j. Decime. Sed p oppositū. qui decimas infideliter soluunt tria mala incurrūt. Primū est penuria rez. Vñ Malach. iij. Quia nō reddidistis mihi decimas. idcirco fame et penuria maledicti estis. Deꝰ p̄mittit ex sua iusticia infortunia talibus. s. q̄ equi et vacce et pecora morium̄t. z tēpestates in segetes ipoz veniūt. Et insup.

UVA. BHSC. IyR_046

quandoqz domus et horreum comburuntur. ⁊ sic quandoqz depauperant. Vnde Aug. Nec est enī certissima vicissitudo. vt si deo decimā non dederis vt ad decimā reuoceris. s. amittēdo nouē partes rerum. Insup mali sepe boies scz fures ⁊ raptores ℔ recipiūt q̄ sic deo subtraxerūt. Vnde dicit in decre. Hoc tollit ipe fiscus; qđ non accipit xp̄s. xvj. q. vij. maiores. Sc̄ōm q̄ tales grauiter peccant. nec sunt absoluendi in cōfessione a peccatis. nec cōicandi sacramento eucharistie nisi velint recompēsare ⁊ satisfacere. Terciū malū. q̄ incurrūt eternū supplicium. ꝑbat. q̄ peccāt mortaliter. q̄ faciūt cōtra ꝓceptum dei. Malach. iij. Inferte omnē decimationem in horreū meū. Et insup cōmittūt furtū infidelit̄ de cimas ꝓsoluendo. Vñ Aug. Decime ex debito req runt̄. ⁊ qui eas dare nolūt aliena inuadūt. Et quod peius est sacrilegiū cōmittūt subtrahēdo eccl̄arū de cimas sibi de iure debitas. Vñ Iero. ⁊ allegat̄ in decre. xvj. q. ij. Amico recipe aliq̄d furtuz est. eccl̄iam defraudare sacrilegiū est. Itē si placet tibi alia materia. tūc ꝑ scđa parte illius ser. dicendū est q̄d parentes tenēt filijs suis. hoc q̄re añ ser. ix. pte. ij. Quātum ad terciā partez illius ser. sciendu q̄ oēs boies debent bodie festū sancti Jacobi solēniter celebrare et deuote et ipm tanq̄ singularē aduocatoz inuocare in oībus necessitatib⁹ ⁊ infirmitatib⁹. Et tam in vita q̄m in morte dñt singulare refugiū habere ad ipm Et primo parentes cū non habēt heredem. et q̄ q̄nq̄z tribulant̄ ꝓpter pueros. Vñ anno dñi. M. cclxij Vir quidā ab vroze sterili nō habēs filiū sanctū iacobum ꝓpter ℔ adūt. rediēs filiū habuit cui iacob⁹ nomē imponēs. Cū esset annoz. xv. secū pater ⁊ mater adire sctm̄ iacobū ⁊ eum sibi offerre ꝓposuerunt sed in medio itinere puer egrotās expirauit. de cui⁹ morte parētes valde dolētes quasi amētes totū nemus clamoribus repleuerūt. Interim duz pueruni ad tumulū deferrēt quasi de somno exitatus reuixit et q̄liter eū sctūs iacob⁹ in sinu suo retinuit ⁊ iussit eū vt cū parēt⁹ iter inceptū pageret cūctis astātibus enarrauit. Itē pegrinus cū filio ad sctm̄ iacobum abierūt. Et fili⁹ innocēter suspēsus ē. quē sctūs iacob⁹ in patibulo. xxxvj. diebus sustētauit ⁊ celesti dulcedine refocillāt. Itē paliti. Vñ cū sctūs Jacobus duceret ad locū decollatiōis in via vidit paliti cum iacentē ⁊ clamantē. Sctē iacobe aplē ihu xp̄i libera me a doloribus q̄bus oia mēbra mea cruciant̄ Ait ad eū Jacobus. In noie dñi nr̄i ihu xp̄i crucifixi ꝑ cuius fide duco⁹ ad decollandū exurge sanus ⁊ benedic creatorē tuū. ⁊ ꝓtin⁹ exsurrexit ⁊ cepit gaudens currere ⁊ bñdicere nomē dñi nr̄i ihu xp̄i. Itez in extremis inuocādus ē sctūs iacob⁹. Vñ q̄daz infirmatus obmutuit ⁊ p triduū mutus fuit. Et cum āmoneret ꝓbis ⁊ signis vt ꝓfiteret ⁊ disponeret de rebus suis audiebat eos loq̄ntes. ꝫ nō poterat rñdere eis. Et cū boies morte ei⁹ expectarent q̄rta die respirans grās deo ⁊ btō iacobo aplō retulit ⁊ dicebat q̄ dæmones ad eū venerāt. ita eū opprimētes q̄ nec loq̄ nec respirare posset. sed nūc btūs iacob⁹ veniens demōes a me repulit. ⁊ loq̄laz mihi restituit. q̄ ꝑ dixit se morturū cito ⁊ noiauit quendā diuitem damnādū ⁊ cito moriendū mala morte nisi se emendaret. qđ ita euenit. Ipe aūt ꝓfessione facta ⁊ ordinātis rebus suis in pace dostmodū in breui q̄euit. Et ille diues dr̄ q̄ diceret nō se corrigēs ꝫ pupendēs. in quodā exercitu iacēa ꝓstrus subitanea morte expirauit. Itē q̄daz iuuenis in vigilia btī iacobi in segetes tutoris sui ignē apposuit. eo q̄ hereditatē suam sibi vsurpare volebat. Tentus igit̄ ⁊ ꝓfessus ad caudā equi trahēdus ⁊ incēdio adiudicat⁹ ē. Qui petū cōfitens ⁊ sctō iacobo se deuouēs. cū sup terrā petrosā in sola camisia diuti⁹ tractus fuisset. nec in corpe nec in camisia sensit aliquā lesionē. Tandē ad palā ligatus ē. ligna vndiq̄ ꝓgerunt̄. igne supposito. ligna ⁊ vincula cōburunt̄. ꝫ ipe sp btūm iacobū inuocauit. nec in corpe nec i camisia aliquā lesionē sensit. Quez cū in ignē iterū vellent iactare eripit̄. ⁊ deus in aplō suo mirifice collaudat̄. Itē mercatores q̄ vadūt per terras. Vñ legit̄ q̄ quidā ab hostib⁹ ⁊ raptoribus psecutus btūm iacobū deuote inuocauit. Tūc aplūs inter eū ⁊ hostes q̄ eū acrius insequndo cape intēdebant appuit. ⁊ ab hostibus eū sex leucis insequntib⁹ clipei sui ꝓtectiōe liberauit. Itē captiuus ꝑ subuenire. Vñ q̄dā captus ⁊ in ꝓfundū turris ab inimicis iniectus ⁊ captiuat⁹ deuote inuocauit sctūm iacobuz cui apparuit ⁊ cū ad summitatē turris elenauit ⁊ a sublimitate turris. q̄ sublimitas. xliij. cubitoz̄ erat vsq̄z ad terrā. vnū saltū faciēs incolumis venit⁹ eua sit. Itē legit̄ q̄. xx. xp̄iani a saracenis sunt capti. q̄ deuote inuocauerūt sctūm iacobū. ⁊ ipe apparuit eis dicēs. Ecce assum quē vocastis. ⁊ soluit vincula eoruz ⁊ eos libere abire fecit. Itē succurrit i piculo maris. Vñ quidā pegrinus a hierosolimis rediēs sup oram nauis sedēs cecidit. cui btūm iacobū altis vocibus implorāti quidā soci⁹ ipius clipeū suū in mare ꝓiecit di. Gloriosissim⁹ iacob⁹ cuius auxiliū inuocas auxiliet̄ tibi. At ille clipeo accepto btō iacobo ducēte tribus dieb⁹ ⁊ noctib⁹ natās vestigia nauis secutus est ad optatū portū post alios incolumis venit. Et quēadmodū btūs iacob⁹ ad horā qua eū inuocauit per capitis verticē iugiter manu tenēs porrexerat cūctis enarrauit. Itē legit̄ q̄ due naues. s. sarracenoz̄ ⁊ xp̄ianoz̄ in mari se forter debellauerūt. Et xp̄iani deuote inuocauerūt sctūm iacobum. statimq̄z dei virtute ⁊ oratione sc̄ti iacobi saracenoz̄ nauis valida tempestate piclitari cepit ⁊ submersa est cum paganis. Et xp̄ianoz̄ puppis btō iacobo ducēte ad optatū locū cū salute puenit. Itē paupes qui nō hābent panē comedere sctūm iacobum debēt inuocare. Vñ vir quidā a sancto iacobo rediens egere cepit et nō hūs vñ emeret sibi panē q̄dam die vsq̄z ad nonam ieunās ⁊ mēdicare erubescēs tristis ⁊ angustiatus valde fuit. Vñ sctūm iacobū implorās sub quadaz arboze solus q̄euit. abiq̄z paululū dormiēs somniabat q̄ sctūs iacob⁹ eū pasceret. Et ingilās aūt statim panē subcinericiū ad caput suū repperit. de quo xv. diebus bis in die sufficiēter edebat. ⁊ altera die semp eūdez panē integrū in sacculo inueniebat.

De sancto Petro ad vincula.

Sermo. xxix.

O Irupisti domine vincula mea tibi sacrificabo hostiaz laudis;

UVA. BHSC. IyR_046

ps.cxv. Beata mater ecclesia representat hodie op⁹ mire gratie et potentie. qō deus fecit in liberatione beati petri de carcere. Dō in pñti sermone. tria sunt dicēda. Primo q̄re hoc festū bti petri ad vincula in stitutū sit. Scdo aliq̄ p informatiōe nr̄a. Tercio exemplū. Quz ad primaē ptē sciendū q̄ hoc festū solēnizat sctā mr̄ eccia z institutū est plurib⁹ de causis. Primo ꝓpter liberationē bti petri miraculose a vinculis. Dō legit q̄ herodes postq̄z decollauit sctm iacobū videns q̄ hoc iudeis placeret. apposuit apprehendere z petrū z posuit eum in carcerē vt post pascha occideret. Cū aūt in crastinū eū pductu rus esset herodes. in ipa nocte erat petrus dormiēs inter duos milites vinctus duab⁹ catenis. z custodes custodiebāt portā carceris. Et ecce angelus dñi astitit z lumē refulsit in carcere. pcussoq̄z latere petri excitauit eū di. Surge velociter z ceciderunt catene de manib⁹ suis. z eduxit eū foras de carcere. Secunda causa est. q̄ Alexander papa q̄ sext⁹ post beatum petrū rexit eccīam. multos ad fidē xp̄i puertit. Et quirinus tribun⁹ hoc vidēs ipm incarcerauit. et cū hermes p̄fectus quē alexāder puertit quirino narraret quō filiū suū morituꝝ suscitasset dixit alexandro quirinus. habeo filiā gutturosaz noīe balbinam. pmitto tibi me tuā accipe fidē si filie mee poteris impetrare sanitatez. Cui alexāder. Vade z duc ipaz ad me huc. pgens ergo filiā adduxit. Tūc ipa cepit vincula alexandri osculari. Cui alexander ait noli meas catenas osculari ꝫ catenas sctī Petri reqras. q̄s cū deuote osculaueris. recipies sanitatem. Illa aūt vt osculata ē vincula sctī petri. integre sanata ē. Tūc q̄rit⁹ cū oī familia sua fidez recipiēs alexādrū de carcere traxit. Tūc alexander hoc festū celebrandum instituit z in honore sctī petri eccīam fabricauit. ibi vincula reposuit. et ad vincula nomīauit.

Tercia causa institutiōis huius festi ē. q̄ rome erat quidā impator octauian⁹ noīe q̄ fortunatissimus in bello fuit z oīa ꝓspere in regno suo eueniebāt z cuz mortu⁹ esset romani eū adorabāt p deo. z diē i quo mortu⁹ fuerat celebrabāt. Tandē multo tpe p⁹ edo xia filia cuiusdaz impatoris ex voto prexit ibrlm. et vir quidā inde⁹ p magno munere obtulit ei duas catenas quib⁹ btūs petrus vinct⁹ fuerat. Cunqz ḡ romaz rediisset z videret romanos festinare in kal. augusti in honorē augusti. doluit q̄ ipi diuinos honores exhiberēt homini dānato. cogitās q̄ eos a tali consuetudie defacili revocare nō posset. collocuta est pelagio pape. q̄ populū blandis induceret vbis vt obliuioni traderēt memoriā illius erroris. Et celebris fieret memoria bti petri apli. qō dū cūctis placuisset. illas catenas quas de birlm tulerat pplo oīdit. Papa vero z illā catenā ꝓtulit. qua sub nerone idem apl's vinct⁹ fuit hac ergo illis sociata ita miraculose vna catena facta est ac si semp vna fuisz. Dō papa z regina ꝓtin⁹ statuerūt vt qō hoīm indiscreta religio faciebat gentili damnato. mutata in meli⁹ faceret apl̄oꝝ pncipi petro. Ipsa vero vincula papa in ecclesia beati petri posuit z diem ifestuz celebrari instituit. Quarta causa q̄ deus btūs petrū miraculose a vinculis absoluit et eidē ptātem ligādi et soluēdi tradidit. Nos aūt vinculis pcatoꝝ tenemur ligati. z absoluti indigem⁹. iō ipm in solēnitate q̄ dicitur ad vincula bonorem⁹ vt a vinculis peccatorum nos absoluat. Quz ad scdam ptem illius sermo. sciendū q̄ ptās ligādi et soluēdi que data est a btō petro z oībus epis z sacerdotib⁹. vno modo intelligit de absolutiōe pcatoꝝ. alio mō de excōicatōne. Dō ꝓ informatiōe simpliciū sciendū q̄ duplex est excōicatio. s. maior z minor. Minor sepat a sacramentis. q̄ nullū sacm recipiendū est in minori excōicatione z nec osculū pacis. Et illaz minorē excōicationem q̄s incurrit q̄n scienter ꝓtra ꝓhibitionez cōmunicat cū excōicato. loquēdo. comedendo. z vēdendo. z sic de singulis. Scd diceres cū excōicatus salutet aliquē verbo vtrū debeat euz resalutare. Rñdet q̄ nō dz eū resalutare. sed pōt dicere. de⁹ te emēdet z hmōi. Et etiā pōt ei loq̄ plura verba āmonendo. vt redeat ad gremiū sancte mr̄is eccie et petat absolutiōem a papa vel epo q̄ pōt euz absoluere Alia est maior excōicatio que sepat ab ingressu eccie et cōmunione fideliū. taliter excōicatus ē velut mēbrum absciſuz a corpe qō amplius nulli⁹ est valoris Quid enī valet man⁹ absciſa a corpe vel pes vel auris rē. Sic ille excōicatus coram deo z sctis eius nullius est valoris. Itē est sicut palmes absciſus a vite. i. a xp̄o. Dō Joh. xv. Ego sum vitis vera z vos palmites. Et sicut palmes absciſus ad aliud non valet nisi vt in ignē ponat z comburat. Ex alijs ramis z lignis multa vtilia pñt fieri. sed nō sic ex palmite absciſo. Dō Ezech. xv. Fili hois q̄d fiet de ligno vitis ex oibus lignis nemoꝝ que sunt inter ligna siluarū nunq̄d tollet de ea lignuz. vt fiat opus aut fabricat de ea paxillus vt depēdeat in eo qōcūq̄z vas. Ecce igni datū est in escam. Dō aug. Oīnis xp̄ian⁹ q̄ a sacerdote excōicatur sathane traditur. Dō legitur de sancto Ludouico rege francie qui dixit q̄ nollet totum mundū recipe q̄ scienter p vnā noctē z p vnū diem in excōicatiōe maiori pmaneret. Nocilli grossi hoies nō curāt qui q̄nq̄z p quattuor ebdomadas vel quinq̄z vel dimidiū annū vel vltra in excōicatione maiori pñstunt. Itē q̄dui sic ptinaciter stāt. tūc sunt priuati oībus missis. oratiōib⁹. ieiunijs. elemosinis indulgētijs totius eccie. et nō sunt digni intrare eccīam nisi dūtaxat ad sermonē audienduz. Et si excōicatus vellet interesse diuinis tūc alij xp̄iani debent eccīam exire. nec secū diuina audire. nec secuz comedere. nec secuz bibere. nec loqui. Et si triginta viri aut mulieres essent inuitati ad conuiuium. z si vnus publice excōicatus esset ibi. tūc oīes ibi bibētes z comedētes incurrūt excōicationē minorē. Similit si viginti viri aut plures sederēt in vna zecha. et si vnus excōicatus ptcipet in bibēdo z sedendo cū ipis oēs incurrūt minorē excōicationē. Et de illa materia plenius habet⁹ in discipulo de tpe ser. lxix.

Quz ad terciā ptem nota exemplū. Erat mulier quedam que multū dilexit beatū petrum apostolum. z tñ satis mundanam vitam duxit post obitū eius vna deuota psona oauit p ea. Cui deuote persone apparuit beatus petrus dicēs cā esse in maximo calore ignis ꝓpter complacentiā et varietatē vestium. Secundo in siti et fame ꝓpter delicias corporis et cibor⁹. Tercio in maximo frigore quia pue

UVA. BHSC. IyR_046

Sermo XXX

ros et familiam suam non bene rexit. Et dixit. ego propter seruitiuz quod mihi quottidie exhibuit impetrauit sibi a domino nostro ihesu xpo veraz contritionem z confessionē in extremis. et ego impetrabo ei adhuc in breui liberationem a penis purgatorij. Vnde Job. v. Ad aliquem sanctorum conuertere Item priuilegia sancti Petri et plura alia miracula reperies supra in festo Petri z pauli sermo. xxiij.

De beato Dñico de ordine predicatorum. Sermo. xxx.

Qui custos est domini sui glorificabitur. vt habetur Prouerbi. xxvij. Exquo thema ꝓpositum cuz nomine sancti Dominici cōuenit igit assumpsi illud. Dicit enī dominicus quasi dñi custos. vel quasi custoditus a domino. qz dominus eum custodiuit in triplici statu. Primo. s. in statu seculari dedit ei bene incipere. Secundo in statu regulari dedit ei bene ꝓficere. Tercio in statu ordinis fratrū ꝑdicatorū quē fundauit z ad pfectionē induxit pseuerare. Sed exquo ipe dñi custos fuit. z dñs eum custodiuit. iō merito gloriabit. Vñ in pñti sermone ad honorē sci Dominici tria sunt dicenda. Primo priuilegia sancti dominici. Scōo aliq ꝓ informatione nostra. Tercio aliqua miracula. Quoz ad primuz sciendum q beatus dominic⁹ habet septē priuilegia. Primuz quia anteqz natus esset premonstratus est. Vñ mater ipius aū ipius ortū vidit in somnis se catulum gestantē in vtero. ardentē in ore faculā gerentez. qui egressus ex vtero totā mundi fabricā incendebat. Item cuidā matrone que ipm de sacro fonte baptismatis leuauerat videbat q puer dñicus stellā ꝑfulgentem haberet in fronte que totum orbem illustrabat per que figurabat q erat futurus ꝑdicator qui deberet illuminare p se z suos fratres totū mundum p vbū dei. z frigidos pctores accēdere i amorē dei z ꝓximi Scōm priuilegiū. qz in iuuētute incepit deo seruire. z in hoc assimilat sctō nicolao. Vñ legit de eo q exns adhuc puer z sub nutricis custodia cōstitutus deꝑhensus est sepe lectū dimittere z supra nudam terrā dormire. Item tandē missus ad studiuz amator sapiētie. vinū p decenniū nō gustauit. Item totam quadragesimā ieiunauit in pane z aqua. z similiter sup nudā terrā quiescebat. z sic beretici q̄b⁹ ꝑdicauit viso eius bono exemplo ad verā fidē sunt conuersi. Item legit q noctib⁹ singulis tres devnā catena ferrea recipiebat disciplinas. Vnā p se. aliaz p pctōribus q̄ viuūt in mūdo vt de⁹ puerteret eos ad pniam. Terciā ꝓ aiab⁹ in purgatorio exntibus Vñ etiā nec carnes legit comedisse. sicut z sui successores fratres sui ordinis. Terciū priuilegiū q nūq̄ peccauit mortaliter. sed innocentiā suā vsqz ad finem vite illibatā seruauit Quartū priuilegiū quia virgo pmansit. et eius virginitas virginitati beate marie similis fuisse videt. Habuit enī virginitatez integram. qz fuit virgo carne z mente. Sic et beat⁹ dñicus habuit integritatē carnis z puritatē mentis Secundo beata virgo habuit virginitatē dedicatā quia ipa primo virginitatē deo vouit. Vñ dicitur in decre. Maria mente vouit virginitatē perpetuam nisi deus aliter reuelaret. xxvij. q. ij. c. j. Sic beatus Dominicus virginitatem suam deo vouit. quādo ordinem intrauit. et continentiam ꝓmisit. Tercio beata virgo habuit virginitatē transfusiuam. qz licz pulcerrima fuit. tamen a nullo potuit concupisci. ex eo q eius puritas in alios transfundebatur et omnes motus illicitos extinguebat. et quātum ad hoc virginitatis beati Dominici aliquo modo sibi similis fuit. Jn hoc scz q cū quidā scolaris carnis lubricū patiēs manū eius missaz celebrātis osculat⁹ fuisset tūc ex eius manu virginea prodire sensit odorez. qui odor medullitus cor eius penetrauit. et omnez estū libidinis in eo penitus extinxit. Quintū priuilegium. qz fuit similis aplis. qz vitam apostolicā duxit in pauptate z ꝑdicatōne. et ideo apli sibi signa amicicie ostenderūt. Vñ legit de eo q dum rome in eccia oraret ꝓ dilatatiōe sui ordinis glosos principes petrū et paulū ad se venire asperit. Quoz primus scz petrus bacculū. paulus librū sibi tradiderunt dicentes. Vade z ꝑdica. qm̄ ad hoc ministeriuz tu et fratres tui a deo estis electi. Sextū priuilegiū. qz est primus fundator ordinis ꝑdicatorum. qui ordo nō fuit casu. nec fortuitu inuctus vel hūana ꝓuidētia institutus. sed potius a deo ꝑdestinat⁹. a matre dei impetrat⁹. a btō dñico instituit⁹. z a vicario ihu xpi confirmat⁹. Prio nāqz fuit a deo ꝑdestinat⁹. Iste enī ordo est ille seru⁹ quē de⁹ misit de q̄ ōr Lu. xiij. Misit seruū suū. ho. ce. di. inui. vt ve. Sup quē locū dicit be. Bre. Mora cene. i. i fine scli. Vñ apls. Nos sumus i q̄s fines seculorum deuenerūt. Jn ꝺ fine mittit seruus. i. ordo ꝑdicatorum ad inuitatos vt prepent se ad cenā vite eterne. Itē ordo iste fuit a mre dei impetratus. Vñ legit q sctūs dñicus vidit xpm in aere tres lāceas in manu tenentē z ꝑ inimicos iacere volentē. Ad quā accessit btā virgo z pedes ei⁹ amplectens rogauit vt ꝑceret eis q̄s redemerat. z iusticiā mia tparet. Et ait. Habes inq̄t seruū fidelē quē mittes in mōm vt vba tua annūciet eis. z puertent ad te deū oim saluatorē. Aliū q̄s habeo seruū quē ego dabo ei adiutorē. z obtulit xpo sctūs dñicus z sctūs franciscus. Et ait dñs mi. bñ z studiose faciēt q̄ dixisti Ecce placat⁹ faciē tuā suscepi. Sctūs q̄ dñicus in visione diligēter ꝓsideras socium quē pu⁹ nō nouerat. in crastinū cū in eccia inueniret eū ex bis q̄ nocte viderat ꝓgnouit eū. z amplexat⁹ eū dixit. Tu es soc⁹ me⁹? stemus sil. nullus aduersarius nobis ꝑualebit visionem etiā narrauit illi. Extūc autē facti sunt cor vnū z aia vna in deo. qđ etiā in posteris mandauerunt imppetuū obseruari. Item ordo ꝑdicatorum ab ipa mater dei insignit⁹ est habitu. qz cum in principio ferrent habitū canonicorum regularium. eo q ipe sctūs Dominicus primitus fuit de ordine canonicorū regulariū antequ ordinē ꝑdicatorum fundauit Beata autem virgo Maria habitum quez modo fratres deferunt beato dominico z magistro Raynaldo. qui i iure canonico parisi⁹ rexerat annis q̄n qz ostendit et vt induerent precepit per quem ois homo fratres ꝑdicatores discernere a ceteris possit Et ꝺ ad inuēduz q ipi fres debēt eē iduti ab extra

UVA. BHSC. IyR_046

nigredine humilitatis. z ab intra albedie castitatis. Item ordo predicatorum fuit a beato Dominico in ſtitutus. et a vicario ihu xpi confirmatus. qz sanct? dominicus ante fundationē ordinis semper orauit dñm ihm xpm vt sibi illā gram infunderet q̄ posset salutē ꝓmoꝝ ꝓcurare. tūc ex instinctu spūſcī cepit de fundatiōe ordinis cogitare. Profectus est itaqz sctūs dominic? cuz dño Falcone epo tholosano ad dñm Innocē. papā petens vt sibi dignaret ordinem cōfirmare. q̄ pdicatoꝝ diceret. z cui? esset officiū pugnare spūaliter z pdicare cōtra hereticos z infideles. Rñdit papa q̄ ad frēs suos rediret z inuocato spūſctō aliquā regulā approbataz eligeret. z sic qđ petēt impetraret. Cōuocās igit apud pulianuz fres q̄ tūc erāt numero sedecim regulā bti augustini elegerūt. q̄ electa romā rediēs Innocē. papā defunctum inuenit. z Honoriū in papā electuz a q̄ ordis ꝓfirmatiōem impetrauit. anno dñi. M. ccxvj. i crastino bti Thome apli rome apud sctm petrū confirmatus est ordo pdicatoꝝ Honorij pape anno primo. Et est ꝓmo ꝓfirmatus inter q̄tuor ordines mēdicantiū. Septimū priuilegiū qz fuit in pñti vita certificatus de futura gloria. qz ꝓmisit se post mortem fratribus ꝓfuturū z in hoc filis fuit sctō paulo aplō q̄ dixit. Certus suz qz reposita est mihi corona iusticie. Insup filijs suis ea que in vita sua possedit ipis in testamēto vltimo leganit dicēs. Charitatem habete. hūilitatē fuate. pauptatē volūtariā possidete. post hoc obijt anno dñi. M. ccxj. Quantū ad scdam ptez huius ſmonis sciendū est eo q̄ sctūs dominicus fundauit ordinē predicatoꝝ. tūc hic ꝓ informatiōe nra querit vtrū p ingressum religiōis approbate ꝓsequat q̄s plenariā remissionē oīm peccatoꝝ. Rñdet ſm sctm Tho. ij. ij. q. vlti. Rōnabiliter pōt dici q̄ sic. Sicut p assumptionē crucis. naz hoc est holocaustū maximū q̄ q̄s se totaliter diuinis officijs mācipat. qđ excedit oīe genus satisfactionis vt habet in decre. xxxiij. q. ij. Ammonere. Naz religiosus offert deo oēs res tpales. imo totū mūdū ꝓpter deū relinquit. z hoc p votum pauptatis. Item offert deo corpus ꝓpriū p votū castitatis. z abstinētias ad quas se obligat p ingressuz religionis. sicut abstinere a carnib?. ieiunare. in straminibus dormire. media nocte surgere. z carnē laneis vestibus macerare. Itē religiosus offert deo ꝓpriam voluntatē. Vñ dicit in decre. Voluntatē alteri subijcere ꝓpter deum est pcipuū sacrificiū. viij. q. j. sciendum. Itez sciendū q̄ in vitaspatrū legit q̄ eandē gram consequunt ingredientes z pfitentes religionē quā consequunt baptizati. Et Henric? de gandauo dicit qñ quis ꝓfiteť tūc a ꝓmo indulgentiā ꝓsequunt z hoc intelligit si intendit ea seruare que in ꝓfessione promittit. s. regulā z ordinē suū. Naz si non intenderet seruare illa tria substātialia. s. pauptatez. castitatez et obedientiā q̄ ꝓmittit in ꝓfessione sua ipso facto sic ꝓfitendo peccat mortaliter. z nō est filius celestis regni. sed est filius gehēne ignis. Itē queritur vtrū plat? possit dispensare cū suo subdito religioso ad habendū ꝓpria. Rñdet ſm Humb. q̄ nō. qualiscunqz auctoritatis sit. nec etiā papa. extra ō sta. mo. Cū ad monasteriū. Sed plat? pōt dispensare ex causa rōnabili z necessaria ad incertū vsum. Sz vltima voluntas religiosi debet semp esse subiecta prelato vt resignet quando voluerit. quia omnis religiosus qui habet animū non resignādi nec ad cōmunitatē ponēdi qñ prelatus hoc exigeret ab eo talis religiosus est coram deo ꝓpretarius z semp in peccato mortali. z nullus pōt eū absoluere a peccatis suis q̄diu stat in tali ꝓposito nō resignandi. Itē queritur an religiosus vel religiosa mortaliter peccat dicēdo meus liber. mea cappa. mea tunica. et sic de singulis. Rñ detur ſm Humb. Si dicit ex lapsu lingue non peccat mortaliter. Si aūt ex ꝓposito z animo assertiuo. quod est ꝓprie dicere. peccat mortaliter. Vñ Aug?. Non dicatis aliqđ ꝓpriū sed sint vobis oīa communia. Vñ Bre. Monachus bñs obolū nō valet obolum. Quātū ad terciam partē huius sermonis sciendum q̄ omnes homines debent sanctum Dominicū in omnibus necessitatib? z infirmitatibus corpis et anime tanqz singularē patrōnū inuocare. Primo pentes cum pueris. Vnde legit q̄ duo pueri muti a natiuitate pmanserūt. alius quidē sup quintū z dimidium. et alter sup tercū z dimidium agens annos. facto aūt voto pater eoruz inuocauit sanctum Dominicū. z statim ceperunt pfecte loqui Item quidā puer nomīe henricus p octo dies vel amplius egrotatione grauissima decumbēs. nec naz loqui poterat nec cibū nec potū sumere. Lūctis igitur de salute eius desperantibus. inuocat btūs Dominicus z subito redijt salus. Item puulus cuiusdam nobilis viri filius letali febrū infirmitate obijt cuius corpusculū pānis inuolutū extra domū ad sepeliendū fuerat naz delatū. Mater vero pueri accensa ad se fecit plebanū coram quo z oi pplo emisso voto. cū deuote btm Dominicū inuocasset. quē ploraba mortuū repit viuū. Itē q̄dā comitissa habuit in nenē filiū q̄ piscatiōi insistēs in aquam cecidit z submersus est. magno aūt spacio tpis interiecto et? corpus in ꝓfundo fluminis reꝙsitū mortuū ē eductuz et pfata dña p resuscitatiōe filij btm Dominicū inuocauit ꝓmittēs se ad suas reliquias psonaliter nudis pedib? accessurā. Statimqz videntib? oib? puer qui fuerat mortu? reuixit. Itē pōt subuenire cecis. Vñ legit q̄ q̄dā mulier oculoꝝ puata lumīe p tres anos et amplius inuocato btō Dominico votū fecit z statim oculoꝝ lumē recepit. Itē cec? q̄daz paul? noīe i festo btōꝝ martyꝝ abdon z sennen. meritis btī Dominici lumē recepit integrū oculoꝝ. Itē surdis pōt subuenire. Vñ q̄dā puella surditatē incurrebat. ita q̄ per mensem et amplius nihil prorsus audire poterat. clamans igitur mater eius ad beatum Dominicum et votum vouit et audiri meruit z auditum filie impetrauit. Item quedam mulier per annū et amplius tante surditatis sustinuit incommoda. vt nihil auditu perciperet. nisi quis super eam auribus fortiter inclamaret. Que inuocauit beatuz Dominicum z sanata est. Item qui patiuntur doloreꝝ dentium. Vnde quedam mulier graui dentium vexabat dolore. vt nec quiescere poterat. nec somnum oculis capiebat. ꝙ velut furiosa ꝓtinuis doloꝝ? et clamoribus vlulabat. facto autem voto ad beatum Dominicum incolumitatem obtinuit in momēto.

UVA. BHSC. IyR_046

XXXI

Jtem claudis põt subuenire. Vñ inuenis quidam a festo sancte Agathe vsq; ad festũ pẽthecostes omnium mẽbrorũ virib⁹ destitutus. nec ambulare poterat. nec sup latus iacere. nec sedere. nec se nisi alio trahẽte leuare tybias ꝓprias post se trahebat. Et cũ adhibito sibi medicamine nihil ꝓficeret. deuote inuocauit btũ Dominicũ. ⁊ pfecte sanitatis cõtinuo assecutus est donũ. Jtẽ quedã dña octo annis dextri lateris a cingulo inferius vires prorsus amiserat ita q; nec pedes nec tybias mouere poterat. nisi forte cũ manib⁹ sicut lignũ. Hec inuocato btõ Dominico stati sanata est. Jtẽ decũbentibus põt subuenire Vñ q̃daz languid⁹ ⁊ morti ꝓximus lecto decũbẽs q̃ etiã. xviij. annis lumẽ amiserat oculorũ cũ audissz sacerdotẽ cũ prochianis ꝓficisci velle ad btũ Dominici reliqas visitãdas ꝓfortatus spũ voluit ⁊ ipe pẽ ꝓficisci. Cũ aũt sacerdos tanq; rem iposibilẽ presumentẽ modis oĩbus ꝓhiberet. tandẽ valitudinem corpis erupans tanq; temptãs ire delecto surrexit. tantãq; subito sensit infundi vtutẽ q; passum ꝑcito gradu cepit. tãtoq; magis ac magis in qualescentia corpis ⁊ oculoꝝ illũinatiõe ꝓficẽs. q̃to q̃tidie i itinere ꝓficiebat. donec tandẽ ad locũ destinatũ perueniens pfectũ recepit vtutisq; beneficiũ sanitatis. Jtẽ febricitãtibus põt subuenire. Vñ q̃daz capellanus sctĩ Dominicũ in hospitiũ recepit. cuius sororis filius de solario cecidit ⁊ a mẽ ac pentib⁹ tanq; mortuus plangebat. q̃z dolori san. Dominic⁹ cõpatiẽs in oratiõnẽ cũ lachrymis se ꝓstrauit. exaudiuit eum dñs ⁊ puerũ incolumẽ reddidit matri sue. tristiciaq; in gaudiũ est cõuersa. Sacerdos igit̃ annunculus pueri magnũ fecit cõuiuiũ multis deũ timentib⁹ inuitatis. Mater vo pueri quartanis febrib⁹ vexata est alijs anguillas edentib⁹ nõ edebat. ac xpi famulus Dominicus morsellũ anguille signãs cruce mulieri obtulit di. Comede in noie saluatoris. comedit et ab oi febre curata ẽ. Jtẽ q̃daz tpe accedẽs ad monasteriũ suoꝝ interrogãs rotariã vtruz sorores sane essent. Rñdit rotaria q; due sorores iã dolore febriũ torq̃rent. Tũc pi⁹ pr̃ dixit vade ⁊ dic eis q; ꝑcipio vt ne ampli⁹ febricitẽt. Ac illa ꝑcipiens infirmus ex pte pris Dominici ne ampli⁹ febricitarẽt. mox ab oi infirmitate surgẽtes incolumes abierũt. videntib⁹ alijs sororib⁹ ⁊ stupẽtib⁹ de tanto miraculo. Jtẽ hz ptãtem sup mortuos. Vñ legit̃ q; q̃daz matrona ciuis romana vidua. hec habebat puulũ filium infirmuz. Cũ vero die q̃dã in eccia sctĩ Marci esset ꝑdicatur⁹ sctũs Domicus. matrona desiderio audiendi verbũ dei ex ore sctĩ Domici filio infirmo relicto ad ꝑdicationẽ venit. q̃ paudita ad domũ reuersa filiuz defunctũ repperit. Que assumptis secũ ancillis suis tulit secũ mortuũ puez ⁊ venit ad sctũ Dominicũ ⁊ misit mortuũ ad pedes ei⁹ ⁊ ꝓstrata coꝝ eo repit rogare eũ cũ lachrymis vt sibi redderet filium suũ saluũ. Tũc sctũs Dominic⁹ secessit ab ea paululum. ⁊ ꝓstratus orõne breui cõpleta surrexit. ⁊ accessit ad mortuũ crucis signũ faciẽs sup ipm statim vivus ⁊ san⁹ surrexit. Jtẽ legit̃ q; .xl. viri sctĩ Jacobi limia volẽtes visitare. ⁊ intrãtes nauẽ ⁊ ꝑ multitudine boĩm absorpta est nauis ⁊ submersi sunt omnes Erat aũt ibi orãs in eccia iuxta fluuiuz san. Dũicus videnszq; ꝓximoꝝ periculum orauit ad dñm vt suos pegrinos liberaret a morte. ⁊ cõuersus ad fluuium dixit. Ꝑcipio in noie Jhu xpi vt ad ripã omes veniatis. Statim ad hãc vocẽ oẽs q; submersi in aquis latuerãt sup vndas apparuerũt. Tũc vndiq; accurẽtes boes vniuersos de fluctib⁹ icolumes ad duxerũt. clemẽtiã saluatoris ⁊ sui almi ꝓfessoris Dominici merita ꝑdicãtes. Et adhuc multa alia miracula repies in libello de vita ⁊ obitu eius ⁊ miraculis beati Dominici.

De sancto Laurentio. Ser. xxxj.

robauit me quasi au

p rum qõ p ignẽ trãsit Job. xxiij. Beatus Laurẽtius fuit aurũ ꝓpter pfectionez vite. Et fuit ꝓbatus p examinatiõez pene. Vñ in pñti sermõe ad honorẽ sctĩ Larẽtij tria sunt dicẽda. Primo ꝓuilegia ipi⁹. Secõ aliq; ꝑ informatiõe nostra. Tercio aliq; miracula. Quoz ad primũ sciẽdũ q; sctũs Laurẽti⁹ hz septẽ ꝓuilegia. Primũ q; in puericia incepit xpo fuire. ⁊ ei suã innocẽtiã obtulit ⁊ ꝫ est deo valde gratũ. q; tales innocẽtes offerunt deo purũ vinũ. i. innocẽtiã suã. Sz antiq; pctores offert deo feces q̃ in senio a ꝓmo incipiũt deo fuire. Juuenes debẽt a iuuẽtute incipe deo fuire ꝓpt̃ sex bona q̃ inde ꝓueniũt. q̃re in discipulo de tpe ser. xx. J.

Secõm ꝓuilegiuz. q; fuit archidiacon⁹ dñi aplici eccie romane simul cũ sctõ Vincẽtio. ⁊ tũ in ꝫ nõ sit ꝓbiuit. q; legit̃ ꝺ eo q; tpe psecutiõis q̃rebat paupes ꝑ domos ⁊ pascebat eos ⁊ pedes lauabat ⁊ osculabat exemplo sui saluatoris. Tercũ ꝓuilegiũ. q; multũ munificoz fuit. q; thesauros eccie dispsit dedit paupib⁹. Vñ tpe bti Laurẽtij impator Philippus ⁊ filius su⁹ etiã noie Philipp⁹ fidẽ xpi receperũt Erat aũt miles ipatoris noie Deci⁹ bellicosus quez in galliã destinauit. vt eã suo imperio subiugaret qꝺ et fecit. ⁊ cũ victoria romã rediit. quẽ impator cũ honore recepit. Tũc ille iperiũ cepit ambire ⁊ de morte dñi sui cepit ptractare. Cuz igit̃ impator in stratu suo quiesceret. deci⁹ latẽter intrauit ⁊ impatorem iugulauit. Exercitũ aũt impatoris cũ prece ⁊ ꝑcio sibi attraxit. Audiẽs hoc filius impatoris vehemẽter expauit ⁊ oẽs thesauros pris sui btõ Sixto pape cõmẽdauit. vt si ipm a Decio inẽfici ꝓtingeret thesauros eccie paupib⁹ erogaret. Tandẽ deci⁹ in iperatorem ꝓfirmat⁹. ⁊ filiũ imperatoris cũ multis xpianis occidit. Post ꝫ deci⁹ de thesauro dñi sui inq̃sitionẽ faciẽs oblat⁹ ẽ ei be. Sixt⁹ tanq; q̃ xpm coleret ⁊ impatoris thesauz hꝫret. Et cũ be. Sixtus ꝑ decũ icarcerarẽt oẽs thesauros q̃s habuit dedit btõ Laurẽtio. ꝑcipiẽs eiꝰ ecclesijs ⁊ paupib⁹ erogaret. qꝺ ⁊ b. Laurẽti⁹ fideliꝫ fecit. ⁊ oẽs thesauros largit̃ expẽdit

Quartũ ꝓuilegiũ. q; maxim⁹ martyr fuit. Prio eñ deci⁹ q; regnauit ãno dñi. cclij. ꝑ duos ãnos ⁊ menses sex. trat⁹ fecit eũ cũ scorpiõib⁹ cedi. Secõ cũ fustibus cedi. Tercio ardẽtia ad latera ei⁹ apponi lumina. Tũc be. Laurẽtius dixit. Dñe Jhu xpe miserere mihi fuo tuo ⁊ dixit. Dñe Jhu xpe suscipe spm̃ meum. Et vox de celo. Adhuc multa tibi debent ꝓ fide xpi certamina. Tunc decius ait. Demones illuz cõsolant̃. nec deos nec tormẽta nec pincipes timet.

UVA. BHSC. IyR_046

Et fecit eum ante se ferri. et omnia genera tormẽtorum ꝓponebat ei. et ait. Nox ista in te cũ supplicijs expendet. Cui Laurẽtius. Mea nox obscura nõ hz sed oia in luce clarescũt. Dixit dec⁹. Afferat lectus ferreus. vt in eo reqescat cõtumax Laurẽtius. Ministri ergo cũ exuũt. et sup cratẽ ferreã extendunt. et prunis ardentib⁹ suppositis cũ furcis ferreis eũ cõ pserũt. Dixitqz laurentius decio. Ecce miser assisti vnã ptẽ gra aliã z mãducabis. Et exclamauit. Gras ago tibi dñe. qz ianuas tuas ingredi meruit. et sic emisit spiñ. Quintũ. qz hodie p totũ mũdum festuz ipius solẽniter celebrat. z in hoc assimilat sancto stephano cuius festũ etiã in tota eccia celebrat. Sexta pmulegiũ. qz vigilia ipius ieunat. z in hoc assimilat sctõ Johi bap. cuius vigilia etiã sub ꝓcepto ieunat z nulli⁹ alterius martyris. Septimo. qz in oibus missis p totũ mũdum notat. Octũ ad scdam ptem ꝓ informatiõe nra sciendũ. q exemplo be. Laurẽtij debemus eẽ misericordes pauperibus. Matt. v. Bti misericordes. qñ ipi miam ꝓsequent Sed p oppositũ infelices sunt duri z immisericordes qz fm Arist. in topicis. Sicut ꝓpositũ in ꝓposito. sic et oppositũ in opposito. Et tales auari z duri in malo statu stat. qz nõ sunt in charitate. Vñ. j. Joh. iij. Qui habuerit substãm huius mũdi z viderit fratrem suum necessitatẽ hre z clauserit viscera sua ab eo. quõ caritas dei manet in eo. q. d. nullo mõ. imo talis cõpat furib⁹ z raptorib⁹. Amb. in l. Mõ minoris ẽ crimis hñt tollere qꝫ cũ posses indigẽtibus denegare. vñ etiã Basiliꝰ. Mõne iqt spoliator es q dispẽsanda recepisti ꝓpria reputãdo. Est eñ panis famelici quẽ tu tenes. nudi tunica quã in ꝓclauj tuas. discalceati calcei q penes te marcescũt. indigẽtis aurũ qđ possides humatũ. Vñ xps dicit Lu. viij. q difficile q pecuniã hñt regnũ dei intrabũt. Vñ etiaz Jaco. Judiciũ fiet ei sine mia qui hic nõ fecit miam. Bre. Dei miam nõ pt ꝓmereri q hic misericors nõ fuerit. Hoc illi tenaces attẽdere deberẽt. q pot⁹ id qđ remanet ꝓmittũt putrefieri. Quantes ꝺ nimia peritate q̃ q pauperibus erogarẽt. Sic nõ fecit be. Laurẽtius q dispsit z dedit pauperibus z nõ dedit canibus aut porcis. sicut plures diuites melius pascuut suos canes z porcos q̃ pauperes. s. canib⁹ ꝓpando offam vl dando eis carnes de qbus pauperes z infirmi possẽt refici. tales imitant illũ diuitẽ de q̃ Lu. vj. q induebat purpura z bisso z epulabat quottidie splẽdide et mẽdicus lazarus iacebat ad ianuaz eius vlceribus plenus cupiẽs saturari de micis q̃ cadebãt de mẽsa diuitis. z nemo illi dabat. ꝫ canes veniebãt z lingebãt vlcera eius. Mortu⁹ aũt ẽ diues ille z sepult⁹ in inferno. Sic fiet illis malis diuitibus q hic nõ exercent opa misẽdie q̃ deus in extremo exiget iudicõ a qlibet hoie. Vñ Matt. xxv. Esurui z nõ dedistis mihi mãducare. Itẽ Jte maledicti in ignẽ eternum qz qõcunqz vni de minimis meis nõ fecistis. nec mihi fecistis. Et eadẽ mẽsura q̃ mẽsi fueritis remetiet vobis. Octuz ad terciã ptem sciendũ. q oẽs homines hodie debẽt sanctũ Laurentiũ deuote inuocare. z primo illi q patiunt dolorẽ oculoz. Vñ quadam nocte be. Laurẽtius in domo cuiusdã xpiani veniẽs. z quendã cecũ ibidez reperiens facto signo crucis eum illuminauit. Itez quidam erat gentilis qui lumẽ oculoz pdiderat. cui btus Laurẽtius lumen se ei restituere ꝓmisit si in xpm crederet z baptisma susciperet. Ille baptisari instantius postulauit. Acciptẽs aũt btus Laurẽtius aquã dixit eis. oia in cõfessione lauant. Cunqz ipm de articulis fidei diligenter interrogasset. z ille oia se credere ꝓfessus fuisset aquã sup caput eius effudit z ipm in xpo nomie baptizauit. Statiqz q cecus fuerat lumẽ recepit qua ꝓpter multi ceci postmodũ ad sctũ Laurẽtiũ venerũt et ab eo illũinati sunt. Vñ canit de eo. Laurẽtius bonũ opus opatus ẽ q̃ p signũ crucis ce. il. Itẽ paupes q nõ hñt panẽ comedere dñt sctũ Laurẽtium inuocare. Vñ quidã pbr ecciam sancti Laurẽtij a lõgobardis incẽsaz repare cupiẽs artifices multos cõduxit. Quadã vice dũ qđ apponeret ad manducandũ nõ haberet ꝓmissa oratiõne in clibanũ aspexit. et ibi candidissimũ panẽ inuenit. Sed cũ vir ad vni⁹ prãdij esum tribus psonis sufficere videretur Laurẽtius artifices suos nolẽs deficere. sic ꝓdictuz panẽ multiplicari fecit. q in alimentũ diez decẽ cũctis oarijs sufficeret. Itẽ sctũs Laurẽtius pt hoibus subuenire in extremis. Vñ legit in vita sctj Henrici impatoris. cuius ipe z Kunegũdis vxor eius vgines in simul pmanserũt. diabolo psuadẽte vxorẽ de quodã milite suspectã hñs. sup candẽtes q̃draginta vomeres nudis pedibus eã incedere fecit. q ascẽdente dixit. sicut me ab Henrico z oibus viris intactã nouisti xpe. adiuua. Cui q̃dam vox de celo dixit. vgo Maria te vginẽ liberabit. Tũc illa illesa remansit. Cũ aũt dictus cesar obijsset. multi demones ante cellã cuiusdã heremite trãsibãt. q interrogauit vnum quid ibi esset. Rñdit. Legio demonuz sum⁹ et ad mortez cessaris properamus si forte aliquid ꝓ prij in eo reperire possumus quem heremita conturauit vt ad se redeat. qui rediens dixit. Nihil profecimus. qz dum falsa vxoris sue suspitio. et alia bona et mala sua in statera fuissent posita. adust⁹ ille Laurentius ollam auream immensi ponderis attulit et in stateram posuit. z sic nos preponderauit. tũc ego iratus vnam aurem olle prerupi. Ollam calicez vocabat quem dictus cesar ad honorem sancti Laurẽtij fieri fecerat. Cui propter magnitudinem due aures inerant. Repertum quoqz est imperatorem tũc obijsse et vnam auream calicis fractam esse.

De assumptione virginis Marie. Sermo. xxxij.

Aria optimam partem elegit que non auferetur ab ea. Verba proposita Luc. x. originaliter sunt scripta. et in euangelio hodierno lectionaliter recitata. Exaltationem huius sanctissime virginis et gloriã sue sacre assumptionis nec sufficiẽtes sumus inquirere. nec digni sumus alijs nunciare. Vnde cũ duo sint doctores precipui Bern. et sanctus Hieroni. Vnus tñ sez Bern. reputat se insufficientem. Alius sez Hieronim⁹ reputat se indignum Bernardus enim reputat se insufficientem ita dicens. Christi generationem et Marie assumptionẽ q̃s enarrabit

UVA. BHSC. IyR_046

cant qui vltrā alijs ꝓferūt mala q̄ audierunt ⁊ qui fraudulenter loquūtur cū ꝓximo ipm decipiendo ⁊ etiā qui pturbant ꝓximū vbis iracūdis ⁊ vitupe rijs. Monū est. Nō cōcupiſces rem ꝓximi tui Cōtra hoc ꝑceptū faciūt illi q̄ ſcienter cōcupiſcūt. ⁊ deliberato animo res iniuſtas ꝑ deum ⁊ iuſticiam. Etiā qui cōcupiſcunt res iuſtas ꝛ ad malū vſum. i. ad peccandū. ꝓnto ad ſuꝑbiā exercendā ſicut q̄ con cupiſcūt veſtes pulcras ꝓximoꝝ vel etiā ad luxuri am vel ad crapulā. Decimū ꝑceptū ē. Nō concu piſces vxorem ꝓximi tui. Cōtra qō faciūt tria gene ra hoim. Primi q̄ ſtāt in illicito amore ⁊ libēter actū opere ꝑpetrarent. ſi ipis poſſibile foret. vel ſi non ti merent mundū ⁊ ſcandalū hoim. Secūdi ſunt q̄ ſe lauant ⁊ ornāt cū crinibus peplis ⁊ veſtibꝫ vt cōcu piſcantur. ⁊ ea intentione vadūt ad eccias. plateas. aut ad choreas vt placeant amatoribꝫ ſuis ad malū finē. Tercij q̄ nō cōcupiſcūt nec volūt cōcupiſci nec ꝓponūt actum facere. ꝛ tñ delectantur in luxurioſis cogitationibꝫ cū plena rōne ⁊ nolūt expellere nec re ſiſtere talibꝫ immūdis cogitationibꝫ. ⁊ talis delecta tio dī morоſa delectatio. Vñ Aug. Cogitatio moro ſa cū delectatione ⁊ cōſenſu ē mortalis. Qrtuz ad tertiā ptem iſtius ſer. ſciendū q̄ oēs hoies debēt in uocare ſanctos aplos tanq̄ ſingulares patronos ⁊ adiutores in oibus neceſſitatibꝫ ⁊ anguſtijs. Et pri mo illi q̄ innocēter infamantur. Vñ legit q̄ filia cu iuſdā ꝑ fornicationē ꝓcepit. ⁊ de hoc q̄ndā diaconū infamauit q̄ ipaz violauerit. quē parētes puelle oc cidere voluerūt. Statim aplī aduenerūt ⁊ q̄ꝛ puer natus ſit req̄runt: Rñderūt bac die hora ꝓma. Di xerunt aplī. infantē huc portate. Qd̄ cū factū fuiſſet. apoſtoli infanti dixerūt. In noie dñi ihū xp̄i loq̄re infans ⁊ dic. ſi iſte diaconus preſumpſit hāc agē iniq̄tatē. In fans ait. Dic diaconus vir ſanct⁹ ē ⁊ caſtus ⁊ nūq̄ inq̄nauit carnē ſuā. Inſiſtebāt aūt parentes vt aplī q̄rerent q̄s actor ſceleris cēt: Rñderunt aplī. Nos innocentes abſoluē decet nocētes aūt ꝓdere nō de cet. Etiā q̄ q̄nq̄ vulnerātur in corpe. Vñ legit q̄ q̄ dam nomie nicanor amicus regis in q̄dam bello ſa gittam accepit q̄ de oſſibus eius nulla poterat rōne euelli. Tūc Simō aplus xp̄i inuocato noie ihu xp̄i abſtulit eā morq̄ ſanatus ē. itavt nec etiā ſignū vul neris aliq̄d remaneret. Etiā aplī in babilonia vbi p dicabāt ad confirmandū fidē xp̄i multa ſigna fecerūt. illuminātes cecos. ſurdis auditū. claudis greſſum. leproſis mūdiciā. obſeſſis liberatōnem ꝓcurabant. Etiā p̄nt hoibꝫ ſubuenire in periculis beſtiaꝝ. Vñ legit q̄ due tigrides fortiſſime oēs homies q̄ eis oc currerūt occiderūt. Tūc aplī ad eos venerūt. ⁊ i no mine dñi ihu xp̄i velut oues māſuetas eas fecerūt. Etiā ſanct⁹ ſimon. xxx. mortuos in mari ſubmerſos ſuſcitaſſe legit. Vñ canit de eo. Ter denos mortu os fluctibus merſos hūane vite reddidit. Etiā bñt ptātem ſuper aerē. Vñ legit q̄ in hora paſſionis eo rū erat magna ſerenitas. ⁊ tanta fulgura extiterunt. vt templū tripharie ſcinderetur. ⁊ multi pagani op preſſi fuerūt. Etiā bñt ptātem ſup ignez. Vñ tempe paſſionis eoꝝ illi duo magi in carbones in ictu ful guris ſunt incinerati ⁊ cōbuſti. Et bñt ptātē ſup de monia. q̄ ipſi de corpibus hoim demōes expulerūt Simuliter ſup corpa hoim. q̄ ea in multiplicibꝫ in firmitatibꝫ curauerūt. Etiā ſup aias q̄ eas doctrina ſua a pctis purgauerūt. ⁊ ad vitam eternam perue niendam diſpoſuerūt.

De omnibus ſanctis. Sermo xxxix.

Audete et exultate

g qñ merces vra copio. ē in celis. Mat. v. Lu. vj. originaliter ⁊ in euāgelio pñtis feſtiuitatis lectionaliter ſunt recitata. Sctā mr̄ eccl̄a hodie de oibus ſanctis ſolēniter agit. q̄ qñ non pōt oēs honorare ſingulariter. oibus g̃ impendit hodie honorē cōiter. Sunt aūt. ix. ordines ſctoꝝ q̄s bo die eccleſia honorat q̄ ponūt in noue rñſoriꝫ q̄ bo die cantant. Primo hodie pagim⁹ feſtuz ſumme trinitatis. ſ. pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti. Et hoc notat in pri mo rñſorio. Summe trinitati ſimplici deo vna di. eccl̄ie glo. coe. ma. Et merito ē hodie ⁊ quotidie ipa ſcta trinitas a nobis honorāda in terris. vt in futu ro mereamur eā ꝓtēplari feliciter in celis. q̄ hec ē vi ta eterna vt intueamur ſpeculū ſctē trinitatis. vnde ps. lxxxix. Qñ mille āni añ ocu. tu. ⁊c. Et in viſione dei cognoſcim⁹ quēlibz ſctōꝝ in celo. ⁊ vnuſq̄ſq̄z gau det. ⁊ cōdiuidit cū alio merita ſua. vñ Anſ. Vnuſ quiſq̄z gaudet intantū de merito alteri⁹ q̄ntū de ꝓ ꝓrio ſuo. Ecce q̄nta charitas ē in patria ⁊ conformi tas volūtatū. Scōo hodie celebramus feſtū ma rie vḡinis. Et hoc notat in ſcōo rñſorio. ſ. Felix nā q̄z es ſacra vḡo. Propter qō ſciendū q̄. b. vḡo nō ē de ordine trinitatis. q̄ in illa nō ſunt niſi tres ꝓſone ſcī pr̄ī ⁊ filius ⁊ ſpūſſanct⁹. nec eſt in ordine ſctoꝝ vel āgeloꝝ. ꝛ ſuper oēs ordines. Et rō. q̄ ipa hodierna die ē ab oibꝫ fidelibus ſolēniter honorāda. q̄ ipa eſt mr̄ nr̄a ⁊ fidelis aduocata nr̄a. ⁊ ideo aſſimilat au rore. Sicut enī aurora ē medīū inter diem ⁊ noctez. ſic ipa ē mediatrix inē nos ⁊ deū. vñ ber. Secuꝝ ac ceſſum hz hō ad deū vbi mediatorem cāe ſue filiū hz añ ꝓem. mr̄em añ filiū. Xp̄s nudato corpe p̄ oſtē dit latus ⁊ vulnera. ⁊ maria filio vbera. q̄ non pōt aliq̄ mō fieri repulſa. vbi tot ꝓcurrūt amoris iſignia Et hō aſſimilat lune. Sic enī luna p̄ ceteris planetis eſt terre magis vicina. ſic et ipſa p̄ ceteris ſctis ſp ē oibꝫ pctōribus magis ꝓpinq̄ cū ſua mīa. vñ Aug. Ma ria p̄ oibus ſctis impetrat inducias trāſgreſſoribus vt renūcient ſuis erroribus. Tercio ē feſtū hodie oīm ſctoꝝ āgeloꝝ. ⁊ hoc notat in tercio rñſorio. Te ſctm̄ dñm in excel. ⁊c. Et iſti ſcti angeli a nobis me rito ſunt honorādi q̄ fuiūt nobis in omni loco ⁊ in omni tempe. Vnd̄ datur āgelus in cuſtoſtem cuili bet homini exiſtenti in vtero matris ne a dyabolo ſuffocetur egreſſo ex vtero. ne a baptiſmi gratia im pediatur. viuenti in mundo ne ad peccata plurima pertrabatur. exeunti de mundo in morte ne in fide tēptetur vel in deſperationem detrabatur. ⁊ in con feſſione impediatur. ⁊ recedenti poſt mortem ne di aboli laqueis capiatur. Quarto hodie eſt feſtum patriarcharum ⁊ omniū prophetarum. quod nota tur in quarto reſpōſorio qō cantat de ſancto Johā ne baptiſta. ſ. Inter natos mulier⁹. quia ipſe Johā nes ē plus q̄ ꝓpha. q̄ quē alij ꝓphe ꝓphetauerunt ipſe digito monſtrauit dicens. Ecce agnus dei. Et

UVA. BHSC. IyR_046

insuper xp̃m baptisauit. Et isti sancti p̃es vete. te. a nobis hodie solenniter honorandi sunt. q̃ de stirpe p̃triarchar̃ & pphar̃ xp̃us saluator noster natus est.

Quinto hodie ē festuz oim ap̃lor̃. hoc notatur in q̃nto rn̄sorio. Qui sunt hi q̃ vt nubes volāt. Et isti sancti ap̃li sunt a nobis in p̃nti solēnitate deuote honorandi. q̃ sunt maiores sancti in celo. Insup in fid̄ catholica nos plātauerūt & instruxerūt. & xij. articulos fidei in p̃mo cōcilio post ascensionē xp̃i cōposuerūt. quos articulos q̃libet hō tenet addiscere & firmiter credere. q̃ q̃ in vno articulo erraret damnaretur eternaliter. ḡ valde ē cauendū. Sexto hodie est festum oim sanctor̃ martyr̃. q̃ r̃pter xp̃m & fidē. sanguinē suū effuderūt. qđ notat in sexto rn̄sorio Lauerūt stolas suas & candidas eas fecerūt. Isti scti martyres merito sunt a nobis hodie solenniter honorād̄i r̃pter magnā multitudinē martyrū. q̃ sicut dicit sanctus Hiero. q̃ quolibet die anni repiūtur. v. milia noia martyr̃. Et ab illo tpe sancti Hiero. plures martyres sunt martyrizati. & ip̃i tanq̃ strennui milites p̃ fide xp̃i res corpus & vitaz exposuerūt. & i hoc dant nobis exemplū exponendi p̃ fide vitā. Vñ in decre. dī. Tāta dz eē constantia fidei vt p̃us auferat vita q̃ fides. xxiij. q. viij. Cōuenior. Et nō immerito. q̃ quicūq; exponit vitā p̃ fide & p̃ xp̃i noie stati ad celū euolat. Vñ in decre. Qui p̃ xp̃i noie martyrisant. p̃cul dubio vitā eternā consequūtur. xv. q. j. merito. Septimo hodie ē festū oim cōfessor̃. hoc notat in septimo rn̄sorio. Sint lumbi vestri precincti. Et isti sancti cōfessores sunt solēniter a nobis honorandi. q̃ p̃dicauerūt nobis vbis & bonis exēplis viā salutis et oim vtutū q̃ adhuc exñtes in vita p̃nti fuerūt humiles. prudētes. pudici. casti. sobrij. et q̃ eti. Insup iam in celo sunt intercessores nostri et impetrant nobis misericordiā grām et gliam. Octauo hodie ē festū omniū vginū. et hoc notat in octauo rn̄sorio. Audiui vocē de celo venientem. Et iste sancte virgines sunt hodie a nobis honorāde. quia sunt sponse xp̃i & regine celi. Nam ipe xp̃s est summus pontifex. de quo dī Leui. xxj. Q̃ summus pōtifex virginē ducat in vxorē. Et ex hoc sequit q̃ ipse vgines sint regine. q̃ hūt xp̃m regē glorie p̃ spōso. Vñ ps. xliij. Astitit regina a dextris tuis in vesti. de aura. Vñ etiā Cyprianus li. de vgi. Virginitas est sor̃ oim angelor̃. victoria libidinū. regina vtutū. possessio oim bonor̃. Nono hodie ē festum oim elector̃ nobiliū & ignobiliū. diuitū & paupez. senuz & iuuenū. cōsanguineor̃ nostror̃ filior̃ & filiar̃ qui iam regnant cū xp̃o in celo. & hoc notat in nono responsorio. qđ est cōmune qđ hodie cantat. Cōcede nobis q̃sumus dñe venā delictor̃ & intercedentibz sanctis q̃z hodie solennia celebram?. talē nobis tribue deuotionē vt ad eor̃ mereamur peruenire soci etatē. et merito oēs sancti in celo sunt a nobis hono norandi hic in mūdo. vt ip̃i in celo intercedāt p̃ nobis. & impetrēt nobis grām in p̃nti. & gliam in futuro. Vñ Hiero. Impossibile ē preces multor̃ nō exaudiri. immo magis impossibile erit preces omniz sanctor̃ & angelor̃ nō exaudiri. et si vnus bonus hō p̃t impetrare alteri a deo grām in p̃nti. quid tunc p̃t oēs sancti. et si q̃libet sanctor̃ dū adhuc hic in carne viueret potuit cū suis oīonibus mortuos suscitare. leprosos mūdare. cecos illuminare. vtiq; tūc iam oēs sancti in celo possunt quor̃ festa hodie celebramus nobis impetrare grām a deo. Nam ipsi sancti r̃pter charitatē & affectū quē habēt ad salutez nostrā. solliciti sunt nos iuuare cum oīonibus suis apud deum.

Adhuc de omnibus sanctis.

Sermo xl.

Beati pauperes spiritu.

b tu. q̃m ip̃or̃ ē regnū celor̃. Mat. v. Ponūtur aūt in euāgelio hodierno p̃nus septiuitatis octo beatitudines. q̃ octo ordinib̄ sanctorum coaptant. Et nota hic btitudines ad honorem sctor̃ oim. Prima. Bti paupes spū. Et illa cōuenit ordini ap̃lor̃. q̃ ip̃i fuerūt p̃mi q̃ r̃pter xp̃m oia p̃tēpserūt. Itē btitudinē pauptatis & nos hīe debemus. Vñ pauptatē diligam? volūtariā vel saltē patienter necessitatē sustineamus. Ista pauptas vt sit meritoria tria dz hīe q̃ eliciūtur ex textu. s. vt terrena despiciat qđ nōtur cū dī. bti paupes. vt etiaz in hoc rectā intentionē hēat. cū dī spū. i. spūali intētione. et vt celestia ꝓcupiscat. cū dī. q̃m ipsor̃ ē reg. ce. et huic btitudini addit̄ p̃missio. cū dī. q̃m ipsor̃ ē reg. celo. Paupes aūt nō tm̄ hūt regnū celor̃ ad possidendū iuxta illud mat. v. Venite bñdicti p̃tis mei possidete paratū vobis regnū. Sz etiā ad vendendū. Deq̃dem hz regnū celeste. terrestre et infernale. Celeste dedit paupibus. Terrestre dedit diuitib̄. Infernale demonib̄. Ordinauit tm̄ q̃ si diuites volūt recipe paupes in p̃nti in regnū suū terrestre. paupes in futuro ecōuerso rēcipiēt diuites in regnuz suū celeste. Lu. xvj. Facite vob amicos de mām̄ona iniq̃tatis. vt cū defeceritis recipiāt vos in eterna tabernacula Augu. Regnū celor̃ pauper̃ ē. q̃ paup nihil hz in mūdo et diues nihil hz in celo. et ecce q̃ discrete fecit deus. oīa bona sua dedit duob̄ hoīb̄. diuitib̄ terrena. pauperibus celestia. Sz de? volēs vtrūq; saluare cōstituit. vt hic diuites i sua hereditate paupes recipiant. et pauperes in sua hereditate eos collocent. et vterq; p aliū colloceā. Hec Aug. Diuites aūt q̃ nō volūt recipe paupes in suū regnū terrestre. recipiēt a demonib̄ in suū regnū infernale. Scōa btitudo ē. Bti mites. et ista p̃uenit ăgelis. q̃ alijs superbientib̄ ip̃i deo būiliter adheserūt. Sūt etiā tāte būilitatis q̃ nob tā vilib̄ mīstrare nō dedignāt. Ista btitudinē et nos hīe debem? si ad societatem ăgelor̃ volum? peruenire. Sz illi nō sunt mites q̃ ad iniurias sunt impatiētes. vt superbi. et isti btitudini addit̄ p̃missio. cū dī. q̃m ip̃i possidebūt t̄ram. s. viuentiū Vñ Beda. Si celor̃ regnū pauperib̄ et t̄ra mitib̄ p̃mittit̄. qđ igit̄ restat superbis et iracūdis nisi infernus. Illi igit̄ faciūt festū ăgelor̃. q̃ per hūilitatē honorāt deū. eccl̄i. iij. Magna potētia soli? deo ab hūilibus honorat̄. econtra festū luciferi faciūt superbi et exosantes et superbe se ornātes. Job. xlj. Ip̃e ē rex super oēs filios superbie. Tercia beatitudo ē. bti q̃ lugēt. Illa p̃uenit martyrib̄ q̃bus dictum ē illud Job. xvj. Amen dico vobis q̃ plorabitis et flebitis vos. mūdus antē gaudebit. Ista btitudinē nos

UVA. BHSC. IyR_046

LXI.

habere debemus. vñ Gre. Mens iusti quadruplici afflictā perturbatōe. pſiderādo. ſ. vbi fuit. ſ. in peccato vbi erit. ſ. in terribili iudicio. vbi ē. ſ. in miſeria 7 exilio. vbi nō eſt. ſ. in gloria et in patria. Hic beatitudini addit ꝓmiſſio cū dr. qm̄ ipſi pſolabunt. De iſta cōſolatōne dr Apoc. vij. Abſterget deus oēm lacrimā ab oculis ſctōꝝ. Ber. Felix lachryma q̄ pia manu cōditoris meret abſtergi. Vñ feſtū martyrū faciūt patientes de quibꝫ cantat. Non murmur reſonat. nō q̄rimonia. ⁊ corde tacito mens bñ conſcia fuat patientiā. Econtra feſtū martis qui eſt deus belli faciūt iracundi et impatientes. et tales ſunt infelices hic in pñti et in futuro. Quarta btitudo. Beati qui eſuriunt et ſitiunt iuſticiā. Et cōuenit ꝓphetis q̄ eſuriebant illū panē. de quo dr Joh. vj. Ego ſum panis vivus qui de celo deſcēdi. Sitiebant illū fontē. ō quo dr in. pſ. xxxv. Qm̄ apud te eſt fons vite. Iſtā btitudinē iuſticie nos etiā eſurire debem⁹. Ber. Juſticia eſt reddere vnicuiq; quod ſuū eſt. ſ. deo ſibi et ꝓximo. Deo aūt debem⁹ amorē 7 timorē. Nob aūt debem⁹ tranquillitatē in corde 7 puritatē in corpe. Proximo debem⁹ facere que nob velimus fieri. Mat. vij. Oia quecūq; vultis vt vobis faciāt hoies et vos facite illis. Thob. iiij. Ō ab alijs tibi oderis fieri tu ne aliis facias. Quinta btitudo. Beati miſericordes. Et cōuenit patriarchis qui hoſpitalitati et elemoſynis ceteriſq; mie operibus inſiſtebāt. Hāc aūt nos habere debem⁹ vt opibus mie. tā corpalibꝫ q̄ ſpiritualibꝫ inſiſtamus. De corpibus dr verſus. Viſito poto cibo. redimo tego colligo condo. De ſpñalibꝫ dicit. Conſule. caſtiga. ſolare. remitte. fer ora. Cōſule. i. doce ignorantē 7 dirige dubitantem. caſtiga deliquentē. ſolare triſtem. remitte in te delinquēti. fer. id eſt patienter porta alioꝝ defectus. ora ꝓ omibus. Huic beatitudini addit ꝓmiſſio cū dicit. qm̄ ipſi miſericordiā cōſequenter. et hoc in vita tpaliter. Lu. vj. Date et dabit vobis. Raro enī nō depauperabit quis qui largiter elemoſynas ſuas tribuit ꝓpaupibꝫ. Etiaz ſpñaliter. ij. Cor. ix. Qui ſeminat in bñdictōnibus de bñdictōibus et metet. Hō enī qui ſeminat benedictōem elemoſyne. metet a deo bñdictōnem gratie. Etiā in morte. Ipſa enī elemoſyna aiaz ꝺ corpe egredientē aſſociat. Amb. Non ſunt bona hois que ſecū ferre non pōt ſola mia comes eſt defunctoꝝ. Vñ Hiero. Non meminī me legiſſe mala morte mortuum qui libēter opera pietatis exercuit. Habet enim multos interceſſores. 7 ipoſſibile eſt p̄ces multoꝝ nō exaudiri. Etiā poſt mortē in celo remunerabitur eternaliter. q; meſuram bonā cōfertā et coagitatā 7 ſuperefflluentē dabunt in ſinū ſibi. Meſura bona ē q̄ angeli dñt vēire ad obitū ſuū et aiam cū gaudio ducere in celū. Menſura conferta eſt. q̄ xp̄s et maria 7 oēs ſancti et angeli oia merita et gaudia ſua cū eo diuident. Menſura ſuperefflluens eſt q̄ xp̄s et btā vgo et oēs patriarche et ꝓphete et omīs apli et martyres confeſſores et virgines. et oēs ſancti quoꝝ feſtū hodie celebratur in ppetuū ſibi regratiant. q̄ miam exhibuit homī indigenti. Sexta. Beati mūdo corde. Et cōuenit virginibꝫ que mūdiciā cordis et corporis habuerūt. Iſtā 7 nos hre debemus. vt ſimus caſti in corde ne polluamus cor noſtrū cū motoſis 7 immūdis cogitationibꝫ 7 delectationibꝫ. Aug. Motoſa cogitatio cū delectatōne et cōſenſu eſt mortalis. Et etiam corpus noſtrū ab actu. q; oīs actus luxurie extra thoꝝ legittimū eſt peccatū mortale. Unde apoſtolus. Omīs fornicator aut immūdus non habet ptem in regno dī. Huic beatitudini additur ꝓmiſſio. cū dr. qm̄ ipſi videbūt deū. Vñ. pſ. lxxix. Oñ de facie tuā 7c. Vñ etiā Fulgentius. Dei facie ſi oēs in carcere recluſi viderent. nullā penā nullū malum nullam triſticiam ſentirēt. Septima. Beati pacifici. Et conuenit confeſſoribꝫ qui in ſeipſis pacē conſcientie habuerunt. et pacem in alijs inq̄ntum potuerunt ꝓcurauerunt. Iſtam pacem et nos habere debemus. quia vbi pax ibi deus. pſ. lxxv. In pace fact⁹ eſt locus ei⁹. Ambro. ſup Lucā. Pax eſt dux ad vitā eternam. Criſ. Vbi pax eſt ibi oia ꝓſperabuntur. Huic beatitudini additur ꝓmiſſio. cū dicit. qm̄ filij dei vocabunt. ſi filij dei et heredes. heredes quidez regni. coheredes aūt xp̄i. Econuerſo ſunt filij diaboli qui diſcordias ſeminant. Vñ Gre. in poſto. Si filij dei vocantur qui pacē faciūt. ꝓculdubio ſathane filij ſunt qui pacem confundunt. Sed querit vnde cōiter oritur diſcordia. Rñdet q̄ ex ſuperbia 7 auaricia. Vñ Seneca in li. de moribus. Quietiſſimā vitam agerent hoies in terra. ſi hec duo ꝓpoſita a rerū natura oīno tollerent meū et tuuz. Vñ ꝓuerb. xiij. Inter ſuperbos ſemp iurgia ſunt. Octaua. Beati qui perſecutōem patiunt ꝓpter iuſticiā. Iſta beatitudo oībus ſanctis ē neceſſaria qui ſunt in mūdo qui volunt pie viuere et xp̄o fideliter ſeruire. Unde aplus. ij. ad Thimo. iij. Omēs qui pie volunt viuere in xp̄o ieſu perſecutionē patientur. Unde Joh. xv. Si me perſecuti ſunt et vos perſequētur. Non enī ſuus maior eſt dño ſuo. Huic beatitudini additur ꝓmiſſio. cum dicit. quoniā ipſoꝝ ē regnū celoꝝ. Hoc ē verbū cōſolatoriū illis qui hic ſuſtinēt pſecutōnes a proximis ſuis in reb⁹ ſpoliando. furādo aut in fama detrahēdo. aut in corde ledendo. aut in verbis maledicendo. vituperando. quia per multas tribulatōnes oportet nos intrare in regnū celoꝝ. Et iō xp̄s concludit euangelium hodiernū dicens. Beati eſtis cū maledixerint vobis hoies 7 perſecuti vos fuerint 7 dixerint omne malū aduerſum vos mentientes ꝓpter me gaudete et exultate q̄niaz merces veſtra copioſa eſt in celis.

Item ſmonē vtilē et bonū de oībus ſanctis q̄re in in diſcipulo de tpe. clx. De aibus. Sermo. xlj.

Iſereminī mei miſe/

m reminī mei ſaltez vos amici mei Job. xix.

Sicut heſterna die pegimus feſtū omnium ſctōꝝ in celo exiſtentiū ſic hodie pagimus diem oim aiarum fideliū in purgatorio exiſtentiū. Unde ipſe aie clamant. Miſereminī mei 7c. Sic clamat p̄ ad filium mater ad filiam. maritus ad vxorē. frat ad ſororē 7 ſic de ſingulis. Vñ in pñti ſmone tria ſunt dicenda. Primo q̄re libent debemus ſubuenire animabus in purgatorio. Secūdo cuz q̄bus ſuffragijs debemus ipſis ſubuenire. Tercio de quibus hoib⁹ anime conq̄runt cū aliquibus exemplis. Quantum ad primum eſt ſciendū q̄ tria dūt nos inducere ad

K

UVA. BHSC. IyR_046

subueniendū animabꝫ. Primū est grauitas pene q; anime in purgatorio sunt in maximis penis. nā si omnes carbones totius mūdi in vno cumulo collecti arderent ⁊ si quis hominū in medio staret nō tātū ardorē quis sustineret sicut anime in purgatorio sustinent. Vnde dī in decre. Ignī purgatorio nulla pena tpalis est cōparabilis. di. xxv. Qui in aliud. Ergo ꝓpter magnitudinē pene videt ipīs breue tps lōgū esse. Vñ legit q; quidā religiosus arsit in purgatorio vsq; dū vna missa lecta sibi fuit ⁊ apparuit socio ⁊ dicebat se viginti annos ibi arsisse. Et aliq; aie ibi puniunt diu. Alique ad triginta annos Aliq; ad centū. Aliq; ad mille plus vel minus. Vñ Cesarius in dya. dicit. q; anima vna p duo nulla annoꝝ computata fuit ad purgatoriū ꝫ p suffragia bonoꝝ hominū fuit in duobus annis liberata. Vnde etiam Richardus de sancto victore. Alique enī xpianoꝝ anime vsq; ad finē mundi ad ignē purgatorij ex dei iusticia sunt deputate. Vnde legit q; quidā ꝓpter accidiā suā fuit p q̄draginta annos ad purgatoriū deputatus. Etiā legit q; quedā puella q̄ fuit soror sanctoꝝ martirū Cosme ⁊ Damiani fuit p q̄ndecim dies ad purgatoriuz deputata. q; vno sero audiuit in platea chorizare et cantare cū aliq; cōplacentia. O q̄z diu ardebūt chorizantes si illa que audiuit tamdiu punita est. Hoc illi attendere debent qui stant vel sedent circa choreā ⁊ chorizantes iudicant. Scōz qō dz nos inducere est q; debem⁹ habere spē recōpēsationis. q; ipe aie fideliter orant ꝓ nobis postq̄z liberate fuerint. verbi gra. Si filius alicuis regis i exilio esset constitutus ⁊ patereť magnū defectū. ⁊ qui cunq; sibi in exilio subuenirent. q̄ redire ad patriam suā illis plenius refunderet. sic etiā ē de animabꝫ

Tertiū q; suffragia que facim⁹ ꝓ aiabꝫ nobisipsis ꝓficiunt. ⁊ illa nobis p̄mittim⁹. q; suffragiū prodest anime vel aiabꝫ vt citius liberent. Et etiā inq̄tum ex charitate hoc opus fit. vt sic crit meritorium vite eterne facienti. Vñ in ps. xxxiij. Oratio mea in sinu meo conuertet. Vñ Jo. Damas. Quicunq; ꝓ ꝓximi salute agonizat ꝓmo ⁊ ipe sibi ꝓdest. deinde ꝓ ꝓximo suo. Qrtū ad scōam ptem istius ꝑmonis q̄ritur cum quibus suffragijs subueniendū sit aiabꝫ. Rñdet q; oia bona opa q̄ ꝓ ipīs fiunt ꝓsunt ipīs. Et ꝓmo subuenit animabꝫ cū candelis accensis ⁊ in mūdis circa missam vel circa sacrm vel circa imagines que ad laudē dei ⁊ sanctoꝝ accendunt. vt ipse xps q̄ ē lux vā eas ō tenebris ⁊ eripiat sua eterna luce illuminet. Et in signū hui⁹ homī morienti candela datur ad manum. vt p hoc desiderare debeamus vt ipe xps qui est lux mūdi velit lucē dare huic aie p illā tenebrosam ⁊ ignotā viā p quam modo ambulat. Similiter q̄ sacerdos legit missam ꝓ defunctis tūc septies in qualibz missa petit vt lux eterna luceat eis

Scōo subuenit animabꝫ cū thus accendit. Et in hoc desiderandū ē vt deus illam animā velit eripere a fetore purgatorij vbi iam punit. Et sicut fumus ascendit de thure incenso. sic deuotio nra ascendere debet ad celū. Vnde ps. Dirigat oō mea sicut incē. in con. tuo. Tercio aspersio aque sup sepulcra et ossa defunctoꝝ. Et p hoc desiderandū ē sicut ardor ignis ꝑsentis temperatur p aspersionē aque vt sic tpe tur ardor ignis purgatorij huic aie mediāte rore celestis gratie et misericordie. Quarto orōnes ad deum dirigunt vt ad modū captiuoꝝ qui p seipos nō pūt pces suas offerre. nec p seipsos possunt liberari. vt p aliorū pces absoluantur. Et etiam sancti implorandi sunt ꝓ animabꝫ vt intercedant ꝓ eis quia ipi sunt potētes apud deū. Et sic sanctos illos mittim⁹ ad regē celestē tāq̄z nuncios vt ipe rex indulgeat animabꝫ illis. Ergo deuote sancta Maria implorāda est. sanctus petrus ⁊ sic de singulis. Quinto oblationes ꝓsunt animabꝫ vt a debitis quibꝫ apud deū obligate sunt absoluant. Sexto fiunt ꝓ animabꝫ ieunia ⁊ afflictiones ⁊ genuflectiones. Vñ i decre. dicit. Jeunia viuentium sunt auxilia defunctorum xiij. q. ij. anime Septimo subuenit animabꝫ cum debita post se relicta soluunt ⁊ hoc valde ꝓdest aiabus quia interim q; debita nō sunt soluta ḡuiter puniunt. Octauo subuenit aiabꝫ cū panis et vinuz offert vt deus velit cibare aiam esurientem ⁊ potare animā sitientem. Similiter cū ꝓ aia opa misericordie exercent. s. cibando esurientē. potando sitientē. hospitando peregrinū. vestiēdo nudū. Nono subuenit animabꝫ cū q̄s pniam ipīs hic iniunctā ꝓ eis implet. Nā hoc esset eis valde vtile vt eo minus haberent in purgatorio exoluere. Decimo animabus subuenit cū missarū celebratione. et hoc ē maximuz et ꝑncipalissimū aiarū suffragiū. Vnde legit q; quedā anima ad. xv. annos fuit ad purgatoriū deputata ⁊ p vnam missam fuit liberata. Vnde missa dicit a mittendo quia ibi mittit gratia peccatori in peccatis et solutio animabus de penis. Vñ dicit Augu. q; nulla missa celebratur q̄n ibi duo opa vtuosa concurrant. s. vnius pctōris conuersio ⁊ vnius aie liberatio. Sz d. vñ aie sciunt suffragia q̄ ꝓ ipīs hic fiunt. Rñdetur q; angeli hic nobiscū cōmorātes sepi⁹ visitāt aias in purgatorio ⁊ ipīs manifestāt suffragia q̄ nos ꝓ ipīs hic facim⁹ et eas ꝓsolantur. O q̄z gaudiosum ē eis hoc. Qrtū ad tertiā ptē isti⁹ ꝑmōis queritur de q̄bꝫ hoīb⁹ aie defunctorū p̄q̄rūtur. Rñdetur de q̄tuor generibus hoīm ꝓquerūtur. Primo de his q̄b⁹ hic fidelitatē et charitatē et beneficia exhibuerť ⁊ ipī eis nō refundūt. Vñ ps. lxxvij. Obliti sunt benefactorū eius. Et hec ē mag̃ ingratitudo et p̄ rōnē būanā oblituisci et nō regratiari benefactoribus. Vñ Arist. in ethi. Optet regratiari ei q̄ gram fecit ꝫ defunctis aliter regratiari nō possum⁹. Scōo defuncti p̄q̄runtur de pueris ⁊ cognatis suis q̄ bona eorū h̄ possidēt et ipīs nō subueniūt et tales infideliter agūt q; si q̄s nō subueniret amico suo quē i igne videret puniri ifideliter ageret. Ecce aia p̄ris tui et aia mr̄is tue et etiā mariti tui aut fratris aut sororis vel alterius cognati tui pūt adhuc esse i purgatorio in penis ⁊ tu potes eis subuenire ⁊ q̄re nō subuenis eis. Audi q̄d aie clamant. Miseremini mei miseremini mei. Et sunt due cause quare bis dr̄ Miseremini miseremini. Prima ē quasi dicerēt q; estis i mūdo vbi ē misericordia. ps. cxviij. Misericordia domini plena ē rerra. Scōo quia nos anime in purgatorio sumus in miseria et pauptate et ita pauperes sumus si totus mundus daretur nobis ꝓ vno obolo non haberemus. nec habemus amplius corpora

UVA. BHSC. IyR_046

nostra vt possemus ieiunare meritorie. nec habem⁹ res tales vt possem⁹ elemosynas dare. nec aliquo mō possumus nobis ipsis subuenire. ḡ nuserem nr̄i vos amici nostri. quasi dicerēt. Alieni nolunt nobis nuscereri. vñ tu vxor mea. tu fili mi. tu filia mea tu q̄ es consanguineus meus. vos q̄ possidetis hereditatem nostram. et propter vos in purgatorium positi sumus et propter peccata vestra. Et si quis quereret. Que est causa q̄re tui debeo misereri. Tunc anima illa respondet. q̄ manus dñi tetigit me. et quare me p̄sequimini sicut deus. quasi dicat deus punit cū sua iustitia pena mihi infligendo. ⁊ vos amici puniti⁹ in pena me relinquēdo et carnib⁹ meis saturamini. i. meis talibus diuitijs. q. d. iniustum est q̄ vos amici in penis me relinq̄tis. q̄ vobis otie cōmodū tale preparaui. et aiam meā sepe neglexi. Et ista taz dicta filii pueri et consanguinei nō attendūt q̄ de bonis parentū et p̄sanguineoꝝ pulchras vestes et eq̄s pulchros emunt ⁊ domos magnas edificant. ⁊ i gula et in superbia ⁊ in luxuria ⁊ in ludo taxillor̄ omnia illa bona consumunt. Similit vxor que alīū maritum duxit. Et breuiter oēs homines qui hereditant bona defunctoꝝ tenent subuenire ipis a quibus habēt illa bona. Quod si nō fecerint tunc ipse aie conq̄runtur de ipsis. Tercio conq̄runt de testatorib⁹. qui nō expediunt testamenta ipis cōmissa. ⁊ plongant ⁊ p trahunt de die in diem. et hoc est p̄ charitatē ⁊ fidelitatem. q̄ fm̄ san. Tho. de aquino. Anime carēt interim subleuamine q̄ eis deberet fieri de illo testamēto si debito tpe expeditū fuisset. Vñ i decre. 2. Multū delinquūt qui differunt exequi mortuis testamentum. xiij. q. ij. qui oblatōes. De talibus q̄ defraudāt animas dicit in decre. Debita suffragia p̄ mortuis non reddentes. fures sunt et sacrilegi et exōicandi. xiij. q. ij. qui oblatōes. Quarto conq̄runt de sacerdotibus et religiosis ⁊ pauperib⁹ q̄ elemosynas defunctoꝝ recipiunt ⁊ pro ipsis non fideliter orant. Similiter sacerdotes qui hñt prebēdas ⁊ altaria. Similit religiosi qui possident monasteria cū bonis appropriatis ipsis monasterijs. et non fideliter orant pro illis animab⁹ a q̄bus hoc hñt. Nam oēs homines qui ō elemosynis viuūt magis dñt esse deuoti ⁊ in orationibus assidui. Quia nō salū dñt orare p̄ seipsis. ⁊ etiā p̄ viuis et defunctis quoꝝ elemosynis sustentātur. Vñ in decre. 2. Receptores elemosynar̄ pl⁹ debēt orare. x. q. j. q̄ sacerdos. Nec aliquis q̄ ō labore posset se nutrire. 2z elemosynas recipe. ⁊ debiles et infirmi. paupes ⁊ claudi. Unde impotentibus ad laborandum tm̄modo danda est elemosyna. Ultimo sciendū q̄ hodierna die multe anime defunctoꝝ p̄ suffragia oim̄ xp̄ifidelium liberate sunt a purgatorio Et hoc oñsum ē q̄ in vna die quindecim milia animarum liberate sunt a purgatorio quere hoc in p̄ptuario. P. cxiij. Etiam vxor liberauit animam mariti sui a purgatorio ibidem. P. c. Etiam mater que incōsolabiliter fleuit super filium defunctum. ibidez P. xcvij. Etiaz mater que in quinq̄ annis liberauit animam filij sui ibidem. P. xcviij. Etiam pueri dñt parentibus subuenire ibidem. P. xcix.

De sancto Martino episcopo.

Sermo xliij

Ece sacerdos magn⁹

qui in diebus suis placuit deo ⁊ inuētus est iust⁹. Ecci. xliij. Iste sacerdos magn⁹ fuit sanctus Martin⁹ qui nō solū placuit deo. ⁊ etiā oibus sanctis ⁊ angelis in celo ⁊ oibus bonis hoib⁹ in mundo. Vñ in p̄ncipio sermo. ad honorē sc̄i martini tria sunt dicēda. Primo p̄ulegia sancti martini Scōo aliqua p̄ informatōe nr̄a. Tercio aliqua miracula p̄ consolatōne nr̄a. Quantum ad primū sciendū q̄ sanct⁹ martinus hz̄ nouē priuilegia. Primo q̄ i iuuētute cepit dño fuire et suā baptismalē innocentiā oibus diebus vite sue fuauit et nunq̄z mortaliter peccauit. Vñ legit q̄ cū esset. x. annoꝝ inuitis pentibus gentilibus ad eccl̄iam confugit ⁊ se fieri cathecuminū postulauit. Etiaz cū esset. xij. annoꝝ beremū p̄cupiuit. fecissetq̄z votū si carnis infirmitas nō obstitisset. Etiā ob amorē iesu xp̄i a iuuētute sua parētes deseruit. seculū cōtempsit. et militiā resignauit. Math. x. Qui amat patrē aut matrez super me nō ē me dignus. Scōm priuilegiū q̄ pauperibus multum misericors fuit. q̄ de eo legit q̄ nihil de stipendijs p̄ter quotidianū victū reseruās de crastino nō cogitabat. j. Thi. vj. Habentes alimēta ⁊ quibus tegamur his contenti simus. Et illa mia habet tres gradus. Primus gradus est dare p̄tem de supfluis ⁊ p̄tem retinere. Luc. xj. Qd̄ superest date elemosynam Scōs est dare oia supflua ⁊ retinere necessaria. Tertius est dare necessaria. sicut illa vidua de q̄ hr̄ Luc. xxj. q̄ in gazophilatio totū victū posuit. ⁊ hic est summus gradus. Beatus aūt martin⁹ non tm̄ habuit p̄mū et scōm gradus liberalitatis. ⁊ terciū quia ea que sibi erant necessaria largitus est. sicut q̄ p̄tem clamidis pauperi tribuit ⁊ diuisit. ⁊ hoc tm̄ placuit xp̄o q̄ ip̄m in p̄ncipia angeloꝝ et sanctoꝝ cōmendauit dicēs Martinus adhuc cathecumin⁹ hac me veste p̄texit. Unde de eo legit q̄ in vna festiuitate magna quando erat eps. volēs ire ad eccl̄iam et sacrū officiū pagere. quidā paup nudus secutus est eū. tunc be. martinus precepit archidyacono suo vt vestiret illū pauperē. ⁊ cū ille distulisset be. martinus ingressus ē locum secretū et tunicā pauperi tribuit ⁊ p̄tinuo eum abire iussit. Archidyaconus vo iussit et monuit beatū martinū vt ad solennia missaꝝ p̄cederet. Et cernens q̄ tunicam pauperi dedisset. cōpulsus ad foriū cucurrit ⁊ vilem vestē p̄ sex denarijs emit. ⁊ aī pedes sc̄i martini p̄iecit. Ita btūs martin⁹ illā induit. cui⁹ manice ad cubitū. lōgitudo ad genua extendit. Cū autē missam celebraret et manibus corp⁹ xp̄i leuaret. tūc ambe manice de brachijs ceciderunt. ⁊ nuda brachia apparuerūt. statim cūctis cernentib⁹ angeli brachia cooperuerūt. Terciū p̄ulegiū. q̄ virginitatē fuauit. Vñ de eo canit. Corpe q̄dē virgineo Etiā patuit p⁹ mortē suā. q̄ caro sua vt nix lucebat.

Quartū. quia magnā hūilitatem seruauit. Nam cum esset tribuni filius qui preest multis. vno seruo erat contētus. qui vna secum tribuni cupiebat. sibi sepe ministrabat. sibi sepe calciamenta detergebat atq̄z detrahebat. sequens vestigia christi qui dixit Mat. xx. Filius hominis nō venit ministrari sed ministrare. Unde dicit q̄ ex humilitate nulla vnq̄z cathedra

UVA. BHSC. IyR_046

vsus est ꝙ sedebat in sede rusticana quã tripedã vocant. Itẽ fuit multe hũilitatis. Mã leprosum quendã cũctis horribilẽ pisius obuiã habens ipm oscula tus ẽ atq; benedixit et statim mundatus ẽ. Quintũ qr artã et sanctã vitã duxit in cibo potu vestitu et lecto. In cibo qr in monasterio suo cũ fratrib; suis radices herbar; et aquã bibebat. nec vllũ vinũ gustabat nisi in infirmitate et ꝙsi q̃die ieiunabat. grossuz panẽ hora nona comedebat. In vestitu qr die ac nocte cilicium deferebat. In lecto qr sup lectũ cinere sparsum dormiebat. Mñ cũ egrotasset vsq; ad mortez z discipuli sũ lectũ sibi ꝓparauerũt ille iussit eũ deiscere et se sup terrã iussit deponi. Etiã habuit magnam deuotionẽ in orõne. Vnde de eo dr. Oculis ac manib; in celũ semp intentus inuictũ ab orõne spiritus non relaxabat. Sextũ quia magnã miscdiam habuit sup peccatores. nullũ peccatorẽ qtũcunq; magnũ respuit. Vnde cũ diabolus beatũ Martinum reprehenderet q; sic frequẽter et indifferenter peccatores ad miam et pniam recipet. Rñdit btus Martinus diabolo. Si tu ipe o miserabilis ab hoim infestatione desisteres et factor; tuor; peniteres ego tibi confisus in dño xpi miam pollicerer. Etiã nemo vidit vnq; btm Martinũ iratũ nisi pax et miscdia inerant cordi eius. Septimũ quia in vita sua placuit deo et oibus sctis eius z angelis. Fuit aũt dilectus a patre cuius signũ est qr tantã potẽtiã miraculoz; habuit. Patri quidẽ attribuit potentia z miracula facere. Magne eiñ potentie ẽ sicut in fine Smõis pz in miraculis que fecit. Fuit dilectus a filio cui⁹ signũ est qr ipm ꝓmendauit coram angelis dicẽs. Martin⁹ adhuc ẽ. Fuit dilectus a spũsancto cuius signũ est. qr in spẽ ignis sup caput eius apparuit. Fuit dilect⁹ a btã vgine cui⁹ signũ est qr sepe eũ cum alijs vginibus visitauit. Mñ legit q; cũ ipe in cella solus esset' z loqui cũ pluribus audiret a discipulis interrogatus ab eis. Rñdit Maria z Agnes z Tecla ad me venerũt et sepius me visitauerunt. Fuit dilectus ab angelis cuius signũ ẽ qr in vita sua sibi celebrãti astiterũt et ad ei⁹ obitũ ꝓuenerũt z aiam eius i celũ deduxerũt

Octauũ qr dignitatẽ z ptẽ habet cuz oib; sanctis noui testamenti. Primo cũ aplis qr spũssanct⁹ sup eũ sicut sup aplos in specie ignis descẽdit. Mñ habetur de eo q; cũ ꝓ vniuerso grege sibi ꝓmisso deprecarẽt globus igneus apparuit sup caput eius. Itẽ cum martyribus. fuit eiñ martyr si nõ actu tñ voluntate. Mñ Hylarius. O Martine medicamentum et medice. O sanctissima aia quã et si gladius psecutoris nõ abstulit palmã tñ martyrij nõ amisit. Fuit cõfessor qr xpm corde ore et ope pfessus ẽ. Fuit virgo qr integritatẽ corpis et mẽtis fuauit. Monũ qr p totũ mõm hodie eius festũ solẽniter celebrat. Et nullius pfessoris ꝑterq; sancti Nicolai qr inter oes pfessores festa istor; s. Martini z Nicolai celebrant. vniuersaliter q̃nis pticulariter in aliquib; ꝓuincijs festa aliquor; pfessor; celebrant. Sicut festũ btĩ Arbogasti in dioces Argentinen. et sancti Odalrici in augusten. Lamperti Leodinensi. Seuerini i colonien si.

Qtũ ad scdam ptẽ istius Smonis sciendũ exquo sctus Martinus nolat gemma sacerdotũ tuc ꝓ nra informatione dicendũ est hic de dignitate sacerdotũ et quare ab omnib; hominib; honorandi sunt. vbi notandũ q; sacerdotes merito sunt honorandi ꝓpẽ dignitates quas habent a deo. Mã sacerdos aliquo mõ est similis vgini Marie. Primo sicut vgo Maria p quinq; verba ꝙcepit xpm Jesum vt habet Luce. j. Fiat mihi Sm verbũ tuũ. Sic sacerdos p quinq; verba ꝓficit corpus xpi. Vnde Bern. O veneranda dignitas sacerdotũ in quor; manib; tanq; in vtero virginis dei filius incarnat. Etiam sicut btã virgo post partũ xpm portauit in manibus et in psepe collocauit. sic sacerdos post ꝓsecrationẽ leuat christũ in missa et talis eleuatio significat eleuationem xpi in cruce z postmodũ locat et portat xpm p plateas z villas ad infirmos z tractat eũ cũ manib; suis sicut beata vgo eu; tractauit cũ maternis manib; suis.

Etiam sciendũ q; dignitas sacerdotũ aliquo mõ pcellit dignitatẽ angelor; qr nulli angelor; data ẽ potestas ꝓficiendi corpus xpi. Vnde minor sacerdos i terris potest hoc qđ summus angelus non potest i celis. Aug. Consecratione facta tota curia celestis sibi seruit z dñs celi ad eũ descendit. Vnde Amb. sup Lu. Mõ dubites assistere angelos qñ xps assistit in altari. Vnde sacerdotes sunt honorandi p omnib; regibus. ꝓncipibus. nulitib? et nobilibus quia xps dedit eis potestatẽ soluendi z ligandi. Math. xviij. Quecunq; ligaueritis sup terrã ẽ. Vnde in decre. dicit. Sacerdos in psona dei ẽ honorandus. Ergo sacerdotes et clerici debent esse cõtinẽtes et casti. nec omnino mulieribus cohabitare Sm qđ eis ꝑcipitur extra de coha. cle. et mulie. c. a nobis. Vnde sciendũ q; sacerdos fornicarius vel existens scienter in quocũ q; peccato mortali nõdũ vere cõtritus nec dignam agens penitentiam vt oportet quotiens actũ alicuius ordinis facit peccat mortaliter vt qui baptisat vl' absoluit cõfitentes vel sacrm eucharistie vl' extreme vnctionis ꝑbet. aut predicat aut matrimoniũ solemnizat. vel aquã et salẽ in dñica exorcisat. aut populũ aspergit. vel qđ maius his oibus est quotiens missam celebrat in omnibus istis et in alijs actibus qui sacris ordinibus sunt annexi et in quolibet ipsorum singulariter exercendo mortaliter peccat totiens q̃ti ens aliquem actum vt minister eccie exequit et exercet. Sicut ex dictis sancti Thome de aquino in. iiij. di. xxiij. manifestissime cõprobat. Ac non solum in actibus tã dictis. ꝙ etiã Sm btm Dyonisi. j. c. celestis hierarchie. Quando z quotiẽs ad aliquẽ huiusmodi actũ exercendũ aliquã vestem induit siue sumit. vt albam stolam vel manipluz vel casulam vel alias sacras vestes cõiunctim vel diuisim. Quod reuera satis ẽ horrendũ stupendũ atq; periculosum valde in tali statu vel dignitate tot et tantis criminib? subiacere atq; implicari. Vnde non immerito dicitur. Qto gradus altior tanto casus grauior. Etiam sacerdos incõtinens aut publicus fornicarius ẽ suspẽsus ipo iure a diuinis et missa eius non debet audiri vt patet extra de cohabitati. cleri. et mulie. c. vestra deuotio. Audiens autem missam eius peccat mortaliter Sm Tho. r. quodlibeto. q. viij. Hoc aũt intelligit de publicis fornicarijs et si sic celebrat sit irregularis. Querit vtrũ eps possit in talibus dispensare. Rñdet q; sic. Exq̃ dispẽsatio in tali casu nõ ẽ ꝓhibi

UVA. BHSC. IyR_046

ra. Et iura que inueniunt in ptrariū illa intelligunt de suspēso ab hoīe. nō a iure. q; iura. benignius solēt agere cū hoīes. Nec Guil. Etiā querit vtrū clerici qui expēdūt pīmoniū crucifixi cū meretricib; teneant ad restōem. Rūdet q; clerici q res eccie pelu dūt. vel dant nō solū meretricib; ꝫ etiaz hystrionib; vel etiā suis consanguineis. nō ꝓpter naturā sustentandā. ꝫ vt faciant eos diuites de patrimonio crucifixi raptores sunt. peccant mortaliter z tenent ad restōem. Etiā requit vū faciūt restōez. Rūdet si habēt pīmoniū seculare. ō hoc pōt facere. vel aliqd de artificio vel labore manuali. de istis pōt restituere. ꝫ de reb; eccie non pōt restituere. q; q̄quid eis supest sup victū et vestitū hoc dz dari paupib;. Nō in decre. dr. Bona sacerdotū sunt bona pauper. di. xlvij sicut hi. Item. xvj. q. j. c. vl. Nisi sibi tunc subtraherēt de necessarijs. vel nisi res q̄s de patrimonio habuerunt vel de artificio expēdissent in vsus ecclie. Nec Guil. Etiā querit vtrū ꝓcubine sacerdotū vl etiā meretrices teneant restituere que a sacerdotib; vel religiosꝰ ꝓ tali illicito ope receperūt. Rūdet fm Ray mundū q; sic. Maz fornicarie z hmōi turpes ꝓmones si a sacerdotib; receperūt. tenent ipi eccie vel pauperibus restituere. Si aūt a religiosis tunc tenent monasterio restituere. Nisi forte fuerit eis datū causa elemosyne in summa necessitate. q̄a tunc fuit debitum. Idē Hostiē. Ptum ad terciā partez istius fmonis. sciendū q; oēs xpīfideles dūt hodie beatū Martinū honorare z eum tanq̄ singularē patronū inuocare in oibus necessitatib; z infirmitatib;. Et primo infirmi. Nō legit q; bea. Martin⁹ quendā infirmū leprosum cunctis horribilez parisius obuiā habuit. leprosum oscul atus est atq; bñdixit. statimq; mūdatus ē. Etiam q; q̄q; venenatū cibū ex ignorantia sumūt. Nō legit q; cū beat⁹ Martin⁹ ab arrianis hereticis esset electus. venit ad insulam q̄ndaz cuz vno solo pbro vbi pbr̄ elleboz gramē venenatū inter alias herbas in cibū sumpsit. z mortē sentiens beatus Martinus oēm venenositatē virtute orōnis fugauit. Etiam q; incurrit periculū canū. Nō cū quidā discipulus sancti Martini valde infestaret a cane latrante. cōuersus ille ad canē ait. In noīe martini iubeo te obmutescere. canis ꝓtinuo obmutuit. Etiā in periculo maris. Nō legit q; cū quedā nauis periclitaret. quidā negociator nondū xpianus exclamauit Deus martini libera nos z statim tranquillitas magna successit z ille paganus fidē recepit. Etiā pentes cū pueris. Nō cum quidā iuuenis defunct⁹ fuisset z mater eius cū lachrymis ꝓ resuscitatōe filij beatum Martinū exorauerat ille i medio cāpi vbi magna multitudo gentilium erat genua flexit et pro puero orauit. Et puer statim surrexit. quapropter omnes illi gentiles ad fidez puersi sunt. Etiā in periculo ignis. Nō cū in quodā phano ignem misisset beat⁹ martinus statim in domo ꝓxima berente ei ab agēte vento flāma ferebat. tunc. s. Martinus super tectū domus ascendens signū crucis edidit. Et statim vētus in aliam partē se vertit. Etiam refert Severus i epistola ad eusebium. q; cū beat⁹ martinus in q̄ndaz ciuitatem sue diocesꝭ venisset et clerici ei lectū ꝑparassent. circa mediaz noctē tota illa domus accēditur z martinus rediens ad solitum oratōis refugiū. z crucis emittens signaculum. in medio ignis illesus permansit. Monachi igitur ꝓtati cōcurrūt z martinū quē iam ꝓsumptū putabāt de medio flāmaꝝ illesuz deducunt. Etiam q; persecutōes z tribulatōes patiuntur dūt inuocare beatum martinū. Nō legit cuz be. Martinus quadam vice in veste hyspida nigro pallio circūtectus super asellum ꝓcederet eq̄s cōtra uenientib; expauefactis. in terram saltu precipiti se dederunt qui sanctū Martinū accipientes grauiter verberauerunt. protinus autē animalia humo fixa manebāt. vt q̄ntūcunq; flagellata velut saxa mouere non possent. quousq; ad martinū rēdeūtes. z pec catum suū quod ignoranter in eum cōmiserant confitentes. ille eis licentiā dedit z gradu concito animalia processerunt.

De sancta Elizabeth. Sermo. xliij.

Ra ꝓ nobis q; mu

o lier sancta es. Judith. viij. verba ista dicta sunt a filijs israel cuz essent in magnis tribulationib; ad iudith vt ipa oraret ꝓ eis vt de⁹ eriperet eos ab instantib; piculis. Et illa verba nos xpiani qui sumus in multis tribulatiōibus et piculis constituti. etiam deuote dicere debem⁹ ad sanctā elizabeth. Ora ꝓnobis. quī mulier sctā es. Nō i pīti fmone. ad honorē sctē elizabet et ad edificatōem nostrā tria sunt dicēda. Prio ꝓuilegia sctē elizabet. Secūdo aliq̄ ꝓ informatōe nr̄a. Tercio miracula aliq̄.

Ptum ad pmā ptem istius fmo. sciendū q; be. elisabet hz nouē ꝓuilegia. Primū q; fuit filia regis vngarie. z in hoc fuit similis sancte Katherine. costi regis filie. Et etiam q; in iuuētute incepit deo seruire. z in hoc similis fuit sancto Nicolao. Nō legit cum bea. elisabet adhuc essz puella q̄nquēnis in eccia gratia orandi sepe permanebat vt eam eius socīales vel ancille anellere vix valerent. quā cū ancille vel coetanee obseruarent aliquā de illis cā ludēdi ꝝsus capellā insequi videbat. vt ex hoc intrandi eccīaz optunitatem captaret. Quā ingredīes genua flectebat. aut paulimēto totalit incūbebat. z lz peritiā lrāz non haberet. tn̄ coram oīm oculis sepe psalteriū expandebat. z q̄dāmō se legere fingebat ne velut occupatā aliq̄s impediret. Se q̄z cū puellis ad terrā ꝓstratā ludi specie mēsurabat. vt sub tali occasione reuerentiam deo exhiberet. In ludo etiā annuloz et alijs ludis spē totā ponebat in deo. z ex his q̄ lucrabat vel alias possidebat. puellis pauperculis dedit. iducēs eas p illa ad orandū orōem dīnicam. vt crebro vginē mariā salutarēt. Scōm ꝓuilege. q; btāz virginē mariā in adnocatā z patronā. et be. Johānem apl̄m euāg. i sue castitatis custodē elegit. Cū em̄ singule cedule singuloz apl̄oz noib; septe ipa trib; vicib; cedulā vbi nomē sctī Johānis erat inseptum vt desiderabat accepit. ad quē tāte deuotōis ferebat affectu. vt nil in eo⁹ noie petentib; denegaret. Terciū q; ꝓpter dilectōz dei sepe sibi ꝓspera mōi subtraxit. Mā cū in aliq̄ ludo sibi ꝓspe succederet. reliquū intermittēs dicebat Nolo ꝓcedere. ꝫ ꝓpter deū reliquū intermitto. Ad choreas q̄z a puellis ceteris aduocata. cū vnū circuitum pegisset; dicebat sufficiat nobis vnus circuit⁹.

UVA. BHSC. IyR_046

iam ꝓpter deum alios dimittamus. et sic per talem modū puellas a vanitatibus tpabat Quartuz ꝗa festa sollicite et deuote colebat vt etiā manicas sibi cō sui nulla rōne pateret anteqz solennia missaz cōplerent. Officiū ecclīasticū cū tanta audiebat reuerētia vt cū sanctū euangeliū legeret. vel cū sacra hostia cōficeret monilia deponeret et cetera capitis ornamēta i imo loco locaret. Vestimētoz supbiā semp abhorruit et in his semp hūilitatē et honestatē suauit. Et etiā cū adhuc puella esset certū sibi numerū orōnum indixerat quē si aliq occupatōe ꝓuenta nō potuisset ꝓficere de sero ante ingressum lecti cū alie puelle dormirent ꝓsoluebat. Quītū q; data ē in exēplū mulieribo in matrimonio existentiū. Mā cū ex paterno imperio trachta esset lantgūio thuringie in matrimonio tāte deuotionis extitit vt i nocte freqn ter ad orōnem surgeret. Ordinauit cū quadā domicella sibi inter ceteras magis familiari si forte somno depressa nō surgeret eam pede tangens excitaret. q̄dam vo vice pedē dñe tangere voluit z casu pedez mariti impegit qui subito excitatus rē intellexit z eā excitauit. Etiā fuit magne hūilitatis. Mā in diebus rogationū ꝓcessionē nudis pedibus laneis induta sequebat. z in ꝓdicatōib? tanqz paupcula et humil' inter paupculas residebat. In purificatōe post partum exemplo marie puerū gestans in vlnis ipm ad altare cū agno z candela hūiliter offerebat. deinde domū rediens vestimenta cū quib? ad eccīam ꝓcesserat alicui mulieri paupcule tribuebat. Sextuz ē eius pfecta z voluntaria obedientia. Vnde ꝓpt meritū obedientie se magistro conrado qui fuit paup z mendicus de ordine fratrū minoz ꝗ tamen sciencia et religione ꝑcipuus saluo iure matrimonij z obedientia mariti adeo se subiecit vt quicquid ille ꝑciperet ipa cum reuerencia pficeret et multo gaudio adimpleret vt ex hoc et obedientie ꝓciperet merituz z domini saluatoris q̄ factus ē obediens vsqz ad mortez imitaret exemplum. Quadā igit vice ipa vocata abeo ad quandā ꝓdicationē supueniente marchionissa myssenēsi impedita nō venit quod ille egre ferēs tantam inobedientiam relaxare noluit donec vsqz ad camisiā expoliatā cum quibusdaz ancillis suis q̄ culpabiles fuerant fortiter verberari fecit. Etiam q̄dam vice cū daustrū sanctimonialiuz ab eis obmixe rogata intrasset non habita licentia a suo magistro. fecit eā taz grauit verberari vt p tres hebdomadas in ea vestigia verberatōis apparerent. Etiaz sepe p manus ancillaz faciebat se in cubiculo verberari. vt saluatoi flagellato vicem rependeret et carnē ab oi lasciuia coerceret. Septimū q; int̄ diuinas z epulas magnā tenuit abstinentiam. Tantā aūt in cibo et potu temperantiam et abstinentiā exhibebat. vt i mensa mariti inter diuersa ferculoz genera interdū pane simplici esset cōtēta. Sepe ei ad mensam sedēs cibos cōtrectabat et diuidebat vt ex hoc comedere videret. Octauū q; fuit valde misericors et mat pupilloz et orphanoz. Sepe eñ cū ancillis manib ꝓpijs lanam filabat et inde vestimēta fieri faciebat. vt de ꝓpij corpis laborib? elemosinā deo daret. Ꝑa esurientes pascebat z sitientes potabat. infirmos visitabat. ipa sepulturas pauperū frequentabat. leprosos mundabat et cibabat. Vnde legit q; quadam vice ab ente marito quendā leprosuz posuit ad lectū mariti sui. Vis quoq; pactis supueniente lantgrauio quidā sibi reuelabant. ipe ex stupore z vehementia et ira irruebat in ostiū cubilis et dū crederet inuenire hominem immundū vidit ipm Jesum xpm i cruce affixum et cruentatū. q̄ viso dedit ei potestatem agendi oia que honorē dei respicerent z aie salutem efficerent. Etiā post obitū mariti sui q̄ ad defensiōez fidei ad terrā sanctā prexit et ibi vitā feliciter finiuit. ipa tanq; dissipatrix et ꝓdiga a quibusdā vasall' viri sui turpiter et totaliter est electa. Aduenīte igitur nocte in domo cuiusdā tabernarij in loco vbi porci iacuerūt se recepit gratias agens dō. Recepta post modū dote sua duo milia marchaz ptē i pauperes distribuit et de reliquo in marckburg magnū hospitale constrūxit. ꝓpter qd aliqui eā dissipatricem aliq insanā fore dicebant. Postq; aūt hospitale cōstruxit infirmis sollicite ministrauit et eos balneauit. et i lecto collocans cooperuit adeo vt ancillis gratulabūda diceret. O q̄z bene nobiscū agit q; dñm nr̄m Jesum xpm sic balneam? et tegim?. Quandā aūt mulierem horribilem leprosam sepe abluens in lecto collocauit. vlcera tergens. vngueſqz p̄scindēs. Monū q; xps apparuit sibi in vita z in morte. Mā ipsa petiuit a xpo in orōne sua tria. Primo cōtemptū oium rerū temporaliū. Secdo vt filioz suoz dilectiōez a corde suo auelleret. Tercio vt i cōtumelijs et iniurijs sibi patiam daret. Facta aūt orōne audiuit dñm Jesum xpm dicentē sibi. Elizabeth exaudita ē oratō tua sponsa mea. Etiā quadā vice reclinauit se in gremio ancille sue et oculos ad celū eleuās cū diu tacēs nullū penitus verbū misisset tandem leta facie locuta ē dicēs. Ita dñe tu vis mecū esse et ego tecū z nūq̄ volo a te separari. Postea cū ab ancillis interrogaret vt ad dei honorē et eaz edificatōz q̄d viderat indicaret. Illa ait. Vidi celū aptū z Jesuz se ad me inclinantē et dicentē mihi. Si tu vis esse mecū et ego ero tecū. Cui g̃ rūdi ꝓut me loquentem audiuistis. Appropinq̄nte tpe q̄ dñs Jesus xps dilectā suā de mōdi ergastulo vocare disposuit. vt q̄ contempserat mōm et regnū mortaliū regnū ꝓcipet angeloz. xps met cū angelis suis apparuit ei dicens. Veni electa mea ad eterna tibi ꝑparata tabernacula. Post paulū vo anno dñi. Mccxxxj. ad extremā horā puenīt obdormiuit in pace. Vītū ad scdam ptē istius sermonis dicendū ē de vita viduaz q̄ i se dñt bre vt xpo placeat vita ipaz. Et de hoc g̃re in discipulo de tpe smōe. cxvj. Vītū ad terciā ptē istius smonis scdū. q; oēs hoies dñt hodie honorare sctāz Elizabet et eā inuocare in oib? necessitatib? z infirmitatib?. et ꝓmo q̄ patiunt defectū oculoz. Vñ cū q̄dā puer q̄ tuoz annoz cec? nat? eēt meritis btē Elizabet lumē recepit. Mulier q̄dā cū p annū integrū ceca mansisset ad rogandū sctāz Elizabeth tota deuotōe se cōtulit et amissuz lumē recepit. Etiā mulier q̄dā cū p annū ceca māsisset ad tumulū sctē elizabeth faciēs se duci vni? oculi lumē recepit. q̄ ad ꝓpa reuersa alio oculo se torq̄ri ḡuiter sensit. Cum vo itez btē Elizabet merita implorarent. Apparuit sibi beata Elizabeth dicens. Accedens ad altare fac cuz coporali ter tu-

UVA. BHSC. IyR_046

os oculos ventilari .et sic recipies sanitatem q̄ cum iussa compleuisset sanitatez recepit.et iste modus cō munit̄ fuatur in thuringia.Etiam quidā vir lumie oculoz penitus ꝓuatus.sepulcrū sancte elizabeth visitans plene curatōis būficium recepit.Postmoduz vo idē vir fluxu sanguinis ē grauat⁹ vt morituꝝ a familia crederet̄.Accipiēs vero de terra,sepulcri sancte elizabet et ipam ꝓterens aque cōmiscuit et bibēs sanitatē plenā recepit.Etiam surdi et muti dīt beatā elizabet inuocare.Dñ quedā puella dū visu ⁊ auditu priuata esset ⁊ loq̄ndi ⁊ ambulandi potentiam amisisset.pat̄ et mr̄ ad btām elizabeth eaz deuouerūt ⁊ perfecte eā sanatam receperunt.⁊ sic dei ⁊ btē elizabeth laudantes magīa.Etiam claudi ⁊ gibbosi sentiunt iuuamē ab ea.Dñ quedā puella cum diu magnis et diuerſ fuisset infirmitatibꝫ molestata. tandē gibbo in dorso.struma in pectore crescētibꝫ.vt sic est toto corpe incuruata.q⁹ nulla rōne posset se erigere. ſ manibꝫ super genua positis.corpus suū totalit̄ sustentaret cū g̃ mater in q̄dam sporta eam ad tumulū be.elizabet deportasset.⁊ p dies decē cōmorātes ibidē nullū potuer̄t sanitatis remediuz inuenire.Irata mater ipsius p̄ sctaz elizabeth murmurauit dicēs.Omnibus būficia impēdis ⁊ me miserā non exaudis.Reuertens ergo oēs q̄s potero a visitatōne tua auertā. Cum g̃ sic irata recederet ⁊ miliare dimidiū pegisset ⁊ eius familia tristis esset.⁊ ei⁹ filia doloꝛibꝫ cruciata fleret tandē ipa puella obdormiens. vidit quandaz pulcherrimā dñam cū facie refulgenti.que corp⁹ ei⁹ in dorso et pectore liniēs.dixit ei. Surge et ambula. Euigilans puella.⁊ se ab omni deformitate et curuitate penitus sanatā inueniens visionē matri retulit ⁊ gaudiū ⁊ leticiā generauit.Redeuntes g̃ ad sepulcrū sctē elizabet.⁊ deo et sibi gratias egerunt.⁊ ibidē sportam in signū dimiserunt.in q̄ puella fuit deportata.Etiā vir quidā in genubꝫ et cruribus infirmatus.ita vt non posset ꝓgere nisi ab alijs portaret̄.votū fecit q⁹ sepulcrū be.elizabet cū oblatōibꝫ visitaret postmodū ex toto sanatus ē.Etiā pentes cū pueris sanctam elizabeth dīt inuocare.Dñ cū quidā puer quatuoꝛ annoz cū casu in puteū cecidisset.quidā veniens hauꝛire.aduertit puerū ibi submersum iacere quē cū difficultate extraxit.et ipm mortuū reppert. ꝓ ipso igit̄ suscitando a parentibꝫ ad b.elizabet votū emittitur.et continuo vita restaurat̄. Etiā quidā scholaris dum piscationi mūn⁹ caute insisteret in flumē cecidit.magno g̃ tpis spacio interiecto ꝺū corp⁹ eius esset extractū mortuus est ab boibus indicat⁹. Tunc beate elizabet implorant̄ merita.et cunctis videntibꝫ sibi restituit̄ vita ⁊ salus.Etiā potest subuenire in necessitate et periculo mortis.Dñ vir quidā noīe Nicolaus cū quodā fure innocēter est deprehē sus ⁊ suspendio cū ipso adiudicatus.cunctos boies rogauit vt deū et be.elizabet rogarent. vt eū fm̄ sua merita iuuaret. Cum g̃ suspensus esset. audiuit sup se vocē dicentē.Confide in be.elizabet et fiducia habe ⁊ liberaberis.Statimqz alio remanente eius funefracto de alto loco cecidit nullā tamē lesionē sentiens licet noua camisia qua indutus erat rūperet̄. Qui erhylaratus ter ait.Sancta elizabet tu me liberasti ⁊ super stratum molle me cadere fecisti.Cum g̃ aliqui dicerent iterum eū debere suspendi.iudex ait. quem deus liberauit.denuo suspēdi nō ꝑmittam.

De sctā Katherina. Sermo xliiij.

Damauit eā rex plus

a q̄ oēs mulieres.habuitqz gratiā et miaz coram eo super oēs mulieres. Hester.ij.

Ista ỽba que legunt̄ de regina hester. conuenire etiam pōt beate Katherine que fuit de stirpe regali ꝓgenita.et mō est oibus boibus in singularem patronā data.q̄ius aūt xp̄s sponsus virginū omnes spōsas habuerit charas.ipi tamē Katherine pre ceteris multa dona donauit. Dñ in pñti ſmone ad honorez sancte Katherine que floꝛuit Anno dñi.cccj.sb maxentio impatoꝛe tria sunt dicēda.Primo ei⁹ priuilegia.Scōo aliqua ꝓ informatione nostra.Tercō aliqua miracula. Ad primā partē hui⁹ sermo.sciendū. q⁹ super oēs virgines post btām virginem mariam videtur eam xp̄s adamasse. qō oñdit in ꝓuilegijs ⁊ gratijs.que alijs sanctis particulariter ſ sancte Katherine vniuersaliter cōtulit. Primū est angelica vita.q⁹ integrā et imaculatā ỽginitatem fuauit.qō est ꝓpriū angeloꝝ. Dñ amb.In carne p̄ter carnē viuere non terrena vita est.ſ celestis.Et in hoc priuilegio assimulatur aliquo mō virgini marie que ē virgo virginū.Q⁹ autē virginitas sctē Katherine sit cōmendabilis patet ex eo.quia tanto virginitas ē maioꝛis meriti.q̄nto maioꝛez pre ceteris habet repugnantiā et pugnam ⁊ plura retrahentia.Et talis fuit virginitas Katherine.habuit enī iuuentutez quia erat decēocto annoz. Iuuentus aūt est multis cā lasciue.Ista aūt iuuentus sibi nocere non potuit q⁹ cordis grauitatē ⁊ maturitatē fuauit.Etiā habuit pulcritudinē. Dñ ꝺr de ea q⁹ erat incredibilis pulcritudinis ⁊ oīm oculis admirabilis videbat̄.Pulcritudo aūt virginibꝫ ⁊ mulieribꝫ sepe ē cā ruine sibi et alijs sibi p superbiā.alijs per malā cōcupiscentiaz Ista aūt pulcritudo sibi nocere non potuit.q⁹ nō curauit de pulcritudine exteriori ſ interiori. Vnde.ps. xliij.Omnis gloria eius filie regis ab intus.Etiā habuit rex abūdantiā.q⁹ patri suo q̄ erat rex magnus in diuitijs successit. Ista aūt rerū opulentia ei nocere nō potuit.q⁹ lz haberet rex abūdantiā.tū in diuitijs fuauit paupertatē. Nam ⁊ paupibꝫ oia tribuit et in seipsa tpantiam fuauit.Etiam habuit multiplicem sollicitatorē.q⁹ tyrannus impatoꝛ ei tria ꝓmisit que mulieres ⁊ virgines affectare ꝓsueuerunt vt sibi consensum p̄beret.Promisit ei diuitiarū copiam ꝓmisit dignitatem magnā.s.q⁹ secunda esset in palatio post reginā.tercio ꝓmisit gloriā immensam. q⁹ si bi statuam in foꝛo erigeret et ab oībus adoꝛari debeꝛet. Huiusmodi autem munera multis mulieribus et virginibꝫ fuerunt causa ruine.sed sancte Katherine ista nocere non potuerunt.quia diuitias contempsit.dignitates respuit.gloriam mundanā abhoꝛruit. Vnde tyranno dixit ꝑsuadenti. Desine talia dicere q̄ nephas est etiā cogitare.Ecce primū priuilegiū

Secundum est christi visitatio. Et illud fuit in iohanne euange.ad cuius transitum christus cū discipulis suis venit.Et illud ꝓpriuilegium in btā Katherina inuenit̄ q⁹ cū esset in carcere xp̄s cū multi-

UVA. BHSC. IyR_046

tudine angelorꝝ et ꝟginũ ad eã descendit di. Agnosce filia creatorẽ tuũ ꝓ cuius noĩe gloriosum et laboriosum inisti certamen ꝓstãs esto q; ego tecũ sum.

Terciũ ẽ celestis refectio. Et illud fuit in magdalena q̃ celestibꝫ refectoribꝫ pascebat. Et illud fuit i beata Katherina q̃ in carcere posita fuit vt ibidẽ diebꝫ xij. fame cruciaret ꝛ deus sibi ꝓ colũbã cibum quoti die destinabat. Quartũ ẽ petitionũ eraditio. Illud fuit in btã Margaretha et etiã in sctõ Basilio qui in sua passione deũ rogauerũt vt quicunqꝫ i nomĩe ipoꝝ aliquid peteret a deo obtineret. Et etiã illud fuit in btã Katherina q; in sua passione deũ orauit vt q̃cunqꝫ memoriã sui ageret vel in morte se sibi recõmendaret vel in quacũqꝫ alia necessitate eã inuocaret diuine misserecordie effectũ sentiret. Et facta est vox de celo di. Veni electa mea in thalamũ spõsi tui. q; quecũqꝫ petisti impetrasti et ꝓ quibꝰ oras salui erunt. Quintũ ẽ celestis porte reseratio. ꝛ illud fuit in btõ Stephano qui vidit celos aptos tpe passionis et mortis sue. ꝛ illud fuit in btã Katherina. q̃ cũ decollari deberet. vox facta ẽ ad eã dicens. Veni sponsa mea. ecce tibi ianua celi apta est. Sextũ ꝓ uilegiũ est angelorꝝ accessio. qõ fuit in Magdalena Illud etiam fuit in btã Katherina cui angeli obsequium in morte ꝓstiterunt ꝛ in vita sua ꝛ in martyrio suo et ꝓ mortẽ suã. Septimũ ẽ diuine lucis choruscatio. ꝛ illud fuit in btõ Andrea in cuius martyrio lux magna emicuit ꝛ cũ ipa luce aĩa eius in celuꝫ ascendit. ꝛ istud fuit in beata Katherina que cũ i carcere tenebroso fuisset inclusa. magna claritas ibi resplenduit que etiã ipos carceris custodes in fugã cõuertit. Octauũ ẽ lactis emanatio ꝛ istud fuit in beato paulo aplõ iu cuius decollatõe vnda lactis ꝓ sanguine emanauit. Istud etiã fuit in btã katherina que cũ decollata fuisset ꝓ sanguine lac efluxit. ꝛ istõ denotat suã magnã puritatẽ. Nonũ q; xps fecit eã ꝓ angelos sepeliri. Angeli enĩ corpus ei⁹ ad montem synai itinere plus q̃ viginti dierꝫ deduxerunt ꝛ ibi honorifice eã sepelierunt et in eodẽ mõte deus dedit decẽ ꝑcepta moysi vbi iã ẽ sepulcrũ sancte katherine. ꝛ in hoc assimilat sancto clemẽti cui angeli i mari fecerũt monumentũ marmoreũ et ibi eũ sepelierũt.

Decimũ q; ex corpe sancte Katherine resudat oleum valẽs in salutẽ multorꝝ. ꝛ q̃tũ ad hoc similis fuit sancto Nicolao de cuius corpe oleũ manat. qõ cũctos languores sanat. Vndecimũ q; xps tricentenam sibi cõtulit coronã. Vnde tricẽtena sibi xps premia dedit. ꝛ in hoc assimilat Jobi bap. de qua cantat. Serta terdenis alios coronat ꝛẽ. Mã btã katherina habet coronã ꝟginũ. q; ꝟgo fuit mente ꝛ corpe Etiã habet coronã ꝑdicatorꝝ. q; ꝑdicatrix fuit. Mã ipa conuertit quinq̃ginta rethores q̃ in omni scia et sapientia pollebant ꝛ oẽs alios mgros ꝑcellebãt totius mũdi. q̃s impator in medio ciuitatis cõburi iussit. ꝛ etiã cõuertit reginã que fuit vxor maxentij imparis cui iussit impator mãmillas abscindi ferreis q; vngulis extrahi ꝛ deinde decollari. Etiã cõuertit Purphirũ ꝓncipẽ multum cũ ducentis militibꝫ q̃s etiã maxentius fecit decollari ꝛ corpa eoꝝ canibꝫ dari. Et isup multos alios hoies viros ꝛ mulieres senes et iuuenes diuites et pauꝑes cõuertit ad fidem catholicam ꝛ reduxit ad viã salutis. Etiam habꝫ coronas martyrum q; btã Katherina q̃ntupler gen⁹ martyrij ꝓpessa est. Primũ q; fuit scorpionibꝰ flagellata. Scõm ẽ postq̃ fuit flagellata et lacerata sic ob scutissimo carcere reclusa est. Tercium q; fuit fame cruciata. Ordinauerat enĩ tyrannus vt sine cibo et potu duodecim diebus moreret. Quartũ est q; fuit sup rotas horribiles extensa quo rote fuerũt dissipate ꝓ oronẽ eius ꝛ ꝑ angelũ cõcusse sunt et q̃tuor milia infideliũ interierũt. Quintũ quia fuit decollata. ꝛ ergo merito habet coronas martyrũ ꝑdicatorꝝ et virginũ. Duodecimũ ꝓuilegiũ q; hodie in toto mũdo eius festũ solenniter celebrat. et in hoc ꝓcellit oẽs virgines in celo existentes ꝓter virginẽ Mariã. q̃a nullius virginis festũ ꝓ totũ mõm celebrat q̃us in aliquibꝰ diocesibus et ꝓuintijs ꝓticulariter festa aliquarũ ꝟginũ celebrent tamẽ nõ vniuersaliter ꝓ totũ mundũ. Qtũ ad scõam ptẽ ꝑ nrã informatõe queritꝫ vtrũ virgo vel quicunqꝫ hominũ possit peccare sine actu in luxuria mortaliter. Rñdet q; sic. et hoc contingit multipliciter. Primo q̃n q̃s dat cõsensum in morosam delectationem. sicut q̃ delectatur cum plena ratione in malis cogitationibus. qõ tamen nimis periculosum est. Vnde Aug. Cogitatio morosa cum delectatione et consensu est mortal⁹. Sed tamen sciendum quando alicui incidit turpis cogitatio contra voluntatẽ nullũ est peccatum. Bre go. Qtũcunqꝫ sit immunda cogitatio mentem nõ polluit si ratio nõ consentit. Scõo cõmittit luxuria sine actu. s. cum visu vt cum quis ea intentione inspicit aliquam psonam vt eam concupiscere velit. Math. v. Qui viderit mulierem ad concupiscendũ eam iam mechatus est eam in corde suo. Tercio cõmittit locutione. vt cum quis alloquit vel arridet aliquam psonam ea intentione vt eũ alliciat ad peccatum mortale. peccat mortaliter. Sed si in ioco loq̃tur ei tunc nisi venialiter. Vnde dicit in decre. Deus iudicat verba ex intensionem proferentis. xxij. q. v. humane. Quarto cõmittitur ꝓ tactuꝫ impudicum vel amplexus et oscula et huiusmodi. q̃ modus ab ipso aplõ vocatur turpitudo. vt habetur ad Ephe. v. Quinto cõmittitur ꝓ ornatum corporis vt mulieres vel virgines que ad hoc se ornãt vt alios allicere possent mortaliter peccant. Sexto cõmittit ꝑ dona et munuscula vt cum quis dat alicui ꝑsone donum vel clenodium ea intentione vt eam sic ad malum actum alliciat. Et etiam qui portat talia dona vel literas amatorias scienter mortaliter peccat. Septimo cõmittitur quãdo aliquis habet voluntatem malam pficiendi actum cuꝫ non potest habere locum et personam. vel etiam qui haberet locum et personam et oportunitatem ꝓpetrandi actũ ꝛ solũmodo ꝓterea dimittit quia timet mundum et scandalũ hominũ et cõfusionẽ ꝓpriã ne impugnetur vel ne alijs publicet ꝛ se sciret si posse latere i hoc actu nec deũ nec sanctos curaret q̃n hoc ope ꝓpetraret. talis mortaliter peccat ꝓpter malam voluntatem. Et hoc idem intelligendum est de quolibet peccato mortali quod quis non ꝓpter deum dimittit sed solum ꝓpter timorem hominum. Vnde Leo papa dic. Sunt nonnulli. qui dum corde

UVA. BHSC. IyR_046

cõcipiũt peccatum faciendũ deliberant. illud vero timore dimittũt, aut ꝓpter difficultatẽ implere neq̃unt. hi ꝓfecto nõ in dño moriunt. Aug. Ipsa volũtate reus est qui vult qđ nõ licz. ꝛ ideo nõ facit. qz non põt impune fieri. Ꝗtũ ad terciã ptẽ istius ser. sciẽdũ q̃ oẽs homines cuiuscũqz stat? dñt honorare sctãm katherinã. et ei? festũ solẽniter celebrare ꝛ eã deuotei oibus necessitatibꝫ ꝛ infirmitatibꝫ tanq̃ singularem patronã cũ oi fiducia inuocare. Et ꝑmo sacerdotes et clerici ꝛ frati. qz ipa marie frata fuit ꝛ magistra septẽ artiũ liberaliũ excellẽs fuit tanq̃ spõsa xpi a spũ sctõ edocta. Et in signũ hu? ⁊nquagita oratores ad sponsum suũ iesum xpm ꝓuertit. Dñ legit q̃ quidã scolaris in anglia ciuitate cantuariensi deuote seruiuit sctẽ katherine vt sibi grãz a deo ipetraret vt posset studere in scia in vita et in moribꝫ ad honorẽ dei et salutẽ ꝓiorꝫ. et sic tulit libros suos et ꝑfect? est ad generale studiũ. ꝛ in breui tpe tantũ ꝓfecit q̃ adept? ẽ magisteriũ. Rex aũt anglie audiens famã ei?. qz sicut frater esset ꝛ ꝓbꝫ ipm ad se vocauit. et filiũ suuz ei ꝓmisit vt eũ fideliter instrueret. et mgr̃ oẽm diligentiã fecit. ꝫ filius regis durꝫ ingenij ꝛ rebellis fuit. Accidit aũt semel q̃ ꝓpter rebellionẽ suã mgr̃ eũ exuit ꝛ q̃siuit virgã et eũ disciplinaret sicut bñ merut. et filius regis nudo corpe cameră exiliit ꝛ curr̃s ꝑ pontẽ in aquã cecidit et submersus fuit. Mgr̃ aũt territus deuote recõmendauit eũ sctẽ katherine. Statim pi scatores cũ nauibꝫ sunt missi vt q̃rerent filiũ regis. ꝫ nõ est inuent? ab eis. Magister incarcerat ꝛ in carcere cõtinue inuocauit sctãm katherinã recõmendãs ei filiũ regis. Et tercia hora sequẽtis diei cũ cantaretur summa missa in prochia. filius regis intrauit ecclesiaz bñs albã camisiã in q̃ aureis lr̃is erat scptum ps. cxviij. Da mihi intellectũ vt discã mandata tua. Hec regi et regine narrant q̃ statim cũ gaudio venientes ad eccl̃iam viderunt filium suũ sanũ. Et fili? regis narrauit pr̃i ꝛ matri et oibus circũstantib? q̃ beata katherina eũ sustentauit in aq̃ ꝑ diem ꝛ noctẽ sine oi lesione ꝓpter mgr̃m q̃ recõmendauit eũ sctẽ katherine cui fideliter a iuuẽtute fuiuit. Et postmodũ idẽ filius regis optimũ ingeniũ studendi habuit. et quecũqz sibi legebant statim intellexit. Rex aũt cuz omni populo valde gauisus ẽ et exaltauit mgr̃m illum ad magnos honores et ad magnas dignitates ꝓpter meritũ sancte katherine. Et ipe rex et regina et filius su? ammõ oibus dieb? vite sue fideliter seruierunt sancte katherine. Tunc mgr̃ cõposuit illaz collectam que hodie in eius missa legit̃. Deus q̃ dedisti legem moysi in summitate mõtis synai et in eodem loco corpus btẽ katherine vginis ꝛ martyris tue ꝑ sctõs angelos mirabiliter collocasti cõcede ꝓpitius vt eius meritis et intercessione ad montẽ q̃ xps est valeam? puenire. Et sic pz q̃ btã katherina seruientes sibi nõ dimittit i necessitatib? ꝫ succurrit ipsis. Etiã qđã pleban? dilexit mltm btãm katherinã et in festo eius singulis annis ꝑparauit cõuiniũ et sacerdotes et paupes inuitauit. ꝛ ꝙuor fures dixer̃t ad inuicẽ. pleban? ista cãtat in eccl̃ia cũ ceteris clericis ꝛ nos volum? domũ suã intrare ꝛ nullo vidente res suas exportare. ꝛ intrãtes domũ neminez inuenerũt nisi famulã q̃ erat retro in coquina ꝑparãs cibaria ꝛ paruũ canẽ q̃ latrabat cui fures caput amputauerunt et camerã eius intrauerũt et oia rapuerunt: Dz nutu dei cameră exire nõ poterãt et caput canis amputatũ adhuc ꝓtinue latrabat. et facer dos cũ ceteris de eccl̃ia rediens fures in camera reperit et caput canis amputatũ vidit adhuc ꝓtinue latrare et ipi fures videntes magnalia dei et btẽ katherine petierunt a plebano veniã et ꝓmiser̃t emendam. Sic sancta katherina suauit res sui dilectoris. Etiam sciendum q̃ quidam dilectores sancte katherine consueuerunt singulis annis aliquid ob reuerentiam ei? dimittere. Vnde quidã mechanicus fideliter fuiuit btẽ katherine. et omni anno aliquid ꝓpter ipam omisit. vno anno abstinuit a vino. alio anno a carnibus. aut ieiunauit in qualibet septimana vnũ diem. aut mane surrexit. aut aliquã elemosinã singulis diebus dedit. aut certũ numerũ orõnũ orauit. Semel vno anno ꝓmisit se scienr̃ nõ velle mẽtiri ꝫ sp cũ vitate emere et vendere. Et primo plures emptores perdidit. quia simpliciter dixit sic tibi dabo ꝛ nõ remissius. tũc firmr̃ tenuit ꝛ sic dãnũ incurrit. attñ ꝓmissuz infringere noluit. Post alicz dies btã katherina a deo ipetrauit q̃ oẽs cognr̃ut veritatẽ ipsius in emẽdo ꝛ vẽdendo. ꝛ sic acq̃siuit sibi magnũ ꝓcursuz ppli. et sic in breui dãnum recuperauit. et postmodũ ditatus ẽ plus q̃z antea fuit et veritatẽ vsqz ad obitũ suũ in artificio suo fuauit. Et sic pz q̃ beata katherina suis seruitoribꝫ etiã i tẽporalibꝫ subuenit. Etiã btã katherina subuenit hõi in aĩa Dñi qđam iudex iniquus ieiunauit oi ãno in vigilia sctẽ katherine. et festũ ei? solẽniter celebrauit et singlis annis ob reuerentiã sctẽ katherine aut aliqđ fecit aut aliq̃d omisit. Et vno anno ꝓmisit q̃ qđ petereť ab eo i honore scẽ katherine. ꝫ nollet denegare. Appuit aũt ei btã katherina in specie pauperule mulieris et petiuit manũ ei? dexteram sibi dari. Qui ꝙputauit sibi ipi manũ dexterã et dedit paupercule mulieri. Tunc amici ipius verecũdantes de hoc q̃ manũ nõ habuit induxerũt eũ ad ingressum religionis. Postq̃ aũt intrauit religionẽ btã katherina ipetrauit sibi magnã grãm a deo. q̃ se multũ emẽdauit ꝛ deo ꝛ btẽ katherine ampli? fideliter fuiuit. Et cũ iaceret in extremis appuit ei btã katherina pulcra valde di. Nosti me. Qui rñdit nõ. Et illa dixit. Ego sum katherina cui manũ tuã dedisti. et oñdit ei manũ dicẽs. Hoc iõ feci. qz aliã viã te saluandi inuenire nõ potui. ꝛ sic fideliť obiit. Etiaz mercatores ꝑ terras cũ mercimonijs ambulãtes dñt eã inuocare et ei seruire. Vnde vir quidam mercator multuz dilexit beatam katherinam. et vno tempore iuit cũ pannis vendendis ad nũdinas. quia pãnicida erat et raptores venientes rapuerũt sibi pannos. Et ipse inuocauit beatam katherinam dicẽs. O beata katherina quomodo possuz creditoribꝫ meis debita persoluere et vnde debeo amplius vxorem et pueros nutrire. Et statim raptores percussi sunt cecitate et tremore membrorum. qui videtes plagam dei et beate katherine super se. omnia restituerunt ꝛ eum libere ab ire fecerunt. et inuocauerunt beatam katherinam et vouerunt amplius nunq̃z velle spoliare aliquem hominem si meritis ipius sanaret. ꝛ sta-

UVA. BHSC. IyR_046

tim econuerso sanati sunt et vitā suā emendauerunt Etiā btā katherina nunq̄ vel raro p̄mittit damnari fuientes sibi. Vnde legit q̄ quidā canonic⁹ habēs plura beneficia malā duxit vitā. ꝫ btām katherinaz dilexit qui habuit capellanū virū deuotū et castū et aliū p̄sbiterū cōmensalē q̄ etiā satis seculariter vixit Et quadā nocte capellanus visionē habuit et vidit canonicū et p̄sbiterū ambos ad iudiciū trahi. ⁊ iudex volens sententiare sup ambos vt decapitarent Beata katherina intercessit p canonico apud iudicem vt sniam adhuc p annū differret. vt sic se in illo anno emendaret. ꝫ alius p̄sbiter nō habuit intercessorē ideo decapitatus est. De mane finito diuino officio p̄sbiter ad mensam nō venit de quo ammirabat canonic⁹ ⁊ capellanus vir iustus castus et deuotus narrauit canonico quā visionē viderat in nocte et sic ambo iuerūt ad domū p̄sbiteri eum subitanea morte defunctū inuenerunt. Quo viso pterritus canonicus oia beneficia libere resignauit et ordinē cistercien̄siū intrauit ⁊ vitā suā in bono finiuit. Etiaz meretrices debent honorare sctām Katherinaz. vñ legit q̄ quedā meretrix p. xx. annos in meretricio p. durauit ⁊ nihil boni fecit nisi q̄ ieiunauit vigliā sctē katherine et iuit ad eccl̄iam ⁊ p̄tritionē habuit super oia pcta sua que fecit p totū annuz ⁊ p̄miſit se velle emendare. ꝫ semp recidiuauit. ⁊ i vicesimo anno ite rū iuit ad eccl̄iam cū p̄posito emendatōis ⁊ p̄strata ante imaginē btē v̄ginis katherine inuocauit eam deuote ⁊ p̄miſit realiter emendaz. ⁊ imago magna beate katherine cecidit sup eā et mortua ē. ⁊ cāpana tor volens pulsare ad vesperas inuenit eā mortuaz. et vocauit sacerdotē et populū ad videndū hoc factū et sacerdos et populus cognouer̄t eā esse meretricē illam. Et rogauerūt deū ⁊ sanctā katherinā vt reuniſceret si esset spes salutis notificādo eis quō mortua esset ⁊ statim surrexit ⁊ sacerdoti et omni populo indicauit quō imago btē katherine eam occidisset Et btā Katherina duxit eā ⁊ oñdit ei penas dānatorū et etiā gaudia bonoz ⁊ beatoz. Et insup impetrauit ei a sponso suo dño nr̄o Jesu x̄po vt ecōuerso reuniſceret ⁊ pcta p̄fiteret ⁊ supplicauit sacerdoti vt audiret p̄fessionē eius p̄pter deū et sic integrā p̄fessionē fecit ⁊ postmodū nunq̄ mortaliter peccauit. Etiaz sancta katherina succurrit mulieribo p̄gnantibo. vñ filius cuiusdā p̄ncipis defunctis parentib⁹ fideliter fuit btē katherine. Mā habuit capellā p̄pe castrū suū in honore sancte Katherine dedicatā ad quā q̄ti die intrauit ⁊ btē Katherine orauit. Accidit aūt sel dū sic oraret q̄ tres pulcerrime v̄gines sibi apparerent et ip̄e territus caput ad terrā inclinauit ⁊ vna illaz dixit. O q̄z rusticaliter agis cū tamen sis nobilis inspice in nos. q̄ p̄pter te huc venimus. ⁊ media dixit. Quā ex nobis p̄ sponsa habere vis. ⁊ illa a dextris suis dixit sibi occulte vt sibi medā eligeret et dixit illam eē btām Katherinā hui⁹ capelle patronam et ip̄e elegit eandē sibi in sponsam suā. tūc ip̄a beata Katherina in signū desponsationis dedit sibi crinale pulcerrimū de rosis pulcerrimis ⁊ p̄ciosis ponēsq̄z sup caput eius. ⁊ in se reuersus inuenit sup caput crinale de quo p̄cessit odor suauissimus et ex hoc valō gauisus fu[illegible] crinale illud cū oi diligētia, et multo fidelius et deuotius amplius ei seruiuit. Post q̄z autē attigit virilē etatē amici sui tradiderūt sibi pulcerrimā v̄ginē et nobilē in matrimonio et celebratis nuptijs eque fuiuit btē Katherine ⁊ sp̄ de mane surrexit et capellā intrauit et orauit. Et vxor ip̄ius tā ingnata q̄ fuit ab ancilla sua quo dñs ei⁹ de mane trā siret. cui ancilla. Est ciuis p̄pe cimiteriū q̄ habet pulcerrimā filiā et ad illā vadit et vxor ex hoc valde tristata ē et de sero multū q̄fuit vir i lecto cur sic tristis esset. et ip̄a rñdit. Nōne merito tristari debeō quia vnā aliā plus diligitis ⁊ semp d̄ mane surgitis ⁊ ad eā itis. et ille q̄ ē ista. ip̄a rñdit. filia illi⁹ ciuis p̄pe cimiteriū. et ip̄e rñdit. nō ē illa filia ciuis cui fuio ꝫ ē alia multo pulcrior ea ad quā de mane vado et ei fuio. et iterū altero die de mane surrexit ab ea et ad capellā iuit et ip̄a ninuū tristata seip̄am occidit cū gladio et puerū in vtero. et ip̄e rediens de capella et aperiens camerā vidit matrē cū puero occisam. et amare cepit flere et clamare. Ve veve q̄re non dixti tibi veritatem. Mā ego sum occasio istius mali et sic statim ecōuerso cucurrit ad capellā et flendo inuocauit beatā Katherinā et iterū apparuerūt sibi ille tres v̄gines et btā Katherina tersit sibi oculos et facie dicēs. Quare sp̄reuisti me et recepisti tibi aliā sponsam. attamē q̄a mihi semp seruisti ego tibi succurrā et vxori et puero surge cito et vade ad castrū tuū et inuenies vxorē tuā viuā que pepit filiā quaz etiaz Katherinā noiare debes et p̄ satisfactione quia me sp̄reuisti debes cōstruere hic monasteriū sanctimonialium ⁊ filia q̄ iam est nata erit p̄ma abbatissa huius monasterij et erit v̄go deuota et ip̄a liberabit cū suis deuotis orōnibus aiam patris tui de purgatorio. Et ip̄e statim letanter cucurrit et matrē et filiā inuenit. et ipsa fatebat q̄ demones animā ei⁹ ad infernū deduxissent si beata Katherina sibi nō succurrisset. Et ip̄e cōstruxit monasteriū et crinale roseū qō btā Katherīa sibi tradidit ad monasteriū dedit et noiauit monasteriū ad roseū crinale et ip̄e et vxor btē Katherine omnibus diebo vite sue seruierūt.

Sequunt̄ sermones cōmunes discipuli.

De dedicatione Sermo xlv.

Domꝰ mea domꝰ oratōnis vocabitur. Esa. lvj. et Mat. xxj. Mar. xj. Lu. xix. Jo. ij.

Hodie pagit̄ festū dedicatōis hui⁹ eccl̄ie q̄ in honore ist⁹ sct̄i. M. vl' in honore sct̄oz. M. et. M. est dedicata. Et tale festū solenniter et deuote et letanter est pagendū. Vnde dī in decre. Dedicatōis solennitas ē singulis annis solēniter celebrāda. de p̄se. di. j. Solēnitates. Vnde in p̄nti sermone tria sunt dicēda. Primo quō p̄batur q̄ festū dedicatōis ē solēnit̄ celebrandū et q̄d cogitare dz q̄s cū intrat eccl̄iaz et quare libent̄ debem⁹ ire ad eccl̄iam et ad dedicationē. Secōo de illis q̄ nō sunt sepeliendi in loco sacro. Tercio quedaz exēpla et miracula p̄ informatione nostra. Quum ad p̄mā p̄tem istius sermonis sciendū q̄ festū dedicatōis est solenniter letanter et deuote pagendum ab oib⁹ x̄pifidelib⁹. Hoc p̄bat̄ primo ex veteri testamēto. nā Exod. xxiij. p̄ceptū ē a dño q̄ vniuersus ppl's isr'l ter in anno. i. tribo festiuitatibus. s. pasce pontbecostes

UVA. BHSC. IyR_046

ꝛ in festo encenioꝝ .i. dedicatõis tẽpli vnusquisq; p̃ sentaret se dño in hierlm et offerre deberet hostias in lege determinatas. Et sic nos cũ oratõibꝫ et oblatio-nibus solẽnizare debem⁹ festũ dedicatõis. Vñ dicit Exo. xxiij. Non appebis in conspectu meo vacu⁹. Si pauper es offer deo cor cõtritũ. p̃. l. Sacrificiuz deo spũs cõ. ꝛc. Scõo ꝓbat in nouo testamento Nam xp̃s psonaliter visitauit festũ dedicatõnis. vt pz Joh. x. Facta sunt encenia in hierlm ꝛ hyẽs erat ꝛ ambulabat iesus in tẽplo in porticu Salomõis. Et quotienscunqz iesus hierlm venit frequẽter primo templũ visitauit vt nob exemplũ daret. Vñ Greg. Omis xp̃i actio est nr̃a instructio. Augu. Tota vita xp̃i in terris quã per hoiem gessit disciplina mor fuit. Seq̃mur igit̃ xp̃m in nouo testamẽto ꝛ sctõs patres veteris testamẽti qui placuerũt i hoc deo. Sic et nos sperare debem⁹ in hoc deo placere q̃ deuote et letanter festũ dedicatõis pagimus. Pro quo scien dũ q̃ gaudiũ p̃ntis dedicatõis representat nob gaudiũ futurũ in celo. In signũ hui⁹ flores et gramina sparguñ et duodecim candele que signãt duodeciz apostolos in parietibꝫ accẽduñ. Altaria et imagies decorañ. et sacerdotes induũt preciosiores casulas et clerici canũt cantũ qui cantat in maioribꝫ festis ki rieleyson. Sãct⁹ Agnus dei. Et in aliquibꝫ ecclesijs cantat in organis. cytharis et cymbalis et in eleuatõ ne corpis xp̃i. p̃. cl. Laudate dñm i tympanis ꝛ cho ro. laudate eũ in cordis ꝛ organo. Vñ sciendũ q̃ q̃ quis intrat ecciam cogitare dz q̃re eccia ꝓstructa ꝛ de dicata est. s. vt de⁹ ibi adoret a xp̃ifidelibꝫ. g̃ dicit̃ do mus oratõis. Hoc nõ cogitant q̃ in ecclesijs verba inutilia et q̃nqz nociua pferũt. Contra tales dr in de cre. Nemo dz in loco orõnis intẽdere fabulis ociosꝰ di. xxv. Alias. Exẽplũ legit̃ de sancto Briccio q̃ vi-dit diabolũ scribentẽ verba in eccia ꝓlata. Vñ hoc exemplũ q̃re in ꝓmptuario. xvj. E. Etiã aliqui per transeunt ecciam q̃si bestie nec flectũt genua. Etiam aliqui supbe intrant ecciam cũ longis caudis ꝛ ma nicis et spissis peplis. et masculi in scissuris. tortis crinibꝫ et argenteis cingulis et sup tales equitet dia bolus. Job. xij. Ipe est rex sup oẽs filios supbie. Ex emplũ de hoc scribit Guil. Lugõ. in sum. vicioꝝ. q̃ quidã vidit diabolũ equitantẽ i longa cauda cuiusdam supbe mulieris. qui de cauda cecidit in lutũ. et alius diabolus risit. Et talia sunt illicita et ihonesta. Vñ dr in decre. In eccia nihil debet agi inhoneste. dis. xlij. Ergo q̃cunqz q̃s intrat ecciam intret eam reuerenter ꝛ hũiliter. q̃ ibi veraciter pñs est in sacra mento xp̃s. et deũ deuote dz inuocare orõibus suis. Vñ aug. in regula. In oratorio nemo aliq̃d agat ni si id ad qđ factũ est. vñ et nomẽ accepit. Vñ dr. Do mus mea domus orõnis. Insuper sciendũ q̃ eccie et cimiteria ꝛ monasteria sunt ab eccia ꝓtulegiata. sic q̃ nullus laicus cuiuscũq; autoritatis sit debet inua dere bona eccie ꝛ prochie vel monasteriꝫ. nec q̃ vim vsurpare. nec retinere ad vsum suũ. Oppositũ faciẽ tes siue nobiles siue rustici non ꝓsperabunt in hac vita. quia vt frequẽter occurrũt eis infortunia. quia sic sancti iudicant et vindicant se in eis et cõquerun tur regi celoꝝ super eos. Et insuper tales sunt excõi candi. Vñ in decre. dr. Inuadere bona clericoꝝ ẽ in uadere bona ecclesie et tales sunt excõicandi. xij. q. ij Eccias. et. xvj. q. j. Similiter. Sed qui incendũt et frangunt eccias et monasteria sunt ipso facto excõi cati. ꝛ post denunciatiõem ad papam mittẽdi sunt. Hanc sniam non curant heretici q̃ heu iam plures eccias et plura monasteria cõbusserunt. Et etiam q̃ defraudant eccias ꝛ alias in testamentis ꝛ suffragijs grauiter peccant. et anime conquerunt̃ de ipsis. vñ in decre. dr. Multũ delinquũt qui differũt exequi te stamentũ. xij. q. ij. imo persone fugientes ad ecciam cum suis rebus debẽt tueri ab eccia. Vñ de hoc dici tur in decre. Qui fugientibꝫ ad ecciam damna infe runt sunt excõicandi. xvij. q. iij. Diffiniunt. Exẽpluz de illis qui sibi vsurpant bona eccie per furtum. q̃re infra in ꝓmptuario. xvij. E. Etiam tyranni q̃ cum potentia inuadũt eccias quõ puniant̃. Exemplũ vi de de hoc ibidẽ. xvij. E. Vñ etiã sciendũ q̃ libenter debem⁹ visitare dedicatões. Primo quia ibi oratur a sacerdotibꝫ pro ipsis beri in vesperis hodie in ma tutinis in missis in tercia in sexta et nona. et in secun dis vesperis. Vt q̃squis hoc templũ bñficia petitu rus ingredit cuncta se impetrasse leteť. Et etiam q̃ti die in qualibet missa orat̃ pro astantibꝫ in canone. ꝛ oim circũstantiũ quorũ tibi fides cognita est et nota deuotio ꝓ quibꝫ tibi offerimus ergo salubre est sin gulis diebꝫ audire missam q̃ angeli illo die delecta biliter morant̃ cum illo homie et plus sollicite fui unt sibi et custodiunt ipm. Et etiaz ꝓsperabitur ille homo in agendis. Mat. vj. Primũ q̃rite regnũ dei et iusticiam ꝛc. Scõo ꝓpter indulgentias consequẽ das non ꝓpter laute comedere ꝛ bibere ꝛ chorizare nec ꝓpter ludere. ꝛ ꝓpter indulgentias debemus de note visitare dedicatõnes. et illũ diem in seruitio dñi expendere. s. audiendo missas ſmones et vesperas. Oppositũ faciunt qui intrant tabernã et inebriãtur vel qui circũstant choream et sic iudicant homines et missas negligunt ſmonẽ et vesperas ꝛ sic illuz diẽ expendunt in seruitõ diaboli. quia ſm ſmonem xp̃i Matt. vj. Nemo põt duobus dñis seruire. Exem plum de virgine cui cõfessor inhibuit ne ampli⁹ cho rizaret in publica chorea. que postmodũ venit ad de dicatõem ꝛ incepit chorizare et de⁹ plagauit eã ich o rea q̃ subitanee obijt. Itẽ aliud exemplũ quõ mulier in chorea necata ẽ cũ baculo. et hoc q̃re in ꝓmtua rio. xij. L. Itẽ tybicen qui i chorea a fulmie extinct⁹ ẽ. et hoc quere ibidẽ. xiij. L. Vltũ ad scõaz ptẽ sci endũ q̃ erq̃ hodie pagit̃ dedicatio hui⁹ eccie et ceme terij. tũc q̃nt̃ qui sunt isti quib⁹ denegat̃ sepultura i loco sacro. Rñdet̃ q̃ multi sunt. Et ꝑmi sunt in fideles. pagani heretici iudei. de cõse. di. j. Eccias. Scõi sunt xp̃iani excõicati. xviij. q. ij. Sane q̃ super Et ſm Guil. etiã notorij excõicati minori excõicotõe. Tercij vsurarij mãifesti. extra. ð vsu. c. q̃ i oibꝫ. als. Quãq̃. li. vj. Quarti publici raptores. extra eod̃. c. sup eo. imo raptoꝝ et vsuariorꝝ oblatões ñ sũt re cipiẽde. vt bñ extra de rapto. sup eo. Quinti q̃ in to neamẽtis moriũt. Et exponit hosti. si q̃s etiã ibi vul n⁹ letale accepit lz postea supuixerit. q̃ q̃uis pẽiteat ꝛ ei eucharistia non denegat̃ carebit tñ ecciastica se pultura. extra ð tornea. c. j. Etiã duellũ ꝛ cãdes fer q̃libet illorũ est ꝓbitum. xxij. q. ij. Queritur.

UVA. BHSC. IyR_046

Sexti sunt qui seipos interficiūt. imo tales debēt sepeliri subtus patibulū. xxiij. q. v. placuit. Septimi publici blasphemi dei ⁊ sctōꝝ. extra de maledic. c. statuimus. Nota capitulū. Octaui religiosi ꝓprietarij vtriusqꝫ sexus. extra. de statu. mona. Sup quosdā. Noni famuli ⁊ nutrices iudeoꝝ si in seruitio decedunt. Decimi meretrices si in meretritio decedunt. Undecimi lictores in tali officio decedēdes. Duodecimi publici traditores. Tredecimi publici lusores. vulgariter platzmayster. Et nota ista concludendo q generaliꝫ null⁹ notor⁹ ꝺ peccato mortali sepeliendus est in loco sacro. Et hoc signanter locū habet si tales non sunt reconciliati eccie ꝓ penitentiā. Nā si reconciliati essent. vel certa signa pnie apparerent sepeliendi sunt. ꝫ heredes tenent ꝓ eis satisfacere. xiij. q. ij. quib⁹ peccata dimissa. ⁊ c. nō extimem⁹. quere illā materiā diligenter. Decimiquarti pueri q̄ sine baptismo moriūt. Circa qd̄ q̄ nt vtrū mulier ꝓgnans defuncta debeat sepeliri cū puero. Rñdet fm Hosti. Si est certū q partus est mortuus in vtero tūc mulier cū partu sepelieꝫ. Si vero certū ē q partus viuit vel dubitaꝫ de hoc. tūc mulier debet scindi ꝑus ⁊ si viuus sit partus ꝺz baptisari. si ē mortuus extra cimiteriū sepeliri debet.

Etiā sciendū q sepultura ꝺz esse libera. Uñ ꝓcipiē vniuersis clericis secularib⁹ ⁊ religiosis sub intimnatione maledictionis eterne. ne inducant aliq̄s ad vouendū siue iurandū fide interposita seu alias ꝓmittendū vt eoꝝ apud eccias eligant sepulturas. vel tā electā vlteri⁹ nō immutēt alias talis electio irrita esset ⁊ q̄ cōtrariū fecerit ipo facto ē excōicat⁹. ⁊ ñ pōt absolui nisi a papa extra de sepul. aiaꝝ li. vj.

Queriē q̄d si taxeꝫ ꝓ quāta pecunia q̄s ponaꝫ in tali eccia vel cimiterio. Rñdeo fm Hosti. symonia est. Itē si aliq̄d daꝫ ꝓ obsequijs vel vigilijs mortuorū vtrū cōmittaꝫ symonia. Rñdeꝫ fm Hosti. ꝓ buiusmōi nihil ꝺz exigi ꝫ pie cōsuetudies debēt obseruari. extra eodē ad nostrā. Quid cū daꝫ clericis pecunia vt vigilēt sup defunctos. vl'dicāt psalteriū. Rñdeꝫ fm Hosti. Si recipiūt pecuniā vt vigilent. licet ad vigilias seq̄tur oīo nō ē symonia. Si aūt de legēdo psalteriū pactū fiat symonia ē. Quid si deꝫ pecunia ꝓ anniuersario fiēdo. Rñdeꝫ fm Hosti. distinguendū ē. q⁹ si deꝫ tpale ꝓ spūali tanq̄ appciatio ei⁹ symonia est. Si vo nō daꝫ tanq̄ pncipale pciū. ꝫ vt inductiuū deuotionis ⁊ ꝓ elemosina licitū ē. Similiter si fieret pactū de missis legendis. symonia ē. Itez queriē vtrū sacerdos possit recipere pecuniā ꝓ missis legendis q̄s ipe in penitētijs iniunxit. Rñdetur fm Hosti. Nō ꝺz missas q̄s sic iniunxit celebrare. q⁹ species mali ē. extra. de vi. ⁊ ho. cle. Cū ab omni. Itē sacerdos q̄ ꝓpter tpalia pncipaliter āministrat sacrā. s. baptismi. extreme vnctionis. pnie. ⁊ signanē q̄ ꝺz autoritatē epi ⁊ dicit gratis nō habeo nec absolua te nisi intantū dederis mihi talis sacerdos cōmittit simoniā ⁊ ipo facto incurrit excōicationē. Nihil enī ꝓ amministratione sacrōꝝ ē exigendū. vt habeꝫ extra de symonia. Nō satis ⁊ c. se. Uñ etiā dicit xp̄s in euangelio. Mat. x. Gratis accepistis gratis date.

Nota circa hanc materiā fm beatū Tho. de aq̄no in quadā questione ad quodlibet. Ut in dispōsatione sacrōꝝ symonia euitēꝫ tria sunt necessaria. Primū est vt fiat ex concessione iuris diuini. vel humani aut saltem pie cōsuetudinis. Scōm ē vt sit intētio pia ⁊ nō corrupta. Terciū vt sit forma honesta. vt ñ requiratur añ pij officij exhibitionē. ne pactū interuenire videaꝫ sed expleto officio poterit exigi. Si igitur illa tria conueniant secure recipiant. Quum ad terciā ptem sciendū q deo displicet ⁊ sanctis q̄ ꝓpter pecuniā praui hoies sepeliunt in eccijs. Hoc oīsum est in illo ꝓo qui sepeliuit iniquū hominem in ecclesia sancti faustini martyris quō post subitanee obijt. Exemplū hoc quere infra in ꝓmptuario j. S. Item puersum hoīm noīe valentinuz diaboli traxerunt cū funib⁹ de eccia. hoc quere ibidē. ij. S. Item vsurarius sepultus in monasterio et monachos inq̄etauit. Exemplū de hoc quere ibidē. ij. S

Item de dedicatione ⁊ indulgentijs.

Sermo xlvj.

Ere dominus est in loco isto. Beñ. xxviij.

Libenter debemus visitare eccīam. Primo ꝓpter p̄sentiā dei quia hic est veraciter sicut natus ē de maria v̄gine. et a mortuis resurrexit in sacro ergo ꝺz vere dñs. Secundo ꝓpter indulgentias q̄s hic hō mereri pōt. vñ loquendo de indulgentijs tūc in p̄senti fmone tria sunt dicenda. Primo quid sit indulgentia ⁊ vñ ortū hūt indulgentie et q̄s potest conferre indulgentias. et q̄re xp̄s talē ptātem dedit p̄latis eccie. Scōo que req̄rūt ad idulgētias ꝓseq̄ndas. Tercio aliq̄ q̄nes cū exemplo. Quū ad pmū indulgentia nihil aliud est q̄z remissio pene ꝓ peccatis debite. Uñ sanct⁹ Tho. in. iij. di. xx. Indulgentie valent ad remissionē pene residue post cōtritionē ⁊ cōfessionem.

Pro quo sciendū q in cōtritione et cōfessione remittitur culpa ꝫ solutio pene adhuc manet. q̄a fm mgr̄m sniaꝝ li. iij. di. xxiij. Deus ex iusticia impunitū nō dimittit delictū. Uñ Aug. Nullum maluz impunitū aut hic aut in futuro ī purgatorio oportz nos soluere penaz ꝓ peccatis. et respectu talis pene valent indulgentie. Item queriē vnde indulgentie habent originē. Rñdeꝫ q̄ sunt q̄tuor thesauri ecclesie vnde ille indulgentie emanant. Primus ē thesaurus recōditus ex supabundanti merito passionis xp̄i q⁹ illud meritum sufficiebat ad infinitos mūdos et ad infinitos homines redimendos et de sup habundantia indulgentie daneē. Scōs thesaur⁹ est genitricis dei Marie q̄ nunq̄ venialiter vel mortaliter peccauit et tñ multos dolores sustinuit et specialiter in morte filij. Lu. ij. Tuam ipius animā pertrāsibit gladius. Et de supabundantia istius thesauri dicuneē ille indulgentie erogari. Terci⁹ thesaurus ē Johannis baptiste q̄ in vtero sanctificat⁹ erat. cuius cibus erant locuste et mel siluestre et vestis de pilis camelorum et insup caput eius datū ē saltatrici et sanctoꝝ apostoloꝝ et omniū martyrū quorum sanguis ꝓ xp̄o fusus plus meruit q̄z eis fuisset necessario ad p̄mium et de tali supfluo sumitur illō vnde indulgentie daneē. Quartus thesaurus est sanctoꝝ confessoꝝ virginum et omnium electorum qui in ieiunijs. vigilijs et orationibus. castigatōib⁹

UVA. BHSC. IyR_046

peregrinationibus deo fideliter seruierūt. quoꝝ merita ita fuerunt sublimia et longe minora eis sufficere sent ad salutē et ideo de ipō supfluo ceteris pctōrib⁹ ꝓuident indulgētie. Sz di. quia sancti sunt ꝑmiati in celo vltra cōdignū. ꝯ nihil remānsit supfluum: Rūdet quidā doctor q̄ qōlibet bonū opus in charitate factum ad duo ꝓficit. Primo ē meritoriuz vite eterne. et sic verū est. q̄ sancti ꝑmiati sunt vltra condignū. q̄ hūt iam vitam eternā cui nulle dant passiones cōdigne vt patet ꝑ aplm dicentez ad Ro. viij. Nō sunt cōdigne passiones ⁊c. Scōo bonū op⁹ in charitate factū ē relaxatiuuz pene ꝓ peccatis debite et sic sancti ꝑ bona opa et passiones etiā meruerunt relaxationē pene ꝓ peccatis deputate. Ideo quo ad hoc nō sunt ꝑmiati q̄ ipe gloriosus dñs nr̄ ihs xp̄s petrū nō fecit. nec ē inuētus dolus in ore eius. Et etiam gloriosa virgo maria nō peccauit venialiter nec mortaliter. Et etiam sctūs iohes bapti. nō peccauit mortaliter. et sancti apli et sancti martyres ⁊ sctī confessores. et sancte ỹgines pauca peccata cōmiserunt. et tñ multa bona opera et exercitia habuerunt laborando. ieiunādo. vigilādo. castigando corpa sua. et insup multas passiones sustulerūt. q̄ ꝑ pctis mltorū possent sufficere. Et in hoc cōcordat sanct⁹ Tho. in. iiij. di. xxix. Quoꝝ meritoꝝ tanta ē copia q̄ oēm penā debitā nūc viuētibus excedūt. et ꝑcipue ꝓpter meritum xp̄i. Item quer̄ cui cōmissus est thesaurus ecclesie. et qui expendendi thesaurū ecclesie hūt potestatē: Rūdet fm sanctū Tho. in. iiij. dis. xxiij. q̄ solus papa hz ptātem plenariā sup thesaurū ecclesie. Vñ dī extra de pe. et remis. Cū ex eo. Indulgentijs dandis summ⁹ pōtifex hz plenitudinē potestatis. Sz epi hūt limitatā potestatē faciēdi indulgentias. nō vniuersalē. Item quer̄ quare deus dedit suo vicario. s. dño aplico et epis talē ptātē super thesaurū ecclesie: Rūdet q̄ ꝗntuplici ratione. Prima rō vt oñdat dei bonitas immensa et eius infinita misericordia. et hec est potissima causa. Vult deus per hoc oñdit se plus velle acceptare modicū opus ex charitate factū. s. orationē elemosynā. pegrinationē q̄ q̄ velit hominem pati penā magnam inuite.

Secūda vt homines ꝑ indulgētias moueantur ad opera pietatis exercēda et ad venerādas reliqas sanctoꝝ q̄ organa spūssancti fuerunt. Placet cñ deo honorare sanctos et reliquias sanctorū. qđ oñdit in hoc q̄ miracula in pñtia reliquiarū facit. Tercia vt diuites delicati qui de minimis penis dolēt valō ne desperēt cū penas purgatorij audiant ita horribiles esse dant eis indulgētie ꝓ elemosynarū erogatione. qđ sine doloꝛe in pñti pñt efficere. ⁊ sic penas purgatorij euadere in futurū. Quarta vt pauꝑes cōsolarent. q̄ cū diuites faciūt elemosinas. pauꝑes vti q̄z consolant. q̄ dñs sollicitus ē pauperū. qđ ostendit in hoc. Quinta vt deus ꝓbaret nostrā fidem qnō credam⁹ in sctām ecclesiā catholicā. Et quō credamus q̄ dñs dedit tantaz ptātem ꝑmo btō Petro aplō singulariter di. Matth. xvj. Quodcunq; solueris sup terrā ⁊c. Et eandē ptātē hz iaz dñs aplicus quā habuit be. petrus. ⁊ ꝑsequēter alij ꝓlati ecclesie. ⁊ hoc ꝙtum ad primā partē. Qtū ad scdam partē que nt̄ ꝗ requirunt ad indulgētias ꝓsequēdas: Rūdet fm btūm Tho. in. iiij. di. xx. quatuor requiruntur.

Primo auctoritas dātis indulgētias. Sz si quer̄atur q̄s ꝑ dare indulgētias: Rūdet papa hz plenitudinē ptātis. Nā pōt centū annos vl' mille annos dare. imo ꝑ dare indulgentias oīm pctōrū vel dimidiā vel septimā partē pctōrū. Et breuiter inq̄tū vult pōt dare. Sz epi hūt auctoritatē limitatā q̄n dedicat ecclesia nō dūt nec pñt dare vltra annū. In anniuersario vero dedicationis aut ex alia q̄cunq; causa nō possunt dare indulgētias nisi q̄draginta dier̄. extra de pe. et re. Cum ex eo. Vtz prelati aliq̄n. s. abbates. prepositi. decani. priores. pñt dare indulgentias Rūdet q̄ nō. Vñ de hoc hī in iure canonico. Nō inferiorū sed iñi epoꝝ est dare indulgentias. extra de pe. ⁊ re. Cū ex eo. Sz sciendū q̄ tales ꝓlati pñt ꝓferre fraternitatē et bñficia ordinis vel monasterij sui. que participatio valet homini in vita et post mortē sic q̄ quicqd boni fit in toto ordie per frēs ⁊ sorores si generalis ordis dat. vl' tota ꝓuincia si ꝓuincial' sit. vel in monasterio si abbas vel prior. scz celebrando. legendo. cantando. orando vigilando. ieiunando ⁊ sic de singulis. De quolibet enī bono opere talis habet specialē participationē in vita si ē in gratia vl' singulare subleuamē. si est in purgatorio. Secundū est cā rationabilis. Pro quo sciendū fm beatū Thomā q̄ causa quare dāda sit indulgētia debet esse honor dei et vtilitas ecclesie siue vtilitas primoruz. Et q̄cunq; illa cōcurrūt tūc ꝓlatus habet causam sufficientem ad dandū indulgētias. Tertiū ē q̄ recipiens indulgentias sit in gra. Nam indulgētie nō prosunt existenti in quocūq; peccato mortali de quo nō est cōtritus nec cōfessus. nec habz ꝓpositū dimittendi. nec valet excōicato maiori excōicatione nisi sit absolutus. Quartū ē q̄ faciat illud ꝓ quo indulgentia datur. Vnde quer̄ si indulgentia valeat ei. qui est in gratia et libēter faceret illud ꝓ quo dat̄ et non potest: Rūdet fm Tho. in. iiij. di. xlv. nō. q̄ indulgentia dat̄ tñ sub hac forma scz vt faciat vel det hoc vel illud. Ista quatuor iam dicta requirunt̄ ad indulgentiā consequendā. Et si vnū de his quattuor defuerit nihil cōsequet̄. Qtū ad terciā partem ponende sunt alique questiones. Et ꝓmo queritur an quis toties habeat indulgētias quoties intrat ecclesiā vbi posita ē indulgentia: Rūdet fm sanctum Tho. i. iiij. di. xxiij. Aliq̄n indulgētia determinata est ad tempus puta quicunq; vadit ad talē ecclesiaz vsq; ad tale tempus habeat tantū de indulgentia. ⁊ tunc intelligit semel tm̄. Aliquādo est indulgētia ꝑennis. sicut in ecclesia sancti petri rome quadragita dierū. et tunc quoties quis vadit. toties indulgentiam consequit. Item quer̄ vtrū qui ꝓpe ecclesiā morat etiam consequatur indulgētias sicut qui a remotis venit: Rūdet fm Tho. in. iiij. di. xxiij. Ille qui est vicinus ecclesie et etiā sacerdotes et clerici cōsequunt̄ tantā indulgentiam. sicut ille qui veniret a mille dietis. quia remissio nō ꝓportionat̄ labori sed meritis que dispensant̄. Sed ille qui plus laborat plus acquiret de merito essentiali. Vtrū religiosi possunt mereri indulgentias: Rūdet tho: Quāuis religiosus sit in statu pfectionis. tñ ipe sine pctis venialibus viuere nō potest. et ideo si aliq̄n ꝓpt̄ pctm̄

UVA. BHSC. IyR_046

sit reus alicuius pene. ꝑt ꝙ indulgẽtias ab hoc expirari. que etiã si sit indulgentia de dando possunt dare si habẽt amministrationẽ vel aliq̃d dãdi a suis ꝓlatis petere. Itẽ queritꝰ q̃tũ valẽt indulgẽtie. Respõdeꝫ fm Tho. in. iiij. Indulgẽtie simplr intantuz valẽt q̃tũ sonant. Valẽt igit oĩbꝫ suscipientibus. xl. dies indulgẽtie intantũ q̃tũ valẽt eidem q̃draginta dies penitẽtie in pñti. nõ tñ eq̃liter oĩbus. sicut nec xl. dies pñie eq̃liter valent oĩbus. Mã sicut in mũdo. xl. dies pnie plus valẽt vni pficienti cũ maiori labore et feruore seu afflictione q̃ alteri q̃ cum minori. ita. xl. dies indulgẽtie plus valẽt illi q̃ se ad eã disponit cũ maiori labore. afflictione feruore seu dati q̃ntitate q̃ alteri q̃ cũ minore. Vñ sequit q̃ duo siml. xl. dies siue annũ siue centũ siue mille annos ꝓsequuntur et vni plus delet penaz purgatorij q̃ alteri. Silr si est indulgẽtia ad dimidiã partẽ vel ad quartã vel ad septimã ptẽ pctoꝝ quo ad penã. tũc intñ vz penitentia facta sufficiẽs ꝓ tãtoꝝ pctoꝝ q̃ntitate. Et ideo de ista portione nõ bẽbit penã in hoc seculo neq; in futuro. qz deus nõ punit bis in idipm. Silr si sonãt indulgẽtie ad totũ cumulũ pctoꝝ tũc oĩe debitum auferẽt. nec ꝓ hoc amplius bẽbit penã neq; in pñti seculo neq; in futuro. Vñ papa ex cã q̃ ꝓcernit bonorẽ dei z vtilitatẽ ecclesie z primoꝝ põt dare indulgẽtias ꝓut vult vel ꝓ toto vel ꝓ ꝑte. Circa qõ quẽ nẽ q̃d sit de illo q̃ cõsequit generalẽ indulgentiã posĩtã ꝙ papã: Rñdeꝫ fm Hosti. Statim in celũ euolat si in tali statu decedat. quia nullũ impedimentuz est ascendendi in celũ exq̃ quis moriat in gra nisi solutio pene. Et dicit btus Tho. q̃ qui indulgentias suscipit nõ absoluit simpliciter a debito pene. ꝫ dat sibi de thesauro ecclie vñ debitũ soluat. Ergo cum remissa ẽ pena illa tota ex thesauro ecclesie ꝙ indulgentias. idem ẽ ac si esset ꝓpm hominẽ soluta. z sic iustitie dei satis ẽ factũ. Vñ cõsulendũ est illis qui multa peccata cõmiserũt z paruã penitentiã respectu pctõrũ pfecerũt vt diligẽter querãt indulgẽtias. qz q̃cq̃d supest in purgatorio lugebũt. qz nullũ pctũ impunitũ. q̃ntũcunq; eñ paruũ sit pctũ optet q̃ satisfaciat iustitie dei. aut hic aut in futuro in purgatorio. z pena purgatorij est ĝuissima. qz si vnũ baustruz sine necessitate bibis. vel de mane sano corpore Aue maria q̃ pulsat. vel primã missam ex pigricia obdormus. vel sermonez vnũ sine causa negligis vel vesperas. aut vides libẽter chorizare. bastiludere. aut pulcras puellas aut ornatas. aut rides ex leuitate. aut iocos exerces. vel vba scurrilia ꝓfers z sic de singulis. qz ꝙ vno pctõ veniali sustinebis maiorẽ penaz in purgatorio q̃ sanctus laurẽtius sustinuit in craticula. vnõ Aug⁹. Grauius est esse in purgatorio q̃ diu oculus clauci et apiri possit q̃ illa pena q̃ sctus laurentius sustinuit i cratieula. Et alique aie tã lõgo tpe ibi punient. quedã. xx. aut. xl. ãnis plus vel minus. immo aliqui centũ annis aut mille vel vltra. vñ Rich. de scto victore. Aliq̃ xpianoꝝ aie vsq; ad finẽ mũdi ad ignẽ purgatorij sunt ex dei iustitia deputate. vñ Cesarius in dyal. suo de quadã aia scribit que ꝙ duo milia annoꝝ fuit ad purgatoriũ deputata. ꝫ ꝙ suffragia xpifideliũ in duobꝰ ãnis fuit liberata. Itẽ legitur de quadã virgine q̃ fuit soror sanctoꝝ martyrũ cosme et damiani q̃ ꝙ vno veniali pctõ. s. qz audiuit cum aliq̃li delectatione cãtare et chorizare in platea de sero qñ debebat ire dormitũ. ꝙ. xv. dies debebat puniri in purgatorio. Hoc aduertere deberẽt chorizãtes et etiã circũstãtes choreã viri z mulieres. Mõ ad talem acerbã penã tollendã valet indulgẽtia. naz si q̃s ꝙ centũ annos vel mille annos deberet puniri in futurũ totã penã in pñti põt exoluere ꝓ indulgentias. Mõ põt ꝓtingere si nisi ꝙ tres dies i purgatorio deberes puniri libẽter ires romã in pane et aqua z nudis pedibus. vt tu ab illa pena posses supportari.

De acerbitate pene purgatorij nota illud exẽpluz Erat quidã puer nouẽ annoꝝ satis facet⁹ in vbis z factis. q̃ incidit in ĝuem infirmitatẽ z sic obijt. Et ꝓ mortẽ apparuit matri multũ lamẽtabiliter. et mater quesiuit quõ se haberet: Rñdit in maximis penis sum. z mr. Quãte sunt pene tue. Puer rñdit horribile verbũ dicẽs. Si oẽs carbones q̃s oẽs carbonarij i vniuerso mõdo a tpe natiuitatis xpi vsq; hodie arserũt in vno cumulo iacerẽt z arderẽt. z tu dilecta mr in medio cumuli starees z arderes nõ tantas penas sustineres sicut ego iam in purgatorio sustineo. Qz autem sit tãta pena purgatorij ꝓbat ex decret. Ignis purgatorij nulla pena tpalis ẽ cõparabilis. di. xxv. Qui in alios. O xpiane quõ audes sciẽter mẽdaciter ꝙ deum iurare aut blasphemare deum. maledicere proximo. ieiunia soluere. vota frãgere. luxuriari. inebriari res iniustas acquirere. Mr quesiuit puerũ. vñ meruisti tantã acerbã penã. cũ satis obediens fuisti et libenter orasti. nec iurasti nec maledixisti. Puer rñdit Ego cõsueui accomodare denarios et hallenses a familia tua. z inde emi pira poma z nuces z q̃ hospites honestos habuim⁹ et cũ dederũt mihi denarios vel hallenses tunc exolui ecõuerso. Mõ sic obij q̃ ñ omnes exolui. ideo penã talem sustineo. Et mr possum ne ego tibi in aliquo suffragari. Puer respõdit. Si exolueres ꝓ me tales denarios statim liberarer. et sic puer disparuit. Mater statim vocauit ad se familiã dicens. Volo ꝙ obedientiã vt cõputetis mihi debita pueri mei. z oĩbus cõputatis tunc puer nouẽ hallenses i debitis post reliquit. z mr statĩ persoluit z eodẽ die puer secundario apparuit matri lete dic. O mr dilecta gras tibi ago exquo debita ꝓ me soluisti a purgatorio me liberasti. Jam celos introibo vbi deũ fideliter ꝓ te z ꝙ patre meo orabo et ꝓ fratribus meis et sororibꝰ z amicis supplicabo.

De dedicatione siue nouo anno.

Sermo. xlvij.

O mum tuã decet sanctitudo. ꝑs. xcij. Aristo. viij. ethi.

Quidaz sunt dispositi ad virtutes ex natura. quidam ex consuetudine. quidam per doctrinã. Modo sermones fiunt vt audiẽtes retrahant a vicijs et disponantur ad virtutes. et hoc nõ fit sine gratia. iob. xv. Sine me nihil poteritis facere. Vñ Greg. Inuanum laborat lingua doctoris nisi cooperet ei gra saluatoris. Ergo inuocemus virginem beatã ẽ. Vñ

In pñti sermone tria sunt dicẽda. Primo de triplici domo. Secũdo aliqua ꝓ informatione nostra. Tercio exemplũ. Quoad primã partez sciendũ q̃

UVA. BHSC. IyR_046

xLvii

triplex est domus. et quelibet illarū debet esse sancta.

Prima est domus materialis. s. ecclesia. q̄ constructa est cū elemosinis xp̄ifidelium. et ab episcopo i honore. M. dedicata. sicut hodie annua dies dedicationis huius domus celebrat. Et in tali domo non debent fieri locutiones inutiles. nec quicq̄ inhonestū nec etiā mercatio. Joh. ij. Nolite facere domū p̄ris mei domū negociationis. Et cemiteriū gaudet eadē emunitate. Vñ dī in decre. mercatio nō debet fieri i loco sacro. xvj. q. vij. Quia in cemiterio requiescunt plura corpa sanctoꝝ q̄rū anime iam cū xp̄o regnāt i celo. ꝛ orandum est in cemiterio p ibi sepultis. quorū anime adhuc in purgatorio sunt. Scōa est domus spūalis. j. Cor. iij. Templū dei sanctū est quod estis vos. Unde cor dicit quasi camera omnipotētis regis. Mā quicūq; est in gratia. ille ē templū spirit⁹ sancti. et quicunq; in mortali peccato est in illo habitat dyabolus. Unde xp̄s eiecit de maria magdalena septē demonia. de qua dicit beat⁹ Gre. maria magdalena septem demonia habuit q̄ vniuersis vicijs plena fuit. Vñ etiā Bern. sup Cantic. Ubi nempe peccatū dimittit ibi p culdubio dyabolus a corpore peccatoris repellit. Et illa domus spūalis debet esse ornata et depicta cum diuersis virtutibus. vñ Aris. Virtuositas beatissima est vita. vñ etiā Greg. i moral. Absit q̄ tanta sit delectatio in vicijs quanta i virtutibus. Tercia est domus eternalis siue celestis. De qua dī in p̄s. Beati qui habitāt in domo tua domine ⁊c. In illa domo celesti noscimus ⁊ diligimus nos mutuo. et vnusq̄sq; habebit speciale gaudiū de quolibet sancto. Unde mgr̄ sententiarū li. iij. disti. xlix. Per charitatem q̄ in singulis erit p̄fecta tantus quisq; gaudebit de alterius bono. q̄tum gauderet si haberet in seipso. et ibi p̄ multitudine gaudioꝝ videt electis tempus multū breue. Unde in p̄s. lxxxix. Quoniā mille anni ante oculos tuos tanq̄ dies hesterna que preterijt. Q̄tum ad scōam partē isti⁹ sermonis p dedicatione siue etiam p nouo anno intendit cuilibet homini auem specialem assignare. et prima auis erit aquila. et illa conuenit nobilib⁹. que habet tres ꝓprietates. quas debent habere nobiles. Prima ꝓprietas est q̄ altius volat ceteris auibus. at tamen infra se videt terrā. Sic nobiles milites. p̄ncipes q̄q̄ exaltent sup alios homines i dignitate et honore. tamen debent infra se videre ad terrā. quia mortales sunt et de terra creati et in terrā reuertētur vñ Eccl. vij. memorare nouissima tua ⁊ in eternum nō peccabis. Unde Bern. Cogita vnde veneris et erubesce. vbi es et ingemisce. quo properas ⁊ p̄timesce. Item prelati debent cogitare quotidie de ratione reddenda p se et subditis suis in die iudicij. Sapiē. vj. Judicū durissimū fiet his qui p̄sunt. Scōa p prietas aquile est q̄ p̄dam cōdiuidit alijs auib⁹ ⁊ sola nō comedit. sic nobiles et p̄ncipes debēt p̄diuidere bona t̄palia subditis et alijs pauperib⁹. Vñ xp̄s in euāg. Luc. vj. Od̄ superest date elemosynā. Et xp̄s reputat sibi factū quod pauperi fit. Vñ math. xxv. Quod vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis. Oppositū faciūt qui bona sua hystrionibus dāt potius q̄ pauperib⁹. Aug. Hystrionib⁹ dare ē demonibus immolare. Tercia ꝓprietas est q̄ pullos suos cōtra radios solis ꝓbat qui clare videt. aut qui lippos oculos habent. Sic nobiles debēt ꝓbare pueros suos vtrū apti sint ad lr̄as vel ad studiū vel ad sapientiā et debent eos coartare vt studeāt quomodo seipsos et alios regere debeāt. Secūda auis ē philomena que cōuenit sacerdotibus ⁊ religiosis. Mas philomena de nocte dulciter cantat. vñ Ambros. in li. exame. dicit q̄ in estate quādo philomena residet super ova sua in nocte ꝓpter tediū q̄ habet incipit alacriter cātare ⁊ multū dulciter. ita q̄ hō tristat⁹ posset recreari et griseas ⁊ simplices vestes portat. Sic sacerdotes et religiosi in media nocte debēt surgere aut de mane et cātare et laudare dēū in hymnis et cāticis. vt dicere possint cū dauid vt habet p̄s. cxviij. Media nocte surgebā ad cōfi. tibi. Et etiā debēt portare humiles vestes ⁊ deuotas nō p̄ciosas. nō varioꝝ coloꝝ. vñ hoc habet in iure canonico. Clerici vt ridibus ac rubeis vestib⁹ nō debent vti. extra de vita et hone. cleri. offeramus. Tercia auis est cign⁹ q̄ cōuenit senibus ꝓpter tres ꝓprietates suas q̄s habet. Primo cignus est albus in plumis. secundo niger in cute. tercio habet longū et obliquū collū Illa tria debent esse in senibus tam viris q̄ mulieribus.

Primo senes debent esse albi id ē puri et mundi mente et corpore. vñ in decret. dicit. Quanto senes sunt morti viciniores tanto debent esse puriores. di. lxxxvj. tanta. Secūdo debent esse nigri in cute id est humiles. sic q̄ nō superbiant de bonis operibus si qua fecerūt in iuuētute. sicut quidā quotidie iactāt se fuisse ad sanctum Jacobum vel in aquisgrani. piculosum est enim se extollere in bonis operib⁹. Grego. Quisquis reminiscendo quod gessit dū se apud se erigit. apud auctorem humilitatis cadit. Tercō cignus habet collum obliquū et longum. in q̄ designatur sapiētia. Vñ pictores depingunt virum sapientem cum collo obliquo et longo. ideo vt sapiens debet primo premeditari bis aut ter quid loquat. aut quando aut vbi loquatur. vtrum sit vtile vel licitus aut honestum aut bonū aut verū. Sic senes in quibus debet regnare sapientia verboꝝ et disciplina bonoꝝ morū debēt premeditari q̄d ⁊ quō loquant cor̄ iuuenib⁹. q⁹ iuuenes vt cōiter diu retinent verba senioꝝ. ergo senes dñt ꝓferre verba bona et edificatoria. sic q̄ filij ⁊ filie post viginti annos possint dicere. hoc audiui a patre meo. a matre mea. a cognato meo. et sic de singulis. Oppositū aūt faciūt inueterati dierū maloꝝ viri et mulieres q̄ cuz actū amplius nō possunt pficere tū delectātur in p̄teritis pctis. et gloriant in malis suis loquēdo verba impudica cor̄ iuuenib⁹ et puellis eos scādalizando. matt. xviij. Ve hōi per quē scandalū venit. Itē qui scādalizauerit vnū de pusillis illis q̄ in me credunt. expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in ꝓfundum maris. Quarta auis est apis et cōuenit iuuenibus. quia apis in operatione ē valde fructuosa et cōtinue laborat q̄n tempus habet. ⁊ volat super rosas et sup lilia et super flores ⁊ liquorem quē sugit ex bis conuertit in mel. et obedienter sequit regē suū. Sic iuuenes debent habere illas cōditiones. Primo eñ debēt laboribus insistere et discere laborare et nūq̄ ociosi esse q⁹ hō ociosus nō est

UVA. BHSC. IyR_046

dignus pane quo vescit. Apls. Qui nō laborat non mādducet. Itē ociositas iducit multa peccata. q; ociositas et voluptas arma sunt dyaboli ad miseras animas captiuādas. vt habet extra de remu. nisi cū prudem. Item sicut volat sup rosas sup lilia ⁊ super flores. sic iuuenes debēt attēdere bonos et deuotos homines et recipere bonū exemplū ab illis. Ab illo exemplū būilitatis. ab illo exemplū pietatis. ab illo exemplum deuotionis. ⁊ mane surgere. orare. elemosinas dare. ecclesias frequētare. missas et sermōes audire. festiuare. et sic de alijs. Vñ dī in decre. Ea exēpla sunt magis imitāda q̄ sunt pl⁹ pia. dist. ix. Sana ąppe. Itē sequunt regē ⁊ ei obediūt. sic pueri debēt sequi parētes in bonis et eis obedire in licitis et honestis. Quinta auis est colūba q̄ cōuenit illis qui sunt in mr̄imonio ꝓpter ꝓpietates q̄s hz. et sūt tres. Primo due se sociāt. scdo fetus multiplicāt. Tercio fetū fideliter nutriūt. Sic in mr̄imonio sil debēt esse pūctu. Vñ Mat. xix. Jaz nō sunt duo. ꝫ vna caro. Item actū mr̄imonij dñt ꝓpter prolē pficere. Vnde Gen. j. Crescite ⁊ multiplicamini. Itē pueros fideliter debēt nutrire ⁊ eos in bonis edocere. s. Pater nr̄. Aue maria ⁊ symbolū fidei et decē p̄cepta et si delinquūt dñt eos corrigere. alioq̄n pctā puerorū redundāt in pntes. Apls ad Ro. j. Digni sī morte nō solū facientes ꝫ ēt ꝓsentientes facientibꝫ. Sexta auis ē turt ⁊ ꝓuenit vginibus ⁊ viduis ꝓpter ꝓpietates quas hz. nā turt ē auis casta. sic vgines dñt eē caste mēte ⁊ corpore. ⁊ sic ducūt vitā angelicā. Vñ Hieron. In carne preter carnē viuere nō est humanū ꝫ angelicū. Itē turtur eligit sibi granū purū et triticeū ⁊ non curat cadauer sicut coruus. Sic vgines dñt sibi eligere xp̄m in sponsuz qui se in euangelio assimilat gño tritici. Et sic vgines sunt spōse xp̄i et regine celi. Vnde ī ps. xliij. Astitit regina a dextris tuis ī ve. deau. vñ Aug. Gaudia vginū xp̄i sunt de xp̄o. cū xp̄o. p christū. post xp̄m ꝓpter xp̄m. Itē turtur q̄n pdit maritū tūc nūq̄ assumit sibi aliū. nec sup ramū viridez amplius sedet. nec aquā puram bibit. Sic vidua post q̄ pdit maritū debet eligere sibi statū viduitatis. q̄ habz fructū sexagesimū. cū status mr̄imonialis hz fructuz tricesimū. ꝫ virginū hz fructū centesimū. Itē turtur q̄n perdit maritū tūc habet gemitū p cātu. sic vidue debēt pctā sua deplāgere. nec amplī⁹ turpia vba ꝓferre. ꝫ oīoni insistere. Itē turtur caret felle. sic virgines et vidue debēt eē mites ⁊ nō iracūde. exemplo Marie q̄ est mater virginū et viduarū et oīm mulierū. Septima auis ē grus ⁊ ꝓuenit famulis et ancillis ꝓpter ꝓpietates suas. Nam grues hūt regē cui omnes obediūt. Itē hūt custodē ⁊ vigilē de nocte q̄ custodit regē cū ceteris. Et iste vigil a natura habet illā ꝓuidentiā q̄ recipit lapidē in pedē dextrū ⁊ stat sup sinistrū ⁊ q̄n cito incipit dormitare. tunc lapis cadit de pede et sic euiglat. et q̄n aliq̄d audit tunc clamat. et sic omēs euigilāt et euolāt et euadūt periculū. Sic serui et ancille debēt obedire dñis et dñabus suis in licitis et honestis. vñ Apls ad Ephe. vj. Serui obedite dñis vr̄is. sicut Christo. q; xp̄s dabit ipis verū ꝓmiū in celo ꝓ laboribꝫ suis. Itē debēt eē vigiles ⁊ diligēter custodire res dñoz suoz ⁊ p̄ oculis habere vt satisfaciāt spōsioni quā fecerūt ꝓmoquendo bonū dñoz suoz. et ꝓueniēdo damnū inq̄tum poterunt. Ex quibꝫ patet q; illi nō satisfaciunt ꝓmissionibꝫ suis qui furtiue subtrahunt ⁊ occulte comedunt. vel alijs ꝓsonis dāt res dñoz suoz ꝑ voluntatem eoz. ⁊ ipi serui et ancille. et etiaz qui recipiūt ab eis tenent restituere si volūt verā penitentiā de peccatis agere. q; nō dimittit pctm nisi restituat ablatū.

Ptū ad terciā partē illi⁹ ser. nota exemplū de q̄dam operario qui orauit ꝓ diuite ꝓ pcio diurno. et et sic dives saluatus ē. Hoc quere i ꝓmptuario erē plox. iij. L. Itē quō in morte diuites q̄nq; abijcient et pauperes q̄nq; exaltant. Hoc exemplū quere ibidem. xlix. ꝑ.

De duodecim fructibus misse.

Sermo. xlviij.

Ece ego vobiscuz sum o. di. vsq; ad ꝓsum. seculi. Mat. xviij. Johānes de sancto Geminiano dicit. Sicut corpus nihil valet sine societate aie. ex eo q; caret vita naturali. attestāte Ari. ō aīa. Egredīte anima de corpore corpus marcescit ⁊ expirat. Ita anima nihil valet sine societate dei. ex eo q; caret vita spūali. Vñ dicit in decre. Deus est vita aie de pe. dis. j. si antecȳ. Expedit ergo nobis ⁊ oīno necessariū est q; deus sit nobiscū. Tūc aūt deus erit nobiscū q̄n diligenter et deuote audim⁹ missam. Vñ dicit. Ecce ego. Vñ in p̄ti ser. dicendū ē de duodecim fructibus q̄s q̄s cōsequit qui deuote et diligēter audit missam. vt sic alliciant grossi homines ad intrandū ecclesiā. q̄ stāt in foro vel in cemiterio et raro audiūt integram missam ēt in diebꝫ dñicis. Primus fructus ē q; q̄ntū spaciū terre. si hō interim transiret et totū daret in elemosynā. nō tantū ꝓdesset sicut deuota auditio vni⁹ misse. Quid tūc q̄n in vno die quatuor vel sex audit. Si quis daret pratū vnū vel agrū ꝓpter deū tal⁹ pr taret se magnū opus fecisse. mō infra celebrationem vni⁹ misse posset quis pertrāsire plura prata vel plures agros. O q̄t missas neglexisti de mane dū dormiēdo. in cemiterio vel in foro stando vel in taberna sedendo tpe diuinoz. Scōs fructus q; angeli delectabiliter morant cū illo homine ⁊ sollicite eum custodiūt. q; ipse fecit se sociū ipoz angelorū in assistēdo et laudādo regē angeloz ⁊ hoīm. Amb. super Luc. Nō dubites assistere angelos q̄n assistit xp̄us in altari. s. q̄n imolat. Vñ angeli custodiunt illo die hominē illū quo die audit missam vbicūq; locoz. In mensa. in lecto. in campo. in labore. et sic erit melius custoditus illo die in corpore et in aīa. ps. xc. Angelis suis man. de te ⁊c Tercius fructus q; qui ī venialibus peccatis est et deuote visitat ecclesiā audiēdo missam venialia peccata sibi dimittunt. Et hꝫ sit multipliciter. Primo cū intrat ecclesiā et deuote recipit aquā bñdictā. vt habet de ꝓse. di. iij. aquaz sale. Secūdo dicendo cōfiteor cū sacerdote. illi q̄ sciūt. Tercio quotiēscūq; audit nomen dñs vel Maria in collecta. in epla in euāge. et deuote flectit genua percutiēdo pectus suū. totiēs dimittunt sibi peccata sua venialia. Quarto in eleuatione. q̄n videt corpus xp̄i eleuari in missa. que significat eleuationē xp̄i in cruce. ⁊ sic deuote percutit pectus suuz.

UVA. BHSC. IyR_046

XLVIII

Quinto post elevationē ⁊ post memoriā defūcto rū qn sacerdos dicit. Nobis q̄z pctōribus. ⁊ sic etiaz cū sacerdote pcutit pectus suū. Sexto in sumptione corpis xp̄i. qñ sacerdos sumit corpus xp̄i et laudabile est q̄ nola paucis ictibus pulsāt. ⁊ cū si q̄s de uote pcutit pectus suū. tūc etiā venialia sibi dimittū tur. Septimo in fine misse qñ deuote recipit benedictionē de manu sacerdotis. Octauo qñ p⁹ missam recipit aquam benedictā de manu celebrantis.

Nono q̄t p̄ nr̄ illā missam orauit siue etiaz alias tūc ꝓpter q̄libet p̄ nr̄ dimittūtur venialia peccata vt hī in decre. de peni. dis. iij. De quotidianis. Exq̄ oñes sumus in pctis venialib. Prouer. xxiiij. Septies in die cadit iustus ⁊ resurgit. Vñ etiā in decre. dī. Oñis hō hz pctā venialia. de pe. di. j. medicina. ⁊ c. tres aūt. tūc libēter debem⁹ audire missam deuote vt nobis pctā venialia dimittātur. Itē nota q̄ plura venialia vel pauciora dimittunt̄ p illa tam dicta fm deuotionē audiētis missam. Quartus fruct⁹ q̄ qui in pctis mortalib⁹ audit missam et p̄ns est in ecclesia cū xp̄s īmolat̄ in altari. qñq̄z ante finez misse deus recipit eū ad gr̄am. indulgēdo sibi oñia pctā sua mortalia. vñ Hen. de hassia sup Gen̄. Xp̄s i terra degens nulli misericordiā denegauit fidelit̄ petenti. Hoc ptz in latrone cui dixit in cruce. Hodie me cū eris in paradiso. S li in beata maria magdal'. cui dixit Luc. vij. Dimittunt̄ tibi pctā tua. Nūquid eq̄ le vel maius est nūc inuisibilē fide credere p̄tem in eucharistia ih̄m xp̄m Marie filiū. et in p̄ntia ipsius qui veraciter p̄ns ē in altari ip̄m corde cōtrito ⁊ humili inuocare. videt q̄ nihil refert quo ad effectum gr̄e ⁊ venie cōsequēde. Et hoc idē vult illud dictum euāge. Joh. xx. Beati q̄ nō viderūt et crediderunt

Quer̄t vtrū pctōr debeat intrare ecclesiā et missā audire? Rñdet q̄ sic etiā q̄tūcunq̄z magnus pctōr nisi esset excōicatus aut interdictus. Nā excōicatus maiori excōicatione nō debet intrare ecclesiā nisi ad sermonē. et finito sermone statim exire tenet̄. Et sic exeundo debet cogitare q̄ nō ē dignus cum ceteris xp̄ifidelibus stare in loco sancto nec in futuro cū sanctis et angelis in celo. Et oportet eum carere fructu istius misse et oīm missarum et orationū indulgētiarū et oīm bonoz que hodie fiūt in toto mūdo. et est quasi membz abscisuz a capite. i. a xp̄o ⁊ a membris xp̄ifideliū. sic q̄ nullus audet sibi loqui nec comedere nec bibere nec quouis mō sibi participare. vnde dicit̄ in decre. Cōicans excōicato indebite excōicationē incurrit. xj. q. iij. Precipue. Sz excōicat⁹ minori excōicatione pōt ecclīam intrare ⁊ missam audire ꝫ ad oscul̄ pacis nō dz accedere nisi sit absolutus a minori excōicatione. et suus ꝓpr⁹ sacerdos pōt eū absoluere a minori excōicatiōe quā incurrit ptcipādo cū excōicatis publice denūciatis. Ex iā dictis ptz q̄ bonū ē grossis pctōribus intrare ecclīaz et audire missaz et sermonē. Vñ Crisost. Multis infundit gr̄a in p̄ntia corpis xp̄i. Sz diceres. quō possumus hoc cognoscere q̄ deus indulsit mihi pctā mea. hoc quere supra sermone. v. pte. iij. Quintus fructus ē q̄ q̄ p̄ns est misse pōt quotidie spūaliter cōicare. Sed quō quis cōicat spūaliter? Rñdet q̄ qñcunq̄z quis deuote audit missam existēs in gr̄a ⁊ sine pctō mortali. ⁊ hz affectū ad sacramentū ꝑcipiendū et cogitat in corde suo. O pie dñe ih̄u xp̄e q̄ libēter vellē te hodie suscipere in sacramēto altaris. ꝫ heu non audeo accedere. q⁹ timeo te offendere ꝓpter indispositionē meā. Attamē supplico tibi ex toto corde q̄tinus mihi hodie etiā misericorditer velis imparti illā gr̄az quā percepturi sunt isti deuoti homines q̄ hodie in ecclesia dei te digne in sacramēto altaris recipiūt. et sic talis spūaliter cōicat. Vñ Aug. Crede ⁊ mandu casti. Et talis q̄ sic cū magno desiderio et deuotione audit missam. maiorē gr̄am interdū pōt ꝓsequi q̄ ille q̄ etiā eodē die ad sacramētū accessit imo q̄z ip̄e sacerdos celebrās missam. q⁹ sacerdotes qñq̄z nō sunt ita bene dispositi et deuoti. sed distracti et indeuoti.

Sextus fructus ē qui p̄ns ē misse magis ptceps erit eo die oīm bonoz q̄ fiūt in ecclīa dei ab oñibus xp̄ifidelibus in toto mūdo. p̄s. cxviij. Participez me fac deus oīm ti. te zē. Naz iste ē articulus fidei. Credere sanctoz cōionē. i. credere q̄ quilibet exp̄s ī gr̄a hz quotidie participationē oīm missarū. ieiuniorum elemosynarū. ⁊ generalit̄ oīm bonoz q̄ fiūt in mūdo Sz di. vñ hoc? Rñdet q̄ vnio et charitas fraterna facit hoc. vñ Bern. Charitas largiflua oīa facit cōmunia. s. h ⁊ in celis. Attamē vnus ē plus participabilis q̄ alius. q⁹ q̄ ē dispositior ⁊ ꝓpinq̄or capiti id ē xp̄o plus participat. Mō audiēdo missaz erit hō magis perceptibilis. Et de hoc merito quisq̄z gaudere debet. q⁹ multi sunt adhuc boni boies in mūdo. q̄ fideliter seruiūt deo. ⁊ multa bona opa faciūt. q⁹ si boni nō essent deus mūdū dudū plagasset. ꝫ ꝓpter bonos pcit malos. Vñ Gen̄. xviij. Si decē iusti inuēti fuissent in sodoma. dñs ꝓpter decē pepercisset sodomitis. Septimus fructus ē q̄ oratio tua citius exaudit̄ in ecclesia ⁊ in p̄ntia dei. et etiā oratio sacerdotis celebrātis. q⁹ quilibet sacerdos in q̄libet missa tenetur orare ꝑ circūstantib⁹. Hoc patz in canone in missa vbi dicit̄. Et omniū circūstantiū quoz tibi fides cognita est et nota deuotio ꝑ quib⁹ offerimus. Et etiā oñes sanctoz ⁊ angeloz. Mā pie credēdū est. q⁹ sanctus iste vel isti de quib⁹ legit̄ missa. immo angeli qui p̄ntes sunt in speciali orāt ꝑ celebrante et circūstantibus. et tales orationes citius exaudiuntur

Octauus fructus q⁹ anime ꝑ q̄bus celebrat̄ vel etiā ꝑ quibus circūstantes orant habent ex hoc speciale solatium fm Augu. in enchiridion. ⁊ fm Bre. in dyalo. Quod etiam confirmat beatus Bern. di. O quantum et mirificū donū de dei misericordia q⁹ nunq̄ celebrant̄ diuina mysteria quin ibi cōcurrāt duo virtuosa opera scilicet vnius pctōris cōuersio. et vnius anime a penis liberatio. Oblatio eucharistie est maximum sacrificiū. Vnde beatus Alexander papa. Nihil in sacrificijs maius ē potest q̄ corpus et sanguis xp̄i. Exemplum de aīa illa que ꝑ q̄n decim annos debebat in purgatorio punir. ⁊ ꝑ vnā missam fuit liberata. Item anima cuiusdaz que per tres missas de purgatorio fuit liberata. hoc exemplū quere infra in ꝓmptuario. v. ꝑ Nonus fructus fm Anſ. q⁹ vna missa in vita hōis cum deuotiōe audita plus valet q̄ mille post mortē. s. quo ad premiū essenciale. ⁊ cū hoc etiā purgatoriū illius hōis q̄ cum deuotione audit missaz minoratur. Vñ de vtilitate

UVA. BHSC. IyR_046

misse dicit Chrisost. Tantū valet celebratio misse q̄tū mors xp̄i i cruce. Vñ Tho. de aq̄no. In q̄libet missa inuenit oīs fructus z vtilitas quā xp̄s i die parascenes opatus est in cruce cū morte sua. z eandē ḡtiā z fructū q̄libet deuotus q̄ digne cōicat capit. Et similiter sperandū ē q̄ ille q̄ deuote audit missam et sic spūaliter cōicat etiā capiet. Decim⁹ fruct⁹ ſm beda. mulier p̄gnans q̄ interest misse deuote si contingit eā eadē die parere. sperandū ē q̄ de⁹ letificabit eā in partu. z angeli custodiāt sollicite matrē cuz fetu. Et mulier p̄gnans infra missaz dz deuote inuocare beatā v̄ginē mariā matrē xp̄i q̄ impetret sibi a filio suo dño nr̄o ihu xp̄o. vt letificet in partu. sicut ipa fuit letificata q̄n pepit filiū suū z nō credere in litterā q̄ nominat lōgitudo xp̄i. z ad superstitiones vetularū circa puerp̄etes. Undecim⁹ fructus ē ſm Amb. Quicq̄d hō illa die comedit plus q̄uenit sue nature p⁹ auditionē misse q̄ añ. ḡ laudabilis cōsuetudo ē non comedere nisi audita missa. Insup ꝓsperabit illa die i labore. in artificio. in emptionib⁹ in pegrinationib⁹ z dñs cōfortat eū in corpe et in aīa. z necessaria vite habebit. nec erit pauperior anno elapso. etiā si quotidie audiuit missam. matth. vj. Primū querite regnū dei z iusticiā eius. z hec oīa adijcient vob scit em̄ p̄ vī ⁊c. Exemplū de duob⁹ sutoribus quoz vnus audiuit missam z satis habuit cū vxore z pueris. z alī raro audiuit missaz z laborauit in diebꝰ festiuis. z tñ sp i egestate vixit cū sola vxore nullū puez hūit. z sp in debitis fuit. Duodecimus fruct⁹ si cōtingeret te illo die q̄ missaz audiuisti mori. tūc xp̄s p̄ns erit tibi in extremis. z vult tibi astare sicut tu p̄ns fuisti et sibi astitisti missaz audiēdo. Luc. vj. Eadē mensura ⁊c. Insup si in illo die q̄ missaz audiuisti ic̄ideres in periculū vite tue. tūc securior eris et deus misericorditer de manib⁹ inimicoz̄ te ꝓsequētiū eripiet hoc fiducialiter sperare debes. Utrū quilibet quotidie teneat audire vnā missam? Rñdet ſm Hostiē. Die dñico quilibet tenet ex p̄cepto audire vnaz missam. etiā totā. ita q̄ accipiat bñdictionē de manu sacerdotis. vt hī de ꝯse. di. j. missas. Nisi excusēt magna necessitate. vt hī in decre. in dicto. c. missas. Hoc illi debet attendere. qui stāt in cimiterio vel sedēt i taberna infra missaz z q̄n audiūt pulsuz ad eleuationē tūc currūt in ecclesiā z viso corpore xp̄i statim ecōuerso exeunt. z sic q̄nq̄z in q̄tuor septimanis nūq̄ integraz missam aut sermonē audiūt. Itē sciendū q̄ famuli z ancille. filij et filie tenent dñica die audire missam integraz. z si dñi eos impedirēt sine rōnabili causa vel iuberēt eos laborare in die festiuo in eos redūdaret. et in hoc ḡuiter peccarēt. Dz quid de ancillis que de mane infra missam laborāt. z post prandiū ad chorea vadūt? Rñdet q̄ tales triplr̄ peccāt mortaliter. Primo missam sine causa negligēdo. Scō in die festo de mane laborādo. Tercio post prandiū choriſando q̄ peius ē. vñ Aug⁹. melius ē in die dñico arare q̄ choriſare et melius ē mulierē lanā suā texere q̄ impudice chorizare. Et ratio ē. q̄ in chorea q̄si oīa peccata mortalia cōmittunt. Hoc q̄re in promptuario viij. C. Item quer̄t exquo taz fructuosuz est audire missam. vtz melius sit in diebꝰ ferialibus manibus laborare. aut in ecclesia manere et deuotionib⁹ intendere. et elemosynā recipere? Rñdet q̄ melius est laborare et laborē illū deo offerre. q̄ hō ad laborē nascitur et nō licet homini sano mēdicare. de cōsecr. di. v. Nūquid exceptis sacerdotibus et religios⁹ q̄ habēt diuinis intendere. Vñ fidelibus laborātibus dī in ps. cxxvij. Labores manuū tuū. ⁊c. Itez sciendū q̄ illi laboratores et etiā serui z ancille qui quotidiēnō posſunt misse interesse q̄n tales audiūt nolā vel campanā que pulsat ad eleuationē corpis xp̄i debēt genua sua deuote flectere z ih̄m xp̄m qui in missa eleuatur humiliter et cū cōtrito corde inuocare. siue sit in campo siue in domo siue in coquina siue in quocunq̄z loco in labore. Itē vltimo exemplū quō xp̄s p̄seruat auditorē misse a ꝓsecutione maloz̄ hominū q̄ ꝓsequūtur vitā ipsius. Legit de quodā nobili q̄ in extrema infirmitate positus vocauit filiū suum tria. Primo cauere a mala societate. allegās sibi dictū ps. xvij Cum sancto sanctus eris ⁊c. Secundo se debere cōformare alijs hominibus in licitis et honestis. Allegans illud apli Ro. ij. Gaudete cū gaudētibus ⁊c. Tercio audire missam quotidie. Et post recōmēdauit filiū suū dño suo regi. et sic obijt. Erat autē q̄daz officialis regis qui ex inuidia accusauit illū iuuenez cum regina apud regem. addens ꝓ signo si offenderet reginam ad fletū. tunc iuuenis fleret cum ea. Et rex eandem percussit reginā ad maxilluz in p̄ntia iuuenis. et ipse incepit flere. z iuuenis similiter cuz ea. et rex ait officiali quō interficiā eū cū pater suus mihi eum fideliter recōmendauit. Et ille. vocate cemētarios vestros qui sunt in silua z p̄cipti ipis in secreto q̄ quicūq̄z cras mane veniet ad eos nomīe vestro q̄ illū ꝓiciant in fornacē calcis. et nulli de hō dicant. Rex aūt summo mane misit iuuenē illū nomine suo ad cementarios. Et cum sic equitaret in silua audiuit pulsare ad missam in capella quadam in silua. et deuiauit a via et audiuit missam illā vsq̄z ad finem. Et alius officialis seq̄bat eū et p̄euenit iuuenez dicēs cemētarijs. Fecistis sicut vob impetratū ē a rege? Rñderūt adhuc nō fecimus q̄z iā facient⁹. z p̄cerūt officialē illū in fornacē calcis. et sic verificatum ē in illo officiali illud dictū sapiētis. Eccli. xxvij. Faciēti nequissimū p̄silū sup ipm̄ deuoluetur. Rex his auditis vocauit iuuenē secrete z interrogauit ipm̄ q̄re p̄die fleuisset cū regina. z quō iā deuiasset a via. z indicauit regi ille iuuenis quō p̄ suus i extremis reliquisset sibi illa tria documēta dicēs. mi fili si illa tria seruaueris cora deo z hōib⁹ saluus eris. z sic intellexit inuidiā z fraudē officialis. z innocentiā illius iuuenis et regine. et eū z eā amplius plus dilexit. et sic adolescēs ille ꝓficiebat cora deo et hōib⁹ sapiētia. etate. et gratia. Itē aliud exemplū de illo tyranno q̄ eq̄tauit ad campū quando audiuit pulsare ad missam et nunq̄ vel raro audiuit integram missaz vl̄ sermonem. hoc quere in promptuario. xlvj. M.

Sermones discipuli de sanctis finiunt.

UVA. BHSC. IyR_046

Registrū

Incipit registrū breue huius operis ſm ordinez alphabeti. effectus ſpecialiores cuiuſlibet ſermonis breuiſſime indicans.

Adreas nouez habet

a priuilegia. ſermone. ij. parte prima per totum ad longum.

Andreas habet a xpo magnam poteſtatem ſubueniendi homini in quacunqz neceſſitate ipm deuote inuocanti. ſermone. iij vſqz ad finem.

Angelus cuſtodit hoiez in vtero. in mūdo et in morte. ſermo. xxxviij. parte pma poſt principium.

Angelus michael habet ponderare opera hominū. ibidem parte ſecunda in principio.

Angelus michael hz officium animas. ſ. in celū portandi. ibidem poſt medium vſqz ad finem.

Angelos honorare tenemur quatuor de cauſis. ibidem parte tercia per totum.

Anime in purgatorio exiſtentes de quatuor generibus hominum ꝓquerunt. ſermone. xlj. pte tercia

Animabus in purgatorio exiſtentibus tenemur ſubuenire ꝓpter tria. ibidem parte prima per totum.

Animabus in purgatorio exiſtentibus qbus ſuffragijs ſubueniendū ſit. vide ibidē parte. ij. per totū.

b Artholomeus aplus ſeptem habet priuilegia. ſer. xxxiij. parte prima per totum.

Bartholomeus innocandus ē tanq̄ ſingularis patronus in omnibus infirmitatibus et tribulationibus. ibidem parte tercia per totum.

Beatitudines octo ſunt. ſmo. xl. p totū ad longum

Blaſphemare deum eſt beu iam commune peccatum. ſermone. xxv. parte ſecunda per totum.

c Caritas dei vt ſit ſufficiens nob ad ſalutē hz hīe tria. ſermo. viij. pte. ij. p? ꝓncipi.

Charitatis ordo hz q̄nqz ḡdus. ſermone xxxiij. parte ſecunda ſtatim poſt principium.

Conceptionem beate marie virginis deuote celebrātes quinqz vtilitates conſequuntur. ſermone. v. parte ſecunda per totum.

Confeſſio duodecim generibus hominum nō valz ſmo. xiij. parte ſcōa poſt principium vſqz ad finē.

Chorizare qñqz eſt peccatū mortale. ⁊ qñqz nō. ſmone. xxiij. pte ſcōa poſt principium vſqz ad finem.

Crux chriſti per multa ſigna eſt oſtenſa et inuenta. ſermone. xxj. parte prima.

Crux chriſti quadrupliciter exaltata eſt. ſermo. xxxv parte prima poſt principium vſqz ad finem.

Crux chriſti fugat demones. ibidem parte tercia in fine. exemplum ibidem.

Crucis ſigno ſe munire volēs tria debet cogitare. ſmone. xxj. parte ſecunda quaſi in fine.

Crucis ſignū facere debemus in omnibus actibus noſtris ibidem parte tercia.

Crucis ſigno nos debemus vincere tentationes dyaboli. ſermo. xxxv. parte ſecunda in principio.

Crucifixi imago habet caput inclinatum ad oſculādum. ibidem. parte tercia in medio.

Crucifixum ꝓcurare in publica ſtrata eſt meritoriū ibidem parte tercia in principio.

d Edicationis feſtum eſt ſolenniter et deuote celebrandū ab omnibus chriſtifidelibz ſermone. xlv. parte prima in principio.

Dedicationis pñtis gaudiū repſentat nobis gaudium futurū in celo ibidem poſt principium.

Dedicationis tempore vel in nouo anno ꝓpinanda eſt cuilibet homini auis ſpecialis. ſermone. xlvij. parte ſecunda per totum ad longum.

Dedicationes libenter viſitare debemus. ſermone xlv. parte prima circa finem.

Demones fugant per q̄tuor. ſermo. xxj. pte ſecūda.

Detrahere et detractiones libenter audire eſt graue peccatum. ſermone. xxvij. parte ſecūda ante finē.

Diligere tenemur ꝓximuz. ſ. xxxiij. pte. ij. in pncio.

Dominic? hz ſeptē priulegia. ſ. xxx. pte prima p totū.

Donus eſt tripler. ſ. materialis. ſpūalis. eternalis. ſmone. xlvij. parte prima per totum.

e Buloſi peccant mortaliter quiqz modis in comedendo et bibendo. ſermone. xij. parte ſecunda per totum.

Eccleſiam intrans qualia debet cogitare. ſermon. xlv. parte prima ſtatim poſt medium.

Eccleſiarum bona vſurpantes non proſperabūtur ſermone. xlv. parte prima ante finem.

Elemoſynā diuites facientes emūt regnū celoz. ſmone. xlij. pte prima circa mediū de ſcta Elyſabeth.

Elemoſynam non facientes tēpore neceſſitatis ſunt in ſtatu dānationis. ſermone. xxxj. parte ſecunda.

Elyzabeth habet nouem priulegia. ſermone. xlij. pte prima per totum.

Excōmunicatio eſt duplex. ſcilicet maioz et minoz. ſmone. xxix. parte ſecunda.

Excōmunicatio maioz valde periculoſa eſt. ibidem.

Exemplum bonum prebere iuuenibus eſt multum meritorium. ſermone. xix. parte ſecunda in fine.

Exemplum malum poſt ſe relinquēs habebit multiplices penas accidentales in inferno. ſermone xx. parte ſecunda in fine.

f Eſta ſanctorū celebrantur in eccleſia triplici de cauſa. ſermone. j. parte prima.

Feſtum omnium ſanctorum eſt ſolenniter ſeruandum et celebrandum. vt patz in duobz ſermonibus. ſermone. xxxix. et. xl. per totum.

Fides catholica per diuerſa miracula roboratur. ſermone. xviij. parte ſecunda ante finem.

Fidem tenetur quilibet oze confiteri. ſermone. vj. pte ſecunda poſt pncipium.

Filij quō ſunt corrigēdi. ſmo. ix. parte ſcōa per totū.

g Audiū accidentale augmentabit in celo nouē generibz hoīm. ſ. xix. parte ſecūda.

Gaudium ſpeciale habemus de quolibz ſancto. ſermone. xl. ſtatim poſt medium.

Gaudium magnū habebunt ſancti de claritate marie. ſermone. xxxij. parte prima ante finem.

Gaudia et porte celi quinqz generibus ſunt aperti. ſermone. xxiiij. parte ſecunda per totum.

Georgius martyr ſeptem habet priulegia. ſermōe. xv. parte prima.

Buloſi in comedendo et bibendo quinqz mōis peccant. ſermone. xij. parte ſecunda

h Ereticuz duo faciūt. ſ. erroz et pertinacia. ſermone. vj. parte. iij. in medio.

Heretici puniunt q̄druplici pena. ibidē

UVA. BHSC. IyR_046

Hereticorum pena augmentatur in inferno. Fmone. xx. parte scda. ante finem.
Homines sunt vniuersaliter simules in quatuor. sermone. xv. parte secūda.
i Iacobus minor nouem habet priuilegia sermo. xx. pte pma. pte. j. in pncipio.
Iohes baptista hz. x. priulegia. Fmo. xxiij
Johannes baptista pcessit xpm in ānqz ibidez post principium.
Johes baptista habuit austerā vitā ibidē in medio.
Johannes euangelista habet quatuordecim priulegia. sermone. viij. prima parte per totum.
Johānis bapt. decollatio quō sit facta z quō punit sē herodes herodias z saltatrix. F. xxiij. pte. j. i fine
Johannis euangeliste festum solenniter est celebrandum. sermone. viij. parte tercia.
Judas fecit sē stult? mercator. Fmo. xij. parte pma.
Judas tria fecit bona. ꝫ pessime q̄rto cōclusit qñ desperauit. Fmone. xiij. parte scda post principiuz.
Indulgentie vnde ortum habent. sermone. xlvj. parte prima post principium.
Plura de indulgentijs. vide ibidem ad longum.
Inimici nostri inq̄ntum mali sunt non sunt diligendi. sermone. xxxiij. parte secūda in medio.
Inimicis tenemur quinqz. sermone. vij. parte scda.
Innocentia baptismalis seruat per quatuor. sermo iiij. parte scda post medium.
Innocentū festū ē solēniter celebrādū. F. ix. pte pma
k Atherina hz plura priulegia. Fmo. xliij. pte prima per totū ad longū.
Katherina chorusçat multis miraculis. ibidem parte tercia per totum.
Katherinā precipue inuocare debent clerici. et litterati. ibidem in principio.
l Laurentius habet septem priulegia. sermone. xxxj. parte prima per totum.
Letania maior quare imposita sit. ser. xvij. per totum parte prima. secūda.
Letania maior tribo de causis istituta ē. ibidez parte
Loq̄ pudica dñt senes. F. xlvij. pte scda circa mediū.
Luxuriosi per illicitum amorem peccant decem modis. sermone. xj. parte secunda per totum.
m Magdalena habet septem priulegia. Fmone. xxvij. parte prima per totum.
Maledicere proximis vel etiam sibijpsi est peccatum. sermone. xxv. parte scda post prici.
Margaretha habet ānqz priulegia. sermone. xxvj. parte prima per totum. scda p totū.
Marcus euāgelista hz septē priulegia. Fmo. xvj. pte
Maria est a nobis honoranda triplici ratione. Fmone. xxxiiij. parte prima. dio.
Maria hz ptātē super filiū mundū z celū ibidē i me
Maria potest subuenire in omni loco et in omni tē pore. ibidem parte tercia. principium.
Maria q̄re purificari voluit. Fmo. xj. parte pma p?
Maria frequenter est salutanda. Fmone. xij. parte prima circa medium.
Maria quare visitauit Elizabeth. Fmone. vicesimo ānto. parte prima in medio post principium.
Maria cum quatuor personis locuta est. ibidē parte scda.
Maria assumpta est cum corpore. Fmo. xxxij. parte prima in medio.
Maria qualem vitam duxit post ascensionem christi. ibidem.
Maria optimam partem elegit sibi in mūdo i morte et in celo. ibidem post medium.
Marie seruientes nunq̄ damnabuntur. sermone. xxxiiij. parte secunda in fine.
Marie conceptionem solenniter celebrare debem?. sermone. v. parte prima.
Marie annunciationis festuz precellit omnia festa. sermone. xxxij. parte prima.
Marie natiuitas est gaudiosa multis. sermone. xxxiiij. parte prima in medio.
Martyr christi efficitur quis septem modis. sermone. xviij. parte secunda per totum.
Martyribus celum est apertuz. sermone. xxiiij. parte secunda ante finem.
Martinus habet nouem priulegia. sermone. xlij. pte prima per totum.
Mathias habet septem priulegia. sermone. xij. parte prima per totum.
Matheus habet septem priulegia. sermone. xxxvj. parte prima per totum.
Matrimonij regulam non seruant discordantes simul. sermone. xxvij. parte secunda in fine.
Missa confert duodecim fructus. sermone. xlviij. q̄ si per totum.
Missam tenetur quilibet audire die dominica. vide sermone eodem.
Misericordia dei remittit peccatori omnia peccata si tria habet. sermone quinto parte tercia post principium.
Misericordie opera nō exercentes in necessitate nō sunt in charitate. sermone. xxxj. parte secunda.
Morientes subitance aut sine ratione. et qui amarā mortem sustinent. sermone. xvj. parte tercia. quasi per totum ad longum.
Mundus in maligno positus est. z maria sustentat mundū. sermone. xxxij. parte prima in fine.
n Nobiles cognoscuntur per virtutes. Fmone. xv. parte secunda in medio.
Nobiles sunt simules ignobilibus in quatuor. ibidem in principio.
Nicolaus habet septem priulegia. sermo. iiij. pte. j.
Nicolaus chorusçat multis miraculis. ibidem parte tercia.
Nicolaus seruauit innocentiam suam. et nūq̄ mortaliter peccauit. ibidem parte secunda.
o Orationem faciens p aliquo quatuor debet habere. sermo. xvij. pte tercia in pnci.
Orationes communes sunt valde vtiles ibidem circa finem.
Oratio cōmunis est elemosina spiritualis z deo valde placet. ibidem in fine.
Oratio deuota est multum meritoria. ibidem.
p Parentes tria tenentur pueris suis. Fmone. ix. parte secunda per totum.
Passio christi quomodo sit collecta a quatuor euangelistis. Fmone. xiiij. parte prima. z modicum ante finem.

UVA. BHSC. IyR_046

Registrū

Passionē xpi deflere debemus xpter multa ibidem parte tercia post principium.
Passioni xpi honorē exhibere debem⁹ ibidē in fine.
Pass⁹ xps hz caput idiatū man⁹ertēsas. ibidē i fine.
Paulus habet nouez priulegia. sermone.x. parte ꝓ ma post principium.
Pauli conuersio solenniter celebratur pre omnibus alijs sanctis. ibidem in principio.
Pauperes habent regnum celeste. diuites regnum terrestre. sermone.xl. circa principium.
Peccant duodecim genera hominum mortaliter ser mone.xxvij. parte scda per totum.
Peccatū mortale vitatur per quatuor. sermone.iiij. parte scda post principium.
Peccata communissima sunt tria. sermone.xxv. ꝑ te scda post principium. et.xxvij. parte scda.
Peccator tria debet habere si vult remissionem con sequi. sermone.v. parte tercia post principium.
Peccatori dicit christus quater reuertere. sermone.x parte scda in principio.
Penitentia a duodecim generibus hominum facta deo non placet. sermone.xiij. pte scda per totum.
Pena aliquorum hominum augmentatur in inser no. sermone.xx. parte scda.
Pena purgatorij ē multū acerba. ſmo.xlj. pte ꝓma.
Petrus apostolus habet decem priulegia. sermone xiiij parte prima ad longum.
Petrus apostolus quinq; generibus hominuz ape rit celum. ibidem parte scda.
Petrus martyr septem habet priulegia. sermone. x viij. parte prima ad longum. tercia
Petr⁹ martyr innūeris chorusat miracul'. ibdē pte
Philippus apostolus habet septem priulegia. ser mone.xix. parte ꝓma
Philipp⁹ mltos sanauit infirmos. ibidē parte tercia.
Precepta breuiter conclusa in vno sermone. sermo ne.xxviij. parte scda per totum.
Predicatorum ordo fuit a matre christi impetratus sermone.xxx. parte prima in medio.
Prelati quatuor casibꝫ possūt a subditis petere cha ritatiuū subsidiū. ſmone.xx. pte scda p⁹ ꝓncipiū.
Eligiosi offerunt deo res corpus ⁊ aiam
r sermone.xxx. parte scda.
Religiosi proprietarij sunt in statu dam nationis. sermone.xxx. parte scda in fine.
Religiosis in professione aperitur celum. sermone xxiij. parte secūda post principium.
Reliquie sanctorum sunt venerande. sermone pri ma parte scda post principium.
Res pias furātes quō restituāt. sermone.xxvij. pte scda circa mediū. ⁊. xxxviij. pte scda ante finem.
Res iniustas acquirunt sibi nouem genera ho mi num. sermone.iij. parte secunda per totum.
Acerdos fornicarius est suspensus a di
f uinis. sermo.xlij. parte secunda ante finē
Sacerdotes qui male expendunt patri monium christi. ser.xlij. parte secūda ante finem.
Sacerdotū dignitates q̄ sint. ſmo.xlij. parte secūda
Sancti qualiter sunt adorādi. sermo.j. parte secūda
Sancti triplici cā orant. ser. ꝓmo pte scda in medio.
Sācti sp exaudiunt in oīonibꝫ suis ibidē p⁹ mediū
Sanctorum reliquie sunt venerande. ibidem parte secunda in fine. et tercia in principio.
Sepeliri non debēt quatuordecim genera hominū sermone.xlv. parte secūda.
Symon et iudas habent septem priulegia. sermōe. xxxviij. parte prima per totum.
Symonia vt euitetur in spualibus tria requirūtur. sermone.xlv. parte secunda in fine.
Stephanus habet priulegia plura. sermone.vij. ꝑ te prima in principio ad longum.
Suffragia animarum principaliter sunt decem. ser mone.xlj. parte secunda per totum.
Superbia vestium quando est mortale. sermone. ⁊ xvj. parte scda post principium.
Elonium vt sit deificum requirit tria. ſ
t mone.xx. parte secunda.
Talia paupibus tpe necessitatis nō cō diuidē ē signū dānationis. sermo.xxxj. pte secūda
Cum temporalibus peccamus quatuor modis. ser mone.xxxvj. parte secunda ad longum.
Tentant nos demones propter inuidiam ne salue mur. sermone.xxxv. parte secunda.
Thomas apostolus habet nouez priulegia. sermo ne.vj. prima parte per totum.
Tribulati qui murmurant contra deum. sermone. xxvij. parte secunda ante medium.
Irgines ⁊ vidue dñt hīe xpianitates tur
v turis. ſmo.xlvij. pte scda añ finē ppulcre
Vitus bz decē priulegia. ſmo.xxij. pte pri ma p totū. ⁊ de plaga sancti Viti ibidez pte scda.
Voluntas mala pro opere reputatur. sermone.v. ꝑ te. iij. post principium.
Vulnus in cruce protulit septem verba
c sermone.xiiij. parte scda circa finem.
Xpūs tria fecit in cena. sermone.xiiij. ꝑ te ꝓma post principium.
Xpūs quomodo confortatus sit ⁊ an indiguerit cō fortatione ibidem.
Xpūs vocauit traditorem suum amicum propter tria ibidem statim post.
Xpi incarnatio quomodo facta sit. sermo.xij. parte prima ante finem.
Xpo alapa a seruo principis facta fuit penalis et in iuriosa quadruplici ratione. sermone.xiiij. parte prima post medium ante finem.
Xpm accusauerunt iudei in quatuor. sermone.xiiij. parte secunda quasi in principio.
Mago ihesu christi est a nobis honoran
ꝑ da. sermone.xiiij. parte tercia ante finem.
Ymago dupliciter consideratur. et vno modo adoratur. sermone.j. parte tercia in princi.
Ymagines bonas ꝓcurantes bababunt accidenta le gaudium. sermo.xix. parte scda post principiū.
Ymagines sanctorum sunt a nobis venerande. ser mone primo parte tercia in principio.

Explicit registrum breue huius operis.

UVA. BHSC. IyR_046

Incipit prologus in promptuarium exemplorū discipuli fm ordinem alphabeti.

Tile et expedi-
ens est viros predicationis of-
ficio preditos primoꝝ salutez
v p terrā discurrēdo q̄rentes exē-
plis abūdare. Mā exēpla facili-
us intellectu capiūt et firmi⁹
memorie imprimūtur. ⁊ a mul-
tis libētius audiunt. Legimus em̄ patrē nr̄m Dñi-
cū ordinis p̄dicatoꝝ fundatorē hoc fecisse. De eo q̄-
dem scribit q vbicūqz cōuersabat edificatorijs efflu-
ebat sermonibꝫ abūdabat exemplis. quibꝫ ad amo-
rē xp̄i sectādi ve ptemptū audientiū animos ꝓuoca-
bat. Ideo intēdo diuia gra assistēte mihi in hoc vo-
lumine. qđ ꝓmptuariū exēploꝝ discipuli intitulat.
multa exēpla ex diuersis libris colligere. Et illa exē-
pla ponere fm ordinē alphabeti vt quis facilius in
uenire poterit exemplū ad quācūqz materiā quā p̄-
dicare intēdit ad vtilitatē ppli. et ad oñipotētis dei
laudē ⁊ honorē q̄ ē bñdictus i secula seculoꝝ Āmē.

Capitulum de A.

Abstinentia.

Frater quidam abstinuit a cibo vsqz ad terciam
vsqz ad sextam et vsqz ad nonam.

Exemplum primum.

Egitur in vitaspatrūz

l q quidā frater quodā tpe impugnabat
a demonibus. vt statim hora diei ꝑma ti-
tā famē et defectionē corpis ei faceret vt penitus sus-
tinere nō posset. Verūtamē ille dicebat in corde suo
Quia q̄litercūqz oportet me vsqz ad horaz tertiā ex-
pectare. et tunc cibū sumere. Cūqz facta fuisset hora
tercia. Iterū dicebat cogitationibꝫ suis. Etiā et nunc
violenter optet me sustinere vsqz ad horā sextā. Cū
qz aduenisset hora sexta infundebat panē in aquam
dicēs. Dū hic panis infundit optet me etiā expecta
re horā nonā. Cunqz hora nona aduenisset fm con
suetudinē cōplebat omnes orationes ⁊ psalmodias
fm regulā. ⁊ ponebat panē vt comederet. Hoc aūt
per plurimos dies sustinuit. Quadam autem die si
militer ab hora ꝑma vsqz ad nonā fecit. Cunqz ho
ra nona sedisset vt cibum caperet. vidit de sportella
vbi panes id est panimata. repositi erant surrexisse
fumum magnum et egressum esse per fenestram cel
lule eius. Ita ex illa die nec esurijt. nec defectio corpi
eius facta est. sed magis ita corroboratum est in fide
et abstinentia cor eius vt nec post biduz delectaret
cibum sumere. Ita gratia dei auxiliante per patien-
tiam suam frater exinanit castrimargie id est gule cō
cupiscentie passionem.

Frater quidam ponebat amphoram madidā an-
te oculos suos.

Exemplum ij.

i Item legitur in vitaspatrum cum qui-
dam monachus valde sitiens pendebat
ante oculos suos amphoram aque splen
pentis. Qui super hoc requisitus rndit. Ideo ē fa-
cio vt̄ maioꝝ desiderio cui non satisfacio. maioreꝫ
coronam accipiam.

Vua est missa pluribus.

Exemplum iij.

i Egitur in vitaspatrum cum quidaz fra
ter sancto macharie vuam detulisset.
Ipse autē qui fuit charitatē non que sua
sunt sed alterius cogitare. ad aliū fratrem detulit eā
qui infirmior pre egritudine videbatur. Tunc infir
mus gratias egit deo ꝓ fratris officio. et suscepit eā
ꝛ ipe nihilomin⁹ plus de ꝓximo q̄ de semetipo co
gitās ad aliū eā ptulit infirmū fratrē. Et sic ille iterū
ad aliū. Et sic ū p omnes cellulas que longe a semet-
ipsis erāt p heremū dispse. vua illa circumlata esset
ignorātibꝫ ꝙs eum misisset. ad vltimū ipi deferē q̄ cā
miserat. Gratulatus aūt sanct⁹ macharius q tantā
videret in fratribꝫ abstinentiā tantāqz charitatē. ad
acriora semetipm̄ spūalia vite extēdit exercitia.

Frater quidā vidit poma pulcra in via et tamen
nō comedit. Exemplum iiij.

l Egitur q quidaz sanctus heremita dili-
gens mel ad heremū fugit vbi nō reperi
ret ab hoīb. dū aūt fame molestat⁹ i via
poma pulcerrima inuenisset. certabat intra se vtruz
comederet et cognito qz forte cibo amplius allicerē
comedere inde contēpsit. Ideo ab angelo dñi nō re
lictus ductus ē vbi vtebat radicē mire dulcedinis ⁊
fonte mire suauitatis.

Duo fratres in mensa quoꝝ vnus parū alter ml̄
tum comedit.

Exemplum v.

i Tem duo semel in vna mensa comede-
bāt vnus paz. alter multū. ⁊ iste socium
abstinentē reprehendit. a q̄ tandē audi uit
melius se refici eo ⁊ comedere. Quia iste q̄ p abstinē
tiā nutrit animā virtutibꝫ melius reficit illo guloso q̄
nutrit̄do vermes fetorem et vicia multiplicat.

Abstinentia sancti Germani.

Exemplum. vj.

l Tem legit q sctūs German⁹ nobilissi-
m⁹ dux burgūdie. postmodū ep̄s factus
corp⁹ suū. p. xxx. annos afflixit vt nunq̄
panē frumēti comederet. nō vinū. nō legumē. nec la
tē p sapore cibis sumeret. bis tm̄ in anno. s. in pasca ⁊
in natali dñi vinū bibebat. qđ tm̄ sic limphatū sume
bat. vt modicū de sapore vini retineret. In refectio
ne ꝑmo cinerē deinde panē hordeacum comedebat
estate ⁊ hyeme nullā vestē p̄ter cilicīū tunicā ⁊ cucul
lā hēbat. Quā nisi alicui daret nunq̄ exuebat q̄usqz
cōtritione solueret. Lectus ei⁹ cinere cilicio ⁊ sacco
ornabat nullū puluinar sub capite vel humero ha-
bebat. Ꝛz semper gemēs ⁊ sanctoꝝ reliqas in collo
portabat nunq̄ vestimenti. raro cingulū deferebat.
Sup hominē fuit oīne qđ gessit i pūti vita. Et post
modū tāta fuerūt miracula eius vt nisi merita p̄ces-
sissent fantastica putarentur.

Abstinentia sancti Osualdi.

Exemplum vij.

i Tem legit de sctō Osualdo rege q in vir
ginitate virtutū cū vxore sua. Symeō here
mita in heremo. per vij. ānis vixerat ⁊ peti
uit a dño cū q remūerari debet. rūsuz accepit q cum

UVA. BHSC. IyR_046

Virginē innocentē angelus liberauit a suspendio. V.xvj.
Virginē quādā leo liberauit a coruptōe. V.xvij.
Miles liberauit virginē ī prostibulo a corruptiōe. V.xviij. runt. V.xix.
Angelus ostādit viā duab⁹ virginibus q̄ errauerūt.
Virgo quedaz peculit cadauer ad caput ī quo erat diabolus. V.xx.
Xp̄us vestiuit agnetē suam sponsam. V.xxj.
Christus virginem p̄ triduū in patibulo sustētauit V.xxij.
Christus pascit virgines. V.xxiij. V.xxiiij.
Christ⁹ liberauit sponsaz suā a diuersis martyrijs.
Quidā voluit violare virginē ⁊ excecat⁹ ē. V.xxv.

Virtutes.

De virtutibus quinqz fratrum. V.xxvj.
De exercitijs quinqz fratrum. V.xxvij.
De virtutibus trium heremitarū. V.xxviij.

Vnctio extrema.

Sacr̄m extreme vnctōis ꝓlōgat vitā. V.xxix.
Punitio vxoris que impediuit vnctōez sui mariti. V.xxx.
Sacra vnctio dispāit aiaz ad celū. V.xxxj.

Voluptas.

Malā volūtatē hūs vulnerat xp̄m. V.xxxij.
In hōis q̄nqz dē recipit volūtatē ꝓ fctō. V.xxxiij
Apostata cōtrit⁹ p⁹ mortē inuēt⁹ ē in habitu ordis sui. V.xxxiiij.

Voluptas.

Ducissa delicat⁹ quō postmoduz computruit. V. xxxv.

Votum.

Virgo quedā vouauoluit cōtrahere matrimoniū. V.xxxvj. V.xxxvij.
Votiuus quidā obijt sine sacramētis. ⁊ dānatus ē
Votiu⁹ q̄dā p̄ triduū ꝓdidit visuz. V.xxxviij.
Periculosum est differre votū. V.xxxix.
Votiuū q̄ndā demōes ꝓiecerūt ī sartaginē. V.xl.
Quidā vouit scō Michaeli vitulū ⁊ vacā. V.xlj.

Usura.

Pro vsurarijs defunctis nō est orādū. V.xlij.
Quidā recepit cappā ab vsurario quō puniti⁹ est. V.xliij.
Quidā ostruit ecclesiam de vsuris. V.xliiij.
Vsurari⁹ ī agone dixit denarios comedo. V.xlv.
Vsurarius quidā miserabilit⁹ est defunctus. V.xlvj.
Vsuraria q̄dā burſaz cū pecunia secuz fecē sepeliri. V.xlvij.

Christianus

Quidā posuit iudeo xp̄m ꝓ fideiussore. X.j.

Ymago

Mulier nobilis q̄dā noiauit imaginē btē marie virginis tumbulam. X.j.
Judeus q̄dā ꝓiecit imaginē beate Marie virginis in cloacam. X.ij.
Puerulus quidā porrexit xp̄o panē. X.iij.
Quidā fregit imagini xp̄i brachiū. X.iij.

Hypocrita.

Quidā in extremis datus est draconi. X.v.

Tabula promptuarij exemplorū discipuli secundū ordinē alphabeti explicit.

De miraculis.b.vir.

Prologus in ꝓmptuariū discipuli de miraculis btē Marie virginis incipit.

Laudē dei omni potentis cū sepe recitant miracula q̄ p̄ sctōs agit diuina potētia. multo magis sctē dei genitricis Marie debēt referri ꝓconia. q̄ omni melle sunt dulciora. Ergo ad roborandas ī eius amorē fidelium mētes intēdo ex diuersis libris colligere opusculū qđ notari debeat ꝓmptuariū discipuli de miraculis b. Marie virgis. quō btā virgo viris. mulieribus pueris ī vita ī morte ⁊ post mortē. ī oibus necessitatib⁹ ⁊ angustijs subueniat. Vñ Ber. Si leat miscōiaz tuā btā virgo qui te iuocatā deuote in necessitib⁹ suis sibi memuerit defuisse. Vnd Anſ. Ab initio reuocatōis hūane oīb⁹ sub tuū ꝓsidiuz cōfugientib⁹ hucusqz succurristi et idcirco ꝓ omni creatura omi laude dignissima dici et esse meruisti.

Impatrici subuenit Maria ī maxis angustijs. Exemplū. j.

Vit quidaz romanus impator q̄ habuit vxorē genere et moribus nobilissimā. ⁊ simul caste viuerunt. Venit aūt in mentē impatoris vt ꝓgeret visitare sepulcrū xp̄i et etiaz alia loca sctōz. Recepto itaqz assensu ab impatrice. ⁊ impatricē fratri suo carnali cōmisit. Et sic pegre ꝓficiscens. Ipse aūt dictus frater specie impatricis deceptus in amorē eius vehementer exarsit et ei amorez suū aperuit. Cūqz ei pluries molestus esset ⁊ illa penitus renuueret tandē diem sibi assignauit ī qua se sibi velle satisfacere promisit. interim vero turrim parare permisit. in qua duos adolescētes ⁊ duas puellas ad seruiendū fratri imperatoris mittere curauit vt necessaria queqz sibi cū tumbus sursuz traherēt. Determinato aūt die quo impatrix ⁊ iuuenis turrim illam priuatim ꝓscenderent. vt ille quod desiderabat expleret gauisus est. Sed illo ꝓcedente ⁊ intrante turrim pudica domina in domū rediit retento fratre imperatoris in turri. Sedit autē sub imperatrice roma pacifica donec imperator rediret ad ꝓpria. Post quinqz annos audiens imperatrix aduentuz imperatoris gauisa est valde. Jussitqz nobiles ⁊ maiores cleri secum in decursum eius exire. ⁊ vicos ciuitatis ornari decēter. fratremqz impatoris de tutri emisit vt fratri obuiā exiret. q̄ cū in occursuz illi⁹ exiret impatricē ꝓueniens eā gnit ifamauit. Req̄sit⁹ ei a frē cur tā pallid⁹ esset. Respondit cum lachrymis mi frater charissime meretrix pessima coniūx tua sic cum multis sordicari consueuit q⁹ me ꝓpm in peccatum secum ꝓcipitare tentauit. Nullus eīm ab eius amplexu exquo recessisti prohibitus est. quod ferre non potui. ideo in quadā turri me inclusit. Audiens imperator huiusmodi dolore cordis percussus in terrā corruit post spaciū vnius hore surrexit. ⁊ cōfortatus astantium cōsolationibus equuz ascendit. In crastino autem imperatrix cum comitatu multo puenit ad virum suum. que cum illum amplecti vellet

UVA. BHSC. IyR_046

percussa ab eo grauiter in faciem cõfusa cecidit. vocatus quoq; duob? seruis imperator ait. Qua non est cum meretrice certandũ. ite ducite eaz ad insulaz ꝓfũdã ad decollationẽ. Qui cũ ad locũ vbi decollãda erat puenissent admirãtes pulchritudinem dixerunt. puluisq; interficiat cognoscam? cã qz nõ ẽ in mũdo pulchrior. Irruentib? illis in eaz illa suspiciens in celũ voce lachrymabili dei respectũ. z virgis sctẽ Marie efflagitabat auxiliũ. Quidã aũt nobilis heros nõ longe iter faciens cũ comitatu multorũ q limina apl'oz atq; loca sctoz visitauerant audientes clamorẽ mlieris. videteq; tã venerabilẽ psonã seruos impudicos distrahere eã de mãib? eoz liberauerũt. Et ipsa dñm rogauit vt eam i ãcillã saluo honore recipet. Cui petiõi eius libẽter ãnuẽs illã ad ꝓpria pduxit secuz. Quã vroz ei? honorifice recipiẽs vnicũ ei filiũ ad educandũ cõmisit. Paruulo aũt suscepto illa matorẽ adhibuit diligẽtiã q̃ si ipsa eũ genuisset. Erat quidã miles frater dñi. q ad amorẽ ei? ꝓtigere cupiẽs blãdis ꝓmõib? ac multis pluasiõib? eã sollicitauit. Illa vero se caste eiz diligere rñdens amore dñi sui cui? frater erat. nubere vero oĩno negauit. Quã obrem miser in anio cepit tractare qõ eã interficeret. Itaq; in tẽpestate noctis venit ad locũ vbi illa dormiebat cũ infante. z guttur pueri filij fris sui cultro p medium secuit. ac gladiũ i manu mlieris relinq̃ns recessit. Cũ ergo sanguis occisi pueri p lectũ decurreret z latus mulieris inficeret. excitata vehemẽter expauit z exclamauit pr̃ z mr̃ pcto de lecto surgẽtes. venerũt cũ lumie ad filiũ quẽ iugulatũ videtes. z in manu mulieris cultrũ q̃z? doloz eos inuasit z oẽm familiã vix explicari pot. Venit deniq; sceleratissim? homicida fictas lachrymas fundens dixit fri. Adduxisti huc meretricẽ in multis criminib? in alia patria iudicatã interfici. Ideo igni tradaẽ. At heros ille nobilis z vroz ei? eam interfici ꝓhibẽtes. mandauerunt nautis. ad portuz ꝓximi maris vt eam in alienã terrã ducerẽt. Venit ergo impatrix cũ seruis ad nauẽ z lachrymãdo intrauit nauẽ. Cũ naute diu in mari nauigassent. cõsiderata eius pulchritudie allocuti sunt eã vt eis assentiret. Et ipsa supplicauit amore Jesu xp̃i z btẽ virginis Marie ne ei vim inferrent. Qui in q̃dã rupe alta que aũ eos eminebat ipsa supplicãte eã reliquebãt. vbi cũ totã noctẽ duxisset flẽdo insomnẽ z ipsa triduano ieiunio afflicta parũ obdormiuit. Apparuit ei gl'osa Maria regia celi dicẽs ei. Collige herbam q̃ ẽ sub capite tuo. et q̃buscũq; leprosis dabis bibere i noie dñi saluabũtur. Excitata ergo mulier de visiõe letificata. herbam collegit. z cirothecas de mãib? suis extrahẽs ipleuit. Hora aũt tercia naute a deo missi iter faciẽtes iuxta rupez illã vocati ab ea applicuerũt. Qui videtes eã venerabilẽ esse psonã ꝓdolẽtes ei receptã in naui duxerũt ad portum. Egressa aũt de naui inuenit leprosuz. cui dedit de herba bibẽ. z statim sanat? ẽ. Exijt fama ei? de lõge lateq; . Et venit ad ciuitatẽ illã in qua erat impius ille leprosus effectus q̃ fris filiũ in sinu hui? dñe occiderat. Adhuc multis pcib? adducta. ꝗ nec ab ipa familia dom? cognita . rogaẽ obnixe a frẽ illi? leproso vt ei subueniat. z q̃cquid mercedis velit recipiat. Illa se subuenire ꝓmittit. si de oĩbus petis coram ea z fratre z vroze fratris cõfessus fuerit. Et ille quidẽ cõfitens multa dixit. sed celabat scelus qõ in eaz cõmisit. Respondit ei mulier nil ei ꝓficere medicinaz suaz absconditio vno peccato. Tunc ait frater suus apti coz tuũ. z si quid aduersum me male egisti totũ tibi indulgeo. Resolutus itaq; in lachrymas qualiter egerat mãifestauit. Audiens heros expauit vehemẽter dicẽs se plus de amissione nobilissime mulieris q̃z de morte filij tristem esse. At illa. Respondit. Dñe mi ego sum illa que malũ ꝓ malo nõ reddam. sed bonũ pro malo retribuã. Restitutoq; illo sanitati. rogabãt vt ibi maneret z quẽ sanauerat in sponsuz acciꝑet. Quibus nõ acquiescẽs recessit. z sanando leprosos romam incognita venit. ibiq; plurimos a lepra curauit. Dz z fratrem impatoris vlciscente deo inuaserat lepra grauissima vsq; ad mortem. Ad quem curanduz adducta ꝑz a nullo cognita. Simili modo z hunc peccatũ suũ quod in eã cõmiserat cõfiteri coram papa et impatore fecit. Quo audito impator flens pugno faciẽ pectusq; pcutiẽs miserũ se exclamauit. Flebãt quoq; oĩes qui aderant z audierant recordationẽ impatricis egregie. At illa fletus illoruz non sustinens sanato pri? iunene dixit. quia ego sum ista. Tãe q̃ta leticia romam impleuerat nõ est facile enarrare. Voluitq; eaz imperator quasi a deo resuscitatam in vxorem z domina recipere. sed illa intra se aliter agẽs dixit ad papam. Votũ feci in tribulationib? z angustijs meis domino nostro Jesu xp̃o z beate Marie virgini. et sic enarrauit omnia que passa fuit. me nulli vlterius viro ꝓiungere. sed in monachali veste castitatem seruare . Requirat ergo anima mea de manu tua si timeas vel diligas hominez plus q̃ deum et veste sancta non velaueris me. Tunc ille mox eam induit z benedixit. Hec Vincentius in speculo bistoriali prima parte lib. viij. c. xc. z sequẽti.

Mulieri impregnanti subuenit maria.

Exemplũ. ij.

In loco qui dicit tũba ẽ ecclesia sancti Michaelis archãgeli honorifice ꝓstructa. Qui locus oceano cinctus ipius estu terribilis est ꝓpter accessum z recessum maris. Aduenientibus oĩbus z limina sancti Michaelis archãgeli petere desiderantibus bis in die sinum pretendit. Non aũt vt cetera maria gradatim verũ precipiti cursu ac terrifico sonitu occurrẽs sepe intercipit iter agentes. Quadam igitur festiuitate ipsius archãgeli. turbis ad eius limina ꝓperãtibus. ecce iam i medio arene positis . erat aũt inter eos mulier quedaz paupcula vicina partui oĩno iã ꝓuida. Sonit? terribil' maris ſbito itonuit. z cũctis ꝓpeti cursu amẽtiũ more fugientib?. illa mis'r sola remãsit vsu etiã pedũ pre nimio timore atq; labore destituta. Irruerũt ei in eã dolores subiti. clamabat ciulatu mirabil' auxiliũ petẽs. ꝗ vnusq̃sq; seipm̃ tueri cupiens audire dissimulabat. Igit' bñano deficiente auxilio recurrit ad diuinũ deũ lacrimabili voce inuocãs. z ei? genitricẽ Mariã. sctũmq; archãgelũ Michaelem. pplus q̃z omnis ad hoc spectaclm cõsistẽs manus ad sydera tendẽs dei z mris eius auxiliũ flebiliter inuocabat.

UVA. BHSC. IyR_046

Vniuersis autem xpi auxilium implorantibus adu
enit pia dei genitrix ⁊ vt videbatur mulieri manica ſuper eam ꝓiecta. ita intactam a terriſono impetu maris reddidit. vt nec etiã minima gutta totius abiſſi veſtimenta illi⁹ cõtingeret. Ipa vero quaſi in tutiſſimo habitaculo poſita filiũ peperit ſine timore in illo ꝑmanẽs. donec iterũ mare fluctus ſuos in ſe retrahens liberũ iter eundi mulieri ꝑberet. itaq; cũ puero ad littus venit. Et q̃ ſola in mari relicta erat eriẽs iã nõ ſola miraculi ſpectaculũ omni ppl̃o ꝑbuit. Hec Vin. in ſpecu. hiſto. pte ꝓma li. viij. c. lxxxv

Vxor militis que perdidit ſenſum ⁊ maria ſubuenit ei. Exemplum iij.

Vlier quedã cõiunx cuiuſdaz militis quadam nocte vidit in ſomnis portari vexillũ quod colore ſanguineo erat intinctum. hoc aũt vidit cũ eſſet ꝓgnãs pignore filij quem poſtea habuit. Euigilãs aũt a ſomno ſenſum pdidit continuo. ⁊ cepit aliena loqui viro ſuo valde mirãti. Et poſt paululũ videbat ſibi fidẽ chriſtianã quã hactenus habuerat inter mamillas ſuas eſſe ⁊ inde continuo exire. Sic diabolus eã ludificabat cui⁹ aiam venari cupiebat. Amici quoq; ꝓtriſtati de tam magno infortunio qõ videbãt ei accidiſſe. eã aſſumẽtes duxerũt p loca ſanctoz ſi forte obtinerẽt ſibi ſanitatis gaudiũ. pnoctauerũt in eccia ſancte trinitatis. ꝫ ſancta trinitas. ſ. vnus de⁹ in trib⁹ pſonis nec tunc voluit ſanitatẽ tribuere ei. q; ſalutis eius donuz ſeruabat regine btẽ. videlicet genitrici marie. Poſt hec facta eſt aqua bñdicta a plurib⁹ p̃bris multis exorciſmis adiurata. mltis benedictiõib⁹ roborata. in aqua dum fuiſſet imerſa. ita ex infirmitate deterior facta ẽ. vt multo magis laboraret inſania magna capitis. Peracto aũt anni circulo poſtq̃ infirmitatez inciderat. appropinquãte purificatiois ſolẽnitate ſancte marie. pducta eſt ad quandã eccĩam in honore ipius conditã que in medio grãdis ſilue olim vt ferũt a grecis ꝓſtructa. diſſilis valde ab eccleſijs. ſatis tamẽ cõgrua ad habitãdũ berenutis. Ibi ergo duz pnoctaret in tã dicta ſolẽnitate meritis eiuſdẽ virginis ita facta eſt ſana ac ſi nũq̃ aliq̃d mali habuiſſet. Mã ⁊ ſenſus quẽ amiſerat ei ex integro redijt. ⁊ ſanitatẽ capitis pleniſſime recupauit. Vñ cũ ipa ipſe vir eius ⁊ ceteri amici laudẽ retulerunt deo ⁊ gloioſe virgini ipſius genitrici.

Monachum ebrioſuz liberauit maria a poteſtate demonum.

Exemplum iiij.

Aria virgo quendã monachũ ſibi deotũ
m a diabolo liberauit. ⁊ etiã a cõſuetudine inebriãdi reuocauit. Vñ legit q̃ cũ quidam monach⁹ deot⁹ btẽ virgini cellariũ abbatie intraſſet. forti vino adeo ſe ingurgitauit q̃ factus eſt quaſi ſine ſenſu. Vbi cũ mãſiſſet vſq; poſt paululũ. avino excitatus temptabat ire ad eccĩam p clauſtrũ occurrit ei diabolus in ſpecie thauri maximi volens ipm comib⁹ tranſfodere. Tũc affuit ei q̃dam virgo ſpecioſiſſima diffuſa ceſarie ſup hũeros ſuos. tenẽs in dextra mapulã lineã. ⁊ increpãs diabolũ ⁊ iubẽs eũ a famulo dei diſcedere. Statimq; vtraqz viſio diſparuit. Cũ aũt idem monachus inceptuz pageret iter ⁊ eccleſie appropiquaret. affuit diabolus in ſpecie canis horribilis. ⁊ ex impetu ineum exiliens. affuit. ⁊ p̃dicta puella eũ abire compellẽs ⁊ euz iteruz liberũ faciens. Et ſic viſio diſparuit. Et eccleſiaz intrante affuit diabolus in ſpecie leonis immaniſſimi rugiẽs ⁊ in eũ impetũ facies quaſi cũ deuoraturus ſed apparuit ſtatim virgo maria virgã in manu tenens ptra diabolũ ⁊ cõminãs eĩ. alia acriora ſuppliciã ſuſtinere. qui ſtatim vt fumus diſparuit. Puella aũt predictũ monachũ p manũ accipiẽs fecit eũ ſtatim mente ſanũ ac ſobriũ ac ſi nihil bibiſſet. ⁊ ad lectum ſuũ reclinãs. ⁊ ſignũ crucis in fronte eius imprimẽs. ⁊ monẽs ne decetero talia facere ꝓſumeret ſed in mane peccatũ ſuũ ꝓfiterẽ tali monacho ſamiliari ſuo. ⁊ quicq̃d imponeret adimpleret. Cũ autẽ monachus quereret q̃ nam eſſet. Rñdit Ego ſum maria mater xpi. Qõ audiẽs ⁊ pcidẽs ad pedes ei⁹ ipm tenere cupiẽs illa celos aſcendit.

Latro quidam ieiunauit vigilias marie. et non potuit mori ſine ſacramentis.

Exemplum v.

Vidã maxim⁹ latro fuit ⁊ ſceleratiſſim⁹ nõ
q cogitãs niſi de ſeruitio diaboli. Hoc tñ bonum habebat q̃ vigilias beate marie deote ieiunabat in pane ⁊ aqua. ⁊ cũ ibat ad furtũ ſalutabat eam ea deuotione qua poterat. rogãs eam vt non ꝑmitteret eũ mori in peccato mortali. Cum autem captus ſuſpenderet ꝑ triduum pependit ⁊ nõ potuit mori. Cũ aũt vocaret tranſeuntes vt ſibi adducerent ſacerdotem. Aduenientе eo cum iudice ⁊ populo remouetur de patibulo dicens. q̃ beata virgo cum ſuſtentabat. ⁊ ſic liber dimittit. Et poſtmodum vitam ſuam laudabiliter finiuit.

Maria viſitauit fratres laborantes.

Exemplum vj.

Iles depoſito cingulo militari ordinem ci
m ſtercien. in clarevalle ingreſſus eſt. Quodã tempore meſſis cum ad laborez cum fratribus exiſſet iuſſus eſt ibi ſedere ⁊ quieſcere. q; anno ſus erat. nec habuit conſuetudinez laborandi. Sedẽs percutiebat coz ſuum ⁊ egreferens q̃ non laboraret ceteris laborantibus. Itaq; loquebat apud ſe o miſer homuncio quanti ſapientes. quãti nobiles ſm carnem hic in agro laborant. qui ſi vias ſeculi ingredi voluiſſent grandẽ nomen habituri eſſent. ⁊ tu hic ſedes tota die ocioſus inueterate dierum malorum. cum ante te portent pondus diei ⁊ eſtus delicati iuuenculi ⁊ nobiles viri. Hec loquens apud ſe vidit in viſu de colle ſupiori deſcendere candidataz turbam cui preerat quedam mulier pulcherrima ⁊ ante eaz alie due que in manibus ſuis manutergia portabant. Hec domina veniẽs cum cuneo ſuo ſalutauit fratres in oſculo ſancto. ⁊ ſuſcepit in amplexus charitatis ſue. duabus quoq; comitib⁹ linthеolam pretendentibus extergebat puluerem ⁊ ſudorẽ de monachorum frontibus. Miles hoc vidẽs ⁊ q̃ mater dei maria eſſet ignorans. dẽtibus ſuis infremebat. dicebatq; apud ſe. O quales fratres. qualis religio vbi ſic femine recipiuntur ⁊ non ſoluz ad cõſpectum ⁊ colloquium ſed etiam ad amplexum ⁊ oſculum. Cui taliter cogitanti vna de candidata illa

UVA. BHSC. IyR_046

multitudine appropians dixit. Quid imprudenter cogitas o homo. domina hec quam cernis est Maria mater iesu. que venit videre messores suos eos consolando ⁊ adinuando tanq̄ filios charissimos. In reuelatiōis hui⁹ cōsolatione miles cōfortatus ⁊ edificat⁹ est in dei genitrice maria ⁊ in fratrib⁹ suis et cibi spiritualis fortitudie laborauit. ⁊ vitam in bono finiuit. Hec Vincentius in speculo hystoriali libro. viij. c. cvij.

Ecclesiam fabricare placet Marie.

Exemplum viij.

Ecclesia quedā edificata est in honore beate
e marie virginis. ⁊ cum edificaret adducte
sunt colūne mire magnitudinis. Que cū leuari nō possent ac diebus singulis casso labore plures hoies fatigarent. apparuit artifici virgo maria p̄ visum dicēs. Noli molestus esse. p̄iungetibi tres pueros de scolis quorū adiutorio quod vis imple. Qō ⁊ factū est. Et pplus venit videre hoc mirādū miraculū. vt qō multitudo virorū fortiū leuare nequiuerat. tres pueri nondū pfecte etatis summa velocitate subleuarent.

Maria virgo sustentauit mundum.

Exemplum viij

Eatus Dñicus cuz p̄ ordinis p̄firmatione
b apud deū ⁊ apud dñm papā instaret. Quadam nocte orans rome in ecclesia. vidit in visione dñm ihm xp̄m stantē in aere. ⁊ tres lanceas p̄tra mundū vibrantē. Cui ad genua p̄cidens virgo maria. rogabat q̄ misericors bis quos redemerat fieret ⁊ iusticiā misericordia tp̄aret. Ad quā filius aiebat. Mōne vides quāte iniurie mihi fiunt. ⁊ quō mali xp̄iani cū pctis suis rursum me crucifigunt. iusticia mea tanta mala nō patit impunita. Tūc dixit mater ei. Sicut tu scis q̄ oia nosti. hec est via p̄ quā eos ad te reduces. habeo vnū seruū fidelem quem mittes in mundū vt anūciet ⁊ cōuertent ⁊ te querent omniū saluatorē. Aliū etiā ei seruū dabo in adiutorez qui similiter operet. Tūc filius inquit. Mater. ecce placatus suscepi faciē tuā. verūtamē ostēde mihi quos vis ad tantū officium destinare. Tunc dña mater beatum Dominicuz offerebat domino nr̄o iesu xp̄o. Cui dūs. Tūc bene ⁊ studiose faciet q̄ dixisti. Attulit ⁊ beatū Franciscū ⁊ hunc silr̄ saluatorem commendauit. Beatus igit Dñicus in visione ista sociū diligenter cōsiderans quē ante non nouerat. In crastinū cū eū in ecclesia reperisset ex his que nocte viderat recognouit. ⁊ in oscula sancta ruens et sinceros amplexus dixit. Tu es socius meus. tu curres pariter mecū. stemus simul ⁊ aduersari⁹ nullus p̄ualebit. visionē etiā predictā ei narrauit. Et ex tunc facti sunt cor vnū ⁊ aia vna in deo. qō ⁊ in suis posteris mandauerūt obseruari in perpetuū.

Maria placat iram filij sui.

Exemplum ix.

Acerdos quidā Guilbelmus noie huic di-
f uinitus multa secreta reuelata sunt. Cum
eū in ofone staret fact⁹ est in excessu mētis raptus ante tribunal xp̄i. Ad cui⁹ dexterā angelus cum tuba stare cōspexit. quē xp̄s clara voce cunctis patrie celestis exercit⁹ audiētib⁹ sic allocut⁹ ē. Buccina. qō cū factū fuisset. tam valida erat vox tube vt totus mundus quasi folium de arbore tremere videretur. Qui cum secundo diceret. buccina adhuc semel. mater misericordie virgo maria sciens mōm si denuo buccinaret p̄summari. ceteris sctis tacentibus surgēs ad pedes filij p̄cidit. ⁊ vt sententiā differret mūdoq̄ parceret cū instātia multa supplicauit. Cui xp̄s rūdit. Mater mūdus tot⁹ in maligno positus est ⁊ sic me suis peccatis irritat vt vel sentē tiam suspendere vel hoī p̄ere nō debeā. Non soū laici sed ⁊ clerici ⁊ monachi vias suas p̄sus corrūpunt ⁊ me de die in diē offendūt. Tūc illa. parce dilecte fili. ⁊ si nō p̄pter illos malos saltē p̄pter amicos meos. ⁊ sic christus placatus est.

Multitudo ppli aliq̄ punit p̄pt delictū vnius.

Exemplum x.

Riso quidā noie ⁊ arte pugil extitit. q̄ quo
f tiens de taberna ebrius ad domū rediit. totiens vxorē verbis ⁊ plagis tribulauit. Tē pore quodā timore mariti infirmitatē simulans. ne posset notari corpus dñi sibi dari postulauit. Venienti sacerdoti pugil cū cypho ceruisie ebrius occurrit ⁊ eū bibere monuit. Et cū ille responderet. corp⁹ dñi porto. ideo nō bibā. Iratus friso cū cypho pitidem p̄cussit. ⁊ oīes hostie tanq̄ stelle radiantes vise sunt. Quas sacerdos gemens in pitidē collegit ⁊ tristis abiit. Friso vero a decano p̄uincie citatus et excōicatus est. sed nō curauit. Et sic postmodū i breui tp̄e miser obiit. Et eodē anno iesus xp̄s eandē p̄uinciā terribiliter plagauit. Mā mare in partibus eiusdē p̄uincie frisie termios suos egredies multaz p̄uinciaz terrā occupauit. villas deleuit. tantā hominū extinguēs multitudinē vt summa centū milia hoīm transcēderet. Et cuz causa plage pplm lateret matrone cuidā multū devote apparuit btā dei genitrix dicens. p̄pter iniuriā filij mei in sacramento corporis ei⁹ factam submersa est frisia. Et mox adiecit mī misēdie. Leua oculos tuos cōtra mare qō cū fecisset cōtemplata est pitidē a pugile percussaz in sūmitate fluctuū natantē. Que cū intantū appropinquasset vt posset agnosci ait. Ecce corp⁹ filij mei. In loco eīm vbi dispsum est edificari debet eccia. ⁊ debz exhiberi tanta reuerētia quāta sepulcro dñico. Quidam vero p̄dives ex p̄dicti pugilis domo ecclesiam in honorez beate virginis marie edificauit. Ex his patet q̄ qñq̄z p̄pt p̄cūm vni⁹ punit tota cōitas. Dñs de hoc dicit in decre. Quandoq̄z multitudo p̄pter vnius delictū punit. di. xlv. Sed illud.

Imago beate virginis sudauit.

Exemplum xi.

In quadam ecclesia cum sacerdos celebra-
i ret ⁊ populus astaret. imago dei genitricis vehementer sudare cepit vt astantes notarent ⁊ mirarentur atq̄z ipe sudorum guttule peplis matronarum extergerentur. Mutu dei obsessus eadem hora affuit requisitus de causa. Respondit q̄d statis admirantes. filius Marie manuz extenderat ad feriendum. quam si non ipsa retinuisset mūdus iam minime subsisteret. ecce hec causa sudoris ē. Et territi sunt omnes audientes verba tam stupenda Hec Cesarius.

UVA. BHSC. IyR_046

Beate virginis

Salubre ē honorare ąnqz dolores marie ẏginis

Exemplum xij.

q [redacted]

Septem gaudia beate marie virginis.

Exemplum xiij

Eptem gaudia beate virginis que ip̄a cuidam religioso reuelauit. Primū q̄ soli⁹ glorie mee plenitudo oēm gloriā angelorum ⁊ sanctoꝝ antecedit. Scōm est q̄ sup oēs choros angelorū ꝓxima sum sancte trinitati. Terciū gaudiuz est q̄ omnes ciues celestis curie me tanq̄z summi regis matrē venerantes honorāt. Quartū est q̄ sicut dies a sole fit amena. sic tota curia celestis a mea p̄sentia venusta iocundat. Quintū est q̄ summe trinitatis ⁊ mea est vna volūtas. ⁊ quodcūq̄z mihi placuerit tota trinitas ineffabili fauore cōsentit. Sextū est q̄ oībus in hoc seculo mihi seruientib⁹ iuxta mee voluntatis arbitriū recompēsat. Septimū est q̄ oīno certa sum ⁊ secura q̄ mee glorie plenitudo nunq̄ marcescet ⁊ nunq̄z decrescet.

Maria liberauit filium cuiusdam mulieris a captiuitate.

Exemplum xiiij.

Emina quedā simplicis ⁊ recte vite sanctā
f mariā venerabat dei genitricē. prosternēs ante imaginē suā frequēter flores ⁊ herbas Cōtigit eiusdē femine vnicū filiū captiuari. Mater aūt incōsolabiliter flebat ⁊ beatā virginē mariā deuote ꝓ liberatiōe filij sui orabat. Videns aūt q̄ nihil ꝓficeret ecclesiā intrauit. ⁊ imaginez beate virginis sic alloquit. O beata virgo Maria ꝓ liberatiōe filij mei te sepe rogaui ⁊ nō exaudisti me. Igit sicut filius meus ablatus est mihi. sic ⁊ ego filiū tuū auferam ⁊ obsidem in custodiā ꝓ filio meo ponam. Et imaginem pueri accipiēs de gremio marie domuz abijt. ⁊ lintheolo mūdo inuoluit. ⁊ in cista diligēter inclusit. Et ecce sequēti nocte beata Maria iuueni captiuo apparuit. ⁊ eum exire p̄cepit. eiq̄z dixit. matri tue dices vt mihi filiū meū det. Qui veniens ad matrem ⁊ qualiter liberatus esset narrauit. Illa autem plurimum gaudens imaginē iesu marie reposuit ⁊ gratias ei retulit.

Maria liberauit puellam paruulam a lupo.

Exemplum xv.

Atrona quedam honesta ⁊ deuota summo
m bonore imaginez beate virginis veneraba tur salutationes. honores multasq̄z venias coram illa faciens. Tempe vero quodā cum filiaz paruulaz in villā ꝓximam tradidisset. ⁊ infantula iaz luderet in area. lupus ludentē rapiens cū ea ad siluā cucurrit. Quē quidā cū clamore magno insecuti sine ereptione puelle sunt reuersi. Ex quibus vnus in castrū cucurrit ⁊ matri in mēsa sedēti raptū filie nūcians ait. Dña lupus comedit filiā vestram. Cui illa turbata nimis rūdit certe lup⁹ nō comedit filiā meā. Mox tamē a mēsa surrexit. in multa cordis amaritudine capellā intrans imaginez saluatoris de sinu matris euulsit. Stansq̄z cōtra illā cū multis lacrimis in hec verba ꝓrupit. Dña nunq̄z rehabebis filiū tuū nisi mihi restituas filiā meā. Mira benignitas atq̄z humilitas regine celi. q̄si timeret filio suo carere si mulier nō rehaberet filiā. lupo ꝓtinus impauit ⁊ puellā dimisit. Insecuti itaq̄z plures lupi vestigia iuxta fructecta deambulantē reperierūt videntes vestigia dentium lupi in gutture eius cute supfietenus incisa in testimoniū tanti miraculi ad hoc reseruata. Tūc filiam ad matrē ducētes mox vt illam sanā vidit effecta letissime ad imaginē cucurrit ⁊ puerū in sinum eius restituens ait. Quia restituisti filiam meam. et ego restituo tibi filium tuum.

Maria p̄seruauit puerū ab igne illesum

Exemplum xvj.

Vedam mulier hanc orationē Aue maria
q semp cum magna deuotione dicebat que cum deberet cibum deferre suo marito ad campū. ⁊ nō haberet aliquē cui puerū suū cōmitteret cepit orationem suam dicere deuote. s. Aue maria gratia ⁊c. Et sic pueruz beate virgini cōmisit dicens. Nō habeo quēq̄z cui puerū meū cōmittā nisi tibi. Et sic puerū reliqt ⁊ ad campū iuit ad maritum. Cū aūt interim ignis exarsus ē in ꝓxima domo auditis clamoribus recurrerūt de campo ad domum inuenerūt totā exustā et dolentes de puero plus q̄s de domo ⁊ de amissione rerū ip̄a clamauit. O beata virgo nbi cōmendaui puerū. ⁊ puerum quesierūt et illesum omnino inuenerunt.

Paruulus quidam christo puero panem dedit. et post triduum obijt.

Exemplum xvij.

Pira locus est sup renū famosus vbi adoratur imago sctē dei genitricis. q̄ ad sanctū
f bernardū trib⁹ vicib⁹ locuta ē. Vbi quidā puulus matre in eadē eccia orāte inscissuram panis manu tenēs. accessit frangēsq̄z micā imagini xp̄i posuit. his verbis quib⁹ theutonici venerari solēt. et plorare cepit pu pu. Tandē imago cūctipotentis p uuli infantē sibi reamplecti ⁊ his verbis ꝓhibet affari. Pu pu pe. noli flere. post triduū mecū papabis Audiuit mater ⁊ tremuit. Supueniētiq̄z senioꝛi canonico mater miraculū retulit. Qui prudēter rez intelligens. Obserua inquit infantē a die predicta. Et post triduum non habebis ipsum. protinus infans febre correptus in triduo moꝛitur. ⁊ sic ad christum peruenit. Hec Vincentius in speculo hystoriali libro. viij. c. xcix.

Maria virgo p̄seruabat puerū iudei in fornace

Exemplum xviij.

UVA. BHSC. IyR_046

Pud bituricas cum xp̃iani die pasce cõica-
a rent inter pueros xp̃ianos puer iudeus q̃-
dam altare accedẽs corpus dñi cum eisdez
pcepit. Rediens ad parentes z interrogatus vnde
venisset. Respodit se cum socijs pueris ad ecclesiaz
ijsse z cũ eis cõicasse. Tunc pater eius vehementer
iratus puerũ in fornacẽ ardentẽ ꝓiecit. Sed statim
beata virgo maria pueruz illesum ab igne seruauit.
Mater vero pueri multos xp̃ianos z iudeos cum
suis clamoribus ꝓgregauit. Qui videntes puerũ in
fornace viuentez. extractũ interrogauerũt eum quõ
nõ sensisset doloꝛẽ. Qui rñdit. que ẽ sup altare xp̃ia-
norum sibi appuisse. z totuz incendiuz suo pallio de
posuisse. Tunc intelligẽtes imaginẽ beate marie fu-
isse. Judeũ patrẽ pueri in fornaceez miserũt z statim
exusto eo multi in fide feruentioꝛes fuerũt.

Maria virgo castissima succurrebat iudee i ptu.

Exemplum xix.

Dedã mulier iudea in partu laboꝛãs z cla-
q mans pene vsqz ad exitũ anime ãgustia
batur. obstetricem q̃s obstupuerat solertia.
solãqz morte tanti doloꝛis finez p̃stolabat. Interea
dum inter angustias aie z coꝛpis anbelaret. subito
lux celitus emissa sup eã emicuit. z vox pariter cum
luce intonuit dicens. Jnuoca nomen marie z salua
eris. Jnuoca matrẽ iesu z liberaberis. luce foꝛtis sub
tracta. sed in virtute verbi saluatoꝛis intus radica-
ta. mulier toto coꝛde fidelis et confidens in domi-
no. marie nomẽ inuocauit magna voce. z statim fe-
lici partu filiũ edidit carens omni doloꝛe. Audiẽtes
aũt femine iudeoꝛũ q̃ aderant inuisuz sibi nomẽ tur
babant z stridebãt in eã. z nisi de celo dei oculus re
sperisset foꝛtassis in eodẽ loco eaz trucidata manib?
aiam exhalasset. Jtaqz maria suffragãte sentientiz
etiã mulieꝛũ cruẽtas manus euasit. z post dies pu-
rificationis sue assumptis filijs suis ad eccl̃iam ꝓfu-
git. ac legalib? institutis z iustificatiõib? carnis ab-
renũcians iugum xp̃i suaue recepit. Hec Vinc. in
speculo hyst. libꝛo. viij. c. xcix.

Jn ep̃m est electꝰ q̃dã ex iussu btẽ v̄ginis marie

Exemplum xx.

M vrbe papia fuit q̃dam clericus nomine
i hieronim?. q̃ beatã mariã multũ diligebat
et ei modis oĩbus placere satagebat defũcto
itaqz ep̃o eiusdẽ ciuitatis collecti clerici ieiunauerũt
vt eis deus ostẽderet quẽ ep̃m esse vellet. Jnterim
beata virgo maria cuidã appuit dicẽs. Vade z dic
pplõ vt accipiãt cancellariũ meũ z statuãt eũ huius
vrbis ep̃m. Et ille requirẽs. q̃s nã esset ille. btã ma-
ria respõdit sibi. Jlle inq̃t q̃ vocaꝛ hieronimus. qui
est in dei seruitio die noctuqz strẽnuus. z sic factum
est q̃ q̃ btẽ marie seruire studuerat in hac vita tan-
tum honoꝛẽ meruit. z in alia felicitatem intrauit.

Maria reseruauit famulũ suũ in honoꝛe debito

Exemplum xxi.

Rat in quodã cenobio frater quidã hiero-
e nimus noĩe. pictoꝛ q̃dam optim? q̃ assuet?
semp v̄ginis marie staturã oĩ studio v̄tute
decoꝛare z ornare studebat z solebat. Aduersariꝰ q̃
dez diaboli p ꝓrũ faciebat turpissimã deformẽ oĩqz
imagini illusiuã. post i ipius imaginẽ irruisse spuẽs
Odiosus ergo bis diabolus cepit hieronimum sti
mulare vehementissime luxurie libidine. cogitans
vindicare se ex perpetrata iniuria. Demũ apparuit
ei diabolus in specie dñe pulcerrime que polliceba
tur sectũ gaudere si vellet sibi cõsentire. z rñdit Die
ronim? cũcta patrare si vellet cõsentiuni ei prebere.
Dixit ei dña. Tu es loci illius sacrista. At ille. vtiqz
Jnqt illa. Accipe ergo thesaur os quos sub tuo do
minio habes. maxime aũt auri z argẽti z frange si-
nulqz ponas in tacco. z tũc ad me venies diu gaui
surus. Hiero. aũt polliceꝰ hec agere. z cũ talia ope
retur cepit diabolus vociferare. Curre dñi curre
te dñi q̃ hieronim? predaꝛ ecclesie thesauros. Cum
vero monachi curreꝛẽt z hieronimũ reppulerũt cali
ces. z crates. ẽ. in auro z argento fregisse. admirati
sunt valde. z interrogãtes quid nã esset volẽs ratio
ne se tueri timẽs ac tremẽs obmutuit. At illi q̃ fero
erat ligauerũ eum ad columnã. Diabolus vero ad
ipm̃ venies illudebat ei dicẽs. Mõne es ille q̃ me tã
diffoꝛmẽ depingebas z in facie spuebas. q̃ me illu-
sisti. illusi te. ecce miser assaberis. Dic ergo marie tue
quã ita pulcrã faciebas vt te nũc adiuuet. Recorda
tus itaqz hieronim? misericordie genitricis dei to-
to coꝛde cepit eã inuocare. vt in tantis afflictiõibus
sibi dignareꝰ succurrere. Jp̃a quidẽ pietatis mater
apparuit ei z ait. Cõfoꝛtare in dño hieronime. z de
inceps constãs esto. z caueas tibi ab astutia diaboli
quia te nõ deserã in his tribulationibus. Et statim
apprehenso diabolo ligauit eum ad colũnaz soluto
hieronimo. simul vero a dño ãmonitꝰ boꝛa cõpe-
tenti pulsat matutinũ. z accensis lampadib?. z ape
tis libris stetit in loco cõsueto. Venientib? siq̃dem
fratribus atqz ad ecclesiam hieronimum intuenti-
bus similiter ad colũnaz ligatũ. mirati maxime q̃d
nam hoc esset reperiẽtes sacristã ꝓsuetũ officiũ z ec
clesie thesauros solito modo ꝓsistentes. Euntes ad
columnã repperierũt diabolũ quem exposuerũt eo
marie verberato. At ille stridẽs z clamans aufugit
Deniqz cõfessus hieronim? scelus suũ cepit narra-
re misericordiã virginis marie qualiter sibi misericorditer
et potenter in tali necessitate subuenit

Due soꝛoꝛes que fuerunt false infamate.

Exemplum xxij.

Aupcula quedã ambas suas filias in obse
p quiũ beate marie virginis tradidit diligen
ter cui erat deuota. Quib? ob pauptatẽ de
corruptiõe timẽs btẽ marie virgini eas recõmẽda-
uit añ altare suũ dicẽs. O dña bas duas filias me-
as tibi offero mũdas z virgines. z q̃cq̃d iuris in eis
habeo hoc tibi do. q̃s nutrire nõ valeo. Quaꝛ etiaz
man? manib? btẽ marie ꝓiunxit in argumẽtũ deuo
tionis hui?. Quib? moꝛ domũ remeãtib? inuenis
splẽdid? p̃ foꝛb? centũ libꝛas eisdẽ dedit. Vnde sub
leuata eaꝛ miseria ecõtra emuli eaꝛ dixerũt eas me
retrices esse. z mater eis dixit. Jte ad matreꝛ vestraz
beatã virginẽ mariã vt huic vre infamie subueniat
eã deuote exoꝛãdo. quo facto illis ambab? in quada
solẽnitate btẽ marie virginis in platea cõmoꝛãtibus
in pũtia oĩm angelus xp̃i de celo descẽdẽs serta flo
rum eis dedit dicẽs. Hec serta mater vra btã v̄go
in argumẽtũ vre virginitatis trãsmisit. Vñ stupe-
factus ꝓnceps illius terre z omnis populus. qui
quidem ꝓnceps terrevnacuz populo duo mona-

UVA. BHSC. IyR_046

steria sanctimonialium construxit in honore beate marie ỹginis ⁊ magnifice dotauit ⁊ ealdē duas sorores illis duob⁹ mōasterijs p̄fecit. Et sic infamatores eaꝝ cūfusi sunt. ⁊ ipe honorifice ab infamia liberate sunt ꝓpter qđ̄ oīs populus beatam virginē honorabat et amplius diligebat.

Maria liberauit mulierē innocentem a morte.

Exemplum xxiij.

a Vulter quidā habuit vxorē ꝓbam ⁊ deuotam beate virgini, sed miser adulter odiuit eā multū. Propter incōstātias mariti mulier ad tantā cecidit inopiā q̄ oportebat nutrire puerum cuiusdā militis. adulter ob inuidiā vxoris sue venit occulte ⁊ amputauit puero guttur ⁊ recessit. Mane dū mulier euigilasset cū volēs lactare vidit puerū occisuꝫ ⁊ in tantū clamorē ꝓrupit q̄ oēs qui aderāt in hospitio vigilarēt. Istud modo latuit patrē ⁊ matrē ⁊ oēs q̄ aderāt in ciuitate. Mulier dep̄hensa ducit ad iudiciū ⁊ cū esset adiudicata morti. et nō habēs ꝓlocutorē suspiciēs in celū dixit. O maria tu scis innocētiā meā. me tibi recōmēdo. His ỹbis finitis venit vna dña q̄ puerū speciosum portabat q̄ his verbis oēs alloquit. Sustinete vos iudices. q⁹ iste puer erit hodie iudex. Statim puer alloquebat iudicē. Sic debet esse iudiciū de homicidio. occisus apporteꝫ. ⁊ tunc rīsio mulieris audieꝫ. De sapiētia hui⁹ pueri oēs mirabāt ⁊ stati puer occisus apportat⁹ fuit. Tūc dixit in iudicio. Juste iudicate filij hoīm. ⁊ dixit puero occiso. In noie dñi surge. ⁊ nomīa illū q̄ te occidit. Statī puer surrexit q̄ erat occisus. q̄ añ nō erat locut⁹ cepit lo q̄ ⁊ digito oīdens occisorē. Sic muliere dimissa adulter dep̄hēsus est. Interim dña cū puero euanuit ⁊ adulter alligatus ad caudā equi miserrime interijt.

Maria liberauit abbatissam ab infamia.

Exemplum xxiij.

q Vedā abbatissa q̄ntū poterat moniales suas religiose gubernās ⁊ ad custodiaꝫ discipline coartās eas i odiū sui de bono studio ꝓuocauit. ⁊ instictu diaboli occulto dei iudicio cuꝫ dapifero suo luxurie crimē incurrit. At illa grauidā se cognoscens moniales vt pri⁹ ad regulā nibilominus astringebat. Nō ꝓtra eā ampli⁹ cōcitate tandē p̄ incessuꝫ ⁊ cibū muliebri sagacitate ab eis ꝓ certo graui esse dep̄hendit. ⁊ stati cū grauissimis accusationibus occultatiōes tāti criminis ep̄o deferūt. Jnminēte ergo aduētu ep̄i abbatissa in q̄dā priuata capella vbi orare solebat effusa in lacrimas beatā virginē deuotiss me deprecās. Tandē in oratione paululum soporabat. Tūc beata virgo maria cū duobus angelis eam alloquit. ⁊ data p̄ti venia delendā cito infamiā illaꝫ pollicet. statiq; dixit duob⁹ angelis vt eā ab onere ꝓlis exoneraret. ⁊ cuidā heremite in vicino manēti p̄ septē annos puerū nutriēdū offerrent. Quo facto liberatam ab opprobrio monuit vt caueret deinceps a petō. scias tū inq̄t te pri⁹ ab ep̄o multis opprobrijs fatigandā. sed ne timueris. quia facilē horā ptransibis. Post hec ep̄us veniens capitulū intrauit ⁊ abbatissam venire p̄cepit. ⁊ accedēs contumelijs arguens de capitulo exire cōpellit. At illa nil metuens imꝑterrita fortis stetit. missi ad eam duo clerici vt crimē explorarent. Cū nullū signū in ea grauidationis inuenirent episcop⁹ ad pedes ei⁹ corruit. veniam petijt. ⁊ omnes detractores illius ex monasterio citius abire p̄cepit. Abbatissa vero ep̄o in confessione totū factum narrauit. Et ille benedicens deū ad heremitā duos clericos pro causa pueri inquirenda transmisit. Venerunt ergo ⁊ dicerunt ab illo puerum illa nocte natum. ⁊ a duob⁹ iuuenibus ad eum pauloante delatū. ⁊ ex parte beate marie sibi fuisse cōmendatuꝫ. Audiens hoc episcopus mirabiliter letus puerum septē annis nutriēdum in manu heremite dimisit. Et ipe puer postea litteris ⁊ vita ꝓdoneus eidē ep̄o in ep̄atu successit.

Maria reseruauit apostatricem in honore

Exemplum xxv.

i In monasterio quodam sanctimonialium ante multos annos virgo quedā degebat noie Beatrix. Erat enī corpe speciosa mente deuota. ⁊ in omni obsequio dei genitricis feruentissima. Quotiens illa speciales orationes cū fineveniam secretius offerre potuit ꝓ maximis delicijs reputauit. Facta vero custrix hec egit tanto deuotius quāto liberius. Quā clericus quidā videns ⁊ concupiscens prouocari cepit. Illa verba spernēte luxurie istoq; tanto importun⁹ instante. serpēs antiqu⁹ eā vehementer incēdit vt pect⁹ eius flāmā amoris ferre non posset. Accedēs vero ad altare beate virgis que ibi patrona erat. sic ait. Dña quāto deoti⁹ potui tibi seruiui. ecce claues tibi resigno. tentationes carnis diuti⁹ sustinere non valeo. positis sup altare claub⁹ dam secuta est clericū. Quā cū miser ille corrupisset post paucos dies eaꝝ abiecit. Illa cū hoc nō bret vñ viueret. ⁊ ad claustruꝫ redire erubesceret. facta est meretrix. In q̄ vitio cū publice annos plurimos trāsegisset. die quadā i habitu seculari ad portam venit mōasterij. Que cū dixisset portarie. nosti beatricē quondā hui⁹ mōasterij custricē. rndit optime. Est enī dña ꝓba ⁊ sctā ⁊ sine q̄rela ab infantia vsq; in hūc diē in ꝫ mōasterio cōuersata. Illa ỹba ista notās sed nō p̄siderās dū abire vellet mī miseri cordie i effigie mlieris ei apparēs. ait. Ego p q̄ndecim ānos absentie tue officiū tuū suppleui. reuertere aūt in domū tuā ⁊ pniam age. q⁹ null⁹ hoīm nouit excessuꝫ tuū. In forma siq̄dē ⁊ in habitu illi⁹ dei genitrix vices egerat custodie. Que mox ingressa q̄ diu vixit gr̄as egit Marie virgini. ⁊ p confessionē circa se gesta manifestauit confessori suo.

Maria liberauit mulierem ab adulterio.

Exemplum xxvj.

m Matrona q̄dā cuiusdā honesti militis vxor instinctu diaboli aliū admisit. que post tps aliq̄d inspiratōe diuia ducta pnia de crimie doluit ⁊ ab adulterio prorsus cessauit. Ille vero mariti absentiaꝫ obseruās domū illi⁹ intrauit ⁊ cū ea solaꝫ reppisset ỹbis solitis ad crimē eā inuitauit. Qđ̄ cū illa rēnueret vir rēnuētez oppimere nisus ē. Et cū videret illi ñ posse resistere ad toti⁹ castitatis patronā pfugit di. Rogo te dña vt p illud sctm̄ Aue maria me liberis. Ad qđ̄ ỹbū ois virt⁹ deficit i milite ⁊ emarcuit. ⁊ sic femīa icorrupta euasit. nec āplius verbū adulterij facē p̄sumpsit ad eā miles nec aus⁹ fuit

UVA. BHSC. IyR_046

Maria liberauit adolescentem a tentatione honeste mulieris.

Exemplum xxvij.

Iles quidam etate adolescens cum quodã milite dño suo a quo infeudatus erat habitabat. Et licet etate floreret. plus tamen florebat virginitate. Inuidia igitur diaboli operante ab vxore domini sui grauissime cepit tentare. Qui cum per annum de eadem tentaretur submota verecundia dñe sue quid pateretur aperuit a qua repulsus amplius affligebat. Casta enim erat matrona & viro suo fidelis. Veniẽs igit̃ prefatus miles ad quẽdam heremitã passionẽ suam illi cũ lacrimis confessus est. Cui vir sanctus fiducialiter respondẽs. Ecce sanum tibi dabo consiliũ. p annum istũ singulis diebus beatã virginẽ mariã centũ vicibus angelico salutabis versiculo. & quicqd volueris p illã impetrabis. Sciebat q castitatis amatrix iuuenẽ castũ non desereret. Cũq iuuenis in multa simplicitate. beate virgini inuunctũ obsequiũ impenderet. die q̃dam sedẽs in mẽsa dñi sui recordatus est q dies ea esset terminus anni. Et statim surgẽs equũ suũ ascẽdens. vicinãq intrans ecclesiã orõnes solitas explevit. Qui cũ exiret ecclesiã vidit matronam pulcerrimam ossem decorẽ humanũ transcendentez equũ suũ & frenũ tenentẽ. Miratus que naz esset. Rñdit Placet ne tibi species mea. dicẽte milite. Mũq pulcriorem te vidi. Illa subiunxit. Ego ero vxor tua. accede ad me & dabo tibi osculum. dixitq nũc initiate sunt nuptie. & in tali die coraz filio meo pficiẽt. Ex q̃ verbo cognouit eam esse matrẽ dñi. cuius castitas gaudet humane integritati. Ab illa vtiq hora tam plene a tentatiõe liberat⁹ est. vt etiã vxor dñi sui miraret. hec cũ heremite recitasset p ordinẽ ille laudãs dei pietatẽ dixit. Ego volo interesse diei nuptiaruz. Aduenĩte aũt die pstituta pfite heremita miles agonisans spiritũ exalauit & celestẽ thalamũ pmissas nuptias celebraturus intrauit.

Maria succurrit homini in extremis

Exemplum xxviij.

Rat quidam plebanus admodũ locuples qui habebat famulũ suũ hominẽ surdum et mutũ. que duo raro sepanẽ. Tandẽ idez mutus ad tantã puenit egritudinẽ vt lecto decumbens mortẽ expectaret. Tunc beata virgo venit ad eũ in ipo mortis articulo. & salutauit eũ dicẽs. Saluet te ihs xps filius me⁹. Et in salutatione ilico cepit loqui. Beata virgo dixit. Fac tibi venire sacerdotem & age penitentiã. & cõfitere pure peccata tua. et sume eucharistiam. i. corpus dñi nostri ihu xpi filij mei. & alia ecclesiastica sacramenta. & postea ducã te in requiẽ tibi preparatã. Qui fecit sibi vocari sacerdotem cui confessus est & cõicatus. Cõmunione facta. tũc omnes q aderãt admirãtes interrogabãt euz quid ei accidisset q̃ loqueret. q̃ nunq̃ ex ore ei⁹ verbum fuisset auditus. Rñdit q beata virgo visibiliẽ eum visitasset & iussisset fieri sicut plibatũ est. & dedisset ei loquelã. Tunc interrogauerũt eũ si vnq̃ ei aliquid seruitij exhibuisset. Rñdit se ignorasse nec antea scisse vel audisse. sed cũ dominũ suũ sabbato die ieiunare semp vidisset & populũ die sequenti nihil operari intellexit q dñs suus aliqd boni intenderet. & sic etiam cum domino suo ea intentione ieiunasset. His auditis dixit plebanus. veruz quidẽ est semper sabbato in honore beate Marie virginis quo eo solitus fui ieiunare & ipse ieiunauit mecum Hoc omnes audientes cum admiratõne magna & voce iocunda laudauerunt deum & gloriosam virginem mariam matrem eius. que non derelinquit sperantes in se & seruientes sibi p infinita scla sclorz.

Maria in extremis liberauit quendam abbatez a damnatione.

Exemplum xxix.

Vidam monachus certi monasterij Henricus nomine fuit. qui cum abbatia esset sine abbate multis modis vt eam haberet q̃sinit. quod tamẽ erat contra voluntatem monachorum eiusdem loci. sed q̃uis contra eos esset. tamen per virtutem regis qui tunc erat ibi fuit positus in abbatem. rex tamen quia postq̃ vidit q abbati suo et monachis eiusdem loci displicebat. cum de loco eodem abstulit. & misit in abbatiam de balis. q̃ longe ab eodem loco distabat. Et ibi aliq̃diu mansit. postea rediit ad locum certbesij. & iterum manere cepit. Non multo vero post temporis. postq̃z reuersus est intrauit in eum grauis quedaz infirmitas q̃ et mortuus est. Quis autez iste Henricus in cunctis que agebat valde esset reprehensibilis tamẽ sanctam mariam diligebat multũ eiqz fm possibilitatẽ semper seruiebat. Et de ea sepius in septimana bis vel ter missam celebrabat. Cum autem ab eadez infirmitate valde esset afflictus mortiqz timeret. mandauit abbati suo vt ad eum veniret. eumq̃z anteq̃z moreret reconciliaret ne pter petã sua puniret vel damnaret. Dũ ergo sic ab infirmitate grauaret. ad hucq̃z in loco vbi iacebat se verteret. nesciẽs qd potissimũ agere potuisset qõ eũ adiuuare posset. Rogauit monachos q ibi erãt vt pter deũ ei misericordiaz facerẽt et p eius angustijs quas patiebat oipotentis dei misericordiam exorarẽt. quatin⁹ ei misericordiam faceret. ei⁹ aiam cũ de corpore exiret a penis quas timebat liberaret. Interim vero dũ ab abbate suo & monachis in monasterio letanie & orationes fierent ob mutuit. & similis mortuo fuit. Monachi vero qui p eo orõnes faciebãt vt hoc audierũt statim ad euz cucurrerũt tristes & dolẽtes q̃ anteq̃z moreret inunctus nõ fuisset. & cõmunionẽ corporis et sanguinis dñi nõ pcepisset. Cũ aũt ante eũ stetissent & videntes eũ mutũ & sicut mortuũ iacentẽ ignorãtes quid ei deberent facere. quia sicut nec viuo rectitudinem suam facere poterant. sic nec mortuũ sepelire audebant. Dum itaq in circuitu eius essent spumãq̃z de ore eius non modicã exire cõspicerẽt. magisq mortuum q̃z viuũ esse crederẽt subito respirauit & se plãgere cepit. & manuz ad se retrahere & ita dicere. Domina scta maria mr̃ gras tibi reddo de hõ q me in hõ liberatum habes. & q ego damnationem sicut promerueram non incurri. que damnatio mihi citius affuisset nisi tua miseratio. tuũq auxiliũ mihi pditum aduenisset. Dña scta maria gras tibi reddo immensas de hoc q filium tuum dulcissimum dominum meum hodie pro me rogasti. quatinus eius

UVA. BHSC. IyR_046

corpus et sanguinem sumerē ⁊ rectitudinem meaz quam christianus habere deberet non amitterem. Post hoc rogauit priorem ⁊ ceteros fratres qui ibi erant vt corpus domini afferrēt.eūqz cōmunicarēt Cum itaqz corpus domini allatum fuisset cepit cuz lacrimis dicere ⁊ veraciter ex ore confiteri q̄ hoc veraciter esset corpus domini quod de virgine sumpsit.⁊ p̄ peccatorib⁹ in cruce pepēdit.⁊ deinde communicatus est.Quo facto rogauit vt eū citi⁹ ponerent. His omnib⁹ pactis vsqz ad finē congruū perductus.bñdixit oēs monachos q̄ ibi erāt ⁊ absoluit et monachi similiter ei fecerūt.Deinde posuerūt eū sup ciliciū. Statimqz spiritū reddidit letus ⁊ hylaris.Cuius aiam sicut illi crediderūt q̄ ibi affuerunt et hec q̄ de illo acciderāt viderūt. sancta maria quā dulciter inclamauerat suscepit.⁊ ad locū bonū p̄duxit.Post hec sepelierūt eū in capitulo benedicentes deū.⁊ laudauerūt factā mariā matrē dñi.que ei talē misericordiā fecerat .sicut ipi tūc viderūt .

Heretici exciderunt sacerdoti linguam ⁊ maria sibi restituit.

Exemplum xxx.

Dm catholici p̄tra albienses hereticos cruce signati duo honesti clerici p̄ terrā illoruz c tranlitū facerēt . cuz eccīam vidissent in via desolataz.ait vnus alteri.Sabbatū est intrem⁹ hāc eccīam vt dicamus missam in honore sancte marie virginis.portabāt enī secū librū ⁊ calicem indumētaqz sacerdotalia.Sed anteqz missa esset cōpleta hereticis p̄diti sunt.q̄ armata manu intrauerūt ⁊ sacerdotē de eccīa trahentes linguā eius radicitus abscinderūt. Quē soci⁹ cū multo labore mutilatū deducens monachis eū cōmendauit . Hij vero sicut viri catholici ⁊ religiosi sacerdotē mutilatū p̄pter fidē xp̄i ⁊ genitricis eius honorē multū deuote suscipiētes.omnē ei humanitatē exhibuerūt. In nocte vo epiphanie cū solēnes decātarent vigilie baculo parietem pulsans mīstros aduocauit. Qui cuz quererent quid vellet.Et ille in orationū deportari significaret volētes parcere ei nō acquieuerūt.Tandem importunitate ei⁹ attenta in eccīam eū ducētes ante altare quoddā deposuerūt. Qui cū matrez miscdie tota mentis deuotione inuocasset.illa ei apparēs et carnē lingue formā habentez in manu tenens dixit oranti. Quia p̄pter fidem filij mei ⁊ honorē meum lingua tua priuatus es.ecce nouā tibi restituo.aperi os tuū.qō cū feciſz digitis oris eius immisſis radici p̄cise carnē eandē cōiunxit ⁊ vnuit.sicqz disparuit.Qui cū zacharia mox in vocez laudis erumpens clara voce clamauit.Ane maria et vsqz in finē.quā salutationē cū crebrius repeteret.stupentes accurrerūt ministri. accurrerūt de choro monachi. de tam grandi miraculo deū eiusqz genitricē glorificantes. nō igit̄ immemor nec ingratus collati sibi beneficij clericus in eodem cenobio factus est monach⁹. hec Cesarius.

Maria in p̄sentia hereticorum cecū illuminauit

Exemplum xxxj.

Egit̄ in ecclesiastica hystoria q̄ quidā erat l didimus ex vtero matris cecus natus.hic cōcupiscens dei sapientiā seruauit dei mā data et deus p̄buit eam sibi. Cū antē per fidē cōtra iudeos et hereticos frequens haberetur conflictus vbor̄ū.hic hereticor̄ū perfidiaz sepissime cōfutauit. Vnde a quibusdam sepius audiuit improperium cecitatis. dicentibus sibi q̄ gr̄is seruiret eis qui illuminare eum non possent. Tunc petijt inducias cōfidens in deo q̄ deus,et beata virgo maria eu⁹illuminare curarent.tunc a sancto Bonifacio romano pōtifice indicto ieiunio triduano deo studuerūt ele mosinis et orationibus supplicare. His expletis p̄ eibus et pluribus conuocatis. cecus stās in medio xp̄ianor̄ et hereticor̄ responsorū.Gaude maria v̄go cunctas hereses x̄c.cum versu ad laudē beate v̄ginis deuotissime decantabat et statim coram oīb⁹ clarissime vidit.Et multitudo infidelium corde sūt ad fidem cōuersi. Hic mos romanis inoleuit q̄ q̄t tidie ob memoriam tanti facti responsorium illud d̄ cantant ad laudem virginis glorioſe.

Maria clerico linguā et faciem reintegrauit.

Exemplum xxxij.

Clericus quidā beate virgini deuotus.Cui c cū per ecclesiā contingeret trāsitus cum omni humilitate et deuotiōe genuflexo illa angelica salutatione eam honorauit dicens.Aue maria x̄c.Rursum genuflexo.beatus vēter qui te portauit christe.et vbera que te lactauerunt dominuz ⁊ saluatorem nostruz. Hic aliquādo molestia corporis tactus desperatus erat tātusqz dolor inoleuit vt linguam et labia sua dentibus suis manducaret.id ipm̄ de membris suis facturis si p̄mitteretur. Cumqz iaz lingua et labijs penitus absumptis vehemēter in alijs membris se lederet.iaceretqz horrendus aspectu sensibus corporis exemptus vidit iuxta lectuli sui caput personam consistere.pulcram facie ⁊ reuerendo aspectu.quantū datur intelligi angelus eius erat.hic egroti sui erūnas plorans in hunc modum lamentari videbatur. Quid o domina miseri cordie fons pietatis boccine est gratie ⁊ glorie saluādorum.hecqz est lingua que beatificando ventrem vbera et partum tuum longo vsu ⁊ ardenti affectu salutare sic assuefacta vt pene nihil aliud sonare nosceret in ecclesia dei.O domina si tu dees tuis.quis aderit suis. Non sic domina non sic ad nichiluz deueniret spes hominum si in te incipiunt nō inuenire refugium. Hec cum ille in auribus tantum egri declamaret ⁊ in eius trī oculis declararet.apposuit vti qz mater domini ⁊ quasi satisfactēs de negligētia in seruulum suuz de quo insultabatur ad lectuluz egri propius accedit.Extractoqz vbere visa est protinus mittere in os egri ⁊ sancti lactis sui rore infuso subito sue lingue integritatem ⁊ labijs antiquum decorem.⁊ in toto eius corpore pristinam restaurauit sanitatem.⁊ surrexit sanus ⁊ incolumis. factamqz circa se misericordiaz omnib⁹ cepit predicare. Et post modum se ⁊ sua dei seruitio mancipans . de cetero duxit vitam religiosam ⁊ bonam .

Maria Johanni damasceno restituit manuz absciſam.

Exemplum xxxiij.

UVA. BHSC. IyR_046

Rudentius ex gestis Damasceni. Johannes damascenus virgo ꝓmanens virgini
p beate Marie deuotus. grecis litteris ⁊ artibus liberalib⁹ instructus. in scribēdo. cantando. dictando gratiosus capt⁹ a saracenis filiū dñi. in cui⁹ partē celserat in dictamine in scriptura. ⁊ in alijs ad scientiā ptinētibus sic instruxit vt in dictamie. littera ⁊ voce nō nisi Jobes putaret. Amatus Jobes a Theodosio impatore cū apud eū esset discipulus inuidia agitat litterū dictauit ⁊ scripsit. traditionem impatoris ⁊ imperij cōtinentē. quā furtiue cōstanti nopolim misit. in palacioq; impatoris ꝓiecta inuēta ē. Et lecta mod⁹ dictādi ⁊ forma littere dinoscit esse Jobis. ab impatore Jobes accersit quitijs ⁊ iuriys quinct. ⁊ ꝓditor imperij appellat. Ostēsa est ei littera. Rñ. ve dñe formā scribēdi ⁊ modū dictā di meū esse cognoui. sed testis est mihi de⁹ q; hec nō feci. Cūctis ergo ꝓstrepētibus in eū eo q; veritatez nō fateret. ⁊ reū esse mortis clamātibus. iudices q; amicus impatoris fuerat nō debere eū mori. ꝛ manum qua tantū nephas ꝓpetrauerat. abscindi sentē tiauerūt. Quo facto in detestationē tanti sceleris suspensa est man⁹ abscisa in monasterio ipius Jobis qui mox ad imaginē specialis dñe sue Marie aduenies discoopto vulnere ⁊ extento brachio eā deꝓcabat dicēs. Ꝛeccine dña mea nr̄oz premia sunt meritorū. digne me ꝓ meritis pctoꝝ flagellari voluisti. sed vt q̄d instrumētū officij tui ꝓmisisti penitus abscindi. hec q̄ppe manus hymnoꝝ laudis tue cantica sepius scribēdo parabat. ⁊ corpus ⁊ sanguinem filij tui offerebat. Cunq; talia ꝓparet ipi in lectulo suo nec plene vigilāti nec dormiēti btā virgo cū magno lumine. hilariq; facie eidē apparēs dixit q̄d agis puer fidelissime. Ꝛeu inq̄t ille. dña q̄d inē rogas vbi eras cū hec paterer. ecce ad me imo tuuz dedec⁹ in eccia pendet abscisa chētis tui manus. Et illa. Cōfortare fili inq̄t in dño. his dictis eo videte eccīam erūt delatāq; inde manū eius brachio restituit. Tūc ille gratias agēs facto mane ꝓuocatis fratribus manū ostēdit morq; missam de btā virgine alta voce celebrauit. Impator autez audito miraculo pedester ad euz venit. ⁊ manū deosculans ab eo inq̄t. Si quē alicubi cognosceret q̄ suū dictandi genus ⁊ scribendi formā haberet. Quod ille quidē ei retulit. eiq; veritas diligētius inq̄sita innotuit.

Maledicum a deo plagatū Maria sanauit.

Exemplum xxxiij.

Vidā grossus ⁊ iracūdus hō cū quadā die
q p villā deambularet. lapidis offensio pedē quem nuduz bababat sibi lesit. ⁊ vt doleret subst̄omachās maledixit ⁊ diabolū nominauit dicens. lapidē illū in noīe diaboli ibi positū fuisse. Et vix finito sermōe repēte q̄si violēta iniectiōe aq̄ ferventis totā faciē pfundi sentiēs. sed ad domū suam reductus tota facies ei⁹ in tumoꝛe cōuersa. oculi nasus ⁊ os ita tumoꝛe excrescēte disparuerūt vt nō nisi mōstrū in facie videret. Quattuoꝛ aūt dieb⁹ euolutis inflatio illa paululū extenuari cepit. pustulis ⁊ vesicis turgētibus repleta est vt ab oībus elephantico morbo pcussus diceret. Post morbus ad inferioꝛa descendens a renibus vsq; ad summū pedū articulos tam miserabiliter occupauit. Sicq; tota illa inferioꝛ pars coꝛporis insensibilis mansit. vt si igne ardere quidē posset. tamē ignē sentire omnino non posset. Munq; de lecto ꝓ se surgens. nunq; ad sedēdum se erigere vel in q̄libet latus reclinare sed semp resupinus iacere. studebat tamē in doloꝛibus suis patientiā seruare. ⁊ deo semp gr̄as agere ⁊ peccata sua pre oculis habere. ⁊ ꝓ eis hūiliter deo supplicare. Quadā die resurrectiōis dñice cum audret pulsare ad missam. caput erigēs ⁊ versus prefatū locuz ꝓtensis manib⁹ saluatoꝛis clementiā exoꝛabat. Et ecce subito vidit quandā pulcerrimā mulierē sibi assistere que ait. Moueris pces tuas exauditas a dño iesu xp̄o filio meo. fac ergo q̄ moneo ⁊ fac te deferri ad eccīam meā. ⁊ ibi coꝛā imagine mea ꝓ salute tua interueni. ⁊ statim sentiēs virtutē diuini auxilij Quod cum ille feciſſet dei auxilio ⁊ matris eius ꝓ suffragio ad plenum sanatus est.

Maria ⁊ sanctus Ꝛypolitus sanauerunt quendam maledicum.

Exemplum xxxv.

Vsticus quidā nomīe Petrus in festo ma
r rie magdalene aratro boues iunxit. ⁊ cum iratus opus ceptum malediceret. boues et aratrū fulmine cōsumūt. ⁊ ipm petrū qui hoc fuerat impcatus ꝓnus facer ignis arripuit. ⁊ carnibus ⁊ neruis tibie ⁊ crurū iam ꝓsumptis ⁊ ad ecclesiam beate marie magdalene cuius festū infregerat afferri se petijt. Quo facto ignis ex toto extinctus ē in coꝛpe suo sed nō sanatus. Audiuit aūt loquētes de quadā ecclesia btē virginis marie miraculis insignita. Ad quam deuehi postulauit. Accessa nauī et sedens in pupi illusus tibia a sua compage resoluit et ille patienter hoc sustulit. ⁊ cū ad ecclesiā veniſſet ipa nocte beata virgo quā fideliter imploꝛauit cum sancto ꝛypolito in visione apparuit. ⁊ eidem sancto ꝛypolito vt ipm petrū sanaret imperauit. Statim sanctus ꝛypolitus coram. tibiā ⁊ pedē illius circūquaq; recolligens in momēto sananit.

Plaga illoꝝ qui occiderunt hominez in ecclesia sancte marie virginis.

Exemplum xxxvj

Res quidā milites cum odio haberēt quē
t dam virum ⁊ quererent occidere illū. inuēta opoꝛtunitate sine amicoꝝ presidio reperientes eum impetum fecerunt vt interficerent. At ille conscius fugit in ecclesiā in honoꝛe sancte Marie consecratā. si forte ob reuerentiā eius posset imminens euadere periculū ⁊ morte. Illi vero crudeles ⁊ irreuerenter ecclesiā ingressi absq; vlla miseratione pemerunt eum coꝛā altari. Ob quā rem commota est aduersus eos sancta maria. Et moꝛtalescētes deo omnipotenti tantam presumptionē igne accēsi sunt. qui singuloꝝ membra cepit vehementer exurere. Qui diuinā super se sentiētes vltionē. nimio doloꝛe coacti ad deprecanduz ipam dei genitricem quam multum offenderāt. cum magna cordis contritione conuersi sunt. Quoꝝ precibus ipsa vgo sancta que est semper pietate repleta clementer liberauit eos ab igne quo vrebātur largiente deo. Nō tamē ex toto sanitas reddita est. Statim aūt postq;

UVA. BHSC. IyR_046

pgere potuerunt epm̃ adierunt. quid egissent ve quid eis accidisset narrauerunt. ⁊ ab eo pniam sibi dari poposcerũt. Quibus epũs indicens pniam ar mozũ q̃bus ipsuz virũ perimerãt loco penitẽtie ꝓ ut sibi visum ẽ eis imposuit. videlicet vt indesinen ter ea sup se ferrẽt et cõgrue peniterent donec deo ⁊ sancte eius genitrici satisfacerent.

Monialis lesit sibi ubiam. ⁊ maria sanauit eã.

Exemplũ. xxxvij.

c Ontigit in quodã cenobio setimonialium res valde delectabilis. erat eĩ ibi sozoz q̃dã vite ꝓbabilis multũ q̃z feruẽs in obsequio beate marie virgis. Hec cũ in genuflexione nimio impellente feruoze tpe quodã genu vulnerasset. atq̃ in meridie in infirmario dormiret. visa ẽ ei isom nis astare btã vgo. pitidẽ vnguenti portãs i manu sua immissisq̃ digitis de eodem vnguento punxit vulnera virgis. statimq̃ tãta frãgratia affuit vt so rores in ꝓmo dormiẽtes odore illius excitate sur gerent. ⁊ ad lectũ eius venirẽt. eo q̃ maioz ibi senti retur virtus odoris dormientẽ excitauerũt. Quã cũ quesiuissent vnde esset odoz tãt? . illa cause nõ igna ra nihil illis dicere voluit. iõ rennuẽs vt irent dor mitũ. Que dũ rursum obdormisset. iterũ affuit ma ter dñi. secũ illã ducens p visionẽ in pomeriũ . Cui manũ sub mentũ ponens dixit. modo dimitte te su per genua tua. Qõ cũ fecisset dña nostra subiunxit. Decetero sic modeste debes petẽ veniaz. Hec Ce sarius.

Iuuenis quidaz cõsumpsit patrimoniũ suuz. et Maria subuenit ei.

Exemplũ. xxxvij.

i Uuenis q̃daz in germanie partib? mortu is pntibus malozũ cõsortio de prauatus ẽ. hereditatem preclarã in ludo tasserum ⁊ ta bernis totaliter dissipauit. hinc vagabundus ⁊ mi ser p patriã ferebaꝫ. Qui et si alꝫs stultus. castitatem tñ corpis ꝓseruauit . Cui quidẽ miles patruus ei? nõ modicũ miserius obuiumq̃ eũ quadã die hñs alloquiꝫ dicẽs. Male tibi cõpetit consobrine charis sime taliter aberrare. qui clarus genere ꝓbũ virũ ⁊ mgrm efficere potuisses nisi te talis insania rapuis set. Cuius verba cuz quasi muliebria iuuenis deri deret subiunxit miles . Est ne aliq̃d chare nu qõ ꝓ me facere tu auderes. At ille. Est vtiq̃. Et miles. Volo ergo vt gliosam dei genitricẽ mariã salutes q̃nq̃gnta vicibus oi die. Cui cũ cachinnãdo rñde ret. hoc semel vtinã ⁊ nõ oñi die dicerẽ. patruus in sistit dicens hoc facere modis oib? oportebit. si q̃ñ q̃z oculis misedie te gloiosa virgo respiciat et ꝓ tua miseria suũ filiũ interpellat. Ad cui? verba iuuenis annuit et recessit. Inde post annũ contigit patruũ videre iuuenẽ quẽ et si ꝓmissum seruasset interro gat. ⁊ ille seruasse inq̃t. Et nollem vllatenus nõ ser uasse. Remissius ei ẽ mihi q̃ añ erga mdana. Cui patruus cũ gaudio dixit. Ergo ⁊ sic sequenti anno seruitũ mri xpi in salutatiõibus duplicabis. Et iu uenis. fiat inquit. Exacto autẽ secũdo ãno reuersus ad patruũ dicẽs. Jam suffragãte mre christi ois ve cordia miserieq̃z mei status euanuerꝫ. Et firmo be nefaciẽdi ꝓposito volũtatis mee cõstantia stabilit.

Cui patruus cuz lacrimis dixit. Bñdicta sit pieta tis mr̃. ⁊ tibi quoq̃z charissime gras refero qui sa lubri cõsilio credidisti. nihil ergo restat nisi vt anno presenti ꝓpositũ tuũ firmũ experiar. Et si dignũ inue nero ꝓdignas tibi nuptias prepabo. Tu autez me dio tpe auxiliatricẽ tuã in salutatiõibus terne q̃nq̃ gene sedulis honorato. consentit iuuenis ⁊ stabilis iuuent? est ⁊ euoluto anno fecit patruus qõ ꝓmisit iuueni. Constituit nuptias ⁊ instaurato cõuiuio ex vtraq̃z parte conuenerũt parẽtele. Positis quoq̃z mẽ sis ⁊ lotis manibus cũ iã sponsus ⁊ sponsa ꝓmestu ri piter ꝓsedissent. ex inopinato memor sponsus nõ dũ se pensiõis sue debite salutatões illa die gloiose virgini occupatus alias persoluisse. repente surgẽs susurrat patruo vt paululũ induciaret fercula nunc strando. Quo annuente solus iuuenis intrat thala mũ. soluit matri christi qõ vouerat. tanto deuotius quãto clemẽtius se ꝓbauerat exauditũ. Nec mora vt extremã salutitionẽ terne quinquagene iã cõple uit. apparuit ei gloiosa virgo maria lucidior super solez tres rugas in tunica iuuenis. vnaz anteriorem. et duas laterales ostẽdens. Ecce inquit salutatiões tue litteris aureis scripte. quibus me tribus q̃nq̃ge nis sedulus honorasti. ⁊ qũo in tuo corpore. licz va nus ⁊ vagus. tamen virgitatis mundiciaz conser uasti. Mox te leta febris corripiet. ⁊ ad me tcia die sine vlla carnis corruptione puenies. hoc dicto glo riosa virgo disparuit. Iuuenis autẽ egressus hortz batur oñes letari epulari ⁊ gaudere. se vero ab ap petitu comedendi destitutũ ad presens cũ eis cẽ nõ posse notans. Singulis quoq̃z ad mensam sedenti bus ⁊ comedẽtibus iuuenis interim lectũ ascẽdit. et facto prãdio sponsaz suã ꝑmũ ⁊ amicos in thala mũ cõuocauit. ⁊ eis quid sibi cõtingeret indicauit. Mortuus est aũt iuuenis die tercia vt ꝓdixit. Spõ sa vero eius nulli postmodũ nubere volens in sctã virginitate permansit.

Maria põt etiã subuenire in piculo maris.

Exemplũ. xxxix.

e Rat nauis in medio maris pegrinis onu sta. quoruz deuotio oratiõũ gratia partes hierosolimitanas adibat. Hui? nauta cuz sensisset nauẽ hiare inferius et aquas irrumpere. et se nullatenus subuenire posse. festinus cimbaz que intus ferebatur in mare deposuit et cum episcopo quodam ⁊ alijs quibusdam nobilioribus in eaz de scendit. vnus tamen cum descendere vellet in ma re decidit pelagiq̃z statim ad ima mersus nusq̃z cõ paruit. Nauta vero quos in nani reliquerat allo quens mortis omnib? imminere discrimen nõ eui tandũ ꝓnouit. ⁊ vt peccatat sua ꝓfitentes suas alias deo deuote cõmendarẽt admonuit. Qui ⁊ ita fece rũt. nec lõge interfuit mora illis i celũ clamantibus Et ecce nauis subintrãtib? aq̃s hiatu maris penit? absorpta ẽ. Eps vo cũ ceteris lacrimosa fundẽs su spiria sociorum animas domino cõmendabat q̃z corpora tam horrendo discrimine perire videbat. Cũq̃z p equoreas vndas oculoz aciẽ circũuolueret. si forte aliqua suffocatorum corporum indicia vide re posset ecce marinis e fluctibus columbas specio sas alicubi quidez vnam. alibi duas vel plures su-

UVA. BHSC. IyR_046

bito videt emergere. celiqz secreta sub celeri volatu penetrare. quas cuz socioꝝ aias aduerteret esse. ꝙntū fleuerat prius qz socios prefocari viderat. tanto tūc magis deflebat. quia cuz socijs ꝑfocat⁹ nō erat. Qui cū tandē cimba defectus terre cū socijs applicuisset. ecce sociū q̄ inter duas cecidisse naues i mare videbaꝯ. de mare subito viuū ⁊ incolumē videt exire. Querūt stupētes et de recepto socio exultātes qd ei acciderit. quo a marinis fluctibus sic liberari potuit. Qui ait beate genitricis dei cū in aquā cadere nomē exclamaui. Sicqz eius memoriā habendo et nomē declamando ad ima pelagi deueni. At ipsa miscōie mr̄ virgo maria que memoꝝ suoꝝ immemor nullatenus pōt esse. mihi sub vndis astitit. palliocqz suo me demēter ꝓtexit. ⁊ contectū sub aqs vsqz ad littus pduxit. Hec eo dicēte laudes deo referunt. ⁊ mater miscōie ab oībus diuulgaꝯ atqz predicaꝯ. Hec Vin. in speculo hysto. li. viij. c. lxxxviij.

Quidā ꝑ responsoriū. Felix nāqz. liberati sunt de periculo mortis.

Exemplum. xl.

Bbas quidā in medio maris britānici nimia tempestate cuz alijs multis oppressus
a est. adeo vt oēs de vita desperēt. Itaqz alij btūm nicolauz. alij beatū andreā vel quēlibet aliuz sanctū inuocabāt. vnusqsqz ei sanctū quē magis familiarem habuerat in necessitate sua familiari⁹ inuocabat. Cūqz videret abbas oēs istos min⁹ potētes sctōs inuocare. neminē autē matrē miscōie q̄ bz ptātē sup celuz et terrā ⁊ mare noīare. Quid agitis inquit frēs. qd ceteros sctōs illosqz q̄ min⁹ pñt tantū inuocatis et ipsam q̄ pl⁹ oīb⁹ pōt relinqtis. Bonū quidē ē qō facitis. ꝫ multo melius si oēs vna voce mrēm miscōie acclamaretis. Quo illi ꝓcepto oēs vna voce mrēm dei noīauerūt. oēsqz vt sui miserētur ꝓclamāt. Ipse quoqz abbas q̄ ꝑter vnū pomū nihil penitus comederat. quiqz p duos dies ac noctes ita afflictus erat qꝫ vix respirare poterat illō respōsoriū. Felix nāqz ⁊c. cum suo versu. Scz Ora pro populo. deuotissime cū monachis suis cātare cepit. virqz finierāt popul⁹ precē cū lamentatione ⁊ monachi cū deuotione. Et ecce in summitate mali lux magna istar cerei appuit. noctisqz tenebras fugās. oēs q̄ erāt in naui sua claritate pfudit. totaqz pelagi cessauit tēpestas. ⁊ celi regia iubēte facta ē trāquillitas. Hec multuz post dies seren⁹ illuxit. ⁊ terre ad quaz tendebāt nauis applicuit. Hec Vincentius in speculo hysto. li. viij. c. lxxxix.

Incarcerati debēt inuocare mariā.

Exemplum. xlj.

Jles quidā captus ē ⁊ diu incarceratus. cū
m pecuniā ꝑ sua solutiōe spopondisset. extractus de carcere positus ē in domo suprioꝝ. Cui addita sunt vincula ⁊ serui ad custodiā deputati. Hocte igit̄ quadā cū essz dormiēs inter ser satellites q̄ eū custodiebāt. dñam nrām deuote inocauit. ⁊ sic obdormiēs audiuit vocē. Confide btā virgo liberabit te. Ad qō verbū euigilās gauisus. Sz de visiōe cogitās vtr vā esset aut fantastica scire volens. mox vt digitū admouit pedē vnū sine difficultate man⁹ a catbena liberauit. Sepi⁹ ista añ tētauerat ꝫ nō pfecerat. Cunqz ex motu vinculoꝝ vn⁹ miles. vn⁹ ex seruis euigilasset. territus miles circulus reponē voluit. ꝫ nō potuit. Tūc intelligēs tale miraculū dei genitricis meritis circa se gestū serno rursum obdormiente leniter surrexit. ⁊ vincula tenēs i vno pede p lintheamen se domuit p fenestrā ⁊ fugit. Quod cū cōperissent custodes cū tubis et canibus insecuti sunt. sed eū minime inuenire potuerūt q̄uis circū quaqz eū circūdederūt. Qui postmodū veniens ad ecclesiā eosdē circulos quos secū deportauit ꝑ gratiaꝫ actōe super altare beate virginis obtulit. Hec Cesarius.

Theophilus q̄ negauit fidē ⁊ virginē Mariaz. et btā virgo ei subuenit.

Exemplū. xlij.

Dit qdā nobilis Theophil⁹ noīe. q̄ cū de
f paupatus fuisset cepit desperare. ⁊ cogitauit qd faceret. Tādē cogitauit vt iret ad biuū et cū dyabolo loqueret vt ei in rebus mūdanis subueniret. qō sic factū ē. Dyabol⁹ vero cuz preab⁹ theophili sollicitaret vt eū diuitijs restitueret. quesiuit a theophilo si facere posset et vellet q̄ ꝑponeret. Ñndit qꝫ vellet et iurauit. Qui venēs tribus noctibus succēssiue. prima nocte abrenunciauit baptismo. scda suo creatori. tercia ipi matri miscōie. Dyabolus vero ꝓsideras suū affectū dixit. Hanc abiurationē si ꝑ cirographū scriptū tuo sanguīe ꝑfirmaueris. ⁊ huc ad me deportaueris. tūc oia cōsummata sunt. Qō sic factū est. cirographū scriptū sanguīe theophili sigillo diaboli ꝑfirmatū ē. Cōtigit quadā die qꝫ theophil⁹ pria ductus cepit flere. ⁊ cuz fletu corā imagine btē marie virginis se ꝓsternere. ⁊ iuocare btām mariam virginē cū deuotōe. Sed beata virgo maria semp fuit miseratrix ⁊ benigna ipa miserata eius indulsit que fecerat. Et cū ipse theophilus ꝓstratus añ altare multū fleret. ⁊ rogaret imaginē beate marie virgis dei imago quasi irata ipsuz audire noluit. ⁊ facē vertit ab ipo. Qō videns btā virgo collocauit filij sui imaginē in altari. ⁊ vna cū theophilo diabolū adist. ⁊ p btām virginē mariam reformat⁹ ē grē dei ⁊ cirographū abrenūciatōis qō diabolo dederat. diabolum reddere precepit. Et sic theophil⁹ puersus ē. ⁊ tandē puenit ad gaudia celi.

Maria subuenit peccatoꝝ in extrema necitate.

Exemplū. xlij.

Jles qdā nobilis pcōr magn⁹ tpe quodaz
m ab inimicis captus est qui occidere eum decreuerunt. qui eis humiliter supplicauit dicens. Rogo vos intuitu diuine misericordie vt ad modicū tempus mortez differatis quo alicui sacerdoti possim peccata mea confiteri. Illi autez corpalem eius euasionē vel liberatōnem timentes nō cōsenserūt. Precipientib⁹ igit̄ vt se ꝓsterneret ad decollandū dixit ꝫ vbū. Dñe tu nosti volūtatē meā. Et subiūxit. Aiaz meā cōmēdo virginis filio. sicqz decollat⁹ ē. Erat eodē tpe qdā obsessus vexin⁹. Cui cū astantes audita ei⁹ morte. Mō inquīt habetis gaudiū magnū ꝓpter aiam illius facinorosi militis. lugubri voce rñdit. nequaqz. Vnū enī verbū mori ens ꝓtulit. ꝓpter qō ipse saluatus est.

Maria liberauit lictorem a damnatiōe.

UVA. BHSC. IyR_046

Exemplum .xliij.

Reco quidã cui⁹ officiũ erat suspẽdi boies
p et cruciandi ante imaginẽ btẽ marie ỽginis
transiens suis patrocinijs se cõmendauit.
Quadã itaq; die cũ ibi cõsisteret et oraret venit nun
cius iudicis dicens q; veniret ⁊ vnũ suspenderet et
ipso in itinere existente venerũt sui inimici et eũ occi
derũt. Erat aũt in eadẽ ciuitate sacerdos q̃dã sancte
vite q̃ singulis noctibꝫ circuibat oẽs eccias ciuitatis
Surgens aũt ea nocte qua occisus ẽ pco et volẽs ire
ad ecciam btẽ marie veniẽs aũt ad cimiteriũ ibidez
plenũ hominibꝫ inter q̃s multos mortuos vidit q̃s
dũ viuerent cognouit. Interrogauit aũt ex ipis vnũ
q̃d hoc esset ⁊ ꝓpter q̃d tanta multitudo hominum
cõuenisset. q̃ rñdit. pco vnus occisus est et aiam ei⁹
maligni spũs suã esse dicunt quã pia mater Maria
econtra suã esse dicit. Juder aũt deus venturus est.
partis vtriusq; causam auditurus. ꝓpter hoc cõue
nimus. Sacerdos aũt intra se cogitabat. Alicui ab
scondar cause huius finẽ expectaturus. Cũq; se ibi
absconderet vidit sedẽ sup quã iudex veniẽs sedebat
assumpta sibi matre maria. venerũt aũt ⁊ demones
pconẽ catbenatũ adducẽtes ꝓbabãt multis modis
q; eoz iure esset aia pconis. Econtra maria dicit q;
eadẽ hora cũ occisus esset se suis patrocinijs cõmen
dasset ob huius causam aiam suã asserebat. Juder
vero hoc audiens suis desideriis volens obedire.
nec tñ demonibꝫ iniuriã irrogare sniaz ꝓtulit vt aia
ad coꝛpus rediret vsq; peniteret de malis ⁊ cõstitu
it q; cõis oꝛo ꝓ anima illa a papa instituereť. Et q̃si
tũ fuit q̃s hoc pape indicaret. Rñdit beata virgo.
vocate sacerdotẽ q̃ ibi latet absconditus. ꝓ quẽ ꝓ inẽ
signio pape missa fuit rosa tante pulcritudinis q; pa
pa visa hac credebat verbis illius.

Maria virgo subuenit latroni in extremis.

Exemplum .xlv.

Vidã fuit magnus latro q̃ nõ aliquod bo
q nũ fecerat. nisi q; beate ỽgini vnũ sabbatuz
ieiunauit et vnã missam compauit vt eum
conuerteret ante mortẽ suã. Cui beata virgo apparu
it dicens. filiũ meũ ꝓ te rogaui vt cõuertaris a tuis
peccatis q̃ tibi hanc gratiã fecit q; añ mortẽ tuã da
bit tibi q̃nq; verba loqui q̃ te a peccatis tuis libera
bũt. postea vero latro capiť et in vinculis detineť. q̃
tercia die ad suspendendũ ducebať ⁊ in via dedit si
bi deus magnã cõtritionẽ ⁊ in ista vera cõtritione di
xit illa q̃nq; verba cũ magna deuotione. Deus ꝓpi
tius esto mihi peccatori. q̃ statim cũ deo recõciliatus
fuit ⁊ sic saluatus est.

Maria recõciliauit xp̃o monachum.

Exemplum .xlvj.

Jr quidã longo tpe deuotus ordinẽ intra
v uit cistercien. in quo et sic diu sancte vixit. tã
dem tñ a diaboli tẽptatione denictus in pec
catũ cecidit et multis p hoc occasionẽ scandali dedit
ꝓ quo vt in ordine illo cõsuetũ est grauissime tribu
latus ad coꝛ cũ amarissima penitẽtia rediit ⁊ ad glo
riosam xp̃i matrẽ totaliter in lachrimis ⁊ p̃cibꝫ se cõ
tulit. Jn magno ergo luctu p tps nõ modicũ posit⁹
tandẽ die quodã oranit et raptus in excessu mentis
gloriosam ỽginẽ vidit et in brachio eius quasi lactẽ
tem paruulũ sup omnẽ pulcritudinẽ speciosum. qui
cũ videret matrẽ ꝓ se filio supplicantẽ instabat ille se
a peccato ⁊ a tribulationibꝫ liberari et ad gratiã pri
oris vite restitui. ꝟ cũ puer quasi renitẽs vultũ auer
teret et mater ecõtra puerũ in alterã partem brachij
transferret cõmodius vultui eius benignitatis inge
reret. Jlleq; itez vultũ auerteret et auersum mꝰ fre
quenti⁹ rogitaret. Tandẽq; post mira et pia euicit
mater in filio. ⁊ vultũ eius in placulũ fuauit ⁊ pecca
tũ homini ad indulgentiã ⁊ statũ prioris vite ad gra
tiãq; condonauit.

Maria subuenit ancille q̃ peccauit cũ milite.

Exemplum .xlvij.

M episcopatu carnotensi ancilla cuiusdam
i militis cũ ipo peccabat ⁊ dñam suã vxoꝛez
illius de hoc frequẽtius offendebat. ⁊ cũ il
la iuuencula sic peccaret tũ btẽ ỽgini quotidie salu
tationẽ angelicã flexis genibus sepius offerebat ⁊ bñ
dña sua bene sciebat. Quadã aũt die nimis irata di
xit ei. Deu certe p cognatos meos te feciſſem occidi
ꝓ manuto meo quẽ mihi sic totiẽs abstuliſti. ꝟ sancta
dei genitrix hac nocte mihi apparuit ꝓcipiens ne ti
bi nocerem q; ancilla eius es et ꝓmisit mihi q; de te
mihi pacem faceret. Statim illa cõpuncta qñ q̃dez
inq̃t dulcissima mater dei me dignata ẽ vocare ancil
lã suam. ecce ꝓmitto tibi q; verã ipa de me faciet pa
cem q; nunq; vlterius iniuriã tibi faciã. ꝟ ꝓ amore
dñe nr̃e ãmodo recedã ⁊ stati de epatu exiẽs ad mo
nasteriũ bone spei in epatu camerarẽsi deuenit ⁊ ibi
deo et btẽ marie vsq; ad mortẽ fuiuit.

Maria subuenit adultere.

Exemplum xlviij.

Vidã vxoꝛe sua sciente cũ alia carnaliter vi
q xit grauiter hoc sustinens querelã in eccia
sancte marie virgini deposuit. supplicãs vi
dicari de illa que ei virũ abstulerat. Sancta Maria
apparens ei dixit. quõ possum malũ ei inferre nam
singulis diebꝫ centies mihi flectit genua. mulier vo
cõmota dixit. Exquo me nõ vis vindicare filio tuo
querimoniã deferã. ⁊ egressa de eccia verba hec mu
sitabat. Adultera itaq; veniens ei obuiã querẽs q̃d
diceret. q̃ ait. ꝛe te cõquesta sum ỽgini marie ⁊ rñdit
mihi. q; nihil mali tibi inferret eo q; centũ genuflexi
ones ei quotidie exhibes ⁊ sup hoc murmuro. verũ
tamẽ spero q; filius eius me vindicabit. Quo audi
to statim adultera ꝓcidit se ad pedes eius veniã po
stulans et firmiter ꝓmittẽs q; nunq; cum marito
suo delinqueret.

Quidã accẽdit vnã candelã in honoꝛe virginis
marie Exemplum .xlix.

Jles quidã iuuenis ⁊ huic seculo dedit⁹ ha
m bebat vxoꝛẽ beate Marie valde deuotam.
Dec din ⁊ multum ꝓ mariti sui cõuersiõe
beate marie supplicauit ⁊ ecce nocte quadã maritul
spiritu rapiť et ad dei iudiciũ vbi de omnibꝫ suis ex
cessibꝫ accusatus cõuincť. et cũ esset de omnibꝫ dere
lictus. Juder dixit. Est ne hic aliq̃s sanctoꝛ quem
vnq̃ honoꝛauerat. Rñdit Maria virgo. O dñe se
mel ob reuerentiã meã cereũ magnũ dedit fac ipsuz
oꝛo ob illius causam misericordiã inuenire. Cui iu
dex ꝓpter tuas inq̃t pces indulgeo vt tueať se eodẽ

UVA. BHSC. IyR_046

cereo quantū potest. Luz igit demones eū rape vel lent cū candēla ardenti cōbussit eos. ⁊ viriliter se de fendit. Sz p̄ angustia et timore in q̄bus laborauit ia cens in lecto fortiter sudauit. Et vlulauit intantū q̄ vroz vigilauit. Manu igit ad eū missa inuenit cutē suā hyspidā q̄si corticē de arbore. pilos lōgos. canos ac duros. barbāq; plixam ⁊ suspicans adulterū cla mauit. Seruis āt ad arma currētib; expgiscens nō potuit loqui. ⁊ quasi bos horribilit insonuit. Et cer tissime nisi dedisset eis certū intersignū sue psone ip sum vtiq; iterfecissent. Tandē aliqualiter cōpos ra tionis effectus recitauit oibus seriem rei geste. Ipse aūt plene cōuersus de hereditate sua fecit hospitale. et ibidem vna cū vroze sua deo seruiens ⁊ gras agēs signa correctōnis sue oibus hominibus verbo ostē dit pariter et exemplo.

Gutta sanguinis xp̄i preponderat oia pcta mun di. Exemplum l.

f Vit quidaz solo nōie religiosus ad oia que ad religionē spectant dur⁹ ⁊ negligēs. Hic tñ consuerit beatā virginē orare ⁊ semel di cere per diē centū Aue maria. Hic ductus ad extre ma raptus est in extasim. et demones eū summo iu dici presentabāt petētes sententiā vt eis tanq̄z ꝓpr⁹ iudicaretur. De⁹ igitur sciēs pcta sua multiplicia di xit eū fore dānandū. Interea vēit btā virgo offerēs cedulas in quib; ptinebant oīa Aue maria. petēs a filio vt secūdario ad iudiciū ꝓcederet. Demones vero attulerūt mltos libros suoz peccatoz̄ ab vtriq; partibus libri ponebant in statera. ⁊ pcta ꝓpon derabant. Tūc beata virgo videns se nihil ꝓficere fi lio suo deotissime supplicabat dicēs. Recordare di lecte q̄ de mea substantia receperis substantiā visi bilem. palpabilem et passibilē. et da mihi vnū gutta sanguinis tui fusam p̄ pctōrib; in passione tua. Et ille impossibile inq̄t est tibi aliquid denegari. verū tñ scias q̄ vnica gutta sanguinis mei. p̄ponderat oi bus pctis totius mūdi. Accipe itaq; qđ petisti. quaz accipiens posuit ad staterā. Et oia p̄dicta pcta reli giosi quasi faullā p̄ponderabat. Tūc demones de scendentes confusi clamabant dicētes. Nimis mise ricors est dña xp̄ianis. Nō deficimus quotiēs se de ꝓflictu intromittit. Reducta est ğ anima ad corpus et ipse postea cōualescens oia narrauit. ⁊ factus est monachus.

Rusticum liberauit Maria a damnatione. Exemplum lj.

e Rat vir quidam secularis rurali operi de ditus. et alijs mundanis studijs occupat⁹.

Qui dū multis prauis actib; esset irretitus etiā dū terrā suā exararet q̄ntum poterat. vicinis su is surripiebat. et metas suas transgrediens iugerib; suis terrā alioz furtim sociabat. Hic tñ sanctā geni tricē mariā in mēte habebat. et plerūq; eā deuote sa lutabat. Iste ğ cū esset defunctus cōuenerunt demo nes aiam ei⁹ se rape cōfidentes. Affuerunt etiā ange li q̄ ꝓferrent bona ab eo facta. Ceperunt demones ꝓ eū ꝓferre inumera mala. Cūq; ex hoc exultantes putarent vicisse. Intulit vnus ex angelis q̄ esset so litus cū magna deotōe salutare sanctā dei genitri cē mariā. Hec audientes spūs īmundi relicta hoīs aīa recesserunt ab ea confusiq; aīa illa erepta ab ad uersarioz̄ ptāte perpetuā dānatōem euasit. largien te deo p merita sue genitricis q̄ cū eo ineternū sit be nedicta.

Quidam ieiunauit et non potuit mori sine con fessione. Exemplum lij.

v Ir quidā p oia ſratus ⁊ pius dixit in suis p tibus fuisse predonē. cedeq; inbiantē hoi ſ ab inimicis captus in decliuio mōtis ibideꝫ decollatur. Delapsis vo virgo maria dat cōtritiōeꝫ verā ac confessionē. Vnus inimicoz̄ p̄ sacerdote cu currit. ⁊ sacerdos appropinq̄re noluit. nec audebat. nisi caput corpi pīngeret. Quo facto confessionē au diuit. In cui⁹ fine sacerdos q̄siuit cur nō mori potu isset. At ille cām miracli dixit. Juuenis audiui quē cūq; cōfessionē adipisci ante mortē. q̄ ob reuerentiaz btē virgis quartā feriā vel sabbatū ieiunaret hoc et fuaui. nec q̄cq̄ alias boni feci absolutusq; spīm efflā uit.

Fur decapitatus non potuit mori sine sacramēto. Exemplum liij.

q Vidā fur q̄siuit q̄ndam pauperculā dep̄dare ⁊ reperiēs q̄ ieiunaret tā puula puella que rens cām. Rñdit illa. Quia quicūq; sabba tinis diebꝫ ad honorē btē Marie virgis ieiunat nū q̄z mori sine vā pnia. Qđ ğanter ille suscipiens cō plenit. Cuius caput tandē p̄cisum clamauit confes sio ꝓfessio. Nō circūstantes stupefacti ꝓ cōfessiōe et sacerdotē adduxerunt. Qui post q̄z illius caput cor pori cōiunxerunt post deuotā ⁊ salubrē cōfessionem dixit. Hoc bñficiū huius penitētie merui p btaz v̄ ginē mariā cuius sabbatū deuote ieiunaui vt sine sa cramētis ⁊ remedijs nequaq̄ perirē. Demones hic circūstantes nō valētes ferre btē virgis pīnciam nec sacrā confessionē fugerunt. Quo dicto ⁊ sacramātis susceptis deuote quieuit in pace.

Raptor decapitatus non potuit mori sine sacra mentis. Exemplum liiij.

d Omicellus assidue salutabat btām virginē Qui postea in preda dep̄hensus. q̄uis ca put loquelā tñ nō amisit. quousq; ꝓfessionē suā integraliē fecisset et corpus dñi deuote sucespisset.

Quidam ieiunauit quattuor vigilias marie. Exemplum lv.

t Res fratres a quodaz milite castellano pe nitus ex heredati erant. Vnd in vicinis ne moubꝫ latitantes multa mala transeuntib; inferebant. Quoz duo idem miles ꝓpter hoc cōpre benſos suspendit. Nō tercius ꝓuocatus acrius ti mens. tamē si caperet nemo ei parceret. Cuidā mo nacho conscia suā ꝓfessus. Cui cū monachus dice ret vt deinceps abstineret. Ille rñdit. oīno se cessare non posse. nisi prius p̄dictū militē in vltōem fratrū suoz̄ sagitta vel gladio transfixisset. Tñ inq̄t q̄ttuor vigilias btē marie. s. purificatōnis. annunciatōnis. assumptōis ⁊ natiuitatis eius in pane ⁊ aq̄ ieiuna re ꝓposui. ne me btā vgo sine ꝓfessione ⁊ viatico si nat mori. Ad hoc mōach⁹. Bonū ē inq̄t. ⁊ paz aut nihil ꝓficit. exq̄ peccādi ꝓpositū nō relinq̄s. Abiēs ğ post paululū ab eodē milite ⁊ armigeris ei⁹ cōpre hendit ⁊ a furientiū gladijs euiscerat⁹ ⁊ mēbris oīb;

UVA. BHSC. IyR_046

dissipatis cū mori nō possz nec loquelā amitteret frustra inqt laboratis. qz me nisi ꝑus cōfessum et cōicatū occidē nō potestis. Adducūt sacerdotē. nec mora affuit ꝑsbyter z cōfessus cū viaticū suscepisset ꝓtin9 expirauit.

In extremis nos commendare debemus btē virgīni marie. Exemplum lvj.

Vidam grauissima z desperata infirmitate
q gnatus hoc tā solū intendebat. q̄ ic̄s xp̄o et btē marie suū exitū ꝓmēdaret. Cūqz de obitu sic sollicitus estuaret. btā vgo ei apparuit. z si se cognosceret req̄siuit. Et eo negante rūdit. Ego suz mater xp̄i mat̄ mie z pietatis. Ex his vbis ille plurimū ꝑfortatus obitū suū securius expectauit. credēs q̄ q̄ matrē mie diligeret ꝓculdubio mīam inueniret.

Quotidie salutare debemus virginē mariam. Exemplum lvij.

Iles quidā quotidie salutauit btāz virginē
m mariā cū de mane surgeret z cū de sero dormitū se poneret cū Aue maria. Et nihil boni plus fecit et gratia virginis saluatus est.

Maria virgo et sanctus Petrus liberauerūt monachum a dānatione. Exemplum lvij.

Vidam religiosus in monasterio scī Petri
q male vixit. Hic aliq̄n cū q̄busdā fratribus potionē medicinalē ꝑ corpis salute accipiēs et post hoc statum sine cōfessione z sacra cōione defūctus est. Cuius aīa a demonibz ducebat ad infernalia claustra. Qō cernēs sanct9 Petrus cuius erat monachus accessit ad dñm iesum xp̄m ꝓ aīa fratris deꝑcabat. Cui dñs. ignoras inquit q̄ ꝓpheta me inspirāte dixit. Dñe q̄s habitabit in tabernaculo tc̄. Qui īgredit sine macula z opat iusticiā. Quō hic pōt saluus fieri cū neqz sine macla ingressus neqz vt debuit iusticiā opatus est. Hoc audiēs sanctus petr9 venit ad btām virginē mariā vt ipsa intercederet secuz ꝓ aīa illa. Et cuz surrexisset sancta dei genitrix añ suum filiū cū sctis vginibz dixit ei fili9. q̄d a me poscis dulcissima mat̄ cū meis charissimis sozoribz. Cui cū sctā maria rūdisset q̄ ꝓ aīa fratris defuncti oraret. xp̄s illi ait. qz tibi placet vt indulgentiā ꝓsequat̄ concedo ꝓpter p̄ces tuas vt aīa ipa ad corpus reuertat̄ vt acta de malis pnīa demū eterna req̄e perfruatur Hoc cū sctā maria vgo sctō petro innotuit. ꝓfestim sanctus petr9 magī claue quā tenebat demones fugauit et aīam fratris de ptāte cor eripuit. et duobz angelis cōmendauit vt ipam animā ad corpus reducerent. Ac ille frater de morte surgēs q̄ sibi contigerāt vl'que viderat narrauit. z quō a diabolor ptāte eēt ereptus suffragijs sancte marie atz sancti petri ap̄i.

Hore btē vgīs deuote sunt dicēde. Exm̄. lix.

In domo quadam bispanie ordinis cisterci
i enī. sunt cōuersi vt vita illor essz alijs i exē plum. Ex q̄bus vnus in obsequio beate vginis ita feruens extitit ac deuotus et ita in horis ei9 decantandis intentus vt nō solū in singulis versibz ꝫ etiā in singulis sillabis memoriā haberet virginis marie. Sicqz horas cū maximis laboribz ꝓtinuauit Qui cū annos decē et septē fecisset in ordine grauit infirmatus est et ministrauit ei socius suus ex licētia ꝓioris. Sciens aūt eū virū sanctū et in fruitio dei et genitricis eius deuotissimū vt aliquid sibi diceret ad edificationē intuitu mutue charitatis flagitauit. cui ille rūdit. Heri dña nostra visitauit me q̄qz die septima ad dñm essem migraturus ꝑdixit mihi. z adiecit. qz ꝑ cunctis mortalibus mihi intentus fuisti. et ego tibi facā quod nōdū alicui feci. Collumqz meū brachijs stringēs ōdit mihi oscula. Cū vo ago nizaret die ꝑdicta vir bē. ꝑ dormiēs cellā in q̄ iacebat turbam candidorum introire vidit. Qui ꝓpter animam illius educendā se venisse dicebant. Statī qz ad pcussionem tabule surrexit excitatus ac accurrit z q̄ esset celestis exercitus a quibus deuotus dei genitricis famulus foret deducēdus minime dubitaret.

Quid orandum sit in extremis. Exemplum lx

Vm quidā religiosus seruiuisset deo in or-
c dine triginta annis. Cū grauiter infirmar9 vellet mori cōuenit multitudo demonū q̄rentiū animam eius. Quos cum vidisset cepit clamare. ve mihi q̄ vnq̄z ordinē istum intraui melius fuisset mihi ranā vel bestiam fuisse. Et fratres audiētes clamorem suū cōuenerūt z orauerūt ꝑ eo. Ad quē accedens seruitor suus dixit ei. O pater q̄re ista dicitis. nōne semp apud nos bonus homo fuistis. dicite ergo pater post me. Maria mater gratie mat̄ misericordie tu nos ab hoste ꝓtege in hora mortis suscipe. Qō cū dixisset et modicū tacuisset cepit dicē Bñ mihi q̄ vnq̄z intraui ordinē istū et q̄ vnq̄ nat9 fui et frēs audientes tā subitam mutationē ceperūt querere quid hoc fuisset q̄ sic clamando clamasset. Rūdit ideo clamaui. quia demones infiniti cōuenerūt volentes animā meā rapere ꝫ cū dixissem orōnē ꝓdictam statim venit ad me mater misericordie. ad cuius aduentū omnis multitudo demonū recessit. et modo me inuitauit ad suū conuiuium et sic emisit spīrītum.

Maria liberauit aīaz ō portis iferni. Exm̄. lxj.

Vidā vir multū reuerebat btāz virginem.
q Alt criminale q̄ddam petīt ꝓmisit qō nunq̄z ꝑfessus fuerat. qō puduit eū dicere. Post multum vero tpis pnīa ductus q̄siuit secretū. et cōfessus est deo z dixit. De9 ꝓpicius esto mihi pct̄or. ego cōmisi tale petīt qō nunq̄z fui ausus cōfiteri alicui hoī ꝑ pudore. hoc ꝑfiteor tibi ds et oro te vt ignoscas mihi illō. z vt talē satisfactōem mihi inspires q̄ emendē. Cūqz illa meditando diceret. apparuit ei diabolus in forma sacerdotis. z dixit q̄d meditaris. qui ait. Ego multo tpe celaui criminale petīt qz puduit me dicere. z diabol9. hoc inīugo tibi vt hoc peccatū nūq̄z cōfitearis. z credas tibi esse remissum. Qui statim ꝓmisit sibi hoc. Cūqz vir ille vēiret ad extremaz horā vite sue. angeli cōtendebāt cū demonibz ꝓ aīa illi9. Et dixerūt demones. Scptuz ē q̄ dominus dic̄ Qualem te inuenio talem te iudico. Fm hec dicta noster est iste. quia in peccato mortali inuētus est z statim suscipiētes aīam deduxerunt ad infernum cum gaudio. Cumqz venissent ad portas inferni occurrit eis beata virgo Maria z dixit. qz euz dolose decepistis ne cōfiteret mortale peccatū qō ꝓmiserat. ꝑcipio vob̄ per tremendū die iudicij vt aīam ad corpus re

UVA. BHSC. IyR_046

ducatis q illud peccatū qō se ſpabat p illuſiones ve ſtras emendaſſet recipiendo vitā emendet.

Mors diuitis viri z mors paupcule vidue.

Exemplum .lxij.

Vidā prochie ꝑerat ꝑſbiter in ſeculo potēs
c et gloꝛioſus ꝫ nō min⁹ vicijs q̄ diuitijs ple nus. Hic ſub cura ſua habebat diuitē nobi lem et paupculā viduā q̄ vno tpe decūbentes reſpō ſum mortis acceperūt in ſemetipis. Vocatus ē ꝑſbi ter vt morienté diuitē viſitaret et accepta ꝓfeſſiōe da ta cōione extremā aiam deo cōmēdaret. q̄ de rapiēda ſolūmodo lana de oue nō curando ſollicitos vt nū cios diuitis vidit ire feſtinauit. intrauit palatiū pene trauit cubiculū. iacebat diues purpura et ſerico circū datus. auro et gemmis honoꝛat⁹. ſup plumarum molliciē reſupinatus. vbi etiā inuenit circūſtantium multitudinē ſeductoꝛia adulatione diuitis ſolatia p ſoluentē. Cōiunx et filij atq; omnis familia dñm la mentabant. Interim ſupuenit q̄dā ex parte vidue qui dixit eā in extremis agentem xp̄iane ſalutis po ſtulare ſacramentū. ꝫ ꝑſbiter dū ſe totū daret ad la ctandū pcōē nil rndit. Ac diaconus ꝑpe exiſtēs p muliere deſolata ad cor eius loq̄ns ait. Grande no bis ꝓiculū et femine periculū ſi noſtra negligētia ſi ne ꝓfeſſiōis et ſacri miſterij ꝓticipatiōe eā migre cō tigerit. cui felle ꝓmoto ꝑſbiter ait. O pax ſani capitis cōſiliū. p vili vidua nobilē relinquere patronū. Ne turberis inquit diacon⁹. Ego ſi iubes infirmā viſita bo. hoc fauēte ꝑſbitero diaconus cito diſceſſit. ſump ptaq; ſalutari hoſtia ad vidue tugurū puenit. Que reb⁹ quidē vacua ꝫ bonis opib⁹ plena ſup humum durā et puo ſtramine cōſtratā collidebat mēbra ni mis attenuata. Ille itaq; diaconus ſacro euchariſtie ad domū paupcule appꝛopinquās et circa ianuam ſtans et oculos leuans famule xp̄i in ſceno iacenti vi dit aſſiſtere excubias de celo. Mater eiꝰ Jeſu maria aſſiſtebat cū choꝛo vginali q̄ ꝑferebat lintheolū z vul tū egrotantis a ſudoꝛib⁹ tergēdo ſatagebat circa fre quens miniſterū. His viſis diacon⁹ ſtupens ſtetit ꝛminus. ꝫ celi regina et admiranti multū affabilis vi ſo dei ſuoq; filio toto coꝛpe in terrā ꝓſtrata adoꝛauit euchariſtiā cū ſuis vginib⁹. Quib⁹ erectus data fidu cia vir dei intrauit. Maria etiā ſedē parente z ne ti meret hoꝛtante ſedit. vidue cōfeſſionē accepit cōio nē dedit z pſalmis obitū eius ꝓmuniuit. Deinde cū gaudio ad domum diuitis ꝓperauit. Aſtanſq; in limie vidit nigros cattos circūuallātes lectū diuitis quos miſer ille videns et nimis infeſtos ſentiens ru giebat clamans. tollite cattos tollite miſero ſubueni te. Vnus tandē ethiops voce minaꝛ vultu terribili vncū quē manib⁹ geſtabat faucib⁹ immerſit peccato ris. Infelix aia nullū in tota conuerſatione ſua refri gerū cōſcientie reperiens. pauet et trepidat. miſeruꝫ paulatim moꝛs occupat. Deinde ethiops ille furens vncū violenter de palpantib⁹ faucib⁹ extraxit z hoꝛ ribilē dans vocē infelicē ſpū reddidit. Irruētes ceteꝛi malicie cōplices in peccatricē aiam flagris vulne rib⁹ afficientes immergūt in lacū tenebraꝝ z lacum moꝛtis eterne. Cū hoc aſpiceret diaconus tremoꝛ te nuit eū et cadens factus eſt in mētis exceſſu. ꝫ moꝛ ei apparēs mater regis gloꝛie. Ne timeas inq̄t cha riſſime. Non tibi nocebit diabolica malignitas cui data eſt beatitudo celeſtis. His blandicijs recreat⁹ poſtq̄ ad ſe redijt cōſolatrici ſue gratias repēdit z ex his reuelationib⁹ nō paꝛ ꝓfecit. Hoc Vincē. i ſpe culo hiſto. li. viij. c. xcvj.

Militē in torneamentis occiſuꝫ iuſſit maria ſepe liri in cimiterio. Exemplum. .lxiij.

Omes q̄dā nobilis ad toꝛneamēta ꝓperanſ
c venit in q̄ndam ciuitatez in qua erat puella pulcra valde ita q̄ pulcritudo eius p totam ꝓuinciā diuulgabat. Hanc comes cōſpiciens parē tibus multa ſpoſpondit ꝫ a puella amoꝛe vginitatiſ quā btē marie deuouerat oia illa tpalia ꝓmiſſa ꝓ ni hil reputant. Tandē violēter de domo paterna edu citur ad comitis hoſpitium. Exquo veꝛo impo ſita in ꝓfundū locū quē tranſire debuit cadit. ſubla ta igit itez deducit in quadā palla collocat quouſq; alijs ornamentis z veſtib⁹ decoꝛet. Jpa aūt voti ſui nō immemoꝛ regine celi ſuā pudiciciā cōmendauit. flens largiter z deuote ꝓſtratiōib⁹ z genuflexioni bus z oꝛōnibus inſiſtebat. Comes p fletuꝫ audiuit q̄ beate marie vouit. Qui cōfuſus de cōſcientia ei⁹ et cōpunctus ꝑpter reuerentiā beate marie vginis ipam incoꝛruptā moꝛ patri cōmiſit z remiſit. ꝓmit tens bona fide q̄ nō rediret donec clauſtrū cōſtrue ret z vginem collocaret in eodē. Sed heu iludovul nus letale ſuſcipiens moꝛte celeri eſt ꝑuentus. z ſm ius canonicū extra cimiteriū tumulatus. Beata vgo apparens loci epō ſcdo et tercio increpauit z iuſ ſit cū xp̄ianis ſuū militē ſepeliri q̄ cōuocatis cogna tis et parentib⁹ ſuis referens eis viſionē. Gaudent oēs q̄ ꝑter bonū ꝓpoſitū ſuū in ſacro loco ſepeliri deberet. Ipſi veꝛo ſupꝛa ſepulcrū ſuū cenobiū quod deuouerat cōſtruūt. vbi eadē virgo poſtmodū facta fuit abbatiſſa.

Clericū iuſſit beata vgo maria ſepeliri in cimite rio. Exemplum .lxiij.

Vidam clericus in quodā loco moꝛabatuꝛ
b qui erat leuis moꝛib⁹ et curis ſecularib⁹ per omnia deditus. Hic tū ſanctā mariā ſemp in veneratione retinuit et eā freq̄nter ſalutatione an gelica ſalutauit. Qui dū ab inimicis ſuis eſſet occiſuſ ſcientes eū irreligioſaz vitā duxiſſe decreuerūt eū eē extra cimiteriū ſepeliendū. qō et fecerūt. Qui duꝫ p. xxx. dies ſic iacuiſſit beata vgo cuidā ſacerdoti ap paruit dicens. Cur ſic iniuſte contra meū cappellā num ꝓceſſiſtis vt poneretis eū extra cimiteriū. quo interrogante quis nā eſſet ille. Sancta maria rndit. Jlle qui ante triginta dies a vobis eſt ſepult⁹ extra cimiterium. Nam mihi deuotiſſime ſeruiebat. et co ram altari meo me ſepiſſime ſalutabat. Citius igi tur pgite et eū in loco decenti ſepelite. Hoc cū dixiſ ſet vehementer admirati tumulū eius aperuerunt et in oꝛe eius floꝛē pulcrū inuenerunt et linguam in tegram et ſanā viderunt. Intellexerunt omnes qui aderant ꝑterea hoc accidiſſe quia oꝛe ſuo dei geni tricī impendiſſet obſequium qō ſibi valde placuit et delato coꝛpoꝛe eius ad cimiteriū cum laudib⁹ de ducentes illud ſepelierunt.

Diaconum litigioſum iuſſit Maria ſepeliri in ci miterio. Exemplum .lxv.

UVA. BHSC. IyR_046

Mat in eccia btē marie virgis dyaconus q̄dam.in ei⁹obsequio admodū deuotus frequēter ire furiosisq; stimulis accēsus. Cōtigit aūt quosdā dievt felle exasperans esset intantuz vt quosdā peuteret. Ipsis aūt qui impetebant vim insanie eius nō ferentibꝫ ⁊ eo peutiente tā repcutientibꝫ idē dyaconus furoris sui pmia digna recepit et letali ictu transuerberat⁹ tristē hui⁹ vite finē sortitus est. Eps vero loci illius dū cām diligentius examinasset. pdictū dyaconū q; male intentōis vitā finiuit fratrū cōione indignū deputat.et cū magna abiectō ne a monasterio excluſum inter laicos ex abiectōne sepelire fecit ⁊ mandauit. Dō et ita factū est. Et ecce media nocte btā dī genitrix maria epō i somnis astitit.dureq; illū p iniuria defuncti arguens festinato inquit ⁊ dyaconū quē de claustro tuo eiecisti inē fratres suos debito cū honore. vtpote mee veneratōis cultorē fac sepeliri. et mei contempt⁹ ⁊ illius iniurie supplicia soluas. Hec mora facta.eps stupens de lecto surrexit.qui mane cōuocans oēm clerū q̄ in somnis audierat narrauit.morq; hunc ad monasteriuz reportatū cū magna reuerentia sepeliuit.

Scholarē a iudeis occisum resuscitauit virgo maria. Exemplum lxvj.

Cholaris quidā in eccia vbi statutum est p rūsoriū Gaude maria q̄tidie cū versu Gabrielē.in quo ē. Erubescat iude⁹ ⁊c. iussus ē pter vocis sue dulcedinē decantare. Judei ḡ ad vineas suas aū eccīam transitū facientes.et ex verb eru bescentia sustinentes scholarē caute abducūt et in vineis perimunt. Mox illis abeuntibꝫ gloriosa virgo maria puerū resuscitans.iubet cū suam laudē cū fiducia decātare. Judei iterū eandē vocē cognoscētes et audientes ammiratōe pcussi secrete pquirūt a puero. Rūdit siquidē se ab eis occisum. ꝫ p reginā suz pstine vite restitutus. Hoc cognito iudei nō paruo nūero puertunt ad gloriose virginis marie gloriam.

Maria liberauit monialē a purgatorio. Exemplum lxvij.

Mit quedā sanctimonialis in quodā claustro dñaz summo studio famulatuq; q̄ pre cūctis sororibꝫ amabat. Hec nāq; alijs pl⁹ studebat ieiunijs et orōibꝫ et alijs virtutū exercitijs q̄z plurimis.q̄bus placēs altissimo ⁊ ei⁹ genitrici manebat in cenobio tali degens obsequio. Sz vt vidit diabolus q̄ semp manet inuidus q̄ ab ea sic esset repulsus.suasit ille misere pcepta dei spernere.et virginitatē quā in mente habebat ⁊ in corpe violare. Post q̄z aūt cecidit ingemuit ac scelus pmissum abhorruit.q̄ deū et eius genitricē offensos habuit. Mox vero ad pedes abbatisse būiliter se pstrauit spondens se facturā q̄cq̄d pciperet. Cui mat spūalis benigne cōpatiens iniunxit ei pniam p quā posset dō offerre condignā satisfactōem ꝫ pus vita caruit q̄ penitet Post mortē vero duris est tradita penis quas p suis pctis sustinuit.Quadā ḡ nocte in visione oūdit se abbatisse.quā vt vidit nō expauit ꝫ cōfestim inquisiuit.si in penis erat an ex illis iam exisset. Ad hec illa rūdit.Suz in penis mr ⁊ valde vror.et beu mihi misere nec pctā mea adhuc sunt dimissa.sum enī inē laicas feminas deputata pdidiq; stolā pmā virginē quā habebā q̄n fui virgo casta ac dō dicata.ꝫ hoc scias q; salua ero p mariā būissimā in futuro. Illa nanq; būissima stella maris q̄ est aiaz nraz psolatrix cuz essem in mag angustia ad me venit.tota fulgens vt sol.quā ego recognoscēs esse sctām virginē mariā exclamauī flens ⁊ dicēs. O mr mie quid faciā.heu mihi.ad q̄d nata sum q̄ sic cecidi.vbi eras gloriosa q̄n huc ingressa sum. O dña dulcissima si clamantē me audisti.cur vocē meā spreuisti. Nonne vides istos ignes qui me vrūt. Incendūt enī me nec oīno cōsumunt. O maria mr virgo iam succurre festinanter.et in his doloribꝫ nō sinas me diutius cruciari ꝫ clemēter exaudi me.q̄n freq̄nter auxiliū te. Quō pōtes tu mei obliuisci quā totiens salutauī.et q; me tibi semp cōmēdabā et orabā.p oībus quos recepit eccia sctā. Heu mihi si appet q; inuanū laborauī. Ad hāc vocē mihi mater dei rūdit. Ego ero tibi filia in primo ppicia. Maz pus finiet pena quā meruisti. Mā peccasti plurimū relinquēs me et filiū meū.cui vgo desponsata eras eiq; pfecrata. Et marie me ad iracundiā puocasti. Nam qui spernit meū filiū inhonorat me nimiū. Sed q; me quotidie salutabas ⁊ mihi studiose seruiebas.sis ergo secura q; non pibis in eternū ꝫ saluaberis. Eas nanq; que suas pces mihi totaliter fundū vt volo potēter in oībus periculis corpis ⁊ aie adiuuare. Postq̄ sic locuta est mihi reliquit me pfortatā. Nunc queso dña mea ⁊ mater mea charissima.stude illi fuire ⁊ deuote obedire vt possis eius grām inuenire. Abbatissa hec audiens valde gauisa est et mane surgēs iubet oēs sorores ad se vēire ⁊ eis que viderat reuelauit. Monet etiam vt diligāt matrē dei et illi soluant oēs preces q̄s ei decāntabat soror predicta.

Maria liberauit mulierē a dānatōne que sciente obticuit peccatū in pfessione. Exemplū lxvij.

Mlier quedā honeste puersatōis que q̄uis cōiugio copulata seculari habitu.vitaz tū regularē duxit. Verūtū in adolescentia flagicū cōmiserat q̄d nulli ausa dicere p pudore fuit duz sacerdotū pfiteret palliato crimīe sic cōclusit.de oīb⁹ que dixi et q̄ nō dixi reddo me culpabilē. Et frequēter hec dicēs.suspirauit guiter. Hoc sacerdos pside rās callide tētabat elicere q̄d latebat duz non posset monuit vt pori vicini mōasterij suā pscias reuelaret ⁊ ipe caute eā inuestigare psuasit. Sed nec ille aliq̄d ex ea extorq̄re potuit. Solebat tū illa mlier q̄tidie coram altari vel imagie btē vgis pdictū lapsum cū fletibus apire. Tandē cū sic mortua eēt et cū exequijs filia q̄ in remotiori vico erat expectaret. Et illa tandez veniens cū vlulatu et gemitu sparsis crinibꝫ amplexa corpis matris clamaret. Heu mater cur me misera deseris.ita astantes ad lamēta cōuerteret.matris aia stati reuersa ē.et q̄si ō somno euigilans ait. Dño iubente reuixi.dissoluite velamina et surgā. Qua soluta sacerdos vocat crimēq; aperit.q̄ se.ptinus beate virginis intercessione liberatā testans.cunctis ad miraculū confluentibꝫ ait. Ego tortoribꝫ tradita ad penā trahebar.ꝫ btā virgo succurrens me ducētibꝫ dixit. Cur suā ancillā ducere psumerēt. ⁊ vt cito donec a dño sentētiarer me deponerēt ait. Quo facto accedens ad filiū suū orauit dicēs. Oro fili ne dānetur

UVA. BHSC. IyR_046

anima que suū cor̄ā me reatū ꝛeploꝛauit totiens. cui dñs. Mosti mater q̄ sine ꝓfessione saluari neq̄t. Sꝫ quia tibi negare nihil possum reuertaꝫ et cōfiteatur et sic liberabiꝫ. Mox missus angelus me reduxit .facta ergo ꝓfessione reuertar. Quo dicto signans se capite in feretro inclinato spiritū exalauit.

Diabolus nō potuit militē strangulare q̄ q̄tidie salutauit virginem Mariam.

Exemplum .lxix.

Vidā miles habens castrū oēs transeūtes
q sine misericordia spoliauit. hic virginē mariā quotidie salutauit. Quadā vice monachus sanctus ptransiens quē p̄dict⁹ miles spoliare p̄cepit. vir aūt sc̄us rogauit p̄dones vt ip̄m ad dominū deducerēt q̄ haberet sibi aliqua secreta reuelare. Adductus aūt ad dñm rogauit vt totā familiam suā vocaret vt eū p̄dicantē audiret. Qō cū factū eēt dixit. Nequaq̄ hic estis oēs ergo diligenter querite et inuenietis aliquē. ꝛ inuenerūt camerariū abesse ꝛ adduxerunt. Tunc dixit sanctus. Vere ille ē quē q̄ro. Cū ḡ venisset ad mediū ꝛ videret virū dei reuolutis hincinde oculis et capite sicut insanus se agitabat et accedere ꝓpius nō audebat. Tūc vir sanctus dixit. Adiuro te in nomīe patris et filij et spūssancti vt quis sis dicas ꝛ quare huc veneris. cui ille. beu cogor ꝓdere secretū meū. Ego non sum homo ꝫ demon ꝛ q̄tuordecim annis cū illo milite mansi. quia ꝓnceps noster me huc misit vt die qua miser sue marie consuetā salutationē nō diceret diligentius obseruarez vt eū a dño ptāte accepta ꝓtinuo strangularez et sic nostro ꝓsortio ꝑpetue sociareꝫ. Miles aūt hec audiens expauit ꝛ ad pedes monachi ꝓuolutus veniam petijt ꝛ vitā suā in melius emendauit.

Quidā cū centū Aue maria fecit crinale gloriose virgini marie. Exemplum .lxx.

Rat q̄dā nobilis habēs vxorē deo et beate
e marie deuotā. ꝫ cū nō haberēt filiū rogabāt deū vt eis ꝓlem daret qō et factū est. Quaz cū omni q̄ poterāt diligentia nutrierūt. Cuz aūt filꝰ ad annos discretionis puenisset ꝛ videret alios pueros crinalia de rosis ꝛ floribus habere silr̄ faciebat ꝛ ad eccl̄iā deportabat vbi imaginē gloriose v̄gis inuenit et ei crinalia offerebat ac eius capiti deuote imponebat ꝛ sic quotidie faciebat cū ei tp̄s aderat oportunū. Venit ergo tp̄s cū parentes eius cuz nuptijs tradere vellent eis ꝓ virbꝰ restitit ꝫ virginitatē suā deo ꝛ beate marie virgini obtulit dicēs se deo ꝛ beate marie virgini matri eius ꝑpetue velle famulari. Postea vero factus ē monachus ꝛ in bona vita de die in diē in melius ꝓficiscens. Sꝫ cū videret q̄ prior ē ꝓsuetudinē ꝛ deuotionē vlterius facere nō possꝫ q̄ rosas ꝛ flores nō habebat. cuiq̄z erat monachus n̄ licebat ei floribꝰ occupari ne alios scandalizaret cogitans tn̄ q̄ quotidie centū aue maria diceret ꝛ inde crinale beate marie faceret. Sicq̄z faciebat quotidie cū lachrimis et puro corde. Factū ē vna diez vt ꝓ negecijs monasterij sui. q̄ factus erat abbas viā ꝓlixā ire deberet oblitus ē sui ꝓmissi ꝛ equū cū suis famulis ascendens ꝓ siluā magnā porrexerūt. ꝛ cū euz oēs p̄cessissent ꝛ solꝰ eēt cepit cogitare q̄ illa die laudes solitas beate marie virgini nō soluisset. Statiq̄z descendens de equo ꝓsuetas oꝛōnes deuote ꝓsoluit Et cū sic ꝫstaret i oꝛōne venit quidā latro post tergū volens eū occidere ꝛ equū suū ꝛ alias res auferre. ꝛ cū a tergo eo ignorante lanceā vibraret vidit puerū pulcerrimū de oꝛe ip̄ius q̄si singulas rosas recipere et inde crinale cū centū rosis ꝓpositū sibi puer impo suit. Quod videns latro ad pedes eius ꝓcidit ꝛ veniā ab eo petijt narrans oēm rei seriem ꝛ totius facti integrā veritate factusq̄z est bonus monachus et vitā bonā vsq̄z ad diē mortis sue laudabiliter ꝛ feliciter ꝓsummauit ꝛ in pace quieuit.

Maria liberauit clericum a damnatione.

Exemplum .lxxj.

Lericus quidā erat q̄ nihil boni faciebat im
c mo vitijs plenus erat solū hoc bonū habebat q̄ horas beate virginis marie sedule et deuote dicebat cū aūt q̄dā die ꝑ fluuiū transiret vt libidinē suā expleret cogitans q̄ matutinū non bene direrat. incepit illud dicere. Aue maria gratia plena Ab inundationibꝰ submergiꝫ nec ex hoc salutatiōz dimisit. ꝫ cū venisset in illa verba. dñs tecū suffocabaꝫ et a demonibꝰ capiꝫ ꝫ inuitis eis a beata virgine defendiꝫ ꝛ eius meritis ad iudiciū cor̄ā x̄po compelliꝫ vbi post multas altercationes allegauit virgo maria. Fili tu dixisti .vbi te inuenio ibi te iudicabo. Item ex verbis tuis iustificaberis. Ergo fili cuz iste licet male vixerit finaliter tamē in meis laudibꝰ i q̄bus semp fuit assiduus vitam finiuerit queso vt coram te inueniat gratiā. Si mihi nolunt credere demones q̄ ita sit respiciant in os eius. Quod demones facientes inuenerunt rubricatū l̄ris aureis Aue maria gr̄a plena. ꝛ tūc ꝑfusi recesserūt tūc iudex p̄cepit animā ad corpus redire ꝛ vitā in melius cōmutare. Quod ꝛ fecit.

Nomē Marie est multū dulce in oꝛe.

Exemplum .lxxij.

Vrta eccl̄iam sancti Seuerini in colonia in
i cluſus q̄dā habitabat. Huc cū matrone ei uitatis visitarent ꝛ vna ei ꝓfessa fuisset q̄ domine nr̄e nomē dicere nō possꝫ sine mira quadā dulcedine causa tante gratie requisita ait. singulis diebꝰ in honore ei⁹ q̄nq̄z Aue maria cū totidē venijs dicē ꝓsueui ꝑ que tantā dulcedinē merui vt oīs oꝛis mei saliua tpe oꝛōnis in mel videaꝫ ꝑuersa. Qō cū audisset tā dictus inclusus exemplo deuote femine ꝑ hebdomodā angelicā salutationez p̄fato mō et numero ꝓpleuit ꝛ ecce tantā dulcedinē sentire cepit in illius dulcissime salutatōis ꝓlatione in oꝛe et in gutture vt mellis dulcedinē longe transcenderet christi dulcedo.

Maria liberauit peccatricem a damnatione.

Exemplum .lxxij.

Vit q̄dā peccatrix mulier q̄ nunq̄ aliq̄d bo
f nū fecerat nisi q̄ diebꝰ singulis btāz v̄ginē salutabat angelica salutatione. s. Aue maria ꝛ in vno sabbato ad laudē ꝛ gloriā ei⁹ vnā missaz cō pauit. Hec aūt dū eēt vicina morti dixit. Dña regia ꝛ mr̄ lz nūq̄ aliq̄d boni fecerim tn̄ cōfido mie tue ꝛ cō mēdo tibi spm̄ meū. Venerūt aūt demones volentes accipe aiam eius venit ꝛ mr̄ mie ꝛ aiam ei⁹ accepit ꝛ instāter demones dixerūt. nr̄a ē. Maria dixit.

UVA. BHSC. IyR_046

Nescitis q̄ me q̄tidie salutauit angelica salutatōe et ad honorē meū missaz ꝓpauit. et in agone mihi aiaz ꝓmēdauit. Illi dixerūt plurima crimina ꝓmisit. q̄b⁹ maria dixit. q̄ illa aīa nūq̄z dānaret q̄ mihi fuerit z qui animam suaz mihi cōmitteret. que demones audiūt fugit et animā secum letanter duxit.

Nomen marie demones non possunt audire.

Inclusa quedā diu a demōe exti. lxxiij.

i ſb specie angeli illudebat. Nō enī sibi data fuit discretio spirituū. diabol⁹ sepius atq̄ sepius falsa circūfulsus claritate illi appuit. z feiaz sim plicē familiarius alloquēs muro mō ludificauit. Re q̄sita vo a ꝓfessore suo quō se haberet. Cui cū rūderet optime. sacerdos sicut vir prudēs rīsionis ei⁹ fi ducia ꝓsideras cāz inq̄siuit. Cui cū ꝓfiteret q̄ ab an gelo dñi freq̄nter visitaret. scies ille dicēte apl̄o. āge lū tenebraz transfigurare se in angelū lucis. Rūdit q̄ angelus denuo te visitauerit dices. rogo dñe mi vt dūam nr̄am mihi oīdas. Nō si fecerit visa ea ge nua flectes z dices Aue maria. Et si tunc subsiterit fictio non est. Sinaūt scias te ab illo illudi. Nō cū se cisset sīc edocta fuerat. ait diabol⁹. Vt q̄d desideras eā videā. sufficere tibi dz pīcia mea. Illa fortius instā te vgo quedā mire pulcritudis se oculis eius subie cit. Qua visa mox ad pedes ei⁹ se prouoluit dicens. Aue maria. et in turbidinē fantasma resoluit. Quaz inimicus euanescēs intantuz terruit vt amēs effecta vix post annū et dimidiū sensum vt pus recuparet. Vides ne q̄nti pōderis sit nomē marie. Hec Cesa.

Aue maria fugat demones. exti. lxxv.

Nnne ciuitate dyoce Colonien. sacerdos q̄

b dam noie petrus eiusdē eccie vicarius. Iste nescio quo di iudicio i camere sue ostio se su spendit. Cui⁹ cōcubina noie adelheidis tā horrēda ei⁹ morte territa seculū defuit. et in cenobio q̄daz san ctimonialiū religionis habitū suscepit. Die igit qua dā dū stans in dormitorio de fenestra ꝓspiceret con splata est iuuenē demonē stantē iuxta puteū muro dormitorij contiguū. Qui ea videte vnū pedē sup li gnū quo puteus ambiebat posuit. et altero q̄si volā do se ad ipam in fenestrā deposuit. Quaz cū extensa manu p caput rape conaret. territa retrorsum cecidit et exclamauit pene exanimis facta. Audito g̃ damo re accurrerūt sorores in lectū suū illā reclinātes. Re cedentibz aūt illis cū paululū respirasset. solaq̄z iace ret. demō iterū affuit. et verbis quibusdā amatorijs eā sollicitare cepit. Cui cū ꝓtradiceret intelligens eū malignū spūm rīdens ille dixit. Bona adelheidis. noli sic dicere ꝓsenti mihi z ego faciā te hīe virū ho nestū. pbū nobilē atq̄ diuitē. Quare fame te crucias in hoc paupe loco vigilijs. ieunijs. alijsq̄z multis in cōmodis ante tps te interficiendo. reuertere ad secu lū. vtere delicijs q̄s de⁹ boi creauit. nihil tibi me du ce deesse poterit. Tūc illa. doleo q̄ tādiu secuta sum. nō acq̄escā tibi. et hec verba audiens demō disparuit. Deinde cū spūs ille nequissim⁹ die noctuq̄z esset ei i festissimus suaserunt ei quedā ex sororibz vt aquā be nedictā sp paratā haberet. q̄ veniente aspgeret. Alie vovt eundē si aquā nō haberet thurificaret. Dia q̄ dē hec tētauit. ꝙ modicū ei ꝓfuit. Nā q̄tiens ꝑ eum signū factū vidit aut aspsionē siue eā thurificatōez. ad modicuz quidē cessauit ꝙ mox rediit. Tunc vna alia etate maturior atq̄z prudentior suasit ei q̄tin⁹ de monē ꝓpius accedere sineret. et tūc alta voce salutati onē angelicā in eius facie iacularet. Qō cū fecisset di abolus q̄si agitta eēt pcussus vel turbine impulsus aufugit. nec vnq̄z ꝓpi⁹ ei ex illa hora accedē ꝑsūpsit.

Noi marie flectere dēm⁹ genua. exti. lxxvj.

Iles quidā intrauerat ordinē cisterciēn. z cū

m infirmat⁹ grauiter fuisset cepit despare ꝓpter multitudinē pctōz q̄ in seculo āte ingressuz ordis ꝓmisit. Et cū sic positus fuisset in angustia cla mauit ad btām virginē. Que apparēs ei cōsolata est eū. Qui letificatus et mutatus est. Et cū requireret ab abbate de tali subita mutatōe. narrauit ei quō be ata virgo maria sibi apparuit. et abbas āmirans ce pit q̄rere si vnq̄z aliq̄d boni fecisset ꝓpter btām virginē. Et ille dixit Nunq̄z omnino si qū audiui nomē ei⁹ q̄n flecterē genua mea ob reuerentiā gloriose virgis marie. et sic saluatus ē miles.

Per nomē marie vincit diabol⁹. exti. lxxvij.

Velle cuidā in domo p̄ris diabolus in for

p ma multiplici appens sepe. fereq̄z duxerat eā in amentiā. Et ipsa ꝓposuerat cōuerti ad ordinē cisterciēn. Nocte appuit ei diabolus suadēs ei mūdi delitias volēs eaz auertere a religiōe. p̄dixit ei oia incōmoda religionis. Rūdit illa. Quid mihi erit si i delitijs que mihi ꝓmittis mortua fuero. Ad qō verbū diabolus tacuit z rapuit puellā. z conaba tur p̄cipitare de fenestra. Que cū diceret salutatōem angelicā diabolus dimisit illā dicēs. Si ieris ad reli gionē sp tibi aduersabor. Et si hac hora illā mulierē nō nominasses occidissez te. Hoc dicto virginē val de cōpmens in canē transmutatus. et exiliens de fe nestra non comparuit.

Pulcritudo virgis Marie. exti. lxxviij.

Rior quidā ordis p̄dicatoz deuot⁹. q̄ ha

p buit plures frēs in conuētu suo q̄ erga btāz virginē in orōnib⁹ deuoti erant. Accidit au tē vt q̄dam magis sedulus succedentibz aliis vel ad studiū vel ad quietē. ipe dies q̄z et noctes ꝓtinuauit in p̄cib⁹ virgis marie. Ipe enī ab illa meruit solatiū obtinere. Et cōtigit vt eo solo i eccia remanēte vidit gloriosaz vginē mariā sup altare cū filio suo i maria claritate. Hec vt vidit frat ne esset fantasma dixit g̃ cū magna reuerētia et būilitate cordis. O gloriosissima mr̄ z dña. nō suz dign⁹ solus videre qō video. rogo supplicit vt si vere es mr̄ xpi vt appareas et cōuen tui in quo fui sunt veri et gre tue feruentissimi dilec tores. Hec vt dixit mat pietatis annuit z toti pue tui in mag claritate appuit. Referebāt aūt frēs q̄ vi derūt q̄ nihil iocundius nec clarius videri possit a mortalib⁹ oculis. Et frēs fletibus insistebāt z ora bāt benignissimā matrē vt sc̄o et tercio eis sic appa reret vt prio. ne forte ꝓmo fuisset diabolica illusio. in noie sc̄te marie. et individue sc̄tēq̄z trinitatis fratruz p̄cum instantia fugaret. ac q̄n nulla xpi q̄uentio vel matris xpi ad belial. secundo z tercio fm formā sepi us dictam toti se conuentui gloriosa dei genitrix de monstrauit. Facta aūt sunt hec initio ordinis p̄dica toꝝ vt tali ac tā speciali miraculo regia mie sibi dedi tum ordinē cōprobaret. Hoc Gul.

UVA. BHSC. IyR_046

Quidam vidit pulcritudinem Marie et pdidit vnum oculum.

Exemplum .lxxix.

Vidā clericus parisius btissime vgini mul
q tū deuotus qui ardenti aio diu desiderabat
videre pulcritudinem virginis marie. post
multa tpa angelus dñi ex parte virginis marie desti
natus salutauit clericum et dicens. Dña mea maria
que est dña angelox z hominū regina celi et terre ex
audiuit oronē tuā z mandat tibi q tali die z hora ve
niet ad te et videb eā. Sz scias si eā videb ampli? cec?
eris. Ad quod clericus .libenter volo pdere lumen
vt ipam semel videri merear. Cum aūt audisset an
gelum cepit ille sollicitus esse et cogitare quid vltra
facies postq oculos amittes tunc nō poteris lucrari
scribendo panem tuum sed oportebit te esse am
plius miserum z mendicū et postmodū cogitauit in
seipso z dixit. Qñ beata maria venerit vnum oculū
apertā ad videndū eam et aliū claudam et sic vnum
oculū tm̄ amittam et si vnus oculus mihi remanse
rit sufficiet mihi. Cum aūt postea gloriosa virgo ap
paruisset et tantā pulcritudinē et claritatem aspexis
set q̄ta vnq verbis exprimi vel etiā corde cogitari
posset et cum manuz alteri oculo supposuisset ne cū
illo videret illam z cum postea manum deponeret
vt eam amboby oculis inspiceret. beata virgo dispa
ruit et eam vltra nō vidit. Tunc vno orbatus ocu
lo quo eam viderat. altero remanente quo eā nō vi
derat ipe se acriter arguens mestus nimiū hec dice
bat. Heu miser q̄re vnum oculum clausi et ambos
oculos nō aperui. vtinam cecus essez vt eam pleni?
vidissez. Cūq; diu be. vginē mariam exorasset vt eaz
videre posset iterato. qz altero libenter carere vellet.
Tunc misit itez angelum qui dicebat. Mandat ti
bi dña angelox aduentum suum exquo vis et alte
ro oculo orbari. cui ille. Etiaz dñe si mille oculos ha
berem optarem ppetuo pdere dummodo possez eā
secundario pfecte videre. Cui angelus. ipa demen
tissima dña mandat tibi q videbis eam z suppstitem
oculum nō amittes et insup recuperabis oculū pdi
tū. Qd nō multo tpe post totum sic fuit factū et bea
ta virgo maria apparens ei videndā se exhibuit et
amissum oculum ei restituit. Ex quo possumus per
pendere q̄ta sit pulcritudo virginis marie et q̄ de
lectabile est eam oculis videre. De qua sanct? Anf.
in meditationibus suis dicit. Pulcra es maria ad in
tuendum. amabilis ad amplexandum. delectabilis
ad videndum. Summa enī letitia post deū est te in
tueri et in tuis laudib delectari.

Quidam vidit pulcritudinem virginis marie z statim euolauit ad celum.

Exemplum .lxx.

Vidā iuuenis erat qui assidue cogitabat z
q mirabat pulcritudinē matris iesu xpi singa
lis diebz ac noctibz. Cūq; vellet dormire di
xit. Aue maria et corpus et animā btē virgini pmen
dauit orās sic vt immensam pulcritudinē eius mere
ret in celesti curia videre. et cū de mane surgeret cō
mendauit se itez btē virgini eadē oratione deuote eā
implorando. Cum aūt quodam mane deuotissime
orasset astitit btā virgo maria. ostendēs ei iuuenem
sam pulcritudinem et dixit. Desideras videre meaz
pulcritudinē. rndit. O regina celoz. q̄uis indignus
sum tū toto corde desidero. Tunc btā virgo dixit.
Conspice decorē meū quo decorauit me et cū eā vi
disset dixit. Si a tua pulcritudine separi debuero nū
q̄ decetero psolabor. Dixit. b. virgo maria. Exquo
affectas meā pulcritudinē tā animā tuā a corpe sepa
bo et mecū et cū filio meo penniter pmanebis. et his
dictis anima iuuenis soluta est a corpe et cū btā vir
gine maria z ab angelis in celum gloriosissime depor
tata est.

Imaginē btē vginis deshonestantes misere obie
rūt. Exemplum .lxxj.

Xtra castrū Rudulphi ē quedā abbatia q̄
e dolis vocat et supra columnā ecclesie ipius
est imago lapidea ad honorē beate virginis
sculpta. Ad quā cū q̄dā paupcla mulier veniret gra
orandi aderant ibi in atrio duo pbratores q̄ impro
perantes mulieri et imaginē blasphemabāt. vn? eti
am lapides in imaginē pijciens vno lapide pcussit
et confregit brachiū pueri Jesu et cū manus illa la
pidea cecidisset exierūt gutte sanguinis a brachio ac
si fuisset viuentis hominis. Statimq; in eodez loco
ille qui lapidē piecerat expirauit. Alter vero cū vel
let morientem inter brachia sua colligere vt ei aliqō
pberet adiutoriū statiz arreptus est a demonio. et in
sequenti die defunctus est. Etiam sequenti die cum
multa turba pueniret vt imaginem et sanguinis flu
xum vederet. ipis videntib pdicta imago scidit ve
stimenta sua. s. ornamentū qō circa eā erat lapideuz
et collū suū qō firmatū erat monili lapideo et pect?
denudauit vsq; ad mamillas ppt ignominiā et iniu
riam q̄ illata fuerat sibi et puulo suo. Hoc factum ē
sub anno dñi. M.cc.lxxv. tempore quo guerra erat
inter phillippum regem francie et henricum regem
anglie. Hoc Vincen. in spe. histo. li. viij. c. cx.

Saraceni nō poterant mutilare imaginē vginis marie.

Exemplum .lxxxj.

Vondā sctē marie basilicā ingressi saraceni
q in oim sanctoz imagines q̄ in macelio erāt
depicte bastilū suoz cuspides vibrauerūt.
huic oculū eruerūt. illi nasuz vel pedē trucauerunt
oēs pfus terebratis aculeis discalcauerūt. Ad ima
ginē sctē marie titubabāt isani. nihilq; ibi q̄uis oēs
seue tentantes turbare potuerūt. hz cū marie tentarēt
viribz effusis inuente man? erant aut tremore irrite
aut aliūde delate. hoc vincē. in spe. hi. li. viij. c. qbz s.

Maria virgo liberauit ciuitatem obsessam.

Exemplum lxxxij.

St q̄dā municipiū aurelianēsi ciuitati p
e timū qō auenon nuncupat vbi eccliaz i ho
nore. b. marie vginis ciues edificauerant. q̄
cū aliqū obsessi ab hostibz intra oppidū gemerēt ma
gis i dei genitricis marie auxilio q̄ i viribz ppijs cō
fidētes cū puul et mlieribz eccliaz petierūt et imagini
sctē marie vgis deuote assistētes cordis et oris damo
re ei? auxiliū deposcunt. cōpletisq; pcibz lacrimosis
redeūtes imaginē suā deferūt et ad tutelā et frozem
hostiū in porta statuerūt. q̄dā aut ex ciuib stans in
porte custodia post imaginem mittens in aduer-

UVA. BHSC. IyR_046

larios iacula magnā stragē de hostibꝫ faciebat. hunc latentē quidā aspiciēs. nequissime inquit morte nō effugies. Nec iam tibi subuenire poterit effigies nisi portā deserēs vrbē apire festines. Cūqꝫ vibrasset hostis iaculū in ciuē illū sagittariū. mirabile dictu. imago genu erexit. et iaculo se obijciēs illud excepit sicqꝫ hoiem deuotuꝫ sibi ab inimici piculo defendit. Qui gaudens p virginē se mirabiliē liberatū statim sagittā in aduersariū dirigit blasphemū deiecit. Dispsusqꝫ p ora ppli rumor facti miraculi ad hostes q̄ꝫ peruenit. Clamaē ab oībus q̄ sctā dei mr̄ pugnat p ciuibꝫ loci illius. Hoc audiētes hostes paci annuūt. ecclesiam dñe nr̄e adeūt. et mag̃ donaria offerentes de cetero se nihil loco illi nocituros sub testificatōe ꝓmittunt. Eosqꝫ in hodiernum diem imago illa defendit et ꝓmanet in eodē loco iaculuꝫ adhuc gerens in poplice erecto. Hoc vincē. in spe. histo. li. viij. c. lxxxiij.

Peccatorē sustentauit maria ne caderet.

Exemplum lxxxiij.

q Vidam pictor diabolū cū coribꝫ et ceteris mēbris vt turpius poterat. et magis horribilem depinxit. Idem vo imaginē be. Marie virgis ita decentē et ita pulcrā vt potuit depinxit diuersis coloribꝫ. De hoc vo diabolus irat⁹ et inuidēs festinās accedens ad pictorē q̄siuit dicēs. cur eū tam horribilē et deformē. et be. virginē mariā tā pulcram et decentē depingeret. Qui rndit q̄ ita se res in veritate haberet sicut facta pictura oñdit. Diabolus vero iratus pictorē ab alto vbi depinxit imaginē be. v̄ginis marie q̄dam die voluit p̄cipitare. confregitqꝫ ligna in quibꝫ stabat pictor. qui et casuꝫ petijt. Mox imago pijssime virginis pictori manū porrexit. et eū ne caderet firmiter retinuit. sicqꝫ eum a demone custodiuit.

Imago marie in igne illesa permansit.

Exemplum lxxxv.

e Et alia eccia i honore sancti michaelis in monte qui dr̄ tūba maris cōstituta. Cōtigit aūt vt quodā tpe incēderet ipa eccia dei iudicio fulgure in eā de celo cadēte. Erat aūt ibidē imago brē virgis ex ligno cōstructa hīs sup caput i modū mitre velamē. Cū igit̄ pueniss̄et ignis ad locum vbi erat imago illa. oia que erāt in circūitu cōbussit. ipam vero imaginē q̄si expaueſcēs oīno intactā reliquit. Ita vt etiā velamē candidū qđ gestabat in capite odore fumi nō valeret aliq̄tenus obscurari. Exasit eū ab igne vnū flabellū de pennis panonis. qui erat innixū ipi imagini. Digna ꝓrsus oñsio miraculi illius q̄ imaginē suā defendit ab igne oñdens q̄ si bi seruientes ab igne eterno liberare faciliē possit.

De imagine virginis marie quā sanctus Lucas fecit. Exemplum lxxxvj.

c Dm imago sctē marie virgis p manus Luce euāge. nec dū adhibitis coloribꝫ designata. tm̄ umbrata esset subito repta est imago illius admirabili decore ꝓfulgens. vtpote nō opē manuū carnaliū sz dei oīpotentis virtute depicta. Post aliqđ tps illa imago nō absqꝫ dei vt credimus nutu romā per q̄ndam virū đo plenū est adducta. Eodē tpe degebant rome tres frēs tēpulus. Funulus et cerulus. qui manebant in loco qui tunc tēpis dicebat sancte agathe in turre. Quorum vni videlicet tēpulo dñs apparēs ait. Imaginē celeberrime virgis ab eo qui eam adduxit romā acquirere satage et in eccleſia que tuo adiacet ostio reuerentissime stude collocare. Quod et factū est. Vnd̄ tres prenoīati fratres eo deuotius ibi vsqꝫ ad finē vite sue habitauerunt. Quidā postea clerici inuidia excitati a papa Sergio obtinuerant vt illa venerabilis imago in lateranēsi collocaret pallacio. Sue eñ auaricie consulētes qiebāt maximā rem mario loco collocandā. Dū ergo cū in numerosa hoīm multitudine aduenisset. sacratissimāqꝫ imaginem ancillis dei que ibi castissime et regulariter conuersabant singultu maximo renitētibꝫ abstulisset. venert ad locū q̄ dr̄ splen. vbi terriferis chorusc̄atiōibꝫ ingētibusqꝫ tonitruis diuinit⁹ ꝓsternati mouere amplius gressus nullatenus ꝓsumpserunt. Quo audito supra noīatus pontifex nimio terrore concussus est adiens locum illū reuerenter vbi manibus vt creditur āgelicis depicta imago detinebatur. omnipotēti dño aliq̄ntulum supplicauit. Ac deinde surgens ab oratōne per semetipm eam vsqꝫ ad lateranense palacium baiulauit. et illud reuerendissime collocauit. Sequenti nocte stupendo et incōprehensibili miraculo prenoīata imago ad eundem locum diuinitus est reducta. Hoc audito iam supertus noīatus p̄sul cōpiens ad hanc sacrosanctam ecclesiam deuotus ac diuino amore cōcussus aduenit. Cūqꝫ diligenter inquireret ab ancillis dei que ibi degebant qua hora vidiss̄ent eā nocte ad locū pristinū reuocatā. abbatissa q̄ magne ꝓculdubio gravitatis et sanctitatis erat ingenti premisso fletu ad eiusdem apostolici vestigia corruit di. Media vero nocte dū nimis angustiarer ob vnice dñe mee ablatā figuraꝫ meorum. atqꝫ ꝓ pctis meis oīpotentē dñm erectis brachijs obsecrarē. velut auem volatilē ingredientē atqꝫ in loco semetipsam strennue collocantem vidi. Pontifex aūt vna cum suis ꝓfecto sapientissimis cōsiliaris. alto mentis acumine tam insolitū non despiciens miraculū. semetipm in conspectu eorum qui aderant culpabilem reddidit atqꝫ in eodem loco missarum solēnia deuotissime celebrauit. postea dona plurima diete domui oīpotētis liberaliē tribuit atqꝫ ꝓ ptinuandis luminaribus eiusdē eccie sufficiens oleum ꝓstituit venerāde illi imagini oīm tpe p̄ministros lateranen̄. palacij ministrari.

De salue regina et ꝓcessione post cōpletoriū.

Onor emulus diabol⁹ q̄ Exm̄. lxxxvij.

b vniuersorum dñm nō timuit aggredi. Bononie et pisius vbi eū marie ipugnabāt frēs p̄dicatorum ordis. p se et suos satellites ē aggressus. Ms sic direxit q̄ tūc pñtes fuerūt. huic formacē ardentē sup se cadentē mōstrabāt. illi formā delicate mulieris amplectētis se ꝓtendebāt. huic asinū comutū. illi serpētē ignitū offerebāt. alij alia ludicra et verbera inferebāt intm̄ vt ꝓpter nociuū fantasma et demonū illusiōes vicissim cogerent frēs custodire vigilias noctis sup alios quiescentes. Insup et aliqui in freneſim cadebant. et alij horribiliter verabant. Ad singulare vitā g̃ spem in mariam potentissimam et pijssimā ꝓfigentes frēs statuerunt vt ad honorē eius post cōpletorium fieret solennis ꝓcessio cum salue regina. Sta-

UVA. BHSC. IyR_046

tũm ergo sunt fugata fantasmata ⁊ vexati curati. Et frater quidã filius cuiusdã regis q̃ insanus erat fuit plenissime liberatus ⁊ tũc oĩa ꝓspere ordini succesſe runt. Beneplacitã aũt deo ⁊ matri sue hmõi ꝓcessi onẽ ꝓcursus populoꝝ. cleri deuotio. dulces lacrime pia suspiria ⁊ admirande visiones declarant. Multi enĩ viderũt q̃ ⁊ dixerũt fratribꝫ ad altare. b. virginis egredientibꝫ ipam vginẽ cũ multitudie ciuiũ supernoꝝ a summo celo ꝓgredi. ⁊ dñ ad illud verbũ O dulcis maria inclinarent ipam illis inclinantibꝫ pariter inclinare. ⁊ ipis regredientibꝫ ipam ad celuꝫ reuerti.

Auicula attulit salue regina.

Exemplum .lxxxviij.

Dm salue regina ꝓmo veniſſet ad notitiaꝫ.
e et in loco q̃dã illud plures dñe decantarẽt. ⁊ q̃dã dña ex deuotione eandẽ antiphonaꝫ cãtare affectaret. ecce vna dieꝫ q̃dã auicula illã attulit in q̃dã cedula bene scripta ⁊ posuit in locũ ordis ipius. illa vero multũ exhilarata gratias egit beate virgini Marie toto corde.

Populus consueuit ꝓcurrere ad salue regina.

Exemplum lxxxix.

In lombardia vbi dñ a fratribꝫ de btã vir-
i gine salue regina more solito cantaret ⁊ ꝓuentũ esset ad locũ illũ vbi dr. Et Jesum benedictũ fructũ ventris tui ⁊c. ⁊ affectus plurimoꝝ astantiũ eẽt accẽsus gr̃a spũali. ecce beata virgo vna cũ filio suo apparuit dicens. O dilectissimi filij psallite feruenter et laudate. q̃ Jesum filiũ meũ in pũti et in futuro vob' oĩdã. ⁊ cũ hoc dixisset puerꝫ pulcerrimũ oĩdit eis. qõ cũ rector chori vidisset cũctis vidẽtibꝫ raptus fuit in extasim. ita q̃ optuit eũ efferri et diutissime iubilabat. Hoc miraculũ ꝓpter hũilitatẽ annis plurimis reuelare distulerũt. Postq̃ vo patefactũ est ad dei gloriã ⁊ honorẽ virginis gloriose tũc ꝓfluentibꝫ q̃ꝑplurimis siue essent hospitibꝫ vel alijs officijs occupati tũ salue regina noluerũt negligere ꝫ instanter ad eã salutandã currebãt ab ea resalutationis lucrũ felicissimũ ꝓmereri.

Salue regina valet contra tonitrua.

Exemplum .xc.

Vidã sacerdos ad oẽs horas suas dicere cõ
q suevit illã antiphonã Salue regina ⁊ cũ q̃dã vice cãpũ transiret ⁊ q̃ndã inclusam visitaret iuxta eccĩam solitariã habitantẽ orta sunt tonitrua tã valida vt vires ambulandi sibi adimerẽt. veniẽs tandẽ cũ mlto labore ac timore ad eccĩam intrauit et corã altari se ꝓsternẽs ꝓ ipa tẽpestate dñaꝫ nr̃am vginẽ mariã interpellauit et ecce matrona vginei vultus miriq̃ decoris eũ allocuta ẽ dicens. qa antiphonã Salue regina libenter ac frequenter decantas nunq̃ tonitrua neq̃ fulmina quoruꝫ timore sepius affligeris te ledent. Sicq̃ ad altare rediẽs in oculis suis disparuit et statim intellexit q̃ ipa eẽt clemens pia ac dulcis Maria. Hec Cesarius.

Mulieres ꝓuriẽtes debẽt dicere Salue regina.

Exemplum xci.

Vlier q̃ cũ septẽ diebꝫ ꝓtus discrimina susti-
m neret ⁊ iã versa in nigredinẽ derelicta fuisset ab oĩbꝫ. votũ fecit btõ francisco et ei? cepit mouens auxiliũ inuocare. Emisso aũt voto celeriꝰ obdormiuit viditq̃ in somnis btũ Frãciscũ dulciꝰ se alloq̃ntẽ ac req̃rentẽ vtꝝ faciẽ ei? cognosceret et si antiphonã vginis gloriose. s. Salue regina ad honorẽ vgis recitare sciret. Qua rñdente se habere notitiã vtriuſ q̃. Incipe ait sctũs Franciscus antiphonã illã vginis gloriose. s. Salue regina q̃ cũ illũ ꝓcatur fructuꝫ quẽ virgo peperit ꝓtinuo a cunctis liberata pssuris infantẽ peperit speciosum gratias agẽs regine celi. q̃ per beati Francisci merita ipius dignata fuerat misereri.

Salue regina valet homini in extremis.

Exemplum .xcij.

Rat quidã canonicus regularis dñ ille age
e ret in extremis timuit q̃dem illud Eccĩ. ix. Nescit homo vtꝝ amore vel odio dignus sit. tñ nullatenus desperauit quẽ beatissima vgo maria visibili forma dulcissimis verbis alloq̃tur dicẽs. Ne timeas nũq̃ dãnaberis. immo sicut me ꝓ antiphonã Salue regina sepius honorasti sic ꝓ me in regno filij mei mecũ et cũ oĩbꝫ sctis coronaberis. qõ cũ fratribꝫ suis letanter referret visionis varitatẽ ꝓ seq̃ntẽ rei certitudinẽ ꝓbauit. q̃ in ꝓrio cũ magno tripudio expirauit. Nũq̃ gfe pticeps erit oĩs hõ q̃ ipam puatim vel in publico ꝓ hãc antiphonã. s. Salue regina studuerit collaudare.

Officium Salue sancta parẽs q̃re dicendũ ẽ post diei officiũ. Exemplum .xciij.

M ordine carthusiensiũ olim fuit tẽtatio do
i mittente q̃ vir aliq̃s poterat ordinẽ sustinere. Qui ieunio indicto deuotis orõibꝫ dño supplicabãt vt eis remediũ aliq̃d efficax oĩdere dignaret. ecce cuidã pri sctissimo diuinitus est rñsum. vt officiũ Salue sancta parẽs ꝓ? diei officiũ diceret. qõ cũ fieret oĩs tentatio tũc cessauit ⁊ ordo ꝓstatus in suo vigore ꝑmansit. vñ multi religiosi eadem spe ipm officiũ freq̃nter solebãt dicere et dicunt.

Sacerdos quidam non sciuit aliam missam nisi de beata virgine Maria.

Exemplum .xciiij.

Vit quidã sacerdos idiota nullã scĩes mis-
f sam nisi de. b. dña maria ⁊ cũ de illa q̃tidie celebraret ⁊ de ꝺ accusaret. ꝓhibit? ẽ ab epõ decetero nõ celebrare aliquã missaꝫ. q̃ cũ eẽt in tribulatione et egeret et. b. vginẽ inuocaret. illa ei apparẽs ait. Vade ad epm et dic ei ex pte mea vt tibi restituat officiũ tuũ. Rñdente sacerdote. dña nr̃a ego pauper suꝫ et psona despecta nõ me audiet neq̃ mihi patebit accessus ad eũ. Beata vgo adiũxit. vade ⁊ ego viã tibi ꝓparabo. ⁊ ille. O dña vgo maria nõ credet verbis meis. Rñdit illa. dices ei ꝓ sig̃ q̃ in tali hora et in tali loco dñ ciliciũ suũ resarciret ego illud ex pte vna tenebã adiuuãs eũ statim credet tibi. Mane sine ipedimẽto sacerdos intrãs ad epm ⁊ b. dei genitricis deferẽs nũciũ. cũ ille diceret. vñ credã te ab ea missuꝫ. ꝓdictũ signũ de ciliciꝺ subiũxit. q̃ audito beat? põtifex stupẽs sil'ac pauẽs rñdit. Ecce reddo tibi vt tñ missam de dña nr̃a beata vgine Maria celebres ac frequentes. et ores ꝓ me semper.

De die dominico.

Exemplum .xcv.

UVA. BHSC. IyR_046

Notandū q̄ sicut dies dñica dedicata ē resurrectōi.et sexta feria passioni dñi. sic dies sabbati dedicata ē gloriose v̄gini marie.Et hoc multiplici rōne. Prīa ē q̄ passio sc̄ōr cōsueuit in aliquo die celebrari. Beata aūt virgo et si non ē passa martyrio carnis passa tñ fuit martyrio mentis.iuxta illud Luc.ij.Tuā ipsius aiam ptransibit gladi? dolor⁹.Et istud martyriū fuit in ea cōtinuatū p totā sertā feriā.7 in sabbato sequēti.Sexta aūt feria dedicata ē martyrio filij.et iō sequēs sabbatū dedicari debuit martyrio matris.Secūda ratio. q̄ sicut i die sabbati de? requieuit ab oīi ope suo. sic xp̄s intrās marie vterū req̄euit in eius vētre et mēte. In nullo eñ alio sc̄ō spūssanctus req̄em plene habuit nisi in xp̄o 7 v̄gine maria. q̄ in alijs sanctis habuit aliq̄d repugnās saltē pcūm veniale.in xp̄o aūt et i virgine maria nihil repugnās inuenit.7 iō perfecte ibi req̄euit.Tercia rō est.q̄ deus die sabbati bñdixit. sic btā v̄go fuit ab oībus bñdicta'. Nam pater elegit eam in filiā.filius in matrē.spūssanct⁹ in sponsam. Et ab angelo bñdicta ē.q̄ eā salutauit.et a toto mūdo q̄ eā venerat̄ et laudat.Quarta ratio q̄ sabbatū est medium inter die gaudiosam.s.die dñicam. et penosaz.s. sertā feriam.Sic ipa ē mediatrix inter deū 7 hoiem. Quinta rō.q̄ in die sabbati tota fides perūt.et i sola virgine remānsit. Et iō merito hec dies sibi dedicata fuit.

Quomodo beata virgo maria iuuat hominem in vita. Exemplum xcvj.

Legit in dial'.Cesarij q̄ iuuenis quidā cui? p̄ mortēs multas diuitias dimiserat̄. Qui tantū studebat tornearnētis et vanitatibus hui? mundi in vestib⁹ 7 in eq̄s 7 oīa bona sua effunderet. Et cuidā militi iuxta se manēti multa vendidisset et loco pignoris exposuisset. ille voluit recedere de terra sua.Et villicus su? videns eū tristē ait.Domine q̄re estis tristis.vultis diues fieri.Rñdit libenē vellē si cū deo possem hr̄e diuitias. Rñdit villicus. Seq̄nimi me 7 bñ erit vob.Et statī dñs secutus est suū villicū.7 duxit eū per q̄dā nemus in locū palustrē vbi cepit loq̄ cū diabolo villicus.Territus dñs q̄siuit ab eo cū q̄ loq̄reť.Rñdit cuz diabolo.et inuenis plus timuit.Et ait villic? diabolo.Adduxi vob hoiez nobilē.supplicās vt eū antiq̄s diuitijs restituatis.Cui diabol?.Si voluerit mihi eē deuot? ego dabo ei diuitias et honores sup oēs cogtos et vicinos suos.Cui villicus.libenē erit vob obseq̄osus et fidelis si habuerit ista.Cui diabol?.optz eū abrenūciare altissimo.Qđ cū iuuenis rēnuerit.dixit villicus. q̄d timetis pferre vnicū vbū dicēdo.abrenūcio. Tādē iuuenis duct? suasu villici abnegauit altissimū.Cui diabolus.Adhuc opus ipfectū est.etiā abrenūciare dz mr̄i altissimi.illa eñ ē q̄ nob⁹ marie damnū infert Quos eñ filius p iusticiā pdit mr̄ p miaz 7 indulgētiā adducit.Ad qđ iuuenis multū expauit.et turbatus supra modū rñdit.Hoc nunq̄z faciā.q̄re inquit villic?.fecistis qđ maius fuit.facite q̄ qđ minus ē abnegastis creatorem.abnegate et nūc creaturā.At ille nūq̄ ego eā negabo.et si deberē ppetuo mēdicare.et sic ipfecto ope redierūt.Et in itinere venerūt ad q̄ndā ecclam semiclausam. in quā iuuenis exiliēs de eq̄ intrauit.equū cōmittēs villico 7 ante ortū auroze añ altare be.virgis tenētis filiū i vlnis cepit eā inuocare intimo corde.Erat aūt sup idē altare imago ip̄ius ip̄m puez in sinu hñs.Et ecce meritis ip̄ius p̄clarissime stelle maris verus lucifer oriri cepit in corde sepedicti adolescentis. Tantā enī ei dñs ꝓpter honorē matris quā nō negauerat donare dignus ē cōtriti onē vt pre fletu rugiret. 7 pre planctu ecclam clamoribus repleret. Eadem hora supuenit miles supradictus qui bona sua in vadio hēbat.et videns ostium ecclie aptum putās ibi diuina celebrari solus intrauit. Inuenienſq̄z iuuenē coram altari sibi bñ notuz lacrimantē.et putās q̄ deflereť suā pauptatē.retro q̄n dam colūnam latanť secessit rei exitū expectans. Cū q̄z instanter inuocaret btām virginē iuuenis et non auderet inuocare deū altissimū quē negauerat.vtro q̄z audiente beate virginis imago locuta est filio suo quē tenebat in vlnis in hec verba.Dulcissime fili miserere hoi huic.Puer vero matri nihil rñdit. sed faciem ab ea auertit.Cunq̄z iterū rogaret filiū p hoie puer matri dorsuz vertit di.Mō iste negauit me.q̄d ei faciam.Post hec verba imago be.marie virginis surrexit.puerū iesum super altare posuit.eiusq̄z pedibus ꝓna se ꝓstrauit et ait.Rogo fili vt ꝓpter me dimittas peccatuz.Mor infans matrē eleuans respōdit illi.Mater nunq̄z aliquid negare potui. ecce propter te totū dimitto.Surgenq̄z iuuenis exiuit de ecclesia.tristis quidem de culpa sua.ꝫ hilaris de indulgentia.Exiuit quoq̄z post eū supradictus miles latēter et quasi rem ignoraret quesiuit quare tam humidos oculos haberet.Rñdit.de vēto ē.et ille. Domine non me latet causa tristicie. Habeo vnicā filiā.si vultis illā ducere in vxorē oīa vestra vobis cū illa restituā.Insup et diuitiaz mearū heredē vos ꝓstituā Ad hec iuuenis letus effectus respōdit.Si ꝫ facē dignarenimi plurimū mihi placeret.Reuersus itaq̄z miles ad vxorē suam rem ei per ordinem retulit.Cōsensit illa.celebranť nuptie. iuueni sub nomie dotis oīia bona sua restituunť.Et iuuenis iste postmodū oībus diebus vite sue regratiabatur beate v̄gini marie.7 ei fideliť ad mortē seruiuit q̄ p eā meruit remissiōez pcōr suoz.Insup etiā psalatōem tpaliū bonoz.

Maria subuenit hoi i morte.et q̄re merito sabbatinis diebus v̄go gliosa a q̄lib⁹ hoie ē honorāda.

Exemplum xcvij.

Legit in dyal. Cesarij q̄ in vicinia ciuitatis tridētine filius ē.in q̄ latro notissim⁹ versabat̄.a q̄ multi depdabanť. et q̄ se defendere voluerūt nec potuerūt occidebanť. Dic tñ cū q̄daz die monachū quēdaz ordis p̄dicatoz obuiā haberet sperans q̄ pecuniam haberet et portaret. Ait latro. Nisi volūtarie sequeris me occidaz te.Quē cū mōachus seq̄reť et q̄reret in via q̄s esset vel q̄d opis haberet.Rñdit ille.Ego suz latro ille famosus.nomen suum exponēs.Cui cū monachus diceret. Jam incepistis canescere et non timetis periculū aie vestre. Respondit.non plus q̄z pecus.Et tacuit monach? Veniens autem in speluncam illius ait intra se.si possem hunc hominem conuertere. magnuz prestarem deo obsequium. Dixitq̄z ad latronem. Si licet

UVA. BHSC. IyR_046

nihil aliqd interrogare vos. Rñdente illo licz. Monachus subiūxit. Qualis extitit vita vestra a pncipio Rñdit ille pessima. Qñ puer erā cū omnibus socijs meis ptendebam. factus adolescens furto operā dedi. deinde in virū pficiens latrocinia exercui in qbz adeo pfeci vt hodie caput et mgr sum oīm latronū huius puincie. Ad quē monachus. Nūquid times penas eternas hmōi operibz pparatas. Dicente illo de anima mihi nulla qstio ē qz pdita est. Monachus rñdit. Quid si possem vobis oñdere viā salutis velletis mihi acqescere vel nō. Ait latro. Etiā cōsentirē z ille monachus. Jeiunate vnā diē in hebdomada in honore sancte genitricis dei marie et nullū eodē die ledatis z sciatis p certo qz gratiā apud eius filiū obtinebitis. Rñdit latro hoc reuera faciaz Etiā voueo qz nihil eadē die comedā. nullū dēpdabo nullū ledā. Elegitqz diē sabbati nihil in eo mali operās. immo plurimos de sociorz manibz dēpdandos siue occidendos ad honorē btē vginis Marie eripuit. Eodē die tridentini p circuitum ab hostibz infestabant. z exeuntes satellites ciuitatis cū hostes die sabbati insequerent iā dictū latronē inermē xpē sabbatū cū ceteris ceperūt et cū esset fortissim? nō se defendebat cū caperet nec se excusabat nec loq volu it interrogatus cū duceret. Veniēs in ciuitatē mor est cognitus et patibulo adiudicatus ē. Mutu tamē dei vt credit sup pulcritudinē corpis eius iudices moti in hoc ꝓuenerunt vt ꝓuincia abiurata viueret Nō cū ille abnueret et diceret. nō faciā. Melius ē ei vt hic peccata mea luā qz in futuro. Rñderunt. sine ēñ vt decolleris. Nec curo inquit qualis sit pena dū modo tñ occidar. At illi vis vt tibi voceꝫ sacerdos. Rñdit nō est necesse. oēs ēñ xpiani estis oībus vobis peccata mea q vnqz in hac pñti vita cōmisi pfiteor. Nō cū fecisset cū multa ptritione nūqz se aliquid boni fecisse detestat pter illō ieiunū qō a monacho didicerat. sicqz extra ciuitatē ductus decollatus est z in eodem loco sepultus. Nocte eadē vigiles portaz circa eius tumulū luminaria celitus emissa viderūt qnqz ēñ matrone corpus eius effodientes z caput corpi adaptantes posuerūt i feretro nure texture pure pura suppositā ex quibz quatuor singulas candelas ardentes in manibz habētes p qtuor ptes feretrum tollentes. quinta que clarissima oīm erat cū candela seqnte ad portam ciuitatis vsqz venerunt corp? ibi deponentes. Custodes itaqz ista videntes timuerūt putātes esse fantasma. Quibz vna illaz dicebat. Dicite epō vestro vt capellanū meū a vobis decollatuz in tali loco eccie honorifice et reuerenter sepeliat minas addens si negligeret et nominauit se mariā esse. mane vero cū hec epō nunciata essent cū clero et populo exiens purpurā deposuit caput pōsum vnitū corpori videns expauit. texturāqz purpure humanū artificiū excedentem admirās relatis credidit hominēqz cū timore et honore maximo nō vt latronez ꝫ vt xpi martyrem in loco designato sepeliuit. Ab illo igit tpe vsqz hodie vix aliquis adultus inuenit in illa ꝓuincia q eius exemplo diem sabbati in honore dñe nre marie nō ieiunet.

Maria subuenit homini qñqz etiā post mortem.

Exemplum xcviij.

Vit in britania iuuenis quidā nobilis qui
f qz̄uis seculo deditus tñ btē virgini fuit devotus in hoc q ei singulis diebus ter quinquagenas salutationes psoluit. Qui infirmatus ad extrema pductus est. Cūqz diu iacuisset mortuus reuixit z mulieri assidenti sibi clamans dixit. cito voca sacerdotē. Sacerdote aduenīente corā omnibz confitebat dicens. Ego fui raptus ad tribunal xpi et cuz in tribus maxie accusarer a demonibus et ferri deberet sententia ptra me. pissima mr xpi rogauit filium suū vt ad corpus redirē locū penitentie susceptu rus qō et factū est. Vnū de peccatis erat q decimas ex agris meis et bonis sacerdoti subtraxi. Scōm q pisces cū socijs meis religiosis psonis fui furatus. Terciū q segetes paupez cū canibus venaticis cōculcaueraī. Ad hec rustici ab eo dānum passi dixerūt. Cur debuistis dñe pro bis damnari cuz vobis hec puro corde dimisimus. At ille. vestra remissio non sufficit mihi ad salutē quia ditior eram ad soluendū qz vos ad relaxandum. hec dicens iussit damna restitui z sic decessit.

Item aliud exemplum de beata virgine maria in quo cognoscere poteris quō peccatores et mali homines conuertunt et boni erunt per merita gloriose virginis marie.

Exemplum .xcix.

Vit qdam vir nobilis ꝫ tirannus totus erga
f suos et alienos. Cū ergo omnes vindictam peterent a deo de eo et hunc contingit infirmari vsqz ad mortem. Qui aduocans epm loci illius pure pfessus est a quo petiuit vt sibi sanitatē impetraret a deo. pstito tñ pus iuramento q decetero neminem lederet. Quo qualescente amplius in differēter omnes lesit. ita q nō solum ei sed etiā epō omnes maledicerent. Post hec itez infirmatus ē et oppressus igne sacro sicut pus. vt omnia eius membra arderent ita vt de vita desperaret. Vocauit igit epm ꝓmittens satisfactionem de iuramento nō seruato. vt itez pro eo oraret vt sanus fieret. qui renuit recedens cū indignatione. Appropinquante autē morte clamauit et respexit in celū et ibi vidit in aere pendentem filiū dei in cruce et matrem suā sibi astātem et orantem post se. Ac Jesus ait. Mater nō possum facere. ecce ēñ rursum crucifixit me et ostēdit ei cicatrices sanguineas. Quod videns peccator ingemuit exclamans voce magna. O bone Jesu si te crucifixi peccatis meis matrem tnā tamē semp honorauī. Jeiunauerat ēñ omni sabbato ad honorem beate virginis marie. Cunqz sic exclamaret audiuit vocem Jesu dicentem matri oranti. ecce mater dedi ēñ tibi et sanatus est. Qui postmodū vēditis oībus suis restituit ablata et ingressus claustrū vbi deo fuit et btē virgini vsqz ad finē vite suc.

O magna salus z gra latuit in rosario dñe nostre marie. Hoc patebit p seqns scriptū.

Exemplum .c.

Rat qdā ordis carthusiēn. dei z ei? genitri
f cis amore ꝓpulsus vnū ad fidelū deuotoz frqntnadū ꝓposuit rosariū gliose dñe nre marie. qz magī i illo sal? z gra latz z maior qz hucusqz scituz?. Quidā ēñ ō pribz q obiert anno dñi M.cccxxxi. i.

UVA. BHSC. IyR_046

domo Treuerñ.carthusiensiũ ordinis in scriptis reliquit qualiter vnus eoꝝ qui se in eodem rosario exercere consueuit eductus fuit in spiritu vsqꝫ ad empireũ celũ.vbi inter multa archana q̃ vidit et audiuit etiã dariſſime vidit qꝫ idẽ rosariũ pñtabat ꝓspectui altiſſimi.et qualiter beatiſſima v̄go maria cũ virginibus ſuis.oẽs angeli et ſancti vniuerſi qui ad celũ venerunt ab adã vſqꝫ ad illud tp̃s oẽs acceſſerunt ⁊ oi potenti deo gr̃as egerunt.et bñdixerunt ꝓ illius rosarij ſanctis exercitijs que fiũt circa illud in celo et in terra.et orauerunt ꝓ cũctis religioſis et deuotis hominibꝫ q̃ ſe in illo exercent.vt gr̃a et pax eis adiũgat in terris.et gloria accreſcat in celis.Item vidit et audiuit qꝫ p̃dicti oẽs ſancti et angeli dei tp̃m roſarium deuotiſſime decantabãt cũ ſuis meditationibꝫ addẽtes ad quẽlibꝫ meditationẽ ſeu clauſulã vice ieſu xp̃i ibidẽ additã alleluia iocũdiſſimo cãtu.Quotiẽs enim nomẽ beatiſſime virgis marie ibi nomiabant bũiliẽ ſe inclinabant.Ad nomẽ vero ieſu xp̃i genua deuotiſſime ſinguli flectebãt.iuxta dictũ apoſtoli.In nomie dñi nr̃i ieſu xp̃i omne genu flectat celeſtiũ terreſtriũ et infernoꝝ ⁊c.Dictũ etiã fuit illi clara ⁊ aperta allocutõe qꝫ quotiẽs qs dictũ roſariuꝫ cõpleret cum ſuis meditationibꝫ adiunctis.totiẽs plenã oĩm peccatoꝝ p̃ciperet remiſſionẽ. Vidit etiã innũerabiles pulcerrimas.luciditſimas.imarceſſibiles ac odorifferas coronas q̃ reſeruant his q̃ ſe exercẽt deuote i eodem.Et totiens addit illi hmõi ad laudem dei et genitricis fecerit ſeu dixerit. Idem talia non ſemel ſed pluries aliq̃ vna die gaudia iſta celeſtia vidit ⁊ audiuit.Et q̃ꝫ etiã in corpe conſolatõeꝫ magnã ac cõfortatõem p̃cipere ſolebat.ex m qõ ſe in tp̃o roſario deuote exercere poterat.Et licet ſe in ſuis ſcptis nõ nominauerit.tp̃m tñ eũdẽ qui hec ſcpſit fore minime dubitamus.Talis enĩ p̃uerſatiõis fuit inter frẽs tante deuotõis.patientie lr̃ature.gr̃e ⁊ fortitudinis.etiam in corpe licet rigidus vixerit. qꝫ p̃ cunctis ceteris merito hmõi meruit hĩe reuelatões.Sic tñ eadẽ q̃ diuinitus cognouit prudẽter occultare ſciuit.vt cõmuni fratꝝ p̃uerſatiõi ſingularitatẽ ñ oñdit. ẽ ſolacioſus ⁊ conſolatiu us cũctis extitit.Rurſuꝫ igr̃ deuotiſſime ſupplicamus dei et ſue genitricis amotoribꝫ. quatenus vt optant in celis ſancti ſe in p̃notato deuote exerceant roſario et alios doceant atqꝫ diuulgent hoĩbus taꝫ lr̃atis q̃ laicis lingua latina atqꝫ vulgari. vt tanto laus d̃i et gaudio ſctoꝝ creſcat.q̃nto plus illis hoc placet ſi diffuſius fuerit deuotis intimatũ hominibus.

Explicit promptuarium diſcipuli de miraculis beate marie virginis.

Tabula

Incipit tabula promptuarij diſcipuli de miraculis glorioſe virginis marie.

Aria ſubuẽit imperatrici in maximis auguſtijs. Exẽplum.j.

Maria mulieri pregnãti ſubuenit. Exẽplum.ij.

Maria ſubuenit vxori militis que ſenſum perdidit exemplum.iij.

Maria liberauit monachum ebriоſum a poteſtate demonum.exemplum.iiij.

Latro quidam ieiunauit vigilias marie et non potuit mori ſine ſacro.exemplum.v.

Maria viſitauit fratres laborantes.exemplum.vj.

Eccĩam fabricare placet marie. exemplum.vij.

Maria ſuſtentauit mundum.exemplum .viij.

Maria placat iram filij ſui.exemplum.ix.

Mltitudo ppli aliq̃n punit ꝓpt̃ delictũ vni⁹.exm̃.x.

Ymago btẽ virginis ſudauit.exemplum.xj.

Salubre eſt honorare q̃nq; dolores beate marie v̄ginis.exmeplũ.xij.

Septẽ gaudia btẽ marie virgis. exemplũ.xiij.

Maria liberauit filium cuiuſdam mulieris a captiuitate.exemplum .xiiij.

Maria libauit puellã puulã a lupo.exemplũ.xv.

Maria p̃ſeruauit pueꝝ ab igne illeſuꝫ. exemplũ.xvj

Paruulus quidam xp̃o puero panẽ dedit.⁊ poſt triduũ obijt.exemplum.xvij.

Maria virgo p̃ſeruauit puerũ iudei in fornace. exẽplum.xviij.

Maria virgo caſtiſſima ſuccurrebat indee in partu exemplum . xix.

In ep̃m eſt electus q̃dam ex iuſſu marie. exẽplũ.xx.

Maria reſeruauit famulos ſuos in honore debito exemplum.xxj.

Due ſorores q̃ fuerunt falſe diffamate. exẽpluꝫ.xxij.

Maria liberauit mulierẽ innocentẽ a morte. exemplum.xxiij.

Maria liberauit abbatiſſam ab infamia.exm̃.xxiiij.

Maria reſeruauit apoſtatricem in honore.exemplũ xxv.

Maria liberauit mulierem ab adulterio exempluꝫ xxvj.

Maria liberauit adoleſcentem a temptatione honeſte mulieris.exẽplum. xxvij.

Maria ſuccurrit homini in extremis.exemplum xxviij.

Maria in extremis liberauit quendam abbatem a damnatione.Exemplum. xxix.

Hereticĩ exciderũt ſacerdoti linguã et maria ſibi reſtituit.exemplum.xxx.

Maria in preſentia hereticorũ illuminauit cecum. exemplum.xxxj.

Maria clerico linguam et faciem reintegrauit.exemplum.xxxij.

Maria Johanni damaſceno reſtituit manum abſciſam.exemplũ.xxxiij.

Maledicum a deo plagatum maria ſanauit. exemplum.xxxiiij.

Maria et et ſanctus Hypolitus ſanauerunt quendam maledicum.exemplum.xxxv.

UVA. BHSC. IyR_046

Tabula

Plaga eoꝝ qui occiderūt hominē in eccia ſancte marie virginis.exemplum.xxxvj.
Monialis leſit ſibi tibiā et beata virgo maria eā ſanauit.exemplū. xxxvij.
Jtē inuenis quidā conſumpſit patrimoniū ſuum ⁊ maria ſibi ſubuenit. exemplum. xxxviij.
Maria etiā pōt ſubuenire homini in periculo maris.exemplum. xxxix.
Quidā p reſponſoriū Felix nanqꝫ liberati ſunt de periculo mortis.exemplum.xl.
Jncarcerati debēt inuocare beatā virginem mariaꝫ exemplū.xlj.
Theophilus qui negauit fidem ⁊ vginem mariam et beata virgo ei ſubuenit.exemplum.xlij.
Maria ſubuenit peccatori in extrema neceſſitate. exemplum .xliij.
Maria libauit lictorē a dānatōe. exemplum. xliiij.
Maria vgo ſubuenit latroni in extremis exñ. xlv.
Maria vgo reconciliauit xpo monachū.exēplū.xlvj
Maria vgo ſubuenit ancille que peccauit cū mulite. exemplū.xlvij.
Maria ſubuenit adultere.exemplum .xlviij.
Quidā accendit vnā candelam in honore beate marie virginis .exemplumx.lix.
Gutta ſanguinis xpi ꝑpōderat omnia peccata mūdi. exemplum.l.
Ruſticū libauit maria a dānatōe. exemplum.lj.
Quidā ieiunauit et nō potuit mori ſine ꝓfeſſione.exemplum .lij.
Fur decapitat⁹ nō potuit mori ſine ſacris.exēplū.liij
Raptor decapitatus nō potuit mori ſine ſacramentis.exemplum.liiij.
Quidā ieiunauit q̄tuor vigilias marie. exēpluꝫ.lv.
Jn extremis debemus nos ꝓmendare beate virgini marie. exemplum. lvj.
Quottidie debemus ſalutare beatā virginē mariaꝫ exemplum.lvij.
Maria et beatus petrus liberauerunt monachuꝫ a damnatione.exemplum.lviij.
More beate virginis deuote ſunt dicende. exñ.lix.
Quid orandū ſit in extremis.exemplum.lx.
Maria libauit aiam de portis inferni. exemplū.lxj.
Mors diuitis viri et mors paupercule vidue exemplum. lxij.
Militem in torneamentis occiſum iuſſit maria ſepeliri in cimiterio. exemplum.lxiij.
Clericum iuſſit beata virgo maria ſepeliri in cimiterio exemplum.lxiiij.
Diaconū litigioſum iuſſit beata virgo maria in cimiterio ſepeliri.exemplum.lxv.
Scholarem a iudeis occiſum reſuſcitauit maria.exemplum.lxvj.
Maria liberauit monialē a purgatorio exēplū.lxvij
Maria liberauit mulierē a dānatione que ſcienter obticuit peccatū in confeſſione.exemplum.lxviij.
Diabolus nō potuit mulierē ſtrangulare qr quotidie ſalutauit virginē mariā.exemplū.lxix.
Quidā cū centū Aue maria fecit crinale glorioſe virgini marie. exemplū.lxx.
Maria liberauit clericū a damnatōe.exemplū.lxxj.
Nomen marie eſt multum dulce in ore.exēplū.lxxij
Maria liberauit peccatricem a damnatione. exemplum.lxxiij.
Demones nomen marie audire non poſſunt.exemplū.lxxiiij.
Aue maria fugat demones. exemplum. lxxv.
Nomini marie debemus flectere genua exempluꝫ lxxvj.
Per nomen maria vincitur diabolus exēplū.lxxvij
Pulcritudo virginis marie. exemplū. lxxviij.
Quidā vidit pulcritudinē marie et ꝓdidit vnū oculum.Exemplum. lxxix.
Quidā vidit pulcritudinem marie et ſtaꝫ euolauit ad celum. exemplum .lxxx.
Ymaginem beate virginis deboneſtātes miſere obtrunt exemplum.lxxxj.
Saraceni nō potuerūt mutilare imaginē beate virginis marie exemplum.lxxxij.
Beata virgo maria liberauit ciuitatem obſeſſam exemplum.lxxxiij.
Pictorem ſuſtentauit maria ne cadere t. exemplum lxxxiiij.
Ymago marie in igne illeſa pmāſit.exemplū. lxxxv.
De ymagine beate vginis quā ſanctus Lucas fecit exemplum.lxxxvj.
De ſalue regina et ꝓceſſione poſt cōpletoriū exē exemplum.lxxxvij.
Ancilla addidit ſalue regine. exemplū. lxxxviij.
Populus conſueuit cōcurrere ad ſalue regina.exemplum.lxxxix.
Salue regina valet contra tonitrua. exemplū.xc.
Mulieres parturientes debent dicere ſalue regina. exemplum.xcj.
Salue regina valet boi in extremis exemplū. xcij.
Officiū Salue ſancta parens quare dicēdū eſt poſt dicī officiū.exemplū.xciij.
Sacerdos quidā nō ſciuit aliā miſſam niſi de beata maria exemplum.xciij.
Jtem de die dñico.exemplum. xcv.
Quomodo beata virgo maria iuuit hominē in vita.exemplū.xcvj.
Quō beata virgo ſubuenit homi in morte .et quare merito ſabbatinis diebꝫ vgo glorioſa a quolibꝫ boie eſt honoranda. exemplum. xcvij.
Maria ſubuenit boi qñqꝫ etiā poſt mortem exemplum. xcviij.
Jtē aliud exemplū de btā vgine Maria in q̄ cognoſcere poteris quō peccatores et mali boies cōuertūt et boni erunt p merita glioſe vgis marie.exemñ.xcix.
Ymagna ſalus et gratia latuit in roſario dñe noſtre Marie.exemplum.c.

Finit opus vtile ſimplicibꝫ curā aiarꝫ gerentibuſ p venerabilē et deuotū Johannē berolt ſancti Dominici ſectatorē ꝓfeſſum.de tpe et ō ſanctis cū ꝑmptuario exēplorꝫ atqꝫ tabulis ſuis collectū .Diſcipulus nuncupatū. Impreſſuꝫ Nurnberge anno a xpi natali Monageſimo ſecundo ſupra milleſimū quaterqꝫ centeſimū.

Laus deo.

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSIDAD
VALLADOLID

UVA. BHSC. IyR_046

UVA. BHSC. IyR_046

UVA. BHSC. IyR_046

UVA. BHSC. IyR_046

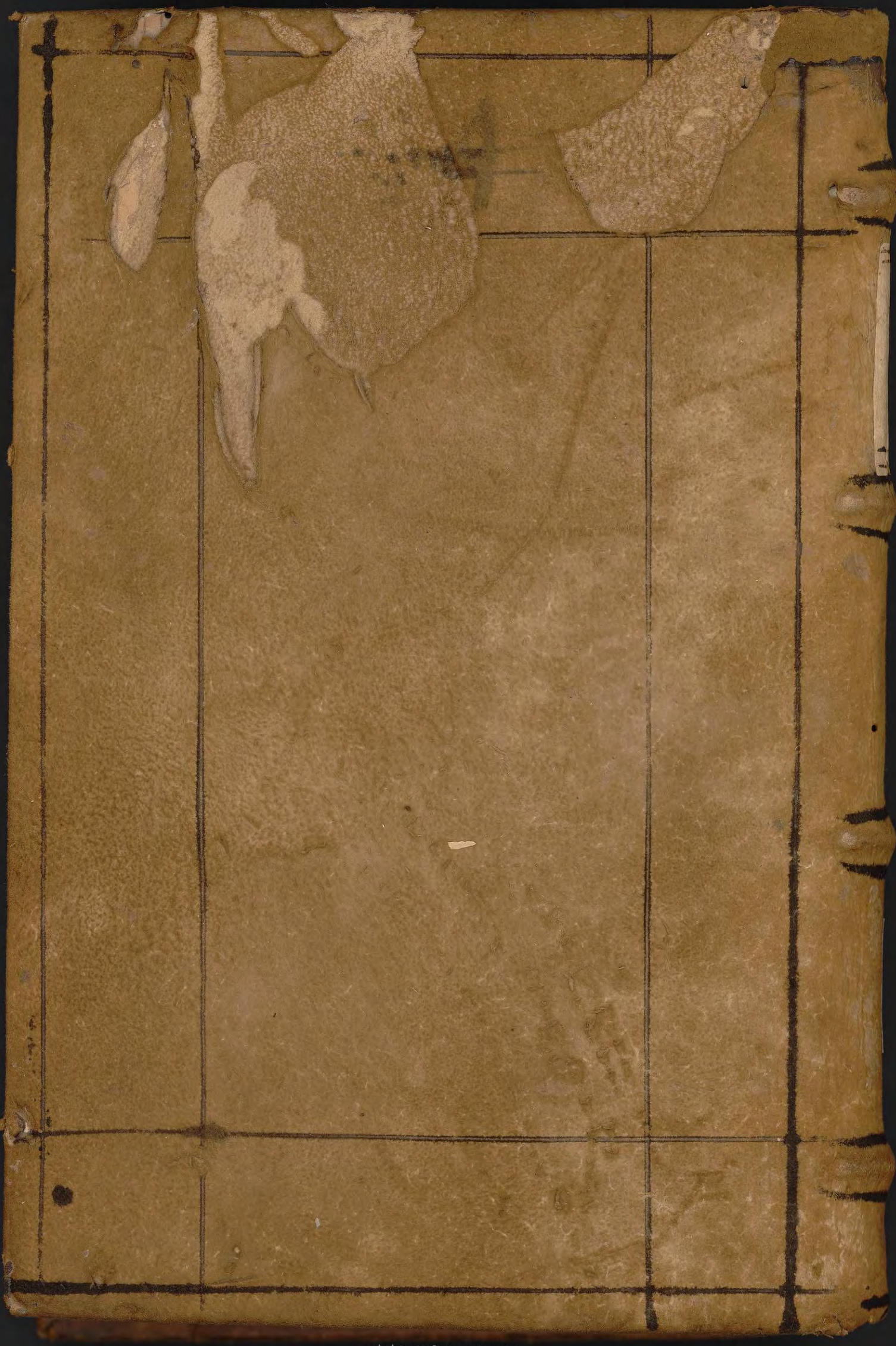

UVA. BHSC. IyR_046

DISCIPUL
Sermones
de Temp.

Biblioteca de Santa Cruz
IyR 46

UVA. BHSC. IyR_046

UVA. BHSC. IyR_046